GEMEENTE Nijmegen

OVERZICHT

Politieke Avond 28-09-2016
Aanvang: 18:00
Vergaderlocatie: Stadhuis

Tijd	Barbarossakamer	Burgerzaal	Gebroeders Van Limburgkamer	Traianuskamer
18:00	**Burgerronde**	**Burgerronde**	**Burgerronde**	**Burgerronde**
	Inspraak van burgers N. Vergunst/C. Arentz	**Besloten toelichting "Relatie woningtoewijzing en veiligheid"** R. Waumans	**Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur** T. van Elferen/S. Bruins	*Geen programma*
18:30		*Geen programma*		**Vragenhalfuurtje** P. Oomen/M. Heffels
19:00	**Kamerronde**	**Kamerronde**	**Kamerronde**	**Kamerronde**
	Geen programma	*Geen programma*	**Informeel napraten raad en insprekers kamerverhuur**	**Bespreking art. 39 vragen inzake Futsal Chabbab** J. Reinhoudt/R. Waumans
19:30	**Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal** G. Visser/S. Bruins		*Geen programma*	**Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017** M. Buck/R. Waumans
20:00	*Geen programma*	**Commissie GREX Waalsprong/Waalfront met: Besloten: W&B Concept GREX 2015 Waalfront en Openbaar: Voortgangsrapportage Waalfront** P. Oomen/S. Bruins		**Raadsvoorstel Opheffing Gemeenschappelijke Regeling Breed** R. el Hafi/R. Waumans
20:30				*Geen programma*
21:00				

Tijd	Raadzaal
21:30	1. **Opening en mededelingen**
	2. **Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering**
	3. **Vaststelling besluitenlijst van de vergadering van 13 juli 2016**
	4. **Vaststelling notulen van de vergadering van 6 en 13 juli 2016**
	5. **Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 14 en 28 september**
	6. **Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is**
	7. **Vragen van raadsleden aan het college**
	8. **Afscheid gemeenteraadslid mevrouw M. Foolen en Besluit tot toelating gemeenteraadslid de heer Y. Wieken (103/2016)**
	9. **Raadsvoorstel benoeming tot fractievolgers op voordracht van D66, VSP, Stadspartij DNF en CDA (104/2016)**
	10. **Raadsvoorstel Benoeming (plaatsvervangende) leden Euregioraad Rijn-Waal (97/2016)**
	11. **Brief Nachtwinkels** *(DEBATSTUK)*
	Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 14 september 2016
	12. **Raadsvoorstel Voorstel roetreductienorm (94/2016)** *(HAMERSTUK)*
	13. **Raadsvoorstel Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (91/2016)** *(HAMERSTUK)*
	Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 28 september 2016
	14. **Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (101/2016)**
	15. **Raadsvoorstel Opheffing/liquidatieplan Breed (102/2016)**
	16. **Wensen & Bedenkingen Concept GREX 2015** *(GEHEIM)*
	Hamerstukken
	17. **Raadsvoorstel Straatnaamgeving: Hazenhof aanpassen geometrie (92/2016)**
	18. **Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1 (Woning naast Oude groenstraat 60) (98/2016)**
	19. **Raadsvoorstel Landelijke aanpak adreskwaliteit (96/2016)**
	20. **Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij Stadsbegroting over de risico's van de grondexploitaties (100/2016)**
	21. Ingekomen stukken
	Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)
	A1. d.d. 7 juli 2016 van Breed inzake Opheffing/liquidatieplan Breed
	Brief A1 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016
	A2. d.d. 7 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis
	Brief A2 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016
	A3. d.d. 7 juli 2016 van de heer Essers inzake Raadsvoorstellen straatnaamgeving worden standaard afgedaan als hamerstuk
	Brief A3 is ter afdoening door de voorzitter van de raad
	A4. d.d. 8 juli 2016 van de heer Huitink inzake Huisvesting expats/omzetting leegstaande kantoor- naar woonruimte
	A5. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Jaarrekening MARN 2015
	A6. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Eerste wijziging begroting 2016 en begroting 2017
	A7.d.d. 8 juli 2016 van mevrouw Hooghof inzake Fietsenrekken Houthof
	Brief A7 is reeds afgehandeld
	A8. d.d. 21 juli 2016 van de heer Idzerda inzake Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch
	A9. d.d. 21 juli 2016 van de heer Meijer inzake Lijnbus naar vliegveld Weeze vanaf Nijmegen
	A10. d.d. 25 augustus 2016 van de heer Verkleij inzake Aanpak van Nijmeegse Geasfalteerde midden voetpad Oversteekplaatsen
	A11. d.d. 20 juli 2016 van PSP'92 inzake Pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015
	Brief A11 is ter afdoening door de Commissie Bezwaarschriften
	A12. d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders
	Brieven ter kennisgeving aan te nemen
	B1. d.d. 20 juni 2016 van PSP'92 Gelderland inzake De transitie van de welzijnsinstellingen
	B2. d.d. 30 juni 2016 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid inzake Vaststelling begroting 2017 en jaarstukken 2015
	B3. d.d. 4 juli 2016 van mevrouw Van Thiel-Sluiter inzake Afschrift TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost
	Brief B3 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016
	B4. d.d. 4 juli 2016 van GAR inzake Jaarverslag 2015
	B5. d.d. 6 juli 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Standpunt Longfonds
	B6. d.d. 7 juli 2016 van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier inzake Visualisatie Fort Krayenhoff
	B7. d.d. 10 juli 2016 van mevrouw Sluiter inzake Afschrift brief bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost
	Brief B7 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016
	B8. d.d. 11 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Vastgestelde Begroting 2017

GEMEENTE Nijmegen

Agenda voor de bijeenkomst in de Barbarossakamer

Datum: woensdag 28 september 2016
Aanvang: 18:00

Burgerronde

Inspraak van burgers

Kamerronde

Geen programma

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal
Op verzoek van GroenLinks

Geen programma

Inspraak van burgers

Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016 (pdf)

Geen programma

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal
Op verzoek van GroenLinks
Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (pdf)
Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (pdf)

Geen programma

Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016

Overzicht

van insprekers

aangemeld voor de Politieke Avond
van de Raad van de gemeente Nijmegen
op woensdag **28 september** in het Stadhuis

THEMA-INSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Gebroeders Van Limburgkamer

Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur

INTERVIEWINSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Barbarossakamer

Brief Nachtwinkels
- De heer Bram Verweij
- De heer Wim Erkeland
- De heer Dennis Elbers
- De heer Louis ten Bosch
- Mevrouw Nicole Leenders

A12-d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders
- Mevrouw Suzanne Harmes
- Mevrouw Claudia van Dun
- Mevrouw Naomi Salcedo van Dun

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (Op verzoek van GroenLinks)
- De heer R. Pestman

Beantwoording van de art. 39 vragen van inzake Toekomst Futsal Chabbab
- De heer Richard Sleegers
- De heer Said Achouitar

VRAGENHALFUURTJE BURGERRONDE 18.30 – 19.00 uur Traianuskamer

Vragen GroenLinks – Handhaving verkeerssnelheid en geluidsoverlast van motoren, auto's etc.

1. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie in Nijmegen gehandhaafd op verkeerssnelheid?
2. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie (of andere instanties zoals RDW) in Nijmegen gehandhaafd op geluidsoverschrijding van motoren, auto's, quads en brommers?
3. Is het college het met ons eens dat meer handhaving (van snelheid en geluidseisen) kan leiden tot een verkeersveiliger Nijmegen?
4. Kan het college in de lente- en zomermaanden extra handhavingscapaciteit op verkeerssnelheid en geluidsoverlast bij instanties mogelijk te maken?
5. Is het college bereid zich te verdiepen in aanvullende gemeentelijke mogelijkheden om geluidsoverlast van motoren, auto's, quads en brommers tegen te gaan?

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Toelichting over de behandeling van:

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Van:	College van B&W d.d. 12 juli 2016		
Doel:	Opinievorming		
Toelichting:	**1. Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal** Met deze brief informeert het college de raad over de stand van zaken rondom het traject voor het vinden van alternatieve locaties voor de woonboten die hun ligplaats hebben in het Maas-Waalkanaal. Eind 2015 informeerde het college de raad over een viertal oplossingsrichtingen; in deze brief schetst het college hiervan een actueel beeld. Een van de vier mogelijkheden – het permanent laten liggen van de woonboten – is volgens het college geen reële optie. Over de andere oplossingsrichtingen geeft het college nog geen uitsluitsel, nader onderzoek moet uitwijzen welke daarvan uitvoerbaar is. Op 6 juni heeft het college een overleg gehad met een delegatie van betrokken woonbootbewoners en een viertal betrokken bedrijven, en hebben de bedrijven aangegeven akkoord te kunnen gaan met het gegeven dat de woonboten maximaal nog drie jaar ter plaatse zullen liggen voor woondoeleinden. Nader onderzoek moet uitwijzen of het realiseren van woonboten/waterwoningen in de Waaijer dan wel het verplaatsen van de woonboten naar de Kraaijenbergse Plassen planologisch en financieel haalbaar is. Daarnaast wordt onderzocht wat de waarde van de woonboten is, welke partij(en) in redelijkheid voor de waardedaling van de woonboten aansprakelijk gesteld kunnen worden, en op welke wijze de bewoners geholpen worden bij het vinden van andere woonruimte. Het college brengt tevens de financiële gevolgen in beeld van het beëindigen van de woonfunctie. **2. Reden van agendering** Op verzoek van de fractie van GroenLinks is de brief geagendeerd in de kamerronde. Daarbij is de volgende motivatie meegegeven: *"De fractie van GroenLinks wil met de wethouder en andere raadsfracties in gesprek over de door het college geschetste oplossingsrichtingen voor de bewoners van de woonschepen, en over de vraag welke termijn we in Nijmegen aanvaardbaar vinden om deze bewoners in onzekerheid te laten."*		
Naam steller: **E-mail steller:**	René Duifhuizen r.duifhuizen@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 – 329 21 24
Bijlagen:	1. Brief College van B&W inzake 'Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal' d.d. 12 juli 2016		

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Ingekomen stuk D15 (28 september 2016)

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	PK10/ D161207956	René Duifhuizen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal		(024) 3292124

Geachte leden van de Raad,

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor de Kanaalhavens, heeft uw raad geconcludeerd dat de woonboten in strijd met het toen nog geldende bestemmingsplan uit 1980 in het Maas-Waalkanaal liggen. Verder heeft uw raad geconcludeerd dat de woonboten niet positief bestemd kunnen worden in het nieuwe bestemmingsplan voor de Kanaalhavens vanwege risico's in verband met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het Maas-Waalkanaal en de nabije ligging van zware bedrijven op het bedrijventerrein. Het zogenoemde 'persoonsgebonden overgangsrecht' dat door uw raad was opgenomen in het bestemmingsplan, waardoor de huidige bewoners toch ter plaatse zouden mogen blijven wonen, is door de Raad van State eind 2014 niet geaccepteerd. De uitspraak van de Raad van State is het startsein geweest om te zoeken naar alternatieve locaties voor de woonboten. Vanuit zowel de bewoners/eigenaren van de woonboten, als vanuit de direct omliggende bedrijven op het bedrijventerrein, is aangedrongen op het vinden van een oplossing.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Nijmegen Kanaalhavens in juli 2013 is ook door uw raad middels moties aangedrongen op het vinden van een oplossing voor de woonbootbewoners. In december 2015 bent u op de hoogte gesteld van de mogelijke 'oplossingsrichtingen' voor de problematiek van de ligplaatsen in het Maas-Waalkanaal. Aangekondigd werd om binnen een half jaar oplossingen uit te werken.

Eerder kwamen wij tot de conclusie dat alternatieve nieuwe locaties in Rijkswateren niet tot de mogelijkheden behoren. Wij zagen eind 2015 vier oplossingsrichtingen:

1. Benutten van bestaande woonbootlocaties in bijvoorbeeld de Waalhaven, de Lindenberghaven en 't Meertje
2. Nieuwe waterwoningen en woonboten in De Waaijer in de Waalsprong
3. Laten liggen van de woonboten
4. Beëindigen van de bewoning van de woonboten, al dan niet door (gedeeltelijke) uitkoop

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Actueel beeld van de oplossingsrichtingen

Ad 1.Benutten van bestaande woonbootlocaties in bijvoorbeeld de Waalhaven, de Lindenberghaven en 't Meertje
Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat het geldende Rijksbeleid op het gebied van water zich verzet tegen het verplaatsen van de woonboten naar nieuwe ligplaatsen in Rijkswateren. Rijkswaterstaat heeft echter tevens aangegeven dat het vervangen van een bestaande woonboot door een andere woonboot wel is toegestaan. In de Waalhaven ligt momenteel één woonboot te koop. De vraagprijs daarvan bedraagt 360.000,- euro. Een van de woonboten zelf in het Maas-Waalkanaal ligt ook te koop. De vraagprijs hiervan bedraagt 225.000,- euro. Verder ligt er momenteel ook een woonboot te koop in de Lindenberghaven. In principe biedt dit de mogelijkheid om één van de woonboten uit het Maas-Waalkanaal naar de Waalhaven dan wel Lindenberghaven te verplaatsen. Gelet op deze bedragen en op het feit dat op dit moment geen duidelijkheid bestaat over de financiële aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor de woonboten in het Maas-Waalkanaal hebben we hierop verder nog geen actie ondernomen.

Ad 2. Nieuwe waterwoningen en woonboten in De Waaijer in de Waalsprong
In de Waalsprong worden drie plassen gegraven. In het bestemmingsplan dat in 2009 voor het gebied De Waaijer is gemaakt, is ook rekening gehouden met de bouw van zogenoemde 'waterwoningen' op het water. Op het water ten westen en ten oosten van de Prins Mauritssingel kunnen deze waterwoningen door middel van een wijzigingsplan mogelijk worden gemaakt. Tot nu toe zijn voor deze waterwoningen nog geen concrete plannen gemaakt.
Wij doen een haalbaarheidsstudie naar het realiseren van deze waterwoningen. Op dit moment zijn de resultaten daarvan nog niet bekend. Of met het realiseren van de waterwoningen ook een oplossing gevonden kan worden voor de woonboten, is op dit moment dus nog niet te zeggen. Wel staat vast dat het verplaatsen van de woonboten naar de plassen een grote technische operatie is, omdat er geen waterverbinding is tussen het Maas-Waalkanaal en de plassen. Het plaatsen van andere / nieuwe woonboten in de plassen zou op zichzelf een oplossing kunnen zijn voor de woonboten in het kanaal. Het is daarbij belangrijk op te merken dat, in verband met de zandwinning, de eerste woonboten / waterwoningen in de Lentse Plas pas vanaf 2018 gerealiseerd kunnen worden en in de Oosterhoutse Plas pas na 2020. Voor de Oosterhoutse Plas zullen we in het haalbaarheidsonderzoek afstemmen met de actualiteit van de plannen Hof van Holland / Broodkorf.

Conclusie: het is op dit moment nog onduidelijk of de Waaijer in de Waalsprong een oplossing kan bieden. Meer inzicht daarin zal moeten blijken uit de haalbaarheidsstudie naar de waterwoningen.

Ad 3. Laten liggen van de woonboten
Vanuit de bewoners/eigenaren van de woonboten is eerder aangevoerd dat uit eigen dossieronderzoek zou blijken dat zij planologisch gezien legaal met hun woonboten in het Maas-Waalkanaal liggen. Zij stellen dat uit hun onderzoek blijkt dat de woonboten al 35 jaar of langer in het Maas-Waalkanaal liggen en al die tijd bewoond zijn (en dus onder het overgangsrecht van het bestemmingsplan vallen). Zij hebben in de afgelopen maanden aanvullende documenten opgestuurd. Dit betreffen vooral gegevens uit het woningregister. Uit deze gegevens blijkt echter

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

niet dat op de huidige plaatsen in het Maas-Waalkanaal onafgebroken woonboten hebben gelegen. In het verleden hebben op deze plaatsen vooral bunkerschepen gelegen (bedrijfsvaartuigen ten dienste van de scheepvaart) die in de afgelopen 20-25 jaar zijn vervangen door woonboten. Daarbij is de bewoning van de woonboten ook regelmatig en voor langere tijd onderbroken geweest. Wij concluderen dan ook opnieuw dat de woonboten niet onder het overgangsrecht vallen en daarmee in strijd zijn met het bestemmingsplan. Het is niet mogelijk aan de woonboten een bepaalde juridische status te geven.

Wij hebben eind mei gesproken met de woonbootbewoners / -eigenaren. Daarin is verteld dat het overgangsrecht niet van toepassing is. Eind mei hebben we eveneens gesproken met de bedrijven in de directe omgeving.

Conclusie: het permanent laten liggen van de woonboten is geen optie.

Ad 4. Beëindigen van de bewoning van de woonboten, al dan niet door (gedeeltelijke) uitkoop
Het beëindigen van de bewoning van de woonboten als oplossingsrichting, komt steeds dichterbij. Ondanks het feit dat deze 'oplossing' ingrijpend is voor de woonbootbewoners en financieel kostbaar is. Het roept tevens vragen op omtrent de financiële aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van de betrokkenen, inclusief de gemeente. Deze vragen moeten worden uitgezocht.

Op 6 juni 2016 hebben wij een overleg gehad met een delegatie van de woonbootbewoners en de vier bedrijven. In dat overleg zijn de voorlopige conclusies toegelicht. Het permanent laten liggen van de woonboten in het Maas-Waalkanaal is geen reële optie, terwijl op dit moment een andere oplossing nog niet voor handen is. Tijdens dit overleg is door de bedrijven aangegeven akkoord te kunnen gaan met het gegeven dat de woonboten maximaal nog drie jaar ter plaatse zullen liggen voor woondoeleinden. Dit betekent tevens dat het handhavingsverzoek dat vier bedrijven in april 2016 hebben ingediend, op dit moment niet meer actueel is.
Wij hebben toegezegd dat wij ons inspannen voor een definitieve oplossing. Wat dat laatste betreft kunnen wij melden dat de gemeente Cuijk in beginsel positief heeft gereageerd op het onderzoeken van de mogelijkheden voor het plaatsen van woonboten in de Kraaijenbergse Plassen.

Risico's
Aan het tijdelijk handhaven van de ligplaatsen in het Maas Waalkanaal voor maximaal 3 jaar kleven in beginsel risico's op het gebied van externe veiligheid. Zoals hiervoor vermeld, heeft uw raad reeds in 2013 geconcludeerd dat de woonboten niet positief bestemd kunnen worden in het nieuwe bestemmingsplan voor de Kanaalhavens vanwege risico's in verband met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het Maas-Waalkanaal. De veelheid aan type stoffen die vervoerd kunnen worden, leidt ertoe dat er ook verschillende ongevalsscenario's mogelijk zijn. Daarbij is een plasbrand het meest waarschijnlijke scenario, waarbij aangetekend moet worden dat ook de kans op een plasbrand erg klein is. Hoewel de regionale brandweer qua materieel afdoende is toegerust (twee blusboten (waarvan één in Nijmegen ligt) en uiteraard afdoende brandweervoertuigen), is het niet geheel uit te sluiten dat sommige scenario's zich zo snel voltrekken dat een adequate bestrijding aan de risicobron niet mogelijk is. De bewoners zijn bekend met deze risico's.

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Vanwege de nabije ligging van zware bedrijven op het bedrijventerrein, heerst ter plaatse van de woonboten een slecht woonmilieu. Ook dit aspect was voor uw raad een reden om de woonboten niet positief te bestemmen in het bestemmingsplan.

Uitvoering
Nader onderzoek moet uitwijzen of het realiseren van woonboten / waterwoningen in de Waaijer dan wel het verplaatsen van de woonboten naar de Kraaijenbergse Plassen planologisch en financieel haalbaar is. Tevens wordt nu onderzocht wat de waarde van de woonboten is, welke partij of partijen in redelijkheid voor de waardedaling van de woonboten aansprakelijk gesteld kunnen worden, en op welke wijze de bewoners geholpen worden bij het vinden van andere woonruimte. Aan de beëindiging van de woonfunctie zijn financiële gevolgen verbonden, die wij in beeld brengen.

Het vorenstaande betekent dat er voorlopig nog sprake is van woonboten in het Maas-Waalkanaal.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Brief Ligplaatsen Woonboten Maas-Waalkanaal

1. De raad ontvangt schriftelijk een reactie op het verzoek uit de raad om openbaarheid van (veiligheids)rapporten en de briefwisseling met Rijkswaterstaat.

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Agenda voor de bijeenkomst in de Burgerzaal

Datum: woensdag 28 september 2016
Aanvang: 18:00

Burgerronde

Besloten toelichting "Relatie woningtoewijzing en veiligheid"

Geen programma

Kamerronde

Geen programma

Commissie GREX Waalsprong/Waalfront met: Besloten: W&B Concept GREX 2015 Waalfront en Openbaar: Voortgangsrapportage Waalfront

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Besloten toelichting "Relatie woningtoewijzing en veiligheid"

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Geen programma

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Geen programma

Bijlage - Toezegging Velthuis - Brief ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Commissie GREX Waalsprong/Waalfront met: Besloten: W&B Concept GREX 2015 Waalfront en Openbaar: Voortgangsrapportage Waalfront

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 september 2016 (pdf)

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Lange termijnagenda (pdf)

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront (pdf)

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Uitnodiging vergadering

Aan
Leden van de Raadscommissie Grondexploitaties Waalsprong en Waalfront

Datum vergadering, tijdstip van aanvang
28 september 2016 / 20.00-21.00 uur

Plaats vergadering
Burgerzaal

Agenda vergadering Raadscommissie Grondexploitaties Waalsprong en Waalfront

1. Opening en mededelingen
2. Eventuele inspraak
3. Besloten bespreking: Brief W&B herziene (concept) grex Waalfront 2015
   - *Doel van de bespreking; bespreken van Wensen & Bedenkingen*
   - *Er zal worden voorgesteld om in beslotenheid te vergaderen*
4. Voortgangsrapportage Waalfront
   - *Doel van de bespreking; opinievorming*
5. Langetermijnagenda raadscommissie GREX Waalsprong-Waalfront (sept.2016)
   - *Doel van de bespreking; vaststellen*
6. Sluiting

N. Vergunst
Voorzitter Raadscommissie Grondexploitatie Waalsprong

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

GEMEENTE Nijmegen

Wensen en bedenkingen t.a.v. het herziene (concept) GREX Waalfront 2015

BESLOTEN RAADSCOMMISSIEVERGADERING

Van:	Het college van B&W van 7 juni 2016
Doel:	Wensen en bedenkingen kenbaar maken
Toelichting:	**1. Nieuwe ronde W&B** Aan de raad wordt gevraagd om wensen & bedenkingen te uiten over de herziene (concept) GREX Waalfront 2015. Op de Politieke Avond van 22 juni jl. is tijdens een besloten commissievergadering gesproken over de brief van het college over de herziene grondexploitatie Waalfront 2015. Het college verzoekt in deze brief om wensen en bedenkingen te uiten over de gewijzigde grondexploitatie en de voortgang van de onderhandelingen over openstaande punten tussen de aandeelhouders BPD en gemeente Nijmegen. Tijdens deze commissievergadering bleek dat er behoefte was om eerst nog een nadere toelichting krijgen over de achtergronden bij de grondexploitatie en de openstaande onderhandelingspunten, voordat de wensen en bedenkingen worden vastgesteld. Deze nadere toelichting heeft tijdens de Politieke Avond op 14 september plaatsgevonden. De raadscommissie heeft na deze toelichting besloten tot het houden van een nieuwe ronde wensen & bedenkingen. Die staat op 28 september gepland. **2. Geheimhouding** Vanwege de bescherming van de financiële belangen van de gemeente ligt er geheimhouding op de brief van het college waarin het verzoek staat om wensen en bedenkingen te uiten. De gemeenteraad heeft deze geheimhouding op 8 juni 2016 bekrachtigd. Voorgesteld zal worden de bespreking over W&B daarom ook in beslotenheid te laten plaatsvinden. De raadscommissie kan geheimhouding opleggen en opheffen over (delen van) het behandelde in een besloten ronde en de stukken die ter tafel worden gelegd (artikel 86 Gemeentewet). **3. Proces van Wensen en Bedenkingen** Een aantal raadsfracties heeft reeds in juni concept-wensen en bedenkingen geuit. Het overzicht hiervan ligt ter inzage bij de griffie. Het proces van de nieuwe ronde met wensen en bedenkingen staat hieronder beschreven: <u>Stap 1: Schriftelijke ronde – deel I</u> De brief ligt sinds 7 juni 2016 ter inzage bij de griffie. Alle fracties worden uitgenodigd om per mail eventuele (nieuwe?) conceptwensen en -bedenkingen kenbaar te maken. De deadline voor reactie in dit geval **<u>donderdag 22 september voor 9.00 uur.</u>** De Raadsgriffie zorgt vervolgens voor bundeling van de conceptwensen en –bedenkingen. Dit overzicht ligt ter inzage bij de griffie vanaf donderdagmiddag 22 september a.s. voor alle fracties en het college van B&W. Dit document zal tijdens de kamerbespreking op papier verspreid worden. <u>Stap 2: Kamerbespreking</u> De tweede stap betreft de daadwerkelijke bespreking. Deze vindt in dit geval plaats tijdens de raadscommissie grex Waalsprong-Waalfront op de Politieke Avond d.d. 28 september 2016. Tijdens deze bespreking kan onderling van gedachten worden gewisseld over de reeds geuite wensen en bedenkingen en welke wensen en bedenkingen al dan niet gesteund worden.

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

	Stap 3: Schriftelijke ronde – deel II Zoals gebruikelijk legt de kamergriffier na de raadskamer aan alle individuele fracties voor of de in de kamerronde geformuleerde wensen en bedenkingen correct zijn verwoord. In deze situatie zal de kamergriffier de donderdag na de PA (in dit geval 29 september 2016) elke fractie individueel een e-mail sturen met de desbetreffende wensen en bedenkingen. De fracties wordt gevraagd uiterlijk akkoord te geven op **maandag 3 oktober.** Op dinsdag 4 oktober zal het nieuwe overzicht ter inzage worden gelegd. De kamergriffier zal een mail sturen naar de fracties op het moment dat de wensen en bedenkingen ter inzage liggen bij de griffie. Alle fracties zal verzocht worden aan te geven welke wensen en bedenkingen door de desbetreffende fractie worden gesteund. De deadline voor deze reactie is de maandagavond vóór de besluitronde (in dit geval dus **maandagavond 10 oktober**). Stap 4: Opstellen conceptbrief en besluitvorming Wensen en bedenkingen waarvoor een raadsmeerderheid bestaat worden opgenomen in een conceptbrief die voorligt tijdens de besluitronde. Het seniorenoverleg heeft besloten voortaan dergelijke brieven standaard als stemstuk te agenderen. Deze stukken liggen op de dinsdag voorafgaand aan de besluitronde ter inzage bij de griffie (in dit geval dus dinsdag 11 oktober 2016). Tijdens de besluitronde zal dit schriftelijk verspreid worden onder de fracties. Uiteraard kunnen alle fracties tijdens de besluitronde, indien gewenst, pogen de brief te wijzigen middels een amendement.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Ewald van Petersen e.van.petersen@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 - 329 26 02
Bijlagen:	**Ter inzage bij de griffie:** 1. Raadsbrief inzake Wensen & Bedenkingen ten aanzien van het herziene (concept) GREX Waalfront d.d. 7 juni 2016 2. Overzicht concept- Wensen & Bedenkingen d.d. 22 juni 2016 3. Sheets Presentatie toelichting grex 2015 d.d. 14 september 2016		

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Commissievergadering GREX Waalsprong-Waalfront

Voortgangsrapportage Waalfront

Van:	College van B&W d.d. 6 september 2016		
Doel:	Opinievorming		
Toelichting:	**Voortgangsrapportage Waalfront** Conform afspraak informeert het college de raad periodiek middels een voortgangsrapportage over de stand van zaken binnen de gebiedsontwikkeling Waalfront. Dit geldt zowel voor de planvorming, de uitvoering buiten, als ten aanzien van de financiën. Eveneens ontvangt u nadere informatie van het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront (OBW) over de stand van zaken rond de uitwerkingsplannen voor Koningsdaal Noord, inclusief de plannen voor Bataviapark. Bij de bespreking van de eerste voortgangsrapportage op 17 februari 2016 is de volgende toezegging gedaan: *Voortaan zal in de voortgangsrapportage ook het groen in het Mercuriuspark en het Brugkwartier worden meegenomen*		
Naam steller: **E-mail steller:**	Ewald van Petersen e.van.petersen@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 - 329 26 02
Bijlagen:	1. Brief van het college van B&W inzake 'Voortgangsrapportage Waalfront' d.d. 6 september 2016 2. Voorgangsrapportage Waalfront		

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Ingekomen stuk D21 (PA 28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
6 september 2016	OB10/ D161359376	Ewald van Petersen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Voortgangsrapportage Waalfront		(024) 3292602

Geachte leden van de Raad,

Uw Raad heeft aangegeven halfjaarlijks geïnformeerd te willen worden over de ontwikkelingen binnen de gebiedsontwikkeling Waalfront. Dit geldt zowel in de planvorming, de uitvoering buiten, als ten aanzien van de financiële stand van zaken.

Bijgaand treft u de voortgangsrapportage Waalfront aan zoals deze op 23 juni jongstleden in de aandeelhoudersvergadering is vastgesteld. Eveneens ontvangt u zoals vermeld in de voortgangsrapportage Waalfront nadere informatie van het OBW over de stand van zaken rond de uitwerkingsplannen voor Koningsdaal Noord, inclusief de plannen voor Bataviapark.

Wij veronderstellen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlagen:
- Voortgangsrapportage Waalfront
- Stand van zaken Koningsdaal Noord

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Voortgangsrapportage Waalfront

(De Lunet, aan de Handelskade, aangelicht met LED-lampjes)

Ontwikkelingsvisie Waalfront 1.2

Juni 2016,
Ontwikkelingsbedrijf Waalfront

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding, kadering en status rapportage 3
2. Voortgang lopende en nieuwe deelprojecten 5
3. Fasering, programma en planning totaal Waalfront 12
4. Marktontwikkelingen 14
5. Financieel 15

1. Inleiding

Begin 2016 heeft de gemeenteraad van Nijmegen de eerste halfjaarlijkse voortgangsrapportage Waalfront in vergadering besproken. Met deze rapportage wordt de Raad geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de gebiedsontwikkeling Waalfront. Dit geldt zowel in de planvorming, de uitvoering buiten, als ten aanzien van de financiële stand van zaken.
Op 30 september 2015 is tijdens een bijeenkomst met raadsleden uitvoerig ingegaan op de samenwerking voor de gebiedsontwikkeling Waalfront (Joint Venture/PPS met BPD, voorheen: Bouwfonds). Hierbij is een toelichting gegeven op de werking van deze samenwerking, de in en outs van de samenwerkingsovereenkomst, alsmede de rol en positie van de gemeenteraad bij een dergelijke samenwerking. Vervolgens is er afgesproken om halfjaarlijks een voortgangsrapportage ter informatie voor te leggen.
Op 5 november 2015 is de eerste voortgangsrapportage Waalfront opgesteld. Deze rapportage is gedateerd op 1 juni 2015.

1.1. Kaders

- **Go-besluit gemeenteraad Koers West d.d. 7 februari 2007;**
- **Samenwerkingsovereenkomst d.d. 27-11-2007;**
- **Bestemmingsplan Waalfront;**
- **Ontwikkelingsvisie Waalfront 1.2** (vervangt Masterplan Waalfront)
- **GREX 2013,** zoals op 5 februari 2015 door de Aandeelhoudersvergadering Ontwikkelingsbedrijf Waalfront is vastgesteld (na wensen en bedenkingen gemeenteraad);
- **Programma:** ca. 2060 nieuwbouwwoningen, waarvan 40% goedkoop;
- **Bestemmingsplan Brugkwartier (Batavia/Koningsdaal);**
- **Beeldkwaliteitsplan Brugkwartier.**

Deze kaders geven het formele speelveld aan waarbinnen het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront op dit moment de uitvoering van dit gebied uit mag werken.

Naast deze formele kaders wil de gemeenteraad natuurlijk betrokken blijven bij de verdere uitwerking van het Waalfront. Dit wordt ingevuld – als afgesproken tijdens de bijeenkomst met de Raad op 30 september 2015- middels een halfjaarlijkse rapportage Waalfront.
De volgende zaken worden in een aantal paragrafen besproken:
- Voortgang lopende deelprojecten Handelskade, Honig tab en Koningsdaal-Zuid;
- Nieuwe deelprojecten, tracé Laan van Oost-Indië, Dijkkwartier en Koningsdaal-Noord;
- Fasering, programma en planning totaal Waalfront;
- Marktontwikkelingen en financiën.

Dit is de tweede uitgave van deze rapportage.

1.2. Status rapportage

De rapportage heeft een informatieve functie en zal vanuit de directie OBW halfjaarlijks – via het college van burgemeester en wethouders- aan de gemeenteraad van Nijmegen, alsmede AvA Waalfront worden aangeboden ter informatie.

Kaart Waalfront met benaming deelgebieden (nb brugkwartier=Koningsdaal**)**

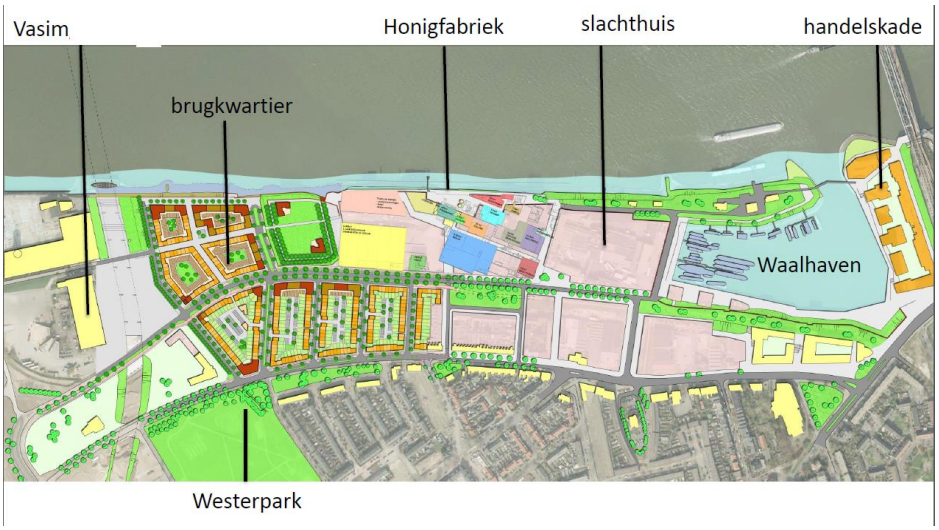

2. Voortgang lopende deelprojecten/gebieden

Handelskade

Maart 2014 is getart met de bouw van 534 woningen aan de Handelskade. BPD is ontwikkelaar voor dit deelgebied (na uittreden Standvast). Verder wordt de bouw gefaseerd uitgevoerd richting de Voorstadslaan in de periode tot 2018.

Aantal woningen en programma
In totaal gaat het om 534 woningen. Van deze 534 woningen worden 165 woningen in de sociale huursector afgenomen door Standvast Wonen. In de vrije sector huur neemt Achmea 188 woningen af, en het restant wordt verkocht aan particulieren door BPD .

De woningen worden door BPD fasegewijs, gelijk opgaand met de bouwvolgorde verkocht. In de woontoren, De Lunet zijn alle woningen verkocht. Voor de andere woonblokken loopt de verkoop gestaag. Van het totaal aan appartementen die in de verkoop komen is ruim 70% inmiddels verkocht.
Achmea is inmiddels gestart om de vrije sector huurwoningen te verhuren. Standvast Wonen zal de woningen –wanneer de woningen kunnen worden bewoond- op de reguliere wijze in verhuur brengen.

Oplevering woningen
Op 12 mei 2016 hebben wethouder Velthuis en gedeputeerde Bea Schouten op feestelijke wijze de eerste sleutel uitgereikt aan de eerste bewoners van De Lunet.

Foto bouwplan

Inrichting woonomgeving
De aanbestedingsprocedure voor de inrichting van de woonomgeving Handelskade is begin 2016 afgerond en onderdelen van deze plannen wordt inmiddels uitgevoerd in de directe omgeving van het woongebouw De Lunet (woontoren op de kop aan de waal).
De inrichting van de woonomgeving zal gefaseerd meelopen met de bouw en oplevering van de woningen.

Aansluiting op Havenplein
In opdracht van de gemeente Nijmegen is inmiddels de reconstructie/herinrichting van de Voorstadslaan vanaf de Hezelpoort tot en met de kruising Weurtseweg uitgevoerd, aansluitend op de Handelskade. De plannen voor deze herinrichting zijn afgestemd op de bouwplannen aan de Handelskade.

Koningsdaal

Het betreft hier globaal het gebied Winselingseweg tot aan de rivier de Waal, Weurtseweg tot aan de monumentale huurwoningen van Portaal aan de Weurtseweg, inclusief het park/fort Kraijenhoff (inmiddels Bataviapark als straatnaam). De Laan van Oost-Indië loopt dwars door dit gebied als ontsluitingsroute van de aangrenzende woningbouwblokken die hier worden gerealiseerd.
Voor het totaalgebied is het bestemmingsplan Brugkwartier door de gemeenteraad vastgesteld en onherroepelijk goedgekeurd medio 2014. De raad heeft eveneens een beeldkwaliteitsplan vastgesteld.
In dit gebied zullen ongeveer 450 woningen worden gerealiseerd, overwegend in het koopsegment.
Verder zal dit gebied bloksgewijs (vooralsnog 9 blokken) en gefaseerd worden ontwikkeld. De verwachting is dat hier tot en met 2019/2020 zal worden gebouwd.

Koningsdaal-Zuid (gebied ten zuiden van de Laan van Oost-Indië)

De eerste oplevering van de nieuwbouwwoningen in blok 7 in Waalfront heeft plaatsgevonden in december 2015. Aansluitend is blok 6 eveneens aan de Weurtseweg (totaal 50 woningen) verkocht en in aanbouw genomen. De bouw is nagenoeg afgerond. Eerste oplevering: juni 2016.

Voor blok 5 (voormalig terrein palingkwekerij Nijvis) op de hoek Winselingseweg/Weurtseweg/Laan van Oost-Indië zijn de eerste 48 woningen inmiddels ook verkocht en is er recent gestart met de verkoop van 19 appartementen in het goedkope segment. Start bouw is juni 2016.

Voor de blokken 8 en 9 aan de Weurtseweg is een zgn. tender/prijsvraag uitgezet. Hierbij is een aantal ontwikkelaars –op uitnodiging- gevraagd om in te schrijven tegen een zo hoog mogelijke grondprijs op basis van een conceptverkavelingsplan met criteria omtrent kwaliteit etc. Uiteindelijk heeft Trebbe Bouw en Ontwikkeling deze tender gewonnen. Start bouw is gepland eind 2016.

Vooralsnog gaat het hier om de 1e fase van de blokken 8 en 9 (totaal ca. 30 woningen). De tweede fase zal in de markt worden gezet zodra de verwerving van een nog functionerend garagebedrijf heeft plaatsgevonden. De intentie is er om minnelijk tot verwerving te komen van dit garagebedrijf, desondanks is zekerheidshalve de onteigeningsprocedure ingezet, waartoe de gemeenteraad ook heeft besloten zomer 2015.

Foto's bouwplannen Koningsdaal blok 6 en 7

Koningsdaal-Noord

Nu Koningsdaal-Zuid in zijn ontwikkeling voortgaat en de bouw gestaag vordert, is het tijd om het gebied Koningsdaal-Noord verder uit te gaan werken in concrete plannen.
Dit moet worden gezien als een uitwerking van het SPvE Brugkwartier en betreft het gebied ten noorden van de Laan van Oost-Indië vanaf de Winselingseweg tot en met het geplande park/fort Kraijenhoff (straatnaam Bataviapark).
Voor de samenhang en integraliteit is er voor gekozen om ook wat eerste ideeën en richting te duiden voor het gebied vanaf het park tot aan het Oscar Leeuwgebouw alsmede het gebied waar nu de loods van Honig

nog staat tot aan het kantoor van Talis (maakt geen onderdeel uit van Koningsdaal en behoort qua exploitatie vooralsnog tot Waalkwartier).

De verwachting is dat we na de zomervakantie van 2016 met de planuitwerking naar buiten kunnen en het stedenbouwkundig plan verder kunnen uitwerken richting ontwikkelingsplannen, onder te verdelen in verschillende logische blokken die in de markt gezet kunnen worden.
Alsdan zal ook de gemeenteraad worden geïnformeerd. Hierbij zal worden stilgestaan bij de keuzes die worden gemaakt in relatie tot het te realiseren groen in Koningsdaal alsmede het programma, de kwaliteit van het stedenbouwkundig plan, de financiële haalbaarheid en de planning/fasering die we hierbij voorstaan. Met hoge snelheid zou het mogelijk kunnen zijn dat we van 2017 tot en met 2019/2020 deze woningvlekken kunnen invullen. Dan zou in 2020 Koningsdaal volledig woonrijp zijn opgeleverd.

Kaartje ligging Koningsdaal-Noord in plangebied

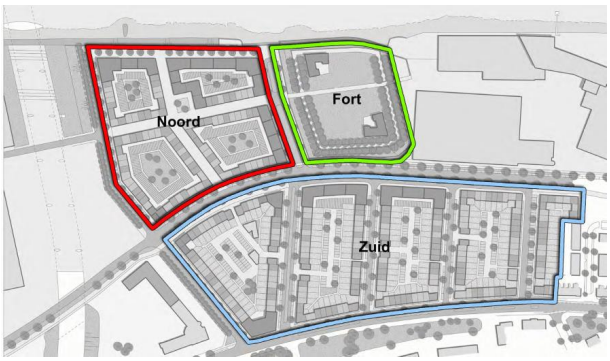

Tracé Laan van Oost-Indië 2e fase
In eerdere studies bij de Ontwikkelingsvisie 1.2 Waalfront en in het Programma van Eisen Brugkwartier is aangegeven dat de ontsluitingsroute van en naar de binnenstad nadere studie behoeft en dat hier aanvullende besluiten noodzakelijk zijn. In het stedenbouwkundig programma van eisen Brugkwartier zijn al suggesties opgenomen hoe hier mee om te gaan.
Concreet moet er nog worden besloten hoe de aansluiting op de Weurtseweg eruit gaat zien, nu een directe aansluiting op de Voorstadslaan (zoals in het oude Masterplan Waalfront) niet mogelijk is.

Op dit moment wordt er aan de hand van varianten/scenario's onderzocht en op basis van verkeerskundige, stedenbouwkundige en financiële overwegingen wat de meest wenselijke aansluitingsroute wordt richting de Weurtseweg. De gemeenteraad zal hiervoor in 2016 het vigerende bestemmingsplan moeten herzien.
Vooraf zal de gemeenteraad actief worden meegenomen in dit proces en omwonenden geïnformeerd.

Om te komen tot een voor partijen acceptabel scenario en wenselijk tracé heeft dit proces wat meer tijd nodig dan voorzien.

Dit proces ziet er vanaf nu ongeveer als volgt uit:

- Uitwerking varianten/scenario's mei/juni 2016.
- Besluit tracékeuze Aandeelhoudersvergadering voorstel aan gemeente (september 2016)
- Keus variant(en) tracé voor communicatie/infobijeenkomst door OBW met omgeving (oktober/november 2016)
- Collegebesluit tracékeuze (oktober/november 2016)
- Raadsbehandeling tracékeuze (december 2016)
- Infoavond bestemmingsplan gemeente Nijmegen (januari/februari 2017)
- Vaststelling ontwerp bestemmingsplan door college van burgemeester en wethouders (maart 2017)
- Ter visie legging (april-mei 2017)
- behandeling zienswijzen (juni 2017)
- besluit college (juli/augustus 2017)
- vaststelling in Raad (september 2017)
- Inwerkingtreding bestemmingsplan (november/december 2017)

Dijkkwartier
Wanneer er finaal duidelijkheid is omtrent het tracé, oftewel de aansluiting van de Laan van Oost-Indië richting de Weurtseweg dan kan de 1e fase (reeds verworven) van het deelgebied Dijkkwartier (zie kaartmateriaal) in ontwikkeling worden genomen. Vooralsnog zou in 2018 de uitvoering van de woningbouw moeten kunnen starten. Dit zou dan doorlopen tot 2019-2010, afhankelijk van het afzettempo. Een programma tot 250 woningen (gemiddeld 5 lagen met eventueel een toren) kan hier worden gerealiseerd, mits het parkeren kan worden opgelost.
Het is de bedoeling om hier qua massa van bebouwing (met een eigen architectonisch beeld) aan te sluiten op de bestaande bebouwing Kop Weurtseweg alsmede de aansluiting te zoeken met het havengebied alsmede de belangrijke verkeersstructuur van Laan van Oost-Indië en Weurtseweg.
Qua programma zal –met de inzichten van nu- het grootste deel van de te bouwen woningen hier in het goedkope segment worden gebouwd.

Gelijktijdig met bestemmingsplanherziening voor Laan van Oost-Indië, zal dit deelgebied ook worden meegenomen in het bestemmingsplan als herziening.

Waalkwartier (gebied Honig/slachthuis)
1e fase (gebied Waalhalla tot aan gebouw Oscar Leeuw) vanaf ca. 2020 beschikbaar. Alsdan zou dit ook ontwikkeld kunnen worden. Voor dit deel zal het bestemmingsplan en de waterkering nog aangepast moeten worden.

Dit geldt eveneens voor de grote loods van Honig (Laygho en Bounz) wat grenst aan het kantoorgebouw van Talis. Dit komt per april 2019 beschikbaar.

Het grootste gebied in Waalkwartier betreft het terrein van het slachthuis (komt waarschijnlijk in 2018 beschikbaar) en het restant Honig (komt per 2022 beschikbaar). De gemeente heeft het slachthuis aangekocht. Het slachthuis maakt nog geen onderdeel uit van de grondexploitatie (is nog niet ingebracht). Ook hiervoor zal een nieuwe bestemmingsplan moeten worden vastgesteld.

Honigcomplex
Het Honigcomplex (tijdelijk anders bestemmen) is een doorlopende succesformule.
De strategie is om vanuit tijdelijk ondernemerschap in het Honigcomplex met een publiekgerichte uitstraling en levendigheid, activiteiten te ontwikkelen die bijdragen aan waardeontwikkeling van het Waalfront. Kern van de strategie is om met een slimme mix van functies in de leegstaande gebouwen en buitenruimte, te werken aan waardecreatie (creatieve maakindustrie, urbane sports, horeca, pop-upstore, culturele

activiteiten, educatie en events e.a.). Met de nadruk op functies die elkaar aanvullen en iets toevoegen aan de stad. Van de in totaal beschikbare ruimte van ca. 30.000 m2 bvo is ruim 85% verhuurd.

Deze tijdelijke vorm van exploiteren en gebruiken loopt tot en met 2021.Voor de hal waarin Laygho en Bounz huren is april 2019 het eindpunt. Aansluitend zal de weer beschikbaar komende ruimte worden ingezet voor woningbouw, conform ontwikkelingsvisie en grondexploitatie Waalfront.

Parkeren en bereikbaarheid
Het toestaan van deze tijdelijke activiteiten geeft levendigheid, dynamiek in dit gebied en voor zijn omgeving, maar dit brengt ook een bepaalde druk met zich mee. Bijvoorbeeld het parkeren en de bereikbaarheid zijn thema's die in een omgeving van gebiedsontwikkeling steeds zullen veranderen (andere locaties voor parkeren, andere aanrijroutes, etc.). Dit is een gegeven in een zich transformerende omgeving en daar moet Ontwikkelingsbedrijf Waalfront maar ook de ondernemers, gemeente en omwonenden hier rekening mee houden.
Vanaf januari 2016 tot circa 2019 is het dagelijks parkeren voor 3 jaren geregeld op de locatie aansluitend op het Oscar Leeuwgebouw (voormalig Waalhalla).
Voor de grote evenementen geldt, dat parkeerruimte moet worden ingezet buiten het gebied Waalfront, hetgeen de vergunningaanvrager zelf moet regelen (bijv. rond Vasim of Electabelcentrale).

Bereikbaarheid
De bereikbaarheid van het Honigcomplex is in een wat rustiger vaarwater gekomen met de oplevering van het eerste deel van de nieuwe Laan van Oost-Indië tot aan de toegang van het Honigcomplex (bij gebouw Talis). Het verkeer kan via de Laan van Oost-Indië het Honigcomplex weer regulier bereiken. Het autoverkeer wordt middels bebording geleid naar de parkeervoorzieningen.

Honigcomplex, zomerkwartier

Honigcomplex, Oddstream

Groene eiland/landtong aan de Waal en de Haven
Gebied dat overwegend zijn groene karakter zal behouden bij de verdere uitwerking van de plannen. Herinrichting is aan de orde. Naast verbinding met de Handelskade door middel van een loopbrug en een wandelroute richting de Oversteek, ligt er de doelstelling om op het eiland te streven naar een publiek aantrekkende functie met aanvullend overwegend een groene invulling (museum en/of horecapunt). Dit kan wellicht door hergebruik van bestaande gebouwen.

3. Planning en programma Waalfront

Onderstaand een fasering van activiteiten met een planning op hoofdlijnen voor Waalfront. Waar mogelijk zijn de activiteiten die voor het gemeentebestuur van belang zijn gedetailleerd opgenomen in deze planning. Daarnaast ziet u op hoofdlijnen een prognose van het te bouwen programma in Waalfront totaal over de verschillende deelgebieden.

PLANNING

De grondexploitatie Waalfront gaat op dit moment uit van een doorlooptijd tot het jaar 2025. Dan zou Waalfront volledig zijn opgeleverd.

1.	Tracé Laan van Oost-Indië	**Informatief** uitwerking tracé juni 2016 **Vaststellen** bestemmingsplan tracé september 2017
2.	Uitwerking deelplan Koningsdaal-Noord	**Informatief** september/oktober 2016
3.	Wensen en bedenkingen GREX 2015	**Wensen en bedenkingen** juni 2016
4.	Wensen en bedenkingen GREX 2017	**Wensen en bedenkingen** november 2016
5.	Uitwerking deelplan Dijkkwartier 1e fase	**Informatief** medio 2017
6.	Uitwerking deelplan Waalkwartier 1e fase	**Informatief** medio 2019

PROGRAMMA (woningbouwprognose per juni 2016)

Handelskade
Totaal 534 woningen en ruim 2500 m2 voorzieningen (horeca/kantoor).
1/3 deel koopwoningen (BPD) (circa 70 procent verkocht)
1/3 deel vrije sector huurwoningen (Achmea)
1/3 deel sociale huurwoningen (Standvast Wonen)

Bouwperiode: 2014 tot en met 2018

Koningsdaal
Totaal programma ca. 450 woningen, inclusief Bataviapark.

Koningsdaal-Zuid.
Hier worden ca. 220 woningen gerealiseerd in de koopsector. Hiervan zijn er ca. 20 goedkoop.
Bouwperiode: 2015 tot en met 2018 (143 woningen verkocht).

Koningdaal-Noord
Invulling programma Koningsdaal Noord moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2017 tot en met 2019.

Dijkkwartier
Totaal programma ca. 500 te bouwen woningen.
1e fase van ca. 250-300 woningen.
Bouwperiode: 2018-2019

2e fase van ca. 200-250 woningen.

Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2023-2025

Waalkwartier (slachthuis/Honig)
1e fase terrein hal Honig en Waalhalla, ca. 100 woningen. Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode 2019-2020

Restant terrein Honig en slachthuis nog ca. 400 woningen. Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2020-2025

Totaal te realiseren woningen in Waalfront ca. 2000 woningen.

4. Marktontwikkelingen

Aantrekken van de koopwoningenmarkt in 2015 zet zich voort in 2016 (economische groei neemt eveneens toe). Hypotheekrente is extreem laag.

Consumenten:
Veel interesse voor stedelijk wonen, compact en dicht bij de binnenstad/voorzieningen.
Eveneens interesse voor duurdere woningtypes.
Interesse voor etagewoningen neemt toe.
Ook behoefte aan huurwoningen in segment vanaf 800 euro tot 1000 euro.

Marktpartijen
Interesse voor het ontwikkelen van locaties is weer merkbaar. Bouwvolumes blijven beperkt in omvang, maar past bij risicoprofiel en is van belang voor strategie van diversiteit. Met name de afzet/realisatie van grote appartementengebouwen is en blijft lastig in relatie tot financieringsmogelijkheden van de bedrijven. Er is veel vraag naar vrije sector huurwoningen door pensioenfondsen en institutionele beleggers. De corporaties hebben slechts beperkte investeringsbudgetten beschikbaar ivm de gewenste lage huren. Tender/ontwikkelcompetities zijn weer interessant, hoewel onvoorwaardelijk afnemen van grond nog te risicovol is voor de meeste partijen. De huidige toename van de woningbouwproductie lijdt door de gekrompen productiecapaciteit (krimp en faillissement van bedrijven in de periode 2009-2014) tot stijging van de bouwprijzen en dat drukt de grondprijzen. De aangescherpte energieprestatie eisen leiden tot verdere stijging van de bouwkosten en dito lagere grondprijzen.

5. Financieel

Op het moment van verslaglegging rond deze rapportage is de GREX 2013 nog steeds uitgangspunt.
De nieuwe GREX 2015 is reeds door de aandeelhouders aangenomen en wordt u in 2016 aangeboden ter vaststelling.

Qua fasering, planning en programmering lopen we op dit moment gelijk of iets voor met de grondexploitatie 2013. Financieel past het binnen deze grondexploitatie die sluit op een tekort van ruim 29 miljoen euro ncw. Meer detailinformatie zal worden uitgewisseld bij de wensen en bedenkingenprocedure bij de Raad, rond het vaststellen van de grondexploitatie Waalfront.

Binnenkort wordt gestart met het opstellen van de GREX 2017, die eind 2016 ter vaststelling wordt aangeboden.

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Stand van zaken Koningsdaal Noord

Zoals toegezegd in de Voortgangsrapportage Waalfront volgt hieronder nadere informatie over de stand van zaken rond de uitwerkingsplannen voor Koningsdaal Noord, inclusief de plannen voor het Bataviapark.

Korte terugblik
In 2013 heeft de Raad het bestemmingsplan “Brugkwartier” vastgesteld. In 2014 is het bestemmingsplan onherroepelijk goedgekeurd. Er is ook een beeldkwaliteitsplan vastgesteld. Het bestemmingsplan maakt de realisatie van het project Koningsdaal mogelijk en voor gedeelte van het zgn. Bataviapark is een groenbestemming opgenomen met een wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 15% bebouwing voor wonen.

Vanwege de succesvolle realisatie van het zuidelijk deel (Koningsdaal-Zuid), is eind 2015 gestart met de uitwerking van Koningsdaal-Noord. Belangrijke vraagpunten hierbij: hoe gaan we om met de primaire waterkering, nadere uitwerking bebouwing park, archeologie/cultuurhistorie en bodem. Hieronder vindt u de ruimtelijke vertaling van dit alles weergegeven in het zgn. stedenbouwkundig plan. Tevens heeft uw raad de motie “Groen verbindt: een groene brug tussen Waterkwartier en de Waal” aangenomen. Met dit plan en de plannen rondom Vasim/CP Kelco zijn wij van mening invulling te geven aan deze motie.

Stedenbouwkundig plan met Bataviapark en bloknummering Koningsdaal-Noord

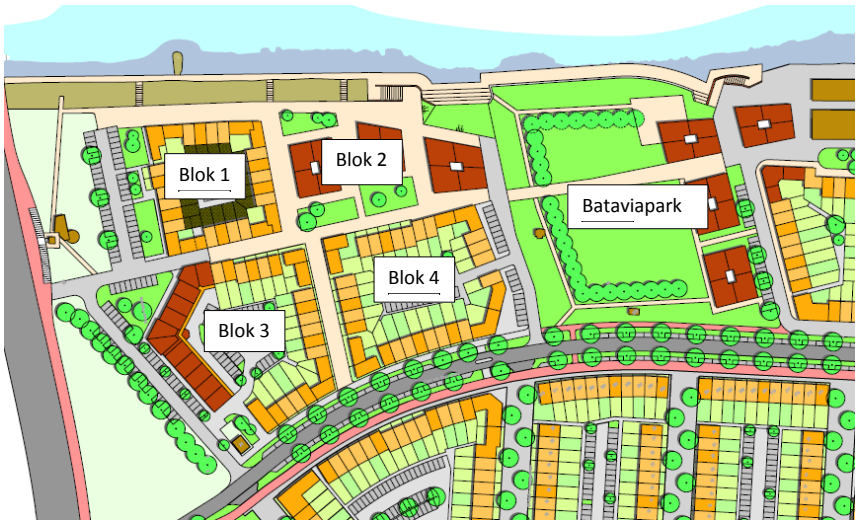

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

Architectonische en ontwikkeleenheden
In grote lijnen kunnen de volgende architectonische eenheden worden onderscheiden:

- Blok 1 en 2 die het front gaan vormen vanaf de Waal;
- Blok 3 en 4 die de overgang vormen van het klassieke Koningsdaal-Zuid naar een industriëler karakter van Koningsdaal-Noord;
- Bebouwing Bataviapark dat zich qua architectuur echt kan onderscheiden van de omliggende blokken.

Vanuit het RKT is duidelijk aangegeven dat blok 1 en 2 in samenhang ontwikkeld dienen te worden, waarbij uitwisselbaarheid van met name het gebouwd parkeren op eigen terrein veel mogelijkheden biedt om hier een bijzondere ontwikkeling tot stand te brengen. Dit betekent dat hier sprake is van 1 ontwikkeleenheid.

Blok 3 en 4 zullen qua architectuur in samenhang ontwikkeld moeten worden. Bij verdeling van deze blokken over meerdere ontwikkelaars zullen hier nadere eisen gesteld moeten worden qua proces, beeldkwaliteit, etc. De gestapelde woningen in blok 3 zijn door aansluitingen met de marktwoningen en het collectieve parkeren in het binnenterrein lastig apart te ontwikkelen van de marktwoningen. Voorstel is om het gehele blok 3 bij 1 ontwikkelaar onder te brengen. Dit resulteert in max. 2 ontwikkeleenheden.

Indicatief woningbouwprogramma per blok
Het stedenbouwkundig plan geeft het ruimtelijk kader aan; hierbij is in de verdere uitwerking ruimte om het woningbouwprogramma te optimaliseren, mits het plan voldoet aan de beeldkwaliteitseisen, het bestemmingsplan (door de gemeenteraad vastgesteld) en er sprake is van een sluitende parkeerbalans.

Op basis van het stedenbouwkundig plan wordt het volgende indicatieve woningbouwprogramma worden aangehouden:

Bloknr:	Grondgebonden Woningen	Gestapelde woningen	Totaal woningen	Waarvan categorie goedkoop
1	27		27	
2		56	56	
3	21	50	71	50
4	32		32	
Park		60	60	
Totaal	**80**	**166**	**246**	**50**

De 50 te realiseren goedkope woningen zullen in het sociale huursegment worden gerealiseerd waarbij wordt onderzocht of dit aantal wellicht nog kan worden verhoogd tot ca. 80 goedkope (sociale) huurwoningen.

De blokken 1 tot en met 4 zullen in de periode eind 2016, 2017 en 2018 verder worden uitgewerkt en gerealiseerd is de planning.

Agenda en vergaderstukken raadscommissie Waalsprong en Waalfront 28 . . .

B**ataviapark**
Voorstel van de directie OBW is om een ontwerper te contracteren en het ontwerptraject van het park op te starten. Keuze ontwerper na overleg met Ruimtelijk Kwaliteitsteam (RKT) door directie OBW.

Ontwerp komt tot stand op basis van een door OBW op te stellen PvE; in nauw overleg met projectgroep Park (projectleider OBW, gemeente (projectcoördinator, cultuurhistorie, stedenbouw, groen, beheer), supervisor, Buro Boot); Het ontwerp wordt getoetst door Ruimtelijk KwaliteitsTeam en wordt tussentijds besproken met CPRN, Ons Waterkwartier en bewoners (hierover heeft reeds een eerste gesprek plaatsgevonden met Ons Waterkwartier en CPRN; en de ideeën welke daarbij zijn geopperd zullen ook worden ingebracht in dit ontwerpproces))

Ondertussen wordt het uitwerkingsplan voor het mogelijk maken van de bebouwing in het park opgesteld (bouwopgave met 3 torentjes op ondergrondse parkeergarage tot een maximale hoogte van 16 meter).

Wanneer het ontwerp van het park op VO niveau is, wordt het uitwerkingsplan voor de bebouwing met woningen, met dit VO voor het park, ter besluitvorming richting College en Raad gebracht.
Het uitwerkingsplan zal een uitwerking op hoofdlijnen zijn, binnen de marges van de maximale bebouwingsuitwerking tot 15%, waarbij er voldoende ruimte en flexibiliteit blijft om vervolgens de woningen verder uit te kunnen ontwikkelen.
Het ontwerp (VO) van het park wordt bij de besluitvorming rond het uitwerkingsplan ex art. 3.6 lid 2 WRO ter informatie toegevoegd.

De verwachting is, dat het uitwerkingsplan voor het Park begin 2017 ter besluitvorming aan het college van burgemeester en wethouders kan worden voorgelegd. Realisatie wordt voorzien eind 2018/begin 2019.

Langetermijnagenda van de Raadscommissie Grondexploitaties Waalsprong Waalfront **Versie d.d. sept. 2016**		**Procedure / type stuk**	**Termijn**
	WAALSPRONG		
1.	**Kwartaalberichten stand van zaken Waalsprong** Conform de oproep in de motie 'vaste raadscommissie Waalsprong' ontvangt de gemeenteraad elk kwartaal een informatiebrief met de daarin opgenomen de laatste stand van zaken ten aanzien van de Waalsprong. (*indices, benchmark grondprijs, aantal verkochte kavels, de verwachte kavelverkoop op korte termijn, inhoud van het bouwprogramma en stedelijke voorzieningen en de kwaliteit van de openbare ruimte)*	Raadsinformatiebrief	Nr.11 - B&W 12/7/16 **CIE WS-WF 28 september**
2.	**Bestemmingsplan De Grift-Noord** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd. *De provincie heeft een reactieve aanwijzing gegeven. Raadsbrief 1/10/2015 en 10/11/2015 over beroepsgang college.*	Raadsvoorstel	Vastgesteld door raad op 8/7 *In afwachting van procedure bij Raad van State*
3.	**Bestemmingsplan De Grift-Zuid/West** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd.	Raadsvoorstel	*Samenhang met ontwikkeling op De Grift-Noord en Herijking Regionaal Programma Werklocaties (brief B&W 15 dec.2015)*
4.	**Bestemmingsplan Vitens e.o.** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd.	Raadsvoorstel	2e kwartaal 2017
5.	**Bestemmingsplan Ressen / Vlek 14** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd.	Raadsvoorstel	(planning afhankelijk van gesprek met provincie en buurgemeenten en Herijking Regionaal Programma Werklocaties
7.	**Bestemmingsplan Hof Van Holland / Broodkorf-Zuid** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd. De raadscommissie heeft diverse visievormende documenten besproken t.a.v. woningbouw in dit gebied in de commissievergaderingen (28-1-2015 / 15-4-2015 / 7-7-2015 en 30-3-2016 en 13-4-2016). Op 11 mei heeft de gemeenteraad de gewijzigde grondexploitatie vastgesteld en het ambitiedocument voor dit gebied besproken in de raadsvergadering.	Raadsvoorstel	1e kwartaal 2017

8.	**Bestemmingsplan Dorpensingel-Oost** Het bestemmingsplan wordt aan de gemeenteraad voorgelegd.	Raadsvoorstel	Verwachting: eind Q4 helderheid over de bestuurlijke richting in Lingewaard n.a.v. variantenstudie. De uitkomst van het traject met betrekking tot de uitvoering van de motie 'Eendracht maakt dorpensingel' én de bestuurlijke uitkomst van de variantenstudie in Lingewaard samen, zullen begin 2017 de bestuurlijke richting geven binnen Nijmegen.
	WAALFRONT		
1.	**Voortgangsrapportage half jaarlijks (Informatief) op basis van GREX en SOK en Ontwikkelingsvisie 1.2;** Inhoud: Recente ontwikkelingen, uitwerking en planning deelgebieden en marktontwikkelingen in relatie tot inhoudelijke en financiële kaders.	Raadsvoorstel	1. B&W 12/1/2016 – CIE 27 januari 2016 2. B&W 6/9/2016 – **CIE WS/WF 28 september**
2.	**Uitwerking deelplan Koningsdaal-Noord**	Bespreekdocument	4e kwartaal 2016
3.	**Herziening GREX 2015**	Wensen & Bedenkingen	Bespreking W&B – PA 22 juni 2016 Nadere toelichting PA 14 sept.2016 Bespreking W&B **– CIE WS/WF 28 sept. 2016**
4.	**GREX 2017**	Wensen & Bedenkingen	4e kwartaal 2016
5.	**Tracé Laan van Oost-Indië** Informatiebrief over uitwerking tracé en daarna een bestemmingsplan	Informatiebrief en bestemmingsplan	4e kwartaal 2016 3e kwartaal 2017
6.	**Uitwerking deelplan Dijkkwartier 1e fase** Informatiebrief	Bespreekdocument	Medio 2017
7.	**Uitwerking deelplan Waalkwartier 1e fase** Informatiebrief	Bespreekdocument	Medio 2019

Overzicht van mutaties t.o.v. de vorige versie d.d. juni 2016

- **Bespreekdocument Waaijenstein afgevoerd (besproken op 8-6-16)**
- **Bespreekdocument Watersportcentrum afgevoerd (besproken op 8-6-16)**
- **Planning Bestemmingsplan Vitens aangepast en Dorpensingel-Oost**
- **Planning aangepast Koningsdaal-Noord, GREX 2016 / 2017, Tracé Laan van Oost-Indië en Dijkkwartier**
- **GREX 2016 afgevoerd**

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Lange termijnagenda

PORTEFEUILLEHOUDER VELTHUIS

Toezeggingen
Commissie GREX WS-WF inzake Langetermijnagenda 1. De gemeenteraad ontvangt schriftelijk een reflectie van het college op de uitspraak van de Raad van State inzake de Grift-Noord.

GEMEENTE Nijmegen

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront

PORTEFEUILLEHOUDER VELTHUIS

Toezeggingen
Commissie GREX WS-WF inzake Voortgangsrapportage Waalfront 1. De gemeenteraad ontvangt het stedenbouwkundig plan voor Batavia Noord voor het einde van dit jaar.

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront

Agenda voor de bijeenkomst in de Gebroeders Van Limburgkamer

Datum: woensdag 28 september 2016
Aanvang: 18:00

Burgerronde

Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur

Kamerronde

Informeel napraten raad en insprekers kamerverhuur

Geen programma

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront

Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur
Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 (pdf)
Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016 (pdf)
Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u (pdf)

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront

Informeel napraten raad en insprekers kamerverhuur

Bijlage - Toezegging Velthuis - Commissie GREX Voortgangsrapportage Waalfront

Geen programma

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Burgerronde

Thema-inspraak Kamerverhuur

Doel:	Informeren
Toelichting:	**Thema-inspraak Kamerverhuur** De agendacommissie heeft een aantal onderwerpen aangemerkt die zich lenen voor een speciale thema-inspraak in 2016. Tijdens de burgerronde van 28 september staat de eerste thema-inspraak gepland, over kamerverhuur. Het college heeft daarover een raadsvoorstel aan de raad voorgelegd. Het idee is dat bewoners(organisaties) en instellingen met elkaar in debat gaan aan de hand van stellingen, zodat raadsleden de verschillende meningen kunnen meenemen in hun voorbereiding op de kamerronde over het onderwerp. (De kamerronde zal gepland worden op een latere Politieke Avond (evt. 2 november). Raadsleden en fractievolgers krijgen een 'wildcard' en kunnen deze ieder op één moment tijdens het debat inzetten wanneer ze een vraag hebben of willen reageren. Na afloop van het debat is er nog ruimte gereserveerd op de agenda om informeel na te praten met insprekers in dezelfde zaal. De griffie probeert flinke bekendheid te geven aan deze thema-inspraak zodat er een mooie opkomst is. In de bijlagen de link naar de uitnodiging. Stuur deze gerust door. Wanneer: woensdag 28 september, 18-19 uur Aansluitend is nog gelegenheid om informeel na te praten met elkaar. **Aanmelden voor deelnemers**: griffie@nijmegen.nl
Bijlagen:	1. Uitnodiging: http://www2.nijmegen.nl/content/1706808/kamerverhuur_in_nijmegen 2. Raadsvoorstel Beleidsnotitie Kamerverhuur d.d. 6 september 2016 3. Beleidsnotitie Kamerverhuur

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 93/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Beleidsnotitie kamerverhuur 2016

Programma
Wonen

Portefeuillehouder
B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
6 september 2016

Samenvatting
In het Coalitieakkoord en de Woonvisie is een aantal uitgangspunten voor actualisering van het kamerverhuurbeleid opgenomen. Deze uitgangspunten zijn in de Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 verder uitgewerkt in nieuw beleid voor kamerverhuur. Deze notitie bieden we uw raad nu ter besluitvorming aan.

Voorstel om te besluiten
De Beleidsnotitie kamerverhuur 2016 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Wim van der Velde, 3437, w.van.der.velde@nijmegen.nl

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

In het Coalitieakkoord en de Woonvisie hebben we duidelijke uitgangspunten voor een aanscherping van het kamerverhuurbeleid vastgesteld. Deze uitgangspunten zijn in de Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 verder uitgewerkt. Nijmegen kent als studentenstad al jaren een tamelijk liberaal beleid voor het omzetten van zelfstandige woningen in kamerverhuur. Dat past bij de rol die de particuliere markt speelt voor de studentenhuisvesting. Maar de laatste tijd nemen de klachten over overlast door verkamering toe. Tegelijkertijd vlakt ook de groei van het aantal studenten af. In de Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 doen we een voorstel waarbij de lijnen van het Coalitieakkoord en Woonvisie zijn uitgewerkt in een samenhangende aanpak. Deze notitie bieden we uw raad nu ter besluitvorming aan. Na besluitvorming door uw raad zal ons college het nieuwe beleid opnemen in nieuwe beleidsregels voor de vergunningverlening.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Huisvestingswet en de Huisvestingsverordening Nijmegen 2016. De Beleidsnotitie vormt het nieuw beleidskader voor het kamerverhuurbeleid.

1.2 Relatie met programma

Het beleid voor kamerverhuur heeft een relatie met de programma's wonen, veiligheid en wijken.

2 Doelstelling

Doelstelling is om een goed evenwicht te creëren tussen het behoud van goede en voldoende woonruimte voor studenten en jongeren, het behoud van schaarse zelfstandige woonruimte en het effectief tegengaan van overlast gevende situaties rond kamerverhuur, door de regels voor het omzetten samenvoeging en onttrekken van woonruimte aan te scherpen.

3 Argumenten

Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 is uitvoering Coalitieakkoord en Woonvisie

De kamermarkt voor studenten moet aansluiten bij het karakter van de studentenstad die Nijmegen is, maar mag niet leiden tot overmatige overlast voor buurtbewoners. In de Woonvisie is dit verder uitgewerkt. Daarbij hebben we ook aangegeven dat de registratie en afhandeling van meldingen van overlast veel beter kan. De lijn in de Woonvisie is dan ook verbetering van klachtafhandeling, tegengaan van overlast en aanscherping van voorwaarden. Dit is met een amendement aangevuld met gewenst beleid rond fietsparkeren en afvalbakken, en het standpunt dat een rem op kamerverhuur niet gewenst is. In de Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016 stellen we dan een samenhangende aanpak voor met deze sporen: behoud voldoende aanbod op kamermarkt, aanscherping van vergunningsvoorwaarden, verbetering van klachtafhandeling en tegengaan van overlast.

We maken kamerverhuur niet onmogelijk

Nijmegen is een studentenstad. De studentenpopulatie draagt bij aan de levendigheid, vitaliteit en uitstraling van Nijmegen. Goede en voldoende studentenhuisvesting is daarbij

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

belangrijk. De particuliere kamermarkt voorziet in een flink deel van deze huisvesting. De afgelopen jaren is de studentenpopulatie in Nijmegen gegroeid. Het aantal verkamerde panden eveneens. Jaarlijks zijn ca. 50 omzettingsvergunningen afgegeven. Cijfermatig zien we het volgende beeld: het totaal aantal onzelfstandige woonruimten schatten we op ca. 20.500. De SSHN heeft ruim 6.000 eenheden waarvan 70% onzelfstandig. Verder zijn er zo'n 14.500 kamers op de particuliere kamermarkt. Het aantal verkamerde panden schatten we op zo'n 2.800. De komende periode zal het aantal studenten naar verwachting niet langer stijgen. Demografische processen liggen hieraan ten grondslag. De invoering van het leenstelsel levert zeer waarschijnlijk een tijdelijke dip op. Tegelijkertijd stijgt het aantal buitenlandse studenten. Volgens de HAN en de Radboud Universiteit zal dit de terugval bij uitwonende Nederlandse studenten grotendeels opvangen. Dat betekent dat de huidige omvang van de kamermarkt nu in kwantitatieve zin grosso modo aansluit bij de behoefte. Maar ontwikkelingen zijn dynamisch, goede monitoring blijft daarom belangrijk. En naast studenten wonen ook niet studerende jongeren voor een deel op de kamermarkt. We kiezen nu niet voor een quotering en afname van verkamerde panden. Wel scherpen we de voorwaarden voor het verlenen van een vergunning aan: vanaf 3 kamers is voortaan een vergunning nodig. Dat was vanaf 5 of meer. De prijsgrens voor goedkope woningen die niet verkamerd mogen worden is opgetrokken van € 172.000 naar € 180.000 en heeft nu betrekking op alle zelfstandige woningen onder die grens. In het oude beleid was de prijsgrens alleen van toepassing op eengezinswoningen. En bij elke aanvraag voeren we een leefbaarheidstoets uit.

We pakken overlast effectiever aan
We willen een betere aanpak van overlast. Uit een analyse blijkt dat het aantal meldingen van overlast de afgelopen periode is gestegen. Dat komt onder andere door de actieve opstelling van het Platform Kamerbreed, maar we ontvangen ook meldingen buiten dit platform om. Jarenlang was het aantal serieuze meldingen van overlast rond de 10 per jaar. Over 2014, 2015 en het begin van dit jaar waren het er 119, dus gemiddeld bijna 60 per jaar. Voor een groot deel zijn het anonieme meldingen. Dit maakt het lastig om de klager te helpen. De meeste meldingen gaan over geluidsoverlast. In veel mindere mate wordt geklaagd over zaken als fietsparkeren en verloedering. De meldingen zijn geconcentreerd rond een aantal panden. Wat de analyse ook leert is dat onze registratie van meldingen van overlast veel beter kan, en er te weinig capaciteit voor handhaving beschikbaar is. Overlast afkomstig van bewoners van kamerverhuurpanden kan zodoende niet afdoende worden aangepakt. Met dit voorstel verbeteren we de registratie van overlast en stellen we meer capaciteit beschikbaar voor de handhaving en aanpak van overlast. In dit verband wordt voortaan ook bij elke aanvraag voor een omzettingsvergunning een leefbaarheidstoets uitgevoerd, en niet langer alleen bij enkele gevoelig geachte locaties. Deze toets heeft ook een positief effect op de kwaliteit van kamerverhuurpanden en is daarmee in het belang van de bewoners omdat een bouwkundige inspectie hiervan deel uitmaakt. Een ambtelijke adviescommissie wordt belast met de uitvoering van de leefbaarheidstoets en de procedure van melding en beoordeling van overlast.
De brandveiligheid van de panden staat ook via de lijn van ENNUWEG en het Keurmerk Kamerverhuur en Veiligheid (KKVV) scherp op de agenda. Op basis van de quick-scans die afgelopen jaren door ODRN en Brandweer in de kamerverhuur zijn uitgevoerd, maken we in 2016 een begin met de aanpak via op locatie te organiseren contactmomenten met een

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

monitorsysteem ten behoeve van positieve gedragsbeïnvloeding onder kamerbewoners. Uw raad is hierover dit voorjaar per brief geïnformeerd.

Meer verantwoordelijkheid bij de verhuurder
We gaan de verhuurder meer aanspreken op “goed verhuurderschap”. Dat past binnen de trend dat we niet alleen regels stellen maar ook meer verantwoordelijkheid bij burgers willen leggen voor een leefbare samenleving. Bij het aanvragen van een vergunning gaan we de verhuurder op zijn verantwoordelijkheden wijzen. Hiermee wordt ook na de verlening van de vergunning de plicht van de verhuurder om de leefbaarheid van een wijk op orde te houden aangesproken. In geval van melding van overlast is een protocol opgesteld waarin “goed verhuurderschap” een centrale rol speelt. Bij aanhoudende overlast kan een bestuurlijke boete en/of intrekking van de vergunning volgen. Dit laat onverlet dat we bij ernstige overlast en op elk moment kunnen optreden.

Geen actieve handhaving
Niet alle verkamerde panden hebben een omzettingsvergunning. Uit onze analyse blijkt dat 1335 paden een omzettingsvergunning hebben. Die is wel onder verschillende regimes afgegeven omdat in de loop der jaren het beleid is aangepast. We weten niet precies hoeveel illegale situaties er zijn. Een benadering door het bestand met omzettingsvergunningen te vergelijken met een bestand van alle panden met 3 of meer personen met een verschillende achternaam, geeft alleen een zeer grove indicatie van een kleine 1.500 panden. Voor de aanpak van illegale panden hanteren we een helder overgangsbeleid in de vorm van een “inkeerregeling”. Gedurende 6 maanden kunnen eigenaren onder lichtere voorwaarden een vergunning aanvragen. Na die periode gelden de voorwaarden van het nieuwe beleid. We zetten geen capaciteit in om alle illegale panden actief op te sporen. Daarvan zijn de kosten te hoog gezien het beschikbare budget. Als we na afloop van de inkeerregeling bij de aanpak van overlast een illegaal pand tegenkomen moet wel een vergunning worden aangevraagd en worden voldaan aan de dan geldende voorwaarden.

Samenvattend komt de nieuwe aanpak op het volgende neer: geen rem op kamerverhuur maar wel scherper aan de voorkant (vergunningverlening) en strenger aan de achterkant (aanpak overlast).

4 Klimaat
Dit voorstel heeft geen relatie met het klimaat- en energievraagstuk en onze doelstellingen op dat terrein.

5 Risico’s
Hogere leges kunnen mogelijk tot gevolg hebben dat mensen minder snel een vergunning aanvragen en er zo mee illegaliteit ontstaat.

6 Financiën
De aanscherping van de voorwaarden met een leefbaarheidstoets vooraf en een betere aanpak van overlast brengt extra kosten met zich mee. De afhandeling van ca. 50 aanvragen voor een omzettingsvergunning is geraamd op € 70.000 per jaar. De betere afhandeling van klachten en aanpak van overlast op ca. € 40.000 per jaar. Totaal dus
€ 110.000. Dat is ca. € 90.000 meer dan er nu aan dit proces wordt besteed..

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

De bedragen zijn gebaseerd op het huidige aantal van 50 aanvragen van een vergunning per jaar. En we kunnen er zo'n 30 panden per jaar mee inspecteren bij klachten en overlast. Daarnaast verwachten we door de inkeerregeling dat het aantal aanvragen het eerste halfjaar hoger zal liggen. Daarvoor ramen we a-structureel een bedrag van ca. € 40.000.
De structurele meerkosten van € 90.000 zijn als volgt verdeeld: € 40.000 is nodig voor extra inspecties door de ODRN, € 50.000 is nodig voor uitvoering leefbaarheidstoets en betere klachtenregistratie en afhandeling bij de eigen organisatie. Betrokken zijn de programma's wonen, wijken en veiligheid.

Voorgesteld wordt de kosten, conform Coalitieakkoord, voor een groot deel te financieren uit een verhoging van de leges. Om dat kostendekkend te doen zou een tarief van ca. € 2.200 nodig zijn. Dat is 5,5 x zoveel als het huidige tarief van € 400,38. Dat vinden we niet acceptabel. Bovendien lopen we het risico dat minder mensen dan een vergunning aanvragen waardoor weer meer illegaliteit ontstaat. We stellen voor om het tarief te verhogen tot € 800, opbrengst ca. € 40.000. Dat is een forse verhoging, maar in lijn met het Coalitieakkoord. Een serieuze aanpak van overlast kost nu eenmaal meer, en burgers hebben hier direct baat bij. Bovendien is een bedrag van € 800 niet extreem hoog als de exploitatie van een kamerverhuurpand in ogenschouw wordt genomen. Landelijk zitten we dan in de middenmoot. Zo vraagt Utrecht € 2.700, Eindhoven € 2.500, Groningen € 614, Tilburg € 550 en Amsterdam € 533.

Daarmee zijn de structurele meerkosten € 50.000 (€ 90.000 minus € 40.000 legesopbrengsten). A-structureel is er sprake van een eenmalig bedrag aan meerkosten van de inkeerregeling van € 20.000. Deze bedragen zijn opgenomen in de Zomernota die in juli door uw raad is vastgesteld. Dat betekent dat het nieuwe beleid pas per 1 januari 2017 van kracht zal zijn. We zullen dan ook de legesverordening aanpassen.

7 Participatie en Communicatie
Bij de totstandkoming van het voorstel is overlegd met het Platform Kamerbreed, de studentenvakbond AKKU, de SSHN en een tweetal verhuurders van kamerverhuurpanden.

8 Uitvoering en evaluatie
Na besluitvorming door de raad zal het college beleidsregels opstellen voor de wijze van vergunningverlening en handhaving.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A. van Hout

Bijlage: Beleidsnotitie kamerverhuur 2016

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie kamerverhuur

Gemeente Nijmegen

Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling

Augustus 2016

www.nijmegen.nl/wonen

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Inhoud

Samenvatting 5
1. Inleiding 7
2. Uitgangspunten 7
4. Geleerde lessen 14
5. Nieuw beleid kamerverhuur 15
Financiën 18
Uitwerking in nieuwe beleidsregels. 18
Bijlage 1: Begripsbepaling 19
Bijlage 2: Aanvraag omzettingsvergunning 20
Bijlage 3: Overlastmeldingenafhandeling en handhavingsproces 23
Bijlage 4: Goed verhuurderschap 25
Bijlage 5: Formulier meldingen overlast 26

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Samenvatting

Deze beleidsnotitie kamerhuur is een uitwerking van achtereenvolgens het Coalitieakkoord en de Woonvisie. In het Coalitieakkoord is aangeven dat het beleid voor het verkameren van panden zal worden aangescherpt. Voor deze aanscherping is in dit Coalitieakkoord een aantal randvoorwaarden benoemd. In de door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie is vervolgens een eerste uitwerking van de randvoorwaarden uit het Coalitieakkoord gemaakt. Omdat het aanscherpen van het kamerverhuurbeleid extra geld kost, is in de recent vastgestelde Zomernota 2016 een structureel budget van €50.000 door de gemeenteraad gereserveerd.

Het nieuwe kamerverhuurbeleid zal geen rem op verkamering zetten. Gelet op de ervaren overlast in de buurt van kamerverhuurpanden en de afname van de studentenpopulatie, zal in het nieuwe beleid echter meer aandacht zijn voor deze overlast en zullen de vergunningsvoorwaarden licht worden aangescherpt. Hiermee behouden we een flexibel karakter, borgen we de kwaliteit van kamerverhuurpanden en hebben we meer oog voor de signalen uit de stad. Het nieuwe kamerverhuurbeleid zal rusten op vier pijlers.

1.) Voldoende voorraad kamerverhuurpanden behouden:
   - We zetten geen rem op kamerverhuur.
   - We monitoren de behoefte aan kamers en kunnen zo flexibel inspringen op basis van de behoefte.
   - We stellen geen quotum voor het aantal kamerverhuurpanden in.

2.) Betere aanpak van ontoelaatbare overlast:
   - We leggen de verantwoordelijkheid van het voorkomen van overlast bij de verhuurder. Verhuurders worden vanaf verkrijgen van een vergunning nadrukkelijk aangesproken op goed verhuurderschap.
   - We registreren de overlastmeldingen beter.
   - Bij meerdere en aanhoudende meldingen treedt een protocol in werking met als doel de situatie te normaliseren. Dit laat onverlet dat bij ernstige overlast op elk moment kan worden opgetreden.

3.) Aanscherping van de vergunningsvoorwaarden:
   - Omzettingsvergunning noodzakelijk bij 3 kamers of meer.
   - We beschermen de goedkope woningvoorraad door goedkope koopwoningen tot €180.000,- WOZ-waarde niet te verkameren.
   - We verhogen de leges naar €800,- om het beleid meer kostendekkend te maken.
   - We sturen beter op leefbaarheid door het instellen van een duidelijke objectieve leefbaarheidstoets bij elke vergunningsaanvraag.

4.) Geen actieve handhaving:
   - We sporen geen illegale situaties op, maar treden wel op bij overlast gevende illegale situaties.
   - Als overgang van illegale naar legale kamerverhuur leggen we in eerste instantie de verantwoordelijkheid bij de verhuurder. Deze kan alsnog binnen zes maanden na vaststelling van de nieuwe beleidsregels omzetting, samenvoeging en onttrekking van woonruimte Nijmegen 2016, onder gunstige voorwaarden een vergunning aanvragen.

Dit kader leidt tot meerkosten van ca. €50.000 structureel per jaar: meer aandacht voor toetsing van aanvragen, betere meldingenregistratie en afhandeling een meer inspectiecapaciteit bij de ODRN Na vaststelling van het beleid door de raad zal het college van B&W beleidsregels opstellen voor de uitvoering van de vergunningverlening.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

1. Inleiding

Nijmegen is van oudsher een studentenstad. De instellingen voor hoger onderwijs met ca. 36.000 studenten waarvan een groot deel in Nijmegen woont, dragen in belangrijke mate bij aan de stedelijke dynamiek en vitaliteit. Het belang van goede huisvesting voor studenten is daarom ook terug te vinden in het Coalitieakkoord 2014-2018. Bovendien blijven veel afgestudeerden op enige manier verbonden met Nijmegen door bijvoorbeeld in Nijmegen te blijven wonen of hier werk te vinden. Nijmegen kent als gevolg van haar studentenpopulatie een grote (particuliere) kamermarkt. Deze markt voor onzelfstandige woonruimte wordt overigens niet alleen betreden door studenten. Ook net-afgestudeerde, werkende jongeren, tijdelijke arbeidsmigranten en een aantal zorginstellingen maken hier gebruik van.

Onder een deel van de (niet studerende) bewoners van Nijmegen leeft het onderwerp kamerverhuur ook. Het platform Kamerbreed Nijmegen, opgericht door bewoners in 2013, heeft de overlast die kamerverhuur ook kan veroorzaken op de agenda geplaatst.

Daarnaast verdient de brandveiligheid van kamerverhuurpanden onze aandacht. Op 12 januari 2016 is een intentieverklaring ondertekend tussen de gemeente Nijmegen, de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, KIWA Keurmerk en stichting Keurmerk Kamerverhuur en Veiligheid (KKVV), om kamerverhuurpanden in Nijmegen brandveiliger te maken. Doel van deze pilot is om huurders en verhuurders bewust te maken van de risico's rond brandveiligheid en om hen te stimuleren daar zelf iets aan te doen.

2. Uitgangspunten

In het Coalitieakkoord en de Woonvisie zijn de volgende uitgangspunten voor het kamerverhuurbeleid geformuleerd:

- *Voor de verdere ontwikkeling van Nijmegen als kennisstad is een goede voorraad van kamerverhuurpanden een randvoorwaarde.*
- *De kamerverhuurmarkt is een kwetsbare markt waarbij huurders beschermd dienen te worden tegen ongewenste situaties.*
- *Kamerverhuur moet aansluiten bij het karakter van de studentenstad die Nijmegen is, maar mag niet tot overmatige overlast voor buurtbewoners leiden.*
- *We willen als gemeente leefbare en dynamische wijken.*
- *Gezien de woningbehoefte moet de schaarse woningvoorraad beschermd worden.*
- *Voorwaarden voor het afgeven voor vergunningen worden aangescherpt ten aanzien van: brandveiligheid, geluidsisolatie, fietsparkeren en afvalvoorzieningen.*
- *Bij drie kamers of meer wordt een vergunning verplicht.*
- *We geven geen vergunningen meer af voor goedkope woningen.*
- *We verhogen de leges voor omzettingsvergunningen, om ze zo meer kostendekkend te maken.*

Deze uitgangspunten worden in deze beleidsnotitie verder uitgewerkt. Daarbij is een evaluatie van het huidige beleid op zijn plaats. Een objectieve beschrijving van de cijfers van het aantal omzettingsvergunningen en klachtenpatroon helpt bij het scherp krijgen van het probleem wat we met dit beleid willen oplossen. Evaluatie en uitgangspunten vormen de input voor een geactualiseerd beleid. Daarbij formuleren we een heldere taakomschrijving welke gemeentelijke onderdelen welke taken uitvoeren. Deze notitie wordt afgesloten met een financiële paragraaf en een opmaat naar de nieuwe beleidsregels.

3. Huidig kamerverhuurbeleid.

Het huidige beleid is geformuleerd in de 'Beleidsregels onttrekking, samenvoeging en omzetting 2013'. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen goedkope eengezinswoningen en overige woningen. Voor goedkope eengezinswoningen (tot € 172.000 WOZ waarde) wordt een omzettingsvergunning verleend als de woning wordt onttrokken ten behoeve van 3 kamers en of bewoners. Bij meer niet. Voor de overige woningen is een omzettingsvergunning verplicht bij omzetting naar 5 of meer kamers. Op deze manier worden schaarse goedkope eengezinswoningen niet omgezet in kamerverhuurpanden en blijven beschikbaar voor zelfstandige bewoning door huishoudens. Met de norm van 5 kamers werd een link gelegd met de landelijke brandveiligheidsrichtlijnen bij kamerbewoning. Bij elke vergunningaanvraag werd getoetst of de omzetting paste binnen het geldende bestemmingsplan. Indien dit niet het geval was diende een ruimtelijke procedure gestart te worden om kamerbewoning mogelijk te maken.

Dit resulteert in een tamelijk liberaal beleid: Eengezinswoningen tot € 172.000 mogen verkamerd worden tot 3 kamers. Vanaf 4 kamers niet meer. Overige woningen hebben alleen een vergunning nodig bij verkamering tot 5 kamers of meer.

Bij een aanvraag voor een omzettingsvergunning wordt de mate van inbreuk op de leefbaarheid in het huidige beleid als volgt getoetst: elke vergunningaanvraag wordt doorgestuurd naar de afdeling Wijkmanagement. Indien de wijkmanager van oordeel is dat er sprake is van een kwetsbare leefbaarheidssituatie en/of vergunningverlening mogelijk kan leiden tot een kwetsbare leefbaarheidssituatie dan vindt er een uitgebreide leefbaarheidstoets plaats. Op basis van de leefbaarhiedstoets wordt tot op heden zoveel mogelijk geobjectiveerd, of vergunningverlening al dan niet tot een ontoelaatbare inbreuk op de leefbaarheid leidt. De aanvraag en verlening van een omzettingsvergunning worden sinds 18 juli 2013 gepubliceerd.

De beleidsregels voor het kamerverhuurbeleid zijn alleen van toepassing indien er sprake is van omzetting van een zelfstandige woonruimte. Nieuwbouw valt niet onder het kamerverhuurbeleid. Indien sprake is van functieverandering dan is het bestemmingsplan leidend en zijn de beleidsregels niet van toepassing. Het bestemmingsplan is dan bepalend voor de mogelijkheden voor kamerbewoning. In de bestemmingsplannen van de gemeente Nijmegen wordt een ruim woonbegrip gehanteerd. Er wordt geen onderscheid gemaakt in de vorm van bewoning zoals eengezinswoningen, meergezinswoningen of kamerbewoning. Alleen voor de Kwakkenberg wordt een uitzondering gemaakt in verband met de te beschermen natuurwaarden en de ruime (nog onbenutte) bouwmogelijkheden in het gebied. In Nijmegen West heeft de Raad van State voor het hele plangebied de woonbestemming zodanig aangepast dat hier geen omzettingsvergunningen kunnen worden verleend.

De Nijmeegse kamerverhuurmarkt

In de Woonvisie 2015-2020 is aangegeven dat voor de verdere ontwikkeling van Nijmegen als kennisstad een goede (particuliere) kamermarkt een randvoorwaarde is. De Nijmeegse markt voor onzelfstandige woonruimte kenmerkte zich jarenlang door tekorten. Zo stond Nijmegen in 2014/2015 nog op de tweede plek qua woningmarktspanning voor studenten[1]. Studenten vonden als gevolg van deze marktspanning niet snel een kamer. Logischerwijs resulteerde dat in een liberaal kamerverhuurbeleid om het tekort aan studentenwoningen op een flexibele manier op te lossen via de kamerverhuurmarkt. Tegelijkertijd zijn afspraken gemaakt met de Stichting Studentenhuisvesting Nijmegen (SSHN) over verhoging van de bouwproductie van studenteneenheden. Dat is gelukt en de markt voor studentenhuisvesting is meer in balans gekomen, ook geholpen door een, waarschijnlijk tijdelijk, effect van de wijziging in de studiefinanciering.

[1] KENCES Landelijke Monitor Studentenhuisvesting: Apollo 2015.

Cijfermatig zien we het volgende beeld. Het totaal aantal onzelfstandige woonruimten schatten we op ca. 20.500. De SSHN heeft ruim 6.000 eenheden waarvan 70% onzelfstandig. Verder zijn er zo'n 14.500 kamers op de particuliere kamermarkt. Het aantal verkamerde panden schatten we op zo'n 2.800. Het aantal studenten in Nijmegen zal na een jarenlange groei gaan dalen. Volgens prognoses kan de daling rond de 2.000 studenten in 2022 liggen. Hierin zijn de demografische afname van jongeren en mogelijke effecten van invoering van het leenstelsel meegewogen. De verwachting is dat voornamelijk eerstejaars later op kamers zullen gaan, waardoor het totaal aantal uitwonende Nederlandse studenten daalt. Dat biedt ruimte voor een verscherping van het beleid voor kamerverhuur. Daar staat tegenover dat het aantal internationale studenten in Nijmegen elk jaar nog toeneemt. Dit als gevolg van het beleid van de Radboud Universiteit (RU) en de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN). De SSHN huisvest nu zo'n 800 internationale studenten, en heeft plannen voor realisatie van 100 extra eenheden voor internationale studenten. Volgens de RU en de HAN zal de verwachte groei van het aantal internationale studenten een terugval bij uitwonende Nederlandse studenten voor een groot deel opvangen. De komende periode zullen we samen met de SSHN en de instellingen voor hoger onderwijs scherp blijven monitoren op de daadwerkelijke ontwikkelingen.

De kamerverhuurmarkt ondersteunt de ontwikkeling van Nijmegen als kennisstad, maar het is ook een kwetsbare markt. De Huurteams Nijmegen zijn actief om deze kwetsbaarheden aan te pakken. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de hoogte van de huurprijs, de servicekostenafrekening, onderhoudsproblemen of het splitsen van een all-in-huurprijs. De Huurteams worden door ons ondersteund met een subsidie van € 40.000 per jaar

Omzettingsvergunningen

Het aantal woningen in Nijmegen met een omzettingsvergunning is 1.335. De laatste jaren worden er ruim ca. 40 omzettingsvergunningen per jaar verleend. Sinds 2011 zijn dit (m.u.v. de woningen met een WOZ-waarde onder de €172.000,-) omzettingsvergunningen voor bewoning vanaf 5 personen. Figuur 1 laat het aantal verleende omzettingsvergunningen per jaar zien over de periode 2005-augustus 2015. Opvallend is de piek in 2008 en de scherpe daling in 2009.

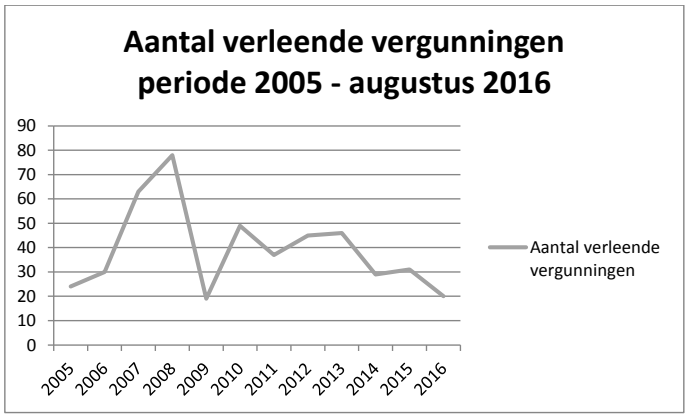

Figuur 1: aantal verleende omzettingsvergunningen periode 2005 – augustus 2016

Als we op wijkniveau kijken zien we dat het aantal woningen met 3 of meer alleenstaanden voornamelijk rond het stadscentrum toe is genomen. Het gaat hier om de wijken Stadscentrum, Bottendaal, Galgenveld en Altrade. We spreken hier over de negentiende-eeuwse stadsuitleg of 19de-eeuwse schil. Ook de wijken Heijendaal en Groenewoud kennen een hoog aandeel kamerbewoning. Dit komt vooral door de in deze wijken gelegen complexen van de SSHN. Kaart 1 brengt dit in beeld.

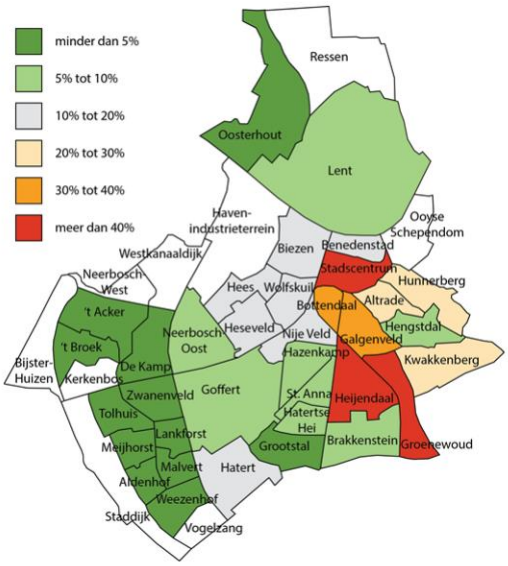

Kaart 1: Aandeel bewoners bij SSHN of in verkamerde verhuurde panden, 2015. Bron: BRP

De volgende kaart 2 geeft een beeld van de ruim 1.300 panden met een omzettingsvergunning. Het gaat hier om de nog actieve vergunningen vanaf eind jaren 70[2]. Kaart 3 laat aan de hand van de Basis Registratie Personen (BRP) het aantal woningen met 3 of meer alleenstaanden zien. Tussen deze twee kaarten zit een verschil. Dit verschil kan er op duiden dat er veel illegale situaties bestaan. Hierbij moeten we opmerken dat we niet precies weten of deze twee kaarten het volledige beeld weergeven. Omdat het gaat om vergunningen vanaf eind jaren zeventig weten we niet precies wat vóór die periode is vergund. Bovendien zijn niet alle kamerverhuurpanden vergunningplichtig. Een deel van de punten op onderstaande kaart kan dus illegaal zijn. Het kenmerkende van illegaliteit is dat het niet geregistreerd is. Wat in ieder geval wel duidelijk is dat de vergunde kamerverhuurpanden zich voornamelijk concentreren in het Stadscentrum en 19de-eeuwse schil. Andere stadsdelen zijn duidelijk minder in trek.

[2] Vergunningen zijn beschikbaar via het Regionaal Archief Nijmegen.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

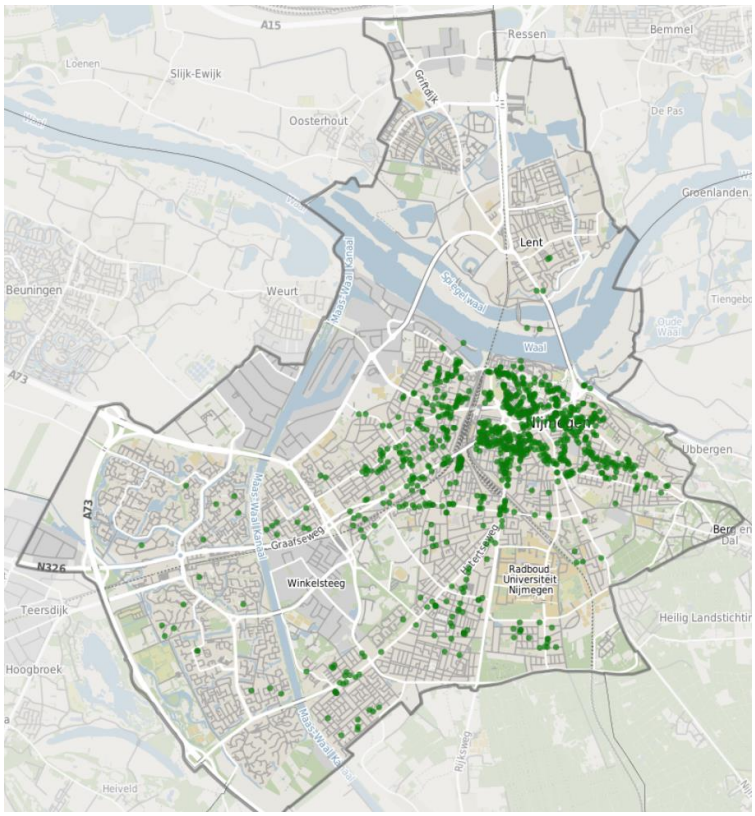

Kaart 2: Verdeling omzettingsvergunningen over de stad

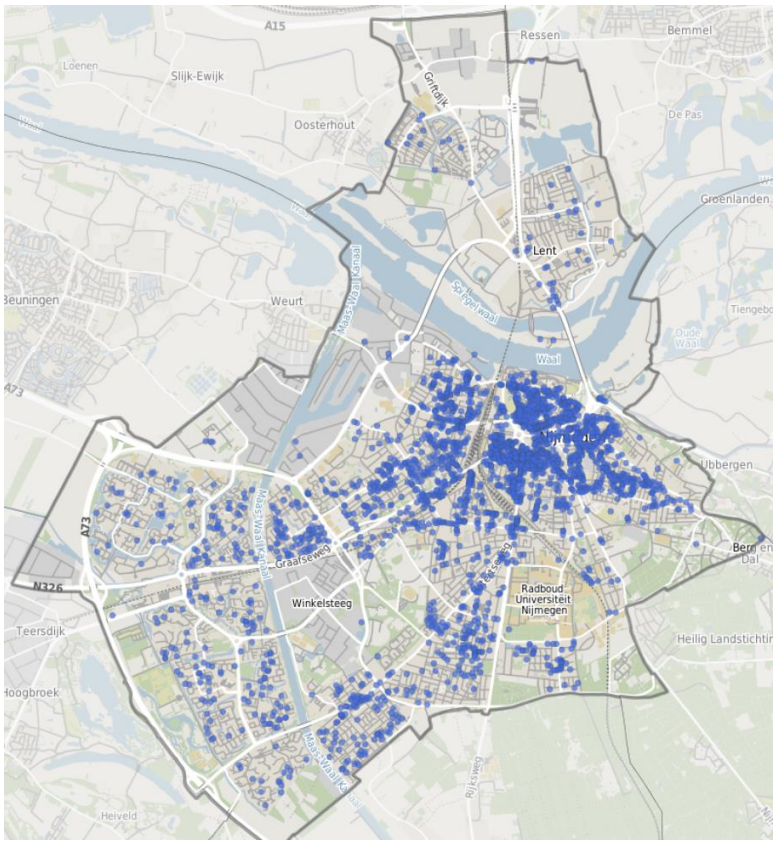

Kaart 3: Woningen met drie of meer alleenstaanden. Bron: BRP 2015

Brandveiligheid

Het handhavingsbeleid bij kamerverhuur heeft zich jarenlang vooral gericht op de brandveiligheid van de panden. Onder de noemer “Gerust op kamers” werden kamerverhuurbedrijven tot 2008 actief benaderd en geïnspecteerd. Hiervoor was ook afdoende capaciteit beschikbaar. Op dit moment inspecteert de ODRN op basis van meldingen en steekproefsgewijs ca. 50 panden per jaar. Er is geen sprake van grootschalige controle van kamerverhuurpanden. De brandveiligheid van de panden staat op dit moment wel via de lijn van ENNUWEG en het KKVV keurmerk scherp op de agenda.

Meldingen en overlast

Naast de brandveiligheid zijn er ook risico’s voor de leefbaarheid als gevolg van verkamering. De Stads- en Wijkmonitor 2016 spreekt nadrukkelijk over de gevolgen van verkamering voor de leefbaarheid op straat- en buurtniveau, bijvoorbeeld een verhoogde parkeerdruk, meer onderlinge geluidsoverlast, een minder schone straat en een verminderde betrokkenheid bij de buurt.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Om de problematiek beter in beeld te krijgen wordt er binnen de gemeente sinds 2011 bij de afdelingen Wijkmanagement, Veiligheid, Wonen en de ODRN jaarlijks geïnventariseerd op welke adressen meldingen bekend zijn die gerelateerd zijn aan kamerbewoning en waar sprake is van langdurigere en/of ernstigere vormen van overlast. Tot 2014 komt dit neer op ongeveer tien (per jaar verschillende) adressen. Meldingen hebben betrekking op een gebrekkige uitstraling van het pand, geluidsoverlast, stank, slecht verhuurderschap, overbewoning, verloedering voortuin en/of waardedaling van de eigen woning. De laatste jaren zien we met 50 meldingen per jaar een zekere stijging. De huidige meldingen zijn voornamelijk afkomstig van het Platform Kamerbreed. Dit zijn voor een groot deel geanonimiseerde meldingen. Dit maakt het lastig om de klager te helpen. We beschikken over een overzicht van 119 verschillende meldingen uit de periode 2014- begin 2016 die specifiek toe te wijzen zijn aan overlast veroorzaakt door kamerverhuur. Daarnaast hebben wij ook opmerkingen binnengekregen over de (snelle) toename van kamerverhuur. Opgemerkt moet worden dat het niet altijd mogelijk is om een melding direct aan kamerbewoning te relateren. In sommige gevallen gaat het om verwachte waardedaling van een woning, overlast in de buurt van een pand of twijfels over de bouwkundige staat van een kamerverhuurpand. Onderstaande tabel geeft weer waar de meldingen het meeste over gaan.

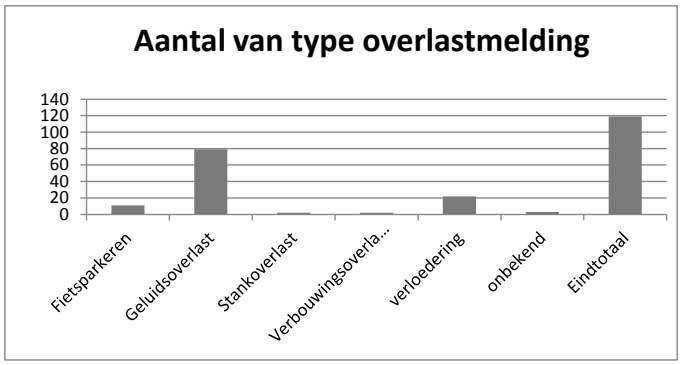

Tabel 1: Verdeling meldingen naar type overlastmelding

De SSHN geeft, als ervaren studentenhuisvester, aan dat ze begrijpt dat hun huurders soms duidelijk aanwezig zijn in hun leefomgeving. De SSHN heeft dan ook niet voor niks 10 complexbeheerders in dienst, die niet alleen het gezicht van SSHN zijn voor hun bewoners, maar ook voor omwonenden. Zij nemen overlastmeldingen serieus, en gaan in overleg met zowel de klagers als de overlastveroorzakers. Daarnaast houdt de SSHN rekening met hun doelgroep. Ze zorgen voor voldoende fietsenstallingen en organiseren waar mogelijk voldoende afvalopslag. Bij de SSHN wonen ongeveer 6.500 studenten. Het aantal meldingen van omwonenden is zeer beperkt. In het afgelopen jaar hebben heeft de SSHN bij circa 8 complexen op moeten treden. Wel ziet de SSHN bij een aantal woongroepen en stadspanden een aantal hardnekkige overlastkwesties. Die hebben dan ook de bijzondere aandacht van de SSHN.

De ons bekende meldingen zijn geconcentreerd in een aantal wijken: Bottendaal, Stadscentrum, Galgenveld, Wolfskuil, Hunnerberg en Altrade. Dit zijn overigens de wijken (uitgezonderd Wolfskuil en Hunnerberg) waar de kamerbewoning ook het sterkst is toegenomen in de periode 2003-2013. Deze wijken worden gekenmerkt door laat negentiende-eeuwse panden. De vaak spouwloze muren, houten vloeren, enkel glas en vaak kleine voortuinen ‘verergeren’ de problematiek.

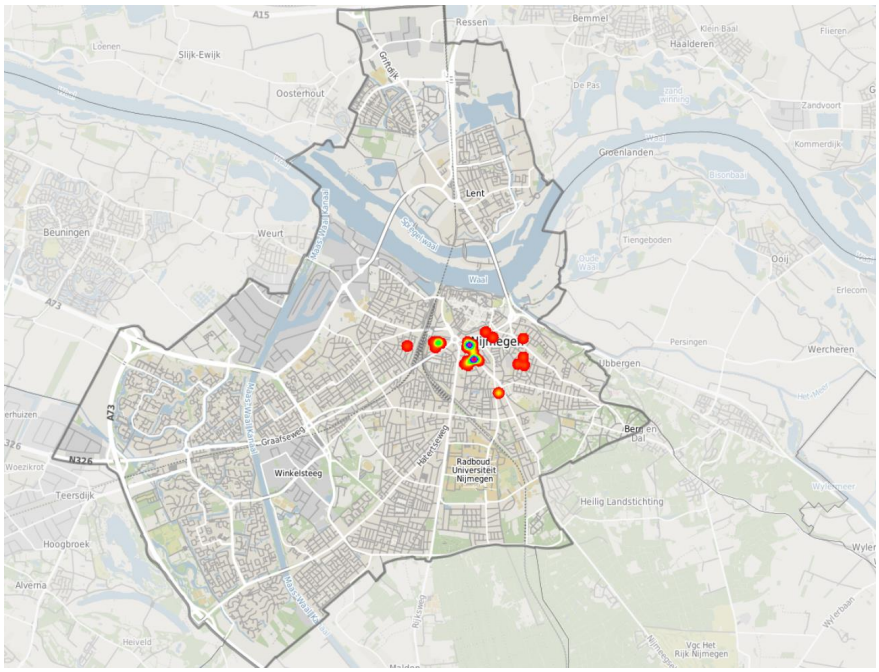

Kaart 4: Verdeling meldingen over de stad

Als we kijken naar het aantal meldingen per straat dan scoren de Groesbeekseweg, Bijleveldsingel, Wilhelminasingel, Van Oldenbarneveltstraat en Sloetstraat het hoogst. Dit wordt ondersteund door de ervaring van de politie dat de overlast in de 19de-eeuwse schil hoger is dan in de rest van de stad. Hierbij gaat het volgens de wijkagent voornamelijk om een paar specifiek aanwijsbare en bovendien grote studentenpanden. In andere delen van de Nijmegen is het aantal meldingen duidelijk minder.

4. Geleerde lessen

Wat in algemene zin naar voren komt is de constatering dat het huidige beleid de kamermarkt goed bedient. Het is relatief makkelijk om een vergunning te krijgen voor het omzetten van een woning ten behoeve van kamerverhuur. Dit is ook verdedigbaar, omdat Nijmegen tot voor kort een flink tekort had aan studentenwoningen. Inmiddels is die situatie meer in balans. Een aanscherping van de voorwaarden voor een omzettingsvergunning is dan mogelijk.

Een tweede conclusie is dat er onvoldoende aandacht is voor handhaving en tegengaan van overlastsituaties. Voor een betere aanpak van overlastsituaties is de meldingenregistratie nog niet inzichtelijk genoeg. De stijging van het aantal meldingen de laatste jaren is een reactie op de stijging van het aantal verleende vergunningen in bepaalde wijken. Er wordt vooral geklaagd over geluidsoverlast, het stallen van fietsen en verloedering. Dit zijn dan ook de punten waar wij meer aandacht aan moeten besteden. Wij stellen vast dat de handhavingscapaciteit op dit moment onvoldoende is. Overlast afkomstig van bewoners van kamerverhuurpanden kan zodoende niet afdoende worden aangepakt.

De inschatting van de inbreuk op de leefbaarheid van een buurt door het toelaten van een nieuw kamerverhuurpand, vindt incidenteel plaats op aangeven van de wijkmanager. Nijmeegse wijkmanagers zijn zeer verbonden met de wijk waarin ze werken en kunnen dus ook goed inschatten of een leefbaarheidstoets op zijn plaats is. Tot op heden is de keuze om de leefbaarheidstoets uit te voeren slechts 8 keer gemaakt. Het zou goed zijn om de leefbaarheidstoets vaker te laten plaatsvinden. Want het effect op de leefbaarheid speelt altijd een rol. Gelet op de toename van de ervaren overlast is het verstandig de vinger beter aan de pols te houden. Een andere opmerking gaat over de subjectiviteit van de huidige toets. Verder objectivering van de toetst is mogelijk maar maatwerk zal altijd nodig zijn om een leefbaarheidssituatie in te schatten.

5. Nieuw beleid kamerverhuur

Voorgaande vormt de opmaat voor een actualisatie van het kamerverhuurbeleid. De vormgeving daarvan is in dit hoofdstuk aan de orde.

Voldoende voorraad kamerverhuurpanden behouden

We maken het niet onmogelijk om woningen met een omzettingsvergunning te onttrekken aan de zelfstandige woningvoorraad. Maar we maken de vergunningsvoorwaarden wel wat strenger. De kamermarkt voor studenten wordt op dit moment afdoende bediend door zowel de SSHN als de particuliere kamermarkt. Hierdoor ontstaat ruimte om de bestaande en toekomstige voorraad kritischer te benaderen. We houden hierbij wel een vinger aan de pols en sturen ons beleid naar gelang de ontwikkeling van de vraag aanbod situatie rond studenten- en jongerenhuisvesting bij.

Bescherming van de schaarse goedkope woningvoorraad

Betaalbaarheid van het wonen blijft ook vandaag de dag een actueel thema. In de Woonvisie constateren we een duidelijke vraag naar goedkope koopwoningen. Woningen die ook maar mondjesmaat in de nieuwbouw worden gerealiseerd. Dat is voldoende aanleiding om deze schaarse woningvoorraad te beschermen. We stellen een grens van € 180.000 WOZ -waarde voor. Tot deze grens worden geen omzettingsvergunningen verleend. In het verleden lag deze grens op €172.000,-. Een verhoging met € 8.000 is plausibel gezien de gemiddelde prijsontwikkeling.

Omzettingsvergunning noodzakelijk bij 3 kamers of meer

Conform het coalitieakkoord, is voortaan een omzettingsvergunning verplicht voor omzetting van een zelfstandige woning in onzelfstandige woonruimte bij gebruik van 3 of meer kamers.

Beter sturen op leefbaarheid

We gaan dit doen via twee sporen. Ten eerste wordt de inschatting van de inbreuk op de leefbaarheid verbeterd door de leefbaarheidstoets bij alle aanvragen uit te voeren en deze toets anders in te richten. Zo zal de leefbaarheidstoets uit twee delen gaan bestaan. Een eerste deel met fysieke leefbaarheidseisen en een tweede deel met algemene toetsingsgronden. Om de leefbaarheidstoets te objectiveren worden de twee onderdelen gestoeld op concrete normen. Hierbij wordt gekeken naar geluidsisolatie, brandveiligheid, en meldingen. Bij het fysieke deel van de leefbaarheidstoets gaat het zowel om een inpandige controle als een controle van de buitenkant van het pand. Voor het voorbeeld van de leefbaarheidstoets zie bijlage 2.

Ten tweede wordt de aanpak van overlast door kamerverhuur beter gestructureerd. In bijlage 3 is het handhavingsproces opgenomen. Meldingen worden beter geregistreerd, en verhuurders eerder aangesproken. Wanneer er in een bepaalde wijk na het doorlopen van een aantal stappen aanhoudende overlast wordt geconstateerd zal een objectief onderzoek plaatsvinden naar de inbreuk van het kamerverhuurpand op de leefbaarheid in die wijk. De uitkomsten van dit onderzoek zullen in

samenspraak met gemeente, wijkagent, bureau toezicht, ODRN, bewoners, eigenaar kamerverhuurpand en eventueel vertegenwoordiger van de huurders worden besproken. Wanneer niet tot een redelijke oplossing wordt gekomen kunnen burgemeester en wethouders over gaan tot een bestuurlijke boete, het stellen van aanvullende voorwaarden en in het uiterste geval het intrekken van de vergunning. Om dit mogelijk te maken moet de beschikbare capaciteit van zowel de gemeentelijke organisatie alsmede ODRN worden uitgebreid.

Betere overlastmeldingen en klachtenafhandeling

Signalen over overlast uit de wijk nemen wij altijd serieus. Om deze overlastmeldingen beter te structureren wordt een nieuw gemeentelijk meldingenregistratiesysteem ontwikkeld. In dit systeem worden meldingen geordend naar locatie, datum, reden melding en aanwijsbaarheid kamerverhuur. We gaan duidelijker naar bewoners in de wijken communiceren op welke wijze meldingen het beste geuit kunnen worden en wat wij met die meldingen doen. In bijlage 5 is een overlastmeldingenformulier opgenomen. Dit formulier stellen wij digitaal ter beschikking. Hierdoor kunnen we de bewoners van Nijmegen beter helpen in overlastsituaties.

Meer verantwoordelijkheid verhuurder

Wij willen nadruk leggen op goed verhuurderschap. In navolging van de gemeente Utrecht willen wij de aanvrager van een omzettingsvergunning hierop wijzen. Hiermee wordt ook na de verlening van de vergunning de verhuurder op de plicht om de leefbaarheid van een wijk op orde te houden aangesproken. De verhuurder wordt dan ook expliciet de vraag gesteld kennis te nemen van dit goed verhuurderschap. Zie bijlage vier voor de omschrijving van goed verhuurderschap. Na verlening van de omzettingsvergunning wordt de verhuurder nogmaals op de hoogte gesteld van het goed verhuurderschap.

Tegengaan van illegale situaties

Er is sprake van illegale kamerverhuurpanden, maar we hebben daarvan geen volledig beeld. De insteek van een scan via de BRP (kaart 3) geeft ook veel bijvangst die geen kamerverhuur is. Allerlei andere woongemeenschappen met 3 of meer achternamen per adres vallen er ook onder. Dit maakt sturen op leefbaarheid en handhaving lastig. We willen dat alle toekomstige kamerverhuurpanden aan dezelfde regels voldoen en zien in principe dan ook geen ruimte meer voor situaties die buiten het vergunningstelsel vallen. Als overgang van illegale naar legale kamerverhuur leggen we in eerste instantie de verantwoordelijkheid bij de verhuurder. Deze kan alsnog binnen zes maanden na vaststelling van de nieuwe beleidsregels omzetting, samenvoeging en onttrekking van woonruimte Nijmegen 2016, onder gunstige voorwaarden een vergunning aanvragen. Dit houdt in dat geen leefbaarheidstoets wordt uitgevoerd maar verder aan de voorwaarden van het nieuwe beleid moet worden voldaan. We informeren deze doelgroep gedurende deze zes maanden actief over deze ‘inkeerregeling’. Na deze 6 maanden gelden voor illegale situaties dezelfde voorwaarden als voor nieuwe aanvragen. Het actief opsporen van alle illegale situaties vraagt erg veel capaciteit. Die zetten we liever in bij het tegengaan van overlastsituaties. Daar hebben burgers het meeste baat bij. De insteek is dan ook dat illegaliteit wordt aangepakt indien er sprake is van overlastmeldingen en overlast. Op basis van de quickscans die afgelopen jaren door ODRN en Brandweer in de kamerverhuur zijn uitgevoerd, willen we in 2016 een begin maken met de aanpak via op locatie te organiseren contactmomenten met een monitorsysteem ten behoeve van positieve gedragsbeïnvloeding onder kamerbewoners. Hier zullen we de Raad dit voorjaar nog per brief verder over informeren.

Verhogen leges

We verhogen de leges voor het aanvragen van een omzettingsvergunning om het meer kostendekkend te maken. Op dit moment hanteren wij een bedrag van €400,38 voor een

onttrekkingsvergunning. Om het meer kostendekkend te maken is een verhoging naar €800,- nodig. Dat is een forse verhoging, maar in lijn met het Coalitieakkoord. Een serieuze aanpak van overlast kost nu eenmaal meer. En burgers zijn hier het meest bij gebaat. Bovendien is een bedrag van €800 door een verhuurder in een maand terugverdiend uit de huuropbrengsten. Elke verhoging geeft overigens een risico op meer illegaliteit dat mensen geen vergunning meer aanvragen vanwege de kosten.

Geen quotum

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Woonvisie besloten om geen rem op kamerverhuur te zetten. Een quoteringsregeling is daarmee niet aan de orde. Een quotum per gebied kent een aantal nadelen. Zo blijkt uit een grondige GIS-analyse dat het instellen van een quotum het verlenen van vergunningen in het centrum onmogelijk maakt. Dit willen wij niet. Daarbij bestaat het gevaar dat het zogenaamde 'waterbedeffect' optreed. Dit effect zorgt voor een verschuiving van vergunningsaanvragen naar gebieden waar kamerverhuur nog wel mogelijk is. Een quotum is ook geen oplossing om bestaande overlast tegen te gaan. Bovendien moet een quotum gebaseerd worden op harde feiten. Dat vereist een totaal overzicht van alle kamerverhuurpanden en vervolgens een keuze voor legalisering of sluiting van illegale panden in relatie met een te stellen norm. Zonder die acties wordt een quotum arbitrair.

Continueren beleid fietsparkeren en afvalvoorzieningen in de wijk

In de leefbaarheidstoets wordt niet meegenomen dat een woning na omzetting moet voldoen aan beschikbaarheid van fietsparkeervoorzieningen en afvalbergingsvoorzieningen. Beide voorzieningen zijn juridisch niet afdwingbaar. Wel vinden wij het van belang dat deze voorzieningen gerealiseerd worden. Het is onderdeel van goed verhuurderschap, waar we bij aanvragen expliciet op wijzen.

Wat betreft het realiseren van mogelijkheden voor afvalinzameling in de openbare ruimte kiezen we ervoor om de ingezette lijn uit de *Kadernota voor afvalbeleid Nijmegen 2013 – 2022* te continueren. We bewegen naar afvalinzameling in de wijk waardoor er geen noodzaak is om deze lijn specifiek voor de studentenpopulatie bij te sturen. Op langere termijn willen we in het kader van "omgekeerd inzamelen" toe naar een systeem waar bewoners hun restafval zelf wegbrengen naar ondergrondse containers in de wijken. Grondstoffen halen we daarentegen graag en frequent aan huis op. Experimenten op kleine schaal tonen aan dat dit concept een enorme reductie van het restafval kan betekenen. Het is echter nu nog te vroeg om dit toekomstperspectief stadsbreed uit te rollen. De werkwijze is nog nooit in een grotere stad ingevoerd, het vraagt om enorme investeringen in ondergrondse containers en we weten niet welke risico's we lopen wat betreft onze huidige goede resultaten.

Voor het fietsparkeren in de binnenstad wijzen wij op de Raadsnotitie Fietsparkeren binnenstad (brief van college van B&W aan de gemeenteraad van 7 juli 2015), waar expliciet aandacht wordt besteed aan het fietsparkeren van bewoners in de binnenstad. De combinatie fietsparkeren en kamerverhuur kan hierin onderwerp van onderzoek zijn. Daarnaast heeft de Raad met de vaststelling op 2 maart 2016 van de Herziening nota parkeernormen (14/2016) het binnen de singels mogelijk gemaakt om voor woningen onder de 50 m2 GBO in plaats van autoparkeerplekken fietsparkeerplekken te realiseren. Hiermee komen wij tegemoet aan wensen uit de markt. Voor het fietsparkeren buiten de binnenstad kennen wij op dit moment geen specifiek beleid. Het is echter wel mogelijk om op basis van klachten over fietsparkeren fietsklemmen te plaatsen. Bewoners kunnen zich hierbij richten tot de wijkbeheerder. Dit vergt overigens vrijwel altijd maatwerk en staat nooit op zichzelf, omdat het solitair bijplaatsen van extra fietsklemmen kan leiden tot een aanzuigende werking en een verminderde bereidheid tot het zoeken naar eigenstandige oplossingen of het gebruik maken van verder weg gelegen alternatieven. Wij zien op dit moment geen noodzaak om dit beleid te wijzigen.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Financiën

De aanscherping van de voorwaarden met een leefbaarheidstoets vooraf en een betere aanpak van overlast brengen extra kosten met zich mee. De afhandeling van ca. 50 aanvragen voor een omzettingsvergunning is geraamd op €70.000 per jaar. De betere afhandeling van klachten en aanpak van overlast op ca. €40.000 per jaar. Totaal dus €110.000. Dat is ca. €90.000 meer dan er nu aan dit proces wordt besteed.

De bedragen zijn gebaseerd op het huidige aantal van 50 aanvragen van een vergunning per jaar. En we kunnen er zo'n 30 panden per jaar mee inspecteren bij klachten en overlast.

Daarnaast verwachten we door de inkeerregeling dat het aantal aanvragen het eerste halfjaar hoger zal liggen. Daarvoor ramen we a-structureel een bedrag van ca. €40.000.

De structurele meerkosten van €90.000 zijn als volgt verdeeld: €40.000 is nodig voor extra inspecties door de ODRN, €50.000 is nodig voor uitvoering leefbaarheidstoets en betere klachtenregistratie en afhandeling bij de eigen organisatie. Betrokken zijn de programma's wonen, wijken en veiligheid.

Voorgesteld wordt de kosten, conform Coalitieakkoord, voor een groot deel te financieren uit een verhoging van de leges. Om dat kostendekkend te doen zou een tarief van ca. €2.200 nodig zijn. Dat is 5,5 keer zoveel als het huidige tarief van €400,38. Dat vinden we niet acceptabel. Bovendien lopen we het risico dat minder mensen dan een vergunning aanvragen waardoor weer meer illegaliteit ontstaat. We stellen voor om het tarief te verhogen tot €800, opbrengst ca. €40.000. Dat is een forse verhoging, maar in lijn met het Coalitieakkoord. Een serieuze aanpak van overlast kost nu eenmaal meer, en burgers hebben hier direct baat bij. Bovendien is een bedrag van €800 niet extreem hoog als de exploitatie van een kamerverhuurpand in ogenschouw wordt genomen. Landelijk zitten we dan in de middenmoot. Zo vraagt Utrecht €2.700, Eindhoven €2.500, Groningen €614, Tilburg €550 en Amsterdam €533.

Daarmee zijn de structurele meerkosten €50.000 (€90.000 minus €40.000 legesopbrengsten). A-structureel is er sprake van een eenmalig bedrag aan meerkosten van de inkeerregeling van €20.000. Deze bedragen zijn opgenomen in de Zomernota die in juli door de raad is vastgesteld. Dat betekent dat het nieuwe beleid pas per 1 januari 2017 van kracht zal zijn. We zullen dan ook de legesverordening aanpassen.

Uitwerking in nieuwe beleidsregels.

Na besluitvorming in de raad over de in deze notitie voorgestelde beleidslijn, zal het college van B&W nieuwe beleidsregels vaststellen. In deze 'Beleidsregels omzetting, samenvoeging en onttrekking van woonruimte Nijmegen 2016' wordt beschreven hoe de regels voor onttrekking, samenvoeging en omzetting van woonruimte, zoals omschreven in art. 12 tot en met 15 van de Huisvestingsverordening Nijmegen 2016 worden uitgevoerd.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Bijlage 1: Begripsbepaling

Kamerverhuurpand: een (deel van een) gebouw, waarin drie of meer verhuurde (of verhuurbare) kamers en/of wooneenheden aanwezig zijn, die – hoewel aangewezen op gemeenschappelijke voorzieningen in dat (deel van het) gebouw – ieder apart als hoofdverblijf (kunnen) worden bewoond door personen die geen gemeenschappelijke huishouding voeren.

Kamer en/of wooneenheid: een kleine, onzelfstandige woning in een (deel van een) gebouw die – door de aard van de inrichting en het gebruik – het privédomein van de bewoner(s) is, die is (zijn) aangewezen op het gebruik van gezamenlijke voorzieningen elders in dat (deel van een) gebouw.

Overlastmelding kamerbewoning: iedere formele uiting van ontevredenheid over de handelingswijze en of nalatigheid van een (of meer) bewoner(s) van een kamerverhuurpand, wat direct te relateren is aan een specifiek kamerverhuurpand. Een overlastmelding over kamerbewoning kan uitsluitend via het daartoe bestemde formulier worden geuit.

Bijlage 2: Aanvraag omzettingsvergunning

De aanvraag van een omzettingsvergunning ten behoeve van kamerverhuur wordt getoetst op een aantal onderdelen. Naast de drie formele eisen (bestemmingsplan, woningwaarde, aantal kamers) bestaat de toetsing ook uit de leefbaarheidstoets. Deze leefbaarheidstoets bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel toetst een aantal fysieke leefbaarheidseisen. Als niet aan deze voorwaarden kan worden voldaan wordt de vergunning geweigerd. Het tweede deel van de toets is de algemene leefbaarheidstoets. Als niet wordt voldaan aan dit deel van de leefbaarheidstoets wordt de vergunning ook afgewezen. Wij nemen ook vanzelfsprekend de parkeernormen mee in de toetsing.

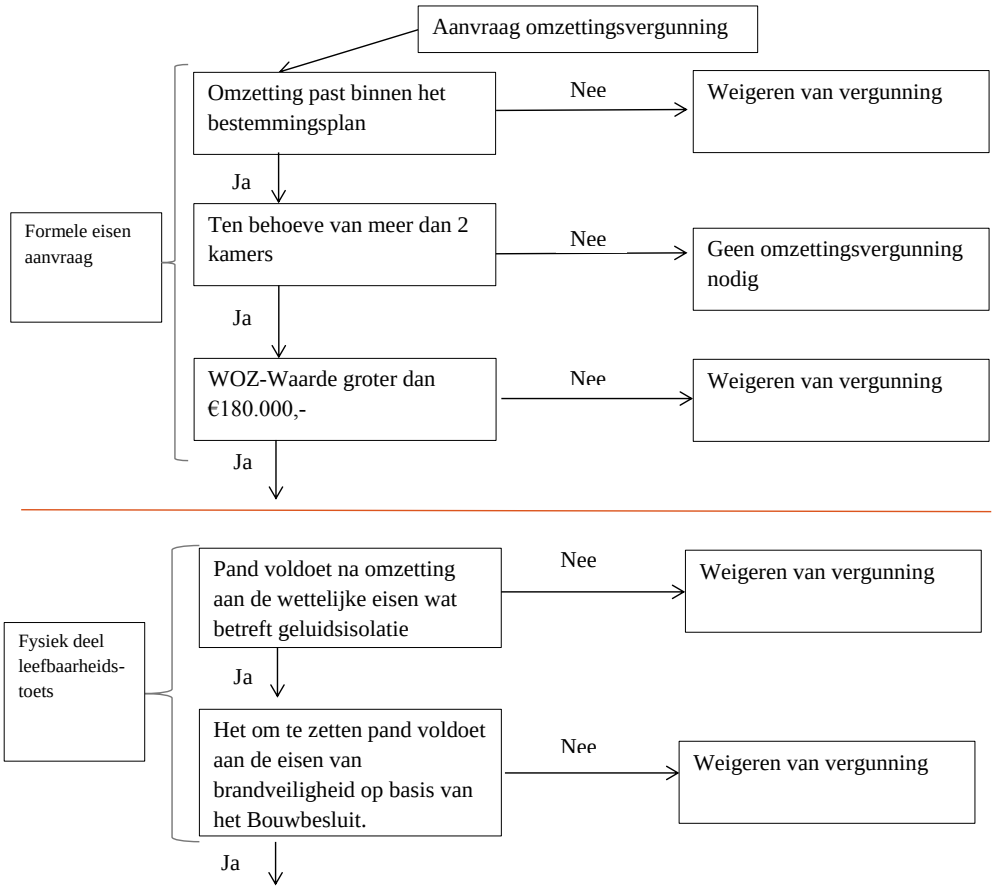

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

Algemeen deel leefbaarheidstoets

	Oordeel					
Criterium	Goed	Gemiddeld	Onvoldoende	Ja	Nee	Opmerkingen
Hoe scoort de wijk op leefbaarheid in de meest recente Stads- en wijkmonitor						
Wat is het beeld van de wijk en in welke mate wordt er overlast ervaren.						
Is er sprake van overlast door kamerbewoning						
Zijn er overige relevante factoren in de omgeving						

Hoe scoort de straat/buurt/ wijk op leefbaarheid in de meest recente Stads- en wijkmonitor. Om te bepalen hoe het is gesteld met de leefbaarheid wordt hier in eerste instantie naar gekeken. De monitor is onder meer gebaseerd op tweejaarlijkse enquêtes onder bewoners en is daarmee een belangrijke graadmeter. De scores van de wijk op leefbaarheid worden naast de gemiddelde scores van Nijmegen gelegd.

Wat is het beeld van de wijk en in welke mate wordt er overlast ervaren. De monitor is een moment opname en daarmee onvoldoende om een volledig beeld van de buurt of wijk te krijgen. Daarom wordt ook op concrete wijze navraag gedaan bij de wijkmanager, toezicht en de wijkagent. Bovendien wordt gekeken naar mogelijke overlast rondom de woning. Ook worden eventuele reacties op het publiceren van de aanvraag bij de beeldvorming betrokken.

Wanneer sprake is van overlast door kamerbewoning, beslist de commissie woningomzetting of de nieuw toe te voeren omzetting kan worden verleend. Hierbij wordt gekeken naar het aantal overlastmeldingen binnen een straal van 50 meter van het pand waarvoor de vergunning wordt aangevraagd.

Zijn er overige relevante factoren in de omgeving. Hierbij wordt gedoeld op de eventuele aanwezigheid van horecagelegenheden, coffeeshops, prostitutie, speciale woonvormen en bij de gemeente bekende probleemgezinnen. Indien er sprake is van de aanwezigheid van twee of meer van deze situaties binnen een straal van 50 meter van het pand waarvoor de aanvraag wordt gedaan, dan wordt de vergunning geweigerd.

Het toetsingsproces

Voor het uitvoeren van de leefbaarheidstoets wordt een ambtelijke commissie woningomzetting gevormd. Deze commissie bestaat uit 2 medewerkers van de ODRN, het organisatieonderdeel dat de aanvraag in behandeling heeft, een ambtenaar die de rol van voorzitter op zich neemt, en een ambtenaar van het organisatieonderdeel Ruimtelijke Ontwikkeling/Wonen.

De commissie komt periodiek bijeen om de aanvragen voor omzetting te bespreken en daarover aan burgemeester en wethouders een advies uit te brengen. Daarbij wordt informatie ingewonnen bij de afdeling wijkmanagement, veiligheid, politie, toezicht, en de regieteams. Op basis van het advies wordt besloten of de vergunning wordt verleend of niet.

Op een aanvraag voor een vergunning tot omzetting wordt binnen 8 weken beslist. Binnen die termijn is verlenging met 6 weken mogelijk.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Beleidsnotitie Kamerverhuur

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Bijlage 3: Overlastmeldingenafhandeling en handhavingsproces

Het wonen naast een kamerverhuurpand kan voor overlast zorgen. Nou is enige mate van overlast in de buurt van kamerverhuurpanden niet uit te sluiten. Wel kunnen we de overlastmeldingenafhandeling en het handhavingsproces beter structureren. Een betere structuur zorgt voor eenduidiger en duidelijker beleid.

Indienen van een overlastmelding

Het indienden van een overlastmelding kan via het digitaal beschikbare formulier. Dit formulier is specifiek ontworpen om klagers beter te kunnen helpen. Een signaal over overlast van een kamerverhuurpand kan echter ook zowel telefonisch, schriftelijk als elektronisch binnenkomen bij:

- De gemeenteraad of het college
- Bij de Stadswinkel/Open Huis/Klantcontactcentrum,
- Bij de wijkmanager/-beheerder
- Bij het Bureau Toezicht en Handhaving
- Bij de afdeling Wonen
- Bij elke andere gemeentelijke instantie
- Bij de politie

Wanneer dit zich voordoet wij willen indieners van overlastmeldingen wijzen op het beschikbare digitale formulier. Alle overlastmeldingen worden doorgestuurd naar de ODRN, die een lijst bijhoudt van ontvangen overlastmeldingen. De overlastmeldingen dienen afkomstig te zijn van belanghebbenden. Dat zijn (in een gebied met een woonfunctie) in de eerste plaats bewoners, maar bijvoorbeeld ook ondernemers (als het gebied een belangrijke bedrijfs- of winkelfunctie kent). Meerdere handtekeningen waarvan de herkomst bekend is (bijvoorbeeld geplaatst op een handtekeningenlijst), tellen mee bij de bepaling van het aantal signalen. De commissie woningomzetting beslist of een overlastmelding gegrond is. Daarbij is de aard en zwaarte van de overlast leidend. Voor behandeling van overlastmeldingen wordt de commissie uitgebreid met een medewerker van Veiligheid en een medewerker van Wijkmanagement. De klager en de verhuurder van het beklaagde pand worden op de hoogte gesteld van de uitkomst. Overigens kan bij ernstige overlast op elk moment worden opgetreden.

Gesprek goed verhuurderschap

Wanneer in twee maanden tijd meer dan 5 gegronde overlastmeldingen voor een bepaald pand worden geregistreerd wordt de verhuurder schriftelijk uitgenodigd voor een gesprek met afgevaardigden van de commissie woningomzetting en de wijkmanager. In dit gesprek wordt, ongeacht wanneer een vergunning is afgegeven, gewezen op goed verhuurderschap. Samen met de verhuurder worden de overlastmeldingen doorgenomen en wordt naar een oplossing gezocht. Uit dit gesprek kan naar voren komen dat een proefperiode nodig is om de door de verhuurder te nemen maatregelen in werking te laten treden.

In sommige situaties is niet duidelijk of het gaat om een legale of illegale situatie. Mocht dit onduidelijk zijn dan moet in eerste instantie onderzocht worden om welke situatie het gaat. In het geval van een illegale situatie gelden de regels zoals bedoeld in hoofdstuk 2 artikel 6 van de Beleidsregels omzetting, samenvoeging en onttrekking van woonruimte Nijmegen 2016.

Onderzoek inbreuk leefbaarheid

Wanneer na dit gesprek in twee maanden tijd meer dan 5 gegronde overlastmeldingen voor hetzelfde pand worden geregistreerd treed een onderzoeksprocedure in werking. Zowel de (al dan niet georganiseerde) bewoners in de omgeving als de verhuurder worden in eerste instantie op de hoogte gesteld van deze procedure.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Stap 1: herhalen leefbaarheidstoets

De leefbaarheidstoets wordt herhaald. Het falen van deze toets zal leiden tot het intrekken van de vergunning. Dit is in lijn met het goed verhuurderschap.

Stap 2: onderzoek naar inbreuk leefbaarheid

Om een objectief beeld te krijgen van de daadwerkelijke inbreuk op de leefbaarheid in een wijk. Zal door een onafhankelijke partij een enquête worden uitgezet om de leefbaarheid in een wijk te pijlen.

Stap 3: bespreken uitkomsten

De uitkomsten van dit onderzoek zullen in samenspraak met gemeente, politie, bureau toezicht, ODRN, wijkraad, eigenaar kamerverhuurpand en eventueel vertegenwoordiger van de bewoners worden besproken.

Op basis van dit gesprek neemt het college een besluit over het al dan niet intrekken van de omzettingsvergunning Het college kan ook een bestuurlijke boete opleggen voor overtredingen van de verboden als bedoeld in artikel 21 van de Huisvestingsverordening Nijmegen 2016.

Wanneer herhalen proces?
Nadat dit hele proces is doorlopen zal het aantal overlastmeldingen voor het pand op nul worden gezet. Na een afkoelingsperiode van een maand worden de overlastmeldingen weer geregistreerd. Wanneer een vergunning wordt ingetrokken mag na één jaar weer een nieuwe vergunning worden aangevraagd.

Voorstel - Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

Bijlage 4: Goed verhuurderschap

Goed verhuurderschap houdt het volgende in:

1. Er is sprake van legale huisvesting: alle benodigde vergunningen zijn verleend en de vereiste meldingen zijn gedaan.

2. De woonruimte wordt verhuurd volgens de regels van het woningwaarderingsstelsel.

3. Er is sprake van huisvesting die niet ten koste gaat van de leefbaarheid in de omgeving van de betreffende woonruimte: de woonruimte verkeert in een goede staat van onderhoud en wordt in goede staat van onderhoud gehouden; in het kader van veiligheid en voorkoming van overlast zijn huis- en leefregels opgesteld. De verhuurder onderzoekt in hoeverre het mogelijk is om na omzetting een degelijke en af te sluiten voorziening voor het deponeren van afvalzakken, inpandig of in de voor- of achtertuin te voorzien. De verhuurder onderzoek in hoeverre het mogelijk is om na omzetting een voorziening om fietsen te parkeren te realiseren.

4. Er is sprake van geregeld beheer, waarbij iemand, niet zijnde een huurder van de woonruimte, is aangesteld: die toeziet op de hygiëne en de veiligheid; aanspreekpunt is voor bewoners, omwonenden en overheden bij overlastmeldingen; een actueel overzicht bijhoudt van de bewoners van het pand.

5. De verhuurder werkt bij overlast mee aan de aanpak die de gemeente hanteert in het geval van woonoverlast en aan buurtbemiddeling.

Bijlage 5: Formulier meldingen overlast

In deze bijlage is het digitaal beschikbare formulier voor het melden van overlast opgenomen. Wij adviseren belanghebbenden via dit formulier een overlastmelding in te dienen. Hierdoor kunnen wij de overlastmelding beter registreren en zodoende beter helpen in het oplossen van een overlastsituatie.

Voor- en achternaam:

Adres:

E-mail:

Telefoon:

Datum indiening overlastmelding:

Adres overlastsituatie:

Omschrijving overlast:

(Denk bij het omschrijven van de overlast aan: datum, tijdstip en duur overlastsituatie en het type overlast)

Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016

Overzicht

van insprekers

aangemeld voor de Politieke Avond
van de Raad van de gemeente Nijmegen
op woensdag **28 september** in het Stadhuis

THEMA-INSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Gebroeders Van Limburgkamer

Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur

INTERVIEWINSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Barbarossakamer

Brief Nachtwinkels
- De heer Bram Verweij
- De heer Wim Erkeland
- De heer Dennis Elbers
- De heer Louis ten Bosch
- Mevrouw Nicole Leenders

A12-d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders
- Mevrouw Suzanne Harmes
- Mevrouw Claudia van Dun
- Mevrouw Naomi Salcedo van Dun

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (Op verzoek van GroenLinks)
- De heer R. Pestman

Beantwoording van de art. 39 vragen van inzake Toekomst Futsal Chabbab
- De heer Richard Sleegers
- De heer Said Achouitar

VRAGENHALFUURTJE BURGERRONDE 18.30 – 19.00 uur Traianuskamer

Vragen GroenLinks – Handhaving verkeerssnelheid en geluidsoverlast van motoren, auto's etc.

1. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie in Nijmegen gehandhaafd op verkeerssnelheid?
2. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie (of andere instanties zoals RDW) in Nijmegen gehandhaafd op geluidsoverschrijding van motoren, auto's, quads en brommers?
3. Is het college het met ons eens dat meer handhaving (van snelheid en geluidseisen) kan leiden tot een verkeersveiliger Nijmegen?
4. Kan het college in de lente- en zomermaanden extra handhavingscapaciteit op verkeerssnelheid en geluidsoverlast bij instanties mogelijk te maken?
5. Is het college bereid zich te verdiepen in aanvullende gemeentelijke mogelijkheden om geluidsoverlast van motoren, auto's, quads en brommers tegen te gaan?

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Naam	Organisatie
Anne Sey	
L. Postma	
Willy Baltussen	
Mevr Nollen Hesselmans	
Jos van den Boogaard	
Dorus Smolders	
Els Jansen	
Hans Muller	
Herma Schipperheijn	
Steef Tarenskeen	
Joppe Hamelijnck	
Sjek Floor	
Roland Gerritsen	
J. Joosten	
Jolenta Weijers	
Jose van den Eng	
B. Lamee	
Laila Zahra	
Maria Hoekstra	
Hans Aalbers	
Roosmarijn Lindner	
Mireille Vaal	
Hans Heul	
Peter Tönissen	
Dennis Walraven	
Lisa Busink	
Ozgur Can	
Wim en Anke de Jong	
Bart van de Wetering	Bewoner Jacob Canisstraat
Marco Smits	Tweelinden bv
Els van Daal	Wijkcomité Oost
Pieter de Wildt	Bewoner Regentessestraat
Rene de Groot	
Ralf vd Nieuwenhuizen	Kamerbreed
J. Schmidt	Kamerbreed
Reynhard Faber	Bewoner St. Stepanusstraat
Annebé Millenaar	bewoner
Wilma van Liefland	Wijkraad Hatertse Hei
Wim de Natris	Bewoners Organisatie Bottendaal
Theo Lucassen	Bewoners Organisatie Bottendaal
Paulien Driessen	Bewonersgroep De Witstraat
Dolf Kutschenreuter	
Dick Nijman	Buurtplatform Wedren-Julianapark
Marian de Groot	Buurtplatform Wedren-Julianapark
Vera Lebens	Buurtplatform Wedren-Julianapark
Yvon Rotink	Bewoner Langeveldstraat
Thea Weijers	Bewoner Langeveldstraat
Ans Hendriks	Bewoner Parkweg
Roel Hoek	Bewoner Parkweg
Ton Berendsen	
Hans Walraven	Bewonersplatform Centrum Nijmegen

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Dinja de Vries	
Mary Mallo-Kroesen	Bewoner Graafseweg
Mark Mulder	
Maria Budel	
Margriet Klomp	
Wil Beijer	
H. Verschueren	
Cardi Tonk	
Patty van Thiel	
Fred van Thiel	
Kas Steuten	
Tom Plaum	Algemeen Nijmeegs Studentenblad
Marcel Hermsen	
Elske Tjepkema	SPH Nijmegen
Sebastiaan Buurman	SPH Nijmegen
Maarten Cornelissen	
Gijs Swennen	Vox Magazine
Paul van den Broek	
John Bardoel	
Carla van Rijn	
Lia Hendriks	
Eva Stienissen	
Kevin Brinkers	
Yvonne Koobs	
Babette Wientjes	SSHN klachtencoordinator
Jan Douwe Oegema	
Isa Corbeek	
Joris Gelmers	
Karel de Wit	Wibeco kamerverhuur
Roel Schutgens	Bestuurslid Stichting Huisvesting Dispuut De Gong
Martijn Hendriks	KBS Vastgoed
Kelly Hendriks- de Grood	KBS Vastgoed
Vincent Buitenhuis	manager strategie & wonen SSH&
Eef Willems	Stichting VWN (kamerverhuur Nijmegen) Namens Stichting KKVV
Axel P. Varenhorst	student
Bas Paping	student
Dennis van der Pligt	student
Floris Boone	voorzitter Akku
Berend Titulaer	Vice-voorzitter Akku
Dhr. A. Fleuren	
Jos Bakker	Beleidsmedewerker Akku

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Agenda voor de bijeenkomst in de Raadzaal

Datum: woensdag 28 september 2016
Aanvang: 21:30

1. **Opening en mededelingen**
2. **Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering**
3. **Vaststelling besluitenlijst van de vergadering van 13 juli 2016**
4. **Vaststelling notulen van de vergadering van 6 en 13 juli 2016**
5. **Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 14 en 28 september**
6. **Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is**
7. **Vragen van raadsleden aan het college**
8. **Afscheid gemeenteraadslid mevrouw M. Foolen en Besluit tot toelating gemeenteraadslid de heer Y. Wieken (103/2016)**
9. **Raadsvoorstel benoeming tot fractievolgers op voordracht van D66, VSP, Stadspartij DNF en CDA (104/2016)**
10. **Raadsvoorstel Benoeming (plaatsvervangende) leden Euregioraad Rijn-Waal (97/2016)**
11. **Brief Nachtwinkels** *(DEBATSTUK)*

Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 14 september 2016

12. **Raadsvoorstel Voorstel roetreductienorm (94/2016)** *(HAMERSTUK)*
13. **Raadsvoorstel Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (91/2016)** *(HAMERSTUK)*

Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 28 september 2016

14. **Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (101/2016)**
15. **Raadsvoorstel Opheffing/liquidatieplan Breed (102/2016)**

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

16. Wensen & Bedenkingen Concept GREX 2015 *(GEHEIM)*

Hamerstukken

17. Raadsvoorstel Straatnaamgeving: Hazenhof aanpassen geometrie (92/2016)

18. Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1 (Woning naast Oude groenstraat 60) (98/2016)

19. Raadsvoorstel Landelijke aanpak adreskwaliteit (96/2016)

20. Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij Stadsbegroting over de risico's van de grondexploitaties (100/2016)

21. Ingekomen stukken

Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1. d.d. 7 juli 2016 van Breed inzake Opheffing/liquidatieplan Breed

Brief A1 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

A2. d.d. 7 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

Brief A2 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

A3. d.d. 7 juli 2016 van de heer Essers inzake Raadsvoorstellen straatnaamgeving worden standaard afgedaan als hamerstuk

Brief A3 is ter afdoening door de voorzitter van de raad

A4. d.d. 8 juli 2016 van de heer Huitink inzake Huisvesting expats/omzetting leegstaande kantoor- naar woonruimte

A5. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Jaarrekening MARN 2015

A6. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Eerste wijziging begroting 2016 en begroting 2017

A7.d.d. 8 juli 2016 van mevrouw Hooghof inzake Fietsenrekken Houthof

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A7 is reeds afgehandeld

A8. d.d. 21 juli 2016 van de heer Idzerda inzake Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch

A9. d.d. 21 juli 2016 van de heer Meijer inzake Lijnbus naar vliegveld Weeze vanaf Nijmegen

A10. d.d. 25 augustus 2016 van de heer Verkleij inzake Aanpak van Nijmeegse Geasfalteerde midden voetpad Oversteekplaatsen

A11. d.d. 20 juli 2016 van PSP'92 inzake Pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015

Brief A11 is ter afdoening door de Commissie Bezwaarschriften

A12. d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders

Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1. d.d. 20 juni 2016 van PSP'92 Gelderland inzake De transitie van de welzijnsinstellingen

B2. d.d. 30 juni 2016 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid inzake Vaststelling begroting 2017 en jaarstukken 2015

B3. d.d. 4 juli 2016 van mevrouw Van Thiel-Sluiter inzake Afschrift TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

Brief B3 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016

B4. d.d. 4 juli 2016 van GAR inzake Jaarverslag 2015

B5. d.d. 6 juli 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Standpunt Longfonds

B6. d.d. 7 juli 2016 van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier inzake Visualisatie Fort Krayenhoff

B7. d.d. 10 juli 2016 van mevrouw Sluiter inzake Afschrift brief bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

Brief B7 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B8. d.d. 11 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Vastgestelde Begroting 2017

B9. d.d. 8 juli 2016 van G.R. Bijsterhuizen inzake Jaarstukken Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen

B10. d.d. 13 juli 2016 van PWC inzake Accountantsverklaring met betrekking tot de controle van de Stadsrekening 2015

B11. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Informatieprotocol MGR

B12. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Aanbiedingsbrief begroting MGR 2016 en 2017

B13. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Aanbiedingsbrief jaarrekening MGR 2015

B14. d.d. 18 juli 2016 van VRGZ inzake Vastgesteld Regionaal Beleidsplan en Regionaal Risicoplan

B15. d.d. 18 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Reactie AB GGD Gelderland-Zuid op moties Veilig Thuis

B16. d.d. 20 juli 2016 van Gemeente Bergen inzake Motie VOG's gemeente Bergen (L)

B17. d.d. 29 juli 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Verklaring GGD arts hoogfrequent geluid piepkastje

B18. d.d. 3 augustus van GGD Gelderland-Zuid inzake Toezending vastgestelde verslagen vergaderingen AB GGD Gelderland-Zuid

B19. d.d. 7 augustus 2016 van de heer/mevrouw De Wijse inzake Busvervoer Nijmegen

B20. d.d. 4 en 8 augustus 2016 van de mevrouw Rutjes inzake Werkwijze wijkagent en toezicht in de wijk Wolfskuil

B21. d.d. 24 augustus 2016 van ARN BV inzake Jaarverslag 2015

B22. d.d. 24 augustus 2016 van Stichting Oude Gelderse Kerken inzake Jaarverslag 2015

B23. d.d. 25 augustus 2016 van PWC inzake Controle van de jaarrekening - boekjaar eindigend op 31 december 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief B23 wordt besproken door de auditcommissie

B24. d.d. 27 augustus 2016 van Werkgroep Houtrookoverlast inzake Grote kans op kanker door Chroom-6 in houtrook

B25. d.d. 12 augustus 2016 van de heer Hijink inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger

B26. d.d. 12 augustus 2016 van de heer Jetten inzake Voordragen kandidaat als fractievolger voor D66

B27. d.d. 1 september 2016 van mevrouw Foolen inzake Ontslag als gemeenteraadslid

B28. d.d. 1 september 2016 van Provincie Gelderland inzake Taakstelling huisvesting vergunninghouders 1e helft 2016

B29. d.d. 5 september 2016 van mevrouw Van der Sloot inzake Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe Mollenhutseweg

B30. d.d. 5 september 2016 van de heer Hulskorte inzake Voordragen kandidaat als fractievolger voor VSP

B31. d.d. 5 september 2016 van de heer Crum inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger

B32. d.d. 7 september 2016 van de heer Essers inzake Afdoening van berichten is beneden peil

B33. d.d. 7 september 2016 van Agendacommissie MGR inzake Agenda en besluitenlijst

B34. d.d. 7 september 2016 van CPRN inzake Romeins Erfgoed in Waalfront

B35. d.d. 8 september 2016 van Oude Gelderse Kerken inzake Kwartaalblad 2016-03

B36. d.d. 9 september 2016 van mevrouw Grutters inzake Ontslag fractievolger

B37. d.d. 9 september 2016 van Huis van de Binnenstad inzake Overlast binnenstad door verwarde personen, colporteurs en bedelaars

B38. d.d. 12 september 2016 van mevrouw Grutters inzake Voordragen kandidaat tot fractievolger voor Stadspartij DNF

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B39. d.d. 12 september 2016 van G1000 inzake Magazine G1000 Nijmegen

B40. d.d. 12 september 2016 van de heer Roukens inzake Het museum bij het Valkhof, de Stratemakerstoren en het spoorwegbeleid

B41. d.d. 13 september 2016 van Multidag Cultuursensitieve Zorg inzake Afschrift brieven aan Stichting Curia Thuiszorg.

B42. d.d. 14 september 2016 van de heer Wieken inzake Aanvaarding voordracht tot raadslid

B43. d.d. 14 september 2016 van de heer Buck inzake Voordragen kandidaat tot fractievolger voor het CDA

B44. d.d. 14 september 2016 van mevrouw Asscher inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger

Brieven nog in behandeling

Geen brieven

Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

D1. d.d. 5 juli 2016 inzake De Bastei: bijgestelde ondernemingsplan

D2. d.d. 5 juli 2016 inzake Regulering achterdeur

Brief D2 is betrokken bij de kamerbespreking tijdens de Politieke Avond op 13 juli 2016

D3. d.d. 5 juli 2016 inzake Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015

D4. d.d. 12 juli 2016 inzake Stand van zaken doelgroepenvervoer

D5. d.d. 12 juli 2016 inzake Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

D6. d.d. 12 juli 2016 inzake Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs

D7. d.d. 12 juli 2016 inzake Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen

D8. d.d. 12 juli 2016 inzake Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11

Brief D8 is besproken tijdens de Politieke Avond op 14 september 2016

D9. d.d. 12 juli 2016 inzake Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D10. d.d. 12 juli 2016 inzake Verspreiding rapport "Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg"

D11. d.d. 12 juli 2016 inzake Motie 'Prostitutie is van alle tijden…'

D12. d.d. 12 juli 2016 inzake Ondergrondse restafvalcontainers op de afvalpas

D13. d.d. 12 juli 2016 inzake Stand van zaken Veur-Lent

Brief D13 is besproken tijdens de Politieke Avond op 14 september 2016

D14. d.d. 12 juli 2016 inzake Tussenevaluatie nota Event Full

D15. d.d. 12 juli 2016 inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Brief D15 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

D16. d.d. 20 juli 2016 inzake Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier

D17. d.d. 30 augustus 2016 inzake Verlenging zittingstermijn Bezwarencommissie Rechtspositie

D18. d.d. 30 augustus 2016 inzake Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

D19. d.d. 30 augustus 2016 inzake Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

D20. d.d. 30 augustus 2016 inzake Beantwoording motie "Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners"

D21. d.d. 6 september 2016 inzake Voortgangsrapportage Waalfront

Brief D21 wordt besproken in de raadscommissie tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

D22. d.d. 8 september 2016 inzake Ontwikkelingen markt

D23. d.d. 13 september 2016 inzake Versnelling sociale woningbouw

D24. d.d. 13 september 2016 inzake Voortgang Meedoen-regeling

D25. d.d. 13 september 2016 inzake Openbare uitspraak Europese Commissie inzake staatsteun NEC

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D26. d.d. 13 september 2016 inzake Onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

D27. d.d. 16 september 2016 inzake Informatiebrief stand van zaken GR Bergerden

Brieven van interne organen en adviescommissies

D28. d.d. 13 september 2016 van de Nijmeegse Euregiodelegatie inzake Toezending verslag Euregioraad

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

1. Opening en mededelingen

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukkenPolitieke Avond 28 september 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

3. Vaststelling besluitenlijst van de vergadering van 13 juli 2016
Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 6 en 13 juli 2016

Raadsnotulen van 6 juli 2016 (pdf)

Raadsnotulen van 13 juli 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

5. **Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 14 en 28 september**
   Bijlage - Behandeladviezen Politieke Avond 14 en 28 september (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

6. Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

7. Vragen van raadsleden aan het college

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

8. Afscheid gemeenteraadslid mevrouw M. Foolen en Besluit tot toelating gemeenteraadslid de heer Y. Wieken (103/2016)

Voorstel - Besluit tot toelating Gemeenteraadslid Y. Wieken (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

9. **Raadsvoorstel benoeming tot fractievolgers op voordracht van D66, VSP, Stadspartij DNF en CDA (104/2016)**
   Voorstel - Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fracties van D66 VSP Stadpartij DNF en CDA (pdf)

   a. **Raadsvoorstel benoeming fractievolger op voordracht van VSP (108/2016)**
      Voorstel - Benoeming tot fractievolger op voordracht van de fractie VSP (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

10. Raadsvoorstel Benoeming (plaatsvervangende) leden Euregioraad Rijn-Waal (97/2016)

Voorstel - Benoeming plaatsvervangende leden Euregioraad Rijn-Waal (pdf)

a. Motie buiten de orde: Waalfront in dubio, abstine

Motie Stadspartij DNF - Waalfront In dubio, abstine (pdf)

Bijlage - Toezegging Velthuis - Motie Stadspartij DNF archeologie Waalfront (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

11. Brief Nachtwinkels *(DEBATSTUK)*
Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels (pdf)
Motie D66 Een Nachtwinkel voor iedereen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

12. Raadsvoorstel Voorstel roetreductienorm (94/2016) *(HAMERSTUK)*
Voorstel roetreductienorm (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

13. **Raadsvoorstel Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (91/2016)**
(HAMERSTUK)
Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (pdf)
Bijlage - Toezegging Tiemens - RVS Gemeentelijk rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

14. Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (101/2016)
Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

15. Raadsvoorstel Opheffing/liquidatieplan Breed (102/2016)
Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

16. Wensen & Bedenkingen Concept GREX 2015 *(GEHEIM)*

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

17. Raadsvoorstel Straatnaamgeving: Hazenhof aanpassen geometrie (92/2016)
Voorstel - Straatnaamgeving Hazenhof aanpassen geometrie (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

18. Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1 (Woning naast Oude groenstraat 60) (98/2016)

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

19. Raadsvoorstel Landelijke aanpak adreskwaliteit (96/2016)
Voorstel - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

20. Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij Stadsbegroting over de risico's van de grondexploitaties (100/2016)
Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Bijlage risicos van de grondexploitaties (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A1. d.d. 7 juli 2016 van Breed inzake Opheffing/liquidatieplan Breed
Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A1 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A2. d.d. 7 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis
Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A2 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A3. d.d. 7 juli 2016 van de heer Essers inzake Raadsvoorstellen straatnaamgeving worden standaard afgedaan als hamerstuk
Brief aan de raad - dhr. Essers straatnaamgeving - niet behoorlijk (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A3 is ter afdoening door de voorzitter van de raad

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A4. d.d. 8 juli 2016 van de heer Huitink inzake Huisvesting expats/omzetting leegstaande kantoor- naar woonruimte
Brief aan de raad - Huisvesting expats (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A5. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Jaarrekening MARN 2015
Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A6. d.d. 8 juli 2016 van MARN inzake Eerste wijziging begroting 2016 en begroting 2017
Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A7.d.d. 8 juli 2016 van mevrouw Hooghof inzake Fietsenrekken Houthof
Brief aan de raad - Fietsenrekken Houthof (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A7 is reeds afgehandeld

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A8. d.d. 21 juli 2016 van de heer Idzerda inzake Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch
Brief aan de raad - Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A9. d.d. 21 juli 2016 van de heer Meijer inzake Lijnbus naar vliegveld Weeze vanaf Nijmegen
Brief aan de raad - Lijnbus naar vliegveld Weeze (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A10. d.d. 25 augustus 2016 van de heer Verkleij inzake Aanpak van Nijmeegse Geasfalteerde midden voetpad Oversteekplaatsen
Brief aan de raad - Aanpak oversteekplaatsen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A11. d.d. 20 juli 2016 van PSP'92 inzake Pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015
Brief aan de raad - PSP'92 Pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief A11 is ter afdoening door de Commissie Bezwaarschriften

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

A12. d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders
Brief aan de raad - Van Dun Woningprobleem alleenstaande moeders (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brieven ter kennisgeving aan te nemen

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B1. d.d. 20 juni 2016 van PSP'92 Gelderland inzake De transitie van de welzijnsinstellingen
Brief aan de raad - R Barends Transitie welzijnsinstellingen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B2. d.d. 30 juni 2016 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid inzake Vaststelling begroting 2017 en jaarstukken 2015
Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B3. d.d. 4 juli 2016 van mevrouw Van Thiel-Sluiter inzake Afschrift TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost
Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief B3 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B4. d.d. 4 juli 2016 van GAR inzake Jaarverslag 2015
Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B5. d.d. 6 juli 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Standpunt Longfonds
Brief aan de raad - B Hoek Houtrookoverlast (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B6. d.d. 7 juli 2016 van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier inzake Visualisatie Fort Krayenhoff
Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B7. d.d. 10 juli 2016 van mevrouw Sluiter inzake Afschrift brief bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost
Brief aan de raad - I Sluiter Afschift brief bezwaren Ressense variant (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief B7 is betrokken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avonden op 6 en 13 juli 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B8. d.d. 11 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Vastgestelde Begroting 2017
Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B9. d.d. 8 juli 2016 van G.R. Bijsterhuizen inzake Jaarstukken Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen
Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B10. d.d. 13 juli 2016 van PWC inzake Accountantsverklaring met betrekking tot de controle van de Stadsrekening 2015
Brief aan de raad - PWC Accountantsverslag stadsrekening 2015 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B11. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Informatieprotocol MGR
Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B12. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Aanbiedingsbrief begroting MGR 2016 en 2017
Brief aan de raad - Herziene begroting 2016 en 2017-2020 MGR Regio Rijk van Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B13. d.d. 14 juli 2016 van MGR inzake Aanbiedingsbrief jaarrekening MGR 2015
Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B14. d.d. 18 juli 2016 van VRGZ inzake Vastgesteld Regionaal Beleidsplan en Regionaal Risicoplan
Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel VRGZ (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B15. d.d. 18 juli 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Reactie AB GGD Gelderland-Zuid op moties Veilig Thuis
Brief aan de raad - Reactie AB GGD Gelderland-Zuid op moties Veilig Thuis (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B16. d.d. 20 juli 2016 van Gemeente Bergen inzake Motie VOG's gemeente Bergen (L)
Brief aan de raad - I Loos Motie gemeente Bergen gratis VOG vrijwilligers (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B17. d.d. 29 juli 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Verklaring GGD arts hoog-frequent geluid piepkastje
Brief aan de raad - B Hoek Verklaring GGD arts hoogfrequent geluid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B18. d.d. 3 augustus van GGD Gelderland-Zuid inzake Toezending vastgestelde verslagen vergaderingen AB GGD Gelderland-Zuid
Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B19. d.d. 7 augustus 2016 van de heer/mevrouw De Wijse inzake Busvervoer Nijmegen
Brief aan de raad - M de Wijse Klacht busvervoer Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B20. d.d. 4 en 8 augustus 2016 van de mevrouw Rutjes inzake Werkwijze wijkagent en toezicht in de wijk Wolfskuil
Brief aan de raad - A Rutjes Klacht werk wijkagent (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B21. d.d. 24 augustus 2016 van ARN BV inzake Jaarverslag 2015
Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B22. d.d. 24 augustus 2016 van Stichting Oude Gelderse Kerken inzake Jaarverslag 2015
Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B23. d.d. 25 augustus 2016 van PWC inzake Controle van de jaarrekening - boekjaar eindigend op 31 december 2016
Brief aan de raad - PWC Controle jaarrekening eindigend op 31-12-2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief B23 wordt besproken door de auditcommissie

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B24. d.d. 27 augustus 2016 van Werkgroep Houtrookoverlast inzake Grote kans op kanker door Chroom-6 in houtrook
Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B25. d.d. 12 augustus 2016 van de heer Hijink inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - Hijink Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B26. d.d. 12 augustus 2016 van de heer Jetten inzake Voordragen kandidaat als fractievolger voor D66
Brief aan de raad - Jetten Voordragen kandidaat als fractievolger voor D66 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B27. d.d. 1 september 2016 van mevrouw Foolen inzake Ontslag als gemeenteraadslid
Brief aan de raad - Foolen Ontslag als gemeenteraadslid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B28. d.d. 1 september 2016 van Provincie Gelderland inzake Taakstelling huisvesting vergunninghouders 1e helft 2016
Brief aan de raad - Provincie Gelderland Taakstellng huisvesting vergunninghouders 1e helft 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B29. d.d. 5 september 2016 van mevrouw Van der Sloot inzake Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe Mollenhutseweg
Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe Mollenhutseweg (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B30. d.d. 5 september 2016 van de heer Hulskorte inzake Voordragen kandidaat als fractievolger voor VSP
Brief aan de raad - Hulskorte Voordragen kandidaat als fractievolger voor VSP (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B31. d.d. 5 september 2016 van de heer Crum inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - Crum Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B32. d.d. 7 september 2016 van de heer Essers inzake Afdoening van berichten is beneden peil
Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B33. d.d. 7 september 2016 van Agendacommissie MGR inzake Agenda en besluitenlijst
Brief aan de raad - Agendacommissie MGR Agenda 12 september 2016 en besluitenlijst 30 mei 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B34. d.d. 7 september 2016 van CPRN inzake Romeins Erfgoed in Waalfront
Brief aan de raad - CPRN Romeins Erfgoed in Waalfront (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B35. d.d. 8 september 2016 van Oude Gelderse Kerken inzake Kwartaalblad 2016-03
Brief aan de raad - Oude Gelderse Kerken SOGK kwartaal blad 2016-03 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B36. d.d. 9 september 2016 van mevrouw Grutters inzake Ontslag fractievolger
Brief aan de raad - Grutters Ontslag fractievolger (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B37. d.d. 9 september 2016 van Huis van de Binnenstad inzake Overlast binnenstad door verwarde personen, colporteurs en bedelaars
Brief aan de raad - Huis van de Binnenstad Overlast binnenstad door verwarde personen colporteurs en bedelaars (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B38. d.d. 12 september 2016 van mevrouw Grutters inzake Voordragen kandidaat tot fractievolger voor Stadspartij DNF
Brief aan de raad - Grutters Voordragen kandidaat tot fractievolger voor Stadspartij DNF (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B39. d.d. 12 september 2016 van G1000 inzake Magazine G1000 Nijmegen
Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B40. d.d. 12 september 2016 van de heer Roukens inzake Het museum bij het Valkhof, de Stratemakerstoren en het spoorwegbeleid
Brief aan de raad - Roukens Het museum bij het Valkhof de Stratemakerstoren en het spoorwegbeleid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B41. d.d. 13 september 2016 van Multidag Cultuursensitieve Zorg inzake Afschrift brieven aan Stichting Curia Thuiszorg.
Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan Stichting Curia Thuiszorg (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B42. d.d. 14 september 2016 van de heer Wieken inzake Aanvaarding voordracht tot raadslid
Brief aan de raad - Wieken Aanvaarding voordracht tot raadslid (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B43. d.d. 14 september 2016 van de heer Buck inzake Voordragen kandidaat tot fractievolger voor het CDA
Brief aan de raad - Buck Voordragen kandidaat tot fractievolger voor het CDA (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

B44. d.d. 14 september 2016 van mevrouw Asscher inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - Asscher Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brieven nog in behandeling

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Geen brieven

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D1. d.d. 5 juli 2016 inzake De Bastei: bijgestelde ondernemingsplan
Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D2. d.d. 5 juli 2016 inzake Regulering achterdeur
Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief D2 is betrokken bij de kamerbespreking tijdens de Politieke Avond op 13 juli 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D3. d.d. 5 juli 2016 inzake Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015
Brief aan de raad - Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D4. d.d. 12 juli 2016 inzake Stand van zaken doelgroepenvervoer
Brief aan de raad - Stand van zaken doelgroepenvervoer (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D5. d.d. 12 juli 2016 inzake Particuliere ateliermarkt in Nijmegen
Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D6. d.d. 12 juli 2016 inzake Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs
Brief aan de raad - Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D7. d.d. 12 juli 2016 inzake Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen
Brief aan de raad - Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D8. d.d. 12 juli 2016 inzake Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11
Brief aan de raad - Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief D8 is besproken tijdens de Politieke Avond op 14 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D9. d.d. 12 juli 2016 inzake Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat
Brief aan de raad - Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D10. d.d. 12 juli 2016 inzake Verspreiding rapport "Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg"
Brief aan de raad - Verspreiding rapport Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D11. d.d. 12 juli 2016 inzake Motie ’Prostitutie is van alle tijden…’
Brief aan de raad - Motie Prostitutie is van alle tijden (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D12. d.d. 12 juli 2016 inzake Ondergrondse restafvalcontainers op de afvalpas
Brief aan de raad - Ondergrondse restafvalcontainer op de afvalpas (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D13. d.d. 12 juli 2016 inzake Stand van zaken Veur-Lent
Brief aan de raad - Stand van zaken Veur-Lent (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief D13 is besproken tijdens de Politieke Avond op 14 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D14. d.d. 12 juli 2016 inzake Tussenevaluatie nota Event Full
Brief aan de raad - Tussenevaluatie nota Event Full (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D15. d.d. 12 juli 2016 inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal
Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief D15 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D16. d.d. 20 juli 2016 inzake Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier
Brief aan de raad - Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D17. d.d. 30 augustus 2016 inzake Verlenging zittingstermijn Bezwarencommissie Rechtspositie
Brief aan de raad - Verlenging zittingstermijn Bezwarencommissie Rechtspositie (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D18. d.d. 30 augustus 2016 inzake Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse Geschiedenis
Brief aan de raad - Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse Geschiedenis (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D19. d.d. 30 augustus 2016 inzake Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden
Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D20. d.d. 30 augustus 2016 inzake Beantwoording motie "Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners"
Brief aan de raad - Beantwoording motie Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D21. d.d. 6 september 2016 inzake Voortgangsrapportage Waalfront
Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken Koningsdaal Noord (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brief D21 wordt besproken in de raadscommissie tijdens de Politieke Avond op 28 september 2016

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D22. d.d. 8 september 2016 inzake Ontwikkelingen markt
Brief aan de raad - Ontwikkelingen markt (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D23. d.d. 13 september 2016 inzake Versnelling sociale woningbouw
Brief aan de raad - Versnelling tijdelijke sociale woningbouw (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D24. d.d. 13 september 2016 inzake Voortgang Meedoen-regeling
Brief aan de raad - Nadere regels Meedoen regeling 2016 (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D25. d.d. 13 september 2016 inzake Openbare uitspraak Europese Commissie inzake staatsteun NEC
Brief aan de raad - Openbare uitspraak Europese Commissie inzake staatssteun NEC (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D26. d.d. 13 september 2016 inzake Onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten
Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D27. d.d. 16 september 2016 inzake Informatiebrief stand van zaken GR Bergerden
Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden (pdf)

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

Brieven van interne organen en adviescommissies

Bijlage - Aanmeldingen tot 12.15 u

D28. d.d. 13 september 2016 van de Nijmeegse Euregiodelegatie inzake Toezending verslag Euregioraad
Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de gemeenteraad (pdf)

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukkenPolitieke Avond 28 september 2016

OVERZICHT VAN NAGEKOMEN INGEKOMEN STUKKEN

Agendering zal plaatsvinden op 12 oktober 2016

A Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1 d.d. 2 september 2016 van de heer Ayvere inzake De stedenband tussen Gaziantep en Nijmegen

A2 d.d. 9 september 2016 van de heer Van Munster inzake Melding Schuldhulp Nijmegen

A3 d.d. 15 september 2016 van de heer Verkleij inzake Burger stimulering idee m.b.t. het beter scheiden van GFT afval

A4 d.d. 27 september 2016 van de heer Hoog Antink inzake Beleidsnotitie Kamerverhuur 2016

B Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1 d.d. 8 september 2016 van mevrouw Bevers inzake Ontslag als fractievolger

B2 d.d. 17 september 2016 van de heer/mevrouw Hoek inzake Chroom-6 in rook

B3 d.d. 20 september 2016 van de heer Hulskorte inzake Voordragen kandidaat als fractievolger

B4 d.d. 20 september 2016 van de heer Venderbosch inzake Aanvaardig voordracht tot fractievolger

B5 d.d. 22 september 2016 van de heer/mevrouw Boonstra inzake Het stoken van hout noodzakelijke bron voor hernieuwsbare energie?

B6 d.d. 26 september 2016 van Bewoners Organisatie Bottendaal inzake Hoeveel bewoners kan Bottendaal herbergen?

B7 d.d. 27 september 2016 van VVD gemeente De Frykse Marren inzake Motie jaarrekening en jaarverslag

C Brieven nog in behandeling

Geen brieven

D Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

D1 d.d. 20 september 2016 inzake Beantwoording motie D66 - Waar geslepen wordt, vallen spaanders

D2 d.d. 20 september 2016 inzake Geconsolideerde versie overeenkomst DDC

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukkenPolitieke Avond 28 september 2016

D3	d.d. 20 september 2016 inzake Verkeersborden Less is more
D4	d.d. 20 september 2016 inzake Rijk van Nijmegen 2025
D5	d.d. 20 september 2016 inzake Uitvoering van de aangenomen moties tijdens de politieke avonden van 6 en 13 juli 2016
D6	d.d. 27 september 2016 inzake Wijziging beleidsregels nachtwinkels
D7	d.d. 27 september 2016 inzake Ambitiedocument Knoop 38
D8	d.d. 27 september 2016 inzake Regionale Aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling Gelderland-Zuid
D9	d.d. 27 september 2016 inzake Beantwoording motie "Bescherm Hengstdal nu het nog kan!"
D10	d.d. 27 september 2016 inzake Uitvoering motie "Klap op de vuurpijl"
D11	d.d. 28 september 2016 inzake Beëindiging subsidie stichting Staddijk
	Brieven van interne organen en adviescommissies
D12	d.d. 20 september 2016 van de Rekenkamer inzake Lokale Lastenmeter 2017

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Besluitenlijst

van de besluitronde van de Politieke Avond
van de Raad van de gemeente Nijmegen
op woensdag **13 juli 2016** om **21:30 uur**
in het stadhuis.

Omnummer: 15

Afwezig: M. Foolen
J. Rontink
M. van Nijnatten
P. Huliselan
G. Schellekens

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

1.

Opening en mededelingen

- Mevrouw Foolen (SP) is afwezig
- Mevrouw Rotink (CDA) is afwezig
- De heer Van Nijnatten (PvdA) is afwezig
- De heer Huliselan (VVD) is afwezig
- Mevrouw Schellekens (PvdA) is afwezig

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

Via de vergadermappen van de raadsapplicatie zijn de volgende stukken verspreid:

- Overzicht van nagekomen ingekomen stukken

Orde van de vergadering:

- In tegenstelling tot eerdere berichtgeving is toch besloten om de motie van de SP inzake Bescherm Hengstdal nu het nog kan! in te dienen als motie buiten de orde. Ik stel voor deze motie te behandelen bij agendapunt 6a. De heer Van Berkel, wilt u dit nog nader toelichten?
- De fractie van PvdA heeft verzocht agendapunt 7 inzake Brief Voortgangsrapportage Vastgoed De Waaijer-Waaijenstein van de agenda af te voeren. Mevrouw Schellekens wilt dit nog nader toelichten?
- De fractie van SP heeft verzocht om de motie Nijmegen een TTIP-vrije gemeente bij agendapunt 8 in te trekken en daarvoor in de plaats een nieuwe motie in stemming te brengen. De heer Van Berkel, wilt u dit nog nader toelichten?
  Ik stel voor om aan het eind van de vergadering over dit agendapunt te stemmen (dit wordt dus agendapunt 16).
- De fractie van GroenLinks heeft verzocht om bij agendapunt 11 inzake Wensen & Bedenkingen Tussenstand prestatieafspraak Woningcorporaties een amendement in te dienen. De heer Boekhorst, wilt u dit nog nader toelichten?
- Aan de agenda is agendapunt 15 toegevoegd inzake Motie VVD: Op het juiste spoor.
- Er wordt vanavond gewerkt met spreektijd vanaf agendapunt 6a.

De volgende punten zijn niet in de raadskamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen:
3, 12 t/m 14

3. Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van 6 juli 2016
12. Ingekomen stukken
13. Raadsvoorstel Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Nijmegen (86/2016)
14. Raadsvoorstel Verordening Meedoen 2016 (89/2016)

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Voorstellen aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

3. Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van 6 juli 2016

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

4. Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 13 juli 2016

Er zijn geen behandeladviezen uit de raadskamers.

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

5. Vaststellen van punten waarover geen spreektijd is aangevraagd

Voor de punten 3, 12 t/m 14 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

6. Vragen van raadsleden aan het college

Er zijn geen vragen gesteld aan het college.

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

6a. **Motie buiten de orde SP: Bescherm Hengstdal nu het nog kan!**

De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016

Constaterende dat:

- 46 woningen in Hengstdal op de rol staan voor sloop;
- De bewoners die bij de plannen betrokken zijn zich in meerderheid tegen sloop hebben uitgesproken en vóór renovatie;
- Woningcorporatie Standvast de wijk niet heeft weten te overtuigen van haar plannen;
- Aannemer Van de Veerdonk de kosten van renovatie op 60.000 euro per woning schat.
- Standvast de kosten van nieuwbouw raamt op 110.000 euro.
- Goedkopere opties leiden tot lagere huren;
- Het uiterlijk van de wijk meer behouden blijft bij renovatie dan bij sloop/nieuwbouw;

Overwegende dat:

- De wens van de bewoners gehoord dient te worden
- Dit college heeft als uitgangspunt de huren zo laag mogelijk te houden. Corporaties dienen aan het woonbeleid mee te werken waar dit binnen hun macht ligt.
- Het behouden van het uiterlijk van de wijk wenselijk is, omdat de buurt Hengstdal een prachtige karakteristieke wijk is en daarmee een verrijking vormt voor onze stad.

Spreekt uit:

- In Hengstdal renovatie wenselijker te achten dan sloop/nieuwbouw.

Roept het college op:

- Om Standvast te confronteren met de renovatiekosten zoals berekend door Van de Veerdonk en Standvast te bewegen om met die nieuwe informatie aan de slag te gaan en tot een oplossing te komen die de huren zo laag mogelijk houdt en het karakter van de wijk maximaal beschermt.

Voor 20 SP, GroenLinks, CDA, Stadspartij DNF (1), VSP, Liberaal Nijmegen
Tegen 14 D66, PvdA, VVD, Stadspartij DNF (1), Gewoon Nijmegen

Motie aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

7. Brief Voortgangsrapportage Vastgoed De Waaijer-Waaijenstein

De brief is van de agenda afgevoerd.

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

8. **Motie Nijmegen een TTIP-vrije gemeente**

Bij de orde van de vergadering is besloten om aan het einde van de vergadering over dit agendapunt te stemmen. Zie agendapunt 16.

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

9. Raadsvoorstel Inzet maat- en meerwerk Werkbedrijf (81/2016)

Raadsvoorstel d.d. 14 juni 2016

1. Het Nijmeegse maat- en meerwerk 2016 vast te stellen, waarbij de volgende verdeling van de beschikbaar gestelde middelen (totaal € 2,9 miljoen) naar activiteiten en projecten wordt aangehouden:
   a. Tijdelijke loonkostensubsidie: € 825.000
   b. Ontwikkeltrajecten: € 750.000
   c. Wijkgericht werken: € 342.000
   d. Versterken van de poortfunctie: € 280.000
   e. Begeleiding zelfstandig ondernemers: € 210.000
   f. Zorgjongeren: € 183.000
   g. Stichting Dagloon: € 30.000
   h. Regelruimte: € 312.000
2. De transitiekosten in 2016 van € 330.466 te dekken uit het product Werk van het programma Economie & Werk.

Motie SP: Gemeenteraad houd de handen aan het stuur
1ste indiener: M. Sweep

De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016

Overwegende dat:
- Er vanuit de Gemeente Nijmegen ca. € 17 miljoen (2016) overgemaakt is aan het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen;
- Een aantal fracties in diverse kamerrondes aangegeven hebben 'door de bomen het bos niet meer te zien' voor wat betreft geldstromen en nut en effectiviteit van re-integratiemiddelen;
- Hiervoor een debatstuk is ingediend om in het najaar een 'brede' bijeenkomst te organiseren;
- Duidelijkheid en helderheid dringend gewenst is;
- We nu, halverwege het lopende boekjaar, de maat-en meerwerk DVO van 2016 krijgen om over te besluiten.

Constaterende dat:
- Bovengenoemde ca. €17 miljoen uitgegeven wordt ten behoeve van mensen die het hard nodig hebben;
- Voor 2016 het niet zoveel zin meer heeft nog uitgebreide discussies te voeren over de DVO's van dit jaar;
- Het zinvoller is de blik op de toekomst te richten;
- De raad voortaan tijdig een zorgvuldige een integrale afweging wil kunnen maken.

Verzoekt het college:
1. Voor 2017 en de daarop volgende jaren, zowel standaard DVO als de maat- en meerwerk DVO met het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen tijdig en tegelijkertijd in een raadsvoorstel voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Motie ingetrokken

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Motie SP: Werk is het beste re-integratie instrument naar werk
1ste indiener: M. Sweep

De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016

Overwegende dat:

- Het college begin dit jaar besloten heeft, de mogelijkheid vanuit de Participatiewet om bij te verdienen in de bijstand, maximaal te laten benutten.
- Deze mogelijk uiterst beperkt is, 25% van het bij te verdienen bedrag met een maximum van 198 euro gedurende 6 maanden.
- Voor veel bijstandsgerechtigden op deze manier het middel erger dan de kwaal is. Immers alle administratieve rompslomp, die het verrekenen van het verdiende loon met de resterende uitkering met zich mee brengt -vaak zelfs nog met grote vertraging-, blijkt voor de bijstandsgerechtigde een vaak niet te nemen hobbel.
- Bovendien het eveneens vaak voorkomt dat bij eventueel stoppen van de bijstandsuitkering en daarna weer terugval in de bijstand men enige weken zonder geld zit.
- Dit voor juist deze groep mensen een niet aanvaardbaar risico is.
- Dit verlammend werkt waardoor kansen die zich aandienen niet genomen kunnen worden.
- Er met enige creativiteit constructies denkbaar zijn die een ruimere en gemakkelijkere bijverdienregeling mogelijk maken.
- Deze mogelijkheid bij uitstek de bijstandsgerechtigde in zijn/haar kracht zet, immers het gaat weer lonen om werk te maken van werk. Al dan niet tijdelijk en al dan niet in de vorm van een qua contracturen klein contract.
- Juist dit soort contracten vaak de opstap naar een vaste en reguliere baan kunnen vormen.

Constaterende dat:

- De in het dictum voorgestelde mogelijkheid aangemerkt kan worden als een nieuw re-integratie-instrument, waardoor de uitvoering thuishoort bij het werkbedrijf Rijk van Nijmegen.
- De administratieve ellende voor de bijstandsgerechtigde bij het aanvaarden van kleine, al dan niet tijdelijke arbeidscontracten, te voorkomen is door het werkbedrijf de opdracht te geven de betaling van een aan de toepasselijke bijstandsnorm gerelateerd bedrag aan de (bij)werkende bijstandsgerechtigde over te nemen. Om vervolgens deze administratief te ontzorgen. Dit tot dat bij eventuele terugval in de bijstand de reguliere uitkering weer "gewoon" loopt.
- De bijstandsuitkering uiteraard gelijktijdig gestopt kan worden.
- Dit voorstel financieel dus geen consequenties zal hebben, immers wat betaald moet worden door het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen hoeft niet meer betaald te worden door de gemeentelijke sociale dienst. Sterker nog het voorstel zal geld opleveren omdat de bijverdiensten voor de helft terugvloeien in de gemeente kas.
- Ook andere Gemeenten die gebruik maken van het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, bij succes van de maatregel, zich van dit re-integratie-instrument kunnen gaan bedienen.

Verzoekt het college:

1. Bijverdienen vanuit de bijstand als een volwaardig re-integratie instrument te beschouwen en deze als zodanig op te nemen in de standaard DVO voor 2017 met het Rijk van Nijmegen.
2. Om een voorstel uit te werken waarin het mogelijk gemaakt wordt, vanuit een bijstandsuitkering maximaal 50 procent van de bijverdienste zelf te houden Dit met een maximum van 500 euro gedurende twee jaar. Dit kan door de bijstandsuitkering te stoppen, om vervolgens de betaling van een aan de toepasselijke bijstandsnorm gerelateerde toeslag bovenop het (bij)verdiende bedrag aan de (bij)werkende bijstandsgerechtigde te laten verzorgen door het

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Werkbedrijf Rijk van Nijmegen.

3. Waar deze mogelijkheid gerealiseerd is, het Werkbedrijf opdracht te geven de ex bijstandsgerechtigde administratief te ontzorgen totdat deze is ingestroomd in een reguliere baan, zich anderszins zelfstandig kan voorzien in het bestaan, of tot dat deze weer in een situatie belandt dat er weer sprake is van een volledige bijstandsuitkering.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie aangehouden

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Voorstel unaniem aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

10. Raadsvoorstel Afronding hoofdstructuur wegen westflank Waalsprong (83/2016)

Raadsvoorstel d.d. 14 juni 2016
1. Over te gaan tot het verplaatsen van de knip in de Griftdijk Noord naar een locatie direct ten zuiden van de Terralaan (busbaan) en realisatie van aanvullende verkeersmaatregelen.
2. Het begrip 'bewonersvriendelijk' uit het raadsbesluit van mei 2007 (nr. 97/2007) zodanig in te vullen dat ontheffing verleend kan worden conform dit voorstel.

Motie PvdA: Bewoners mogen de hand op de knip houden voor een bewonersvriendelijke knip
1ste indiener: R. Zwart

De raad van de gemeente Nijmegen, bijeen op 13 juli 2016

Overwegende dat:
- De raad in 2007 heeft besloten tot het instellen van een bewonersvriendelijke knip op de Griftdijk
- De gemeente Nijmegen nergens in de stad bewoners laat betalen voor het gebruik van de weg.
- We in Nederland belasting betalen om van wegen gebruik te mogen maken.
- Bewoners laten betalen niet bepaald bewonersvriendelijk kan worden genoemd

Constaterende dat:
- Het college in het raadsvoorstel bewoners die in de wijken aan deze wijkontsluitingsweg wonen wil gaan belasten voor het gebruik hiervan
- Alleen automobilisten die geen ontheffing krijgen belast moeten worden met een boete.
- Het betalen voor een ontheffing voor het gebruik van bestaande wijkontsluitingsweg als tolheffing wordt ervaren.
- De wethouder heeft aangegeven dat legeskosten heffen kan, maar niet noodzakelijk is.
- De definitieve hoogte van de legeskosten nog niet zijn vastgesteld

Roept het college op:
- Om de te verlenen ontheffingen uit het raadsvoorstel aan bewoners zonder (leges)kosten in te voeren.
- De extra lasten die er vanaf 2018 zullen zijn voor het niet doorgaan van het kostenverhaal leges toe te voegen aan de structurele last in het programma mobiliteit.

Voor 8 PvdA, VVD, CDA, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen
Tegen 26 SP, GroenLinks, D66, Stadspartij DNF, VSP

Motie verworpen

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016

Voor 31 SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, VSP
Tegen 3 VVD, Liberaal Nijmegen

Voorstel aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

11. Wensen & Bedenkingen Tussenstand prestatieafspraken woningcorporaties

In verband met een gewijzigde concept-brief is het eerder aangekondigde amendement van GroenLinks overbodig en daardoor niet ingediend.

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Voorstel unaniem aanvaard met inachtneming van een stemverklaring van SP

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

12. Ingekomen stukken

A Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1 d.d. 28 juni 2016 van de heer Bello inzake Parkeren in centrum

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

B Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1 d.d. 22 juni 2016 van PSP'92 Gelderland inzake Vaststelling regionale visies GGO

B2 d.d. 27 juni 2016 van de heer Sluiter inzake Afschrift brief provincie Gelderland Dorpensingel-Oost / Ressense variant

B3 d.d. 27 juni 2016 van Platform Waalsprong inzake Verkeersstructuur Nijmegen Noord

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

D Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

D1 d.d. 28 juni 2016 inzake Stand van zaken Initiatiefvoorstel Jongerenparticipatie in Nijmegen

D2 d.d. 28 juni 2016 inzake Uitvoering van de aangenomen moties tijdens de politieke avonden van 11 mei, 25 mei en 8 juni 2016

D3 d.d. 28 juni 2016 inzake Inkoopbeleid gemeente Nijmegen

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

Brieven van interne organen en adviescommissies

Geen brieven

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

13. **Raadsvoorstel Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Nijmegen (86/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 21 juni 2016
Onder voorbehoud van een positieve reactie van Gedeputeerde Staten van Gelderland;
1. De Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Nijmegen vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 13 juli 2016

14. Raadsvoorstel Verordening Meedoen 2016 (89/2016)

Raadsvoorstel d.d. 28 juni 2016
1. De verordening Meedoen 2016 vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 13 juli 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

15. Motie VVD: Op het juiste spoor

1ste indiener: I.M. van Dijk

De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 6 juli 2016,

Constaterende dat:

- Het goederenvervoer over weg, water en spoor belangrijk is voor de Gelderse Corridor;
- Het van groot economisch belang is dat de bereikbaarheid van Nijmegen goed is;
- De Betuweroute nu onvoldoende benut wordt;
- Bedrijven op een duurzame manier over goederenvervoer nadenken en steeds meer bedrijven de voorkeur geven aan een duurzame manier van vervoer, bij voorkeur over spoor;
- De komst van een railterminal in Valburg voor een uitstekende verbinding via spoor kan zorgen;
- De provincie Gelderland stevig inzet op de realisatie van de railterminal in Valburg.

Overwegende dat:

- De mogelijkheden die de Betuwelijn biedt nu onbenut blijven;
- De realisatie van de railterminal een positieve impuls betekent voor de bedrijven die reeds gevestigd zijn in Nijmegen en regio en een extra pullfactor kan zijn voor nieuwe bedrijven om zich willen vestigen in onze regio;
- Na inspanningen van overheid en bedrijfsleven de railterminal in Valburg nog steeds niet van de grond gekomen is;
- De afgelopen jaren de railterminal 'uit het zicht is verdwenen'.

Roept het college op:
Om samen met de Provincie Gelderland en de regio zich hard te maken voor de komst van de railterminal Valburg, proactieve acquisitie te starten ten behoeve van de railterminal Valburg, waarbij Gemeente Nijmegen een voortrekkersrol speelt, en inzichtelijk te maken welke eventuele nationale en Europese gelden beschikbaar zijn ter ondersteuning van dit project.

Voor 16 D66, PvdA, VVD, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen
Tegen 18 SP, GroenLinks, VSP, Liberaal Nijmegen

Motie verworpen

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

16. **Gewijzigde motie SP: Nijmegen spreekt zich uit tegen het TTIP-verdrag**
1ste twee indieners: B. van Berkel en J. Reinhoudt

De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen op 13 juli 2016;

Constaterende dat:

- De onderhandelingen gekenmerkt worden door een gebrek aan transparantie en een gebrek aan participatie van alle beleidsniveaus, maar ook het middenveld en de burgers;
- Europese diplomaten onder TTIP de bevoegdheid hebben om nieuwe wetgevingsvoorstellen toe te staan of te weigeren nog voordat ze zijn voorgelegd aan Europese lidstaten en parlementen;
- Na het uit handen geven van bevoegdheden aan Brussel, TTIP zal zorgen voor een machtsoverdracht aan de Verenigde Staten aangezien ook Amerikaanse politici invloed hebben op de nieuwe wetgevingsvoorstellen onder TTIP nog voordat ze zijn voorgelegd aan Europese lidstaten en parlementen;
- De onderhandelaars van het verdrag een mechanisme verdedigen waarbij geschillen tussen investeerders en staten (ISDS) buiten de rechterlijke macht om door een tribunaal beslecht kunnen worden. Overheden (ook lokale) zouden daarbij direct overgeleverd worden aan de eisen van particuliere ondernemingen. Dat kan betekenen dat alle regelgeving (sociaal, gezondheid, voedsel, dierenwelzijn, milieu of technologie) die door een overheid wordt goedgekeurd, aangevallen zou kunnen worden door private bedrijven, die vinden dat deze regelgeving hun toekomstige winsten in het gedrang zal brengen. Ook een hervormde ISDS-arbitrage zoals recentelijk naar buiten kwam dit effect zal hebben;

Overwegende dat:

- TTIP een bedreiging vormt voor publieke diensten door enerzijds de liberaliserings- en dereguleringsagenda die zij voorstaat en anderzijds door de geschillenbeslechting die in dit verdrag is opgenomen;
- Onze gemeente haar eigen democratische regels moet kunnen blijven vaststellen, zonder de dreiging van een arbitragezaak;
- Er verontrustende potentiële gevolgen zijn- vooral op het vlak van concurrentie, sociale normen, milieu, economie, gezondheid, landbouw, intellectueel eigendom, cultuur, en dat het beschermingsniveau van de normen op deze terreinen die gelden binnen de EU behouden moeten blijven;

Spreekt uit:

- Dat zij grote zorgen heeft over de mogelijke nadelige gevolgen van het TTIP-verdrag voor de beleidsvrijheid van gemeenten alsook op het gebied van sociale zekerheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn en milieubescherming en gevrijwaard wenst te worden van de gevolgen van het TTIP-verdrag en dus tegen ondertekening is;

Raadsbesluitenlijst van 13 juli 2016

En verzoekt het college:

- Deze zorgen over te brengen aan de Tweede Kamer, de regering, de Europese Commissie, Raad van Ministers van de EU en Europees Parlement en dit standpunt van de raad over TTIP uit te dragen en de burgers daarover te (laten) informeren wanneer dat aan de orde is;

Voor 18 SP, GroenLinks, PvdA(1), VSP
Tegen 16 D66, PvdA(1), VVD, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen

Motie aanvaard

De voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De raadsgriffier,

drs. M.A.H. Heffels

Raadsnotulen van 6 juli 2016

Verslag van de
OPENBARE BESLUITRONDE POLITIEKE AVOND
van de
gemeenteraad van Nijmegen
d.d. 6 juli 2016

***Aanwezig zijn**:*

de leden: dhr. B.K. van Berkel, dhr. P.H.J. Boekhorst, mw. R.M.G. Brouwer, dhr. M.T. Buck, mw. C.M.H Daemen, dhr. J.V.J. van Deurzen, mw. I.M. van Dijk, dhr. P.A. Eigenhuijsen, dhr. T.F.A. van Elferen, dhr. B.G. Friesen, mw. W. Grutters, dhr. R. El Hafi, dhr. Hillen, dhr. J.W.H. van Hooft, dhr. M.J.I. Hulskorte, dhr. M. van Hunnik, dhr. R.A.A. Jetten, dhr. R.A.P. Klein Hemmink, mw. M.F. Kossen, mw. C.B.M. Lamers, dhr. P. van Megen, mw. P.J. Molenaar, dhr. C. van Norel, dhr. P.R. Oomen, mw. A.B. Ranshuijsen, dhr. J.F. Reinhoudt mw. J.M. Rotink, dhr. A. Selman, dhr. M.A.L. Sweep, dhr. S. Vat, dhr. N.P. Vergunst, mw. G. Visser, mw. E.M. Westerveld en dhr. R.S. Zwart

Voorzitter: dhr. H.M.F. Bruls

Griffier: mw. M. Heffels

Wethouder: dhr. L.C.M. Frings, dhr. H.B.W. van Hees, mw. R.D. Helmer-Englebert, dhr. T. Tankir, mevrouw H. Tiemens en dhr. B.J.H.M. Velthuis

Bericht van verhindering van: mw. M. Foolen, dhr. P. Huliselan, dhr. J.L.J. Janssen, dhr. M.J.M. van Nijnatten en mw. G.M.M. Schellekens

Notulist: dhr. J.P.P.A. Wijnen

---

1. Opening en mededelingen

De ***voorzitter***: De vergadering van de raad is geopend (20.05 uur).
Ik heb afmeldingen ontvangen van mevrouw Foolen, de heer Huliselan, de heer Janssen en de heer Van Nijnatten. Zijn er verder nog afmeldingen?

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter, hebt u mevrouw Schellekens ook genoemd?

De ***voorzitter***: Haar heb ik niet genoemd. Ik heb niet doorgekregen dat zij afwezig is. Bij dezen is zij ook afgemeld. Verder zijn er geen mededelingen.

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

De ***voorzitter***: U hebt via de vergadermappen van de raadsapplicatie het volgende stuk gezien:
- Het overzicht van de nagekomen ingekomen stukken.

Vanaf agendapunt 9 over de Zomernota werken we met spreektijden. Ik ga ervan uit dat u daarmee kunt instemmen. Dat is het geval.

Raadsnotulen van 6 juli 2016

De volgende punten zijn niet in de raadskamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen: 3, 4 en 13 tot en met 20.
Stemt u daarmee in? Dat is het geval.

5. Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers op 22 juni en 6 juli 2016

De ***voorzitter***:
- Zomernota 2016: dit wordt een debatstuk vanavond.
- Wensen en bedenkingen concept grex Waalfront 2015: dat wordt een doorschuifstuk en komt nog een keer aan de orde in een kamerronde.
- Raadsvoorstel Inzet maat- en meerwerk Werkbedrijf 2016: dat wordt een debatstuk op 13 juli.
- Wensen en bedenkingen tussenstand prestatieafspraken woningcorporaties: dat wordt een stemstuk op 13 juli.
- Raadsvoorstel Afronding hoofdstructuur wegen westflank Waalsprong: dat wordt een debatstuk op 13 juli.

Bent u het eens met alle adviezen? Dat is het geval.

6. Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is

De ***voorzitter***: Over de punten 3, 4, en 13 tot en met 20 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

7. Vragen van raadsleden aan het college

De ***voorzitter***: Er zijn geen vragen ingediend.

8. Raadsvoorstel Overzicht uitvoering aanvaarde raadsmoties tot en met 30 maart 2016

De ***voorzitter***: Zoals gebruikelijk is geïnventariseerd of de lijst compleet is. Ik kijk naar mevrouw Lamers als plaatsvervangend voorzitter of er nog behoefte is om hierin iets te wijzigen.

Mw. ***Lamers***: Het amendement dat voorligt kan ongewijzigd worden ingediend.

Amendement: Uitvoering aanvaarde moties tot en met 30 maart 2016
1e indiener: C.B.M. Lamers(plaatsvervangend voorzitter)
De gemeenteraad, bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- het college voorstelt de moties genoemd onder beslispunt 2 af te voeren;
- de moties met de volgende nummers naar het oordeel van de gemeenteraad als nog niet afgehandeld beschouwd kunnen worden: 15, 46, 50, 60, 65, 69, 78, 100.

Besluit:
Beslispunt 2 als volgt te formuleren:
De moties met de volgende volgnummers uit het voortgangsoverzicht af te voeren:
2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 17, 21, 25, 29, 31, 34, 38, 39, 44, 47, 48, 49, 51, 53, 57, 58, 61, 62, 64, 66, 67, 70, 71, 73, 75, 76, 77, 79, 81, 88, 89, 101, 102,104 en 105.

Toelichting:
Alle eerste indieners zijn benaderd voor het al dan niet afvoeren van hun openstaande motie (s). Wanneer de eerste indiener geen raadslid meer is, is de fractievoorzitter geraadpleegd. Hierbij gaf

een aantal indieners/fractievoorzitters aan dat diverse moties niet afgevoerd kunnen worden. Op grond hiervan-wordt voorgesteld beslispunt 2 van het raadsvoorstel te wijzigen.

Bijlage:

15. Geen Ah zonder zorgwoningen

Indiener is van mening dat deze motie nog niet afgevoerd kan worden. Dit omdat de woningmarkt erg aangetrokken is, en er weer volop mogelijkheden zijn; marktpartijen staan nu anders in de woningmarkt. Talis bijvoorbeeld wil best op de locatie bouwen en zorgwoningen ontwikkelen. Ze hebben daar ook nog een stuk grond direct aan liggen dat ze mee willen nemen in een ontwikkeling daar. Daarnaast is de ontwikkelaar bezig met de plannen uit te werken voor de Albert Heijn en omgeving. De ontwikkelaar kan de motie daarin meenemen.

46. In een studentenhuis voelt ook een jonge starter zich thuis!

Indiener is van mening dat deze motie nog niet afgevoerd kan worden. De motie roept op om in gesprek te gaan met SSHN om in (toekomstige) leegstaande SSHN woningen de mogelijkheden te bekijken of daar ook starters, statushouders en afgestudeerden kunnen worden gehuisvest. Deze motie is tot stand gekomen niet alleen door berichtgeving in de pers maar ook van de SSHN zelf dat er een overschot was of dreigde aan studentenhuisvesting. Daarnaast is er nog steeds sprake van een tekort aan (betaalbare) starterswoningen. De kwestie is dus nog steeds actueel. Het college meldt dat er met de SSHN overleg is en wordt gevoerd. Tussen de besprekingen van oktober 2015 en mei 2016 zitten ongeveer 6 maanden en dit is volgens de indiener een te korte termijn om een betrouwbaar beeld te krijgen m.b.t. al dan niet overschotten bij de SSHN en daarom kan die motie (nog) niet worden afgevoerd.

50. Twee keer de groene zak betalen is een keer te veel!

Indiener is van mening dat deze motie nog niet afgevoerd kan worden. Recent heeft de directeur van de DAR een kennismakingsgesprek gehad met de VSP-fractie. Bij deze gelegenheid is de motie onder zijn aandacht gebracht en wordt over de uitvoering hiervan nog gecommuniceerd. Aandachtspunten hierbij zijn o.a. dat er geen communicatie plaatsvindt met de burgers, d.m.v. reguliere DAR folders en de afvalwijzer over de mogelijkheid om bij de milieustraat een "gratis" groene zak te kunnen krijgen bij aanbieding van restafval. In afwachting van die reactie kan deze motie (nog) niet worden afgevoerd.

60. Transitiefonds, Compacte & Sterke Binnenstad

Indiener is van mening dat de motie nog niet afgevoerd kan worden. Het college verwijst naar nieuwe plannen voor een transitiefonds, maar dat staat in de Zomernota. Pas na concrete besluitvorming in de gemeenteraad over transitiebudgetten kan deze motie van de lijst af.

65. Met de stad goan we er voor

De indiener is van mening dat de motie nog niet afgevoerd kan worden.
Openbaarheid van de portefeuillehoudersoverleggen is nog niet geregeld.

69. Workfast oké, maar wel met alternatief

De indiener is van mening dat de motie nog niet afgevoerd kan worden. Er wordt aangegeven dat indien het Workfasttraject geselecteerd is, en er vervolgens weerstand bij de kandidaat wordt ondervonden, men tracht de kandidaat te overtuigen om het toch te proberen. De strekking van de motie was juist dat kandidaten altijd een keuze moest worden geboden. Dat was bedoeld als zijnde een recht van de kandidaat.
Overtuigen is prima, maar de setting tussen kandidaat en re-integratie medewerker is niet per se een gelijkwaardige. Immers de rapportage van maatregelwaardig gedrag hangt altijd boven het hoofd van de kandidaat.
Indien er van het begin af aan gemeld zou worden dat het kiezen van een alternatief voor het Workfasttraject een recht is zou de motie recht gedaan worden.

78. Handhaving vrije inloop

De indiener is van mening dat de motie nog niet afgevoerd kan worden; hierover is in de besluitronde gedebatteerd, en volgens de indiener is die niet uitgevoerd en kan daarom niet worden afgevoerd.

100. Nijmegen verdient een beter Breed

De indiener is van mening dat de motie nog niet afgevoerd kan worden. Ten aanzien van de motie beter Breed wil de indiener eerst uitgebreidere uitleg wat er met de aanbevelingen gedaan is of wordt.

De ***voorzitter***: Dat is mooi meegenomen. Ik kan me voorstellen dat het raadsvoorstel unaniem wordt aanvaard als iedereen dat goed vindt. Dat is tot dusver altijd gelukt bij dit debatstuk. Als je het mij vraagt, kunnen we dit beter een keer als stemstuk opvoeren.
Dan is dit raadsvoorstel inclusief het amendement aanvaard.

9. Zomernota 2016

De ***voorzitter***: De mogelijkheid bestaat om gebruik te maken van het spreekgestoelte. Mocht dit gebeuren, is er altijd een kleine technische pauze nodig omdat vanaf het spreekgestoelte de klok niet altijd meeloopt. Er moet dan handmatig digitaal geklokt worden en dat moet dan na afloop van de bijdrage van de betreffende spreker of spreekster ook even verwerkt worden. Dat kan heel snel, maar kan altijd enkele tientallen seconden duren. Misschien dat ik dan even tot rust moet manen, richting de volgende spreker. Als u allemaal vanaf uw zetel spreekt, hebben we dat probleem uiteraard niet. Wat vindt u daarvan, meneer Eigenhuijsen? Ik wil zeker niemand tegenhouden om hier te gaan staan, als men dat wil. Ik begrijp dat de heer Jetten wat ongemak heeft, dus dat gaat helemaal anders.
De bijgewerkte spreektijden zullen natuurlijk na de schorsing geprojecteerd worden. We verwerken dat dus natuurlijk in de tijden die u dan weer kunt volgen.
We gaan aan de gang met de gebruikelijke volgorde. Ik begrijp dat de heer Boekhorst daar nog even iets over wil zeggen.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, dank u wel. We volgen misschien al meer dan twintig jaar de vaste volgorde qua partijen die spreken bij dit soort belangrijke vergaderingen. Ik heb vandaag even in de appgroep van fractievoorzitters gepolst of er behoefte is om dat te veranderen. Die behoefte is er bij een aantal wel en bij een aantal niet. Ik kondig bij dezen bij mijn collega's aan het daar in het volgende seniorenoverleg over te hebben zodat we bijvoorbeeld bij de begroting in oktober eens met een andere volgorde kunnen werken waardoor het debat wellicht ook een nieuwe dynamiek kan krijgen.

De ***voorzitter***: We kunnen ook een lotingsysteem toepassen of ik kan iemand aanwijzen en zeggen: begin jij maar eens te spreken. We zullen het zien.

Dhr. ***Hulskorte***: Mag ik daar iets over zeggen?

De ***voorzitter***: De heer Boekhorst heeft, denk ik, een heel praktisch voorstel gedaan om het bij het volgende fractievoorzittersoverleg – dat hebben we volgens mij zelfs al a.s. maandag – daarover te hebben. Dat is ordentelijker dan nu een debat te beginnen over een ordevoorstel dat eigenlijk niet eens is gedaan. Zullen we het zo doen, meneer Hulskorte?

Dhr. ***Hulskorte***: Ik ben daar helemaal voor.

De ***voorzitter***: Goed. We doen het zoals gebruikelijk in twee ronden, althans als dat zo gaat, maar de spreektijden blijven hetzelfde. Ik neem aan dat ik allereerst het woord geef aan de heer Jetten namens de D66-fractie.

Dhr. ***Jetten***: Dat klopt, voorzitter. Het is ongebruikelijk dat ik blijf zitten, maar mijn gezondheid staat het helaas niet toe om vandaag vanaf het spreekgestoelte te spreken en ik doe het dus vanaf hier.
Voorzitter, het gaat op veel vlakken goed met Nijmegen. We staan in de top tien van prettige steden en dat merk je overal, als je in de wijken bent, op het stadseiland of op de vele sportevenementen en festivals. De regionale economie trekt aan, onder andere dankzij nieuwe logistieke bedrijven en startups en ook de kavelverkoop zit in de lift. De komende jaren mag Nijmegen hopen op meer geld uit het gemeentefonds. Kortom, dit is hét moment om Nijmegen definitief uit de crisisjaren te halen. Er is echter ook reden tot zorg. Werkzoekenden in onze kaartenbakken zijn amper te koppelen aan vacatures, er zijn nog altijd geen prestatieafspraken met woningcorporaties, investeerders keren de stad boos de rug toe en we hebben een ware Hilckmann-soap. Willen we onze ambities voor een sociale, ondernemende en duurzame stad waarmaken, dan moeten we de komende jaren de mouwen opstropen. Ook in deze zomernota zitten veel mooie ambities, maar er is nog weinig concrete actie.

Laat ik beginnen met het thema sociale stad. In een sociale stad strijden we voor gelijke rechten en gelijke kansen op goed onderwijs en werk. Wil je Nijmegenaren de kans geven om het beste uit zichzelf te halen, dan moet je investeren in onderwijs, in begeleiding naar werk en in schuldhulpverlening. Het college heeft wel de ambitie om dit te doen, maar bezuinigt in deze zomernota 1 miljoen euro op de begeleiding van werkzoekenden naar een nieuwe baan. Voor D66 is dat onacceptabel. Wij dienen daarom een amendement in om in ieder geval in 2017 1 miljoen euro extra uit te blijven trekken voor de begeleiding naar werk. Bij de stadsbegroting zullen we komen met een dekking, ook voor de komende jaren.
Voorzitter, een sociale stad zijn we ook als het gaat om de opvang van asielzoekers. Nijmegen heeft zich de laatste tijd gastvrij getoond voor alle vormen van asielopvang. D66 is blij dat het college ook wil inzetten op integratie vanaf dag 1, met taalcursussen, onderwijs en werk. Deze ambities zijn mooi, maar er zijn ook twee concrete aandachtspunten. Voor de huisvesting van statushouders zijn snel extra woningen nodig, zeker als we willen voorkomen dat dit leidt tot langere wachttijden voor andere woningzoekenden. Gezien de slechte samenwerking tussen het college en de woningcorporaties is het nog maar de vraag of we het voor elkaar krijgen om al die extra woningen te bouwen. Ik vraag dan ook aan de wethouder hoe hij volgend jaar die extra woningen voor statushouders gaat realiseren.
Een tweede zorg betreft een aantal nieuwe Nijmegenaren dat al langer in onze stad woont. De voorgestelde inzet op taal en inburgering is goed, maar moet breder zijn dan alleen de nieuwe instroom. D66 heeft eerder al aangekaart dat we in deze stad honderden Somalische Nijmegenaren hebben die niet of nauwelijks Nederlands spreken en amper werk hebben. Ik wil de wethouder dan ook vragen om bij de intensieve inburgering voor nieuwe Nijmegenaren, die er nu aan zit te komen, ook die bestaande groep Somaliërs mee te nemen zodat zij kan profiteren van de extra inzet die we nu plegen.
Voorzitter, in een sociale en ongedeelde stad verdienen ook initiatieven in de wijk onze extra steun. Niet wij in het stadhuis maken namelijk die stad, maar dat doen Nijmegenaren, wijkverenigingen en organisaties. Veel van die initiatieven staan al in het zonnetje, maar een aantal ook minder of helemaal niet. Een daarvan is de Stichting Anour. Zij heeft met eigen geld en hard werken midden in Meijhorst het oude Kristallisgebouw weer een nieuw leven gegeven met onder andere een ontmoetingsruimte voor de buurt en een weekendschool voor kinderen. Het gebouw is zo lek als een mandje en verdient investering in duurzaamheid en ook de directe omgeving van het gebouw is niet heel erg sfeervol en prettig. Ik wil het college met een motie vragen om samen met de Stichting Anour Madrasati en de buurt een kwaliteitsimpuls te doen in dit kleine stukje in Meijhorst.
Voorzitter, het tweede thema is de ondernemende stad. Wat D66 betreft, kan 2017 het jaar zijn van nieuwe impulsen voor de binnenstad. Na de zomer spreken we als raad over het verkeersplan voor de binnenstad en wat D66 betreft, kiezen we massaal voor het scenario met maximale ruimte voor voetgangers, fietsers en meer groen. We starten in 2017 ook weer met een transformatiefonds in de strijd tegen leegstand. D66 is blij dat het college met dit fonds komt, maar laten we wel voorkomen dat dit geld alleen wordt gebruikt voor het opknappen van panden op A-locaties. Ik roep de wethouder op om dit transformatiefonds met name in te zetten om detailhandel aan de randen van de binnenstad te verplaatsen naar het hart van de binnenstad, zodat we die binnenstad verkleinen en versterken. Een succesvolle transformatie hebben we de afgelopen jaren meegemaakt in het Waalfront en het Honigcomplex. Daar zitten we nu middenin. De tijdelijke invulling van die Honigfabriek is een groot succes. Het succes is zo groot, dat het deels bepalend is voor de aantrekkingskracht van het Waalfront. Het zou zonde zijn als de cultuur en de horeca die daar nu zitten, volledig gaan verdwijnen. Na het tijdelijk anders bestemmen, moeten we het dan ook aandurven om een deel van het Honigterrein te behouden. Ik zie het voor me: een paar mooie oude fabriekspanden opgeknapt met wonen, werken, cultuur en horeca die daarin samenkomen. D66 zal deze zomer een aantal stadsgesprekken organiseren over de toekomst van het Honigterrein en we hopen dan na de zomer met deze raad ook voor de lange termijn een visie voor dat gebied te kunnen vaststellen.
Voorzitter, dan kom ik bij de duurzame stad. We zijn Green Capital of Europe 2018. Dat is natuurlijk een geweldige eretitel die we verdiend hebben dankzij al die inspanningen in de afgelopen jaren en daar mogen we terecht trots op zijn. In 2018 zullen we vast uitgebreid stilstaan bij al die successen, de successen ten aanzien van duurzame energie en groenere wijken. Laten we Green Capital of Europa 2018 niet alleen benutten om die oude successen te vieren maar vooral ook om vooruit te kijken en nieuwe impulsen te stimuleren met meer zonnepanelen op daken van woningcorporaties, nog meer windmolens en misschien zelfs energieopwekking in de Waal, maar vooral ook door als gemeente de bedrijven in de regio te betrekken bij de slag naar een circulaire economie. Van D66 mag 2017 en met

name 2018 volledig in het teken staan van groene groei en we zullen straks dan ook een motie van de VVD, die daarover gaat, steunen. Een duurzame stad gaat ook over veilige wegen, doorstroming en verbetering van de luchtkwaliteit. In Nijmegen-Noord zien we hoe hard dat nodig is. De laatste jaren wordt er weer flink gebouwd, maar onze infrastructuur is er niet altijd klaar voor. Het meest aansprekende voorbeeld is de Dorpensingel-Oost. Die weg ligt er nog steeds niet en de alternatieven door Ressen zijn echt onacceptabel. Het probleem over de schutting gooien en alle verkeer door een kleine buurtschap jagen, vinden wij geen oplossing. Alleen de aanleg van de Dorpensingel betekent meer verkeersveiligheid met schonere lucht en betere bereikbaarheid voor alle inwoners van Lent, Nijmegen en Ressen. We dienen vanavond dan ook een motie in om het college op te roepen om samen met Lingewaard een stevigere lobby richting de Provincie Gelderland te voeren. Bij de behandeling van de voorjaarsnota in de Provinciale Staten van Gelderland bleek dat er voldoende steun is om vanuit de gebiedsopgave een extra financiële bijdrage te doen aan die Dorpensingel. Vijfhonderd Lentenaren tekenden afgelopen weken onze petitie voor die Dorpensingel. Laten we nu doorpakken.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik hoor de heer Jetten terecht ervoor pleiten dat Lent snel een verkeersveilige situatie verdient. Hij refereert ook aan het groot onderhoud van de Waalbrug en dat we vóór die tijd tot een oplossing moeten komen. Ik heb een volgens mij simpele vraag. Welke oplossing kunnen we het snelst realiseren? Is dat de Dorpensingel die u voorstelt of is dat de Ressense variant waar het college mee aan de slag is?

Dhr. ***Jetten***: De Ressense variant is voor mij onacceptabel omdat je een buurtschap niet moet opzadelen met vierduizend auto's die daar dagelijks doorheen rijden. Die variant ligt dus voor mij niet op tafel.

Dhr. ***Boekhorst***: Er wordt hier en daar gelachen, maar ik vind uw antwoord nog niet helder genoeg voor mij. Het gaat mij niet zozeer om uw opvatting, maar het gaat om de feiten. Welke oplossing kunnen wij zo snel mogelijk realiseren? Is dat de Dorpensingel die u wilt of is dat de Ressense variant die dit college van Nijmegen, het college van Lingewaard en het college van Gedeputeerde Staten Gelderland willen?

Dhr. ***Jetten***: Volgens mij kun je morgen die Ressensestraat openzetten als je die bussluis er maar uithaalt. Dat is dus inderdaad het snelste alternatief, maar het is wel een heel slecht alternatief en daarom dien ik vanavond die motie in.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik heb nog twee vervolgvragen. We constateren dat de Ressense variant sneller aangelegd kan worden dan de Dorpensingel en dat is winst voor Lent. Mijn tweede vraag is: welke optie is het best betaalbaar? Is dat de Dorpensingel die u wilt of is dat de Ressense variant waar het college mee bezig is?

Dhr. ***Jetten***: Ik ben bereid om extra geld uit te geven om die Dorpensingel aan te leggen zodat én Lent én Ressen worden ontdaan van al dat sluipverkeer en doorgaand verkeer. Als u kiest voor een variant die het dorp Ressen opzadelt met vierduizend extra auto's, dan vind ik dat een asociaal besluit van de gemeente Nijmegen waarmee we een buurtdorp opzadelen met problemen.

Dhr. ***Boekhorst***: U zegt eigenlijk – dan herhaal ik even zoals ik het opvat – dat er voor de Dorpensingel nog onvoldoende geld is. Ik lees ook in uw motie dat u daar geen euro voor uit wilt trekken. Ik constateer dat voor de Ressense variant het geld al lang en breed beschikbaar is. Die variant is dus betaalbaarder en beter te realiseren. Vindt u het eerlijk dat u de bewoners in Lent daar niet over hebt geïnformeerd in uw petitie?

Dhr. ***Jetten***: Dat hebben we wel degelijk gedaan want we hebben elke dag op straat gestaan in Lent en met heel veel Lentenaren daarover gesproken. D66 kiest ervoor om op de lange termijn ook goede oplossingen te vinden met de Dorpensingel-Oost die én Lent én Ressen verkeersveiliger maakt en ook de doorstroming en de luchtkwaliteit zal verbeteren. Als u kiest voor de goedkopere variant en voor een dubbeltje op de eerste rang wilt zitten, dan is dat aan GroenLinks.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, nog een laatste vraag want ik wil echt nog even naar de petitietekst op de website van D66 verwijzen, ook GroenLinks kijkt daar wel eens op. Daar wordt met geen woord gerept over de financiën. Daar wordt met geen woord gerept over het feitelijke tijdspad, namelijk dat de Dorpensingel nog jaren kan duren. Ik vind dat eerlijk gezegd niet het hele verhaal vertellen. Dat betreur ik. De motie die u vanavond gaat indienen, brengt ons wat dat betreft geen stap verder. U laat Lent daarmee in de kou staan en dat is jammer.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, ik heb verder geen vraag gehoord. De motie is volgens mij rondgedeeld. Ik was daarmee ook klaar met het thema duurzaamheid.
Ik wil tot slot nog even stilstaan bij de financiën van de stad. Met alleen mooie ambities en mooie woorden in de zomernota komen we er niet. Geld is bij uitstek hét middel om al die ambities ook daadwerkelijk voor elkaar te krijgen. Je moet dus ook verstandig met dat geld omgaan. Als je de zomernota leest en terugkijkt naar de balans van de eerste twee jaar van dit college, dan maakt D66 zich zorgen. De gemeentefinanciën worden door een roze bril bekeken. Het college wordt telkens weer verrast met nieuwe tegenvallers. Het lijkt er een beetje op alsof de wethouders uitgebreid gaan winkelen in de supermarkt en dan bij de uitgang opeens overvallen worden door het feit dat er kassa's zijn. De afgelopen jaren ging dit gebrek aan financiële beheersing al mis met een negatief resultaat van 30 miljoen euro. Ik heb daar vorig jaar bij de zomernota voor gewaarschuwd; toen werden we weggelachen. Het exacte bedrag dat wij vorig jaar bij de zomernota al wilden ombuigen, was ook het tekort op de jaarrekening. Je hoopt dan dat het college daarvan leert en dat bij de zomernota bestuurlijke ballen worden getoond en dat een paar gewaagde keuzes worden gemaakt, maar ook nu rekent het college zich gemakkelijk rijk. Een technisch voorbeeld. Kijk bijvoorbeeld naar de cumulatieve opbouw van de areaaluitbreiding. Elk jaar 100.000 euro erbij en dan opeens in het laatste jaar van de zomernota, de begroting, 2 miljoen euro extra aan inkomsten, zonder een goede onderbouwing waar dat vandaan komt. Dat is jezelf rijk rekenen. De grootste zorg die ik heb, zit dan ook met name in de mate waarop het college in staat is om de vele risico's voor onze stad goed te kunnen managen.
De Hilckmann-soap is en blijft een open wond. Het college is 21 miljoen euro kwijt en het is maar de vraag of dat geld ooit nog terugkomt. Legt het college daar nu openlijk verantwoording over af aan de stad? Nee. De informatie is grotendeels als geheim bestempeld en zit verstopt in twee computers op dit stadhuis. Besturen met publiek geld vraagt ook om publieke verantwoording en niet om achterkamers en besloten debatten. Hiermee maakt het college op mij geen sterke indruk en het roept de vraag op of het in staat is om deze stad goed te besturen. Weet het college de kansen die er liggen voor Nijmegen te benutten en Nijmegen te behoeden voor nieuwe financiële drama's? Weet het college de samenwerking met de Provincie en woningcorporaties nog vlot te trekken om al die ambities op het terrein van wonen en duurzaamheid waar te maken? Heeft het college de bestuurlijke ballen om nu eindelijk eens door te pakken? Ik hoop het, want het zou echt zonde zijn als we die kansen voor een sociaal, ondernemend en duurzaam Nijmegen niet weten te benutten.
Dank u wel.

Amendement: Maak werkzoekende niet het kind van de rekening
1ste indiener: P. van Megen (D66)
De raad van Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 6 juli 2016,
constaterende dat:
het college in de Zomernota 2016 voornemens is vanaf 2017 €1 miljoen te bezuinigen op het meerwerkbudget re-integratie.
Overwegende dat:
- werk nog altijd de beste manier is om uit armoede te geraken en een zeer goede manier is voor mensen om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij;
- het aantal bijstandsgerechtigden in Nijmegen harder stijgt dan het landelijk gemiddelde;
- het re-integratiebudget hoofdzakelijk bedoeld is om mensen die (langdurig) in de bijstand zitten te begeleiden naar werk;
- het meerwerkbudget belangrijk is omdat het maatwerk voor specifieke Nijmeegse doelgroepen beter mogelijk maakt;

- de voorgestelde korting van €1 miljoen op het bestaande budget van ca. €2,7 miljoen onwenselijk is omdat het behalen van de doelstellingen wordt bemoeilijkt en de ruimte voor specifiek Nijmeegs beleid wordt beperkt.

Besluit:

Aan beslispunt 1 van het raadsvoorstel Zomernota 2016 toe te voegen: 'Met dien verstande dat de korting op het meerwerkbudget van €1 miljoen in de Zomernota 2016 in elk geval niet doorgevoerd wordt voor 2017 en de benodigde middelen hiervoor te dekken door het bedrag te onttrekken aan de reserve WMO jeugdzorg.'

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: Steun Anour in de Meijhorst

1ste indiener: R. El Hafi (D66)

De raad van Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 6 juli 2016,

constaterende dat,

- Stichting Anour sinds november 2015 haar intrekt heeft genomen in het voormalig Kristallisgebouw in de Meijhorst;
- een van de twee gebouwen wordt gebruikt als weekendschool, als ontmoetingsplek voor buurtactiviteiten en waar spelende kinderen uit de buurt gebruik kunnen maken van onder andere toiletten;
- de huidige energierekening van Stichting Anour bijna 800 euro bedraagt;
- Stichting Anour reeds bezig is om bij haar eigen achterban geld op te h alen voor onderhoud en renovatie van het gebouw;
- de financiële daadkracht van de achterban niet dusdanig sterk is dat alles door hen betaald kan worden;
- de achterban al flink bijdraagt door zelf een deel van het gebouw op te knappen in plaats van mensen in te huren.

Overwegende dat:

- het college duurzaamheid als een speerpunt in haar coalitieakkoord heeft staan;
- bewoners van onze stad in een schone en gezonde omgeving hun activiteiten moeten kunnen uitvoeren;
- met deze investering Stichting Anour haar huidige energiekosten direct vermindert en het geld dat hiermee wordt bespaard aan haar kerntaken kan besteden.

Spreekt uit dat:

1. met Stichting Anour in overleg te treden over mogelijkheden om het gebouw te verduurzamen en Stichting Anour te ondersteunen bij het aanvragen van lokale, provinciale en landelijke subsidies voor het verduurzamen van het gebouw;
2. in overleg te treden met Stichting Anour, omwonenden en de wijkraad om eventuele wensen te inventariseren voor een beperkte opknapbeurt van de openbare ruimte rondom het gebouw van Stichting Anour.

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Bijlagen:

Foto 1: Huidige aanzicht gebouw Stichting Anour

Foto 2: Huidige, sterk verouderde CV-installatie gebouw Stichting Anour

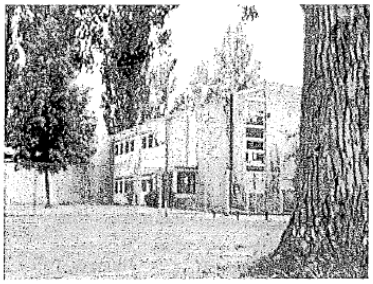

Motie: Snelle aanleg Dorpensingel
1ste indiener: R. El Hafi (D66)
De raad van Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 6 juli 2016,
constaterende dat:

- op 6 juli 2011 het raadsbesluit 'Dorpensingel-Oost' door de gemeenteraad van Nijmegen is vastgesteld;
- de Dorpensingel-Oost nog niet is aangelegd;
- de gemeenten Nijmegen en Lingewaard onderzoek doen naar alternatieve varianten die tot fors meer verkeer leiden over de Ressensestraat in Ressen en de Vrouwe Udasingel in Lent.

Overwegende dat,

- bewoners, ondernemers en belangenverenigingen uit Nijmegen, Lent, Bemmel en Ressen zich de afgelopen jaren op meerdere manieren hebben uitgesproken voor de aanleg van Dorpensingel-Oost;
- de provincie Gelderland financiële middelen ter beschikking stelt voor infrastructurele projecten die van belang zijn voor de bereikbaarheid en verkeersveiligheid op lokaal en (sub)regionaal niveau;
- het sluipverkeer door Lent fors kan toenemen zodra het groot onderhoud aan de Waalbrug start en het verminderen van sluipverkeer door Lent dus snel gerealiseerd moet worden;
- tijdens de spits het verkeer aanzienlijk toeneemt en deze grotendeels bestaat uit kinderen die naar school gaan of van school terugkomen.

Spreekt uit dat:
snelle realisatie van de Dorpensingel-Oost wenselijk is;
Verzoekt het college,

1. een actieve lobby te starten naar provincie Gelderland en gemeente Lingewaard om gezamenlijk in te zetten op realisatie van de Dorpensingel-Oost;
2. met bewoners, ondernemers en vertegenwoordigde organen uit Bemmel, Ressen, en Lent in gesprek te gaan over het tracé en de inrichting van de Dorpensingel-Oost.

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***voorzitter***: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan geef ik het woord aan de heer Van Hooft namens de SP-fractie. We gaan klokken.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik dacht dat u zei: we gaan knokken. Dat vind ik ook altijd leuk hoor. We gaan elkaar dus in de gaten houden.
Voorzitter, de Links-plus-coalitie is halverwege de rit en Nijmegen staat er goed voor. We hebben de tijden van grove bezuinigingen achter ons gelaten. We hebben de komende jaren een begrotingsoverschot van 2 miljoen euro tot 3 miljoen euro. De lage rente – ik zeg het nogmaals hier – dertig jaar vast voor minder dan 2% is echt ongekend. Die enorm lage rente zorgt ervoor dat onze risico's in de planexploitaties voor de komende dertig jaar nog maar heel beperkt zijn. We hebben de komende jaren 40 miljoen euro tot 50 miljoen euro meer in onze saldireserves van de gecalculeerde risico's. De hui-

zenmarkt trekt langzaam maar zeker weer aan. Kortom, we hoeven hier niet meer jaar in jaar uit te somberen over onze grondexploitaties, over de molensteen om onze nek in de Waalsprong en in het Waalfront. We kunnen weer met optimisme bekijken hoe we de stad verder kunnen helpen en hoe we kunnen investeren. Ik kan zeggen dat deze coalitie heeft waargemaakt wat ze heeft beloofd. We hebben de thuiszorg voor ouderen en gehandicapten volledig op peil gehouden. Er stond wat onze ouderen betreft ooit een bezuiniging bij van 10 miljoen euro. In Nijmegen is de eigen bijdrage voor de Wmo-zorg de laagste van heel Nederland. Komende tijd gaan we de laatste bureaucratie uit de zorg slopen door in te zetten op tevreden klanten met een schoon huis. Bovendien hebben we voor alle ouderen in Nijmegen de gratis bus voor 65+. Nijmegen zorgt goed voor zijn ouderen en daar mogen we trots op zijn.
In de woonvisie hebben we duidelijk gemaakt wat onze inzet voor de komende jaren is. Stop de jaarlijkse huurexplosie. Huren mogen niet harder stijgen dan de inflatie. Houd het aantal goedkope huurwoningen op peil, met name voor starters. Bouw meer sociale huurwoningen, vooral voor ouderen. Zorg voor meer energiezuinige woningen. Die inzet begint zijn vruchten af te werpen. Waar de afgelopen jaren de huren fors omhooggingen – gemiddeld met 21% in vier jaar tijd – zijn de Nijmeegse corporaties nu mede onder druk van huurders, maar ook vanuit deze gemeenteraad, gestopt met hun gigantische huurverhogingen. De huren volgen dit jaar in de meeste gevallen de inflatie. Niet zelden wordt er huurverlaging toegepast. De grootste woningcorporatie in Nijmegen, Portaal, heeft zelfs besloten om dit jaar de huren te bevriezen. Waar ik vorig jaar nog de vloer aanveegde met de corporaties en met hun huurbeleid, moet ik ze daar nu toch echt een compliment voor geven. Ze hebben goed geluisterd en goed begrepen dat je niet jaar in jaar uit kunt doorgaan met de portemonnee van huurders leeg te trekken. Wat onze woningbouwopgave betreft, is het tot nu toe nog allemaal beetje zuinig als ik zie waar woningcorporaties mee komen. Daar is volgens mij geen enkele reden voor. Waar voor de gemeente de dertigjarige rente minder dan 2% bedraagt, geldt dit ook voor woningcorporaties. Dat betekent dat woningcorporaties zonder problemen rendabele huurwoningen kunnen bouwen voor een huurprijs van 575 euro in de maand. Dat was tien jaar geleden ongekend, onmogelijk, maar door die lage rente kan dat. Dat betekent dat er van een onrendabele top voor sociale huurwoningen geen sprake meer is. Bedenk daarbij dat zonder de verhuurdersheffing van het landelijk PvdA en VVD-kabinet er al rendabel gebouwd zou kunnen worden voor minder dan 500 euro huur in de maand. Dus is de vraag voor corporaties niet langer hoeveel ze kunnen bouwen, maar de vraag moet zijn: hoeveel willen ze bouwen? Er is geen enkele, maar dan ook geen enkele, financiële reden meer om niet aan de wensen van de Nijmeegse gemeenteraad tegemoet te komen. Ik roep het college en de corporaties dan ook op om de komende jaren net zoveel woningen te bouwen als er behoefte is. Die behoefte is nog steeds groot. Starters moeten nog jaren wachten voordat ze aan de beurt zijn. Zolang er geen sprake is van leegstand elders in de stad, kun je een goede mix van betaalbare en middeldure huurwoningen blijven bouwen.
Deze coalitie heeft waargemaakt wat zij heeft beloofd. De lasten zijn voor 80% van de bevolking lager dan bij het vorige college met D66. Er is voor 1 miljoen euro aan D66-bezuinigingen teruggedraaid op cultuur en dat werpt zijn vruchten af. Al onze culturele instellingen draaien weer zwarte cijfers en bieden steeds meer cultuur voor iedereen en niet alleen voor de culturele elite. Waar het aantal uitleningen bij de bibliotheken afgelopen jaren harder terugliep dan de landelijke ontwikkeling, nemen de uitleningen nu weer toe en doen we het een stuk beter dan de landelijke ontwikkeling. Goed cultuurbeleid werpt zijn vruchten af. Nijmegen-West heeft weer een bibliotheekfiliaal en de kunstbus voor de basisschool is weer in ere hersteld. De landelijke bezuiniging op onderwijshuisvesting is door de gemeente voor een groot deel opgevangen en we investeren fors in nieuwe huisvesting voor kinderen in het bijzonder onderwijs. Goed onderwijs in een fatsoenlijk gebouw is namelijk niet alleen belangrijk voor kinderen die gemakkelijk kunnen leren, maar dat is voor alle kinderen belangrijk.
Dit college zet in op: geen kind op de basisschool zonder zwemdiploma. Ook dat werkt. Afgelopen jaar kwam 92% van de kinderen met een zwemdiploma van de basisschool. Het jaar daarvoor was dat nog 85%. Het zwembad in Dukenburg wordt niet gesloten, zoals Sportfondsen graag wilde. Ik reken erop dat het bad nu onder de vleugels van de enthousiaste vrijwilligers en met behulp van professionals aan het water een stuk beter gaat draaien dan voorheen.
Dit college investeerde fors in Skatepark Waalhalla en we beschikken nu over een parel waar onze stad trots op kan zijn.
Is er dan niets meer te wensen? Nog heel veel. Bijvoorbeeld voor de sport. Sinds 2010 is namelijk nauwelijks extra geld beschikbaar geweest voor extra investeringen in amateursport. Verschillende

sportclubs vragen om een extra kunstgrasveld zodat ze hun jeugdleden fatsoenlijk kunnen faciliteren. Er zijn sporthallen die aan grondige renovatie toe zijn. In het najaar komt het college met de beleidsnota Sport. Wie zijn oren goed te luisteren legt, weet dat er voor vele clubs serieuze verbeteringen worden gevraagd voor hun sportaccommodaties. Vandaar dat de links-plus coalitie een gezamenlijke motie indient waarbij ze het college vraagt om 3 miljoen euro beschikbaar te stellen voor extra investeringen in bestaande sportaccommodaties in het jaar 2017 en het jaar 2018. Het overgrote deel van die investeringen zal overigens in 2018 plaatsvinden, maar wat eerder kan, mag ook eerder aangepakt worden.
Dan mijn laatste punt.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Jetten.

Dhr. ***Jetten***: Over die motie over sport. Het is natuurlijk een supersympathieke motie waar je eigenlijk niet tegen kunt zijn, maar ik ben wel benieuwd of de heer Van Hooft ook een idee heeft waardoor die 3 miljoen euro gefinancierd moet worden.

Dhr. ***Van Hooft***: Dat is vrij simpel. Een investering van 3 miljoen euro kost ongeveer 300.000 euro aan kapitaallasten. Die investeringen gaan grotendeels in vanaf 2018 en dat zit ruimschoots in de begroting, want we hebben een overschot van 2 á 3 miljoen euro. Daar kan dus 300.000 euro vanaf. U moet niet denken dat u mij met financiële vragen van de wijs kunt brengen. Dan moet u toch met andere dingen komen.

De ***voorzitter***: Er is nog een vraag. Mevrouw Van Dijk, VVD.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel. Een verduidelijkende vraag. Het kan dus binnen de begroting, binnen het programma, worden opgelost. Dat is wat u zegt.

Dhr. ***Van Hooft***: Nee, dat hebt u verkeerd begrepen. Het kan niet binnen het huidige programma worden opgelost. Het moet dus uit de algemene middelen komen die er nog over zijn; voornamelijk uit het overschot in de begroting vanaf 2018.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Voorzitter, mag ik ook nog een vraag stellen?

De ***voorzitter***: Een vraag aan de heer Van Hooft.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Meneer Van Hooft, u zei zojuist tegen de heer Jetten: financieel hoeft u mij niets wijs te maken. U gaf dus aan dat u alleen de rente rekent. Moet u ook geen afschrijving rekenen?

Dhr. ***Van Hooft***: Nee, ik reken niet alleen de rente en afschrijving, maar de rente is marginaal. Wat betreft de afschrijving: als je in tien, vijftien jaar afschrijft, dan kom je op een bedrag van ongeveer …

Dhr. ***Klein Hemmink***: Die noemde u zojuist niet bij uw financiële beschouwing. U noemde alleen maar de rente.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik heb u niet verstaan, maar misschien was dat niet zo belangrijk.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dat vind ik een beetje minachting. Dan vraagt u maar of ik het nog even duidelijk wil zeggen. U gaf in uw betoog over het financieel verhaal alleen maar de rente weer en niet de afschrijving.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik begrijp het ook niet. Maar goed.
Voorzitter, ik ga nog even verder. Het laatste puntje: de Dorpensingel. Het is een politiek issue dat al jaren speelt. Inmiddels begint het redelijk op een soap te lijken. Het college loopt al zes jaar de deur

plat bij de Provincie maar krijgt steeds nul op het rekest. De Provincie weigert tot nu toe steeds om maar één cent vrij te maken voor de Dorpensingel. Dat was al zo bij het vorige college, toen een D66-wethouder hemel en aarde heeft bewogen om geld te krijgen. Dat is niet gelukt. Toen verdween D66 uit het Nijmeegse college en kwam D66 in het college van Gedeputeerde Staten in Gelderland. Wat doet die partij? Ze zet vette advertenties in de krant, gaat handtekeningen ophalen, maar vanuit de Provincie – waar zij aan de knoppen zit – bleef het oorverdovend stil. Dan komt D66 nu doodleuk met een motie waarin zij het college oproept om een lobby naar de Provincie te beginnen, alsof we daar niet al zes jaar mee bezig waren. Het lijkt me dat het onderhand wel genoeg is geweest. Als u nu eens uw Provinciale Statenfractie zover krijgt om Nijmegen te steunen met de Dorpensingel-Oost en ervoor zorgt dat uw gedeputeerde ook eens meedenkt met Nijmegen, dan zijn we al een heel eind verder. Datzelfde geldt overigens voor alle andere fracties hier in de raad, die ook in de Provincie zijn vertegenwoordigd.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Jetten.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, ik ben blij dat de heer Van Hooft D66 Gelderland noemt, want dat is nu juist wel een van de fracties in Provinciale Staten die bij de gebiedsopgave aandacht hiervoor vraagt. Het zou heel fijn zijn als u de SP-fractie daar ook toe wilt aanzetten, want dan kunnen we namelijk met én een lobby vanuit deze gemeente én steun vanuit Provinciale Staten de gedeputeerde wel zover krijgen om die miljoenen euro's voor de Dorpensingel uit te trekken.

Dhr. ***Van Hooft***: U hebt het steeds over lobby, lobby, lobby. Ik zeg al: er wordt al zes jaar gelobbyd. Het wordt tijd dat er wat ons betreft boter bij de vis komt. Dat heeft niets te maken met lobby, maar uiteindelijk met politieke inzet. Dat betekent dat uw partij politieke inzet moet plegen. Ik kan u in ieder geval één ding beloven: de SP in Gelderland zal de bewoners in Lent niet in de kou laten staan. Als het aan de SP in Gelderland ligt, zal die ervoor zorgen dat er in ieder geval 5 miljoen euro wordt overgemaakt naar Nijmegen om die Dorpensingel aan te leggen. Of dat genoeg is, zal moeten blijken. Of D66 dan nog meedoet, zal moeten blijken. Of andere partijen hier in de raad die zijn vertegenwoordigd in de Gedeputeerde Staten meedoen, zal moeten blijken. We zullen het zien. De inzet zou echter moeten zijn: 5 miljoen euro overmaken zodat wij die Dorpensingel kunnen aanleggen. Daarom dien ik daarover ook een motie in zodat we in ieder geval aan het eind van het jaar echt precies weten waar we aan toe zijn. Als bij de begroting van de Provincie niet duidelijk is dat dit geld er komt, dan betekent dit dat wij over onvoldoende middelen beschikken om die Dorpensingel nu aan te leggen. We moeten wel verder in Noord; we moeten wat doen aan die verkeersstructuur, al was het maar omdat we anders niet door kunnen gaan met bouwen. Er moet dus tempo in de zaak komen. Voor het eind van het jaar moet die helderheid er zijn. Als het geld er komt, dan gaan we met die Dorpensingel aan de slag. Komt dat geld er niet, dan gaan we voorlopig even met de alternatieven aan de slag en kunnen we overigens later altijd nog zien of die Dorpensingel er kan komen.

De ***voorzitter***: Een vraag van mevrouw Van Dijk.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. U gaat met deze oproep naar de Provincie en u krijgt als antwoord terug: wij zijn voorstander van cofinanciering. We hebben hier in Nijmegen geld gereserveerd voor die Dorpensingel. Ik hoor u echter ook zeggen: als het niet doorgaat, dan gaan we eerst met een alternatief aan de slag. Bent u, net als de VVD, van mening dat het bedrag dat nu gereserveerd is voor de Dorpensingel ook echt alleen uitsluitend voor die Dorpensingel gereserveerd moet blijven?

Dhr. ***Van Hooft***: Als het geld van de Provincie komt – die 5 miljoen euro – dan wordt dat bedrag volledig en alleen, overigens in combinatie met de Vossenpelssestraat die in dat totale bedrag zit, aan die variant besteed. Dan moet de Provincie wel met geld over de brug komen. Gebeurt dat niet, dan hebben we een ander probleem, namelijk dat we wel snel iets aan de verkeerssituatie in Nijmegen-Noord moeten doen omdat we anders bij onze verkeersstructuur in de knel komen met onze bestemmingsplannen. Dan hebben we nu voor de korte termijn geen geld voor de Dorpensingel en gaan we die op korte termijn ook niet aanleggen en dan zullen we naar de varianten moeten waar het college mee

bezig is. Dat is dan geen alternatief, maar ik wil wel voor het eind van het jaar die helderheid hebben. Ik zeg nogmaals: de SP in Gelderland zal er in ieder geval alles aan doen dat dit geld er komt, maar ik hoop dat uw fractie en die van D66 en van de fracties van anderen die hier zitten en die ook in de Provincie zijn vertegenwoordigd, dat daar ook voor elkaar maken.
Tot slot …

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, even voor de duidelijkheid.

De ***voorzitter***: Een vraag.

Dhr. ***Boekhorst***: GroenLinks zal dat in ieder geval niet doen.

Dhr. ***Van Hooft***: Dat begrijpen wij.

Dhr. ***Boekhorst***: Wij besteden namelijk liever geen geld aan wegen wanneer de problemen ook op een andere manier opgelost kunnen worden. Wij besteden dus liever geen geld aan onnodige wegen.

Dhr. ***Van Hooft***: Dat is uw beoordeling daarover en die kennen wij en daar hebben we ook respect voor. Op dit punt verschillen we van mening.
Tot slot over het werk en over BUIG en over dat soort perikelen. Daarover ga ik nu even niets zeggen, maar ik vermoed dat ik daar in de tweede termijn nog wel op terugkom.

Motie: Investeren in bestaande sportaccommodaties
1ste indiener: H. van Hooft (SP)
De gemeenteraad in vergadering bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- de gemeenteraad in het najaar de Beleidsnota Sport vast stelt;
- bij verschillende sportclubs grote behoefte is aan investeringen in hun sportaccommodatie (bijvoorbeeld extra kunstgrasveld / renovatie sportzaal etc.);
- een investeringsbedrag van 3 miljoen euro voor 2017 en 2018 wenselijk is, waarvan het overgrote deel van de investeringen pas in 2018 zal plaatsvinden;
- de begroting meerjarig voldoende ruimte biedt voor dekking van kapitaallasten voor extra investeringen;
- gelijktijdig met deze investeringen in accommodaties maximaal in te zetten op verduurzamingsmaatregelen die gedekt kunnen worden met bestaande middelen uit het programma Duurzaamheid.

Roept het college op:
1. In de begroting voor 2017 een extra investeringskrediet van 3 miljoen euro beschikbaar te stellen ten behoeve van investeringen in bestaande sportaccommodaties in 2017 en 2018 en de bijbehorende kapitaalslasten op te nemen in het programma Sport en Accommodaties in de begroting 2017 en verder.
2. Bij vaststelling van de Beleidsnota Sport definitief de hoogte van de gewenste investeringen te bepalen in 2017 en verder en deze pas dan vrij te geven ten behoeve van bestaande sportaccommodaties.
3. Bij het toekennen van de investeringen afspraken te maken met sportverenigingen over het verduurzamen van de accommodaties.

Motie: Eendracht maakt Dorpensingel
1ste indiener: H. van Hooft (SP)
De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 6 juli 2016.
overwegende dat:
- Op 6 juli 2011 het raadsbesluit `Dorpensingel Oost' door de gemeenteraad is vastgesteld.
- De Dorpensingel-Oost een belangrijk onderdeel voluit van de verkeersstructuur in de Waalsprong.
- De Dorpensingel kan rekenen op draagvlak in Nijmegen-Noord.
- Er momenteel nog een tekort is in de financiering van de aanleg van de Dorpensingel-Oost.

- De betrokken gemeenten niet beschikken over de middelen om dit gat te dichten.
- Er al eerder onderzoeken zijn gedaan naar alternatieven en die tot op heden geen goed alternatief hebben opgeleverd dat op voldoende draagvlak kan rekenen.
- De Provincie een taak heeft in het bevorderen van regionale bereikbaarheid.
- De Provincie over de voldoende middelen beschikt voor een bijdrage aan de aanleg van de Dorpensingel-Oost.
- De lobby van het vorige en huidige college van Nijmegen richting het vorige en huidige college van Gedeputeerde Staten van Gelderland tot nu toe niks heeft opgeleverd.

Roept Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Gelderland op:
in de provinciale Begroting van 2017-2020 een investeringsbedrag van 5 miljoen euro voor 2018 vrij te maken ten behoeve van de realisatie van de Dorpensingel-Oost in Lent.
Verzoekt het college van B en W van Nijmegen:
deze indringende wens van de Nijmeegse gemeenteraad over te brengen aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Gelderland.

De ***voorzitter***: Dank u wel voor uw inbreng. Dan wordt even de tijd verwerkt, zoals eerder is aangekondigd, wat redelijk snel kan. Ondertussen kan ik al melden dat de volgende spreker namens de VVD-fractie zal spreken. Mevrouw Van Dijk, komt u maar alvast hierheen. Ondertussen wordt er verder nog wat ingevoerd. Het is met name interessant voor de heer Van Hooft. Mocht hij een interruptie plaatsen, dan weet hij nog hoeveel tijd hij nog over heeft, ik vermoed weinig. Het is ook een mooie test hoe snel dit kan. Ik hoor nu dat het alleen maar achteraf kan. Het is dan misschien wel handig om de tijd door te geven aan de griffier. Ik vind het namelijk wel vervelend dat mensen niet weten hoeveel tijd ze nog hebben. Al die systemen zijn wel mooi, maar dan moeten ze het ook doen. Dat wordt nog even doorgegeven. Ondertussen staat de VVD-fractievoorzitter hier klaar. Het woord is aan u.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. De tweede zomernota, zoals we dat noemen, van dit college is een feit. Het is een dun boekje geworden dat desalniettemin de informatie bevat die we nodig hebben om door te gaan en te zien waar het college met deze stad naartoe wil. Geen dikke, uitgebreide, wollige boekwerken meer, maar een handzame en compacte leidraad waaruit we kunnen opmaken welke koers gevaren gaat worden. Die koers geeft u duidelijk aan. Het moet zelfs van ver komen, want u gebruikt er een Chinees spreekwoord voor. Ik heb mijn vermoeden dat de SP wellicht invloed had in de keuze van het land. U schrijft dat, als er een andere wind gaat waaien, sommige mensen muren bouwen terwijl anderen windmolens neerzetten en dat u als college ervoor kiest om niet met alle winden mee te gaan maar molens te bouwen, koers te houden en niet krampachtig te zijn en mee te ademen met de stad. Met name de woorden ‘koers houden’ waren mij uit het hart gegrepen. Je zal als politieke partij maar een slogan hebben die hetzelfde inhoudt.
In uw leeswijzer schrijft u dat de zomernota zich richt op politieke prioriteiten, wijzigingen en bijstellingen en andere keuzes die gemaakt moeten worden. Ik zou in dit geval liever kiezen voor keuzes die u wilt maken en die niet in alle gevallen móéten worden gemaakt. Het kenmerkt de politiek namelijk dat wij anders denken en andere invullingen en politieke keuzes zouden maken. Je kunt immers de richting van de wind niet veranderen maar wel de stand van je zeilen.
We zeilen in deze zomernota met zes verschillende bootjes. Onze eigen zes thema’s. Niet alle bootjes varen even goed en gaan even hard naar de overkant. Je zou verwachten dat het bootje Sport het fantastisch doet, maar het bootje Sport is geen thema in onze zomernota en valt een beetje weg onder alle andere thema’s. Nijmegen is bij uitstek een stad die staat voor sport. We hebben een fantastische Giro gehad, we hebben het afgelopen weekend kunnen genieten van de Special Olympics en we gaan van de honderdste Vierdaagse een groots feest maken. Maar goed.
Wat wel een bootje is, is duurzame stad en dat bootje gaat het uiteraard voor de wind. Hoe kan het ook anders, vertrouwend op de krachten der natuur vaart dit bootje uiteraard voorop. Duurzaamheidsdoelstellingen worden ruimschoots gehaald. We zijn Green Capital of Europe 2018 en we lopen internationaal en nationaal voorop als het gaat om duurzaamheid en verduurzaming. Zo staan we ook op de kaart. We staan bekend als duurzame stad waar veel mogelijk is op dat gebied en waar ook al heel veel gebeurt op dit gebied. Het is bij uitstek een kans voor Nijmegen om ons hiermee te profileren. Wij zien als VVD dan ook heel veel kansen met betrekking tot circulaire economie waarin wij ook al heel veel voorzieningen hebben. Daarvoor dienen wij dan ook graag een motie in om een regelarm, onder-

nemend Nijmeegs domein te starten waarbij we meer gaan inzetten op het versterken van de circulaire economie en het aantrekken van bedrijven die zich hiermee bezighouden. Dat is naast een impuls voor het realiseren van onze duurzaamheidsdoelstellingen ook een impuls voor de werkgelegenheid, wat ons betreft een win-winsituatie.
Het volgende bootje, voorzitter, is het bootje met daarin de zorgzame stad. Dat ligt ook op koers. De wind zit goed in de zeilen. De transities zijn doorgevoerd en nu nog de kanteling maken. We hebben inderdaad ook hier onze problemen en onze uitdagingen gehad, maar een goede zeeman wordt ook wel eens nat. Dat we uitgaan van de kracht van mensen in onze stad en hun initiatieven willen benutten, klinkt ons als VVD als muziek in de oren. We moeten ook niet uit het oog verliezen dat innovatie in de zorg een belangrijke rol gaat spelen en dat speelt al anno 2016. Deze creatieve ideeën en nieuwe technologieën kunnen veel betekenen.
Een bootje dat minder tot de verbeelding spreekt, maar wel heel erg belangrijk is, is het bootje startende regio. Met vereende krachten stuwen we voort. We zien voor Nijmegen en de regio veel economische kansen en mogelijkheden die nu nog onbenut blijven. We hebben een stap in de goede richting gezet met het oprichten van de Economic Board en we zijn in zee gegaan met verschillende partners uit het bedrijfsleven, het onderwijsveld en gemeenten. Dat is een goede zaak, want Nijmegen is dan wel de grootste stad van Gelderland en de nummer 10-stad van Nederland maar als het gaat om economisch profileren, dan kunnen we dat niet alleen. We hebben daarvoor de economische regio Arnhem-Nijmegen heel hard nodig. De afgelopen jaren is deze economische regio teruggevallen als het gaat om de aantrekkelijkheid en vestigingssteden en -regio's. Een aantrekkelijke regio voor bedrijven om zich te vestigen is onder andere een regio die goed bereikbaar is per weg, water en spoor. Ook hiervoor dienen wij een motie in. De verbindingen via weg en water zijn op orde, maar via spoor blijven er mogelijkheden onbenut. In het kader van de Gelderse Corridor biedt de Betuwelijn kansen. Een railterminal in Valburg zou bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de stad voor bedrijven om deze kant uit te komen. Bedrijven die zich nu vestigen op Vlek 15 en hopelijk in de toekomst op Vlek 14, willen graag hun goederen op een duurzame manier vervoeren en graag per spoor. Met onze motie willen we graag tonen dat Nijmegen zich inzet voor de realisatie van deze railterminal, met als uiteindelijk doel meer banen voor Nijmegen en de regio.
De grootste boot in deze sail parade is de woon- en groeiboot. Nijmegen is een stad die groeit. De vraag naar woningen overstijgt op dit moment het aanbod. Het bootje zit erg vol met mensen die graag willen doorstromen op de woningmarkt, maar dat simpelweg niet kunnen omdat er onvoldoende aanbod is. Mijn collega, mevrouw Kossen, heeft er al vaak voor gepleit. Wat ons betreft is doorstroming de sleutel voor de woningmarkt en moeten we dat realiseren door niet louter en alleen in te zetten op huurwoningen, maar ook te kijken naar het middeldure en dure segment. Een gevarieerde woningmarkt zorgt namelijk voor een gezonde doorstroming. "Het aanbod koopwoningen blijft in Nijmegen ver achter bij vergelijkbare grote steden in het land" aldus het CBS. De VVD pleit dan ook voor meer diversiteit op de woningmarkt.
Dan de bruisende binnenstad. Dat bootje is lek. De leegstand is nog steeds enorm. De concurrentie voor winkeliers in de binnenstad ten aanzien van de onlineverkopen neemt steeds meer toe, de ontwikkelingen in Ressen gaan een feit worden en nog steeds verlaten winkelketens onze binnenstad omdat ze kopje onder gaan. We hebben vorig jaar bij de zomernota al gepleit voor een compactere binnenstad en een instrument om dat te verwezenlijken is wat ons betreft het transformatiefonds. Laten we de binnenstad kleiner maken, enkele winkelstraten een andere bestemming geven – bijvoorbeeld wonen of werken – en laten we van de binnenstad een Smart City maken. Het transformatiefonds was en is wat de VDD betreft bedoeld om ondernemers te helpen met het vinden van een andere plek in de stad zodat we een compactere binnenstad krijgen. Mijn collega Jetten van D66 refereerde daar zojuist nog aan. We gaan ervan uit dat de wethouder Binnenstad goede raad niet in de wind slaat en aan de slag zal gaan om echte positieve stimulansen voor de binnenstad te realiseren.
Het laatste bootje: de stad die werkt en leert. Dat zijn eigenlijk ook weer twee bootjes, want het bootje onderwijs vaart hier ook in mee, maar valt weer een beetje tussen wal en schip. De doorcentralisaties op onderwijs gaan goed en Nijmegen is nog steeds een onderwijsstad waar iedereen terechtkan om een opleiding te volgen naar zijn of haar wensen. Het bootje werken en economie is nog lang niet in een veilige haven. Het college constateert dat er per saldo een groei van de werkgelegenheid is, maar dat er een mismatch is tussen werkzoekenden en de vacatures. Tevens concludeert het college dat het trickle-downeffect niet werkt en dat er dus meer aandacht moet komen voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Wat de VVD betreft moet er meer aandacht komen voor de arbeidsmarkt in zijn geheel

en voor alle lagen van die arbeidsmarkt. Voor de werkgelegenheid en de economie in Nijmegen moet meer aandacht komen. Nijmegen profileert zich als kennisstad, maar jongeren vertrekken uit Nijmegen omdat ze na hun studie moeilijk een baan kunnen vinden. Werknemers die graag willen doorgroeien in de branche waarin zij werken, vinden moeilijk een baan en kunnen daardoor geen stappen zetten met betrekking tot hun persoonlijke ontwikkeling. Dit baart ons grote zorgen. Een stad die groeit, betekent eveneens een stad waar de beroepsbevolking groeit. Daar moeten dan wel geschikte banen voor zijn. De gemeente kan hierin een rol spelen door meer in te zetten op een proactieve acquisitie. Daarvoor dienen wij dan ook een amendement in. Meer inzetten op het binnenhalen van nieuwe bedrijven en tevens bestaande bedrijven blijven faciliteren, daar gaat het om. Nijmegen in de etalage zetten bij bedrijven en ervoor zorgen dat zij zich juist hier willen vestigen. Het voelt een beetje alsof we roeien met de riemen die we hebben en daarom wil de VVD ook extra geld vrijmaken, namelijk 300.000 euro om ervoor te zorgen dat er extra handen komen die zich gaan bezighouden met acquisitie en een langetermijnacquisitiestrategie kunnen opstellen.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, mag ik daar een vraag over stellen?

De ***voorzitter***: Zeker. De heer Boekhorst.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik ben onder de indruk van de mooie woorden van mevrouw Van Dijk over de ontwikkeling van onze stad, het creëren van banen, het hiernaartoe halen van nieuwe bedrijven, maar u gaat dat doen door 300.000 euro te korten op de aanvullende zorgverzekering voor de meest kwetsbare mensen in onze stad. U begrijpt dat het voor GroenLinks onmogelijk is om uw voorstel te steunen, want daar kiezen wij absoluut niet voor. Ik begrijp ook niet dat u daarvoor kiest. Zou het een idee zijn om een andere dekking te zoeken, bijvoorbeeld het ondernemersfonds? Bent u bereid daarnaar te kijken zodat wij als GroenLinks wellicht wel met uw ideeën mee kunnen gaan, want op deze manier kunnen wij niet voorstemmen?

Mw. ***Van Dijk***: Van een dekking als het ondernemersfonds zijn wij geen voorstander. Het ondernemersfonds is er juist om bedrijventerreinen zo aantrekkelijk mogelijk te maken, de faciliteiten op peil te houden, zodat de bedrijven die er al zijn gefaciliteerd worden en graag in Nijmegen willen blijven en dat nieuwe bedrijven het aantrekkelijk vinden om deze kant op te komen. Vandaar dat we niet voor die dekking zouden kiezen. We kiezen voor de dekking die we gekozen hebben.
Ik vervolg mijn verhaal; de laatste woorden die ik wil pleiten.
Van de wind kun je niet leven en werk is een belangrijke factor in het leven van veel mensen. Inzetten op werk, werk en nog eens werk is bij een aantrekkende economie heel erg belangrijk. Juist deze focus mist de VVD in de zomernota die het college nu presenteert. We zijn ervan overtuigd dat met het juiste kompas dat wijst naar de W van werk, Nijmegen er nog mooier en beter van wordt. Ik wil symbolisch dan ook een kompas aan onze collegevoorzitter overhandigen met de hoop dat dit college de juiste koers zal gaan varen.
Dank u wel.

Motie: **Regelarm Ondernemend Nijmeegs Domein (ROND)**
1ste indiener: I.M. van Dijk (VVD)
De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- Nijmegen in Nederland vooroploopt als duurzame stad;
- aan duurzaamheidsdoelstellingen van het college ruim voldaan wordt;
- het bevorderen van economische innovatie één van de drie pijlers is voor het programma economie en werk;
- de waardering van het ondernemingsklimaat in Nijmegen relatief laag is.

Overwegende dat:
- werken naar een circulaire economie een logische vervolgstap is voor Nijmegen als duurzame koploper in Nederland;
- bestaande regelgeving vaak niet aansluit bij duurzame en circulaire bedrijvigheid die past bij een circulaire economie;

– duurzame freezones' waar bedrijven kunnen ondernemen zonder al te veel gehinderd te worden door regels, positief bijdragen aan het ondernemersklimaat en daarmee aan werkgelegenheid en de gemeentelijke economie.

Roept het college op:

1. om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een regelarme ondernemend Nijmeegs domein in te stellen voor bedrijven die aantoonbaar bijdragen aan of toewerken naar een circulaire economie in Nijmegen;
2. in het onderzoek de relevante omgevingswetten en belastingheffingen van het rijk en de gemeente mee te nemen;
3. dit onderzoek te bekostigen uit:
   a) het programma duurzaamheid; en indien dat niet mogelijk is;
   b) het onderzoeksbudget van de raad;
4. de bevindingen aan de raad voor te leggen voor het einde van het jaar 2016.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: Op het juiste spoor

1ste indiener: I.M. van Dijk (VVD)

De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 6 juli 2016,

constaterende dat:

– het goederenvervoer over weg, water en spoor belangrijk is voor de Gelderse Corridor;
– het van groot economisch belang is dat de bereikbaarheid van Nijmegen goed is;
– de Betuweroute nu onvoldoende benut wordt;
– bedrijven op een duurzame manier over goederenvervoer nadenken en steeds meer bedrijven de voorkeur geven aan een duurzame manier van vervoer, bij voorkeur over spoor;
– de komst van een railterminal in Valburg voor een uitstekende verbinding via spoor kan zorgen;
– de provincie Gelderland stevig inzet op de realisatie van de railterminal in Valburg.

Overwegende dat:

– de mogelijkheden die de Betuwelijn biedt nu onbenut blijven;
– de realisatie van de railterminal een positieve impuls betekent voor de bedrijven die reeds gevestigd zijn in Nijmegen en regio en een extra pullfactor kan zijn voor nieuwe bedrijven om zich willen vestigen in onze regio;
– na inspanningen van overheid en bedrijfsleven de railterminal in Valburg nog steeds niet van de grond gekomen is;
– de afgelopen jaren de railterminal 'uit het zicht is verdwenen'.

Roept het college op:

om samen met de Provincie Gelderland en de regio zich hard te maken voor de komst van de railterminal Valburg, proactieve acquisitie te starten ten behoeve van de railterminal Valburg, waarbij Gemeente Nijmegen een voortrekkersrol speelt, en inzichtelijk te maken welke eventuele nationale en Europese gelden beschikbaar zijn ter ondersteuning van dit project.

En gaat over tot de orde van de dag.

Amendement: Sla je slag

1ste indiener: I.M. van Dijk (VVD)

De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 6 juli 2016,

constaterende dat:

– in Nijmegen de focus met betrekking tot acquisitie van bedrijven ligt op het behouden van de reeds in Nijmegen gevestigde bedrijven;
– er in de eerste paar maanden van 2016 enkele (grote) bedrijven failliet gingen of hun werkzaamheden om andere redenen in Nijmegen staakten;
– Nijmegen een groeistad is waarin de beroepsbevolking toeneemt;
– het aantal banen in Nijmegen onvoldoende meegroeit;
– Nijmegen een interessante plek is voor bedrijven om zich te vestigen vanwege de hoogopgeleide beroepsbevolking, het gunstige woon- en leefklimaat, een aantrekkelijke cultureel aanbod en de goede bereikbaarheid van de stad via weg, water en spoor.

Overwegende dat:
- een proactieve acquisitiestrategie zich richt op het behouden van bestaande bedrijvigheid, maar ook het aantrekken van nieuwe (complementaire) bedrijvigheid;
- er reeds een bidbook is voor de binnenstad van Nijmegen, maar Nijmegen ook buiten de binnenstad veel bedrijvengrond beschikbaar heeft;
- bestaande bedrijven in Nijmegen het visitekaartje zijn voor het aantrekken van nieuwe bedrijven.

Besluit:

Aan beslispunt 1 van het raadsvoorstel Zomernota 2016 toe te voegen: 'met dien verstande dat vanaf 2017 en verder jaarlijks structureel 300.000 Euro beschikbaar wordt gesteld om een proactief acquisitiebeleid te kunnen gaan voeren met als doel een toename van de werkgelegenheid in Nijmegen met 10.000 banen. En dit voorstel te financieren door het beperken van de doelgroep van CAZ-verzekeringen.'

En gaat over tot de orde van de dag

De ***voorzitter***: Ik moet van de zomer toch naar het land van de Brexit en dan weet ik ieder geval hoe ik in Schotland kom. Dat terzijde.
We gaan verder. Dank u wel.
Vervolgens is de fractie van GroenLinks aan het woord. De heer Boekhorst neemt het woord.

Dhr. ***Boekhorst***: Wie op een van de vele bouwbruggen in onze stad om zich heen kijkt, ziet dat het goed gaat want aan de horizon zie je hijskranen en windmolens en ook de woningmarkt trekt aan. We planten volop bomen en zorgen ervoor dat al die boomgaarden en historische tuinen behouden blijven in al die nieuwe plannen. De Spiegelwaal heeft internationale erkenning als hoogwaterproject en kan nu al rekenen op tientallen enthousiaste watersporters. In onze stad is een bruisend cultureel klimaat waarbij Doornroosje als voorbeeld op de landelijke toplijst staat. Over toplijsten gesproken, de verkiezing van Nijmegen als fietsstad en als Green Capital of Europe 2018 laat zien dat jarenlang consistent inzetten op duurzaamheid en op groen zich uitbetaalt. GroenLinks is daar trots op. Het gaat goed met Nijmegen als stad. Wie op een van de vele Maas-Waalkanaalbruggen staat en om zich heen kijkt, ziet buurten waar nog een grote opgave ligt. Gaat het ook goed met de Nijmegenaren? Met een groot deel gelukkig wel. De meeste mensen zijn gezond en vinden hun weg naar school, naar werk, naar het verenigingsleven, maar er zijn nog veel te veel mensen voor wie dat niet geldt. Onze stad – deze raad en ook het college – heeft zich van zijn meest gastvrije kant laten zien om duizenden vluchtelingen tijdelijk op te vangen. Tegelijkertijd worden ook in onze stad mensen met een andere culturele achtergrond, met een ander geloof, met een andere seksuele voorkeur op achterstand gezet. Vraag maar eens aan Sinem of ze het leuk vindt om uit te gaan met een hoofddoek in de Molenstraat. Vraag eens aan Romano hoe het is om voor de vijfde keer in een week je ID te moeten laten zien aan de politie. Of vraag eens aan Ibrahim waarom die nog steeds geen baan of stageplaats gevonden heeft. Leggen we ons daarbij neer, accepteren we dat of doen we alsof het overdreven is? Wij willen in actie komen en ervoor zorgen dat het ook met deze Nijmegenaren goed gaat. Om die reden dienen we een motie in waarin we de verbinding willen leggen tussen de nieuwe inwoners van Nijmegen – de vluchtelingen en de statushouders – en de mensen die nu al in onze stad wonen, want wij zijn Nijmegen.
In onze stad hebben we heel veel sociale regelingen, misschien wel de meeste van het land, en daar zijn we trots op. Mensen die in de knel zitten, rekenen op ondersteuning voor inkomen, zorgverzekering, lokale lasten en we zorgen ervoor dat hun kinderen kunnen sporten en van cultuur kunnen genieten. Tegelijk bereiken deze regelingen niet altijd hun doel en niet altijd de juiste mensen. Weet iedereen wel de weg te vinden in onze wirwar aan regelingen, formulieren, instellingen en professionals? Zou Ahmed van 82 snappen hoe hij een digitaal formulier moet invullen, of Hans als hij een brief krijgt van de gemeente? Begrijpt hij dan echt wel wat er staat? Hans, begrijp je wat er staat?

Dhr. ***Van Hooft***: Ik lees het niet eens.

Dhr. ***Boekhorst***: Vraag eens aan Babette waarom ze afhaakt als ze voor de zesde keer een verschillende zorg- of re-integratiemedewerker op haar dak krijgt. Leggen we ons daarbij neer? Doen we alsof het overdreven is of komen we in actie? GroenLinks kiest daarvoor. Want, voorzitter, een stad als Nijmegen heeft de plicht, de morele plicht, om te blijven strijden tegen ongelijkheid. We kunnen het

ons simpelweg niet veroorloven dat laaggeletterdheid, werkloosheid, ongezondheid of beperkte taalvaardigheid de toekomst van mensen bepalen. Wij willen een samenleving waarin het jongeren lukt die stageplaats te vinden, waarin sportclubs hetero's, homo's, biseksuele en transgenders welkom heten, waarin we de strijd aangaan met overgewicht zodat onze zorgkosten niet uit de hand lopen en mensen gezond in beweging blijven, waarin we de fietspaden vrijhouden voor fietsers en scooterrijders naar rijbanen verplaatsen omdat ze anders de goede longen van wandelaars en fietsers verpesten. Laten we stimuleren dat mensen hun tuin vergroenen in plaats van volleggen met tegels zodat het riool in hun straat niet overloopt als er weer eens een hoosbui komt.
Wij zijn blij dat het college in deze zomernota dit soort belangrijke vraagstukken aan de orde stelt en durft te benoemen. In de zomernota lezen we goede aanzetten om aan de slag te gaan met de onderkant van de arbeidsmarkt, met een groene en gezonde leefomgeving, met de integratie en huisvesting van vluchtelingen. Onze fractie wil daar een actieve rol in pakken bij het verder bepalen van die koers. Om maar even in zeemanstermen te blijven, mevrouw Van Dijk: we zullen met het college de komende tijd scherp aan de wind zeilen – die tekst stond er al voordat ik uw verhaal hoorde – en waar nodig zelf met voorstellen komen. Ook in Nijmegen moeten de regelingen beter, de geldstromen slimmer en de belastingen groener; juist in Nijmegen. Een stad waar het goed gaat heeft de plicht, de morele plicht, om verder te kijken en de strijd tegen ongelijkheid te blijven voeren en ervoor te zorgen dat het met al die Nijmegenaren goed gaat. Om die reden komen we vanavond met een aantal moties.
We vinden dat zorg voor een ander beloond moet worden. Vandaar onze motie voor een hoger bedrag voor het mantelzorgcompliment.
Hoe meer er gefietst wordt in Nijmegen, hoe beter bereikbaar we als stad zijn en hoe gezonder we leven. Daarom ook een motie over toegankelijke fietsopgangen naar het nieuwe stadseiland en de veiligheid op snelfietspaden zoals op de Muntweg die onlangs in het nieuws was.
Waar we geld uittrekken om aan citydressing te doen – wat een bijzonder woord – wil onze fractie dat niet alleen doen met vaandels en vlaggen, maar juist ook met datgene waar we goed in zijn als stad, met groen, al dan niet in tijdelijke vorm. Het stationsplein kan beslist wat groen gebruiken.
Dan de financiën, voorzitter, want ook daar gaat de zomernota over. Er zijn twee moties die daarover gaan. Het college stelt voor veel geld vrij te maken voor de realisatie van een regionaal mediacentrum. Om ervoor te zorgen dat we ook echt dat doel bereiken, willen wij dat het college mijlpalen formuleert en daarop de komende jaren gaat sturen. In een andere motie vragen we aan het college om te sturen op het budget van Wij zijn Nijmegen. Onze fractie vindt het niet nodig om halverwege het jaar nu al extra geld te vragen. U kunt dat prima het komend halfjaar oplossen in uw begroting.
Voorzitter, afrondend, een oproep aan onszelf hier in de raad. Wij willen in deze ruimte allemaal het goede voor Nijmegen. De manier waarop, daarover kunnen we flink van mening verschillen. De politiek moet zich echter af en toe tot de orde roepen, proberen verschillen te slechten, te werken aan oplossingen en te beseffen dat we voor bewoners uit de stad dé politiek zijn. Het geschreeuw op social media, het gehakketak in de Tweede Kamer, de sensatiezucht in de media en ook het vertellen van niet de hele werkelijkheid in petities aan bewoners: wat GroenLinks betreft moeten we als lokale politiek werken aan een stad waar het goed toeven is en waar het goed gaat met alle Nijmegenaren. Daar gaan we ons het komend jaar keihard voor inzetten.

Motie: **Nijmegen, stad in verbinding**
1ste indiener: P. Boekhorst (GroenLinks)

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:

- Nijmegen heeft laten zien dat de noodopvang van 3000 vluchtelingen dankzij inzet van vele vrijwilligers zo goed mogelijk is verlopen;
- er binnenkort een nieuwe noodopvang zal starten voor 500 vluchtelingen;
- de komende jaren honderden statushouders in onze stad komen te wonen;
- het van belang is al deze nieuwe Nijmegenaren wegwijs te maken in onze stad, hun sociale netwerk te versterken en het contact tussen nieuwe en oude stadgenoten tot stand te brengen;
- hiervoor concrete plannen zijn gemaakt door enkele bewezen professionals op dit gebied.

Roept het college op:

in de begroting 2017-2020 budget te reserveren voor plannen die inzetten op verbinding tussen vluchtelingen, statushouders en andere Nijmegenaren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: Zorg voor mantelzorgers
1ste indiener: N. Vergunst (GroenLinks)
De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- veel mensen in onze stad een zware verantwoordelijkheid en taak hebben om te zorgen voor iemand uit hun directe sociale omgeving;
- de gemeente als financiële blijk van waardering hiervoor een bedrag geeft aan mantelzorgers;
- dit bedrag in 2015 is verlaagd van 200 euro naar 150 euro, omdat verwacht werd dat het budget niet toereikend zou zijn;
- in 2015 minder aanvragen zijn ingediend en verstrekt dan begroot en een groot deel van het budget niet is besteed;
- te verwachten is dat ook in 2016 en volgende jaren er voldoende financiële ruimte is om het bedrag weer terug te brengen naar 200 euro.

Roept het college op:
om binnen het budget voor het mantelzorgcompliment voor 2016 en volgende jaren het bedrag voor het mantelzorgcompliment weer terug te brengen naar 200 euro.
En gaat over tot de orde van dag.

Motie: Wat heb ik nou aan mijn brug hangen?
1ste indiener: P. Oomen (GroenLinks)
De raad, bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- sinds de opening van het eiland Veur Lent gebleken is dat mensen vanuit Nijmegen op mooie dagen graag op de fiets naar het eiland gaan;
- fietsers niet de fiets aan de hand meenemen naar beneden;
- fietsers evenmin omfietsen via Lent;
- daardoor veel fietsen op de brug gestald worden;
- dit vanuit verkeersveiligheid geen gewenste situatie is;
- bezoekers aan het eiland het bovendien als een nadeel ervaren dat ze de fiets niet gemakkelijk mee kunnen nemen.

Constaterende dat:
- in het coalitieakkoord is afgesproken dat de haalbaarheid van infrastructurele fietsvoorzieningen op Veur Lent (betere op- en afritten voor fietsers vanaf de bruggen) o.a. worden afgewogen binnen het extra geld voor fietsbeleid;
- de in het coalitieakkoord afgesproken gewenste fietspadverbreding van de Waalbrug niet haalbaar is en het college de raad een voorstel zal voorleggen over de besteding van dit vrijvallende krediet.

Roept het college op:
De raad voor te stellen het vrijvallende krediet t.b.v. de fietspadverbreding van de Waalbrug in te zetten voor infrastructurele fietsvoorzieningen op Veur Lent (betere op- en afritten voor fietsers vanaf de bruggen alsook voor verbeterde toegankelijkheid (rolstoelen, rollators, kinderwagens etc) en bovendien voor het verkeersveiliger maken van snelfietsroutes.
En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: N1 duurzame samenwerking van lokale en regionale media
1ste indiener: C. Daemen (GroenLinks)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
Overwegende dat;
- N1 sinds medio 2014 met een nieuw bestuur een herstart heeft gemaakt met de herstructurering van de organisatie.
- Dit de afgelopen maanden heeft geleid tot een klein nieuw team van professionele krachten met in korte tijd een zichtbare kwaliteitsverbetering.

- Door eenmalig en voor de laatste keer N1 extra financieel te ondersteunen N1 de kans krijgt om te overleven, een stabiele organisatie kan vormen die gaat bijdragen aan de oprichting van een streekomroep per 1 januari 2018.
- De te vormen streekomroep in het Rijk van Nijmegen zal leiden tot een verdere professionalisering van een omroeporganisatie waarin samenwerking en vernieuwing centraal staan EN zal leiden tot een efficiëntere organisatie met een lagere behoefte aan bekostiging vanuit de gemeente.

Constaterende dat;

- Een onderzoek naar een regionaal mediacentrum uitgevoerd is zoals beoogd in het coalitieakkoord, gericht op partners in de wijde regio (Ede, Apeldoorn, Arnhem, Wageningen) en dit niet kan rekenen op voldoende draagvlak bij die partners.
- De raad het van belang vindt dat N1 samenwerkt met andere lokale en regionale media.
- Het college heeft geconstateerd dat het oprichten van een streekomroep in samenwerking met Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen wel kan rekenen op voldoende draagvlak.
- Richting een streekomroep inmiddels eerste stappen zijn gezet door de genoemde gemeentes en Nijmegen, Heumen, Mook en Middelaar al een intentieovereenkomst zijn aangegaan.
- N1 gebaat is bij een gezonde financiële positie om de verdere professionalisering en totstandkoming van de streekomroep mogelijk te maken, en deze gezonde financiële positie gebaat is bij consistentie inkomsten.
- Het college stelt dat na de totstandkoming van de streekomroep, die op 01-01-2018 is voorzien, er een lagere behoefte aan bekostiging zal zijn, omdat vanaf dat moment de gezamenlijke gemeenten in de streek verantwoordelijk zijn voor de bekostiging. Hoeveel lager is pas in te schatten als duidelijk is hoeveel gemeenten meedoen en hoe de begroting van die streekomroep eruit gaat zien
- Ondanks de kwalitatieve verbeteringen de eigen inkomsten van N1 achterblijven en er een financiële prikkel moet blijven bestaan om de verdere professionalisering, het oprichten van een streekomroep en het verlagen van de bekostigingsbehoefte vanuit de gemeente te realiseren.
- De middelen die we ter beschikking stellen voor lokale media niet alleen ten goede mag komen ten gunste van één organisatie, maar een stimulans moet zijn voor een rijk medialandschap in de regio.

Roept het college op om;

1. De extra financiële bijdrage (C 130.000 euro in 2016, C 180.000 in 2017) aan duidelijke voorwaarden en ijkpunten te verbinden en gefaseerd uit te keren.
2. Ook andere lokale en regionale media dan alleen Nl te betrekken in de samenwerking en het creeren van een rijk medialandschap.
3. In gezamenlijkheid met N1 en andere lokale en regionale media in overleg te treden met de betrokken gemeentes om tot haalbare voorwaarden, ijkpunten en een gefaseerde uitkering te komen.
4. Voor de besluitvorming over de begroting 2017-2020 deze heldere voorwaarden en het aantal ijkpunten verbonden aan een gefaseerde uitkering van de extra financiële bijdrage ter goedkeuring aan de raad voor te leggen.

Motie: Een kroonjaar mag best wat kosten maar niet te veel

1ste indiener: P. Boekhorst (GroenLinks)

De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op 6 juli 2016,

overwegende dat:

- 2016 een prachtig kroonjaar is voor onze stad met talrijke evenementen;
- deze evenementen veelal door bewoners en ondernemers worden georganiseerd;
- hiervoor in de stadsbegroting 2016-2019 een budget van maar liefst 790.000 euro beschikbaar is gesteld;
- ondanks dit forse budget het college halverwege het jaar al een financiële claim neerlegt van 55.000 euro vanwege een dreigend tekort;
- er nog een half jaar resteert om bij te sturen en dit tekort binnen het beschikbare budget op te lossen.

Roept het college op:

in de begroting 2017-2020 de knelpunten voor het kroonjaar 2016 a 55.000 euro binnen het budget op te lossen, zodat een claim voor eenmalig geld van tafel gaat.

En gaat over tot de orde van de dag,

Motie: **Nijmegen kan nóg groener**
1ste indiener: L. Westerveld (GroenLinks)

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- een groene buurt bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid van mensen;
- Nijmegenaren bij internetpeilingen en inspraak massaal kiezen voor een groene omgeving;
- vergroening van de stad een voor bewoners én bezoekers aantrekkelijke vorm van citydressing is;
- er plannen zijn om centrum en stationsplein te vergroenen en de binnenstad autoluw te maken, maar het nog jaren kan duren voor deze plannen zijn gerealiseerd;
- tijdelijk groen een mooie manier is om die termijn te overbruggen.

Constaterende dat:
- in andere steden goede ervaringen zijn met pop-up parken;
- deze parken een uitstekende oplossing zijn om delen van de stad tijdelijk te vergroenen totdat permanente aanpassingen zijn gemaakt.

Roept het college op:
- een deel van het bedrag van 175.000 euro voor citydressing uit de zomernota te investeren in pop-up parken op Kelfkensbos, de Burchtstraat en het Stationsplein;
- zo snel mogelijk te starten, zodat de eerste pop-up parken in het voorjaar van 2017 staan.

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dat brengt ons bij de volgende bijdrage en die is van de fractie van Gewoon Nijmegen. De heer Klein Hemmink zit er helemaal klaar voor.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Ik zal wel moeten als de grote leider niet aanwezig is, om het maar zo te stellen.
De zomernota. Bij het doorlezen van de zomernota komt vooral naar voren dat de huidige coalitie weinig nieuwe initiatieven toont voor en in de stad. Eerder is het een beleid om er vooral voor te zorgen dat de boot blijft drijven en dat rustig wordt doorgevaren. Nieuwe initiatieven worden niet echt genomen door dit college of door de coalitiepartijen in gang gezet. Ze zijn gauw tevreden en zijn erg blij met hetgeen gerealiseerd is en wordt. Veel zaken zijn al in vorige coalitieperiodes in gang gezet; ze hoeven alleen nog maar uitgevoerd te worden. Inderdaad, dat moet Gewoon Nijmegen zeggen, dat doet deze coalitie wel, maar verder is er weinig daadkracht aanwezig om nieuwe initiatieven in gang te zetten. Gemiste kansen; jammer.
Gelukkig is de recessie op haar retour en krijgt men de wind weer wat mee. De huizenmarkt trekt aan en de verliezen in de verschillende grote grondexploitaties kunnen daardoor beperkt blijven. Wel moeten we vaststellen dat van het extra realiseren van woningen met een lage huurprijs tot nu toe weinig of niets terecht is gekomen. Grote woorden, maar weinig daden van deze coalitie tot op heden. We zijn nu ruim over de helft van de periode, maar Gewoon Nijmegen heeft nog geen enkele extra huurwoning gerealiseerd zien worden door deze coalitie. We hebben wel de SP-dromen mogen horen van initiatieven tot extra woningbouw die al gauw in rook opgingen. We zien nu alleen maar dat deze coalitie de verantwoordelijkheid hierin vooral bij de woningbouwverenigingen legt. Die doen het niet; die zijn in gebreke gebleven; het is hun schuld. Zorg ervoor dat, als je deze eisen stelt, je ook de randvoorwaarden schept voor deze mogelijke taak die je toewijst aan deze woningcorporaties. Hier is nog iets te winnen voor het college. Het stadsbestuur legt het aangehaalde Chinese gezegde mooi uit. Het Nijmeegse bestuur waait niet met alle winden mee, bouwt molens, houdt koers maar is niet krampachtig; we ademen mee met de stad. Gewoon Nijmegen zou het wat meer willen vertalen naar: we waaien met de diverse winden mee, we vieren wat en we zorgen ervoor dat de boot niet zinkt en blijft varen.
In het voorstel aan de raad zijn wat storende fouten geslopen. Het lijkt ons goed om geen € 0,55 toe te voegen aan de saldireserve maar wel 0,55 miljoen euro en de grondslagen en uitgangspunten in de

jaren 2017 tot 2010 niet toe te passen, maar die van 2017 tot 2020. Dat is een beetje slordig voor een wethouder Financiën.
Nijmegen profileert zich als een zorgzame stad, hetgeen wij graag onderstrepen. Ons bekruipt echter het gevoel dat bij dit onderwerp vooral ernaar gekeken wordt dat het niet te veel mag kosten en dat er op besparingen wordt gestuurd. Het lijkt ons dat, als kinderen en jongeren behandeld moeten worden, dit tijd nodig heeft en dat we niet eenvoudig in onze contracten afspraken kunnen maken dat de opnames minder en korter moeten worden. Het is een theoretische benadering en zal niet tot een betere opvang leiden. Dit moet anders. Gelukkig heeft de praktijk al uitgewezen dat het anders moet en het college is druk bezig om het roer om te gooien en de juiste vaarweg te nemen.
Natuurlijk dienen wij asielzoekers en oorlogsvluchtelingen op te vangen, maar dat betekent niet dat wij geen aandacht moeten hebben voor de huisvesting van jongeren en ouderen. Deze dreigen tussen wal en schip te vallen in deze zomernota, terwijl de groep ouderen groeiende is. Wij vragen het college dan ook om op korte termijn met een duidelijke visie en een plan van aanpak te komen om de vraag naar goede ouderenhuisvesting en jongerenhuisvesting te realiseren in alle woonwijken van Nijmegen, zodat ouderen en jongeren in hun eigen wijk kunnen wonen en leven waarbij op een efficiente wijze tevens de benodigde zorg kan worden geleverd aan de ouderen.
Het college onderneemt een poging in de zomernota, maar een concrete realisatie van – zoals men dat zo mooi zegt – gewenste versnelling van de woningbouw is het niet. Men is vooral gefocust op verkoop van bouwkavels in de Waalsprong en het Waalfront, maar daadwerkelijk concrete planontwikkelingen in de sociale woningbouw blijven ver achter. Nijmegen heeft behoefte aan sociale woningbouw, niet alleen in deze twee ontwikkelingsgebieden van de stad maar zeker in de bestaande stad en bestaande woonwijken. Laat dit onderwerp een uitdaging zijn voor dit college.
Leefbaarheid gaat ook samen met goede voorzieningen, voorzieningen die op dit moment nog steeds ontbreken in de Waalsprong. Gewoon Nijmegen vraagt daarom aan het college om extra spoed voor de realisatie van winkels in de Waalsprong. Winkelvoorziening is immers een van de eerste voorwaarden voor een leefbare wijk.
Dat dit college voorstelt om een jongerenruimte in Nijmegen–Noord pas in de begroting van 2020 op te nemen, is een misser. Haal dit naar voren, college.
De binnenstad verdient onze aandacht en niet alleen wat betreft de bereikbaarheid. Op dit moment is een werkgroep bezig om de bereikbaarheid voor voetgangers, fietsers en consumenten te onderzoeken. De plaats van de auto dient daarin ook meegenomen te worden en ook de plaats van het openbaar vervoer. Wil men een bruisende binnenstad, dan dient deze ook goed bereikbaar te zijn. Dit college richt zich hierbij vooral op het uitbannen van de auto. Wil je dit bereiken, dan zul je een goed alternatief moeten ontwikkelen waarbij men gemakkelijk in en uit de binnenstad kan komen. Dat dit wordt opgelost met een zelfrijdend treintje van de Waalkade naar de binnenstad, lijkt ons niet het geval. Misschien moeten we in Nijmegen eens niet volgens de traditionele paden denken en serieus de mogelijkheid onderzoeken om een Nijmeegse variant van een metro te ontwikkelen die gedeeltelijk ondergronds en bovengronds rijdt en alle hotspots zoals de universiteit, het centrum, de Waalsprong etc. met elkaar verbindt. Je kunt dan met een gerust hart de binnenstad autovrij maken, bussen weren uit de binnenstad etc. etc. Dat zal zeker een grote bijdrage leveren aan het Nijmegen energieneutraal maken en ook dat we de toegankelijkheid van de stad kunnen waarborgen. Nee, we dienen hiervoor geen motie in, maar we leggen het wel op tafel. Het zal een uitdaging zijn om deze handschoen op te pakken. Wij nodigen u uit om dat samen te doen.
In de voorliggende zomernota maakt Gewoon Nijmegen zich zorgen over het verschuiven van lasten en kosten richting de toekomst. We zijn er niet voor om dit te doen. Tevens valt ons op dat dit college een voorschot neemt op een mogelijke grotere bijdrage uit Den Haag, terwijl die zeker nog niet vaststaat. We waarschuwen hiervoor en vinden het niet verstandig om hierop een voorschot te nemen.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u zeer. Dat brengt mij bij de volgende spreker. Dat is namens de PvdA-fractie de heer Zwart. Terwijl hij naar het spreekgestoelte gaat, kan ik nog even een vraag aan de heer Boekhorst stellen. U had een heel stapeltje moties ook op papier ingediend, maar de motie met de titel ‘Nu vooruit met dat verkeer’ en dan hebt u het volgens mij ook over de Dorpensingel, heb ik u niet horen noemen. De vraag is of u die motie beschouwt als ingediend of niet.

Dhr. ***Boekhorst***: Laten we dat maar doen; graag.

Motie: En nu vooruit met dat verkeer!
1ste indiener: P. Oomen (GroenLinks)
De raad, bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- op 6 juli 2011 het raadsbesluit `Dorpensingel Oost' door de gemeenteraad is vastgesteld;
- de Dorpensingel nog niet is aangelegd en dat er nog een groot financieel gat is;
- lobby om dit gat te dichten een verdere vertraging van jaren zal opleveren;
- het sluipverkeer door Lent fors kan toenemen wanneer het groot onderhoud aan de Waalbrug begint en dat het verminderen hiervan dus snel gerealiseerd moet worden;
- tijdens de spits het verkeer aanzienlijk toeneemt en dat deze toename voor een groot deel bestaat uit schoolgaande kinderen (een kwetsbare doelgroep).

Constaterende dat:
- de colleges van B&W van Nijmegen en Lingewaard inmiddels een goedkopere variant in bestudering hebben (de Ressense variant), waarover bestuurlijke consensus is en waarvoor direct middelen ter beschikking zijn;
- deze variant op zeer korte termijn al gerealiseerd kan worden.

Spreekt uit dat:
Het onverantwoord is nu opnieuw op een lobby te wachten en dat er nu direct overgegaan moet worden op het verbeteren van de verkeersstructuur in Lent.

Roept het college op:
1. snel met een plan te komen dat op breed bestuurlijk draagvlak kan rekenen, teneinde de verkeersstructuur in Lent nog voor 2018 te verbeteren;
2. met bewoners, ondernemers en vertegenwoordigende organen uit Bemmel, Ressen en Lent in gesprek te gaan over de definitieve inrichting;

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***voorzitter***: Dan is die motie ook ingediend. De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Dank u wel, voorzitter. De PvdA-fractie is blij met de duidelijke koers en het realisme dat uit deze zomernota spreekt. We hebben als gemeente al meerdere malen vanuit de Provincie complimenten gekregen voor de vasthoudendheid waarmee de voorgenomen bezuinigingen daadwerkelijk gerealiseerd worden. Het gaat hier om bezuinigingen die het vorige college heeft afgesproken maar die dit college moet uitvoeren en dat laatste is misschien nog wel lastiger dan het eerste. Ook uit deze zomernota blijkt dat we als gemeente hier vaste koers houden. Dat is een groot compliment waard voor het college en uiteraard ook voor het ambtelijk apparaat dat de afspraken met ijzeren discipline nakomt.
Er wordt in deze zomernota terecht gesproken over grote financiële uitdagingen, met name vanwege de sterk fluctuerende rijksbudgetten in het sociale domein. Er hangt ons ook nog een regionale programmering werklocaties boven het hoofd die ons waarschijnlijk geld gaat kosten. Het stelt ons gerust dat het college altijd heeft aangegeven vast te houden aan een sluitende begroting en een behoedzame inschatting van risico's. Wij verbazen ons echter wel over de keuzes die het college de laatste tijd gemaakt heeft op dit punt. Zo heeft het college al eerder dit jaar besloten om 1 miljoen euro te bezuinigen op de bijzondere bijstand. Wij vinden het niet wijs om te bezuinigen op de meest kwetsbare groep in de Nijmeegse samenleving. Op ons initiatief heeft het college deze maatregel al eerder opgeschort. Via een motie, die ik graag indien, roepen wij het college nu op om deze bezuiniging definitief terug te draaien. Daarbij sluiten we aan bij het advies van de cliëntenraad. Het was een heel reëel advies waarin zelfs enkele mogelijkheden worden genoemd voor een efficiëntere aanpak. Wat ons betreft, kan het college met die mogelijkheden aan de slag maar de bezuiniging van 1 miljoen euro op de bijzondere bijstand draaien we met deze motie graag terug. Het voorstel wordt overigens ook ingediend door andere coalitiepartijen.
Ook een bezuiniging op het budget om mensen aan het werk te helpen, vindt de PvdA-fractie onverstandig. Op het gebied van re-integratie staan we nog voor tal van uitdagingen, zoals het realiseren van banen voor arbeidsgehandicapten en voor statushouders. Ook de integratie van Breed en het WerkBedrijf gaat misschien nog geld kosten. Het aan het werk helpen van mensen die niet zelfstandig

in hun levensonderhoud kunnen voorzien, kost nu eenmaal geld en dat is geld dat wat ons betreft altijd goed besteed is.
Ik wil dan enkele dingen zeggen over het WerkBedrijf. We mogen in onze regio trots zijn op het WerkBedrijf dat we de laatste jaren uit de grond hebben gestampt. Afgelopen januari is de integratie met Breed afgerond. We lopen met ons WerkBedrijf duidelijk voorop in Nederland, met name door de heel hechte samenwerking tussen de gemeenten in de regio. Er is ook een duidelijke filosofie die door deze raad breed gesteund wordt, namelijk: de vraag van werkgevers staat centraal bij alles wat het WerkBedrijf doet. Dat is terecht, want het zijn werkgevers die uiteindelijk mensen aan het werk kunnen helpen. We mogen in Nijmegen heel blij zijn met de actieve groep ondernemers die bereid is haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Vorige week waren we uitgenodigd bij een ontbijt van het Economisch Collectief Nijmegen, waarbij enkele raadsleden aanwezig waren. Dat collectief zet zich – op eigen initiatief – vrijwillig in om statushouders aan het werk te helpen. Met een WerkBedrijf dat in de startblokken staat en met actieve werkgevers moet het lukken om de komende tijd meer mensen aan het werk te helpen. De filosofie die we hebben vastgesteld, moet zich gaan uitbetalen. Het is nu dan ook de tijd om te gaan oogsten. Wij vinden het reëel dat dit de komende tijd ook financiele voordelen gaat opleveren. We willen niet het onmogelijke vragen van het WerkBedrijf, maar wel om het minimaal net zo goed te doen als de rest van Nederland. Daarom zijn de bezuinigingen op werk en inkomen niet nodig. We vragen het college om de raad periodiek op de hoogte te houden van de ontwikkelingen – inhoudelijk en financieel – en wat ons betreft zou dat voor het eerst bij de behandeling van de begroting kunnen. Daar vragen we ook om in de zojuist genoemde motie.
Voorzitter, dan kom ik op een ander onderwerp met als kopje ‘De ombudsman’. In de zomernota maakt dit college terecht opnieuw opmerkingen over de nieuwe rol van de gemeentelijke overheid en de hierdoor veranderende verhouding tussen gemeente en bewoners. Nu deze verhouding verandert, is het niet meer dan logisch dat bewoners ergens terechtkunnen als zij tegen problemen aan lopen. Bij een grotere rol van de lokale overheid, hoort ook een volwassen ombudsfunctie. Wij willen dan ook per motie aan het college vragen om de meerwaarde van een ombudsfunctie te onderzoeken en daarbij ook te kijken naar de manier waarop we het nu doen. We hebben een abonnement op de landelijke ombudsman, maar daar wordt weinig gebruik van gemaakt. Er zijn misschien ook wel andere opties. We willen graag aan het college vragen om te onderzoeken welke meerwaarde een ombudsfunctie heeft. Wij geloven zeker in de meerwaarde van die ombudsfunctie, juist gezien die veranderende verhouding tussen overheid en bewoners. Ik heb daar dus een motie voor ingediend. Volgens mij zijn alle moties al rondgedeeld; dat gaat dus in een keer.
Dan het thema diversiteit, een thema waar we hier in de raad al vaker over gesproken hebben. In de zomernota spreekt het college terecht over het streven naar een ongedeelde en inclusieve stad. De PvdA-fractie steunt dat streven voor 100% en vraagt in dat verband ook aandacht voor de ontwikkeling van de diversiteit binnen de eigen organisatie – het personeelsbestand – maar ook binnen de instellingen waar de gemeente veel mee samenwerkt. De gemeenteraad dringt hier al jarenlang op aan. Er gebeurt ook veel en in het voorstel voor de W4 worden er ook dingen over genoemd. Wij vinden het echter belangrijk dat hier meer op gestuurd wordt, dat we meer de vinger aan de pols kunnen houden. We hebben dan ook een motie ingediend waarin we het college oproepen om hier actiever op te sturen en de raad periodiek op de hoogte te stellen van de vorderingen.
Het thema verduurzaming. Verduurzamen van onze woningvoorraad is een streven dat volgens mij iedereen in deze raad omarmt. Bij de prestatieafspraken met de woningcorporaties is het een belangrijk onderwerp. Ook voor huiseigenaren zijn er tal van mogelijkheden om gebruik te maken van subsidies. Op de Brakkenberg zijn ondertussen heel wat groene daken te vinden, mede mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen. Wij vinden het belangrijk dat alle inwoners van Nijmegen gestimuleerd worden om hun huis te verduurzamen. De PvdA-fractie wil dan ook graag dat huurders hiertoe individueel gestimuleerd worden, ook als corporaties misschien weinig doen of als huurders in een private huurwoning wonen. We willen het college per motie vragen hier voorstellen voor te ontwikkelen.
Dan het laatste onderwerp, voorzitter, de Dorpensingel. In de zomernota lezen wij dat het college onderzoek doet naar de zogeheten Ressense variant van de Dorpensingel. Wij hebben eerder gesteld dat er een raadsbesluit ligt dat de Dorpensingel-Oost er moet komen en dat is zonder tegenbericht het standpunt van de gemeenteraad. Dat is ook het standpunt waarvan wij verwachten dat het college dat gaat uitvoeren. De Dorpensingel-Oost is naar de mening van de PvdA-fractie de beste oplossing voor het verkeersprobleem in Nijmegen-Noord. Als er een financieel probleem is, dan moeten we dat oplossen. Het is van groot belang voor de Waalsprong dat we hier niet voor suboptimale oplossingen

gaan om zo een klein financieel voordeel te behalen. Iedere lobby die vanuit de gemeenteraad en vanuit andere gemeenten gehouden kan worden om hiervoor steun te krijgen, zullen wij steunen. Wij steunen dan ook én de motie van D66 én de motie van de SP. Wij vinden het van belang om de Dorpensingel te realiseren waartoe we ook onze eigen partijgenoten in de Staten zullen oproepen. Zo nodig moet er ook extra Nijmeegs geld bij, want die Dorpensingel-Oost is voor de stad, voor de Waalsprong en voor Nijmegen het allerbeste.
Daar wil ik het bij laten.

Motie: Geen bezuiniging op werk en inkomen
1ste indiener: R. Zwart (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, bijeen op 6 juli 2016,
overwegende dat:
- het college in de Zomernota voorstelt een bezuiniging van € 1 miljoen door te voeren op de bijzondere bijstand (vergoeding voor duurzame gebruiksgoederen);
- het college in de Zomernota voorstelt om € 1 miljoen te bezuinigen op het re-integratiebudget;
- de cliëntenraad in zijn advies (juni 2016) de voorgenomen bezuiniging op de bijzondere bijstand grotendeels afwijst, o.a. met het argument dat de Nijmeegse vergoedingen hiermee onder de Nibud-norm komen;
- het regionaal WerkBedrijf in de startblokken staat om samen met regionale werkgevers zo veel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen.

Roept het college op om:
- de voorgestelde bezuiniging op de gebruikskosten voor duurzame gebruiksgoederen te schrappen, in lijn met het advies van de Cliëntenraad;
- de korting op het re-integratiebudget van 1 miljoen euro te schrappen;
- dit te dekken door meer inzet op het beperken van de instroom en het vergroten van de uitstroom, waarbij we op een respectvolle en stimulerende manier met mensen blijven omgaan;
- bij de behandeling van de Stadsbegroting 2017-2020 (oktober 2016) een voorstel aan de raad aan te bieden met duidelijke financiële doelstellingen alsmede mogelijke oplossingen bij het niet realiseren van de beoogde doelstellingen.

Toelichting
Nijmegen heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in een regionaal WerkBedrijf. Hiermee loopt Nijmegen voor op andere regio's. Het is reëel om hiervan de komende tijd effecten te verwachten in de vorm van een verhoogde uitstroom.
De Cliëntenraad Participatiewet heeft in zijn advies over kortingen op de bijzondere bijstand aangegeven dat een besparing van 10% op het totale budget wellicht mogelijk is. Het college wordt gevraagd deze mogelijkheid te onderzoeken en zo mogelijk uit te voeren.

Motie: Zeg, ken jij de ombudsman?
1ste indiener: R. Zwart (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, bijeen op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- veel burgers voor hun wettelijke rechten en ondersteuning afhankelijk zijn van de gemeente;
- er de laatste twee jaar bij de gemeente Nijmegen een paar duizend klachten en bezwaren zijn binnengekomen betreffende het sociale domein (zorg en inkomen);
- dat het hebben van een gemeentelijke ombudsfunctie wettelijk verplicht is.

Overwegende dat:
- een stap naar de rechter voor het afdwingen van rechten en gemeentelijke steun voor veel mensen een drempel is waardoor mogelijk wettelijke rechten niet worden verkregen;
- er door de decentralisaties veel beslismacht bij de gemeente is komen te liggen (die diep ingrijpt in de dagelijkse praktijk van kwetsbare mensen) die vraagt om een voldoende tegenmacht;
- de huidige invulling van de ombudsfunctie onvoldoende leeft bij Nijmegenaren gezien het lage aantal (2014: 24 en 2015: 75) klachten (op dit moment is Nijmegen aangesloten bij de landelijke ombudsman);

- een ombudsfunctie bezwaren van burgers voortijdig kan ondervangen waardoor langlopende klachtenprocedures kunnen worden voorkomen;
- een lokale ombudsman beter bekend is met praktijk van de Nijmeegse gemeentelijke instellingen dan een landelijke waardoor die effectiever kan optreden.

Roept het college op om:

onderzoek te doen naar de meerwaarde van een onafhankelijke en adequaat toegeruste ombudsfunctie en de Raad hierover voor het einde van het jaar te informeren.

Toelichting

Algemeen

Per 1-1-2015 heeft een grootscheepse decentralisatie in het sociaal domein plaatsgevonden (WMO, Jeugdwet en Participatiewet). De behoefte van burgers aan een onafhankelijk partij (die ook goed de wegen kent binnen de gemeentelijke instantie) bij conflicten met de gemeente (en gemeentelijke instanties) is groter dan ooit. De ombudsman heeft een goede reputatie bij burgers en kan mede hierdoor deze rol vervullen.

Wat doet een ombudsman?

De Gemeentelijke Ombudsman behandelt klachten over instanties en personen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Het is een onafhankelijk instituut dat de gemeente gevraagd en ongevraagd van (bindend) advies voorziet. Daarmee biedt de ombudsman niet alleen een luisterend oor maar is hij of zij ook in staat om te kijken naar oplossingen en om gemeente raden beleidsmatig en procedureel te adviseren over het aanpassen van de regelgeving.

Dekking

Financiële dekking voor het voorstel kan gevonden worden in het overschot dat is ontstaan door het landelijk schrappen van de ouderbijdrage Jeugd. Daarbij moeten ook de kosten voor het huidige landelijke ombudsabonnement (33K) worden meegenomen.

NB: de kosten van een gemeentelijke ombudsman kunnen (deels) worden terugverdiend doordat een ombudsman kosten kan ondervangen. Aannemelijk is dat er kosten kunnen worden bespaard op 1. langlopende gemeentelijke (juridische) procedures 2. de inhuur van externe onderzoeksbureaus en 3. De verbeterde beleidsuitoefening na tussenkomst van de ombudsman waardoor minder klachten te verwachten zijn (raakt aan punt 1).

Adequate inrichting

De toegevoegde waarde van de gemeentelijke ombudsman (bijv ten opzichte van bestaande reguliere klachtencommissies) is sterk afhankelijk van 1. een voldoende bemensing (inclusief competenties, ervaring en opleiding), 2. de positionering binnen de gemeentelijke organisatie en 3. de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die zij meekrijgt. Voor een vergelijk van een dergelijk robuuste functie kan de Nijmeegse Rekenkamer als voorbeeld worden gesteld.

Motie: **Divers is sterk**

1ste indiener: A. Selman (PvdA)

De raad van de gemeente Nijmegen, bijeen op 6 juli 2016,

constaterende dat:

- Het belang van diversiteit benadrukt wordt in het coalitieakkoord 2014-2018.
- In het coalitieakkoord een coördinerend wethouder is aangesteld om diversiteit in het programma Zorg en Welzijn en binnen de gemeente Nijmegen hoog op de agenda te zetten.
- De gemeente Nijmegen en alle gesubsidieerde instellingen een afspiegeling moeten zijn van de samenleving.
- We met ons aanbod zo veel mogelijk bewoners willen bereiken.
- Diversiteit een positieve invloed heeft en zorgt voor een inclusieve samenleving.

Overwegende dat:

- Diversiteit nog steeds onvoldoende aanwezig is binnen veel instellingen en organisaties waar de gemeente mee samenwerkt.
- Diversiteit opgenomen is in de prestatieafspraken met meerdere instellingen (o.a. zorg en welzijn, onderwijs, en woningcorporaties), zonder consequentie bij het niet nakomen van de afspraken hieromtrent.

Spreekt uit:
Dat een vertegenwoordiging van de raad in gesprek gaat met de instellingen om de problematiek van dit thema verder uit te diepen en mogelijke oplossingsrichtingen te formuleren.
Roept het college op om:
1. In het najaar met een concreet voorstel over diversiteit en de monitoring daarvan naar de raad te komen.
2. In dit voorstel duidelijke doelstellingen te formuleren.
3. De raad periodiek hierover te informeren.

Motie: **Verduurzaam samen**
1ste indiener: G. Schellekens (PvdA)
De gemeenteraad, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- Nijmegen in 2045 energieneutraal wil zijn.
- In 2015 zo'n 59% van de huishoudens in een huurwoning (sociaal of particulier) woont.
- In de Zomernota de interventies voor verduurzaming uitsluitend gericht zijn op corporaties en woningeigenaren.

Overwegende dat:
- Er vele Nijmeegse huurders willen bijdragen aan onze ambitie om energieneutraal te worden.
- De mogelijkheid om duurzaam te wonen niet afhankelijk mag zijn van inkomen of het eigenaarschap van een woning.
- De verduurzaming van huishoudens niet uitsluitend afhankelijk moet zijn van de bereidheid en keuzes van de woningcorporaties.
- De balans tussen interventies voor verduurzaming voor huurders en eigenaren in de Zomernota niet overeenkomt met de daadwerkelijke verhouding.

Roept het college op om:
1. Met voorstellen te komen die huurders in staat stellen zelfstandig te verduurzamen, onafhankelijk van de corporaties, en hoe de gemeente hierin gaat faciliteren.
2. Te inventariseren welke regelgevingen bij corporaties in de weg zit voor huurders om zelfstandig te verduurzamen en hier met de corporaties het gesprek over aan te gaan.

De ***voorzitter***: Dan dank ik u. Ik moet u er even op attenderen dat de ondertekening bij de motie 'Verduurzaam samen' nog is geschied door mevrouw Schellekens, maar iemand die niet aanwezig is kan geen motie indienen. Ik neem aan dat u dat zo meteen wel even zult corrigeren.

Dhr. ***Zwart***: Het is mijn handtekening, maar er staat de naam van mevrouw Schellekens.

De ***voorzitter***: Dan gaan we dat helemaal checken. Dit wordt een ID-check. Meneer Van Hooft, als dit in de stadswinkel gebeurde, dan was het al … Nu vertrouwen we erop.
Dank u wel. Dat brengt ons dan bij de bijdrage van de CDA-fractie, de heer Buck.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter, voor de tweede keer bespreekt deze raad een zomernota en dat in een zomer die nog maar langzaam op gang wil komen. Terwijl ik dat schreef dacht ik: dat kan ook een heel goede metafoor zijn voor dit college, dat zeer moeilijk doorbrekende zonnetje achter de wolken. Het afgelopen jaar heeft het CDA bij het behandelen van de financiële stukken van het college altijd gepleit voor het maken van duidelijke keuzes in moeilijke tijden. Bij het maken van die keuzes zijn we dit jaar bijzonder geholpen én door de groot opgezette inspraak hier op het stadhuis én door de rondes die de Rabobank organiseerde in de regio onder de noemer 'Rijk van Nijmegen 2025'. Het laat de kracht zien van de samenleving. Het is ook die kracht die we moeten gebruiken als we vanavond hier in de raad besluiten nemen.
De zomernota geeft echter blijk van twee dossiers die extra capaciteit vergen. Dat betreft allereerst het BUIG-budget en daarnaast het vluchtelingenvraagstuk. Op dat eerste kom ik later nog terug en bij het vluchtelingenvraagstuk is het CDA van mening dat het goed is dat de gemeente Nijmegen haar verantwoordelijkheid neemt. Het CDA is ook gelukkig dat we daarbij voor een groot deel aanspraak kunnen maken op middelen die het Rijk daarvoor beschikbaar stelt. Het CDA is tegelijkertijd teleurge-

steld in de greep die dit college voor het komend jaar opnieuw meent te moeten doen in de saldireserves. Zorgvuldig weggezet geld om bijvoorbeeld risico's in de Waalsprong af te dekken is niet bedoeld om besluiteloosheid weg te werken. De verwachtingen voor de jaren na de komende gemeenteraadsverkiezingen zijn mooi, maar nemen de onzekerheid die nu vandaag de dag boven ons hoofd hangt nog steeds niet weg.
Voorzitter, we zijn halverwege de rit; de raad én het college zitten op de helft van hun bestuursperiode. Dat is per definitie het moment om kort stil te staan en de balans op te maken. Willen we op deze route onverdroten vooruit of nemen we misschien een afslag extra om sneller op onze bestemming te komen? Wat we ook doen, voor het CDA zijn drie thema's van elementair belang. In onze stad moet volop de ruimte zijn voor verenigingen en vrijwilligers, onze stad moet een bereikbare stad zijn en leefbaarheid moet in alle Nijmeegse wijken centraal staan. Samengevat, dat blijkt ook uit de initiatieven in de stad die ik eerder al noemde: de samenleving leidt ons als overheid de weg en het is mooi als wij als overheid ook die weg volgen.
Het eerste thema dat ik noemde, is ruimte voor verenigingen en vrijwilligers. Het CDA is blij met de investeringen van het college op het gebied van sport, cultuur en zorg. Vooral wat de sport betreft, zien wij uit naar een uitwerking van het sportbeleid in de nota's die dit najaar volgen. Bij de invulling van het beleid zijn er voor het CDA drie speerpunten. Allereerst een goed vervangingsprogramma voor sportaccommodaties, begrijpelijke onderhoudsplannen en een heldere visie op de positie van verenigingen die steeds belangrijker worden in onze samenleving over tien jaar.
Naast vrijwilligers bij onze sportverenigingen vragen we uiteraard ook aandacht voor bijvoorbeeld de vele mantelzorgers in onze stad. We hebben het daar bij de stadsrekening al over gehad. In het komend jaar moeten we bekijken hoe we het mantelzorgcompliment weer maximaal kunnen inzetten. Het initiatief daartoe van GroenLinks steunen we dan ook. Daarnaast is het ook goed om bijvoorbeeld te kijken naar de positie van gespreide zorg in Nijmegen. De VVD en het CDA zullen daarvoor samen het initiatief nemen in het jaar dat voorligt.
Naast ruimte voor verenigingen en vrijwilligers, is een bereikbare stad eveneens een belangrijk thema voor het CDA. Op het gebied van een bereikbare stad staat bij het CDA al sinds heel wat jaren één thema prominent op de agenda, namelijk de aanleg van de Dorpensingel-Oost. Nogmaals, we kunnen daarover lang debatteren, maar we kunnen er ook heel simpel over zijn: een raadbesluit dat democratisch genomen is, dient uitgevoerd te worden. De inwoners van Lent en Ressen mogen niet de dupe zijn van een wisselende meerderheid of wisselende opvattingen in onze raad. Welke oplossing ook gekozen wordt, zij moet gedragen worden door de inwoners. De inwoners wijzen ons de weg. De weg die de inwoners hebben gekozen, is ook de weg die wij als raad in het verleden hebben gekozen en dat is de Dorpensingel-Oost. Daarom willen wij ons ook niet neerleggen bij het besluit dat het college nu neemt en roepen we, samen met D66 en andere partijen, op om nu toch echt werk te maken van de aanleg van de Dorpensingel.
Dan het derde thema: levendige wijken. In dit kroonjaar, in dit jubeljaar, staan onze wijken centraal. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan vijftig jaar Dukenburg, dat op vele momenten door het jaar gevierd wordt, maar toch ook zeker aan de ontwikkeling in het Waalfront en de Waalsprong waar heel veel mensen inmiddels een nieuw huis gaan bewonen. Dit college heeft daarnaast ook gekozen voor inzet op de binnenstad. Dat is niet ten onrechte. Het centrum van onze stad is een visitekaartje van Nijmegen en daar horen bedrijvigheid en leefbaarheid hand in hand te gaan in plaats van leegstand en verpaupering. Het CDA is daarom ook een groot voorstander van investeringen in onze binnenstad, met name als dat geld bestemd is voor bewonersinitiatieven en de ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf. Daarom was onze verbazing groot toen we lazen dat dit college 100.000 euro wil investeren in onderzoek naar een zelfrijdend busje dat de Grotestraat op en neer gaat rijden. Moet onze binnenstad bereikbaar zijn? Absoluut. Daarom zijn we zo blij dat we op dit moment een lift bij de Veerpoorttrappen hebben, waar we als CDA ook jaren voor gepleit hebben, dat er een prachtige geleidelijke en natuurlijke route is naast de oostelijke Waalkade, onze stad omhoog. Laten we overigens ook niet het CDA-initiatief van vier jaar geleden vergeten om het zonnetreintje meer te laten rijden tussen de Waalkade en het stadscentrum. Een zelfrijdend busje waar maar weinig mensen kunnen in- en uitstappen, voegt aan dat aanbod helemaal niets toe. Laten we wel wezen. Met 100.000 euro die het college hierin wil investeren – overigens heeft de verantwoordelijke wethouder dit omschreven als een hobby van hem – krijgen we niet eens dat busje. We krijgen een onderzoek, dat overigens niet door onze eigen universiteit wordt uitgevoerd maar door de universiteit in Delft, naar de mogelijkheden voor het busje als het busje er mogelijk komt. Voorzitter, 100.000 euro investeren in 'busje komt zo' ziet het CDA niet

zitten. We dienen daarom een amendement in om ervoor te zorgen dat geld dat bestemd is voor onze binnenstad ook in de binnenstad terechtkomt en niet in Delft voor leuke hobby's.
Voorzitter, bij een leefbare stad hoort ook dat iedere Nijmegenaar een actieve rol kan spelen in de samenleving. Dat geldt dus ook voor 50+'ers. In een arbeidsmarkt die onder druk staat, zien we dat zij steeds vaker het slachtoffer dreigen te worden. Het is niet eenvoudig om daar goed beleid op te maken, daar zijn wij ons terdege van bewust. We dienen daarom vandaag een motie in die niet is bedoeld als kritiek op het huidige werkbeleid, maar als aanvulling en een steun in de rug voor het college om het college aan te zetten werk te blijven maken van een goed en integraal arbeidsmarktbeleid voor 50+'ers. Ik vermoed dat het college zal zeggen dat wij niet aan doelgroepenbeleid doen, wat ik op zich een begrijpelijk streven vind. Ik snap heel goed dat we mensen individueel van werk naar werk willen begeleiden, maar als het gaat over starters en als het gaat over jonge mensen, dan proberen we het wel zo goed mogelijk te doen. Met name bij 50+'ers, bij mensen die vaak ook langdurig werkloos zijn, weten we dat een collectieve aanpak vaak goed werkt. Ik vind dat we als stad bereid mogen zijn om daar werk van te maken. We vragen niet om extra geld. We vragen niet om een enorme beleidswijziging. We vragen om een kleine inzet om ervoor te zorgen dat de mensen die het nodig hebben gemakkelijker aan het werk kunnen komen.
Voorzitter, tot slot sta ik graag stil bij de bezuinigingen die dit college wenst door te voeren in het BUIG-budget. Vanaf deze zijde is het college meermaals gewaarschuwd voor de tegenvaller op dat gebied. Tegelijkertijd lezen we in de zomernota dat er miljoenen euro's worden bezuinigd op mensen die het naar het idee van het CDA het moeilijkst hebben in de samenleving. Naar het oordeel van het CDA moet de overheid juist een vangnet zijn voor mensen die om welke reden dan ook buiten de boot lijken te vallen, maar daarvoor is wel geld nodig. Ik heb in een eerder debat ook al gezegd dat de enige werkende verzorgingsstaat een activerende verzorgingsstaat is. Zonder een fatsoenlijk budget is dat niet mogelijk. Het is zonde dat, als het college dan een keer de besluiteloosheid doorbreekt, dit betekent dat er miljoenen euro's op dit gebied bezuinigd zouden moeten worden. Het CDA is daarom blij met de ingediende motie hieromtrent die we ook zeker zullen steunen omdat deze onacceptabele situatie vandaag nog beëindigd zou moeten worden.
Voorzitter, ik rond af. We leven in een prachtige stad, de oudste stad van Nederland, een prachtige wandelstad, de zomerhoofdstad, zelfs de groenste hoofdstad van Europa, maar boven alles de mooiste stad van Nederland. Laten we de komende jaren gebruiken om de stad nog mooier te maken en als overheid te doen wat we moeten doen. De weg van de samenleving volgen, de samenleving helpen en een vangnet zijn voor mensen die het echt nodig hebben. Als we vrijwilligers en verenigingen de ruimte geven, als we ervoor zorgen dat de stad bereikbaar blijft en als we investeren in levendige wijken, dan gaan we nog vele zonnige zomers tegemoet.
Dank u wel.

Amendement: Geen gehobby
1ste indiener: M.T. Buck (CDA)
De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 6 juli 2016,
constaterende dat:
- in de Zomernota 2016 een bedrag van 100.000€ voor het WEpod-proefproject (pilot) wordt uitgetrokken;
- dit bedrag uitsluitend besteed wordt aan externe onderzoekadviezen.

Overwegende dat:
- het in beginsel niet aan de Gemeente Nijmegen, maar aan marktpartijen, is zulk vooronderzoek te initiëren;
- de reeds bestaande Zonnetrein, de liftinstallatie bij de Veerpoorttrappen en de route langs de Oostelijke Waalkade dit experiment overbodig maken;
- voor het daadwerkelijk laten rijden van de WEpod volgens het College extra provinciaal geld nodig is, waarover nog geen enkele toezegging is gedaan;
- de Nijmeegse binnenstad nog altijd te kampen heeft met leegstand;
- een financiële impuls voor het Transformatiefonds (het midden- en kleinbedrijf in) de binnenstad ten goede zal komen;
- financiële ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf meer bijdraagt aan een bruisende binnenstad dan onzeker geëxperimenteer.

Besluit:

Aan beslispunt 1 van het raadsvoorstel Zomernota 2016 toe te voegen: 'met dien verstande dat het bedrag à 100.000 euro zoals genoemd op pagina 23 en 31 dat bestemd is voor het WEpod-proefproject wordt herbestemd, en wel zodanig dat het aan het Transformatiefonds Bruisende Binnenstad wordt toegevoegd, waarbij het fonds eveneens bijdragen mag leveren aan de relocatie van bedrijven.'

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: **De vergeten kracht van Nijmegen**
1ste indiener: M.T. Buck (CDA)

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 6 juli 2016,

constaterende dat:

- Sinds 2014 de werkeloosheid licht daalt in Nederland.
- Deze dalende werkeloosheidscijfers grotendeels te danken zijn aan het aantal jongeren dat werk vindt.
- De werkeloosheid onder 50-plussers niet is gedaald, maar is blijven stijgen.
- In vergelijking met andere Europese lidstaten, Nederland een relatief hoog aantal inwoners heeft die langdurig werkeloos zijn.
- Een groot deel van deze groep langdurig werklozen ouder is dan 50 (40%).

Overwegende dat:

- Het niet wenselijk is dat nog steeds veel Nijmeegse inwoners boven de 50 langdurig werkeloos zijn.
- Er verschillende initiatieven zijn om deze problematiek aan te pakken.
- Deze initiatieven elkaar zouden kunnen versterken, zodat er één integrale aanpak ontwikkeld wordt om 50-plussers aan een passende baan te helpen.

Roept het College op om:

1. een integrale aanpak te ontwikkelen om de werkloosheid onder 50 plussers te
2. verminderen hierbij gebruik te maken van expertise van verschillende organisaties die hier, al dan niet vanuit de overheid, mee bezig zijn
3. De raad binnen een half jaar te rapporteren over haar bevindingen

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***voorzitter***: Ik dank u. Dan geef ik het woord aan mevrouw Grutters namens de Stadspartij DNF.

Mw. ***Grutters***: Voorzitter, ik weet niet of u allen even bekend bent met Nijmeegse artiesten en Nijmeegse liedjes die wij als Stadspartij uiteraard een warm hart toedragen. Onlangs heeft een van die artiesten, Ronnie Ruysdael van voorheen De Sjonnies, een nieuw Nijmegenlied gelanceerd. Hij voegt daarmee een wereldnummer op stadsformaat toe, een nummer waar wij als Stadspartij ontzettend van genieten. In dit nieuwe Nijmeegse lied herhaalt Ronnie Ruysdael meermaals de legendarische zin: waar de oudste stad nieuw in kan zijn. Dat zijn we. We zijn zelfs zo vernieuwend dat we niet alleen oudste stad, maar ook kennisstad, health-stad, fietsersstad, summer capital en sinds kort ook green capital zijn. Prachtige titels die ook vragen om een goede geïntegreerde profilering als het gaat om citymarketing. Daar ligt in de komende periode een uitdaging voor het college. Vernieuwend, dat zijn we als Nijmegenaren ook op vele andere gebieden. Nijmegen is een prachtige stad waar veel ruimte is om mooie evenementen te ontwikkelen waarvan we er ook dit jaar al een paar hebben gehad en waarvan er ook nog een paar mooie gaan komen. Prachtige evenementen die ook druk leggen op onze stad. Die ook vragen om een juiste balans tussen horecaondernemers, detailhandel, bezoekers én bewoners. Nijmegen is namelijk niet alleen een place to meet, maar ook een place to live. Een balans die we goed moeten bewaken.
Voorzitter, waar de oudste stad nieuw in kan zijn, betekent voor Stadspartij DNF ook dat we soms de kans moeten creëren om te kunnen vernieuwen. Het is hoopgevend dat Nijmegen als woonstad nog steeds zeer in trek is en dat de woningmarkt verder aantrekt. We hebben in het coalitieakkoord opgenomen dat we in de woningbouwontwikkeling de prioriteit geven aan de Waalsprong en het Waalfront, het nee-tenzijbeleid dat zijn oorsprong vindt in de financiële ontwikkelingen. Uit eerdere debatten constateren de gemeenteraad en de wethouder dat de versoepeling van dit principe wenselijk is. Om die

versoepeling ruimte te bieden, dienen we hierbij samen met de PvdA, GroenLinks, de SP, de VSP en het CDA het amendement 'Iedere wijk is prioriteit!' in. We willen het college de ruimte geven om binnen het thema 'Woon- en groeistad' een uitzondering te kunnen maken voor die stadsdelen waar kwaliteit, leefbaarheid en identiteit in het geding komen.
Voorzitter, waar de oudste stad nieuw in kan zijn, is volgens de Stadspartij DNF ook meer onderling samenwerken, als partijen daarmee processen kunnen versnellen. Bewoners van Nijmegen-Noord vertelden het tijdens de inspraak van de zomernota en ik heb zojuist een mevrouw op de tribune zien zitten. Zij stelden unaniem dat de infrastructuur in Nijmegen-Noord achterblijft op de bebouwing. Een van de discussies hieromtrent is de aanleg van de Dorpensingel. Ik las in officiële stukken dat het eerste plan hierover al dateert van twintig jaar geleden met een zeer vervelende impasse op dit moment. Voor een Dorpensingel is namelijk overeenstemming nodig met de gemeente Lingewaard en cofinanciering van de Provincie. Die zijn er beide nog steeds niet. Pas als die er wel zijn, kunnen wij de procedure starten. Dan zijn we een hele tijd verder en dan ligt die Dorpensingel er nog niet. Daarom doen wij als Stadspartij DNF een beroep op u. We doen een beroep op u als landelijke en regionale partijen om de koppen bij elkaar te steken in het belang van de burgers. Ik hoor van de heer Jetten dat hij daar al mee bezig is, maar ik roep u allen op om u daarbij aan te sluiten en dat ook te doen. Dus de gemeenteraden van Nijmegen en Lingewaard samen. Als die het onderling eens kunnen worden en hun partijen in de Provinciale Staten benaderen, dan start er ook een goede dialoog. Ook dat kost echter tijd. Alle partijen, dat is heel opvallend, zijn het over een ding eens: er moet snel een oplossing komen. De wethouder is inmiddels pragmatisch en komt met alternatieven zodat we op korte termijn kunnen doorpakken. Stadspartij DNF denkt pragmatisch mee, want hier moet en/en gelden. De provinciale partijen moeten aan de slag gaan zodat we op middellange termijn de Dorpensingel niet hoeven op te geven, want ook in de komende jaren zal in Nijmegen-Noord nog heel veel gebouwd worden. Daarom steunen wij én de motie van GroenLinks én de motie van de SP. Wij denken namelijk aan en/en.
Voorzitter, waar de oudste stad nieuw in kan zijn is volgens Stadspartij DNF ook innovatief zijn in het behouden van het oude. Mooie dingen behouden betekent zorgvuldig omgaan met cultuurhistorie; zorgvuldig omgaan met de archeologie. Het is het college gelukt om geld vrij te maken voor bijvoorbeeld de Bastei, maar Nijmegen kent nog zo veel meer verborgen rijkdommen zoals het Krayenhoff, de Romeinse stad in het Waalfront of gewoon bij de Nijmegenaar in de tuin. Daarvoor is een pilot gehouden en uit deze evaluatie blijkt dat er letterlijk mooie archeologische vondsten naar boven zijn gekomen die anders niet bekend zouden zijn. Alles op basis van vrijwillige deelname, waaruit geconcludeerd mag worden dat Nijmegenaren hart hebben voor hun oudste stad. Wij weten dat onze grond nog vele verborgen schatten kent en het is voor Stadspartij DNF onaanvaardbaar als er onnodig waardevolle informatie verloren gaat. Daarom dienen wij hierbij de motie 'Hillen 2.0 – Archeologie thuis' in, gesteund door GroenLinks, de PvdA en de VSP om van die succesvolle pilot beleid te maken en daarmee de jaarlijkse structurele kosten te dekken uit de algemene middelen.
Voorzitter, waar de oudste stad nieuw in kan zijn, betekent voor Stadspartij DNF ook wat vaker procedures versnellen door processen parallel te laten lopen. Hiermee doel ik op een van de mooiste parken van Nederland, het Valkhofpark dat al jaren wacht op herstructurering. Daar is budget voor gereserveerd, maar dat ligt te wachten omdat we nog niet weten wanneer de bouw van de Donjon zal starten. De Donjon is qua oppervlakte slechts een postzegel in het park en ook de bouwterreininrichting drukt maar voor een deel op het park. Daarom zouden wij graag de procedure voor het parkontwerp versnellen door nu te starten met het parkontwerp en niet te wachten tot de Donjon er is en stappen te zetten in het opknappen van het park. We roepen daartoe dan ook het college op met de motie 'Valkhof verdient nu een doorstart' gesteund door de SP, GroenLinks, de VSP en het CDA. Die motie dienen we bij dezen in. Daarbij gaan we ervan uit dat die Donjon er komt. Komt die er niet, dan is het ontwerp gemakkelijk aan te passen vanwege de beperkte oppervlakte die de toren inneemt. Daarbij kunnen we niet alleen aan de slag met de omranding van het park en het evenement- en gebruiksvriendelijk maken, maar ook met het bomenplan voor meer zonlicht en het voorkomen van hobbels als gevolg van stobben.
Voorzitter, waar de oudste stad nieuw in kan zijn, betekent voor Stadspartij DNF een stukje behoud van erkenning als het gaat om de vele vrijwilligers in onze stad. Een oproep voor een blijvend applaus voor deze mensen. We kennen initiatieven van individuele burgers waaronder het bewonersinitiatief van Stichting AED Dukenburg die wijkbewoners succesvol opleidt in reanimatie en gebruik van AED. Dat wil ze uitrollen over de andere Nijmeegse wijken. Met een overheid die steeds verder terugtreedt

en steeds meer uitgaat van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van burgers, is een burgerparticipatie zoals deze in onze stad steeds belangrijker. Stadspartij DNF– en wij hopen u met ons – vindt het belangrijk om dergelijke initiatieven vanuit de samenleving te helpen. Het college onderzoekt mogelijkheden tot steun en omdat er met name financieel nog veel onduidelijk is, kunnen we nu niet met een amendement een wijziging aanbrengen op de zomernota. Daarom dienen we ook de motie 'AED Stadsbreed mét warm hart' in waarbij we het college oproepen de raad vóór de behandeling van de stadsbegroting te informeren over de resultaten, over de kosten, om een AED stadsbreed dekkend vrijwilligersnetwerk uit te rollen die de overlevingskansen van mensen met een hartstilstand vergroot.
Dames en heren, Ronnie Ruysdael zingt het in zijn nieuwe lied over Nijmegen: waar de oudste stad nieuw in kan zijn. Voor Stadspartij DNF blijft ons mooie Nijmegen beide: oud en nieuw.
Voorzitter, dank u voor het woord.

Amendement: Iedere wijk is prioriteit!
1ste indiener: W. Grutters (Stadspartij DNF)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- Er in het coalitieakkoord beschreven staat dat er voorrang wordt gegeven aan de Waalsprong en het Waalfront.
- Er in de Zomernota beschreven staat dat de we nog steeds prioriteit geven aan woningbouw in de Waalsprong en het Waalfront.
- De focus op de Waalsprong en het Waalfront soms ten koste gaat van ontwikkelingen in andere wijken.

Overwegende dat:
Andere wijken net zo veel aandacht verdienen om de kwaliteit, leefbaarheid en identiteit te waarborgen, alsmede de beschikbaarheid van woningen in verschillende segmenten.

Besluit:
Een nieuw beslispunt toe te voegen: 'Voor wat betreft het thema 'Woon- en groeistad' op bladzijde 11 van de Zomernota de volgende tekst 'We geven prioriteit aan woningbouw in de Waalsprong en het Waalfront.' te vervangen door 'Het heeft onze voorkeur om de woningbouw in de Waalsprong en het Waalfront te bevorderen door prioriteit te geven. Mocht dit echter ten koste gaan van ontwikkelingen elders in de stad, waardoor de kwaliteit, leefbaarheid en identiteit in het geding komt, zullen we hier een uitzondering voor maken.'

Motie: Hillen 2.0 – Archeologie thuis
1ste indiener: W. Grutters (Stadspartij DNF)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- In de, door het college uitgevoerde evaluatie van "Motie 1-lillen" mooie archeologische resultaten die anders niet bekend zouden zijn duidelijk naar voren zijn gekomen.
- De evaluatie het belang van de gedane archeologische vondsten onderschrijft
- De evaluatie helder maakt dat de vrijwillige participatie van de Nijmeegse burgers aan archeologisch onderzoek, zelfs zonder absoluut wettelijke noodzakelijkheid, draagvlak heeft en de Nijmegenaren daarmee aangeven hart te hebben voor alles wat met de oudste stad van Nederland te maken heeft.

Overwegende dat:
- Juist de dichte bebouwing van Nijmegen op zo belangrijke historische grond de oorzaak er van is dat bij elke grondberoering er een mogelijkheid bestaat dat er "wel een Romein naar boven komt" en archeologisch onderzoek bijdraagt aan de zichtbaarheid van cultuurhistorie en de profilering als oudste stad van Nederland.
- Stadsarcheologen als gevolg van de pilot aangeven dat een vast beleid hierop een belangrijke bijdrage aan archeologische informatie kan geven en het stoppen met archeologische opgravingen bij vergunningvrije bouwactiviteiten daarom niet wenselijk is omdat daardoor veel waardevolle informatie verloren gaat.

- Uit de nieuwe berekeningen van onze middelen die we uit het gemeentefonds krijgen blijkt dat de maatstaf omgevingsadressendichtheid groter is en dit zal leiden tot een structureel en substantieel voordeel in de toekomst.

Roept het college op om:
1. De uitvoering van de motie Hillen 1.0 om te zetten in structureel beleid.
2. Hiervoor structureel € 50,000,- per jaar op te nemen in de begroting en dit te dekken uit de algemene middelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: **Valkhof verdient nu doorstart**
1ste indiener: W. Grutters (Stadspartij DNF)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- Er budget is gereserveerd voor de restauratie/herinrichting van het Valkhofpark.
- Er in afwachting van de ontwikkeling van de Donjon niet gestart wordt met deze herinrichting.
- Er een Voorlopig Ontwerp is gemaakt voor het Valkhofpark, en deze nog uitgewerkt moet worden naar een Definitief Ontwerp.

Overwegende dat:
- Er geen enkele reden is om nu niet aan de slag te gaan met het verdere parkontwerp en het evenementbestendig maken van het park.
- De huidige staat van het Valkhofpark niet strookt met het ambitieniveau en de monumentale status van het park.
- De gebruiksvriendelijkheid voor het Valkhofpark voor zowel de dagelijkse parkbezoeker als voor festivals een impuls verdient.
- Deze gebruiksvriendelijkheid verbeterd kan worden door meer zonlicht in het park te brengen en permanente voorzieningen voor evenementen aan te brengen.
- De Donjon geen belemmering hoeft te vormen voor de start van de restauratie/herinrichting van een groot deel van het park, aangezien de vloeroppervlakte van de Donjon zelf een zeer gering deel van het park beslaat, en ook de bouwterreininrichting slechts een deel van het park zal beslaan.
- Het dus mogelijk is nu al te starten met de herinrichting en het gebruiksvriendelijk maken van het grootste deel van het park, zoals de randen en de looppaden rondom (en dit samen kan gaan met de in de Zomernota aangekondigde uitvoering van de restauratie van de burchtmuren).
- Landschapsarchitecten adviseren om een bomenplan uit te werken zodat er meer zonlicht komt op het centrale veld van het park. Dit zorgt ervoor dat het gras zich makkelijker kan herstellen na festivals, en het park aantrekkelijker wordt om te verblijven.
- Het wenselijk is om de bomen op het centrale veld geleidelijk aan te vervangen, omdat bij rooi de stobben niet uitgegraven mogen worden wegens de archeologische bescherming van het bodemarchief. Bij niet geleidelijke vervanging/rooi ontstaat het risico dat veel bomen ineens sneuvelen wegens ziekte (kastanjebomen) of einde levensduur, en er een groot veld van stobben ontstaat.

Roept het college op:
1. Na het zomerreces aan te vangen met een gefaseerd plan voor herinrichting/restauratie van het Valkhofpark te ontwikkelen, met daarin in ieder geval de herinrichting van de randen van het park met inbegrip van het treffen van permanente voorzieningen voor evenementen.
2. Een bomenplan uit te werken dat zorgt voor meer zonlicht op het veld en een geleidelijke vervanging van bomen.
3. Te bezien in hoeverre de westkant van het park aan de zijde van De Lindenberg juist de uitgelezen plek is om enerzijds de evenementen-faciliteiten zorgvuldig in te passen als ook te bezien in hoeverre hier (al dan niet semi-permanent) een trappartij van bovenpark naar Lindenberg een meerwaarde kan betekenen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie: **AED Stadsbreed mét warm hart**
1ste indiener: W. Grutters (Stadspartij DNF)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 6 juli 2016,
overwegende dat

- Een van de belangrijkste toekomstige kantelingen in het sociale domein betreffende welzijn, zorg en gezondheid, een beweging naar preventie zal zijn en het gebruik van de AED een daad van het ultieme preventieve handelen is.
- Burgerparticipatie en netwerksamenwerking in onze stad daarbij leidend zullen zijn. Immers de overheid treedt steeds verder terug en gaat steeds meer uit van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van burgers.
- Het belangrijk is om initiatieven vanuit de samenleving vooruit te helpen.
- Het stadsdeel Dukenburg met haar actieve burgers in onze stad het goede voorbeeld geeft.
- Stichting AED Dukenburg en de stuurgroep 'HartslagNijmegen' dit project willen uitbreiden van stadsdeel Dukenburg naar de hele stad en hier een breed draagvlak voor is o.a. bij de specialisten van het Radboud Ziekenhuis.
- Een stadsbreed dekkend netwerk van AED en hulpverleners in Nijmegen de overlevingskansen van mensen met een hartstilstand verhogen.
- Er nog veel onduidelijk is over de financiën wat betreft aantallen en prijs-kwaliteitverhouding van de apparatuur en tevens hoe cursussen betaald kunnen worden en welke ambtelijke inzet in buurtaccommodaties en wijkmanagement nodig is.
- Het college aangeeft in haar brief van 24 mei 2016 aan Stichting AED Dukenburg en de stuurgroep 'HartslagNijmegen' dat ze nog verder wil onderzoeken hoe het project kan worden ondersteund.
- Daarmee voor de Gemeenteraad van Nijmegen op dit moment onvoldoende informatie op tafel ligt om via een amendement een wijziging aan te brengen op de Zomernota om de wens van Stichting AED Dukenburg en de stuurgroep 'HartslagNijmegen' voor een stadsbreed dekkend netwerk, te realiseren.

Roept het college op om:
minimaal voor de behandeling van de Begroting 2017-2021 de gemeenteraad te informeren over de resultaten van het voorgenomen college-onderzoek en tevens aan te geven wat de kosten zouden zijn om op een zorgvuldige manier de wens van Stichting AED Dukenburg en de stuurgroep 1-lartslagNijmegen' voor een stadsbreed dekkend netwerk (van voornamelijk vrijwilligers), en daarmee een verhoging van overlevingskansen, te kunnen honoreren.
En gaat over tot de orde van de dag

De ***voorzitter***: Dank u wel voor uw bijdrage. Dat brengt mij bij de fractie van de VSP, de heer Hulskorte neem ik aan. Ja, dat is geen verrassing.

Dhr. ***Hulskorte***: Voorzitter, op de eerste plaats wil ik de ambtenaren en het college bedanken voor de buitengewone zomernota. Zij was goed overzichtelijk, goed leesbaar en de inhoud was ook goed, maar daar ga ik zo meteen verder op in.
Allereerst wil ik toch met enige trots zeggen dat we Nijmegen mooi op de kaart hebben gezet en de groenste stad van Europa mogen noemen. Het heeft inderdaad wel wat geld gekost, maar dat is toch een prestatie van enig formaat en een bevestiging van onze groene ambities. Wij zouden het daarom op prijs stellen als onze motie 'Nijmegen, de groenste stad van Europa' wordt uitgevoerd en dan niet alleen met bomen op de Burchtstraat en Kelfkensbos, maar ook met bankjes en groen. Dat is nog niet alles wat als goed te melden is. Met wat we in deze zomernota kunnen lezen, krijgen we een goed beeld van het beleid dat toe nu toe is uitgevoerd. Ik noem slechts een paar punten. Zo zijn er Stips gekomen in alle stadsdelen. De watersport krijgt meer ruimte. Bijna gratis openbaar vervoer voor 65+'ers. Er worden windturbines gerealiseerd op de A15. Het warmtenet is uitgebreid. Het fossiele energieverbruik is met 15% afgenomen. Er is een ondernemerspunt opgericht en er is een nieuwe startup-aanpak in uitvoering. Consumptieprijzen in de wijkcentra zijn 4 jaar bevroren. Er is ook een nieuwe bibliotheek in Nijmegen-West. Er is 200.000 euro vrijgemaakt om de eenzaamheid van ouderen te verminderen. Het waarderingscijfer voor de binnenstad is nog nooit zo hoog geweest.

We zijn op de goede weg en dit allemaal terwijl we nu ongeveer halverwege de coalitieperiode zijn. Maar we zijn er nog niet, want er is nog veel te doen zoals we ook in deze zomernota kunnen lezen en waarvan wij een paar punten zullen noemen. De opvang en integratie van vluchtelingen. Eén regeling voor de minima. Het tekort aan startwoningen en wonen met zorg.
Voorzitter, het is natuurlijk mooi dat we in de afgelopen jaren duizend extra studentenwoningen hebben kunnen realiseren. Dat is goed voor Nijmegen als studentenstad. We hebben er echter inmiddels zo veel dat zelfs asielzoekers – of beter gezegd statushouders – in studentenwoningen worden gehuisvest. Daarom, voorzitter, omdat er een overschot is en dreigt aan studentenwoningen, wordt het nu eens tijd dat er veel meer aandacht komt voor goedkope startwoningen. We moeten wel voorkomen dat asielzoekers of statushouders voorrang krijgen bij het toewijzen van woningen. Dit is niet goed en niet eerlijk en het is een vorm van discriminatie die niet past in een democratie. Wij maken ons grote zorgen over de toekomst en met name over de kwaliteit van leven van onze ouderen. Een deel van de ouderen komt steeds meer onder druk te staan én financieel én wat hun gezondheid betreft. De rijksoverheid draagt steeds meer verantwoordelijkheid over naar de gemeenten. Gemeenten kunnen vaak de verantwoordelijkheid niet aan omdat eenvoudigweg de financiële middelen ervoor ontbreken. Ook worden zorg- en bejaardentehuizen gesloopt en niet meer teruggebouwd. Extramuralisering neemt toe omdat de ouderen steeds langer op zichzelf moeten blijven wonen. Deze zelfredzaamheid leidt er wel toe dat de vraag naar zorgwoningen met service toeneemt, maar ook daaraan is een groot tekort. Ouderen kunnen hierdoor in de problemen komen. Kortom, we willen een versnelling van de woningbouw en dat is goed, maar dan wel voor die woningen waar de grootste vraag naar is, namelijk betaalbare woningen. Het tekort aan passende ouderenhuisvesting met zorg en servicewoningen maakt daarvan deel uit en blijft voor ons dan ook een prioriteit in de komende jaren. Nogmaals, voor de duidelijkheid, deze moeten wel betaalbaar zijn. Financieel gezien zijn ouderen namelijk te verdelen in twee categorieën: degenen die dertig jaar geleden in de gouden tijd heel goedkoop een huis gekocht hebben dat nu voor veel geld wordt verkocht als pensioenaanvulling en mensen die in die tijd niet in staat zijn geweest om een huis te kopen om wat voor reden dan ook en een salaris hadden waarmee slechts een klein pensioentje werd opgebouwd omdat de AOW al voor 80% van hen pensioen was. Hierdoor is het aanvullend pensioen voor deze ouderen vaak niet meer dan rond de 150 euro. Deze mensen wonen in een huurwoning waarvan de huurprijs jaarlijks boven de inflatie toeneemt, waardoor deze langzamerhand onbetaalbaar wordt. Wat we te vaak horen, namelijk het fabeltje dat alle ouderen een goed pensioen hebben, is hiermee hopelijk uit de wereld geholpen.
Voorzitter, een van de oorzaken van het falen van 'Veilig thuis' zien we in het tekort aan ervaring en kennis op het terrein van geestelijke gezondheid bij de sociale wijkteams. De huishoudelijke hulp die wordt geboden in de vorm van 'Een schoon en leefbaar huis' vinden we discutabel. Het staat nog in de kinderschoenen en zal door ons met een wakend oog worden gevolgd.
De geldstromen en de administratieve rompslomp blijven bij ons een doorn in het oog. Wij willen dat vereenvoudigd zien en een verbeteringsslag lijkt ons dan ook op zijn plaats.
In onze stad hebben we nogal wat beschermdwonenprojecten. Onlangs werd bekend dat wij boven het landelijk gemiddelde zitten wat het aantal mensen betreft dat gebruikmaakt van het beschermd wonen. Naast adequate hulpverlening kost het een flinke inspanning om aan de woonvraag te voldoen.
Dat er jonge mensen zijn die het niet zelfstandig redden in deze stad, is een grote zorg. Wij denken er dan ook over om aan het college te vragen om preventief in te zetten op deze doelgroep.
Veilige wijken zijn een uitnodiging om er te blijven wonen, zeker voor ouderen. Ons valt op dat voorzieningen beperkt open zijn en dat in een 24-uurseconomie.
De politie sluit wijkposten en haar aanwezigheid in de wijken is mondjesmaat. Als wijkbewoners aangifte willen doen, is men meer en meer aangewezen op de digitale snelweg en dat schrikt af waardoor er uiteindelijk niet eens meer aangifte wordt gedaan. Verder is het te gek voor woorden dat mensen afhaken omdat noodnummer 09008844 onbereikbaar is omdat mensen minstens twintig minuten moeten wachten voordat zij contact krijgen.
Voorzitter, een ander punt, namelijk onze zorgen over de werkgelegenheid of beter gezegd het tekort daarvan. De samenwerking tussen Breed en het regionaal WerkBedrijf is goed, maar de resultaten zouden wat ons betreft beter mogen zijn. Wij vragen ons af of de invloed van de Economische Raad in Nijmegen niet te veel nadruk legt op de bovenkant van de arbeidsmarkt en de onderkant daardoor onderbelicht blijft. Het is natuurlijk goed dat we in deze zomernota lezen dat er de komende jaren meer aandacht wordt besteed aan de onderkant van de arbeidsmarkt, maar dit had wat ons betreft al

lang het geval moeten zijn. Het wegvallen van het slachthuis Hilckmann is natuurlijk niet bevorderlijk voor de werkgelegenheid in dit segment, maar er moet veel meer aandacht komen voor de maakindustrie want de meeste werklozen bevinden zich in deze sector. Het zou goed zijn als er een adviesraad komt die in staat is om de werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt te bevorderen.
Voorzitter, het blijkt nu – dat was ons al langer bekend – dat veel ouderen moeite hebben met de digitalisering die ons steeds meer wordt opgelegd. Men gaat ervan uit dat iedereen hiermee maar moet kunnen omgaan. Veel ouderen voelen zich hierdoor gefrustreerd omdat gedegen kennis ontbreekt om de juiste informatie te krijgen die ze nodig hebben om gebruik te kunnen maken van regelingen die onder andere door gemeenten en het Rijk worden aangeboden en dat digitalisering zelfs verplicht wordt. Het is geen wonder dat mensen zich hierdoor buitengesloten voelen in onze samenleving en dat daarmee de afstand tussen de politiek en de burger nog groter wordt. Dit is discriminatie van de hoogste orde. Wij hopen dat de overheid de onredelijkheid ervan inziet. Daarom moet in onze ogen het aanbieden van de papieren versie tot in de brievenbus ook mogelijk zijn.
Voorzitter, discriminatie van ouderen komt steeds vaker voor. Een paar voorbeelden.
Als je 50 jaar bent, ben je al snel te oud om een baan te vinden. Om een lening bij een bank af te sluiten, ben je al vlug te oud, want geen baan dus ook geen lening. Een hypotheek boven de 65 jaar krijg je niet meer, terwijl we allemaal steeds ouder worden. Ouderen hebben het meest bijgedragen aan het welzijn van deze maatschappij, maar toch worden ze vaak in de hoek gezet van 'ze moeten niet zeuren' zoals dat in de volksmond wordt gezegd. Dit terwijl andere doelgroepen juist overmatig veel aandacht krijgen. Hier is op zich niets mis mee, maar wij vinden dat ouderendiscriminatie meer onder de aandacht moet komen want onze ouderen zijn vaak minder weerbaar.
Voorzitter, het laatste punt. We hebben deze keer geen moties, maar we zouden graag zien dat moties die we eerder hebben ingediend, uitgevoerd worden.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Er is een vraag van de heer Buck.

Dhr. ***Buck***: Ik hoor de heer Hulskorte een heel mooi pleidooi houden om ouderen zo veel mogelijk te stimuleren. Ik dacht dat ik dan meteen even kan vragen of de heer Hulskorte onze motie steunt om ouderen ook op de arbeidsmarkt te stimuleren.

Dhr. ***Hulskorte***: Natuurlijk, daar staan wij voor 100% achter en wij hopen dat u nog vaker dit soort moties zult indienen.

De ***voorzitter***: Dan geef ik tot slot het woord aan de heer Eigenhuijsen namens Liberaal Nijmegen.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Dank u wel, voorzitter. Als laatste spreken heeft een groot voordeel: je kunt turven. Je kunt turven wat er gezegd is en wat waarover gezegd is.
Voorzitter, men verwijt mij wel eens te zuur te zijn of negatief. Dat klopt. Vaak komen hier ideeën uit dit college, gesteund door hun coalitie, waarvan ik denk: heeft er nu echt helemaal niemand over nagedacht? Dat is ook in sommige gevallen zo bij deze zomernota. Daar ga ik niets over zeggen want dat doen mijn collega's in de oppositie al voldoende.
Voorzitter, ik dien vandaag twee moties in. Beide zijn gericht op de vergeten stadsdelen, te weten Dukenburg, Lindenholt, Neerbosch en Hatert. Het woord Dukenburg is vanavond drie keer genoemd. Ik kom daar zo even op terug. In deze zomernota worden het beleid en de doelstellingen voor de komende vier jaar weergegeven en vastgelegd. Opmerkelijk daarin is dat er weinig tot geen aandacht is voor de eerdergenoemde wijken. Dukenburg wordt zesmaal genoemd, maar vijfmaal heeft dat betrekking op het zwembad en de zesde keer staat er: "Een aantal wijken in Dukenburg verdient extra aandacht." Waaruit die extra aandacht bestaat, dat lezen wij niet terug. In de bijdragen van de collega's die voor mij aan het woord zijn geweest, is het woord Dukenburg bijna niet gevallen. De heer Van Hooft heeft het inderdaad over het zwembad Dukenburg gehad en de heer Boekhorst heeft mooi staan dromen op de brug.

Dhr. ***Hulskorte***: Mag ik even een kleine interruptie maken?

De ***voorzitter***: Dat mag.

Dhr. ***Hulskorte***: Wij hebben het woord niet in de mond gehad, maar weet u wat het is? Wij gaan vaak naar Dukenburg en u kunt ons daar vaak vinden, meneer Eigenhuijsen.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Dat is een mooi bruggetje, meneer Hulskorte, dank u wel. Als je door Dukenburg loopt en je boodschappen doet in winkelcentrum Meijhorst of Malvert, dan schieten je de tranen in de ogen. Tijdens de drukbezochte manifestatie 'Dit is. … Dukenburg' zie je hoe actief en levend dit stadsdeel is, maar tegelijkertijd hoe het winkelcentrum in dit stadsdeel op sterven na dood is. Het zwembad en het wijkcentrum worden zeer mooi aangepakt, maar ze liggen verstopt achter een heel lelijke puist. Als je eens de fiets pakt en richting Dukenburg rijdt, dan schieten je ook de tranen in de ogen. Waar Oost, Heyendaal, Goffert en Hazenkamp beschikken over mooie nieuwe fietspaden, is je melk veranderd in slagroom als je van winkelcentrum Dukenburg naar je huis in Aldenhof fietst. Vandaar mijn motie om de fietspaden in dit deel van Nijmegen aan te pakken.
Mijn tweede motie gaat erom de winkelcentra in die stadsdelen waaronder onder andere Neerbosch-Oost een impuls te geven.
Dank u wel.

Motie: **Fietsen in de hele stad**
1ste indiener: P. Eigenhuijsen (Liberaal Nijmegen)
Overwegende dat:
- Er veel geld wordt uitgegeven voor snelfietspaden.
- Er veel geld wordt gereserveerd voor Oost en Heyendaal.
- Er ook wel aandacht mag zijn voor de fietsende Dukenburger.

Roept het college op:
1. Om zo spoedig mogelijk (maar in ieder geval voor 31.12.2016) een plan van aanpak te presenteren voor het opnieuw asfalteren van de fietspaden langs de Van Schuylenburgweg en Van Apelterenweg.
2. Dit te financieren uit het budget "Station Heyendaal".

Motie: **Ondernemen in de hele stad**
1ste indiener: P. Eigenhuijsen (Liberaal Nijmegen)
Overwegende dat:
- Er volop aandacht is voor de binnenstad,
- Er weinig tot geen aandacht is voor de andere winkelcentra
- Hierbij kunt u denken aan WC Meijhorst, Malvert, Dukenburg, Lindenholt, Jacobslaan en Neerbosch Oost
- Er ook daar ondernemers zitten die het zwaar hebben
- Sommige van deze winkelcentra echt aan het verloederen zijn

Roept het college op:
Om zo spoedig mogelijk (maar in ieder geval voor 31.12.2016) een plan van aanpak met financiering te presenteren voor de "andere winkelcentra".
En gaat over tot de orde van de dag.

Dhr. ***Van Hooft***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Een vraag van de heer Van Hooft.

Dhr. Van ***Hooft***: Mag ik een vraag stellen? Die gaat over de motie over de fietspaden in Dukenburg. Die zijn inderdaad aan enig onderhoud toe, om het eufemistisch te zeggen. Waarom zou u dat willen financieren uit het budget Station Heyendaal? Er is namelijk ook een regulier onderhoudsbudget. Je zou kunnen zeggen dat het onderhoud voor deze fietspaden naar voren moet worden gehaald. Dat

betekent dat er ergens iets anders naar achteren wordt geschoven, want zo gaat dat dan. Als u dat zo doet, dan kost het eigenlijk niets extra behalve dat u hier meer prioriteit aan geeft. Het zou mij wel een lief ding waard zijn als u dat tweede puntje dan wilt schrappen.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Dat wil ik met alle liefde en met plezier schrappen, meneer Van Hooft.

De ***voorzitter***: Dank u voor uw bijdragen in de eerste termijn. Ik stel voor dat we even een paar seconden schorsen om die tijden nu goed in te voeren. Dan heeft ook iedereen dat overzicht, althans voor degenen die denken: nu gaan we eens helemaal los. Dan kunnen we dat doen en dan gaan we zo verder.
Ik schors dus even voor een minuut.

(Schorsing van 21.42 uur tot 21.45 uur.)

De ***voorzitter***: Dames en heren, de vergadering is nu heropend, ook al is niet iedereen hier, maar we gaan beginnen. Ik stel voor dat namens het college allereerst de wethouder Financiën opent, die ook een aantal andere moties en amendementen vanuit haar portefeuille meeneemt. Vervolgens in volgorde van loco-anciënniteit, zoals ik het maar zal noemen, van de overige portefeuillehouders, al heb ik vandaag volgens mij een rustige avond als ik het zo heb beluisterd. Normaal is er altijd wel een vraag over de stadswinkel en als zelfs de VVD niet meer over veiligheid begint, dan wordt het tijd voor de zomervakantie voor de burgemeester, maar dat terzijde. Een teleurgesteld man ziet u tegenover u. Nee, hoor, het geeft niet. Ik maakte deze wat foute opmerking in de hoop dat de rest van de raad ook terugkomt, maar met name bij de SP en de PvdA is dit uniek. Er komen mensen terug. Het is vervelend als de wethouder start met haar betoog en de helft van de raad is er niet eens en er dadelijk dan een vraag komt zoals: hebt u dat punt aangekaart? Ik kan hoogstens nog toevoegen dat het bij Wales-Portugal nog steeds 0-0 is; het is rust, meneer Hulskorte, dus het gaat goed voor de penalty's en die kunnen we misschien nog wel live meemaken.
Goed, we gaan nu starten. Ik geef wethouder Tiemens het woord.

Wethouder ***Tiemens***: Dank u wel, voorzitter. De tweede zomernota. Heel expliciet zijn er complimenten over gemaakt door mevrouw Van Dijk. Dank daarvoor. De beeldspraak dat je de zeilen aan de wind moet aanpassen, is mij als zeiler uit het hart gegrepen. Mooi dat u uw betoog langs de thema's uit de zomernota hebt opgebouwd.
In deze tweede zomernota starten we met een tussenevaluatie. Wat hebben we voor deze periode afgesproken, wat is er bereikt en wat staat ons nog te doen? Er is veel om tevreden over te zijn, zoals onder andere de heer Hulskorte al heeft verwoord. Er is ook nog heel veel te doen en uiteraard hebben we dat in de zomernota beschreven. Financieel lijkt het wat beter te gaan, we krijgen de begroting sluitend en we hebben ook wat ruimte, vanaf 2018 wel te verstaan. We weten dat er nog dossiers aankomen en ook dat we nog ca. 10 miljoen euro moeten bezuinigen. Daarom zijn we ook voorzichtig, maar we kunnen natuurlijk niet al zaken inboeken die we niet weten, zoals bedrijventerreinen.
Wat het jezelf rijk rekenen betreft dat de heer Jetten ons verweet met areaaluitbreiding: meneer Jetten, die plannen zijn onderbouwd. U had daar een technische vraag over kunnen stellen en dan hadden we het kunnen uitleggen. Ik begrijp ook niet het verwijt van de heer Buck dat we de saldireserve gebruiken om structureel gaten te dichten. Vanaf 2017 stroomt er alleen iets minder in de saldireserve door renteaanpassingen, voorgeschreven door de BBV en een kleine post Verhoogde asielinstroom en dat moet u zien als een soort voorfinanciering.
Dan wat vooruitkijken betreft. Natuurlijk zitten we nog in een soort overwinningsroes met die mooie Green Capital-award. Uw oproep, meneer Jetten, om vooruit te kijken en vooral te relateren aan Provincie, regio, nationaal en internationaal, daar zijn we natuurlijk al mee gestart maar daar hebben we ook ieders hulp bij nodig en ook uw hulp hebben we daarbij nodig. Ik vind het mooi, meneer Klein Hemmink, dat u ook over duurzaamheid nadenkt, maar u hebt mij wel even van mijn à propos gebracht. Een metro, dat is nogal wat. We zijn nog niet helemaal bekomen van de tram die tot dusver niet is doorgegaan, maar u zet me wel aan het denken. Ik hoor dat de burgemeester iets zegt over een kabelbaan; dat is blijkbaar ook ooit een plan geweest.

De ***voorzitter***: Het is een geniaal idee.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Ik ben wel blij dat ik u van uw à propos heb kunnen brengen.

Wethouder ***Tiemens***: Ja, dat vindt u leuk.

Dhr. Klein ***Hemmink***: De handschoen ligt er. Ik ben altijd bereid om dat toe te lichten.

Wethouder ***Tiemens***: Oké. Er zijn maar liefst zeventien moties en amendementen ingediend en dat betekent dat uw betrokkenheid groot is. Ik zal vanuit mijn portefeuille de behandeling starten.
De moties over de Dorpensingel. We kunnen er uren over praten en dat hebben we vanavond ook al een uur gedaan. Er moeten mij een paar dingen even van het hart. D66, de heer Jetten, heeft het over: het probleem over de schutting gooien. Meneer Jetten, dit college neemt onze buur in Lingewaard heel serieus net zoals mevrouw Grutters overigens. Het is heel opvallend dat er vanuit Nijmegen steeds een soort redenering is dat, als wij iets vinden, Lingewaard dat ook vindt. Lingewaard heeft echter andere problemen dan Nijmegen en Lingewaard moet zelf kiezen tussen een Dorpensingel en een Ressense variant. Die Ressense variant komt van Lingewaard. Lingewaard heeft gevraagd om die door te rekenen op het moment dat wij alles nog eens een keer gingen doorrekenen om het hele plaatje compleet te maken. Lingewaard heeft afgelopen week gekozen voor de Ressense variant en niet alleen om financiële redenen maar ook om inhoudelijke redenen. Bij Lingewaard is het namelijk zo dat, als je voor de Dorpensingel gaat, er mensen zijn die dit heel vervelend vinden. Die wonen aan het Vossenhol en de Zandsestraat en moeten langs bedrijven. Als je voor de Ressense variant kiest, dan zijn er mensen in de Hoeksehofstraat die daar ongelukkig van worden. Het is dus een duivels dilemma en daar hebben ze een keuze in gemaakt. Het is eigenlijk heel moedig te noemen dat Lingewaard dit heeft gedaan en dat Lingewaard de gemeente Nijmegen daarmee de gelegenheid geeft om snel naar oplossingen te zoeken. U hebt het ook over snelheid. Als we morgen die 5 miljoen euro op de plank hebben, dan duurt het nog ongeveer vijf jaar want er moeten twee bestemmingsplannen worden gemaakt en er moet bij twee fruitbedrijven grond worden onteigend. Die Dorpensingel is er dus nog niet. U vraagt mij om nogmaals te lobbyen bij de gedeputeerde. Ik heb haar vanmiddag nog gezien en ik heb al bij haar aangekondigd dat ze waarschijnlijk een schrijven van ons krijgt. Ze verzuchtte, dat mocht ik hier vanavond herhalen: 'Hoe vaak moet ik eigenlijk nog nee zeggen?' Dat heeft ze namelijk al vanaf 2011 consequent gedaan en in 2013 ook nog eens een keer schriftelijk. Ze heeft consequent gezegd dat het niet past in het beleid en niet past in het budget. Overigens, ik hoor de heer Jetten en ook anderen over de Staten, maar het was oorverdovend stil tijdens de Statenbehandeling van de voorjaarsnota. Dat is dan toch de arena waarin je dat soort zaken moet regelen. Het staat dus niet in de voorjaarsnota, er is geen geld gereserveerd in de voorjaarsnota en dus ook niet in de begroting 2017 en verder. We kunnen er nog uren over praten, maar dan pik ik alle tijd van mijn collega's in en dat wil ik natuurlijk niet op mijn geweten hebben.
De motie over de Stichting Anour die een pand zou moeten verduurzamen. Om te beginnen, is ons loket Duurzaam Wonen voor iedereen open en dus ook voor deze stichting. Wij hebben een Stimuleringsregeling non-profitorganisaties die ook voor deze stichting geldt. Ze is van harte welkom om te verkennen wat we voor haar kunnen doen en waar het ons eigen grondgebied betreft, willen we natuurlijk best bekijken of we mee kunnen helpen aan verbeteringen in de openbare ruimte.
'Wat heb ik nu aan mijn brug hangen?', een motie van GroenLinks. Deze motie roept mij op om, mocht het zo zijn dat er geld overblijft, dat in te zetten voor fiets op- en afgangen met name op het eiland en ook fietsvoorzieningen. Dat lijkt mij een uitstekend idee. U roept ook nog op om in te zetten op fietsveiligheid. Wij hebben de afgelopen maanden een heel grove doorkijk gemaakt van wat de fietsop- en afgangen eigenlijk betekenen. Een ding weet ik zeker, namelijk als we dat doen, dan is het geld op. Dus voor die fietsveiligheid op snelfietsroutes moeten we iets anders verzinnen, maar dat staat wel al in onze planning. Het voorstel van het college is dus om die motie deels over te nemen, namelijk de inzet op fietsop- en afgangen en ten aanzien van de fietsverkeersveiligheid dat onderdeel van uw motie niet over te nemen.
De motie 'Fietsen in de hele stad' van Liberaal Nijmegen. We hebben absoluut aandacht voor Dukenburg, maar u hebt dat nog niet gezien; dat klopt. Op dit moment verkennen we namelijk de mogelijkheden om de fietspaden langs de route Nieuwe Dukenburgseweg, Steve Bikoplein en Van Schuylenburgweg te verbeteren. Die fietspaden worden dan voorzien van rood asfalt. We streven ernaar om de uitvoering medio 2017 gereed te hebben. We zijn het dus volstrekt met u erover eens dat we daar iets

aan moeten doen, maar de Van Apelterenweg staat niet in onze planning voor 2018 en daar is dus ook geen dekking voor. Die staat dus niet bij onze prioriteiten.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Een interruptie.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: De Van Apelterenweg staat niet in uw planning. Dat betekent dat er de komende jaren geen onderhoud komt? Het is echt dramatisch daar.

Wethouder ***Tiemens***: U wijst ons erop en ik wil u best toezeggen dat we er even naar kijken. Ik ken de portefeuille van Openbare Ruimte niet helemaal. Ik weet dat dit niet in de portefeuille Mobiliteit staat. Ik wil u best toezeggen dat we bekijken waar dit ergens in de planning staat. Oké? Ik moet opschieten, ik zie het.
'Regelarm Ondernemend Nijmeegs Domein'. Dat is ook een interessante titel. Ik vind het echt een fantastische motie. Ik heb alleen een beetje problemen met uw planning. We zijn op dit moment met partners in de stad bezig om een visie Circulaire Economie te schrijven. Daar zou dit dus heel mooi bij passen, ook als uitvoering daarvan, maar eind 2016 halen we niet. Ik hoop dat u mij toestaat dat ik u na de vakantie informeer hoe wij die motie zouden willen verwerken in waar we al mee bezig zijn en dat we dan uw suggesties meenemen.

De ***voorzitter***: Mevrouw Van Dijk.

Mw. ***Van Dijk***: Kunt u aangeven wanneer het plan dat u aan het maken bent, naar de raad toekomt zodat we een beetje een termijn weten?

Wethouder ***Tiemens***: De visie die wij schrijven met een grove programmering daarbij, staat op de rol om dit jaar gereed te komen. Het is wel een proces, dus bindt mij niet vast op een maand. We werken er al een tijdje aan en we willen het echt graag dit jaar afronden.
Tot slot, voorzitter. 'Verduurzaam samen'. Een mooie motie. Een paar opmerkingen daarover. Op dit moment zijn we niet alleen met woningbouwcorporaties aan de slag maar ook met huurdersverenigingen. Die zitten dus aan tafel als het gaat over prestatieafspraken. We spreken ook apart met huurdersverenigingen. Ik wil dit punt heel graag meenemen. Ik wil ook heel graag bekijken, in navolging van Arnhem bijvoorbeeld, of we zoiets kunnen regelen dat dan de huurders zelf mee kunnen doen om zonnepanelen op daken van complexen te kopen. We hebben ook wel mogelijkheden om particuliere verhuurders te voorzien van mogelijkheden. Wat afgelopen jaar wel is gebleken, dat wil ik u toch meegeven, is dat de belangstelling vaak niet groot is. Toen wij onze premieregelingen hadden, die ook voor huurders waren bedoeld, hebben we daar ook veel aandacht voor gevraagd maar daarvan heeft nog geen 1% gebruikgemaakt. We hebben het absoluut voor ogen en we willen ontzettend graag dat huurders zelf initiatief nemen. U hoort dan hoe we dit verder verwerken.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan wethouder Helmer.

Wethouder ***Helmer***: Dank u wel, voorzitter. Sport. Ik denk dat momenteel velen daarvan genieten. Ondanks dat Nederland niet meedoet, kijken velen toch zeer geboeid naar het EK. Ik zou de tussenstand niet weten. Ik zit hier en ik kijk niet.

De ***voorzitter***: Ik wel, het is 0-0.

Wethouder ***Helmer***: Ik wil toch even de woorden van de VVD herhalen: Nijmegen is een stad die staat voor sport. Woorden uit het hart gegrepen. Ik ben daarom ook blij dat we echt kunnen gaan investeren. We zijn momenteel bij Sport bezig met twee nota's. Een inhoudelijk: hoe gaan we ermee om, wat willen we met Sport in de stad? Een nota gaat over de buitensportaccommodaties. Die notitie zal ook inderdaad gaan leiden tot investeringen die nodig zullen zijn om de buitensport op kwaliteit te houden. Het gaat niet alleen om kwantiteit maar ook om kwaliteit. Niet alleen om kwaliteit van velden, maar ook

van verenigingen en daarom zullen we ook met de Federatie Amateurvoetbal Nijmegen (FAN) een kwaliteitsonderzoek doen naar verenigingen. Dat zal inderdaad leiden tot keuzes en tot investeringen. Daarvoor kunnen we inderdaad financiën inzetten, maar daarbij wil ik ook wel heel goed kijken naar de binnensportaccommodaties. Die zijn in het algemeen op orde, maar hier en daar kan best nog wel wat gebeuren.
Als het gaat om maximaal inzetten op duurzaamheid, dan zullen we dat zeker doen maar daar wil ik wel bij opmerken dat dit is op de accommodaties die van de gemeente zijn. Veel sportaccommodaties – zoals bij de velden – zijn natuurlijk van verenigingen zelf en zij kunnen eventueel gebruikmaken van subsidieregelingen, maar zij zullen zelf die investeringen moeten doen waarbij wij ze kunnen steunen om de zoektocht naar mogelijkheden voort te zetten.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan is wethouder Frings aan de beurt. Hij schrijft nog driftig dingen erbij, maar hij komt er al aan.

Wethouder ***Frings***: Dank u, voorzitter. Ik zal kort de moties langslopen.
De eerste is de motie 'AED stadsbreed mét warm hart'. Ik ga ervan uit dat u de brief bedoelt die we aan u gestuurd hebben waarin staat dat wij een onderzoek doen naar in hoeverre de AED-apparaten die bij onze eigen gebouwen hangen eventueel ook naar buiten gebracht kunnen worden – dat was het toegezegde onderzoek – en dat we de kosten daarvan in beeld zouden brengen. Als u daar een andere interpretatie over heeft, hoor ik dat graag. Als de interpretatie is zoals ik dat zeg, dan gaan we er natuurlijk voor om die motie ook op die manier uit te voeren.
De motie 'Zorg voor mantelzorgers'. Het is een prima initiatief en dat kunnen we dus mooi omhelzen.
'Nijmegen, stad in verbinding' is ook een mooi burgerinitiatief om te ondersteunen. We doen dat graag. We zullen het bekijken en dan komen we terug met een plaatje over hoe dat precies eruit gaat zien volgend jaar.
De motie 'Divers is sterk'. Ik heb een beetje een probleem met die motie omdat die motie ertoe oproept dat het college ongericht een kader moet stellen. Ik krijg graag van de raad wat kaders mee, want dat is natuurlijk ook uw rol als gemeenteraad, een kaderstellende rol. Laat ik een voorbeeld geven – misschien een beetje flauw – maar is het ook de bedoeling dat allochtone mantelzorgersorganisaties ook andere mensen in dienst moeten nemen, ook homoseksuele mensen in dienst moeten nemen en moeten we daarop gaan duwen ja of nee? De inzet van de motie lijkt daar niet op te zijn; die lijkt een vrij eenzijdige interpretatie te geven van diversiteit. Dat kan volgens mij niet de bedoeling zijn. Tegelijkertijd hebt u gisteren ook een overzicht ontvangen van wat er al allemaal gebeurt. Volgens mij kan het nooit zo zijn dat iets wat we al jaren proberen, nu gaan vastleggen in een kader waarin quota of doelstellingen geformuleerd worden die ons al jaren niet lukken. Ik denk dat het voldoende is zoals het op dit moment wordt vastgelegd in de werkplannen en in de inkoopregels.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, als ik even mag ter interruptie?

De ***voorzitter***: De heer Boekhorst.

Dhr. ***Boekhorst***: Wellicht kan ik de wethouder wat geruststellen, want in die motie staat nadrukkelijk dat de raad – de vertegenwoordiging daarvan – in gesprek gaat met al die instellingen die met dat thema aan de slag zijn en dat we daarmee ook kaders en handvatten mee kunnen geven aan het college over waar we dan met ons allen op willen sturen en hoe dat er dan uit moet zien. Ik denk dat we de komende tijd vooral dat samenspel moeten opzoeken. Ik kijk ook even naar de heer Selman of ik het op die manier goed heb verwoord.

Wethouder ***Frings***: Ik ga dan graag met die werkgroep of die raadsleden het gesprek aan om gezamenlijk naar kaders en doelstellingen te zoeken. In dat geval: prima.
Ten aanzien van de motie 'Zeg, ken jij de ombudsman?'. Ja, die ken ik. We zijn namelijk aangesloten bij de nationale ombudsman. Hier wordt gemompeld dat het college die zelfs persoonlijk kent. Deze motie voelt niet lekker. We hebben vijf jaar geïnvesteerd in dienstgericht en dienstverlenend concepten hanteren om dienstgericht te werken. We hebben het aantal klachten en bezwaren waanzinnig naar beneden gebracht, tenminste vanuit Zorg en Welzijn. Vorig jaar waren er zegge en schrijven 6 beroepszaken, 28 klachten en een heel beperkt aantal bezwaren op een totaliteit van 1500 klachten

en bezwaren waarvan het overgrote deel uit het pakket Werk en Inkomen komt en dat betreft voornamelijk klachten, bezwaren en beroepen met betrekking tot het niet verlenen van bijzondere bijstand. De suggestie dat we dus enorm zouden kunnen besparen door een ombudsfunctie neer te zetten die dure rechtszaken kan voorkomen, daar geloof ik niet in. We hebben namelijk al bijna geen rechtszaken omdat we heel erg investeren in praten met mensen aan de voorkant, in mediation, in premediation en daarmee is het ons in de afgelopen 4 jaar gelukt om die aantallen enorm naar beneden te brengen. Als u zegt dat u verwacht dat de burger zijn klachten niet kwijt kan 'want kijk maar naar het beperkte aantal klachten dat er is', dan voelt dat een beetje als straf voor het gevoerde beleid van de afgelopen jaren. We hebben namelijk een heel lang traject gevolgd en we zitten nu op een heel laag cijfer. Ik heb ook van de cliëntenorganisaties niet begrepen dat er een schreeuwende behoefte is aan een ombudsfunctie. Uw veronderstelling dat die per definitie nodig is omdat de gemeentelijke overheid andere taken heeft gekregen en dat het daarmee noodzaak zou zijn, onderschrijf ik niet. Ik heb het ook nog nagevraagd bij een paar collega's. Een van mijn collega's, onder andere uit Arnhem, vertelde gisteren dat daar dezelfde discussie is gevoerd en dat daar uiteindelijk ook op dezelfde argumentatie besloten is om het voorlopig niet te doen. Ik zou u dan ook willen aanraden om het niet te doen.
Dank u wel.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Er is nog een vraag. De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: In de zomernota staat heel duidelijk dat de verhouding tussen burgers en de lokale overheid verandert. Onze stelling is dat daar wellicht een gemeentelijke ombudsman een belangrijke rol in kan spelen. De motie roept op om, naast de andere zaken en naast de voorgeschiedenis die u vermeldt, de meerwaarde daarvan aan de raad te melden. Dat is de oproep van de motie. Ik kan mij voorstellen dat het college het toch een goed idee vindt om in ieder geval wat u nu even in een paar zinnen aan ons meldt, breder met de raad te delen.

Wethouder ***Frings***: Ik wil u best toezeggen dat ik dat in een brief en in een verslag meld. Het aantal klachten en meldingen stond overigens ook al in de jaarrapportage van vorig jaar en de jaarrapportage van dit jaar; daar hebben we al eerder over gerapporteerd. Ik wil het allemaal nog wel een keer op een rij zetten voor u. Ik zie op dit moment de meerwaarde dus niet.

Dhr. ***Zwart***: Het gaat uiteraard gemeentebreed, dus niet alleen bij Zorg en Welzijn, maar gemeentebreed. We zullen graag die brief ontvangen.

Wethouder ***Frings***: Dan moet ik toch wijzen op de dekking die u voorstelt in uw motie. U stelt namelijk voor om het geld te gebruiken dat we vanuit het Rijk zouden krijgen voor de eigen bijdrage die we niet hoeven te innen. Het bedrag om die eigen bijdrage niet te innen, wordt in de totale pot Jeugd gestort. Daar kunnen we die post niet uit afzonderen. Dan moet het dus uit het jeugdzorggeld gaan. Dan wilt u dus zorggeld inzetten voor bureaucratische handelingen. Daar ben ik niet voor.

Dhr. ***Zwart***: We moeten het ook niet te ingewikkeld maken. De motie vraagt nu inderdaad om het standpunt van het college over de meerwaarde van het een en ander en daar hoort nog geen dekking bij; dat zou een later besluit zijn van de raad.

De ***voorzitter***: We zullen er bij u op terugkomen. Ik verwijs u voor het overige, als u het heel breed bedoelt, ook naar de burgerjaarverslagen die helaas elk jaar gemaakt moeten worden. Daar staan al die klachten en zaken in en dat onderstreept gemeentebreed het betoog dat de wethouder hield op Zorg en Welzijn. Zoals de wethouder aangaf, zullen we er via een brief bij u op terugkomen.
Dan geef ik nu het woord aan wethouder Tankir.

Mw. ***Grutters***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Er is nog een vraag.

Mw. ***Grutters***: Ik had nog een opmerking richting de heer Frings.

De ***voorzitter***: Een vraag voor de wethouder.

Mw. ***Grutters***: Hij had het zojuist over de AED, maar toen kreeg mijn buurman een enorme hoestbui en ik dacht dus: ik wacht wel even. U gaat ervan uit dat wij bedoelen: de kosten om de AED's vanuit het stadhuis naar buiten te brengen. Tenminste, dat stuk heb ik nog gehoord. Even voor de duidelijkheid: het gaat ons erom dat er verzoeken zijn ingediend bij het college waarbij het college primair heeft gezegd: we kunnen kijken in hoeverre we dat kunnen faciliteren. Wij zouden graag inzichtelijk gemaakt zien in hoeverre we als overheid, als gemeente, kunnen bekijken welke kosten gemaakt moeten worden voor een eventuele aanschaf van een AED voor andere doelen, bijvoorbeeld voor het geven van cursussen etc. en in hoeverre we daarin kunnen bijdragen. De vraag is of we daar een overzicht van kunnen krijgen.

Wethouder ***Frings***: U krijgt een overzicht, want we voeren dat onderzoek samen met de initiatiefnemers uit. Overigens wil ik er wel op wijzen dat het standpunt van het college nog steeds is dat het een burgerinitiatief is en dat dit ook zo moet blijven.

Mw. ***Grutters***: Uw standpunt is helder, maar als we de stukken krijgen kunnen we daar als raad ook nog een keer naar kijken.

De ***voorzitter***: Ik geef graag het woord aan wethouder Tankir.

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, ik begin met de motie van het CDA. Die kunnen wij overnemen. Voor ouderen zoeken wij allerlei zaken, maar het lijkt mij goed om die zaken bij elkaar te brengen, samen met de stad te bekijken wat de ervaringen ergens anders zijn en dan een goede notitie op te stellen.
Wat de motie van Liberaal Nijmegen betreft 'Ondernemen in de hele stad'. Die willen wij ook overnemen, maar daarbij wil ik wel de opmerking maken dat wij sowieso bezig zijn met de nieuwe detailhandelsstructuurvisie. We komen daarmee na de zomer naar de raad. Daarin is ook volop aandacht voor de winkelcentra in de wijken. Bovendien ben ik samen met mijn ambtenaren bezig om bij diverse winkelcentra met stakeholders gesprekken aan te gaan. De opmerking gaat over het financiële deel. Het is niet zo dat het college een pot geld heeft die meteen wordt ingezet bij die winkelcentra in de wijken die het moeilijk hebben. Dat gaat natuurlijk altijd op basis van een goede analyse. Daarmee komen wij na de zomer naar de raad. We nemen de motie dus over met de opmerkingen die ik gemaakt heb.
Wat de motie van de VVD 'Op het juiste spoor' betreft, die kunnen wij ook overnemen. Ook daarbij maak ik een opmerking, namelijk dat wij als gemeente de regie niet hebben. U zult wel begrijpen dat de Provincie daarin de regie heeft. Wij ondersteunen dit initiatief en daarbij denk ik dat we elkaar heel goed verstaan. Het is een goede ontwikkeling en daar staan wij helemaal achter.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, ik heb nog een vraag aan de wethouder.

De ***voorzitter***: De heer Boekhorst.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik hoor de wethouder zeggen: we nemen de motie 'Op het juiste spoor' over. Kan de wethouder dan misschien in een paar zinnen uitleggen waarom dit idee zo goed is? Waarom moeten wij als Nijmegen inzetten op een railterminal? Ik zie het gewoon even niet.

Wethouder ***Tankir***: Wij vinden het vooralsnog een goed idee. Er wordt op regionaal niveau beleid uitgezet als het gaat over de corridor die langs onze steden loopt. Het is een enorme kans om bedrijvigheid in deze regio een kans te geven, bijvoorbeeld bij Vlek 15 en eventueel vervolgens ook bij De Grift wat u ondersteunt. Het biedt een enorme kans om daar een logistiek bedrijf te krijgen. Wij hebben een uitstekende vervoersmogelijkheid via de weg en het water. Een goede railverbinding wordt door bedrijven als een gemis ervaren. Dit zal zeker een goede aantrekkingskracht hebben. Op dit moment wordt – samen met de regio – door de Provincie onderzocht of er een kans is voor realisatie en daarvoor heeft de Provincie ook 13 miljoen euro opzij gelegd. Voor de economie lijkt ons dat in ieder geval een goede ontwikkeling.

Dhr. ***Boekhorst***: Een korte vervolgvraag.

De ***voorzitter***: De heer Boekhorst en dan nog de heer Van Hooft.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik vind het verhaal tot nu toe redelijk abstract en algemeen. Kan de wethouder een indicatie geven van hoeveel banen dit project zou kunnen opleveren de komende jaren? Wat zou het ons als stad opleveren? Dat is voor onze fractie van belang om te zeggen: we steunen dit ook.

Wethouder ***Tankir***: Dat kan ik zo niet zeggen. Het is een regionaal plan. Je kunt niet zeggen wat het dan precies voor Nijmegen oplevert. Men is op dit moment bezig om een businesscase op te stellen waarbij het economische effect op werkgelegenheid inzichtelijk wordt gemaakt maar ook andere mogelijke effecten, denk aan BUIG of wat dan ook. Op basis daarvan wordt uiteindelijk een go/no-go bepaald. Wij zijn er met ons allen bij om te bekijken wat de uitkomsten daarvan zijn. Vooralsnog vinden wij het een goede ontwikkeling voor de economie in deze regio.

De ***voorzitter***: De heer Van Hooft.

Dhr. ***Van Hooft***: Wij zijn toch ook wel vrij kritisch op deze ontwikkeling omdat het mij toch wel erg aan het MTC doet denken. Daarover hebben we hier bijna zelfs een referendum gehad, maar dat werd uiteindelijk afgeschoten. Ik zou toch ook graag wat meer informatie hierover willen hebben. In ieder geval gaan we hier op dit moment niet mee instemmen. Ik hoor ook dat het college nog maar relatief weinig informatie heeft, want u kunt niet zeggen hoeveel banen het gaat opleveren. Hebt u enig idee of we daar bijvoorbeeld ook geld in moeten investeren? Wat verwacht de Provincie op dit moment van ons? Of is het alleen maar dat wij zeggen: gaat u daar vooral mee door en wij steunen dat? Is dat het enige wat u nu zegt?

Wethouder ***Tankir***: Gelukkig hoeven we daarover nu niet te besluiten. Onder de regie van de Provincie is dit beleid uitgezet. Zoals ik zojuist al zei, wordt er nu van alles uitgezocht. Ik kan u in ieder geval toezeggen dat, zodra er duidelijke uitkomsten zijn van die businesscase, we dit hier ook agenderen zodat u ook daarover een mening kunt vormen. Dat is ook de reden dat wij tot nu toe niets hebben teruggekoppeld. Deze ontwikkeling is ontstaan sinds het nieuwe provinciale beleid duidelijk is geworden en dat moet allemaal nog blijken.

Dhr. ***Van Hooft***: Voorzitter, is het dan niet verstandiger om nu én geen ja én geen nee te zeggen, maar eerst nog eens af te wachten en te bekijken wat dit nu allemaal behelst en wat er van ons verwacht wordt? Het is niet eens op ons eigen grondgebied. Daarom snap ik al niet dat de Provincie ons nodig heeft voor iets wat niet op ons grondgebied ligt, maar blijkbaar is daar iets mee, misschien geld of anderszins, dat weet ik niet. Als die duidelijkheid er is, dan kunnen we dan altijd nog zeggen: go/no-go of dit is de rol van Nijmegen wel of niet. Om nu in een bij wijze van spreken MTC te stappen waarvan ik niet weet wat dit gaat betekenen, lijkt mij wat prematuur. Het is puur het gebrek aan informatie. Ik weet echt niet wat de plannen allemaal zijn en wat het gaat betekenen en wat er van ons verwacht wordt.

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, ik kan ook niet iets geven wat er niet is. Ik heb u gezegd dat er niets besloten hoeft te worden, maar deze plannen worden breed in de regio gesteund omdat die een grote bijdrage kunnen leveren aan de economische ontwikkeling van deze regio. Er wordt ons nog geen geld gevraagd of iets dergelijks. Wij zitten aan de tafel en we bekijken kritisch welke effecten dit allemaal heeft. Zoals ik u zojuist aangaf, is er nog niets op papier waarvan informatie over die effecten – waar u naar vraagt – gedeeld kan worden.
Dan de motie ‘Geen bezuiniging op werk en inkomen’. Voorzitter, het is goed dat de partijen vertrouwen hebben in het ingezette beleid en in het WerkBedrijf. Ik denk dat het WerkBedrijf zeker de komende periode, nu het gesetteld is, meer kan renderen. Wij kunnen deze motie overnemen omdat dit ons ook de ruimte geeft om goed te bekijken hoe wij deze wens van de raad eventueel kunnen realiseren, want op het BUIG-budget gebeurt van alles. Er komen allerlei aanpassingen en dat kan ook

een voordeel opleveren. Wat ons betreft gaan wij snel aan het werk om, zoals u ons vraagt, uit te zoeken wat wij van deze motie wel of niet kunnen realiseren en daarover tijdig terug te rapporteren.

De ***voorzitter***: De heer Jetten per interruptie.

Dhr. ***Jetten***: Dank u wel, voorzitter.
Het is best wel bijzonder dat het college nog niet zo heel lang geleden een zomernota voorlegde waarin u voorstelt om 1 miljoen euro te bezuinigen. Dan wordt er een motie ingediend waarover nog niet eens gestemd is en u neemt die al over. Ik ben dan wel heel erg benieuwd hoe u denkt die 1 miljoen euro te kunnen dekken. U noemt nu een aantal vage zoekgebieden, maar in de motie staat heel concreet dat die 1 miljoen euro moet worden geschrapt door beperking van de instroom en vergroting van de uitstroom. U accepteert dus nu eigenlijk een taakstelling op het WerkBedrijf om die instroom te verminderen en die uitstroom te vergroten. Misschien moet u even telefoneren met uw collega in Arnhem die een paar jaar geleden eenzelfde taakstelling heeft geaccepteerd en nu bij deze zomernota moest erkennen dat van die taakstelling echt niets terecht is gekomen. Vooropstaat dat D66 helemaal voor het schrappen van die korting van 1 miljoen euro is, maar met deze motie die door een wethouder gemakkelijk en zonder enig debat wordt overgenomen, vraag ik me af waar het thema Werk in de zomernota dan nog voor staat.

Wethouder ***Tankir***: Ik kan mij voorstellen dat u deze motie ook omarmt omdat deze ten eerste voorstelt om de bezuiniging weg te nemen. Het aardige van deze motie is dat het college nu de tijd krijgt om er de komende maanden gedegen werk van te maken om te bekijken wat haalbaar is en wat niet haalbaar is.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, 'gedegen werk'. Ik mag toch hopen dat het college al gedegen werk heeft geleverd bij het opstellen van die zomernota? Ik ben dan wel benieuwd hoe het college überhaupt tot de keuze is gekomen om 1 miljoen euro te bezuinigen op een thema dat blijkbaar zo breed in de raad leeft. Hoe heeft het kunnen gebeuren dat u hebt geaccepteerd dat het college daar 1 miljoen euro op bezuinigt?

Wethouder ***Tankir***: Daarover hebben we al eerder gecommuniceerd. Ik ga hier niet met u het debat voeren over hoe ik als wethouder in het college aan het debat heb deelgenomen. Zoals u weet, wil ook het college graag dat de lasten van bijstand naar beneden gaan en dat er meer mensen uit de bijstand naar werk kunnen gaan. Met deze motie kunnen we natuurlijk bekijken hoe we dat kunnen realiseren. Wat er dan allemaal bijkomt, ja …

Dhr. ***Jetten***: Tot slot, voorzitter. Dit vind ik echt te gemakkelijk. Het college heeft ruim de tijd gehad om na te denken over de zomernota. Het college kiest ervoor om te bezuinigen op werk. U hebt in de zomernota allerlei prachtige ambities geschreven over begeleiding naar werk, investeren in werk etc., maar u hebt zelf niet kunnen leveren. Als u deze motie overneemt die nog geen concrete dekking heeft, welk vertrouwen moet ik er dan in hebben dat u het als college in de begroting wel voor elkaar krijgt om dat geld en dat budget voor werk overeind te houden? Ik vind het echt te gemakkelijk, voorzitter.

De ***voorzitter***: De heer Buck sluit zich wellicht hierbij aan.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter, ik vind het ook te gemakkelijk dat de wethouder zegt dat het college zo min mogelijk wil bezuinigen. Nee, het college wilde 1 miljoen euro bezuinigen. Nu komt er een motie en dan zegt de wethouder: als ik er nog wat extra tijd voor krijg, dan ga ik echt mijn best doen om niet te bezuinigen. Als het college wil bezuinigen – dat heeft het in de zomernota opgeschreven – dan moet het daar ook voor staan. Als het zegt dat het extra tijd nodig heeft, dan is dat ook prima, maar wat wil dit college nu? Wil dit college wat in de zomernota staat, wat ons als raad wordt aangeboden of wil het college extra tijd hebben en waarom staat dat dan niet in de zomernota?

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, heel kort. Ik heb zojuist aangegeven dat vanuit het WerkBedrijf de ambitie is om binnen het werkdeel meer uitstroom te realiseren. Daarover gaan we ook de komende tijd

zeker in gesprek met het WerkBedrijf. Maar ook bij het inkomensdeel speelt op dit moment heel veel. In september komt een nieuw budget voor BUIG. Daar is nogal wat aan gesleuteld, ook aan de zaken die wij heel graag willen hebben. We kunnen de komende tijd ook bekijken hoe de instroom bij de bijstand zich ontwikkelt en dat geeft ons de ruimte om op deze motie te reageren of het wel of niet haalbaar is. Volgens mij kan ik niet duidelijker zijn.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter, wat is er gebeurd tussen een maand geleden toen het college deze zomernota aanbood en vond dat er 1miljoen euro bezuinigd moet worden en nu, nu de wethouder zegt: ik heb er alle vertrouwen in dat ik over een paar maanden kan terugkomen en dat ik niet meer 1 miljoen euro extra hoef te bezuinigen? Wat is er in die maand tijd gebeurd?

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, ik heb niet gezegd dat ik nu al zeker weet dat ik 1 miljoen euro niet hoef te bezuinigen. Wij gaan als college op basis van deze motie bekijken of wat is voorgesteld haalbaar is of niet haalbaar is en wat dan de financiële consequenties zijn.

De ***voorzitter***: Mevrouw Van Dijk:

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. Twee weken geleden werd aan de wethouder in de kamerronde de vraag gesteld: kunt u met 1 miljoen euro minder uw ambities waarmaken? Het antwoord was heel duidelijk van de wethouder: ja, dat kan ik. Ik begrijp dan ook oprecht niet waarom 1 miljoen euro moet worden teruggedraaid om die ambities waar te kunnen maken, want dat kon anderhalve week geleden zonder die 1 miljoen euro. Dat begrijp ik oprecht niet.

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, toen ging het over een andere ambitie. Het ging er toen om op basis van het budget dat er was. In deze motie wordt echter een andere ambitie voorgesteld, namelijk meer dan wat mij toen gevraagd is. Daarom zeg ik nog een keer, ik ben heel consequent in mijn antwoord, dat wij als college gaan bekijken in hoeverre dit haalbaar is. Als het haalbaar is, geven we ook aan hoe we dat gaan realiseren. Als het niet haalbaar is, komen we als college met de financiële consequenties daarvan. Volgens mij kan het niet duidelijker zijn.

De ***voorzitter***: Dat was het, ook gegeven de tijd, wethouder. Er komen nog twee bijdragen.

Wethouder ***Tankir***: Daarmee heb ik ook het amendement van D66 beantwoord. Ik hoop dat u dit ook zo ziet, meneer Jetten. Er is nog een amendement ‘Sla je slag’. Dat gaat over de extra inzet voor acquisitie. Hoewel wij dit amendement zeker waarderen – aandacht voor acquisitie – willen wij het toch afwijzen al is het maar vanwege de dekking hiervan. Er kan geen sprake van zijn dat wij korten op, zoals ook de heer Boekhorst al zei, de meest zwakke groep in de deze samenleving. Ik kan u misschien wel een beetje geruststellen wat betreft de acquisitie. Wij doen al veel en we doen het tegenwoordig niet meer alleen. We doen het bijvoorbeeld samen met Oost NV, maar ook in verbinding met het Ministerie van Economische Zaken dat alle buitenlandse investeringen naar de regio verbindt. We zijn ermee bezig en ik kan in ieder geval toezeggen dat wij na de zomer komen met een proactieve acquisitie waarbij wij onze kennisinstellingen – maar ook ons netwerk van bedrijven – inzetten om te bekijken hoe we die acquisitie kunnen versterken. Een versterking die past bij deze stad en niet ongericht. Dat kan ik u toezeggen, maar voor de rest wijzen we dit amendement af.
Volgens mij heb ik alles gehad.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van Hees.

Wethouder ***Van Hees***: Dank u wel, voorzitter. Er werd gezegd: een nieuwe impuls voor de binnenstad. De binnenstad werd nu niet vaak genoemd. Dat kun je positief of negatief opvatten. Ik vat het maar positief op. We hebben er twee weken geleden een uur over gesproken in de kamer en toen was men redelijk positief, zelfs de VVD, maar toen was er van de VVD een raadslid dat vandaag helaas niet aanwezig is. D66 vraagt om een nieuwe impuls voor die binnenstad. De transformatie zal voor ons toch in eerste instantie voor de ringstraten gelden en niet voor het kernwinkelgebied want daar zitten bedrijven die zichzelf wel kunnen bedruipen. Ik moet u wel een ding vragen. U had het nog even over de inspanning rondom de autoluwe binnenstad waar we mee bezig zijn. Het is echt een groot en goed

onderzoek. Ik vraag dan ook aan de voorzitters van de fracties van D66 en van de VVD om hun toezegging gestand te doen die zij vorig jaar gedaan hebben om te kijken in uw fondsen of er ook geld is voor onderzoek vanuit de raad voor dit grote onderzoek. Dit kost namelijk erg veel geld. Wij wachten vol spanning af. Ik denk dat u misschien bij de begroting wel met een voorstel daarvoor komt.
Ik ga dan door naar de moties en amendementen.
De VVD heeft het weer over de grote leegstand in de binnenstad. U knikt nu, maar de cijfers liggen er. Loopt u maar rond, dan ziet u het ook. Het is beeld en werkelijkheid. Wij zijn vanaf september vorig jaar tot mei dit jaar 40% gezakt in leegstand. We staan weer op die 8,8% buiten V&D en daarvan kunt u nu zien dat er volop gewerkt wordt. Volgens mijn berichten gaat dit van 9500 m^2 naar ongeveer 17.000 m^2 groeien met vier grote bedrijven die daarin komen. Dat loopt dus allemaal.
Het laatste dan nog. U zegt: krimp maar in de ringstraten. We hebben niet zo veel ringstraten en we hebben ook niet een heel groot kernwinkelgebied. We hebben een compact centrum. Dus als ik die ringstraten allemaal ga inkrimpen, dan houd ik vijf, zes straten over. Dat klinkt raar, maar dat is wel zo. Dus die ringstraten koester ik toch.
Dan snel naar de moties en amendementen want anders wordt de voorzitter boos dat het te lang duurt. Neen? Dan neem ik de tijd.

De ***voorzitter***: Het gaat om collegiaal bestuur, wethouder.

Wethouder ***Van Hees***: Precies. De motie-Hillen 2.0, een pilot vanuit de raad. Er is een mooie evaluatie geweest, maar die was helaas pas na de zomernota klaar. De raad komt nu met een voorstel. Het college kan de gedachtegang van de raad volgen en wij volgen dat dus.
Dan de motie 'Valkhof verdient nu doorstart'. Dat is wat moeilijker en ik heb er tegenaan zitten hikken. U wilt dat we nu al beginnen met het hele verhaal, maar het is toch van belang dat we weten of de Donjon in deze vorm al of niet doorgaat. Het heeft veel met elkaar te maken – ik zie dat de heer Vergunst zijn bril oppakt en er al voor gaat zitten – maar die dingen hangen aan elkaar vast, want de stichting die de Donjon zou neerzetten, zou ook het park aanpakken. Het college wordt opgeroepen om permanente voorzieningen te treffen of evenementen daar te houden. Dat kan niet, want het is een dubbel rijksmonument en dus mogen we niet eens de schop in de grond steken. Dit betekent ook dat we evenementenfaciliteiten daar niet kunnen realiseren, maar er komen wel evenementen. Met de organisaties die de evenementen organiseren, is afgesproken dat er een nieuwe inrichting van het park gemaakt wordt en zij konden zich uiteindelijk daarin vinden. Dus die inrichting – de basis, de voorlopige schets – ligt er al en daarover hebben we afspraken gemaakt met de evenementenorganisaties. Laten we afwachten. Wij wijzen deze motie dus af.

Dhr. ***Van Hooft***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Van Hooft.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik heb toch een vraag. Het speelt nogal lang. We moeten er lang op wachten tot de Donjon komt. Stel dat we nu nog vier, vijf jaar moeten wachten, dan betekent dit dat het park er nog vier, vijf jaar in een redelijk verloederde staat bij ligt. Er komt ook een moment dat je moet zeggen: daar kunnen we niet langer op blijven wachten. Volgens een groot aantal fracties hier is dat moment onderhand toch echt wel aangebroken.

Wethouder ***Van Hees***: Het moment is bijna aangebroken. Het punt is namelijk dat wij een contract hebben met de stichting die het zou gaan realiseren. Als we nu nee zeggen, dan plegen we contractbreuk. Nu is het definitief goedgekeurd door de Raad van State, dus de bezwaren zijn verworpen en sinds een maand geleden kan er gewerkt worden. Dat betekent dat de zaak vóór 1 januari 2017 rond is. Dan wordt er gewerkt of niet en anders vervalt het contract. Dat betekent dat we dan de vrije hand hebben.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Nog een vraag van de heer Boekhorst.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik heb nog een vraag. Onze fractie heeft namelijk een tijd geleden schriftelijke vragen gesteld aan het college waarom er tien jaar na het referendum nog steeds geen toren is. Het college heeft toen geantwoord: voor de zomer wordt dat duidelijk en komt dat go/no-go-moment echt in beeld. Nu hoor ik de wethouder zeggen dat we weer een halfjaar langer moeten wachten. Hoe zit het nu? Hoe lang moeten we nu nog wachten en hoe lang laat u het park versloffen? Ik ben teleurgesteld in de reactie van het college op de goede motie van Stadspartij DNF.

Wethouder ***Van Hees***: Ik zei zojuist al dat de Raad van State – de hoogste rechter – uitspraak heeft gedaan. Dit betekent dat de zaak moet gaan lopen tussen die uitspraak en dat het geeffectueerd moet worden via de contracten die we gesloten hebben. Er moet een bestemmingsplan zijn. Er moet goedkeuring zijn om de bouw te beginnen. 1 januari 2017 is de einddatum daarvan.

De ***voorzitter***: Mevrouw Grutters.

Mw. ***Grutters***: Voorzitter, ik wil de wethouder een vraag stellen. U weet ook wel dat, als die Donjon er niet komt – daar gaan we als Stadspartij DNF niet van uit want men is nu bezig een omgevingsvergunning aan te vragen en die kan in de zomer klaar zijn – er dan ook een andere partij kan opstaan die de Donjon wel wil en kan bouwen. Het heeft dus helemaal geen zin om op die Donjon te wachten. U kunt gewoon beginnen.

Wethouder ***Van Hees***: Het college vindt dat we toch moeten weten of we met deze partijen verder kunnen, want we hebben een contract met deze partijen en dat contract gaat over de Donjon én over het park, dus over beide. We kunnen ook nog niet beginnen, want anders plegen we contractbreuk.
Ik wil nu doorgaan naar …

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Eigenhuijsen.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Ik begrijp het niet helemaal goed, dus even ter verduidelijking. Staat er nu in het contract dat die stichting niets aan het park mag doen tot 1 januari 2018? Ligt dat contractueel vast? Ja of nee?

Wethouder ***Van Hees***: Ik ken het contract niet uit mijn hoofd, maar contractueel ligt vast dat én de bouw van de Donjon én het park in één hand is en dat is bij de stichting.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Tot 1 januari 2018 mogen wij dus niets in het park doen.

Wethouder ***Van Hees***: Op 1 januari 2017 is de tijd verstreken dat ze actie kan ondernemen. De stichting heeft nog geen huurders en dat verwondert ons ook, maar we moeten gewoon even wachten tot die tijd verstreken is.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Wij mogen dus niets in het park doen tot 1 januari 2017.

Wethouder ***Van Hees***: Wat is niets? Niets is iets anders natuurlijk. Ik bedoel, wilt u iets gaan doen of wilt u het park opknappen?

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Dat is mijn vraag. Mogen we nu iets doen of mogen we niets doen?

Wethouder ***Van Hees***: Dan is mijn vraag aan u: wat is ‘iets’ dan?

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Opknappen.

De ***voorzitter***: Ik denk dat dit verder geen verduidelijking oplevert. Het is spijkers op laag water zoeken. Mevrouw Grutters.

Mw. ***Grutters***: Nog een aanvullende vraag aan de wethouder. Stel dat de stichting bereid is om nu wel te beginnen aan het ontwerp van het park ondanks dat nog niet duidelijk is of de Donjon er komt, bent u dan bereid om daarin mee te gaan?

Wethouder ***Van Hees***: Ik denk niet dat de stichting dat zou willen doen, want je moet die twee zaken in verband met elkaar zien. Er is hier in de raad ook vaak gezegd: ga je eerst je huis bouwen of ga je eerst je tuin aanleggen? Er zijn partijen die dat hier gezegd hebben.

Mw. ***Grutters***: Voorzitter, mag ik dat beschouwen als een toezegging van de wethouder dat, als de stichting dat zou willen, dit zou kunnen?

Wethouder ***Van Hees***: Het lijkt mij niet dat de stichting dat doet, maar ik zal het haar vragen. We zitten binnenkort weer met de stichting aan tafel.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Voorzitter, mag ik dan ook een toezegging van de wethouder krijgen dat hij dat contract even naar ons mailt? Ik ben toch wel heel erg benieuwd wat daar nu in staat.

De ***voorzitter***: Volgens mij gaat u nu iets zoeken. Contracten zijn altijd in vertrouwen in te zien, zo zijn de verhoudingen. De heer Boekhorst heeft nog een vraag.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik wil toch wel graag duidelijkheid van het college. Wij hebben schriftelijke vragen gesteld en daarin staat als antwoord dat in Q3 definitief duidelijk wordt of de stichting het contract kan nakomen. Q3 loopt af vóór 1 oktober 2016. Ik hoor u nu zeggen: 1 januari 2017. Weer drie maanden erbij. Wat is nu het goede antwoord? Wanneer hebben we duidelijkheid? Wanneer kan dat park worden opgeknapt?

Wethouder ***Van Hees***: Eind Q4 dus. Als per 1 januari de zaken niet rond zijn, de vergunningen en de bestemmingsplannen etc. waar de stichting voor moet zorgen, dan vervalt het contract.

Dhr. ***Boekhorst***: Dan constateer ik alleen maar dat het antwoord dat wij hebben gekregen op de schriftelijke vragen niet klopt met het antwoord dat we nu krijgen. We zullen wel weer nieuwe vragen gaan stellen, want ik snap niet waar het verschil in zit.

De ***voorzitter***: Oké. Wethouder, gaat u verder.

Wethouder ***Van Hees***: De motie ‘Een kroonjaar mag best wat kosten maar niet te veel’. Het gevraagde bedrag is bedoeld voor het oplossen van knelpunten. Dat hebben we ook aangegeven, ook na de technische vragen. Het gaat over de communicatie. Die 25.000 euro is voor de uitvoering van de door de raad gevraagde evenementenmonitor waarin de economische spin-off bekeken wordt. De communicatie is nu zwaar belast. De afdeling Communicatie kon dat allemaal niet aan. We hebben er apart mensen voor moeten inhuren. Wat dat betreft loopt dit en vinden we ook dat het moet doorlopen. Als de raad toch per se wil dat we dit uit andere middelen moeten halen, dan betekent dit dat wij geld uit het derde traject moeten halen, want we hadden al twee trajecten met projecten in de wijken. Ik kan namelijk niet boven de begroting uit gaan, tenzij u zegt dat u meegaat met wat het college in de zomernota vraagt.
De motie ‘Nijmegen kan nóg groener‘ is ook interessant. De namen lopen wat door elkaar dus zullen we dat de volgende keer wat inkrimpen en wat minder namen gebruiken. De citydressing zoals genoemd in het citymarketingbeleid betreft niet de aankleding van de openbare ruimte, maar betreft de inzet van de communicatiemiddelen, informatieborden, reclame enzovoort. Dat citymarketingbeleid is overigens vastgesteld door deze raad in de uitvoeringsagenda Centrummanagement 2015-2018, waarin precies staat waar de gelden voor gebruikt zouden worden. Onlangs heb ik ook aan de rand van Nijmegen de borden weer neergehangen van ‘Nijmegen de oudste stad’. Dit gaat dus over promotie. Het budget is dus voor promotie, voor citydressing en voor merchandising en is nu al zeer beperkt. Bij de coalitieonderhandelingen heeft men gezegd: al het geld moet weg. We hadden nog wat geld over en dat is nu op. Als ik u zeg dat vergelijkbare steden – noem maar Den Bosch, Leiden of welke

dan ook – ongeveer 800.000 euro aan promotie- en citymarketinggelden hebben, dan komen wij daar zeer bekaaid af en vragen we niet te veel. Anders kunnen we de komende twee jaar niets doen.
Dan heb ik, volgens mij, nog het hobbyen. Ik heb geen hobby, geen echte hobby, maar zo'n people mover die ik noemde was niet mijn echte hobby. We praten hier over de WEpod. Wij doen mee, wij willen ook meedoen. We praten al een hele tijd met de Provincie en dan niet om een leuk treintje te laten lopen maar om te bekijken of we dat kunnen uitproberen op de Grote Markt. Om te bekijken of wij de aantrekkelijkheid van Nijmegen kunnen doorontwikkelen. We hebben het ook over de binnenstad waar we het nu over hebben met de nieuwe richtingen. Ik hoop dat er eind van het jaar goede ideeën uitkomen. Daarin zou ook wel eens een stuk elektrisch vervoer in de binnenstad, in het kernwinkelgebied, kunnen passen. Daarom zijn we zeer geporteerd om dit te doen met de Provincie en met bedrijven. Ook NXP wil meewerken en er zijn er meerdere bedrijven die mee willen werken. Er is een mogelijke INTERREG-subsidie in voorbereiding. Het geld wordt gebruikt om juist tijdelijk zo'n wagen hier naartoe te krijgen maar ook om contacten te leggen om met andere bedrijven te werken en juist die samenwerking aan te gaan met andere bedrijven. Niet alleen voor geld, maar ook voor kennis.

De ***voorzitter***: Er is een vraag van de heer Buck. Ik let ook even op de tijd, omdat wethouder Velthuis zo meteen ook nog aan het woord komt en anders gaan we de hele zomernota hier herhalen. De heer Buck.

Dhr. ***Buck***: Ik heb twee vragen.
Vraag 1: Wat voegt het busje toe aan de bestaande mogelijkheden die ik eerder noemde om van de Waalkade boven in de stad te komen?
Vraag 2: Kan het college mij alstublieft uitleggen hoe een zelfrijdend busje waar zeven tot acht mensen in kunnen, terwijl we de bussen overigens uit de binnenstad willen weren, bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en de toeristische activiteit in de binnenstad?

Wethouder ***Van Hees***: Voorzitter, het antwoord op de vraag over de toeristische activiteit lijkt me heel duidelijk. De voorzitter had het hier al over kabelbanen die in het verleden zijn genoemd. Daar gaat het niet om. Ik heb de lift genoemd die er is in de Grotestraat, maar die Grotestraat blijft een groot obstakel voor veel mensen. Er kunnen inderdaad nu nog maar acht mensen in, maar de zaak is in ontwikkeling. Ik denk ook niet dat die busjes hier straks in de binnenstad blijven rijden, maar dat is een ontwikkeling. Wij kijken naar de toekomst. Elektrisch vervoer op deze wijze is mogelijk. Nu dan zonder chauffeur, maar eigenlijk zal straks moeten blijken of dit soort zaken met chauffeur kan of niet. U kunt lachen, maar …

Dhr. ***Buck***: Voorzitter, een busje mét chauffeur dat door de stad rijdt. We hebben een zonnetreintje en we hebben bussen die we uit de binnenstad willen hebben. Wat wil deze wethouder nu met zijn WE-pod?

Dhr. ***Van Hees***: Wat deze wethouder wil, is kleiner vervoer. Dat zou ik willen. Dat lijkt me een mooi experiment in dit geval. Kleiner vervoer dat vaker op en neer gaat door de stad en dat niet zo groot is. Dat is iets waar hier in de raad al 25 jaar over gesproken wordt, meneer Buck. Daar werd al ver voor uw tijd over gesproken.

De ***voorzitter***: Ik geef tot slot nog het woord aan wethouder Velthuis.

Wethouder ***Velthuis***: Dank u wel, voorzitter. Het is altijd aardig dat je de laatste mag zijn. Ik heb een aantal opmerkingen gehoord en die heb ik me zeer zeker ter harte genomen. Ik wil nog even ingaan op een paar opmerkingen die door u zijn gemaakt. Het gaat onder andere over extra woningen voor statushouders en dat heeft zeker mijn belangstelling. Het betreft zeven locaties en dat wordt hoe dan ook een ingewikkeld gesprek want je zit soms met private ondernemers en soms zijn we zelf eigenaar van de grond etc. etc. Ik ga er echter van uit dat we er wat dat betreft bovenop blijven zitten en dat we weten dat het onze plicht is om statushouders op tijd te plaatsen.

U haalde de toekomst van het Honigcomplex aan. Dat vind ik buitengewoon interessant, temeer omdat in de vorige coalitieperiode is besloten het Honigcomplex tijdelijk te laten zijn. Laten we de discussie maar gaan voeren.
Verder werd ik gewezen op het feit dat er een grote wens is om meer woningen te krijgen. Dat is mij uit het hart gegrepen. De belangstelling om afspraken te maken met de corporaties – daar hebben we het vanavond nog over gehad – is aanstaande. In die zin heeft dit soort onderwerpen beslist mijn belangstelling en ben ik er echt mee bezig.
Dan is er een motie en een amendement ingediend waar ik heel even bij wil stilstaan. Allereerst de motie die de duurzame samenwerking van lokale en regionale media betreft. Ik kan die motie overnemen, maar dan wel onder voorwaarden. Ik denk dat het noodzakelijk is dat we Nijmegen1 (N1) zo snel mogelijk helpen en dat N1 zo snel mogelijk het eerste deel van de subsidie uitgereikt krijgt vanwege het gevaar op alsnog omvallen. U hebt het in uw motie over ijkpunten. Ik wil wel even aangeven dat we nu al bezig zijn om er een streekomroep van te maken waarin brede samenwerking wordt gezocht met andere omroepen, met andere mogelijkheden om nieuws te verspreiden. Maar goed, daarvoor is natuurlijk wel nodig dat niet alleen N1 dit wenst, maar dat ook andere partijen dat wensen en dat ze wat dat betreft gezamenlijk aan tafel komen. Dat is een proces dat op dit moment wordt aangestuurd door de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen. We worden voortdurend op de hoogte gehouden en het lijkt me het beste dat u ook op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van deze gesprekken. U hebt het in uw motie over ijkpunten – ik vind dit meer een dynamisch proces – maar als u mij toestaat dat ik u op tijd informeer, dan lijkt mij dat een goede tegemoetkoming.

De ***voorzitter***: Een vraag van de heer Jetten.

Dhr. ***Jetten***: Een korte vraag, voorzitter. Ik vraag me wel af wat deze motie dan toevoegt aan het traject dat u al hebt ingezet met de omroepen. Ik kan me ook voorstellen dat het juist verwarrend is als je halverwege zo'n traject de spelregels gaat veranderen. Misschien kunt u nogmaals toelichten waarom dit een goede aanvulling is op wat u al aan het doen bent voor N1?

Wethouder ***Velthuis***: U bedoelt nu?

Dhr. ***Jetten***: Wat voegt deze motie toe aan alles wat u al aan het doen bent met N1?

Wethouder ***Velthuis***: Wat zij toevoegt? Het is een autonoom proces waarbij ik begrijp dat men op een gegeven moment gewaarborgd wil zien dat het geld niet in een bodemloze put wordt gestopt. Dat gebeurt dus ook door de wijze van subsidiëren, waarbij dat geld niet in een keer wordt uitbetaald maar per jaar in vier termijnen wordt uitbetaald. Als u zegt dat dit iets is dat op dit moment al voldoende gewaarborgd is, dan vraagt de motie er nog een keer om en hebben we het in die zin nog een keer zo benoemd.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Ik stel voor dat de wethouder even zijn betoog afmaakt en dat hij de tijden verzet zodat, als er wellicht in de tweede termijn nog een vraag aan het college is, er nog een minuut voor het college overblijft.

Wethouder ***Velthuis***: Dan even heel kort wat het amendement betreft. Dat kan ik ook overnemen. Het gaat om een toelichting bij het 'nee, tenzij'. Ik heb het nog even nagekeken. Op dit moment wordt er zeer zeker niet alleen in het Waalfront en de Waalsprong gebouwd. In de tijd dat dit college hier zit, hebben we al 725 woningen in de stad gebouwd, we hebben 600 studentenwoningen gebouwd en we hebben 6 complexen gebouwd voor beschermd wonen. In die zin staan de hijskranen in de stad niet stil en dat moet ook niet gaan gebeuren.

De ***voorzitter***: De heer Eigenhuijsen dan nog voor een vraag.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Ik heb een vraag over het vorige punt, maar ik zal hem alsnog stellen. Volgens mij vroeg de heer Jetten: wat voegt het toe? Ik heb u nog niet horen zeggen wat die motie nu toevoegt. U zegt dat het niets toevoegt.

Wethouder ***Velthuis***: De indiener legt een motie voor. Ik kijk ernaar als collegelid en ik geef dit als commentaar.

De ***voorzitter***: Dat is bestuurs-staatsrechtelijk het enige juiste antwoord. Het viel me vanavond al vaker op dat het erop lijkt dat het college moties en amendementen moet verdedigen. Dat is niet zijn taak. Dit is de debatruimte en ik zorg ervoor dat u eerlijk aan het woord komt, conform de spreektijden. Dit gezegd zijnde, kijk ik ook naar u, voor de tweede termijn.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, zouden wij misschien een schorsing van vijf minuten mogen om even te bekijken hoe wij op de moties en amendementen gaan reageren?

De ***voorzitter***: Laten we dat maar doen. Vijf minuten moet voldoende zijn, want ik heb niet gezien dat er iets is ingediend dat niet gisteren al rondging, al of niet over het World Wide Web.
De vergadering is voor vijf minuten geschorst.

Dhr. ***Zwart***: Kunnen we om 23.00 uur verdergaan?

De ***voorzitter***: Ondertussen kan ik u melden dat Portugal met 2-0 de halve finale heeft gewonnen.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter, kunnen we iets langer …?

De ***voorzitter***: De vergadering is geschorst, dus u kunt buiten de vergadering verdergaan.

Dhr. ***Van Hooft***: Kunnen we iets langer schorsen? Tien minuten of zo?

De ***voorzitter***: Ik stel voor dat we het op vijf minuten houden. Dat moet kunnen.

(Schorsing van 22.51 uur tot 23.00 uur.)

De ***voorzitter***: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik kijk even naar u als raad wie er nog het woord wenst te voeren. Ik pak even mijn oorspronkelijke lijstje erbij. Ik kijk even naar de D66-fractie of er nog behoefte is aan de tweede termijn. Dat is het geval. Dan geef ik de heer Jetten het woord.

Dhr. ***Jetten***: Dank u wel, voorzitter. Ik wil nog kort stilstaan bij twee moties. Allereerst de motie over steun voor Stichting Anour in de Meijhorst. Ik kan mij heel goed vinden in het antwoord van de wethouder. Er zijn verschillende manieren waarop Stichting Anour aanspraak kan maken op subsidies en het zou heel fijn zijn als de gemeente wil kijken naar de herinrichting van de openbare ruimte. Die motie mag ook zo geïnterpreteerd worden dat we Stichting Anour vooral helpen om de goede wegen te bewandelen. We merken namelijk in de gesprekken die we met de stichting hebben, dat zij niet zo goed weet waar zij terechtkan voor dat soort subsidies. Als we daar een goed gesprek mee kunnen voeren, dan gaat het, denk ik, helemaal de goede kant op.
De tweede motie …

Dhr. ***Van Hooft***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Van Hooft.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik constateer dat dit dus ook voor uw fractie geldt dat u de weg niet zo goed weet, want u komt met deze motie.

Dhr. ***Jetten***: We hebben meerdere gesprekken met Stichting Anour gevoerd en voor de stichting is 'de gemeente' een ingewikkeld orgaan en wij hebben haar op weg geholpen. Het zou fijn zijn als die voorzet ambtelijk verder kan worden ingekopt.

De ***voorzitter***: Ik ben altijd bereid om een cursus te geven. Gaat u verder.

Dhr. ***Jetten***: Ik wil dan nog even kort stilstaan bij werk, want er gebeurde zojuist in de eerste termijn van het college toch wel iets bijzonders. We hebben, denk ik, allemaal met verbijstering in de zomernota gelezen dat het college wilde bezuinigen op werk. De hele raad heeft aangegeven daar niet zo heel erg blij mee te zijn. De wethouder draaide ook binnen een minuut. Ik ben erg blij dat we die bezuiniging van het college niet over willen nemen.
De motie van de PvdA biedt ruimte aan het college om naar oplossingen te zoeken. Ik ben heel benieuwd met welke oplossingen de wethouder gaat komen bij de begroting. We zullen dus de motie van de Partij van de Arbeid steunen. Ik roep ook de raad op om het amendement van mijn collega Van Megen te steunen. Dat regelt namelijk dat we in 2017 sowieso 1 miljoen euro hebben voor dat werkbudget en dan kunnen we bij de begroting met elkaar in alle rust bekijken hoe we het dan vanaf 2018 structureel met elkaar borgen.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Meneer Van Hooft, hebt u nog behoefte aan een bijdrage?

Dhr. ***Van Hooft***: Dat laatste vind ik wel schokkend, dat wij uit de reserve Wmo-Jeugdzorg het werkbudget moeten dekken alsof de Jeugdzorg niet van het grootste belang is en daar niet al tal van bezuinigingen in zitten.
Wij hebben niet zo heel veel punten om te melden. De Dorpensingel. Ik heb het in mijn bijdrage ook al gezegd. Het verwondert mij dat D66 nu met een motie komt om te zeggen dat wij moeten gaan lobbyen. U bent daar niet op ingegaan. Ik snap niet waarom wij niet gaan lobbyen. Kunt u hier toezeggen dat uw Gelderse D66-fractie in de Staten ervoor gaat zorgen dat wij hier die 5 miljoen euro zullen krijgen? Het zou wel heel prettig zijn als we die duidelijkheid van u kunnen krijgen. Als andere fracties hier ook kunnen melden dat hun fractie daar ook voor gaat zorgen, dan komt het allemaal goed.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, als ik kort mag antwoorden? Die lobby wordt al langer gevoerd, niet alleen door de D66-fractie maar ook door andere fracties in Provinciale Staten. We merken ook, dankzij de petitie en dankzij veel lobby vanuit het dorp Ressen richting de Staten, dat er langzaamaan een meerderheid ontstaat om de gedeputeerde onder druk te zetten om mee te financieren. Wat ik wel merk, is dat in Provinciale Staten en in Gedeputeerde Staten mensen zeggen: als Nijmegen en Lingewaard met een concrete vraag komen van 'help ons die 5 miljoen euro te financieren', dan helpt dat ook het debat in Provinciale Staten. Het is dus volgens mij en/en. Wij moeten met ons allen bij die Statenfracties lobbyen en het zou enorm helpen als de wethouder nog één keer met de collega uit Lingewaard wil proberen om met een heel concrete vraag naar Arnhem te gaan. We hopen dat we dan dit jaar kunnen zeggen: die Dorpensingel-Oost gaat er komen.

De ***voorzitter***: De heer Van Hooft.

Dhr. ***Van Hooft***: Het antwoord is helder. We zullen het afwachten.
Dan de motie van de heer Eigenhuijsen over fietsen in de hele stad. Hebt u nu toegezegd dat het tweede beslispunt uit die motie geschrapt kan worden, over die dekking van het Station Heyendaal?

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Dat is mijn inbreng in de tweede termijn, meneer Van Hooft. Het tweede punt gaat eruit.

Dhr. ***Van Hooft***. Goed, dan zouden we die motie kunnen steunen.
Verder hebben we niet zo heel veel spannends. Ik wil toch nog even wat zeggen over Werk en Inkomen, maar ik zie dat ik daar veel te weinig tijd voor heb. We gaan bij de begroting zien hoe de zaken opgelost worden.

De ***voorzitter***: Heel juist. Dank u wel. Mevrouw Van Dijk.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. Ik heb mij verbaasd over het feit dat we zojuist hoorden dat mensen de dekking op ons amendement geen goede dekking vonden. Ik vind dat we in ieder geval moeite hebben gedaan om dekking te vinden en als ik een aantal moties en amendementen lees waar helemaal geen dekking voor is, dan vind ik dat wel schokkend en ook heel erg jammer.
De discussie over de Dorpensingel. Daarover is het standpunt van de VVD heel erg duidelijk: die moet er komen, desnoods met geld uit de reserve. Als tip: misschien kunnen we in de provincie kijken of er via de gebiedsopgave nog mogelijkheden zijn.
Met betrekking tot de railterminal in Valburg was ik erg blij te vernemen dat het college de motie wil overnemen. Ik had graag gewild dat de vragen die de wethouder kreeg aan mij gesteld werden, want die railterminal zorgt voor enorme economische kansen, potentie voor de logistieke sector en een stimulans voor het verduurzamen van het goederenvervoer. Dat kan dus alleen maar goed zijn.
Als laatste opmerking: alle moties en amendementen die geen dekking hebben, zullen wij niet steunen.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Ik kijk dan nog even naar de heer Boekhorst.

Dhr. ***Boekhorst***: Dank u wel, voorzitter. Ondanks dat we nu praten over de plannen voor 2017, zijn er toch dossiers langsgekomen vanavond die al jaren in deze stad slepen. Onze fractie begint er een beetje genoeg van te krijgen en wil graag aan een oplossing werken. Daarom onze motie voor de Dorpensingel: kies nu voor de variant die snel en betaalbaar te realiseren is waardoor we Lent snel kunnen verlossen van dat vele verkeer door bepaalde straten. Laat dat helder zijn.
Wij willen ook graag snel verlost zijn van het fenomeen Donjon. Onze fractie gelooft er echt niet in dat die er komt. We hebben nog geen enkele indicatie. We verwachten van het college dat de motie, die vanavond waarschijnlijk aangenomen gaat worden, voortvarend uitgevoerd gaat worden. Sterker nog, er ligt een toezegging van het college van twee jaar geleden dat al begonnen zou zijn met het opknappen van de randen van het park. We zijn het wachten onderhand echt een beetje beu.
Een ander prestigeproject uit het verleden, het MTC, is zelfs aan de orde gekomen en nu lijkt het erop dat wij als Nijmegen een voortrekkersrol gaan nemen in een soort mini-MTC. Voorzitter, wij willen – en volgens mij was de fractie van de SP het daar ook helemaal mee eens – toch wel eerst wat meer informatie over wat dit allemaal betekent, waarom dit goed zou zijn voor onze regio, voordat we die voortrekkersrol nemen. We vinden de steun van het college wat voorbarig. Op dit punt zouden wij zeggen: better safe than sorry.
Als laatste wil ik nog even belichten dat de VVD vandaag met een heel goed plan is gekomen, namelijk om ondernemers die zich willen inzetten voor de circulaire economie zo veel mogelijk vrij te stellen van regels. Daar zijn wij van harte voor en die motie zullen wij steunen.

De ***voorzitter***: Dank u wel. De heer Klein Hemmink nog een tweede termijn? Nee, dat is niet het geval. De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Dank u, voorzitter. Wij danken het college voor de uitgebreide beantwoording. We zijn blij met de brede steun in de raad voor onze motie over Werk en Inkomen. Duidelijk is dat de raad die bezuiniging niet accepteert.
We zijn blij dat ook D66 die bezuiniging op werk niet ziet zitten. We zullen echter het amendement van D66 niet steunen omdat de dekking die gevonden wordt bij de Jeugdzorg ons niet aanspreekt. Daarom geen steun voor dat amendement.
Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De ***voorzitter***: Dank u wel. De heer Buck.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. De CDA-fractie is heel erg blij met de steun voor het 50plus-initiatief ook van de zijde van het college. We vinden het jammer dat het amendement over de WEpod niet in die mate ondersteund wordt.

Voorzitter, een maand geleden, bij onze laatste besluitronde hield u een heel mooie beschouwing op het eind – ik vond het wat laat maar toch – over hoe wij als raad functioneren en hoe ons gedrag weerspiegelt op de mensen die hier op de tribune zitten en de mensen die ons gekozen hebben. Ik was ook – ik wil niet zeggen aangenaam – enigszins verrast dat het college een mening blijkt te hebben over mijn leeftijd. Ik heb de schorsing gebruikt om even daarop te reflecteren, op 25 jaar geleden. 25 jaar geleden, dames en heren – dat is mijn conclusie dan toch maar – was mijn moeder 8 maanden zwanger van mij, zat het CDA nog in het college en was een van deze wethouders nog lid van D66. We kunnen wel stellen: vroeger was niet alles, maar toch wel veel beter.
Ik dank u zeer.

De ***voorzitter***: Het was mij ontgaan dat we een opvatting over uw leeftijd hadden, maar gefeliciteerd met die 25 jaar. Ik moet het maal 2 doen. Mevrouw Grutters.

Mw. ***Grutters***: Voorzitter, dank u wel. Dank voor het college voor de steun voor het amendement en de andere twee moties. Ik beperk me even tot de motie over het Valkhof. In tegenstelling tot GroenLinks denken wij dat die Donjon er wel komt. Daar gaat het niet om. De kern van de motie is nu juist dat, of die er nu wel of niet komt, we nu moeten starten met dat park. Het college geeft aan dat het contractueel verbonden is aan de partij Stichting Donjon. Het college heeft ook de toezegging gedaan dat, als de Stichting Donjon wil gaan ontwerpen, dat mag. Dat is de reden dat wij de motie gewoon indienen.

De ***voorzitter***: De heer Hulskorte. Hebt u nog behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. De heer Eigenhuijsen ook niet. Even over de aanpassing in uw motie. Ik begrijp het zo dat u het tweede dictum wilt schrappen, dus de hele dekking eruit en er niets voor in de plaats zoals de heer Van Hooft namelijk suggereerde.

Dhr. ***Van Hooft***: Dat heb ik niet gesuggereerd.

De ***voorzitter***: Jawel, ik heb het u zelfs horen zeggen, maar dat maakt niet uit.

Dhr. ***Van Hooft***: Zonder dekking valt het binnen het bestaande programma.

De ***voorzitter***: Dat was uw suggestie. Als je dat namelijk niet opschrijft, dan zeg je dat niet. Ik begrijp dat alleen het tweede dictum er uitgaat. Dat is helder.
Hoewel er nog 1 minuut en 46 seconden staat, lijkt het mij niet dat het college hierop nog een reflectie zou willen toevoegen.
Dan stel ik voor dat we gaan stemmen over alle ingebrachte documenten.
Allereerst natuurlijk over de moties. Dat zijn er in totaal 23. Er is ook een overzicht via de mail rondgezonden. Het is misschien wel gemakkelijk voor iedereen om dat erbij te pakken. Er is ook een viertal amendementen en uiteraard komt daarna de zomernota zelf in stemming.
Ik weet niet of er behoefte is aan stemverklaringen, onthoudingen en wat dies meer zij, want dan is dit het moment om dat aan te geven. Niemand voelt zich geroepen? Dan gaan we van start.

De eerste motie is ‘Steun Anour in de Meijhorst’, ingediend door D66 met steun van anderen. Uw stemmen graag.
Met 11 stemmen voor en 23 stemmen tegen is die motie verworpen.

Dat brengt me bij de tweede motie ‘Snelle aanleg Dorpensingel’, ingediend door D66 op dit thema. Uw stemmen graag.
Met 15 stemmen voor en 19 stemmen tegen is de motie verworpen.

De derde motie ingediend door de SP ‘Investeren in bestaande sportaccommodaties’. Uw stemmen graag.
Met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dat brengt mij bij motie 4, ‘Eendracht maakt Dorpensingel’, ingediend door de SP. Uw stemmen graag.
Met 26 stemmen voor en 8 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door de VVD ‘Regelarm Ondernemend Nijmeegs Domein (ROND)’. Uw stemmen graag.
Met 23 stemmen voor en 11 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de zesde motie, ingediend door de VVD ‘Op het juiste spoor’. Uw stemmen graag.
Met 17 stemmen voor en 17 stemmen tegen houden we die motie dus aan. Die komt dus op de volgende vergadering terug. We hebben dan nog een motie staan en dan hebben we dus wat te doen.

Dat brengt ons bij de zevende motie.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, ik heb even gemist wie nu precies voor was en wie tegen was. Het is toch wel handig om dat te weten.

De ***voorzitter***: Ik weet dat niet. Ik heb alleen genoteerd dat het 17-17 was.

Dhr. ***Boekhorst***: Dat heb ik ook wel gezien, maar …

De ***voorzitter***: Daar is de uitslag, dan ziet u het allemaal.

Dat brengt mij bij de zevende motie, ingediend door GroenLinks ‘Nijmegen, stad in verbinding’. Uw stemmen graag.
Met 30 stemmen voor en 4 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ook ingediend door GroenLinks, ‘Zorg voor mantelzorgers’. Uw stemmen graag.
Met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door GroenLinks ‘Wat heb ik nou aan mijn brug hangen?’ Misschien wel een fiets. Uw stemmen graag.
Met 31 stemmen voor en 3 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan een motie, ook ingediend door GroenLinks, met de titel ‘N1 duurzame samenwerking van lokale en regionale media’. Uw stemmen graag.
Met 23 stemmen voor en 11 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ook namens GroenLinks ingediend ‘Een kroonjaar mag best wat kosten maar niet te veel’. Uw stemmen graag.
Met 23 stemmen voor en 11 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ook ingediend door GroenLinks, ‘Nijmegen kan nóg groener’. Uw stemmen graag.
Met 24 stemmen voor en 10 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door GroenLinks, ‘En nu vooruit met dat verkeer!’ Uw stemmen graag.
Met 12 stemmen voor en 22 stemmen tegen is die motie verworpen.

Dan de motie, ingediend door de PvdA, ‘Geen bezuiniging op werk en inkomen’. Uw stemmen graag.
Met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door de PvdA, ‘Zeg, ken jij de ombudsman?’ Uw stemmen graag.
Met 22 stemmen voor en 12 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie ‘Divers is sterk’, ingediend door de PvdA. Uw stemmen graag.
Met 21 stemmen voor en 13 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Ook door de PvdA ingediend de motie onder de titel ‘Verduurzaam samen’. Uw stemmen graag.
Met 23 stemmen voor en 11 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door het CDA, ‘De vergeten kracht van Nijmegen’. Uw stemmen graag.
Met 34 stemmen voor en 0 stemmen tegen is de motie unaniem aanvaard.

Dan de motie, ingediend door Stadspartij DNF de motie ‘Motie Hillen 2.0 – Archeologie thuis’. Uw stemmen graag.
Met 28 stemmen voor en 6 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door Stadspartij DNF de motie ‘Valkhof verdient nu doorstart’. Uw stemmen graag.
Met 30 stemmen voor en 4 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan de motie, ingediend door Stadspartij DNF de motie ‘AED Stadsbreed mét warm hart’. Uw stemmen graag.
Met 34 stemmen voor is die motie unaniem aanvaard.

Dan de motie van Liberaal Nijmegen ‘Fietsen in de hele stad’. Wat vindt u daarvan? Uw stemmen graag. De motie is van Liberaal Nijmegen. De heer Eigenhuijsen vertegenwoordigt die fractie. Dit is een heel spannende stemming, inderdaad.
Met 29 stemmen voor en 5 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dan ook ingediend door Liberaal Nijmegen, de motie ‘Ondernemen in de hele stad’. Uw stemmen graag.
Met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen is die motie aanvaard.

Dat brengt ons vervolgens bij de amendementen. Het eerste amendement, ingediend door D66, met de titel ‘Maak werkzoekende niet het kind van de rekening’. Uw stemmen graag.
Met 8 stemmen voor en 26 stemmen tegen is het amendement verworpen.

Dan het amendement, ingediend door de VVD ‘Sla je slag’. Uw stemmen graag.
Met 3 stemmen voor en 31 stemmen tegen is het amendement verworpen.

Dan het amendement, ingediend door het CDA ‘Geen gehobby’. Uw stemmen graag. In het kader van de participatiesamenleving is dit wat curieus, maar allée.
Met 13 stemmen voor en 21 stemmen tegen is het amendement verworpen

Tot slot het amendement, ingediend door Stadspartij DNF ‘Iedere wijk is prioriteit!’. Uw stemmen graag.
Met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen is het amendement aanvaard.

Dan blijft uiteindelijk natuurlijk het raadsvoorstel naar aanleiding van de Zomernota 2016 over. Ik vraag u te stemmen over dat raadsvoorstel.
Met 21 stemmen voor en 13 stemmen tegen is het raadsvoorstel aanvaard.
Ik dank u wel.

21. Sluiting

De ***voorzitter***: Beste mensen, dat brengt ons bij de sluiting van de vergadering. Normaal zou ik hier graag, om de heer Buck te wille te zijn, nog een reflex willen geven maar dat krijgt u volgende week.
Ik zal dan ervoor zorgen, meneer Buck, dat ik ook nog langer terugga dan 25 jaar want ook toen leefden er mensen in deze stad.

Volgende week gaan we verder, zoals u weet. Daarmee is deze vergadering bijna gesloten, behalve dat ik u kan aankondigen dat er nog een borrel is – die is u van harte gegund – in ons nieuwe bedrijfsrestaurant.
De vergadering is gesloten en ik dank u wel.

De vergadering is gesloten (23.25 uur).

De voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De raadsgriffier,

drs. M.A.H. Heffels

Raadsnotulen van 13 juli 2016

Verslag van de
OPENBARE BESLUITRONDE POLITIEKE AVOND
van de
gemeenteraad van Nijmegen
d.d. 13 juli 2016

***Aanwezig zijn**:*

De leden: dhr. B.K. van Berkel, dhr. P.H.J. Boekhorst, mw. R.M.G. Brouwer, dhr. M.T. Buck, mw. C.M.H Daemen, dhr. J.V.J. van Deurzen, mw. I.M. van Dijk, dhr. P.A. Eigenhuijsen, dhr. T.F.A. van Elferen, dhr. B.G. Friesen, mw. W. Grutters, dhr. R. El Hafi, dhr. A. Hillen, dhr. J.W.H. van Hooft, dhr. M.J.I. Hulskorte, dhr. M. van Hunnik, dhr. J.L.J. Janssen, dhr. R.A.A. Jetten, dhr. R.A.P. Klein Hemmink, mw. M.F. Kossen, mw. C.B.M. Lamers, dhr. P.J.P. van Megen, mw. P.J. Molenaar, dhr. C. van Norel, dhr. P.R. Oomen, mw. A.B. Ranshuijsen, dhr. J.F. Reinhoudt, dhr. A. Selman, dhr. M.A.L. Sweep, dhr. S. Vat, dhr. N.P. Vergunst, mw. G. Visser, mw. E.M. Westerveld en dhr. R.S. Zwart

Voorzitter: dhr. H.M.F. Bruls

Griffier: mw. M. Heffels

Wethouder: dhr. L.C.M. Frings, dhr. H.B.W. van Hees, mw. R.D. Helmer-Englebert, dhr. T. Tankir, mevrouw H. Tiemens en dhr. B.J.H.M. Velthuis

Bericht van verhindering van: mw. M. Foolen, dhr. P. Huliselan, dhr. M.J.M. van Nijnatten, mw. J.M. Rotink en mw. G.M.M. Schellekens

Notulist: dhr. J.P.P.A. Wijnen

---

1. Opening en mededelingen

De ***voorzitter***: De vergadering van de raad is geopend (21.30 uur).
Dames en heren, ik open bij dezen onze raadsvergadering, een extra raadsvergadering. Beste mensen, ik wil beginnen met door te nemen wie van uw raad niet aanwezig zijn. Dat betreft mevrouw Foolen, mevrouw Rotink, de heer Van Nijnatten en de heer Huliselan. Zij zijn als afwezig gemeld. Ik kijk of er nog anderen afwezig zijn. Mevrouw Schellekens ook?

Dhr. ***Zwart***: Ja.

De ***voorzitter***: Mevrouw Schellekens is bij dezen ook afgemeld. Verder zijn we hopelijk compleet. Dat is het geval.
Ik kijk naar de griffier of er verder nog mededelingen zijn. Dat is niet het geval.

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

De ***voorzitter***: U hebt via de vergadermappen van de raadsapplicatie het volgende stuk gezien:
- Het overzicht van de nagekomen ingekomen stukken.

Raadsnotulen van 13 juli 2016

Bij de orde heb ik een aantal punten, dus let even goed op.
In tegenstelling tot eerdere berichtgeving is toch besloten om de motie van de SP die was aangekondigd 'Bescherm Hengstdal nu het nog kan!', in te dienen als motie buiten de orde. Dat kunnen we onder agendapunt 6a doen. Misschien wil de heer Van Berkel nog toelichten hoe dit zo komt?

Dhr. ***Van Berkel***: Dank u wel, voorzitter. Het is dus dezelfde motie, maar dan toch met kleine wijzigingen. Die kent iedereen, want die zijn een aantal dagen geleden nog rondgemaild. Die motie komt dus in stemming en wat ons betreft kan het een stemstuk worden.

De ***voorzitter***: Ik loop de punten even af en dan kunt u reageren mocht u nog andere opvattingen of inzichten hebben.

De PvdA-fractie heeft verzocht om agendapunt 7 inzake de brief Voortgangsrapportage vastgoed De Waaijer-Waaijenstein van de agenda af te voeren. Ik heb hier staan of mevrouw Schellekens het wil toelichten, maar die vraag zal ik maar niet stellen want daar kunnen we nog lang op wachten. Ik weet niet of iemand anders van PvdA-zijde zich geroepen voelt om dit toe te lichten. Het hoeft niet, want als iets afgevoerd wordt, dan vind ik dat als voorzitter altijd heel goed. De heer Zwart denkt: nu ga ik toch iets zeggen.

Dhr. ***Zwart***: Het leek ons, gezien het tijdstip en de duur van de vergadering, een goede zaak.

De ***voorzitter***: Kijk eens aan, onthoud dit. Het is een heel belangrijk statement.

De fractie van de SP heeft verzocht om de motie 'Nijmegen TTIP-vrije gemeente' in te trekken. We gaan daar alleen over stemmen, maar men wil een nieuwe motie in stemming brengen. Meneer Van Berkel, misschien wilt u dit nog even toelichten of heb ik hiermee voldoende gezegd? Ik meen van wel. De motie wordt aangepast, zij kan ook verspreid worden en dan gaan we daarover stemmen. Dat is de bedoeling? Dat is het geval. Het gaat over de TTIP. We doen dit dan aan het eind van de vergadering onder agendapunt 16. Schrik niet, dat klinkt allemaal onheilspellend, maar het valt best mee.

De fractie van GroenLinks heeft verzocht om bij agendapunt 11 over de Wensen en bedenkingen tussenstand prestatieafspraken woningcorporaties een amendement in te mogen dienen. Wellicht kan de heer Boekhorst dit even toelichten. Ik moet dan wel even streng opletten, geloof ik.

Dhr. ***Boekhorst***: Volgens mij spreekt het amendement straks inhoudelijk voor zich en hoeven we het debat uit de kamerronde, dat voor een deel over die punten ging, niet over te doen en kunnen we met elkaar stemmen om de brief nog beter te maken.

De ***voorzitter***: Ik heb kennis mogen nemen van de tekst van het amendement. Volgens mij was dat een wens of bedenking die uw fractie had ingediend, maar waarvoor geen meerderheid was op grond van de wensen en bedenkingen. Ik roep even de procedureafspraak in herinnering die we bij wensen en bedenkingen hebben gemaakt. Er is afgesproken dat elke fractie zijn of haar wens en bedenking kan indienen en dan wordt er door de griffie een mooie brief gemaakt waaruit blijkt waar een meerderheid voor is – waar geen meerderheid voor is staat er niet op – en alleen daar stemmen we dan over. Dat hebben we een paar jaar geleden afgesproken om te vermijden dat we eindeloos bleven doordebatteren over wensen en bedenkingen. U kunt zich dat nog herinneren en de fractievoorzitters die toen dienst hadden, kunnen zich dat zeer goed herinneren. Het amendement zou een afwijking van die procedure zijn en daar ben ik niet zo gelukkig mee, want welk recht heb ik dan nog om tegen toekomstige raadsleden te zeggen: dat mag niet. Ik vind het dus wel lastig. De heer Van Elferen.

Dhr. ***Van Elferen***: Voorzitter, mijn geheugen wil mij nog wel eens in de steek laten, maar volgens mij hebben we precies dit afgesproken. Volgens mij hebben we toen ook afgesproken dat amendementen mogelijk blijven op die brief om daarmee te voorkomen dat die brief altijd een stoplap wordt en dat het

wel mogelijk blijft om over individuele wensen en bedenkingen – dus ook als ze niet een meerderheid zouden kunnen halen in de raad – te kunnen spreken. Volgens mij hebben we toen afgesproken dat ook amendementen mogelijk blijven. Wat ik ook vind van het amendement van de heer Boekhorst, volgens mij is het daarmee dus wel conform de afspraken die we gemaakt hebben.

De ***voorzitter***: Formeel is het altijd mogelijk om amendementen of moties in te dienen; dat is niet de kwestie. Het gaat hier om een huishoudelijke afspraak die je met elkaar maakt, juist omdat we in het verleden steevast heel veel moties en amendementen hadden terwijl er een behandeling is geweest. Dat vind ik wel jammer. Het is iets anders als een fractie die het niet eens was met de wens van GroenLinks alsnog zegt: mijn wens staat hier niet goed. Dan zijn we eruit. Die vraag stel ik nu even, want als dat aan de orde is, dan hebt u geen amendement nodig. Toch?

Dhr. ***Boekhorst***: Dat weet ik dus niet en dat hoop ik met die stemming duidelijk te krijgen.

De ***voorzitter***: Maar het gaat mij erom…

Dhr. ***Boekhorst***: Even nog als reactie op wat u inbrengt. U zegt terecht dat we die afspraak hebben gemaakt om eindeloos debatteren te voorkomen. Dat is terecht. Dat is precies de reden dat we wat mij betreft erover kunnen stemmen en daar niet per se een inhoudelijk debat over hoeven te voeren.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Dat zouden we sowieso doen, alleen maar stemmen. Dat is dus dan al mooi meegenomen.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter, mag ik een domme vraag stellen?

De ***voorzitter***: Als u dan maar niet bang bent voor een dom antwoord.

Dhr. ***Zwart***: Volgens mij is er, als ik goed tel, een meerderheid voor wat de punten betreft die door GroenLinks worden ingebracht. Ik tel 20 stemmen voor precies de punten die u noemt.

Dhr. ***Boekhorst***: Ja, dat heb ik vandaag ook vernomen. Tegelijkertijd lees ik de brief waar we straks over moeten besluiten en daar staan die wensen niet in.

Dhr. ***Zwart***: Volgens mij is die brief dan fout. Het is misschien een domme vraag, maar…

De ***voorzitter***: Nee.

Dhr. ***Boekhorst***: Die brief corrigeren we met het amendement.

De ***voorzitter***: Uw vraag sluit heel erg aan bij wat ik zojuist aan u vroeg. Als die brief niet klopt, dan klopt die niet. Ik baseer mij even op de brief en constateer dat dit niet zo was. Als dat wel zo is, dan zullen we het merken, laat ik het zo zeggen. Ik spreek nu graag met u af dat we de koers vasthouden die we hadden bedacht.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Buck.

Dhr. ***Buck***: Ik wil hier nog een opmerking over maken, namelijk dat we hier als fractievoorzitters een keer over praten. Ik denk namelijk dat het goed is om te amenderen over zaken met eventueel nieuwe inzichten. Dit hoeft niet nodig te zijn als we het aan de voorkant goed regelen. Dat is eigenlijk wat er nu ook gebeurt. Wij kennen in dit huis niet, zoals in andere huizen, het systeem van pairing. Er zijn vandaag heel veel mensen afwezig. Stel dat was gebeurd wat vandaag is gebeurd, maar dat de heer Boekhorst door de samenstelling van de raad vandaag geen meerderheid had gehaald, dan was dat

een heel bedenkelijke gang van zaken geweest. Ik denk dat het goed is dat we daarover met elkaar nog eens van gedachten wisselen.

De ***voorzitter***: Dat kan en ik zal het ook nog eens even op een rij laten zetten, want dit was precies een van de redenen dat we hebben afgesproken zoals is gezegd. Het maakt niet uit, het amendement komt gewoon in stemming.

Aangezien de motie was aangehouden omdat de stemmen staakten, gaan we ook nog stemmen over de motie 'Op het juiste spoor' die bij de zomernota was ingediend. We voegen die motie toe onder agendapunt 15. We hebben dus twee moties waarbij de stemmen staakten en waar we vandaag alleen over gaan stemmen.

De spreektijd gaat gelden vanaf agendapunt 6a.

Kunt u met al deze ordevoorstellen instemmen? Ik hoop van wel, want anders gaat het nog langer duren. Dat is het geval. Dank u wel.

De volgende punten zijn niet in de raadskamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen: 3 en 12 tot en met 14.
Stemt u daarmee in? Dat is het geval. Dank u wel.

4. Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers op 13 juli 2016

De ***voorzitter***: We hebben geen behandeladviezen uit de raadskamers van vanavond mogen ontvangen. Dat is ook uniek mag ik wel zeggen.

5. Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is

De ***voorzitter***: Over de punten 3 en 12 tot en met 14 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

6. Vragen van raadsleden aan het college

De ***voorzitter***: Er zijn geen vragen aangekondigd.

6a. Motie buiten de orde SP: Bescherm Hengstdal nu het nog kan!

De ***voorzitter***: We doen het zoals altijd. Ik geef uiteraard eerst de indiener, dat is de heer Van Berkel, het woord en dan kan elke fractie daarop reageren. De heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Dank u wel, voorzitter. De SP dient dus een motie in ter bescherming van Hengstdal. Dit is een al heel lang lopend verhaal en het heeft onder andere te maken met het feit dat de plannen die er waren om veel woningen in Hengstdal te slopen niet door de buurt gepikt werden en de corporatie er moeite mee heeft gehad om de buurt te overtuigen. Dat is voor ons ook de reden geweest om toch nog eens goed te bekijken wat daar nu precies aan de hand is en waarom je daar nu wel of niet zou willen slopen. We zullen het zo meteen bij de tussenstand van de prestatieafspraken nog terug zien komen, maar er zijn veel partijen die zeggen: laten we eerder kiezen voor renovatie dan voor sloop. Dat zit hier natuurlijk achter, maar daarnaast ook het feit dat Hengstdal een karakteristieke buurt is waaraan we als Nijmegen zouden moeten hechten. Dat is de reden geweest dat wij nog eens wat zaken hebben laten uitzoeken. Dat betreft de kosten van renovatie. We hebben een gerenommeerde aannemer uit Nijmegen een schatting laten maken en die zegt dat je de woningen waar het over gaat, voor de lange termijn – dus voor dertig jaar – zou kunnen renoveren

voor 60.000 euro per woning en dat is echt een soort van maximum. Dat is heel wat anders dan de 110.000 euro die het kost voor nieuwbouw. Nu is die discussie in het verleden ook gevoerd en toen kwamen de cijfers op zo'n manier naar voren dat én renovatie én nieuwbouw heel erg dicht bij elkaar zouden zitten, ongeveer 90.000 euro tegen 100.000 euro. Dat ligt dus nu behoorlijk ver uit elkaar en dat is voor ons de reden geweest om toch te zeggen: hier zit zo'n groot verschil tussen, dat renovatie dus echt een veel betere optie is. Het leidt tot lagere huren en we behouden het karakter van de wijk. Dus roepen wij graag het college opnieuw op om met Standvast in gesprek te gaan en ook die nieuwe cijfers, dus ook die 60.000 euro per woning, onder de aandacht te brengen, in de hoop toch nog te komen tot een plan voor renovatie en de sloop tegen te kunnen houden. Dat is in het kort de inhoud van de motie.

Motie: **Bescherm Hengstdal nu het nog kan!**
1e indiener: B.K. van Berkel (SP)
De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016,
constaterende dat:

- 46 woningen in Hengstdal op de rol staan voor sloop;
- de bewoners die bij de plannen betrokken zijn zich in meerderheid tegen sloop hebben uitgesproken en vóór renovatie;
- woningcorporatie Standvast de wijk niet heeft weten te overtuigen van haar plannen;
- aannemer Van de Veerdonk de kosten van renovatie op 60.000 euro per woning schat;
- Standvast de kosten van nieuwbouw raamt op 110.000 euro;
- goedkopere opties leiden tot lagere huren;
- het uiterlijk van de wijk meer behouden blijft bij renovatie dan bij sloop/nieuwbouw.

Overwegende dat:

- De wens van de bewoners gehoord dient te worden
- Dit college heeft als uitgangspunt de huren zo laag mogelijk te houden. Corporaties dienen aan het woonbeleid mee te werken waar dit binnen hun macht ligt.
- Het behouden van het uiterlijk van de wijk wenselijk is, omdat de buurt Hengstdal een prachtige karakteristieke wijk is en daarmee een verrijking vormt voor onze stad.

Spreekt uit:
In Hengstdal renovatie wenselijker te achten dan sloop/nieuwbouw.
Roept het college op:
Om Standvast te confronteren met de renovatiekosten zoals berekend door Van de Veerdonk en Standvast te bewegen om met die nieuwe informatie aan de slag te gaan en tot een oplossing te komen die de huren zo laag mogelijk houdt en het karakter van de wijk maximaal beschermt.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Ik kijk naar andere raadsleden. Allereerst de heer Klein Hemmink, Gewoon Nijmegen.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel, voorzitter. Ik heb deze motie gezien en op zich is de intentie wel aardig om te zeggen dat we Hengstdal zoals het er nu uitziet willen beschermen. Ik heb aan de heer Van Berkel gevraagd om mij de offerte toe te sturen die hij had van Veerdonk. Die heeft hij mij inderdaad toegestuurd en hij heeft dit ook naar andere fractievoorzitters gestuurd. Tot mijn verbazing bestond de hele offerte uit maar een zin: ik denk dat het wel kan voor 60.000 euro. Als dat de basis is waarop de SP zegt dat zij daarmee het feit onderbouwt dat het veel goedkoper kan, dan lust ik er nog wel een, want dan ga ik er toch van uit dat Standvast het beter berekend heeft dan de heer Van Berkel. Daarom kan ik ook deze motie niet steunen.

De ***voorzitter***: Een vraag van de heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Mijn vraag is nu toch of de heer Klein Hemmink geen schertsvertoning maakt van die hele brief. Zo gemakkelijk staat het er echt niet in. Er is een goede analyse uitgevoerd. Er zijn drie woningen gepakt: een goede, een middel goede en een slechte. Die aannemer is daar echt goed mee aan de slag gegaan. Haalt u dit nu alleen maar aan om die motie niet te hoeven steunen of meent u dit nu serieus?

Dhr. ***Klein Hemmink***: Ik heb u serieus gevraagd om de onderliggende begroting naar mij toe te sturen zodat ik het kon beoordelen. Als u dan vindt dat het meer dan voldoende is om een stuk met maar één regeltje naar mij toe te sturen, zonder die eventueel gecalculeerde zaken van drie woningen – die u nu noemt – daarbij te voegen, dan denk ik dat u zelf een fout hebt begaan. Als u vindt dat het met alleen dat ene zinnetje onderbouwd is, dan vind ik dat u met deze onderbouwing en met de conclusie 'met Veerdonk kan het goedkoper dan met de Standvast-berekening' op los zand aan het bouwen bent, maar dat doet u als SP wel vaker.

De ***voorzitter***: Ik kijk naar andere woordvoerders. De heer Boekhorst, GroenLinks.

Dhr. ***Boekhorst***: Dank u wel, voorzitter. Wat de heer Klein Hemmink van Gewoon Nijmegen doet, is alles reduceren tot euro's. In dit project gaat het om meer dan euro's. Het gaat erom dat mensen heel prettig wonen in die wijk, dat er heel mooie cultuurhistorische woningen staan en dat het misschien wel veel duurzamer is om die woningen te renoveren in plaats van te slopen. Ik vind het een heel redelijk verzoek namens de SP-fractie. Daarom is GroenLinks – en gelukkig ook een aantal andere partijen – het ermee eens om de woningcorporatie te vragen om daar nog eens heel goed naar te kijken en ook uitleg te geven waarom zij niet van haar oorspronkelijke plannen zou willen afwijken. Bewoners willen het en het mag duidelijk zijn dat de gemeenteraad van Nijmegen dat ook graag wil.

De ***voorzitter***: De heer Van Elferen, D66.

Dhr. ***Van Elferen***: Wat te mooi klinkt om waar te zijn, is dat vaak ook. Voor D66 geldt dat het allerbelangrijkste is dat woningcorporaties ook een bepaald vertrouwen van ons krijgen. Laten we er vanavond niet meer over praten, maar ook allerlei wensen en bedenkingen aannemen die daar een beetje tegen ingaan. Voor de fractie D66 geldt dat Standvast wil verduurzamen en dat Standvast daar aan de slag wil. Standvast heeft ook haar verantwoordelijkheid rondom betaalbaarheid en duurzaamheid en zal daarover ook aan ons rapporteren. Wij vinden het dus niet heel erg logisch dat de raad van Nijmegen daar vervolgens weer uitspraken over gaat doen. Laat Standvast eerst maar eens aan de slag gaan.

De ***voorzitter***: De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. In beginsel onderschrijft het CDA het pleidooi van de heer Van Elferen die ervoor pleit om de verantwoordelijkheid daar te leggen waar die thuishoort. Dat betekent ook dat woningbouwcorporaties hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Toch is het niet zo dat we met de motie van de heer Van Berkel, anders dan bijvoorbeeld bij sommige wensen en bedenkingen waar we het later vanavond over gaan hebben, op de stoel gaan zitten van de toezichthouder dan wel de bestuurder van Standvast. Ik kan mij niet per se aansluiten bij de SP-retoriek van confronteren, maar ik ken het college en ik ken ook deze wethouder als iemand die dit op een minnelijke manier doet. Ik denk dan dat het prima is als de gemeente in de vorm van het college het gesprek aangaat met Standvast of dit nu per se de meest doelmatige manier is om deze renovatie te realiseren.

De ***voorzitter***: De heer Hillen, Stadspartij DNF.

Dhr. ***Hillen***: Dank u wel, voorzitter. Ik kan mij aansluiten bij wat de heer Buck zegt dat wij het beste aan het college kunnen vragen om het gesprek aan te gaan. We zijn het niet direct eens met de SP als het gaat om de becijfering. Als je nul op de energiemeter zou willen hebben, dan ben je al gauw 30.000 euro meer kwijt dan het bedrag dat nu genoemd wordt, die bijna 60.000 euro. Als daar ook nog eens een keer btw, winst, risico en sterfkosten bijkomen, dan zijn we waarschijnlijk niet zo ver uit elkaar als het gaat om die 110.000 euro. Ik ben dus heel benieuwd hoe die discussie gaat verlopen.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordvoerders? Mevrouw Kossen, VVD.

Mw. ***Kossen***: Dank u wel, voorzitter. Ik kan mij aansluiten bij wat al gezegd is door Gewoon Nijmegen en D66. Enerzijds moeten we niet op de stoel van de woningcorporaties gaan zitten en ze in eerste instantie dit zelf tot een goed einde laten brengen. Anderzijds klinkt het natuurlijk heel mooi dat het met 50.000 euro goedkoper kan, maar wij zouden daar ook graag een betere onderbouwing bij zien dan alleen het feit dat iemand dat gezegd heeft.
Dank u wel.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, mag ik nog een vraag stellen aan mevrouw Kossen?

De ***voorzitter***: Jazeker. Een interruptie.

Dhr. ***Boekhorst***: Ik hoor haar en ook anderen in dit debat zeggen: wat is de rol van ons als gemeenteraad? Niet op de stoel van de corporatie zitten. We zijn hier toch ook volksvertegenwoordigers en wij spreken toch met mensen in Hengstdal die iets willen en die op een gegeven moment tegen een muur aanlopen binnen die corporatie? Zou het dan juist niet heel goed zijn dat wij als raad die mensen empoweren en hen helpen om dat gesprek op een goede manier aan te gaan? Zo leg ik deze motie uit en dan zou ik zeggen: steun haar van harte.

Mw. ***Kossen***: Nogmaals, we hebben het over 50.000 euro die compleet niet onderbouwd wordt. In die zin zeggen wij: wij moeten in dit geval niet op de stoel van de woningcorporatie gaan zitten. Zij weet waar ze het over heeft en zij moet dit uitzoeken. Wij hebben er vertrouwen in dat de woningcorporatie dit tot een goed einde gaat brengen. We moeten niet altijd bij voorbaat ervan uitgaan dat dit niet zo is.

De ***voorzitter***: De heer Van Deurzen, VSP.

Dhr. ***Van Deurzen***: Even een korte reactie gezien de spreektijd, voorzitter. Er is het afgelopen jaar ongelooflijk veel geherstructureerd en het wordt tijd dat daar een goede rem op komt. Het zijn heel goede woningen, dat werd hier vanavond al gezegd, en mensen willen daar graag wonen. Ik wil toch nog even kort reageren op wat de heer Klein Hemmink zei. De gedegen onderbouwing over die 60.000 euro ontbreekt misschien, maar hetzelfde geldt voor de raming van Standvast.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Mag ik de heer Van Deurzen een vraag stellen?

De ***voorzitter***: Jazeker. De heer Klein Hemmink.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Denkt u nu echt dat de woningbouwvereniging in deze fase, als zij kiest voor nieuwbouw, daar niet een goede onderbouwing onder gedaan heeft? Ik geloof dat niet, meneer Van Deurzen. U geeft dan wel een motie van wantrouwen af richting de woningbouwvereniging in mijn ogen. Bent u het daarmee eens?

Dhr. ***Van Deurzen***: U zit lang genoeg in de politiek om heel vreemde verschijnselen mee te maken en dat kan in dit geval natuurlijk ook het geval zijn.

De ***voorzitter***: De heer Zwart, PvdA.

Dhr. ***Zwart***: Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie is wel benieuwd om van het college te horen in hoeverre de wethouder deze motie een meerwaarde vindt hebben. Ongetwijfeld is er een voorgeschiedenis en is het ook al onderwerp van gesprek geweest. Heeft het voor het college nog een meerwaarde als de raad deze uitspraak doet?
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Verder geen woordmeldingen? Dan geef ik inderdaad nog het woord aan wethouder Velthuis.

Wethouder ***Velthuis***: Dank u wel, voorzitter. Hengstdal houdt mij inderdaad al een tijdje bezig. Ik heb me er in het verleden ook nog mee beziggehouden om te bekijken of ik zou kunnen bemiddelen

tussen de bewoners en Standvast. Dat is me toen helaas niet gelukt. Ik ben er zonder meer voor dat we nog eens een keer goed en kritisch kijken naar herstructurering. We hebben in Nijmegen wat dat betreft veel ondernomen de laatste jaren en daar mogen we ook trots op zijn. Ten aanzien van deze wijk had ik er misschien iets anders in gestaan als ik een, twee, drie jaar geleden had mogen spreken, maar ik wil toch even een paar dingen noemen.
Op dit moment is het zo dat Standvast zelf een bezit heeft dat veel goedkope woningen omvat en zij huldigt zelf het principe dat zij minimaal 20% van de woningen goedkoop wil houden. Dan hebben we het dus over een huurprijs onder de 409 euro. Zij voldoet daaraan en daar voldoet zij meer dan dat aan. Als ik nu heel even kijk naar dit buurtje, dan moet ik vaststellen dat het in totaal gaat om 37 mensen die daar een vast huurcontract hebben. 37 mensen. Meer dan de helft, 19, heeft aangegeven voor sloop te zijn. 2 hebben aangegeven tegen sloop te zijn. Dan blijven er nog 16 over waarmee Standvast op dit moment gesprekken voert. Ik heb vanmiddag Standvast nog gebeld om te vragen hoe de sfeer is van de gesprekken. Ze hebben nu twee keer met elkaar gesproken. Een keer ging over de beeldkwaliteit. Daar is men volledig uit en men vindt het mooie huizen enzovoorts. Het andere gesprek ging over de indeling van de huizen en ook daarover is men positief. Ik zou de motie willen ontraden omdat ik wat dat betreft vind dat, als 19 mensen al zonder meer een sociaal contract hebben getekend en voor nieuwbouw zijn, 2 het afwijzen en 16 nu aangeven op de goede weg te zijn, de mensen hebben gesproken.

De ***voorzitter***: Ik bekijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zeg er wel even bij: let even op uw spreektijd, want we hebben nog wat debatstukken te gaan. De heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Dank u wel, voorzitter. Waar de wethouder het over heeft, is natuurlijk dat sociale plan en hoe daarvoor getekend is. Er loopt op dit moment een procedure. Ik ga daar niet uitvoerig op in, onder andere vanwege de spreektijd. Het komt er echter op neer dat Standvast tegen mensen het volgende heeft gezegd. “U kunt een woning krijgen als u verhuist uit deze woning met een lagere huur. Bent u daarvoor, dan kunt u hier tekenen; overigens tekent u dan ook meteen voor de sloop.” Inmiddels zijn mensen die getekend hebben voor de sloop, verhuisd uit die wijk. Je kunt dan als Standvast zeggen: er zijn tijdelijke huurders, die mogen niet meepraten, want die hebben er niets meer mee te maken, maar die mensen die getekend hebben en inmiddels verhuisd zijn, die hebben er wel mee te maken, want dat zijn mensen die wel mogen tekenen. Daar zit het hele probleem. Dit is een heel lang geschil geweest tussen veel mensen in die wijk en Standvast. Ik zeg niet dat ik Standvast wantrouw, maar Standvast heeft daar wat ons betreft niet laten zien dat ze goed kan luisteren naar wat de wijk wil. Daar zit het probleem en daarom roepen wij het college met klem op om met de juiste cijfers, met de juiste onderbouwing, toch nog een keer hierover in gesprek te gaan en op die manier dat gesprek nog een keer te voeren.

De ***voorzitter***: Anderen nog? De heer Van Elferen.

Dhr. ***Van Elferen***: Deze verwarring laat precies zien waarom D66 vindt dat de Nijmeegse raad niet dit soort uitspraken moet doen.

De ***voorzitter***: Nog meer mensen voor de tweede termijn? De heer Hillen.

Dhr. ***Hillen***: Ik wil naar aanleiding van de opmerkingen van de SP van de wethouder horen of hij überhaupt nog enige mogelijkheid en zin ziet in een gesprek. Als dat namelijk niet het geval is, dan hebben we ook niets meer aan deze motie.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen voordat ik de wethouder nog kort op die vraag van de heer Hillen laat reageren? Dat is niet het geval. Dan heeft de wethouder het woord.

Wethouder ***Velthuis***: Dan één zin. Zoals ik het beoordeel, is het proces nu in een dermate vergevorderd stadium dat je dat proces nu niet meer zou moeten willen verstoren.

De ***voorzitter***: Dat was een helder antwoord op een heldere vraag. Ik stel dan voor dat we gaan stemmen over de motie. Dus de motie 'Bescherm Hengstdal nu het nog kan!' is in stemming. Uw stemmen graag.
Met 20 stemmen voor en 14 stemmen tegen is de motie aanvaard.

9. Raadsvoorstel Inzet maat- en meerwerk Werkbedrijf 2016

De ***voorzitter***: Wie mag ik daarover allereerst het woord geven? De heer Sweep, SP.

Dhr. ***Sweep***: Dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van dit agendapunt gaat de SP twee moties indienen, de eerste overigens samen met GroenLinks.
De eerste motie spreekt voor zich en daar maak ik geen woorden aan vuil gezien de spreektijd.
De tweede motie is een veel meer inhoudelijke motie. Sommige ideeën zijn zo goed dat het haast dom is dat ze niet veel eerder ingediend zijn. Naar onze overtuiging is dit zo'n idee. We hebben hier in Nijmegen ongeveer zevenduizend bijstandsgerechtigden. Tevens komen we door de problematiek rondom het BUIG-kostenverdelingsmodel aanzienlijke bedragen tekort op de gelden die we vanuit Den Haag krijgen om rechthebbenden hun bijstandsuitkering te verschaffen. Aan de andere kant krijgen we van het Rijk relatief grote sommen geld om een re-integratiebeleid te voeren. Deze gelden zijn niet geoormerkt en door de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen voor het WerkBedrijf ook niet vrij te besteden. Wat ligt er dus meer voor de hand dan om met die gelden creatief om te gaan, teneinde de kansen op succes met je re-integratie-instrumenten zo groot mogelijk te maken? De bijstand en andere uitkeringen vanuit de Participatiewet zijn geen vetpotten. Mensen komen, zeker na een langdurig verblijf in de bijstandsituatie, vaak in financieel zwaar weer. Voor diegenen echter die wel net het hoofd boven water kunnen houden, is de continuïteit van het maandelijks inkomen, hoe beperkt ook, een absolute bestaansvoorwaarde. Dit gegeven brengt met zich mee dat mensen kansen die zich voordoen, niet kunnen grijpen. Er is geen werkgever te vinden die een bijstandsgerechtigde vanuit die situatie een fulltime contract voor onbepaalde tijd geeft. Als het al lukt om iets te vinden, dan zijn het contracten voor een onbepaald aantal uren, zeer tijdelijk of allebei. Juist dat gebrek aan zekerheid weerhoudt veel mensen ervan om die kans te pakken. Immers, na afloop van het contract komt men te zitten met verrekeningen en soms zelfs de verplichting om opnieuw een uitkering aan te vragen. Juist dan stopt of fluctueert het maandelijks inkomen. Waar dit voor Jan Modaal al zeer bezwaarlijk zou zijn, is dit voor iemand in een uitkeringssituatie verlammend. Deze motie doet een poging om dit probleem op te lossen. Ik ga het nu inkorten, in verband met de spreektijd. Ik weet dat iedereen dat jammer vindt, maar het is niet anders.
Ik rond af. De SP-fractie denkt met dit idee een goede invulling te geven aan een brede wens vanuit de raad om eens buiten de gebaande paden te stappen en met enige creativiteit te bekijken of er met re-integratie ook andere mogelijkheden zijn. Los van het belang van de gemeente Nijmegen, willen wij de andere fracties ook oproepen: gun de bijstandsgerechtigde dit perspectief.
Dank u wel, voorzitter.

Motie: **Gemeenteraad houd de handen aan het stuur**
1e indiener: M. Sweep (SP)
De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016
Overwegende dat:
- er vanuit de Gemeente Nijmegen ca. € 17 miljoen (2016) overgemaakt is aan het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen;
- een aantal fracties in diverse kamerrondes aangegeven hebben 'door de bomen het bos niet meer te zien' voor wat betreft geldstromen en nut en effectiviteit van re-integratiemiddelen;
- hiervoor een debatstuk is ingediend om in het najaar een 'brede' bijeenkomst te organiseren;
- duidelijkheid en helderheid dringend gewenst is;
- we nu, halverwege het lopende boekjaar, de maat- en meerwerk DVO van 2016 krijgen om over te besluiten.

Constaterende dat:

- bovengenoemde ca. €17 miljoen uitgegeven wordt ten behoeve van mensen die het hard nodig hebben;
- voor 2016 het niet zoveel zin meer heeft nog uitgebreide discussies te voeren over de DVO's van dit jaar;
- het zinvoller is de blik op de toekomst te richten;
- de raad voortaan tijdig een zorgvuldige en integrale afweging wil kunnen maken.

Verzoekt het college:

Voor 2017 en de daarop volgende jaren, zowel standaard DVO als de maat- en meerwerk DVO met het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen tijdig en tegelijkertijd in een raadsvoorstel voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Motie: Werk is het beste re-integratie instrument naar werk

1e indiener: M. Sweep (SP)

De gemeenteraad van Nijmegen bijeen op 13 juli 2016

Overwegende dat:

- Het college begin dit jaar besloten heeft, de mogelijkheid vanuit de Participatiewet om bij te verdienen in de bijstand, maximaal te laten benutten.
- Deze mogelijk uiterst beperkt is, 25% van het bij te verdienen bedrag met een maximum van 198 euro gedurende 6 maanden.
- Voor veel bijstandsgerechtigden op deze manier het middel erger dan de kwaal is. Immers alle administratieve rompslomp, die het verrekenen van het verdiende loon met de resterende uitkering met zich mee brengt -vaak zelfs nog met grote vertraging-, blijkt voor de bijstandsgerechtigde een vaak niet te nemen hobbel.
- Bovendien het eveneens vaak voorkomt dat bij eventueel stoppen van de bijstandsuitkering en daarna weer terugval in de bijstand men enige weken zonder geld zit.
- Dit voor juist deze groep mensen een niet aanvaardbaar risico is.
- Dit verlammend werkt waardoor kansen die zich aandienen niet genomen kunnen worden.
- Er met enige creativiteit constructies denkbaar zijn die een ruimere en gemakkelijkere bijverdienregeling mogelijk maken.
- Deze mogelijkheid bij uitstek de bijstandsgerechtigde in zijn/haar kracht zet, immers het gaat weer lonen om werk te maken van werk. Al dan niet tijdelijk en al dan niet in de vorm van een qua contracturen klein contract.
- Juist dit soort contracten vaak de opstap naar een vaste en reguliere baan kunnen vormen.

Constaterende dat:

- De in het dictum voorgestelde mogelijkheid aangemerkt kan worden als een nieuw re-integratie-instrument, waardoor de uitvoering thuishoort bij het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.
- De administratieve ellende voor de bijstandsgerechtigde bij het aanvaarden van kleine, al dan niet tijdelijke arbeidscontracten, te voorkomen is door het WerkBedrijf de opdracht te geven de betaling van een aan de toepasselijke bijstandsnorm gerelateerd bedrag aan de (bij)werkende bijstandsgerechtigde over te nemen. Om vervolgens deze administratief te ontzorgen. Dit tot dat bij eventuele terugval in de bijstand de reguliere uitkering weer "gewoon" loopt.
- De bijstandsuitkering uiteraard gelijktijdig gestopt kan worden.
- Dit voorstel financieel dus geen consequenties zal hebben, immers wat betaald moet worden door het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen hoeft niet meer betaald te worden door de gemeentelijke sociale dienst. Sterker nog het voorstel zal geld opleveren omdat de bijverdiensten voor de helft terugvloeien in de gemeente kas.
- Ook andere Gemeenten die gebruik maken van het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, bij succes van de maatregel, zich van dit re-integratie-instrument kunnen gaan bedienen.

Verzoekt het college:

1. Bijverdienen vanuit de bijstand als een volwaardig re-integratie instrument te beschouwen en deze als zodanig op te nemen in de standaard DVO voor 2017 met het Rijk van Nijmegen.
2. Om een voorstel uit te werken waarin het mogelijk gemaakt wordt, vanuit een bijstandsuitkering maximaal 50 procent van de bijverdienste zelf te houden Dit met een maximum van 500 euro gedurende twee jaar. Dit kan door de bijstandsuitkering te stoppen, om vervolgens de betaling van een aan de toepasselijke bijstandsnorm gerelateerde toeslag bovenop het (bij)verdiende bedrag

aan de (bij)werkende bijstandsgerechtigde te laten verzorgen door het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.
3. Waar deze mogelijkheid gerealiseerd is, het WerkBedrijf opdracht te geven de ex bijstandsgerechtigde administratief te ontzorgen totdat deze is ingestroomd in een reguliere baan, zich anderszins zelfstandig kan voorzien in het bestaan, of tot dat deze weer in een situatie belandt dat er weer sprake is van een volledige bijstandsuitkering.

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Ik kijk naar andere sprekers op dit agendapunt. De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Kort over de twee moties. De motie 'Gemeenteraad houd de handen aan het stuur' zullen wij niet steunen. Niet vanwege het ontbreken van een komma dan wel een 't' om de titel in kloppend Nederlands te laten zijn, maar omdat het CDA niet gelooft dat de DVO's terug moeten gaan naar alle raden van de gemeenten die participeren binnen het WerkBedrijf omdat we dan juist situaties krijgen waarvan ik nu al weet dat we over een jaar in deze raad zullen roepen: wat is het toch allemaal een bureaucratische rompslomp daar.
Dan de motie 'Werk is het beste re-integratie instrument naar werk' waarvan ik ook betwijfel of dat nu de meest juiste spelwijze is na 'werk', maar dat laat ik even in het midden. Wij ondersteunen in principe de overwegingen, maar de dicta zijn wat ons betreft te zeer stellend en ook te zeer niet aansluitend bij de praktijk die wij in deze gemeente hanteren en daarom zullen wij ook die motie niet steunen.

De ***voorzitter***: Andere woordvoerders? De heer Hillen, Stadspartij DNF.

Dhr. ***Hillen***: Dank u wel, voorzitter. De eerste motie is eigenlijk al door de wethouder toegezegd. Het is dus een beetje raar dat die nog naar voren komt. Misschien even toch een historische noot. Wij hebben, toen we MGR opstelden, zelf allemaal onderkend dat het in de informatie- en begrotingscyclus lastig zou worden en we hebben onder andere de Agendacommissie gevraagd om dat met ons goed te regelen. Het is jammer genoeg nog niet goed gelukt, maar ik verwacht van deze wethouder dat hij daar met de Agendacommissie uitkomt.
Over de andere motie zou ik graag van de wethouder willen horen of hij dit voorstel eventueel wil uitwerken. We zien best wel een uitwerking, maar we weten nog niet of het allemaal kan en mag en of het überhaupt zinvol is en hoeveel kosten eraan verbonden zijn.

De ***voorzitter***: Mevrouw Van Dijk, VVD.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. We spreken over de Maat- en meerwerkregeling 2016 en zoals mijn collega Van Zanten al in de kamerronde zei: met name dat meerwerk spreekt ons zeer aan.
Met betrekking tot de moties, gezien de spreektijd, kort: de eerste motie 'Gemeenteraad houd de handen aan het stuur' zullen wij steunen.
Wat de tweede motie betreft, zou ik graag willen weten of het überhaupt uitvoerbaar is wat in het dictum is opgenomen. Ik hoor dus graag de wethouder daarover.

De ***voorzitter***: De heer Van Megen, D66.

Dhr. ***Van Megen***: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik toch even opmerken wat mijn voorgangers niet hebben gedaan, namelijk dat ik het erg jammer vind dat we halverwege 2016 over de Maat- en meerwerkregeling 2016 praten. Ik hoop zeker dat het in het vervolg anders en beter gaat en wat dat betreft, heb ik er vertrouwen in dat de wethouder dat op een goede manier gaat oppakken.
Dan wat de moties betreft. Bij de eerste motie vraag ik me inderdaad af wat precies de implicatie is van het opnemen van de standaard-DVO. Ik wil graag van de wethouder wat duidelijkheid erover of wij dat als raad van Nijmegen kunnen regelen of dat dit via de MGR moet.
Wat de tweede motie betreft, ben ik ook heel benieuwd naar het standpunt van de wethouder omdat wij op zich heel sympathiek ertegenover staan om te kijken naar nieuwe instrumenten en dit zeker als goede optie zien. Ik ben heel benieuwd of de wethouder haken en ogen ziet in de uitvoering, vooral

voor het ontzorgende deel door het WerkBedrijf. Het is dus aan de wethouder om ons dit te verduidelijken.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Zijn er nog andere woordvoerders? De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Dank u wel, voorzitter. De eerste motie heeft qua gedachte absoluut onze steun, maar volgens mij is het wel een beetje een herhaling van zetten. We hebben deze discussie eerder gevoerd en de DVO is volgens mij een bevoegdheid van het college. We hebben als raad eerder uitgesproken dat wij een maximale invloed willen hebben via wensen en bedenkingen of hoe dan ook, uiteraard liefst tijdig. Wat dat betreft, is het een beetje een herhaling van de discussie. Volgens mij kun je als raad die bevoegdheid wat de DVO betreft niet naar je toetrekken. Ik hoor graag hoe het college hier tegenaan kijkt.
De tweede motie vindt mijn fractie ook sympathiek. Hulde voor de SP die met creatieve ideeën komt. We hebben nogal wat moeite om nu deze uitspraak als raad te doen. Het zou ons heel erg helpen als het college in beeld zou brengen of dit een juridisch en financieel werkbaar instrument zou kunnen zijn, waarna we als raad daadwerkelijk kunnen uitspreken of we dit willen opnemen in ons instrumentarium. Misschien wil het college de raad er wat meer informatie over geven of het juridisch proceduretechnisch mogelijk is. Misschien wil de indiener van de motie deze motie dan wel even aanhouden tot die informatie er is.

De ***voorzitter***: De heer Hulskorte, VSP.

Dhr. ***Hulskorte***: Dank u wel, voorzitter. We moeten ook beslissen over het voorstel dat hier op tafel ligt, over de ongeveer 3 miljoen euro voor Maat- en meerwerk WerkBedrijf, maar dat hebben we al lang uitgebreid besproken in de commissie.
Voorzitter, wat de moties betreft, hebben we de eerste motie mede ondertekend. We zijn het daar dus mee eens. De tweede motie ‘Werk is het beste re-integratie instrument naar werk’ lijkt ons niet zo’n gek voorstel, maar of dit nu het juiste moment is om hierover te beslissen, is nog de vraag. Het zijn nogal flinke veranderingen die naar voren worden gebracht. In onze fractie zijn we het nog niet helemaal met elkaar eens, maar we willen eerst afwachten wat het college hierover zegt.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordvoerders? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan wethouder Tankir voor een reactie.

Wethouder ***Tankir***: Dank u wel, voorzitter. Ik begin met de wat eenvoudigere motie en dat is ‘Gemeenteraad houd de handen aan het stuur’. Volgens mij is die om twee redenen overbodig. Ten eerste heb ik in de kamerronde toegezegd – dat is ook genotuleerd en ik heb het verslag daarvan ook gezien – dat we ervoor zorgen dat de voorstellen voortaan in de termijnen die zijn afgesproken bij uw raad komen. Ten tweede, zoals de heer Hillen en ook anderen zojuist hebben aangegeven, is de DVO een collegebevoegdheid – of beter gezegd de MGR – en dit is een DVO die we gezamenlijk met de regiogemeenten doen. Als iedere gemeenteraad dat eerst apart zou moeten besluiten, dan duurt het misschien wel twee jaar voordat we een besluit kunnen nemen. Zoals de heer Zwart heeft aangegeven…

Dhr. ***Sweep***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Een vraag van de heer Sweep.

Dhr. ***Sweep***: Als ik goed op de hoogte ben, en volgens mij ben ik dat, is dit onderwerp in de diverse kamerrondes aan de orde geweest en daar is bij herhaling gevraagd: is het voor de raad mogelijk om in de standaard-DVO wijzigingen aan te brengen? Het antwoord daarop was nog steeds bevestigend.

Wethouder ***Tankir***: Ja, vanuit de zienswijzeprocedure. Zoals de heer Zwart zojuist heeft aangegeven, proberen wij de invloed van de raad te optimaliseren, maar wel volgens de afspraken die gemaakt

zijn. Als het gaat over maat- en meerwerk, dan bieden wij dat in de vorm van een raadsvoorstel aan. Zo gaat dat dus.
Wat die andere motie betreft, moet ik in ieder geval aan de heer Sweep een compliment geven vanwege de complexiteit van dit voorstel. Hij heeft het natuurlijk wel heel goed en creatief bedacht, maar dit is zo niet uitvoerbaar. Ik kan in een paar woorden zeggen waarom dit niet uitvoerbaar is. Dit impliceert namelijk dat wij alle mensen die parttime werken en iets meer verdienen, een dienstverband zouden moeten aanbieden vanuit het WerkBedrijf. Dat betekent dat u dan allemaal toeslagen, belastingen enzovoorts moet betalen en dat de mensen wat ze bijverdienen ook nog mogen houden. Natuurlijk gunnen wij mensen iets waar ze voor werken, maar dit kan het WerkBedrijf op deze manier niet uitvoeren. Ik laat het even hierbij.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Ik kijk even voor de tweede termijn of er nog woordmeldingen zijn. De heer Sweep.

Dhr. ***Sweep***: Toch heel kort. Nu worden die toeslagen en die berekeningen ook uitgevoerd. Die kunnen dus in die nieuwe situatie ook uitgevoerd worden. Ik zie niet in waarom dat niet uitvoerbaar zou zijn.

De ***voorzitter***: Andere woordmeldingen in de tweede termijn? Ik kijk even spiedend rond. De heer Van Megen.

Dhr. ***Van Megen***: Dank u wel. Ik wil graag aan de heer Sweep vragen of hij de eerste motie eventueel kan aanpassen ‘Gemeenteraad houd de handen aan het stuur’ omdat we de wethouder hebben horen zeggen dat de standaard-DVO niet aangepast kan worden. Wij zouden wel heel graag zien dat de Maat- en meerwerk-DVO wel op tijd behandeld wordt en tegelijkertijd met de standaard-DVO. Ik bedoel daarmee dat we een integrale visie kunnen krijgen en vooral de aanpak van het WerkBedrijf integraal kunnen bekijken. Ik wil dus vragen of het mogelijk zou zijn om uw motie aan te passen.

De ***voorzitter***: Kan dat, meneer Sweep? Ik begrijp dat u de motie gaat aanpassen. Ik ben benieuwd hoe dat er qua tekst gaat uitzien zo meteen, want die zal dan aangepast moeten worden, want dat vroeg de heer Van Megen.
Ik kijk nog even of er nog andere woordmeldingen zijn in de tweede termijn. Dat is niet het geval. Ik weet niet of de wethouder nog behoefte heeft aan een tweede termijn. Dat is het geval.

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, ik weet dat de heer Sweep heel serieus met dit onderwerp bezig is. Ik heb aan de raad aangeboden om na de zomervakantie met elkaar de discussie te voeren over welke instrumenten de raad eventueel wenselijk vindt om in de toekomst te kunnen inzetten en gebruiken. Daar is dus nog ruimte. Ik zou de heer Sweep willen uitnodigen om deze motie nu in te trekken. Het is op zich een creatief idee. We hebben dan de tijd om ons samen met anderen verder te verdiepen in dit voorstel. Mocht het zo zijn dat het iets is waar draagvlak voor is en iets dat verder verfijnd kan worden, dan is dat mogelijk, maar zoals het nu voorligt, moet ik zeggen dat het niet uitvoerbaar is.

De ***voorzitter***: Misschien is intrekken ook te vervangen door het woord aanhouden. Ik probeer wat mee te denken met u allen.

Dhr. ***Sweep***: Ik zou graag een schorsing willen.

De ***voorzitter***: Dan heel kort; twee minuten.

(Schorsing van 22.09 uur tot 22.11 uur.)

De ***voorzitter***: Ik heropen de vergadering. We gaan over naar de stemming, maar ik kijk eerst nog even naar de heer Sweep, want er was verzocht door de heer Van Megen om de motie met de welluidende titel ‘Gemeenteraad houd de handen aan het stuur’ wat anders in te richten. Wat heeft dat opgeleverd? Dan weet iedereen waarover hij kan stemmen zo meteen.

Dhr. ***Sweep***: Twee dingen over die twee moties. De eerste 'Gemeenteraad hou de handen aan het stuur'. Als de wethouder toezegt dat de standaard-DVO met de wensen- en bedenkingenprocedure omgeven aan de raad wordt voorgelegd, dan is dat goed.
De tweede motie over werk in de bijstand, even voor het gemak. Als de wethouder toe kan zeggen voor eind september met een uitwerking van dit voorstel te komen, met de mogelijkheden en de onmogelijkheden, dan zijn we bereid die motie aan te houden of in te trekken.

De ***voorzitter***: De wethouder kijkt nu, maar ik heb de indruk dat dit wel…

Wethouder ***Tankir***: Je hebt hier een heel redelijke wethouder, dus bij dezen zeg ik toe dat we dat gaan doen.

De ***voorzitter***: Dat is dus twee keer ja. Voor de goede orde, wat betekent dit dan voor de eerste motie? Brengen we die nu wel in stemming omdat u aangeeft dat u die eigenlijk qua tekst wat aanpast en de wethouder zegt: daar ben ik het mee eens? Of begrijp ik dat verkeerd? In principe is het daarmee een toezegging en zou de motie niet direct meer nodig zijn.

Dhr. ***Sweep***: In die zin dat het dictum wordt veranderd en dat twee keer een raadsvoorstel over de twee DVO's één keer een raadsvoorstel wordt en één keer een wensen- en bedenkingenprocedure. Als die toezegging er komt, denk ik dat die motie verder niet veel zin meer heeft.

Wethouder ***Tankir***: Sterker nog, ik hoef het helemaal niet toe te zeggen, want dat hebben we met elkaar al zo afgesproken.

De ***voorzitter***: Dan is het nog een keer gezegd.
Ik constateer dan dat daarmee een motie wordt aangehouden. Om het goed te zeggen – ook voor het verslag – wordt de motie 'Werk is het beste re-integratie instrument naar werk' aangehouden met de toezegging die de wethouder heeft gedaan. De andere motie is daarmee niet meer nodig en is van tafel.

We moeten wel nog iets vinden van het raadsvoorstel, maar ik heb de indruk dat dit dan wel eens op ieders instemming zou kunnen rekenen. Is dat het geval of wil iemand er nog over stemmen? Als de heer Hulskorte dat zo zegt, dan vertrouw ik erop. Dan is het voorstel daarmee unaniem aangenomen. Dank u wel.

10. Raadsvoorstel Afronding hoofdstructuur wegen westflank Waalsprong

De ***voorzitter***: Ik waarschuw u, het gaat over de westflank vandaag. Je weet nooit hoe de topografie in elkaar zit. Wie mag ik het woord geven? De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Dank u wel, voorzitter. Met het groeiend aantal woningen in de Waalsprong wordt het van belang om ook de wegenstructuur definitief af te ronden en gevolg te geven aan het besluit van 2007, het voornemen om een bewonersvriendelijke knip op de Griftdijk aan te leggen. Er is een uitvoerig proces geweest met heel veel betrokkenheid van bewoners. Dat is wat mijn fractie betreft heel goed verlopen. De oplossingen die nu voorgesteld worden, kunnen onze instemming wegdragen. Er is echter één punt dat wij een probleem vinden en dat betreft de kosten die de bewoners voor deze bewonersvriendelijke knip zouden moeten gaan betalen. Dat is echt iets nieuws. Het gaat om de openbare weg die de bewoners gebruiken. Voor een parkeerplaats kun je betalen, maar om een bedrag te gaan betalen om bij je huis te kunnen komen, lijkt ons iets nieuws en iets dat we niet moeten willen, ook omdat het niet bewonersvriendelijk is. Daarom hebben we een motie opgesteld waarin we ervoor pleiten om die relatief lage kosten – maar het gaat ook om het principe – niet bij de bewoners in rekening te brengen, waardoor de bewoners die er nu al wonen gewoon gebruik kunnen maken van de openbare weg.

Dhr. ***Oomen***: Voorzitter?

Dhr. ***Zwart***: Want dan is het een bewonersvriendelijke knip en dat willen we.

De ***voorzitter***: Meneer Oomen, hoe kan ik u over het hoofd zien?

Dhr. ***Oomen***: Dat vroeg ik mij ook af, voorzitter. Dank u dat u mij toch nog hebt gezien. Een vraag aan de PvdA. U geeft aan dat u vindt dat het normaal is om voor parkeren te betalen en dat het niet normaal is om voor de ontheffing van een knip te betalen. Vindt u het wel normaal om voor een ontheffing te betalen dat u bijvoorbeeld de stad in kunt als binnenstadbewoner?

Dhr. ***Zwart***: Dat is een goede vraag, maar de binnenstad is natuurlijk echt wel iets anders dan een gewone woonwijk. Het gaat over een gewone woonwijk, waar mensen zijn gaan wonen en er zou een bewonersvriendelijke knip komen. Het is geen voetgangersgebied en het is geen winkelcentrum. Vandaar dat wij dit niet hetzelfde vinden en we dus deze motie willen indienen.

Motie: **Bewoners mogen de hand op de knip houden voor een bewonersvriendelijke knip**
1e indiener: Zwart (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, bijeen op 13 juli 2016
Overwegende dat:
- De raad in 2007 heeft besloten tot het instellen van een bewonersvriendelijke knip op de Griftdijk.
- De gemeente Nijmegen nergens in de stad bewoners laat betalen voor het gebruik van de weg.
- We in Nederland belasting betalen om van wegen gebruik te mogen maken.
- Bewoners laten betalen niet bepaald bewonersvriendelijk kan worden genoemd.

Constaterende dat:
- Het college in het raadsvoorstel bewoners die in de wijken aan deze wijkontsluitingsweg wonen wil gaan belasten voor het gebruik hiervan.
- Alleen automobilisten die geen ontheffing krijgen belast moeten worden met een boete.
- Het betalen voor een ontheffing voor het gebruik van bestaande wijkontsluitingsweg als tolheffing wordt ervaren.
- De wethouder heeft aangegeven dat legeskosten heffen kan, maar niet noodzakelijk is.
- De definitieve hoogte van de legeskosten nog niet zijn vastgesteld.

Roept het college op:
- Om de te verlenen ontheffingen uit het raadsvoorstel aan bewoners zonder (leges)kosten in te voeren.
- De extra lasten die er vanaf 2018 zullen zijn voor het niet doorgaan van het kostenverhaal leges toe te voegen aan de structurele last in het programma mobiliteit.

De ***voorzitter***: Ik kijk naar andere sprekers. De heer Hillen.

Dhr. ***Hillen***: Mag ik de heer Zwart vragen wat nu precies het verschil is, want de mensen in Noord wisten wel degelijk dat er ooit een knip zou komen, daar hebben ze zelf ook om gevraagd, om hun eigen leefomgeving op orde te houden en dat doen we in de binnenstad ook.

Dhr. ***Zwart***: Er komt een bewonersvriendelijke knip, maar wij vinden het niet goed om bewoners hiervoor geld in rekening te brengen. Veel ingewikkelder is het niet.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere meldingen in de eerste termijn? De heer Van Deurzen, VSP.

Dhr. ***Van Deurzen***: Voorzitter, ik pleit er altijd voor om een tweedeling in Nijmegen te voorkomen. Ik heb ook altijd gepleit voor het sowieso afschaffen van de eerste bewonersvergunning, want dat is een tweedeling in Nijmegen. Waarom mag men in Lent wel vijf auto's voor de deur zetten en moeten wij bij de eerste al betalen? Als die motie daarin ook had voorzien, als u had gezegd dat we ook maar de eerste bewonersvergunning af moeten schaffen, dan had ik ermee ingestemd. Dan had u ook de

tweedeling weggehaald. Hiermee creëert u weer een nieuwe tweedeling. Daarom zullen wij die motie niet steunen.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer El Hafi, D66.

Dhr. ***El Hafi***: Dank u wel, voorzitter. Het is goed om te zien dat er voor de westflank wel een concreet voorstel ligt en dat we het niet over de andere kant hebben. Ik heb een misschien wel technische vraag. In beslispunt 2 staat dat het gebied dat ontheffing krijgt, loopt tot aan de Oude Groenestraat die reikt tot de Nijmeegse kant. In de toezegging staat echter: we willen het eventueel wel verruimen richting de Overbetuwse kant. In hoeverre rijmt die toezegging met dat beslispunt en met waar we vandaag over gaan stemmen?

De ***voorzitter***: Geen andere woordmeldingen? Toch wel. De heer Oomen, GroenLinks.

Dhr. ***Oomen***: Zag u mij nu bijna weer over het hoofd, voorzitter? Het komt goed. We hebben hier de bewonersvriendelijke knip die ligt aan de westflank en die blijkt het meest effectief en robuust te zijn en is samen met de bewoners tot stand gebracht. Daarvoor wil ik het college complimenten geven.
Naar aanleiding van de bespreking vorige week, daar refereerde de heer El Hafi ook al even aan, is er nog een aantal toezeggingen uitgewerkt zoals ook de situatie in het dorp Oosterhout. Ik ben benieuwd hoe dit zich verder ontwikkelt, maar het is heel fijn dat daar ook naar gekeken wordt. Ook daarvoor dus complimenten.
Het is allemaal met bewoners besproken op drukbezochte avonden waar iedereen het in meerderheid met elkaar eens was. Daaruit blijkt dat de bewoners ook geen probleem hebben met het betalen voor die knip. Het geeft juist een prikkel – dat vind ik ook een positief punt – om te overwegen: wil ik wel in de spits rijden of wil ik iets anders overwegen. Dat past helemaal in ons ‘Beter bereikbaar Nijmegen’. Ik zie het allemaal met vertrouwen tegemoet.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Andere woordmeldingen? Allereerst mevrouw Van Dijk, VVD.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. De VVD denkt dat een integrale aanpak van de verkeersstructuur in Nijmegen-Noord met de Dorpensingel de beste optie is, maar we vinden de oplossing die de wethouder aandraagt voor de westflank prima. Zeker met de toezegging dat er aandacht komt voor bedrijven en ander bestemmingsverkeer die mogelijk last krijgen van de bewonersvriendelijke knip in de Griftdijk. We gaan echter tegen dit voorstel stemmen omdat dit voorstel zal leiden tot de Ressense variant van de oostflank en wij daar geen voorkeur voor hebben.

De ***voorzitter***: De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Dat laatste moet ik nog even verwerken.
Ik heb vorige week gezegd dat een van de kernpunten van het CDA voor Nijmegen een bereikbare stad is. In die zin zie ik dat dit voorstel voor de westflank van de Waalsprong daar wel degelijk aan bijdraagt. Het is goed opgezet. De collega’s voor mij hebben dat ook gezegd. Ik denk dat het ook vorige week is aangescherpt met een aantal goede toezeggingen van de wethouder. Die toezeggingen verwoorden nog beter het gevoel dat én in de Waalsprong én binnen onze gemeenteraad leeft.
Aangaande de motie van de Partij van de Arbeid, zal het CDA die zeker wel steunen. Ik snap wel wat de heer Oomen zegt. De bewonersvriendelijke knip zet mensen aan tot denken, moet ik wel in de spits reizen, moet ik niet de fiets nemen. Ik zou er een vraag aan toe willen voegen: moet ik niet in Beuningen gaan wonen, zal ik niet de hele dag thuisblijven? Of zal ik toch eens een keer de P+R Waalsprinter gebruiken of die in west? Maar laten we daar vandaag niet over spreken. Nee, ik geloof er echt niet in. Ik meen dat als we het hebben over bewonersvriendelijk – de heer Zwart heeft dat zeer goed verwoord – dan betekent dit ook geen extra belasting voor bewoners en daarom zullen wij de motie van de Partij van de Arbeid steunen.

De ***voorzitter***: Andere woordmeldingen? Zo niet, dan geef ik het woord aan wethouder Tiemens.

Wethouder ***Tiemens***: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen de vraag van de heer El Hafi: verandert het voorstel op het moment dat het ontheffingsgebied ietsjes uitgebreid wordt? Ik denk het niet, omdat in de beslispunten het ontheffingsgebied niet precies wordt genoemd. Het staat wel in het voorstel, maar het voorstel wordt dan feitelijk geamendeerd of er is een kleine uitwerking op dat voorstel. Ik zie het probleem niet zo en ik hoop dat u dit ook niet ziet.
Mevrouw Van Dijk, ik vind het echt een heel wonderlijke constatering dat dit voorstel leidt tot de Ressense variant. Juist in de bijlage tonen wij aan dat met de maatregel die we nu nemen aan de westflank er eigenlijk van alles aan de oostflank kan, zolang oost maar niet afwikkelt op west. Uw gevolgtrekking blijkt dus niet uit de stukken en ook niet uit onze doorrekeningen.
Dan de motie die door de PvdA is ingediend. Om te beginnen ben ik in die motie verkeerd geciteerd. Ik heb in de kamerronde namelijk gezegd dat de legesverordening moet worden aangepast op het moment dat wij geen vergoeding betalen voor de ontheffing. Het is normaal dat je een vergoeding betaalt voor een ontheffing. Als je dus een ontheffing hebt om te parkeren, een ontheffing om de binnenstad in te rijden, een ontheffing om de busbaan te gebruiken, dan moet je daar allemaal voor betalen. De legesverordening moet dus juist worden aangepast als wij daar geen vergoeding voor willen laten betalen. Het is dus conform ons beleid om wel een vergoeding te vragen. Dit voorstel is dus conform ons staande beleid. Ik snap wel dat u het problematisch vindt. Ik vond het ook een ingewikkelde discussie met de bewoners en dat is ook de reden dat we zeggen dat we wel proberen om de ontheffing zo goedkoop mogelijk te maken, zodat het niet een heel grote drempel is. Het is dus conform ons beleid en daarom is het opgesteld zoals het is opgesteld.
Daar wil ik het bij laten.

De ***voorzitter***: Ik kijk nog even naar de raad of er nog behoefte is aan een tweede termijn, want anders gaan we over tot stemming. Ik kijk nog even bewust naar de heer Oomen, zodat hij niet het gevoel krijgt dat het systematisch is dat ik langs hem heen kijk. Het is bijna een uitlokking.

Allereerst de motie natuurlijk 'Bewoners mogen de hand op de knip houden voor een bewonersvriendelijke knip', de motie die is ingediend door de PvdA. Uw stemmen graag.
Met 8 stemmen voor en 26 stemmen tegen is de motie verworpen.

Dan het raadsvoorstel Afronding hoofdstructuur wegen westflank Waalsprong. Uw stemmen graag over het voorstel.
Het raadsvoorstel is met 31 stemmen voor en 3 stemmen tegen aanvaard.
Dank u wel.

Dan komen we als afronding bij een aantal stemmingen.

11. Wensen en bedenkingen tussenstand prestatieafspraken woningcorporaties

De ***voorzitter***: De heer Zwart heeft, zoals vaker, geen domme vragen gesteld. Domme vragen stellen is sowieso al een fenomeen – bestaat het überhaupt wel? – want enig uitzoekwerk heeft aangetoond dat wat GroenLinks in het aangekondigde amendement beoogt, eigenlijk al een meerderheid heeft. Ik kan alleen maar mijn excuses aanbieden dat het fout is gegaan en dat er iets is misgegaan bij het optellen. Ik zal er persoonlijk zorg voor dragen dat de griffie nieuwe calculators krijgt zodat dit goed gaat in de toekomst. Dat gezegd zijnde, meneer Boekhorst, kijk ik even naar u, want daarmee is het amendement eigenlijk overbodig, want we passen het aan. Volgens mij is de brief nu ook al aangepast en zou het daar correct in moeten staan.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, het is mooi om te constateren dat de kracht van een amendement van GroenLinks zo groot is dat het voor de stemming al aangepast wordt. Het amendement is dus niet meer nodig.

De ***voorzitter***: Goed zo. Jammer, dat het allemaal zo heeft moeten gaan, maar dat heeft ons in ieder geval vandaag weer erg scherp gehouden en zeker de griffier. We weten niet waar we het altijd over moeten hebben op zo'n dag.

Dan is uiteraard het hele aangepaste stuk wensen en bedenkingen – dat laat ik nog even rondgaan – in stemming.

Dhr. ***Van Berkel***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Een korte stemverklaring als dat kan.

De ***voorzitter***: Dat mag. De heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Wij hebben onze wensen en bedenkingen teruggetrokken, omdat we tijdens het kamerdebat erachter kwamen dat dit eigenlijk niet het moment is om met gedetailleerde zaken aan te komen en dat bij deze wensen en bedenkingen vooral de grotere lijnen meegegeven konden worden aan het college. Dat is de reden dat wij onze wensen en bedenkingen hebben teruggetrokken. We hebben er toch een aantal gesteund en de reden daarvoor wil ik dan even aangeven, want misschien denken mensen anders: waarom steun je dan andere nog wel als je die van jezelf terugtrekt?
Het is eigenlijk een bredere opmerking die ik opmaakte uit alle wensen en bedenkingen die wij dus steunen. Meer dan ik dacht, pleit deze raad voor een brede corporatie. Een corporatie die zich niet alleen maar beperkt tot die smalle enge kerntaak, maar die ook de sociale functie en de maatschappelijke functie betreft. Daar zijn we als SP erg blij mee en we hopen dat het college die bredere lijn ook ziet en vandaar hebben we die wensen en bedenkingen wel gesteund.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan gaan we nu toch echt tot de stemming over, als u het niet erg vindt. De stemming over de wensen en bedenkingen tussenstand prestatieafspraken woningcorporaties. Ik ga er eigenlijk wel van uit dat iedereen het wel steunt. Is dit zo? Ook na de aanpassing nog? Oké. Dan zijn ze daarmee unaniem vastgesteld.

Dan de twee moties waarbij de stemmen staakten. Dat is een mooi fenomeen en dan nog twee achter elkaar. Die stemming sloeg niet op die moties; die moet nog komen.

15. Motie VVD: Op het juiste spoor

Motie: **Op het juiste spoor**
1e indiener: I.M. van Dijk (VVD)
De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 6 juli 2016,
constaterende dat:
- Het goederenvervoer over weg, water en spoor belangrijk is voor de Gelderse Corridor;
- Het van groot economisch belang is dat de bereikbaarheid van Nijmegen goed is;
- De Betuweroute nu onvoldoende benut wordt;
- Bedrijven op een duurzame manier over goederenvervoer nadenken en steeds meer bedrijven de voorkeur geven aan een duurzame manier van vervoer, bij voorkeur over spoor;
- De komst van een railterminal in Valburg voor een uitstekende verbinding via spoor kan zorgen;
- De provincie Gelderland stevig inzet op de realisatie van de railterminal in Valburg.

Overwegende dat:
- De mogelijkheden die de Betuwelijn biedt nu onbenut blijven;
- De realisatie van de railterminal een positieve impuls betekent voor de bedrijven die reeds gevestigd zijn in Nijmegen en regio en een extra pullfactor kan zijn voor nieuwe bedrijven om zich willen vestigen in onze regio;
- Na inspanningen van overheid en bedrijfsleven de railterminal in Valburg nog steeds niet van de grond gekomen is;
- De afgelopen jaren de railterminal 'uit het zicht is verdwenen'.

Roept het college op:

Om samen met de Provincie Gelderland en de regio zich hard te maken voor de komst van de railterminal Valburg, proactieve acquisitie te starten ten behoeve van de railterminal Valburg, waarbij Gemeente Nijmegen een voortrekkersrol speelt, en inzichtelijk te maken welke eventuele nationale en Europese gelden beschikbaar zijn ter ondersteuning van dit project.

De ***voorzitter***: Allereerst de motie, die is ingediend door de VVD bij de zomernota 'Op het juiste spoor'. De stemmen staakten, dus brengen we haar zonder enige toelichting en verklaring opnieuw in stemming. Zo gaat het in het leven. Uw stemmen graag. Ik verzoek u nog even de rust te bewaren, want degenen die nog denken over hun stem, moeten we niet te zeer storen.
Met 16 stemmen voor en 18 stemmen tegen is de motie verworpen.

Ik zei dat we een uitslag hebben. Is er iemand die twijfelt over de stemming? Ik zie enkelen verrast kijken. U hebt geen opmerkingen over de stemming. Ik bedoel, ik heb de stemming niet gemanipuleerd; dat gaat zoals het gaat.

16. Motie: Nijmegen TTIP-vrije gemeente

Motie: Nijmegen spreekt zich uit tegen het TTIP-verdrag
1e indiener: B. van Berkel (SP)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen op 13 juli 2016;
constaterende dat:

- De onderhandelingen gekenmerkt worden door een gebrek aan transparantie en een gebrek aan participatie van alle beleidsniveaus, maar ook het middenveld en de burgers.
- Europese diplomaten onder TTIP de bevoegdheid hebben om nieuwe wetgevingsvoorstellen toe te staan of te weigeren nog voordat ze zijn voorgelegd aan Europese lidstaten en parlementen.
- Na het uit handen geven van bevoegdheden aan Brussel, TTIP zal zorgen voor een machtsoverdracht aan de Verenigde Staten aangezien ook Amerikaanse politici invloed hebben op de nieuwe wetgevingsvoorstellen onder TTIP nog voordat ze zijn voorgelegd aan Europese lidstaten en parlementen.
- De onderhandelaars van het verdrag een mechanisme verdedigen waarbij geschillen tussen investeerders en staten (ISDS) buiten de rechterlijke macht om door een tribunaal beslecht kunnen worden. Overheden (ook lokale) zouden daarbij direct overgeleverd worden aan de eisen van particuliere ondernemingen. Dat kan betekenen dat alle regelgeving (sociaal, gezondheid, voedsel, dierenwelzijn, milieu of technologie) die door een overheid wordt goedgekeurd, aangevallen zou kunnen worden door private bedrijven, die vinden dat deze regelgeving hun toekomstige winsten in het gedrang zal brengen. Ook een hervormde ISDS-arbitrage zoals recentelijk naar buiten kwam dit effect zal hebben.

Overwegende dat:

- TTIP een bedreiging vormt voor publieke diensten door enerzijds de liberaliserings- en dereguleringsagenda die zij voorstaat en anderzijds door de geschillenbeslechting die in dit verdrag is opgenomen;
- Onze gemeente haar eigen democratische regels moet kunnen blijven vaststellen, zonder de dreiging van een arbitragezaak;
- Er verontrustende potentiële gevolgen zijn - vooral op het vlak van concurrentie, sociale normen, milieu, economie, gezondheid, landbouw, intellectueel eigendom, cultuur, en dat het beschermingsniveau van de normen op deze terreinen die gelden binnen de EU behouden moeten blijven;

Spreekt uit:

Dat zij grote zorgen heeft over de mogelijke nadelige gevolgen van het TTIP-verdrag voor de beleidsvrijheid van gemeenten alsook op het gebied van sociale zekerheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn en milieubescherming en gevrijwaard wenst te worden van de gevolgen van het TTIP-verdrag en dus tegen ondertekening is.

En verzoekt het college:

Deze zorgen over te brengen aan de Tweede Kamer, de regering, de Europese Commissie, Raad van Ministers van de EU en Europees Parlement en dit standpunt van de raad over TTIP uit te dragen en de burgers daarover te (laten) informeren wanneer dat aan de orde is.

De ***voorzitter***: Dit is de aangepaste motie, die de heer Van Berkel aan het begin van de avond heeft ingediend. We gaan meteen over tot de stemming over de motie. De motie 'Nijmegen spreekt zich uit tegen het TTIP-verdrag' is in stemming. De aangepaste motie wordt nog rondgedeeld, maar ik neem aan dat iedereen haar wel heeft gezien. Dat had ik gehoopt, eerlijk gezegd. Daarom was die ook aan het begin van de avond ingediend.
De uitslag is er al.
Met 18 stemmen voor en 16 stemmen tegen is de motie aanvaard.

De heer Van Hooft geeft duidelijk al de kwalitatieve waardering buiten de orde aan. Ik wil die best nog wel herhalen. Nee, het college vindt dat er geen dekking is om dat allemaal mogelijk te maken. Maar dat terzijde.

Beste mensen, ik wacht nog even tot de moties definitief zijn rondgedeeld. Het is wel curieus en volgens mij ook de eerste keer dat gestemd is over een motie die nog rondgedeeld wordt. Daar klopt ook niets van, mevrouw Visser, maar ja goed. Het is gebeurd.

17. Sluiting

De ***voorzitter***: Beste mensen, dames en heren, daarmee zijn we aan het eind van deze vergadering gekomen. Een extra raadsvergadering, maar daarmee wel, mag ik hopen, de laatste raadsvergadering voordat we het zomerreces ingaan en we elkaar hopelijk in september weer in goede gezondheid en vooral ook goed uitgerust terugzien. Ik weet dat sommigen van u, als we het over Nijmegen hebben, het woord bruisende stad om de zin roepen. Ik ben echter op een leeftijd gekomen dat ik dat soort woorden altijd per definitie wantrouw, want elk mens heeft rust, regelmaat en reinheid nodig in het leven. Over die reinheid laat ik me niet uit, maar die eerste twee begrippen, rust en regelmaat, wens ik u toch wel toe om toch weer wat op krachten te komen.
Misschien hebt u verwikkelingen gekend in uw privéleven of in uw professionele leven, maar we hebben in ieder geval het afgelopen jaar toch wel weer het nodige te verhapstukken gehad. Wie had een jaar geleden, toen ik de laatste vergadering afsloot, kunnen voorspellen wat er in september op ons afkwam? Ik verwijs naar een heel kleine topic, zoals Heumensoord. Dat hadden we toch niet allemaal zo bedacht, ik in ieder geval niet moet ik u bekennen. Zo hebben we nog meer grote dossiers gehad die sindsdien onze horizon oftewel hebben doen opklaren dan wel hebben doen vertroebelen. Het is uw eigen politiek perspectief welke u mag kiezen, daar heb ik uiteraard geen opvatting over.
De emoties zijn soms hoog opgelopen en ik beken dat ik me als uw immer rustige voorzitter daar ook niet altijd aan heb weten te onttrekken, waarvoor mijn nederige verontschuldigingen, maar we zijn uiteindelijk wel altijd weer tot elkaar gekomen

Er zijn besluiten genomen, dat hebben de laatste stemmingen ook laten zien, zodat er toch weer vanuit ons aller bewogenheid – want dat herken ik bij elk van u en ook bij al degenen die u hebben gesteund en ook bij de collegeleden – een aantal goede stappen is gezet in het belang van onze stad en onze inwoners.
Met deze preek voor de zondag, die hebt u dan daarmee al gratis gehad en voor sommigen van u zou dat ook heel erg goed zijn, ga ik de vergadering afsluiten.
Er is geen borrel, daarvoor moet u nu echt de horeca in zeg ik nog maar speciaal.
Een goede Vierdaagse, de vergadering is gesloten.

De vergadering is gesloten (22.32 uur).

De voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De raadsgriffier,

drs. M.A.H. Heffels

Bijlage - Behandeladviezen Politieke Avond 14 en 28 september

Behandeladviezen van de raadskamer van 14 september 2016	
Raadsvoorstel Voorstel roetreductienorm (94/2016)	**HAMERSTUK 28 september**
Raadsvoorstel Nijmeegse Kaderverordening Subsidies (93/2016)	**Doorschuifstuk latere P.A.**
Raadsvoorstel Beleidskader Opvang & Onderwijs 0-12 jaar gemeente Nijmegen 2016-2021 "Zoveel kinderen, zoveel kansen" (95/2016)	**Debatstuk 12 oktober**
Raadsvoorstel Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (91/2016)	**HAMERSTUK 28 september**
Wensen & Bedenkingen herziene GREX 2015 Waalfront	**Doorschuifstuk latere P.A.**
Behandeladviezen van de raadskamer van 28 september 2016	
Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (101/2016)	**HAMERSTUK 28 september**
Raadsvoorstel Opheffing/liquidatieplan Breed (102/2016)	**HAMERSTUK 28 september**
Wensen & Bedenkingen Concept GREX 2015 Waalfront *(GEHEIM)*	**STEMSTUK 12 oktober**

Voorstel - Besluit tot toelating Gemeenteraadslid Y. Wieken

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 103/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
n.v.t.

Onderwerp
Besluit tot toelating Gemeenteraadslid Y. Wieken

Programma / Programmanummer
Dienstverlening & Burgerzaken / 9110

Portefeuillehouder
H. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
n.v.t.

Samenvatting
Mevrouw M. Foolen heeft aangegeven ontslag te nemen als raadslid. De voorzitter van het Centraal Stembureau heeft vervolgens op grond van de Kieswet de heer Y. Wieken benoemd ter opvolging van mevrouw M. Foolen.

De commissie voor geloofsbrieven adviseert de gemeenteraad op 28 september over de geloofsbrief van mevrouw M. Foolen.

Het is vervolgens aan de gemeenteraad om, mede op basis van dit advies, te besluiten omtrent de toelating van de heer Y. Wieken.

Voorstel om te besluiten

De heer Y. Wieken per 28 september 2016 in de vrijgevallen vacature van mevrouw M. Foolen toe te laten tot lid van de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen.

Voorstel - Besluit tot toelating Gemeenteraadslid Y. Wieken

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

8. **Afscheid gemeenteraadslid mevrouw M. Foolen en Besluit tot toelating gemeenteraadslid de heer Y. Wieken (103/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 28 september 2016
De heer Y. Wieken per 28 september 2016 in de vrijgevallen vacature van mevrouw M. Foolen toe te laten tot lid van de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Voorstel aanvaard

Voorstel - Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fracties van D66 . . .

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 104/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fracties van D66, VSP, Stadpartij DNF en CDA

Programma / Programmanummer
Dienstverlening & Burgerzaken / 9110

Portefeuillehouder
H. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
n.v.t.

Samenvatting
Op grond van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad kan uw Raad fractievolgers benoemen (artikel 8b, sub 1). Deze fractievolgers kunnen deelnemen aan bijeenkomsten of andere activiteiten van of namens de Raad die door de Raad daartoe worden aangewezen (artikel 8b, lid 3)
In dit voorstel draagt de fractie van D66 één kandidaat voor.
In dit voorstel draagt de fractie van VSP één kandidaat voor.
In dit voorstel draagt de fractie van Stadpartij DNF één kandidaat voor.
In dit voorstel draagt de fractie van CDA één kandidaat voor.

Voorstel om te besluiten
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van D66
- De heer J.B. Hijink

Op voordracht VSP
- De heer W.A. Crum

Op voordracht van Stadspartij DNF
- Mevrouw M.J.A. Mijling

Op voordracht van CDA
- Mevrouw F. P. Asscher

Voorstel - Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fracties van D66 . . .

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

9. **Raadsvoorstel benoeming tot fractievolgers op voordracht van D66, VSP, Stadspartij DNF en CDA (104/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 28 september 2016
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van D66
- De heer J.B. Hijink

Op voordracht VSP
- De heer W.A. Crum

Op voordracht van Stadspartij DNF
- Mevrouw M.J.A. Mijling

Op voordracht van CDA
- Mevrouw F. P. Asscher

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Voorstel aanvaard

Voorstel - Benoeming tot fractievolger op voordracht van de fractie VSP

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 108/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Benoeming tot fractievolger op voordracht van de fractie VSP

Programma / Programmanummer
Dienstverlening & Burgerzaken / 9110

Portefeuillehouder
H. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
n.v.t.

Samenvatting
Op grond van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad kan uw Raad fractievolgers benoemen (artikel 8b, sub 1). Deze fractievolgers kunnen deelnemen aan bijeenkomsten of andere activiteiten van of namens de Raad die door de Raad daartoe worden aangewezen (artikel 8b, lid 3)
In dit voorstel draagt de fractie van VSP één kandidaat voor.

Voorstel om te besluiten
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht VSP
- De heer L.A. Venderbosch

Voorstel - Benoeming tot fractievolger op voordracht van de fractie VSP

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

9a. **Raadsvoorstel benoeming fractievolger op voordracht van VSP (108/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 28 september 2016
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht VSP
- De heer L.A. Venderbosch

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Voorstel aanvaard

Voorstel - Benoeming plaatsvervangende leden Euregioraad Rijn-Waal

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 97/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Benoeming (plaatsvervangend) leden Euregioraad Rijn-Waal

Samenvatting
In verband met de vrijgevallen vacatures als lid en plaatsvervangend lid van de Euregioraad Rijn – Waal ten gevolgde van het vertrek van mevrouw C.B.M. Lamers en de heer R. El Hafi, hebben de heer A.H.W. Hillen en mevrouw C.M.H. Daemen aangegeven deze vacatures te willen invullen.

Voorstel om te besluiten

1. Tot lid van de Euregioraad te benoemen, als bedoeld in artikel 7 lid 2 van de Statuten van de gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal, onder gelijktijdig eervol ontslagverlening van mevrouw C.B.M. Lamers, te benoemen: de heer A.H.W. Hillen.
2. Tot plaatsvervangend lid van de Euregioraad te benoemen, als bedoeld in artikel 7 lid 2 van de Statuten van de gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal, onder gelijktijdig eervol ontslagverlening van de heer R. El Hafi, te benoemen: mevrouw C.M.H. Daemen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Renée Waumans, 2020, r.waumans@nijmegen.nl

Voorstel - Benoeming plaatsvervangende leden Euregioraad Rijn-Waal

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

10. **Raadsvoorstel Benoeming (plaatsvervangende) leden Euregioraad Rijn-Waal (97/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 28 september 2016
1. Tot lid van de Euregioraad te benoemen, als bedoeld in artikel 7 lid 2 van de Statuten van de gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal, onder gelijktijdig eervol ontslagverlening van mevrouw C.B.M. Lamers, te benoemen: de heer A.H.W. Hillen.
2. Tot plaatsvervangend lid van de Euregioraad te benoemen, als bedoeld in artikel 7 lid 2 van de Statuten van de gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal, onder gelijktijdig eervol ontslagverlening van de heer R. El Hafi, te benoemen: mevrouw C.M.H. Daemen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Voorstel aanvaard

Motie Stadspartij DNF - Waalfront In dubio, abstine

Motie: Waalfront In dubio, abstine

(In geval van twijfel, onthoude men zich)

voor 35
tegen: 0 unaniem aanvaard

Agendapunt 10a: motie buiten de orde

Indiener: Wendy Grutters Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)

De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 28 september 2016,

Constaterende dat;

- In Batavia binnenkort fase 7/8 en daarbinnen de bouw van blok 8 en 9 start maar ook in de komende maanden en jaren er verder gebouwd wordt aan deze wijk Batavia in het Waalfront
- Onder het Waalfront zich een groot deel van de Romeinse stad Ulpia Noviomagus Batavorum bevindt. Een plek die volgens de gemeentelijke archeologische kansenkaart van hoge archeologische waarde is, mogelijk bevinden zich hier een tempel, forum en/of badhuis.
- Het college nog niet duidelijk heeft welke werkelijke archeologische resten zich in de grond bevinden, dit is met radaronderzoek nog niet aangetoond (radaronderzoek geeft op andere plekken ook geen duidelijkheid over resten, terwijl op die plekken al zekerheid is dat zich daar wel resten bevinden).
- Het college echter ook op voorhand zonder meer aangeeft geen gebruik te kunnen maken van plaatfundering i.v.m. de zetting en draagkracht van de ondergrond, waarmee het compleet niet verstoren van mogelijke resten geen optie lijkt.
- Er maatschappelijk en binnen Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen en Wijkvereniging Ons Waterkwartier grote zorgen bestaan over de grondverstoring die palen met zich gaan meebrengen en de wijze van archeologisch onderzoek die niet volledig duidelijk maakt welke resten daarmee verloren gaan.
- Het college aangeeft dat de start van de bouw/cq het slaan van de palen mogelijk op korte termijn plaats kan gaan vinden.

Overwegende dat;

- Nijmegen sinds de viering van haar 2000 jarige bestaan in 2005 al bijna 12 jaar succesvol de slogan "oudste stad" voert en juist op deze plek er enorme kansen liggen om deze historie zichtbaar te maken.
- Daarom, en ook wegens gezien de veranderde maatschappelijke afwegingen, een hogere ambitie past bij het inzichtelijk maken van die historie op de archeologisch waardevolle plekken, en in deze hogere ambitie het gepast is om een zo archeologievriendelijk mogelijk bouwplan op te stellen.
- Er niet duidelijk is welke archeologische resten zich in de grond bevinden. Dat betekent het zekere voor het onzekere nemen. Dus, maximale inzet voor een minimale verstoring.
- Een archeologievriendelijk bouwplan een integrale afweging inhoudt die uitgaat van de richtlijnen en keuzes over wijze van bouwen en funderen, archeologische onderzoeksmethoden en wijze van conserveren en visualiseren zoals o.a in het rapport 'Richtlijnen voor maatwerk – onderzoeksrapport project Archeologievriendelijk bouwen & fysiek behoud' (IGBA, VU Amsterdam, 2011).

Roept het college op om;

1. Aan de raad te rapporteren, voor aanvang van de bouw van blok 8 en 9, waarom er geen gebruik kan worden gemaakt van plaatfundering als ook de bijbehorende onderzoeken aan de raad aan te leveren en aan te geven welke alternatieve funderingsmethoden hier zijn overwogen.

2. Aan de raad inzichtelijk te maken, voor aanvang van de bouw van de daaropvolgende blokken , in hoeverre er een archeologievriendelijk bouwplan en funderingsplan is opgesteld. Dit in vergelijking met het rapport 'Richtlijnen voor maatwerk – onderzoeksrapport project Archeologievriendelijk bouwen & fysiek behoud' (IGBA, VU Amsterdam, 2011) & als referentieproject Koningshof Gouda.

En gaat over tot de orde van de dag,

Motie Stadspartij DNF - Waalfront In dubio, abstine

Motie: Waalfront In dubio, abstine

(In geval van twijfel, onthoude men zich)

DNF:	SP:	GroenLinks:	PvdA:	VSP:
CDA:	D66:	VVD:	Liberaal Nijmegen:	Gewoon Nijmegen:

Bijlage - Toezegging Velthuis - Motie Stadspartij DNF archeologie Waalfront

PORTEFEUILLEHOUDER VELTHUIS

Toezeggingen
Besluitronde inzake motie Stadspartij DNF over archeologie Waalfront 1. De gemeenteraad ontvangt een kort memo met daarbij een rapportage van bevindingen op het gebied van archeologie zoals tot nu toe bekend voor blok 8 en 9. Daarnaast wordt ook een overzicht van opgravingen van het hele Waalfront-gebied toegevoegd. 2. De gemeenteraad ontvangt per email antwoord op de vraag op welke termijn de archeologische waardenkaart voor het Waalfront gereed is.

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Toelichting over de behandeling van:

Brief inzake Nachtwinkels

Van:	College van B&W d.d. 7 juni 2016		
Doel:	Opinievorming		
Toelichting:	**1. Achtergrond** Met deze brief heeft het college de raad geïnformeerd over de stand van zaken omtrent de realisatie van een aantal nachtwinkels in Nijmegen. Op 13 juli jl. is dit onderwerp, op verzoek van de fractie van D66, in de raadskamer besproken. De fractie van D66 wilde met name met andere fracties en het college van gedachten wisselen over de opgestelde beleidsregels. Deze beleidsregels zijn mede tot stand zijn gekomen door het uiten van wensen & bedenkingen d.d. 24 juni 2015. **2. Reden van agendering** De fractie van D66 heeft verzocht de raadsbrief over de nachtwinkels te agenderen voor bespreking in de besluitronde van 28 september. *D66 geeft aan blij te zijn dat de komst van nachtwinkels in onze stad daadwerkelijk mogelijk wordt, dit past bij onze bruisende stad. D66 is het echter niet eens met de, in onze ogen stringente en te beperkende, nadere beleidsregels die zijn opgesteld. Daarom is er een motie in voorbereiding om het college op te roepen hierin de nodige aanpassingen te doen. Deze motie wordt zo spoedig mogelijk verstrekt.* **3. Procedure ten aanzien van een debat in de besluitronde** Op grond van artikel 42 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad kunnen raadsleden een verzoek doen om een debat over een bepaald onderwerp te voeren in de besluitronde. Dat verzoek dient te worden ondersteund door tenminste één 5 andere raadsleden. In dit geval wordt het verzoek ondersteund door de overige raadsleden van de fractie van D66.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Lizzy Eijkhout l.eijkhout@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 – 329 27 62
Bijlagen:	1. Brief College van B&W inzake 'Nachtwinkels' d.d. 7 juni 2016 2. Motie (wordt zo spoedig mogelijk nagezonden) **Achtergrondinformatie** 3. 'Wensen en bedenkingen Nachtwinkels' d.d. 24 juni 2016 4. Brief van het college inzake 'Nachtwinkels' d.d. 26 mei 2015		

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Ingekomen stuk D9 (PA 6 juli 2016)

Economie
Economische Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
7 juni 2016	EZ20/16.0002801	Lizzy Eijkhout
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Nachtwinkels	-	(024) 3292762

Geachte leden van de raad,

Bij brief van 24 juni 2015 heeft de raad op ons verzoek zijn wensen en bedenkingen gegeven ten aanzien van ons ontwerpbesluit om het aantal ontheffingen voor nachtwinkels in Nijmegen te maximeren op twee. De raad heeft de wens uitgesproken het aantal ontheffingen vrij te laten, en dat ook binnen de road barriers een nachtwinkel mogelijk moet zijn. Daarnaast heeft u bedenkingen uitgesproken over de verplichting ten aanzien van betaalmiddelen en over het feit dat nachtwinkels alleen op autobereikbare locaties moet zitten.

Naar aanleiding daarvan hebben we besloten maximaal twee ontheffingen in het stadscentrum en maximaal twee buiten het stadscentrum te verlenen. Daarnaast hebben we een aantal beleidsregels vastgesteld.

We maken op voorhand geen keuze voor exacte locaties, waar wel of geen nachtwinkels mogen vestigen. Ondernemers van nachtwinkels kunnen zelf de afweging maken of de specifieke locatiekenmerken (autobereikbaarheid, parkeergelegenheid) aansluiten bij hun winkel/doelgroep. In verband met mogelijke overlast ten aanzien van geluid, parkeren, winkeldiefstal, openbare orde en veiligheid (openbaar dronkenschap), willen we toch vasthouden aan een maximum aantal ontheffingen voor nachtwinkels in de stad. Dit omdat onduidelijk is of en in welke mate deze overlast daadwerkelijk gaat plaatsvinden. Ervaringen in andere gemeenten (waar geen specifieke beleidsregels voor nachtwinkels zijn vastgesteld) laten zien dat nachtwinkels niet meer problemen veroorzaken dan bijvoorbeeld horecabedrijven, die ook ’s nachts open mogen.

Aan de andere kant mag verwacht worden dat nachtwinkels zorgen voor een toename van bezoekers en verkeersbewegingen op de betreffende locatie, wat kan leiden tot (geluid)overlast voor de omgeving. Ook moet bij de ervaringen van andere gemeenten opgemerkt worden dat nachtwinkels elders niet na 02.00 uur geopend mogen zijn en soms zelfs maar tot 24.00 uur. Ook zijn er gemeenten die de verkoop van alcohol na een bepaalde tijd verbieden. In de praktijk blijkt namelijk dat de verkoop van alcohol een belangrijk deel van de omzet is van nachtwinkels. In andere gemeenten liggen de nachtwinkels ook niet in de buurt van het uitgaansgebied. In Nijmegen zullen echter twee winkels toegestaan worden in het stadscentrum, hetgeen een reëel risico inhoudt op indrinken en rondhangende jongeren.

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Omdat we vinden dat nachtwinkels passen bij een stad als Nijmegen en aansluiten bij de actuele vraag, maar we nog geen ervaring hebben met dit type winkels willen wij voor de komende twee jaar een proef houden met vier nachtwinkels in de stad. Gezien de hierboven genoemde argumenten hebben we nadere beleidsregels vastgesteld. In de beleidsregels is opgenomen dat:

- nachtwinkels een maximale omvang mogen hebben van 150 m2 winkelvloeroppervlak;
- verkoop van alcoholische dranken na 22.00 uur niet is toegestaan. De verkoopvitrines of verkoopstellingen met alcoholische dranken dienen vanaf 22.00 uur afgesloten te zijn.
- nachtwinkels in gemengde gebieden liggen (zoals stadscentrum, wijkwinkelcentra) en waar niet uitsluitend gewoond wordt;
- voor gebieden buiten het stadscentrum geldt dat ze aan een doorgaande weg/radiaal moeten liggen;
- er voldoende parkeergelegenheid moet zijn in de nabijheid van de nachtwinkel;
- nachtwinkels goed bereikbaar moeten zijn, zowel voor consumenten als voor handhavende diensten,
- aan de ontheffing in ieder geval de nadere bepaling wordt verbonden dat ondernemers van nachtwinkels in het stadscentrum worden verplicht het convenant mee te ondertekenen, dat tussen supermarkten en politie is gesloten ten aanzien van de verkoop van alcohol tijdens evenementen. Hierin staat dat deze winkels, in verband met de veiligheid, twee uur voor, tijdens en twee uur na een evenement geen alcohol in glas mogen verkopen.

De aanvragen worden voor advies voorgelegd aan de politie en interne afdelingen binnen de gemeente. Per locatie kan de politie gericht advies geven over flankerende maatregelen om te voorkomen dat onnodige overlast ontstaat. Hiervoor kunnen aanvullende voorschriften en beperkingen in de ontheffing worden opgenomen. Deze aanvullende voorschriften (bijvoorbeeld ten aanzien van beveiliging, bevoorrading of betaling) worden niet op voorhand in de ontheffing opgenomen.

Twee jaar na het verlenen van de eerste ontheffing worden de beleidsregels geëvalueerd. In de evaluatie wordt in ieder geval meegenomen het aantal ontheffingen, de beleidsregels, de mate van overlast en de ervaringen met nachtwinkels. Bij een positieve evaluatie kan een maximum aantal nachtwinkels worden vrijgelaten.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen
Gemeenteraad
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Contactpersoon
24 juni 2015	BM50/15.0006668	EZ20/15.0004041	Renée Waumans
		Datum uw brief	Doorkiesnummer
		26 mei 2015	2020

Onderwerp
Wensen en bedenkingen Nachtwinkels

Geacht college,

Bij brief van 26 mei 2015 stelt u de gemeenteraad in de gelegenheid wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen ten aanzien van het toestaan van twee nachtwinkels.

De gemeenteraad heeft kennis genomen van uw brief en heeft in zijn vergadering van 24 juni 2015 besloten de volgende wensen en bedenkingen ter kennis te willen brengen van uw college;

1. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat alle nachtwinkels die aan de eisen voldoen ook worden toegelaten. (Dat betekent dat we niet bij voorbaat een maximum van twee stellen)
2. De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat de gemeente een verplichting oplegt tav betaalmiddelen.
3. De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat nachtwinkels alleen maar mogen zitten op locaties die bereikbaar zijn met de auto.
4. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat ook binnen de road-barriers van het centrum een nachtwinkel mogelijk moet zijn.

Wij gaan er van uit u middels deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Raad der Gemeente Nijmegen,

de Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Griffier,

drs. M.A.H. Heffels

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Overzicht wensen en bedenkingen
"Nachtwinkels"

(Politieke Avond d.d. 24 juni 2015)

ALGEMENE OPMERKING

- Het overzicht met wensen en bedenkingen inclusief de steun per fractie wordt tevens op de website geplaatst zodat geïnteresseerden hiervan kennis kunnen nemen.

- Wensen en bedenkingen die door een raadsmeerderheid gesteund worden zullen ook opgenomen worden in de conceptversie van de wensen en bedenkingenbrief die voorligt ter besluitvorming.

WENSEN EN BEDENKINGEN

1. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat gemeente in overleg met de veiligheidsdriehoek en ondernemer afspraken maakt over de aanwezigheid van een beveiliger in de betreffende (nacht)winkel tijdens de uren na 22.00 uur en voor 6.00 uur.

   Gesteund door; CDA
   Niet gesteund door; VSP, SP, PvdA, DNF, VVD, GroenLinks, Liberaal Nijmegen
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen, D66

2. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat ook binnen de road-barriers van het centrum een nachtwinkel mogelijk moet zijn.**

   Gesteund door; VVD, CDA, D66, Liberaal Nijmegen, GroenLinks
   Niet gesteund door; PvdA, VSP, SP, DNF
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen

3. De gemeenteraad spreekt de wens uit ook na 04.00 uur openstelling van winkels mogelijk te maken.

   Gesteund door; VVD, GroenLinks, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; CDA, VSP, SP, DNF, PvdA
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen, D66

4. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat alle nachtwinkels die aan de eisen voldoen ook worden toegelaten. (Dat betekent dat we niet bij voorbaat een maximum van twee stellen)**

   Gesteund door; GroenLinks, PvdA, D66, Liberaal Nijmegen, VVD
   Niet gesteund door; SP, CDA, DNF
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen, VSP

5. **De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat de gemeente een verplichting oplegt tav betaalmiddelen.**

   Gesteund door; D66, SP, PvdA, DNF, VVD, GroenLinks, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; CDA, VSP
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen

6. **De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat nachtwinkels alleen maar mogen zitten op locaties die bereikbaar zijn met de auto**

   Gesteund door; D66, CDA, VVD, GroenLinks, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VSP, SP, DNF, PvdA
   Nog in overweging; Gewoon Nijmegen

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D9 (PA 10 juni 2015)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
26 mei 2015	EZ20/15.0004041	Lizzy Eijkhout
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Wensen en bedenkingen nachtwinkels	-	(024) 3292762

Geachte leden van de raad,

Wij willen uw raad graag op grond van artikel 169 lid 4 van de Gemeentewet in de gelegenheid stellen om wensen en bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het ontwerpbesluit om op basis van artikel 4.2 van de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2013 een maximum aantal ontheffingen voor nachtwinkels te bepalen op twee.

Gezien het gewijzigd consumentengedrag zijn nachtwinkels onder voorwaarden in de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2013 mogelijk gemaakt. Onder nachtwinkels worden kleinschalige levensmiddelenwinkels verstaan waar uitsluitend en hoofdzakelijk eet- en drinkwaren worden verkocht. Op basis van deze verordening kunnen wij het aantal ontheffingen voor nachtwinkels voor Nijmegen nader bepalen. Bij amendement heeft de raad echter aangegeven hierover eerst gehoord te willen worden en daarom wordt de “wensen en bedenkingen” procedure gevolgd.

Tijdens de Politieke Avond willen wij graag met u van gedachten wisselen over ons voorstel om twee nachtwinkels toe te staan. We willen graag twee nachtwinkels mogelijk maken, omdat:
- er behoefte blijkt te zijn aan nachtwinkels;
- Nijmegen een aanzienlijke studentenpopulatie heeft die graag gebruik maakt van de mogelijkheid om ook tijdens de nachtelijke uren levensmiddelen te kunnen kopen;
- er een grote belangstelling is vanuit de ondernemers zoals blijkt uit het aantal geïnteresseerden;
- we de mogelijke effecten hiervan kunnen spreiden;
- we bij twee nachtwinkels de impact van het toestaan van nachtwinkels beter kunnen meten en monitoren ten behoeve van de evaluatie.

We realiseren ons dat door de ruime openstelling van een nachtwinkel tijdens de nachtelijke uren de overlast voor omwonenden kan toenemen. De politie heeft hierbij ook aangegeven dat nachtwinkels altijd wel voor meer overlast zullen zorgen, maar dit met aanvullende voorwaarden, voorschriften en beperkingen te reguleren is. In de Verordening Winkeltijden Nijmegen zijn daarom voorwaarden voor het toestaan van nachtwinkels opgenomen. Deze voorwaarden hebben betrekking op de toegestane omvang van de winkel.
Achterliggende gedachte daarbij is dat maximering van de omvang bijdraagt aan de inperking van mogelijke overlast van een nachtwinkel. We willen zoveel mogelijk rekening houden met de

Brief aan de raad - Brief Nachtwinkels

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

woon- en leefsituatie en voorkomen dat de openbare orde op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed door de openstelling van de nachtwinkel. Om dit te kunnen reguleren hebben we in aanvulling op de eerder vastgestelde verordening nog de volgende criteria geformuleerd waarop de aanvragen worden getoetst:

- De nachtwinkel ligt bij voorkeur in een gebied met gemengde functies en waar niet uitsluitend gewoond wordt.
- De nachtwinkel moet goed bereikbaar zijn en gelegen aan een doorgaande weg (niet binnen het road barriers gebied in het stadscentrum).
- Er moet voldoende parkeergelegenheid zijn in de nabijheid van de nachtwinkel.
- Er moet een zeker mate van toezicht door handhavende diensten makkelijk te realiseren zijn om de negatieve effecten voor de woon- en leefsituatie en de openbare orde en veiligheid zoveel mogelijk te beperken.

Belangrijk is dat de politie per locatie gericht advies kan geven over flankerende maatregelen om te voorkomen dat onnodige overlast ontstaat. In de Verordening Winkeltijden Nijmegen (artikel 4.3) is al geregeld dat het college nog aanvullend voorschriften en beperkingen in de ontheffing kan opnemen. Voorbeelden hiervan zijn o.a.:

- alleen pinbetalingen tijdens de nachturen;
- de winkelruimte moet beveiligd zijn met een alarmsysteem en een videobewakingssysteem;
- tijdens de openingstijden van de winkel moeten er minimaal twee personeelsleden aanwezig zijn;
- er mag geen bevoorrading plaatsvinden tussen 22.00 en 06.00 uur;
- in de winkel of in de directe omgeving ervan wordt het rondhangen van bezoekers door de eigenaar van de winkel niet toegestaan.

Wij vragen u uw wensen en bedenkingen ten aanzien van het toestaan van twee nachtwinkels aan ons kenbaar te maken. De wensen en bedenkingen van uw raad worden meegenomen in het definitieve besluit van ons college. Na definitieve besluitvorming ten aanzien van het aantal ontheffingen kunnen de diverse belangstellenden voor een ontheffing voor een nachtwinkel geïnformeerd worden. Twee jaar na toekenning van de eerste ontheffing worden de ervaringen met nachtwinkels geëvalueerd en wordt bekeken of het toegestane aantal nachtwinkels overeenkomt met de behoefte vanuit de samenleving.

Hoogachtend,

college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. B. van der Ploeg

Motie D66 Een Nachtwinkel voor iedereen

Agendapunt 11

Motie: “Een nachtwinkel voor iedereen”

1e indiener: P. van Megen (D66)

De raad van Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 28 september 2016,

constaterende dat,

het college in de brief Nachtwinkels d.d. 7 juni 2016 de komst van nachtwinkels in Nijmegen definitief wil toestaan.

- In aanvulling op de ontheffing voor nachtwinkels een uitgebreide set aan extra beleidsregels is geformuleerd,

overwegende dat

- nachtwinkels een nieuw fenomeen zijn voor Nijmegen en dat het mede hierdoor van het grootste belang is dat ze succesvol worden ingepast in de wijk waarin ze zitten,
- ondernemer en buurt een gezamenlijk belang hebben in het voorkomen en tegengaan van overlast. Van de eigenaar verwacht mag worden dat hij mogelijke overlast voorkomt en actief tegengaat en in overleg treedt met (buurt)bewoners, gemeente, politie en andere belanghebbenden op het moment dat dit gewenst is,
- beleidsregels weliswaar noodzakelijk zijn, maar ondernemers die de nachtwinkels uitbaten niet onnodig moeten beperken om een succesvolle business case te kunnen ontwikkelen die continuïteit in de bedrijfsvoering mogelijk maakt,
- de verkoop van zwak alcoholische dranken substantieel bijdraagt aan de omzet van avond- en nachtwinkels, waaruit blijkt dat dit ook door klanten zeer op prijs wordt gesteld,
- “de driehoek” voldoende middelen heeft om bij eventuele overlast en nalatigheid van de ondernemer snel en kordaat op te treden.

roept het College van Burgemeester en Wethouders op: om

1. Als pilot het verbod op verkoop van zwak alcoholische dranken na 22.00u, zoals opgenomen in de beleidsregels, voorlopig te schrappen.
2. De situatie goed te monitoren en uiterlijk na 6 maanden deze pilot te evalueren.

En gaat over tot de orde van de dag

D66 CDA De Nijmeegse fractie

P. van Megen

Gewoon Nijmegen GroenLinks Liberaal Nijmegen

Motie D66 Een Nachtwinkel voor iedereen

PvdA SP VSP

VVD

Voorstel roetreductienorm

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 94/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Voorstel roetreductienorm

Programma
Duurzaamheid

Portefeuillehouder
H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
12 juli 2016

Samenvatting
In het coalitieakkoord is opgenomen het “streven naar een groene stad met een gezonde luchtkwaliteit. We voeren waar mogelijk, aansluitend bij het advies van de WHO, een Nijmeegse roetnorm in. We gaan onderzoeken hoe hoog die norm zou moeten zijn en komen hiervoor met een integraal voorstel. We komen in deze coalitieperiode met een aanvullend pakket aan (stimulerings)maatregelen voor situaties waarin we niet voldoen aan de Nijmeegse norm”.
In het voorliggende raadsvoorstel geven we een integrale en getalsmatige invulling voor de roetreductienorm om de gezondheid van de inwoners te verbeteren. Om de integraliteit te garanderen hebben we afstemming gezocht met de diverse interne programma’s en met externe stakeholders.
Tevens schetsen wij het proces voor opstellen van een aanvullend pakket aan (stimulerings-) maatregelen met bijbehorend monitoringsprogramma.

Voorstel om te besluiten

1. De roetreductienorm van 40% tot 2022 vast te stellen met het doel om de gezondheid van inwoners te verbeteren.
2. Na vaststelling van de roetreductienorm een maatregelpakket uit te werken om deze roetreductienorm te bereiken, evenals een monitoringsprogramma om de voortgang te bewaken.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Jantine Stöckel, 9713, j.stockel@nijmegen.nl
Henk Nijhuis, 2649, h.nijhuis@nijmegen.nl

Voorstel roetreductienorm

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Op 30 juni 2015 hebben wij met een brief (PK40/15.0004722) uw Raad geïnformeerd over de voortgang op het dossier Gezondheid en Luchtkwaliteit. In het collegeakkoord is over dit onderwerp opgenomen:

We streven naar een groene stad met een gezonde luchtkwaliteit. We voeren waar mogelijk, aansluitend bij het advies van de WHO, een Nijmeegse roetnorm in. We gaan onderzoeken hoe hoog die norm zou moeten zijn en komen hiervoor met een integraal voorstel. We komen in deze coalitieperiode met een aanvullend pakket aan (stimulerings)maatregelen voor situaties waarin we niet voldoen aan de Nijmeegse norm.

In de brief is het proces geschetst om tot een reductienorm te komen en verdere invulling van het programma Gezondheid en Luchtkwaliteit. Er is ook in vastgelegd dat de roetnorm in de vorm van een reductienorm zal zijn. Hiermee realiseren we een bepaalde relatieve afname van de hoeveelheid roet (EC)[1] in de tijd in plaats van een norm die als plafond wordt gezien. Door een roetreductienorm is continue verbetering van de luchtkwaliteit gewaarborgd. De gezondheidsbelasting neemt daarmee af. Ook gevoelige groepen hebben baat bij zo'n roetreductienorm. Naast de reductie van roet is het ook belangrijk om te blijven werken aan een reductie van fijn stof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2). Daarnaast hebben wij in de brief de ambitie voor de roetreductienorm in Nijmegen hoger gelegd dan de reductie die al door autonome ontwikkeling wordt gehaald. De roetreductienorm heeft geen wettelijke verplichting en geen rechtstreekse werking voor marktpartijen of inwoners. Het is een ambitie waarvoor we als gemeente, samen met partijen uit de stad, zodanige maatregelen willen nemen dat we deze norm op termijn halen. Met deze ambitie streven we er naar onze vooraanstaande positie op aanpak van luchtkwaliteit en duurzaamheid waar te maken en zomogelijk uit te dragen naar andere steden.

Met dit voorstel geven we een integrale en getalsmatige invulling voor de roetreductienorm om de gezondheid van de inwoners te verbeteren. Om de integraliteit te garanderen is afstemming gezocht met de programma's Grondbeleid, Stedelijke ontwikkeling, Gezondheid/Zorg en Welzijn, Economie en Werk, Communicatie en Mobiliteit.

Ook schetsen wij in dit voorstel het proces voor opstellen van een aanvullend pakket aan (stimulerings-) maatregelen met bijbehorend monitoringsprogramma.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Vanaf 2015 moeten we voldoen aan de Europese wettelijke normen voor fijn stof (PM_{10}, $PM_{2,5}$) en NO_2 en enkele andere stoffen. Voor de andere stoffen zijn in Nederland geen overschrijdingen meer te verwachten. In de meest recente monitoringsrapportage van 2015 is aangegeven dat er

[1] EC staat voor Elementair Koolstof

in Nijmegen geen overschrijdingen meer zijn. Bij afwezigheid van formele overschrijdingen zijn wij volgens art. 5.9 Wet milieubeheer niet wettelijk verplicht om een programma luchtkwaliteit te hebben.

De verwachting is dat er geen overschrijdingen meer zijn in Nijmegen voor PM_{10}, $PM_{2.5}$ en NO_2. Formeel zal dit in november 2016 blijken uit de zogenaamde Monitoringsrapportage NSL 2016 van het RIVM. De concentraties NO_2 zijn sterk afhankelijk van bepaalde meteorologische omstandigheden, ontwikkelingen in woningbouw en mobiliteit en Europese en landelijke maatregelen. Er is dus nog geen garantie dat we daadwerkelijk blijven voldoen aan de wettelijke normen. Blijvende inspanning is noodzakelijk.

Momenteel zijn er voor roet geen wettelijke normen en deze zijn de komende jaren ook nog niet te verwachten. Wel heeft de World Health Organisation (WHO) lokale overheden aanbevolen om te experimenteren met een roetnorm en roet op de politieke agenda te plaatsen. Maatregelen voor roetreductie werken ook verlagend op NO_2.

Een aantal Nederlandse gemeenten is actief op het gebied van roet. Bijvoorbeeld Amsterdam heeft in haar duurzaamheidsagenda een doel voor roet gesteld. De hoogst gemeten concentratie roet moet daar in 2025 30% lager zijn dan in 2015.

1.2 Relatie met programma

De roetreductienorm heeft de volgende relaties met gemeentelijke programma's:

- De roetreductienorm sluit aan bij de klimaatdoelstellingen uit de Duurzaamheidsagenda. Luchtkwaliteit maakt onderdeel uit van de Duurzaamheidsagenda. De roetreductienorm draagt bij aan onze doelstellingen en ambities op duurzaamheid in de volle breedte. Reductie van roet moet ook bijdragen aan reductie van de andere belangrijke stoffen CO_2, NO_2 en PM_{10}/$PM_{2.5}$.
- Het programma Mobiliteit sluit aan door explicietere keuzes te maken in mobiliteitsontwikkeling. We creëren bewustwording over luchtverontreiniging ten gevolge van mobiliteit, waarbij we explicieter aandacht geven aan roet. Via het programma Mobiliteit kunnen we bijdragen aan de realisatie van de roetreductienorm door gewenste ontwikkelingen van derden te faciliteren en stimuleren. We kunnen roetreductie meenemen in aanbestedingen (openbaar vervoer, bouwlogistiek, wegen) en duurzame vervoerswijzen stimuleren. Ook het project Beter benutten vervolg kan bijdragen door minder vertraagde ritten en opstoppingen.
- Het programma Economie en werk sluit aan door te werken aan de transitie van fossiele energie naar hernieuwbare of bio-energie. Diverse bedrijven in de stad maken werk van hernieuwbare energie. De energietransitie in Nijmegen wordt zichtbaar op het ENGIE-terrein, voorheen GDF Suez. De kolencentrale is gesloten en ENGIE wil hernieuwbare energiebronnen op het terrein realiseren. Eén van de projecten die bijdraagt aan het reduceren van roet is het tanken van Liquified Natural Gas voor scheepvaart en trucks binnen het plan Groene Delta.
- Het programma Grondbeleid heeft een beperkte relatie met de roetreductienorm omdat de ambitie niet leidt tot strengere normen die minder kansen voor de realisatie van ruimtelijke

projecten tot gevolg hebben. De roetreductienorm kan wel richtinggevend en stimulerend werken voor de uitvoering van de motie autoluwe binnenstad.
- De roetreductienorm draagt bij aan de realisatie van het programma Zorg en welzijn omdat het moet zorgen voor een gezondere lucht en gezondere leefomgeving voor inwoners. Daardoor draagt het bij aan vermindering van gezondheidsproblemen. Het programma Zorg en welzijn kan via de contactpunten gezondheid (STIPS) bewustwording bij inwoners en betrokkenheid creëren. We kunnen via Zorg en welzijn onderwerpen als stoken van houtkachels meenemen in gesprekken met inwoners over gezonde leefomgeving, leefstijl en daarmee de uitvoering van de roetreductienorm bevorderen.
- Programma Stedelijke ontwikkeling kan bijdragen aan de realisatie van de roetreductienorm door de roetreductie te verankeren in de nog op te stellen Omgevingsvisie en omgevingsplannen. Dit doen we in de onderdelen Luchtkwaliteit en Gezondheid. Ook kunnen we hierin beleid ten aanzien van inpassing van extra gevoelige bestemmingen formuleren. We kunnen bijdragen via de inrichting van openbare ruimte in omgevingsplannen. We kunnen daarin bijvoorbeeld ruimte reserveren voor fietspaden/-stallingen, parkeernormen opnemen, grote publiekstrekkers met beperkte fietsbereikbaarheid vermijden en geen standaard rookkanalen in projectbouw toestaan.
- Communicatie betreft geen apart programma, maar is van wezenlijk belang. We zorgen daarmee voor ondersteuning bij verbinding maken tussen doelgroep en gemeente met als doel een roetreductienorm te introduceren die op voldoende draagvlak kan rekenen. We zorgen voor ondersteuning bij communicatie, we maken een communicatieplan, brengen stakeholders in kaart en bepalen de manier om doelgroepen te benaderen.

2 Doelstelling

Een Nijmeegse roetreductienorm die de ambitie aangeeft om negatieve gezondheidseffecten van luchtkwaliteit op inwoners te verminderen.

3 Argumenten

Ad beslispunt 1:
In opdracht van gemeente Nijmegen is door TAUW een onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van roetemissies en -concentraties in de komende jaren en een voorstel gedaan voor de getalsmatige invulling van een roetreductienorm (Zie bijlage). Het voorstel voor de roetreductienorm is mede gebaseerd op dit onderzoek.

Het onderzoek van TAUW schetst de volgende scenario's met verschillende percentages roetreductie en termijnen:
1. Autonome ontwikkeling houdt een reductie in van de roetconcentraties over de periode tot 2025 van 34,5%, dus zonder extra maatregelen. De gemeenteraad heeft in een eerder stadium al besloten dat een roetreductienorm verder moet gaan dan de autonome ontwikkeling.
2. Een scenario waarbij de reductie meer dan 35% bedraagt over de periode tot 2025. Haalbaar met extra maatregelen voor het lokale wegverkeer. Nadeel van dit geschetste

scenario is dat de extra behaalde gezondheidswinst beperkt is en andere bronnen van roet buiten beschouwing blijven. Dit zal daardoor bestuurlijk en maatschappelijk beperkt draagvlak krijgen.

3. Een scenario waarbij de reductie 40% bedraagt over de periode tot 2025. Naast de maatregelen voor lokaal verkeer zijn dan ook maatregelen nodig voor bronnen als scheepvaart en industrie.
4. Een scenario waarbij de reductie 40% bedraagt, maar waarbij de periode verkort wordt tot 2022. In dit scenario zijn naast de maatregelen voor eerder genoemde bronnen ook maatregelen nodig voor de sector huishoudens. We denken aan maatregelen voor informatieverschaffing, bewustwording en gedragsverandering ten aanzien van houtstook. Dit vierde scenario kunnen we vertalen naar een scenario waarbij we 40 % reductie moeten halen in een verkorte periode tot 2022. Na afloop van dit traject evalueren we de roetreductie en geven een doorkijk naar 2025. Daarmee kunnen we de ambitie van Nijmegen kracht bij zetten.

Om maximaal tegemoet te komen aan de ambitie van uw Raad om gezondere lucht in Nijmegen te bereiken, stellen wij voor om scenario 4 als ambitie te kiezen en verder te gaan met uitwerking van de benodigde maatregelen.

Gezien de gebeurtenissen in de afgelopen jaren met geconstateerde “sjoemelsoftware” in auto’s en telkens tegenvallende werkelijke uitstoot van verkeer ten opzichte van voorspelde uitstoot, is het de vraag of de voorspelde autonome afname uitkomt. Krachtige inzet van diverse partijen, ook lagere overheden, is nodig. Roet is een stof die juist ook lokaal aangepakt kan worden in plaats van op hoger schaalniveau. Daarin past het voor een stad als Nijmegen, met haar voortrekkersrol in de aanpak van luchtkwaliteit en duurzaamheid, om een sterke ambitie uit te spreken. Gezien de onzekerheden rond roet kunnen ambities tussentijds bijgesteld worden.

Ongezonde luchtkwaliteit veroorzaakt volgens het RIVM ongeveer 5 % van de totale ziektelast in Nederland, ondanks dat in vrijwel heel Nederland wordt voldaan aan de wettelijke normen. Vanuit ons gezondheidsbeleid werken we ook aan de andere factoren die ziektelast veroorzaken. Momenteel bekijkt GGD Zuid-Gelderland voor ons de lokale gezondheidseffecten van een roetreductienorm. Resultaten verwachten we september 2016.

<u>Ad beslispunt 2:</u>
Om een reductie van 40% roet te bereiken in 2022 werken we een maatregelpakket uit. We onderzoeken deze maatregelen en leggen deze voor aan uw Raad inclusief een voorstel voor benodigde gelden voor uitvoering van deze maatregelen.
We denken aan een breed pakket van maatregelen:

- Huishoudens, werken aan bewustwording en gedragsverandering: bijvoorbeeld reductie van lokale bijdrage van wegverkeer door minder vertraagde ritten (via Beter Benutten vervolg) en aandacht vragen voor houtstook. In het project Smart Emission wordt gewerkt aan nieuwe manieren van meten van luchtkwaliteit met goedkope sensoren. Burgers doen met deze sensoren kennis van luchtkwaliteit op waarmee het draagvlak voor mogelijke maatregelen verbetert. Dit project voeren we samen met onder andere de Radboud Universiteit uit.

Voorstel roetreductienorm

- Reductie uitstoot scheepvaart: wij troffen maatregelen voor scheepvaart (aanleg walstroom, stimulering nageschakelde technieken zoals roetfilter, stimuleren varen op LNG) maar we kunnen het niet alleen. De samenwerking met diverse partners in het stroomgebied van Waal/Rijn en Maas is een vereiste. We nemen deel in het consortium Clean Inland Shipping samen met diverse overheden, havens, universiteiten en brancheorganisaties uit West-Europa. Daarin onderzoeken, demonstreren en bepalen we milieueffecten van methoden om scheepvaart te verschonen om zo de binnenvaartsector te stimuleren tot verdere verduurzaming. Ook nemen we deel aan de opbouw van een landelijk fonds verduurzaming binnenvaart.
- Samenwerken met Duisburg en andere steden. Niet alleen omdat luchtverontreiniging grensoverschrijdend is, maar ook omdat we met vergelijkbare lokale luchtverontreiniging te kampen hebben en van elkaar kunnen leren. Wij zoeken samenwerking en starten een gezamenlijke Europese subsidieaanvraag via Interreg.
- Samenwerken met het Ministerie van I&M via de intentieovereenkomst Slimme en Gezonde Stad die we op 13 mei 2016 hebben gesloten. I&M trekt het project Slimme en gezonde stad waarin zij streeft naar samenwerking en pilots met ongeveer 9 steden. In deze pilots ligt de nadruk op het verbinden van mensen, ideeën en innovaties en daarbij komen tot concrete acties die de veiligheid, gezondheid en leefbaarheid in en om de steden verbeteren. Verbetering van luchtkwaliteit heeft hierin een grote rol. I&M verwacht dat het omlaag brengen van roetemissies extra gezondheidswinst oplevert en wil de aandacht meer richten op de beoogde effecten van milieubeleid, naast het voldoen aan de (Europese) regels.
- In overleg met het Economisch Collectief Nijmegen en TPN-West komen tot maatregelen voor bedrijven/industrie. Stimulering van industrie/bedrijven door financiële prikkels te geven zoals via aanbesteding, is een mogelijkheid.
- Maatregelen nemen om blootstelling te verminderen. De Omgevingsvisie biedt mogelijkheden. Gevoelige bestemmingen zoals kinderdagverblijven, scholen en zorginstellingen horen niet nabij drukke doorgaande wegen. Ook de ruimtelijke scheiding tussen vervuilende bromfietsen/snorfietsen en voetgangers en fietsers is een mogelijkheid.
- De moties “autoluwe stad” en “groene waalkade” bieden aanknopingspunten voor maatregelen.
- Wij hebben de Green Deal “het nieuwe draaien” ondertekend. Met dit convenant beoogt de sector grond-, weg- en waterbouw het energiegebruik en de uitstoot van apparaten en voertuigen in de sector terug te brengen. Enerzijds kunnen we voorbeelden, technieken en materialen die binnen deze Green Deal ontwikkeld worden inzetten in het maatregelpakket, anderzijds geldt de ontwikkeling van de roetreductienorm als voorbeeldproject voor andere overheden en opdrachtgevers binnen deze Green Deal.
- Via het warmtenet in ontwikkeling zorgen we ook voor lokale vermindering van uitstoot van luchtverontreiniging door vermijding van individuele stookinstallaties. Er loopt momenteel een studie naar kwantificering van dit effect. Naast het warmtenet kunnen we roet en andere stoffen ook verminderen door standaard rookkanalen in projectbouw tegen te gaan.

Door het RIVM wordt momenteel via het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit op twee lokaties in Nijmegen roet gemeten, in de Graafseweg en de Ruijterstraat. Ook voeren we jaarlijks modelberekeningen uit voor roet. Dit is onvoldoende om de effecten van het maatregelpakket en

de autonome ontwikkeling te volgen. Om een beter inzicht te krijgen over de spreiding over de stad hebben we meer metingen nodig. Dit kan bijvoorbeeld ook met minder geavanceerde en goedkopere apparatuur en participatie van inwoners. We voegen een monitoringsprogramma bij het maatregelpakket om zo de voortgang en effectiviteit van de roetreductienorm te bewaken.

4 Klimaat

Met het project Gezondheid en luchtkwaliteit sluiten we aan bij de klimaatdoelstellingen uit de Duurzaamheidsagenda waar luchtkwaliteit onderdeel van uitmaakt.

5 Risico's

Bij de uitvoering van het programma Gezondheid en luchtkwaliteit en de formulering van de roetreductienorm zien wij een aantal risico's:
- Autonome ontwikkeling pakt anders uit omdat landelijke gegevens en modellen niet juist blijken te zijn.
- Onvoldoende draagvlak onder bewoners en stakeholders.
- Onvoldoende financiële middelen om maatregelen voor reductie uit te voeren.
- Onvoldoende grip op broncategorieën zoals scheepvaart.
- Geen regionaal draagvlak voor roetreductienorm en maatregelenpakket: dit doorkruist duurzaamheid van regionale inkoop en aanbesteding.
- Roetreductienorm krijgt lagere prioriteit in vergelijking tot andere belangen.
- Onzekere uitkomst van communicatie op inwoners.
- Onvoldoende gedragsverandering bij inwoners, bedrijven.
- Maatregelen worden niet afgedwongen. Stimulerende maatregelen krijgen onvoldoende opvolging bij stakeholders. Conflicten met andere gemeentelijke programma's.

6 Financiën

Voor de start en de eerste uitvoeringskosten van het project gezondheid en luchtkwaliteit hebben wij een budget van € 50.000,- vrijgemaakt binnen de bestaande klimaatbudgetten op programma duurzaamheid, deelproduct 60549. Dit budget is grotendeels besteed aan onderzoeken voor onderbouwing van de roetreductienorm en voor de start van een Interreg-aanvraag.
In de Zomernota is een structureel budget voorgesteld van € 50.000,- voor luchtkwaliteit.

Wij zoeken de samenwerking met Duitse en Nederlandse gemeenten binnen de Euregio Rijn-Waal om samen tot een Europese subsidie aanvraag voor Interreg te komen. Deze samenwerking en subsidie kunnen mogelijk bijdragen aan vervolgfasen van de roetreductienorm, zoals een maatregelpakket. Daarnaast sluiten we aan bij andere programma's waar dit kan.
In het maatregelpakket krijgt communicatie een belangrijke plaats. De kosten daarvoor worden in beeld gebracht. Als over financieringsmogelijkheden en maatregelen meer bekend is, wordt een beroep op gemeentelijke financieringsbronnen gedaan en gezocht naar cofinanciering.

Voorstel roetreductienorm

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
7

7 Participatie en Communicatie

We stellen een communicatieplan op en gaan uit van de volgende fasen voor externe communicatie:
- Informeren van inwoners. Dit is in eerste instantie belangrijk om onbekendheid met roet en een roetreductienorm weg te nemen en begrip bij inwoners te creëren voor de roetreductienorm.
- Vertaalslag maken over wat de roetreductienorm betekent voor de directe leefomgeving van inwoners. Dit doen we voor en met inwoners.
- Vertalen naar handelingsperspectief van inwoners.

De externe communicatie gebeurt samen met afdeling communicatie en de GGD.

8 Uitvoering en evaluatie

Via een monitoringsprogramma bewaken we de voortgang en effectiviteit van de roetreductienorm. De voortgang van de roetreductie lichten we jaarlijks toe in de jaarrekening.

Na afloop van het traject voor roetreductie tot 2022 evalueren we de roetreductienorm en stellen een nieuwe ambitie voor als dit wenselijk is.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage(n): Een roetreductienorm voor de gemeente Nijmegen, Tauw

Voorstel roetreductienorm

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

12. Raadsvoorstel Voorstel roetreductienorm (94/2016)

Raadsvoorstel d.d. 12 juli 2016
1. De roetreductienorm van 40% tot 2022 vast te stellen met het doel om de gezondheid van inwoners te verbeteren.
2. Na vaststelling van de roetreductienorm een maatregelpakket uit te werken om deze roetreductienorm te bereiken, evenals een monitoringsprogramma om de voortgang te bewaken.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016

Voor 32 SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, VSP
Tegen 3 VVD, Liberaal Nijmegen

Voorstel aanvaard

Voorstel roetreductienorm

Een roetreductienorm voor de gemeente Nijmegen

11 april 2016

Voorstel roetreductienorm

Tauw

Een roetreductienorm voor de gemeente Nijmegen

Studie naar de haalbaarheid van een reductienorm voor roet

Voorstel roetreductienorm

Voorstel roetreductienorm

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Verantwoording

Titel	Een roetreductienorm voor de gemeente Nijmegen
Opdrachtgever	Gemeente Nijmegen
Projectleider	Berend Hoekstra
Auteur(s)	Luc Verhees
Projectnummer	1235319
Aantal pagina's	29 (exclusief bijlagen)
Datum	11 april 2016
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
BU Industry
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom.
De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Voorstel roetreductienorm

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Voorstel roetreductienorm

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Inhoud

Verantwoording en colofon **5**

1 Inleiding **9**

2 Opzet en uitgangspunten onderzoek **10**
2.1 Opzet 10
2.2 Uitgangspunten beoordelingslocaties 10

3 Vaststellen autonome reductie **12**
3.1 EC achtergrondconcentratie 12
3.1.1 Uitsplitsing in sectoren 12
3.1.2 Totale EC achtergrondconcentratie 15
3.1.3 Onzekerheden 15
3.2 Emissiefactoren wegverkeer 16
3.2.1 Onzekerheden 18
3.3 Bijdrage lokale bronnen 18
3.3.1 Wegverkeer 18
3.3.2 Binnenvaart 19
3.3.3 Industrie 20
3.3.4 Overige sectoren 20
3.4 Autonome daling 2015 – 2025 22

4 Effect aanvullende maatregelen **23**

5 Kanttekeningen bij gebruikte gegevensbronnen en modellen **25**

6 Conclusie **27**

Bijlage 1 Achtergrondconcentraties per sector **30**

Bijlage 2 Ligging toetspunten **36**

Bijlage 3 Emissiefactoren EC **41**

Voorstel roetreductienorm

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Voorstel roetreductienorm

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

1 Inleiding

In het coalitieakkoord 2014-2018 van de gemeente Nijmegen is het streven naar een groene stad met een gezonde luchtkwaliteit opgenomen. Met het project Gezondheid en luchtkwaliteit wil de gemeente richting geven aan een gezonde luchtkwaliteit in Nijmegen.

Een belangrijk onderdeel van dit project is de wens voor het instellen van een roetnorm. De voorkeur van de gemeente Nijmegen gaat uit naar een reductienorm. Hiermee wordt een bepaalde relatieve afname van de hoeveelheid roet in de tijd gerealiseerd, in plaats van een norm die als plafond wordt gezien. Door het instellen van een reductienorm is continue verbetering van de luchtkwaliteit gewaarborgd. De gezondheidsbelasting neemt daarmee af. Ook gevoelige groepen hebben baat bij zo'n reductienorm. De gemeente wil de ambitie voor de reductienorm hoger leggen dan de reductie die door autonome ontwikkeling wordt gehaald. De reductienorm heeft geen wettelijke verplichting.

'Roet' ontstaat bij de onvolledige verbranding van fossiele brandstoffen (dieselmotoren) en organisch materiaal (biomassa, bosbranden) en bestaat uit organisch koolstof en elementair koolstof (OC en EC). Met roet wordt in dit onderzoek elementair koolstof bedoeld, hetgeen wordt aangeduid met de gangbare Engelse term EC, van elementary carbon. EC maakt deel uit van de kleinste deeltjes van fijnstof. Gezondheidseffecten van fijnstof worden vooral toegeschreven aan EC. Met gangbare verspreidingsmodellen als de NSL rekentool en STACKS kan EC berekend worden.

De gemeente Nijmegen heeft aan Tauw gevraagd een voorstel te maken voor een in te stellen reductienorm voor roet.

2 Opzet en uitgangspunten onderzoek

2.1 Opzet

Het onderzoek is uitgevoerd in twee fases:

Fase 1: vaststellen autonome reductie

De volgende vragen worden in deze fase beantwoord:

- Wat is de autonome afname in roetconcentraties van 2015 naar 2025?
- Welk deel van de roetconcentraties is beïnvloedbaar door de gemeente?

Fase 2: vaststellen reductie-effect van aanvullende maatregelen

In deze fase wordt de vraag beantwoord wat de bandbreedte is voor extra reductie van roetconcentraties waarvoor de gemeente kan kiezen, bovenop de reductie door autonome ontwikkeling. Om hierin inzicht te krijgen wordt het effect van enkele scenario's op de concentraties doorgerekend.

2.2 Uitgangspunten beoordelingslocaties

Er zijn in samenspraak met de gemeente Nijmegen een achttal herkenbare locaties in de stad gedefinieerd. Deze "toetspunten" worden gebruikt in vergelijkingen en berekeningen op basis waarvan een reductienorm zal worden vastgesteld. Daarnaast kan op basis van deze punten gemonitord worden of de te stellen ambities worden gerealiseerd.

De gegevens van de acht gekozen locaties zijn gegeven in tabel 1. Figuur 1 geeft een overzicht van ligging in de gemeente Nijmegen. In bijlage 2 wordt de ligging van de toetspunten op detailkaarten getoond. Toetspunten nr. 1 en 2 zijn gelijk aan locaties van de twee LML (Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit) meetstations in Nijmegen. Voor zes van de acht gekozen locaties geldt dat ze gelijk zijn gekozen aan meetpunten van het meetnet luchtkwaliteit van de gemeente Nijmegen (zie www.westenweurt.nl). De nummers van deze meetpunten zijn in tabel 1 gegeven in de tweede kolom. De coördinaten zijn gegeven in het rijksdriehoekscoördinatenstelsel.

Tabel 1 Situering "toetspunten"

naam toetspunt	nr. NO_2 meetpunt	typering omgeving	X en Y coördinaat	
1 LML station Graafseweg	3	drukke weg in centrum	187428	428193
2 LML station De Ruyterstraat	15	centrumbuurt, weinig verkeer	187373	427847
3 Energieweg	26	drukke weg buiten centrum	184842	427972
4 Annastraat t.h.v. ziekenhuis		drukke weg buiten centrum	187389	426207
5 Waalkade	20	Waalkade, weinig verkeer	188065	429108
6 Oranjesingel	18	drukke weg in centrum	188112	428368

Tauw

7 Woonwijk Lent		woonwijk, weinig verkeer	187964	430732
8 Woonwijk Hatert	27	woonwijk, weinig verkeer	185529	424263

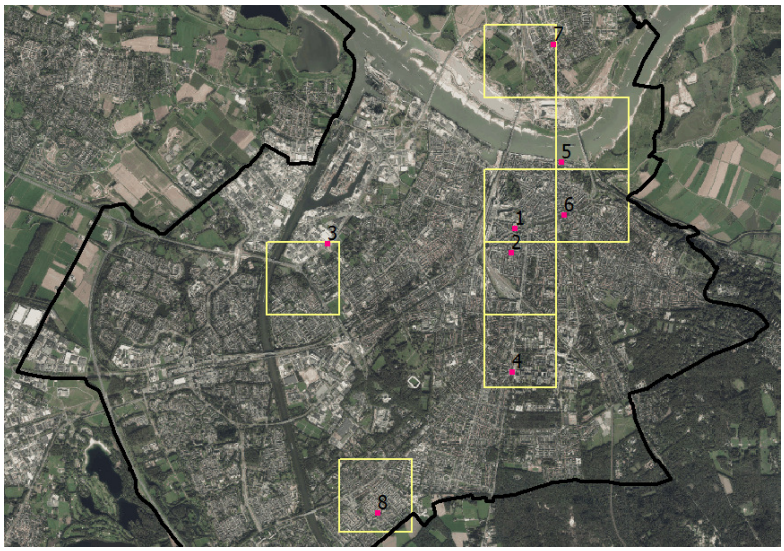

Figuur 1 Ligging van de toetspunten uit tabel 1 met gemeentegrens (zwarte lijn) en GCN kilometerblokken van het rijksdriehoekscoördinatenstelsel (geel) waarin deze toetspunten gelegen zijn.

3 Vaststellen autonome reductie

Door het RIVM worden jaarlijks kaarten gemaakt met generieke concentraties in Nederland. Op deze kaarten is het effect van de landelijke emissies en de effecten vanuit het buitenland weergegeven. Het betreffen generieke concentraties omdat de concentraties worden gemiddeld per vierkante km. In de praktijk (en verder ook in dit onderzoek) worden deze kaarten geduid als ‘de achtergrondconcentratie’.

De EC concentraties zijn opgebouwd uit een deel achtergrondconcentratie plus een deel bijdrage van lokale bronnen. In dit hoofdstuk wordt eerst in paragraaf 3.1 de achtergrondconcentratie in kaart gebracht, waarbij de totale achtergrondconcentratie wordt uitgesplitst in bijdragen per sector. Vervolgens worden in paragrafen 3.2 en 3.3 het effect van lokale bronnen gekwantificeerd. Het vaststellen van de totale autonome reductie in EC concentraties gebeurt in paragraaf 3.4. In paragraaf 3.5 plaatsen we een aantal kanttekenen bij de in hoofdstuk 3 gebruikte gegevensbronnen en de berekende concentraties.

3.1 EC achtergrondconcentratie

3.1.1 Uitsplitsing in sectoren

Achtergrondconcentraties worden per kilometerblok beschikbaar gesteld door het RIVM voor het afgelopen jaar, het huidige jaar en toekomstige jaren. Deze concentraties zijn gebaseerd op berekeningen met het OPS model en op metingen. De achtergrondconcentraties worden elk jaar in maart geactualiseerd op basis van de nieuwste inzichten. Het RIVM heeft op verzoek van Gemeente Nijmegen een uitsplitsing beschikbaar gesteld van de achtergrondconcentraties voor verschillende sectoren. Voor EC is een uitsplitsing opgevraagd en ontvangen voor de volgende sectoren:

1. Mobiele werktuigen
2. Huishoudens
3. Binnenvaart
4. Wegverkeer
5. Industrie & buitenland

In bijlage 1 worden voor de kilometerblokken waarin de acht toetspunten uit tabel 1 gelegen zijn (zie ook figuur 1) grafieken gegeven van EC achtergrondconcentratie voor een vijftal zichtjaren, uitgesplitst naar de bijdrage per sector.

De absolute EC concentraties verschillen per kilometerblok, zie figuur 2. De trend van 2014 naar 2030 is echter voor alle kilometerblokken vrijwel gelijk. Tabel 2 geeft de verhouding van EC achtergrondconcentraties per sector over de jaren heen, waarbij de concentratie voor 2015 op

Tauw

100% is gezet. Om een beeld te krijgen van de absolute waarden geeft tabel 3 de EC achtergrondconcentraties per sector gemiddeld over de acht kilometerblokken waarin de toetspunten uit tabel 1 gelegen zijn.

De EC achtergrondconcentraties zijn gebaseerd op de laatste gegevens van maart 2015. De concentraties voor 2015 t/m 2030 zijn prognostische schattingen op basis van economische groeiscenario's. Achtergrondconcentraties voor het jaar 2025 worden door het RIVM niet gegenereerd, maar zijn in dit onderzoek verkregen door lineaire interpolatie van de waarden voor 2020 en 2030.

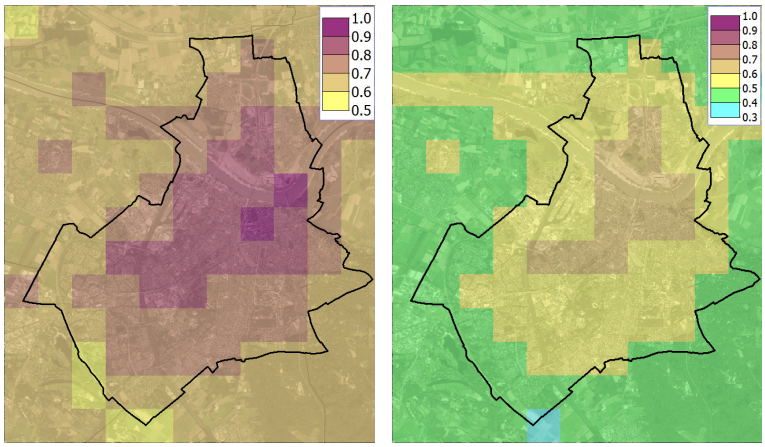

Figuur 2 EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 voor 2015 (links) en 2025 (rechts)

Tabel 2 Trend EC achtergrondconcentratie over 2014 t/m 2030 per sector. Gemiddelde over acht kilometerblokken (zie tabel 1 en figuur 1). 2015 is op 100% gesteld.

	2014	2015	2020	2025	2030
mobiele werktuigen	126%	100%	68%	66%	64%
huishoudens	116%	100%	74%	76%	77%
binnenvaart	87%	100%	97%	105%	112%
wegverkeer	165%	100%	65%	56%	47%
industrie en buitenland	128%	100%	80%	75%	70%
totale concentratie	133%	100%	75%	71%	67%

Tabel 3 Bijdrage per sector in µg/m^3 aan EC achtergrondconcentratie over 2014 t/m 2030. Gemiddelde over acht kilometerblokken (zie tabel 1 en figuur 1)

	2014	2015	2020	2025	2030
mobiele werktuigen	0.07	0.06	0.04	0.04	0.04
huishoudens	0.18	0.16	0.12	0.12	0.12
binnenvaart	0.06	0.07	0.07	0.07	0.08
wegverkeer	0.41	0.25	0.16	0.14	0.12
industrie en buitenland	0.43	0.34	0.27	0.25	0.23
totale concentratie	1.16	0.87	0.65	0.62	0.58

Mobiele werktuigen
De bijdrage van mobiele werktuigen (in de landbouw, bouw en industrie en delfstoffen winning) op de totale EC achtergrondconcentratie is met gemiddeld 0.06 µg/m^3 (2015) beperkt. Er wordt een daling van de bijdrage van mobiele werktuigen voorzien welke stagneert na 2020.

Huishoudens
De sector huishoudens (o.a. open haarden en houtkachels) levert na wegverkeer en buitenland de belangrijkste bijdrage aan de EC achtergrondconcentratie. Voor 2030 wordt voorzien dat de bijdrage van huishoudens net zo groot is als die van het wegverkeer. Er wordt een daling van de bijdrage van huishoudens voorzien tot en met 2020 waarna de bijdrage weer licht toeneemt.

Binnenvaart
De bijdrage van binnenvaart op de totale EC achtergrondconcentratie is met gemiddeld 0.07 µg/m^3 (2015) beperkt. In de twee kilometerblokken waarin de spoorbrug en de Waalbrug gelegen zijn is de bijdrage van de binnenvaart het hoogst, namelijk 0.12 µg/m^3 (2015). Binnenvaart is de enige sector waarvan de bijdrage, zowel absoluut als relatief, toeneemt richting 2030.

Wegverkeer
Samen met de sector 'buitenland' levert wegverkeer de belangrijkste bijdrage aan de EC achtergrondconcentratie, al neemt het belang van deze sector af richting 2030. Opvallend is de grote daling van 2014 naar 2015. In een jaar neemt de bijdrage van het wegverkeer volgens het RIVM met 40% af, van 0.41 naar 0.25 µg/m^3.

Industrie en buitenland
De sector Industrie en buitenland is een 'rest' categorie. Dit is de totale EC achtergrond-concentratie minus de bijdrage van de overige sectoren. Het overgrote deel van deze 'rest' categorie is toe te schrijven aan de bijdrage van het buitenland. Dit kan gesteld worden

aangezien het verloop over Nederland van deze categorie geleidelijk oplopende waarden richting de Nederlandse grenzen laat zien met daarop gesuperponeerd lokale piekjes welke de bijdrage van de industrie laten zien, zie figuur 9 in bijlage 1. Het aandeel (in 2015) van de industrie op de EC achtergrondconcentraties schatten we op basis van deze figuur en de achterliggende data op maximaal 0.02 µg/m^3. Dit komt overeen met de cijfers uit de RIVM Rapportage 2015 Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland, waarin industrie en buitenland zijn uitgesplitst.

In 2014 is het aandeel van het buitenland aan de EC achtergrondconcentratie nog ongeveer even groot als het aandeel van het wegverkeer, in 2030 is dit aandeel het dubbele van het wegverkeer.

3.1.2 Totale EC achtergrondconcentratie

De EC achtergrondconcentraties die in dit rapport worden gebruikt zijn opgesteld in maart 2015. De concentraties voor 2015 t/m 2030 zijn prognostische schattingen. Zoals hiervoor al is aangegeven is de grote daling van 2014 naar 2015 voor de sector wegverkeer opvallend. In een jaar neemt de bijdrage van het wegverkeer met 40% af. De totale daling van de EC achtergrondconcentratie van 2014 naar 2015 wordt voor een groot deel door de daling van deze sector bepaald, zie figuur 3.

Wanneer de ingeschatte EC achtergrondconcentraties van één jaar eerder worden beschouwd, uit maart 2014, dan wordt een minder sterke daling ingeschat. Ook blijkt uit figuur 3 dat de prognose voor 2014 een jaar later met 29%, of 0.26 µg/m^3, naar boven is bijgesteld. Voor het jaar 2015 werd de prognose met 10% en voor 2020 en 2030 met 6% naar boven bijgesteld.

3.1.3 Onzekerheden

Over de EC achtergrondkaarten zegt het RIVM (Rapportage 2015 Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland): "*De EC concentraties kunnen het best worden gebruikt in relatieve zin. Aan de absolute waarde van de concentraties moet vooralsnog minder waarde worden gehecht.*" en "*Vooralsnog wordt de onzekerheid in de EC concentratie in een gridcel van 1x1 km geschat op 30% (1 sigma). Dit is ongeveer tweemaal de onzekerheid in de grootschalige concentratie van PM2.5".* De EC achtergrondkaarten zijn niet gekalibreerd aan de hand van metingen, zoals wel mogelijk is voor de kaarten van NO2, PM10 en PM2.5.

De onzekerheden in de EC achtergrondconcentraties zijn dus groot, wat tevens blijkt uit het bijstellen van de EC achtergrondconcentratie met +29% of +0.26 µg/m^3 (zie vorige paragraaf). Wanneer in maart 2016 de EC concentraties voor 2015 definitief worden gemaakt, zouden deze opnieuw met enkele tientallen procenten kunnen wijzigen.

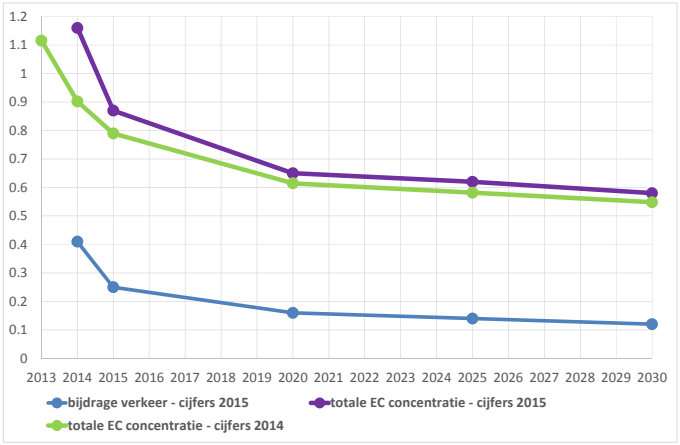

Figuur 3 EC achtergrondconcentraties in µg/m^3 zoals opgesteld in 2014 en 2015

3.2 Emissiefactoren wegverkeer

Alvorens de bijdrage van lokale bronnen aan de EC concentraties wordt onderzocht, wordt ingezoomd op de EC emissiefactoren voor het wegverkeer. Deze emissiefactoren worden elk jaar in maart door TNO en PBL geactualiseerd. Zie bijlage 3 voor emissiefactoren zoals deze in maart 2015 zijn gepubliceerd.

Opvallend is het verschil in trend tussen de EC emissiefactoren en het aandeel van de sector 'wegverkeer' aan de EC achtergrondconcentratie, zie figuur 4. In deze figuur is de waarde voor het jaar 2015 op 100% gesteld. De emissiefactoren zijn de gemiddelde waarden voor de voertuig categorieën licht, middelzwaar en zwaar wegverkeer, voor alle snelheidsklassen en voor SRM1 en SRM2 wegen. De verschillen in de trend voor individuele voertuigcategorieën, snelheden of wegtypen zijn trouwens zeer beperkt. De EC emissiefactoren dalen over de periode 2015 – 2030 met 85%. Deze forse daling wordt voorzien onder andere vanwege het op grote schaal introduceren van roetfilters op voertuigen als gevolg van de Europese emissiewetgeving.

Vanaf 2015 dalen de EC emissiefactoren aanzienlijk harder dan de bijdrage van het wegverkeer aan de EC achtergrondconcentratie. Dit kan deels verklaard worden doordat de verkeersintensiteiten zullen toenemen. Echter, vanwege de lineaire de relatie tussen emissiefactoren en concentraties moet men op basis van deze cijfers aannemen dat de

Tauw

verkeersintensiteiten van 2015 naar 2030 met een ruim drie keer zouden toenemen, hetgeen voor de vier toetspunten gelegen langs de drukke wegen in Nijmegen zeker niet het geval lijkt te zijn, zie tabel 4. Deze nemen gemiddeld met zo'n 20% toe. De trend in de bijdrage van het wegverkeer aan de EC achtergrondconcentratie lijkt dus niet consistent met de trend in EC emissiefactoren voor het wegverkeer.

Tabel 4 Verkeersintensiteiten (weekdag) ter hoogte van 4 toetspunten uit tabel 1 voor de categorieën licht (LV), middelzwaar (MV) en zwaar wegverkeer (ZV).

	2015			2030		
	LV	MV	ZV	LV	MV	ZV
Graafseweg	20616	453	282	23362	499	311
Energieweg	20511	1911	1192	27910	2396	1494
Annastraat	8028	235	147	9004	305	190
Oranjesingel	37752	1162	280	41061	1509	280

De trend van de emissiefactoren voor PM2.5 is ook in figuur 4 opgenomen. Deze houdt (behalve voor 2014) wel gelijke tred met de bijdrage van het wegverkeer aan de EC achtergrondconcentratie. De gemiddelde PM2.5 emissiefactoren liggen, uitgedrukt in g/km, in 2015 ruim 2 maal hoger dan de EC emissiefactoren. In 2030 is dit ruim 7 keer hoger.

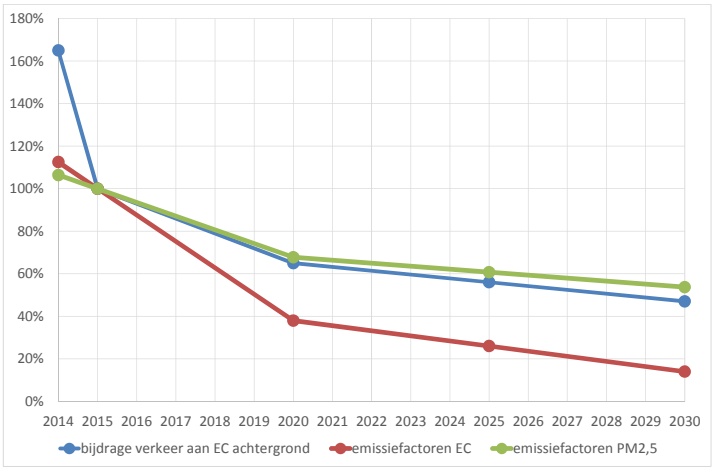

Figuur 4 Trend in EC en PM2.5 emissiefactoren en bijdrage van het verkeer aan de EC achtergrondconcentratie. De waarden voor 2015 zijn op 100% gesteld.

3.2.1 Onzekerheden

Bij de emissiefactoren voor EC moet de kanttekening worden geplaatst dat het hier om een evaluatieset gaat en niet om een officiële set aan emissiefactoren. Net zoals geldt voor de EC achtergrondconcentraties gaat het hier om indicatieve getallen met een grote onzekerheid. Voor de EC emissiefactoren is er een sterke behoefte aan validatie.

3.3 Bijdrage lokale bronnen

3.3.1 Wegverkeer

Met rekenmodel Geomilieu-STACKS (versie 3.10) is de lokale bijdrage van het wegverkeer berekend. Het STACKS rekenmodel, en daarmee Geomilieu, is door het ministerie van I&M goedgekeurd voor verspreidingsberekeningen voor wegverkeer, punt- en oppervlaktebronnen. Zie: www.rijksoverheid.nl/documenten/regelingen/2011/07/04/overzicht-goedgekeurde-rekenmethoden.

Het wegennetwerk van de gemeente Nijmegen plus omliggende wegen is vanuit de NSL Monitoringstool in Geomilieu geïmporteerd, zie figuur 5. De verkeersintensiteiten en alle wegkenmerken worden hierbij automatisch overgenomen. Als terreinruwheid is (conform de terreinruwheidskaart) 0.84m aangehouden. De met STACKS berekende waarden voor de toetspunten uit tabel 1 worden gegeven in tabel 4.

Tabel 4 Met Geomilieu-STACKS berekende EC bronconcentraties in µg/m^3 ten gevolgde van wegverkeer voor de toetspunten uit tabel 1

		2014	2015	2020	2025	2030
1	Graafseweg	0.49	0.42	0.20	0.14	0.08
2	De Ruyterstraat	0.06	0.05	0.03	0.02	0.01
3	Energieweg	0.20	0.19	0.10	0.07	0.04
4	Annastraat	0.09	0.08	0.04	0.03	0.02
5	Waalkade	0.08	0.07	0.04	0.02	0.01
6	Oranjesingel	0.35	0.36	0.18	0.12	0.07
7	Woonwijk Lent	0.07	0.06	0.03	0.02	0.01
8	Woonwijk Hatert	0.03	0.03	0.01	0.01	0.01

Aangezien de emissiefactoren voor wegverkeer van 2015 naar 2025 met 74% afnemen en de verkeersintensiteit met zo'n 15% zal toenemen (zie paragraaf 3.2), zien we over diezelfde periode een afname van de bijdrage van het lokale verkeer aan de EC concentraties van zo'n 70%.

Tauw

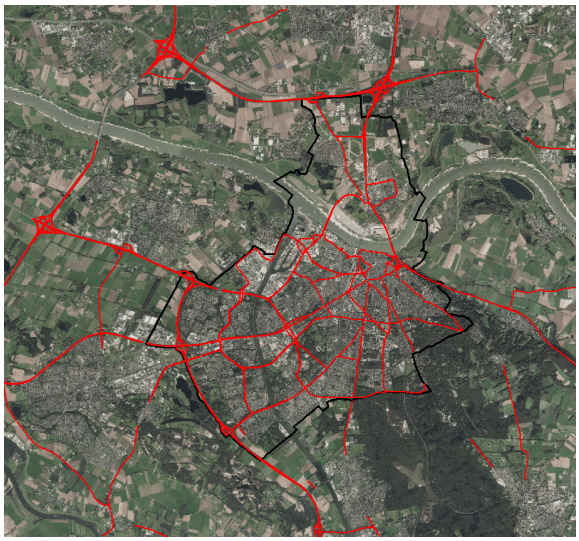

Figuur 5 Alle wegen binnen en rondom de gemeente Nijmegen uit de NSL Monitoringstool (versie 2015, zichtjaar 2015), opgenomen in Geomilieu-STACKS.

3.3.2 Binnenvaart

Om een indruk te krijgen van de gradiënt van de concentraties die toe te schrijven zijn aan de scheepvaart op de Waal, zijn er met het STACKS verspreidingsmodel berekeningen uitgevoerd voor een aantal dwarsprofielen over de Waal.

Voor de berekeningen is uitgegaan van het totaal aantal scheepvaartbewegingen in 2015 zoals opgegeven door RWS (129424 scheepvaartbewegingen). Een onderverdeling in aantallen per scheepklasse was echter niet voorhanden. Daarom is uitgegaan van de percentuele geprognosticeerde onderverdeling zoals deze wordt gegeven in het rapport TNO rapport “Emissie en immissie ten gevolge van het scheepvaartverkeer op de Waal en het Maas-Waalkanaal bij Nijmegen” (TNO-34-UT-2010-00760_RPT-ML) uit 2010, gegeven in CBS grootte klassen. Dit resulteert in de aantallen per grootteklasse zoals gegeven in tabel 5. Met de rekentool Prelude (versie 1.1) van TNO zijn vervolgens de EC emissies, de warmte emissies en de vaarsnelheden per grootte klasse bepaald, welke als input dienen voor het STACKS model. Voor de EC emissie van de binnenvaart wordt 0.4275 maal de PM10 emissie aangehouden (bron: RIVM Rapportage 2015 Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland).

Met het STACKS model zijn vervolgens berekeningen uitgevoerd voor een aantal dwarsprofielen (zie figuur 6), waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van varende schepen (zie voor meer informatie: http://dgmrsoftware.nl/140710-scheepvaart.php). De receptorpunten op de dwarsprofielen liggen op een afstand van 25m tot 3000m van de vaarlijnen. De berekende jaargemiddelde EC concentraties (µg/m^3) voor 2015 zijn geplot in figuur 6. Figuur 7 geeft voor het profiel door het centrum van Nijmegen de concentraties als grafiek. Op de Waalkade worden EC concentraties berekend tot maximaal 0.11 µg/m^3. De concentraties nemen snel af met de afstand. Voor het Keizer Karelplein wordt een bijdrage 0.03 µg/m^3 berekent. Bij het ziekenhuis aan de Annastraat bedraagt de bijdrage nog 0.01 µg/m^3.

In de twee kilometerblokken waarin de spoorbrug en de Waalbrug gelegen bedraagt de bijdrage van de binnenvaart aan de EC achtergrondconcentratie 0.12 µg/m^3 voor 2015. Dit is in lijn met de uitkomsten van de STACKS berekeningen, waar de gemiddelde EC concentratie in deze kilometerblokken op ongeveer dezelfde waarde uitkomt.

Tabel 5 Gehanteerde aantallen scheepvaartbewegingen voor 2015 voor STACKS verspreidingsberekeningen

CBS klassen	Laadvermogen (ton)	Aantal passages
CBS_1	20 t/m 249	475
CBS_2	250 t/m 399	1107
CBS_3	400 t/m 649	6553
CBS_4	650 t/m 999	13149
CBS_5	1000 t/m 1499	29186
CBS_6	1500 t/m 1999	21216
CBS_7	2000 t/m 2999	25713
CBS_8	>3000	32025
Totaal		129424

3.3.3 Industrie

Er zijn geen aanvullende verspreidingsberekeningen voor de industrie uitgevoerd aangezien:

- Er slechts beperkt emissiekentallen voor fijnstof van de industrie in Nijmegen beschikbaar zijn
- De bijdrage van de industrie op de EC concentraties op leefniveau zeer beperkt is; maximaal 0,02 µg/m^3, zie paragraaf 3.1.1.

3.3.4 Overige sectoren

Voor mobiele werktuigen en huishoudens zijn geen aanvullende verspreidingsberekeningen uitgevoerd voor het vaststellen van lokale bronbijdragen.

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

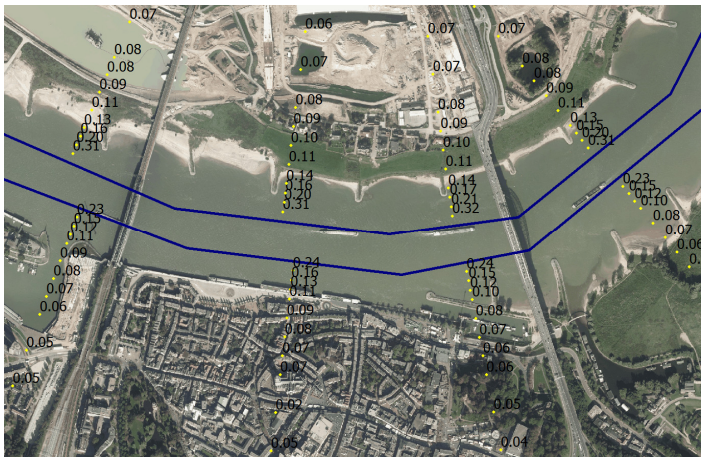

Figuur 6 In Geomilieu-STACKS gemodelleerd scheepvaatroute plus receptorpunten waarop de EC concentraties berekend zijn.

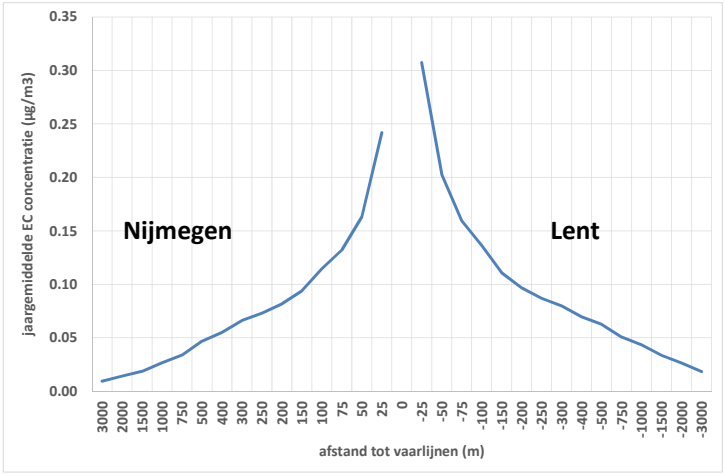

Figuur 7 Verloop EC concentraties ten gevolgde van scheepvaart op de Waal in 2015 over een dwarsprofiel

3.4 Autonome daling 2015 – 2025

Nu de EC achtergrondconcentraties (paragraaf 3.1) en de bijdrage van lokale bronnen (paragraaf 3.2 en 3.3) in kaart zijn gebracht, kan de autonome afname van de EC concentraties vastgesteld worden.

In tabel 6 is voor de acht toetspunten (zie tabel 1) vastgesteld wat de totale EC concentratie zal zijn in 2015 en 2025. Hierbij is uitgegaan van de achtergrondconcentraties waarbij de bijdrage van het lokale wegverkeer (berekent met Geomilieu-STACKS) aan de achtergrondconcentraties is toegevoegd. De autonome reductie van de roetconcentraties over de periode 2015 – 2025 kan hiermee worden vastgesteld op 34.5% (0.35 µg/m^3).

Tabel 6 EC concentraties (in µg/m^3) in 2015 en 2025 inclusief reductie van de totale EC concentratie, voor de acht toetspunten uit tabel 1

		2015			**2025**			**reductie**	
	toetspunt	achter-grond	bijdrage lokale verkeer	totaal	achter-grond	bijdrage lokale verkeer	totaal	µg/m^3	%
1	Graafseweg	0.94	0.42	1.35	0.66	0.14	0.80	0.55	41%
2	De Ruyterstraat	0.84	0.05	0.89	0.60	0.02	0.62	0.27	31%
3	Energieweg	0.86	0.19	1.05	0.61	0.07	0.68	0.37	36%
4	Annastraat	0.80	0.08	0.88	0.57	0.03	0.60	0.28	32%
5	Waalkade	0.93	0.07	1.00	0.67	0.02	0.69	0.30	31%
6	Oranjesingel	0.88	0.36	1.25	0.62	0.12	0.75	0.50	40%
7	Woonwijk Lent	0.89	0.06	0.95	0.64	0.02	0.66	0.29	31%
8	Woonwijk Hatert	0.77	0.03	0.79	0.55	0.01	0.56	0.23	30%
	Gemiddeld	*0.86*	*0.16*	*1.02*	*0.61*	*0.05*	*0.67*	*0.352*	*34.5%*

Men zou kunnen stellen dat de bijdrage van het wegverkeer aan de achtergrondconcentraties van de totale achtergrondconcentraties moet worden afgetrokken alvorens de bijdrage van “lokale” verkeer er weer bij opgeteld kan worden. We hebben een dergelijke dubbeltellingcorrectie echter niet toegepast, aangezien de achtergrondconcentratie voornamelijk wordt bepaald door grootschalige effecten en de lokale bijdrage die met Geomilieu-STACKS of de NSL rekentool berekent worden hoofdzakelijk bepaald worden door het verkeer in die ene straat of enkele straten die het dichtst bij het toetspunt gelegen zijn. Voor bijvoorbeeld Hatert wordt een GCN bijdrage bepaald in 2015 voor wegverkeer van circa 0,18 µg/m^3. De berekende bijdrage van lokaal verkeer is echter slechts 0,03 µg/m^3.

Tauw

Voor scheepvaart geldt, in tegenstelling tot wegverkeer, dat er wel een dubbeltellingcorrectie moet worden uitgevoerd. Voor scheepvaart is het duidelijk dat de emissies van slechts enkele vaarwegen afkomstig zijn. In paragraaf 3.3.2 is de bijdrage vastgesteld van de scheepvaart op de Waal voor het zichtjaar 2015. Voor een correcte dubbeltellingcorrectie zou echter ook de scheepvaart op het Maas-Waal kanaal en de bijdrage van hotelbedrijf doorgerekend moeten worden, ook voor het zichtjaar 2025. Een dubbeltellingcorrectie voor de scheepvaart is daarom nu niet uitgevoerd, maar zijn we uitgegaan van de bijdrage van de scheepvaart aan de EC achtergrondconcentraties zoals gegeven door het RIVM. In paragraaf 3.3.2 hebben we wel kunnen vaststellen dat deze bijdrage in lijn is met de STACKS berekeningen.

Voor de sectoren mobiele werktuigen en huishoudens zijn geen aanvullende berekeningen uitgevoerd om de lokale bijdrage vast te stellen, zie paragraaf 3.3.4. Voor de sector industrie geldt dat de lokale bijdrage aan de EC concentraties op leefniveau verwaarloosd kan worden, zie paragraaf 3.3.3.

4 Effect aanvullende maatregelen

De gemeente Nijmegen kan met aanvullende maatregelen invloed uitoefenen op de afname van emissies van het lokale wegverkeer. Er zijn een drietal scenario's doorgerekend met het verspreidingsmodel Geomilieu-STACKS. De uitkomsten geven antwoord op de vraag wat de bandbreedte is voor extra reductie van roetconcentraties door het treffen van verkeersmaatregelen, bovenop de reductie door autonome ontwikkeling. De volgende drie scenario's, met 2025 als zichtjaar, zijn doorgerekend:

- Geen stagnatie van het wegverkeer in de hele gemeente Nijmegen
- 10% minder personenauto's *)
- 10% minder vrachtverkeer *)

*) dit geeft hetzelfde effect als 10% minder emissie per voertuig

De resultaten van de berekeningen worden gegeven in tabel 7. Scenario 2 – 10% minder personenauto's, of 10% extra reductie van de emissie (bovenop de autonome afname) – geeft de grootste extra afname van de roetconcentraties. Echter, de extra afname is voor alle verkeers-scenario's zeer klein vergeleken met de autonome afname (zie tabel 6). Dit heeft voornamelijk te maken met de zeer sterke geprognotiseerde afname van de EC emissiefactoren richting 2030, zie paragraaf 3.2. Waar gemiddeld voor de acht toetspunten over de periode 2015 – 2025 een autonome reductie wordt verwacht van 0.352 µg/m^3 of 34.5%, is dit met de toevoeging van scenario 2 een reductie 0.355 µg/m^3 of 34.8%. De extra reductie in roetconcentraties die de

gemeente Nijmegen met verkeersmaatregelen over de periode 2015 – 2025 kan bereiken is daarmee minder dan 0.005 µg/m^3 of 0.5%. Geconcludeerd kan worden dat deze extra reductie heel beperkt is, zeker wanneer deze wordt afgezet tegen de grote onzekerheid in de achtergrondconcentraties en emissiefactoren.

Tabel 7 Bijdrage lokale verkeer (µg/m^3) voor drie verkeersscenario's

		2015	**2025**			
	toetspunt		autonoom	scenario 1	scenario 2	scenario 3
1	Graafseweg	0.42	0.14	0.13	0.13	0.14
2	De Ruyterstraat	0.05	0.02	0.02	0.02	0.02
3	Energieweg	0.19	0.07	0.07	0.06	0.07
4	Annastraat	0.08	0.03	0.03	0.02	0.03
5	Waalkade	0.07	0.02	0.02	0.02	0.02
6	Oranjesingel	0.36	0.12	0.12	0.11	0.12
7	Woonwijk Lent	0.06	0.02	0.02	0.02	0.02
8	Woonwijk Hatert	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01

Aangezien scenario's 1 t/m 3 laten zien dat het effect van aanvullende verkeersmaatregelen op de afname van de roetconcentraties over de periode 2015 – 2025 heel beperkt is, zijn er geen andere verkeersscenario's meer doorgerekend.

Tauw

5 Kanttekeningen bij gebruikte gegevensbronnen en modellen

De gebruikte gegevensbronnen en rekenmodellen kennen nog grote onzekerheden met betrekking tot EC berekeningen. Dit heeft een invloed op de uiteindelijke conclusie over de haalbaarheid van een roet reductienorm. Hieronder volgt een opsomming van de kanttekeningen die bij de gebruikte gegevensbronnen en modellen geplaatst kunnen worden.

- Voor zowel de EC achtergrondconcentraties als de emissiefactoren geldt dat de onzekerheid groot is. Over de EC achtergrondkaarten zegt het RIVM (Rapportage 2015 Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland): "*De EC concentraties kunnen het best worden gebruikt in relatieve zin. Aan de absolute waarde van de concentraties moet vooralsnog minder waarde worden gehecht.*" en "*Vooralsnog wordt de onzekerheid in de EC concentratie in een gridcel van 1x1 km geschat op 30% (1 sigma). Dit is ongeveer tweemaal de onzekerheid in de grootschalige concentratie van PM2.5".* Voor de emissiefactoren voor EC geldt dat het hier om een evaluatieset gaat en niet om een officiële set aan emissiefactoren.

- De EC achtergrondconcentraties wordt jaarlijks bijgesteld op basis van nieuwe en betere inzichten. De aanpassingen kunnen aanzienlijk zijn. Zo is de totale EC achtergrondconcentratie voor het zichtjaar 2014 in het voorjaar van 2015 met +29% of +0.26 $\mu g/m^3$ naar boven bijgesteld (gemiddeld voor Nijmegen). Wanneer in maart 2016 de EC concentraties voor 2015 definitief worden gemaakt, zouden deze opnieuw met enkele tientallen procenten kunnen wijzigen.

- Aansluitend bij de vorige twee punten; de EC achtergrondconcentraties kunnen het best gebruikt worden in relatieve zin, zo wordt gesteld door het RIVM. Echter, de afnames in zowel achtergrondconcentraties als emissiefactoren lijken soms wel erg groot. Een nader gesprek met experts op dit vlak wordt geadviseerd. Welke ontwikkelingen zijn meegenomen bij het vaststellen van de toekomstige cijfers, en hoe wordt bijvoorbeeld de bijdrage van wegverkeer aan de achtergrondconcentraties gemodelleerd? Is daadwerkelijk te verwachten dat deze afnames gaan plaatsvinden? Een verdere aanbeveling is om de bevindingen met Amsterdam en Utrecht uit te wisselen omdat deze steden ook bezig zijn met roet.

- De trend in de EC emissiefactoren voor het wegverkeer lijkt niet consistent met de trend in de bijdrage van het wegverkeer aan de EC achtergrondconcentratie. De emissiefactoren dalen over de periode 2015 – 2025 met 74% terwijl de bijdrage van het wegverkeer aan de achtergrondconcentratie met 44% afneemt. De aanzienlijk minder sterke daling van de bijdrage van het wegverkeer aan de achtergrondconcentratie zou verklaard kunnen worden door een sterkte toename van het wegverkeer, maar dit lijkt niet het geval. In de prognoses neemt deze over de periode 2015 – 2025 met zo'n 15%.

- EC concentraties kunnen momenteel nog niet vergeleken worden met metingen. Op de twee LML meetstations in Nijmegen worden sinds juli 2015 Black Carbon (BC) concentraties gemeten. De relatie tussen BC en EC is nog niet vastgesteld, maar dit zal medio 2016 naar

verwachting wel gebeuren, waarna er ook EC concentraties gerapporteerd zullen worden (info RIVM).

- Om inzicht te krijgen in de bandbreedte van door rekenmodellen berekende concentraties zijn, voor de NSL toetspunten welke dichtbij de toetspunten uit tabel 1 gelegen zijn, de EC concentraties naast Geomilieu ook met de NSL Rekentool (versie 2015) berekend. Het gaat hier om toetspunten langs de Graafseweg, de Energieweg, de Annastraat en de Oranjesingel. Deze toetspunten zijn weergegeven in de figuren in bijlage 2. De resultaten van de berekeningen worden gegeven in tabel 8. We zien dat de resultaten van de NSL rekentool structureel hoger liggen dan de STACKS resultaten. Een verklaring hiervoor is dat de rekenmethoden verschillend zijn (SRM1 versus SRM3). Echter, beide modellen zijn in het verleden gevalideerd en gekalibreerd. Waarom in deze gevallen de verschillen toch relatief groot zijn zou nader onderzocht moeten worden. Een reden zou kunnen zijn dat de modellen niet dezelfde set aan EC emissiefactoren gebruiken. Een deel van de verschillen is wel direct te verklaren. Voor de Annastraat en de Oranjesingel staat de bomenfactor ingesteld op 1.25, terwijl het wegtype in het NSL is aangemerkt als “basistype”. In Geomilieu-STACKS heeft de bomenfactor alleen effect in street canyons. In de NSL rekentool heeft de bomenfactor effect voor alle SRM1 wegen. De bronconcentraties voor de Annastaat en de Oranjesingel worden dus met 1.25 vermenigvuldigd in de NSL rekentool terwijl dat in Geomilieu-STACKS niet gebeurt.

  Het feit dat de uitkomsten voor EC van Geomilieu-STACKS en de NSL rekentool structureel verschillen roept de vraag op hoe er getoetst moet gaan worden of een roet reductienorm in de toekomst gehaald wordt. Op de LML toetspunten (uit tabel 1) wordt vanaf medio 2016 EC nu gemeten. Voor de andere toetspunten zal er gerekend moeten worden. Moet dit gebeuren met het STACKS verspreidingsmodel of de NSL rekentool? Voor beide modellen geldt dat het onzeker is of ze in 2025 nog bestaan.

Tabel 8 Berekende EC concentraties in µg/m^3 met Geomilieu-STACKS en de NSL rekentool ten gevolgde van lokaal wegverkeer voor enkele NSL toetspunten

	RD coördinaten		Geomilieu-STACKS				NSL Rekentool			
NSL toetspunt	X	Y	2014	2015	2020	2030	2014	2015	2020	2030
15551009 Energieweg	184810.0	427997.5	0.28	0.23	0.12	0.05	0.37	0.31	0.17	0.06
15551005 Energieweg	184833.9	427969.2	0.21	0.20	0.11	0.04	0.38	0.32	0.17	0.06
15552323 Annastraat	187347.2	426216.2	0.08	0.07	0.03	0.01	0.12	0.10	0.05	0.02
15552322 Annastraat	187389.9	426217.0	0.09	0.08	0.04	0.02	0.12	0.10	0.05	0.02
15551299 Graafseweg	187424.0	428200.5	0.22	0.18	0.08	0.03	0.33	0.28	0.14	0.05
15551298 Graafseweg	187445.0	428175.6	0.15	0.15	0.07	0.03	0.33	0.28	0.14	0.05
15551254 Oranjesingel	188085.3	428388.5	0.38	0.31	0.15	0.06	0.57	0.48	0.23	0.09
15551253 Oranjesingel	188098.7	428355.2	0.26	0.27	0.13	0.05	0.57	0.48	0.24	0.09
15551206 Waalkade	188130.3	429072.4	0.07	0.06	0.03	0.01	0.07	0.07	0.04	0.01
15551207 Waalkade	188135.8	429097.8	0.08	0.07	0.03	0.01	0.08	0.07	0.04	0.01

Tauw

Concept
Kenmerk R001-1235319VLU-V01

6 Conclusie

De autonome reductie van de roetconcentraties over de periode 2015 – 2025 bedraagt 34.5% (gemiddelde van 8 geselecteerde toetspunten in 8 verschillende 1km^2 blokken, cumulatie van achtergrond en lokale verkeersbijdrage). Een overzicht van de autonome afname van de EC achtergrondconcentratie, uitgesplitst in de bijdrage per sector, wordt gegeven in figuur 8.

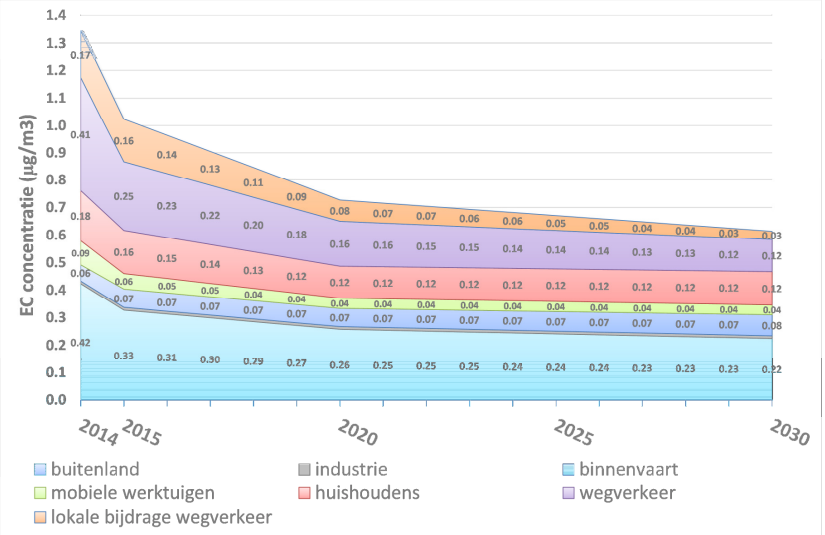

Figuur 8 EC concentraties voor Nijmegen uitgesplitst naar sector

Het effect van extra maatregelen voor het lokale wegverkeer heeft in 2025 slechts een zeer geringe extra daling van de totale EC concentratie tot gevolg: maximaal 0.5%. De reden hiervoor is dat de EC emissiefactoren voor wegverkeer over de periode 2015 – 2025 sterk afnemen, namelijk met 74%. De verkeersintensiteiten nemen in deze periode met ongeveer 15% toe. Dit

resulteert over de periode 2015 – 2025 in een daling van de bijdrage van het lokale verkeer aan de EC concentraties van circa 70%. Er is dus sprake van een sterkte autonome afname.
De extra reductie in EC concentraties ten gevolge van verkeersmaatregelen die de gemeente Nijmegen kan treffen is dus heel klein. De autonome afname over de periode 2015 – 2025 bedraagt 34.5%, de maximale extra afname ten gevolge van verkeersmaatregelen bedraagt een extra 0.5%. Conclusie: de totale roetreductie over de periode 2015 – 2025 kan niet boven de 35% uitkomen, ook niet als ingezet wordt op vergaande verkeersmaatregelen.

Bij deze conclusie moet opgemerkt worden dat de onzekerheid in de achtergrondconcentraties en emissiefactoren groot is. Het is dus best mogelijk dat er in 2025 een reductie in de roetconcentraties bereikt is die hoger ligt dan 35%. Het is in dat geval waarschijnlijker dat de hogere reductie het resultaat is van bijgestelde achtergrondconcentraties en/of emissiefactoren dan van het effect van verkeersmaatregelen.

De gemeente Nijmegen kan weinig invloed uitoefenen op de emissies van mobile bronnen en industrie. Voor beide sectoren geldt dat, ook wanneer de gemeente de emissies van de lokale industrie zou kunnen terugdringen, het effect op de EC concentraties op leefniveau in de gemeente Nijmegen zeer beperkt is. De gemeente Nijmegen is actief als het gaat om het terugdringen van emissies door de binnenvaart, bijvoorbeeld in het Europese CLINSH (Clean Inland Shipping) consortium. De effecten hiervan op lange termijn op EC concentraties op leefniveau zijn echter moeilijk in te schatten en in deze studie buiten beschouwing gelaten. Er is uitgegaan van achtergrondconcentraties van het RIVM, die in principe met lange termijn trends zoals een schonere binnenvaart rekening houden. Blijft over de sector ‘huishoudens’. EC emissies van de sector huishouden zijn afkomstig van open haarden en houtkachels.

Wanneer we alle onzekerheden in gebruikte gegevensbronnen en modellen buiten beschouwing laten kunnen we stellen dat deze sector de meest kansrijke is om een extra reductie van de EC concentraties te bewerkstelligen. Het aandeel van de sector huishoudens is in 2025 ongeveer even groot als het aandeel van het wegverkeer. Een totale afwezigheid van EC emissies van huishoudens in 2025 zou leiden tot een reductie van 46% ten opzichte van 2015. Dit is dus een extra reductie van 11,5% ten opzichte van de autonome reductie van 34,5%. Op basis van deze cijfers zou een kleine afname van emissies van open haarden en houtkachels (orde grootte van 5% à 10%) al resulteren in een roetreductie van meer dan 35% over de periode 2015 – 2025.

De aanpak van houtrookoverlast is een aandachtspunt binnen het programma Slimme en Gezonde Stad. Als pilot wordt voor de gemeente Nijmegen een houtstook-app ontwikkeld die stokers informeert in hoeverre onder actuele weersomstandigheden het stoken van hout in hun omgeving tot overlast kan leiden. Wanneer onder stokers in Nijmegen de kennis wordt vergroot

Tauw

over hoe overlast en mogelijke gezondheidsschade van het stoken van hout kan worden tegengegaan, dan kan dit de emissies ten gevolge van houtstook verminderen.

We kunnen de grote onzekerheid in gegevensbronnen en modellen voor EC echter niet negeren. De gegevens over achtergrondconcentraties en emissiefactoren zullen de komen jaren ongetwijfeld worden bijgesteld. Ook heeft er nog geen validatie plaatsgevonden van rekenmodellen op basis van metingen. Aangezien de onzekerheidsmarge op de autonome afname van de EC concentraties groot is (enkele tientallen procenten) lijkt het op dit moment opleggen van een extra reductie van hooguit enkele procenten niet zinvol.

Nu een reductienorm voor roet concentraties (immissies) niet zinvol lijkt, moet nagedacht worden over een andere benadering om roet verdergaand aan te pakken, door bijvoorbeeld een reductienorm voor emissies (in plaats van immissies) van wegverkeer in te stellen, of wellicht zelfs een norm voor aantallen voertuigen.

Bijlage 1 Achtergrondconcentraties per sector

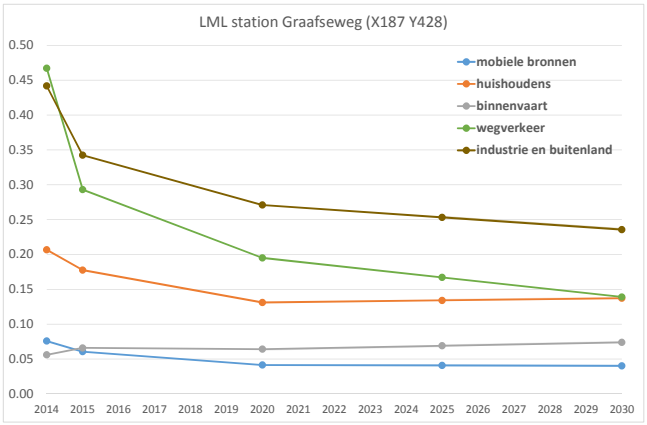

Figuur 1 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X187000 Y42800 waarin het toetspunt LML station Graafseweg is gelegen

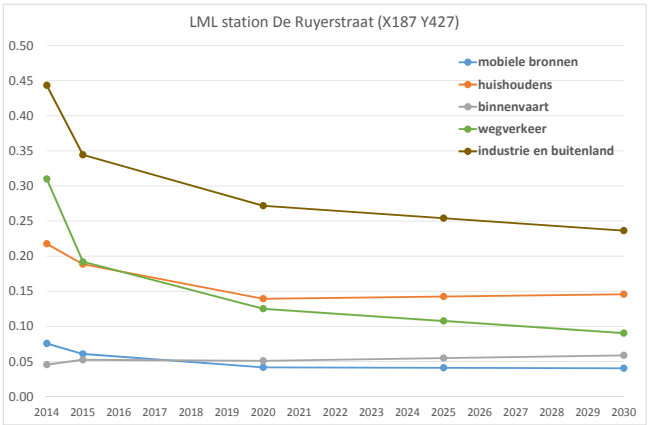

Figuur 2 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X187000 Y42700 waarin het toetspunt LML station De Ruyterstraat is gelegen

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

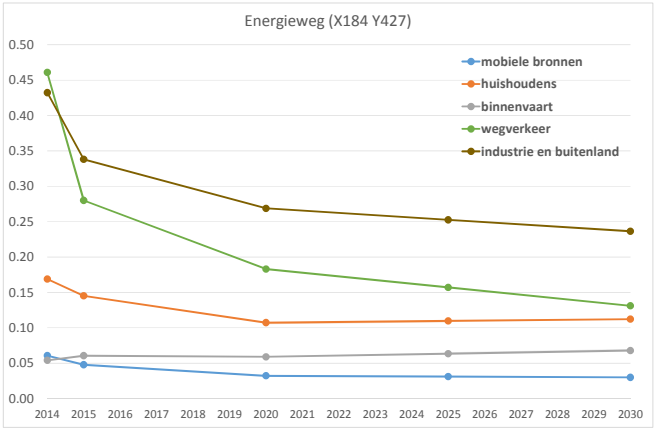

Figuur 3 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X184000 Y42700 waarin het toetspunt Energieweg is gelegen

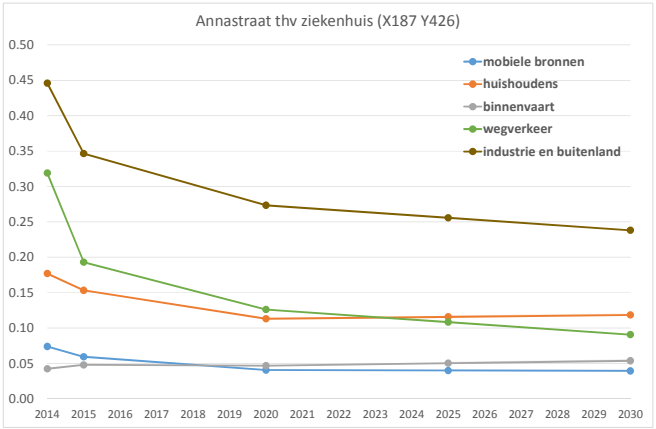

Figuur 4 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X187000 Y42600 waarin het toetspunt Annastraat is gelegen

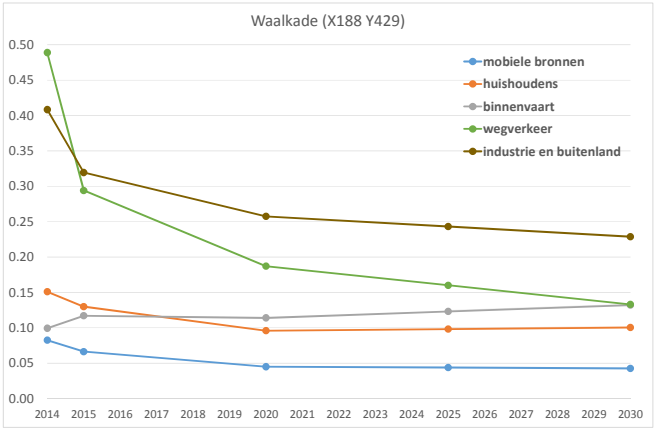

Figuur 5 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X188000 Y42900 waarin het toetspunt Waalkade is gelegen

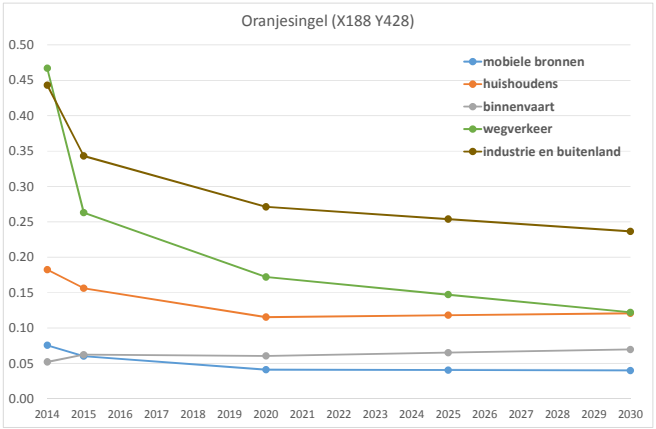

Figuur 6 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X188000 Y42800 waarin het toetspunt Oranjesingel is gelegen

Tauw

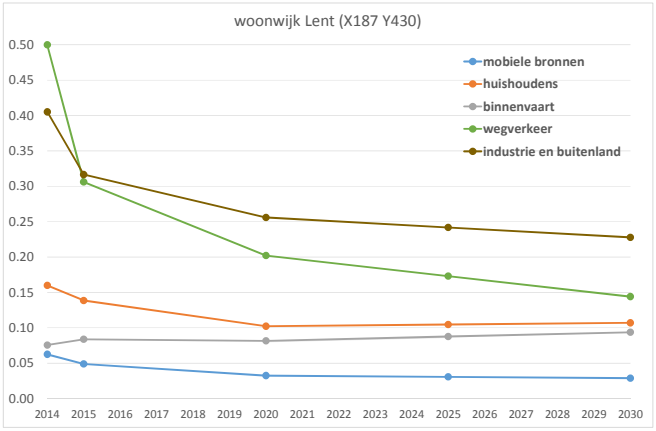

Figuur 7 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X187000 Y430000 waarin het toetspunt Lent is gelegen

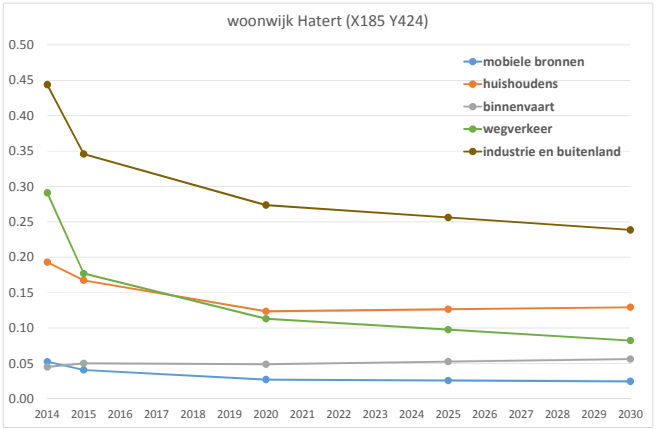

Figuur 8 Bijdrage per sector aan de EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 van kilometerbrok X185000 Y42400 waarin het toetspunt Hatert is gelegen

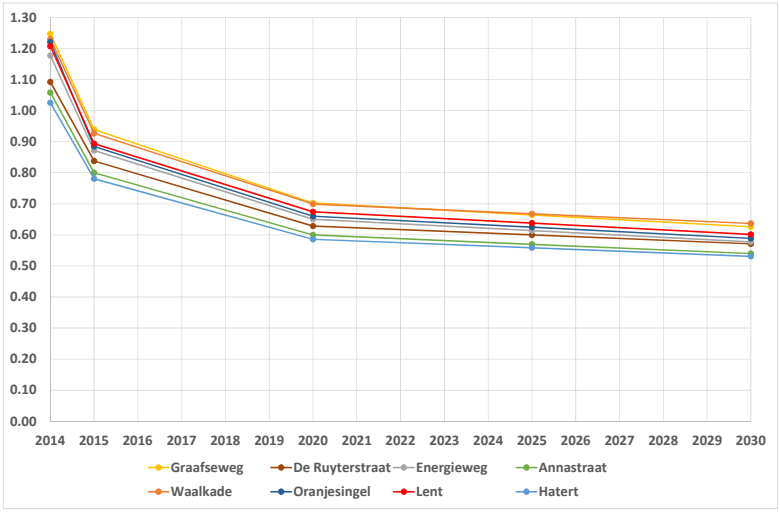

Figuur 8 Totale EC achtergrondconcentratie in µg/m^3 voor acht locaties en bijbehorende kilometerblokken in de gemeente Nijmegen

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

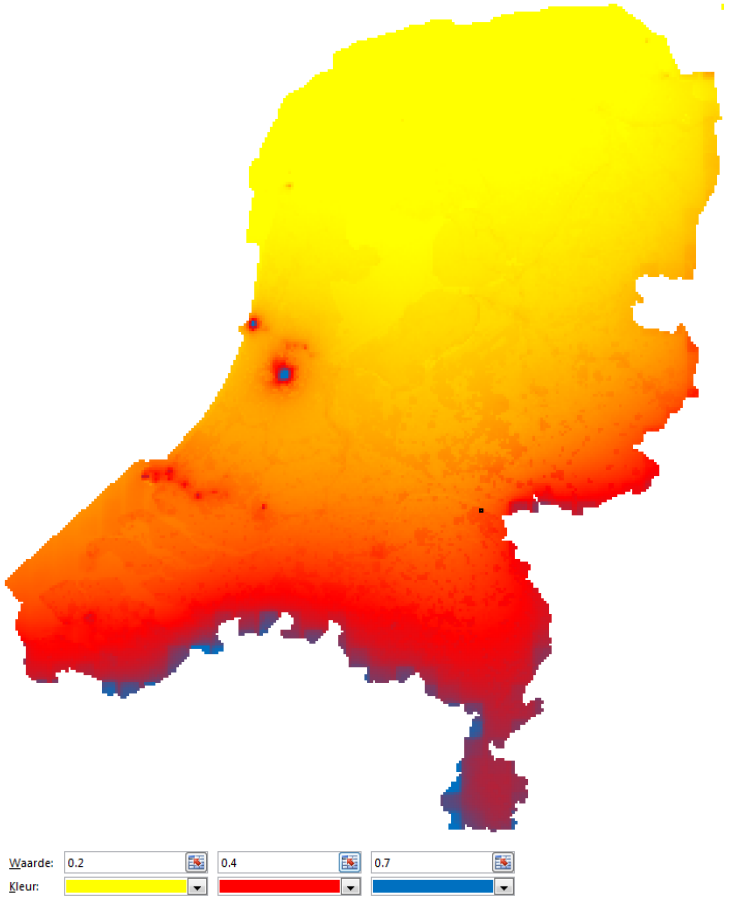

Figuur 9 Bijdrage sector ‘buitenland plus industrie’ aan de EC achtergrondconcentratie in 2015 (µg/m^3). De zwarte pixel is het kilometerblok met het Keizer Karelplein.

Bijlage 2 Ligging toetspunten

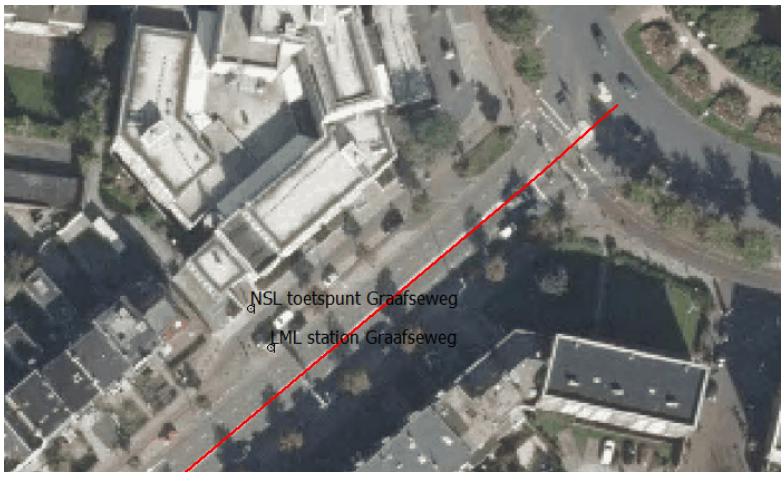

Ligging toetspunt LML meetstation Graafseweg en meest nabije NSL toetspunt. In het NSL wordt dit wegsegment gekenmerkt als een brede streetcanyon met “normaal doorstromend stadsverkeer”. Bomenfactor = 1.
Verkeersintensiteiten (weekdag) in 2015: LV 20616, MV 453, ZV 282
Opmerking: In NSL geen waarde voor bebouwingsdichtheid ingevuld. Voor STACKS berekeningen ventilatiefactor voor dit deel Graafseweg ingesteld op 0.10.

Het LML meetstation aan de Graafseweg. Kijkrichting naar het Keizer Karelplein.

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Ligging toetspunt LML meetstation De Ruyterstraat. Geen NSL wegsegmenten in de nabijheid.

Ligging toetspunt Energieweg en ligging meest nabije NSL toetspunt. In het NSL wordt dit wegsegment gekenmerkt als wegtype “basistype” met “normaal doorstromend stadsverkeer”. Bomenfactor = 1.
Verkeersintensiteiten (weekdag) in 2015: LV 10898, MV 962, ZV 600 (zuidelijke rijstrook)
LV 9613, MV 949, ZV 592 (noordelijke rijstrook)

Ligging toetspunt Annastraat en ligging meest nabije NSL toetspunt. In het NSL wordt dit wegsegment gekenmerkt als wegtype “basistype” met “normaal doorstromend stadsverkeer”.
Bomenfactor = 1.25
Verkeersintensiteiten (weekdag) in 2015: LV 3639, MV 128, ZV 80 (oostelijke rijstrook)
LV 4389, MV 107, ZV 67 (westelijke rijstrook)

Ligging toetspunt Waalkade en ligging meest nabije NSL toetspunt.
In het NSL wordt dit wegsegment gekenmerkt als wegtype “basistype” met “normaal doorstromend stadsverkeer”. Bomenfactor = 1.
Verkeersintensiteiten (weekdag) in 2015: LV 2248, MV 51, ZV 32

Tauw

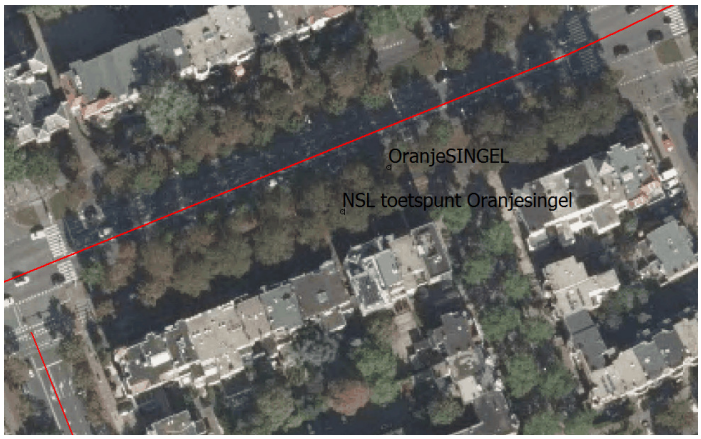

Ligging toetspunt Oranjesingel en ligging meest nabije NSL toetspunt. In het NSL wordt dit wegsegment gekenmerkt als wegtype “basistype” met “normaal doorstromend stadsverkeer”. Bomenfactor = 1.25. Verkeersintensiteiten (weekdag) in 2015: LV 37752, MV 1162, ZV 280

Ligging toetspunt in woonwijk Lent. Geen NSL wegsegmenten in directe nabijheid.

Voorstel roetreductienorm

Ligging toetspunt in woonwijk Hatert. Geen NSL wegsegmenten in nabijheid.

Tauw

Concept

Kenmerk R001-1235319VLU-V01

Bijlage 3 Emissiefactoren EC

Emissiefactoren EC uit 2015, in g/km, zoals gegeven op de website: http://www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/luchtkwaliteit/regelgeving/wet-milieubeheer/beoordelen/gcn-emissiefactoren/

voor SRM1 wegen voor EC

	LICHT WEGVERKEER (personenauto's, bestelauto's en motoren)				MIDDELZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's < 20 ton GVW)				ZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's > 20 ton GVW en trekkers)				AUTOBUSSEN			
	Stad Stagnerend	Stad Normaal	Stad Doorstromend	Buitenweg	Stad Stagnerend	Stad Normaal	Stad Doorstromend	Buitenweg	Stad Stagnerend	Stad Normaal	Stad Doorstromend	Buitenweg	Stad Stagnerend	Stad Normaal	Stad Doorstromend	Buitenweg
2014	0.012	0.008	0.008	0.005	0.047	0.042	0.040	0.025	0.056	0.047	0.043	0.026	0.096	0.096	0.096	0.073
2015	0.011	0.007	0.007	0.004	0.042	0.038	0.036	0.022	0.049	0.042	0.038	0.023	0.088	0.088	0.088	0.066
2016	0.010	0.007	0.006	0.004	0.037	0.034	0.032	0.020	0.043	0.036	0.033	0.019	0.080	0.080	0.080	0.059
2017	0.008	0.006	0.005	0.003	0.033	0.029	0.027	0.018	0.037	0.030	0.027	0.016	0.071	0.071	0.071	0.053
2018	0.007	0.005	0.005	0.003	0.028	0.025	0.023	0.015	0.030	0.025	0.022	0.013	0.063	0.063	0.063	0.046
2019	0.006	0.004	0.004	0.002	0.023	0.020	0.019	0.013	0.024	0.019	0.017	0.010	0.055	0.055	0.055	0.039
2020	0.005	0.003	0.003	0.002	0.019	0.016	0.014	0.010	0.018	0.014	0.012	0.007	0.046	0.046	0.046	0.033
2030	0.002	0.001	0.001	0.001	0.007	0.005	0.004	0.003	0.008	0.005	0.004	0.003	0.019	0.019	0.019	0.011

voor SRM2 wegen met vrije doorstroming

	LICHT WEGVERKEER (personenauto's, bestelauto's en motoren)				MIDDELZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's < 20 ton GVW en bussen)				ZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's > 20 ton GVW en trekkers)				
	80	100	120	130	80	100	120	130	80	100	120	130	max snelheid
2014	0.007	0.008	0.009	0.010	0.025	0.025	0.025	0.025	0.014	0.014	0.014	0.014	
2015	0.007	0.007	0.008	0.008	0.022	0.022	0.022	0.022	0.012	0.012	0.012	0.012	
2016	0.006	0.006	0.007	0.007	0.020	0.020	0.020	0.020	0.011	0.011	0.011	0.011	
2017	0.005	0.005	0.006	0.006	0.018	0.018	0.018	0.018	0.009	0.009	0.009	0.009	
2018	0.004	0.004	0.005	0.005	0.015	0.015	0.015	0.015	0.007	0.007	0.007	0.007	
2019	0.003	0.003	0.004	0.004	0.013	0.013	0.013	0.013	0.005	0.005	0.005	0.005	
2020	0.002	0.002	0.003	0.003	0.010	0.010	0.010	0.010	0.003	0.003	0.003	0.003	
2030	0.001	0.001	0.001	0.001	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.002	0.002	0.002	

voor SRM2 wegen met file

	LICHT WEGVERKEER (personenauto's, bestelauto's en motoren)				MIDDELZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's < 20 ton GVW en bussen)				ZWAAR WEGVERKEER (vrachtauto's > 20 ton GVW en trekkers)				
	80	100	120	130	80	100	120	130	80	100	120	130	max snelheid
2014	0.012	0.012	0.012	0.012	0.034	0.034	0.034	0.034	0.027	0.027	0.027	0.027	
2015	0.011	0.011	0.011	0.011	0.031	0.031	0.031	0.031	0.024	0.024	0.024	0.024	
2016	0.009	0.009	0.009	0.009	0.028	0.028	0.028	0.028	0.020	0.020	0.020	0.020	
2017	0.008	0.008	0.008	0.008	0.024	0.024	0.024	0.024	0.017	0.017	0.017	0.017	
2018	0.007	0.007	0.007	0.007	0.021	0.021	0.021	0.021	0.013	0.013	0.013	0.013	
2019	0.005	0.005	0.005	0.005	0.018	0.018	0.018	0.018	0.010	0.010	0.010	0.010	
2020	0.004	0.004	0.004	0.004	0.014	0.014	0.014	0.014	0.007	0.007	0.007	0.007	
2030	0.001	0.001	0.001	0.001	0.005	0.005	0.005	0.005	0.003	0.003	0.003	0.003	

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 91/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
1 november 2016

Onderwerp
Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Programma
Duurzaamheid / Openbare Ruimte

Portefeuillehouder
H. Tiemens / R.D. Helmer-Englebert

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
5 juli 2016

Samenvatting
Het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) loopt tot en met 2016. Met ingang van 1 januari 2017 moeten we beschikken over een nieuw, door de gemeenteraad vastgesteld, GRP.
Dit GRP Nijmegen 2017-2023 beschrijft het beleid voor de drie wettelijke gemeentelijke watertaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. We richten ons op doelmatig beheer in combinatie met duurzame ontwikkeling. We stellen voor om, naast de indicator voor gelijkblijvende restlevensduur van de riolering, ook een indicator te gaan hanteren voor het verduurzamen van de waterketen. Voor de planperiode 2017-2023 hebben we werkambities geformuleerd over: klimaatadaptatie, samenwerking en dienstverlening, regenwateroverlast, gezondheidsrisico, grondwateroverlast en optimaliseren van beheeractiviteiten.
Het GRP beschrijft welke activiteiten en hoeveel geld en personeel nodig zijn voor de uitvoering van onze gemeentelijke watertaken. In de periode 2017-2023 zijn de kosten voor vernieuwing van infrastructuur en voorzieningen relatief laag ten opzichte van 2010-2016 en treedt enige verschuiving op van ‘vernieuwing’ naar ‘onderhoud’ en ‘onderzoek’. De benodigde personele middelen komen uit op 10,4 fte. De geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 komen uit op € 14,9 miljoen in 2017, oplopend tot € 16,9 miljoen in 2023. Dat is € 0,7 miljoen onder het geëxtrapoleerde lastenvolume van de periode 2010-2016. Ten opzichte van de jaarschijf 2016 stijgt het lastenvolume in 2017 met € 1,3 miljoen, vooral door het in de onderhoudslasten verdisconteren van de gehele areaaltoename over 2010-2016. Het aantal aansluitingen is in die periode gestegen van 75.910 naar 80.579. Met uitzondering van de investeringen in de woongebieden van de Waalsprong, werken we toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Na de planperiode heroverwegen we het toepassen van het ideaalcomplex, op basis van een geactualiseerde lastenprognose.
De inspraak voor burgers en bedrijven en de consultatie van waterbeheerders en provincie gaf geen aanleiding tot beleidsinhoudelijke aanpassing van het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023.

Voorstel om te besluiten

1. Het ‘Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023’ vast te stellen.
2. De begrotingswijziging BW-01519 vast te stellen.
3. De indicator voor het verduurzamen van de waterketen vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Ultsje van Gorkum, 2815, u.van.gorkum@nijmegen.nl

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

De Wet milieubeheer schrijft voor dat de gemeente moet beschikken over een actueel door de gemeenteraad vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het huidige GRP is geldig tot en met 2016.

Op 9 juni 2015 heeft het college de 'Startnotitie opstellen Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 e.v.' vastgesteld. Deze startnotitie gaf de uitgangspunten, kaders, koers, contouren, beleidskeuzes en het planproces voor het nieuwe GRP. Op 24 juni 2015 is de gemeenteraad geconsulteerd over de startnotitie voor het nieuwe GRP. Op 5 april 2016 heeft het college het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak en consultatie. Het college heeft de raad hier per brief over geïnformeerd. De inspraak voor burgers en bedrijven heeft geen reacties opgeleverd. De consultatie van de waterbeheerders en de provincie heeft geen aanleiding gegeven tot beleidsinhoudelijke aanpassing van het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Het gemeentelijk rioleringsplan
Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer schrijft voor dat de gemeenteraad het gemeentelijk rioleringsplan voor een bepaalde periode vaststelt en wat dit plan ten minste moet bevatten. Het GRP Nijmegen 2017-2023 voldoet aan deze voorwaarden.
Artikel 4.23 van de Wet Milieubeheer schrijft voor dat het college Gedeputeerde Staten en de waterbeheerders moet betrekken bij de totstandkoming van het gemeentelijk rioleringsplan. Het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 is ter commentaar voorgelegd aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en drinkwaterbedrijf Vitens.
De gemeenteraad stelt uiteindelijk het GRP vast.

De gemeentelijke watertaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater
De gemeente heeft wettelijke watertaken op het gebied van stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater(maatregelen). Deze watertaken kan de gemeente bekostigen vanuit de rioolheffing. De hoofddoelen van de gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. Doelmatigheid is daarbij een randvoorwaarde. De gemeentelijke watertaken, die vallen onder het GRP en uit de rioolheffing bekostigd kunnen worden, zijn verankerd in de Wet milieubeheer (afvalwatertaak) en de Waterwet (hemelwatertaak en grondwatertaak). Er geldt een planverplichting – het 'gemeentelijk rioleringsplan' (GRP)- en in het GRP moet ten minste zijn aangegeven welke voorzieningen aanwezig zijn, wanneer deze voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn, welke voorzieningen in de planperiode vervangen of aangelegd worden, de wijze waarop de voorzieningen worden beheerd, de gevolgen voor het milieu van de voorzieningen en activiteiten én de financiële gevolgen van de aangekondigde activiteiten.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Afvalwatertaak:

De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting [rioolwaterzuivering] als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.

Hemelwatertaak:

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling [en verwerking] van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.

Grondwatertaak:

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.

Verordening rioolheffing
Het vaststellen van de heffingsplichtige (momenteel: de eigenaar van een onroerende zaak) en de heffingsgrondslag (momenteel: de woz-waarde van een pand dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering) valt onder de werkingssfeer van de Verordening rioolheffing en valt dus buiten de reikwijdte van het GRP. Met de Verordening rioolheffing worden de tarieven voor de rioolheffing jaarlijks separaat vastgesteld.

1.2 Relatie met programma
Het opstellen van het GRP en het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken vallen onder de programma's Duurzaamheid en Openbare Ruimte. Het in het Waterplan Nijmegen (2001) geformuleerde beleid is nu volledig opgenomen in het GRP.

2 Doelstelling
Met het vaststellen van het GRP geeft de gemeenteraad uiteindelijk invulling aan de gemeentelijke watertaken (zie 1.1). Met het vaststellen van het GRP geeft de gemeente het voorgenomen beleid voor de gemeentelijke watertaken aan. Het GRP vormt ook het financiële kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. Daarnaast is het GRP ook een instrument voor de gemeenteraad bij het informeren van en afleggen van verantwoording aan de burgers en bedrijven in de gemeente over het beleid.

Voor de planperiode 2017 tot en met 2023 hebben we zes werkambities geformuleerd:

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
3

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen door:
   a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,
   b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en
   c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.
2) *Samenwerking en dienstverlening:*
   Met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.
3) *Beperken regenwateroverlast:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.
4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheids-risico van water en hitte in de openbare ruimte.
5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
   We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.
6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
   We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van asset-management uit te breiden naar categorieën objecten anders dan riolen en rioolgemalen.

In de planperiode willen we op deze ambities de volgende <u>resultaten</u> bereiken:
1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).
5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

3 Argumenten

De gemeente moet beschikken over een geldig GRP
Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer schrijft voor dat de gemeente moet beschikken over een actueel en door de gemeenteraad vastgesteld GRP. Het huidige GRP loopt tot en met 2016. Met ingang van 1 januari 2017 is dus een nieuw vastgesteld GRP nodig.

Het GRP Nijmegen 2017-2023 moet vóór de Verordening rioolheffing 2017 zijn vastgesteld
In november worden jaarlijks de verordening rioolheffing en de begroting vastgesteld door de raad. In deze verordening wordt de hoogte van de rioolheffing vastgesteld op basis van de in het GRP beschreven benodigde uitgaven. Het nieuwe GRP moet vóór november 2016 zijn vastgesteld om problemen bij de inning van de rioolheffing te voorkomen.

De nieuwe financiële structuur biedt betere sturingsmogelijkheden
Een te gedetailleerde financiële structuur kan leiden tot hindernissen bij het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken. Een te grove financiële structuur kan leiden tot te weinig inzicht in de doelmatigheid van de uitvoering van de watertaken. De nieuwe financiële structuur in het GRP is een verfijning van de vorige en biedt een goede balans tussen slagvaardigheid en sturing. We werken met de volgende deelproducten:

- Aanleg,
- Gegevensbeheer,
- Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen,
- Vernieuwen: renoveren en vervangen,
- Verbeteren,
- Meldingen en klachten afhandelen,
- Vergunningen, toezicht en handhaving,
- Beleid- en planvorming, advies,
- Onderzoek naar het functioneren van stelsels en voorzieningen,
- Monitoren van het functioneren van stelsels en voorzieningen,
- Voorlichting & communicatie,
- Overige bijdragen.

Verduurzamen van de waterketen en klimaatadaptatie
De mogelijkheden om de waterketen te verduurzamen nemen stap voor stap toe. De noodzaak om dat te doen ook. Hevige neerslag wordt extremer, er komen langere droge perioden en extreme hitte neemt toe. We moeten ons gaan aanpassen aan de veranderende omstandigheden en, voor zover doelmatig, proberen bij te dragen aan het beperken van klimaatverandering. In deze planperiode richten we ons primair met onderzoek en beleidsvorming op het bepalen van de beste strategieën voor het omgaan met hevige neerslag en het winnen van energie en waardevolle grondstoffen uit (afval)water. Zo weten we in de loop van deze planperiode wat we moeten doen om de waterketen te verduurzamen. Voor dit doel willen we een aparte indicator gaan hanteren.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
5

Samen werken we effectief en slagvaardig
In de afgelopen planperiode is (regionale) samenwerking met onze buurgemeenten en andere waterpartners opgebouwd. In de komende periode is onze uitdaging om van die samenwerkingen de vruchten te plukken.

We kunnen regenwateroverlast beperken
De afgelopen jaren is in Nijmegen meerdere keren regenwateroverlast ervaren. We hebben de oorzaken en mogelijke maatregelen nauwkeurig onderzocht, in goede samenwerking met de getroffenen. In de komende planperiode willen we deze enigszins reactieve werkwijze verder omzetten in een meer preventieve strategie. Dat vergt de inzet van geavanceerde computermodellen in combinatie met effectieve voorlichting. Voorlichting is onmisbaar omdat regenwateroverlast zich afspeelt op het raakvlak van de verantwoordelijkheid van de burgers en die van de gemeente.

We kunnen gezondheidsrisico beperkt houden
Op basis van landelijk onderzoek, waar we ook vanuit Nijmegen aan hebben bijgedragen, hebben we de afgelopen periode aanzienlijk beter inzicht gekregen in de gezondheidsrisico's van water in de openbare ruimte. We hebben geleerd dat gezondheidsrisico van water bepaald wordt door het wel of niet optreden van blootstelling van mensen aan ziekte-verwekkers in afvalwater en afstromend hemelwater. We kunnen de risico's steeds beter kwantificeren en daardoor zijn we steeds beter in staat om de goede keuzes te maken bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte. We willen dit verwerken in een effectieve strategie.

We kunnen structurele grondwateroverlast tegengaan
Op basis van onderzoek hebben we kunnen constateren dat er in Nijmegen nauwelijks sprake is van "structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming". Dat willen we graag zo houden en waar nodig verbeteren. Onze inzet richt zich op het beheren van de aanwezige grondwatervoorzieningen en het monitoren van de grondwaterstanden. Op basis daarvan weten we welke inzet nodig is.

We houden de infrastructuur voor de watertaken in goede staat
De infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken verkeren in het algemeen in goede staat. Van de riolen is 100% recent ten minste één keer geïnspecteerd. Dat vormt de basis voor onze restlevensduur indicator voor de riolering, maar ook voor onze inzet van mensen en middelen voor het onderhoud van die infrastructuur en voorzieningen. We streven naar planmatig en effectief onderhoud op basis van de principes van "assetmanagement". Daarmee houden we een goede balans tussen prestaties, risico's en kosten.

4 Klimaat
De beleidsvoornemens in het GRP vormen een belangrijk onderdeel van onze strategie voor klimaatadaptatie; het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte). We willen hiervoor per stadsdeel een specifieke strategie ontwikkelen. De voorgenomen activiteiten voor het beperken van regenwateroverlast, het beperkt houden van gezondheidsrisico en het tegengaan van structurele grondwateroverlast maken deel uit van onze strategie voor klimaatadaptatie.

We dragen bij aan klimaatmitigatie door te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) én dat te vertalen in een concrete strategie.

5 Risico's

Bezwaren
Net als tijdens de periode GRP 2005-2009 en GRP 2010-2016 zullen mogelijk ook in de jaren 2017-2023 mensen bezwaar aantekenen tegen de rioolheffing. De financiële risico's hiervan zijn beperkt zo lang we de administratieve regels rondom de rioolheffing blijven respecteren. Aan een onverhoopt verloren procedure kleven naast financiële risico's ook imagorisico en het risico van toename van het aantal bezwaren in de volgende jaren.

Inzicht onderhoudstoestand
Tijdens de planperiode kan, op basis van nieuwe inspectieresultaten, blijken dat de uitgangspunten voor de kostenramingen van dit GRP niet meer volledig juist zijn. Zo lang het gaat om beperkte wijzigingen is dat op te vangen bij de jaarlijkse vaststelling van de rioolheffing. Kostenramingen mogen niet structureel te hoog zijn en moeten in principe jaarlijks geactualiseerd worden.

6 Financiën

Lasten
De lasten voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken worden bekostigd uit de opbrengst van de rioolheffing. De gedetailleerde raming van de kosten staat vermeld in het GRP Nijmegen 2017-2023. De geraamde totale lasten (en baten) zijn als volgt:

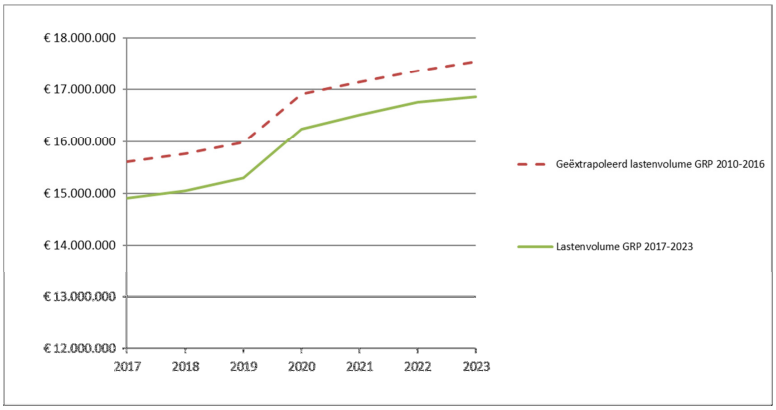

	Spaarbedrag Investeringen	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening + nieuwe GRP (onderhoud + expl.resultaat)	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**
2017	7.746.011	2.196.431	4.052.805	-734.031	**13.261.216**	1.657.652	**14.918.868**
2018	7.864.461	2.208.602	4.041.468	-734.031	**13.380.499**	1.672.562	**15.053.061**
2019	8.006.548	2.223.355	4.101.318	-734.033	**13.597.189**	1.699.649	**15.296.837**
2020	8.164.971	2.241.396	4.095.838	-62.094	**14.440.112**	1.805.014	**16.245.126**
2021	8.308.297	2.259.437	4.168.181	-62.094	**14.673.822**	1.834.228	**16.508.049**
2022	8.429.715	2.277.478	4.248.408	-62.094	**14.893.507**	1.861.688	**16.755.195**
2023	8.530.153	2.295.519	4.228.210	-62.094	**14.991.789**	1.873.974	**16.865.762**

De geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 komen uit op € 14,9 miljoen in 2017, oplopend tot € 16,9 miljoen in 2023. Dat is € 0,7 miljoen onder het geëxtrapoleerde lastenvolume van de periode 2010-2016.

Het stijgende verloop van de totale lasten komt vrijwel geheel door de stijgende kapitaallasten van de investeringen in de aanleg van riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong, in combinatie met het eindigen van de vrijval van de oude voorziening (in 2020). De gemiddelde jaarlijkse lasten bedragen circa € 16 miljoen. De lasten voor de langere termijn (na 2023) worden met name bepaald door de verwachte investeringsbehoefte.

Areaaltoename ten opzichte van 2010
De totale lasten voor 2017 zijn circa € 1,3 miljoen hoger dan de lasten zoals opgenomen in de Stadsbegroting. Deze stijging is voor het grootste deel het gevolg van het in de onderhoudslasten verwerken van de toename van het aantal aansluitingen, en dus infrastructuur en voorzieningen, over de gehele periode 2010-2016. Het aantal aansluitingen is in die periode gestegen van 75.910 naar 80.579. In de periode 2017-2023 verwachten we een verdere toename van het aantal aansluitingen met ongeveer 4500. De invloed hiervan op de onderhoudslasten wordt bij aanvang van de volgende planperiode (2024 en verder) verwerkt.

Rekenrente en verfijningen ten opzichte van het Ontwerp GRP
De rekenrente voor investeringen wordt met ingang van 2017 verplicht verlaagd van 4% naar maximaal 2,5%. Dit drukt het jaarlijkse lastenvolume in de planperiode met gemiddeld circa € 0,5 miljoen per jaar. Dit hebben we verwerkt in de Zomernota 2016 en was in het Ontwerp GRP nog niet opgenomen.
Daar staat tegenover dat we in de eerste jaren van de planperiode de investeringen in vernieuwing en verbetering van de infrastructuur iets intensiveren om de periode tussen het constateren van de noodzaak van investeringen en het uitvoeren ervan terug te brengen tot een efficiënt niveau. Tegelijkertijd groeien we stapsgewijs toe naar het intensiever inspecteren en beoordelen van de riolering. Verder zijn enkele kostenramingen aangepast op basis van actuele informatie. Door deze verfijningen nemen de totale jaarlijkse lasten met circa € 0,5 miljoen toe ten opzichte van de ramingen in het Ontwerp GRP.

Lastenvolume 2017 (GRP 2017) ten opzichte van de huidige Stadsbegroting 2016
Ten opzichte van de jaarschijf 2016 stijgt het lastenvolume in 2017 met € 1,3 miljoen (van € 13,6 miljoen in 2016 naar € 14,9 miljoen in 2017). Deze stijging is voor het grootste deel het gevolg van het in de onderhoudslasten verdisconteren van de areaaltoename over de periode 2010-2016. Het aantal aansluitingen (en dus heffingplichtigen) is in deze periode met 6,15% toegenomen van 75.910 naar 80.579. Daarnaast groeien de kapitaallasten van de investeringen in riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong ten gevolge van de voortschrijdende aanleg van woongebieden.

BTW-verrekening
De BTW op rioolinvesteringen wordt jaarlijks verrekend met een bijdrage vanuit het programma Bestuur en Middelen (algemene middelen). Het gehanteerde percentage is mede afhankelijk van externe factoren, zoals de stijging van de BTW in 2013. Ten opzichte van 2010 is het te verrekenen percentage gestegen van 10% naar 12,5%. Dit komt neer op ongeveer € 0,3 mln.

Invloed op de rioolheffing
De lasten voor de uitvoering van de gemeentelijke taken worden, geheel of gedeeltelijk, bekostigd vanuit de rioolheffing. De rioolheffing wordt opgelegd aan de eigenaar van een perceel dat op openbare riolering (of een andere openbare voorziening) is aangesloten. Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde van het betreffende pand. Bij de tariefbepaling wordt een bovengrens gehanteerd (“aftoppingsgrens”). De heffingsgrondslag (WOZ-waarde), de heffingplichtige (perceeleigenaar) en de tariefstelling vallen binnen de reikwijdte van de Verordening rioolheffing en buiten de reikwijdte van het gemeentelijk rioleringsplan. De kostendekkendheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting.
Het verloop van de rioolheffing volgt in principe het verloop van het lastenvolume. Er kunnen verschillen ontstaan door toename van het aantal heffingplichtigen, wijziging van de aftoppingsgrens en wijzigingen in de kostendekkendheid (nu 100%). Gedurende de planperiode stijgt het aantal aansluitingen naar verwachting verder door. De prognose voor de realisatie van woningen in de Waalsprong gedurende de planperiode 2017-2023 bedraagt 4500 nieuwe aansluitingen. Het aantal heffingplichtigen zal daardoor gedurende de planperiode gaan stijgen met een vergelijkbaar aantal. Gedurende de planperiode gaan de lasten dus verdeeld worden over een steeds groter aantal heffingplichtigen. De invloed van de toename van het aantal aansluitingen (en daarmee het areaal aan infrastructuur en voorzieningen) op de onderhoudslasten wordt pas verrekend bij aanvang van de volgende planperiode.

De indicatieve stijging van de rioolheffing GRP in de categorie woningen ten gevolge van de aanpak in dit nieuwe GRP, exclusief de effecten van de areaaluitbreiding 2010 tot 2016, zal rond de 3% liggen. De exacte tariefsverhoging zal eind dit jaar ter besluitvorming aan u worden voorgelegd bij het vaststellen van de desbetreffende verordening.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
9

7 Participatie en Communicatie

Consultatie
Het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 hebben we ter advies toegestuurd naar Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en waterbedrijf Vitens. In bijlage 4.4 van het GRP Nijmegen 2017-2023 hebben we aangegeven hoe we omgaan met het advies van deze partijen.

Inspraak
Het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 is gedurende zes weken ter inspraak gelegd voor burgers, bedrijven en belanghebbenden. Er zijn geen inspraakreacties gekomen.

Persbericht
Na vaststelling van het GRP Nijmegen 2017-2023 door de gemeenteraad versturen wij een persbericht over de hoofdlijnen van ons beleid voor de gemeentelijke watertaken in de periode 2017-2023.

Publicatie vaststellingsbesluit
Na vaststelling van het GRP Nijmegen 2017-2023 publiceren wij het vaststellingsbesluit in een lokaal dag- of weekblad.

8 Uitvoering en evaluatie
De bewaking van de voortgang van de uitvoering van het GRP Nijmegen 2017-2023 door de gemeenteraad vindt primair plaats via de jaarlijkse planning & control cyclus. Dit omvat niet alleen een financiële verantwoording, maar ook een beschrijving van de inhoudelijke voortgang van de uitvoering van het programma. In het GRP is een indicator voor doelmatig beheer én een indicator voor duurzame ontwikkeling van de gemeentelijke watertaken geformuleerd.
In 2021 zal in onze opdracht een tussentijdse evaluatie van het GRP Nijmegen 2017-2023 worden uitgevoerd. Wij informeren de gemeenteraad actief over deze evaluatie.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage(n): Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023
Ter inzage: Ontwerp voor een rioleering van Nijmegen (1903)

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

13. **Raadsvoorstel Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (91/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 5 juli 2016
1. Het ‘Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023’ vast te stellen.
2. De begrotingswijziging BW-01519 vast te stellen.
3. De indicator voor het verduurzamen van de waterketen vast te stellen

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023

Algemeen rioleringsplan Nijmegen (1903)

GRP Nijmegen 2017-2023

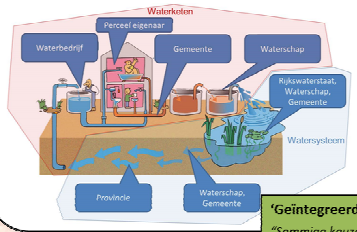

'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Sommige keuzes uit 1900 werken nog steeds door in de ondergrondse waterstructuur van oud-Nijmegen, die op enkele plekken gevoelig is voor overlast door de steeds extremer geworden neerslag. In Nijmegen-Dukenburg en Nijmegen-Lindenholt is de wijkgerichte "duurzaamheids-transformatie" van midden 21e eeuw kenmerkend voor de boven- en ondergrondse waterstructuur. Daar zijn opgaven op gebied van water, energie en grondstoffen geïntegreerd tot wijkvoorzieningen. In het stadscentrum is de waterstructuur robuust, mede dankzij de recente waterveiligheidsaanpassingen en campagnes voor groene daken."

9 juni 2016

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

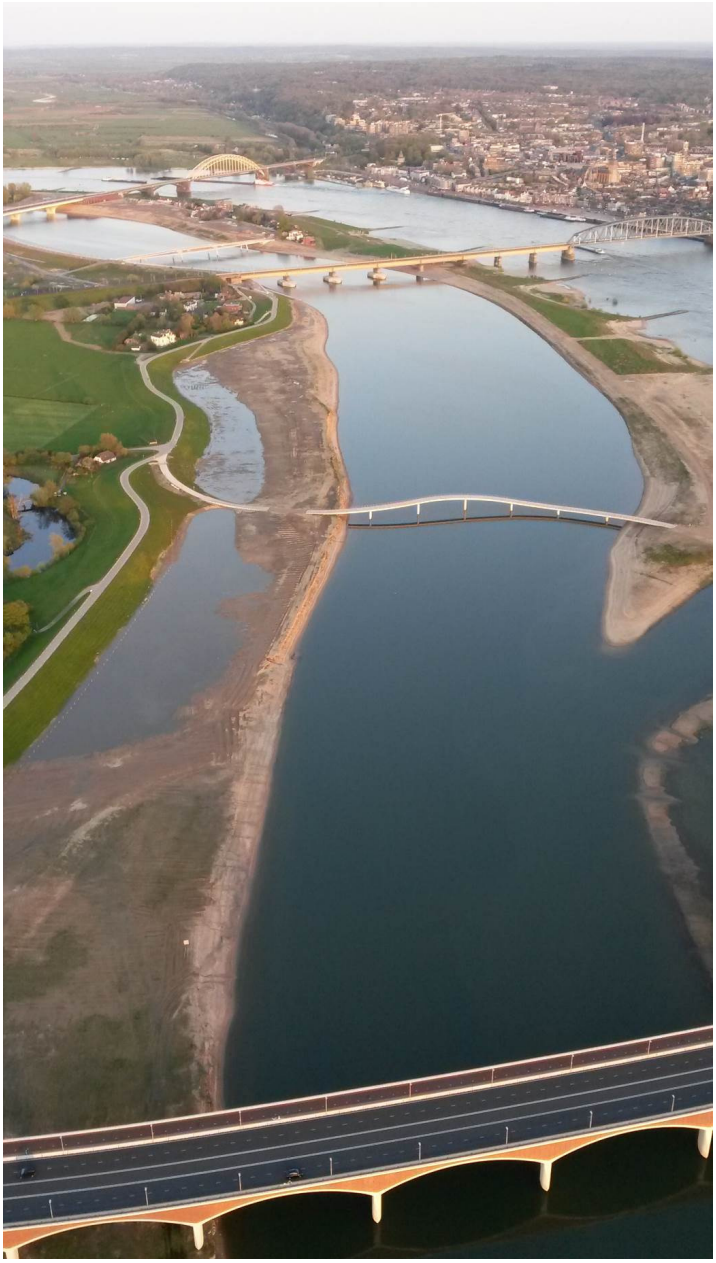

De Spiegelwaal (1 mei 2016)

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

SAMENVATTING

Watertaken

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is bedoeld om het gemeentelijk beleid ten aanzien van de uitvoering van de drie wettelijke gemeentelijke watertaken vorm te geven. Die in de Wet milieubeheer en de Waterwet verankerde gemeentelijke watertaken zijn:

Afvalwatertaak:

> *De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting [rioolwaterzuivering] als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.*

Hemelwatertaak:

> *De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling [en verwerking] van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.*

Grondwatertaak:

> *De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.*

In dit 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023' (GRP Nijmegen 2017-2023) combineren we doelmatig beheer met duurzame ontwikkeling. Doelmatig beheer van de aanwezige infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken komt tot uiting in het streven naar planmatig beheer op basis van een goede balans tussen risico's, kosten en prestaties ("assetmanagement"). Duurzame ontwikkeling komt tot uiting in het geformuleerde ontwikkelingsperspectief voor de (gemeentelijke) watertaken. We zijn op zoek naar passende manieren om de waterketen te verduurzamen. Dat kan door energie en grondstoffen te winnen uit afvalwater én de verwachte verandering van het klimaat, inclusief veranderend neerslagpatroon, goed op te vangen. Daarbij is samenwerking met onze buurgemeenten en waterpartners belangrijk, evenals samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties in onze stad.

Ambities

Voor de planperiode 2017 tot en met 2023 hebben we zes werkambities geformuleerd:

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen (zie in hoofdstuk 8: indicator voor verduurzamen van de waterketen) door:

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Samenvatting

a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,

b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en

c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.

2) *Samenwerking en dienstverlening:*
Met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.

3) *Beperken regenwateroverlast:*
We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.

4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheidsrisico van water en hitte in de openbare ruimte.

5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.

6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van assetmanagement uit te breiden naar categorieën objecten anders dan riolen en rioolgemalen.

In de planperiode willen we op deze ambities de volgende <u>resultaten</u> bereiken:

1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).
5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Samenvatting

Afbakening

De uitvoerende taken van de gemeente hebben betrekking op openbaar gebied. Perceeleigenaren zijn verantwoordelijk voor de voorzieningen op particulier terrein. In het “toetsingskader” hebben we de gemeentelijke watertaken ingevuld door de verantwoordelijkheden van gemeente en perceeleigenaar aan te geven en door de in de wetten en regels gehanteerde begrippen in te vullen.
De gemeentelijke *afvalwatertaak* omvat de inzameling en het transporteren van stedelijk afvalwater (met een uitzondering voor bijzondere situaties en experimenten). Dat is al het huishoudelijk afvalwater én al het bedrijfs- en ander afvalwater dat vermengd is met huishoudelijk afvalwater. Inzameling en transport van onvermengd bedrijfsafvalwater valt hier alleen onder als de openbare riolering dat goed kan verwerken. We zoeken in de uitvoering van onze afvalwatertaak naar flexibiliteit bij rioolvernieuwing om aan te kunnen sluiten bij duurzame stedelijke ontwikkeling. We blijven daarbij streven naar integrale aanpak van de openbare ruimte. In het grondwaterbeschermingsgebied beperken we zoveel mogelijk de invloed van stedelijk gebied op de drinkwaterwinning Heumensoord.
De gemeentelijke *hemelwatertaak* omvat het doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater, voor zover dat redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd. Dit omvat het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering, inclusief aandacht voor gezondheidsaspecten van water in stedelijk gebied. Het gemeentelijke beheer van oppervlaktewater zien we als onderdeel van de hemelwatertaak. We streven naar duurzaam gescheiden afvoer van hemelwater en het afstemmen van hemelwaterinfiltratie op bodem- en grondwaterbeheer. We gaan per stadsdeel een ontwikkelingsperspectief opstellen, met daarin voor de wijken Dukenburg en Lindenholt bijzondere aandacht voor de overstap naar een meer duurzame waterinrichting op basis van een heldere stedenbouwkundige visie.
De gemeentelijke *grondwatertaak* is volgend op de primaire verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar om overtollig grondwater op eigen terrein te verwerken. Alleen in situaties waar dat redelijkerwijs niet kan én de grondwaterstand de bestemming van de grond structureel belemmert én uitsluitend maatregelen in openbaar gebied de belemmering kunnen verhelpen is sprake van een gemeentelijke grondwatertaak. Het verstrekken van informatie en voorlichting, het monitoren van grondwaterstanden en het beheren van aanwezige openbare voorzieningen valt ook onder de gemeentelijke grondwatertaak. Omdat er weinig tot geen sprake is van structurele grondwateroverlast ligt de nadruk op informatieverstrekking, voorlichting en monitoring. Aanpassing van de waterkering van de Waal kan het (toekomstige) optreden van structurele grondwater-overlast in de nieuwe woongebieden nabij de Waal beïnvloeden. Daarom is grondwateroverlast een aandachtspunt bij keuzes rondom hoogwaterbescherming.
Bij deze invulling van de gemeentelijke watertaken hebben we een uitgebreid stelsel van eisen en maatstaven geformuleerd. Deze zijn gericht op het waarborgen van goede onderhoudstoestand van infrastructuur en objecten, goede kennis van het functioneren stelsels en voorzieningen, goed gebruik van de infrastructuur en voorzieningen én effectief beheer (planmatig en risicogestuurd).

De vertaling van het toetsingskader in activiteiten en kosten laat zien dat in de planperiode de kosten voor vernieuwing relatief laag zijn ten opzichte van de periode 2010-2016. Er treedt enige verschuiving op van investeringen naar exploitatie c.q. van vernieuwing naar onderhoud en onderzoek. De benodigde personele middelen komen in de planperiode 2017-2023 gemiddeld uit op 10,4 fte.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Samenvatting

We stellen voor om, naast de indicator voor gelijkblijvende restlevensduur van de riolering, ook een indicator te gaan hanteren voor het verduurzamen van de waterketen. Deze indicator moet laten zien dat een groeiend deel van Nijmegen wordt aangesloten op duurzame stelsels.

Lasten

De geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 komen uit op € 14,9 miljoen in 2017, oplopend tot € 16,9 miljoen in 2023 (prijspeil 2016, niet geïndexeerd over periode 2017-2023). De lasten blijven ongeveer € 0,7 miljoen onder het geëxtrapoleerde lastenvolume van GRP 2010-2016, waarin diverse ontwikkelingen[1] verdisconteerd zijn. Dat is vooral te danken aan de goede toestand van de riolen, waardoor de komende jaren relatief weinig rioolvernieuwing nodig is. Ten opzichte van de jaarschijf 2016 stijgt het lastenvolume € 1,3 miljoen. Deze stijging is voor het grootste deel het gevolg van het in de onderhoudslasten verdisconteren van de areaaltoename over de periode 2010-2016. Het aantal aansluitingen/heffingplichtigen is in deze periode toegenomen van 75.910 naar 80.579.

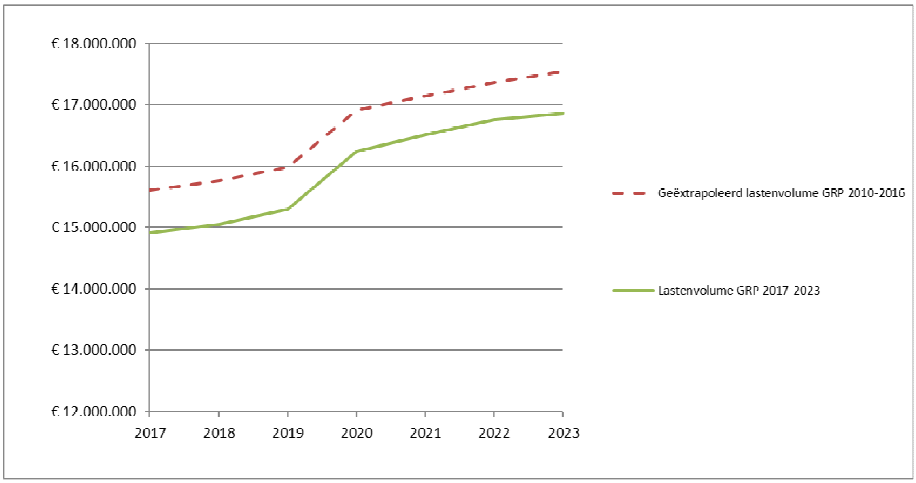

Figuur a: Raming totale lasten 2017-2023

Vernieuwing en verbetering van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn investeringen die bekostigd worden uit de rioolheffing. Dat geldt ook voor de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen in de woongebieden van de Waalsprong (uitbreidingsinvesteringen). Met uitzondering van de investeringen in de woongebieden van de Waalsprong, werken we toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Dat betekent dat investeringen direct ten laste van de exploitatie worden gebracht en er geen rentelasten zijn. Het ideaalcomplex is goed toepasbaar in situaties waarin de lasten van jaar tot jaar min of meer gelijk zijn. Met de huidige prognose voor de kosten van vernieuwing lijkt dat tot circa 2045 het geval. De prognose kent veel onzekerheden en de stijging van het lastenvolume lijkt

[1] Verrekende ontwikkelingen 2010-2016: indexering, toename areaal, toename btw-druk, toename toerekening straatvegen, einde vrijval oude voorziening, kapitaallasten riolering woongebieden Waalsprong.

zich pas op langere termijn te gaan voordoen. Na de planperiode heroverwegen we het toepassen van het ideaalcomplex, op basis van een geactualiseerde lastenprognose.

Reinigen, inspecteren, beoordelen en repareren van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn onderhoudsactiviteiten. Onderhoudsactiviteiten zijn exploitatielasten, samen met het afhandelen van meldingen, vergunningverlening en toezicht, beleid- en planvorming, onderzoek, monitoring en voorlichting. De exploitatielasten fluctueren weinig, ook op langere termijn.

Rioolheffing

De tarieven voor de rioolheffing worden jaarlijks separaat vastgesteld bij de Verordening rioolheffing. De kostendekkenheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting. De heffingsgrondslag is de WOZ-waarde van een aangesloten perceel. Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde. De perceeleigenaar is de heffingplichtige. Bij de tariefbepaling wordt een bovengrens gehanteerd (“aftoppingsgrens”). Het verloop van de rioolheffing volgt in principe het verloop van het lastenvolume. Er kunnen verschillen ontstaan door toename van het aantal heffingplichtigen, wijziging van de aftoppingsgrens en wijzigingen in de kostendekkendheid van de rioolheffing (nu 100%).

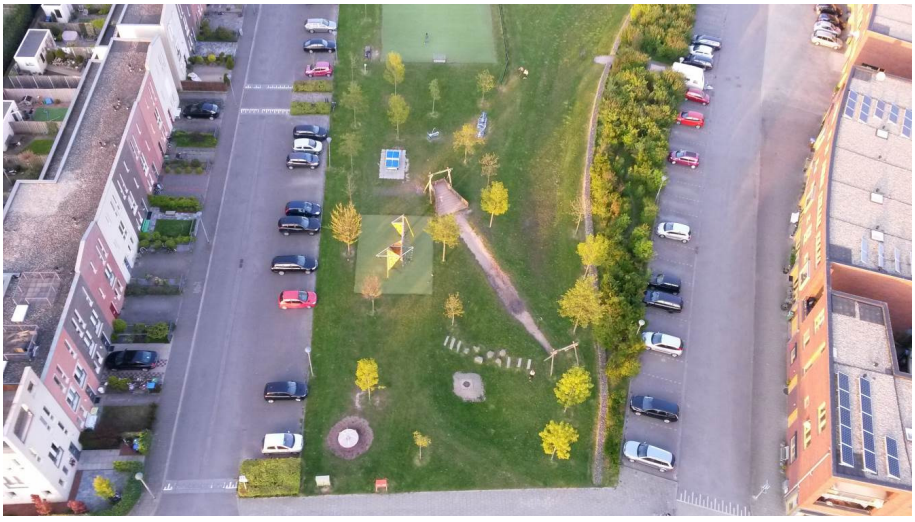

Wadi in Visveld (1 mei 2016)

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Inhoud

INHOUD

Leeswijzer
1 Inleiding
- 1.1 Aanleiding, geldigheidsduur, totstandkoming
- 1.2 Wettelijk kader: gemeentelijke watertaken en planverplichting
- 1.3 Inhoudelijk kader: (afval)waterketen en watersysteem

2 Evaluatie periode 2010-2016
3 Ontwikkelingsperspectief en ambities
- 3.1 Gemeentelijke watertaken
  - 3.1.1 Stedelijke afvalwatertaak
  - 3.1.2 Hemelwatertaak
  - 3.1.3 Grondwatertaak
- 3.2 Gerelateerde gemeentelijke taken
  - 3.2.1 Beheer van bodem en grondwater
  - 3.2.2 Beheer van de openbare ruimte
- 3.3 Watertaken van andere overheden
  - 3.3.1 Oppervlaktewater
  - 3.3.2 Afvalwaterzuivering
  - 3.3.3 Waterveiligheid
  - 3.3.4 Grondwaterkwaliteit

4 Toetsingskader
- 4.1 Invulling van de gemeentelijke watertaken
  - 4.1.1 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor stedelijk afvalwater
  - 4.1.2 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor afstromend hemelwater
  - 4.1.3 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor grondwatermaatregelen (kwantiteit)
- 4.2 Toetsingskader DoFeMaMe
  - 4.2.1 Toetsen gemeentelijke watertaken
  - 4.2.2 Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden
  - 4.2.3 Toetsing huidige situatie

5 Aanpak & activiteiten
- 5.1 Aanpak
  - 5.1.1 Duurzame ontwikkeling en waterbeleid
  - 5.1.2 Stedelijke afvalwatertaak
  - 5.1.3 Hemelwatertaak
  - 5.1.4 Grondwatertaak
  - 5.1.5 Doelmatig en effectief beheer
- 5.2 Activiteiten
  - 5.2.1 Aanleg
  - 5.2.2 Gegevensbeheer
  - 5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen
  - 5.2.4 Vernieuwen: renoveren en vervangen

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Inhoud

5.2.5 Verbeteren
5.2.6 Meldingen en klachten afhandelen
5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving
5.2.8 Beleid- en planvorming, advies
5.2.9 Onderzoek naar het functioneren van stelsels en voorzieningen
5.2.10 Monitoren van het functioneren van stelsels en voorzieningen
5.2.11 Voorlichting & communicatie
5.2.12 Overige bijdragen
6 Middelen
6.1 Personele middelen
6.2 Financiële middelen
6.2.1 Financiële structuur
6.2.2 Lasten
6.2.3 Baten
6.2.4 Integrale voorziening
7 Besluitvorming en inspraak
8 Sturing en controle door de gemeenteraad
Bijlagen bij GRP Nijmegen 2017 tot en met 2023

Lent en Nijmegen Noord (1 mei 2016)

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

LEESWIJZER

Dit 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023' (GRP Nijmegen 2017-2023) is een beleidsplan voor de gemeentelijke watertaken. Het heeft een strategisch karakter en bevat een operationele doorvertaling op hoofdlijnen. Het laat ruimte voor optimale operationele invulling van onze watertaken.

De opbouw van dit Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is geënt op de standaard opbouw volgens de 'Leidraad Riolering'. Dat is een opbouw van grof naar fijn, van lange-termijn-visie naar concrete activiteiten voor de komende jaren. Onderwerpen komen daardoor in meerdere hoofdstukken aan de orde.
In de eerste twee hoofdstukken vindt u de kaders bij dit GRP en een korte evaluatie van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016. Hoofdstuk 3 beschrijft het ontwikkelingsperspectief voor de gemeentelijke watertaken én watertaken van andere overheden voor zover die direct raken aan onze watertaken. Hoofdstuk 3 bevat ook onze ambities. In hoofdstuk 4 hebben we het toetsingskader voor onze watertaken geformuleerd, gebaseerd op het ontwikkelingsperspectief en de evaluatie. Het toetsingskader is de concrete vertaling van onze wettelijke watertaken in functionele eisen met bijbehorende maatstaven. Het geeft aan hoe we de watertaken willen invullen en uitvoeren. We hebben de startsituatie anno 2016 aan het kader getoetst. De resultaten van de toetsing hebben we in hoofdstuk 5 vertaald tot activiteiten die we in de planperiode moeten en willen uitvoeren. Door die activiteiten te kwantificeren hebben we onderbouwd welke personele en financiële middelen nodig zijn (hoofdstuk 6). Dat geeft onder andere inzicht in het verloop van de rioolheffing. De laatste twee hoofdstukken beschrijven de besluitvorming rondom dit GRP en de sturing en controle door de gemeenteraad.

Dit plan refereert met enige regelmaat aan het eerste algemene rioleringsplan voor Nijmegen, dat stamt uit 1903. Dit illustreert welke inzichten in ruim 100 jaar totaal veranderd zijn, en welke juist niet. Het illustreert dat keuzes van meer dan 100 jaar geleden nog altijd een stempel drukken op onze huidige gemeentelijke watertaken. Wij beschouwen het daarom als onze opdracht om te streven naar keuzes die ten minste 100 jaar houdbaar zijn. Duurzame toekomstbewuste keuzes dus! We kijken daarom ook enkele malen terug vanuit een fictief toekomstig plan: het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110'.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':
"Sommige keuzes uit 1900 werken nog steeds door in de ondergrondse waterstructuur van oud-Nijmegen, die op enkele plekken gevoelig is voor overlast door de steeds extremer geworden neerslag. In Nijmegen-Dukenburg en Nijmegen-Lindenholt is de wijkgerichte "duurzaamheidstransformatie" van midden 21e eeuw kenmerkend voor de boven- en ondergrondse waterstructuur. Daar zijn opgaven op gebied van water, energie en grondstoffen geïntegreerd tot wijkvoorzieningen. In het stadscentrum is de waterstructuur robuust, mede dankzij de recente waterveiligheidsaanpassingen en campagnes voor groene daken."

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding, geldigheidsduur, totstandkoming

Het eerste Nijmeegse GRP stamt uit 1994 en vloeide voort uit de in 1986 van kracht geworden Wet milieubeheer. Dankzij de Wet milieubeheer, de planverplichting voor het GRP én de wettelijk vastgelegde bekostiging van de rioleringszorg via het rioolrecht (inmiddels rioolheffing), is sinds midden jaren '80 de gemeentelijke zorg voor de riolering sterk verbeterd. De vervuiling van het oppervlaktewater vanuit de riolering is daardoor sterk verminderd. De planmatige aanpak van de rioleringszorg in Nijmegen stamt al uit 1903, toen het eerste algemene rioleringsplan aan het stadsbestuur is voorgelegd. Het begrip "riolering" heeft in de loop der jaren wel een steeds bredere invulling gekregen. Sinds 2008 vallen alle voorzieningen en activiteiten voor de gemeentelijke watertaken op gebied van stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en grondwateroverlast binnen de reikwijdte van het gemeentelijk rioleringsplan en is bekostiging vanuit de rioolheffing mogelijk.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Het denkbeeld om tot verbetering te komen van den algeheelen waterafvoer werd ook na de vele vergeefsche pogingen niet opgegeven.

Een rapport van ondergeteekende aan den Burgemeester, gedateerd in Januari 1900 en strekkende tot antwoord op een hem gestelde vraag wat gedaan zou kunnen worden om, bij vriezend weder, de stad te bevrijden van de geweldige overlast, veroorzaakt door dichtgevroren goten en met ijs bedekte straten, werd de aanleiding tot hernieuwde behandeling der zaak.

Daar een algemeen, rationeel aangelegd rioolstelsel in dat rapport als het eenige, werkelijke hulpmiddel was genoemd, besloot de Gemeenteraad in zijne zitting van 1 Sept. 1900, om, op voorstel van Burgemeester en Wethouders, een crediet van ƒ 1000 te openen, waaruit de kosten voor het opmaken van een dergelijk plan zouden kunnen bestreden worden.

Het groote verschil in de kosten van aanleg en bediening bij beide wijzen van rioleeren wettigt zeker voldoende een dergelijke opvatting, terwijl daardoor tevens de grenzen zijn aangegeven waarboven men nimmer zal behoeven en waar beneden men nimmer zal behooren te gaan, om tot een bruikbare oplossing te geraken.

In het GRP Nijmegen 2010-2016 lag de nadruk op doelmatig beheer van de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken, op basis van goede kennis van de toestand en het functioneren van die infrastructuur. Dat was een koerswijziging ten opzichte van het voorgaande plan. Die koerswijziging heeft geleid tot aanzienlijke verlaging van de rioolheffing (meer dan 25%).

In dit GRP Nijmegen 2017-2023 houden we vast aan de koers van doelmatig beheer (assetmanagement) en goede kennis van de infrastructuur. Omdat de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken vele decennia mee gaat hanteren we een planningshorizon van meerdere decennia. Dat vergt een ontwikkelings-

perspectief dat rekening houdt met de duurzame ontwikkeling van onze stad. Dat doen we vanuit een brede visie op watertaken en ontwikkelingen. Duurzaam ontwikkelen én doelmatig beheren dus! Onze stad wordt doorlopend gemoderniseerd en doorontwikkeld. Verduurzaming van de bebouwde omgeving staat daarbij centraal. Water is daarbij vaak een verbindende factor. Wij verwachten dat Nijmegen in 2050 energieneutraal en klimaatbestendig is. De daadwerkelijke planperiode, met uitvoeringsgerichte doorvertaling, bedraagt 7 jaar: 2017 tot en met 2023. We geven enkele doorkijkjes naar 2030 of 2050.

Het doel van dit nieuwe GRP is ten eerste om aan te geven hoe we onze wettelijke gemeentelijke watertaken invullen en ten tweede om te voldoen aan de wettelijke planverplichting. Dit GRP bevat elementen van onze strategie voor klimaatadaptatie, met name het verwerken van hevige neerslag en omgaan met hitte.

Bij het opstellen van dit nieuwe GRP hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- in het GRP leggen we de hoofdlijnen van het beleid vast;
- we streven naar doelmatig en effectief beheer (door assetmanagement);
- we streven naar een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor onze watertaken;
- we streven naar een vrijwel gelijkblijvend lastenvolume voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken (jaarlijkse indexering buiten beschouwing gelaten);
- naast de wettelijk verplichte afstemming met de provincie, het waterschap en Rijkswaterstaat, zorgen we voor inspraak.

1.2 Wettelijk kader: gemeentelijke watertaken en planverplichting

De gemeente heeft wettelijke watertaken op het gebied van stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater(maatregelen). Deze watertaken kan de gemeente bekostigen vanuit de rioolheffing. In bijlage 2 is een overzicht van de meest relevante wetsteksten voor deze watertaken opgenomen. De hoofddoelen van de gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. Doelmatigheid is daarbij een randvoorwaarde. De gemeentelijke watertaken, die vallen onder het GRP en uit de rioolheffing bekostigd kunnen worden, zijn verankerd in de Wet milieubeheer en de Waterwet. Er geldt een planverplichting – het ‘gemeentelijk rioleringsplan’- en in het GRP moet ten minste zijn aangegeven welke voorzieningen aanwezig zijn, wanneer deze voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn, welke voorzieningen in de planperiode vervangen of aangelegd worden, de wijze waarop de voorzieningen worden beheerd, de gevolgen voor het milieu van de voorzieningen en activiteiten én de financiële gevolgen van de aangekondigde activiteiten. Het GRP fungeert als kader voor de invulling van de wettelijke watertaken, zorgt voor interne en externe afstemming met overige beleidsvelden én speelt een rol in de continuïteit en voortgangsbewaking van de invulling van de gemeentelijke watertaken. Gemeente en waterschap moeten (vormvrije) bestuurlijke afspraken maken over de aanpak van waterproblemen. Dat kan onder meer in het GRP. De gemeente moet Gedeputeerde Staten, de zuiveringsbeheerder en de watersysteembeheerders bij de voorbereiding van het GRP betrekken. De gemeenteraad stelt uiteindelijk het GRP vast.

H1, inleiding

De gemeentelijke taken op het gebied van gezondheid zijn vastgelegd in de Wet op de publieke gezondheid. Op basis van de Wet bodembescherming hebben gemeenten ook een taak op het gebied van grondwaterkwaliteit. Hoewel deze taak directe relaties heeft met de overige gemeentelijke watertaken valt dit niet binnen de reikwijdte van het GRP en de rioolheffing. Gemeentelijke beheertaken in de openbare ruimte vloeien voort uit de Wet milieubeheer en de Wegenwet. In grondwaterbeschermingsgebieden is de provinciale Omgevingsverordening van kracht, met daarin regelgeving over afvalwater en hemelwater.

1.3 Inhoudelijk kader: (afval)waterketen en watersysteem

De hydrologische kringloop beschrijft de weg die het water aflegt door de atmosfeer, naar het aardoppervlak, over en door de bodem, naar een zee of oceaan en weer terug naar de atmosfeer. Zie figuur 1.1. Het water in en op de bodem is het watersysteem. Zie figuur 1.2.

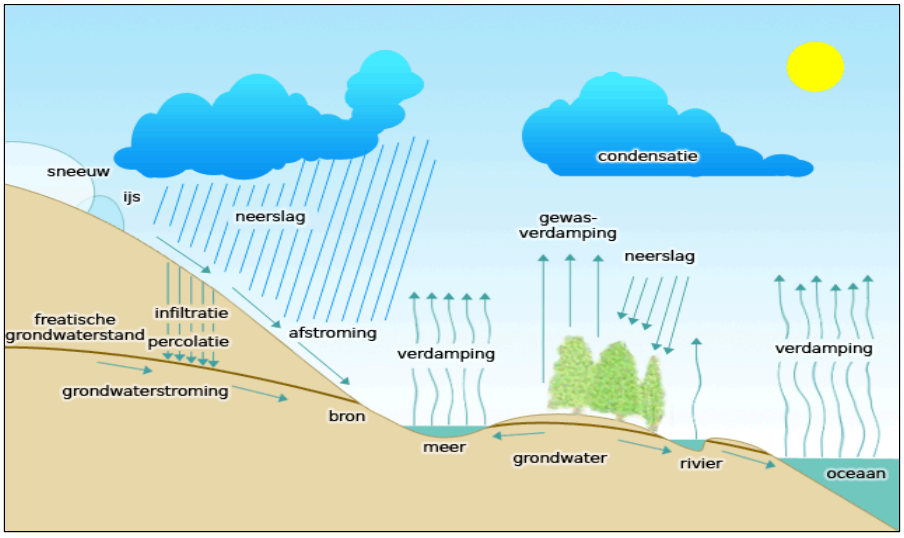

Figuur 1.1: De hydrologische kringloop

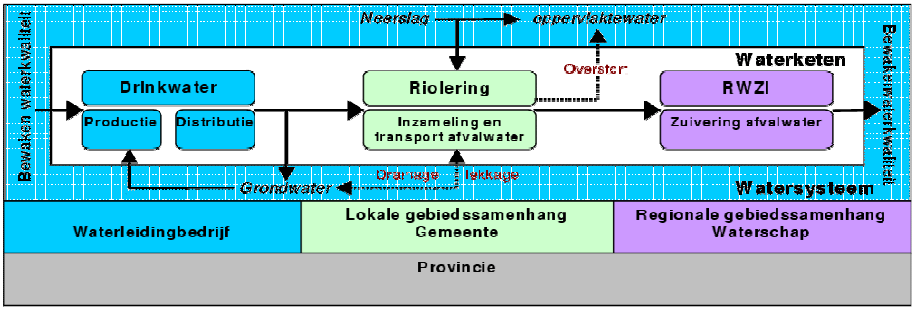

Figuur 1.2: Watersysteem en waterketen

De waterketen (zie figuur 1.2) is een verzamelnaam voor aan elkaar geschakelde waterstromen: productie en distributie van drinkwater + inzameling en transport van vuilwater + verwerking van afstromend hemelwater + verwerking van overtollig grondwater + zuivering van afvalwater. De waterketen wordt gevormd door ingrepen van de mens op het watersysteem. Grondwater of oppervlaktewater wordt opgepompt om drinkwater van te maken. Na gebruik -en soms hergebruik- wordt drinkwater uiteindelijk afvalwater, dat ingezameld en naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie getransporteerd wordt. Daar wordt het afvalwater gezuiverd en vervolgens weer toegevoegd aan het oppervlaktewater. Afstromend regenwater en overtollig grondwater worden eveneens ingezameld om lokaal in het oppervlaktewater of grondwater te worden verwerkt of samen met ander afvalwater te worden getransporteerd naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie.

De afvalwaterketen wordt gevormd door de onderdelen van de waterketen waarin afvalwater wordt ingezameld, getransporteerd en gezuiverd: riolering (inclusief hemelwater- en grondwater-voorzieningen) en afvalwaterzuivering.

Verschillende onderdelen van het watersysteem en van de waterketen worden door verschillende (overheids)organisaties beheerd. Het waterbedrijf zorgt voor de productie en distributie van leidingwater. De gemeente zorgt voor de riolering. Het waterschap zuivert het afvalwater. Rijkswaterstaat, waterschap en gemeente zorgen voor het (stedelijk) oppervlaktewater. Waterschap en gemeente zorgen voor het ondiepe grondwater, de provincie zorgt voor de strategische grondwatervoorraden. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor de goede verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater op eigen perceel. Dit alles is in figuur 1.3 weergegeven. Omdat er op diverse manieren samenhang is tussen de verschillende onderdelen van het watersysteem en de waterketen -en omdat er samenhang is met beleidsterreinen als bodembeheer, natuur en ruimtelijke ordening- ligt multidisciplinaire samenwerking tussen de verschillende beheerorganisaties voor de hand.

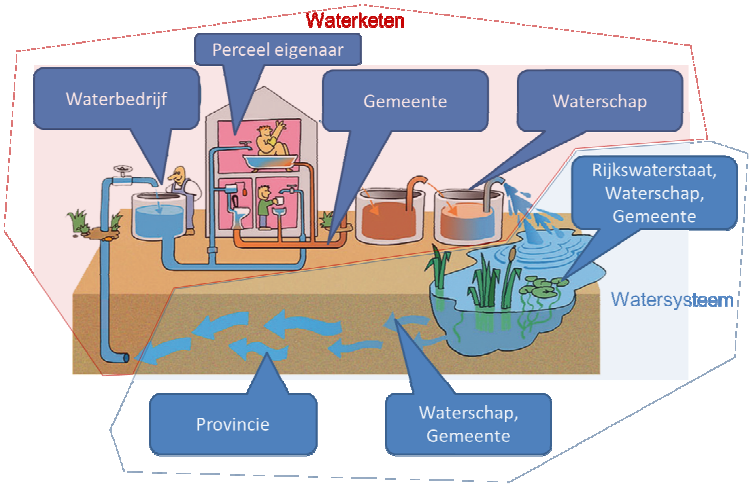

Figuur 1.3: Taakverdeling in de waterketen en het watersysteem

2 EVALUATIE PERIODE 2010-2016

In bijlage 3 is de evaluatie van de uitvoering van onze gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016 opgenomen. Daarin is gebruik gemaakt van de tussentijdse (2013) evaluatie van het GRP Nijmegen 2010-2016. Het uitvoeringsprogramma van het Waterplan Nijmegen (2001) is meegenomen in de evaluatie, omdat de gemeentelijke Waterplan-activiteiten in dit nieuwe GRP zijn opgenomen. De evaluatie wijst uit dat de primaire gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016 in het algemeen goed en doelmatig zijn uitgevoerd. Er is goed gereageerd op wijzigende omstandigheden en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd.

De evaluatie heeft voor dit nieuwe GRP de volgende aandachtspunten gesignaleerd:

- Het omgaan met regenwateroverlast en hitte in relatie tot klimaatontwikkeling;
- Aandacht voor gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte;
- Meer structurele inbedding van “nieuwe” watertaken in de gemeentelijke werkprocessen;
- Het lerend vermogen van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie beter benutten op basis van onderzoek en monitoring;
- Budgetten en formatie beter en voortdurend afstemmen op de doelmatige invulling van de gemeentelijke watertaken;
- Controle van lozingen van afvalwater;
- Het realiseren van eenduidige registratie van meldingen en klachten;
- Afstemming met Rijkswaterstaat over incidentele grondwateroverlast nabij het Maas-Waalkanaal (vanwege peilopzet of peilbeheer).

De evaluatie van het Waterplan Nijmegen (in 2010, bijlage 3) heeft geleid tot het collegebesluit om het bestaande plan alleen te actualiseren. Bij deze actualisatie (2013) is een uitvoeringsprogramma gemaakt. De laatste maatregelen worden in 2016 uitgevoerd. Dan resten nog de volgende aandachtspunten:

- Afstemming tussen gemeente en waterschap over onderhoud van de vijvers;
- Kapotte (publieke) oeverbescherming en illegale bouwsels boven het water op private oevers;
- Een programma (watersysteemanalyse) voor het gezamenlijk oppakken van knelpunten op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en onderhoud;
- Het omgaan met wateroverlast, watertekort en hitte in relatie tot klimaatontwikkeling (klimaat-adaptatiestrategie) in de regionale samenwerking;
- Het omgaan met hoogwaterveiligheid in nieuwbouwplannen.

Ook deze aandachtspunten zijn in dit GRP meegenomen in visie, aanpak en activiteiten.

Rioolwaterzuivering Nijmegen (1 mei 2016)

3 ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF EN AMBITIES

In dit hoofdstuk maken we onderscheid tussen gemeentelijke watertaken (paragraaf 3.1), gerelateerde gemeentelijke taken (paragraaf 3.2) en watertaken van andere overheden (paragraaf 3.3). We geven een beeld van de gewenste situatie op langere termijn en signaleren externe ontwikkelingen die de uitvoering van de watertaken kunnen gaan beïnvloeden. Waar zinvol geven we wat historisch perspectief (in de gele kaders) en doorkijkjes naar ontwikkelingen later in de 21e eeuw (in groene kaders).

Onze visie op de (gemeentelijke) watertaken hebben we beschreven in paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3. Voor de planperiode van dit GRP hebben we dit geconcretiseerd in zes werkambities.

Voor de planperiode hebben we zes werkambities geformuleerd:

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen (zie indicator voor verduurzamen van de waterketen in hoofdstuk 8) door:
   a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,
   b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en
   c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.

2) *Samenwerking en dienstverlening:*
   Samen met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.

3) *Beperken regenwateroverlast:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.

4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheidsrisico van water en hitte in de openbare ruimte.

5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
   We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.

6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
   We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van assetmanagement uit te breiden naar andere categorieën objecten dan riolen en rioolgemalen.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

H3, ontwikkelingsperspectief en ambities

In de planperiode willen we op deze ambities de volgende resultaten bereiken:

1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).
5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Toen Nijmegen nog vesting was, werden regen- en huiswater, nagenoeg zonder uitzondering, bovengronds afgevoerd en kwam het afgevoerde, voor zoover dit niet in den bodem, of in de vestinggrachten verzonk, of wel verdampte, direkt of indirekt in de rivier de Waal terecht.

Daar er geen waterleiding bestond en het water voor huiselijk gebruik uit openbare pompen (partikuliere waren er slechts zeer weinige) in de huizen moest worden aangevoerd, was de hoeveelheid afvloeiend verbruikswater, per hoofd der bevolking, veel geringer dan thans.

Door het slechten der vestingwerken en den uitleg der stad werd deze met het daaromheen liggend terrein, onder een vrij algemeen doorloopende en naar de stad afdragende helling vereenigd.

Het regenwater, dat dien ten gevolge, door de binnenstad heen, zijn weg naar de laag gelegen rivierzijde zocht, nam in gelijke mate toe als de uitleg vorderde, de daarbij gewonnen stadgedeelten bebouwd en nieuwe wegen van straatgoten voorzien werden.

In de nieuwe stadgedeelten rezen echter allengs meer en meer klachten wegens het hier en daar blijven staan van verbruikswater, dat geen gelegenheid tot afvloeien vond en over stank, die bij droog en warm weder daarvan het gevolg was.

De wenschelijkheid van een meer stelselmatige en algemeene rioleering werd dan ook herhaaldelijk in het bijzonder en ten slotte ook in het openbaar uitgesproken.

Voor de eerste maal geschiedde dit met nadruk in de raadsvergadering van 19 Nov. 1892, toen de heer A. B. A. QUACK, gesteund door verscheidene zijner medeleden, op verbetering van den toestand aandrong en ten slotte voorstelde, dat een algemeen plan van rioleering zou worden opgemaakt.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Terugkijkend op de ontwikkeling van de watertaken in de 21e eeuw kunnen we constateren dat de huidige risicogestuurde omgevingsaanpak is begonnen rond 2010, bij het beheer van riolen. In 2030 was de risicogerichte aanpak al gemeengoed geworden voor de toenmalige gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). In de tweede helft van de eeuw, na de herverdeling van taken in de openbare ruimte, is risicogestuurd beheer uitgegroeid tot een integrale en interactieve risicogestuurde aanpak van de openbare omgeving."

3.1 Gemeentelijke watertaken

Er is een wisselwerking tussen de ruimtelijke ontwikkeling van Nijmegen en de invulling van de gemeentelijke watertaken. De stad ontwikkelt zich in duurzame richting en de gemeentelijke watertaken ontwikkelen mee. De infrastructuur en voorzieningen die we voor onze watertaken gebruiken, gaan vaak vele decennia mee. Daarom willen we voor onze watertaken een ontwikkelingsperspectief schetsen dat meerdere decennia bestrijkt. Dat kan het best door de ontwikkeling van onze watertaken te beschouwen in de context van andere watertaken en werkvelden én in de Nijmeegse context. Het resultaat daarvan is een beeld van de ontwikkeling van onze watertaken, passend binnen de duurzame ontwikkeling van onze stad als geheel. Dit lange-termijn-beeld geeft richting aan de ontwikkeling van onze gemeentelijke watertaken gedurende de planperiode van dit GRP.

Regionale samenwerking

Mede naar aanleiding van afspraken in het Bestuursakkoord Water (2011) participeren wij in regionale samenwerking in de (afval)waterketen 'Werkeenheid Regio Nijmegen' (WRN) en stemmen wij waar zinvol af met regio 'Rijn 6'[2]. Deze regionale samenwerking streeft naar verminderen van (personele) kwetsbaarheid, vergroten van de kwaliteit van de taakuitoefening (professionaliteit) en beperken van kosten(stijging). Wij streven er naar om ons binnen deze samenwerkingen op te stellen als "goede buur". Dat betekent dat we het gezamenlijke belang centraal stellen. Naar ons idee speelt het opbouwen en uitwisselen van kennis een centrale rol in de regionale samenwerking in de (afval)waterketen, zeker de eerstkomende jaren. Daarnaast beschouwen wij de zuiveringskringen[3] als meest logische technische eenheid voor gezamenlijke activiteiten. Dat past ook goed bij regenwateroverlast, die soms gemeentegrenzen overschrijdt. We werken in regionale samenwerking toe naar een klimaatadaptatiestrategie voor het Rijk van Nijmegen en het Land van Maas en Waal.

Afvalwaterakkoord

Door middel van afspraken in een "afvalwaterakkoord" geven wij met het waterschap al sinds 2011 invulling aan onze wettelijke opdracht om het systeem van riolering en afvalwaterzuivering gezamenlijk te beheren als ware het één systeem. Wij beschouwen het afvalwaterakkoord als een nuttig instrument om het gezamenlijk beheer van de afvalwaterketen vorm te geven. We streven er naar om dit instrument in te zetten per volledige zuiveringskring, want we beschouwen de zuiveringskring als één systeem. Omdat zuiveringskringen vaak delen van meerdere gemeenten omvatten, krijgt het afvalwaterakkoord dan een

[2] Rijn6 is het samenwerkingsverband van gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Rheden en waterschappen Rivierenland en Rijn & IJssel.
[3] Een zuiveringskring is het geografische gebied waarbinnen het vrijkomende afvalwater wordt afgevoerd naar één bepaalde afvalwaterzuiveringsinstallatie.

meer regionaal karakter. De uitvoering van de gemeentelijke watertaken is van invloed op de drinkwaterwinning Heumensoord. Daarnaast beheert het drinkwaterbedrijf het waterleidingnet in de openbare ruimte. Op deze beide punten kan verdere verbreding van het afvalwaterakkoord afstemmingsvoordelen bieden. Daarom sluiten wij op termijn verbreding van het afvalwaterakkoord tot de hele waterketen, dus inclusief drinkwater-winning en -distributie, niet uit.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Tussen 2010 en 2025 is op grote schaal samenwerking ontstaan tussen gemeenten en de toenmalige waterschappen. De formele samenwerking was in 2030 al zo ingeburgerd dat er nauwelijks nog aandacht voor was in de beleidsplannen. Er was sprake van eendrachtige samenwerking voor effectief en efficiënt watermanagement. Halverwege de eeuw is de integrale interactieve omgevingsaanpak ontstaan."

3.1.1 Stedelijke afvalwatertaak

Sanitatie

Meer dan 100 jaar hebben we in Nederland afvalwater beschouwd als een last waar we ons zo snel en makkelijk mogelijk van wilden ontdoen. In het laatste kwart van de 20e eeuw is het besef doorgedrongen dat de manier waarop we omgaan met afvalwater weliswaar enorm bijdraagt aan het beschermen van onze gezondheid, maar een last vormt voor het milieu. We zijn gaan innoveren door rioolwater te zuiveren en andere rioolstelsels toe te passen. Die innovatie is nog steeds gaande. Inmiddels passen we bij grotere (her)ontwikkeling standaard riolering toe waarbij huishoudelijk afvalwater en afstromend regenwater apart van elkaar ingezameld en verwerkt worden. De volgende stap is dat afvalwater steeds meer beschouwd wordt als bron voor terugwinnen van grondstoffen en energie (zie tekstkader). Wij gaan er vanuit dat dit binnen enkele decennia gemeengoed wordt. We willen de komende jaren niet alleen energie en grondstoffen blijven besparen, maar ook actief bijdragen aan het ontwikkelen van mogelijkheden om grondstoffen en energie terug te winnen uit afvalwater.

Terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater

*Uit afvalwater kan direct en indirect energie worden gewonnen. Met een warmtewisselaar kan de relatief hoge temperatuur van afvalwater gebruikt worden om ander water op te warmen. Binnenshuis is dit bijvoorbeeld rendabel mogelijk bij doucheafvoeren, al blijkt uit recent onderzoek van het RIVM dat dit soms gezondheidsrisico's kan meebrengen (*Legionella*). In openbare riolering is het in principe mogelijk, maar alleen als er een grote stroom van warm afvalwater is op een locatie waar de warmte direct benut kan worden, zonder dat de temperatuur van het afvalwater zo ver daalt dat het de goede werking van de afvalwaterzuivering negatief beïnvloedt.*
In afvalwater zitten diverse potentieel nuttige grondstoffen. Het terugwinnen van die grondstoffen is in het algemeen gebaat bij zo weinig mogelijk vermenging van verschillende deelstromen. In urine zit bijvoorbeeld veel fosfaat. Het terugwinnen van dat fosfaat is relatief makkelijk als de urine niet vermengd is met feces en behoorlijk lastig als er wel vermenging met andere afvalwaterstromen heeft plaatsgevonden. Behalve fosfaat kunnen onder andere cellulose (voor papier) en grondstoffen voor bioplastics uit afvalwater gewonnen worden.
Het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater kan in verschillende onderdelen van de afvalwaterketen: binnenshuis, in de openbare riolering en bij de afvalwaterzuivering. Winning op de ene locatie kan invloed hebben op de andere en dus is een samenhangende en toekomstgericht afweging nodig.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:
"Nu de centrale waterenergiefabrieken (ooit ontstaan als rioolwaterzuiveringen) niet meer rendabel zijn en het aanbod van "afvalwater" sterk terugloopt, komt er na 200 jaar een einde aan het aloude sanitatie-concept met openbare inzameling, transport en opwerking van afvalwater. De huidige individuele sanitatieconcepten en de door buurtcollectieven beheerde kringloopinstallaties voldoen binnen enkele jaren volledig aan de wettelijke kaders voor sanitatie."

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Tegen het denkbeeld eener toekomstige, algemeene rioleering werd echter van de zijde van het Dagelijksch Bestuur opgekomen, niet alleen op gronden van finantieëlen aard — wat begrijpelijk is — maar ook om hygiënische redenen, hetgeen alleen verklaard kan worden door aan te nemen dat de inrichting en werking van een goed rioolstelsel aan de bestrijders onbekend was.

Het voorstel om f 500.— beschikbaar te stellen voor het opmaken van een algemeen rioleeringsplan werd door de vergadering verworpen.

Beslist werd als stelsel aangenomen dat geen fækaliën in de riolen zouden worden toegelaten en bijgevolg ook geen overstorten uit beerputten zouden worden geduld. Aan deze bepaling is altijd streng de hand gehouden. Daarentegen werd het spoelwater der openbare urinoirs, dat in de straatgoten afvloeit, uit den aard der zaak in de riolen opgenomen.

Flexibiliteit bij rioolvernieuwing

De riolen die momenteel in Nijmegen in de grond liggen zijn gemiddeld 40 jaar oud (zie figuur 3.1). Van deze riolen is eind 2015 ingeschat dat ze gemiddeld nog 49 jaar mee kunnen. In paragraaf 5.2.3 is aangegeven dat de voorspellende waarde van deze inschattingen beperkt is, maar de riolen die nu in Nijmegen liggen gaan grosso modo een mensenleven mee. Riolen, samen met rioolputten en -gemalen, zijn kostbare kapitaalgoederen; voortijdige vervanging of verwijdering is kapitaalvernietiging. Demografische en stedenbouwkundige ontwikkelingen krijgen echter een steeds grotere dynamiek. De aanwezigheid van riolering die nog in goede staat verkeert (en nog een poos mee kan) kan er toe leiden dat bij stedenbouwkundige ontwikkelingen het bestaande rioolstelsel als uitgangspunt gehanteerd blijft worden, ook als een overgang naar een ander, meer duurzaam stelseltype (zie tekstkader in 3.1.2), gewenst is. Door in verschillende delen van de stad verschillende ingrijpmaatstaven te hanteren, creëren we meer ruimte voor maatwerk en nieuwe en innovatieve concepten. Door de nadruk te leggen op renovatie en reparatie, streven we naar meer technische en financiële flexibiliteit bij de vernieuwing van riolering, met name in gebieden waar binnen enkele decennia aanzienlijke stedenbouwkundige veranderingen (krimp) mogelijk zijn. Hoe eerder er een stedenbouwkundige visie is voor wijken waar dergelijke ontwikkelingen spelen, hoe beter we kapitaalvernietiging bij rioolvernieuwing kunnen voorkomen.

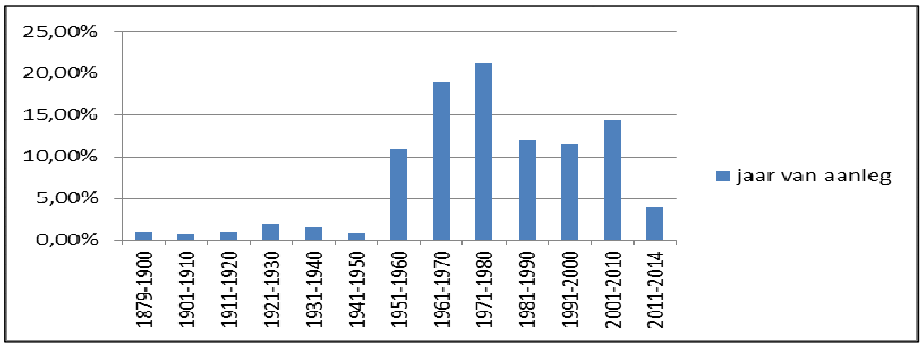

Figuur 3.1: Jaar van aanleg riolering Nijmegen

Integrale aanpak openbare ruimte

Rioolvervanging en andere (beheer)maatregelen in de openbare ruimte stemmen we sterk op elkaar af. Riolering is vaak een belangrijke drager voor vernieuwing van de openbare ruimte. Door de introductie van nieuwe technieken om riolen te repareren en vernieuwen –denk bijvoorbeeld aan relining van riolen, waarbij een rioolbuis van binnenuit bekleed wordt- kan rioolvervanging steeds langer uitgesteld worden. Wij verwachten dat dergelijke technieken de komende decennia zich verder ontwikkelen en meer toegepast gaan worden. Het belang van riolering als drager voor vernieuwing van de openbare ruimte neemt daardoor af. Desondanks blijven we streven naar integrale aanpak van onze openbare ruimte.

Invloed stedelijk gebied op drinkwaterwinning

In Heumensoord wint drinkwaterbedrijf Vitens drinkwater uit de diepere bodem. De kwaliteit van het gewonnen drinkwater wordt mede beïnvloed door activiteiten in het stedelijk gebied van Nijmegen. Een deel van Nijmegen valt binnen het grondwaterbeschermingsgebied. Mede door de provinciale Omgevings-verordening zijn de mogelijkheden tot het infiltreren van afstromend hemelwater beperkt en de eisen die, bij aanleg en tijdens gebruik, gesteld moeten worden aan de waterdichtheid van riolen extra hoog. In grond-waterbeschermingsgebied hanteren we daarom strengere ingrijpmaatstaven voor waterdichtheid van riolen.

Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zien wij als relevant voor de uitvoering van onze gemeentelijke taak voor stedelijk afvalwater:

- Het verduurzamen van de waterketen door het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater;
- Het afstemmen van rioolvernieuwing op stedenbouwkundige ontwikkelingen zoals krimp, in combinatie met het blijven realiseren van een integrale aanpak van de openbare ruimte.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

"Eén van de belangrijkste veranderingen van de 21e eeuw is te zien in de manier waarop met "afvalwater" omgegaan is. Al in de eerste helft van de eeuw is duidelijk geworden dat riolen nauwelijks nog vervangen hoefden te worden. Noodzakelijke vernieuwing vond steeds vaker plaats van binnenuit. In die periode is ook het winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater ontwikkeld tot standaard techniek. Eerst bij de centrale rioolwaterzuiveringen en in tweede instantie op kleine(re) schaal in wijken en buurten. Deze ontwikkeling heeft een nieuwe impuls gegeven aan het separaat verwerken van regenwater."

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Al deze riolen werden bestemd voor afvoer van hemel- en huiswater, dat *bovengronds* in de straatgoten zou vloeien en vandaar in de riolen zou worden geleid. Enkele uitzonderingen van ondergrondsche verbinding werden evenwel bij den aanleg van het »groote riool" toegelaten, zooals bijv. voor bloedwater uit slagerijen en waar bijzondere belangen van den aanleg van het riool dit vorderden.

De eigenaardige ligging van Nijmegen maakt een volledig regenwater-afvoerend rioolstelsel betrekkelijk zeer kostbaar, daar de hoofdriolen voor nagenoeg de geheele te loozen regenmassa bergruimte moeten bezitten en nergens zijdelingschen afvoer op goedkoope wijze kan verkregen worden, een nadeel waartegen alleen de sterke helling der riolen en de daarmede verbonden groote snelheid van afvoer eenigzins kunnen opwegen.

3.1.2 Hemelwatertaak

De onvoldoende afvoer van afvalwater en overtollig hemelwater is in Nijmegen de aanleiding geweest voor de aanleg van riolen eind 19e eeuw.

Gescheiden afvoer

Lange tijd is in Nederland en in Nijmegen afstromend hemelwater samen met het afvalwater ingezameld en door één buis getransporteerd (naar de rioolwaterzuivering). Vanaf de jaren '60 zijn gescheiden stelsels aangelegd, waarbij afstromend hemelwater apart van het (huishoudelijk) afvalwater wordt ingezameld en vervolgens wordt afgevoerd naar sloten en vijvers. In de jaren '80 is gebleken dat verkeerde aansluitingen in gescheiden stelsels vaak leiden tot net zo veel vervuiling van het oppervlaktewater als de traditionele gemengde rioolstelsels doen. Dat heeft geleid tot zogeheten verbeterd gescheiden stelsels. Daarmee worden de eerste millimeters van elke bui naar de rioolwaterzuivering afgevoerd. Alleen bij grote buien wordt een deel van de neerslag rechtstreeks naar het oppervlaktewater afgevoerd. Het gevolg is dat ten minste driekwart van de jaarlijkse neerslag op verbeterd gescheiden stelsels naar de afvalwaterzuivering afgevoerd wordt én er (door verkeerde aansluitingen) toch vervuiling van het oppervlaktewater blijft bestaan.

Sinds het begin van de 21e eeuw wordt in Nijmegen afstromend hemelwater bij grotere (her)ontwikkelingen apart van het afvalwater ingezameld en via een zuiverende voorziening naar het grondwater of het oppervlaktewater geleid. Dit principe wordt toegepast in Nijmegen Noord (Waalsprong). Het hemelwater

wordt daar via “wadi’s” naar het oppervlaktewater afgevoerd. Zie figuur 3.2. Deze manier van gescheiden afvoer is in Nederland inmiddels gemeengoed voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

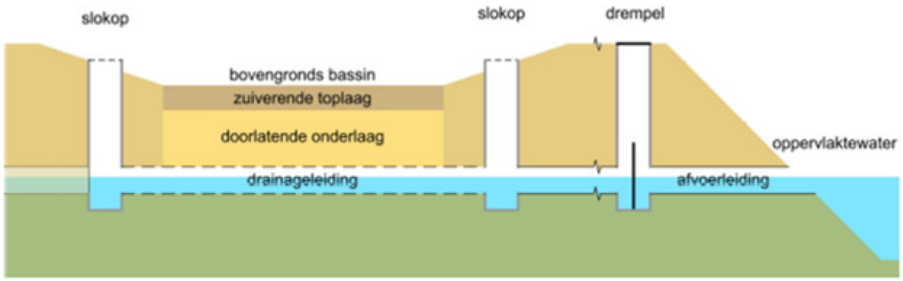

Figuur 3.2: Duurzaam gescheiden afvoer via een “wadi”

Afkoppelen

In de stad vergt het van de gemengde riolering afkoppelen van de hemelwaterafvoer een systeemwijziging. Tenzij de riolen, rioolputten en regenwaterkolken in een wat groter aaneengesloten gebied tegelijk aan vervanging toe zijn, is enige kapitaalvernietiging niet te vermijden. Daar staat tegenover dat het lokaal verwerken van afgekoppeld hemelwater leidt tot:

- meer ruimte voor groen in de stad,
- meer aanvulling van het grondwater en
- minder transport- en zuiveringskosten voor rioolwater.

Vanwege de mogelijke kapitaalvernietiging is afkoppelen in de bestaande stad een maatregel die weloverwogen moet worden toegepast. Desalniettemin verwachten wij dat de komende decennia in de bestaande stad hemelwaterafvoer gestaag van de riolering afgekoppeld kan en zal blijven worden. Dat blijft nodig om meer en heviger neerslag ten gevolge van klimaatverandering op verantwoorde wijze op te kunnen vangen. Het draagt bij aan het verduurzamen van de waterketen (zie indicator in hoofdstuk 8). In de planperiode spitsen we onze afkoppel-inspanningen in bestaand stedelijk gebied toe op locaties waar dit direct bijdraagt aan het oplossen van knelpunten van regenwateroverlast of gezondheidsrisico. De mate waarin we op dergelijke locaties de maatregel afkoppelen toepassen, is afhankelijk van een afweging van (maatschappelijke) kosten en baten. Daarnaast blijven we afkoppelen op locaties waar en wanneer dat op (kosten)rendabele wijze de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallatie beperkt.

Afstemmen van hemelwaterinfiltratie op bodem- en grondwaterbeheer

Dankzij de toename van het gescheiden inzamelen en verwerken van afvalwater en afstromend hemelwater kan een steeds groter deel van de neerslag in de bodem wegzakken via infiltratievoorzieningen. In de Nijmeegse bodem bevinden zich nog bodem- en grondwater-verontreinigingen. De verontreinigingen proberen we, vanuit onze gemeentelijke taak op het gebied van bodembescherming, actief te beheren door te volgen hoe de verontreinigingen zich verplaatsen. De zogeheten spoedlocaties van bodem- en grondwaterverontreiniging zijn inmiddels in beeld gebracht en worden, indien mogelijk, aangepakt. Infiltratie

van regenwater in de bodem kan, afhankelijk van de locatie en de hoeveelheid, invloed hebben op het beheer van bodem- en grondwaterverontreinigingen. We streven daarom naar efficiënte afstemming van keuzes rondom regenwaterinfiltratie en bodem- en grondwaterverontreiniging.

Ontwikkelingsperspectief per stadsdeel

De verschillende delen van Nijmegen kennen sterk verschillende (natuurlijke) omstandigheden. De oudere delen van Nijmegen liggen in hellend gebied op stevige zandgronden ver boven de grondwaterspiegel en vrijwel zonder oppervlaktewater. De nieuwere wijken, ten westen van het Maas-Waalkanaal en in Nijmegen Noord, zijn gebouwd in vlakke gebieden met vaak klei-, leem- en veenlagen in de bodem. Daar is veel oppervlaktewater en de grondwaterstanden liggen niet ver beneden maaiveld. Door de verschillende omstandigheden varieert de manier waarop de gemeentelijke hemelwatertaak (en andere watertaken) het best duurzaam ingevuld kunnen worden. Maatwerk is nodig, per buurt, per wijk, per stadsdeel. De verschillen in aanwezige watersystemen en toegepaste rioolstelsels spelen daarin een belangrijke rol. Dat maakt per stadsdeel een eigen ontwikkelingsperspectief voor de duurzame invulling van de gemeentelijke watertaken wenselijk. In de komende jaren formuleren we deze ontwikkelingsperspectieven, waarbij we rekening houden met verwachte sociaal-geografische, stedenbouwkundige en klimatologische ontwikkelingen en de fysieke omstandigheden (water, groen en bodem) als uitgangspunt nemen.

Dukenburg en Lindenholt: transitie

Bij de aanleg van de wijken Dukenburg en Lindenholt, in de jaren ’60, ’70 en '80, zijn gescheiden rioolstelsels aangelegd. Onder meer door onzorgvuldige aanleg is de kwaliteit van die stelsels niet optimaal, waardoor langzaam maar zeker steeds meer riolen in Dukenburg aan vernieuwing toe komen. Voor Lindenholt verwachten wij een soortgelijke ontwikkeling. Tegelijkertijd duiden de sociaal-geografische verwachtingen op termijn op een andere woonbehoefte in deze wijken. Het combineren van deze ontwikkelingen creëert ruimte voor het overstappen naar een meer duurzame waterinrichting, vergelijkbaar met de waterinrichting in de Waalsprong. Wij streven er naar om de rioolvernieuwing in Dukenburg en Lindenholt te laten plaatsvinden vanuit een helder idee over de stedenbouwkundige ontwikkeling van deze delen van de stad. Zo lang er nog geen stedenbouwkundige visie voor de ontwikkeling van Dukenburg en Lindenholt is, leggen we de nadruk op het in stand houden van de huidige stelsels, bijvoorbeeld door riolen te relinen in plaats van te vervangen. Waar in deze wijken wel al (her)ontwikkelingen plaatsvinden, sluiten we aan bij die ontwikkelingen en anticiperen we zo mogelijk op een transitie naar een duurzaam stelsel (zie onderstaand tekstkader).

Duurzame stelsels

Duurzame stelsels zijn stelsels waarbij regenwater lokaal verwerkt wordt op een manier die bijdraagt aan het voorkomen van regenwateroverlast, zonder dat oppervlaktewater of grondwater daardoor belast worden met verontreinigingen en zonder dat onverantwoorde gezondheidsrisico’s ontstaan. In duurzame stelsels wordt afstromend hemelwater eerst eenvoudig gezuiverd voordat het wordt toegevoegd aan het oppervlaktewater of grondwater. Duurzame stelsels zijn ook stelsels waarin energie of grondstoffen, zoals fosfaat, teruggewonnen worden uit het (afval)water.
Daarnaast zijn duurzame stelsels gemaakt van duurzame materialen, gebruiken ze zo weinig mogelijk energie en worden ze op verantwoorde wijze onderhouden (met minimale belasting van milieu en leefomgeving).

Gezondheidsaspecten

De aanleg van riolering heeft, door het inzamelen van huishoudelijk afvalwater, een belangrijke bijdrage geleverd aan verbetering van de volksgezondheid. De aanwezigheid van goed functionerende riolering is nog van onverminderd belang voor onze gezondheid. Wanneer er onverhoopt eens enige tijd water op straat blijft staan, vergroot dat de kans dat mensen in contact komen met afstromend hemelwater en (huishoudelijk) afvalwater. Er zijn gezondheidsrisico's verbonden aan contact met afvalwater en -in veel mindere mate- aan contact met afstromend hemelwater, omdat in beide waterstromen ziekteverwekkers voorkomen. Bij goed ontworpen en goed functionerende voorzieningen (riolen, wadi's, infiltratie-voorzieningen, fonteinen) blijven de gezondheidsrisico's beperkt. Groene voorzieningen voor het infiltreren van afstromend hemelwater dragen bij aan licht, lucht en ruimte in woonwijken en hebben daarmee een positieve invloed op gezondheid. Door de veranderende houding van burgers ten opzichte van het water in de openbare ruimte (behoefte aan recreatie en verkoeling) én door veranderingen in het neerslagpatroon kunnen de gezondheidsrisico's de komende decennia toenemen. Om dat te voorkomen nemen we de komende jaren gezondheidsrisico's bewust mee bij ontwerp en beheer van riolering en (andere) regenwatervoorzieningen. Daarnaast besteden we in onze voorlichting en communicatie aandacht aan gezondheidsaspecten van water, wateroverlast, watertekort en hitte. In oppervlaktewater van mindere kwaliteit kan 's zomers bloei van blauwalgen optreden of Botulisme ontstaan. De afgelopen jaren is in Nederland bovendien een toename van de ziekte van Weil, een ernstige water-gerelateerde ziekte, geconstateerd.

Samenhang met oppervlaktewatertaak

Het verantwoord verwerken van afstromend hemelwater is, zeker ten westen van het Maas-Waalkanaal en ten noorden van de Waal, onmogelijk zonder een goed functionerend systeem van oppervlaktewateren (zie paragraaf 3.2.1). Oppervlaktewateren in stedelijk gebied zijn daarom onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel.

Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zien wij als relevant voor de uitvoering van onze gemeentelijke hemelwatertaak in deze planperiode:

- Het aanpassen van de stad aan meer extreme neerslag en langduriger perioden van droogte en hitte ten gevolge van klimaatverandering;
- Het stap voor stap verder verduurzamen van de stad door de (her)inrichting ervan meer af te stemmen op de natuurlijke omstandigheden (water, groen en bodem);
- Het omgaan met gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

"Tussen circa 2020 en 2050 is hard gewerkt aan het "verduurzamen van de waterketen". Onderdeel van die duurzaamheidstransitie was realiseren van groene structuren in voorheen grotendeels verharde stadswijken. In die groene structuren kon en kan afstromend regenwater, dat over straat daar naartoe stroomt, de bodem inzakken. Hevige neerslag, die in die periode ook steeds heviger werd, leidde niet meer tot ernstige overlast en schade, maar zorgde voor aanvulling van het grondwater. De waterstelsels én de inrichting van de openbare ruimte zijn op maat aangepast aan de wijzigende natuurlijke omstandigheden. Burgers en overheid zijn zich bewust geworden van waterrisico's."

3.1.3 Grondwatertaak

Structurele grondwateroverlast

Op basis van onderzoek hebben we de afgelopen jaren kunnen constateren dat er in Nijmegen ten zuiden van de Waal nauwelijks sprake is van structurele grondwateroverlast. De invulling van de gemeentelijke grondwatertaak kan daarom, naast het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen (drainages), beperkt blijven tot het monitoren van de situatie en het verstrekken van informatie en voorlichting daarover (loketfunctie). Hoogwater op de Waal en in het Maas-Waalkanaal kunnen wel gedurende relatief korte perioden leiden tot grondwateroverlast. Het treffen van maatregelen om deze niet structurele grondwateroverlast te voorkomen of beperken behoort niet direct tot de gemeentelijke grondwatertaak zoals die geformuleerd is in de Waterwet.

In Nijmegen Noord is overlast door hoge grondwaterstanden ten tijde van hoge rivierstanden op de Waal. Direct achter de voormalige waterkering lagen (voormalige) landbouwgronden, waar door kwel grondwater tot op het maaiveld kwam te staan. Door het project Ruimte voor de Waal is dit behoorlijk veranderd. Er is een nieuwe waterkering aangelegd, met daarin, tussen het spoor en de Waalbrug, een kwelscherm tot 20 meter diep. Dit moet voorkomen dat de kwel uit de nieuwe nevengeul voor wateroverlast zorgt. Achter de nieuwe waterkering vinden nieuwbouwontwikkelingen plaats, die zorgen voor een verhoogd maaiveld en voor een nieuw watersysteem dat regenwater en eventuele kwel bergt en afvoert naar de plassen. De waterkering ten westen van het spoor is in 2016 nog onderwerp van afstemming tussen waterschap en gemeente, met het oog op waterveiligheid en kwelwaterproblematiek. Ten oosten van de Waalbrug tot Fort Boven-Lent is de waterkering aangepast en voorzien van een pipingscherm. Door al deze maatregelen is de kans op structurele grondwateroverlast beperkt. Ook hier zal daarom de invulling van de gemeentelijke grondwatertaak, naast het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen (drainages), grotendeels beperkt blijven tot het monitoren van de situatie en het verstrekken van informatie en voorlichting daarover (loketfunctie). Dit is ook zo met het Rijk afgesproken.

Relevante ontwikkelingen

Wij zien de volgende ontwikkelingen die invloed hebben op de uitvoering van onze gemeentelijke grondwatertaak:

- Het stap voor stap verder verduurzamen van de stad door de (her)inrichting ervan meer af te stemmen op de natuurlijke omstandigheden, zoals de grondwaterstanden;
- Het aanpassen van waterkeringen vanuit het nationaal “Deltaprogramma” voor hoogwaterbescherming en zoetwatervoorziening.

Uit het ‘Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

“In het begin van de 21e eeuw leek sprake te zijn van structurele grondwateroverlast, met name in de wijken Dukenburg en Lindenholt. Halverwege de eeuw was alleen nog sprake van incidentele grondwateroverlast tijdens zeer hoog water op de Waal.”
“Honderd jaar geleden werd er nog drinkwater gewonnen in het centrum van Nijmegen. Deze waterwinning, Nieuwe Markt, werd in 2016 gesloten. Bij de drinkwaterwinning Heumensoord is daarna nog tot halverwege de eeuw invloed vanuit het stedelijk gebied van Nijmegen gemeten. Dankzij de voorzorgsmaatregelen die vanaf 2020 genomen zijn is die invloed inmiddels verdwenen.”

3.2 Gerelateerde gemeentelijke taken

Sommige andere gemeentelijke taken hebben directe raakvlakken met de gemeentelijke watertaken. Zonder compleet te zijn beperken we ons hier tot het beheer van bodem en grondwater en het beheer van de openbare ruimte.

3.2.1 Beheer van bodem en grondwater

In het kader van de Wet bodembescherming en de Wet milieubeheer zorgt de gemeente er voor dat er geen grondwaterverontreinigingen bij komen en dat er grondwaterverontreinigingen worden gesaneerd. Sanering is aan de orde als grondwaterverontreinigingen zich te veel verspreiden óf een bedreiging vormen voor de gezondheid van mensen of kwetsbare objecten (waterwinning, natuurgebied, zwemwater). Na afronding van de saneringsoperatie wordt overgegaan op beheer van de grondwaterkwaliteit.

Sanering van grondwaterverontreiniging in het kader van de Wet bodembescherming betekent niet automatisch dat de verontreiniging volledig wordt verwijderd. In de meeste gevallen blijft verontreiniging in het grondwater aanwezig, soms zelfs in omvangrijke vlekken of met hoge concentraties. Volgens de huidige wetgeving moet er vooral voor worden gezorgd dat een verontreiniging op z'n plek blijft en zich niet verspreidt. Daarbij moet rekening worden gehouden met voorzienbare veranderingen, zoals bijvoorbeeld de infiltratie van afstromend hemelwater. In de praktijk zijn veranderingen niet altijd voorzienbaar en is de invloed van veranderingen soms moeilijk te voorspellen. Grondwater reageert traag, maar onvermijdelijk op veranderingen. Ingrijpende veranderingen hebben daarom gevolgen tot in de verre toekomst. Recente voorbeelden van veranderingen met invloed op de grondwaterstroming, en dus invloed op de verspreiding van grondwaterverontreinigingen, zijn:

- Peilverhoging van het Maas-Waalkanaal,
- Sluiting van drinkwaterwinning Nieuwe Markt (in de loop van 2016) en
- Stopzetting van de omvangrijke industriële grondwateronttrekking van Innovio Papers (voorheen Sappi).

Het duurzaam beheren van grondwaterkwaliteit vergt een integrale visie die afgestemd is op het beheer van hemelwater, oppervlaktewater en openbare ruimte. Veranderingen in grondwaterstroming, zoals de sluiting van drinkwaterwinning Nieuwe Markt en het stopzetten van de onttrekking van Innovio Papers, kunnen invloed hebben op het optreden van (structurele) grondwateroverlast.

3.2.2 Beheer van de openbare ruimte

Op basis van de Wegenwet heeft de gemeente als wegbeheerder de zorg voor de binnen haar gebied liggende wegen. Die moeten in goede staat verkeren. Beheer omvat de publiekrechtelijke zorg voor de instandhouding (waaronder onderhoud), de bruikbaarheid en de veiligheid van de weg. De gemeente zorgt voor het beheer van de hele openbare ruimte. Dit betreft:

- het onderhouden, reconstrueren en vervangen van de verharding (asfalt, klinkers en tegels) van de wegen, fiets- en voetpaden en pleinen,

- het beheer en onderhoud van bruggen, tunnels en viaducten,
- het inzamelen en verwijderen van huishoudelijk afval,
- het bestrijden van een aantal schadelijke dieren (waaronder ratten),
- het reinigen van de openbare ruimte door het verwijderen van straat- en zwerfvuil, onkruid, hondenpoep en graffiti,
- het bestrijden van de gladheid door het strooien van de hoofdwegen en de fietspaden,
- het beheer van het openbaar groen door maaien van de gazons en wadi's, schoffelen van plantsoenen, het ruimen van zwerfvuil in de beplanting en het snoeien, rooien en herplanten van bomen,
- het beheren van de openbare verlichting,
- het beheer van het verkeersareaal te weten verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen.

Deze beheeractiviteiten hebben vaak een relatie met de gemeentelijke watertaken. Bijvoorbeeld: regenwater stroomt via wegen naar de straatkolken van de openbare riolering, het verwijderen van straat- en zwerfvuil beperkt de vervuiling van de openbare riolering én wadi's zijn onderdeel van het openbaar hemelwater-stelsel. In bijlage 10 is deze samenhang verder toegelicht. We streven naar een positief effect op de waterkwaliteit en gezondheid door het beheer van de openbare ruimte en de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken goed op elkaar af te stemmen.

Wij stemmen de werkzaamheden in de openbare ruimte integraal af met activiteiten die vanuit andere programma's plaatsvinden in dezelfde openbare ruimte. Zodoende proberen we de overlast voor de Nijmeegse burger zo klein mogelijk te houden terwijl we tegelijk de budgetten zo effectief mogelijk besteden. Wij maken de onderhoudswensen van de openbare ruimte inzichtelijk en vertalen deze in een integraal uitvoeringsprogramma voor het openbaar groen, de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen en de wegen en civiele kunstwerken.

Op 30 januari 2013 is de beleidsnota "Geef ze de (openbare) ruime" door de gemeenteraad vastgesteld. In de beleidsnota staat 'ruimte geven' centraal. Ruimte voor bewoners om de eigen verantwoordelijkheid te nemen bij ontwerp en beheer van de openbare ruimte: participatie. Dit geldt ook voor rioolvervangings-projecten. Uitgangspunt is dat de gemeente het ontwerp maakt van de inrichting van de straat bovengronds, op basis van de input van de bewoners. De randvoorwaarden die de gemeente stelt zijn erg beperkt. Het riool moet worden vervangen binnen een bepaald budget, het moet technisch uitvoerbaar zijn, het moet voldoen aan de wettelijke eisen en het merendeel van bewoners in de straat of wijk moet het er mee eens zijn. Uiteindelijk komt er dan een ontwerp dat kan rekenen op draagvlak en dat goed uitgevoerd kan worden. Daar waar mogelijk nemen de bewoners het beheer op zich van het groen in de straat of de wijk.

3.3 Watertaken van andere overheden

De gemeentelijke watertaken hebben directe raakvlakken met watertaken van andere overheden, vooral bij het beheer van oppervlaktewater, het zuiveren van afvalwater en de hoogwaterbescherming. Onze visie op de relatie van deze watertaken met de gemeentelijke watertaken staat in de volgende paragrafen. In bijlage 10 hebben we de samenhang op operationeel niveau beschreven.

3.3.1 Oppervlaktewater

Samenhang met gemeentelijke hemelwatertaak

Een van de primaire taken van het waterschap is het beheer van oppervlaktewater. Goed oppervlaktewaterbeheer is van groot belang voor het voorkomen van wateroverlast en het opvangen van klimaateffecten. De verwerking van afstromend hemelwater is niet los te zien van het oppervlaktewaterbeheer. In Nijmegen geldt dat met name in Dukenburg en Lindenholt, waar traditionele gescheiden rioolstelsels liggen. De regenwaterriolen zijn daar rechtstreeks gekoppeld aan het oppervlaktewater. In Nijmegen Noord wordt afstromend hemelwater via wadi's naar oppervlaktewater afgevoerd. Zonder oppervlaktewater is de verwerking van afstromend hemelwater vrijwel onmogelijk. Oppervlaktewateren in stedelijk gebied zijn daarom in technische zin onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel. Op basis daarvan dragen wij bij aan de invulling aan het oppervlaktewaterbeheer door de delen van oppervlaktewateren die bij de gemeente in beheer zijn, goed te onderhouden, zodat de bergings- en afvoercapaciteit op peil blijft. Dit doen we planmatig en uiteraard in nauwe afstemming met het waterschap.

Kwaliteit van het oppervlaktewater

De samenstelling en de kwaliteit van het oppervlaktewater worden mede bepaald door de hoeveelheid en de samenstelling van het (afval)water dat vanuit de openbare ruimte wordt geloosd. Lozingen vinden plaats via riooloverstorten, regenwateruitlaten, directe afstroming van de oevers of in sommige gevallen via de bodem. De wettelijke watertaken van gemeente en waterschap beïnvloeden elkaar op dit punt rechtstreeks. Goede waterkwaliteit draagt bij aan de kwaliteit van het openbaar gebied, aan de positieve beleving ervan en aan de leefomgevingskwaliteit. Wij streven hierbij naar nauwe afstemming met het waterschap en naar het op doelmatige wijze realiseren van goede kwaliteit van het oppervlaktewater en de oevers. Een goede balans tussen (maatschappelijke) kosten en baten staat daarbij centraal. De ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is onderwerp van de Europese Kaderrichtlijn Water. De Europese Zwemwaterrichtlijn stelt eisen aan de bacteriologische en chemische kwaliteit van oppervlaktewateren waarin gezwommen wordt. Wij verwachten dat de kwaliteit van het oppervlaktewater gestaag verder zal (moeten) verbeteren en dat dat inspanningen zal vergen van alle betrokken partijen.
De kwaliteit van oppervlaktewater is niet van direct belang voor de verwerking van afstromend hemelwater. De samenstelling van geloosd water (met bestrijdingsmiddelen, hondenpoep, vogelpoep, strooizout etc.) is echter wel van invloed op de kwaliteit van oppervlaktewater.

3.3.2 Afvalwaterzuivering

Vanaf circa 1970 is het zuiveren van afvalwater wettelijk geregeld. Inmiddels is het een hoofdtaak van de waterschappen. Afvalwaterzuiveringsinstallaties hebben in de loop van de jaren steeds grotere verzorgingsgebieden gekregen. Tegelijkertijd is het zuiveringsproces vergaand geoptimaliseerd. De laatste jaren is er in het zuiveringsproces ook steeds meer aandacht gekomen voor het besparen en produceren van energie en het terugwinnen van waardevolle grondstoffen. De afvalwaterzuiveringsinstallatie Nijmegen produceert nu evenveel energie als nodig voor het zuiveringsproces. Wij verwachten dat de ontwikkeling naar energieproductie en winning van grondstoffen op afvalwaterzuiveringsinstallaties gestaag door zal

zetten. Wij verwachten ook dat het op termijn mogelijk wordt om afvalwater, met nieuwe sanitatieconcepten, op veel kleinere schaal rendabel te zuiveren met terugwinning van energie en mogelijk grondstoffen. De grote verzorgingsgebieden van afvalwaterzuiveringen kunnen dan remmend werken op de ontwikkeling van meer lokale zuivering van afvalwater.

De samenstelling van het afvalwater en de door de afvalwaterzuivering te verwijderen stoffen veranderen. Hormoonverstorende stoffen, medicijnresten, microplastics, brandvertragers, nanodeeltjes, ziekteverwekkers en antibiotica-resistente bacteriën worden steeds grotere bedreigingen voor de waterkwaliteit. Het zuiveringsproces zal daarom steeds meer gericht moeten worden op het doelmatig verwijderen van dergelijke nieuwe stoffen. Wij verwachten dat daarvoor ook nieuwe zuiveringstechnieken in plaats van of naast de bestaande biologische zuiveringstechnieken zullen worden ingezet.

Medicijnresten in afvalwater

In 2014 heeft UMC Radboud, samen met Waterschap Rivierenland en met medewerking van de gemeente Nijmegen, onderzoek uitgevoerd naar de verspreiding en afbraak van medicijnen en medicijnresten in het afvalwatertraject van ziekenhuis tot en met afvalwaterzuivering. Voor diverse stoffen is de verspreiding en afbraak bepaald. Er is ook gekeken hoe goed de onderzochte stoffen door de afvalwaterzuivering verwijderd worden. Het onderzoek heeft inmiddels een vervolg gekregen, om leemtes in kennis op te vullen én om mogelijke maatregelen te verkennen.

3.3.3 Waterveiligheid

Het opnemen van deze watertaak van Rijkswaterstaat en waterschap Rivierenland in een plan voor gemeentelijke watertaken lijkt niet voor de hand te liggen. De directe invloed op de uitvoering van de gemeentelijke watertaken lijkt beperkt. Toch hebben keuzes rondom waterveiligheid grote invloed op de inrichting van (de watersystemen van de) nieuwe woongebieden nabij de Waal (Waalfront en Waalsprong). Zie ook paragraaf 3.1.3. Deze keuzes bepalen, met name in de Waalsprong, de mate waarin (structureel) hoge grondwaterstanden gaan optreden. Het beperken van overlast door structureel optredende hoge grondwaterstanden is een gemeentelijke watertaak. Daarnaast heeft het gegeven dat deze woonwijken enkele meters onder water komen te staan als een waterkering het begeeft invloed op de inrichting van onze infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken. In de waterkering aan de zuidzijde van de Waal bevinden zich meerdere afsluiters in (overstort)riolen die de waterkering passeren en is er een rioolgemaal dat uitsluitend bedoeld is voor inzet tijdens hoogwaterperiodes.

<u>Meerlaagse veiligheid</u>

Hoogwaterbescherming is een wettelijke taak van Rijkswaterstaat samen met de waterschappen en de provincie. Zij zijn samen verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de grote rivieren en de aanliggende dijken en kunstmatige waterkeringen, zoals wij die kennen op de Waalkade. De gemeente heeft daarin vooral een operationele taak (bijvoorbeeld bij het afsluiten van de Waalkade bij dreigend hoogwater). Wel heeft de gemeente een taak als het gaat om planologische bescherming van de hoogwaterkeringen in de bestemmingsplannen. Voorheen was de hoogwaterbescherming geënt op het tegengaan van een dijkdoorbraak. Binnen het Deltaprogramma voor hoogwaterbescherming en zoetwatervoorziening (2011 en

verder) wordt er nu gekeken naar de gevolgen van een dijkdoorbraak en worden de toekomstige normen voor de dijken geënt op de overstromingsrisico's (kans maal gevolg). Er wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om via ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld met waterrobuuste bebouwing) en betere evacuatieroutes de risico's op slachtoffers en schade te verkleinen. Dit heet "meerlaagse veiligheid". In de regioprocessen, geleid door de provincie, is voor de Waal gekozen voor een dubbele toekomststrategie: sterke dijken waar dit moet en ruimte geven aan de rivier waar dit kan. De dijkteruglegging Veur-Lent is hier een voorbeeld van. Binnen het concept Waalweelde werkt Nijmegen verder aan deze strategie. Voor de ontwikkeling van Waalfront en Hof van Holland zal de komende jaren bepaald worden hoe de toekomstige versterking van de waterkering vorm krijgt. De vorm van de waterkering, de inrichting van het gebied erachter en de vorm van het watersysteem zijn bepalend voor het wel/niet optreden van structurele grondwateroverlast. Waterschap en gemeente dragen daar samen verantwoordelijkheid voor. Dit is gerelateerd aan de gemeentelijke grondwatertaak.

3.3.4 Grondwaterkwaliteit

Op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de bijbehorende Grondwaterrichtlijn is er een opgave voor het bereiken van goede grondwaterkwaliteit. De provincie is daarvoor bevoegd gezag. In grondwaterbeschermingsgebied geldt de provinciale Omgevingsverordening, met daarin onder meer regelgeving over afvalwater en hemelwater. Ook nationaal (Structuurvisie ondergrond, STRONG), regionaal en lokaal zijn er opgaven voor het beheren van bodem- en grondwaterkwaliteit. Gemeenten kunnen hiervoor instructies van andere overheden opgelegd krijgen en zijn gehouden aan goede afstemming met buurgemeenten.

Lindenholt en Dukenburg (1 mei 2016)

4 TOETSINGSKADER

In dit hoofdstuk en alle volgende hoofdstukken beperken we ons tot de gemeentelijke watertaken en die bekostigd kunnen worden uit de rioolheffing. Dat betekent bijvoorbeeld dat waterkeringen, drinkwater-tappunten en brandkranen in dit GRP verder buiten beschouwing blijven, ook al worden die voor een deel wel door de gemeente beheerd. Objecten van oppervlaktewateren zijn meegenomen als onderdeel van de gemeentelijke hemelwatertaak.

4.1 Invulling van de gemeentelijke watertaken

De wettelijke zorgplichten voor de drie gemeentelijke watertaken (stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en grondwatermaatregelen; zie paragraaf 1.2 en bijlage 2) zijn niet absoluut. Voor de verwerking van afvloeiend hemelwater ligt de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij de perceeleigenaar. Pas als van de perceeleigenaar redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat deze het afvloeiend hemelwater op eigen terrein verwerkt, treedt de gemeentelijke zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater in werking. De gemeentelijke zorgplicht voor het treffen van grondwatermaatregelen in openbaar gebied is beperkt tot die situaties waarin de aan de grond gegeven bestemming structureel niet mogelijk is ten gevolge van de grondwaterstanden en alleen maatregelen in openbaar gebied dat kunnen verhelpen. Bovendien geldt ook hier dat de perceeleigenaar in eerste instantie zelf verantwoordelijk is voor het op eigen perceel verwerken van overtollig grondwater.

Verantwoordelijkheid perceeleigenaar
De gemeentelijke wettelijke watertaken hebben betrekking op openbaar gebied. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor voorzieningen voor de afvoer van afvalwater of het verwerken van hemelwater of grondwater op particulier terrein. Afstromend hemelwater of overtollig grondwater moet de perceeleigenaar op eigen terrein verwerken, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is. De verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar omvat het nemen van beschermende maatregelen tegen terugstuwing van afvalwater vanuit de openbare riolering naar private panden.

4.1.1 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor stedelijk afvalwater

De gemeentelijke afvalwatertaak omvat het inzamelen en naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie of een hoofdrioolgemaal van het waterschap transporteren van stedelijk afvalwater (zie bijlage 1). Die taak omvat:

1. Inzameling en transport van afvalwater van alle huishoudens, door middel van een vuilwaterriool, behalve in situaties waar op doelmatige wijze een gelijkwaardig of beter alternatief gerealiseerd kan worden. Een gelijkwaardig alternatief kan wenselijk zijn bij bijzondere lozingssituaties of bij experimenten voor het verduurzamen van de woon- en leefomgeving. De gelijkwaardigheid van een alternatieve verwerking van afvalwater wordt afgezet tegen de algemene doelen van de gemeentelijke watertaken (beschermen volksgezondheid, bijdragen leefbaarheid woonomgeving, beschermen milieu).
2. Het doorvoeren van afvalwater vanuit en naar omliggende gemeenten in situaties waarin doorvoer doelmatiger is dan aparte inzameling en transport, maar alleen op basis van heldere en uniforme afspraken over samenstelling, hoeveelheden en bekostiging. Uitgangspunt is dat doorvoer van beperkte hoeveelheden afvalwater (minder dan 5% van de capaciteit van de ontvangende riolering) beschouwd

kan worden als een burendienst waar geen financiële vergoeding tegenover hoeft te staan.

3. Inzameling en transport van bedrijfsafvalwater en ander afvalwater dat vermengd is met huishoudelijk afvalwater.
4. Inzameling en transport van bedrijfsafvalwater dat niet vermengd is met huishoudelijk afvalwater, voor zover dat zonder aanpassingen door de bestaande openbare riolering (en afvalwaterzuiveringsinstallatie) kan worden verwerkt. Aanpassing van het bestaande openbare riool (of van de afvalwaterzuiveringsinstallatie) vanwege lozing van zulk bedrijfsafvalwater is in beginsel voor rekening van de lozer.

Met deze invulling van de gemeentelijke afvalwatertaak leveren we een belangrijke bijdrage aan het beschermen van de volksgezondheid. Deze invulling van onze afvalwatertaak draagt ook bij aan een leefbare woonomgeving en aan het beschermen van het milieu.

4.1.2 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor afstromend hemelwater

De gemeente kan, in situaties waar dat redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd, afstromend hemelwater doelmatig verwerken door:

- Inzameling en transport via een openbaar regenwaterriool van een (verbeterd) gescheiden rioolstelsel, zoals in Dukenburg, Lindenholt, Westkanaaldijk, Winkelsteeg, Noord- en Oostkanaalhaven en Bijsterhuizen het geval is,
- Inzameling en transport via een openbaar riool van een gemengd rioolstelsel,
- Inzameling en verwerking via een openbare infiltratievoorziening of wadi (zoals in de Waalsprong), of
- Inzameling en bovengrondse afvoer naar openbaar oppervlaktewater (in afstemming met de waterbeheerder).

De gemeente heeft de vrijheid om, zelfs in situaties waarin afstromend hemelwater wel op eigen perceel kan worden verwerkt, toch hemelwater in te zamelen en te verwerken in openbare voorzieningen. Dat kan bijvoorbeeld doelmatig zijn als er al openbare voorzieningen aanwezig zijn met voldoende capaciteit. In de nota “Afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” (2013) geeft de gemeente Nijmegen aan in welke situaties en gebieden de gemeente afstromend hemelwater van particulier terrein kan en wil ontvangen in openbare riolen of hemelwatervoorzieningen. Uitgangspunt is dat bestaande situaties niet worden gewijzigd, tenzij sprake is van herbouw of grondige verbouwing of ontoereikende capaciteit van openbare voorzieningen. Bij grootschalige gebiedsontwikkeling of herstructurering is het uitgangspunt dat afstromend hemelwater op eigen terrein wordt verwerkt, tenzij de nota “Afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” anders aangeeft. Het op eigen perceel verwerken van afstromend hemelwater gaat vaak samen met onverharde tuinen. Openbare en particuliere verharding zijn nadelig voor zaken als verdamping van water, het ontstaan van hitte in de stad en ecologische variatie. Wij geven voorlichting over het verminderen van de verharding in de stad en bevorderen participatie. De komende jaren wordt dat uitgevoerd binnen de “Operatie Steenbreek”, gericht op ontharden en vergroenen van openbare ruimte en particuliere tuinen. Inzameling en verwerking of transport van afstromend hemelwater afkomstig van verhard oppervlak in de openbare ruimte behoort in alle gevallen tot de gemeentelijke hemelwatertaak.

H4, toetsingskader

Oppervlaktewater in stedelijk gebied is onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel (zie 3.1.2 en 3.2.1). Kleine watergangen, oevers van watergangen en vijvers én duikers die watergangen en vijvers met elkaar verbinden zijn in veel gevallen (mede) in beheer bij de gemeente. Dit voeren wij planmatig uit, binnen onze gemeentelijke hemelwatertaak.

Bij het verwerken van afstromend hemelwater is, naast het kwantitatieve aspect (droge voeten) ook het gezondheidsaspect van belang. Afstromend hemelwater kan ziekteverwekkers uit uitwerpselen van dieren bevatten, waar mensen ziek van kunnen worden. Dit aspect nemen wij nadrukkelijk mee in de uitvoering van onze gemeentelijke hemelwatertaak. Op deze manier draagt de invulling van onze hemelwatertaak bij aan de leefbaarheid van de woonomgeving én het beschermen van de volksgezondheid.

4.1.3 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor grondwatermaatregelen (kwantiteit)

De gemeentelijke grondwatertaak is volgend op de primaire verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar om overtollig grondwater op eigen terrein te verwerken. Alleen in situaties waar dat a) redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd én waarin b) sprake is van structurele belemmering van aan de grond gegeven bestemming door de grondwaterstand én waar c) uitsluitend maatregelen in openbaar gebied de belemmering kan verhelpen, is sprake van een gemeentelijke grondwatertaak. Die taak bestaat dan uit het nemen van doelmatige maatregelen in openbaar gebied, bijvoorbeeld het inzamelen en verwerken of transporteren van overtollig grondwater. Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat deze situaties in Nijmegen vrijwel niet voorkomen. De omvang van de wettelijke grondwatertaak is in Nijmegen dus zeer beperkt.

De gemeente Nijmegen rekent tot haar grondwatertaak:

- Het nemen van doelmatige maatregelen in de in de vorige alinea beschreven situaties, tenzij het treffen van maatregelen tot de taak van een andere waterbeheerder (waterschap of Rijkswaterstaat of provincie) behoort. Daarbij is verwerking van overtollig grondwater op eigen perceel dan in veel gevallen niet mogelijk. Er is sprake van een structureel karakter van grondwateroverlast als grondwaterstanden tussen de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) meer dan 20 aaneengesloten dagen tot belemmering van uitoefening van de aan de grond gegeven bestemming leiden. Maatregelen in openbaar gebied achten we doelmatig als de maatschappelijke baten opwegen tegen de maatschappelijke kosten. Daarin wegen de omvang en duur van overlast en het aantal getroffen percelen mee.
- Het verstrekken van informatie aan burgers en bedrijven over (grond)waterstanden, (grond)wateroverlast en eventueel te nemen maatregelen.
- Het monitoren van grondwaterstanden (in afstemming met de andere waterbeheerders).
- Het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen en infrastructuur voor de grondwatertaak, zoals drainage.

Deze invulling van onze grondwatertaak draagt bij aan een leefbare (en gezonde) woonomgeving.

4.2 Toetsingskader DoFeMaMe

Het gebruikelijke toetsingskader voor de gemeentelijke watertaken bestaat uit een samenhangend geheel van doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden (DoFeMaMe).

4.2.1 Toetsen gemeentelijke watertaken

De hoofddoelen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater zijn van oudsher het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. Doelmatigheid is daarbij een randvoorwaarde. De drie hoofddoelen volgen uit de zorgplichten voor de overheid in artikel 21 en 22 van de Grondwet. De doelmatigheid als randvoorwaarde is voor de hemelwatertaak en grondwatertaak vermeld in artikel 3.5 en 3.6 van de Waterwet. De doelmatige besteding van de rioolheffing volgt uit artikel 228a van de Gemeentewet. Zie bijlage 2.

In de wetgeving wordt impliciet verondersteld dat met uitoefening van de wettelijk geformuleerde gemeentelijke watertaken wordt bijgedragen aan de genoemde hoofddoelen. Voor de uitoefening van de watertaken maakt de gemeente gebruik van stelsels en voorzieningen, die bestaan uit objecten. Dit DoFeMaMe toetsingskader refereert, conform de landelijke leidraad voor riolering, aan de taakinvulling in plaats van rechtstreeks aan de hoofddoelen. De doelen c.q. taken in het toetsingskader zijn:

- inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater,
- doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater (voor zover dat niet op eigen perceel verwerkt wordt),
- het (door maatregelen in openbaar gebied) voorkomen van structurele grondwateroverlast die de aan een gebied gegeven bestemming belemmert (voor zover dat niet door verwerking op eigen perceel mogelijk is en voor zover dat geen taak is van andere waterbeheerders).

4.2.2 Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden

Bij elk doel / elke taak horen functionele eisen, die (toetsbaar) aangeven hoe de infrastructuur, voorzieningen en beheerorganisatie voor de gemeentelijke watertaken moeten functioneren om de betreffende taak goed in te vullen. Bij elke functionele eis hoort ten minste één maatstaf waaraan kan worden afgemeten in hoeverre aan de betreffende eis wordt voldaan. Bij elke maatstaf hoort vervolgens een meetmethode. In onderstaande tekstkaders zijn enkele voorbeelden uitgelicht. In bijlage 5 is het gehele toetsingskader opgenomen.

Voorbeeld DoFeMaMe inzameling en transport stedelijk afvalwater

Eén van de functionele eisen bij het doel "inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater" is dat de openbare riolering ten minste 99% van de tijd beschikbaar is voor het afvoeren van stedelijk afvalwater. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat de afvoer van stedelijk afvalwater niet meer dan drie dagen per jaar belemmerd is, b) dat ernstige storingen aan rioolgemalen binnen 3 uur verholpen zijn en overige storingen binnen 24 uur en c) dat verstoppingen van huisaansluitingen binnen drie dagen verholpen zijn. Maatstaf a) wordt gemeten door de registratie verstoppingen, storingen en werkzaamheden. Maatstaf b) wordt gemeten door controle van het logboek van rioolgemalen en bijzondere objecten. Bij maatstaf c) is de klachtenregistratie en –afhandeling de basis voor de meetmethode.

Voorbeeld DoFeMaMe doelmatige inzameling en verwerking afstromend hemelwater

Een functionele eis bij het doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater is dat de hemelwatervoorzieningen voldoende capaciteit hebben om het aanbod van afstromend hemelwater goed te verwerken, ook bij hevige neerslag. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat er geen schade of ernstige hinder optreedt ten gevolge van het functioneren van hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 2 jaar of minder, b) dat er geen schade optreedt ten gevolge van het functioneren van openbare riolering en hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 10 jaar of minder en c) dat riolering en hemelwatervoorzieningen goed functioneren (geen "water op straat") bij ontwerpbui 8 van de module C2100 van de Leidraad Riolering.
Maatstaven a) en b) worden gemeten op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en –afhandeling, monitoring en waarnemingen.
Maatstaf c) wordt gecontroleerd door toetsing van de ontwerpberekeningen.

Voorbeeld DoFeMaMe voorkomen van structurele grondwateroverlast

Eén van de functionele eisen bij het doel "voorkomen van structurele grondwateroverlast" is dat burgers en bedrijven eenvoudig betrouwbare informatie over grondwateroverlast kunnen opvragen bij de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.
De bijbehorende maatstaf is dat de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie beschikt over relevante informatie over grondwateroverlast en die informatie verstrekt via een herkenbaar en laagdrempelig loket.
De meetmethode bij deze maatstaf is een jaarlijkse rapportage door het gemeentelijk waterloket.

Voorbeeld DoFeMaMe doelmatigheid door effectief beheer

Eén van de functionele eisen bij het doel "doelmatigheid door effectief beheer" is dat informatie over de gemeentelijke watertaken actueel en voor burgers en bedrijven goed toegankelijk is. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat relevante wet- en regelgeving bereikbaar is via de gemeentelijke website, b) dat informatie over goed rioolgebruik bereikbaar is via de gemeentelijke website en c) dat het Klantcontactcentrum en het Waterservicepunt fungeren als frontoffice voor vragen van burgers en bedrijven over gemeentelijke watertaken.
Voor maatstaven a) en b) geldt dat de gemeentelijke website ten minste eens per jaar geactualiseerd wordt.
Voor maatstaf c) is een jaarlijkse rapportage van het Klantcontactcentrum en het Waterservicepunt de basis.

4.3 Toetsing huidige situatie

In de huidige situatie (2016) wordt aan veel, maar niet alle, functionele eisen voldaan. Op sommige punten ontbreekt nog informatie om te kunnen toetsen in hoeverre aan functionele eisen wordt voldaan. Dat is bijvoorbeeld het geval voor objecten (zoals drains, duikers, huis- en kolk-aansluitingen, putten en persleidingen) die we nog niet of nauwelijks actief beheren. In bijlage 5 is de toetsing van de huidige situatie (2016) aan het toetsingskader DoFeMaMe weergegeven.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- de resterende circa 20 percelen met onvoldoende gezuiverde lozingen van afvalwater,
- de gezondheidsrisico's van infiltratievoorzieningen,
- de beschikbaarheid van informatie over gezondheidsaspecten van afvalwater en afstromend hemelwater,
- onvoldoende inzicht in de registratie van meldingen en klachten, waardoor niet kan worden

beoordeeld in hoeverre ontluchting, stank, plasvorming en grondwaterstanden knelpunten vormen,

- onvoldoende inzicht in het aantal en de omvang van ongewenste lozingen op de openbare riolering,
- de ingrijpmaatstaven op het punt 'waterdichtheid' voor vuilwaterriolering en gemengde riolering in grondwaterbeschermingsgebied,
- de reinigingsfrequentie van riolen nabij lozingspunten op oppervlaktewater,
- onvoldoende inzicht in de invloed van infiltratievoorzieningen op verontreinigingen in bodem, grondwater en oppervlaktewater,
- onvoldoende inzicht in de invloed van hoogwater op de grondwaterstanden binnendijks,
- de in de toekomst benodigde capaciteit van riolering en hemelwatervoorzieningen onder invloed van wijzigend neerslagpatroon,
- onvoldoende kennis en inzicht over de mate van verharding of het ontbreken van groen in private ruimte in de voor hittestress gevoelige gebieden (zoals die zichtbaar zijn op de hittestresskaarten),
- onvoldoende kennis over en inzicht in de mogelijkheden om de waterketen te verduurzamen door terugwinnen van energie of grondstoffen uit afvalwater,
- de toegankelijkheid van enkele basisgegevens van de infrastructuur en objecten voor de gemeentelijke watertaken (bijvoorbeeld gegevens over afgekoppeld oppervlak),
- de volledigheid, validatie, analyse en rapportage van meet- en monitoringsgegevens,
- de afstemming van beheermaatregelen in de verschillende werkvelden binnen de openbare ruimte,
- tijdig beschikbare jaarplannen voor beleid, plannen en advies.

Plassen in de Waalsprong (1 mei 2016)

5 AANPAK & ACTIVITEITEN

De gewenste situatie, uitgedrukt in DoFeMaMe (bijlage 5), kan soms op meerdere manieren bereikt worden. Daarbij moeten keuzes gemaakt worden over de aard, omvang en urgentie van activiteiten. Omdat uit de toetsing is gebleken dat de huidige situatie nog niet volledig overeenkomt met de gewenste situatie (zie paragraaf 4.3) zijn er activiteiten nodig. Uiteraard zijn er ook activiteiten nodig om dat wat al wel voldoet op orde te houden.

5.1 Aanpak

De hier geformuleerde aanpak vormt de rode draad voor de manier waarop we onze watertaken willen uitvoeren. Deze aanpak sluit aan op de gesignaleerde aandachtspunten (paragraaf 4.3) en ontwikkelingen (hoofdstuk 3).

5.1.1 Duurzame ontwikkeling en waterbeleid

Waterbeleid, van de gemeente en haar waterpartners, vormt een belangrijke bouwsteen voor de duurzame ontwikkeling van Nijmegen. Gewenste en noodzakelijke ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3) kunnen grote invloed gaan uitoefenen op onze infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken. We richten ons waterbeleid daarom op het anticiperen op dergelijke ontwikkelingen en het faciliteren van gewenste transities. Dat vergt doelgerichte planvorming, onderzoek naar de ontwikkelmogelijkheden van het (afval)waterbeheer in onze stad én kennis van het functioneren van de stelsels en systemen voor de uitoefening van onze watertaken. Zo geven we voor 2020, per stadsdeel, vorm aan ontwikkeling van ons waterbeleid als onderdeel van de duurzame stedelijke ontwikkeling.

Duurzaam waterbeleid is gebaat bij het samen optrekken van burgers, bedrijven, kennisinstellingen en overheid. We zoeken de dialoog met de stad, via participatie, communicatie en voorlichting. Visievorming, onderzoek, monitoring en communicatie & voorlichting kunnen in regionaal samenwerkingsverband georganiseerd worden, maar vergen wijkgerichte uitvoering. In de verdere ontwikkeling van duurzaam waterbeleid is -naast extreme neerslag, droogte, hitte en terugwinnen van energie en grondstoffen- ook aandacht voor gezondheid, gebruik van de infrastructuur en voorzieningen, verder beperken van gebruik van energie en grondstoffen in het waterbeheer, de werking van systemen en stelsels én technische ontwikkelingen van bijvoorbeeld meettechnieken.

5.1.2 Stedelijke afvalwatertaak

Het werkveld van het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater verbreden we gestaag met het verkennen van mogelijkheden om energie en grondstoffen terug te winnen uit stedelijk afvalwater. Bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap gebeurt dit al. Dat vergt in eerste instantie onderzoek naar werkbare technieken en kansrijke locaties. In tweede instantie zetten we ook experimenten op, samen met andere partijen zoals woningcorporaties, bewonersgroepen, belangenorganisaties of (innovatieve) bedrijven.

Onze aanpak is gericht op het op riolering (of een alternatieve voorziening) aansluiten van alle resterende percelen die nog niet over zo'n aansluiting beschikken. De realisatie van deze nieuwe aansluitingen stemmen we in het Waalfront en in de Waalsprong af op de gebiedsontwikkeling. Het ingezamelde afvalwater van deze en alle andere aansluitingen transporteren we naar de riooleindgemalen of de afvalwaterzuivering van het waterschap. De voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater benodigde infrastructuur en voorzieningen reinigen en inspecteren we regelmatig, onderhouden en repareren we tijdig en vernieuwen en verbeteren we wanneer noodzakelijk. Voor het bepalen van deze beheermaatregelen hanteren we een eenduidig en zo veel mogelijk objectief afwegingskader (zie bijlage 5). Op deze manier behouden we een kwalitatief goede toestand van de infrastructuur en voorzieningen.

Onze aanpak is ook gericht op het goed functioneren van de infrastructuur en voorzieningen voor onze stedelijke afvalwatertaak, omdat dat van belang is voor het beschermen van de gezondheid en het tegengaan van schade en overlast. Daarom monitoren we het functioneren van stelsels en systemen en onderzoeken we de mogelijkheden om het functioneren te verbeteren of te optimaliseren. Beschermen van de gezondheid en het beperken van schade en overlast vergen ook goed gebruik van de infrastructuur en voorzieningen. Daarvoor richten we ons op doelgerichte communicatie en voorlichting.

Overstortveld in het Broeder Koenraadpark

In 2007 heeft de GGD de gemeente gewezen op verhoogd gezondheidsrisico van het riooloverstortveld in het Broeder Koenraadpark (Hatertseweg). Na veel wikken en wegen is in 2011-2012 een plan ontwikkeld om het riooloverstortveld om te bouwen tot een veiliger bergingsvoorziening. Zowel de kosten daarvan, als de gevolgen voor omwonenden stuitten op grote bezwaren. Uiteindelijk is afgezien van het herinrichten van het park. Het gezondheidsrisico is voor de kortere termijn voldoende gereduceerd door de vele communicatie en voorlichting. Besloten is om op de langere termijn een structurele (technische) oplossing te realiseren door de frequentie waarmee de riooloverstort werkt sterk terug te dringen, in de wetenschap dat dat aanzienlijke investeringen kan vergen en enkele decennia kan duren.

5.1.3 Hemelwatertaak

Onze aanpak voor het inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater in de meest extreme neerslagsituaties (zeldzamer dan eens per tien jaar) is gericht op het redelijkerwijs voorkomen of beperken van schade. Dat geldt voor het hele openbare hemelwatersysteem, dus inclusief stedelijk oppervlaktewater. De meest kwetsbare delen van de stad wat dit betreft zijn Nijmegen Oost en Nijmegen Centrum. Relatief kort durende, maar zeer intensieve zomerse buien hebben schade veroorzaakt. Het wel of niet optreden van dergelijke schade wordt bepaald door een combinatie van factoren. Uiteraard spelen de intensiteit, duur en omvang van de neerslag een grote rol, maar ook van belang zijn zaken als: de helling en (detail)inrichting van maaiveld en wegen, de omvang van het afstromende gebied, het gebruik van ruimtes beneden maaiveld zoals kelders en soms het ontbreken van beschermingsmaatregelen op particulier terrein. De combinatie van al deze factoren is op elke kwetsbare locatie anders en daarom vergt dit alles geografisch, technisch en communicatief maatwerk. Onze inzet daarbij is tweeledig:

- In de eerste plaats streven we naar het beperken en vertragen van de piekafvoer van neerslag in de gebieden die afstromen naar kwetsbare locaties. Door neerslag in die stroomgebieden in vergaande mate lokaal te verwerken of tijdelijk op te vangen kan de piekafvoer worden afgevlakt. Daarmee

proberen we de oorzaak van schade weg te nemen door meer aan te sluiten bij het oorspronkelijke natuurlijke watersysteem.

- In de tweede plaats streven we naar het omleiden of afleiden van afstromend hemelwater naar de minst kwetsbare en minst schadegevoelige plekken. Er geldt een soort verdringingsreeks. In groenvoorzieningen kan afstromend regenwater heel weinig kwaad, bij laaggelegen bebouwing met essentiële of kwetsbare functies (bijvoorbeeld elektriciteitsvoorziening of ziekenhuis) het meest.

Risico structuur riolering Nijmegen

De riolering in Nijmegen is zo aangelegd dat het water zo veel mogelijk onder vrijverval wegstroomt. De afvoer volgt in grote lijnen het reliëf en stroomt in hoofdzaak in de richting van de Waal. De consequentie daarvan is dat de afvoer vanuit Nijmegen-Oost het centrum van de stad moet passeren. Tijdens neerslag kan het om forse hoeveelheden water gaan. Dat vergt grote riolen, vooral ook in het centrum. Als er iets mis gaat met die grote waterstromen in het centrum kan dat snel tot grote schade leiden. Het stadscentrum is een dynamisch gebied waar regelmatig bouwactiviteiten plaatsvinden. Bouwactiviteiten kunnen leiden tot beschadiging van riolen. Deze combinatie van grote waterstromen, een waardevol centrumgebied en activiteiten die tot schade kunnen leiden zijn een uitvloeisel van de historisch gegroeide structuur van de Nijmeegse riolering. Door de piekafvoer vanuit Nijmegen-Oost te beperken en door de afvoer om het centrum heen te leiden beperken we het risico. (Gebaseerd op 'Structuur Riolering Nijmegen, analyse van risico's', januari 2013)

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ondanks de uitbreiding van het »groote riool" is dit zelden of nooit in zijn functie te kort geschoten. In 1902 bleek eenmaal dat de riooltak in de Jacob Canisstraat tijdens een buitengemeenen stortregen onvoldoende gelegenheid vond tot loozing in het riool der Berg en Dalschestraat. Overigens kwamen geen storingen of bezwaren van beteekenis voor.

Hoofdzakelijk moet dit worden toegeschreven aan de *zeer* ruime grondslagen waarop het afvoerend vermogen van dit riool was berekend. Er werd namelijk aangenomen dat ongeveer 22 H.A. (in de oude stad), tot het rioolgebied behoorend, gelijktijdig al het daarop vallend regenwater in het riool zouden voeren. Voor een ander gedeelte, groot ongeveer 10 H.A., dat tusschen de oude stad en de Oostzijde van den Canisiussingel is begrepen, werd die hoeveelheid op de helft van den aangenomen regenval gesteld. Het oostelijk daarvan gelegen terrein, tusschen de begraafplaatsen en den bergrand, groot ongeveer 16 H.A., werd ondersteld een vierde van den gevallen regen in het riool te voeren, terwijl het nog meer oostwaarts gelegen gebied, behoorende tot het voormalige fort »afgebrande molen" (groot ongeveer 42 H.A.) slechts voor een tiende in rekening werd gebracht. Verder werd als grootste, door het riool op te nemen regenhoeveelheid een regenval aangenomen van 166 liters per hektare en sekonde (sekonde-liters), overeenkomende met een regenhoogte van 60 mM. per uur.

Voor minder extreme neerslag (tot ongeveer eens per twee jaar) is onze aanpak gericht op het voorkomen van schade én het beperken van hinder en overlast. De ontwerpeisen voor onze infrastructuur en voorzieningen (openbare hemelwaterstelsels inclusief stedelijk oppervlaktewater) baseren we op deze situaties. De stelsels en systemen moeten voldoende capaciteit hebben om deze neerslaghoeveelheden zonder schade te kunnen verwerken. Beperkte (verkeers)hinder en overlast door plasvorming op straat is tijdens en kort na dergelijke buien onvermijdelijk. Naast deugdelijk ontwerp van infrastructuur en

voorzieningen, inclusief slimme combinaties van functies van de openbare ruimte, richten we ons hiervoor ook op doelmatig en effectief beheer (zie 5.1.5 en bijlage 5). We monitoren het functioneren van stelsels en systemen.

Onderzoek ('Water in de openbare ruimte heeft risico's voor de gezondheid', Heleen de Man, Universiteit Utrecht, 2014) heeft uitgewezen dat afstromend hemelwater in de openbare ruimte kan leiden tot verhoogd gezondheidsrisico. Dat kan het geval zijn in situaties waarin regenwater op straat blijft staan, in het bijzonder waar een gemengd rioolstelsel ligt, én bij onvoldoende functionerende infiltratievoorzieningen of wadi's, in het bijzonder in combinatie met speelfuncties. In beide gevallen kunnen mensen blootgesteld worden aan ziekteverwekkers in het verzamelde water en op de bodem. Recent onderzoek naar gezondheidsklachten bij 'water op straat' heeft aangetoond dat de helft van de mensen die contact hadden gehad met 'water op straat' ook daadwerkelijk ziekteverschijnselen vertoonden.
Onze aanpak bestaat uit monitoren en optimaliseren van het functioneren van stelsels en voorzieningen, tijdig onderhoud van infrastructuur, gerichte voorlichting over gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte én het niet uitnodigen tot spelen in wadi's en infiltratievoorzieningen. Bij het ontwerp van nieuwe hemelwatervoorzieningen nemen we het gezondheidsaspect expliciet mee door te zorgen voor voldoende verwerkingscapaciteit van de voorzieningen en inrichting die niet uitnodigt tot spelen in de natte zones.

Afstromend hemelwater komt, vroeger of later, terecht in het oppervlaktewater of het grondwater. Bij gemengde rioolstelsels en verbeterd gescheiden stelsels wordt het afstromende hemelwater voor een groot deel afgevoerd naar de afvalwaterzuivering en voor een klein deel gaat het via riooloverstorten naar (meestal) het oppervlaktewater. Bij (traditionele) gescheiden rioolstelsels gaat het afstromende regenwater rechtstreeks naar het oppervlaktewater, bij duurzame stelsels via een zuiverende voorziening of wadi. In alle gevallen heeft de hemelwaterafvoer invloed op de kwaliteit van het ontvangende water. Met ingang van 2015 voldoet Nijmegen met duurzame maatregelen aan de criteria die hiervoor in de jaren '90 zijn geformuleerd (gebaseerd op chemische parameters, niet op ecologie of gezondheid). Desondanks kan het mogelijk zijn dat de kwaliteit van oppervlaktewater onvoldoende is en het meest effectief verbeterd kan worden door maatregelen aan de gemeentelijke riolering. Met het oog op het beperken van hinder en overlast stemmen wij de benodigde inspanningen nauw af met het waterschap en gaan pas over tot het nemen van maatregelen als knelpunten in de kwaliteit van het oppervlaktewater goed zijn onderbouwd met meetgegevens.

5.1.4 Grondwatertaak

Op basis van eerder onderzoek hebben we geconstateerd dat er in Nijmegen nauwelijks situaties zijn waarin de wettelijke gemeentelijke grondwatertaak daadwerkelijk leidt tot maatregelen in openbaar gebied. De aanpak bestaat daarom in hoofdzaak uit het monitoren van grondwaterstanden, om te kunnen constateren of er sprake is van structurele grondwateroverlast in de zin van de wet, en het verstrekken van informatie over het optreden en beperken van grondwateroverlast. Het actief beheren van de aanwezige openbare infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke grondwatertaak, met name circa 30 kilometer drainages in openbaar gebied (waarvan naar schatting 30% in wadi's ten behoeve van de hemelwatertaak),

maakt deel uit van onze aanpak. Onze grondwatermonitoring sluit aan op de oppervlaktewatermonitoring van het waterschap en hoogwatermonitoring van Rijkswaterstaat. We stemmen onze communicatie daarover af via ons Waterservicepunt.

Het voorkomen en beperken van grondwateroverlast zijn aspecten van duurzame ontwikkeling van onze stad. Het ideaalbeeld daarvoor is dat de natuurlijke grondwaterstanden geen belemmering vormen voor de inrichting en het gebruik van het stedelijk gebied. Vooral hoge grondwaterstanden kunnen belemmeringen opleveren. Onze aanpak is om, bij verdere ontwikkeling van de stad, de inrichting en het gebruik van stedelijk gebied af te stemmen op de grondwaterstanden in plaats van andersom. In gebieden met hoge grondwaterstanden kan dat bijvoorbeeld betekenen dat bouwpeil (en maaiveld) omhoog moeten, dat de van oorsprong aanwezige wateren gehandhaafd worden of dat kruipruimteloos gebouwd wordt. Dit speelt vooral bij nieuwbouwontwikkelingen in Nijmegen Noord. Samen met het waterschap onderzoeken we de komende jaren hoe de geplande dijkverbetering bij Hof van Holland en Woenderskamp een bijdrage kan leveren aan het tegengaan van grondwateroverlast.

5.1.5 Doelmatig en effectief beheer

Doelmatig en effectief beheer is gebaat bij een structurele en planmatige aanpak, waarbij de kennis en kunde van de medewerkers maximaal worden benut. Doelmatigheid vertalen we in dit verband als een redelijke verhouding van de inzet van personele en financiële middelen ten opzichte van het resultaat van de inspanningen, afgezet tegen de doelen van de gemeentelijke watertaken. Dat betekent dat de inzet van middelen in redelijke verhouding moet staan tot het reduceren van risico's (schade, gezondheid), het verbeteren van het functioneren van onze infrastructuur en voorzieningen en het beheersen van de kosten van het uitvoeren van onze gemeentelijke watertaken. Onze aanpak bestaat daarom uit planmatig werken volgens de uitgangspunten van "assetmanagement" (zie bijlage 1), waarbij wij streven naar een goede balans tussen risico's, kosten en prestaties. We maken afwegingen met kosten-baten analyses op basis van levensduurkosten en werken volgens het stramien "plan-do-check-act" (zie figuur 5.1 en bijlage 8). Voor de belangrijkste categorieën van objecten, die veel waarde vertegenwoordigen of waar een groot risico aan verbonden kan zijn, werken we met eenduidige protocollen en beheerplannen. Dat geldt ten minste voor vrijverval riolen en gemalen. Ook voor infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen werken we toe naar eenduidig planmatig beheer. Waar nodig vullen we de beheeractiviteiten gebiedsspecifiek in, bijvoorbeeld om bijzondere functies afdoende te beschermen of om aan te kunnen sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Met het oog op optimale integrale aanpak van de gehele openbare ruimte, sturen we op vroegtijdige afstemming van de voorgenomen beheermaatregelen voor de gemeentelijke watertaken met beoogde beheermaatregelen van andere werkvelden in de openbare ruimte. Dat geldt in het bijzonder voor afspraken en maatregelen die in het afvalwaterakkoord met het waterschap opgenomen zijn.

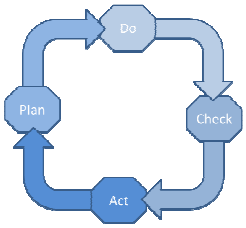

Figuur 5.1: Plan-do-check-act (cirkel van Deming)

5.2 Activiteiten

Bij de aanpak uit de vorige paragraaf horen concrete activiteiten. Die zijn in deze paragraaf beschreven en vormen de basis voor het bepalen van de benodigde personele en financiële middelen (in hoofdstuk 6). De activiteiten moeten zo concreet zijn dat ze voor de planperiode in redelijke mate te kwantificeren zijn.

De Nederlandse Praktijkrichtlijn voor Buitenriolering (NPR 3220) maakt onderscheid tussen beleidsactiviteiten, strategische activiteiten en operationele activiteiten. Beleidsactiviteiten zijn gericht op het formuleren van doelen. Strategische activiteiten zijn gericht op het functioneren van de systemen, de toestand van de objecten en de benodigde maatregelen voor het bereiken van het gewenste functioneren en de gewenste toestand. Operationele activiteiten zijn gericht op het uitvoeren van maatregelen en het verkrijgen van gegevens. Om goed aan te sluiten bij de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie hanteren we in dit GRP twee categorieën, namelijk operationele (beheer)activiteiten en beleidsmatige activiteiten, waarbinnen we zo veel mogelijk aansluiten bij de NPR 3220.

We rekenen de volgende activiteiten tot de operationele activiteiten:

- Aanleg,
- Gegevensbeheer,
- Reinigen, inspecteren (onderzoek naar de toestand van objecten), beoordelen en onderhoudsmaatregelen,
- Vernieuwen (renoveren en vervangen),
- Verbeteren,
- Meldingen en klachten afhandelen,
- Vergunningen, toezicht en handhaving.

Tot de beleidsmatige activiteiten rekenen we:

- Beleid- en planvorming: advies,
- Onderzoek, berekenen en monitoring (van het functioneren van stelsels en voorzieningen),
- Voorlichting en communicatie.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Met het oog op aansluitingen van regeninloopen en huiswaterleidingen moeten, tijdens het leggen, de noodige buizen met vertakking worden aangebracht. Rekent men dat gemiddeld om de 50 Meters een regenaansluiting en om de zeven Meters een huisaansluiting noodig is, dan moet hiervoor in de begrooting de kostende prijs per Meter te leggen aarden rioolbuis met 8 % + ƒ 0,30 worden verhoogd.

5.2.1 Aanleg

De eerste aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken behoort meestal tot de gebiedsontwikkeling. De aangelegde infrastructuur en voorzieningen worden, na oplevering

en acceptatie, in beheer genomen. De eisen aan de aan te leggen infrastructuur en voorzieningen zijn vastgelegd en worden getoetst. Daarbij is aandacht voor het optimaliseren van functiecombinaties van water met groen en andere functies.

In de stad worden, door verbouw of verspreide nieuwbouw, nieuwe aansluitingen gerealiseerd op bestaande infrastructuur of voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Bestaande bebouwing (inclusief woonschepen en woonboten[4]) die onvoldoende gezuiverd afvalwater loost op of in de bodem of op oppervlaktewater, wordt eveneens op openbare stelsels of voorzieningen aangesloten.

Toe te passen systemen en stelsels

Bij de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken is het duurzaam ontwikkelingsperspectief van de stad bepalend voor keuzes over toe te passen systemen en stelsels. Dit samen met de drie pijlers van assetmanagement: levensduurkosten (life-cycle costs), risico's en prestaties. Aanleg vergt een analyse van kosten en baten over de volledige levensduur van de aan te leggen infrastructuur en voorzieningen.

Activiteiten in de planperiode:

- Actueel houden van de eisen aan (nieuw aan te leggen) infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken,
- Optimaliseren van functiecombinaties van water met groen en andere functies,
- Toetsen van nieuw aangelegde infrastructuur en voorzieningen,
- Realiseren van nieuwe aansluitingen op bestaande infrastructuur of voorzieningen,
- Aansluiten bestaande bebouwing (zie bijlage 4.3) op nieuwe riolering of alternatieve voorziening.

5.2.2 Gegevensbeheer

De basisgegevens van alle objecten waaruit de openbare infrastructuur en voorzieningen voor de drie gemeentelijke watertaken bestaan, registreren we in digitale beheersystemen. Onder basisgegevens verstaan we kenmerken als locatie, afmetingen en materialen. Deze gegevens moeten toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar zijn. We houden deze beheersystemen bij.

De gegevens van inspectie en beoordeling van de (onderhouds)toestand van objecten voor de gemeentelijke watertaken registreren we eveneens in digitale beheersystemen. Voor de meer traditionele objecten voorzien de standaard beheersystemen in deze behoefte. Voor nieuwe of bijzondere voorzieningen (zoals bijvoorbeeld fonteinen of infiltratievoorzieningen) is dat niet altijd het geval. Uiteindelijk moeten gegevens van inspectie en beoordeling voor alle objecten voor de gemeentelijke watertaken geregistreerd worden en toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar zijn. We breiden de beheersystemen voor deze gegevens uit.

[4] In de Waalhaven zijn circa 11 ligplaatsen voor woonschepen die nog niet beschikken over een aansluiting op riolering of een alternatieve voorziening. Aansluiten op riolering is de gewenste optie, maar dat is pas te realiseren zodra het gebied aan de westkant van de Waalhaven (her)ontwikkeld wordt.

De derde categorie van gegevensbeheer heeft betrekking op gegevens over het werkelijk en theoretisch functioneren van de stelsels en systemen waaruit de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken is opgebouwd. Dit zijn de monitorings- en berekeningsgegevens. Ook hierbij maken we gebruik van digitale beheersystemen. Voor deze gegevens geldt ook dat ze toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar moeten zijn. We houden deze gegevens bij. Monitoringsactiviteiten stemmen we af met onze waterpartners en we zorgen voor uitwisseling van relevante gegevens.

Activiteiten in de planperiode:

- Bijhouden en waar nodig uitbreiden van beheer van basisgegevens / vaste gegevens van de objecten voor de drie gemeentelijke watertaken,
- Bijhouden van gegevens van inspectie en beoordeling van de (onderhouds)toestand van objecten voor de drie gemeentelijke watertaken (variabele toestandsgegevens),
- Bijhouden (of laten bijhouden) van monitorings- en berekeningsgegevens (inclusief rekenmodellen) over het functioneren van stelsels en systemen voor de drie gemeentelijke watertaken.

Beheeractiviteiten in de regionale samenwerking WRN

De regionale samenwerking in de afvalwaterketen Werkeenheid Regio Nijmegen (WRN) heeft betrekking op vrijwel alle facetten van het beheer van afvalwater. In eerste instantie richt de samenwerking zich vooral op het uitwisselen en opbouwen van kennis en het onderzoeken van meer operationele samenwerking. Dat laatste kan betekenen dat sommige beheeractiviteiten in de loop van de planperiode in samenwerkingsverband uitgevoerd gaan worden. Het regionaal samenwerken in operationele taken vergt het uitwisselen van budgetten of het verrekenen van inspanningen. Hiervoor worden separate contracten afgesloten. Bij het opstellen van dit GRP is nog niet aan te geven welke activiteiten wanneer in samenwerking door wie uitgevoerd gaan worden. Wanneer het in regionaal verband uitvoeren van specifieke beheeractiviteiten duidelijk voordelen biedt, werken wij mee aan een passende gezamenlijke aanpak.

5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen

Duurzaam beheer

Duurzaam onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het in zo veel mogelijk opzichten duurzaam uitvoeren van beheeractiviteiten. We richten ons op het besparen van energie, zuinig gebruik van grondstoffen en hergebruik van (afval)stoffen. We streven ook naar sociale duurzaamheid, het versterken van sociale cohesie, door het volwaardig inzetten van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Ontwikkeling van technieken

We verwachten in de komende decennia verdere ontwikkeling van technieken voor reinigen (vergelijk de reinigingstechnieken uit het plan van 1903 in het gele kader met die van nu!), inspecteren, onderhouden en repareren van riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken. Dat draagt bij aan verlenging van de technische levensduur van de objecten voor de gemeentelijke watertaken. We volgen en doen ervaring op met innovatieve technieken voor reinigen, inspecteren, onderhouden of repareren van objecten.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

De waarde van een goed ontworpen en uitgevoerd rioolnet is van niets zoozeer afhankelijk als van een doelmatig toegepaste reiniging, zonder welke het geheele besteede kapitaal zoo goed als waardeloos kan worden. In de eerste plaats is daarvoor, noodig dat het ontwerp op deugdelijke en niet al te kostbare wijze in de middelen tot schoonhouden voorziet. Het is hiertoe niet genoeg een zeker aantal plaatsen te hebben aangewezen van waaruit spoeling der rioolbuizen kan geschieden, maar de rioolbuizen zelven moeten zóodanig zijn gegroepeerd dat zooveel buizen als mogelijk spoelbaar en derhalve doode einden, waar dit kan, vermeden zijn.

Mechanische reiniging is dus hier in de eerste plaats noodzakelijk. Zij zal echter ook in de te spoelen riolen niet geheel kunnen gemist worden.

Dergelijke reiniging geschiedt door middel van borstels, die met kettingen en kleine, verplaatsbare lieren door de riolen worden getrokken. Ook behoort het geregeld reinigen der straatkolken (of regeninloopen) en het ledigen van zandvangers (plaatselijke verdiepingen in den rioolbodem) tot den regelmatig wederkeerenden arbeid van het vast, aan de rioleering te verbinden reinigingspersoneel.

Het gewone onderhoud bepaalt zich, bij goede uitvoering, in het algemeen tot kleine herstellingen, voornamelijk van de roosters der regen-inloopen, straatluiken en reinigingsmaterieel, zooals emmers, emmerwagens, borstels, enz.

Inspectie en beoordeling

Een goed beeld van de toestand en de veroudering van de riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken is essentieel voor het kunnen toepassen van assetmanagement en risicogestuurd beheer. We blijven daarom inzetten op inspectie en beoordeling van de toestand van objecten. Objecten waarvan eerdere inspectie en beoordeling heeft uitgewezen dat er iets mee aan de hand is, bijvoorbeeld een scheur in een buis of een uitgevoerde reparatie, krijgen een hogere inspectiefrequentie dan objecten die in goede staat verkeren. Het bepalen van de optimale inspectiefrequentie is niet eenvoudig, vooral omdat de voorspellende waarde van een inspectie en beoordeling beperkt is (zie tekstkader). Het bepalen van de juiste inspectiefrequentie behoort tot de expertise van de beheerders. In bijlage 7 is het uitgangspunt voor de voor riolen te hanteren inspectiefrequenties weergegeven. Gedurende de planperiode blijven we zoeken naar verdere onderbouwing en optimalisatie van de toe te passen frequenties. Bij toepassen van de in bijlage 7 aangegeven inspectiefrequenties gedurende de hele planperiode is aan het einde van de planperiode ongeveer de helft van alle riolen voor een tweede keer geïnspecteerd en beoordeeld. Bij aanvang van de planperiode zijn vrijwel alle riolen ten minste één keer geïnspecteerd en is als het ware de nul-situatie in beeld. Bij de beoordeling van de onderhoudstoestand van riolen maken we gebruik van het 'eenduidig en objectief beoordelingskader' (zie bijlage 6). Voor andere groepen van objecten -zoals persleidingen, infiltratievoorzieningen, duikers, regenwateruitlaten, drainage, fonteinen- stellen we soortgelijke protocollen op. Inspectie, beoordeling, onderhoud en reparatie van objecten zijn allemaal beheeractiviteiten. Het opstellen en actueel houden van protocollen hiervoor is ook een beheeractiviteit.

Voorspellende waarde van inspectie en beoordeling van riolen

Inspectie en beoordeling van objecten van onze infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken geeft informatie over de toestand waarin die objecten verkeren. Deze informatie vormt de basis voor het bepalen van eventueel noodzakelijke beheermaatregelen. Deze informatie vormt ook de basis voor een indicatie van de termijn waarop het betreffende object, bijvoorbeeld een riool, moet worden vernieuwd. De nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de indicatie van de vervangingstermijn voor een individueel riool is zeer gering, in het bijzonder bij riolen in goede staat. Dat komt doordat processen waardoor riolen "degenereren" in de tijd zeer onregelmatig (kunnen) verlopen. Een scheur kan bijvoorbeeld bij aanleg ontstaan zijn en vervolgens honderd jaar lang probleemloos blijven zitten, totdat een keer het wegdek wordt vervangen en er per ongeluk een te zware vrachtwagen overheen rijdt. Andere aftakelings-processen zijn eveneens verre van regelmatig en rechtlijnig. Ondanks het gegeven dat individuele indicaties van vernieuwingstermijnen nauwelijks nauwkeurig en betrouwbaar zijn gaan we er toch vanuit dat de gemiddelden van grote aantallen indicaties van vernieuwingstermijnen wel een zekere nauwkeurigheid en betrouwbaarheid hebben. Deze gemiddelden geven dan een redelijke indicatie van de toestand van de riolering als geheel.

Integraal bestek

In de afgelopen jaren hebben we ervaring opgedaan met het in samenhang laten uitvoeren van rioolreiniging, rioolinspectie, beoordeling van de inspectieresultaten, het bepalen van benodigde onderhouds- en reparatiemaatregelen én het uitvoeren van die onderhouds- en reparatiemaatregelen. We evalueren deze werkwijze in 2017, waarna deze eventueel verder ingevoerd wordt.

Rattenbestrijding

Riolen vormen een goed biotoop voor ratten. Omdat ratten ziekteverwekkers kunnen verspreiden (bijvoorbeeld: de ziekte van Weil verspreidt zich via rattenurine) en de gemeentelijke watertaken onder meer het beschermen van de volksgezondheid tot doel hebben, behoort rattenbestrijding in de riolering tot de gemeentelijke watertaken. Sinds 1 januari 2015 zijn de wettelijke mogelijkheden om ratten effectief te bestrijden ingeperkt. De consequenties daarvan voor de beheeractiviteit rattenbestrijding zijn nog niet duidelijk.

Straatvegen

Straatvegen voorkomt dat zwerfvuil, zand en bladeren in straatkolken, riolen en oppervlaktewater terechtkomen. Het draagt daardoor bij aan het goede functioneren van de riolering en het beperken van kosten voor het reinigen van straatkolken en riolen. Uiteraard dient straatvegen ook de verkeersveiligheid, het milieu en het aanzien van de openbare ruimte.

Activiteiten in de planperiode:

- Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhouden (inclusief repareren) van objecten voor de gemeentelijke watertaken (uitgangspunt voor inspectiefrequentie voor riolen staat in bijlage 7),
- Toe te passen inspectiefrequenties onderbouwen (zie 5.2.9) en waar zinvol aanpassen,
- Effect van uitgevoerde reparaties nagaan en aanpak reparaties aanpassen aan de bevindingen,
- Rattenbestrijding en Straatvegen (zie voor beide activiteiten paragraaf 5.2.12),
- Volgen van en ervaring opdoen met innovatieve technieken voor reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhouden of repareren,
- Opstellen en actueel houden van protocollen voor inspecteren en beoordelen van objecten,

- Voor zover opportuun meewerken aan voorbereiden van gezamenlijke regionale aanpak van reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhouden of repareren van objecten,
- Evalueren, eventueel verder implementeren en eventueel aanpassen van de werkwijze met een integraal bestek voor samenhangende beheeractiviteiten.

5.2.4 Vernieuwen: renoveren en vervangen

Het vernieuwen van objecten voor de gemeentelijke watertaken gebeurt door renovatie of door vervanging. Het bepalen van het nut en de noodzaak van vernieuwing van objecten gebeurt op basis van de beoordeling van inspectieresultaten. We maken voor vernieuwen van riolen gebruik van een afwegingskader (zie bijlage 6). We vernieuwen riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken, inclusief ontwerp en voorbereiding.

Ontgravingsvrije methodes rioolvernieuwing

Wanneer riolen het einde van hun technische levensduur bereiken moeten ze meestal vernieuwd worden. Dat kan door de rioolbuizen simpelweg te vervangen door nieuwe, maar vaak kan dat ook door de buizen van binnenuit te renoveren. Technieken voor het renoveren van riolen worden inmiddels breed toegepast en worden ook nog verbeterd. We verwachten daarom geleidelijk een verdere verschuiving van rioolvervanging naar ontgravingsvrije vernieuwingsmethodes, waarbij de buizen van binnenuit vernieuwd worden. Tot op heden beperken de huisaansluitleidingen en kolkaansluitleidingen de (doelmatige) toepassings-mogelijkheden van dergelijke technieken, omdat deze alsnog opgegraven moeten worden.

Afwegingskader rioolvernieuwing

Voor het bepalen van de juiste vernieuwingsmaatregel maken we zo veel mogelijk gebruik van een afwegingskader. We passen het afwegingskader aan specifieke omstandigheden in verschillende delen van de stad aan, om verdere optimalisatie van de rioolvernieuwing te kunnen realiseren zonder dat de risico's toenemen. Voorwaarde hiervoor is dat we goede kennis hebben van de toestand en het functioneren van de riolering. Dat vergt doelgerichte inspectie en monitoring. In bijzondere situaties kan gemotiveerd afgeweken worden van het afwegingskader.

Vervangen huis- en kolkaansluitingen

Het vervangen van de aansluitingen op de hoofdriolering van regenwaterkolken en huizen en andere bebouwing kan niet altijd wachten totdat de hoofdriolering vervangen wordt. Ook bij het vervangen van (asfalt)verharding van de bovenliggende weg, bij herstructurering van de openbare ruimte of bij het ontwikkelen van projecten kunnen huis- en kolkaansluitingen vervangen worden. Op sommige plekken zijn nog gemeenschappelijke huisaansluitingen (meerdere huizen aangesloten op één huisaansluiting). Bij vervanging van huis- en kolkaansluitingen maken we daar individuele aansluitingen van.

Activiteiten in de planperiode:

- Vernieuwen van objecten voor de gemeentelijke watertaken (inclusief ontwerp en voorbereiding),
- Voorbereiden en aansturen van vervangen en renoveren van objecten voor de gemeentelijke watertaken (inclusief gebiedsspecifiek aanpassen van afwegingskader vernieuwingsmaatregelen).

5.2.5 Verbeteren

Het verbeteren van de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken is gericht op het verbeteren van het functioneren van stelsels of systemen. Het verlagen van de kosten van het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken is een organisatorische verbetering. Beter functioneren kan bijvoorbeeld zijn met minder overlast, schade of risico. Energiebesparing is een voorbeeld van kostenverlaging. Ook het afbouwen van de nog aanwezige vacuümriolering, die storingsgevoelig is en veel energie verbruikt en daardoor relatief hoge exploitatiekosten heeft, is een verbetermaatregel. Verbetering van technisch functioneren en het beperken van kosten komen beide aan de orde in zogeheten 'optimalisatiestudies'. Ook het uitbreiden van de functionaliteit door het realiseren van het terugwinnen van energie of grondstoffen vanuit (afval)water is te beschouwen als het verbeteren van de infrastructuur en voorzieningen. In beheerterminologie wordt verbeteren ook wel "perfectief onderhoud" genoemd. De aanleiding voor verbeter-maatregelen hoeft niet per definitie te liggen in optimalisatie. Ook beleidswijzigingen, het willen verduurzamen van de waterketen of samenwerking met het waterschap (oppervlaktewater) kunnen aanleidingen zijn.

<u>Verbetermaatregelen</u>
Met ingang van 2015 voldoen we met duurzame maatregelen aan de eisen voor de vuiluitworp vanuit de riolering in stedelijk gebied. Dat is mede bereikt door verbetermaatregelen aan onze riolering. We blijven het functioneren van onze infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken monitoren en toetsen aan de doelen voor de gemeentelijke watertaken (beschermen gezondheid, bijdragen aan leefbare woonomgeving, beschermen milieu). Bijvoorbeeld voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering en voor het verduurzamen van de waterketen zullen verbetermaatregelen aan de infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken nodig blijven totdat de waterketen voldoende is verduurzaamd. In de planperiode verwachten we nog geen grootschalige stelselwijzigingen en daarom ook nog geen grootschalige inzet van verbetermaatregelen. Er zijn nog wel aanbevelingen uit optimalisatiestudies van de afgelopen jaren die nog vertaald moeten worden tot verbeter-maatregelen.

Activiteiten in de planperiode:

- Realiseren (inclusief ontwerpen en voorbereiden) van verbetermaatregelen op basis van bestaande en nieuwe optimalisatiestudies, zoals:
    - Droogweerafvoer in mindere mate langs de overstortriolen leiden door in de Groenestraat (nabij de Muntweg) een rioolverbinding te maken,
    - Structurele maatregelen (mogelijk: stuwgebied Heidebloemstraat, afkoppelen verhard oppervlak, omleiden afvoer, ophogen overstortdrempel, bergingsvoorziening) ter vermindering van overstort in het Broeder Koenraadpark, op basis van resultaat van nog lopend onderzoek,
- Realiseren van verbetermaatregelen (zoals het weren van speeltoestellen uit infiltratievoorzieningen en wadi’s of maatregelen uit regenwateroverlast onderzoeken) op basis van onderzoeken naar het functioneren van stelsels en voorzieningen, uit het aflopende Waterplan Nijmegen en op basis van inspecties.

5.2.6 Meldingen en klachten afhandelen

Meldingen en klachten van burgers en bedrijven over de uitvoering van onze watertaken handelen we vlot en netjes af. Meldingen en klachten kunnen via verschillende wegen in de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie terechtkomen:

- via het klantencontactcentrum (KCC),
- via externe organisaties zoals de brandweer,
- via de gemeentelijke bel- en herstellijn of bel- en herstelapp,
- via het Waterservicepunt of
- rechtstreeks bij de gemeentelijke beheerafdeling.

In alle gevallen is een eenduidige registratie van klachten en meldingen noodzakelijk. De gewenste indeling is opgenomen in bijlage 9.

Storingen

Storingen aan specifieke objecten, zoals afvalwaterpompen of vacuümriolering, worden gemeld bij en afgehandeld door de beheerafdeling of de externe partij die hiervoor verantwoordelijk is in opdracht van de beheerafdeling. Dat geldt ook voor meldingen over verstopte kolken of verstopte huisaansluitleidingen. Bij de afhandeling van meldingen over regenwateroverlast of grondwater-overlast is advies over maatregelen op particulier terrein soms zinvol. Het Waterservicepunt verstrekt dit advies.

Incidenten

De afhandeling van incidenten, dat wil zeggen acute problemen rondom de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken die direct ingrijpen vereisen maar die dusdanig beperkt zijn van omvang en risico dat er geen coördinatie van de veiligheidsregio nodig is, is vastgelegd in het “Incidentenplan riolering”. We houden het in 2016 geactualiseerde incidentenplan actueel en stemmen het af op afspraken met het waterschap (in het afvalwaterakkoord) en de omgevingsdienst. Bij actualisatie van het incidentenplan gaan we na welke incidenten hoe vaak zijn opgetreden.

Activiteiten in de planperiode:

- Eenduidige registratie van klachten en meldingen (zie ook 5.2.8),
- Meldingen van storingen aan specifieke objecten (laten) afhandelen,
- Meldingen van regenwateroverlast en grondwateroverlast afhandelen,
- Afhandelen van incidenten volgens 'Incidentenplan riolering',
- Gegevens in ‘incidentenplan riolering’ actueel houden.

5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving

De afgelopen jaren is het systeem van lozingsvergunningen voor het lozen van bedrijfsafvalwater voor het overgrote deel vervangen door een systeem van algemene regels op basis van de activiteiten die een bedrijf (of andere rechtspersoon) uitoefent. Dit is vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Voor bepaalde risicovolle activiteiten kan het bevoegd gezag zogeheten "maatwerkvoorschriften" opleggen. Het opleggen van

maatwerkvoorschriften en het toezicht houden op en handhaven van de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor het lozen van afvalwater in het kader van het Activiteitenbesluit zijn ondergebracht in de 'Omgevingsdienst Regio Nijmegen' (ODRN). Zie ook onderstaand tekstkader. Dat geldt ook voor het toezicht houden op en handhaven van de algemene regels in het Activiteitenbesluit voor het lozen van bronneringswater en (met ingang van 2016) spoelwater van drinkwaterleidingen.

Activiteiten in de planperiode:

- Maatwerkvoorschriften (laten) formuleren en opleggen,
- Toezicht (laten) houden op lozingsregels en maatwerkvoorschriften binnen Activiteitenbesluit, ook voor bronneringswater en spoelwater van drinkwaterleidingen.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Behoorlijke spuiing eischt voortdurende inspektie en volkomen kennis van het doel der afsluiters en de uitwerking, die door kombinatie van afsluitingen kan verkregen worden, zoomede kontrôle op het bereikte effekt. Ook op de huisaansluitingen moet voortdurend, oordeelkundig toezicht worden gehouden. Voor dergelijke taak zal op den duur de volle toewijding van een tamelijk ontwikkeld, opzichthebbend persoon vereischt worden. Onder hem zal een tweede opzichter moeten staan, die hoofdzakelijk met de nachtdienst zal zijn te belasten. Het behoeft nauwelijks te worden gezegd, dat beide personen aan den directeur der Gemeentereiniging ondergeschikt behooren te zijn.

Het gemeentebestuur moet zich voorbehouden om den afvoer van sommige, voor de riolen zeer schadelijke afvalstoffen, te kunnen beletten (warme vloeistoffen, afgewerkte stoom, bijtende vochten).

De aansluiting van partikuliere eigendommen aan het rioolnet eischt de aandacht zoowel van ekonomische als van technische zijde. Vooreerst dient zij verplichtend te worden gesteld, opdat het voor rioleering uit te geven kapitaal niet nutteloos zij besteed. Het beoogde effekt moet zoowel in hygienisch als in aesthetisch opzicht worden bereikt. Een en ander vordert bepaalde voorschriften voor den aanleg en het onderhoud der huisrioleeringen, zoomede het noodige toezicht op het nakomen daarvan (Verordeningen). Het is duidelijk dat daarbij rekening moet worden gehouden met sommige, van ouds bestaande toestanden, waarvoor overgangsbepalingen noodig zullen blijken. Vooral zullen deze toepassing moeten vinden bij het regelen der aansluiting van privaten, wanneer het rioolnet tevens voor afvoer van fækaliecn wordt bestemd.

Aan een *goede* verordening, maar niet het minst aan een goed toezicht op hare naleving, moet bijzondere aandacht worden geschonken, omdat te dikwijls is gebleken dat door te veel theorie eenerzijds en te weinig medewerking aan de andere zijde, het beoogde doel gebrekkig werd bereikt, zoo niet geheel gemist. Eenvoudige voorschriften, maar krachtige handhaving, moeten hier samengaan.

Toezicht op de regels voor het lozen van bedrijfsafvalwater

Binnen de gemeente Nijmegen zijn in 2015 3427 actieve bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen. Het gros van deze bedrijven (ruim 98%) valt onder de algemene regels voor het lozen van bedrijfsafvalwater in het Activiteitenbesluit. Van de 57 bedrijven die nog wel een milieuvergunning bezitten zijn veelal de lozingsvoorschriften met maatwerk geregeld in de milieuvergunning.
Het toezicht op de lozingsvoorschriften vindt plaats door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Tijdens inspecties worden technische staat, onderhoud en functioneren van bedrijfsrioleringen en zuiveringstechnische afvalwatervoorzieningen gecontroleerd. Bij grote lozers (veelal vergunningplichtige, procestechnologische bedrijven) worden periodiek en op basis van vermoeden afvalwatermonsters genomen en onderzocht.
Voor de afhandeling van incidenten is -in samenspraak met gemeente Nijmegen, de ODRN en het waterschap- een protocol opgesteld. Indien ongewenste stoffen, stoffen in te hoge concentraties of te hoge debieten bij de afvalwaterzuivering aankomen dan worden de gemeentelijke rioolbeheerder én de ODRN hiervan onmiddellijk op de hoogte gesteld, waarna direct gezamenlijk een plan van aanpak wordt opgesteld.

5.2.8 Beleid- en planvorming, advies

In hoofdstuk 3 is een ontwikkelingsperspectief voor onze watertaken geformuleerd. Dit perspectief hanteren we gedurende de planperiode. Indien nodig en nuttig scherpen we het aan. Het ontwikkelingsperspectief vormt het uitgangspunt voor de planvorming voor onze gemeentelijke watertaken. Dat kan ook in regionaal samenwerkingsverband zijn. Per stadsdeel formuleren we een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Groene aders door de wijken en stadsdelen, waar ook waterfuncties in passen, spelen daar een rol in. Met de indicator voor het verduurzamen van de waterketen (zie hoofdstuk 8) maken we de duurzame ontwikkeling van onze watertaken inzichtelijk. Andere activiteiten zijn de evaluatie van dit GRP, het opstellen of aanpassen van beleidsnota's het opstellen of aanpassen van verordeningen, het doorvertalen van dit GRP in uitvoerings-gerichte (jaar)plannen. We werken voortdurend aan kennisontwikkeling en ontwikkelen en onderhouden contacten met onze waterpartners. We werken aan integraal duurzaam waterbeleid.

<u>Regionale samenwerking</u>
Een bijzondere vorm van planvorming vindt plaats in de regionale samenwerking in de afvalwaterketen in de 'Werkeenheid Regio Nijmegen' (WRN). Daar wordt gestaag verkend in hoeverre en op welke wijze activiteiten in de afvalwaterketen beter regionaal kunnen worden uitgevoerd. Het verkennen van de consequenties van klimaatverandering, en in een later stadium het aanpakken van kwetsbare locaties, pakken we ook in regionaal verband aan. In eerste instantie houdt de WRN-samenwerking de vorm van een netwerkorganisatie. Pas wanneer meerdere operationele activiteiten structureel in regionaal verband uitgevoerd (kunnen) worden, komt doorgroeien naar een intensievere samenwerkingsvorm aan de orde. Het regionaal samenwerkingsverband WRN is ook het platform waarin we uniforme afspraken maken over de doorvoer van afvalwater, met als inzet dat alleen substantiële hoeveelheden verrekend worden. De verkenning van regionale samenwerking beschouwen we als een planvormingsactiviteit. Dat geldt ook voor het actueel houden van ons "afvalwaterakkoord" met Waterschap Rivierenland.

Activiteiten in de planperiode:

- Aanscherpen van onze visie op watertaken,
- Opstellen (per stadsdeel) van een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de infrastructuur en

voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken,
- Evaluatie van dit GRP,
- Verkenning regionale samenwerking in de afvalwaterketen WRN, inclusief regionale samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie,
- Opstellen van uitvoeringsgerichte (jaar)plannen (o.a. beheerplan gemeentelijk oppervlaktewater), inclusief implementatie van eenduidige registratie van meldingen en klachten (zie 5.2.6).

5.2.9 Onderzoek naar het functioneren van stelsels en voorzieningen

We verrichten onderzoek om de uitvoering van onze watertaken te kunnen verbeteren. Een belangrijke vorm van onderzoek vormen de zogeheten “optimalisatiestudies”. In deze studies onderzoeken we, vaak in samenwerking met het waterschap of andere waterpartners, op welke manier we het functioneren en het beheer van de afvalwaterketen kunnen verbeteren én de maatschappelijke kosten daarvan kunnen beperken. Een iets andere categorie van onderzoeken is gericht op het verkennen van (innovatieve) maatregelen en het effect van maatregelen, bijvoorbeeld het inpassen van het winnen van energie (door "riothermie" of vergisting) of grondstoffen (fosfaat, cellulose, bioplastics) uit afvalwater in onze stelsels en systemen. Ook onderzoek naar maatregelen om het functioneren van persleidingen, duikers, hemelwater-riolen, infiltratievoorzieningen of oppervlaktewateren te verbeteren behoort tot deze categorie. De derde categorie onderzoek is het achterhalen van oorzaken, gevolgen en mogelijke maatregelen bij bijzondere gebeurtenissen. Voorbeelden hiervan zijn regenwateroverlastonderzoeken na extreme neerslag of onderzoeken naar watertekorten bij langdurige droogte. Bij deze onderzoeken gebruiken we vrijwel altijd computermodellen van onze infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken.

Activiteiten in de planperiode:
- Uitvoeren van optimalisatiestudies (o.a. voor rioleringsgebied De Biezen), waar zinvol en nodig samen met onze waterpartners,
- Verkennen van (innovatieve) maatregelen,
- Effect van (nieuwe) maatregelen onderzoeken, onder meer:
  - onderzoek naar infiltratiemogelijkheden in grondwaterbeschermingsgebieden (in samenwerking met Vitens en de provincie Gelderland) ten behoeve van het afwegen van maatregelen voor het beperken van het gezondheidsrisico van de overstort in het Broeder Koenraadpark,
  - vervolgonderzoek naar het functioneren van afkoppelvoorzieningen op particulier terrein,
  - mogelijkheden voor het verminderen van de hoeveelheid verhard oppervlak,
- Evalueren van bijzondere gebeurtenissen en genomen maatregelen;
- Bijdragen aan benchmarks;
- Toe te passen frequenties van rioolinspectie (zie bijlage 7) onderbouwen en optimaliseren.

5.2.10 Monitoren van het functioneren van stelsels en voorzieningen

Om het werkelijk functioneren van onze stelsels en systemen te kunnen beoordelen, monitoren we de prestaties van de stelsels en systemen (afvalwater, hemelwater en grondwater). We gebruiken daarvoor

onder andere een netwerk van meetapparatuur in de riolering, maar ook het periodiek testen van het functioneren van andere voorzieningen. Het controleren van de doorlatendheid van regenwater-infiltratievoorzieningen of het meten van de samenstelling van water in bedriegertjes en fonteinen zijn voorbeelden van periodiek testen. De meetapparatuur in de riolering wordt voor een deel gebruikt om pompen op de juiste momenten aan en uit te zetten. In combinatie met neerslagmetingen (van lokale eigen neerslagmeters en/of radargegevens van het KNMI) en meetapparatuur bij riooloverstorten verzamelen we informatie over de hoeveelheden regen- en afvalwater die worden afgevoerd naar de afvalwaterzuivering en het oppervlaktewater. Om ook daadwerkelijk gevolg te kunnen geven aan de meet- en monitoractiviteiten is het noodzakelijk dat de verzamelde meetgegevens gevalideerd en gecombineerd worden tot meetinformatie. Door die meetinformatie te analyseren en rapporteren ontstaat kennis en inzicht waarmee (investerings)-beslissingen onderbouwd kunnen worden. We valideren, analyseren en rapporteren over meet- en monitoringsgegevens. Hiermee geven we gevolg aan de voorstellen in het interne memo “herziening aanpak meten in de afvalwaterketen” van 18 november 2014.

Activiteiten in de planperiode:

- Meten van prestaties en neveneffecten van stelsels en systemen (afvalwater, hemelwater en grondwater),
- Periodiek testen van het functioneren van voorzieningen,
- Valideren, analyseren en rapporteren.

5.2.11 Voorlichting & communicatie

Voorlichting en communicatie zijn activiteiten die een bijdrage leveren aan veilig en verantwoord gebruik van de infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken, goed functioneren van die infrastructuur en voorzieningen én het versterken van waterbewustzijn bij burgers en bedrijven. We verstrekken informatie over het beperken van verharding en de bijdrage die dat levert aan de kwaliteit van de woonomgeving (zie onderstaand tekstkader). We doen mee aan relevante landelijke voorlichtingscampagnes van onder andere Stichting Rioned. We verstrekken informatie over duurzaamheid en gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte en verzorgen, op basis van een protocol met afspraken met het waterschap, communicatie over locaties met blauwalgenbloei of Botulisme. We stimuleren evenementen om op duurzame wijze om te gaan met (afval)water. We handhaven een laagdrempelig loket (Waterservicepunt) voor vragen van en voorlichting en advies aan burgers en bedrijven over onze gemeentelijke watertaken. We verstrekken regelmatig en herhaaldelijk informatie over de uitvoering van onze watertaken via onder andere de gemeentelijke website, de website waterbewust.nl (eventueel regionaal), de lokale krant, wijkbladen, wijkwebsites, informatieborden en drukwerk. De aanleiding daarvoor is verwoord in het onderzoeksrapport "Riool en burger" van de afdeling Onderzoek & Statistiek in 2014, waar uit bleek dat de respondenten vrij weinig kennis van zaken hadden én graag meer kennis van zaken zouden willen hebben. Burgers met kennis van zaken zijn zich meer bewust van hun bijdrage aan doelmatig beheer en duurzame ontwikkeling van de waterhuishouding, bijvoorbeeld het op eigen terrein verwerken van afstromend hemelwater. We verstrekken ook informatie over de werking van stelsels en systemen (ook bij uitvoering van projecten), projecten, waterkwaliteit en de resultaten van projecten en activiteiten.

De ervaring leert dat tijdens hoogwaterperiodes ook een groot beroep gedaan wordt op onze communicatiekanalen. Naar verwachting krijgen we, op basis van afspraken met Waterschap Rivierenland en Provincie Gelderland, ook een taak in de communicatie over zwemwaterkwaliteit in de Lentse Plas.

"Operatie Steenbreek"

We streven er naar om regenwater te verwerken op de plek waar het valt, omdat het dan verderop in het afvoertraject geen overlast kan veroorzaken. Groen en water in de openbare ruimte dragen bij aan het ter plekke vasthouden en verwerken van regenwater. Dat geldt ook voor groen en water op particulier terrein. De landelijke campagne "Operatie Steenbreek" is gericht op het vergroenen van tuinen en openbare ruimte. Door gerichte publiekscommunicatie hierover versterken we het bereik. We dragen daarom bij aan "Operatie Steenbreek" en zetten hiervoor het Waterservicepunt in, samen met De Bastei en het IVN.

Ook het onder de aandacht brengen en afhandelen van een subsidieregeling voor het afkoppelen van particulier verhard oppervlak van de riolering beschouwen we als voorlichtings- en communicatieactiviteit. Waterspeelplaatsen, waterkunstwerken, (sier)fonteinen en bedriegertjes dragen bij aan het versterken van waterbewustzijn en aan de kwaliteit van de leefomgeving. Het zijn daarom objecten die vallen onder de gemeentelijke watertaken. Overigens is er discussie over de juridische status van waterspeelplaatsen in oppervlaktewater. Volgens een arrest van het Belgische Hof van Justitie vallen deze onder de Europese zwemwaterrichtlijn. Dit kan tot extra voorlichting en communicatie gaan leiden.

We dragen bij aan koepelorganisaties, zoals Stichting Rioned, mede vanwege de landelijke communicatie en voorlichting die deze koepelorganisaties verzorgen en ondersteunen.

Activiteiten in de planperiode:

- Lokaal uitvoeren van relevante landelijke voorlichtingscampagnes,
- Waterservicepunt handhaven (inclusief "back office") voor het afhandelen van watervragen,
- Regelmatig en herhaaldelijk informatie verstrekken via diverse media, o.a. voorlichting over gezondheidsrisico's aan omwonenden van infiltratievoorzieningen,
- Subsidieregeling voor afkoppelen onder de aandacht brengen en afhandelen,
- Contributie aan koepelorganisaties.

5.2.12 Overige bijdragen

Sommige activiteiten kunnen door de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd via andere producten dan het product 'Integraal Waterbeheer' waar de watertaken in ondergebracht zijn. Voorbeelden hiervan zijn de inning van de rioolheffing (programma Belastingen), rattenbestrijding (programma Openbare Ruimte), straatvegen (programma Openbare Ruimte) of de watersysteemheffing voor openbare wegen (programma Openbare Ruimte). In hoofdstuk 6 is aangegeven voor welke activiteiten dit het geval is.

6 MIDDELEN

6.1 Personele middelen

De benodigde personele middelen voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken hangen sterk af van de mate van uitbesteding. Ook de organisatievorm heeft invloed op de benodigde personele middelen. Wij hebben de benodigde personele middelen geraamd aan de hand van de activiteiten in paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.12, uitgaande van de organisatievorm in 2016 en uitgaande van gelijkblijvende mate van uitbesteding. De personele inzet voor het projectmatig realiseren van investeringen is buiten deze raming gehouden omdat de kosten hiervoor zijn opgenomen in de investeringsbudgetten. Het totale gemiddelde aantal fte gedurende de planperiode van dit GRP komt uit op 10,4 (à 1310 uur per jaar per fte), exclusief uren die gekoppeld zijn aan investeringen. De verdeling over drie typen activiteiten is weergegeven in figuur 6.1. Deze raming is geverifieerd aan de kentallen die de Leidraad Riolering hiervoor geeft.

	Aantal fte
Beleidsactiviteiten	2,0
Ingenieursdiensten (exclusief investeringen)	2,4
Onderhoud en programmering	6,0
Totaal	***10,4***

Figuur 6.1: Personele middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ten andere werd reiniging door uitscheppen voorgetrokken omdat deze methode goedkooper is. Een enkel persoon is voor de reiniging van elken kolk voldoende, terwijl de door één paard te trekken modderbak licht gebouwd kan zijn.

Bij emmerreiniging, zooals deze in het buitenland vooral, bijna algemeen wordt toegepast, is een met twee paarden bespannen, zware wagen met kraan noodig en doen — behalve den voerman — twee personen bij het ledigen van elken put dienst. Deze wijze van werken is daardoor kostbaarder, maar geschiedt bij *goed* ingerichte emmerputten snel en zonder het oog van den voorbijganger te hinderen, zoodat de reinigingsarbeid ten deele ook overdag kan geschieden.

Van groote beteekenis voor de financieele zijde van het vraagstuk der rioleering moet nog de kennis beschouwd worden van hetgeen voor onderhoud, vernieuwing en schoonhouden der riolen, zoomede voor rentebetaling en aflossing van het te leenen kapitaal zal moeten uitgegeven worden.

Hierbij moet ook op toekomstig verlies van in den grond geborgen waarde worden gerekend, want, hoe deugdelijk ook uitgevoerd en voor hoe lang ook in staat om aan de te stellen eischen te beantwoorden, een rioolnet kan niet als onvergankelijk worden beschouwd en zal in afzienbaren tijd verbetering en vernieuwing behoeven.

6.2 Financiële middelen

De benodigde financiële middelen voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken zijn geraamd aan de hand van de in paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.12 beschreven activiteiten.

6.2.1 Financiële structuur

In onze begroting onderscheiden we de in figuur 6.2 weergegeven, uit de rioolheffing bekostigde, posten.

Aanleg		
nieuwe aansluitingen in bestaand stedelijk gebied	nieuwe aansluitingen bestaande bebouwing	investering (buiten rioolheffing om)
bestaande percelen op nieuwe riolering/voorziening	bestaande bebouwing aansluiten op nieuwe riolering/voorziening	investering (deel buiten rioolheffing)
Beheer (van infrastructuur en voorzieningen) van alle objecten voor gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) + meetapparatuur		
gegevensbeheer	rioleringsbeheersysteem, gemalenbeheersystemen, afkoppeldatabase, meetgegevens en bijdrage aan beheersystemen Groen en Kunstwerken	exploitatie
meldingen en klachten	afhandeling van meldingen en klachten t.a.v. afvalwater, hemelwater en grondwater (frontoffice KCC en WSP + backoffice waterketen)	exploitatie
reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhoud en reparatie	alle objecten voor afvalwater (putten, leidingen, pompen/gemalen), hemelwater (kolken, putten, leidingen, pompen/gemalen, infiltratievoorzieningen, overstorten, uitlaten, bergbezinkvoorzieningen, overstortvijvers, duikers, oevers) en grondwater (drains) + uitvoeringsprogramma's + voorbereiding en begeleiding projecten	exploitatie
vernieuwing (renovatie en vervanging)	idem + kapitaallasten	investering
verbetering	afkoppelen, randvoorzieningen, aanpassen capaciteit, terugwinnen energie en grondstoffen, systeemwijziging + programmering + voorbereiding en begeleiding projecten	investering
overige bijdragen	perceptiekosten, straatvegen, rattenbestrijding, watersysteemheffing	exploitatie
Beleid (voor gemeentelijke watertaken)		
onderzoek functioneren	optimalisatie, innovatie, experimenten, haalbaarheidsstudies, varianten en scenario's, risicoanalyses	exploitatie
monitoring functioneren	meetplannen, analyse en rapportage, opbouwen kennis en inzicht	exploitatie
beleid en planvorming, advies	beleidsplannen (GRP) en -nota's, tussenevaluatie GRP, bijdragen aan (ruimtelijke) plannen, beleidsadviezen, ontwikkelingsperspectieven (per stadsdeel), ontwikkeling regionale samenwerking (WRN, AWA)	exploitatie
voorlichting en communicatie	loketfunctie (waterservicepunt), informatie + flyers + folders + mediaberichten + acties (over o.a. "goed rioolgebruik"), educatie	exploitatie

Figuur 6.2: Posten exploitatiebegroting

H6, middelen

Deze exploitatieposten worden herkenbaar doorgevoerd in de (deel)producten in de gemeentelijke begroting. Dat is noodzakelijk om de besteding van de rioolheffing, waar de kosten grotendeels of helemaal uit gedekt worden, te allen tijde te kunnen verantwoorden. We hechten aan een heldere en transparante structuur.

6.2.2 Lasten

Totale lasten

Een overzicht van de geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 is weergegeven in figuur 6.3. In figuur 6.4 is een lange termijn prognose van de kosten voor vernieuwing, onderhoud en kapitaallasten Waalsprong weergegeven.

	Spaarbedrag Investeringen	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening + nieuwe GRP (onderhoud + expl.resultaat)	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**
2017	7.746.011	2.196.431	4.052.805	-734.031	**13.261.216**	1.657.652	**14.918.868**
2018	7.864.461	2.208.602	4.041.468	-734.031	**13.380.499**	1.672.562	**15.053.061**
2019	8.006.548	2.223.355	4.101.318	-734.033	**13.597.189**	1.699.649	**15.296.837**
2020	8.164.971	2.241.396	4.095.838	-62.094	**14.440.112**	1.805.014	**16.245.126**
2021	8.308.297	2.259.437	4.168.181	-62.094	**14.673.822**	1.834.228	**16.508.049**
2022	8.429.715	2.277.478	4.248.408	-62.094	**14.893.507**	1.861.688	**16.755.195**
2023	8.530.153	2.295.519	4.228.210	-62.094	**14.991.789**	1.873.974	**16.865.762**

Figuur 6.3: Totale lasten 2017-2023

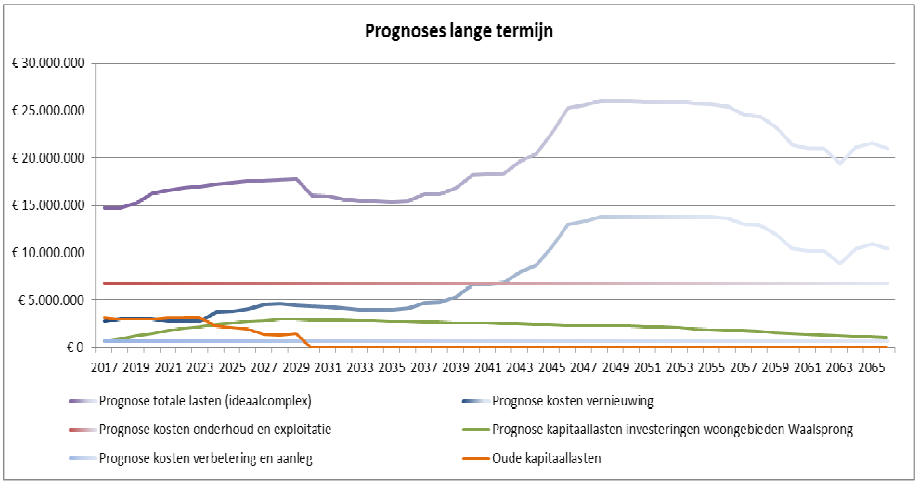

Figuur 6.4: Lange-termijn-prognoses

H6, middelen

De lasten zijn opgebouwd uit investeringen, exploitatie, btw en kapitaallasten. De onderhoudslasten worden gedekt uit een (vast) spaarbedrag om eventuele schommelingen in de jaarlijkse lasten te vermijden. Zie kolom 'dotatie onderhoud' in figuur 6.3. De overige exploitatielasten worden rechtstreeks bekostigd. Voor het bekostigen van vernieuwings- en verbeteringsinvesteringen van het bestaand areaal maken we gebruik van de spaarsystematiek en een voorziening, waarmee eventuele schommelingen in jaarlijkse lasten worden vermeden. De uitbreidingsinvesteringen in riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong moeten, om ze te kunnen bekostigen uit de rioolheffing, verplicht geactiveerd worden. De kapitaallasten daarvan komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Over de periode 2010 tot en met 2019 valt jaarlijks een deel van een eerder opgebouwde voorziening, die betrekking heeft op het GRP van voor 2010, vrij. Deze vrijval stopt na 2019, omdat het volledige bedrag dan is afgebouwd. Over een deel van de lasten mag de gemeente de btw doorberekenen in de rioolheffing, maar niet over de eigen personeelslasten. De gewogen btw-druk bedraagt 12,5%.

Ideaalcomplex

We werken toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Dat wil zeggen dat de investeringen die gemaakt zijn in een bepaald jaar direct ten laste van de exploitatie worden gebracht, waardoor er geen rentelasten meer zijn. Er zijn dan ook geen kapitaallasten meer van oude geactiveerde investeringen. We gaan er vanuit dat met ingang van 2030 de nieuwe investeringen voldoende over de jaren gespreid kunnen worden om een geleidelijk verloop van het lastenvolume (en de rioolheffing) te kunnen realiseren, zonder te hoeven sparen of activeren. Dit geldt alleen voor de vernieuwings- en verbeterings-investeringen binnen het bestaand areaal. De uitbreidingsinvesteringen in de woongebieden van de Waalsprong vormen hierop een uitzondering.

Kostentoerekening

Voor bekostiging van lasten uit de rioolheffing geldt dat in enig jaar de (begrote) baten uit de heffing niet hoger mogen zijn dan de (begrote) lasten. Bij het vaststellen van de kostendekkendheid speelt de vraag welke kosten in welke mate aan de uitvoering van de gemeentelijke watertaken mogen worden toegerekend een belangrijke rol. Kosten van activiteiten die voor meer dan 90% direct voortvloeien uit de uitvoering van de gemeentelijke watertaken mogen volledig worden toegerekend. Kosten van activiteiten die voor minder dan 10% voortvloeien uit de gemeentelijke watertaken mogen helemaal niet worden toegerekend. Sommige activiteiten dragen wel substantieel bij aan de uitvoering van de gemeentelijke watertaken, maar dragen ook bij aan andere gemeentelijke taken. Dat geldt bijvoorbeeld voor straatreiniging, rattenbestrijding en de aan het waterschap te betalen watersysteemheffing. In bijlage 11 zijn de bekostigingspercentages voor deze activiteiten onderbouwd (zie ook onderstaand tekstkader). Deze onderbouwingen spelen een centrale rol bij rechterlijke toetsing van de rioolheffing.

H6, middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Wat de begrootingscijfers betreft, die aan het slot der toelichting zijn vermeld, moet worden opgemerkt dat zij zijn opgemaakt met het oog op uitvoering op zeer breede schaal en dat men bij dergelijke rioleeringsprojekten moeielijk een grens kan trekken waarbuiten niet kan gegaan worden. Even moeielijk is het om het juistheid te bepalen waartoe men zich binnen een zeker tijdstip zou kunnen beperken. Zoolang er uitbreiding eener stad plaats heeft, deelt daarin natuurlijkerwijze ook de behoefte aan rioleering.

Bekostigingspercentage straatreiniging

Het vegen van de straten voorkomt dat zand en vuil via de straatkolken in de openbare riolering terechtkomt en zorgt ervoor dat regenwater zonder belemmeringen kan afstromen naar de straatkolken. Daardoor draagt straatvegen bij aan de gemeentelijke watertaken. Andere doelen waar straatvegen aan bijdraagt zijn het verwijderen van afval uit de openbare ruimte en het milieu én het beperken van ongelukken door uitglijden op afgevallen bladeren.
De bekostigingspercentages kunnen gebaseerd worden op een weging van de doelen waar straatvegen aan bijdraagt. Voor de goede orde verdient het de voorkeur om een dergelijke weging toe te passen op verschillende subactiviteiten van straatreiniging. In grote lijnen lijkt een verdeling van 60% afval-milieu, 30% riolering en maximaal 10% verkeersveiligheid redelijk. De bijdrage vanuit verkeersveiligheid vervalt dan omdat die waarschijnlijk niet meer dan zijdelings toerekenbaar is. De verdeling wordt dan 2/3 – 1/3. Een andere benadering is gebaseerd op een inschatting van vermeden kosten. Doordat de straten regelmatig geveegd worden komt er minder vuil in de straatkolken (en riolen), die daardoor ook minder vaak leeggezogen hoeven te worden. Bovendien komen er minder rioolverstoppingen. Het lijkt een redelijke aanname om, als de straten helemaal niet geveegd zouden worden, de frequentie van kolkenreiniging op te schroeven tot de huidige straatveegfrequentie. De vermeden kosten voor extra kolkenreiniging en extra rioolontstopping vormen dan een redelijke inschatting voor de maximale rioleringsbijdrage aan straatveegkosten. In de Nijmeegse situatie anno 2016 komt dat uit op 33,7%.

Investeringen

In figuren 6.5, 6.6 en 6.7 zijn de geraamde investeringskosten weergegeven voor het areaal exclusief de nog niet opgeleverde woongebieden in de Waalsprong. (Zie de in de figuren aangegeven paragrafen 5.2.x voor beschrijving van de activiteiten).

5.2.1	***aanleg***			***investeringen***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2018	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2019	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2020	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2021	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2022	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2023	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000

Figuur 6.5: Investeringen aanleg (exclusief Waalsprong)

H6, middelen

5.2.4	vernieuwen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 4.800.000	€ 4.800.000
2018	0	€ 0	€ 4.700.000	€ 4.700.000
2019	0	€ 0	€ 4.400.000	€ 4.400.000
2020	0	€ 0	€ 3.900.000	€ 3.900.000
2021	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000
2022	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000
2023	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000

Figuur 6.6: Investeringen vernieuwen

5.2.5	verbetermaatregelen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2018	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2019	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2020	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2021	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2022	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2023	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000

Figuur 6.7: Investeringen verbetermaatregelen

In de woongebieden van de Waalsprong worden investeringen gedaan in de aanleg van riolering en oppervlaktewater, oftewel in de aanleg van infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Met ingang van 2015 worden de hier uit voortvloeiende kapitaallasten bekostigd vanuit de rioolheffing. In 2016 zijn de ramingen van de investeringen geactualiseerd. Met ingang van 2017 zijn ook de rentelasten van verworven grond én de aanleg van oppervlaktewater in de raming opgenomen. Dat resulteert in de in figuren 6.8 en 6.4 weergegeven kapitaallasten voor de investeringen in de aanleg van riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong.

	Kapitaal-lasten	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**
2017	443.011	19.162	42.305	**504.478**	63.060	**567.538**
2018	561.461	31.333	66.968	**659.761**	82.470	**742.231**
2019	703.548	46.086	94.318	**843.953**	105.494	**949.447**
2020	861.971	64.127	126.338	**1.052.437**	131.555	**1.183.991**
2021	1.005.297	82.168	158.681	**1.246.147**	155.768	**1.401.915**
2022	1.126.715	100.209	191.408	**1.418.332**	177.291	**1.595.623**
2023	1.227.153	118.250	223.710	**1.569.114**	196.139	**1.765.253**

Figuur 6.8: Kapitaallasten aanleg riolering en water woongebieden Waalsprong 2017-2023

H6, middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

In de behoefte aan rioleering van het eene of het andere stadgedeelte, of zelfs van de eene of de andere straat, bestaat een zeer wezenlijk verschil. Ook zal men zich hier of daar nog wel kunnen behelpen wanneer blijkt dat het te verkrijgen resultaat niet in verhouding is tot de reeds dadelijk daarvoor te maken kosten.

Het oordeel in dergelijke kwesties zal voor een deel steeds van persoonlijke inzichten afhangen. Het is daarom niet wel doenlijk reeds nu onder min of meer scherp begrensde cijfers te brengen welke bedragen het eerst voor noodzakelijke werken moeten worden uitgetrokken.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

De kosten, die de sedert 1879 gelegde riolen gevorderd hebben, laten zich in tamelijk afgeronde cijfers als volgt omschrijven:

a)	Het riool van de gasfabriek naar en langs de Nieuwe Markt en het pulsometerreservoir, met inbegrip van het pompgebouw en de bemalingswerktuigen (1879—1884)	*f* 29500.—
b)	Het riool langs Waalplein en Waalwal (1881)	- 6400.—
c)	De verlenging van dit riool door de Lagemarkt in 1884	- 2000.—
d)	Het riool langs de Waalkade tusschen Lindenberg en Grootestraat (1883).	- 8100.—
e)	Een zijtak naar het riool sub *d* in de Grootestraat en Steenstraat (1886)	- 2000.—
f)	Een riool, beneden aan de Hunnerberg (1884)	- 3000.—
g)	Het »groote riool", zooals dit is gelegd in 1885 en 1886	- 62700.—
h)	De uitbreiding van het »groote riool" door de Molenstraat naar de St. Annalaan in 1896	- 23000.—
i)	De uitbreiding van het »groote riool" door den Groesbeekschen dwarsweg en Daalschen weg in 1898	- 13900.—
k)	De uitbreiding van het »groote riool" door Reinoldstraat, enz. en in de Pontanusstraat, in 1898	- 5700.—
l)	Rioleering in van Diemerbroeckstraat, enz. in 1899 en 1900	- 14000.—
m)	Rioleering der Smidstraat in 1896	- 1500.—
n)	Rioleering in Parkweg en Achter Valburg en vernieuwing van een in 1879 gelegde rioolspruit in de Nieuwe Marktstraat in 1900	- 2300.—
o)	Herstelling van het riool komende van de Priemstraat, in het pakhuis van van Pelt in 1889.	- 700.—
p)	Een rioolspruit in de Veemarkt (1886)	- 600.—
q)	Verlenging van het riool in de Waalkade t. O. van den Lindenberg (1899)	- 400.—
r)	IJzeren riool in de Lange Brouwerstraat (1893)	- 500.—
s)	Riool in de St. Annalaan (1896)	- 3500.—
	Totaal	*f* 179800.—

Exploitatie

De geraamde exploitatielasten zijn weergegeven in figuren 6.9, 6.10 en 6.11. (Zie de in de figuren aangegeven paragrafen 5.2.x voor beschrijving van de activiteiten).

5.2.1	aanleg			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2018	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2019	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2020	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2021	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2022	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2023	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000

5.2.2	gegevensbeheer			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2018	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2019	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2020	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2021	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2022	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2023	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000

5.2.3	reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2865	€ 286.500	€ 1.530.000	€ 1.816.500
2018	2565	€ 256.500	€ 1.705.000	€ 1.961.500
2019	2565	€ 256.500	€ 1.905.000	€ 2.161.500
2020	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2021	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2022	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2023	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500

5.2.4	vernieuwen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 10.000	€ 205.000
2018	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2019	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2020	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2021	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2022	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2023	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000

Figuur 6.9: Exploitatielasten aanleg, gegevensbeheer, reinigen-inspectie-onderhoud en vernieuwen

H6, middelen

5.2.5	verbetermaatregelen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2018	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2019	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2020	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2021	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2022	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2023	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000

5.2.6	meldingen en klachten			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	925	€ 92.500	€ 150.000	€ 242.500
2018	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2019	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2020	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2021	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2022	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2023	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500

5.2.7	vergunningen, toezicht en handhaving			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	370	€ 37.000	€ 0	€ 37.000
2018	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2019	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2020	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2021	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2022	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2023	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000

5.2.8	beleid en planvorming			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2018	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2019	2440	€ 244.000	€ 45.000	€ 289.000
2020	2290	€ 229.000	€ 45.000	€ 274.000
2021	2490	€ 249.000	€ 65.000	€ 314.000
2022	2540	€ 254.000	€ 85.000	€ 339.000
2023	2540	€ 254.000	€ 55.000	€ 309.000

Figuur 6.10: Exploitatielasten verbetermaatregelen, meldingen, vergunningen en planvorming

5.2.9	onderzoek functioneren			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2018	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2019	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2020	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2021	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2022	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2023	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000

5.2.10	monitoren functioneren			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2018	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2019	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2020	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2021	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2022	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2023	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000

5.2.11	voorlichting-communicatie			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2018	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2019	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2020	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2021	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2022	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2023	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000

5.2.12	Overige toerekeningen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	80	€ 8.000	€ 2.433.000	€ 2.441.000
2018	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2019	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2020	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2021	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2022	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2023	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000

Figuur 6.11: Exploitatielasten onderzoek, monitoren, voorlichting en toerekeningen

6.2.3 Baten

De lasten voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken kunnen worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing en eventueel de algemene middelen van de gemeente. De lasten voor huisaansluitingen van bestaande bebouwing worden, op basis van de 'verordening eenmalig rioolaansluitrecht', in rekening gebracht bij de perceeleigenaar.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsbelasting. De opbrengsten van een bestemmingsheffing mogen alleen aangewend worden voor een specifieke bestemming, in het geval van de rioolheffing is dat de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. Een eigenaar van een pand dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of een andere openbare voorziening voor de gemeentelijke watertaken, wordt aangeslagen voor rioolheffing. Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het betreffende pand. De heffingsgrondslag (WOZ-waarde), de heffingplichtige (perceeleigenaar) en de tariefstelling vallen binnen de reikwijdte van de 'verordening rioolheffing' en buiten de reikwijdte van het gemeentelijk rioleringsplan. De kostendekkendheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting.

Algemene middelen

Het is niet verplicht om de lasten van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken te dekken uit de opbrengsten van de rioolheffing. De gemeente mag ook de algemene middelen hiervoor aanwenden. In algemene zin leidt bekostiging vanuit de algemene middelen tot verhoging van de onroerend-zaak-belasting (OZB) en verlaging van de rioolheffing. Omdat de OZB geen bestemmingsheffing is, zijn bij gedeeltelijke bekostiging vanuit de OZB de eisen aan de kostentoerekening minder stringent dan bij volledige bekostiging vanuit de rioolheffing.

6.2.4 Integrale voorziening

We hanteren een geïntegreerde voorziening met drie separate componenten, namelijk voor investeringen, onderhoud en jaarlijkse financiële resultaten. Het verloop van de voorziening is weergegeven in figuur 6.12 en bijlage 4.2. Uit het verloop van de voorziening blijkt dat we toewerken naar toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. De stand van de voorziening is dan nul, doordat alle oude geactiveerde investeringen (met uitzondering van investeringen in woongebieden van de Waalsprong) dan volledig zijn afgeschreven. Nieuwe investeringen worden inmiddels direct ten laste van de exploitatie gebracht en leiden dus niet tot een boekwaarde op de balans. Voor de jaren 2030 en verder is het beoogde verloop van de voorziening dus nul.

H6, middelen

	Hoogte voorziening TOTAAL per 1/1/2xxx	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening	Mutatie voorziening a.g.v. onderhoud	Begroot exploitatie resultaat	Hoogte voorziening TOTAAL per 31/12/2xxx na 'afbouw' voorziening
2017	-2.823.036,28	734.031,00	-360.769,00	0,00	-2.449.774,28
2018	-2.449.774,28	734.031,00	-215.769,00	0,00	-1.931.512,28
2019	-1.931.512,28	734.033,06	-15.769,00	0,00	-1.213.248,22
2020	-1.213.248,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-1.091.923,22
2021	-1.091.923,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-970.598,22
2022	-970.598,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-849.273,22
2023	-849.273,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-727.948,22
2024	-727.948,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-606.623,22
2025	-606.623,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-485.298,22
2026	-485.298,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-363.973,22
2027	-363.973,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-242.648,22
2028	-242.648,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-121.323,22
2029	-121.323,22	62.092,22	59.231,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Figuur 6.12: Verloop voorziening t/m 2029

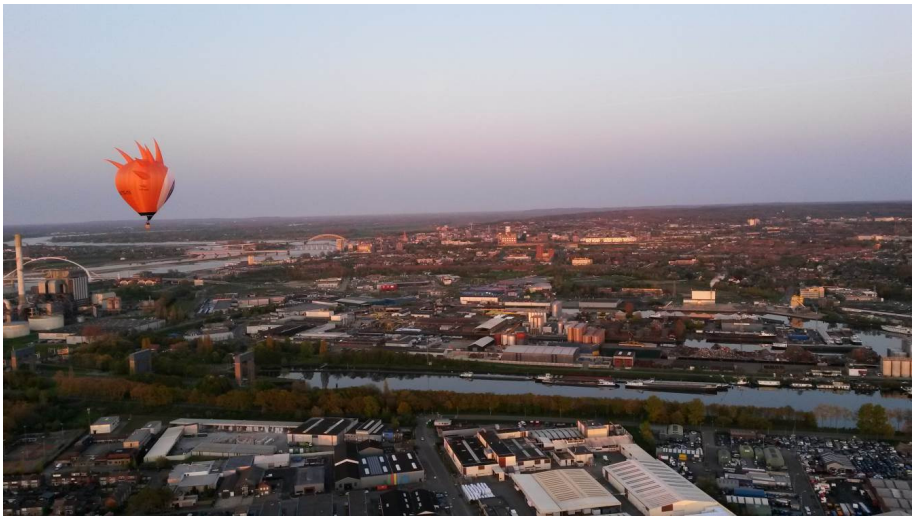

Kanaalhavens (1 mei 2016)

7 BESLUITVORMING EN INSPRAAK

In juni 2015 heeft het College van Burgemeester en Wethouders de 'Startnotitie opstellen Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 e.v.' vastgesteld en ter consultatie aan de Gemeenteraad voorgelegd. De in de politieke avond van 24 juni 2015 gemaakte opmerkingen hebben we verwerkt in dit GRP.

Bij het opstellen van het Ontwerp GRP heeft intern en extern ambtelijke afstemming plaatsgevonden. Het Ontwerp GRP is op 5 april 2016 door het College van Burgemeester en Wethouders vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak en consultatie.
De periode tot en met 20 mei 2016 is gebruikt voor de wettelijk verplichte consultatie van Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat. In deze periode is ook inspraak van burgers, bedrijven en belangenorganisaties mogelijk geweest. De 'nota inspraak en consultatie Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023' is opgenomen in bijlage 4.4. Hierin is aangegeven tot welke wijzigingen de inspraak en consultatie hebben geleid.
Dit GRP Nijmegen 2017-2023 is in juni 2016 aan het College van Burgemeester en Wethouders voorgelegd en in september 2016 ter vaststelling aan de Gemeenteraad aangeboden.
Het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023' treedt per 1 januari 2017 in werking.

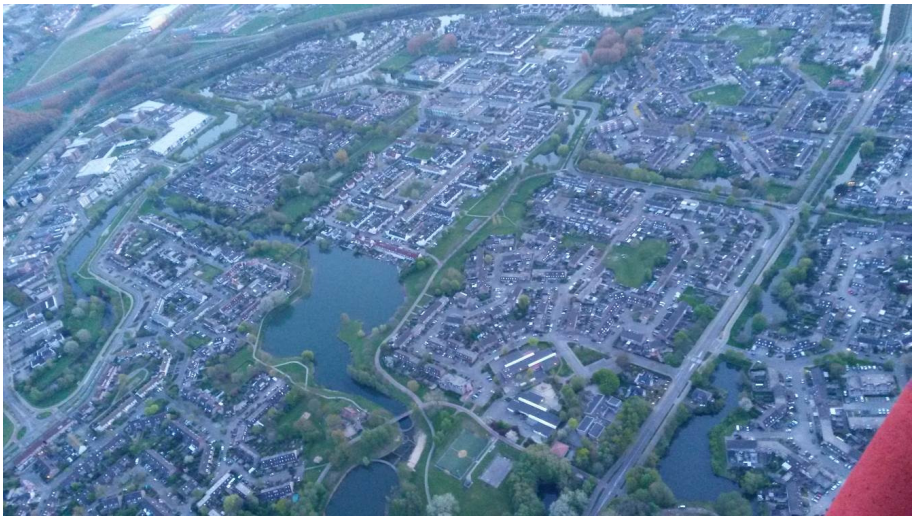

Lindenholt (1 mei 2016)

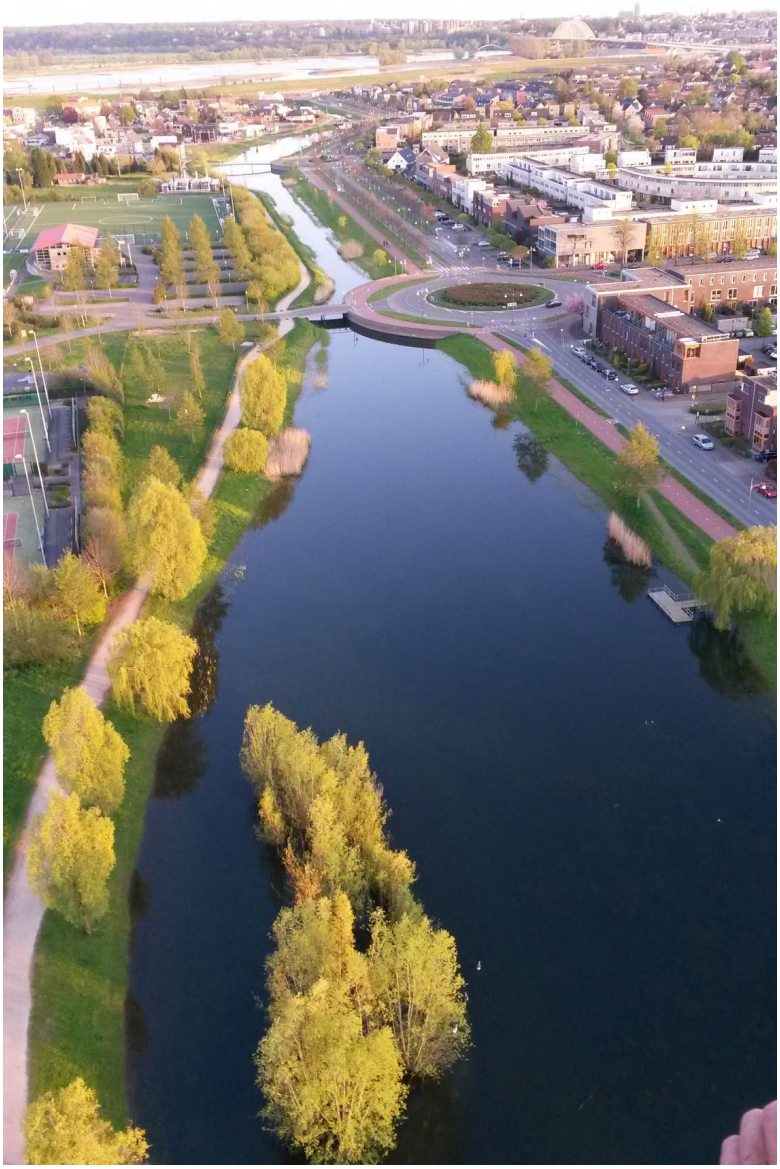

Turennesingel (1 mei 2016)

8 STURING EN CONTROLE DOOR DE GEMEENTERAAD

De voortgang van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken wordt gestuurd en gecontroleerd door de gemeenteraad via de cyclus van begroten en verantwoorden. Daarvoor maken we gebruik van indicatoren. Sinds 2011 wordt gewerkt met de indicator "gelijkblijvende restlevensduur". Deze geeft informatie over de kwaliteit van de aanwezige infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken (zie onderstaand tekstkader). Kennis van de toestand van de stelsels en systemen staat hierdoor centraal.

Indicator "gelijkblijvende restlevensduur"

Op basis van beoordeling van videoinspecties van riolen wordt van elk geïnspecteerd riool ingeschat hoe lang het nog mee kan. Het gemiddelde van die inschattingen van "restlevensduur" geeft een indicatie van de gemiddelde toestand van de riolen. Dat is een indicatie voor de kwaliteit van onze riolering.
Deze methodiek heeft enkele lastige beperkingen. Ten eerste is de betrouwbaarheid van een individuele inschatting van restlevensduur gering (zie paragraaf 5.2.3), omdat het een deels subjectieve beoordeling is. Dat geldt in het bijzonder voor riolen in goede staat, want daar is weinig aan te zien. Ten tweede verlopen de verouderingsprocessen van riolen niet lineair. De toestand van een riool kan plotseling verslechteren en er kan veel spreiding zitten in de werkelijke levensduur van riolen. Het hebben van meerdere inspecties van eenzelfde riool kan de betrouwbaarheid van de inschatting van restlevensduur vergroten. De meeste riolen zijn nog niet vaker dan één keer geïnspecteerd. Tenslotte bestaat de riolering niet alleen uit riolen, maar de andere objecten tellen (nog) niet mee bij het bepalen van de indicator. Riolen maken wel verreweg het grootste deel uit van onze riolering.
Ondanks deze beperkingen geeft het verloop van de indicator wel een redelijk beeld van de kwaliteit van de riolering, omdat de berekening gebruik maakt van grote aantallen inspectiegegevens. Individuele inschatting zijn weinig betrouwbaar, maar het gemiddelde van heel veel inschattingen is wel betrouwbaar.

Met dit GRP proberen we ons ook nadrukkelijk te richten op de duurzame ontwikkeling van onze watertaken en klimaatadaptatie. Daarvoor is een aparte indicator nodig die een indicatie geeft van de mate waarin onze stelsels en systemen verduurzamen. De in onderstaand tekstkader voorgestelde indicator geeft aan welk percentage van de stad -uitgedrukt in aantal aansluitingen of in aangesloten oppervlak- is voorzien van een duurzaam systeem voor het verwerken van afvalwater, hemelwater of grondwater (zie ook paragraaf 3.1.2). De bijbehorende doelstelling is dat het aandeel duurzame stelsels en systemen blijft stijgen.

Voorstel indicator "verduurzamen van de waterketen"

We willen de waterketen verduurzamen door schoon regenwater zo veel mogelijk te verwerken waar het valt en ten goede te laten komen aan het (grond)watersysteem in plaats van regenwater in gemengde riolen te laten lopen, waardoor het vervuilt, overlast kan veroorzaken en uiteindelijk weer gezuiverd moet worden. Het verduurzamen van de waterketen betekent dat de uitvoering van onze watertaken moet anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (heviger neerslag, langere droge perioden en hitte) en waar mogelijk moet bijdragen aan energieneutraliteit en hergebruik van waardevolle grondstoffen. Door toe te groeien naar het gebruik van duurzame stelsels (zie paragraaf 3.1.2) dragen we met de uitvoering van onze watertaken bij aan klimaatadaptatie én vereenvoudigen we het terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater (en eventueel oppervlaktewater of grondwater).
De indicator "verduurzamen van de waterketen" moet aangeven dat een groeiend deel van Nijmegen is aangesloten op duurzame stelsels. Dat kan door het aantal aansluitingen op duurzame stelsels weer te geven als percentage van het totale aantal aansluitingen en vervolgens als doelstelling te hanteren dat dat percentage blijft stijgen (of toch ten minste niet terugloopt).
Uiteraard is ook deze indicator niet volledig waterdicht. Het is bijvoorbeeld soms mogelijk om regenwater duurzaam te verwerken zonder dat er een stelsel aan te pas komt en het aantal aansluitingen is misschien niet in alle opzichten een exacte maat voor het aandeel duurzame uitvoering van watertaken. Belangrijk voordeel van deze indicator is dat het bepalen ervan eenvoudig en eenduidig mogelijk is. Als indicatie voor het verduurzamen van onze watertaken lijkt deze werkwijze daarom goed te kunnen voldoen.

H8, sturing en controle door de gemeenteraad

Om tussentijdse bijsturing van de uitvoering van de watertaken mogelijk te maken, en ter voorbereiding van het opstellen van een beleidsplan voor de uitvoering van de watertaken na 2023, komt er in 2021 in opdracht van het college een tussentijdse evaluatie van het GRP Nijmegen 2017-2023. De gemeenteraad zal over de resultaten van deze evaluatie actief worden geïnformeerd.

Vossenpels (1 mei 2016)

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

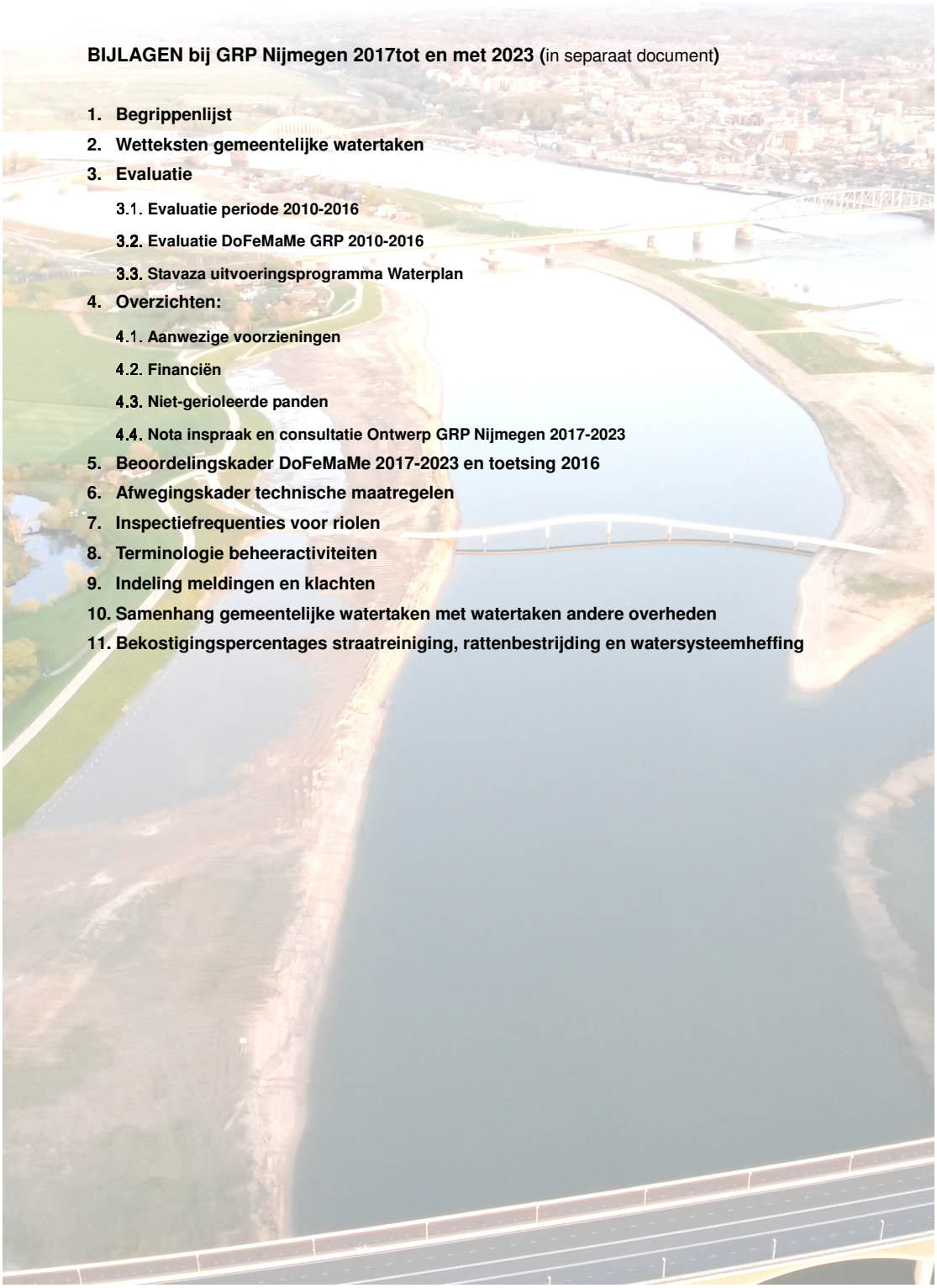

BIJLAGEN bij GRP Nijmegen 2017tot en met 2023 (in separaat document**)**

1. **Begrippenlijst**
2. **Wetteksten gemeentelijke watertaken**
3. **Evaluatie**
   - 3.1. **Evaluatie periode 2010-2016**
   - 3.2. **Evaluatie DoFeMaMe GRP 2010-2016**
   - 3.3. **Stavaza uitvoeringsprogramma Waterplan**
4. **Overzichten:**
   - 4.1. **Aanwezige voorzieningen**
   - 4.2. **Financiën**
   - 4.3. **Niet-gerioleerde panden**
   - 4.4. **Nota inspraak en consultatie Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023**
5. **Beoordelingskader DoFeMaMe 2017-2023 en toetsing 2016**
6. **Afwegingskader technische maatregelen**
7. **Inspectiefrequenties voor riolen**
8. **Terminologie beheeractiviteiten**
9. **Indeling meldingen en klachten**
10. **Samenhang gemeentelijke watertaken met watertaken andere overheden**
11. **Bekostigingspercentages straatreiniging, rattenbestrijding en watersysteemheffing**

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

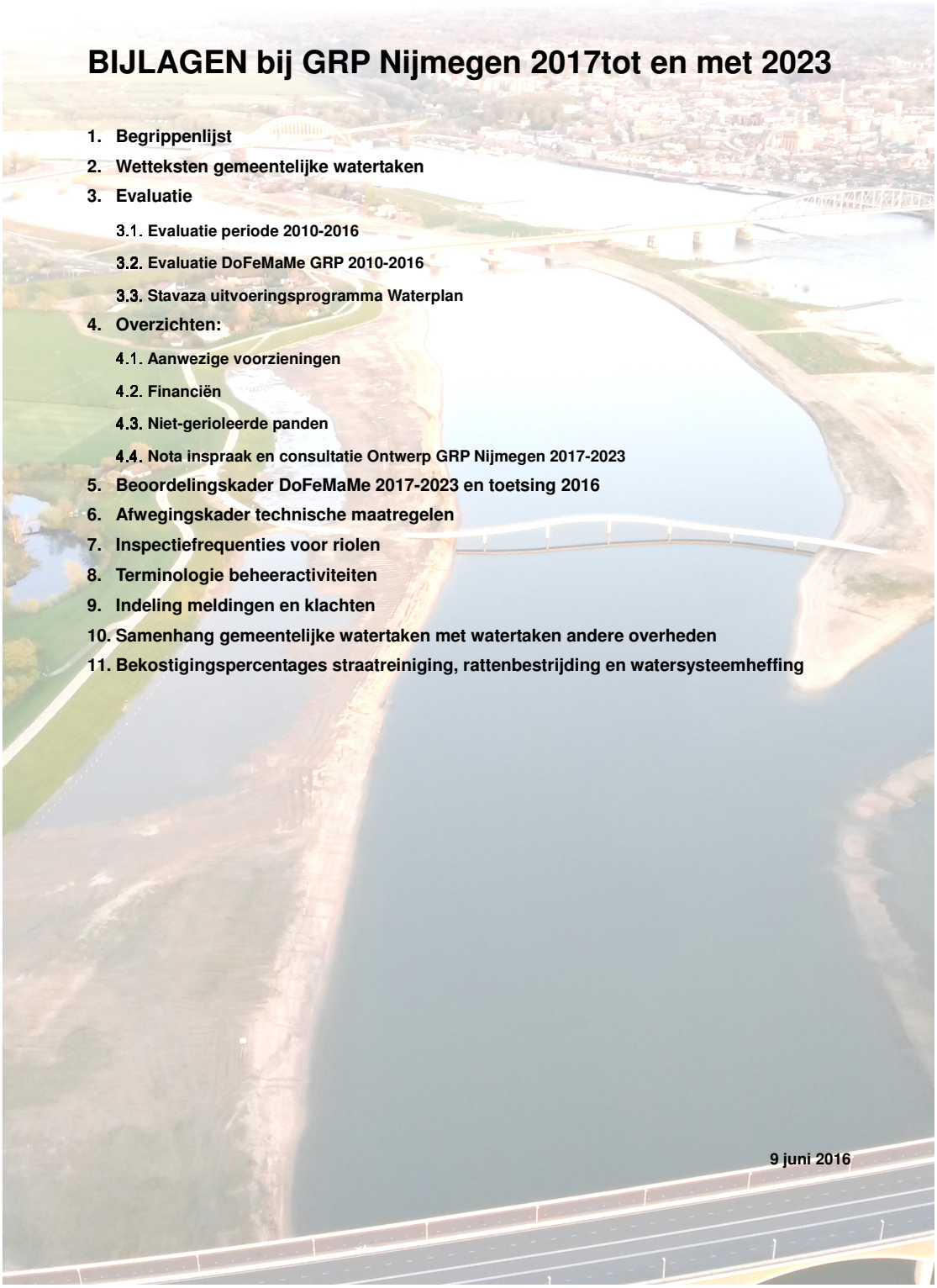

BIJLAGEN bij GRP Nijmegen 2017tot en met 2023

1. Begrippenlijst
2. Wetteksten gemeentelijke watertaken
3. Evaluatie
   - 3.1. Evaluatie periode 2010-2016
   - 3.2. Evaluatie DoFeMaMe GRP 2010-2016
   - 3.3. Stavaza uitvoeringsprogramma Waterplan
4. Overzichten:
   - 4.1. Aanwezige voorzieningen
   - 4.2. Financiën
   - 4.3. Niet-gerioleerde panden
   - 4.4. Nota inspraak en consultatie Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023
5. Beoordelingskader DoFeMaMe 2017-2023 en toetsing 2016
6. Afwegingskader technische maatregelen
7. Inspectiefrequenties voor riolen
8. Terminologie beheeractiviteiten
9. Indeling meldingen en klachten
10. Samenhang gemeentelijke watertaken met watertaken andere overheden
11. Bekostigingspercentages straatreiniging, rattenbestrijding en watersysteemheffing

9 juni 2016

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

BIJLAGE 1: Begrippenlijst

Afkoppelen

Maatregelen om de afvoer van afstromend hemelwater via de gemengde riolering naar de RWZI te beëindigen en het afstromende hemelwater lokaal te verwerken.

Afvalwater

De Wet milieubeheer beschouwt afvalwater als een afvalstof. Afvalwater is gedefinieerd als "alle water waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen".
Met de wijziging van de Wet milieubeheer door de Wet gemeentelijke watertaken (Stb . 2007, nr . 276 en Memorie van toelichting) is het onderscheid in verschillende soorten afvalwater per 1 januari 2008 als volgt:

- *Huishoudelijk afvalwater*: afvalwater dat overwegend afkomstig is van menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden,
- *Afvloeiend hemelwater*: spreekt voor zich, geen wettelijke definitie, gerelateerd aan de zorgplicht op grond van artikel 3.5 van de Waterwet,
- *Grondwater*: spreekt voor zich, geen wettelijke definitie, gerelateerd aan de zorgplicht op grond van artikel 3.6 van de Waterwet,
- *Bedrijfsafvalwater*: afvalwater dat vrijkomt bij door de mens bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid, dat geen huishoudelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater of grondwater is,
- *Stedelijk afvalwater*: huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater,
- *Ander afvalwater*: datgene wat niet onder een van voorgaande begrippen is te vatten. De wetgever beoogt niet om met bovenstaande begrippen alle soorten afvalwater uitputtend te omschrijven. Een voorbeeld van 'ander afvalwater' is ' zwembadwater' bij een particulier huishouden dat geloosd moet worden. Te lozen zwembadwater van een professioneel zwembad is bedrijfsafvalwater.
  Uit een uitspraak van de Raad van State (200704332/1, 18 juni 2008) blijkt dat het afstromend hemelwater - onafhankelijk van de vraag of, en in welke mate, dit water al dan niet verontreinigd is - wordt aangemerkt als afvalstof.

Afvalwatersysteem / Afvalwaterketen

Het geheel van riolering en rioolwaterzuivering.

Assetmanagement

Werkwijze bij het beheer van infrastructuur en voorzieningen waarbij risico's, kosten en effecten tegen elkaar worden afgewogen.

Basisinspanning

Stelsel van afspraken om de vuiluitworp uit openbare riolering terug te dringen tot 50% van de vuiluitworp in de jaren '80.

Bedrijfsafvalwater

Zie 'afvalwater'.

Berging

Inhoud van een rioolstelsel, randvoorziening of infiltratievoorziening, absoluut uitgedrukt in m^3 of relatief in mm.

Drukriolering

Riolering waarbij het transport van afvalwater plaatsvindt door middel van pompjes en (druk)leidingen.

Emissie

Uitworp, uitstoot.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Bijlage 1

Functionele eisen

Eisen en voorwaarden gericht op het beoogde functioneren van voorzieningen, stelsels en systemen.

Gemengd rioolstelsel

Rioolstelsel waarin huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater en hemelwater gezamenlijk worden afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG)

Gemiddelde over ten minste 8 jaren van de drie hoogste gemeten grondwaterstanden per jaar.

Gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG)

Gemiddelde over ten minste 8 jaren van de drie laagste gemeten grondwaterstanden per jaar.

Gescheiden rioolstelsel

Rioolstelsel waarin huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater gezamenlijk worden afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie en hemelwater via een separaat stelsel wordt afgevoerd naar oppervlaktewater.

Grondwaterspiegel

Bovenste niveau van het grondwater.

Grondwateroverlast

Zie ‘wateroverlast’.

Hemelwater

Water uit neerslag zoals regen, sneeuw en hagel.

Huishoudelijk afvalwater

Zie ‘afvalwater’.

IBA

Individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater. Minizuivering.

Ideaalcomplex

Een financieel systeem waarbij investeringen vrijwel direct worden afgeschreven en de investeringen van jaar tot jaar vrijwel gelijk zijn.
In financieel-technische termen: Een financieel systeem waarbij er een aantal productiemiddelen zijn, in dit geval vernieuwingen van gedeelten van de openbare riolering, die onderling gelijkmatig in leeftijd verschillen. De vernieuwing van een deel van de openbare riolering gebeurt ieder jaar gelijkmatig. De som van de afschrijvingen is dan gelijk aan de aanschafwaarde van het vervangen riool. Het voordeel is dat de kapitaalsbehoefte daardoor gelijkmatig is en er geen rekening hoeft te worden gehouden met de rentecomponent. De som van de geactiveerde vervangingsinvesteringen worden in hetzelfde jaar meteen ten laste van de exploitatie gebracht en het lastenvolume is jaarlijks gelijk.

Infiltratie

Het wegzakken van water in de bodem.

Ingrijpmaatstaf

Zie ‘maatstaven’.

Bijlage 1

Kwel

Grondwater dat onder druk uit de grond komt. Meestal ontstaat kwel door ondergrondse waterstroming van een hoger gelegen gebied naar een lager gelegen gebied.

Maatstaven

Precisering van functionele eisen, waarmee die toetsbaar zijn. Er kunnen ingrijpmaatstaven en waarschuwingsmaatstaven onderscheiden worden. Een waarschuwingsmaatstaf is een grenstoestand waarbij de actuele toestand discutabel is en nader onderzoek nodig is. Een ingrijpmaatstaf is een grenstoestand waarbij de actuele toestand onvoldoende is en ingrijpen nodig is.

Meetmethoden

Methoden waarmee de toestand of het functioneren van voorzieningen wordt getoetst aan de gestelde functionele eis.

Ontwateringsdiepte

Afstand tussen het maaiveld (aardoppervlak) en de grondwaterstand.

Openbaar hemelwaterstelsel

Voorziening voor de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater, niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Openbaar ontwateringsstelsel

Voorziening voor de inzameling en verdere verwerking van grondwater, niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Openbaar vuilwaterriool

Voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Peilbuis

Holle buis in de grond om de grondwaterstand in te meten.

Regenwateroverlast

Zie ‘wateroverlast’.

Renovatie

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij een ingrijpende toestandswijziging wordt doorgevoerd. Evenaren van de technische staat van nieuwaanleg.

Reparatie

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij een beperkte toestandswijziging wordt doorgevoerd.

Stedelijk afvalwater

Zie ‘afvalwater’.

Verbeteren

Het aanpassen van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening.

Bijlage 1

Vervangen

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij het bestaande object wordt verwijderd en een nieuw gelijkwaardig object wordt teruggeplaatst.

Waarschuwingsmaatstaf

Zie ‘maatstaven’.

Water op straat

Het optreden van waterstanden boven straatniveau. Term die veel gebruikt wordt bij computermodellering van het functioneren van riolering.

Wateroverlast

Het optreden van waterstanden waarbij hinder of schade wordt ondervonden. Onderscheid is mogelijk naar de oorsprong van het betreffende water, bijvoorbeeld regenwateroverlast of grondwateroverlast.

Waterservicepoint

Het centrale aanspreekpunt van de gemeente Nijmegen voor burgers en bedrijven met vragen over hemelwater, grondwater en oppervlaktewater.

Watersysteem

Het geheel van oppervlaktewater en grondwater.

Bijlage 2

BIJLAGE 2: Wetteksten gemeentelijke watertaken

[Bron: Leidraad Riolering, module A 1050 & overheid.nl]

Zorgplicht voor stedelijk afvalwater

Artikel 10.33 Wet milieubeheer

1. De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkens het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.
3. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor:
a. een gedeelte van het grondgebied van een gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom, en;
b. een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.
4. De ontheffing bedoeld in het derde lid kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken. Bij de intrekking wordt aangegeven binnen welke termijn in inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt voorzien.

Zorgplichten voor hemel- en grondwater

Artikel 3.5 Waterwet

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.6 Waterwet

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.

2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringtechnisch werk.

Gemeentelijk rioleringsplan

Artikel 4.22 Wet milieubeheer

1. De gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast.
2. Het plan bevat ten minste:
a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater als bedoeld in artikel 10.33, alsmede de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater als bedoeld in artikel 3.5 van de Waterwet, en maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, als bedoeld in artikel 3.6 van laatstgenoemde wet en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b, worden of zullen worden beheerd;
d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.
3. Indien in de gemeente een gemeentelijk milieubeleidsplan geldt, houdt de gemeenteraad met dat plan rekening bij de vaststelling van een gemeentelijk rioleringsplan.
4. Onze minister kan, in overeenstemming met onze minister van Verkeer en Waterstaat, aan gemeenten de plicht opleggen tot prestatievergelijking ten aanzien van de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 10.33, alsmede de taken, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6 van de Waterwet. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de frequentie, inhoud en omvang van de prestatievergelijking.

Artikel 4.23 Wet milieubeheer

1. Het gemeentelijke rioleringsplan wordt voorbereid door burgemeester en wethouders. Zij betrekken bij de voorbereiding van het plan in elk geval:
a. gedeputeerde staten;
b. de beheerders van de zuiveringstechnische werken waarnaar het ingezamelde afvalwater wordt getransporteerd, en;
c. de beheerders van de oppervlaktewateren waarop het ingezamelde water wordt geloosd.
2. Zodra het plan is vastgesteld, doen burgemeester en wethouders hiervan mededeling door toezending van het plan aan de in het eerste lid, onder a tot en met c, genoemde instanties, en onze minister.
3. Burgemeester en wethouders maken de vaststelling bekend in een of meer dag- of nieuwsbladen die in de

gemeente verspreid worden. Hierbij geven zij aan op welke wijze kennis kan worden gekregen van de inhoud van het plan.

Hemel- en grondwaterverordening

Artikel 10.32a Wet milieubeheer
1. De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat:
a. bij het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, wordt voldaan aan de in die verordening gestelde regels, en;
b. het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater in een voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater binnen een in die verordening aangegeven termijn wordt beëindigd.
2. Van de mogelijkheid, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt geen gebruikgemaakt, indien van degene bij wie afvloeiend hemelwater of grondwater vrijkomt redelijkerwijs geen andere wijze van afvoer van dat water kan worden gevergd.

Rioolheffing

Artikel 228a Gemeentewet
1. Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater, en;
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
2. Ter zake van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, kunnen twee afzonderlijke belastingen worden geheven.
3. Onder de kosten, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de omzetbelasting die als gevolg van de Wet op het btw-compensatiefonds recht geeft op een bijdrage uit dat fonds.

Interbestuurlijke samenwerking

Artikel 3.8 Waterwet
Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Bijlage 2

Zorgplichten overheid

Artikel 21 Grondwet
De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22 Grondwet
1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

Bodembescherming

Artikel 88 Wet bodembescherming
1 De gemeenten Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht worden gelijkgesteld met een provincie voor de toepassing van:
a. de artikelen 27 tot en met 34, 37, artikel 38, derde en vierde lid, 39, 39a, 39b, 39c, 39d, derde, vierde en vijfde lid, 39f, eerste lid, 40, 42, 43 tot en met 51, 55, 55ab, tweede lid, 55b, derde lid, 55c, eerste en derde lid, 55e, eerste, tweede lid, onder f, en vijfde lid, 55f, 55g, derde lid, 63c, tweede lid, 74 tot en met 76l, 83, 87a en 92b;

Artikel 1 Besluit aanwijzing bevoegd gezag gemeenten Wet bodembescherming
Artikel 88, eerste lid, van de Wet bodembescherming wordt van overeenkomstige toepassing verklaard op de navolgende gemeenten:
t. Nijmegen,

Artikel 2 Besluit aanwijzing bevoegd gezag gemeenten Wet bodembescherming
5.Artikel 1, onderdeel t, treedt in werking met ingang van 1 oktober 2002.

Artikel 13 Wet bodembescherming
Ieder die op of in de bodem handelingen verricht als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, teneinde die verontreiniging of aantasting te voorkomen, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Indien de verontreiniging of aantasting het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen.

Artikel 37 Wet bodembescherming
1. Gedeputeerde staten stellen in een beschikking als bedoeld in artikel 29, eerste lid, waarbij zij vaststellen dat er sprake is van een geval van ernstige verontreiniging, tevens vast of het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leiden tot zodanige risico's voor

mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is.
2. Indien gedeputeerde staten vaststellen dat van risico's sprake is als bedoeld in het eerste lid, bepalen zij dat met de sanering dient te worden begonnen voor een door hen vast te stellen tijdstip dat ligt zo spoedig mogelijk na de inwerkingtreding van de beschikking, bedoeld in het eerste lid. Bij de beschikking kunnen gedeputeerde staten het uiterste tijdstip van indienen van het saneringsplan, bedoeld in artikel 39, aangeven.

Artikel 48 Wet bodembescherming
Gedeputeerde staten zijn belast met het oriënterend onderzoek en het nader onderzoek in hun provincie alsmede met het saneringsonderzoek en de sanering van in hun provincie gelegen gevallen van ernstige verontreiniging voor zover daarin niet is voorzien op de wijze, bedoeld in de artikelen 13, 27, 28, 43 tot en met 47, 55b of 72.

Publieke gezondheid

Artikel 2 Wet publieke gezondheid
1 Het college van burgemeester en wethouders bevordert de totstandkoming en de continuïteit van en de samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.

2 Ter uitvoering van de in het eerste lid bedoelde taak draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor:

c. het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen,

Grondwaterbeschermingsgebied

Artikel 3.3.3.8 Omgevingsverordening Gelderland
Buisleidingen, voorzieningen voor inzameling en transport van afvalwater

1. Het is verboden in een Grondwaterbeschermingsgebied een buisleiding en voorziening voor de inzameling en transport van afvalwater te leggen, te hebben, te vervangen, te veranderen of te verleggen.
2. Het is verboden in een grondwaterbeschermingsgebied een andere constructie of een ander werk dan genoemd onder het eerste lid van welke aard dan ook - leidingen en installaties daaronder begrepen - op of in de bodem op te richten, tot stand te brengen, aan te leggen, te hebben of te gebruiken, als dat leidt of kan leiden tot verspreiding of lozing van schadelijke stoffen in de bodem danwel tot aantasting van de beschermende werking van bodemlagen.
3. Het bepaalde in het eerste lid geldt niet voor het aanleggen, hebben, vervangen, veranderen of verleggen van een voorziening voor inzameling en transport van afvalwater indien voldaan wordt aan de volgende algemene voorschriften:
    a. Het riool moet bestaan uit een duurzaam vloeistofdicht buizenstelsel;
    b. De aanleg moet voldoen aan de richtlijnen, zoals opgesteld in NPR 3218 (Buitenriolering onder vrij verval) of NPR 3221 (Buitenriolering onder over- en onderdruk);

c. Vóór in gebruik name moet een inspectie plaatsvinden op vloeistofdichtheid (bijvoorbeeld door afpersing);
d. De riolering mag niet anders worden gebruikt dan waarvoor het is bestemd. Stoffen die de toegepaste materialen kunnen aantasten, mogen niet worden getransporteerd via het stelsel;
e. De riolering moet worden beheerd overeenkomstig de richtlijn NPR3220 (Buitenriolering beheer) en NPR3221 (Buitenriolering over- en onderdruk);
f. Indien door lekkage, verstopping of anderszins de bodem wordt verontreinigd, moeten door de beheerder maatregelen getroffen worden om de verontreiniging op te heffen.

4. Het eerste lid geldt niet voor het aanleggen, hebben, vervangen, veranderen of verleggen van een buisleiding, niet zijnde een voorziening voor inzameling en transport van afvalwater, indien voldaan wordt aan de volgende algemene voorschriften:
   a. er worden geen schadelijke stoffen door worden vervoerd, of
   b. in geval buisleidingen worden gebruikt ten behoeve van het transport van schadelijke stoffen, niet zijnde aardolieproducten en afvalwater, deze zodanig worden aangelegd en onderhouden dat het gehele stelsel duurzaam vloeistofdicht is en dat leidingen voor de ingebruikname en vervolgens om de vijf jaar worden geïnspecteerd op vloeistofdichtheid.
5. Het eerste lid geldt niet voor het hebben van een buisleiding of voorziening voor inzameling en transport van afvalwater die voor de datum van inwerkingtreding van deze verordening is aangelegd met een ontheffing op grond van bepaling 3.2.3 van bijlage 10, onderdeel B, van de Provinciale milieuverordening Gelderland.
6. Het bepaalde in het eerste lid geldt niet voor het vervangen, veranderen of verleggen van een buisleiding of een voorziening voor inzameling en transport van afvalwater, indien met een door een deskundige opgestelde risicoanalyse is aangetoond dat de kans op grondwaterverontreiniging door dat vervangen, veranderen of verleggen gelijk blijft of kleiner wordt ten opzichte van de daaraan voorafgaande situatie.
7. Van het voornemen tot het aanleggen, hebben, vervangen, veranderen of verleggen van de buisleiding of de voorziening voor inzameling en transport van afvalwater onder de in het derde, vierde, vijfde of zesde lid bedoelde voorschriften doet degene die de activiteit onderneemt, een melding.
8. Ten aanzien van de melding is artikel 3.3.5.4 van toepassing.

Artikel 3.3.3.9 Afstromend hemelwater van gebouwen, (spoor)wegen en andere verhardingen

1. Het is in een Grondwaterbeschermingsgebied verboden om afstromend water van gebouwen, (spoor)wegen, parkeerplaatsen en andere verhardingen en terreinen voor gemotoriseerd verkeer op of in de bodem te lozen.
2. Het bepaalde in het eerste lid geldt niet ten aanzien van gebouwen:
   a. indien geen bouwmaterialen worden gebruikt die tot gevolg hebben dat potentieel voor het grondwater schadelijke stoffen door afspoelen of uitloging in het afstromend water kunnen komen, of
   b. indien afstromend water uitsluitend infiltreert via een doelmatig werkend zuiveringssysteem.
   c. Het bepaalde in het eerste lid geldt evenmin ten aanzien van (spoor)wegen, parkeerplaatsen en andere verhardingen en terreinen voor gemotoriseerd verkeer: indien voldaan wordt aan de algemene voorschriften uit bijlage 3 Grondwaterbescherming met oog op de waterwinning, onderdeel E.

d. Van het voornemen tot het lozen van afstromend water op of in de bodem als bedoeld in het tweede en derde lid doet degene die de activiteit onderneemt, een melding.
e. Ten aanzien van deze melding is artikel 3.3.5.4 van toepassing.
f. Het is in een grondwaterbeschermingsgebied verboden afstromend water via diepinfiltratie in het grondwater te lozen.
g. Het is in een grondwaterbeschermingsgebied verboden op eigen terrein te parkeren of parkeergelegenheid voor motorvoertuigen aan te bieden indien het terrein niet is voorzien van een aaneengesloten verharding. Het verbod geldt niet indien het een parkeergelegenheid betreft met maximaal vier parkeerplaatsen

Voorstel - Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023

Bijlage 3

BIJLAGE 3.1: Evaluatie periode 2010-2016

In 2013 heeft een tussentijdse evaluatie van het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010 tot en met 2016' plaatsgevonden (Voortgangsbericht GRP 2010-2016, Grontmij, 8 oktober 2013). Die evaluatie vormt, aangevuld met bevindingen over de jaren 2014 en 2015, de basis voor deze evaluatie van de periode 2010-2016. In dit hoofdstuk geven we aan in hoeverre de doelen van het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010 tot en met 2016' (GRP Nijmegen 2010-2016) bereikt zijn, of de voorgenomen activiteiten (goed) uitgevoerd zijn en welke besluiten er in de planperiode genomen zijn. De tussentijdse evaluatie in 2013 heeft geleid tot enkele specifieke aandachtspunten voor de resterende looptijd van het GRP Nijmegen 2010-2016. Ook deze beschouwen we. In 2015 is het uitvoeringsprogramma van het Waterplan Nijmegen (2001) grotendeels afgerond. De visie van het waterplan en de verdere realisatie daarvan is nu volledig in het GRP Nijmegen ingebed. Daarom hebben we ook een evaluatie van het uitvoeringsprogramma van het waterplan opgenomen. Dit is gebaseerd op de evaluatie (2010) en actualisatie (2013) van het Waterplan Nijmegen en het daaruit volgende Waterplan maatregelenprogramma 2010-2015.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ondergeteekende achtte het voor een goed begrip van de opgemaakte plannen noodig eenige korte historische mededeelingen omtrent de wording der thans alhier bestaande rioleering en de aanleiding, die voor het opmaken van dit projekt bestond aan de verdere toelichtingen te doen voorafgaan, niet alleen om wille der volledigheid, maar vooral omdat in het projekt op de bestaande toestanden zooveel doenlijk is voortgebouwd. Op die wijze is n.l. getracht waar dit mogelijk was, te voorkomen dat reeds gemaakte kosten nutteloos zouden zijn besteed.

1 Doelbereik GRP Nijmegen 2010-2016

De doelen van het GRP Nijmegen 2010-2016 zijn omschreven als het invullen van en voldoen aan de drie gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater plus het voeren van doelmatig beheer. Als algemene doelen zijn geformuleerd het beschermen van de volksgezondheid, het waarborgen van veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving én bescherming van de kwaliteit van bodem, grondwater en oppervlaktewater. De specifieke doelen zijn de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater én het voorkomen of beperken van problemen door grondwaterstanden. Deze zijn in bijlage 5.1 van het GRP Nijmegen 2010-2016 uitgewerkt in functionele eisen, maatstaven en meetmethoden. In het ‘Voortgangsbericht GRP 2010-2016’ is geconcludeerd dat de Gemeente Nijmegen in 2013 goed op koers lag om de doelstellingen van het GRP Nijmegen 2010-2016 te bereiken, maar ook dat op enkele onderdelen ruimte voor verbetering aanwezig was.

Bijlage 3

1.1 Zorgplicht inzameling en transport van stedelijk afvalwater

Nijmegen voldoet zeer goed aan de wettelijke watertaak voor het inzamelen en transporteren van (stedelijk) afvalwater. Meer dan 99,95% van alle percelen is aangesloten op riolering of een alternatief systeem. Het aantal percelen zonder aansluiting is in de planperiode teruggebracht van meer dan 70 tot circa 20. Er zijn geen aan afvalwater gekoppelde (infectie)ziekten geconstateerd. Het aantal door de GGD geregistreerde meldingen van gezondheidsproblemen gerelateerd aan afvalwater is zeer beperkt. In drie gevallen is door de melder aangegeven een relatie met afvalwater te zien, maar de GGD kon de symptomen niet koppelen aan mogelijke ziekteverwekkers in afvalwater. Met ingang van 2014 voldoet de gemeentelijke riolering met duurzame maatregelen aan de ‘basisinspanning riolering’, hetgeen betekent dat de vuiluitworp van de riolering met ten minste 50% is teruggebracht ten opzicht van de jaren ’80. Uit metingen blijkt mogelijke (historische) invloed van het afvalwatersysteem vanuit het stedelijk gebied van Nijmegen op de waterkwaliteit van de drinkwaterwinningen Nieuwe Markt (inmiddels gesloten) en Heumensoord.

1.2 Zorgplicht voor inzameling en verwerking (transport) van afvloeiend hemelwater

De inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater verloopt in verschillende delen van Nijmegen op verschillende manieren.

In de woonwijken ten zuiden van de Waal en ten oosten van het Maas-Waalkanaal wordt het afstromende hemelwater samen met het afvalwater door één enkel rioolsysteem afgevoerd. Dit veroorzaakte op de overstortlocatie in het Broeder Koenraadpark een verhoogd gezondheidsrisico, dat voor de korte termijn is beperkt door voorlichting aan omwonenden en gebruikers van het park. Voorlichting zorgt er voor dat de parkbezoekers zich meer bewust zijn van de situatie en daardoor hun gedrag aanpassen. Daardoor is er minder contact met ziekteverwekkers uit afvalwater, die na een riooloverstorting in de kuil in het park kunnen zijn achtergebleven. Een structurele (technische) oplossing vergt een lange adem. De bedrijventerreinen zijn veelal voorzien van een zogeheten 'verbeterd gescheiden stelsel', waarmee het afvalwater samen met een deel van het afstromende hemelwater wordt afgevoerd richting afvalwaterzuivering. Op enkele locaties in Nijmegen-Oost en Centrum is regenwateroverlast opgetreden ten gevolge van kortdurende intensieve neerslag. Deze overlast is het gevolg van neerslagintensiteit die de normcapaciteit van de riolering overschrijdt. We hebben, in samenwerking met de bewoners, onderzoeken uitgevoerd en maatregelen getroffen om nieuwe overlast te voorkomen en te beperken.

In de woonwijken ten westen van het Maas-Waalkanaal wordt afstromend hemelwater in een apart, van het vuilwater gescheiden, hemelwaterstelsel rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater. Dat betekent dat (straat)vuil makkelijk en snel in het oppervlaktewater terecht komt. De kwaliteit van het oppervlaktewater is toch behoorlijk, dankzij ruime doorspoeling van de vijvers en watergangen. Er zijn in dit gebied vrijwel geen meldingen van regenwateroverlast. Bedrijventerrein Westkanaaldijk heeft een verbeterd gescheiden stelsel.

In de nieuw ontwikkelde woongebieden ten noorden van de Waal stroomt hemelwater via “wadi’s” (verlagingen in het groen waar water in de bodem kan zakken) af naar het oppervlaktewater. De wadi’s zorgen voor een eenvoudige zuivering van het afstromende hemelwater. De kwaliteit van het ontvangende

oppervlaktewater is hier goed. Het oude dorp Lent heeft een gemengd rioolsysteem. Uit mede door de gemeente Nijmegen gefinancierd onderzoek is gebleken dat het goed functioneren en het verantwoord gebruik van wadi's belangrijk zijn voor het beperken van gezondheidsrisico's. De met het afstromende regenwater meegevoerde uitwerpselen van dieren kunnen ziekteverwekkers bevatten die ook mensen ziek kunnen maken. Mede naar aanleiding van meldingen over slecht functionerende wadi's is de infiltratiecapaciteit van de wadi's verbeterd door de toplagen te vervangen. De GGD heeft er per brief bij de gemeente op aangedrongen om te zorgen voor goed functionerende wadi's en om geen speelfuncties te realiseren in wadi's.

1.3 Zorgplicht voor het voorkomen en beperken van problemen door grondwaterstanden

Uitgebreid onderzoek heeft uiteindelijk uitgewezen dat er in Nijmegen nauwelijks sprake is van structurele grondwateroverlast die de aan de grond gegeven bestemming belemmert en welke alleen door maatregelen in openbaar gebied verholpen kan worden. Daardoor blijft de gemeentelijke grondwatertaak grotendeels beperkt tot het monitoren van grondwaterstanden en een loketfunctie voor burgers met vragen over (grond)wateroverlast. De openbare voorzieningen voor de gemeentelijke grondwatertaak omvatten circa 30 kilometer drainageleiding met zo'n 460 putten. Het beheer hiervan is zeer beperkt. De loketfunctie is goed ingevuld met het 'waterservicepunt'. Alleen tijdens de afhandeling van het faillissement van Het Groene Hert, waar het waterservicepunt deel van uitmaakte, heeft de loketfunctie enkele maanden onder druk gestaan. De grondwaterstanden worden in Nijmegen-Zuid structureel gemonitord, onder andere door onze gemeentelijke organisatie. Overigens kunnen incidentele en relatief korte perioden van hoogwater in het Maas-Waalkanaal met name in Dukenburg wel leiden tot (incidentele) grondwateroverlast, maar dat valt buiten de wettelijke gemeentelijke grondwatertaak. De grondwaterstanden rondom de dijkteruglegging werden structureel gemonitord door de projectorganisatie Ruimte voor de Waal. Vanaf 1 januari 2016 wordt deze monitoring door onze gemeentelijke organisatie overgenomen, met als doel structurele grondwateroverlast te voorkomen. Daarnaast vindt grondwatermonitoring plaats in de rest van de Waalsprong.

1.4 Doelmatig beheer van riolering

De dagelijkse rioleringszorg is gedurende de planperiode van het GRP Nijmegen 2010-2016 binnen de in het GRP gestelde (technische en financiële) kaders uitgevoerd. Er is doelmatig gehandeld. De nagestreefde koerswijziging naar meer beheer is bereikt. Ook de overgang naar het financiële "ideaalcomplex" (zie bijlage 1) met ingang van 2030 is volgens planning uitgevoerd. Op onderdelen zijn over- en onderschrijdingen van budgetten opgetreden, maar per saldo komen de totaaluitgaven goed overeen met de ramingen in het GRP. In 2012 zijn enkele werkprocessen aangepast om meer grip te krijgen op de grootste budgetoverschrijdingen. Op enkele uitzonderingen na (reinigen & inspecteren, plantoetsingen, monitoren, niet-planmatige reparaties), zijn de budgetten niet structureel ontoereikend geweest en lijkt de kwaliteit van de rioleringszorg op peil te zijn gebleven. Het programma en de middelen hebben goed op elkaar aangesloten, maar met name voor de beheeractiviteiten is de aanwezige formatie als te krap ervaren.

Bijlage 3

Ondanks de technische en administratieve complexiteit rondom de investeringsbudgetten in het GRP, zijn ook de investeringen grosso modo uitgevoerd zoals opgenomen in het GRP. De investeringsachterstand, uitgedrukt in over de jaargrens doorgeschoven investeringsbudget, is teruggebracht van meer dan € 5 miljoen rond 2010 naar minder dan € 2 miljoen in 2014. De beoogde onderzoeksactiviteiten zijn eveneens uitgevoerd conform het GRP, maar er is hierbij wel ruimte voor verbetering in het structureren van het verwerken van onderzoeksgegevens en onderzoeksresultaten. In de diverse lopende procedures rondom de rioolheffing heeft onze aanpak en uitvoering van de rioolheffing tot op heden de rechterlijke toets goed doorstaan. Ten slotte is er ook goed ingespeeld op veranderende omstandigheden:

- De door de economische omstandigheden opgetreden vertraging in grootschalige gebiedsontwikkeling (Waalsprong, Waalfront) hebben niet geleid tot beheerproblemen,
- Gemeente Nijmegen geeft, door deelname aan regionale samenwerking in de waterketen, uitvoering aan landelijke afspraken in het Bestuursakkoord Water (2011),
- Wettelijke aanpassingen van het Bouwbesluit (2012) zijn verwerkt in de gemeentelijke beleidsnota ‘afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer’ (2013) én
- De samenwerking van de gemeente met Waterschap Rivierenland is geborgd in het ‘afvalwaterakkoord’ (2011, geactualiseerd in 2015) en in de Actualisatie Waterplan (2013). Nu het Waterplan Nijmegen formeel eindigt moet bekeken worden of in de komende jaren een nieuwe samenwerkingsovereenkomst moet worden aangegaan op het gebied van beheer van oppervlaktewateren en klimaatadaptatie.

2 Uitgevoerde strategie en activiteiten

2.1 Aanleg nieuwe riolering bij bestaande percelen

Het aantal nog op riolering of een andere voorziening aan te sluiten percelen is, ondanks de toevoeging van enkele percelen aan de lijst, teruggebracht van 78 in 2009 naar circa 20 in 2015. In de meeste gevallen zijn de betreffende panden gesloopt. Ongeveer 20 percelen (vooral Oosterhoutsedijk en Griftdijk) zijn aangesloten op openbare riolering. Voor de sanering van de afvalwaterlozingen van de (overige) percelen heeft afstemming plaatsgevonden met de provincie en het waterschap. De resterende percelen worden in de komende jaren aangesloten op riolering of een alternatieve voorziening. Er is voor gekozen om geen formele ontheffing van de zorgplicht meer aan te vragen.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de kapitaallasten van de aanleg van nieuwe voorzieningen voor afvalwater en hemelwater in de woongebieden van de Waalsprong (tot 2028) te bekostigen vanuit de rioolheffing. Bij alle andere gebiedsontwikkeling blijft de aanleg van infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken bekostigd worden uit de grondexploitatie.

2.2 Inspectie en beoordeling van riolering

De achterstand in reinigen en inspecteren van met name grote riolen is weggewerkt. De resultaten van de inspectie van soms meer dan 40 jaar niet geïnspecteerde riolen waren redelijk positief. Inmiddels zijn vrijwel alle riolen ten minste één keer geïnspecteerd. In 2015 is de werkwijze aangepast, waardoor onderhoudsmaatregelen rechtstreeks aan inspectie en beoordeling gekoppeld worden.

Bijlage 3

Inspectie en beoordeling van andere objecten dan riolen is een stuk minder gestructureerd. Rioolgemalen worden regelmatig geïnspecteerd en onderhouden. En er is een beheerplan opgesteld voor de infiltratievoorzieningen. Het inspecteren en beoordelen van de toestand van die voorzieningen maakt daar deel van uit. De implementatie daarvan heeft vertraging opgelopen omdat er geen eenduidige maatstaven voor ingrijpen op basis van inspectie en beoordeling waren.

2.3 Controle van lozingen van afvalwater

Toezicht op en handhaving van bedrijfsmatige lozingen van afvalwater op de riolering is ondergebracht bij de omgevingsdienst (ODRN). Dit is ingebed in de handhavingsstrategie van de milieuvoorschriften, waarbij de intensiteit van de controle afhangt van de risico's voor milieu en leefomgeving. In praktijk zijn, door de rioleringsbeheerders, toezicht en handhaving als beperkt ervaren. Naar aanleiding van een reeks incidenten met cyanidelozingen zijn de werkafspraken aangepast.

2.4 Functioneren van infiltratievoorzieningen

Voor beheer, onderhoud en monitoring van infiltratievoorzieningen is een plan opgesteld. Implementatie van het monitoringsdeel is vertraagd wegens het ontbreken van concrete ingrijpmaatstaven. Naar aanleiding van meldingen en onderzoek is de toplaag van een deel van de wadi's in Nijmegen ten noorden van de Waal vervangen om de ledigingstijd van deze voorzieningen op orde te brengen. Voor enkele andere wadi's is geoordeeld dat vervanging van de toplaag gecombineerd zou moeten worden met andere maatregelen. Zie figuur B3.1 voor een overzicht.

De Boomgaard	Ewartstraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek en afwateringsproblemen vanaf de straat.
De Elten	Clavisstraat	Kleine correctie met sediment verwijdering uitgevoerd in 2012. Vervolgactie: infiltratiecapaciteit testen.
De Elten	Spinklosstraat	Uitgevoerd in 2012.
De Elten	Volsellastraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek en meldingen over water op straat.
De Elten	Van Boetselaarstraat	Nvt. Volgen met infiltratietest.
Visveld	Beattlestraat	Uitgevoerd in 2012
Visveld	Kinkstraat	Uitgevoerd in 2012
Grootstal	Joulestraat	Uitgevoerd in 2012
Grootstal	Keplerstraat	Uitgevoerd in 2012
Nijland	Kruidenstraat/Dillestraat	Uitgevoerd in 2015 (ontwerp aangepast)
Elten	Aquilastraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek.

Figuur B3.1: Overzicht aanpak wadi's Nijmegen Noord

2.5 Regenwateroverlast en klimaatontwikkeling

In de planperiode is meerdere malen regenwateroverlast opgetreden ten gevolge van extreme neerslag (herhalingstijd van meer dan 10 jaar). Dat is aanleiding geweest voor gericht onderzoek naar oorzaken en mogelijke maatregelen. Er is ook onderzoek uitgevoerd naar de consequenties van veranderingen van het neerslagpatroon. Daardoor is meer inzicht verkregen in de risico's van de verwachte klimaatontwikkeling.

2.6 Emissie naar oppervlaktewater

De strategie uit het GRP Nijmegen 2010-2016 is, inclusief afkoppelen van verhard oppervlak en inclusief subsidieregeling voor afkoppelen en groene daken, versneld gerealiseerd. Daardoor voldoen we met ingang van 2014 met duurzame maatregelen aan de 'basisinspanning riolering'. Onze bijdrage aan de inzet van het zandfilter bij de afvalwaterzuivering is daarom met ingang van 1 januari 2015 beëindigd en hebben we onze afkoppelinspanningen meer toegespitst op gebieden waar afkoppelen bijdraagt aan het beperken van regenwateroverlast of het beperken van gezondheidsrisico.

2.7 Immissie: kwaliteit van het milieu

De monitoring van de kwaliteit van het oppervlaktewater (door Waterschap Rivierenland) toont geen grote knelpunten aan. Monitoring van het functioneren van wadi's wordt structureel ingevoerd nadat ingrijpmaatstaven zijn opgesteld. Onderzoek naar de werking van poreuze infiltratieriolen heeft uitgewezen dat deze goed blijven functioneren.

2.8 Grondwatertaak

We monitoren grondwaterstanden en hebben onderzocht of er in Nijmegen-Zuid sprake is van structurele grondwateroverlast. Dat was niet het geval. We monitoren ook de grondwaterstanden om te volgen of de dijkteruglegging geen negatieve gevolgen heeft voor het dorp Lent. Deze monitoring zullen we in principe nog 20 jaar blijven uitvoeren. Voor informatie over grondwateroverlast kunnen burgers terecht bij het gemeentelijke waterservicepunt.

2.9 Reinigen en inspecteren riolering

De in het GRP 2010-2016 beoogde "tweesporen"-aanpak, een combinatie van wijkgerichte en functiegerichte aanpak, is vervangen door een puur functiegerichte aanpak. Dat betekent dat de functie en het risico van een riool bepalend is geworden voor de prioriteitstelling van reiniging en inspectie. Inmiddels is vrijwel 100% van de riolen geïnspecteerd, waarvan meer dan 90% recent (10 jaar of minder geleden). Er is hiermee een redelijk beeld van de actuele situatie. We veronderstellen dat herhaaldelijke inspecties met enige jaren tussentijd een beter beeld kunnen geven van de snelheid waarmee riolen verouderen. In hoeverre dat zo is hangt waarschijnlijk af van de manier waarop riolen verouderen.

Bijlage 3

2.10 Bepalen van maatregelen

Om te komen tot een objectief en eenduidig maatregeladvies is een tabel opgesteld waarin per schadebeeld en –klasse is aangegeven welke maatregel dient te worden uitgevoerd. De tabel 'Objectieve en eenduidige maatregeladvisering' is een eerste concept en is bedoeld als 'levend' document dat op basis van nieuwe ervaringen steeds beter moet worden.
In de tabel is voor 70 tot 80% van de schadebeelden en schadeklasse aangegeven welke maatregel uitgevoerd dient te worden. Hiermee is de beoordeling en maatregelenadvisering objectief en eenduidig gemaakt. Voor circa 20-30% van de schadebeelden is een eenduidige maatregeladvisering niet mogelijk omdat er te veel factoren invloed hebben op de uiteindelijke maatregelkeuze. Voor deze schades dient per individueel geval een uitgebreide afweging gemaakt te worden.

2.11 Afstemmen van plannen en projecten

Er heeft structurele afstemming plaatsgevonden tussen plannen en projecten van verschillende disciplines.

2.12 Behaalde resultaten

De activiteiten op het gebied van onderhoud, reparatie, vernieuwing, verbetering, planvorming, onderzoek, voorlichting, klachtenafhandeling en vergunningverlening-toezicht-handhaving (VTH) hebben de in figuur B3.2 vermelde resultaten opgeleverd.

activiteit	*resultaten*
reinigen & inspecteren	inclusief opleveringsinspecties: 2010: 87 km, 2011: 69 km, 2012: 57 km, 2013: 78 km, 2014: 67 km, 2015: 94 km
reparaties	circa 1400 in 739 strengen (= circa 31 km)
aanleg & vervanging	2010: 11 km, 2011: 11 km, 2012: 9 km, 2013: 9 km, 2014: 1 km, 2015: 150 m (onvolledig), (nog niet alle revisies ontvangen en verwerkt)
renoveren	2010: 6 km, 2011: 1 km, 2012: 1 km, 2013: 1 km, 2014: 3 km, 2015: 1 km, (nog niet alle revisies ontvangen en verwerkt)
plannen	o.a. Aanpassing beleidsnota afkoppelen, Voortgangsbericht GRP 2010-2016
onderzoeken	o.a. Analyse risico's structuur riolering, Gezondheidsaspecten water in openbaar gebied (bijdrage), Beperken overstortfunctie Broeder Koenraadpark, Rioolvreemd water Dukenburg, Regenwateroverlast onderzoeken, etc.
verbetermaatregelen	o.a. enkele hectares afkoppelen per jaar

Figuur B3.2: Overzicht behaalde resultaten

Onderzoek naar gezondheidsrisico's van water in de openbare ruimte heeft uitgewezen dat de gezondheidsrisico's van fonteinen en bedriegertjes sterk bepaald worden door de mate waarin mensen in contact komen met het water, de bron van het gebruikte water en de eventuele inspoeling van vuil en ziekteverwekkers vanuit de omgeving. De bedriegertjes op het Koningsplein zijn aangepast om de inspoeling van water vanaf het plein te beperken.

Bijlage 3

3 Aandachtspunten 'Voortgangsbericht GRP 2010-2016'

De aandachts- en actiepuntenlijst van de tussentijdse GRP-evaluatie uit 2013 bevatte 8 punten voor de planperiode tot en met 2016:

- I: De structurele inbedding in de werkprocessen van “nieuwe” watertaken -zoals monitoring, beheer van infiltratievoorzieningen, grondwatertaken en onderhoud van duikers- met ingang van 2013 is een proces van vele kleine stapjes. Er zijn stappen gezet, maar ten opzichte van de traditionele rioleringstaken is er voor de nieuwere watertaken nog ruimte voor verdere verbetering.
- II: Om incidentele grondwateroverlast in Dukenburg langs het Maas-Waalkanaal te beperken is vanaf 2013 ingezet op goed overleg met Rijkswaterstaat. Onzorgvuldig beheer van het waterpeil in het kanaal kan, incidenteel en gedurende relatief korte tijd, leiden tot te hoge grondwaterstanden in het gebied langs het Maas-Waalkanaal. Het beoogde overleg met Rijkswaterstaat is tot stand gekomen, maar is ten gevolge van organisatieveranderingen geen vanzelfsprekendheid. Alertheid blijft noodzakelijk.
- III: Om het lerend vermogen van onze eigen beheerorganisatie beter te benutten was betere analyse en rapportage van monitoringsgegevens en onderzoeken nodig. Dit is vanaf 2014 in gang gezet, maar vergt nog verdere implementatie.
- IV: Het actualiseren van het meet- en monitoringsbeleid voor grondwaterstanden met ingang van 2014 is uitgevoerd.
- V: Het budget voor reinigen en inspecteren van riolen is met ingang van 2014 aangepast.
- VI: Het budget voor reparaties is na overschrijdingen aangepast en met ingang van 2013 is de budgetbewaking verscherpt.
- VII: Het realiseren van een eenduidige registratie van meldingen en klachten met betrekking tot water en riolering was beoogd met ingang van 2014. Dit is een uiterst weerbarstig proces gebleken, dat nog altijd niet tot een goed resultaat heeft geleid. De samenhang van de klachtenregistratie met andere beleidsvelden en de afhankelijkheid van digitale systemen hebben gezorgd voor complicaties. De behoefte aan eenduidige categorisering en registratie van meldingen en klachten over water en riolering blijft onverminderd overeind.
- VIII: De actie om de doorvoer van afvalwater van of via buurgemeenten in de regionale samenwerking met die buurgemeenten aan de orde te brengen is weliswaar uitgevoerd, maar heeft nog niet geleid tot uniforme afspraken. Binnen het samenwerkingsverband is prioriteit gegeven aan andere zaken. In het geactualiseerde afvalwaterakkoord (2015) hebben we met Waterschap Rivierenland over een deel van deze doorvoer van afvalwater wel nieuwe afspraken gemaakt. Dit blijft een punt van aandacht.

4 Besluiten

In de periode 2010-2016 zijn de volgende formele besluiten genomen:

- Vaststellen en aangaan van een afvalwaterakkoord met Waterschap Rivierenland (2011) en de actualisatie van dat afvalwaterakkoord (2015),
- Vaststellen van de herziene nota “afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” (2013),
- Vaststellen en aangaan van een intentieverklaring (2011) en samenwerkingsovereenkomst (2012)

voor regionale samenwerking in de afvalwaterketen in de cluster Millingen aan de Rijn, Ubbergen, Groesbeek, Nijmegen en Waterschap Rivierenland,

- Vaststellen en aangaan van een samenwerkingsovereenkomst voor de afvalwaterketen in de "Werkeenheid Regio Nijmegen"[1] (2015),
- Vaststellen van het "Voortgangsbericht GRP Nijmegen 2010-2016" (2013),
- Vaststellen "Evaluatie Waterplan Nijmegen 2001" (2010),
- Vaststellen "Actualisatie Waterplan Nijmegen 2001" (2013),
- Perspectiefnota 2014 (2013) met besluit over rioolinvesteringen Waalsprong tot 2028.

5 Waterplan

In 2011 is de 'Evaluatie Waterplan Nijmegen 2001' opgesteld. In het bestuurlijk overleg tussen gemeente en waterschap kozen beide besturen voor actualisatie van het Waterplan. Dit is vastgelegd in het collegebesluit 17 mei 2011. In het collegevoorstel staat in de samenvatting:
"In ons bestuurlijk overleg met het waterschap (03-02-2011) hebben beide partijen hun voorkeur uitgesproken voor het scenario 2, om het Waterplan te actualiseren en geen nieuw waterplan te maken. We passen de beleidsteksten aan en we leggen een koppeling met het 'Ruimtelijk Kader Water'. Als er maatregelen nodig zijn vanuit nieuwe wetgeving zoeken we bij de actualisatie naar financieringsmogelijkheden binnen het GRP 2010-2016 voor dit uitvoeringsprogramma."

In het rapport 'Actualisatie Waterplan Nijmegen 2001' zijn de visie en doelstellingen van het Waterplan afgezet tegen de ontwikkelingen sinds het opstellen van het Waterplan in 2001. Er is aangegeven welke consequenties die ontwikkelingen hebben en de beleidsteksten zijn aan de nieuwe inzichten aangepast. Er is meer aandacht gekomen voor de monitoring van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water), de risico's van hoogwater (Deltaprogramma en de Richtlijn overstromingsrisico's) en integraal beheer van water (Bestuursakkoord Water). Daarmee is tevens een hiaat in het watertoetsproces weggewerkt. In het rapport is ook de doelrealisatie weergegeven. De belangrijkste gehaalde doelen zijn het wegwerken van achterstallig onderhoud in de vijvers (o.a. baggeren) en het afkoppelen van verhard oppervlak (later vastgelegd in de GRP-en). Op basis daarvan is een geactualiseerd uitvoeringsprogramma voor de periode tot en met 2015 opgesteld (zie bijlage 3.3). Dit programma is vrijwel voltooid. Enkele projecten worden in 2016 nog afgerond, enkele andere projecten zijn opgenomen in dit GRP. In bijlage 3.3 is de stand van zaken per eind 2015 opgenomen.

Met het waterschap is overeengekomen in 2011 om geen nieuw Waterplan te maken, maar het te actualiseren. Nu nemen we de visie, onderzoek en het uitvoeringsprogramma voor het beheer van het watersysteem op in dit GRP, omdat het oppervlaktewater deel uitmaakt van het openbare hemelwaterstelsel. De gezamenlijke uitvoering moeten we nog wel formaliseren.

[1] Werkeenheid Regio Nijmegen bestaat uit de gemeenten Berg en Dal (in 2015 'Groesbeek'), Heumen, Wijchen, Beuningen, Druten en Nijmegen en waterschap Rivierenland.

BIJLAGE 3.2: Evaluatie doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden GRP 2010-2016

1.	Doel: inzameling en transport van stedelijk afvalwater			**Evaluatie**	GRP
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
1.1	Het openbaar vuilwaterriool bevat een aansluitmogelijkheid om huishoudelijk afvalwater in te zamelen, tenzij ontheffing op de zorgplicht is aangevraagd.	Alle percelen beschikken over een aansluiting op de riolering of iba of of hebben een ontheffing op de zorgplicht afvalwater van de provincie	Registratie bodemlozingen bij gemeente (Milieu) en oppervlaktewaterlozingen bij waterbeheerders	99,95% van alle percelen is aangesloten op riolering of andere voorziening. Circa 20 percelen zijn nog niet aangesloten.	7.2.1
1.2	Riolen en putten dienen voldoende waterdicht te zijn om instroom van grondwater te voorkomen en beperken.	Ingrijpmaatstaven voor lekkage, inhangende rubberring, verplaatsingen, beschadiging en wortelingroei verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is onvoldoende relevant en niet volledig. Inzicht in afdichtingen en notie van ligging t.o.v. grondwaterstand ontbreken in de maatstaf. Geen oordeel mogelijk.	7.2.2
1.3	Er zijn geen ongewenste lozingen op het vuil- of schoonwaterriool.	Er zijn geen overtredingen van de lozingsvoorwaarden volgens de AMvB's	Controle via het handhavingsprogramma van Milieu	Controle is beperkt. Er zijn meerdere ongewenste lozingen opgetreden.	7.2.1
1.4	De afstroming van rioolwater naar de gemalen of lozingspunten moet voldoende zijn.	Ingrijpmaatstaven voor afstroming verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is geen maatstaf. Afstroming voldoet i.h.a.	7.2.2
		Het laagste inslagpeil van pompen ligt beneden de b.o.b. van het laagst inkomend riool.	Controle bij uitvoering van onderhoudsprogramma gemalen	Voldoet	
1.5	De constructieve toestand van het riool is zodanig dat verzakkingen aan het wegdek zoveel mogelijk worden voorkomen.	Ingrijpmaatstaven voor stabiliteit en waterdichtheid verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is geen maatstaf. Verzakkingen komen voor.	7.2.2
1.6	Vuilwaterriolen zijn voldoende ontlucht.	Geen stank- of geluidsoverlast voor bewoners veroorzaakt door openbaar riool.	Op basis van (afhandeling) klachtenregistratie.	Maatstaf is te streng (geen i.p.v. minimaal). Klachtenregistratie is nog niet naar wens. Stank- en geluidsoverlast zijn minimaal.	
1.7	De riolering heeft voldoende afvoercapaciteit om het aanbod van stedelijk afvalwater te verwerken.	De capaciteit van de rioolgemalen is berekend op gemiddeld: - 10 liter per inwoner per uur - bestaande lozingen van bedrijfsafvalwater	vergelijking van de gemeten droogweerafvoer met de geïnstalleerde capaciteit	Voldoet voor vuilwaterafvoer, voldoet vrijwel voor regenwaterafvoer.	
		De capaciteit van de gemeentelijke rioolgemalen is berekend op een pompover-capaciteit van 0,7 mm/u	Controle bij herziening van basisrioleringsplannen of Wvo- of aansluitvergunning.	Meetmethode is niet meer actueel. Capaciteit gemalen voldoet.	

		(gemengd) of 0,3 mm/u (verbeterd gescheiden)			
1.8	De bedrijfszekerheid van gemalen is dusdanig dat afvoer van afvalwater gewaarborgd is.	Ernstige storingen zijn binnen 3 uur verholpen, overige storingen binnen 24 uur.	Via controle op basis van logboek rioolgemalen en bijzondere objecten.	Voldoet	
1.9	Het transport van afvalwater vanaf de erfgrens tot het hoofdriool via de huis- aansluitingen vindt ongehinderd plaats.	Verstoppingen van huisaansluitingen worden binnen drie werkdagen verholpen.	Op basis van klachtenregistratie.	Maatstaf is te specifiek. Afvoer is voldoende (snel) gewaarborgd, ook bij verstoppingen.	
1.10	Riolen en putten dienen voldoende waterdicht te zijn om uittreding van rioolwater te voorkomen of beperken.	Ingrijpmaatstaven voor lekkage, inhangende rubberring, verplaatsingen, beschadiging en wortelingroei verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf past niet goed. Geen oordeel mogelijk.	7.2.2
2.	Doel: inzameling en transport van afvloeiend hemelwater			**Evaluatie**	
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
2.1	Infiltratievoorzieningen in openbaar terrein hebben voldoende capaciteit (berging en ledigingstijd) om het instromend hemelwater snel genoeg te verwerken.	criteria volgens de nota "Afkoppelen en infiltreren hemelwaterafvoer, ontwerp en aanleg"	Toetsing aan resultaten van onderzoek (Monitoringplus).	Implementatie van planmatige monitoring blijft achter. Toplagen wadi's vervangen i.v.m. onvoldoende capaciteit.	7.2.2
2.2	Geen hinderlijke plasvorming bij kolken.	criteria nader uit te werken o.b.v. CROW kwaliteitscatalogus openbare ruimte	Op basis van (afhandeling) klachtenregistratie.	Maatstaf is niet uitgewerkt. CROW criteria zijn te streng. Alleen tegengaan van incidenten door plasvorming volstaat. Klachtenregistratie is nog niet naar wens.	
2.3	De voorzieningen voor verwerking van hemelwater hebben voldoende capaciteit om hevige neerslag zonder wateroverlast te verwerken.	Geen ernstige hinder bij een regenbui met een herhalingstijd van kleiner of gelijk 2 jaar	Meting van de neerslag en waarnemingen van water op straat.	Aan de maatstaf wordt voldaan. Regenwateroverlast komt wel voor bij neerslag met herhalingstijd van > 10 jaar.	7.2.2
2.4	de vuilemissie vanuit gemengde rioolstelsels dient beperkt te zijn	de vuilemissie voldoet aan de basisinspanning riolering	berekening vuilemissie op basis van meting van debieten en concentraties	Voldoet m.i.v. 2014 Eventueel maatstaf en meetmethode aanpassen.	
2.5	de vuilemissie vanuit vuil- en schoonwaterriolen vormt geen belemmering voor het bereiken van waterkwaliteits-doelstellingen	waterkwaliteitstoets door de waterbeheerder	monitoring van de fysisch-chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater	Rijkswaterstaat toetst Rijkswateren niet. Waterschap Rivierenland toetst beperkt. Genuanceerd beeld. Geen grote knelpunten.	7.2.2
2.6	Voorzieningen voor hemelwaterinfiltratie veroorzaken geen ontoelaatbare verontreiniging van bodem of	geen overschrijding van kwaliteitsnormen van bodem en grondwater volgens de Wet Bodembescherming	Toetsing aan resultaten van onderzoek (Monitoringplus).	Implementatie van planmatige monitoring blijft achter. Nog geen oordeel mogelijk.	7.2.2

	grondwater				
3.	Doel: voorkomen en beperken van problemen door grondwaterstanden			**Evaluatie**	
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
3.1	Afstroming van overtollig grondwater via openbare ontwateringsstelsels is voldoende.	** er zijn nog geenlandelijke ingrijp- en waarschuwingsmaatstaven voor openbaar ontwateringsstelsel **tot die tijd wordt als maatstaf aangehouden het ontbreken van structurele problemen	** of aan de criteria (maatstaf) voldaan wordt wordt afgemeten aan klachten en de resultaten van monitoring	Onderzoek heeft uitgewezen dat structurele grondwateroverlast vrijwel niet voorkomt in Nijmegen. Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden aanpassen.	7.2.3
3.2	Capaciteit van openbare ontwateringsstelsel is voldoende om het overtollige grondwater af te voeren.			idem	7.2.3
4.	Doel: doelmatig beheer van riolering			**Evaluatie**	
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
4.1	Gegevens zijn volledig en betrouwbaar	Gebruikers van de riolering zijn bekend.	Gemeentelijke basisadministratie	Voldoet	
		Gegevens over lozingen van bedrijfsafvalwater zijn bekend.	resultaten controlemetingen bij handhaving	Toezicht en handhaving is beperkt, maar wel aanwezig (ODRN). Terugkoppeling alleen bij incidenten. Werkafspraken zijn aangepast.	
		Basisgegevens van alle objecten zijn bekend.	raadpleging rioolbeheersysteem	Voldoet voor 95% van de objecten (huis- en kolkaansluitingen uitgezonderd).	
		De onderhoudstoestand van de objecten is bekend, rekening houdend met inspectieprogramma	raadpleging rioolbeheersysteem	Van de vrijverval riolen is vrijwel 100% recent geïnspecteerd. Overige objecten veel minder.	
	Gegevens zijn actueel.	Wijziging van gegevens worden binnen drie maanden verwerkt.	steekproef	Tijdige aanlevering van revisies blijkt (soms) erg lastig en voldoet soms niet aan de maatstaf. Verwerking van revisies voldoet wel aan de maatstaf.	
	Gegevens zijn toegankelijk.	Basis- en meetgegevens zijn binnen de waterketen van de sector openbare ruimte door iedereen te raadplegen.	via proces- en telemetriesysteem	Voldoet. Toegankelijkheid van afkoppelgegevens kan wellicht beter door dit op te nemen in standaard beheersysteem.	
4.2	Plannen zijn actueel.	De geldigheidsduur van plannen wordt niet overschreden.	Controle bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet voor de beleidsplannen. Meetmethode anders formuleren.	
	Plannen zijn toegankelijk.	Beleidsplannen staan op de gemeentelijke website.	Minimaal twee maal per jaar update van de website.	Voldoet voor de beleidsplannen. Andere meetmethode formuleren.	
4.3	Informatie voor burgers en bedrijven over riolering en water is actueel en toegankelijk.	Alle voor burgers en bedrijven relevante wet- en regelgeving is vermeld op de gemeentesite.	Minimaal twee maal per jaar update van de website.	Voldoet aan de functionele eis, maar niet aan de maatstaf. Veel relevante wetgeving staat op andere sites dan de gemeentesite.	

				Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
		Informatie over goed rioolgebruik is opgenomen in de afvalkalender en de gemeentelijke website.	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Opname in de afvalkalender bleek niet mogelijk. Opname op de gemeentelijke website is wel gerealiseerd. Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
	Klachtenafhandeling vindt op een eenduidige wijze plaats.	KCC (Open Huis) fungeert als front-office		Voldoet niet aan de functionele eis. Klachtenafhandeling en -registratie zijn niet eenduidig. KCC fungeert wel als frontoffice. Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
	Klachten worden tijdig afgehandeld	Klachten over riolering worden binnen 3 dagen afgehandeld door de Bel- en Herstellijn	Jaarlijkse rapportage Bel- en Herstellijn	Voldoet	
		Klachten over grondwateroverlast worden binnen 6 weken beantwoord.	Postregistratiesysteem	Voldoet	
4.4	Het bepalen van beheer-maatregelen vindt op een zo eenduidige en objectieve methode plaats	Beheermaatregelen voor het vuil- en hemelwaterriool worden bepaald op basis van het toetsingskader kwaliteitsbeheer	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet	
	Bij het bepalen van beheer-maatregelen vindt tijdig afstemming plaats met andere programma's en projecten.	Afstemming vindt plaats vóór het vaststellen van de operationele programma's	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet niet volledig aan de maatstaf.	

BIJLAGE 3.3: Stavaza uitvoeringsprogramma Waterplan

Maatregelenprogramma waterplan Nijmegen 2010 - 2015			Uitgevoerd						Doen	Stand van zaken 11-01-2016
		Trekker	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Veiligheid tegen hoog water vergroten										
1	Pilots uitvoeren Deltaprogramma Nieuwbouwontwikkeling & Herstructurering	DPNH			ond.z.	ond.z.				Gereed
2	Meenemen waterkering/waterveiligheid bij nieuwbouwontwikkelingen binnen- en buitendijks	Gem/WSRL			ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	Loopt in het kader van watertoetsen (o.a. Waalfront enHof van Holland), workshops Waalfront en Hof van Holland-Woenderskamp, zienswijze legger dijken 2015
Droge voeten waarborgen										
3	Uitvoeren grondwaterstandsonderzoek in verband met peilopzet Maas-Waalkanaal	Gemeente	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.				Gereed
4a	Bepalen stedelijke waterbergingsopgaven Energieweg/Neerbosch-Oost, Winkelsteeg/ Hatert (i.c.m. Malden), bedrijventerrein Westkanaaldijk op basis van rioolberekeningen door gemeente	WSRL			ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	West-Kanaaldijk: plan klaar. Uitkomst nog gezamenlijk vaststellen. Winkelsteeg- Hatert + Neerbosch-oost-Energieweg: conceptplannen klaar, toetsing loopt, uitkomsten nog gezamenlijk vaststellen in 2015
4b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande berekeningen een waterbergingstekort aangeven	Gem/WSRL						ntb	ntb	Nog te doen op basis van bepaling waterbergingsopgaven
5ab	Aanpakken opstuwing watersysteem Dukenburg projecten	Gem/WSRL		ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	uitv.	uitv	Duikers Malvert gereed, alleen traject nazorg loopt nog. Stuw Teersdijk gaat in uitvoering
5c	Aanpakken opstuwing watersysteem Dukenburg beheer	Gem/WSRL						ond.z.		Gereed
6	In beeld brengen van het watersysteem Neerbosch West (kinderdorp Neerbosch e.o.)	WSRL							ond.z.	Nog niet gestart
7	Herberekenen waterbalans Dukenburg/Lindenholt na verhoging Maas-Waalkanaal	WSRL			ond.z.		uitv			Gereed
8	Waterbergingsbankproces Dukenburg/ Lindenholt	Gemeente								We gaan een simpele waterboekhouding opzetten in 2016
9a	Uitvoeren waterstructuuranalyse Dukenburg	Gemeente						ond.z.	ond.z.	Dit proces is gestart in het kader van een klimaatadaptatiestrategie
9b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse kansen of problemen aangeeft	Gem/WSRL						ntb	ntb	Stageproject 1e half jaar
Waterketen optimaliseren										
10	Risicoanalyse rioolinfrastructuur (voorkomen calamiteiten zoals bij Plein 1944)	Gemeente			ond.z.					Gereed
11	Doorgaan met (autonome) afkoppelprojecten als zich daarvoor kansen voordoen.	Gemeente	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Doorlopend via GRP
12	Analyse omgaan met heftige regenbuien in centrum en oostelijk deel van Nijmegen	Gemeente		ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	uitv	uitv	Enquete gehouden o.a. in centrum. Analyse wordt afgerond, projecten worden opgestart
13	Nieuwe sanitatievormen onderzoeken in Dukenburg, Hatert en Waalsprong (Vossenpels)	Gemeente			ond.z.	ond.z.				Geen actuele ontwikkelingen, behalve Vossenpels.
14a	Verbetering afvalwatersysteem Dukenburg en Lindenholt (lekke riolen)	Gemeente			ond.z.	ond.z.				Rapport Rioolvreemd water Dukenburg opgeleverd
14b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse kansen of problemen aangeeft	Gemeente								Voorlopig geen acties nodig
17	Bij de RWZI energie- en warmtewinning toepassen	WSRL		ond.z.	ond.z.					Gereed
Schoon en voldoende										
18a	Aanpakken vijvers Neerbosch-Oost (waterberging en natuurvriendelijke oevers)	Gem/WSRL			ond.z	ond.z.	uitv	uitv		1e Fase afgerond en 2e Fase is net opgeleverd, nog nazorg doen
18b	Aanpakken kleine overstorten vijvers Neerbosch-Oost	Gemeente						ond.z	ond.z.	Opstarten 2016
19a	Analyseren water- en rioleringssysteem bedrijventerrein Winkelsteeg	Gemeente			ond.z	ond.z.	uitv	uitv	ond.z.	Deels uitgevoerd, rest valt onder actie 4. Water- en stoffenbalans WSRL opstarten
19b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse problemen aangeeft	Gemeente						uitv	ntb	Mogelijk gaan we de duiker tussen sloot en vijvers vergroten en baggeren
20	Opstellen Plan van Aanpak waterkwaliteit waterspeelplaats Lindenholt	Gemeente				ond.z.	uitv			Monitoring loopt, voorlopig geen actie nodig
21	Monitoren van kwetsbaarheid watergang/vijvers Neerbosch-Oost en Winkelsteeg/Hatert bij langdurige drooglegperiodes.	WSRL				ond.z.	ond.z.			Loopt
22	Onderzoeken (vermeende) blauwalg in vijvers sportpark Winkelsteeg	WSRL					ond.z.	ond.z	ond.z	Analyse gestart, hopelijk wordt duidelijk wat de bronnen zijn en dus de oplossingsrichtingen
23	Automatiseren krooshekreiniger Neerbosch-Oost en Malden	WSRL				ond.z.	uitv	uitv		Maatregel geprogrammeerd in MJP, precieze uitvoeringsdatum nog onbekend

Bijlage 3

Water inzetten om ruimtelijke kwaliteit te vergroten												
24	Pilots water- en rioleringsplannen in de droge stad	Gemeente			ond.z.	ond.z.	ond.z	ond.z	Opstarten in 2016			
25	Pilot groen-blauwe structuren in de droge stad	Gemeente			ond.z.	ond.z.			Gereed			
26	Beoordelen ruimtelijke projecten op kansen voor duurzame stedelijke ontwikkeling	Gemeente	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z	ond.z	ond.z	Loopt			
27	Herzien streefbeelden wateren (inclusief Waalsprong) en herinrichting oevers op basis van herziening	Gem/WSRL		ond.z		uitv			Voorbereiding uitgevoerd. Nu moeten beide partijen dit oppakken.			
28	Opstellen Handboek Water en RO op basis van Ruimtelijk Kader Water en Ruimtelijk Kader/Ondergrond	Gemeente		uitv					Gereed			
Samenwerking versterken												
29a	Afronden beheeroverdracht	Gem/WSRL			ond.z.	uitv	uitv	uitv	WSRL maakt Plan van Aanpak			
29b	Inmeten vijvers als blijkt uit inventarisatie dat gegevens ontbreken	Gem/WSRL				uitv	uitv	uitv	Analyse loopt bij stadsbeheer en bij student			
30	Actualiseren monitoringplan	Gem/WSRL			ond.z	ond.z.	uitv	uitv	Opstarten actualisatie in 2016			
31	Permanent overleg optimaliseren waterketen en uitvoeren afvalwaterakkoord	Gem/WSRL	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt			
32	Informatie-uitwisseling over ervaringen met innovatieve concepten en pilotprojecten	Gem/WSRL	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt, komt weinig voor.			
33	Regionale samenwerking	Gem/WSRL		uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt			
34	Afvalwaterteam	Gem/WSRL		uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt			
35	Afstemming van verantwoordelijkheden en taken tussen waterschap en gemeente	Gem/WSRL		uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt			
			uitgevoerd						Projecten lopen al			
			lopende of nog uit te voeren						Project moet nog starten			

Bijlage 4

BIJLAGE 4.1: Overzicht aanwezige voorzieningen

AFVALWATER (incl. regenwater)		
1) Gemalen en pompen	**41**	**st**
-met bovenbouw	12	st
-zonder bovenbouw	22	st
-tbv overstort	1	st
-vacuüm	1	st
-tunnel	5	st
-drukriolering	77	st
2) Pers- en vacuümleidingen	**45**	**km**
-persleiding	40	km
-vacuümleiding	5	km
3) Vrijvervalriolen	**697,4**	**km**
-gemengd	335,7	km
-vuilwater	183,2	km
-regenwater	164,3	km
-infiltratieriolen	14,2	km
Overstorten	**375**	**st**
-extern (gemengd)	20	st
-extern (regenwater)	18	st
-extern (vgs)	14	st
-intern (gemengd)	29	st
-intern (regenwater)	35	st
-intern (vgs)	8	st
-gemengde uitlaten	17	st
-hemelwateruitlaten	219	st
-regenwateroverstorten cq nooduitlaten (vgs)	15	st
4) Voorzieningen	**56**	**st**
-bergbezinkbassin (BBB)	3	st
- wadi's	18	st
- infiltratievelden	28	st
-overstortsvijvers (Archipelstraat, Grootstalselaan, Houtlaan, OC Huismanstraat, Weg door Jonkerbos)	5	st
-overstortvelden (Hatertseweg en Kanaalstraat)	2	st
5) Putten	**16.646**	**st**
-inspectieputten	16.534	st
-infiltratieputten	71	st
-infiltratiekrat	41	st
-drainput		st

Bijlage 4

6) Aansluitingen	**107.713**	**st**
-huis	65.000	st
-bedrijf	12.700	st
-kolk	42.713	st
-drain		st
7) Straatafwatering	**42.713**	**st**
-trottoirkolk	**22.253**	**st**
-straatkolk	**20.375**	**st**
-lijnroosters	**75**	**st**
-waterpasserende verharding (WV)	**10**	**st**
8) Meetpunten	**61**	**st**
-regenmeter	6	st
-overstortmeters	32	st
-debietsmeters	23	st
9) IBA's	**0**	**st**
OPPERVLAKTEWATER		
100) Duikers	10,5	km
110) Waterlopen	72500	m2
BELEVINGSWATER		
200) Fonteinen	21	st
GRONDWATER		
400) Drainageleidingen	29	km
410) Drainput	460	st
420) Grondwatermeetpunten		

Opmerkingen:

- 'Hemelwateruitlaten' staan onder de categorie 'vrijvervalriolen\overstorten' vermeld, maar kunnen ook beschouwd worden als een aparte subcategorie.
- Overstortvijvers: vijver bij OC Huismanstraat is oppervlaktewater en niet een overstortvijver, Vijver bij Weg door Jonkerbos is een schoonwatervijver.
- Aantal wadi's en infiltratievelden wordt in 2017 geactualiseerd.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Geschiedenis der rioleering in verband met den uitleg der stad.

Voor een goed begrip van het hierbij gevoegde algemeene rioleeringsplan van Nijmegen is het noodig een overzicht te hebben van het thans aldaar aanwezige rioolnet en van de aanleidingen, die voor den aanleg en latere uitbreidingen daarvan bestaan hebben.

Bijlage 4

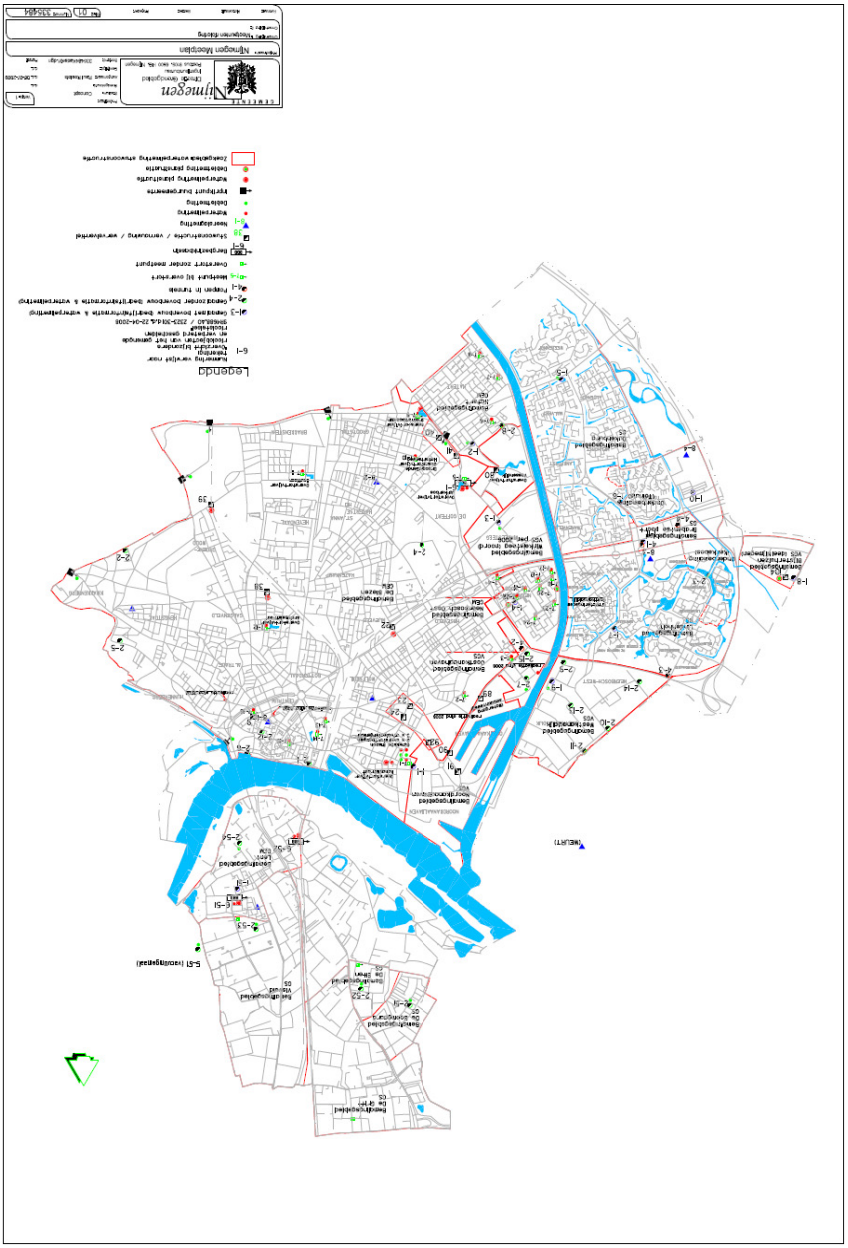

Opmerking: De ondergrond van kaartje wordt in 2017 geactualiseerd en (2) ontbrekende locaties uit onderstaand 'overzicht lozingswerken' worden toegevoegd.

Overzicht lozingswerken

Gemeente: Nijmegen
Woonkern (gebied): Nijmegen
Gegevens lozingswerken **huidige situatie in jaar:** 2016

Lozingswerk			Locatie				Drempel				Hydr. berekening		Randvoorziening		Overst.	Jaar van	Aanwezige	Terug-	Spoel-
Nummer	Type	Status	straatnaam en huisnr.	X-coörd. RD-net	Y-coörd. RD-net	Ontvangend oppervlaktewater / lozingspunt	Hoogte (m+NAP)	Ingemeten Ja/nee	Lengte (m)	putdeksel hoogte (m +NAP)	Max. intensiteit (l/s) bui 9	Verhard oppervlak (ha)	Type	inhoud (m3)	freq. (n/jaar)	sanering / realisatie	meet-apparatuur	slag-klep ja/nee	klep ja/nee
			Bemalingsgebied De Biezen																
10 / Z21	RO	Aanwezig	Laarsedam/Bredestraat	185.297	428.305	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,77	Ja	11,65	9,40	3450				3		Ja	Nee	Nee
11 / 114	RO	Aanwezig	Dr.de Blécourtstr./Energieweg	184.670	427.828	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,93	Ja	4,00	9,75	790				3		Ja	Nee	Nee
12 / 4551	RO	Aanwezig	Lierstraat/Serenadestraat	184.856	426.739	Energieweg-Neerbosch-Oost	9,40	Ja	11,00	11,10	1790				2		Ja	Nee	Nee
37 / 1280	RO	Aanwezig	Kanaalstraat	186.143	429.233	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,65	Ja	5,70	10,03	5970				4		Ja	Nee	Nee
1	RO	Aanwezig	De biezen nr. 9 (overstortpompen)	186.040	429.190	Waal (RWS) / 186.423 - 429.759	8,45	Ja									Ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Neerbosch-Oost																
63 / 4443	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Balladestr.	184.514	426.939	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,30	Ja	1,00	**9,38**	240				2		ja	Nee	Nee
64 / 4415	RO	Aanwezig	Tangostr./Etudestr.	184.277	426.820	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,16	Ja	1,00	9,40	440				2		ja	Nee	Nee
65 / 4437	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Cantatestr.	184.296	426.792	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,18**	Ja	1,00	**9,42**	340				2		ja	Nee	Nee
66 / 4393	RO	Aanwezig	Tangostr./Nocturnestr.	184.101	426.701	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,20**	Ja	1,19	9,80	150	26			1		ja	Nee	Nee
67 / 4433	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Nocturnestr.	184.122	426.673	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,20	Ja	1,20	**9,77**	230				1		ja	Nee	Nee
68 / 13257	RO	Aanwezig	Rapsodiestr./Nocturnestr.	184.068	427.032	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,22**	Ja	0,98	9,80	240				1		ja	Nee	Nee
69 / 3447	RO	Aanwezig	Rapsodiestr./Jachthoornstr.	184.341	427.217	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,16	Ja	1,00	**9,38**	660				2		ja	Nee	Nee
70 / 3460	RO	Aanwezig	Fanfarestr./O.C.Huismanstr.	184.592	427.013	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,18	Ja	3,00	9,40	630				2		ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Hatert																
72 / 6581	RO	Aanwezig	Nijenrodestr./Middachtenstr.	185.066	423.777	Hatert-Malden	8,42	Ja	1,56	10,00	1370				6		ja	Nee	Nee
74 / 6498	RO	Aanwezig	Hulkestijnstr./Nijenrodestr.	184.816	424.068	Hatert-Malden	8,57	Ja	1,60	10,00	1020	40			6		ja	Nee	Nee
76 / 6193	RO	Aanwezig	Turkooispad	184.904	424.655	Hatert-Malden	8,49	Ja	2,80	10,07	2620				6		ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Oostkanaalhaven																
83 / 14060	HO	Aanwezig	Energieweg	184.461	427.690	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	2,00	10,94	n.b.	0,6			< 35		Nee	Nee	Nee
84 / 13422	HO	Aanwezig	Factorijweg	184.313	428.008	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	1,50	9,70	560				< 35		Nee	Nee	Nee
84a/ Z5380	HO	Aanwezig	Dr.de Blécourtstr./Ambachtsweg	184.405	428.163	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,60	Ja	3,00	9,85	710	11			< 35		Nee	Nee	Nee
85 / 14087	HO	Aanwezig	Energieweg/Ambachtsweg	185.155	428.427	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,60	Nee	1,50	9,80	n.b.	1,0			< 35		Nee	Nee	Nee
85a / 3367	HO	Aanwezig	Ambachtweg/Energieweg	185.119	428.449	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	1,00	9,80	n.b.	0,6			< 35		Nee	Nee	Nee
88 / 13707	HO	Aanwezig	Industrieweg	185.689	429.051	Energieweg-Neerbosch-Oost	9,40	Nee	2,40	10,18	n.b.	0,4			< 35		Nee	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Winkelsteeg Noord																
79A / 4721	HO	Aanwezig	St. Teunismolenweg	184.195	426.118	Hatert-Malden	8,90	Nee	7,00	10,90	1900	31,5			< 40		Nee	Nee	Nee
79B / 5156	HO	Aanwezig	Nwe Dukenburgseweg/Oostkanaaldijk	184.334	425.578	Hatert-Malden	9,50	Nee	2,50	10,50	740	13,7			< 40		Nee	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Winkelsteeg Zuid																
80 / 5276	HO	Aanwezig	Hulzenseweg	184.874	425.294	Hatert-Malden	**9,15**	Ja	**1,28**	**10,60**	n.b.	15,6			< 30		Nee	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Westkanaaldijk																
94 / 15053	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Metaalweg	184.022	429.268	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee

Gemeente: Nijmegen
Woonkern (gebied): Nijmegen
Gegevens lozingswerken **huidige situatie in jaar:** 2016

Lozingswerk			Locatie				Drempel				Hydr. berekening		Randvoorziening		Overst.	Jaar van	Aanwezige	Terug-	Spoel-
Nummer	Type	Status	straatnaam en huisnr.	X-coörd. RD-net	Y-coörd. RD-net	Ontvangend oppervlaktewater / lozingspunt	Hoogte (m+NAP)	Ingemeten Ja/nee	Lengte (m)	putdeksel hoogte (m +NAP)	Max. intensiteit (l/s) bui 9	Verhard oppervlak (ha)	Type	inhoud (m3)	freq. (n/jaar)	sanering / realisatie	meet-apparatuur	slag-klep ja/nee	klep ja/nee
95 / 15046	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Vlotkampweg	183.875	429.156	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
96 / 15050	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Lindenhoutseweg	183.693	426.011	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
97 / 15000	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Binderskampweg	183.544	428.872	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	4,40	9,49	n.b.				< 30		Nee	Nee	Nee
98 / 7106	HO	Aanwezig	Binderkampweg	184.049	428.241	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	3,20	9,00	n.b.				< 30		Nee	Nee	Nee
99 / 7102	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Pieckelaan	183.361	428.740	Grens Nijmegen / Weurt	7,40	Nee	4,00	8,10	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
100 / 7338	HO	Aanwezig	Microweg	183.962	427.853	Dukenburg	7,65	Nee	4,50	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
Overstorten op Rijkswater			**Bemalingsgebied De Biezen**																
3 / 1583	RO	Aanwezig	Nieuwe Markstraat	187.212	428.647	Waal / 187.142 - 429.054	15,60	Ja	5,00	17,89	3610				2		Ja	Nee	Nee
4 / 1635	RO	Aanwezig	Kronenburgersingel	187.317	428.801	Waal / 187.398 - 429.230	15,60	Ja	4,00	15,97	1500				3		Ja	Nee	Nee
5 / 1611	RO	Aanwezig	Oude Haven/Nieuwe Markt	187.423	429.181	Waal / 187.440 - 429.221	11,03	Ja	3,72	12,60	1590				2		Ja	Nee	Nee
6 / 13103	RO	Aanwezig	Houtstraat	187.671	428.896	Waal / 187.694 - 429.181	16,51	Ja	4,61	17,88	4930				12		Ja	Nee	Nee
9 / 2179	RO	Aanwezig	Hertogplein	188.191	428.530	Waal / 188.229 - 429.058	28,93	Ja	3,00	32,16	2600				25		Ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Noordkanaalhaven																
86 / 14070	HO	Aanwezig	Energieweg	185.510	429.059	Maas-Waalkanaal / 185.418 - 429.102	8,60	Ja	2,60	10,00							Nee	Nee	Nee
87 / 1075	HO	Aanwezig	Handelsweg	185.267	429.191	Maas-Waalkanaal / 185.371 - 429.141	8,60	Ja	2,50	9,83							Nee	Nee	Nee
87A 1028	HO	Aanwezig	Nijverheidsweg	184.883	429.004	Maas-Waalkanaal / 184.958 - 428.965	8,60	Ja	2,50	10,00							Nee	Nee	Nee
Overstorten Lent/Waalsprong																			
O273 / B30379	RO	Aanwezig	Laauwikstraat	188.476	430.926	Turennesingel	8,77	Ja	7,50	10,33	990		BBL	393	2	2003	Ja	Nee	Ja
O18 / B30001	RO	Aanwezig	Parallelweg	187.602	430.219	Turennesingel	8,79	Ja	4,00	9,75	480		BBL	300	2	2004	Ja	Nee	Nee
31153	NUH	Aanwezig	Weefgewichtstraat	186.733	431.873	Weefgewichtstraat	8,80	Ja	1,00	9,46						2003	Nee	Nee	Nee
Z30809	NUH	Aanwezig	Turennesingel	188.448	431.248	Turennesingel	8,80		1,00	9,67						1997	Nee	Nee	Nee
1449 / Z30354	RO	Vervallen	Griftdijk Noord	187.464	430.764	Griftdijk Noord	8,80	Ja	1,00	9,43		0,5			1		Nee	Nee	Nee
30682	RO	Aanwezig	Griftdijk Noord	187.457	430.889	Griftdijk Noord	9,22	Ja	0,315	10,20		0,5			1	2013	Nee	Nee	Nee
30398	NUH	Aanwezig	Groothandelsweg	186.727	433.877	Griftdijk	8,40	Nee	1,200	9,19							Nee	Nee	Nee
30586	HO	Aanwezig	Koopmansweg	186.423	433.607	Griftdijk	8,81	Ja	1,000	9,55							Nee	Nee	Nee

Opmerkingen:
1. overstortingsfrequentie is een schatting tussen (theoretisch) berekend en meetresultaten
2. Overstort Griftdijk Noord is van een stelseltje van enkele rioolstrengen waar nauwelijks oppervlak op afwatert. Overstort is nu feitelijk een PVC o315mm met b.o.b. 9,22+
3. Overstort Hulzenseweg (VGS) in januari 2013 verhoogd van 8,75+ naar 9,15+

Bijlage 4

BIJLAGE 4.2: Overzicht financiën

Totale lasten en baten

	Bestaand areaal + Waalsprong							
	Spaarbedrag Investeringen	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening + nieuwe GRP (onderhoud + expl.resultaat)	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**	**TOTALE BATEN**
2017	7.746.011	2.196.431	4.052.805	-734.031	**13.261.216**	1.657.652	**14.918.868**	**14.918.868**
2018	7.864.461	2.208.602	4.041.468	-734.031	**13.380.499**	1.672.562	**15.053.061**	**15.053.061**
2019	8.006.548	2.223.355	4.101.318	-734.033	**13.597.189**	1.699.649	**15.296.837**	**15.296.837**
2020	8.164.971	2.241.396	4.095.838	-62.094	**14.440.112**	1.805.014	**16.245.126**	**16.245.126**
2021	8.308.297	2.259.437	4.168.181	-62.094	**14.673.822**	1.834.228	**16.508.049**	**16.508.049**
2022	8.429.715	2.277.478	4.248.408	-62.094	**14.893.507**	1.861.688	**16.755.195**	**16.755.195**
2023	8.530.153	2.295.519	4.228.210	-62.094	**14.991.789**	1.873.974	**16.865.762**	**16.865.762**
2024	8.633.093	2.313.560	4.260.513	-62.094	**15.145.073**	1.893.134	**17.038.207**	**17.038.207**
2025	8.708.267	2.331.601	4.292.816	-62.094	**15.270.590**	1.908.824	**17.179.414**	**17.179.414**
2026	8.767.841	2.349.642	4.325.119	-62.094	**15.380.508**	1.922.563	**17.303.071**	**17.303.071**
2027	8.822.848	2.367.683	4.357.421	-62.094	**15.485.858**	1.935.732	**17.421.591**	**17.421.591**
2028	8.855.723	2.382.366	4.383.711	-62.094	**15.559.706**	1.944.963	**17.504.669**	**17.504.669**
2029	8.836.037	2.396.244	4.408.559	-62.092	**15.578.748**	1.947.344	**17.526.092**	**17.526.092**
2030	6.740.605	2.455.475	4.408.559	0	**13.604.639**	1.700.580	**15.305.218**	**15.305.218**
2031	6.653.808	2.455.475	4.408.559	0	**13.517.842**	1.689.730	**15.207.572**	**15.207.572**
2032	6.423.934	2.455.475	4.408.559	0	**13.287.968**	1.660.996	**14.948.964**	**14.948.964**
2033	6.263.291	2.455.475	4.408.559	0	**13.127.325**	1.640.916	**14.768.240**	**14.768.240**
2034	6.254.955	2.455.475	4.408.559	0	**13.118.989**	1.639.874	**14.758.863**	**14.758.863**
2035	6.239.697	2.455.475	4.408.559	0	**13.103.731**	1.637.966	**14.741.697**	**14.741.697**
2036	6.332.900	2.455.475	4.408.559	0	**13.196.934**	1.649.617	**14.846.550**	**14.846.550**
2037	6.943.026	2.455.475	4.408.559	0	**13.807.060**	1.725.882	**15.532.942**	**15.532.942**
2038	6.950.844	2.455.475	4.408.559	0	**13.814.878**	1.726.860	**15.541.738**	**15.541.738**
2039	7.533.278	2.455.475	4.408.559	0	**14.397.312**	1.799.664	**16.196.976**	**16.196.976**
2040	8.782.635	2.455.475	4.408.559	0	**15.646.669**	1.955.834	**17.602.502**	**17.602.502**
2041	8.848.146	2.455.475	4.408.559	0	**15.712.179**	1.964.022	**17.676.202**	**17.676.202**
2042	8.934.425	2.455.475	4.408.559	0	**15.798.459**	1.974.807	**17.773.267**	**17.773.267**
2043	10.054.552	2.455.475	4.408.559	0	**16.918.585**	2.114.823	**19.033.408**	**19.033.408**
2044	10.763.908	2.455.475	4.408.559	0	**17.627.942**	2.203.493	**19.831.435**	**19.831.435**
2045	12.765.573	2.455.475	4.408.559	0	**19.629.607**	2.453.701	**22.083.308**	**22.083.308**
2046	15.051.084	2.455.475	4.408.559	0	**21.915.117**	2.739.390	**24.654.507**	**24.654.507**
2047	15.347.364	2.455.475	4.408.559	0	**22.211.397**	2.776.425	**24.987.822**	**24.987.822**
2048	15.772.874	2.455.475	4.408.559	0	**22.636.908**	2.829.614	**25.466.521**	**25.466.521**
2049	15.753.000	2.455.475	4.408.559	0	**22.617.034**	2.827.129	**25.444.163**	**25.444.163**
2050	15.733.126	2.455.475	4.408.559	0	**22.597.160**	2.824.645	**25.421.805**	**25.421.805**
2051	15.713.252	2.455.475	4.408.559	0	**22.577.286**	2.822.161	**25.399.447**	**25.399.447**
2052	15.693.378	2.455.475	4.408.559	0	**22.557.412**	2.819.677	**25.377.089**	**25.377.089**
2053	15.719.658	2.455.475	4.408.559	0	**22.583.692**	2.822.962	**25.406.654**	**25.406.654**
2054	15.575.148	2.455.475	4.408.559	0	**22.439.182**	2.804.898	**25.244.080**	**25.244.080**
2055	15.510.423	2.455.475	4.408.559	0	**22.374.456**	2.796.807	**25.171.263**	**25.171.263**
2056	15.304.607	2.455.475	4.408.559	0	**22.168.641**	2.771.080	**24.939.721**	**24.939.721**
2057	14.549.114	2.455.475	4.408.559	0	**21.413.148**	2.676.644	**24.089.792**	**24.089.792**
2058	14.435.420	2.455.475	4.408.559	0	**21.299.454**	2.662.432	**23.961.885**	**23.961.885**
2059	13.429.670	2.455.475	4.408.559	0	**20.293.704**	2.536.713	**22.830.417**	**22.830.417**
2060	11.837.274	2.455.475	4.408.559	0	**18.701.308**	2.337.664	**21.038.972**	**21.038.972**
2061	11.490.368	2.455.475	4.408.559	0	**18.354.402**	2.294.300	**20.648.702**	**20.648.702**
2062	11.448.050	2.455.475	4.408.559	0	**18.312.084**	2.289.010	**20.601.094**	**20.601.094**
2063	10.023.138	2.455.475	4.408.559	0	**16.887.172**	2.110.897	**18.998.069**	**18.998.069**
2064	11.597.443	2.455.475	4.408.559	0	**18.461.476**	2.307.685	**20.769.161**	**20.769.161**
2065	12.007.500	2.455.475	4.408.559	0	**18.871.534**	2.358.942	**21.230.475**	**21.230.475**
2066	11.479.731	2.455.475	4.408.559	0	**18.343.765**	2.292.971	**20.636.736**	**20.636.736**

Bijlage 4

Exploitatielasten [1 van 3]

	5.2.1 Aanleg		5.2.2. Gegevens-beheer		5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhoud (incl. reparatie)		5.2.4. Vernieuwen	
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	*PP startjaar*	*PP rekenjaar*
2017	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	1.816.500	*1.816.500*	*205.000*	*205.000*
2018	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	1.961.500	*1.961.500*	*175.000*	*175.000*
2019	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.161.500	*2.161.500*	*175.000*	*175.000*
2020	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2021	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2022	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2023	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2024	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2025	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2026	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2027	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2028	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2029	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2030	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2031	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2032	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2033	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2034	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2035	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2036	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2037	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2038	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2039	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2040	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2041	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2042	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2043	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2044	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2045	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2046	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2047	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2048	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2049	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2050	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2051	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2052	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2053	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2054	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2055	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2056	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2057	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2058	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2059	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2060	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2061	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2062	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2063	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2064	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2065	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*
2066	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.236.500	*2.236.500*	*175.000*	*175.000*

Bijlage 4

Exploitatielasten [2 van 3]

	5.2.5 Verbeteren		5.2.6 Meldingen en klachten		5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving		5.2.8 Beleid en planvorming	
	PP startjaar	PP rekenjaar	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*
2017	*30.000*	*30.000*	242.500	*242.500*	37.000	*37.000*	279.000	*279.000*
2018	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	279.000	*279.000*
2019	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	289.000	*289.000*
2020	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	274.000	*274.000*
2021	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	314.000	*314.000*
2022	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	339.000	*339.000*
2023	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2024	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2025	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2026	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2027	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2028	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2029	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2030	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2031	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2032	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2033	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2034	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2035	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2036	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2037	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2038	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2039	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2040	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2041	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2042	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2043	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2044	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2045	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2046	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2047	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2048	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2049	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2050	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2051	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2052	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2053	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2054	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2055	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2056	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2057	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2058	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2059	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2060	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2061	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2062	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2063	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2064	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2065	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2066	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*

Bijlage 4

Exploitatielasten [3 van 3]

	5.2.9 Onderzoek functioneren		5.2.10 Monitoren en functioneren		5.2.11 Voorlichting en communicatie		5.2.12 Overige toerekeningen		**Totaal prijspeil rekenjaar**
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	
2017	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.441.000	*2.441.000*	**5.827.000**
2018	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**5.936.000**
2019	178.500	*178.500*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.168.500**
2020	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.206.000**
2021	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.246.000**
2022	178.500	*178.500*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.293.500**
2023	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2024	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2025	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2026	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2027	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2028	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2029	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2030	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2031	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2032	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2033	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2034	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2035	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2036	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2037	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2038	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2039	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2040	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2041	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2042	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2043	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2044	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2045	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2046	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2047	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2048	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2049	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2050	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2051	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2052	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2053	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2054	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2055	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2056	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2057	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2058	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2059	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2060	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2061	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2062	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2063	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2064	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2065	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**
2066	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.241.000**

Bijlage 4

Investeringen bestaand areaal

	5.2.1 Aanleg		5.2.4. Vernieuwen		5.2.5 Verbeteren		**Totaal**
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	*PP startjaar*	*PP rekenjaar*	PP startjaar	PP rekenjaar	
2017	100.000	*100.000*	4.800.000	*4.800.000*	700.000	*700.000*	**5.600.000**
2018	100.000	*100.000*	4.700.000	*4.700.000*	700.000	*700.000*	**5.500.000**
2019	100.000	*100.000*	4.400.000	*4.400.000*	700.000	*700.000*	**5.200.000**
2020	100.000	*100.000*	3.900.000	*3.900.000*	700.000	*700.000*	**4.700.000**
2021	100.000	*100.000*	3.700.000	*3.700.000*	700.000	*700.000*	**4.500.000**
2022	100.000	*100.000*	3.700.000	*3.700.000*	700.000	*700.000*	**4.500.000**
2023	100.000	*100.000*	3.700.000	*3.700.000*	700.000	*700.000*	**4.500.000**
2024	100.000	*100.000*	3.731.538	*3.731.538*	700.000	*700.000*	**4.531.538**
2025	100.000	*100.000*	3.833.077	*3.833.077*	700.000	*700.000*	**4.633.077**
2026	100.000	*100.000*	4.052.308	*4.052.308*	700.000	*700.000*	**4.852.308**
2027	100.000	*100.000*	4.546.154	*4.546.154*	700.000	*700.000*	**5.346.154**
2028	100.000	*100.000*	4.617.692	*4.617.692*	700.000	*700.000*	**5.417.692**
2029	100.000	*100.000*	4.497.692	*4.497.692*	700.000	*700.000*	**5.297.692**
2030	100.000	*100.000*	4.412.308	*4.412.308*	700.000	*700.000*	**5.212.308**
2031	100.000	*100.000*	4.345.385	*4.345.385*	700.000	*700.000*	**5.145.385**
2032	100.000	*100.000*	4.135.385	*4.135.385*	700.000	*700.000*	**4.935.385**
2033	100.000	*100.000*	3.994.615	*3.994.615*	700.000	*700.000*	**4.794.615**
2034	100.000	*100.000*	4.006.154	*4.006.154*	700.000	*700.000*	**4.806.154**
2035	100.000	*100.000*	4.010.769	*4.010.769*	700.000	*700.000*	**4.810.769**
2036	100.000	*100.000*	4.123.846	*4.123.846*	700.000	*700.000*	**4.923.846**
2037	100.000	*100.000*	4.753.846	*4.753.846*	700.000	*700.000*	**5.553.846**
2038	100.000	*100.000*	4.781.538	*4.781.538*	700.000	*700.000*	**5.581.538**
2039	100.000	*100.000*	5.383.846	*5.383.846*	700.000	*700.000*	**6.183.846**
2040	100.000	*100.000*	6.653.077	*6.653.077*	700.000	*700.000*	**7.453.077**
2041	100.000	*100.000*	6.738.462	*6.738.462*	700.000	*700.000*	**7.538.462**
2042	100.000	*100.000*	6.844.615	*6.844.615*	700.000	*700.000*	**7.644.615**
2043	100.000	*100.000*	7.984.615	*7.984.615*	700.000	*700.000*	**8.784.615**
2044	100.000	*100.000*	8.713.846	*8.713.846*	700.000	*700.000*	**9.513.846**
2045	100.000	*100.000*	10.735.385	*10.735.385*	700.000	*700.000*	**11.535.385**
2046	100.000	*100.000*	13.040.769	*13.040.769*	700.000	*700.000*	**13.840.769**
2047	100.000	*100.000*	13.356.923	*13.356.923*	700.000	*700.000*	**14.156.923**
2048	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	700.000	*700.000*	**14.602.308**
2049	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	700.000	*700.000*	**14.602.308**
2050	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	700.000	*700.000*	**14.602.308**
2051	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	700.000	*700.000*	**14.602.308**
2052	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	700.000	*700.000*	**14.602.308**
2053	100.000	*100.000*	13.848.462	*13.848.462*	700.000	*700.000*	**14.648.462**
2054	100.000	*100.000*	13.836.923	*13.836.923*	700.000	*700.000*	**14.636.923**
2055	100.000	*100.000*	13.832.308	*13.832.308*	700.000	*700.000*	**14.632.308**
2056	100.000	*100.000*	13.686.923	*13.686.923*	700.000	*700.000*	**14.486.923**
2057	100.000	*100.000*	12.971.538	*12.971.538*	700.000	*700.000*	**13.771.538**
2058	100.000	*100.000*	12.923.077	*12.923.077*	700.000	*700.000*	**13.723.077**
2059	100.000	*100.000*	11.993.077	*11.993.077*	700.000	*700.000*	**12.793.077**
2060	100.000	*100.000*	10.474.615	*10.474.615*	700.000	*700.000*	**11.274.615**
2061	100.000	*100.000*	10.209.231	*10.209.231*	700.000	*700.000*	**11.009.231**
2062	100.000	*100.000*	10.236.923	*10.236.923*	700.000	*700.000*	**11.036.923**
2063	100.000	*100.000*	8.866.154	*8.866.154*	700.000	*700.000*	**9.666.154**
2064	100.000	*100.000*	10.493.077	*10.493.077*	700.000	*700.000*	**11.293.077**
2065	100.000	*100.000*	10.952.308	*10.952.308*	700.000	*700.000*	**11.752.308**
2066	100.000	*100.000*	10.465.385	*10.465.385*	700.000	*700.000*	**11.265.385**

Bijlage 4

Kapitaallasten woongebieden Waalsprong

	Totaal aansluitingen Nijmegen	Toename aansluitingen door Waalsprong	Toename onderhoud	Toename overige exploitatie-lasten	Totale Kapitaal-lasten Waalsprong
2017	80.579	850	19.162	42.305	443.011
2018	80.579	500	31.333	66.968	561.461
2019	80.579	550	46.086	94.318	703.548
2020	80.579	650	64.127	126.338	861.971
2021	80.579	650	82.168	158.681	1.005.297
2022	80.579	650	100.209	191.408	1.126.715
2023	80.579	650	118.250	223.710	1.227.153
2024	80.579	650	136.291	256.013	1.330.093
2025	80.579	650	154.332	288.316	1.405.267
2026	80.579	650	172.373	320.619	1.464.841
2027	80.579	650	190.414	352.921	1.519.848
2028	80.579	529	205.097	379.211	1.552.723
2029	80.579	500	218.975	404.059	1.533.037
2030	80.579		218.975	404.059	1.528.297
2031	80.579		218.975	404.059	1.508.423
2032	80.579		218.975	404.059	1.488.549
2033	80.579		218.975	404.059	1.468.675
2034	80.579		218.975	404.059	1.448.801
2035	80.579		218.975	404.059	1.428.928
2036	80.579		218.975	404.059	1.409.054
2037	80.579		218.975	404.059	1.389.180
2038	80.579		218.975	404.059	1.369.306
2039	80.579		218.975	404.059	1.349.432
2040	80.579		218.975	404.059	*1.329.558*
2041	80.579		218.975	404.059	*1.309.684*
2042	80.579		218.975	404.059	*1.289.810*
2043	80.579		218.975	404.059	*1.269.936*
2044	80.579		218.975	404.059	*1.250.062*
2045	80.579		218.975	404.059	*1.230.188*
2046	80.579		218.975	404.059	*1.210.314*
2047	80.579		218.975	404.059	*1.190.440*
2048	80.579		218.975	404.059	*1.170.567*
2049	80.579		218.975	404.059	*1.150.693*
2050	80.579		218.975	404.059	*1.130.819*
2051	80.579		218.975	404.059	*1.110.945*
2052	80.579		218.975	404.059	*1.091.071*
2053	80.579		218.975	404.059	*1.071.197*
2054	80.579		218.975	404.059	*938.225*
2055	80.579		218.975	404.059	*878.115*
2056	80.579		218.975	404.059	*817.684*
2057	80.579		218.975	404.059	*777.576*
2058	80.579		218.975	404.059	*712.343*
2059	80.579		218.975	404.059	*636.593*
2060	80.579		218.975	404.059	*562.659*
2061	80.579		218.975	404.059	*481.137*
2062	80.579		218.975	404.059	*411.127*
2063	80.579		218.975	404.059	*356.985*
2064	80.579		218.975	404.059	*304.366*
2065	80.579		218.975	404.059	*255.192*
2066	80.579		218.975	404.059	*214.347*

Bijlage 4

Verloop voorziening

	Hoogte voorziening TOTAAL per 1/1/2xxx	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening	Mutatie voorziening a.g.v. onderhoud	Begroot exploitatie resultaat	Hoogte voorziening TOTAAL per 31/12/2xxx na 'afbouw' voorziening
2017	-2.823.036,28	734.031,00	-360.769,00	0,00	-2.449.774,28
2018	-2.449.774,28	734.031,00	-215.769,00	0,00	-1.931.512,28
2019	-1.931.512,28	734.033,06	-15.769,00	0,00	-1.213.248,22
2020	-1.213.248,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-1.091.923,22
2021	-1.091.923,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-970.598,22
2022	-970.598,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-849.273,22
2023	-849.273,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-727.948,22
2024	-727.948,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-606.623,22
2025	-606.623,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-485.298,22
2026	-485.298,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-363.973,22
2027	-363.973,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-242.648,22
2028	-242.648,22	62.094,00	59.231,00	0,00	-121.323,22
2029	-121.323,22	62.092,22	59.231,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2033	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2034	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2035	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2036	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2037	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2038	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2039	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2040	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2041	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2042	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2043	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2044	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2045	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2046	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2047	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2048	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2049	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2050	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2051	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2052	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2053	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2054	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2055	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2056	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2057	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2058	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2059	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2060	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2061	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2062	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2063	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2064	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2065	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2066	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Overzicht exploitatie en investeringen [1 van 4]

5.2.1	aanleg			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2018	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2019	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2020	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2021	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2022	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2023	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000

5.2.2	gegevensbeheer			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2018	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2019	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2020	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2021	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2022	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2023	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000

5.2.3	reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2865	€ 286.500	€ 1.530.000	€ 1.816.500
2018	2565	€ 256.500	€ 1.705.000	€ 1.961.500
2019	2565	€ 256.500	€ 1.905.000	€ 2.161.500
2020	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2021	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2022	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500
2023	2365	€ 236.500	€ 2.000.000	€ 2.236.500

5.2.1	aanleg			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2018	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2019	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2020	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2021	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2022	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2023	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000

5.2.2	gegevensbeheer			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.3	reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 1.816.500
€ 1.961.500
€ 2.161.500
€ 2.236.500
€ 2.236.500
€ 2.236.500
€ 2.236.500

Overzicht exploitatie en investeringen [2 van 4]

5.2.4	vernieuwen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 10.000	€ 205.000
2018	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2019	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2020	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2021	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2022	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2023	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000

5.2.5	verbetermaatregelen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2018	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2019	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2020	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2021	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2022	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2023	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000

5.2.6	meldingen en klachten			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	925	€ 92.500	€ 150.000	€ 242.500
2018	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2019	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2020	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2021	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2022	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2023	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500

5.2.4	vernieuwen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 4.800.000	€ 4.800.000
2018	0	€ 0	€ 4.700.000	€ 4.700.000
2019	0	€ 0	€ 4.400.000	€ 4.400.000
2020	0	€ 0	€ 3.900.000	€ 3.900.000
2021	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000
2022	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000
2023	0	€ 0	€ 3.700.000	€ 3.700.000

5.2.5	verbetermaatregelen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2018	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2019	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2020	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2021	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2022	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000
2023	0	€ 0	€ 700.000	€ 700.000

5.2.6	meldingen en klachten			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 5.005.000
€ 4.875.000
€ 4.575.000
€ 4.075.000
€ 3.875.000
€ 3.875.000
€ 3.875.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 730.000
€ 730.000
€ 730.000
€ 730.000
€ 730.000
€ 730.000
€ 730.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 242.500
€ 232.500
€ 232.500
€ 232.500
€ 232.500
€ 232.500
€ 232.500

Overzicht exploitatie en investeringen [3 van 4]

5.2.7	vergunningen, toezicht en handhaving			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	370	€ 37.000	€ 0	€ 37.000
2018	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2019	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2020	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2021	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2022	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2023	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000

5.2.8	beleid en planvorming			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2018	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2019	2440	€ 244.000	€ 45.000	€ 289.000
2020	2290	€ 229.000	€ 45.000	€ 274.000
2021	2490	€ 249.000	€ 65.000	€ 314.000
2022	2540	€ 254.000	€ 85.000	€ 339.000
2023	2540	€ 254.000	€ 55.000	€ 309.000

5.2.9	onderzoek functioneren			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2018	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2019	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2020	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2021	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2022	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2023	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000

5.2.7	vergunningen, toezicht en handhaving			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.8	beleid en planvorming			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.9	onderzoek functioneren			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 37.000
€ 27.000
€ 27.000
€ 27.000
€ 27.000
€ 27.000
€ 27.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 279.000
€ 279.000
€ 289.000
€ 274.000
€ 314.000
€ 339.000
€ 309.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 156.000
€ 156.000
€ 178.500
€ 156.000
€ 156.000
€ 178.500
€ 156.000

Overzicht exploitatie en investeringen [4 van 4]

5.2.10	monitoren functioneren			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2018	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2019	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2020	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2021	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2022	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2023	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000

5.2.11	voorlichting-communicatie			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2018	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2019	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2020	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2021	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2022	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2023	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000

5.2.12	Overige toerekeningen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	80	€ 8.000	€ 2.433.000	€ 2.441.000
2018	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2019	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2020	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2021	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2022	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2023	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000

5.2.10	monitoren functioneren			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.11	voorlichting-communicatie			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.12	Overige toerekeningen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 2.441.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000

Bijlage 4

BIJLAGE 4.3: Overzicht niet-gerioleerde panden

Overzicht niet-gerioleerde panden (stavaza 26 februari 2016)		
Adres	**Type lozing**	**Opmerkingen**
Dijkstraat 1	bodem	
Griftdijk 234	water	(garage Zaat)
Griftdijk 236	bodem	(Van Kesteren)
Griftdijk 238	water	
Neerbosscheweg 4		(tankstation)
Griftdijk Noord 24	bodem	
Griftdijk 252	bodem	
Havenweg 11	rijkswater	
Havenweg 13-15	rijkswater	
Havenweg 20	rijkswater	
Havenweg 20a	rijkswater	
Oosterhoutsedijk 16	bodem	met toestemming
Oosterhoutsedijk 18	bodem	met toestemming
Oosterhoutsedijk 88	bodem	
Sprengenweg 2-4-6-8	bodem	
Griftdijk 62	bodem/water	
Griftdijk 64	bodem/water	
Griftdijk 104	bodem/water	
Griftdijk 106	bodem/water	
Griftdijk 108	bodem/water	
Griftdijk 128	bodem/water	
Waalhaven (11 ligplaatsen woonschepen)	rijkswater	

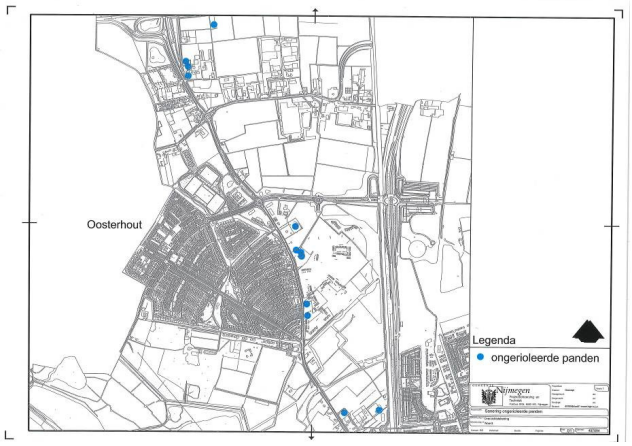

Bijlage 4

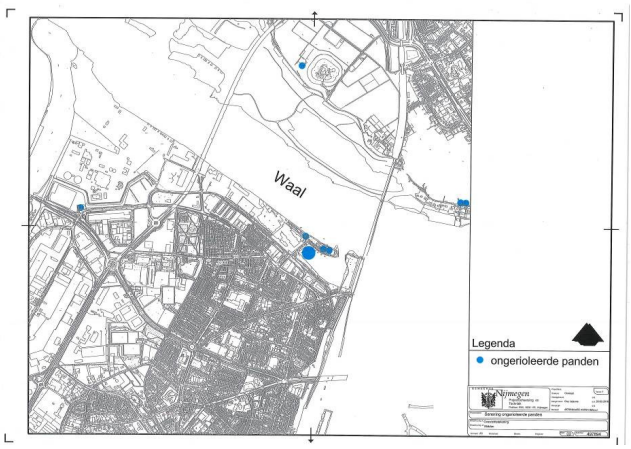
Waal
Legenda
ongerioleerde panden

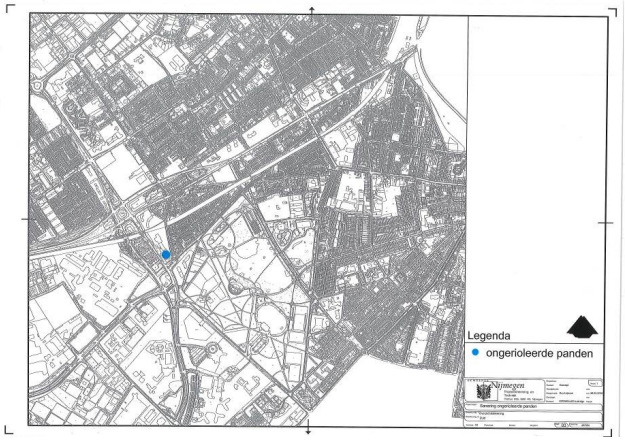
Legenda
ongerioleerde panden

Bijlage 4

BIJLAGE 4.4: Nota inspraak en consultatie Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023

In het kader van de consultatie van waterbeheerders en provincie zijn binnen de gevraagde termijn (tot en met 20 mei 2016) reacties binnengekomen van (of namens) Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Oost-Nederland, provincie Gelderland en waterbedrijf Vitens.
De inspraaktermijn voor het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 liep van 8 april 2016 tot en met 20 mei 2016. In het kader van de inspraakprocedure zijn geen reacties ontvangen.

In onderstaand overzicht zijn de reacties op het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 vermeld, met daarbij onze gemeentelijke reactie. In *cursief* is aangegeven of en hoe een consultatiereactie heeft geleid tot aanpassing van het plan.

Nr.	Advies Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat Oost-Nederland (brief d.d. 18 mei 2016, kenmerk 201606076/369830, registratienummer 16.0004995)	Reactie gemeente Nijmegen
1	In het voortraject heeft u ons diverse malen in de gelegenheid gesteld om mee te denken over de beleidskeuzes van de gemeenten en hebben wij reacties gegeven op de conceptversies van het GRP. De wijze waarop het proces is doorlopen, verdient onze complimenten. Ook hebben wij veel waardering voor de door u omschreven visie en de ambities in het GRP met betrekking tot de gemeentelijke watertaken.	Wij waarderen de constructieve bijdrage van onze waterpartners aan het proces van het opstellen van ons GRP Nijmegen 2017-2023. *Geen wijziging.*
2	Het waterschap wil graag meedenken en meewerken aan de genoemde 'Operatie Steenbreek' en genoemde ontwikkeling van de indicator 'verduurzaming in de watersector'. Mede verband houdend met het laatstgenoemd wil het waterschap ook graag met de gemeente samenwerken in de mondeling besproken ideeën voor de ontwikkeling van de langetermijnvisies en strategieën voor het 'hemelwaterneutraal maken' van Nijmegen, uitgewerkt op wijkniveau.	Wij waarderen de betrokkenheid en het aanbod van het waterschap. Wij zullen het waterschap actief betrekken bij de invulling en uitvoering van ‘Operatie Steenbreek’, de ontwikkeling van onze indicator voor het ‘verduurzamen van de waterketen’ en het concretiseren van het duurzaam omgaan met afstromend hemelwater. *Geen wijziging.*
3	Een aandachtspunt is de niet gerioleerde lozingen op Rijkswater. Het gaat hier om de lozingen van de woonboten in de Waalhaven en de panden in de Havenweg. RWS is van mening dat de ongezuiverde lozingen in Rijkswater in de planperiode moeten worden beëindigd. In de planperiode van het nieuwe GRP wil Rijkswaterstaat graag afspraken met de gemeente maken over de aansluiting op de riolering, dan wel een andere adequate voorziening. Dit geldt ook voor realisatie van eventuele inzamelvoorzieningen voor afvalwater van hotel- en passagiersboten.	Ons voornemen is om in de planperiode alle resterende ongezuiverde lozingen van afvalwater te beëindigen. Dat geldt ook voor de lozingen op Rijkswater. Voor een doelmatige aanpak zijn we, met name bij de Waalhaven, afhankelijk van de ontwikkeling van het gebied aan de westkant van de Waalhaven. De timing daarvan is momenteel helaas onzeker. Wij nemen contact op met Rijkswaterstaat om afspraken te maken over de sanering van deze lozingen. De realisatie van eventuele inzamel-voorzieningen voor afvalwater van hotel- en passagiersboten valt naar ons oordeel buiten de wettelijke gemeentelijke watertaken. Desalniettemin nemen we ook hierover contact op met Rijkswaterstaat. *Geen wijziging.*
4	De lijst met de lozingswerken van het rioolstelsel, lozend op Rijkswater en op het binnenwater is niet geheel compleet. Wij verzoeken u de voorgestelde aanvulling van de gegevens, zoals opgenomen in onze	We hebben de voorgestelde aanvulling opgenomen in het GRP Nijmegen 2017-2023. *Bijlage 4.1 aangepast.*

	mailwisseling van eind april/begin mei jl., alsnog op te nemen in het door de Raad vast te stellen GRP. Op deze wijze ontstaat - conform het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) - formeel overeenstemming over de rioollozingswerken met de waterbeheerders.	
5	**[aanvullende reactie per email d.d. 19-5-2016]** Naar aanleiding van het overleg van de projectgroep Werkeenheid Regio Nijmegen op 19 mei 2016 hebben we nog een aanvullende reactie op het ontwerp-GRP Nijmegen. We hebben uit een toelichting op het GRP tijdens het overleg van de projectgroep geconstateerd, dat de kapitaallasten van de investeringskosten voor de aanleg van de riolering in de Waalsprong ten laste gebracht worden van de rioolheffing. Wij wijzen u erop dat dit een onverwacht negatief effect op besparingsdoelstelling van de Werkeenheid Regio Nijmegen tot gevolg heeft, waardoor wellicht deze doelstelling in gevaar komt.	Onze gemeenteraad heeft in 2013 inderdaad besloten om de kapitaallasten van de investeringen voor de aanleg van voorzieningen voor riolering en water-huishouding in de woongebieden van de Waalsprong te bekostigen vanuit de rioolheffing. Dit zou de doelstelling van de regionale samenwerking in de waterketen 'Werkeenheid Regio Nijmegen' kunnen beïnvloeden wanneer uitsluitend de ontwikkeling van de lasten c.q. heffing in ogenschouw genomen wordt. Wij pleiten echter voor een benadering waarbij de werkelijke ontwikkeling van de kosten worden afgezet tegen de kostenposten van de referentie (voor 2010). Overigens blijven ook zonder deze nuance de totale Nijmeegse rioollasten in 2020 met € 16,2 miljoen (prijspeil 2016) nog ruim binnen de bovengrens van maximaal € 20,9 miljoen (prijspeil 2010). De totale lasten voor de samenwerkingsregio WRN komen (zonder nuancering) naar verwachting nog steeds vrijwel uit op het beoogde niveau. Met onze wijze van bekostigen van investeringen blijven we binnen de kaders van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten'. *Geen wijziging.*

Nr.	Advies provincie Gelderland (email d.d. 20-5-2016)	Reactie gemeente Nijmegen
6	Op 8 april 2016 hebben wij, in het kader van artikel 4.23 van de Wet Milieubeheer, het Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (GRP) ter becommentariëring ontvangen. Anticiperend op de verwachte aanstaande afschaffing van deze bepaling bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet en uit praktisch oogpunt wordt dezerzijds volstaan met een email-reactie. Het toegestuurde Ontwerp GRP nemen wij voor kennisgeving aan. Zoals u bekend is, toetsen wij dit GRP uitsluitend financieel. In het bestuurders-platform riolering (BOR-G) is eerder afgesproken dat de waterkwaliteitsbeheerder de beleidsmatige en milieutechnische beoordeling van het GRP doet. In deze beoordeling veronderstellen wij dat de hoofdlijnen van het provinciale rioleringsbeleid zijn vervat.	Wij nemen aan dat het waterschap ons Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 mede heeft getoetst op de hoofdlijnen van het provinciale rioleringsbeleid. *Geen wijziging.*
7	Wij adviseren in het algemeen de opgestelde onderhouds- en beheerplannen tenminste één keer per vijf jaar te herzien. Aangezien er	Wij stellen het op prijs dat de provincie instemt met de beoogde planperiode en voorgenomen tussenevaluatie. Over de

	gedurende de vastgestelde geldigheidsduur van dit GRP in het 5e jaar in een tussentijdse evaluatie is voorzien, wordt daarmee in dit GRP aan onze opvattingen omtrent periodieke actualisatie tegemoet gekomen. Wij worden overigens graag door u over de resultaten van de evaluatie geïnformeerd.	resultaten van de tussenevaluatie zullen wij de provincie te zijner tijd informeren. *Geen wijziging.*
8	Het is belangrijk dat met betrekking tot de verwerking van de rioleringsinvesteringen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt voldaan. De uitbreidingsinvesteringen worden in overeenstemming daarmee geactiveerd. Bij de doorontwikkeling naar volledige toepassing van het ideaalcomplex bij vervangings-investeringen adviseren wij de ontwikkelingen terzake goed te volgen.	Zowel v.w.b. de uitbreidingsinvesteringen als bij de vervangingsinvesteringen wordt conform de BBV-regelgeving gehandeld. Wij nemen het advies ter harte. *Geen wijziging.*
9	Behalve dat de ramingen voor kosten van instandhouding van riolering in de begroting en meerjarenraming aansluiten bij dit GRP, gaan we ervan uit dat het meerjarige investerings-plan bij de begroting en meerjarenbegroting gebaseerd wordt op de investeringsplanning van dit GRP.	Dat is een correcte veronderstelling. *Geen wijziging.*
10	Uit het kostendekkingsplan hebben wij met voldoening afgeleid dat er geen sprake is van negatieve fondsvorming bij de hierbij gehanteerde GRP-voorziening.	Wij onderschrijven deze constatering. *Geen wijziging.*
11	Wij ontvangen graag uw definitieve en vastgestelde GRP.	Na vaststelling door de gemeenteraad sturen wij een exemplaar van het definitieve GRP Nijmegen 2017-2023 naar de provincie. *Geen wijziging.*
12	[separate opmerking per email d.d. 24-4-2016] Wellicht is het nog goed om erin [het GRP] te vermelden dat in grondwaterbeschermings-gebieden de Omgevingsverordening Gelderland van toepassing is en dat daarin regelgeving staat over riolering en afkoppelen.	Deze suggestie hebben wij ter harte genomen. *Tekst aangepast: paragrafen 1.2, 3.1.1, 3.3.4 en bijlage 2*

Nr.	**Advies waterbedrijf Vitens (email d.d. 26-5-16, brief d.d. 26 mei 2016, registratie-nummer 16.0005533)**	**Reactie gemeente Nijmegen**
13	In het GRP wordt beschreven dat er sprake is van een 'verscherpte ingrijpmaatstaaf' voor de waterdichtheid van de riolering in grondwater-beschermingsgebieden. Graag zouden we in overleg met de gemeente willen bepalen wat dit concreet inhoudt; • Betekent dit dat de riolering sneller vervangen zal worden? Zo ja, kan dat specifieker aangegeven worden? • Wordt er strenger gecontroleerd door middel van inspecties? • Hoe wordt de waterdichtheid van de riolering gemeten? o Waar zit met name het probleem? Porositeit beton? Koppelingen? Zijn er grotere problemen met drukriolering? • Kunnen er in grondwaterbeschermings-gebieden ook preventieve maatregelen genomen worden om de 'verscherpte	De 'verscherpte ingrijpmaatstaf' voor de waterdichtheid van riolering in grondwater-beschermingsgebieden houdt in dat we de beelden van de videoinspectie van de riolen in grondwaterbeschermingsgebieden strenger beoordelen dan daar buiten. Dat kan er inderdaad op neerkomen dat riolen in die gebieden sneller vernieuwd worden, maar ook dat eerder reparaties uitgevoerd worden en dat vaker geïnspecteerd wordt. De waterdichtheid wordt beoordeeld op basis van de beelden van videoinspecties. In het algemeen zijn meestal scheurvorming en koppelingen de reden van verminderde waterdichtheid. Wij hebben niet of nauwelijks drukriolering in grondwaterbeschermings-gebied. Eventuele preventieve maatregelen zijn niet anders dan de reguliere maatregelen voor

Bijlage 4

	ingrijpmaatstaf' te voorkomen?	onderhoud en vernieuwing van riolering. De aanscherping zit in de timing van die maatregelen. Door onze aangepaste werkwijze is feitelijk sprake van meer preventief handelen. Wij nemen contact op met Vitens om onze aangepaste werkwijze toe te lichten en eventueel verder af te stemmen. *Geen wijziging.*
14	In het GRP wordt beschreven dat de gemeente Nijmegen onderzoek wil doen naar infiltratiemogelijkheden in grondwater-beschermingsgebieden, ten behoeve van het beperken van het gezondheidsrisico van de overstort in het Broeder Koenraadpark; • In een grondwaterbeschermingsgebied mag afstromend water uitsluitend infiltreren via een doelmatig werkend zuiveringssysteem. Dat betekent dat afkoppelen dus niet is toegestaan, tenzij hier aan wordt voldaan. • Vanuit de negatieve invloed op de waterwinning, wil Vitens graag benadrukken dat het zeer wenselijk is dat met name wegen die gestrooid worden, aangesloten worden op de riolering (en niet afgekoppeld zijn/worden). In samenwerking met de universiteit van Nijmegen zou onderzoek gedaan kunnen worden naar het ontwikkelen van een systeem waarbij door middel van de zuiverende werking van de bodem er inderdaad sprake is van een 'doelmatig werkende zuivering'.	Wij stellen het op prijs dat Vitens onze onderzoekswens ondersteunt. Aan de gevraagde samenwerking met de universiteit van Nijmegen willen wij ook graag voldoen. Daarnaast willen wij ook graag de provincie bij dit onderzoek betrekken. Wij zullen het initiatief nemen om tot dit onderzoek te komen. In ons beleid rondom het infiltreren van afstromend hemelwater blijven we rekening houden met de strooiroutes voor gladheids-bestrijding. *Geen wijziging.*

Tijdens de periode voor inspraak en consultatie is het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 op de enkele punten aangescherpt op basis van actuele ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht. De aanscherpingen met financieel effect zijn:

- Het rentepercentage voor de kapitaallasten van investeringen is op basis van landelijke regelgeving verlaagd van 4% naar 2,5%. De invloed hiervan op het totale lastenvolume bedraagt ruim € -0,2 miljoen structureel voor investeringen in het bestaande areaal en € -0,1 miljoen in 2017 oplopend tot € -0,4 miljoen in 2023 voor de investeringen in de Waalsprong. In totaal gemiddeld ongeveer € -0,5 miljoen.
- De verrekening van centrale overhead over de verschillende organisatieonderdelen wordt gewijzigd. Dat heeft een marginale invloed op de exploitatiebudgetten.
- Om de periode tussen het signaleren en het realiseren van benodigde vernieuwings- en verbeter-maatregelen tot een efficiënt niveau terug te brengen zijn de investeringsbudgetten voor rioolvernieuwing in 2017, 2018 en 2019 eenmalig verhoogd met respectievelijk € +1,1 miljoen, € +0,8 miljoen en € +0,5 miljoen. De invloed hiervan op het jaarlijkse lastenvolume is ruim € +0,2 miljoen structureel tot en met 2029.
- De budgetten voor reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen zijn voor de jaren 2017, 2018 en 2019 eenmalig verlaagd met respectievelijk € -0,5, € -0,3 en € -0,1 miljoen. De invloed hiervan op het lastenvolume is bijna € -0,1 miljoen structureel tot en met 2029.
- De lange termijn aanpak van het gezondheidsrisico van het overstortveld in het Broeder Koenraadpark is nader onderbouwd. Het budget voor verbetermaatregelen is hiervoor structureel verhoogd met € +0,1 miljoen.
- De ramingen voor 'reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoud' en voor 'vernieuwen' zijn op diverse punten aangepast aan de actuele inzichten. De invloed hiervan op het jaarlijkse lastenvolume is ongeveer € +0,6 miljoen.

Per saldo zijn de verschuivingen in het lastenvolume kleiner dan € 0,1 miljoen per jaar.

BIJLAGE 5: Beoordelingskader DoFeMaMe 2017-2023 en toetsing 2016

Doel/taak: inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
1.1	Het openbaar vuilwaterriool bevat, voor elk perceel waar stedelijk afvalwater vrijkomt, een aansluitmogelijkheid om stedelijk afvalwater in te zamelen, tenzij het afvalwater op een andere, ten minste gelijkwaardige, wijze wordt verwerkt.	Alle percelen waar stedelijk afvalwater vrijkomt beschikken over een aansluiting op de openbare riolering of op een ten minste gelijkwaardige voorziening. (gelijkwaardig wat betreft bescherming volksgezondheid, bijdrage aan leefbare woonomgeving en bescherming milieu).	Registratie niet-gerioleerde percelen en onvoldoende gezuiverde lozingen van stedelijk afvalwater op/in de bodem of het oppervlaktewater.	99,95% voldoet
1.2	De openbare riolering is ten minste 99% van de tijd beschikbaar voor het afvoeren van stedelijk afvalwater.	Niet meer dan 3 dagen per jaar is de afvoer van stedelijk afvalwater belemmerd.	Registratie van verstoppingen, storingen en werkzaamheden.	voldoet?
		Ernstige storingen aan rioolgemalen zijn binnen 3 uur verholpen, overige storingen binnen 24 uur.	Controle via logboek rioolgemalen en bijzondere objecten.	onbekend?
		Verstoppingen van huisaansluitingen worden binnen drie dagen verholpen (eventueel met tijdelijke maatregelen).	Op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	voldoet?
1.3	Gebruikers van riolering / afvalwatervoorzieningen zijn zich bewust van mogelijke gezondheidsrisico's van afvalwater.	Gebruikers ontvangen van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie ten minste eens per 5 jaar gerichte voorlichting over gezondheidsrisico's van afvalwater.	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
1.4	Riolering en afvalwatervoorzieningen worden goed gebruikt.	Geen lozingen van ongewenste, schadelijke of gevaarlijke stoffen.	Toezicht en handhaving.	onvoldoende bekend?
		Bedrijfsmatige lozingen voldoen aan de lozingsvoorwaarden in het Activiteitenbesluit en aan eventuele maatwerkvoorschriften.	Toezicht en handhaving (door ODRN in opdracht van gemeente Nijmegen).	summier

		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verstrekt duidelijk en regelmatig (ten minste eens per 5 jaar) voorlichting aan burgers en bedrijven over "goed rioolgebruik".	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
1.5	Riolering en afvalwatervoorzieningen functioneren goed.	Geen ongewenste vuilemissie van de riolering en afvalwatervoorzieningen naar oppervlaktewater, bodem of grondwater. Ongewenste vuilemissie is vermijdbare vuilemissie of vuilemissie die eventuele afspraken met ontvangende waterbeheerders schendt.	Meten, analyseren en (jaarlijks) rapporteren van de vuilemissie via riooloverstorten en deze rapportages ter reactie voorleggen aan ontvangende waterbeheerders waarmee emissieafspraken gemaakt zijn (in bijvoorbeeld een afvalwaterakkoord).	voldoet
		De reinigingsfrequentie is afgestemd op de vervuilingsgraad en de locatie (nabij overstorten).	Analyse van reinigingsdata combineren met functie en locatie riool.	voldoet niet
		De vuilemissie is geen belemmering voor het bereiken van, met de oppervlaktewaterbeheerder afgesproken, oppervlaktewater kwaliteitsdoelen.	Monitoring van waterkwaliteit door de oppervlaktewaterbeheerder.	voldoet vrijwel
		Riolering en afvalwatervoorzieningen leiden niet tot gezondheidsklachten, structurele hinder of overlast (door bijvoorbeeld stank of geluid).	Monitoring gezondheidsparameters bij specifieke wateroverlastlocaties. Analyse op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	onvoldoende bekend
		In grondwaterbeschermingsgebied voor lekkage strengere ingrijpmaatstaven hanteren dan daar buiten.	Aangepast beoordelingskader maatregelen toepassen.	voldoet niet
1.6	Riolering en afvalwatervoorzieningen verkeren in goede staat.	De toestandsaspecten (stabiliteit, sterkte, waterdichtheid, afstroming, enz.) van de objecten blijven binnen de kwaliteitscriteria van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	Analyse, maatregelen opnemen in jaarlijkse operationele programma's voor rioleringsbeheer.	voldoet
		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging	voldoet

			en inspectie.	
1.7	Riolering en afvalwatervoorzieningen hebben voldoende capaciteit om het aanbod van stedelijk afvalwater goed te verwerken.	De minimaal te kunnen verwerken droogweerafvoer is gebaseerd op: - 10 liter per inwoner per uur - bestaande lozingen van bedrijfsafvalwater	Gemeten droogweerafvoer vergelijken met geïnstalleerde capaciteit van riolen en gemalen.	voldoet?
		De afvoercapaciteit van gemalen in gemengde rioolstelsels die afvoeren naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie bedraagt ten minste: - droogweerafvoer + 0,7 mm/uur	Controle bij: - herziening van rioleringsplannen - herberekeningen - optimalisatiestudies	voldoet
		De afvoercapaciteit van gemalen in verbeterd gescheiden rioolstelsels bedraagt ten minste: - droogweerafvoer + 0,2 mm/uur	Controle bij: - herziening van rioleringsplannen - herberekeningen - optimalisatiestudies	voldoet
Doel/taak: Doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater, (voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afstromend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen)				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
2.1	Openbare hemelwatervoorzieningen (riolen, infiltratievoorzieningen, duikers, opp.water) bevatten, voor elk perceel waar afstromend hemelwater niet op eigen terrein verwerkt hoeft te worden of wordt, een aansluitmogelijkheid voor op het perceel vrijkomend afstromend hemelwater.	Alle betreffende percelen beschikken over een aansluiting op een openbare hemelwatervoorziening.	Registratie van afgekoppeld (niet aangesloten) oppervlak en percelen.	voldoet
2.2	Gebruikers van hemelwatervoorzieningen (met name infiltratievoorzieningen) zijn zich bewust van mogelijke gezondheidsrisico's van afstromend hemelwater.	Gebruikers ontvangen van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie ten minste eens per 5 jaar gerichte voorlichting over gezondheidsrisico's van afstromend hemelwater.	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
2.3	Hemelwatervoorzieningen (en oppervlaktewateren)	Geen lozingen van ongewenste, schadelijke of	Toezicht en handhaving.	onvoldoende

	worden goed gebruikt.	gevaarlijke stoffen.		bekend
		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verstrekt duidelijk en regelmatig (ten minste eens per 5 jaar) voorlichting aan burgers over "goed gebruik van infiltratievoorzieningen".	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
2.4	Hemelwatervoorzieningen (en oppervlaktewateren) functioneren goed.	Het gezondheidsrisico van bovengrondse infiltratievoorzieningen voor de verwerking van afstromend hemelwater is niet groter dan het risico voor open zwemwater in de Europese Zwemwaterrichtlijn.	Kwantitatieve risicoanalyse op basis van meetgegevens en kentallen.	voldoet waarschijnlijk
		De ledigingstijd van bovengrondse infiltratievoorzieningen bedraagt niet meer dan 24 uur.	Monitoring conform monitoringsplan en ingrijpen op basis van ingrijpmaatstaven Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering.	voldoet
		Geen (officiële) speelfunctie voor of speeltoestellen in bovengrondse infiltratievoorzieningen.	Visuele controle en randvoorwaarde in bestemmingsplannen. Regelmatige voorlichting en communicatie	voldoet niet helemaal
		Hemelwatervoorzieningen en oppervlaktewateren leiden niet tot gezondheidsklachten, structurele hinder of overlast (door bijvoorbeeld plasvorming).	Analyse op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	onvoldoende bekend
		Geen ontoelaatbare verontreiniging van oppervlaktewater, bodem of grondwater vanuit hemelwatervoorzieningen. Ontoelaatbaar is norm-overschrijdend of schending van eventuele afspraken met waterbeheerders. Lozingen voldoen aan de minimaal gestelde eisen voor het behouden van de lokaal geldende oppervlakte-, grond- en zwemwaterkwaliteit.	Meten, analyseren en (jaarlijks) rapporteren van de verontreiniging vanuit hemelwatervoorzieningen en deze rapportages ter reactie voorleggen aan ontvangende waterbeheerders waarmee afspraken gemaakt zijn.	voldoet

		De voorzieningen voor infiltratie van hemelwater leiden niet tot ontoelaatbare verontreiniging van bodem of grondwater of tot ongewenste verplaatsing van bestaande verontreinigingen.	Monitoring + toetsing aan kwaliteitsnormen (Omgevingswet) voor bodem en grondwater door de bodembeheerder / grondwaterbeheerder.	voldoet?
		Oppervlaktewateren (en andere hemelwatervoorzieningen) stinken niet.	Analyse op basis van klachtenregistratie en –afhandeling.	voldoet?
2.5	Hemelwatervoorzieningen (inclusief oppervlakte-wateren, duikers en regenwateruitlaten) verkeren in goede staat	De toestandsaspecten (stabiliteit, sterkte, waterdichtheid, afstroming, enz.) van de objecten blijven binnen de kwaliteitscriteria van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie..	Analyse, maatregelen opnemen in jaarlijkse operationele programma's voor rioleringsbeheer.	voldoet
		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging en inspectie.	voldoet
2.6	Hemelwatervoorzieningen hebben voldoende capaciteit om het aanbod van afstromend hemelwater goed te verwerken, ook bij hevige neerslag.	Geen schade of ernstige hinder of aanzienlijke gezondheidsklachten ten gevolge van het functioneren van hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 2 jaar of minder (getoetst aan KNMI-tabel). Ernstige hinder is verkeersbelemmerend gedurende 2 uur of langer.	Op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en -afhandeling, monitoring en waarnemingen.	voldoet
		Geen schade of ernstige gezondheidsklachten ten gevolge van het functioneren van openbare riolering en hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 10 jaar of minder (getoetst aan KNMI-tabel).	Op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en -afhandeling, monitoring en waarnemingen.	voldoet
		Riolering en hemelwatervoorzieningen functioneren goed, dat wil zeggen geen "water op straat", bij ontwerpbui 8 (module C2100 Leidraad Riolering).	Toetsing ontwerpberekeningen (ten minste eens per 10 jaar).	voldoet

Doel/taak: Het in openbaar gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, (voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort).				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
3.1	Structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk voorkomen of beperken.	Geen structurele grondwateroverlast (als geformuleerd in de functionele eis) ten gevolge van te hoge (of te lage) grondwaterstanden.	Analyse op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
		Er zijn door de gemeente effectieve doelmatige maatregelen in openbaar gebied getroffen in gevallen als geformuleerd in de functionele eis.	Registratie van maatregelen.	n.v.t.
3.2	De openbare ontwateringsstelsels functioneren goed en hebben voldoende capaciteit om het aanbod van overtollig grondwater goed te verwerken.	Geen structurele schade of overlast bij grondwaterstanden tussen de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de gemiddeld laagste grondwater-stand (GLG)	Analyse en rapportage op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
3.3	De openbare ontwateringsstelsels / grondwatervoorzieningen verkeren in goede staat.	De toestandsaspecten van de objecten blijven binnen de kwaliteitscriteria van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie..	Analyse, maatregelen opnemen in (jaarlijkse) operationele programma's voor rioleringsbeheer.	onvoldoende bekend
		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging en inspectie.	voldoet niet
3.4	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over goede kennis van het optreden van grondwateroverlast en de toestand en het functioneren van openbare ontwateringsstelsels / grondwatervoorzieningen.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over relevante gegevens over grondwaterstanden en meldingen van grondwateroverlast.	Analyse en rapportage op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
3.5	Burgers en bedrijven kunnen eenvoudig betrouwbare informatie over grondwateroverlast opvragen bij de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over relevante informatie over grondwateroverlast en verstrekt die informatie via een herkenbaar en laagdrempelige loketfunctie.	Rapportage door gemeentelijk waterloket (waterservicepunt).	voldoet

Randvoorwaarde: Doelmatigheid door effectief beheer				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
4.1	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over goede kennis van de toestand en het functioneren van de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verzamelt, registreert, analyseert en rapporteert gegevens over de toestand van de objecten voor de gemeentelijke watertaken.	Aanwezigheid van operationele programma's voor inspectie van alle objecten + aanwezigheid van gegevensbeheersystemen + aanwezigheid rapportages.	voldoet grotendeels
		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verzamelt, registreert, valideert, analyseert en rapporteert gegevens over het functioneren van stelsels en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken.	Aanwezigheid van meet- en monitoringssystemen + aanwezigheid van gegevensbeheersystemen + aanwezigheid van (jaarlijkse) rapportages.	voldoet niet helemaal
		Beheergegevens, meetgegevens en monitoringsgegevens zijn betrouwbaar, actueel en toegankelijk. Revisies worden binnen 3 maanden verwerkt.	Gegevensbeheersystemen.	voldoet niet helemaal
		Basisgegevens van alle objecten zijn bekend, accuraat, actueel en toegankelijk. Revisies worden binnen 3 maanden verwerkt.	Gegevensbeheersystemen.	voldoet vrijwel
		De meet- en monitoringsgegevens van alle meetlocaties zijn bekend en binnen 6 maanden gevalideerd.	Gegevensbeheersystemen (eventueel extern).	voldoet deels
		Gebruikers van de infrastructuur en objecten zijn bekend.	Gemeentelijke basisadministratie.	voldoet
		Lozers en lozingen van bedrijfsafvalwater zijn bekend.	Toezicht omgevingsdienst (in opdracht van gemeentelijke beheerorganisatie).	voldoet?
4.2	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over kennis van en inzicht in de mogelijkheden om de waterketen te verduurzamen door terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie onderzoekt de mogelijkheden voor terugwinnen van energie of grondstoffen uit stedelijk afvalwater.	Jaarprogramma's onderzoek.	voldoet niet
4.3	Beheeractiviteiten (gegevensbeheer, reiniging&inspectie, onderhoud, reparatie, vernieuwing) worden planmatig uitgevoerd.	Alle beheeractiviteiten zijn in (jaarlijkse) operationele programma's opgenomen.	Operationele programma's	voldoet
		Operationele programma's zijn actueel.	De operationele programma's zijn uiterlijk in het begin van het kalenderjaar vastgesteld.	voldoet
4.4	Beheermaatregelen worden objectief en eenduidig	Beheermaatregelen worden bepaald via het	Verantwoording bij jaaropdracht	voldoet?

	bepaald en tijdig afgestemd met andere maatregelen, projecten en programma's.	'Afwegingskader maatregelen' van Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering		
		Afstemming met maatregelen van andere werkvelden vindt plaats voordat de operationele programma's worden vastgesteld.	Verantwoording bij jaaropdracht	voldoet
4.5	Beleidsactiviteiten (onderzoek, monitoring, planvorming, voorlichting) worden planmatig uitgevoerd.	Beleidsactiviteiten zijn in actuele jaarplannen opgenomen.	De jaarplannen zijn uiterlijk in het begin van het kalenderjaar opgesteld.	voldoet deels
4.6	Beleidsmatige plannen over de invulling van de gemeentelijke watertaken zijn actueel en toegankelijk.	De geldigheidsduur van (wettelijk verplichte) beleidsplannen wordt niet overschreden.	Controle bij het opstellen van jaarplan(nen) voor beleidsactiviteiten.	voldoet
		Relevante beleidsmatige plannen zijn beschikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet
4.7	Informatie over gemeentelijke watertaken is actueel en voor burgers en bedrijven goed toegankelijk.	Relevant wet- en regelgeving is bereikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet??
		Informatie over goed rioolgebruik is bereikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet
		KCC en het Waterservicepunt fungeren als front-office voor vragen van burgers en bedrijven over gemeentelijke watertaken.	Jaarlijkse rapportage KCC en Waterservicepunt.	voldoet
		Informatie over (mogelijke maatregelen tegen) grond- en regenwateroverlast is eenvoudig verkrijgbaar bij de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	Het waterservicepunt verstrekt actuele informatie. Jaarlijkse rapportage.	voldoet
		Informatie over gezondheidsaspecten van (gebruik van) wadi's en infiltratievoorzieningen wordt regelmatig aan omwonenden verstrekt.	Ten minste eens per vijf jaar actief informeren van omwonenden.	voldoet niet
		Informatie over oppervlaktewaterkwaliteit (chemisch en ecologisch) is eenvoudig verkrijgbaar bij of via de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	Het waterservicepunt verstrekt actuele informatie van waterschap Rivierenland. Jaarlijkse rapportage.	voldoet niet

4.8	Meldingen en klachten van burgers en bedrijven worden tijdig en eenduidig afgehandeld.	KCC fungeert als front-office voor klachten en meldingen.	Jaarlijkse rapportage KCC.	voldoet vrijwel
		Klachten over niet functioneren van riolering worden binnen 3 dagen afgehandeld.	Jaarlijkse rapportage Bel- en Herstellijn	voldoet
		Overige klachten en meldingen worden binnen 6 weken beantwoord.	Postregistratiesysteem.	voldoet
		Klachten en meldingen worden geregistreerd in een eenduidig (digitaal) systeem.	Eenduidig klachten-registratiesysteem.	voldoet niet

Opmerking:

- Nagaan of eisen en maatstaven m.b.t. duurzaamheid kunnen worden toegevoegd. Bijvoorbeeld besparen en winnen van energie, terugwinnen van waardevolle grondstoffen, klimaatadaptatie.

BIJLAGE 6: Afwegingskader technische maatregelen

Beoordelingskader rioolinspectie

INTEGRAAL BEHEER				
Filter KIC-HKF® incl. theoretische maatregel				
Datum: 24-07-2014				
Status: DEFINITIEF				
Hoofdcode	**Omschrijving**	**Klasse**		**Maatregelen**
		Blauw (aandacht)	**Rood (actie)**	
BAA	Deformatie	4 en hoger		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BABA	Scheur Axiaal	4	5	BABA4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij axiale scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BABB	Scheur Radiaal	4	5	BABB4: Geen maatregel, tenzij er ook andere schadebeelden zijn aangetroffen. BABB5: Maatregel afhankelijk van openstand scheur (bij inspectie laten meten) en eventueel andere aanwezige schadebeelden.
Combinatie BABB en BCA	Scheur Radiaal t.h.v. Inlaat	5	-	Combinatie BABB5 en BCA: Geen maatregel wanneer het een aanlegscheur betreft. Indien toch maatregel benodigd is dan afhankelijk van openstand scheur (bij inspectie laten meten) en overige toestandsaspecten.
BABC	Scheur Gecompliceerd	4	5	BABC4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij gecompliceerde scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BABD	Scheur Spiraal	4	5	BABD4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij spiraalvormige scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BAC	Breuk/instorting	-	2 en hoger	Altijd maatregel voorschrijven. Indien dit van binnenuit mogelijk is gehele buisdeel (3x lokale kous) aanpakken.
BAD	Defectief metselwerk	2	3 en hoger	Maatregel voorschrijven gebasseerd op inspectiebeelden (maatwerk)
BAE	Ontbrekend metselspecie	-	-	
BAFA	Mechanische schade	-	4 en hoger	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. Hierbij telt mechanische schade door het inhakken van inlaten niet mee.
Combinatie BAFA en BCA	Mechanische schade t.h.v. Inlaat			Combinatie BAFA4_5 en BCA: Geen maatregel, wanneer het om ingehakte inlaten gaat
BAF	Aantasting	-	4 en hoger	Bij twijfel over de kwaliteit nader onderzoek middels rioolradar (RRA) voorschrijven.
BAG	Instekende inlaat	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren of wanneer niet gehele streng is geinspecteerd.
BAH	Defectieve aansluiting	3 en hoger	-	BAH3 (opening tussen einde aansluitende buis en hoofdbuis): Geen maatregel toepassen tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. BAH4 (inlaat beschadigd): Geen maatregel toepassen tenzij er ook andere schadebeelden aanwezig zijn. Indien reconstructie/herstraten is gepland dan repareren. BAH5 (inlaat verstopt): Niets doen (piepsysteem). Indien het wortels betreft is de maatregel afhankelijk van ernst, locatie en stelseltype.

BAIA	Indringend afdichtingsmateriaal (afdichtingsring)	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BAIZ	Indringend afdichtingsmateriaal (andere afdichting)	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren. Bij ontbreken jute-teervoegvulling bij vaar-moer iets afspreken met inspecteur.
BAJA	Verplaatste verbinding (axiaal)	4 en hoger		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAJB	Verplaatste verbinding (radiaal)	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAJC	Verplaatste verbinding (hoekverdraaiing)	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAK	defectieve lining	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAL	Defectieve reparatie	2 en hoger		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAM	Lasfouten	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAN	Poreuze buis	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAO *1	Grond zichtbaar door defect	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAP *1	Holle ruimte zichtbaar door defect	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BBA	Wortels	3	4 en hoger	Indien wortelfrezen (WF) wordt voorgeschreven altijd een preventieve maatregel toepassen. Bij plaatselijke wortels deelreparatie (DR). Bij gehele streng relinen voorschrijven.
BBB	Aangehechte afzetting	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BBC	Bezonken afzetting	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BBD	Binnendringen van grond	-	3 en hoger	Altijd maatregel voorschrijven bij losse grond/zand. Bij oer alleen in combinatie met ander toestandsaspect.
BBE	Andere obstakels	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren of wanneer niet gehele streng is geinspecteerd.
BBF	Infiltratie	-	5	Alleen maatregel bij klasse 5. Gemeente Nijmegen doet nauwelijks iets aan infiltraties.
BBG *1	Exfiltratie	-	-	
BBH *1	Ongedierte	-	-	
BDD	Waterpeil	5	-	Geen maatregel tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. Bij vuilwaterstelsels en gemengde riolering vanaf klasse 3 nader onderzoek.

*1: Codes zijn niet verplicht conform NEN3399, maar zijn wel informatief te gebruiken. Vandaar dat deze wel zijn meegenomen in het filter.

Verdere afspraken:

a	Maatregel Monitoren (MO) wordt niet gebruikt. Voor R+I worden door de gemeente Nijmegen de warschuwings- en ingrijpmaatstaven gehanteerd.
b	Gemeente gebruikt geen hoedliners (HL). Indien maatregel bij inlaat benodigd is dan deelreparatie + inlaat open frezen (DR +IOF) voorschrijven.
c	Gemeente wil inzicht in afgebroken inspecties (BDC) en een oplossing/maatregel om wel de gehele streng te kunnen inspecteren
d	Maximaal 4 deelreparaties per streng, waarbij gemotiveerd kan worden afgeweken. Een verlengde deelreparatie van 3 lokale kousen telt als één.

Bijlage 6

Beoordelen op strengniveau

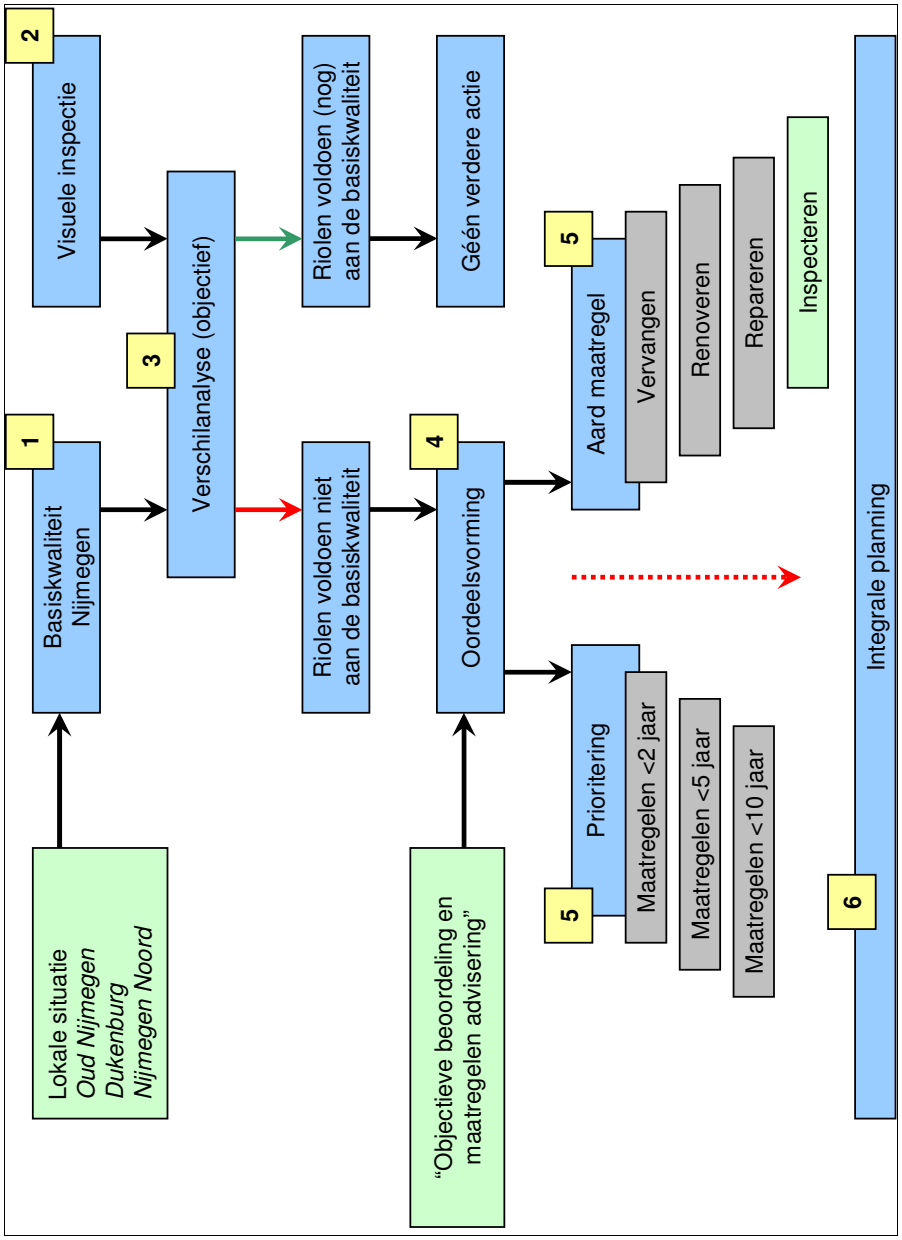

Bijlage 6

De nummering die hieronder wordt aangehouden, correspondeert met de nummers in het schema van het figuur

1. De minimale kwaliteitseisen die door de gemeente worden gesteld aan de rioleringsobjecten *zijn/worden* vastgelegd in het GRP in de vorm van ingrijp- en waarschuwingsmaatstaven (zie NEN 3398 document en het interne document “Objectieve en eenduidige beoordeling en maatregeladvisering riolering”).
2. Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de objecten worden jaarlijks camera inspecties uitgevoerd. Tot op heden is circa 70% de riolen geïnspecteerd. De aangetroffen schades worden door de inspecteur vastgelegd, zowel op beeldmateriaal als in een database. Deze inspecties worden verwerkt in het rioolbeheerprogramma van de gemeente.
3. Indien blijkt dat op enige locatie(s) niet wordt voldaan aan de maatstaven, dient een afweging te worden gemaakt of maatregelen noodzakelijk zijn.
4. Riolen waarin ingrijp- (rood) of waarschuwingsmaatstaven **(Blauw)** voorkomen zijn daartoe beoordeeld door een extern adviesbureau en indien nodig zijn verbetervoorstellen gedaan met daarbij een jaar van ingrijpen.
5. De noodzakelijke beheeractiviteiten voor de riolering kunnen worden gevisualiseerd waarbij inzichtelijk wordt:
    - Welke riolen nog niet zijn geïnspecteerd
    - Welke riolen nog niet zijn geïnspecteerd en op korte termijn in aanmerking komen voor wegonderhoud
    - Welke riolen zijn geïnspecteerd, maar waarin geen maatregelen noodzakelijk zijn
    - Op welke locaties (in riolen) welke type reparaties noodzakelijk zijn
    - Welke riolen binnen welke termijn geheel moeten worden vervangen
    - Welke riolen binnen welke termijn geheel moeten worden gerenoveerd.
6. Met behulp van deze visualisatie kan vervolgens een tactische en integrale planning worden gemaakt. Deze planning dient te worden opgesteld in samenspraak met de andere beleidsvelden en het ingenieursbureau. Hierbij spelen de onderstaande aandachtspunten een rol:
    - Zijn er maatregelen aan de riolering die in onderlinge samenhang kunnen worden opgepakt (bijvoorbeeld vervangingen en renovaties)
    - Zijn er maatregelen aan de riolering die integraal met andere beleidsvelden kunnen worden opgepakt (bijvoorbeeld rioolvervanging in combinatie met wegvervanging) Zijn er beheermaatregelen aan de riolering die samenvallen met systeemgerichte maatregelen (bijvoorbeeld rioolvervanging in combinatie met rioolvergrotingen, IB)
    - Zijn er maatregelen die samenvallen met specifieke projecten zoals nieuwbouw of herinrichting.

Bijlage 6

Van streng- naar straatniveau

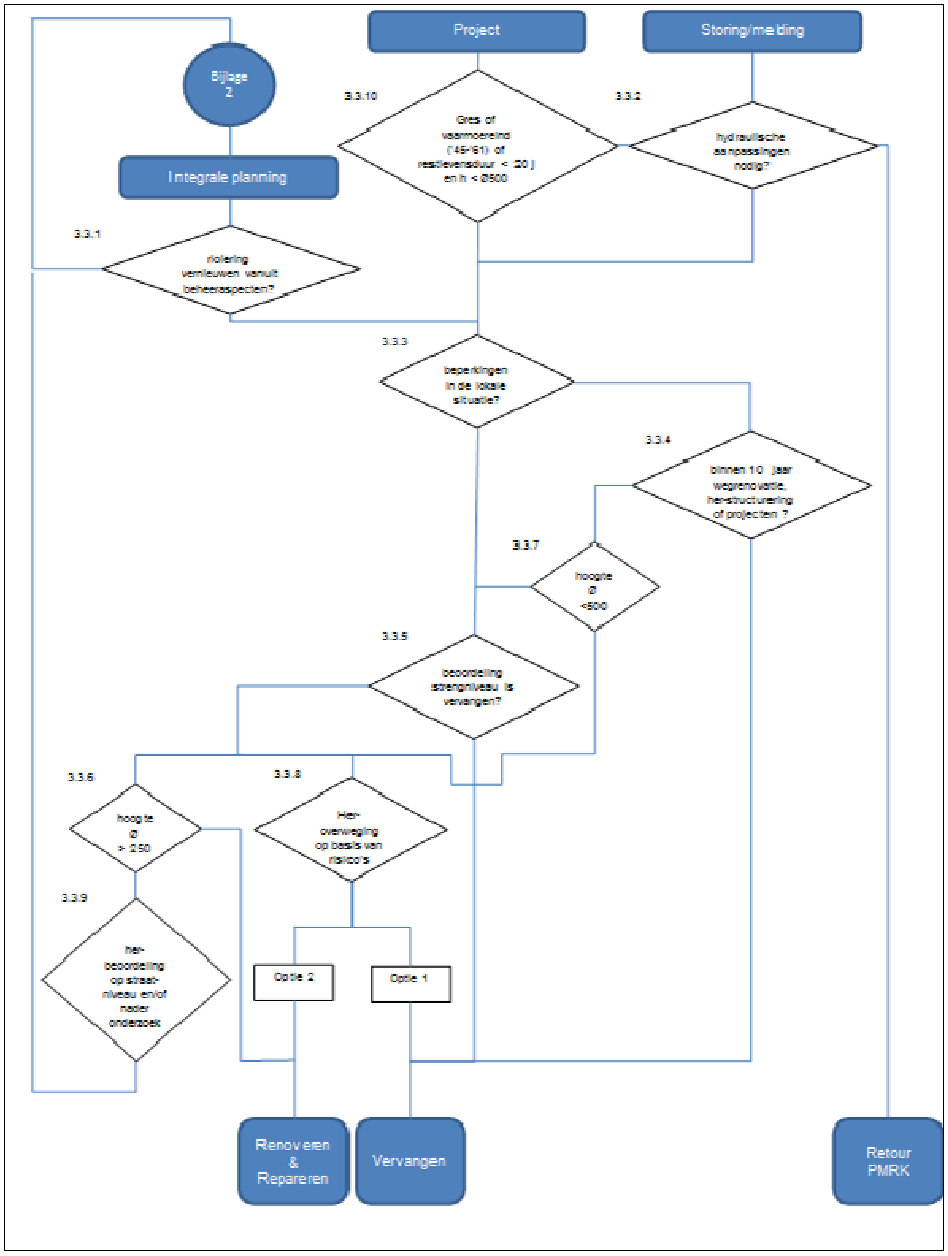

Bijlage 6

Werkwijze beoordelen van streng- naar straatniveau

De gevolgde werkwijze om nu en in de toekomst te komen tot een onderbouwde integrale afweging is gebeurd op basis van een aantal criteria welke weergegeven zijn figuur. Het schema heeft als zienswijze dat riolering < 500mm met een beoordeling op strengniveau van vernieuwen (vervangen of renoveren), wordt vervangen wanneer géén van de criteria van toepassing zijn. In de volgende paragraven worden de stappen hierin nader toegelicht.
De nummering die hieronder wordt aangehouden, correspondeert met de nummers in het schema van het figuur.

Vernieuwing vanuit beheeraspecten?
Uit de noodzakelijke beheeractiviteiten zijn de riolen gefilterd die beoordeeld zijn om op korte termijn te vernieuwen. Deze lijst met vernieuwingen is vergeleken met de geplande maatregelen van de wegbeheerder of herstructurering en nieuwbouwprojecten. In overleg met de wegbeheerder en zijn de maatregelen op enkele locaties aangepast. Deze stap resulteert in een lijst met rioolvernieuwingen die integraal met wegbeheer, wijkmanagement, mobiliteit en het projectbureau worden opgepakt in 2016. Deze lijst dient nog te worden besproken met de andere beheerders.

Hydraulische aanpassingen (verbeteren)
Of capaciteitsvergroting nodig is, kan volgen uit het basisrioleringsplan; wanneer er hydraulische aanpassingen dienen plaats te vinden vanuit nieuwbouw (capaciteit); herstructureringen of berekeningen etc.. De eerste wordt in dit plan buitenbeschouwing gelaten.
De kans voor verbeteren, welke ontstaat doordat op dezelfde lokatie rioolvervanging plaatsvindt, zal door het ingenieursbureau worden bekeken.

3.3.3 Lokale beperkingen
Een aantal maatschappelijke aspecten of lokale situaties zijn benoemd in onderstaande tabel. Op deze locaties geven wij de voorkeur om het hoofdriool te renoveren in plaats van vervangen. Argumenten hiervoor liggen meestal niet zozeer direct op financieel vlak, maar meer in maatschappelijke aspecten zoals veiligheid, overlast / draagvlak.

Bijzondere situaties	**Argument(en)**	**Criterium**	**Selectie criteria**
Archeologie	extra lange doorlooptijd en overlast kans op extra kosten voor archeologisch onderzoek	archeologisch aandachtsgebied 1+2	riolering jaar van aanleg ouder dan 1945
Bodemverontreiniging	extra lange doorlooptijd en overlast kans op extra kosten voor bodemsanering	bekend geval van ernstige bodemver-ontreiniging in openbaar gebied	***Wijken:*** Stadscentrum (01) Bottendaal (02) Hengstdal (06) Nije Veld (10) Goffert (12) Biezen (20) Haven- en industrieterrein (20) Kerkenbos (43) Westkanaaldijk (47) Oosterhout (50) Ressen (60) Lent (70)
zeer drukke wegen en belangrijke op- en afritten	extra risico op verkeersonveilige situaties door afzettingen omleidingen en wegversmallingen extra kosten als gevolg van vereiste verkeersmaatregelen	hoofdriolering ligt in een hoofdverkeersweg	***Gebiedsontsluitingswegen wegen A en B (GOW-A-B)*** Busroutes
werkruimte	kans op beschadiging van gebouwen of ondergrondse infrastructuur	bovenkant sleuf ligt op minder dan 2 meter van de bebouwing	***Wijk:*** Benedenstad
toegankelijkheid	ontoegankelijke situaties voor	openbare gebouwen	***Wijk:***

Bijlage 6

openbare gebouwen winkels en bedrijven	rollator- of rolstoelgebruikers voor openbare gebouwen ontoegankelijke situaties voor nooddiensten ontoegankelijke situaties voor winkels bedrijven	winkels en bedrijven zijn niet of slecht bereikbaar bij vervangen van het hoofdriool	Stadscentrum
weinig rioolaansluitingen	minder overlast, korte doorlooptijd lagere uitvoeringskosten	gemid.< 2 aansluit./streng	riolen groter dan Ø 1000
diep liggende riolen	lagere uitvoeringskosten minder kans op verzakkingen en schade van aangrenzende objecten	aanlegdiepte > 3 meter	riolen dieper dan 3 meter
waardevolle bomen	kans op beschadiging van de boomwortels en daardoor mogelijk aantasting van de bomen	waardevolle boom volgens gemeentelijke bomenvisie waarvan de kroon van de boom binnen de sleuf valt	nog niet ingevuld. de bomen zijn momenteel nog niet gekoppeld aan een straat
explosieven			nog niet ingevuld.

Binnen 10 jaar wegrenovatie, herstructurering of projecten?
De nadruk van het schema ligt op de relatie met wegbeheer, herstructurering of projecten. Een onderbouwde integrale afweging (zie stap 6 uit figuur 3.1) m.b.t. wegbeheer, herstructurering of projecten zal te allen tijde vooraf dienen plaats te vinden. Het bovenliggende wegpakket van de gehele rijbaan wordt meegenomen bij het vervangen van de riolering wanneer er een lokatie integraal kan worden aangepakt.

Beoordeling strengniveau vervangen
Wanneer de beoordeling op strengniveau is vervangen dan kan er niet zomaar overgegaan worden op renoveren, vice versa is natuurlijk altijd mogelijk. Wanneer er lokale beperkingen op de lokatie van toepassing zijn, ligt renoveren voor de hand. Een herbeoordeling (bijv. combinatie renoveren en vervangen) of nader onderzoek (is de lokale beperking op de gehele streng van toepassing) dient plaats te vinden.
Een beoordeling op strengniveau van vervangen en binnen 10 jaar wegrenovatie, herstructurering of projecten werkt versterkend. Het is dus logisch om deze streng te vervangen.

Hoogte Ø <250
Het renoveren van riolen met een diameter van 250 mm is uitvoeringstechnisch en hydraulisch niet wenselijk. Wanneer er zware lokale beperkingen van toepassing zijn is het natuurlijk wel mogelijk.

Hoogte Ø <500
Het renoveren van riolen met een diameter kleiner dan 500 mm is niet wenselijk omdat op deze strengen vaak meerdere aansluitingen zitten (huis-kolkaansluitingen). Deze aansluitingen hebben hetzelfde jaar van aanleg als de streng. Hierdoor is het aannemelijk dat deze aansluitingen aan vervanging toe zijn.
Renoveren in combinatie met het vervangen van de aansluitingen heeft niet de voorkeur. Hierdoor ontstaat namelijk een lappendeken in de asfalt- of klinkerverharding.

Heroverweging op basis van risico's
Voor de heroverweging op basis van risico's wordt gebruik gemaakt van TOKIO met een G (TOKIOG).
Tijd: bijv. kans op meeliften in de toekomst. Het hoeft niet persé direct uitgevoerd te worden.
Omgeving: bijv. er vinden al een aantal projecten in de buurt plaats. Hierdoor extra overlast burger.
Kwaliteit:: bijv. door renoveren wordt een hogere/gelijkwaardige kwaliteit bereikt dan/als door vervangen.
Informatie: bijv. in het verleden zijn toezeggingen aan de burger gedaan. Zoals "deze weg wordt voorlopig nog niet vervangen".
Organisatie:bijv. de organisatie heeft niet voldoende capaciteit om de klus uit te voeren.
Geld: bijv. het is budgettechnisch niet haalbaar om alle strengen te vervangen of te renoveren.

Herbeoordeling op straatniveau en/of nader onderzoek
Wanneer er lokale beperkingen aanwezig zijn en de beoordeling op strengniveau is vervangen, zal er een herbeoordeling op straatniveau dienen plaats te vinden en/of nader onderzoek. Dit vereist "expert judgement", Dit betekent dat er gekeken dient te worden wat de invloed is van de argumenten, zoals benoemd in bijlage 1, en het vervangen. Dit kan leiden tot extra kosten en/of nader onderzoek.

Gres of vaarmoereind ('45-'61) of restlevensduur < 20 j en h < Ø500
Gres

Bijlage 6

Bij gresriolen bestaat er een breukrisico wanneer er met werkverkeer over de zandbaan van een wegconstructie wordt gereden. Ook ontstaat breukrisico bij het trillen van de bestrating in de (hoofd)weg of het trottoir.

Vaar-moereindverbinding (tussen 1945 en 1961)
Na de tweede wereldoorlog werd in Nijmegen het oorlogspuin gebruikt als fundering van een weg waaroverheen teer en een vrij ondiep liggend riool. De vaar-moereindverbindingen zijn gevuld met teer en jute, zandcement en later moffenkit. Deze voegen klappen eruit en zorgen waardoor gaten in de weg ontstaan. Uit het onderzoek Heseveld komt dat vooral buizen met een slechte kwaliteit (vermoedelijk was de specie na de oorlog schaars) en deze vaarmaareindverbindingen een beheerbehoefte hebben.

Restlevensduur
De restlevensduur, bepaald door het beheerprogramma Kikker, op basis van de NEN 3399 2004 is lager dan 20 jaar

Prioritering

Nadat er van streng- naar straatniveau is beoordeeld, dient er een prioritering plaats te vinden. Tijdens het beoordelen op strengniveau worden maatregelen aan riolen onderverdeeld in de volgende categorieën.

a. Binnen 2 jaar vervangen
b. Binnen 5 jaar vervangen
c. Binnen 10 jaar vervangen
d. Binnen 2 jaar renoveren
e. Binnen 5 jaar renoveren
f. Binnen 10 jaar renoveren

Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma vernieuwing riolering 2016 zijn de maatregelen die in bovenstaande categorieën vallen beschouwd in samenhang met de noodzakelijke maatregelen aan de wegen. Uit deze afweging komt uiteindelijk een prioriteitenlijst waarin is aangegeven welke riolen met welke urgentie in aanmerking komen voor maatregelen. Bij het maken van deze afweging zijn de onderstaande prioriteiten aangehouden:

1. Vervangen van riolen integraal met wegonderhoud
Riolen die binnen 10 jaar (categorieën a t/m c) vervangen dienen te worden **EN** samenvallen met maatregelen aan wegbeheer, herstructurering of projecten van het projectenbureau (binnen 5 jaar) komen het eerste in aanmerking voor maatregelen. Deze maatregelen scoren **100 punten.**
De belangrijkste reden hiervoor is dat het integraal uitvoeren van beheermaatregelen de hoogste prioriteit heeft.

- Werk met werk maken (dus goedkoper) is een belangrijk speerpunt van de gemeente?
- De burger heeft maar één keer overlast

Daarnaast spelen de volgende aspecten een rol:

- Alle rioolvervangingen binnen 10 jaar die samenvallen met wegbeheer komen in 2011 ten uitvoer.
- Een slechte riolering tekent zich af op de verharding. (verzakkingen in de weg ontstaat door infiltratie in de riolering)

2. Vervangen ipv renoveren van riolen integraal met wegonderhoud
Voor riolen die binnen 10 jaar (categorieën d t/m f) dienen te worden gerenoveerd **EN** samenvallen met maatregelen aan wegen (binnen 5 jaar) wordt gekozen voor vervangen integraal met wegbeheer, herstructurering of projecten. Deze maatregelen scoren **10 punten.**
De belangrijkste reden hiervoor is dat het integraal uitvoeren van beheermaatregelen de hoogste prioriteit heeft.

- Werk met werk maken (dus goedkoper) is een belangrijk speerpunt van de gemeente?
- De burger heeft maar één keer overlast

De belangrijkste redenen voor het vervangen van het riool in plaats van renoveren:

- Het renoveren van een riolering kost circa 1/3 van vervangen. Het wegdek inclusief de opbouw vervangen kost ook circa 1/2 van vervangen. Voor 1/6 extra kan dus een nieuwe riolering aangelegd worden die weer circa 80 jaar meegaat.
- Bij het renoveren van de riolering worden de huisaansluitingen (meestal even oud als de riolering) doorgaans niet vervangen bij renoveren.

Bijlage 6

Bijkomende afwegingen

- KopStaart analyse; voor de te vernieuwen (vervangen of renoveren) objecten die vallen binnen het integrale uitvoeringsprogramma vernieuwing 2016 is onderzocht of zich boven- of benedenstrooms van deze riolen objecten bevinden waarin andere maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om rioolrenovaties of reparaties die gelijktijdig kunnen worden meegenomen en daardoor leiden tot minder wegafsluitingen, overlast voor burgers en wellicht lagere kosten. Maatregelen die hieraan voldoen zijn toegevoegd aan het integrale uitvoeringsplan vernieuwing.
- Per 'project' dienen de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen te worden uitgewerkt. Er kunnen redenen zijn om de geadviseerde typen maatregelen nog aan te passen. In een straat/rioolstreng waar bijvoorbeeld 75% van de riolen dient te worden vervangen en 25% van de riolen dient te worden gerenoveerd kan ervoor worden gekozen om toch 100% te vervangen.
- Voor een rioolleiding welke op basis van de beoordeling dient te worden gerenoveerd, gerepareerd of waar geen maatregel noodzakelijk is dient te worden nagegaan of het rioolleiding in aanmerking komt voor vervanging omdat aanliggende wel vervangen worden.
- Riolen die niet zijn geïnspecteerd dienen mogelijk op korte termijn te worden bekeken indien werkzaamheden aan de weg (vanuit wegbeheer, herinrichting of het projectenbureau) zijn gepland.
- De te verwachten kwaliteit van huis- en kolkaansluitingen en riolen o.a. op basis van het aanlegjaar (witte pvc, vaar/moer, korte buislengtes) dient meegenomen te worden indien werkzaamheden aan de weg (vanuit wegbeheer, herinrichting of het projectenbureau) zijn gepland.
- Wanneer uit de beslisbomen als beheermaatregel relinen komt, dient er van tevoren een radarcontrole plaats te vinden. Door middel van deze methode kan namelijk aangetoond worden ofdat de huis-kolkaansluitingen nog intakt zijn.

Naast de hierboven genoemde vernieuwingen zullen in 2016 diverse rioolreparaties worden uitgevoerd. Deze maatregelen vallen buiten het integrale plan 2016 omdat de kans op overlap met andere beheersvelden klein is.

Bijlage 7

BIJLAGE 7: Inspectiefrequenties voor riolen

criteria	**1 maal per x jaar**
01_maatregeladvies naderonderzoek	8
02_beoordeling geen maatregel	8
03_vernieuwen binnen 5 jaar	3
04_vernieuwen binnen 10 jaar	6
05_onderhoudsreparaties	4
06_waarschuwingsmaatstaven	10
07_vaarmoereind	8
08_overstortleidingen	10
09_leidingen nabij overstorten ex	10
10_leidingen nabij overstorten in	10
11_vuilwater	10
12_gemengd	12
13_regenwater	15

BIJLAGE 8: Terminologie beheeractiviteiten

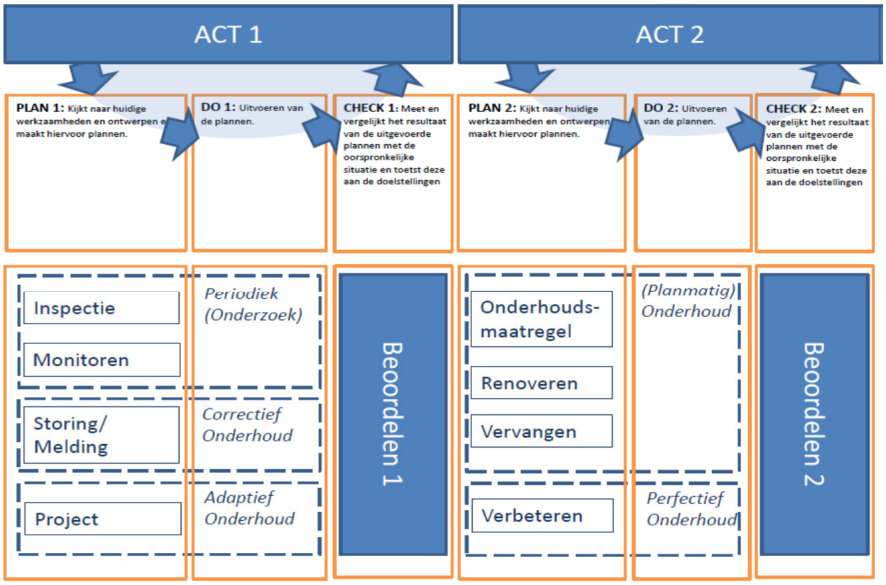

Figuur B8.1: Terminologie voor beheeractiviteiten

BIJLAGE 9: Indeling meldingen en klachten

Registratieformat SUF-MELD 1.0 [bron: Stichting RIONED]

Hoofdcategorie melding	Subcategorie melding/specifiekere omschrijving
1. Melding wateroverlast binnenshuis	in kelder/souterrain
	in kruipruimte
	begane grond - wc
	begane grond - overig
	1e verdieping of hoger
2. Melding wateroverlast buitenshuis	in tuin/eigen terrein
	achterpad
	op trottoir
	op fietspad
	in parkeervak
	op straat/rijweg - hoofdbaan
	op straat/rijweg - parallelbaan/ventweg
	in wadi/waterplein/hemelwatervoorziening
	in tunnel
	plantsoen/groen
	overig
3. Melding oppervlaktewater	waterpeil
	dode dieren (vis, vogel)
	ongedierte: (muskus)ratten
	rioollucht
	vervuiling (bagger, kroos, waterplanten, zwerfvuil)
	vervuiling (wc-papier)
	overig
4. Melding riolering	kan niet lozen
	rioollucht in huis
	rioollucht op straat
	rioollucht op straat en in huis
	putdeksel/kolkdeksel mist
	putdeksel/kolkdeksel klappert
	putdeksel/kolkdeksel steekt uit
	putdeksel/kolkdeksel te laag
	vuil in kolk
	rode lamp op gemaal brandt
	septic tank
	overig
5. Melding overig gerelateerd aan riolering	informatieverzoeken
	gat/verzakking in rijweg
	gat/verzakking in verharding overig
	ratten/rattengang
	persoonlijke bezittingen in kolk gevallen
	overig

BIJLAGE 10: Samenhang gemeentelijke watertaken met watertaken andere overheden

	Andere water-gerelateerde gemeentelijke taken		Watertaken andere overheden			
Gemeentelijke watertaken	*Beheer van bodem en grondwater [gemeente]*	*Beheer van de openbare ruimte [gemeente]*	*Beheer van oppervlaktewater [waterschap, Rijkswaterstaat, gemeente]*	*Afvalwaterzuivering [waterschap]*	*Waterveiligheid [Rijkswaterstaat, waterschap]*	*Grondwaterkwaliteit [provincie, waterschap, gemeente]*
Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater	Wegzakken van stedelijk afvalwater in de bodem (vanuit lekke riolen of vanuit lekke overstortvijvers) heeft invloed op bodemverontreinigingen en grondwaterkwaliteit.	Huisaansluitingen liggen voor een deel in/onder de openbare ruimte. Straatkolken verzamelen van wegen afstromend hemelwater en voeren het af naar de riolering, soms gemengde riolering. Riooloverstorten en riooloverstortvijvers vervuilen de openbare ruimte. Stedelijk afvalwater kan stankklachten opleveren. Rioolvernieuwing wordt zo veel mogelijk gecombineerd met vernieuwen van de openbare ruimte. Straatreiniging beperkt de vuillast voor de openbare riolering. Ratten vinden een goed biotoop in riolering.	Oppervlaktewater ontvangt stedelijk afvalwater dat (bij hevige neerslag) via riooloverstorten vanuit gemengde rioolstelsels wordt geloosd. De kwaliteit van het oppervlaktewater wordt hierdoor beïnvloed en soms ook de kwantiteit.	Het ingezamelde stedelijk afvalwater wordt, voor zover het niet overstort naar oppervlaktewater, getransporteerd naar de afvalwaterzuivering en daar verwerkt.	Er is geen direct verband tussen hoogwaterveiligheid en de gemeentelijke afvalwatertaak. Sommige overstortriolen passeren wel de waterkering en moeten bij hoogwater worden afgesloten.	Wegzakken van stedelijk afvalwater in de bodem (vanuit lekke riolen of vanuit lekke overstortvijvers) heeft invloed op grondwaterkwaliteit.
Doelmatige inzameling en verwerking van afstromend hemelwater	Infiltratie van hemelwater in de bodem heeft invloed op grondwaterstand en -stroming. Daardoor mogelijk invloed op verplaatsing van grondwaterverontreiniging. Infiltratie kan invloed hebben op (het uitlogen van) bodemverontreinigingen.	Hemelwatervoorzieningen (infiltratie, wadi's) combineren vaak met groen. Vanuit gezondheidsoogpunt is combinatie met speeltoestellen ongewenst. Doorlatende (weg)verharding is riolering en tegelijk openbare ruimte.	Oppervlaktewater ontvangt een deel van de van de gemengde riolering afgekoppelde hemelwaterafvoer én de afvoer van de regenwaterriolen van (verbeterd) gescheiden stelsels. Oppervlaktewater is onmisbaar voor de gemeentelijke hemelwatertaak. Afvoer van hemelwater naar oppervlaktewater kan de kwaliteit en de kwantiteit beïnvloeden.	Hemelwater dat lokaal verwerkt wordt hoeft niet (met ander afvalwater) naar de afvalwaterzuivering afgevoerd te worden. Dat heeft invloed op de benodigde zuiveringscapaciteit en de operationele zuiveringskosten.	Er is geen direct verband tussen hoogwaterveiligheid en de gemeentelijke hemelwatertaak.	Infiltratie van hemelwater in de bodem heeft invloed op grondwaterstand en -stroming. Daardoor mogelijk invloed op verplaatsing van grondwaterverontreiniging. Infiltratie kan invloed hebben op (het uitlogen van) bodemverontreinigingen.
Treffen van maatregelen in openbaar gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken	Maatregelen om de grondwaterstand te beïnvloeden hebben per definitie invloed op grondwaterstroming. Dat kan de verplaatsing van grondwaterverontreiniging en de uiloging van bodemverontreiniging beïnvloeden.	Maatregelen in de ondergrond kunnen effect hebben op andere ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen). De functie van een gebied kan eisen stellen aan de grondwaterstand (denk aan minimale drooglegging voor wegen of begraafplaatsen). Daarvoor kunnen maatregelen of voorzieningen nodig zijn.	Grondwatermaatregelen kunnen het peil van het oppervlaktewater beïnvloeden en andersom.	Als grondwatermaatregelen inhouden dat grondwater overtollig grondwater wordt ingezameld en getransporteerd via gemengde riolering, dan heeft het invloed op de zuiveringscapaciteit en -kosten.	Keuzes rondom de (versterking van de) waterkeringen langs de Waal en de inrichting van de nieuwe woongebieden op of nabij die waterkeringen beïnvloeden de (toekomstige) gemeentelijke grondwatertaak. De hoeveelheid kwel en het maaiveldniveau zijn de belangrijkste variabelen bij deze afwegingen.	Maatregelen om de grondwaterstand te beïnvloeden hebben per definitie invloed op grondwaterstroming. Dat kan de verplaatsing van grondwaterverontreiniging en de uiloging van bodemverontreiniging beïnvloeden.

BIJLAGE 11: Onderbouwing bekostigingspercentage straatreiniging, rattenbestrijding en watersysteemheffing

Straatreiniging

Straatreiniging draagt bij aan meerdere doelen. In de eerste plaats het verwijderen van afval uit de openbare ruimte ten behoeve van een aangename en gezonde leefomgeving. In de tweede plaats het beperken van de instroming van zand en vuil in de straatkolken van de openbare riolering. Straatreiniging ondersteunt daardoor het goede functioneren van de openbare riolering. In de derde plaats beperkt straatreiniging de kans op uitglijden, met name in de herfst als bladval en regen kunnen zorgen voor gladde straten. Straatreiniging ondersteunt daarmee de verkeersveiligheid.
Deze drie doelen van straatreiniging wegen we niet even zwaar. Het realiseren van een aangename en gezonde leefomgeving beschouwen we als het hoofddoel van straatreiniging. Ondersteunen van het functioneren van de openbare riolering en ondersteunen van de verkeersveiligheid zien we als nevendoelen. Van de nevendoelen weegt het rioleringsdoel duidelijk zwaarder dan het verkeersdoel, omdat het verkeersdoel slechts een beperkte periode van het jaar relevant is.
Met deze weging van doelen lijkt de volgende verdeling van kosten van straatreiniging redelijk: circa 60% vanuit bijdragen aan de leefomgeving, circa 30% vanuit de rioleringszorg en maximaal 10% vanuit verkeersveiligheid. Omdat het belang vanuit verkeersveiligheid waarschijnlijk kleiner is dan 10% is straatreiniging juridisch gezien niet meer dan zijdelings van belang. Dat heeft als consequentie dat geen bekostiging vanuit verkeersveiligheid mogelijk is. Daarmee komt de verdeling over de leefomgeving en de rioleringszorg uit op 2/3 leefomgeving, 1/3 rioleringszorg.

Ter controle van het bijdragepercentage vanuit de rioleringszorg hebben we beredeneerd wat de consequenties zouden zijn (voor de openbare riolering) van het geheel niet uitvoeren van straatreiniging. Dat zou leiden tot veel sneller vervuilen van de straatkolken en in beperkte mate toename van rioolverstoppingen. Om te voorkomen dat de straatkolken verstopt raken zouden ze heel veel vaker leeggezogen moeten worden. Het lijkt een redelijke aanname om de benodigde frequentie van kolkenzuigen dan te verhogen de huidige frequentie van straatvegen. Dat komt neer op een verhoging van nu gemiddeld circa 1x per jaar kolkenzuigen naar dan maximaal 8x per jaar. De kosten voor kolkenzuigen ramen we momenteel € 275.000,- per jaar. De extra kosten bedragen dus ongeveer 7x dat bedrag: ruim € 1,9 miljoen. Daar komt nog een bedrag van naar schatting € 0,2 miljoen bij voor het verhelpen van extra optredende rioolverstoppingen. De totale kosten voor straatreiniging bedragen circa € 6,3 miljoen (DVO Dar 2015). Het maximaal redelijke bijdragepercentage bedraagt op grond van deze redenering ongeveer 33,7%.

Op grond van beide bovenstaande benaderingen zien wij 33,3% als redelijk bekostigingspercentage voor de bijdrage aan straatreiniging vanuit de rioolheffing.

Rattenbestrijding

Ratten komen van nature voor in oppervlaktewater. De riolering vormt een aantrekkelijk biotoop voor ratten. Ratten kunnen ernstige ziektes, zoals de ziekte van Weil, overbrengen op mensen. Bescherming van de gezondheid is een hoofddoel van de gemeentelijke watertaken. Bestrijding van ratten draagt daarmee bij aan de doelen van de gemeentelijke watertaken. Rattenbestrijding draagt ook bij aan een aangename en

gezonde leefomgeving (beheer van de openbare ruimte). Het belang van rattenbestrijding is voor de gemeentelijke watertaken en het beheer van de openbare ruimte ongeveer even groot. Op basis daarvan is bekostiging uit de rioolheffing van 50% van de kosten voor rattenbestrijding redelijk.

Watersysteemheffing

De gemeente betaalt watersysteemheffing aan Waterschap Rivierenland op basis van het oppervlak aan wegen. Het waterschap besteedt de watersysteemheffing aan de zorg voor oppervlaktewaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwantiteit en waterkeringen. Het kwantitatieve beheer van oppervlaktewater draagt bij aan de gemeentelijke hemelwatertaak. Het kwalitatieve beheer van oppervlaktewater en het beheer van waterkeringen vrijwel niet. Uit opgave van het waterschap (zie onderstaande quote) blijkt dat circa 60% van de watersysteemheffing besteed wordt aan oppervlaktewaterkwantiteit. Dat is de basis voor bekostiging van 60% van de watersysteemheffing die de gemeente betaalt vanuit de rioolheffing.

Quote email Waterschap Rivierenland d.d. 3 maart 2016:

"Circa 60% (exact 60,4%) van de kosten voor de watersysteemheffing kunnen worden toegerekend aan de voormalige taak waterkwantiteitsbeheer. Dit is gebaseerd op de indertijd (2008) gehanteerde verdeelsleutels en de kosten van de begroting 2016.
Dit laatste is nog wel relevant. In de komende jaren zullen de kosten bij het waterschap sterk stijgen als gevolg van de opgave in de waterkeringen. Als gevolg daarvan zal het aandeel waterkwantiteit in de watersysteemheffing de komende jaren dalen. (het aandeel in de voormalige taak waterkeringszorg zal navenant stijgen)".

Bijlage - Toezegging Tiemens - RVS Gemeentelijk rioleringsplan Nijmegen . . .

PORTEFEUILLEHOUDER TIEMENS

Toezeggingen
Kamerronde inzake raadsvoorstel Gemeentelijk rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 1. De raad wordt per mail geïnformeerd over de uitkomsten van eerdere onderzoeken t.a.v. hemelwater welke uitgevoerd zijn op de IJsbeer- en Einsteinstraat. 2. De raad wordt per mail geïnformeerd over de mogelijkheden om het bassin in het Kronenburgerpark als overstort/opvang hemelwater in gebruik te nemen.

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 101/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Programma
Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder
B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
13 september 2016

Samenvatting
Het Algemeen Bestuur (AB) van de GGD GZ heeft op 30 juni 2016 akkoord gegeven om de begrotingswijziging VT 2017 ter zienswijze aan de raden van Gelderland-Zuid voor te leggen. Door middel van dit raadsvoorstel stellen wij u voor om uw zienswijze op de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 te geven en het AB van de GGD GZ hierover per brief te informeren. De extra kosten voor Veilig Thuis 2017 voor Nijmegen van €591.816 sluiten aan bij de besluitvorming over de begroting Veilig Thuis tweede helft 2016 en het advies van Bureau VanMonfoort over de toekomstige organisatie Veilig Thuis.

Voorstel om te besluiten

1. De zienswijze over de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid vast te stellen conform bijgevoegde conceptbrief.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Tom Groeliker, 2704, t2.groeliker@nijmegen.nl

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 is Veilig Thuis Gelderland-Zuid één van de 26 Veilig Thuis regio's in Nederland. Het realiseren van Veilig Thuis is een wettelijke taak van gemeenten.
De GGD GZ voert de wettelijke taken voor Veilig Thuis uit voor de gemeenten in de regio Nijmegen, de gemeenten in regio Rivierenland én de gemeenten Mook, Middelaar, Zaltbommel en Maasdriel. Op 30 juni 2016 is op basis van het rapport "de toekomst voor Veilig Thuis Gelderland-Zuid"[1] in het AB GGD GZ besloten om Veilig Thuis Gelderland-Zuid per 01-01-2017 definitief onder te brengen bij de GGD GZ.

Wij stellen voor om de zienswijze twee punten te laten omvatten:

a. Wij kunnen ons vinden in de hoogte en onderbouwing en toelichting van de Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017
b. Wij willen de verdeling van de bijdragen over gemeenten wijzigen: per 1 januari 2017 stellen we voor de totale begroting te verdelen naar inwonertal, exclusief de bijdrage vanuit de centrumgemeentefunctie Nijmegen en verzoeken het AB de verdeelsleutel hierop aan te passen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

- Conform de gemeenschappelijke Regeling Gezondheidszorg Gelderland Zuid zijn de betrokken raden het bevoegd orgaan voor het uitbrengen van een zienswijze op een voorgelegde begrotingswijziging door de GGD aan de raden in regio Gelderland Zuid.
- De inrichting van Veilig Thuis vanuit wettelijk, beleidsinhoudelijk, juridisch/organisatorisch en financieel perspectief, is vastgelegd in een Programma van Eisen en een Handelingsprotocol met een regionaal addendum.

1.2 Relatie met programma

De bijdrage aan Veilig Thuis Gelderland Zuid vormt een onderdeel van het programma Zorg & Welzijn.

2 Doelstelling

Het doel van dit voorstel is een zienswijze uit brengen door de raad op de begrotingswijziging van de GGD GZ Veilig Thuis 2017.

3 Argumenten.

Uitbreiding Begroting Veilig Thuis 2017 sluit aan bij besluitvorming over begrotingswijzigingen Veilig Thuis 2016.

Veilig Thuis heeft een moeilijke start gekend als gevolg van een verdrievoudiging van het aantal meldingen en problemen op organisatorisch gebied en randvoorwaardelijke zaken. Dit alles heeft ertoe geleid dat Veilig Thuis onder verscherpt toezicht is gesteld van de Inspecties voor de Jeugdzorg en Volksgezondheidzorg. Dit verscherpt toezicht loopt tot november 2016. Op meerdere momenten in 2016 hebben wij als Raad maatregelen genomen om het tij te

[1] De_toekomst_voor_Veilig_Thuis_Gelderland-Zuid.pdf

doen keren bij Veilig Thuis. Zo zijn er op twee momenten in 2016 extra middelen beschikbaar gesteld om het verbeterplan en, aansluitend op het verscherpt toezicht, het aanvalsplan uit te voeren.

Extra middelen dragen bij aan benodigde kwaliteitsverbetering en doorontwikkeling Veilig Thuis
Er is bij Veilig Thuis sprake van een zeer kwetsbare doelgroep die te maken krijgt met huiselijk geweld en kindermishandeling. Het is noodzakelijk dat een efficiënte en daadkrachtige organisatie handelend optreedt voor het welzijn van deze kwetsbare inwoners. Met een verhoging van de gevraagde middelen krijgt de GGD GZ de mogelijkheid het verbeterplan/ aanvalsplan uit te voeren, heeft het de capaciteit om het aantal binnenkomende meldingen te verwerken en krijgt het de kans uit crisis te geraken en te werken aan doorontwikkeling.

Bij de besluitvorming over de Zienswijze begrotingswijzing Veilig Thuis 2016 GGD Gelderland Zuid zijn de volgende vragen gesteld:

> *De GGD baseert de financiële onderbouwing op productieaantallen uit het eerste kwartaal 2016 en productienormen die voornamelijk ontleend zijn aan ervaringscijfers. Deze normen wijken af van het programma van eisen 1.0. Ook heeft de GGD de productindeling inmiddels gebaseerd op de werkprocessen en het nieuwe registratiesysteem waardoor die niet meer aansluit op het programma van eisen 1.0. Daarom vragen wij voor de aanvullende bijdrage een analyse naar de productienormen en de productieaantallen waarbij we ook een analyse willen op de ontwikkeling van de productieaantallen tussen 2014 en nu. Naar aanleiding van de evaluatie op het programma van eisen 1.0 komen wij hier bij de zienswijze begrotingswijziging VTGZ 2017 op terug.*

Op 7 juli 2016 heeft de GGD Gelderland Zuid de Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis verzonden aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten in Rijk van Nijmegen en Rivierenland. Wij stellen voor dat er een vertaling komt van deze begroting naar aantal producten (aantal meldingen, onderzoeken etc.). Ook vragen we over de eerste helft en na afloop van 2017 om een financiële verantwoording op productniveau.

4 Risico's

Veilig Thuis geeft het volgende aan over de risico's:

- Het belangrijkste risico in de begroting Veilig Thuis 2017 is het risico dat de vraag verder stijgt en hoger uitkomt dan in de prognose is verondersteld.
- Een ander risico is dat de besluitvorming over de overgang van onderneming die noodzakelijk is om de dienstverleningsovereenkomst met Jeugdbescherming Gelderland te kunnen beëindigen niet tijdig plaatsvindt. Het in stand houden van de dienstverleningsovereenkomst leidt tot hogere BTW en overhead kosten.
- Een derde risico is de ongewisheid over de periode van verscherpt toezicht. Deze is gepland tot 1 november 2016. De hertoets van de Inspecties Jeugdzorg en Volksgezondheidszorg Zal hier uitsluitsel over moeten geven. Een eventuele verlenging zou kosten- en overige consequenties kunnen hebben.

De door ons berekende GGD bijdrage aandeel Nijmegen van € 1,6 miljoen is ongeveer € 2 ton lager dan de verdeling die de GGD voorstelt. Belangrijkste oorzaak van het verschil is het feit dat de GGD de AMK bijdrage van de gemeenten in de regio Nijmegen volledig aan

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Nijmegen heeft toegerekend. In ons voorstel wordt deze bijdrage naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten verdeeld. Als het AB van de GGD niet instemt met de gewijzigde verdeelsleutel, dient Nijmegen deze bijdragen bij de andere deelnemende gemeenten in de regio op te halen. Over deze bijdragen bestaat ambtelijke overeenstemming. De mandatering is echter formeel nog niet geregeld

5 Financiën

Vergelijking begroting Veilig Thuis 2017 met 2016

De GGD vraagt de gemeenten om een totale aanvulling op de vastgestelde begroting 2017 van € 2,4 miljoen (aandeel Nijmegen € 591.816). In de GGD begroting 2017 is reeds € 1,8 miljoen voor Veilig Thuis opgenomen. De totale bijdrage Veilig Thuis 2017 komt met de aanvulling op € 4,2 miljoen (2016: €4,7 miljoen).
De afname ten opzichte van 2016 komt voornamelijk door de afloop van de kosten van het aanvalsplan van € 4 ton in 2016. In 2017 heeft de GGD een voordeel op BTW en overhead van in totaal € 3 ton doordat personeel Veilig Thuis per 1 januari 2017 overgaat van Jeugd Bescherming Gelderland naar de GGD. Binnen de begroting Veilig Thuis 2017 is voor € 3 ton ruimte gemaakt voor de vormgeving van ketenregie en ontwikkelkosten. De ontwikkelkosten kunnen mede dienen t.b.v. de uitwerking van het voorstel dat de interim-manager Veilig Thuis momenteel ontwikkelt, in opdracht van het Algemeen Bestuur, voor de structurele vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'De toekomst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid'

Op hoofdlijnen is de 2017 begroting Veilig Thuis een continuering van de begroting 2016 en gebaseerd op de geprognosticeerde productie 2016.
In onderstaande tabel worden de bijdragen Veilig Thuis 2015 tot en met 2017 weergegeven

Veilig thuis Gelderland-Zuid	**Totaal Nijmegen en Rivierenland**		
In €	**2015**	**2016**	**2017**
Initiële begroting GGD	1.985.088	1.985.088	1.771.982**
Formatie in natura zorgmeldingen Rivierenland	171.647	114.000	
Toegevoegde inzet			
Extra inzet 2015 (AB 25-6-2015)	748.006*		
Extra inzet 1e helft 2016 (AB 14-4-2016)[1]		532.274	
Extra inzet 2e helft 2016[1] (voorstel AB 30-6-2016)		1.654.375	
Aanvalsplan 2016 (incl. kosten onderzoek positionering Veilig Thuis € 20.000)		365.000	
Extra inzet 2017 (voorstel AB 06-10-2016			2.432.384
Totaal	**2.904.741**	**4.650.737**	**4.204.367**

* Deze aanvraag is gedekt door een herbestemming van financiële middelen (AB 26 juni 2015) .

**Excl.. bijdrage Mook Middelaar € 47.514

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Toelichting op kosten 2017
De basis voor de begroting Veilig Thuis 2017 wordt gevormd door de personeels- en materiële kosten Veilig Thuis 2016. M.a.w.: de herziene begroting Veilig Thuis 2016 na twee begrotingswijzigingen. Voor de prognose van het volume 2017 hanteert Veilig Thuis het volume van de prognose voor 2016, zoals deze in de herziene begroting 2016 is gehanteerd. De begroting van Veilig Thuis 2017 blijft onderdeel van de totale (Programma)begroting van de GGD en zichtbaar als een afzonderlijk integraal budget.

De analyse van de aangeboden begrotingswijziging heeft geleid tot vragen over de verrekening per gemeente.
In de verdeling van de bijdragen aan Veilig Thuis door de individuele gemeenten wordt geen aansluiting gevonden bij een verdeling naar inwoneraantal, zoals deze wordt toegepast bij de reguliere begroting van GGD Gelderland Zuid. En ook de centrumbijdrage van Nijmegen wordt door de GGD te laag voorgesteld. De Nijmeegse bijdrage vrouwenmishandeling van €103.459 is niet als centrumbijdrage aangemerkt. Samen met de centrumbijdrage huiselijk geweld van € 373.523 komt de totale centrumbijdrage op € 476.982.
Wij stellen voor om met deze zienswijze te verzoeken om een verdeling per gemeente naar inwonersaantal toe te passen die gebruikelijk is binnen de gemeenschappelijke regeling voor GGD Gelderland Zuid. Alleen de bijdragen die Nijmegen doet in het kader van de centrumfunctie huiselijk geweld en vrouwenmishandeling dienen buiten deze verdeling te blijven.

Verdeling volgens deze uitgangspunten leidt voor Nijmegen tot een totale Veilig Thuis bijdrage van € 1.641.503 (€ 1.049.687 oorspronkelijke GGD begroting 2017[2] en aanvulling €591.816). Voor de voorgestelde verdeling over alle GGD-gemeenten zie bijlage.

De aanvullende bijdrage van € 591.816 dekken we uit het programma Zorg en Welzijn (producten Jeugd en Wmo). Indien blijkt dat er binnen het programma onvoldoende dekking is, doen we een beroep op de middelen in de bestemde reserve jeugd Wmo.

6 Participatie en Communicatie
Het Algemeen Bestuur van de GGD wordt door middel van bijgevoegde brief geïnformeerd over de zienswijze van de gemeente Nijmegen ten aanzien van de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017.

[2] Met deze begroting heeft het college in de eerste helft 2016 ingestemd: 'Zienswijze jaarrekening 2015, begroting 2017 en Zuid en 2e helft 2016 Veilig Thuis GGD Gelderland Zuid', registratienummer 16.0003863

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
5

7 Uitvoering en evaluatie
De begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 wordt ter vaststelling aangeboden aan het AB GGD op de vergadering van 06 oktober 2016. De GGD Gelderland Zuid is vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en activiteiten, zoals die in de begroting zijn opgenomen.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage:
- Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis Gelderland-Zuid 2017, Verdeling per Gemeente
- Brief aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

14. **Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (101/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 13 september 2016
1. De zienswijze over de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid vast te stellen conform bijgevoegde conceptbrief.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

AB GGD Gelderland Zuid
Groenenwoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

Verzenddatum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	MO10/ 16.0008134	Tom Groeliker
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Brief zienswijze Raad begrotingswijziging Veilig Thuis 2017	-	(024) 3292704

Geacht bestuur,

In uw brief van 07 juli 2016 (GGD/DIR/L407 /2OL6/DB/jvw) maakt u aan ons kenbaar dat u in verband met de ontwikkelingen rond Veilig Thuis een extra bedrag heeft begroot voor 2017 van €1.654.375. U vraagt de gemeenten om een totale aanvulling op de vastgestelde begroting 2017 van € 2,4 miljoen (aandeel Nijmegen € 591.816). In de GGD begroting 2017 is reeds € 1,8 miljoen voor Veilig Thuis opgenomen. De totale bijdrage Veilig Thuis 2017 komt hiermee met de aanvulling op € 4,2 miljoen. De afname ten opzichte van 2016 komt voornamelijk door de afloop van de kosten van het aanvalsplan en het onderzoek naar de positionering van de GGD van € 4 ton in 2016. Binnen uw begroting Veilig Thuis 2017 is voor € 3 ton ruimte gemaakt voor de vormgeving van ketenregie en ontwikkelkosten. De ontwikkelkosten kunnen ook ingezet worden voor de uitwerking van het voorstel dat de interim-manager Veilig Thuis momenteel ontwikkelt, in opdracht van het Algemeen Bestuur, voor de structurele vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport ‘De toekomst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid’. Op hoofdlijnen is de 2017 begroting Veilig Thuis een continuering van de begroting 2016 en gebaseerd op de geprognosticeerde productie 2016.

Veilig Thuis staat sinds 22 april 2016 onder verscherpt toezicht van de Inspecties Jeugdzorg en Volksgezondheid voor de periode van een half jaar. Hierop is geanticipeerd door het aanstellen van een interimmanager en het opstellen van een aanvalsplan. Hiermee moeten ontstane wachtlijsten worden weggewerkt en het vertrouwen in de organisatie en doorontwikkeling van Veilig Thuis hersteld worden.

Gezien bovenstaande steunen wij de extra middelen die u vraagt middels uw begrotingswijziging. Wij willen hier echter de volgende afspraken aan verbinden. De analyse van de aangeboden begrotingswijziging heeft geleid tot vragen over de verrekening per gemeente. In de verdeling van de bijdragen aan Veilig Thuis over de deelnemende gemeenten wordt geen aansluiting gevonden bij een verdeling naar inwoneraantal, zoals deze wordt toegepast bij de reguliere begroting van GGD Gelderland Zuid. Ook de centrumbijdrage van Nijmegen wordt door de GGD te laag voorgesteld. De Nijmeegse bijdrage vrouwenmishandeling van €103.459 is niet als

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
1

centrumbijdrage aangemerkt. Samen met de centrumbijdrage huiselijk geweld van €373.523 ligt de totale centrumbijdrage op € 476.982.
Wij verwachten dat u een verdeling per gemeente naar inwonersaantal toepast die gebruikelijk is binnen de gemeenschappelijke regeling voor GGD Gelderland Zuid. Alleen de bijdragen die Nijmegen doet in het kader van de centrumfunctie huiselijk geweld en vrouwenmishandeling blijven buiten deze verdeling.

Wij gaan er vanuit dat door deze extra middelen de wachtlijsten spoedig zullen verdwijnen en uw organisatie zich in een genormaliseerde situatie kan begeven.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlagen: Zienswijze over de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

	Inwoner aantal 1/1/2016	Relatief aandeel	Bijdragen excl centrumfunctie	Relatief aandeel	Bijdrage centrum functie
			I		II
Beuningen	25.282	4,7%	171.889	4,7%	
Druten	18.294	3,4%	124.379	3,4%	
Berg en Dal	34.450	6,3%	234.221	6,3%	
Heumen	16.434	3,0%	111.733	3,0%	
Nijmegen	171.281	31,5%	1.164.521	31,5%	476.982
West Maas en Waal	18.425	3,4%	125.270	3,4%	
Wijchen	40.786	7,5%	277.300	7,5%	
Buren	26.150	4,8%	177.791	4,8%	
Culemborg	26.617	4,9%	180.966	4,9%	
Geldermalsen	26.307	4,8%	178.859	4,8%	
Lingewaal	11.100	2,0%	75.467	2,0%	
Maasdriel	24.180	4,5%	164.397	4,5%	16200
Neder-Betuwe	22.559	4,2%	153.377	4,2%	
Neerijnen	12.100	2,2%	82.267	2,2%	
Tiel	41.600	7,7%	282.834	7,7%	
Zaltbommel	27.570	5,1%	187.445	5,1%	18.472
	543.135	**100,0%**	**3.692.715**	**100,0%**	**511.654**

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Totaal I+II
171.889
124.379
234.221
111.733
1.641.503
125.270
277.300
177.791
180.966
178.859
75.467
180.597
153.377
82.267
282.834
205.917
4.204.369

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 november 2016 / 102/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Opheffing Breed

Programma
Economie & Werk

Portefeuillehouder
T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
13 september 2016

Samenvatting

Het doel van dit voorstel is het opheffen van Breed. Formeel gaat het om de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Nijmegen en Omgeving, algemeen bekend als Breed. De taken van Breed zijn overgedragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling, module Werkbedrijf. Daarom kan Breed worden opgeheven. Alle voorbereidende stappen en de overdracht van taken van Breed naar MGR/Werkbedrijf zijn inmiddels gerealiseerd, er moet echter nog wel een besluit door de deelnemende gemeenten genomen worden om Breed op te heffen. Hierover moeten het college van b&w, de burgemeester en de gemeenteraad ieder als bestuursorgaan een besluit nemen.

Voorstel om te besluiten

De Gemeenschappelijke Regeling “Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving” (Breed) voor 1 januari 2017 op te heffen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Jona Overmars, 9023, j.overmars@nijmegen.nl

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Om voor een aantal taken een regionaal platform voor samenwerking op te zetten, is per 1 juli 2014 de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) opgericht. Inmiddels functioneert deze organisatie bestuurlijk en is deze operationeel.

Onze verantwoordelijkheden op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening werden uitgevoerd door Breed, formeel de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Nijmegen en Omgeving (GR WNO; voor de leesbaarheid van dit voorstel spreken we verder echter over 'Breed'). De activiteiten van Breed zijn op 1 januari 2016 overgedragen aan de MGR, deze overdracht is geformaliseerd door het aangaan van de zogenaamde activa/passiva-overeenkomst van 23 mei 2016 (als bijlage bij het concept-liquidatieplan bij dit voorstel toegevoegd). De SW-medewerkers zijn per 1 januari 2016 in dienst getreden bij de MGR. De aan de activiteiten van Breed verbonden ambtelijke medewerkers hebben per 1 april 2016 een aanstelling gekregen bij de MGR.

Hierdoor kan Breed formeel worden vereffend en geliquideerd, op de wijze die beschreven is in de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving. De formele liquidatieprocedure vangt aan met besluiten van de colleges en raden van de deelnemende gemeenten tot opheffing. Het bestuur van Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in 2016 af te ronden op basis van het bijgevoegde concept-liquidatieplan. Het plan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en het proces van de vereffening en de liquidatie.

De na de overdracht van de activiteiten nog in Breed resterende vermogensbestanddelen worden in het kader van de vereffening afgewikkeld. Met uitzondering van de gemeente West Maas en Waal, nemen alle deelnemers aan Breed deel aan de MGR. De gemeente Mook en Middelaar was al deelnemer aan de MGR maar niet van Breed. Gemeente West Maas en Waal is daarom partij bij de liquidatie van de resterende baten en lasten. Dat geldt niet voor gemeente Mook en Middelaar.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De volgende wetten en regelingen zijn van toepassing:

- De Wet gemeenschappelijke regelingen;
- De Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving (Breed), in het bijzonder artikel 37 van de regeling;
- De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR).

Omdat de GR Breed als zogenaamde gemengde regeling zowel door de raden als door de colleges en burgemeesters is aangegaan, dienen zowel uw raad als ons college en de burgemeester te besluiten tot opheffing van de GR Breed. Daarbij geldt dan dat ieder bestuursorgaan dit doet vanuit hun eigen bevoegdheid.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

1.2 Relatie met programma
Gelet op het feit dat door Breed de Wsw werd uitgevoerd, welke uitvoering inmiddels is overgegaan naar de MGR, module Werkbedrijf, maakt het onderdeel uit van het programma Economie en Werk.

2 Doelstelling
Het doel van dit voorstel is om het besluit te nemen tot opheffing van GR Breed op basis van een concept liquidatieplan waarin de processtappen en de verdeling van de resterende lusten en lasten worden beschreven. De voorgestelde verdeelsleutel voor de resterende lusten en lasten is vastgesteld op basis van het aantal SW'ers dat per deelnemende gemeente op 31 december 2015 werkzaam was bij GR Breed.

3 Argumenten
Met opheffing, vereffening en liquidatie van GR Breed wordt de finale stap gezet naar integratie van Breed in het Werkbedrijf. De formele liquidatieprocedure vangt aan met besluiten van de colleges, burgemeesters en raden van de deelnemende gemeenten tot opheffing. Het besluit tot opheffing dient door 2/3 van de deelnemende gemeenten te worden genomen. Gedeputeerde Staten dient het besluit tot opheffing goed te keuren.

Het bestuur van GR Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in 2016 af te ronden op basis van het bijgevoegde concept-liquidatieplan. Het liquidatieplan betreft het liquidatieplan zoals is genoemd in artikel 37 lid 5 van de regeling GR Breed. De definitieve vaststelling van het liquidatie behoeft wederom de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
Het plan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en de processuele aanpak voor de vereffening en de liquidatie. Het plan is leidend voor de te volgen stappen bij de vereffening en liquidatie van GR Breed. Het dagelijks bestuur van Breed heeft in de aanbiedingsbrief (zie bijlage) bij het concept-liquidatie deze uitgangspunten en kaders herhaald. Kortweg bevat het plan met name:
a) de vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen;
b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'.

Ad a) Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 01-01-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa	€ 893.000
Financiële vaste activa	€ 645.000
RC verhouding MGR	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve	€ 2.080.000
Voorzieningen	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Ad b) Het bedrag dat resteert door de in het liquidatieplan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo GR Breed.

Verwacht batig liquidatie saldo:

- Algemene reserve eind 2015 na resultaatbestemming: € 2.080.000
- Exploitatieresultaat 2016 (zie begroting Breed 2016): € 120.000 -/-
- Uitkering fictieve boekwinst panden West Maas en Waal: € 183.000 -/-
- Liquidatie saldo: € 1.777.000

De aanspraken van de aan GR Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw-medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	Aantal SW-medewerkers	%
Beuningen	149	7,21
Berg en Dal	218	10,55
Druten	121	5,85
Heumen	72	3,48
Nijmegen	1.185	57,33
West Maas en Waal	71	3,43
Wijchen	251	12,14
Totaal	2.067	100,00

Het dagelijks bestuur stelt voor om het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de deelnemende gemeenten; Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen. Het verwachte liquidatiesaldo heeft een omvang van ongeveer € 1.800.000.

In het voorliggende besluitvormingsproces over de opheffing van Breed heeft uw raad ook de mogelijkheid om uw reactie te geven op het concept-liquidatieplan.

4 Klimaat

Dit voorstel heeft geen gevolgen voor het klimaat

5 Risico's

Aan dit voorstel zijn in beginsel geen risico's verbonden, er is sprake van een positief liquidatiesaldo. Er is over het jaar 2016 echter sprake van een exploitatietekort bij het SW-bedrijf (binnen de MGR), waarvoor het liquidatiesaldo ingezet zou kunnen worden (waardoor er geen middelen vrijvallen voor de gemeente Nijmegen). In beginsel verloopt deze verrekening echter via de gemeenten.

6 Financiën

Deze liquidatie heeft als zodanig geen financieel effect op het exploitatieresultaat van GR Breed. Wel is er sprake van uitvoeringskosten, met name advieskosten in het kader van deze

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

liquidatie. Deze kosten komen ten laste van de GR Breed en worden gedekt uit de algemene reserve van Breed en zijn opgenomen in de begroting 2016 van de GR Breed.

7 Participatie en Communicatie
De opheffing van de GR Breed is besproken met ambtelijke en bestuurlijke stakeholders in de deelnemende gemeenten en is geagendeerd geweest in het bestuur van de MGR.

8 Uitvoering en evaluatie
De activiteiten van GR Breed zijn op 1 januari 2016 overgedragen aan MGR. De SW-medewerkers en de ambtelijk medewerkers zijn eveneens overgegaan naar MGR. De transitie van de activiteiten van GR Breed naar de MGR-organisatie is bestuurlijk en operationeel een feit. Thans resteert nog de vereffening en liquidatie van GR Breed op basis van het voorliggende concept-liquidatieplan.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage(n): Brief van dagelijks bestuur van Breed
Concept liquidatie-plan Breed, met als bijlagen: activa/passiva-overeenkomst en overdrachtsbalans

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

15. Raadsvoorstel Opheffing/liquidatieplan Breed (102/2016)

Raadsvoorstel d.d. 13 september 2016
De Gemeenschappelijke Regeling “Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving” (Breed) voor 1 januari 2017 op te heffen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Aan de colleges en de gemeenteraden van
Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen,
Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
7 juli 2016		
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Opheffing/liquidatieplan Breed		

Geachte leden van het college en de raad,

In februari 2013 is door alle zeven gemeenten uit het Rijk van Nijmegen het voornemen uitgesproken om een regionaal Werkbedrijf te bouwen, met als doelstelling om de verantwoordelijkheid voor de gehele participatieketen in één hand te beleggen. Dit betekende ook dat de sociale werkvoorziening Breed geïntegreerd zou moeten worden in dit Werkbedrijf. Daarvoor zijn de afgelopen jaren verschillende stappen gezet, zowel waar het besluitvorming betreft als in de praktijk. Inmiddels is de integratie in de praktijk bijna helemaal gerealiseerd. Daarom zetten we nu de laatste formele stap: de opheffing van Breed.

Proces integratie Breed – WerkBedrijf
In de loop van het proces van integratie tussen de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) en de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving (Breed) is een aantal stukken aan u aangeboden, ter besluitvorming en ter informatie.. Medio juni 2014 zijn de uitgangspunten voor de integratie vastgesteld. Op 27 januari 2015 bent u geïnformeerd over het integratie proces, waar ook de opheffing en liquidatie van Breed is aangekondigd. Vervolgens zijn medio 2015 de beide gemeenschappelijke regelingen door u aangepast, waardoor de taken van Breed zijn toegevoegd aan die van de MGR.

Inmiddels zijn de activiteiten – en het daaraan gerelateerde personeel - van Breed (op 1 januari 2016) overgedragen aan MGR module WerkBedrijf en is de overdracht geformaliseerd door het aangaan van de zogenaamde activa/passiva overeenkomst (zie bijlage). De SW-medewerkers zijn per 1 januari 2016 in dienst getreden bij MGR. De aan de activiteiten van Breed verbonden ambtelijk medewerkers hebben per 1 april 2016 een aanstelling gekregen bij de MGR. Hierdoor kan Breed formeel worden vereffend en geliquideerd.

De volgende stap in de formele liquidatieprocedure is uw besluitvorming over de opheffing. Het bestuur van Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in

BREED
Boekweitweg 4
6534 AC Nijmegen
Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen

Tel (024) 64 99 100
Fax (024) 64 99 109
info@denkbreed.nl / www.denkbreed.nl

KvK 09217470
Btw NL 0014.79.192.B.01
Rabobank 16.03.99.335

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

2016 af te ronden op basis van het concept-liquidatieplan. Ten aanzien van het voorliggende concept-liquidatieplan (zie bijlage) kan uw raad wensen en bedenkingen naar voren brengen.

Over de deelnemende gemeenten aan de beide gemeenschappelijke regelingen moet nog worden opgemerkt dat de gemeente West Maas en Waal wel deelnemer was aan Breed maar geen deelnemer is aan de MGR. De gemeente Mook en Middelaar nam niet deel aan Breed maar wel aan de MGR, module WerkBedrijf, exclusief het onderdeel SW.

Liquidatie Breed
Het concept liquidatieplan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, kaders en proces van de vereffening en de liquidatie en beschrijft onder andere:
a) vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen;
b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'.

Ad a) Vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen
Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 01-01-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa (1)	€ 893.000
Financiële vaste activa (2)	€ 645.000
RC verhouding MGR (3)	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve (4)	€ 2.080.000
Voorzieningen (5)	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

(1) Panden in eigendom, Boekweitweg 4 en Sint Teunismolenweg 46.
In het liquidatieplan is opgenomen om deze panden tegen boekwaarde te verkopen aan de MGR, module WerkBedrijf. Deze keuze is gebaseerd op de behoefte van het WerkBedrijf aan deze panden in het kader van de Participatiewet en meer in het bijzonder voor de Wsw-medewerkers, welke zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. De juridische levering van de panden zal plaatsvinden ultimo 2016.
Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst is ervoor gekozen om aan de 'voorkant' af te rekenen over de fictieve boekwinst van beide panden, gebaseerd op de huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer). Aan de voorkant betekent direct volgend op de overdracht van de panden naar de MGR, module WerkBedrijf. De huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer) is € 6.241.000. De fictieve boekwinst is derhalve € 5.348.000 (waarde economisch verkeer van € 6.241.00 minus boekwaarde panden van € 893.000). Dit betekent dat het aandeel van de gemeente West Maas en Waal wordt vastgesteld op een bedrag gelijk aan 3,43% (aantal Wsw-medewerkers gemeente West Maas en Waal ten opzichte van het totaal aantal Wsw-medewerkers van de GR Breed met peildatum 31-12-2015) van € 5.348.000 (boekwinst) en komt overeen met € 183.000. Het aan gemeente West Maas en Waal toekomende aandeel in de boekwinst zal na juridische levering van de panden aan MGR aan de gemeente worden uitgekeerd. Deze uitkering

komt ten laste van de algemene reserve van Breed voorafgaand aan vaststelling definitieve liquidatiesaldo Breed.

(2) Langlopende vordering op gemeenten in het kader van de reorganisatie 2012, na resultaatbestemming 2015.
Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 Breed.

(3) Koopsom activa passiva overeenkomst Breed en MGR.

(4) Algemene reserve, na resultaatbestemming 2015.

(5) Reorganisatie voorziening 2012 ad € 1.571.000 en Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers) ad € 315.000.
Deze uitgaven en lasten worden uiterlijk eind 2016, mede op basis van de jaarrekening 2015, gecalculeerd en definitief begroot c.q. vastgesteld. Een eventuele mutatie van beide voorzieningen komt ten laste van het exploitatieresultaat 2016 van Breed.
Vervolgens worden deze toekomstige verplichtingen overgedragen aan de MGR inclusief de geactualiseerde voorzieningen en de hierbij behorende liquiditeiten.

Ad b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'

Het bedrag dat resteert door de in het liquidatieplan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo Breed.

Verwacht batig liquidatie saldo:

-	Algemene reserve eind 2015 na resultaatbestemming:	€ 2.080.000
-	Exploitatieresultaat 2016 (zie begroting Breed 2016):	€ 120.000 -/-
-	Uitkering fictieve boekwinst panden West Maas en Waal:	€ 183.000 -/-
-	Liquidatie saldo:	€ 1.777.000

De aanspraken van de aan Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw- medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	Aantal	SW-medewerkers[1]
Beuningen	149	7,21%
Berg en Dal	218	10,55%
Druten	121	5,85%
Heumen	72	3,48%
Nijmegen	1.185	57,33%
West Maas en Waal	71	3,43%
Wijchen	251	12,14%
Totaal	2067	100,0%

[1] Gebaseerd op stand ultimo verslagjaar 2015, SISA indicator A, conform artikel 10 lid 4 - financiële verordening WNO-bedrijven 14 maart 2003.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorgesteld wordt om het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de huidige deelnemende gemeenten van Breed; Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen.
Een bijzondere positie heeft de gemeente Mook en Middelaar, omdat deze gemeente wel deelneemt aan de MGR, module WerkBedrijf maar binnen deze module niet aan het onderdeel SW. Ook was Mook & Middelaar geen deelnemer aan Breed. Om deze reden valt er geen deel van het batig saldo van de liquidatie van Breed, noch een aandeel in de toekomstige boekwinst op de panden bij mogelijke vervreemding door MGR in een later stadium, toe aan de gemeente Mook en Middelaar.

Liquidatie Stichting Support
Parallel aan de opheffing en liquidatie van Breed loopt de ontbinding en vereffening van Support. Het is bestuursrechtelijk niet nodig om de ontbinding en vereffening van Support voor te leggen aan uw raad, aangezien hier sprake is van een Stichtingsvorm en geen publiekrechtelijke rechtspersoon, zoals een gemeenschappelijke regeling wel is. De besluitvorming vindt daarom plaats in het bestuur van Support. Wij achten het wel van belang om uw raad over deze ontbinding te informeren.

Met de overgang van het Support personeel vanaf 1 april 2016 naar de MGR zijn alle bedrijfsactiviteiten van Support beëindigd. Het voornemen is om de Stichting Support en de gelieerde BV's in de loop van 2016 te liquideren. Het voorstel is om de MGR als vereffenaar aan te wijzen aangezien Breed ook de fase van liquidatie/vereffening ingaat en dus niet in deze hoedanigheid kan optreden.

Bestemming van het batige saldo bij Support vindt op grond van de wet of de statuten zoveel mogelijk plaats overeenkomstig het doel van de stichting. Het doel van de stichting is het (mede) uitvoeren van begeleid werken in de zin van de Wsw door aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt –onder begeleiding- gelegenheid te bieden om zich te ontwikkelen ter voorbereiding van re-integratie. Het ligt daarmee in lijn om het saldo ten goede te laten komen aan het WerkBedrijf. Het huidige vermogen van Support is ca. € 890.000.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Nadat besluitvorming in uw gemeenten heeft plaatsgevonden en uw raad in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten over het concept-liquidatieplan wordt het liquidatieplan door het Algemeen Bestuur van Breed vastgesteld en volgen besluiten tot ontbinding en vereffening door datzelfde Algemeen Bestuur. Vervolgens wordt aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland verzocht om goedkeuring te verlenen aan de opheffing en het liquidatieplan. Tenslotte wordt de opheffing gepubliceerd in de Staatscourant.

Hoogachtend,

Namens het dagelijks bestuur,

Turgay Tankir
voorzitter

Bijlage: Concept liquidatieplan Breed, met als bijlagen:
activa-passiva overeenkomst en
overdrachtsbalans

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

Concept Liquidatieplan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving

De burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders en de raden van de gemeenten Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen hebben op < datum > besloten om de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving op te heffen. Deze opheffing is het gevolg van de overdracht van de activiteiten van deze gemeenschappelijke regeling naar de gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen.

Dit liquidatieplan betreft het liquidatieplan zoals is genoemd in artikel 37 lid 5 van de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving. Het plan bevat enerzijds een korte beschrijving van de achtergrond van de liquidatie en anderzijds een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en de processuele aanpak voor de vereffening en de liquidatie. Het plan is leidend voor de te volgen stappen bij de vereffening en liquidatie van de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving.

I. Inleiding

Het openbaar lichaam, de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (hierna 'GR Breed') behartigt de belangen op het gebied van de sociale werkvoorziening van zeven gemeenten in de regio Nijmegen. Deze gemeenten zijn Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen.

Medio 2014 hebben de aan GR Breed deelnemende gemeenten besloten tot de transitie van GR Breed naar een regionaal WerkBedrijf Rijk van Nijmegen waarbij, naast de huidige organisatie van GR Breed, de afdelingen Werk van de deelnemende gemeenten wordt geïntegreerd en opgenomen in de zogenoemde modulaire regeling, de gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen (hierna MGR). Met uitzondering van de gemeente West Maas en Waal, nemen alle deelnemers aan de GR Breed deel aan de MGR. Voorts is de gemeente Mook en Middelaar als nieuwe deelnemer toegetreden. De MGR behartigt vooralsnog de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van werk en ICT op basis van individuele keuzemogelijkheid per module van de betreffende gemeenten. In het kader van deze transitie zijn per 1 januari 2016 de, tot die datum, binnen de GR Breed uitgevoerde activiteiten en de daaraan verbonden vermogensbestanddelen grotendeels overgedragen aan MGR.

Het aan de activiteiten verbonden ambtelijk personeel binnen GR Breed en de Wsw-medewerkers zijn mee over gegaan naar MGR.

Het algemeen bestuur heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van GR Breed nog in 2016 af te ronden op basis van dit liquidatieplan.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

II. Juridisch kader bij opheffing (liquidatie) GR Breed; artikel 37 van de regeling GR Breed

Artikel 37 regeling GR Breed

1. De regeling wordt opgeheven, wanneer de raden van tenminste 2/3 van het aantal deelnemende gemeenten daartoe besluiten.
2. De in het eerste lid bedoelde besluiten behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
3. De opheffing gaat niet eerder in dan op de dag volgende op die waarop is voldaan aan de vereisten genoemd in artikel 26 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
4. In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tegelijk tot liquidatie en stelt daarvoor direct de nodige regelen. Hierbij kan van de bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
5. Het algemeen bestuur stelt, gehoord de raden van de deelnemende gemeenten, het liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichtingen van de deelnemende gemeenten in de financiële gevolgen van de opheffing. Het liquidatieplan behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
6. Het dagelijks bestuur is belast met de liquidatie.
7. Zo nodig blijven de overige organen van WNO-bedrijven ook na het tijdstip van opheffing in functie totdat de liquidatie is voltooid.

De opheffing en de liquidatie van GR Breed vindt plaats op basis van de uitgangspunten en de kaders zoals deze zijn vastgelegd in dit liquidatieplan op basis van artikel 37 van de regeling GR Breed en in het bijzonder artikel 37 lid 5 van de regeling GR Breed. Dit betekent dat, conform artikel 37 lid 6 van de regeling, het dagelijks bestuur van GR Breed in formele zin met de vereffening is belast. De organen van GR Breed, het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur blijven na het besluit tot opheffing in functie tot de vereffening, en daardoor de liquidatie, is voltooid.

Dit liquidatieplan is ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland (hierna: GS) en goedgekeurd bij besluit van < datum >.

III. Gevolgen personeel

Het personeel verbonden aan GR Breed, bestaande uit de ambtelijke (staf) medewerkers en de Wsw-medewerkers, is al overgegaan naar MGR.

De Wsw-medewerkers zijn per 1 januari 2016, in dienst getreden treden bij MGR met inachtneming van de vigerende Cao voor de Sociale werkvoorziening en het Sociaal Plan SW MGR. Van de overgang zijn uitgezonderd de Wsw-medewerkers die zijn ‘toegerekend’ aan gemeente West Maas en Waal. De MGR heeft met de gemeente West Maas en Waal een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. In de dienstverleningsovereenkomst is opgenomen dat de MGR namens West Maas en Waal het werkgeverschap voor de Wsw-medewerkers uitvoert. Hiervoor betalen zij een vergoeding die gelijk is aan hetgeen de aan de MGR deelnemende gemeenten betalen voor de uitvoering van de taken op het gebied van de Wsw, te weten de werkelijke kostprijs per Wsw-medewerker.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

De ambtelijk medewerkers van GR Breed per 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling gekregen bij MGR op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van MGR en voorts met in achtneming van wat is overeengekomen in het Sociaal Plan MGR.

Ook de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van deze stichting zijn overgegaan naar MGR en hebben per 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling bij MGR gekregen op basis van de vigerende CAR-UWO en voorts met in achtneming van wat is overeengekomen in het Sociaal Plan MGR.

IV. Stappen van de liquidatie van GR Breed

De volgende stappen vinden plaats in het kader van de liquidatie.

1. *De overdracht van de activiteiten en daaraan verbonden vermogensbestanddelen (activa en passiva) van GR Breed naar MGR*

Zoals hiervoor al is genoemd, is de liquidatie van de GR Breed een gevolg van de besluiten die hebben geleid tot de integratie van de activiteiten van GR Breed in MGR en de daar mee samenhangende overdracht van de aan de activiteiten van GR Breed naar MGR.

GR Breed heeft bij overeenkomst van 23 mei 2016, door middel van een activa-passiva transactie de activiteiten met de daaraan verbonden vermogensbestanddelen overgedragen aan de MGR. De activa en passiva, de rechten en verplichtingen samenhangende met- en/of voortvloeiende uit de huidige activiteiten van de GR Breed, zijn door middel van deze overeenkomst per 1 januari 2016 overgedragen aan MGR op basis van de overdrachtsbalans op die datum. Per 1 januari 2016 zijn alle activiteiten en de overgedragen activa en passiva (rechten en verplichtingen) voor rekening en risico van MGR, uitgezonderd de verplichtingen die zijn verbonden aan de panden in Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46. Dit is vastgelegd in de overeenkomst van activa en passiva tussen Breed en MGR.

Door de overgang van het personeel en de overdracht van de activiteiten met de daaraan verbonden vermogensbestanddelen door genoemde activa-passiva transactie is GR Breed al voor een groot deel feitelijk “leeg gemaakt”. In feite is hierdoor al een grote stap gezet in het totaal van de processen die moeten leiden tot de opheffing van GR Breed.

In de overeenkomst van activa en passiva tussen GR Breed en MGR is echter een aantal in deze overeenkomst benoemde vermogensbestanddelen (activa en passiva) van de overdracht uitgezonderd.

Van de overdracht van de activa per 1 januari 2016 zijn uitgezonderd:

a. De panden in Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46. Deze panden worden (tijdelijk) door GR Breed aan MGR verhuurd;

b. De zogenoemde “Reorganisatievoorziening Breed 2012” (en de daaraan verbonden liquide middelen) die is gevormd in 2012, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, en de gevormde voorziening ten behoeve van de ‘herschikkers’ en de daaraan verbonden liquide middelen, ook overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015;

c. De aan de voornoemde in 2012 gevormde “Reorganisatievoorziening Breed” verbonden vorderingen van GR Breed op de aan de regeling deelnemende gemeenten, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015.

De afwikkeling van deze nog binnen GR Breed resterende vermogensbestanddelen vindt als volgt plaats.

2. *Afwikkeling van de nog binnen GR Breed na overdracht activiteiten resterende vermogensbestanddelen.*

De afwikkeling van de (vooralsnog) in GR Breed achtergebleven vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende afrekening of verrekening met de aan GR Breed deelnemende gemeenten vindt verder plaats in het kader van de liquidatie en vereffening. Hierbij wordt rekening gehouden met het gegeven dat de gemeente West Maas en Waal niet deelneemt aan MGR.

Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 1-1-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa [1]	€ 893.000
Financiële vaste activa [2]	€ 645.000
RC verhouding MGR [3]	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve [4]	€ 2.080.000
Voorzieningen [5]	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

(1) Panden in eigendom, Boekweitweg 4 en Sint Teunismolenweg 46.

(2) Langlopende vordering op gemeenten in het kader van de reorganisatie 2012, na resultaatbestemming 2015. Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 GR Breed.

(3) Koopsom activa passiva overeenkomst GR Breed en MGR.

(4) Algemene reserve, na resultaatbestemming 2015.

(5) Reorganisatie voorziening 2012 ad € 1.571.000 en Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers) ad € 315.000.

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

Het uitgangspunt is dat de vereffening in 2016 zal zijn voltooid en daardoor GR Breed ultimo 2016 zal zijn opgeheven.

Gelet op dit uitgangspunt hebben GR Breed en MGR in de hiervoor onder 1 genoemde overeenkomst van activa en passiva afgesproken dat indien de afwikkeling van bepaalde in GR Breed achtergebleven vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende afrekening/verrekening met (de verdeling van lusten en lasten tussen) de huidige aan GR Breed deelnemende gemeenten in 2016 niet gerealiseerd kan worden, de dan nog in GR Breed resterende vermogensbestanddelen worden overgedragen aan MGR. In dat geval zal binnen MGR voor deze overgedragen vermogensbestanddelen een soort van “beklemd vermogen” worden gevormd waarvan de afwikkeling door en vanuit MGR kan plaatsvinden. Dit maakt het mogelijk om de vereffening van het vermogen GR Breed nog in 2016 af te ronden en daardoor de opheffing van GR Breed uiterlijk eind 2016 te doen plaatsvinden.

V. Panden aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46

Een belangrijke overweging voor het vormen van “beklemd vermogen” was dat er bij het tot stand komen van de activa-passiva overeenkomst nog geen definitieve besluitvorming rond “beschut werken” had plaatsgevonden. De bestemming van de panden aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46 te Nijmegen voor de komende jaren, stond op dat moment nog niet vast.

De MGR, module WerkBedrijf, zal de komende jaren gebruik maken van beide panden in het kader van de Participatiewet en meer in het bijzonder voor de Wsw-medewerkers welke zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. Op basis van voorgaande de panden aan MGR te verkopen en over te dragen. De juridische levering van de panden zal plaatsvinden ultimo 2016.

Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst is ervoor gekozen om aan de ‘voorkant’ af te rekenen over de fictieve boekwinst van beide panden, gebaseerd op de huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer). Aan de voorkant betekent direct volgend op de overdracht van de panden naar de MGR, module WerkBedrijf. De huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer) is € 6.241.000. De fictieve boekwinst is derhalve € 5.348.000 (waarde economisch verkeer van € 6.241.00 minus boekwaarde panden van € 893.000). Dit betekent dat het aandeel van de gemeente West Maas en Waal wordt vastgesteld op een bedrag gelijk aan 3,43% (aantal Wsw-medewerkers gemeente West Maas en Waal ten opzichte van het totaal aantal Wsw-medewerkers van de GR Breed met peildatum 31-12-2015) van € 5.348.000 (boekwinst) en komt overeen met € 183.000. Het aan gemeente West Maas en Waal toekomende aandeel in de boekwinst zal na juridische levering van de panden aan MGR aan de gemeente worden uitgekeerd. Deze uitkering komt ten laste van de algemene reserve van GR Breed voorafgaand aan vaststelling definitieve liquidatiesaldo GR Breed.

VI. Afwikkeling verplichtingen en voorzieningen personeel

Na verkoop van de panden door GR Breed aan MGR resteren binnen Breed nog (latente) verplichtingen voor het personeel en de daaraan verbonden voorzieningen. Dit betreft de “Reorganisatievoorziening Breed 2012” en de “Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers)”. Voorts resteert nog de aan de “Reorganisatievoorziening Breed 2012” gekoppelde vorderingen op de deelnemende gemeenten.

Deze aan het personeel verbonden (latente) verplichtingen en voorzieningen en vorderingen worden eveneens nog in 2016 binnen GR Breed afgewikkeld op de wijze zoals hieronder wordt toegelicht.

In de overeenkomst van activa en passiva is afgesproken dat de frictie-, c.q. harmonisatiekosten of andere verplichtingen die voortvloeien uit de overgang van de ambtelijk medewerkers naar MGR voor rekening van GR Breed (latende organisatie) zijn, voor zover deze kosten en lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn of kunnen ontstaan vóór 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen de verplichtingen die voortvloeien uit het Sociaal Plan MGR en alle overige kosten of lasten wegens eventuele boventalligheid van de ambtelijk medewerkers. Ook met betrekking tot de medewerkers van Support die per 1 april 2016 een ambtelijke aanstelling hebben gekregen bij MGR is overeengekomen dat de kosten en lasten die voortvloeien uit de overgang naar MGR, voor zover die zijn of kunnen ontstaan vóór 1 april 2019, voor rekening van GR Breed zijn.

Deze kosten en lasten worden uiterlijk eind 2016, mede op basis van de jaarrekening 2015 GR Breed, gecalculeerd en definitief begroot c.q. vastgesteld. Een eventuele mutatie van beide voorzieningen komt ten laste van het exploitatieresultaat 2016 van de GR Breed. Vervolgens worden deze toekomstige verplichtingen overgedragen aan de MGR inclusief de geactualiseerde voorzieningen en de hierbij behorende liquiditeiten.

De eventueel na 1 april 2016 nog opkomende kosten wegens eventueel aan medewerkers van Support verschuldigde transitievergoedingen zijn voor rekening van MGR. Dit vloeit voort uit op 17 maart 2016 gesloten detacheringsovereenkomst tussen GR Breed en MGR (artikel 2.7).

VII Weergave in schema van de stappen genoemd in de hoofdstukken III t/m VI.

1 januari 2016	1 april 2016	< 2017
Overdracht vermogensbestanddelen, uitgezonderd: 1. De panden; 2. De reorganisatie-voorziening 2012 met liquiditeiten; 3. De voorziening herschikkers 2015 met liquiditeiten; 4. Langlopende vordering op gemeenten wegens de reorganisatie voorziening 2012. Formele overgang naar MGR van de Wsw medewerkers (uitgezonderd Maas en Waal).	Formele overgang naar MGR van de ambtelijke medewerkers GR Breed. Formele overgang, met ambtelijke aanstelling, naar MGR. van medewerkers Support gedetacheerd bij GR Breed.	Verkoop en overdracht van de panden aan MGR tegen boekwaarde. Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst op de panden is de economische waarde gelijk gesteld met de WOZ waarde. Definitieve begroting c.q. vaststelling van de reorganisatievoorziening 2012 en voorziening herschikkers 2015 en eventuele mutatie ten laste of ten gunste van GR Breed. Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 GR Breed. Vaststelling definitieve liquidatie saldo.

VIII. Overeenkomsten van GR Breed met derden.

De aan de activiteiten verbonden overeenkomsten (met de daaruit voorvloeiende rechten en verplichtingen) van GR breed zijn, of worden, met instemming van de betreffende contract partijen overgedragen aan MGR. Voor zover bepaalde overeenkomsten niet aan MGR zijn overgedragen, of kunnen worden overgedragen, worden deze in overleg met de betreffende contract partijen beëindigd.

Financieringsovereenkomsten met de BNG worden in overleg overgedragen aan MGR.

IX. Afwikkeling procedures/claims

Nog lopende procedures of claims worden afgewikkeld dan wel worden, voor zover mogelijk, overgedragen aan MGR.

X. Afwikkeling subsidies

Aanspraken op subsidies en/of Rijksbijdragen voor de door GR Breed aan MGR overgedragen activiteiten zijn, voor zover mogelijk, overgedragen aan MGR. Hiertoe zijn de nodige processen en formaliteiten verricht. De verantwoording door GR Breed in verband met de door haar ontvangen subsidies en/of Rijksbedragen over de periode voor 1 januari 2016 zal plaatsvinden door GR Breed.

XI. Belastingen

De mogelijke fiscale gevolgen van de opheffing van GR Breed worden in overleg met de belastingdienst afgewikkeld, zodanig dat eventuele betalingen of andere verplichtingen nog in 2016 hebben plaatsgevonden.

XII. Verdeelsleutel liquidatie saldo en bestemming

Het bedrag dat resteert door de in dit plan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo GR Breed.

De aanspraken van de aan GR Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw-medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	**Aantal Wsw-medewerkers***	
Beuningen	149	7,21%
Berg en Dal	218	10,55%
Druten	121	5,85%
Heumen	72	3,48%
Nijmegen	1.185	57,33%
West Maas en Waal	71	3,43%
Wijchen	251	12,14%
Totaal	**2.067**	**100,0%**

(*) Gebaseerd op stand ultimo verslagjaar 2015, SISA indicator A, conform artikel 10 lid 4 - financiële verordening WNO-bedrijven 14 maart 2003.

Het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de deelnemende gemeenten van de GR Breed zijnde Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen. Het verwachte liquidatiesaldo heeft een omvang van ongeveer € 1.700.000.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

XIII. Besluitvorming opheffing en liquidatie GR Breed

In verband met de opheffing en liquidatie van GR Breed zijn of worden, de volgende bestuurlijke stappen gezet:

- Horen van de Colleges en de Raden van de deelnemende gemeenten op basis van concept-collegevoorstellen voor liquidatie op basis van het (concept) liquidatieplan;
- Besluit tot opheffing van de GR door de Colleges en de Raden op basis van een besluit van tenminste 2/3 van de deelnemende gemeenten (artikel 37 lid 1 GR);
- Goedkeuring van het (concept) liquidatieplan door GS (artikel 37 lid 5 GR);
- Vaststellen door het algemeen bestuur van GR Breed van het liquidatieplan
- Goedkeuring door GS van het besluit tot opheffing van GR Breed (artikel 37 lid 2 GR);

XIV. Einde vereffening, de opheffing van GR Breed

De vereffening eindigt als er bij de vereffenaar geen bekende baten of lasten (verplichtingen) meer aanwezig zijn.

De opheffing van GR Breed gaat in op de dag volgende op de dag waarop is voldaan aan de vereisten genoemd in artikel 26 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (zie artikel 37 lid 3 regeling GR Breed). Te weten:

- Kennisgeving van de opheffing door het gemeentebestuur van de gemeente Nijmegen (plaats van vestiging GR Breed) in de Staatscourant (en bekendmaking door afzonderlijke gemeenten);

- Inschrijving van de opheffing verzenden aan GS en opneming in de gemeentelijke registers

XV. Bewaring archiefbescheiden

In verband met de verplichtingen inzake de bewaring van de archiefbescheiden worden, mede op basis van de Archiefwet 1995 en artikel 34 van de regeling GR Breed, de archiefbescheiden overgebracht naar een daartoe aangewezen archiefbewaarplaats van de gemeente Nijmegen.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

BREED

	Balans voor bestemming		Bestemming		Balans na bestemming		Overdrachtsbalans		Toelichting
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Activa									
Materiële vaste activa		**893**				**893**		**0**	art. 2.4.a | ap-ovk
Investeringen met economisch nut	893				893		0		
Financiële vaste activa		**1.483**				**645**		**0**	art. 2.4.c | ap-ovk
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd langer dan één jaar	1.483		-838		645		0		
Vlottende activa									
Voorraden		**7**				**7**		**7**	art. 2.3. | ap-ovk
Overige grond- en hulpstoffen	2				2		2		
Gereed product en handelsgoederen	5				5		5		
Uitzettingen		**6.862**				**6.862**		**6.862**	art. 2.3. | ap-ovk
Vorderingen op openbare lichamen	494				494		494		
Uitzettingen in 's Rijk schatkist < 1 jr	4.500				4.500		4.500		
Overige vorderingen	1.868				1.868		1.868		
Liquide middelen		**8**				**8**		**8**	art. 2.3. | ap-ovk
Overlopende activa		**597**				**597**		**597**	art. 2.3. | ap-ovk
Vooruitbetaalde bedragen	25				25		25		
Nog te ontvangen bedragen	572				572		572		
Totaal activa		**9.850**				**9.012**		**7.474**	
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Passiva									
Vaste passiva									
Eigen vermogen		**2.918**				**2.080**		**0**	
Algemene reserve	2.661		-581		2.080		0		
Bestemmingsreserve	716		-716		0		0		
Resultaat voor bestemming	-459		459		0		0		
Voorzieningen		**1.886**				**1.886**		**0**	art. 2.4.b | ap-ovk
Vaste schulden		**1.500**				**1.500**		**1.500**	art. 2.9. | ap-ovk
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.500				1.500				
Vlottende passiva									
Netto vlottende schulden		**3.546**				**3.546**		**3.546**	art. 2.9. | ap-ovk
Overige schulden	3.546				3.546		3.546		
Overlopende passiva		**0**				**0**		**0**	art. 2.9. | ap-ovk
Totaal passiva		**9.850**				**9.012**		**5.046**	
Koopprijs								**2.428**	

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

OVEREENKOMST

KOOP EN VERKOOP VAN ACTIVA EN PASSIVA

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

Koper

en

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving ('BREED')

Verkoper

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

< BREED >

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

OVEREENKOMST TOT KOOP EN VERKOOP VAN ACTIVA EN PASSIVA

DE ONDERGETEKENDEN:

I. **Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen**, gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan het adres Nieuwe Dukenburgseweg 21, Postbus 38165, 6503 AD Nijmegen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 61535702, hierbij rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling, de heer drs. H.M.F. Bruls, (hierna ook: de '**Koper**'), handelend ter uitvoering van het besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 15 februari 2016 en het Algemeen Bestuur d.d. 9 maart 2016

en

II. **Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving,** gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan het adres Boekweitweg 4, Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 09217470, hierbij rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, de heer T. Tankir, (hierna ook: de '**Verkoper**'), handelend ter uitvoering van het besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2016 en het Algemeen Bestuur d.d. 17 februari 2016

(tezamen ook '**Partijen**' en ieder afzonderlijk ook '**Partij**');

IN AANMERKING NEMENDE DAT:

- De Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving de belangen behartigt op het gebied van de sociale werkvoorziening van zeven gemeenten in de regio Nijmegen. Deze gemeenten zijn Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen;

- Medio 2014 door een zevental gemeenten is besloten tot de oprichting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, waarbinnen onder meer een regionaal Werkbedrijf is gevormd. Hierin worden naast de afdelingen werk van de deelnemende gemeenten ook de huidige taken en organisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving geïntegreerd en opgenomen. De nu binnen de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving uitgevoerde activiteiten zijn per 1 januari 2016 overgedragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen. Na de overdracht van de activiteiten van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving naar de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, wordt de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, op een nader te bepalen tijdstip in 2016, in formele zin, opgeheven;

- De gemeente West Maas en Waal wel deelnemer is aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, maar niet aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en de gemeente Mook en Middelaar geen deelnemers is aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, maar wel aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen.

- In verband met de transitie, de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving de onderneming met de daarin gebruikte activa en passiva wenst te verkopen en te leveren aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, gelijk de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen de Onderneming met de daarin gebruikte Activa en Passiva van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving wenst te kopen en te aanvaarden, dit onder de bepalingen, voorwaarden en garanties opgenomen in deze overeenkomst.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

ARTIKEL 1 DEFINITIES

1.1 In deze Koopovereenkomst wordt, tenzij uit de context of de relevante zinsnede anders blijkt, aan de hieronder in de linker kolom opgenomen woorden en uitdrukkingen de betekenis toegekend die daarachter staat vermeld:

Activa	alle zaken en vermogensrechten die door Verkoper in het kader van het drijven van de Onderneming worden gebruikt, zoals nader beschreven in Artikel 2.3;
Administratie	de administratie inzake de activiteiten van de Onderneming inclusief de daartoe behorende boeken, bescheiden en overige gegevensdragers;
Ambtelijk medewerkers	alle personen met een ambtelijke aanstelling die bij Verkoper ten behoeve van de Onderneming per de Leveringsdatum werkzaam zijn.
Artikel	ieder artikel van deze Koopovereenkomst;
Bankrekeningnummer(s)	de bankrekeningen van de Onderneming;
Belastingen	alle vormen van belasting, opgelegd door een overheidsinstantie in verband met het drijven van de Onderneming;
BW	Burgerlijk Wetboek;
Effectieve Datum	1 januari 2016;
Garanties	de garanties opgenomen in Artikel 14;
Handelsna(a)m(en)	de door Verkoper in verband met het drijven van de Onderneming gehanteerde handelsna(a)m(en);

Huurovereenkomst(en)	de te sluiten huurovereenkomst(en) tussen Verkoper en Koper met betrekking tot de bedrijfspanden van Verkoper als bedoeld in artikel 2.4;
ICT systemen	de hardware en software die gebruikt worden in het kader van de Onderneming alsmede al de bijbehorende documentatie, contracten met leveranciers en overige rechten die voor het goed functioneren van die systemen nodig zijn;
Inbreuk	een omstandigheid die meebrengt dat een Garantie op de datum Ondertekening en/of de datum Levering geheel of gedeeltelijk onjuist, onvolledig of misleidend blijkt te zijn;
Intellectuele Eigendomsrechten	alle intellectuele en/of industriële eigendomsrechten die in de Onderneming gebruikt worden;
Inventaris	de inventaris en apparatuur die door Verkoper ten behoeve van de Onderneming worden gebruikt;
Cliëntenbestand en relaties	het cliënten-, en relatie bestand, inhoudende alle NAW gegevens, e-mailadressen en telefoonnummers;
Know How	alle informatie en technieken die op de Onderneming betrekking hebben en die geen onderdeel uitmaken van het publieke domein,
Koopovereenkomst	deze overeenkomst, inclusief considerans en eventuele toekomstige schriftelijk overeengekomen wijzigingen daarvan;
Koopprijs	de koopprijs voor de Activa en Passiva te betalen door Koper aan Verkoper, zoals nader gespecificeerd in Artikel 3;
Lasten	zekerheidsrechten en/of andere beperkte rechten en/of beslagen, rechten tot verkrijging, rechten tot verkrijging van een last of beperking, met uitzondering van lasten die rechtstreeks voortvloeien uit de Nederlandse wet;
Levering	de juridische levering van Onderneming door middel van de juridische levering van de Activa en Passiva door Verkoper aan Koper overeenkomstig het bepaalde in Artikel 7;
Leveringsdatum	1 januari 2016, of een andere datum door Partijen schriftelijk overeengekomen;
Liquide Middelen	de liquide middelen behorende tot de Onderneming;

Onderhanden werk	het onderhanden werk c.q. de opdrachten van de Onderneming;
Onderneming	de door Verkoper gedreven onderneming op het terrein van de Wet Sociale Werkvoorziening en andere activiteiten die het mogelijk maken om, onder meer, personen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke beperking, of anderszins personen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben aan de slag te helpen en/of te begeleiden;
Ondertekeningsdatum	de datum van ondertekening van deze Koopovereenkomst;
Overdrachtsbalans	de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen overdrachtsbalans per 01-01-2016 (niet zijnde de balans behorende bij de jaarrekening 2015);
Overeenkomsten	de overeenkomsten behorende tot de Activa en Passiva welke aan Koper worden overgedragen
Partij	Koper en Verkoper, afzonderlijk;
Partijen	Koper en Verkoper, gezamenlijk;
Passiva	de in Artikel 2 weergegeven verplichtingen van de Verkoper voor zover die samenhangen met de Onderneming, waaronder begrepen alle schulden, Belastingen en alle andere verplichtingen die verband houden met de Onderneming en die bestaan op de Leveringsdatum of die voortvloeien uit, opgebouwd zijn in of opgelegd zijn met betrekking tot enige periode of als gevolg van enige transactie die heeft plaatsgevonden voor de Leveringsdatum;
Pensioenverzekering	de door Verkoper met de Verzekeraars afgesloten pensioenverzekeringen;
Schade	de schade die de Koper in verband met of als gevolg van een Inbreuk lijdt;
Sociale Verzekeringspremies	alle door een overheidsinstantie of daartoe aangewezen niet-overheidsinstantie aan Koper opgelegde en aan dienstbetrekking gerelateerde sociale verzekeringspremies en contributies die ingehouden moeten worden van de vergoeding betaald aan Werknemers;
Sociaal Plan	het door Verkoper, Koper, de aan de Koper deelnemende

	gemeenten, medezeggenschapsraden en vakorganisaties overeengekomen sociaal plan d.d. 22-10-2015;
Support Medewerkers	de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support;
Tekortkoming	iedere tekortkoming door Verkoper in de nakoming van enige verplichting uit hoofde van deze Koopovereenkomst;
Vergunningen	de voor het drijven van de Onderneming benodigde vergunningen, vrijstellingen en ontheffingen;
Verplichtingen	de in verband met het drijven van de Onderneming bestaande verplichtingen van Verkoper jegens derden;
Vertrouwelijke Informatie	alle informatie, gegevens en/of documenten die binnen de Onderneming gebruikt worden binnen de normale bedrijfsuitoefening, of anderszins in verband staan met de bedrijfsactiviteiten van de Onderneming, cliënten en relaties, de Werknemers of financiële of andere aangelegenheden van de Onderneming, inclusief maar niet beperkt tot de Know How;
Vervoermiddelen	de aan Verkoper ter beschikking staande vervoermiddelen die ten behoeve van de Onderneming worden gebruikt;
Verzekeringen	de door Verkoper ten behoeve van de Onderneming afgesloten verzekeringen;
Voorraden	de eigen voorraden die door Verkoper binnen de Onderneming worden aangehouden;
Vorderingen	de vorderingen van Verkoper ter zake van de Onderneming, waaronder begrepen het Onderhanden Werk;
Wsw-medewerkers	alle personen met een Wsw-indicatie die bij Verkoper in dienst zijn en ten behoeve van de Onderneming per de Leveringsdatum werkzaam zijn.

1.2 Verwijzingen naar artikelen zijn verwijzingen naar artikelen (inclusief alle leden) van deze Koopovereenkomst.

1.3 In deze Koopovereenkomst zijn verwijzingen naar wettelijke bepalingen verwijzingen naar wettelijke bepalingen zoals deze luiden bij het aangaan van de Koopovereenkomst.

1.4 In deze Koopovereenkomst omvat, indien de context dit vereist, het enkelvoud ook het meervoud en anders om.

ARTIKEL 2. KOOP EN VERKOOP

2.1 Verkoper verkoopt hierbij de Onderneming, met de daarin gebruikte Activa, aan Koper en verplicht zich de Onderneming en de daarin gebruikte Activa aan Koper te leveren, gelijk Koper hierbij de Onderneming en de daarin gebruikte Activa van Verkoper koopt en op de Leveringsdatum aanvaardt, zulks in overeenstemming met de bepalingen van deze Koopovereenkomst. Ter uitvoering hiervan draagt Verkoper op de Leveringsdatum de Onderneming "going concern" over aan Koper. Koper verplicht zich per de Leveringsdatum tevens de Passiva van Verkoper te aanvaarden.

2.2 De Onderneming en de in verband met de verkoop en levering van de Onderneming aan Koper te verkopen en te leveren Activa en door deze te aanvaarden, alsmede de door Koper te aanvaarden Passiva, worden geacht per de Effectieve Datum voor rekening en risico van Koper te komen, tenzij in deze Koopovereenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald: alle inkomsten en lasten met betrekking tot en/of voortvloeiende uit de periode tot de Effectieve Datum zijn voor rekening van Verkoper en alle inkomsten en lasten vanaf de Effectieve Datum zijn voor rekening van Koper.

2.3 Tot de Activa behoren de navolgende goederen:

a. de Inventaris;
b. de Voorraden;
c. de Vervoermiddelen;
d. de Vorderingen;
e. de liquide middelen voor zover betrekking hebbend op het hierna in dit artikel bepaalde onder 2.4 sub b;
f. de Intellectuele Eigendomsrechten, waaronder begrepen de Handelsna(a)m(en) en de in de Onderneming gebruikte internet domein na(a)m(en);
g. de Vergunningen, voor zover rechtens overdraagbaar;
h. de rechten van Verkoper uit hoofde van Contracten en Overeenkomsten, voor zover niet anders is bepaald in deze Koopovereenkomst;
i. de ICT systemen;
j. het cliënten en relatiebestand; en
k. de overige activa van Verkoper die tot de Onderneming behoren, met uitzondering van de hieronder in artikel 2.4 genoemde activa.

Een en ander zoals deze zal blijken uit de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen Overdrachtsbalans per datum 01-01-2016 met bijlagen, welke Overdrachtsbalans als bijlage aan deze overeenkomst wordt gehecht en onlosmakelijk aan deze overeenkomst verbonden is.

2.4 Van de overdracht van de activa is echter uitdrukkelijk, uitgezonderd:

a. Het pand staande te Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en het pand staande te Nijmegen aan de Sint Teunismolenweg 46. Deze partijen genoegzaam bekende panden zullen voor een nader door Verkoper en Koper in goed overleg te bepalen

periode en onder nader overeen te komen voorwaarden, door Verkoper aan Koper worden verhuurd. Een en ander zal door partijen worden vastgelegd in schriftelijke huurovereenkomsten, die als bijlagen aan deze overeenkomst zullen worden gehecht;

b. De zogenoemde "Reorganisatievoorziening Breed" (en de daaraan verbonden liquide middelen) die is gevormd in 2012, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper, alsmede de in 2015 door Verkoper eventueel nog te vormen voorziening ten behoeve van de 'herschikkers' (en de daaraan verbonden liquide middelen) overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper.

c. De aan de voornoemde in 2012 gevormde "Reorganisatievoorziening Breed" verbonden vorderingen van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) op de aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) deelnemende gemeenten, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper.

2.5 De nadere besluitvorming door de bevoegde organen bedoeld in artikel 37 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) met betrekking tot de bestemming van de hiervoor in artikel 2.4 genoemde activa, respectievelijk deze genoemde vermogensbestanddelen, de afwikkeling en de daarmee samenhangende afrekening/verrekening daarvan met de huidige deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) en/of de (eventuele) alsdan eventueel nog resterende inbreng van vermogensbestanddelen en/of liquide middelen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper,) zal plaatsvinden in het kader van de ontbinding en vereffening van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper). Deze ontbinding en vereffening vindt naar verwachting plaats in 2016.

2.6 Bij de besluitvorming, de afwikkeling en afrekening/verrekening, zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, wordt rekening gehouden met het gegeven dat de gemeente West Maas en Waal niet deelneemt aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), terwijl de gemeente Mook en Middelaar wel deelneemt aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), maar niet aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper).

2.7 Indien en voor zover er sprake is van een inbreng van vermogensbestanddelen en/of liquide middelen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, in het kader van de ontbinding en vereffening van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper), hebben Partijen afgesproken dat dit zal leiden tot de vorming van een (positief dan wel negatief) "beklemd vermogen" waarop de gemeente West Maas en Waal, voor het haar eventueel toekomend deel, alsdan, nog een latente aanspraak zal hebben. De gemeente Mook en Middelaar zal op dit zo genoemde (positief dan wel negatief) "beklemd vermogen" geen aanspraak kunnen doen gelden, ook niet bij een eventuele toekomstige liquidatie van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper). Indien dit door Partijen wenselijk wordt geacht zal het hier in dit artikel bepaalde aan de regeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper) worden toegevoegd.

2.8 Partijen zijn overeengekomen dat het uitgangspunt bij de besluitvorming, de afwikkeling en de afrekening/verrekening, zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, alsmede het terzake bepaalde in de artikelen 2.6 en 2.7 van deze overeenkomst, dient te zijn dat, - noch de gemeente West Maas en Waal, noch de gemeente Mook en Middelaar -, in een voordeliger of een nadeliger positie zullen geraken als gevolg van de overdracht van activiteiten van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper), naar de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper) en de daaropvolgende liquidatie van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper).

2.9 Tot de over te dragen Passiva worden gerekend:

a. Overeenkomsten, voor zover niet anders is bepaald in deze Koopovereenkomst; en,
b. de overige passiva die tot de Onderneming behoren.

Een en ander zoals deze blijken uit de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen Overdrachtsbalans per datum 01-01-2016, met eventuele bijlagen, welke Overdrachtsbalans als bijlage aan deze overeenkomst wordt gehecht en onlosmakelijk aan deze overeenkomst is verbonden, en voorts met in acht neming van het hierna bepaalde in de artikelen 2.10 en 2.11.

2.10 Tot de over te dragen Passiva worden voorts gerekend de navolgende in de Overdrachtsbalans op te nemen verplichtingen die niet uit de balans blijken die is opgenomen in de jaarrekening 2015:

a. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede bedrijfsauto 's;
b. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede productiemiddelen en de daaraan verbonden onderhoudsverplichtingen ;
c. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede ICT systemen en apparatuur en de daaraan verbonden beheer-en onderhoudsverplichtingen, ;
d. het geheel aan verplichtingen van Verkoper jegens Wsw-medewerkers uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen, per datum 31-12-2015.

2.11 Van de overdracht zijn de volgende passiva echter uitdrukkelijk uitgezonderd:

> De aan het pand staande te Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan het pand staande te Nijmegen aan de Sint Teunismolenweg 46, verbonden verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten en andere verbintenissen, zoals (onder meer) de verplichtingen terzake van onderhoud, beheer, verzekeringen, beveiliging, water en energie en de aan deze panden verbonden heffingen en belastingen.

De hiervoor genoemde passiva worden derhalve niet benoemd in de Overdrachtsbalans.

2.12 Partijen zullen ervoor zorg dragen dat de Levering van de Activa en Passiva die gezamenlijk de Onderneming vormen in overeenstemming met het bepaalde in artikel 7 zal geschieden.

ARTIKEL 3 KOOPPRIJS

3.1 De Koopprijs is vastgesteld op een bedrag van € 2.428.000,00 (zegge: twee miljoen vierhonderd achtentwintigduizend Euro).

3.2 De Koopprijs zal door Koper worden voldaan overeenkomstig het bepaalde in Artikel 4.

ARTIKEL 4 BETALING KOOPPRIJS

4.1 De Koopprijs zal door Koper, op een nader door Partijen te bepalen datum, zonder enige verrekening, korting, inhouding of opschorting worden voldaan door bijschrijving van dit bedrag op bankrekening nummer NL71RABO0160399335, ten name van Verkoper.

ARTIKEL 5 OMZETBELASTING

5.1 Partijen gaan ervan uit dat artikel 37d Wet op de omzetbelasting 1968 op de levering van de Onderneming van toepassing is zodat er geen sprake is van leveringen of diensten en de Koopprijs derhalve niet wordt vermeerderd met omzetbelasting.

5.2 Indien blijkt dat artikel 37d van de Wet op de omzetbelasting 1968 niet van toepassing is, zal de Koopprijs worden vermeerderd met de verschuldigde omzetbelasting en zal Koper binnen twee (2) weken na ontvangst van de omzetbelastingfactuur van Verkoper een bedrag aan Verkoper betalen gelijk aan de verschuldigde omzetbelasting, welk bedrag Verkoper als omzetbelasting zal voldoen. Koper zal een vordering tot teruggave van omzetbelasting door Verkoper zo nodig ondersteunen.

ARTIKEL 6 VERPLICHTINGEN VOORAFGAANDE AAN DE LEVERING

6.1 Verkoper zal tot aan de Leveringsdatum de Onderneming drijven op de gebruikelijke wijze en consistent met de wijze waarop de Onderneming in het verleden is gedreven.

ARTIKEL 7 LEVERING

7.1 Levering zal plaatsvinden op de Leveringsdatum op door Partijen nader overeen te komen plaats(en).

7.2 Op de Leveringsdatum zullen Partijen alle documenten (laten) ondertekenen, erkennen en overleggen, die redelijkerwijs door de Verkoper of de Koper gevraagd worden en noodzakelijk zijn om de Levering van de Activa en Passiva in overeenstemming met de bepalingen van deze Koopovereenkomst te bewerkstelligen en anderszins uitvoering te geven aan de bepalingen van deze Koopovereenkomst.

7.3 Teneinde de (juridische) Levering van de Activa en Passiva op de Leveringsdatum te bewerkstelligen zal de Verkoper deze aan de Koper overdragen op de hiernavolgende wijze:

a. de Inventaris, de Voorraden en Vervoermiddelen of andere roerende zaken zullen aan Koper overgedragen worden door Koper in staat te stellen de feitelijke macht over de vermelde Activa uit te oefenen en/of door bezitsoverdracht als bedoeld in artikel 3:115 BW en/of overdracht van het eigendomsbewijs van de betreffende roerende zaken aan Koper. Indien roerende zaken als bedoeld in dit artikel worden gehouden door een derde zullen deze op de Leveringsdatum aan Koper worden geleverd door een mededeling van Verkoper, mede namens Koper, aan de derde dat deze voortaan de roerende zaken voor Koper zal houden;
b. de Vorderingen worden door ondertekening van deze Koopovereenkomst aan Koper overgedragen en door mededeling door Koper aan de desbetreffende debiteuren;
c. de Intellectuele Eigendomsrechten, voor zover aanwezig, worden hierbij door Verkoper aan Koper overgedragen. Koper zal ervoor zorgen dat deze overdracht in de daartoe bestemde registers wordt ingeschreven;
d. Koper neemt door ondertekening van deze Koopovereenkomst de Overeenkomsten van Verkoper over nadat (i) de wederpartijen van Verkoper door Verkoper in kennis zijn gesteld van de overneming en (ii) de respectievelijke wederpartijen van Verkoper uitdrukkelijk of stilzwijgend hun medewerking verlenen aan de contractsoverneming;
e. Koper neemt, voor zover nodig, hierbij van Verkoper over de rechten en verplichtingen uit de polissen onder de door Verkoper met de verzekeraar(s) afgesloten verzekeringen, zoals deze nader zijn gespecificeerd in de aan deze overeenkomst gehechte bijlage. Verkoper zal de verzekeraar(s) van deze overneming in kennis stellen en zal zich inspannen en dat de verzekeraar (s) uitdrukkelijk zijn medewerking daaraan verleent;
f. Koper neemt de Verplichtingen over van Verkoper door ondertekening door Partijen van deze overeenkomst en nadat (i) de wederpartijen van Verkoper in kennis zijn gesteld van de overneming en (ii) de respectievelijke wederpartijen uitdrukkelijk of stilzwijgend hun toestemming aan de schuldoverneming hebben gegeven.

7.4 Met betrekking tot het bepaalde in Artikel 7.3 d, bevestigen Partijen dat zij, voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden, zo spoedig mogelijk de wederpartijen van de Overeenkomsten zullen inlichten over de overdracht van de Overeenkomsten aan, en overneming daarvan door, Koper. In het geval dat een wederpartij bij een Overeenkomst zijn goedkeuring of medewerking niet verleent aan de overdracht, zullen Partijen bewerkstelligen dat de Koper wel de rechten en plichten en de economische voor- en nadelen onder de desbetreffende Overeenkomst verschaft, waarbij de Koper namens de Verkoper de rechten zal mogen uitoefenen en de verplichtingen zal voldoen, die uit de desbetreffende Overeenkomst voortvloeien.

7.5 Partijen erkennen en bevestigen dat de Activa, anders dan die – ongeacht de reden daarvoor – niet voor of op de Leveringsdatum aan de Koper kunnen worden overgedragen, door de Verkoper vanaf de Leveringsdatum voor rekening en risico van de Koper gehouden zullen worden en aan de Koper zullen worden overgedragen op eerste verzoek van de Koper op het moment dat een dergelijke overdracht uitvoerbaar en/of mogelijk is.

7.6 Indien en voor zover enige Activa die op grond van deze Koopovereenkomst verkocht en geleverd worden onder eigendomsvoorbehoud aan Verkoper zijn geleverd, draagt de Verkoper hierbij al haar vorderingen, waaronder begrepen doch niet beperkt tot toekomstige rechten met ingang van de Leveringsdatum over aan Koper, zodanig dat de Koper, in overeenstemming met de voorwaarden van het eigendomsvoorbehoud, volledige eigendom verkrijgt over de desbetreffende Activa zodra de resterende koopprijs voor die Activa is betaald, wanneer voldaan is aan enige verplichtingen van Verkoper jegens de desbetreffende leverancier(s) waarvoor zekerheid is gesteld, of wanneer aan enige andere door de desbetreffende leverancier(s) gestelde voorwaarde is voldaan

7.7 Voor zover voor de door Partijen beoogde overgang van rechten en verplichtingen in het kader van deze Koopovereenkomst medewerking van derden is vereist of deze overgang anderszins is onderworpen aan vereisten van welke aard dan ook waaraan niet is, dan wel waaraan niet kan worden voldaan, en dit tot gevolg heeft dat geen rechtsgeldige overdracht heeft plaatsgevonden of plaats zal vinden of deze ongedaan kan worden gemaakt, wordt de overdracht geacht vanaf de Leveringsdatum economisch te hebben plaatsgevonden. Onder economische overdracht wordt verstaan dat alle aan de desbetreffende rechten en verplichtingen verbonden of daaruit voortvloeiende baten en lasten voor rekening en risico van Koper komen.

ARTIKEL 8 VERPLICHTINGEN NA OVERDRACHT

8.1 De Koper en de Verkoper zullen al het redelijke doen en nalaten en zij zullen zich ervoor inspannen dat derden alles zullen doen en nalaten wat noodzakelijk of wenselijk is om deze Koopovereenkomst uit te voeren opdat de Onderneming, de Activa en alle goederen en rechten die krachtens deze Koopovereenkomst aan de Koper dienen te worden overgedragen, aan de Koper worden overgedragen en de Koper zal alle bij deze Koopovereenkomst op zich genomen Verplichtingen nakomen.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

ARTIKEL 9 OVERGANG MEDEWERKERS

9.1 In het kader van de overdracht van Onderneming zullen de Ambtelijk medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper vanaf de Leveringsdatum, vooralsnog tijdelijk worden gedetacheerd naar Koper. Partijen zijn overeengekomen dat deze Ambtelijk medewerkers, uiterlijk 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling krijgen bij Koper op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en voorts met in achtneming van hetgeen met betrekking tot deze ambtelijk medewerkers is overeengekomen in het Sociaal Plan.

9.2 De medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support en welke zijn gedetacheerd bij Verkoper, zullen vooralsnog tijdelijk vanuit Verkoper worden (door-) gedetacheerd naar Koper. Partijen zijn overeengekomen dat deze medewerkers, uiterlijk 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling zullen krijgen bij Koper op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en voorts met in achtneming van hetgeen met betrekking tot deze medewerkers is overeengekomen in het Sociaal Plan.

9.3 Alle harmonisatie- en frictiekosten/financiële lasten, of andere kosten/financiële lasten die op enigerlei wijze voortvloeien uit de overgang en omzetting van de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking met Stichting Support of met een van de dochtervennootschappen van Stichting Support naar een ambtelijke aanstelling bij Koper worden – op basis van de bestaande detacheringsovereenkomst tussen Support en Verkoper – doorgeschoven naar en zijn daarmee voor rekening en risico van Verkoper, voor zover deze kosten of lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn ontstaan voor 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen alle verplichtingen uit hoofde van het Sociaal Plan en alle overige kosten of financiële lasten wegens eventuele boventalligheid van de hiervoor genoemde medewerkers.

9.4 Alle harmonisatie- en frictiekosten/financiële lasten, of andere kosten/financiële lasten die op enigerlei wijze voortvloeien uit de overgang naar Koper van de ambtelijk medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper zijn voor rekening van Verkoper, voor zover deze kosten of lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn ontstaan voor 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen alle verplichtingen uit hoofde van het Sociaal Plan en alle overige kosten of financiële lasten wegens eventuele boventalligheid van de hiervoor genoemde ambtelijk medewerkers.

9.5 De hiervoor in Artikel 9.1 en Artikel 9.2 genoemde detacheringen zullen plaatsvinden tegen een nader tussen Verkoper en Koper overeen te komen vergoeding. Met dien verstande dat deze vergoeding, tenminste, alle personele (werkgevers-) lasten en daarbij komen (administratieve) kosten van Verkoper zullen dekken.

9.6 In het kader van de overdracht van Onderneming zullen de Wsw medewerkers met een dienstbetrekking bij Verkoper, per 1 januari 2016, in dienst treden bij Koper, met uitzondering van de Wsw-medewerkers welke worden toegerekend aan gemeente West Maas en Waal.

9.7 Ter uitvoering van de hiervoor in Artikel 9.6 genoemde overgang van de Wsw medewerkers, zal Koper de huidige arbeidsvoorwaarden van de Wsw medewerkers, met in achtneming van de Cao voor de Sociale werkvoorziening, continueren.

ARTIKEL 10 VAKANTIEGELDEN/VERLOFDAGEN

Ambtelijke / Support medewerkers

10.1 Bij de overgang naar Koper van de Ambtelijke medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper en de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers opgebouwde rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen, tot datum van formele overgang van deze medewerkers naar Koper, voor rekening en risico van de partij waarbij zij een dienstbetrekking of een ambtelijke aanstelling hadden, te weten Verkoper, of Stichting Support, of een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, met dien verstande dat Partijen zijn overeengekomen dat bij overgang van deze medewerkers de verlofaanspraken na overgang bij Koper zijn beperkt tot 144 uren (of het saldo naar rato van de omvang van het dienstverband) per individuele medewerker. Deze verlofaanspraken worden per individuele medewerker in geld gewaardeerd. Na datum formele overgang naar Koper van de in dit artikel genoemde medewerkers zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers op te bouwen rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen voor rekening en risico van Koper.

10.2 Met de hiervoor in artikel 10.1 genoemde datum van formele overgang van deze medewerkers wordt bedoeld de datum waarop deze medewerkers in dienst treden bij Koper, dan wel een ambtelijk aanstelling krijgen bij Koper. Voor de medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper en de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support, of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, is de datum van in dienst treden bij Koper, c.q. de datum van ambtelijke aanstelling bij Koper, vooralsnog bepaald op 1 april 2016.

Wsw-medewerkers

10.3 Bij de overgang naar Koper van de Wsw -medewerkers met een dienstbetrekking bij zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers opgebouwde rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen, tot datum van formele overgang van deze medewerkers naar Koper, voor rekening en risico van de partij waarbij zij een dienstbetrekking heeft, te weten Verkoper. Na datum formele overgang naar Koper van de in dit artikel genoemde medewerkers zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers op te bouwen rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen voor rekening en risico van Koper. Zoals vermeld in artikel 9.6 van deze overeenkomst is voor de Wsw medewerkers de datum indiensttreding bij Verkoper bepaald op 1 januari 2016.

10.4 De verantwoordelijkheid voor de Wsw-medewerkers blijft (op basis van thans geldende wetgeving) bij de deelnemende gemeenten liggen. De deelnemende gemeenten staan op grond daarvan garant voor de betalingen/verplichtingen uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen voor de Wsw-medewerkers. Vanuit dit gegeven en het feit dat Verkoper dezelfde uitgangspunten voor verslaggeving/verantwoording toepast als de deelnemende gemeenten (BBV) is ervoor gekozen om (conform voorgaande jaren) de verplichtingen uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen niet te waarderen in de balans per 31 december 2015.

ARTIKEL 11 ADMINISTRATIE

11.1 De Administratie en de Know How, de algemene voorwaarden en alle andere stukken en documenten die betrekking hebben op de Onderneming en/of de Activa zullen op de Leveringsdatum aan Koper worden overgedragen door middel van het door beide Partijen ondertekenen van deze Koopovereenkomst en het daaropvolgend door de Verkoper aan Koper toegang verlenen tot alle dossiers, bestanden en/of databases, zowel op papier als digitaal, die Know How bevatten en/of onderdeel uitmaken van de Administratie.

11.2 Koper zal Verkoper desgevraagd in staat stellen aan zijn verplichtingen uit hoofde van de fiscale en civiele boekhoud- en bewaarplicht te voldoen en hij zal op verzoek van Verkoper (delen van) de Administratie ter beschikking stellen aan Verkoper, Verkoper in staat stellen daarvan fotokopieën te maken en/of inzage te geven in (delen van) de Administratie aan controlerende organisaties, zoals Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen en de Belastingdienst.

ARTIKEL 12 VERGUNNINGEN

12.1 De Vergunningen betreffende de door Verkoper in gebruik zijnde panden worden, voor zover deze rechtens overdraagbaar zijn, (vooralsnog) niet door Verkoper aan Koper overgedragen.

12.2 Onverminderd het bepaalde in artikel 12. 1 geldt het volgende. Indien en voor zover noodzakelijk zal Verkoper Koper alle redelijke medewerking verlenen die Koper behoeft om de eventueel verschijnende Vergunningen op naam van Koper te doen stellen. Voor zover Vergunningen mede op naam staan, of op namen gevoerd worden, van bij Verkoper werkzame personen, zullen deze personen door Koper uiterlijk op de Leveringsdatum worden vervangen door bij Koper werkzame personen, die voldoen aan wettelijke eisen om de vergunning te behouden of een nieuwe vergunning te verkrijgen.

ARTIKEL 13 OVERIGE AFSPRAKEN EN OVEREENKOMSTEN IN VERBAND MET DE OVERDRACHT

Externe financiering

13.1 Verkoper heeft nog één overeenkomst van geldlening met de BNG met nummer 40102871 die in 2017 afloopt. Deze overeenkomst van lening zal – in overleg met deze geldverstrekker – overgezet worden naar de Koper. De bankrekeningnummers van Verkoper worden vooralsnog in stand gehouden. Koper heeft al (een) bankrekeningnummer(s) geopend en zal op verzoek van Verkoper nog een G-rekening aanvragen.

Procedures en claims

13.2 Momenteel is Verkoper betrokken in twee gerechtelijke procedures. Een procedure betreft een vordering op de Zwaluwplant. Terzake is door Verkoper een voorziening getroffen. Deze procedure zal naar verwachting nog enige tijd voortduren en zal worden overgenomen c.q. worden voortzet door Koper. De tweede procedure, welke onlangs is afgewikkeld tenzij er hoger beroep wordt aangevraagd, betreft een vordering op Snoodijk ter grootte van € 10.890 te vermeerderen met gerechtelijke kosten.

Subsidierelaties

13.3 De diverse subsidiegevers en andere betrokken instanties (zoals Panteia, Ministerie SZW en andere belanghebbende werkvoorzieningen) worden door Verkoper geïnformeerd over het feit dat de uitvoering van de Wsw vanaf 1 januari 2016 door Koper plaatsvindt en dat vanaf 1 januari 2016 de facturatie vanuit Koper zal plaatsvinden in plaats van vanuit Verkoper. Correspondentie vanuit deze subsidiegevers en/of andere instanties zal dus met ingang van 1 januari geadresseerd moeten zijn aan Koper. Partijen verplichten zich over en weer alles te doen of te laten dat noodzakelijk is om de bestaande subsidierelaties te (doen) continueren. De verantwoording over 2015 en de daaruit voorvloeiende administratieve of andere verplichtingen jegens de subsidiegevers en/of andere instanties liggen bij Verkoper. Verkoper is en blijft tevens verantwoordelijk voor het correct en tijdig indienen van de noodzakelijke (eind) declaraties over 2015 bij de betreffende subsidiegevers. Verkoper zal zich inspannen al datgene te doen dat hiertoe noodzakelijk is.

13.4 De middelen ontvangen in het kader van het Sectorfonds SW komen vanaf 1 januari 2016 voor rekening en risico van Koper. Terzake zijn door Verkoper reeds aanvragen c.q. plannen ingediend via Cedris voor een bedrag van € 636.277. Het deel van deze middelen dat kan worden toegerekend aan bestedingen vanaf 2016 komt voor rekening en risico van Koper. Koper zal derhalve verantwoording afleggen voor de bestedingen over de jaren 2015 en 2016.

13.5 De vergoedingen betrekking hebbend op de realisatie van plekken van begeleid werken 2013/2014 (uitkering aan gemeenten in 2015 respectievelijk 2016), ter grootte van € 3.000 per gerealiseerde plek zal worden overgedragen aan Koper voorzover deze op 31-12-2015 nog niet ontvangen zijn.

ARTIKEL 14 GARANTIES

14.1 De Verkoper garandeert jegens de Koper dat de hierna te noemen Garanties juist en niet misleidend zijn.

a. Verkoper is de uitsluitend rechthebbende ten aanzien van de Onderneming en de daartoe behorende Activa, en is bevoegd tot de onbezwaarde overdracht van de Onderneming aan Koper.
b. De Administratie vormt de volledige administratie met betrekking tot de Onderneming.
c. Er is geen sprake van enige vordering, claim, of ander geschil met betrekking tot de Onderneming, en naar het beste weten van Verkoper zijn er ook geen omstandigheden waaruit volgt dat een dergelijke claim te verwachten is, anders dan vermeld in artikel 13.2 van deze overeenkomst.
d. De Verkoper heeft altijd volledig voldaan aan alle verplichtingen met betrekking tot Belastingen, en heeft alle verplichte opgaven en aangiftes met betrekking tot Belastingen steeds tijdig voldaan. Er is geen sprake van enig onderzoek of aangekondigd onderzoek van de Belastingdienst of een andere autoriteit met betrekking tot Belastingen.
e. Verkoper heeft steeds volledig aan al haar verplichtingen jegens haar ambtelijk-, en Wsw werknemers voldaan.

14.2 Koper verklaart dat de Garanties de enige garanties en verklaringen zijn die Verkoper verstrekt aan Koper en waar de Koper op mag vertrouwen bij het aangaan van deze Koopovereenkomst.

ARTIKEL 15 INBREUK EN/OF TEKORTKOMING

Ingeval zich een Inbreuk voordoet is Verkoper jegens Koper aansprakelijk voor de Schade.

ARTIKEL 16 KENNISGEVINGEN

Kennisgevingen voortvloeiende uit of verband houdende met deze Koopovereenkomst zullen geschieden per aangetekende brief, per telefax en/of e-mail, aan de volgende adressen:

Koper: Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Nieuwe Dukenburgseweg 21, Postbus 38165, 6503 AD Nijmegen

Verkoper: Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving

t.a.v. Dagelijks Bestuur
Boekweitweg 4, Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen

ARTIKEL 17 SLOTBEPALINGEN

17.1 Partijen zien af van hun recht om deze Koopovereenkomst na de Levering geheel of gedeeltelijk te beëindigen of te ontbinden, of beëindiging of ontbinding van deze Koopovereenkomst in rechte te vorderen, en doen, voor zover rechtens mogelijk afstand van een beroep op dwaling.

17.2 Indien enige bepaling in deze Koopovereenkomst nietig of vernietigbaar mocht blijken te zijn, blijven de overige bepalingen onverminderd van kracht. Partijen verplichten zich alsdan om de betreffende bepaling te vervangen door een nieuwe bepaling die niet nietig of vernietigbaar is en welke bepaling inhoudelijk zoveel mogelijk overeenstemt met de nietige of vernietigbare bepaling, waarbij de oorspronkelijke bedoeling van Partijen ten tijde van het sluiten van de Koopovereenkomst zo veel mogelijk in acht wordt genomen.

ARTIKEL 18 TOEPASSELIJK RECHT EN BEVOEGDE RECHTER

18.1 Op deze Koopovereenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

18.2 Alle geschillen die mochten ontstaan naar aanleiding van deze Koopovereenkomst of naar aanleiding van overeenkomsten die hiervan het gevolg mochten zijn, zullen bij uitsluiting worden voorgelegd aan de rechtbank Gelderland.

ALDUS OVEREENGEKOMEN EN ONDERTEKEND OP 23-5-2016 **(datum)**

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen **(Koper)**

Voor deze:
de heer H.M.F. Bruls

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving **(Verkoper)**

Voor deze:
de heer T. Tankir

Voorstel - Straatnaamgeving Hazenhof aanpassen geometrie

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 92/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Straatnaamgeving: Hazenhof aanpassen geometrie

Programma

Cultuur & Cultuurhistorie & Citymarketing

Portefeuillehouder

B. van Hees

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

5 juli 2016

Samenvatting

Voorstel om de geometrie van de **Hazenhof** in de wijk Hazenkamp in de woonplaats Nijmegen te wijzigen.

Voorstel om te besluiten

1. Het raadsbesluit van 17 december 2014 (RV 154/2014) in te trekken waar het de geometrie van de **Hazenhof** (openbare ruimte ID 0268300000001784) in de wijk Hazenkamp, in de woonplaats Nijmegen betreft.
2. Overeenkomstig bijgaande tekening met nummer 502238 versie 1 de geometrie van de **Hazenhof** in de wijk Hazenkamp, in de woonplaats Nijmegen opnieuw vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail

Kiki van Heijst, 2738, k.van.heijst@nijmegen.nl

Voorstel - Straatnaamgeving Hazenhof aanpassen geometrie

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
Aan een doodlopende zijstraat van de Dobbelmannweg zijn drie huizen gebouwd. Voor deze nieuwe straat is met het raadsbesluit d.d. 17 december 2014 (RV 154/2014) de naam **Hazenhof** vastgesteld. De geometrie van de straat is met desbetreffend besluit niet juist vastgesteld. Met dit voorstel wordt de gewijzigde geometrie van de **Hazenhof** vastgesteld.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
"Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2011"

1.2 Relatie met programma
Straatnaamgeving valt onder het programma Cultuur & Cultuurhistorie & Citymarketing en is een wettelijke taak.

2 Doelstelling
Een goede naamgeving van de openbare ruimte in Nijmegen.

3 Argumenten
Betreffende beslispunt 1 en 2:
De geometrie dient overeenkomstig de werkelijke situatie te worden vastgesteld.

4 Risico's
Aan dit voorstel zijn geen risico's verbonden.

5 Financiën
De kosten met betrekking tot de uitvoering van deze naamgeving vallen binnen het eigen productenbudget van de *Bureau Functioneel Beheer Fysiek Domein.*

6 Participatie en Communicatie
Dit besluit wordt bekendgemaakt in het gemeenteblad op overheid.nl.. Daarnaast is er een grote lijst van "afnemers" betreffende naamgeving, zoals de hulpdiensten, PostNL, de NUON en de kaartbeheerders van diverse(stads)plattegronden en navigatiesystemen. Deze worden eveneens geïnformeerd over de besluitvorming.

7 Uitvoering en evaluatie
Deze paragraaf is niet van toepassing op dit voorstel.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage(n): tekening nummer 502238, versie 1

Voorstel - Straatnaamgeving Hazenhof aanpassen geometrie

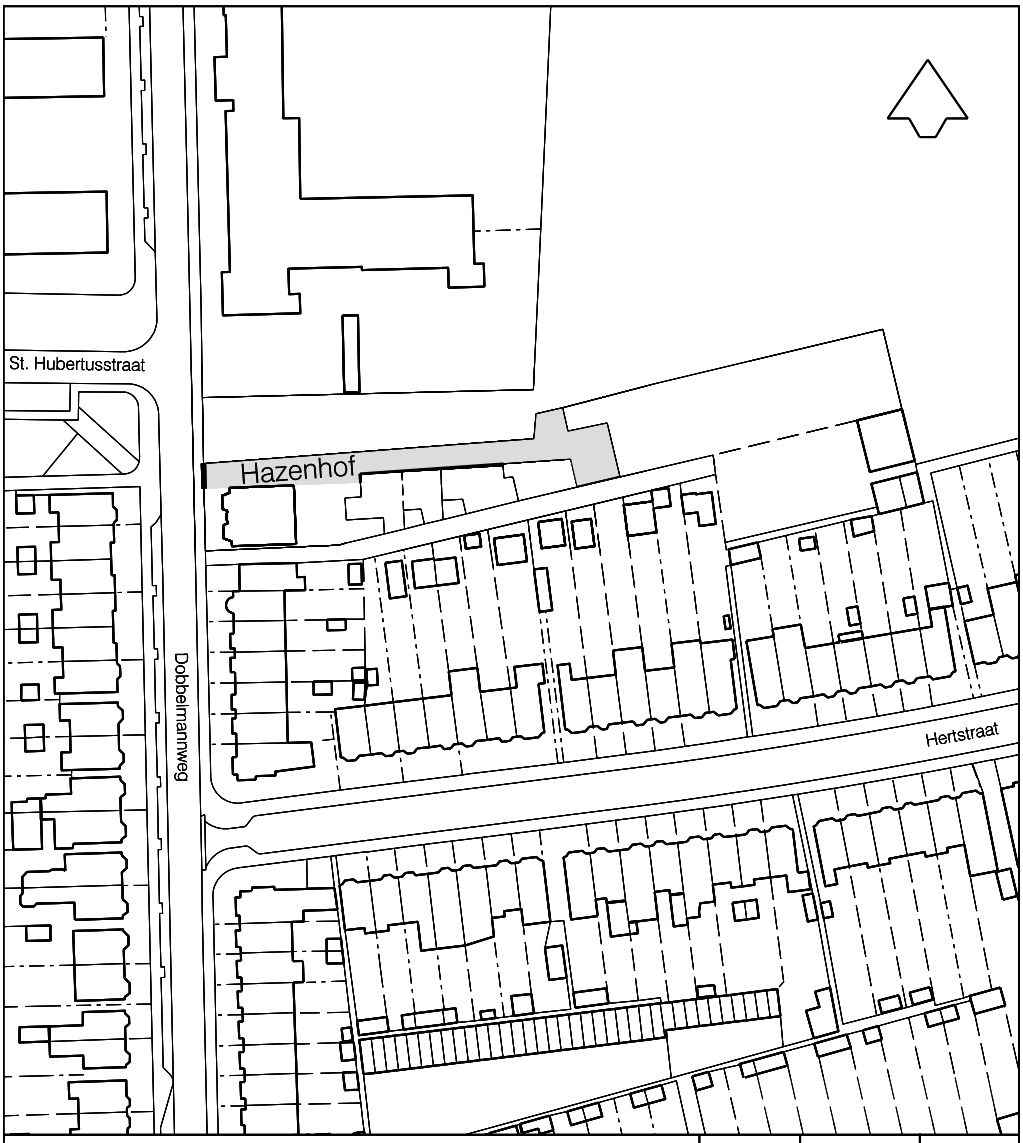

GEMEENTE Nijmegen
Informatiemanagement & Automatisering
Postbus 9105, 6500 HG, Nijmegen

Aanmaak datum	Tekenaar	
14-06-2016	Jack Stax	
Datum	Wijziging tekening	

Te betrekken in de straatnaamgeving

Datum	Accoord	Stadium
16-06-2016	Petra Daams	Goedgekeurd

Tekening Nummer: 502238

Schaal:	Formaat:	Projectnummer:	Bestek:	Aantal bladen:
1 : 1000	A4			

Bestandsnaam: 502238.dgn
Versie : 1

Voorstel - Straatnaamgeving Hazenhof aanpassen geometrie

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

17. Raadsvoorstel Straatnaamgeving: Hazenhof aanpassen geometrie (92/2016)

Raadsvoorstel d.d. 5 juli 2016
1. Het raadsbesluit van 17 december 2014 (RV 154/2014) in te trekken waar het de geometrie van de **Hazenhof** (openbare ruimte ID 0268300000001784) in de wijk Hazenkamp, in de woonplaats Nijmegen betreft.
2. Overeenkomstig bijgaande tekening met nummer 502238 versie 1 de geometrie van de **Hazenhof** in de wijk Hazenkamp, in de woonplaats Nijmegen opnieuw vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 september 2016 / 98/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 - 1
(Woning naast Oude Groenestraat 60)

Programma
Stedelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder
B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
30 augustus 2016

Samenvatting
De aanleiding voor het bestemmingsplan vormt het verzoek tot herziening van het bestemmingsplan. De initiatiefnemer is voornemens om een vrijstaande woning te bouwen. Het toevoegen van een vrijstaande woning is passend in het straatbeeld van de Oude Groenestraat. Het ontwerpbestemmingsplan heeft 6 weken ter visie gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. Wel zijn er enkele ambtshalve aanpassingen doorgevoerd. Het bestemmingsplan kan door uw raad gewijzigd worden vastgesteld.

Voorstel om te besluiten

1. Het bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 – 1 (Woning naast Oude Groenestraat 60) gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0268.BP28001-VG01, met bijbehorende bestanden;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wet ruimtelijke ordening.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Martijn-Floris Jansen, 2720, m5.jansen@nijmegen.nl

Datum raadsvergadering

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

De aanleiding voor het bestemmingsplan vormt het verzoek tot herziening van het bestemmingsplan. De initiatiefnemer is voornemens om een vrijstaande woning te bouwen. Het toevoegen van een vrijstaande woning is passend in het straatbeeld van de Oude Groenestraat.

Het ontwerpbestemmingsplan heeft 6 weken ter visie gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. Wel zijn er enkele ambtshalve aanpassingen doorgevoerd. Het bestemmingsplan kan door uw raad gewijzigd worden vastgesteld.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht zijn hier van toepassing. Op grond van artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening beslist de gemeenteraad omtrent de (gewijzigde) vaststelling van het bestemmingsplan. De vaststellingsprocedure is geregeld in artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening.

1.2 Relatie met programma

Het plan past binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling.

2 Doelstelling

Het doel van onderhavig bestemmingsplan is het juridisch-planologisch kader te scheppen voor het plan. Aan uw raad wordt voorgesteld het bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 - 1 (Woning naast Oude Groenestraat 60) gewijzigd vast te stellen.

3 Argumenten

Het toevoegen van één vrijstaande woning past binnen de stedenbouwkundige opzet aan de Oude Groenestraat. Het ontwerpbestemmingsplan heeft 6 weken ter visie gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. Wel zijn er enkele ambtshalve aanpassingen doorgevoerd.

Ambtelijke wijzigingen:
Het begrip: Zijdelingse perceelsgrens is toegevoegd aan de begrippenlijst.
Het meetvoorschrift *peil* is aangepast.
Artikel 10.1 parkeerregels is aangepast, zodat altijd de laatste beleidsregels parkeren van toepassing zijn.

4 Klimaat

Bij de aanvraag om omgevingsvergunning worden de ambities, geformuleerd in de Duurzaamheidsagenda 2013-2017, meegenomen.

Datum raadsvergadering

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

5 Risico's
Tegen het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan kunnen gedurende de beroepsperiode van 6 weken door belanghebbenden die geen zienswijze hebben ingediend uitsluitend nog tegen de wijzigingen in de regels en op de verbeelding beroep instellen. Een gunstige afloop van de juridische procedure is vooraf niet te garanderen.

6 Financiën
Het plan wordt uitgevoerd in opdracht en op kosten van de initiatiefnemer.

7 Participatie en Communicatie
Vooroverleg en inspraak heeft er niet plaatsgevonden. Conform de gemeentelijke inspraakverordening wordt de zienswijzenprocedure als inspraak gezien. Op 22 juni 2016 is de vooraankondiging van het bestemmingsplan op de gemeentelijke website geplaatst. Na vrijgave door ons college heeft het ontwerp van het bestemmingsplan gedurende 6 weken ter visie gelegen.

8 Uitvoering en evaluatie
Het bestemmingsplan zal bekend worden gemaakt op www.overheid.nl (in de Staatscourant en in het Gemeenteblad). Het bestemmingsplan is in te zien bij de Informatiebalie in de Stadswinkel van de gemeente Nijmegen en op de gemeentelijke website: http://www2.nijmecien.nl/gemeente/inspraak. Daarnaast wordt het bestemmingsplan aan de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl aangeboden.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 -1 + onderzoeksrapport

Datum raadsvergadering

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

18. **Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1 (Woning naast Oude groenstraat 60) (98/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 30 augustus 2016
1. Het bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 – 1 (Woning naast Oude Groenestraat 60) gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0268.BP28001-VG01, met bijbehorende bestanden;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wet ruimtelijke ordening.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 - 1
(Woning naast Oude Groenestraat 60)

vastgesteld bestemmingsplan

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Inhoudsopgave

Toelichting		**5**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	7
1.3	Vigerend bestemmingsplan	8
1.4	Leeswijzer	9
Hoofdstuk 2	**Planbeschrijving**	**11**
2.1	Beschrijving huidige situatie	11
2.2	Beschrijving toekomstige situatie	11
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**13**
3.1	Relevant rijksbeleid	13
3.2	Relevant provinciaal beleid	14
3.3	Relevant gemeentelijk beleid	16
Hoofdstuk 4	**Sectorale aspecten**	**19**
4.1	Wonen	19
4.2	Bedrijven en milieuzonering	19
4.3	Geluid	20
4.4	Geurhinder	20
4.5	Luchtkwaliteit	21
4.6	Externe veiligheid	21
4.7	Bodem	23
4.8	Water	23
4.9	Fysieke veiligheid	25
4.10	Flora en Fauna	26
4.11	Cultuurhistorie	28
4.12	Archeologie	29
4.13	Verkeer en parkeren	31
4.14	Klimaat	31
Hoofdstuk 5	**Juridische planbeschrijving**	**33**
5.1	Inleiding	33
5.2	Systematiek van de planregels	33
5.3	Beschrijving per bestemming	34
Hoofdstuk 6	**Economische uitvoerbaarheid**	**37**
Hoofdstuk 7	**Maatschappelijke uitvoerbaarheid**	**39**
7.1	Inspraak	39
7.2	Overleg	39
Bijlagen bij toelichting		**41**
Bijlage 1	Bodemrapportage	42
Bijlage 2	Akoestisch onderzoek	43
Regels		**45**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**47**
Artikel 1	Begrippen	47
Artikel 2	Wijze van meten	56
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**61**
Artikel 3	Tuin	61
Artikel 4	Wonen	63

Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**65**
Artikel 5	Anti-dubbeltelregel	65
Artikel 6	Algemene bouwregels	66
Artikel 7	Algemene gebruiksregels	67
Artikel 8	Algemene aanduidingsregels	68
Artikel 9	Algemene afwijkingsregels	70
Artikel 10	Overige regels	71
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**73**
Artikel 11	Overgangsrecht	73
Artikel 12	Slotregel	75

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Toelichting

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om op de vrijliggende kavel rechts naast Oude Groenestraat 60 een vrijstaande woning te realiseren. Het perceel ligt in Nijmegen Noord.

De realisatie van de woning op het perceel past niet binnen het vigerend bestemmingsplan. Deze ontwikkeling wordt juridisch en planologisch mogelijk gemaakt door middel van onderhavige bestemmingsplanherziening.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied is gelegen in Nijmegen Noord in de wijk Woonpark Oosterhout. Aan de Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door Oude Groenestraat 62 en aan de westzijde door Oude Groenestraat 60.

De gronden in het plangebied zijn kadastraal bekend als Gemeente Nijmegen, sectie D, nummers 1349 en 1350. Het plangebied beslaat een oppervlakte van circa 568 m².

Op onderstaande afbeelding is de ligging van het plangebied in de directe omgeving weergegeven. De exacte begrenzing van het plangebied is ingetekend op de verbeelding van dit bestemmingsplan.

Figuur 1: Luchtfoto bestaande situatie plangebied, plangebied in rood kader

1.3 Vigerend bestemmingsplan

Het vigerend bestemmingsplan betreft het bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013. Dit bestemmingsplan is door de raad op 26 juni 2013 vastgesteld; het plan is op 23 augustus 2013 onherroepelijk geworden .

De beoogde ontwikkeling past niet in het vigerend bestemmingsplan, omdat er geen bouwvlak is opgenomen op de verbeelding.

Onderhavige bestemmingsplanherziening vormt vanwege deze strijdigheid met het vigerend bestemmingsplan het juridisch en planologisch kader voor de beoogde ontwikkeling.

1.4 Leeswijzer

Het voorliggende bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding met bijbehorende planregels en gaat vergezeld van een toelichting. De planregels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan.

De toelichting bestaat uit een planbeschrijving met (separate) bijlage. De toelichting van dit bestemmingsplan is opgebouwd uit zeven hoofdstukken. De opbouw van de hoofdstukken is zodanig dat er sprake is van een logische volgorde in vraagstelling (wat, waarom, waar, hoe, etc.).

Na dit inleidende hoofdstuk volgt hoofdstuk 2 'Planbeschrijving', dit gaat in op de beschrijving van de huidige situatie van het plangebied en directe omgeving. Daarnaast worden de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt op een rij gezet. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het relevante beleid op Rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Daarbij wordt bekeken of de voorgestane ontwikkeling in lijn is met dit beleid. In hoofdstuk 4 wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aangetoond. Vanuit de verschillende van invloed zijnde haalbaarheidsaspecten zoals externe veiligheid, luchtkwaliteit en water wordt in dit hoofdstuk beschreven waarom de ontwikkeling die voorliggend bestemmingplan mogelijk maakt, uitgevoerd kan worden. In hoofdstuk 5 wordt de juridische planopzet toegelicht. Er wordt een antwoord gegeven op de vraag hoe hetgeen in voorliggend plan is vastgelegd juridisch wordt geregeld. Hoofdstuk 6 geeft inzicht in de economische uitvoerbaarheid van het plan. In het laatste hoofdstuk van dit bestemmingsplan wordt verslag gedaan van het (voor)overleg en de zienswijzen.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

2.1 Beschrijving huidige situatie

Het plangebied is gesitueerd in Nijmegen noord, in de wijk Woonpark Oosterhout en ten westen van de Griftdijk. Op dit moment maakt het perceel nog onderdeel uit als tuin van oude Groenestraat 60. Het perceel heeft nu een woon- en tuinbestemming, zonder bouwvlak. Het straatbeeld wordt gekenmerkt door diverse type woningbouw (vrijstaand, twee-onder-een kap, rijtjeswoningen).

2.2 Beschrijving toekomstige situatie

De aanvraag betreft het bouwen van een vrijstaande woning op een kavel waar geen bouwvlak op is geprojecteerd.

Het toevoegen van een woning op deze plek vult een gat in de straatwand die momenteel aanwezig is aan de Oude Groenestraat.

Het bouwen van een vrijstaande woning past prima binnen de bestaande woonomgeving. Verschillende type woningbouw en een verspringing van rooilijn typeren dit historische lint. De woning met kapvorm past binnen het beeld van de Oude Groenestraat en buurt het Nijland. Parkeren op eigen terrein is hier wenselijk, de bestaande openbare ruimte blijft nagenoeg gehandhaafd.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Relevant rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte staan de plannen van de Rijksoverheid voor ruimte en mobiliteit. Het Rijk streeft naar een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland. Om dit te kunnen bewerkstelligen laat het Rijk de ruimtelijke ordening meer over aan de decentrale overheden (provincie en gemeenten) en komt de gebruiker centraal te staan. Het Rijk kiest voor een selectievere inzet van rijksbeleid op slechts 13 nationale belangen. Voor die belangen is het Rijk verantwoordelijk en wil het resultaten boeken. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid. Tevens werkt het Rijk aan een eenvoudigere regelgeving. Hierdoor neemt de bestuurlijke drukte af en ontstaat er ruimte voor regionaal maatwerk.

Uit de 13 nationale belangen zijn voor de regio Oost-Nederland (bestaande uit de provincies Overijssel en Gelderland) de volgende opgaven van nationaal belang naar voren gekomen:

- verbeteren van de internationale achterlandverbindingen;
- versterking van de primaire waterkeringen;
- deelprogramma's Veiligheid, Zoet water en Nieuwbouw en Herstructurering van het Deltaprogramma;
- EHS, inclusief de Natura 2000-gebieden;
- hoofdenergienetwerk (380 kV) over de grens.

Doorwerking plangebied

Het initiatief speelt zich af op lokaal niveau en heeft geen duidelijk herkenbare relatie met het ruimtelijke ordeningsbeleid op nationaal niveau. Geconstateerd kan worden dat het initiatief niet conflicteert met het nationaal ruimtelijk ordeningsbeleid.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang.

In de SVIR is vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet door de Rijksoverheid. Het gaat onder meer om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote Rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische Hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied. In het SVIR wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken.

De normering uit het Barro werkt zoveel mogelijk direct door op het niveau van de lokale besluitvorming. Bij besluitvorming over bestemmingsplannen moeten de regels worden gerespecteerd. Het merendeel van de regels legt beperkingen op, daarin is een gradatie te onderkennen. Deze zijn geformuleerd als een 'ja-mits', een 'ja, voor zover', een 'nee-tenzij', een 'nee-als' of een stringente 'nee' bepaling.

Doorwerking plangebied

Vanuit het Barro (artikelen 2.11.2 en 2.11.3) volgt dat de dijken langs de Waal primaire waterkeringen zijn en dat er een reserveringszone (ruimte voor de rivier) voor de lange termijn aangewezen is. Binnen deze reserveringszone zijn geen nieuwe grootschalige of kapitaalintensieve bestemmingen toegestaan. Het plangebied ligt op een afstand van ruim 1 km van de Waal en ligt buiten deze reserveringszone. Het Barro heeft dan ook geen doorwerking naar dit bestemmingsplan.

3.1.3 Ladder duurzame verstedelijking

Per 1 oktober 2012 is in artikel 3.1.6 Bro een lid 2 ingevoegd waarin een motiveringsplicht is opgenomen voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen in bestemmingsplannen. In de toelichting van het bestemmingsplan moet hiervoor een verantwoording plaatsvinden aan de hand van een drietal opeenvolgende treden (de "ladder duurzame verstedelijking"). De eerste trede in deze ladder is een beschrijving dat de voorgenomen stedelijke ontwikkeling voorziet in een actuele regionale behoefte. Hierbij kan het gaan om zowel kwantitatieve als kwalitatieve aspecten. De beide vervolgstappen uit de genoemde ladder hebben betrekking op vraag of de ontwikkeling in bestaand stedelijk gebied ingepast kan worden en als dat niet mogelijk is op andere locaties, die vooral goed ontsloten moeten zijn.

Doorwerking plangebied

Gelet op de kleinschalige woningbouw die het plan mogelijk maakt (één woning), voorziet het plan niet in een woningbouwlocatie als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, aanhef en onder i, van het Bro (ABRvS 14 januari 2014, nr 201308263/2/R4). De in het plan voorziene ontwikkeling kan dan ook niet worden aangemerkt als een stedelijke ontwikkeling als bedoeld in deze bepaling van het Bro, zodat artikel 3.1.6, tweede lid, van het Bro niet van toepassing is. Voor wat betreft de behoefte wordt verwezen naar het provinciale en gemeentelijke beleid

3.1.4 Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling is niet in strijd met het rijksbeleid.

3.2 Relevant provinciaal beleid

Op 14 januari 2014 stelde het college van Gedeputeerde Staten de Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingsverordening vast. In de Omgevingsvisie staan de hoofdlijnen en in de Omgevingsverordening de regels. Het Waterplan, het Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan, het Streekplan, het Milieuplan en de Reconstructieplannen zijn herzien en samengebracht in de nieuwe Omgevingsvisie. De vaststelling door Provinciale Staten heeft op 24 september 2014 plaatsgevonden. Dit document heeft nu een vastgestelde status en vervangt de Algemene Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Provincie Gelderland.

De provincie richt zich meer op de kwaliteit van het bestaande, omdat uitbreiding steeds minder aan de orde zal zijn. De transformatie van het gebruik van bestaande gebouwen, centra en voorzieningen naar nieuwe invullingen is essentieel. De provincie ondersteunt partijen graag om tot goede invullingen en keuzes te komen via procesondersteuning, faciliteren en/of kwaliteitsateliers.

De provincie zet zich in voor de aanpak van leegstaand vastgoed en overcapaciteit, zonder de verantwoordelijkheid daarvoor weg te nemen bij vast goedeigenaren en gemeenten. De Gelderse ladder voor duurzaam stedelijke ontwikkeling is een belangrijk instrument bij het motiveren van locatiekeuzes.

Daarnaast is er meer aandacht voor de ontwikkeling van de kernregio's, zoals de Health Valley in Nijmegen.

Aandacht voor steden

Er komt een sterker accent te liggen op stedelijke netwerken als economische kerngebieden van Gelderland. Dit zijn de gebieden, waar nu al de meeste mensen wonen en werken en die ook in de toekomst met name veel jongeren zullen trekken. Voor de versterking van (boven)regionale voorzieningen ligt de focus op drie stedelijke netwerken: dit zijn sterk verstedelijkte zones die de vorm aannemen van een netwerk van grotere en kleinere compacte steden, elk met een eigen karakter en profiel binnen het netwerk. Stedelijke netwerken zijn van groot belang voor Gelderland als geheel: als motor voor de economie en vanwege de voorzieningen voor de gehele regio. In Gelderland zijn drie stedelijke netwerken:

- Apeldoorn-Zutphen-Deventer
- Arnhem-Nijmegen
- Ede-Wageningen

Stadsregio Arnhem-Nijmegen

De provincie en haar partners streven in de regio naar inzet van de gemeenten, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de provincie die nodig is om in te kunnen spelen op de opgaven in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De belangrijkste speerpunten voor de stadsregio zijn:

Innovatie en economische structuurversterking

- innovatie en economische structuurversterking;
- Topsector Health Valley en Creatieve Industrie;

Clusters: Energie- en Milieutechnologie, logistiek, agro, toerisme

- een goed bereikbare regio;
- verbeteringen bestaande infrastructuur weg, water, spoor;
- voorkomen, benutten, bouwen;

Sociaal economische vitaliteit en verstedelijking

- OV-knooppunten en versterking stedelijke structuur;
- het belang van de bestaande woningvoorraad;
- het voorzieningenniveau van de kernen staat onder druk;
- voorkomen van overaanbod van bedrijventerreinen, detailhandel, kantoren;

Gebiedskwaliteiten benutten

- kwaliteiten van het buitengebied (natuur en cultuurhistorie) verbinden met ontwikkelingsmogelijkheden.

Wonen, bedrijventerreinen en kantoorontwikkelingen

De provincie heeft op regionale schaal afspraken met partners over wonen en bedrijventerreinen gemaakt. Deze afspraken blijven staan en worden met partijen verder doorontwikkeld. De provincie beziet daarnaast of regionale afstemming over detailhandel aan de orde kan zijn. Voor kantoren heeft de provincie een aantal plekken aangewezen

waar grootschalige regionale kantoorontwikkeling mogelijk is. In Nijmegen is dat rondom het centraal station.

Daarnaast streeft de provincie en haar partners er samen naar om vraag en aanbod op de woningmarkt met elkaar in balans te brengen en te houden: hoe kan de woningvoorraad kwantitatief en kwalitatief meegroeien met een veranderende vraag? Zij zien daarbij de volgende opgaven:

- van bouwen van nieuwe woningen naar benutten van de bestaande voorraad,
- van aanbod gestuurd naar vraag gestuurd.

Doorwerking plangebied

Het plangebied is gesitueerd binnen de woningbouwcontour van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Nieuwe woningbouw is ter plaatse dus toegestaan.

In het Kwalitatief Woonprogramma 2010 tot en met 2019 (KWP3) zijn eind 2009 afspraken gemaakt met de Gelderse gemeenten en woningcorporaties over te bouwen woningen en de woningdifferentiatie op regionaal niveau. In het KWP3 wordt de Stadsregio een netto woningbouwprogramma opgelegd van 26.000 woningen. De gemeenten in de Stadsregio hebben nog geen verdere afspraken gemaakt over de 'binnenregionale verdeling' van het programma. Het netto woningbouwprogramma van voorliggend plan betreft één woning.

Hiermee voldoet het plan aan de kwalitatieve uitgangspunten van het KWP3. Gezien de zeer geringe omvang van voorliggend plan en het feit dat het regionale woningbouwprogramma tot en met 2019 loopt, is het aannemelijk dat het plan ook past binnen de kwantitatieve uitgangspunten van het KWP3. Hiermee wordt voldaan aan artikel 3 van de Verordening. Geconcludeerd wordt dat onderhavige ontwikkeling past binnen de kaders van de Ruimtelijke Verordening Gelderland.

3.2.1 Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling is niet in strijd met het provinciaal beleid.

3.3 Relevant gemeentelijk beleid

Ontwikkelingsstrategie Waalsprong Nijmegen, een andere aanpak (2013)

Samen met bewoners, projectontwikkelaars, corporaties, beleggers en andere partijen werkt gemeente Nijmegen aan de Waalsprong: een aantrekkelijk stadsdeel dichtbij de historische binnenstad op een unieke locatie in het Betuwse landschap en aan de oever van de Waal. In 2007 is als uitwerking van het door de Raad vastgestelde Voorkeursmodel het eerste Ontwikkelingsbeeld voor de Waalsprong opgesteld. Veel van de ambities uit het Ontwikkelingsbeeld 2007 zijn waargemaakt.

Door veranderde tijden en inzichten was de gemeente aan een geactualiseerd Ontwikkelingsbeeld met een nieuw perspectief, een andere manier van gebiedsontwikkeling en een aangepaste fasering toe. De ambities voor de Waalsprong blijven echter onverminderd van kracht: het realiseren van een aantrekkelijk, kwalitatief en duurzaam stadsdeel. De ontwikkelingsstrategie 2013 geeft duidelijkheid over de koers tot en met 2016 en is tegelijkertijd globaal en flexibel genoeg om ruimte te bieden voor - nog onbekende en deels onvoorspelbare - toekomstige ontwikkelingen. De Ontwikkelingsstrategie 2013 is een uitwerking van de Stadsvisie 2020 en de Structuurvisie Nijmegen 2013 - 2020. Ook de geactualiseerde Nota Beeldkwaliteit is er in verwerkt.

De gebieden die voorlopig niet ontwikkeld worden zijn uitermate geschikt voor tijdelijk anders gebruik om het gebied al op voorhand een zekere aantrekkingskracht te geven, mits ze in eigendom van de gemeente zijn.

Doorwerking plangebied

Het plangebied is gesitueerd aan de Oude Groenestraat en ligt daarmee in het deelgebied Woonpark Oosterhout. De bouw van de woning beleidsmatig goed aan bij de volgende ontwikkeluitgangspunten voor de Waalsprong:

- het robuuste raamwerk van de Waalsprong met groen, infrastructuur en watersystemen blijft intact. Daarbinnen wordt een mozaïek aan woonwijken ontwikkeld.
- er wordt vraaggericht ontwikkeld.
- er wordt organisch en divers gebouwd in kleine bouwstromen.

De ontwikkeling is dus in overeenstemming met het beleid uit de Ontwikkelingsstrategie Waalsprong Nijmegen.

3.3.1 Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling is niet in strijd met het gemeentelijk beleid.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 4 Sectorale aspecten

4.1 Wonen

Woonvisie Nijmegen

Het gemeentelijk beleid op het gebied van wonen is vastgelegd in de recent vastgestelde Woonvisie 2015-2020 ”Samen werken aan goed wonen”. De crisis zorgde niet alleen voor een andere marktwerking. Ook door wet- en regelgeving zijn verhoudingen tussen stakeholders op het beleidsveld van wonen gewijzigd. In de nieuwe woonvisie wordt het woonbeleid tot 2020 uiteengezet. Ambitie is dat Nijmegen een aantrekkelijke en toekomstbestendige woonstad blijft voor iedereen. We willen dat het in Nijmegen goed wonen is voor arm en rijk, jong en oud, autochtoon en allochtoon, nu en in de toekomst. Bewoners binden in een ongedeelde stad, dat is de constante in ons woonbeleid door de jaren heen. Betaalbaarheid van het wonen is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Wonen kan ook duurzamer, met minder energiegebruik en lagere woonlasten.

We willen toekomstbestendige en gevarieerde wijken die voorzien in de woningbehoefte. Dit betekent op stedelijk niveau een mix van woonmilieus en per wijk een wisselende mix van woningtypen. We ontwikkelen en beheren met respect voor de identiteit van buurten en wijken. Want elke wijk is anders. Nijmegen wil een moderne sociale stad zijn met ruimte en kansen voor iedereen.

Nijmegen Noord is de grootste uitbreidingslocatie, de Waalsprong. In totaal komen in dit nieuwe stadsdeel circa 12.000 woningen. Rondom de bestaande kern Lent zullen circa 8.000 woningen komen. Nijmegen Noord kent een voor de Vinex kenmerkende bevolkingssamenstelling: overwegend jonge gezinnen met kinderen. De bestaande kern Lent wijkt uiteraard af van dat beeld en heeft naar leeftijd en huishoudenstypen een meer gemiddelde samenstelling.

Centraal in het beleid ten aanzien van Nijmegen Noord staat dat op deze grote locatie een gevarieerd scala aan woonmilieus moet ontstaan. Cruciaal is dat het goedkope segment goed gespreid wordt over de deelplannen, te grote concentraties moeten worden vermeden. Het goedkope segment moet ook niet om planeconomische redenen ver in de tijd naar achteren wordt geschoven.

Doorwerking plangebied

Met de voorgestane ontwikkeling wordt één vrijstaande woning in Nijmegen Noord gerealiseerd, welke past binnen het aangewezen ontwikkelingsgebied de Waalsprong. Realisatie van deze woning draagt bij aan: de ontwikkeling van het gebied; woningdifferentiatie en variatie in dit woonmilieu en is in overeenstemming met de Woonvisie Nijmegen 2015-2020. "

4.2 Bedrijven en milieuzonering

Bij de planontwikkeling dient rekening te worden gehouden met milieuzoneringen van bedrijven en voorzieningen om zodoende de kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Bij de milieuzonering wordt gebruik gemaakt van de in de VNG-brochure opgenomen Richtafstandslijsten. Hierin wordt per bedrijfscategorie aangegeven welk milieuaspect - (in de vorm van geur, stof, geluid en gevaar) invloed op een hiervoor gevoelig object heeft, en wordt in de vorm van een advies over de aan te houden afstanden, gewogen hoe groot deze invloed is bij een “normaal” bedrijf in de betreffende bedrijfscategorie.

Daarnaast wordt uiteraard rekening gehouden met gedetailleerde informatie over bepaalde bedrijfscategorieën, zoals deze aan de orde komt bij wet- en regelgeving en jurisprudentie.

Doorwerking plangebied

In de omgeving is een voorzieningenhart gevestigd met daarin een aantal winkels. Volgens de VNG-brochures moeten voor deze winkels een afstand van 10 meter worden aangehouden. In onderhavige situatie wordt deze afstand ruim gehaald.

4.3 Geluid

De Wet geluidhinder (Wgh) is van toepassing binnen de wettelijke vastgestelde zone van een weg. Wegen waarvoor een maximum toegestane snelheid geldt van 30 km/uur en die binnen een als woonerf aangeduid gebied liggen zijn niet gezoneerd en daardoor niet onderzoeksplichtig.

De woning ligt binnen de zone van de Oude Groenestraat. Voor deze weg is akoestisch onderzoek verricht.

De voorkeurswaarde uit de Wgh voor wegverkeer bedraagt 48 dB. Deze waarde mag bij voorkeur niet worden overschreden. Als de voorkeurswaarde wordt overschreden kan onder voorwaarden een hoge waarde worden vastgesteld. In de Wgh en de “Beleidsregels Hogere Waarden Wet geluidhinder” staan deze voorwaarden omschreven.

Uit akoestisch onderzoek blijkt dat bij de woning de voorkeurswaarde vanwege wegverkeer op de Oude Groenestraat wordt overschreden. De hoogst berekende geluidsbelasting bedraagt 57 dB.

De geplande ontwikkeling kan alleen worden gerealiseerd als voor de woning een hogere waarde is vastgesteld. Een hogere waarde procedure is dus noodzakelijk. De hoogste waarde bedraagt 57 dB. Het plan voldoet aan het ontheffingscriterium “opvullen open plaats tussen aanwezige bebouwing”. De woning heeft een geluidluwe zijde aan de achterzijde van de woning. De tuin komt aan de achterzijde van de woning te liggen en ligt daarmee geluidluw. Verder zijn er nog indelingseisen van toepassing omdat de geluidsbelasting meer dan 53 dB bedraagt.

Bij de woning moet worden voldaan aan de geluidweringseisen, zodanig dat voor de toegestane binnenwaarden minimaal wordt voldaan aan de eisen van het Bouwbesluit.

4.4 Geurhinder

Op 1 januari 2007 is de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) in werking getreden. Deze wet vormt het toetsingskader voor vergunningen op grond van de Wet milieubeheer, waar het gaat om stank veroorzaakt door het houden van dieren. Daarnaast is de wet van belang in verband met de zogenoemde 'omgekeerde werking' in het kader van de ruimtelijke ordening. De Wgv kent een aantal standaardnormen. Daarnaast hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om binnen een wettelijk bepaalde bandbreedte van deze standaardnormen af te wijken. Op deze wijze kan de gemeente een geurhinderbeleid vaststellen, dat is afgestemd op de plaatselijke situatie.

Doorwerking plangebied

In en nabij het plangebied bevindt zich geen belemmerende agrarische bedrijvigheid.

4.5 Luchtkwaliteit

De hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen staan beschreven in de Wet milieubeheer (hoofdstuk 5 Wm). Bij de start van nieuwe bouwprojecten moet onderzocht worden of het effect van een nieuw initiatief relevant is voor de luchtkwaliteit. Een nieuw initiatief is niet relevant als aannemelijk kan worden gemaakt dat de luchtkwaliteit "niet in betekenende mate" aangetast wordt. Daartoe is een algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate' (Besluit NIBM) en een ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM vastgesteld waarin de uitvoeringsregels vastgelegd zijn die betrekking hebben op het begrip NIBM.

In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden. Ook als het bevoegd gezag op een andere wijze, bijvoorbeeld door berekeningen, aannemelijk kan maken dat het geplande project NIBM bijdraagt, kan toetsing van de luchtkwaliteit achterwege blijven.

Doorwerking plangebied

De in dit bestemmingsplan opgenomen ontwikkeling (de realisatie van één vrijstaande woning) valt onder de in de regeling NIBM opgenomen lijst met categorieën van gevallen (de realisatie van 1.500 woningen). De onderhavige ontwikkeling is dan ook niet in betekende mate van invloed op de omgeving. Dat betekent, dat een luchtkwaliteitonderzoek niet noodzakelijk is en er voor wat betreft luchtkwaliteit geen belemmeringen zijn voor de voorgestane ontwikkeling.

4.6 Externe veiligheid

De gemeente heeft de wettelijke plicht externe veiligheid mee te wegen in de besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen. In deze afweging is het van belang de risico's te beschouwen die ontstaan door inrichtingen vallend onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en risicovolle transportroutes (Bevt). Voor het plaatsgebonden risico (PR) zijn grenswaarden voor kwetsbare objecten aangegeven en richtwaarden voor beperkt kwetsbare objecten. Het groepsrisico (GR) dient verantwoord te worden. De volgende risicobronnen hebben invloed op het bestemmingsplan gebied.

Transportrisico's

- Spoor Nijmegen-Arnhem en de Betuwelijn
- Een hogedruk aardgastransportleiding A524 en A533

Er liggen dus geen bedrijven in de buurt die vallen onder het Bevi en een invloedsgebied hebben over het plangebied.

Toetsing aan Plaatsgebonden risico (PR)

Onder het PR wordt verstaan de kans per jaar dat een persoon, die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats in de omgeving van een gevarenbron bevindt, overlijdt ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen van die bron. Voor het plaatsgebonden risico zijn grenswaarden ($PR*10^{-6}$) als toetsingswaarden aangegeven voor kwetsbare objecten en richtwaarden voor beperkt kwetsbare objecten. Daar waar gesproken wordt van een PR contour wordt de $PR*10^{-6}$ contour bedoeld.

De verantwoording van het groepsrisico

Het groepsrisico geeft de kans weer op een ongeval met ten minste 10, 100 of 1000 dodelijke slachtoffers binnen het invloedsgebied van de beschouwde risicobron. Het groepsrisico dient verantwoord te worden. Voor de verantwoording van het groepsrisico rond bedrijven geldt een ander afwegingskader dan de verantwoording van de risico's rond transportroutes.

Transportrisico's

Het vervoer van gevaarlijke stoffen in de omgeving van het plangebied leidt tot risico's in het plangebied. Naast het plangebied worden gevaarlijke stoffen vervoerd over het, het spoor van Nijmegen naar Den Bosch (afstand tot plangebied1400 meter) en de Betuwelijn (afstand tot plangebied1800 meter), en een hogedruk aardgastransportroute (A533 en A524, 400 meter van plangebied).

Het spoor van Nijmegen naar Arnhem

Ver van het plangebied ligt de spoorlijn Nijmegen – 's-Hertogenbosch. Hierover worden gevaarlijke stoffen vervoerd. In het Bevt is een aandachtgebied gedefinieerd waarbinnen het groepsrisico verantwoord dient te worden (200 meter). Buiten deze zone dient in het invloedsgebied alleen ingegaan te worden op de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid. Het plangebied ligt op 1400 meter van dit traject. In de beleidsvisie externe veiligheid van de gemeente Nijmegen (Beleidsvisie, februari 2014) is op pagina 33 hiervoor een standaard verantwoordingstekst opgenomen.

Betuwelijn

De Betuwelijn ligt op ongeveer 1800 meter van het plangebied. De ongevalsscenario's die het plangebied kunnen bereiken dragen niet bij aan een toename van het groepsrisico. In de beleidsvisie van de gemeente Nijmegen is hiervoor een standaardverantwoording opgesteld op pagina 33.

Aardgastransportleiding

Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van de hogedrukaardgastransportleidingen A533 en A524. Beide gasbuisleidingen hebben een invloedsgebied van 540 meter aan weerszijde van de leiding. Het plangebied ligt op 400 meter van de leiding. De toevoeging van één woning binnen een bestaande wijk op deze afstand zal geen kwantitatieve effecten hebben op het groepsrisico dat de buisleidingen veroorzaakt. Deze grote gasbuisleidingen worden zeer goed beschermd tegen corrosie en andere risico's op leidingbreuk. De kans op zo'n leidingbreuk is dan ook zeer klein. Volgens de visie externe veiligheid kan hier worden volstaan met een lichte verantwoording. De dichtheid van woningen is al hoog in de omgeving van de buisleiding en ter hoogte van het plangebied. Dit leidt tot een relatief hoog groepsrisico. Het groepsrisico blijft nog wel onder de oriëntatiewaarde. Veiligheidsmaatregelen aan de buisleiding zijn voor deze kleine ruimtelijke aanpassing niet voor de hand liggend. Dit geldt ook voor overige veiligheidsmaatregelen. Ook het Bevt geeft aan (vanwege de niet meetbare toename van het groepsrisico) dat hier kan worden volstaan met een beschouwing van de bestrijdbaarheid en de zelfredzaamheid.

In een advies van 7 juni 2016 heeft de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ, 7 juni 2016) aangegeven wat de mogelijkheden zijn voor bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid in het plangebied. Deze zijn gezien het maatgevende scenario dat zich kan afspelen beperkt. De zeer lage kans op het optreden van dit maatgevende scenario maakt dat de

hulpverleningscapaciteit hier niet op is ingericht.

Conclusie: Externe veiligheid is geen belemmering voor de planontwikkeling.

4.7 Bodem

De bodemkwaliteit is beoordeeld op basis van de volgende rapporten:

- Bakker Milieuadviezen Waalwijk, Verkennend bodemonderzoek Groenestraat 3 te Oosterhout, BM/1018-04, februari 2004.
- Bakker Milieuadviezen Waalwijk, Verkennend bodemonderzoek Oude Groenestraat 60a te Oosterhout, BM/2285-2016, mei 2016

Uit het bodemonderzoek blijkt:

- In de bovengrond is een lichte verontreiniging met lood aanwezig.
- Het grondwater is licht verontreinigd met barium.
- Bij de terreininspectie is geen (zwerf)asbest verdacht materiaal aangetroffen.

Op basis van de uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt dat er geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging, omdat geen sterke verontreiniging is aangetroffen. De aangetroffen lichte verontreinigingen vormen geen risico voor het beoogde gebruik als wonen met tuin. Bij het realiseren van de gewijzigde bestemming worden geen maatschappelijke en financiële belemmeringen ten gevolge van een bodemverontreiniging verwacht.

4.8 Water

Het vroegtijdig betrekken van de waterbeheerder en het meewegen van het waterbelang is, door middel van de Watertoets, sinds 1 november 2003 wettelijk vastgelegd.

Beleidskader

Voor de ruimtelijke aspecten heeft het Nationaal Waterplan de status van structuurvisie. Hierin zijn water en ruimtelijke ontwikkelingen geïntegreerd, conform de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, Woningwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en Bouwbesluit 2012 en de Waterwet.

Binnen de volgende documenten is de watertoets verankerd:

- Nota Anders Omgaan met Water (Kabinetsstandpunt over het waterbeleid 21e eeuw, dec. 2000)
- Bestuursakkoord Water (mei 2011)
- Landelijke Handreiking Watertoets 3 (RIZA, december 2009)
- Waterplan 2010 – 2015 (WP4)
- Waterbeheersprogramma 2016-2021 (Waterschap Rivierenland, vastgesteld op 27 november 2015, ingegaan op 22 december 2015)
- Grondwaterbeleidsplan Waterschap Rivierenland 2011-2014

Het plangebied maakt voorts deel uit van de bestaande waterhuishoudkundige inrichting van het gebied Oosterhout. Voor dit gebied zijn het Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 t/m 2016, het Waterhuishoudkundig Inrichtingsplan Waalsprong (2009) en de Nota Afkoppelen en infiltratie hemelwaterafvoer (2013) relevant.

Doorwerking plangebied

kenmerken watersysteem

Het plangebied bevindt zich niet in een grondwaterwingebied of grondwaterbeschermingsgebied. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De riooltechnische ontsluiting van het perceel bevindt zich aan de Groenestraat. De riolering is uitgevoerd als gescheiden stelsel.

Water in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen

De riooltechnische ontsluiting van het plangebied bevindt zich aan de Oude Groenestraat. De riolering is uitgevoerd als duurzaam gescheiden stelsel. Vanuit het bouwbesluit 2012 geldt de verplichting om vuilwater en hemelwater op een verantwoorde manier te verwerken. Vuilwater wordt verplicht op het openbaar riool aan gesloten. Hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Gemeente Nijmegen hanteert bij het duurzaam omgaan met hemelwater de nota 'Afkoppelen en infiltreren hemelwater'. Schoon hemelwater dient in beginsel in de bodem te worden geïnfiltreerd. Bij infiltratie van hemelwater dient waar mogelijk conform convenant Duurzaam bouwen in het KAN 2000, gebruik te worden gemaakt van duurzame bouwmaterialen. In de huidige situatie heeft het perceel een tuinfunctie. De nieuwe ontwikkeling bestaat uit de bouw van één woning en noodzakelijke bijbehorende voorzieningen. Aangezien de toename van het verhard oppervlak minder is dan 500 m², namelijk 90m^2 is vanuit het beleid van het Waterschap geen compenserende waterberging noodzakelijk.

In 2005 is het waterhuishoudkundige plan voor de wijk Het Nijland opgesteld. Het plangebied is wel een onderdeel van de wijk echter het waterhuishoudkundige plan is opgesteld voor het nieuw te bouwen gedeelte van de wijk. De afwatering van het plangebied dient te voldoen aan genoemd waterhuishoudkundig plan. Hemelwater dient bovengronds naar de openbare ruimte af te stromen.

In de openbare ruimte stroomt het hemelwater bovengronds naar de wadi's in de wijk. In de wadi's zal de eerste waterberging plaatsvinden. Vanuit de wadi's wordt het water vertraagd naar oppervlaktewater afgevoerd. Dit ligt aan de buitenzijde van de wijk. Bij hevige neerslag kunnen vanuit de wadi's overstortingen naar oppervlaktewater plaatsvinden. In de Oude Groenestraat liggen de wadi's in het midden van de weg.

Uitgangspunt bij nieuwe stedelijke in- en uitbreidingen is dat er grondwaterneutraal wordt. Dat wil zeggen dat de oorspronkelijke grondwaterstanden en -stromen in de omgeving niet wijzigen. Dit kan bereikt worden door:

- een grondwatergerelateerde locatiekeuze: geen stedelijke uitbreidingen in gebieden met (kans op) hoge grondwaterstanden;
- maatregelen te treffen bij bouwrijp maken en tijdens de bouw (ophogen, goede structuur van het oppervlaktewatersysteem, voorkomen verdichting bodemstructuur);
- een waterproof bouwkundig ontwerp van woningen en gebouwen (bijvoorbeeld kruipruimteloos).

Om grondwateroverlast in bestaand stedelijk gebied te beperken zet het waterschap in eerste instantie in op bouwkundige maatregelen. Pas als dit onvoldoende soelaas biedt komen drainerende of onttrekkende oplossingen in beeld. Dit sluit niet uit dat er niet ondergronds gebouwd mag worden, mits er voldoende technische maatregelen worden getroffen zodat de bouw waterdicht is. Het bouwpeil van de woning dient tenminste 0,25 m hoger dan de kruin van de weg te zijn.

4.9 Fysieke veiligheid

Het aspect fysieke veiligheid (brand)veiligheid stelt voorwaarden aan de inrichting van de openbare ruimte, de situering van gebouwen ten opzichte van elkaar, de bluswatervoorziening en de bereikbaarheid. De van toepassing zijnde voorwaarden worden benoemd:

Inrichting openbare ruimte: ontvluchting en zelfredzaamheid

Hoe de openbare ruimte is ingericht, is van invloed op de mate waarin hulpdiensten de incidentlocatie kunnen bereiken en betrokkenen bij een incident in staat zijn een locatie te ontvluchten. In dit kader zijn de mogelijkheden voor ontvluchting en zelfredzaamheid binnen het plangebied getoetst. Hierbij gaat het er bijvoorbeeld om dat vluchtroutes in het gebouw goed aansluiten op de omgeving. Aan de hand van het voorgelegde plan heeft de brandweer geen beperkingen geconstateerd.

Situering van gebouwen

In verband met brandveiligheid kan het Bouwbesluit voorwaarden stellen aan de afstand tussen gebouwen onderling en de positionering ten opzichte van elkaar. Op basis van het huidige plan ziet de brandweer geen bijzondere beperkingen. Eventuele nadere eisen kunnen in het kader van de omgevingsvergunning gesteld worden.

Bluswatervoorziening

De brandweer stelt eisen aan de beschikbaarheid van bluswater. De capaciteit van een dergelijke voorziening dient minimaal 30 m^3 water per uur te bedragen. Afstand van de bluswatervoorziening tot de brandweertoegang(en) van het gebouw mag maximaal 40 meter bedragen. De situatie qua bluswatervoorziening op de locatie voldoet. Op basis van het huidige plan ziet de brandweer geen beperkingen.

Bereikbaarheid

Wat bereikbaarheid betreft is voor dit perceel belangrijk dat de woning langs twee onafhankelijke routes door brandweervoertuigen zijn te bereiken. Daarbij zijn de dimensionering van de wegen en de bereikbaarheid van de hoofdtoegang van de gebouwen van belang. De afstand van de openbare weg/ontsluitingsweg op particulier terrein tot te toegang van het pand mag volgens het Bouwbesluit 2012 niet meer dan 10 meter bedragen en er dient een opstelplaats voor het voertuig te zijn. Op basis van het huidige plan ziet de brandweer geen beperkingen.

Doorwerking plangebied

De conclusie luidt dat vanuit het oogpunt van fysieke veiligheid de brandweer geen beperkingen ziet ten aanzien van het voorliggende bestemmingsplan. Het advies van de brandweer is dus positief.

4.10 Flora en Fauna

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden en vormt daarmee de basis voor het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Natura 2000 is niet enkel ter bescherming van gebieden maar draagt ook bij aan soortenbescherming.

Het Natura 2000 netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992. In en om Nijmegen gaat het om de Natura 2000 gebieden 'Uiterwaarden Waal' en de 'Gelderse Poort'.

Conclusie: Dit bestemmingsplan ligt op voldoende afstand van Natura2000 dat geen effecten te verwachten zijn. Natura2000 is dan ook niet aan de orde voor dit bestemmingsplan.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) is een Nederlandse wet die oorspronkelijk in 1967 is vastgesteld maar in 1998 ingrijpend is gewijzigd. In deze wet is nu de natuurbescherming van specifieke gebieden geregeld. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt. De volgende gebieden zijn aangewezen in een aanwijsbesluit en beschermd op grond van de wet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden 'Uiterwaarden Waal', 'Gelderse Poort'
- Beschermde Natuurmonumenten (Rondom Nijmegen gaat het dan om 'Oude Waal' en 'Bronnenbos Refter')

Conclusie: Dit bestemmingsplan is niet van invloed op gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen en derhalve is deze wet dan ook niet aan de orde voor dit bestemmingsplan.

Flora en faunawet

Op 1 april 2002 is de Nederlandse Flora- en faunawet in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van dier- en plantensoorten. Ook is de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn (Europees) en het CITES-verdrag (overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde soorten wilde dieren en planten) in de Flora en faunawet verwerkt.

Het doel van deze wet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet hanteert daarbij het “nee, tenzij principe”. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn. Alleen onder strikte voorwaarden zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen mogelijk. Hiertoe zal een ontheffing ex artikel 75 moeten worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag moet onderbouwd zijn door een goed onderzoek naar het voorkomen van en de effecten op beschermde soorten. Ook moet aangetoond worden dat er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

In de Flora- en faunawet is daarnaast een zogenaamde 'algemene zorgplicht' opgenomen. De zorgplicht is van toepassing op alle planten en dieren, ongeacht of ze wettelijk beschermd zijn. De zorgplicht houdt in dat er bij ingrepen zoals bouwactiviteiten altijd zorgvuldig moet worden omgegaan met de aanwezige planten en dieren. Schadelijke activiteiten moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Bevoegd gezag voor de Flora- en faunawet is het Ministerie van EZ.

Voor dit bestemmingsplan is een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd (“Quick scan Flora- en faunawet Grote Boel Lent, 30-03-2016”) . Uit het onderzoek blijkt het volgende:

Het plangebied heeft mogelijk betekenis als foerageergebied voor steenuil en maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van rugstreeppad. Voor andere (strikt) beschermde soorten van Tabel 2/3 AMvB art. 75 Flora- en faunawet en jaarrond beschermde soorten vogels heeft het plangebied geen functionele betekenis. Mogelijk is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk of zijn maatregelen nodig om negatieve effecten op steenuil en rugstreeppad te voorkomen. Omdat het plangebied en de wijde omgeving ervan aan snelle veranderingen onderhevig zijn, is uitsluitsel over de functie van het plangebied voor steenuil en rugstreeppad van cruciale betekenis. Daarom wordt aanbevolen om vóór 15 april 2016, tenminste twee keer een inventarisatieronde te houden in het plangebied gericht op de aanwezigheid van steenuil (jaarrond beschermd nest1) en rugstreeppad, waarbij tevens de functie van het plangebied voor de betreffende soorten wordt onderzocht.

Uit het vervolgonderzoek ("Inventarisatie rugstreeppad en steenuil Grote Boel Lent,"27 mei 2016) blijkt dat de rugstreeppad en steenuil niet zijn waargenomen in het plangebied en binnen een straal van 1 km daarvan. Het plangebied heeft geen functie voor rugstreeppad en steenuil. Van beide soorten zijn in de onderzoeksperiode waarnemingen gedaan in de regio. Deze referentiewaarnemingen geven aan dat beide soorten actief waren in de onderzoeksperiode en met de toegepaste onderzoeksmethode vastgesteld konden worden.

Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone (GNN/GO)

Op 14 januari 2014 heeft het college van Gedeputeerde Staten de Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingsverordening vastgesteld. Deze visie introduceert het zogenoemde Gelders Natuurnetwerk, waarmee het begrip EHS wordt losgelaten. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur. Buiten dit Natuurwetwerk geldt onder meer de Groene Ontwikkelingszone.

Bevoegd gezag voor de GNN/GO is de provincie Gelderland.

Conclusie: dit bestemmingsplan ligt op voldoende afstand van de GNN/GO om geen effecten te verwachten.

Groenplan De groene draad (2007)

Het groenbeleid is vastgelegd in 'De groene draad - kansen voor het Nijmeegse groen' en heeft als doelstelling:

- inzicht te geven in het totaal van groene ontwikkelingen in en om de stad en hun onderlinge samenhang;
- een sturingsinstrument voor het bestuur te zijn voor groene ontwikkelingen in de stad;
- vanuit een groen toekomstperspectief een gids of leidraad te zijn voor toekomstige stedelijke ontwikkelingen;
- de groene ambities te benoemen voor de komende jaren die vertaald worden in een uitvoeringsprogramma.

De hoofdgroenstructuur en de hoofdbomenstructuur zijn de basis en de ruggengraat van het groen in Nijmegen. Deze structuren houden we dan ook in stand. In bestemmingsplannen gaat het dan om de bestemmingen Groen, Natuur en Bos. Daarnaast kennen ook andere plekken een groene bestemming bijvoorbeeld kleinere groenplekken op wijkniveau.

Conclusie: Dit bestemmingsplan tast de hoofdgroenstructuur niet aan.

Handboek stadsbomen (2009)

Het Handboek Stadsbomen is een uitwerking van het Groenplan "De Groene draad, kansen voor het Nijmeegse groen'. Het Handboek Stadsbomen vormt het kader voor inrichtingsplannen en beheerplannen voor de openbare ruimte waar het bomen betreft. Het handboek is daarnaast te definiëren als toetsingskader voor ruimtelijke plannen en

initiatieven en biedt inzicht in de beleidsuitgangspunten ten aanzien van bescherming, aanplant, beheer en kap van bomen.

De hoofddoelstelling van het Handboek Stadsbomen is het waarborgen van de duurzame instandhouding van het Nijmeegs bomenbestand door middel van behoud èn ontwikkeling.

De volgende uitgangspunten staan daarbij centraal:

- Optimale inzet van middelen
- Waarborgen van een vitaal bomenbestand.
- Zorgen voor draagvlak; zorgvuldig afwegen, bewust besluiten en tijdig communiceren.
- Meer bomen en meer kronen. Inzet op kwantiteit en kwaliteit.

Het Handboek Stadsbomen heeft betrekking op alle bomen binnen de gemeentegrenzen. Dat zijn dus niet alleen de park-, laan- en straatbomen, maar ook bomen in tuinen en op particuliere terreinen. Voor bosopstanden, bosplantsoen en bomen in natuurgebieden gelden andere beleidskaders en wet- en regelgeving.

In het Handboek Stadsbomen is de hoofdbomenstructuur opgenomen. Deze structuur vormt samen met de hoofdgroenstructuur de basis van het groen in Nijmegen. De hoofdbomenstructuur leggen we niet vast in bestemmingsplannen maar wordt wel beschreven in de toelichting en speelt daarmee wel een rol in bestemmingsplannen. De Oude Groenestraat behoort tot de hoofdbomenstructuur van Nijmegen.

Conclusie: dit bestemmingsplan tast de hoofdbomenstructuur niet aan.

4.11 Cultuurhistorie

4.11.1 Gemeentelijk beleid

In de Nota Cultureel Erfgoed, die op 15 mei 2013 door de raad is vastgesteld, is het erfgoedbeleid vastgelegd.

Deze nota beschrijft op welke manier erfgoed kan bijdragen aan de ambitie van de gemeente Nijmegen om de identiteit van de stad te behouden en te versterken. Hiervoor worden drie strategieën ingezet: duurzame ruimtelijke ontwikkeling, kennis & inspiratie en bescherming & instandhouding.

De strategie duurzame ruimtelijke ontwikkeling heeft betrekking op een toekomstbestendige stad, waar erfgoed ingezet wordt om bij gebiedsontwikkelingen de eigen identiteit te behouden of te versterken. De verplichtingen vanuit het Besluit ruimtelijke ordening en de daaruit voortvloeiende beleidsvrijheid die we als gemeente hebben zetten we in om deze ambitie te kunnen realiseren. Erfgoed is namelijk een factor die mede kwaliteit geeft aan de ruimte en daarmee ruimtelijke ontwikkelingen kan verrijken. De cultuurhistorische elementen die onderdeel zijn van de identiteit van de stad kan men niet allemaal als beschermd monument of gezicht aanwijzen, maar zijn wel onderdeel van de manier waarop we onze stad beleven, inrichten en gebruiken. De cultuurhistorische beleidskaart is de basis voor de cultuurhistorische inbreng bij het opstellen van ruimtelijke plannen.

Het betreffende bestemmingsplangebied valt binnen gebiedstype 1 van de cultuurhistorische beleidskaart. In gebiedstype 1 is er hoofdzakelijk sprake van woonwijken die in de afgelopen 50 jaar tot stand zijn gekomen en moderne bedrijventerreinen en industriegebieden. In deze gebieden zijn cultuurhistorisch waardevolle elementen in mindere mate aanwezig. Bij ruimtelijke plannen zal daarom alleen gestreefd worden naar behoud en herkenbaarheid van historische structuren. Dit is voor deze gebieden voldoende om verwijzingen naar het verleden levend te houden.

Voor gemeentelijke beschermingen is de gemeentelijke monumentenverordening de basis.

4.11.2 Plangebied

Nijmegen-Noord is gelegen op een duizenden jaren oud complex van meandergordels, aangeduid als de stroomgordel van Ressen. Dit systeem raakte uitgewerk met de opkomst van de Waal in huidige vorm zo'n 200 jaar voor Christus. Vanaf de middeleeuwen werd het gebied gecultiveerd en is de basis gelegd voor het huidige landschap. Dorpen ontstonden op de hoger gelegen oeverwallen. Om het cultuurland te kunnen beschermen werden kaden aangelegd. Elk dorp bouwde zijn eigen kade. Om de komgronden tussen de kades te kunnen bewerken groeven de bewoners smalle sloten, ook wel pijpen of zegen genoemd. De waterlopen lagen in veel gevallen in noord-zuid richting (stroom zuid-noord) en vormden samen een langgerekt systeem. De historische wegenstructuur in Nijmegen-Noord, die voor een deel samenvalt met de vroegere kaden, vormde de basis van de verkaveling. Deze oude wegen vertakken zich vanuit het hart van de (kerk)dorpen het land in, waar ze als lintstructuren nog duidelijk herkenbaar zijn. De Oude Groenestraat is nog een historische structuren. In de loop der eeuwen werden verspreid aan deze wegen boerderijen gebouwd. Door de aanleg van achter- en dwarskaden in het huidige Lent stroomde het overtollige water naar de binnenlandse kommen. Dit overstromingswater zorgde voor overlast in het noordelijk gelegen Ressen en het stroomafwaarts gelegen Oosterhout. Deze kerspels reageerden met de aanleg van een eigen achter- en dwarskade, die nog steeds als respectievelijk Ressense en Oosterhoutsewal in het landschap ten noorden van Lent traceerbaar zijn.

De Oude Groenestraat is een historische structuur. Deze straat is ontstaan als dwarskade. De weg loopt aan de oostkant van het huis Oosterhout en heeft een verbinding met de Van Boetzelaerstraat, de weg die toegang verschaft tot huis Oosterhout.

In het plan gebied zijn geen beschermde monumenten aanwezig. Het plangebied is ook niet gelegen binnen beschermd gebied. Het plangebied bevindt zich aan een historische structuur, maar deze structuur wijzigt niet. Een vrijstaande woning herinnert aan de lintbebouwing zoals vroeger langs historische structuren aanwezig was.

4.12 Archeologie

4.12.1 Archeologische uitgangsprincipes

Archeologie is binnen de planologie een conserverende waarde. Immers, archeologie is een niet aanvulbare waarde, wat wil zeggen wat eenmaal vernietigd is, nooit meer hersteld kan worden. Vandaar dat de omgang met archeologie zo op behoud is gericht. Behoud, bij voorkeur in situ, staat voorop, en dit principe zien we op elk niveau van archeologiebeleid terug.

De wens om archeologie in situ te behouden heeft verschillende achtergronden. Ten eerste het uitgangspunt dat de natuurlijke conservering de beste is, en ten tweede dat archeologie in zijn context begrepen moet worden. Een archeologische vondst, of het nu een voorwerp of een structuur is, is een drager van informatie, in relatie tot zijn omgeving. Het zal altijd iets kunnen zeggen over de lokale geschiedenis, vaak over de regionale geschiedenis en soms ook over de nationale geschiedenis of zelfs internationale geschiedenis. Archeologie zonder context heeft duidelijk aan waarde verloren.

Een derde uitgangspunt is de aanname dat toekomstige generaties mogelijk betere vormen van archeologisch onderzoek zullen hebben. Typerend voor gravend archeologisch onderzoek is dat het onderzoek het onderzoeksobject vernietigd: je kunt het maar eenmaal onderzoeken. Dit verklaart de nadruk op het goed documenteren van wat er tijdens het onderzoek aangetroffen wordt, zowel in het veld als nadien bij de uitwerking. Vandaar de hoop dat door nieuwe technieken dit mogelijk zal veranderen. Zouden we nu alles opgraven dan kan men later nooit meer onderzoek doen.

Een vierde en niet onbelangrijk punt is de economische kant van archeologisch onderzoek. Dit kan erg duur zijn, waardoor bijvoorbeeld de economische haalbaarheid van een plan in het geding kan komen. Maatregelen om de bodem niet of maar beperkt te verstoren zijn dan ook economisch zinvol.

Archeologie geeft inzicht in de (lokale) geschiedenis, en kan een belangrijke identiteitsdrager zijn. Het streven is om cultuurhistorische waarden, waaronder archeologie, mee te nemen bij inrichtingsplannen. Gebieden met een grote cultuurhistorische waarde hebben naast een grote leefbaarheid vaak ook een hogere economische waarde.

4.12.2 Gemeentelijk beleid

Het archeologiebeleid van de gemeente Nijmegen is er, in overeenstemming met Malta en de Monumentenwet 1988, op gericht om het bodemarchief zoveel mogelijk te ontzien. Indien dat niet mogelijk is, wordt voorafgaande aan de bodemverstoring archeologisch onderzoek verricht. De wijze van onderzoek wordt bepaald op basis van de vast te stellen archeologische waarden en de aard en omvang van de bodemingrepen. De archeologische (in bredere zin: cultuurhistorische) kennis die hierbij wordt vergaard, levert informatie op die mede als inspiratiebron kan dienen voor het ontwerp van een gebouw of bij het inrichten van de openbare ruimte. Zo kan het 'verhaal van de plek' ook door toekomstige generaties nog worden gelezen. De Structuurvisie voor Nijmegen uit 2013 legt nadrukkelijk een koppeling tussen archeologie en lokale identiteit, en als bron of inspirator voor toerisme, een economisch belangrijke factor in de economie van de gemeente Nijmegen.

Het zal duidelijk zijn dat een betere bescherming van het bodemarchief en vooral ook het tijdig meewegen van de archeologische belangen vraagt om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van het bodemarchief. Om deze reden heeft Bureau Archeologie en Monumenten van de gemeente Nijmegen een archeologische beleidskaart ontwikkeld (ABAK), waarop de belangrijkste archeologische vindplaatsen en zones en hun waardering zijn aangegeven. Deze kaart is onderdeel van de Nota Nieuw Beleid (2013) en in een bijgewerkte vorm van het facetbestemmingsplan archeologie (2014). De op de kaart aangeduide waarden worden overgenomen in (nieuwe) bestemmingsplannen. Nieuwe inzichten worden in deze kaart verwerkt en waar nodig zullen deze zo overgenomen worden in nieuwe bestemmingsplannen.

Het streven van de gemeente Nijmegen is in eerste instantie gericht op behoud in situ. Planaanpassingen kunnen de kosten voor archeologisch onderzoek overbodig maken, of sterk beperken. Initiatiefnemers wordt dan ook aangeraden in een vroeg stadium met de gemeente in overleg te gaan inzake de mogelijkheden om te kijken naar de best mogelijke opties. Het kan daarbij gaan om adviezen voor de soort van archeologisch onderzoek die het beste gekozen kan worden, of om de mogelijkheden van archeologie sparend bouwen te bekijken.

4.12.3 Plangebied

Het plangebied ligt in een gebied met een nader te onderzoeken belang (waarde 1). Het gemeentelijk beleid voor dergelijke gebieden houdt in dat bodemingrepen groter dan 2500 m^2 in ieder geval voorafgegaan worden door een archeologisch vooronderzoek.

4.12.4 Informatieplicht

Een persoon die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt, waarvan deze weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), is verplicht dit binnen drie dagen te melden (artikel 53 Monumentenwet 1988)bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

4.13 Verkeer en parkeren

4.13.1 Bereikbaarheid

Gemotoriseerd verkeer

De nieuwe woning wordt ontsloten via de Oude Groenestraat. Gezien de capaciteit van deze weg en het feit dat het slechts een toevoeging is van één vrijstaande woning, zijn er voor wat betreft de verkeersafwikkeling geen belemmeringen voor de voorgestane ontwikkeling.

Langzaam verkeer
Het plangebied kan vanuit Oude Groenestraat ontsloten worden door fiets en voetganger.

Openbaar vervoer
Voor gebruik van het openbaar vervoer is het plangebied aanwezen op de haltevoorzieningen van de Fruitlaan. Deze bevinden zich op ca. 100 meter loopafstand, ter hoogte van het kruispunt Oude Groenestraat met de Fruitlaan.

Expeditie
Het expeditie verkeer ontsluit op dezelfde wijze als het overige gemotoriseerde verkeer.

4.13.2 Parkeren

Het aantal parkeerplaatsen wordt berekend aan de hand van de beleidsregels parkeren. Dit is een uitwerking van de door Burgemeester en Wethouders vastgestelde 'Nota Parkeernormen Gemeente Nijmegen Herziening (2016).

De gemeente Nijmegen heeft een stedelijkheidsgraad 'sterk stedelijke" het plangebied Oude Groenestraat valt in gebied "schil / overloopgebied".

4.13.3 Verkeersveiligheid

Aan de hand van de wegencategorisering kaart uit de nota Nijmegen Duurzaam bereikbaar (augustus 2012) is bepaald welke snelheidsregime er geldt. Op de GOW-plus, GOW-basis en de industrieterreinen geldt 50 km/h. Voor de rest binnen bebouwde kom geldt 30 km/h.

Het plangebied ligt binnen aan een gebiedsontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 50 km/h.

4.13.4 Verkeerstoename

De verkeerstoename is niet significant.

4.14 Klimaat

De klimaatverandering noopt tot aanpassingen in ruimtelijke ontwikkelingen. De Gemeenteraad van Nijmegen heeft haar visie hierop in de Kadernotitie Klimaat en de nota Duurzaamheid in Uitvoering 2013-2017 vastgelegd.

Kernbegrippen zijn compensatie en adaptatie.

Compensatie is het tegengaan en verminderen van negatieve effecten op het klimaat. Dit kan door energiegebruik te beperken en/of duurzame energiebronnen te gebruiken en door gebruik te maken materialen uit vernieuwbare bronnen. Nijmegen streeft er daarom naar om als stad energieneutraal te worden.

Adaptatie is het aanpassen aan de wijzigende omstandigheden zoals extremere weersomstandigheden en een stijgende energieprijs. Voorbeelden hiervan zijn het voorkomen van oververhitting, aandacht voor windklimaat en het realiseren van grotere piekbergingen voor neerslag.

In de gebouwde omgeving zijn voor energiegebruik en oververhitting de oriëntatie van de bebouwing en de manier waarop met de bezonning is omgegaan bepalende factoren.

Het microklimaat wordt bepaald door de verhouding tussen bebouwd en begroend oppervlak en de relatie tussen bebouwde en groene structuren. Een goed groenontwerp helpt oververhitting tegen te gaan en vangt neerslag en luchtverontreiniging op.

Verantwoord materiaalgebruik, beperking van energievraag en een verstandige positionering van functies dragen mede bij aan de klimaatdoelstellingen. In Nijmegen wordt de GPR-methodiek gehanteerd om prestaties van gebouwen te in beeld te brengen. De ontwikkelaar kan deze systematiek ook gebruiken om haar ontwerpen te optimaliseren.

Om de mogelijkheden per plan in beeld te brengen kan de voor het bouwplan noodzakelijke installatie ontwerp aangevuld worden met een energiescan. Hierin kunnen zowel de warmtevraag als de koelingsbehoefte onderzocht worden. Op die manier kan de bijdrage van dit project aan de hierboven genoemde doelstellingen in beeld woorden gebracht.

Het gebied valt in het concessiegebied van het warmtenet dat in de Waalsprong wordt aangelegd. Via het warmtenet is duurzame warmte vanuit de ARN beschikbaar.

Hoofdstuk 5 Juridische planbeschrijving

5.1 Inleiding

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (met legenda) en planregels, vergezeld van een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De verbeelding heeft de rol van visualisering van de bestemmingen.

De planregels regelen de gebruiksmogelijkheden van de gronden, de bouwmogelijkheden en de gebruiksmogelijkheden van de aanwezige en/of op te richten bebouwing. De toelichting heeft weliswaar geen bindende werking, maar heeft wel een belangrijke functie bij de weergave en onderbouwing van het bestemmingsplan en bij de uitleg van de verbeelding en planregels. In de volgende twee paragrafen wordt de systematiek van de planregels uiteengezet en wordt een uitleg per bestemming gegeven.

5.2 Systematiek van de planregels

Voor het bestemmingplan wordt gebruik gemaakt van het Standaard bestemmingsplan van de gemeente Nijmegen. Het Standaard bestemmingsplan is gebaseerd de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2012) waarin landelijke standaarden voor planregels en verbeelding zijn geformuleerd. De standaardisatie maakt het mogelijk om bestemmingsplannen te maken die op een vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op eenzelfde manier worden verbeeld. Het bestemmingsplan wordt zowel in analoge als digitale vorm opgesteld. Bij interpretatieverschillen heeft het digitale bestemmingsplan voorrang.

De planregels van het bestemmingsplan bestaan uit vier hoofdstukken, waarin achtereenvolgens de inleidende regels, de bestemmingsplanregels, de algemene regels en de overgangs- en slotregels aan de orde komen.

5.2.1 Inleidende regels

Bij de inleidende regels wordt ingegaan op de begrippen en de wijze van meten.

5.2.2 Bestemmingsplanregels

De gronden van het gehele plangebied hebben een positieve bestemming. Een positieve bestemming betekent dat gebruik van de gronden voor de verschillende bestemmingen direct mogelijk is. Bovendien betekent het dat oprichting van gebouwen direct mogelijk is nadat burgemeester en wethouders een omgevingsvergunning ten behoeve van het bouwen hebben verleend. Een omgevingsvergunning wordt verleend indien zij voldoet aan onder meer de planregels van het bestemmingsplan, het Bouwbesluit, de Bouwverordening en de welstandsnota.

De opbouw van de bestemmingen ziet er in beginsel als volgt uit:

- bestemmingsomschrijving;
- bouwregels;
- afwijking van de bouwregels;
- specifieke gebruiksregels;
- afwijking van de gebruiksregels;
- omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden;

- wijzigingsbevoegdheid.

5.2.3 Algemene regels

Onder het kopje algemene regels zijn de regels opgenomen die voor alle bestemmingen gelden. Hierbij gaat het om de volgende bepalingen:

- Anti-dubbeltelregel: deze bepaling is opgenomen om te voorkomen dat wanneer volgens een bestemmingsplan bepaalde gebouwen en bouwwerken niet meer dan een bepaald deel van een bouwperceel mogen beslaan, het opengebleven terrein nog eens meetelt bij het toestaan van een ander gebouw of bouwwerk, waaraan een soortgelijke eis wordt gesteld.
- Algemene bouwregels: regels over beeldende kunst, bouwwerken ten algemenen nutte en ondergronds bouwen.
- Algemene gebruiksregels: er zijn regels opgenomen over het toestaan van aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten. Daarnaast is een bepaling over evenementen opgenomen en wordt aangegeven welk gebruik in ieder geval strijdig is met de bestemmingen in hoofdstuk 2.
- Algemene afwijkingsregels: in deze bepaling wordt aan het bevoegd gezag de bevoegdheid gegeven om een omgevingsvergunning te verlenen ten behoeve van niet-ingrijpende bouwactiviteiten. De criteria, die bij toepassing van de bevoegdheid in acht moeten worden genomen, zijn daarbij aangegeven.
- Overige regels: in de overige regels staan bepalingen omtrent parkeren opgenomen. Daarnaast is een bepaling opgenomen over de uitsluiting van bepalingen van de bouwverordening en is uitleg opgenomen over de voorrang van dubbelbestemmingen op enkelbestemmingen.

5.2.4 Overgangs- en slotregels

Overgangsrecht

In deze bepaling wordt vorm en inhoud gegeven aan het overgangsrecht die aansluit bij het Besluit ruimtelijke ordening.

Slotregels

Als laatste is de slotbepaling opgenomen. Deze bepaling bevat zowel de titel van het plan als de vaststellingsbepaling.

5.3 Beschrijving per bestemming

Tuin

De voortuin van de te realiseren woning is bestemd als Tuin. De tuinbestemming wordt in ieder geval toegepast voor de voorgevel en tot 1 meter achter de voorgevel op het zijerf. Deze gronden mogen worden onder andere gebruikt voor tuin en groenvoorzieningen.

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. aan- en uitbouwen met een maximum diepte van 1,5 meter gemeten vanaf de gevel van het hoofdgebouw;
b. erfafscheidingen en andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde. De bouwhoogte van erfafscheidingen mag niet meer dan 1 meter bedragen en de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 4 meter bedragen.

Wonen

De gronden die bestemd zijn als 'Wonen' zijn primair bedoeld voor het wonen. Daarnaast zijn aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten toegestaan (voorwaarden zie artikel 8.1).

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. gebouwen en overkappingen;
b. bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

De hoofdgebouwen zijn alleen toegestaan binnen het bouwvlak, dat geheel mag worden bebouwd. De goot- en bouwhoogte zijn op de verbeelding weergegeven. Aan- en uitbouwen en erfafscheidingen zijn binnen en buiten het bouwvlak toegestaan.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

De betreffende locatie is particulier terrein. De eventueel te maken aanpassingen, kosten e.d., ten gevolge van de realisatie van voorgestelde wijziging, in het openbaar gebied, zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Conform het gestelde in artikel 6.12 Wro is er geen exploitatieplan opgesteld. De gemeentelijke kosten ten gevolge van deze ontwikkeling worden middels het heffen van leges in rekening gebracht bij de initiatiefnemer.

Uit de gevraagde herziening van het bestemmingsplan kan schade voortvloeien als bedoeld in artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening om welke reden er gerede twijfel bestaat over de vereiste economische uitvoerbaarheid van de gevraagde planologische maatregel. Er dient voorkomen te worden dat de gemeente voor particuliere initiatieven planschade betaalt. Om die reden is een verhaalsovereenkomst planschade afgesloten met de initiatiefnemer waarin hij zich ten behoeve van de economische uitvoerbaarheid van de planologische maatregel bereid verklaart de daaruit voortvloeiende voor vergoeding in aanmerking komende planschade volledig aan de gemeente te compenseren.

Derhalve kan gesteld worden, dat de bestemmingsplanherziening financieel-economisch uitvoerbaar is.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.1 Inspraak

Voor dit bestemmingsplan is op 22 juni 2016 een vooraankondiging gepubliceerd. Conform de inspraakverordening zal er inspraak plaatsvinden via de zienswijzenprocedure. Het ontwerpbestemmingsplan zal gedurende zes weken ter visie liggen.

7.2 Overleg

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

In juni 2008 heeft het kabinet de Realisatieparagraaf Nationaal ruimtelijk beleid vastgesteld. Deze paragraaf geeft inzicht in welke nationale belangen het kabinet heeft gedefinieerd en op welke wijze het rijk deze wil verwezenlijken. Het resultaat is een helder en scherpe markering voor gevallen waarvoor de medeoverheden afstemming moeten zoeken met het Rijk.

Inzicht wanneer het Rijk vooroverleg van belang acht is te herleiden uit de nationale belangen zoals opgenomen in de Realisatieparagraaf. De volgende nationale belangen zijn opgenomen in de Realisatieparagraaf:

- Bundeling van verstedelijking en economische activiteiten
- Grote rivieren
- Kustfundament
- IJsselmeergebieden
- IJsselmeergebied Regionale watersystemen
- Ecologische hoofdstructuur
- Nationale Landschappen
- Rijksbufferzones
- Recreatie
- Derde Nota Waddenzee
- Tweede Structuurschema Militaire Terreinen
- Project Mainport Rotterdam

Onderhavig project doorkruist geen van bovengenoemde nationale belangen en is geen vooroverleg ex. artikel 3.1.1. Bro noodzakelijk.

Provincie Gelderland

Bij brief van 5 juni 2008 heeft de Provincie Gelderland aangegeven op welke wijze waarop en de mate waarin de Provincie betrokken willen worden bij het vooroverleg ex. artikel 3.1.1. Bro. In deze brief is gesteld dat voor plannen van puur lokaal belang geen rol is weggelegd voor de provincie en geen vooroverleg hoeft plaats te vinden.

Het onderhavige plan is vanwege de kleinschaligheid van puur lokaal belang en hoeft niet aangeboden te worden aan de Provincie voor het artikel 3.1.1 Bro vooroverleg.

Waterschap

Per brief van 15 februari 2012 (kenmerk 201206566) geeft het Waterschap Rivierenland aan dat zij beoordeeld of in een plan voldoende rekening is gehouden met de waterhuishouding. De gemeente kan zelf bepalen of een plan waterhuishoudkundig relevant is of niet via de landelijke website www.dewatertoets.nl.

Deze toetsing is gedaan en daaruit blijkt dat er geen waterbelangen zijn die door dit plan worden geraakt. Het plan betreft uitsluitend een functieverandering van bestaande bebouwing. Er vindt geen aanpassing van bebouwing of ruimte plaats. Waterschap Rivierenland heeft geen bezwaar tegen dit plan. Het plan hoeft in het kader van de watertoets niet meer voorgelegd te worden aan Waterschap Rivierenland.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Bijlagen bij toelichting

Bijlage 1 Bodemrapportage

Bijlage 2 Akoestisch onderzoek

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Regels

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 - 1 (Woning naast Oude Groenestraat 60) met identificatienummer NL.IMRO.0268.BP28001-ON01 van de gemeente Nijmegen.

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanbouw

een aan een hoofdgebouw aangebouwd gebouw, dat op de grond staat, dat in bouwkundig opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw en dat een aparte ruimte vormt die al dan niet vanuit het hoofdgebouw bereikbaar is.

1.4 aanduiding

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.5 aanduidingsgrens

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.6 aangebouwd bijgebouw

een bijgebouw dat direct grenst aan een aan- of uitbouw en niet tevens aan het hoofdgebouw. Voor een aangebouwd bijgebouw geldt de definitie van een bijgebouw, met uitzondering van de eis van vrijstaandheid.

1.7 aan huis verbonden beroepsactiviteiten

een dienstverlenend beroep, dat op kleine schaal in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroepsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie.

1.8 aan huis verbonden bedrijfsactiviteiten

- het verlenen van diensten en/of;
- het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid (geheel of overwegend door middel van handwerk uit te oefenen) en/of;
- het voeren van de administratie van bedrijfsactiviteiten die (behoudens genoemde administratieve werkzaamheden) niet ter plaatse worden uitgeoefend;
- het verstrekken van logies en ontbijt (bed and breakfast);

waarvan de aard, omvang en uitstraling zodanig zijn dat de activiteit in of bij de woning met behoud van de woonfunctie ter plaatse kan worden uitgeoefend.

1.9 achtergevel

de bestaande achtergevel.

1.10 achtergevellijn

de achterste grens van het bouwvlak en het verlengde daarvan.

1.11 archeologische waarden

Onder archeologische waarden kunnen worden verstaan:

- archeologische verwachtingswaarden;
- vastgestelde archeologische waarden of resten.

1.12 archeologische verwachtingswaarde

de kans op archeologische vondsten of informatie.

1.13 archeologisch onderzoek

onderzoek (bureauonderzoek en/of boren en/of geofysisch onderzoek en/of graven en/of begeleiden) verricht door een dienst, bedrijf of instelling beschikkend over een opgravingsvergunning conform de Monumentenwet 1988.

1.14 bebouwing

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.15 bed and breakfast

een overnachtingsmogelijkheid gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een bed- en breakfast heeft maximaal 4 kamers en 8 slaapplaatsen.

1.16 beperkt kwetsbaar object

Onder beperkt kwetsbaar object wordt verstaan:

- verspreid liggende woningen, woonschepen en woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen/woonschepen/woonwagens per hectare, en dienst- en bedrijfswoningen van derden;
- kantoorgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- hotels en restaurants, voorzover zijn niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
- winkels, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- sporthallen, zwembaden en kampeerterreinen;
- sport- en kampeerterreinen en terreinen voor recreatieve doeleinden, voorzover zij niet als kwetsbar object kunnen worden aangemerkt;
- bedrijfsgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
- objecten die met bovenstaande gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voorzover die objecten geen kwetsbare objecten zijn;

- objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of electriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen dat ongeval.

1.17 bestaand

a. bestaande bouwwerken: een legaal bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning;
b. bestaand gebruik: het legale gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

1.18 bestemmingsgrens

de grens van een bestemmingsvlak.

1.19 bestemmingsvlak

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.20 BEVI-bedrijf

bedrijf vallend onder de werkingssfeer van artikel 2 lid 1 a tot en met f van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen.

1.21 bevoegd gezag

bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning.

1.22 bijgebouw

een, vrijstaand, in functioneel en bouwkundig opzicht aan het hoofdgebouw ondergeschikt gebouw op hetzelfde bouwperceel, dat op de grond staat. Als functioneel ondergeschikt gebouw wordt verstaan een gebouw dat bedoeld en ingericht is ten behoeve van (huishoudelijke) berging, hobby- en/of stallingsruimte. Als een bijgebouw wordt gebruikt ten behoeve van volgens het bestemmingsplan toegelaten aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteiten of huisvesting in verband met mantelzorg, dan is de eis van functionele ondergeschiktheid niet van toepassing.

1.23 bouwen

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.24 bouwgrens

de grens van een bouwvlak.

1.25 bouwkundige afscheiding

gebouwen zijn bouwkundig afgescheiden indien er sprake is van zelfstandige bouwkundige eenheden die in constructief en functioneel opzicht te onderscheiden zijn.

1.26 bouwlaag

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder. Daar waar gesproken wordt over de 'eerste bouwlaag' wordt bedoeld de bouwlaag op (dan wel bij benadering op) de begane grond. De 'tweede bouwlaag' is de bouwlaag direct boven de 'eerste bouwlaag'.

1.27 bouwperceel

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.28 bouwperceelsgrens

een grens van een bouwperceel.

1.29 bouwvlak

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.30 bouwwerk

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal die hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.31 cultuurhistorische waarden

waarden die zijn gekoppeld aan de beschavingsgeschiedenis, ondergebracht als historisch (steden)bouwkundig erfgoed, historisch landschappelijk erfgoed of archeologisch erfgoed.

1.32 daknok

hoogste punt van een schuin dak.

1.33 dakvoet

laagste punt van een schuin dak.

1.34 erf

de gronden met eenzelfde bestemming gelegen binnen het bouwperceel maar buiten het bouwvlak.

1.35 escortbedrijf

de natuurlijke persoon, groep van personen of rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, prostitutie aanbiedt, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte wordt uitgeoefend (escortservices, bemiddelingsbureaus, overige).

1.36 evenement

evenement zoals bedoeld in de Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Nijmegen (APV).

1.37 gebouw

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.38 geluidsgevoelige functies

geluidsgevoelige functies als bedoeld in de Wet geluidhinder, te weten:

<u>geluidsgevoelige gebouwen</u>

a. woningen;
b. andere geluidsgevoelige gebouwen:
1. onderwijsgebouwen;
2. ziekenhuizen;
3. verpleeghuizen;
4. verzorgingstehuizen;
5. psychiatrische inrichtingen;
6. kinderdagverblijven.

<u>geluidsgevoelige terreinen</u>

I. een standplaats als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder e, van de Huisvestingswet (woonwagen);
II. ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen.

1.39 gevelbreedte

de breedte van de gevel waar tegenaan wordt gebouwd.

1.40 hoekovergang

een aan- of uitbouw die buiten de gevelbreedten van het hoofdgebouw wordt gerealiseerd en die een verbinding vormt tussen een aan- of uitbouw aan de voorgevel en een aan- en of uitbouw aan de zijgevel van het hoofdgebouw.

1.41 hoofdbebouwing

hoofdgebouw(en) inclusief aan- en/of uitbouwen.

1.42 hoofdgebouw

gebouw, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meerdere gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op de bestemming het belangrijkst is.

1.43 hoogwaardig openbaar vervoer

een vorm van openbaar vervoer die gepositioneerd kan worden tussen de traditionele bus en trein, waarbij de nadruk ligt op het snel en betrouwbaar en comfortabel vervoeren van passagiers over vrijliggende HOV-infrastructuur.

1.44 landschappelijke waarden

waarden gebaseerd op aardkundige, cultuurhistorische en visueel-ruimtelijke aspecten, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

1.45 kwetsbaar object

- woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten;
- gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, te weten:
  1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
  2. scholen;
  3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor dagopvang van minderjarigen;
- gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, zoals:
  1. kantoorgebouwen waaronder begrepen bedrijfskantoren en hotels met een bruto vloeroppervlak van meer dan 1.500 m² per object;
  2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijke bruto vloeroppervlak meer dan 1.000 m² bedraagt, en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m² per winkel, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
- kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.46 mantelzorg

intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond.

1.47 natuurlijke waarden

de aan een gebied toegekende waarden in verband met de geologische, bodemkundige, ecologische en biologische elementen voorkomende in dat gebied.

1.48 omgevingsvergunning

vergunning voor activiteiten als genoemd in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.49 ondergronds bouwwerk

a. een (gedeelte van een) gebouw dat gelegen is onder het niveau van de begane grondvloer van dat gebouw, waarbij de hoogte van die begane grondvloer nergens hoger ligt dan 0,25 meter boven het aansluitende maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. een zelfstandig voor mensen toegankelijk bouwwerk waarvan de bovenkant nergens hoger is dan het maaiveld van het bouwperceel ter plaatse van dat bouwwerk.

1.50 oorspronkelijk hoofdgebouw

het hoofdgebouw zoals dat ten tijde van de afronding van de bouwwerkzaamheden, overeenkomstig de voor het hoofdgebouw verleende vergunning, is opgeleverd.

1.51 overig bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.52 overkapping

een op de grond staand, plat afgedekt bouwwerk, bestaande uit ten minste een dak, niet zijnde een gebouw.

1.53 pand

de kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.54 parkeren

een geparkeerd voertuig is een voertuig dat langer stilstaat dan nodig is voor het in- en uitstappen of voor het laden en lossen.

1.55 perceelsgrens

de grens van een bouwperceel.

1.56 permanente bewoning

bewoning van een ruimte als hoofdverblijf door dezelfde persoon.

1.57 prostitutie

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele diensten ten behoeve van een ander tegen vergoeding.

1.58 raamprostitutie

een seksinrichting met één of meer ramen van waarachter de prostituee/prostitué tracht de aandacht van passanten op zich te vestigen.

1.59 seksinrichting

een voor het publiek toegankelijk gebouw of bouwwerk, geen gebouw zijnde dan wel onderkomen, waarin bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in elk geval verstaan een seksbioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf, waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al of niet in combinatie met elkaar.

1.60 straatmeubilair

de op of bij de weg behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals: verkeerstekens, wegbebakeningen, bewegwijzeringen, verlichting, halteaanduidingen, parkeerregulerende constructies, road barriers, afvalinzamelsystemen, openbare toiletvoorzieningen, brandkranen, informatieborden, fietsenstallingen, papier- en plantenbakken, zitbanken, communicatievoorzieningen, abri's en dergelijke.

1.61 straatprostitutie

het op straat door handelingen, houding, woord, gebaar of op andere wijze, passanten tot seksuele handelingen te bewegen, uit te nodigen dan wel aan te lokken.

1.62 terras

een buiten de besloten ruimte van een inrichting liggend deel van een bedrijf of instelling waar zitgelegenheid kan worden geboden en waar tegen vergoeding dranken worden geschonken en/of spijzen voor directe consumptie ter plaatse worden verstrekt.

1.63 uitbouw

een op de grond staand en aan een hoofdgebouw aangebouwd gebouw dat in bouwkundig opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw en dat een vergroting betreft van een in het gebouw gelegen ruimte.

1.64 verblijfsgebied

binnen de bestemming Verkeer gelegen gronden vooral bedoeld voor voetgangers en niet voor doorgaand verkeer.

1.65 voorgevel

de bestaande voorgevel.

1.66 voorgevellijn

de voorgevel van het hoofdgebouw en het verlengde ervan.

1.67 wadi

voorziening voor de infiltratie van regenwater. Een wadi is een laagte waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren.

1.68 werk

een werk, geen bouwwerk zijnde.

1.69 wonen

de huisvesting van één of meerdere personen in een gebouw, niet zijnde een woonwagen of woonboot.

1.70 woning

een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van een of meer personen, niet zijnde een woonwagen of woonboot.

1.71 zeer kwetsbaar object

een object dat bestemd is voor groepen beperkt zelfredzame personen. Van beperkte zelfredzaamheid is sprake wanneer personen in geval van een calamiteit niet in staat zijn zichzelf zonder hulp van buitenaf in veiligheid te brengen, zoals kinderen, ouderen, gehandicapten en gedetineerden. Voorbeelden van zeer kwetsbare objecten zijn grote zorgcomplexen, ziekenhuizen, detentiecentra, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, basisscholen en begeleid wonen met 24-uurs zorg.

1.72 zelfstandige woning

een woning met een eigen toegang waarbij de voor bewoning noodzakelijke voorzieningen (zoals een keuken, douche en toilet) niet gedeeld hoeven te worden met andere bewoners van het pand.

1.73 zijdelingse perceelsgrens

de zijkanten van een perceel.

1.74 zijgevel

de bestaande zijgevel.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 afstanden tussen lijnen

afstanden tussen lijnen worden gemeten van het hart van de ene lijn tot het hart van de andere lijn.

2.2 afstand van een gebouw tot een zijdelingse perceelsgrens

de afstand gemeten vanaf het dichtst bij de perceelsgrens gelegen punt van het gebouw tot aan de zijdelingse perceelsgrens.

2.3 bebouwde oppervlakte

de buitenwerks gemeten oppervlakte van de verticale projectie van alle, al dan niet met vergunning gebouwde, in een nader aan te geven gebied aanwezige, met uitzondering van ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals pompputten, luifels en balkons. Ondergrondse bouwwerken worden meegerekend.

2.4 bebouwingspercentage

het percentage dat de oppervlakte van (een gedeelte van) het bouwvlak aangeeft dat binnen de aanduiding 'bouwvlak' maximaal mag worden bebouwd. Dit percentage geldt voor elk afzonderlijk bouwperceel. Bij kavelsplitsing geldt dit percentage zowel voor de gezamenlijke bouwpercelen als voor ieder afzonderlijk bouwperceel.

2.5 bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, lichtkoepels, dakkapellen, lucht- en liftkokers, (brand)trappen, zonnepanelen, andere technische ruimten en/of technische constructies, hekwerken, luifels, balkons en antennes.

2.6 bouwhoogte van een dakopbouw

vanaf de afdekking van de bovenste bouwlaag tot aan het hoogste punt van de dakopbouw.

2.7 bouwhoogte van een kap

vanaf de bovenkant goot, boeibord of daarmee gelijk te stellen constructiedeel tot aan het hoogste punt van de kap.

2.8 dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.9 diepte van een bouwwerk, niet zijnde een hoofdgebouw

de afstand gemeten vanaf het verste punt van het bouwwerk loodrecht op de gevel waartegen het bouwwerk wordt aangebouwd.

2.10 gevellijn

de plaats vanaf waar de bouw- en goothoogte van het aangrenzende maatvoeringsvlak wordt gemeten.

2.11 goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeiboord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, lichtkoepels, dakkapellen, lucht- en liftkokers, (brand)trappen, zonnepanelen, andere technische ruimten en/of technische constructies, hekwerken, luifels, balkons en antennes.

Voor de meest voorkomende dakvormen is in onderstaande schetsen aangegeven waar de goothoogte wordt bepaald.

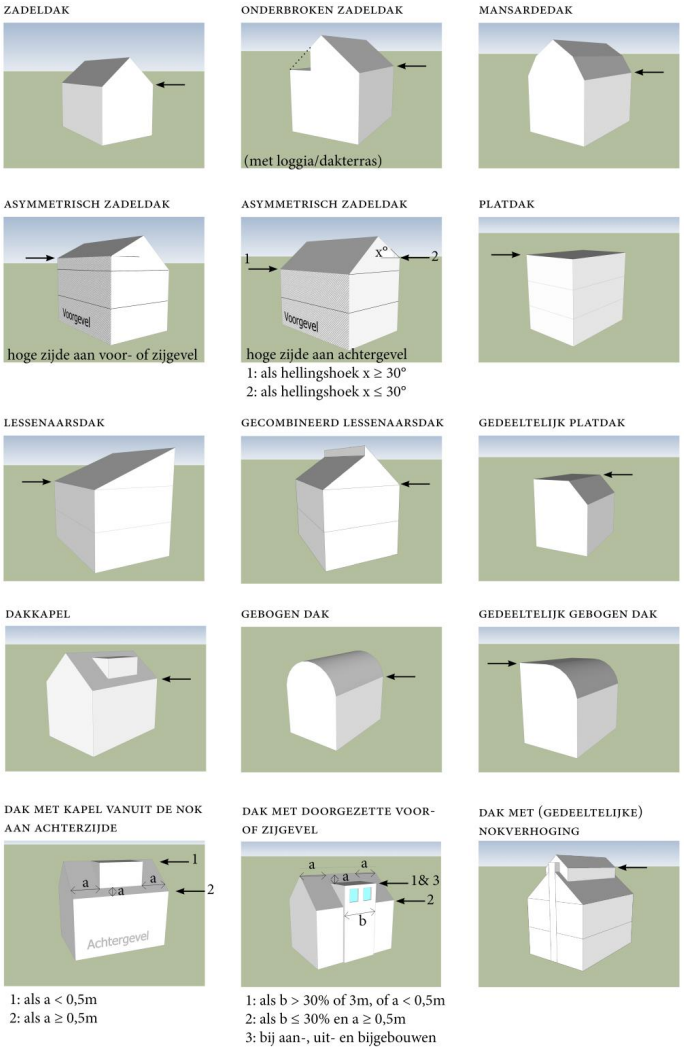

2.12 hoogte van een windturbine

vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

2.13 inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.14 oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.15 peil

de plaats van waar in het kader van dit bestemmingsplan de hoogte wordt gemeten wordt als volgt bepaald:

a. voor bouwwerken boven het maaiveld, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een (al dan niet openbare) weg grenst: de hoogte van de kruin van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor bouwwerken boven het maaiveld, waarvan de hoofdtoegang niet onmiddellijk aan de hiervoor bedoelde weg grenst: de hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang;
c. voor bouwwerken onder het maaiveld, het peil van het bijbehorende bovengrondse hoofdgebouw;
d. voor drijvende bouwwerken: de waterlijn;
e. in de andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld.

Bij het bepalen van de hoogte van het aansluitend afgewerkte maaiveld blijven plaatselijke, niet bij het verdere verloop van het terrein passende ophogingen of verdiepingen aan de voet van het bouwwerk, anders dan noodzakelijk voor de bouw daarvan, buiten beschouwing.

2.16 vloeroppervlak

de totale oppervlakte, binnenwerks gemeten, van alle ruimten ondergronds, op de begane grond, de verdiepingen, de zolder en de bijbehorende aan- en uitbouwen.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Tuin

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. tuinen en groenvoorzieningen;
b. gebouwen behorend bij het op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw(en);
c. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, luifels en balkons, ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming;
d. in- en uitritten, parkeervoorzieningen en overige verhardingen (waaronder terrassen) behorend bij het op hetzelfde bouwperceel gelegen bebouwing;
e. wadi's, water en waterhuishoudkundige voorzieningen, alsmede daarbij behorende voorzieningen zoals duikers, kunstwerken en overbruggingen.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. aan- en uitbouwen;
b. bijgebouwen;
c. erfafscheidingen en andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

3.2.2 Specifieke bouwregels

De in artikel 3.2.1 genoemde bouwwerken zijn toegestaan voor zover voldaan wordt aan de volgende regels:

a. aangrenzend aan het hoofdgebouw mogen worden gebouwd:
    1. aan- en uitbouwen met een maximum diepte van 1,5 meter gemeten vanaf de gevel van het hoofdgebouw. De goothoogte mag ten hoogste de hoogte van de beganegrondlaag van het hoofdgebouw bedragen en de bouwhoogte mag ten hoogste de hoogte van de direct daarboven gelegen bouwlaag bedragen. Voor zover de aan- of uitbouw vóór de voorgevellijn wordt gerealiseerd, geldt een maximum breedte van 60% van de betreffende gevelbreedte (voorgevel) van het hoofdgebouw. De aan- of uitbouw moet geheel binnen de betreffende gevelbreedte (voor- of zijgevel) van het hoofdgebouw worden opgericht. Als uitzondering hierop geldt dat een hoekovergang is toegestaan;
    2. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, luifels en balkons, met een maximum diepte van 1,5 meter gemeten vanaf de gevel van het hoofdgebouw;
b. de bouwhoogte van erfafscheidingen mag in de tuin bij maatschappelijke voorzieningen niet meer dan 2 meter bedragen en overigens niet meer dan 1 meter, met dien verstande dat in de tuin bij horecavoorzieningen terrasschermen met een bouwhoogte van maximaal 1,6 meter zijn toegestaan.
c. de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 4 meter bedragen. Zwembaden, jacuzzi's en gebouwde vijvers, alsmede de daarvoor benodigde bouwwerken zijn niet toegestaan.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Het totale oppervlak van ongebouwde parkeervoorzieningen mag:

niet meer dan 50% van de tot “Tuin” bestemde gronden bedragen, met dien verstande dat bestaand gebruik ten behoeve van parkeren van meer dan 50% is toegestaan.

Artikel 4 Wonen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wonen;
b. aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten zoals bedoeld in artikel 7.1;
c. bijbehorende voorzieningen zoals verhardingen, parkeer- en groenvoorzieningen;
d. wadi's, water en waterhuishoudkundige voorzieningen, alsmede daarbij behorende voorzieningen zoals duikers, kunstwerken en overbruggingen.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. gebouwen en overkappingen;
b. bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

4.2.2 Specifieke bouwregels

De in artikel 4.2.1 genoemde bouwwerken zijn toegestaan voor zover voldaan wordt aan de volgende regels:

a. hoofdgebouwen mogen uitsluitend worden opgericht binnen de aanduiding 'bouwvlak';
b. ten aanzien van gebouwen en overkappingen binnen de aanduiding 'bouwvlak' gelden de volgende bepalingen:
    1. het bouwperceel mag binnen de aanduiding 'bouwvlak' geheel worden bebouwd;
    2. de goot- en bouwhoogte van hoofdgebouwen binnen de aanduiding 'bouwvlak' niet meer mogen bedragen dan ter plaatse van de aanduiding 'maximum goot- en bouwhoogte' is aangegeven;
    3. de bouwhoogte van aan- en uitbouwen mag niet hoger zijn dan de hoogte van de hoofdbebouwing ter plaatse van de aan- of uitbouw;
    4. de goothoogte van bijgebouwen mag ten hoogste 3 meter en de bouwhoogte mag ten hoogste 5 meter bedragen;
    5. de goothoogte van overkappingen mag ten hoogste 3 meter en de bouwhoogte mag ten hoogste 4 meter bedragen;
c. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mogen op het bouwperceel zowel binnen als buiten de aanduiding 'bouwvlak' worden opgericht; buiten de aanduiding 'bouwvlak' gelden de volgende bepalingen:
    1. aangrenzend aan de hoofdbebouwing mogen aan- en uitbouwen worden gebouwd tot maximaal 3 meter achter de achtergevellijn of tot maximaal 4 meter vanaf de zijgevel van het oorspronkelijk hoofdgebouw, met dien verstande dat de lengte van de loodrechte lijn vanaf het midden van de achtergevel van de aan- of uitbouw tot de kruising met de achterste perceelsgrens minimaal 5 meter is;
    2. er op de perceelsgrens wordt gebouwd of anders een afstand van tenminste 1 meter tot de perceelsgrens wordt aangehouden;
    3. de hoogte van aan- en uitbouwen moet aansluiten bij de bouwhoogte van de hoofdbebouwing. Daarbij geldt dat de goothoogte ten hoogste de hoogte van begane grondlaag van de hoofdbebouwing ter plaatse van de geplande aan- of uitbouw mag bedragen en de bouwhoogte mag ten hoogste de hoogte van de direct daarboven gelegen bouwlaag bedragen;

4. de goothoogte van bijgebouwen mag ten hoogste 3 meter bedragen. Voor de bouwhoogte gelden, voor zover hoger dan 3 meter, de volgende bepalingen:
   - het bijgebouw moet worden voorzien van een schuin dak;
   - de dakvoet ligt niet hoger dan 3 meter;
   - de daknok wordt gevormd door twee of meer schuine dakvlakken, met een hellingshoek van niet meer dan 55°;
   - de hoogte van de daknok is niet meer dan 5 m en wordt verder begrensd door de volgende formule: maximale daknokhoogte [m] = (afstand daknok tot de perceelsgrens [m] x 0,47) + 3;
5. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3 meter bedragen;
6. het bebouwde oppervlakte van het erf mag niet meer bedragen dan:
   1. in geval van een erf kleiner dan of gelijk aan 100 m^2: 50% van dat erf;
   2. in geval van een erf groter dan 100 m^2 en kleiner dan of gelijk aan 300 m^2: 50 m^2, vermeerderd met 20% van het deel van het erf dat groter is dan 100 m^2;
   3. in geval van een erf groter dan 300 m^2: 90 m^2, vermeerderd met 10% van het deel van het erf dat groter is dan 300 m^2, tot een maximum van in totaal 150 m^2;
7. openlucht zwembaden, jacuzzi's en gebouwde vijvers, alsmede de daarvoor benodigde bouwwerken zijn toegestaan. De totaal bebouwde oppervlakte mag in dat geval ten hoogste 75% van de oppervlakte van het erf bedragen, met een maximum van 75 m^2. De bouwhoogte van deze bouwwerken geen gebouwen zijnde bedraagt maximaal 1,5 meter;

d. erfafscheidingen en andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mogen zowel binnen als buiten de aanduiding 'bouwvlak' worden opgericht, met dien verstande dat:
   1. aangrenzend aan de woning mogen ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, luifels en balkons, worden gebouwd met een maximum diepte van 2 meter;
   2. de bouwhoogte van erfafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen en de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 4 meter bedragen;
e. bij realisering van een nieuwe geluidsgevoelige functie waarvoor op grond van de Wet geluidhinder een hogere waarde is vastgesteld, moet worden voldaan aan het hogere waarden besluit en de daaraan verbonden voorwaarden.

4.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval verstaan:

bewoning van, al dan niet aangebouwde, bijgebouwen;

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Beeldende kunst

Het oprichten van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, ten behoeve van beeldende kunst en gedenktekens zijn binnen alle bestemmingen toegestaan tot een maximum bouwhoogte van 10 meter, met dien verstande dat de regels van de dubbelbestemmingen en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

6.2 (Bouw)werken ten algemenen nutte

Het oprichten van bouwwerken ten algemenen nutte, zoals: transformatorhuisjes, schakelhuisjes, bemalingsinrichtingen, gasdrukregel- en meetstations, kabels en leidingen, straatmeubilair, infiltratievoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van koude- en warmteopslag, wachthuisjes voor verkeers- en parkeerdiensten en schuilgelegenheden, is binnen alle bestemmingen toegestaan, met dien verstande dat:

a. de inhoud van elk gebouw niet meer mag bedragen dan 50 m^3;
b. de oppervlakte van elke overkapping niet meer mag bedragen dan 20 m^2;
c. de goothoogte van gebouwen niet meer dan 3 meter mag bedragen en de bouwhoogte van gebouwen niet meer dan 5 meter mag bedragen;
d. de bouwhoogte van overkappingen niet meer dan 3 meter mag bedragen;
e. voor de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, de bouwregels van de geldende bestemming van toepassing zijn;
f. de regels van de dubbelbestemmingen en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

6.3 Ondergronds bouwen

Bouwen onder peil ten behoeve van de bestemming is toegestaan, met dien verstande dat:

a. bouwen onder peil is toegestaan binnen de aanduiding 'bouwvlak' ten behoeve van op de begane grond toegestane functies;
b. bouwen onder peil is toegestaan binnen de aanduiding 'bouwvlak' ten behoeve van ondergrondse parkeervoorzieningen;
c. bouwen onder peil binnen de bestemming Wonen is tevens buiten de aanduiding 'bouwvlak' toegestaan, voor zover bovengronds aan- en uitbouwen zijn toegestaan dan wel tot zover als de bestaande bovengrondse aan- of uitbouw reikt;
d. bouwen onder peil binnen de bestemming Tuin is toegestaan, mits grenzend aan het hoofdgebouw met een maximum diepte van 1,5 meter dan wel tot zover als de bestaande bovengrondse aan- of uitbouw reikt;
e. bouwen onder peil ten behoeve van bouwwerken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 6.2 is toegestaan;
f. bestaande ondergrondse gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegestaan;
g. de regels van de dubbelbestemming en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten

7.1.1 Bouwregels

Ten behoeve van het onder lid 2 toegestane gebruik, mag in afwijking van de betreffende bestemming voor dit gebruik worden gebouwd, met dien verstande dat de daarvoor geldende bouwregels onverminderd van kracht blijven.

7.1.2 Specifieke gebruiksregels

In gebouwen die ingevolge deze regels gebruikt mogen worden als woning (inclusief bijbehorende aan- en uitbouwen) is de uitoefening van aan huis verbonden beroeps- en/of bedrijfsactiviteiten toegestaan. Tevens is de uitoefening van aan huis verbonden beroeps- en/of bedrijfsactiviteiten toegestaan in bijgebouwen bij woningen. Voor aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten gelden de volgende voorwaarden:

a. maximaal 35% van het vloeroppervlak van de woning (inclusief bijbehorende aan- en uitbouwen) mag tot ten hoogste 50 m² worden gebruikt voor een aan huis verbonden beroeps- en/of bedrijfsactiviteit. In bijgebouwen mag per woning ten hoogste 50 m² worden gebruikt voor een aan huis verbonden beroeps- en/of bedrijfsactiviteit;
b. degene die de activiteiten in de woning uitvoert, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
c. de activiteiten dienen qua aard, omvang en uitstraling te passen in een woonomgeving;
d. er mag geen horeca of detailhandel ter plaatse plaatsvinden, uitgezonderd een beperkte verkoop als ondergeschikte activiteit en in relatie met een aan huis verbonden beroeps- en/of bedrijfsactiviteit;
e. de activiteiten mogen geen nadelige invloed hebben op de normale afwikkeling van het verkeer en geen onevenredige parkeerdruk veroorzaken;
f. het gebruik mag niet leiden tot beperking van de gebruiksmogelijkheden van omliggende percelen.

7.2 Evenementen

Evenementen zijn binnen alle bestemmingen toegestaan, mits hiervoor vergunning is verleend of voldaan wordt aan de voorwaarden voor een vergunningvrij evenement op grond van de Algemeen Plaatselijke Verordening.

7.3 Seksinrichting of escortbedrijf

7.3.1 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met de bestemming, wordt in ieder geval verstaan een gebruik van gronden en gebouwen ten behoeve van:

a. een seksinrichting of een escortbedrijf voorzover binnen de geldende bestemming geen aanduiding 'seksinrichting' is opgenomen;
b. raam- en straatprostitutie.

Artikel 8 Algemene aanduidingsregels

8.1 wetgevingzone - waarde archeologie 1

8.1.1 Omgevingsvergunning voor omvangrijke bodemingrepen

Gronden gelegen ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingzone - waarde archeologie 1' hebben een lage, middelhoge of nog onbekende archeologische verwachtingsswaarde. Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag op deze gronden bodemingrepen (zowel bouwen als werken en werkzaamheden) te doen of te laten uitvoeren met een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 2500 m^2 en dieper dan 0,30 meter onder het maaiveld, tenzij op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn. Bij het bepalen van de gezamenlijke oppervlakte wordt gekeken naar het totale gebied wat voor de ontwikkeling(en) in aanmerking komt.

8.1.2 Uitzonderingen

Het in lid 8.1.1 vervatte verbod geldt niet voor bestaande bouwwerken en voor werken en werkzaamheden die:

a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.
d. het archeologisch onderzoek betreffen.

8.1.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 8.1.1 zijn slechts toelaatbaar voor zover op grond van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat de archeologische waarden hierdoor niet onevenredig (kunnen) worden geschaad.

8.1.4 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 8.1.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning archeologische waarden (kunnen) worden aangetast en welke voorschriften, ter bescherming van de archeologische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden. Aan een omgevingsvergunning kunnen voorschriften worden verbonden zoals:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden, zoals: alternatieven voor heiwerk, het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht;
b. tot het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 onder h van de Monumentenwet 1988;
c. het begeleiden van de activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning is verleend door een daarvoor aangewezen archeologisch deskundige;
d. het doen van nader archeologisch onderzoek.

8.1.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6, lid 1, onder a van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

a. de aanduiding "wetgevingszone - waarde archeologie 1" als bedoeld in lid 8.1.1 geheel of gedeeltelijk te doen laten vervallen indien op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn en niet langer archeologische begeleiding of zorg nodig is;
b. de bestemming Waarde - Archeologie 2 of Waarde - Archeologie 3 op te nemen indien op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat ter plaatse behoudenswaardige archeologische waarden aanwezig zijn dan wel er een hoge tot zeer hoge verwachting is op het aantreffen van archeologische resten.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van dit plan, voor zover het een in beperkte mate afwijking van de maatvoering betreft, noodzakelijk om het bouwwerk zodanig te laten aansluiten op een bestaande, legale situatie dat dit vanuit architectonisch en/of bouwkundig opzicht een verbetering is.

Artikel 10 Overige regels

10.1 Parkeerregels

10.1.1 Algemene parkeerregels

Het is verboden te bouwen dan wel het gebruik van gronden en/of bouwwerken te wijzigen indien er niet wordt voldaan aan de op grond van dit artikel gestelde eisen ten aanzien van parkeren, stallen, laden en lossen.

10.1.2 Specifieke parkeerregels bij bouwplannen

a. indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeer- en stallingsbehoefte wordt bepaald op de wijze zoals beschreven in de beleidsregels Parkeren. Indien gedurende de planperiode de beleidsregels Parkeren wijzigen, gelden de gewijzigde regels;
b. indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het laden of lossen van goederen in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden.

10.1.3 Specifieke parkeerregels bij gebruikswijzigingen

a. indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in parkeer- of stallingsbehoefte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeer- en stallingsbehoefte wordt bepaald op de wijze zoals beschreven in de beleidsregels Parkeren. Indien gedurende de planperiode de beleidsregels Parkeren wijzigen, gelden de gewijzigde regels;
b. indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in de behoefte aan laad- en losruimte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden.

10.1.4 Afwijken van de parkeerregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 10.1.2 en in lid 10.1.3. Het bevoegd gezag neemt hierbij, conform de beleidsregels Parkeren, in overweging of:

a. het voldoen aan de parkeerregels door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit;
b. er op andere wijze in de benodigde parkeer-, stallings-, laad- of losruimte wordt voorzien;
c. er een financiële voorwaarde dient te worden gesteld.

Indien gedurende de planperiode de beleidsregels wijzigen, gelden de gewijzigde regels.

10.1.5 Specifieke gebruiksregels

Ruimte(n) voor het parkeren, stallen, laden en lossen, voor zover de aanwezigheid van deze ruimten krachtens deze parkeerregels is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 11 Overgangsrecht

11.1 Overgangsrecht bouwwerken

11.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

11.1.2 Afwijken bij omgevingsvergunning

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in artikel 11.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in artikel 11.1.1 met maximaal 10%.

11.1.3 Uitzonderingen

Artikel 11.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

11.2 Overgangsrecht gebruik

11.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

11.2.2 Strijdig gebruik

a. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in artikel 11.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b. Indien het gebruik, bedoeld in artikel 11.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

11.2.3 Uitzonderingen

Artikel 11.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 12 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan 'Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013 - 1 (Woning naast Oude Groenestraat 60)'.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

BAKKER

D161169007

MILIEUADVIEZEN WAALWIJK

Burg. v.d. Klokkenlaan 51 a
5141 EG Waalwijk
Tel: 0416 - 345169
Email: o.bakker4@chello.nl

Opdrachtgever:
Dhr. M. Veenbrink
Oosterhoutsestraat 58
6678 PD Oosterhout (Gld)

Verkennend bodemonderzoek
Oude Groenestraat 60a, Oosterhout

MEI 2016

BM/2285-2016

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

BAKKER

MILIEUADVIEZEN WAALWIJK

Burg. v.d. Klokkenlaan 51 a
5141 EG Waalwijk
Tel: 0416 - 345169
Email: o.bakker4@chello.nl

INHOUDSOPGAVE:

		blz
1.	INLEIDING EN DOELSTELLING	1
2.	ACHTERGRONDINFORMATIE	1
2.1	Terreinsituatie en historie	1
2.2	Bodemopbouw en geohydrologische situatie	2
3.	ONDERZOEKSPROGRAMMA	3
3.1	Algemeen	3
3.2	Veldwerkzaamheden	3
3.3	Laboratoriumonderzoek	3
4.	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
4.1	Bodemopbouw en veldwaarnemingen	5
4.2	Analyseresultaten	5
5.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	7

BIJLAGEN

1. Regionale situering onderzoekslocatie (1:12.500)
2. Situatieschets met locaties boringen en peilbuis (1:300)
3. Gegevens grondboringen en peilbuis
4. Analyserapporten
5. Toetsingstabellen

BM/2285-16 (V.O. Oude Groenestraat 60a, Oosterhout)

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

1. INLEIDING EN DOELSTELLING

In opdracht van dhr. M. Veenbrink is door Bakker Milieuadviezen een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op een onbebouwd perceel aan de Oude Groenestraat te Oosterhout (Gld) tussen de woningen met adresnummers 60 en 62. Het perceel is kadastraal bekend gemeente Nijmegen, sectie D, nummer 1350.

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of de grond en/of het grondwater ter plaatse van het onderzoeksterrein verontreinigingen bevatten welke een belemmering of beperking zouden kunnen vormen bij de voorgenomen bouw van een woning.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de terreinsituatie van de onderzoekslocatie. Hoofdstuk 3 beschrijft de uitgevoerde werkzaamheden. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten van het onderzoek weer. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

NB: Bakker Milieuadviezen heeft het bodemonderzoek uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 2000 conform de onderliggende protocollen 2001 en 2002. Middels ondertekening van onderhavig rapport wordt verklaard dat er geen sprake is van eigendom van het te onderzoeken onroerend goed en tevens dat het bodemonderzoek onpartijdig en onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd. De uitvoerend veldwerker is O. Bakker.

2. ACHTERGRONDINFORMATIE.

2.1 Terreinsituatie.

De plaats van de locatie ten opzichte van de omgeving is op bijlage 1 weergegeven. De oppervlakte van het te onderzoeken terrein is ca 600 m2.

Voor historische informatie is hoofdzakelijk de rapportage gebruikt van een eigen onderzoek dat in 2005 op onderhavig perceel is uitgevoerd. Tevens zijn de opdrachtgever, de buren aan weerszijden van het perceel en de website TOPO-tijdreis geraadpleegd.
In 2005 was het adres overigens Groenestraat 3, ofwel zowel de straatnaam als het huisnummer zijn gewijzigd. Destijds is voor het onderzoek onder andere de gemeente Nijmegen benaderd.

Terreinbeschrijving.

Het terrein betreft volledig grasland met tamelijk hoog gras. Bij de terreininspectie zijn geen verdachte kenmerken (zoals brandplekken, morsingen, zwerfasbest e.d.) aangetroffen.

Huidig gebruik.

Geen concreet gebruik behalve grasland.

Toekomstig gebruik.

Woonbestemming.

Voormalig gebruik.

In 2005 maakte het terrein deel uit van de tuin behorende bij het toenmalige adres Groenestraat 3 (ofwel het huidige pand Oude Groenestraat 60). Op TOPO-tijdreis zijn oude topografische kaarten bekeken en daaruit blijkt dat in de voor bestrijdingsmiddelen kritische periode 1940-1975 er fruitbomen op het stuk grond stonden. De opdrachtgever heeft aangegeven dat er echter nooit bestrijdingsmiddelen zijn gebruikt. In 2005 is dit inderdaad aangetoond met een zogenoemde EOX-uitsplitsing, waarbij geen van de stoffen Drins, DDT e.d. boven de detectiegrens zijn aangetroffen.

Calamiteiten.

Op het perceel hebben zich geen calamiteiten voorgedaan (voor zover bekend).

Ophogingen/dempingen/stort.

Direct langs de straatzijde ligt een gedempte greppel. De bewoner van woning 62 heeft aangegeven dat de dempingsgrond normale grond is geweest. In onderhavig onderzoek is hier ter controle een extra boring uitgevoerd (boring 7).

Boven- en ondergrondse tanks.

Op onderhavig terrein en op de aangrenzende percelen heeft nooit een ondergrondse tank gelegen.

Omgeving.

In 2005 stonden de woningen 1 en 3 (nu respectievelijk nrs 62 en 60) solitair aan de noordwestzijde van de Groenestraat. Nadien is zowel ten westen, ten noorden als ten oosten grootschalige woningbouw gerealiseerd rondom beide woningen.

Eerder uitgevoerd bodemonderzoek

Uit het eigen bodemonderzoek van 2005 op een deel van het terrein waar onderhavig terrein toen deel van uitmaakte was de bodem naar de huidige normen geheel schoon voor het toenmalige NEN 5740-pakket en zoals vermeld ook schoon voor de extra onderzochte bestrijdingsmiddelen.

Hypothese.

Op grond van de verkregen informatie is uitgegaan van een onverdachte locatie.

2.2 Bodemopbouw en geohydrologische situatie.

Informatie over de bovenste 1.20 meter van de ongeroerde bodem ter plaatse is verkregen via de geologische kaart van Nederland. Het bodemtype valt onder de zogenoemde Betuweformatie met rivierafzettingen (zowel kleiige als zandige bodemsoorten) en komkleien.
De horizontale grondwaterstroming van het freatisch grondwater is noordwestelijk gericht.

3. ONDERZOEKSPROGRAMMA.

3.1 Algemeen.

Het onderzoek is opgezet volgens de NEN 5740, paragraaf 5.1, "Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek" (Nederlands Normalisatie-Instituut, 1e druk, januari 2009). De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd volgens de BRL SIKB 2000 en de onderliggende protocollen 2001 en 2002.

3.2 Veldwerkzaamheden.

Op 4 mei 2016 zijn op de onderzoekslocatie de veldwerkzaamheden verricht. Voor het boren is een Edelmanboor en een zuigerboor gebruikt. De locaties van de boringen en de peilbuis zijn weergegeven in bijlage 2.
Er zijn 7 boringen uitgevoerd. Boring 1 is uitgevoerd tot 2.8 m-mv en is voorzien van een peilbuis. Boring 2 en boring 7 zijn 1.5 a 1.8 m diep en de overige boringen zijn uitgevoerd tot 0.5 m-mv.
De uitkomende grond is zintuiglijk onderzocht op de aanwezigheid van eventuele verontreinigingen en beschreven. De beschrijvingen van de boorprofielen zijn opgenomen in bijlage 3.

3.3 Laboratoriumonderzoek

De chemische analyses van de grond- en grondwatermonsters zijn uitgevoerd in het geaccrediteerde laboratorium AL-West.

Grond.
Van de grondmonsters zijn 2 mengmonsters samengesteld, namelijk:
- mengmonster 1 van de monsters 1 t/m 6 (bovengrond)
- mengmonster 2 van de monsters 1.2+1.3+2.2+2.3 (ondergrond 0.5-1.5 m-mv)

Beide mengmonsters zijn analyseerd op het standaard analysepakket (NEN 5740) voor grondmonsters. Het NEN-5740-pakket omvat de volgende parameters:

- **Zware metalen**: Barium, cadmium, cobalt, molybdeen, koper, kwik, lood, nikkel en zink. De meeste metalen komen van nature reeds in lage concentraties in de bodem voor en worden daarbij niet aangemerkt als een verontreiniging. Verontreinigingen met zware metalen kunnen onder andere worden aangetroffen op terreinen van bedrijven waar met metaaloplossingen (bijv. galvanische bedrijven) en metaalpigmenten (keramische industrie) wordt gewerkt en voorts op stookplaatsen, in sintelverhardingen en in combinatie met puin in de bodem. In stedelijke gebieden blijkt vaak sprake van een diffuse (niet zeer sterke maar over een groot gebied verspreide) verontreiniging met zware metalen, voornamelijk lood en in mindere mate koper en zink;
- **Polychloorbifenylen (PCB)**.
- **Minerale olie**. Minerale olie is een verzamelnaam voor de verschillende soorten aardolieprodukten zoals benzine, gasolie en petroleum. Minerale olie kan als verontreiniging worden aangetroffen bij tankstations, ondergrondse opslagtanks e.d.;
- **Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)**. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen is een verzamelnaam voor teerachtige produkten welke bestaan uit twee of meer aromatische ringen. Verontreinigingen met polycyclische aromaten kunnen worden

aangetroffen op voormalige gasfabrieksterreinen, bij asfaltmolens, op stookplaatsen, in combinatie met verontreinigingen met aardolieprodukten en bij aanwezigheid van kooldeeltjes, sintels en asfalt in de grond. Diffuse verontreinigingen met polycyclische aromaten tengevolge van depositie vanuit de lucht komen eveneens voor. Voor onderzoek naar bodemverontreiniging met polycyclische aromaten worden bepaalde stoffen geanalyseerd. De zogenaamd VROM-reeks welke is opgenomen in het toetsingskader uit de Leidraad Bodembescherming omvat 10 stoffen (10 PAK van VROM).

NB: de bovengrond is extra onderzocht op OCB.

Grondwater.

Het grondwater is geanalyseerd op het standaardpakket NEN-5740 voor grondwater. Dit pakket bestaat uit de volgende parameters:

- benzeen, tolueen, ethylbenzeen,xyleen, naftaleen en styreen;
- vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (13);
- cobalt, barium, molybdeen, cadmium, koper, kwik, lood, nikkel, ziuk;
- minerale olie;
- tribroommethaan;
- dichloorpropanen(1,1-1,2-1,3).

4. ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Bodemopbouw en veldwaarnemingen.

Uit de boorbeschrijvingen (bijlage 3) blijkt dat de bovengrond bestaat uit donkerbruine matig zandige matig humeuze klei. Daaronder wordt zwak humeuze klei aangetroffen die vanaf 1.5 m-mv overgaat in kleiig zand en vervolgens zand tot 2.8 m-mv.
Er zijn geen noemenswaardige bijmengingen en geen verontreinigingen waargenomen. Bij de extra uitgevoerde boring 7 is vastgesteld dat de voormalige greppel langs de straatzijde aangevuld is met normale, zintuiglijk schone kleiige grond.
Op de datum van grondwatermonstername (18 maart 2015) werd grondwater op 1.15 m-mv aangetroffen. De overige veldwaarnemingen staan in bijlage 3.

4.2 Analyseresultaten

De analyserapporten zijn opgenomen als bijlage 4. Voor de beoordeling van de analyseresultaten wordt gebruik gemaakt van onderstaande normen:

Achtergrondwaarde AW 2000.
Deze waarde geeft het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. Dit komt overeen met het niveau waarbij de functionele eigenschappen, die de bodem voor mens, dier en plant heeft, zijn veiliggesteld.

Interventiewaarde:
Deze waarde geeft het verontreinigingsniveau aan waarboven sprake kan zijn van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Hierbij is sprake van een zodanige bodemverontreiniging, dat de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant kunnen verminderen. De interventiewaarden zijn gebaseerd op een uitgebreide studie van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), naar zowel de humaan- als ecotoxicologische effecten van bodemverontreinigende stoffen.
Er is sprake van een ernstig geval van bodemverontreiniging indien in meer dan 25 m^3 grond of in meer dan 100 m^3 grondwater sprake is van een overschrijding van de interventiewaarde door één of meer parameters.

Tussenwaarde:
Voor de waarde voor nader onderzoek, de tussenwaarde genaamd, wordt het gemiddelde van de AW 2000 en de interventiewaarde gehanteerd.

De genoemde waarden zijn voor een aantal stoffen afhankelijk gesteld van de percentages lutum en organische stof van de grond. De berekening van deze waarden voor de bepaalde of geschatte percentages is opgenomen in bijlage 5.

In het hierna volgende overzicht staan per geanalyseerd monster alleen de overschrijdingen van de toetsingswaarden als volgt weergegeven:
* = overschrijding AW 2000 (lichte verontreiniging);
** = overschrijding tussenwaarde (matige verontreiniging);
*** = overschrijding interventiewaarde (ernstige verontreiniging).

Bovengrond (mengmonster 1 t/m 6)

In de bovengrond is onderstaand verhoogd gehalte aangetroffen.

Parameter	Gehalte		AW 2000	Tussenwaarde	Interventiewaarde
Lood	43	*	42	245	448

Ondergrond (mengmonster 1.2+1.3+2.2+2.3)

In de ondergrond zijn alle parameters uit het NEN 5740-pakket in gehalten beneden de AW 2000 aangetroffen.

Grondwater peilbuis 1

In het grondwater is onderstaand verhoogd gehalte aangetroffen.

Parameter	Gehalte		Streefwaarde	Tussenwaarde	Interventiewaarde
Barium	190	*	50	340	625

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.

Op basis van het hierboven beschreven bodemonderzoek kan voor de onderzoekslocatie het volgende worden geconcludeerd:

- In de bovengrond is het gehalte aan lood in verwaarloosbare mate boven de AW 2000 aangetroffen. Dit heeft geen consequenties voor de bestemming wonen. De extra onderzochte bestrijdingsmiddelen (OCB) zijn niet verhoogd aangetroffen;

- In de ondergrond zijn alle parameters uit het NEN 5740-pakket in gehalten beneden de AW 2000 aangetroffen.

- In het grondwater is barium boven de streefwaarde aangetroffen. Dit is een gangbare, niet relevante overschrijding.

De bodemkwaliteit, zoals nu is vastgesteld, is vergelijkbaar met de resultaten van het onderzoek uit 2005. Dit is overeenstemming met de verwachting vooraf. Het onderzochte terreindeel heeft immers geen kritisch gebruik gekend in de tussenliggende periode.

Op grond van de verkregen resultaten vormt de bodemkwaliteit geen belemmering voor de voorgenomen bouw van een woning.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

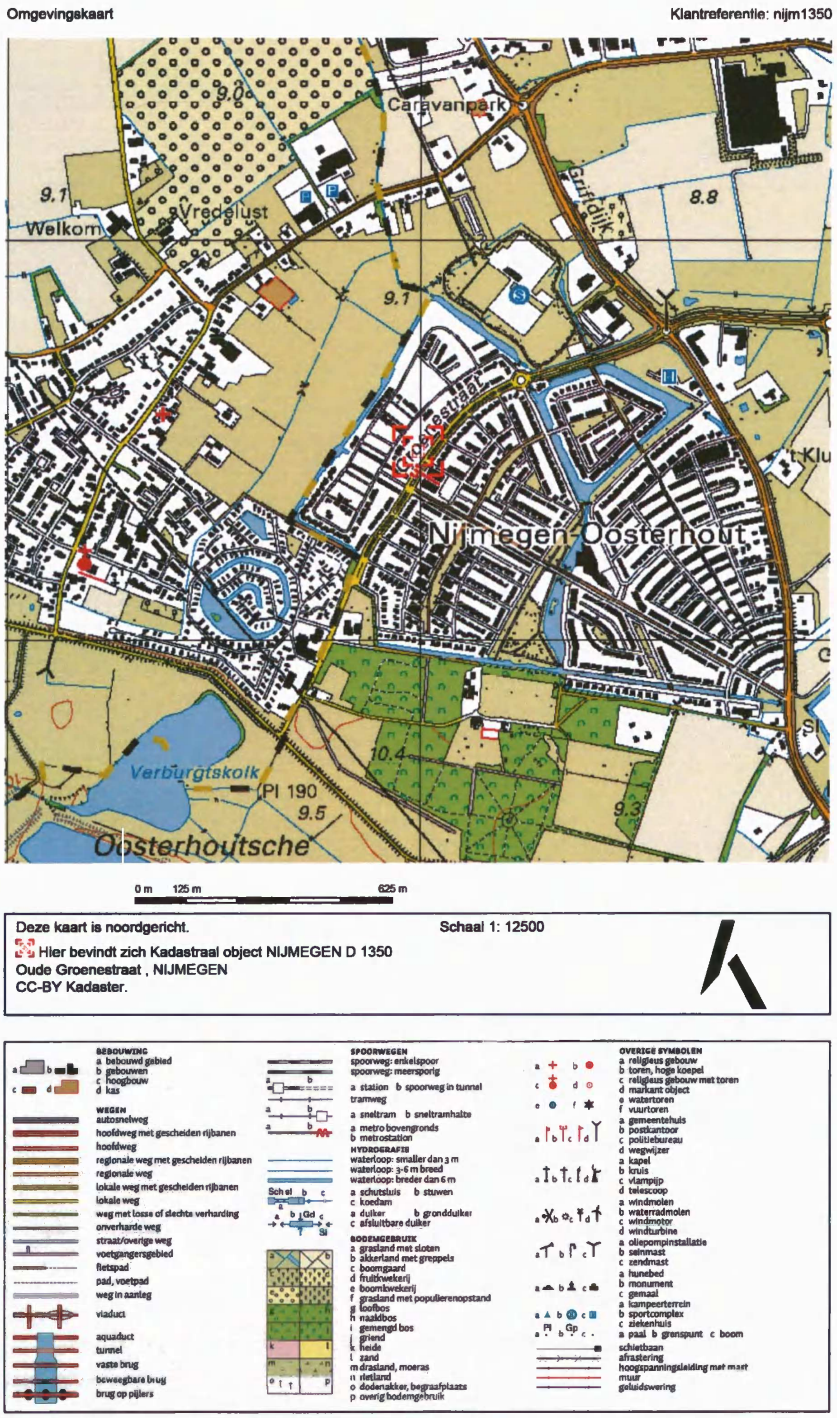

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

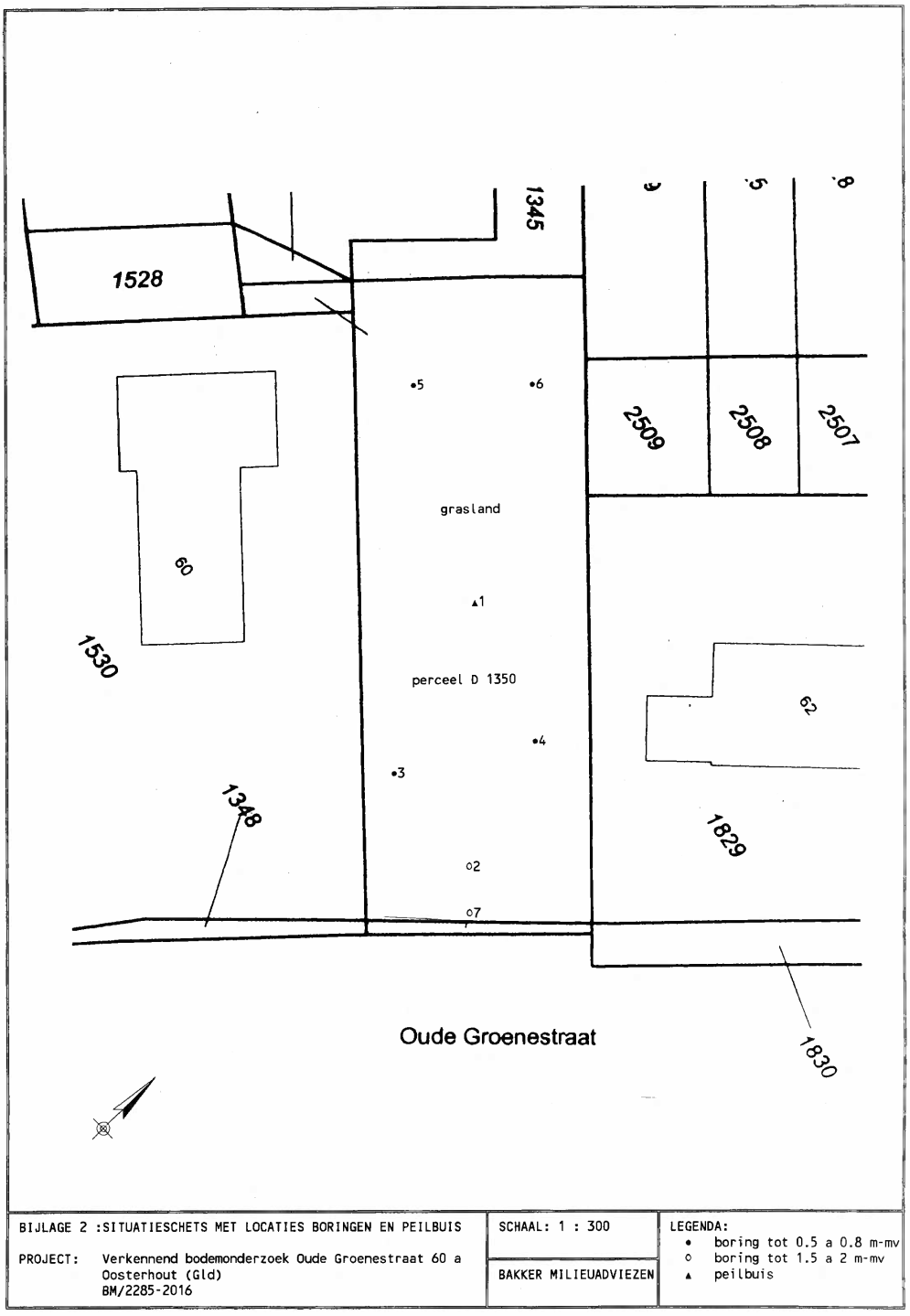

Bijlage 3 Boorstaten

Boring: 1

GWS: 140
Opmerking: pH 7,1 Ec 64 mS/m 15 NTU

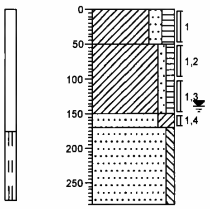

0 Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-50 Klei, zwak zandig, zwak humeus, grijsbruin
-150 Zand, matig fijn, kleiïg, grijsbruin
-170 Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgrijs
-280

Boring: 2

GWS:
Opmerking:

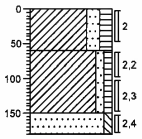

0 Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-80 Klei, zwak zandig, zwak humeus, grijsbruin
-150 Zand, matig fijn, zwak siltig, lichtgrijs
-180

Boring: 3

GWS:
Opmerking:

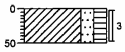

0 Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Boring: 4

GWS:
Opmerking:

0 Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Bijlage 3 Boorstaten

Boring: 5

GWS:
Opmerking:

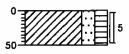

0
Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Boring: 6

GWS:
Opmerking:

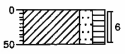

0
Klei, matig zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Boring: 7

GWS:
Opmerking:

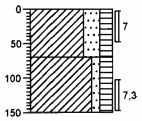

0
Klei, sterk zandig, matig humeus, donkerbruin
-70
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-150

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

Bijlage 4

Analyserapporten

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

BAKKER MILIEU ADVIEZEN
Oscar Bakker
BURG. VAN DE KLOKKENLAAN 51A
5141 EG WAALWIJK

Datum	11.05.2016
Relatienr	35004092
Opdrachtnr.	583888

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 583888 Bodem / Eluaat**

Opdrachtgever	35004092 BAKKER MILIEU ADVIEZEN
Uw referentie	2285 Oude Groeneweg 60 A Oosterhout
Opdrachtacceptatie	04.05.16
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij U de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.
De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Indien u gegevens wenst over de meetonzekerheden van een methode, kunnen wij u deze op verzoek verstrekken.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,
AL-West B.V. Dhr. Henk Berenpas, Tel. +31/570788117
Klantenservice

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **583888 Bodem / Eluaat**

Monsternr.	*Monstername*	*Monsteromschrijving*
572624	04.05.2016	MIX: 1 2 3 4 5 6
572625	04.05.2016	MIX: 1.2 1.3 2.2 2.3

	Eenheid	572624 MIX: 1 2 3 4 5 6	572625 MIX: 1.2 1.3 2.2 2.3
Algemene monstervoorbehandeling			
Voorbehandeling conform AS3000		++	++
Droge stof	%	80,9	79,8
IJzer (Fe2O3)	% Ds	<5,0	<5,0
Klassiek Chemische Analyses			
Organische stof	% Ds	3,7 x)	0,7 x)
Fracties (sedigraaf)			
Fractie < 2 µm	% Ds	18	33
Voorbehandeling metalen analyse			
Koningswater ontsluiting		++	++
Metalen (AS3000)			
Barium (Ba)	mg/kg Ds	130	140
Cadmium (Cd)	mg/kg Ds	0,40	0,31
Kobalt (Co)	mg/kg Ds	11	12
Koper (Cu)	mg/kg Ds	20	15
Kwik (Hg)	mg/kg Ds	0,10	<0,05
Lood (Pb)	mg/kg Ds	43	19
Molybdeen (Mo)	mg/kg Ds	<1,5	<1,5
Nikkel (Ni)	mg/kg Ds	27	30
Zink (Zn)	mg/kg Ds	94	68
PAK (AS3000)			
Anthraceen	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
Benzo(a)anthraceen	mg/kg Ds	0,090	<0,050
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
Benzo-(a)-Pyreen	mg/kg Ds	0,095	<0,050
Chryseen	mg/kg Ds	0,11	<0,050
Fenanthreen	mg/kg Ds	0,094	<0,050
Fluorantheen	mg/kg Ds	0,21	<0,050
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg Ds	0,085	<0,050
Naftaleen	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
Som PAK (VROM) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,82 #)	0,35 #)
Minerale olie (AS3000)			
Koolwaterstoffractie C10-C40	mg/kg Ds	<35	<35
Koolwaterstoffractie C10-C12	mg/kg Ds	<3	<3

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01

Directeur
ppa. Elly van Bakergem
Dr. Paul Wimmer

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **583888 Bodem / Eluaat**

	Eenheid	572624 MIX: 1 2 3 4 5 6	572625 MIX: 1.2 1.3 2.2 2.3
Minerale olie (AS3000)			
Koolwaterstoffractie C12-C16	mg/kg Ds	<3	<3
Koolwaterstoffractie C16-C20	mg/kg Ds	<4	<4
Koolwaterstoffractie C20-C24	mg/kg Ds	<5	<5
Koolwaterstoffractie C24-C28	mg/kg Ds	<5	<5
Koolwaterstoffractie C28-C32	mg/kg Ds	<5	<5
Koolwaterstoffractie C32-C36	mg/kg Ds	<5	<5
Koolwaterstoffractie C36-C40	mg/kg Ds	<5	<5
Polychloorbifenylen (AS3000)			
PCB 28	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 52	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 101	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 118	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 138	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 153	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
PCB 180	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010
Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0049 #)	0,0049 #)
Pesticiden (OCB's)			
2,4-DDD (ortho, para-DDD)	mg/kg Ds	<0,0010	--
4,4-DDD (para, para-DDD)	mg/kg Ds	<0,0010	--
Som DDD (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	--
2,4-DDE (ortho, para-DDE)	mg/kg Ds	<0,0010	--
4,4-DDE (para, para-DDE)	mg/kg Ds	0,0087	--
Som DDE (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0094 #)	--
2,4-DDT (ortho, para-DDT)	mg/kg Ds	<0,0010	--
4,4-DDT (para, para-DDT)	mg/kg Ds	0,0046	--
Som DDT (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0053 #)	--
Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,016 #)	--
Aldrin	mg/kg Ds	<0,0010	--
Dieldrin	mg/kg Ds	<0,0010	--
Endrin	mg/kg Ds	<0,0010	--
Isodrin	mg/kg Ds	<0,0010	--
Telodrin	mg/kg Ds	<0,0010	--
Som Drins (STI) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0021 #)	--
alfa-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	--
beta-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	--
gamma-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	--
delta-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	--
Som HCH (STI) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0028 #)	--
cis-Chloordaan	mg/kg Ds	<0,0010	--
trans-Chloordaan	mg/kg Ds	<0,0010	--

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur ppa. Elly van Bakergem
Dr. Paul Wimmer

kwaliteitswaarborg bodembeheer

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **583888 Bodem / Eluaat**

	Eenheid	572624 MIX: 1 2 3 4 5 6	572625 MIX: 1.2 1.3 2.2 2.3
Pesticiden (OCB's)			
Som Chloordaan (Factor 0,7)	mg/kg Ds	**0,0014** #)	--
cis-Heptachloorepoxide	mg/kg Ds	**<0,0010**	--
trans-Heptachloorepoxide	mg/kg Ds	**<0,0010**	--
Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7)	mg/kg Ds	**0,0014** #)	--
Heptachloor	mg/kg Ds	**<0,0010**	--
alfa-Endosulfan	mg/kg Ds	**<0,0010**	--

Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

x) Gehaltes beneden de rapportagegrens zijn niet mee inbegrepen.
#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.

Het organische stof gehalte wordt gecorrigeerd voor het lutum gehalte, als geen lutum bepaald is wordt gecorrigeerd als ware het lutum gehalte 5,4%

Begin van de analyses: 05.05.2016
Einde van de analyses: 11.05.2016

De onderzoeksresultaten hebben alleen betrekking op het aangeleverde monstermateriaal . Monsters met onbekende herkomst kunnen slechts beperkt gecontroleerd worden op plausibiliteit .

AL-West B.V. Dhr. Henk Berenpas, Tel. +31/570788117
Klantenservice

Toegepaste methoden

Vaste stof

eigen methode: n) Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

Gelijkwaardig aan NEN 5739: n) IJzer (Fe2O3)

NEN-EN12880; AS3000 en AS3200; Glw. NEN-ISO11465: Droge stof

Protocollen AS 3000: Organische stof Voorbehandeling conform AS3000 Barium (Ba) Koper (Cu) Kwik (Hg) Cadmium (Cd) Molybdeen (Mo) Kobalt (Co) Nikkel (Ni) Zink (Zn) Lood (Pb) Koolwaterstoffractie C10-C40 Som PAK (VROM) (Factor 0,7) Som DDD (Factor 0,7) Som DDE (Factor 0,7) Som DDT (Factor 0,7) Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7) Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7) Isodrin Telodrin Som Drins (STI) (Factor 0,7) Som HCH (STI) (Factor 0,7) Som Chloordaan (Factor 0,7) Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7) Heptachloor alfa-Endosulfan

Protocollen AS 3000 / Protocollen AS 3200: Koningswater ontsluiting Fractie < 2 µm

n) Niet geaccrediteerd

Kamer van Koophandel Nr. 08110898 VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur ppa. Elly van Bakergem Dr. Paul Wimmer
kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

BAKKER MILIEU ADVIEZEN
Oscar Bakker
BURG. VAN DE KLOKKENLAAN 51A
5141 EG WAALWIJK

Datum	19.05.2016
Relatienr	35004092
Opdrachtnr.	585490

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 585490 Water**

Opdrachtgever	35004092 BAKKER MILIEU ADVIEZEN
Uw referentie	2285 Oude Groenestraat 60 A Oosterhout
Opdrachtacceptatie	13.05.16
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij U de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.
De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Indien u gegevens wenst over de meetonzekerheden van een methode, kunnen wij u deze op verzoek verstrekken.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,
AL-West B.V. Dhr. Henk Berenpas, Tel. 31/570788117
Klantenservice

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **585490 Water**

	Eenheid	581588 gw
Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)		
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	**<0,20**
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	**<0,10**
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	**<0,20**
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	**<0,20**
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	**<0,20**
Som Dichloorpropanen (Factor 0,7)	µg/l	**0,42** #)
Broomhoudende koolwaterstoffen		
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	**<0,20**
Minerale olie (AS3000)		
Koolwaterstoffractie C10-C40	µg/l	**<50**
Koolwaterstoffractie C10-C12	µg/l	**<10**
Koolwaterstoffractie C12-C16	µg/l	**<10**
Koolwaterstoffractie C16-C20	µg/l	**<5,0**
Koolwaterstoffractie C20-C24	µg/l	**5,2**
Koolwaterstoffractie C24-C28	µg/l	**6,8**
Koolwaterstoffractie C28-C32	µg/l	**6,8**
Koolwaterstoffractie C32-C36	µg/l	**6,6**
Koolwaterstoffractie C36-C40	µg/l	**<5,0**

Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.

Begin van de analyses: 14.05.2016
Einde van de analyses: 19.05.2016

De onderzoeksresultaten hebben alleen betrekking op het aangeleverde monstermateriaal . Monsters met onbekende herkomst kunnen slechts beperkt gecontroleerd worden op plausibiliteit .

AL-West B.V. Dhr. Henk Berenpas, Tel. 31/570788117
Klantenservice

Toegepaste methoden

Protocollen AS 3100: Lood (Pb) Koper (Cu) Kobalt (Co) Zink (Zn) Cadmium (Cd) Molybdeen (Mo) Nikkel (Ni) Barium (Ba) Kwik (Hg) Tribroommethaan (bromoform) Dichloormethaan Trichloormethaan (Chloroform) Benzeen Tetrachloormethaan (Tetra) Tolueen 1,1-Dichloorethaan Ethylbenzeen 1,2-Dichloorethaan Som Xylenen (Factor 0,7) Naftaleen Styreen 1,1,1-Trichloorethaan 1,1,2-Trichloorethaan Vinylchloride Som Dichlooretheen (Factor 0,7) Trichlooretheen (Tri) Tetrachlooretheen (Per) Som Dichloorpropanen (Factor 0,7) Koolwaterstoffractie C10-C40

Protocollen AS 3100: **n)** Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7) Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

n) Niet geaccrediteerd

Kamer van Koophandel Nr. 08110898 VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur ppa. Elly van Bakergem Dr. Paul Wimmer

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
RvA TESTING

BIJLAGE 5: TOETSINGSTABEL AW 2000 EN INTERVENTIEWAARDEN.

Gehalten voor grond zijn gegeven in mg/kgds.
Gehalten voor grondwater zijn gegeven in µg/l.

Grond (parameters NEN-5740 pakket)

Lutumgehalte (%)			Bovengrond		Ondergrond	
			18		33	
Gehalte organische stof (%)			3.7		2	
Parameter	AW 2000		Tussenwaarde		Interventiewaarde	
	bovengrond	ondergrond	bovengrond	ondergrond	bovengrond	ondergrond
Arseen	16.339	20.010	39.21	48.02	62.09	76.04
Cadmium	0.459	0.512	5.21	5.81	9.95	11.10
Chroom	47.300	63.800	101.22	136.53	154.67	208.63
Koper	31.102	39.960	89.57	115.08	148.05	190.21
Kwik	0.134	0.158	4.60	5.43	8.93	10.53
Lood	42.174	49.997	245.03	290.48	447.47	530.47
Nikkel	28.000	43.000	54.04	82.99	80.08	122.98
Zink	109.550	152.000	336.32	466.64	563.09	781.28
10 Pak van VROM	1.500	1.500	20.75	20.75	40.0	40.0
Minerale olie	70.300	38.000	960.15	519.00	1,850.00	1,000.00
Barium	147.120	239.070	429.59	698.08	712.06	1,157.10
Molybdeen	1,5	1,5	95,75	95,75	190,00	190,00
Cobalt	11.686	18.658	79.82	127.43	147.94	236.21
PCB som 7	0.007	0.004	0.18	0.10	0.37	0.20

Bestrijdingsmiddelen DDT-reeks

Organische stof	3.7 %		
	AW 2000	Tussenwaarde	Interventiewaarde
DDT	0.07	0.35	0.63
DDE	0.04	0.45	0.85
DDD	0.01	6.30	12.58

BIJLAGE 5b: TOETSINGSTABEL GRONDWATER.

Parameter	Streefwaarde(ug/l)	Tussenwaarde(ug/l)	Interventiewaarde
Barium	50	340	625
Cadmium	0,4	3,2	6
Cobalt	20	60	100
Koper	15	45	75
Kwik	0,05	0,18	0,3
Lood	15	45	75
Nikkel	15	45	75
Zink	65	433	800
Molybdeen	5	153	300
Benzeen	0.2	15	30
Tolueen	7	504	1000
Ethylbenzeen	4	77	150
Xyleen	0.2	35	70
Naftaleen	0.02	35	70
Styreen	6	153	300
Vinylchloride	0.01	2.5	5
Dichloormethaan	0.2	500	1000
1,1-dichloorethaan	7	454	900
1,1-dichlooretheen	0.01	5	10
1,2-Dichloorethaan	7	204	400
cis-1,2-dichlooretheen	0.2	10	20
Trans1,2-dichlooretheen	0.2	5	10
Trichloormethaan	6	203	400
1,1,1-trichloorethaan	0.2	150	300
1,1,2-trichloorethaan	0.2	65	130
Trichlooretheen(tri)	24	262	500
Tetrachloormethaan	0.2	5	10
Tetrachlooretheen (per)	0.2	20	40
Dichloorpropanen	0.01	500	1000
tribroommethaan	1	315	630
Minerale olie	50	325	600

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Woonpark Oosterhout 2013-1

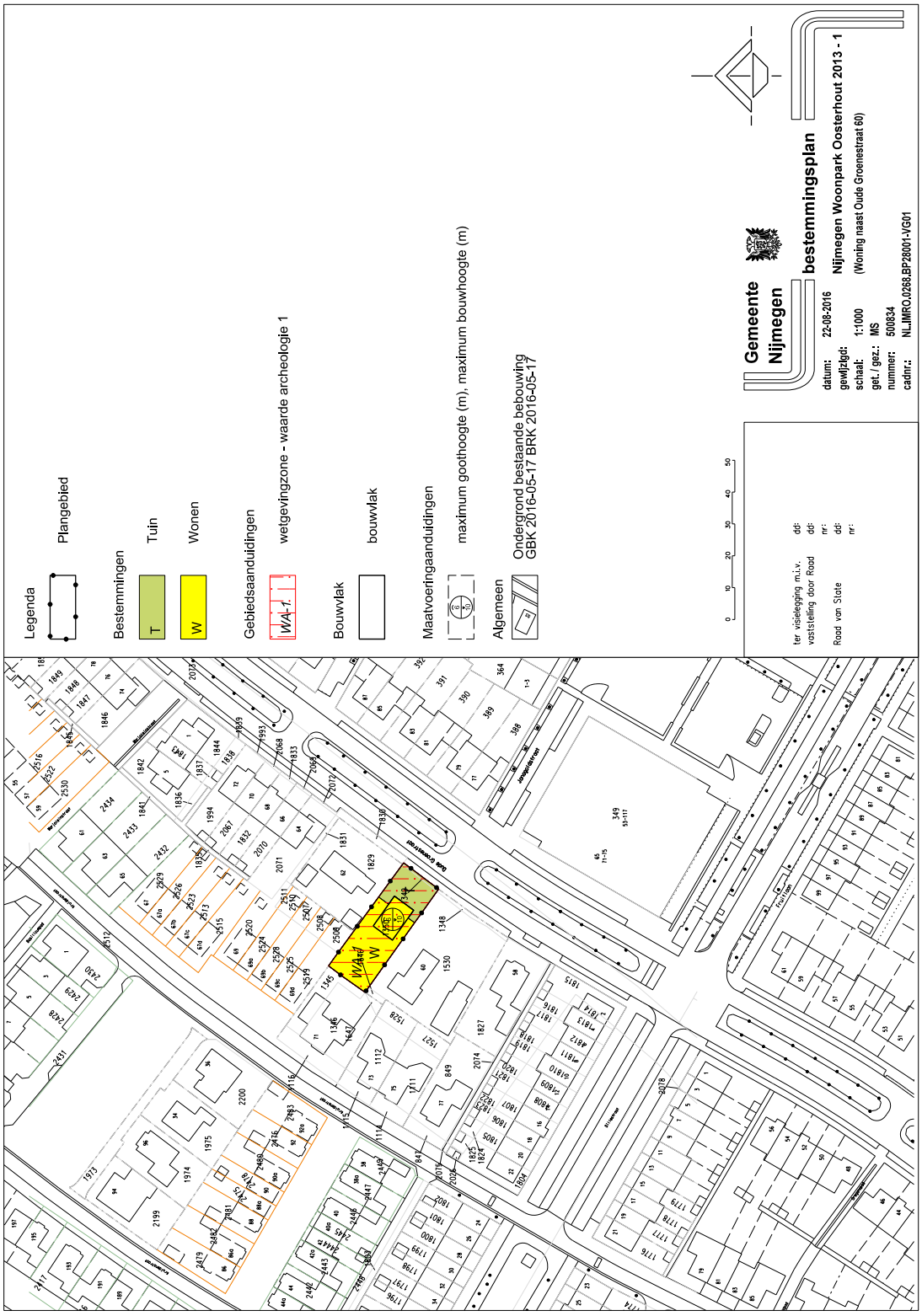

Voorstel - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 96/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Programma
Dienstverlening & Burgerzaken

Portefeuillehouder
H.M.F. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
12 juli 2016

Samenvatting
Om de kwaliteit van de basisregistratie te verbeteren is het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit opgestart. Na een pilotfase van een jaar heeft het kabinet besloten deze aanpak te continueren tot 2023.
Het landelijk project financiert de extra adresonderzoeken die uit deze aanpak voortvloeien. Met die vergoeding wordt het mogelijk extra formatie voor deze onderzoeken in te zetten.

Voorstel om te besluiten

1. De door de Stichting ICTU te ontvangen structurele bijdrage van € 32.200 opnemen in de begroting van het Programma Burgerzaken en Dienstverlening;
2. De uitgaven in de begroting van hetzelfde deelproduct met € 32.200 te verhogen ter dekking van de extra formatiekosten.
3. Begrotingswijziging BW-01521 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Martijn van der Linden, 9685, m6.van.der.linden@nijmegen.nl

Voorstel - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit is gestart in 2015. Door samenwerking met andere instanties is de adreskwaliteit verbeterd. Daarom is besloten om tot 2023 door te gaan met de aanpak om de adreskwaliteit te verbeteren. Binnen deze aanpak werken we met afnemers die signalen doorgeven. Dat betekent voor Nijmegen dat er soms extra adresonderzoeken uitgevoerd moeten worden. Dat kan niet binnen de huidige formatie worden opgevangen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Op basis van artikel 1.4 lid 1 van de Wet basisregistratie personen is het College van Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk voor het bijhouden van de basisregistratie.

1.2 Relatie met programma
Het programma Dienstverlening en Burgerzaken heeft als doelstelling de basisregistratie personen actueel en betrouwbaar bij te houden. Door middel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit kan deze doelstelling behaald worden.

2 Doelstelling
In samenwerking met landelijke partijen (politie, Belastingdienst etc.) de adreskwaliteit binnen de basisregistratie personen te optimaliseren

3 Argumenten
Aangezien de structurele deelname aan de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit niet opgevangen kan worden door de huidige formatie, zal de door het Rijk te ontvangen vergoeding per adres, ingezet worden voor een formatie uitbreiding binnen de afdeling Publiekszaken.

4 Risico's
Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

5 Financiën
Voor ieder onderzocht signaal ontvangt de gemeente een vergoeding van € 70,-. De verwachting is dat de gemeente Nijmegen tussen de 450 en 500 onderzoeken per jaar zal doen waarmee de jaarlijkse vergoeding € 32.200,- zal bedragen. .

6 Participatie en Communicatie
Deze paragraaf is voor dit voorstel niet van toepassing.

Voorstel - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

7 Uitvoering en evaluatie
De formatie wordt ingezet om deze extra adresonderzoeken uit te voeren.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Begrotingswijziging 01521

Voorstel - Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

19. **Raadsvoorstel Landelijke aanpak adreskwaliteit (96/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 12 juli 2016
1. De door de Stichting ICTU te ontvangen structurele bijdrage van € 32.200 opnemen in de begroting van het Programma Burgerzaken en Dienstverlening; 2. De uitgaven in de begroting van hetzelfde deelproduct met € 32.200 te verhogen ter dekking van de extra formatiekosten.
3. Begrotingswijziging BW-01521 vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Financiele bijsluiter begrotingswijziging: BW-01521

Totaal effect wijziging

2016			2017			2018			2019		
Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
16	16	0	32	32	0	32	32	0	32	32	0

Programma: 1011 Dienstverlening & Burgerzaken

Product: 1P11-1011-01 Burgerzaken

	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
was	3.991	6.110	2.119	4.403	2.333	-2.069	4.124	2.205	-1.919	2.573	1.736	-837
BP2. financ.0,7 fte buitend.medew.		16	16		32	32		32	32		32	32
BP1. Rijksbijdr. Adresonderzoek.	16		-16	32		-32	32		-32	32		-32
Totaal 1P11-1011-01 - Burgerzaken	**4.007**	**6.126**	**2.119**	**4.435**	**2.365**	**-2.069**	**4.156**	**2.237**	**-1.919**	**2.605**	**1.768**	**-837**

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Bijlage risicos van de grondexploitaties

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 100/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Bijlage risico´s van de grondexploitaties

Programma / Programmanummer

Grondbeleid

Portefeuillehouder

B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

13 september 2016

Samenvatting

Tegelijkertijd met het opstellen van de Stadsbegroting 2017-2020 zijn de risico´s op de grondexploitaties herzien. Aanvullend op de basisinformatie van de risico's willen wij nadere en specifieke informatie verstrekken over de risico's over het programma Grondbeleid. Deze nadere informatie wordt ter inzage gelegd. De aanvullende informatie bevat vertrouwelijke financiële gegevens. Ter bescherming van de financiële belangen van de gemeente en ter bescherming tegen onevenredig nadeel van de gemeente moet op dit overzicht geheimhouding worden opgelegd. Met dit Raadsvoorstel vindt besluitvorming plaats over de geheimhouding.

Voorstel om te besluiten

Met toepassing van artikel 25, derde lid van de Gemeentewet, de door het College op 13 september 2016 opgelegde geheimhouding met betrekking tot de nadere informatie over de risico's van de grondexploitaties behorende bij de Stadsbegroting 2017 - 2020 te bekrachtigen.

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Bijlage risicos van de grondexploitaties

1 Inleiding
Tegelijkertijd met het opstellen van de Stadsbegroting 2017-2020 zijn de risico´s op de grondexploitaties herzien. Aanvullend op de basisinformatie van de risico's willen wij nadere en specifieke informatie verstrekken over de risico's over het programma Grondbeleid. Deze nadere informatie wordt ter inzage gelegd. De aanvullende informatie bevat vertrouwelijke financiële gegevens. Ter bescherming van de financiële belangen van de gemeente en ter bescherming tegen onevenredig nadeel van de gemeente moet op dit overzicht geheimhouding worden opgelegd. Met dit Raadsvoorstel vindt besluitvorming plaats over de geheimhouding.

1.1 Wettelijk- of beleidskader
Wet Openbaarheid van Bestuur en Gemeentewet.

1.2 Relatie met programma
Het betreft hier de risico's vallend onder het programma Grondbeleid.

2 Doelstelling
Het verstrekken van nadere en specifieke informatie over de risico's over het programma Grondbeleid. Tevens kan onder geheimhouding nader gesproken worden over dit onderwerp.

3 Argumenten
Geheimhouding van de nadere en specifieke informatie over de risico's over het programma Grondbeleid is noodzakelijk om de financiële belangen van de gemeente te beschermen. Met dit Raadsvoorstel vindt besluitvorming plaats over de geheimhouding.

4 Risico's
Het opleggen van geheimhouding is een beheersmaatregel om het bekend worden van deze informatie tegen te gaan.

5 Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

6 Communicatie
Ter bescherming van de financiële belangen van de gemeente waartegen het belang van openbaarheid niet opweegt, is de nadere en specifieke over de risico's over het programma Grondbeleid geheim. De Raad moet de door het College opgelegde geheimhouding bekrachtigen. Op straffe van het vervallen ervan. De stukken waarop geheimhouding rust liggen voor de Raad ter inzage bij de griffie.

7 Uitvoering en evaluatie
De Raad wordt middels bijgaand voorstel geïnformeerd.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Bijlage risicos van de grondexploitaties

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 28 september 2016

20. **Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij Stadsbegroting over de risico's van de grondexploitaties (100/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 13 september 2016
Met toepassing van artikel 25, derde lid van de Gemeentewet, de door het College op 13 september 2016 opgelegde geheimhouding met betrekking tot de nadere informatie over de risico's van de grondexploitaties behorende bij de Stadsbegroting 2017 - 2020 te bekrachtigen.

Raadsbesluit d.d. 28 september 2016
Conform besloten

Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed

reg.nr.: 16.0006205
procesverantw.: BM50
INGEKOMEN
08 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
clas.nr.: 751
afgedaan:

A1

< BREED >

Aan de colleges en de gemeenteraden van
Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen,
Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
7 juli 2016		
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Opheffing/liquidatieplan Breed		

Geachte leden van het college en de raad,

In februari 2013 is door alle zeven gemeenten uit het Rijk van Nijmegen het voornemen uitgesproken om een regionaal Werkbedrijf te bouwen, met als doelstelling om de verantwoordelijkheid voor de gehele participatieketen in één hand te beleggen. Dit betekende ook dat de sociale werkvoorziening Breed geïntegreerd zou moeten worden in dit Werkbedrijf. Daarvoor zijn de afgelopen jaren verschillende stappen gezet, zowel waar het besluitvorming betreft als in de praktijk. Inmiddels is de integratie in de praktijk bijna helemaal gerealiseerd. Daarom zetten we nu de laatste formele stap: de opheffing van Breed.

Proces integratie Breed – WerkBedrijf
In de loop van het proces van integratie tussen de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) en de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving (Breed) is een aantal stukken aan u aangeboden, ter besluitvorming en ter informatie.. Medio juni 2014 zijn de uitgangspunten voor de integratie vastgesteld. Op 27 januari 2015 bent u geïnformeerd over het integratie proces, waar ook de opheffing en liquidatie van Breed is aangekondigd. Vervolgens zijn medio 2015 de beide gemeenschappelijke regelingen door u aangepast, waardoor de taken van Breed zijn toegevoegd aan die van de MGR.

Inmiddels zijn de activiteiten – en het daaraan gerelateerde personeel - van Breed (op 1 januari 2016) overgedragen aan MGR module WerkBedrijf en is de overdracht geformaliseerd door het aangaan van de zogenaamde activa/passiva overeenkomst (zie bijlage). De SW-medewerkers zijn per 1 januari 2016 in dienst getreden bij MGR. De aan de activiteiten van Breed verbonden ambtelijk medewerkers hebben per 1 april 2016 een aanstelling gekregen bij de MGR. Hierdoor kan Breed formeel worden vereffend en geliquideerd.

De volgende stap in de formele liquidatieprocedure is uw besluitvorming over de opheffing. Het bestuur van Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in

BREED
Boekweitweg 4
6534 AC Nijmegen
Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen

Tel (024) 64 99 100
Fax (024) 64 99 109
info@denkbreed.nl / www.denkbreed.nl

KvK 09217470
Btw NL 0014.79.192.B.01
Rabobank 16.03.99.335

Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed

2016 af te ronden op basis van het concept-liquidatieplan. Ten aanzien van het voorliggende concept-liquidatieplan (zie bijlage) kan uw raad wensen en bedenkingen naar voren brengen.

Over de deelnemende gemeenten aan de beide gemeenschappelijke regelingen moet nog worden opgemerkt dat de gemeente West Maas en Waal wel deelnemer was aan Breed maar geen deelnemer is aan de MGR. De gemeente Mook en Middelaar nam niet deel aan Breed maar wel aan de MGR, module WerkBedrijf, exclusief het onderdeel SW.

Liquidatie Breed
Het concept liquidatieplan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, kaders en proces van de vereffening en de liquidatie en beschrijft onder andere:
a) vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen;
b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'.

Ad a) Vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen
Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 01-01-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa (1)	€ 893.000
Financiële vaste activa (2)	€ 645.000
RC verhouding MGR (3)	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve (4)	€ 2.080.000
Voorzieningen (5)	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

(1) Panden in eigendom, Boekweitweg 4 en Sint Teunismolenweg 46.
In het liquidatieplan is opgenomen om deze panden tegen boekwaarde te verkopen aan de MGR, module WerkBedrijf. Deze keuze is gebaseerd op de behoefte van het WerkBedrijf aan deze panden in het kader van de Participatiewet en meer in het bijzonder voor de Wsw-medewerkers, welke zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. De juridische levering van de panden zal plaatsvinden ultimo 2016.
Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst is ervoor gekozen om aan de 'voorkant' af te rekenen over de fictieve boekwinst van beide panden, gebaseerd op de huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer). Aan de voorkant betekent direct volgend op de overdracht van de panden naar de MGR, module WerkBedrijf. De huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer) is € 6.241.000. De fictieve boekwinst is derhalve € 5.348.000 (waarde economisch verkeer van € 6.241.00 minus boekwaarde panden van € 893.000). Dit betekent dat het aandeel van de gemeente West Maas en Waal wordt vastgesteld op een bedrag gelijk aan 3,43% (aantal Wsw-medewerkers gemeente West Maas en Waal ten opzichte van het totaal aantal Wsw-medewerkers van de GR Breed met peildatum 31-12-2015) van € 5.348.000 (boekwinst) en komt overeen met € 183.000. Het aan gemeente West Maas en Waal toekomende aandeel in de boekwinst zal na juridische levering van de panden aan MGR aan de gemeente worden uitgekeerd. Deze uitkering

komt ten laste van de algemene reserve van Breed voorafgaand aan vaststelling definitieve liquidatiesaldo Breed.

(2) Langlopende vordering op gemeenten in het kader van de reorganisatie 2012, na resultaatbestemming 2015.
Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 Breed.

(3) Koopsom activa passiva overeenkomst Breed en MGR.

(4) Algemene reserve, na resultaatbestemming 2015.

(5) Reorganisatie voorziening 2012 ad € 1.571.000 en Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers) ad € 315.000.
Deze uitgaven en lasten worden uiterlijk eind 2016, mede op basis van de jaarrekening 2015, gecalculeerd en definitief begroot c.q. vastgesteld. Een eventuele mutatie van beide voorzieningen komt ten laste van het exploitatieresultaat 2016 van Breed.
Vervolgens worden deze toekomstige verplichtingen overgedragen aan de MGR inclusief de geactualiseerde voorzieningen en de hierbij behorende liquiditeiten.

Ad b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'

Het bedrag dat resteert door de in het liquidatieplan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo Breed.

Verwacht batig liquidatie saldo:

-	Algemene reserve eind 2015 na resultaatbestemming:	€ 2.080.000
-	Exploitatieresultaat 2016 (zie begroting Breed 2016):	€ 120.000 -/-
-	Uitkering fictieve boekwinst panden West Maas en Waal:	€ 183.000 -/-
-	Liquidatie saldo:	€ 1.777.000

De aanspraken van de aan Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw- medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	Aantal SW-medewerkers[1]	
Beuningen	149	7,21%
Berg en Dal	218	10,55%
Druten	121	5,85%
Heumen	72	3,48%
Nijmegen	1.185	57,33%
West Maas en Waal	71	3,43%
Wijchen	251	12,14%
Totaal	2067	100,0%

[1] Gebaseerd op stand ultimo verslagjaar 2015, SISA indicator A, conform artikel 10 lid 4 - financiële verordening WNO-bedrijven 14 maart 2003.

Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed

Voorgesteld wordt om het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de huidige deelnemende gemeenten van Breed; Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen.
Een bijzondere positie heeft de gemeente Mook en Middelaar, omdat deze gemeente wel deelneemt aan de MGR, module WerkBedrijf maar binnen deze module niet aan het onderdeel SW. Ook was Mook & Middelaar geen deelnemer aan Breed. Om deze reden valt er geen deel van het batig saldo van de liquidatie van Breed, noch een aandeel in de toekomstige boekwinst op de panden bij mogelijke vervreemding door MGR in een later stadium, toe aan de gemeente Mook en Middelaar.

Liquidatie Stichting Support
Parallel aan de opheffing en liquidatie van Breed loopt de ontbinding en vereffening van Support. Het is bestuursrechtelijk niet nodig om de ontbinding en vereffening van Support voor te leggen aan uw raad, aangezien hier sprake is van een Stichtingsvorm en geen publiekrechtelijke rechtspersoon, zoals een gemeenschappelijke regeling wel is. De besluitvorming vindt daarom plaats in het bestuur van Support. Wij achten het wel van belang om uw raad over deze ontbinding te informeren.

Met de overgang van het Support personeel vanaf 1 april 2016 naar de MGR zijn alle bedrijfsactiviteiten van Support beëindigd. Het voornemen is om de Stichting Support en de gelieerde BV's in de loop van 2016 te liquideren. Het voorstel is om de MGR als vereffenaar aan te wijzen aangezien Breed ook de fase van liquidatie/vereffening ingaat en dus niet in deze hoedanigheid kan optreden.

Bestemming van het batige saldo bij Support vindt op grond van de wet of de statuten zoveel mogelijk plaats overeenkomstig het doel van de stichting. Het doel van de stichting is het (mede) uitvoeren van begeleid werken in de zin van de Wsw door aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt –onder begeleiding- gelegenheid te bieden om zich te ontwikkelen ter voorbereiding van re-integratie. Het ligt daarmee in lijn om het saldo ten goede te laten komen aan het WerkBedrijf. Het huidige vermogen van Support is ca. € 890.000.

Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed

Nadat besluitvorming in uw gemeenten heeft plaatsgevonden en uw raad in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten over het concept-liquidatieplan wordt het liquidatieplan door het Algemeen Bestuur van Breed vastgesteld en volgen besluiten tot ontbinding en vereffening door datzelfde Algemeen Bestuur. Vervolgens wordt aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland verzocht om goedkeuring te verlenen aan de opheffing en het liquidatieplan. Tenslotte wordt de opheffing gepubliceerd in de Staatscourant.

Hoogachtend,

Namens het dagelijks bestuur,

Turgay Tankir
voorzitter

Bijlage: Concept liquidatieplan Breed, met als bijlagen:
activa-passiva overeenkomst en
overdrachtsbalans

Brief aan de raad - Opheffing- liquidatieplan Breed

BREED

	Balans voor bestemming		Bestemming		Balans na bestemming		Overdrachtsbalans		Toelichting
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Activa									
Materiële vaste activa		**893**				**893**		**0**	art. 2.4.a | ap-ovk
Investeringen met economisch nut	893				893		0		
Financiële vaste activa		**1.483**				**645**		**0**	art. 2.4.c | ap-ovk
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd langer dan één jaar	1.483		-838		645		0		
Vlottende activa									
Voorraden		**7**				**7**		**7**	art. 2.3. | ap-ovk
Overige grond- en hulpstoffen	2				2		2		
Gereed product en handelsgoederen	5				5		5		
Uitzettingen		**6.862**				**6.862**		**6.862**	art. 2.3. | ap-ovk
Vorderingen op openbare lichamen	494				494		494		
Uitzettingen in 's Rijk schatkist < 1 jr	4.500				4.500		4.500		
Overige vorderingen	1.868				1.868		1.868		
Liquide middelen		**8**				**8**		**8**	art. 2.3. | ap-ovk
Overlopende activa		**597**				**597**		**597**	art. 2.3. | ap-ovk
Vooruitbetaalde bedragen	25				25		25		
Nog te ontvangen bedragen	572				572		572		
Totaal activa		**9.850**				**9.012**		**7.474**	
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Passiva									
Vaste passiva									
Eigen vermogen		**2.918**				**2.080**		**0**	
Algemene reserve	2.661		-581		2.080		0		
Bestemmingsreserve	716		-716		0		0		
Resultaat voor bestemming	-459		459		0		0		
Voorzieningen		**1.886**				**1.886**		**0**	art. 2.4.b | ap-ovk
Vaste schulden		**1.500**				**1.500**		**1.500**	art. 2.9. | ap-ovk
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.500				1.500				
Vlottende passiva									
Netto vlottende schulden		**3.546**				**3.546**		**3.546**	art. 2.9. | ap-ovk
Overige schulden	3.546				3.546		3.546		
Overlopende passiva		**0**				**0**		**0**	art. 2.9. | ap-ovk
Totaal passiva		**9.850**				**9.012**		**5.046**	
Koopprijs								**2.428**	

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

reg.nr.: 16.0006892
procesverantw.: Brie
INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

A2

Van: GGDDirectiemail <GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl>
Datum: 7 juli 2016 13:04:39 CEST
Aan: GGDDirectiemail <GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl>, "'griffie@beuningen.nl'" <griffie@beuningen.nl>, "'griffier@buren.nl'" <griffier@buren.nl>, "'griffie@culemborg.nl'" <griffie@culemborg.nl>, "'griffie@druten.nl'" <griffie@druten.nl>, "'m.vermeulen@geldermalsen.nl'" <m.vermeulen@geldermalsen.nl>, "'j.v.workum@groesbeek.nl'" <j.v.workum@groesbeek.nl>, "'griffie@heumen.nl'" <griffie@heumen.nl>, "'h.dame@lingewaal.nl'" <h.dame@lingewaal.nl>, "'info@maasdriel.nl'" <info@maasdriel.nl>, "'griffie@nederbetuwe.nl'" <griffie@nederbetuwe.nl>, "'griffie@neerijnen.nl'" <griffie@neerijnen.nl>, "'griffie@nijmegen.nl'" <griffie@nijmegen.nl>, "'griffie@tiel.nl'" <griffie@tiel.nl>, "'griffie@westmaasenwaal.nl'" <griffie@westmaasenwaal.nl>, "'griffie@wijchen.nl'" <griffie@wijchen.nl>, "'griffie@zaltbommel.nl'" <griffie@zaltbommel.nl>, "'griffier@mookenmiddelaar.nl'" <griffier@mookenmiddelaar.nl>
Kopie: "'p3.van.gemert@nijmegen.nl'" <'p3.van.gemert@nijmegen.nl'>, "Wijngaarden, Jules van" <JvanWijngaarden@ggdgelderlandzuid.nl>, "Pieters, Moniek" <mpieters@ggdgelderlandzuid.nl>, "Euser, Leo" <leuser@ggdgelderlandzuid.nl>
Onderwerp: Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

Aan de raden van de gemeenten die participeren in de GR GGD Gelderland-Zuid

Bijgaand ontvangt u de volgende documenten:
- Begeleidende brief aan Raden, d.d. 7 juli 2016 met kenmerk GGD/DIR/1407/2016/DB/jvw
- Memo begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis
- Begroting 2017 Veilig Thuis
- Bijdrage Veilig Thuis Begroting 2017 per gemeente

Met vriendelijke groet,

Ankie Haan
Directiesecretaresse
088 144 7102 / ahaan@ggdgelderlandzuid.nl
Werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

GGD Gelderland-Zuid

De raden van de gemeenten die participeren in de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk:	GGD/DIR/1407/2016/DB/jvw	afdeling:	Directie
datum:	7 juli 2016	contactpersoon:	Leo Euser
onderwerp:	Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis	doorkiesnummer:	(088) 144 7102
		e-mail:	leuser@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Op 31 maart 2016 heeft u de Programmabegroting 2017 van GGD Gelderland-Zuid ontvangen (kenmerk brief: GGD/DIR/1339/2016/MP/ah). Op basis van de door u toegestuurde zienswijzen, heeft het Algemeen Bestuur op 30 juni jl. ingestemd met de Programmabegroting GGD 2017. Hierin is Veilig Thuis opgenomen voor € 1,8 miljoen, maar nog niet de gehele begroting Veilig Thuis 2017.

In de bijlagen wordt de gehele begroting 2017 Veilig Thuis (€ 4,2 miljoen) gepresenteerd als een begrotingswijziging. De begroting is opgebouwd uit twee delen: de toelichting en de cijfermatige opstelling. Tevens is in een aparte bijlage het overzicht bijgevoegd van de bijdrage per gemeente.

We verzoeken u uw zienswijze vóór 14 september 2016 aan ons kenbaar te maken, zodat deze begrotingswijziging 2017 m.b.t. Veilig Thuis in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 5 oktober kan worden vastgesteld.

Voor eventuele informatie over de begrotingswijziging GGD 2017 m.b.t. Veilig Thuis kunt u contact opnemen met dr. Leo Euser, interim-manager Veilig Thuis. Hij is te bereiken via leuser@ggdgelderlandzuid.nl of via 088 144 7102.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur,

Drs. L.C.M. Frings
Voorzitter

Bijlagen: 3

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

IBAN: NL84.BNGH.028.51.01.242
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

Veilig Thuis 2017		BEGROTING VT 2017 E.V.																				
		FTE						EURO'S									Meerjarenraming (euro's)					
	Uitv./ Onderst.	Oorspron-kelijke begroting 2016	Toegekend 1e helft 2016	Aange-vraagd 2e helft 2016	Extra aangevraagd 2e helft 2016 (o.b.v. 1300 uren/fte)	Overname personeel JBG	Begroting 2017	Oorspron-kelijke begroting	Toegekend 1e helft 2016	Aange-vraagd 2e helft 2016	Extra aangevraagd 2e helft 2016 (o.b.v. 1300 uren/fte)	Overname personeel JBG	Begroting 2017				Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020		
Reguliere capaciteit																						
Secretariaat	Uitv.	**2,39**				*0,00*	**2,39**	**152.243**	-	-	-	-	**152.243**				152.243	152.243	152.243			
Medewerker OGGZ uitvoerend	Uitv.	**3,90**	*1,75*	*1,75*	*7,94*	*12,02*	**27,36**	**306.735**	*179.550*	*179.550*	*753.062*	*1.125.072*	**2.543.969**				2.543.969	2.543.969	2.543.969			
Medewerker OGGZ beschikbaarheidbereikbaarheid 24/7	Uitv.	**0,00**	*0,93*	*0,93*	*0,46*		**2,32**	**-**	*95.418*	*95.418*	*43.056*	-	**233.892**				233.892	233.892	233.892			
Gedragswetenschapper	Uitv.	**0,91**	*0,25*	*0,25*	*-0,55*	*0,50*	**1,36**	**91.881**	*29.213*	*29.213*	*-58.385*	*53.300*	**145.221**				145.221	145.221	145.221			
Vertrouwensarts	Uitv.	**0,77**			*0,00*	*0,70*	**1,47**	**105.105**	-	-	-	*95.550*	**200.655**				200.655	200.655	200.655			
Totaal uitvoerend							**34,90**						**3.275.980**				3.275.980	3.275.980	3.275.980			
Projectcoördinator	Onderst.	**0,00**	*0,45*	*0,45*	*-0,15*		**0,74**	**-**	*51.998*	*51.998*	*-17.294*	-	**86.703**				86.703	86.703	86.703			
Teammanager	Onderst.	**0,00**			*0,89*	*0,00*	**0,89**	**-**	-	-	*103.997*	-	**103.997**				103.997	103.997	103.997			
Applicatiebeheer	Onderst.	**0,00**	*0,25*	*0,25*	*0,17*		**0,67**	**-**	*25.650*	*25.650*	*17.442*	-	**68.742**				68.742	68.742	68.742			
Manager BZ en VT	Onderst.	**0,00**			*0,60*		**0,60**	**-**	-	-	*89.775*	-	**89.775**				89.775	89.775	89.775			
Managementassistent	Onderst.	**0,00**			*0,24*		**0,24**	**-**	-	-	*19.494*	-	**19.494**				19.494	19.494	19.494			
Kwaliteitsmedewerker	Onderst.	**0,00**			*0,50*		**0,50**	**-**	-	-	*58.425*	-	**58.425**				58.425	58.425	58.425			
Beleidsmedewerker	Onderst.	**0,00**	*0,06*	*0,06*	*0,14*		**0,25**	**-**	*6.427*	*6.427*	*15.775*	-	**28.628**				28.628	28.628	28.628			
Beleidsondersteuning	Onderst.	**0,00**			*0,20*		**0,20**	**-**	-	-	*23.370*	-	**23.370**				23.370	23.370	23.370			
Totaal afdelingsondersteuning							**4,09**						**479.133**				479.133	479.133	479.133			
Inhuur derden (JBG)	Uitv.	**11,22**	*1,00*	*1,00*		*-13,22*	**0,00**	**1.396.853**	*102.600*	*102.600*	-	*-1.602.053*	-				-	-	-			
Totaal personeel		**19,19**	***4,68***	***4,68***	***10,44***	***0,00***	**38,99**	**2.052.817**	***490.856***	***490.856***	***1.048.717***	***-328.131***	**3.755.113**				**3.755.113**	**3.755.113**	**3.755.113**			
Materiële kosten																						
Opleidingskosten		**0,00**					**0,00**	**15.000**					**15.000**				15.000	15.000	15.000			
Onderhoud software		**0,00**					**0,00**	**10.000**	38.919	38.919			**87.837**				87.837	87.837	87.837			
Communicatiekosten		**0,00**					**0,00**	**5.000**	2.500	2.500			**10.000**				10.000	10.000	10.000			
Algemene kosten		**0,00**					**0,00**	**40.800**					**40.800**				40.800	40.800	40.800			
Inhuur derden (receptiefunctie via Tel & Tel)		**0,00**					**0,00**	-			15.000		**15.000**				15.000	15.000	15.000			
Totaal materieel		**0,00**	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***0,00***	**0,00**	**70.800**	***41.419***	***41.419***	***15.000***	**-**	**168.637**				**168.637**	**168.637**	**168.637**			
Ontwikkelkosten												178.131	**178.131**				-	-	-			
Ketenregie												150.000	**150.000**				150.000	150.000	150.000			
Totaal begroting 2017		**19,19**	***4,68***	***4,68***	***10,44***	***0,00***	**38,99**	**2.123.617**	***532.274***	***532.274***	***1.063.717***	**-**	**4.251.881**				**4.073.750**	**4.073.750**	**4.073.750**			

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

Overzicht bijdrage Veilig Thuis begroting 2017 per gemeente

Gemeenten Gelderland Zuid	Inwoners aantal 1/1/2015	Veilig Thuis 2017
Beuningen	25.282	195.129
Druten	18.294	141.195
Berg en Dal	34.450	265.889
Heumen	16.434	126.839
Nijmegen	171.281	1.321.965
West Maas en Waal	18.425	142.206
Wijchen	40.786	314.791
Buren	26.150	201.828
Culemborg	26.617	205.433
Geldermalsen	26.307	203.040
Lingewaal	11.100	85.671
Maasdriel	24.180	186.624
Neder-Betuwe	22.559	174.113
Neerijnen	12.100	93.389
Tiel	41.600	321.073
Zaltbommel	27.570	212.788
Totaal gemeenten GGD GZ	**543.135**	**4.191.973**
Mook en Middelaar	7.762	59.908
Totaal	**550.897**	**4.251.881**

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

Gelderland-Zuid

Aan:	Raden deelnemende gemeenten
Van:	Dagelijks Bestuur GGD Gelderland-Zuid
Onderwerp	Begrotingswijziging 2017 GGD m.b.t. Veilig Thuis

Bijlage bij brief GGD/DIR/1407/2016/DB/jvw – 7 juli 2016

Toelichting begroting 2017 Veilig Thuis
De interim-manager Veilig Thuis heeft in het kader van het Aanvalsplan (dd. 28 april 2016) van het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid de opdracht gekregen om de structurele inzet van menskracht en middelen voor een effectieve en efficiënte uitvoering van Veilig Thuis inzichtelijk te maken voor de deelnemende gemeenten van GGD Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar. In dit kader heeft de interim-manager, ondersteund door de afdeling Financiën van de GGD, de begroting 2017 Veilig Thuis opgesteld: totaal € 4.251.881,-. Deze begroting 2017 Veilig Thuis is opgebouwd uit twee delen: de toelichting en een cijfermatige opstelling. Hieronder vindt u de toelichting. De begroting 2017 Veilig Thuis is bijgevoegd evenals een overzicht van de bijdragen per gemeente.

Uitgangspunten voor begroting Veilig Thuis 2017:
- De basis voor de begroting Veilig Thuis 2017 wordt gevormd door de personeels- en materiële kosten Veilig Thuis 2016. M.a.w.: de herziene begroting Veilig Thuis 2016 na twee begrotingswijzigingen.
- De prognose van het volume 2017 is gelijk aan de prognose 2016, zoals deze in de herziene begroting 2016 is gehanteerd.
- Voor de vertaling van deze prognose naar uren is urennormering gehanteerd zoals deze ook in de herziene begroting 2016 is toegepast.
- Qua norm voor de productieve uren per fte is uitgegaan van eenzelfde aantal uren als in de herziene begroting 2016 is gehanteerd (1.300 directe uren/fte/jaar). Deze norm wordt overigens ook in andere Veilig Thuis-organisaties gehanteerd.
- De begroting Veilig Thuis 2017 is opgesteld onder de aanname dat alle medewerkers in dienst zijn van Veilig Thuis, ongeacht de vraag waar Veilig Thuis organisatorisch zal worden ondergebracht[1]. Dit betekent dat deze begroting ervan uitgaat dat de dienstverleningsovereenkomst met Jeugdbescherming Gelderland (JBG) wordt beëindigd.
- Voor het overige is net zoals voorgaande jaren de begrotingssystematiek van GGD Gelderland-Zuid gehanteerd.
- De begroting van Veilig Thuis 2017 blijft onderdeel van de totale (Programma)begroting van de GGD en zichtbaar als een afzonderlijk integraal budget.
- Binnen de begroting Veilig Thuis 2017 is ruimte gemaakt voor de vormgeving van ketenregie (= € 150.000,-)[2].
- Binnen de begroting Veilig Thuis 2017 is ruimte gemaakt voor ontwikkelkosten (€ 178.131,-)[3]. Deze post kan mede dienen t.b.v. de uitwerking van het voorstel dat de interim-manager Veilig Thuis momenteel ontwikkelt, in opdracht van het Algemeen Bestuur, voor de structurele vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'De toekomst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid' van Van Montfoort (dd. 30 mei 2016).

Personeelsformatie:
- Aan de hand van de uitgangspunten is een personeelsformatie berekend die gelijk is aan die van de herziene begroting 2016, zowel in aantal fte als naar onderscheiden functies in de uitvoering.
- De kosten van het personeel zijn berekend op een manier die binnen de GGD gebruikelijk is, namelijk via een uurtarief.
  In dit uurtarief is opgenomen:
  - de loonsom
  - een bedrag ter dekking van de kosten van Directie, Directiebureau en Huisvesting

[1] Het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid heeft 30 juni jl. besloten dat Veilig Thuis ondergebracht blijft bij GGD Gelderland-Zuid.
[2] Ruimte voor het bedrag in de begroting voor ketenregie en ontwikkelkosten ontstaat doordat per 1 januari 2017 de dienstverleningsovereenkomst met JBG zal worden beëindigd. Dit leidt tot een kostenbesparing van ruim € 300.000,- door het wegvallen van de BTW-verplichting en van de overheadkosten JBG.
[3] Zie voetnoot 1.

Brief aan de raad - Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis

    - een bedrag ter dekking van de kosten van de Afdelingen Financiën, P&O, Facilitaire Diensten & ICT
    - een bedrag ter dekking van de kosten van ziektevervanging (5%).
- De kosten van de specifieke overhead Veilig Thuis (afdelingsoverhead) zijn apart opgenomen in de begroting (omvatten o.a. de manager, secretaresse, applicatiemedewerker Regas en kwaliteitsmedewerker).

Overige aandachtspunten

- De post algemene kosten is o.a. bestemd voor bijdragen aan het Landelijk Netwerk Directeuren Veilig Thuis.

Risico's in de begroting Veilig Thuis 2017 zijn:

- Het belangrijkste risico in de begroting Veilig Thuis 2017 is het risico dat de vraag verder stijgt en hoger uitkomt dan in de prognose is verondersteld.
- Een ander risico is dat de besluitvorming over de overgang van onderneming die noodzakelijk is om de dienstverleningsovereenkomst met JBG te kunnen beëindigen niet tijdig plaatsvindt.
- Een derde risico is de ongewisheid over de periode van Verscherpt Toezicht. Deze is gepland tot 1 november 2016. De hertoets van de Inspectie Jeugdzorg in september 2016 zal op 20 van de 24 toetspunten voldoende moeten scoren, wil de Inspectie het Verscherpt Toezicht op Veilig Thuis Gelderland-Zuid beëindigen. Een eventuele verlenging zou kostenconsequenties kunnen hebben.

Brief aan de raad - dhr. Essers straatnaamgeving - niet behoorlijk

reg.nr.: 16.00068303
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
08 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 78'
afgedaan:

A3

Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			7 juli 2016

Onderwerp
niet behoorlijk

Bijlage(n)
-

Geachte leden,

Raadsvoorstellen inzake straatnaamgeving worden standaard afgedaan als hamerstuk, ook als de voorstellen de toets der kritiek niet kunnen doorstaan.

De raad heeft op 25 mei 2016 zonder zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming en niet gehinderd door kennis van zaken ingestemd met het ondeugdelijke raadsvoorstel 70/2016 (onderwerp: *Straatnaamgeving Professor van Melsenpad*) dat bovendien in strijd met de wet is.

Kennis nemen van de inhoud van de voorstellen is blijkbaar teveel gevraagd. Dat geldt ook voor ingekomen stukken. Op 6 juli 2016 heeft u op dezelfde wijze formeel besloten om mijn brief d.d. 20 juni 2016 (onderwerp: *in strijd met de wet...*) voor kennisgeving aan te nemen.

Hoeft de raad zich niet aan de wet te houden? Is de eed (verklaring en belofte) uit artikel 14 van de Gemeentewet alleen van toepassing als het toevallig uitkomt? Worden belanghebbende en belangstellende burgers die zich schriftelijk tot de raad wenden niet serieus genomen? De afhandeling van ingekomen stuk B23 getuigt van minachting.

Een signaal dat een raadsbesluit in strijd met de wet is, kan niet voor kennisgeving worden aangenomen en worden afgedaan als hamerstuk. Daarmee schaadt u het vertrouwen in het openbaar bestuur.

Er rest mij dan niets anders dan hierbij een formele klacht ex artikel 9:1 Awb in te dienen over uw gedragingen.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

[redacted]

drs. R.C. Essers

Brief aan de raad - Huisvesting expats

AG

Peter Huitink

Loenenseweg 43

7361 GC Beekbergen

e-mail : peterhuitink@gmail.com

13750

Ontv. 16.000603 9

11 JULI 2016

Ingekomen
Gemeente Nijmegen

Gemeente Nijmegen
t.a.v. de Gemeenteraad

Postbus 9105

6500 HG Nijmegen

8 juli 2016

Betreft: huisvesting expats/ omzetting leegstaande kantoor- naar woonruimte

Geachte Raad,

Gemeente Nijmegen is op zoek naar een geschikte locatie voor expats, zie de brief van gemeente Nijmegen van 13 juni jongstleden. Om te trachten dit nijpende probleem te helpen oplossen heb ik aan de heer Donné verzocht in te stemmen met de transitie van een huidig kantoorgebouw naar een woonbestemming, zie de mail van 15 juni 2016 aan de heer Donné. Op dit verzoek deelt mevrouw Joosten mee dat gemeente Nijmegen hieraan geen medewerking verleent, zie de brief d.d. 30 juni jongstleden.

Gemeente Nijmegen stelt in haar schrijven van 13 juni 2016 dat de woonlasten van de expats laag moeten zijn. Om hieraan te kunnen voldoen is het niet mogelijk een pand op een zogenoemde A-locatie kopen en vervolgens voor bewoning geschikt te maken. De huur wordt in dat geval veel te hoog voor de expats. Indien gemeente Nijmegen meewerkt om de expats in de wijk Dukenburg te huisvesten kan de huur binnen de perken blijven. Dit is positief voor de expats, de Universiteit, de Hogeschool en gemeente Nijmegen. Bijkomend voordeel is dat de leegstand van de kantoren teruggedrongen wordt, deze leegstand neemt jaarlijks met 1 % toe tot landelijk maar liefst 30% in het jaar 2030. Voorts ben ik bereid zonnepanelen op het pand te installeren om op deze wijze ook mee te werken aan de milieudoelstellingen van gemeente Nijmegen en de CO_2 uitstoot te verminderen. Op 1000 vierkante meter dakoppervlakte kan de elektriciteit voor maar liefst 150 huishoudens geproduceerd worden.

Brief aan de raad - Huisvesting expats

Gelet op het vorenstaande verzoek ik u in heroverweging te nemen mee te werken aan de transitie van het in de correspondentie genoemde kantoorpand in de wijk Dukenburg.

Uw reactie met belangstelling tegemoet ziend.

Met vriendelijke groet,

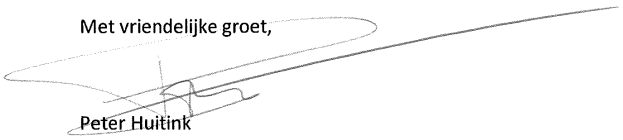

Peter Huitink

Bijlage correspondentie gemeente Nijmegen 13 en 30 juni 2016

Brief aan de raad - Huisvesting expats

Ruimtelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

De heer Peter Huitink
Loenenseweg 43
7361 GC Beekbergen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
30-06-2016	RO10/16.0006051	Rietje Joosten
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
reactie op brief RO10/16.0005892	mail 15 juni 2016	(024) 3293453

Beste meneer P. Huitink,

Hierbij een reactie op uw mail van 15 juni 2016.
Helaas moeten wij u weer teleurstellen. Wij verlenen geen medewerking aan de omzetting van het kantoorgebouw Meijhorst 6001 van kantoren in wonen.
In Dukenburg staan al veel goedkope woningen. In het kader van de ongedeelde stad en het streven naar meer differentiatie willen wij in Dukenburg geen extra goedkope huurwoningen.

Hoogachtend,

Koos Donné,
Programmamanager wonen

Brief aan de raad - Huisvesting expats

Ruimtelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

De heer P. Huitink
Loenenseweg 43
7361 GC Beekbergen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13-06-2016	RO10/16.0005892	Koos Donné
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Transformatie van kantoorpanden		(024) 3293453

Beste Peter Huitink,

In reactie op uw mails van 2 juni, 7 juni, 8 juni, 9 juni en 12 juni het volgende.
Het pand Wolfkuilseweg 279 (hoek Energieweg) heeft in het bestemmingsplan de bestemming gemengd, met mogelijkheid voor wonen. Dat betekent dat er gewoond mag worden.
Andere door u genoemde panden (bij de Oversteek en aan de rotonde) aan de Energieweg hebben wel een gemengde bestemming, maar zonder wonen. Deze panden worden niet omgezet naar wonen.

Wel wil ik u er nog op wijzen dat bij de vaststelling van de Woonvisie, in het voorjaar van 2016, een amendement is aangenomen dat als volgt luidt:
"Derhalve vullen wij het nee-tenzij beleid aan met een nieuwe uitzondering waardoor er in de bestaande stad wel goedkope huurwoningen gebouwd mogen worden."
De definitie van goedkope huurwoningen in de woonvisie is: huurwoningen met een huurprijs tot de kwaliteitskortingsgrens.

Ook zijn we nog op zoek naar een locatie voor expats. En wel de expats van de universiteit met een laag inkomen. In huurprijs is dat vergelijkbaar met bovenstaande goedkope huurwoningen.

Hopelijk heb ik hiermee uw vragen afdoende beantwoord.

B. Velthuis, wethouder stedelijke ontwikkeling

Namens deze,

Koos Donné Programmamanager Wonen

Brief aan de raad - Huisvesting expats

Gmail **peter huitink <peterhuitink@gmail.com>**

RO10/16.0005892

1 bericht

peter huitink <peterhuitink@gmail.com> 15 juni 2016 20:47
Aan: gemeente@nijmegen.nl

Geachte heer Donne,

Dank voor uw duidelijke uiteenzetting, het schept helderheid. Het object aan de Weurtseweg 478 wordt inderdaad zoals het er thans naar uit ziet omgebouwd tot hotel en niet tot woonruimte.

Om te trachten woonruimte te verstrekken aan expats zou ik u willen vragen of u voorafgaand aan het doen van een bod op een pand, thans met de bestemming kantoor, kunt instemmen met de transitie naar woonruimte. Zoals bij u bekend neemt de leegstand van de kantoren landelijk jaarlijks toe met circa 1 % tot circa 30 % van alle kantoren in het jaar 2030.

Voor het huidige kantoor aan Meijhorst 6001 zou ik u willen vragen of u kunt instemmen met een transitie naar woonbestemming. In dit object zou ik dan de door u genoemde expats kunnen huisvesten tegen redelijke huurprijzen.

Uw reactie zie ik met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Peter Huitink

Virusvrij. www.avast.com

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

reg.nr.: 16.0006876
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751

afgedaan:

A5

Aan de Raden van de in de MARN deelnemende gemeenten

Datum
8-7-2016
Datum uw brief
--
Ons kenmerk
Uit 2016.013
Uw kenmerk
--
Onderwerp
Jaarrekening MARN 2015
Aantal bijlagen
1

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u op basis van artikel 25 lid 4 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN toekomen de door het Algemeen Bestuur unaniem vastgestelde rekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (inclusief "schone" goedkeurende controleverklaring) zoals deze aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland is verzonden.

Indien u wenst kunt u zienswijzen indienen bij het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland

Met vriendelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen

De Voorzitter,

Mr. J.G.M. Thijssen

De secretaris,

Mr. G.J.M. Schulkes

Postadres
Postbus 1029
6501 BA Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

JAARVERSLAG 2015

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

INHOUD

Pagina

1. PROGRAMMA & PRODUCTEN ... 1
1.1 Programma ... 1
1.2 Bestuur ... 1
1.3 Afvalverwerking ... 2
1.4 Netwerkondersteuning ... 2
2. PARAGRAFEN ... 5
2.1 Financiële paragraaf ... 5
2.2 Verbonden partijen ... 6
2.3 Weerstandsvermogen ... 7
2.4 Bedrijfsvoering ... 7
2.5 Onderhoud kapitaalgoederen ... 8
3. JAARREKENING 2015 ... 9
3.1 Algemeen ... 9
3.2 Balans ... 12
3.3 Toelichting balans ... 14
3.4 Overzicht van baten en lasten ... 18
3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten ... 20
3.5.1 Bestuur ... 21
3.5.2 Product Afvalverwerking ... 22
3.5.3 Netwerkondersteuning ... 22
3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid ... 24
3.5.5 Analyse onvoorzien ... 25
3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten ... 25
3.5.7 Wet normering topinkomens ... 25

Bijlage 1 Lijst van bestuursleden
Bijlage 2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

PROGRAMMA & PRODUCTEN

1.1 Programma

Doelstelling, taken en bevoegdheden en producten
De gemeenschappelijke regeling MARN houdt zich bezig met projecten op het brede terrein van milieu waaronder afval en in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V.. Dat maakt ook haar programma uit. De wijze waarop de MARN uitvoering hieraan geeft is middels een netwerkorganisatie waarbij de uitvoering van onderdelen voor en namens de deelnemende gemeenten voorop staat.

In dat kader laat de MARN jaarlijks een aantal activiteiten uitvoeren die tot doel hebben de belangen van de acht deelnemende gemeenten op milieugebied te behartigen dan wel de gemeenten op milieugebied te ondersteunen.

Rechtskarakter
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

1.2 Bestuur

Wat hebben we bereikt?
In de begroting 2015 is aangegeven dat we middels de realisatie van het product Bestuur willen bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat hebben we er voor gedaan?
Het Dagelijks en Algemeen Bestuur
Voor een overzicht van de bestuursleden wordt verwezen naar de bijlage 1. Gedurende het jaar 2015 is het gehele jaar gewerkt volgens de nieuwe wijze van werken. Vanwege de herindeling van de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen in een nieuwe gemeente (tot 1-1-2016) Groesbeek geheten is namens de nieuwe gemeente de heer Thijssen tot het Algemeen Bestuur toegetreden en is door dit bestuur tot voorzitter benoemd. Belangrijke onderwerpen waren onder meer de wijziging van de tekst van de gemeenschappelijke regeling vanwege de herindeling maar ook vanwege de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de algemene vergaderingen van ARN B.V., de invoering van het gescheiden inzamelen van blik en drankkartons tegelijkertijd met de inzameling van de gescheiden ingezamelde kunststof verpakkingen als ook de discussie over aanleverovereenkomst die de MARN heeft met ARN B.V..
Op 18 december is de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN in werking getreden, een dag na publicatie in de Staatscourant.

Wat heeft het gekost?

Product Bestuur

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

	Rekening 2015	Begroting 2015
Lasten	€ 84.784	€ 75.000
Baten	€ 6	€ 500
Saldo	€ 84.778-	€ 74.500-

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

1.3 Afvalverwerking

Wat hebben we bereikt?
Het product betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met deze vennootschap:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen;
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van de gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen;
4. Garantiestelling.

MARN heeft sedert jaren een langdurige doorlopende overeenkomst voor het aanleveren van verschillende afvalstromen waaronder GFT, met ARN B.V..

Voor wat de huur van de gronden betreft is een bedrag groot € 674.794 van ARN B.V. ontvangen, waarmee de onkosten van de MARN worden gedekt.

Wat hebben we er voor gedaan?
MARN heeft zijn rol als aandeelhouder gespeeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder waarbij de stukken van ARN B.V. zijn besproken.

Wat heeft het gekost?

Product Afvalverwerking

	Rekening 2015	Begroting 2015
Lasten	€ 62.089	€ 98.256
Baten	€ 731.517	€ 731.723
Saldo	€ 669.427	€ 633.467

Uit het voordelig saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie- en bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

1.4 Netwerkondersteuning

Wat hebben we bereikt?
De MARN is omgebouwd van een projectorganisatie tot een netwerkorganisatie. De MARN en haar gemeenten zien een meerwaarde in het gezamenlijk oppakken van projecten om zodoende haar activiteiten op milieugebied kwalitatief hoogwaardiger, effectiever en/of efficiënter te kunnen uitvoeren.

Wat is er voor gedaan?
Het afgelopen jaar zijn op basis van het projectenbudget verschillende projecten uitgevoerd op het terrein afval, klimaat en bodem.

AFVAL

Communicatiecampagne drankenkartons en blik
In 2015 is een communicatiecampagne gevoerd om inwoners van de regio te informeren dat ook drankkartons en blik bij het kunststofverpakkingsafval mag worden aangeboden waardoor de mate van afvalscheiding wordt verbeterd. De campagne is door Dar uitgevoerd, MARN heeft een bijdrage van €10.000 geleverd in de kosten.
Het doel was dat de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar met 5 kg zou dalen. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 waren nog geen resultaten bekend.

Aanlevering afval aan ARN B.V. (Vuilverwerkingsovereenkomst)
Het Algemeen Bestuur heeft besloten de discussie over de aanleverovereenkomst extern te laten begeleiden. Op basis van een drietal offertes is aan het bureau IPR-NORMAG de opdracht

gegund. Zij hebben het proces begeleid. Tevens is voor de raadsleden van de deelnemende gemeenten een informerende bijeenkomst georganiseerd.

KLIMAAT

Aanbestedingstraject elektriciteit en gas 2016 afgerond en volgende aanbesteding inclusief marktconsultatie gestart
De voorbereidingen voor de aanbesteding voor elektriciteit en gas voor Groesbeek, Ubbergen, Millingen aan de Rijn, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen zijn gestart. Omwille van de huidige contractduur is gekozen voor een traditionele aanbesteding voor 2016 (en eventueel 2017) met separate vergroening; de aanbesteding is in 2015 uitgevoerd en afgerond. Tevens zijn de werkzaamheden voor de volgende aanbesteding voor 2017 opgestart. Expliciet onderdeel van dat inkooptraject is de wens om zoveel mogelijk additioneel regionaal opgewekte duurzame energie te betrekken. Om dit vooraf realistisch te peilen is er een marktconsultatie gehouden. Centrale vraag hierbij is in hoeverre een aanbesteding van elektriciteit en gas kan leiden tot additionele opwekking van hernieuwbare energie, bij voorkeur ook regionaal.

Uitvoering provinciale subsidie isolatie bestaande woningbouw
De provincie Gelderland kent een subsidieregeling waarbij woningeigenaren onder bepaalde voorwaarden € 500 subsidie krijgen indien zij hun woning isoleren. De MARN heeft de back-office voor deze regeling via Avalon uitgevoerd. Door dit gezamenlijk op te pakken kan de uitvoering efficiënter en effectiever worden gedaan dan door de individuele gemeenten afzonderlijk.

Buurten Over Energie (voorheen Meters maken in verduurzamen bestaande bouw)
Dit project richt zich op energiebesparing in de bestaande particuliere woningvoorraad. Binnen het project zijn gemeenten geholpen met het stimuleren en faciliteren van lokale initiatieven voor en door eigenaar-bewoners die erop zijn gericht de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Er is een ‘eigen’ blok-voor-blok aanpak op maat ontwikkeld die gericht is op het verleiden van huizenbezitters in één bepaalde wijk/kern om samen met hun buren en andere wijkbewoners in beeld te krijgen welke energie(besparings)maatregelen zij moeten treffen aan hun woning. Met als concrete vervolgstap dat de maatregelen door dit collectief ook worden uitgevoerd, bij voorkeur met regionale c.q. lokale bedrijven/aannemers. De daadwerkelijke uitrol vond plaats in 2014 en 2015.

Concessie laadpalen
Door de sterke groei van het aantal elektrische voertuigen neemt ook de behoefte aan (openbare) laadpunten toe. De gemeente is als eigenaar en beheerder van de openbare ruimte nauw betrokken bij het plaatsen van laadpalen. In 2014 is in de regio een gezamenlijke concessie verleend aan Cofely voor laadpalen, waarna in 2015 ook in de MARN-regio laadpalen geplaatst zijn met subsidiegelden van de Stadsregio.

VNG-Ondersteuningsstructuur
Sinds medio 2014 werken 30 gemeenten in de milieusamenwerkingsverbanden MARN, MRA en Rivierenland op het verduurzamen van de woningvoorraad. Dit gebeurt via de VNG, waarbij het de bedoeling is dat op termijn alle 30 gemeenten eigenaar-bewoners informeren middels een (digitaal) energieloket en begeleiden in hun zoektocht naar bedrijven die energiebesparende en/of –opwekkende maatregelen kunnen uitvoeren.

Verduurzamen schoolgebouwen
Om de kansen voor duurzaamheid onder de aandacht te brengen bij schoolbesturen is door MARN en MRA een wervende folder opgesteld met aansprekende voorbeelden voor en door regionale scholen. Hier is nog een vervolg aan gegeven door in september een inspiratiesessie te organiseren voor schoolbesturen.

Verduurzamen bedrijventerreinen
In de samenwerking tussen MARN en MRA wordt voor de doelgroep bedrijventerreinen een ‘boostcamp’ voor studenten georganiseerd. Dit vindt plaats in 2016, alhoewel de voorbereidende werkzaamheden in 2015 zijn gestart. Voor de ‘boostcamp’ zijn studenten van HAN, RU, ArtEZ, Van Hall Larenstein, ROC's en Helicon geworven die met bedrijventerreinen uit de regio als concrete case aan de slag gaan. De insteek is om tijdens een intensieve dag te komen tot inspirerende suggesties om bedrijventerreinen te verduurzamen.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

BODEM

Basisregistratie ondergrond (BRO)
Voor het project Basisregistratie ondergrond is in 2014 een quick-scan gestart onder de MARN-gemeenten om inzicht te krijgen in de gevolgen van de BRO voor de organisatie en de processen. De resultaten daarvan zijn vastgelegd in een rapportage. Een eerste versie van het onderzoek dateert van 21 januari 2015. De definitieve versie van het rapport is op 11 mei 2015 geleverd.

Als gevolg van de wettelijke verplichte BRO moeten de gemeenten gegevens over de ondergrond verplicht aanleveren aan een landelijke voorziening. Het gaat om diverse gegevens. De invoering vindt stapsgewijs plaats en zal naar verwachting 10 jaar in beslag nemen, waarbij de verwachting is dat de BRO per 1-1-2017 in werking zal treden. Daarom is alleen gekeken naar gegevens waarmee binnen de BRO wordt gestart. Voor de te registreren gegevens is informatie bij de gemeenten informatie verzameld om inzicht te krijgen wat de gevolgen van die aanleverplicht zijn voor de gemeentelijke organisatie. Geconcludeerd wordt dat vooral afstemming in processen van belang is. Omdat meerdere gemeentelijke afdelingen betrokken zijn bij de BRO moeten goede procesafspraken worden gemaakt. Ook is een inschatting gemaakt van de benodigde capaciteit om de BRO te implementeren binnen de gemeenten.

Asbestprotocol
Daarnaast is opdracht gegeven voor het opstellen van een asbestprotocol: hoe om te gaan met asbest dat op of in de bodem wordt aangetroffen. Aan dit project wordt door alle MARN gemeenten m.u.v. de gemeente Mook en Middelaar deelgenomen. De werkzaamheden zijn in 2015 gestart. Naar verwachting wordt het rapport in februari 2016 in concept opgeleverd. Hiermee ontstaat helderheid over gemeentelijke verantwoordelijkheden. Het biedt de individuele ambtenaar een handvat om de juiste stappen te zetten.

Wat heeft het gekost?

Product Netwerkondersteuning

	Rekening 2015		Begroting 2015	
Lasten	€	199.860	€	150.000
Baten	€	20.000	€	-
Saldo	€	179.860-	€	150.000-

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

PARAGRAFEN

2.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten
De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen).

Treasury

Verslag over het jaar 2015
Het Treasurystatuut bepaalt dat elk jaar bij de rekening verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen daarin gedurende het afgelopen jaar. Refererend aan de Wet fido wordt in het statuut de treasuryfunctie omschreven als: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s.”

De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar eigen exploitatie zijn gedurende het jaar 2015 ondergebracht bij de ING-bank. Overigens is einde 2013 de MARN komen te vallen onder het zogenaamde “Schatkistbankieren”. Bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden op een speciaal daartoe geopende rekening gezet bij het Rijk.

Gedurende het jaar 2015 heeft de MARN rente betaald over de door haar aangegane lening.

De lening van de MARN groot € 2.000.000 is met ingang van 5 december 2014 verlengd voor de periode van een half jaar, daarna is deze verlengd tot 31 december 2015. De leningen zijn aangegaan tegen een rentepercentage van 0,35% resp. 0,2%.

Risicoparagraaf
In deze paragraaf worden alle risico’s opgenomen en toegelicht.

Aangegane en verstrekte leningen
De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V. Van deze resteert alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 0,35% voor de periode 6 maanden en vervolgens wederom verlengd tot 31 december 2015 tegen een rentepercentage van 0,2%. In december 2015 is deze lening wederom verlengd met een half jaar tegen een rentepercentage van 0,2%. Op de lening rust geen aflossingsverplichting.

REMONDIS heeft bij haar toetreding tot ARN B.V. een concerngarantie afgegeven aan de andere aandeelhouders naar rato van haar aandelenkapitaal. Dat houdt in dat de MARN het risico voor een deel van haar uitstaande verplichtingen ten behoeve van ARN B.V. in geval er een beroep op wordt gedaan kan doorschuiven naar REMONDIS. Het percentage aan aandelen van REMONDIS in ARN B.V. bedraagt 39,96%.

Vereveningsovereenkomst borgen
De MARN heeft te samen met de drie andere overheidsaandeelhouders in ARN B.V. besloten tot het aangaan van een vereveningsovereenkomst borgen. Deze aandeelhouders hebben in de negentiger jaren van de vorige eeuw gezorgd voor de benodigde gelden voor de aanpassing en uitbreiding van de installaties door deze zelf te lenen dan wel daarvoor garant te staan.
De leningen die door ARN B.V. onder de garanties zijn aangetrokken dan wel aan ARN B.V. zijn geleend (zoals in het geval van de MARN) hebben alle verschillende voorwaarden en looptijden. Hierdoor kan het zijn dat over een aantal jaren de leningen van één of meerdere regio’s zijn afgelost en daarmee voor die regio het risico teniet is gedaan, terwijl het risico voor de andere partij(en) nog deels bestaat. Het simpele feit dat bepaalde leningen reeds eerder worden afgelost,

bepaalt of men in meer of mindere mate risico blijft lopen. Vanuit de gedachte van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle aandeelhouders voor de risico's inzake ARN B.V. is dit ongewenst geacht.
De oplossing daarvoor is gevonden in de vereveningsovereenkomst borgen: elke aandeelhouder blijft gedurende de gehele tijd van aflossingen naar rato van de garantstellingen/leningen overeengekomen percentage draagplicht behouden, ook al zijn de leningen, waarvoor men garant staat dan wel heeft verstrekt, al afgelost. In dat kader heeft de MARN een draagplicht van 34,7804% van het totale bedrag, overeenstemmend met het deel van de MARN in de leningen die zijn aangegaan ten behoeve van de aanpassing en uitbreiding van de installaties ARN B.V..

De afgelopen jaren zijn door ARN B.V. de hieronder vallende leningen afgelost. Bij het begin van 2015 resteerde nog een klein deel. Ultimo 2015 zijn er geen leningen meer die onder de borgtochtovereenkomst vallen. Daarmee zijn er op die grond geen verplichtingen meer voor de MARN.

Voor het overige zijn naar onze kennis reikt geen investeringen gepland waarvoor door ARN B.V. een beroep op de aandeelhouders zou worden gedaan.

Resumé
In de rekening van de MARN zijn geen voorzieningen voor bovengenoemde risico's getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

Omzetbelasting
Ten aanzien van de BTW geldt dat de MARN:
1. Volledig in de BTW-heffing is betrokken
2. Voor 99% vooraftrek geniet;

2.2 Verbonden partijen

Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasury-verslag als ook de Risicoparagraaf.

Aandeelhouderschap
MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht
Gedurende het jaar 2015 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
WestVeluwe	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Raad van commissarissen
De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, hebben een aantal leden in het jaar 2015 zitting gehad in de Raad van commissarissen. De heren Kersten (tot juli 2015), Lepoutre (geheel 2015) en dhr. Van Eert (vanaf juli 2015) zijn hierbij afkomstig uit de MARN-regio.

2.3 Weerstandsvermogen

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2015, bedraagt per 31-12-2015 € 541.413.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

2.4 Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris en diverse vakberaden.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat sinds 1 januari 2015 uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. De leden die namens de gemeenten deel hebben uitgemaakt van het Algemeen Bestuur zijn in bijlage 1 van dit verslag vermeld.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. In de eerste vergadering van het jaar 2015 is de heer Thijssen verkozen tot Voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de MARN.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat en personeel
Met ingang van 1 januari 2014 heeft de MARN geen eigen personeel meer in dienst. Overleg met de gemeente Nijmegen heeft erin geresulteerd dat de twee resterende personeelsleden in dienst zijn getreden van de gemeente Nijmegen. De secretaris met ingang van 1 mei 2013 en de secretarieel medewerker per 1 januari 2014. Vervolgens is de secretaris gedetacheerd voor 0,3 fte bij de MARN. De kosten voor de secretarieel medewerker worden bij de MARN in rekening gebracht voor in ieder geval twee jaar tenzij tussentijds voor haar binnen de gemeente Nijmegen een functie is gevonden. Aan het einde van 2015 is een functie voor haar gevonden bij de gemeente Nijmegen. Met ingang van 1 januari 2016 zal dan ook geen vergoeding meer in rekening worden gebracht. In de nieuwe opzet van de MARN is de rol van de gemeenten belangrijker in de netwerkorganisatie. Medio 2014 is de eigen kantoorruimte van de MARN opgeheven en wordt door de secretaris vanuit het kantoorpand van de ODRN zijn functie vervuld.

Administratie
De administratie is gedurende het jaar 2015 verzorgd door het bureau BGH Accountants & Adviseurs.

Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

Klachten en bezwaarschriften
Gedurende het jaar 2015 zijn er geen klachten geweest noch zijn er bezwaren ingediend.

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen
De MARN is eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gelokaliseerd. Doordat de MARN geen eigen kantoorruimte meer heeft, heeft zij sinds medio 2014 verder geen eigen kapitaalgoederen meer.

Stortlocatie
De stortlocatie is verhuurd aan de ARN B.V.. ARN B.V. is gerechtigd op deze locatie een stortplaats te exploiteren. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN is door de MARN afgeschreven. De stortlocatie zal bij beëindiging conform de daarvoor geldende regels worden afgewerkt waarbij de zorg voor de stortlocatie op de Provincie Gelderland overgaat.

Opstalrecht installaties
Ten behoeve van de installaties die gebouwd zijn op een deel van de gronden is ten behoeve van ARN B.V. een opstalrecht gevestigd. Dit opstalrecht is bij notariële acte vastgelegd. Bij beëindiging van het opstalrecht dient ARN B.V. dat deel van de gronden op te leveren vrij van alle opstallen en verontreinigingen, voor rekening van ARN B.V.. Op dit deel van de gronden in eigendommen van de MARN wordt niet afgeschreven.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

JAARREKENING 2015

3.1 Algemeen

Rekening 2014 begroting 2016
De jaarrekening 2014 MARN is in de vergadering van 22 juni 2015 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De jaarrekening 2014 van de MARN is ter kennisname aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De begroting 2016 is in dezelfde vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld en ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV.
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden geactiveerd tegen verkrijgingprijs. Er wordt lineair afgeschreven met een vast percentage (20%) van de verkrijgingprijs over de verwachte economische levensduur.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs (nominale waarde). Leningen tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Uitzettingen en overlopende activa
Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerd resultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vaste schulden
De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Verordeningen
De diverse verordeningen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn door het Algemeen Bestuur van de MARN vastgesteld. Het Algemeen Bestuur heeft Deloitte de opdracht tot controle verstrekt en heeft daarbij ingestemd met het accountantsprotocol 2015.

Rechtmatigheid: normenkader
Voor wat de toetsing aan de rechtmatigheid betreft is door het Algemeen Bestuur bij het vaststellen het accountantsprotocol het normenkader vastgesteld waaraan de rekening dient te worden getoetst.

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- BTW compensatiefonds;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Wet Milieubeheer;
- Ambtenarenwet;
- Algemene Wet Bestuursrecht;
- Sociale verzekeringswetgeving;
- Wet normering topinkomens (WNT)

Daarnaast is nadere (interne) regelgeving vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2015 onder het normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:

- Tekst Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;
- Financiële verordening MARN (ex artikel 212 Gemeentewet);
- Controleverordening MARN (ex artikel 213 Gemeentewet);
- Treasury-statuut;
- Notitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik;
- Notitie inzake het weerstandsvermogen;
- AB- en DB besluiten.

Controletoleranties
Hierbij wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. Elke fout of onzekerheid ≥ € 7.500 op niveau van programma in de begroting wordt gerapporteerd.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

3.2 Balans

ACTIVA		MARN balans ultimo 2015 euro's		MARN balans ultimo 2014 euro's
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	**€**	**544.537**	**€**	**544.537**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€	1.701.675	€	1.701.675
	€	**1.701.675**	**€**	**1.701.675**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€**	**2.246.212**	**€**	**2.246.212**
VLOTTENDE ACTIVA				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	€	-	€	200.582
Uitzettingen Rijk's schatkist	€	140.806	€	320.787
Overige vorderingen	€	20.093	€	17.973
	€	**160.899**	**€**	**539.342**
Liquide middelen	**€**	**213.301**	**€**	**51.114**
Overlopende activa				
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€**	**374.200**	**€**	**590.456**
TOTAAL	**€**	**2.620.412**	**€**	**2.836.668**

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

PASSIVA		MARN balans ultimo 2015 euro's		MARN balans ultimo 2014 euro's
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Reserves				
Algemene reserve	€	-	€	-
Bestemmingsreserve	€	120.181	€	145.181
Gerealiseerd resultaat	€	421.232	€	606.303
	€	**541.413**	**€**	**751.484**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar				
Onderhandse leningen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	2.000.000	€	2.000.000
	€	**2.000.000**	**€**	**2.000.000**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€**	**2.541.413**	**€**	**2.751.484**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Overige schulden	**€**	**78.999**	**€**	**84.691**
Overlopende passiva				
Rente leningen O/G	**€**	**-**	**€**	**495**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€**	**78.999**	**€**	**85.186**
TOTAAL	**€**	**2.620.412**	**€**	**2.836.670**

3.3 Toelichting balans

Vaste activa

Materiële vaste activa
Investeringen met een economisch nut
De boekwaarde vertoont het navolgende verloop:

Boekwaarde per 31 december 2015		
Ondergrond afvalverwerkinginrichting	€	544.537
Balans per 31 december 2015	€	544.537

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen
De deelneming in de ARN B.V., gevestigd te Beuningen bedraagt per balansdatum 37,5% van het geplaatste aandelenkapitaal. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Het zichtbaar eigen vermogen per 31 december 2014 bedroeg € 16.439.874. Het cijfer voor 2015 is nog niet bekend en zal bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. eind juni 2016 bekend zijn.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen
Deze post bestaat uit het debiteurensaldo per 31 december 2015.

Uitzettingen in Rijk's schatkist
Met ingang van december 2013 is de MARN verplicht te "schatkistbankieren". Op basis van de ministeriële begrotingsrichtlijn dient men uit te gaan van een drempelbedrag dat gelijk staat aan 0,75% van het begrotingstotaal (2015: € 732.223, 0,75% = € 5492) met een minimum van € 250.000. De MARN heeft een drempelbedrag aangevraagd van € 400.000 welk bedrag is geaccordeerd. Dat alles leidt ertoe dat MARN over een bepaalde periode (maand) niet meer dan € 400.000 op de reguliere rekening mag hebben staan. Dit bedrag is op € 400.000 gesteld gelet op het voorkomen van uitkeringen van de gerealiseerde exploitatiesaldi. De bedragen boven het drempelbedrag worden overgemaakt op een daartoe speciaal geopende rekening bij het ministerie van Financiën.

Uitzettingen in Rijk's schatkist	€	140.806
Balans per 31 december 2015	€	140.806

Overzicht schatkistbankieren				
	kwartaal	**kwartaal**	**kwartaal**	**kwartaal**
omschrijving	**1**	**2**	**3**	**4**
Drempelbedrag	400.000	400.000	400.000	400.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	164.116	202.141	267.365	207.033
Ruimte onder het drempel bedrag	235.884	197.859	132.635	192.967
Overschrijding	0	0	0	0

Overige vorderingen
De vorderingen hieronder vermeld worden in 2016 verrekend.

Vorderingen	€	93
Transitorische activa: nog te fatcureren bijdrage vergroening	€	20.000
Balans per 31 december 2015	€	20.093

Liquide middelen

Bank
Het betreft hier het saldo van de enige rekening-courant van de MARN bij de ING. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve per 1 januari 2015	€	-
Toevoegen/onttrekkingen	€	-
Algemene reserve per 31 december 2015	€	-

Bij de behandeling van de jaarrekening 2013 is besloten geen weerstandsvermogen te hanteren anders dan de post Onvoorzien van € 10.000.

Bestemmingsreserve per 1 januari 2015	€	145.181
Af: besteed 2015	€	25.000-
Bij: toegevoegd 2015	€	-
Balans per 31 december 2015	€	120.181

Van de bestemmingsreserve is € 25.000 besteed aan het Klimaatprogramma. Resteert van de bestemmingsreserve per 31 december 2015:
- Restant deelaflossing BNG lening € 59.082
- Restant Klimaatprogramma € 52.069
- Bodemprogramma € 9.030

Gerealiseerd resultaat per 1 januari 2015	€	606.303
Bestemd en uitgekeerd aan gemeenten	€	606.303-
Gerealiseerd resultaat 2015	€	396.232
Nog te bestemmen	€	396.232

Het gerealiseerd resultaat over 2014 is door het Algemeen Bestuur bestemd tot uitkering bij de vaststelling van de jaarrekening 2014. Dit bedrag is in twee delen uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het gerealiseerd resultaat over 2015 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Overige schulden

Crediteuren	€	11.303
Omzetbelasting	€	5.457
Transitorische passiva	€	62.239
Balans per 31 december 2015	€	78.999

Deze posten worden begin 2016 verrekend.

Kasgeldlening

Balans per 31 december 2014	€	2.000.000
Af: aflossingen 2015	€	-
Balans per 31 december 2015	€	2.000.000

Garantstellingen
De MARN heeft met de andere aandeelhouders een vereveningsovereenkomst borgen gesloten. De aandeelhouders staan op basis van deze overeenkomst gezamenlijk garant voor een bedrag van oorspronkelijk groot € 150.040.536. Op basis van de overeenkomst heeft zij een draagplicht gebaseerd op de restantschuld voor een percentage van 34,7804%. Per ultimo 2015 resteert van het oorspronkelijke bedrag aan leningen en garantstellingen niets meer.

3.4 Overzicht van baten en lasten

LASTEN

Omschrijving	werkelijke lasten dienstjaar 2015	geraamde lasten dienstjaar 2015	werkelijke lasten dienstjaar 2014
Bestuur			
Personeel	€ 64.248	€ 61.500	€ 59.981
Overige goederen en diensten	€ 20.537	€ 10.500	€ 24.627
Afschrijving inventaris	€ -	€ 3.000	€ 1.400
Totaal product Bestuur	***€ 84.784***	***€ 75.000***	***€ 86.008***
Afvalverwerking			
Rente	€ 5.366	€ 41.533	€ 38.841
Uitkering aan deelnemende gemeenten	€ -	€ -	€ 265.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal product Afvalverwerking	***€ 62.089***	***€ 98.256***	***€ 360.564***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ 100.000	€ 100.000	€ 68.030
Klimaatprogramma	€ 45.000		€ 69.265
Milieu-educatie	€ 4.860		
Taakoverdracht handhaving	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Taakoverdracht EV			€ 152.000
Totaal product Netwerkondersteuning	***€ 199.860***	***€ 150.000***	***€ 339.295***
Onvoorzien	€ 8.557	€ 10.000	€ 9.055
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	€ 396.232	€ 398.967	€ 132.288
Toevoegingen reserves			€ 36.400
Onttrekking bestemmingsreserve	€ 25.000		€ 245.000
Gerealiseerd resultaat	€ 421.232	€ 398.967	€ 340.888
Totalen	***€ 751.523***	***€ 732.223***	***€ 868.538***

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

BATEN

Omschrijving	werkelijke baten dienstjaar 2015	geraamde baten dienstjaar 2015	werkelijke baten dienstjaar 2014
Bestuur			
Rente	€ 6	€ 500	€ 3.595
Totaal Bestuur	***€ 6***	***€ 500***	***€ 3.595***
Afvalverwerking			
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000	€ 674.794
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Dividend uitkering ARN B.V.		€ -	€ 265.415
Totaal Afvalverwerking	***€ 731.517***	***€ 731.723***	***€ 996.932***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten (klimaat)	€ 20.000	€ -	€ 31.253
Externe Veiligheid		€ -	€ 152.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€ 20.000***	***€ -***	***€ 183.253***
Totalen	***€ 751.523***	***€ 732.223***	***€ 868.538***

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten

De lasten en baten worden verantwoord conform het “Baten- en lastenstelsel” dat inhoudt dat de baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor een toelichting wordt verwezen naar de diverse onderstaande posten, met name waar het verschillen betreft tussen het begrote en het feitelijk gerealiseerde bedrag.

REKENING 2015	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	64.248	64.248			
2. Overige goederen en diensten	20.537	20.537			
3. Projectkosten	100.000			100.000	
4. Afschrijvingen	0	0			
5. Rente	5.366		5.366		
6. Taakoverdracht Handhaving	50.000			50.000	
7. Klimaatprogramma	45.000			45.000	
8. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
9. Milieueducatie	4.860			4.860	
10. Onvoorzien	8.557				8.557
Totaal Lasten	**355.291**	**84.784**	**62.089**	**199.860**	**8.557**
BATEN					
1. Huren en pachten	674.794		674.794		
2. Rente	6	6			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
5. Projecten	20.000			20.000	
Totaal Baten	**751.523**	**6**	**731.517**	**20.000**	**0**
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	**396.232**	**-84.778**	**669.427**	**-179.860**	**-8.557**

BEGROTING 2015	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	61.500	61.500			
2. Overige goederen en diensten	10.500	10.500			
3. Regionale projecten	100.000			100.000	
4. Klimaatprogramma	0			0	
5. Afschrijving	3.000	3.000			
6. Rente	41.533		41.533		
7. Taakoverdracht handhaving	50.000			50.000	
8. Onvoorzien	10.000				10.000
9. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
10.Taakoverdracht EV/projecten EV	0			0	
Totaal Lasten	**333.256**	**75.000**	**98.256**	**150.000**	**10.000**
BATEN					
1. Huren en pachten	675.000		675.000		
2. Rente	500	500			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
4. Externe Veiligheid	0			0	
Totaal Baten	**732.223**	**500**	**731.723**	**0**	**0**
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	**398.967**	**-74.500**	**633.467**	**-150.000**	**-10.000**

Overige goederen en diensten
Deze post kan voor een aantal onderdelen nader worden uitgesplitst.

Overige goederen en diensten		Rekening 2015		Begroting 2015
Kostenpost		Bedrag		Bedrag
Juridische adviezen	€	8.025	€	3.000
Accountantskosten	€	8.250	€	3.500
Bureaukosten	€	770	€	750
Vergader- representatiekosten	€	988	€	350
Diverse kosten	€	201	€	100
Administratie	€	260	€	1.500
Telefoon/internet en postverzorging	€	1.187	€	750
Verzekeringen	€	210	€	500
Archiefbeheer	€	75		
Bankkosten	€	431	€	-
Onverrekenbare BTW	€	139	€	50
Totaal	**€**	**20.537**	**€**	**10.500**

De kosten worden geheel toebedeeld aan het product Bestuur.

3.5.1 Bestuur

1. Kosten personeel
Het betreft salariskosten van gedetacheerd personeel toegedeeld aan het product Bestuur.
In onderstaande tabel zijn de bedragen van de begroting en de rekening weergegeven:

		Rekening 2015		Begroting 2015
Kosten personeel secretariaat	€	64.248	€	61.500

2. Overige goederen en diensten
Het betreft hier het deel van de kosten gemoeid met Overige goederen en diensten dat toebedeeld is aan het product Bestuur.

		Rekening 2015		Begroting 2015
Kosten overige goederen en diensten	€	20.537	€	10.500

3. Afschrijving inventaris

		Rekening 2015		Begroting 2015
Afschrijving		-	€	3.000

4. Rente ING-bank
Het bedrag bestaat uit ontvangen rente op de rekening courant bij de ING en het schatkistbankieren.

		Rekening 2015		Begroting 2015
Rente	€	6	€	500

3.5.2 Product Afvalverwerking

1. Rente leningen O/G
De rentelasten met betrekking tot de leningen O/G.

	Rekening 2015	Begroting 2015
Rente leningen BNG	€ 5.366	€ 41.533

2. Vereveningsbijdrage transportkosten
Ingevolge artikel 26 de leden 2 en 3 van de MARN dient het Algemeen Bestuur de bedragen vast te stellen, die worden uitgekeerd of dienen te worden betaald door of aan het vereveningsfonds. Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 16 april 2015 de bedragen die uitbetaald zijn over 2014 vastgesteld zoals onder weergegeven. Voor de ontvangen bijdragen zie onder 5.

De uitbetaalde bedragen zijn als volgt samengesteld:

Druten	€	6.507
Heumen	€	476
Groesbeek	€	30.005
West Maas en Waal	€	16.529
Mook en Middelaar	€	3.206
Totaal	€	56.723

3. Huren en Pachten
Betreft aan de ARN B.V. ten behoeve van de stortplaats en de afvalverwerkinginrichting ter beschikking gestelde grond.

	Rekening 2015	Begroting 2015
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000

5. Vereveningsbijdrage transportkosten
De ontvangen bedragen zijn als volgt samengesteld:

Beuningen	€	13.860
Nijmegen	€	38.716
Wijchen	€	4.147
Totaal	€	56.723

3.5.3 Netwerkondersteuning

Projecten
Met ingang van het jaar 2015 kent de MARN een vast bedrag voor projecten. De verdeling van deze post is gebaseerd op een vast bedrag per deelnemer (€ 7.000) met daarboven een bedrag per inwoner. Het budget is voor 2015 als volgt verdeeld:

	Inwonertal	Basis	Bedrag o.b.v. Inw.tal	Totaal
Beuningen	25.260	€ 7.000	€ 3.388	€ 10.388
Druten	18.180	€ 7.000	€ 2.439	€ 9.439
Groesbeek	34.358	€ 7.000	€ 4.609	€ 11.609
Heumen	16.360	€ 7.000	€ 2.194	€ 9.194
Mook	7.815	€ 7.000	€ 1.048	€ 8.048
Nijmegen	166.613	€ 7.000	€ 22.348	€ 29.348
West Maas en	18.431	€ 7.000	€ 2.472	€ 9.472
Wijchen	41.015	€ 7.000	€ 5.501	€ 12.501
Totaal	328.032	€ 56.000	€ 44.000	€ 100.000

Van dit budget wordt door de deelnemers aangegeven aan welke projecten men wenst deel te nemen. Resteert een budget voor een deelnemer dan wordt deze aan deze deelnemer uitgekeerd.

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

1. Projectenbudget
De kosten voor de diverse projecten bedragen:

Asbest-in-bodem protocol	€	5.000
Uitvoering prov. Reg. Woningisolatie	€	25.745
Externe advisering vuilverwerkingsovk	€	36.551
Verpakkingsdossier	€	10.000
Uit te keren saldo projectbudget	€	22.704
Totaal	€	100.000

2.Klimaatprogramma

Duurzame scholen	€	10.000
Aanbesteding energie	€	15.000
Vergroening energie inkoop	€	20.000
Totaal	€	45.000

3. Milieueducatie

	Rekening 2015	Begroting 2015
Milieueducatie	€ 4.860	€ -

Zie voor toelichting paragraaf 3.5.4. nr 8.

4. Taakoverdracht handhaving

	Rekening 2015	Begroting 2015
Taakoverdracht HH	€ 50.000	€ 50.000

5. Onvoorzien
De post onvoorzien is voor het jaar 2015 deels gebruikt. Het betreft een tweetal adviezen die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

Onvoorzien	Rekening 2015	Begroting 2015
Advies Vennootschapspbelasting	€ 6.000	
Advies Afvalaanleverovereenkomst	€ 2.557	
Totaal	€ 8.557	€ 10.000

6. Klimaat projecten
Hieronder is verantwoord de bijdrage die is ontvangen voor het project Vergroening energie inkoop:

	Rekening 2015	Begroting 2015
Bijdragen gemeenten vergroening energie inkoop	€ 20.000	€ -

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat de totale lasten in 2015 € 355.291 bedroegen tegen een begroot bedrag van € 333.256.

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
LASTEN			
1. Personeel	64.248	61.500	2.748
2. Overige goederen en diensten	20.537	10.500	10.037
3. Projectkosten	100.000	100.000	0
4. Afschrijvingen	0	3.000	-3.000
5. Rente	5.366	41.533	-36.167
6. Taakoverdracht HH	50.000	50.000	0
7. Klimaatprogramma	45.000	0	45.000
8. Onvoorzien	8.557	10.000	-1.443
9. Milieueducatie	4.860	0	4.860
10. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
Totaal Lasten	355.291	333.256	22.035
BATEN			
1. Huren en pachten	674.794	675.000	206
2. Rente	6	500	494
3. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
4. Projecten	20.000	0	-20.000
Totaal Baten	751.523	732.223	-19.300
Exploitatiesaldo	396.232	398.967	2.735

Lasten

Ad 2
Hier is een overschrijding te constateren. Onder het juridisch advies is een post verantwoord voor advisering over de waarde van de gronden in eigendom bij de MARN. De post accountantskosten bestaat volledig uit de kosten gemoeid met de controle van de rekening. Op basis van de aanbesteding is het bedrag nodig voor de controle aanzienlijk hoger uitgevallen.

Ad 4
Vorig jaar is versneld afgeschreven vanwege het opheffen van de kantoorlocatie van de MARN. Om die reden zijn er dit jaar geen afschrijvingen meer.

Ad 5
De post rente is aanzienlijk lager. Dit heeft te maken met het zeer lage rente percentage dat nu verschuldigd is op leningen.

Ad 7
De projecten uit het Klimaatprogramma worden volledig gedekt uit baten en het gebruik van de bestemmingsreserve.

Ad 8
Enige jaren geleden heeft het Algemeen Bestuur besloten dat de MARN gedurende een aantal jaren een bijdrage verstrekt aan het regionale project “Klasseboeren” waarbij basisschoolkinderen bij agrariërs in de regio op bezoek gaan in het kader van Natuur- en milieueducatie. Het schooljaar 2015-2016 zal het laatste jaar van dit project zijn. Door de gewijzigde opzet van het projectenbudget met ingang van 2015 is het niet meer te vatten onder de projecten van het projectenbudget en wordt separaat verantwoord.

Baten

Ad 2
De renteopbrengsten zijn aanzienlijk lager. Dit heeft te maken met het feit dat door de uitkering van het bestemde resultaat het saldo van de MARN flink is verlaagd en door het schatkistbankieren de MARN rente-inkomsten op de rekening courant mist.

3.5.5 Analyse onvoorzien

Hiervan is gebruik gemaakt gedurende 2015 waarbij verwezen wordt naar paragraaf 3.5.3. sub 4.

3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten

Algemeen
Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat een aantal posten lager resp. hoger hebben uitgepakt dan aanvankelijk begroot.

Lasten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
Product Bestuur	84.784	75.000	9.784
Product Afvalverwerking	62.089	98.256	-36.167
Product Netwerkondersteuning	199.860	150.000	49.860
Onvoorzien	8.557	10.000	-1.443

Product Afvalverwerking
Het verschil is verklaren uit de lagere rente uitgaven.

Product Netwerkondersteuning
Dit bedrag ligt hoger door de uitgaven van het Klimaatprogramma die gedekt zijn uit de bestemmingsreserve en de baten.

Onvoorzien
Hiervan is in 2015 gebruik gemaakt voor adviezen die niet waren voorzien.

Baten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
Product Bestuur	6	500	-494
Product Afvalverwerking	731.517	731.723	-206
Product Netwerkondersteuning	20.000	0	20.000
Onvoorzien	0	0	0

Product Bestuur
Het bedrag is lager omdat door de uitkering van het bestemde rekeningresultaat het saldo van de rekening aanzienlijk verlaagd is en door het schatkistbankieren de MARN rente-inkomsten op de rekening courant mist.

Product Netwerkondersteuning
Het bedrag zijn inkomsten uit de bijdragen van gemeenten voor de vergroening van de energie inkoop die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

3.5.7 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de MARN. Op grond van de WNT moet de MARN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren het Algemeen Bestuur (inclusief Dagelijks Bestuur en voorzitter) zich als topfunctionaris van MARN, naast de secretaris van de MARN.

Bij de MARN ontvangen de bestuurders geen bezoldiging. De secretaris wel maar dat salaris valt binnen de bezoldigingsstructuur, die gebaseerd is op de CAR – UWO en de ambtelijke schalen gebezigd bij de gemeente Nijmegen. Deze bezoldiging komt niet boven het maximumbedrag uit

noch zijn er door de MARN beëindigingsuitkeringen gedaan aan topfunctionarissen. De GR MARN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de WNT omschreven.
De secretaris is per 1 mei 2013 uit dienst getreden bij de MARN en in dienst getreden van de gemeente Nijmegen waarbij hij als gedetacheerd wederom is benoemd als secretaris. Bij de MARN heeft in 2015 geen doorbetaling van salaris plaatsgehad noch zijn in 2015 afspraken gemaakt met betrekking tot non-activiteitsregelingen. Op basis van het voorgaande, en rekening houdend met de bepalingen in de WNT, gelden geen overgangsregelingen en termijnen voor topfunctionarissen bij MARN.
De MARN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2015 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de MARN en zijn er geen acties door de MARN hoeven te worden ondernomen om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de MARN van de topfunctionaris ook al worden de normen niet overschreden toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de MARN betreft kwalificeert alleen de secretaris zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven:

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Dhr. J.G.M. Thijssen	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid/voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. C.M. Van Elk	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. H.A.M. Van den Berg	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. de Klein	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. Baneke	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. A.J.M. Schaap	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. R. Helmer	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. T. de Vree	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. Schulkes	€ 28.396	€ 0	€ 0	Secretaris	12 maanden 0,3 fte	n.v.t.	Secretaris	n.v.t.

Verklaring van de letters:
a. de naam
b. de beloning
c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
d. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
e. de functie
f. de duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar
g. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
h. de naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed
i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

BIJLAGE 1 LEDENLIJST ALGEMEEN EN DAGELIJKS BESTUUR 2015

Dhr. P. Baneke	Gemeente Mook en Middelaar
Dhr. H.A.M. van den Berg	Gemeente Heumen
Dhr. G.C.M. van Elk (DB-lid)	Gemeente Druten
Mw. R. Helmer (DB-lid, vice voorzitter)	Gemeente Nijmegen
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Mw. A.J.M. Schaap (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. J.G.M. Thijssen (DB lid, voorzitter)	Gemeente Groesbeek
Dhr. T. de Vree	Gemeente West Maas en Waal

Alle bestuursleden hebben gedurende geheel 2015 zitting gehad in het bestuur van de MARN

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Bijlage 2 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015 van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) het door het algemeen bestuur op 18 december 2015 vastgestelde accountants-controleprotocol en normenkader en het Controleprotocol WNT.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte.

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door het algemeen bestuur op 18 december 2015 en geoperationaliseerd in de beheersorganisatie van de gemeenschappelijke regeling.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld bij het besluit van 18 december 2015. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

3114098280/2016.049416.02ff 0/32

Brief aan de raad - MARN Vastgestelde rekening 2015

Deloitte.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in de zejaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 31 maart 2016

Deloitte accountants B.V.

Was getekend: drs. M. Knip RA

3114098280/2016.049416.2/T0 /32

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

reg.nr.: 16.0006875 A6
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Aan de Raden van de in de MARN deelnemende gemeenten

Datum
8-7-2016
Datum uw brief
--
Ons kenmerk
Uit 2016.014
Uw kenmerk
--
Onderwerp
Eerste wijziging begroting 2016
Begroting 2017
Aantal bijlagen
2

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u op basis van artikel 24 lid 6 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN toekomen de door het Algemeen Bestuur unaniem vastgestelde Eerste begrotingswijziging 2016 en Begroting 2017 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen zoals deze aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland is verzonden.

Indien u wenst kunt u zienswijzen indienen bij het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland

Met vriendelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen

De Voorzitter,

Mr. J.G.M. Thijssen

De secretaris,

Mr. G.J.M. Schulkes

Postadres
Postbus 1029
6501 BA Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

MARN

BEGROTING 2017
MEERJARENRAMING
2018-2020

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

INHOUD

Pagina

1 INLEIDING 5
2 PROGRAMMA MARN 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Bestuur 5
2.3 Afvalverwerking 6
2.4 Netwerkondersteuning 7
3 PARAGRAFEN 8
3.1 Financiële paragraaf 8
3.1.1 Uitgangspunten 8
3.1.2 Treasury 8
3.2 Risicoparagraaf 8
3.2.1 Aangegane en verstrekte leningen 8
3.2.2 Resumé 8
3.3 Omzetbelasting 9
3.4 Verbonden partijen 9
3.4.1 Aandeelhouderschap 9
3.4.2 Stemrecht 9
3.4.3 Raad van commissarissen 9
3.5 Weerstandsvermogen 9
3.6 Bedrijfsvoering 10
3.6.1 Bestuursorganen 10
3.6.2 Ambtelijke ondersteuning 10
3.6.3 Informatievoorziening 11
3.7 Onderhoud kapitaalgoederen 11
3.7.1 Algemeen 11
3.7.2 Stortlocatie 11
3.7.3 Opstalrecht installaties 11
4 PROGRAMMABEGROTING 2017 12
4.1 Begrote lasten 2017 12
4.2 Begrote baten 2017 13
4.3 Kostenverdeelstaat 14
4.3.1 Lasten 14
4.3.2 Baten 15
5 MEERJARENRAMING 2018 – 2020 17
5.1 Lasten Meerjarenraming 2018 – 2020 18
5.2 Baten Meerjarenraming 2018 – 2020 19

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

1 INLEIDING

De MARN is een gemeenschappelijke regeling met acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.

Voorliggend document betreft de begroting van de MARN voor 2017 inclusief een Meerjarenraming voor de periode 2018-2020.

2 PROGRAMMA MARN

2.1 Inleiding

Doelstelling, taken en bevoegdheden
Tot 1 januari 2014 hield de gemeenschappelijke regeling MARN zich bezig met projecten op het brede terrein van Milieu waaronder afval en in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V..

Het Algemeen Bestuur heeft de notitie “Toekomstvisie MARN” einde 2013 vastgesteld. Op basis van die notitie heeft de MARN met ingang van het jaar 2014 een andere opzet gekregen. De MARN als zelfstandige rechtspersoon blijft in stand maar van een projectorganisatie met een klein secretariaat is zij omgebouwd naar een netwerkorganisatie van de deelnemers met coördinerende ondersteuning door een gedetacheerde secretaris.

Rechtskarakter en producten
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

2.2 Bestuur

Wat willen we bereiken?
Een openbaar lichaam als de MARN heeft wettelijk een aantal organen met een doelstelling zoals omschreven in de tekst van de gemeenschappelijke regeling. Om de doelstelling te kunnen realiseren en als ondersteuning voor de taken en bevoegdheden kent de MARN een bestuur en een (gedetacheerde) ambtelijke coördinatie. Met deze ondersteuning willen we bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat doen we ervoor?
Voor een omschrijving van de organisatie wordt verwezen naar paragraaf 3.6 Bedrijfsvoering. Gedurende het gehele jaar wordt een beperkt aantal vergaderingen van het Algemeen en Dagelijks Bestuur gepland.

Na besluitvorming in het Dagelijks en, indien van toepassing, het Algemeen Bestuur worden de besluiten waar nodig uitgewerkt en uitgevoerd door de secretaris. Indien gewenst of noodzakelijk vindt de uitwerking plaats door een externe partij, waarbij de secretaris een coördinerende rol heeft.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2017 als ook 2016 opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2015.

Product Bestuur

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 96.450	€ 48.500	€ 84.784
Baten	€ 5	€ 500	€ 6
Saldo	**€ 96.445-**	**€ 48.000-**	**€ 84.778-**

2.3 Afvalverwerking

Wat willen we bereiken?
Gezien dit product het geheel aan (financiële) relaties met ARN B.V. betreft betekent dat een goede en constructieve relatie met de ARN B.V. wordt onderhouden, waarbij de (financiële) risico's zoveel mogelijk worden beheerst dan wel waar mogelijk verlaagd, een zo laag mogelijk tarief wordt nagestreefd, er een maximale uitoefening van bevoegdheden plaatsvindt in de aandeelhoudersvergadering en waarbij ARN B.V. een bijdrage levert aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de deelnemers in de MARN.

Wat doen we daarvoor?
Het product Afvalverwerking betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap naar Nederlands recht, ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met ARN B.V., zoals:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen (via de gemeenten);
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen.

Daarnaast is in het kader van de aanlevering van het afval aan de ARN B.V. een vereveningsbijdrage transportkosten opgesteld voor de acht MARN-gemeenten.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2017 en 2016 inzake het product Afvalverwerking opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2015.

Product Afvalverwerking

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 61.723	€ 63.723	€ 62.089
Baten	€ 731.723	€ 731.723	€ 731.517
Saldo	**€ 670.000**	**€ 668.000**	**€ 669.427**

Uit het voordelige saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie-, bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

2.4 Netwerkondersteuning

Wat willen we bereiken?
De MARN is omgebouwd van een projectorganisatie tot een netwerkorganisatie. We willen bereiken dat de deelnemende gemeenten via dit netwerk taken op het beleidsterrein Milieu verwezenlijken.

Wat doen we daarvoor?
De MARN verschaft ondersteuning in de zin van coördinatie en een projectbudget ten behoeve van de gemeenten.

Wat mag het kosten?
Het product Netwerkondersteuning is een met de begroting 2014 ingevoerd product. Het betreft voor het jaar 2017 alleen nog het Projectenbudget.

Product Netwerkondersteuning

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 100.000	€ 100.000	€ 199.860
Baten	€ -	€ -	€ 20.000
Saldo	**€ 100.000-**	**€ 100.000-**	**€ 179.860-**

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

3 PARAGRAFEN

3.1 Financiële paragraaf

3.1.1 Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
De begroting van de MARN kent geen bijdragen van gemeenten maar heeft een eigen financieringsstructuur. De nieuwe wijze van opzet van de MARN heeft geleid tot een andere begroting en begrotingsposten en –bedragen. Daarbij dient bedacht te worden dat de begrotingen van de MARN altijd meer dan sluitend zijn en ook voor het jaar 2017 is dat het geval.
Tenslotte worden positieve exploitatiesaldo's, op basis van een vastgestelde jaarrekening, conform besluit van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN tenzij het Bestuur een andere bestemming daar aan geeft.
Met ingang van december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren ingevoerd. Ook de MARN valt hieronder. De MARN heeft daarvoor een speciale rekening bij haar huisbankier geopend en een rekening bij het Rijk. Bedragen boven het drempelbedrag dienen door de MARN op de speciale rekening te worden overgemaakt.

3.1.2 Treasury

In de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 20 juni 2011 is het geactualiseerde Treasury-statuut van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

3.2 Risicoparagraaf

In deze paragraaf worden alle risico's opgenomen en toegelicht.

3.2.1 Aangegane leningen

De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V.. Van deze resteert alleen nog een lening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 0,2% voor de periode zes maanden te beginnen vanaf 1 januari 2016. Hierop wordt niet afgelost.

3.2.2 Resumé

In de begroting van de MARN is geen voorziening voor bovengenoemd risico getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen en zijn er geen rechtsgedingen.

3.3 Omzetbelasting

Ten aanzien van de BTW geldt dat de MARN:
1. volledig in de BTW-heffing is betrokken;
2. voor 99% vooraftrek geniet.

3.4 Verbonden partijen

Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasuryverslag als ook de Risicoparagraaf.

3.4.1 Aandeelhouderschap

MARN heeft een groot aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. De aandelen hebben een nominale waarde van € 453.

3.4.2 Stemrecht

Gedurende het jaar 2017 zal MARN een stemrecht hebben overeenstemmend met 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust.

	Aantal aandelen	Stempercentage
REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
De Vallei	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

3.4.3 Raad van commissarissen

De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, zullen een drietal leden in het jaar 2017 in de Raad van commissarissen zitting hebben. Bij het opstellen van de begroting had de MARN twee vertegenwoordigingen in de Raad van Commissarissen, t.w. de heren Lepoutre, wethouder te Druten, en dhr. Van Eert, burgemeester van Beuningen.

3.5 Weerstandsvermogen

In het kader van de behandeling van de Jaarrekening 2012 is besloten dat gezien de nieuwe situatie bij de MARN de notitie weerstandsvermogen wordt aangepast aan de inmiddels gewijzigde omstandigheden met de daarbij behorende risico's. Deze notitie is door het Algemeen Bestuur in juni 2014 vastgesteld. De conclusie is dat de MARN geen behoefte heeft aan een weerstandsvermogen anders dan de begrote € 10.000 voor de begrotingspost Onvoorzien.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is

bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

3.6 Bedrijfsvoering

Nieuwe opzet
Het Algemeen Bestuur heeft in zijn vergadering van 28 november 2013 ingestemd met de notitie inzake de toekomst van de MARN.

Uitgangspunt
De gemeenschappelijke regeling MARN blijft in deze opzet juridisch in stand. De juridische entiteit MARN heeft een aantal verplichtingen waaraan zij gebonden is. De MARN heeft namelijk verplichtingen in het kader van het aandeelhouderschap in en contractpartij voor ARN.B.V., zoals de aanlevering van afval tot en met in ieder geval 1-1-2026. Dit alles maakt het dat de MARN niet kan worden opgeheven.

Opzet
De opzet van de organisatie is veranderd. Van een projectorganisatie is de MARN omgezet naar een netwerkorganisatie met daarin een grotere rol voor de deelnemende gemeenten. Omdat de MARN als juridische entiteit een openbaar lichaam blijft, heeft zij daarbij ook de door de wet en de tekst van de regeling behorende organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter.

3.6.1 Bestuursorganen
Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit acht leden, te weten de leden van de Colleges van Burgemeesters en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. Door de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn een aantal bevoegdheden die tot 1 januari 2016 toekwamen aan het Algemeen Bestuur overgedragen aan het Dagelijks Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur en is lid van beide organen. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

3.6.2 Ambtelijke ondersteuning
Secretariaat en personeel
Met ingang van 1 januari 2014 heeft de MARN geen personeel meer in eigen dienst. De secretaris wordt gedetacheerd bij de MARN. Vanwege de andere opzet heeft de secretaris niet meer die rol die hij voorheen had. Het betreft nu een meer coördinerende rol tussen de besturen, regiegroep en de vakberaden.

Regiegroep
In de nieuwe opzet is een Regiegroep in het leven geroepen bestaande uit hoofden van dienst van de deelnemers. De Regiegroep komt bij elkaar en doet een voorstel aan het Dagelijks Bestuur over de verdeling van het projectenbudget. Tevens worden de begroting en de jaarrekening aldaar besproken.

Administratie
In 2017 zal de administratie door het bureau BGH Accountants & Adviseurs worden verzorgd.

3.6.3 Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

3.7 Onderhoud kapitaalgoederen

3.7.1 Algemeen
De MARN is eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gesitueerd. Voor het overige is de MARN geen eigenaar van enige andere kapitaalgoederen.

3.7.2 Stortlocatie
De stortlocatie is verhuurd aan de ARN B.V.. ARN B.V. is gerechtigd op deze locatie een stortplaats te exploiteren. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN is door de MARN de afgelopen jaren afgeschreven. De stortlocatie zal bij beëindiging conform de daarvoor geldende regels worden afgewerkt waarbij de zorg voor de stortlocatie op de Provincie Gelderland overgaat.

3.7.3 Opstalrecht installaties
Ten behoeve van de installaties die gebouwd zijn op een deel van de gronden is ten behoeve van ARN B.V. een opstalrecht gevestigd. Dit opstalrecht is bij notariële acte vastgelegd. Bij beëindiging van het opstalrecht dient ARN B.V. dat deel van de gronden op te leveren vrij van alle opstallen en verontreinigingen, voor rekening van ARN B.V.. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN wordt niet afgeschreven.

4 PROGRAMMABEGROTING 2017

4.1 Begrote lasten 2017

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2017 als ook nog die van 2016 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2015 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote lasten

Omschrijving		geraamde lasten dienstjaar 2017 euro's		geraamde lasten dienstjaar 2016 euro's		werkelijke lasten dienstjaar 2015 euro's
Bestuur						
Personeel	€	34.000	€	32.000	€	64.248
Overige goederen en diensten	€	62.450	€	16.500	€	20.537
Afschrijving inventaris						
Totaal Bestuur	***€***	***96.450***	***€***	***48.500***	***€***	***84.784***
Afvalverwerking						
Rente	€	5.000	€	7.000	€	5.366
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Totaal Afvalverwerking	***€***	***61.723***	***€***	***63.723***	***€***	***62.089***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten	€	100.000	€	100.000	€	100.000
Klimaatprojecten					€	45.000
Milieu-educatie					€	4.860
Taakoverdracht handhaving					€	50.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€***	***100.000***	***€***	***100.000***	***€***	***199.860***
Onvoorzien	€	10.000	€	10.000	€	8.557
Toevoeging reserves					€	-
Onttrekking reserves					€	25.000
Te realiseren totaalsaldo van baten en lasten	€	463.555	€	510.000	€	421.232
Totalen	***€***	***731.728***	***€***	***732.223***	***€***	***751.523***

4.2 Begrote baten 2017

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2017 als ook die nog van 2016 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2015 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote baten

Omschrijving		geraamde baten dienstjaar 2017 euro's		geraamde baten dienstjaar 2016 euro's		werkelijke baten dienstjaar 2015 euro's
Bestuur						
Rente ING bank / Schatkistbankieren		5	€	500	€	6
Totaal Bestuur	***€***	***5***	***€***	***500***	***€***	***6***
Afvalverwerking						
Huren en pachten	€	675.000	€	675.000	€	674.794
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Totaal Afvalverwerking	***€***	***731.723***	***€***	***731.723***	***€***	***731.517***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten					€	20.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€***	***-***	***€***	***-***		***20.000***
Totalen	***€***	***731.728***	***€***	***732.223***	***€***	***751.523***

4.3 Kostenverdeelstaat

In onderstaande tabel is de kostenverdeelstaat opgenomen gevolgd door een nadere toelichting.

Kostenverdeelstaat 2017
Hierna volgt voor alle kosten en baten een toelichting per categorie.

	Totaal	Bestuur	Afval	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	34.000	34.000			
2. Overige goederen en diensten	62.450	62.450			
3. Netwerkondersteuning	100.000			100.000	
4. Rente	5.000		5.000		
5. Onvoorzien	10.000				10.000
6. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
Totaal Lasten	**268.173**	**96.450**	**61.723**	**100.000**	**10.000**
BATEN					
1. Huren en pachten	675.000		675.000		
2. Rente	5	5			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
Totaal Baten	**731.728**	**5**	**731.723**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**463.555**	**-96.445**	**670.000**	**-100.000**	**-10.000**

4.3.1 Lasten

1. Personeel
Met ingang van 1 januari 2014 is er geen personeel meer in vaste dienst. De resterende formatie bestaande uit de secretaris (0,3 fte) is gedetacheerd bij de MARN. Om die reden wordt de lasten die gemoeid zijn met de detachering vermeld onder het product Bestuur.

2. Overige goederen en diensten
De posten zijn wat aangepast aan de daadwerkelijke kosten. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de onderlinge posten van de Overige goederen en diensten aan de daadwerkelijke situatie. Met name is de post (juridische) adviezen aangepast. Vanwege de netwerkorganisatie en de beperkte omvang van het secretariaat zal vaker een beroep moeten worden gedaan voor expertise van derden. Deze post is daarmee in overeenstemming gebracht.

Overzicht begrote kosten Overige goederen en diensten

Overige goederen en diensten	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Kostenpost	**Bedrag**	**Bedrag**	**Bedrag**
(Juridische) adviezen	€ 50.000	€ 3.000	€ 8.025
Controle jaarrekening	€ 8.500	€ 8.500	€ 8.250
Bureaukosten	€ 800	€ 500	€ 770
Vergader- representatiekosten	€ 300	€ 300	€ 988
Diverse kosten	€ 250	€ 500	€ 201
Administratie	€ 350	€ 1.000	€ 260
Telefoon/internet en postverzorging	€ 1.250	€ 1.600	€ 1.187
Verzekeringen	€ 300	€ 500	€ 210
Archiefbeheer/-inspectie	€ 100		€ 75
Bankkosten	€ 450	€ 450	€ 431
Onverrekenbare BTW	€ 150	€ 150	€ 139
Totaal	**€ 62.450**	**€ 16.500**	**€ 20.537**

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

3. Rente

Overzicht begrote Rente

Rente lening ter financiering van de aanschaf van aandelen en gronden	€	5.000
Totaal	**€**	**5.000**

4. Vereveningsbijdrage: uit te keren bedragen

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten uit te keren	€	56.723
Totaal	**€**	**56.723**

5. Projectenbudget

Voor regionale projecten is maximaal € 100.000 euro beschikbaar. Dit budget is verdeeld naar bedragen per gemeente. Elke gemeente heeft een basisbedrag van € 7.000 ter beschikking gekregen. Het restant wordt verdeeld naar rato van inwonertal. Vanuit de vakberaden kunnen projectvoorstellen worden ingediend. In een vergadering van de Regiegroep worden de projecten besproken en geven gemeenten aan aan welke projecten zij zullen deelnemen. Uiteindelijk kent het Dagelijks Bestuur de budgeten toe.

Overzicht begroot projectenbudget

Regionale projecten	€	100.000
Totaal	**€**	**100.000**

6. Onvoorzien

Overzicht begrote Onvoorzien

Onvoorzien	€	10.000
Totaal	**€**	**10.000**

4.3.2 Baten

1. Huren en pachten

Voor 2017 wordt een vergoeding voor het opstalrecht en een huursom geraamd van in totaal € 675.000.

Overzicht begrote Huren en pachten

Huur/retributierecht	€	675.000
Totaal	**€**	**675.000**

2. Rente

Het betreft hier ontvangen rente op de rekening bij de ING en de vergoeding voor het Schatkistbankieren.

Overzicht begrote Rente

Rente-inkomsten ING bank/Rijk	€	5
Totaal	**€**	**5**

3. Vereveningsbijdrage transportkosten: te ontvangen bedragen

De totaal te ontvangen gelden zijn exact gelijk aan de door de MARN uit te keren bedragen.

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten te ontvangen	€	56.723
Totaal	**€**	**56.723**

4. Voordelig exploitatiesaldo

Hieronder wordt het voordelige exploitatiesaldo voor 2017 geraamd.

Overzicht opbouw exploitatiesaldo MARN

Product		**Bedrag**
Saldo Bestuur	€	-96.445
Saldo Afvalverwerking	€	670.000
Saldo Netwerkondersteuning	€	-100.000
Onvoorzien	€	-10.000
Voordelig exploitatiesaldo	**€**	**463.555**

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

5 ***MEERJARENRAMING 2018 – 2020***

5.1 Lasten Meerjarenraming 2018 – 2020

Lasten meerjarenbegroting 2018 - 2020

	geraamde lasten dienstjaar 2018	geraamde lasten dienstjaar 2019	geraamde lasten dienstjaar 2020
Bestuur			
Personeel	€ 34.250	€ 34.500	€ 34.750
Overige goederen en diensten	€ 62.450	€ 62.450	€ 62.450
Totaal Bestuur	***€ 96.700***	***€ 96.950***	***€ 97.200***
Afvalverwerking			
Rente	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 61.723***	***€ 61.723***	***€ 61.723***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€ 100.000***	***€ 100.000***	***€ 100.000***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Voordelig exploitatiesaldo	€ 463.305	€ 463.055	€ 462.805
Totalen	***€ 731.728***	***€ 731.728***	***€ 731.728***

5.2 Baten Meerjarenraming 2018 – 2020

Baten meerjarenbegroting 2018 - 2020

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2018	geraamde baten dienstjaar 2019	geraamde baten dienstjaar 2020
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	€ 5	€ 5	€ 5
Totaal Bestuur	***€ 5***	***€ 5***	***€ 5***
Afvalverwerking			
Huren en pachten	€ 675.000	€ 675.000	€ 675.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 731.723***	***€ 731.723***	***€ 731.723***
Netwerkondersteuning			
	€ -	€ -	€ -
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Totalen	***€ 731.728***	***€ 731.728***	***€ 731.728***

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

MARN

EERSTE WIJZIGING BEGROTING 2016

Brief aan de raad - MARN Eerste wijziging begroting 2016 - begroting 2017

LASTEN

Omschrijving		gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2016 euro's		geraamde lasten dienstjaar 2016 euro's		wijzigingsbedrag euro's
Bestuur						
Personeel	€	32.000	€	32.000	€	-
Overige goederen en diensten	€	63.500	€	16.500	€	47.000
Totaal Bestuur	**€**	***95.500***	**€**	***48.500***	**€**	***47.000***
Afvalverwerking						
Rente	€	7.000	€	7.000	€	-
Vervoeningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	-
Totaal Afvalverwerking	**€**	***63.723***	**€**	***63.723***	**€**	***-***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten	€	100.000	€	100.000	€	-
Totaal Netwerkondersteuning	**€**	***100.000***	**€**	***100.000***	**€**	***-***
Onvoorzien	€	10.000	€	10.000	€	-
Voordelig exploitatiesaldo	€	463.000	€	510.000	€	47.000-
Totalen	**€**	***732.223***	**€**	***732.223***	**€**	**-**

BATEN

Omschrijving		gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2016 euro's		geraamde baten dienstjaar 2016 euro's		wijzigingsbedrag euro's
Bestuur						
Rente ING bank / Schatkistbankieren		500	€	500	€	-
Totaal Bestuur	**€**	***500***	**€**	***500***	**€**	***-***
Afvalverwerking						
Huren en pachten	€	675.000	€	675.000	€	-
Vervoeningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	-
Uitkering dividend ARN B.V.						0
Totaal Afvalverwerking	**€**	***731.723***	**€**	***731.723***	**€**	***-***
Netwerkondersteuning						
Totaal Netwerkondersteuning	**€**	***-***	**€**	***-***	**€**	***-***
Totalen	**€**	***732.223***	**€**	***732.223***	**€**	**-**

Toelichting op de eerste wijziging begroting 2016

De wijziging bestaat uit één wijziging en wel een onderdeel van de post Overige goederen en diensten.

Overige goederen en diensten
Deze post is in zijn totaliteit verhoogd met € 47.000 en bedraagt nu in totaal € 63.500 in plaats van € 16.5500.

Overige goederen en diensten	**Gewijzigde Begroting 2016**	**Begroting 2016**	**Wijzigings bedrag**
Kostenpost	**Bedrag**	**Bedrag**	**Bedrag**
(Juridische) adviezen	€ 50.000	€ 3.000	€ 47.000
Controle jaarrekening	€ 8.500	€ 8.500	€ -
Bureaukosten	€ 500	€ 500	€ -
Vergader- representatiekosten	€ 300	€ 300	€ -
Diverse kosten	€ 500	€ 500	€ -
Administratie	€ 1.000	€ 1.000	€ -
Telefoon/internet en postverzorging	€ 1.600	€ 1.600	€ -
Verzekeringen	€ 500	€ 500	€ -
Bankkosten	€ 450	€ 450	€ -
Onverrekenbare BTW	€ 150	€ 150	€ -
Totaal	**€ 63.500**	**€ 16.500**	**€ 47.000**

Dit betreft één wijziging van een van de betreffende posten en wel (juridische) adviezen. In de nieuwe opzet van netwerkorganisatie is heel weinig ambtelijke capaciteit aanwezig. Er is nog maar sprake van een 0,3 fte ambtelijke gedetacheerde ondersteuning. Dat brengt met zich dat hierdoor niet meer alle expertise aanwezig is. Dat brengt met zich dat deze - indien nodig - van buiten de organisatie moet worden gehaald. Dit brengt kosten met zich die in de wijziging zijn verwerkt. Duidelijk moge zijn dat indien het bedrag niet nodig is dit vrijvalt in het exploitatiesaldo.

Voordelig exploitatiesaldo
Dit alles resulteert in een lager voordelig exploitatie saldo. Het saldo is nu bepaald op € 463.000 in plaats van € 510.000.

Brief aan de raad - Fietsenrekken Houthof

A 7

reg.nr.: 16.0006954
procesverantw.: BM-SO

INGEKOMEN
13 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 1.811.32
afgedaan:

Gemeente Nijmegen
t.a.v. Gemeenteraad
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 11 juli 2016

Betreft: fietsenrekken Houthof

Goedemiddag mevrouw, meneer,

Ik zou graag een probleem kenbaar willen maken die ik en meerdere gebruikers van de Houthof ervaren. Door de uitbreiding van de Blonde Pater zijn er 2 fietsenrekken (waar veel gebruik van werd gemaakt) verdwenen uit de Houtstraat. Om "fietsenoverlast", rondom de Blonde Pater, voor de omwonenden te vermijden zijn deze op de Houthof geplaatst. Nikki (eigenaresse van Blonde Pater) zou hierover contact hebben gehad met de gemeente en ook aangegeven hebben waar deze zouden moeten komen.

Nu is met het plaatsen hiervan iets misgegaan. De rekken zijn dusdanig verspreid neergezet dat er, op het toch al zo kleine pleintje, zeker 2 a 3 parkeerplaatsen verloren zijn gegaan!
Er zit heel veel ruimte tussen de rekken, het is een hoek die verder niet gebruikt wordt, tevens worden deze rekken nauwelijks gebruikt! Men plaatst zijn fiets voornamelijk onder de doorgang (wat niet mag, maar in het weekend totaal geen actie op wordt ondernomen door de Afac terwijl het dan het drukst is) of naast het fietsenrek links, waardoor er wéér een parkeerplaats minder is!

Hierdoor moeten de vergunninghouders van de Houthof op zoek naar een andere plek in de stad of men zet zijn auto op een onmogelijke plek op het pleintje neer waardoor de doorgang belemmerd wordt.

Het zou ontzettend fijn zijn als u de rekken rechts verder de hoek in wilt plaatsen waardoor we weer een paar parkeerplekken terug hebben.
Tevens zou het heel fijn zijn als de Afac ook eens op zaterdag of zondag "schoonveeg" acties houdt.

Ik zie een reactie graag tegemoet. Dat kan door middel van mijn emailadres: j.hooghof74@gmail.com.

Alvast bedankt.

Hartelijke groet,

Judith Hooghof

Brief aan de raad - Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch

A8

Gilissen, Hans PI60

Van: Pieter Idzerda <p.idzerda@planet.nl>
Verzonden: donderdag 21 juli 2016 23:19
Aan: DocInfo
Onderwerp: Brief aan de gemeenteraad (stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch)
Bijlagen: eddy1.jpg; eddy2.jpg; eddy3.jpg

Nijmegen, 21 juli 2016

Bureau 13.1750
Nr. 16 000 7297
25 JULI 2016
Gemeente Nijmegen

Onderwerp: Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch.

Geachte mevrouw, mijnheer,

Sinds enige jaren woon ik in de Emancipatiebuurt, vlak bij het voormalig pensionaat Jonkerbosch.

Ik ben geïnteresseerd geraakt in de geschiedenis van de buurt en vond die voor een deel terug in het boekje van Johan Mahieu uit 2009: "Jonkerbosch 1935-1985", over het pensionaat.

Wat mij uit dat boekje erg raakte, was het (in de nacht van 17 op 18 november 1942) ophalen van een Joodse jongen van bijna14 jaar, Eddy Grödel, uit het pensionaat. Dit gebeurde door de commissaris van politie, lid van de Germaanse SS, zelf. Op dat moment was zijn vader reeds overleden, zijn moeder en zuster waren al gedeporteerd. Via Westerbork is de jongen naar Sobibor getransporteerd, waar hij op 21 mei 1943 meteen na aankomst werd vermoord.

Het is naar mijn idee de moeite waard een "Stolperstein" of een ander monumentje bij het pensionaat te plaatsen als blijvende herinnering aan deze trieste gang van zaken.

Natuurlijk zouden meer plaatsen in Nijmegen hiervoor in aanmerking kunnen komen, maar ik noem hier alleen het geval dat mij bijzonder trof.

Er fietsen veel (ouders met) kinderen langs het gebouw waardoor het wellicht ook onder de aandacht van de jeugd kan komen.

Mijn verzoek aan u is nu: wilt u overwegen een Stolperstein (of een vergelijkbare herinnering) bij Jonkerbosch te laten aanbrengen?

Brief aan de raad - Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch

Jonkerbosch

Eduard Grödel (1928-1943)

Jonkerbosch - Westerbork - Sobibor

Eduard (Eddy) Grödel

18-05-1885	vader Karl Grödel geboren in Friedberg (Duitsland)
23-11-1898	moeder Else van Lier geboren in Amsterdam
04-08-1925	huwelijk van ouders in Amsterdam
04-08-1926	zus Carla geboren in Rotterdam
20-11-1928	geboren in Rotterdam
09-12-1931	gezin verhuist naar Tilburg
22-12-1939	uitgeschreven uit gemeente Tilburg (naar Paedologisch Instituut in Ubbergen)
01-05-1941	ingeschreven op Jonkerbosch
08-05-1941	ingeschreven in gemeente Nijmegen (vanuit Ubbergen)
01-09-1941	afgeschreven op Jonkerbosch
01-12-1941	tweede inschrijving (*"na tijdel. schorsing als Israëliet"*)
31-12-1941	vader overlijdt in Tilburg (*"hartinfarct"*)
28-08-1942	moeder en zus gedeporteerd (*"eerste transport vanuit Tilburg"*)
03-09-1942	moeder en zus vermoord in Auschwitz
18-11-1942	om 01.00 uur 's nachts opgehaald (de volgende dag op transport gesteld naar Westerbork)
07-01-1943	afgeschreven op Jonkerbosch
16-04-1943	grootmoeder Friederica van Lier-Leven vermoord in Sobibor
18-05-1943	op transport gesteld naar Sobibor (vanuit Westerbork)
21-05-1943	vermoord in Sobibor
06-10-1949	aangifte van overlijden door Ministerie van Justitie
25-01-1950	overlijden ingeschreven in gemeente Nijmegen (aktenummer 103)

Brief aan de raad - Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch

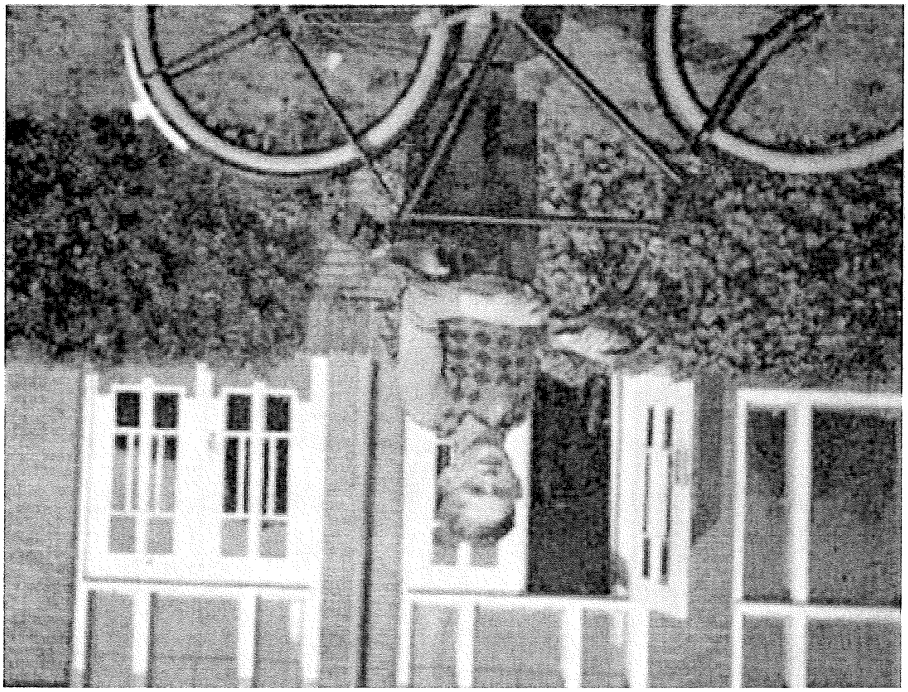

Brief aan de raad - Stolperstein bij pensionaat Jonkerbosch

"In de nacht van 17 op 18 november, om één uur, wordt Ed Grödel, als kind van joodse ouders, door de politie gehaald en op transport gesteld naar Westerbork in Drente. Nooit is er nog iets van hem vernomen!!"
(*Jonkerbosch, Groei en Bloei 7*)

Eind september 1942 waren de paviljoens en de school door de Duitsers gevorderd. Alle broeders en leerlingen namen hun intrek in het hoofdgebouw. Eddy was een van de 196 joodse stadgenoten die bij de razzia in de nacht van dinsdag 17 november op woensdag 18 november 1942 werden opgepakt. Hij werd aan de voordeur van het hoofdgebouw opgehaald door politiecommissaris majoor Antonius Johannes Maria van Dijk (Helmond 19 april 1905 – Arnhem 31 augustus 1943), lid van de Germaanse SS, die vanuit Eindhoven naar Nijmegen was overgeplaatst. De groep bracht de nacht door in de H.B.S. aan de Kronenburgersingel en werd de volgende dag onder begeleiding van Nijmeegse politieagenten overgebracht naar Westerbork.

Gedurende de periode 2 maart tot 20 juli 1943 vertrokken, steeds op dinsdagmorgen, negentien deportatietreinen vanuit het doorgangskamp Westerbork in Drenthe naar Sobibor. Ieder transport werd vanuit Westerbork aan de autoriteiten in Berlijn, Lublin, Krakau, Den Haag en Amsterdam per telex gemeld. Eddy Grödel was een van de 2511 personen die op 18 mei 1943 vanuit Westerbork op transport werden gesteld om direct na aankomst in Sobibor te worden vermoord.

Politiecommissaris Van Dijk werd op 8 juli 1943 in de Hertogstraat door een lid van de illegaliteit neergeschoten en overleed op 31 augustus 1943 in Arnhem aan zijn verwondingen. Hij werd opgebaard in de nieuwe raadzaal van het stadhuis en met Germaanse pracht en praal begraven op de begraafplaats Rustoord. Na de Tweede Wereldoorlog is hij herbegraven op de Duitse militaire begraafplaats in Ysselsteyn (blok TC, rij 4, graf 38).

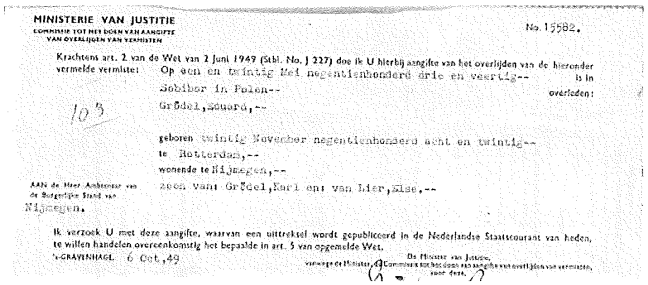

MINISTERIE VAN JUSTITIE
COMMISSIE TOT HET DOEN VAN AANGIFTE VAN OVERLIJDEN VAN VERMISTEN

No. 15582.

Krachtens art. 2 van de Wet van 2 Juni 1949 (Stbl. No. J 227) doe ik U hierbij aangifte van het overlijden van de hieronder vermelde vermiste: Op een en twintig Mei negentienhonderd drie en veertig-- is in overleden:
Sobibor in Polen--
Grödel, Eduard,--

geboren twintig November negentienhonderd acht en twintig--
te Rotterdam,--
wonende te Nijmegen,--
zoon van Grödel, Karl en van Lier, Else,--

AAN de Heer Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Nijmegen.

Ik verzoek U met deze aangifte, waarvan een uittreksel wordt gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van heden, te willen handelen overeenkomstig het bepaalde in art. 5 van opgemelde Wet.

's-GRAVENHAGE 6 Oct. 49

De Minister van Justitie,
namens de Minister, de Commissie tot het doen van aangifte van overlijden van vermisten,
voor dezen,

Brief aan de raad - Lijnbus naar vliegveld Weeze

reg.nr.: 16.0008030
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

AG

class.nr.:
afgedaan:

Van: Camiel meijer [mailto:camielmeijer@gmail.com]
Verzonden: donderdag 18 augustus 2016 15:08
Aan: DocInfo
Onderwerp: Idee voor gemeenteraad: lijnbus naar vliegveld Weeze vanaf Nijmegen

Geachte gemeente,

Zou u alstublieft een openbaarvervoerverbinding (lijnbus) willen gaan (laten) onderhouden vanaf Nijmegen (bijv CS) met vliegveld Weeze in Duitsland (vlak over de grens bij Boxmeer)?

Er is nl geen enkele ov-verbinding vanuit Nederland daarmee.

En er gaan vele Nederlanders naar toe.

Er is weliswaar een private taxidienst maar die is veel te duur.

Dank

met vriendelijke groet,

Camiel Meijer
Muldersweg 93, 6532wz Nijmegen

Brief aan de raad - Aanpak oversteekplaatsen

ONTVANGSTBEVESTIGING VERZONDEN

Bur B.1750 A10
Nr 16.0008127
26 AUG. 2016
Gemeente N.

Amtari, Hassan PI60

Van: Marco Verkleij <marcoanne@upcmail.nl>
Verzonden: donderdag 25 augustus 2016 15:22
Aan: DocInfo
CC: Molenaar, Petra; Oomen, Pepijn BM40; Hafi, Rachid el BM40; Nijnatten, Marc van BM40; Kossen, Fleur BM40; Rotink, Judith BM40
Onderwerp: Vriendelijk Verzoek tot : Aanpak van Nijmeegse Geasfalteerde midden voetpad Oversteekplaatsen. (ten behoeve van persoonlijke verkeer veiligheid overstekende visueel beperkte Gebruiker / ster ?)

Geachte heer mevrouw,

In mijn hoedanigheid van oplettende en tevens bezorgde inwoner van uw stad, wil ik graag hierbij de volledige aandacht van de Gemeente Nijmegen vestigen , op midden gedeeltes van Voetgangers Oversteekplaatsen.
Deze midden voetpad oversteek locaties bevinden zich vrijwel allemaal tussen twee vluchtheuvel constructies, bij een onbekend aantal van deze midden voetgangers oversteek punten bestaat de ondergrond uit precies hetzelfde materiaal , als waarvan de hier meteen aan beide kanten langs lopende wegen zijn samengesteld waarover het auto en vrachtverkeer rijdt.
Dit soort volledig geasfalteerde midden gedeeltes van voetgangers oversteekplaatsen, (zoals hieronder op foto bijlagen te zien van de Oversteek Wolfskuilseweg - Distel park, hiervoor is inmiddels al een aanpassingsvoorstel gemaakt, die zo spoedig als mogelijk is uitgevoerd zal gaan worden) zijn in mijn beleving levensgevaarlijk in het gebruik voor een ter plaatsen overstekende visueel beperkte voetganger / ster.
Een blinde te voet overstekende man en / of vrouw voelt bij gebruik van zo'n type midden gedeelte oversteekplaats, niet waar deze eindigt en vrijwel meteen overgaat in het weggedeeltes waaroverheen het plaatselijke auto en / of vrachtverkeer zich verplaatst.
In de meeste, zo niet alle situaties, betreffende geasfalteerde midden voetpad oversteek gedeelten, vormt deze een vloeiend geheel met de hier direct op aangesloten, langs lopende autoverkeer wegen, bestaande uit precies dezelfde asfalt laag ondergrond, wat deze geasfalteerde midden voetpad oversteek gedeelten ieder stuk voor stuk tot een zeer onveilig exemplaar maken, voor overstekende blinde burgers.
In Stadsdeel Nijmegen West, heb ik tot nu toe een drietal van dit soort dergelijke (voor blinden en / of slechtzienden zeer gevaarlijke) geasfalteerde midden voetpad oversteekplaatsen, vastgelegd met mijn digitale fotocamera, twee van drie heb ik inmiddels voorgelegd ter nadere beoordeling aan Wijkbeheerder Sanne Teuwsen, het derde exemplaar volgt in loop van de komende dagen.
Vermoedelijk, komen deze volledig geasfalteerde midden voetpad oversteek plaatsen die voor de visueel beperkte gebruiker / ster in het gebruik zeer verkeer onveilig en levensgevaarlijk zijn, niet alleen voor in Nijmegen West, maar mogelijk ook in tal van andere Nijmeegse Wijken, waar u en ik op dit moment niet van op de hoogte zijn.

In het persoonlijke verkeer veiligheid belang van de kwetsbare visueel beperkte overstekende gebruiker / ster, wil ik graag in mijn hoedanigheid van zeer bezorgde en ongeruste inwoner, aan de Gemeente Nijmegen vriendelijk vragen, om al dit soort (voor blinden en / of slechtzienden) zeer gevaarlijke geasfalteerde midden voetpad oversteek punten, die op haar grondgebied aanwezig zijn en naadloos / vloeiend overgaan in het hier direct op aangesloten asfalt wegdek waarover het auto en vrachtverkeer in volle vaart rijdt.
Allen geleidelijk nader te willen / kunnen onderwerpen, aan een verkeer veiligheid controle inspectie, met als doel om deze geasfalteerde midden voetpad oversteekplaatsen stuk voor stuk allemaal verkeer veilig en goed toegankelijk te laten / kunnen maken (ten behoeve van de Persoonlijke veiligheid van de overstekende visueel beperkte gebruiker / ster) ?

Brief aan de raad - Aanpak oversteekplaatsen

In Afwachting van uw reactie,
Bij Voorbaat Hartelijk Dank Hiervoor,
Met Vriendelijke Groet,

Marco Verkleij
Marialaan 266
6541 RR Nijmegen

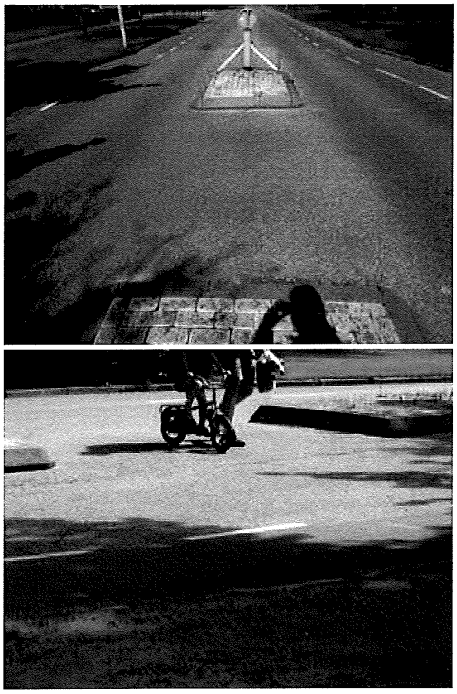

Brief aan de raad - PSP'92 Pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015

reg.nr.: 16.0008280
procesverantw.: BM50

INGEKOMEN
01 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

A11

class.nr.:
afgedaan:

Van: Bestuur Pacifistisch-Socialistische Partij [mailto:bestuur@psp92.nl]
Verzonden: woensdag 20 juli 2016 23:51
Aan: Bruls, Hubert BM20
Onderwerp: pro forma bezwaarschrift Jaarstukken 2015

Geachte Voorzitter van de Raad,
beste Hubert,

middels deze teken ik pro forma bezwaar tegen het raadsbesluit tot vaststelling van de jaarstukken 2015.

Met vriendelijke groeten,

namens de PSP'92,

Ramon Barends
politiek leider

Brief aan de raad - Van Dun Woningprobleem alleenstaande moeders

reg.nr.: 16.00028631 A12
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
14 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751
afgedaan:

Van: Claudia [mailto:claudiavandun@hotmail.com]
Verzonden: maandag 12 september 2016 9:13
Aan: Griffie
Onderwerp: woningprobleem alleenstaande moeders

Nijmegen, 12 september 2016

Betreft: woningprobleem alleenstaande moeders

Geachte heer/mevrouw,

Alleenstaande moeders met ambitie, die hard knokken voor de toekomst van hun kinderen, dat zijn wij. Wij zitten helaas met een dringend probleem en wij willen u vragen mee te denken over een oplossing. Graag stellen wij ons eerst aan u voor.

Wij zijn Claudia van Dun, Charlene Arends, Suzanne Harmes, Laure Visser, Naomi Jansen, Wieteke Vrieling, [redacted] en Celina Loefstop. Wij zijn tussen de 26 en 33 jaar en zijn bezig onze studie (aan de HAN of Radboud Universiteit) af te ronden of hebben deze kort geleden afgerond. We wonen in het SSH& complex Galgenveld, waar ieder van ons in een maisonnette woont met één of meerdere kinderen.

Het probleem is dat wij binnenkort onze woning moeten verlaten, omdat de SSH& als regel heeft dat studenten negen maanden na het afronden van hun studie hun woning dienen te verlaten. De benodigde meettijd om aan een woning via woningbouwcorporaties te komen is echter zo hoog, dat het voor ons, net afgestudeerden, niet mogelijk is een woning te krijgen. De kans op een lotingwoning is klein en hoewel sommige van ons al maanden op deze woningen reageren, heeft dit nog nergens toe geleid. Aangezien wij (aankomend) starters zijn op de arbeidsmarkt, hebben wij te maken met een laag salaris en tijdelijke contracten. Hierdoor is de particuliere markt met haar hoge huurprijzen ook geen optie. Het wonen in een huis met anderen of op kamers is met een kind ook geen optie en bovendien ook niet te betalen, omdat we in onze situatie minstens twee kamers nodig hebben.

Wij zijn dankbaar voor onze huidige woning, want dit heeft ons in staat gesteld als alleenstaande moeder te studeren. Onze kinderen gaan in onze buurt al jaren naar school en hebben vriendjes en vriendinnetjes gemaakt. Wij zouden onze kinderen graag deze continuïteit willen blijven bieden. Voor kinderen die opgroeien in een éénoudergezin is het lastiger maar des te belangrijker om stabiliteit te bieden. Daarom is het hard nodig dat voor hen de continuïteit en veiligheid gewaarborgd blijft. Wij willen een betaalbare woning in de gemeente Nijmegen, maar wij vallen door de bestaande regelgeving tussen wal en schip.

Brief aan de raad - Van Dun Woningprobleem alleenstaande moeders

Wij begrijpen dat het een lastig probleem is, maar vragen u toch dringend om mee te denken over een duurzame oplossing. Uiteraard zijn wij bereid om welke onduidelijkheid dan ook toe te lichten, zij het in een persoonlijk gesprek, per telefoon of per e-mail.

Met vriendelijke groeten,

Claudia van Dun (contactpersoon)
[redacted]

Charlene Arends
Suzanne Harmes
Laure Visser
Naomi Jansen
Wieteke Vrieling
[redacted]

Celina Loefstop

Brief aan de raad - R Barends Transitie welzijnsinstellingen

PSP'92 GELDERLAND

reg.nr.: 16.0007508
procesverantw.: JZ-20 Klomp BM-50
INGEKOMEN
- 1 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Arnhem, 20 juni 2016

Aan het College van Burgemeester & Wethouders van de
Gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Doetinchem, Ede, Harderwijk, Nijmegen, Tiel en Zutphen
per e-mail, indien nodig per post

CC: Gemeenteraden, Provinciale Staten/RLW

Wob-verzoek

Onderwerp: De transitie van de welzijnsinstellingen

Geachte Colleges,

De Gelderse PSP'92 heeft oog voor de stedelijke ontwikkelingen en wil faciliteren door kennis te delen tussen steden onderling en tussen steden en regio's enerzijds en provincie anderzijds. Wij weten dat de stedelijke welzijnsinstellingen door de transitie op het sociale domein zoals die per 1-1-2015 is ingezet allemaal een kantelings- c.q. herijkingsproces in (zijn) gegaan. Nu de kanteling anderhalf jaar gaande is is het zinvol om de peilstok eens in deze processen te steken. Daarom doe ik, onder mandaat van het landelijk bestuur, het volgende verzoek om informatie:

Graag zou ik van alle welzijnsinstellingen in uw gemeente de beleidsplannen, de subsidieaanvraag met onderliggende stukken, de afgegeven beschikkingen, de jaarverslagen, de inhoudelijke rapportages en alle aanpalende stukken ontvangen over de jaren 2014, 2015, 2016 en 2017.

Deze documenten kunnen per e-mail worden verzonden naar welzijngld@psp92.nl.

Ik zie uw beantwoording graag tegemoet. Ons onderzoek ontvangt u uiteraard na de zomer.

Met vriendelijke groeten,

6-7-16

Ramon Barends
PSP'92 Gelderland

GEMEENTE Nijmegen
29 JUL 2016
INGEKOMEN
Stadhuis

PSP'92 Gelderland - Mierlostraat 43 - 6844 DW ARNHEM - gelderland@psp92.nl - http://www.psp92.nl

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

reg.nr.: 16.0006871
procesverantw.: BHSC

INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 75(
afgedaan:

RV

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Deelnemende gemeenten van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Directie
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

Datum: 30 juni 2016
Betreft: Vaststelling begroting 2017 en jaarstukken 2015
Bijlage(n): geen

Briefnr: VR/16/1062 RV

Contactpersoon
M.R. van Veen

Geachte raden,

Op 1 april zijn de concept-jaarrekening 2015 en de concept-begroting 2017 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) naar gemeenten verstuurd voor het geven van een zienswijze.
Diverse gemeenten hebben daarop een reactie gegeven. Op 30 juni jl. zijn deze reacties in het algemeen bestuur aan de orde geweest.
Hierna vindt de reactie van het algemeen bestuur op de verschillende zienswijzen.

Indexering bij begroting 2017
De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt, conform de in het Ontvlechtingskader gemaakte afspraken berekend op basis van de prijsoverheidsconsumptie beloning werknemers en de prijs netto materiële overheidsconsumptie (IMOC) volgens het Centraal Planbureau. Dit heeft een gewogen index van 0,94% tot gevolg.
De werkelijke kostenstijging als gevolg van loon- en prijsindexering ten opzichte van de voorgaande begroting is fors hoger. Om deze door externe oorzaak veroorzaakte kostenstijging te neutraliseren heeft het algemeen bestuur besloten, gezien de geuite wens van een meerderheid van de gemeenten, het tekort van € 329.000,-- ten laste te brengen van de algemene reserve van VRGZ. Hierdoor wordt voorkomen dat de VRGZ de kwaliteit van de dienstverlening naar beneden bij moet stellen

Door gemeenten wordt gepleit voor het gebruik van indexcijfers zoals vermeld in de septembercirculaire. Deze indexcijfers liggen ook aan de basis van de gemeentefondsuitkeringen.

De verschillen tussen de huidige systematiek en de gemeentefondscijfers zijn beperkt. In beide gevallen is het CPB de bron. De publicatiedatum die als onderbouwing gehanteerd wordt verschilt

echter van elkaar. Hierdoor kunnen de indexcijfers van jaar tot jaar verschillen, maar zullen deze verschillen over een langere termijn bezien klein zijn.

Gezien het voorgaande heeft het algemeen bestuur besloten de systematiek van de indexering met ingang van 2018 voor de komende vierjarige meerjarenplanning aan te passen aan cijfers van de septembercirculaire, die aan de basis liggen van de gemeentefondsuitkering. Daarbij geldt wel als voorwaarde dat deze nieuwe systematiek structureel wordt gevolgd en niet elk jaar wordt veranderd

Naar aanleiding van een vraag van de gemeente Neder-Betuwe kunnen wij u meedelen dat voor wat betreft de extra loonstijging VRGZ niet wordt gecompenseerd via de BDUR.

Gemeente Berg en Dal, Heumen, West Maas en Waal, Geldermalsen en Wijchen (reactie bij de begroting)
Naar aanleiding van de van uw gemeente ontvangen zienswijze om de gehanteerde rekenrente over de materiele vaste activa te verlagen van 4,5% naar 2,25% berichten wij u dat deze verlaging slechts leidt tot budgettair neutrale verschuivingen binnen VRGZ en niet tot aanpassing van de gemeentelijke bijdrage. Uitgangspunt voor de begroting VRGZ is dat de werkelijke rente door de deelnemende gemeenten wordt betaald via de bijdrage aan VRGZ. Als gevolg van de lagere rentecomponent van de kapitaallasten zal het positieve renteresultaat (het verschil tussen de berekende rente op kapitaallasten en de werkelijk betaalde rente) met hetzelfde bedrag lager uitvallen.

Schematisch gezien komt het op het volgende neer:

		Rekenrente	
		4,50%	*2,25%*
Kapitaallasten	Afschrijving	100	100
	Rente activa	50	25
Rentebaten en -lasten	Rente leningen	25	25
	Rente activa	-50	-25
Totaal lasten		**125**	**125**

Conclusie: de toegerekende rente over activa is per saldo kostenneutraal omdat de tegenhanger onder rentebaten en -lasten altijd even hoog is.

Voor de rekenrente die wordt gehanteerd bij kapitaallasten worden door toekomstige wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nieuwe eisen geformuleerd. De rekenrente mag niet meer dan 0,5% afwijken van de werkelijke rente die wordt betaald. Aanpassing aan de regelgeving verloopt voor VRGZ budgetneutraal, omdat het voordeel volledig in de begroting is verwerkt. Deze wijziging van het BBV gaat voor de veiligheidsregio's gelden vanaf 2018.

Gezien het vorenstaande heeft het bestuur besloten om voor de begroting 2018 uit te gaan van de systematiek van het BBV.

Gemeente Neder-Betuwe (reactie bij de begroting)
In de begroting 2017 is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de invoering van de VPB-plicht voor overheidsondernemingen, omdat op dit moment nog niet inzichtelijk is welke onderdelen aan vennootschapsbelasting onderhevig zullen zijn. Inmiddels is door de veiligheidsregio aansluiting gezocht bij het (ambtelijk) Netwerk Finance & Control dat middels een afvaardiging in overleg zal gaan met de inspecteur van de Belastingdienst om te beoordelen welke producten en diensten onder de VPB-plicht gaan vallen.

Gemeente Geldermalsen (reactie bij begroting)
Bij het opmaken van de rekening over enig jaar en bij eventueel gerealiseerde overschotten wordt onder meer gekeken naar de omvang van het weerstandsvermogen. Afhankelijk van de bestuurlijke prioriteiten van dat moment worden bij eventuele gerealiseerde overschotten voorstellen gedaan voor bestemmingen.

De gemeente Geldermalsen merkt op dat voor 2018 er nog een taakstelling resteert van € 148.000,-- oplopend tot een taakstelling van € 286.000,-- vanaf 2020. Uitgaande van de verwachting dat de toekomstige prijs- en loonindexatie meer bedraagt dan de werkelijke loonstijging resteert er geen taakstelling.

Gemeente Tiel (reactie bij begroting)
Verzocht wordt concreet inzichtelijk te maken wat het effect van een taakstelling zou zijn op de kwaliteit van de dienstverlening. In concrete zin is deze vraag op dit moment niet te beantwoorden. Bedoeld is aan te geven dat in achterliggende jaren op diverse momenten door de organisatie grote inspanningen zijn geleverd door bezuinigingen of het binnen de bestaande begroting opvangen van nieuwe lasten. Indien opnieuw een bedrag van € € 329.000,--gevonden zou moeten worden, betekent dit dat er keuzes gemaakt moeten worden die uiteindelijk van invloed zijn op de kwaliteit van de uitvoering van onze taken. Zoals hiervoor aangegeven wordt conform het besluit van het algemeen bestuur € 329.000,-- ten laste gebracht van de algemene reserve van VRGZ.

Gemeente Lingewaal en Neder-Betuwe (reactie bij jaarrekening)
Naar aanleiding van uw zienswijze omtrent de bestemde reserve toegangssystemen berichten wij u dat het bedrag van € 200.000,- nodig is voor het aanpassen van beveiligings- en toegangssystemen voor kazernes.
Het beheer van beveiligings- en toegangssystemen van kazernes wordt nog uitgevoerd door gemeenten. Om te borgen dat alleen geautoriseerd personeel in kantoren en kazernes kunnen komen is het nodig om het toegangssysteem te uniformeren en door VRGZ uit te voeren.
Het bestuur handhaaft daarom deze bestemde reserve.

Gemeente Lingewaal (reactie bij jaarrekening)
De begrotingsposten worden elk jaar kritisch tegen het licht gehouden en mede als gevolg van de overname van de taken en budgetten van de brandweer wordt steeds beter inzichtelijk wat financieel nodig is.

Gemeente Neder-Betuwe (reactie bij jaarrekening)
"De norm van 95% spoedritten binnen 15 minuten is een regionale norm, geen norm per afzonderlijke gemeente. Niettemin stelt RAV alles in het werk om deze normstelling zo goed mogelijk per gemeente te realiseren. In 2015 is iets slechter gepresteerd dan in 2014 (0,8%). Tegelijkertijd zijn

er ongeveer 1200 extra (zorg)ritten gemaakt. Wel zijn er belangrijke ingrepen geweest in de infrastructuur, die gepaard gingen met verkeersstagnatie. Dit beïnvloedde de aanrijtijden in negatieve zin.
Daarnaast zijn er in 2015 stakingen geweest in de ambulancesector voor een nieuwe Cao. Daarbij werd door de ambulancebemanning eerst teruggereden naar de eigen standplaats en pas daarna werd een vervolgrit opgepakt. Deze maatregel werd landelijk door bonden afgestemd. Deze stakingswijze heeft forse invloed gehad."

Met inachtneming van de hiervoor omschreven antwoorden heeft het algemeen bestuur in de vergadering van 30 juni 2016 de jaarstukken 2015 en de begroting 2017 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid vastgesteld.

Naar aanleiding van de besluitvorming van het algemeen bestuur zijn de (lagere) bijdragen van gemeenten aangepast. De actuele bijdragen vindt u op pagina 35 van de bijgevoegde begroting.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

de voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

de secretaris,

mevr. drs. M.R. van Veen

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

PROGRAMMABEGROTING 2017

MEERJARENRAMING 2018 - 2020

Colofon	
Versienummer:	V1.0
Status:	Definitief

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Inhoudsopgave

1 Inleiding ... 2
1.1 Regionaal Beleidsplan VRGZ 2016-2019 ... 2
1.2 Kaders: algemene ontwikkelingen ... 3
2 Programma Crisis- en Rampenbestrijding ... **5**
2.1 Risicobeheersing ... 5
2.2 Incidentbestrijding ... 8
3 Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV) ... 12
4 Paragrafen ... 14
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 14
4.2 Weerstandsvermogen ... 14
4.3 Risicobeheersing ... 15
4.4 Kengetallen ... 15
4.5 Treasury ... 16
4.6 Investeringsbegroting en onderhoud kapitaalgoederen Brandweer ... 17
4.7 Verbonden partijen ... 17
4.8 Organisatie en bedrijfsvoering ... 18
5 Financiële begroting ... 23
5.1 Overzicht van baten en lasten in begroting Crisis- en Rampenbestrijding ... 24
5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting Crisis- en Rampenbestrijding 27
5.3 Overzicht van baten en lasten in de begroting RAV ... 29
5.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting RAV ... 31
5.5 Geplande investeringen ... 33
5.6 Bijdrage deelnemende gemeenten ... 35
5.7 Overzicht van baten en lasten in de begroting Veiligheidsregio Gelderland-Zuid ... 36
5.8 Uiteenzetting financiële positie Veiligheidsregio Gelderland-Zuid ... 37
5.9 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering ... 39
6 Verklaring van afkortingen ... 42

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

1 Inleiding

De programmabegrotingen van de VRGZ zijn opgesteld volgens de indeling van het Regionaal Beleidsplan. In dit plan zijn de bestuurlijke ambities voor de komende jaren verwoord.
Eens in de vier jaar stelt de veiligheidsregio zo'n regionaal beleidsplan vast.
In 2015 heeft het algemeen bestuur een regionaal beleidsplan VRGZ 2016-2019 voorlopig vastgesteld en besloten gemeenten en partners in de gelegenheid te stellen hun zienswijzen te geven. Met kennisneming van de ontvangen zienswijzen van gemeenten wordt het beleidsplan geagendeerd ter vaststelling voor de vergadering van 30 juni 2016. Gezien de reacties die zijn gegeven tijdens informatieavonden bij gemeenten is men tevreden over de hoofdlijnen van het beleidsplan. Met inachtneming van deze positieve reacties en het gegeven dat formeel het beleidsplan nog moet worden vastgesteld en eventueel kan leiden tot wijzigingen wordt hierna ingegaan op de hoofdlijnen van het beleidsplan, omdat het plan de basis vormt voor de komende activiteiten van VRGZ. "
Bij het opstellen van de programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 (in de periode tussen eind 2015 tot ongeveer eerste kwartaal 2016) is uitgegaan van het Regionaal Beleidsplan.

Nieuw ten opzichte van de opzet van voorgaande programmabegrotingen is dat er een onderscheid is gemaakt tussen teksten die betrekking hebben op de organisatie van de VRGZ en de invulling van de taken door de VRGZ ('going concern') en de teksten die betrekking hebben op de ambities in het jaar waarvoor de begroting is opgesteld. De teksten over de 'going concern' activiteiten van de VRGZ zijn in een aparte bijlage 'Wat is en doet de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid' aan deze programmabegroting toegevoegd. Beoogd doel is een compactere programmabegroting die sneller inzicht biedt in de beoogde ambities.

In 2015 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) aangepast, onder andere ten aanzien van de termijnen van het aanleveren van de programmabegrotingen bij de gemeenten en voor het kunnen indienen van zienswijzen over die begroting door de raden van de deelnemende gemeenten. De termijnen, vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling VRGZ, pasten en passen ruim binnen de wettelijk vastgelegde termijnen.

1.1 Regionaal Beleidsplan VRGZ 2016-2019

Overkoepelend voor alle ambities voor de komende vier jaar is het begrip 'integraliteit': het vinden van samenhang en bundelen van krachten binnen en buiten onze organisatie.
Het beleidsplan is opgebouwd volgens een aantal regionale en landelijke ontwikkelingen die zijn geclusterd tot vier thema's: informatiemanagement, communicatie, risicogerichtheid en zelfredzaamheid en burgerparticipatie.
Tevens richt het beleidsplan de aandacht op de belangrijkste risico's in Gelderland-Zuid die zijn genoemd in het regionaal risicoprofiel. Deze zijn in het beleidsplan weggezet als jaarthema's. Doel van een jaarthema is om een belangrijk risico in de volle breedte te bekijken en te onderzoeken.

Hieronder wordt schematisch weergegeven hoe het beleidsplan er uit ziet. De vier regionale en landelijke thema's zijn horizontaal aangeduid, de jaarthema's verticaal. Het integrale werken is er als het ware als een satéprikker dwars doorheen gestoken.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

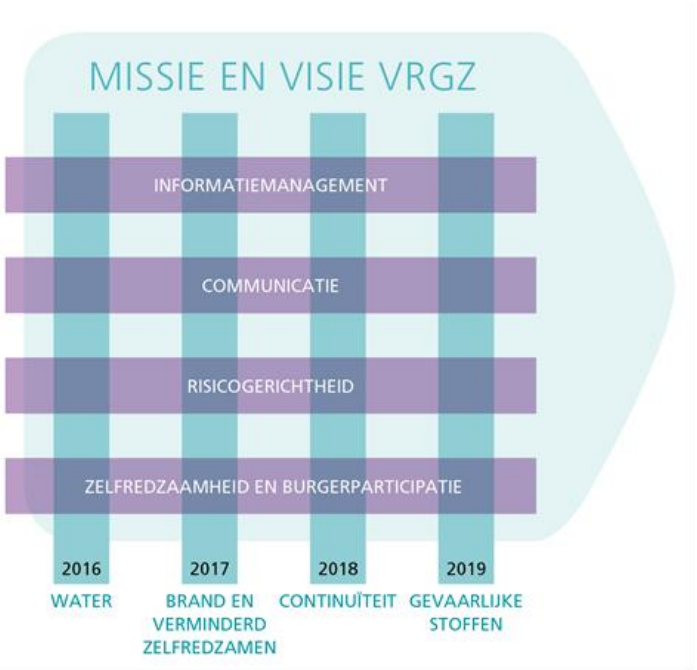

1.2 Kaders: algemene ontwikkelingen

Er worden voor het jaar 2017 geen beleidsbesluiten verwacht die leiden tot een extra financiële uitzetting, hogere bijdragen van de deelnemende gemeenten of verschuivingen tussen de begrotingsprogramma's.
In de programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2017-2020 is zo veel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze weliswaar bekend zijn, maar de beleidsmatige en financiële consequenties voor de veiligheidsregio zijn op dit moment nog onduidelijk. Hieronder worden deze ontwikkelingen genoemd.

1.2.1 Landelijke Meldkamerorganisatie

In 2011 heeft het kabinet besloten tot een schaalvergroting van de meldkamers in Nederland. Er komt een Landelijke Meldkamerorganisatie (LMO) die bestaat uit tien meldkamers, naar analogie van het aantal politieregio's. De LMO is onderdeel van de Nationale Politie. De meldkamer Oost-Nederland, waarin de meldkamers van de Veiligheidsregio's IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid opgaan, wordt gehuisvest in Apeldoorn. In samenspraak met de landelijke kwartiermaker, die in 2014 gestart is met haar werkzaamheden, wordt bekeken hoe de transitie wordt vormgegeven. Begin 2015 is een regionaal kwartiermaker LMO voor Oost-Nederland aangesteld, op voordracht van de besturen van de vijf betrokken veiligheidsregio's.

Op dit moment is het nog onduidelijk op welk moment de Gemeenschappelijke Meldkamer van Gelderland-Zuid opgaat in de nieuwe meldkamer Oost-Nederland. Dit betekent ook dat de financiële consequenties als gevolg van extra capaciteitsinzet op het dossier meldkamer nog onduidelijk zijn.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Evenmin is duidelijk wat de financiële consequenties zijn voor de exploitatie van de meldkamers (waaronder de door de politie voor de meldkamers te maken beheers- en instandhoudingskosten), en de consequenties van de bezuinigingstaakstelling van € 50 miljoen voor de gezamenlijke Veiligheidsregio's.

1.2.2 (Tijdelijke) Wet Ambulancezorg

Op 1 januari 2013 is de Tijdelijke Wet Ambulancezorg (Twaz) van kracht geworden. Deze Tijdelijke Wet regelt met name de procedure waarlangs RAV'en een zogenaamde 'aanwijzing' tot het verrichten van ambulancevervoer kunnen verkrijgen. In december 2012 heeft de RAV Gelderland-Zuid een dergelijke aanwijzing ontvangen. De Twaz geldt voor een periode van vijf jaar. Dit houdt in dat de nieuwe Wet Ambulancezorg op 1 januari 2018 van kracht zou moeten zijn. Onlangs is bekend geworden dat de werking van de Twaz wordt verlengd met een periode van 2 jaar. Dit betekent dat de nieuwe wet per 1 januari 2020 van kracht wordt.

1.2.3 Herverdeling gemeentelijke bijdragen aan de VRGZ

In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een herziening van de verdeelsystematiek van de financiële bijdragen van de deelnemende gemeenten aan de VRGZ. Deze nieuwe verdeelsystematiek wordt naar verwachting met ingang van het begrotingsjaar 2017 toegepast. Bij het opmaken van deze begroting zijn de exacte consequenties nog niet bekend. De wijzigingen zullen om die reden op een later moment door middel van een begrotingswijziging verwerkt worden.

1.2.4 Bezuinigingen

De begroting 2016 werd gepresenteerd met een tekort van € 471.000,-- in 2016 dat meerjarig oploopt naar € 594.000 in 2018. In verband met de herijking van de BDUR komt daar vanaf 2017 € 106.000,-- bij waardoor de totale bezuinigingsopdracht oploopt tot € 700.000,--. In de begroting 2017 is deze bezuinigingsopdracht ingevuld met bezuinigingsvoorstellen conform vaststelling in het Algemeen Bestuur van 5 november 2015.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

2 Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Het programma Crisis- en Rampenbestrijding bestaat uit twee productgroepen: risicobeheersing en incidentbestrijding.

2.1 Risicobeheersing

Wat is het?

Risicobeheersing behelst de structurele aandacht voor fysieke (on)veiligheid, het voorkomen en terugdringen van onveilige situaties en de zorg voor het beperken en beheersen van gevolgen voor en inbreuken op fysieke veiligheid.

Wat willen we bereiken?

Het effect van de inspanningen van de VRGZ moet zijn dat mensen die wonen, werken en recreëren in Gelderland-Zuid op de hoogte zijn van de risico's die er zijn in de omgeving en dat zij ook zelf het maximale doen om risico's in huis of op het werk te beperken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integrale thema's uit het regionaal beleidsplan

Informatiemanagement
In 2017 zal preparatieve data van de VRGZ en de crisispartners continue up-to-date worden gebracht/gehouden. Het gaat hier zowel om tekstuele als geografische informatie. Er wordt naar gestreefd deze informatie zoveel mogelijk 'real-time' te laten zijn.

Speerpunt van de brandweer is de ontwikkeling naar een informatiegestuurde organisatie: het managen van de informatiebronnen van de brandweer met het oogmerk de prestaties van de organisatie te beheersen en/of te verbeteren. Daardoor kunnen de bestuurlijke verantwoording, hoogwaardige risicoadvisering, effectieve incidentbestrijding én veilig optreden ondersteund worden. Onderdeel hiervan is het uitbreiden van het brandonderzoek. Het onderzoeken van oorzaken van branden, brandverloop, de effectiviteit van brandpreventieve voorzieningen en brandbestrijding levert veel leerzame informatie op.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie
In het kader van zelfredzaamheid zal de bevolking in 2017 voorgelicht worden over veiligheidsrisico's, waaronder brand en zelfredzaamheid. Voor burgerparticipatie zal gekeken worden naar één of meerdere pilots om te zien hoe die participatie vorm kan krijgen.

Een tweede speerpunt van de brandweer is brandveilig leven. Dit is een verzamelnaam voor voorlichtingsactiviteiten om de brandveiligheid in de directe leefomgeving te verbeteren. Dit gebeurt door het veiligheidsbewustzijn te versterken en de rol in het organiseren van de (eigen) veiligheid bij inwoners, instellingen en bedrijven te vergroten. Zelfredzaamheid is daar een onderdeel van. Acties richten zich op verschillende doelgroepen, waaronder (zelfstandig wonende) senioren.

Communicatie
In 2017 zal risicocommunicatie gebeuren via websites van VRGZ en gemeenten, tweets en informatiesessies rondom rampbestrijdingsplannen van BRZO-bedrijven.

Risicogerichtheid
Het instrument Ruimtelijke Veiligheid is in 2017 de pilotfase voorbij. Gemeenten en provincie ontvangen adviezen van de VRGZ en worden ondersteund bij veiligheidsaspecten rondom ruimtelijke ontwikkelingsvraagstukken. Er wordt hiermee voorgesorteerd op de Omgevingswet die naar verwachting per 1 januari 2018 in werking zal treden.
Om te ontwikkelen van een aanbodgerichte naar een vraaggerichte organisatie van de brandweerzorg (wat is wanneer, waar nodig), wordt de brandweerzorg gestuurd vanuit risico's.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Daarvoor is een brand- en hulpverleningsrisicoprofiel een noodzakelijke voorwaarde. Dit risicoprofiel geeft inzicht in de risico's binnen het verzorgingsgebied en vormt de basis voor het nieuw op te stellen Brandweerzorgplan van Gelderland-Zuid. Daarnaast vormt het ook de basis voor beleidskeuzen waardoor de risicobenadering voor de gehele brandweerzorg wordt toegepast.
Wettelijk gezien kan het risicoprofiel beperkt blijven tot brand. Om het gehele spectrum van brandweerzorg te bestrijken kiest de VRGZ ervoor om ook hulpverlening en waterongevallen in dit profiel op te nemen. Het risicoprofiel bestaat uit een risico-inventarisatie en de analyse daarvan. Het algemeen bestuur heeft het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel in november 2014 vastgesteld.
Het opleveren van het nieuwe Brandweerzorgplan is voorzien voor eind 2016/begin 2017. In 2017 start de implementatie van dit Brandweerzorgplan.

Overige thema's
Evenementen
De gezamenlijke regionale evenementenkalender is in 2016 totaal vernieuwd. In 2017 kunnen hiervan de vruchten geplukt worden in de vorm van nog duidelijkere procesinformatie ten behoeve van het aanvragen van evenementenvergunningen (bij gemeenten) en nog meer integrale en multidisciplinaire adviezen hiervoor.

Jaarthema 2017: brand en verminderd zelfredzamen
Alhoewel de VRGZ zich richt op alle in het regionaal risicoprofiel genoemde veiligheidsrisico's en incidenttypen wordt in 2017 extra aandacht besteed aan 'brand en verminderd zelfredzamen'. In de volle breedte - dus zowel op de gebieden informatiemanagement, zelfredzaamheid en burgerparticipatie, communicatie en risicogerichtheid – zal stilgestaan worden bij dit risico. Extra aandacht wordt ingezet op de doelgroep thuiswonende senioren.

Kerngegevens Risicobeheersing

Wat	Wie	Aantal
Planvorming		
Actueel regionaal risicoprofiel	Veiligheidsbureau	1
Actueel brandrisicoprofiel	Brandweer	1
Voorlichtingsvoertuig	Brandweer	1

Streefwaarden Risicobeheersing

Wat	Wie	Aantal
Informatiemanagement		
Afspraken over aansluiting crisispartners op LCMS	Veiligheidsbureau	1x per jaar
Onderhoud convenanten/afspraken crisispartners	Veiligheidsbureau	1x per jaar
	GHOR	2x per jaar
Zelfredzaamheid en burgerparticipatie		
Voorlichtingsactiviteiten	Brandweer/GHOR/ Veiligheidsbureau	300
Te bezoeken scholen, bedrijven, verzorgingscentra etc.	Brandweer	150
	Brandweer/GHOR/ Veiligheidsbureau	

Communicatie

- **netwerkpartners**

Onderhoud van contacten met externe partners	Veiligheidsbureau	1x per jaar
	GHOR	2x per jaar
Informatievoorziening van gemeenteraden		Op aanvraag

- **risicocommunicatie**

Infotweets	Communicatie	12
Groei bereik via infotweets	Communicatie	10%

Risicogerichtheid

- **versterken proactief handelen**

Adviezen externe veiligheid	Brandweer	40
Adviezen industriële veiligheid	Brandweer	50
Adviezen vuurwerk	Brandweer	40
Adviezen veilig bouwen en gebruik	Brandweer	1.000
Adviezen afgegeven binnen geldende termijn	Brandweer	100%
Adviezen ruimtelijke veiligheid	Brandweer/GHOR	
Inspecties BRZO-bedrijven	Brandweer	25
Inspecties veilig bouwen en gebruik	Brandweer	2.000

De genoemde aantallen zijn prognoses

Evenementen

Risico-evenementen waarvoor advies wordt afgegeven	Veiligheidsbureau	12
	GHOR	12
Aandachts-evenementen waarvoor advies wordt afgegeven	Veiligheidsbureau	25
	GHOR	80
Adviezen afgeven binnen geldende termijn	Veiligheidsbureau	100%
	GHOR	100%
Evenementen met ondersteuning/coördinatie	Veiligheidsbureau	12
	GHOR	19

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

2.2 Incidentbestrijding

Wat is het?

Incidentbestrijding heeft betrekking op het managen van incidenten en de voorbereiding daarop. Hierbij wordt het begrip 'incident' breed opgevat. Het gaat niet alleen om het incident zelf, maar ook om de dreiging ervan of de aankondiging van een gebeurtenis. Het kan ook gaan om incidenten die volgens de letterlijke definitie niet een echte ramp of crisis zijn, maar wel een grote maatschappelijke impact hebben, waardoor adequaat en tijdig opschalen wenselijk is.

Wat willen we bereiken?

Het effect van de inspanningen op het gebied van incidentbestrijding moet zijn dat de mensen die wonen, werken en recreëren in Gelderland-Zuid zien en ervaren dat incidenten adequaat en vakkundig worden aangepakt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integrale thema's uit het regionaal beleidsplan
Om het gewenste effect te bereiken investeert de VRGZ in de volgende thema's: informatiemanagement, zelfredzaamheid en burgerparticipatie, communicatie en operationele inzet.

Informatiemanagement
Tijdens alle crisisinzetten zal gebruik gemaakt worden van de beschikbare preparatieve data. Dit is 'real-time'-informatie waarover met de eigenaren van de informatie afspraken zijn gemaakt over het delen hiervan.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie
Na bepaalde crisisinzetten is het goed om te onderzoeken of getroffen inwoners in voldoende mate zelfredzaam waren tijdens deze crises. De uitkomsten van dat onderzoek zijn belangrijk voor het vormgeven van activiteiten van risicocommunicatie. Tevens kan dit bijdragen aan het zoeken naar vormen van burgerparticipatie ten tijde van incidenten.

Communicatie
Ten tijde van crises zal de crisiscommunicatie-organisatie er voor zorgen dat inwoners snel voorzien worden van relevante informatie en handelings-perspectieven. Om het bereik zo groot mogelijk te maken worden verscheidene communicatiekanalen en –middelen ingezet.

Overige thema's
Operationele inzet
Bij oefeningen die georganiseerd worden voor de multidisciplinaire crisisstaven zal zeker aandacht zijn voor het jaarthema 'brand en verminderd zelfredzamen'. Zo zullen op ieder niveau de dilemma's rondom dit thema de revue passeren.

De brandweer zet in op:

1. Implementatie van het brandweerzorgplan.
   Als het Brandweerzorgplan bestuurlijk vastgesteld wordt, wordt het in 2017 geïmplementeerd. De invulling van de posten wordt daarin afgestemd op risico's en biedt ruimte voor maatwerk in bezetting en type voertuig. Daardoor kan een differentiatie in kazernes ontstaan, die verschillende profielen kunnen krijgen. Hierdoor worden niet alleen opkomsttijden, maar ook zaken als slagkracht, voorlichting, rookmelderdichtheid, brandfrequentie, enzovoorts, in samenhang meegenomen.

2. Uitwerken visie op vrijwilligers, onder andere door:
   - De vrijwillige brandweermedewerker ook inzetten voor niet-repressieve taken, zoals het geven van voorlichting.
   - Werken met verschillende 'typen' van brandweervrijwilligers, door een onderscheid in preventieve, repressieve en onderhoudstaken.
   - De positie van de vrijwilliger als 'parttimer' onderzoeken (de relatie met de VRGZ).

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Kerngegevens Incidentbestrijding

Wat	Wie	Aantal
Planvorming		
Actuele aanvalsplannen	Brandweer	903
Actuele bereikbaarheidskaarten	Brandweer	1652
BRZO-bedrijven	Brandweer	9
Alarmeringen		
Meldingen brandweerzorg	Brandweer	4.500
Aansluitingen OMS	Brandweer	632
Meldingen OMS	Brandweer	1900
Leiding en coördinatie brandweer		
Regionaal commandant van dienst	Brandweer	3
Hoofdofficieren van dienst	Brandweer	9
Officieren van dienst	Brandweer	44
Leiding en coördinatie GHOR		
AC's geneeskundige zorg	GHOR	4
Officieren van dienst	GHOR	16
Hoofd Informatie	GHOR	4
Hoofd Ondersteuning	GHOR	4
Hoofd Publieke Gezondheid	GHOR	4
Hoofd Acute Gezondheid	GHOR	4
Leiding en coördinatie GRIP-organisatie		
Operationeel leiders ROT	Veiligheidsbureau	5
Leiders CoPI	Veiligheidsbureau	8
Informatiemanagers ROT	Veiligheidsbureau	4
Plotters ROT	Veiligheidsbureau	4
Informatiemanagers CoPI	Veiligheidsbureau	12
Secretarissen ROT/RBT	Veiligheidsbureau	11
Adviseurs pool crisiscommunicatie	Veiligheidsbureau	24
COH's beschikbaar en ingericht	Veiligheidsbureau	2
RCC's beschikbaar en ingericht	Veiligheidsbureau	1
Gemeentelijke functionarissen beschikbaar	Veiligheidsbureau	92
Eenheden brandweer		
Kazernes	Brandweer	36
Tankautospuiten	Brandweer	56
Hulpverleningsvoertuigen	Brandweer	4
Redvoertuigen	Brandweer	6
Blusboten	Brandweer	2
Snel Inzetbare Voertuigen	Brandweer	2
Manschappen A	Brandweer	700
Vrijwilligers	Brandweer	736
Beroepskrachten	Brandweer	200

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Streefwaarden Incidentbestrijding

Wat	Wie	Aantal
Informatiemanagement		
Brandweervoertuigen met digitale bereikbaarheidskaart	Brandweer	42
CaCo's 24/7 beschikbaar (6,4 fte / 8 mdw)	Meldkamer	1
Actueel Slachtoffer Informatiesysteem	GHOR/VB	1
Zelfredzaamheid en burgerparticipatie		
Beroep doen op zelfredzaamheid		
Beroep doen op burgerparticipatie		
Communicatie – crisiscommunicatie		
Calamiteitenwebsite beschikbaar en ingericht		1
Snel handelingsperspectief gedeeld door:		
- inzet NL-Alert		
- inzet WAS-palen		
- inzet twitter		
- inzet calamiteitenwebsite		
- inzet calamiteitenzender		
Operationele inzet		
- **planvorming**		
Aanvalsplannen herzien/actualiseren	Brandweer	300
Bereikbaarheidskaarten herzien/actualiseren	Brandweer	500
Incidentbestrijdingsplannen	Brandweer	5
Generiek rampbestrijdingsplan	Veiligheidsbureau	1
- informatiekaarten, hieraan gekoppeld		6
- rampbestrijdingsplan dijkdoorbraak en overstroming		1
Continuïteitsplan	Veiligheidsbureau	1
- **alarmering**		
Prio1-meldingen binnen norm	Brandweer	75%
Gemiddelde verwerkingstijd Prio1 (min:sec)	Brandweer	00:45
Gemiddelde verwerkingstijd OMS-meldingen (idem)	Brandweer	00:30
Gemiddelde verwerkingstijd brand in gebouw (idem)	Brandweer	01:00
- **inzetten naar soort**		
Prio-1-inzetten brandweer	Brandweer	< 2400
Woningbranden	Brandweer	< 300
Bedrijfsbranden	Brandweer	< 40
Hulpverleningen	Brandweer	< 500
Onterechte uitruk OMS	Brandweer	< 1250
- **operationele inzetprestatie**		
Prio1-Inzetten binnen normtijd	Brandweer	80%
- **vakbekwaam worden / Brandweer**		
Geplande oefeningen	Brandweer	2.500
Geplande opleidingen	Brandweer	150
OvD's opgeleid	Brandweer	100%

- **vakbekwaam blijven / Brandweer**		
Aanwezigheid RcvD's bij oefeningen	Brandweer	80%
Aanwezigheid HOvD's bij oefeningen	Brandweer	80%
Aanwezigheid OvD's bij oefeningen	Brandweer	80%
Aanwezigheid bevelvoerders bij oefeningen	Brandweer	80%
Slagingspercentage 1e examen manschap	Brandweer	70%
Percentage opgeleide en geoefende functionarissen	Brandweer	90%
- **vakbekwaamheid / GHOR**		
Aantal geplande oefeningen	GHOR	50
AC geneeskundige zorg opgeleid	GHOR	100%
Hoofd Informatie opgeleid	GHOR	100%
Hoofd Ondersteuning opgeleid	GHOR	100%
Hoofd Publieke Gezondheid opgeleid	GHOR	100%
Hoofd Acute Gezondheid opgeleid	GHOR	100%
Aanwezigheid AC geneeskundige zorg	GHOR	100%
Aanwezigheid Hoofd Informatie	GHOR	100%
Aanwezigheid Hoofd Ondersteuning	GHOR	100%
Aanwezigheid Hoofd Publieke Gezondheid	GHOR	100%
Aanwezigheid Hoofd Acute Gezondheid	GHOR	100%
- **vakbekwaamheid / multidisciplinair**		
Systeemoefening	Veiligheidsbureau	1
CoPI straatoefeningen	Veiligheidsbureau	25
CoPI virtuele oefeningen	Veiligheidsbureau	25
ROT oefeningen	Veiligheidsbureau	4
RBT oefeningen	Veiligheidsbureau	5
Sleutelfunctionarissen opgeleid	Veiligheidsbureau	90%
Sleutelfunctionarissen geoefend	Veiligheidsbureau	90%
- **evaluaties**		
Zeer grote incidenten < 6 weken geëvalueerd	Brandweer	80%
Incidenten GRIP1 geëvalueerd	Brandweer/ Veiligheidsbureau/ GHOR/RAV	100%
Incidenten vanaf GRIP2 geëvalueerd	Veiligheidsbureau	100%
Leerpunten opgenomen in multi-leeragentschap	Veiligheidsbureau	100%

3 Programma Regionale Ambulance Voorziening (RAV)

Wat willen we bereiken?

De RAV stelt zich ten doel om burgers ambulancezorg te verlenen die voldoet aan de normen en professionele standaards die gebruikelijk zijn in de ambulancezorg in Nederland. De missie van de RAV is het toewijzen, coördineren en leveren van professionele en verantwoorde ambulancezorg: doelmatig, doeltreffend, patiëntgericht, veilig en afgestemd op de reële behoeften van de patiënt en de ketenpartners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor het realiseren van dit effect tracht de RAV het volgende te bereiken:

1. De urgentie-toekenning aan hulpvragen gebeurt goed en zorgvuldig
Hulpmiddel om tot een *juiste triage* te komen is de beschikbaarheid van een goede triagemethodiek. In navolging van veel andere sectoren in de gezondheidszorg (onder meer ziekenhuizen en huisartsen) hanteert de RAV het Nederlands Triage Systeem (NTS). Toepassing van dit systeem leidt tot een juiste urgentietoekenning bij hulpvragen. Het NTS is een computerondersteund systeem dat voortdurend wordt beoordeeld en zo nodig (landelijk) wordt aangepast. Alle centralisten zijn in het gebruik van NTS geschoold en jaarlijks vinden bijscholingen plaats. De centralisten worden periodiek beoordeeld op het juiste gebruik van NTS.

2. *De urgentie-toekenning gebeurt snel*
Een snelle urgentietoekenning is noodzakelijk om snelle hulp te kunnen bieden. Daartoe hanteert de meldkamer het zogenaamde DIA-principe (Directe Inzet Ambulances). Toepassing hiervan resulteert in het alvast uitsturen van een ambulance voordat de intake volledig is afgerond. Deze parallelschakeling van handelingen leidt tot lagere responstijden.
Dagelijks wordt op de meldkamer geanalyseerd of en welke meldingen een te lange afhandelingstijd hebben. Van die meldingen wordt getracht de oorzaken van de langere meldtijd op te sporen. Afhankelijk van de gevonden oorzaak wordt per melding feedback gegeven aan de betreffende centralist.

3. *De opstart van de ambulances gebeurt zo snel mogelijk*
De opstart van een ambulance begint op het moment dat de meldkamer een ritopdracht aan de ambulance geeft en eindigt op het moment van vertrek van de ambulance. Deze tijdstippen worden geregistreerd in het bedrijfsprocessysteem. Dagelijks wordt geanalyseerd of er sprake is van te lange opstarttijden en in die gevallen worden oorzaken geanalyseerd en besproken met de betreffende bemanning.

4. De rijtijd van de ambulances is zo kort mogelijk
De verkorting van rijtijden wordt op verschillende manieren nagestreefd. In de eerste plaats is er naar gestreefd de standplaatsen en voorwaardenscheppende locaties geografisch zodanig te spreiden dat daarmee de gebiedsdekking geoptimaliseerd wordt. In dit kader zijn in 2015 en 2016 nieuwe standplaatsen betrokken in Beuningen en in Geldermalsen (Rumpt). Daarmee is de herhuisvesting van de RAV voltooid. Naar verwachting leidt dit tot een verdere verkorting van de aanrijtijden in 2017.
In de tweede plaats wordt op de meldkamer gebruik gemaakt van een geavanceerd, geautomatiseerd systeem dat de centralist voortdurend adviseert over de mogelijkheden om de ambulances beter te spreiden over de regio.

5. De hulpverlening gebeurt volgens de actuele protocollen
Om de hulpverlening conform de actuele protocollen te laten verlopen, vindt voortdurende training en opleiding van medewerkers plaats. Voor alle chauffeurs, verpleegkundigen en centralisten geldt dat zij jaarlijks een zogenaamde ‘bekwaamheidsverklaring’ ontvangen zodra alle trainingen, jaarlijkse theorie-toetsen en ritscreeningen met succes zijn doorlopen. Dit wordt beoordeeld door de medisch manager van de RAV. Medewerkers moeten ook verklaren zichzelf bekwaam te achten, pas dan is de bekwaamheidsverklaring volledig.

Zonder bekwaamheidsverklaring mogen geen werkzaamheden op de ambulance worden verricht.

6. De overdracht van de patiënt aan ziekenhuis gebeurt zo goed mogelijk
Om een goede medische overdracht van patiënten aan een ziekenhuis te borgen wordt met behulp van een geautomatiseerd systeem patiëntinformatie vanuit de aanrijdende ambulance naar het ziekenhuis gestuurd, waardoor het ziekenhuis zich zo nodig kan voorbereiden op de overname van de patiënt. Hiernaast zal een systeem in gebruik worden genomen met behulp waarvan gegevens worden overgedragen aan de huisarts van een vervoerde patiënt.

7. De wachttijden B-vervoer worden beperkt
Voor het bestelde (geplande) vervoer gelden geen normen voor aanrijtijden en aanname van meldingen omdat voor dit type meldingen geen urgentie geldt. Voor het B-vervoer is van belang dat de wachttijden voor de patiënt zo beperkt mogelijk worden gehouden en patiënten zoveel mogelijk op tijd in de ziekenhuizen zijn.

Kerngegevens Ambulancezorg

Wat	Wie	Aantal
Eenheden		
Posten/standplaatsen	Ambulance	8
A-ambulances en B-ambulances	Ambulance	20
Mobiele Intensive Care Unit (MICU)	Ambulance	1
Rapid Responder voertuigen	Ambulance	3

Indicatoren Ambulancezorg

Wat	Wie	Aantal
Alarmering		
A1-meldingen binnen 2 minuten	Ambulance	96%
Operationele inzetprestatie		
A1 ritten ambulance	Ambulance	10.500
A1-ritten binnen 15 minuten	Ambulance	95%
A1-ritten gemiddelde meldtijd (min:sec)	Ambulance	max. 01:20
A1-ritten gemiddelde opstarttijd (min:sec)	Ambulance	max. 00:45
A1-ritten gemiddelde rijtijd (min:sec)	Ambulance	06:30
A1-ritten gemiddelde responstijd (min:sec)	Ambulance	08:40
A2 ritten ambulance	Ambulance	8.500
A2-ritten binnen 30 minuten	Ambulance	98%
B ritten ambulance	Ambulance	10.000
Wachttijd B-vervoer	Ambulance	max. 20:00
Gescreende ritverslagen	Ambulance	400
Vakbekwaamheid		
Medewerkers met bekwaamheidsverklaring	Ambulance	100%

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In 2014 is door de VRGZ een nieuwe nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' opgesteld. Het bestuur nam hierover besluiten op 12 februari 2015.
Dit jaar zijn bij de verschillende organisatieonderdelen de risico's in kaart gebracht. Deze risico's zijn gerubriceerd en gewaardeerd:

- Het complete overzicht van de risico-inventarisatie (en de voorgestelde of genomen beheersmaatregelen) wordt één keer per vier jaar besproken met het algemeen bestuur.
- In de tussenliggende periode wordt een samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen in de begroting en de jaarrekening. Zie paragraaf 4.3 Risicobeheersing.
- Bij het uitbrengen van de financiële rapportages (begroting, jaarrekening en twee maal per jaar tussentijdse cijfers) worden nieuwe of verdwenen risico's als mutatie gemeld in de paragraaf Risicobeheersing.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is.
- Voor de omvang van de reserve Crisis- en Rampenbestrijding wordt 5% van de omzet genomen als streefwaarde. Zie paragraaf 4.2 Weerstandsvermogen.
- Voor de omvang van de reserve RAV wordt 10% van de omzet genomen als minimumnorm en 15% als streefwaarde.

De programmabegroting is met inachtneming van bovenstaand beleid opgesteld.

4.2 Weerstandsvermogen

4.2.1 Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Bedragen * € 1.000,-				
Norm eigen vermogen is 5% van de omzet	2.252	2.252	2.252	2.252
Algemene reserve rampenbestrijding	1.959	1.959	1.959	1.959
Percentage eigen vermogen van de omzet	4,35%	4,35%	4,35%	4,35%

Bestemde reserves worden niet meegenomen in deze toetsingstabel van het eigen vermogen.

Bij de gepresenteerde cijfers wordt er van uitgegaan dat de voorstellen voor bestemming van het resultaat 2015 door het bestuur worden overgenomen.

4.2.2 Programma RAV

De reserves van de RAV zien er als volgt uit:

Reserves aanvaardbare kosten RAV	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Bedragen * € 1.000,-				
De minimale norm is 10% van de omzet	1.823	1.823	1.823	1.823
De streefwaarde is 15% van de omzet	2.734	2.734	2.734	2.734
Reserve aanvaardbare kosten MKA en RAV	2.566	2.566	2.566	2.566
Percentage eigen vermogen van de omzet	14%	14%	14%	14%

In bovenstaande doorkijk wordt de streefwaarde van 15% niet gehaald, maar blijft de RAV ruim boven de minimale waarde van 10%.

4.3 Risicobeheersing

Conform het voorstel aan het AB wordt in deze paragraaf een financiële samenvatting van de risico's opgenomen:

Bedragen in €	Verwachtings-waarde afzonderlijke risico's (A)	Noodzakelijke risico-capaciteit na weging van kolom (A) voor C&R en RAV	Noodzakelijke risicocapaciteit na weging van kolom (A) met kansfactor C&R	Noodzakelijke risicocapaciteit na weging van kolom (A) met kansfactor RAV
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	2.005.000	1.675.000	542.500	1.132.500
Maatschappelijke risico's	1.075.000	355.000	332.500	22.500
Economische risico's	700.000	280.000	196.000	84.000
Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency	3.475.000	1.535.000	840.000	675.000
Totaal	**7.255.000**	**3.845.000**	**1.931.000**	**1.914.000**

Ten opzichte van voorgaand jaar is de risicocapaciteit na weging voor het programma C&R gedaald van € 3.092.900,- naar € 1.931.000,- en voor het programma RAV van € 2.658.900,- naar € 1.914.000,-. De reserves zijn voor beide programma's daardoor afdoende om de risico's af te dekken. Ten opzichte van de reserves bedraagt de risicocapaciteit voor het programma C&R 99% en voor het programma RAV is dit 75%. Onderstaand is kort toegelicht welke wijzigingen hebben plaatsgevonden.

Ten opzichte van voorgaand jaar zijn de volgende risico's niet meer opgenomen:

- Functiewaardering Ambulance Zorg en Onregelmatigheidstoeslag tijdens vakantie
  Met de in 2015 afgesloten nieuwe cao voor de ambulancezorg zijn beide risico's komen te vervallen.
- Herziening BDUR
  De taakstelling is bekend en als zodanig in de begroting 2017 verwerkt. Daarmee vormt het geen risico meer.
- Regionalisering
  De regionalisering is in 2015 nagenoeg volledig afgerond en daarmee komt dit risico te vervallen.

Het volgende risico is toegevoegd:

- Arbeidshygiëne
  Rook en roetdelen kunnen schadelijk zijn voor de gezondheid. Door middel van procedures, oefenen en (beschermings-) middelen wordt getracht deze schade zoveel mogelijk te beperken.
  Vanuit de ARBO wet- en regelgeving bestaat het risico dat er naast bovengenoemde maatregelen, ook andere acties noodzakelijk zijn. De mogelijk hiermee gepaard gaande kosten zijn als risico opgenomen.

4.4 Kengetallen

Vanaf de begroting 2017 en jaarrekening 2015 neemt de Veiligheidsregio kengetallen op conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen	**Realisatie 2015**	**Begroting 2016**	**Begroting 2017**
Netto schuldquote	76,18%	58,48%	90,45%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	76,18%	58,48%	90,45%
Solvabiliteitsratio	8,07%	9,25%	6,44%

De schuldquote en het solvabiliteitsratio laten een negatieve trend zien. Oorzaak is de overname van de kazernes in 2015 en het relatief hoge investeringsvolume in 2016 en 2017. Gevolg hiervan is dat het renterisico toeneemt. Om dit risico te verkleinen zijn veelal leningen met een langere looptijd aangetrokken en met een vast rentepercentage.

4.5 Treasury

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. Werkwijze, taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Dit statuut is op 5 november 2015 door het algemeen bestuur vastgesteld. De VRGZ voert een risicomijdend beleid.

Schatkistbankieren
Voor de VRGZ geldt het schatkistbankieren voor decentrale overheden. Dit houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Risicobeheer
Het verstrekken van leningen en garanderen van rente en aflossing van leningen is de VRGZ niet toegestaan.

4.5.1 Kasgeldlimiet
Jaarlijks geeft het ministerie van Financiën aan welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld.

Bedragen * € 1.000,-

	1e kwt	2e kwt	3e kwt	4e kwt
Omvang begroting per 1 januari (is grondslag)	63.612	63.612	63.612	63.612
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	5.216	5.216	5.216	5.216
2 Omvang vlottende korte schuld (+/+)				
- opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
- ov. geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen (-/-)				
- contante gelden in kas	0	0	0	0
- tegoeden in rekening-courant	0	0	0	0
- overige uitstaande gelden < 1 jaar	9.989	9.265	9.511	10.121
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-9.989	-9.265	-9.511	-10.121
Toegestane kasgeldlimiet (1)	5.216	5.216	5.216	5.216
Ruimte (+)/ Overschrijding (-) (1 - 4)	15.205	14.481	14.727	15.337

4.5.2 Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken, geeft het ministerie van Financiën ook jaarlijks een renterisiconorm aan. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

Bedragen * € 1.000,-

		2020	2019	2018	2017
1	Renteherziening	0	0	0	0
2	Aflossingen	622	622	622	622
3	Renterisico (1+2)	622	622	622	622
4	Renterisiconorm	12.722	12.722	12.722	12.722
5a	Ruimte onder renterisiconorm	12.100	12.100	12.100	12.100
5b	Ruimte boven renterisiconorm	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal begroting				63.612
4b	Percentage regeling				20%
	Renterisiconorm (4a x 4b)				12.722

4.5.3 Financieringslimiet

Bedragen * € 1.000,-

Verwachte omvang mat. vaste activa eind 2017	Fin. met lang vermogen	57.420
Af: Saldo reserves en voorzieningen		-5.186
Totaal	Fin. met liquide middelen	**52.234**
Bij: noodzakelijk werkkapitaal (meest negatieve stand)		7.771
Verwachte kredietlimiet voor 2017 bij normale omstandigheden		**60.004**
Bij: eventuele bijzondere omstandigheden (2 maal de maandlast)		9.643
Verwachte (tijdelijke) financieringslimiet bij bijzondere omstandigheden		**69.647**

4.6 Investeringsbegroting en onderhoud kapitaalgoederen

4.6.1 Investeringen

Een overzicht van de geplande investeringen is opgenomen in de bijlagen van deze begroting. In zijn algemeenheid worden kapitaalgoederen van de VRGZ onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur.

Vanaf 2015 voert de VRGZ als eigenaar het onderhoud van de brandweerkazernes en –posten uit. Om deze onderhoudskosten te kunnen egaliseren wordt gebruik gemaakt van een voorziening op basis van een Meerjarig OnderhoudsPlan (MOP) met een planningshorizon van 10 jaar.

4.7 Verbonden partijen

De VRGZ werkt intensief samen met de Nationale Politie voor wat betreft de gemeenschappelijke meldkamer. Ditzelfde geldt voor de samenwerking met de GGD Gelderland-Zuid op het gebied van de ondersteunende diensten (geleverd door de afdelingen Facilitaire Dienstverlening, Personeel en Organisatie en Financiën & Control). Er is geen sprake van een verbonden partij in die zin dat de

VRGZ risico's draagt die vanuit de andere partij worden veroorzaakt. Wel zijn er kosten gemoeid met het eventueel verbreken van het samenwerkingsverband.

4.8 Organisatie en bedrijfsvoering

Met de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2003) is de paragraaf Bedrijfsvoering voorgeschreven als onderdeel van de programmabegroting. De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid besteedt in deze paragraaf aandacht aan de taken waarvoor binnen de begroting geen afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het gaat dan om de wijze waarop de bedrijfsvoering plaatsvindt en een korte beschrijving van de ontwikkelingen die daarop van invloed zijn.

4.8.1 Ambtelijke en bestuurlijke organisatie

De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid bestaat uit de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), de Regionale Ambulancevoorziening (RAV), Brandweer Gelderland-Zuid, de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK), het Veiligheidsbureau en de ondersteunende afdelingen Personeel & Organisatie, Financiën & Control, Facilitaire Dienstverlening en een aantal staffuncties, waaronder Communicatie.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is werkzaam voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. De gemeenschappelijke regeling is gevestigd in Nijmegen.

De Veiligheidsregio wordt geleid door een algemeen directeur. Deze wordt hierin bijgestaan door de directeur RAV en de regionaal commandant brandweer. Samen vormen zij het Directieteam. De hoofden van de sectoren en afdelingen binnen de VRGZ, aangevuld met een vertegenwoordiger van het Brandweer Managementteam (BMT), vormen het Adviesteam, dat het directieteam gevraagd en ongevraagd adviseert over zaken die de gehele VRGZ aangaan.
De GHOR wordt aangestuurd door de Directeur Publieke Gezondheid (DPG), die tevens directeur is van de GGD Gelderland-Zuid. De DPG maakt op basis van de agenda deel uit van het directieteam.
De regionaal commandant vormt samen met de vier themahouders het Brandweer Managementteam (BMT).

Het bestuur van de VRGZ bestaat uit de burgemeesters van de zestien deelnemende gemeenten. Zij vormen het algemeen bestuur. Binnen dit bestuur is een aantal portefeuilles c.q. thematische verantwoordelijkheden verdeeld. Hiermee zijn geen formele besluitvormende bevoegdheden overgedragen. Elke portefeuille- of themahouder agendeert onderwerpen via het dagelijks bestuur voor bespreking en/of besluitvorming in het algemeen bestuur.

In algemene zin is de functie van het dagelijks bestuur de voorbereiding van besluitvorming voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur beoordeelt of de aangereikte voorstellen geschikt zijn voor bespreking en/of besluitvorming in het algemeen bestuur. Daarnaast heeft het dagelijks bestuur een aantal door het algemeen bestuur gemandateerde bevoegdheden zoals het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen, het aanvragen van vergunningen voor ambulancevervoer en het in behandeling nemen en afhandelen van klachten.

4.8.2 Besturing

Hoofden van de sectoren en afdelingen zijn verantwoordelijk voor zowel de inhoud van hun beleidsterreinen als voor de budgetbeheersing, personeelszorg en andere middelen die nodig zijn om hun taken uit te voeren. Dit alles wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde (financiële) beleidskaders die door het algemeen bestuur respectievelijk de directie zijn vastgesteld. De directie ziet er op toe dat de ambtelijke organisatie integer handelt, de bestuursbesluiten goed uitvoert en bevordert de onderlinge samenwerking en samenhang tussen de sectoren en afdelingen en met de externe partners ten behoeve van integrale advisering aan het bestuur en de operationele taakuitvoering.

Binnen de vastgestelde kaders opereren de hoofden van de sectoren en afdelingen met een grote mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Medewerkers zijn professionals. Leidinggevenden stimuleren en ondersteunen hen in de ontwikkeling van hun professionaliteit.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

4.8.3 Bedrijfsvoering

Voor een goed verloop van de primaire processen is een goede bedrijfsondersteuning (personeel, informatievoorziening en ICT, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting: PIOFACH) essentieel. Dit heeft voor de komende jaren een hoge prioriteit gekregen binnen de VRGZ. Redenen hiervoor zijn de ontwikkelingen die hebben geleid tot een groei van de organisatie, waaronder regionalisering van de brandweer en de daarmee samenhangende groei van de vraag naar ondersteuning.
Daarnaast is de bedrijfsondersteuning cruciaal voor de waarborg van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de inzet van mensen en middelen.
De ondersteunende afdelingen verlenen hun diensten ook aan de GGD Gelderland-Zuid, op basis van een dienstverleningsovereenkomst.
Ook de GGD Gelderland-Zuid is gegroeid na de fusering in 2014. De ondersteunende afdelingen bedienen dus twee organisaties. De 'interne' klanten binnen die organisaties hebben verschillende wensen en behoeften.

Over de bedrijfsvoering wordt periodiek verantwoording afgelegd om de ontwikkelingen te kunnen monitoren. De kwaliteit van de dienstverlening wordt bewaakt en periodiek vergeleken met andere regio's en er wordt een marktvergelijking ingezet om te komen tot een marktconforme werkwijze. Programmabegroting, viermaandelijkse managementrapportages en de programmarekening ondersteunen deze sturing. Eveneens zal er per sector gewerkt worden aan een aantal KPI's (kritische prestatie-indicatoren), die de komende jaren worden benoemd en vastgesteld.

4.8.4 Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zullen van invloed zijn op de bedrijfsvoering van de VRGZ in 2017. Het gaat dan om:

- De implementatie van de doorontwikkeling van de brandweer;
- De voorbereiding van de samenvoeging van meldkamers in Oost Nederland, vooruitlopend op de vorming van de landelijke meldkamerorganisatie (LMO);
- De verder uitwerking van onderdelen van de strategische agenda Veiligheidsberaad ('kwaliteit en vergelijkbaarheid');
- Landelijke ontwikkelingen met betrekking tot aanbestedingen en inkoop.
- Landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatiemanagement en informatieveiligheid.
- Vernieuwen en innoveren van de IT en ICT omgeving.

4.8.5 Facilitaire dienstverlening

Facilitaire dienstverlening heeft betrekking op een breed scala van aandachtsgebieden. Binnen de afdeling Facilitaire Dienstverlening zijn de volgende aandachtsvelden ondergebracht:

- Informatievoorziening, inclusief DIV;
- ICT;
- facilitaire services;
- huisvesting & vastgoedbeheer;
- inkoop & aanbesteden.

Binnen de afdeling Facilitaire Dienstverlening zijn in 2017 ICT, informatiemanagement en inkoop speerpunten. De VRGZ zet structureel in op het doelmatig en rechtmatig verzorgen van inkopen en zal dit in 2017 continueren om te voldoen aan gestelde wet- en regelgeving binnen de aanbestedingswetgeving.

De VRGZ heeft haar huisvestingsportefeuille compleet. In samenhang met het Brandweerzorgplan wordt er nadere invulling gegeven aan het strategisch huisvestingsplan voor de komende jaren. Dat houdt in dat ook de huisvesting van de kantoorfuncties (nog) doelmatiger wordt door bestaande ruimtes beter te benutten. Het Regionaal Operationeel Centrum (ROC), de opkomstlocatie voor de opgeschaalde crisisorganisatie, verhuist van het politiebureau in Nijmegen naar de kazerne Post Centrum in Nijmegen. Redenen hiervoor zijn betere toegankelijkheid en bereikbaarheid voor de mensen die actief zijn in de crisisorganisatie.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

4.8.6 Informatievoorziening

Een goede informatievoorziening is een volcontinue proces voor het goed kunnen laten functioneren van onze organisatie en om die te verbeteren op basis van nieuwe mogelijkheden.

Informatiemanagement
Informatiemanagement (IM) richt zich de komende jaren op het in lijn brengen van de huidige informatievoorziening met de informatiestrategie en het –beleid. De innovaties binnen de primaire sectoren vragen om een brede aansluiting en ontwikkeling met elkaar. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een landelijke informatie-architectuur. Bepalende ontwikkelingen daarin zijn onder andere het aansluiten op basisregistraties, inrichten eigen kernregistraties (eenmalige opslag meervoudig gebruik van gegevens) en verbeteren van de beheerprocessen en het inrichten van een stevige regie organisatie. Dit proces vraagt meerdere jaren en zal gecontinueerd worden in 2017.
Uiteraard heeft ook informatiebeveiliging de nodige prioriteit binnen de VRGZ.

De VRGZ staat niet op zichzelf op het gebied van informatievoorziening. Het 'Programma Informatievoorziening Veiligheidsregio's 2015-2020' is vastgesteld door het Veiligheidsberaad en wordt meegewogen in de strategie van de VRGZ. Een aantal prioriteiten wordt in de komende jaren uitgewerkt. Ter uitwerking van deze prioriteiten worden in 2016 business cases gemaakt. Nadat alle business cases bekend zijn, wordt het algemeen bestuur een afgewogen en integraal advies aangeboden voor inhoudelijke en financiële besluitvorming.

Informatieanalyse (Kwaliteitszorg)
De Wet veiligheidsregio's schrijft een aantal kwaliteitseisen voor met betrekking tot verschillende onderdelen van onder het bestuur van de veiligheidsregio ressorterende diensten. Het kwaliteitszorgsysteem VRGZ is modulair opgebouwd. Dat wil zeggen dat elke sector voor de borging van de eigen kwaliteit zorgt. Het geheel van deze systemen zorgt ervoor dat de kwaliteit van alle processen van de VRGZ zijn geborgd.

De focus binnen kwaliteitszorg ligt op het beheersen en verbeteren van het bereikte kwaliteitsniveau. Dat doen we onder andere door bewuster te leren van incidenten en door het uitvoeren van procesgerichte audits. Verder wordt de sturende taak van het management verder ondersteund door uitbreiden en onderhouden van het integraal managementdashboard.

Prestatie- c.q. verantwoordings indicatoren	Ondersteunende diensten 1. *Inkoop* Rechtmatige inkopen en aanbestedingen: Doel: 100% *2. Ziekteverzuim* Verzuimpercentage max: 4.5%

4.8.7 Financiën & control

De afdeling Financiële Planning & Control geeft uitvoering aan het ontwikkelen, adviseren, uitvoeren en het bewaken van het financieel-economische beleid van de organisatie. Hierbij wordt gestreefd naar goede financiële dienstverlening.
Naast de 'going concern' werkzaamheden en taken gaat in 2017 de aandacht uit naar:

- uitvoering geven aan de ingevoerde vennootschapsbelasting voor veiligheidsregio's;
- verder ontwikkelen van de adviesrol binnen beide organisaties;
- ontwikkelen business control waardoor financiën beter gekoppeld kunnen worden aan activiteiten en prestaties;
- actievere communicatie en voorlichting over werkwijze, aanspreekpunten, formulieren en processen.

Ten aanzien van de planning- en control-cyclus vindt advisering van de sectoren en de concernorganisatie plaats over de producten uit de P&C-cyclus: programmabegroting, tussentijdse (bestuurs-) rapportages en de programmarekening.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

4.8.8 Personeel en Organisatie

Naar verwachting zullen in 2017 diverse rechtspositionele regelingen geactualiseerd worden of herzien.
Per 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuzebudget voor werknemers ingevoerd. In het IKB worden diverse op geld te waarderen arbeidsvoorwaarden in de cao omgezet in een budget. De werknemer kan dit budget binnen de kaders naar eigen keuze(moment) besteden aan zelf te kiezen arbeidsvoorwaardelijke doelen, zoals vrije tijd of geld. De invoering van het IKB vormt een verdere stap in de modernisering van de arbeidsvoorwaarden van de gemeentelijke sector, waaronder de veiligheidsregio's vallen.
Verwacht wordt dat in 2017 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking treedt. Daarmee wordt de rechtspositie van een grote groep ambtenaren gelijkgesteld aan die van werknemers in de private sector.
In 2017 wordt verder vorm gegeven aan strategisch HRM-beleid, gericht op mobiliteit, duurzame inzetbaarheid en gezondheid van de medewerkers van de VRGZ.
De doorontwikkeling van YouForce en de voorbereiding op de vernieuwde CAO zullen ook de nodige tijd in beslag nemen.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

5 Financiële begroting

5.1 Overzicht van baten en lasten in de begroting Crisis- en Rampenbestrijding

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2015	Bijgestelde begroting 2016	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Baten						
Budget aanvaardbare kosten	0	0	0	0	0	0
Subsidies Rijk	6.806	6.820	6.726	6.726	6.726	6.726
Subsidies Provincie	57	80	80	80	80	80
Bijdrage deelnemende gemeenten	34.172	34.287	34.610	34.610	34.610	34.610
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.041	1.969	1.937	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten	1.900	1.693	1.689	1.689	1.689	1.689
Totaal baten	**44.976**	**44.849**	**45.042**	**45.042**	**45.042**	**45.042**
Lasten						
Personeelskosten	31.140	30.957	31.076	31.088	31.107	31.130
Huisvesting	3.087	2.744	2.822	2.822	2.822	2.822
Kantoormiddelen	360	396	395	395	395	395
Medische zaken	4	5	4	4	4	4
Communicatieapparatuur	2.000	2.403	2.312	2.312	2.312	2.312
Wagenpark en werkmaterieel	1.932	1.822	1.854	1.854	1.854	1.854
Kapitaallasten	6.049	6.840	7.149	7.206	7.307	7.273
Evenementen, paraatheidsverg. en inleen	76	75	81	81	81	81
Dienstverlening door derden	1.113	1.155	1.138	1.138	1.138	1.138
Interne doorbel. bedrijfsvoering	-1.065	-1.558	-1.584	-1.584	-1.584	-1.584
Algemene kosten	1.156	1.246	1.263	1.263	1.263	1.263
Onvoorzien	0	153	156	156	156	156
Rentebaten en lasten	-1.275	-1.339	-1.284	-1.165	-1.162	-1.136
Nader te bepalen dekking	0	0	0	-477	-600	-615
Totaal lasten	**44.576**	**44.899**	**45.382**	**45.092**	**45.092**	**45.092**
Saldo van baten en lasten	**400**	**-50**	**-340**	**-50**	**-50**	**-50**
Buitengewone baten en lasten	51	50	50	50	50	50
Geraamd saldo van baten en lasten *	**452**	**0**	**-290**	**0**	**0**	**0**
Bestemde reserve compensatie btw	-215	0	0	0	0	0
Bestemde reserve vakantiegeld	220	0	0	0	0	0
Bestemde reserve toegangssysteem kazernes	200	0	0	0	0	0
Algemene Reserve C&R	247	0	-290	0	0	0
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging.

5.1.1 Begrotingswijzigingen overzicht van baten en lasten in de begroting Crisis- en Rampenbestrijding 2016

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2016	Bezuinigings-taakstelling	Verschuivingen	Kazernes	Receptietaken Nijmegen	Indexering BDUR	Bijgestelde begr. 2016
Baten							
Budget aanvaardbare kosten	0						0
Subsidies Rijk	6.776					44	6.820
Subsidies Provincie	80						80
Bijdrage deelnemende gemeenten	34.290			35	-38		34.287
Opbrengsten bedrijfsvoering	1.972	-3					1.969
Overige opbrengsten	1.719	7	-33				1.693
Totaal baten	**44.837**	**4**	**-33**	**35**	**-38**	**44**	**44.849**
Lasten							
Personeelskosten	31.189	-230	-2				30.957
Huisvesting	2.678	-3	30	40			2.744
Kantoormiddelen	334	0	62				396
Medische zaken	5						5
Communicatieapparatuur	2.042	-11	372				2.403
Wagenpark en werkmaterieel	1.844	-26	4				1.822
Kapitaallasten	6.783	-70	127				6.840
Evenementen, paraatheidsverg. en inleen	75						75
Dienstverlening door derden	1.150	-25	30				1.155
Interne doorbel. bedrijfsvoering	-1.015	-2	-541				-1.558
Algemene kosten	1.398		-152				1.246
Onvoorzien	153						153
Rentebaten en lasten	-1.278	-100	39				-1.339
Nader te bepalen dekking	-471	471					0
Totaal lasten	**44.887**	**4**	**-31**	**40**	**0**	**0**	**44.899**
Saldo van baten en lasten	**-50**	**0**	**-2**	**-5**	**-38**	**44**	**-50**
Buitengewone baten en lasten	50						50
Geraamd saldo van baten en lasten *	**0**	**0**	**-2**	**-5**	**-38**	**44**	**0**
Bestemde reserve vakantiegeld							
Algemene Reserve C&R							
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**-2**	**-5**	**-38**	**44**	**0**

* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging.

Toelichting

Bezuinigingstaakstelling
Dit betreft de concrete invulling van de bezuinigingstaakstelling voor 2016 ad € 471.000,- conform vaststelling Algemeen bestuur.

Verschuiving budgetten
Ten behoeve van een betere matching tussen begroting en realisatie hebben enkele budgetverschuivingen plaatsgevonden. Deze verschuivingen zijn per saldo budgettair neutraal. De verschuiving betreft met name de GMK die vanaf 2016 op één kostensoort wordt verantwoord.

Kazernes
In deze kolom zijn de huurovereenkomsten verwerkt die zijn afgesloten tussen gemeenten en de VRGZ. De financiële effecten hiervan zijn in principe butgettair neutraal. Daarnaast zijn de in de oorspronkelijke begroting meegenomen overnamebudgetten voor huisvesting aangepast naar de bestuurlijk vastgestelde budgetuitname (-€ 6.000,-).

Receptietaken Nijmegen
De bijdrage voor de gemeente Nijmegen is gecorrigeerd voor de receptietaken conform gemaakte afspraken bij regionalisering (-€ 38.000,-).

Indexering BDUR
Dit betreft de loon- en prijsbijstelling voor 2014 en 2015.

5.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting Crisis- en Rampenbestrijding

In onderstaande toelichting wordt ingegaan op verschillen tussen de begroting 2017 en de bijgestelde begroting voor 2016. De begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 zijn gebaseerd op het prijspeil van 2017. Afwijkingen kleiner dan € 25.000,- of alleen veroorzaakt door prijsindexering worden niet nader toegelicht.

Bedrijfsopbrengsten

Subsidies Rijk **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **-94**

Als gevolg van de nieuwe verdeelsystematiek van de BDUR die per 1 januari 2017 in werking treedt is de verwachte toekenning voor 2017 gedaald. Het herverdeeleffect bedraagt voor de regio Gelderland-Zuid -/- € 0,20 per inwoner wat neerkomt op een verlaging van de bijdrage van circa € 103.000,-. Daarnaast is de subsidie in het kader van de 25kV-gelden opgehoogd met € 9.000,- ten behoeve van opleidingen.

Bijdrage deelnemende gemeenten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **323**

Hieronder wordt een specificatie weergegeven van de wijziging in de gemeentelijke bijdragen voor het jaar 2017 in vergelijking met de bijgestelde begroting 2016. De verdeling over gemeenten en de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage is weergegeven in bijlage 5.6.

Gemeentelijke bijdragen 2016	34.287
Bij: indexering lonen en overige lasten	323
Totale gemeentelijke bijdragen 2017	34.610

De indexering van de gemeentelijke bijdrage wordt, conform de in het Ontvlechtingskader gemaakte afspraken berekend op basis van de prijsoverheidsconsumptie beloning werknemers en de prijs netto materiële overheidsconsumptie (IMOC) volgens het Centraal Planbureau. Dit heeft een gewogen index van 0,94% tot gevolg.

Bedrijfskosten

Personeelskosten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **119**

Bij berekening van de salarissen, sociale lasten en pensioenen is als uitgangspunt het principe-akkoord van de nieuwe cao van 2016 tot mei 2017. De nieuwe cao voorziet in een loonstijging van 3,00% per 01-01-2016 en 0,40% per 01-01-2017. In totaal betekent dit een kostentoename ten opzichte van de begroting 2016 van circa € 250.000,-. Als gevolg van indexering van de vrijwilligersvergoedingen stijgen deze aanvullend met circa € 62.000,-.

Als gevolg van roosterefficiëntie bij de beroepsbrandweer zal vanaf 2017 een structureel voordeel worden gerealiseerd van € 100.000,-. Daarnaast resulteert een betere sturing op piketdiensten en overwerk in een aanvullend structureel voordeel van € 85.000,-.

Een aantal kleine aanpassingen leveren een kostendaling op van € 8.000,-.

Huisvesting **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **78**

De budgetten voor huisvestingskosten zijn op basis van de realisatie 2015 fors naar boven bijgesteld (€ 184.000,-). De stijging wordt veroorzaakt door hogere lasten voor onderhoud (€ 40.000,-), schoonmaakkosten (€ 50.000,-), onroerende zaakbelasting (€ 44.000,-) en energie (€ 50.000,-). Een klein deel van deze budgetten is waarschijnlijk reeds bij de regionalisering overgedragen en in het verleden ten onrechte ingezet voor de bezuinigingstaakstelling.

Daarnaast is extra budget meegenomen voor modernisering van de diverse panden (€ 75.000,–). De stijging van de huisvestingskosten wordt deels gecompenseerd door dalende huurlasten als gevolg van de verhuizing van (een deel van) de VRGZ van de Groenewoudseweg naar de Bellefroidstraat (-€ 181.000,-). Hiervoor is wel een verbouwing nodig waardoor de kapitaallasten stijgen (zie hieronder).

Communicatie-apparatuur **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **-91**

Als gevolg van aanpassingen in de huidige telefooncentrales vallen de kosten voor onderling bellen en de onderhoudskosten lager uit (€ 85.000,-). Daarnaast leidt een mix van kleine bijstellingen per saldo tot een verlaging van € 6.000,-.

Kapitaallasten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **309**

De stijging van de kapitaallasten wordt voor € 30.000,- veroorzaakt door de verbouwing van de Bellefroidstraat in verband met de verbouwing van de slaapruimtes in de kazerne aan de Professor Bellefroidstraat (post Nijmegen-centrum). Het verplaatsen van de ROT ruimte van de meldkamer naar de Bellefroidstraat zorgt voor een stijging van € 25.000,- en de investeringen in automatisering voor de GMK leveren een stijging op van € 40.000,- omdat de huidige infrastructuur reeds volledig is afgeschreven.

In 2016 is sprake van een bovengemiddeld investeringsniveau als gevolg van uitgestelde investeringen. Dit werkt financieel-technisch voor 50% door in 2017 (€ 109.000,-). De overige stijging van € 105.000,- wordt veroorzaakt door prijswijzigingen en indexering.

Interne doorbel. bedrijfsvoering **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **-26**

De volledige kosten van de ondersteunende diensten zijn verwerkt binnen het programma Crisis- en Rampenbestrijding en doorbelast aan de overige sectoren. De doorbelasting van de kosten aan de GGD is verwerkt onder Opbrengsten bedrijfsvoering. Het aandeel van de sector RAV is verwerkt op deze plek. De interne doorbelasting aan het programma RAV neemt toe als gevolg van indexering en doorbelaste huurkosten.

Rentebaten en -lasten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **55**

De veiligheidsregio rekent 4,50% rente toe aan investeringen. Deze toegerekende rente wordt verantwoord onder Kapitaallasten. Ten opzichte van 2016 daalt deze rente en levert op de post Rentebaten en -lasten een nadeel op van € 32.000,-. De werkelijk te betalen rente valt als gevolg van een licht hogere financieringsbehoefte hoger uit (€ 23.000,-).

Meerjarenraming

Alle cijfers tot en met 2020 zijn gebaseerd op het prijspeil van 2017.

De personeelskosten zijn aangepast voor periodieken en reeds bekende mutaties.

De kapitaallasten zijn doorgerekend aan de hand van meerjarig geplande investeringen.

5.3 Overzicht van baten en lasten in de begroting RAV

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2015	Bijgestelde begroting 2016	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Baten						
Budget aanvaardbare kosten	17.366	17.691	17.819	17.819	17.819	17.819
Subsidies Rijk	572	401	399	399	399	399
Subsidies Provincie	0	0	0	0	0	0
Bijdrage deelnemende gemeenten	0	0	0	0	0	0
Opbrengsten bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	153	12	12	12	12	12
Totaal baten	**18.091**	**18.104**	**18.230**	**18.230**	**18.230**	**18.230**
Lasten						
Personeelskosten	13.591	13.289	13.381	13.397	13.407	13.417
Huisvesting	223	199	170	170	170	170
Kantoormiddelen	40	39	41	41	41	41
Medische zaken	518	516	518	518	518	518
Communicatieapparatuur	543	454	433	433	433	433
Wagenpark en werkmaterieel	852	808	823	823	823	823
Kapitaallasten	947	982	1.053	996	980	972
Evenementen, paraatheidsverg. en inleer	0	0	0	0	0	0
Oefenen en opleiden	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening door derden	96	124	106	106	106	106
Interne doorbel. bedrijfsvoering	1.065	1.558	1.584	1.584	1.584	1.584
Algemene kosten	569	259	289	289	289	289
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Rentebaten en lasten	-12	0	0	0	0	0
Nader te bepalen dekking	0	0	-167	-126	-120	-122
Totaal lasten	**18.432**	**18.227**	**18.230**	**18.230**	**18.230**	**18.230**
Saldo van baten en lasten	**-341**	**-122**	**0**	**0**	**0**	**0**
Buitengewone baten en lasten	31	0	0	0	0	0
Geraamd saldo van baten en lasten *	**-311**	**-122**	**0**	**0**	**0**	**0**
Reserve aanvaardbare kosten RAV/MKA	-311	-122	0	0	0	0
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging.

5.3.1 Begrotingswijzigingen overzicht van baten en lasten in de begroting RAV

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2016	Indexering loon en SL	Invulling bezuiniging	Verschuivingen	Bijgestelde begr. 2016
Baten					
Budget aanvaardbare kosten	17.691				17.691
Subsidies Rijk	401				401
Subsidies Provincie	0				0
Bijdrage deelnemende gemeenten	0				0
Opbrengsten bedrijfsvoering	0				0
Overige opbrengsten	12				12
Totaal baten	**18.104**	**0**	**0**	**0**	**18.104**
Lasten					
Personeelskosten	13.207	-116	200	-4	13.287
Huisvesting	266			-68	199
Kantoormiddelen	47			-8	39
Medische zaken	512			4	516
Communicatieapparatuur	566			-112	454
Wagenpark en werkmaterieel	809			-1	808
Kapitaallasten	1.037			-55	982
Evenementen, paraatheidsverg. en inleen	0				0
Oefenen en opleiden	0				0
Dienstverlening door derden	134			-10	124
Interne doorbel. bedrijfsvoering	1.015			543	1.558
Algemene kosten	547			-288	259
Onvoorzien	0				0
Rentebaten en lasten	0				0
Nog te bezuinigen	0				0
Totaal lasten	**18.140**	**-116**	**200**	**0**	**18.225**
Saldo van baten en lasten	**-36**	**116**	**-200**	**0**	**-121**
Buitengewone baten en lasten	0				0
Geraamd saldo van baten en lasten *	**-36**	**116**	**-200**	**0**	**-121**
Reserve aanvaardbare kosten	-36	116	-200	0	-121
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging.

Toelichting

Indexering lonen en sociale lasten

De indexering van de lonen en sociale lasten is gewijzigd conform CAO ambulancezorg.

Bezuiniging

In de begroting 2016 werd een bezuinigingspost van € 200.000,- onder de personeelskosten opgenomen. Omdat deze taakstelling voor een groot deel wordt ingevuld met de lagere indexering en sociale lasten is deze nu komen te vervallen.

Verschuiving budgetten

Ten behoeve van een betere matching tussen begroting en realisatie hebben enkele budgetverschuivingen plaatsgevonden. Deze verschuivingen zijn per saldo budgettair neutraal. De verschuiving betreft met name de doorbelasting van de GMK naar het programma RAV die vanaf 2016 op één kostensoort wordt verantwoord.

5.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting RAV

In onderstaande toelichting wordt ingegaan op verschillen tussen de begroting 2017 en de bijgestelde begroting voor 2016. De begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 zijn gebaseerd op het prijspeil van 2017. Afwijkingen kleiner dan € 25.000,- of alleen veroorzaakt door prijsindexering worden niet nader toegelicht.

Budget aanvaardbare kosten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **128**

Het budget aanvaardbare kosten is met 1,25% geïndexeerd ten opzichte van de begroting 2016 waardoor het budget met € 128.000,- stijgt.

Personeelskosten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **92**

In de stijging van de personeelskosten is rekening gehouden met loonstijging van 1,20% ten opzichte van 2016. Dit betekent een stijging van € 137.000,-.

De overige personeelslasten vallen naar verwachting circa € 43.000,- lager uit vanwege lagere kosten voor verzekeringen en arbodiensten.

Huisvesting **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **-29**

De huur van dependances daalt met € 23.000,- omdat deze via Interne doorbelasting ondersteunende diensten (zie hieronder) wordt doorbelast. Een aantal kleine mutaties zorgt voor een afname van € 6.000,-.

Kapitaallasten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **71**

In 2016 wordt een groot deel van de communicatieapparatuur vervangen. De oude apparaten waren reeds afgeschreven. Hierdoor nemen de kapitaallasten toe met € 20.000,-. Daarnaast werd in de begroting 2016 geen rekening gehouden met de aanschaf van een lesvoertuig (€ 12.500,-).

De vervanging van tablets voor het digitaal ritformulier levert een kostenstijging op van € 30.000,- omdat deze volledig afgeschreven zijn. Een aantal kleine mutaties heeft een kostenverhogend effect van € € 8.500,-.

Interne doorbelasting ondersteunende diensten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **27**

De interne doorbelasting vanuit het programma C&R neemt toe als gevolg van indexering en doorbelaste huurkosten.

Algemene kosten **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **30**

De afschrijving op oninbare debiteuren zal naar verwachting toenemen (€ 20.000,-). Daarnaast stijgen de lidmaatschapskosten van brancheorganisatie Ambulancezorg Nederland.

Nader te bepalen dekking **Mutatie begroting 2017 tov gewijzigde begroting 2016** **-167**

De begroting 2017 sluit met een negatief resultaat van € 167.000,-. In deze begroting is een voorzichtige indexering van het budget van 1,25% meegenomen (zie budget aanvaardare kosten). De werkelijke index valt naar verwachting hoger uit.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

Daarnaast wordt het spreiding- en beschikbaarheidskader berekening van het aantal benodigde ambulances per standplaats dat gefinancierd wordt) herijkt in 2016. Gezien de stijging van het aantal ritten ten opzichte van laatste keer dat dit kader herijkt werd heeft dit naar verwachting een positief effect op het budget aanvaardbare kosten.

Meerjarenraming

De meerjarenraming 2018-2020 is gebaseerd op het prijspeil 2017.

De personeelskosten zijn aangepast voor periodieken en reeds bekende mutaties.

Kapitaallasten zijn doorberekend aan de hand van meerjarig geplande investeringen.

5.5 Geplande investeringen

Bedragen * € 1.000

		Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
v = vervanging u = uitbreiding					
Sector Brandweer					
Automatisering	v	0	9	1	0
Inventaris	v	0	0	0	0
Verbindingsmiddelen en communicatietechnologie	v	537	427	21	9
Vakbekwaamheidsmiddelen	v	0	40	90	33
Persoonlijke beschermingsmiddelen					
Ademlucht	v	90	10	294	150
Repressieve kleding	v	287	91	50	20
Totaal persoonlijke beschermingsmiddelen		376	101	344	170
Vaartuigen					
Bepakkingen	v	0	0	0	0
Vaartuigen	v	0	0	0	10
Totaal vaartuigen		0	0	0	10
Voertuigen					
Bepakkingen	v	747	1.480	557	944
Voertuigen	v	1.457	1.446	2.127	4.659
Totaal voertuigen		2.204	2.926	2.684	5.603
Totaal sector Brandweer		**3.117**	**3.504**	**3.140**	**5.825**
Sector GHOR					
Voertuigen	v	0	70	0	0
Totaal sector GHOR		**0**	**70**	**0**	**0**
Sector VB					
Automatisering	v	125	0	0	0
Inventaris	v	20	0	0	0
Totaal sector VB		**145**	**0**	**0**	**0**
Sector GMK					
Automatisering	v	117	24	21	0
Totaal sector GMK		**117**	**24**	**21**	**0**

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

		Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Sector RAV					
Automatisering	v	25	80	90	25
Communicatie- en verbindingsmiddelen	v	0	0	0	0
Gebouwen	v	0	0	0	0
Inventaris	v	25	25	25	25
Inventaris medisch	v	100	100	560	100
Verbouwingen	v	20	20	20	20
Voertuigen	v	130	883	1.058	638
Totaal sector RAV		**300**	**1.108**	**1.753**	**808**
Vastgoed					
Gebouwen					
Kazernes	v	0	0	0	0
Totaal kazernes		**0**	**0**	**0**	**0**
Ondersteunde diensten					
Automatisering	v	750	125	100	75
Inventaris	v	50	50	50	50
Verbouwingen	v	100	100	100	100
Totaal ondersteunende diensten		**900**	**275**	**250**	**225**
Totaal Veiligheidsregio		**4.579**	**4.980**	**5.163**	**6.858**

5.6 Bijdrage deelnemende gemeenten

Op dit moment vindt een evaluatie plaats over de verdeelsystematiek omtrent de bijdragen van de gemeenten aan de Veiligheidsregio. De eventuele gevolgen hiervan zullen middels een begrotingswijziging worden verwerkt.

Gemeenten	Aantal inwoners **	Gemeentelijke bijdrage 2016	Indexering	Gemeentelijke bijdrage 2017
Beuningen	25.282	1.067.378	10.075	1.077.453
Druten	18.294	785.538	7.415	792.953
WMW	18.425	1.231.411	11.623	1.243.034
Buren *	26.150	1.809.048	17.076	1.826.124
Culemborg *	26.617	1.727.163	16.303	1.743.466
Geldermalsen	26.307	1.754.473	16.561	1.771.034
Neerijnen	12.100	928.954	8.769	937.723
Lingewaal	11.100	984.403	9.292	993.695
Berg en Dal	34.450	1.972.479	18.618	1.991.098
Nijmegen	171.281	11.811.587	111.492	11.923.079
Neder-Betuwe	22.559	1.497.969	14.140	1.512.109
Tiel	41.600	2.239.471	21.139	2.260.610
Wijchen	40.786	2.096.065	19.785	2.115.850
Heumen	16.434	1.117.397	10.547	1.127.944
Maasdriel	24.180	1.500.580	14.164	1.514.745
Zaltbommel	27.570	1.762.719	16.639	1.779.357
	543.135	**34.286.636**	**323.637**	**34.610.273**

* De bijdrage van deze gemeenten zal nog wijzigen als gevolg van de huurafspraken voor de kazernes die niet worden overgedragen.
** Bron: inwonersaantallen uit de Begrotingsrichtlijnen 2017 voor gemeenschappelijke regelingen in de regio Nijmegen (BRN).

Alle cijfers zijn op basis van prijspeil 2017.

5.7 Overzicht van baten en lasten in de begroting Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2015	Bijgestelde begroting 2016	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Baten						
Budget aanvaardbare kosten	17.366	17.691	17.819	17.819	17.819	17.819
Subsidies Rijk	7.378	7.221	7.125	7.125	7.125	7.125
Subsidies Provincie	57	80	80	80	80	80
Bijdrage deelnemende gemeenten	34.172	34.287	34.610	34.610	34.610	34.610
Opbrengsten bedrijfsvoering	2.041	1.969	1.937	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten	2.053	1.705	1.701	1.701	1.701	1.701
Totaal baten	**63.066**	**62.953**	**63.272**	**63.272**	**63.272**	**63.272**
Lasten						
Personeelskosten	44.731	44.246	44.457	44.485	44.514	44.548
Huisvesting	3.310	2.943	2.991	2.991	2.991	2.991
Kantoormiddelen	399	435	436	436	436	436
Medische zaken	522	521	522	522	522	522
Communicatieapparatuur	2.543	2.857	2.745	2.745	2.745	2.745
Wagenpark en werkmaterieel	2.784	2.630	2.677	2.677	2.677	2.677
Kapitaallasten	6.996	7.822	8.202	8.202	8.287	8.245
Evenementen, paraatheidsverg. en inleen	76	75	81	81	81	81
Oefenen en opleiden	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening door derden	1.208	1.279	1.244	1.244	1.244	1.244
Interne doorbel. bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
Algemene kosten	1.725	1.505	1.552	1.552	1.552	1.552
Onvoorzien	0	153	156	156	156	156
Rentebaten en lasten	-1.287	-1.339	-1.284	-1.165	-1.162	-1.136
Nog te bezuinigen	0	0	-167	-603	-720	-737
Totaal lasten	**63.008**	**63.126**	**63.612**	**63.322**	**63.322**	**63.322**
Saldo van baten en lasten	**58**	**-172**	**-340**	**-50**	**-50**	**-50**
Buitengewone baten en lasten	82	50	50	50	50	50
Geraamd saldo van baten en lasten *	**141**	**-120**	**-290**	**0**	**0**	**0**
Bestemde reserve compensatie btw	-215	0	0	0	0	0
Bestemde reserve vakantiegeld	220	0	0	0	0	0
Bestemde reserve toegangssysteem kazerne	200	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	-64	-120	-290	0	0	0
Geraamde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* -/- is onttrekking +/+ is toevoeging

5.8 Uiteenzetting financiële positie Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Bedragen * € 1.000

Activa	Jrk 2015	Begr 2016	Begr 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Vaste Activa						
Materiële vaste activa	**55.075**	**49.681**	**57.420**	**56.346**	**55.353**	**56.336**
Vlottende activa						
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Debiteuren	3.198	2.930	3.198	3.198	3.198	3.198
Debiteuren openbare lichamen	8.544	1.699	8.544	8.544	8.544	8.544
Verrekening deeln. gemeenten	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen Rijksschatkist	6.155	1.970	6.155	6.155	6.155	6.155
Overige vorderingen	1.524	1.079	1.524	1.524	1.524	1.524
Sluitpost (incl rekening-courant)	0	7.776	-4.995	-4.262	-2.905	-4.056
	19.420	**15.454**	**14.426**	**15.159**	**16.516**	**15.365**
Liquide middelen	**139**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**74.634**	**65.135**	**71.846**	**71.505**	**71.869**	**71.702**

Passiva	Jrk 2015	Begr 2016	Begr 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Vaste Passiva						
*Eigen vermogen **						
RAV	2.688	2.877	2.566	2.566	2.565	2.565
Subtotaal programma RAV	2.688	2.876	2.566	2.566	2.565	2.565
Alg Reserve C&R	2.353	2.106	2.063	2.063	2.063	2.063
Bestemde reserves:						
Vakantiegeld	781	0	0	0	0	0
Toegangssystemen	200	0	0	0	0	0
Subtotaal programma C&R	3.334	2.106	2.063	2.063	2.063	2.063
Totaal Eigen vermogen	**6.022**	**4.982**	**4.629**	**4.629**	**4.629**	**4.629**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van > 1 jaar						
Langlopende leningen	48.805	49.818	48.805	48.805	48.805	48.805
Voorzieningen						
Voorziening groot onderhoud	838	109	558	217	581	413
Voorziening niet-actieven	170	0	0	0	0	0
	1.008	**109**	**558**	**217**	**581**	**413**
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar						
Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Nog in tarieven te verrekenen	0	204	0	0	0	0
Sluitpost (incl rekening-courant)	944	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	17.855	10.022	17.855	17.855	17.855	17.855
	18.799	**10.226**	**17.855**	**17.855**	**17.855**	**17.855**
Totaal	**74.634**	**65.135**	**71.846**	**71.505**	**71.869**	**71.702**

* Uitgangspunt is dat het voorstel voor (toekomstige) resultaatbestemming door het Algemeen Bestuur wordt goedgekeurd. De standen zijn vanaf de kolom begroting 2017 bijgewerkt op basis van de jaarrekening 2015 tenzij andere gegevens voor handen zijn.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

5.9 Grondslagen van resultaatbepaling en waardering

Grondslagen van resultaatbepaling

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van de veiligheidsregio omvat het totaal van alle activiteiten van de veiligheidsregio. De sectoren Brandweer, Veiligheidsbureau, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio, Gemeenschappelijke meldkamer (incl. MKB), Staf en Bedrijfsvoering worden in het overzicht van baten en lasten Crisis- en Rampenbestrijding gepresenteerd. Voor de sector RAV is een afzonderlijk overzicht van baten en lasten gepresenteerd. Onderlinge verrekeningen tussen de programma's worden in de resultatenrekening van de veiligheidsregio geëlimineerd.

Grondslagen van waardering

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De belangrijkste posten worden hieronder nader toegelicht.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (> € 5.000,-) worden gewaardeerd tegen aanschaffings- of vervaardigingskosten, standaard investeringsbedrag of historische aanschafwaarde, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op economische levensduur of tegen lagere bedrijfswaarde. Kleine, gelijksoortige investeringen worden gebundeld. De afschrijving hiervan start halverwege het jaar. De afschrijvingstermijnen staan op de volgende pagina vermeld.

Er wordt rente over de materiële vaste activa gerekend. Het gehanteerde percentage is 4,50%.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze zijn gewaardeerd op nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Overige activa

Alle overige activa in de balans zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het programma Crisis- en Rampenbestrijding bestaat uit een algemene reserve rampenbestrijding en uit een bestemde reserve vakantiegeld. Het eigen vermogen van het programma RAV bestaat uit de reserve aanvaardbare kosten RAV. Het eigen vermogen bestaat daarnaast uit het nog te bestemmen resultaat over het laatste boekjaar. In de balans zoals opgenomen in deze begroting, wordt het jaarresultaat om pragmatische en presentatietechnische redenen steeds toegevoegd of onttrokken aan de reserves.

Voorzieningen

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd middels jaarlijkse dotaties in verband met in de toekomst uit te voeren groot onderhoud aan diverse panden. De planningshorizon bedraagt 10 jaar.

De voorziening niet-actief personeel is gevormd voor de afdekking van kosten voor niet-actief personeel dat gefinancierd wordt vanuit het programma Crisis- en Rampenbestrijding. De kosten van niet-actief personeel in verband met FLO (functioneel leeftijdsontslag) kunnen worden gedeclareerd. Dit geldt voor beide programma's.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Voor zover niet anders vermeld zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Afschrijvingstermijnen

	Afschrijvings termijn*
Persoonlijke beschermingsmiddelen en werkkleding	
Bluskleding en beschermingsmiddelen (bluspakken, laarzen etc)	5 / 8 / 10
Uniformkleding	12
Ademlucht (toestel, cilinder, gelaatstuk etc)	10 / 15
Automatisering	
Hard- en software	3 / 4 / 5
Telefonie	10
ICT-infrastructuur	15
Communicatie- en verbindingsmiddelen	
Alarmontvanger	4
Mobiele Data Terminal	3 / 5
Communicatienetwerksysteem (C2000/P2000)	5 / 7
Signalering kazerne	10
Gebouwen en inventaris	
Installaties en testapparatuur ademluchtwerkplaats	8 / 15
Inventaris/meubilair/aggregaat	10 / 15
Verbouwing	10 / 20
Semi-permanente unit	20
Gebouw / kazerne	30 / 40
Medische inventaris	
Medische apparatuur (oa defibrillatoren, autopulse, AED)	5 / 7
Brancards	7
Vaartuigen	
Blusboten	30
Motorboot	10
Hulpboot en trailer	20
Midlife update	10
Bepakking vaartuigen	
Reddingsvest	8
Bepakking overig	10 / 15
Voertuigen	
Ambulance en rapid responder	5
MICU-voertuig	7
Tankautospuit, redvoertuig en hulpverleningsvoertuig	15
Schuimblus- en haakarmvoertuig	20
Haakarmbak	15 / 20
Overige voertuigen (vervoer van personen en materiaal)	5 / 7 / 8 / 10
Midlife updates van de diverse voertuigen	4 / 7 / 8 / 10

	Afschrijvings termijn*
Inventaris en bepakking voertuigen	
Inventaris Tankautospuit	15
Inventaris overige voertuigen	7
Werken op hoogte	8 / 10
Hydraulisch redgereedschap	8 / 15
Pneumatisch gereedschap / hefkussen	10
Meetapparatuur (explosiegevaar-, CO2-meter etc)	5 / 10 / 15
Oppervlakteredding (redbord, redsets ed)	8 / 15
Watertransportsysteem	15 / 20
Kettingzaag	8
Overdrukventilator	8
Draagbare motorspuit	8
Warmtebeeldcamera	8
Vakbekwaamheidsmiddelen	
Oefenaanhanger en oefencontainer	15
Oefenmiddelen (PPMO)	5 / 8
Simulatiecontainer	3

* bij een aantal genoemde activa zijn meerdere afschrijvingstermijnen weergegeven. Dit komt doordat onder de genoemde hoofdrubrieken een aantal subcategorieën vallen waarvan het te ver voert ze allemaal hier te vermelden.

Brief aan de raad - Begroting 2017 en jaarstukken 2015 Veiligheidsregio GZ

6 Verklaring van afkortingen

AED	Automatische Externe Defibrillator
BBV	Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten
BDUR	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BMT	Brandweer Management Team
BOT	Bedrijfsopvangteam
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CACO	Calamiteitencoördinator
CoPI	Commando Plaats Incident
CRIB	Centraal Registratie en Inlichtingen Bureau
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DTV	Directieteam Veiligheid
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GR H&V	Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening & Veiligheid Gelderland-Zuid
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
HOvD	Hoofdofficier van Dienst
Hv	Hulpverlening
LCS	Landelijk Crisismanagementsysteem
MICU	Mobiele Intensive Care Unit
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
NP	Nurse Practioner
ODR	Omgevingsdienst Rivierenland
ODRN	Omgevingsdienst Regio Nijmegen
OGS	Ongevalbestrijding Gevaarlijke Stoffen
OMS	Openbaar Meldsysteem
OvD	Officier van Dienst
PAM	Periodieke Arbeidsgezondheidskundige Monitor
PPMO	Periodiek Preventieve Medisch Onderzoek
RAV	Regionale Ambulance Voorziening Gelderland-Zuid
RCvD	Regionaal commandant van dienst
ROvD	Regionaal Officier van Dienst
RRC	Raad van Regionaal Commandanten
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
TOOM	Terugdringen onechte en ongewenste meldingen
TS	Tankautospuit
Twaz	Tijdelijke wet ambulancezorg
VeRA	Veiligheidsregio Referentie Architectuur
VR	Veiligheidsregio
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Waz	Wet ambulancezorg
Wpg	Wet publieke gezondheid
Wvr	Wet veiligheidsregio's

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

reg.nr.: 16.0006653 B3
procesverantw.: BM30

INGEKOMEN
05 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Van: Ingrid Sluiter [mailto:ingridsluiter@gmail.com]
Verzonden: maandag 4 juli 2016 15:07
Aan: Griffie; Bruls, Hubert BM20; Helmer, Renske BM30; Frings, Bert BM30; Tankir, Turgay BM30; Hees, Ben van BM30; Velthuis, Bert BM30; Tiemens, Harriet BM30
CC: DocInfo
Onderwerp: Re: Brief aan college en aan de raad

Betreft: afschrift petitie TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

Geachte burgemeester en wethouders,
Geachte raadsleden,

Vanochtend hebben wij een petitie "TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost" met 175 handtekeningen aangeboden aan het college van Lingewaard. Wethouder Theo Peren heeft de petitie namens het college in ontvangst genomen. Hierbij zenden wij u een afschrift van de petitie.

Wij hadden redenen om aan te nemen dat er morgen in het college van Lingewaard besluitvorming zou plaatsvinden over de Dorpensingel-Oost en Ressense variant. We hebben daarom zaterdagavond en zondag een petitie gehouden. In twee dagen tijd hebben we 175 handtekeningen verzameld. In zo'n korte tijd was het niet mogelijk om alle in aanmerking komende inwoners te bereiken die hinder zullen ondervinden van en/of zich om andere redenen (o.a. aantasting cultuur-historische waarden) niet kunnen verenigen met de Ressense variant. Wij weten dat het draagvlak van onze petitie nog veel breder is.

Wethouder Theo Peren heeft ons verzekerd dat er nog geen besluitvorming gaat plaatsvinden, maar door gemeente Lingewaard eerst uitgebreid onderzoek zal worden gedaan met betrekking tot de Dorpensingel-Oost en Ressense variant. De bewoners worden hierbij betrokken. Wij hebben verzocht om hierbij aandacht te hebben voor de bezwaren en zorgen die wij door middel van deze petitie hebben geuit.

Omdat op aanstaande woensdag (6 juli) bij u besluitvorming plaatsvindt over de afronding hoofdwegenstructuur Waalspong westflank, hebben wij gemeend u hiervan op de hoogte te moeten stellen zodat u een weloverwogen besluit kunt nemen over de westflank als onderdeel van de gehele hoofdwegenstructuur van de Waalsprong.

Wij stellen het daarom zeer op prijs dat u kennis neemt van de inhoud van de petitie en onze bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost.

Hoogachtend,
mede namens bezorgde bewoners van Ressen en Bemmel,

Ingrid van Thiel-Sluiter
06-18069417

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Op 27 juni 2016 14:18 schreef Ingrid Sluiter <ingridsluiter@gmail.com>:
Betreft: afschrift brief provincie Gelderland Dorpensingel-Oost / Ressense variant

Geachte burgemeester en wethouders,
Geachte raadsleden,

Afgelopen maanden is door uw gemeente en de gemeente Lingewaard als alternatief op de aanleg van de Dorpensingel-Oost de Ressense variant onderzocht. De Vereniging Dorpsbelangen Ressen heeft geprobeerd bij de gemeente Lingewaard aandacht te vragen voor bescherming van de leefbaarheid en cultuurhistorische en landschappelijke waarden van Ressen.

Ondergetekenden hebben zich nu genoodzaakt gezien richting provincie Gelderland een noodkreet te uiten, mede gelet op de behandeling van de Voorjaarsbegroting door Provinciale Staten Gelderland. Hierbij zenden wij u een afschrift van de brief die gisteren is verzonden.

Op 6 juli a.s. vindt er bij u besluitvorming plaats over de afronding hoofdwegenstructuur Waalspong westflank. In het document "Afronding hoofdwegenstructuur Waalsprong" wordt ook de oostflank beschreven. Wij verzoeken u dringend aandacht te hebben voor onze bezwaren tegen de Ressense variant. Wij stellen het daarom erg op prijs dat ook u kennis neemt van deze brief aan de provincie.

Binnenkort zullen wij de gemeente Lingewaard een petitie aanbieden en willen dan ook u uitgebreider berichten over onze bezwaren in deze.

Hoogachtend,
mede namens,
Familie Zegers, Hoeksehofstraat 16
Familie Lammers, Oude Postweg 2
Familie Sluiter, Oude Postweg 5
Familie Van Thiel, Ressensestraat 38
Familie Hermsen, Ressensestraat 40
Familie Van Eck-De Weerd, Ressensestraat 46

Ingrid van Thiel-Sluiter

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

TEKEN DE PETITIE

TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

GEEN afstel Dorpensingel-Oost ten koste van Ressen

Al bijna 20 jaar is de Dorpensingel-Oost voorzien; de nieuwe verbindingsweg tussen de Ovatonde en Zandsestraat in Bemmel/Lent. De aanleg van de Dorpensingel-Oost is telkens uitgesteld en nu dreigt er zelfs afstel ten koste van de leefbaarheid in Ressen.

GEEN 9.000 motorvoertuigen per etmaal door Ressen

De gemeenten Nijmegen en Lingewaard zijn voornemens in plaats van de aanleg van de Dorpensingel-Oost bij Bemmel/Lent doorgaand motorverkeer toe te staan over de Verlengde Herckenrathweg, Ressensestraat en Hoeksehofstraat (de zogenoemde "Ressense variant"). In plaats van het huidige aantal van 4.900 motorvoertuigen per etmaal, gaan we naar 9.000. Terwijl met de aanleg van de Dorpensingel-Oost het verkeer over de Ressensestraat zou afnemen tot 3.000 motorvoertuigen per etmaal.

GEEN 4.000 motorvoertuigen p/e door Hoeksehofstraat

De bussluis bij Ressen van en naar de A325 zal worden opengesteld. De karakteristieke en boomrijke straat krijgt dan maar liefst 4.000 motorvoertuigen per etmaal te verwerken, in plaats van de 100 (bussen en bestemmingsverkeer) die er nu rijden. Door al het extra verkeer door Ressen, wordt de leefbaarheid en de cultuur-historische, landschappelijke en toeristische waarde van een van de oudste kernen in Gelderland ernstig bedreigd.

GEEN slechter leefklimaat

De Ressensestraat is nu al erg druk en onveilig. Het verkeer zorgt o.a. voor geluidsoverlast en aantasting van de luchtkwaliteit. Daarnaast krijgt Ressen al genoeg te verduren met de ontwikkelingen van de A325 en het doortrekken van de A15. De intensiteiten op de snelwegen rondom Ressen nemen steeds verder toe. De cumulatieve negatieve effecten van al deze ontwikkelingen zijn enorm.

Ressense variant is NIET de oplossing

De Ressense variant vergt ten opzichte van de Dorpensingel-Oost meer oriëntatie en oplettendheid van de automobilist. Zo kent de Ressense variant meer woonaansluitingen dan de Dorpensingel-Oost. Ten opzichte van de Dorpensingel-Oost staan langs de route van de Ressensestraat meer woningen die hinder ondervinden in hun directe woonomgeving. De Ressense variant is dus geen beter alternatief dan de Dorpensingel-Oost.

Doe mee en teken nu de petitie!

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam: Bondarev, M.
Adres: Hoeksehofstraat 14
Ressen.

Handtekening

Naam: dennis Bondarev
Adres: Hoeksehofstraat 14

Handtekening

Naam: M. Golubeva-Bondarev
Adres: Hoeksehofstraat 14

Handtekening

Naam: Bondarev Youri
Adres:
Hoeksehofst. 14.

Handtekening

Naam:
Adres:
Ressen

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

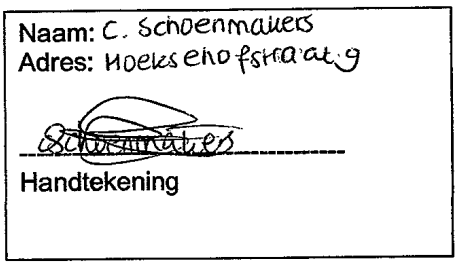

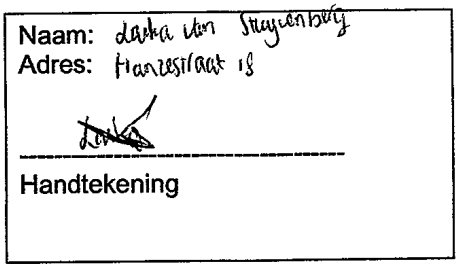

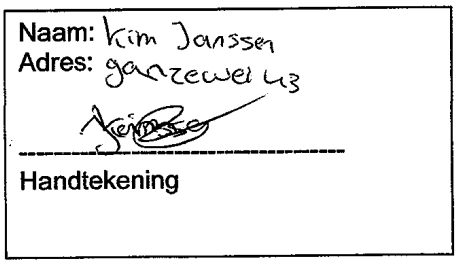

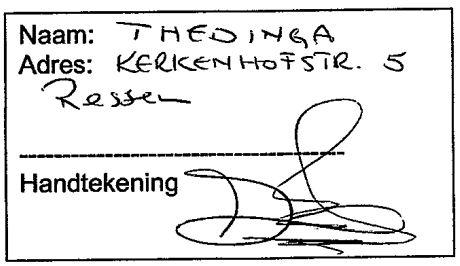

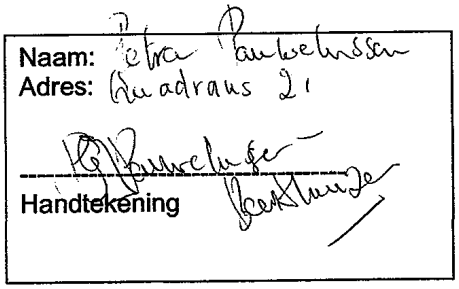

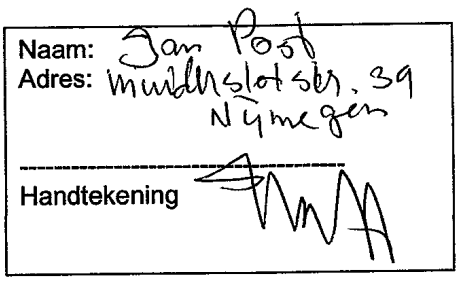

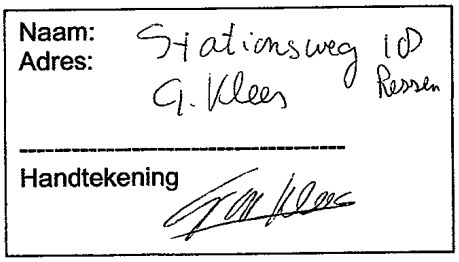

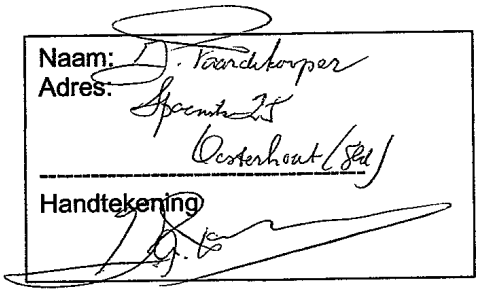

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

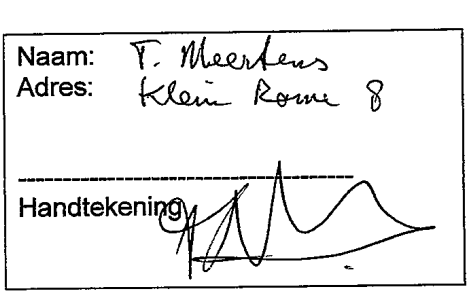
Naam: T. Meertens
Adres: Klein Rome 8
Handtekening

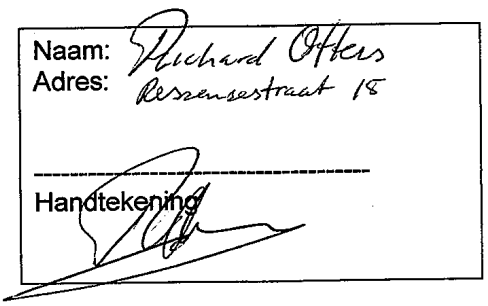
Naam: Richard Offers
Adres: Ressenseestraat 18
Handtekening

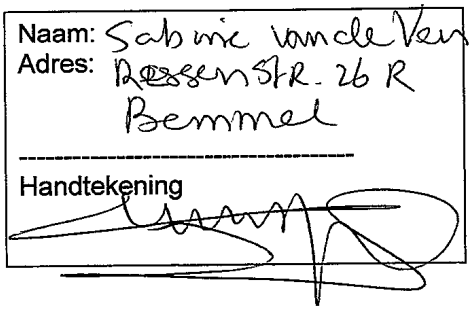
Naam: Sabine van de Ven
Adres: Ressenstr. 26 R
Bemmel
Handtekening

Naam: Richard van de Ven
Adres: Ressenstraat 26R
Bemmel
Handtekening

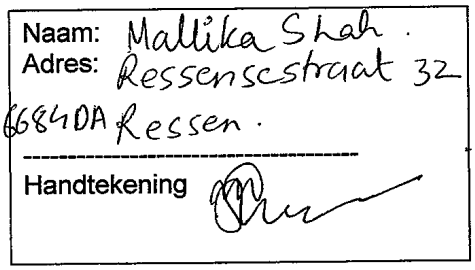
Naam: Mallika Shah.
Adres: Ressenseestraat 32
6684DA Ressen.
Handtekening

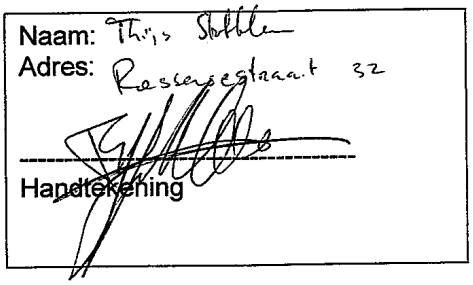
Naam: This Stobbe
Adres: Ressenseestraat 32
Handtekening

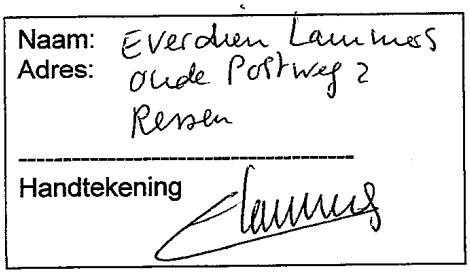
Naam: Everdien Lammers
Adres: Oude Postweg 2
Ressen
Handtekening

Naam:
Adres:
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: AG. van Marwijk
Adres: Ressensestraat 22
Handtekening

Naam: DANNY V MARWIJK
Adres: RESSENSESTRAAT 24
Handtekening

Naam: Marc Peters
Adres: Ressensestraat 34
Handtekening

Naam: Ron van Zorsen
Adres: Woerdsestr. 13
Ressen
Handtekening

Naam: Jost Ria Zegers
Adres: Hoekschapstraat 16
Ressen
Handtekening

Naam: Ingrid van Thiel-Sluiter
Adres: Ressensestraat 38
I.van Thiel Sluiter
Handtekening

Naam: F. van Thiel
Adres: Viermorgen 59
Bemmel
Handtekening

Naam: Mirjam Bergen
Adres: Stenkweg 2
Ressen
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Marco van der Lied
Adres: Ressensestr. 21 Ressen
Handtekening

Naam: T. van Groesen
Adres: Ressensestr. 19
Handtekening

Naam: Ruud van Groesen
Adres: Ressenserstraat 19 Ressen
Handtekening

Naam: Marcel Boon
Adres: Ressensestraat 30
Handtekening

Naam: Erna van den Brink
Adres: Ressensestraat 30 Ressen
Handtekening

Naam: [illegible]
Adres: Ressensestraat
Handtekening

Naam: [illegible]
Adres: [illegible]
Handtekening

Naam: R. Sprokkelt
Adres: Ressensestr. 20 N
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Naomi Janssen
Adres: Woerdsestraat 7
Janssen
Handtekening

Naam: GJ Ramers
Adres: Ressensestraat 13 Ressen.
Ramers
Handtekening

Naam: Vera Graf
Adres: Ressensestraat
Handtekening

Naam: Therese Nas
Adres:
Vleeraert
Handtekening

Naam: Tim Roelofs
Adres: Vil Heiclenrathweg
Handtekening

Naam: Hans Buth
Adres: Vert. Hereclenrathweg 22
Handtekening

Naam: Ding van Groningen
Adres: Ressensestraat 14
Handtekening

Naam: R. Kuster
Adres: Ressensestr. 20
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Desiree van Groesen
Adres: Ressensestraat 19

Handtekening

Naam: Joanne de Groes
Adres: Ressenstr. 26M

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam: H. van Gogh
Adres: Ressense straat 26H

Handtekening

Naam: H. J. Weber
Adres: R. straat 26 F

Handtekening

Naam: Judith Engbersen
Adres: Ressensestraat 26 C

Handtekening

Naam: T.d.v. Meer
Adres: Ressensestraat 26

Handtekening

Naam: Karin Segers
Adres: Ressensestraat 26 A

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

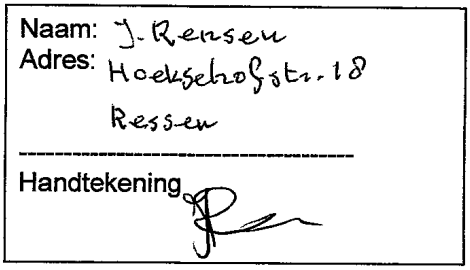
Naam: J. Rensen
Adres: Hoekschestr. 18
Ressen
Handtekening

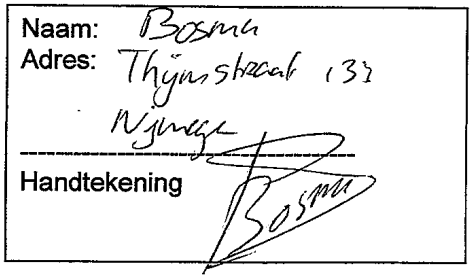
Naam: Bosma
Adres: Thijnstraat 13
Nijmegen
Handtekening

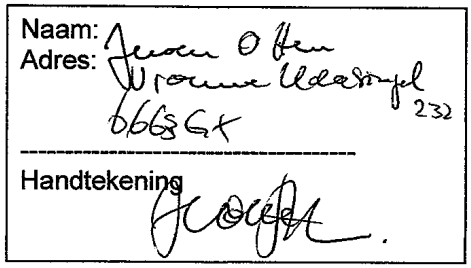
Naam: Jeroen Olten
Adres: Wpanne Udenhoef 232
6663 GK
Handtekening

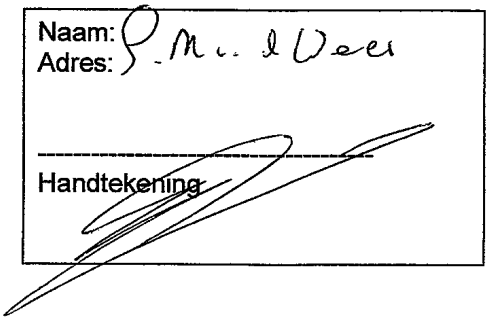
Naam: S. M. v. Veen
Adres:
Handtekening

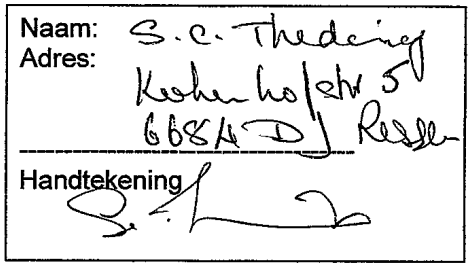
Naam: S.C. Thedeing
Adres: Koekenhofstr 5
6684 AD Ressen
Handtekening

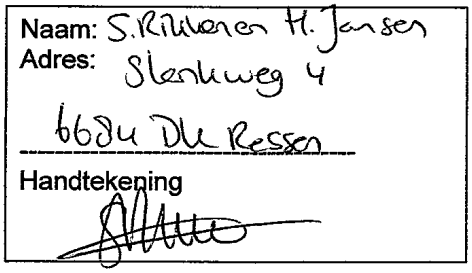
Naam: S. Rikkeren H. Jansen
Adres: Slenkweg 4
6684 DL Ressen
Handtekening

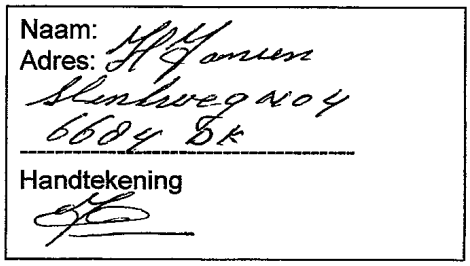
Naam: H. Jansen
Adres: Slenkweg 4
6684 DL
Handtekening

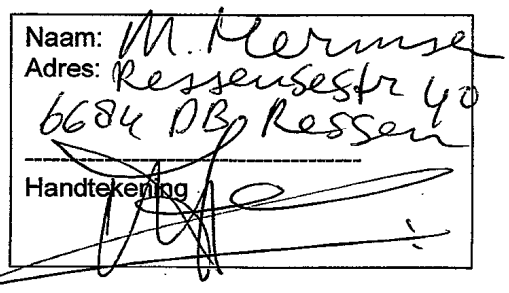
Naam: M. Mennse
Adres: Ressensestr 40
6684 DB Ressen
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Lars van Meegen
Adres: Ressenstraat 26
Handtekening

Naam: A-de Weerd
Adres: R'str. 46
Handtekening

Naam: Manon Slagheus
Adres: Ressenstraat 24
Handtekening

Naam: D. van Eck
Adres: R'str. 46
Handtekening

Naam: Hubert Lammers
Adres: Oude Postweg 2
6684 DC Ressen
Handtekening

Naam: Rudi Sluiter
Adres: Oude Postweg 5
6684 DC Ressen
Handtekening

Naam: Maartje Sluiter-Rodolfs
Adres: Oude Postweg 5
6684 DC Ressen
Handtekening

Naam: Guido van Thiel
Adres: Ressenstraat 38
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

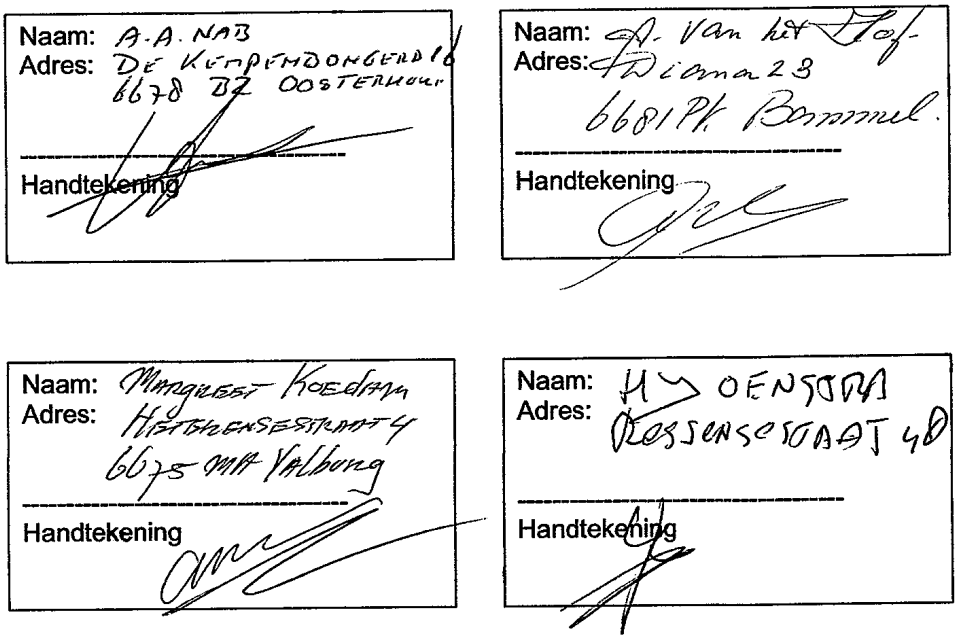

Naam: A.A. NAB
Adres: De Kempendonkerd 16
6678 BZ Oosterhout
Handtekening

Naam: A. van het Hof
Adres: Diana 23
6681 PK Bemmel
Handtekening

Naam: Margreet Koedam
Adres: Hertogenbosstraat 4
6675 MA Valburg
Handtekening

Naam: H. Oenstra
Adres: Ressensestraat 40
Handtekening

Naam: R. Stevens
Adres: Overeindstraat 16
Ressen
Handtekening

Naam: Misja Heinink en Wies Hijlkema
Adres: Viermorgen 79
Bemmel
Handtekening

Naam:
Adres:
Handtekening

Naam:
Adres:
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Ruud Vos
Adres: Pomona 15 Bemmel
Handtekening

Naam: Dave Alderden
Adres: Pomona 17
Handtekening

Naam: Fam Hildebrink
Adres: Pomona 26
Handtekening

Naam: Leenders
Adres: Pomona 30
Handtekening

Naam: P. Hildebrink
Adres: Pomona 26
Handtekening

Naam: Danny Peters
Adres: Pomona 116
Handtekening

Naam: Ron Mertens
Adres: Pomona 112
Handtekening

Naam: Linda Janssen
Adres: Pomona 110
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: PERSIJN
Adres: KLEIN ROME 11

Handtekening

Naam: A Jansen
Adres: Floralaan 33

Handtekening

Naam:
Adres: Floralaan 33.
D.R Dekker

Handtekening

Naam: R. Ruiter
Adres: Floralaan 43

Handtekening

Naam: M Berkelman
Adres: Pomona 8

Handtekening

Naam: M. Stark
Adres: Pomona 12

Handtekening
M. Stark

Naam: R. Broekman
Adres: Pomona 14

Handtekening

Naam: S. Bal
Adres: Pomona 14

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

mw. Vols.
Pomona 62
6681 pH Bemmel.

Naam: Nancy Roelofs
Adres: Pomona 88
6681 PJ Bemmel

Handtekening

Naam: Cynthia Geurtz
Adres: Pomona 86

Handtekening

Naam: marielle kreskings
Adres: pomona 84
Bemmel

Handtekening

Naam: Denis Dulos
Adres: Pomona 78 Bemmel

Handtekening

Naam: Pruijn
Adres: Pomona 72
Bemmel

Handtekening

Naam: Y. v. Verseveld
Adres: Pomona 68 Bemmel

Handtekening

Naam: Stuckx A
Adres: Pomona 68 Bemmel.

Handtekening

Naam: C. Scholten
Adres: Pomona 66

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: C Roeloffs
Adres: Pomona 112

Handtekening

Naam: Hendriksen
Adres: Pomona 40

Handtekening

Naam: Tim Ruiter
Adres: Pomona 87

Handtekening

Naam: Ger alof
Adres: POMONA 61

Handtekening

Naam: Remco Tiechem
Adres:

Handtekening

Pomona 55, Bemmel

Naam: Rebecca van Duyne
Adres: pomona 96

Handtekening

Naam: Swartjes
Adres: Pomona 100

Handtekening

Naam: marion Föllner
Adres: pomona 92

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Brian Claassen
Adres: Pomona 39
Handtekening

Naam: P. Aydin
Adres: Pomona 35
Handtekening

Naam: Chantal Raves
Adres: pomona 37
Handtekening

Naam: M Mens
Adres: Pomona 33
M Mens Visscher
Handtekening

Naam: E. Mens
Adres: Pomona 33
Handtekening

Naam: R Larakeb
Adres: pomona 44
Handtekening

Naam: M Vos
Adres: Pomona 46
Handtekening

Naam: E Derks
Adres: Pomona 60
Handtekening

Danielle derks
pomona 60

Larissa Derks
Pomona 60

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Esther Schenning
Adres: Pomona 106
Handtekening

Naam: N.v.Kroop
Adres: Pomona 102
Handtekening

Naam: G. Zegers
Adres: pomona 102
Handtekening

Naam: [illegible]
Adres: Pomona 53
Handtekening

Naam: S Wandel
Adres: Pomona 49
Handtekening

Naam: A-v.d. Brink
Adres: Pomona 47
Handtekening

Naam: Carla Claassen
Adres: Pomona 39
Handtekening

Naam: C. Degen
Adres: Pomona 45
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: J. Pauwelussen
Adres: Quadraan 21
Elst
Handtekening

Naam: J. H Slaghuis
Adres: Veldbrink
Slenkw. 2
Handtekening
J.H. Slaghuis, Veldbrink

Naam: J. H Slaghuis
Adres:
Handtekening

Naam: L. Kalf.
Adres:
Handtekening

Naam: B.H. Steinfelder
Adres:
Handtekening

Naam: C. L. Boerkamp
Adres: Ressenstraat 26K
Handtekening

Naam: A. Timmermans
Adres:
Handtekening

Naam: M. C. L. Ermens
Adres:
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

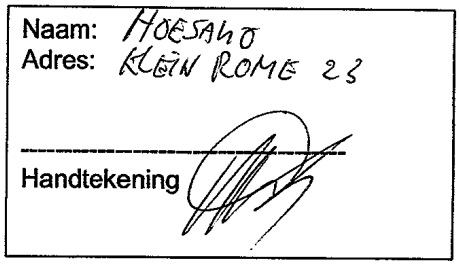
Naam: HOESAKO
Adres: KLEIN ROME 23
Handtekening

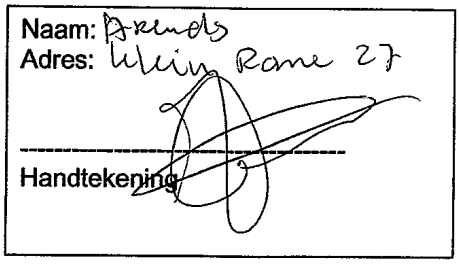
Naam: Arends
Adres: Klein Rome 27
Handtekening

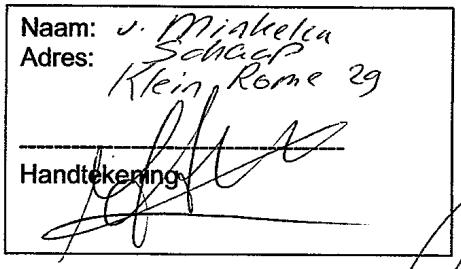
Naam: J. Minkelca Schaap
Adres: Klein Rome 29
Handtekening

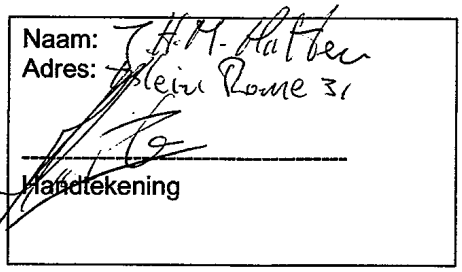
Naam: T.H.M. Hafben
Adres: Klein Rome 31
Handtekening

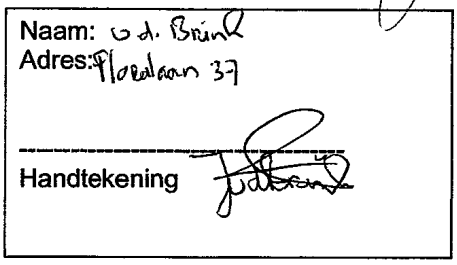
Naam: v.d. Brink
Adres: Floralaan 37
Handtekening

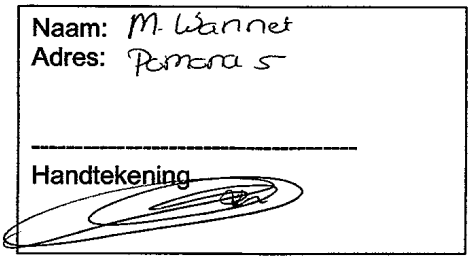
Naam: M. Wannet
Adres: Pomona 5
Handtekening

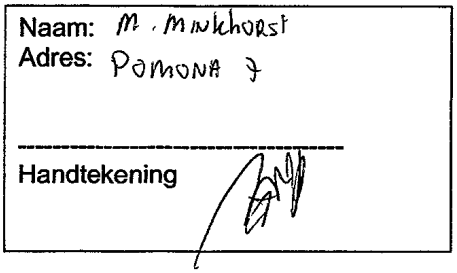
Naam: M. Minkhorst
Adres: POMONA 7
Handtekening

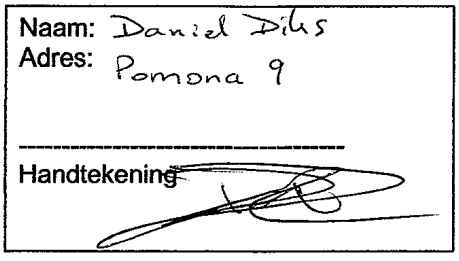
Naam: Daniel Dilis
Adres: Pomona 9
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam: D P M Schuyt
Adres: Griftdijk Zuid 117

Handtekening

Naam: K Vreugdenhil
Adres: Stationsstraat 41

Handtekening

Naam: S. ROELOFS
Adres: STATIONSSTRAAT 51

Handtekening

Naam: W.J.M. Bernds
Adres: De Plak 28
Bemmel

Handtekening

Naam: Olga Bernsen-Steeg
Adres: de Plak 28
Bemmel

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: John Sluiters
Adres: Romona 56
Handtekening

Naam: Cherie Gerrits
Adres: Floralaan 7
Handtekening Gerrits

Naam: Cyery Gerrits
Adres: Floralaan 7
Handtekening

Naam: Maurice Postulart
Adres: Klein Rome 30
Handtekening

Naam: Rida van Valdhuizen
Adres: Klein Rome 22
Handtekening
AHB van Valdhuizen

Naam: Jettie Meijs
Adres: Klein Rome 20
Handtekening

Naam: W. Huisman
Adres: Kl. Rome 16
Handtekening

Naam: T.v. Waldervaen
Adres: Kl. Rome 16
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: v. Duque-
Adres: Pomona 20
Handtekening

Naam: HB. v. Tongeren-Wijlhuizen
Adres: Pomona 20
Handtekening

Naam:
Adres: pomona 29
Handtekening

Naam:
Adres: Pomona 27
Handtekening

Naam: UdSant
Adres: Pomona 23
Handtekening

Naam: Remko Ebbers
Adres: Pomona 24
Handtekening

Naam: v. Kempen
Adres: Pomona 28
Handtekening

Naam: J. Kempen
Adres: Vosiepels
Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam: Henk Peperkamp
Adres: Oosterwelden 34
Bemmel

Handtekening

Naam: Henk de Ruijter
Adres: de Pollenbrink 46
6681 JC Bemmel

Handtekening

Naam: Marianne Peperkamp
Adres: Oosterwelden 34
6681 WV Bemmel

Handtekening

Naam: INE DE RUIJTER
Adres: DE POLLENBRINK 46
6681 JC BEMMEL

Handtekening

Naam: Tonny Ramers
Adres: Winkelburglaan 16
6681 BJ Bemmel

Handtekening

Naam: L. Schreurs.
Adres: de Pollenbrink 40
6681 JC Bemmel

Handtekening

Naam: Jos Ramers
Adres: Winkelburglaan 16
6681 BJ Bemmel

Handtekening

Naam:
Adres:
6681 JC de Pollenbrink 38

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam: C. J. P. van Dun
Adres: Lentse Tuinstr 11A
6663 BG Elst

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Naam:
Adres:

Handtekening

Brief aan de raad - R20160914 b3 I Sluiter Petitie tegen Ressense variant

TEKEN DE PETITIE
TEGEN de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

GEEN afstel Dorpensingel-Oost ten koste van Ressen
Al bijna 20 jaar is de Dorpensingel-Oost voorzien; de nieuwe verbindingsweg tussen de Ovatonde en Zandsestraat in Bemmel/Lent. De aanleg van de Dorpensingel-Oost is telkens uitgesteld en nu dreigt er zelfs afstel ten koste van de leefbaarheid in Ressen.

GEEN 9.000 motorvoertuigen per etmaal door Ressen
De gemeenten Nijmegen en Lingewaard zijn voornemens in plaats van de aanleg van de Dorpensingel-Oost bij Bemmel/Lent doorgaand motorverkeer toe te staan over de Verlengde Herckenrathweg, Ressensestraat en Hoeksehofstraat (de zogenoemde "Ressense variant"). In plaats van het huidige aantal van 4.900 motorvoertuigen per etmaal, gaan we naar 9.000. Terwijl met de aanleg van de Dorpensingel-Oost het verkeer over de Ressensestraat zou afnemen tot 3.000 motorvoertuigen per etmaal.

GEEN 4.000 motorvoertuigen p/e door Hoeksehofstraat
De bussluis bij Ressen van en naar de A325 zal worden opengesteld. De karakteristieke en boomrijke straat krijgt dan maar liefst 4.000 motorvoertuigen per etmaal te verwerken, in plaats van de 100 (bussen en bestemmingsverkeer) die er nu rijden. Door al het extra verkeer door Ressen, wordt de leefbaarheid en de cultuur-historische, landschappelijke en toeristische waarde van een van de oudste kernen in Gelderland ernstig bedreigd.

GEEN slechter leefklimaat
De Ressensestraat is nu al erg druk en onveilig. Het verkeer zorgt o.a. voor geluidsoverlast en aantasting van de luchtkwaliteit. Daarnaast krijgt Ressen al genoeg te verduren met de ontwikkelingen van de A325 en het doortrekken van de A15. De intensiteiten op de snelwegen rondom Ressen nemen steeds verder toe. De cumulatieve negatieve effecten van al deze ontwikkelingen zijn enorm.

Ressense variant is NIET de oplossing
De Ressense variant vergt ten opzichte van de Dorpensingel-Oost meer oriëntatie en oplettendheid van de automobilist. Zo kent de Ressense variant meer woonaansluitingen dan de Dorpensingel-Oost. Ten opzichte van de Dorpensingel-Oost staan langs de route van de Ressensestraat meer woningen die hinder ondervinden in hun directe woonomgeving. De Ressense variant is dus geen beter alternatief dan de Dorpensingel-Oost.

namens Wykraad Lent
3 juli 2016
voorzitter: A.A. Pennings

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

reg.nr.: 16.0006652
procesverantw.: BH50

INGEKOMEN
05 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 75
afgedaan:

BH

Van: GAR secretariaat [mailto:petra@bureau-stand-by.nl]
Verzonden: maandag 4 juli 2016 15:08
Aan: garsecretariaat@gmail.com
Onderwerp: GAR jaarverslag 2015

Geachte heer/mevrouw,

Namens de Gebruikersadviesraad (GAR) Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen verzoek ik u bijgaand jaarverslag 2015 door te sturen naar het college en de gemeenteraadsleden van uw gemeente.

Met vriendelijke groet,

Petra Kerkhof
Secretariaat

==========
Gebruikersadviesraad (GAR)
Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen
p/a Stekkenberg 73
6561 XG Groesbeek
M 06 5083 4423
E garsecretariaat@gmail.com

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Gebruikersadviesraad
Arnhem Nijmegen

Jaarverslag 2015

Mei 2016

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
Hoofdstuk 1: Voorwoord van de voorzitter……....	1
Hoofdstuk 2: Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen……..	2
Hoofdstuk 3: Vergaderingen……..	3
Hoofdstuk 4: Behandelde onderwerpen……...	4
Hoofdstuk 5: Adviezen……..	7
Hoofdstuk 6: Scholing en voorlichting……	7
Hoofdstuk 7: Evaluatie en vooruitblik……	8

Bijlage 1: opiniestuk ‘Gooi het kind niet weg met het badwater’

Bijlage 2: inspraakreactie op Nota van Uitgangspunten inzake inkoop vervoer, inclusief verbetervoorstellen t.b.v. Programma van Eisen Stadsregiotaxi

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen

1. Voorwoord

In het Jaarverslag 2014 schreef ik namens de leden van Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi (GAR) het volgende:

Onze centrale boodschap voor de nieuw te verlenen concessie was en is behoud en versterking van omvang en kwaliteit van het huidige Stadsregiotaxi-systeem. We hebben als GAR in principe geen enkel bezwaar tegen het realiseren van regie op en bundeling van de diverse vormen van doelgroepenvervoer, mits de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid er niet onder lijdt en de uitvoering op de schaal van de (voormalige) Stadsregio Arnhem Nijmegen plaatsvindt.

In dit voorwoord bij het Jaarverslag 2015 kan ik melden dat de GAR zich in 2015 inderdaad onverkort heeft ingezet voor het realiseren van de doelstellingen die in deze centrale boodschap verwoord zijn. Met de daarbij behaalde resultaten kunnen we vooralsnog tevreden zijn:
- Het doelgroepenvervoer zal vanaf september 2016 op de schaal van de voormalige Stadsregio Arnhem-Nijmegen uitgevoerd worden. Er wordt zelfs nog een gemeente toegevoegd en wel Druten.
- De samenwerkende gemeenten van de regio Arnhem-Nijmegen hebben zich bij de voorbereidingen voor de aanbestedingen van zowel de in te stellen regiecentrale als het doelgroepenvervoer (waaronder regiotaxi) zelf op veel onderdelen gebruik gemaakt van de vele uitvoeringsgerichte adviezen en suggesties die de GAR heeft gedaan.

Naast onze inzet voor de toekomstige verankering van kwalitatief hoogwaardig regiotaxivervoer binnen het doelgroepenvervoer hebben we als GAR in 2015 wederom meegedacht over en meegewerkt aan verbetering van de dagelijkse uitvoering van het Stadsregiotaxisysteem. De goede relatie die we hebben opgebouwd met vervoerder PZN kwam daarbij zeer van pas. En gelukkig werd de goede samenwerking die wij ambtelijk hadden opgebouwd met de Stadsregio Arnhem-Nijmegen, op prettige en professionele wijze overgenomen door de provincie Gelderland.
Ook onder de bestuurlijke verantwoording van deze provincie werden wij in staat gesteld om onze reglementair vastgestelde taken naar behoren uit de voeren. Dat we daartoe in 2015 opnieuw in staat zijn geweest is niet in de laatste plaats te danken aan de inzet van en de samenwerking met bureau Stand-by dat de secretariële werkzaamheden voor de GAR verzorgt.

De GAR heeft in 2015 andermaal de noodzaak benadrukt van reglementair vastgelegde betrokkenheid bij beleidsontwikkeling en -uitvoering van de gebruikers van Stadsregiotaxi in het bijzonder en doelgroepenvervoer in het algemeen.

In 2016 zullen wij ons vanzelfsprekend blijven inzetten voor behoud en verbetering van kwaliteit en kwantiteit van regiotaxi- en doelgroepenvervoer. Instandhouding en uitbreiding van de huidige door de GAR vervulde adviesfunctie, waarbij inbreng van ervaringsdeskundigheid een sleutelrol vervult, is daarbij een absolute noodzaak.

Elst, mei 2016

Dirk H. van Uitert
(voorzitter)

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

2. Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen

De Gebruikersadviesraad (GAR) is gesprekspartner en officieel adviesorgaan van het stadsregiobestuur. De GAR is bewaker van het Programma van Eisen, waarbij de leden de belangen behartigen van gebruikers met een beperking van het Stadsregiotaxivervoer door het aangeboden vervoer te evalueren, de kwaliteit van het vervoer te bewaken en punten ter verbetering onder de aandacht te brengen van de stadsregio en de vervoerder. Tevens waakt de GAR voor een goed evenwicht tussen het tarief van het Stadsregiotaxivervoer en de geboden kwaliteit. Dit alles gebaseerd op het vervoerreglement Stadsregiotaxi en het Reglement van de GAR.

Het merendeel der leden van de GAR is gebruiker van het Stadsregiotaxivervoer. De GAR heeft een onafhankelijk voorzitter in de persoon van de heer D.H. van Uitert. Vicevoorzitter is mevrouw P. van Bladel-Meussen.

1 januari 2015 hebben zitting in de Gebruikersadviesraad Stadsregio Arnhem Nijmegen:

	achtergrond:
De heer D.H. van Uitert, vz	: welzijn, bestuurlijke ervaring
De heer H. de Beer	: WMO-raad Rheden/Rozendaal
Mevrouw P. van Bladel	: Gehandicaptenraad Westervoort
De heer P. den Duijf	: Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten (APCG)
De heer A. Hoogerbrugge	: Participatieraad Overbetuwe
Mevrouw M. Koopman	: WMO-raad Duiven
Mevrouw J. Postma	: SBOG, ouderenadviseur
De heer J. Storms	: WIG Nijmegen
Mevrouw L. van der Waart	: platform WVG/BTB Groesbeek, ondersteuner Wmo vanuit Pluryn Groesbeekse Tehuizen
Mevrouw Th. Wieland	: inwoner gem. Ubbergen, belangenbehartiger
De heer J. Zwart	: inwoner gem. Renkum, belangenbehartiger

Vanaf oktober 2015 trekt mevrouw Van der Waart zich terug uit de GAR, omdat zij vanuit haar functie niet meer betrokken is bij Wmo-vervoer.
De heer Hoogerbrugge wordt in 2015 herbenoemd voor een periode van 3 jaar.

Gedurende het verslagjaar heeft de GAR zich ingespannen om vertegenwoordiging te verkrijgen uit meerdere doelgroepen, met name uit de nog niet in de GAR vertegenwoordigde gemeenten Lingewaard, Rijnwaarden, Beuningen, Wijchen en Druten.
Hiertoe is gebruik gemaakt van het netwerk van Zorgbelang Gelderland en zijn de Wmo-adviesraden van de stadsregiogemeenten aangeschreven voor afvaardiging in de GAR.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Ultimo 2015 wordt de Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen gevormd door:

	achtergrond:
De heer D.H. van Uitert, vz	: welzijn, bestuurlijke ervaring
De heer H. de Beer	: WMO-raad Rheden/Rozendaal
Mevrouw P. van Bladel	: Gehandicaptenraad Westervoort
De heer P. den Duijf	: Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten (APCG)
De heer A. Hoogerbrugge	: Participatieraad Overbetuwe
Mevrouw M. Koopman	: WMO-raad Duiven
Mevrouw J. Postma	: SBOG, ouderenadviseur, inwoner gem. Zevenaar
De heer J. Storms	: WIG Nijmegen
Mevrouw Th. Wieland	: Wmo-adviesgroep Berg en Dal
De heer J. Zwart	: inwoner gem. Renkum, belangenbehartiger

3. Vergaderingen

De Gebruikersadviesraad (GAR) is in 2015 negen keer in vergadering bijeen geweest. De GAR wordt ondersteund door de contractbeheerder Stadsregiotaxi van de provincie Gelderland. De provincie Gelderland faciliteert de GAR met secretariële ondersteuning van bureau Stand-by, Groesbeek.

De GAR hecht waarde aan de aanwezigheid van de vervoerder (PZN) bij de vergaderingen, zodat vragen beantwoord kunnen worden, ervaringen van gebruikers kunnen worden gedeeld en suggesties voor verbeteringen kunnen worden aangedragen.
Van de vervoerder en de stadsregio wordt hierover terugmelding verwacht.
De vervoerder heeft op uitnodiging van de GAR in 2015 aan 4 vergaderingen deelgenomen.

Overige gasten die op uitnodiging van de GAR deelnamen aan de vergaderingen waren:
- de programmamanager Collectief Vervoer van CROW-KpVV
- de programmamanager Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Daarnaast onderhoudt de GAR contact met de contactambtenaren Stadsregiotaxi van de voormalige stadsregiogemeenten en met de werkgroep Regiotaxi van het ROCOV (Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer). Daar waar nodig worden de krachten gebundeld en worden adviezen met de werkgroep afgestemd en/of gezamenlijk uit-gebracht.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

4. Behandelde onderwerpen

De onderwerpen die tijdens de vergaderingen werden besproken betroffen o.a.:
a. signalen van gebruikers Stadsregiotaxi
b. toekomst Stadsregiotaxivervoer en GAR
c. Programma's van Eisen voor aanbestedingen regiecentrale en doelgroepenvervoer
d. Landelijke voorwaarden Stads- en streekvervoer

a. Signalen van gebruikers Stadsregiotaxi;
De GAR bewaakt het behalen van de servicegraad door de vervoerder. Elke vergadering wordt het klachtenoverzicht met de vervoerder en de contractbeheerder Stadsregiotaxi besproken en wordt een terugkoppeling gegeven door de vervoerder op eerder gestelde vragen. Door vervoerder en contractbeheerder wordt hier vervolgens actie op ondernomen.

Met de vervoerder is in 2015 o.a. gesproken over het gestegen aantal gegronde klachten, het dreigend faillissement van een grote vervoerder binnen het stadsregiotaxivervoer, het gebruik van ongeschikte voertuigen binnen het stadsregiotaxivervoer.
Uit de gesprekken met de vervoerder ontstaan verbetervoorstellen van de GAR voor het Programma van Eisen bij de volgende aanbesteding van het Stadsregiotaxivervoer.

b. Toekomst Stadsregiotaxivervoer en GAR;
De Stadsregio Arnhem Nijmegen is per 1 januari 2015 opgeheven.
Het contract met de huidige vervoerder van de Stadsregiotaxi wordt overgenomen door de provincie Gelderland en loopt door tot de einddatum 1 september 2016. De GAR blijft in ieder geval bestaan tot 1 september 2016 en wordt gefaciliteerd door de provincie Gelderland.

In februari stelt de GAR een opiniestuk* op "Gooi het kind niet weg met het badwater" waarin behoud van de Stadsregiotaxi en daarmee onlosmakelijk verbonden het behoud van het regionale samenwerkingsverband op de schaal van de voormalige stadsregio wordt bepleit. Het opiniestuk wordt gepubliceerd in de Gelderlander en wordt toegezonden aan de gemeenteraadsleden van de stadsregiogemeenten.

In de vergadering van 25 februari vertelt de programmamanager Doelgroepenvervoer van de provincie Gelderland dat alle voormalige stadsregiogemeenten, met uitzondering van de gemeente Montferland, hebben besloten tot samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer. De gemeente Druten heeft zich ook aangesloten. Het streven van de gemeenten is om op de schaalgrootte van de stadsregio ook het doelgroepenvervoer op te zetten.

Op 23 april maakt de GAR gebruik van spreekrecht en bepleit in de Stadsregioraad behoud van (de kwaliteit van) het Stadsregiotaxi-systeem en van gebruikersinbreng zoals nu door de GAR geschiedt.

*bijlage 1

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Op 8 oktober heeft een afvaardiging van de GAR een gesprek met de gedeputeerde voor mobiliteit en een beleidsambtenaar van de provincie Gelderland om dit wederom te bepleiten. De gedeputeerde is overtuigd van het nut en belang van een adviesorgaan zoals de GAR en heeft toegezegd dit te bevorderen in gesprekken met de samenwerkende gemeenten. Een mede vanuit de GAR voorbereide motie 'Geef input van de gebruikers een plek' wordt op 11 november door Provinciale Staten van Gelderland verworpen. Een meerderheid van de Staten is het eens met de gedeputeerde dat het instellen van een adviesorgaan doelgroepenvervoer een verantwoording is voor de samenwerkende gemeenten. Mede naar aanleiding van dit besluit zet de GAR zich onverminderd in voor het bepleiten van instelling van een dergelijk adviesorgaan door de gemeenten van de Regio Arnhem-Nijmegen.

c. Programma's van Eisen voor aanbestedingen regiecentrale en doelgroepenvervoer;
In de vergaderingen van de GAR is al een aantal malen gesproken over de regiecentrale. Enkele GAR-leden hebben landelijke bijeenkomsten over doelgroepenvervoer en regiecentrale bezocht. Teneinde meer – en objectieve – informatie te verkrijgen over deze onderwerpen is de programmamanager Collectief Vervoer van CROW-KpVV in de vergadering van 14 januari aanwezig. Hij geeft een uitgebreide toelichting op de taken van een regiecentrale en het verschil met een mobiliteitscentrale. De GAR benadrukt het belang van behoud van de kwaliteit van vervoer, de privacy van persoonlijke vervoersgegevens en het aanbieden van vervoer volgens de vervoersindicatie van een reiziger.

Binnen de GAR zijn er de nodige vragen over de uitvoering straks: bepaalt de regiecentrale welke doelgroepen gecombineerd worden? De regiecentrale heeft een efficiency-opdracht die daarin leidend zal zijn. Waar kan een reiziger terecht met klachten? Hoe te voorkomen dat de reiziger door gemeente en regiecentrale van het kastje naar de muur wordt gestuurd?

De consumentenorganisaties binnen de voormalige stadsregio worden betrokken bij het Programma van Eisen voor de regiecentrale en het doelgroepenvervoer. Bij wijze van aftrap worden zij uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op 26 mei over de regionale samenwerking, de regionale aanbesteding regiecentrale en de regionale aanbesteding doelgroepenvervoer.

Uit signalen van gebruikers en eigen ervaringen met de Stadsregiotaxi heeft de GAR de afgelopen jaren diverse zaken geïnventariseerd die in een nieuw Programma van Eisen bij de volgende aanbesteding tot verbetering van het Stadsregiotaxi-systeem moeten leiden. Deze verbetervoorstellen* worden bij wijze van 'conceptadvies' in de bijeenkomst van 26 mei uitgereikt.
De verbetervoorstellen van de GAR worden door de samenwerkende gemeenten als bijlage toegevoegd bij de Aanvulling op de Nota van Uitgangspunten regionale aanbesteding regiecentrale en doelgroepenvervoer.

*bijlage 2

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Op 13 juli stuurt de GAR zijn inspraakreactie* op de Nota van Uitgangspunten regionale aanbesteding regiecentrale en doelgroepenvervoer naar de samenwerkende gemeenten en ter kennisname aan andere belangenorganisaties en Wmo-adviesraden binnen de voormalige stadsregio. Diverse belangenorganisaties en Wmo-adviesraden, alsmede het ROCOV, sluiten zich bij het advies van de GAR aan.

Het merendeel der verbetervoorstellen ten behoeve van het Programma van Eisen regie-centrale en doelgroepenvervoer wordt door de samenwerkende gemeenten overgenomen.

De vragen en opmerkingen vanuit de GAR over het Programma van Eisen Regiecentrale zijn in een notitie vervat. In de vergadering van 18 november wordt de notitie uitgebreid besproken met en beantwoord door de programmamanager Doelgroepenvervoer.

De GAR maakt de programmamanager Collectief Vervoer van CROW-KpVV opmerkzaam op de slechte toegankelijkheid van de website van CROW voor mensen met een visuele beperking. CROW geeft aan dit op korte termijn niet te kunnen verbeteren.

d. Landelijke voorwaarden Stads- en streekvervoer;
In de vergadering van 8 april meldt één van de GAR-leden dat een rolstoelgebruiker in het OV (openbaar vervoer) is geweigerd vanwege het bromfietsplaatje. Het bromfietsplaatje impliceert dat de rolstoel een zelfstandig voertuig is. Connexxion heeft per brief laten weten dat de chauffeur correct heeft gehandeld conform de algemene voorwaarden van het Stads- en streekvervoer, artikel 4.17 dat stelt dat scootmobielen en andere elektrisch aangedreven voertuigen niet in de bus mogen worden meegenomen.
Dit staat haaks op de – ook vanuit de GAR ondersteunde - campagnes voor toegankelijkheid van het OV.
Op verzoek van de GAR verdiept Connexxion zich nogmaals in het voorval en concludeert dat de elektrische rolstoel niet had mogen worden geweigerd. Reden voor weigering was inderdaad het bromfietsplaatje op de rolstoel. De klant wordt uitgenodigd voor een gesprek en excuses. Wat de klant betreft is het daarmee in orde.

De GAR is van mening dat herhaling moet worden voorkomen. Dit betekent dat de (landelijke) voorwaarden voor het stads- en streekvervoer op deze regeling moeten worden aangepast. De GAR besluit om dit samen met het ROCOV op te pakken.

*bijlage 2

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

5. Adviezen

De GAR is een officieel adviesorgaan van voorheen het bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Na opheffing per 1 januari 2015 van de stadsregio adviseert de GAR gevraagd en ongevraagd aan de provincie Gelderland en de samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen (zie hoofdstuk 4b).

Gevraagd advies:
- d.d. 13/07/15: inspraakreactie* bij de Nota van Uitgangspunten inzake regionale aanbesteding doelgroepenvervoer.

6. Scholing en voorlichting

De individuele leden van de GAR hebben in 2015 op diverse bijeenkomsten de GAR - en daarmee de gebruiker van de Stadsregiotaxi – vertegenwoordigd.

De GAR maakt geregeld gebruik van de nieuwsbrief van de vervoerder om bepaalde zaken onder de aandacht te brengen van de gebruikers van de Stadsregiotaxi.

De website van de Stadsregiotaxi (www.stadsregiotaxi.nl) biedt actuele informatie over het Stadsregiotaxivervoer.
De GAR is via e-mail bereikbaar voor opmerkingen en ervaringen van gebruikers van de Stadsregiotaxi: garsecretariaat@gmail.com

*bijlage 2

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

7. Evaluatie en vooruitblik

De GAR is er in 2015 goed in geslaagd om zijn voornemens te realiseren. In het voorwoord bij dit verslag valt daar het nodige over te lezen. In die zin heeft de GAR vanuit haar doelstelling om namens de reizigers van Stadsregiotaxi gevraagd en ongevraagd te adviseren uiterst efficiënt en effectief geopereerd. Deze succesvolle organisatie en werkwijze van de GAR is voor ons reden om onverkort te blijven pleiten voor voortzetting van deze vorm van advisering in de periode vanaf 1 september 2016.

Inmiddels schrijven we mei 2016 en is duidelijk geworden dat het bestuur van de vervoersorganisatie die de gemeenten van de regio Arnhem-Nijmegen hebben opgericht, zich zal laten adviseren door een adviesraad van gebruikers van het systeem. Het leveren van bouwstenen voor een goed reglement voor deze nieuwe gebruikersadviesraad voor het regionale doelgroepenvervoer is dan ook een van de belangrijkste actiepunten voor de GAR in 2016.

Met het beëindigen van de concessie(periode) van Stadsregiotaxi Arnhem-Nijmegen zal per september 2016 ook de GAR in zijn huidige vorm verdwijnen. De GAR streeft er naar dat de overgang naar een nieuwe gebruikersadviesraad voor en van het doelgroepenvervoer zo geruisloos mogelijk zal verlopen. Bij het verbreden van de GAR qua deelname uit andere doelgroepen dan die van regiotaxi zal de GAR dit proactief ondersteunen.
Om een evenwichtige en getalsmatig werkbare samenstelling van de nieuwe gebruikersadviesraad te bewerkstelligen zal de - om het maar even zo te noemen - GAR oude stijl zich vooralsnog niet inzetten voor personele uitbreiding. Op die wijze bestaat er voor de gebruikersadviesraad voor het doelgroepenvervoer in de loop van 2016 voldoende ruimte als het gaat om instroom van leden uit andere doelgroepen.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling van de leden van de GAR om zich ook in deze periode van transitie van regiotaxi naar een systeem van doelgroepenvervoer te blijven inzetten voor kwaliteitsbehoud van Stadsregiotaxi. Daarnaast zullen we onze in 2015 ingezette acties ten behoeve van de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardig doelgroepenvervoer in de regio Arnhem Nijmegen voortzetten. Dat zullen we onder meer doen door gevraagd en ongevraagd adviezen te geven en via deelname aan te organiseren bijeenkomsten zoals over de systeemkenmerken.

De GAR blijft sceptisch t.a.v. de scheiding tussen de uitvoering van de regie op het doelgroepenvervoer en de uitvoering van dat vervoer. Wij zijn nog steeds niet overtuigd van de voordelen hiervan. De GAR zal dit kritisch volgen en gaat ervan uit dat het belang van de individuele reizigers om te kunnen participeren de hoofddoelstelling blijft!

De GAR streeft naar voortzetting van de in de afgelopen jaren opgebouwde goede samenwerking met de provincie Gelderland, het ROCOV, met PZN (de uitvoerder van Stadsregiotaxi), met het projectbureau Doelgroepenvervoer, alsmede met Vervoersorganisatie Arnhem-Nijmegen en de gemeenten die hierin samenwerken.

Dirk H. van Uitert
(voorzitter)

Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen
p/a Stekkenberg 73 | 6561 XG Groesbeek

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

BIJLAGE 1

Stadsregiotaxi: gooi het kind niet weg met het badwater....

Eind 2014 heeft het parlement de stadsregio's afgeschaft. Ook aan de Stadsregio Arnhem Nijmegen kwam hierdoor een einde. De verantwoordelijkheden van de Stadsregio voor openbaar vervoer zijn bij die gelegenheid overgeheveld naar de provincie Gelderland.
De provincie heeft in haar beleid rond 'Basismobiliteit' en in de 'OV Visie' vastgelegd zich te willen richten op de drukbezette kernlijnen binnen het openbaar vervoer. Minder drukbezette lijnen gaat Gelderland afstoten naar regionaal samenwerkende gemeenten. Dat houdt in dat sommige streekvervoerlijnen, buurtbussen en ook regiotaxi de verantwoordelijkheid van gemeentelijke samenwerkingsverbanden worden.

Intussen blijkt dat de gemeenten, die tot de Stadsregio Arnhem Nijmegen behoorden, grote moeite hebben een nieuwe samenwerkingsvorm te vinden. De gemeenten lijken met name te willen blijven samenwerken op economisch terrein. Vooralsnog gaat de discussie amper over openbaar vervoer, laat staan over Stadsregiotaxi en allerlei vormen van doelgroepenvervoer. Op welke wijze en schaal de samenwerking gestalte gaat krijgen is ook nog volstrekt onduidelijk.

Onder verantwoording van de voormalige Stadsregio Arnhem Nijmegen is een goed functionerend regiotaxisysteem ontstaan. Betrouwbaarheid en kwaliteit staan bij Stadsregiotaxi Arnhem Nijmegen hoog in het vaandel. Op basis van met het vervoersbedrijf gemaakte afspraken blijft Stadsregiotaxi nog tot eind 2016 op de huidige wijze doorfunctioneren.
Door de instelling van een GebruikersAdviesRaad (GAR) is de afgelopen jaren goede communicatie ontstaan tussen Stadsregio en vervoerder PZN enerzijds en een afvaardiging van de gebruikers van de Stadsregiotaxi anderzijds. De GAR geeft gevraagd en ongevraagd advies. Deze adviezen leiden regelmatig tot verbetering van de dienstverlening. De geschetste korte lijnen tussen Stadsregio, GAR en PZN liggen zodoende aan de basis van het succesverhaal Stadsregiotaxi.

Omdat Gelderland regie, beheer en uitvoering van een deel van het openbaar vervoer wil overdragen aan samenwerkende gemeenten is het van het grootste belang dat er binnen de stadsregio met voortvarendheid een op efficiëntie en effectiviteit gericht regionale samenwerking ontstaat. Dat is van groot belang voor alle mensen die dagelijks afhankelijk zijn van kwalitatief goed collectief vervoer. Daartoe moet een samenwerkingsverband ontstaan dat qua schaal de omvang heeft van de voormalige Stadsregio. Dit samenwerkingsverband moet zowel de huidige regionale taak van Stadsregiotaxi blijven uitvoeren als nieuwe vervoersconcepten ontwikkelen, waarin bijvoorbeeld ook het doelgroepenvervoer bedrijfsmatig wordt aangestuurd en beheerd.

Behoud van de schaal van de voormalig Stadsregio is van groot belang omdat logischerwijs de grootst mogelijke vervoeromvang een betere aanbestedingsprijs en dito kwaliteit kan opleveren. Opsplitsen van het Stadsregiogebied in twee vervoersgebieden zal niet alleen leiden tot een hogere prijs maar ook tot kwaliteitsverlies. Ook beheersmatig is deze optie zeer onwenselijk.
Medio dit jaar moet voor Stadsregiotaxi een nieuwe aanbestedingsprocedure worden voorbereid. In een nieuw contract moet wat ons betreft ook het overige regionale en gemeentelijke vervoer worden uitgewerkt. Er is dus geen tijd te verliezen.

Wij roepen alle gemeentelijke vertegenwoordigers met klem op om spijkers met koppen te slaan. Er is dringend behoefte aan een samenwerkingsovereenkomst tot voortzetting van Stadsregiotaxi. Een overeenkomst die in de toekomst uit te breiden valt met andere vormen van gemeentelijk en intergemeentelijk (doelgroepen)vervoer. Stadsregiotaxi en doelgroepenvervoer vormen voor velen

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

een basisvoorwaarde om te kunnen blijven participeren. De leden van de GAR willen vanuit hun ervaringsdeskundigheid hierover graag met de gemeenten blijven meedenken.

Gemeentebestuurders ga zuinig om met wat we in jaren hebben opgebouwd!
Geef Stadsregiotaxi de aandacht die het verdient, juist omdat veel gebruikers geen alternatief hebben!
Gooi het kind, Stadsregiotaxi, alstublieft niet weg met het badwater, de Stadsregio!

Patricia van Bladel (vicevoorzitter Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi)
Dirk H. van Uitert (voorzitter Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi)

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

BIJLAGE 2

Aan: De samenwerkende gemeenten van de voormalige Stadsregio Arnhem Nijmegen
en de gemeente Druten
T.a.v. de heer E. Reintjes, programmamanager doelgroepenvervoer,
Postbus 9029, 6800 EL Arnhem
via doelgroepenvervoer@arnhem.nl

Elst, 8 februari 2016

Betreft: Inspraakreactie bij de Nota van Uitgangspunten inzake inkoop vervoer

Geachte colleges, geachte heer Reintjes,

Als logisch gevolg op de aanbesteding van een regiecentrale t.b.v. het doelgroepenvervoer in de regio Arnhem – Nijmegen wordt ons nu de Nota van Uitgangspunten Inkoop Vervoer ter advisering voorgelegd. Destijds heeft de Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi (GAR) aan het advies m.b.t. de regiecentrale een overzicht van verbetervoorstellen toegevoegd. Deze willen wij hier nogmaals als bijlage onder uw aandacht brengen, omdat wij het van groot belang vinden dat ze ook daadwerkelijk in het uiteindelijke bestek worden opgenomen.
Dit geldt overigens ook voor alle toezeggingen die u heeft gedaan in uw reactienota op alle inspraakreacties t.a.v. de nota van uitgangspunten regiecentrale waar het de inkoop van vervoer betreft..

Wij kunnen ons in grote lijnen vinden in de uitgangspunten zoals u deze in voorliggend stuk heeft verwoord, maar willen toch een aantal zaken onder uw aandacht brengen.

1.5 Duurzaamheid – Duurzaamheid mag wat ons betreft nooit ten koste gaan van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van voertuigen. (Zie ook onze voornoemde verbetervoorstellen.)
Duurzaamheid en toegankelijkheid sluiten elkaar ons inziens niet uit maar vullen elkaar aan.

1.6 Social Return – De GAR adviseert u ervoor te zorgen dat het social return principe niet zal leiden tot verdringing van arbeid. Daarnaast vinden wij het belangrijk en vanzelfsprekend dat zowel bij professionele als bij vrijwillige chauffeurs de kwaliteit en kundigheid, mede in verband met de veiligheid, gegarandeerd wordt.

1.7 Gunning – Ondanks het feit dat veel kwaliteitseisen al in het PvE voor de regiecentrale zijn voorgeschreven, is de GAR van mening dat gunning niet primair op basis van de laagste prijs dient te geschieden. Kwaliteit is een zeker zo belangrijk criterium. Gezien de doelgroep zou hier zelfs prioriteit aan gegeven moeten worden.
3. Systeemkenmerken

1. Wij vragen ons af welke status de aparte notitie m.b.t. de systeemkenmerken straks heeft wanneer deze geen deel uitmaakt van afspraken met vervoerders of regiecentrale.
   Kunnen hier voldoende rechten aan worden ontleend door de reiziger?
   Wij wachten de uitnodiging om hierover met u van gedachten te wisselen graag af.
2. Maak (contactloos) pinnen in het voertuig mogelijk en onderdeel van het bestek.
3. Vergeet niet de (warme) terugbelservice als systeemkenmerk te handhaven, dit komt in uw overzicht niet terug.
4. Wij missen de verplichting tot onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek en zien dit graag toegevoegd, overigens ook m.b.t. de regiecentrale.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

M.b.t. de bijlage Huidige systeemkenmerken willen we opmerken dat in de praktijk niet of nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de vervoerspas t.b.v. elektronische registratie van ritten. Hoe wordt voorkomen dat, net als nu, wordt gefraudeerd omwille van een gunstige bonus?

Tot slot willen wij u wijzen op de ratificatie van het VN-Verdrag m.b.t. de rechten van mensen met een beperking, door de Tweede Kamer op 21 januari jl. Natuurlijk moet ook de Eerste Kamer nog akkoord gaan en is invoering pas voorzien op 1-1-2017. Toch vragen wij u op voorhand de hierin genoemde artikelen die raakvlakken hebben met de mobiliteit van de doelgroepen sturend te laten zijn bij uw besluitvorming.

Namens de Gebruikersadviesraad Stadsregiotaxi Arnhem -Nijmegen,
met vriendelijke groet,

D.H. van Uitert
Voorzitter

Cc.: - Dhr. A. Boone, voorzitter portefeuillehouderoverleg, onderdeel doelgroepenvervoer
- Beleidsambtenaren doelgroepenvervoer
- Belangenorganisaties van gehandicapten
- Wmo-raden
- ROCOV Gelderland

Bijlagen: 1.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

Bijlage

Verbetervoorstellen van de Gebruikersadviesraad

t.b.v. een nieuw Programma van Eisen voor

Stadsregiotaxi.

Sinds de start van Stadsregiotaxi kent dit vervoerssysteem een adviesorgaan bestaande uit Wmo-geïndiceerden, reizigers met een beperking c.q. belangenbehartigers, verdeeld over de diverse gemeenten uit de Stadsregio. Deze Gebruikersadviesraad (GAR) is ingesteld op grond van een door de voormalige Stadsregio Arnhem Nijmegen vastgesteld reglement. De GAR monitort de uitvoering en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan opdrachtgever en vervoerder.
De GAR heeft in de afgelopen jaren een aantal onderwerpen / thema's verzameld waarvan wij denken dat deze verbetering behoeven t.o.v. het huidige Programma van Eisen (PvE).

Belangrijk uitgangspunt, wat ons betreft, is hierbij dat het huidige prijs / kwaliteitsniveau minimaal gehandhaafd blijft. Dit betekent o.a. dat de GAR het van groot belang vindt dat het reizigerstarief voor Wmo-geïndiceerden en reizigers met een beperking gekoppeld blijft aan het OV-tarief, dat de huidige ophaalmarge bij voorkeur wordt ingekort en de maximale reistijd niet wordt verlengd. In willekeurige volgorde gaat het ons om de volgende zaken:

1. **Klantvriendelijke voertuigeisen**

- Geen drempels in de vloer van de rolstoelbus
- Een lage instap (zie punt 2)
- Lage ramen zodat rolstoelgebruikers goed naar buiten kunnen kijken ter voorkoming van wagenziekte
- Goede vering achterin
- Toegang voor rolstoelen en scootmobielen alleen d.m.v. lift aan achterzijde voertuig.
- Een laag geluidsniveau in het voertuig is wenselijk.
- Voldoende manoeuvreerruimte, ook voor elektrische rolstoelen.

2. **Verlaging van de instaphoogte bij rolstoelbussen**

In het huidige PvE staat dat de instaphoogte maximaal 20 centimeter mag zijn. Voor veel mensen is dit een ondoenlijke hoogte. Juist nu het de passagier niet meer is toegestaan om zittend op de scootmobiel via de lift de bus te betreden, is het extra van belang dat de afstand tussen straatniveau en de treden onderling wordt verkleind om meer mensen die moeilijk ter been zijn de gelegenheid terug te geven de bus te kunnen "beklimmen".
In het verlengde hiervan zou het goed zijn aandacht te besteden aan het makkelijker maken van het instappen voor "lopers" door bij voorkeur correct naast een verhoging te parkeren, indien mogelijk.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

3. **Warme terugbelservice**

Onze voorkeur gaat sterk uit naar een zgn. warme terugbelservice, waarbij de klant de chauffeur aan de lijn krijgt en geen computer. Chauffeur en klant kunnen elkaar beter op de hoogte brengen van zaken die op dat moment het vermelden waard zijn en elkaars reactie daarop vernemen.

4. **Restitutiebeleid**

Vergoed minstens de ritprijs bij een gegronde klacht, ook wanneer de rit onverhoopt helemaal niet is uitgevoerd.

5. **Openbaar maken restitutiebeleid**

Geef de klant, via de website, niet alleen informatie over de klachtenprocedure maar ook over het gehanteerde restitutiebeleid. Maak duidelijk wanneer de klant recht heeft op terugbetaling van de ritprijs of een mogelijke andere genoegdoening zoals vervangend vervoer, bij het niet naar behoren uitvoeren van een rit.

6. **“Mijn Stadsregiotaxi” op website**

In navolging van vele bedrijven zou het mogelijk moeten zijn om tegemoet te komen aan een lang bestaande wens van gebruikers van Stadsregiotaxi om een persoonlijke inlogpagina te hebben. Deze pagina kan ervoor zorgen dat veel gegevens zoals het huisadres niet meer te hoeven worden ingevuld en dat men veel persoonlijk gebruikte adressen alleen hoeft aan te vinken als reisbestemming. Daarnaast kan de (Wmo) reiziger ook direct inzicht krijgen in het persoonlijke resterende “zone–saldo”.

7. **Klachtenrapportage**

Ook in de toekomst verzoekt de GAR om regelmatig een rapportage van ingediende klachten en de afhandeling daarvan te ontvangen, zodat de GAR kan acteren op structureel voorkomende klachten.

8. **Calamiteitenregeling in relatie tot te-laat-belservice**

Volgens de huidige regels kan er bij het inschakelen van de Te-laat-bel-service door de chauffeur, de klant geen beroep meer doen op de calamiteitenregeling. De GAR is van mening dat hiermee de klant het recht wordt ontnomen op een goede afwikkeling, dan wel restitutie van de ritprijs of vervangend vervoer.

9. **Ervaringslessen aan chauffeurs**

Naast de digitale lessen van speciale modules die elke chauffeur verplicht is te volgen, pleit de GAR voor herinvoering van ervaringslessen. Hierbij zitten chauffeurs b.v. zelf in een rolstoel achterin een bus, terwijl er een paar verkeersdrempels worden genomen. Of een chauffeur wordt geblinddoekt over een parcours geleid zodat hij / zij enigszins kan ervaren hoe het voelt om blind te zijn er waar dan de aandachtspunten voor een begeleider liggen. Wij zijn ons ervan bewust dat dit tijd kost en wellicht wat lastig te plannen is maar uit het verleden is gebleken dat dergelijke sessies een groot succes waren en dat de doelstelling van de lessen beter “tussen de oren” blijft hangen dan het doorlopen van een computerprogramma waar geen resultaatsverplichting aan hangt.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

10. Vergoeding ritprijs bij “te laat rit” met aankomstgarantie

Nu kennen ritten die worden geboekt met aankomstgarantie geen restitutie wanneer de rit niet volgens het afgesproken tijdsslot wordt uitgevoerd. Juist bij ritten met aankomstgarantie is het nakomen van afspraken van groot belang en is hier o.i. restitutie én mogelijk schadevergoeding zeker op zijn plaats.

11. Continue update navigatiesystemen in voertuigen

Het spreekt voor zich dat navigatieapparatuur zo actueel mogelijk dient te zijn. Dit blijkt nu niet altijd het geval. D.m.v. het opnemen van de actualiteitseis in het PvE kan dit worden voorkomen.

12. Ophaalmarge

Verkort de ophaalmarge van 15 minuten naar 10 minuten voor of na het afgesproken tijdstip.

13. Combinatieritten (samen reizen vanaf verschillende adressen)

Wanneer twee of meerdere personen vanaf verschillende adressen samen willen reizen naar eenzelfde bestemming op hetzelfde tijdstip, zou het wenselijk zijn wanneer deze rit gecombineerd zou kunnen worden als een soort van voorkeursboeking.

14. Exploitatietijd

Verruim de exploitatietijd door de week van 06:00 uur tot 01:00 uur en in het weekeinde van 06:00 tot 02:00. Deze tijden sluiten beter aan bij wensen van gebruikers en zijn in vele andere delen van het land al gebruikelijk voor CVV.

15. Monitoring te lange ritten / boete op te lange ritten

In de huidige regelgeving wordt bepaald dat de maximale tijd dat een reiziger in het voertuig mag zitten niet langer mag zijn dan maximaal 1,5 maal de kortst mogelijke reistijd. Hierop wordt echter niet gecontroleerd, laat staan dat er negatieve gevolgen ontstaan t.a.v. het serviceniveau zowel uitgedrukt in cijfers als in malus voor de vervoerder.
Wij vinden het belangrijk dat deze regel gehandhaafd blijft, gemonitord wordt en dat er ook sancties komen voor het niet op de juiste wijze uitvoeren van deze regel.

In het verleden kwam het nogal eens voor dat een klant wel binnen de geldende tijdsmarge werd opgehaald om een malus te ontlopen maar vervolgens veel te lang in het voertuig zat omdat de geplande combinaties een te lange reistijd veroorzaakten.

16. Evenementen

Bij grote evenementen is het zaak goede afspraken te maken over de ophaal locatie. Daarnaast is het bijna ondoenlijk om binnen 2 minuten bij de chauffeur te zijn. Wij verzoeken in dergelijke gevallen een meer soepele regeling zodat reiziger en chauffeur elkaar goed en tijdig kunnen vinden.

Brief aan de raad - Jaarverslag GAR Stadsregio taxi Arnhem Nijmegen

17. regulier overleg tussen opdrachtnemer en gebruikerscollectief

Vanzelfsprekend vindt de Gebruikersadviesraad het van groot belang dat ook in de toekomst de mogelijkheid tot structureel overleg tussen GAR en de opdrachtnemer van het vervoerscontract blijft bestaan. Eventueel kan hier op verzoek het vervoersbedrijf dat de ritten daadwerkelijk uitvoert bij aansluiten.

18. SROI (social return on investment)

SROI is een veel besproken item bij veel overheidscontracten. Toch willen wij u wijzen op de negatieve kanten van een dergelijke keuze. Vervoerders zelf maken melding van verdringing van arbeid en het wegvloeien van ervaren krachten die plaats moeten maken voor mensen met een uitkering. Deze ervaren krachten verdwijnen vervolgens weer in een uitkering en zo ontstaat een draaideureffect waar niemand blij van wordt. Dat een dergelijke werkwijze de doelmatigheid en kwaliteit van een CVV systeem niet ten goede komt mag duidelijk zijn.

19. 'blind' en 'slechtziend' + 'doof' en 'slechthorend' in beeldscherm chauffeur

De wijze van ondersteuning van een slechtziende is anders dan die van blinde mensen.
Dit geldt ook voor slechthorenden en dove mensen. Wanneer in het rittenscherm van de chauffeur preciezer de mate van een beperking kan worden opgenomen (taak gemeenten om dit door te geven) kan de klant beter met maatwerk worden benaderd.

Voor vragen of opmerkingen aan de GAR: garsecretariaat@gmail.com

Brief aan de raad - B Hoek Houtrookoverlast

reg.nr.: 16.0006741
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
07 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
135
class.nr.:
afgedaan:

Van: B. Hoek [mailto:postvoorjouw@gmail.com]
Verzonden: woensdag 6 juli 2016 13:10
Onderwerp: Standpunt Longfonds

Geachte heer/mevrouw,

Wilt u dit bericht doorsturen aan de raadsleden en het college van B&W?

Met vriendelijke groet,

Hoek

www.houtrookoverlast.nl

Brief aan de raad - B Hoek Houtrookoverlast

Longfonds (voorheen Astma Fonds)
Postbus 627
3800 AP Amersfoort
t (033) 434 12 12
info@longfonds.nl
www.longfonds.nl

ING 55055
K.v.K. Gooi en Eemland nr. 40506839

Aan alle Nederlandse gemeenten
t.a.v. de gemeentesecretaris

Betreft: Standpunt Longfonds over houtrook ten behoeve van de VNG- enquête

Amersfoort, 23 juni 2016

Geachte gemeentesecretaris,

Het Longfonds volgt met belangstelling de ontwikkelingen binnen de Vereniging Nederlandse Gemeenten en haar leden omtrent de aangehouden motie aanpak houtrook ingediend door de gemeenten Amersfoort en Leeuwarden. Het Longfonds waardeert het dat de VNG zich in het onderwerp verdiept en u daarover bevraagt. In de enquête wordt u gevraagd naar de mate van overlast die burgers in uw gemeente ervaren, naar uw behoefte aan een instrumentarium en naar uw wens ten aanzien van (landelijk) beleid. Het Longfonds vindt een instrumentarium en landelijk beleid gewenst.

Het Longfonds vindt het hoog tijd dat gemeenten adequate handvatten krijgen om gezondheidsschade door houtrook te voorkomen. Daarnaast is ook landelijk beleid nodig om de problematiek aan te pakken. Uit onze contacten met gemeenten én met mensen die overlast ondervinden van houtrook, blijkt dat het daaraan nu ontbreekt. Hierdoor wordt de gezondheid van mensen die ziek worden van de rook van hun buren niet afdoende beschermd door de overheid.

Houtrook maakt ziek

Nederland telde in 2011 bijna een miljoen kachels en open haarden[i] en dit aantal neemt toe vanwege het duurzame en goedkope imago van houtstook. Ook blijft de overlast niet langer beperkt tot het traditionele stookseizoen in de wintermaanden. Door de huidige overheidssubsidie op pelletkachels, kiezen mensen vaker voor een cv-ketel op pellets. Deze emitteert het hele jaar door ziekmakende stoffen. Daarnaast nemen ook vuurkorven en terrashaarden toe in populariteit. Het CBS berekende dat in Nederland 10 procent van de bevolking hinder ondervindt door houtrook[ii]. Onze verwachting is dat dit aantal door de genoemde ontwikkelingen snel stijgt.

Luchtvervuiling kan mensen ziek maken. Het RIVM [iii]gaat ervan uit dat fijnstof uit houtrook even schadelijk is voor de gezondheid als fijnstof uit verkeer. Ook kankerverwekkende

Brief aan de raad - B Hoek Houtrookoverlast

(PAK's) en giftige stoffen als VOS en koolmonoxide komen vrij bij de verbranding van hout.

Er zijn één miljoen mensen met een longziekte in Nederland. Zij zijn gevoeliger voor houtrook dan mensen met gezonde longen. Ook ouderen, mensen met een hart- en vaatziekte en gezonde kinderen krijgen eerder gezondheidsklachten door houtrook. Deze 'gevoelige groepen' kunnen benauwd worden, moeten veel hoesten of hun longfunctie wordt slechter. Bij hoge blootstellingen kunnen de klachten lang aanhouden, ook als het vuur al uit is. Dit belemmert mensen in hun dagelijkse leven.
De gevolgen zijn voor deze mensen snel merkbaar, maar blijven niet tot hen beperkt. Iedereen loopt een gezondheidsrisico, ook de stoker zelf. Lokaal kunnen de risico's hoog oplopen.

Longpatiënten die in de buurt wonen van bijvoorbeeld een houtkachel, kunnen zich niet beschermen tegen houtrook. Het is onmogelijk om de eigen woning zo af te sluiten dat de rook niet meer binnendringt. Bovendien is het juist nodig om steeds te ventileren om de luchtkwaliteit binnenshuis gezond te houden.

Tientallen mensen die ziek worden door de houtrook van hun buren melden zich jaarlijks bij het Longfonds. Zonder uitzondering hebben ze de ervaring dat de gemeente hen niet kan helpen. Door alle activiteit op sociale media rond dit onderwerp, zien we dat dit het topje van de ijsberg is. Gemeenten rapporteren ons dat zij inderdaad niet over de juiste instrumenten beschikken om mensen te kunnen helpen.

Het Longfonds wil de gezondheidsschade van houtrook voorkómen, met name bij gevoelige groepen zoals mensen met een longziekte, kinderen en ouderen.

Stel gezondheid centraal in aanpak houtrookoverlast
Het Longfonds wil dat gezondheid het uitgangspunt is van het gemeentelijk beleid omtrent houtrook. Het Longfonds is blij met de motie van de gemeenten Amersfoort en Leeuwarden. Het is een mooie stap in de goede richting. Het Longfonds is er van overtuigd dat zowel gemeenten als burgers geholpen zijn met een instrumentarium en landelijk beleid.

Maatregelen die wij aanbevelen zijn:

- Stop de landelijke subsidie op pelletkachels. Door de subsidiëring wordt het hele jaar door gestookt, dat is een ongewenste situatie.
- Stel een stookverbod in voor het stoken op hout zowel binnen als buiten bij bepaalde weersomstandigheden (windstil weer en mist). Stel BOA-tijd beschikbaar voor handhaving.
- Richt houtrookvrije nieuwbouwwijken in, waar in de huizen ook achteraf geen rookkanaal mag worden ingebouwd.
- Maak beleid waarin gezonde energiekeuze wordt gestimuleerd en stoken op hout actief wordt ontmoedigd, zoals een landelijke sloopregeling voor houtkachels en een aanschafsubsidie voor gezonde alternatieven.
- Start- en steun gemeentelijke duurzame initiatieven met burgers bijvoorbeeld voor wijken waar gezamenlijk zonneboilers worden aangeschaft.
- Houtrook heeft onterecht een duurzaam imago, geef landelijke en lokale voorlichting over de schadelijke gezondheidseffecten.

Brief aan de raad - B Hoek Houtrookoverlast

Voor meer informatie, zie onze website www.longfonds.nl/gezondelucht of neem contact op met Christine Strous, projectleider buitenlucht bij het Longfonds, (06) 51 49 21 74, christinestrous@longfonds.nl.

Hoogachtend,

M.R. Rutgers MSc
Directeur Longfonds (voorheen Astma Fonds)
T. 033 – 4341212

---

[i] TNO-rapport 'Emissiemodel Houtkachels' van 16 februari 2011
[ii] http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/natuur-milieu/publicaties/artikelen/archief/2009/2009-2714-wm.htm
[iii] Gezondheidseffecten van houtrook, een literatuurstudie, RIVM, 2011

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

reg.nr.: 16.000688
procesverantw.: Brts
INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

B6

Van: André Stufkens [mailto:apstuf@gmail.com]
Verzonden: vrijdag 8 juli 2016 12:20
Aan: Griffie; Ben van Hees; Hees, Ben van BM30; Velthuis, Bert BM30; Murphy, Miranda BA50
CC: rob jaspers
Onderwerp: Visualisatie Fort Krayenhoff

Aan : Gemeenteraad van Nijmegen, Directie Ontwikkelingsbedrijf Waalfront en College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen

Mbt : Visualisatie Fort Krayenhoff

Dd : 7 juli 2016

Al een aantal keren hebben wij, Wijkvereniging Ons Waterkwartier en Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen (CPRN), ons tot u gewend met een pleidooi voor een sterke cultuurhistorische inkleuring van de nieuwe wijk die in Nijmegen langs de Waal wordt gebouwd. Ons doel is dat daarbij het Romeinse, militaire en industriële verleden centraal zal staan, om op die manier een wijk te vormen met een uniek karakter, een wijk die bij uitstek de geschiedenis van Nijmegen in beeld brengt. In dat kader hebben wij ons sterk gemaakt voor de visualisatie en/of gedeeltelijke reconstructie van Fort Krayenhoff. Mede als resultaat daarvan heeft de B&W aan de gemeenteraad toegezegd om daaromtrent een Plan van Aanpak te ontwikkelen. Onlangs heeft het OntwikkelingsBedrijf Waalfront (OBW) ons de eerste studies gepresenteerd naar mogelijkheden om het fort te visualiseren, waardoor ook de impact van de voorgenomen woonbebouwing kan worden beoordeeld.

In bijgevoegde notitie hebben wij onze visie uiteengezet op de visualisatie en/of reconstructie van Fort Krayenhoff en de mogelijkheden om ter plekke woningbouw toe te staan, waarbij we de resultaten van de hierboven genoemde studies hebben gebruikt. In de kern komt ons standpunt erop neer dat we ons niet in absolute zin willen verzetten tegen de mogelijkheid om ter plekke tot beperkte woningbouw te komen. Wij bepleiten allereerst dat het ruimtelijk beeld van het fort wordt hersteld door een aantal centrale karakteristieken te herstellen of visualiseren; daarmee wordt tegelijkertijd een kader geschapen voor de inpassing van de eventuele nieuwbouw. Vervolgens bepleiten we dat die nieuwbouw zodanig wordt geplaatst en ontworpen dat deze minimale schade toebrengt aan dat beeld, ja zelfs dat zo veel mogelijk versterkt. Wij bepleiten kortom om, met het historische beeld

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

als uitgangspunt en kader, te komen tot een synergie tussen visualisatie en mogelijke nieuwbouw. Om dit tot een succes te maken dienen ook architecten te worden ingeschakeld die duidelijke ervaring hebben met dit soort opdrachten en die bewezen hebben met respect voor de historische resten tot zo'n synergetisch ontwerp te kunnen komen.

De bijgevoegde notitie is opgesteld door een gezamenlijke werkgroep van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier, die daarvoor onder meer intensief hebben samengewerkt met de Stichting Menno van Coehoorn. Wij hopen dat de notitie de basis kan zijn voor een vruchtbare dialoog over de verdere planvorming inzake de locatie Fort Krayenhoff. Daaraan zullen wij graag deelnemen.

Piet Timmermans, (06-51901654), voorzitter CPRN

Ruud de Vries, voorzitter Wijkvereniging Ons Waterkwartier

CC : Media

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

WIJKVERENIGING
Ons Waterkwartier

CPRN
Cultuurhistorisch Platform
Rijk van Nijmegen

Aan : Gemeenteraad van Nijmegen,
Directie OntwikkelingsBedrijf Waalfront en
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen
Mbt : Visualisatie Fort Krayenhoff
Dd : 23 juni 2016

Al een aantal keren hebben wij , Wijkvereniging Ons Waterkwartier en CultuurHistorisch Platform Rijk van Nijmegen, ons tot u gewend met een pleidooi voor een sterke cultuurhistorische inkleuring van de nieuwe wijk die in Nijmegen langs de Waal wordt gebouwd. Ons doel is dat daarbij het Romeinse, militaire en industriele verleden centraal zal staan, om op die manier een wijk te vormen met een uniek karakter, een wijk die bij uitstek de geschiedenis van Nijmegen in beeld brengt. In dat kader hebben wij ons sterk gemaakt voor de visualisatie en/of gedeeltelijke reconstructie van Fort Krayenhoff. Mede als resultaat daarvan heeft de B&W aan de gemeenteraad toegezegd om daaromtrent een Plan van Aanpak te ontwikkelen. Onlangs heeft het OntwikkelingsBedrijf Waalfront (OBW) ons de eerste studies gepresenteerd naar mogelijkheden om het fort te visualiseren, waardoor ook de impact van de voorgenomen woonbebouwing kan worden beoordeeld.

In bijgevoegde notitie hebben wij onze visie uiteengezet op de visualisatie en/of reconstructie van Fort Krayenhoff en de mogelijkheden om ter plekke woningbouw toe te staan, waarbij we de resultaten van de hierboven genoemde studies hebben gebruikt. In de kern komt ons standpunt erop neer dat we ons niet in absolute zin willen verzetten tegen de mogelijkheid om ter plekke tot beperkte woningbouw te komen. Wij bepleiten allereerst dat het ruimtelijk beeld van het fort wordt hersteld door een aantal centrale karakteristieken te herstellen of visualiseren; daarmee wordt tegelijkertijd een kader geschapen voor de inpassing van de eventuele nieuwbouw. Vervolgens bepleiten we dat die nieuwbouw zodanig wordt geplaatst en ontworpen dat deze minimale schade toebrengt aan dat beeld, ja zelfs dat zo veel mogelijk versterkt. Wij bepleiten kortom om, met het historische beeld als uitgangspunt en kader, te komen tot een synergie tussen visualisatie

en mogelijke nieuwbouw. Om dit tot een succes te maken dienen ook architecten te worden ingeschakeld die duidelijke ervaring hebben met dit soort opdrachten en die bewezen hebben met respect voor de historische resten tot zo'n synergetisch ontwerp te kunnen komen.

De bijgevoegde notitie is opgesteld door een gezamenlijke werkgroep van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier, die daarvoor onder meer intensief hebben samengewerkt met de Stichting Menno van Coehoorn. Wij hopen dat de notitie de basis kan zijn voor een vruchtbare dialoog over de verdere planvorming inzake de locatie Fort Krayenhoff. Daarin zullen wij graag deelnemen.

Piet Timmermans, (06-51901654), voorzitter CPRN
Ruud de Vries, voorzitter Wijkvereniging Ons Waterkwartier

CC : Media

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

WIJKVERENIGING
Ons Waterkwartier

CPRN
Cultuurhistorisch Platform
Rijk van Nijmegen

Uitwerking inzet plannen Fort Krayenhoff

Hieronder formuleren wij onze reactie op de schetsen die Ontwikkelingsbedrijf Waalfront heeft gepresenteerd voor de inrichting van het park op de plek van Fort Krayenhoff.

De doelstellingen van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier voor de locatie Krayenhoff zijn vastgelegd in de notitie *Fort Krayenhoff, een voorstel tot reconstructie*. De kern daarvan is dat het terrein als geheel optimaal wordt ingezet voor het weer zichtbaar en beleefbaar maken van het fort, met de nog aanwezige resten als uitgangspunt. De belangrijkste bedreiging hiervan is dat het bestemmingsplan wel is gericht op het behoud van de cultuurhistorische waarden, maar dat het ook voor B&W de mogelijkheid opent om, via een artikel 11 procedure 15% van het terrein voor bebouwing in te zetten met een bouwhoogte tot 16 meter. Op dit moment wordt door de de ontwikkelaars van het terrein (Ontwikkelingsbedrijf Waalfront: OBW) plannen uitgewerkt die ervan uitgaan dat B&W Nijmegen gebruik zullen maken van die bevoegdheid om het bestemmingsplan te wijzigen. Het lijkt echter op voorhand bijna onmogelijk om deze bebouwing te realiseren zonder grote schade toe te brengen aan de cultuurhistorische waarden van het terrein. Daarom is het noodzakelijk om onze eigen visie meer en detail uit te werken zodat we een gefundeerd oordeel over die plannen kunnen geven, en de schade zoveel mogelijk kunnen beperken. Daarvoor kan een bezwaarprocedure noodzakelijk zijn.

Visualisatiemogelijkheden Fort Krayenhoff

Een historisch betrouwbare visualisatie van het fort wordt mogelijk gemaakt door combinatie van verschillende bronnen. Bovendien zijn er nog omvangrijke resten van Fort Krayenhoff aanwezig zijn, met name de lange, hoge muur langs de Waaloever. Ook zijn er zeer gedetailleerde tekeningen van het gehele complex gemaakt in 1925, overigens met weglating van het centrale bastion dat toen nog niet was gesloopt. Mogelijk is de fundering van het centrale bastion nog opgesloten onder de opgehoogde grondlagen, evenals delen van de omringende fortificaties. De buitengrens hiervan valt min of meer samen met de contour van de bestemming Park/Groen in het geldende bestemmingsplan. Eventueel archeologisch onderzoek kan daarvoor nieuwe gegevens aandragen. Hoe dan ook, er is tot op detailniveau een zeer betrouwbaar beeld van het fort beschikbaar. Daardoor is de inpassing van de nog aanwezige onderdelen in het oorspronkelijk ontwerp volstrekt eenduidig en is ook een belangrijke randvoorwaarde gerealiseerd voor een historisch betrouwbare visualisatie, al dan niet gebruik makend van moderne middelen.

Het globale beeld is, dat het centrale deel van het voormalige fort bestond uit een rechthoek, bestaande uit muren van gemetselde baksteen, met daartegen een aarden wal, en daaromheen een ruime gracht. De muur aan de noordzijde is over de volle lengte bewaard en ligt pal aan de Waaloever. Centraal in die rechthoek was een rond bastion (torenfort) gemetseld. Het terrein tussen de omringende rechthoekige fortificatie en het centrale ronde bastion was enkele meters verlaagd. In de zuidwestelijke hoek van die rechthoek was aan de binnenzijde van de fortificatie een gemetseld verblijf voor de manschappen gebouwd. Aan de oostzijde lag de

entree, in het verlengde van een daarnaartoe leidende weg. Deze landweg, de latere Fabrieksweg, werd via een brug over de buitengracht naar het binnenterrein gevoerd. Op de noordoostelijke hoek van de rechthoek, dus pal boven de Waaloever, lag een uitkijkpost in de vorm van een aarden platform.

Een gedeeltelijke reconstructie en/of visualisatie zou langs verschillende lijnen kunnen lopen. Allereerst het herstel van het beeld van het fort, vervolgens de stedenbouwkundige inpassing van het fort in de nieuwe wijk en tenslotte het presenteren van de relatie met Nijmegen als vestingstad. Aldus wordt een kader geschapen waarbinnen de potentiële bouwplannen kunnen worden beoordeeld vanuit een cultuurhistorisch perspectief.

1 Visualisatie
Om het beeld van het fort weer op te roepen, zouden wezenlijke onderdelen van het omringende rechthoekige fortificatie hersteld kunnen worden. Als basis hiervoor kan de bewaard gebleven muur aan de noordzijde worden gebruikt, aangevuld met het herstel van een deel van de muur annex gracht en entree aan de oostzijde. Om het beeld van de rechthoekige fortificatie op te roepen zouden ook de zuidwesthoek met delen van de zuidelijke, respectievelijke de westelijke muur moeten worden hersteld. Essentieel voor het beeld is ook de gedeeltelijke uitgraving van het oorspronkelijke binnenterrein. Op dat verlaagde niveau kunnen de contouren van het centraal gelegen bomvrije reduit worden weergegeven. De hooggelegen, door een palissade omgeven uitzichtplaats met seinvlag op de noordoosthoek zou met eenvoudige middelen kunnen worden gereconstrueerd. In de zuidwesthoek zou het manschapsverblijf deels kunnen worden gereconstrueerd. In hun samenhang zullen deze elementen een sterk beeld van het fort bieden en ook de drager kunnen zijn van verhalen over het fort en het gebruik daarvan.

2 Stedenbouwkundige inpassing
Bij een goede stedenbouwkundige inpassing zou er zowel vanuit de wijk uitzicht worden geboden op de gereconstrueerde of gevisualiseerde onderdelen van het fort, als vanuit het fort de kijklijn naar Nijmegen en Waalbocht worden vrijgehouden. Om de kijklijnen met de wijk open te houden dient de zuidzijde goeddeels vrij te worden gehouden van bebouwing en voor de verbinding met Waal is het vrijhouden van de noordzijde noodzakelijk, evenals het inrichten van de wachtpost als uitkijkpunt. Aan de oostzijde dient de entree, in het verlengde van de daarnaartoe leidende weg te worden hersteld. Deze weg moet via een brug over de ter plekke uit te graven buitengracht naar het binnenterrein voeren.

3 Nijmegen vestingstad
Om de relatie met Nijmegen vestingstad tot stand te brengen, kan een uitkijkpost worden gerealiseerd op de als uitkijkpost in te richten wachtpost op de noordoosthoek. Vanuit deze voor het publiek toegankelijke uitkijkpost zou zicht geboden kunnen worden naar verscheidene forten die onderdeel waren van vestingstad Nijmegen. Ideaal zou het zijn als zicht geboden kon worden op de Bastei/Stratemakerstoren en Fort Beneden Lent en als er ter plekke via een model of reconstructietekening informatie over het geheel van de forten rondom Nijmegen zou worden verschaft.

Gemeentelijke kaders en plannen Ontwikkelingsbedrijf Waalfront

Het gemeentelijk beleid bij de herontwikkeling van het westelijke Waalfront is zeer lang gericht geweest op reconstructie van grote delen van het Fort Krayenhoff en op een stedenbouwkundige inpassing daarvan waarbij kijklijnen vanuit de wijk naar het fort en vanuit het fort naar de binnenstad gegarandeerd waren. Deze benadering was onderdeel van een bredere strategie van de gemeente Nijmegen die is vastgelegd in het Visiedocument *Het derde leven van de stadsmuur. Nijmegen vestingstad van de 21e eeuw.*

Brief aan de raad - A Stufkens Visualisatie Fort Krayenhoff

Dit visiedocument werd op 27 januari 2009 door B&W van Nijmegen aan de gemeenteraad aangeboden. In de aanbiedingsbrief schrijven B&W onder meer dat het visiedocument: '*...bundeling van kansen en mogelijkheden (biedt) om de ruimtelijke inrichting te koppelen aan het zichtbaar en beleefbaar maken van ons vestingverleden*.' En ook: '*Dit kan door de relaties tussen de vestingonderdelen te herstellen en de individuele vestingonderdelen weer zichtbaar te maken*.' In het visiedocument wordt in de strategieparagraaf ook geschreven over Fort Krayenhoff: '*Het fort vormt een wezenlijk onderdeel van het Masterplan (i.e. van het westelijke Waalfront). Bij de uitwerking ... is het van belang dat de herinnering aan ... baron Krayenhoff, het vestingverleden en bijbehorende verhalen optimaal worden benut*.'

Het actuele gemeentelijke beleid is beschreven in het bijgestelde masterplan, en het actuele bestemmingsplan. Daarnaast is de opstelling van de projectontwikkelaars (OntwikkelingsBedrijf Waalfront) binnen die gemeentelijk kaders van belang. Het herziene masterplan neemt radicaal afstand van de plannen om Fort Krayenhoff een centrale plek te geven in planvorming: geen reconstructie van de aardwerken, geen inbedding daarvan in de groenstructuur en geen bescherming van kijklijnen. In plaats daarvan een rechthoekig vlak, met de bestemming Groen-Park, met daarbij bovendien de mogelijkheid voor B&W om, middels een artikel 11 procedure, voor 15% van dit terrein gemengde functies (inclusief wonen) toe te staan tot een hoogte van 16 meter. Daarbij dient opgemerkt dat B&W hierover nog een besluit moet nemen en dat belanghebbenden dan de mogelijkheid hebben om hun zienswijze in te brengen en/of bezwaar te maken op het besluit.

Nieuwe schetsen voor inrichting

Op gezag van de Nijmeegse gemeenteraad heeft OBW nieuwe schetsen laten maken voor de stedenbouwkundige en landschappelijke invulling van het park. In het overleg van 25 april jongstleden toonde OBW deze schetsen aan een delegatie van CPRN en Wijkvereniging Ons Waterkwartier. Op basis van de historische informatie heeft OBW allereerst een ruwe, virtuele reconstructie van het fort laten maken. Tegen die achtergrond werden vervolgens twee alternatieve schetsen getoond. De alternatieven lagen met name in de locatie van drie appartementsgebouwen die de beoogde 15% van het terrein zullen beslaan. Het verschil in impact van deze appartementengebouwen op de visualisatiemogelijkheden is aanzienlijk. Met name de variant waarin de drie appartementsgebouwen in een rij, dwars over de locatie van het centrale bastion en parallel aan de Waal zijn opgesteld, brengt maximale schade toe aan die mogelijkheden. Duidelijk minder schade ontstaat als de drie gebouwen langs de oostzijde worden geplaatst, maar ook dan is er nog grote schade; onder meer worden dan de mogelijkheden geblokkeerd tot herstel van de historische ontsluitingsroute.

De contouren van het fort waren goed verwerkt in de tekening. In het park zelf was het middenterrein uitgediept, wat recht doet aan de historische situatie. De contouren van het ronde bastion waren prominent ingetekend, met enkele voorbeelden van materialen waarmee het gevisualiseerd kon worden. Aanvullend was de mogelijkheid uitgewerkt van een aantrekkelijk voetpad langs de Waal, aan de voet van de noordzijde van het fort. Dit is een waardevol toegevoegd element dat zeker zal bijdragen aan de belevingsmogelijkheden van het fort. De optie om dit pad te verbinden met het door ons voorgestelde uitkijkplatform op de noordoosthoek spreekt zeer aan.

De impact van mogelijke woningbouw zal overigens nog veel groter zijn dan 15% van het areaal, omdat er ook geparkeerd moet worden en verkeersontsluiting zal zijn. In de getoonde schetsen was daarom uitgegaan van parkeerkelders onder de gebouwen en een ontsluiting vanaf de buitenzijde van het fortterrein zodat de mogelijkheden om het fort te visualiseren daardoor zo min mogelijk zouden worden beperkt.

B&W is bij het toestaan van bebouwing gehouden aan de bepaling dat *'cultuurhistorische waarden niet (onevenredig) kunnen worden geschaad'*. Dit is natuurlijk een rekbare bepaling, maar het maakt wel aannemelijk dat B&W een serieus onderzoek naar de cultuurhistorische waarden moet laten uitvoeren voorafgaande aan de besluitvorming en de uitkomsten daarvan moet meenemen in de afweging van de impact van het bouwplan op de cultuurhistorische waarden. Omdat de gemeente eerder zo'n grote waarde heeft toegekend aan Fort Krayenhoff en de resten daarvan, levert dat aanknopingspunten in een eventuele inspraak- of bezwaarprocedure.

Hoe verder?

Onze eerdere voorstellen voor reconstructie en visualisatie zoals hierboven geciteerd zijn relatief beperkt: geen grote bouwkundige ingrepen of grootschalige reconstructies maar het openhouden van de locatie en een sterk selectieve inzet op slechts enkele kenmerkende elementen van Fort Krayenhoff om daarmee een helder beeld van dat fort en zijn betekenis voor Nijmegen Vestingstad op te roepen. Overname van die voorstellen zou zonder meer inhouden dat er beperkingen zouden ontstaan op de bouwplannen voor deze locatie. .

Desalniettemin waarderen we het initiatief van Ontwikkelingsbedrijf Waalfront om een landschapsarchitect in de arm te nemen en in de plannen ruimte te bieden voor visualisatie van het fort. We willen ons dan ook positief en meewerkend opstellen ten aanzien van deze planvorming. We hebben daarom thans ook niet de intentie om gebruik te maken van de bezwaarmogelijkheden die Artikel 11 ons biedt, mits er ook daadwerkelijk wordt doorgegaan op deze ingeslagen weg. Wij kiezen voor de dialoog, maar vragen dat dan ook van OBW en de gemeente Nijmegen.

Ten aanzien van de op 25 april getoonde schetsen hebben we de volgende speerpunten geformuleerd:
- Verdieping van het binnenveld en een opbouw van de contouren van wezenlijke delen van de rechthoekige fortificatie zijn van essentieel belang voor de beleving van het fort. Dat komt in de ons getoonde plannen goed tot zijn recht.
- Het torenfort in het midden dient door een beperkte verhoging te worden gevisualiseerd.
- Het uitkijkplatform aan de oever is belangrijk in verband met het begrijpen van de strategische plek van het fort. Daarnaast biedt het kansen voor informatievoorziening. Zo'n platform hoeft niet ingewikkeld te zijn vormgegeven.
- Aan de oostzijde zou herstel van de entree annex brug in het verlengde van de daarnaartoe leidende weg een belangrijke bijdrage leveren aan de visualisatie van het fort. .
- In de ZW-hoek van het park stond een manschapsbarak, zoals foto's van begin 20e eeuw aantonen. Als hedendaags echo van deze barak zou je kunnen denken aan een structuur met dezelfde afmeting. Het moet dan wel een functie krijgen, bijvoorbeeld als speelplek en/of informatievoorziening.
- De bebouwing (appartementen) zou zodanig moeten worden geplaatst en vormgegeven dat deze de visualisatie van het fort ondersteunt en versterkt. De voorgestelde bebouwing gaat uit van drie appartementsgebouwen op een rij zonder enige relatie met de visualisatie van het fort. Wij bepleiten een andere aanpak. De bebouwing zou moeten worden geconcentreerd op de ZO-hoek en bovendien moeten aansluiten op en gebruikmaken van de ruimtelijke karakteristieken van de visualisatie zoals hierboven beschreven. Met name de aansluiting op de rechthoek van de fortificaties, de overname van de cirkelvorm van het centrale bastion en de integratie van de entree annex brug zouden kunnen zorgen voor een synergie tussen de visualisatie van het fort en de nieuwe bebouwing. Dit stelt wel hoge eisen aan de architecten, deze moeten ervaring hebben met het bouwen binnen een historische context en met het integreren van omvangrijke historische resten en landschappelijke waarden in hun ontwerp. Het moet voor deze architecten een uitdaging zijn om aan zo'n synergetisch ontwerp op zo'n prachtige locatie te mogen werken. De bebouwingsmogelijkheden van het terrein worden door onze speerpunten zeker begrensd,

maar anderzijds is ook in de bebouwingsoptie maximaal 15% inzetbaar voor woningbouw. Wij gaan er dan ook vanuit dat een ontwerpopdracht met inachtneming van deze speerpunten zeer wel succesvol kan zijn.
- We achten het eveneens van groot belang dat niet alleen het fort zelf aandacht krijgt, maar ook de ontwerper en naamgever van het fort, de internationaal beroemde vestingbouwer Krayenhoff. Zijn naam is niet alleen verbonden aan Nijmegen, maar ook aan de wijk. Zijn ouders hadden precies op de plek van het fort een herberg. Krayenhoff zelf is in 1840 in het fort begraven. Mogelijk kan het grafmonument van Krayenhoff worden teruggeplaatst en/of kan op een andere wijze aandacht aan hem worden geschonken. Mogelijkheden hiertoe bieden het uitkijkplatform en de eventuele visualisatie van de manschapsbarak.

Nijmegen, 15 juni 2016

Piet Timmermans, voorzitter CPRN, (06-51901654)
Ruud de Vries, Wijkvereniging Ons Waterkwartier

Brief aan de raad - I Sluiter Afschift brief bezwaren Ressense variant

reg.nr.: 16.0006865
procesverantw.: BHSO

INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

B7

Van: Ingrid Sluiter [mailto:ingridsluiter@gmail.com]
Verzonden: zondag 10 juli 2016 23:02
Aan: Griffie
Onderwerp: afschrift brief bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

Betreft: afschrift brief bezwaren tegen de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost

Geachte leden van de raad van Nijmegen,

Voor de volledigheid zenden we u hierbij een afschrift van de brief die wij hebben gestuurd aan de raadsleden van Lingewaard met het oog op de raadsvergadering aanstaande donderdag (14 juli a.s.).

Afgelopen donderdag is tijdens de behandeling van de Kadernota in de raad commotie ontstaan over de Ressense variant als alternatief op de Dorpensingel-Oost. De vergadering is geschorst en het onderwerp is op de agenda gezet voor de raadsvergadering van aanstaande donderdag.

Omdat er aankomende donderdag geen gelegenheid zal worden geboden om gebruik te maken van ons spreekrecht, hebben wij in de bijgevoegde brief onze bezwaren tegen de Ressense variant nader onderbouwd.

Wij verzoeken de raadsleden van Lingewaard om de Ressense variant af te wijzen en te kiezen voor een duurzame verkeersoplossing met de Dorpensingel-Oost die al reeds 20 jaar is voorzien. Daarnaast verzoeken wij de raadsleden van Lingewaard om bij het college erop aan te dringen om de financiering voor de Dorpensingel-Oost alsnog rond te krijgen en samen met gemeente Nijmegen (conform uw aangenomen motie van de raad Nijmegen d.d. 6 juli jl.) bij Provincie Gelderland een verzoek in te dienen tot co-financiering.

Hoogachtend,

mede namens de Vereniging Dorpsbelangen Ressen,
mede namens de bezorgde inwoners van Ressen en Bemmel die de petitie hebben ondertekend,

Ingrid van Thiel-Sluiter

Brief aan de raad - I Sluiter Afschift brief bezwaren Ressense variant

Gemeente Lingewaard
Aan de gemeenteraad

cc. Aan het college van B&W

verstuurd per e-mail

Ressen, 10 juli 2016

Betreft: Dorpensingel-Oost / Ressense variant

Geachte leden van de gemeenteraad,

Eerbiedig bestaande afspraken: aanleg Dorpensingel én bescherming Ressen
De afspraken over de Dorpensingel-Oost stammen al uit de tijd dat gemeente Bemmel grond aan Nijmegen afstond (omstreeks 1996). Hierbij zijn afspraken gemaakt over de ontsluiting van Bemmel via de Dorpensingel-Oost én de bescherming van Ressen. Ressen zou worden aangewezen als beschermd dorpsgezicht en dit is in de loop der jaren in diverse documenten formeel vastgelegd, waaronder het bestemmingsplan Park Lingezegen en de Beleidsanalyse Ressen-Dorpskern. De aangewezen gronden zijn hiermee bestemd voor de bescherming en instandhouding van de cultuur-historische en landschappelijke waarden.

Waalsprong veroorzaakt verkeersprobleem
Door de expansiedrift van Nijmegen van de afgelopen jaren is een wijziging van de hoofdwegenstructuur Waalsprong wenselijk c.q. noodzakelijk geworden. De Dorpensingel-Oost maakt hiervan onderdeel uit.

Aantasting beschermd dorpsgezicht en leefbaarheid
De Ressense variant, als alternatief op de Dorpensingel-Oost, doorkruist het beschermd dorpsgezicht van Ressen en betekent een ernstige aantasting van de cultuur-historische, landschappelijke en toeristische waarden. Op de Hoeksehofstraat gaat het aantal motorvoertuigen van 100 naar 4.000 per etmaal. Door de noodzakelijke uiterlijke aanpassingen zal het rustige straatbeeld met informeel karakter radicaal wijzigen. Op de Ressensestraat/ Verlengde Herckenrathweg gaat het aantal motorvoertuigen van 4.900/5.500 naar 9.000 per etmaal, terwijl deze weg is nu al zeer druk en onveilig is. Bovendien wijzigt ter plaatse het ruimtelijk beeld (symmetrische bomenlaan) omdat enkele bomen gekapt moeten worden.
De verkeersintensiteit in Ressen zal derhalve enorm toenemen, met negatieve milieueffecten zoals geluidshinder en vermindering van de luchtkwaliteit tot gevolg. Dit komt nog eens bovenop de aantasting van de leefbaarheid door de A325 en (doortrekking van) de A15.
De cumulatieve negatieve effecten op Ressen van al deze ontwikkelingen zijn enorm.

Minder veilig
In het document "Afronding hoofdwegenstructuur Waalsprong" opgesteld door de gemeente Nijmegen wordt aangegeven dat de Ressense variant ten opzichte van de Dorpensingel-Oost meer oriëntatie en oplettendheid van de automobilist vergt, mede vanwege de vele woonaansluitingen. Gelet op de veiligheid is de Dorpensingel-Oost het beste alternatief. De nieuw aan te leggen Dorpensingel-Oost kan volledig worden ontworpen op basis van CROW-normen en zal daardoor veiliger zijn dan de bestaande wegen van de Ressense variant waar bomen vaak dicht op de weg staan, er smalle fietspaden zijn en uitritten.

Brief aan de raad - I Sluiter Afschift brief bezwaren Ressense variant

Wettelijke normen overschreden: plicht tot maatregelen en schadevergoeding
Bij het onderwerp Leefmilieu wordt in het hiervoor genoemde document geconstateerd dat langs de route van de Ressensestraat méér woningen staan die hinder (zoals geluid en fijnstof) ondervinden in hun woonomgeving, dan langs de Zandsestraat/Vossehol. Bij een ontsluiting via Ressen worden derhalve méér gezinnen dagelijks getroffen door de negatieve milieueffecten van het extra verkeer. Hierbij worden zelfs de maximale wettelijke normen overschreden. Voor enkele tientallen woningen zal een Hogere waarden-procedure moeten worden doorlopen en zal het treffen van maatregelen aan de orde zijn. Daarnaast merken wij op dat de Ressense variant - in tegenstelling tot de Dorpensingel-Oost - niet reeds twintig jaar lang is voorzien. Dit zal zijn effect hebben op de plicht van de gemeente tot schadevergoeding uit nadeelcompensatie. De kosten van de Ressense variant zullen hierdoor hoger uitvallen dan nu geraamd.

Geen volwaardige aansluiting op N325
Tot slot biedt het openstellen van de bussluizen bij Ressen geen volwaardige aansluiting op de N325/Prins Mauritssingel, terwijl de Dorpensingel-Oost een directe en duurzame verbinding van en naar Nijmegen én Arnhem vormt. De aansluiting op de ovatonde ligt nota bene al klaar. Bovendien is alleen de Dorpensingel-Oost toegankelijk voor vrachtverkeer.

Op grond van het vorenstaande is de Dorpensingel-Oost de meest duurzame verkeersoplossing. De locatie van de Dorpensingel-Oost valt tevens buiten het beschermde dorpsgezicht.

Verzoek tot afwijzing Ressense variant
Wij verzoeken u daarom dringend om de Ressense variant (in welke vorm dan ook) af te wijzen en te kiezen voor een duurzame verkeersoplossing met de Dorpensingel-Oost die al reeds 20 jaar is voorzien.

Wij verzoeken u bij het college erop aan te dringen alsnog de financiering voor de Dorpensingel-Oost rond te krijgen en samen met gemeente Nijmegen (conform de aangenomen motie van de raad Nijmegen d.d. 6 juli jl.) bij provincie Gelderland een verzoek in te dienen tot co-financiering.

Hoogachtend,

mede namens de Vereniging Dorpsbelangen Ressen,
mede namens de bezorgde inwoners van Ressen en Bemmel die de petitie hebben getekend,

I.C.M. van Thiel-Sluiter

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

reg.nr.: 16.0006872 B8
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
12 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgehaald:

Van: GGDDirectiemail [mailto:GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl]
Verzonden: maandag 11 juli 2016 10:02
Aan: GGDDirectiemail; 'griffie@beuningen.nl'; 'griffier@buren.nl'; 'griffie@culemborg.nl'; 'griffie@druten.nl'; 'm.vermeulen@geldermalsen.nl'; 'j.v.workum@groesbeek.nl'; 'griffie@heumen.nl'; 'h.dame@lingewaal.nl'; 'info@maasdriel.nl'; 'griffie@nederbetuwe.nl'; 'griffie@neerijnen.nl'; Griffie; 'griffie@tiel.nl'; 'griffie@westmaasenwaal.nl'; 'griffie@wijchen.nl'; 'griffie@zaltbommel.nl'; Griffier Mook en Middelaar
CC: 'p3.van.gemert@nijmegen.nl'; Wijngaarden, Jules van
Onderwerp: Vastgestelde Begroting 2017 GGD GZ

Aan de raden van de gemeenten die participeren in de GR GGD Gelderland-Zuid

Bijgaand ontvangt u ter kennisgeving het volgende document:

- De door het Algemeen Bestuur, in de vergadering van 30 juni jl., vastgestelde Begroting 2017 GGD Gelderland-Zuid.

Met vriendelijke groet,

Ankie Haan
Directiesecretaresse
088 144 7102 / ahaan@ggdgelderlandzuid.nl
Werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

GGD Gelderland-Zuid
Postbus 1120 | 6501 BC Nijmegen
T (088) 144 71 44
www.ggdgelderlandzuid.nl

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Programmabegroting 2017

uitgave	GGD Gelderland-Zuid	ons kenmerk	GGD/1335/16/MP/RB
datum	5 juli 2016	versie	Programmabegroting 2017.10
afdeling	Directie	status	DEFINITIEF

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 5
1.1 PROCEDURE 5
1.2 OPZET BEGROTING 5
2 GEZONDHEID IN GELDERLAND-ZUID 6
2.1 GEZONDHEID EN TRANSITIES IN HET SOCIALE DOMEIN 6
2.2 GEZOND LEVEN 6
2.3 GEZONDHEIDSSITUATIE GELDERLAND-ZUID 7
3 MEERJARENSTRATEGIE GGD GELDERLAND-ZUID 9
4 ONTWIKKELINGEN IN PRODUCTGROEPEN 12
4.1 PRODUCTGROEP JEUGDGEZONDHEIDSZORG (JGZ) 12
4.2 PRODUCTGROEP ALGEMENE GEZONDHEIDSZORG (AGZ) 14
4.3 PRODUCTGROEP BIJZONDERE ZORG & VEILIG THUIS (BZ&VT) 19
4.4 PRODUCTGROEP GEZOND LEVEN (GL) 22
5 PARAGRAFEN 24
5.1 RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN 24
5.2 FINANCIERING 25
5.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 26
5.4 BEDRIJFSVOERING 26
6 BIJLAGEN 31
6.1 BIJLAGE 1: FINANCIËLE BIJLAGEN 32
6.2 BIJLAGE 2: INDICATIE HUUR/SERVICES JGZ LOCATIES REGIO NIJMEGEN 2016-2017 42
6.3 BIJLAGE 3: OVERZICHT GGD-ORGANISATIE 43

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

1 Inleiding

Voor u ligt de concept programmabegroting GGD Gelderland-Zuid 2017. GGD Gelderland-Zuid werkt voor 16 gemeenten in Rivierenland en regio Nijmegen. Daarnaast voert de GGD voor gemeente Mook en Middelaar de volgende taken uit: JGZ 0-18, Toezicht Wmo en Veilig Thuis. In de begroting zijn de facultatieve- en maatwerktaken opgenomen, voor zover deze door gemeenten zijn aangegeven voorafgaand aan het opstellen van de begroting.

1.1 Procedure

Conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid wordt de conceptbegroting 2017 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten voor hun zienswijze. Het Algemeen Bestuur zal de begroting 2017 eind juni 2016 vaststellen.

1.2 Opzet begroting

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de volksgezondheid in Gelderland-Zuid. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de meerjarenstrategie van de GGD. In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelingen en speerpunten beschreven van de productgroepen die de GGD onderscheidt. Hoofdstuk 5 bevat paragrafen voor de financiële begroting, waaronder de bedrijfsvoering.

2 Gezondheid in Gelderland-Zuid

2.1 Gezondheid en transities in het sociale domein

"Gezondheid is een groot goed". Nederlanders vinden 'gezondheid' het belangrijkste in hun leven, met afstand gevolgd door 'familie/relaties'. Gezondheid is meer dan afwezigheid van ziekten. De (nieuwe) definitie van gezondheid is "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren; in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven" (Huber, 2014).

Onze gezondheid hangt met veel aspecten samen. Heel sterk is de relatie met participatie; waarbij wordt verstaan participatie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs of bij vrijwilligerswerk. De participatie is hoger als iemand gezond is, maar ook het omgekeerde geldt: als je participeert, heeft dit een positief effect op gezondheid. Een kind dat gezond is, behaalt op school betere resultaten en maakt daarmee een betere kans op de arbeidsmarkt. Een hoger inkomen is weer gekoppeld aan een gezondere leefstijl en daarmee aan een betere gezondheid. En zo zijn er relaties met welzijn, het sociale netwerk, sociale veiligheid, de inrichting van onze leefomgeving, toegankelijkheid van voorzieningen, etc. Gezondheid is dus afhankelijk van veel factoren.

Met de transities in het sociale domein ontstaan er meer kansen om op gemeentelijk niveau de factoren die samenhangen met gezondheid te beïnvloeden. De bedoeling is dat maatregelen op de verschillende domeinen meer in samenhang met elkaar worden gebracht en beter gericht worden op de individuele situatie van de inwoners. De GGD zet zich in om publieke gezondheid, welzijn, zorg en veiligheid te verbinden; hierbij rekening houdend met de lokale context. De uitdaging voor de GGD is om haar werkzaamheden in goede samenwerking met (sociale) wijkteams, regie- en gebiedsteams en andere keten- en netwerkpartners vorm te geven.

2.2 Gezond leven

De overheid streeft een gezonde en veilige samenleving na. Om levensbedreigende of chronische ziekten te voorkomen en vroegtijdig op te sporen, zijn er vaccinatieprogramma's en bevolkings-onderzoeken. Maar het voorkomen van ziekten staat voorop; het bevorderen van een gezonde leefstijl is daarom van cruciaal belang. In de Volksgezondheidstoekomstverkenningen (VTV), die in 2014 door het RIVM zijn uitgebracht, blijkt dat de levensverwachting stijgt, maar minder hard dan de afgelopen 10 jaar. Ook blijven de verschillen tussen de sociaaleconomische groepen groot; voor de nabije toekomst worden ze mogelijk zelfs groter. Opvallend is de levensverwachting in goed ervaren gezondheid; deze is voor laagopgeleiden 19 jaar korter dan voor hoogopgeleiden.

De meeste ziektelast komt voor rekening van psychische stoornissen, hart- en vaatziekten en kanker. Van de leefstijlfactoren die bijdragen aan de totale ziektelast is roken het belangrijkst, gevolgd door overgewicht en weinig lichamelijke activiteit.
Het aandeel ouderen in de samenleving stijgt. Het aantal mensen met een chronische ziekte neemt toe, er blijven echter evenveel mensen met een beperking. De meeste chronisch zieken participeren; vooral het hebben van 'beperkingen' is belemmerend voor participatie, niet de chronische ziekte op zich. De variëteit binnen de groep chronisch zieken is groot. Het vermogen om zich aan te passen en eigen regie te voeren wordt belangrijker, maar niet iedereen is even zelfredzaam. Deze chronisch zieken hebben ondersteuning nodig, die aansluit bij hun capaciteiten en wensen.

Zorggebruik leidt niet alleen tot kosten; een groot deel van de stijging in levensverwachting komt door curatieve en preventieve zorg. De zorg biedt ook aan veel mensen werkgelegenheid.

De Wet publieke gezondheid (Wpg) vormt het belangrijkste wettelijke kader voor gezondheids-beleid en (wijkgerichte) gezondheidsbevordering. De vierjaarlijkse nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid wordt volgens deze wet opgesteld. Aanknopingspunten hiervoor biedt de landelijke nota gezondheidsbeleid, als onderdeel van de zogenaamde preventiecyclus. Gemeenten maken iedere vier jaar een lokale gezondheidsnota, waarin staat wat zij doen om hun inwoners gezond te houden en hoe zij dit uitvoeren. De Wpg staat niet op zichzelf, maar raakt ook andere wettelijke taken; zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de transities rond zorg, ondersteuning, jeugd en werk. Gemeenten pakken deze transities vaak in samenhang op, waarbij de relatie met gezondheid altijd aanwezig is.

2.3 Gezondheidssituatie Gelderland-Zuid

Ruim driekwart van de volwassen inwoners van Gelderland-Zuid vindt de eigen gezondheid goed. Zo blijkt uit een grootschalig GGD-onderzoek in 2012 onder zelfstandig wonende 19-plussers. Gemiddeld voelt ook ruim negen van de tien inwoners zich gelukkig en geeft slechts 7% zichzelf een onvoldoende als rapportcijfer voor geluk.

Toch heeft 62 procent een of meerdere chronische gezondheidsklachten; zoals hoge bloeddruk (18%), migraine (17%), artrose (15%) of diabetes (6%). De huisarts is een belangrijke schakel binnen de eerstelijn en het eerste aanspreekpunt voor mensen met vragen of problemen over gezondheid en ziekte. Gemiddeld heeft in Gelderland-Zuid 73% van de inwoners het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Psychische ongezondheid vormt een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. In Gelderland-Zuid heeft 37% een verhoogd risico op een depressie of angststoornis (waarvan 6% zelfs een hoog risico).

Mensen die het gevoel hebben controle te hebben over hun leven kunnen beter omgaan met problemen, waaronder gezondheidsproblemen. Regie over eigen leven is een beschermende factor tegen achteruitgang in lichamelijk functioneren en 92% van de inwoners heeft deze regie.

De sociale omgeving kan de gezondheid van een persoon zowel positief als ook negatief beïnvloeden. Driekwart van de inwoners ziet de buren regelmatig en zeven op de tien inwoners doet ook wel eens iets voor de buren. Eén op de drie doet vrijwilligerswerk; dit kan zin geven aan het leven en brengt mensen in contact. Hierdoor wordt de kans op eenzaamheid verkleind. Langdurige eenzaamheid heeft direct gevolgen voor de kwaliteit van leven en heeft een negatieve invloed op de gezondheid; 5% is ernstig eenzaam, 3% zeer ernstig eenzaam. Ouderen zijn vaker eenzaam dan 19- tot 65-jarigen.

Chronische aandoeningen komen logischerwijs vaker voor bij 65-plussers, zo ook beperkingen. Gemiddeld heeft bijna een kwart van hen mobiliteitsproblemen, oplopend tot ruim de helft bij 85-plussers. Kwetsbaarheid is een proces van het opeenstapelen van lichamelijke, psychische en/of sociale tekorten in het functioneren; hetgeen de kans vergroot op negatieve gezondheids-uitkomsten. In Gelderland-Zuid kan ruim een kwart (27%) van de 65-plussers als kwetsbaar worden beschouwd.

Gezondheidswinst is te behalen door aanpassing van leefstijl; zoals roken, voeding en bewegen. Maar ook het verbeteren van de sociale omgeving, zingeving, werken of het doen van vrijwilligerswerk geeft gezondheidswinst.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

Binnen de regio zijn er grote gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden. En ook is er sprake van gezondheidsverschillen tussen de diverse gemeenten in Gelderland-Zuid. Aandacht voor lage SES-groepen blijft belangrijk, om verschillen in gezondheid niet groter te laten worden. Daarnaast is aandacht voor kwetsbare groepen van belang, om te zorgen dat iedereen mee blijft doen en mee kán doen. Denk hierbij ook aan migranten en aan mensen met een (licht) verstandelijke beperking, die door de gewijzigde zorgarrangementen meer lokale ondersteuning behoeven. Hierbij helpt het om aan te sluiten bij de lokale situatie en bij bestaande initiatieven binnen het hele zorg- en welzijnsveld. Dit is gebruik maken van de kracht die al aanwezig is én deze versterken.

Gelderland-Zuid

3 Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid

GGD Gelderland-Zuid heeft in 2015 de Meerjarenstrategie 2016 – 2019 ontwikkeld. Conform de Gemeenschappelijke Regeling stelt de GGD iedere vier jaar een Meerjarenstrategie op. Met de Meerjarenstrategie wil de GGD inzicht bieden in de focus, strategie en ambities van de GGD voor de periode 2016 – 2019, vanuit de publieke dienstverlening die de GGD voor de gemeenten van Gelderland-Zuid vervult. De maatschappij verandert en de GGD sluit hier op aan, zodat wij onze gemeenten op goede wijze kunnen blijven ondersteunen bij het gemeentelijk beleid.

De meerjarenstrategie van GGD Gelderland-Zuid beschrijft de koers van de GGD voor de komende vier jaar: de periode van 2016 tot en met 2019. De meerjarenstrategie is gebaseerd op de gezondheidssituatie van onze inwoners en de veranderingen in de maatschappij. Dit alles in het licht van de GGD als publieke gezondheidsdienst.

De GGD als publieke gezondheidsdienst
GGD Gelderland-Zuid is de gemeenschappelijke gezondheidsdienst van 16 gemeenten in Gelderland-Zuid. De GGD werkt als verlengde arm van deze gemeenten samen met burgers, welzijn-, sport- en zorgorganisaties en veiligheidspartners. De GGD voert een divers takenpakket uit op het gebied van publieke gezondheid. De taken zijn gericht op het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid. Basistaken van de GGD zijn: kennis hebben van en informatie geven over de gezondheid van de inwoners, het organiseren van collectieve preventie (preventie gericht op groepen), uitvoering van infectieziektebestrijding en uitvoering van de taken op het terrein van jeugdgezondheid. Een belangrijk deel van de taken van de GGD concentreert zich in het 'voorveld' (preventie, signaleren, monitoren), maar de GGD voert ook vangnettaken voor de gemeenten uit. Met de decentralisaties zijn ook nieuwe taken bij de GGD neergelegd: Wmo-toezicht, Veilig Thuis en toeleiding naar beschermd wonen.

De GGD bundelt kennis en expertise regionaal en (inter)nationaal en zet deze lokaal en regionaal in. Binnen het brede takenpakket vervult de GGD verschillende rollen:
- deskundige uitvoerder
- kennis- en expertiseorganisatie
- vertrouwde adviseur
- crisisorganisatie
- toezichthouder

Juist de samenhang tussen de vijf rollen maakt de GGD onderscheidend. Als publieke dienst werken wij vanuit het algemeen belang, ten behoeve van gemeenten en haar inwoners. De GGD kan toeleiden naar zorg, maar verleent deze zelf niet. Dit geeft de GGD een 'onafhankelijke' positie in het veld. Door de breedte en samenhang van ons werkveld kan de GGD gemeenten integraal adviseren en ondersteunen.

De samenleving verandert
De samenleving verandert van de maakbare maatschappij naar de zelfredzame maatschappij, waarbij de focus ligt op meedoen en uitgaan van kansen en mogelijkheden. In het sociale domein hebben gemeenten nieuwe taken gekregen. Zij zijn integraal verantwoordelijk geworden voor de zorg en ondersteuning van burgers. Zij organiseren deze taken dichtbij de burger en gaan zoveel mogelijk uit van eigen regie. Zowel in het sociaal domein als ook in de gezondheidszorg zien wij een verschuiving van specialistische zorg naar lichtere zorg en het voorkómen van zorg. Met het nieuwe concept van gezondheid (Positieve gezondheid) wordt gezondheid gezien als een middel voor een betekenisvol bestaan. Positieve gezondheid kan omschreven worden als het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen (Huber, 2014). Meer en meer ontstaat het maatschappelijk besef dat investeren in preventie van belang is. Ook verandert de manier waarop wij als samenleving omgaan met risico's: van maximale veiligheid voor iedereen naar risicogericht optreden.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

De GGD verandert mee
De veranderingen in de samenleving maken dat de GGD ook verandert:
1. Wij sluiten aan bij de behoeften van inwoners.
   Bij de uitvoering van onze dienstverlening, bij het opstellen en uitvoeren van nieuwe plannen en bij de communicatie, sluiten wij aan bij de behoefte van inwoners. Wij helpen inwoners om zelf regie op de gezondheid te houden of te ontwikkelen.
2. De GGD heeft extra aandacht voor kwetsbare groepen.
   Niet iedereen is even goed in staat om regie op de eigen gezondheid te voeren. Daarom richt de GGD zich extra op kwetsbare groepen, zoals mensen met een lage sociaaleconomische status, ouderen en zorgwekkende zorgmijders. Wij hebben kwetsbare groepen in beeld en bieden zo nodig extra ondersteuning en leiden toe naar zorg.
3. De GGD versterkt zijn rol als verbinder en makelaar.
   De GGD voert zijn publieke opdracht uit in samenwerking met gemeenten, lokale, regionale en nationale partners. Wij adviseren gemeenten gevraagd en ongevraagd over vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid. Wij werken vanuit een integrale aanpak aan gezondheidsproblemen.
   Wij versterken onze rol als verbinder en makelaar om collectieve preventie vorm te geven; om nog beter te signaleren en vroegtijdig in te grijpen; om een bijdrage te leveren aan een gezond en veilig leefklimaat. Om de rol van verbinder en makelaar te versterken, transformeert de GGD zich meer en meer naar een netwerkorganisatie.

Ambities voor de komende jaren
De GGD wil met zijn dienstverlening aansluiten bij de veranderende samenleving en de nieuwe taken van gemeenten. Om dit mogelijk te maken, investeren en innoveren wij intern en samen met onze ketenpartners op de volgende terreinen:
1. Partner op het gebied van een gezonde jeugd.
   De GGD wil zich nog meer inzetten voor een gezonde start voor alle kinderen, om opgroei- en opvoedproblemen te voorkomen. Wij behouden de kracht van jeugdgezondheidszorg: de preventieve aanpak, het grote bereik, de laagdrempeligheid en het volgen van de ontwikkeling van alle kinderen. De wijze waarop wij de ondersteuning aanbieden zal meer variëren en beter aansluiten op de behoefte en mogelijkheden van ouders en kinderen. Wij gaan meer aandacht en tijd besteden aan de ouders en kinderen die het echt nodig hebben en nu niet altijd (voldoende) in beeld zijn. Daarom passen wij onze werkwijzen aan en versterken wij onze netwerken met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, scholen en de huisarts. Wij investeren in de samenwerking met de sociale wijkteams en werken meer 'op maat' en outreachend om risicokinderen dezelfde gezonde basis te bieden.
2. Het organiseren van preventie in het sociaal domein.
   Om preventie in het sociaal domein vorm te geven, werken wij aan een preventieve infrastructuur. Deze infrastructuur wordt, vanuit een integrale aanpak, ontwikkeld en/of versterkt in nauwe aansluiting op de sociale wijkteams. Vanuit onze epidemiologische kennis over de gezondheidssituatie weten wij wat er speelt. Wij hebben deskundigheid over het bevorderen van gezondheid en vinden aangrijpingspunten om preventie te organiseren. Vervolgens zetten wij samenwerkingsverbanden op rondom thema's en om een ketenaanpak mogelijk te maken. Wij zoeken naar wederzijdse belangen en win-win situaties tussen gemeente, burgers, welzijns-, sport/beweeg- en zorgorganisaties.
3. Samenwerken aan sociale veiligheid.
   Sociale veiligheid is de basis van het bestaan. De essentie is dat je je veilig voelt in je sociale omgeving en geen hinder ondervindt van anderen. Sociale veiligheid en gezondheid hebben duidelijke raakvlakken. Het gevoel van sociale veiligheid draagt bij aan de ervaren gezondheid. De GGD draagt bij aan de veiligheid op school en in de wijk, door in te zetten op een preventieve aanpak en door handelend op te treden bij individuele casuïstiek.
   De GGD biedt een vangnet voor mensen die overlast veroorzaken vanuit gezondheidsproblemen. De GGD leidt hen naar zorg. Wij werken in samenwerking met de cliënt, het sociale netwerk en sociale partners, aan voorwaarden voor een menswaardig bestaan. Hierdoor neemt de overlast af en de sociale veiligheid toe. De GGD gaat in deze aanpak meer optrekken met de sociale wijkteams, politie en het Veiligheidshuis.

4. Betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.
   De GGD staat voor een gezonde en veilige leefomgeving als basis voor alle inwoners. Samen met inwoners en netwerkpartners werkt de GGD aan een leefomgeving waarbinnen inwoners gezond en veilig kunnen leven. De GGD bundelt de kennis en krachten met politie en brandweer om gemeenten bij de inrichting van de openbare ruimte in een vroegtijdig stadium te kunnen adviseren. De GGD zorgt dat de basisinfrastructuur op orde is om bij een crisis-situatie adequaat te kunnen handelen. Risico's worden tijdig onder de aandacht gebracht van gemeenten. Wij dragen bij aan het vergroten van zelfredzaamheid door inwoners beter te informeren. Wij leveren een bijdrage aan het ontwikkelen van een kennisinfrastructuur rondom gezondheidsrisico's en crises.

Van strategie naar uitvoering
De GGD verwerkt de meerjarenstrategie, in afstemming met de gemeenten, in een concreet uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma bestaat uit producten en diensten die integraal vanuit de GGD geleverd worden, passend bij de meerjarenstrategie. In 2016 worden hiervoor de volgende samenhangende vernieuwende integrale producten en diensten ontwikkeld en opgenomen in het producten- en dienstenpakket van de GGD ten behoeve van de uitvoering in 2017:
1. Gezonde start
2. Gezond Ouder worden
3. Sociale Veiligheid op school
4. Sociale aanpak in gemeenten van verwarde personen
5. Vluchtelingen
6. Infectiepreventie / Antibiotica Resistentie
7. Integrale advisering Gezonde leefomgeving.

In aanvulling op de vormgeving van bovenstaande vernieuwende producten, zal het gehele producten- en dienstenpakket tegen het licht worden gehouden.

4 Ontwikkelingen in productgroepen

4.1 Productgroep Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep JGZ voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

De Jeugdgezondheidszorg van GGD Gelderland-Zuid heeft tot doel bij te dragen aan een gezonde ontwikkeling van de jeugd. Dit doel kan alleen bereikt worden binnen een samenhangend professioneel systeem van zorg voor jeugdigen en in goede afstemming met en aansluiting op de behoefte van ouders en jeugdigen. De inzet van JGZ richt zich op een zo vroeg mogelijk preventief signaleren en interveniëren ten aanzien van de ontwikkeling van de jeugd, waarbij nabijheid voorop staat. Deze professionele activiteiten worden zoveel mogelijk 'evidence en/of practice based' efficiënt en effectief uitgevoerd, in samenwerking met andere partners. Voor de gemeenten in de regio Nijmegen en de gemeente Neder-Betuwe wordt de JGZ uitgevoerd voor de doelgroep 0-18 jarigen; voor de overige gemeenten in Rivierenland voor 4-18 jarigen.

Ontwikkelingen

- Met ingang van 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor de geïndiceerde jeugdzorg overgegaan naar de gemeenten. Dit biedt kansen om tot een betere keten van preventie naar zorg te komen. Eerder ingrijpen met lichte hulp kan mogelijk tot gezondheidswinst leiden, doordat ernstige gezondheidsproblemen voorkomen kunnen worden. Hierbij gaat het om meer inzet op preventie en daarmee o.a. op het voorkomen van onnodige medicalisering en doorverwijzing naar zwaardere zorg. De JGZ kan en wil een belangrijke bijdrage leveren in het normaliseren van de gezondheid van kinderen.
- In 2016 zijn de werkprocessen van de 'oude' afdelingen JGZ Rivierenland en regio Nijmegen onder de loep genomen en is gestart met ontwikkeling van vernieuwde werkwijzen met ruimte voor lokale variatie. Hierbij zijn cliënten (ouders en jeugd) en medewerkers betrokken.
- De focus van het maatwerk 2016 ligt op het versterken van eigen kracht van ouders en voorkomen van inzet van zwaardere zorg. Belangrijk is deze focus in 2017 nog verder vorm te geven in samenspraak met de gemeenten, om zo 'preventie voor curatie' en de gewenste kanteling binnen het sociale domein te realiseren.
- In 2015 is gestart met het verbeteren van de samenwerking tussen huisarts, jeugdarts en het sociale domein. Dit is in de regio Nijmegen vormgegeven en vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Hierin zijn ook afspraken gemaakt over het rechtstreeks verwijzen door de jeugdartsen. Dit wordt in 2016 verder doorontwikkeld.
- In 2015/2016 is het Consortium Zwangerschap en Geboorte omgevormd tot Verloskundig Samenwerkingsverband. JGZ participeert in het bestuur en de nieuw opgerichte programmaraad. Doel is integrale samenwerking tussen ziekenhuizen, kraamzorg en verloskundigen rond de leeftijd min 1 jaar en plus 1 jaar.
- In 2016 is het concept 'Positieve gezondheid' (zie hoofdstuk 3) samen met Machteld Huber verder doorontwikkeld voor de doelgroep jeugd.
- In 2016 is het digitaal dossier JGZ aangesloten op het Landelijk Schakelpunt (LSP) voor overdracht van dossiers en het uitwisselen van informatie (bijvoorbeeld vaccinaties).

Speerpunten en doelstellingen 2017

- De transitie van het sociale domein onder regie van de gemeenten vraagt dat de JGZ zich goed verhoudt tot de lokale toegangspoorten, nog actiever de samenwerking zoekt met ketenpartners en ketenvorming stimuleert en initieert; met als uiteindelijk doel een goede (preventieve) jeugdketen. Speerpunt is meer inzet op preventie en daarmee voorkomen van zwaardere zorg en de daarbij behorende hogere kosten.
- Versterken van de samenwerking van JGZ met lokale toegangspoorten/sociale wijkteams.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

- Doorontwikkeling van de samenwerking tussen huisartsen, jeugdartsen en het sociale domein binnen geheel Gelderland-Zuid.
- Doorontwikkeling samenwerking met ziekenhuizen en de verloskundige keten.
- Doorontwikkeling van de samenwerking en verbinding met andere GGD-taakvelden, zoals Gezond leven en Veilig Thuis.
- Voortgang van de inzet JGZ op ROC's en praktijkonderwijs.
- Uitwerken van wat het concept 'Positieve gezondheid' betekent voor de dienstverlening en ondersteuning van de JGZ aan ouders en jeugdigen.
- Uitvoeren van en meewerken aan onderzoeken o.a. op het terrein van (kosten)effectiviteit en kwaliteit van de JGZ.
- Ontwikkelen en uitbouwen van meer vormen van digitale communicatie.
- Vroegsignalering en daarbij aandacht voor ontzorgen en demedicaliseren blijven doorlopend speerpunt van de JGZ. Hieraan draagt de eerder genoemde ketenvorming bij. Daarnaast is professionalisering van de JGZ-medewerkers op deze terreinen van groot belang.
- Verdere ontwikkeling van het Digitaal Dossier JGZ, met extra aandacht voor het genereren van informatie uit het dossier en het ontwikkelen van een dossier waarvan de ouders eigenaar zijn.
- Goede en goed bereikbare, laagdrempelige huisvesting van de JGZ, met zo laag mogelijke kosten, blijft in samenspraak met gemeenten belangrijk in 2017.

4.2 Productgroep Algemene Gezondheidszorg (AGZ)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep AGZ voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

4.2.1 Preventie en bestrijding infectieziekten

Doelen en doelgroep

Preventie en Bestrijding infectieziekten heeft tot doel het vroegtijdig signaleren, voorkomen en bestrijden van infectieziekten en richt zich op de voor de samenleving risicovolle infectieziekten. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan de rampenbestrijding door voorbereiding en bestrijding van outbreaks en andere soorten crises, in samenwerking met GHOR Gelderland-Zuid en andere partners. Verder wordt er vorm gegeven aan de adviesrol richting gemeenten en instellingen, daar waar het gaat om (dreiging van) infectieziekten.
De doelgroep bestaat uit de totale bevolking van Gelderland-Zuid met de nadruk op risicogroepen en instellingen waar deze risicogroepen verblijven, evenals asielzoekers die verblijven in centra van het COA.

Ontwikkelingen

Infectieziektebestrijding
De aanhoudende dreiging en onvoorspelbaarheid van infectieziekten, opkomende zoönosen en gevaar van infecties door multiresistente bacteriën vragen een continue alertheid en inzet van infectieziektebestrijding. De aanpak van antibioticaresistentie krijgt landelijk prioriteit. Wat de zoönosen betreft, is er op dit moment goed overzicht waar, welke en hoeveel dieren op veehouderijen in onze regio voorkomen. Dit geeft een goed beeld waar risico's het grootst zijn bij een uitbraak bij dieren met een risico voor mensen. Hierop kunnen indien nodig preventieve maatregelen genomen worden om te voorkomen dat de infectieziekte zich verder verspreidt. Dit kan door interventies zoals vaccinatie, preventieve profylaxe, maar ook goede voorlichting die eventuele onrust kan voorkomen. De asielzoekerscentra in Gelderland-Zuid vragen voor infectieziektebestrijding extra aandacht.
TBC
De preventie, screening en bestrijding van TBC is extra actueel door de relatief grote aantallen asielzoekers die naar Nederland komen. Dit speelt ook in onze regio.
De landelijk ingezette trend om regionaal meer samen te werken, heeft geleid tot samenwerking binnen de regio Oost- en Noord-Nederland.
Aanvullende seksuele gezondheidszorg
Inwoners zijn mondig, kritisch en nemen zelf de regie: veel mensen vinden testen op een Soa voldoende; voorlichting vinden zij niet nodig. Desondanks vertaalt zich dit niet in een lager percentage gevonden Soa's. Daarnaast is er een gevoel in de samenleving dat alles moet kunnen op seksueel gebied met als gevolg dat (seksueel) grensoverschrijdend gedrag meer voorkomt. VWS heeft vanaf 2015 een plafondfinanciering ingevoerd. Dit vraagt om een focus op vraaggericht aanbod en het scherp inzetten van preventieve activiteiten, onder meer door aansluiting op landelijke en regionale E-health ontwikkelingen en een meer integrale aanpak van preventie op GGD-niveau.
Technische Hygiëne Zorg (THZ)
De THZ levert een belangrijke bijdrage aan het borgen van een goede technische hygiëne gericht op het voorkomen van infecties, de uitvoering van de wettelijk verplichte toezicht bij tattoo- en piercingshops en het gemeentelijk vergunningenbeleid bij seksinrichtingen, evenementen en opvangvoorzieningen.
Reizigers
Als markttaak moet de reizigerszorg rekening houden met een sterk veranderende reismarkt met een wijziging van bestemmingen. Bovendien komt er meer vraag naar vaccinatie tegen beroeps-risico's en naar vaccinatie tegen specifieke ziekten, zoals de vaccinatie tegen kinkhoest voor

zwangere vrouwen. De focus op vraaggericht aanbod en invoering van digitale voorzieningen is ook hier een voorwaarde voor aansluiting op de maatschappelijke ontwikkelingen. Marktgerichte bedrijfsvoering blijft een aandachtspunt in 2017.

Rampenbestrijding

De GGD bereidt zich samen met GHOR Gelderland-Zuid continu voor op rampen en crises. De GGD borgt de publieke gezondheidstaken in dit kader: Infectieziektebestrijding, Medische Milieukunde, Psychosociale Hulpverlening en Gezondheidsonderzoek bij rampen. Er is specifieke aandacht voor kwetsbare groepen bij rampen, zoals verminderd zelfredzame burgers. Effectieve voorbereiding op rampen en crises vereist integrale samenwerking met alle ketenpartners, gericht op het kennen en minimaliseren van alle risico's.

Academische werkplaats Amphi

Sinds 2015 is de academische werkplaats niet meer afhankelijk van externe subsidies, maar is het een onderdeel van 9 GGD'en, die samen ervoor zorgen dat onderzoek op het gebied van infectie-ziektebestrijding op een praktijk-relevante en wetenschappelijke wijze wordt uitgevoerd.

Speerpunten en doelstellingen 2017

Infectieziektebestrijding

- Samen met het team Milieu en Gezondheid, de GGD'en in regio Oost-Nederland en de academische werkplaats Amphi wordt een regionaal (Oost) 'one health'-kennisnetwerk op het gebied van zoönosen uitgebreid. Dit kennisnetwerk is gericht op monitoring, advisering en kennisvermeerdering.
- Op het gebied van multiresistente bacteriën en infectieziektebestrijding is er nauwe samenwerking met ziekenhuizen en hygiënisten van instellingen waar mensen verblijven met verhoogd risico.
- In het kader van de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers wordt de infectieziekte-bestrijding geboden binnen de verschillende COA-locaties in Gelderland-Zuid.
- Er wordt een bijdrage geleverd aan evidence based werken door het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

TBC

- De landelijk ingezette samenwerking om tot één regio te komen met Oost- en Noord-Nederland wordt verder uitgebreid. Hierin is toegankelijkheid voor de bevolking een belangrijk speerpunt.
- De TBC-zorg wordt op maat geboden binnen de verschillende COA-locaties in Gelderland-Zuid.

Seksuele gezondheid

- Er komt meer aandacht voor preventie en minder voor de uitvoering van de testen, binnen het kader van de financieringsmogelijkheden. De netwerksamenwerking in het centrum voor Seksueel en Familiaal Geweld (cSFG) wordt gecontinueerd en de samenwerking met Veilig Thuis wordt versterkt.
- In 2017 vindt landelijke besluitvorming plaats over continuering van de subsidieregeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg vanaf 2018. In 2017 worden voorbereidingen getroffen om de organisatie van deze zorg indien nodig aan te passen.
- Digitale mogelijkheden worden zoveel als mogelijk toegepast om de preventie bij risicogroepen verder te verbeteren. Onderdeel hiervan is dat E-health-interventies worden ingevoerd.
- Zorg en preventie worden dichter bij de inwoners (op locatie) aangeboden (binnen wijken en scholen zoals ROC's).

THZ

- De mogelijkheden voor ontwikkeling naar meer marktgerichte bedrijfsvoering worden onderzocht en doorgevoerd.
- In samenwerking met collega-GGD'en wordt onderzocht of de uitbreiding met een hygiënist voordelen oplevert.

Reizigers

- Blijvende verkenning van de markt.
- Het team Reizigers ontwikkelt zich verder tot een ondernemend vaccinatiecentrum dat niet alleen diensten aanbiedt voor reizigers, maar een breder aanbod heeft.

Rampenbestrijding

- De GGD is samen met GHOR Gelderland-Zuid en andere ketenpartners adequaat voorbereid op crises en rampen. De verbeterpunten uit crises en oefeningen worden continu doorgevoerd. Speerpunten zijn: aandacht voor verminderd zelfredzame burgers en communicatie.

- Verdere uitbouw van de Academische Werkplaats Crisisbeheersing samen met VRGZ/GHOR Gelderland-Zuid, RadboudUMC, HAN, IFV, RIVM.

4.2.2 Medische Milieukunde (MMK)

Doelen en doelgroep

Het doel van MMK is het bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Dit wordt gedaan door het beperken en zoveel mogelijk voorkomen van gezondheidsschade ten gevolge van blootstelling aan voor de gezondheid schadelijke milieufactoren en het voorkomen van secundaire gezondheidsschade door ongerustheid. MMK geeft advies aan gemeenten in Gelderland-Zuid, haar inwoners en instellingen in deze regio. Bij de uitvoering van deze taak wordt samengewerkt met GHOR Gelderland-Zuid, diverse partners zoals RIVM, de omgevingsdiensten en andere GGD'en.

Ontwikkelingen

- In de media wordt steeds meer aandacht besteed aan gezondheidsrisico's van bepaalde milieufactoren.
- Het ondersteunen van gemeenten bij de communicatie over gezondheidsrisico's, vooral rond (ernstige) milieu-incidenten, is in toenemende mate een belangrijke taak van het team Milieu en Gezondheid.
- Door de vorming van de omgevingsdiensten in regio Nijmegen en in Rivierenland worden verschillende milieutaken nu regionaal uitgevoerd en niet meer door gemeenten individueel. Samenwerking tussen de GGD en de omgevingsdiensten heeft het voordeel dat de gezamenlijke inspanningen gemeentegrensoverschrijdend zijn en een groter bereik hebben.
- Het Rijk benadrukt het belang van een gezonde leefomgeving. Dit vormt draagvlak voor een 'gezond' gemeentelijk beleid op de Ruimtelijke Ordening. De Omgevingswet biedt gemeenten kansen om dit lokaal uit te werken. De GGD kan gemeenten hierbij ondersteunen, samen met andere partners. Milieugezondheid wordt een steeds belangrijker onderdeel van het lokaal gezondheidsbeleid

Speerpunten en doelstellingen 2017

- De kwaliteit van het binnenmilieu bevorderen. Zowel in woningen en instellingen, als ook in scholen en kinderdagverblijven. Doorontwikkeling van de samenwerking met Gezond Leven.
- Intensieve verbinding met de afzonderlijke gemeentelijke afdelingen, om zodoende tot een voor gemeenten afdelingsoverstijgend aanbod te komen (Ruimtelijke Ordening, Milieu, Verkeer, Economische zaken, Volksgezondheid).
- Intensieve samenwerking met gemeenten en woningbouwverenigingen ter bevordering van het gezond inrichten van de leefomgeving.
- Aansluiting zoeken bij de omgevingsdiensten in Rivierenland en in regio Nijmegen en inspanning leveren om gezondheid in te bedden in vergunningverlening.
- In samenwerking met de sectoren van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, zoals de GHOR en de brandweer, bevolkingszorg bij gemeenten en andere partijen intensiveren; gericht op het werken aan een veilige en gezonde leefomgeving.
- De expertise en integrale aanpak van MMK wordt niet alleen ingeschakeld bij de advisering over al uitgewerkte plannen, maar MMK is vanaf het eerste begin betrokken bij de ideevorming en de voorbereidingen.

4.2.3 Toezicht

4.2.3.1 Toezicht en Handhaving Kinderopvang

Doelen en doelgroep

Doel van toezicht en handhaving is dat de kinderopvangvoorzieningen en peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen, zoals omschreven in de Wet Kinderopvang. Dit toezicht wordt uitgevoerd middels inspecties met bijbehorende rapportages aan de gemeenten, volgens een landelijk vastgesteld protocol. Voor gemeenten Nijmegen en Druten gaan deze rapportages naar

de 'lichte handhavers' van de GGD. Ook voert de GGD voor deze gemeenten de registratie in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) uit. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen, gastouderbureaus en gastouders.

Ontwikkelingen

- Landelijk wordt in 2017 'Het Nieuwe Toezicht' verder voorbereid. Het gaat hierbij onder andere om meer aandacht voor de pedagogische praktijk, invoering van doel- en middelvoorschrift en verdere ontwikkeling van het risicogestuurd inspecteren. De ingangsdatum van de aangepaste wet is naar verwachting 1-1-2018.
- Een regionale ontwikkeling is dat een deel van de gemeenten de taken op het gebied van lichte handhaving, aanmelding en registratie wil overdragen aan de GGD. Gemeenten Nijmegen en Druten hebben dit al gedaan.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Borgen van de verdere voorbereiding en invoering van het 'Het Nieuwe Toezicht'.
- Integrale afspraken tussen GGD en gemeenten over de uitvoering van het toezicht.
- Uitvoeren van alle wettelijk verplichte inspecties.
- De lichte handhaving, aanmelding en registratie LRKP door de GGD verder implementeren voor gemeenten die hiervoor kiezen.

4.2.3.2 Toezicht Wmo

Doelen en doelgroep

Toezicht op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) heeft als doel toezicht te houden op de kwaliteit van de ondersteuning die in het kader van de Wmo 2015 wordt gegeven. Het Wmo-toezicht richt zich hierbij enerzijds op de aanbieders die de ondersteuning verzorgen en anderzijds op de cliënten die de ondersteuning ontvangen. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de ondersteuning de zelfredzaamheid van de cliënt bevordert, waardoor de cliënt in staat gesteld wordt regie te voeren over het eigen leven.

Ontwikkelingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de naleving van de kwaliteitseisen die de Wmo 2015 stelt. De zestien gemeenten in Gelderland-Zuid én gemeente Mook en Middelaar hebben de Directeur Publieke Gezondheid aangewezen als toezichthouder. Per 1 januari 2015 moeten aanbieders melding doen van een calamiteit die of een geweldsincident dat zich heeft voorgedaan bij de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning. Per 1 januari 2016 is ook gestart met het structureel toezicht op de Wmo-maatwerkvoorzieningen:

- toezicht op basis van ontvangen signalen (meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten; signalen van burgers, cliënten, gemeenten, landelijke meldpunten, etc.);
- beperkt risicogestuurd toezicht van nieuwe aanbieders en aanbieders die al onder (verscherpt) toezicht stonden (van landelijke inspecties) vóórdat de decentralisatie zijn beslag kreeg dan wel – op termijn - onder toezicht van de Wmo-toezichthouder staan.

In 2017 zal een start worden gemaakt met het uitvoeren van het toezicht op de algemene Wmo-voorzieningen (nachtopvang voor dak- en thuislozen die uitsluitend bestaat uit slapen en eten, inloop GGZ, lokaal welzijnswerk, sociaal vervoer en maaltijdvoorziening).

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Onderzoeken en afhandelen van binnenkomende meldingen.
- Uitvoeren van het toezicht op maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen.
- Resultaten van het Wmo- toezicht vertalen naar beleidsaanbevelingen voor gemeenten.
- Doorontwikkeling van het Wmo-toezicht.

4.2.4 Forensische geneeskunde

Doelen en doelgroep

Het doel van Forensische geneeskunde is om forensische taken uit te voeren ten behoeve van gemeenten en politie. Ook kan de forensische geneeskundige geraadpleegd worden door medisch beroepsbeoefenaren. Deze taken worden uitgevoerd in het kader van de Wet op de lijkbezorging. De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten ertoe om één of meerdere lijkschouwers te benoemen. Ook worden deze taken uitgevoerd in opdracht van de landelijke politie.

Ontwikkelingen

- De Nationale Politie heeft in 2015 de aanbesteding van de medische arrestantenzorg en het forensisch-medisch onderzoek gestaakt tot 2018. Het forensisch medisch onderzoek zal derhalve ook in 2017 nog geleverd worden door de GGD. De arrestantenzorg in Gelderland-Zuid wordt in Rivierenland door de GGD in Arnhem (VGGM) geleverd; in regio Nijmegen door een groep huisartsen.
- De samenwerking van forensische geneeskunde in het centrum voor Seksueel en Familiaal Geweld (cSFG) wordt gecontinueerd. In het cSFG wordt samengewerkt met de GGD-teams van Veilig Thuis en Aanvullende Seksuele Gezondheid en met diverse partijen zoals het RadboudUMC, zedenpolitie en huisartsen.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Bieden van de schouwen conform de wettelijke verplichting hiertoe.
- Bieden van het forensisch medisch onderzoek conform het contract met de landelijke politie.
- Verankeren van forensische geneeskunde in het domein sociale veiligheid.

4.3 Productgroep Bijzondere Zorg & Veilig Thuis (BZ&VT)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep Bijzondere Zorg en Veilig Thuis voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

Binnen de productgroep Bijzondere Zorg & Veilig Thuis (voorheen: 'Meldpunt Bijzondere Zorg') richten wij ons op kwetsbare groepen. Dit zijn bijvoorbeeld vluchtelingen, mensen met schulden, psychisch kwetsbare mensen, mensen zonder arbeidsperspectief, ouderen met fysieke of sociale beperkingen. Er spelen vaak problemen op meerdere leefgebieden.
Bijzondere Zorg & Veilig Thuis opereert op het snijvlak van zorg, openbare orde en veiligheid. De samenwerking met de sociale wijk- en gebiedteams, zorg- en welzijnsorganisaties maar ook met de politie, woningbouwcorporaties en schuldhulpverlening instanties heeft hierbij prioriteit om een goede gezamenlijke analyse en opvolging mogelijk te maken.
Bijzondere Zorg heeft als taak om deze kwetsbare groepen in beeld te hebben en zo nodig extra ondersteuning te bieden of toe te leiden naar zorg. De activiteiten op dit terrein richten zich op het voorkomen van overlast en verkommering van mensen of groepen in de samenleving die geen, of te laat, toegang krijgen tot de reguliere zorg. Vaak ontbreekt de zorgvraag (zgn. zorgmijders), of het aanbod van de reguliere zorg sluit niet aan bij de behoefte. Bijzondere Zorg realiseert samen met het sociale netwerk van de cliënt en sociale partners in het veld de nodige voorwaarden om de cliënt weer een menswaardig bestaan te bieden. Hierdoor neemt de overlast af en neemt de sociale veiligheid toe. Het gaat hierbij om intensieve trajecten, waarbij de afdeling partijen bijeen brengt, zodat er zorg wordt ingezet en de veiligheid wordt verhoogd (procesregie).
Veilig Thuis is sinds 2015 onder gebracht bij de GGD. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio voor burgers en professionals. Veilig Thuis wil betekenisvol zijn door op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling een bijdrage te leveren aan een voor iedereen veiliger samenleving; slachtoffer en pleger, van jong tot oud. Wij doen dit in verbinding met cliënten, betrokken instellingen en hulpverleners; door goed te luisteren, signalen op waarde te schatten, samen op pad te gaan, maar ook door duidelijke grenzen te stellen en passende hulp te organiseren. Wij bieden onze expertise aan om gezamenlijk te zorgen voor herstel van een veilige situatie. De wettelijke taken van Veilig Thuis zijn uitgewerkt in het 'handelingsprotocol'. Veilig Thuis werkt in een keten van zorg en veiligheid en stemt daartoe af met o.a. lokale zorgstructuren (waaronder sociale wijk- en gebiedsteams, zorg- en welzijnsorganisaties), ziekenhuizen, Raad voor de Kinderbescherming, politie en justitie en draagt zorg voor procesregie ketenaanpak.

Ontwikkelingen

- Uitgangspunten van Centrumgemeente Nijmegen in de toegang tot zorg, waaronder ook de Sluitende Zorg, zijn: meer samenhang in welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke regie op hoofdlijnen, optimale zelfredzaamheid van de burger, een meer laagdrempelige toegang tot ondersteuning vanuit de eigen leefomgeving van de burger en een focusverlegging van curatie naar preventie.
- De effecten van deze "kanteling" heeft de GGD c.q. het Meldpunt Bijzondere Zorg (team Nijmegen) in 2015 verder geconcretiseerd en doorontwikkeld voor de hele regio in diverse keten- en werkafspraken. Dit betrof onder andere het opstellen van criteria over het opschalen van 'zorg' naar 'sluitende zorg' en visa versa, beschikbaarheid van expertise van het Meldpunt Bijzondere Zorg voor de regieteams, netwerkondersteuning ten behoeve van de samenwerking rondom de meest complexe OGGZ-doelgroep.
- Vanaf 2015 is deze kanteling ook van toepassing in Rivierenland. In nauwe samenwerking met de gemeenten in Rivierenland is een plan van aanpak positie Bijzondere Zorg samengesteld. Bijzondere Zorg profileert zich hierin als expert op haar advies- en regiefunctie voor de OGGZ doelgroep.
- In 2015 is een start gemaakt met het opzetten van een plan van aanpak rol en positie Interventieteam (IVT) Rivierenland. Dit wordt in 2016 in nauwe afstemming met de

gemeenten in Rivierenland besproken en verder opgezet. Dit zal in 2017 verdere doorgang krijgen.
- Er is een verbeterplan opgesteld voor het Interventieteam Nijmegen, dit zal in 2016 en 2017 geïmplementeerd worden.
- Bijzondere Zorg ziet, vanwege de scherpere afbakening van de toegang tot sluitende zorg, haar doelgroep krimpen en verzwaren. Er komt nadruk te liggen op casus- en procesregie. Ook 2017 wordt een jaar waarin de borging van expertise en veiligheid voor medewerkers, in het werken met deze zwaardere doelgroep, aandacht zal krijgen.
- Er is veelvuldig een beroep gedaan op het MBZ inzake het PSHI (scenariozaken). Het betreft zedenzaken en andere vormen van maatschappelijke onrust. Via een relatief lichtere vorm van ondersteuning weet Bijzondere Zorg de betrokken instellingen te instrueren hoe de-escalerend op te treden bij (potentieel) maatschappelijke onrust. Met deze aanpak (advies als regie) wordt voorkomen dat de problematiek moet worden opgeschaald naar een PSHI. Gebleken is dat de complexiteit van de casuïstiek hoog is en het meer inzet vraagt dan de afgesproken prestatieafspraken. Werkafspraken met politie, gemeenten en externe samenwerkingspartners zijn geëvalueerd en aangepast.
- Harmoniseren processen en producten aan de hand van de subsidieaanvraag 2016. De kerntaken van Bijzondere Zorg zijn opgedeeld naar kort, acuut en lang.
- Bijzondere Zorg wordt toenemend gevraagd om regie te voeren bij crises (op het snijvlak van zorg, justitie en het maatschappelijk belang), waarin snel gehandeld moet worden; zoals bij zaken in het kader van de Wet Tijdelijk Huisverbod (WTH) en PSHI-zaken, deze dienen meteen opgepakt te worden.
- Vanaf 2015 is het product 'Beoordelen van de toegang tot Beschermd Wonen' belegd bij GGD Gelderland-Zuid (Bijzondere Zorg). De GGD brengt adviezen uit aan de gemeenten over aanmeldingen en herindicaties voor beschermd wonen.
- Eind 2014 is er in regio Nijmegen een start gemaakt met het project Housing First. De rol van Bijzondere Zorg is indicatie en toewijzing. Het project is in 2015 verder geïmplementeerd en in 2016 vindt een evaluatie plaats met de vraag tot reguliere doorgang. Aan Bijzondere Zorg de vraag om de indicatie en toewijzing te leveren, incl. een coördinator.
- Vanaf 1 januari 2015 is het product Veilig Thuis bij de GGD belegd. Bij Veilig Thuis komen telefoontjes en zorgmeldingen via o.a. de politie binnen. Er vindt een gesprek plaats (telefonisch of op locatie), er wordt een analyse gemaakt en op basis daarvan bekeken wat er nodig is. Nader onderzoek, doorverwijzing naar het sociale wijkteam of bijvoorbeeld gelijk erop af via de crisisdienst als dit noodzakelijk is. Veilig Thuis werkt in nauwe samenwerking met politie, justitie en gemeenten in het Veiligheidshuis.
- Veilig Thuis kende in 2015 veel opstartproblemen van verschillende aard en omvang en een hoge werkdruk. Dit heeft ertoe geleid dat wachttijden opliepen en Veilig Thuis een onvoldoende beoordeling heeft gekregen van de inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg. Om de problemen het hoofd te bieden zijn er extra middelen beschikbaar gesteld en werd in 2015 en 2016 ingezet op het op orde krijgen van de werkwijze Veilig Thuis door versterkte aansturing, 1 registratiesysteem en uniforme handelswijze en het sluiten van de keten. Een afgestemde aanpak met sociale wijkteams, regie- en gebiedsteams en Veiligheidshuis heeft hierbij prioriteit.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Borgen van de opbrengst uit de ontwikkelperiode (2015-2017) en het verbeterplan (2015) van Veilig Thuis.
- Ketensamenwerking verder versterken en innoveren naar regie bij de burger. Sociale wijk- en gebiedteams versterken door expertise Veilig Thuis beschikbaar te stellen en lerende netwerken met lokale veld vorm te geven.
- Versterken van de sociale veiligheid, samen met de sociale wijk- en gebiedsteams.
- Versterken van de netwerk- en regiefunctie (procesregie ketenaanpak) in relatie tot de lokale toegangspoorten en lokale zorgstructuren.
- Samenwerking binnen veiligheidsketen versterken met als uitgangspunt 'een gezin een plan'; met Veiligheidshuis, Openbaar Ministerie, politie, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming.
- Samenwerking versterken met de jeugdgezondheidszorg (GGD, STMR), Gezond Leven (preventie) en forensische zorg (AGZ).

- Borgen van de landelijke aanpak psychisch kwetsbare burgers ('verwarde personen').
- Versterken van inzet expertise met betrekking tot de meest complexe 1% OGGZ-doelgroep; o.a. middels inzet Interventieteam, Housing First, Begeleide Herkansing.
- Optimaliseren van het signaleringsysteem voor lacunes in het aanbod van voorzieningen, waaronder regionale verstrekking van informatie over o.a. Bijzondere Zorgsignalen.
- Ondersteunen van gemeenten bij het uitwerken van de monitorfunctie.
- Optimaliseren gebruik OGGZ-monitor.
- Versterken van de interne samenwerking met Jeugdgezondheidszorg en Gezond Leven, gericht op innovatie en verhogen van effectiviteit.
- Optimaliseren van kwaliteitsdenken: gebruik eenduidige werkprocessen, borgen Kwaliteit Management Systeem, versterken PDCA-cyclus(denken) en versterken resultaatgerichtheid van de professionals.
- Doorontwikkelen van 'Toegang Beschermd Wonen'.
- Leveren van actieve bijdrage aan sociale veiligheid voor elke burger door deelname aan onderzoek binnen de Academische Werkplaats.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

4.4 Productgroep Gezond Leven (GL)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep Gezond Leven voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

De doelstelling van de afdeling Gezond Leven is het bevorderen van de gezondheid van de bewoners in Gelderland-Zuid, door te adviseren over en te werken aan gezonde leefomgeving, gezonde leefstijl en gelijke kansen op een goede gezondheid van de inwoners van de gemeenten in deze regio. Hiermee levert Gezond Leven een bijdrage aan het terugdringen van sociaal economische gezondheidsverschillen in de regio.
Gezond Leven verzamelt, bestudeert en vergelijkt gegevens en cijfers over de gezondheid van de inwoners van Gelderland-Zuid. Tevens onderzoekt zij de factoren die gezondheid beïnvloeden. De resultaten van deze onderzoeken vormen de basis voor het gezondheidsbeleid en de uitvoerings-programma's. Gezond Leven werkt vanuit belangrijke leefgebieden, waarin bewoners georganiseerd en te bereiken zijn: de settingbenadering, gericht op een gezonde school, een gezonde buurt, wijk of gemeente. De ambitie is om samen met de school, de buurt, wijk of gemeente en de belangrijke partners interventies te (helpen) ontwikkelen, te implementeren en/of uit te voeren, die effectief bijdragen aan gezondheid.

Ontwikkelingen

- Het lokale gezondheidsbeleid is sterk in beweging met de drie grote transitietrajecten, die bezinning en heroriëntatie vragen op de rol die de GGD hierbij wil spelen. Gezond Leven anticipeert op de transities. De nadruk op buurt- en wijkgerichte benadering, het organiseren van welzijn en zorg dichtbij de burger in zijn eigen leefomgeving, worden vanuit Gezond Leven krachtig ondersteund en in alle gemeenten in het werkgebied concreet vormgegeven met de inzet van gezondheidsmakelaars en adviseurs Gezonde School.
- Een belangrijk aandachtspunt is het versterken en realiseren van de (preventie)keten nulde- en eerstelijn, welzijn en zorg. Gezond Leven zet hierbij vooral in op het bijdragen aan een integrale benadering van gezondheidsproblematiek; waarbij wij ons richten op het bevorderen van preventie en het realiseren van collectieve oplossingen voor gezondheidsvragen.
- Vanuit de meerjarenstrategie wordt ingezet op het optreden, o.a. op scholen, in de wijken, dorpen en gemeenten, als één GGD. Daarvoor wordt geïnvesteerd in meer onderlinge samenwerking en gezamenlijk optrekken van vooral die medewerkers van JGZ, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis, Gezond Leven en AGZ, die voor een bepaalde gemeente of deel van een gemeente werken. Deze teams weten wat er in hun werkgebied speelt en zijn bekend en zichtbaar. Zij kunnen onderling snel schakelen en in aansluiting op de activiteiten van sociale (wijk)teams en lokaal werkende zorg- en welzijnsprofessionals bijdragen aan preventieve en collectieve activiteiten om gezondheid te bevorderen. Kwetsbare groepen verdienen hierbij extra aandacht.
- De verantwoordelijkheid voor de uitvoeringsregie en de monitoring van de Lokale toegangspoort die de gemeente Wijchen bij de GGD heeft neergelegd, maakt het mogelijk om volop met de voeten in de klei te participeren in alle transities en te ontdekken hoe publieke gezondheid en preventieve activiteiten in deze nieuwe context het best ontwikkeld en samen met anderen uitgevoerd kunnen worden. De ervaringen worden ook in andere gemeenten ingezet.
- Beschikken over en toepassen van de best beschikbare kennis over gezondheidsbevordering is een uitgangspunt, evenals het streven om het resultaat van gezondheidsbevordering zichtbaar te maken middels monitoring- en evaluatieonderzoek. Wijkanalyses, wijkprofielen en andere gegevens over gezondheid van de bevolking en gebruik van zorg zijn belangrijk om met elkaar de juiste prioriteiten in het beleid te stellen. In dit kader zal met andere instanties samengewerkt worden om het koppelen van data op een privacy-veilige manier verder te ontwikkelen en de aldus verkregen gegevens relevant te maken voor het te voeren beleid.
- Het onderdeel Gezonde Kennis van Gezond Leven speelt hierin een belangrijke en proactieve rol en werkt samen met anderen aan het ontwikkelen van indicatoren, het verzamelen van

gegevens en het betekenis geven aan het verzamelde cijfermateriaal. Daarnaast is hierbij de Academische Werkplaats AMPHI, onderdeel Integraal Gezondheidsbeleid (IGB) belangrijk. AMPHI-IGB wordt vanuit Gezond Leven geleid en is een samenwerkingsverband tussen de GGD'en in de regio, de vakgroep Eerstelijnsgeneeskunde (ELG) van het Radboud UMC en het Behavioural Science Instituut van de Radboud Universiteit. De GGD participeert tevens in het Consortium voor wijkkennis, waarin gemeenten, ELG van het Radboud UMC, een zorgverzekeraar en een groot aantal lokale en regionale partners samenwerken, om kennis en expertise te bundelen om de best mogelijke integrale aanpak van gezondheidsproblemen te gaan realiseren. Ook maakt de GGD deel uit van het bestuurlijke overleg Nijmegen op één Lijn.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Gezond Leven verzamelt, regisseert en koppelt data en informatie (onder andere gezondheids-risico's, bedreigingen en trends) t.b.v. gemeenten en/of regio's. Op basis hiervan adviseert en ondersteunt zij gemeenten, respectievelijk scholen, bij het interpreteren van data en informatie ten behoeve van gezondheidsbeleid.
- Uitbouwen en realiseren van wijkanalyses/profielen op het niveau van de gebieden waar de sociale wijkteams werken.
- Realiseren van een actief en relevant consortium van partijen, die gezamenlijk een Trusted Third Party-constructie beheren om relevante data voor beleidsvragen met elkaar te kunnen koppelen op een privacy-veilige manier.
- Bijdragen aan de landelijke basisindicatorenset Sociaal Domein i.s.m. VNG/KING en deelname aan experimentele 'big-data projecten'.
- Uitbrengen van rapportages over de volwassen- en oudermonitor 2016 in alle gemeenten in het werkgebied.
- Uitbouwen van AMPHI-IGB, waarin concrete GGD-vragen in samenwerking met het Radboud UMC worden beantwoord.
- Uitvoeren van de uitvoeringsregie Lokale toegangspoort Wijchen en het monitoren van de voortgang daarvan.
- Versterken van de individuele en de collectieve preventie richting scholen in de samenwerking tussen Gezond Leven, JGZ en de Soa- en Sense-zorg vanuit AGZ.
- Uitbouwen van het aanbod voor de Gezonde School en koppelingen met het flexibiliserings-proces in de JGZ.
- Uitbouwen van de regiobrede aanpak van Gezond Gewicht, waarin zoveel mogelijk relevante partijen samenwerken om een brede integrale aanpak van overgewicht mogelijk te maken; gericht op zorg, preventie en een gezonde omgeving. Onderdeel hiervan is in ieder geval een sluitende keten voor gezonde voeding op de scholen (gezonde kantines, gezonde overblijfmogelijkheden, fruitbeleid, gezonde traktaties, etc.).
- Realiseren van een regiobrede aanpak om laaggeletterdheid te reduceren en gezondheids-vaardigheden te verhogen bij de groep laaggeletterden.
- Versterken van het traject Homoseksualiteit en het onderwijs (SchoolsOUT), gericht op het Primair- en Voortgezet Onderwijs en het ROC in de stad Nijmegen.
- Ontwikkelen en implementeren van een integraal gezondheidsbeleid, onder andere door gezondheid een vast onderdeel te laten zijn van de wijkaanpak in Nijmegen en door vormen van integraal gezondheidsbeleid te realiseren met alle gemeenten in de regio. Aangesloten wordt bij de werkwijze van de sociale wijkteams, die in alle gemeenten werken.
- Versterking van de samenwerking tussen de publieke gezondheidszorg en de curatieve zorg, met name de eerstelijnsgezondheidszorg, onder andere via de kennis-ateliers 1e lijn, ouderennetwerk 100 en deelname aan de verschillende eerstelijns-netwerken in het werkgebied van de regio Gelderland-Zuid.
- Inhoud geven aan een programma voor preventieve ouderenzorg, o.a. door middel van de samenwerking met zorgaanbieders en als vervolg op het project Preventiekracht Thuiszorg.
- Samen met Veilig Thuis voortzetten van de activiteiten rond preventie en aanpak van ouderenmishandeling i.s.m. ouderen en partners in de nulde en eerstelijn.
- Uitvoering geven aan de verschillende programma's die in het kader van de Gezond in de Stad-gelden (GIDS) zijn opgezet. Het gaat hierbij om projecten gericht op een Gezonde Start, laaggeletterdheid, terugdringen overgewicht en aandacht voor sociaal economische gezondheidsverschillen.

5 Paragrafen

5.1 Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Het Algemeen Bestuur heeft op 11 december 2014 een nieuwe notitie risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen vastgesteld. Hierin zijn rollen en taken voor het risicomanagement geregeld en zijn de spelregels voor het kwantificeren van risico's en de informatievoorziening hierover:

- Het complete overzicht van de risico-inventarisatie en de voorgestelde of genomen beheersmaatregelen worden één keer per vier jaar besproken met het Algemeen Bestuur.
- In de tussenliggende periode wordt een samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen in begroting en jaarrekening.
- Bij het uitbrengen van financiële rapportages (begroting, jaarrekening, tussentijdse cijfers) worden nieuwe of verdwenen risico's als mutatie gemeld.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als hier aanleiding voor is.
- Voor de omvang van de algemene reserve wordt als streefwaarde genomen:
  - € 1.000,- per medewerker;
  - 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
  - 1% van de totale uitgaven;
  - 3% van de inkomsten, niet zijnde inwonersbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.
- Resultaten op basis van de jaarrekening worden gedoteerd of onttrokken aan de algemene reserve.
- Als de algemene reserve lager wordt dan nihil én niet binnen de scope van de meerjarencyclus op niveau gebracht kan worden binnen de eigen begroting, storten gemeenten bij tot nihil.
- Als de reserve boven het maximum uitkomt, wordt het meerdere aan gemeenten uitgekeerd.

Algemene reserve
Op basis van de voornoemde notitie risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen is bij jaarrekening 2015 de normwaarde van de algemene reserve bepaald op € 1.024.000,-. De omvang van de algemene reserve voor resultaatbestemming is € 905.000 per einde boekjaar 2015. Indien bij jaarrekening wordt besloten het resultaat ten laste van de algemene reserve te brengen, daalt de omvang van de reserve tot € 732.000,-. Daartoe is bij jaarrekening aan het DB het voorstel voorgelegd de algemene reserve aan te vullen met een bedrag van € 292.000,- zodat deze weer de normwaarde bereikt.

5.1.1 Risico's

Risico-"eigenaren" hebben de verantwoordelijkheid om in beeld te brengen en te houden welke acties volgen om risico's te accepteren, te beheersen of in te perken. Een samenvatting van de financieel gekwantificeerde risico's wordt in onderstaande tabel weergegeven. Als alle geïdentificeerde risico's zich zouden voordoen, zou daar ongeveer 6,4 miljoen euro mee gemoeid zijn. De kans hierop wordt echter op nihil geschat. Een beoordeling van de kans dat de risico's zich voordoen, geeft een benodigde weerstandscapaciteit van 2,1 miljoen euro. De norm algemene reserve kan 45% van de risico's afdekken. De verwachte algemene reserve kan 43% van de risico's afdekken.

Samenvatting risico's	Totaal van verwachtings-waarde afzonderlijke risico's	Totaal van noodzakelijke risicocapaciteit na weging van verwachtings-waarde met kans
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.286.000	430.800
Maatschappelijke risico's	920.000	214.000
Economische risico's	1.400.000	420.000
Middelen, organisatie medewerkers en efficiency	2.791.715	1.004.029
	6.397.715	2.068.829

5.1.2 Kengetallen

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen Verslag 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
a) Netto schuldquote	-2,1%	-1,1%	-1,2%
b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2,1%	-1,1%	-1,2%
c) Solvabiliteitsratio	25,4%	21,7%	21,7%
d) Structurele exploitatieruimte	-2,6%	-0,5%	0,0%

a) Aangezien de GGD geen lange leningen aantrekt of uitzet tellen alleen de vlottende activa en passiva mee. Omdat deze veelal tegen elkaar zullen wegvallen (in=uit op de exploitatie via de subsidies en inwonerbijdragen), schommelt de schuldquote normaliter rond 0%.
b) De GGD verstrekt geen leningen, dit kengetal zal altijd gelijk zijn aan de netto schuldquote.
c) De solvabiliteit geeft inzicht in de lange termijn financiële weerbaarheid. Hoe hoger het percentage, hoe beter de organisatie in staat zal zijn aan haar langlopende financiële verplichtingen te voldoen. Voor de GGD zegt dit kengetal weinig; omdat het eigen vermogen niet of nauwelijks zelf te beïnvloeden is (saldi worden verrekend met de gemeenten), er geen langlopende financiële verplichtingen worden aangegaan en eventuele betalingsmoeilijkheden door de gemeenten opgelost zullen worden.
d) Ook dit kengetal geeft weinig informatie. Aangezien de GGD een verlengstuk van gemeenten is, zullen de baten veelal gelijk zijn aan de lasten en zullen tekorten/overschotten vroeg of laat verrekend worden met de gemeenten. De GGD stuurt aan op binnen de begroting te blijven.

5.2 Financiering

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. De werkwijze, de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De GGD voert een risicomijdend beleid.

5.2.1 Kasgeldlimiet

Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven welk bedrag mag worden gefinancierd met kort-lopende geldleningen; de kasgeldlimiet. In 2015 is dit 8,2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 300.000,-. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Uit de volgende tabel blijkt dat de GGD Gelderland-Zuid ruimschoots binnen de norm blijft.

De kasgeldlimiet					
(In euro's)					
Omvang begroting per 01-01-2017 (= grondslag)	28.375.369				
In procenten van de grondslag	8,2%				
Toegestane kasgeldlimiet	2.326.780				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal netto vlottende schuld		-3.493.762	932.426	-2.132.893	864.062
Toegestane kasgeldlimiet		2.326.780	2.326.780	2.326.780	2.326.780
Ruimte (+) / Overschrijding (-)		5.820.542	1.394.354	4.459.674	1.462.718

5.2.2 Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken, wordt door het ministerie ook jaarlijks een renterisiconorm aangegeven. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer, die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.
In 2017 wordt dit een percentage van 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2.500.000,-. De GGD heeft geen leningen.

Renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm				
Bedragen * € 1.000,-	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
1. Renteherziening	-	-	-	-
2. Aflossingen	-	-	-	-
3. Renterisico (1+2)	-	-	-	-
4.Renterisiconorm	5.675	5.675	5.675	5.675
5a. Ruimte onder renterisiconorm	5.675	5.675	5.675	5.675
5b. Ruimte boven renterisiconorm	-	-	-	-

Berekening renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal begroting 2017	28.375
4b. Percentage regeling	20%
Renterisiconorm (4a x 4b)	5.675

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande investeringen is opgenomen in de bijlagen bij de begroting.
De kapitaalgoederen van de GGD worden normaal onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur. Voor het huurderonderhoud aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen is een voorziening getroffen, op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

5.4 Bedrijfsvoering

5.4.1 Financiën & control

De afdeling Financiële Planning & Control geeft uitvoering aan het ontwikkelen, adviseren, uitvoeren en het bewaken van het financieel economische beleid van de organisatie. Hierbij wordt gestreefd naar goede financiële dienstverlening.
Naast de 'going concern' werkzaamheden en taken gaat in 2017 de aandacht uit naar:
- een eenvoudiger en beter beheersbaar financieel proces;
- het optimaal benutten van het financieel systeem en de koppelingen met andere applicaties;
- kennis en deskundigheid proactief inzetten.

Ten aanzien van de planning- en control-cyclus vindt advisering aan de inhoudelijke afdelingen plaats met betrekking tot de producten uit de P&C-cyclus: programmabegroting, tussentijdse (bestuurs-)rapportages en de programmarekening.

De adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording heeft in mei 2014 een advies over verschillende onderwerpen in het BBV uitgebracht. De uitwerking van de adviezen is opgedragen aan zeven werkgroepen. Verwacht wordt dat in het voorjaar 2016 een definitieve bekendmaking volgt van de wijzigingen.

Fiscale ontwikkelingen
Vanaf 2016 worden overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB). Hiermee wordt beoogd een gelijk speelveld te creëren tussen markt en overheid. GGD Gelderland-Zuid volgt de landelijke ontwikkelingen op het gebied van Vennootschapsbelasting.

Voor 2017 wordt de te compenseren BTW via het BTW compensatiefonds ingeschat op het niveau van 2016 à € 0,65 per inwoner.

5.4.2 Personeelsbeleid

In lijn met de koers van de GGD zijn in het strategisch HR-beleid de lijnen op HR-gebied voor de komende periode uitgezet. De belangrijkste thema's zijn hierin Gezondheid, Kennis & Ontwikkeling en de Bouwstenen; ofwel de basis op het gebied van P&O die hiervoor nodig is.

Waar in 2017 aandacht aan besteed zal worden, is het verder stimuleren van samenwerking en eigenaarschap. Ontwikkeling van competenties, het versterken van verbindingen intern en extern. HR richt zich op ontwikkeling van medewerkers, met name op competenties. Daarnaast stimuleren wij brede inzetbaarheid binnen (en ook buiten) de GGD. Binnen het HR-thema Gezondheid worden onderwerpen rondom ziekteverzuim en duurzame inzetbaarheid aangepakt. Het afronden van de implementatie van HR21 (het nieuw functiewaarderingsysteem) staat voor 2017 op het programma.

Speerpunten in 2017:
- Duurzame inzetbaarheid
- Ontwikkeling competenties

5.4.3 *Arbobeleid*

In 2017 zal de aandacht liggen op het verder ontwikkelen en actualiseren van het Arbobeleid. In 2016 is een start gemaakt met het ontwikkelen en implementeren van een beleid, waarin aandacht is voor een zo groot mogelijke veiligheid, een zo goed mogelijke bescherming en het bevorderen van welzijn en van een goed werkmilieu binnen GGD Gelderland-Zuid. Door een omgeving te creëren waar mensen zich veilig, fit en thuis voelen, wordt verwacht dat er arbeidsomstandigheden worden gecreëerd waar mensen goed kunnen werken en zich kunnen ontwikkelen.

Daarnaast wordt er aandacht gegeven aan de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de Arbo-coördinator en de preventiemedewerker binnen GGD Gelderland-Zuid. Binnen de organisatie wordt voorlichting gegeven (in de vorm van themabijeenkomsten en cursussen) op het gebied van arbeidsomstandigheden en de omgang met agressie en geweld.

Speerpunten in 2017:
- Actualiseren, doorontwikkeling en implementatie van het Arbobeleid.
- Voorlichting beeldscherminstructie, fysieke belasting, cursus Arbo en veiligheid.
- Training agressie en geweld.

5.4.4 Kwaliteitsbeleid

Kwaliteit is continu in ontwikkeling. Onder de noemer kwaliteit zal in 2017 mede richting gegeven worden aan de verdere operationalisering van de meerjarenstrategie 'Over bruggen'. In de doorontwikkeling van het Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) zal het accent nog meer komen te liggen op de vraag: hoe krijgen wij het voor elkaar dat wij onze diensten en producten telkens verbeteren/aanpassen; zodanig dat zowel de klant/opdrachtgever als ook de medewerker, als professional of leidinggevende, tevreden is. Bijzondere aandacht hierbij zal uitgaan naar Veilig Thuis, zowel wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening als ook naar de verdere integratie met het KMS. Dit gebeurt met een passende inzet van de kernwaarden van de GGD: ondernemingsgerichtheid, kwaliteitsgerichtheid en omgevingsgerichtheid. Het denken en werken in processen, in proceseigenaarschap en eigen leiderschap/verantwoordelijkheid zijn hier essentieel in.
Eerder is er een aanzet gemaakt met het toepassen van prospectieve en retrospectieve risicoanalyses en het werken met indicatoren. Ook dit vraagt in 2017 om een doorontwikkeling en een verdere integratie in alle bedrijfs- en werkprocessen, met bijzondere aandacht voor privacy en informatiebeveiliging.

Speerpunten in 2017:

- Verdere implementatie van het werken volgens de LEAN filosofie, waarin de klantwaarde centraal staat.
- Het beter benutten van de contactmomenten met klanten en ketenpartners voor het verkrijgen van feedback op de kwaliteit van de dienstverlening.
- Het meer benutten van interne auditing, MIC- en MIM-meldingen, klachten en reviews, om zowel een verbeterslag te kunnen geven aan de inhoud van de dienstverlening en producten als ook creatief te blijven nadenken over wat het juiste middel/instrument is om te achterhalen wat de gerealiseerde kwaliteit is.
- De verschillende rollen op het gebied van kwaliteitsontwikkeling verduidelijken en waar nodig prominenter inzetten. Gedacht kan worden aan de aandachtsfunctionarissen kwaliteit, interne auditoren, MIC-commissieleden, lean-adviseurs, klachtenbemiddelaars.
- Het onderhouden van een functioneel ingericht en klantvriendelijk kwaliteitshandboek, waarvan het beheer op een interactieve wijze is belegd binnen de organisatie.
- Blijven werken aan een aantrekkelijk Kwaliteitsmanagementsysteem; dat ondersteunend werkt aan de verdere operationalisering van de meerjarenstrategie, aansluit op de ontwikkelingen van de organisatie (richting en inrichting) en ondersteunend is voor de werkprocessen (verrichting).
- Succesvol deelnemen aan de HKZ-audits Publieke Gezondheid en hierbij anticiperen op de ontwikkeling ISO 9001.
- Verdere implementatie van Risico Inventarisatie & Analyse en het werken met indicatoren.

5.4.5 Facilitaire Dienstverlening

Tussen de GGD en de VRGZ is een opnieuw vastgestelde dienstverleningsovereenkomst in gebruik genomen. In vervolg op 2016 is de afdeling Facilitaire Dienstverlening volgroeid tot de volwaardige afdeling die, in nauwe samenwerking met afdelingen P&O en Financiële Planning & Control, een brede dienstverlening aanbiedt.

Speerpunt in 2017:

- Integrale samenwerking ondersteunende diensten.

ICT
De ICT-dienstverlening is in gezamenlijkheid met de VRGZ – contractueel tot eind 2016 – uitbesteed aan een derde partij, waarbij de uitvoerende regierol door de VRGZ wordt ingevuld. De nieuwe invulling van de toekomstige ICT-dienstverlening m.i.v. 2017 zal eind 2016 moeten plaatsvinden. De huidige ICT-dienstverlening is niet afdoende en levert ook niet die kwaliteit die de GGD nodig heeft om haar primaire processen optimaal te kunnen ondersteunen. Op

infrastructuurgebied zal de focus blijven liggen op verbetering van de kwaliteit en de service aan gebruikers. Bij informatiearchitectuur zal de focus liggen op verbinding tussen de diverse onderdelen.

Informatiemanagement en informatiebeveiliging:
De GGD beschikt over een overall visie t.a.v. informatiemanagement en heeft hierin de afstemming gevonden met de VRGZ. Er is een beleid opgesteld voor informatiebeveiliging.

Speerpunten in 2017:

- Implementeren van de keuze voor nieuwe leverancier.
- Verder implementeren van informatiebeveiliging in data en besef medewerker.

Post en Archiefzaken (PAZ)
In 2017 zal de digitalisering van de post- en archiefprocessen dieper geworteld zijn in de organisatie; waarbij gewerkt wordt binnen relatiebeheer vanuit een bronbestand. De GGD heeft haar interne processen t.a.v. de Archiefwetgeving ingebed in haar processen.

Speerpunt in 2017:

- Optimaliseren documentmanagementstroom.

Huisvesting GGD
Het huurcontract van het hoofdkantoor van de GGD in Nijmegen met de gemeente verloopt per 1 januari 2017. Begin 2016 zal bekend zijn welke aanpassingen benodigd zijn om de locatie te moderniseren tot een hedendaags kantoorgebouw met bijbehorende voorzieningen. De diverse huurlocaties voor JGZ worden gecontinueerd. De wens en de behoefte bestaan om nog meerdere diensten van de GGD samen te brengen voor efficiënter en effectiever gebruik van gehuurde m^2.

Speerpunt in 2017:

- Efficiëntere inzet m^2 en huurkosten.

5.4.6 Communicatie

In 2017 geeft Communicatie interne en externe ondersteuning bij de realisatie van de meerjarenstrategie 2016 – 2019 van GGD Gelderland-Zuid.

Speerpunt in 2017:

- Doorontwikkeling van de nieuwe website GGD Gelderland-Zuid.
- Doorontwikkeling van het nieuwe intranet, zodat het medewerkers nog beter verbindt en informeert.
- Uitvoeren en doorontwikkelen van het social-mediabeleid.
- In gebruik nemen van een social-media monitoring tool (obi4wan), samen met de VRGZ.
- Voortzetten van extra communicatieondersteuning bij 'nieuwe taken'; zoals Veilig Thuis, Wmo-toezicht en Toegang Beschermd Wonen.
- Verzorgen van extra communicatieondersteuning bij harmonisatie jeugdgezondheid.
- Voorbereiden op (oefenen) en verzorgen van de communicatie bij rampen en crises, conform het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).
- Positionering van GGD Gelderland-Zuid bij gemeenten, stakeholders en andere samenwerkingspartners.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

6 Bijlagen

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Overzicht van baten en lasten begroting 2017

Bedragen x € 1.000,-	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begr 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Bijdrage gemeenten uniforme taken	14.097	14.490	14.196	14.196	14.196	14.196
Bijdrage gemeenten uniforme taken o.b.v. facturen	574	852	852	852	852	852
Bijdrage gemeenten Individueel KeuzeBudget (IKB)						
Subsidies gemeenten	5.506	5.275	4.643	4.625	4.625	4.625
Subsidies rijk	2.552	2.486	2.433	2.433	2.433	2.433
Doorstorting subsidies	3.554	3.226	3.226	3.226	3.226	3.226
Overige opbrengsten	3.620	2.546	2.393	2.393	2.393	2.393
Te acquireren opbrengsten		247	633	348	344	318
Som der bedrijfsopbrengsten	**29.904**	**29.121**	**28.375**	**28.072**	**28.069**	**28.042**
Personeelskosten	17.987	17.263	17.955	17.738	17.791	17.781
Huisvestingskosten	1.910	1.842	1.739	1.739	1.739	1.739
Kantoormiddelen	214	237	235	235	235	235
Medische zaken	831	713	714	714	714	714
Communicatieapparatuur	1.021	984	964	964	964	964
Autokosten	10	15	15	15	15	15
Afschrijvingen	313	338	386	374	318	301
Algemene kosten	3.081	2.503	991	926	926	926
Onvoorzien	0	169	169	169	169	169
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.037	1.942	1.937	1.937	1.937	1.937
Doorstorting subsidies	3.554	3.226	3.226	3.226	3.226	3.226
Voorlichting	126	66	48	39	39	39
Rente	5	-3	-3	-3	-3	-3
Som der bedrijfskosten	**31.090**	**29.295**	**28.375**	**28.072**	**28.069**	**28.042**
Totaal saldo van baten en lasten	**-1.187**	**-174**				
Incidentele baten	3					
Incidentele lasten						
Saldo incidentele baten en lasten	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat voor bestemming	**-1.184**	**-174**				
Voorstel voor resultaatsbestemming						
(+ is dotatie - is onttrekking)						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve DD-JGZ	-238	-	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie bestemde reserve frictiekosten Mook & Middelaar	-35	-17	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie bestemde reserve afboeking vordering Mook & Middelaar	-111	-	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve EGB samenwerking	-117	-	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve Toezicht Wmo	-168	-157	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve Veilig Thuis	-343	-	-	-	-	-
Geraamde resultaat na bestemming	**-173**					

Toelichting
De jaarrekening 2015 is nog niet vastgesteld en ligt voor zienswijze voor bij de gemeenten.

De bijgestelde begroting 2016 is nog exclusief de begrotingswijziging van Veilig Thuis van €1.064.548. Hierover wordt door het Algemeen Bestuur op 7 april 2016 een besluit genomen.
Op de volgende pagina worden wijzigingen ten opzichte van de gepubliceerde begroting 2016 toegelicht. Op deze pagina wordt de bijgestelde begroting 2016 gepresenteerd.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Begrotingswijzigingen overzicht van baten en lasten in de begroting 2016
Bedragen x € 1.000,-

	Begroting 2016	Toezicht Wmo 1)	Individueel Keuze Budget 2)	Acquisitie doelstelling 3)	Verschui-vingen 4)	Bijgestelde Begroting 2016
Bijdrage gemeenten uniforme taken	13.958	57	475			14.490
Bijdrage gemeenten forensische geneeskunde						
Bijdrage gemeenten uniforme taken o.b.v. facturen	852					852
Subsidies gemeenten	5.106			169		5.275
Subsidies rijk	2.486					2.486
Doorstorting subsidies	3.226					3.226
Overige opbrengsten	2.543	3				2.546
Te acquireren opbrengsten	461			-214		247
Som der bedrijfsopbrengsten	**28.631**	60	475	-45		**29.121**
Personeelskosten	17.777	50	475	-45	-993	17.263
Huisvestingskosten	1.842					1.842
Kantoormiddelen	237					237
Medische zaken	713					713
Communicatieapparatuur	984					984
Autokosten	15					15
Afschrijvingen	338					338
Algemene kosten	1.502	8			993	2.503
Onvoorzien	169					169
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	1.942					1.942
Doorstorting subsidies	3.226					3.226
Voorlichting	64	2				66
Rente	-3					-3
Som der bedrijfskosten	**28.805**	60	475	-45		**29.295**
Saldo van baten en lasten	**-174**					**-174**
Incidentele baten						
Incidentele lasten						
Incidenteel resultaat						
Geraamde resultaat voor bestemming	**-174**					**-174**
Voorstel voor resultaatsbestemming (+ is dotatie - is onttrekking)						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve DD-JGZ						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve frictiekosten Mook & Middelaar	-17					-17
Onttrekking/dotatie reserve EGB samenwerking						
Onttrekking/dotatie reserve Toezicht Wmo	-157					-157
Onttrekking/dotatie reserve Veilig Thuis						
Geraamde resultaat na bestemming	**0**	0	0	0	0	**0**

Toelichting bij de begrotingswijzigingen 2016
1) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 17 december 2015 is het toezicht Wmo aangepast naar het vastgestelde scenario van €216.671.

2) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 17 december 2015 is het Individueel Keuze Budget opgenomen.

3) De begrote acquisitiedoelstelling is reeds voor €214.000,- gerealiseerd. Er is een nieuw project, Gezond in de Stad, voor €169.000,- meer dan in de begroting is berekend, binnengehaald. Daarnaast is er voor €45.000,- bezuinigd op een beleidsfunctie door deze deels niet in te vullen.

4) In de kolom verschuivingen staan budgettair neutrale bijstellingen. De verschuivingen beogen de realisatie en begroting beter vergelijkbaar te maken.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Toelichting bij het overzicht van baten en lasten in de begroting 2017

In 2017 wordt extra ingezet op Veilig Thuis. Om een efficiencyslag en ontwikkeling te kunnen maken en om het hoofd te bieden aan de hoge werkdruk is structurele uitbreiding van capaciteit nodig voor de komende jaren. Er is een structureel plan voor Veilig Thuis met bijbehorende structurele begroting.
De taak Toezicht Wmo wordt vanaf 2017 gefinancierd vanuit de inwonersbijdrage. Op 17 december 2015 heeft het AB besloten in te stemmen met een bijdrage ter financiering van de structurele kosten. Voor de invulling van de toezichttaak is een projectplan opgesteld.
Omdat in de CAO vanaf 2017 het Individueel Keuze Budget (IKB) wordt geïntroduceerd, wordt in 2016 éénmalig een extra bijdrage van gemeenten gevraagd voor 7/12 van het vakantiegeld (€475.000,-).
In onderstaande toelichting wordt ingegaan op verschillen boven de €10.000,- tussen de begroting 2017 en de bijgestelde begroting 2016. De begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 zijn gebaseerd op het prijspeil 2017.

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Bijdrage gemeenten uniforme taken — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-294**

Gemeentelijke bijdrage uniforme taken 2016		14.490
Bij: Inwonersbijdrage Toezicht Wmo	96	
Bij: Indexering*	85	
Af: Inwonersbijdrage Individueel Keuze Budget	-475	
		-294
Gemeentelijke bijdrage uniforme taken 2017		14.196

*De indexering volgens de richtlijnen van de adviesfunctie Gemeenschappelijke regelingen is 0,6%.

Subsidies gemeenten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-631**

Door de nieuwe constructie voor Veilig Thuis vanaf 1 januari 2017 (overgang van medewerkers JBG naar GGD Gelderland-Zuid) vervalt de BTW-verplichting op het inlenen van personeel van €216.000,-. De subsidies Gezondheidsmakelaar €191.000,-, Alcoholmatiging €130.000,-, Gezonde school, wijk en gemeente €70.000,-, een deel van Buurtsportcoaches €65.000,- en ook Gezond in de stad €20.000,- vallen weg. Preventiekracht dichtbij huis €24.000,-, Handhaving Kinderopvang €22.000,- en SchoolsOut €11.000,- genereren extra opbrengsten. Een deel van de opbrengsten van Veilig Thuis was in 2016 ten onrechte begroot onder overige opbrengsten €46.000,-. Daarnaast zorgen overige projecten voor €42.000,- minder opbrengsten.

Subsidies rijk — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-53**

De subsidie voor vaccinaties 0-19 jarigen bij JGZ neemt toe met €32.000,-. Het wegvallen van de projecten Bewegen met depressie en dementie en Integrale aanpak valpreventie zorgt voor €85.000,- minder opbrengsten.

Overige opbrengsten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-154**

De huuropbrengsten van Mondzorg voor Kids en deels VRGZ als onderhuurders vallen in 2017 weg €169.000,-, de vrijgekomen m2 worden door GGD Gelderland-Zuid zelf opgevuld, waardoor er een besparing op de huisvestingskosten wordt gerealiseerd, zie betreffende toelichting.
Een deel van de opbrengsten van Veilig Thuis was in 2016 ten onrechte begroot onder overige opbrengsten €46.000,-. Daarnaast wordt er meer GGD-personeel extern gedetacheerd €61.000,-.

Te acquireren opbrengsten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **386**

Er is in 2017 €386.000,- meer acquisitiedoelstelling noodzakelijk om de begroting te kunnen realiseren.

BEDRIJFSKOSTEN

Personeelskosten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **692**

De personeelskosten zijn begroot op basis van de contractuele verplichtingen met personeel, zoals deze vanaf 2017 zullen gelden. De salarissen zijn begroot en doorgerekend aan de hand van de premies voor sociale lasten en pensioenen, zoals deze gelden in het najaar van 2015; er is rekening gehouden met een loonindex voor 2016 en 2017.

Bij Veilig Thuis wordt het personeel van Jeugdbescherming Gelderland in een overgang betrokken. Dit veroorzaakt een verschuiving van kosten van inhuur derden naar personeelskosten voor €1.026.000,- (zie ook algemene kosten). Door overgang van personeel worden de BTW-kosten bespaard (€216.000,-).

Huisvestingskosten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-103**

Door vrijgekomen m2 vanwege verhuizing van onderhuurders Mondzorg voor Kids en een gedeelte van VRGZ zal GGD Gelderland-Zuid door middel van interne verhuizingen van dependances zorgen voor een besparing op de huisvestingskosten.
Voor de huisvestingskosten van JGZ-dependances zijn afspraken gemaakt met gemeenten. Het afgesproken budget bedraagt €550.000,-. Medio 2016 wordt verwacht dat de werkelijke huisvestingskosten voor JGZ-dependances in 2017 het budget met €183.000,- zullen overschrijden, conform verwachting 2016. Dit verschil zal met de gemeenten worden afgerekend. Een specificatie per gemeente is opgenomen in de bijlagen bij deze begroting.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Communicatieapparatuur Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-20**

De daling van de uitgaven voor communicatieapparatuur wordt voornamelijk veroorzaakt door minder uitgaven op het gebied van telefoonkosten en verbindingsmiddelen €38.000,- en meer uitgaven voor netwerk en onderhoud software €18.000,-.

Algemene kosten Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-1.512**

Bij Veilig Thuis wordt het personeel van Jeugdbescherming Gelderland in een overgang betrokken. Dit veroorzaakt een verschuiving van kosten van inhuur derden naar personeelskosten voor €1.242.000,-.
Er vallen een aantal projectsubsidies weg in 2017, waardoor de kosten van inhuur derden ook wegvallen; Integrale aanpak valpreventie €44.000,-, Bewegen bij depressie €41.000,- en Alcoholmatiging €40.000,-. Daarentegen komen er nieuwe projecten bij: €41.000,-.

Voorlichting Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-19**

Voor voorlichting is €19.000,- minder begroot. Ten opzichte van 2016 wordt er voor JGZ minder aan voorlichting uitgegeven.

Rente, autokosten en afschrijvingen Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **49**

De afschrijvingen stijgen met €49.000,-. Dit wordt veelal ingegeven door investeringen inzake meubilair en automatisering.

Meerjarenraming

De jaren 2018 tot en met 2020 zijn gebaseerd op het prijspeil van 2017.
De exploitatiecijfers 2018-2020 zijn aangepast waar tijdelijke projecten in deze periode aflopen. Dit geldt dan voor de opbrengsten, de personeelskosten, algemene kosten (inhuur derden) en andere begrotingsposten. De personeelskosten zijn aangepast voor reeds bekende mutaties. Kapitaallasten zijn doorgerekend aan de hand van meerjarig geplande investeringen.
Omdat eind 2017 een aantal projecten afloopt, zal de GGD nieuwe opdrachten moeten verwerven om de begroting sluitend te krijgen. Verwacht wordt dat dit haalbaar is. Zonder verwerving van nieuwe opdrachten sluit de meerjarenraming in 2018 niet voor een bedrag van €348.000,-. Dit bedrag daalt in de jaren daarna naar €318.000,-.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Grondslagen van resultaatbepaling en waardering

Algemeen
De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) hiervoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van GGD Gelderland-Zuid omvat het totaal van alle activiteiten, die de GGD in 2017 en latere jaren verwacht uit te voeren. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of tot uitgaven in het boekjaar hebben geleid.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva
De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde. De belangrijkste posten worden hieronder nader toegelicht.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa (> € 2.500,-) zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. In het jaar van aanschaf wordt tijdsevenredig afgeschreven.

Veelal worden kleinere investeringen in het lopende boekjaar gebundeld en start de afschrijving halverwege het jaar.

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de belangrijkste materiële vaste activa zijn als volgt:

Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10%
Hardware en algemene software	20%
Specifieke softwareapplicaties	20%
Vervoersmiddelen	20%
Overige bedrijfsmiddelen	20%

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

De GGD kent in 2017 geen bestemmingsreserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van artikel 44 BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan; waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor heeft betrekking op de komende 5 jaar en is nominaal gewaardeerd. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen uit het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) gemeente Nijmegen. De voorziening voor niet-actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen. De verwachte omvang en het verloop zijn weergegeven in de bijlage "Reserves en voorzieningen".

Schulden
Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over de verslagperiode, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten.

Opbrengsten
De opbrengsten betreffen de ontvangen subsidies, bijdragen en opbrengsten van de in de verslagperiode aan derden geleverde diensten.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Reserves en voorzieningen

Reserves **Bedragen * € 1.000,-**	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begroting 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Algemene reserve	905	905				
Verwacht resultaat						
Verwachte algemene reserve	905	905	905	905	905	905
Bestemde reserves						
Bestemde reserve DD-JGZ	31	31				
Bestemde reserve uittreding Mook & Middelaar	17					
Bestemde reserve Toezicht Wmo	157					
Bestemde reserve Veilig Thuis						
	205	31				
Totaal Eigen vermogen	**1.110**	**936**	**905**	**905**	**905**	**905**

Toelichting
In bovenstaande opstelling is de concept jaarrekening 2015 opgenomen.

Bestemde reserves
Bestemde reserve DD-JGZ
Er waren voor 2015 projecten gepland, maar die zijn nog niet (volledig) afgerond. Dit komt enerzijds doordat eerst de databases (Rivierenland en Regio Nijmegen) samengevoegd moesten worden als voorwaarde voor andere projecten die nu in 2016/2017 worden uitgevoerd. Anderzijds doordat oplevering koppeling en pilot met gebruikers vertraagd was, waardoor Topicus nog niet gereed was voor koppeling LSP en Koppeling Entgegevens. Een bedrag van €31.000,- wordt doorgeschoven naar 2016.

Bestemde reserve uittreding Mook & Middelaar
Deze reserve is in 2014 met 75% en in 2015 met 50% van de jaarlijkse frictiekosten afgebouwd. In 2016 wordt de reserve met 25% afgebouwd.
Bestemde reserve Toezicht Wmo
Deze bestemde reserve is gevormd voor het vormgeven van de toezichttaak Wmo; die vanaf 1 januari 2015 bij GGD Gelderland-Zuid is ondergebracht. Er is voor 2015 €200.000,- en 2016 €125.000,- gevormd. De uitgaven voor 2015 waren €168.000,- en voor 2016 worden de uitgaven begroot op €157.000,-.

Voorzieningen **Bedragen * € 1.000,-**	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begroting 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Voorziening onderhoud kantoor Groenewoudseweg	378	327	646	797	447	398
Voorziening niet-actief personeel	531	223	171	89	50	24
	909	550	817	886	497	422

Toelichting
De dotatie en onttrekkingen aan de voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor Groenewoudseweg worden ontleend aan het onderhoudsplan van gemeente Nijmegen.

De voorziening voor niet actief-personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van FPU-, WW- en wachtgelduitkeringen.

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Investeringsbegroting 2017		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
Vervoermiddelen		
Auto Nijmegen	€	25.000
	€	**275.000**

Investeringsbegroting 2018		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Investeringsbegroting 2019		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Investeringsbegroting 2020		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Risico's

Het Algemeen Bestuur keurde in het najaar 2014 de vernieuwde risicomanagement methodiek van de GGD voor de komende 4 jaar goed. In dit besluit werd vastgesteld dat het complete overzicht van de risico-inventarisatie en de voorgestelde beheersmaatregelen een keer per vier jaar besproken worden met het Algemeen Bestuur, dat in de tussenliggende periode een samenvatting van de risico-inventarisatie wordt opgenomen in de begroting en jaarrekening en dat bij het uitbrengen van de financiële rapportages (begroting, jaarrekening en tussentijdse cijfers) nieuwe of verdwenen risico's als mutatie vermeld zullen worden. Tot slot werd besloten dat de frequentie van rapporteren aangepast zal worden als daartoe aanleiding is.

Mutaties

- Na aftrek van de subsidie voor de frictiekosten resteert er een vordering van €28.000,- op gemeente Mook & Middelaar. In de inventarisatie wordt met een kans van 80% gerekend. Hierdoor is met een risicocapacititeit van €22.400,- rekening gehouden.
- Een ander negatief risico is de vordering op gemeente Maasdriel à € 28.000,-. Dit betreft de inwonersbijdrage voor Meldpunt Bijzondere Zorg van het tweede half jaar 2013. Gemeente Den Bosch heeft de centrumfunctie voor gemeente Maasdriel. Een geschillencommissie is samengesteld om uitspraak te doen aan welke gemeente gemeente Maasdriel moet bijdrage voor deze taak. Dit risico wordt ook met een kans van 80% ingeschat. De risicocapaciteit wordt hiermee €22.400,-.
- Het risico op uitbetaling opgebouwde vakantiegeld 2016 in december 2016 vervalt met het besluit van het Algemeen Bestuur van 17 december 2015 om hiervoor financiering te geven. Hierdoor valt er €541.745,- weg bij de maatschappelijke risico's. Dit bedrag was berekend op eerdere gegevens dan de daadwerkelijke toekenning van €475.000,-.

Niet financieel vertaalde risico's

Ten aanzien van de personele kosten is er nog sprake van risico's die samenhangen met de fusie. Het gaat hierbij om mogelijke kosten voor het treffen van voorzieningen van niet actieve medewerkers.

Voor de nieuwe taken 'Veilig Thuis' en 'Toezicht Wmo' speelt de vraag hoe de doorontwikkeling loopt. Hierin kunnen mee- of tegenvallers zitten, deze zijn niet financieel vertaald.

Samenvatting risico's	Totaal van verwachtings-waarde afzonderlijke risico's	Totaal van noodzakelijke risicocapaciteit na weging van verwachtings-waarde met kans
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.286.000	430.800
Maatschappelijke risico's	920.000	214.000
Economische risico's	1.400.000	420.000
Middelen, organisatie medewerkers en efficiency	2.791.715	1.004.029
	6.397.715	2.068.829

Bijdrage 2017 per gemeente

Op basis van huidige producten. Er wordt in 2016 gewerkt aan nieuwe (integrale) producten.

		Beuningen	Druten	Berg en Dal	Heumen	Nijmegen	West Maas en Waal	Wijchen	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	Zaltbommel	Totaal
Inwoners per 1/1/2016 (conform BRN Richtlijn)		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	543.135
Uniform		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	543.135
Uniform BZ en VT		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100		22.559	12.100	41.600		491.385
Uniform logopedie				34.450	16.434	171.281			26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	440.348
Uniforme wettelijke taken																		
Preventieve logopedie	Logopedie	-	-	16.431	7.838	81.694	-	-	12.472	12.695	12.547	5.294	11.533	10.760	5.771	19.841	13.150	210.028
JGZ Nijmegen 0-19, JGZ Riv 4-19	Uniform	502.604	359.921	679.548	320.646	3.272.903	360.362	805.544	285.757	304.892	323.198	130.763	294.522	273.390	141.435	513.098	343.510	8.912.095
AGZ Taken	Uniform	106.037	76.728	144.490	68.927	718.384	77.278	171.064	109.678	111.637	110.336	46.555	101.415	94.617	50.750	174.478	115.634	2.278.008
Bijzondere Zorg	Uniform BZ en VT	43.941	31.796	59.876	28.563	297.695	32.024	70.888	45.450	46.262	45.723	19.292	-	39.209	21.030	72.303	-	854.051
Veilig Thuis (SHG taken)	Uniform BZ en VT	17.041	12.331	23.220	11.077	115.669	12.419	27.491	17.626	17.940	17.731	7.482	-	15.205	8.156	28.039	-	331.425
Gezond Leven	Uniform	74.982	54.257	102.173	48.741	507.992	54.646	120.965	77.557	78.942	78.022	32.921	71.714	66.906	35.887	123.379	81.768	1.610.852
Subtotaal		744.606	535.033	1.025.738	485.792	4.994.337	536.728	1.195.952	548.540	572.368	587.558	242.307	479.184	500.087	263.028	931.139	554.062	14.196.459
Toezicht en handh. Kinderopvang	Factuur	31.906	19.952	61.232	26.316	285.986	23.650	42.914	42.054	69.832	45.752	15.136	41.452	18.060	25.542	56.674	45.322	851.780
Totaal		**776.512**	**554.985**	**1.086.970**	**512.108**	**5.280.323**	**560.378**	**1.238.866**	**590.594**	**642.200**	**633.310**	**257.443**	**520.636**	**518.147**	**288.570**	**987.813**	**599.384**	**15.048.239**
Maatwerk																		
Maatwerk JGZ		19.180	6.649	9.963	3.400	21.276	2.000	19.590	17.894	16.995	13.696	4.740	-	-	6.040	78.194	-	219.617
Attentiewijken		-	-	-	-	132.130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132.130
Gezonde school maatwerk		-	9.058	14.639	-	-	8.403	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32.100
Totaal		**19.180**	**15.707**	**24.602**	**3.400**	**153.406**	**10.403**	**19.590**	**17.894**	**16.995**	**13.696**	**4.740**	**0**	**0**	**6.040**	**78.194**	**0**	**383.847**
Subsidies van gemeenten																		
JGZ Algemeen 0-19 jarigen Nijmegen incl. DD-JGZ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kijk op Kleintjes			-	-	-	426.888	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	426.888
Toets op soc. medische indicatie kinderopvang		-	-	-	-	4.498	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.498
Activiteiten in het kader van CJG		-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.620	-	-	-	9.620
Virtueel CJG en verwijsindex risicojongeren (VIR)		-	-	-	-	91.275	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	91.275
JGZ 0-4jr Rivierenland		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	448.681	-	-	-	448.681
Toezicht en handhaving kinderopvang		-	8.527	-	-	69.973	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78.500
PSHI		2.275	1.647	3.081	1.475	15.320	1.671	3.680	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.150
Veilig thuis (AMK-taken en SHG regio Nijmegen)		3.294	2.368	4.472	2.133	934.018	2.398	5.335					16.142				18.273	988.433
Veilig thuis (AMK-taken)							29.730		45.085	54.042	43.242	13.756	44.797	49.155	20.796	108.349	43.172	452.124
Bijzondere Zorg		-	-	-	-	750.031	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	750.031
Beschermd wonen		-	-	-	-	203.141	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	203.141
Gezonde school, wijk en gemeente								190.000										190.000
Gezondheidsmakelaar / buurtsportcoaches		10.000	-	-	-	169.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	179.000
Schoolsout		-	-	-	-	129.358	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129.358
Preventiekracht Dichtbij Huis		-	-	-	-	40.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40.000
Ouderen mishandeling						77.000												77.000
Huisvesting JGZ		(19.521)	8.934	34.982	4.885	98.623	9.304	22.732	-	-	-	-	-	-	-	-	-	159.939
Totaal		**-3.952**	**21.476**	**42.535**	**8.493**	**3.009.125**	**43.103**	**221.747**	**45.085**	**54.042**	**43.242**	**13.756**	**60.939**	**507.456**	**20.796**	**108.349**	**61.445**	**4.257.638**
Totaal uniform, maatwerk en subsidies van gemeenten		**791.740**	**592.167**	**1.154.107**	**524.001**	**8.442.854**	**613.884**	**1.480.203**	**653.573**	**713.237**	**690.248**	**275.939**	**581.575**	**1.025.603**	**315.406**	**1.174.356**	**660.829**	**19.689.724**

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Totale bijdrage per gemeente

	Uniforme wettelijke taken	Maatwerk	Subsidies van gemeenten	Totaal
Beuningen	776.512	19.180	3.952-	791.740
Druten	554.985	15.707	21.476	592.167
Groesbeek	1.086.970	24.602	42.535	1.154.107
Heumen	512.108	3.400	8.493	524.001
Nijmegen	5.280.323	153.406	3.009.125	8.442.854
West Maas en Waal	560.378	10.403	43.103	613.884
Wijchen	1.238.866	19.590	221.747	1.480.203
Buren	590.594	17.894	45.085	653.573
Culemborg	642.200	16.995	54.042	713.237
Geldermalsen	633.310	13.696	43.242	690.248
Lingewaal	257.443	4.740	13.756	275.939
Maasdriel	520.636	-	60.939	581.575
Neder-Betuwe	518.147	-	507.456	1.025.603
Neerijnen	288.570	6.040	20.796	315.406
Tiel	987.813	78.194	108.349	1.174.356
Zaltbommel	599.384	-	61.445	660.829
Totaal	15.048.238	383.847	4.257.638	19.689.723

Brief aan de raad - Begroting 2017 GR GGD Gelderland-Zuid

Indicatie huur/service JGZ-locaties regio Nijmegen 2016-2017

Gemeenten	Budget 2016	Verwachting 2016	Budget 2017
Beuningen	46.019	25.892	46.295
Druten	37.488	46.101	37.713
Groesbeek	54.068	86.076	54.392
Heumen	31.517	35.196	31.706
Nijmegen	204.782	301.631	206.011
West Maas en Waal	28.116	37.359	28.285
Wijchen *	50.358	77.758	50.660
Mook en Middelaar **	7.029	11.171	7.071
Subtotaal	459.377	621.184	462.133
Neder-Betuwe	90.876	111.569	91.421
Totaal	550.253	732.753	553.555

De huisvestingskosten zijn inclusief huur, gebouwgebonden servicekosten, huur koelkasten en facilitaire meerkosten GGD.

Het budget voor 2017 is inclusief index conform de BRN richtlijnen.

De verwachting 2016 is indicatief en gebaseerd op hetgeen in februari 2016 bekend was.

* Inclusief extra huisvestingskosten Kruisbergseweg Wijchen € 14.427. Dit is exclusief rente.

** Gemeente Mook en Middelaar is vanaf 1 januari 2013 uit de gemeenschappelijke regeling getreden, maar blijft Jeugdgezondheidszorg afnemen.

Overzicht GGD-organisatie

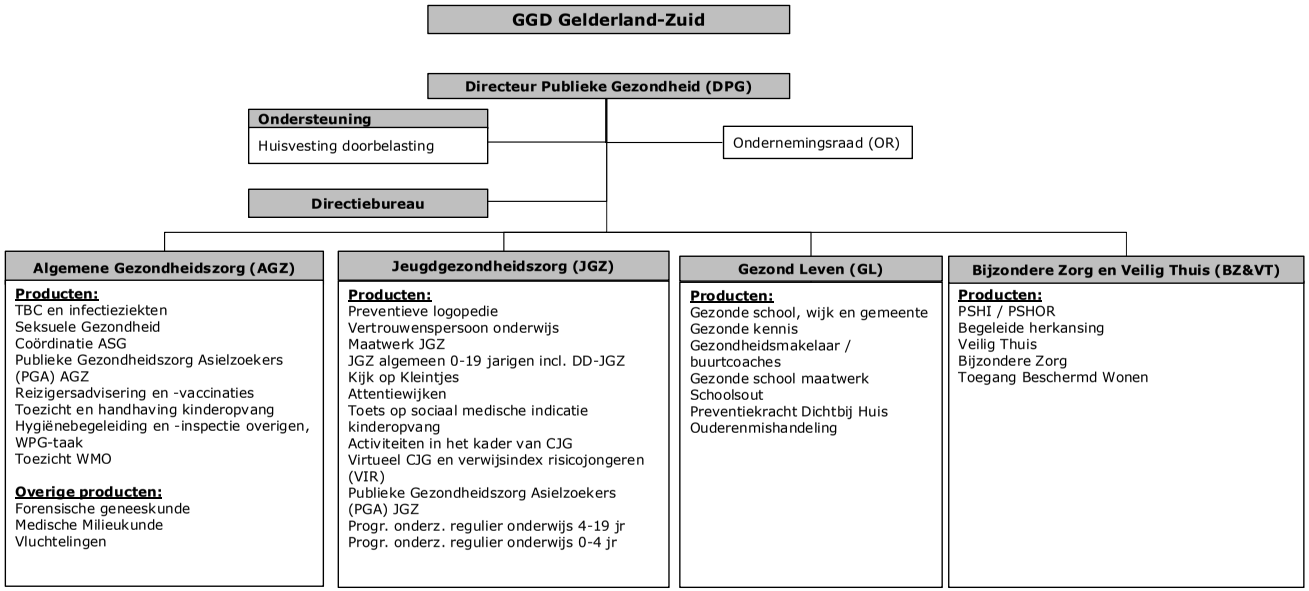

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

reg.nr.: 16.0006955
procesverantw.: BM-SO
INGEKOMEN
13 JULI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Bijsterhuizen

TOPLOCATIE VAN EUROPESE ALLURE

G.R. Bijsterhuizen
Kasteellaan 22-24
6602 DE WIJCHEN
Postbus 9000, 6600 HA WIJCHEN
Tel. 024 344 97 49
Fax 024 6492 208
B.T.W. nr 8025.60.052.O.01
Email bijsterhuizen@bijsterhuizen.nl

Aan de raad van de gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum : 8 juli 2016
Bijlagen: 2
Onderwerp : Jaarstukken Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen

Geachte Raad,

Hierbij ontvangt u de jaarrekening 2015 met accountantsverklaring en het geactualiseerde Beleidsplan Bijsterhuizen met de meerjarenbegroting 2016 t/m 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen.

Uw gemeente heeft, evenals de gemeente Wijchen, geen zienswijzen ingebracht.

Het Algemeen Bestuur heeft de bovengenoemde stukken definitief vastgesteld.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen,

J.A. Dekkers,
De secretaris

mr. J.Th.C.M. Verheijen ,
De voorzitter

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

JAARSTUKKEN 2015

VAN DE

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

BIJSTERHUIZEN

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

Behorende bij brief nr. 16.0246 d.d. 11/4/16
paraaf ....RS....

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken

Voorwoord 3
Jaarverslag 4

PARAGRAFEN 5
Paragraaf 1. Meerjarenraming 6
Paragraaf 2. Financiering 6
Paragraaf 3. Bedrijfsvoering 6
Paragraaf 4. Grondbeleid 7
Paragraaf 5. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 7

JAARREKENING 8
1. Waarderingsgrondslagen 9
2. Balans 10
3. Rekening van lasten en baten 16
4. Verzameling 20
Bijlage A Jaarrekening 2015 GR Bijsterhuizen 21

VOOR WAARMERKING DOOR
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf .....

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Voorwoord

Vanaf 1992 vindt binnen de Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen de planontwikkeling van bedrijventerrein Bijsterhuizen plaats. De GR is een initiatief van de gemeenten Nijmegen en Wijchen. Het doel van de regeling is het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de regio Nijmegen door middel van het gezamenlijk ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar intergemeentelijk bedrijventerrein. Het bedrijventerrein heeft een bruto oppervlakte van 245 hectare, met in totaal circa 162,1 hectare uitgeefbaar terrein. Het overgrote deel van het bedrijventerrein ligt op Wijchens grondgebied, het andere deel ligt in de gemeente Nijmegen.

In 2015 heeft het bestuur van de gemeenschappelijke regeling in een tweetal vergaderingen de planexploitatie herijkt. De in 2014 bijgestelde looptijd tot 2024 blijft gehandhaafd. Slechts de verwachte uitgiftes over de diverse jaarschijven tot 2024 zijn bijgesteld. Ondanks dat de mindere economische situatie nog steeds voelbaar blijft, weten potentiële afnemers Bijsterhuizen nog steeds te vinden. Het kost inzet en geduld om potentiële afnemers uiteindelijk te binden, echter het resultaat is er naar. We zijn er in geslaagd om de geprognosticeerde uitgifte ruimschoots te overschrijden in 2015.

In het verslagjaar 2015 is de positieve boekwaarde van de planexploitatie van circa € 2.121k per 1 januari toegenomen met circa € 2.753k tot € 4.874k ultimo 2015.

Alleen de van toepassing zijnde paragrafen zijn opgenomen.

De primitieve begroting is gelijk aan de actuele begroting.

BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Jaarverslag

Bestuursorganisatie

De samenstelling van de bestuursorganisatie is als volgt per 31 december 2014:

Algemeen Bestuur :	Mr. J.Th.C.M. Verheijen (voorzitter) Mevr. A.J.M. Schaap (vicevoorzitter) Dhr. B.J.H.M. Velthuis Dhr. P.L.J. Loermans Mevr. H. Tiemens
Dagelijks Bestuur:	Mr. J.Th.C.M. Verheijen (voorzitter) Mevr. A.J.M. Schaap (vicevoorzitter) Dhr. B.J.H.M. Velthuis
Directie:	Dhr. J.A. Dekkers (secretaris)

In 2015 is het bestuur tweemaal bijeengekomen. Onderstaand treft u een overzicht aan van de relevante onderwerpen van overleg:

- Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling
- Jaarrekening 2014;
- Beleidsplan Bijsterhuizen 2015-2023 en meerjarenbegroting 2015-2023;
- Stand van zaken en goedkeuring grondverkopen;
- Actualisatie planexploitatie per 1 januari 2015 en 1 oktober 2015;
- Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen;
- Stand van zaken onbebouwde percelen;
- Dienstverleningsovereenkomsten 2016;
- Stand van zaken aankopen.

VOOR WAARMERKING
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf ....

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

PARAGRAFEN

VOOR EEN AKKOORD NAMENS DE LEDEN VAN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Paragraaf 1. Meerjarenraming
Voor een uitgebreid jaarverslag en toekomstvisie wordt verwezen naar het Beleidsplan Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen (2015-2023).Onderstaande tabel is overgenomen uit dit beleidsplan. In onderstaande tabel vindt u de meerjarenbegroting 2015, zoals door het bestuur is vastgesteld op 10 april 2015. De cijfers in deze meerjarenbegroting zijn gebaseerd op de actualisatie van de planexploitatie per 1-1-2015.

Lasten

Omschrijving	Rekening t/m 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Grondverwerving	34.456.731	434.411	157.500	0	0
Archeologie	883.913	71.741	167.395	0	0
Sloopkosten	1.211.991	0	0	0	0
Milieukosten	298.960	0	0	0	0
Beheerplan	1.866.838	135.000	135.000	135.000	135.000
Bouw en woonrijpmaken	59.226.675	495.941	845.319	389.337	339.959
Plankosten en VTU	12.950.602	388.960	395.665	374.728	361.022
Voorziening kwaliteitsinstandhouding	2.133.252	9.720	15.335	20.867	25.099
Fondsvorming	464.515	0	0	0	0
Rente	3.181347	0	0	0	0
Totaal lasten	**116.674.824**	**1.535.773**	**1.716.214**	**919.932**	**861.080**

Baten

Omschrijving	Rekening t/m 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Verkopen	110.502.161	928.180	1.432.990	1.950.000	2.345.460
Overige opbrengsten	1.026.315	0	0	0	0
subsidies	7.267.771	0	0	0	0
Rente	0	22.733	17.442	22.303	38.288
Totaal baten	**118.796.247**	**950.913**	**1.450.432**	**1.972.303**	**2.383.748**
Resultaat	**2.121.423**	**-584.860**	**-265.782**	**1.052.371**	**1.522.668**

Paragraaf 2. Financiering

De GR voorziet in haar eigen financiering. Vanaf 1 januari 2014 neemt de GR verplicht deel aan schatkistbankieren en dient haar overtollige geldmiddelen te stallen bij het ministerie van Financiën.

Paragraaf 3. Bedrijfsvoering

Onder ander door middel van de Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen, het beleidsplan en daarnaast het continue verbeterproces van de jaarrekening en begroting probeert de GR met haar bedrijfsvoering zich te onderscheiden van andere bedrijventerreinen en de bedrijfsvoering te verbeteren (zie hiervoor ook het beleidsplan 2015-2023).

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Gemeente Wijchen
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Paragraaf 4. Grondbeleid

Het bedrijventerrein Bijsterhuizen wil zich in kwalitatief opzicht onderscheiden van terreinen elders in de regio. De kwaliteit van de openbare ruimte en bebouwde omgeving heeft dan ook continue de aandacht. Onder andere met behulp van het Vestigingsbeleid, het Bestemmingsplan en de Ruimtelijke Richtlijnen wordt deze kwaliteit gewaarborgd en gehandhaafd. Onderstaand is het verloop van de boekwaarde per 1 oktober 2015 en de verwachte eindUitkomsten op grond van de bijgestelde berekeningen weergegeven.

Investeringen		- 127,7 mln.	
Opbrengsten		151,49 mln.	
	Saldo op startwaarde		**23,7 mln.**
Kostenstijging		0,0 mln.	
Opbrengstenstijging		0,0 mln.	
Rente (1,25%)		1,6 mln.	
	Faseringskosten		**1,6 mln.**
	Saldo op eindwaarde (31-12-2023)		**25,3 mln.**
	Saldo op contante waarde (01-01-2015)		**22,6 mln.**

Paragraaf 5. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeenschappelijke regeling is. In de vastgestelde planexploitaties zijn de risico's m.b.t. de eindwaarde vermeld. Te weten:

1. De vraagprijs is hoger dan de prijs vermeld in de planexploitatie. Dit geeft een positief resultaat van € 1,5 tot € 2,5 miljoen.
2. Vertraging in de grondverkopen, waardoor de looptijd van Bijsterhuizen verlengd dient te worden. Bij 1 tot 3 jaar vertraging in de uitgifte geeft dit een geraamde negatieve bijstelling van € 0,3 tot € 0,8 miljoen.
3. Invoering vennootschapsbelasting per 1 januari 2016. Op basis van de huidige inzichten wordt het risico ingeschat op € 0,2 miljoen tot € 0,4 miljoen.
4. Het huidige geprognotiseerde rentepercentage van de planexploitatie (1,25%) ligt hoger dan de op dit moment gerealiseerde rente op de rekening. Het risico wordt geraamd op € 1,1 miljoen bij een werkelijk gerealiseerde rente van 0,5%.

De bovenstaande positieve/negatieve inschattingen zijn per saldo vrijwel nihil.

Ultimo 2015 bedraagt het positieve saldo van de exploitatie € 4.874k (voorraad). De gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen heeft geen eigen vermogen ultimo 2015. Optredende risico's worden afgedekt door de deelnemende partijen.

BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

JAARREKENING

VOOR WAARMERKING
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

JAARREKENING

1. Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Vorderingen
Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor zover noodzakelijk zijn voorzieningen getroffen voor het risico van dubieusheid en oninbaarheid. Deze voorzieningen zijn in mindering gebracht op het saldo van de vorderingen.

Liquide middelen
Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Met ingang van 2014 roomt de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen overtollige liquiditeiten af in het kader van schatkistbankieren (artikel 45 comptabiliteitswet).

Reserve
De bestemmingsreserve wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor zover noodzakelijk zijn voorzieningen getroffen voor het risico van dubieusheid en oninbaarheid. Deze voorzieningen zijn in mindering gebracht op het saldo van de vorderingen.

Voorraden
De onderhanden werken van de diverse fases van de grondexploitatie worden gewaardeerd overeenkomstig de cumulatieve bestedingen verminderd met de al ontvangen opbrengsten uit hoofde van verkopen en subsidies. De algemene kosten en opbrengsten worden versleuteld over de diverse fases op basis van aandeel bruto oppervlakte. Winstneming vindt plaats bij voltooiing van een fase.

Kortlopende schulden
De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Resultaatbepaling en resultaatbestemming
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten. Resultaat met betrekking tot voltooide fasen wordt toegevoegd aan de algemene winstreserve. Overige resultaten houden verband met kwaliteitsinstandhouding. Op basis van bestuurlijke besluitvorming wordt een bedrag per verkochte m² grond afgezonderd. Het saldo hiervan wordt aan de bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding toegevoegd.

Voor identificatie: BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

2. Balans

Stand per 31 december

ACTIVA

	2015	2014
Vlottende activa		
Voorraden	€ -4.865.197	€ -2.121.423
Debiteuren en overige kortlopende vorderingen	€ 1.262	€ 0
Rekening courant verhouding met Rijk	€ 5.812.923	€ 2.674.587
Liquide middelen	€ 249.999	€ 249.201
Overlopende activa	€ 0	€ 63
Totaal activa	**€ 1.198.987**	**€ 802.428**

VOORWAARDELIJK GOEDGEKEURD
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Stand per 31 december

PASSIVA

		2015		2014
Vaste passiva:				
Eigen Vermogen:				
Algemene winstreserve	€	0	€	0
Bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding	€	396.022	€	360.645
Vlottende passiva:				
Kortlopende schulden				
Overige kortlopende schulden	€	802.965	€	441.783
Totaal passiva	**€**	**1.198.987**	**€**	**802.428**

BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Toelichting op de balans

ACTIVA

Voorraad

	2015	2014
Onderhanden werk	€ -4.865.197	€ -2.121.423

Het verloop van het onderhanden werk in 2015 kan als volgt worden gespecificeerd:

Stand per 1 januari	€ - 2.121.423
Overdracht fases	€ 0
Stand per 1 januari na overdracht	€ -2.121.423
Opbrengsten	€ 3.695.829
Kosten	€ 952.055
Stand per 31 december	€ **-4.865.197**

Debiteuren en overige kortlopende vorderingen

De debiteuren en overige kortlopende vorderingen worden als volgt gespecificeerd:

	2015	2014
Debiteuren	€ 1.262	€ 0
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 0	€ 0
	€ 1.262	€ 0
Te verrekenen BTW	€ 0	€ 0
	€ **1.262**	€ **0**

Specificatie te verrekenen BTW:

	2015	2014
BTW suppletie	€ 0	€ 0
BTW 4e kwartaal	€ 0	€ 0
Totaal	€ **0**	€ **0**

VOOR VAARMOEN SOCIETEITEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR 2016

Rekening-courant Rijk

	2015	2014
Stand per 31 december	€ 5.812.923	€ 2.674.587

Schatkistbankieren
Met ingang van 2014 roomt de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen overtollige liquiditeiten af in het kader van schatkistbankieren (artikel 45 comptabiliteitswet). Het drempelbedrag kasgeld bedraagt € 250.000 voor 2015. De norm van het drempelbedrag wordt berekend als zijnde 0,75 procent van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. In onderstaande tabel wordt per kwartaal het gemiddelde saldo uitgesplitst.

Gemiddeld saldo €	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Rabo	1.718	3.485	1.767	0
BNG	155.920	82.377	71.067	145.009
Totaal	**157.638**	**85.862**	**72.835**	**145.009**

Liquide middelen

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking.

	2015	2014
Rekening-courant	€ 249.999	€ 249.201
Spaarrekening	€ 0	€ 0
Totaal	**€ 249.999**	**€ 249.201**

Overlopende aktiva

	2015	2014
Nog te ontvangen rente Rabo 4de kwartaal	€ 0	€ 63

V... WAARDENBEHOUDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

PASSIVA

Eigen Vermogen

Algemene winstreserve

		2015
Stand per 1 januari	€	0
Bij: winstneming voltooiing fases	€	0
Af: uitgekeerde winstnemingen fase	€	0
Stand per 31 december	€	**0**

Per 1 januari 2011 is het beheer van de fases 3 en 4 overgedragen aan de Gemeente Wijchen. Met deze overdracht zou een voorschotwinstuitkering van € 5 miljoen per gemeente gemoeid gaan, mits de planexploitatie dit toe zou laten (besluitvorming 3 maart 2010). Gezien de omvang van de beschikbare liquide middelen is het voorgenomen besluit van de beoogde winstuitkering fase 3 en 4 niet door het bestuur bekrachtigd.

Bestemmingreserve

Het eigen vermogen wordt als volgt gespecificeerd:

		2015		2014
Bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding Gemeente Nijmegen	€		€	0
Bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding Gemeente Wijchen	€	396.022	€	360.645
Totaal	€	**396.022**	€	**360.645**

Om de doelstelling van een kwalitatief hoogwaardig industrieterrein ook in de toekomst te kunnen realiseren, wordt van de opbrengst uit grondverkopen een bedrag per m² afgezonderd. De hiertoe gevormde bestemmingsreserves kwaliteitsinstandhouding worden na winstneming op een fase overgedragen aan de betreffende gemeente. Het Algemeen Bestuur heeft de bevoegdheid om de dotatie te verhogen of te verlagen.

Onderstaand treft u een verloopoverzicht van de bestemmingsreserves kwaliteitsinstand-houding aan.

Bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding Gemeente Nijmegen

Stand per 1 januari	€	0
Dotatie verkoop Nijmegen fase 1	€	0
Onttrekking fase 1 gemeente Nijmegen	€	0
Stand per 31 december	€	**0**

Bestemmingsreserve kwaliteitsinstandhouding Gemeente Wijchen

Stand per 1 januari	€	360.645
Onttrekking overgedragen fases	€	
Dotatie 2015	€	35.377
Stand per 31 december	€	**396.022**

BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Overige kortlopende schulden

		2015		2014
Crediteuren	€	122.919	€	12.982
Overige schulden en overlopende passiva	€	680.046	€	428.801
Totaal	€	**802.965**	€	**441.783**

Specificatie overlopende passiva

		2015		2014
Gemeente Nijmegen DVO	€	41.181	€	41.536
Gemeente Wijchen DVO	€	18.459	€	16.399
Loonkosten secretaris 4e kwartaal	€	15.361	€	22.582
BTW 4e kwartaal	€	590.868	€	304.731
BTW suppletie	€	8.677	€	0
Overig	€	5.500	€	43.553
Totaal	€	**680.046**	€	**428.801**

Afloop niet uit de balans blijkende verplichtingen

Alle regelingen zijn verwerkt in de balans ultimo 2015.

BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

3. Rekening van lasten en baten

LASTEN

	Begroting 2015	Jaarrekening 2015	Jaarrekening 2014
Grondverwerving	€ 434.411	€ 0	€ 0
Archeologie	€ 71.741	€ 48.652	€ 9.850
Sloopkosten	€ 0	€ 0	€ 0
Milieukosten	€ 0	€ 0	€ 0
Beheersplan	€ 135.000	€ 81.240	€ 32.120
Bouw- en woonrijpmaken	€ 495.941	€ 122.684	€ 78.832
Plankosten en VTU	€ 388.960	€ 664.102	€ 610.333
Mutatie voorraden	€ -584.860	€ 2.743.774	€ 868.624
Totaal lasten	**€ 941.193**	**€ 3.660.452**	**€ 1.599.759**

BATEN

	Begroting 2015	Jaarrekening 2015	Jaarrekening 2014
Verkopen	€ 928.180	€ 3.643.635	€ 1.608.000
Overige opbrengsten	€ 0	€ 52.058	€ 3.650
Rente	€ 22.733	€ 136	€ 2.089
Totaal baten	**€ 950.913**	**€ 3.695.829**	**€ 1.613.739**
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**€ 9.720**	**€ 35.377**	**€ 13.980**
Toevoegingen winstreserves	€ 0	€ 0	€ 0
Toevoegingen bestemmingsreserves	€ 9.720	€ 35.377	€ 13.980
Gerealiseerd resultaat	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Toelichting op de rekening van lasten en baten

TOELICHTING OP DE LASTEN

Grondverwerving

Aankopen	€	0
Totaal kosten grondverwerving	**€**	**0**

Wij hanteren het cashflow principe. Dit betekent dat slechts bij gerealiseerde verkopen overgegaan wordt tot het aangaan van verplichtingen. De geraamde verwervingen zijn uitgesteld door vertraging van de uitgifte.

Archeologie

Archeologische kosten fase 7	€	48.652
Totale archeologiekosten	**€**	**48.652**

De afwikkeling van de archeologie zal plaatsvinden in 2016.

Beheersplan

Gemalen	€	-2.801
Beheer en onderhoud	€	84.041
Totale beheerkosten 2015	**€**	**81.240**

De beheerskosten zijn wederom lager uitgevallen doordat in de afgelopen jaren in diverse straten de bermen ingezaaid zijn en bomen geplant zijn. Daardoor was maaien e.d. langs deze wegen niet nodig.

Bouw- en woonrijpmaken

Kosten	€	122.684
Totale kosten bouw- en woonrijpmaken	**€**	**122.684**

Bouw- en woonrijpmaken is zo beperkt mogelijk uitgevoerd mede in afwachting van de resultaten van de onderhandelingen met enkele kandidaten die belangstelling hebben getoond voor aankoop van grote kavels.

Plankosten en VTU

DVO Wijchen 2015	€	75.416
DVO Nijmegen 2015	€	83.868
Lonen directie 2015 (onderdeel DVO)	€	69.525
Lonen derden 2015 (onderdeel DVO)	€	16.218
Belastingen	€	118.229
Algemene verkoopkosten	€	15.295
Openbare straatverlichting en bewegwijzering	€	2.653
Exploitatiekosten GR	€	29.489
Externe advieskosten	€	9.580
Diverse kosten	€	243.829
Totale plankosten	**€**	**664.102**

In 2015 bedragen de totale DVO lasten € 245k. Daarmee liggen de lasten € 26k lager dan geraamd.

VOOR WAARDE
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Conform de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke sector dienen van onderstaande functie de volgende gegevens gepubliceerd te worden in deze paragraaf.

Topfunctionarissen in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT) bij de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen zijn de leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur en de directeur.

Algemeen Bestuur : Mr. J.Th.C.M. Verheijen (voorzitter)
Mevr. A.J.M. Schaap (wnd-voorzitter)
Dhr. P.L.J. Loermans
Dhr. B.J.H.M. Velthuis
Mevr. H. Tiemens

De leden van het Algemeen Bestuur ontvangen geen geldelijke beloning of vergoeding van de GR Bijsterhuizen voor hun werkzaamheden. In het kader van de WNT worden derhalve geen inkomensgegevens van deze bestuursleden vermeld.

Dagelijks Bestuur: Mr. J.Th.C.M. Verheijen (voorzitter)
Mevr. A.J.M. Schaap (wnd-voorzitter)
Dhr. B.J.H.M. Velthuis

De leden van het Dagelijks Bestuur ontvangen geen geldelijke beloning of vergoeding van de GR Bijsterhuizen voor hun werkzaamheden. In het kader van de WNT worden derhalve geen inkomensgegevens van deze bestuursleden vermeld.

Directeur

Naam	**J.A. Dekkers 2015**	**J.A. Dekkers 2014**
Functie 1-1-2014 tot 31-12-2015	Directeur	Directeur
Functie vervuld bij	G.R. Bijsterhuizen	G.R. Bijsterhuizen
Duur dienstverband	1/1-31-12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (FTE)	47%	44%
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	69.525	65.663
Belaste onkostenvergoeding	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totale bezoldiging	69.525	65.663
Toepasselijke WNT-maximum	230.474	230.474

VOOR WAARDEVOLLE CONTROLE
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

TOELICHTING OP DE BATEN

Verkopen

Grondverkoop gebied Nijmegen	0	€	0
Totaal opbrengsten grondverkoop	**0**	**€**	**0**
Grondverkoop gebied Wijchen			
Fase 5 gemeente Wijchen	1.987 m2	€	288.115
Fase 7 gemeente Wijchen	23.446 m2	€	3.355.520
Totaal opbrengsten grondverkoop	**25.433 m2**	**€**	**3.643.635**
Overige opbrengsten:			
Opbrengst rioolaansluitingen		€	2.849
Huuropbrengsten		€	3.650
Overige opbrengsten		€	45.559
Totaal overige opbrengsten		**€**	**52.058**

Resultaatsbestemming

In 2015 is een dotatie gedaan aan de reserve kwaliteitsinstandhouding wegens grondverkopen, zijnde 25.433 m2 x € 1,391 = € 35.377.

VOOR WAARMERK
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 11 APR. 2016
paraaf

4. Verzameling

Totaal lasten 2015	€	3.660.452
Totaal baten 2015	€	3.695.829
Toevoeging winstreserve	€	0
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	€	35.377
Toevoegingen aan bestemmingsreserves	€	35.377
Gerealiseerde resultaat	**€**	**0**

Aldus deze rekening opgemaakt en in tweevoud overlegd aan het Dagelijks Bestuur,

Wijchen.
De comptabele,

A.M. van Wezel

Aldus voorlopig vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 10 april 2016.

De secretaris,

J. Dekkers

De voorzitter,

Mr. J.Th.C.M. Verheijen.

BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Bijsterhuizen

TOPLOCATIE VAN EUROPESE ALLURE

Jaarrekening 2015 van de Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen inclusief accountantsverklaring

Aldus definitief vastgesteld door het Algemeen Bestuur 7 juli 2016

De secretaris,

J.A. Dekkers

De voorzitter,

mr.J.Th.C.M. Verheijen

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

Brief aan de raad - Jaarstukken GR Bijsterhuizen

BDO

Tel: +31 (0)26 352 56 25
Fax: +31 (0)26 352 56 26
info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 1062, 6801 BB Arnhem
Meander 725, 6825 ME Arnhem
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen

Verklaring over de jaarrekening 2015
Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen te Wijchen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2015;
2. het overzicht van baten en lasten over 2015; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Goedkeuringstolerantie:
De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur
Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkhe d
en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden

Bijlage A Jaarrekening 2015 GR Bijsterhuizen

Omschrijving	Boekwaarde Fase 3	Boekwaarde Fase 4	Boekwaarde Fase 5	Boekwaarde Fase 6	Boekwaarde Fase 7	Boekwaarde Fase 1a	Boekwaarde Algemeen	Boekwaarde fase 3 tm 1a
BOEKWAARDE PER 01-01-2015	**474.022**	**-9.569.468**	**-1.467.737**	**-1.281.199**	**10.694.012**	**-971.053**	**0**	**-2.121.423**
Verwerving gronden								
Archeologie					48.652			48.652
Sloopkosten								0.00
Milieukosten								0.00
Beheerplan			21.523	6.708	24.299		28.710	81.240
Bouw- en woonrijpmaken			16.377	440	105.867			122.684
Plankosten			43.927	28.248	292.582		299.345	664.102
Reserve kwaliteitinstandhouding							35.377	35.377
Totale kosten	**0**	**0**	**81.827**	**35.396**	**471.400**		**363.432**	**952.055**
Verkopen			288.115		3.355.520			3.643.635
Overige opbrengsten			4.235		44.866		2.957	52.058
Renteresultaat							136	136
Totale opbrengsten	**0**	**0**	**292.350**	**0**	**3.400.386**		**3.093**	**3.695.829**
Saldo			-210.523	35.396	-2.928.986		360.339	-2.743.774
Kostenverdeling 2015			118.545	59.743	136.891	45.160	360.339	0
Kosten na herverdeling 2015	**0**	**0**	**-91.978**	**95.139**	**-2.792.095**	**45.160**	**0**	**-2.743.774**
BOEKWAARDE PER 31-12-2015	**474.022**	**-9.569.468**	**-1.559.715**	**-1.186.060**	**7.901.917**	**-925.893**	**0**	**-4.865.197**

[illegible] WAARMEE IN STEMMING
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 11 APR. 2016

paraaf

BDO

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling en het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.
Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

BDO

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Dit rapport omvat, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, andere informatie. De andere informatie bestaat uit het jaarverslag.

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 11 april 2016

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. J.A.W. Huls RA

stec groep

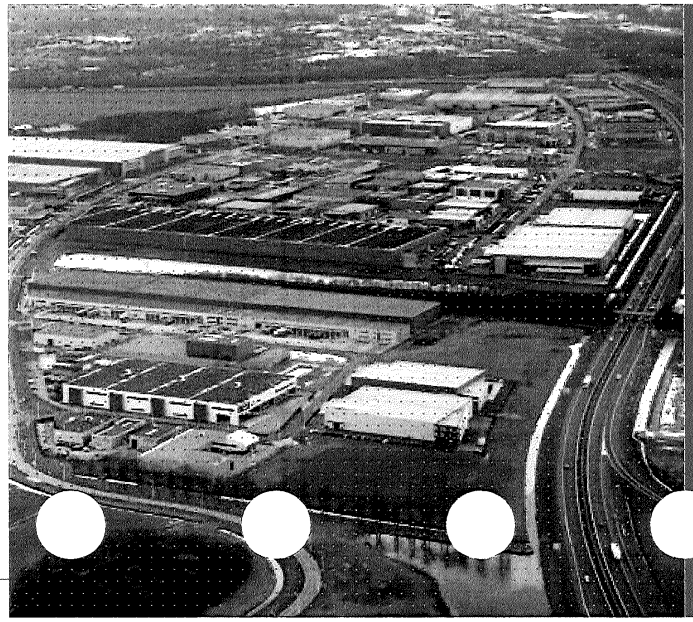

Actualisatie beleidsplan Bijsterhuizen

& meerjarenbegroting 2016 t/m 2023

Stec Groep aan GR Bijsterhuizen

Guido van der Molen & Peter Stopel
6 april 2016

stec groep

Actualisatie beleidsplan Bijsterhuizen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Terugblik op 2015	3
3	Economische betekenis Bijsterhuizen	4
4	Macro-economische ontwikkelingen	12
5	Beleidsagenda Bijsterhuizen	14
6	Ontwerp meerjaren-begroting Bijsterhuizen	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt het beleidsplan van de Gemeenschappelijke Regeling Bijsterhuizen. Naast een terugblik op de belangrijkste ontwikkelingen op het bedrijventerrein in het voorgaande jaar, gaat dit beleidsplan in op de strategische keuzes en acties voor de periode tot en met 2023. Daarnaast is er in de actualisatie van dit beleidsplan opnieuw uitgebreid aandacht voor de economische waarde van het terrein. Hiervoor is de in 2014 opgestelde Economische Effect Rapportage (EER) ook dit jaar geactualiseerd. Er zijn kleine verschillen met de uitkomsten van vorig jaar. De meest recente cijfers op het gebied van bijvoorbeeld werkgelegenheid en leegstand zijn hier in verwerkt. Ten slotte wordt ingegaan op de laatste macro-economische ontwikkelingen en de invloed daarvan op Bijsterhuizen.

Het plan is opgesteld ten behoeve van het Algemeen Bestuur van de GR Bijsterhuizen, de raden van de gemeenten Nijmegen en Wijchen en Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

1.2 Procedure

Dit beleidsplan wordt samen met de jaarrekening 2015 en de meerjarenbegroting 2016 t/m 2023 toegezonden aan de gemeenteraden van de gemeenten Nijmegen en Wijchen. De raden van beide gemeenten kunnen binnen twee maanden hun reacties op deze rapportage kenbaar maken aan het Algemeen Bestuur van de GR Bijsterhuizen. Ook worden genoemde stukken toegezonden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt kort teruggeblikt op 2015. Hoofdstuk 3 gaat in op de economische betekenis van Bijsterhuizen (EER). Vervolgens leest u de belangrijkste macro-economische trends en de betekenis hiervan voor Bijsterhuizen. In hoofdstuk 5 leest u de beleidsagenda voor Bijsterhuizen met daarin strategische acties. De ontwerp meerjarenbegroting 2016 t/m 2023 is terug te vinden in het laatste hoofdstuk (6) van dit beleidsplan Bijsterhuizen.

2 Terugblik op 2015

Toename in grondverkoop zet (voorzichtig) door

Vanaf 2008 is een flinke daling van de verkoop van bedrijfskavels op Bijsterhuizen zichtbaar (zie figuur 1). Sinds 2011 kwam de verkoop niet boven de 1 hectare uit; in 2013 werden zelfs helemaal geen kavels verkocht. Daarmee ligt de uitgifte sinds 2010 ver onder het gemiddelde van zo'n 7 à 8 hectare op Bijsterhuizen sinds 1997. In 2014 vond er weer gronduitgifte plaats en afgelopen jaar is de stijgende lijn doorgetrokken. In het jaar 2015 werd in totaal 2,5 hectare uitgegeven op Bijsterhuizen.

FIGUUR 1: JAARLIJKSE UITGIFTE VAN BEDRIJFSKAVELS OP BIJSTERHUIZEN,

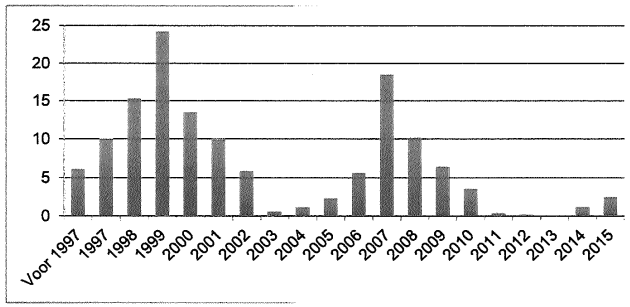

1997-2015

Bron: GR Bijsterhuizen, 2016.

TABEL 1: OVERZICHT EFFECTIEVE GRONDUITGIFTE BEDRIJFSKAVELS BIJSTERHUIZEN 2015

Bedrijf	Aantal m²	Fase
LCN Jiffy S.A.R.L. voor Briggs & Stratton	19.031	7
Femax voor Rutten Hoogteservice	2.976	7
Wheels Logistics B.V.	1.987	7
Rutten voor Staadegaard	1.439	5

Bron: GR Bijsterhuizen, 2016.

FIGUUR 2: OVERZICHTSKAART UITGEEFBARE KAVELS BIJSTERHUIZEN (NOV

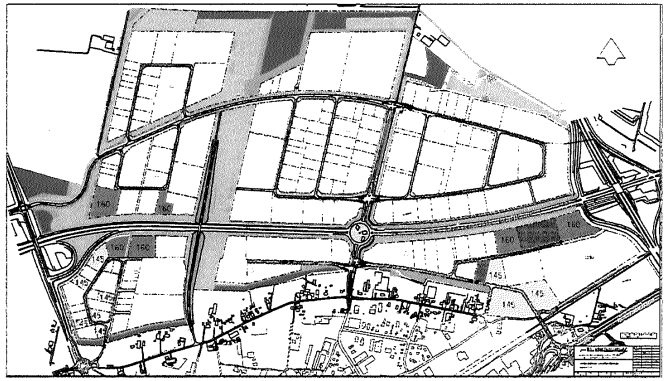

2015)

Bron: GR Bijsterhuizen, 2016.

3 Economische betekenis Bijsterhuizen

ECONOMISCHE EFFECT RAPPORTAGE BIJSTERHUIZEN

In 2014 is aan het beleidsplan Bijsterhuizen een 'Economische Effect Rapportage' (EER) toegevoegd. Dit is een model dat inzicht biedt in de (sociaal-)economische waarde van een bedrijventerrein. Hiermee wordt een scherp en objectief beeld van de economische toegevoegde waarde van Bijsterhuizen voor de gemeenten Nijmegen en Wijchen en de regio Arnhem-Nijmegen weergegeven. Zo geeft de EER onder andere inzicht in het (potentiële) effect van Bijsterhuizen op werkgelegenheid (omvang, opleidingsniveaus en ontwikkeling), vestigingen, consumentenbestedingen, ruimtelijke kwaliteit (inclusief leegstand en ontwikkeling daarvan) en duurzaamheid. Ten opzichte van vorig jaar is nu de meest recente data doorgevoerd. De uitkomsten van de EER zijn nagenoeg gelijk aan vorig jaar.

Het model is ontwikkeld met meerdere Kamers van Koophandel en daarna uitgerold over veel regio's in Nederland. Er zijn zo'n 350 bedrijventerreinen doorgelicht met de EER. Daarmee is de EER een bewezen aanpak en model voor bedrijventerreinen.

Economische waarde van bedrijventerrein Bijsterhuizen bovengemiddeld
De huidige economisch waarde van bedrijventerrein Bijsterhuizen is uitgedrukt in een score. Deze score geeft - op basis van objectief meetbare indicatoren - een oordeel over het (economische) presteren van het bedrijventerrein op dit moment. Voor Bijsterhuizen is deze economische waarde bovengemiddeld: 0,72 (of 72% van de totale score).

Ter vergelijking: de gemiddelde score in de EER voor een bestaand bedrijventerreinen in Nederland ligt tussen de 40 en 60%. Het feit dat Bijsterhuizen dateert van begin jaren '90 (start uitgifte), dat de afgelopen tien jaar flink wat kavels zijn uitgegeven (en daardoor bedrijfsvestigingen en werkgelegenheid is toegenomen) speelt een belangrijke rol bij de bovengemiddelde score van Bijsterhuizen.

TABEL 2: SCORE INDICATOREN ECONOMISCHE EFFECTRAPPORTAGE BIJSTERHUIZEN

Indicator	Score	Score t.o.v. vorig jaar
Banen & vestigingen	75%	=
Markwaarde & vastgoed	50%	+
Ruimtelijke kwaliteit	92%	=
Totale gemiddelde waarde	**72%**	**=/+**

Deze score is bepaald door de locatie af te zetten tegen regionale cijfers op het gebied van economie, werkgelegenheid en marktwaarde. De score per hoofdindicator wordt bepaald door een aantal subindicatoren die elk een eigen score kennen ten opzichte van een vooraf gestelde benchmark.

Hierna geven we, na het locatieprofiel van Bijsterhuizen, een toelichting van de scores op de diverse indicatoren van het model.

Locatieprofiel

Bijsterhuizen grootste bedrijventerrein van Gelderland

Bijsterhuizen is qua bruto oppervlakte nog steeds het grootste bedrijventerrein in de provincie Gelderland. De provincie Gelderland is in vier regio's opgedeeld: Veluwe, Achterhoek, Arnhem/Nijmegen en Zuidwest-Gelderland. Bijsterhuizen bevindt zich in de regio Arnhem-Nijmegen.

FIGUUR 3: LIGGING BIJSTERHUIZEN IN

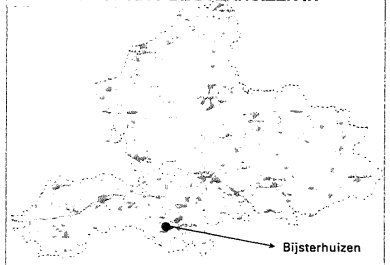

Bijsterhuizen heeft een bruto oppervlakte van 245 hectare, met in totaal circa 162 hectare uitgeefbaar terrein. Het overgrote deel van het bedrijventerrein ligt op Wijchens grondgebied, het andere deel ligt in de gemeente Nijmegen. Bijsterhuizen is op dit moment beeldbepalend in het aanbod van bedrijventerreinen van de samenwerkende gemeenten Wijchen en Nijmegen. Het bedrijventerrein positioneert en profileert zich in de regio als gemengd regionaal bedrijventerrein met sterke focus op de logistieke dienstverlening. Dit zal het bedrijventerrein ook in de toekomst blijven uitstralen.

Locatie is goed bereikbaar en heeft aansluiting op meerdere snelwegen

Bijsterhuizen kent een goede ontsluiting. Het terrein is goed bereikbaar via de noord-zuidverbinding van de A73, maar ook via de A326 en de verbinding tussen de A50 en Nijmegen. Het terrein is ontsloten via een rotonde die de A326 verbindt met de Wijchenseweg en een rotonde op de Schoenaker, die de verbinding vormt tussen Wijchen en Beuningen. Fase 5 wordt ontsloten via de nieuwe rotonde op de kruising Schoenaker / Woeziksestraat (richting A326 en N387, Schoenaker).

FIGUUR 4: OVERZICHT ONTWIKKELINGSFASES BIJSTERHUIZEN

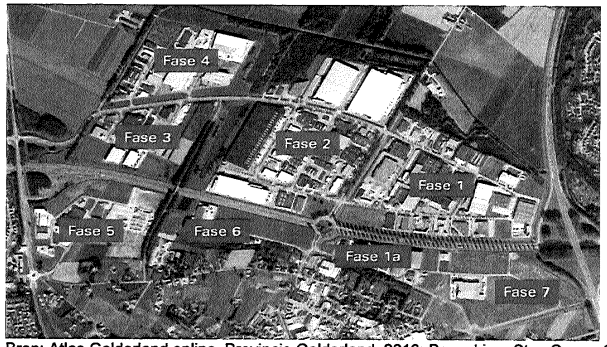

Bron: Atlas Gelderland online, Provincie Gelderland, 2013; Bewerking: Stec Groep, 2016.

FIGUUR 5: SAMENSTELLING VESTIGINGEN EN WERKGELEGENHEID NAAR SECTOR

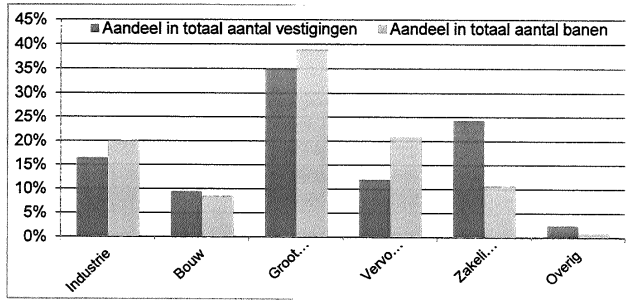

Bron: PWE Gelderland, 2015; Bewerking: Stec Groep, 2016.

Banen & vestigingen

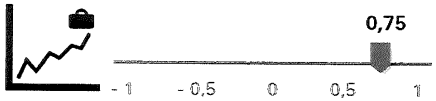

Toelichting score

Bedrijventerrein Bijsterhuizen heeft een sterk bovengemiddelde score op de indicator banen & vestigingen. Deze score wordt bepaald door een aantal subindicatoren die elk een eigen score kennen ten opzichte van een vooraf gestelde benchmark. De subindicatoren voor Bijsterhuizen kennen de volgende scores:

- een hoog aandeel in de totale werkgelegenheid van de gemeente (voor Wijchen in het bijzonder);
- een gemiddeld indirect werkgelegenheidseffect;
- een bovengemiddelde groei in aantal arbeidsplaatsen en vestigingen;
- relatief veel arbeidsplaatsen voor lager opgeleiden (per hectare);

Analyse van score

Bedrijventerrein Bijsterhuizen ligt zowel in de gemeente Nijmegen als in de gemeente Wijchen. In Nijmegen werken in totaal zo'n 98.060 mensen (bron: PWE Gelderland, 2015). Bijsterhuizen (4.260 arbeidsplaatsen) is goed voor ruim 4% van de totale werkgelegenheid van Nijmegen. Voor Wijchen, met 15.880 arbeidsplaatsen, ligt dit percentage met bijna 27% flink hoger. Het aantal arbeidsplaatsen op Bijsterhuizen is vanaf 2006 met ongeveer 28% toegenomen. Na 2011 was een lichte afname van het aantal banen te zien, maar vanaf 2014 neemt het aantal banen juist weer toe.

Het aantal vestigingen op Bijsterhuizen is vanaf 2006, met 53%, ook zeer sterk toegenomen. Ook hier is, in lijn met de afname van de werkgelegenheid, vanaf 2011 een beperkte afname van het aantal vestigingen zichtbaar maar vanaf 2014 weer groei. Het aantal vestigingen zit nu weer boven het aantal van 2011. Ten opzichte van 2014 was er een groei van ongeveer 7% zichtbaar in het aantal vestigingen op Bijsterhuizen.

FIGUUR 6: ONTWIKKELING WERKGELEGENHEID BIJSTERHUIZEN 2006-2015

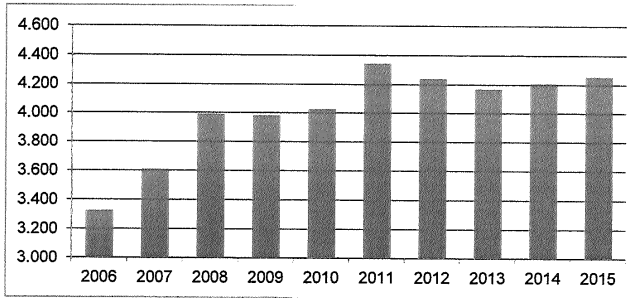

Bron: PWE Gelderland, 2015.

FIGUUR 7: ONTWIKKELING VESTIGINGEN BIJSTERHUIZEN 2006-2015

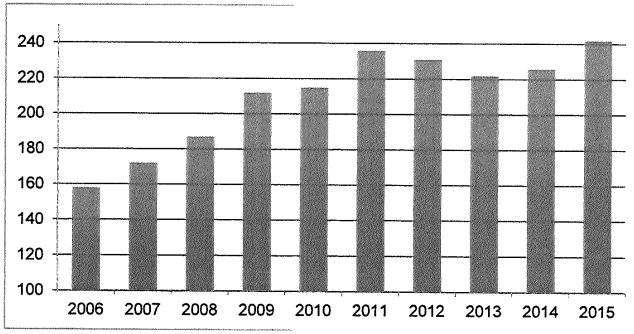

Bron: PWE Gelderland, 2015.

De groei in werkgelegenheid (in de periode 2006-2015) zit voor het grootste deel in de sector handel en reparatie, die met ruim 92% groeide van 860 banen in 2006 naar 1.660 banen in 2015. Ook de sector industrie groeide in die periode sterk (+ 400 banen, 90% groei). Opvallend is dat de sector vervoer en opslag een afname in werkgelegenheid kende van 21% (235 banen). Deze trends (groei in groothandel en industrie en afname in logistiek) zien we ook in de afgelopen twee jaar op Bijsterhuizen.
Wat betreft het aantal vestigingen zijn de handel (+ 24 vestigingen, 40% groei) en logistiek (+ 17 vestigingen, 142% groei) de grootste groeiers. Ten opzichte van 2014 was de grootste groei zichtbaar in de sector handel en reparatie (+ 11 vestigingen, 15% groei).

Op basis van de sectorverdeling op het bedrijventerrein en kerncijfers over de spin-off van werkgelegenheid maken we een inschatting van het indirecte werkgelegenheidseffect. Bij deze indicator gaat het om de hoeveelheid werkgelegenheid die wordt gecreëerd bij andere bedrijven in de regio als gevolg van de bedrijvigheid op het terrein. Het effect wordt uitgedrukt in een score van 1,X, waarbij X staat voor de afgeleide werkgelegenheid. Bedrijven op Bijsterhuizen kennen een gemiddelde multiplier van 1,41. Dit staat voor één arbeidsplaats bij de bedrijven zelf en 0,41 arbeidsplaats bij andere bedrijven (in de regio of daarbuiten). We schatten in dat Bijsterhuizen goed is voor circa 1.700 indirecte arbeidsplaatsen bij toeleveranciers en afnemers.

Op Bijsterhuizen zien we dat de meeste werkgelegenheid zit in de handel en reparatie, vervoer en opslag (logistiek) en industrie. In deze sectoren werken relatief veel lager opgeleiden en relatief minder hoger opgeleiden. Hierdoor biedt Bijsterhuizen werk aan een bovengemiddeld aantal lager opgeleiden. Daarnaast werken in de sector handel en reparatie relatief veel jongeren (15 - 25 jaar). Bijna 40% van de werkgelegenheid van Bijsterhuizen zit in deze sector, waardoor op Bijsterhuizen relatief veel jongeren werkzaam zijn. De sociaal-maatschappelijk waarde van Bijsterhuizen is daarmee groter dan gemiddeld op een bedrijventerrein in de regio. Met name voor lager opgeleiden is werk op korte afstand (circa 10 kilometer) van het woonadres van grote meerwaarde.

Marktwaarde & vastgoed

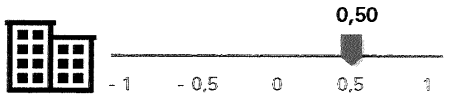

Toelichting score

Op de indicator marktwaarde & vastgoed heeft Bijsterhuizen een gemiddelde score. Deze score wordt bepaald door een aantal subindicatoren die elk een eigen score kennen ten opzichte van een vooraf gestelde benchmark. De subindicatoren voor Bijsterhuizen kennen de volgende scores:

- Gemiddelde groei van huurprijzen, daling van grondprijs
- Hoog aandeel in de totale opname van bedrijfsruimte in beide gemeentes
- Bovengemiddeld leegstandspercentage op het terrein
- Gemiddelde arbeidsproductiviteit

Analyse van score

De huurprijzen van leegstaande bedrijfspanden op bedrijventerrein Bijsterhuizen zijn vanaf 2006 licht gestegen, conform het landelijk gemiddelde. De laatste jaren is zichtbaar dat huurprijzen onder druk staan. Dit heeft vooral tot gevolg dat bij gerealiseerde huurcontracten vaak incentives worden verrekend. De grondprijzen op Bijsterhuizen zijn enkele jaren terug naar beneden bijgesteld. De huidige prijsstelling bedraagt € 160 per m² kavel voor een zichtlocatie en € 145 per m² kavel voor een 'regulier' kavel.

In de periode 2006 - 2015 is er ongeveer 310.000 m² aan bedrijfsruimte opgenomen op Bijsterhuizen (zie figuur 8). Dit is circa 80% van de totale opname van bedrijfsruimte in de gemeente Nijmegen en bijna de volledige opname in de gemeente Wijchen en daarmee een zeer groot aandeel. Voor de regio Arnhem Nijmegen als geheel bedraagt het aandeel van de opname van Bijsterhuizen gemiddeld circa 15 tot 25%. Deze percentages zijn erg hoog voor een enkel bedrijventerrein. Ze zijn te verklaren door de omvang van het terrein (grootste

van de hele provincie) en de gemiddelde omvang van het bedrijfsvastgoed (grotere, logistieke bedrijfspanden bijvoorbeeld).

FIGUUR 8: OPNAME BEDRIJFSRUIMTE BIJSTERHUIZEN 2006-2015

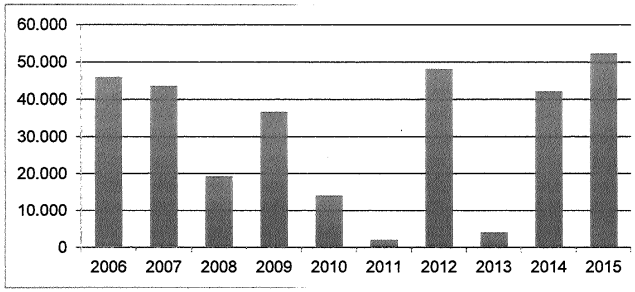

Bron: PropertyNL & Vastgoedjournaal, 2016; Bewerking: Stec Groep, 2016.

In totaal wordt er zo'n 72.500 m² bedrijfs- en kantoorruimte aangeboden op Bijsterhuizen. Dit is circa 10% van de voorraad (bron: Funda in Business, maart 2016). Het betreft zowel kleinschalige bedrijfsruimten en -panden als enkele grote bedrijfspanden en inpandige kantoorruimten. Uit een inventarisatie van Strijbosch Thunnissen blijkt dat circa 25.000 m² bedrijfsruimte daadwerkelijk leeg staat. De leegstand op Bijsterhuizen ligt daarmee op circa 4%, in lijn met het gemiddelde van de regio (circa 5%) en onder frictieniveau (5 á 6%). Aangezien het vastgoed op Bijsterhuizen een relatief groot deel uitmaakt van de totale voorraad in Wijchen is de leegstand op Bijsterhuizen nagenoeg gelijk aan de leegstand in Wijchen. Het aanbod is flink gedaald ten opzichte van vorig jaar, toen aanbodpercentage nog rond 15% lag. In de regio Arnhem Nijmegen nam het aanbod licht toe (DTZ, 2016).

De gemiddelde arbeidsproductiviteit per werknemer op het terrein is met circa € 54.000 redelijk in lijn met het gemiddeld in de regio (€ 55.000).

Ruimtelijke kwaliteit

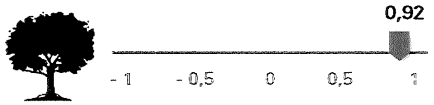

Toelichting score

Op de indicator ruimtelijke kwaliteit heeft Bijsterhuizen een sterk bovengemiddelde score. Deze score wordt bepaald door een aantal subindicatoren die elk een eigen score kennen ten opzichte van een vooraf gestelde benchmark. De subindicatoren voor Bijsterhuizen kennen de volgende scores:

- Goede bereikbaarheid
- Goede parkeermogelijkheden
- Sterk bovengemiddelde score op beheer en onderhoud
- Veel extra voorzieningen aanwezig
- Uitstekende gebruiksmogelijkheden en kwaliteit vastgoed

Analyse van de score

De bereikbaarheid van Bijsterhuizen is goed. Het terrein is bereikbaar via de A326 en de A73 en A50 zijn op korte afstand bereikbaar. Ook is het terrein bereikbaar met het openbaar vervoer (bus) en per fiets en is de wegbreedte goed geschikt voor vrachtwagens. Voor vrachtwagens is achter het Texaco tankstation extra parkeergelegenheid. Onderzocht dient te worden of dit nog voldoende is.

Het beheer en onderhoud van het terrein is uitstekend op orde. De wegen en infrastructuur zijn van goede kwaliteit en er is voldoende groen en straatverlichting aanwezig. Bijsterhuizen heeft een parkmanager en er is sprake van collectieve beveiliging.

De gebruiksmogelijkheden van het terrein zijn goed op orde. Het maximale bebouwingspercentage en de bouwhoogte voorzien in de eisen van de (moderne) bedrijfsruimtegebruiker. Er zijn zichtlocaties langs de snelweg A326 en de uitstraling van het terrein is goed.

Bewaken ruimtelijke kwaliteit
De ABC toetst stedenbouwkundige en architectonische plannen. Om geen afbreuk te doen aan de diversiteit en de bedrijven geen strak keurslijf van architectonische regelgeving op te dringen, is gekozen voor maatwerk. Door de GR Bijsterhuizen is een Architectuur Begeleidingscommissie (ABC) ingesteld, waarin vertegenwoordigers van de gemeenten Nijmegen en Wijchen zitting hebben. Doelstelling van de ABC is de planvorming op zowel de zichtlocaties als niet-zichtlocaties te begeleiden en individuele plannen op elkaar af te stemmen. Op deze wijze wordt de uitstraling van het bedrijventerrein gewaarborgd.

Parkmanagement / samenwerking bedrijven
Bijsterhuizen beschikt over een actieve bedrijvenvereniging die is opgericht in 1996 en vanaf het prille begin betrokken geweest is bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein. Zo is afgelopen jaar reclamebelasting ingevoerd, voor het in stand houden en verbetering van de kwaliteit op Bijsterhuizen. De belangrijkste doelstellingen van de bedrijvenvereniging zijn:

- het in stand houden van de kwaliteit van de omgeving
- het bevorderen van een veilig en gezond ondernemersklimaat
- de belangenbehartiging bij instanties en overheden
- het bevorderen van de onderlinge verstandhouding tussen de gevestigde bedrijven
- het bevorderen van de economische ontwikkelingen

Toekomstwaarde

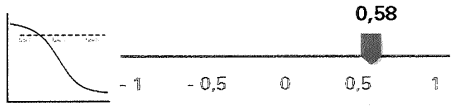

Toelichting van de score
Op de indicator toekomstwaarde heeft Bijsterhuizen een gemiddelde score. Deze score wordt bepaald door een aantal subindicatoren die elk een eigen score kennen ten opzichte van een vooraf gestelde benchmark. De subindicatoren voor Bijsterhuizen kennen de volgende scores:

- gemiddeld ruimtegebruik
- voldoende uitbreidingsruimte, maar wel restkavels
- goed inspelen op de markttrends
- bevindt zich in eerste (en goede) fase van levenscyclus

Analyse van de score
Bijsterhuizen heeft een relatief lage Floor Space Index (FSI) ten opzichte van een gemiddeld bedrijventerrein in de regio, namelijk een FSI van 0,5. Dit betekent dat gemiddeld 50% van de kavel bebouwd is. Voor een logistiek terrein is dit echter een gemiddelde FSI. Logistieke bedrijven hebben doorgaans een sterkere behoefte aan buitenruimte.

Het terrein is nog niet geheel uitgegeven, er is nog zo'n 20 hectare netto uitgeefbaar. Daarmee is er voldoende ruimte voor uitbreiding. Echter, het grootste deel van de resterende kavels is in vorm en oppervlakte beperkt geschikt voor logistieke doelgroepen. Dit is wel de voornaamste doelgroep voor het terrein. Dit kan voor de uitgifte van de resterende hectares een knelpunt vormen. Op fase 7 is afgelopen jaar door de GR de mogelijkheid gecreëerd voor uitgifte van een kavel van 6 tot 8 hectare. Deze kavel moet ruimte bieden aan een zeer grootschalige partij. Dit zou een zeer sterke economische impuls voor Bijsterhuizen en regio Nijmegen betekenen.
Bijsterhuizen speelt in op markttrends als schaalvergroting, toekomstige groei van de logistiek en internationalisering. We plaatsen Bijsterhuizen in de eerste fase van de levenscyclus (figuur 9) vanwege de goede uitstraling, voldoende

uitbreidingsmogelijkheden en de bovengemiddelde groei in vestigingen en arbeidsplaatsen in de afgelopen tien jaar.

FIGUUR 9: SCORE VAN BIJSTERHUIZEN IN DE LEVENSCYCLUS VAN BEDRIJVENTERREINEN

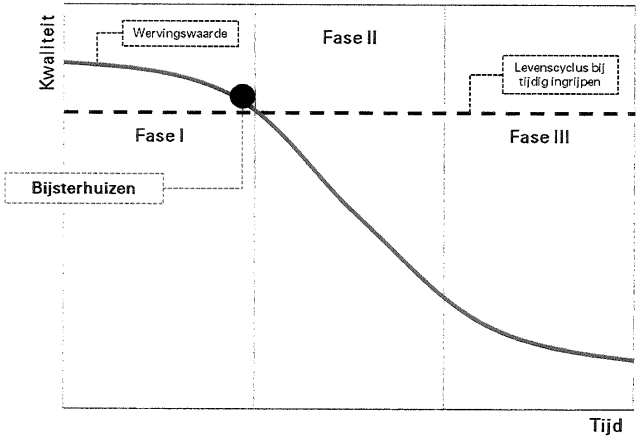

Bron: Stec Groep, 2016.

ONTWIKKELINGEN BIJSTERHUIZEN IN 2015

- Het aantal banen op Bijsterhuizen nam in 2015 (absoluut gezien) het sterkst toe in de sectoren industrie en (groot)handel: beide sectoren groeiden met zo'n 40 banen. De sterkste afname vond plaats in de logistieke sector (- 65 banen). Hoewel het aantal banen in deze sector in 2014 nog toenam, zien we in de laatste tien jaar een afname van circa 20%. In de ontwikkeling van aantal vestigingen valt in 2015 alleen de sector (groot)handel op: een toename van 11 vestigingen.
- De opname op Bijsterhuizen in 2015 (meer dan 50.000 m²) was na een sterk jaar in 2014, opnieuw bovengemiddeld hoog. Het totale metrage in 2015 was het hoogste van de afgelopen tien jaar. Het hoge opnamecijfer op Bijsterhuizen in 2015 is vooral het gevolg van enkele grootschalige transacties.
- Het aanbod aan bedrijfsruimte is in 2015 sterk gedaald ten opzichte van 2014. De daadwerkelijke leegstand (circa 4%) ligt in lijn met het gemiddelde in de regio (circa 5%). In een gezonde markt ligt de frictieleegstand (een noodzakelijk evenwichtsaanbod) rond 5%.
- De uitgifte op Bijsterhuizen in 2015 was zo'n 2,5 hectare. Daarmee neemt de grondverkoop opnieuw toe. Na enkele zeer magere jaren (2011 t/m 2013), lijkt het economisch herstel zich ook in uitgifte te vertalen. We zien wel dat inmiddels het aanbod aan grootschalige, rechthoekige kavels (geschikt voor logistiek) beperkt is. Op fase 7 is afgelopen jaar door de GR daarom de mogelijkheid gecreëerd voor uitgifte van een kavel van 6 tot 8 hectare. Op termijn bestaat het risico dat er restkavels ontstaan, doordat alle rechthoekige kavels zijn verkocht en er kavels overblijven die qua omvang en vorm minder courant zijn.

4 Macro-economische ontwikkelingen

Vraag naar bedrijfsruimte opnieuw toegenomen in 2015

De vraag naar (bestaande) bedrijfsruimte is in Nederland in 2015 ten opzichte van de vraag in 2014, sterk toegenomen. In totaal bedraagt de totale opname in 2015 ongeveer 3,19 miljoen m² (bron: DTZ Zadelhoff, 2016). Hiermee ligt de opname van bedrijfshallen in 2015 ongeveer 18% hoger dan in 2014. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door logistieke dienstverleners die tussen de Rotterdamse haven en het achterland van België en Duitsland distributiecentra betrokken. Doordat het aanbod van kwalitatief hoogwaardig logistiek vastgoed hier schaars is, vindt veel van deze dynamiek plaats in nieuw ontwikkelde distributiecentra. Zeven van de 10 grootste transacties in 2015 betreffen logistieke distributiecentra. Hoewel de opname is gestegen, neemt door deze nieuwbouw het aanbod niet af maar zelfs licht toe met 1,4% (bron: DTZ Zadelhoff, 2016).

Bijsterhuizen groot aandeel (>40%) in totale opname binnen regio Arnhem Nijmegen

De opname in de regio Arnhem Nijmegen was in 2015 vrijwel gelijk (- 0,7%) aan de opname in 2014. De totale opname binnen de Stadsregio in 2015 bedroeg zo'n 95.000 m² (bron: DTZ Zadelhoff, 2016). Het aanbod van bedrijfsruimte in de regio is in 2015 ook gestegen (+ 1%) ten opzichte van 2014. De gemiddelde huurprijs voor bedrijfsruimte in de regio is gelijk gebleven op €41 per m²/jaar. De opname op Bijsterhuizen over het gehele jaar 2015 bedroeg ongeveer 52.500 m². Daarbij speelde de transactie van één of meer grote bedrijven een grote rol.

Vooruitzichten voor logistiek zijn gematigd positief

De groothandel en vervoer (logistiek) zijn een van de belangrijkste doelgroepen voor Bijsterhuizen. Opnieuw steeg het vervoerde volume in Nederland. In 2015 was een toename te zien van 1,6%. De groei komt niet alleen uit exportgerelateerde sectoren, zoals industrie en groothandel. De binnenlandse vraag naar transport is gestegen door stijgend consumentenvertrouwen, een verbeterde woningmarkt en toenemende koopkracht. Het distributievervoer stijgt hard. De concurrentie blijft echter groot en de prijzen stijgen niet evenredig met het volume. De trend in de sector is optimalisatie: meer doen met minder. Van de sterke groei in e-commerce profiteren koeriersbedrijven en logistieke dienstverleners en transporteurs die gericht zijn op fijnmazige distributie. De omzet in het goederenwegvervoer krabbelt langzaam terug naar het niveau van voor de economische dip in 2009 (bron: Rabobank Cijfers en Trends, 2016; Visie op transport en logistiek, ABN Amro, 2015).

Logistieke verplaatsingsdynamiek komende jaren zeer groot

Uit eigen onderzoek- Logistiek in Beeld (Stec Groep, 2015) - onder 300 grote verladers en logistiek dienstverleners, volgt dat 55% van de grote logistieke bedrijven in Nederland wil uitbreiden, fysiek groeien of verplaatsen. De belangrijkste redenen voor deze zeer grote dynamiek zijn groei van de onderneming, aanpassing van de supply chain of efficiencyvergroting van het netwerk. Bijna de helft van de dynamische groep zoekt bovenregionaal. De bedrijven noemen vaak Zuid-Nederland (ruim 50%) en de Randstad (35%) als voorkeursregio. De top 3 van locatiefactoren zijn: transportkosten, beschikbaarheid van personeel en kosten van personeel. Bijna de helft van de bedrijven geeft aan niet over alle feiten te beschikken voor een rationele locatieafweging.

WAT BETEKENT DIT VOOR BIJSTERHUIZEN?

De markt voor bedrijfsruimte trekt langzaamaan weer aan. Het herstel dat eind 2013/2014 werd ingezet, heeft zich afgelopen jaar doorgezet. De opname van bedrijfspanden neemt toe, maar ook in de uitgifte zien we voor het tweede jaar een lichte groei. Belangrijke doelgroepen voor Bijsterhuizen, zoals (groot)handel en logistiek, zijn vroegcyclisch; zodra de economie aantrekt zijn deze sectoren de eerste die dit merken. We zien dat het goederenvervoer over de weg in omzet groeit, ook de toekomstverwachtingen zijn positief. Het omzetniveau van voor de crisis is langzaamaan weer in zicht. Bijsterhuizen had opnieuw een groot aandeel in de opname van bestaande bedrijfsruimte. Dit werd wel vooral veroorzaakt door één of enkele grote transactie(s). Belangrijk is nu om te kunnen inspelen op de wensen van partijen en te profiteren van de groei. Dit betekent dat het sterk profileren van Bijsterhuizen en gericht inspringen op wensen en eisen vanuit de sector extra belangrijk is. Dit laatste geldt ook zeker wat betreft nog beschikbare kavels op Bijsterhuizen. Zo is afgelopen jaar de mogelijkheid gecreëerd om een XXL-kavel (6 tot 8 hectare) uit te geven in fase 7. In 2014 is de GR gestart met extra aandacht voor marketing en acquisitie om Bijsterhuizen te profileren als interessante logistieke hotspot. Afgelopen jaar is een nieuwe website voor het Bedrijvenpark in het leven geroepen www.bedrijvenparkbijsterhuizen.nl

5 Beleidsagenda Bijsterhuizen

Strategische doelstelling en aandachtgebieden

De gemeenschappelijke regeling heeft betrekking op het beleidsterrein economie en werkgelegenheid. De beoogde strategische doelstelling van de GR Bijsterhuizen is: "het bevorderen van de economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de regio Nijmegen, door middel van het gezamenlijk ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar intergemeentelijk bedrijventerrein."

Binnen deze doelstelling is onderscheid gemaakt naar drie aandachtsgebieden:

- het realiseren van kwantitatief én kwalitatief voldoende bedrijventerrein;
- het behouden en uitbreiden van de werkgelegenheid in de regio Nijmegen;
- het bieden van vestigingsmogelijkheden voor verschillende bedrijfscategorieën.

Centraal binnen de doelstelling staat het realiseren van kwantitatief en kwalitatief voldoende bedrijventerrein (aandachtsgebied 1) dat ruimte biedt aan verschillende bedrijfscategorieën. Daarbij is de ontwikkeling van het bedrijventerrein geen doel op zich, maar een middel om invulling te geven aan het gemeentelijke en regionale beleid. De focus op kwaliteit komt onder meer tot uiting in het beleid en de organisatie en door toepassing van het concept Parkmanagement. De GR Bijsterhuizen wil het bedrijventerrein op een zodanige wijze organiseren, dat het terrein ook in de toekomst een aantrekkelijke locatie blijft. Om deze doelstellingen te realiseren is gekozen voor een tweetal (algemene) strategische actiepunten:

GR Bijsterhuizen wil ook de komende jaren bedrijvigheid op het terrein accommoderen en zoveel mogelijk werkgelegenheid behouden en creëren

Wat betekent dit?
Het accommoderen van bedrijvigheid op Bijsterhuizen betekent vooral het uitgeven van de nog beschikbare kavels (circa 20 hectare). Daarnaast is het een vereiste dat het (bestaande) terrein goed wordt benut, zowel kwalitatief als intensief.

Waarom?
Bedrijventerreinen vervullen een belangrijke rol in de werkgelegenheid van Wijchen en Nijmegen. De beide gemeenten willen bedrijvigheid op bedrijventerreinen blijven accommoderen om zo de werkgelegenheid voor haar inwoners en die van de regio in stand te houden en zelfs uit te breiden. Dit sluit aan bij de strategische doelstelling van het beleidsplan: het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid.

GR Bijsterhuizen wil, samen met de Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen, het huidige kwaliteitsniveau handhaven en inzetten op zorgvuldig ruimtegebruik

Wat betekent dit?
Om de ruimtelijke kwaliteit op Bijsterhuizen te behouden, hebben zowel GR Bijsterhuizen als de bedrijvenvereniging, de doelstelling om de kwaliteit van de omgeving in stand te houden. Daarvoor is een Architectuur Begeleidingscommissie (ABC) die plannen voor nieuwe bedrijfsvestiging zowel stedenbouwkundig, als aan de Ruimtelijke Richtlijnen toetst. Deze richtlijnen zijn opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan.

Voor wat betreft beheer en onderhoud richt de bedrijvenvereniging zich vooral op private kavels en GR Bijsterhuizen en/of betreffende gemeenten op de openbare ruimte. Het streven is om gezamenlijk het bedrijventerrein schoon, heel en veilig te houden.

Intensief ruimtegebruik is een doelstelling van zowel provincie en de gemeenten Nijmegen en Wijchen. Op Bijsterhuizen zijn meerdere voorbeelden van intensief ruimtegebruik aanwezig. Denk hierbij bijvoorbeeld aan geschakeld bouwen, stapelen van kantoor- en bedrijfsruimte, maar ook moderne, hoge bedrijfsruimte van meer dan 15 meter. Wanneer wordt gekeken naar bebouwingspercentage en restruimte valt op dat nog ruimtewinst is te behalen. Een aantal bedrijven beschikt over restruimte in de vorm van grasland.

Waarom?
Ruimtelijke kwaliteit en intensief ruimtegebruik zijn belangrijke doelstellingen uit regionaal en gemeentelijk beleid. Om de kwaliteit van Bijsterhuizen te kunnen garanderen en ervoor te zorgen dat het terrein aantrekkelijk blijft voor vestiging (ook op middellange en lange termijn) zijn scherpe kwaliteitseisen belangrijk. Intensief ruimtegebruik zorgt ervoor dat meerdere bedrijven zich kunnen vestigen (er wordt immers efficiënter met grond omgegaan), waardoor de terreincoëfficiënt hoger zal zijn en de werkgelegenheid op het terrein dus ook hoger is. Dit sluit aan bij de strategische doelstelling van dit beleidsplan.

6 Ontwerp meerjaren-begroting Bijsterhuizen

Toelichting op de meerjarenbegroting 2016-2023:

- Deze begroting is gebaseerd op de uitgangspunten van de planexploitatie per 1-10-2015, met de verwerking van de boekwaarde tot en met 31-12-2015, en een rentepercentage van 1,25% over de baten en lasten.
- In 2015 is 2,5 ha grond verkocht. Voor het jaar 2016 is in de planexploitatie een prognose voor de grondverkopen van 7,3 hectare opgenomen, gevolgd door 3,0 hectare in 2017 en vanaf 2018 tot en met 2023 2 ha per jaar.
- De planexploitatie loopt tot en met 2023.
- De bedragen van grondverwerving, bouw- en woonrijpmaken, archeologie en plankosten zijn afkomstig uit de planexploitatie.
- Onder plankosten en VTU behoren alle kosten voor het projectbureau, DVO Wijchen, DVO Nijmegen, externe advies- en onderzoekskosten, technische voorbereiding (zoals het maken van het bestek, directievoering en toezicht etc.) als mede alle overige kosten t.b.v. GR Bijsterhuizen (zoals belastingen, huisvesting, promotiekosten e.d.).
- Fase 1, 2, 3 en 4 zijn afgerond en overgedragen naar resp. gemeente Nijmegen en gemeente Wijchen. De overige fasen zijn nog in exploitatie. Een groot gedeelte van de verkopen zal betrekking hebben op fase 3, 5 en 7.

Meerjarenbegroting van lasten en baten vanaf 1 januari 2016

Lasten

Omschrijving	Rekening t/m 1-1-2016	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Totaal
Grondverwerving	34.456.731	2.813.221	0	0	0	0	0	0	0	37.269.952
Archeologie	932.565	190.483	0	0	0	0	0	0	0	1.123.048
Sloopkosten	1.211.991	0	0	0	0	0	0	0	0	1.211.991
Milieukosten	298.960	0	0	0	0	0	0	0	0	298.960
Beheerplan t/m 2021	1.925.738	135.000	135.000	135.000	135.000	135.000	135.000	100.000	70.536	2.906.274
Bouw en woonrijpmaken	32.089.037	958.086	454.603	405.445	405.445	327.002	259.733	259.733	259.733	35.418.818
Winstneming	27.289.429	0	0	0	0	0	0	0	0	27.289.429
Plankosten en VTU	13.357.109	485.575	381.945	368.239	358.239	329.270	300.630	280.630	190.045	16.051.682
Voorziening kwaliteitsinstandhouding	2.168.630	101.554	41.735	27.823	27.823	27.823	27.823	27.823	28.296	2.479.331
Fondsvorming	464.515	0	0	0	0	0	0	0	0	464.515
Rente	3.181.212	0	0	0	0	0	0	0	0	3.181.212
Totaal lasten	**117.375.917**	**4.683.920**	**1.013.282**	**936.507**	**926.507**	**819.095**	**723.187**	**668.187**	**548.610**	**127.695.212**

Baten

Omschrijving	Rekening t/m 1-1-2016	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Totaal
Verkopen	113.905.705	9.505.000	3.936.000	2.600.000	2.600.000	2.600.000	2.600.000	2.600.000	2.644.200	142.990.905
Overige opbrengsten	1.067.638	0	0	0	0	0	0	0	0	1.067.638
Externe subsidies	7.267.771	0	0	0	0	0	0	0	0	7.267.771
Rente	0	90.853	140.424	170.868	193.860	217.871	243.453	270.299	298.846	1.626.475
Totaal baten	**122.241.114**	**9.595.853**	**4.076.424**	**2.770.868**	**2.793.860**	**2.817.871**	**2.843.453**	**2.870.299**	**2.943.046**	**152.952.789**

Resultaat	**4.865.197**	**4.911.933**	**3.063.142**	**1.834.361**	**1.867.353**	**1.998.776**	**2.120.267**	**2.202.113**	**2.394.436**	**25.257.577**

Cash-flow	**4.865.197**	**9.777.130**	**12.840.272**	**14.674.633**	**16.541.986**	**18.540.762**	**20.661.028**	**22.863.141**	**25.257.577**

Betreft:

Actualisatie Beleidsplan Bijsterhuizen & ontwerp meerjarenbegroting 2016-2023.

Aldus **voorlopig vastgesteld** in de vergadering van:

het Dagelijks Bestuur dd. 22 april 2016 en

het Algemeen Bestuur dd. 22 april 2016.

De secretaris,

J. Dekkers

De voorzitter,

mr. J.Th.C.M. Verheijen

Betreft:
Actualisatie Beleidsplan Bijsterhuizen & meerjarenbegroting 2016 t/m 2024

Gelet op de schriftelijke mededelingen van de gemeente Nijmegen en de gemeente Wijchen dat er geen zienswijzen ingebracht worden en ingestemd wordt met de ingediende jaarstukken van de G.R. Bijsterhuizen is het geactualiseerde Beleidsplan Bijsterhuizen en de meerjarenbegroting 2016 t/m 2024 van de G.R. Bijsterhuizen definitief vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Wijchen 7 juli 2016

De secretaris,

J.A. Dekkers

De voorzitter,

mr.J.Th.C.M. Verheijen

pwc

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Nijmegen
T.a.v. mevrouw M. Heffels
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

reg.nr.: 16.000825
procesverantw.: B450
INGEKOMEN
01 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

13 juli 2016

Referentie: FvK/e0385323/WK/adb

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015

Geachte leden van de Raad,

Met genoegen presenteren wij u ons eerste accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015 van gemeente Nijmegen. Een verslag over een intensieve jaarrekeningcontrole. Een jaarrekeningcontrole met een lange doorlooptijd door alle onzekerheden in de financiële verwerking van de decentralisaties. Nijmegen is daarbij in grote mate afhankelijk van de informatieaanlevering door derden (o.a. zorginstellingen en SVB).

Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 18 augustus 2015. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de stadsrekening van gemeente Nijmegen. Deze bevindingen zijn besproken met de portefeuillehouder financiën, de stadscontroller en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie. Daarnaast hebben wij de eerste bevindingen besproken met de auditcommissie.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie hoofdstukken. In hoofdstuk 1 hebben wij een overzicht opgenomen van onze kernboodschappen. In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In hoofdstuk 3 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. De ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Nijmegen relevant zullen worden hebben wij vanaf 2015 opgenomen in onze Sectortopics App.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
Partner

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

B10

www.pwc.nl

Accountantsverslag 2015
Een uitdagend jaar

Accountantsverslag 2015
voor

Gemeente Nijmegen

13 juli 2016

pwc

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Nijmegen
T.a.v. mevrouw M. Heffels
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

13 juli 2016

Referentie: FvK/e0385323/WK/adb

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015

Geachte leden van de Raad,

Met genoegen presenteren wij u ons eerste accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015 van gemeente Nijmegen. Een verslag over een intensieve jaarrekeningcontrole. Een jaarrekeningcontrole met een lange doorlooptijd door alle onzekerheden in de financiële verwerking van de decentralisaties. Nijmegen is daarbij in grote mate afhankelijk van de informatieaanlevering door derden (o.a. zorginstellingen en SVB).

Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 18 augustus 2015. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de stadsrekening van gemeente Nijmegen. Deze bevindingen zijn besproken met de portefeuillehouder financiën, de stadscontroller en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie. Daarnaast hebben wij de eerste bevindingen besproken met de auditcommissie.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie hoofdstukken. In hoofdstuk 1 hebben wij een overzicht opgenomen van onze kernboodschappen. In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In hoofdstuk 3 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. De ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Nijmegen relevant zullen worden hebben wij vanaf 2015 opgenomen in onze Sectortopics App.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
Partner

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Managementsamenvatting

1. Onze kernboodschappen
2. Belangrijkste controlebevindingen

2.1. Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid

2.2. Door eigen onderzoeken zijn onzekerheden in decentralisaties verminderd

2.3. Belangrijke ontwikkelingen in uw grondexploitaties

2.4. Onzekerheden over financiële aansprakelijkheid Waalfront

2.5. Risico's in Bergerden voorzien, gevolgen mogelijke uittreding nog niet bekend

2.6. Overige posten stadsrekening nader bekeken

2.7. Wij kunnen ons vinden in de door het college gemaakte schattingen

2.8. Enkele opmerkingen over uw financiële positie

2.8.1. Minder wendbaarheid door financiering langlopende projecten met langlopende financieringen

2.8.2. Stabiliteit door begrotingsevenwicht

2.8.3. Het weerstandsvermogen is onder het gewenst niveau

2.9. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd

2.10. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

3. Onze visie op uw interne beheersing

3.1 De geïdentificeerde controlerisico's worden gedurende het jaar geëvalueerd

3.2 De belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen samengevat

1. Onze kernboodschappen

1. Wij hebben de controle van de jaarrekening 2015 afgerond. Hierbij hebben wij een goedkeurende verklaring verstrekt op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. Uit de controle van de SISA-bijlage komen geen bijzonderheden naar voren.

2. Het jaar 2015 is het eerste jaar geweest van onze samenwerking. De samenwerking is goed verlopen. Het afgelopen jaar stond daarbij in het teken van aan elkaar wennen en verwachtingen scherp krijgen. Aandachtspunt hierbij is de oplevering van het jaarrekeningdossier.

3. De invoering van de nieuwe taken op het gebied van Jeugd en Wmo hebben een grote impact op uw organisatie en daarmee op het jaarrekeningproces 2015. Omdat nog veel onduidelijk was en de organisatie in dit proces afhankelijk is van controle-informatie van derden (zoals informatie van de SVB en zorginstellingen) heeft dit geleid tot het later afsluiten van uw jaarrekeningproces 2015 dan u in voorgaande jaren gewend was. Positief is dat Nijmegen zeer actief heeft gestuurd op het proces van de decentralisaties. Hierbij is besloten om zelf controles uit te voeren op de getrouwheid en rechtmatigheid van de budgetten (inclusief prestatielevering). Dit door het uitvoeren van materiële controles bij instellingen en het zelfstandig onderzoeken van o.a. de prestatielevering bij de persoonsgebonden budgetten (PGB's). Door dit eigen onderzoek zijn de onzekerheden in de financiële verantwoording van de decentralisaties binnen de door de raad vastgestelde grens van 3% gebleven. Derhalve hebben wij een goedkeurende verklaring afgegeven.

4. De voorraden (grondexploitaties en niet in exploitatie genomen gronden) vormen met € 391 mln. boekwaarde een groot aandeel (37,8%) van uw balanstotaal. Het jaar 2015 stond in het teken van diverse ontwikkelingen (o.a. overbrengen van Waalsprong in de gemeentelijke organisatie, een aanwijzing van de provincie Gelderland t.a.v. ontwikkeling de Grift). De financiële consequenties zijn adequaat verwerkt in de stadsrekening 2015. Wel blijken nog een aantal aandachtspunten die in 2016 opgepakt dienen te worden.

5. Nijmegen neemt deel in een aantal samenwerkingsverbanden voor de ontwikkeling van grondexploitaties (Waalfront, Bergerden en Bijsterhuizen). Ten aanzien van Waalfront en Bergerden bestaan diverse financiële risico's. Voor Bergerden is een aanvullende voorziening van circa € 6,5 mln. getroffen. Ten aanzien van Waalfront bestaan diverse onzekerheden, waarvan het nog niet duidelijk is of hier financiële consequenties aan verbonden zijn. Deze onzekerheden zijn in de stadsrekening toegelicht. Wij kunnen op basis hiervan instemmen met de financiële verwerking. Wij adviseren u wel de ontwikkelingen adequaat te monitoren.

6. We hebben de tien belangrijkste punten uit onze rapportage-interim bevindingen in dit verslag toegelicht. Voor de bevindingen inzake de interne controlewerkzaamheden en IT zijn aanvullende werkzaamheden noodzakelijk geweest. De opzet van de interne controle functie en gebruik van IT hierbij wordt in 2016 door de gemeente geëvalueerd. Dit mede op basis van de maatschappelijke ontwikkelingen en het toenemende belang van de IT.

7. Enkele voorzieningen voldoen niet aan het BBV. Dit hebben wij als tekortkoming aangemerkt (circa € 1,1 mln.). In 2016 zal het college deze voorzieningen nader onderzoeken. Mogelijk kunnen de voorzieningen dan vrijvallen dan wel worden omgezet in een bestemmingsreserve. In 2015 is de onderhoudsvoorziening voor vastgoed (€ 2,5 mln.) al wel omgezet van een voorziening in een reserve.

8. De stadsrekening is prettig leesbaar. In het jaarverslag is per programma een analyse opgesteld van de verschillen tussen de begroting en de werkelijke realisatie. Wij hebben enkele aanbevelingen gedaan om de kwaliteit en informatiewaarde van de jaarverslaggeving (o.a. analyse en paragrafen) verder te verbeteren.

9. Gemeente Nijmegen is in het bezit van een aanzienlijke vastgoedportefeuille. Veel van dit vastgoed is als maatschappelijk vastgoed aangemerkt. Op dit vastgoed is het niet noodzakelijk om af te waarderen bij een lagere marktwaarde. Derhalve heeft dit geen financiële consequenties voor de waardering in de jaarrekening 2015.

Wel adviseren wij de raad om in 2016 eenmalig de classificatie in maatschappelijk dan wel bedrijfseconomisch vastgoed te bekrachtigen.

10. Wij hebben vastgesteld dat de WNT is nageleefd. De opgenomen toelichting in uw stadsrekening 2015 voldoet aan de in deze wet gestelde eisen.

2. Belangrijkste controlebevindingen

2.1. Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid

Wij hebben onze controle van de jaarrekening van gemeente Nijmegen afgerond. De implementatie van de decentralisaties is een intensief traject gebleken waarbij voor alle partijen de continuïteit van de zorg voorop heeft gestaan. Hierdoor zijn vanuit de keten en het ontbreken van de interne toetsing op de levering van de zorg fouten en/of onzekerheden ontstaan, die ook een uitwerking hebben op de baten en lasten van uw gemeente.

Nijmegen heeft echter in 2015 en 2016 diverse eigen onderzoeken uitgevoerd, zoals interne controles op de zorgtoekenningsadministratie, materiële controles bij instellingen om de daadwerkelijke prestatielevering vast te stellen en controles op de getrouwheid en rechtmatigheid van de PGB's. Met deze onderzoeken zijn de onzekerheden in de financiële verantwoording aanzienlijk beperkt. Hierdoor is voor de PGB's ook daadwerkelijk inzicht gekregen in de onzekerheden en fouten voor Nijmegen. Zonder deze onderzoeken was de gehele PGB-stroom als onzeker aangemerkt (conform het landelijk beeld bij veel andere gemeenten).

Grote dossiers bepalen het jaarrekeningproces

Dit is het eerste jaar van onze controle van de stadsrekening van Nijmegen. Meteen een jaar vol met uitdagingen. Het eerste jaar van de decentralisaties, het jaar waarin ten aanzien van de grondexploitaties veel ontwikkelingen bestaan (o.a. bedrijventerreinen, in eigen beheer krijgen van Waalsprong, discussies over Waalfront en Bergerden). Ook een jaar waarin we aan elkaar moeten wennen qua aanpak, steunen op interne controles, maar ook qua oplevering van de stukken. Een jaar vol met extra vragen (omdat het nu eenmaal ons eerste jaar is en we daarbij dus ook ons dossier op moeten bouwen) en veel op te leveren stukken.
De samenwerking is het afgelopen jaar intensief geweest, maar goed en plezierig verlopen. Wij zijn in het kader van de continue controle veel bij u in huis geweest.

Een aandachtspunt in het proces is wel de oplevering van de documenten voor de controle. Niet altijd waren alle stukken beschikbaar met de juiste diepgang en kwaliteit. Zoals in onze managementletter reeds toegelicht kan ook het proces van de interne controles verder worden verbeterd en doorontwikkeld.

Een ander aandachtspunt betreft de sturing op verbonden partijen en dan met name de verbonden partijen met grondexploitaties. Door Nijmegen is aan de voorkant actief gestuurd op goede afspraken met de verbonden partijen over de aanlevering van jaarstukken. Dit om de financiële effecten voor Nijmegen te bepalen. De jaarstukken van de verbonden partijen zijn echter heel laat beschikbaar gekomen. Het is belangrijk om voor 2016 hier nog betere afspraken over te maken, aangezien dit anders behoorlijke impact kan hebben op de doorlooptijd van uw jaarrekeningproces.

De controle van de stadsrekening over 2015 is daarbij niet conform de initiële planning afgerond. De onzekerheden omtrent de implementatie van de decentralisaties hebben namelijk een impact gehad op de doorlooptijd en afronding van de controle.

Het proces van de controle van de stadsrekening zullen we in de komende maanden goed met elkaar evalueren, zodat we gezamenlijk de actiepunten bepalen en een gezamenlijk ontwikkeltraject kunnen afspreken. Ons voorstel is om dit in een gezamenlijk startdocument op te nemen als startpositie voor zowel de interne controles als onze werkzaamheden als externe accountant.

Uit de controle op getrouwheid blijken een aantal bevindingen

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij enkele controleverschillen geconstateerd die nog niet zijn gecorrigeerd in de concept-stadsrekening. De bevindingen hebben wij onderstaand weergegeven:

Controleverschillen getrouwheid:	*Fouten* DT/(CT)	*Onzeker-heden* DT/(CT)	*Toelichting*
Ongecorrigeerde verschillen	*€'000*	*€'000*	
Voorzieningen beheerskosten startersleningen en IBB voldoen niet aan het BBV	(1.150)		
Onzekerheden t.a.v. prestatielevering zorg in natura (Jeugdzorg en WMO)		5.420	Zie ook 2.2.
Onzekerheden en fouten geconstateerd in controle PGB's	(400)	1.200	Zie ook 2.2.
Prestatielevering WMO huishoudelijke hulp onvoldoende vastgesteld		P.M.	Zie ook 2.2.
Aansluitverschillen lasten decentralisaties	(2.216)		
Totaal	**(3.766)**	**6.620 + P.M.**	
In % van de totale lasten	**0,44%**	**0,77% + P.M.**	
Goedkeuringstoleranties	**1%**	**3%**	
Oordeel	**Goedkeurende verklaring**		

De geconstateerde controleverschillen blijven binnen de door de Raad vastgestelde controletoleranties (resp. 1% en 3%). Op basis hiervan hebben wij een goedkeurende verklaring verstrekt voor het aspect getrouwheid.

Ten aanzien van het aspect rechtmatigheid zijn geen materiële fouten en/of onzekerheden geconstateerd

Jaarlijks voert gemeente Nijmegen interne rechtsmatigheidsonderzoeken uit. Hierover heeft gedurende het jaar veel afstemming plaatsgevonden met de organisatie. Op onderdelen hebben wij zelfstandig aanvullende controles moeten uitvoeren (in overleg met de organisatie).

Op basis van deze onderzoeken en de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, concluderen wij dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van gemeente Nijmegen tot stand zijn gekomen conform het door de raad vastgestelde normenkader en de wettelijke regels. Onderstaand hebben wij de controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid weergegeven.

Controleverschillen rechtmatigheid:	*Fouten* DT/(CT)	*Onzeker-heden* DT/(CT)	*Toelichting*
Ongecorrigeerde verschillen	*€'000*	*€'000*	
Onzekerheden en fouten getrouwheid zijn ook onzekerheden t.a.v. rechtmatigheid (ongesaldeerd)	3.766	6.620 + PM	
Fouten inzake naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen	1.418		Zie ook 2.2.
Totaal	**5.184**	**6.620 + PM**	
In % van de totale lasten	**0,61%**	**0,77% + P.M.**	
Goedkeuringstoleranties	**1%**	**3%**	
Oordeel	**Goedkeurend**		

Uit de controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen en de Aanbestedingswet blijkt een tekortkoming van € 1,4 mln. Dit betreft inkopen die ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Wij hebben het college geadviseerd de interne beheersing op dit aspect verder aan te scherpen.

Daarnaast worden de geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van het aspect getrouwheid ook niet gesaldeerd meegenomen als rechtmatigheidsbevinding. Dit aangezien hierbij niet wordt voldaan aan het BBV. In totaal betreft dit € 3,76 mln. aan rechtmatigheidsfouten en € 6,6 mln. + P.M. als rechtmatigheidsonzekerheden.

De geconstateerde controleverschillen voor rechtmatigheid blijven ook binnen de vastgestelde grenzen van 1% en 3%. Derhalve hebben wij ook voor het aspect rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekt.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage geconstateerd

Jaarlijks is de SiSa-bijlage een onderdeel van uw stadsrekening. Via deze bijlage worden diverse rijks- en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormt de SiSa-bijlage de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de 'Nota verwachtingen accountants-controle 2015'. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gelden voor de SiSa andere, zwaardere, rapporterings-toleranties dan u als raad in uw controleprotocol hebt opgenomen. Dit om ministeries in staat te stellen de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage bij de stadsrekening 2015 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

Uw grondslagen zijn aanvaardbaar

De stadsrekening is opgesteld door het college van burgemeester en wethouders van gemeente Nijmegen in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de stadsrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij het opstellen van de stadsrekening 2015 aanvaardbaar zijn.

Stadsrekening is prettig leesbaar, toelichting op programmaniveau kan worden verbeterd

De stadsrekening van Nijmegen is naar onze mening een makkelijk leesbaar document. Op diverse posten in de stadsrekening is een goede toelichting opgenomen. Wij hebben de toelichtingen in de stadsrekening beoordeeld en zijn van mening dat deze in overeenstemming zijn met hetgeen is opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Per programma is daarbij in het jaarverslag een analyse gemaakt tussen het begrote saldo en de werkelijke realisatie.

Hierop is een korte toelichting weergegeven, waarmee het saldo wordt verklaard. Ook deze toelichting is duidelijk leesbaar. Wel zien wij mogelijkheden om de informatiewaarde verder te verbeteren:

- Per programma is bij het onderdeel "wat heeft het gekost" een grafiek opgenomen met daarin de werkelijke kosten en opbrengsten. De verschillen tussen de begroting en de werkelijke realisatie worden echter op gesaldeerd niveau verklaard. Door deze wijze van toelichting blijkt niet of er verschillen bestaan tussen begrote lasten en baten en de werkelijke realisatie. Daarnaast is het verschil niet altijd duidelijk toegelicht. Wij bevelen aan om in de grafiek ook de begrote baten en lasten op te nemen, zodat het verschil ook zichtbaar wordt. Daarbij is het van belang om de analyse tussen begroting en werkelijke realisatie niet gesaldeerd weer te geven.
- Om daadwerkelijk te sturen op indicatoren is de huidige toelichting op de gerealiseerde indicatoren en de afwijkingen ten opzichte van de begroting te summier. Op hoofdlijnen wordt een toelichting gegeven op de realisatie van een aantal indicatoren. De informatiewaarde kan hiermee worden uitgebreid.

De kwaliteit van de paragrafen is voldoende

Onderstaand hebben wij de kwaliteit van de paragrafen uit uw jaarstukken beoordeeld en waar relevant voorzien van aanbevelingen:

Paragraaf	2015	Aanbevelingen
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	(V)	• Het onderdeel risicobeheersing is nu beperkt ingevuld. Er kan meer inzicht worden geboden in de maatregelen die Nijmegen neemt en de inrichting van risicomanagement. • Nu worden risico's niet gepresenteerd indien er reeds financiële dekking is (zoals de decentralisaties die heel algemeen zijn beschreven).

Paragraaf		Aanbevelingen
		Naar onze mening zouden deze risico's wel meer gedetailleerd gepresenteerd moeten worden en daarbij worden aangegeven welke dekking er is. Dit om goed inzicht te bieden in de risico's. • Een belangrijk onderdeel van de kwantificering van de risico's is de inschatting van de kans. Uit de paragraaf blijkt niet duidelijk op welke wijze deze risico-inschatting tot stand is gekomen.
Onderhoud kapitaalgoederen	🟡 (V)	• De paragraaf voldoet aan de vereisten van het BBV. • De financiële realisatie is niet in alle onderdelen duidelijk weergegeven. Opnemen van de begrote lasten per subonderdeel in relatie tot de werkelijke lasten (inclusief toelichting op de afwijkingen).
Financiering	🟢 (G)	• De paragraaf voldoet aan het BBV • Het begrote renteresultaat en het werkelijke renteresultaat weergegeven (inclusief verschillenanalyse).
Verbonden partijen	🟡 (V)	• De paragraaf voldoet aan het BBV (alleen vestigingsplaats is niet toegevoegd). Bij het verwachte resultaat 2015 is in veel gevallen PM ingevuld. Dit aangezien het resultaat nog niet bekend is. • Per verbonden partij is een toelichting opgenomen. Hierbij wordt met name ingegaan op de lopende ontwikkelingen. De risico's kunnen concreter worden benoemd.
Grondbeleid	🟡🔵 (V/M)	• Er is de bewuste keuze gemaakt om de informatie in de paragraaf op hoofdlijnen weer te geven, aangezien ook een uitgebreid VGP wordt opgesteld met veel informatie voor de Raad. Het jaarverslag en de jaarrekening dienen echter te worden gezien als zelfstandig leesbaar stuk. Derhalve zou naar onze mening meer informatie moeten worden opgenomen in de paragraaf. Wij bevelen aan om in overleg tussen raad en college hier duidelijke afspraken over te maken.
Lokale heffingen	🟢 (G)	• Geen
Bedrijfsvoering	🟡 (V)	• Meer opnemen van meetbare prestaties per onderdeel van de paragraaf

Paragraaf		Aanbevelingen
		• Verbeteren van de toelichting op de achterliggende redenen voor de ontwikkeling salariskosten en inhuurkosten, inclusief onderling verband.
Investeringen	🟡/🟢 (V/G)	• Opnemen van informatie niet alleen over realisatie 2015, maar ook over relatie tussen werkelijke bestedingen en afgegeven krediet. Bijvoorbeeld over kredieten waar nog geen besteding heeft plaatsgevonden (zoals meerjarige renovatie zwembaden).

🔴 onvoldoende (O)
🔵 matig (M)
🟡 voldoende (V)
🟢 goed (G)

2.2. *Door eigen onderzoeken zijn onzekerheden in decentralisaties verminderd*

Nijmegen stuurt actief op de decentralisaties

De invoeringsdatum per 1 januari 2015 van de overdacht van zorgtaken vanuit de AWBZ naar de Wmo, de invoering van de participatiewet en de nieuwe Jeugdwet is een feit en de taken zijn inmiddels overgedragen aan de gemeenten. Deze decentralisaties hebben een belangrijke invloed gehad op de interne processen en de samenstelling van de jaarrekening 2015. Hierbij maken wij onderscheid naar de zorg in natura en de persoonsgebonden budgetten (pgb's).

De Wmo-taken en taken op het gebied van Jeugdzorg worden door de gemeente zelfstandig uitgevoerd. Hierbij wordt wel in regionaal verband actief samengewerkt. Beschikkingen inzake de persoonsgebonden budgetten (pgb's) worden door de gemeente verstrekt en de financiële afwikkeling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

In de jaarrekening van de gemeente legt het college verantwoording af over zowel de juistheid en volledigheid van de bestedingen als over de rechtmatige totstandkoming van de zorglasten. Naast de overeenstemming met de afgesloten contracten moet in dat kader ook kunnen worden vastgesteld dat de zorg daadwerkelijk is geleverd. Nijmegen is daarvoor mede afhankelijk van controleverklaringen bij de productieverantwoordingen van de diverse zorgverleners en de SVB.

Gemeente Nijmegen heeft actief werkzaamheden verricht om de decentralisaties te implementeren. Ook op het gebied van de bedrijfsvoering zien we dat Nijmegen daadwerkelijk beheersmaatregelen heeft doorgevoerd. Processen zijn ingericht, interne controles zijn deels al uitgevoerd.

Positieve zaken hierbij zijn:

- Door Nijmegen is een controleprotocol vastgesteld en opgelegd aan de instellingen;
- Nijmegen verricht in samenwerking met de regio diverse controles bij instellingen om zicht te krijgen op de kwaliteit van de verantwoordingen van instellingen, de mate waarin instellingen zorg leveren op basis van toegekende zorgopdrachten en het aantonen van de prestaties;
- Nijmegen is actief in gesprek gegaan met instellingen over de bevindingen in het proces. Dit om uiteindelijk snel te komen tot een definitieve financiële afrekening per instelling;
- Nijmegen onderzoekt de mogelijkheden om data-analyse toe te passen.

Landelijk zijn echter diverse onzekerheden ontstaan op het gebied van de financiële beheersing van de decentralisaties. Onder andere ten aanzien van de kwaliteit van de basisregistraties, de gefactureerde bedragen door instellingen en het uiteindelijk kunnen aantonen van de prestatielevering door instellingen.

Om zoveel mogelijk grip te hebben op deze onzekerheden en daarbij ook de belangrijke leerpunten voor 2016 te kunnen signaleren is door Nijmegen besloten om in regionaal verband zelfstandig controles uit te voeren op zowel de zorg in natura als de PGB's.

Enkele onzekerheden prestatielevering in zorg in natura door gemaakte keuzes

Op het gebied van zorg in natura steunen veel gemeenten voor de prestatielevering op verantwoordingen die van instellingen worden verkregen (inclusief controleverklaring). Nijmegen heeft besloten om wel verantwoordingen met controleverklaring op te vragen bij veel instellingen, maar daarbij zelf controles uit te voeren op de prestatielevering. Hiertoe zijn materiële controles uitgevoerd bij diverse instellingen, waarbij gekeken is het daadwerkelijk leveren van de zorg, maar ook bijvoorbeeld de interne beheersing en registraties bij de instellingen. Op basis hiervan is een goed beeld verkregen van de prestatielevering. Uit de materiële controles bij de instellingen komen geen bijzonderheden naar voren.

Op basis van de verrichte controles, de verkregen verantwoordingen van instellingen en overige verkregen informatie is door Nijmegen bepaald welke bedragen met de instellingen definitief moeten worden afgerekend. Dit is uiteindelijk ook financieel verwerkt in de jaarrekening.
In 2016 zal verder worden overgegaan tot verrekening met de instellingen (indien nodig). In de jaarrekening is daarbij uitgegaan van de onderbouwde schatting. Eventuele afrekenverschillen (bijvoorbeeld als gevolg van discussies met instellingen) zullen dan worden verwerkt in de jaarrekening 2016.

Nijmegen heeft niet bij alle instellingen controles uitgevoerd, daarnaast is ook niet van alle instellingen een verantwoording met controleverklaring verkregen. Nijmegen heeft bijvoorbeeld bewust er voor gekozen om voor instellingen met een jaaromzet onder € 75.000 geen controleverklaring op te vragen. Bij deze instellingen zijn daarbij geen andere onderzoeken uitgevoerd. Op basis hiervan bestaat voor deze instellingen een onzekerheid in hoeverre de prestatie is geleverd. Dit hebben wij als onzekerheid aangemerkt voor in totaal € 5,4 mln. Overigens is dit een punt dat wij bij vrijwel alle gemeenten tegenkomen.

Landelijke onzekerheden rondom PGB's worden door eigen onderzoek Nijmegen ondervangen

Voor alle cliënten die een pgb-budget ontvangen worden door de gemeente Nijmegen beschikkingen verstrekt aan de cliënt en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Conform landelijke afspraken verzorgt de SVB het administratieve proces rondom de pgb-verstrekkingen. Nijmegen was in eerste instantie voor een getrouwe en rechtmatige verantwoording in de jaarrekening 2015 afhankelijk van de informatieverstrekking van de SVB.

De gemeente Nijmegen heeft in jaarrekening 2015 een last voor de persoonsgebonden budgetten (pgb) voor Jeugd, Wmo en Beschermd Wonen voor een bedrag van circa €15,5 mln. verantwoord. Het beschikkingsproces vindt binnen de gemeente plaats. De zorg wordt geleverd door de zorginstelling of mantelzorger en de factuurcontrole en uitbetaling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Uit onze werkzaamheden is gebleken dat de Sociale Verzekeringsbank geen werkzaamheden heeft uitgevoerd omtrent het vaststellen van de prestatielevering. Dit wordt veroorzaakt doordat landelijk niet geheel duidelijk was wie verantwoordelijk was voor de vaststelling van de prestatielevering van de pgb-gelden. Begin juni is bekend geworden dat hierdoor onzekerheid bestaat over de geleverde zorg en of de last daarmee getrouw en rechtmatig in uw jaarrekening is verantwoord. Door Nijmegen is op dat moment besloten om alsnog eigen onderzoek uit te voeren bij de instellingen. Hierbij is onderzocht of daadwerkelijk declaraties zijn ingediend bij de SVB en daarnaast in hoeverre de prestaties ook zijn geleverd.

Uit de controles komt naar voren dat bij enkele instellingen onzekerheden bestaan en zijn in een aantal gevallen ook fouten geconstateerd. Aangezien sprake was van een deelwaarneming heeft een extrapolatie hiervan plaatsgevonden naar de totale populatie. Dit levert uiteindelijk een fout op van € 0,4 mln. en onzekerheden voor € 1,2 mln. Dit hebben wij meegenomen in onze foutenweging.

In onze controle hebben wij diverse gesprekken gevoerd over de uitvoering van de controles, documentatie beoordeeld en de controleverslagen doorgenomen. Op basis hiervan kunnen wij instemmen met de getrokken conclusies.

Met deze eigen onderzoeken zijn de landelijke onzekerheden uiteindelijk ondervangen. Daarbij onderscheidt Nijmegen zich met deze aanpak duidelijk ten opzichte van andere gemeenten. Dit is zeer positief. Met deze controles is ook voor de uitvoering in 2016 een goede basis gelegd en is veel inzicht verkregen.

Prestatielevering huishoudelijke hulp onzeker

Gemeente Nijmegen is al vele jaren verantwoordelijk voor diverse taken op het gebied van de WMO (waaronder huishoudelijke hulp). De totale kosten voor deze WMO-oud taken bedragen in de jaarrekening 2015 circa € 13,2 mln. Ook bij deze bestedingen is het belangrijk om de prestatie vast te stellen. Met name ten aanzien van de taken op het gebied van huishoudelijke hulp brengt dit risico's met zich mee, aangezien daar ook afspraken bestaan dat op basis van werkelijke prestaties wordt afgerekend.

Veelal wordt de prestatie van de huishoudelijke hulp aangetoond door het verkrijgen van verantwoordingen met controleverklaringen van de instellingen. Nijmegen heeft deze verklaringen echter nog niet ontvangen. Nijmegen heeft wel een relatie gelegd met de te innen eigen bijdragen bij het CAK. Dit aangezien bij het in rekening brengen van teveel eigen bijdragen een burger naar verwachting zich zal melden bij de gemeente. Dit kan een indicatie zijn dat zorg niet geleverd is. Daarnaast kent Nijmegen een klachtenregeling en verricht het elk jaar klanttevredenheidsonderzoeken (over 2015 nog niet bekend). Op basis van deze ingerichte werkzaamheden is de prestatielevering naar verwachting voor een groot deel ondervangen. Echter op onderdelen breekt de daadwerkelijke onderbouwing. Daarnaast bestaan landelijk ten aanzien van het registreren en innen van de eigen bijdragen onzekerheden.
Op basis hiervan hebben wij de prestatielevering van de huishoudelijke hulp als PM-onzekerheid aangemerkt. De totale omvang van de huishoudelijke hulp is hierbij € 7,6 mln. In het kader van onze foutenafweging levert deze PM-onzekerheid derhalve geen ander beeld op.

Enkele aansluitverschillen in de lasten decentralisaties

Uit de controle van de lasten decentralisaties in de jaarrekening is gebleken dat op enkele onderdelen aansluitverschillen bestaan tussen de intern gehanteerde specificaties en de uiteindelijke lasten in de jaarrekening. Dit betreft naar verwachting nog vorderingen die nog geboekt moeten worden als bate in de jaarrekening. Wij hebben dit als tekortkoming aangemerkt (totaal € 2,2 mln.)

2.3. Belangrijke ontwikkelingen in uw grondexploitaties

De grondexploitaties vormen een groot aandeel (bijna 38%) van uw balanstotaal. Onder de voorraden zijn alleen de grondexploitaties opgenomen die zelfstandig door de gemeente Nijmegen worden uitgevoerd. Nijmegen neemt daarnaast ook deel in een aantal samenwerkingsverbanden waarin grondexploitaties worden ontwikkeld, zoals Waalfront, Bergerden en Bijsterhuizen. Zowel in de gemeentelijke grondexploitaties als in de samenwerkingsverbanden staat Nijmegen nog voor een grote ontwikkelopgave in zowel de woningbouwprogrammering als de bedrijventerrein-programmering.

Grondexploitaties komen landelijk veel in het nieuws. In het laatste jaar soms in de schaduw van de decentralisaties, maar de landelijke risico's blijven behoorlijk aanwezig. Ook Nijmegen ziet daardoor veel ogen op zich gericht, mede door de omvangrijke grondposities, zowel gemeentelijk als in samenwerkingsverbanden. Nijmegen besteedt daarbij zorgvuldig aandacht aan adequate interne procedures, de actieve bijsturing van projecten en het bepalen van een gepaste financiële waardering. De raad wordt daarbij actief meegenomen via informatiesessies, kamerrondes en opgerichte commissies.

Het jaar 2015 staat daarbij in het teken van diverse ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitaties, waaronder:

- Per eind 2015 is de deelneming in de Waalsprong opgeheven en is de grondexploitatie overgekomen naar de gemeentelijke organisatie;
- Door de provincie Gelderland is een aanwijzing gegeven aan het bestemmingsplan en de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Grift.
- De provincie Gelderland heeft goedkeuring onthouden aan de begroting van de gemeenschappelijke regeling Bergerden in verband met de aard van de programmering in de grondexploitatie. Daarbij zijn er aanwijzingen dat Nijmegen uit de gemeenschappelijke regeling wil stappen.
- Door de commissie BBV is medio 2015 een concept notitie uitgebracht over wijzigingen in het BBV ten aanzien van de grondexploitaties. Inmiddels is de notitie definitief uitgebracht in maart 2016. Dit brengt voor 2016 de nodige wijzigingen met zich mee (o.a. wijziging van de rente, toepassing van de 10-jaars termijn). De raad heeft hierin een belangrijke rol middels het stellen van kaders voor de grondexploitaties. Het is daarom van belang dat de Raad hierover actief wordt geïnformeerd.
- In project de Waalfront is het Slachthuis aangekocht door de gemeente Nijmegen. Over de inbreng en aankoop is de nodige commotie en publiciteit ontstaan.

In onze controle hebben wij veel tijd besteed aan de controle van de waardering van uw grondexploitaties. In deze paragraaf gaan wij nader in op onze bevindingen, de actuele ontwikkelingen en aandachtspunten naar aanleiding van onze controle. De grondexploitaties (onderhanden werk) geven daarbij het volgende beeld:

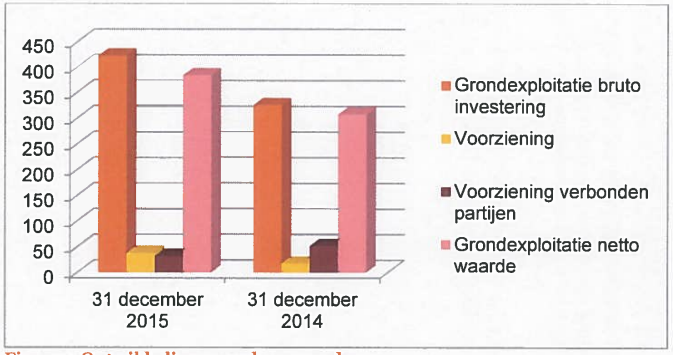

Figuur 1 Ontwikkeling waarde voorraden

Hieruit blijkt dat de getroffen voorzieningen ten opzichte van de totale post grondexploitaties zijn toegenomen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat voor project de Waalsprong in 2014 een afzonderlijke voorziening (creditkant van de balans) was gepresenteerd van € 27 mln. Deze voorziening is in 2015 onder de voorraad grondexploitaties gepresenteerd. Indien rekening wordt gehouden met deze ontwikkeling dan zijn de voorzieningen per saldo gedaald met circa € 7 mln. Dit als gevolg van met name een herfinanciering van de leningen in de Waalsprong (en daarmee een rentevoordeel).

Waardering is onder meer afhankelijk van schattingen

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Hierbij dient te worden gedacht aan het inflatiecijfer waartegen toekomstige kosten en opbrengsten worden gecorrigeerd, gehanteerde rentepercentages, de looptijd van het project (inclusief moment van geplande opbrengsten en kosten) en de uitgifteprijs. Deze parameters bepalen in hoge mate het verwachte financiële resultaat.

Programmering bedrijventerrein staat onder druk, in 2016 wordt nader onderzoek verricht met Arnhem en Gelderland

Een belangrijk onderdeel van de grondexploitaties is een inschatting van de in de grondexploitaties opgenomen programmering. Dit wil zeggen de omvang van het verwachte aantal te bouwen woningen/bedrijven/kantoren in komende jaren. Voor gemeente Nijmegen geldt dat dit voornamelijk betrekking heeft op woningbouw en bedrijventerreinen.

Met name de programmering van kavels voor bedrijventerreinen staat behoorlijk onder druk. De afgelopen jaren zijn de verwachte verkopen niet gerealiseerd. Daarnaast is door de provincie Gelderland voor bedrijventerrein de Grift (onderdeel van grondexploitatie De Waalsprong) een aanwijzing verstrekt op het bestemmingsplan. Hierdoor kan er op korte termijn niet concreet worden gebouwd op dit bedrijventerrein.

In 2016 wordt door de provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen een onderzoek uitgevoerd naar de markt voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan zullen nieuwe afspraken worden gemaakt met de provincie Gelderland over uit te geven hectares in de komende jaren. Op basis hiervan zal ook het bestemmingsplan van de Grift verder worden ingevuld. Het college heeft op dit moment nog de verwachting dat het totaal aan geprogrammeerde hectares bedrijventerreinen daadwerkelijk in de komende jaren zal kunnen worden uitgegeven. Wel heeft het college mede op basis van de verkopen in de afgelopen jaren en het doorschuiven van De Grift, besloten om het jaarlijks gemiddeld te verkopen hectares te verlagen van 6 ha. naar 4,3 ha. Dit heeft een negatief effect van circa € 6 mln. gehad op de waardering van de grondexploitaties.

De programmering van de bedrijventerreinen is naar onze mening wel een belangrijk toekomstig risico voor de grondexploitaties van Nijmegen.

In de komende jaren (tot 2020) zijn opbrengsten van te verkopen bedrijventerreinen ingerekend in winstgevende grondexploitaties. Hierdoor heeft het eventueel niet halen van de 4,3 ha per jaar niet direct gevolgen voor de waardering van de grondexploitaties. Mede op basis hiervan kunnen wij instemmen voor 2015 met de schattingen van het college. Wel zijn de uitkomsten van het onderzoek door de provincie Gelderland (samen met Arnhem en Nijmegen), inclusief de afspraken met Gelderland hierover, in belangrijke mate bepalend voor de toekomstige waardering van de grondexploitaties. Hierin wordt ook de uiteindelijke bestemming van de Grift in betrokken. Op dit moment is er nog geen indicatie dat de totale programmering aanzienlijk naar beneden bijgesteld dient te worden.

Wel is duidelijk dat een neerwaartse bijstelling van de totale programmering behoorlijke financiële gevolgen kan hebben voor de waardering van de grondexploitaties. In het weerstandsvermogen is hiertoe door Nijmegen bij de individuele grondexploitaties rekening gehouden met het risico. Wij hebben het college geadviseerd de uitkomsten van de afspraken met de provincie zo spoedig mogelijk te vertalen naar mogelijke financiële gevolgen en te delen met de gemeenteraad. Daarbij zullen de uitkomsten financieel vertaald moeten worden in de stadsrekening 2016 (tenzij de uitkomsten reeds bekend zijn voor vaststelling van de stadsrekening 2015 door de raad, overleg met ons is dan noodzakelijk).

Woningmarkt toont herstel, de geplande woningbouwprogrammering Waalsprong en Waalfront is gerealiseerd

De markt voor woningbouw heeft in 2015 de eerste tekenen van herstel getoond. Voor Nijmegen is dit zichtbaar in de realisatie van geplande uitgifte in de Waalsprong en Waalfront. Naar aanleiding van dit herstel is de toekomstverwachting van de woningbouwprogrammering bijgesteld. Daarnaast is een herfinanciering van leningen doorgevoerd met een meer gunstige rente als resultaat. Uiteindelijk leidt dit tot een positieve bijstelling van het verwachte verlies met € 10,3 mln.

De woningbouwprogrammering is gebaseerd op de woonvisie 2015 van gemeente Nijmegen. In 2016 zal de raad een nieuwe woonvisie vaststellen waarin de realisatie van woningen in categorie sociaal/huur hoger wordt ingeschat als gevolg van onder meer een toename van vergunninghouders. De totale woningbouwprogrammering blijft voor de gemeente Nijmegen binnen de grenzen zoals afgestemd met de provincie Gelderland.

Op basis van de realisatie van de verkopen in 2015 lijkt met name het realiseren van de aantallen in het Centrum een belangrijk aandachtspunt.

Programmering	Raming 2015	Realisatie 2015	2016
Waalsprong	432	485	401
Waalfront	91	91	91
Centrum	308	80	253
Bedrijventerreinen ha	6	2,9	4,3

Tabel 1: overzicht programmering

Overdracht Waalsprong adequaat verwerkt

De afgelopen jaren is de grondexploitatie uitgevoerd in de GEM Waalsprong. Nijmegen was hierin de enige aandeelhouder. In 2015 is besloten om de GEM per 31 december 2015 op te heffen en te integreren in de gemeentelijke organisatie. Hierbij is de GEM geliquideerd, zijn de onderlinge financiële posities verrekend en is de grondexploitatie ingebracht in het project Land over de Waal (boekwaarde per ultimo 2015 € 269 mln. Wij hebben vastgesteld dat de financiële gevolgen adequaat zijn doorgevoerd in de stadsrekening 2015.

Enkele bijzonderheden in grondexploitatie Waalsprong

Als onderdeel van de gemeentelijke grondexploitaties heeft Nijmegen een waardering uitgevoerd voor de grondexploitatie Waalsprong. Wij hebben de uitgangspunten voor de grondexploitatiewaardering hierbij gecontroleerd. Hieruit komen een aantal bijzonderheden naar voren:

- Onderdeel van de grondexploitatie is het onderdeel Ressen 2e fase. Vanaf 2018 zijn hier opbrengsten ingerekend voor kantoren, zorgbestemming en bijzondere bebouwing. Op dit moment is echter nog geen bestemmingsplan vastgesteld. Wij hebben uitgebreid besproken met de organisatie in hoeverre het realistisch is om opbrengsten al vanaf 2018 in te rekenen. De verwachting bestaat dat in 2016 een bestemmingsplan kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. In dat geval worden de opbrengsten realistisch geacht. Wij kunnen met deze inschatting instemmen. Wel is het belangrijk om de ontwikkelingen rondom dit onderdeel goed te monitoren en eventuele financiële gevolgen tijdig inzichtelijk te maken.
- In het project lopen nog enkele discussies met andere partijen. Op basis van juridische adviezen en gesprekken met de organisatie is in de grondexploitatie voldoende rekening gehouden met de op dit moment te voorziene financiële gevolgen.
- In het project zijn subsidieopbrengsten (circa € 1,2 mln.) ingerekend waarvan nog geen subsidietoekenning heeft plaatsgevonden. Het college verwacht in de komende jaren daadwerkelijk nog subsidies te ontvangen voor de Waalsprong. Dit kan mogelijk nog financiële risico's met zich meebrengen. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is hiermee rekening gehouden.
- In de Waalsprong zijn de plandelen Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf opgenomen. Deze zijn in 2016 door de Raad vastgesteld. Dit betekent een verslechtering van het verwachte resultaat op de grondexploitatie met circa € 14,9 mln. Aangezien dit besluit gevolgen heeft voor de waardering per 31 december 2015 is in de stadsrekening hiermee rekening gehouden door het verhogen van de voorziening voor de Waalsprong met € 14,9 mln. Wij kunnen hiermee instemmen.

Grondexploitatie Onderwijshuisvesting als één project verwerkt

Het project onderwijshuisvesting is door de gemeenteraad als één grondexploitatie vastgesteld. Dit aangezien de grondexploitatie gebaseerd is op een contract met de onderwijsstichting, waarbij voormalige schoolpanden worden overgeheveld naar Nijmegen en daar worden ontwikkeld. Door het vaststellen van één grondexploitatie worden de resultaten op de verschillende deelcomplexen met elkaar gesaldeerd. Op basis van de besluitvorming door de Raad kunnen wij hiermee instemmen.

Investeringskredieten ten onrechte verwerkt in grondexploitaties

In de grondexploitaties van Nijmegen zijn diverse investeringen met maatschappelijk en economisch nut verwerkt (bijvoorbeeld bouw van een sporthal). Dit zijn enerzijds daadwerkelijke grondexploitaties (het ontwikkelen van gronden naar bouwrijpe kavels) met daarin een aantal investeringen, anderzijds grondexploitaties waarin vrijwel alleen de investering wordt gerealiseerd. Bij deze projecten wordt ook vaak een gemeentelijke bijdrage of bijdrage uit een reserve ingerekend als opbrengst in de grondexploitatie.

Op grond van het BBV dient te worden beoordeeld in hoeverre investeringen daadwerkelijk toegerekend kunnen worden aan een grondexploitatie (causaal verband). Dit is in een aantal gevallen niet het geval.

In de huidige projecten bestaat derhalve een combinatie tussen enerzijds een zuivere grondexploitatie en anderzijds een investeringskrediet. Deze verwerking is niet conform het BBV.

Als uitkomst van de accountantscontrole zijn de projecten die vrijwel alleen uit investeringen bestaan in de stadsrekening gepresenteerd onder de materiële vaste activa (totaal negatieve boekwaarde van € 2,2 mln.).

De projecten met een mix tussen een grondexploitatie en investeringen zijn in de stadsrekening gehandhaafd onder de voorraden. Aangezien het hier veelal gaat om een andere presentatie in de stadsrekening kunnen wij hiermee instemmen voor 2015. Wij hebben het college geadviseerd de investeringen in 2016 nader te analyseren op het causaal verband en de verwerkingswijze in de stadsrekening 2016 hierop aan te passen (onderscheid investeringskrediet en grondexploitatie).

Gemeentelijke bijdragen in de grondexploitaties zijn in 2015 gecorrigeerd en omgezet in voorzieningen

Uit de controle van de grondexploitaties bleek dat in een aantal grondexploitaties nog te realiseren gemeentelijke bijdragen waren ingerekend om de grondexploitatie sluitend te krijgen. In een aantal gevallen betrof dit een bijdrage in verband met een investering met maatschappelijk of economisch nut (zie ook vorige paragraaf).

Echter bij Waalsprong zijn dit een aantal jaarlijkse gemeentelijke bijdragen om het voorcalculatorische verlies van het project gedekt te krijgen. In het kader van het BBV dienen deze nog te realiseren eigen bijdragen te worden gezien als verliesvoorziening. Deze voorzieningen dienen eigenlijk te worden getroffen op het moment van vaststellen van de grondexploitatie, aangezien op dat moment duidelijk wordt dat de gemeente een toekomstige verlies zelf moet afdekken. In de jaarrekening 2015 is derhalve een aanvullende storting van € 6,7 mln. in de voorziening voor de Waalsprong verricht. Wij kunnen hiermee instemmen.

In de voorgaande jaren zijn daarnaast reeds diverse eigen bijdragen in de grondexploitaties verwerkt (ruim € 31 mln.). Deze zijn reeds verwerkt in de boekwaarde van de projecten. Hiermee zijn deze bijdragen reeds afgerekend en financieel verwerkt. Hiermee kunnen wij instemmen.

Stellig voornemen niet in exploitatie genomen gronden expliciet laten bekrachtigen door de raad, discussie over aankoop en inbreng Slachthuis

In de Stadsrekening is per ultimo 2015 voor bijna € 26 mln. aan niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) verantwoord. Dit zijn gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen, maar waar wel een stellig voornemen bestaat om tot concrete ontwikkeling over te gaan. Het wel of niet aanwezig zijn van het stellig voornemen is bepalend voor de presentatie en waardering in de jaarrekening (zonder stellig voornemen wordt dit gepresenteerd onder de voorraad grond – en hulpstoffen).

Het stellige voornemen per project dient door de Raad te zijn bekrachtigd. De Raad heeft bij Nijmegen alleen voor de grote projecten het stellige voornemen expliciet bekrachtigd via de VGP. Het is aan te bevelen dat in 2016 voor alle niet in exploitatie genomen gronden het stellige voornemen expliciet wordt bekrachtigd.

Een belangrijke mutatie in 2015 in de niet in exploitatie genomen gronden is de verwerking van de aankoop van het Slachthuis. Er bestaat de intentie om het Slachthuis in te brengen in de grondexploitatie van Waalfront (in het samenwerkingsverband).
In 2015 is een transactie gesloten voor de aankoop van het Slachthuis. De reeds betaalde aankoopwaarde is verrekend met een verkregen subsidie van de provincie Gelderland en is verwerkt in de boekwaarde van de NIEGG.

Begin 2016 is discussie ontstaan over de aankoop van het Slachthuis, aangezien de voormalige eigenaar mogelijk niet heeft voldaan aan de afgesproken verplichtingen. Daarbij bestaat ook discussie over een nog door Nijmegen te betalen deel van de aankoopsom. Op dit moment wordt onderzocht welke juridische stappen hierin zullen worden gezet. De uitkomsten hiervan zijn nog onzeker.

In de stadsrekening is toegelicht dat hierover nog discussie bestaat en onzekerheid bestaat over de mogelijke financiële gevolgen (terugvorderen aankoopsom, nog te betalen deel aankoopsom). Op basis hiervan kunnen wij instemmen met de verwerkingswijze in de stadsrekening 2015. De raad is in 2016 in vertrouwelijkheid ingelicht over de ontstane situatie. Hiermee is ook voldoende duidelijk voor de Raad dat dit een dossier betreft met de nodige financiële risico's.

Uw parameters voor de grondexploitaties nader beoordeeld

In onze jaarrekeningcontrole was de controle van de grondexploitaties een belangrijk aandachtspunt. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven:

Belangrijkste schattingen	*2015*	*Toelichting*
Gehanteerde rekenrente	●	In de grondexploitatieberekening wordt nog gerekend met een rentepercentage van 4%. Dit is vrij voorzichtig en in vergelijking met veel gemeenten een hoog percentage. Voor 2015 kunnen wij hiermee instemmen. Met de wijziging van het BBV in 2016 zal ook het rentepercentage naar verwachting naar beneden moeten worden bijgesteld. Dit heeft een incidenteel positief effect op de grondexploitaties. Voor Waalsprong wordt gewerkt met projectfinanciering. Door een herfinanciering heeft dit reeds in 2015 al positieve effecten gehad op de grondexploitatie.
Kostenstijging	●	Nijmegen hanteert een percentage kostenstijging van 2%, een percentage dat ook door veel andere gemeenten wordt gehanteerd.
Opbrengstenstijging	●	Voor de verschillende projecten en soort programmering (kantoren, bedrijven, woningen) worden verschillende percentages opbrengstenstijging gehanteerd (variërend van 0 tot 2%). Voor de kortlopende grondexploitaties wordt hierbij geen opbrengstenstijging ingerekend. Onze vastgoedcollega's hebben deze uitgangspunten (inclusief onderbouwing) beoordeeld. Wij kunnen instemmen met deze uitgangspunten..
Gehanteerde programmering	●	De programmering voor bedrijventerreinen is naar onze mening optimistisch van aard (zie ook vorige paragrafen) en kent de nodige onzekerheden. In de eerste jaren is met name programmering ingerekend bij winstgevende projecten. Het eventueel niet realiseren van deze programmering in de komende jaren kent hierdoor een beperkt financieel risico. Nijmegen verricht in 2016 samen met Arnhem en Gelderland een onderzoek naar de markt voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan zal eventueel een bijstelling van de programmering plaatsvinden. Voor 2015 kunnen we hiermee instemmen.
	●	De programmering voor woningbouw kent ook de nodige ambitie (zowel kwantitatief als kwalitatief). Wel zijn de aantallen in de meeste projecten (Waalsprong/Waalfront) daadwerkelijk gerealiseerd over 2015. Wij hebben de programmering voor de komende jaren als optimistisch aangemerkt.
Waardering NIEGG	●	Uit de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden komen geen bijzonderheden naar voren, uitgezonder de risico's die bestaan rondom de verwerking van het Slachthuis (zie ook eerdere paragrafen).

Controleverschil	Voorzichtig	Evenwichtig	Optimistisch	Controleverschil
●	●	●	●	●
	Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen			

Wij kunnen instemmen met de in de stadsrekening toegepaste waarderingsgrondslagen en de door het college gemaakte afwegingen en schattingen. Zie verder ook onze opmerkingen in de verschillende individuele paragrafen.

2.4. Onzekerheden over financiële aansprakelijkheid Waalfront

Nijmegen is deelnemer in Ontwikkelingsbedrijf Waalfront waarin de grondexploitatie Waalfront wordt ontwikkeld. Als deelnemer in het samenwerkingsverband is gemeente Nijmegen daarbij aansprakelijk voor 50% van de verliezen in de grondexploitatie. Aangezien de grondexploitatie een verwacht negatief resultaat kent, is in de stadsrekening een voorziening getroffen (per ultimo 2015 € 20,4 mln.). Basis voor de getroffen voorziening is een door het samenwerkingsverband opgestelde grondexploitatie per medio 2014. De uitkomsten van die grondexploitatie zijn door gemeente Nijmegen voorzien (rekening houdend met indexering over 2015 en een specifieke afspraak over een bijdrage van € 3,25 mln.).

Over de uitgangspunten in de grondexploitatie Waalfront bestaan diverse discussies met de samenwerkingspartij BPD (o.a. inbrengwaarde van het Slachthuis, bijdragen gemeenten, contingenten). Nijmegen is in onderhandeling met BPD over deze uitgangspunten. In de getroffen voorziening in de stadsrekening 2015 is nog geen rekening gehouden met eventuele positieve of negatieve effecten van de onderhandelingen. Door de situatie met het Slachthuis (zie ook 2.3.) zijn de onderhandelingen op dit moment even stilgelegd. Het is op dit moment niet te voorzien in hoeverre de discussies daadwerkelijk tot financiële consequenties voor Nijmegen zullen leiden. Derhalve bestaat onzekerheid over de omvang van de getroffen voorziening Waalfront. Deze onzekerheid is in de stadsrekening adequaat toegelicht. Daarnaast is in het weerstandsvermogen rekening gehouden met eventuele negatieve financiële gevolgen. Wij kunnen op basis hiervan instemmen met de verwerking in de stadsrekening. Duidelijk mag zijn dat Nijmegen hierbij financiële risico's loopt die adequaat gemonitord moeten worden.

2.5. Risico's in Bergerden voorzien, gevolgen mogelijke uittreding nog niet bekend

Gemeente Nijmegen is ook deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bergerden (50%), waarin een grondexploitatie wordt ontwikkeld op het gebied van tuinbouw. De grondexploitatie kent een verwacht verliesgevend resultaat. Derhalve bekijkt de GR in hoeverre de resultaten kunnen worden verbeterd door het verbreden van de soort verkoopuitgiften (agro-business). De grondexploitatie in de GR houdt rekening met deze verbreding.

Door de provincie Gelderland is te kennen gegeven dat de provincie niet haar toestemming verleent aan het verbreden van de soort gronduitgiften. Derhalve is voorlopig ook geen goedkeuring gegeven aan de begroting van de GR. In 2015 is door Nijmegen besloten om voorzichtigheidshalve de gemeentelijke voorziening te baseren op de uitkomsten van een grondexploitatie zonder verbreding van de verkoopopbrengsten. Derhalve is in 2015 circa € 6,5 mln. toegevoegd aan de voorziening. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze. Uiteraard zal worden bekeken op welke wijze door de GR de verliezen beperkt kunnen worden, echter uit voorzichtigheid is het vanuit het verslaggevingsoogpunt adequaat om nu reeds een voorziening te treffen.

In 2016 heeft Nijmegen daarbij uitgesproken om mogelijk uit de GR te stappen. Dit moet in 2016 verder concreet worden vormgegeven. Hiertoe moeten in 2016 onderzoeken worden uitgevoerd naar de uittredingskosten en worden onderhandeld met de andere deelnemer (gemeente Lingewaard). Op dit moment is nog niet bekend in hoeverre de uittreding nog aanvullende financiële gevolgen zal hebben voor Nijmegen ten opzichte van de reeds getroffen voorziening. Derhalve is hier ook nog geen rekening mee gehouden in de stadsrekening. Dit is ook adequaat toegelicht in de stadsrekening

2.6. Bijsterhuizen kent positief resultaat

In tegenstelling tot de andere verbonden partijen kent het samenwerkingsverband Bijsterhuizen een positief verwacht resultaat van € 25,3 mln. op eindwaarde. Nijmegen heeft hierin een aandeel van 50%. Derhalve bestaat geen noodzaak tot het treffen van een voorziening door gemeente Nijmegen. Door het temporiseren van de uitgiften in bedrijventerreinen wordt het toekomstig resultaat van Bijsterhuizen ook deels negatief beïnvloed. Dit heeft echter geen gevolgen voor de waardering.

2.6. Overige posten stadsrekening nader bekeken

Tijdens de controle hebben wij bij diverse jaarrekeningposten bijzonderheden gesignaleerd. In deze paragraaf brengen wij deze graag onder uw aandacht.

Waardering vastgoed kent risico

Landelijk staat de waardering van vastgoed onder druk. Dit heeft mede gevolgen voor de waarde van de panden in gemeentelijk bezit. Landelijk heeft lange tijd onduidelijkheid bestaan over de financiële verwerking van mogelijke afwaarderingen op gemeentelijk vastgoed. In 2013 is meer duidelijkheid geboden door de Commissie BBV middels een afzonderlijke notitie. Onderstaand hebben wij de verwerkingswijze schematisch weergegeven.

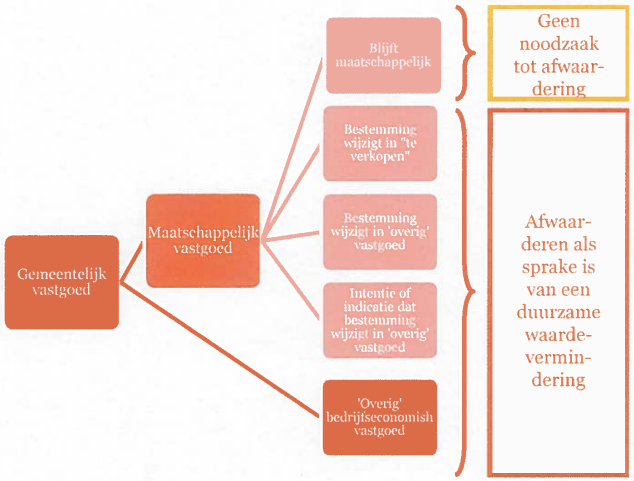

Figuur: Beslisboom waardering vastgoed

Door het college is een analyse uitgevoerd op de waardering van het gemeentelijk vastgoed. Dit conform voorgaande jaren. Hieruit blijken de volgende constateringen en aanbevelingen:

- Veel gemeentelijk vastgoed wordt ingezet voor een maatschappelijke functie (onderwijs, zorg, welzijn). Op basis van de uitspraak van de Commissie BBV is het niet noodzakelijk om op deze panden af te waarderen, mits de bestemming niet wijzigt. Het bepalen in hoeverre panden aangemerkt worden als maatschappelijk vastgoed is voorbehouden aan de gemeenteraad. Het is aan te bevelen om eenmalig door de gemeenteraad de classificatie maatschappelijk versus bedrijfseconomisch vastgoed per pand te laten bekrachtigen, inclusief bijzondere bebouwing;

- Onder de materiële vaste activa is het NEC stadion verantwoord. In 2015 is het stadion (zonder resultaat) aangeboden aan NEC ter overname. De intentie van Nijmegen blijft om dit stadion duurzaam voor de stad en NEC te behouden. Het uitgangspunt blijft dat Nijmegen dit als maatschappelijk vastgoed ziet. Derhalve kan het pand regulier worden afgeschreven en is het niet nodig om jaarlijks te beoordelen of er afwaarderingen zijn.

- Bij parkeergarages wordt ook een onderscheid gemaakt tussen maatschappelijk en bedrijfseconomisch vastgoed. Bepalend hiervoor is een besluit van de Raad om een parkeergarage als maatschappelijk aan te merken. Ook een parkeergarage met een duurzaam verliesgevende exploitatie wordt daarbij als maatschappelijk aangemerkt. Uit de controle van de waardering van parkeergarages komen geen waarderingsrisico's naar voren. Dit aangezien door de Raad is besloten dat parkeergarages een maatschappelijk doel hebben.

Onderhoudsvoorziening panden omgezet naar reserve om te voldoen aan het BBV

In de stadsrekening was een onderhoudsvoorziening panden opgenomen van € 2,5 mln. In 2015 hebben we geconstateerd dat de 'Onderhoudsvoorziening voor panden' meer het karakter heeft van een bestemmingsreserve. De reden hiervoor is dat het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het jaarlijks beschikbare budget. Dit terwijl bij een egalisatievoorziening de uitgaven normaal fluctueren op basis van het beschikbare onderhoudsplan. Een 1-op-1 aansluiting tussen de hoogte van de voorziening en het onderhoudsplan valt daarom niet maken. Daarom is de voorziening per jaareinde omgezet in een reserve. Hiermee wordt voldaan aan het BBV.

Voorziening beheerskosten startersleningen en voorziening IBB voldoen niet aan het BBV

Per jaareinde zijn de voorziening beheerskosten startersleningen (€ 0,74 mln.) en de voorziening IBB (€ 0,4 mln.) verantwoord in de stadsrekening. De voorzieningen voldoen niet aan de vereisten van het BBV, aangezien er bijvoorbeeld geen concreet onderliggend plan of risico's bestaan. Derhalve zouden de voorzieningen vrij moeten vallen. Het college zal de voorzieningen in 2016 nader onderzoeken, waarbij wordt beoordeeld in hoeverre de voorzieningen kunnen vrijvallen dan wel in een bestemmingsreserve kunnen worden opgenomen. Wij hebben de voorziening voor de jaarrekeningcontrole 2015 als fout aangemerkt. Zie ook hoofdstuk 2.1.

2.7. *Wij kunnen ons vinden in de door het college gemaakte schattingen*

Bij het opstellen van de stadsrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de stadsrekening 2015 beoordeeld. De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	2015	Toelichting
De transitie van Jeugd en WMO heeft geleid tot schattingselementen inzake de afrekening van PGB gelden en afrekening ZIN met samenwerkingspartners.	●	• Wij kunnen ons vinden in de gemaakte schattingen. Zie ook hoofdstuk 2.2.
Grondexploitaties bevatten veel schattingselementen en vormen een belangrijke doorkijk naar de winstgevendheid en mogelijke verliesgevendheid van de gronden in de grondexploitatie.	●/●	• Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitaties een betrouwbaar beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar paragraaf 2.3 van deze rapportage.
Afschrijvingen materiële vaste activa	●	• Uit de controle van de materiële vaste activa komen geen bijzonderheden naar voren.
Waardering debiteuren	●	• Voor de verschillende debiteuren (algemene debiteuren, sociale zaken debiteuren en belastingdebiteuren) zijn door het college inschattingen gemaakt van de inbaarheid en waardering van de vorderingen. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Wel hebben wij het college geadviseerd de onderbouwing van de voorziening voor oninbare debiteuren sociale zaken te actualiseren. Hierbij dient specifiek te worden gekeken naar de samenstelling van de vorderingen en op basis van de onderliggende samenstelling te komen tot een geactualiseerde waarderingssystematiek. Nu komen uit de controle geen bevindingen of correcties, maar roept de onderbouwing op onderdelen vragen op.
Voorzieningen	●	• De voorziening pensioeninhouding wethouders bedraagt per ultimo 2015 € 2,7 mln. De uitgangspunten van de berekende voorziening (actuariële berekening) zijn door ons getoetst en op basis hiervan is nog een aanvullende storting in de voorziening gedaan (€ 0,9 mln.) Na correctie bedraagt de voorziening € 2,7 mln. Voor de jaarlijkse stand van de voorziening wordt hierbij door het college vertrouwd op een externe berekening. Hierbij is het echter wel aan te bevelen om altijd zelf controles uit te voeren op de actualiteit van de uitgangspunten (zoals rekenrente en sterftetabel, maar ook de volledigheid van het aantal wethouders). Wij hebben het college geadviseerd hierop interne controles in te richten. • Op basis van de overeenkomst met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) draagt gemeente Nijmegen de verplichtingen die voortvloeien uit het functioneel leeftijdsontslag van voormalig brandweerpersoneel van de gemeente dat nu is ondergebracht bij de VRGZ. Er is in de stadsrekening van 2015 geen voorziening gevormd voor deze verplichtingen, omdat er volgens de gemeente sprake is van gelijkblijvende lasten.

		Wij hebben vastgesteld dat de lasten in 2015 €0,26 mln. bedroegen en in 2014: € 0,35 mln.. Het verschil is in vergelijking tot de totale loonsom van gemeente Nijmegen minimaal en kan als gelijkblijvend worden beschouwd. Derhalve kunne wij met deze verwerkingswijze instemmen.
	●	• Uit de controle van de overige voorzieningen blijken een aantal bevindingen. Zie vorige paragraaf.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
	Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen			

2.8. Enkele opmerkingen over uw financiële positie

Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de financiële positie hebben wij deze uiteengezet in onderstaande kengetallen:

Domeinen	2015	2014
Stabiliteit		
Liquiditeit (vlottende activa/vlottende passiva)	2,7	1,72
Vaste activa economisch nut + BIE in verhouding tot langlopende schulden	43%	48%
Resultaat na bestemming in relatie tot de totale lasten voor bestemming	3,55%	1,27%
Materieel begrotingsevenwicht (structurele baten/ structurele lasten)	0,984	1,004
Wendbaarheid		
Kapitaallasten afschrijvingen in % van de totale lasten voor bestemming	4,9%	4,8%
Rentedruk in % van de totale lasten voor bestemming	2,3%	2,7%
Personeelslasten in % van de totale lasten voor bestemming	12,3%	12,4%
Weerbaarheid		
Weerstandsvermogen (verhouding incidentele weerstandscapaciteit versus risico's)	0,71	0,85
BBV kengetallen		
Netto schuldquote	85%	72%
Solvabiliteitsratio	9%	11%
Grondexploitaties	48%	39%

2.8.1. *Minder wendbaarheid door financiering langlopende projecten met langlopende financieringen*

De kengetallen netto schuldquote, solvabiliteit en vaste activa in verhouding tot langlopende schulden geven allen aan dat Nijmegen veel activa en activiteiten financiert met langlopende leningen. Het grootste gedeelte van de lasten bestaat uit structurele lasten en het is voor de gemeente niet eenvoudig om deze uitgaven anders te alloceren of in te zetten zonder aanpassingen van het beleid. De solvabiliteit ligt in lijn met voorgaand jaar, de netto schuld quote is sterk toegenomen.

In de paragraaf financiering in de stadsrekening 2015 zijn de mutaties in langlopende leningen duidelijk toegelicht. De stijging in de netto schuldquote hangt samen met het feit dat de verstrekte leningen aan GEM Waalsprong ad € 280 mln. door de overname op 31 december 2015 niet meer op de balans zijn opgenomen. In de paragraaf financiering is tevens toegelicht dat 88% van de totale omvang van de langlopende leningen wordt aangetrokken om investeringen te kunnen plegen in materiële vaste activa (55%) en grondexploitaties (45%).

De gemeente heeft voldoende aandacht voor financiering in de rapportages van de P&C cyclus. Er zijn duidelijke tabellen opgenomen die een goed inzicht geven in de huidige financiële positie. Wel hebben we vastgesteld dat het financieringsstatuut met daarin het financieringsbeleid van de gemeente is vastgesteld in 2011. We bevelen aan om het beleid te actualiseren en te overwegen of de huidige financieringssystematiek aansluit bij de huidige regelgeving, behoefte en renteontwikkelingen.

2.8.2. *Stabiliteit door begrotingsevenwicht*

Inzake stabiliteit stuurt de gemeente Nijmegen op een structureel sluitende begroting. We hebben vastgesteld dat de structurele lasten niet worden gedekt met structurele baten in 2016. Voor de jaren 2017 tot en met 2019 wordt wel een sluitende meerjarenbegroting verwacht. De begrotingsdiscipline en sturing van de gemeente Nijmegen zijn in lijn met voorgaand jaar, de afwijkingen tussen de realisatie en de bijgestelde begroting waren in 2015 1% ten opzichte van 2014 0,6%.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen tussen de realisatie 2015 en de primitieve en bijgestelde begroting verwijzen wij naar het jaarverslag.

In deze paragraaf geven wij u op hoofdlijnen een indruk van de kwaliteit van het resultaat 2015. Om te komen tot een resultaat zonder incidentele invloeden kunnen de volgende aanpassingen gemaakt worden op het rekeningresultaat 2015:

(in € mln.)	*Bedrag*
Resultaat voor bestemming 2015	13,3N
Incidentele voordelen	15,1
Incidentele nadelen	31,6
Resultaat voor bestemming 2015 zonder incidentele posten	**3,2 V**

De incidentele lasten hebben met name betrekking op een aantal correcties in de waardering van de grondexploitaties.

Onderdeel van de incidentele voordelen is de vordering uit hoofde van de Vangnetuitkering Participatiewet (€ 700.000). Bij grote tekorten in bestedingen participatiewet kunnen gemeenten een beroep doen op een aanvullend budget. Dit betreft een tijdelijke regeling voor 2015 en 2016. De gemeente moet hiervoor aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet er sprake zijn van een tekort van minimaal 5%.
De aanvraag dient voor 15 augustus 2016 te worden verzonden naar het Rijk. De gemeente heeft de vordering in de balans opgenomen. Wij zijn het eens met het opnemen van de vordering. In tegenstelling tot eerdere regelingen inzake aanvullende uitkeringen is er niet sprake van een beperkt beschikbaar landelijk totaal budget voor deze uitkeringen.

2.8.3. Het weerstandsvermogen is onder het gewenst niveau

Nijmegen werkt op dit moment aan een nieuwe kadernota risicomanagement waar de bepaling van het weerstandsvermogen onderdeel van uitmaakt.
De kadernota wordt onder meer geactualiseerd als gevolg van de implementatie van de financiële kengetallen BBV.

Voor de kengetallen zal conform de aanbevelingen BBV nog een normering ten behoeve van sturing worden vastgesteld. In het jaarverslag 2015 is nog uitgegaan van de huidige vastgestelde kadernota. Voor onze opmerkingen over de kwaliteit van de paragraaf verwijzen wij u naar hoofdstuk 2.1. van dit verslag.

Gemeente Nijmegen streeft naar een verhouding tussen het weerstandsvermogen en het risicoprofiel van 1. Het risicoprofiel bestaat uit een saldo ad €75,9 miljoen waarvan € 8,8 miljoen begrotingsrisico's en €67,1 miljoen risico's met betrekking tot planexploitaties. In de tabel met financiële kengetallen is zichtbaar dat in 2014 en in 2015 de ratio kleiner is dan 1.

Ook is de weerbaarheid gedaald ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door een daling in de totale saldireserve als gevolg van het negatieve resultaat na bestemming ad €29,4 mln. De totale omvang van de risico's is gedaald van €80,9 mln. naar €75,9 mln., dit met name door het omzetten van risico's in de grondexploitaties naar voorzieningen.

Het huidige weerstandsvermogen is onder het gewenste niveau en de gemeente besteedt mede hierdoor in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uitgebreid aandacht aan de meerjarenontwikkeling van de risico's en de saldireserve. In hoofdstuk 2.1 hebben we reeds geconcludeerd dat de kwaliteit van deze paragraaf voldoende is.

Wij merken dat u risicomanagement belangrijk vindt en dat college en raad gezamenlijk proberen hier nieuwe invulling aan te geven. Wij denken hierbij graag met u mee. Als start hiervan hebben wij begin april een workshop over risicomanagement voor de raad georganiseerd.

2.9. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd

De WNT-verantwoording van gemeente Nijmegen is opgenomen in de toelichting van de stadsrekening. In 2015 heeft een wijziging plaatsgevonden bij de topfunctionarissen. Dit doordat een nieuwe griffier is begonnen in 2015. Voor de WNT-verantwoording betekent dit dat in de toelichting de bezoldiging is opgenomen van zowel de algemeen directeur, de voormalige griffier (als gewezen topfunctionaris) en de nieuwe griffier. Uit onze controle zijn geen tekortkomingen gebleken.

WNT blijft aan verandering onderhevig – wijzigingen in 2016

Ook in 2016 worden in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van € 178.000 in 2015 naar € 179.000 in 2016.

De belangrijkste wijziging in 2016 heeft betrekking op topfunctionarissen die anders dan op grond van een dienstbetrekking hun werkzaamheden verrichten ('externe topfunctionarissen'). Voor de eerste zes maanden waarin de topfunctie wordt vervuld geldt een maximum bezoldiging van € 144.000. Voor de volgende zes maanden geldt een maximum bezoldiging van € 108.000. Over deze hele periode geldt bovendien dat het gemiddeld uurtarief niet hoger dan € 175 (exclusief BTW) mag zijn. Vanaf de dertiende maand geldt hetzelfde maximum als voor topfunctionarissen met een dienstbetrekking. Als het vervullen van de topfunctie méér dan zes aaneengesloten maanden wordt onderbroken wordt daarna opnieuw gestart met het tellen van het aantal maanden waarin de functie is vervuld. Bij een kortere onderbreking wordt het aantal maanden doorgeteld

2.10. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

Voor actualiteiten en achtergronden wijzen wij u op onze SectorTopics App. Met de SectorTopics-app van PwC volgt u nieuws, trends, ontwikkelingen en onze visie erop in de publieke sector. De Capita Selecta is een van de onderdelen van deze app. Daarnaast vindt u in de app een agenda met activiteiten van PwC voor de publieke sector.

De SectorTopics App is gratis te downloaden in uw appstore (Apple, Android en Blackberry) .

Daarbij wijzen wij u vooral op de volgende onderwerpen die relevant zijn voor u:

- Nieuwe aanbestedingsrichtlijnen
- Invoering nieuwe VPB

3. Onze visie op uw interne beheersing

3.1 De geïdentificeerde controlerisico's worden gedurende het jaar geëvalueerd

Startpunt voor onze jaarrekeningcontrole is een risicoanalyse waarop wij onze controleaanpak baseren. Bij de controle van de stadsrekening 2015 hebben wij in ons auditplan 2015 de onderstaande controlerisico's gesignaleerd:

- Lasten PGB en Zorg In Natura met betrekking tot Jeugd en WMO
- Waardering grondexploitaties
- Waardering (financiële) vaste activa/verbonden partijen
- Naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen
- Naleving van Wet Normering Topinkomens
- Het doorbreken van de interne controle door het management en moment opbrengstverantwoording (verplicht op basis van regelgeving).

Gedurende het controlejaar hebben we het volgende risico toegevoegd:
- Verwerking van de overname van de GEM Waalsprong

In het algemeen is onze risicoanalyse niet significant gewijzigd ten opzichte van de risico's die wij hebben geïdentificeerd tijdens de planningsfase van onze controle. Als belangrijk aandachtspunt voor 2016 zien wij wel de nieuwe invulling van de directieraad door het vertrek van twee directeuren.

3.2 De belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen samengevat

Onze bevindingen omtrent uw interne controleomgeving hebben we besproken met de organisatie, directieraad en de auditcommissie. De tien belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen d.d. 4 februari 2016 zijn hiernaast weergegeven. In deze paragraaf geven wij naast een toelichting op deze onderwerpen ook de status ten tijde van de jaarrekeningcontrole weer.

1. Aandachtspunten in uw interne controles (derde verdedigingsline)

Wij toetsen uw en onze aanpak langs het '3-lines of defence' model. Dit model is bedoeld om inzichtelijk te maken op welke wijze de getrouwheid en rechtmatigheid van de stadsrekening is gewaarborgd. Doelstelling hierbij is om zoveel mogelijk kwaliteit in de eerste en tweede lijn (respectievelijk de afdelingen en financiën/control) te ontwikkelen. Dan werkt de interne beheersing van gemeente Nijmegen het best.

Door de reorganisatie bij de afdeling financiën is de IC functie (uitvoering en begeleiding) in 2014 opnieuw ingericht. Daarbij zijn een aantal Adviseurs AO/IC nog niet zo lang betrokken bij de uitvoering van de interne controles. Beide oorzaken hebben geleid tot een aantal belangrijke aandachtspunten over de effectiviteit en efficiëntie van uw controles in de 3de lijn.

In de basis zijn de aandachtspunten terug te leiden naar onduidelijkheid over de aanpak. Nog niet altijd is voor de adviseurs AO/IC duidelijk op welke wijze de interne controles uitgevoerd moeten worden (inclusief diepgang, omvang en impact bevindingen). Meer duidelijkheid over inhoud en aanpak kan worden bereikt door een projectcoördinator en –plan, tussentijdse besprekingen en review.

Gemeente Nijmegen overweegt om de opzet van interne controle voor 2016 aan te passen. We hebben aangegeven dat we graag aan de voorkant met u samenwerken aan het verbeteren van de inrichting en opzet van de interne controle.

2. Aanbevelingen inzake doorontwikkeling interne controle: past de huidige opzet in uw visie en huidige tijd?

Wij zien dat Nijmegen veel controles nog baseert op een controleaanpak die al vele jaren wordt gevolgd. Dit betekent niet dat deze niet voldoen, maar we zien ook dat de huidige maatschappij niet stilstaat (en daarmee risico's toenemen, bijvoorbeeld door een groter belang van IT), maar ook de normen op het gebied van de uitvoering van interne controles verder worden aangescherpt. Dit vraagt ook om aanpassing en doorontwikkeling van de controles.

Geconcludeerd kan worden dat meer toegevoegde waarde kan worden gehaald uit uw interne controles (bredere inzet met meer diepgang voor incidentele/nieuwe thema's, maar ook bijvoorbeeld concrete adviezen voor verbetering of doorontwikkeling van processen).

Dan pas haalt u het optimale effect uit uw interne controles. Dan ook kunnen wij voldoende steunen op de door u uitgevoerde interne controles. De eerste stap in onze aanbevelingen betreft het ontwikkelen van een overkoepelende visie op interne controle.

3. Zeg wat je ziet als onderdeel van de controle

Cultuur en gedrag vormen de drijvende kracht onder het waarde creërende vermogen van iedere organisatie. In deze paragraaf behandelen we onze bevindingen met betrekking tot de cultuur en het gedrag binnen uw organisatie. Wij hebben de volgende observaties die we graag met u delen:

- De gemeente heeft een eigen gedragscode en integriteitsreglement
- Cultuur en gedrag zijn opgenomen in HRM beoordelingscyclus
- Feedback en communicatie over gedrag is incidenteel en veelal informeel geregeld
- De organisatie is zich bewust van de toegevoegde waarde van een verbijzonderde interne controle functie. Voor een goede interne beheersing is het noodzakelijk dat binnen de organisatie voldoende kritische vragen worden gesteld en dat er een cultuur bestaat waarin kwetsbaarheid getoond kan worden. Hierin is nog groei mogelijk.

4. Grondexploitaties

In onze rapportage interim bevindingen hebben we stilgestaan bij de ontwikkelingen in het grondbedrijf van gemeente Nijmegen en op het gebied van wet- en regelgeving. De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijziging van het BBV c.q. aanpassing van de Nota grondexploitatie. In maart 2016 is de definitieve notitie door de commissie BBV uitgebracht. Hierin zijn o.a. wijzigingen in de rente, de verwerking van onderzoekskosten en de 10 jaar termijn van grondexploitaties nader uitgewerkt.

Inzake het grondbedrijf van Nijmegen hebben we gerapporteerd over de mogelijke gevolgen van het onderzoek naar de programmering van bedrijventerreinen, dat in samenwerking met gemeente Arnhem en Provincie Gelderland op dit moment wordt verricht. Zie tevens hoofdstuk 2.3 voor opvolging.

5. Decentralisaties in het sociale domein

Gemeente Nijmegen heeft zeer veel energie gestopt in de implementatie van de De uitkomsten met betrekking tot het sociale domein zijn opgenomen in paragraaf 2.2.

6. Nijmegen is proactief in de sturing op verbonden partijen

Wij zien een proactieve houding van Nijmegen in de sturing op de verbonden partijen. Er wordt gestuurd op tussentijdse rapportages (met risicoanalyse, financiële stand van zaken en inhoudelijk verslag) en ambtelijk en bestuurlijk overleg met de verbonden partijen. Zie ook hoofdstuk 2.2 en 2.3 voor de belangrijkste verbonden partijen. Het tijdig verkrijgen van de jaarstukken is een belangrijk aandachtspunt.

7. Gemeente Nijmegen is voorbereid op VpB implementatie

Nijmegen heeft de voorbereidingen voor de invoering van de VPB afgerond. De VPB plicht ziet met name op de grondexploitaties, voor de belaste activiteiten is € 55.000 als structurele last in de begroting 2016 opgenomen. De aanpassingen in de procedures en exploitatieopzetten heeft de gemeente in gang gezet.

8. In het primaire proces (1e lijn) is de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen onvoldoende gewaarborgd

Nijmegen dient zich aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen te houden. Om de naleving van de richtlijnen aan te tonen wordt nu een volledig gegevensgerichte controle uitgevoerd. Dit is zeer arbeidsintensief. Wij adviseren u om in uw primaire proces verdere maatregelen te implementeren die waarborgen dat de Europese aanbestedingsrichtlijnen worden nageleefd. Hierbij kunt u denken aan een centrale inkoopfunctie/ inkoop coördinator die inkopen preventief goedkeurt. Verder bevelen we aan om waarborgen in het inkoopproces te treffen die afdwingen dat verplichtingen c.q. contracten geregistreerd worden in uw contractenregister.

9. Frauderisico's

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij het college van burgemeester en wethouders. Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de stadsrekening. In bijlage A.4 hebben wij deze verantwoordelijkheden nader toegelicht.

Tijdens onze controle van de stadsrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

10. Risico's informatiebeveiliging vragen om aanvullende acties voor Nijmegen

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. In ons IT onderzoek zijn het financiële en inkoopsysteem (Coda), het HRM systeem (Beaufort), het sociale zaken systeem (GWS4all) en het belastingensysteem (GOUW) betrokken.

We hebben in deze systemen een aantal bevindingen geïdentificeerd inzake het aantal gebruikers, gebruikers met alle beheerrechten (superusers) en het ontbreken van periodieke controles ten aanzien van functiescheidingen in het systeem.

Door bovenstaande bevindingen bestaat het risico dat er ongeautoriseerde toegang en/of ongeautoriseerde handelingen plaatsvinden. De gemeente heeft inmiddels een geactualiseerd informatiebeleid volgens BIG (baseline informatiebeveiliging gemeenten, een initiatief van VNG en KING) vastgesteld. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht om het risico van de bevindingen op de stadsrekening voldoende af te dekken. Deze werkzaamheden zijn nog niet geheel afgerond.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC met betrekking tot onze dienstverlening in 2015 bewaakt en bevestigen dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

A. Bijlagen

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de stadsrekening 2014 van gemeente Nijmegen. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de stadsrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de stadsrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke stadsrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringtoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere stadsrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
C7C	Investering Stedelijke Vernieuwing II	NVT	NVT	NVT
D1	Regionale meld –en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	NVT	NVT	NVT
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015	NVT	NVT	NVT
D10	(Volwassen)onderwijs (participatiewet) 2015 – 2017	NVT	NVT	NVT
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai)	NVT	NVT	NVT
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2014	NVT	NVT	NVT
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Partcipatiewet gemeentedeel 2015	NVT	NVT	NVT
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2015	NVT	NVT	NVT
H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	NVT	NVT	NVT

Toelichting regeling H1: voor de indicator "gerealiseerde behandelplaatsen" is uitgegaan van de gemiddeld gerealiseerde behandelplaatsen en daarmee beschikbaar gehouden plaatsen voor gemeente Nijmegen.

A.2. *Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving*

De verantwoordelijkheid voor de stadsrekening berust bij het College en de directie. Uit dien hoofde is het college en de directie verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de organisatie, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de stadsrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de stadsrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen

reg.nr.: 16.0008026
procesverantw.: BHSO

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

B11

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
14 juli 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Informatieprotocol MGR

Telefoonnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Op 22 januari jongstleden heeft u van ons dagelijks bestuur het concept-informatieprotocol voor de MGR ontvangen en is u de mogelijkheid geboden daarop een zienswijze in te dienen. Wij danken u voor alle reacties die hierop zijn binnengekomen. Naar aanleiding daarvan is het informatieprotocol aangepast. Bovendien is nogmaals gekeken naar het informatieprotocol en met name naar de genoemde prestatie-indicatoren voor het Werkbedrijf naar aanleiding van de integratie met Breed. Bijgaand treft u het definitieve informatieprotocol aan, zoals dat op 6 juli jongstleden door ons bestuur is vastgesteld. Onderstaand gaan wij nader in op de door u ingediende zienswijzen en op de overige wijzigingen die wij hebben doorgevoerd.

Zienswijzen
Onderstaand gaan wij in op de zienswijzen van de gemeenten Druten, Heumen, Mook en Middelaar en Wijchen. De andere drie gemeenten hebben aangegeven geen zienswijze kenbaar te willen maken of in te stemmen met het informatieprotocol.

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie, als een platform voor regionale samenwerking en afstemming. Rapporteer in hetzelfde document over beide onderdelen van de MGR (Druten).
Hier staan wij geheel achter. We rapporteren ook nu al altijd over beide onderdelen van de MGR en blijven dit ook in de toekomst doen. Het informatieprotocol voorziet hierin reeds, waardoor deze zienswijze niet heeft geleid tot een wijziging van het concept-protocol.

Verzocht wordt een kritische prestatie-indicator toe te voegen voor het Werkbedrijf: Het aantal preventieve maatregelen dat is uitgevoerd om de doorstroom van WW-uitkeringsgerechtigden naar de bijstand te beperken (Druten).
WerkBedrijf en UWV zijn nauwe samenwerkingspartners. Dit partnership komt onder meer tot uiting in het gezamenlijk benaderen van bedrijven en het ophalen van vacatures. De samenwerking wordt de komende periode verder uitgebouwd. Als onderdeel daarvan bezien we ook hoe we gezamenlijk de uitstroom van WW-ers in de Participatiewet kunnen verminderen. Hier zullen we aandacht aan besteden in de komende kwartaalrapportages. We nemen hiervoor echter geen kritische prestatie-indicator op, aangezien het Werkbedrijf slechts beperkte beïnvloedingsmogelijkheden heeft op dit onderdeel.

Gevraagd wordt ervoor te zorgen dat de leden van het algemeen bestuur van de MGR in kennis worden gesteld van besluiten van het dagelijks bestuur (Heumen).
Aan deze zienswijze zullen wij voldoen door de besluitenlijst van de vergadering van het dagelijks bestuur, na vaststelling in de volgende vergadering, ter informatie toe te zenden aan het algemeen bestuur. Overigens worden ook nu al de meeste besluiten die genomen worden door het dagelijks bestuur vervolgens aangeboden aan de gemeenten of aan het algemeen bestuur, dan wel openbaar gemaakt op de website.

Zorg voor een evaluatie van de afspraken uit het informatieprotocol na een jaar (Heumen).
Hieraan geven wij gevolg door het dagelijks bestuur opdracht te geven na de zomer van 2017 te bezien of het informatieprotocol nog voldoet aan de dan geldende situatie. Indien dit niet het geval is, komt zij met een voorstel voor aanpassing aan ons algemeen bestuur. Mocht het zwaarwegende aanpassingen betreffen, dan worden uw colleges en raden hier tijdig bij betrokken.

Een van de belangrijke prestatie-indicatoren is het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar werk. Reeds eerder, namelijk n.a.v. de eerste kwartaalrapportage hebben wij verzocht om hierbij tevens aan te geven wat de bemoeienis hierbij is geweest van het Werkbedrijf. Op deze manier ontstaat meer duidelijkheid over enerzijds het aantal kandidaten dat zelf, dus zonder enige hulp, werk heeft kunnen vinden en anderzijds het aantal kandidaten dat hierbij is ondersteund door het Werkbedrijf. Wij verzoeken u om deze zinsnede toe te voegen aan het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar werk (Mook en Middelaar).
We rapporteren over de uitstroom van burgers naar betaald werk waaraan het WerkBedrijf een bijdrage heeft geleverd (bekend bij het WerkBedrijf). We hebben dit ter verduidelijking aangevuld in het informatieprotocol.

In het informatieprotocol wordt gesproken over het aanbieden van vier kwartaalrapportages, waar in de financiële verordening slechts 3 rapportages worden benoemd. Verzocht wordt de financiële verordening op dit punt in overeenstemming te brengen met het informatieprotocol (Mook en Middelaar).
We hebben het informatieprotocol en de financiële verordening met elkaar in overeenstemming gebracht. Dit hebben we gedaan door in het informatieprotocol ook slechts te spreken over drie in plaats van vier kwartaalrapportages. De Jaarrekening beschrijft de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen in het vierde kwartaal. Voor een verdere uitleg van de gekozen oplossing verwijzen wij naar ons antwoord op de hieronder opgenomen zienswijze van de gemeente Wijchen. Door deze aanpassing sluiten het informatieprotocol en artikel 6 van de Financiële Verordening MGR op elkaar aan.

Wij hechten eraan, in plaats van de vierde kwartaalrapportage, jaarlijks voor 15 februari geïnformeerd te worden over het voorlopig jaarresultaat van het voorgaande kalenderjaar. De reden hiervoor is dat er anders een te grote leemte zit in de informatieverstrekking tussen de derde kwartaalrapportage (voor 15 november) en de jaarrekening (voor 15 april) (Wijchen).
Er is over het jaar 2015 door het bestuur uitdrukkelijk voor gekozen geen voorlopige jaarcijfers te presenteren relatief kort voordat de definitieve jaarrekening komt, omdat we verwachten dat dit vooral tot onduidelijkheid en vragen zal leiden. Daarom bevat de vierde kwartaalrapportage ook geen financieel onderdeel, maar richt het zich alleen op de inhoud. Dat maakt ook wat ons betreft dat de vierde kwartaalrapportage maar een beperkte toegevoegde waarde kent. Het vóór 15 februari presenteren van het voorlopig jaarresultaat is daarmee wat ons betreft echter ook niet wenselijk. Daarom willen we in het vervolg geen vierde kwartaalrapportage meer op stellen, maar in plaats daarvan er naar streven om de jaarrekening in het vervolg vóór 1 april en zo mogelijk eerder aan de gemeenten aan te bieden. Op die manier komen we zoveel mogelijk tegemoet aan de wens van de gemeente Wijchen om eerder financiële cijfers te ontvangen.

Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen

Op bladzijde 10 van het informatieprotocol staat een passage over rekenkameronderzoek. Verzocht wordt deze in overeenstemming te brengen met de tekst van de MGR, artikel 17, lid 3 (Wijchen). Hieraan hebben wij gevolg gegeven.

Overige wijzigingen
In de begroting 2016-2017 zijn indicatoren opgenomen met daarbij doelstellingen. Op basis hiervan heeft het WerkBedrijf zijn bestuurlijke informatievoorziening georganiseerd en geborgd. Voor zover deze indicatoren nog niet opgenomen waren in het concept-informatieprotocol zijn deze toegevoegd. Verder zijn naar aanleiding van bovenstaande twee indicatoren verwijderd uit het concept-informatieprotocol: het aantal actieve bedrijven, het percentage ingevulde vacatures. De reden hiervoor is dat deze indicatoren vooral de inzet van een middel beschrijven en weinig zeggen over het effect. Hierover rapporteren we wel binnen de MGR aan de Bestuurscommissie Werk.
De toegevoegde of aangevulde indicatoren in het informatieprotocol zijn:

- Aantal kandidaten dat is ingestroomd en aantallen per profiel (werkfit, ondersteuning nodig, terug gemeld);
- Uitstroom naar betaald werk met een vorm van loonkostensubsidie (kandidaten bekend bij WerkBedrijf);
- Aantal kandidaten geplaatst in het kader van de Wet Banenafspraak (o.b.v. Trendrapportage UWV).

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

MGR Rijk van Nijmegen

Informatieprotocol MGR Rijk van Nijmegen

Een notitie over de informatievoorziening van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen aan de deelnemende gemeente en andere partijen die dienstverlening afnemen van één of meerdere modules van de MGR.

15 juni 2016

Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen

Inhoud

Inleiding 2
Doel informatieprotocol 2
Uitgangspunten 3
Proces 3
Opbouw van de notitie 3
Formele organen MGR 4
Algemeen Bestuur (AB) 4
Dagelijks Bestuur (DB) 4
De Voorzitter 4
Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk 4
Adviescommissies: Agendacommissie 5
Planning- en controlcyclus 6
Begroting 6
Kwartaalrapportages 6
Jaarrekening 7
Indicatoren voor rapportage over prestaties 7
WerkBedrijf 7
Overige informatievoorziening 9

Brief aan de raad - Informatieprotocol MGR Regio Rijk van Nijmegen

Inleiding

Voor u ligt het informatieprotocol van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van de Nijmegen (verder te noemen: MGR of MGR Rijk van Nijmegen). In dit informatieprotocol geven we aan welke informatie de gemeenten wanneer kunnen verwachten vanuit de MGR en de daaronder vallende modules. Dit protocol stelt u in staat om toezicht uit te oefenen op het functioneren van de MGR.

De MGR is per 1 juli 2014 opgericht om verder vorm te geven aan de samenwerking in het Rijk van Nijmegen. Alle gemeenten staan voor grote opgaven door decentralisaties in het sociaal domein, bezuinigingsdoelstellingen en zich veranderende verhoudingen tussen lokaal bestuur en plaatselijke samenleving. Samenwerking tussen gemeenten is essentieel om hier op een goede manier vorm aan te kunnen geven. Ten tijde van het schrijven van dit protocol nemen zeven gemeenten deel aan de MGR: Beuningen, Druten, Groesbeek (per 1 januari 2016 Berg en Dal), Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie, als een platform voor regionaal overleg. In het kader van deze uitvoeringstaak, is 1 januari 2015 de eerste module van de MGR van start gegaan: het WerkBedrijf. Met ingang van 1 januari 2016 is de tweede module van de MGR gestart: ICT Rijk van Nijmegen. In de toekomst kan dit, afhankelijk van de keuzes van de deelnemende gemeenten, nog verder worden uitgebreid met modules op andere gebieden.

Het belang van de MGR en haar platformfunctie wordt ook benadrukt door de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland, die in opdracht van de provincie en VNG Gelderland een bestuurskrachtmeting heeft opgesteld. Hieruit blijkt dat de MGR bijdraagt aan een breed gedragen positieve beoordeling van de regionale samenwerking tussen de centrumstad Nijmegen en haar buurgemeenten. Verder blijkt dat de verdere ontwikkeling van de MGR de kwaliteit van het bestuur in de regio Nijmegen ten goede zal komen.

Voorwaarde voor het slagen van de MGR is dat de gemeenschappelijke regeling dicht bij de deelnemende gemeenten blijft staan. Zij zijn immers zelf de MGR. Transparantie over de besluitvorming en de werkwijze binnen de MGR ten aanzien van bevoegdheden en taken die zijn overgeheveld, is cruciaal. De agendacommissie speelt een belangrijke rol hierin. Zij vormt een schakelfunctie tussen het bestuur van de MGR en de raden in de regio. Met hen zijn we dan ook al enige tijd in gesprek over een goede besluitvormingscyclus en de betrokkenheid van de raden daarbij. Dit heeft zijn beslag gekregen in dit informatieprotocol.

Doel informatieprotocol

Het informatieprotocol is een kader voor de informatie zoals die door de MGR Rijk van Nijmegen periodiek beschikbaar wordt gesteld aan de deelnemende gemeenten van de MGR. Doel hiervan is om alle aangeboden informatie te stroomlijnen en aan te haken bij de gemeentelijke planning-en controlcylus.

Het is ook mogelijk dat gemeenten niet deelnemen aan de MGR, maar wel diensten afnemen van één of meer van haar modules. Een voorbeeld hiervan is de gemeente West Maas en Waal, die vanaf 2016 taken op het gebied van de Wsw afneemt van de module WerkBedrijf. Ook informatievoorziening naar deze partijen is belangrijk, maar daarop heeft dit informatieprotocol

geen betrekking. Met deze en in de toekomst eventueel andere gemeenten of partijen maken we separate afspraken over de informatievoorziening in de dienstverleningsovereenkomsten.

De ontwikkeling van de MGR is dynamisch en dat kan betekenen dat aanpassing van de afspraken die we maken in dit protocol op een bepaald moment noodzakelijk is. Tegelijkertijd willen we dat de notitie niet direct aangepast hoeft te worden als een nieuwe module wordt toegevoegd. Daarom spreken we in deze notitie algemeen over de informatievoorziening vanuit de MGR. Alleen daar waar dat noodzakelijk is, wordt ingegaan op de informatievoorziening vanuit een specifieke module.

Uitgangspunten

We hanteren een aantal uitgangspunten ten aanzien van de informatievoorziening vanuit de MGR, die leidend zijn bij het opstellen van dit informatieprotocol:

1. We stellen dezelfde informatie beschikbaar aan alle deelnemende gemeenten.
2. We zijn transparant over de werkwijze en de besluitvorming binnen de MGR.
3. We rapporteren in principe op hoofdlijnen, om te zorgen voor een goede balans tussen transparantie en bureaucratie.
4. We rapporteren zowel op inhoud als met betrekking tot financiën. Financiële informatie en kengetallen worden altijd voorzien van een inhoudelijke toelichting.

Proces

Dit informatieprotocol wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de MGR. Omdat het gaat over de informatie aan de colleges en raden van de gemeenten, vinden we het belangrijk om hen vooraf te betrekken bij de totstandkoming van het protocol en hierop input te laten leveren. Dit doen we door het protocol, na behandeling in het dagelijks bestuur, aan te bieden aan de raden en colleges van de deelnemende gemeenten. Zij worden dan in staat gesteld een zienswijze in te dienen bij het dagelijks bestuur van de MGR. Met inachtneming van deze zienswijze wordt de notitie vervolgens aangeboden aan het algemeen bestuur ter vaststelling.

Opbouw van de notitie

Het volgende hoofdstuk van deze notitie start met een korte schets van de verschillende formele organen van de MGR, zodat duidelijk is hoe de structuur van de organisatie in elkaar zit. Vervolgens gaan we in op de informatie die jaarlijks wordt verstrekt aan de gemeenten. Hierbij maken we een onderscheid tussen de formele planning- en controlcyclus en overige wijzen waarop actief of passief informatie wordt verstrekt aan de deelnemende gemeenten. Tot slot gaan we in op de indicatoren die we gebruiken om te rapporteren over de tot op heden enige beleidsinhoudelijke module: het WerkBedrijf.

Formele organen MGR

Binnen de MGR bestaan een aantal formele organen die we hier kort toelichten.

Algemeen Bestuur (AB)

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten, zij worden benoemd door de raden in de regio.

Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen. Dit houdt concreet onder meer in dat het Algemeen Bestuur een regionaal platform vormt voor samenwerking en overleg en dat zij de begroting en jaarrekening vaststelt van de MGR.

De vertegenwoordigers van een gemeente in het AB zijn aanspreekbaar op en verantwoording verschuldigd aan hun raad over het doen en laten van de MGR. Dit is dan ook één van de meest directe manieren waarop raden in de regio kunnen sturen op het functioneren van de MGR.

Dagelijks Bestuur (DB)

Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Zij vertegenwoordigen in het Dagelijks Bestuur niet de gemeente waar ze burgemeester of wethouder zijn, maar zij nemen plaats in het DB namens het AB. Zij worden dan ook benoemd door en zijn verantwoording schuldig aan het AB.

Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur in grote lijnen de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten. Dit betekent dat het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken binnen de MGR. Dat brengt ook enkele bevoegdheden met zich mee, zoals het sluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten en het benoemen en ontslaan van personeel. Daarnaast bereidt het Dagelijks Bestuur de vergaderingen van het Algemeen Bestuur voor en voert de besluiten uit die daar worden genomen.

De Voorzitter

De Voorzitter wordt door en uit het AB benoemd. De voorzitter leidt de vergaderingen van het AB en DB. Daarnaast vertegenwoordigt de voorzitter de MGR in en buiten rechte.

Bestuurscommissies: Bestuurscommissie Werk

In de MGR is de mogelijkheid opgenomen om bestuurscommissies in te stellen. Dit is een bevoegdheid van het AB. Als het AB voornemens is een bestuurscommissie in te stellen, moeten eerst de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid worden gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Het AB benoemt de leden van de bestuurscommissie, bepaalt welke bevoegdheden de bestuurscommissie heeft en wat de opdracht is van de leden van de bestuurscommissie.

Ten tijde van het schrijven van dit protocol, kent de MGR één bestuurscommissie: de bestuurscommissie Werk. De bestuurscommissie houdt zich bezig met de inhoudelijke ontwikkeling van het WerkBedrijf (voorbereiden re-integratieverordening, voorbereiden overeenkomsten,

deelbegroting WerkBedrijf, etc.). De leden van de bestuurscommissie Werk worden gevormd door de portefeuillehouders Werk van de deelnemende gemeenten, de bestuurscommissie wordt voorgezeten door het lid van het dagelijks bestuur met Werk in de portefeuille (tevens portefeuillehouder Werk).

Adviescommissies: Agendacommissie

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen. Hiervoor is het niet nodig om eerst een zienswijze of wensen en bedenkingen op te halen bij de deelnemende gemeenten. Van deze adviescommissies bepaalt het algemeen bestuur welke samenstelling zij kent en welke bevoegdheden en faciliteiten zij krijgt.

De enige adviescommissie die we op dit moment kennen is de agendacommissie, die ook formeel is opgenomen in de MGR. De Agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent dus zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie ziet zichzelf als een technische commissie, die adviezen geeft over de planning van stukken op de agenda's van de raden en zorgt voor logistieke afstemming van stukken. Daarmee schept zij de randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen.

Planning- en controlcyclus

De planning- en controlcyclus bestaat in hoofdlijnen uit drie onderdelen: de begroting, de kwartaalrapportages en de jaarrekening. Onderstaand beschrijven wij het proces voor ieder van deze onderdelen en gaan we specifiek in op de betrokkenheid van de gemeenten bij elk van deze onderdelen. Uiteraard betreft dit een minder statisch proces dan hierdoor wordt gesuggereerd.

Begroting

De begroting vormt het inhoudelijke en financiële kader voor het handelen van de MGR in het betreffende jaar. Wij zien de begroting daarmee als instrument om ook te voldoen aan de wettelijke eis om jaarlijks beleidsmatige en financiële kaders op te stellen. Het proces in aanloop naar de vaststelling van de begroting ziet er als volgt uit:

- Begin januari van het jaar voorafgaand aan het jaar waarover de begroting gaat (t-1) stuurt de MGR een korte brief naar de raden waarin aangegeven wordt wat volgens het bestuur van de MGR de hoofdpunten zullen worden voor het betreffende jaar en daarmee voor de begroting. Deze brief kan ook melden dat de koers van het afgelopen jaar wordt voortgezet en dat herijking van beleid volgens het bestuur niet noodzakelijk is voor het komende jaar. De raden worden in de gelegenheid gesteld om vóór 1 maart een reactie te geven op deze brief en om daarmee vooraf aandachtspunten of kaders mee te geven die gebruikt kunnen worden bij het opstellen van de begroting.

- Deze kaders, evenals de begrotingsrichtlijnen die worden opgesteld door de regionale adviesfunctie, worden benut bij het opstellen van de begroting, die als ontwerpbegroting vóór 15 april door het dagelijks bestuur van de MGR aan de raden wordt toegestuurd.

- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het DB voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting en biedt dit aan het AB aan.

- Het AB stelt de begroting voor 15 juli vast in het jaar dat voor het begrotingsjaar is. De definitieve begroting wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Kwartaalrapportages

Drie maal per jaar ontvangen de gemeenten een kwartaalrapportage van het bestuur van de MGR. Rapportage over het vierde kwartaal is opgenomen in de Jaarrekening (zie verder). In de kwartaalrapportages gaan we in op de ontwikkelingen binnen de MGR, zowel financieel als inhoudelijk. De begroting van de MGR dient daarvoor als basis. De kwartaalverslagen worden vóór 15 mei, 15 augustus en 15 november van ieder jaar naar de raad gezonden.

Het inhoudelijke deel van de rapportage beschrijft de werkwijze en prestaties van de MGR in het betreffende kwartaal. Dit doen we voor de beleidsinhoudelijke modules, onder meer aan de hand van inhoudelijke indicatoren, waar we verderop in dit hoofdstuk op ingaan.

Daarnaast geven we voor elke module en voor de ondersteuning van de platformfunctie in de kwartaalrapportage informatie over de financiële positie en de voortgang ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er een doorkijk naar het financiële resultaat aan het einde van het jaar.

Jaarrekening

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd, zowel financieel als inhoudelijk, over het voorgaande jaar. Het proces in aanloop naar de vaststelling van de jaarrekening loopt grotendeels gelijk op met het proces voor de begroting voor twee jaar daarna en ziet er als volgt uit:

- Het dagelijks bestuur biedt de jaarrekening, samen met de accountantsverklaring, vóór 1 april en zo mogelijk eerder aan het algemeen bestuur en de raden aan.

- De gemeenteraden kunnen binnen acht weken bij het DB hun zienswijze over de jaarrekening kenbaar maken. Het DB voegt de zienswijzen bij de jaarrekening en biedt deze aan het algemeen bestuur ter vaststelling aan.

- Het AB stelt de jaarrekening vast vóór 1 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft vast. De definitieve jaarrekening wordt vervolgens aangeboden aan de gemeenteraden en aan Gedeputeerde Staten.

Indicatoren voor rapportage over prestaties

Van de twee modules die de MGR kent ten tijde van het schrijven van dit protocol is het Werkbedrijf de enige module waar sprake is van uitvoering van een beleidsinhoudelijke taak. Dit maakt dat voor deze module, en eventuele toekomstige modules waarvoor hetzelfde geldt, ook rapportage over inhoudelijke voortgang en prestaties geboden is. Dit doen we onder meer aan de hand van indicatoren. Voor het WerkBedrijf beschrijven wij deze onderstaand. Bij de toevoeging van een eventuele andere beleidsinhoudelijke module aan de MGR, stellen wij bij de toevoeging van de module indicatoren op waarover gerapporteerd wordt.

Werkbedrijf

Voor de module Werkbedrijf Rijk van Nijmegen zijn verschillende indicatoren vastgesteld. In de kwartaalrapportage van de module WerkBedrijf leggen we in ieder geval, met betrekking tot de basisdienstverlening, verantwoording af over onderstaande kritieke prestatie indicatoren (kpi's)[1]:

[1] De kpi's met betrekking tot de afspraken in de meer-en/of maatwerkovereenkomsten zijn niet opgenomen in dit informatieprotocol.

- Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk, met of zonder een vorm van loonkostensubsidie (kandidaten bekend bij WerkBedrijf).
- Aantal plaatsingen in het kader van de Wet Banenafspraak (Trendrapportage UWV)
- Het aantal preventieve trajecten dat is uitgevoerd t.a.v jongeren (27-): uitstroom naar onderwijs en voorkomen van instroom in uitkering i.v.m. werk.
- Het aantal kandidaten dat geplaatst is met behoud van uitkering .
- Resultaten sw-voorziening:
  - ziekteverzuim
  - ontwikkeling van beschut naar detachering /begeleid werken (uitstroom naar buiten)
  - aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen
  - omzetrealisatie
- Instroom: aantal kandidaten en aantallen per profiel (werkfit, ondersteuning nodig of terug gemeld).

Naast het afleggen van verantwoording over de kpi's wordt in de kwartaalrapportage ook kwalitatieve informatie opgenomen over de werkwijze van het WerkBedrijf. In 2016 wordt verder onderzocht op welke wijze het Werkbedrijf de effecten van de instrumenten in kaart kan brengen.

Overige informatievoorziening

Naast de zojuist beschreven formele planning- en controlcyclus voorziet de MGR de deelnemende gemeenten ook op allerlei andere manieren van informatie, zowel passief als actief. Op basis van de regeling is het bestuur van de MGR verplicht de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie te verschaffen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is. Daarnaast kan een gemeenteraad 'haar' vertegenwoordigers in het algemeen bestuur ter verantwoording roepen en om inlichtingen vragen. Eén van de rekenkamers van de deelnemende gemeenten kunnen ook besluiten een onderzoek in te stellen naar de MGR, uiteraard wordt daar op dat moment aan mee gewerkt. Conform Artikel 17 lid 3 van de MGR verstrekken algemeen bestuur en het dagelijks bestuur de Rekenkamer, de Rekenkamerfunctie, dan wel een samenwerkingsverband hiervan, van de bij de regeling aangesloten gemeenten, alle informatie die zij nodig heeft voor het doen van onderzoek

Een groot gedeelte van de informatie waar in de vorige alinea over wordt gesproken, geven we via de planning- en controlcyclus. In de MGR staat daarnaast dat het algemeen bestuur een uitvoeringsbeleidsplan, doorvertaald in een uitvoeringsbeleidsprogramma kan vaststellen, waarin het beleid dat zij wil uitvoeren in grote lijnen wordt aangegeven. Het is niet noodzakelijk om dit plan vast te stellen voor het AB, zij kan zelf besluiten of zij dit nodig acht. Als het algemeen bestuur deze documenten wenst vast te stellen, stelt zij de raden wel eerst in de gelegenheid een zienswijze in te dienen, conform de procedure die is beschreven in het vorige hoofdstuk voor de begroting.

Naast deze momenten geven we aan de plicht tot verschaffing van informatie vorm door vergaderingen, vergaderstukken en besluiten van het algemeen bestuur openbaar te laten zijn. Hiervoor benutten we de website: regiorvn.nl. Hetzelfde geldt voor de vergaderingen en stukken van de agendacommissie, ook die zijn openbaar en op deze website te vinden.

Dit zullen niet de enige momenten zijn dat gecommuniceerd wordt door de MGR naar de gemeenten, maar voor het overige is het niet goed mogelijk om vooraf aan te geven hoe we communiceren over de MGR. In specifieke situaties waarin informatievoorziening naar de gemeenten nodig of wenselijk wordt geacht, wordt besloten hoe dit het beste kan plaatsvinden. Daarbij kan gedacht worden aan het plaatsen van een nieuwsbericht op de website, het verzenden van een brief naar de colleges en/of raden in de regio of het organiseren van een informatiebijeenkomst. Keuzes ten aanzien hiervan maken we in nauw overleg met de agendacommissie, zodat raadsleden zo goed mogelijk bediend worden. Een voorbeeld van deze werkwijze is de raadsconferentie die de agendacommissie, in samenspraak met het bestuur van de MGR, mei 2015 heeft georganiseerd over wijzigingen in de juridische regeling van de MGR die ter besluitvorming werden voorgelegd aan de raden.

Brief aan de raad - Herziene begroting 2016 en 2017-2020 MGR Regio Rijk van . . .

reg.nr.: 16.0006027
procesverantw.: B-150

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

B R

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
14 juli 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbiedingsbrief begroting MGR 2016 en 2017

Telefoonnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Begin april heeft ons dagelijks bestuur u de ontwerpbegroting 2016 (herzien) en 2017 voor de MGR toegezonden met het verzoek hierop een zienswijze in te dienen. Hieraan heeft u alle gevolg gegeven, waarvoor onze dank. In onze vergadering van 6 juli jongstleden hebben wij deze zienswijzen besproken en de herziene begroting 2016 en 2017 vastgesteld. Met deze brief informeren wij u graag over de uitkomsten van die vergadering.

Vrijwel alle gemeenten hebben het advies van de regionale adviesfunctie overgenomen. Onderstaand geven wij daarom onze reactie op de belangrijkste punten uit dit advies. Vervolgens gaan wij in op de overige onderdelen van de zienswijzen. Sommige gemeenten hebben in hun zienswijze expliciet aangegeven in te stemmen met enkele inhoudelijke of financiële keuzes uit de begroting, onder meer waar het de SW betreft. Uiteraard zijn wij blij met deze steun. Onderstaand gaan wij niet nader in op deze opmerkingen, maar geven we enkel een reactie op specifieke verzoeken die zijn opgenomen in de zienswijzen. Per opmerking benoemen we voor de volledigheid welke gemeente deze gemaakt heeft.

U verzoekt de begroting 2016 en 2017 van het Werkbedrijf SW deel opnieuw in te richten, zodanig dat de beoogde effecten gemeten kunnen worden en begroting en realisatie vergelijkbare en meetbare grootheden bevat. Geadviseerd wordt de effecten van de bezuinigingen op de WSW specifiek inzichtelijk te maken en aan te geven welke maatregelen genomen worden om de effecten te bereiken. Het werkbedrijf hierover te laten rapporteren zodat gevolgd kan worden hoe succesvol de MGR is in het zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren van de SW taken en hiermee de kosten voor de gemeenten zoveel mogelijk te beperken. In de herziene begrotingsopzet duidelijk inzicht te bieden in de door gemeenten te leveren bijdragen. Hierbij onderscheid te maken in de doorbetaling WSW budget en bijdrage van gemeenten die het WSW budget te boven gaat. Deze aangepaste begroting, binnen de nu vastgestelde financiële kaders, aan te bieden bij de Marap derde kwartaal 2016. (Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en Wijchen)
We zijn het met u eens dat met een andere opzet voor de begroting de effecten met betrekking tot de SW nog beter gevolgd kunnen worden. Daarom zorgen wij voor een herziene begrotingsopzet op dit onderdeel, die we voor toekomstige begrotingen toepassen. Ook een eventuele herziening van de begroting 2017, geven we dan vorm in deze nieuwe opzet. De herziene opzet kunnen wij u aanbieden tegelijkertijd met de derde kwartaalrapportage van dit jaar. Het betreft dan enkel een herziene opzet, geen herziene begroting voor 2016, aangezien de benodigde inzet wat ons betreft hiervoor niet opweegt tegen de baten.

De nog niet ingevulde bezuinigingstaakstelling van € 350.000 in 2017 oplopend naar € 750.000 in 2020, op de eerste plaats duidelijk zichtbaar in de (aangepaste) begroting op te nemen en vervolgens deze taakstelling te vertalen naar te ondernemen acties. Het invullen van de taakstelling onderwerp van de marapmeldingen te laten zijn. (Berg en Dal, Heumen, Nijmegen en Wijchen)
Vanaf de derde kwartaalrapportage van 2016 zullen we expliciet ingaan op de invulling van deze taakstelling. Ook bij een eventuele herziene begroting 2017 en de begroting voor de jaren daarna, besteden we aandacht aan deze taakstelling.

Er worden diverse aanbevelingen gedaan om de inzichtelijkheid van de begroting voor toekomstige jaren verder te verhogen. (Berg en Dal, Heumen en Wijchen)
De aanbevelingen die worden gedaan in het rapport van de regionale adviesfunctie (en die zijn overgenomen door de meeste gemeenten in hun zienswijzen) nemen wij ter harte. Bij toekomstige begrotingen zullen wij hier zoveel mogelijk rekening mee houden. Wel merken we op dat er een goede balans moet blijven bestaan tussen het voldoen aan deze wens om meer informatie te verschaffen en het niet op een al te diep uitvoeringsniveau rapporteren

Onze aandacht wordt gevraagd voor een verdere uitwerking van de benodigde gegevensuitwisseling tussen de MGR in het algemeen en meer specifiek daarbinnen de module Werkbedrijf en de gemeentelijke organisaties, zodat de kwaliteit van de dienstverlening kan worden versterkt en de stuurbaarheid van de organisatie wordt verhoogd. (Wijchen)
Ook wij vinden het belangrijk dat de MGR en de deelnemende gemeenten open en transparant met elkaar communiceren en gegevens uitwisselen waar dit relevant is. Wij kunnen ons dan ook vinden in uw oproep en blijven hier zo goed mogelijk invulling aan geven. Ook hier geldt dat we daarin wel zoeken naar een goede balans tussen het delen van informatie en het niet op een al te diep uitvoeringsniveau rapporteren.

U staat niet achter het in vaste dienst nemen van kandidaten met een beschut werken-plaats. (Beuningen)
U geeft aan een ander standpunt te hebben over het aanbieden van vaste dienstbetrekkingen. We willen benadrukken dat we beschut werk vanuit de Participatiewet in lijn met de regionale uitgangspunten alleen inzetten als een kandidaat niet regulier met een indicatie banenafspraak aan de slag kan en ook niet geschikt is voor de arbeidsmatige dagbesteding. Een kandidaat op een beschutte werkplek krijgt bovendien eerst een proefperiode van maximaal twee jaar, waarin hij of zij maximaal ontwikkeld wordt. Pas wanneer na deze proefperiode nog steeds geen mogelijkheden bestaan voor een reguliere baan of een andere voorziening, wordt een vaste dienstbetrekking aangeboden. Wij zien dit als een goede manier om deze kwetsbare groep te ondersteunen om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt, maar begrijpen uw zorg over de kosten en het beslag op het participatiebudget. Daarom beperken wij het volume van de banen beschut tot 15.

De MGR wordt verzocht onderzoek te doen of het genoemde aantal van 1100 als uitstroomdoelstelling 2017 van het WerkBedrijf kan worden verhoogd. (Druten)
Ten opzichte van de afgelopen jaren en ten opzichte van de periode voor het bestaan van het Werkbedrijf, was de uitstroomdoelstelling lager dan het aantal van 1100 dat nu gesteld is. Wij schatten in dat dit een reële doelstelling is en zijn dan ook niet voornemens deze te verhogen. Uiteraard is het enkel een doelstelling en zullen wij eventuele mogelijkheden om een hogere uitstroom te realiseren niet voorbij laten gaan.

Geconstateerd wordt met betrekking tot het onderdeel SW dat de toename van de verhoging van de overhead uitstijgt boven het afgesproken percentage. De MGR wordt opgeroepen om maatregelen te treffen om het afgesproken percentage te handhaven. (Druten)
Voor 2017 hebben we een bezuiniging van € 350.000 opgenomen. Dit betreft een bezuiniging die gerealiseerd dient te worden binnen de overheadslasten (zie bladzijde 25 en 51 van de begroting). Deze bezuiniging heeft de MGR al meegerekend bij de bepaling van het overheadpercentage van 25%. De MGR komt daarmee ook onder de 25% uit. De adviesfunctie heeft de bezuiniging nog niet meegenomen in haar berekeningen en komt daarmee op 26,6%. Dit omdat bij de toets nog niet

beoordeeld kon worden of de bezuiniging ook realistisch is. Bij de aanbieding van de meerjarenbegroting 2018-2022 en de bijgestelde van 2017 zal de MGR met een nadere invulling van de bezuiniging voor 2017 komen.

Met betrekking tot het onderdeel ICT van het WerkBedrijf verzoekt u geïnformeerd te worden over de verplichte fiscale afschrijving van drie naar vijf jaar en over de consequenties hiervan op de gemeentelijke bijdrage. (Druten)
De komende periode worden de consequenties van de wijziging van de afschrijvingstermijnen in kaart gebracht. We verwachten hier aan het einde van het jaar meer duidelijkheid over te hebben, daarover wordt u vervolgens nader geïnformeerd.

Wij gaan ervan uit uw zienswijzen hiermee voldoende beantwoord te hebben. Zoals bovenstaand beschreven, hebben de zienswijzen op dit moment niet geleid tot wijziging van de begroting ten opzichte van het ontwerp. Er is wel een wijziging doorgevoerd op pagina 62, waar per abuis nog een verkeerde tabel vermeld stond. Deze wijziging heeft geen invloed op de cijfers.

Bijgaand treft u de vastgestelde begroting ter informatie aan.

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Ho

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Ontwerpbegroting 2017-2020 en bijstelling 2016

MGR Regio Rijk van Nijmegen

Regionaal platform voor samenwerking en afstemming
WerkBedrijf
iRvN

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 MGR Regio Rijk van Nijmegen: Wat willen we bereiken? 5
2.1 REGIOPLATFORM voor afstemming en overleg 5
2.2 WerkBedrijf 6
2.2.1 Maatschappelijk effect 6
2.2.2 Prestaties 7
2.2.3 Wat gaan we doen? 10
2.3 iRvN 14

3 MGR Regio Rijk van Nijmegen Wat gaat het kosten? 16
3.1 Meerjarenbegroting 2017 - 2020 19
3.2 WerkBedrijf 20
3.3 ICT Rijk van Nijmegen 26
3.4 Bestuursondersteuning 28

4 Verplichte paragrafen 30
4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 30
4.2 Paragraaf Financiering 33
4.2.1 Bestuursorganen, personeel en organisatie 34

Bijlage 1 Het WerkBedrijf (exclusief SW) 37

Bijlage 3 iRvN 52

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2016 61

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2017 63

Bijlage 5 Staat van personele lasten (2016) 64

Bijlage 6 Staat van reserves en voorzieningen 66

Bijlage 7: toelichting op beschut werk nieuw 67

Brief aan de raad - Herziene begroting 2016 en 2017-2020 MGR Regio Rijk van . . .

1 Inleiding

Juli 2015 hebben de deelnemende gemeenten van de MGR de ontwerpbegroting voor het jaar 2016 ontvangen. Deze begroting is opgesteld, terwijl nog niet op alle punten duidelijkheid bestond, bijvoorbeeld waar het gaat om de integratie van Breed in het WerkBedrijf. Om die reden is toegezegd dat gelijktijdig met de begroting 2017 een herziene begroting (begrotingswijziging) wordt aangeboden voor 2016. Hierbij biedt de MGR zowel de herziene begroting aan voor 2016 (begrotingswijziging) als de begroting voor het jaar 2017 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen. Er is voor gekozen om deze te integreren in één document ten behoeve van de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van de beide begrotingen.

In deze begroting wordt ingegaan op de platformfunctie en de twee uitvoeringsmodules die onderdeel uitmaken van de MGR: het WerkBedrijf (inclusief de WSW) en ICT. Daarbij wordt voortgebouwd op de brief financiële en beleidsmatige kaders die eind vorig jaar aan de deelnemende gemeenten is verzonden. De zienswijzen van de deelnemende gemeenten zijn zoveel mogelijk verwerkt in deze begroting. De kaders die daar zijn benoemd maken ook integraal onderdeel uit van deze begroting, tenzij hiervan expliciet wordt afgeweken in dit document.

Regioplatform
Bij de oprichting van de MGR is uitgesproken dat het zowel een uitvoeringsorganisatie betreft, als een platform voor regionale afstemming en overleg vormt. Daardoor kan op het niveau van het Rijk van Nijmegen van gedachten gewisseld worden over allerhande thema's die de gehele regio aangaan. Ons bestuur heeft een opiniërende nota vastgesteld over de platformfunctie, op basis waarvan we met de raden van de deelnemende gemeenten in gesprek zijn over de invulling van het platform. Het platform gaat daadwerkelijk als zodanig functioneren vanaf de tweede helft van 2016.

WerkBedrijf
Het WerkBedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het WerkBedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Het WerkBedrijf werkt binnen de beleidsmatige kaders en uitgangspunten zoals de raden die vastgesteld hebben in het Strategisch Arbeidsmarktbeleid *Werk is de Uitkomst!*. In deze begroting verwijzen we daar dan ook naar voor de belangrijkste inhoudelijke kaders, enkel de meest relevante inhoudelijke ontwikkelingen die we voorzien in 2017 benoemen we hier.

SW
Met ingang van 1 januari 2016 zijn de taken met betrekking tot de SW ondergebracht bij het WerkBedrijf. Hiermee is een stap gezet in de integratie van Breed in het WerkBedrijf. We gaan er van uit dat de integratie van Breed in het WerkBedrijf in 2017, ook in de praktijk, staat. Het jaar 2017 is dan ook het eerste jaar dat het WerkBedrijf zoveel mogelijk zal werken zoals daadwerkelijk beoogd bij de oprichting.
In de bijgestelde begroting 2016 is sprake van een hoger tekort op de SW dan opgenomen in de primitieve begroting 2016. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de salariskosten (niet-beïnvloedbaar) en een afname van de toegevoegde waarde per SE. Aan de andere kant zijn overhead en begeleidingskosten gedaald. Met de volgende speerpunten in 2016 wordt de toegevoegde waarde verhoogd: investeren in rust en regelmaat aan de Boekweitweg, de beweging van binnen naar buiten van SW-ers beschut, structureel reduceren van het ziekteverzuim en het op een termijn van 3 tot 5 jaar onderbrengen van medewerkers beschut SW in een regulier setting.

ICT
Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR, de gemeente Wijchen neemt geen deel aan deze module. Doelstelling van de samenwerking in deze module is om te komen tot een efficiënte uitvoeringsorganisatie op het gebied van informatiemanagement en automatisering die

de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten centraal stelt. De afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat informatievoorziening in onze maatschappij steeds belangrijker wordt. Het snel verkrijgen, verwerken, (waar nodig) delen en versturen van informatie wordt een zeer belangrijke randvoorwaarde om als gemeente goed te kunnen functioneren voor inwoners, andere overheden, bedrijven, instellingen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en om deze ontwikkelingen te volgen, zullen we onze systemen en werkwijzen blijvend moeten aanpassen. Een dergelijk goed functionerend informatiesysteem kunnen we niet meer als gemeente alleen opzetten en daarom is samenwerking geboden.

Opbouw
In deze begroting geven we zowel een inhoudelijke als een financiële toelichting op de MGR in 2017. We starten met het inhoudelijke gedeelte, waarbij we dezelfde opbouw aanhouden als in deze inleiding: regioplatform, module WerkBedrijf en dan de module ICT. Vervolgens komt het financiële gedeelte van de begroting, bestaande uit een totaalbegroting voor de gehele MGR en twee begrotingen per module. Daarnaast hebben we de ondersteuning van het bestuur apart opgenomen, hierin zitten ook de kosten voor de platformfunctie verwerkt.

Deelnemende gemeenten
De volgende gemeenten maken onderdeel uit van de MGR:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Wijchen geen onderdeel uitmaakt van de module iRvN en dat de gemeente Mook en Middelaar geen onderdeel uitmaakt van het onderdeel SW.
De gemeente West Maas en Waal is geen deelnemer aan de MGR, maar neemt wel dienstverlening af op het gebied van de WSW van het WerkBedrijf.

2 MGR Regio Rijk van Nijmegen: Wat willen we bereiken?

In dit hoofdstuk beschrijven we wat we willen bereiken met de MGR in 2017. Dat doen we aan de hand van de verschillende onderdelen van de MGR: het regioplatform, het WerkBedrijf en vervolgens ICT Rijk van Nijmegen.

2.1 REGIOPLATFORM voor afstemming en overleg

In het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking. Principes die tot stand gekomen zijn na een traject van ruim twee jaar met raden en colleges:

1. Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering;
2. Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid;
3. Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op;
4. Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Het WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen staan als modules van de MGR voor de uitdaging vorm te geven aan de eerste twee principes. Het is aan de MGR om invulling te geven aan de laatste twee principes. Dit wordt onder meer gedaan middels de platformfunctie, waarmee gesprekken op het niveau van het Rijk van Nijmegen over thema's die meerdere gemeenten aangaan gefaciliteerd kunnen worden.
Ook de overige ondersteuning van het bestuur, breder dan alleen voor wat betreft de invulling van de platformfunctie, valt onder dit kopje. Hiermee sluiten we aan bij de praktijk, waarin dit ook geen gescheiden taken en werkzaamheden betreft.

Wat gaan we doen?
De platformfunctie kan op verschillende manieren worden ingericht, van breed tot smal en van meer tot minder intensief. In de eerste helft van 2016 voeren we hierover het gesprek met uw raden. Dit doen we aan de hand van een notitie die december 2015 door het algemeen bestuur van de MGR is vastgesteld over de verschillende mogelijkheden die bestaan waar het de reikwijdte van het platform betreft. In de tweede helft van 2016, maar in elk geval in 2017, moeten de uitkomsten hiervan hun beslag krijgen.
Ondertussen is het platform ook een functie die zich grotendeels organisch kan ontwikkelen. Door het gesprek tussen colleges, collegeleden en raadsleden te laten ontstaan en waar mogelijk of wenselijk te faciliteren zien we ook nu al dat de platformfunctie van de MGR werkt.

Dat dit belangrijk is wordt ook benadrukt door de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland, die in opdracht van de provincie en VNG Gelderland een bestuurskrachtmeting heeft opgesteld. Hieruit blijkt dat de MGR bijdraagt aan een breed gedragen positieve beoordeling van de regionale samenwerking tussen de centrumstad Nijmegen en haar buurgemeenten. Verder blijkt dat de verdere ontwikkeling van de MGR de kwaliteit van het bestuur in de regio Nijmegen ten goede zal komen.
In dat kader is het ook van belang dat het gesprek en de besluitvorming in de bestuurlijke gremia van de MGR op een goede manier wordt gefaciliteerd en dat de agendacommissie goed wordt ondersteund. Ook dit maakt, zoals gezegd, onderdeel uit van de bestuursondersteuning. We zetten de goede samenwerking die in de afgelopen periode is ontstaan op dit punt voort.

Wat gaat het kosten?
Voor het jaar 2016 vragen we aan gemeenten een bijdrage van € 249.000, gelijk aan het bedrag dat hiervoor is opgenomen in de ontwerpbegroting 2016. Voor 2017 betreft het € 200.000. De kosten voor de bestuursondersteuning bestaan voor het grootste gedeelte uit personele kosten. Voor het overige betreft het een budget voor de agendacommissie waar onder meer haar

ondersteuning uit betaald kan worden en een werkbudget voor overige kosten die te maken hebben met de platformfunctie van de MGR of met de ondersteuning van het bestuur. In 2016 wordt hieruit bijvoorbeeld meebetaald aan een onderzoek dat wordt uitgevoerd naar de (sociaal)economische kracht van het Rijk van Nijmegen.

Uiteraard wordt ook binnen de zeven gemeenten vormgegeven aan samenwerking in de regio en worden voorstellen met regioambtenaren afgestemd. De kosten hiervoor zijn aan de individuele gemeenten en worden daarom niet opgenomen in de begroting van de MGR.
Op de onderbouwing van de gevraagde bijdrage gaan we in de financiële paragraaf nader in.

2.2 WerkBedrijf

2.2.1 Maatschappelijk effect

Inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee!
Zoveel mogelijk mensen doen mee op de reguliere arbeidsmarkt; dat is het doel waar we samen met werkgevers en onze partners aan werken. Regulier werk, betaald werk bij echte bedrijven, verschaft mensen de meeste eigenwaarde en de beste kansen om hun talenten te ontplooien.

We zijn er niet alleen voor de doelgroep die binnen een aantal maanden weer betaald werk kan vinden, maar juist ook voor hen voor wie dit moeilijker of nog niet haalbaar is. We bieden hen perspectief en brengen ze in beweging richting betaald werk. Ook de arbeidsgehandicapten en mensen die al langere tijd afhankelijk zijn van een uitkering, ondersteunen we om dichter bij de arbeidsmarkt te komen en zo uiteindelijk passend werk te vinden in een geschikte omgeving.

Zo verrijken we de bedrijven in onze regio met passende werknemers. Vanuit economisch oogpunt is het van belang dat de bedrijven voldoende en geschikte werknemers hebben, ook in de toekomst. Tegelijkertijd benutten we hiermee zoveel mogelijk het aanwezige arbeidspotentieel in onze regio. We zien daarbij dat steeds meer bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen in termen van de inclusieve arbeidsmarkt. Zij zijn bereid om mensen met een arbeidsbeperking of mensen die anderszins kwetsbaar zijn een plek te bieden. Als WerkBedrijf stimuleren, adviseren en ontzorgen we de werkgevers om dit sneeuwbaleffect te versterken.

De gemeenten hebben jongeren als een van de doelgroepen benoemd waar in het beleid prioriteit aan gegeven wordt. Investeren in onze jongeren betekent investeren in ons toekomstig arbeidspotentieel. De inzet daarbij is dat zoveel mogelijk jongeren in de regio werken of onderwijs volgen. Hier werken we dagelijks aan met onder meer onderwijs, werkgevers, zorginstellingen en sociale wijkteams. We leiden jongeren die nog geen startkwalificatie hebben als dat voor hen haalbaar is terug naar onderwijs om alnog een startkwalficatie te kunnen halen.
Het WerkBedrijf heeft met de RMC-functie[1] een belangrijke rol in het terugleiden van voortijdig schoolverlaters naar onderwijs of het begeleiden naar werk. Daar waar mogelijk en wenselijk zetten we onze interventies in vóór of vlak na dat jongeren school verlaten, om zo voortijdig schoolverlaten en instroom in de uitkering te voorkomen.

Een deel van de bijstandsgerechtigden is al meerdere jaren afhankelijk van een uitkering en bijvoorbeeld in de crisis werkloos geworden. Voor hen is het vaak zeer lastig om terug te keren op arbeidsmarkt, waarbij factoren als opleidingsniveau en leeftijd vaak een rol spelen. We zetten voorzieningen in om hen in beweging te krijgen, ritme en werknemersvaardigheden te onderhouden of te ontwikkelen. Ook hier is de inzet altijd om een volgende stap te kunnen zetten richting de reguliere arbeidsmarkt.

Zo bouwen we samen met werkgevers, onze inwoners en maatschappelijke partners aan een *inclusieve arbeidsmarkt*, ook voor de toekomst.

[1] Regionale Meld- en Coördinatiepunt voor Voortijdig Schoolverlaten

2.2.2 Prestaties

In onze regio zijn circa 17.000 mensen op zoek naar werk. Dit zijn mensen met een bijstands- of WW-uitkering of werkzoekenden zonder uitkering. Hierbinnen vallen ongeveer 10.000 mensen onder het bereik van de Participatiewet en daarmee in de doelgroep van het WerkBedrijf.[2]
In het WerkBedrijf hebben zeven gemeenten en voormalig Breed hun krachten gebundeld om dit te realiseren, met UWV als nauwe samenwerkingspartner.

Zoals afgesproken in het regionale beleidskader *Werk is de uitkomst!* ligt de prioriteit van het WerkBedrijf bij mensen die nieuw instromen in de bijstand, bij arbeidsgehandicapten en bij jongeren.

De prestaties van het WerkBedrijf benoemen we aan de hand van de twee hoofdfuncties: bedrijfsdienstverlening en de kandidaatsbenadering.

1. *Bedrijfsdienstverlening*
- we vullen de vacatures en mogelijkheden voor werk in met geschikte kandidaten,
- zetten daarbij indien nodig voorzieningen in om de match te realiseren en behoud van werk mogelijk te maken
- hierbij ontzorgen we de werkgever zoveel mogelijk

2. *Kandidaatsbenadering*
- we maken een profiel (foto) van de kandidaat en zetten eventueel een verdiepte diagnose in;
- hieruit ontstaat het beeld welke werksoort (branche) en welke werkvorm voor de kandidaat het meest geschikt is. Op basis hiervan kan bedrijfsdienstverlening de kandidaat verbinden aan een vraag naar arbeid bij een werkgever.

In onderstaande tabel vindt u de te behalen prestaties in 2017. De prestatievelden voor 2016 zijn benoemd op het moment dat het WerkBedrijf nog maar enkele maanden gestart was. De benoemde prestatievelden voor 2016 verschillen daardoor op een aantal punten van die voor 2017, waardoor we in deze tabel alleen de informatie over 2017 opnemen. We hebben ervoor gekozen de prestaties over 2018 en verder niet in te vullen. We zullen dit vooralsnog per jaar beoordelen, en zodra we meer ervaring hebben vanuit de nieuwe werkwijze zullen we in staat zijn voor een langere periode de prestaties te benoemen.
De afgesproken inhoudelijke prestaties met betrekking tot meer- en maatwerk maken geen onderdeel uit van deze begroting. Deze worden vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de gemeenten.

[2] Dit zijn ca. 8.000 bijstandsgerechtigden, 2.300 SW-ers (aan het werk), 175 personen met een SW-indicatie en naar schatting 300 jongeren met een arbeidsbeperking als nieuwe doelgroep. Er zit overlap tussen deze groepen.

Prestaties	*2017*
Plaatsingen bij bedrijven	**1600**
- waarvan vanuit de Participatiewet	1.100
- waarvan vanuit de Wet Banenafspraak	150
- waarvan detacheringen vanuit beschut –SW	350
Aantal leerwerkplekken bij bedrijven	1.400
instroom (intakes) bij het WerkBedrijf	3.600
Aantallen kandidaten met een profiel	2.880 (80%)
Verdeling werkvormen SW	Zie tabel * hieronder
Ziekteverzuimpercentage SW	15%

*Tabel prestaties werkvormen SW

	Dec-12 in %	Dec-13 in %	Dec-14 in %	Dec-15 in %	Dec-16 in %	Dec-17 in %	2014 in % SW sector**
Begeleid werken	4%	5%	4%	4%	5%	6%	6%
Individuele detachering	22%	25%	28%	28%	31%	31%	15%
Groepsdetachering	2%	8%	19%	27%	41%	41%	14%
Werk op locatie	40%	28%	18%	12%	9%	9%	23%
Beschut	32%	34%	31%	29%	14%	13%	42%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Toelichting op prestaties

Plaatsingen bij bedrijven

Vanuit Participatiewet
We stellen als doel dat in 2017 1.100 kandidaten uit de doelgroep uit de bijstandsuitkering stromen naar betaald werk. In 2015 was de doelstelling om, ondanks de instroom van nieuwe doelgroepen vanuit de Participatiewet, de uitstroom naar werk van 1.000 kandidaten van 2014 te evenaren. Dat aantal hebben we behaald. In 2016 en 2017 verwachten we hogere uitstroom te kunnen realiseren, deels vanwege een licht aantrekkende economie en deels doordat de organisatie van het WerkBedrijf grotendeels staat. We bouwen informatie op over in welke werksoorten en in welke gemeenten kandidaten aan de slag gaan. In de kwartaalrapportages zullen we hier inzicht in geven.

Vanuit Wet Banenafspraak
Vanuit het Rijk hebben we de indicatieve doelstelling meegekregen om in de regio 305 banen in te vullen vóór 1 januari 2017 volgens de Wet Banenafspraak. Eind 2015 zijn er 190 ingevuld. In 2016 moeten er dus nog minimaal 115 ingevuld worden. We zien deze indicatie van het Rijk echter niet als doel op zich; onze eigen ambitie is om kandidaten die het wettelijk minimumloon niet zelfstandig kunnen verdienen zoveel mogelijk regulier te plaatsen. Voor 2017 zetten we er daarom op in om 150 kandidaten uit het doelgroepenregister te plaatsen, in samenwerking met werkgevers en het UWV. Daarbij gaan we uit van 130 plaatsingen door het bedrijfsleven en 20 door overheidsinstellingen. Opgemerkt moet worden dat het UWV een bestand van kandidaten

heeft in het doelgroepregister die al in beeld waren, van wie de mogelijkheden bekend zijn en die relatief snel gematcht kunnen worden. Bij het WerkBedrijf is sprake van een nieuwe doelgroep, die vanuit het doelgroepregister moet worden gescreend en voor een deel nog in beeld moet worden gebracht. Hierdoor is aantal plaatsingen vant UWV via de Banenafspraak nog beduidend hoger dan het aantal via het WerkBedrijf.

Vanuit detacheringen beschut-SW
De objectieve screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW buiten de muren van voormalig Breed kan werken. Dit betekent dat nog ongeveer 350 medewerkers gedetacheerd kunnen worden. Dit zal met name moeten gebeuren via groepsdetacheringen.

Aanmeldingen
De instroom, in de zin van aanmeldingen bij het WerkBedrijf, zal naar verwachting 3.600 kandidaten bedragen. Op basis van ervaring is de inschatting dat het aandeel jongeren hierin ongeveer 800 bedraagt en dat het om circa 250 arbeidsgehandicapten gaat (voormalige Wajong-instromers). Tussen deze twee zit groepen zit overlap.

Aantal leerwerkplekken bij bedrijven
Het aantal leerwerkplekken zien we als een afgeleide doelstelling van onze hoofddoelstelling: zoveel mogelijk mensen naar betaald werk leiden bij reguliere werkgevers.
We zetten leerwerkplekken in waar kandidaten met behoud van uitkering aan hun vaardigheden en competenties kunnen werken, waarna een volgende stap is om betaalde arbeid te verrichten, al dan niet met ondersteuning. Het kenmerkende van alle leerwerkplekken is dat de kandidaat geen dienstverband heeft en dus feitelijk werkt aan zijn of haar vaardigheden en compenties met behoud van uitkering. We verwachten circa 1.400 kandidaten te begeleiden op leerwerkplekken, waarbij op één leerwerkplek gedurende een jaar meerdere kandidaten zich voorbereiden op een volgende stap richting arbeidsmarkt.

Instroom (intakes) kandidaten
De ervaring leert dat jaarlijks circa 3.600 kandidaten zich melden of aangemeld worden bij het WerkBedrijf. Dit aantal is inclusief jongeren. Hiervan is ongeveer 20% werkfit, zij vinden zelfstandig of met lichte ondersteuning, zoals een sollicitatietraining, werk. Voor het overige deel van de kandidaten wordt een profiel opgesteld en eventueel een verdiepte diagnose uitgevoerd. Daarna is duidelijk wat de mogelijkheden van de kandidaat zijn, welke werksoort het meest passend is en welke ondersteuning hij of zij nodig heeft.

Verdeling van de werkvormen SW
De afgelopen jaren is fors ingezet op het detacheren van SW-ers bij reguliere bedrijven en zijn leerwerkbedrijven van Breed omgebouwd of vervreemd. Daardoor werkte eind 2015 60% via detachering (in groep of individueel) of middels begeleid werken. In 2012 is de ambitie geuit om 85% van de SW-ers te laten werken via detachering of begeleid werken. De medewerkers beschut intern, en zij die werken op locatie (WOL, zoals bij Look-O-Look) zijn via de objectieve methode Dariuz gescreend op mogelijkheden om gedetacheerd te worden bij reguliere bedrijven. Op basis van Dariuz assessment uitkomsten is begin 2016 het beeld dat 78% haalbaar is. Dit betekent dat 22% (=450 SW-ers) voorlopig aangewezen blijft op een beschermde werkomgeving. In 2016 en 2017 zullen medewerkers beschut intern (Boekweitweg) en WOL die volgens het Dariuz-assessment regulier kunnen werken, met name via groepen gedetacheerd worden. Het aandeel groepsdetacheringen zal hierdoor naar verwachting toenemen naar 41% eind 2017.

Ziekteverzuim SW
Het ziekteverzuim onder de SW-ers ligt nu op 19,3%. Dit is een te hoog percentage vergeleken met de benchmark in de SW-sector (12,2% volgens Cedris Bracheinformatie 2014). Het verzuim is het hoogst onder de SW-ers op de Boekweitweg. We zetten een breed en intensief traject in om het ziekteverzuim structureel te reduceren (zie 2.2.4). Als doelstelling hanteren we om het

verzuim jaarlijks met 2-procentpunt te reduceren, om uiteindelijk (als minimale doelstelling) op het niveau van de SW-benchmark uit te komen.

2.2.3 Wat gaan we doen?

We voeren onze opdracht uit binnen de kaders van het regionaal arbeidsmarktbeleid Werk is de Uitkomst. Deze basisdienstverlening is vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomsten die met de gemeenten zijn afgesloten.

2015 stond in het teken van de bouw en inrichting van het nieuwe WerkBedrijf en het voorbereiden van de integratie met Breed. 2016 is het eerste jaar waarin Breed geïntegreerd is in het WerkBedrijf. We geven aan wat de belangrijkste ontwikkellijnen zijn in 2016 en 2017 in onze dienstverlening en opdracht.

Met één gezicht naar buiten vanuit verbinding kernkwaliteiten WerkBedrijf en UWV
Op basis van de integratie van Breed in het WerkBedrijf en de nauwe samenwerking met het UWV bouwen we verder aan onze ambitie om als één gezicht naar buiten te treden richting werkgevers en kandidaten. Reeds in 2015 zijn de eerste stappen gezet hierin, zoals een gezamenlijke werkgeversbenadering en het opzetten van een gezamenlijk vacaturebestand.

Het WerkBedrijf, het onderdeel SW (voormalig Breed) en het UWV beschikken ieder over hun eigen ervaring, kennis, netwerk en infrastructuur. Voormalig Breed heeft ruime kennis en ervaring met onder meer de begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking in de werksituatie, met detachering en met beschut werk. Het UWV heeft bijvoorbeeld jarenlange eraring met de Wajong-groep en hoe jonggehandicapten werk kunnen vinden en behouden. Het WerkBedrijf zoals gestart in 2015 beschikt over een ruim netwerk van sociale ondernemingen en kennis en ervaring met de arbeidstoeleiding van jongeren.

Vanaf 2016 gaan we verder met het uitnutten van de kernkwaliteiten, het integreren van processen en het leggen van verbindingen, waar die ons versterken in onze gezamenlijke opdracht in de regio.Enkele verbindingen die gelegd kunnen worden zijn: het benutten van de SW-infrastructuur bij het organiseren en uitvoeren van beschut werk nieuw, het inzetten van groepsdetacheringen voor kandidaten uit de Participatiewet met een arbeidsbeperking of het ontwikkelen van arrangementen op het raakvlak van beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding, in samenwerking met AWBZ-instellingen.

Wijkgericht werken
Vanuit praktijkervaringen met onder meer Hatert Werkt weten we dat het effectief is om als WerkBedrijf ook actief te zijn in de wijken en vanuit daar kandidaten richting werk te leiden. Er wordt samengewerkt met sociale wijkteams, welzijnswerk en andere domeinen zoals zorg en schuldhulpverlening. Deze aanpak werkt met name voor de groep kandidaten die problemen heeft op meerdere leefgebieden die een belemmering vormen om werk te vinden. Het is vaak een groep die zich niet vanzelf meldt bij de gemeente of andere instanties voor ondersteuning. Hierbij moet gedacht worden aan kwetsbare jongeren met meerdere problemen, maar ook aan de doelgroep arbeidsgehandicapten en de groeiende groep statushouders in onze regio.
De outreachende aanpak maakt het mogelijk om met een gerichte inzet van bedrijfsdienstverlening en voorzieningen deze meer kwetsbare groep richting werk te leiden.

In de huidige situatie heeft een aantal gemeenten wijkgericht werken opgenomen in het meer- of maatwerk. Het WerkBedrijf gaat vanaf 2016 fasegewijs het wijkgericht werken doorontwikkelen en uitbreiden. Onderzocht wordt in overleg met gemeenten wat de mogelijkheden zijn om deze lokale dienstverlening een vast bestanddeel te laten worden van onze basisdienstverlening.

WerkBedrijf SW: verhogen toegevoegde waarde

We hebben drie speerpunten geformuleerd om de toegevoegde waarde per SE te verhogen.

1. *Investeren in rust en regelmaat in de productiefaciliteit aan Boekweitweg*

De verwachting is dat de productiefaciliteit voorlopig nog nodig zal zijn om de SW-ers aan het werk te houden en een aantal andere functies te vervullen zoals opvang bij leegloop, re-integratie en diagnose. De afgelopen jaren is door onvoldoende regelmaat en structuur onvrede ontstaan bij een deel van de SW-ers. Vanuit onze opdracht en sociale verantwoordelijkheid dienen we in te zetten op het op orde brengen van deze condities. We investeren daarom in extra begeleiding en aansturing van de SW-ers op de productiefaciliteit We streven daarbij naar vaste begeleiders, een duurzaam werkaanbod en een rustige, prettige werkomgeving. De extra capaciteit vangen we op binnen de bestaande personeelsbudgetten van het WerkBedrijf.
De extra capaciteit is niet alleen nodig om de huidige condities te verbeteren, maar is ook noodzakelijk omdat de groep die is aangewezen op beschut groter is dan verwacht, 22% in plaats van 15%.

SW-beschut op langere termijn naar zo regulier mogelijk setting
De kerntaak van het WerkBedrijf is arbeidsbemiddeling; we verbinden de vraag van werkgevers naar arbeid met geschikte kandidaten. De productietaken en ondernemersrisico's behoren in principe bij marktpartijen en niet bij het WerkBedrijf.
Daarbij is het uitgangspunt dat we de kandidaten zoveel mogelijk bij reguliere bedrijven plaatsen, in lijn met onze ambitie van een *inclusieve arbeidsmarkt*, ook de groep met een arbeidsbeperking. Voor deze groep geldt in het bijzonder dat de werkomgeving en het werkaanbod passend moeten zijn.

Realisatie in € mln.	Realisatie 2015	Realisatie 2014	Realisatie 2013	Realisatie 2012
Subsidie resultaat	**-3,2**	**-3,9**	**-4,3**	**-3,4**
Opbrengsten	11,2	11,6	12,9	14,0
Kosten	9,7	10,1	9,8	12,3
Bedrijfsresultaat	**1,5**	**1,5**	**3,1**	**1,7**
Saldo Baten en Lasten	**-1,7**	**-2,4**	**-1,2**	**-1,7**

In de periode 2012-2015 zijn we er in geslaagd om 60% van de SW-ers te detacheren bij reguliere bedrijven of begeleid te laten werken (was 28% in 2012). De leerwerkbedrijven van zijn vervreemd of omgebouwd. In bovenstaande tabel is te zien dat we structureel te maken hebben met een afnemende subsidie van het Rijk. We zijn erin geslaagd, in tijden van economische recessie, de SW-ers buiten de deur te plaatsen in een geschikte omgeving en tegelijkertijd het bedrijfsresultaat op peil te houden. Ook is met het vervreemden van de leerbedrijven het risicioprofiel van voormalig Breed aanzienlijk verminderd.

De circa 800 SW-ers die nog beschut onder dak van Breed of op locatie werken zijn in 2015 en 2016 aan de hand van Darius-assessments objectief gescreend op mogelijkheden om regulier te werken. Op basis hiervan is begin 2016 het beeld, zoals bovenstaand aangegeven, dat ongeveer 450 SW-ers (22%) voorlopig aangewezen blijven op een beschermde werkomgeving.

Onze ambitie is om deze SW-ers kansen te bieden om bij een echt bedrijf te werken en hun talenten te ontplooien. Voor hen wordt op de middellange termijn, binnen 3 tot 5 jaar, zoveel mogelijk een reguliere en passende werkomgeving met een duurzaam en passend werkaanbod gerealiseerd. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat het gaat om de SW-groep met de laagste loonwaarde en het minste (groei-)potentieel hierin. Er valt dan ook niet te verwachten dat zij in een reguliere setting gemiddeld meer loonwaarde ontwikkelen.
In de loop van dit proces zal duidelijk worden in hoeverre plaatsing bij reguliere bedrijven, met elementen van groepsdetachering, voor deze groep haalbaar is of dat Werken Op Locatie het hoogst haalbare is. Partijen moeten namelijk aan een aantal voorwaarden voldoen: een duurzaam en passend werkaanbod bieden in de juiste werkomgeving en met de juiste begeleiding, waarbij de loonwaarde van de doelgroep laag is.

2. *Beweging van binnen naar buiten*

De Dariuz-screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW naar buiten kan. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dit is een forse uitdaging, omdat dit niet meer kan door vervreemding van eigen bedrijfsonderdelen. Dit zal met name moeten gebeuren door met (nieuwe) ondernemers groepsdetacheringen te realiseren. Door de integratie van Breed in het WerkBedrijf kunnen we alle krachten (capaciteit en netwerken) bundelen om deze groep medewerkers snel een goed perspectief te kunnen bieden en daardoor de leegloop te reduceren.

De verwachting bij deze groep is niet dat wij de gemiddelde uurtarieven nog fors kunnen laten groeien, ten opzichte van de opbrengsten beschut binnen. De toegewaarde per SE zal – naar onze mening – stijgen door het aantal facturabele uren te laten stijgen.

3. *Structureel terugdringen ziekteverzuim SW*

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage onder de SW-medewerkers is de afgelopen jaren opgelopen naar ruim 19%. Dit is het hoogst onder de medewerkers op de Boekweitweg. We zien dat de medewerkers die het langst ' buiten' werken een lager ziekteverzuim hebben dan voorheen.

Dit forse ziekteverzuim hangt samen met de aandacht en focus die de afgelopen jaren uit is gegaan naar het proces "van binnen naar buiten". Hierdoor zijn we erin geslaagd ruim 60% van de SW-ers te detacheren, maar tegelijkertijd is hierdoor minder aandacht uitgegaan naar de aansturing en organisatie van werkzaamheden van de SW-ers op de Boekweitweg. Dit aspect, en veel wisselingen in de begeleiding, hebben geleid tot onrust en onvrede bij een deel van deze medewerkers.

De benchmark SW laat landelijk een gemiddeld ziekteverzuimpercentage van 13% zien. We zetten een breed en intensief traject in om deze norm te halen. Betere begeleiding, rust in de werkomgeving en terugdringen van de leegloop zal – naar onze verwachting – al een groot deel van dit ziekteverzuim reduceren. Maar ook het beter aansluiten van het lokale, sociale netwerk van zorgverleners is een van de speerpunten. Niet altijd is ziekteverzuim namelijk te relateren aan de werksituatie, maar moeten andere zorgtrajecten worden opgestart.

Er wordt nadrukkelijk niet gekozen voor een "eenmalige impuls", maar voor een aanpak die structureel leidt tot een nieuwe en effectievere ziekteverzuimaanpak. De insteek is om zowel kortdurend als langdurig ziekteverzuim te voorkomen en te reduceren. Ook zullen we indirecte, begeleidende medewerkers beter toerusten op het bestrijden van ziekteverzuim. Tenslotte investeren we meer in interne vertrouwenspersonen en bedrijfsmaatschappelijk werk.

Concreet betekent dit een eenmalige investering, met name door in te zetten op professionalisering van het indirect personeel ad 160.000 euro. Deze kosten dekken we uit de huidige personeelsbudgetten.

2.3 iRvN

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (incl. telefonie) van en voor de gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen (m.u.v. Gemeente Wijchen). Deze werkzaamheden zijn ondersteunend aan de ontwikkelingen van de informatievoorziening welke de deelnemers als lokale overheid de komende jaren (al dan niet gezamenlijk) zullen moeten realiseren.
De iRvN heeft daarbij de belofte gedaan om een dienstverlening aan te bieden die minimaal gelijk is aan wat de aangesloten deelnemers in huis hadden voordat zij hun ICT-beheer bij de iRvN hadden ondergebracht.

En natuurlijk, de iRvN gaat de deelnemers actief faciliteren en ontzorgen. Zoals in het Bedrijfsplan beschreven wil de iRvN als uitvoeringsorganisatie het verschil maken op de zogenaamde 4 K's: Kwetsbaarheid, Kwaliteit, minder-meer Kosten en Kansen voor personeel.
Hetgeen in dit hoofdstuk ten aanzien van ICT wordt beschreven is volledig conform het eerder door alle gemeenten (behalve Wijchen) vastgestelde bedrijfsplan.

iRvN in opbouw
De eerste fase, de "lichte samenwerkingsvorm" is afgesloten met de formele start per 1 januari 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen als module binnen de MGR.
De collectieve dienstverleningsovereenkomst op basis van de producten- en dienstencatalogus regelt de samenwerking. Voor wat betreft de projecten die bij de verschillende deelnemers moeten worden opgestart, wordt op regionaal niveau een prioritering gemaakt.
De overgang naar de derde fase (2018-2019) wordt gemarkeerd door de omslag van Server naar Service[3] met productgeoriënteerde dienstverleningsovereenkomsten. Dus geen input-financiering maar betalen voor wat men afneemt.

iRvN ambities
Parallel aan de ontwikkelfasen zijn de uitdagingen van iRvN voor de komende jaren vertaald in ambities voor korte, middellange en lange termijn. De focus ligt de eerste jaren voornamelijk op de korte termijnambitie: klanttevredenheid. De iRvN belooft aan de deelnemers dat de kwaliteit van de overgedragen werkzaamheden minimaal gelijk blijft aan de kwaliteit die de deelnemers voorafgaand aan de samenwerking gewend waren.

Om deze reden ligt de focus van de inzet in deze periode vooral op de ontwikkeling en kwaliteit van de Servicedesk, het veldwerk en het accountmanagement. Management en medewerkers zullen hieraan prioriteit geven.
De rol van de Backoffice hierin is dat zij zorgt voor de continuïteit van de dienstverlening en voor de toegankelijkheid en beschikbaarheid van apparatuur, systemen en data. In deze rol faciliteert de Backoffice het functioneren van de Servicedesk.

Deze visie betekent dat bij de start van de module de klantoriëntatie de belangrijkste bouwsteen is voor de inrichting van de organisatie.

Centralisatie, harmonisatie en consolidatie
Vanaf de start van iRvN als module binnen de MGR per 1 januari 2016 gaat de focus langzamerhand verschuiven van de klantoriëntatie en de dienstverlening (die is dan ingeregeld) naar de centralisatie, harmonisatie en consolidatie van de centrale computer- en informatiesystemen. De aandacht gaat dan naar alle 4 doelen van de missie (Kwetsbaarheid, Kwaliteit, minder meerKosten, Kansen voor personeel).

---

[3] Van Server naar Service: de gehanteerde kostenverdeling voor het bepalen van de deelnemersbijdrage ICT-samenwerking Rijk van Nijmegen is feitelijk gebaseerd op input: wat brengt een deelnemende gemeente in de samenwerking in aan infrastructuur, applicaties, ICT-personeel en dergelijke? Nadat de harmonisatie, centralisatie en standaardisatie vergevorderd zijn, wordt een omslagpunt bereikt waarbij de kostenverrekening meer op basis van daadwerkelijke product- en dienstenafname, dus meer op basis van output, gewenst is.

In deze fase wordt ingezet op de ontwikkeling en uitbouw van de benodigde technologie. De komende 2 jaar wordt de ICT-werkomgeving van alle deelnemende gemeenten aangesloten en ingericht conform de gestandaardiseerde en gecentraliseerde iRvN-werk(plek)omgeving. Omdat dit met inzet van de eigen medewerkers moet gebeuren, zal het appèl op kennis toenemen.

Dit betekent dat in deze fase vakkennis, professioneel handelen en samenwerken de bouwstenen zijn voor de doorontwikkeling van iRvN.

De lange termijnvisie: innovatie en outputsturing
Op de lange termijn gaat de focus naar innovatie en outputsturing. De technologische ICT-ontwikkelingen zullen in de komende jaren voor de nodige turbulentie zorgen. Wij voorzien een toekomst waarin we geleidelijk de migratie zullen (moeten) maken van private serverzalen naar publieke cloud-toepassingen. De iRvN stelt zich als taak om de gemeenten soepel door deze ontwikkelingen heen te loodsen.

iRvN in ontwikkeling
De huidige organisatiestructuur is gebaseerd op de nu overgedragen ICT-beheer functies en formatie. In het bedrijfsplan "ICT-Rijk van Nijmegen, de eerste stap op weg naar de Informatiedienst Rijk van Nijmegen" wordt naast het ICT-beheer al aangegeven dat de volgende stap het toevoegen van applicatiebeheer en eventueel informatiebeheer is. De gemeente Nijmegen heeft aangegeven dit als een logische vervolgstap te zien die zij nu reeds wil inzetten, vanwege de inrichting van haar organisatie. Ten tijde van het opstellen van de begroting loopt de besluitvorming rondom het overhevelen van de applicatiebeheertaken vanuit Gemeente Nijmegen nog. Daarom zijn de consequenties nog niet verwerkt in deze begroting.

Relatiebeheer iRvN
Naar aanleiding van de eerste ervaringen en de evaluatie met betrekking tot de klant-iRvN relatie wordt begin 2016 gestart met een "accountteam". Dit team onderhoudt de contacten met de deelnemende partijen voor afstemming en planning van de werkzaamheden die iRvN moet uitvoeren als onderdeel van lokale digitaliseringsprojecten.
Dit team is het eerste aanspreekpunt van de gemeentelijke Informatie & Applicatie-coördinator en daarmee ook het "gezicht" van de iRvN.
Het accountteam inventariseert de behoeften van onze klanten en vertaalt deze wensen naar acties voor iRvN. Dit is hierdoor het aanspreekpunt van klanten.

iRvN Informatie- en Applicatiebeheer
De taken die belegd worden bij Informatie- en Applicatiebeheer zijn primair gericht op het functioneel beschikbaar houden van (proces)applicaties/informatiesystemen. De functies die binnen dit taakgebied vallen, zijn vaak bekend als applicatiebeheer, functioneel beheer, gegevensbeheer, etc.
In tegenstelling tot het ICT-beheer, waarbij alle taken en verantwoordelijkheden worden overgedragen aan iRvN, zal bij het genoemde takenpakket van applicatie- en informatiebeheer een veel grotere keuzevrijheid zijn om "deel te nemen".
Daar waar applicaties/informatiesystemen gezamenlijk gebruikt worden zal echter weer gelden dat naast het ICT-technisch beheer daarvan ook het functioneel beheer op één plek belegd zal moeten worden.

3 MGR Regio Rijk van Nijmegen Wat gaat het kosten?

In dit hoofdstuk wordt de financiële meerjarenbegroting van de MGR Regio Rijk van Nijmegen weergegeven. We starten met de uitgangspunten die we hebben gehanteerd bij het opstellen van deze meerjarenbegroting. In de paragraaf 3.1 presenteren we de meerjarenbegroting van de MGR Regio Rijk van Nijmegen, in 3.2 de begroting van de module WerkBedrijf, in 3.3 de begroting ICT Rijk van Nijmegen en in 3.4 de begroting van de Bestuursondersteuning (inclusief platformfunctie).

Uitgangspunten

Voor de opzet van de begroting 2016 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen zijn de volgende algemene uitgangspunten gehanteerd:

Algemeen MGR

Uitgangspunten

- De begroting is geïndexeerd conform de BRN richtlijnen (0,6 % indexering voor 2017);
- CAR-UWO conform algemene salarisaanpassingen;
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor de PIOFACH-functies voor de gehele MGR;
- De regionale BRN overheadsnorm van 25 % wordt gehanteerd;
- De begroting is taakstellend;
- Subsidies worden begroot conform het baten en lasten stelsel, wat inhoudt dat uitgaven en ontvangsten toegerekend worden aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (lasten) en de baten ontstaan. Alleen bij specifiek geoormerkte subsidies, zoals de ESF, wordt het realisatiebeginsel gevolgd. Dit betekent dat deze subsidies slechts in het resultaat tot uiting worden gebracht als zij ook effectief gerealiseerd zijn.

Module WerkBedrijf

Algemeen WerkBedrijf

Voor de uitgangspunten van de opstelling van de begrotingsbijstelling 2016 en de begroting 2017 zijn de volgende uitgangspunten bepaald:

- Koers zijn de beleidsdocumenten "Sterke Werkwoorden" en "Daadwerkelijk";
- Effecten van de september- en decembercirculaire 2015 Ministerie van Binnenlandse zaken zijn in de begroting verwerkt.

WerkBedrijf (exclusief SW)

- Maximum van de salarisschalen minus 1 periodiek;
- Gemeenten dragen hun Participatiebudget, budget arbeidsmatige dagbesteding en een deel van het budget I-deel (t.b.v. loonkostensubsidies) over aan het WerkBedrijf; Als gemeenten extra middelen in willen zetten, kan dit in de vorm van aparte meerwerkafspraken. Extra afspraken kunnen worden gemaakt over de behandeling van extra kandidaten of een groep van kandidaten;
- Er wordt afgerekend op basisdienstverlening en maatwerkbudget. Als er overschotten zijn wordt ter besluitvorming aan het Bestuur voorgelegd of een egalisatiereserve wordt gevormd of dat de overschotten worden uitbetaald aan de deelnemers;
- De overige middelen worden afgerekend per gemeente (arbeidsmatige dagbesteding, loonkostensubsidies en meerwerk). Tekorten worden gefactureerd en overschotten worden teruggestort.

Sociale Werkvoorziening (SW)

- Alle verplichtingen en rechten van Breed gaan per 1 januari 2016 over naar de MGR, met uitzondering van het personeel dat per 1 april 2016 over gaat en met uitzondering van een aantal punten zoals onderstaand benoemd. Support nemen we in dit proces zoveel mogelijk mee;
- De GR WNO (Breed) heeft een tweetal panden in eigendom. Er is voor gekozen om deze panden in 2016 voorlopig, tot aan de verdere besluitvorming over deze panden, binnen die GR te behouden en de hiermee samenhangende lasten door te berekenen naar de MGR. De begroting 2017 ziet er op dit punt dan ook uit als de begroting 2016. In 2016 vindt verdere besluitvorming plaats over desbetreffende panden;
- De reorganisatievoorziening zoals gevormd in Breed in 2012, blijft voorlopig binnen de GR WNO, evenals de resterende vordering op de gemeenten in het kader van deze gevormde reorganisatievoorziening. Als nog meer duidelijkheid bestaat over het verloop van de kosten hiervan naar de toekomst toe, neemt Breed een besluit over deze voorziening. Daarbij wordt er in elk geval voor gezorgd dat er recht wordt gedaan aan de posities van West Maas en Waal en Mook en Middelaar in dezen;
- Zoals al eerder benoemd in Sterke Werkwoorden, zijn de kosten die verbonden zijn aan medewerkers die niet worden geplaatst binnen de MGR voor de latende organisaties. Dit geldt dus ook voor de GR Breed;
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor de PIOFACH-functies voor de gehele MGR. Bij Breed zijn ook PIOFACH functies aanwezig. Deze functies worden in eerste instantie ondergebracht bij de MGR. In de loop van 2016 zal bekeken worden op welke wijze deze functies een plaats krijgen binnen de MGR of bij de gastheer. We gaan ervan uit de functies die thuishoren bij de gastheer vanaf 2017 ook daadwerkelijk onder de aansturing van de gastheer te kunnen laten plaatsvinden;
- Er is rekening gehouden met een kostendekkende bijdrage per gemeente. Er wordt een kostprijs per SE (voormalig Breed) berekend. Deze prijs vormt de basis voor de bijdrage voor iedere gemeente. De bijdrage per gemeente is bepaald aan de hand van het aantal SW-medewerkers maal de kostprijs per SE. Het aantal SW-medewerkers wordt bepaald op basis van de realisatiecijfers van t-2 (begrotingsjaar minus 2 jaar). Met deze cijfers en aan de hand van het meest recente SEO rapport (Economisch Onderzoek naar ontwikkeling van het WSW-bestand) wordt, op basis van de blijf-kans van kandidaten, een prognose gemaakt voor het desbetreffende begrotingsjaar. De eindafrekening vindt plaats op basis van het werkelijke resultaat van de sociale werkvoorziening. Het resultaat bestaat uit het saldo van de lasten en de toegevoegde waarde (zie bijlage 2). Hierbij worden ook de werkelijke SE van het jaar bij de afrekening gebruikt, aangezien deze ook de basis vormen van het uiteindelijke financiële resultaat. Het Rijk berekent het definitieve WSW budget voor de deelnemende gemeenten op basis van de realisatie t-1 (dus 2015) met een correctie voor de blijfkans. De subsidie wordt echter bij de gemeenten zelf begroot en niet in de MGR;
- De gemeente West Maas en Waal maakt geen onderdeel uit van de MGR, maar wel van de GR Breed. West Maas en Waal zal in 2017 naar verwachting taken op het gebied van de WSW inkopen bij het WerkBedrijf.

<u>Module iRvN</u>

- Het Bedrijfsplan ICT-Rijk van Nijmegen, de dienstverleningsovereenkomst met afspraken over de ICT-diensten en de diensten- en productencatalogus vormen de basis voor de begroting 2017;
- Gemeente Nijmegen heeft een document opgesteld getiteld Transitie Informatie-management & Automatisering Gemeente Nijmegen, waarin geconcludeerd wordt dat het beter is als ook overgang plaatsvindt van het applicatiebeheer van Nijmegen naar de MGR. Dit betreft 42,49 FTE met bijbehorende taken. Deze liggen ten tijde van opmaak van de begroting 2017 ter besluitvorming voor. De gevolgen hiervan zijn niet meegenomen in deze begroting. Hier vindt aparte besluitvorming over plaats;
- Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016, wordt ook de ICT (automatisering) van Breed toegevoegd aan de ICT-module;

- Loonsomknelpuntenpot voor het verschil tussen de, voor de begroting gehanteerde systematiek van max -1 en de inbreng van de deelnemende gemeenten op basis van het maximum van de schaal, of bij bovenschaligen op basis van maximum van de schaal van de werkelijke bezetting;
- iRvN hanteert voor investeringen een ideaalcomplex. Kapitaallasten van investeringen zijn gebaseerd op lineaire afschrijvingsmethode, een afschrijvingstermijn van 3 jaar en een rentepercentage van 4%;
- Gemeente Wijchen participeert (nog) niet in de ICT-module. Mocht dit in 2017 veranderen, dan heeft dit natuurlijk gevolgen voor de begroting;
- Met betrekking tot de standaardwerkplek: er wordt naar toe gewerkt om zo weinig mogelijk variatie te hebben: de intentie is om computers, laptops, printers, MFP's en telefonie gelijk te trekken. Daarvoor wordt een traject uitgezet waarbij het uitgangspunt is dat verandering plaatsvindt op natuurlijke vervangingsmomenten en bij bedrijfseconomische argumenten. Dit geldt voor de hele technische infrastructuur;
- Afwijkende dienstverlening, ook wel maatwerk genoemd, is dienstverlening die operationeel, tactisch of strategisch niet bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van de iRvN. Deze dienstverlening is mogelijk mits deze niet contrair is aan de missie van de iRvN. Hiervoor worden dan nadere afspraken gemaakt. Bestaande verschillen bij de start van de samenwerking op ICT-gebied tussen gemeenten met de reeds fingerende iRvN standaarden vallen niet onder de definitie van afwijking/maatwerk waarvoor extra kosten in rekening worden gebracht;
- De eindafrekening vindt plaats op basis van het werkelijke resultaat van de module. Tekorten worden gefactureerd en overschotten worden teruggestort. Dit gebeurt op basis van inbreng van de deelnemende gemeenten;
- Over de voorgenomen invulling van het investeringsplan 2017 vindt in 2016 besluitvorming plaats in het bestuur van de MGR.

3.1 Meerjarenbegroting 2017 - 2020

Onderstaand is de meerjarenbegroting 2017 - 2020 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen opgenomen.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	80.828	80.685	75.392	71.593	70.320	68.893
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik/ uitbesteed werk	250	100	92	86	80	74
Productiekosten	0	616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**92.832**	**91.536**	**85.630**	**81.299**	**79.478**	**77.364**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	64.373	63.494	58.947	54.786	53.126	51.280
Personele lasten	17.699	18.688	17.811	17.428	17.093	16.834
Kapitaallasten	226	196	713	1.206	1.716	1.716
Materiele lasten	6.775	6.916	6.829	6.725	6.658	6.658
Overige lasten	3.760	2.242	1.329	1.153	884	875
Totalen lasten	**92.832**	**91.536**	**85.630**	**81.299**	**79.478**	**77.364**

Bovenstaand overzicht betreft een weergave van de geconsolideerde begroting van de afzonderlijke modules/onderdelen binnen de MGR. Dit betreft de begrotingen van:

1. Het WerkBedrijf (WerkBedrijf excl. SW en Onderdeel SW)
2. iRvN
3. Bestuursondersteuning (inclusief regioplatform)

In dit document is zowel de primitieve begroting 2016 (2016 P) als de bijstelling 2016 (2016 B) opgenomen. Dit leidt er toe dat er tekstueel wordt ingegaan op de wijzigingen die zowel invloed hebben op de bijstelling 2016 als de ontwerpbegroting 2017.

Aangezien bovenstaand overzicht een geconsolideerde begroting betreft, zijn de baten en lasten van ICT ten behoeve van de (interne) dienstverlening aan het WerkBedrijf (€ 1 mln.) niet opgenomen in de totale baten en lasten. De baten en lasten welke vanuit de module Bestuursondersteuning (€ 22.000 voor 2016 en € 72.000 voor 2017) worden doorbelast naar de modules iRvN en WerkBedrijf worden tevens geconsolideerd.
Het verschil tussen de baten en lasten van de geconsolideerde begroting en de afzonderlijke begrotingen opgeteld komt daarmee op een bedrag van € 1,1 mln.

In bijlage 1 (WerkBedrijf excl. SW) en bijlage 2 (WerkBedrijf Sociale Werkvoorziening) zijn de deelbegrotingen van de module WerkBedrijf afzonderlijk weergegeven. Voor het WerkBedrijf exl. SW hebben we de realisatie 2015 opgenomen. Deze treft u aan in bijlage 1.
In bijlage 3 is de begroting van iRvN opgenomen.

In de volgende paragrafen wordt de begroting per module toegelicht.

3.2 WerkBedrijf

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	71.135	71.301	65.646	61.382	59.649	58.222
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik/ uitbesteed werk	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**83.139**	**82.152**	**75.884**	**71.088**	**68.807**	**66.693**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	64.373	63.494	58.947	54.786	53.126	51.280
Personele lasten	13.693	14.222	13.442	13.059	12.724	12.465
Kapitaallasten	172	142	109	72	72	72
Materiele lasten	1.620	2.559	2.562	2.523	2.506	2.506
Overige lasten	3.282	1.735	824	648	379	370
Totalen lasten	**83.139**	**82.152**	**75.884**	**71.088**	**68.807**	**66.693**

In deze paragraaf geven we, in hoofdlijnen, een toelichting op de begroting van de module WerkBedrijf. Bestaande uit het onderdeel Werk exclusief SW en het onderdeel Sociale Werkvoorziening (SW).

Bijlage 1 gaat specifiek in op het WerkBedrijf exclusief SW en bijlage 2 op het onderdeel Sociale Werkvoorziening van het WerkBedrijf. Deze splitsing hebben we gemaakt conform de gehanteerde uitgangspunten bij de integratie van het WerkBedrijf en het SW-bedrijf Breed. De deelnemende gemeenten hebben aangegeven de geintegreerde onderdelen administratief apart te willen zien.

Belangrijkste bijstellingen begroting 2016:

- Het Participatiebudget is bijgesteld in de decembercirculaire 2015. Het totale Participatiebudget daalt van € 14,4 mln naar € 14,2 mln.
- Het Meerwerkbudget van Wijchen (€ 0,2 mln) is opgenomen in de bijstelling 2016. Daarnaast is het Meerwerkbudget van Berg en Dal verlaagd naar 0,2 mln (was € 0,4 mln in de primitieve begroting).
- De baten en lasten loonkostensubsidies (Inkomensdeel) dalen van € 1,7 mln naar € 1 mln. Dit komt doordat er minder subsidies worden ingezet dan in 2015 was ingeschat, waarbij voor beschut werk nieuw specifiek geldt dat minder subsidies nodig zijn dan was berekend op basis van aannames van het Rijk).
- Door invoering van het Individuele Keuzebudget nemen zowel de baten als de lasten eenmalig toe met € 150.000,-.
- In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016. Nadat de primitieve begroting 2016 was opgesteld zijn de CAR/ UWO schalen verhoogd. Ten opzichte van de primitieve begroting 2016 zijn deze nieuwe schalen aangehouden. Deze schalen zijn vervolgens geïndexeerd met 3 %.
- De kosten voor Automatisering zijn verschoven van de overige lasten naar de materiele lasten.
- De salarislasten van de SW medewerkers zijn toegenomen doordat de in 2015 begrote daling van het loongebouw WSW niet is ontstaan. Door de instroomstop verwachten we dat dit de komende jaren ook niet gaat gebeuren. Verder is voor 2016 een stijging terug te zien van € + 0,4 mln voor een eenmalige uitkering conform de cao wsw. Deze € 0,4 miljoen wordt in 2017 en 2018 terugverdiend doordat de pensioenpremies dalen. Overige

effecten van de cao wijziging zijn niet meegenomen. Deze zijn kostenneutraal door een combinatie van daling van de werkgeverspremies en compensatie van de wsw-subsidie (voor de deelnemende gemeenten).

- De omzet bij het onderdeel SW is verlaagd aangezien de realisatie van 2015 achter is gebleven bij de verwachting. Dit heeft een effect op de verwachting voor 2016. We starten 2016 met een lager aantal groepsdetacheringen en bij zowel de individuele als groepsdetacheringen zijn het aantal productieve uren per medewerker lager dan verwacht. De begrote gemiddelde uurtarieven hebben we in 2015 wel kunnen behalen.
- Om een beter zicht te hebben op de programmalasten en de indirecte overige bedrijfskosten in de huidige begroting de huisvestingslast voor de beschutte werkplekken SW verplaatst naar de productiekosten.

Belangrijkste wijzigingen begroting 2017 (t.o.v. de bijstelling 2016):

- Zowel de personele als materiele lasten zijn met 0,6 % geïndexeerd (conform BRN richtlijnen).
- De baten en lasten loonkostensubsidies stijgen van € 1 mln naar € 1,75 mln omdat de omvang van beschut werk nieuw en de kandidaten met een reguliere wettelijke loonkostensubsidie zal toenemen.
- Het Meerwerkbudget neemt af van € 3,2 naar € 2,6 mln.
- Transitiebijdrage en bijdrage Regionale uitvoering komen per 2017 te vervallen.
- De lasten voor de instrumenten nemen toe aangezien er vanuit het Rijk meer geld wordt gereserveerd voor de arbeidsgehandicapten. Deze lasten nemen met € 0,25 mln toe.
- De bijdrage vanuit het WerkBedrijf in de Bestuursondersteuning neemt toe. Hierdoor neemt de bijdrage in de Bestuursondersteuning voor de deelnemende gemeenten af.
- Alle SW posten (zowel de opbrengsten als kosten) nemen in de komende jaren af doordat er minder SW-medewerkers zijn. De netto bedrijfsopbrengsten nemen hierdoor in totaliteit af. Wel stijgt in de komende jaren de opbrengst per medewerker met ruim 6%
- De personele lasten nemen af door de afname van het aantal SW-medewerkers. Hierdoor zijn er minder consulenten en werkcoaches nodig.
- De salarislasten voor het SW personeel nemen af aangezien het SW bestand afneemt, maar ook de verlaging van de pensioenpremies heeft in 2017 en verdere jaren een kostenverlagend effect van 1,3%.

Opbouw begroting 2017

Baten
De totale baten voor het WerkBedrijf worden in 2017 geraamd op € 75,9 miljoen. De baten bestaan voor circa 87 % uit overheidsbijdragen en subsidies, en voor 13 % uit de toegevoegde waarde, namelijk de opbrengsten van het onderdeel SW.

De overheidsbijdragen bestaan uit:

- Participatiebudget: voor 2017 betalen de deelnemende gemeenten voor de re-integratieactiviteiten het Re-integratiebudget (participatiebudget) aan het WerkBedrijf. Dit betreft het budget dat ze vanuit het Rijk ontvangen.
- I-deel: gemeenten krijgen via het Inkomensdeel financiële middelen voor de betaling van loonkostensubsidie. Een deel van deze middelen wordt ingezet bij het WerkBedrijf.
- Meerwerk: voor 2017 brengt de gemeente Nijmegen meerwerkbudget in. De overig gemeenten hebben nog niet besloten over 2017.
- Arbeidsmatige dagbesteding: een deel van het WMO-budget is bestemd voor de begeleidingskosten van mensen op een arbeidsmatige dagbestedingsplek. Deze middelen hevelen de deelnemende gemeenten over aan het WerkBedrijf. Het WerkBedrijf voert de regie hierover.
- Bijdrage voor de SW: voor het onderdeel SW betalen de deelnemende gemeenten een bijdrage. Die komt voort uit de gehanteerde systematiek van een kostprijs per SE (standaard-eenheid).

Toegevoegde waarde:
13% van de baten van het WerkBedrijf is afkomstig uit de omzet van de SW. Het gaat om een geraamd bedrag van € 10,9 miljoen voor de omzet. De omzet gerelateerde kosten zijn geraamd op 0,7 mln. Hierdoor komt de toegevoegde uit op € 10,2 mln.
De omzet bestaat uit inkomsten uit detacheringen, werken op locatie en beschut werken. Het zijn de opbrengsten van het vroegere SW-bedrijf Breed. De opbrengsten zijn geraamd op basis van prijsontwikkelingen in de markt voor de uurtarieven (detacheringen) en het leerWerkBedrijf Productie & Logistiek.

Lasten
De totale lasten voor het WerkBedrijf in 2017 worden geraamd op € 75,9 miljoen. De lasten bestaan voor 78% uit programmalasten, 18% uit personeelslasten en de resterende 4% zijn kapitaal, materiele en overige lasten.

Programmalasten

Inzet instrumenten / Producten	Instrumenten	Loonkostensubsidie	Subsidies	Personele inzet	Verbinding	Materiele lasten	Diverse	Totaal
Product Regulier PW	256							**256**
Product Regulier met loonsubsidie PW	608	1.200						**1.808**
Product Detacheringen PW								
Product Met behoud van uitkering PW	602							**602**
Product Voorbereiden op werk PW	849							**849**
Product Beschut Werk PW	101	550						**651**
Product Arbeidsmatige dagbesteding PW	101		3.588	101				**3.790**
Product Meerwerk PW				970	1.583			**2.553**
Product Maatwerk PW				305	826	38		**1.169**
Product Verplichtingen PW							2.426	**2.426**
Totaal	**2.515**	**1.750**	**3.588**	**1.375**	**2.409**	**38**	**2.426**	**14.102**

PW = Participatiewet

Toelichting
Het WerkBedrijf hanteert, zoals afgesproken met de gemeenten, een volgorde in het toepassen van de verschillende werkvormen (in tabel hierboven opgenomen als producten). Het streven is om kandidaten zoveel mogelijk in een regulier dienstverband te plaatsen. Eventueel zetten we

daarbij tijdelijke ondersteuning in, in de vorm van loonkostensubsidie of job coaching. Als regulier werk, ook met loonkostensubsidie, nog niet mogelijk is, kunnen kandidaten hun werknemersvaardigheden verder ontwikkelen op een plek met behoud van uitkering. Het doel is daarna door te stromen naar betaald werk. De groep die een arbeidsbeperking heeft, maar wel kan werken, heeft vaak structurele ondersteuning op de arbeidsmarkt nodig. Werkvormen die daarbij horen zijn beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding. Een structurele vorm van ondersteuning is ook een reguliere plaatsing met ondersteuning via de wettelijke loonkostensubsidie (inzet Banenafspraak). Onder de werkvorm voorbereiden op werk worden de instrumenten ingezet zoals diagnose en job coaching. Ook die worden voor meerdere doelgroepen ingezet.

De opgenomen bedragen per werkvorm zijn gebaseerd op de gerealiseerde inzet en aantallen van instrumenten en loonkostensubsidies in 2015. Deze werkvormen zijn niet één op één toe te toe te leiden naar de verschillende doelgroepen. De doelgroep arbeidsgehandicapten kan bijvoorbeeld vanuit alle werkvormen ondersteund worden; voor deze groep kan zowel arbeidsmatig dagbesteding, als loonkostensubsidie als beschut werk ingezet worden. Dit hangt af van de mate van zelfredzaamheid en loonwaarde van de kandidaten. In het algemeen geldt dat de kosten en duur van instrumenten toeneemt naarmate de afstand tot de arbeidsmarkt groter wordt. Voor de werkfitte kandidaten zetten we in principe geen voorzieningen in, maar alleen eventueel lichte ondersteuning zoals een sollicitatietraining of een CV-check.

Bij de werkvorm detachering is nog geen bedrag ingevuld, omdat detachering als werkvorm nog nader ingevuld en georganiseerd moet worden.

Beschut Werk Nieuw (PW)
Gezien ervaringen in onze regio en landelijk houden we in de begroting rekening met middelen voor beschutte werkplekken voor jaarlijks 15 kandidaten Het volume van de uitstroom en uitstroom van deze kandidaten is op dit moment niet te voorspellen. Daarom is zekerheidshalve uitgegaan van een instroom van 15 kandidaten per jaar in de voorziening beschut nieuw en is eventuele uit- en doorstroom niet in de begroting opgenomen. Verder is uitgegaan van een gemiddelde loonwaarde van de kandidaten van 30%, dus een inzet van loonkostensubsidie van 70% van het WML. In bijlage 7 vindt u een nadere toelichting op de keuzes rond de inzet van beschut werk nieuw.

Arbeidsmatige dagbesteding
We gaan uit van het budget van € 3,7 mln voor de subsidies en uitvoering van de arbeidsmatige dagbesteding.

SW

Inzet instrumenten / Producten	Salarissen SW	Vervoerslasten	Studielasten	Diverse	Loonkostensubsidie	Totaal
Beschut werken SW	5.820		20			**5.840**
Werken op locatie SW	4.052	196	14	114		**4.377**
Groepsdetachering SW	18.465	368	64	214		**19.111**
Individuele detachering SW	14.174	287	49	165		**14.674**
Begeleid Werken SW					843	**843**
Totaal	**42.510**	**852**	**147**	**493**	**843**	**44.845**

De ambitie is om zoveel mogelijk SW-ers in een reguliere setting te plaatsen op de werkvormen groepsdetachering, individuele detachering en begeleid werken. We willen deze doelgroep namelijk optimale kansen bieden om zich te ontwikkelen in een "echt" bedrijf. Afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om het percentage dat via detachering of begeleid werken werkt substantieel te verhogen van 28% in 2012 naar 60% eind 2015. De afgelopen periode is bij de SW-ers die nog beschut werken op basis van een objectief assessment onderzocht of zij mogelijkheden hebben om beschut te werken. Hieruit is begin 2016 het beeld ontstaan dat 78% van de SW-ers gedetacheerd kan worden en 22% voorlopig aangewezen blijft op een beschermde omgeving. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dit is een forse uitdaging, omdat dit niet meer kan door vervreemding van eigen bedrijfsonderdelen. Dit zal met name moeten gebeuren door met (nieuwe) ondernemers groepsdetacheringen te realiseren. Door de integratie van Breed in het WerkBedrijf kunnen we alle krachten (capaciteit en netwerken) bundelen om deze groep medewerkers snel een goed perspectief te kunnen bieden en daardoor de leegloop te reduceren. Het aandeel groepsdetacheringen zal in 2016 en 2017 dus stijgen ten koste van het aandeel beschut (met name beschut Werken SW intern).

Personele lasten
In het functieboek van het WerkBedrijf is rekening gehouden met een totale formatie van 226 fte. Bestaande uit 5 fte voor directie en leiding, 163 fte voor het primaire proces, 26 fte voor ondersteuning van het primaire proces en 32 fte voor de PIOFACH-functies.

De personele lasten lopen in 2017 terug aangezien de omvang van de SW populatie afneemt ten opzichte van 2016. Hierdoor is er minder formatie nodig om deze doelgroep te begeleiden. Aangezien er geen SW indicaties meer worden afgegeven zal de SW populatie niet meer toenemen.
Vanaf 2018 zijn de personele lasten naar beneden bijgesteld. Dit komt doordat de gemeente Nijmegen tot en met 2017 heeft besloten Meerwerkbudget in te brengen, over de periode na 2017 heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Een groot gedeelte van dit meerwerkbudget wordt besteed aan personele inzet. Dit betreft een vermindering van de personele lasten voor zowel het primaire proces als de personele lasten voor ondersteuning van het primaire proces.

Naast de formatie opgenomen in het functieboek is er rekening gehouden met een post voor tijdelijk personeel, opleidingskosten, personele voorzieningen en lasten voor de package deal (arbeidsvoorwaardenregeling).

PIOFACH-functies:
Naast het primaire proces en de ondersteuning hiervan, heeft het WerkBedrijf ook nog secundaire processen (PIOFACH). Voor de secundaire processen is rekening gehouden met 35 fte.

De ICT taken zullen worden uitgevoerd door iRvN. Voor deze dienstverlening zal een interne doorbelasting plaatsvinden tussen iRvN en het WerkBedrijf.

De medewerkers op het gebied van P&O, Financien en Juridische ondersteuning zullen onder aansturing van de Gastheer (gemeente Nijmegen) werken. Bij het opstellen van deze begroting is de dienstverleningsovereenkomst over 2016 en 2017 voor het Gastheerschap nog niet afgesloten. In de begroting 2017 en bijstelling 2016 is rekening gehouden met een gelijkblijvende inkoop bij de Gastheer ten opzichte van 2015 en gelijkblijvende ondersteunende functies voor het onderdeel SW. Bij het invullen van de bezuiniging 2017-2020 verwachten we hier een afname van de personele lasten voor de PIOFACH-functies.

Kapitaal-, materiele- en overige lasten
De kapitaallasten bestaan uit de afschrijvingen van de investeringen welke zijn gedaan in de verbouwing van het pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg. Daarnaast worden er rentelasten betaald over de leningen.
De materiele lasten bestaan uit de huisvestings- en automatiseringslasten en de lasten voor de facilitaire voorzieningen.
De overige lasten bestaan uit lasten voor onder andere aanschaf van kantoorartikelen of verzekeringen.
Dit betreft lasten voor zowel de locatie Nieuwe Dukenburgseweg als de locatie aan de Boekweitweg (locatie Breed).

Synergie en taakstelling
In het WerkBedrijf bundelen de zeven gemeenten, Breed en UWV als nauwe samenwerkingspartner hun krachten. In Sterke Werkwoorden is beschreven dat deze krachtenbundeling ook moet leiden tot synergie; door het samenwerkingsverband ontstaat een geheel dat meer is dan de som der delen. Efficiencyvoordelen zijn te vinden tussen het WerkBedrijf en de gastheer en het samenvoegen van de taken SW en re-integratie.

We zien mogelijkheden om bij de samenvoeging van de taken tot een vermindering van de lasten te komen. De taakstelling die daarvoor in de begroting 2016 was opgenomen zag er als volgt uit:

- € 0,35 miljoen in 2017
- € 0,50 miljoen in 2018
- € 0,75 miljoen in 2019

Deze bedragen zijn *niet* cumulatief: ze lopen op tot in totaal 0,75 miljoen in 2019.

De taakstelling is opgenomen als een stelpost bij het onderdeel SW. In het 2e kwartaal 2016 wordt deze taakstelling voorzien van een voorstel tot aframing van lasten vanaf 2017. Naar verwachting zullen dit met name lasten zijn die niet verbonden zijn aan primaire processen.

3.3 ICT Rijk van Nijmegen

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

ICT-Rijk van Nijmegen is per 1 januari 2016 van start gegaan. De begroting 2016 dient als basis voor de begroting 2017. De meerjarenbegroting van ICT-Rijk van Nijmegen voor de periode van 2016 – 2019 is gebaseerd op de eerste stap in de regionale ICT-Samenwerking, de "harde" ICT, de Automatisering. Het personeel is per 1 april 2016 in dienst van de MGR gekomen.
De ICT-Samenwerking bestaat uit samenwerking van zes deelnemende gemeenten op het gebied van technische ICT-infrastructuur. De begroting is grotendeels opgebouwd uit de bundeling van de ICT-budgetten van deze gemeenten.

Er zijn ten opzichte van de primitieve begroting 2016 verschillende bijstellingen. Daarnaast is iRvN uitgebreid met de toevoeging van ICT (Automatisering) van het SW-Bedrijf (WerkBedrijf) aan de module. Hierover onderstaand meer:

Bijstellingen begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen:

1. De begroting van 2016 is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de verschillende gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en zijn dus niet voor de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016, verdeeld naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
2. Hogere kosten van management & staf op basis van functiewaardering en indexering. Dit betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 11.316 ingaande 2016, verdeeld naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
3. Bij de module iRvN zijn in de ontwerpbegroting de arbeidsvoorwaardengelden van 0,54% niet meegenomen. In de herziene begroting 2016 is dit alsnog opgenomen. Dit betekent een hogere deelnemers-bijdrage van € 19.809 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
4. De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld op basis van actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 157.019 hoger in 2016 en € 156.276. structureel vanaf 2017. Dit betreft onder andere tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016 en bijgestelde dienstverlening conform PDC
5. In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016 voor een bedrag van € 110.314.
6. Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage in 2016 voor een bedrag van € 122.451.
7. De DVO voor het Gastheerschap WerkBedrijf is per 1 januari 2016 aangepast met € 3.949.

Er volgt nog een (nader te bepalen) bijstelling voor aanpassingen van de investeringen i.v.m.
a. gewijzigde wetgeving (vennootschapsbelastingplicht). Dit betekent:

1) een bijstelling van de afschrijvingstermijn van 3 naar 5 jaar (fiscale afschrijvingstermijn) en
2) mobiele devices als investering (de gelden hiervoor staan nu gedeeltelijk in de exploitatie).
b. uitbreiding van de dienstverlening.(i.v.m. de overgang van Automatisering Breed naar iRvN en gastheerschap voor het WerkBedrijf).

Hiervoor zal een apart voorstel worden ingediend, waarbij het de intentie is het voordeel voor de korte termijn in te zetten voor capaciteit / inhuur om knelpunten in de dienstverlening op te lossen. Met deze aanpassing is in deze begroting dan ook geen rekening gehouden.

In de begroting van iRvN is rekening gehouden met een efficiencyvoordeel van € 65.000 in 2016 oplopend naar € 130.000 in 2017 en ingaande 2018 € 195.000 structureel.
Doordat de infrastructurele transitie pas op een later moment plaatsvindt dan oorspronkelijk was gepland, worden ook de efficiencyvoordelen hier later gerealiseerd. Wel wordt verwacht dit voordeel elders te kunnen behalen, namelijk door de deelname aan de gezamenlijke aanbesteding van mobiele data en spraak van het project Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). De uitkomsten hiervan worden binnenkort verwacht.

Toevoegingen aan ICT-Rijk van Nijmegen begroting 2016:
Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016 wordt ook ICT (Automatisering) van Breed toegevoegd aan iRvN.
De budgetten bedragen € 501.239 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019. De formatieuitbreiding bedraagt 2,4 FTE.
De budgetten zijn geïndexeerd conform de BRN richtlijnen (0,6% indexering voor 2017).

Begroting ICT-Rijk van Nijmegen begroting 2017:
Vanaf 2017 zal iRvN zich richten op de verdere inrichting van de nieuwe organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van iRvN zoals verwoord in het Bedrijfsplan ICT-Rijk van Nijmegen en de MGR begroting 2016, zodat de deelnemende gemeenten een zo goed mogelijke ICT-dienstverlening krijgen.

Hieronder is een globale omschrijving van de kostenposten van de geactualiseerde meerjarenbegroting voor de periode van 2017 – 2020 van de regionale ICT-Samenwerking opgenomen. In bijlage 3 over ICT is uitgebreid inzichtelijk gemaakt hoe de kostenposten zijn opgebouwd en verdeeld tussen de verschillende ICT-onderdelen.

- In de begroting van ICT-Rijk van Nijmegen is rekening gehouden met een directeur en twee leidinggevenden. De totale formatie bedraagt 56,70 FTE (54,30 FTE Automatisering en 2,40 FTE toevoeging SW-Bedrijf Breed).
- De regionale ICT-Samenwerking gaat voor haar investeringen (kapitaallasten) uit van een ideaalcomplex. In overleg met de regiogemeenten (op basis van de meerjarige investeringen) is een inschatting gemaakt van de jaarlijkse investeringen in ICT-infrastructuur per gemeente, ongeacht de financieringswijze.
- De materiële lasten bestaan onder andere uit onderhoudskosten voor hard- en software, uitwijkkosten, kosten voor internetverbindingen en datalijnen, onderhoudskosten glasvezel, telefoniekosten en kosten datacommunicatie, kosten kopieerapparatuur en reprografie.
- De overige lasten bestaan onder andere uit de PIOFACH-ondersteuning en wordt afgenomen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De afspraken zijn vastgelegd in een PIOFACH-dienstverleningsovereenkomst.

In bijlage 3 over ICT is per gemeente inzichtelijk gemaakt hoe de bijdrage tot stand is gekomen en wanneer welke verdeelsleutel is gehanteerd. Naast de deelnemersbijdrage is in de begroting van iRvN rekening gehouden met inkomsten vanuit werkzaamheden voor het WerkBedrijf (incl.SW).

3.4 Bestuursondersteuning

De module Bestuursondersteuning bestaat uit ondersteuning van het Algemeen Bestuur (AB) en Dagelijks Bestuur (DB) van de MGR.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Doorbelasting modules		22	72	72	72	72
Dekking regio	249	249	200	200	200	200
Totalen baten	**249**	**271**	**273**	**273**	**273**	**273**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	123	184	185	185	185	185
Materiele lasten	126	87	88	88	88	88
Totalen lasten	**249**	**271**	**273**	**273**	**273**	**273**

Personele lasten ten behoeve van:

- Loonkosten van de directeur/ secretaris van de MGR (0,1 fte);
- Loonkosten voor een strategisch adviseur, die zorgt voor de ondersteuning en advisering van het bestuur van de MGR en de ondersteuning van de platformfunctie (0,45 fte);
- Loonkosten voor een administratief medewerker (0,22 fte);
- Loonkosten voor een jurist (0,22 fte);
- Loonkosten voor een controller (1 fte).

- Materiele lasten ten behoeve van:
  - Platformfunctie (€ 61.000);
  - De agendacommissie (€ 20.000);
  - Website (€ 6.000).

Voor 2016 blijft de bijdrage per gemeente gelijk aan de primitieve begroting 2016. Vanaf 2017 wordt een groter deel van de kosten voor bestuursondersteuning doorbelast naar de modules van de MGR.

In de begroting wordt per deelnemende gemeente een bijdrage in de kosten van bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen opgenomen. De bijdrage per deelnemende gemeente voor de kosten voor ondersteuning AB-DB wordt berekend naar rato van het aantal inwoners. De deelnemende gemeenten ontvangen hier een declaratie voor. Voor 2017 is deze als volgt berekend.

Gemeente	Inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.282	8,04%	16
Druten	18.294	5,82%	12
Berg en Dal	34.450	10,96%	22
Heumen	16.434	5,23%	10
Mook en Middelaar	7.762	2,47%	5
Nijmegen	171.281	54,50%	109
Wijchen	40.786	12,98%	26
	314.289	**100,00%**	**200**

aantallen conform BRN (Begrotingsrichtlijnen Nijmegen) 2017

De bijdrage per deelnemende gemeente blijft in de bijgestelde begroting 2016 gelijk aan de opgenomen bijdrage in primitieve begroting.

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.288	8,06%	20
Druten	18.250	5,82%	14
Berg en Dal	34.300	10,94%	27
Heumen	16.344	5,21%	13
Mook en Middelaar	7.876	2,51%	6
Nijmegen	170.600	54,39%	135
Wijchen	41.000	13,07%	33
	313.658	**100,00%**	**249**

* inwonersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2016 (BRN 2016) gem. Nijmegen

4 Verplichte paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de MGR Regio Rijk van Nijmegen. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen. De rest is wel van toepassing. Achtereenvolgens gaan we in op de onderwerpen weerstandsvermogen (paragraaf 4.1), financiering (4.2), bedrijfsvoering (4.3) en onderhoud kapitaalgoederen (4.4).

4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
a) de weerstandscapaciteit: zijnde de middelen en de mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b) alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat minimaal:
a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
b) een inventarisatie van de risico's
c) het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie.

Weerstandscapaciteit
De MGR kiest er voor om ter voorkoming van mogelijke financiële risico's, geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen.
Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's
De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf worden de grootste risico's benoemd.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw Participatiebudget
Er bestaat het toekomstige risico dat de rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personeellasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Dit risico is de reden om te werken met een flexibele personele schil.

Afbouw WSW budget
Het WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE). Deze bijdrage is hoger dan het wsw budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een eventuele (sterkere) afname van het wsw budget betekent geen direct risico voor de MGR.

Aangezien de gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW zullen financieren vanuit het wsw budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Stijging van de gemiddelde loonkosten SW medewerkers
Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw.

Uitreden van een gemeente
Uittreden van gemeenten brengt frictie met zich mee. Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Voornamelijk als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Aanbieden beschut werk nieuw
De kosten worden gedekt uit de loonkostensubsidie die overgeheveld wordt vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten en uit het participatiebudget voor wat betreft begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het risico is dat deze dekking (deels) wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een dienstverband beschut nieuw gehandhaafd blijven. Een tweede risico is het wegvallen van de financiële compensatie per gerealiseerde en gecontinueerde werkplek. De staatsecretaris biedt tot en met 2020 een vergoeding van waarschijnlijk € 3.000 per gerealiseerde en gecontinueerde beschutte werkplek. Deze vergoeding is dus niet structureel, terwijl kosten wel structureel zijn.
Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal medewerkers met een vast dienstverband bekend is.

Maatschappelijke risico's

Afname Meerwerkbudget
Vanaf 2018 heeft nog geen van de deelnemende gemeenten besloten om Meerwerkbudget in te zetten bij het WerkBedrijf. In 2017 wordt er € 2,5 mln. aan Meerwerkbudget ingebracht door de gemeente Nijmegen. Hiervan wordt ongeveer € 1 mln. voor personeel ingezet. Indien de gemeente Nijmegen besluit om het Meerwerkbudget niet meer in te zetten zal dit dus gevolgen hebben voor het personeel. Om hier om in te kunnen spelen werkt de MGR met een flexibele schil, wat betekent dat medewerkers tijdelijke dienstverbanden hebben bij de MGR of via een payroll-constructie zijn aangesteld.

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
In de deelnemende gemeenten dient rekening gehouden te worden met tegenvallende resultaten voor het onderdeel SW. Tussen de deelnemende gemeenten en de MGR wordt jaarlijks "afgerekend" (ook vanwege de verplichtingen t.a.v. de fiscus waaronder de VPB-plicht). Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW medewerkers en / of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Contracten:
De licentiestructuur van ICT-contracten is vaak heel complex. Bij overgang naar een andere rechtspersoon/organisatie zijn licenties niet altijd overdraagbaar of gaat dit gepaard met extra kosten.
Daarnaast zijn er verschillende contractvormen die qua flexibiliteit van mogelijkheden voor beëindiging van het contract door harmonisatie naar één contract heel erg kunnen verschillen. Dit kan extra of tijdelijk dubbele kosten met zich meebrengen. De financiele omvang van dit risico is moeilijk te bepalen.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Frictiekosten
Per 1 april 2016 komt het indirecte personeel dat in het verleden werkzaam was bij de deelnemende gemeenten van MGR in dienst van de MGR. In het sociaal plan is opgenomen dat alle medewerkers mee over gaan en voor deze medewerkers is er een werkgelegenheidsgarantie afgegeven voor de eerste 5 jaar. In november 2013 bij het raadsbesluit inzake de notitie *Sterke* Werkwoorden is besloten dat eventuele frictiekosten ten laste van de latende organisaties komen. In de praktijk kan de situatie zich voordoen dat enkele medewerkers niet op een functie worden geplaatst. Dit betreft een financieel risico voor de latende organisatie.

Stijging van ambtelijke formatie
In de personeelslasten is rekening gehouden met een aantal medewerkers, die de indirecte functies invullen vanuit een sw-dienstverband. Vanuit het sociaal plan kunnen zij echter aanspraak maken op een ambtelijk dienstverband. Deze meerkosten zijn nu niet opgenomen in de begroting.

Onderstaand een schema van de risicoinventarisatie voor 2016 en 2017:

	Primitief		Bijstelling		
Bedrag x € 1.000	Verwachtings waarde	Capaciteit MGR	Verwachtings waarde	Capaciteit MGR	Module
2 Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's					
2.1 Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en			290	116	Werkbedrijf Onderdeel Werk excl. SW
2.2 Niet naleven van wet- en regelgeving of s	925	540	575	330	MGR
	925	**540**	**865**	**446**	
3 Maatschappelijke risico's					
3.1 Claims	105	36	105	36	MGR
3.2 Imagoschade	0	0	0	0	MGR
3.3 Veranderende eisen vanuit de deelneme	500	300	500	300	Werkbedrijf Onderdeel Werk excl. SW
3.4 Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf			2.020	878	Werkbedrijf onderdeel SW
3.5 ICT	0	0	0	0	IRvN
	605	**336**	**2.625**	**1.214**	
4 Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency					
4.1 Ziekteverzuim & Arbo	350	280	350	280	Werkbedrijf
4.2 Leeftijd personeelsbestand	350	280	350	280	MGR
4.3 Harmoniseren arbeidsvoorwaarden	700	490	700	490	Werkbedrijf
4.4 Integriteit, fraude, diefstal	105	36	105	36	MGR
4.5 Verzekering	350	210	350	210	MGR
	1.855	**1.296**	**1.855**	**1.296**	
Risico-inventarisatie MGR	***3.385***	***2.172***	***5.345***	***2.956***	
Nieuwe risico's (niet te kwantifiseren)					
Aanbieden beschut nieuw	€ -	€ -	€ -	€ -	Werkbedrijf
Licenties ICT niet overdraagbaar	€ -	€ -	€ -	€ -	IRvN

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet.
De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

Het risico is verdeeld naar de deelnemers per module. Onderstaand is de verdeling per gemeente opgenomen.

Gemeente	Bedrag
Beuningen	237
Druten	172
Berg en Dal	323
Heumen	154
Mook en Middelaar	36
Nijmegen	1.607
Wijchen	338
West Maas en Waal	88
Bedrag * € 1.000	**2.956**

De MGR kan als verlengstuk van de deelnemende gemeenten worden gezien waarbij het principe geldt dat er binnen de MGR een beperkte vermogenspositie aangehouden wordt.

4.2 Paragraaf Financiering

Volgens de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. Deze paragraaf Financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het totaal van de begroting (€ 85,6 mln.) en dat is voor 2017 € 7,- miljoen euro.

Renterisiconorm
De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

(bedragen x € 1.000)

Variabelen Renterisico(norm)		2016	2017	2018	2019	2020
(1)	Renteherziening	-	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	49	1.550	51	52	53
(3)	Renterisico (1+2)	49	1.550	51	52	53
(4)	Renterisiconorm	18.207	17.026	16.160	15.796	15.373
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisico	18.158	15.476	16.109	15.744	15.320
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-	-
	Renterisiconorm					
(4a)	Begrotingstotaal	91.036	85.130	80.799	78.978	76.864
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b)	Renterisiconorm	18.207	17.026	16.160	15.796	15.373

Verwachte toe- of afname van geldleningen
Per januari 2016 komt een lening van de GR Breed over naar de MGR. De hoogte van deze lening is € 1,5 mln. In juli 2017 wordt deze lening afgelost.

Treasurystatuut
Er is een Treasurystatuut opgesteld voor de omgang met liquide middelen en financiering. Met BNG is een overeenkomst hiertoe gesloten waardoor dit weinig formatieve capaciteit vraagt. Gebruik van derivaten wordt niet toegestaan. Geleend wordt alleen voor kapitaaluitgaven die de reguliere bedrijfsvoering betreffen.

Liquiditeitsbegroting
Maandelijks wordt er een liquiditeitsbegroting opgesteld voor de MGR.

4.2.1 Bestuursorganen, personeel en organisatie

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten.
Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire

gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk
De leden van de bestuurscommissie worden door het AB benoemd. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De bestuurscommissie adviseert hierin het DB en AB.

Agendacommissie
De Agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Voorts adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform
De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coordinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Financiën
Voor de MGR Rijk van Nijmegen zijn enkele kaderstellende nota's opgesteld: een treasurystatuut, de financiële verordening, de controleverordening, de notitie weerstandsvermogen, de notitie risico-inventarisatie, de notitie richtlijnen en afschrijven vaste activa en de notitie richtlijnen voor de sturing, beheersing en verantwoording van de loonsom, de formatie en inhuur.

5.Besluit Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen;

Gezien de tijdige toezending van de ontwerpbegroting aan de Raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van Gelderland;

Gelet op artikel 29 van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen;

Gelet op het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen;

Gelet op de ingebrachte Zienswijzen van de Raden van de deelnemende gemeenten en de Provinciale Staten van Gelderland;

Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 6 april 2016.

BESLUIT:

1. De begroting van lasten en baten op programma's voor het jaar 2017 vast te stellen;
2. De bijgestelde begroting 2016 van lasten en baten op programma's vast te stellen, inclusief de extra bijdrage van in totaal € 272.000 voor vakantiegeld in verband met de invoering van het individuele keuzebudget (IKB);
3. De meerjarenbegroting voor de jaren 2018-2020 voor kennisgeving aan te nemen;
4. De bevoorschotting 2016 conform bijlage 4 vast te stellen;
5. De bevoorschotting 2017 conform bijlage 5 vast te stellen;
6. Het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen op te dragen na vaststelling van de begroting 2017 en de bijstelling 2016 dezen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Provinciale Staten.

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

Bijlage 1 Het WerkBedrijf (exclusief SW)

Toelichting op de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van het WerkBedrijf

Baten * 1.000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	19.612	23.800	23.184	22.460	21.338	22.563	23.585
Totalen baten	**19.612**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

Lasten * 1.000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	9.572	15.285	13.968	14.102	13.000	14.230	15.256
Personele lasten	7.707	6.056	6.379	6.361	6.341	6.335	6.331
Kapitaallasten	20	72	72	72	72	72	72
Materiele lasten	627	580	1.680	1.690	1.690	1.690	1.690
Overige lasten	1.447	1.808	1.084	235	235	235	235
Totalen lasten	**19.373**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

1) Overheidsbijdragen en –subsidies

De overheidsbijdragen en –subsidies betreffen bijdragen van de deelnemende gemeenten en de bijdragen vanuit het Rijk (2016).
Onder het kopje Deelnemersbijdrage verderop in deze bijlage volgt een tabel met de bijdragen per deelnemende gemeente. In de onderstaande tabel staan de totale bijdragen naar de verschillende inkomstenbronnen:

Baten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Participatie	13.903	14.360	14.243	14.468	15.174	15.674	16.036
Inkomensdeel regulier (I-deel)		919	750	1.200	1.650	2.100	2.500
Inkomensdeel beschut (I-deel)	43	793	275	550	825	1.100	1.360
Meerwerk	3.172	3.139	3.177	2.553			
Arbeidsmatige dagbesteding	1.978	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689
Bijdrage gemeenten vakantiegeld			150				
Bijdrage frictiekosten			pm	pm	pm		
Bijdragen gemeenten Transitiekosten	500	500	500				
Middelen regionale uitvoering	16	400	400				
Overheidsbijdragen en subsidies	**19.612**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

Participatie:

In de integratie-uitkering Sociaal domein is het onderdeel participatie opgenomen. In de decembercirculaire 2015 zijn de voorlopige budgetten voor 2016-2020 opgenomen. In totaal is voor de deelnemende gemeenten € 14,5 miljoen beschikbaar voor 2017.

Inkomensdeel regulier en beschut:

De budgetten voor de wettelijke loonkostensubsidies worden overgeheveld vanuit het inkomensdeel van het bijstandsbudget van de deelnemende gemeenten naar de begroting van het WerkBedrijf. De overgehevelde middelen zijn bijgesteld op basis van de ervaringen die we in 2015 hebben opgedaan met beschut werk en de inzet van wettelijke loonkostensubsidies. We verwachten dat in 2016 ca. 15 personen zonder SW-dienstverband aangewezen zullen zijn op een beschermde omgeving. Daarnaast schatten we in dat uit het inkomensdeel 45 reguliere wettelijke loonkostensubsidies nodig zijn voor met name de groep met een indicatie Banenafspraak. Dit is een kleiner aandeel in de doelstelling van 150 van deze banen voor 2017 dan het aandeel van UWV. Dit heeft ermee te maken dat UWV deze kandidaten al in beeld had, hun mogelijkheden al kende en daardoor sneller tot matching over kan gaan.
De bijdrage per gemeente is bepaald aan de hand van het aandeel in het totale Participatiebudget voor het betreffende jaar.

Meerwerk:
De gemeente Nijmegen zet in 2017 extra middelen in voor meerwerk.
Uitgangspunt voor de nadere afspraken met de gemeenten die extra middelen beschikbaar stellen is het productenboek en de tarieven die het WerkBedrijf hanteert voor de te onderscheiden producten.

Arbeidsmatige dagbesteding:
In de integratie-uitkering Sociaal domein is het onderdeel WMO opgenomen. Een deel van dit budget is voor het realiseren van de begeleiding van mensen die arbeidsmatige dagbesteding volgen. Voor de arbeidsmatige dagbesteding is voor 2016 en 2017 rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen. Het is nog niet mogelijk om uitspraken te doen over de ontwikkeling van de kandidaten en de verwachte uitstroom. Deze beelden en ervaring bouwen we vanaf 2016 verder op. De komende drie jaar rekenen we jaarlijks incidenteel met gemeenten af op basis van de realisatie in dat jaar. Na drie jaar verwachten we voldoende inzicht te hebben opgebouwd in de populatie, de ontwikkeling en kosten om meerjarig structureel te kunnen bepalen hoeveel middelen nodig zijn voor subsidies en uitvoering.
Het bedrag staat budgettair neutraal in de begroting. Uit dit budget worden ook de begeleidingskosten betaald worden.

Bijdrage gemeenten vakantiegeld:
Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage (voor enkele gemeenten) in 2016 voor een bedrag van ongeveer € 150.000,-.

Bijdrage gemeenten frictiekosten:
De frictiekosten welke naar aanleiding van het plaatsingsplan ontstaan worden doorbelast aan de latende organisatie.

Deelnemersbijdrage:
Voor 2016 betalen de deelnemende gemeenten onderstaande bijdragen:

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Vak. Geld	Transitie kst	Frictie	Totaal
Beuningen	469	34		252		29	pm	783
Druten	282	20		355	2	20	pm	680
Heumen	246	18		130	3	19	pm	415
Nijmegen	11.428	822	2.733	2.074	130	330	pm	17.518
Mook en Middelaar	104	8		87		8	pm	207
Berg en Dal	895	64	244	332	9	43	pm	1.588
Wijchen	818	59	200	460	6	50	pm	1.593
	14.243	**1.025**	**3.177**	**3.689**	**150**	**500**		**22.784**

Voor 2017 betalen de deelnemende gemeenten onderstaande bijdragen:

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal
Beuningen	473	57		252	pm	782
Druten	285	34		355	pm	675
Heumen	233	28		130	pm	391
Nijmegen	11.565	1.399	2.553	2.074	pm	17.592
Mook en Middelaar	100	12		87	pm	199
Berg en Dal	941	114		332	pm	1.387
Wijchen	870	105		460	pm	1.435
	14.468	**1.750**	**2.553**	**3.689**		**22.460**

2) Programmalasten

De programmalasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Loonkostensubsidies	43	1.712	1.025	1.750	2.475	3.200	3.860
Instrumenten	1.605	2.250	2.250	2.515	2.762	2.762	2.762
Lopende re-integratieverplichtingen	3.444	3.331	3.264	2.426	2.426	2.426	2.426
Meerwerk							
Nijmegen	1.647	2.733	2.733	2.553			
Wijchen	115		200				
Berg en Dal		406	244				
Maatwerkbudget Regio	724	764	563	1.169	1.648	2.153	2.519
Arbeidsmatige dagbesteding	1.978	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689
Extra middelen Rijk	16	400					
Programmalasten	**9.572**	**15.285**	**13.968**	**14.102**	**13.000**	**14.230**	**15.256**

Verbindingsfunctie:

1. *Loonkostensubsidies:*
   De wettelijke loonkostensubsidies worden vanuit het inkomensdeel van het bijstandsbudget overgeheveld naar de begroting van het WerkBedrijf. Op basis van ervaringen in 2015 verwachten we dat in 2016 circa 25 kandidaten geplaatst zullen worden met een wettelijke loonkostensubsidie. Daarbij komen de kandidaten die in 2015 geplaatst zijn met deze subsidie en structurele ondersteuning nodig hebben. Het gaat dan in totaal om middelen voor 45 loonkostensubsidies (Banenafspraak). Daarnaast schatten we in dat in 2016 en verder jaarlijks niet meer dan 15 personen zonder WSW-dienstverband aangewezen zullen zijn op een beschermde werkomgeving. Het onderdeel wettelijke loonkostensubsidie is hierop aangepast.

De bijdrage per gemeente is vastgesteld aan de hand van het aandeel in het totale Participatiebudget voor het betreffende jaar.

2. *Instrumenten:*
   In sterke werkwoorden is voor 4.000 kandidaten rekening gehouden met een budget voor de inzet van instrumenten ten behoeve van de verbindingsfunctie. Dit budget wordt ingezet voor instrumenten voor het verkrijgen van werk en het behouden van werk. Onderdeel hiervan zijn de instrumenten voor de nieuwe doelgroepen arbeidsgehandicapten, zoals de inzet van job coaches en no risk polis. Deze instrumenten, voor welke doelgroepen en de voorwaarden waaronder ze ingezet worden zijn vastgelegd in de re-integratieverordening.

Daarnaast is er vanaf 2016 een bedrag gereserveerd ter hoogte van € 0,25 mln voor nieuwe doelgroepen (vooral voor arbeidsgehandicapten). Dit bedrag wordt in 2017 opgehoogd naar € 0,5 mln en in 2018 en 2019 naar € 0,75 mln. Het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor arbeidsgehandicapten maakt onderdeel uit van het Particpatiebudget.

3. *Lopende re-integratieverplichtingen:*

Vanuit de deelnemende gemeenten is in juni 2014 een opgaaf verstrekt voor de lopende structurele verplichtingen (WIW, ID en overige verplichtingen). In de begroting is hier rekening mee gehouden.

Meer – en maatwerkafspraken

Meerwerk
De gemeente Nijmegen heeft besloten om in 2017 meerwerkbudget ter hoogte van € 2,5 mln in te zetten. Over de inzet van deze middelen voor formatie en verbinding worden nog nadere afspraken gemaakt, vooralsnog is rekening gehouden met € 1 miljoen voor personele lasten. Voor het restant zullen instrumenten van het WerkBedrijf ingezet worden (materiele kosten, begeleiding pre-starters en verbinding). Hier is € 1,5 miljoen voor beschikbaar.
De overige gemeenten hebben nog niet besloten om voor 2017 meerwerkbudget in te zetten. Voor 2018 en verder heeft de gemeente Nijmegen nog niet besloten of er meerwerkbudget wordt ingebracht.

Maatwerk
In de begroting 2017 is rekening gehouden met een budget van € 1,2 miljoen (inclusief loonkosten). De inzet van middelen voor formatie en verbinding is afhankelijk van de afspraken die de individuele gemeenten maken met het WerkBedrijf. Vooralsnog is rekening gehouden met € 0,3 miljoen voor personele kosten om het maatwerk uit te kunnen voeren.

2017:

2017 * € 1.000	Participatie-budget	Percentage aandeel P-budget	Basisdienst-verlening	Verplichtingen	Maatwerk-budget
Beuningen	473	3,27%	355		118
Druten	285	1,97%	214		71
Berg en Dal	941	6,50%	707	234	
Heumen	233	1,61%	175		58
Mook en Middelaar	100	0,69%	76	20	5
Nijmegen	11.565	79,94%	8.692	2.040	834
Wijchen	870	6,01%	654	133	84
Totaal	**14.468**	**100%**	**10.873**	**2.426**	**1.169**

Na de bijstelling 2016:

2018 * € 1.000	Participatie-budget	Percentage aandeel P-budget	Basisdienst-verlening	Verplichtingen	Maatwerk-budget
Beuningen	469	3,29%	343		126
Druten	282	1,98%	206		76
Berg en Dal	895	6,28%	655	241	
Heumen	246	1,73%	180		66
Mook en Middelaar	104	0,73%	76	20	8
Nijmegen	11.428	80,23%	8.357	2.872	199
Wijchen	818	5,75%	598	132	88
Totaal	**14.243**	**100%**	**10.416**	**3.264**	**563**

In de bijstelling 2016 is rekening gehouden met een budget van € 563.000.
Ten opzichte van de primitieve begroting 2016 daalt het Maatwerkbudget van € 764.000 naar € 563.000. Deze daling wordt veroorzaakt door:

- afname Participatiebudget van € 14.360.000 naar € 14.243.000;
- Toename van de lasten basisdienstverlening van € 10.265.000 naar € 10.416.000;
- Afname van de verplichtingen van € 3.331.000 naar € 3.264.000.

De toename van de kosten van de basisdiensverlening is tot stand gekomen als weergegeven in onderstaande tabel. Dit wordt met name veroorzaakt door een salarisstijging van het ambtelijk personeel met 3%.

Maatwerkbudget * 1000	2016 P	2016 B	Mutatie
Voorzieningen	2.250	2.250	
Personele lasten	6.056	6.229	174
Kapitaallasten	72	72	
Huisvesting	488	496	8
Facilitaire voorzieningen	92	92	
Automatisering	1.082	1.093	11
Overige lasten	226	184	-42
	10.265	**10.416**	**151**

Arbeidsmatige dagbesteding:
Voor de arbeidsmatige dagbesteding is in deze begroting rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen voor 2016 en 2017. Uit dit budget worden zowel de subsidies als de begeleidingskosten betaald.

3) Personele lasten

De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Management en leiding	347	506	338	339	339	339	339
Salarislasten primair proces	5.517	4.353	6.290	6.129	5.356	5.349	5.345
Ondersteuning primair proces		516	699	701	501	501	501
PIOFACH	850	601	573	577	577	577	577
Personele voorzieningen	2	80	53	55	53	55	56
Opleidingskosten			79	77	68	68	68
Package deal			41	40	35	35	35
Reservering vakantiegeld			150				
Frictiekosten			pm	pm	pm		
Doorbelastingen intern							
Personele lasten Maatwerk	186	703					
Doorbelasting Maatwerk (programma)		-703	-303	-305	-305	-305	-305
Personele lasten Meerwerk	1.410	1.441					
Doorbelasting naar Meerwerk (programma)		-1.441	-1.260	-970			
Doorbelasting naar de Programmalasten	-605						
Doorbelasting naar Verbinding			-181	-182	-182	-182	-182
Doorbelasting naar de Arbeidsmatige dagbesteding			-100	-101	-101	-101	-101
Personele lasten	**7.707**	**6.056**	**6.379**	**6.361**	**6.341**	**6.335**	**6.331**

De personele lasten stijgen ten opzichte van de primitieve begroting doordat de salarislasten met 3 % zijn geindexeerd (vanaf 2016).
Daarnaast is er een reservering voor het vakantiegeld (individueel keuzebudghet IKB) opgenomen. Zie toelichting bij overheidsbijdragen en subsidies.
Voor de frictiekosten hebben we momenteel een PM post opgenomen aangezien we deze nog niet kunnen berekenen. De frictiekosten ontstaan doordat er een aantal medewerkers van de MGR niet op een functie worden geplaatst. Deze kosten worden gefinancierd door de latende organisatie.

Voor 2017 is er rekening gehouden met stijging van de personele lasten van 0,6 %. De personele lasten voor Meerwerk nemen ten opzichte van 2016 af. Aangezien deze lasten budgettair-neutraal zijn opgenomen heeft dit geen invloed op de saldo van de personele lasten. Deze lasten worden bekostigd middels een bijdrage vanuit de programmalasten (budget Meerwerk).
Vanaf 2018 zijn de salarislasten voor Meerwerk volledig uit de begroting gehaald.

4) Kapitaallasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Afschrijvingen		49	49	49	49	49	49
Rentekosten lening	20	23	23	23	23	23	23
Kapitaallasten	**20**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**

Afschrijvingen:
Dit betreft de afschrijvingslasten op de investering in de inrichting en verbouwing van het pand. Deze investering wordt in 20 jaar afgeschreven en bedraagt € 49.000 per jaar.

Rentekosten lening:
Om de verbouwing te kunnen bekostigen zijn we een lening aangegaan bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het rentepercentage bedraagt 2%. De jaarlijkse rentelast bedraagt € 23.000.

5) Materiele lasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Huisvesting	489	488	496	499	499	499	499
Facilitaire voorzieningen	138	92	92	92	92	92	92
Automatisering			1.093	1.099	1.099	1.099	1.099
Materiele lasten	**627**	**580**	**1.680**	**1.690**	**1.690**	**1.690**	**1.690**

De materiele lasten bestaan uit de huisvestingslasten, facilitaire voorzieningen en de automatiseringslasten.

Huisvesting:
Het Toekomstplein van het WerkBedrijf is gevestigd aan de Nieuwe Dukenburgseweg. De huisvestingslasten bestaan uit lasten voor de huur, huismeester en bewaking, schoonmaak, gas/water/ electra en overige huisvestingslasten zoals kosten voor hygiene.

Facilitaire voorzieningen:
Dit betreft de kosten die betrekking hebben op koffie, kantoorartikelen, het bedrijfsrestaurant en vervoer van personeel.

Automatisering:
De kosten voor Automatisering bestaan onder andere uit:

- ICT-diensten (standaard) € 524.000;
- Post. en Doc. services € 51.000;
- Architectuurbewaking € 45.000;
- Coda € € 6.000;
- Bedrijfsapplicaties € 449.000;
- Salarisadministratie € 18.000.

Deze kosten worden doorbelast vanuit de Gastheer (Coda, applicatiebeheer en de salarisadministratie) en iRvN (ICT-diensten, Post. en Doc. Info en Architectuurbewaking). Bovenstaande kosten zijn conform dienstverleningsovereenkomst 2016 opgenomen in de begroting 2016 en 2017.
De kosten voor automatisering stonden in de primitieve begroting 2016 opgenomen bij de overige lasten.

6 Overige lasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Kosten Informatie & Automatisering	695	*1.082*					
Informatievoorziening		562					
Automatisering		520					
Promotiekosten	98	126					
Transitiekosten	508	500	500				
Inrichting regionale uitvoering (incideneel budget)			400				
Aandeel Bestuursondersteuning MGR			22	72	72	72	72
Accountantskosten		10	13	13	13	13	13
Reis -en verblijfkosten							
Verkoop/ promotie			75	75	75	75	75
Kantoormiddelen, abonnementen, lidmaatschappen			10	10	10	10	10
Externe diensten, advies			20	20	20	20	20
Verzekeringen, belastingen en bankkosten			10	10	10	10	10
Diverse overige bedrijfskosten	146	90	34	34	34	34	34
Totaal Overige lasten	**1.447**	**1.808**	**1.084**	**235**	**235**	**235**	**235**

Overige:
De overige lasten bestaan uit diverse posten zoals kosten voor de accountant en promotie/ verkoop.
Vanaf 2017 vervallen de tijdelijke budgetten voor transitieuitgaven en inrichting regionale uitvoering.

Bijlage 2 Het WerkBedrijf (Onderdeel Sociale Werkvoorziening)

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	47.335	48.117	43.186	40.045	37.087	34.637
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**59.339**	**58.969**	**53.423**	**49.751**	**46.245**	**43.109**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	49.087	49.526	44.845	41.787	38.896	36.024
Personele lasten	7.637	7.843	7.081	6.718	6.389	6.134
Kapitaallasten	100	70	37			
Materiele lasten	1.040	879	871	832	815	815
Overige lasten	1.475	651	589	414	144	135
Totalen lasten	**59.339**	**58.969**	**53.423**	**49.751**	**46.245**	**43.109**

1 Overheidsbijdragen en subsidies

De kostprijs per SE is als volgt berekend:

2016		2017	
Berekening	Omschrijving	Berekening	Omschrijving
58.969	lasten	53.423	lasten
10.851	toegevoegde waarde	10.238	toegevoegde waarde
48.117	saldo	43.185	saldo
250	bijdrage WIW/ID-ers 2013	240	bijdrage WIW/ID-ers 2013
	Bijdrage frictie (GR Breed)		Bijdrage frictie (GR Breed)
47.867	Basis kostprijs	42.945	Basis kostprijs
1735	SE	1604	SE
€ 27.587	**Prijs per SE**	€ 26.780	**Prijs per SE**

Bijdrage WIW/ ID-ers; betreft een bijdrage van de gemeente Nijmegen voor de ID/WIW-banen.

Kostprijs ontwikkeling
De kostprijs voor het jaar 2016 is ten opzichte van de primaire begroting 2016 gestegen van € 27.280 per SE naar € 27.587 per SE. Dit is een stijging van € 307 per SE (+/- 1,1%). Deze stijging wordt veroorzaakt door:

1. stijging van de salariskosten SW van € 109 per se (niet beïnvloedbaar)
2. daling van de toegevoegde waarde van € 309 per se
3. daling van de begeleiding en overhead van € 111 per se

ad 1. In december 2015 is een principe akkoord cao-sw tot stand gekomen. Dit akkoord kan volgens het ministerie over de jaren 2016-2018 kostenneutraal worden opgevangen:

- er is een structurele loonsverhoging die in de praktijk inhoudt dat alle SW-medewerkers de indexatie van het Wettelijk Minimumloon volgen. Hiervoor stelt het ministerie de loon-prijsontwikkeling aan gemeenten beschikbaar.
- er is een verhoging eindejaarsuitkering die uit de verlaging van de pensioenpremie wordt betaald.
- er is een eenmalige uitkering die in 2016 wordt uitgekeerd, maar door de verlaging van de pensioenpremie over de jaren 2016, 2017 en 2018, wordt 'teruggekregen' door gemeenten.

Met de daling van de pensioenpremie zullen de verhoging van de eindejaarsuitkering én de eenmalige uitkering kunnen worden opgevangen. In deze begroting hebben we dit dan ook kostenneutraal meegenomen over de jaren 2016-2018. De eenmalige uitkering van € 325 per fte in 2016 heeft een incidenteel karakter en bedraagt € 0,6 miljoen. We verwachten niet dat dit gehele bedrag in 2016 wordt gecompenseerd. Voor 2016 zijn de lasten hierdoor € 0,4 miljoen hoger (€ 0,6 mln. -/- € 0,2 mln.)/ Voor 2017 en 2018 leidt de compensatie tot een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit betekent dat de kostprijs in 2017 en 2018 € 340 per se lager is dan in 2016.

De belangrijkste structurele cao afspraak, de prijsindexering zal met name gedekt worden door een hogere subsidiebijdrage. Zowel de kosten van de prijsindexering als de hogere rijkssubsidie hebben we niet in deze begroting verwerkt. Op het moment dat de omvang van de prijsindexering bekend wordt, wordt hiervoor een begrotingswijziging. Deze begrotingswijziging zal zorgen voor een stijging van de vastgestelde kostprijs. De verwachting is dat de gemeenten voor deze stijging worden gecompenseerd door een stijging van het WSW budget.

De salarislasten van de SW medewerkers zijn ook toegenomen doordat de in 2015 begrote daling van het loongebouw WSW niet is ontstaan. Door de instroomstop verwachten we dat dit de komende jaren ook niet gaat gebeuren.

Per se (x € 1)	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salariskosten sw (incl. bw) per se	28.398	27.815	27.780	27.741	27.760

Ad 2. De daling van de toegevoegde komt voort uit een hoger ziekteverzuim en een hoger aantal SW-medewerkers geheel of gedeeltelijk in een leegloop situatie (wel een dienstverband en geen plaatsing). Dit resulteert in een lager aantal productieve uren en dus een lagere toegevoegde waarde (gefactureerde omzet aan onze klanten waar de SW-medewerkers werkzaam zijn). De tendens van hoger ziekteverzuim en meer leegloop werd al zichtbaar in de loop van 2015.

Interventies om toegevoegde waarde te verhogen
Door te investeren in betere begeleiding en rust in de werkomgeving op de Boekweitweg en terugdringen van de leegloop zullen we naar verwachting al een groot deel van het ziekteverzuim reduceren. Daarnaast zetten we een intensief en breed traject in om het ziekteverzuim structureel terug te brengen, stapsgewijs richting benchmark SW-niveau (13%). Hierdoor verwachten we een verbetering van de toegevoegde waarde in 2016 die vervolgens wordt doorgezet in 2017 en volgende jaren (zie onderstaande tabel). We zien dan ook dat de kostprijs vanaf 2017 weer afneemt. Deze investering zal kostenneutraal gebeuren door keuzes te maken in het personele budget.

Per se (x € 1)	2016 B	2017	2018	2019	2020
Toegevoegde waarde per se	6.609	6.760	6.877	6.966	6.995

Ad 3. Een stijging van personele lasten als gevolg van een cao stijging ambtelijk van 3% (- 0,2 miljoen) wordt gecompenseerd door een incidentele opbrengst vanuit het Sectorfonds SW (€ 0,3 miljoen). Daarnaast hebben we de afgelopen jaren kunnen besparen op de overhead- en begeleidingskosten (€ 0,1 miljoen) . Dit leidt per saldo tot een daling van overhead- en begeleidingskosten met €111 per SE.

In de opvolgende jaren zijn de besparingsdoelstellingen toegevoegd van € 0,35 miljoen oplopend tot € 0,75 miljoen per jaar. In 2020 lopen in de huidige opstelling de kosten per se weer op (zie onderstaande tabel). Dit is niet doordat de totale kosten stijgen. Het aantal SW-ers daalt echter harder dan de overhead kosten. Aan de verhouding tussen de vaste lasten en het aantal SW-

medewerkers zullen we, gezien de structurele afbouw van de SW-populatie, in de komende jaren extra aandacht moeten besteden.

Per se (x € 1)	2016 B	2017	2018	2019	2020
Begeleiding & Overhead per se	5.442	5.349	5.324	5.271	5.491

De productiekosten zijn voor nu nog in de kosten voor begeleiding en overhead meegenomen. De genoemde productiekosten zijn de huisvestingskosten van de productieafdelingen van Breed. We gaan deze kosten in het vervolg meenemen in de toegevoegde waarde, omdat deze kosten een directe relatie hebben met de omzet.

De bijdragen van de deelnemende gemeenten zijn voor 2016 als volgt berekend:

Bijdrage per deelnemende gemeente 2016

	Realisatie 2014 SE	Medio 2015 SE	Medio 2016 SE	Bijdrage 2016 *1000	WSW budget	Aanvullende bijdrage
Beuningen	133,26	127,93	117,27	3.235	3.096	139
Druten	108,54	105,28	97,69	2.695	2.528	167
Berg en Dal	208,67	202,83	187,10	5.161	4.757	404
Heumen	59,84	59,84	56,85	1.568	1.469	99
Nijmegen	1125,77	1091,99	1013,19	27.950	26.648	1.303
Wijchen	233,42	221,75	200,74	5.538	5.365	173
West Maas en Waal	64,93	64,93	62,33	1.720	1.641	79
Totaal	**1934,43**	**1874,55**	**1735,17**	**47.867**	**45.503**	**2.364**

De bijdragen van de deelnemende gemeenten zijn voor 2017 als volgt berekend:

Bijdrage per deelnemende gemeente 2017

	Medio 2017 SE	Bijdrage 2017 *1000	WSW budget	Aanvullende bijdrage
Beuningen	113,57	3.041	2.846	195
Druten	87,09	2.332	2.324	8
Berg en Dal	172,14	4.610	4.374	236
Heumen	55,02	1.473	1.351	123
Nijmegen	928,23	24.858	24.501	357
Wijchen	193,24	5.175	4.932	243
West Maas en Waal	54,35	1.455	1.509	-53
Totaal	**1603,65**	**42.945**	**41.836**	**1.109**

Het aantal se is hierbij bepaald op basis van de realisatie 2015 verminderd met de uitstroomverwachting van CEO. Voor 2017 is dat 7,6%.
Het aantal SE is vervolgens verdeeld conform dezelfde verhouding als de realisatie 2015.

Kostprijzen meerjarig

Jaar	Kosprijs
2016	€ 27.586
2017	€ 26.780
2018	€ 26.616
2019	€ 26.443
2020	€ 26.685

In 2016 is nog het effect van de hoge eenmalige uitkering terug te vinden. In de daarop volgende jaren daalt de kostprijs. Dit is onder meer het verwachte resultaat van de speerpunten die we in 2016 formuleren om de toegevoegde waarde per SE te verhogen: reduceren ziekteverzuim, rust en regelmaat in Boekweitweg en de beweging van binnen naar buiten van de SW-ers met een indicatie beschut van wie vastgesteld is dat ze naar buiten kunnen. De toegevoegde waarde per SE zal hier vooral stijgen door een toename van het facturabele uren; een forse groei van het uutarief kan bij deze groep niet verwacht worden.
De stijging van de kostprijs van 2020 zit in de verhouding tussen de vaste lasten en het aantal SW-medewerkers. Hier verwachten we in de komende jaren nog invloed op te kunnen uitoefenen.

Netto opbrengsten:

Opbrengsten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
toegevoegde waarde	***12.004***	***10.851***	***10.238***	***9.706***	***9.158***	***8.471***
Netto opbrengsten	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**

We verwachten een toename van het percentage SW-ers dat "buiten de deur" werkt van 55,4% naar 77,0% in de bijgestelde begroting 2016. Een toename van 21,6%. Dit leidt niet tot een hogere toegevoegde waarde. Op de toegevoegde waarde heeft in de bijgestelde begroting om een aantal redenen een bijstelling plaatsgevonden:

- De gemiddeld opbrengst van een individueel gedetacheerde is ten opzichte van de primaire begroting met 3% gedaald. In 2015 is namelijk gebleken dat het aantal facturabele uren per fte 8% lager was dan begroot. Een deel hiervan is wel gecompenseerd met een hoger gemiddeld uurtarief, maar de basis waarmee we 2016 ingaan is lager dan verwacht.
- De gemiddelde opbrengst van de groepsdetachering is ten opzichte van de primaire begroting met 18% gedaald. Dit wordt voor 3% veroorzaakt doordat het aantal facturabele uren in 2015 lager zijn dan verwacht. De overige 15% wordt veroorzaakt door een wijziging in beleid. Alle medewerkers die volgens Dariuz detacheerbaar zijn, worden direct overgezet naar de detacheringsconsulenten voor directe bemiddeling. Echter worden deze medewerkers niet allen per direct gedetacheerd, maar blijven zo lang nog werken bij de beschutte werkplekken. Hierdoor daalt het aantal facturabele uren per medewerker groepsdetachering.
- De gemiddelde opbrengst van het werken op locatie is ten opzichte van de primaire begroting met 42% gedaald. Er is namelijk nog maar één Wol locatie over, namelijk Look-o-Look in Andelst. Hier is de uuropbrengst lager dan de overige Wol locaties die we hadden. Dit heeft wel een positief effect gehad op het % groepsdetachering in 2015.
- Het gemiddeld tarief van de beschutte werkgroep is ten opzichte van de primaire begroting met 50% toegenomen. Dit heeft te maken met de bij de groepsdetachering genoemde stelselwijziging. Medewerkers vanuit de groepsdetachering leveren wel productie bij de beschutte werkplekken, maar tellen niet mee in de formatie. Verder wordt er in 2016 sterk ingezet op verlaging van het hoge verzuimpercentage bij de medewerkers in de beschutte werkvorm.

Door ons sterk te richten op de productiviteit per medewerker verwachten we in 2016 een stijging van 13% op de toegevoegde waarde per sw medewerker, ten opzichte van de realisatie van 2015.

Ook in 2017 en verdere jaren verwachten we hier nog stappen te kunnen zetten, waarbij in 2020 de toegevoegde waarde per medewerker is gestegen met 27 % ten opzichte van 2015.

<u>Percentage van de groep SW-beschut die buiten de deur kan werken:</u>

De objectieve Dariuz-screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW naar buiten kan. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dat dit percentage lager uitvalt dan de ambitie van 85 % die eerder is bepaald heeft geen verstrekkende financiële gevolgen. Met het naar buiten plaatsen van de SW medewerkers hebben we kunnen bewerkstellingen dat onze medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen in de juiste omgeving. Daarnaast zijn bedrijfsrisco's en vaste kosten afgenomen. Ook zaten bij met name de eerste groepen SW medewerkers die naar buiten geplaatst zijn medewerkers die onder hun potentieel werkten, en nu op een beter geschikte plek terecht zijn gekomen, waar zij prettiger kunnen werken en een hogere toegevoegde waarde leveren. De opbrengstverwachting van de nu nog resterende groep beschutte medewerkers ligt niet zo ver af van de opbrengst die we verwachten van de medewerkers op de beschutte werkplekken op de Boekweitweg.

De investeringen in structurele reductie van ziekteverzuim, in rust en regelmaat in de Boekweitweg en in het terugbrengen van de leegloop (zie pagina 10 t/m 12) leiden al vanaf 2016, en de jaren daarna, tot een toename van de toegevoegde waarde per SE.

1 Programmalasten

Lasten	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salarissen SW-medewerkers	46.575	47.095	42.510	39.663	36.966	34.207
Overige kosten SW medewerkers	2.512	2.430	2.335	2.124	1.930	1.817
Programmalasten	**49.087**	**49.526**	**44.845**	**41.787**	**38.896**	**36.024**

De programmalasten van het onderdeel SW bestaan volledig uit kosten voor de SW-medewerkers.

Salarissen SW-medewerkers:
De salarissen van de SW-medewerkers zijn kosten waar relatief weinig invloed op uit te oefenen is. Verlaging van de salariskosten is een langjarig proces via natuurlijke uitstroom.

In december 2015 is een principe akkoord cao-sw tot stand gekomen. In deze CAO afspraken is een loonprijsindexering aangekondigd. Deze structurele loonsverhoging houdt in dat alle SW-medewerkers de indexatie van het Wettelijk Minimumloon volgen.
Deze loonprijsindexering is nog niet meegenomen in de begroting omdat de omvang van deze stijging nog niet bekend is. Wanneer er een definitief akkoord is, zal deze verhoging resulteren in een stijging van de loonkosten van de SW-ers. Deze stijging zal in de loop van 2016 middels een begrotingswijziging worden opgenomen in de begroting.
Deze begrotingswijziging zal zorgen voor een stijging van de vastgestelde kostprijs.
Het ministerie heeft aangekondigd dat zij deze loon-prijsontwikkeling aan gemeenten beschikbaar zal stellen wanneer het Macrobudget dit toelaat. De gemeenten worden dan middels het WSW budget gecompenseerd.
In dit principe akkoord is ook sprake van een eenmalige uitkering in 2016. Hierdoor zijn de kosten in 2016 hoger dan in de primaire begroting. Deze kosten worden echter over de jaren 2016 tot en met 2018 gecompenseerd door een daling van de pensioenpremie.

	2016	**2017**	**2018**
Kosten eenmalige uitkering a € 325 per se	605.000		
Meegenomen daling in de pensioenpremie	220.000-	200.000-	185.000-

Overige kosten SW-medewerkers:
Het SW-bedrijf hanteert bij tegemoetkoming woon-werkverkeer de cao als uitgangspunt. Uitzondering hierop vormt een groep SW-medewerkers die op locatie werkt welke met het openbaar vervoer lastig te bereiken is. Een andere uitzondering is als er een medische indicatie aan ten grondslag ligt. Ook de verstrekte loonkostensubsidie voor begeleid werken maakt onderdeel uit van deze post.

Daarnaast vallen onder de overige kosten ook de opleidingskosten van de SW-medewerkers en de kosten van de arbodienst.

2 Personele lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Ambtelijk medewerkers indirect personeel	2.557					
Via support	4.313					
Uitzendkrachten (plus detachering)	650					
Diverse salariskosten	117					
Management en leiding		284	286	287	287	287
Salarislasten primair proces		4.740	4.122	3.806	3.483	3.232
Ondersteuning primair proces		614	619	577	577	577
PIOFACH		1.442	1.450	1.450	1.450	1.450
Personele voorzieningen		47	45	47	46	45
Budget voor tijdelijke formatie		650	500	500	500	500
Opleidingskosten		71	65	61	58	55
Package deal		36	33	31	30	28
Frictiekosten		pm	pm	pm		
Doorbelastingen						
Doorbelasting naar iRWN		-41	-41	-41	-41	-41
Personele lasten	**7.637**	**7.843**	**7.081**	**6.718**	**6.389**	**6.134**

De personele lasten zijn toegenomen ten opzichte van de primaire begroting door een cao stijging van 3%.
In de jaren 2017 en verder dalen de personele lasten. Dit komt door de afname van het aantal sw-medewerkers. Hierdoor neemt met name het aantal consulenten en werkcoaches af.

3 Kapitaallasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Afschrijvingen vaste activa	30					
Rente baten/lasten	70	70	37			
Kapitaallasten	**100**	**70**	**37**	**0**	**0**	**0**

Afschrijvingen vaste activa:
De afschrijvingskosten waren gerelateerd aan de Boekweitweg en St. Teunismolenweg. De panden zijn nu nog in eigendom van Breed. De kosten voor het gebruik van deze panden komen nu terug onder de productiekosten en materiele lasten.

Rente baten/ lasten:
De rentelasten bestaan uit een langlopende lening, welke in 2017 wordt afgelost.

4 Materiele lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Onderhoudslasten	820					
Huisvesting		212	205	196	184	184
Facilitaire voorzieningen		36	36	36	36	36
Automatisering		621	620	590	585	585
Energielasten	220	10	10	10	10	10
Materiele lasten	**1.040**	**879**	**871**	**832**	**815**	**815**

De huisvestingskosten hebben betrekking op de panden Boekweitweg en St. Teunismolenweg waarvoor een verhuurovereenkomst met Breed is gesloten uitgaande van de werkelijk gemaakte

huisvestingskosten (inclusief energieverbruik). De huisvestingskosten van de indirecte medewerkers vallen onder deze post. De huisvestingskosten van de directe medewerkers zijnverplaatst naar de productiekosten.
De automatiseringskosten zijn gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst met ICT regio Rijk van Nijmegen (iRvN).

5 Overige lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Huur/Lease	170	63	63	63	63	63
Overige lasten	1.305					
Aanschaf apparatuur, inventaris		30	30	30	30	30
Reis -en verblijfkosten		245	238	229	221	213
Verkoop/ promotie		100	101	101	101	101
Kantoormiddelen, abonnementen, lidmaatschappen		184	185	180	180	180
Externe diensten, advies		140	121	111	101	101
Verzekeringen, belastingen en bankkosten		44	44	44	44	44
Accountantskosten		32	32	32	32	32
Diverse overige bedrijfskosten		124	125	124	123	121
Incidentele baten/ lasten		-310				
Bezuiniging / taakstelling			-350	-500	-750	-750
Overige lasten	**1.475**	**651**	**589**	**414**	**144**	**135**

De incidentele baten hebben betrekking op het project 'Integraal Methodisch Handelen: van diagnose tot en met duurzame plaatsing' in het kader van het sectorfonds-SW. Dit project is gestart in 2015 bij Breed en zal in 2016 doorlopen via het WerkBedrijf.

Bezuiniging / taakstelling:
Vanaf 2017 is een taakstelling opgenomen van € 350.000 oplopend tot € 750.000 per jaar.

Bijlage 3 iRvN

Toelichting op de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van iRvN

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Hierboven is de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van iRvN opgenomen. Deze bestaat uit de meerjarenbegroting over de periode van 2017 – 2020 voor de onderdelen Automatisering en de uitbreiding hiervan met de toevoeging van Automatisering van SW-Bedrijf (Breed).
Daarnaast is voor het oorspronkelijke onderdeel Automatisering de primitieve en de bijgestelde begroting van 2016 en de meerjarenbegroting opgenomen. Voor het onderdeel Automatisering van SW-Bedrijf (Breed) betreft dit de (nog niet eerder gemaakte) begroting van 2016.

Vervolgens, in de meerjarenbegroting, zijn beiden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en toegelicht:
1 Bijstellingen begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen;
2 Bijstelling begroting 2016: uitbreiding met toevoeging SW-Bedrijf (Breed);
3 Meerjarenbegroting iRvN / Automatisering; geactualiseerd.

1. Bijstellingen begroting 2016 van ICT- Rijk van Nijmegen:

- Deze is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de verschillende gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en zijn dus niet voor de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016.
- Hogere kosten van management & staf op basis van functiewaardering en indexering. Dit betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 11.316 ingaande 2016.
- Bij de module iRvN zijn in de ontwerpbegroting de arbeidsvoorwaardengelden van 0,54% niet meegenomen. In de herziene begroting 2016 is dit alsnog opgenomen. Dit betekent een hogere deelnemers-bijdrage van € 19.809 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
- De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld op basis van actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 157.019 hoger in 2016 en € 156.276 structureel vanaf 2017. Dit betreft onder andere tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016 en bijgestelde dienstverlening conform PDC.
- In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016 voor een bedrag van € 110.314.
- Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage in 2016 t.b.v. € 122.451.
- De DVO voor het GHS WerkBedrijf is per 1 januari 2016 aangepast met € 3.949.

2. Meerjarenbegroting ICT-Rijk van Nijmegen; onderdeel SW-Bedrijf (Breed):
Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016 wordt ook de ICT van Breed (Automatisering) toegevoegd aan de ICT-module. Omdat dit een, nog niet eerder opgenomen, onderdeel van iRvN betreft is het jaar 2016 is toegevoegd aan de meerjarenbegroting.
De budgetten bedragen € 501.240 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

Baten * 1.000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	501	504	504	454	454
Totalen baten	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**
Lasten * 1.000	**2016 B**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Personele lasten	135	136	136	136	136
Materiele lasten	340	342	342	292	292
Overige lasten	26	26	26	26	26
Totalen lasten	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**

Hieronder is de geactualiseerde meerjarenbegroting voor de periode van 2016 – 2020 van iRvN, de "harde" ICT, (Automatisering) als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling gedetaileerd weergegeven.

1 Overheidsbijdrage
De overheidsbijdrage:

Baten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Interne doorbelasting/GHS WerkBedrijf	501	504	504	454	454
Totale bijdrage	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**

Interne doorbelasting WerkBedrijf:
Dit betreft de interne doorbelasting voor het verzorgen van de ICT-ondersteuning voor het SW-bedrijf Breed ten bedrage van € 501.239 ingaande 2016, €504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

2 Personele lasten
De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	Fte	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salariskosten	2,4	134	134	134	134	134
Opleidings- en personeelskosten		2	2	2	2	2
Personele lasten		**136**	**136**	**136**	**136**	**136**

Salariskosten (inclusief toelagen):
In de begroting is rekening gehouden met 0,9 FTE ICT-medewerker, gebaseerd op FuWa 6. Het beheer van o.a. de werkplekken, wat was uitbesteed, gaat iRvN in eigen beheer uitvoeren. De benodigde capaciteit hiervoor bedraagt 1,5 FTE op FuWa 9 niveau.

Opleidings- en personeelskosten:
De prijs voor overige personele kosten (opleiding etc) bedraagt 1,5% van de loonsom. Dit is conform de afspraken uit het normenkader voor overhead bij regionale samenwerking. De overhead per FTE is gebaseerd op het tarief "normering overhead" (business-case overhead bij regio-organisatie 100 FTE) zijnde € 10.725 per FTE.

3 Materiele lasten
De materiele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Aanschaf hardware	100	101	101	101	101
Onderhoudskosten hardware	88	88	88	88	88
Onderhoudskosten software	50	50	50		
Telefonie, kosten datacommunicatie	55	55	55	55	55
Kosten kopieerapparatuur en reprografie	48	48	48	48	48
Materiële lasten	**340**	**342**	**342**	**292**	**292**

De materiele lasten bestaan uit afschaf van hardware, onderhoudskosten voor hard- en software, telefoniekosten en kosten datacommunicatie, kosten kopieerapparatuur en reprografie.

4 Overige lasten
De overige lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Verzekering	pm	pm	pm	pm	Pm
PIOFACH-DV gastheer	26	26	26	26	26
Overige lasten	**26**	**26**	**26**	**26**	**26**

Verzekering:
Voor o.a. aansprakelijkheids-, werkgevers- en inventarisverzekering is een P.M. post opgenomen.

PIOFACH-DV gastheer:
De PIOFACH-functies worden afgenomen van de Gemeente Nijmegen als gastheer. In de begroting is een bedrag opgenomen van € 25.741 in 2016 en € 25.895 structureel vanaf 2017.

3. Meerjarenbegroting ICT-Rijk van Nijmegen; onderdeel Automatisering.

Hieronder is de geactualiseerde meerjarenbegroting (incl. de bijstellingen van ICT Rijk van Nijmegen begroting 2016 en toevoeging van Breed) voor de periode van 2017 – 2020 van de regionale ICT-Samenwerking, de "harde" ICT (Automatisering) als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling opgenomen.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

1 Overheidsbijdrage

De overheidsbijdragen (per gemeenten) zijn als volgt onder te verdelen:

Baten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Nijmegen	6.484	6.679	6.917	7.195	7.501	7.501
Beuningen	700	705	761	821	884	884
Berg en Dal	693	698	744	794	850	850
Heumen	449	452	479	509	542	542
Mook en Middelaar	218	219	234	250	268	268
Druten	379	382	412	444	480	480
Deelnemersbijdrage	**8.924**	**9.135**	**9.549**	**10.014**	**10.524**	**10.524**
Interne doorbelasting/GHS WerkBedrijf	520	1.025	1.028	1.028	977	977
Totale bijdrage	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

Deelnemersbijdrage:

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op de inbreng van de 6 deelnemende gemeenten en bijgesteld op grond van de verdeling van de additionele kosten en compensaties. Door de bijstellingen van de begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen is de deelnemersbijdrage per gemeente aangepast. De bijstellingen zijn over de gemeentes verdeeld o.b.v. hun inbreng. Alleen voor de gemeente Nijmegen zorgen de bijstellingen voor een hogere deelnemersbijdrage dan in de oorsponkelijke meerjarenbegroting 2016-2019 was begroot.

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op een aantal verdeelsleutels. Dit kan zijn op basis van werkelijke inbreng, inwonersaantallen, FTE's, aandeel in het ideaalcomplex en een aparte verdeelsleutel voor PIOFACH.

Op de volgende pagina is per gemeente inzichtelijk gemaakt hoe de bijdrage tot stand is gekomen en wanneer welke verdeelsleutel is gehanteerd. Naast de deelnemersbijdrage is in de begroting van iRvN rekening gehouden met inkomsten vanuit werkzaamheden voor het WerkBedrijf (incl.SW).

Interne doorbelasting WerkBedrijf:

Dit betreft de interne doorbelasting voor de ICT-ondersteuning voor het WerkBedrijf (incl. SW-bedrijf Breed). Door de toevoeging van breed is de interne doorbelasting gestegen met € 501.239 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

Opbouw deelnemersbijdragen vanaf 2016

Betreft	Verdeelsleutel	Totaal:	GHS Breed	GHS WBRN	Nijmegen	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar
		Jaarschijf 2016								
Basis 2016:	diversen	9.444		520	6.484	693	700	379	449	218
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	157			157					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng	122			86	10	11	6	7	3
7. Indexering 2017:	N.v.t.									
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**10.160**	**501**	**524**	**6.679**	**698**	**705**	**382**	**452**	**219**
		Jaarschijf 2017								
Basis 2017:	diversen	9.924		520	6.770	745	762	413	480	235
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2017:	inbreng	60	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**10.576**	**504**	**524**	**6.917**	**744**	**761**	**412**	**479**	**234**
		Jaarschijf 2018								
Basis 2018:	diversen	10.389		520	7.047	795	822	445	510	251
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2018:	inbreng	60	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**11.041**	**504**	**524**	**7.195**	**794**	**821**	**444**	**509**	**250**
		Jaarschijf 2019								
Structureel vanaf 2019:	diversen	10.899		520	7.353	851	886	480	542	268
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2019:	inbreng	59	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	451	451							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**11.501**	**454**	**524**	**7.501**	**850**	**884**	**480**	**542**	**268**

2 Personele lasten

De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	Fte	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salarislasten	54,70	3.462	3.843	3.742	3.742	3.742	3.742
Management en leiding	2,00	157	173	174	174	174	174
Opleidings- en personeelskosten		72	74	75	75	75	75
Package deal (zie salariskosten)							
Mobiliteitskosten		10	10	10	10	10	10
Inhuurkosten		181	181	183	183	183	183
Personele lasten		**3.883**	**4.282**	**4.184**	**4.184**	**4.184**	**4.184**

Salariskosten (inclusief toelagen):

De salariskosten die zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de ingebrachte formatie (54,30 FTE) en inclusief eventuele toelagen. De loonsombudgetten zijn gebaseerd op max -1.
De inbreng was gebaseerd op max van de functieschaal en ingeval van bovenschaligheid o.b.v. de functieschaal van de werkelijke bezetting. Het verschil tussen de ingebrachte loonsom en de gehanteerde max-1 systematiek staat opgenomen onder de loonsomknelpuntenpot.
Door de correctie van het vakantiegeld in 2016 en de bijstelling van de package deal (arbeidsvoorwaardengelden) van 0,54% en de bijstelling van de loonsombudgetten met 3% structureel vanaf 2016 en de toevoeging van Breed zijn de totale salariskosten met € 381.023 toegenomen.

Salariskosten management/staf:

Management en staf bestaan uit:

Functie	FTE
Manager	1,00 (Fuwa 15)
Secretariaat	1,00 (Fuwa 7)

De kosten voor de manager en de secretaresse zijn, conform het Bedrijfsplan, additionele kosten. Door de aanpassing van de schaal van de manager en salariskostenindexering, de bijstelling van de loonsombudgetten met 3% en de toevoeging van Breed zijn de salariskosten management/staf € 16.363 hoger.

Opleidings- en personeelskosten:

De inbreng van de opleidings- en algemene personeelskosten was 2% van de directe loonkosten. De algemene personeelskosten bestaan o.a. uit de kosten van gratificaties, flexibel belonen en personeelsuitjes. De arbeidsvoorwaardengelden zijn aan deze categorie toegevoegd.

Package deal ((arbeidsvoorwaardengelden)

Zie hiervoor onderdeel salariskosten.

Mobiliteitskosten:

Er wordt gebruik gemaakt van de vervoermiddelen van de gastheergemeente als onderdeel van de PIOFACH-dienstverlening. Daarnaast is rekening gehouden met een beperkte vergoeding (circa € 10.000 per jaar) indien in voorkomende gevallen noodzakelijk gebruik gemaakt moet worden van eigen vervoer.

Inhuurkosten:

Dit betreft de ingebrachte huidige inhuurbudgetten voor incidentele en/of structurele (contractuele) ondersteuning door derden, flexibele schil e.o. Met extra benodigde capaciteit / inhuur om knelpunten in de dienstverlening op te vangen is hierin nog geen rekening gehouden. Zie ook de risico-paragraaf hiervoor.

3 Kapitaallasten
De kapitaallasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Herinrichtingskosten	24	24	24	24	24	24
Kapitaallasten ideaalcomplex ICT	1.620	1.620	1.620	1.620	1.620	1.620
Compensatie kapitaallasten	-1.590	-1.590	-1.040	-510		
Kapitaallasten	**54**	**54**	**604**	**1.134**	**1.644**	**1.644**

Herinrichtingskosten:
Voor herinrichtingskosten wordt rekening gehouden met een investering van € 196.219.
De kosten zijn gebaseerd op een investering, die in 10 jaar tijd wordt afgeschreven. De jaarlijkse kapitaallasten hiervoor bedragen € 24.142.

Kapitaallasten ideaalcomplex ICT:
In overleg met de regiogemeenten (o.b.v. de meerjarige investeringen) is een inschatting gemaakt van de gemiddelde jaarlijkse investeringen in ICT-infrastructuur per gemeente (ongeacht de financieringswijze). De som van deze gemiddelden is feitelijk de jaarlijkse investeringsruimte (ideaalcomplex) van de ICT-Samenwerking om de ICT-infrastructuur in stand te houden.
Het berekende ideaallcomplex van iRvN bedraagt € 1,5 miljoen.

Opbouw kapitaallasten ideaalcomplex ICT		
Gemeente:	**Aandeel ideaalcomplex**	**Kapitaallasten**
Beuningen	186	201
Druten	104	112
Heumen	95	103
Berg en Dal	164	177
Mook en Middelaar	51	55
Nijmegen	900	972
Totaal:	**1.500**	**1.620**

iRvN hanteert een andere afschrijvingstermijn, dan die fiscaal geldt. Dit wordt nog aangepast, hiervoor komt een seperaat voorstel. Voor de kapitaallasten van investeringen is uitgegaan van lineaire afschrijving, een afschrijvingstermijn van 3 jaar en een rentepercentage van 4%.

Compensatie kapitaallasten ideaalcomplex:
De post "kapitaallasten" wordt in de begroting gecorrigeerd door een post "compensatie kapitaallasten". iRvN neemt de activa (inclusief de financial lease contracten) namelijk niet over van de deelnemende gemeenten, maar compenseert haar deelnemers voor de doorlopende kapitaallasten o.b.v. hun inbreng in het ideaalcomplex. Dat is eveneens tegen een rentepercentage van 4%, een looptijd van investeringen van 3 jaar en op basis van een lineaire afschrijvingsmethode.

Compensatie kapitaallasten ideaalcomplex				
Gemeente:	**Aandeel ideaalcomplex**	**Compensatie Kapitaallasten**		
	Jaar:	**2016**	**2017**	**2018**
	Factor compensatie:	**106%**	**69,33%**	**34%**
Beuningen	186	197	129	63
Druten	104	110	72	35
Heumen	95	101	66	32
Berg en Dal	164	174	114	56
Mook en Middelaar	51	54	35	17
Nijmegen	900	954	624	306
Totaal:	**1.500**	**1.590**	**1.040**	**510**

4 Materiele lasten

De materiele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Aanschaf Hardware		100	101	101	101	101
Onderhoudskosten Hardware	808	895	901	901	901	901
Onderhoudskosten Software	1.619	1.669	1.679	1.679	1.629	1.629
Uitwijkkosten	140	140	141	141	141	141
Internetkosten	323	323	325	325	325	325
Telefonie, kosten datacommunicatie	1.033	1.088	1.094	1.094	1.094	1.094
Onderhoudskosten glasvezel	52	52	53	53	53	53
Overige materiele ICT-kosten	190	190	191	191	191	191
Kopieerapparaat, reprografie	410	467	470	470	470	470
Overige kosten	520	456	458	458	458	458
Efficiencyvoordeel	-65	-65	-130	-195	-195	-195
Materiële lasten	**5.030**	**5.317**	**5.283**	**5.218**	**5.168**	**5.168**

Onderhoudskosten hard- en software:

De onderhoudskosten hard- en software liggen voor het grootste gedeelte vast in meerjarige contracten. De overige onderhoudskosten zijn a-structurele / incidentele kosten.

Uitwijkkosten:

De uitwijkkosten betreffen de kosten van voorzieningen ingeval van calamiteiten voor het waarborgen van een optimale bedrijfscontinuïteit.

Internetkosten:

Dit zijn de kosten voor internetverbindingen en datalijnen.

Telefonie/ kosten datacommunicatie:

De telefoniekosten betreffen de kosten voor vaste- en mobiele telefonie.

Onderhoudskosten glasvezel:

Deze post betreft de vaste jaarlijkse onderhoudskosten van glasvezel (de kosten van aanleg van glasvezel blijven achter bij de gemeenten).

Overige materiele ICT-kosten:

Hierin zijn alle overige ICT-kosten opgenomen zoals materiele gebruiks- en verbruiksartikelen, meetapparatuur, ICT-gereedschap, reservemateriaal en dergelijke.

Kopieerapparatuur en reprografie:

Dit betreft de exploitatiekosten zoals huur van de apparatuur, lease, toner en tellertikken. De kosten van papier zijn buiten beschouwing gelaten. De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld o.b.v. actuele cijfers. Hierdoor is zijn kopieerapparatuur en reprografie voor Gemeente Nijmegen € 10.000 hoger in 2016 en € 147.154 structureel vanaf 2017.

Overige kosten:

In deze post zijn de kosten van de ICT-dienstverlening voor het WerkBedrijf (zonder SW-bedrijf Breed) ten bedrage van € 520.000 opgenomen.

De begroting van 2016 is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en komen dus niet t.l.v. de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.

De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld o.b.v. actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 147.019 hoger in 2016 en € 147.154 structureel vanaf 2017. Dit betreft o.a. tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016, bijgestelde dienstverlening conform PDC (producten en dienstencatelogus).

Efficiency voordeel:
Er is een efficiencyvoordeel opgenomen van € 65.000 in 2016 oplopend naar € 130.000 in 2017. Ingaande 2018 bedraagt dit € 195.000 structureel. Het efficiencyvoordeel wordt ingezet om de additionele kosten op te vangen.
Doordat de infrastructurele transities pas op een later moment plaatsvindt dan oorspronkelijk was gepland, worden ook de efficiencyvoordelen later gerealiseerd. Er wordt verwacht dit voordeel elders te kunnen behalen nl. door de deelname aan de gezamenlijke aanbesteding van mobiele data en spraak van het project Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). De uitkomsten hiervan worden binnenkort verwacht.

5 Overige lasten
De overige lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Accountantskosten	15	15	15	15	15	15
Verzekering	pm	pm	pm	pm	pm	pm
PIOFACH-DV gastheer	462	492	490	490	490	490
Overige lasten	**477**	**507**	**505**	**505**	**505**	**505**

Accountant:
De ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen is, als onderdeel van een Gemeenschappelijke Regeling, een deel van een zelfstandige organisatie met een eigen jaarrekening en heeft daarom te maken met een accountantscontrole. De accountantskosten worden geschat op € 15.000.

Verzekering:
Voor o.a. aansprakelijkheids-, werkgevers- en inventarisverzekering is een P.M. post opgenomen.

PIOFACH-DV gastheer:
Het personele PIOFACH-gastheerschap wordt geleverd voor een bedrag van € 208.774 inclusief de flexibele inzet in 2016 en € 210.026 in 2017. Het materiële bedrag is voor de ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen bepaald op € 253.515 in 2016 en € 250.077 voor de jaren 2017 t/m 2019.

Van het totaal van de PIOFACH-kosten neemt de Gemeente Nijmegen (op basis van fte-inbreng tegen het, binnen Gemeente Nijmegen interne, integrale overhead-/werkplektarief), een groot deel van de kosten voor haar rekening. De overige PIOFACH-kosten worden op basis van ingebrachte fte's verdeeld over de overige gemeenten.

De afspraken tussen de ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen en Gemeente Nijmegen als gastheer, worden vastgelegd in een PIOFACH-dienstverleningsovereenkomst. Extra opdrachten, buiten deze DVO, worden apart in rekening gebracht.

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2016

Bestuursondersteunig:

Betreft een eenmalige bijdrage bij aanvang jaar.

Kosten voor Bestuursondersteuning * 1000

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.288	8,06%	20
Druten	18.250	5,82%	14
Berg en Dal	34.300	10,94%	27
Heumen	16.344	5,21%	13
Mook en Middelaar	7.876	2,51%	6
Nijmegen	170.600	54,39%	135
Wijchen	41.000	13,07%	33
	313.658	**100,00%**	**249**

* inwonersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2016 (BRN 2016) gem. Nijmegen

WerkBedrijf

Eenmalige transitiebijdrage

Gemeente	Transitie kst.
Beuningen	29
Druten	20
Heumen	19
Nijmegen	330
Mook en Middelaar	8
Berg en Dal	43
Wijchen	50
	500

Eenmalige bijdrage vakantiegeld

Gemeente	Vak. Geld
Beuningen	
Druten	2
Heumen	3
Nijmegen	130
Mook en Middelaar	
Berg en Dal	9
Wijchen	6
	150

Bijdrage per kwartaal (Werk excl. SW)

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal	Per kwartaal
Beuningen	469	34		252	pm	754	189
Druten	282	20		355	pm	658	164
Heumen	246	18		130	pm	393	98
Nijmegen	11.428	822	2.733	2.074		17.058	4.264
Mook en Middelaar	104	8		87	pm	199	50
Berg en Dal	895	64	244	332	pm	1.536	384
Wijchen	818	59	200	460	pm	1.537	384
	14.243	**1.025**	**3.177**	**3.689**		**22.134**	**5.534**

Bijdrage per maand (SW)

Gemeente	Bijdrage 2016	Per maand
Beuningen	3.235	270
Druten	2.695	225
Berg en Dal	5.161	430
Heumen	1.568	131
Nijmegen	27.950	2.329
Wijchen	5.538	461
West Maas en Waa	1.720	143
	47.867	**3.989**

iRvN

Gemeente	Bijdrage 2016	Per kwartaal
Nijmegen	6.679	1.670
Beuningen	705	176
Berg en Dal	698	175
Heumen	452	113
Mook en Middelaar	219	55
Druten	382	95
Deelnemersbijdrage	**9.135**	**2.284**

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2017

Bestuursondersteunig:

Betreft een eenmalige bijdrage bij aanvang jaar.

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.282	8,04%	16
Druten	18.294	5,82%	12
Berg en Dal	34.450	10,96%	22
Heumen	16.434	5,23%	10
Mook en Middelaar	7.762	2,47%	5
Nijmegen	171.281	54,50%	109
Wijchen	40.786	12,98%	26
	314.289	**100,00%**	**200**

* inw onersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2017 (BRN 2017) gem. Nijmegen

WerkBedrijf

Bijdrage per kwartaal (Werk excl. SW)

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal	Per kwartaal
Beuningen	473	57		252	pm	782	195
Druten	285	34		355	pm	675	169
Heumen	233	28		130	pm	391	98
Nijmegen	11.565	1.399	2.553	2.074	pm	17.592	4.398
Mook en Middelaar	100	12		87	pm	199	50
Berg en Dal	941	114		332	pm	1.387	347
Wijchen	870	105		460	pm	1.435	359
	14.468	**1.750**	**2.553**	**3.689**		**22.460**	**5.615**

Bijdrage per maand (SW)

Gemeente	Bijdrage 2017	Per maand
Beuningen	3.042	253
Druten	2.332	194
Berg en Dal	4.610	384
Heumen	1.473	123
Nijmegen	24.858	2.072
Wijchen	5.175	431
West Maas en Waal	1.455	121
	42.946	**3.579**

iRvN

Gemeente	Bedrag	Per kwartaal
Nijmegen	6.917	1.729
Beuningen	761	190
Berg en Dal	744	186
Heumen	479	120
Mook en Middelaar	234	59
Druten	412	103
Deelnemersbijdrage	**9.549**	**2.387**

Bijlage 5 Staat van personele lasten (2016)

Formatieoverzicht

Schaal	FTE
schaal 5-6	10
schaal 7-8	68
schaal 9-10	170
schaal 11-12	28
> schaal 12	7
	282

Staat van personele lasten

Module	Bedrag
Werkbedrijf	14.980
ICT	4.016
Bestuursondersteuning	184
Bedrag * 1.000	**19.180**

WerkBedrijf

Categorie	FTE
Management en leiding	**5**
Primair proces	
Projectleider	**7**
Accountmanager	**4**
Teammanager	**9**
Manager administratie	**1**
Medewerker informatievoorziening	**4**
Personeelsadviseur arbeidsrecht	**5**
Juridisch adviseur SW	**1**
Consulent Intake en Diagnose	**25**
(senior) Consulent bedrijfsdienstverlening	**79**
Werkcoach	**23**
Trainer/opleidingskundige	**4**
Arbeidsdeskundige	**1**
Arbeidspsycholoog	**2**
Ondersteuning primair proces	**26**
PIOFACH	**32**
Totale formatie	**226**

iRvN

Categorie	FTE
Directeur iRvN	1
Manager ICT-beheer	1
Manager Servicedesk	1
Changemanager	1
Accountmanager	0
Adviseur ICT	1
Adviseur Changemanagement	2
Projectencoördinator & Incidentmanager	1
Senior ICT Beheerder	13
ICT Beheerder	19
Medewerker ICT Beheer	12
Medewerker ICT Service	2
Medewerker ICT Logistiek	0
Managementassistent	1
Totale formatie	**54**

Bestuursondersteuning

Categorie	FTE
Secretaris MGR	0,1
Strategisch adviseur	0,45
Administratief medewerker	0,22
Jurist	0,22
Controller	1
Totale formatie	**2,0**

Bijlage 6 Staat van reserves en voorzieningen

Gemeente	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Reserve projectengeld	pm	pm	pm	pm	pm	pm

Aangezien er nog geen jaarrekening is vastgesteld hebben we vooralsnog PM-posten opgenomen.
De MGR kan als verlengstuk van de deelnemende gemeenten worden gezien waarbij het principe geldt dat er binnen de MGR geen vermogenspositie aangehouden wordt. Er kan een zekere reservevorming plaatsvinden wanneer de door de gemeenten in het samenwerkingsverband gestorte gelden hoger zijn dan de daarmee te financieren uitgaven. Hierbij geldt de voorwaarde dat overschotten en tekorten per gemeente worden bijgehouden en geoormerkt. Er dient dus een reserve per gemeente bijgehouden te worden, waarbij geen overboekingen mogen plaatsvinden van een reserve van de ene gemeente naar de andere.
Het kan tot de mogelijkheden behoren dat de MGR een algemene reserve vormt, waar iedere gemeente naar rato een bijdrage aan levert. Bij liquidatie van de MGR zal dit vermogen naar rato teruggestort worden.

Bijlage 7: toelichting op beschut werk nieuw

1. Inleiding

Het Dagelijks bestuur van de MGR heeft, na advies van de Bestuurscommissie Werk, de uitgangspunten benoemd voor de inzet van beschut werk nieuw in de regio. Deze uitgangspunten zijn inhoudelijk en financieel verwerkt in de begroting die vastgesteld is door het Dagelijks bestuur van de MGR.

In deze bijlage bij de begrotingen lichten we deze uitgangspunten toe, met daarbij de gemaakte afwegingen. Deze afwegingen zijn gemaakt binnen de kaders van de door de raden vastgestelde visiedocumenten *Sterke Werkwoorden* en Strategisch Arbeidsmarktbeleid *Werk is de Uitkomst!*

Ingegaan wordt op:

- De uitgangspunten inzet beschut werk nieuw
- Wat beschut werk nieuw volgens de Participatiewet inhoudt en voor wie het bedoeld is
- Ervaringen in 2015: experiment in onze regio en landelijk
- Financiën

2. Uitgangspunten inzet beschut werk nieuw

Visie en uitgangspunten
Ons regionaal beleid is om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen op de reguliere arbeidsmarkt. Daarbij gaat het juist ook om hen die door een arbeidsbeperking, lichamelijk, psychisch of verstandelijk, moeilijk betaald werk kunnen vinden.
We benutten zoveel mogelijk het aanwezige arbeidspotentieel, wat betekent dat we de loonwaarde van mensen optimaal ontwikkelen en verzilveren. Werkgevers betalen een faire prijs voor de loonwaarde van de werknemer en worden vanuit gemeenschapsgeld gecompenseerd voor de lagere productiviteit van de werknemer.

In onze visie[4] zijn twee primaire uitgangspunten leidend voor het maken van keuzes rondom de inzet van voorzieningen en daarmee ook voor de inzet van beschut werk nieuw:

A. We leiden mensen zoveel mogelijk naar regulier en betaald werk. Pas als dit niet mogelijk is, ook niet met ondersteuning, worden andere voorzieningen ingezet. Het gaat daarbij altijd om wat het meest passend is voor de persoon (individueel maatwerk).
B. ontwikkeling van mensen (naar een volgende stap richting regulier en betaald werk)

Hiermee werken we aan een *inclusieve arbeidsmarkt.* We zijn ervan overtuigd dat juist regulier werk, mits de omgeving passend is, mensen het meeste gevoel van eigenwaarde en ontwikkelingskansen biedt. Met regulier werk bedoelen we een dienstverband bij een "gewoon" bedrijf of organisatie, die als kerntaak heeft het voortbrengen van een product of dienst.

Uitgangspunten beschut werk nieuw

Ondersteunen van de kwetsbare doelgroep beschut werk.
Er zijn kandidaten die alleen in een beschermde omgeving betaald werk kunnen verrichten. Zij hebben daarbij zo'n intensieve begeleiding en/of aanpassingen in de werkomgeving nodig, dat een normale werkgever dit redelijkerwijs niet kan realiseren. Het is voor deze groep dan ook zeer lastig om op de reguliere arbeidsmarkt een passende plek te vinden en te behouden. Zij hebben

[4] Zoals regionaal vastgelegd en afgesproken in de documenten Sterke Werkwoorden, Strategisch Arbeidsmarktbeleid Werk is de uitkomst en Transitieplannen Breed

geen SW-dienstverband en omdat de toegang tot de SW per 1 januari 2015 landelijk is afgesloten komen zij hiervoor niet meer in aanmerking. Het betreft dus een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt, die onze ondersteuning nodig heeft.

We bieden de kandidaten die aangewezen zijn op een beschermde omgeving dan ook een dienstverband aan in een geschikte omgeving met passende begeleiding.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

A. We houden in de begroting rekening met jaarlijks *15* beschikbare werkplekken voor kandidaten beschut werk. Dit is gebaseerd op de landelijke inzichten dat per 100.000 inwoners ca. 10 kandidaten zonder SW-dienstverband aangewezen zijn op beschut werk.
B. We dragen kandidaten voor een advies beschut werk aan bij UWV die:
   - een beschermde omgeving nodig hebben
   - én die vanwege hun beperkingen (nog) niet met een indicatie Banenafspraak bij een regulier bedrijf geplaatst kunnen worden
   -én niet geschikt zijn voor arbeidsmatige dagbesteding;

C. Als de kandidaat een positief advies van UWV krijgt, biedt het WerkBedrijf de kandidaat een in eerste instantie een tijdelijk dienstverband van maximaal 23 maanden* in een geschikte omgeving met de juiste begeleiding.
D. Het dienstverband wordt aangegaan via het WerkBedrijf. De kandidaat wordt gedetacheerd en vanuit daar geplaatst in een geschikte werkomgeving met de juiste begeleiding. Het WerkBedrijf is dan ook verantwoordelijk voor het dienstverband en betaling van loon aan de kandidaat.
E. Tijdens de 23 maanden ontwikkelen we zoveel mogelijk de loonwaarde en zelfredzaamheid van de kandidaat
F. Na 23 maanden wordt afhankelijk van de ontwikkeling en het perspectief van de kandidaat besloten of hij of zij kan doorstromen naar een andere voorziening, bijvoorbeeld een reguliere baan met een indicatie Banenafspraak, of dat de voorziening beschut nieuw wordt verlengd. In dit laatste geval krijgt de kandidaat via het WerkBedrijf een vast dienstverband aangeboden. Het loon bedraagt maximaal 100% van het Wettelijke minimumloon.

Met deze uitgangspunten ondersteunen we deze groep op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd houden we vast aan het regionaal afgesproken principe dat we altijd inzetten op de *maximale ontwikkeling* van de kandidaat. Dit doen we door eerst na te gaan of een reguliere baan met loonkostensubsidie mogelijk is (indicatie Banenafspraak). Ten tweede doen we dat door eerst een tijdelijk dienstverband aan te bieden. In deze "proefperiode" kunnen we verder zicht krijgen op de mogelijkheden van de kandidaat en zijn loonwaarde en zelfredzaamheid zoveel mogelijk verder ontwikkelen. Om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk dienstverband van 23 maanden.

Volgens de Wet Werk en Zekerheid moet namelijk na 24 maanden een vast dienstverband aangeboden

.

3. Wat houdt de voorziening beschut werk nieuw in?

Het Rijk heeft het via de Participatiewet mogelijk gemaakt dat gemeenten kandidaten die aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving baanzekerheid kunnen bieden. Of iemand in aanmerking komt voor beschut werk hoeft niets te zeggen over de loonwaarde of productiviteit. De voorziening is juist bedoeld voor kandidaten die met de intensieve begeleiding en aanpassingen wél in staat zijn om loonvormende arbeid te verrichten.

Beleidsvrijheid

Gemeenten hebben beleidsvrijheid om invulling te geven aan de ondersteuning van deze doelgroep. Dit houdt in dat zij zelf mogen bepalen of zij de voorziening aanbieden en hoe dienstverbanden georganiseerd worden. Voorwaarde is dat de doelgroep wordt ondersteund en dat in de verordening aan wordt gegeven hoe om wordt gegaan met de voorziening beschut werk.

De beschutte werkplekken kunnen zowel gecreëerd worden bij gemeenten, MGR, een op te richten rechtspersoon of bij marktpartijen. Voor de middelen die voor beschut werk toe zijn gevoegd aan het participatiebudget en het bijstandsbudget geldt geen bestedingsplicht; de middelen blijven beschikbaar, ook als de voorziening beschut niet wordt ingezet.

Doelgroep
Potentiële kandidaten voor beschut werk te vinden zijn in:

- mensen die op de wachtlijst staan voor de WSW;
- jongeren met een arbeidsbeperking die vanaf 1 januari 2015 niet voor de Wajong in aanmerking komen, omdat zij arbeidsvermogen hebben. Voor een deel zijn dit leerlingen vanuit Pro-VSO;
- kandidaten voor de arbeidsmatige dagbesteding;
- kandidaten met een arbeidsbeperking die vanaf 1 januari 2015 niet meer voor de WSW in aanmerking komen;
- ook in het huidige bestand van de bijstand zitten kandidaten die in aanmerking kunnen komen voor beschut werk.

Ervaringen in 2015

Landelijk
In 2015 is duidelijk geworden dat beduidend minder mensen tot beschut werk nieuw zullen worden toegelaten dan het geval was bij de oorspronkelijke doelgroep SW-intern. Dit heeft voor een deel te maken met het feit dat de criteria die UWV hanteert strenger zijn dan de criteria voor de SW. Een andere oorzaak is dat blijkt dat veel kandidaten met geschikte alternatieven aan het werk kunnen, zoals regulier met loonkostensubsidie of met arbeidsmatige dagbesteding.

20% van de gemeenten heeft aangegeven beschut werk niet in te gaan zetten. Ca 1/3 van de gemeenten heeft aangegeven gebruik te maken van de beleidsvrijheid en het instrument op andere wijze in te zetten.
De staatssecretaris heeft haar bezorgdheid uitgesproken over het achterblijven van het aantal beschutte werkplekken en heeft daarom tot en met 2020 20 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten om het creëren van beschutte werkplekken te creëren (zie verder Financiën).

Beschut werk nieuw in 2015 in onze regio
Afgelopen jaar is afgesproken om voor 2015 nog geen beleidsbesluit te nemen over beschut werk nieuw. Doel in 2015 was om ervaring op te doen met de voorziening als het gaat om kenmerken van kandidaten en voor welke kandidaten de voorziening passend is. Er zijn vooraf 15 plekken beschikbaar gesteld. In 2015 is één kandidaat voorgedragen voor een advies beschut werk. Deze is tijdelijk aan het werk met behoud van uitkering.
Uit screening van overige potentiële kandidaten en uit de *Proeftuin Breed*, waaronder ook WSW-ers op de wachtlijst, is gebleken dat andere voorzieningen voor hen vaak meer passend zijn. Dit zijn regelmatig reguliere banen met loonkostensubsidie (Banenafspraak) of een leerwerkplek waar de kandidaat zich kan voorbereiden op een betaalde baan.
Duidelijk is geworden dat de landelijke criteria die UWV hanteert voor beschut werk nieuw strenger zijn dan voor de WSW.

Financiën
Voor de uitvoering van beschut werk zijn in het landelijke macrobudget extra middelen toegevoegd aan het participatiebudget (8.500 euro per kandidaat) en het Inkomensdeel (14.000 euro loonkostensubsidie per persoon). Die bedragen zijn niet geoormerkt, dus gemeenten kunnen in principe zelf beslissen welke voorzieningen in worden gezet. Voor de berekening van het aantal plekken is landelijk uitgegaan van 30.000. Men is hierbij uitgegaan van een met de WSW vergelijkbare populatie van 90.000 mensen, waarvan 1/3 aangewezen is op beschut werk.

Kostenindicatie beschut werk
De jaarlijkse kosten van beschut werk nieuw bedragen de loonkostensubsidie (max. 70% wettelijk minimumloon) van het Wettelijk Minimumloon vermeerderd met een begeleidingsvergoeding van ca. 8.500 euro per kandidaat. Deze kosten zijn structureel zolang als het dienstverband duurt. Tegelijkertijd wordt ieder jaar dat de kandidaat die in de uitkering zat op de werkplek zit €13.900 bespaard aan uitkeringslasten. De brutokosten zijn de kosten voor verrekening met besparing op de uitkering. De nettokosten zijn de kosten nadat de besparing op de uitkeringslasten is verrekend.

Om de inzet van beschut werk te stimuleren heeft de staatssecretaris 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor 2016 tot en met 2020. De 20 miljoen per jaar wordt onder meer ingezet voor het introduceren van de no risk polis voor beschutte werkplekken en om gemeenten extra middelen te geven per beschutte werkplek die zij gecreëerd hebben[5]. Werkgevers hoeven dus met de no risk polis geen loon door te betalen bij ziekte. De "bonus van Klijnsma" zal naar het ministerie verwacht gaan om een bedrag van €3.000 per gecreëerde en gecontinueerde werkplek.

De kosten per werkplek hangen sterk af van de loonwaarde van de kandidaat. Hoe lager de loonwaarde, hoe hoger de loonkostensubsidie die verstrekt wordt. Verder hangen de kosten af van de omvang het dienstverband. Kandidaten zullen vaak niet meer dan 0,8 fte (32 uur) kunnen werken. De derde factor is de omvang van de begeleidingsvergoeding en kosten voor werkplekaanpassingen. Die is door het Rijk ingeschat op 8.500 euro. In de praktijk zou die lager uit kunnen vallen.

Onderstaande tabel geeft een indicatie weer van de kosten. Hierbij is zekerheidshalve uitgegaan van een *worst case scenario*. De gemiddelde loonwaarde is op 30% gezet en er is van uitgegaan dat gedurende de jaren geen uitstroom of doorstroom plaatsvindt in de populatie beschut nieuw. Er wordt dus een groep opgebouwd die jaarlijks toeneemt met 15 kandidaten met een beschut dienstverband. De jaarlijkse kosten per beschutte werkplek bedragen dan bruto ruim 23.600 euro en netto (na besparing op uitkering) ruim 9.700 euro.

Op basis van deze indicatie zijn middelen voor de loonkostensubsidies voor beschut werk nieuw opgenomen in de begroting 2016 en 2017.

[5]Kamerbrief 27 oktober 2015: toezeggingen Wet Banenafspraak en Wet Quotum Arbeidsbeperkten.

	2016	2017	2018	2019	2020
Fte	12	24	36	48	60
Aantal personen	15	30	45	60	75
Gemiddeld aantal plekken	15	30	45	60	75
Totale kosten gemeente					
Begeleidingsvergoeding	€ 127.500,00	€ 255.000,00	€ 382.500,00	€ 510.000,00	€ 637.500,00
Loonkostensubsidie (i-deel)	€ 271.950,00	€ 543.900,00	€ 815.850,00	€ 1.087.800,00	€ 1.359.750,00
Totale bruto kosten (voor besparing op uitkering)	**€ 399.450,00**	**€ 798.900,00**	**€ 1.198.350,00**	**€ 1.597.800,00**	**€ 1.997.250,00**
Bruto kosten per werkplek	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00
Bruto kosten per werkplek na Klijnsma Bonus	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00
Totale netto kosten (na besparing op uitkering)	**€ 190.950,00**	€ 381.900,00	€ 572.850,00	€ 763.800,00	€ 954.750,00
Netto kosten per werkplek	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00
Netto kosten na Klijnsma bonus	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00

Indicatie jaarlijkse kosten beschut werk bij: kandidaten hebben gemiddeld 30% loonwaarde, er is geen doorstroom of uitstroom uit de voorziening, gemiddeld 8.500 euro kosten voor begeleiding en werkplekaanpassingen per werkplek.

Brief aan de raad - Herziene begroting 2016 en 2017-2020 MGR Regio Rijk van . . .

Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen

reg.nr.: 16.0008028
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

B13

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
14 juli 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbiedingsbrief jaarrekening MGR 2015

Telefoonnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

Begin april heeft ons dagelijks bestuur u de ontwerpjaarrekening 2015 voor de MGR toegezonden met het verzoek hierop een zienswijze in te dienen. Alle gemeenten hebben hierop aangegeven in te kunnen stemmen met de jaarrekening, waarbij Nijmegen dit onder voorbehoud van een positieve beoordeling door de accountant en de regionale adviesfunctie doet. Ook zij hebben inmiddels positief gereageerd op de jaarrekening. Om die reden hebben wij de jaarrekening 2015 in onze vergadering van 6 juli jongstleden vastgesteld.

We hebben de jaarrekening op één punt gewijzigd. Onder de debiteuren zijn de reeds in rekening gebrachte voorschotten 2016 nu zichtbaar in mindering gebracht. Dit heeft geen effect op het resultaat van de MGR maar op de presentatie van de cijfers in de balans. Daarnaast zijn een aantal kleine tekstuele wijzigingen in de tekst verwerkt.

De gemeente Berg en Dal heeft in haar zienswijze op de jaarrekening aangegeven te willen vernemen wat het Werkbedrijf doet voor arbeidsgehandicapten, specifiek voor inwoners uit Berg en Dal. In het algemeen voert het WerkBedrijf haar dienstverlening ook uit voor de arbeidsgehandicapten die mogelijkheden hebben om te werken. Hiervoor zet het WerkBedrijf specifieke instrumenten en voorzieningen in, zoals een verdiepte diagnose en de inzet van loonkostensubsidies. Om behoud van werk te bevorderen wordt eventueel de werkplek aangepast en een jobcoach ingezet. Tegelijkertijd stimuleren we de ondernemers, onder meer via het Inclusief Ondernemersnetwerk (ION), om de arbeidsgehandicapten een kans in hun bedrijf te geven.

Daarnaast doet de gemeente Druten een drietal verzoeken om aanvullende informatie. Gevraagd wordt om een eindafrekening maatwerk 2015, zodat inzichtelijk is wat de daadwerkelijk gerealiseerde kosten van de projecten zijn. Naar aanleiding van dit verzoek zullen wij deze eindafrekening opstellen voor de gemeente Druten, deze wordt spoedig verzonden. Ook vraagt u om de personele kosten van meerwerk inzichtelijk te maken. Hierover heeft het dagelijks bestuur in de aanbiedingsbrief bij de ontwerp-jaarrekening het volgende aangegeven: "In 2016 evalueren we het meer- en maatwerk van alle gemeenten. Een verantwoording over de personele inzet in relatie tot de geleverde prestaties maat- en meerwerk is in deze jaarrekening nog niet volledig mogelijk. We hebben dit vanaf 2016 beter in beeld." Hier verwijzen wij naar in reactie op uw zienswijze.

Tot slot vraagt u om meer inzicht in de bedrijfsdienstverlening van het Werkbedrijf. Aan dit verzoek kunnen we niet voldoen, omdat we als regionaal Werkbedrijf het aantal bedrijfsbezoeken niet per gemeente registreren. Dit maakt ook geen onderdeel uit van het informatieprotocol. Het aantal bedrijfsbezoeken in enige periode hangt ook samen met de omvang van de voorraad van reeds opgehaalde vacatures die eerst ingevuld moeten worden. Daarbij merken we op dat, in lijn met

samenwerking op regionale schaal, kandidaten uit een gemeente op vacatures geplaatst kunnen worden in de hele regio, niet alleen in hun eigen gemeenten. Overigens kunnen bedrijven die een gesprek willen met het WerkBedrijf kunnen zich altijd melden en dan zal een afspraak gemaakt worden.

De gemeente Mook en Middelaar verzoekt tot slot om bij volgende jaarrekeningen en bij de kwartaalrapportages de resultaten voor deze gemeente inzichtelijk te maken met betrekking tot instroom- en uitstroom, werkzaamheden die betrekking hebben op kandidaten uit de betreffende gemeente en gevraagd wordt om een specificering van inkomsten en uitgaven op gemeenteniveau. Ook voor dit verzoek om aanvullende informatie verwijzen wij naar het informatieprotocol. Daarin is opgenomen waarover wij wel en dus ook waarover wij niet rapporteren. Instroom en uitstroomcijfers maken daar onderdeel van uit. We rapporteren echter niet op het niveau van verrichte werkzaamheden, dat is informatie op een diep uitvoeringsniveau en het kost veel administratieve capaciteit om dat per gemeente te registreren en daarover te rapporteren.

Wij gaan ervan uit uw zienswijzen hiermee voldoende beantwoord te hebben. Bijgaand treft u de vastgestelde jaarrekening ter informatie aan.

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen

FACTUUR

Wijkatelier Lindenholt

Wijk Atelier Lindenholt

Adres	Zellersacker 10-03
Postcode	6546 HA
Plaats	Nijmegen
Telefoon	
Email	hanslieskamp@gmail.com
Internet	
IBAN	NL95KNAB0725594861
KvK	62988778

Gemeente Nijmegen
t.a.v. Coen Arentz
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
Debiteurnummer: D14090001

FACTUUR
Factuurnr.: 20160015

Factuurdatum: 9-8-2016

Geachte heer
Bij deze sturen wij u een factuur voor

Omschrijving	Periode	Aantal	Omschrijving	Tarief	Bedrag
Update bezoek raad aan Lindenholt					
Huur		3	uur	€ 25,00	€ 75,00
Lunch					€ 47,20
koffie/thee					€ 75,00
Totaal					€ 197,20

U wordt verzocht dit bedrag binnen 21 dagen over te maken.

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Jaarstukken 2015

MGR Regio Rijk van Nijmegen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen

Inhoud

1. Voorwoord en Inleiding 3
2. Bestuursverantwoording regioplatform voor afstemming en overleg 5
2.1 Algemeen 5
2.2 Welke opdrachten en activiteiten heeft de MGR in 2015 uitgevoerd 5
2.3 Financiën 6
3. Bestuursverantwoording WerkBedrijf 7
3.1 Ophalen van vacatures, vraag naar werk en het invullen daarvan 7
3.2 Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren. 8
3.3 Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek. 10
3.4 Financiële analyse op hoofdlijnen van het resultaat 10
4. Verplichte paragrafen 14
4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 14
4.2 Paragraaf financiering 17
4.3 Paragraaf bedrijfsvoering 19
4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 22
4.5 Paragraaf Rechtmatigheid 22
4.6 Paragraaf Kengetallen 23
5. Jaarrekening 25
5.1 Balans per 31-12-2015 25
5.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 26
5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 27
5.4 Toelichting balans per 31 december 2015 29
5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 38
5.6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen 42
5.7 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 44
5.8 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 47
5.9 Gebeurtenissen na balansdatum 50
Bijlage 1: Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten 52

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behoorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen

1. Voorwoord en Inleiding

Hierbij wordt u de eerste jaarrekening 2015 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen aangeboden. Per 1 juli 2014 bestaat het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen. De MGR is in 2015 gevuld met de eerste module: het regionale WerkBedrijf. De jaarrekening 2015 focust daarom grotendeels op het WerkBedrijf. De onderhavige jaarrekening is het vervolg op de vier termijn/kwartaalrapportages en de begroting 2015 die vervolgens gebaseerd is op het document Sterke "Werkwoorden".

2015 was het jaar waarin het WerkBedrijf startte, een enerverend jaar waar we met trots op terug kijken. Het stond in het teken van de bouw en inrichting van het WerkBedrijf: de organisatie en processen zijn neergezet, we hebben de integratie met Breed voorbereid en we hebben de eerste stappen gezet richting één regionale werkgeversbenadering. Op tal van onderdelen werken het WerkBedrijf, voormalig Breed en het UWV samen.

Tijdens het bouwen en inrichten zijn we vanaf de start aan de slag gegaan met onze opdracht: zoveel mogelijk geschikte kandidaten uit de doelgroep plaatsen bij onze klanten, de werkgevers. Ruim 1.000 kandidaten zijn het afgelopen jaar volledig uit de bijstandsuitkering uitgestroomd naar werk. Daarmee hebben we de afgesproken doelstelling behaald. De kandidaten die nog niet toe zijn aan betaald werk hebben we op leerwerkplekken begeleid om zich voor te bereiden op betaald werk. Ook die aantallen die we met de gemeenten hebben afgesproken zijn behaald; ruim 1.000 kandidaten hebben door het opdoen van ervaring op een leerwerkplek hun kansen op de reguliere arbeidsmarkt vergroot.

We zijn het afgelopen jaar binnen het budgettaire kader gebleven. Over 2015 hebben we een voordelig resultaat gerealiseerd van €239.000,-. De belangrijkste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:
- €1,7 miljoen minder uitgaven voor arbeidsmatige dagbesteding:

Het geraamde budget voor arbeidsmatige dagbesteding was €3,7 miljoen. Dit budget was gebaseerd op het geschatte aantallen kandidaten voor arbeidsmatige dagbesteding door de zorgaanbieders in 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar maar €2,0 miljoen besteed is aan arbeidsmatige dagbesteding, er zitten aanzienlijk minder kandidaten in de arbeidsmatige dagbesteding dan vooraf ingeschat. Hierdoor hebben we €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het bedrag van €1,7 miljoen wordt naar rato terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.
- €0,5 miljoen minder uitgaven op het inkomensdeel:

Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van loonkostensubsidie en beschut werk nieuw. Omdat deze plaatsingen voornamelijk eind van het jaar zijn gerealiseerd is niet het volledige begrootte bedrag benut. Het afgelopen jaar is er €43.000 aan deze subsidies uitgegeven. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten.

Het afgelopen jaar hebben we voor het eerst gewerkt met de inzet van rwerk. Dit is bedoeld voor specifieke lokale accenten in het re-integratiebeleid. Het gaat onder meer om (tijdelijke) projecten en/of de extra inzet op doelgroepen. Deze

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst meer- en maatwerk. Het betreft extra dienstverlening, bovenop de basisdienstverlening. Omdat maat- en meerwerk begint waar de basisdienstverlening stopt is het belangrijk om goed helder te hebben wat tot de basisdienstverlening behoord. Het afgelopen jaar was dit vaak nog zoeken. Inmiddels is de reikwijdte van de basisdienstverlening verder uitgewerkt maar behoeft dit ook aankomend jaar nog aandacht.

In de begroting 2015 van de MGR staan de doelstellingen benoemd voor het WerkBedrijf. Het afgelopen jaar hebben we geconstateerd dat niet alle doelstellingen, zoals geformuleerd in de begroting, de juiste lading dekten of een goed beeld geven van de praktijk. Sommige doelstellingen zijn daarom gewijzigd, uitgebreid of aangevuld gedurende 2015. Ook het aankomende jaar blijven we inzetten op het verbeteren van de indicatoren die de resultaten op de prestaties van het WerkBedrijf inzichtelijk maken. Het Informatieprotocol, wat begin 2016 aan de gemeenteraden wordt aangeboden, maakt hier onderdeel van uit.

Leeswijzer
De jaarrekening van de MGR bestaat uit twee delen. Deel één behandelt de verantwoording op de inhoud en de verplichte paragrafen. Deel twee bevat het financiële jaarverslag. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt nu vermeld of een verschil incidenteel of structureel is. Structurele verschillen zijn die verschillen, die een meerjarig effect hebben én niet in onze meerjarenbegroting 2015-2018 zijn opgenomen. Met andere woorden, dat zijn de afwijkingen waarvoor in de Begroting van 2017 een afweging gemaakt moet worden. Omdat op duizendtallen wordt gerapporteerd, kunnen afrondingsverschillen optreden in tellingen en afstemmingen. Dit doet echter niets af aan het inzicht van deze programmarekening.

<u>De hoofdstukken 1 tot en met 4: Inhoud en paragrafen</u>
Voor de programma's en de paragrafen is de begroting 2015 van de MGR gevolgd. De tekst uit de begroting 2015 is opgenomen voor zover hij relevant is voor de verantwoording in de jaarrekening.
U vindt de begrotingstekst en daaronder de verantwoording van wat 2015 heeft opgeleverd. Het financieel overzicht bij de programma's is voorzien van de gerealiseerde cijfers per 31 december 2015.
Vervolgens volgen de (wettelijk) verplichte paragrafen.

1. Weerstandsvermogen
2. Financiering
3. Bedrijfsvoering
4. Onderhoud Kapitaalgoederen
5. Rechtmatigheid
6. Kengetallen

<u>Hoofdstuk 5: Jaarrekening, de controleverklaring en de bijlagen</u>
In dit tweede deel treft u de jaarrekening aan. Hier treft u het resultaat van het overzicht van baten en lasten over 2015 aan. Het resultaat wordt toegelicht en voorzien van een voorstel van het DB voor de bestemming van het rekeningresultaat. In het derde hoofdstuk treft u de rekening van baten en lasten aan. In hoofdstuk vier is de balans met toelichting opgenomen. Vervolgens treft u de niet uit de balans blijkende verplichtingen aan. Tot slot treft u de controleverklaring en de bijlagen bij deze jaarrekening aan.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

2. Bestuursverantwoording regioplatform voor afstemming en overleg

2.1 Algemeen

Bij de oprichting van de MGR is afgesproken dat het niet alleen een uitvoeringsorganisatie is, maar ook een platform voor afstemming en overleg. In het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking.

Principes die tot stand gekomen zijn na een traject van ruim twee jaar met raden en colleges:
1) Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering;
2) Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid;
3) Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op;
4) Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

De modules staan met name voor de uitdaging invulling te geven aan de eerste twee principes, de MGR dient vooral te zorgen voor realisatie van de laatste twee.

2.2 Welke opdrachten en activiteiten heeft de MGR in 2015 uitgevoerd

Het jaar 2016 heeft met name in het teken gestaan van de verdere inrichting van de organisatie, het stroomlijnen van de informatievoorziening aan gemeenten en de inrichting van het regioplatform van de MGR. Deze laatste drie punten lopen we onderstaand door.

Verdere inrichting van de organisatie

In 2015 is de eerste module van de MGR van start gegaan: het WerkBedrijf. Daarnaast zijn de integratie van Breed in het WerkBedrijf en de komst van de ICT-module per 1 januari 2016 voorbereid. Om dit alles mogelijk te maken is de juridische regeling voor de MGR in 2015 aangepast. Ook hebben we, met betrokkenheid van alle raden, regels vastgesteld over toe- en uittreding en algemene voorwaarden voor deelname aan modules. Daarmee zijn belangrijke stappen gezet in de formele inrichting van de MGR.

Maar ook op het gebied van personeel is veel voortgang geboekt. Met ingang van 1 september jongstleden is de eerste directeur van het WerkBedrijf, tevens directeur van de MGR aangesteld. Daarnaast zijn de inrichtingsplannen vastgesteld voor de modules ICT en voor het WerkBedrijf, twee documenten die tot stand zijn gekomen in goede samenwerking met de medezeggenschap. Tot slot is met de vakbonden een sociaal plan overeengekomen, zowel voor de SW-medewerkers als voor het overige personeel, en is gestart met de daadwerkelijke plaatsing van medewerkers binnen de MGR.

Stroomlijnen informatievoorziening naar gemeenten

In samenwerking met de agendacommissie, die begin 2015 van start is gegaan, hebben we het afgelopen jaar een jaarplanning opgesteld, waaruit naar voren komt welke besluiten wanneer aan de raden worden voorgelegd in 2015. Daarmee zorgen we ervoor dat de informatievoorziening aan raadsleden zoveel mogelijk gestroomlijnd wordt en dat gemeenten hierop kunnen anticiperen. Deze jaaragenda is voor eenieder te raadplegen op de website regiorvn.nl. Ook is door ons dagelijks bestuur een

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

concept-informatieprotocol vastgesteld, dat januari 2016 na bespreking met de agendacommissie aan uw raden is aangeboden.

Ook is in 2015 met de agendacommissie een tweetal goed bezochte raadsconferenties georganiseerd. Het gaat om een conferentie over het WerkBedrijf en een conferentie over de wijzigingen die in de juridische regeling van de MGR zijn doorgevoerd. We zien deze conferenties als een goed middel om raadsleden te informeren over en te betrekken bij thema's rondom de MGR, maar daarnaast hebben ze ook een belangrijke ontmoetingsfunctie.

Inrichting regioplatform MGR
Op 2 december 2015 is door het algemeen bestuur van de MGR een notitie vastgesteld waarin nader in wordt gegaan op de invulling van dit platform. Daarbij worden drie varianten beschreven ten aanzien van de intensiteit van samenwerking op het niveau van het Rijk van Nijmegen. Over deze varianten gaan wij de eerste helft van 2016 graag met de deelnemende gemeenten in gesprek.

Maar deze notitie is zeker niet het enige wat we hebben gedaan ten aanzien van de platformfunctie in het afgelopen jaar. In 2015 heeft het platform zich reeds op een organische manier ontwikkeld en zijn thema's waarbij afstemming wenselijk geacht wordt besproken in de regio. Zo is bijvoorbeeld afgesproken dat een onderzoek wordt uitgevoerd naar de sociaal-economische kracht van het Rijk van Nijmegen. Dit onderzoek, dat wordt uitgevoerd op initiatief van de Rabobank, heeft als doel om op basis van onderbouwde kennis en afgewogen argumenten met behulp van gerichte projecten als regio, samen met stakeholders en partners, een stimulans te kunnen geven aan een voorspoedige en duurzame ontwikkeling van het Rijk van Nijmegen.

2.3 Financiën
Ten tijde van het opstellen van de begroting 2015, hadden we nog geen begroting voor de bestuursondersteuning en de platformfunctie van de MGR. Derhalve is een PM-post opgenomen in de begroting. Het jaar 2015 hebben we benut om verder uit te werken wat de kosten van het bovenstaande bedragen, hetgeen zijn beslag heeft gekregen in de begroting 2016. Voor 2015 zijn nog geen kosten toegerekend aan de platformfunctie of de ondersteuning van het bestuur van de MGR.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

3. Bestuursverantwoording WerkBedrijf

Vanaf 1 januari 2015 is het WerkBedrijf verantwoordelijk voor de arbeidsbemiddeling en participatie van kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt in de regio Rijk van Nijmegen. Hiertoe behoort de gehele dienstverlening aan bedrijven en kandidaten om ervoor te zorgen dat kandidaten aan het werk kunnen.

In het strategisch beleidskader 'Werk is de uitkomst' en de begroting 2015 staan de doelstelling en kritische prestatie-indicatoren benoemd van het WerkBedrijf. In dit hoofdstuk gaan we in op de realisatie van deze doelstellingen.

De ambitie van het WerkBedrijf vertaalt zich in drie functies:

1. De bedrijfsdienstverlening;
2. De kandidaatsbenadering;
3. De verbindingsfunctie

De deze drie functies zijn vertaald in doelstellingen en kritieke prestatie-indicatoren (kpi's) die het WerkBedrijf in 2015 heeft willen realiseren:

1. Ophalen van vacatures en vraag naar werk en het invullen daarvan.
   - Het WerkBedrijf voert 5700 bedrijfsbezoeken uit;
   - Het WerkBedrijf haalt 1900 reguliere vacatures op;
   - Het WerkBedrijf vervult ten minste 40% van de opgehaalde reguliere vacatures.

2. Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren.
   - Minimaal 1000 kandidaten van het WerkBedrijf stromen in 2015 door naar werk;
   - Minimaal 1000 kandidaten begeleiden een leerwerkplek;
   - Aandacht voor de prioritaire doelgroepen: jongeren en mensen met een arbeidsbeperking.

3. Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek.
   - Het WerkBedrijf zet de bovenwettelijke loonkostensubsidie in voor 25 kandidaten;
   - Invulling banenafspraak: 305 extra banen tot en met 2016;
   - Het WerkBedrijf voert de regie over arbeidsmatige dagbesteding.

3.1 Ophalen van vacatures, vraag naar werk en het invullen daarvan.

Het WerkBedrijf stelt indicatoren op die de resultaten op zijn prestaties, ook op bestuurlijk niveau, inzichtelijk maken. Voor bedrijfsdienstverlening is dit even zoeken geweest, omdat bijvoorbeeld het "aantal opgehaalde vacatures" of "aantal bedrijfsbezoeken" nog onvoldoende zeggen over de effectiviteit. Deze indicatoren zijn daarom verder ontwikkeld en zullen in 2016 nog verder doorontwikkeld worden. In de afgelopen kwartaalrapportages is gerapporteerd over de volgende twee indicatoren:

1. Het aantal kandidaten geplaatst bij bedrijven per werksoort

Deze indicator geeft inzicht in welke sectoren we de meeste kandidaten plaatsen of vanuit de werkgever: in welke sector we er het beste in slagen om werkgevers te helpen aan geschikte kandidaten of waar dit juist wat achterblijft.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

2. Het percentage ingevulde vacatures

We streven ernaar 40% van de vacatures in te vullen. De kwaliteit van de vacatures, namelijk in hoeverre deze aansluiten op de mogelijkheden van de kandidaten staat hierin centraal. Dit betekent dat we voor een match niet alleen de vraag naar personeel van de werkgever moeten kennen, maar ook de kandidaten en hun mogelijkheden.

Het afgelopen jaar was de vervullingsquote van de opgehaalde vacatures 46%. Hiermee hebben we ruim voldaan aan de gestelde doelstelling van 40%. Een groot deel van de opgehaalde vacatures wordt dus vervuld door het WerkBedrijf.

3.2 Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren.

We sluiten het jaar goed af. Zowel de doelstelling met betrekking tot het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar werk, als het aantal kandidaten dat wordt begeleid op een leerwerkplek zijn dit jaar behaald.

- Uitstroom naar werk

De doelstelling met betrekking tot de uitstroom naar werk, zoals opgenomen in de begroting is begin 2015 van 750 kandidaten bijgesteld naar 1.000 kandidaten. De reden hiervoor is dat in de begroting van 2015 alleen rekening is gehouden met de uitstroom van de gemeente Nijmegen en niet de regionale uitstroom. Over heel 2015 zijn er 1.013 kandidaten volledig uitgestroomd naar werk.

- Kandidaten op een leerwerkplek

Kandidaten die nog een tussenstap nodig hebben voordat zij betaald werk kunnen verrichten plaatsen we op leerwerkplekken. Zij werken met behoud van uitkering om werkervaring op te doen, hun werknemersvaardigheden te verbeteren, zich te oriënteren of arbeidsritme op te doen. Over heel 2015 zijn er binnen de basisdienstverlening 1.096 kandidaten begeleid op een leerwerkplek, hiermee hebben we onze doelstelling van 1.000 ruimschoots behaald.

- Prioritaire doelgroepen

Het WerkBedrijf heeft de doelgroepen jongeren en mensen met een arbeidsbeperking aangemerkt als 'prioritaire doelgroepen'. In onderstaande paragraaf informeren we u over de inzet en resultaten van het WerkBedrijf op deze doelgroepen.

1. Jongeren

Het jongerenteam zet intensief in op het ondersteunen van jongeren (doelgroep tot 27 jaar) richting werk of terug naar school. Zij ondersteunen zowel jongeren met een Participatiewet uitkering als niet-uitkeringsgerechtigden. Daarnaast gaat er veel aandacht uit naar het voorkomen van instroom in de uitkering.

Het afgelopen jaar hebben 2.649 jongeren zich gemeld bij het jongerenteam van het WerkBedrijf. Dit is inclusief de jongeren die alleen een informatievraag hadden. Van de jongeren die hebben aangegeven een uitkering aan te willen vragen zijn in de wettelijke zoekperiode van 4 weken, 219 jongeren uitgestroomd naar werk en 12 gestart met een opleiding. Doordat zij in de zoekperiode zijn uitgestroomd naar werk (voor instroom in de Participatiewet) is voorkomen dat zij in de uitkering stroomden. Naast de jongeren die preventief zijn uitgestroomd, zijn er in 2015 319 jongeren volledig uit de uitkering gestroomd richting werk en 104 jongeren zijn uitgestroomd richting onderwijs.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

2. Ondersteuning voor kandidaten met een arbeidsbeperking

De groep mensen met een arbeidsbeperking waarvan vastgesteld is dat zij arbeidsvermogen hebben is voor de gemeenten grotendeels nieuw. Voorheen kwamen zij vaak in aanmerking voor Wajong of WSW. Deze groep heeft in veel gevallen structurele ondersteuning nodig in de vorm van loonkostensubsidie of een jobcoach en kan in veel gevallen niet zelfstandig het wettelijke minimumloon verdienen.

- Screening WSW-wachtlijst

Het afgelopen jaar zijn alle 113 kandidaten van 'de WSW-wachtlijst' gescreend. Deze kandidaten en hun mogelijkheden hebben we nu goed in beeld. 11 kandidaten zijn reeds aan de slag in een reguliere baan met en 9 werken tijdelijk met behoud van uitkering. Voor de overige kandidaten wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om hen te plaatsen.

- De proeftuin

In de proeftuin is het afgelopen jaar uitgezocht hoe de toeleiding naar werk het beste georganiseerd kan worden voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het opdoen van ervaring met de inzet van het instrument beschut werk maakt hier onderdeel van uit. De proeftuin is 1 juni 2015 gestart bij Breed in de vorm van een verdiepte praktijkdiagnose. Via een diagnostische en gefaseerde aanpak wordt in beeld gebracht wat de competenties en mogelijkheden zijn van kandidaten in relatie tot werk en welke 'vorm van plaatsing' hier het best bij aansluit. Over de periode van juni t/m december 2015 zijn er 65 kandidaten gestart met een praktijkdiagnose. De proeftuin is geëvalueerd. Hier kwam onder andere uit naar voren dat het succes van de praktijkdiagnose kan worden vergroot door meer werksoorten aan te bieden dan alleen productie en logistiek. Daarnaast leert de praktijkdiagnose dat de discussie minder zou moeten gaan over de vraag "hoe kom ik in het Landelijk Doelgroep Register" en meer over de vraag "hoe kom ik aan het werk en welk instrument of regeling moet daarvoor ingezet worden". Deze en andere aanbevelingen worden meegenomen in de opzet van de praktijkdiagnose die het eerste kwartaal van 2016 weer van start gaat.

- Beschut Werk

De Participatiewet geeft gemeenten de mogelijkheid om beschut werk te organiseren. De doelgroep voor beschut werk bestaat uit mensen die uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. Het gaat bij beschut werk om mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een hoge mate van (structurele) begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig hebben. Het UVW stelt vast of iemand tot de doelgroep beschut werk behoort.

Eind 2014 is afgesproken dat het WerkBedrijf via een pilot met beschut werk ervaring opdoet met de voorziening als het gaat om de doelgroep, het volume en aansluiting op andere voorzieningen. In dit kader zijn voor maximaal 15 personen middelen begroot om met een indicatie beschut werken op een beschutte werkplek te plaatsen. In lijn met de landelijke signalen en ontwikkelingen zien we ook in onze arbeidsmarktregio dat het aantal indicaties voor beschut werk zeer beperkt is. Het afgelopen jaar heeft één kandidaat van UWV een positief advies gekregen voor beschut werk. Voor hem wordt op dit moment een passende werkplek gezocht. Dit betekent niet dat er kandidaten buiten de boot vallen; naast beschut werk kent het WerkBedrijf tal van voorzieningen om kandidaten te ondersteunen in hun stappen richting werk. De eerste resultaten laten zien dat veel WSW-ers van de wachtlijst gebaat zijn bij een andere voorziening uit de Participatiewet dan een beschutte werkplek. Dit kan een baan zijn op basis van de Wet Banenafspraak, maar het kan ook zijn

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

dat een kandidaat het meest gebaat is bij een plek in de arbeidsmatige dagbesteding. In de loop van 2016 zal op basis van deze ervaringen een besluit genomen worden over het aanbieden van beschut werk nieuw, in aard en volume.

3.3 Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek.

- Invulling banen afspraak

In het sociaal akkoord van 11 april 2013 hebben het kabinet en sociale partners afgesproken dat werkgevers extra banen gaan creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Voor de arbeidsmarkt regio Rijk van Nijmegen is het doel 305 extra banen tot en met 2016. Dit is een gezamenlijke inspanning van werkgevers, UWV en WerkBedrijf. Het gaat hier om extra banen ten opzichte van de peildatum 1 januari 2013.

In februari 2016 heeft het UWV een regionale trendrapportage banenafspraak gepubliceerd. Hierin staat de stand van zaken met betrekking tot de baanafspraak tot en met derde kwartaal 2015. In de arbeidsregio rijk van Nijmegen zijn 209 extra banen gerealiseerd. Dit betekent dat we in september 2015 bijna 70% van onze taakstelling hebben behaald. Hiermee is onze arbeidsmarktregio 8^{e} van Nederland (ten opzichte van de 35 arbeidsmarktregio's) en doen we het dus erg goed.

- Tijdelijke loonkostensubsidie

Er is ook een groep die net wel het wettelijk minimum loon kan verdienen en daarom geen aanspraak kan maken op de wettelijke loonkostensubsidie en indicatie banenafspraak. Deze groep kandidaten heeft wel extra ondersteuning nodig. Het WerkBedrijf zet voor deze kandidaten meerdere instrumenten in om ze te kunnen plaatsen bij bedrijven, zoals de tijdelijke loonkostensubsidie en jobcoaching. Bij de inzet van tijdelijke loonkostensubsidie stromen de kandidaten direct uit de uitkering naar een baan en werkgevers ontvangen een vergoeding ter compensatie van hun verlaagde productiviteit of de extra begeleiding die nodig is. Het afgelopen jaar zijn er 71 kandidaten geplaatst met een tijdelijke loonkostensubsidie bij een werkgever.

- Inclusief ondernemen

De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen zet zich onder meer in om de banenafspraak in de regio te realiseren. Eerder is een marktbewerkingsplan opgesteld en is door meerdere werkgevers het Convenant Baanafspraak ondertekend. Vanuit de SAR en bedrijfsdienstverlening is het afgelopen jaar gewerkt aan de start en vormgeving van een netwerk van inclusieve ondernemers (ION). Een groep van zo'n 20 ondernemers wil graag als ambassadeur van het WerkBedrijf op pad en helpt ons om meer mensen aan werk te helpen.

3.4 Financiële analyse op hoofdlijnen van het resultaat

In onderstaande overzichten vindt u de financiële resultaten op hoofdlijnen. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de primaire begroting lichten we in deze paragraaf toe. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de afwijkingen ten opzichte van de primaire begroting met name veroorzaakt worden doordat het activiteiten volume van met name de nieuwe taken arbeidsmatige dagbesteding en de middelen Inkomensdeel

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

lager zijn dan vooraf ingeschat. Dit heeft tevens voor een lager uitgaven volume geleid in 2015.

Analyse baten t.o.v. begroting Bedragen x€1.000	
Primaire begroting	21.599
Realisatie 2015	19.612
Lagere baten	**(1.987)**
Arbeidsmatige dagbesteding	(1.711)
Middelen inkomensdeel	(497)
Maat- en Meerwerk	205
SAR middelen	16
	(1.987)

Analyse lasten t.o.v. begroting Bedragen x€1.000	
Primaire begroting	21.599
Realisatie 2015	19.373
Lagere lasten	**(2.226)**
Arbeidsmatige dagbesteding	(1.711)
Middelen inkomensdeel	(497)
Programmalasten	266
Maat- en Meerwerk	(173)
Overig	(127)
SAR middelen	16
	(2.226)

- Voordelig resultaat over 2015

Over 2015 hebben we een voordelig resultaat behaald van € 239.000,-.
De werkelijke ontvangsten bedroegen € 19,612 miljoen, hier stond € 19,373 miljoen aan uitgaven tegenover. De belangrijkste afwijkingen benoemen we bij onderstaande punten:

- Arbeidsmatige dagbesteding € 1,7 miljoen minder uitgaven:

Bij het opstellen van de primaire begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen aan baten en lasten voor arbeidsmatige dagbesteding. Dit begrote budget van € 3,7 miljoen was gebaseerd op een inventarisatie van het aantal kandidaten en dagdelen van de zorgleveranciers over 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar €2,0 miljoen is besteed aan arbeidsmatige dagbesteding (inclusief € 100.000 voor de uitvoering van deze taak). Dit komt doordat het daadwerkelijke aantal kandidaten met arbeidsmatige dagbesteding een stuk lager is dan verwacht. Er behoren dus minder kandidaten tot de doelgroep voor arbeidsmatige dagbesteding dan vooraf begroot. Hierdoor hebben we €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Deze middelen worden naar rato terugbetaald aan de gemeenten.

Een verklaring voor het te hoog geraamde budget voor 2015 is het in begin 2015 geïntroduceerde onderscheid tussen ontwikkelingsgerichte- en arbeidsmatige

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

dagbesteding. Tot januari 2015 werd dit onderscheid niet gemaakt en indiceerde het CIZ kandidaten alleen voor 'dagbesteding'. Voor de zorgleveranciers bleek de omvang van de doelgroep voor arbeidsmatige dagbesteding in 2014 (ten tijde van het opstellen van de begroting) lastig in te schatten. Daarnaast zijn er verschillende financieringsstromen (WMO, PGB, WLZ) waaruit arbeidsmatige dagbesteding wordt gefinancierd. Ook dit onderscheid maakte het lastig om een goede voorspelling te doen over het aantal kandidaten en dagdelen arbeidsmatige dagbesteding.

Het afgelopen jaar hebben we, samen met het samenwerkingsteam arbeidsmatige dagbesteding, veel aandacht besteed aan het 'inrichten' van arbeidsmatige dagbesteding binnen het WerkBedrijf. De doelgroep is gedefinieerd, de toeleidingsprocedure uitgewerkt en er is veel ingezet op de voorlichting hierover. Dit begint zijn vruchten af te werpen. We merken dat het WerkBedrijf steeds beter gevonden wordt door toeleiders van arbeidsmatige dagbesteding bij vragen over werk en arbeidsmatige dagbesteding. In 2015 zijn er 50 nieuwe kandidaten gestart met arbeidsmatige dagbesteding. We zien met name de tweede helft van 2015 een toename van instroom. Dit heeft grotendeels te maken met het aantal kandidaten dat aan het eind van het schooljaar vanuit VSO en Pro scholen uitstroomt richting arbeidsmatige dagbesteding. Instroom zien we niet als een doel op zich. We zoeken naar de best passende plek voor de kandidaat, waarbij we kijken naar het hele palet van voorzieningen, waar arbeidsmatige dagbesteding er een van is.

- Middelen inkomensdeel 0,5 miljoen minder uitgaven:

Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van loonkostensubsidie en beschut werk. Het afgelopen jaar zijn 14 kandidaten met een wettelijke loonkostensubsidie aan de slag gegaan. Dit betreft kandidaten waarvan het UWV op basis van een loonwaarde meting heeft geconstateerd dat zij niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Daarnaast is er voor 1 kandidaat door het UWV een positief advies afgegeven voor beschut werk. Het afgelopen jaar is er €43.000 aan deze uitgegeven subsidies uitgegeven. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten. Dat dit bedrag zo laag is komt doordat deze plaatsingen voornamelijk eind van 2015 op gang zijn gekomen.

- SAR middelen:

De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (SAR) zet zich in om kandidaten met een arbeidsbeperking regulier aan het werk te hepen. In de SAR zitten sociale partners, een afvaardiging van de Bestuurscommissie, het UVW, de HAN en ROC deel. Gezamenlijk hebben ze afgesproken om aan de slag te gaan met het invullen van de baanafspraak in deze regio. In het marktbewerkingsplan staat hoe ze dit gaan doen. Op de lange termijn streeft de SAR naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin meer werk is voor iedereen. Het Rijk heeft voor deze samenwerking in totaal €1,0 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 0,6 miljoen voor 2015. In 2015 is hiervan €16.000 uitgegeven. Het overige budget wordt gereserveerd voor 2016. Opgemerkt moet worden dat dit budget pas ná het opstellen van de primaire begroting tot de beschikking gekomen is van het WerkBedrijf.

- Programmalasten €0,3 miljoen minder uitgaven:

Op het onderdeel verbindingsfunctie is in 2015 €266.000 minder uitgegeven dan geraamd. Voor het uitvoeren van de verbindingsfunctie was een bedrag van €2,0

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

miljoen geraamd. In 2015 is een bedrag van €1,6 miljoen uitgegeven. €0,4 miljoen minder. Daarnaast is op de verplichtingen uit voorgaande jaren €129.000 meer uitgegeven. Deze hogere uitgaven zijn veroorzaakt door hogere verplichtingen bij de gemeente Nijmegen. Hiervoor wordt een aanvullende bijdrage van de gemeente Nijmegen ontvangen.

- Maat- en meerwerk Regio €0,2 miljoen minder uitgegeven:

Van het maat- en meerwerk is per saldo een bedrag van €173.000 nog niet besteed. Dit bedrag gaat in 2016 alsnog besteed worden ter realisatie van de gemaakte afspraken. Dit komt doordat een deel van deze afspraken pas gedurende 2015 opgepakt/gestart is en deze nog doorlopen in 2016.

Maatwerkmiddelen die niet zijn uitgegeven in 2015 (en ook nog geen bestemming hebben) worden in 2016 gereserveerd voor de betreffende gemeente. Nog niet bestede meerwerkmiddelen gaan terug naar de betreffende gemeenten. Zij kunnen zelf kiezen of zijn deze middelen opnieuw inzetten bij het WerkBedrijf of een andere bestemming geven.

- Overig €0,1 miljoen minder uitgegeven:

Betreft over- en onderschrijdingen van niet materiële omvang op de personele lasten, de kapitaallasten, de huisvestingslasten en overige lasten.

Voor nadere details verwijzen wij u naar de toelichting op de balans en het overzicht van baten en lasten

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

4. Verplichte paragrafen

4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
a) de weerstandscapaciteit: zijnde de middelen en de mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b) alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat minimaal:
a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
b) een inventarisatie van de risico's
c) het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie.

Weerstandscapaciteit
De MGR kiest er voor om ter voorkoming van mogelijke financiële risico's, geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen.
Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's
De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf worden de grootste risico's benoemd.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's
Afbouw Participatiebudget
Er bestaat het toekomstige risico dat de rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Dit risico is de reden om te werken met een flexibele personele schil.

Afbouw WSW budget
Het WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE). Deze bijdrage is hoger dan het wsw budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een eventuele (sterkere) afname van het wsw budget betekent geen direct risico voor de MGR.
Aangezien de gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW zullen financieren vanuit het wsw budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Stijging van de gemiddelde loonkosten SW medewerkers
Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw.

Uitreden van een gemeente
Uittreden van gemeenten brengt frictie met zich mee. Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Met name als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Aanbieden beschut werk nieuw
Kandidaten die uitsluitend in een beschermde werkomgeving betaald werk kunnen verrichten ondersteunen we om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Kandidaten die we voordragen bij UWV en die een positief advies beschut werk nieuw van het UWV krijgen bieden we een tijdelijk dienstverband aan in een beschermde omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon. Wanneer in deze 23 maanden blijkt dat er geen ontwikkelingspotentieel of stijging van de loonwaarde te realiseren is, krijgt de kandidaat een vast dienstverband aangeboden van 100% WML in een beschermde omgeving. De kosten worden gedekt uit de loonkostensubsidie die overgeheveld wordt vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten en uit het participatiebudget voor wat betreft begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het risico is dat deze dekking (deels) wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een dienstverband beschut nieuw gehandhaafd blijven. Een tweede risico is het wegvallen van de financiële compensatie per gerealiseerde en gecontinueerde werkplek. De staatsecretaris biedt tot en met 2020 een vergoeding van waarschijnlijk €3000 euro per gerealiseerde en gecontinueerde beschutte werkplek. Deze vergoeding is dus niet structureel, terwijl kosten wel structureel zijn.
Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal medewerkers met een vast dienstverband bekend is.

Maatschappelijke risico's

Afname Meerwerkbudget
Vanaf 2018 heeft nog geen van de deelnemende gemeenten besloten om Meerwerkbudget in te zetten bij het WerkBedrijf. In 2017 wordt er €2,5 mln. aan Meerwerkbudget ingebracht door de gemeente Nijmegen. Hiervan wordt ongeveer €1,0 mln. voor personeel ingezet. Indien de gemeente Nijmegen besluit om het Meerwerkbudget niet meer in te zetten zal dit dus gevolgen hebben voor het personeel. Om hier om in te kunnen spelen werkt de MGR met een flexibele schil, wat betekent dat medewerkers tijdelijke dienstverbanden hebben bij de MGR of via een payroll-constructie zijn aangesteld.

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
In de deelnemende gemeenten dient rekening gehouden te worden met tegenvallende resultaten voor het onderdeel SW. Tussen de deelnemende gemeenten en de MGR wordt

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

jaarlijks "afgerekend" (ook vanwege de verplichtingen t.a.v. de fiscus waaronder de VPB-plicht). Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW medewerkers en / of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Frictiekosten
Per 1 april 2016 komt het indirecte personeel dat in het verleden werkzaam was bij de deelnemende gemeenten van MGR in dienst van de MGR. In het sociaal plan is opgenomen dat alle medewerkers mee over gaan en voor deze medewerkers is er een werkgelegenheidsgarantie afgegeven voor de eerste 5 jaar. In november 2013 bij het raadsbesluit inzake de notitie *Sterke* Werkwoorden is besloten dat eventuele frictiekosten ten laste van de latende organisaties komen. In de praktijk kan de situatie zich voordoen dat enkele medewerkers niet op een functie worden geplaatst. Dit betreft een financieel risico voor de latende organisatie.

Stijging van ambtelijke formatie
In de personeelslasten is rekening gehouden met een aantal medewerkers, die de indirecte functies invullen vanuit een sw-dienstverband. Vanuit het sociaal plan kunnen zij echter aanspraak maken op een ambtelijk dienstverband. Deze meerkosten zijn nu niet opgenomen in de begroting.

Onderstaand een schema van de risico-inventarisatie van 2015:

Bedragen (x €1.000)	Verwachtings waarde	Capaciteit MGR
2 Wet en regelgeving en politieke bestuurlijke risico's		
2.1 Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en/of beleid	290	116
2.2 Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	575	330
	865	**446**
3 Maatschappelijke risico's		
3.1 Claims	105	36
3.2 Imagoschade	0	0
3.3 Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
3.4 Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	2.020	878
3.5 ICT	0	0
	2.625	**1.214**
4 Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
4.1 Ziekteverzuim & Arbo	350	280
4.2 Leeftijd personeelsbestand	350	280
4.3 Harmoniseren arbeidsvoorwaarden	700	490
4.4 Integriteit, fraude, diefstal	105	36
4.5 Verzekering	350	210
	1.855	**1.296**
Risico-inventarisatie MGR	**5.345**	**2.956**

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

4.2 Paragraaf financiering

1. Begripsbepaling

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

2. Inleiding

Vanaf 2001 is de Wet financiering lagere overheden (Wet Filo) vervangen door de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR middels een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld, waarin de regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten, alsmede de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen.

1. *Treasurybeheer:*

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf betreffende de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer te bevatten.
Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het Algemeen Bestuur goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan

Er is in 2015 niet afgeweken van deze uitgangspunten.

2. *Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm*

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's

- *Koersrisico's:*

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta en transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaan dus geen nieuwe beleggingen aan.

- *Renterisicobeheer:*

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van deze limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR moet betalen. Het niveau van de kasgeldlimiet, is beperkt tot 8,5% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,5% is in 2015 niet overschreden en uit de meerjarenbegroting 2016 blijkt ook, dat deze in het meerjarenperspectief niet structureel wordt overschreden.

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal (primitief)	21.599	21.599	21.599	21.599
Percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	**1.836**	**1.836**	**1.836**	**1.836**
Omvang vlottende middelen	*4.885*	*5.759*	*6.087*	*5.742*
• Bank-Giro	4.885	5.759	5.675	620
• Tegoeden RC	-	-	412	5.122
• Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Omvang vlottende korte schuld	-	-	-	-
• Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Totaal netto-vlottende schuld	(4.885)	(5.759)	(6.087)	(5.742)
Ruimte (+)	**6.721**	**7.595**	**7.923**	**7.578**

- *Renterisiconorm*

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In 2015 hebben geen rente herzieningen en aflossingen plaatsgevonden. Hierdoor wordt de renterisiconorm ruimschoots gehaald.

(bedragen x € 1.000)	2015
Begrotingstotaal 2015 (primitief)	21.599
Percentage renterisiconorm	20%
Toetsbedrag renterisiconorm	4.320
Aflossingen	-
Ruimte	**4.320**

3. Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en is ze voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. Deze waren in 2015 nagenoeg nihil.

De 'overtollige middelen' zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal.
In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden. Voor 2015 is voor de MGR het drempelbedrag overschreden door een fout.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Tot en met september 2015 was het afromingsproces in het kader van schatkistbankieren niet geautomatiseerd, en vanaf september was het bedrag waarboven afroming plaats vindt te hoog ingesteld. Per februari 2016 is het bedrag goed ingesteld.

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	21.599	21.599	21.599	21.599
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	250	250	250	250
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	4.885	5.759	5.675	620
Ruimte onder drempelbedrag				
Overschrijding drempelbedrag	4.635	5.509	5.425	370

4. Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen jegens externe partijen gewaarborgde geldleningen aangegaan.

4.3 Paragraaf bedrijfsvoering

1. Inleiding

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan burgers en bedrijven en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoering processen binnen de MGR. U treft informatie aan over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

2. Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur en de secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. In 2015 hebben wij middels kwartaalrapportages tussentijds aan de regio verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Het jaar wordt afgesloten met de jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over boekjaar 2015.

Naast de verantwoordingsdocumenten zijn in 2015 de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- IC plan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Re-integratie verordening
- Mandatering

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het Dagelijks en het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voor.

3. *Organisatiestructuur*

Bestuursorganen, personeel en organisatie
De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten.
Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk
De leden van de bestuurscommissie worden door het AB benoemd. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De bestuurscommissie adviseert hierin het DB en AB.

Agendacommissie
De Agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Voorts adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform
De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

4. Administratieve organisatie
De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijks gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet er opgemerkt worden dat MGR de basis administratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels het DVO zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.

Op de naleving van de gemaakte afspraken is middels verbijzonderde Interne controles getoetst of voldaan is aan de geldende wet- en regelgeving. Geconcludeerd kan worden dat de geconstateerde fouten binnen de grens van 1% blijven. Op de tekortkomingen in de processen zijn of beheersmaatregelen getroffen dan wel aanvullende controles uitgevoerd.

5. Informatisering en automatisering
De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van het ICT rijk van Nijmegen. Het ICT rijk van Nijmegen heeft contracten met verschillende IT-aanbieders. De MGR maakt daarop gebruik van deze relaties. De belangrijkste IT-aanbieders waarvan gebruik gemaakt wordt zijn Matchine, GWS, JVS jongerenloket, Key2Data, Key2VOA en Metas.

Back up, recovery en beveiliging zijn binnen het ICT Rijk van Nijmegen vormgegeven en voldoen een de minimaal daaraan te stellen vereisten.

6. Personeelsbeleid
In 2015 had de MGR nog geen eigen personeel in dienst, het personeel werd gedetacheerd vanuit de deelnemende gemeenten.

Begin 2016 is het arbeidsvoorwaardenbeleid vastgesteld. Medio maart 2016 worden de definitieve plaatsingen van het ambtelijk personeel bekend waardoor de plaatsing van het personeel in de MGR een feit geworden is. De overplaatsing van het personeel vindt plaats in drie fases. Het SW-personeel wordt per 1 januari 2016 overgeplaatst, gevolgd door het ambtelijk personeel op 1 april 2016. Ten slotte zal per 1 jul 2016 het ambtelijk personeel Nijmegen als onderdeel van de IRvN overgaan.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Uitgangspunt van de MGR is om met flexibele budgetten flexibel personeel in te zetten. Dit uitganspunt geldt zowel voor 2015, als in volgende jaren en heeft als reden dat toekomstige risico bestaat dat de rijksoverheid of gemeenten besluiten om budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan. Om deze zoveel mogelijk te vermijden wordt gewerkt met een flexibele schil

4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De MGR omvat voor 2015 geen onderhoud voor kapitaalgoederen.

4.5 Paragraaf Rechtmatigheid

In 2015 zijn is voor de MGR rijk van Nijmegen de re-integratie verordening van toepassing. Daarnaast wordt de gebruikelijke wet- en regelgeving gevolgd. Voor het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van toepassing. Op het onderdeel van de wettelijke loonkostensubsidies is de participatiewet van toepassing. Alleen voor de wettelijke loonkostensubsidies is het controleprotocol van toepassing.

Voor 2015 is de re-integratie verordening van toepassing, daarnaast de gebruikelijk wet- en regelgeving. De WMO is van toepassing op het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding. De Participatiewet is van toepassing op de wettelijke loonkostensubsidies.

Aan de hand van een controleplan zijn er in 2015 interne controles uitgevoerd. Op basis van de door de gemeente Nijmegen uitgevoerde werkzaamheden is er aangetoond dat er over 2015 de (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid van de processen van de MGR Rijk van Nijmegen zijn gewaarborgd, op de gebieden van de re-integratie en participatievoorzieningen, inkoop/aanbestedingen, betalingen, investeringen, treasury, begrotingswijzigingen, baten, automatisering en arbeidsmatige dagbesteding.

Bij de controle van re-integratie- en participatievoorzieningen zijn twee fouten geconstateerd, deze blijven echter ruim binnen de toegestane marge van 1% van de begroting. Geconstateerde fouten zijn geëvalueerd, en waar mogelijk geïsoleerd. Op de tekortkomingen in de processen zijn of beheersmaatregelen getroffen dan wel aanvullende controles uitgevoerd. Geadviseerd is om met name het beheer van de verplichtingen te verbeteren zodat het inzicht in de financiële administratie verbeterd wordt.

Het beleid opgesteld in de verordeningen is gericht op het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik. Met behulp van interne controles is er vastgesteld dat geïmplementeerde verordeningen zijn nageleefd.

4.6 Paragraaf Kengetallen

Kengetallen	Begroting 2015	Realisatie
Netto schuldquote	-	5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-	5%
Solvabiliteitsratio	-	2%
Liquiditeit		1,0

Een solvabiliteit van 20% is gebruikelijk. De MGR Rijk van Nijmegen heeft een solvabiliteit van 2%. Dit wordt veroorzaakt doordat de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan is met een vermogen van € 0. Omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn is het uitgangspunt vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen beperkt te houden. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

De liquiditeit bedraagt 1,0. Dit is een gebruikelijk percentage. Hiermee kan de MGR aan haar kortlopende verplichtingen voldoen.

- Netto schuldquote betreft de netto schuld en wordt als volgt berekend. De som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa wordt gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves).
- De solvabiliteit betreft het eigen vermogen en de voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.
- De liquiditeit betreft de vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Jaarrekening

30 mei 2016

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

5. Jaarrekening

5.1 Balans per 31-12-2015

Er is sprake van een verlengd boekjaar doordat het WerkBedrijf per 1 juli 2014 opgericht is. Financiële activiteiten hebben echter pas aangevangen in december 2014.

Activa (Bedragen x € 1.000)	31-12-2015	01-07-2014
Vaste Activa		
Materiële vaste activa	*1.202*	
• Investeringen met een economisch nut	1.202	
Totaal vaste activa	**1.202**	
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	*8.372*	
• Vorderingen op openbare lichamen	3.043	
• Rekening-courantverhouding met het rijk	4.856	
• Overige vorderingen	473	
Liquide middelen	*788*	
• Banksaldo	788	
Totaal vlottende activa	**9.160**	
Totaal Activa	**10.362**	

Passiva (Bedragen x € 1.000)	31-12-2015	01-07-2014
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	*239*	
• Algemene reserve	-	
• Bestemmings reserve	-	
• Gerealiseerd resultaat	239	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	*1.171*	
• Onderhandse lening van: -Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.171	
Totaal vaste passiva	**1.410**	
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	*8.326*	
• Overige schulden	8.326	
Overlopende Passiva	*626*	
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	626	
Totaal vlottende passiva	**8.952**	
Totaal passiva	**10.362**	

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

5.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Baten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overheidsbijdragen en subsidies	21.599	19.612	19.612	-
Totalen baten	21.599	19.612	19.612	-

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Programmalasten	12.094	9.838	9.572	266
Personele lasten	7.481	7.692	7.707	(15)
Kapitaallasten	72	72	20	52
Huisvestingslasten	578	578	627	(49)
Overige kosten	1.374	1.432	1.447	(15)
Totalen lasten	21.599	19.612	19.373	239
Saldo van baten en lasten			Voordelig	239

Er is een voordeel behaald op de realisatie van de lasten. De baten zijn gerealiseerd als beoogt in de begroting. Voor een nadere toelichting op het tot stand komen van de realisering van de baten en lasten verwijzen we u graag door naar sectie 5.5.

Voorstel resultaatbestemming
Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het gerealiseerde resultaat terug te storten naar de deelnemende gemeenten. Aan de hand van gemiddeld percentage per deelnemende gemeente over de percentages van het aantal inwoners en het aantal klanten van de regio wordt er voorgesteld om het resultaat te verdelen. Het gebruik van deze verdeelsleutel is vastgesteld in de primaire begroting; en in Sterke Werkwoorden. In het overzicht hieronder staat de geïnitieerde resultaatbestemming uitgewerkt:

Gemeente (Bedragen x € 1.000)	Aantal Klanten	Percentage klanten	Aantal Inwoners	Percentage inwoners	Percentage verdeling	Te verdelen per gemeente
Beuningen	282	3,42%	25.324	8,19%	5,80%	14
Druten	189	2,29%	18.203	5,88%	4,09%	10
Heumen	176	2,13%	16.455	5,32%	3,73%	9
Nijmegen	6.466	78,40%	166.382	53,78%	66,09%	158
Mook/Middelaar	70	0,85%	7.827	2,53%	1,69%	4
Berg en Dal	500	6,06%	34.437	11,13%	8,60%	20
Wijchen	564	6,84%	40.734	13,17%	10,00%	24
Totaal	8.247	100%	309.362	100%	100%	239

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Opgemerkt moet worden het WerkBedrijf binnen de MGR op 1 juli 2014 is opgericht en het boekjaar 2015 de periode 01-07-2014 tot en met 31-12-2015 beslaat.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Vaste Activa
Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de bruto-verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, eventueel verminderd met bijdragen van derden en verminderd met afschrijvingen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De kosten voor de verbouw van het bedrijfspand zijn geactiveerd in de materiële vaste activa. De afschrijving op materiële vaste activa vangt aan in het jaar na de in gebruik name van de materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld aan de hand van notitie richtlijnen activeren en afschrijven activa, artikel 4, lid 2 en 3. De gehanteerde termijnen in jaren staan genoteerd in de tabel hieronder.

Materiële vaste activa	Termijn (in jaren)
Bedrijfsgebouwen	40
Voorzieningen aan terreinen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Inventarissen	15
Vervoersmiddelen	5
ICT – investeringen	3
Overige Activa	10

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Vlottende Activa
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen
Liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen, de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Vaste Passiva
De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste passiva hebben een rentetypische looptijd van meer dan één jaar.

Vlottende Passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vlottende passiva hebben een rentetypische looptijd van één jaar of korter.

Overzicht van baten en lasten
Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van het opmaken van de jaarrekening.

De subsidies van de deelnemende gemeenten hebben een structureel karakter en zijn bedoeld om de activiteiten van het WerkBedrijf te bekostigen. De subsidies zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, rekening houdend met een eventuele terugbetalingsverplichting. De voor de subsidie geldende wet- en regelgeving is gevolgd.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Stelselwijzigingen.
Stelselwijzigingen hebben zich niet voor gedaan.

BTW
De dienstverlening van de MGR is voor 2015 btw-vrijgesteld (koepelvrijstelling) aangezien de MGR in 2015 alleen uit het Werkbedrijf exclusief de Sociale Werkvoorziening bestond. De MGR schuift inkoop-btw door naar deelnemende gemeenten (transparantiemethode).

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

5.4 Toelichting balans per 31 december 2015

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit het volgende onderdeel:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Overige investeringen met economisch nut	1.202	-

De investeringen met economisch nut betreffen de verbouwing van het gebouw aan de Nieuwe Dukenburgseweg Weg 21, en het aangeschafte meubilair hiervoor. De verbouwing is aangevangen in maart 2015 en het actief is in gebruik genomen per september 2015. Door de ingebruikname in september 2015 is de investering geactiveerd in deze maand.

De investering met economisch nut wordt ingedeeld als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Bedrijfsgebouwen	793	-
Inventarissen	409	-
Totaal	1.202	-

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Bedrijfsgebouwen	-	793	-	793
Inventarissen	-	409	-	409
Totaal	-	1.202	-	1.202

De afschrijving van de materiële vaste activa vangt aan in het eerste jaar volgend op het jaar van de in gebruik name van de vaste activa. De investeringen zijn in 2015 in gebruik genomen, waardoor er in dit jaar nog geen afschrijving over de materiële vaste activa heeft plaatsgevonden

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar staat hieronder vermeld:

(Bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2015	Cumulatief besteed t/m 2015
Bedrijfsgebouwen	795	793	793
Inventarissen	561	409	409
Totaal	1.356	1.202	1.202

Alle uitgaven in het boekjaar 2015 aan de investering in het bedrijfsgebouw zijn gekapitaliseerd op de balans. De begroting is gebaseerd op het investeringsplan besproken in de algemene bestuursvergadering die plaats vond op 17 juni 2015.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Investeringen pand Dukenburgseweg (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Bedrag inclusief BTW	1.641	1.641	1.454	187
Bedrag exclusief BTW	1.356	1.356	1.202	154

Per saldo is de investering aan het pand aan de Dukenburgseweg € 154.000, exclusief BTW, lager uitgevallen.

VLOTTENDE ACTIVA

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	3.043	-	3.043
Rekening-courantverhouding met het rijk	4.856	-	4.856
Overige vorderingen	473	-	473
Totaal	**8.372**		**8.372**

Vorderingen op openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen wordt nog verder gespecificeerd als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Debiteuren	12.092	-	12.092
-/- vooruit gefactureerde deelnemersbijdrage 2016	(12.079)	-	(12.079)
Terug te vorderen BTW	1.776	-	1.776
Overige vorderingen op openbare lichamen	654	-	654
Vordering SAR-budget	600		600
Totaal	**3.043**		**3.043**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Vorderingen op openbare lichamen: Debiteuren
Onder debiteuren is het bedrag m.b.t. het voorschot van de deelnemersbijdrage van 2016 opgenomen. Dit bedrag van €12.079.000 is als volgt verdeeld over de gemeenten.

Gemeente (Bedragen x € 1.000)	Voorschot deelnemersbijdrage 2016
Nijmegen	8.474
Mook/Middelaar	124
Druten	514
Heumen	368
Berg en Dal	1.052
Wijchen	870
Beuningen	677
Totaal	**12.079**

De facturen voor de deelnemersbijdrage 2016 zijn in december 2015 verzonden, hierdoor is het opgenomen onder de post debiteuren. Het grootste gedeelte van de vorderingen m.b.t. de deelnemersbijdrage is per 18 februari 2016 al ingevorderd. Er staat alleen nog een bedrag van € 0,1 miljoen open bij de Gemeente Berg en Dal.

Naast de vordering m.b.t. het voorschot op de deelnemersbijdrage staan er nog twee debiteuren open. Er is nog een vordering op de gemeente Nijmegen, ter waarde van €4.471, en een vordering op het UWV van € 8.655

Vorderingen op openbare lichamen: Terug te vorderen BTW
Onder de vorderingen op openbare lichamen valt ook een bedrag voor terug te vorderen BTW bij de verschillende gemeentes. Het WerkBedrijf kan deze BTW zelf niet terug vorderen en dit bedrag dient daardoor via de gemeenten teruggevorderd te worden. Het bedrag van € 1,8 miljoen wordt verdeeld aan de hand van een gemiddeld percentage over het percentage van de klanten per gemeente, en het percentage van inwoners per gemeente. Facturen zijn verstuurd in februari 2016 en de bedragen in deze facturen zijn gebaseerd op de volgende verdeling:

Gemeente (X € 1.000)	Percentage klanten	Percentage inwoners	Percentage BTW terugvordering	Terug te vorderen BTW per gemeente
Beuningen	3,42%	8,19%	5,80%	103
Druten	2,29%	5,88%	4,09%	73
Heumen	2,13%	5,32%	3,73%	66
Nijmegen	78,40%	53,78%	66,09%	1.173
Mook/Middelaar	0,85%	2,53%	1,69%	30
Groesbeek	6,06%	11,13%	8,60%	153
Wijchen	6,84%	13,17%	10,00%	178
Totaal	100%	100%	100%	1.776

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Overige vorderingen op openbare lichamen
Er staan nog vorderingen open op Druten, Wijchen en Berg en Dal en Nijmegen, met betrekking tot het meerwerk. De desbetreffende bedragen zijn:

- € 302.000 voor Wijchen
- € 54.000 voor Druten
- € 142.000 voor Berg en Dal
- € 156.000 voor Nijmegen

Vordering SAR-budget
Bij de gemeente Nijmegen staat met betrekking tot de extra middelen die de overheid beschikbaar heeft gesteld voor de werkzaamheden van het WerkBedrijf nog een vordering open van € 0,6 miljoen. De extra middelen behoren tot het beschikbaar gestelde SAR-budget.

Overige vorderingen
De overige vorderingen worden nog verder gespecificeerd als hieronder getoond:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Debiteuren	148	-	148
Vordering Arbeidsmatige dagbesteding	325	-	325
Totaal	**473**		**473**

Bij de debiteuren staat een tweetal vorderingen open:
- €141.000 op Woongenoot
- € 7.000 op Stichting Co3logie

Bij de vordering Arbeidsmatige dagbesteding staan de volgende vorderingen nog open:
- €324.000 op RIBW
- € 1.000 op SIZA

De vorderingen op het RIBW en SIZA komen tot stand doordat voor deze instellingen meer budget ter beschikking is gesteld dan dat zij in 2015 daadwerkelijk besteed hebben.

Rekening Courantverhouding met het rijk
Naast deze vorderingen, heeft het WerkBedrijf een positief deposito saldo bij de rekening-courantverhouding met het rijk ter waarde van € 4,9 miljoen.

Gezien de aard en de oudheid van de debiteuren is er besloten om geen voorziening voor oninbaarheid op te nemen. Het grootste gedeelte van de debiteuren bestaat uit een vordering op de gemeenten van de deelnemersbijdrage van 2016 en een post aan terug te vorderen btw bij de gemeenten. Alle nog openstaande debiteuren dateren uit december 2015, de verwachting is dat deze snel voldaan worden. Daarnaast zijn de facturen voor de terug te vorderen BTW per gemeente verzonden in februari 2016.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

LIQUIDE MIDDELEN

Het saldo van liquide middelen bestaat alleen uit het banksaldo van het WerkBedrijf. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het MGR. Het WerkBedrijf is per juli 2014 opgericht, er hebben echter maar een tweetal bankboekingen plaatsgevonden in december 2014. De bijschrijvingen in december 2014 zijn daarom meegenomen voor het bepalen van de boekwaarde per 31 december 2014.

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Banksaldo	788	-

Met ingang van 2014 is het WerkBedrijf verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk. Het WerkBedrijf mag geen gemiddeld banksaldo hebben (per kwartaal) dat het drempelbedrag overschrijdt. Het drempelbedrag wordt vastgesteld aan de hand van een normpercentage van de begrotingswaarde. Dit normpercentage bedraagt 0,75%, maar het drempelbedrag kan nooit lager zijn dan € 0,25 miljoen. De begrotingswaarde in 2015 bedraagt € 21,6 miljoen en hierdoor wordt het minimum drempelbedrag niet bereikt, waardoor het drempelbedrag vastgesteld op € 0,25 miljoen. Tot en met september 2015 vond er door fout geen afroming plaats van het banksaldo, en vanaf september 2015 was er door een communicatiefout sprake van een te hoog ingesteld bedrag vanaf waar de afroming plaatsvond. Per februari 2016 is dit bedrag gecorrigeerd naar het drempelbedrag.

(Bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	21.599	21.599	22.199	22.599
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	250	250	250	250
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	4.885	5.759	5.675	620
Ruimte onder drempelbedrag				
Overschrijding drempelbedrag	4.635	5.509	5.425	370

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen
Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Algemene reserve	-	-
Bestemmingsreserves	-	-
Gerealiseerd resultaat	239	-
Totaal	239	-

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Het gerealiseerd resultaat is het verschil tussen de baten en de lasten. In 2015 bedroegen de baten € 19,6 miljoen en de lasten € 19,4 miljoen. Dit laat een gerealiseerd resultaat zien van € 0,2 miljoen. Het WerkBedrijf heeft geen reserves opgenomen. In het eerder genoemde voorstel aan het algemeen bestuur vindt u de resultaatsbestemming.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar
Het WerkBedrijf heeft per 2015 een ondernemingslening bij de BNG bank aangevraagd. De onderverdeling van de in de balans opgenomen schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Onderhandse leningen • Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.171	-
Totaal	1.171	-

Het gaat om een langlopende ondernemingslening met een looptijd van 20 jaar. De lening is afgesloten in januari 2015. De lening is aangegaan ter financiering van de investering in de materiële vaste activa.

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2015:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2014	Vermeerder-ingen	Verminder-ingen	Saldo per 31-12-2015
Onderhandse leningen	-	1.171	-	1.171

Het vastgestelde rentepercentage op de lening bedraagt 1,74%. Het verschuldigde rentebedrag, volgens contract, per 2 januari bedraagt € 20.400. Er heeft in het jaar 2015 nog geen aflossing plaats gevonden op de langlopende lening. Op 2 januari 2016 vindt een aflossing plaats ter waarde van € 49.500.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaan uit de volgende posten:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.326	-
Overlopende passiva	626	-
Totaal	8.952	-

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar staan hieronder verder uitgesplitst. Een verder uitleg van de verschillende netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt daaronder nog verder toegelicht:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2015	Saldo per 01-07-2014
Nog te ontvangen facturen	3.441	-
Crediteuren	1.712	-
Arbeidsmatige dagbesteding gemeenten	1.662	-
Arbeidsmatige dagbesteding uitvoerende instellingen	565	-
Loonkostensubsidie gemeenten	497	-
Meegenomen verplichtingen Maat- en Meerwerk	407	-
Rentelasten lening	20	
Af te dragen BTW	16	-
Overige schulden	6	-
Totaal	8.326	-

Nog te ontvangen facturen
De MGR heeft in 2016 nog nota's ontvangen die betrekking hebben op het jaar 2015. Deze facturen worden / zijn in 2016 betaald maar behoren daadwerkelijk tot het jaar 2015. Dit omvat een post van € 3,4 miljoen.

Crediteuren
Op de post crediteuren staat een bedrag van c.q. € 1,7 miljoen open. Hierbij moet worden opgemerkt dat crediteuren groter dan € 1.000 in februari 2016 geïnventariseerd zijn. Bij deze inventarisering is er naar voren gekomen dat er van de crediteuren reeds € 1,7 miljoen voldaan is.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Arbeidsmatige dagbesteding
De deelnemende gemeente hebben hun budget ingelegd voor de arbeidsmatige dagbesteding. Het niet gebruikte bedrag wordt deels een betalingsverplichting aan de uitvoerende instellingen. De zorginstellingen die meer diensten geleverd hebben, dan dat er op het moment is uitbetaald worden nog vergoed voor deze kosten. Het overgebleven bedrag, c.q. €1,7 miljoen wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Daarnaast wordt er € 100.000 van het resterende budget doorbelast aan de personele lasten van het WerkBedrijf. De verplichtingen en vorderingen aan zorginstellingen zijn onderverdeeld als volgt:

(X € 1.000)	Uitbetaald	Daadwerkelijk lasten	(Verplichting)/Vordering
Pluryn	897	1.044	(147)
RIBW	666	342	324
Driestroom	74	419	(345)
SIZA	1		1
Iriszorg		43	(43)
Percelenzorg		17	(17)
Werk te Doen		13	(13)
Totaal	1.638	1.878	Verplichting (565) Vordering 325

De betalingsverplichting aan de deelnemende gemeenten is verdeeld is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Ingelegd	Daadwerkelijke lasten	% Daadwerkelijk	Doorb. aan pers.lasten	Terug naar de gemeenten
Gemeente Beuningen	248	135	7.16%	7	106
Gemeente Druten	343	67	3.58%	4	272
Gemeente Berg en Dal	324	146	7.79%	8	170
Gemeente Heumen	129	77	4.14%	4	48
Gemeente Nijmegen	2.056	1.141	60.78%	61	854
Gemeente Wijchen	453	250	13.29%	13	190
Mook en Middelaar	87	62	3.26%	3	22
Totaal	**3.640**	**1.878**	**100%**	**100**	**1.662**

Meegenomen verplichtingen maat- en meerwerk

De meegenomen verplichtingen aan het Maat- en Meerwerk zijn als volgt te verdelen onder de verschillende gemeenten die de verplichtingen meenemen uit het jaar 2015:

Meegenomen verplichtingen Maat- en meerwerk	(Bedragen x € 1.000)
Gemeente Nijmegen	335
Gemeente Heumen	57
Gemeente Mook en Middelaar	15
Totaal	407

Betalingsverplichting loonkostensubsidie
Op de post van loonkostensubsidie is minder besteed dan begroot. Het niet bestede bedrag vormt een terugbetalingsverplichting aan de gemeenten die middelen hebben

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

ingelegd voor de loonkostensubsidie. De betalingsverplichting is als volgt verdeeld over de deelnemende gemeenten:

(Bedragen x € 1.000)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie	Betalingsverplichting aan Gemeenten
Beuningen	-	38	38
Druten	8	32	24
Heumen	-	19	19
Nijmegen	30	318	288
Mook en Middelaar	-	9	9
Berg en Dal	5	59	54
Wijchen	-	65	65
Totaal	**43**	**540**	**497**

Lening
De rentelasten, die in het jaar 2015 opgebouwd zijn, worden verrekend in januari 2016. Het bedrag c.q. € 20.400 is daarom opgenomen bij de vlottende passiva.

Af te dragen BTW
Er is een suppletie gestuurd voor de af te dragen omzetbelasting. De verstuurde suppletie omvat een bedrag van € 15.500.

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
• de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	626	-
Totaal	626	-

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 01-07-2014	Ontvangen bedragen	Saldo per 31-12-2015
SAR- budget	-	584	584
Vooruit ontvangen projectsubsidies gemeente Wijchen	-	42	42
Totaal	-	626	626

Het SAR-budget bestaat uit extra middelen die van het rijk verkregen zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van het WerkBedrijf. Deze middelen worden meegenomen naar 2016, doordat deze middelen in 2015 niet zijn aangesproken.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

De post van de gemeente Wijchen bestaat uit een bedrag dat in 2015 ontvangen is voor de uitvoering van projecten, maar welke nog niet besteed is in 2015. Het ontvangen budget wordt naar verwachting ingezet voor projecten in 2016 en wordt gezien als een vooruit ontvangen bedrag.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015

Toelichting baten

Baten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotings-jaar	Saldo
Participatie	14.017	(114)	13.903	-
Inkomensdeel regulier (I-deel)	281	(281)	-	-
Inkomensdeel beschut (I-deel)	259	(216)	43	-
Meerwerk Nijmegen	2.853	(335)	2.518	-
Meerwerk meeneemreg. Nijm.		156	156	-
Meerwerk Wijchen		275	275	-
Meerwerk meeneemreg. Wijchen		27	27	-
Meerwerk Druten		54	54	-
Meerwerk Berg en Dal		142	142	-
Arbeidsmatige dagbesteding	3.689	(1.711)	1.978	-
Bijdrage gemeenten transitie	500	-	500	-
Extra middelen Rijk		16	16	-
Adviezen UWV			-	-
Totalen baten	21.599	(1.987)	19.612	-

Begrotingswijzigingen

De belangrijkste begrotingswijzigingen zijn:

- **Bijstelling participatiebudget**. Voor de gemeenten Druten, Berg en Dal en Wijchen is € 0,1 miljoen aan lopende verplichtingen maatwerk niet gerealiseerd in 2015. Deze verplichtingen worden in 2016 afgerond. Daarnaast is in de Meicirculaire een uitname van € 33.000 geweest en een indexering van € 33.000.
- Voor het onderdeel **beschut en regulier** is een bedrag van € 43.000 gerealiseerd. De overige middelen ad € 0,5 miljoen worden terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.
- Per saldo is voor € 0,3 miljoen meer aan **meerwerk** ontvangen in 2015. Dit wordt veroorzaakt door dat afspraken in de loop van 2015 tot stand gekomen zijn en bij het opstellen van de begroting niet voorzienbaar waren. Bij de gemeente Nijmegen is een deel van de meerwerkafspraken niet gerealiseerd. Het streven is deze afspraken in 2016 alsnog te realiseren.
- Bij het opstellen van de primaire begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen aan baten **arbeidsmatige dagbesteding**. Hier staat stond een gelijk bedrag aan lasten tegenover. Omdat de arbeidsmatige dagbesteding een nieuwe taak voor de gemeenten was is de omvang van het uitgaven volume voor 2015 te hoog ingeschat. De geraamde uitgaven waren voor de primaire begroting gebaseerd op een inventarisatie bij de zorgleveranciers. De door het WerkBedrijf uitgevoerde herindicaties en het feitelijk zorgverbruik ligt lager dan verwacht. Dit heeft er toe geleid dat in 2015 € 2,0 miljoen aan arbeidsmatige dagbesteding is besteed, waarvan € 100.000 voor de uitvoering van deze taak.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

- De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (**SAR**) wil gezamenlijk werken aan werk voor mensen met een arbeidsbeperking. In de SAR nemen sociale partners, een afvaardiging van de Bestuurscommissie, het UVW, de HAN en ROC deel. Gezamenlijk hebben ze afgesproken om aan de slag te gaan met het invullen van de baanafspraak in deze regio. In het marktbewerkingsplan staat hoe ze dit gaan doen. Op de lange termijn streeft de SAR naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin meer werk is voor iedereen. Het rijk heeft voor deze samenwerking in totaal € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2015 € 16.000 uitgenut.

Uitsplitsing en toelichting lasten per onderdeel

Programmalasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Verbindingsfunctie				
V-functie loonkostensubsidie	540	(497)	43	-
Verbindingsfunctie	2.000		1.605	395
Verplichtingen	3.315		3.444	(129)
Meerwerk Nijmegen				
Materiele Kosten	195		195	-
Begeleiding pre-starters	160		160	-
Verbinding	1.471	(179)	1.292	-
Meerwerk Regio				
Druten				
Wijchen		115	115	-
Berg en Dal				
Maatwerkbudget Regio				
Materiële kosten	54		54	-
Verbinding	670		670	-
Arbeidsmatige dagbesteding	3.689	(1.711)	1.978	-
SAR middelen		16	16	-
Adviezen UWV			-	-
Totalen lasten	12.094	(2.256)	9.572	266

Programmalasten € 0,3 miljoen minder uitgaven:
Op het onderdeel verbindingsfunctie is in 2015 € 266.000 minder uitgegeven dan geraamd. Voor het uitvoeren van de verbindingsfunctie was een bedrag van € 2,0 miljoen geraamd. In 2015 is een bedrag van € 1,6 miljoen uitgegeven. € 0,4 miljoen minder. Daarnaast is op de verplichtingen uit voorgaande jaren € 129.000 meer uitgegeven. Deze hogere uitgaven zijn veroorzaakt door hogere verplichtingen bij de gemeente Nijmegen. De verschillen op de programmalasten zijn incidenteel en hebben geen meerjarig effect voor het WerkBedrijf.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Voor de behaalde resultaten verwijzen wij naar de beleidsmatige toelichting.

Personele lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Management en leiding	504		347	157
Primair proces	4.631		5.517	(886)
Maatwerk regio	300	(114)	186	-
Meerwerk Nijmegen	1.027		1.027	-
Meerwerk Wijchen		187	187	-
Meerwerk Berg en Dal		142	142	-
Meerwerk Druten		54	54	-
Ondersteunende functies				
PIOFACH	986	(58)	850	78
Kwaliteit / contractbeheer				
Personele voorzieningen	33		2	31
Doorbelasting aan programmalasten			(605)	605
Totalen lasten	7.481	211	7.707	(15)

Formatieoverzicht	Raming in fte	Realisatie in fte
Management en leiding	5,0	5,0
Primair proces	78,1	116,0
Maatwerk	5,0	
Meerwerk	17,0	
Ondersteunende functies	11,4	8,6
Totalen	**116,5**	**129,6**

In 2015 zijn 13,1 meer fte's ingezet dan oorspronkelijk begroot, dit is met name veroorzaakt doordat de invulling van het maat- en meerwerk meer capaciteit heeft gekost. Met name doordat pas in de loop van 2015 concrete afspraken gemaakt zijn op dit punt. De intentie was om de fte's in 2015 ook uit te splitsen naar het maat- en meerwerk, echter uit de praktijk is het gebleken dat dit voor de afspraken zoals gemaakt in 2015 niet te realiseren valt. De verschillen op de personele lasten zijn incidenteel en hebben geen meerjarig effect voor het WerkBedrijf.

Kapitaalslasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Investering inrichting pand	49	-	-	49
Kapitaallasten lening	23	-	20	3
Totalen lasten	72	-	20	52

De afschrijvingen over de investering vinden pas plaats in 2016. De materiële vaste activa is geactiveerd in 2015, en conform de gehanteerde richtlijnen door de MGR vindt er pas in het eerste jaar nadat het actief geactiveerd is een afschrijving over het desbetreffende actief plaats.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Huisvestingslasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Huisvesting	488	-	489	(1)
Facilitaire voorzieningen	90	-	138	(48)
Totalen lasten	578	-	627	(49)

De huisvesting wordt bij de Gastheer ingekocht. Het pand aan de nieuwe Dukenburgseweg Weg wordt gehuurd van de Gastheer. Ook de facilitaire voorzieningen worden bij de Gastheer ingekocht. De post facilitaire voorzieningen laat een overschrijding zien.

Overige lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Automatisering	699	-	695	4
Promotiekosten	75	58	98	35
Transitiekosten	500	-	508	(8)
Overig	100	-	146	(46)
Totalen lasten	1.374	58	1.447	(15)

De overige lasten laten per saldo een onderschrijding zien van € 15.000. Dit behoeft geen nadere toelichting. In onderstaande tabel wordt een nadere toelichting gegeven op de uitnutting van het transitiebudget.

Transitiebudget (Bedragen x € 1.000)	Begroting	**2014** Realisatie	**2015** Realisatie	**2016** programmering
Kwartiermaker	135	118		17
Projectleider (2*)	180	182		
Ondersteuning P&O	90		94	
Financiële ondersteuning	90		73	
Juridische ondersteuning	50	21	8	21
Fiscale ondersteuning	50		41	9
Vergaderkosten	10			10
Oprichting, opleiding en advies OR	20			20
Vertrouwenspersoon vakbond	10			10
Functiewaardering	35		16	19
Opleidingskosten	250	3	42	112
Inrichting systemen en coördinatie	250	124	31	95
Begeleiding, investeringen in de cultuur	80			80
Huisstijl ontwikkelen, intranet en website	50	4		46
Verhuizing	50			50
Onvoorzien (10%)	150	4	83	47
Transitiekosten Breed			120	
Totaal	1.500	456	508	536

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Kosten Gastheerschap (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Piofach	986	(58)	850	78
Licenties en opslag	187	-	187	-
Huisvesting	578	-	627	(49)
Generieke applicaties en doc.info	512	-	508	4
Totalen lasten	2.263	(58)	2.172	33

Samengevat heeft de gastheer de volgende lasten in rekening gebracht. Er is sprake van een kleine onderschrijding van het budget.

5.6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen

Uit verschillende doorgenomen contracten is gebleken dat het WerkBedrijf voor aantal toekomstige jaren verbonden is aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

a. Huurovereenkomsten
b. Inkoopcontracten
c. ICT- Contracten
d. Accountantsdiensten

a. Huurovereenkomsten

Op het moment zijn er nog geen definitieve langdurige huurovereenkomsten afgesloten door het WerkBedrijf. Het WerkBedrijf is hier echter op het moment in onderhandeling over met de gastheer, Gemeente Nijmegen.

b. Inkoopcontracten

Het WerkBedrijf heeft diverse inkoopcontracten gesloten met zorgverleners. In deze overeenkomsten is afgesproken dat het WerkBedrijf cliënten kan plaatsen bij de desbetreffende zorgverleners. Met de zorgverleners is afgesproken dat er een bepaald aantal cliënten geplaatst kan worden, er wordt echter afgerekend per daadwerkelijk geplaatste cliënt. Hieronder staat het overzicht vermeld van de contractwaardes, de reeds bestelde contract waarde, en het resterende bedrag wat nog verhaald zou kunnen worden. Er moet echter de nadruk gelegd worden op het feit dat het gaat om mogelijke kosten, en dat het WerkBedrijf niet verplicht is om alle contracten volledig af te nemen. De verwachting is dat niet alle contracten volledig gelicht zullen worden. Verder zijn alleen de belangrijkste contracten in dit overzicht meegenomen, dat wil zeggen, de contracten met een contract waarde hoger dan €100.000.

Er zijn twee contracten die doorlopen na 2016. Eén contract met Workfast, ter waarde van € 2,0 miljoen en een contract met Ricoh, ter waarde van € 2,4 miljoen. Bij beide contracten is géén contractverloop in te schatten doordat er wordt gefactureerd op basis van geleverde prestaties, welke niet verplicht afgenomen hoeven te worden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

(Bedragen x € 1.000)	Contract Waarde	Bestelde Waarde	Resterende waarde
Contracten die af lopen in 2016	4.884	1.888	2.996
Contracten die doorlopen na 2016	4.400	199	4.201
Totaal	9.284	2.087	7.197

c. ICT-contracten

Het WerkBedrijf heeft zelf geen ICT-contracten afgesloten met de desbetreffende dienstverleners. Het maakt echter gebruik van de diensten van de volgende dienstverleners waarmee de gemeente Nijmegen een contract heeft afgesloten: GWS, Key2Data, Key2VOA, JVS Jongerenloket, Matchine en Metas. De Gemeente Nijmegen heeft doorlopende contracten met al deze dienstverleners, welke steeds met een jaar verlengd wordt. De Gemeente Nijmegen is verantwoordelijk voor de financiële verplichtingen ten laste van deze contracten. Gemeente Nijmegen belast het gebruik van de diensten van het WerkBedrijf echter door naar het WerkBedrijf. Desalniettemin heeft het WerkBedrijf geen doorlopende financiële verplichtingen voor de desbetreffende contracten.

d. Accountantsdiensten

In 2015 is besloten dat Deloitte de accountantsdiensten voor zijn rekening neemt. Afgesproken is dat Deloitte deze diensten voor het jaar 2015 en 2016 uitvoert, met een optie tot verlenging van tweemaal een jaar. Het WerkBedrijf heeft een financiële verplichting ten opzichte van Deloitte van €52.500 voor het jaar 2016.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

5.7 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Door invoering van de Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet de bezoldiging van alle topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Van de overige werknemers moet alleen een vermelding plaatsvinden als de norm overschreden wordt. In het overzicht hier onder bevindt zich de desbetreffende informatie ten aanzien van de beloning van de secretaris van het WerkBedrijf.

Tot en met augustus 2015 is de secretaris van het WerkBedrijf is de heer van der Linden. Als te zien valt in de berekening heeft de bezoldiging van de heer van der Linden zijn individueel WNT-maximum niet overschreden. Per 1 september 2015 is de vrouw Hol aangesteld als secretaris van het WerkBedrijf. Hiermee neemt zij de taken over van de heer van der Linden. De bezoldiging van mevrouw Hol overschrijdt haar individuele WNT-maximum niet, dit komt doordat zij in 2015 niet bezoldigd is voor haar werkzaamheden

	Secretaris W.G.R.J. van der Linden	Secretaris I. Hol
Duur dienstverband	1/1 – 31/8	1/9 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89	0,89
Gewezen topfunctionaris?	Ja	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Nee	Nee
• Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Nee
Individueel WNT-maximum	**€136.390**	**€ 68.472**
Bezoldiging		
Beloning	€121.875	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -
Subtotaal	€121.875	€ -
-/- Onverschuldigd betaalbaar op termijn		
Totaal bezoldiging	**€121.875**	**€ -**
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2014	N.V.T.	N.V.T.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Voor compleetheid is hieronder ook het overzicht van de bezoldiging van de bestuursleden toegevoegd:

	Voorzitter AB/DB H. Bruls	Bestuurslid AB/DB T. Tankir	Bestuurslid AB/DB L. van	Bestuurslid AB/DB H. Driessen	Bestuurslid AB/DB S. Thijssen	Bestuurslid AB M. Lepoutre	Bestuurslid AB C. van Eert
Duur dienstverband	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)							
Gewezen topfunctionaris							
Echte of fictieve dienstbetrekking?							
- Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?							
Individueel WNT-maximum	€ 26.700	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800
Bezoldiging							
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- onverschuldigd betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2014	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

	Bestuurslid AB H. verheijen	Bestuurslid AB A.J.M. Schaap	Bestuurslid AB K. Peters	Bestuurslid AB G. Wienhoven	Bestuurslid AB P. Mengde	Bestuurslid AB E. de Swart	Bestuurslid AB S. Fleuren
Duur dienstverband	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/122
Omvang dienstverband (in fte)							
Gewezen topfunctionaris							
Echte of fictieve dienstbetrekking?							
- Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?							
Individueel WNT-maximum	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800
Bezoldiging							
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- onverschuldigd betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2014	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Brief aan de raad - Jaarrekening 2015 MGR Regio Rijk van Nijmegen

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2015 van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over de periode 1 juli 2014 tot en met 31 december 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Deloitte.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door het algemeen bestuur op 12 mei 2016.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Modulaire Gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over de periode 1 juli 2014 tot en met 31 december 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deloitte.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten over de periode 1 juli 2014 tot en met 31 december 2015 alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 30 mei 2016

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. M. Knip RA

5.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zicht in 2016 geen gebeurtenissen van financieel belang voorgedaan die een effect hebben op 2015.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Bijlagen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Bijlage 1: Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten

In het overzicht hieronder bevindt zich de verantwoording van het inkomensdeel van de deelnemende gemeenten:

	Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2B/12	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2B/13	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2B/14
Beuningen	G2 - 10	0	0
Druten	G2 – 10	8.352	0
Heumen	G2 – 10	0	0
Nijmegen	G2 – 10	29.947	0
Mook en Middelaar	G2 – 10	0	0
Berg en Dal	G2 – 10	4.700	0
Wijchen	G2 - 10	0	0
Totaal		**42.999**	**0**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 30 mei 2016

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

reg.nr.: 16.0008032 B14
procesverantw.: B450

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Gemeenteraden in de
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
t.a.v. de griffiers

Directie
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

Datum: 18 juli 2016
Betreft: Vastgesteld Regionaal Beleidsplan en Regionaal Risicoprofiel
Bijlage(n): 3:
- Regionaal Beleidsplan
- Regionaal Risicoprofiel
- Overzicht reacties

Contactpersoon
Marcel Meeuse
088-4575033
marcel.meeuse@vrgz.nl

Briefnr: VR/16/1067/MV/SB

Geachte griffier,

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 30 juni jongstleden zijn het Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal risicoprofiel vastgesteld. Graag bieden wij uw raad de vastgestelde plannen aan.

Met een nieuw Regionaal beleidsplan dat gebaseerd is op een actueel Regionaal risicoprofiel en op ontwikkelingen die zich landelijk, regionaal en binnen de organisatie voordoen, wordt richting gegeven aan het beleid van de veiligheidsregio voor de komende vier jaar. De hoofdrichting is hierbij het bevorderen van integraliteit; zowel binnen de organisatie als buiten de organisatie.

Consultatieronde
Een concept van beide documenten is eind 2015 aangeboden aan de gemeenten ter consultatie van de gemeenteraden. Ook de crisispartners van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid en omliggende veiligheidsregio's zijn in dezelfde periode benaderd om mee te denken over de conceptplannen.

Bijna alle partijen hebben hieraan gehoor gegeven. In twaalf van de zestien gemeenten zijn we uitgenodigd om een presentatie te geven of vragen van de raad te beantwoorden. Wij hebben deze bijeenkomsten als zeer positief ervaren. Onze toelichting is over het algemeen goed ontvangen.

Algemeen beeld reacties op de conceptplannen
Veel gemeenteraden, veiligheidsregio's en partners zijn positief over zowel het risicoprofiel als beleidsplan. De plannen worden helder en overzichtelijk genoemd en de keuze voor jaarthema's en integrale thema's wordt ondersteund. Verder wordt als zeer positief beoordeeld dat we meer de verbinding (gaan) zoeken met onze partners.

Een aantal gemeenten heeft voorgesteld de volgorde van de jaarthema's in het beleidsplan te wijzigen. Het Algemeen Bestuur heeft besloten de mening van de meerderheid van de gemeenten te volgen en de volgorde voor de jaren te handhaven zoals in het concept beleidsplan is voorgesteld.

Ook is een aantal suggesties of voorstellen gedaan voor kleine inhoudelijke wijzigingen in het risicoprofiel. Soms zijn deze overgenomen, soms is er beargumenteerd van afgeweken.

Daarnaast heeft een aantal gemeenteraden suggesties gedaan voor de uitvoering van beleid. Deze worden meegenomen bij de betreffende werkzaamheden of projecten.

Een tweetal veiligheidsregio's heeft verzocht de samenwerking met veiligheidsregio's nadrukkelijker op te nemen in het beleidsplan. Gezien het belang van integrale samenwerking, is hierover een passage opgenomen.

Voor meer informatie over de ontvangen reacties verwijzen we u naar het bijgevoegde overzicht.

Uitvoering
Het Regionaal beleidsplan is een plan op hoofdlijnen. In overeenstemming daarmee zijn de activiteiten ook op hoofdlijnen beschreven. Deze hoofdlijnen worden concreter vertaald in projectplannen voor de jaarthema's en verder in de jaarplannen van de verschillende diensten. Over de resultaten van de jaarthema's zal zowel ambtelijk als bestuurlijk gecommuniceerd worden. Verder zal aan de hand van de planning- en control-cyclus aan het bestuur over de voortgang van het totale beleidsplan worden gerapporteerd.

Als ontwikkelingen er om vragen, zal de veiligheidsregio samen met de gemeenten en partners een actualisatie van het beleid moeten doorvoeren, omdat nu eenmaal niet geheel te voorzien is wat de komende vier jaar op ons afkomt. Ook dit zal dan terugkomen in de projectplannen en jaarplannen van de veiligheidsregio en in de planning- en control-cyclus richting het bestuur.

Mocht de raad naar aanleiding van resultaten en/of activiteiten graag in gesprek gaan met de veiligheidsregio dan horen we dat op dat moment graag.

Met vriendelijke groet,

Marijke van Veen
Algemeen directeur

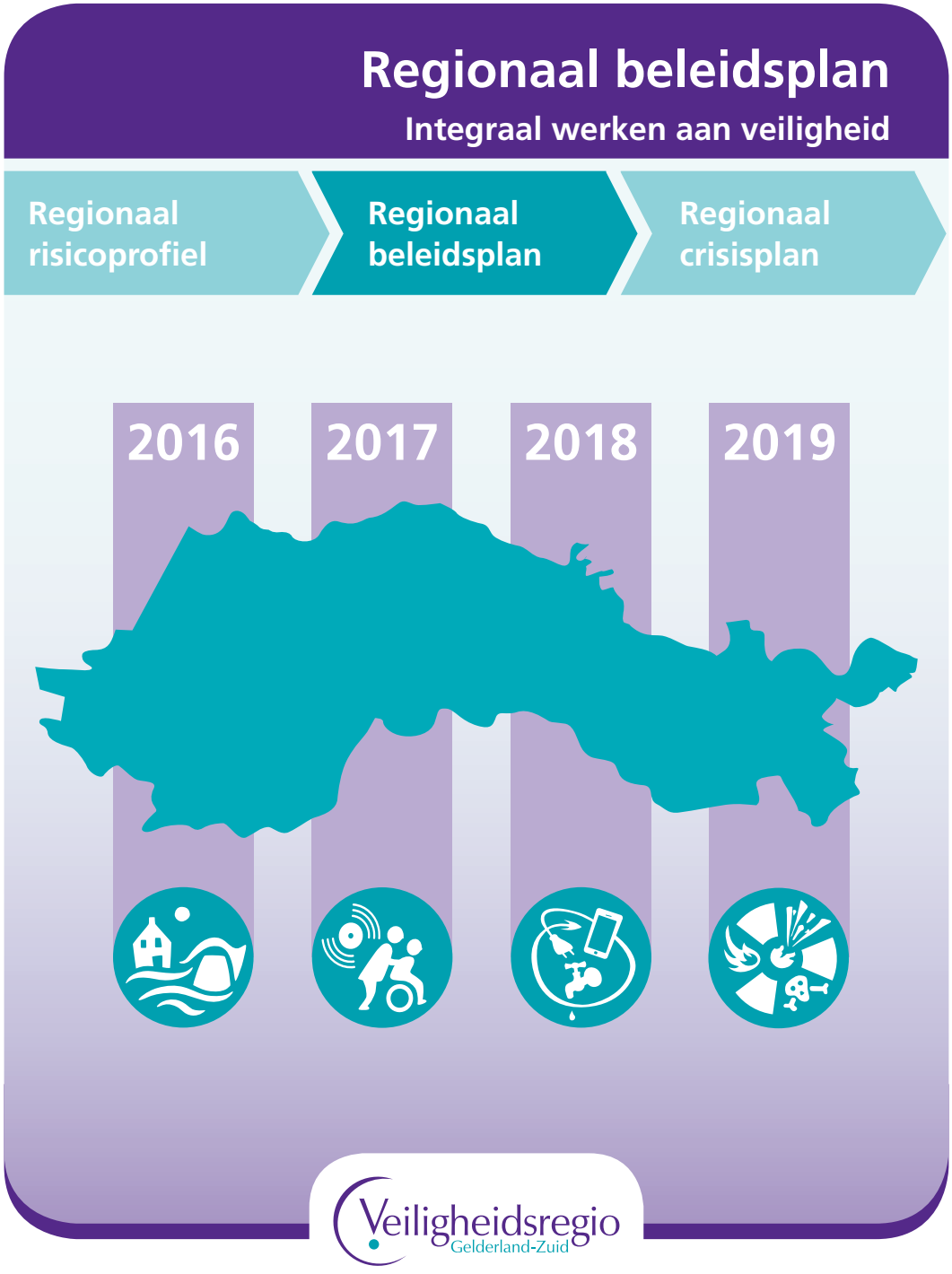
Regionaal beleidsplan
Integraal werken aan veiligheid
Regionaal risicoprofiel
Regionaal beleidsplan
Regionaal crisisplan
2016
2017
2018
2019
Veiligheidsregio
Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

Regionaal beleidsplan 2016-2019
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Versie:	1.0, 9 juni 2016
Auteurs:	Sanne Bastings, Mieke Okhuysen
Vastgesteld door:	Algemeen bestuur, 30 juni 2016

Inhoudsopgave

	Pagina
Bestuurlijke samenvatting	4
Inleiding	**8**
1. Wettelijke grondslag en leeswijzer	8
2. Thema beleidsplan 2016-2019: integraliteit	9
Integraliteit & organisatie	**11**
3. De organisatie: missie en visie	11
Integraliteit & output	**13**
4. Regionaal risicoprofiel	13
4.1 Inleiding	13
4.2 Jaarthema 2016: water	15
4.3 Jaarthema 2017: brand & verminderd zelfredzamen	17
4.4 Jaarthema 2018: continuïteit	19
4.5 Jaarthema 2019: gevaarlijke stoffen	21
5. Integrale thema's	23
5.1 Inleiding	23
5.2 Informatiemanagement	24
5.3 Zelfredzaamheid en burgerparticipatie	27
5.4 Communicatie	29
5.5 Risicogerichtheid	31
6. Uitvoering & monitoring	33
Bijlagen	**34**
A. Multidisciplinaire basiswerkzaamheden VRGZ	35
B. Landelijke en regionale ontwikkelingen	37
C. Regionaal risicoprofiel 2015	
D. MOTOB	
E. Niet wettelijke adviestaak VRGZ	
F. Operationele prestaties VRGZ en politie	
G. Dekkingsplan brandweer	
H. Continuïteit meldkamer tijdens crisisbeheersingsfase	
I. Monodisciplinaire beleidsplannen en programma's	

Bestuurlijke samenvatting

1. Inleiding

In het voorliggende beleidsplan geeft het bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) richting aan de multidisciplinaire ambities voor de periode 2016-2019.

Het Beleidsplan is opgehangen aan één thema: integraliteit; het benadrukken van het gezamenlijke, zowel binnen de veiligheidsregio als daarbuiten met onze partners en de wereld om ons heen, met als doel efficiënter te werken. De integraliteit zit in twee onderdelen. Als eerste binnen de organisatie: met één gezamenlijke missie en visie passend binnen de huidige ontwikkelingen, kunnen we opereren als één organisatie met medewerkers die trots zijn op hun Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Anderzijds zit de integraliteit in de output, in de werkzaamheden die wij als veiligheidsregio uitvoeren samen met onze partners. Deze werkzaamheden zijn geclusterd in thema's afkomstig uit het Regionaal risicoprofiel, de strategische agenda van het Veiligheidsberaad en landelijke en regionale ontwikkelingen.

2. Integraliteit & Organisatie

In 2009 hebben we als veiligheidsregio een missie en visie ontwikkeld. Inmiddels is de organisatie gegroeid en de omgeving veranderd, wat vraagt om meer samenwerking binnen de organisatie en daarbuiten met onze partners. Deze nieuwe situatie vraagt ook om een (her)nieuw(d)e missie en visie. In 2016 wordt hiervoor een project opgestart.

3. Integraliteit & Output

Regionaal risicoprofiel
Volgens de wet moet het beleidsplan mede gebaseerd zijn op het Regionaal risicoprofiel. Op basis van een zorgvuldige afweging van alle risico's die aanwezig zijn binnen Gelderland-Zuid waaraan allemaal aandacht wordt besteed binnen de reguliere werkzaamheden van de veiligheidsregio, zijn vier prioritaire risico's benoemd. Om deze risico's breed op de agenda's te krijgen van de verschillende overleggen, zijn er jaarthema's van gemaakt. Aan deze jaarthema's wordt gedurende het betreffende jaar extra aandacht besteed. Doel van een jaarthema is enerzijds een belangrijk risico in de volle breedte bekijken en onderzoeken. En anderzijds zorgt het voor een kapstok waaraan het integrale werken opgehangen kan worden en waarover zowel intern als extern helder gecommuniceerd kan worden. Het jaarthema wordt voor zover mogelijk in alle reguliere werkzaamheden meegenomen (zoals bijvoorbeeld in opleiden, trainen, oefenen en planvorming). Daarnaast wordt elk jaarthema beschouwd op de integrale thema's die ook in dit beleidsplan zijn benoemd in hoofdstuk 5.

De leerpunten en producten die hieruit voortkomen, zijn vervolgens ook voor andere risico's in de regio in te zetten; ten behoeve van zowel risicobeheersing als incidentbestrijding

Het gaat om de volgende jaarthema's:

2016: Water
Water is het grootste risico binnen Gelderland-Zuid; het scoort in het risicoprofiel hoog op waarschijnlijkheid en impact, daarnaast is het een thema op de strategische agenda van het Veiligheidsberaad. De komende jaren herziet de veiligheidsregio het rampbestrijdingsplan dijkdoorbraak en overstroming. Daarnaast wordt het zogenaamde 'sneeuwbaleffect' van een overstroming of dijkdoorbraak onderzocht samen met vitale partners en buurregio's. Gekeken wordt wat de verdere gevolgen zijn van een overstroming of dijkdoorbraak in de dagen, weken of zelfs maanden erna. Speciale aandacht is er dan voor de kwetsbare objecten binnen dat gebied, wat dit voor hen betekent en welke maatregelen getroffen kunnen worden.

2017: Brand en verminderd zelfredzamen
In februari 2015 werd Nijmegen, en eigenlijk de hele veiligheidsregio, opgeschrikt door een grote brand in een wooncomplex met meerdere verminderd zelfredzame bewoners. Gezien de vergrijzing in Nederland en de tendens dat mensen langer thuis wonen, blijft een dergelijke brand een risico binnen de veiligheidsregio. De veiligheidsregio zal dan ook samen met de gemeenten in Gelderland-Zuid onderzoeken welke maatregelen ingezet kunnen worden om de kwetsbaarheid van deze doelgroep bij brand te verkleinen. Hierbij wordt ook gekeken naar de huidige initiatieven die al uitgevoerd worden. Het uitvoeren van een beïnvloedingsanalyse volgens de methodiek van het risicoprofiel, kan hierbij ondersteunend zijn. Hiermee wordt inzichtelijk waar je als veiligheidsregio en partners wel en geen invloed op hebt.

2018: Continuïteit
Tot nu toe hebben we als veiligheidsregio in het risicoprofiel met name sectorspecifieke scenario's voor verstoringen van vitale voorzieningen (elektriciteit, drinkwater, ICT, telecom, gas) beschreven en sectorale convenanten afgesloten. Wat daarmee niet wordt bekeken is de onderlinge afhankelijkheid van vitale sectoren en wat de invloed van verstoringen van meerdere van deze voorzieningen (domino-effect) is op de samenleving. In 2018 bekijkt de veiligheidsregio wat de impact hiervan is op bewoners, instellingen en bedrijven. Dit met als doel de voorbereiding op crises door verstoring van vitale voorzieningen te versterken, zodat we in de toekomst de gevolgen van een verstoring van vitale voorzieningen kunnen beperken. Dit doen we in samenspraak met onze partners.

2019: Gevaarlijke stoffen
Bij gemeentebestuurders en burgers is aandacht en soms ook zorg aanwezig over de gevaarlijke stoffen die in de regio te vinden zijn of vervoerd worden. Aan deze zorg wordt in 2019 nadrukkelijk aandacht besteed; de veiligheidsregio onderzoekt welke preventieve activiteiten al uitgevoerd worden en welke daar mogelijk nog aan toegevoegd kunnen worden. Een specifieke uitwerking

van dit thema volgt in 2018. Aan de hand van wat dan leeft, kan een insteek worden gekozen (bijvoorbeeld kijken naar de inrichtingen, of naar het vervoer van stoffen). De beïnvloedingsanalyse volgens de methode van het Regionaal risicoprofiel kan hierbij input leveren.

Overige integrale thema's
Naast de vier jaarthema's die integraal worden benaderd, besteedt de veiligheidsregio de komende beleidsperiode ook extra aandacht aan een aantal andere integrale thema's die naar voren zijn gekomen in verschillende sessies binnen de organisatie, welke een logisch uitvloeisel van landelijke en regionale ontwikkelingen zijn. Deze thema's staan op zichzelf. Daarnaast worden ze elk jaar beschouwd vanuit de bril van het jaarthema.

Het gaat om de volgende thema's:

Informatiemanagement
De komende jaren wordt geïnvesteerd in een gedegen basis door aan te sluiten bij de 6 landelijke prioriteiten vanuit het Programma Informatievoorziening Veiligheidsregio's (2015-2020). Daarnaast wordt de samenwerking binnen de veiligheidsregio, tussen de sectoren op dit gebied geïntensiveerd. Voor het netcentrisch werken stelt de veiligheidsregio een projectplan op met als doel het netcentrisch werken binnen Gelderland-Zuid verder uit te werken. Één van de prioriteiten daarin is het investeren in de kennis en vaardigheden van de secties ROT en het RBT.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie
Op zelfredzaamheid van burgers wordt door de overheid steeds meer een beroep gedaan, met onder meer als gevolg dat steeds meer kwetsbare groepen (ouderen of mensen met een beperking) langer thuis blijven wonen. De komende periode investeert de veiligheidsregio samen met gemeenten, politie en GGD daarom in twee zaken:
Enerzijds het ontwikkelen van een integraal zelfredzaamheidbeleid en anderzijds op het gezamenlijk in kaart brengen van de meer kwetsbare doelgroep, de verminderd zelfredzamen tijdens crisis. Om uiteindelijk te benoemen wie welke verantwoordelijkheid heeft richting deze groep en welke hulp geboden kan worden om de kwetsbaarheid te verminderen.

Communicatie
Communicatie is een strategisch in te zetten middel waarmee je vooraf gestelde doelen kunt behalen. De doelen die we ons voor communicatie stellen zijn de volgende:
Allereerst het opstellen van een visie op communicatie die past bij de huidige organisatie. Daarnaast zal aan de notitie Zelfredzaamheid en risicocommunicatie samen met de gemeenten binnen Gelderland-Zuid nadrukkelijk uitvoering worden gegeven. Voor crisiscommunicatie ligt de komende jaren de nadruk op het borgen van de kwaliteitsslag die de afgelopen periode is gemaakt. Hiervoor is een programma geschreven (programma Bevolkingszorg en crisiscommunicatie 2015-2018).

Risicogerichtheid
Het veiligheidsberaad heeft de ambitie geuit om een aanpak te ontwikkelen die zich richt op een doelgerichte beïnvloeding van risico's. Binnen Gelderland-Zuid is deze ambitie al eerder verwerkt in het multidisciplinaire Instrument ruimtelijke veiligheid. De komende jaren wordt dit instrument verder uitgerold. Daarnaast voert de veiligheidsregio met externe partners beïnvloedingsanalyses uit voor de jaarthema's en worden de landelijke ontwikkelingen op dit gebied gevolgd om te bezien wat dit voor Gelderland-Zuid kan betekenen.

Deel 3 wordt afgesloten met een hoofdstuk waarin aandacht wordt besteed aan de wijze waarop de output wordt uitgevoerd en gemonitord. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe uitvoering zal worden gegeven aan de inhoud van dit beleidsplan.

4. Bijlagen

Het Regionaal beleidsplan bevat de wettelijk verplichte bijlagen. Daarnaast is een bijlage opgenomen met de reguliere, multidisciplinaire werkzaamheden die door de veiligheidsregio worden uitgevoerd. Dit zijn werkzaamheden waarvoor al beleid is opgesteld en daarom dus niet terug hoeven te komen in een specifiek hoofdstuk van het beleidsplan. Tevens zijn landelijke en regionale ontwikkelingen meegenomen in een bijlage.

Samengevat in een figuur is dit de kern van het Regionaal beleidsplan Gelderland-Zuid 2016-2019:

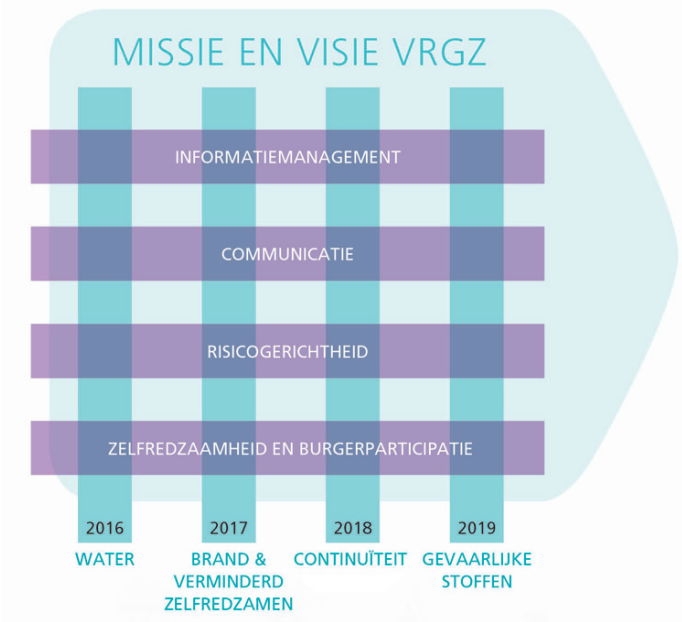

Inleiding

1. Wettelijke grondslag en leeswijzer

Grondslag Beleidsplan
De basis voor het Regionaal beleidsplan is gelegen de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In deze wet wordt gesteld dat het bestuur van de veiligheidsregio minimaal eens in de vier jaar een beleidsplan vaststelt waarin het multidisciplinaire beleid ten aanzien van de taken van de veiligheidsregio wordt vastgelegd.

Volgens de wet dient het beleidsplan minimaal te bevatten:
- Een beschrijving van de beoogde operationele prestaties van de diensten en organisaties van de veiligheidsregio, alsmede van de beoogde operationele prestaties in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing van de gemeenten en de politie in de regio;
- Een uitwerking van de door de minister vastgestelde landelijke beleidsdoelstellingen;
- Een informatieparagraaf waarin een beschrijving wordt gegeven van de informatievoorziening binnen en tussen de hierboven bedoelde organisaties;
- Een oefenbeleidsplan;
- Een beschrijving van de niet-wettelijke adviesfunctie.

Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op het risicoprofiel van de regio. Daarnaast is als nieuwe wettelijke verplichting opgenomen in de Wet veiligheidsregio's dat de burgemeester het ontwerpbeleidsplan van de veiligheidsregio voorlegt aan de gemeenteraad, voordat tot vaststelling kan over worden gegaan.

Het Regionaal beleidsplan is een multidisciplinair beleidsdocument. Het beschrijft dus niet de monodisciplinaire beleidskaders van de individuele disciplines. Deze zijn overigens, indien aanwezig, opgenomen als bijlage van dit plan.

Doelstelling beleidsplan
Doel van dit beleidsplan is om de multidisciplinaire ambities van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voor de komende vier jaar vast te leggen. Deze ambities hebben betrekking op jaarthema's en integrale thema's, afkomstig uit het Regionaal risicoprofiel, de strategische agenda van het Veiligheidsberaad en landelijke en regionale ontwikkelingen.

Afstemming
Zoals vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's is het beleidsplan afgestemd met en voorgelegd aan de gemeenteraden van de 16 gemeenten binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, de aangrenzende veiligheidsregio's, het Waterschap Rivierenland en de politie-eenheid Oost-Nederland. Tevens heeft de veiligheidsregio het beleidsplan afgestemd met en voorgelegd aan de diverse crisispartners.

Leeswijzer
Het plan van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid bestaat uit vier delen:
1. Inleiding. In dit deel wordt het overkoepelende thema 'Integraliteit' van het beleidsplan toegelicht.
2. Integraliteit en organisatie. Dit deel gaat over wat wij als veiligheidsregio willen doen om als één, integrale organisatie te kunnen werken.
3. Integraliteit en output. Bevat de integrale, multidisciplinaire thema's waar wij ons als veiligheidsregio de komende vier jaar op gaan richten. Enerzijds is dat een vertaling van ons Regionaal risicoprofiel naar beleid en anderzijds is dat een aantal andere, belangrijke thema's voor de veiligheidsregio.
4. Bijlagen. Bevat de (wettelijk verplichte) bijlagen.

2. Thema beleidsplan 2016-2019: integraliteit

2012-2015: stevige verankering VRGZ
Afgelopen jaren zijn we als veiligheidsregio flink gegroeid. Met de regionalisering van de brandweer bestaat de organisatie uit ruim 1300 personen. Deze personen zijn werkzaam binnen de vijf sectoren (Regionale ambulancevoorziening, brandweer, GHOR, Veiligheidsbureau en de Gemeenschappelijke Meldkamer) en ondersteunende diensten van de veiligheidsregio.

Elke sector binnen de veiligheidsregio kent zijn eigen ontwikkelingen, met name gericht op het monodisciplinaire proces. Zo zorgt de brandweer voor een optimale brandweerzorg, de Regionale ambulance voorziening voor optimaal ambulancevervoer en de GHOR voor een goede samenwerking en afstemming met de geneeskundige keten- en zorgpartners.

Daarnaast zijn we als individuele sectoren, soms ook gezamenlijk, bezig met een groot aantal overlappende thema's. Tevens maken we deel uit van een gezamenlijke bedrijfsvoering, worden we ondersteund door één afdeling financiën, één afdeling P&O en één afdeling facilitaire zaken en ICT. We zijn als veiligheidsregio dus één, stevig verankerde organisatie.

2016-2019: kansen benutten en meer efficiëntie door samenwerking
Binnen de organisatie, tussen de sectoren, weet men elkaar te vinden en kunnen de lijnen kort zijn, maar deze lijnen zijn niet allemaal structureel geborgd.

Elke sector is verantwoordelijk voor het eigen, monodisciplinaire resultaat, maar door meer samen te werken kan winst geboekt worden, ook in de samenwerking met onze partners. De winst zit zowel in de output, als in het werkplezier vanuit de dynamiek die ontstaat door het verknopen van kennis en werkzaamheden. En dat laatste kan het eerste weer versterken.

Het thema voor dit beleidsplan is dan ook 'integraliteit'; het benadrukken van het gezamenlijke, zowel binnen de veiligheidsregio als daarbuiten met onze partners en de wereld om ons heen, met als doel efficiënter en uitdagender te werken. Door meer samen te werken komen we tot producten die nog meer aansluiten bij de wensen van onze partners en de inwoners van Gelderland-Zuid. Want dat is waarvoor we het doen: een veiliger Gelderland-Zuid voor inwoners, werkenden en bezoekers.

De integraliteit kan gevonden worden in twee onderdelen. Als eerste binnen de organisatie (zie hoofdstuk 3). Met één gezamenlijke missie en visie, passend binnen de huidige ontwikkelingen, kunnen we opereren als één organisatie met medewerkers die trots zijn op hun organisatie, de veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Anderzijds zit die integraliteit in de output, in de werkzaamheden die wij als veiligheidsregio uitvoeren in samenwerking met onze partners. Het uitgangspunt is hierbij dat de verschillende sectoren en afdelingen in de veiligheidsregio gezamenlijk met de benoemde thema's (zie hoofdstuk 4 en 5) aan de slag gaan en hierbij de samenwerking opzoeken met de externe partners.

In dit beleidsplan komen beide onderdelen aan bod.

Integraliteit & organisatie

3. De organisatie: missie en visie

Wat is onze missie en visie
In 2009 hebben we als veiligheidsregio onze visie en missie opgesteld. Die visie en missie paste bij de organisatie zoals deze toen was.

Missie
De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is een daadkrachtige, betrouwbare en alerte organisatie voor brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zij is dé organisatie die, samen met de 16 gemeenten, politie en alle andere betrokken organisaties, zorgt voor een veilige samenleving in Gelderland-Zuid.

Het motto van de VRGZ luidt:
Daadkrachtig, betrouwbaar en alert, door samenwerking

Visie
De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid opereert in een samenleving die zich kenmerkt door snelle technologische en infrastructurele ontwikkelingen, een toenemende invloed van de media, individualisering, economische en demografische veranderingen en groter wordende
veiligheidsrisico's. De veiligheidsregio signaleert deze maatschappelijke ontwikkelingen, speelt hier alert en proactief op in en stemt haar beleid en taakuitvoering hierop af.

Veel van de waarden uit deze missie en visie zijn nog steeds van toepassing, maar omdat de organisatie is gegroeid en ook de samenleving verandert, is het wenselijk de missie en visie opnieuw tegen het licht te houden.

Wat zijn de ontwikkelingen
Door de regionalisering van de brandweer is de organisatie flink gegroeid, ook omdat de afdeling ICT, financiën en P&O nu onderdeel uitmaken van de organisatie en niet meer worden ingehuurd. Binnen de veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken inmiddels ruim 1300 medewerkers, onder wie zo'n 800 brandweer vrijwilligers. Binnen de veiligheidsregio kennen we stevige sectoren die ieder zorgdragen voor hun eigen taken, maar daarnaast hebben we ook een groot aantal gezamenlijke taken die sector-overstijgend zijn.

Ook de omgeving van de veiligheidsregio verandert. We hebben te maken met een 'terugtredende overheid' waarbij verantwoordelijkheden door de overheid worden afgestoten en meer neergelegd worden bij de samenleving, het ontstaan van nieuwe organisaties zoals bijvoorbeeld de regionale uitvoeringsdiensten, technologische ontwikkelingen, een vergrijzende bevolking waarin mensen langer en ook met beperkingen thuis wonen. Deze ontwikkelingen vragen om een nieuwe kijk op de rol van de veiligheidsregio en een integrale aanpak middels een goede samenwerking zowel binnen de veiligheidsregio als daarbuiten met onze partners. Ook het versterken van de samenwerking met de aangrenzende veiligheidsregio's past hierin, evenals de interregionale samenwerking binnen Oost 5.

Om die reden is het wenselijk dat we als veiligheidsregio onze missie en visie gaan herzien en daar naar gaan handelen. Deze herziening vraagt om betrokkenheid van de hele organisatie: vanuit alle sectoren en ondersteunende diensten.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Project om missie en visie Veiligheidsregio Gelderland-Zuid te herzien	Directie	2016
Initiatieven ontwikkelen om nieuwe missie en visie uit te dragen en te doorleven	Gehele organisatie	2016 - 2019

Integraliteit & output

4. Regionaal risicoprofiel

4.1 Inleiding

Volgens de Wet Veiligheidsregio's moet het beleidsplan mede gebaseerd zijn op het Regionaal risicoprofiel. Om die reden worden uit het Regionaal risicoprofiel risico's gefilterd waarop in de betreffende beleidsperiode de meeste aandacht wordt gericht. Dit zijn de zogenoemde prioritaire risico's.

In de beleidsperiode 2012-2015 waren de prioritaire risico's: 'verstoring telecommunicatie en ICT', 'incident transport brandbare stof', 'scheepvaartincident toxische stof', 'natuurbrand nabij kwetsbaar object', 'overstromingen' en 'griep-pandemie ernstig'. Aan deze prioritaire risico's is bijvoorbeeld uitvoering gegeven door middel van het opstellen van convenanten en planvorming, door oefeningen te organiseren maar ook door verwerking van deze risico's in informatiemanagement- en risicocommunicatie-producten.

In 2015 is het Regionaal risicoprofiel herzien (zie bijlage C). De herziening heeft een aantal wijzigingen opgeleverd, zoals de toevoeging van een scenario voor een ongeval met een kernenergiecentrale en een actualisatie van een aantal scenario's (overstromingen, verstoring gasvoorziening, brand gebouw verminderd zelfredzamen, verstoring elektriciteitsvoorziening, verstoring telecom en ICT).

Ook voor de periode 2016-2019 zijn opnieuw prioritaire risico's benoemd. De afweging hiervoor is tot stand gekomen door:

1. Het raadplegen van de werkgroep Regionaal risicoprofiel. De experts uit deze werkgroep (afkomstig vanuit alle hulpdiensten en gemeenten) hebben geadviseerd over welke risico's extra aandacht behoeven.
2. Een analyse van de risico's in relatie tot het centrale thema van het beleidsplan: integraliteit. Per beschreven scenario is geanalyseerd in hoeverre het risico bijdraagt aan de multidisciplinaire en integrale samenwerking en afstemming die wordt nagestreefd voor de komende beleidsperiode.
3. Te kijken naar de belangrijkste landelijke en regionale ontwikkelingen.

Deze afweging heeft de volgende prioritaire risico's opgeleverd:

- Water (zie paragraaf 4.2);
- Brand en verminderd zelfredzamen (zie paragraaf 4.3);
- Continuïteit (zie paragraaf 4.4);
- Gevaarlijke stoffen (zie paragraaf 4.5).

Het risico "grieppandemie", dat ook hoog scoort in het risicodiagram van het Regionaal risicoprofiel, krijgt de komende vier jaar geen extra aandacht. De reden hiervoor is dat we als veiligheidsregio door de Mexicaanse griep en de ervaringen met het Ebola-virus, al veel geïnvesteerd hebben in dit risico en we dit ook kunnen gebruiken in de huidige beleidsperiode.

Om deze onderwerpen breed op de agenda's te krijgen van de verschillende overleggen binnen de veiligheidsregio, maar ook in de overleggen met onze partners, zijn er jaarthema's van gemaakt. Aan deze jaarthema's wordt gedurende het betreffende jaar extra aandacht besteed. Doel van een jaarthema is enerzijds een belangrijk risico in de volle breedte bekijken en onderzoeken. En anderzijds zorgt het voor een kapstok waaraan het integrale werken opgehangen kan worden en waarover zowel intern als extern helder gecommuniceerd kan worden.
Het jaarthema wordt voor zover mogelijk in alle reguliere werkzaamheden meegenomen (zoals bijvoorbeeld in opleiden, trainen, oefenen en planvorming). Daarnaast wordt elk jaarthema beschouwd op de integrale thema's die ook in dit beleidsplan zijn benoemd in hoofdstuk 5.

Tenslotte voert de veiligheidsregio voor de prioritaire risico's samen met onze partners een beïnvloedingsanalyse uit. Met een beïnvloedingsanalyse wordt inzichtelijk waar je als veiligheidsregio en partners wel en geen invloed op hebt. Vervolgens kan de veiligheidsregio haar werkzaamheden hierop inrichten.

In de landelijk in ontwikkeling zijnde methodiek van de beïnvloedingsanalyse worden de risico's geanalyseerd op:
- Risicoreductie: kansreductie, effectreductie, reductie blootstelling, bevordering zelfredding, bevordering hulpverlening/ bestrijding, bevordering herstel;
- Crisisbeheersing: planvorming, OTO, mensen en middelen, gegevensbeheer, verbindingen en communicatie, herstel.

De beïnvloedingsanalyse is dus bij uitstek een instrument dat bijdraagt aan integrale samenwerking.

De leerpunten en producten die uit de extra aandacht voor de jaarthema's voortkomen, zijn vervolgens ook voor de andere risico's in de regio in te zetten; ten behoeve van versterking van zowel risicobeheersing als incidentbestrijding.

4.2 Jaarthema 2016: water

"Door het in kaart brengen van het sneeuwbaleffect de gevolgen van een overstroming minimaliseren"

Wat houdt het thema water in
Door de veiligheidsregio Gelderland-Zuid stromen de Waal en de Maas. Daarnaast kent het grondgebied maar enkele hoge gronden (gebieden die zonder dijken bij hoogwater droog blijven). Als veiligheidsregio zijn we weliswaar goed beveiligd tegen overstromingen, maar uit te sluiten zijn overstromingen nooit. En de maatschappelijke gevolgen hiervan kunnen zeer groot zijn.

Binnen het risicoprofiel is overstroming een zeer belangrijk risico (het scoort relatief hoog qua waarschijnlijkheid en impact). We hebben dan ook een multidisciplinair rampbestrijdingsplan dijkdoorbraak en overstroming (2012) en water is geregeld onderwerp van gesprek. De kans op een dijkdoorbraak blijkt volgens de nieuwste inzichten groter dan gedacht (bij sommige dijkvlakken een kans van eens in de honderd jaar). Daarom is het wenselijk dit thema verder te onderzoeken en vervolgens samen met onze crisis-, zorg- en vitale partners integraal te kijken naar de impact van een overstroming en de maatregelen die hiervoor genomen kunnen worden.

Wat zijn de ontwikkelingen
Het nationale Deltaprogramma heeft nieuwe inzichten opgeleverd ten aanzien van waterveiligheid. Deze inzichten en de besluiten die genomen zijn in de Deltabeslissingen, werken door van waterkering tot rampenbestrijding. Extra aandacht wordt bijvoorbeeld van de veiligheidsregio's gevraagd voor evacuatie en de effecten van het fenomeen 'piping'. Bij dit mechanisme stroomt water via een zandlaag onder een dijk door en komt het achter de dijk weer omhoog. Hierdoor kan de dijk op een gegeven moment gaan instorten. Ook voor de gemeenten is dit van belang; niet alleen in relatie tot de voorbereiding op een dijkdoorbraak, maar ook voor ruimtelijke oplossingen en maatregelen.

'Water en evacuatie' is een van de thema's van de strategische agenda 2014-2016 van het Veiligheidsberaad. Landelijk wordt voor dit project ingezet op twee resultaatgebieden: hulpmiddelen ontwikkelen voor regio's (standaarden en handreikingen) en versterking van een structurele aanpak van dit thema (kennis, toetsingskader). De veiligheidsregio volgt deze ontwikkelingen en levert daar waar mogelijk menskracht aan dit landelijke project.
Voor Gelderland-Zuid is water, zoals ook boven genoemd, een zeer belangrijk risico. Om die reden is water het jaarthema voor 2016.

Binnen Gelderland-Zuid is het rampbestrijdingsplan aan een herziening toe. De uitdaging die daarbij wordt aangenomen is het in kaart brengen van het zogenaamde 'sneeuwbaleffect'. Tot op heden hebben we ons vooral gericht op wat er direct speelt als een dijk doorbreekt of overstroomt. Wat we nu willen onderzoeken is wat de verdere gevolgen zijn van die overstroming of

doorbraak in de dagen, weken of zelfs maanden erna. Belangrijke vragen daarbij zijn: wat zijn de kwetsbare objecten (BRZO- bedrijven, drinkwatervoorzieningen, zorginstellingen, stroomvoorzieningen et cetera) binnen dat gebied en wat zijn de gevolgen voor hen. Welke maatregelen kunnen zij nemen? En wat zijn de gevolgen als deze maatregelen niet genomen (kunnen) worden? Dit moeten we doen als veiligheidsregio, maar vooral ook samen met onze partners en buurregio's. Ook het onderdeel evacuatie van mens en dier binnen het rampbestrijdingsplan is aan herziening toe.

Deze hieruit verkregen informatie wordt gebruikt voor een betere preparatie van de crisisorganisatie èn burgers. Zo kunnen onderdelen worden meegenomen in het oefenprogramma en kan nadrukkelijker worden ingezet op communicatie richting burgers over dit thema om de risicobewustwording te vergroten (reële risicocommunicatie).

Daarnaast nemen we de verkregen informatie mee in de advisering door de veiligheidsregio, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen (Instrument ruimtelijke veiligheid), BRZO-bedrijven en zorginstellingen (zorgcontinuïteit). De resultaten kunnen tevens als input dienen voor het jaarthema voor 2018: continuïteit (paragraaf 4.4).

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Aanhaken bij landelijk project vanuit strategische agenda veiligheidsberaad: water en evacuatie	Veiligheidsbureau	2015 - 2019
Herzien rampbestrijdingsplan dijkdoorbraak en overstroming (2012) waarin de nadruk ligt op: -sneeuwbaleffect -evacuatie van mens en dier	Veiligheidsbureau met ondersteuning van brandweer, GHOR, gemeenten en externe partners	2015 - 2016
Water als thema nadrukkelijk in oefenen meenemen	Alle sectoren en externe partners	2016
Risicocommunicatie over water	Initiator afdeling communicatie, Veiligheidsbureau en gemeenten Uitvoering door alle sectoren	2016 (- 2019)
Beïnvloedingsanalyse uitvoeren conform de landelijke methodiek van het Platform Regionaal risicoprofiel	Veiligheidsbureau, sectoren en externe partners	2016
Nieuwe informatie en inzichten meenemen in advisering en planvorming (zoals bij ruimtelijke veiligheid, BRZO-bedrijven, zorgcontinuïteit)	Alle sectoren	2016-2019

4.3 Jaarthema 2017: brand & verminderd zelfredzamen

"In kaart brengen van een (meer) kwetsbare doelgroep om zowel preventief als tijdens crises meer te kunnen betekenen"

Wat houdt het risico brand en verminderd zelfredzamen in
In het Regionaal risicoprofiel is het scenario 'brand met verminderd zelfredzamen' opgenomen. In het scenario wordt uitgegaan van een brand in een wooncomplex met meerdere woonlagen en 75 verminderd zelfredzame personen. Dit scenario scoort in het huidige risicoprofiel niet heel hoog qua waarschijnlijkheid en impact. Toch wordt dit scenario als prioritair risico benoemd omdat dit risico leeft binnen de gemeenten en de veiligheidsregio en het aantal zelfstandig wonende ouderen (en daarmee het aantal verminderd zelfredzame ouderen) sterk zal stijgen door de vergrijzing en overheidsbeleid.

Wat zijn de ontwikkelingen
In februari 2015 was in Nijmegen sprake van een grote brand in een wooncomplex waarin meerdere verminderd zelfredzamen wonen. Vier personen zijn hierbij overleden. Op meerdere plekken in het land hebben soortgelijke situaties zich voorgedaan, onder meer in Wijchen. En de kans blijft bestaan dat het nogmaals gebeurt. Dit is een logisch gevolg van de vergrijzing in Nederland, en dus ook in Gelderland-Zuid. Daarnaast is de tendens dat mensen langer thuis wonen, in niet specifiek voor de doelgroep ingerichte complexen. Deze mensen zijn in het dagelijks leven zelfredzaam, maar bij een brand minder of zelfs niet. Aandacht voor dit onderwerp is gewenst. Daarom is dit risico als jaarthema benoemd voor 2017.

De veiligheidsregio gaat samen met de gemeenten in Gelderland-Zuid onderzoeken wat in te zetten maatregelen zijn om de kwetsbaarheid van verminderd zelfredzamen bij brand te verkleinen. De rol van de veiligheidsregio is dan het in kaart brengen van het hiervoor benodigde netwerk (netwerkmanagement), het inventariseren van initiatieven van de gemeenten en het verzamelen en samenbrengen van kennis. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten die de activiteiten bij het thema 'zelfredzaamheid en burgerparticipatie' opleveren.

Daarnaast wordt goed gekeken naar de inhoud van de initiatieven en activiteiten die al binnen de veiligheidsregio worden uitgevoerd richting de doelgroep verminderd zelfredzamen (denk bijvoorbeeld aan het geven van voorlichting) om te bezien of de vorm of inhoud nog moet worden aangepast op basis van bovenstaand onderzoek.
Om in te spelen op de actualiteit van dit risico en de zorgen die hierover bestaan, wordt in 2016 vast gestart met een inventarisatie van welke initiatieven op het gebied van brand en verminderd zelfredzamen er al zijn. Dit overzicht is daarmee voor de start van het jaarthema 2017 beschikbaar en in te zetten bij het uitwerken van de activiteiten voor 2017.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Inventariseren welke initiatieven binnen de veiligheidsregio en haar partners worden ontplooid richting de doelgroep om te bezien hoe deze initiatieven versterkt kunnen worden op basis van het onderzoek	GHOR Uitvoering door alle sectoren en externe partners	2016-2017
Onderzoek doen naar in te zetten maatregelen om kwetsbaarheid doelgroep tijdens brand te verkleinen	Initiator GHOR en brandweer, ondersteuning en uitvoering door alle sectoren, gemeenten	2017
Beïnvloedingsanalyse uitvoeren conform de landelijke methodiek van het Platform Regionaal risicoprofiel	Veiligheidsbureau, sectoren en externe partners	2017

4.4 Jaarthema 2018: continuïteit

"Het één heeft gevolgen voor het ander; inzichtelijk maken van de impact van uitval van meerdere vitale voorzieningen (domino-effect)"

Wat is continuïteit
Het functioneren van de samenleving is afhankelijk geworden van technische en infrastructurele voorzieningen. Bijvoorbeeld gasvoorziening, elektriciteit, telecom, informatie- en communicatietechniek, drinkwatervoorziening, riolering, maar ook spoor-, vaar- en autowegen. Als er één van deze vitale voorzieningen langdurig en op grote schaal weg valt, loopt de continuïteit van de basisvoorzieningen voor burgers, instellingen en bedrijven gevaar. Vanwege de toegenomen samenhang tussen de verschillende technieken, voorzieningen en infrastructuur kan bovendien de uitval van de ene vitale voorziening, de uitval van een andere vitale voorziening betekenen. De impact van langdurige uitval op de samenleving wordt dan nog groter. Onder het thema continuïteit beschouwt de veiligheidsregio deze impact en wat dat betekent voor de continuïteit van de samenleving vanuit de noemer jaarthema voor 2018.

Wat zijn de ontwikkelingen
Voor diverse vitale voorzieningen zijn landelijke convenanten opgesteld. De veiligheidsregio heeft met de betreffende partners een convenant afgesloten. Bijvoorbeeld met Vitens, Gasunie, Liander en Waterschap. Hierin staat hoe de organisaties elkaar bij een crisis kunnen vinden, hoe ze samenwerken en elkaar informeren. De bijlagen hiervan worden jaarlijks herzien. Deze convenanten zijn per type voorziening opgesteld en afgesloten en daarmee sectorspecifiek. Voor vitale voorzieningen waarvoor nog geen landelijk convenant aanwezig is, zijn geen afspraken vastgelegd. Zoals voor de telecomsector.

De onderlinge afhankelijkheid van de vitale voorzieningen en de invloed ervan op de samenleving nemen nog verder toe. Omdat we tot nu toe vooral sectorspecifieke scenario's hebben beschreven in het risicoprofiel en sectorale convenanten hebben afgesloten, wordt een nadere multidisciplinaire beschouwing van het domino-effect van verstoringen uitgevoerd. Hiervoor kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van het scenario dat gebruikt is bij het jaarthema van 2016: water. Door een overstroming of dijkdoorbraak van een dijkring, zijn de effecten hiervan op het functioneren van de verschillende vitale voorzieningen in kaart te brengen. De impact op bewoners, instellingen en bedrijven wordt zichtbaar gemaakt. Ook de tijd tot uitval en de tijd totdat de voorzieningen hersteld zijn en weer gaan functioneren kan hierin worden meegenomen. Ook zorginstellingen worden hierbij in beschouwing genomen: hoewel zorginstellingen bij wet verplicht zijn zorg te leveren onder alle omstandigheden, kan bij langdurige en grootschalige uitval niet worden verwacht dat zorginstellingen zelfstandig het probleem op kunnen lossen.

Dit met als doel de voorbereiding op crises door verstoring van vitale voorzieningen te versterken, zodat we in de toekomst de gevolgen van een verstoring van vitale voorzieningen kunnen beperken. Dit doen we in samenspraak met onze partners. Netwerkmanagement is dus ook hier van belang.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Contacten met partners vitale voorzieningen intensiveren. Convenanten afsluiten of indien wenselijk actualiseren	Alle sectoren	2016 - 2019
Multidisciplinair onderzoek naar het domino-effect van uitval van vitale voorzieningen	Initiator Veiligheidsbureau, ondersteuning van alle sectoren	2018
Beïnvloedingsanalyse uitvoeren conform de landelijke methodiek van het Platform Regionaal risicoprofiel	Veiligheidsbureau en externe partners	2018
De resultaten uit het onderzoek naar het domino-effect en de uitkomsten van de beïnvloedingsanalyse verwerken in: planvorming, adviesproducten, voorbereiding op crises	Alle sectoren, externe partners	2018

4.5 Jaarthema 2019: gevaarlijke stoffen

"Inperken van impact van incidenten met gevaarlijke stoffen"

Wat zijn gevaarlijke stoffen
Over auto-, spoor- en vaarwegen in onze regio, vindt vervoer plaats van gevaarlijke stoffen. Daarnaast zijn bedrijven actief die gevaarlijke stoffen gebruiken in hun productieproces of gevaarlijke stoffen opslaan. In onze regio is daardoor de kans aanwezig dat een incident met gevaarlijke stoffen plaatsvindt. In het Regionaal risicoprofiel zijn hier verschillende scenario's voor opgenomen. Door deze verschillende scenario's is te zien dat het begrip 'gevaarlijke stoffen' veelzijdig is. Bij gevaarlijke stoffen wordt op hoofdlijnen onderscheid gemaakt in 5 categorieën:

- Chemisch (giftige stoffen);
- Biologisch (micro-organismen en toxinen die bij mensen, dieren of planten een negatief gezondheidseffect kunnen veroorzaken);
- Radiologisch (radioactieve stoffen);
- Nucleair (radioactieve stoffen bedoeld om kernenergie op te wekken, alsmede in het afval dat daarbij ontstaat);
- Explosieven (stoffen die vanwege hun explosiviteit, brandbaarheid of reactiviteit schade kunnen toebrengen).

Wat zijn de ontwikkelingen
Bij gemeentebestuurders en burgers is aandacht en soms ook zorg aanwezig over de gevaarlijke stoffen die in de regio te vinden zijn of vervoerd worden. Bij de actualisatie van het Regionaal risicoprofiel in 2014 zijn daarom twee scenario's met incidenten bij vervoer van gevaarlijke stoffen toegevoegd. Daarnaast is bij de herziening van het Regionaal risicoprofiel in 2015 vanwege gewijzigd rijksbeleid een scenario 'ongeval kernenergiecentrale' toegevoegd.

Gevaarlijke stoffen zijn dus een belangrijk risico voor Gelderland-Zuid en wordt daarom als jaarthema benoemd voor 2019. Zo ontstaat ruimte om met de hulpdiensten, gemeenten en bedrijven na te gaan welke preventieve activiteiten worden ondernomen en of daar op onderdelen en op de vier benoemde integrale thema's in dit beleidsplan (paragraaf 5.2, 5.3, 5.4 en 5.5) bundeling en samenwerking opportuun is.

Hiervoor wordt eerst het onderwerp afgebakend. De vraag is dan of breed wordt ingestoken op alle bovenstaande gevaarlijke stoffen of dat de keuze wordt gemaakt om op één type stof gedurende het jaar in te zoomen (bijvoorbeeld alleen toxische of nucleaire stoffen). Tevens kan worden bezien of naar het vervoer van gevaarlijke stoffen wordt gekeken of juist naar de inrichtingen/bedrijven. Deze keuzes hangen af van waar op dat moment (bestuurlijk) de meeste behoefte aan is. Voorafgaand aan het jaar worden deze keuzes dan ook meegenomen in een projectplan voor dit risico.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Afbakening onderwerp voorafgaand aan 2019 en uitwerking in een projectplan	Initiator brandweer, ondersteuning van alle sectoren	2018
Uitvoeren projectplan	Coördinator brandweer, uitvoering alle sectoren	2019
Beïnvloedingsanalyse uitvoeren conform de landelijke methodiek van het Platform Regionaal risicoprofiel	Veiligheidsbureau, sectoren, externe partners	2019

5. Integrale thema's

5.1 Inleiding

Naast de vier jaarthema's die integraal worden benaderd, zal de komende beleidsperiode ook extra aandacht zijn voor een aantal andere integrale thema's. Dit zijn thema's die naar voren zijn gekomen in voorbereidende sessies voor het beleidsplan van het Directieteam, Adviesteam en de werkgroep Regionaal beleidsplan, die een logisch uitvloeisel zijn van landelijke en regionale ontwikkelingen. Het gaat om de volgende thema's:

- Informatiemanagement (zie paragraaf 5.2);
- Zelfredzaamheid en burgerparticipatie (zie paragraaf 5.3);
- Communicatie (zie paragraaf 5.4);
- Risicogerichtheid (zie paragraaf 5.5).

Deze thema's staan op zichzelf; bieden kansen en ontwikkelmogelijkheden, maar daarnaast komen deze thema's ook elk jaar terug en worden dan beschouwd vanuit de bril van het jaarthema.

Visueel weergegeven komt dit op het volgende neer:

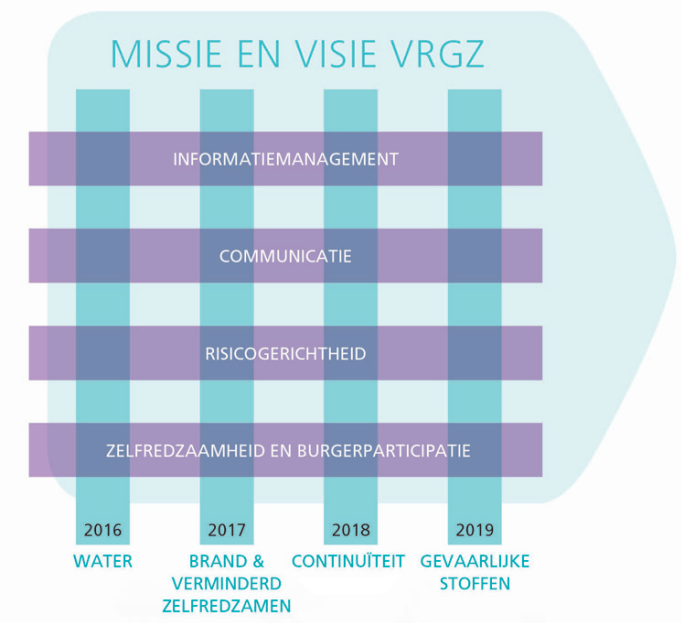

5.2 Informatiemanagement

"Vanuit een gedegen basis, optimaal werken tijdens crisis"

Wat is informatiemanagement
Informatiemanagement is een van de meest kritische succesfactoren bij het voorkomen, beheersen en afhandelen van een crisis. De juiste informatie, op het juiste moment, bij de juiste persoon kan van doorslaggevende betekenis zijn in het goed en daadkrachtig managen van een crisis. Informatie is om uit te wisselen tussen functionarissen, sectoren, crisispartners en andere regio's: bij uitstek een multidisciplinair en integraal thema.

Om de juiste informatie, op de juiste plek bij de juiste persoon te krijgen, is een goede informatievoorziening (zowel technisch als procesmatig) noodzakelijk. Een informatievoorziening die optimaal presteert tijdens een crisis vraagt onder andere om een robuuste infrastructuur, gebruikersvriendelijke systemen, ontsluiting van informatie op basis van gemaakt afspraken rondom definities, presentatievorm, eigenaarschap, actualiteit et cetera. Dat alles moet in de voorbereidende fase worden georganiseerd. Daarmee is informatiemanagement dus meer dan alleen informatie managen tijdens een crisis.

Wat zijn de ontwikkelingen
Zorgen voor een gedegen basis
In het 'Programma Informatievoorziening Veiligheidsregio's 2015-2020', vastgesteld door het Veiligheidsberaad, zijn zes prioriteiten benoemd die onder regie van het IFV de komende jaren worden uitgewerkt. De Veiligheidsregio Referentiearchitectuur (VeRA) is leidend voor de inrichting.

De zes prioriteiten zijn de volgende:
1. Basisvoorziening Geo: landelijke voorziening voor het ontsluiten van geo-informatie.
2. Landelijke ICT-voorziening: een robuuste infrastructuur waarop alle gemeenschappelijke en centrale applicaties en alle gemeenschappelijke gegevens via een ingang en een inlognaam worden aangeboden voor gebruik.
3. Landelijke kernregistraties: standaardisatie van door veiligheidsregio's gebruikte kernregistraties waardoor informatie-uitwisseling vergemakkelijkt.
4. Gemeenschappelijke applicaties: toewerken naar een compact geheel van gezamenlijke applicaties van veiligheidsregio's.
5. Business Intelligence: verzamelen en analyseren van data ten behoeve van sturing, uitvoering, verantwoording, lering en vergelijking.
6. Informatieveiligheid: verbeteren van de informatieveiligheid in de veiligheidsregio's.

Het idee achter deze prioriteiten is: standaardisatie en gelijkheid tussen regio's om uitwisseling te vergemakkelijken. Door gebruik te maken van elkaars kennis en expertise hoeft niet ieder voor zich het wiel uit te vinden. Gelderland-Zuid heeft deze zes prioriteiten geadopteerd en de ambitie uitgesproken bij deze initiatieven aan te haken door middel van het leveren van menskracht. Vanuit

deze prioriteiten kan een stevig, integraal fundament worden gebouwd van waaruit informatiemanagement op een hoger niveau kan worden getild. Zonder deze basis blijft het, vanuit de beste bedoelingen, de eindjes aan elkaar knopen.

Naast deze ontwikkelingen is het ook van belang binnen de VRGZ en dus tussen de sectoren de integraliteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid van informatiemanagement te benadrukken en op te zoeken. De eerste stappen zijn gezet om deze integraliteit te versterken en zullen in 2016 nader worden uitgewerkt in plannen van aanpak: van strategieën, beleid en (IT) architectuur tot implementatie afronding.

Verder is het van belang dat brongegevens-uitwisseling tussen de verschillende partijen wordt geprofessionaliseerd en dat gegevensbeheer centraal wordt ingericht en vastgelegd. Met als doel het putten uit eenduidige informatie, welke per sector van belang is.

Netcentrisch werken
Afgelopen jaren is binnen de veiligheidsregio geïnvesteerd in het netcentrisch werken op de meldkamer, het COPI en deels op ROT niveau. Informatiemanagers zijn opgeleid en geëxamineerd. De komende jaren ligt de nadruk op het investeren in kennis en vaardigheden van functionarissen in de secties van het ROT en het RBT. Daarnaast is het van belang dat ook het geografische beeld wordt (door)ontwikkeld en geborgd.

De netcentrische principes hebben ook meerwaarde in het voorkómen van de noodzaak om grootschalig op te treden. Het delen van informatie tussen de verschillende verantwoordelijke partijen heeft ook in het dagelijkse proces van risicobeheersing en bij het monitoren van de veiligheidssituatie grote meerwaarde. Dit geldt voor de algemene keten (rampenbestrijding en handhaving van openbare orde), maar ook in de diverse functionele ketens (een specifiek terrein, bijvoorbeeld elektriciteit) die bestaan uit de crisis- en ketenpartners van de Veiligheidsregio. De landelijke ontwikkelingen zijn er dan ook op gericht het netcentrisch werken uit te breiden naar de preparatieve fase. Het uiteindelijke doel is een volcontinu, informatie gestuurd werken en optreden.

Als Gelderland-Zuid hebben we niet de ambitie om op dit werkterrein voorop te lopen, maar op dit moment zijn er ook onvoldoende mensen en middelen beschikbaar om als veiligheidsregio het huidige basisniveau te waarborgen en noodzakelijke doorontwikkeling te realiseren. Het is daarom van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt welke keuzes/investeringen noodzakelijk zijn om dit wel te kunnen doen.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Aanhaken bij de 6 projecten uit het 'Programma Informatievoorziening Veiligheidsregio's' d.m.v. het leveren van menskracht	IM, ondersteund door de sectoren	2015 - 2019
Benoemen verantwoordelijken informatiemanagement per sector.	Directie	2016
Platform informatiemanagement nieuw leven inblazen	Initiator IM, deelname vanuit alle sectoren	2016
Organisatiecommunicatie starten over informatiemanagement om inzicht en betrokkenheid te vergroten	IM, Facilitaire Dienstverlening	2016
Investeren in kennis en vaardigheden netcentrisch werken van de secties ROT en het RBT	Veiligheidsbureau	2016
Opstellen projectplan veiligheidsregio 'een gedegen basis voor netcentrisch werken 2016-2019'	Veiligheidsbureau	2015 - 2016

5.3 Zelfredzaamheid en burgerparticipatie

"Door integraal zelfredzaamheidsbeleid, effectiever samenwerken en effecten vergroten"

Wat is zelfredzaamheid, wat is burgerparticipatie
Zelfredzaamheid bij rampen en crises heeft alles te maken met het 'zichzelf en anderen kunnen redden'. Burgerparticipatie gaat een stap verder en heeft betrekking op het verzoek van hulpdiensten aan omstanders en vrijwilligers om zich in te zetten voor hulp bij calamiteiten of op het managen van de spontaan aangeboden hulp.

De veiligheidsregio heeft een taak in het faciliteren en bevorderen van deze zelfredzaamheid. Bijvoorbeeld door het vergroten van het bewustzijn dat een calamiteit zich altijd en overal en in vele vormen voor kan doen (risicocommunicatie). Daarnaast kan de veiligheidsregio, samen met partners, adviezen geven over wat te doen om de effecten van een incident te beperken en over hoe een burger zichzelf in veiligheid kan brengen (crisiscommunicatie).

Omdat zelfredzaamheid binnen alle sectoren een belangrijk thema is, maar veel initiatieven per sector worden ontplooid, is het bij uitstek een thema dat integraal veel mogelijkheden biedt en daarom wordt meegenomen in dit beleidsplan.

Wat zijn de ontwikkelingen
Op zelfredzaamheid van burgers wordt door de overheid steeds meer een beroep gedaan. De verantwoordelijkheid voor de samenleving legt de overheid steeds verder terug bij burgers, instellingen en bedrijven. De ontwikkeling van de verzorgingsstaat richting de participatiesamenleving is ingezet. Ook in de zorg is deze ontwikkeling te zien: mensen die op leeftijd zijn of op een andere manier kwetsbaar zijn, blijven langer zelfstandig wonen.

In de praktijk is gebleken dat een groot deel van de Nederlandse bevolking zelfredzaam is, zelfs meer dan voorheen werd gedacht. Maar vanwege bovenstaande ontwikkeling, is er ook een groep die onder normale omstandigheden zelfredzaam is, maar dit niet altijd is tijdens crises. Het is van belang dat deze doelgroep in beeld wordt gebracht en wordt nagedacht over wat de overheid hiervoor moet en kan betekenen.

Voor het thema zelfredzaamheid en burgerparticipatie zijn daarom twee speerpunten geformuleerd:

Het ontwikkelen van een integraal zelfredzaamheidsbeleid.

Door de krachten te bundelen (brandweer, politie, bevolkingszorg, RAV, GGD en GHOR) en alle reeds bestaande kennis te inventariseren, kunnen gezamenlijke initiatieven ontwikkeld of samengevoegd worden met als doel de zelfredzaamheid van burgers, (zorg-) instellingen en bedrijven te bevorderen. Hierdoor kunnen een aantal activiteiten zowel breder als efficiënter worden uitgevoerd, zoals de advisering van zorginstellingen over brandveiligheid en zorgcontinuïteit. Daarnaast neemt de veiligheidsregio de resultaten van de activiteiten binnen het jaarthema brand en verminderd zelfredzamen mee in de in te zetten middelen voor het bevorderen van zelfredzaamheid.

Input voor dit beleid is eveneens het onderzoek dat op dit moment wordt uitgevoerd binnen de veiligheidsregio waarin wordt gekeken naar de wijze waarop de burger structureel en actief kan worden betrokken bij de activiteiten van de VRGZ.

Het in kaart brengen van de verminderd zelfredzamen tijdens crises.

Gezamenlijk zal onderzocht worden hoe we tijdens crises in beeld krijgen waar verminderd zelfredzamen zich bevinden. Daarvoor moet gebruik worden gemaakt van elkaars netwerken, maar moeten ook nieuwe netwerken worden aangeboord. Van belang is daarbij te benoemen wie welke verantwoordelijkheid heeft en welke hulp kan worden geboden om verminderd zelfredzamen (eventueel met behulp van anderen) in veiligheid te kunnen stellen.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Opstellen integraal zelfredzaamheidsbeleid met uitwerking van thema's, activiteiten en een werkwijze voor monitoring van de activiteiten (bijvoorbeeld door het instellen van een periodiek, multidisciplinair overleg)	Veiligheidsbureau in samenwerking met de gemeenten, politie, alle sectoren en de GGD	2016
Multidisciplinair onderzoek naar mogelijkheden om tijdens rampen en crises burgers die verminderd zelfredzaam in beeld te krijgen	Veiligheidsbureau in samenwerking met de gemeenten, alle sectoren en de GGD	2016 - 2017

5.4 Communicatie

"Communicatie als strategisch, verbindend middel"

Wat is communicatie
Communicatie is overal: tussen en voor mensen, tussen sectoren, tussen regio's. Middels communicatie informeren we elkaar, delen we kennis, houden we elkaar op de hoogte.

Communicatie is een strategisch in te zetten middel waarmee je vooraf gestelde doelen kunt behalen; wat is je missie, waar wil je heen? Communicatie – dat wil zeggen zenden èn ontvangen - helpt mensen en organisaties daarbij. Dat gebeurt tijdens een crisis, maar ook in de voorbereiding daarop.

Communicatie is dus een integraal thema met in dit beleidsplan drie onderdelen:
- Corporate communicatie: de interne en externe communicatie van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid als organisatie;
- Risicocommunicatie: communicatie richting burgers van Gelderland-Zuid over risico's binnen de veiligheidsregio;
- Crisiscommunicatie: communicatie naar publiek en pers ten behoeve van schadebeperking (handelingsperspectieven), informatievoorziening en betekenisgeving tijdens een ramp of crisis.

Wat zijn de ontwikkelingen

Corporate communicatie
De veiligheidsregio is door de regionalisering van de brandweer enorm gegroeid; qua aantal medewerkers, maar ook qua werkplekken verspreid over de regio. Om samenhang en samenwerking binnen de veiligheidsregio te bewerkstelligen, is goede interne communicatie noodzakelijk. Op dit moment wordt er binnen de veiligheidsregio middels verschillende kanalen gecommuniceerd, bijvoorbeeld via nieuwsbrieven, de interne website en in de verschillende overleggen. Maar een dergelijke omvang van de organisatie vraagt om een (ver)nieuw(d)e communicatiestrategie, waarin deze middelen en mogelijk andere methoden worden meegenomen, die aansluiten bij de visie en missie van de (integrale) organisatie. In die communicatiestrategie verdient ook externe communicatie, bijvoorbeeld met gemeenten, ketenpartners én samenleving, de aandacht. Wat is de visie van de veiligheidsregio hierop, wat zijn doelen en prioriteiten? Maar ook perswoordvoering hoort hierin thuis. De vraag is of dit passief (als antwoord op) of misschien wel actief (met vooruitziende blik) moet plaatsvinden.

Risicocommunicatie
In de notitie 'Zelfredzaamheid en risicocommunicatie in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid' is beschreven hoe de veiligheidsregio het onderwerp risicocommunicatie aanvliegt. De basis wordt gevormd door klassieke risicocommunicatie: de veiligheidsregio richt zich op risicocommunicatie over noodsituaties (rampen en crises) en wat mensen kunnen en moeten doen. Hierbij wordt aan-

gesloten bij het risicoprofiel. Van belang hierbij is het peilen van de behoeften van de gemeenten en het samen optrekken in het communiceren over risico's. Zowel veiligheidsregio als gemeenten hebben hierin een verantwoordelijkheid.

In de middelen die ontwikkeld worden, wordt een verbinding gelegd met en verwezen naar de publieksvoorlichting van de brandweer en de geneeskundige hulpverlening. Als te ontwikkelen middelen worden in de notitie genoemd: tweets via het twitteraccount @CrisisGLZ, ontwikkeling van de 'Risicowijzer Gelderland-Zuid', aandacht voor risico's in de lokale huis-aan-huis-bladen en op de wijkwebsites. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de '24-dagen-regel'. Met deze regel wordt bedoeld dat tot ongeveer 24 dagen na een ramp mensen erg open staan voor informatie. Communiceren met burgers, instellingen en bedrijven over risico's hebben het grootste effect en de meeste betekenis nadat daadwerkelijk een calamiteit heeft plaatsgevonden.

Daarnaast is het bij elkaar aanhaken op de activiteiten van de afzonderlijke hulpdiensten een kans om met beperkte inspanningen en middelen een groter bereik te realiseren. Om dit structureel te doen, zal eerst de strategie voor communicatie (wat, waarom, voor wie, hoe) bepaald worden. Vervolgens worden de keuzes voor de wijze van uitvoering gemaakt.

Crisiscommunicatie
Voor crisiscommunicatie is afgelopen vier jaar een stevig fundament gelegd. Geïnvesteerd is in kennis en kunde van functionarissen, en ook procesmatig zijn verbeterslagen gemaakt. Op dit moment wordt deze kwaliteitsslag ook gerealiseerd voor de woordvoering tijdens crisis bij GRIP 0 en 1.

De komende vier jaar ligt de nadruk op het borgen van deze kwaliteit (zoals is uitgewerkt in het 'Programma Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie 2015-2018'). Daarnaast is het van belang dat na vier jaar relatief 'naar binnen gekeerd' te zijn geweest, de blik zich weer meer naar buiten richt en geïnvesteerd wordt in de samenwerking met de partners binnen en buiten de veiligheidsregio, uit te dragen wat van communicatie tijdens crisis verwacht kan worden en daarnaast waar mogelijk aan te haken bij integrale thema's.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Opstellen 'visie op communicatie' en hier uitvoering aan geven	Directie	2016
Uitvoering geven aan de notitie 'Zelfredzaamheid en risicocommunicatie in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	Communicatie, Veiligheidsbureau, gemeenten, sectoren	2016 - 2019
Uitvoeren programma bevolkingszorg en crisiscommunicatie 2015-2018	Veiligheidsbureau en gemeenten	2016 - 2019

5.5 Risicogerichtheid

"Doelgerichte, multidisciplinaire beïnvloeding van risico's"

Wat is risicogerichtheid
Het Veiligheidsberaad heeft in de Strategische agenda 2014-2016 de ambitie geuit om het enkel regelgericht beheersen van risico's te ontwikkelen tot een aanpak die zich richt op een doelgerichte beïnvloeding van risico's (risicogerichtheid). Vastgestelde normen zijn daarbij één aspect bij toetsing van en advisering over plannen en vergunningen, maar er wordt ook breder gekeken naar mogelijke oplossingen of maatregelen die veiligheidswinst opleveren.

Ook bij de landelijke aanpak van het Regionaal risicoprofiel vindt een ontwikkeling plaats naar het beïnvloeden van risico's. Er wordt landelijk een methodiek ontwikkeld om samen met alle bij een risico betrokken partijen de beïnvloedingsmogelijkheden te analyseren. Na de risico-inventarisatie en - analyse worden daarmee de mogelijkheden om kans- en effectreductie te realiseren, geïnventariseerd (zie ook 4.1). Hieruit kan bijvoorbeeld blijken dat voor het ene risico een gebiedsgerichte aanpak met een samenspel van gemeenten, externe partners en de veiligheidsregio goed kan werken, terwijl voor een ander risico de communicatie over risico's het best inzetbare instrument is om het risico te beïnvloeden.

Wat zijn de ontwikkelingen
Risico's maken onderdeel uit van de samenleving. Risico's ontstaan om iets mogelijk te maken: een weg, een tunnel, bedrijven, wonen, recreëren etc.. Wet- en regelgeving helpen om risico's in te perken. Met de beweging van risicobeheersing naar risicogerichtheid komt de focus op de beïnvloeding van risico's te liggen. Hiervoor worden de contacten en samenwerking tussen verschillende overheden, bedrijven, instellingen en burgers belangrijk. Als je elkaar vroeg in een ontwikkelproces weet te vinden, kan iedereen de eigen expertise en belangen inbrengen in het ontwikkelproces. Daarbij neemt ook het bewustzijn van risico's bij de afzonderlijke actoren toe: er bestaat altijd een bepaald risico en iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om het plaatsvinden van calamiteiten door eigen handelen te voorkomen.

Deze benaderingswijze is landelijk ook terug te zien in de opzet van de Omgevingswet en is in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid de afgelopen jaren verwerkt in het multidisciplinaire Instrument ruimtelijke veiligheid. De benaderingswijze van risicogerichtheid wordt de komende jaren op andere gebieden dan de ruimtelijke ordening onderzocht. Risicogerichtheid betreft immers de gehele veiligheidsketen (proactie, preventie, preparatie, repressie, herstel). Dit helpt de veiligheidsregio en haar partners om de mogelijkheden te onderzoeken waar de kennis en instrumenten van de veiligheidsregio in te zetten zijn ten behoeve van risicoreductie en waar instrumenten of werkwijzen ontbreken en nog ontwikkeld moeten worden. Een multidisciplinaire benadering is daarbij het uitgangspunt.

Wat gaan we doen

Wat	Wie	Wanneer
Uitrollen Instrument ruimtelijke veiligheid	Veiligheidsregio coördineert, sectoren en partners voeren uit	2015 - 2016
Aan de hand van de landelijke uitwerking van de visie op risicogerichtheid en de uitkomsten van de beïnvloedingsanalyses van de jaarthema's, worden vervolgacties ondernomen om risicoreductie in de gehele veiligheidsketen te faciliteren (bijv. door het ontwikkelen van tools, instrumenten of procesafspraken)	Veiligheidsbureau en de sectoren	2016 - 2019

6. Uitvoering & monitoring

Uitvoering binnen de reguliere taken van de veiligheidsregio
Bij de jaarthema's en integrale thema's in hoofdstuk 3, 4 en 5 zijn activiteiten benoemd die de komende beleidsperiode ondernomen worden om aan het beleidsplan uitvoering te geven. Deze activiteiten vinden zoveel mogelijk plaats binnen de reguliere werkzaamheden, zoals opleiden, trainen, oefenen, planvorming, advisering, informatievoorziening en communicatie.

Het zijn met name de koppelingen en samenhang die binnen en buiten de veiligheidsregio worden versterkt om tot een integrale benadering van veiligheid te komen. Het bundelen van kennis en netwerken staat centraal.

Coördinatie per jaar
Per jaar staat één prioritair risico centraal. Dit vraagt om coördinatie van zowel de voorbereiding op als de uitvoering van de activiteiten die het betreffende jaar in het teken staan van het prioritaire risico. Waar of bij welke sector binnen de veiligheidsregio de ambtelijke coördinatie komt te liggen, kan per jaarthema verschillen. Belangrijk is om de coördinatie geruime tijd voor de start van het jaar te beleggen, vanwege de voorbereidingen die noodzakelijk zijn om bij het begin van een nieuw jaar met activiteiten voor het betreffende prioritaire risico te starten en vanwege de vertaling daarvan in de jaarplannen.

Ook binnen het bestuur van de veiligheidsregio is het hebben van een aanspreekpunt (ambassadeur) per jaar te overwegen; de verbindingen die tussen de veiligheidsregio en externe partners per jaarthema worden voorzien, kunnen zich immers ook op bestuurlijk niveau bevinden, waarbij bestuurlijk draagvlak belangrijk is.

Monitoring
De resultaten van de activiteiten per jaar worden opgenomen in de reguliere verslaglegging, zoals het jaarverslag. Indien wenselijk, kan aanvullend op het jaarverslag van elk jaar een evaluatieverslag gemaakt worden.

Daarnaast neemt de veiligheidsregio de leerpunten, nieuwe informatie en inzichten die voortkomen uit de activiteiten van het beleidsplan 2016-2019 op in de reguliere activiteiten van de veiligheidsregio, zodat een continue kwaliteitsslag wordt gemaakt richting het uiteindelijke doel van de veiligheidsregio: de veiligheid van de burgers van Gelderland-Zuid met de beschikbare middelen zo maximaal mogelijk te beïnvloeden.

Bijlagen

Bijlage A:	Multidisciplinaire basiswerkzaamheden VRGZ
Bijlage B:	Landelijke en regionale ontwikkelingen
Bijlage C:	Regionaal risicoprofiel 2015
Bijlage D:	MOTOB
Bijlage E:	Niet wettelijke adviestaak VRGZ
Bijlage F:	Operationele prestaties VRGZ en politie
Bijlage G:	Dekkingsplan brandweer
Bijlage H:	Continuïteit meldkamer tijdens crisisbeheersingsfase
Bijlage I:	Monodisciplinaire beleidsplannen en programma's

De bijlagen C tot en met I zijn opvraagbaar bij de sector Veiligheidsbureau van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Bijlage A Multidisciplinaire basiswerkzaamheden VRGZ

Binnen het Regionaal beleidsplan zijn werkzaamheden aan de orde gekomen waar de komende jaren veel aandacht naar uit zal gaan, waarvoor specifieke (beleids)keuzes gemaakt moeten worden. Maar naast deze werkzaamheden, zijn er nog tal van (multidisciplinaire) taken waar de veiligheidsregio zich op richt. Voor deze werkzaamheden geldt dat zij worden uitgevoerd binnen al bestaand en vastgesteld beleid. Daarvoor hoeven dus geen nieuwe keuzes gemaakt te worden.
In onderstaande volgt een kort opsomming van deze werkzaamheden.

Taken/werkzaamheden	Bestaand beleid
Evenementenadvisering	In 2014 is het Beleidsplan evenementenveiligheid Gelderland-Zuid herzien. De focus de komende jaren ligt op: • Digitale evenementenkalender • Administratieve borging in DECOS • Handboek evenementenveiligheid • Format crowdmanagement en advisering crowd-management • Herziening extreem weer scenario • Proces en productondersteuning vergunningverlening evenementen (scholing en training)
Opleiden, trainen en oefenen	In 2009 is het Multidisciplinair beleidsplan Opleidingen, Trainen, oefenen en borgen 2009-2012 opgesteld. Eind 2015 zal een nieuwe versie van dit beleidsplan worden opgeleverd en als bijlage aan dit beleidsplan worden toegevoegd.
Meldkamer	De VRGZ heeft de verplichting tot meldkamerzorg en de daarbij horende eisen. De komende jaren zijn de ogen gericht op de totstandkoming van de meldkamer Oost-Nederland.
Kwaliteitszorg	In het visiedocument' Kwaliteit' (oktober 2012) en het document 'Kwaliteitstoetsing VRGZ' (augustus 2013) is vastgelegd wat we binnen VRGZ verstaan onder kwaliteit en welke methodes toegepast worden om de kwaliteit te beheersen en te verbeteren.
Bevolkingszorg en crisis-communicatie	In 2015 is het programma Bevolkingszorg en Crisis-communicatie 2015-2018 geschreven welke aan dit beleidsplan als bijlage wordt toegevoegd.

Taken/werkzaamheden	Bestaand beleid
Instrument ruimtelijke veiligheid	Vanuit de beleidsvoornemens van het voorgaande beleidsplan (2012-2015) is het Instrument ruimtelijke veiligheid ontwikkeld. Doel van het instrument is om de gemeenten en provincie te ondersteunen en te adviseren bij ruimtelijke plannen op het gebied van veiligheid. Bij de ontwikkeling is aansluiting op de ruimtelijke ordeningsprocessen als uitgangspunt gehanteerd. De betrokkenheid van ruimtelijke ordenaars bij het project heeft deze aansluiting geborgd. Een ander belangrijk uitgangspunt is het zorgdragen voor een integraal advies. Hiervoor hebben de afzonderlijke hulpdiensten en GGD expertise ingebracht bij de totstandkoming van het instrument. In 2015 is het instrument vastgesteld en gestart met de implementatie. In 2016-2019 wordt de uitrol naar gemeenten vervolgd.
Planvorming	In het voorgaande beleidsplan (2012-2015) zijn afspraken gemaakt over voor welke situatie een rampbestrijdingsplan wordt opgesteld en voor welke een incidentbestrijdingsplan. In een multidisciplinaire werkgroep zijn deze afspraken verder uitgewerkt. Deze werkwijze wordt gecontinueerd. De komende jaren zullen weer een aantal rampbestrijdings- en incidentbestrijdingsplannen worden geactualiseerd. Tevens is in 2013 in het Algemeen Bestuur besloten af te wijken van de wettelijke oefenverplichting voor rampbestrijdingsplannen en ingestemd met een alternatief voorstel.
Regionaal multidisciplinair leeragentschap	Het Regionaal multidisciplinair leeragentschap werkt volgens de afspraken die in 2009 zijn gemaakt en vastgesteld door het DTV. Deze werkzaamheden worden gecontinueerd. Onderdeel van deze werkzaamheden is ook het evalueren van incidenten.
Netwerkmanagement	Binnen het Veiligheidsbureau en de GHOR hebben medewerkers een aantal samenwerkingspartners toegewezen gekregen. Jaarlijks wordt met deze partners een ‘accountgesprek’ gevoerd en wordt nagegaan of de bereikbaarheidsgegevens en gemaakte afspraken nog up to date zijn.

Bijlage B Landelijke en regionale Ontwikkelingen

Inleiding
In het Regionaal beleidsplan is zoveel als mogelijk rekening gehouden met ontwikkelingen die op de veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt echter dat zij bekend zijn, maar dat nog onduidelijk is wat de consequenties ervan zijn voor de veiligheidsregio. Hieronder worden deze ontwikkelingen genoemd. Zodra deze ontwikkelingen verder zijn uitgekristalliseerd, zullen ze, zo nodig, worden verwerkt in de update van het Regionaal beleidsplan.

Landelijke Meldkamer Organisatie
Er komt een Landelijke Meldkamer Organisatie met meldkamers op tien locaties en er wordt een nieuw nationaal meldkamersysteem ingevoerd. De huidige 22 meldkamers gaan fuseren naar tien meldkamers. Deze tien meldkamers vormen één organisatie, onder leiding van de minister van Veiligheid en Justitie, waarin op dezelfde wijze wordt gewerkt. Er ontstaat uiteindelijk één landelijke, virtuele meldkamer.

Voor Gelderland-Zuid betekent dit een fusie van vijf meldkamers, met Apeldoorn als vestigingsplaats voor de nieuwe meldkamer. In het zogenaamde transitieakkoord, is vastgelegd hoe het transitieproces eruit ziet om te komen tot de toekomstige meldkamer. Medio 2014 is daadwerkelijk met de uitvoerende werkzaamheden gestart onder leiding van de kwartiermaker Landelijke Meldkamer Organisatie. In de komende jaren zal de fusie van de vijf meldkamers worden doorgevoerd.

Omgevingswet
In 2014 is de Omgevingswet geïntroduceerd. Deze zal naar verwachting medio 2018 inwerking treden. Om vorm te geven aan de Omgevingswet introduceert het ministerie een omgevingsvisie, een omgevingsverordening en een omgevingsvergunning. De bedoeling is dat er kortere procedures kunnen worden doorlopen door onder meer integraal werken. De veiligheidsregio volgt de ontwikkelingen en werkt er aan om haar adviesrol geborgd te krijgen in de Omgevingswet om daarmee de juiste aandacht aan veiligheid en gezondheid te geven bij de verschillende planvormen en speelt hier bij de uitvoering van de (wettelijke) adviestaak op in.

Nieuwe wet ambulancezorg
De huidige Tijdelijke Wet ambulancezorg heeft een looptijd tot 1 januari 2018. Vanaf 1 januari 2018 is de nieuwe Wet ambulancezorg van kracht. De verwachting is dat in 2015 de belangrijkste contouren van de wet bekend worden.

Een belangrijk en in het verleden weerbarstig bestanddeel van de wet betreft de wijze waarop de “markt” kan en moet worden gereguleerd. Hierbij gaat het met name om de vraag hoeveel concurrentie op de markt van de spoedeisende hulp politiek gezien wenselijk wordt geacht, en hoe dit zich verhoudt

tot de Europese regelgeving. Het is niet waarschijnlijk dat de huidige RAV'en hun 'aanwijzing" uit de Tijdelijke Wet Ambulancezorg kunnen verruilen voor een definitieve vergunning.

Naar verwachting zullen de ambulancevergunningen aanbesteed moeten worden. Consequentie hiervan kan zijn dat zowel binnenlandse als buitenlandse ambulancebedrijven en investeerders zullen trachten vergunningen te verwerven. Welke consequenties dit zal hebben voor de zittende, latende partijen moet zich nog uitkristalliseren.

Nationalisering van de politie
Januari 2013 is de politie genationaliseerd. De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft nu te maken met de eenheid Oost-Nederland. Deze eenheid is samengesteld uit de voormalig politieregio's Twente, IJsselland, Noord- en Oost Gelderland, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid. Deze regio's heten nu districten. Op dit moment verkeert de politie nog steeds in een transitiefase. Eén van de consequenties is dat de politie op de schaal van Oost-Nederland streeft naar een uniforme manier van werken. Bijvoorbeeld als het gaat om evenementenveiligheid. De meeste ontwikkelingen hebben nog tijd nodig. De samenwerking tussen de veiligheidsregio en de politie wordt vormgegeven vanuit de realiteit dat de schaalgrootte van beide organisaties niet meer gelijk is. Dat vraagt om een goede informatievoorziening vanuit de politie en aanpassing van de samenwerking tussen beide organisaties.

Concentratie en spreiding acute zorg
In de afgelopen jaren is sprake van een toenemende aandacht voor concentratie en spreiding in de acute zorg. Achterliggend idee is dat concentratie van complexe, spoedeisende zorg in een beperkt aantal ziekenhuizen, leidt tot een verbetering van de kwaliteit van het medisch handelen. Over de concrete uitwerking van dit gedachtengoed zijn zorgverzekeraars en ziekenhuizen reeds geruime tijd in overleg.

De verwachting is dat de concentratie en spreiding van acute zorg een steeds belangrijker thema wordt en dat de ambulancezorg te maken krijgt met de consequenties van deze keuze. Aangezien de RAV Gelderland-Zuid opereert in een regio met een universitair medisch centrum, heeft dit vermoedelijk een volumeverhogend effect op het bestelde vervoer en het interklinisch vervoer. Zorgverzekeraars hebben zich eerder op het standpunt gesteld dat wanneer spreiding en concentratie leidt tot grotere vervoersstromen, overleg zal worden gevoerd over de meerkosten hiervan.

Stijging zorgvragen van mensen die thuis wonen
In de afgelopen jaren zijn verpleeg- en verzorgingshuizen gesloten, en het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen in hun eigen woonomgeving bevordert. Het is de verwachting dat deze beleidslijn, in combinatie met een verdere vergrijzing van de bevolking, de komende periode voortzet. Het gevolg hiervan is dat er meer mensen met multi-causale, meer complexe

zorgvragen thuis blijven wonen. Dit leidt naar alle waarschijnlijkheid tot een zeer gevarieerde vraag naar mobiele gezondheidsdiensten. Deze gevarieerde vraag noopt tot goed gecoördineerde mobiele zorg aan deze ouderen. Voor de ambulancezorg betekent dit dat nog meer aandacht moet worden besteed aan een goede afstemming en triage van zorgvragen met ketenpartners. Ook vraagt dit om extra aandacht voor goede kennis bij centralisten en verpleegkundigen om de complexe zorgvragen te kunnen onderkennen en behandelen.

Strategische Agenda Veiligheidsberaad
Het hoofddoel van de Strategische Agenda is Nederland veiliger maken door het voorkomen en tegengaan van maatschappelijke ontwrichting. Hoe? Door het versterken van risicobeheersing en crisisbeheersing. Het Veiligheidsberaad werkt aan deze versterking via zes gezamenlijk vastgestelde prioritaire thema's, waarvan er drie samen met de Minister van Veiligheid en Justitie worden opgepakt. Het betreft de projecten "Water en Evacuatie", "Continuïteit van de samenleving", "Versterking risico- en crisisbeheersing bij stralingsincidenen", "Kwaliteit en vergelijkbaarheid", "Versterking bevolkingszorg" en "Bovenregionale Operationele Besluitvorming".

Wanneer de veiligheidsregio's met elkaar, met de departementen, hun vitale partners en andere betrokkenen samenwerken om de resultaten van de Strategische Agenda te realiseren, zijn we in Nederland beter voorbereid op een ramp of crisissituatie en hebben we de robuustheid en veerkracht van de samenleving vergroot.

Per 2015 is gestart met de uitvoering van de projecten. Ook Gelderland-Zuid participeert hierin. In dit beleidsplan komen twee thema's nadrukkelijk terug, namelijk:
- Water en evacuatie (paragraaf 4.2)
- Continuïteit van de samenleving (paragraaf 4.4)

Toename effecten klimaatveranderingen
Er ontstaat steeds meer inzicht in de mogelijke gevolgen van de klimaatveranderingen. Nederland zal rekening moeten houden met hoogwater, laagwater, extreme regenval en hitteperioden. De effecten van de klimaatveranderingen hebben invloed op bijvoorbeeld de vitale sectoren, zorg en kwetsbare objecten en zullen daarmee steeds vaker onderwerp van gesprek zijn tussen veiligheidsregio en crisis- en zorgpartners.

Colofon

Het Regionaal beleidsplan is een uitgave van de
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Werkgroepleden:
- Sanne Bastings (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- Fred van Haaren (Politie)
- Noud van de Haterd (VRGZ/Brandweer)
- Nathalie Klaassen (Bevolkingszorg/Gemeente Wijchen en Gemeente Druten)
- Pieternel Lijnkamp (VRGZ/Communicatie)
- José Luermans (VRGZ/GHOR)
- Marcel Meeuse (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- Mieke Okhuysen (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- Dave Vos (VRGZ/Veiligheidsbureau)

Informatie:
Wilt u meer informatie? Neem dan contact op met het Veiligheidsbureau: telefoon 088 457 50 00

© 2016 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

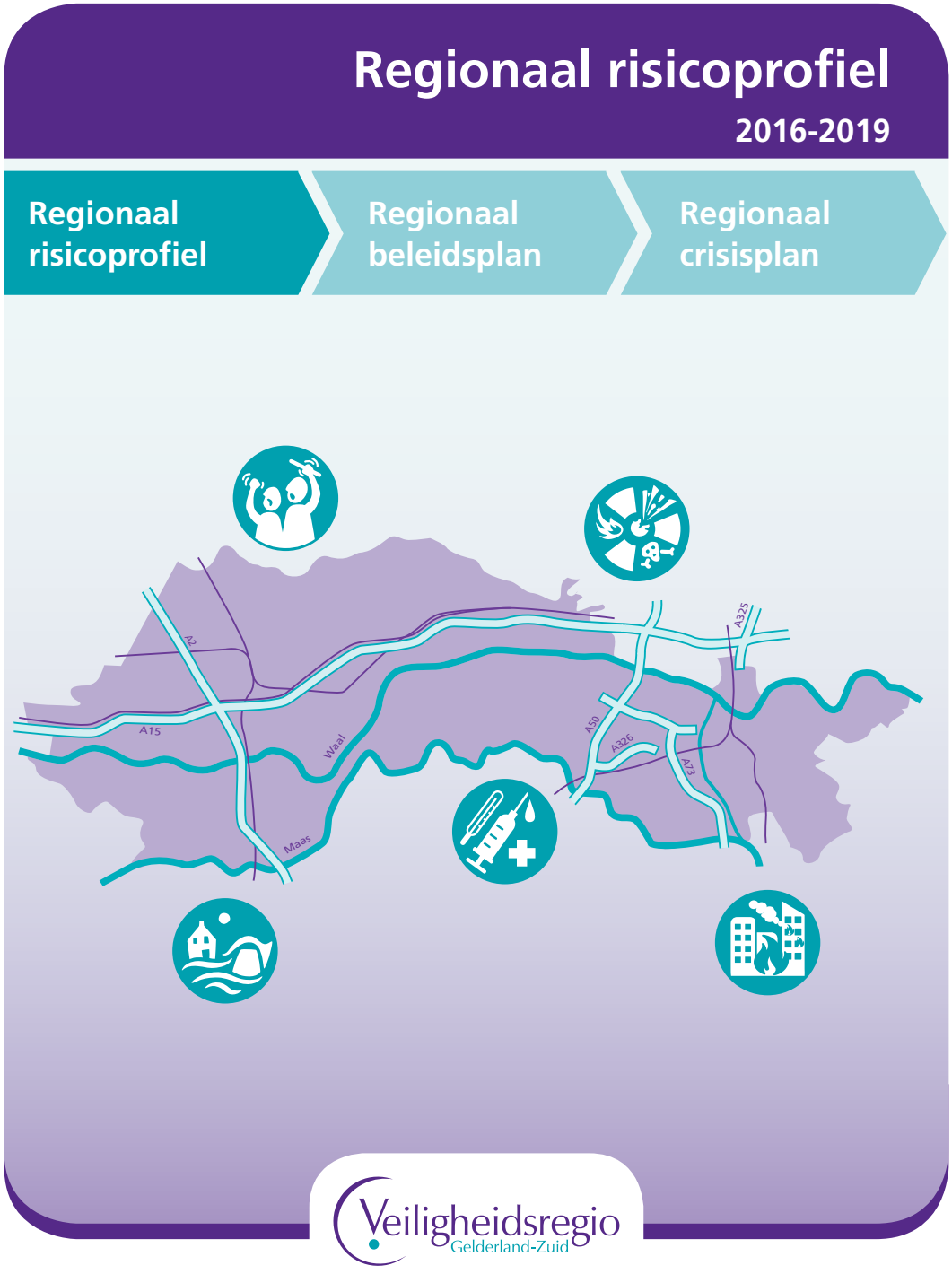

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

Regionaal risicoprofiel
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Versie:	1.0, 13 april 2016
Auteurs:	Dave Vos, Roel Kerkhoff
Vastgesteld door:	Algemeen bestuur, 30 juni 2016

Inhoud

		Samenvatting	4
1		**Inleiding**	**8**
	1.1	Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel	8
	1.2	Wat is een risicoprofiel?	8
	1.3	Waarom een risicoprofiel?	9
	1.4	Uitvoering project	9
	1.5	Leeswijzer	9
2		**Ligging en typering Gelderland-Zuid**	**10**
3		**Methode**	**12**
	3.1	Risico-inventarisatie	12
	3.2	Risicoanalyse	12
	3.3	Risicoprofiel	13
4		**Resultaten**	**14**
	4.1	Crisistypen en incidenttypen	14
	4.2	Terrorisme	15
	4.3	Risicobeeld en risicoduiding	16
	4.4	Risicoanalyse	17
	4.5	Scenariokeuze	17
	4.6	Risicodiagram	20
5		**Capaciteiteninventarisatie**	**22**
6		**Van risicoprofiel naar beleidsplan**	**24**
Bijlage 1:		Maatschappelijke thema's, crisistypen en incidenttypen	25
Bijlage 2:		Onderbouwing keuze crisistypen en incidenttypen	28
Bijlage 3:		Methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling	32
Bijlage 4:		Uitwerking van relevante crisistypen, incidenttypen en scenario's	48

Samenvatting

Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel

De Wet veiligheidsregio's heeft als primair doel om de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland te verbeteren en te versterken. De Wet veiligheidsregio stelt in dat kader drie planvormen verplicht. Dit zijn het regionaal crisisplan, het regionaal risicoprofiel en het regionaal beleidsplan.

Een risicoprofiel: wat en waarom

Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een veiligheidsregio aanwezige risico's op de waarschijnlijkheid (wat is de kans dat een incident zich voordoet?) en impact (wat zijn de gevolgen van een incident?). De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daardoor kunnen voordoen. In de risicoanalyse worden de geïnventariseerde gegevens nader beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. Mede op basis van het risicoprofiel kan het bestuur van de veiligheidsregio strategische beleidskeuzes maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing en de inspanningen voor onderlinge afstemming met de crisispartners. Deze ambities worden vastgelegd in een beleidsplan van de veiligheidsregio. Daarnaast biedt het regionaal risicoprofiel een basis voor de risicocommunicatie naar de burgers.

Aanpak Risicoprofiel Gelderland-Zuid

Het regionaal risicoprofiel voor Gelderland-Zuid is opgesteld in opdracht van het algemeen bestuur van de regio Gelderland-Zuid. Het risicoprofiel is opgesteld met betrokkenheid van diverse (multidisciplinaire) samenwerkingspartners.

Bij het opstellen van het regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid is 'de Handreiking Regionaal Risicoprofiel' een belangrijke leidraad geweest. Voor de risicoinventarisatie en risicoanalyse is het regionaal risicoprofiel uit 2011 (geactualiseerd in 2014) als vertrekpunt genomen. Het risicoprofiel is opgesteld aan de hand van input van de ketenpartners, gemeenten en kolommen.

De ontvangen input is bestudeerd en geanalyseerd en meegenomen in de herziening. De belangrijkste wijzigingen:

- Het scenario 'Ongeval kernenergiecentrale' is toegevoegd – aanleiding is de voorgenomen harmonisatie van de maatregelzones bij kernongevallen in Nederland aan die van België en Duitsland. Een deel van Gelderland-Zuid ligt daardoor in de 100km zone van de kernenergiecentrale in de gemeente Doel (België) waarin de distributie van jodiumpillen in geval van een incident voorbereid dient te zijn. De Veiligheidsregio anticipeert met dit scenario op deze ontwikkeling; de harmonisatie is op dit moment nog niet geëffectueerd.
- Het scenario 'Overstromingen door hoge rivierwaterstanden' is herzien – aanleiding zijn de VNK2 rapporten (project Veiligheid Nederland in Kaart) waarin per dijkring de overstromingsrisico's opnieuw in kaart zijn gebracht.
- Het scenario 'Brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen' is herzien – aanleiding is de ontwikkeling dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen en de ervaringen van de brand in de O.C. Huismanstraat te Nijmegen in februari 2015.
- Het scenario 'Verstoring gasvoorziening' is aangepast zodat het gevolg (1000 huishoudens zonder gas) beter aansluit bij de beschreven oorzaak (een storing in het lokale gasnet).
- Het scenario 'Verstoring telecommunicatie en ICT' is ongewijzigd, maar gezien de toenemende afhankelijkheid van ICT opnieuw beoordeeld.
- Het scenario 'Verstoring elektriciteitsvoorziening' is ongewijzigd, maar gezien de toenemende afhankelijkheid van elektriciteit opnieuw beoordeeld.

Van de scenario's zijn de waarschijnlijkheid en de impact bepaald op basis van statistische gegevens of de beoordeling van experts.

Resultaat Risicoprofiel Gelderland-Zuid

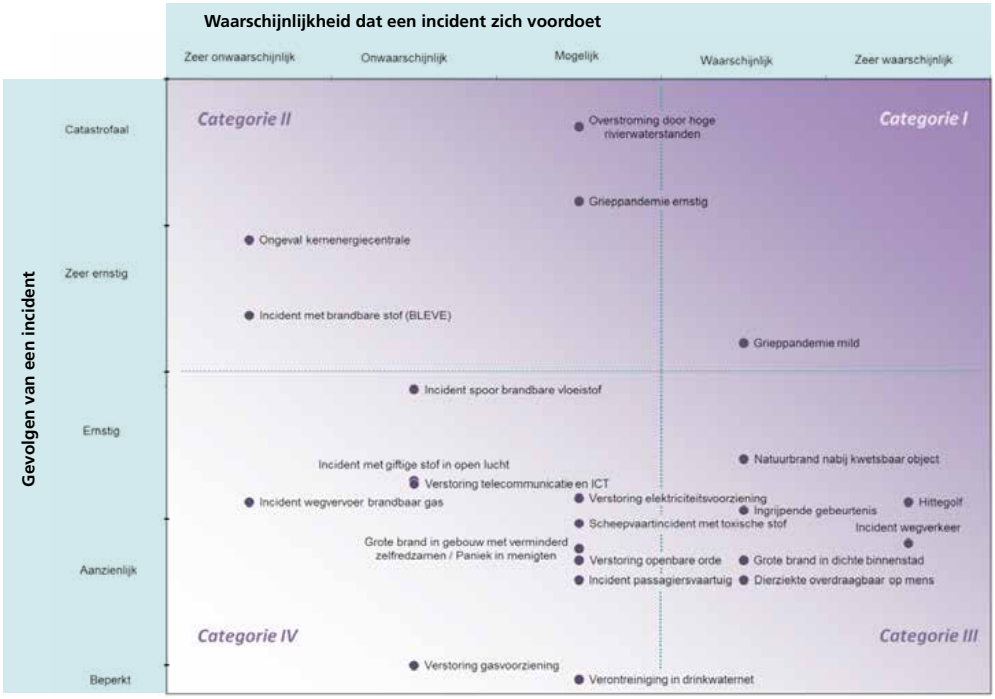

In het risicodiagram zijn de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze afgebeeld. De scenario's met de grootste impact en waarschijnlijkheid staan rechtsboven in het figuur. Een lage waarschijnlijkheid en impact leidt tot een plaats linksonder in het diagram. Op basis van waarschijnlijkheid en impact kunnen de scenario's in vier categorieën verdeeld worden.

Categorie II lage waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)	Categorie I hoge waarschijnlijkheid, hoge impact (relatief)
• Overstroming door hoge waterstanden • Grieppandemie ernstig • Ongeval kernenergiecentrale • Incident met brandbare stof (BLEVE)*	• Grieppandemie mild
Categorie IV lage waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)	**Categorie III** hoge waarschijnlijkheid, lage impact (relatief)
• Incident spoor brandbare vloeistof • Incident met giftige stof in open lucht • Verstoring telecommunicatie en ICT • Verstoring elektriciteitsvoorziening • Incident wegvervoer brandbaar gas • Scheepvaart incident met toxische stof • Grote brand in gebouw met verminderd zelfredzamen • Paniek in menigten • Verstoring openbare orde • Incident passagiersvaartuig • Verstoring gasvoorziening • Verontreiniging drinkwaternet	• Natuurbrand nabij kwetsbaar object • Hittegolf • Ingrijpende gebeurtenis • Incident wegverkeer • Grote brand in dichte binnenstad • Dierziekte overdraagbaar op mens

*) Boiling liquid expanding vapour explosion (kokende vloeistof-gasexpansie-explosie): explosie die kan voorkomen als een houder (tank) met een vloeistof onder druk openscheurt.

Capaciteiteninventarisatie

Per scenario is een capaciteiteninventarisatie uitgevoerd: de capaciteiten waarover de regio kan beschikken om risico's af te dekken zijn in beeld gebracht. Hierbij ligt de focus op fysieke impact en de primaire hulpverleningsprocessen. De capaciteiteninventarisatie is in september 2014 geactualiseerd.

1 Inleiding

1.1 Wet veiligheidsregio's en risicoprofiel

Op 1 oktober 2010 trad de Wet veiligheidsregio's in werking. Deze wet heeft als primair doel om de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland te verbeteren en te versterken. Door de brandweerzorg, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen in de regio (GHOR), de politie en gemeenten op regionaal niveau bijeen te brengen op het terrein van rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt niet alleen de slagkracht vergroot, maar wordt ook eenheid, eenduidigheid en eenvoud in de aanpak bereikt.

In artikel 15 van de wet is een verplichting opgenomen om een risicoprofiel op te stellen. Een dergelijk risicoprofiel bevat een risico-inventarisatie en -analyse van de te benoemen dreigingen in de regio. Op basis van dit profiel wordt in kaart gebracht welke capaciteiten benodigd en aanwezig zijn om deze dreigingen het hoofd te bieden. Het risicoprofiel wordt door het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld.

1.2 Wat is een risicoprofiel?

Een regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden. De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daar kunnen voordoen. In de risicoanalyse worden de geïnventariseerde gegevens nader beoordeeld, vergeleken en geïnterpreteerd. Mede op basis van het regionaal risicoprofiel kan het bestuur van de veiligheidsregio strategische beleidskeuzes maken over de ambities voor de risico- en crisisbeheersing en de inspanningen voor onderlinge afstemming met de crisispartners. Dit geldt voor brandweer en GHOR, maar in het kader van multidisciplinaire taken ook de gemeenten, de politie en overige partners waaronder waterschappen, Defensie, vitale infrastructuur en Rijkswaterstaat afspraken moeten worden gemaakt. Deze ambities worden vastgelegd in het beleidsplan van de veiligheidsregio. Eenmaal per vier jaar wordt het regionaal risicoprofiel bestuurlijk vastgesteld. Voor het risicoprofiel relevante ontwikkelingen worden zoveel mogelijk in het regionale risicoprofiel verwerkt door middel van een tussentijdse actualisatie.

1.3 Waarom een risicoprofiel?

Een complexe samenleving als de Nederlandse moet adequaat kunnen inspringen op vele soorten veiligheidsrisico's. Ordeverstoringen, overstromingen en treinongevallen, maar bijvoorbeeld ook infectieziekten en uitval van nutsvoorzieningen vormen een continue bedreiging van de vitale belangen in de samenleving. Om deze bedreigingen het hoofd te bieden, moeten overheidsinstanties, bedrijfsleven en de burger nauw samenwerken. Elke regio herbergt specifieke risico's waarvoor gericht beleid van de veiligheidsregio en haar partners nodig kan zijn. Het regionaal risicoprofiel is bedoeld om inzicht in de aanwezige risico's te krijgen. Op basis van dit inzicht kan het veiligheidsbestuur strategisch beleid voeren om de aanwezige risico's te voorkomen en te beperken en om de crisisbeheersingsorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden. Ook biedt het een basis voor de risicocommunicatie naar de burgers.

1.4 Uitvoering project

Het regionaal risicoprofiel voor Gelderland-Zuid is opgesteld in opdracht van de Veiligheidsdirectie van de regio. Het risicoprofiel is opgesteld met betrokkenheid van een multidisciplinaire werkgroep en een expertbijeenkomst met diverse crisis- en samenwerkingspartners.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding en achtergrond van het Regionaal risicoprofiel beschreven
- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ligging en typering van de regio Gelderland-Zuid
- In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte methode toegelicht. Dit betreft een aantal processtappen, conform de landelijke Handreiking Regionaal risicoprofiel.
- In hoofdstuk 4 zijn de resultaten per processtap weergegeven. Deze stappen leiden tot een risicodiagram, waarin impact en waarschijnlijkheid van de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze zijn weergegeven.
- In hoofdstuk 5 is de capaciteiteninventarisatie weergegeven.
- In hoofdstuk 6 wordt de relatie met Regionaal beleidsplan toegelicht.

De volgende bijlagen zijn bijgevoegd:

- Bijlage 1: Thema's, crisistypen en incidenttypen
- Bijlage 2: Onderbouwing van de keuze van crisistypen en incidenttypen
- Bijlage 3: Beschrijving van de methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling
- Bijlage 4: Uitwerking van relevante crisistypen en incidenttypen met scenario's en impact- en waarschijnlijkheidsanalyse

2 Ligging en typering Gelderland-Zuid

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een regionaal samenwerkingsverband volgens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Veiligheidsregio's. Zestien gemeenten werken in dat verband nauw samen op het gebied van crisisbeheersing en hulpverlening.

De veiligheidsregio Gelderland-Zuid beslaat een oppervlakte van ca. 1040 km². De ruim 530.000 inwoners wonen verspreid over de volgende zestien gemeenten: Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Berg en Dal, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas & Waal, Wijchen en Zaltbommel. Een overzichtskaart van de regio en de geografische ligging is in respectievelijk figuur 2.1 en 2.2 weergegeven.

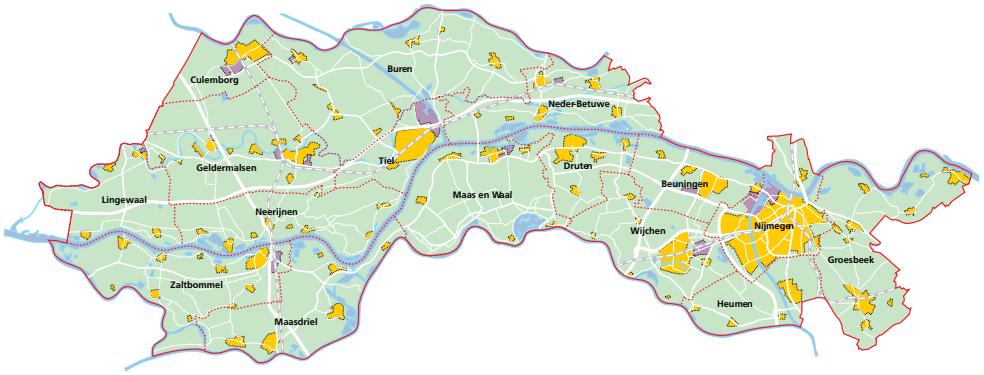

Figuur 2.1 Overzichtskaart Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

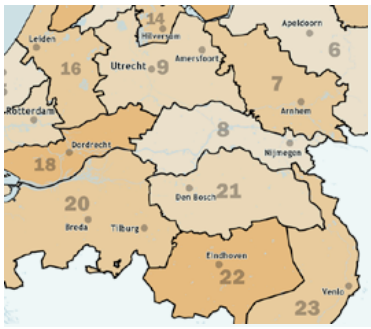

Aangrenzende veiligheidsregio's van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (regionummer 8) zijn:

- Gelderland-Midden (regionummer 7)
- Utrecht (regionummer 9)
- Zuid-Holland Zuid (regionummer 18)
- Midden- en West Brabant (regionummer 20)
- Brabant-Noord (regionummer 21)
- Limburg-Noord (regionummer 23)

Tenslotte grenst regio Gelderland-Zuid bij de gemeente Berg en Dal aan Duitsland (Kreis Kleve).

Figuur 2.2 Geografische ligging Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Het gebied van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid kenmerkt zich door de aanwezigheid van drie belangrijke rivieren: Nederrijn, Waal en Maas, met de Waal als belangrijkste transportader over het water in Nederland.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen van Europoort naar Duitsland en vice versa vindt plaats over deze rivier. Daarnaast bevindt zich een aantal snelwegen (A15, A50, A73, A2) in de regio en worden er gevaarlijke stoffen vervoerd per spoor via de Betuweroute. Ook kent de regio een aantal BRZO bedrijven.

In aanzienlijke delen van de regio gebieden bestaat het risico van overstroming. In het bijlagenrapport zijn de in Gelderland-Zuid mogelijke incidenttypen en crisistypen weergegeven. Daarbij zijn regionale ontwikkelingen, risicobronnen binnen en buiten en risico-ontvangers binnen de regio geïnventariseerd.

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken brandweer, GHOR, GGD en ambulancezorg volgens dezelfde territoriale gebiedsindeling. De regio valt binnen het werkgebied van de regionale eenheid Oost-Nederland van de Nationale Politie dat de provincies Gelderland en Overijsel bestrijkt. Verder wordt er met diverse externe partners samengewerkt, zoals het waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Defensie, het Openbaar Ministerie en de provincie Gelderland. Ook worden vertegenwoordigers van vitale sectoren, zoals nutsbedrijven, steeds meer bij de veiligheidsregio betrokken en vindt er bovenregionale en landsgrensoverschrijdende samenwerking plaats met de buurregio's en Duitsland.

3 Methode

Bij het opstellen van het regionaal risicoprofiel Gelderland-Zuid is 'de Handreiking Regionaal Risicoprofiel' een belangrijke leidraad geweest. Voor de risico-inventarisatie en risicoanalyse is het regionaal risicoprofiel uit 2011 (geactualiseerd in 2014) als vertrekpunt genomen. Het risicoprofiel is opgesteld aan de hand van input van de ketenpartners, gemeenten en kolommen.

3.1 Risico-inventarisatie

De eerste stap om te komen tot een risicoprofiel is het maken van een risico-inventarisatie. Hierbij is de Provinciale risicokaart en gemeentelijke informatie als vertrekpunt genomen, voor het verkrijgen van een ruimtelijk beeld. Deze informatie is aangevuld met informatie die niet in de risicokaart is opgenomen. Hierbij kan worden gedacht aan (ruimtelijke) informatie over vitale infrastructuur. Deze inventarisatie heeft geleid tot een selectie van dreigingen (crisistypen en incidenttypen) die voor de regio Gelderland-Zuid relevant zijn om verder uit te werken. Als resultaat van de risico-inventarisatie is een selectie ontstaan met crisis- en incidenttypen die relevant zijn voor Gelderland-Zuid. Op basis van aanvullende informatie wordt een risicobeeld opgesteld. In dit risicobeeld wordt de context en de spreiding van de risico's uitgewerkt. Zodoende kan er beter worden beoordeeld in welke mate de risico's bepalend zullen zijn in het risicoprofiel. Tezamen met de risico-inventarisatie vormt dit risicobeeld de basis voor de risicoanalyse.

3.2 Risicoanalyse

In de risicoanalyse worden alle risico's uit de inventarisatie en het risicobeeld uitgewerkt in realistische, ernstige scenario's. In deze scenario's wordt een beeld geschetst van een aantal mogelijke tot waarschijnlijke effecten (aantal doden en gewonden, schade aan economie, ecologie, cultureel erfgoed enz.). Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande scenario's van de crisispartners in de regio, of vanuit de landelijke risico-inventarisatie. Voor het overige deel zijn de scenario's tot stand gekomen in overleg met de partners die de meeste affiniteit hebben met het betreffende scenario. Bij het opstellen van de scenario's geen rekening gehouden met domino-effecten, conform de Handreiking. Na het opstellen van de scenario's zijn deze in een expertsessie beoordeeld op impact en waarschijnlijkheid. Voor de beoordeling van de impact is gekeken naar de gevolgen op het gebied van territoriale veiligheid, lichamelijk lijden en letsel, economie, ecologie, sociale stabiliteit en cultureel erfgoed.
De score kan per impactcriterium variëren van 'beperkt gevolg' (score A) tot 'catastrofaal gevolg' (score E). Voor de beoordeling van de waarschijnlijkheid is gekeken naar de kans van optreden in een periode van 4 jaar. De score kan variëren van 'zeer onwaarschijnlijk' (score A) tot 'zeer waarschijnlijk' (score E).

De methodiek van impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling is in bijlage 3 in detail uitgewerkt. Van de scenario's zijn de waarschijnlijkheid en de impact bepaald op basis van statistische gegevens of de beoordeling van experts.

3.3 Risicoprofiel

Alle uitgewerkte scenario's met daarin de impact en waarschijnlijkheid vormen het risicoprofiel. Op basis van de beoordeling van de scenario's is een risico-diagram opgesteld. Dit risicodiagram geeft een overzicht van de relevante dreigingen (die zijn uitgewerkt tot scenario's), op een onderling vergelijkbare wijze. Het risicodiagram maakt in één oogopslag duidelijk wat er speelt in de regio en hoe groot het risico hiervan is. Dit risicoprofiel vormt mede de basis van het beleidsplan als benoemd in artikel 14 Wet Veiligheidsregio's.

4 Resultaten

4.1 Crisistypen en incidenttypen

Conform de landelijke handreiking vindt de risico-inventarisatie plaats aan de hand van onderstaande maatschappelijke thema's:

1. Natuurlijke omgeving
2. Gebouwde omgeving
3. Technologische omgeving
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen
5. Verkeer en vervoer
6. Gezondheid
7. Sociaalmaatschappelijke omgeving

Volgens de systematiek van de landelijke handreiking worden de thema's opgesplitst in crisistypen en incidenttypen. Dit totale overzicht is weergegeven in bijlage 1.

Verschillende branden, rampen en crises kunnen invloed hebben op één of vaak meerdere van de genoemde maatschappelijke thema's. Om deze situaties te inventariseren, analyseren en uit te kunnen leggen, is een landelijke uniforme categorisering ontwikkeld.

Uit de 25 crisistypen is een selectie van 18 gemaakt die voor Gelderland-Zuid relevant zijn. Dit is weergegeven in tabel 4.1. Daarbij is ook inzichtelijk gemaakt welke crisistypen niet zijn uitgewerkt in Gelderland-Zuid. In bijlage 2 wordt een onderbouwing gegeven voor de crisis- en incidenttypen die niet verder zijn uitgewerkt.

Tabel 4.1 – Relevante crisistypen voor Gelderland-Zuid

Maatschappelijk thema	Crisistype
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen
	1.2 Natuurbranden
	1.3 Extreme weersomstandigheden
	~~1.4 Aardbevingen~~
	~~1.5 Plagen~~
	1.6 Dierziekten
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten
	~~2.2 Instorting in grote gebouwen en kunstwerken~~
3. Technologische omgeving	3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht
	3.3 Kernincidenten
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	4.1 Verstoring energievoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening
	~~4.3 Verstoring rioolwaterafvoer en afvalzuivering~~
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT
	~~4.5 Verstoring afvalverwerking~~
	~~4.6 Verstoring voedselvoorziening~~
5. Verkeer en vervoer	~~5.1 Luchtvaartincidenten~~
	5.2 Incidenten op of onder water
	5.3 Verkeersincidenten op land
	~~5.4 Incidenten in tunnels~~
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid
	6.2 Ziektegolf
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	7.1 Paniek in menigten
	7.2 Verstoring openbare orde
	7.3 Ingrijpende gebeurtenis

4.2 Terrorisme

Terrorisme kan een oorzaak zijn van (bijna) alle ramptypen die worden behandeld in deze rapportage. In deze rapportage is ervoor gekozen om moedwillig handelen c.q. terrorisme niet als een apart crisistype op te nemen. Een crisistype is immers “een categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken.” Dit betekent dat een andere aanleiding (terrorisme) voor hetzelfde incident (bijvoorbeeld een explosie) niet als een apart crisistype wordt opgevat. Dit laat onverlet, dat de maatschappelijke verontwaardiging en gevolgen voor het gevoel van veiligheid na een terroristische aanslag, bijzondere aandacht zullen vergen.

Terrorisme is een nationaal thema, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). De NCTV is verantwoordelijk voor de alertering. In Nederland zijn op dit moment de volgende bedrijfssectoren op het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (Atb) aangesloten: luchthavens, spoor, stad- en streekvervoer, zeehavens, tunnels en

waterkeringen, olie, chemie, drinkwater, gas, elektriciteit, nucleair, financieel, publieksevenementen, hotels en serviceproviders.

Alle vijftien sectoren hebben afspraken gemaakt met de NCTV over het pakket aan maatregelen die geëffectueerd wordt bij een bepaald dreigingsniveau: minimaal, beperkt, substantieel en kritiek zijn de vier dreigingsniveaus. Indien de inlichtingendiensten een verhoogde terroristische dreiging constateren op een bepaalde sector of een onderdeel daarvan, dan worden de bedrijfssectoren, overheidsinstanties en operationele diensten via het ATb hierover geïnformeerd.

Naast een dreigingsniveau op sectoren is er ook een algemener dreigingsniveau dat op heel Nederland van toepassing is. Hier worden dezelfde niveaus onderscheiden: minimaal, beperkt, substantieel en kritiek. Na de aanslagen in Frankrijk (2015) zijn er bij de nationale politie SGBO's contra terrorisme benoemd.[1] Er is een nationaal SGBO Contraterrorisme, daarnaast is in iedere politie-eenheid ook een eenheids SGBO Contra Terrorisme ingericht. Deze overleggen periodiek over de voortgang landelijk en op eenheidsniveau. De kans op aanslagen in de landen om ons heen blijft aanwezig (in 2014, 2015 en 2016). Ook in Nederland blijft dreiging. De verwachting is dat dit de komende tijd onveranderd blijft.

Er is voor gekozen de SGBO's voorlopig actief te houden op dit thema. Bij ieder groter evenement is een extra paragraaf terrorisme opgenomen waarin de structuur van opschaling en handelen is benoemd. Er zijn ook locaties benoemd die naast de locaties van de 15 sectoren aandacht behoeven op het gebied van bewaken en beveiligen. Deze locaties zijn in de SGBO's contraterrorisme verzameld en beoordeeld. Mogelijke maatregelen zijn vervolgens uitgezet.

4.3 Risicobeeld en risicoduiding

In het risicobeeld komt de vraag naar voren welke soorten branden, rampen en crisis zich binnen de regio (en de omliggende gebieden) kunnen voordoen. Samen met de risico-inventarisatie vormt dit risicobeeld de basis voor de keuze van incidentscenario's. Op basis van de voor Gelderland-Zuid relevant geachte crisistypen en de aanverwante incidenttypen, zijn (incident)scenario's opgesteld. Een scenario wordt gedefinieerd als een mogelijk verloop van een incident, of – meer precies – een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype, vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst.

1 SGBO = Staf Grootschalig Bijzonder Optreden

4.4 Risicoanalyse

Specifiek is voor Gelderland-Zuid geïnventariseerd welke crisistypen en daaraan gelieerde incidenttypen relevant zijn. In de risicoanalyse zijn scenario's uitgewerkt op basis van het risicobeeld en de risicoduiding. Deze scenario's zijn benoemd in figuur 4.2 en uitgewerkt in bijlage 4.

4.5 Scenariokeuze

De selectie van de scenario's is tot stand gekomen met de experts die betrokken zijn bij de uitwerking van het regionaal risicoprofiel. Bij de scenariokeuze is met name gelet op: een goede spreiding over de maatschappelijke thema's (alle 7 moeten aan bod komen) en de crisistypen. Dit met als hogere doel dat alle soorten impacts en daarmee alle soorten capaciteiten aan bod komen en er dus geen witte vlekken ontstaan bij de strategische beleidskeuzes. Het reële gehalte van het scenario, statistische onderbouwing (voor zover beschikbaar) en reeds bestaande aandacht voor een onderwerp zijn hierbij betrokken. In tabel 4.2 is aangegeven welke scenario's per crisistype zijn uitgewerkt.

Tabel 4.2 – Scenariokeuze per crisistype

Maatschappelijk thema	Crisistype en uitgewerkte scenario's *De nummering is overeenkomstig de indeling in de nationale handreiking*
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen • Overstromingen door hoge rivierwaterstanden
	1.2 Natuurbranden • Natuurbrand nabij een kwetsbaar object
	1.3 Extreme weersomstandigheden • Hittegolf
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten • Brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen. • Grote brand in dichte binnenstad.
3. Technologische omgeving	3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht • Incident transport brandbare stof (BLEVE) • Incident spoorverkeer met brandbare vloeistof • Incident wegverkeer met brandbaar gas
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht • Incident giftige stof in open lucht • Scheepvaartincident met toxische
	3.3 Kernincidenten • Ongeval kernenergiecentrale
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	4.1 Verstoring energievoorziening • Verstoring gasvoorziening • Verstoring elektriciteitsvoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening • Verontreiniging in drinkwaternet
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT • Verstoring telecommunicatie en ICT
5. Verkeer en vervoer	5.2 Incidenten op of onder water • Incident passagiersvaartuig
	5.3 Verkeersincidenten op land • Incident wegverkeer
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid • Dierziekte overdraagbaar op mens
	6.2 Ziektegolf • Grieppandemie ernstig • Grieppandemie mild
7. Sociaal maatschappelijke omgeving	7.1 Paniek in menigten • Paniek in menigten
	7.2 Verstoring openbare orde • Verstoring openbare orde
	7.3 Ingrijpende gebeurtenis • Ingrijpende gebeurtenis

Op basis van de opgestelde scenario's is in een expertsessie de impact en waarschijnlijkheid ingeschat, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Deze inschatting is per scenario weergegeven in bijlage 4 en vormt de basis voor het risicodiagram.

4.6 Risicodiagram

In het risicodiagram zijn de relevante scenario's op een onderling vergelijkbare wijze afgebeeld (figuur 4.1). De scenario's met de grootste impact en waarschijnlijkheid staan rechtsboven in de figuur (categorie I). Een kleine waarschijnlijkheid en impact leidt tot een plaats linksonder in het diagram. De categorie I risico's verdienen meer aandacht dan de overig benoemde categorieën.

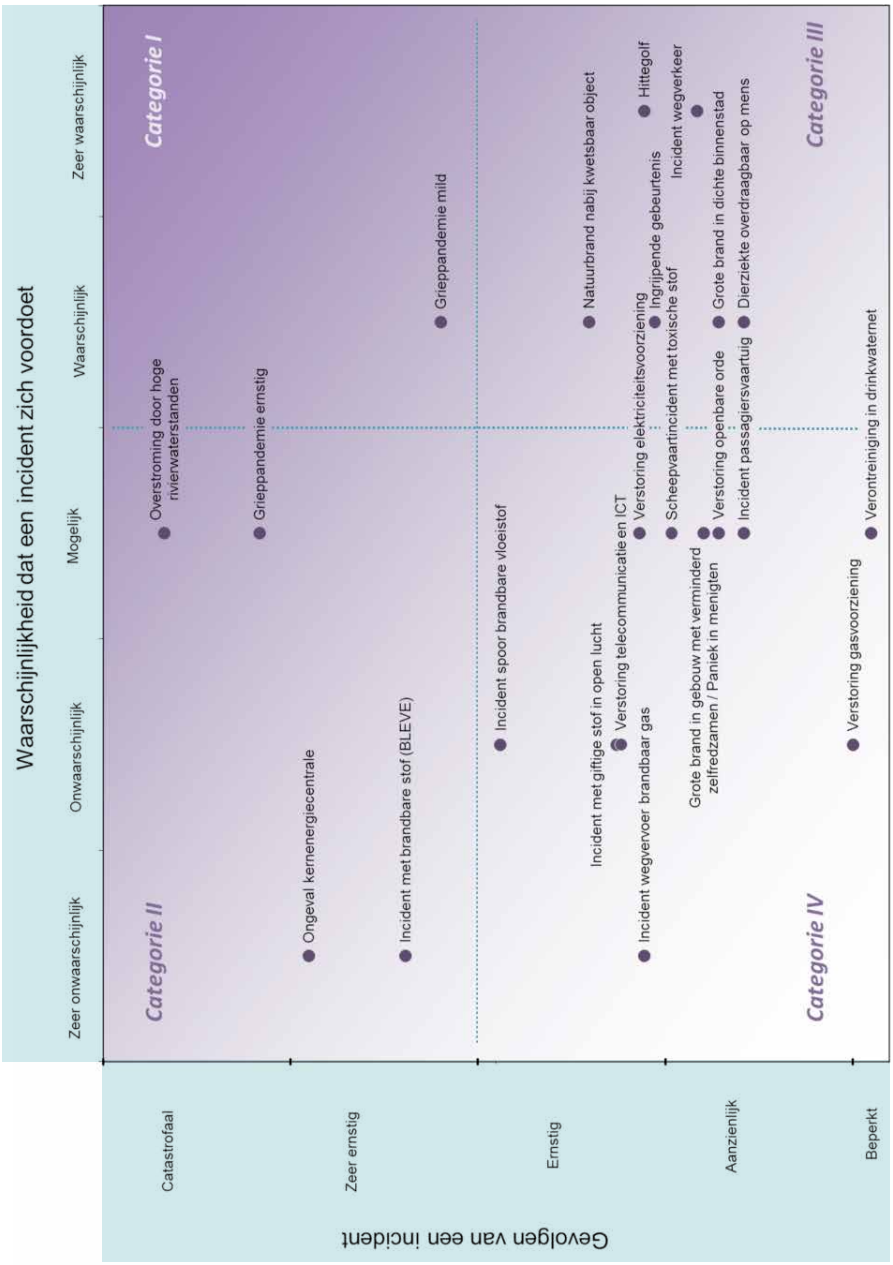

Figuur 4.1 - Risicodiagram

Uit figuur 4.2 kan worden herleid wat de impact is van de verschillende criteria per scenario. Het blijkt dat respectievelijk de scenario's overstromingen, griep-pandemie ernstig, ongeval kernenergiecentrale, incident transport brandbare stof (BLEVE) en grieppandemie mild de grootste samengestelde impact heb-ben. De kans van optreden is in dit figuur niet meegewogen.

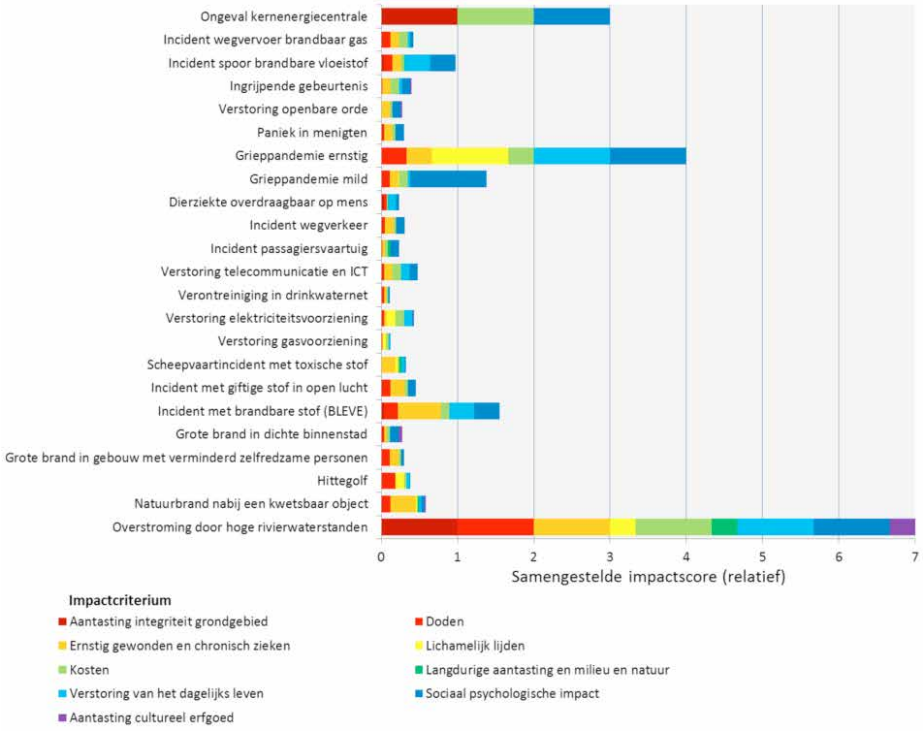

Figuur 4.2 - Opbouw samengestelde impactscore per scenario

5 Capaciteiteninventarisatie

De capaciteiten waarover de regio kan beschikken om risico's af te dekken zijn in beeld gebracht. Hierbij ligt de focus op fysieke impact en de primaire hulpverleningsprocessen (tijd en ruimte zijn hierbij de kritische processen). Conform de landelijke Handreiking focussen we hierbij op de capaciteiten van de Veiligheidsregio, inclusief bijstandsaanvragen en de zorgketen partners. De capaciteiteninventarisatie is in september 2014 geactualiseerd.

Op basis van expert judgement voor alle in het risicoprofiel opgenomen scenario's een inschatting gemaakt of de repressie voldoende, mogelijk onvoldoende of onvoldoende zijn (tabel 5.1). Door middel van kleurcodes is weergegeven of het proces voor een betreffend scenario naar verwachting voldoende (groen), mogelijk onvoldoende (oranje) of onvoldoende (rood) is.

Tabel 5.1 – Capaciteitsinventarisatie per scenario

	Brandweer			Genees-kundige Zorg			Politie					Bevolkingszorg			
Scenario	Bron en emissiebestrijding	Redding	Ontsmetting	Publieke Gezondheidszorg	Psychosociale Hulpverlening	Spoedeisende Medische Hulpverlening	Handhaving Mobiliteit	Bewaking en Beveiliging	Handhaven en netwerken	Ordehandhaving	Opsporing	Communicatie	Publieke zorg	Omgevingszorg	Evacuatie
Overstromingen door hoge rivierwaterstanden						1							2	3	4
Natuurbrand nabij een kwetsbaar object	B	5				5							6		
Hittegolf															
Brand in gebouw met verminderd zelfredzame personen						B									
Grote brand in dichte binnenstad															
Incident transport brandbare stof (BLEVE)															
Incident giftige stof in open lucht						B								7	
Scheepvaartincident met toxische stof						B								8	
Verstoring gasvoorziening															
Verstoring elektriciteitsvoorziening	9	9	9												10
Verontreiniging in drinkwaternet															
Verstoring telecommunicatie en ICT	9 12	9	9			B						12			
Incident passagiersvaartuig															
Incident wegverkeer						B									
Dierziekte overdraagbaar op mens															
Grieppandemie mild					15										
Grieppandemie ernstig (13)				14	15	16							17		
Paniek in menigten						B							18		
Verstoring openbare orde						B		B							
Ingrijpende gebeurtenis	19				19	B									
Ongeval kernenergiecentrale (20)															

Toelichting verwijzingen in tabel:

1) Uitgangspunt (binnen 1 uur beschikbaarheid): succesvolle preventieve evacuatie
2) Onvoldoende opvangcapaciteit, ook buurregio's onder water
3) Geen prioriteit gegeven de situatie in het scenario
4) Hulp van defensie absoluut noodzakelijk, er zijn echter nog geen landelijke afspraken gemaakt.
5) Gezien scenario zeer specifieke capaciteiten noodzakelijk.
6) Opvangcapaciteit voldoende, wel aandacht voor specifieke zorg m.b.v. GHOR
7) Denk aan landbouwgronden en dergelijke
8) taak van Rijkswaterstaat
9) Technisch probleem zorgt voor problemen bij melding en alarmering
10) De factor temperatuur speelt hier een belangrijke rol
11) Er is een concept calamiteitenplan Vitens maar de logistieke rol van de gemeente moet nog verder worden uitgewerkt
12) De onderlinge communicatie wordt ook bemoeilijkt
13) Door het ziek worden van de medewerkers wordt de bezetting en daarmee de slagkracht van de hulpdiensten wordt aangetast. Hierdoor is er mogelijk onvoldoende capaciteit om de reguliere incidenten te kunnen bestrijden
14) Mogelijk onvoldoende capaciteit voor extra taken gezondheidszorg in combinatie met uitval van eigen personeel
15) De vraag naar psychosociale hulpverlening is laag.
16) Capaciteitsprobleem speelt met name in ziekenhuizen en huisartsenposten. Ambulance capaciteit is waarschijnlijk wel voldoende
17) Oranje door inzet van uitvaartzorg
18) Het betreft hier opvang van mensen
19) Brandweer en Geneeskundige hulpverleners treden alleen op onder begeleiding van politie
20) Aangezien de harmonisatie van de maatregelzones nog niet geëffectueerd is en nog niet helder is welke taken hiervoor op regionaal niveau uitgevoerd dienen te worden en op welke manier, is er nog geen capaciteitenanalyse voor dit scenario uitgevoerd

B) met bijstand

6 Van risicoprofiel naar beleidsplan

Het risicoprofiel geeft alleen een weergave van de regionale risico's op basis van waarschijnlijkheid en impact. Het risicoprofiel dient als hulpmiddel bij het opstellen van het regionaal beleidsplan. Een vervolgstap hierbij is om te bepalen aan welke risico's het algemeen bestuur en de gemeenten de komende jaren aandacht wil besteden.

Een uitwerking hiervan is het inzichtelijk maken van de beïnvloedingsmogelijkheden die Veiligheidsregio en haar partners kunnen inzetten om deze risico te beperken: welke maatregelen zijn mogelijk om het risico te beheersen? Welke extra voorbereidingen zouden kunnen worden getroffen? Deze aspecten komen terug in het regionaal beleidsplan.

Bijlage 1: Maatschappelijke thema's, crisistypen en incidenttypen

In tabel B1.1 is een overzicht gegeven van de maatschappelijk thema's met bijbehorende crisis- en incidenttypen zoals beschreven in de handreiking Regionaal risicoprofiel. Op basis van deze lijst is bekeken welke incidenttypen relevant zijn voor Gelderland-Zuid.

Tabel B1.1 – incidenttypen uit de handreiking onverdeeld in maatschappelijke thema's en crisistypen

Maatschappelijk thema	Crisistypen en incidenttypen
1. Natuurlijke omgeving	**1.1 Overstromingen** 1.1.1 Overstroming vanuit zee 1.1.2 Overstromingen door hoge rivierwaterstanden 1.1.3 Vollopen van een polder/dijkdoorbraak
	1.2 Natuurbranden 1.2.1 Bosbrand 1.2.2 Heide, (hoog)veen- en duinbranden
	1.3 Extreme weersomstandigheden 1.3.1 Koude golf, sneeuw en ijzel 1.3.2 Hittegolf 1.3.3 Storm en windhozen 1.3.4 Aanhoudende laaghangende mist
	1.4 Aardbevingen 1.4.1 Aardbeving
	1.5 Plagen 1.5.1 Ongedierte
	1.6 Dierziekten 1.6.1 Ziektegolf
2. Gebouwde omgeving	**2.1 Branden in kwetsbare objecten** 2.1.1 Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen 2.1.2 Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie 2.1.3 Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing 2.1.4 Brand in dichte binnensteden
	2.2 Instorting in grote gebouwen en kunstwerken 2.2.1 Instorting door explosie 2.2.2 Instorting door gebreken in de constructie of fundering

Maatschappelijk thema	Crisistypen en incidenttypen
3. Technologische omgeving	**3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof in open lucht** 3.1.1 Incident vervoer weg 3.1.2 Incident vervoer water 3.1.3 Incident spoorvervoer 3.1.4 Incident transport buisleidingen 3.1.5 Incident stationaire inrichting
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht 3.2.1 Incident vervoer weg 3.2.2 Incident vervoer water 3.2.3 Incident spoorvervoer 3.2.4 Incident transport buisleidingen 3.2.5 Incident stationaire inrichting
	3.3 Kernincidenten 3.3.1 Incident A-objecten: centrales 3.3.2 Incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend 3.3.3 Incident A-objecten: scheepvaart met kernenergie en nucleair defensiemateriaal 3.3.4 Incident B-objecten: vervoer grote eenheden radioactief materiaal 3.3.5 Incident B-objecten: overige nucleaire faciliteiten brandklasse i 3.3.6 Incident B-objecten: overig vervoer en gebruik nucleaire materialen (laboratoria etc.) 3.3.7 Militair terrein en transporten nucleair materiaal
4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	**4.1 Verstoring energievoorziening** 4.1.1 Uitval olievoorziening 4.1.2 Uitval gasvoorziening 4.1.3 Uitval elektriciteitsvoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening 4.2.1 Uitval drinkwatervoorziening 4.2.2 Problemen waterinname 4.2.3 Verontreiniging in drinkwaternet
	4.3 Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering 4.3.1 Uitval rioleringssysteem 4.3.2 Uitval afvalwaterzuivering
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT 4.4.1 Uitval voorziening voor spraak- en datacommunicatie
	4.5 Verstoring afvalverwerking 4.5.1 Uitval afvalverwerking
	4.6 Verstoring voedselvoorziening 4.6.1 Uitval distributiecentra

Maatschappelijk thema	Crisistypen en incidenttypen
5. Verkeer en vervoer	**5.1 Luchtvaartincidenten** 5.1.1 Incident bij start of landing op of om een luchtvaartterrein 5.1.2 Incident vliegtoestel bij vliegshows
	5.2 Incidenten op of onder water 5.2.1 Incident waterrecreatie en pleziervaart 5.2.2 Incident beroepsvaart (anders dan met gevaarlijke stoffen) 5.2.3 Incident op ruim water 5.2.4 Grootschalig duikincident
	5.3 Verkeersincidenten op land 5.3.1 Incident wegverkeer 5.3.2 Incident treinverkeer
	5.4 Incidenten in tunnels 5.4.1 Incidenten in treintunnels en stations 5.4.2 Incident in wegtunnels 5.4.3 Incident in tram- en metrotunnels en stations
6. Gezondheid	**6.1 Bedreiging volksgezondheid** 6.1.1 Besmettingsgevaar via contactmedia 6.1.2 Feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen 6.1.3 Besmettelijkheids gevaar vanuit buitenland 6.1.4 Besmettelijkheids gevaar in eigen regio 6.1.5 Dierziekte overdraagbaar op mens
	6.2 Ziektegolf 6.2.1 Ziektegolf besmettelijke ziekte 6.2.2 Ziektegolf niet besmettelijke ziekte
7. Sociaal- maatschappelijke omgeving	**7.1 Paniek in menigten** 7.1.1 Paniek tijden grote festiviteiten, concerten, demonstraties
	7.2 Verstoring openbare orde 7.2.1 Rel rondom demonstraties en andere manifestaties 7.2.2 Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden 7.2.3 Maatschappelijke onrust en buurtrellen (Ingrijpende gebeurtenis)

Bijlage 2: Onderbouwing keuze crisistypen en incidenttypen

In tabel B2.1 wordt een overzicht gegeven van crisistypen/incidenttypen die voor de regio Gelderland-Zuid niet in aanmerking zijn gekomen voor verdere uitwerking, of zijn ondergebracht bij andere categorieën. Het volgende onderscheid wordt in dit overzicht gemaakt:

Incidenttypen die niet in de regio voorkomen
Incidenttypen die nauwelijks/niet trendmatig in de regio voorkomen
Incidenttypen die zijn ondergebracht bij een andere categorie

Tabel B2.1 – onderbouwing voor de niet uitgewerkte incidenttypen

Thema		Crisistype		Incidenttype	
1	Natuurlijke omgeving	1 overstromingen	10	overstroming vanuit zee	Gelderland-Zuid is niet gelegen aan open zee. Overstromingsdreiging komt vanuit het rivierengebied.
			30	vollopen van een polder / dijkdoorbraak	Het scenario "overstromingen door hoge rivierwaterstanden" wordt als maatgevend beschouwd voor Gelderland-Zuid.
		2 natuurbranden	20	heide, (hoog)veen- en duinbranden	In de regio is een trend waarneembaar waarbij meer gemengde vegetatie met heide voorkomt. Het gaat hier echter om geringe oppervlaktes, die op regionale schaal niet doorslaggevend zijn.
		3 extreme weers-omstandigheden	40	aanhoudende laaghangende mist	Aanhoudende laaghangende mist is geen veel voorkomend fenomeen in de regio. Incidenteel is er wel mist, maar er is geen sprake van een trend waar de regio rekening mee moet houden in beleidsontwikkeling.
		4 aardbevingen	10	aardbeving	Volgens de risicokaart behoort Gelderland-Zuid niet tot een gebied waar bevingen kunnen plaatsvinden met een intensiteit die gevaarlijke (persoonlijke) schade aan of in gebouwen veroorzaakt.
		5 plagen	10	ongedierte	Er zijn in de regio geen specifieke plagen met ongedierte relevant. Wel is opgemerkt dat er rekening moet worden gehouden met meer voorkomen van de Teek (ziekte van Lyme) en Processierups. Voor dit crisistype wordt geen scenario uitgewerkt omdat er geen sprake zal zijn van een crisis. Er zal voornamelijk behoefte zijn aan goede voorlichting.
		6 dierziekten	10	ziektegolf	Bij dierziekten wordt primair uitgegaan van gevolgen van dierziekten voor de mens. Er is een apart scenario uitgewerkt voor zoönosen (dier op mens) onder het maatschappelijke thema Gezondheid.

Thema		Crisistype		Incidenttype	
2	Gebouwde omgeving	1 branden in kwetsbare objecten	20	grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie	Dergelijke gebouwen zijn in Gelderland-Zuid aanwezig. Er is echter geen apart scenario uitgewerkt voor dit incidenttype. Maatgevend is een scenario met verminderd zelfredzame personen als uitgangspunt gekozen.
			30	grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing	In Gelderland-Zuid is een aantal gebouwen hoger dan 25 meter. In Nijmegen is er het Erasmusgebouw (21 verdiepingen) en 52 Degrees (18 verdiepingen). Een grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing wordt niet als maatgevend gezien in Gelderland-Zuid. Daarom is hier voor het regionaal risicoprofiel geen scenario voor uitgewerkt.
		2 instorting in grote gebouwen en kunstwerken	10	instorting door explosie	De waarschijnlijkheid van instorting van bouwwerken door een explosie is klein, gezien de relatief hoogwaardige bouwkwaliteit en het preventieniveau in Gelderland-Zuid. Indien gasexplosies optreden zullen de effecten in het algemeen beperkt blijven tot het betreffende compartiment en de directe omgeving ervan.
			20	instorting door gebreken in de constructie of fundering	In Gelderland-Zuid vinden geen ondergrondse werkzaamheden plaats (zoals in Amsterdam/Keulen). Verder is het niet waarschijnlijk dat gebouwen in Gelderland-Zuid zomaar instorten door een gebrek in de constructie of fundering.
3	Technologische omgeving	3 kernincidenten	10	incident A-objecten: centrales	Gelderland-Zuid heeft geen kernenergiecentrale binnen de grenzen van de regio. Kernenergiecentrale Dodewaard (gelegen in gemeente Neder Betuwe) is buiten werking gesteld in 1997. Er is een rampenbestrijdingsplan voor de gesloten centrale. Hierin staat dat voor het falen van de omhulling van de reactor een zeer zware impact nodig is, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de inslag van een (jacht)vliegtuig. Als gevolg van zo'n impact zou brand kunnen ontstaan. Het zich voordoen van een dergelijk scenario is zeer onwaarschijnlijk. De brandlast in de gebouwen is tijdens het instellen van de veilige insluiting tot een minimum gereduceerd. Daarom wordt dit scenario voor het regionaal risicoprofiel buiten beschouwing gelaten. Voor zover bekend is er geen scheepvaart met kernenergie/ nucleair defensiemateriaal met relevantie voor Gelderland-Zuid Het transport van nucleair materiaal t.b.v. B-objecten (o.a. medische toepassingen) niet tot grote risico's leidt. De gevolgen van een incident zijn gegeven de hoeveelheid van het nucleaire materiaal en de beschermingsmaatregelen beperkt tot een zeer lokale schaal. Er vindt regelmatig doorvoer van nucleair afval plaats over de A2. Voor zover bekend is er geen sprake van militaire opslag/ transport van nucleair materiaal in Gelderland-Zuid.
			30	incident A-objecten: scheepvaart met kernenergie en nucleair defensiemateriaal	
			40	incident B-objecten: vervoer grote eenheden radioactief materiaal	
			50	incident B-objecten: overige nucleaire faciliteiten brandklasse i	
			60	incident B-objecten: overig vervoer en gebruik nucleaire materialen (laboratoria etc.)	
			70	militair terrein en transporten nucleair materiaal	

Thema		Crisistype		Incidenttype	
4	Vitale infrastructuur en voorzieningen	3 verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering	10	uitval rioleringssysteem	In het verzorgingsgebied van de veiligheidsregio staat een aantal afvalwater zuiveringen. Deze zuiveren het afvalwater voordat dit op de rivieren geloosd word. De zuiveringen verschillen in grote met een zuiverende capaciteit van enkele tienduizenden tot enkele honderdduizenden huishoudens. In het geval van b.v. een illegale lozing kan de bacteriële huishouding van een zuivering afsterven en hiermee het zuiverende vermogen van de zuivering. Dit heeft tot gevolg dat de zuivering twee tot drie weken buiten werking is en het water van de huishoudens ongezuiverd geloosd word. Uitval heeft grootschalige overstort van rioolwater op oppervlakte water tot gevolg waarbij er grote milieuschade ontstaat. In overleg met het waterschap is geconcludeerd dat deze verstoringen met multidisciplinaire afspraken zijn te bestrijden en niet als crisis in het kader van dit risicoprofiel hoeft te worden beschouwd.
			20	uitval afvalwaterzuivering	
		5 verstoring afvalverwerking	10	uitval afvalverwerking	Uitval van afvalverwerking is zeer hinderlijk, maar zal in Gelderland-Zuid niet leiden tot een crisissituatie waar de regio zich beleidsmatig op moet voorbereiden.
		6 verstoring voedselvoorziening	10	uitval distributiecentra	Voedselvoorziening kan mogelijk uitvallen als gevolg van een ander crisistype zoals een overstroming. Uitval van voedselvoorziening zal dan één van de vele aandachtsgebieden zijn. Een andere mogelijkheid is een opzettelijke storing (zoals een staking). Gezien de tijdelijke aard van een staking en het afbreukrisico voor de stakers is het niet waarschijnlijk dat een staking leidt tot een voedselcrisis. Gezien de strategische geografische spreiding van voedseldistributiecentra in Nederland wordt voor Gelderland-Zuid geen acute crisissituatie voorzien.
5	Verkeer en Vervoer	1 luchtvaartincidenten	10	incident bij start of landing op/om een luchtvaartterrein	Er is geen luchthaven gelegen in Gelderland-Zuid. Een laagvlieggebied, waar een deel van Gelderland-Zuid deel van uit maakt, behoort niet tot dit crisistype. Er moet een directe relatie zijn met een luchthaven of start- en landingsbaan. Omdat de risico's van het laagvlieggebied wel terug dienen te komen in de risico-inventarisatie, wordt in bijlage 4, onder 5 (verkeer en vervoer) wel aandacht besteed aan deze risicobron.
			20	incident vliegtoestel bij vliegshows	Er worden geen vliegshows georganiseerd in Gelderland-Zuid.
		2 Incidenten op of onder water	30	incident op ruim water	Ruim water komt niet voor in Gelderland-Zuid volgens de definitie zoals die in project Waterrand wordt gehanteerd.
			40	grootschalig duikincident	Duikincidenten kunnen in de wateren van Gelderland-Zuid plaatsvinden, bijvoorbeeld bij recreatief duiken of in geval van een ongeval waar duikers aan te pas moeten komen. Grootschalige duikincidenten worden niet als waarschijnlijk geacht voor Gelderland-Zuid.

Thema		Crisistype		Incidenttype	
		4 incidenten in tunnels	10	incident in tunnels	Treintunnels zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid.
			20	incident in wegtunnels	Wegtunnels zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid
			30	incident in tram- en metrotunnels en stations	Tram en metrotunnels en stations zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid.
6	Gezondheid	1 bedreiging volks-gezondheid	10	besmettingsgevaar via contactmedia	Gezien de grote overlap met crisistype volksgezondheid is er voor gekozen om dit incidenttype bij ziektegolf onder te brengen. Er wordt bij ziektegolf (volgens de handreiking) onderscheid gemaakt in voedsel hygiënische problemen (voedselvergiftiging), maar ook chemische en radiologische oorzaken.
			20	feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen	Ook dit onderdeel kan worden ondergebracht bij het crisis-type ziektegolf. Bij ziektegolf wordt volgens de handreiking ook onderscheid gemaakt in ‘laat ontdekte ziekte oorzaken (silent release)’.
			30	besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland	besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland is mogelijk, maar wordt niet als onderscheidende dreiging beschouwd voor Gelderland-Zuid.
			40	besmettelijkheidgevaar in eigen regio	Dierziekten worden meegenomen in de uitwerking voor incidenttype ‘dierziekte overdraagbaar op mens’.

Bijlage 3: Methodiek impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Toelichting op de impactbeoordeling
Bij de beoordeling van de impact als gevolg van het optreden van de scenario's wordt in eerste instantie de methode van het Programma Nationale Veiligheid[2] gevolgd. Ook de landelijke handreiking gaat hiervan uit, echter het onderdeel Impactbeoordeling is daarin nog niet definitief uitgewerkt. De werkwijze sluit zo veel mogelijk aan bij de Handreiking Regionaal Risicoprofiel.

Algemene uitgangspunten landelijke criteria
In het Programma Nationale Veiligheid wordt bij de beschrijving van de impact van de scenario's uitgegaan van vijf hoofdbelangen met daaronder één tot drie sub-belangen.
Vanwege de invalshoek van de crisisbeheersing en de crisisbeheersingsprocessen vanuit een veiligheidsregio en de huidige stand van zaken in de landelijke Handreiking zijn de criteria in dit project opgenomen in het volgende overzicht:

1. Territoriale veiligheid
   1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid
   2.1 Doden
   2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken
   2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. Economische veiligheid
   3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid
   4.1 Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)
5. Sociale en politieke stabiliteit
   5.1 Verstoring van het dagelijks leven
   5.2 Aantasting van het lokale en regionale openbare bestuur
   5.3 Sociaalpsychologische impact
6. Veiligheid van cultureel erfgoed
   6.1 Aantasting van cultureel erfgoed

2 Nationale Risicobeoordeling, Leidraad methode 2008

De definitie van de individuele impactcriteria moet eenduidig zijn.
De individuele impactcriteria worden dan voor alle potentiële incidentscenario's op dezelfde manier gemeten. Voor elk van de vijf criteria geldt dat de impact meetbaar wordt gemaakt op basis van een indeling naar vijf klassen:

Tabel B3.1 – Klasse-indeling op basis van gevolgen

Klasse	Omvang gevolg
A	Beperkt gevolg
B	Aanzienlijk gevolg
C	Ernstig gevolg
D	Zeer ernstig gevolg
E	Catastrofaal gevolg

Iedere klasse wordt gekenmerkt door een brandbreedte (bijv. 4 tot 40 doden). Er is in alle gevallen naar gestreefd de verhouding tussen de opeenvolgende klassen gelijk te houden. De gehanteerde indeling sluit aan op de Handreiking.

Criterium 1.1:
Aantasting van de integriteit van het grondgebied

"Het feitelijke of functionele verlies van, danwel het buiten gebruik zijn van, delen van de regio."

Onder functioneel verlies wordt vooral verstaan het verlies van het gebruik van gebouwen, woningen, infrastructuur, wegen en grond. Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: buiten oevers treden rivier, terroristische aanslag in Nederland, uitbraak van dierziekten, chemische/biologische/nucleaire besmetting.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- de oppervlakte van het bedreigde of aangetaste gebied (geografische afbakening);
- de tijdsduur gedurende welke het gebied wordt bedreigd of aangetast;
- de bevolkingsdichtheid van het betreffende gebied.

Tabel B3.2 – Klasse-indeling voor impactcriterium 1.1

oppervlakte → tijdsduur ↓	wijk, dorp max 4 km2 (<0,25% opp.)	lokaal 4-40 km2 (0,25-2,5% opp.)	gemeentelijk 40-400 km2 (2,5-25% opp.)	regionaal >400 km2 (> 25% opp.)
2-6 dagen	A	A	B	C
1-4 weken	A	B	C	D
1 tot 6 maanden	B	C	D	E
½ jaar of langer	C	D	E	E

Criterium 2.1:
Doden

Criterium 2.2:
Ernstig gewonden en ernstig zieken

Doden: "Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen een periode van 20 jaar."

Gewonden: "Letselgevallen behorend tot categorie T1 en T2, en personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen, gehoorbeschadiging, lijden aan oorlogssyndroom".

Chronisch zieken: "Personen die gedurende lange periode (> 1 jaar) beperkingen ondervinden: medische zorg nodig hebben, niet of gedeeltelijk kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, belemmering ervaren in het sociale functioneren".

Slachtoffers behorend tot categorie T1 of T2 hebben onmiddellijk medische hulp nodig en behandeling dient binnen 2 uur aan te vangen (T1) danwel moeten continu gemonitord worden en behandeling binnen 6 uur (T2).

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: ongeluk in chemische fabriek, grootscheepse dijkdoorbraak, terroristische aanslag, uitbraak van een epidemie, grootschalige onlusten.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- het aantal doden als gevolg van het incident;
- het tijdstip van overlijden;
- het aantal chronisch zieken en ernstig gewonden.

De scorematrix voor doden is opgenomen in de volgende figuur. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen mensen die direct komen te overlijden (hier aangeduid als binnen 1 jaar) en mensen die uitgesteld komen te overlijden. De scorematrix voor gewonden en chronisch zieken volgt daarna.

Tabel B3.3 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.1

aantal → / tijdstip ↓	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	> 400
Direct overlijden (binnen 1 jaar)	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E
Vervroegd overlijden (van 1-20 jaar)	A	A	B	C	C hoog	D	D hoog

Tabel B3.4 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.2

aantal gewonden →	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	> 400
	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E

Criterium 2.3:
Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)

"Blootstelling aan extreme weers- en klimaatomstandigheden, alsmede het gebrek aan voedsel, drinkwater, energie, onderdak of anderszins primaire levensbehoeften."

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: terroristische aanslag op drinkwatervoorziening of energievoorziening, vrijkomen straling als gevolg van incident met kernreactor, natuurramp.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- aantal getroffenen;
- tijdsduur.

Tabel B3.5 – Klasse-indeling voor impactcriterium 2.3

aantal → / tijdsduur ↓	< 400	< 4.000	< 40.000	> 40.000
2-6 dagen	A	B	C	D
1-4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Criterium 3.1:
Kosten

"Euro's in termen van herstelkosten voor geleden schade, extra kosten en gederfde inkomsten."

Voorbeelden van incidenten zijn: grootschalige vluchtelingenstromen, pandemie met massale uitval arbeidskrachten, besmettelijke dierziekten (mond en klauwzeer), gewapend conflict in regio waaruit Nederland grondstoffen betrekt, grootschalige uitval betalingssystemen, instorten financiële markten.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- materiële schade en kosten;
- gezondheidsschade en kosten;
- financiële schade en kosten;
- kosten van bestrijding, hulpverlening en herstel.

De impact wordt gebaseerd op de totaal geleden schade in geld; de schades in de afzonderlijke categorieën 1 t/m 4 worden opgeteld.

Tabel B3.6 – Klasse-indeling voor impactcriterium 3.1

Kosten in €	< 2 miljoen	< 20 miljoen	<200 miljoen	<2 miljard	> 2 miljard
Som van: materiële schade gezondheidsschade financiële schade bestrijdings- en herstelkosten	A	B	C	D	E

Criterium 4.1:
Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)

"Langdurige of blijvende aantasting van de kwaliteit van het milieu, waaronder verontreiniging van lucht, water of bodem, en langdurige of blijvende verstoring van de oorspronkelijke ecologische functie, zoals het verlies van soortendiversiteit flora en fauna, verlies van bijzondere ecosystemen, overrompeling door uitheemse soorten."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: incidenten waarbij grote hoeveelheden (eco)toxische stoffen in het milieu vrijkomen, zoals een ongeluk in een chemische fabriek of in een kernreactor, een olieramp op de Noordzee, of een gewapend conflict met gebruik van NBC-wapens, incidenten die het gevolg zijn van klimaatverandering zoals verstoringen in het beheer van oppervlaktewater (overstromingen) en de gevolgen daarvan (zoals verzilting van de bodem), noodweer (tornado's).

Aantasting van de ecologische veiligheid wordt gemeten aan de hand van twee aspecten:
- A: aantasting van natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen, en
- B: aantasting van het milieu in algemene zin, ook buiten de genoemde natuur- en landschappelijke gebieden.

N.B.: Bij de scoring van de aantasting van de ecologische veiligheid moeten eerst beide impactcriteria worden beoordeeld. De hoogste gescoorde impact geldt als impact voor het criterium 4.1.

Ad A) Beschermwaardige gebieden: "Impact op natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen, waarbij ecosystemen geheel of gedeeltelijk verloren gaan of voor langere tijd worden aangetast, of waarbij soorten (flora en fauna) verloren gaan".
Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- Type van de natuurgebieden die in het getroffen gebied liggen: er wordt nagegaan of er zich in het getroffen gebied natuurgebieden bevinden die behoren tot de broedgebieden van weidevogels, tot de EHS- of tot de Natura 2000-gebieden. Aantasting van deze gebieden wordt in die volgorde als ernstiger ingeschat.
- Relatief oppervlak van het getroffen gebied: voor ieder van de typen wordt bepaald welk percentage van de totaal in Nederland aanwezige oppervlakte getroffen is.
- De duur van de aantasting: de aantasting wordt alleen gescoord, als de duur langer dan een jaar zal zijn. Als wordt ingeschat dat voor geen van de typen de duur van de aantasting langer dan een jaar zal zijn, wordt dit impactcriterium gescoord als niet van toepassing.

Ad B) Aantasting van het milieu in algemene zin
Als indicator voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- de absolute oppervlakte van het getroffen gebied.

Tabel B3.7 – Klasse-indeling voor impactcriterium 4.1 op basis van aantasting type natuurgebied

relatieve oppervlakte → type natuurgebied ↓	< 3%	3-10%	10-100%
Broedgebieden van weidevogels	A	B	C
EHS-gebieden	B	C	D
Natura 2000-gebieden	C	D	E

Tabel B3.8 – Klasse-indeling voor impactcriterium 4.1 op basis van aantasting milieu in algemene zin

oppervlakte →	wijk, dorp max 4 km2 (<0,25% opp.)	lokaal 4-40 km2 (0,25–2,5% opp.)	gemeentelijk 40-400 km2 (2,5-25% opp.)	regionaal >400 km2 (> 25% opp.)
	A	B	C	D

Criterium 5.1:
Verstoring van het dagelijks leven

"De aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en in openbare ruimten, waardoor de deelname aan het normale maatschappelijk verkeer wordt belemmerd."

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: aantasting van vitale infrastructuur zoals uitval van elektriciteit, massale sterfte onder bevolking door pandemie, bezetting, grootschalige onlusten, dijkdoorbraak, terroristische aanslag, grootschalige instroom van vluchtelingen.
Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen als die voor sport, cultuur of gezondheidszorg;
- verminderde bereikbaarheid door blokkade van wegen en uitval van openbaar vervoer;
- niet kunnen doen van noodzakelijke aankopen wegens winkelsluiting.

De genoemde indicatoren worden gewaardeerd op basis van:
- aantal getroffenen;
- tijdsduur;
- aantal indicatoren.

Tabel B3.9 – Klasse-indeling voor impactcriterium 5.1

aantal → / tijdsduur ↓	< 400 getroffenen	< 4.000 getroffenen	< 40.000 getroffenen	>40.000 getroffenen
1-2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 week	A	B	C	D
1 week tot 1 maand	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van het aantal indicatoren dat van toepassing is:
- ingeval maximaal 1 indicator van toepassing is, dan -1 (bijv. D wordt C);
- ingeval tenminste 3 indicatoren van toepassing zijn, dan +1 (bijv. B wordt C).

Criterium 5.2:
Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur

"De aantasting van het functioneren van de Nederlandse overheid, in het bijzonder de lokale en regionale overheid, en haar instituties en/of de aantasting van rechten en vrijheden en andere kernwaarden verbonden aan de Nederlandse democratie en vastgelegd in de grondwet."

Dit criterium betreft de verstoring van het wezen (d.w.z. democratische rechten en vrijheden), het karakter (de algemeen-Westerse en christelijke joodse- humanistische kenmerken/normen/waarden), en het functioneren (institutionele processen en beleids-, bestuurs- en uitvoeringsorganisaties) van de democratie Nederland.

Voorbeelden van bedreigingoorzaken: verstoring van de demografische opbouw van de samenleving, verstoring van de sociale cohesie door achterstellingen, ontstaan van parallelle samenleving, aanslag op het Binnenhof, bezetting door een vreemde mogendheid, publieke haatcampagnes, oproepen tot en/of andere uitingen van antidemocratische activiteiten en/of opvattingen.

Hierbij zijn de volgende overwegingen van belang:
- vanuit het nationaal perspectief zijn genoemde zaken zeker en daadwerkelijk aan de orde en zij kunnen de genoemde impactindicatoren met zich mee brengen.
- dat het voorkomen van het optreden ervan (zie bedreigingsoorzaken) voor een belangrijk deel autonoom politiek bestuurlijke besluitvorming vereist die in zeer geringe mate de taken van de veiligheidsregio betreft.
- de bestrijding van de gevolgen ervan voor een gering deel het domein van de veiligheidsregio betreft.

Op grond hiervan wordt dit aspect als impactcriterium voor het bestuur van de veiligheidsregio niet relevant in het kader van de besluitvorming en de prioriteitstelling met betrekking tot de toekomstige taken en de benodigde middelen.

Criterium 5.3:
Sociaal psychologische impact: woede en angst

"Gedragsmatige reactie van de bevolking die door uitingen van angst en woede (mogelijk ook vermengd met verdriet en afschuw) worden gekarakteriseerd en waaraan de media aandacht besteden. Deze uitingen kunnen komen van personen die direct worden getroffen, en van de rest van de bevolking, en moeten waarneembaar zijn (d.w.z. hoorbaar, zichtbaar, leesbaar)."

Voorbeelden van bedreigingoorzaken zijn: terroristische aanslag, politieke moord, ontvoering, gijzeling of aanslag op politieke leiders of op leden van het Koninklijk Huis, dominantie van een ondemocratische politieke partij, staatsgreep, ontploffing kerncentrale, pandemie met massale sterfte.

Indicatoren voor publieke angst
Aantal mensen dat:
- openbare ruimten mijdt (ook het openbaar vervoer), vermijdingsgedrag vertoont (bv. niet meer wil vliegen, niet meer uit huis durft), niet meer gaan werken, kinderen thuis houdt;
- vluchtgedrag vertoont;
- afwijkend koopgedrag vertoont (hamsteren, plunderen als wanhoopsdaad);
- zijn geld van de bank haalt of andere afwijkende financiële handelingen verricht;
- gestigmatiseerd wordt (daders, slachtoffers);
- onverstandige besluiten neemt t.a.v. de eigen gezondheid (overmatig risicogedrag m.b.t. gebruik alcohol, drugs, roken e.d.).

Indicatoren voor publieke woede:
Aantal mensen dat:
- zich mobiliseert/protesteert tegen zondebok: de overheid;
- zich mobiliseert/protesteert tegen zondebok: persoon, organisatie of onderneming;
- meedoet aan rellen, vernielingen;
- uitingen van onvrede via de media doet.

De klassenindeling wordt bepaald door het aantal betrokkenen en naar de tijdsduur van de betrokkenheid en is aangegeven in de volgende tabel. De belangrijkste indicator (hoogste impact) voor respectievelijk angst en woede is afzonderlijk bepalend voor de score.

Tabel B3.10 – Klasse-indeling voor impactcriterium 5.3

Tijdsduur	< 40 inwoners	< 400 inwoners	< 4.000 inwoners	>4.000 inwoners
1 tot 2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 week	A	B	C	D
1 tot 4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Opmerking: de hiervoor beschreven benadering voor “Sociaal psychologische impact” is conform die van de Nationale Risicobeoordeling (Leidraad Methode 2008). Er is gecorrigeerd voor de omvang van de regio.

Deze benadering is voor Gelderland-Zuid beter bruikbaar dan die uit de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel. Daarin wordt de impact bepaald aan de hand van de volgende drie indicatoren:

1. Perceptie van het incident bij de getroffenen dan wel de rest van de bevolking
2. Verwachtingspatroon rond het incident en zijn gevolgen bij de getroffenen en de rest van de bevolking
3. Handelingsperspectief voor getroffenen bij het incident

Het aantal van toepassing zijnde indicatoren bepaalt dan in principe de totale impactscore.

De benadering van de Nationale Risicobeoordeling is gehanteerd op basis van de afweging dat het aantal personen dat het betreft en de tijdsduur waarvan sprake is van woede en angst wel van belang zijn bij de weging van de impact.

Criterium 6.1:
Aantasting cultureel erfgoed

"De beschadiging, vernietiging of verdwijning van materiële sporen of getuigenissen uit het verleden in het heden die de samenleving om redenen van o.a. collectieve herinnering en identiteitsbehoud dan wel identiteitsvorming van belang acht om te bewaren, te onderzoeken, te presenteren en over te informeren."

Het betreft materiële (zichtbare en tastbare) sporen die een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen en vaak al een beschermde status genieten. Hieronder vallen voorwerpen in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten (d.w.z. panden en complexen van bedrijf en techniek, religie, bewoning, bestuur en beheer, e.d.), herdenkingstekens, straatmeubilair, stads- en dorpsgezichten, landschappen (d.w.z. begrensde grondoppervlakten).

Hoewel veelal verbonden aan materiële sporen worden immateriële sporen zoals verhalen, gewoonten en gebruiken, uitingen van folklore niet in het criterium meegenomen. Deze elementen van cultureel erfgoed zijn aan mensen verbonden en aantasting van mensen en hun functioneren komt in andere criteria al tot uiting. De vastlegging ervan valt echter onder materiële sporen (bijv. archieven).

Voorbeelden van incidenten: natuurrampen als overstroming of aardbeving, brand, ontvreemding, (terroristische) aanslag, opstand en molest, oorlogshandelingen.

N.B. Waardering van de financiële schade (bijv. beveiligings- en herstelkosten, waardevermindering in financiële termen) geschiedt onder criterium 3.1. Met criterium 6.1 wordt het zuivere feit van de aantasting (beschadiging, vernietiging of verdwijning) beschouwd.

Als indicatoren voor het meten van de impact worden gehanteerd:
1. er is sprake van uniciteit, d.w.z. het object is de enige of één van de weinige overgebleven representant(en) van een soort of type;
2. er is sprake van aantasting van de identiteit, d.w.z. de betekenis en gevoel van eigenwaarde die de samenleving of een gemeenschap ontleent aan het object;
3. er is sprake van aantasting van de harmonie en/of waarde en/of samenhang van een groter geheel door de aantasting van het object als deel van dat geheel;
4. er zijn beperkte mogelijkheden tot restauratie;
5. het betreft bronmateriaal, d.w.z. het verklarende en/of inspirerende begin of uitgangspunt voor een stroming, school, cultureel begrensde groep, e.d.

Tabel B3.11 – Klasse-indeling voor impactcriterium 6.1

aantal indicatoren →	max. 1 indicator	max. 2 indicatoren	max. 3 indicatoren	4 of meer indicatoren
	A	B	C	D

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van de mate van aantasting van een indicator. Daarbij kan de verzekerde waarde medebepalend zijn, hoewel deze niet altijd is of kan worden vastgesteld. Ook bepalend kan de omvang van de toeristische en/of wetenschappelijke interesse zijn, of een opneming in de officiële lijst van monumenten of werelderfgoed. Deze aspecten worden echter in feite bepaald door één of meer van de genoemde indicatoren. Indien minstens één indicator voor meer dan 50% wordt aangetast, dan +1 (bijv. C wordt D).

Toelichting op scoren van waarschijnlijkheid

Bij de beoordeling van de waarschijnlijkheid als gevolg van het optreden van de scenario's wordt in eerste instantie de methode van het Programma Nationale Veiligheid[3] gevolgd. De werkwijze sluit zo veel mogelijk aan bij de Handreiking Regionaal Risicoprofiel.

Algemene uitgangspunten

De term waarschijnlijkheid wordt gedefinieerd als "de kans dat een scenario binnen de komende vier jaar zal plaatsvinden". Optioneel kan echter voor bepaalde onderwerpen ook een andere tijdshorizon worden bekeken.

Voor het bepalen van de waarschijnlijkheid wordt een indeling in vijf klassen gehanteerd (klassen A t/m E). De indeling is overeenkomstig de gekozen principes voor de impactbepaling. Klasse A representeert een incidentscenario dat als zeer onwaarschijnlijk wordt gekwalificeerd, klasse E representeert een incidentscenario dat als zeer waarschijnlijk wordt gekwalificeerd.

De waarschijnlijkheid van het incidentscenario wordt primair bepaald door de *oorzaak*. Het is om deze reden belangrijk dat het incidentscenario een goede beschrijving geeft van de oorzaak. De waarschijnlijkheid van het incidentscenario wordt secundair bepaald door het *gevolg* (impact) van het incidentscenario. Bijvoorbeeld een explosie met 100 doden heeft een lagere waarschijnlijkheid dan een explosie zonder doden.

Voor alle incidentscenario's geldt, dat bij het bepalen van de waarschijnlijkheid in meer of mindere mate gebruikgemaakt zal worden van onvolledige gegevens/informatie. Dit betekent dat afhankelijk van het soort incident gebruikgemaakt wordt van één of meerdere van de onderstaande informatiebronnen:
- historische (analoge) gebeurtenissen, casuïstiek;
- statistiek, zo nodig in combinatie met probabilistische modelberekeningen;
- faalgegevens in combinatie met netwerkanalyses/beslisbomen;
- strategieën en actoranalyses;
- expertmeningen.

Voor ieder incidentscenario moet ook een schatting worden gemaakt van de onzekerheid met betrekking tot de bepaling van de waarschijnlijkheidsklasse, waarbij onderscheid gemaakt wordt naar de bron van de onzekerheid en de onbetrouwbaarheid van de schatting. Voor ieder incidentscenario dient daarom de score bepaald te worden voor:
- de verwachte waarde voor de waarschijnlijkheid van het incident (V);
- de ondergrens voor de waarschijnlijkheid van het incident (O);
- de bovengrens voor de waarschijnlijkheid van het incident (B).

3 Nationale Risicobeoordeling, Leidraad Methode 2008

Indeling in waarschijnlijkheidsklassen
Voor het inschatten van de waarschijnlijkheid geldt de volgende verdeling in hoofdklassen:

Tabel B3.12 – Klasse-indeling voor waarschijnlijkheid

Klasse	% waarschijnlijkheid	Kwalitatieve omschrijving
A	< 0,05	zeer onwaarschijnlijk
B	0,05 – 0,5	onwaarschijnlijk
C	0,5 – 5	mogelijk
D	5 – 50	waarschijnlijk
E	50 - 100	zeer waarschijnlijk

De gekozen schaalindeling is bepaald door twee factoren:
1. De incidentscenario's zullen voor het merendeel clusteren in het lagere gedeelte van de waarschijnlijkheidsschaal. Om nog onderscheid te realiseren tussen deze 'lage kans' gebeurtenissen wordt een logaritmische schaal gebruikt met als gevolg dat dit deel van de schaal wordt 'uitgerekt'. De absolute afstand bij de overgang van klasse A naar B naar C naar E neemt steeds met een factor 10 toe.
2. Het verschil tussen de klassen (op basis van een factor 10) geeft ook een mate van robuustheid met betrekking tot de kans schatting die recht doet aan de onnauwkeurigheid van de kans schatting. in slechts een beperkt aantal van de scenario's zal gebruik gemaakt kunnen worden van betrouwbare statistische gegevens. Men zal in vele gevallen gebruik moeten maken van onvolledige gegevens gecombineerd met expertmeningen.

Samenvattend
Waarschijnlijkheid zegt iets over de kans op het daadwerkelijk plaatsvinden van een scenario, en de mate van ernst van het scenario. Indien statistieken beschikbaar zijn (bijvoorbeeld een verkeersongevallen database) kan hier duidelijk een inschatting van de waarschijnlijkheid uit worden bepaald. Daarnaast echter – of door het ontbreken van statistieken – is de mening van een expert noodzakelijk om op basis hiervan een uitspraak te kunnen doen over de waarschijnlijkheid. Hierbij kun je jezelf de volgende 2 vragen stellen:
1. Hoe groot acht je de kans op plaatsvinden van het incident (eens per 4 jaar, eens per 10 jaar)?
2. Van de hiervoor ingeschatte kans op plaatsvinden van het incident: wat is de kans dat dit daadwerkelijk leidt tot een gevolg zoals omschreven in het scenario (bijv. in 10 % van de gevallen leidt het scenario tot een ernstig gevolg)?

Tezamen kan vervolgens een inschatting worden gemaakt van de waarschijnlijkheid.

Bijlage 4: Uitwerking van relevante crisistypen, incidenttypen en scenario's

1. Natuurlijke omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Natuurlijke omgeving" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Overstromingen
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Natuurbranden
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
3. Extreme weersomstandigheden
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
4. Aardbevingen
   - deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid. Dit gezien de lage waarde voor Gelderland-Zuid op de Mercalli schaal.
5. Plagen
   - plagen met ongedierte zijn – op basis van het verleden – in Gelderland-Zuid niet relevant en worden daarom verder niet uitgewerkt.
6. Dierziekten
   - zijn relevant binnen Gelderland-Zuid. Er is geen apart scenario uitgewerkt (zie 1.6).

1.1 Overstromingen

Binnen het crisistype overstromingen wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. overstromingen vanuit zee
   - dit type is voor Gelderland-Zuid niet relevant omdat Gelderland-Zuid niet aan open zee grenst
2. overstromingen door hoge rivierwaterstanden
   - dit type is voor Gelderland-Zuid relevant en wordt uitgewerkt
3. vollopen van een polder / dijkdoorbraak
   - Er wordt voor dit risicoprofiel uitgegaan van overstromingen door hoge rivierstanden.

Overstroming door hoge rivierwaterstanden
Het begrip 'overstroming' heeft betrekking op rivieren, kust en meren én de grootschalige gevolgen van de overstroming in termen van mensenlevens en schade. Overstromingen kunnen het gevolg zijn van een combinatie van natuurlijke oorzaken (storm en/of overvloedige regenval) en menselijk of technisch falen.

Factoren die regionaal bepalend zijn:
- Hoogteligging ;
- Bevolkingsspreiding;
- Overstromingsdiepte/stroomsnelheden/stijgsnelheden;
- Keteneffecten.

We spreken van een overstroming als er een bres in een waterkering ontstaat en/of er over een grote lengte dusdanig grote hoeveelheden water over een kering lopen dat de instroom niet kan worden gestopt met noodmaatregelen. Het tijdverloop van een hoogwatergolf en de plaats van een eventuele dijkdoorbraak worden gekenmerkt door onzekerheid.

Binnen de veiligheidsregio Gelderland-Zuid zijn de volgende acht dijkringen aanwezig:
- Dijkring 16, Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
- Dijkring 37, Nederhemert
- Dijkring 38, Bommelerwaard
- Dijkring 39, Alem
- Dijkring 40, Heerewaarden
- Dijkring 41, Land van Maas en Waal
- Dijkring 42, Ooij en Millingen
- Dijkring 43, Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden

De geldende veiligheidsnorm voor deze dijkringgebieden is 1/1250 per jaar. Dijkring 40 heeft aan de Maaszijde een geldende overschrijdingsfrequentie norm van 1/500 per jaar. Deze normen hebben betrekking op de waterstandsfrequentie die de waterkeringen moeten kunnen keren. Ze zijn daarmee niet gelijk aan de overstromingskans van een gebied, omdat de oorzaak van een overstroming niet alleen mogelijk is bij een waterstand die hoger is dan de dijk.

Het grootste deel van de regio wordt bedreigd door overstromingen. Enkel de hoge gronden nabij Berg en Dal en Nijmegen worden niet direct getroffen door hoogwater. In figuur B4.1 zijn de maximale waterdiepten bij overstromingen weergegeven, conform de risicokaart. Daarbij zijn de kwetsbare objecten afgebeeld in het kaartbeeld.

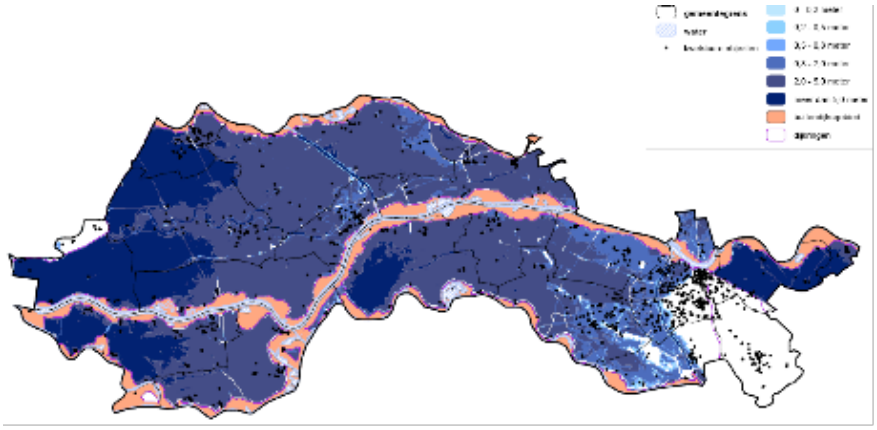

Figuur B4.1 - Maximale waterdiepten bij overstromingen en kwetsbare objecten (conform risicokaart)

Hoge waterstanden op de rivier kunnen op tal van plaatsen leiden tot het falen van de waterkering. Als uitgangspunt voor het scenario zijn de analyses van het project Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VNK2) Overstromingsrisico Dijkring 43 Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden (mei 2014) gebruikt. Dit maakt het mogelijk om voor een combinatie van verschillende faalmechanismen en van verschillende breslocaties de overstromingskans en de impact te bepalen. Op basis van de analyses van VNK2 is meer inzicht ontstaan in de mechanismen die bepalend zijn voor het falen van een waterkering. Gebleken is dat de dijken in Nederland eerder te smal zijn dan te laag. Dijken kunnen bezwijken vóórdat er water over de dijk loopt. Het faalmechanisme piping is daarbij een belangrijk mechanisme gebleken. Een ander belangrijk inzicht is het zogenaamde lengte-effect. Dit is het fenomeen dat de kans dat er ergens een dijk doorbreekt groter is naarmate de waterkering langer is.

Het gebied in dijkring 43 loopt naar het Westen af, inundatiewater loopt dan ook van Oost naar West. Naast de mogelijkheid om inundatiewater via de Linge af te voeren, kunnen ook de overlaten en de suatiesluis bij Dalem worden ingezet om het inundatiewater af te laten naar de rivier.

Uitgaande van de (landelijke) systematiek voor het risicoprofiel, vormt voor de regio Gelderland-Zuid het incidenttype ‘vollopen van een polder/dijkdoorbraak’ het uitgangspunt. In het gekozen scenario zijn de waterstanden op de Rijn kritiek.

1.1.2 Overstromingen door hoge rivierwaterstanden

Dijkringgebied 43 (Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden) ligt in de provincie Gelderland en (voor een klein gedeelte) in de provincie Zuid-Holland. Aan de noordzijde wordt dijkringgebied 43 begrensd door de Nederrijn en de Lek, aan de oostzijde door het Pannerdensch kanaal, aan de zuidzijde door de Waal en de Boven-Merwede en aan de westzijde door de Diefdijklinie.

In het dijkringgebied liggen diverse grote infrastructurele werken, zoals rijkswegen, spoorlijnen en kanalen. Zo wordt het gebied doorsneden door de rijkswegen A325, A50, A2 en A15. Ook de spoorlijnen Gorinchem-Elst, Arnhem-Nijmegen, Utrecht-Den Bosch en de Betuwelijn doorsnijden het gebied. Het dijkringgebied wordt daarnaast doorsneden door twee voor het gebied van belang zijnde waterlichamen: het Amsterdam-Rijnkanaal en de rivier de Linge. Met 100 km van Doornenburg tot Boven-Hardinxveld, is de Linge de langste rivier die geheel in Nederland ligt. Het Amsterdam-Rijnkanaal verbindt het IJ in Amsterdam via Utrecht en Wijk bij Duurstede met de Waal bij Tiel.

De waterstanden op de Rijn worden continu gemonitord en dreigend hoog water is enkele dagen van te voren te voorzien. Of en waar de dijk door breekt is slecht te voorspellen. De kans dat de dijken bezwijken is moeilijk te bepalen en aangeven dat de veiligheid achter de dijken niet meer gegarandeerd kan worden zal gebeuren op basis van voorspelde waterstanden en waarnemingen aan de dijk.

Het scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkring (dijkring 43; figuur B4.2 en B4.3). Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijkringen optreedt, vanuit de Waal en/of de Maas, met mogelijk een overstroming in meerdere dijkringen als gevolg. Ook zijn cascade effecten mogelijk waarbij een overstroming van de ene dijkring leidt tot een overstroming in een andere dijkring, bijvoorbeeld wanneer inundatiewater uit de Waal op de Maas komt.

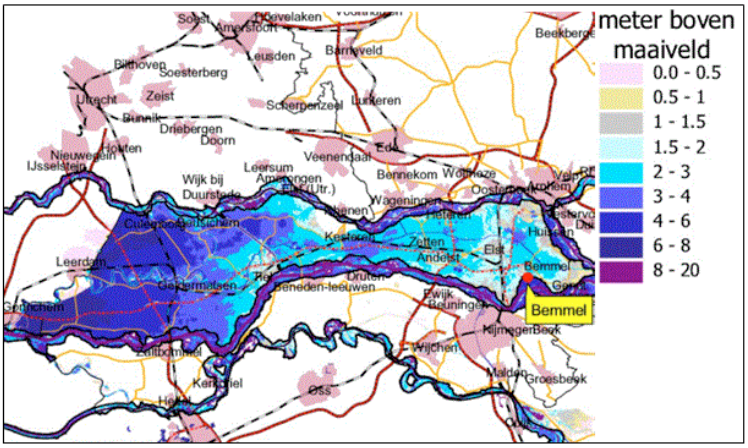

Figuur B4.2 - Maximale waterdiepten na een dijkdoorbraak bij Bemmel

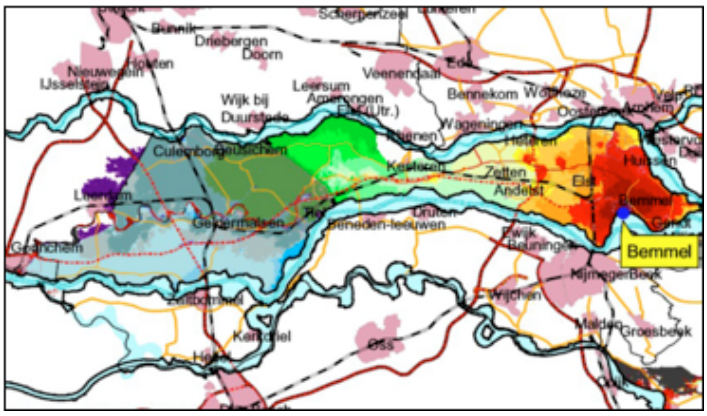

Figuur B4.3 - Uren tot eerste water na een dijkdoorbraak bij Bemmel

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling
Voor dijkring 43 heeft de beoordeling van de waarschijnlijkheid plaatsgevonden op basis van het VNK2 rapport. De VNK2 berekeningen leiden tot een overstromingskans van dijkring 43 >1/100 per jaar. Het beheerdersoordeel is dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1000 per jaar.
Voor geheel dijkring 43 is de gemiddelde economische schade per overstroming € 12,3 miljard.
Voor het bepalen van het aantal slachtoffers als gevolg van een overstroming zijn de mogelijkheden voor (preventieve) evacuatie van belang. In de praktijk wordt de effectiviteit van preventieve evacuaties echter beperkt door de geringe voorspelbaarheid van overstromingen, de capaciteit van de aanwezige infrastructuur en de condities waaronder een evacuatie moet worden uitgevoerd, zoals weersomstandigheden en sociale onrust. Het gemiddeld aantal slachtoffers per overstromingsscenario is 260. Voor het scenario waarin de bres bij Bemmel ontstaat vallen er afhankelijk van geen tot grootschalige evacuatie 1365 tot 150 slachtoffers.

Tabel B4.1 – Beoordeling scenario 'Overstromingen door hoge rivierwaterstanden

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	E
2.1	Doden	E (op basis van VNK2 rapport uitgaande van gedeeltelijke evacuatie)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	E (onderkoeling, maar ook botbreuken e.d. door materialen in de stroming)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	D
3.1	Kosten	E
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	D
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	E
5.3	Sociaal psychologisch impact	E
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	D
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C (op basis van VNK2 rapport)

1.2 Natuurbranden

Binnen het crisistype natuurbranden wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. Bosbrand
   - dit type is voor Gelderland-Zuid relevant en wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt
2. Heide-, (hoog)veen- en duinbranden
   - dit type is voor Gelderland-Zuid niet relevant omdat dit type vegetatie niet overwegend voorkomt. In de toekomst zal de totale oppervlakte heide in de regio wel toenemen, aangezien men voornemens is om diverse kleinschalige heidegebieden met elkaar te verbinden.

Natuurgebieden in Nederland kennen een intensieve verwevenheid met andere gebruiksfuncties, in het bijzonder bewoning, recreatie en (vitale) infrastructuur. Diverse gemeenten met natuurgebieden ontvangen, vooral gedurende de zomer, veel recreanten binnen hun verzorgingsgebied.

Weerverschijnselen als hitte en droogte zorgen voor een grotere kans op natuurbranden. Als oorzaak voor een natuurbrand zijn de volgende potentiële ontstekingsmechanismen denkbaar: bewust menselijk handelen (brandstichting), onbewust menselijk handelen (brandende sigaret), of een natuurlijke oorzaak zoals bijvoorbeeld een blikseminslag. Verder geldt dat naaldbos brandgevaarlijker is dan loofbos, evenals jonge bossen met jonge vegetatie.

Het bosbrandrisico is in principe in april en maart het hoogste aangezien op dat moment de sapstromen in de bomen nog nauwelijks op gang zijn; bij een droge winter kan hierdoor het bos sterk uitdrogen. In de zomermaanden kan de toenemende recreatie in het bos (met risicovol gedrag van mensen) tot een toename van het bosbrandgevaar leiden. Onder andere via een weermeetstation in Heumensoord (Malden) kan het risico van een natuurbrand ingeschat worden. Het station bepaald aan de hand van diverse parameters de droogte-

factor. Afhankelijk van de droogtefactor krijgt het risico een kleurcode, welke het uitrukvoorstel van de brandweer bepaalt.

Belangrijke aspecten die de impact van een natuurbrand bepalen zijn:
- Aanwezigheid van mensen, kwetsbare objecten (volgens de definitie van de risicokaart, bijvoorbeeld campings en verzorgingstehuizen), vitale infrastructuur, natuurwaarden, recreatie (pretparken, dierentuin, hotels) en cultuurhistorie;
- De aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, zoals brandbare stoffen op recreatieterreinen, munitiedepots en LPG-tankstations;
- De bereikbaarheid voor hulpdiensten, voldoende bluswater, de mogelijkheid van veilig optreden door de hulpverlening, de aanwezigheid van vluchtwegen;
- De mate van aandacht van media en publiek (ramptoerisme);
- De beschikbare tijd voor evacuatie (uren in plaats van dagen zoals bij overstromingen);
- De mate van zelfredzaamheid van bewoners en recreanten in het gebied (onbekendheid met het risico).

In Gelderland-Zuid concentreren de grootschalige natuurgebieden zich in het zuidoosten van de regio en dan met name in de gemeenten Berg en Dal, Heumen en Wijchen. In de Ooij-polder (gemeente Berg en Dal) treft men tevens vrij kleinschalige gebieden met rietkragen aan (figuur B4.4).

Het natuurgebied in het zuidoosten van de regio betreft met name uitgestrekte gemengde bossen, waarbij merendeels loof- en naaldhout bomen door elkaar staan, wat gunstig is voor het risicobeeld. In enkele gevallen zijn er kleine percelen met naaldhout, die omringd worden door loofbomen, waardoor het uitbreidingsgevaar wordt beperkt. De ondergroei is er weelderig, maar over het algemeen niet erg droog. In het gebied liggen nu ook kleinschalige stroken heide die in de toekomst uitgebreid worden tot een aaneengesloten gebied.

De bereikbaarheid van de natuurgebieden door de hulpdiensten is over het algemeen redelijk goed. De bluswatervoorziening is echter beperkt. Hierop wordt geanticipeerd door standaard bij een bosbrandmelding tweezijdig aan te rijden en bij een verhoogd bosbrandrisico een container met bluswater stand-by te houden. Verder kenmerkt het gebied zich door een aantal kampeer- en bungalowterreinen van beperkte omvang.

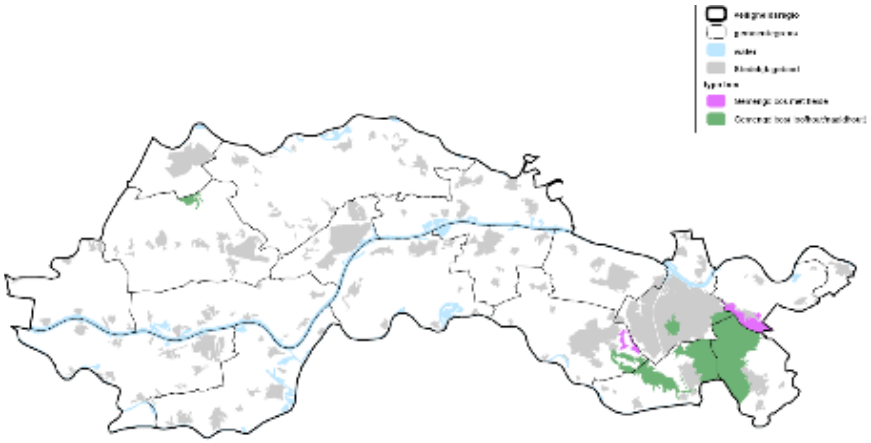

Figuur B4.4 - Overzichtskaart van natuurgebieden in Gelderland Zuid

1.2.1 Bosbrand

Scenario: natuurbrand nabij een instelling met niet zelfredzamen
Na een periode van lange droogte breekt begin april een bosbrand uit in de directe omgeving van een terrein waarop een sanatorium voor longziekten en een verzorgingshuis zijn gehuisvest waarin verminderd zelfredzame patiënten zijn opgenomen. Gezien de windrichting breidt de brand zich uit richting zorg-instellingen. Er is veel hinder van rook, waardoor besloten wordt het terrein te ontruimen. Gezien het grote aantal verminderd zelfredzame patiënten (in totaal ca. 200 personen) verloopt de evacuatie zeer moeizaam. De gevolgen in dit scenario zijn aanzienlijk. De kans op doden en gewonden is waarschijn-lijk, omdat ernstig zieke patiënten plotseling moeten worden verplaatst. Het omliggende gebied is zwaar aangetast. Gebouwen blijven behouden, maar hebben wel de nodige rookschade.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.2 – Beoordeling scenario 'Natuurbrand nabij een instelling met niet zelfredzamen'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	D
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A
3.1	Kosten	A
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	A
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D (openstelling voor recreatie van bosgebieden vergroot de kans)

1.3 Extreme weersomstandigheden

Binnen het crisistype extreme weersomstandigheden wordt onderscheid gemaakt in de volgende incident typen:

1. Koudegolf, sneeuw en ijzel;
2. Hittegolf (wordt uitgewerkt tot een scenario);
3. Storm en windhozen;
4. Aanhoudende laaghangende mist wordt gewijzigd in plotseling opkomende mist.
   - in Gelderland-Zuid zijn geen gebieden waar langdurig sprake is van aanhoudende laaghangende mist. Daarom wordt dit incidenttype als type "plotseling opkomende mist" meegenomen onder incidenttype 5.3 Verkeersincidenten op het land/Incident vervoer weg.

Extreme weersomstandigheden zijn niet specifiek locatie gebonden, al kunnen de gevolgen regionaal wel verschillen. De uitwerking sluit aan bij de landelijke beschrijvingen. Bij dit crisistype gaat het voornamelijk om de gevolgen voor de mens. Algemeen kenmerk zijn de mogelijke verstoringen en gevarieerde hulpvraag tegelijkertijd.

Vanuit de Handreiking van het Regionaal risicoprofiel wordt geen incidenttype onderscheiden t.a.v. extreme neerslag met als gevolg wateroverlast. Wij willen hier toch de aandacht vestigen op dit incidenttype.

Wateroverlast kan leiden tot lichamelijk lijden, materiële schade, verkeershinder, ecologische schade en schade aan cultureel erfgoed. Door hevige regenval kunnen straten blank komen te staan, kelders onderlopen, gewassen beschadigen en het opkomende rioolwater kan milieuschade veroorzaken. Daarnaast zal door de regen het zicht verminderen en gladheid ontstaan waardoor de kans op (verkeers)ongelukken toeneemt.

N.B. In het Nationaal Bestuursakkoord Water zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot klimaatverandering en de waterhuishouding in Nederland. In algemene zin zal water in de toekomst, bij hoge rivierafvoeren, wat vaker geborgen gaan worden in het gebied waarna het vervolgens bij mindere rivierafvoeren zal worden afgevoerd. Dit kan wateroverlast tot gevolg hebben (prognose voor bebouwd/stedelijk gebied 1x per 100 jaar).

Koudegolf, sneeuw en ijzel
Optreden van dit incidenttype (koudegolf, sneeuw en ijzel) kan er toe leiden dat mensen direct of indirect worden getroffen. In directe zin bijvoorbeeld door het optreden van ongevallen door gladheid of verminderd zicht. Voorbeelden van indirecte gevolgen hebben voornamelijk betrekking op het geïsoleerd raken ten opzichte van bepaalde voorzieningen. Op regionale schaal kan hierbij worden gedacht aan stagnatie van nutsvoorzieningen, voedselvoorziening, (spoedeisende) zorg en handhaving van de openbare veiligheid.

Storm en windhozen
Er is sprake van storm (9 Beaufort) als de windsnelheid gemiddeld over een uur 75-88 km/uur (21m/s) bedraagt. Langs de kust wordt deze situatie gemiddeld ieder jaar wel een keer bereikt. Over het algemeen levert een storm pas hinder, schade of zelfs slachtoffers op als het een zware storm (10 Beaufort: 89-102 km/uur), zeer zware storm/orkaanachtig (11 Beaufort: 103-117 km/uur) of zelfs een orkaan is (12 Beaufort: >117 km/uur). In Nederland is de kans op een orkaan zeer klein omdat de daarvoor vereiste extreme temperatuurverschillen zich hier niet voordoen. Wel kunnen windstoten voorkomen met orkaankracht of meer.

Een windhoos is een zeer plaatselijke wervelwind die optreedt bij kritische verschillen in luchtvochtigheid en temperatuurverschillen tussen lucht en aarde. Windhozen komen met name voor in de zomerperiode. Ze zijn vaak gekoppeld aan onweersbuien. Zowel storm als windhozen kunnen veel schade aanbrengen aan gebouwen en infrastructuur. Daarbij kunnen slachtoffers vallen.

Hittegolf
Een hittegolf wordt door het KNMI gedefinieerd als opeenvolging van warme dagen waarbij het ten minste vijf dagen 25 °C of warmer is, waarvan ten minste drie dagen 30 °C is. Vanaf 2000 zijn er in de Bilt 6 hittegolven waargenomen. Een hittegolf vormt met name een bedreiging voor de (fysiek) kwetsbaren in de samenleving. In de extreem warme zomer van 2003 stierven in Nederland tussen de 1000 en 1500 mensen extra ten opzichte van het aantal dat normaal overlijdt in deze periode. In geheel West Europa zijn tussen de 22.000 en 35.000 mensen extra overleden. Met name in stedelijke gebieden zijn de gevolgen ernstig omdat de warmte moeilijker verdwijnt uit de bebouwing.[4]

4 Rode Kruis Klimaatcentrum

Tijdens een hittegolf is extra aandacht benodigd voor ouderen, chronisch zieken, mensen in een sociaal isolement, mensen met overgewicht en kinderen. Aanvullend moet er gedurende de zomerperiode rekening worden gehouden met aanwezigheid van grote aantallen vakantiegasten in de regio Gelderland-Zuid.

De mogelijke gevolgen hittegolf:
- Huidaandoeningen zoals jeuk en blaasjesuitslag. Dit komt omdat bij een langdurige natte huid de afvoergangen van de zweetklieren verstopt raken;
- Hittekramp (kramp in de spieren) ontstaat als het lichaam door zweten (ook als gevolg van inspanning) teveel zout verliest;
- Hitte-uitputting door uitdroging. Dit gebeurt als er te veel vocht verloren gaat door zweten of andere oorzaken (zie boven) en niet voldoende wordt aangevuld. Voldoende drinken is dan erg belangrijk. Teveel vochtverlies leidt tot een snelle hartslag, verminderde weerstand en slechtere concentratie. Daarnaast neemt door teruglopend concentratievermogen de kans op ongelukken tijdens de dagelijks handelingen toe;
- Hittesyncope ontstaat wanneer er onvoldoende doorbloeding is naar de hersenen; flauwvallen is het gevolg. Het lichaam gebruikt immers te veel bloed om zweten mogelijk te maken. Dit gaat meestal gepaard met hoofdpijn, misselijkheid en diarree;
- Hitteberoerte is het meest ernstig. Dit gebeurt als de inwendige temperatuur van het lichaam boven de 41 °C komt. Bijbehorende verschijnselen zijn: rode en droge huid, krampen, stuiptrekkingen en verlies van bewustzijn.

Evenementen
Deelnemers aan evenementen (en anderen die zich inspannen), lopen het risico op hitte gerelateerde ziekten wanneer ze inspanning, vochtgebruik en zoutinname niet aanpassen aan de omstandigheden. In 2006 is de Nijmeegse Vierdaagse afgelast na de diagnose van oververhitting bij tientallen wandelaars en het uiteindelijk zelfs overlijden van twee deelnemers. In april 2007 werd de Marathon van Rotterdam stilgelegd wegens de hitte en het grote aantal uitvallers. Zo zijn er meer evenementen die niet zijn doorgegaan, zijn aangepast of zijn verkort wegens de combinatie van temperatuur, zoninstraling en lage windsnelheid.[5]

5 Nationaal Hitteplan

Hittegolf en droogte
In eerdere versies van de Handreiking Regionaal Risicoprofiel werd de categorie hitte-droogte onderscheiden. Een periode van droogte en het optreden van een hittegolf dienen niet te worden beschouwd als dezelfde fenomenen. Gevolgen van droogte kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op landbouw (verdroging), scheepvaart (te lage waterstanden in rivieren), waterkwaliteit (algvorming) en energievoorziening (wegvallen van koelfaciliteiten). Bij een hittegolf spelen met name gezondheidskundige aspecten een rol.

1.3.2 Hittegolf

Het scenario voor een hittegolf is gekozen als uitwerking van het crisistype "extreme weersomstandigheden".

Scenario
In augustus is in De Bilt gedurende vijf dagen achtereen een temperatuur boven de 25 °C gemeten, waarvan drie boven de 30 °C. In Nederland is nu officieel sprake van een hittegolf. De temperatuur overdag komt gemiddeld boven de 30 °C uit, terwijl de nachttemperatuur niet zakt onder de 20 °C. Bewoners van een aantal verzorgingstehuizen waar geen airconditioning is hebben het zwaar te verduren. Het aantal mensen dat vervroegd komt te overlijden loopt op tot boven de 40 (extra ten opzichte van het aantal dat normaal overlijdt in deze periode). Het aantal mensen dat extra zorg nodig heeft en aangepaste medicatie loopt op tot boven de 250. Een deel van de bevolking meldt zich bij de ziekenhuizen met warmte gerelateerde klachten. Het is vakantieperiode in Nederland en daardoor zitten alle hulpverleningsorganisaties met een lage personele bezettingsgraad. Staf van verpleeg- en verzorgingshuizen zijn betrokken bij hulpverlening tijdens een hittegolf, evenals, ambulance dienst, eerste hulp van ziekenhuizen, en GGD'en met betrekking tot de voorlichting.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.3 – Beoordeling scenario 'Hittegolf

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	C hoog
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	C
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	E (38 keer hittegolf in 110 jaar, KNMI)

1.6 Dierziekten

Het betreft hier de meer reguliere dierziekten en dierziekten die van dier naar mens kunnen overgaan. Indien zich een grote uitbraak voordoet van dier op mens besmetting, zijn de gevolgen te vergelijken met het scenario bedreiging volksgezondheid of mogelijk epidemie/pandemie. Voor dit volksgezondheids-aspect verwijzen we naar het crisistype ziektegolf: aangezien bij dierziekten primair wordt uitgegaan van de gevolgen van dierziekten voor de mens is een apart scenario uitgewerkt voor zoönosen (dier op mens) onder het maatschappelijke thema Gezondheid.

Dier op dier besmetting

Dier op dier besmetting heeft een grotere kans zich voor te doen op plaatsen waar grote concentraties dieren aanwezig zijn. Indien zich een besmettingshaard voordoet, wordt deze verspreid door de lucht, door mensen, of door dieren in het wild die de virussen en/of bacteriën overdragen. De kans op een uitbraak van dier op dier besmetting is reëel, gezien de ervaringen van de afgelopen jaren met bijvoorbeeld mond-en-klauwzeer (MKZ), varkenspest of vogelgriep.

Dier op mens besmetting

Sommige dierziekten zoals de Q-koorts kunnen ook gevaarlijk zijn voor mensen. In de eerste lijn zijn mensen die veel en dichtbij dieren werken in de gevarenzone en hebben een grote kans op besmetting. Besmetting kan niet alleen optreden door direct contact met dieren, maar ook door afgeleide producten, zoals mest of bijvoorbeeld de consumptie van rauwe producten afkomstig van de dieren, zoals vlees, eieren of niet bewerkte melk. Indien een grootschalige uitbraak van dier op mens zich voordoet, of het virus zich muteert en ook mens op mens besmetting optreedt, valt het scenario onder bedreiging volksgezondheid of epidemie/pandemie.

Het optreden door de overheid bij een dierziekte is gecentraliseerd: voorbehouden aan de minister van Economische Zaken en voor enkele besluiten aan de Europese Commissie. Als sprake is van een zogenaamde zoönose kan er een uitbraak ontstaan. In dergelijke gevallen vervult de Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI) een belangrijke brugfunctie.

Wanneer de dierziektebestrijding gevolgen heeft voor de openbare orde en de openbare veiligheid is de burgemeester bevoegd tot het treffen van maatregelen. Als het ministerie van Economische zaken, een maatregel van een burgemeester of voorzitter van een veiligheidsregio onverantwoord acht, kan de Commissaris van de Koning verzocht worden gebruik te maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid. Tevens kan de minister van Economische Zaken de minister van Veiligheid & Justitie verzoeken in te grijpen.

2 Gebouwde omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Gebouwde omgeving" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Branden in kwetsbare objecten
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Instorting in grote gebouwen en kunstwerken
   - In Gelderland-Zuid is geen sprake van aardbevingen of anderszins bekende onstabiele bodemstructuren. Ook vinden er geen ondergrondse bouwactiviteiten plaats of zijn deze momenteel gepland onder grote gebouwen en/of kunstwerken. Derhalve wordt dit crisistype ten behoeve van de beleidsvorming als niet relevant beschouwd.

Het relevante crisistype "Branden in kwetsbare objecten" met verminderd zelfredzame personen wordt uitgewerkt.

Definitie zelfredzaamheid
Er bestaan verschillende typeringen van zelfredzaamheid, waarbij afwisselend de nadruk wordt gelegd op gedrag, vermogens en verantwoordelijkheid. Behalve verschillen bestaan er op hoofdlijnen ook overeenkomsten. Over het algemeen wordt onder zelfredzaamheid verstaan alle handelingen die door burgers worden verricht ter voorbereiding op, tijdens en na rampen en zware ongevallen om zichzelf en anderen te helpen en de gevolgen te beperken.

Zelfredzaamheid heeft dus ook betrekking op preventief handelen, ofwel het zo veel mogelijk voorkomen van gevaarlijke situaties, en anderzijds van handelingen tijdens een dreiging, een crisis of een noodsituatie. In deze definitie is ook aandacht voor zelfredzaamheid in de nafase van een ramp, zoals het zoeken van hulp voor eventuele klachten.

2.1 Branden in kwetsbare objecten

Bij dit crisistype gaat het om branden of incidenten waarbij rookontwikkeling ontstaat in gebouwen waar zich veel verminderd zelfredzame mensen kunnen bevinden.

Het crisistype "branden in kwetsbare objecten" wordt volgens de systematiek van de handreiking risicoprofiel ingedeeld in de volgende incidenttypen:
1. Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen;
   - dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid en wordt verder uitgewerkt.
2. Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie
   - Deze gebouwen zijn in Gelderland-Zuid aanwezig. Afgesproken is dit scenario niet verder uit te werken, het wordt echter wel nader omschreven.
3. Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing;
   - alleen in Nijmegen en Tiel is sprake van hoge bebouwing, echter niet in die mate dat hiermee dit incidenttype van toepassing is. De projectgroep heeft vastgesteld dat in de regio Gelderland-Zuid dit incidenttype niet aan de orde is.

4. Brand in dichte binnensteden.
   - Dichte binnensteden zoals bedoeld in de landelijke handreiking komen in Gelderland-Zuid met name voor in Zaltbommel, Culemborg, Tiel en Nijmegen. Dit incidenttype wordt daarom verder uitgewerkt.

Ad 1. Voorbeelden van niet of minder zelfredzamen in gebouwen zijn onder andere patiënten in zieken- en verpleegtehuizen, gevangenen in gevangenissen en gehandicapten in zorginstellingen. Door de ontwikkeling dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen, zijn er steeds meer situaties waarbij in reguliere wooncomplexen sprake is van een toenemend aantal minder of niet zelfredzame bewoners. Het is echter niet op voorhand bekend in welke wooncomplexen deze situatie van toepassing is. Bovendien is de regelgeving in relatie tot brandveiligheid beperkter.

NB: feitelijk betreft het laatstgenoemde voorbeeld dan ook geen kwetsbaar object, maar een kwetsbare doelgroep. De Handreiking Regionaal Risicoprofiel maakt dit onderscheid echter niet: het incidenttype is ingedeeld bij het crisistype 'branden in kwetsbare objecten'.

Ad 2. Als voorbeeld voor gebouwen met een grootschalige publieke functie in Gelderland-Zuid kunnen worden genoemd: bioscopen, Goffertstadion, grote winkels, scholen, etc. Dit scenario wordt in het kader van dit risicoprofiel niet verder uitgewerkt. De keuze is gemaakt om het scenario grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen uit te werken.
De volgende opmerkingen worden nog wel geplaatst naar aanleiding van dit incidenttype. Huidige inzichten op het gebied van brandpreventie richten zich o.a. op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn onder bezoekers (pro-actie/preventie kant).

Ad 4. Culemborg, Nijmegen en Zaltbommel hebben een historische binnenstad met veel monumentale panden. Naast het feit dat deze panden vaak naast elkaar gelegen zijn, worden in ieder geval in Culemborg en Tiel, deze panden ook bewoond. Deze woningen zijn vaak boven winkels/bedrijven in deze historische panden gesitueerd. Het risico op brand en de gevolgen daarvan in deze binnensteden zijn dan ook potentieel groter dan het geval is in andersoortige omgevingen.

Brand kan door diverse oorzaken ontstaan, brandstichting door aanwezigen of kortsluiting in defecte apparatuur zijn hier voorbeelden van.

2.1.1 Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen

Scenario
In de nachtsituatie ontstaat brand in een appartementencomplex van meerdere bouwlagen. De brand ontstaat op één van de bovenverdiepingen. In een flat zijn 75 senioren aanwezig, waarvan een groot deel slecht ter been (rollator) is. Eén van de vleugels van het gebouw blijkt vol te staan met rook.

De brandweer concentreert zich op verkenning, het gereedmaken van de bluswatervoorziening en brandbestrijding. Als er echter, zoals in deze casus,

mensen in nood zijn dan zal de brandweer primair alles in het werk stellen om deze mensen te redden. Vanwege de aanwezigheid van brandbare materialen, obstakels (of zelfs ontstekingsbronnen zoals scootmobiels) in vluchtwegen en door het feit dat deuren van (sub)brandcompartimenten kunnen openstaan ontstaat een lastig te ontruimen situatie. Door rookinhalatie raken 16 bewoners gewond, waarvan 9 bewoners ernstig. Uiteindelijk komen hiervan 4 bewoners van de flat door rookvergiftiging om het leven.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.4 – Beoordeling scenario 'Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

2.1.4 Grote brand in dichte binnensteden

Scenario

In de nachtsituatie ontstaat door kortsluiting brand in een woonhuis op een bovenetage. Het is nog onbekend of de bewoners van deze woning thuis zijn. Na 20 minuten slaat de brand door naar beide buurpanden. Buurtbewoners alarmeren kort na de doorslag de brandweer. De brandweer is binnen 10 minuten aanwezig. In de naastgelegen panden vallen enkele gewonden door rookvergiftiging. In de getroffen panden waren geen rookmelders aanwezig. De brandweer concentreert zich op verkenning, het gereedmaken van de bluswatervoorziening en brandbestrijding. Als er echter mensen in nood zijn dan stelt de brandweer primair alles in het werk om deze mensen te redden. De politie, eveneens gealarmeerd, richt zich direct op het ontruimen van het bedreigde gebied en het leiden van de verkeersstromen. Vier bewoners van de getroffen panden zijn door de rookvergiftiging zwaar gewond, daarnaast blijkt dat de bewoners van het pand waar de brand is ontstaan thuis waren: er worden twee doden aangetroffen. In de omgeving is geen sprake van verdere slachtoffers.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.5 – Beoordeling scenario 'Grote brand in dichte binnensteden'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	B
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D

3 Technologische omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Technologische omgeving" valt een aantal crisistypen.
Dit zijn de volgende:

1. Incidenten met brandbare of explosieve stoffen in de open lucht
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
2. Incidenten met giftige stoffen in de open lucht
   - deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt
3. Kernincidenten
   - deze zijn in de toekomst relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt

3.1 Incident met brandbare / explosie stoffen in de open lucht
3.2 Incident met giftige stoffen in open lucht

Aangezien de omstandigheden waarin sprake is van (de aanwezigheid van) brandbare/explosieve en giftige stoffen vaak hetzelfde zijn en beide vallen onder de categorie 'gevaarlijke stoffen', worden deze twee crisistypen als één toegelicht.

Bij de crisistypen grote branden kan ook sprake zijn van het vrijkomen van giftige stoffen. Hierdoor kunnen de scenario's met een grote brand ook worden ondergebracht bij het crisistype incidenten met giftige stoffen in de open lucht. Te denken valt aan asbest, bulkopslagen met kunststoffen en rubber, grote opslagplaatsen met hoge vuurbelasting.

Bij incidenten met brandbare, explosieve of giftige stoffen is er altijd een reëel gevaar voor het milieu. De bodem, het grondwater en oppervlaktewater kunnen verontreinigd raken. Het waterschap en de gemeenten zijn van groot belang om de gevolgen van dergelijke incidenten voor het milieu te beperken.

Bij beide crisistypen worden conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel de volgende incidenttypen onderscheiden:

1. incident vervoer weg
2. incident vervoer water
3. incident spoorvervoer
4. incident transport buisleidingen
5. incident stationaire inrichting

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid denkbaar bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, water, spoor en per buisleiding. Er lopen diverse buisleidingen van de Gasunie naar en door de regio. Daarnaast is sprake van transport van brandbare vloeistoffen categorieën K1 (licht ontvlambaar), K2 (brandgevaarlijk) en K3 (brandbaar). Er is geen transport van toxische stoffen per buisleiding door de regio.

Een lek in een tank, waarin een toxische stof is opgeslagen, of instantaan falen, kan ontstaan door bijvoorbeeld een ernstige aanrijding. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan doordat er een defect in de tank optreedt (intrinsiek falen). Het gebied in de windrichting waar

de gaswolk of pluim op leefniveau beweegt wordt dan blootgesteld aan een toxische belasting.

Voor incidenten met brandbare/explosieve en giftige stoffen in open lucht, worden de volgende scenario's als maatgevend beschouwd:
- Incident wegvervoer brandbaar gas;
- Incident spoor brandbare vloeistof;
- Incident met brandbare stof (BLEVE bij stationaire inrichting)
- Scheepvaartincident met toxische stof;
- Incident met giftige stof in open lucht (bij stationaire inrichting).

3.1.1 Incident vervoer weg met brandbare / explosieve stof in open lucht

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de snelwegen vindt met name plaats over de Rijkswegen A2 en de A15, A50, A73, A326 en A325, en over de autowegen N320, N322 , N323 en de N845. De hoeveelheden leiden in een aantal situaties tot de noodzaak van een veiligheidszone (o.a. voor de A73). Voor de A15, A73 en A50 wordt in het Basisnet Weg een plasbrandaandachtsgebied (PAG) voorgesteld. In het algemeen komen alle stofcategorieën - behalve LT3 (toxische vloeistof) - voor in de regio over genoemde wegen. In het Basisnet Weg is daarbij gesteld dat met name stofcategorie GF3 (brandbaar gas, LPG) bepalend is voor het externe risicobeeld.

Binnen de regio vindt het vervoer over de weg voornamelijk plaats via de provinciale wegen. Het gaat dan in het bijzonder om brandbare vloeistoffen, LPG en propaan voor de distributie in de buitengebieden. Toxische stoffen komen daarbij sporadisch voor. Wat het transport van gevaarlijke stoffen betreft is vooral het geschatte aantal wegtransporten langs de gemeente Tiel aanzienlijk (circa. 60.000 per dag).

Het grote aantal vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen komt voornamelijk door de A15 welke langs de gemeente Tiel en Neder-Betuwe loopt. Deze weg wordt intensief gebruikt door vrachtverkeer. Van de verkeersbeweging per etmaal betreft het ca. 20% vrachtverkeer, waarvan naar schatting 1,5% een min of meer gevaarlijke stof vervoert. Dit resulteert op deze weg al tot 180 vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen per dag. Voor de overige wegen is een schatting gedaan van ongeveer 30 vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen (voornamelijk Nwe Tielseweg-Teisterbantlaan-Tiel-West en bevoorrading LPG-tankstations).

Scenario: ongeval vervoer weg met brandbaar gas
Op de A15, ter hoogte van stedelijke woonbebouwing, komen op een maandagmorgen om 9.15 uur ten gevolge van een onwel wording van een van de bestuurders twee personenauto's met elkaar in botsing. De chauffeur van een achterop komende tankwagen met vloeibaar propaan probeert uit te wijken. Ten gevolge van deze manoeuvre schaart de vrachtwagencombinatie, waarna hij kantelt. Een volgende vrachtauto, geladen met kippen, botst vol op de propaantank die ogenblikkelijk bezwijkt; de gehele inhoud van de tank komt hierbij vrij en ontsteekt vrijwel direct.

Uit de verongelukte tankwagen ontsnapt direct 60 m³ propaan, dat vrijwel meteen explosief verbrandt. Dit leidt tot een vuurbal met een diameter van 160 meter en een drukgolf. Binnen 80 meter van het incident overlijdt iedereen (de warmtestralingsbelasting is daar meer dan 130 kW/m²).

In totaal komen zo negen personen en 8000 kippen direct om het leven. Onder de slachtoffers zijn de inzittenden van beide auto's die het ongevalsscenario inleidden en de chauffeurs van de vrachtwagens. Ook de inzittenden van een tweetal auto's die vlak achter het ongeval wisten te stoppen overlijden alsnog door de hittestraling.
Op beide rijbanen raken in totaal tien automobilisten zwaar gewond ten gevolge van de hitte en de drukgolf. Twee andere personen raken licht gewond, doordat de auto's met elkaar in botsing zijn geraakt, zij zitten bekneld. Doordat in de woonwijk de ruiten springen ten gevolge van de drukgolf vallen nog een zestal licht gewonden. Een tiental woningen loopt glasschade op.

Na acht minuten is het eerste voertuig van de brandweer ter plaatse. Zij beginnen met het verlenen van triage en eerste hulp aan de zwaargewonden en beginnen met het blussen van de diverse brandende voertuigen en een bermbrand. Er wordt opgeschaald naar een compagniesinzet. Een groot aantal ambulances wordt gealarmeerd voor het vervoer van de gewonden naar de ziekenhuizen. De A15 is ter hoogte van het incident op beide rijbanen de rest van de dag afgesloten. De rest van de week ondervindt het wegverkeer ernstige hinder. Ook de nabijgelegen Betuweroute loopt schade op en is drie dagen onbruikbaar.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.6 – Beoordeling scenario 'Ongeval vervoer weg met brandbaar gas'

	Impactcriteria	Score en beknopte motivatie
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A

3.1.3 Incident spoorvervoer met brandbare / explosieve stof in open lucht

In de hierna volgende tabel is aangegeven wat de rekenbasis is voor de risicobepaling in het Basisnet Spoor (vervoershoeveelheden in aantallen ketelwagons).

Tabel B4.7 – Aantal ketelwagons per traject op basis van type lading

		A Brandbaar gas	B2 Toxisch gas	B3 Zeer toxisch gas	C3 Zeer brandbare vloeistof	D3 Toxische vloeistof	D4 Zeer toxische Vloeistof
64	Den Bosch Diezebrug aanl – Ressen Noord	700	200	0	1050	50	50
71	Breukelen – Betuweroute Meteren	600	200	0	2750	200	100
202	Kijfhoek – Betuweroute Meteren	50920	6240	730	111880	6380	3920
202	Betuweroute Meteren – Emmerich (D)	50850	6580	700	110380	6720	4060

Er hebben zich in Nederland niet eerder ongevallen met gevaarlijke stoffen per spoor voorgedaan, met een dusdanige omvang, dat dit slachtoffers in de omgeving veroorzaakte. De kans op een dergelijk ongeval is zeer klein. De impact van een mogelijk incident op het spoor met gevaarlijke stoffen kan echter aanzienlijk zijn.

De verwachting is dat halverwege het volgende decennium ook tussen Meteren en Den Bosch gevaarlijke stoffen vervoerd zullen gaan worden na realisatie van een nieuwe spoorboog.

Scenario: ongeval spoorvervoer met brandbare vloeistof
Op een spoorwegovergang in de bebouwde kom van een stad botst om 02:00 uur een goederentrein met ketelwagons gevuld met brandbare vloeistof (benzine) op een vrachtauto. Als gevolg van de botsing wordt de vrachtauto een stuk meegesleurd en ontspoort de trein. Midden in een woonwijk met rijtjeswoningen uit de jaren vijftig van de vorige eeuw, komen de treinonderdelen tot stilstand. Een aantal ketelwagons kantelt en één scheurt open. Een groot deel van de benzine stroomt in korte tijd uit (in totaal 70 m^3).

Uit de ontspoorde ketelwagon stroomt binnen korte tijd een groot deel van de benzine weg. De vloeistof vormt een plas van 750 m^2 en ontsteekt direct. De uitgestroomde benzine brandt slechts enkele minuten hevig (binnen 40 meter vanaf de ketelwagon loopt de warmtestralingsbelasting op tot 35 kW/m^2).

De machinist van de trein en de chauffeur van de vrachtwagen komen om het leven. Ook een passerende voetganger en de hond die hij aan het uitlaten was, overlijden ten gevolge van de hittestraling. Door de grote hitte vat een drietal aan het spoor gelegen woningen binnen één minuut vlam. Twee bewoners zien geen kans meer om te vluchten en overlijden in hun woning.

Inmiddels is het eerste voertuig van de brandweer ter plaatse; de plasbrand is al grotendeels opgebrand. Er wordt opgeschaald naar een compagniesinzet. De eerste eenheid zet in op ontruiming van nabijgelegen woningen. De brandweer kan niet voorkomen dat nog eens drie woningen in vlammen opgaan; maar weet verdere branduitbreiding te voorkomen. Een viertal bewoners wordt met een rookvergiftiging naar het ziekenhuis gebracht. Nog eens twee personen lopen tweedegraads brandwonden op. Zij worden eveneens naar het ziekenhuis vervoerd.

Vanwege de grote rookontwikkeling worden de bewoners van een twaalftal woningen geëvacueerd. Zij worden opgevangen in een nabijgelegen buurthuis. In totaal branden zes woningen totaal uit. Vier andere woningen lopen zware brand-, rook- en waterschade op. Deze woningen zijn langere tijd niet bewoonbaar. In een vijftal andere woningen is sprake van lichte rookschade. Het spoor is één grote ravage: de rails zijn over een lengte van 150 meter ontzet en ook de bovenleiding heeft grote schade opgelopen. Het spoorverkeer is twee weken ontregeld. Zowel reizigers- als goederentreinen kunnen tijdens deze periode niet over het tracé rijden.

Impact-en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.8 – Beoordeling scenario 'Ongeval spoorvervoer met brandbare vloeistof'

	Impactcriteria	Score en beknopte motivatie
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	A
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	D
5.3	Sociaal psychologisch impact	D
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

3.1.5 Incident stationaire inrichting met brandbare / explosieve stof in open lucht

Ongevallen met gevaarlijke stoffen bij stationaire inrichtingen zijn binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid onder andere denkbaar bij Brzo-bedrijven, LPG-tankstations en ammoniakkoelinstallaties. De regionale risicokaart is het referentiekader waar de risico objecten en de kwetsbare objecten binnen Gelderland-Zuid worden geregistreerd. Gemeenten, provincie en andere beheerders vullen de kaart in. Vanuit de regionale risicokaart wordt inzicht verkregen in de inrichtingen met risico's voor de omgeving.

In dit verband zijn van belang:
- de Brzo-inrichtingen[6];
- de bovengrondse propaanopslagen bij campings;
- de LPG-opslagen bij tankstations;
- ammoniakinstallaties zoals grote koelinstallaties;
- vuurwerkopslagen.

In de veiligheidsregio Gelderland-Zuid zijn de volgende Brzo-inrichtingen aanwezig[7]:

Nijmegen:	Broekman Logistics BV (VR)
	Koole Tankstorage Nijmegen BV (VR)
	NXP Semiconductors Netherlands BV (VR)
Zaltbommel:	Sachem Europe BV (VR)
Tiel:	Nefco Storage & Trading BV (VR)
	Kuehne+Nagel Logistics BV (VR)
	Agro Buren BV (VR)
	PPG Coatings BV (PBZO)
Kesteren:	Recticel Nederland BV (PBZO)

Bij de LPG- en propaanopslagen betreft het de verbranding van bij een incident ontsnappend LPG (of propaan) hetgeen tot een BLEVE[8] kan leiden van de opslagtank of – wanneer dit bij de overslag gebeurd – van de tankauto. Een BLEVE is gezien de effectafstand en de intensiteit van de verbranding de gebeurtenis die de maximale schade bepaalt. Elke gemeente heeft meerdere LPG-tankstatons. In Gelderland-Zuid zijn tevens campings aanwezig met propaanopslagen.

Ammoniakkoelinstallaties
In een aantal gemeenten komen ammoniak koelinstallaties voor. In enkele gevallen is de hoeveelheid van deze toxische stof zo hoog dat ze onder de werkingssfeer van het Bevi (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen) vallen. Bij vrijkomen kan zich een toxische ammoniakwolk in de richting van de wind verspreiden.

Opslagen bestrijdingsmiddelen
In een aantal gemeenten vindt opslag van bestrijdingsmiddelen plaats. In het geval van brand kunnen zich toxische verbrandingsproducten verspreiden in de omgeving.

Risico's vanuit aangrenzende regio's
Stationaire inrichtingen te Arnhem. Het betreft hier geen nieuwe scenario's voor het risicoprofiel.

6 Besluit Risico's Zware Ongevallen '99
7 VR = Veiligheidsrapport-plichtig ('zware' categorie), PBZO = Preventiebeleid Zware Ongevallen-plichtig ('lichte' categorie)
8 Boiling liquid expanding vapour explosion (kokende vloeistof-gasexpansie-explosie). Soort explosie die kan voorkomen als een houder (tank) met een vloeistof onder druk openscheurt.

Gezien de grote diversiteit in gevaarlijke stoffen die geproduceerd, opgeslagen, verwerkt of vervoerd worden in de regio, is het niet zinvol om ten behoeve van de incidentenbestrijding alle mogelijke scenario's uit te werken en te voorzien van de bestrijdingsmaatregelen die hierbij aan de orde kunnen zijn.

Scenario: incident met brandbare stof (BLEVE)
Een tankwagen botst nabij het vulpunt en de tank raakt beschadigd, waarna brandbare vloeistof uitstroomt en tot ontsteking komt. De chauffeur van de vrachtwagen kan tijdig ontkomen. De nabij gelegen opslagtank gevuld met LPG wordt aangestraald door de vloeistofbrand en kan bezwijken. De hulpdiensten worden binnen enkele minuten gealarmeerd. In de nabijheid van het tankstation is een woonwijk gelegen. De Officier van Dienst Brandweer schat aan de hand van de situatie in of het nog zinvol is te blussen of direct gefocust moet worden op ontruiming. In deze situatie starten de hulpdiensten na aankomst direct met ontruiming van de meest nabij gelegen woningen. Binnen 15 min. wordt gestart met blussen van de brand en koelen van de opslagtank. De situatie escaleert (reden: niet voldoende bluswater óf omdat er niet geblust is maar direct tot ontruiming is overgegaan) en er ontstaat een warme BLEVE. Op het terrein binnen de straal van de BLEVE zijn 16 dodelijke slachtoffers. In de omgeving is de ontruiming van ca. 300 omwonenden nog niet voldoende gereed. Er zijn vanwege rondvliegend puin, glas en nabranden ca. 150 personen gewond in de directe omgeving, waarvan 40 zwaar gewond.

Impact-en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.9 – Beoordeling scenario 'incident met brandbare stof (BLEVE)'

	Impactcriteria	Score en beknopte motivatie
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	C hoog
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	D hoog
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	D
5.3	Sociaal psychologisch impact	D
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A

3.2.2 Incident vervoer water met giftige stoffen in open lucht

In Gelderland-Zuid zijn diverse waterwegen waar regulier transport van gevaarlijke stoffen over plaatsvindt. Dit betreffen de Waal en het Amsterdam-Rijnkanaal bij Tiel. In 2007 zijn ongeveer 100.000 scheepsbewegingen op de Waal en de sluis van het Amsterdam-Rijnkanaal bij Tiel, geteld. Van deze scheepsbewegingen zijn er ca. 12.000 beladen met gas/vloeistof, toxisch of brandbaar. Daarvan zijn er ongeveer 1.200 scheepsbewegingen met een verhoogd risico. Het betrof hier in 8% van de gevallen brandbare vloeistoffen met een vlampunt boven 55 °C. Beide waterwegen vallen onder de categorie binnenvaart met frequent vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit zijn alle verbindingen tussen chemische clusters, met het achterland en noord-zuidverbindingen. Dit zijn tevens vaarwegen waar regelmatig vervoer van brandbare vloeistoffen plaatsvindt. De PR 10^{-6}-contour[9] komt hierbij niet buiten de waterrand. Er geldt in dit Basisnet tevens een plasbrand aandachtsgebied van 25 m landinwaarts vanaf de waterlijn en in uiterwaarden van vrij stromende rivieren. Voor dit type vaarwegen geldt als referentie vervoersaantallen dat rekening moet worden gehouden met name met vloeibare brandbare stoffen categorieën LF1 (brandbare vloeistof) en LF2 (zeer brandbare vloeistof). Daarnaast dient voor het Amsterdam-Rijnkanaal rekening te worden gehouden met stofcategorie GF3 (licht ontvlambaar gas) en in mindere mate met GT3 (toxisch gas). Toxische vloeistoffen (LT1 en LT2) worden zeer weinig tot sporadisch vervoerd.

Scenario: scheepvaartincident met toxische stof

Een schipper van een tanker geladen met 1.800 m^3 vloeibare ammoniak (stroomafwaarts vanuit Duitsland) op de rivier de Waal moet een uitwijkmanoeuvre maken. Hierdoor loopt het schip ongeveer 50 meter ten westen van de brug (ter hoogte van kilometerraai 894.3) op één van de vele kribben.
De tanker is lekgeslagen op de waterlijn en lekt grote hoeveelheden ammoniak (10 kg/s). Een belangrijk gedeelte van de ammoniak komt in het rivierwater terecht en verdampt daarna weer.

Vanuit Duitsland komt een zesbaksduwstel geladen met zand en slib. Naar aanleiding van het berichtenverkeer over de marifoon gaat het duwstel ten oosten van de brug voor anker (hekankers). Door de lage waterstand en sterke stroming kan deze niet op eigen kracht keren en terugvaren. De doorvaart is hierdoor niet meer mogelijk. De wind is noordwest 1–3 m/s en een ammoniakwolk verspreidt zich richting de benedenwindse dorpen Ewijk en Beuningen. Ook in het dorp Winssen wordt vanuit de Waal de penetrante lucht waargenomen.

9 PR = plaatsgebonden risico; het risico (uitgedrukt in kans per jaar) dat één persoon die zich onafgebroken en onbeschermd op die plaats bevindt, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit met een gevaarlijke stof. De 10^{-6}-contour is de contour waarop dit risico 1 op 1.000.000 per jaar is.

Patrouilleschepen van Rijkswaterstaat en de Waterpolitie zijn met een uur ter plaatse om de scheepvaart te regelen en aan schippers bijstand te verlenen. Op last van de Adviseur Gevaarlijke Stoffen (AGS) ter plaatse is na 30 minuten het WAS[10] in Beuningen, Ewijk en Winssen geactiveerd. De bij de meldkamer binnengekomen benedenwindse klachten en het incident zelf zijn in die keuze meegewogen). In overleg met de Regionaal Operationeel Leider en burgemeester van de gemeente Beuningen is opgeschaald naar GRIP3. De calamiteitenzender van Radio Gelderland is actief en er wordt een standaardboodschap doorgegeven. De bewoners van Winssen, Ewijk en Beuningen wordt verzocht ramen en deuren te sluiten en binnen te blijven. Met geluidswagens wordt de bevolking gewaarschuwd. Er hoeft niet te worden geëvacueerd.

Vanwege het schitterende weer zijn er recreatievaartuigen op de Waal, daarnaast fietsen veel mensen over de dijk aan de zuidoever. Aan de oevers van de rivier bevinden zich veel recreanten. De politie sommeert deze recreanten over een afstand van 10 km stroomafwaarts de oevers te verlaten en een veilig heenkomen te zoeken. Boeren worden verzocht hun vee uit de uiterwaarden te halen en Rijkswaterstaat waarschuwt waterschappen en waterleidingbedrijven benedenstrooms geen water in te nemen.

Er vallen geen doden, wel zwaargewonden. Veel mensen melden zich met klachten aan de luchtwegen en branderige ogen en er zijn tientallen onwel wordingen. De effecten van ammoniak zijn tot 1.000 mg/m^3 reversibel, d.w.z. dat de gezondheidsklachten over gaan. De schipper en de overige bemanningsleden van de tanker zouden wel aan een levensbedreigende dosis kunnen worden blootgesteld.

De brug in de A50 bij Ewijk wordt vanwege de gifwolk afgesloten voor het verkeer vanuit beide richtingen. Een tiental bestuurders en passagiers van motorvoertuigen worden onwel en met een ambulanceauto afgevoerd. Ook de scheepvaart wordt in beide richtingen door Rijkswaterstaat gestremd en schippers wordt verzocht een ligplaats te zoeken. Op het hoofdwegennet (A15, A12, A50, A325 en A326) en het onderliggend wegennet en in de steden Arnhem en Nijmegen en de omliggende dorpen ontstaat een verkeerschaos. Via de landelijke verkeersinformatie en de regionale zender wordt de weggebruikers verzocht de regio te mijden en er worden grootschalige omleidingsroutes via de A2, A27, A28 en A67 en cross-boardermanagement ingesteld.

Na drie uur komt de calamiteitenaannemer met materieel ter plaatse om het lek te dichten. Vier uur daarna is een noodreparatie uitgevoerd en wordt de tanker met instemming van de Inspectie Verkeer en Waterstaat versleept naar de overnachtingshaven Haaften. Negen uur na het lek raken van de tanker is alles weer genormaliseerd.
De enorme files zijn pas vier uur later opgelost.

10 Waarschuwing en Alarmering Systeem (‘de sirenes’ in de volksmond)

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.10 – Beoordeling scenario 'Scheepvaartincident met toxische stof'

	Impactcriteria	Score en beknopte motivatie
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	- (Het gebied groter dan 4 kilometer is voor minder dan 1 dag bedreigd of aangetast)
2.1	Doden	- (Er zijn geen doden)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C hoog (Er zullen meer dan 20 tot 30 personen onwel worden of lichamelijk klachten ondervinden)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	B (Er zullen 20.000 tot 30.000 personen naar buiten kunnen of vastzitten in het verkeer)
3.1	Kosten	A (Er is schade aan de tanker en door de verkeerschaos en kosten voor de bestrijding door de hulpdiensten en de gemeente)
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	B (Er is sprake van aantasting van het milieu in algemene zin van een aantal vierkante kilometers)
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B (Er is voor meer dan 4.000 en minder dan 40.000 getroffenen verstoring van het dagelijkse leven)
5.3	Sociaal psychologisch impact	A (Minder dan 40 inwoners vinden een dag last)
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

3.2.5 Incident stationaire inrichting met giftige stoffen in open lucht

Zie voor een algemene toelichting over stationaire inrichtingen bij 3.1.5.

Scenario: incident met giftige stof in open lucht

Een vorkheftruck raakt een opslagtank; deze tank raakt beschadigd en er vormt zich een vloeistofplas. Door verdamping van de uit de opslagtank afkomstige giftige vloeistoffen, ontstaat een gaswolk, welke zich afhankelijk van de windrichting en windsnelheid verplaatst. Op het bedrijfsterrein van de inrichting bevinden zich 2 werknemers in de giftige wolk en komen direct te overlijden. De hulpverlening wordt gealarmeerd; na aankomst starten zij direct met het afdekken van de vloeistofplas zodat verdere verspreiding voorkomen wordt.
In de omgeving van het bedrijf vallen slachtoffers onder personen die zich in de nabijheid van het bedrijf (in de buitenlucht) bevinden. De duur van de

blootstelling aan de giftige wolk is van invloed op de ernst van het letsel. Er raken in de omgeving enkele tientallen omwonenden en passanten licht tot ernstig gewond vanwege inhalatie van de giftige stof. Binnen 24 uur komen nog 2 mensen te overlijden als gevolg van de inhalatie van de giftige stof.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.11 – Beoordeling scenario 'Ongeval stationaire inrichting met (zeer) giftige vloeistoffen'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	C
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C hoog
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

3.3 Kernincidenten

Binnen de regio Gelderland-Zuid of in de directe buurregio's bevinden zich geen kernenergiecentrales. In Dodewaard is van 1969 tot 1997 een kernenergiecentrale in werking geweest. In 1997 is deze centrale uit bedrijf genomen, 7 jaar eerder dan gepland. De centrale is gefaseerd buiten werking gesteld. Eerst is alle splijtstof afgevoerd uit de centrale, waarna een 'veilige insluiting', die de overgebleven radioactiviteit hermetisch insluit, volgde. De insluiting is vanaf 1 juli 2005 voltooid en blijft 40 jaar actief waardoor de radioactiviteit van kortlevende isotopen afneemt. Het complex zal gedurende deze periode streng bewaakt blijven. Het hele complex zal daarna afgebroken worden en zal het terrein weer tot een natuurlijke weide terugkeren.

In juli 2014 heeft de Minister van Economische Zaken de Tweede Kamer een brief gestuurd over de harmonisatie van de voorbereiding op, en maatregelen bij, kernongevallen in Nederland en onze buurlanden.[11] Het beoogde resultaat is dat in de buurlanden België en Duitsland dezelfde maatregelen worden voorbereid en genomen.

11 Kamerbrief 'Harmonisatie van de voorbereiding op, en maatregelen bij, kernongevallen in Nederland en onze buurlanden', 2 juli 2014 (kenmerk DGETM-PDNIV/14039027)

Als gevolg van deze harmonisatie worden in Nederland de interventieniveaus en de daarmee samenhangende preparatiezones aangepast (figuur B4.5).[12] Dit heeft gevolgen voor de veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Hoewel de harmonisatie van de maatregelzones nog niet formeel inwerking zijn getreden, is er in Gelderland-Zuid voor gekozen te anticiperen op deze ontwikkeling. Voor het Regionaal risicoplan van Gelderland-Zuid betekent dit dat het scenario kernincident (categorietype "incident A-objecten[13]: nabije centrales grensoverschrijdend") toegevoegd is. Aangezien de Veiligheidsregio Zeeland dit scenario al heeft beschreven in hun risicoprofiel[14], is – omwille van de uniformiteit – dit scenario gebruikt voor de impactbeoordeling in Gelderland-Zuid.

3.3.2 Incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend14

Dit scenario beschrijft de gevolgen van een incident in een kernenergiecentrale buiten de regio Gelderland-Zuid. Hierbij moet in Gelderland-Zuid rekening gehouden worden met twee objecten: één in de gemeente Borssele (Zeeland) en/of in de gemeente Doel (België). Borssele heeft één reactor met een netto elektrische vermogen van 512 MWe. Op drie kilometer afstand van de Nederlandse grens bevindt zich in Doel een kerncentrale met vier kernreactoren met een netto vermogen van tweemaal 433 MWe, éénmaal 1006 MWe en éénmaal 1047 MWe.

Onder kernongevallen verstaan we ongevallen waarbij nucleaire besmetting van de omgeving kan optreden. De overheid heeft noodplannen voor de aanpak van een kernongeval. De harmonisatie van de maatregelzones betekent – zowel voor Borssele en Doel – het volgende:

- Binnen 10 km: evacuatie (binnenste 5 km met voorrang), schuilen en jodium-predistributie voor iedereen t/m 40 jaar;
- Binnen 20 km: jodium-predistributie voor iedereen in de leeftijd t/m 40 jaar;
- Binnen 100 km: jodium-distributieplan opstellen;
- In geheel Nederland: voorbereiding van indirecte maatregelen ter bescherming van de voedselketen, zoals landbouw- en voedselmaatregelen.

Het risico kernongevallen is een risico waarvan de oorzaak zich niet bevindt binnen de eigen gemeentegrenzen, maar wel binnen de maatregelenzone valt. Een groot deel van Gelderland-Zuid gaat vallen in de preparatiezone van 100 kilometer van de kernenergiecentrale Doel in België. Dit betreft de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel (zie figuur B4.6). De preparatiezone van 100 km van de kernenergiecentrale Borssele reikt tot aan Zaltbommel bij Poederoijen (meer specifiek: Slot Loevestein en omgeving) en schampt de gemeente Lingewaal bij Spijk (zie figuur B4.7). Bij de definitieve zonering kan rekening gehouden worden met de natuurlijke en bestuurlijke grenzen.

12 Een interventieniveau is een stralingsdosis waarboven het nemen van beschermingsmaatregelen gerechtvaardigd is. Een preparatiezone is een gebied waarbinnen beschermingsmaatregelen worden voorbereid.

13 A-objecten zijn (onder andere) de kernenergiecentrales-en reactoren

14 Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Zeeland – Bijlage 5 (versie 2.1, 2010)

In het gebied van de preparatiezone van 100 km dienen een aantal beschermingsmaatregelen worden voorbereid. Dit betreft:
1. Het opstellen van een jodium-distributieplan om te zorgen voor een tijdige beschikbaarheid van voldoende jodiumtabletten voor kinderen tot 18 jaar en zwangere vrouwen.[15]
2. Het opstellen van een meetstrategie om bodembesmetting vast te stellen.

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zal met de betrokken GGD'en en Veiligheidsregio's in de (nieuwe) grotere zones de distributie van jodiumtabletten moeten voorbereiden.

Scenario: ongeval kernenergiecentrale
In de kerncentrale in Doel ontstaat door een keten van gebeurtenissen een lozing van radioactief materiaal. Door uitval van de koeling smelten de brandstofstaven gedeeltelijk, radioactieve stoffen komen in het koelsysteem en vervolgens in de veiligheidsinsluiting (containment) van de kerncentrale. Dit leidt 24 uur nadat de koeling faalde tot de lozing van een grote hoeveelheid radioactief materiaal. Het feitelijke effectgebied is afhankelijk van de windrichting en het soort weer, vooral van eventuele neerslag. Dicht bij de bron kan sprake zijn van een directe stralingsbelasting uit de bron.

15 Inname van bij een kernincident vrijgekomen radioactief jodium verhoogt de kans op het krijgen van schildklierkanker bij kinderen en jongeren. Bij volwassenen is de toename van de kans op schildklierkanker gering en bij mensen boven 40 jaar is er geen verhoogd risico op schildklierkanker aangetoond. Op oudere leeftijd is de schildklier juist gevoeliger voor bijwerking bij (preventieve) inname van extra jodium. Om het ongeboren kind te beschermen komen zwangere vrouwen wel in aanmerking voor het innemen van jodiumtabletten (RIVM rapport - Jodiumprofylaxe bij kernongevallen, 2004).

Figuur B4.5 - Harmonisatie maatregelzones kernongevallen Nederland, België en Duitsland

Figuur B4.6 - 100 km maatregelzone kerncentrale Doel, detail Gelderland-Zuid

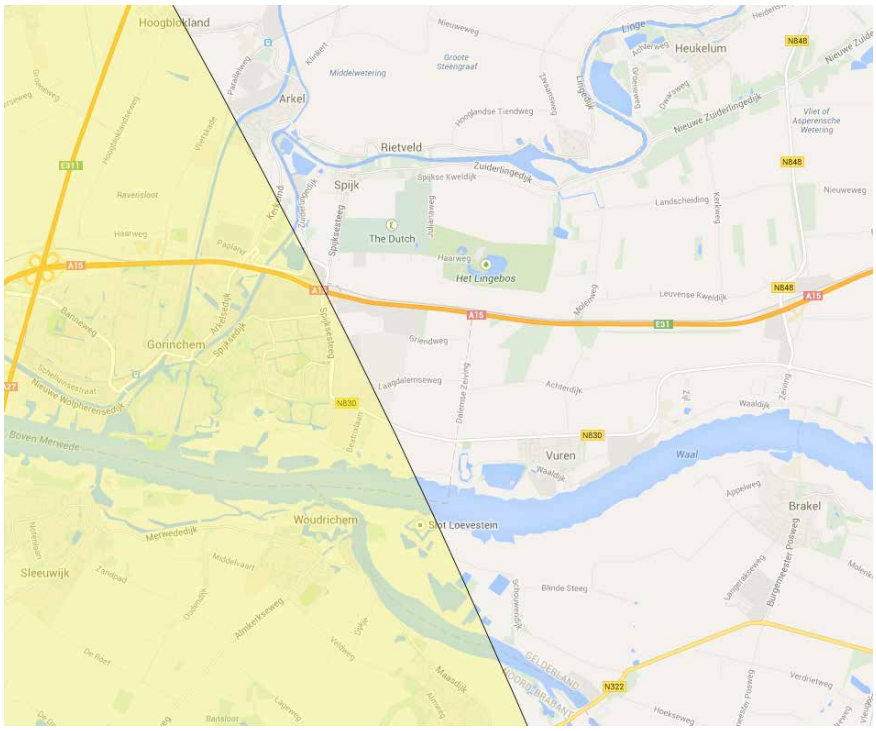

Figuur B4.7 - 100 km maatregelzone kerncentrale Borssele, detail Gelderland-Zuid

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.12 – Beoordeling scenario 'Ongeval kernenergiecentrale'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	E
2.1	Doden	-
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	E
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	E
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	A (overeenkomstig Veiligheidsregio Zeeland)

4 Vitale infrastructuur en voorzieningen

Binnen het maatschappelijk thema "Vitale infrastructuur en voorzieningen" valt een aantal crisistypen. Dit zijn de volgende:

1. Verstoring energievoorziening
   - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
2. Verstoring drinkwatervoorziening
   - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
3. Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering
   - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: in overleg met het waterschap wordt een dergelijke verstoring niet als crisis beschouwd.
4. Verstoring telecommunicatie en ICT
   - Deze zijn relevant in Gelderland-Zuid en worden hierna verder uitgewerkt.
5. Verstoring afvalverwerking
   - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: een dergelijke verstoring zal niet leiden tot een crisissituatie.
6. Verstoring voedselvoorziening
   - Deze zijn niet relevant in Gelderland-Zuid: een acute crisissituatie wordt als gevolg hiervan niet voorzien.

4.1 Verstoring energievoorziening

Vanuit de handreiking risicoprofiel worden onder het crisistype 'verstoring energievoorziening' de volgende incidenttypen benoemd:

- Uitval olievoorziening;
- Uitval gasvoorziening;
- Uitval elektriciteitsvoorziening.

Voor het risicoprofiel Gelderland-Zuid zal uitval olievoorziening verder niet worden uitgewerkt. Het wegvallen van oliedistributie (schaarste) zal in hoofdzaak een nationaal probleem zijn. Daarbij is er in de regio Gelderland-Zuid geen vitaal netwerk voor olievoorziening aanwezig.

Leveringszekerheid van elektriciteit en gas zijn taken en verantwoordelijkheden van de netwerkbeheerders. In de regio Gelderland-Zuid zijn dit Liander. De landelijke netwerkbeheerder TenneT is verantwoordelijk voor het hoofdtransportnet van elektriciteit en de Gasunie voor wat betreft gas. De continuïteit van de voorziening kan worden verstoord door verschillende voorzienbare en onvoorzienbare oorzaken. Oorzaken kunnen liggen in andere crisistypen die op kunnen treden. Zo kunnen extreme weersomstandigheden (schade aan het netwerk, tekort aan koelwater) aanleiding zijn tot verstoring. Ook kan moedwillige verstoring plaatsvinden bijvoorbeeld door terrorisme of vandalisme.

In de uitwerking van het risicoprofiel Gelderland-Zuid is er voor gekozen om voor uitval gasvoorziening en uitval elektriciteitsvoorziening aan te sluiten bij de uitwerking van de scenario's voor de nationale risicobeoordeling.

4.1.2 Uitval gasvoorziening

De aanloop naar een verstoring van gasvoorziening kan sterk uiteenlopen qua aard. Uitval kan ontstaan door technische storingen maar ook door invloeden van buitenaf (zoals terrorisme).

Voor het scenario in dit risicoprofiel wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de (effecten van) de landelijke uitwerking zoals die is opgesteld voor de nationale risicobeoordeling vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Scenario: verstoring gasvoorziening
In winterperiode wordt tegen het einde van dag bij werkzaamheden aan de waterleiding een waterleiding beschadigd. Door de uitstroom van water en de druk waarmee dat gepaard gaat breekt de gasleiding, die door het drukverschil volloopt met water. Hierdoor komt een wijk van ongeveer 1000 woningen komt zonder gas te zitten. Op dat moment is gevoelstemperatuur -2°C.

Gevolg is dat centrale verwarming en warm watervoorzieningen uitvallen en mensen niet meer over gas beschikken (bijv. om te kunnen koken). Dit brengt ongemak met zich mee en kan in extreme weersomstandigheden leiden tot kritische situaties voor iedereen, maar vooral voor niet-zelfredzame personen.

Door de vervuiling in het gasnet (water en zand) kost het veel tijd om deze verstoring op te lossen: eerst moet het gebied van de vervuiling worden bepaald en afgesloten van het omliggende net. Hierbij worden tevens de hoofdkranen van de huisaansluitingen huis voor huis afgesloten, omdat anders gevaarlijke situaties kunnen ontstaan bij het weer op druk brengen van het gasnet. Dit is een veiligheidsprocedure van de netbeheerder en kost veel tijd. Vervolgens worden in secties de leidingen gecontroleerd, leeggezogen en schoongemaakt. Daarna kan begonnen worden met het gefaseerd opnieuw aansluiten van getroffen huishoudens. De totale hersteltijd van de storing ligt rond de 8-10 dagen.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.13 – Beoordeling scenario 'Uitval gasvoorziening'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	A
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

4.1.3 Uitval elektriciteitsvoorziening

De regio Gelderland-Zuid wordt gekenmerkt door een sterke afwisseling van stedelijk gebied, landelijk gebied en industrie. Deze gebieden brengen op het gebied van elektriciteitsvoorziening een eigen dynamiek met zich mee. In stedelijke gebieden zal het openbaar leven verstoord worden bij uitval van elektriciteit. Niet alleen de bewoners zullen last hebben, maar ook mensen in kantoorgebouwen, winkels, openbare instellingen, ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen zullen direct hinder / overlast ondervinden. Het aantal instellingen met een eigen noodstroomvoorziening is in de regel beperkt. In landelijke gebieden met veeteelt ontstaan na verloop van tijd problemen met de veestapel. Denk hierbij aan het niet kunnen melken van koeien, automatische veevoederinstallaties die niet meer werken of het binnen 12 uur verloren gaan van kuikens in de intensieve kuikenhouderij. Het informeren van de bevolking in landelijke gebieden is lastiger dan in woonkernen. In gebieden met veel kasbouw is het mogelijk dat veel locaties in hun eigen stroomvoorziening kunnen voorzien door gebruik te maken van de rest energie, die normaal wordt terug geleverd aan het net.

In Gelderland-Zuid bevindt zich één energiecentrale. Bij uitval zullen andere centrales meer moeten produceren om het landelijk tekort op te vangen, mocht dit niet mogelijk zijn, dan zal TenneT extra energie uit het buitenland betrekken. Hierbij is stroomvoorziening in de Bommelerwaard kwetsbaarder dan elders, omdat er ter plekke twee circuits op één set masten lopen (in plaats van via twee sets masten).

Verstoring van de elektriciteitsvoorziening kan op verschillende manieren plaatsvinden.

1. Schade in of aan het netwerk: Oorzaken hiervan kunnen zijn: graafwerkzaamheden, technisch falen of menselijk falen.
2. Automatische afschakeling: Door onbalans in het Europese netwerk kan het netwerk zich automatisch afschakelen om schade aan het netwerk te voorkomen.
3. Gepland afschakelen: Bij hoge temperaturen is het mogelijk dat de productie eenheden niet over voldoende koelwater beschikken, zij moeten dan hun productie verlagen. Dit kan betekenen dat er niet meer voldaan kan worden aan de vraag uit het netwerk.

TenneT zal namens het ministerie van Economische Zaken leidend zijn bij het afschakelproces.
Aan de regionale netbeheerders (zoals Liander) zal worden opgedragen hoeveel MegaWatt en voor welke tijdsduur zij moeten afschakelen.

De prioriteitstelling bij afschakelen die wordt gehanteerd binnen de regionale netbeheerders is als volgt:

1. Openbare orde en veiligheid, volksgezondheid (waaronder ziekenhuizen en zorginstellingen).
2. Kritische processen industrie (i.v.m. milieu en onherstelbare schade), Nuts - en basisvoorzieningen (drinkwater, waterhuishouding, riolering, communicatie).
3. Overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven en consumenten.

Scenario: verstoring elektriciteitsvoorziening
In de winterperiode wordt in de nachtsituatie de infrastructuur voor elektriciteit beschadigd waardoor een deel van Gelderland-Zuid wordt getroffen door uitval van de elektriciteit. Hierbij zijn 20.000 huishoudens betrokken. Het dagelijks leven wordt door de uitval sterk verstoord. Veel mensen stranden in de ochtendspits, omdat het openbaar vervoer per spoor stilvalt en verkeerslichten uitvallen. Thuis en op kantoor doen radio en tv het niet meer; computers vallen uit (en daarmee internetverbindingen); vaste en mobiele telefonie raken ontregeld; de verwarming doet het niet meer; betaalautomaten werken niet meer; melkmachines werken niet; productieprocessen worden onderbroken; thuisdialyse apparaten doen het niet meer, etc.

Herstel van de stroomlevering zal in het getroffen gebied ca. 3-4 dagen duren. Hiervoor wordt een groot beroep gedaan op het improvisatievermogen van de regionale netwerkbedrijven. Het netwerk is na het herstel nog kwetsbaar, waardoor de elektriciteitsvoorziening zo nu en dan nog uit kan vallen. Volledig herstel van de infrastructuur kan maanden duren. Onder een deel van de bevolking breekt onrust uit, omdat op voorhand niet exact is te zeggen hoe lang de verstoring duurt. Verder is er gebrek aan primaire levensbehoeften omdat de meeste voorzieningen zijn uitgevallen. De politie voert extra surveillance uit in de regio. De meeste zorginstellingen schakelen over op generatoren, met name de thuiszorg is een aandachtspunt[16]. Andere vitale sectoren zijn datacenters, hulpbehoevenden en industrie met kritische processen. De impact van niet kunnen pinnen en betalen met pin is aanzienlijk.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.14 – Beoordeling scenario 'Uitval elektriciteitsvoorziening'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	C
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

4.2 Verstoring drinkwatervoorziening

Vanuit de handreiking risicoprofiel worden onder het crisistype 'verstoring drinkwatervoorziening' de volgende incidenttypen benoemd:
- Uitval drinkwatervoorziening;
- Problemen waterinname;
- Verontreiniging in drinkwaternet.

De openbare drinkwatervoorziening in Nederland is een specifiek terrein van overheidszorg. De productie en distributie van betrouwbaar drinkwater is opgedragen aan de waterleidingbedrijven. Deze opdracht is vastgelegd en geborgd in de Drinkwaterwet en VROM Inspectie ziet toe op de uitvoering ervan. In Gelderland is Vitens NV verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening.

Drinkwater is naast een primaire levensbehoefte voor mens ook van groot belang voor andere doeleinden. Drinkwater wordt ook gebruikt voor de industrie, recreatie, landbouw en in het kader van de rampenbestrijding ook als brandblusvoorziening voor de brandweer en bedrijven.

Anticiperend op de drinkwaterwet gaat Vitens in risicoanalyse uit van onderstaande groepen van referentiedreigingen:
- Natuurrampen;
- Technisch en organisatorisch falen;
- Bewust kwaadwillend menselijk handelen.

In de risicoanalyse van het technisch en organisatorisch falen in de drinkwatervoorziening wordt onderscheidt gemaakt in:
- Uitval van een element (productiebedrijf, leiding) dat binnen 24 uur is verholpen;
- Uitval van een element (productiebedrijf, leiding dat niet binnen 24 uur is verholpen;
- Stroomstoring.

Spreiding over de regio
De productie van drinkwater het Rivierengebied in Gelderland gebeurt vanuit acht productiebedrijven. Er wordt enkel grondwater gebruikt voor de drinkwaterproductie.

De distributie van drinkwater gebeurt via een uitgebreid leidingnetsysteem. Zo heeft elk productiebedrijf in beginsel een door middel van scheidingsafsluiters, afgebakend voorzieninggebied (balansgebied). Hierbinnen bevinden zich reservoirs, watertorens, opjagers (mobiele druk verhogende pompinstallatie) etc. om een samenhangend en goed functionerend (besturings)systeem te krijgen (figuur B4.8).

1. productiebedrijf Fikkersdries (A-lokatie*¹).
2. productiebedrijf Heumensoord (A-lokatie*¹)
3. productiebedrijf Muntberg
4. productiebedrijf Druten
5. productiebedrijf Velddriel
6. productiebedrijf Kolff
7. productiebedrijf Culemborg
8. productiebedrijf Zoelen
9. hoog reservoir Kwakkenberg
10. reservoir Bemmel
11. reservoir Beuningen
12. reservoir Geldermalsen
13. watertoren Berg en Dal
14. watertoren Zaltbommel

*¹) A-locatie, Beveiligings Afstemming Vitens Overheid (BAVO)

Figuur B4.8 – Overzicht drinkwaterlocaties Vitens

In 2010 is een convenant getekend tussen Vitens, de veiligheids- en politieregio Gelderland-Zuid. Doelstelling van het convenant is om op landelijk niveau tussen de regio en de drinkwaterbedrijven tot eenduidige afspraken te komen. Het convenant is een landelijk kader voor afspraken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, herstel bij drinkwater gerelateerde incidenten en bescherming van kwetsbare drinkwaterlocaties.

Calamiteiten drinkwatervoorziening
Het calamiteitenplan van Vitens geeft invulling aan de wijze van optreden bij calamiteiten binnen en buiten kantoortijden. Er staat in beschreven hoe de calamiteitenorganisatie is opgebouwd in het geval van een calamiteiten en/of rampen, inclusief verantwoordelijkheden en bevoegdheden van functionarissen;

- de acties/handelingen van de verschillende functionarissen die dan een rol spelen;
- de beschikbare middelen voor de organisatie in deze omstandigheden.

Het plan is vooral bedoeld om een effectieve, efficiënte en eenduidige reactie van de organisatie te waarborgen op calamiteiten die leiden tot de aanpassing van waterverdeling. Er wordt dan ook per calamiteit een optimale inzet van de beschikbare middelen beschreven. Bij uitval van één van de productiebedrijven kunnen de resterende dan snel en efficiënt ingezet en aangepast worden, zodat de effecten op de drinkwaterlevering geminimaliseerd worden. Vitens onderscheid in haar calamiteitenplan de volgende indeling voor de verstoring van drinkwatervoorziening.

Tabel B4.15 – Indeling voor verstoring drinkwatervoorziening

Wel water	Drinkwater, drukprobleem
	Geen drinkwaterkwaliteit
	Dreiging*
Geen water	Uitval productie
	Uitval distributie
	Bewust drukloos

*) Hierbij moet onder meer worden gedacht aan terreurdreiging, extreme weersomstandigheden (weeralarm), bosbrand, overstromingsdreiging, uitbraak grootschalige veterinaire ziekten, grieppandemie, te verwachten capaciteitsproblemen bijvoorbeeld als gevolg van extreem hoog drinkwaterverbruik.

Wel water
Bij het type verstoring, genaamd *drinkwater, drukprobleem* hebben we te maken met een verstoring, waarbij de druk is weggevallen, maar het te leveren water voldoet aan de gestelde drinkwaterkwaliteitseisen.

Bij het type verstoring *geen drinkwaterkwaliteit* gaat het om vele oorzaken, die kunnen leiden tot het niet voldoen aan de drinkwaterkwaliteitseisen. Op hoofdlijn is dat een (micro-)biologische, chemische of nucleaire besmetting van het drinkwater of het kan van terroristische aard zijn. Maar ook een storing in het zuiveringsproces kan leiden tot een niet geplande waterkwaliteitsverandering.
Het niet kunnen gebruiken van drinkwater heeft een grote impact en kan leiden tot een ontwrichting van de samenleving. De reactie vanuit Vitens zal dan ook bestaan uit een hoog opschalingniveau, waarbij vele personen in de calamiteitenorganisatie deelnemen.
Bij het type "verstoring" *dreiging* is er sprake van mogelijke uitval van de watervoorziening doordat deze beschadigd kan raken door een natuurramp als bijvoorbeeld een naderende storm (weeralarm). Een andere dreiging kan een bedreiging zijn vanuit terroristisch oogpunt (alertering).

Geen water
Het type verstoring *uitval productie* heeft voornamelijk een oorzaak van technische aard binnen een productielocatie. Ook kan een natuurramp (bijvoorbeeld een (bos-)brand) de oorzaak zijn van het uitvallen van de voorziening, of is het uitvallen een gevolg van een terroristische actie (moedwillige verstoring door bewust menselijk handelen). De effecten zullen echter wel merkbaar kunnen zijn voor grote groepen klanten waardoor de impact groot is.
Het type verstoring *uitval distributie* heeft een oorzaak in het kapot gaan of een lekkage van een leiding. De effecten van dit type verstoring zijn divers en kan variëren van geen effect tot een zeer groot effect. Ook bij de inzet van personeel kan de wijze van inzet divers zijn.

In bepaalde situaties, waarin de volksgezondheid wordt bedreigd door het drinkwater, lijkt het afsluiten van het drinkwater een goede oplossing. Dit gebeurt:

- Indien de bedreiging aantoonbaar acuut levensgevaar oplevert. Het gebied wordt dan geïsoleerd waarbij in het uiterste geval gehele pompstations worden afgeschakeld.
- Een pompstation wordt ook afgeschakeld in geval van (dreigende) water-overlast binnen het pompstation zelf (overstroming, inundatie, hevige neerslag, lekkage in of nabij pompstation).

Bij uitval van drinkwatervoorzieningen moet vanuit gezondheidsperspectief aandacht zijn voor het volgende:

- Water koken is niet altijd de oplossing. Bij thermostatische exotoxines (uitscheiding van bacteriën, bijv. salmonella) wordt door het koken niet het gif in de uitscheiding vernietigd.
- Besmetting van het nooddrinkwater indien dit vervuild kan worden door lekkage of onderdompeling in vervuild water van de gebruikte leidingen (ervaring in Groot-Brittannië). De verstrekking van noodwater kan ook leiden tot verstoring openbare orde (ervaring Groot-Brittannië).

4.2.3 Verstoring drinkwatervoorziening door een verontreiniging in het drinkwaternet

Scenario: uitval drinkwatervoorziening
In de scenario-uitwerking is gekozen voor een kwaliteitsprobleem in de drinkwatervoorziening: verontreiniging van het uitgaand reinwater door besmetting waardoor consumptie niet meer mogelijk is (waarschijnlijk is een E colibacterie). Het scenario speelt zich af in de zomer, wanneer de temperatuur relatief hoog is en huishoudens in verhouding meer behoefte aan drinkwater hebben. In dit scenario gaan we ervan uit dat er daadwerkelijk een ziekteverwekker in het drinkwater aanwezig is. De eerste ziektegevallen als gevolg van het drinken van het (besmette) water melden zich bij de huisarts. Vooral mensen die al een verminderde weerstand hebben, worden ziek (buikloop e.d.). Het besmette water is mogelijk naar ongeveer 20.000 huishoudens gegaan. Het scenario speelt zich met name in de eerste 24 uur af, in deze periode bereikt het verontreinigde water de huishoudens. De levering van noodwater, water dat via het leidingnet bij de burger komt voor sanitatie, wasmachines e.d. gaat wel door.

Vitens gaat over op het chloren van het water en geeft een kookadvies uit; het uit de kraan komende (besmette) drinkwater kan wel gebruikt worden als drinkwater nadat het gekookt is. In het scenario wordt niet specifiek ingegaan op de volksgezondheidseffecten. Dit behoort bij een ander crisistype. Niet iedereen draagt kennis van het kookadvies. Het is niet duidelijk wanneer de levering van drinkwater via het leidingnet hervat kan worden. Vitens overweegt de inzet van nooddrinkwater. Vitens informeert gemeenten en de veiligheidsregio over de kwaliteitsproblemen. De betrokken gemeenten nemen het besluit tot inzet van nooddrinkwatervoorzieningen.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.16 – Beoordeling scenario 'Uitval drinkwatervoorziening'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B (Vervroegd overlijden van kwetsbaren)
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B (Ernstig zieken i.p.v. gewonden; aandachtspunt zijn mensen die al bekend zijn met een chronische aandoening)
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	A
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	A
5.3	Sociaal psychologisch impact	A
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT

Telecommunicatie en ICT zijn in onze samenleving onmisbaar. Het wegvallen van deze voorzieningen heeft een brede impact op ons maatschappelijk functioneren. Ziekenhuiszorg, vitale infrastructuur, pinverkeer en verkeersmanagement zijn voorbeelden van voorzieningen die bij een dergelijke verstoring in de knel komen.

Daarbij zijn veel calamiteitenorganisaties in toenemende mate afhankelijk van telecommunicatie en ICT. Het communicatiesysteem C2000 en het alarmnummer 112 worden ook gefaciliteerd door telecommunicatie/ICT netwerken. Belangrijke criteria waar rekening mee moet worden gehouden vanuit het oogpunt van continuïteit zijn:

- De verwevenheid van de voorzieningen/netwerken (ook met andere vitale voorzieningen);
- De veelheid van aanbieders in de keten en de onderlinge afhankelijkheid/gelaagdheid (en daarmee moeilijk inzicht in gevolgen);
- De keteneffecten die mogelijke verstoringen te weeg zullen brengen (en het gebrek aan awareness hieromtrent);
- Afnemende maatschappelijke acceptatie van verstoringen.

De aanloop naar een verstoring van telecommunicatie en ICT kan sterk uiteenlopen qua aard. Uitval kan ontstaan door technische storingen maar ook door invloeden van buitenaf (zoals terrorisme). Dit is belangrijk voor het bepalen van de continuïteit van en de integriteit van het netwerk. Voor het scenario in dit risicoprofiel wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de (effecten van) de landelijke uitwerking.

4.4.1 Verstoring telecommunicatie en ICT

Scenario
In het landelijke scenario wordt uitgegaan van een ingrijpende verstoring van het telecom/ICT netwerk. Omdat het netwerk gebruikt wordt voor zowel dataverkeer als telefonie is het incident direct in heel Nederland merkbaar. Bedrijven en burgers zitten zonder internet en telefoon. Ook het mobiele telefoonverkeer is getroffen. De netwerken van sommige providers functioneren nog. Echter, ze zijn slechts beperkt bruikbaar, doordat de netwerken eilanden vormen: binnen het netwerk is communicatie mogelijk, maar voor diensten als internet is ook het oude netwerk afhankelijk van het IP netwerk dat de backbone verzorgt. Omdat betalingsverkeer niet meer mogelijk is sluiten winkels hun deuren. Handel op de beurs is niet mogelijk, hetgeen tot veel economische schade lijdt.
Veel organisaties in Nederland zijn afhankelijk van het IP netwerk en moeten hun werkzaamheden daarom noodgedwongen staken. Telefonie is niet beschikbaar, waardoor de communicatie bemoeilijkt wordt. Er ontstaat hierdoor onrust onder de bevolking. Niet alleen kan er niet meer worden getelefoneerd, maar ook de digitale televisie is in grote delen van Nederland uitgevallen. De mensen weten hierdoor niet meer waar ze aan toe zijn.

Omdat C2000 wordt ondersteund door telecommunicatie/ICT netwerken, zal de communicatie tussen hulpdiensten in ernstige mate worden verstoord of niet mogelijk zijn. Ook is het alarmnummer voor burgers niet beschikbaar zodat geen meldingen van incidenten en ongevallen kunnen worden gedaan. De politie surveilleert extra om ongelukken en ongeregeldheden zelf te constateren. In kritieke situaties duurt het echter veel langer voor de benodigde hulp gealarmeerd wordt en ter plaatse komt.

De oorzaak van de verstoring is moeilijk op te sporen. Het resultaat is een langdurige uitval en daardoor grote maatschappelijke onrust en zeer grote economische schade. Het duurt minimaal twee dagen om de storing op te lossen.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.17 – Beoordeling scenario 'Verstoring telecommunicatie en ICT'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	B

5 Verkeer en Vervoer

Binnen het maatschappelijk thema "Verkeer en vervoer" valt een aantal crisistypen. Sommige daarvan zijn voor Gelderland-Zuid niet relevant en worden niet uitgewerkt. De crisistypen die niet afvallen zijn in de paragrafen hierna uitgewerkt.

1. Luchtvaartincidenten
   - deze zijn niet relevant, er is geen luchthaven (start- of landingsbaan). Wel is er sprake van een laagvlieggebied voor militaire helikopters en propellervliegtuigen in Gelderland-Zuid, dat door een aantal gemeenten als risicobron wordt gezien. De mogelijke gevolgen van een incident dat hieruit voort kan komen, worden beschreven in de scenario's 'uitval elektriciteitsvoorziening', 'incident met brandbare stof', 'brand in dichte binnenstad' of 'grote brand in gebouwen met verminderd zelfredzamen'. Daarom wordt deze risicobron niet verder uitgewerkt.
2. Incidenten op of onder water
   - deze zijn relevant en worden hierna verder uitgewerkt
3. Verkeersincidenten op het land
   - deze zijn relevant en worden hierna verder uitgewerkt
4. Incidenten in tunnels
   - deze zijn niet relevant, er zijn geen tunnels in de regio.

5.2 Incidenten op of onder water

Conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel worden hierbij de volgende incidenttypen onderscheiden:

1. incident waterrecreatie en pleziervaart:
   - Dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid; er zal een scenario voor worden uitgewerkt, gecombineerd met incidenttype 2.
2. incident beroepsvaart (anders dan met gevaarlijke stoffen)
   - Dit incidenttype is relevant in Gelderland-Zuid; er zal een scenario voor worden uitgewerkt, gecombineerd met incidenttype 1.
3. incident op ruim water
   - Er is geen ruim water in Gelderland-Zuid. Dit incidenttype zal niet verder worden uitgewerkt.
4. grootschalig duikincident:
   - Er is in Gelderland-Zuid geen sprake van grootschalige duikactiviteiten. Dit incidenttype zal niet verder worden uitgewerkt.

Er is in Gelderland-Zuid sprake van waterrecreatie en pleziervaart (rondvaartboot) op het waterwegennet. Daarnaast worden de vaarwegen gebruikt voor beroepsvaart.

Binnen het crisistype incidenten op of onder water is een onderscheid gemaakt naar incidenten waarbij de pleziervaart en incidenten waarbij de beroepsvaart is betrokken. In tabel B4.18 staat het aantal geregistreerde significante scheepsongevallen van de periode 2009-2015 op de vaarwegen die zich (deels) in Gelderland-Zuid bevinden[17,18]. De onderverdeling op beroepsvaart en recreatievaart is alleen beschikbaar voor een traject als geheel en niet voor de individuele vaarwegen die deel uitmaken van het traject.

17 Rapportage scheepsongevallen Binnenwateren Corridors (Rijkswaterstaat, 2015)

18 Onder significante scheepsongevallen wordt verstaan: een ongeval waarbij 1) door schade aan vaartuig(en) verder varen niet meer mogelijk is, 2) lading verloren wordt, 3) de vaarweg langer dan 1 uur gestremd wordt, 4) er gevolgen voor het milieu zijn, 5) er sprake is van ernstig gewonden, doden of vermisten of 6) vanwege vaarwegschade binnen 7 dagen herstelwerkzaamheden noodzakelijk zijn

Tabel B4.18 – Aantal significante scheepsgevallen op de voor Gelderland-Zuid relevante vaarwegen in de periode 2009-2015.

Binnenwater	Aantal significante scheepsongevallen			
	Totaal	betrokkenheid beroepsvaart	betrokkenheid recreatievaart	betrokkenheid beroeps- én recreatievaart
Traject Rotterdam - Duitsland	172	158	21	7
↳ Vaarweg Waal *	66	(61)	(8)	(3)
Traject Maasroute	27	26	6	5
↳ Vaarweg Maas-Waalkanaal *	2	(2)	(0)	(0)
Traject Amsterdam - Rijn	105	93	21	9
↳ Neder-Rijn * (deels in regio Gelderland Zuid)	9	(8)	(2)	(1)

*) De onderverdeling op beroepsvaart en recreatievaart is alleen beschikbaar voor een traject als geheel en niet voor de individuele vaarwegen die deel uitmaken van het traject. Om een indicatie te krijgen voor de vaarwegen zijn deze gegevens berekend op basis van het aandeel in het totaal. Aangezien het een schatting betreft, zijn deze getallen tussen haakjes vermeld.

Er is een Incidentbestrijdingsplan vaarwegen Oost-Nederland beschikbaar. Het werkingsgebied van het Incidentbestrijdingsplan bevat op hoofdlijnen de volgende wateren: Waal, Boven Rijn, Lek, IJssel, gedeelte van het Twentekanaal, Zwartewater en Meppelerdiep.

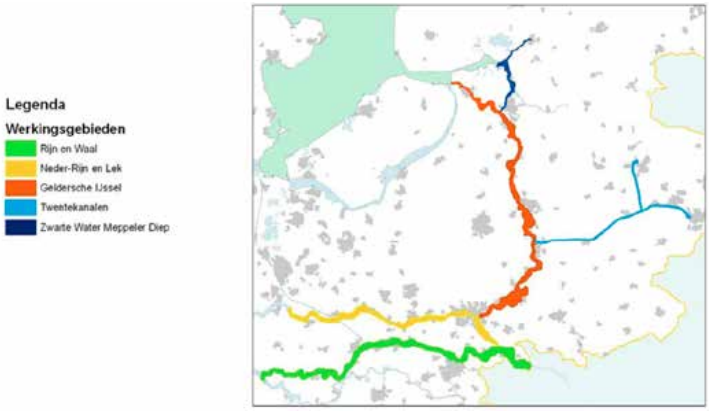

Figuur B4.9 - Werkingsgebied van Incidentbestrijdingsplan vaarwegen Oost-Nederland

Als één van de typerende locaties is Nijmegen-centrum genoemd als grote stad langs een drukke vaarroute. Het risicodiagram is weergegeven in onderstaande figuur waarin de scenario's inclusief kans/waarschijnlijkheid en effect/impact zijn opgenomen. Op basis van dit risicodiagram is het scenario "mens in nood" met "verontreiniging" geselecteerd.

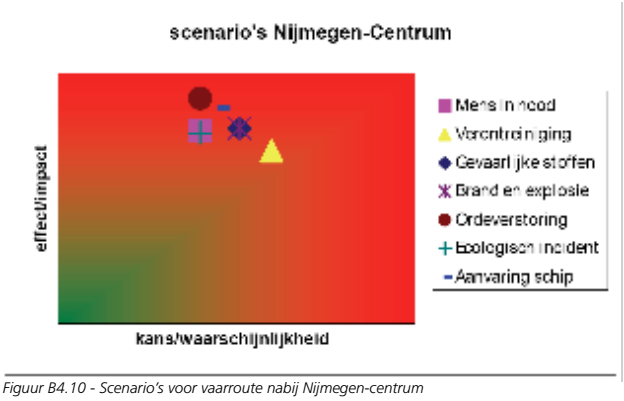

Figuur B4.10 - Scenario's voor vaarroute nabij Nijmegen-centrum

5.2.1 Incidenten op of onder water: waterrecreatie en pleziervaart
5.2.2 Incidenten op of onder water: beroepsvaart

Scenario "Incident op het water"
Een rondvaartboot met aan boord minimaal 100 personen (gedeeltelijk niet-zelfredzaam) komt in aanvaring met een vrachtschip. Hierbij komen ook schadelijke stoffen voor het milieu vrij (stookolie). Het passagiersschip dreigt te zinken. De opvarenden moeten z.s.m. in veiligheid worden gebracht en/of gered. Enkele passagiers van de rondvaartboot zijn zwaar gewond geraakt door de botsing en hebben meerdere botbreuken en snijwonden. Eén passagier komt als gevolg van de botsing te overlijden. Grotere aantallen slachtoffers moeten worden opgevangen en verzorgd. Hierbij raken 10 personen lichtgewond. Opkomsttijd van de hulpdiensten is geheel afhankelijk van locatie. Bij de kade van Nijmegen is de opkomsttijd 8 minuten voor de brandweer en 15 minuten voor de ambulance. De eventuele blusboot is in 15 minuten inzetbaar (vanaf Nijmegen).

De schipper van de rondvaartboot slaagt erin de boot aan de grond te zetten. Evacuatie wordt gedaan door schepen van politie, Rijkswaterstaat en brandweer. De afdrijvende stookolie dreigt op de oevers terecht te komen. Ter voorkoming hiervan legt Rijkswaterstaat oil booms op het water.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.19 – Beoordeling scenario 'Incident op het water'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	B
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	B
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C (tijdsduur tot herstel)
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

5.3 Verkeersincidenten op het land

Conform de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel worden hierbij de volgende incidenttypen onderscheiden:
1. incident wegverkeer
2. incident treinverkeer

Bij een verkeersongeval op het land kan gedacht worden aan een groot ongeval op de weg of het spoor waarbij veel slachtoffers betrokken zijn (brand in een touringcar, kettingbotsing, treinbrand of botsing met passagierstrein). Ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen vrijkomen zijn eerder in dit document beschreven.
Wegverkeersongevallen op het land, met grotere aantallen slachtoffers (>20 personen) kunnen door diverse oorzaken plaatsvinden bijvoorbeeld door slechte weersomstandigheden zoals dichte mist en plotselinge gladheid op de weg.
Op het spoor kan bijvoorbeeld door een rood sein passage een botsing plaatsvinden tussen twee treinen, bijvoorbeeld een rangerende trein en een passagierstrein. In het algemeen is de kans op een spoorincident met name aanwezig ter hoogte van wissels (botsingen, ontsporingskans bij wissels).

Op basis van de statistieken is gekozen voor de uitwerking van een scenario incident wegverkeer als relevant incidenttype verkeersongeval op het land.

5.3.1 Incident wegverkeer

Er is een dalende trend in het aantal ongevallen in Gelderland-Zuid. Het aantal dodelijke slachtoffers schommelt rond een gemiddelde van 32. Het aantal ziekenhuisopnames na een ongeval wegverkeer vertoont sinds 2002 een dalende trend. Er zijn geen onderscheidende 'black spots' (locaties met een verhoogde ongeval-frequentie) in Gelderland-Zuid.

De A2 tussen Culemborg en Geldermalsen en een stukje A15 direct ten noorden van Nijmegen, tevens de A73 en de A50 zijn wegen waar het voorkomt dat extreem verkeer (drukte) samenvalt met extreem weer (zeer dichte mist). Dit is mogelijk een aandachtspunt vanwege een hogere kans op ongevallen.

Scenario: incident wegverkeer
In de avondperiode treedt op een 4-baans Rijksweg plotseling dichte mist op, waardoor een aantal bestuurders sterk snelheid verminderen. Door het slechte zicht kunnen niet alle automobilisten op tijd remmen. In eerste instantie ontstaat op een rijbaan een kettingbotsing, waarbij 15 auto's en 2 vrachtwagens betrokken zijn. Direct na de kettingbotsing vliegen 4 auto's en één van de vrachtwagens in brand. De chauffeur van 2 auto's en van de vrachtwagen weten niet te ontkomen. In 4 andere auto's zitten mensen bekneld geraakt die door de brandweer bevrijd moeten worden, hiervan zijn 4 inzittenden (zwaar) gewond. In de overige betrokken auto's zijn zes licht gewonden.
De slachtoffers worden naar verschillende ziekenhuizen in de omgeving gebracht. De personen die ongedeerd beleven worden opgevangen in een hiervoor ingerichte opvanglocatie.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.20 – Beoordeling scenario 'Incident wegverkeer'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	A
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	E

5.3.2 Incident treinverkeer

In het algemeen is de kans op een incident bij spoor met name aanwezig ter hoogte van wissels. Er kan bijvoorbeeld door een roodseinpassage een botsing plaatsvinden tussen een rangerende trein en een passagierstrein. Ook kan een trein ontsporen ter hoogte van wissels.

Op basis van de Trendanalyse 2008 van IVW (toenmalige Inspectie Verkeer en Waterstaat, tegenwoordig: Inspectie Leefomgeving en Transport) voor spoorongevallen kan echter worden afgeleid dat in de afgelopen jaren geen grote ongevallen op het spoor binnen de regio Gelderland-Zuid hebben plaatsgevonden. Ook de trend voor de komende jaren lijkt positief, volgens deze Trendanalyse 2008. Op basis van deze informatie is besloten geen specifiek scenario uit te werken voor incidenten op het spoor. In de periode tussen 1965 en 2005 vonden 5 treinongevallen plaats in regio Gelderland-Zuid.

Op basis van de statistieken van ProRail en de Trendanalyse van IVW betreffen de incidenten Treinverkeer met name suïcides en incidenten bij overwegen.

6 Gezondheid

Binnen het maatschappelijk thema "Gezondheid" valt een tweetal crisistypen. Het gaat om de volgende typen:

- Bedreiging volksgezondheid; Het betreft hier (plotselinge) gebeurtenissen, inzichten in of vermoedens over een directe bedreiging van de gezondheid van een grote groep personen, echter zonder veel ziektegevallen.
- Epidemie. Hieronder verstaat men een uitbraak van een ziekte, soms met onbekende oorzaak. Veelal is er sprake van een infectieziekte. Een wereldwijde epidemie (een pandemie) valt hier ook onder. De grieppandemie is hier een goed voorbeeld van.

De GGD, en in het bijzonder de afdeling Infectieziektebestrijding van de GGD, heeft jarenlange ervaring met epidemieën op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van landelijke richtlijnen per ziektebeeld. Deze zijn opgesteld door het RIVM.

6.1 Bedreiging volksgezondheid

Een bedreiging van de volksgezondheid kan gaan om gezondheidsklachten bij een groot aantal personen ten gevolge van een gemeenschappelijke oorzaak. Het kan ook gaan om een bedreiging ten gevolge van het vrijkomen van giftige stoffen na een incident, dit wordt echter elders behandeld.

In de landelijke Handreiking worden voor het crisistype 'bedreiging volksgezondheid' de volgende incidenttypen uitgewerkt:

1. besmettingsgevaar via contactmedia;
2. feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen;
3. besmettelijkheidgevaar vanuit buitenland;
4. besmettelijkheidgevaar in eigen regio;
5. dierziekte overdraagbaar op mens.

Al deze incidenttypen kunnen uitmonden in het crisistype ziektegolf. Met name dan zal het incident grote impact hebben op de regio.
Voor de collectieve preventieve zorg rond infectieziekten en de kwaliteit van voedingsmiddelen bestaan afdoende landelijke regelingen in combinatie met de reguliere gezondheidszorg. Naast bovenstaande incidenttypen kan ook de indeling gemaakt worden in 'besmettelijke ziekte' en 'niet besmettelijke ziekte'. In paragraaf 6.2 wordt deze laatste indeling gehanteerd.

Het is niet goed te voorspellen welke besmettelijke ziekten in de toekomst tot een bedreiging van de volksgezondheid kunnen leiden. Wel zijn er trends waar te nemen in het voorkomen van bepaalde infectieziekten. Zo is er een toename te zien in het voorkomen van de ziekte van Lyme. Dit is echter een zeer geleidelijk proces. Het RIVM verzorgt de monitoring en eventuele maatregelen zullen op landelijk niveau bepaald worden.

6.1.5 Dierziekte overdraagbaar op mens

Dierziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens worden zoönosen genoemd. De meeste dierziekten zijn niet besmettelijk voor de mens of niet gevaarlijk. Op dit moment heersen er in Nederland weinig ziekten die van dier op mens kunnen overgaan. Dit komt door de intensieve controles op dieren en voedsel. Maar door het grote aantal dieren dat in Nederland dicht op elkaar leeft is er wel een continu risico op een zoönose. Het is daarom belangrijk om hier erg alert op te blijven. Voorbeelden hiervan zijn Q-koorts, vogelgriep en BSE.

Daarnaast kunnen zoönosen ook overspringen van (wilde) dieren in de vrije natuur. Het merendeel van de zoönosen is afkomstig van dieren in de vrije natuur. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Ziekte van Weil of om de Ziekte van Lyme.
Zoönosen zijn zeer divers en elke uitbraak is uniek. Voorbeeld: een uitbraak kan sterk lokaal voorkomen (teken in een park), regionaal (Q-koorts-uitbraak) of zelfs (inter)nationaal (grieppandemie met een vogelgriepvirus).
Een beperkt lokaal probleem wordt niet verder uitgewerkt vanwege de kleinschaligheid en beperkte gevolgen; een (inter)nationale zoönose met mens-op-mens transmissie wordt beschreven onder epidemie. Als scenario wordt een regionaal probleem beschreven.
De Nederlandse veesector wordt intensief gecontroleerd op ziekten door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit). Bij ziekte worden passende maatregelen genomen door de NVWA.

Grote delen van de regio Gelderland-Zuid hebben een agrarische bestemming. In alle gemeenten bevinden zich veehouderijen.

Scenario: dierziekte overdraagbaar op mens
De recente Q-koorts problematiek is een goed voorbeeld van een zoönose. Q-koorts is een bacterie waarvan al bekend was dat deze uitbraken van ziekte onder mensen kan veroorzaken. Meestal betreft dit een individuele boerderij waar in korte tijd in een beperkt geografisch gebied een aantal omwonenden en werknemers ziek wordt (dit wordt niet verder uitgewerkt, want dit behoort tot de dagelijkse taken van de GGD).

In 2007 bleek dat er sprake was van een sterk verhoogd aantal mensen met Q-koorts in Noord-Brabant en enige tijd later (2008 en 2009) ook de omliggende regio's (waaronder Gelderland-Zuid). Inmiddels was duidelijk geworden dat een groot aantal geiten- en schapenboerderijen besmet was met Q-koorts (dit had de NVWA getest) en dat in de gehele regio een sterk verhoogd aantal personen de ziekte Q-koorts had. In de regio Gelderland-Zuid zijn in 2007 12 personen, 2008 112, 2009 107 en in de 1e helft van 2010 39 personen met Q-koorts bij de GGD gemeld. Voorheen ontving de GGD maar 1 tot 2 meldingen per jaar. Het aantal gemelde gevallen is een onderschatting, want ongeveer de helft van de besmette personen krijgt geen klachten. Het totaal aantal besmette personen zal derhalve ongeveer twee keer zo hoog liggen.

Hoewel veel personen ziek waren, is het aantal ziekenhuisopnames beperkt gebleven tot 30 personen in 2009 en 12 in 2010. De medische voorzieningen konden hier goed in voorzien. Deze patiënten waren echter wel flink ziek wat leidde tot o.a. langdurige opnames op de Intensive Care. Een paar personen zijn tijdens dit ziekteproces overleden, zij hadden allen onderliggend lijden. Mogelijk heeft Q-koorts dit proces versneld. De GGD'en voorzagen alle huisartsen van informatie, dit leidde tot bewustwording onder huisartsen. Hierdoor worden inmiddels de meeste besmette personen al in een vroegtijdig stadium ontdekt en behandeld.

Op basis van de bevindingen van de GGD'en zijn uiteindelijk door het (toenmalige) Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) en NVWA maatregelen genomen. Bedrijven van schapen en geiten worden sinds de start van de uitbraak regelmatig getest op Q-koorts. Besmette bedrijven hebben een fokverbod en mogen geen bezoekers meer ontvangen. Omwonenden worden geïnformeerd. Het aantal gevallen van Q-koorts bij mensen begint nu af te nemen. De maatregelen lijken effectief. De uitbraak leidde wel tot onrust in de regio waar de ziekte voorkwam. Ook landelijk kwam flinke media-aandacht op gang, hetgeen leidde tot veel extra vragen. Behalve de gezondheidsdiensten (GGD, huisartsen, ziekenhuizen) hebben ook de veterinaire sector (NVWA, dierenartsen, besmette bedrijven) en bestuurders (NVWA, ELI, gemeenten) zich beziggehouden met de bestrijding van Q-koorts.

Terugkijkend blijkt dat zoönosen vaak een lange aanlooptijd hebben. Vaak heeft de veroorzaker van de ziekte zich al over de regio verspreid voordat mensen ziek worden. Daarna duurt het nog enige tijd voordat duidelijk wordt dat er meer mensen ziek zijn dan normaal. De bestrijding is vaak lastig. Het aantal ziektegevallen blijft in dit scenario beperkt (anders geldt scenario epidemie), maar er is wel sprake van onrust.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.21 – Beoordeling scenario 'Dierziekte overdraagbaar op mens'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	B
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	-
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	A/D (varieert sterk per uitbraak. In het risicodiagram is uitgegaan van A)
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	C
5.3	Sociaal psychologisch impact	B
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D

6.2 Ziektegolf

Een ziektegolf is een wijdverspreide uitbraak van een ziekte of een groot aantal gevallen van een ziekte in één enkele gemeenschap of in een bepaald gebied.

In de landelijke Handreiking worden twee incidenttypen genoemd:
1. ziektegolf besmettelijke ziekte;
2. ziektegolf niet besmettelijke ziekte.

Ad 1. Met een 'ziektegolf besmettelijke ziekte' wordt gedoeld op ziekten die van mens op mens of van dier op mens overdraagbaar zijn; de zogenaamde infectieziekten. De overdracht vindt plaats door middel van micro-organismen, zoals bacteriën, virussen, schimmels of parasieten. Dit kan via besmette personen (contact), voeding, water, hoesten of insecten. Er is verder onderscheid te maken tussen infectieziekten afkomstig van dieren en infectieziekten die alleen bij mensen voorkomen.

Ad.2. Bij 'niet-besmettelijke ziekte' wordt gedoeld op toxines. Toxines zijn chemische, giftige stoffen die gemaakt worden door bacteriën. Voorbeelden zijn botulinetoxine (botulisme) en de toxines geproduceerd door blauwalgen.

Voor specifieke uitbraken van infectieziekten zijn door de GHOR Gelderland-Zuid in samenwerking met de GGD'en regionale draaiboeken opgesteld. De volgende draaiboeken zijn operationeel:
- pokken
- SARS
- meningokokken
- Influenzapandemie

Voor de uitwerking van deze deelonderwerpen zal zo veel mogelijk aangesloten worden bij de regionale draaiboeken van GGD'en in Gelderland-Zuid. Ook voor de uitwerking van het scenario wordt hierbij aangesloten. Daarnaast is het regionale generieke draaiboek infectieziektecrises ontwikkeld door de GGD en de GHOR; dit is toepasbaar op alle grote uitbraken van een besmettelijke ziekte.

Infectieziekten verschillen wezenlijk van andere rampen. Bij rampen door chemische of radiologische oorzaken zal de aanloop naar het incident kort zijn, besmettelijke ziekten kennen doorgaans een langere aanloopperiode. Hierdoor bestaat er meer gelegenheid om voorbereidende maatregelen te treffen.

Uitzondering hierop is bijvoorbeeld een voedselinfectie of drinkwaterbesmetting door toxines of bacteriën, waarbij in een tijdsbestek van uren of dagen veel mensen ziek kunnen worden. Ook het plotseling bekend worden van een langer bestaand probleem kan leiden tot acute onrust, met noodzaak tot direct optreden.

Ook is er een kans op maatschappelijke en politieke onrust. Dit is het geval bij (dreiging van) een grootschalige infectieziekte-uitbraak, waarbij relatief veel onduidelijkheden spelen, en waarbij er geen of slechts beperkte middelen zijn om de ziekte te bestrijden. In het geval van grote onrust is het wenselijk de bestrijding van de infectieziekte-uitbraak multidisciplinair en vanuit de systematiek van de rampenbestrijding aan te pakken. Naast het Ministerie van VWS, is dan tevens het Ministerie van BZK als systeem-verantwoordelijke van de crisisbeheersing betrokken. Naast bronbestrijding via de structuur van de infectieziektebestrijding is er dan gelijktijdig sprake van effectbestrijding vanuit de rampbestrijdingsstructuur met daarin een rol voor de GHOR. Voorbeeld hiervan is de Mexicaanse Griep.

Factoren van invloed op beleid
Een aantal factoren is van invloed op de regionale aanpak van een crisis door een besmettelijke ziekte:
- de aard van de ziekte (verschijnselen, ernst) en het aantal sterfgevallen (mortaliteit)
- de omvang van de epidemie (lokaal, regionaal, landelijk) en de snelheid en omvang van verspreiding (attack rate)
- de mate van onduidelijkheid over het verdere beloop (bekende ziekte of nieuwe ziekte)
- de mogelijkheden tot preventie of behandeling (is er een vaccin?)

Bij de grieppandemie scenario's van het nationale veiligheidsbeleid (van het ministerie van Veiligheid en Justitie) wordt uitgegaan van een wereldwijde uitbraak van griep, veroorzaakt door een nieuw influenzavirus.

Zorgbehoefte bij ziektegolf
Bij de ontwikkeling naar een ziektegolf of pandemie nemen zorgbehoeften vanuit de samenleving toe. Belangrijke aandachtspunten vanuit het perspectief van geneeskundige zorg en primaire levensbehoeften zijn[19]:

- Verandering in vraag naar geneeskundige producten en diensten. Hieronder kan worden verstaan:
  - Bedden- en IC-capaciteit van ziekenhuizen, evt. beademingsapparatuur
  - Vraag naar huisartsenzorg, ook buiten kantooruren
  - Bij een (zeer) hoog sterftecijfer: de capaciteit van opslag van stoffelijke overschotten
  - Toename zelfzorgbehoefte, bijvoorbeeld medicatie, hygiënemiddelen en toename vraag naar kennis en advies
  - Toename psychosociale hulpvragen als gevolg van sterfte in de directe omgeving
  - Toename van angst, spanning, onrust, protest, geweld. Burgers zijn bang voor besmetting en doen een beroep op schaarse geneeskundige hulp, waardoor zorgtoewijzing (wie wel en wie niet) tot emoties leidt.
- Verandering in vraag naar primaire levensbehoeften:
  - Toename in vraag naar (levens)middelen aan huis
  - Toename in vraag naar houdbare voeding en zelfzorgartikelen (schaarste door hamstergedrag, productieproblemen en logistieke problemen)
  - Toename in vraag naar energie, drinkwater en communicatiemiddelen (ICT) in woningen
  - Toename in vraag opvang en verzorging van zieken, dak- en thuislozen

Bij rampen met besmettelijke ziekten is niet altijd sprake van direct zichtbare gezondheidseffecten. De gevolgen zijn soms pas na enige tijd duidelijk. Dat betekent dat vooral de surveillance (het systematisch verzamelen van gegevens over bacteriën en virussen) een belangrijke rol speelt bij de detectie van dit type rampen.

Een ziektegolf heeft geen regio specifieke spreiding al ligt het voor de hand dat het aantal ziektegevallen in de dichtbevolkte gebieden hoger zal uitvallen, en dat dierziekten een grotere bedreiging is in gebieden waar deze dierpopulatie zich bevindt. In de regio van GGD Rivierenland bevindt zich een deel van de Biblebelt. In deze streek laat een deel van de inwoners zich niet vaccineren om religieuze gronden, wat leidt tot een lage vaccinatiegraad. Dit kan een extra risico met zich meebrengen voor ziekten die d.m.v. vaccinatie bestreden kunnen worden.

19 Ontleend aan het samengesteld Maatschappelijk Scenario Grieppandemie Nederland

6.2.1 Scenario ziektegolf besmettelijke ziekte

Scenario's voor besmettelijke ziekten zijn moeilijk te geven, omdat elke uitbraak uniek is. Als voorbeeld is gekozen voor Mexicaanse Griep, omdat hier sprake is van een wereldwijde verspreiding van een nieuwe infectieziekte; een pandemie.

Scenario: grieppandemie (mild en ernstig)

In het buitenland (b.v. Mexico) wordt een nieuwe infectieziekte beschreven. Er zijn meerdere ziekenopnames en tot wel 50% hiervan overlijdt. De eerste gegevens zijn onduidelijk en op meerdere wijzen te interpreteren. Op landelijk niveau (RIVM) worden direct maatregelen genomen om introductie in Nederland te voorkomen. De GGD'en spelen hierbij een centrale rol.
Na enige tijd weet de ziekte zich toch te verspreiden in Nederland en op grotere schaal worden mensen ziek. Afhankelijk van de mate van besmettelijkheid (attack rate) en ernst van ziekte (aantal dagen ziek, overlijden, ernst aandoening) is een deel van de bevolking een bepaalde periode ziek thuis (tot wel 50% van de bevolking). Ook zijn mensen opgenomen in het ziekenhuis. De huisartsenzorg weet zich redelijk te handhaven doordat praktijken tijdelijk samenwerken, maar hebben 4x zoveel bezoekers als normaal. De IC-afdelingen van ziekenhuizen liggen vol en er is geen plaats meer voor nieuwe opnames. Er overlijden meer mensen dan gemiddeld. Bij een deel van hen is dit aan de nieuwe infectieziekte, bij een ander deel wordt dit vermoed op basis van de klachten (maar wordt nooit bewezen). Er is volop media-aandacht, maar van grootschalige paniek lijkt geen sprake. Wel bellen verontruste burgers met GGD'en en huisartsen met vragen. Ook zorginstellingen hebben te maken met uitbraken van de ziekte onder hun bewoners en personeel.

Ondertussen komen antivirale middelen beschikbaar en is een vaccin in ontwikkeling. De eerste medicijnen worden ingezet om ernstig zieken te behandelen; hierdoor overlijden minder mensen. Als de uitbraak al enige tijd loopt is het vaccin op grote schaal beschikbaar en wordt in 2 weken tijd een deel van de Nederlandse bevolking door de GGD'en en huisartsen gevaccineerd. Hierna neemt het aantal ziektegevallen sterk af.

Kenmerkend voor dit soort uitbraken is dat gezondheidsprofessionals van GGD en RIVM als eerste betrokken zijn bij de bestrijding; met name het voorkomen van introductie in Nederland. Ook geven zij adviezen aan zorgmedewerkers over hoe te handelen. Dit geldt zowel landelijk als regionaal. Er is vaak veel media-aandacht. Bij grote uitbraken met een uitgebreid ziekteproces zal de zorgvraag vrijwel altijd het zorgaanbod overstijgen. De effecten van de pandemie blijven niet beperkt tot het individu; door ziekteverzuim en noodzakelijke verzorging zal er meer uitval van menskracht optreden. Vooral de volksgezondheidzorg zal te maken krijgen met een hogere werkdruk door toename van hulpvraag en op minder beschikbare hulpverleners (zij zijn zelf ziek).

In het Operationeel Deeldraaiboek 3, Bestrijding Influenzapandemie is een scenario uitgewerkt voor een influenzapandemie. Dit scenario wordt ook voor het Risicoprofiel van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid als uitgangspunt genomen. Hierbij moet opgemerkt worden dat cijfers in werkelijkheid zullen afwijken, afhankelijk van de hierboven genoemde factoren.

Het ziekteverloop van een influenzapandemie is bij niet exact te voorspellen. Naast de genoemde factoren is ook de tijdsduur van de pandemie van belang. Voor Gelderland-Zuid is voor twee scenario's berekend wat de impact is voor de regio. Deze zijn hieronder weergegeven. In deze berekeningen worden de verschillende parameters gevarieerd. De scenario's zijn gebaseerd op een inwoneraantal van 520.000 mensen.

Berekening non-interventie-scenario
Overzicht aantallen zieken, ziekenhuisopnames per leeftijdscategorie en sterfgevallen gedurende een pandemische periode van 9 weken. Uitgaande van een non-interventie-scenario (geen vaccin, geen antivirale middelen). Dit overzicht is op basis van een 25% attack rate.
De berekening is afgerond naar gehele getallen en is indicatief.

Tabel B4.22 – Gevolgen pandemische periode 9 weken met 25% attack rate, non-interventie-scenario

	Aantal geïnfecteerde	Huisarts consulten	Aantal ziekenhuisopnames	Sterfte totaal
Cum.	129.880	32.469	348	146

Berekening op basis van een 50% attack rate (worst case scenario):

Tabel B4.23 – Gevolgen pandemische periode 9 weken met 50% attack rate, non-interventie-scenario

	Aantal geïnfecteerde	Huisarts consulten	Aantal ziekenhuisopnames	Sterfte totaal
Cum.	259.756	64.943	692	286

Berekening scenario op basis van de studie van Hagenaars
Cumulatief overzicht aantallen zieken, ziekenhuisopnames en sterfgevallen gedurende een pandemische periode van 12 weken. Dit aantal weken is gebaseerd op de scenarioberekening van Hagenaars e.a. Deze tabel gaat uit van vaccinatie van hoog risicogroepen voordat de pandemie begint en een 25% attack rate. De cijfers zijn bij benadering.

Tabel B4.24 – Gevolgen pandemische periode 12 weken met 25% attack rate, scenario vaccinatie hoog risicogroepen

	Aantal geïnfecteerde	Huisarts consulten	Aantal ziekenhuisopnames	Sterfte totaal
Cum.	62.540	15.636	78	36

Idem bij een 50% attack rate (worst case):

Tabel B4.25 - Gevolgen pandemische periode 12 weken met 50% attack rate, scenario vaccinatie hoog risicogroepen

	Aantal geïnfecteerde	Huisarts consulten	Aantal ziekenhuisopnames	Sterfte totaal
Cum.	125.070	31.273	156	73

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling
Voor de impactbeoordeling is een mild en een ernstig scenario van een pandemie uitgewerkt. Deze scenario's zijn samengesteld uit de parameters zoals die in de berekeningen zijn benoemd. In de tabel zijn steeds beide scores per criterium opgenomen.

Tabel B4.26 – Beoordeling scenario 'Grieppandemie mild/ernstig'

	Impactcriteria	Score mild scenario	Score ernstig scenario
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-	-
2.1	Doden	C	D
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C	D
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A	E
3.1	Kosten	C	D
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B	E
5.3	Sociaal psychologisch impact	E	E
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-	-
	Waarschijnlijkheid	**Score mild scenario**	**Score ernstig scenario**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D	C

Uitbraak van infectieziekte onder niet-gevaccineerde groep
In de regio Rivierenland bevindt zich een aanzienlijke groep mensen die niet gevaccineerd is tegen infectieziekten. Deze categorie mensen (voornamelijk in de Biblebelt) beroept zich op gewetensbezwaar op religieuze gronden om zich niet te laten vaccineren. Het gaat bij deze uitbraken specifiek om ziekten waartegen in het rijksvaccinatieprogramma gevaccineerd wordt; bij gevaccineerde groepen komen geen grote uitbraken voor. Het gaat om ziekten zoals de bof, polio en mazelen.

Kenmerkend voor deze uitbraken is dat het meestal jongere mensen betreft. Zij zijn namelijk niet gevaccineerd en hebben de ziekte ook niet als kind doorgemaakt. Als de ziekte opnieuw wordt geïntroduceerd in de regio, verspreidt deze zich vervolgens onder de niet-gevaccineerde en dooft daarna uit. Deze uitbraken treden niet elk jaar op. Het duurt enige tijd voordat er (weer) genoeg vatbare personen zijn; pas als dat punt bereikt is én de ziekte opnieuw wordt geïntroduceerd kan zich een uitbraak voordoen. Dit beeld is per ziekte verschillend. De gevaccineerde populatie loopt weinig risico. Wel is er meestal veel media-aandacht voor deze uitbraken.

Bij deze uitbraken is een vaccin beschikbaar. In de praktijk echter maken weinig mensen gebruik van de mogelijkheid om zich (alsnog) te laten vaccineren, omdat ze om principiële gronden de vaccinatie weigeren. De mogelijkheden tot bestrijding zijn dan ook gering. Daarentegen is er wel mogelijkheid tot het

geven van hygiëneadviezen. Het aantal slachtoffers blijft meestal ook gering, vanwege de beperkte omvang van de vatbare groep.

Dit scenario wordt niet verder uitgewerkt. De maatregelen en gevolgen zijn vergelijkbaar met een epidemie milde variant.

7 Sociaal-maatschappelijke omgeving

Binnen het maatschappelijk thema "Sociaal maatschappelijke omgeving" valt een drietal crisistypen:

1. Paniek in menigten
   - dit onderdeel is relevant in Gelderland-Zuid en wordt hierna verder uitgewerkt
2. Verstoring openbare orde
   - dit onderdeel is relevant in Gelderland-Zuid en wordt hierna verder uitgewerkt
3. Ingrijpende gebeurtenis
   - dit onderdeel is relevant in Gelderland-Zuid en wordt hierna verder uitgewerkt

7.1 Paniek in menigten

In de landelijke Handreiking wordt hier één incidenttype genoemd:
paniek tijdens grote festiviteiten, concerten en demonstraties

7.1.1 Paniek in menigten tijden grote festiviteiten, concerten en demonstraties

Tijdens bijeenkomsten zoals manifestaties, demonstraties of samenkomsten zijn veel mensen geconcentreerd aanwezig. Dit geldt ook voor drukbezochte winkelcentra, markten of bedrijfslocaties.
Verstorende gebeurtenissen (zoals een ongeluk, aanslag of vechtpartij) kunnen leiden tot panieksituaties. Door een dergelijke gebeurtenis willen de aanwezigen zo snel mogelijk de locatie verlaten, waarvoor onvoldoende vluchtwegen beschikbaar zijn. Daardoor kunnen mensen in de verdrukking komen en onwel worden.
In de regio wordt jaarlijks een breed scala aan evenementen georganiseerd. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Nationale festiviteiten (bijvoorbeeld Bevrijdingsfestival, Koningsdag)
- Locale/regionale festiviteiten (zoals bloemencorso's, carnaval)
- Sportevenementen
- Concerten/festivals
- Markten

De randvoorwaarden voor het ontstaan van paniek in menigten zijn: veel mensen op een kleine oppervlakte, het ingesloten zijn van de aanwezigen (beperkte bewegingsruimte of vluchtmogelijkheden) en een 'trigger incident'. Een trigger zet de paniek onder de menigte in gang. Dit kan een plotseling optredend incident zijn zoals, een explosie, een snel ontwikkelende brand, schietpartij, stroomuitval, technisch defect of massale vechtpartij. Paniek in menigten kan daarnaast ook ontstaan door berichtgeving (gerucht) over een dreiging (bijvoorbeeld een bommelding). Nadat paniek is uitgebroken kunnen aanvullende factoren bijdragen tot verergering van de situatie. Hierbij kan

worden gedacht aan onduidelijkheid /gebrek aan informatie, het onwel worden van mensen, onduidelijke/ontbrekende vluchtwegen en externe prikkels (zoals het zichtbaar optreden van de politie). Vervolgens kunnen er slachtoffers en gewonden vallen door verdrukking, onder de voet lopen en verstikking.

Voor het inschatten van de belasting die een evenement genereert wordt regionaal een systematiek gehanteerd. In deze systematiek worden evenementen ingedeeld in drie categorieën op basis van criteria als grootschaligheid, duur, routering, kenmerken van de doelgroep (bezoekers) etc. De categorieën zijn al volgt benoemd:

- A-evenementen: minder belastend
- B-evenementen: belastend
- C-evenementen: zeer belastend

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de C-evenementen die zijn weergegeven in de regionale evenementenkalender 2015.

Tabel B4.27 – Overzicht regionale C-evenementen in 2015

Maand	Evenement	Locatie
Maart	Stevensloop	Nijmegen
April	Rodekruisbloesemtocht	Geldermalsen
Mei	Marikenloop	Nijmegen
	Emporium	Wijchen
Juni	Fortarock	Nijmegen
	Down the Rabbit Hole	Beuningen
	Oafers Weekend	Druten
Juli	Vierdaagsefeesten	Nijmegen
	Internationale 4-Daagse marsen	Nijmegen
	Doorkomst 4-Daagse	Wijchen/ Beuningen
	Doorkomst 4-Daagse	Berg en Dal
	Kamp Heumensoord, 4-Daagse	Nijmegen
	Concert Mumford and Sons Goffert	Nijmegen
Augustus	We Love The 90's	Nijmegen
	Kings of Hardstyle	Nijmegen
	Dag van Druten	Druten
September	King of the Street	Geldermalsen
	Appelpop	Tiel
	Fruitcorso en tentoonstelling	Tiel
Oktober	Paardenmarkt, kermis en warenmarkt	Maasdriel
November	Zevenheuvelenloop	Nijmegen/Berg en Dal

Het feit dat de A/B-evenementen volgens de regionale systematiek als minder belastend worden beschouwd wil niet zeggen dat de waarschijnlijkheid van paniek in menigten kleiner is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de organisatie omtrent een A/B-evenement veel professioneler inspeelt op mogelijke incidenten, terwijl dat bij de andere categorieën in mindere mate het geval zou kunnen zijn.

Hooligans
In haar rapportage over de strandrellen in Hoek van Holland neemt onderzoeksinstituut COT een aantal bevindingen over van het RIO (de Regionale Informatie Organisatie van het korps Rotterdam-Rijnmond). De RIO constateert dat bepaalde groepen hooligans zich steeds meer buiten de aan voetbal gerelateerde evenementen manifesteren en zich schuldig maken aan ernstige geweldsdelicten. Vooral tijdens grote evenementen vormt de aanwezigheid van hooligans een bedreiging van de openbare orde en veiligheid. Zonder ogenschijnlijk enige aanleiding plegen zij vaak zware mishandelingen en openlijk geweld tegen andere groepen, burgers en politie.

Scenario: paniek in menigten
Op een warme zomeravond wordt het X festival gehouden waarbij ca. 20.000 bezoekers aanwezig zijn, die zich voornamelijk nabij de podia concentreren. In de loop van de avond vindt een opstootje plaats tussen twee groepen rivaliserende hooligans. Door deze plotselinge wending en de schijnbaar grote groep betrokkenen vluchten de mensen weg van het incident.

De aanwezige veiligheidsmedewerkers kunnen niet doordringen in de mensenmassa en de situatie escaleert. Onder de bezoekers breekt paniek uit. Mensen stormen naar de uitgang/ingang en zijn niet op de hoogte van extra aanwezige vluchtwegen. Doordat de toegangspoortjes niet zijn berekend op de massale uitstroom komen mensen in de verdrukking. De paniek wordt verder aangewakkerd doordat mensen onwel worden en schrikken van de arriverende Mobiele Eenheid (ME), die de vechtpartij wil bezweren. Bezoekers vallen, zijn niet meer in staat op te staan en worden onder de voet gelopen.

Gevolg is dat er een aantal doden en vele (ernstig) gewonden vallen. Gewonden kunnen niet adequaat worden geholpen door de aanwezige hulpdiensten door de grote toevoer van gewonden en de slechte bereikbaarheid door de menigte.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.28 – Beoordeling scenario 'Paniek in menigten'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	B
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	-
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

7.2 Verstoring openbare orde

In de landelijke Handreiking worden hier een drietal incidenttypen genoemd:
1. rel rondom demonstraties en andere manifestaties;
2. gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden;
3. maatschappelijke onrust en buurtrellen.

De redenen voor het ontstaan van grootschalige ongeregeldheden zijn meer sociaalpsychologisch dan technisch van aard. Het gaat dan bijvoorbeeld om demonstraties met een politiek karakter of kerntransporten.

De effecten van dergelijke ongeregeldheden kunnen zijn: agressie jegens gezag in het algemeen en de politie in het bijzonder, beperkt mechanisch letsel (kneuzingen, botbreuken e.d.), grote materiële schade aan straatmeubilair en particuliere eigendommen (winkeliers), zeer veel overige aanwezigen.

7.2.1 Rel rondom demonstraties en andere manifestaties

In Gelderland-Zuid zijn er tot dusver weinig (politieke) demonstraties en is de omvang beperkt. Er zijn evenmin bijzondere objecten (ambassades etc.) of 'megaprojecten' waardoor er een grotere kans op verstoringen van de openbare orde zou zijn. Hoewel in een stad met een omvang van Nijmegen (en bijbehorende grootstedelijke aandachtspunten) altijd een bepaalde kans bestaat op openbare-ordeproblemen in wijken, is er op dit moment geen aanleiding om te denken dat deze kans groter is dan in steden van vergelijkbare omvang.

Uitgaande van deze verkenning is in Nijmegen de kans op 'verstoring van de openbare orde' niet groter dan in steden van vergelijkbare omvang. Op dit moment heeft Nijmegen geen wijken waar sprake is van grote sociale spanningen.

7.2.2 Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden

Binnen de regio Gelderland-Zuid is de voetbalclub NEC (Nijmegen) actief in de Eredivisie en Achilles '29 (Groesbeek) in de Eerste Divisie. Op beide niveaus kan sprake zijn van risicowedstrijden, waarbij de Eredivisie over het algemeen meer risico met zich mee brengt dan de Eredivisie. Daarnaast zijn er twee clubs actief in de Topklasse, het hoogste amateurniveau: De Treffers (Groesbeek) en FC Lienden (Lienden). De ervaring leert dat aan deze wedstrijden weinig tot geen risico's verbonden zijn.

Om de doorstroom tussen het amateur- en profniveau te bevorderen, komt er met ingang van het seizoen 2016/2017 een Tweede Divisie bij. Het is de verwachting dat als gevolg van promotie- en degradatiebewegingen ook de Tweede Divisie meer risico's met zich mee zal brengen dan de Topklasse (die naast de Tweede Divisie blijft bestaan).

Scenario: verstoring openbare orde

Het maatgevend scenario is het ontstaan van rellen tijdens een risicowedstrijd van NEC. Voetbalsupporters trekken de binnenstad in om daar vernielingen aan te richten. Bij vechtpartijen vallen tientallen slachtoffers.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.29 – Beoordeling scenario 'Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	-
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	B
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	-
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	C

7.2.3 Maatschappelijke onrust en buurtrellen

Een ingrijpende gebeurtenis zoals een misdrijf heeft vaak grote gevolgen. In de eerste plaats natuurlijk voor de mensen die er mee te maken hebben. Daarnaast kan zo'n zaak ook invloed hebben op de (wijde) omgeving. Het delict en de gevolgen kunnen zorgen voor maatschappelijke onrust, bijvoorbeeld in een wijk of binnen een gemeenschap. Vooral als er etniciteit bij betrokken is kan er onrust ontstaan De media kan een aanjager van onrust zijn. De problematiek zal in eerste instantie vooral liggen in de openbare orde sfeer. Dergelijke ingrijpende gebeurtenissen hebben vaak als gevolg dat meerdere partijen in de rampbestrijdingsorganisatie goed met elkaar moeten communiceren. Binnen de huidige rampbestrijdingsorganisatie weten de kolommen elkaar goed te vinden.

Echter indien de gemeente wordt geconfronteerd met onrust met een etnische component, zorgt dat voor maatschappelijke onrust en wordt de gemeente met nog meer partijen geconfronteerd zoals scholen, slachtofferhulp en maatschappelijk werk. Dit vraagt een goede afstemming en coördinatie wat meer gericht op de welzijnsorganisaties binnen de gemeente. Dit is vaak een langdurig traject.

De randvoorwaarde voor het ontstaan van een verstoring van de openbare orde is een verhoogde media-aandacht gericht op de etniciteit, na een incident. Er kan hierdoor een stijgende onrust ontstaan onder de bevolking, uiteindelijk leidend tot verstoring van de openbare orde.

Scenario: ingrijpende gebeurtenis
Er vindt een gebeurtenis plaats (bijv. aanhoudingen van personen van een bepaalde etnische bewonersgroep) dat lokaal een sterke impact heeft. In de media krijgt niet zozeer het incident waarvoor de verdachten zijn aangehouden de aandacht, maar juist de etniciteit veel en voortdurende aandacht waardoor spanningen ontstaan tussen bevolkingsgroepen en tussen bevolkingsgroepen en de lokale overheid c.q. politie.

Er ontstaat grootschalige onrust door voortdurende berichtgeving. Men is bang dat mogelijk etnische onrust zal ontstaan. De gevolgen van die gebeurtenis (dreigen te) leiden tot ernstige maatschappelijke onrust. De kans is groot dat door wapengebruik of inrijden met auto´s op personen er meerdere gewonden en zelfs doden kunnen gaan vallen. Ook bestaat de kans dat er demonstraties ontstaan waarbij groepen door de stad trekken en mogelijk vernielingen gaan aanrichten. Hierdoor is naast het proces ordehandhaving van de politie, het informeren van de bevolking een belangrijk aandachtspunt dat geregeld moet worden. In tijd gezien is het mogelijk om de hulp en de taken te plannen (echter niet zonder bijstand van politie uit het hele land).

Bij rampen of calamiteiten is er een acute gebeurtenis die de normale, dagelijkse situatie overstijgt. De vraag om hulp is binnen korte tijd groter dan het normale aanbod. Er moet op gezag van het openbaar bestuur een hulporganisatie worden opgezet die snel is te mobiliseren.

Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling

Tabel B4.30 – Beoordeling scenario 'Ingrijpende gebeurtenis'

	Impactcriteria	Score
1.1	Aantasting integriteit grondgebied	-
2.1	Doden	A
2.2	Ernstig gewonden en chronische zieken	C
2.3	Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften	-
3.1	Kosten	C
4.1	Langdurige aantasting natuur en milieu	-
5.1	Verstoring van het dagelijkse leven	B
5.3	Sociaal psychologisch impact	C
6.1	Aantasting cultureel erfgoed	A
	Waarschijnlijkheid	**Score**
	Kans op gebeurtenis per 4 jaar	D

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

Colofon

Het Regionaal risicoprofiel is een uitgave van de
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Werkgroepleden:
- Roel Kerkhoff (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- Dave Vos (VRGZ/Veiligheidsbureau)
- Joram Gielbert (VRGZ/Brandweer)
- Mieke Okhuysen (VRGZ/GHOR)
- Fred van Haaren (Politie)
- Ellen Thus (Bevolkingszorg/Gemeente Groesbeek)
- Rik de Schepper (Waterschap Rivierenland)

Informatie:
Wilt u meer informatie? Neem dan contact op met het
Veiligheidsbureau: telefoon 088 457 50 00

© 2016 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

Organisatie	Datum binnenkomst reactie	Reactie op Regionaal risicoprofiel	Antwoord	Reactie op Regionaal beleidsplan	Antwoord
Gemeenten:					
Berg en Dal	2-2-2016	De raad heeft tijdens de vergadering van 28 januari 2016 ingestemd met het aangeboden concept Regionaal risicoprofiel	*Dank u wel voor uw reactie.*	De raad heeft tijdens de vergadering van 28 januari 2016 ingestemd met het aangeboden concept Regionaal beleidsplan	*Dank u wel voor uw reactie.*
				Er is zoveel mogelijk rekening gehouden met ontwikkelingen die op de veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat ze bekend zijn, maar dat nog onduidelijk is wat de consequenties ervan zijn voor de veiligheidsregio. Zoals de Landelijke Meldkamer, de nationalisering van de politie, de stijging van de zorgvraag van vooral oudere mensen die langer thuis blijven wonen, de nieuwe Wet ambulancezorg en de effecten van klimaatverandering.	*Als deze ontwikkelingen er om vragen of als er andere ontwikkelingen gaan spelen, zal de veiligheidsregio samen met de gemeenten en partners het beleid mogelijk moeten aanpassen op de actualiteit.*
				Aandacht wordt gevraagd voor de samenwerking met de deelstaat Noordrijn-Westfalen in Duitsland. Gevaren en risico's voor de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid die vanuit Duitsland op ons af kunnen komen, zijn grotendeels onbekend. Op uitvoerend niveau ligger er contacten en weet men elkaar te vinden, maar door het verschil in bestuurlijke structuur tussen Duitsland en Nederland is het lastig om te bepalen welke personen/ functionarissen op een bepaald niveau en/of fase moeten participeren.	*Wij onderschrijven het belang van deze samenwerking. In onder andere de werkgroep Hoogwater van de Gelderse Commissie heeft dit aspect aandacht, aangezien alle veiligheidsregio's in Gelderland hier mee te maken hebben. De context is daar 'hoogwater', maar het betreft een generiek onderdeel van de samenwerking. De meldkamer van Gelderland-Zuid staat in contact met de meldkamers in Kreis Kleve. Tevens beschikken we over de contactgegevens van de crisisteams van Kreis Kleve en de Bezirksregierung Düsseldorf, en andersom.*
Beuningen	2-2-2016	De ligging van Beuningen (Waal, A73, A50) zorgt er voor dat wij bij veel risico's in beeld zijn. Het risicoprofiel is helder.	*Dank u wel voor uw reactie.*	Binnen de missie mag nadrukkelijker naar voren komen dat de VRGZ weliswaar de organisatie is voor veiligheid binnen de regio (en dus de gemeenten) maar dat gerichtheid op samenwerking met diverse partners (gemeenten, private en publieke partijen, burgerinitiatieven) toegevoegd moet worden.	*We nemen uw suggestie mee bij het project waarmee de missie en visie van de veiligheidsregio opnieuw tegen het licht wordt gehouden*
				De vigerende visie kan ook in de voor ons liggende periode blijven gelden. De in de beleidsnota aangegeven toevoegingen van de thema's Informatiemanagement, Communicatie, Risicogerichtheid en Zelfredzaamheid/burgerparticipatie zijn logische aanvullingen.	*We nemen uw suggestie mee bij het project waarmee de missie en visie van de veiligheidsregio opnieuw tegen het licht wordt gehouden*
				De aandachtgebieden vanuit het risicoprofiel voor de komende jaren zijn goed gekozen. Afstemmen van de bestaande netwerken en contacten tussen de gemeenten en VRGZ is de basis voor gezamenlijk succes. Bewustworden van risico's in de samenleving verder versterken in de primaire contacten die de gemeente (de eerste overheid) heeft met haar bewoners.	*Samenwerking en afstemming tussen gemeenten, veiligheidsregio en partners is een belangrijke pijler van het beleid voor de komende jaren; de gekozen beleidsthema's (hoofdthema, jaarthema's en integrale thema's) kunnen ons helpen om dit te versterken.*
				Uiteraard moeten we scherp toezien op diegene die tijdens kritieke situaties zoals bij rampen en crises niet zelf actie kunnen ondernemen maar dat is niet primair een taak van de VRGZ. Het ligt meer voor de hand dat gemeenten hierin meer zelf het voortouw nemen. We doen dit met onze sociale teams (inclusief zorginstellingen) buurt- en wijkactiviteiten en met het stimuleren van eigen burgerinitiatieven.	*Bij het integrale thema Zelfredzaamheid & burgerparticipatie en bij het jaarthema Brand en verminderd zelfredzamen gaan we gezamenlijk onderzoeken wat we afzonderlijk doen en waarin we elkaar kunnen versterken. De rol van de VRGZ is hierin vooral het faciliteren van het netwerk om voor de verbindingen te zorgen. Daarbij is de veiligheidsregio inderdaad voornemens te onderzoeken of de kennis, initiatieven en contacten die de gemeenten hebben om verminderd zelfredzame personen in beeld te krijgen, door de gemeentelijke kolom in de crisisorganisatie (bevolkingszorg) in te zetten zijn bij een crisis. Uit dit onderzoek moet blijken wat mogelijk is en wat wenselijk is.*
				De Raad is voorstander van een verdergaande betrokkenheid van onze burgers bij de opgaven van de overheid. Zeker de voorbeelden zoals benoemd kunnen daarin zinvol zijn. Wel lijkt het ons verstandig om te starten met een beperkt aantal pilots en eerst te kijken wat het feitelijk oplevert.	*Wij nemen bij de uitwerking van de initiatieven om burgers meer bij activiteiten van de veiligheidsregio te betrekken, uw suggestie graag mee.*
				De Raad is van mening dat de wijze waarop deze advisering plaats vindt door de VRGZ (op wettelijke basis maar ook omdat gemeenten ernaar vragen) adequaat en ruim voldoende is. Met name ook de korte lijnen met de brandweerorganisatie binnen de VRGZ zorgen voor veelvuldig en proefssioneel advies.	*Dank u.*
Buren	5-4-2016	De uitgebreide veiligheidsanalyse heeft geleid tot een helder overzicht van de mogelijke risico's en hun omvang en waarschijnlijkheid. Daardoor is overzichtelijk gemaakt waar de grootste risico's liggen binnen onze regio, maar ook binnen onze gemeente. De prioritering die hieruit voortvloeit is wat ons betreft helder en geeft een correct beeld weer van de realistische risico's.	Dank u wel voor uw reactie.	Zelfredzaamheid als uitgangspunt. Veiligheid maak je samen. De aandacht voor de integraliteit en daarbij ook het benoemen van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers sluit naadloos aan op onze visie verwoord in het Integraal Veiligheidsplan 2015 – 2018. Van belang is dat de burger meegenomen wordt in nieuwe ontwikkelingen, er aan het (brand)veiligheidsbewustzijn gewerkt wordt en dat de eigen kracht en verantwoordelijk als uitgangspunt genomen wordt, voornamelijk bij het voorkomen van branden.	*Dank u wel, dat is goed om te horen.*

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

				Voor 2016 staat het thema Water op de agenda. Dat is een thema dat ook landelijk als speerpunt voor 2016 is benoemd, dus wij begrijpen de logische koppeling. Echter, de toenemende verstedelijking in Nederland en de ontwikkeling dat ouderen langer zelfstandig thuis wonen, vraagt ook om voldoende aandacht voor dit thema. Wij verzoeken de u dan ook om niet met dit thema te 'wachten' tot 2017, maar dit onderwerp sneller op te pakken en in 2016 naast water de nodige aandacht te geven.	*Wij nemen uw suggestie mee en stellen voor om in 2016 inzichtelijk te maken welke initiatieven er op het gebied van brand en verminderd zelfredzamen zijn, deze te bundelen in een overzicht en dit aan te bieden aan het bestuur en de projectgroep voor 2017.*
				Als gemeente willen we naast de besproken risico's ook aangegeven dat de gemeenteraad het van belang vindt dat alle ontwikkelingen nu en in de toekomst bij rampen en crises goed toegankelijk zijn.	*Wij delen uw mening. Samen met u, provincie en rijk moeten we altijd aandacht hebben voor de doorstroom bij verkeerde grote verkeersstromen (bijvoorbeeld bij evenementen) en bij crises, maakt de politie een mobiliteitsplan. Maar een garantie voor doorstroming op elke plek is er nooit, dus soms vraagt dit om flexibiliteit en creativiteit.*
Culemborg	10-3-2016	De gemeenteraad heeft kennis genomen van het beleidsplan en risicoprofiel en kan zich vinden in de prioritaire risico's en themà's.	*Dank u wel voor uw reactie.*	De gemeenteraad heeft kennis genomen van het beleidsplan en risicoprofiel en kan zich vinden in de prioritaire risico's en thema's.	*Dank u wel voor uw reactie*
Druten	2-3-2016	Kijkend naar het Regionaal Risicoprofiel concluderen wij, dat veel risico's die van toepassing zijn in onze regio ook kenmerkend zijn voor Druten. Wij herkennen ons in de voor onze gemeente belangrijkste transportader over water in Nederland, d.a. de Waal. De bedrijvigheid rondom deze stroom is van zowel nationaal als internationaal belang. Denk hierbij aan de verbinding tussen Duitsland en vice versa.	*Dank u wel voor uw reactie.*	De raad heeft kennisgenomen met het Regionaal Beleidsplan en geeft een aantal suggesties mee.	
				De vier prioritaire jaarrisico's en met name het thema water vinden wij goed op de specifieke ligging van Druten goed gekozen.	*Dank u.*
				Wij vinden een zelfredzame samenleving belangrijk. Het (verder) stimuleren van zelfredzaamheid kan in onze optiek het beste vanuit de lokale situatie worden opgepakt. Daarom willen we hiervoor aan te sluiten bij reeds bestaande structuren binnen bijvoorbeeld een kern of dorp. Onze veiligheidsregio is immers te uitgestrekt en de bevolkingssamenstelling te divers om een specifieke strategie of werkwijze te hanteren voor de gehele regio. Het aansluiten bij bestaande initiatieven in de verschillende gemeenten heeft daarom onze voorkeur. Voorbeelden van zelfredzaamheid die we nu al kennen zijn bijvoorbeeld te vinden in het bevorderen van zelfredzaamheid, zijn liefhebbendsgroepen en de sociale wijkteams.	*Wij sluiten ons aan bij uw mening.* *Bij het integrale thema Zelfredzaamheid &* *verminderd zelfredzamen gaan we gezamenlijk onderzoeken wat we afzonderlijk doen en waarin we elkaar kunnen versterken. De rol van de VRGZ is hierin vooral het faciliteren van het netwerk om voor de verbindingen te zorgen.*
				Wij zijn voorstander van vergaande vormen van burgerparticipatie Inwoners en bedrijven betrekken bij de opgaven waar wij als overheid voor staan, is een goede zaak. Het aan laten sluiten van inwoners bij oefeningen bevordert lokale betrokkenheid en bewustwording van risico's en crisisbeheersing. Daarnaast is u aanhaalt hebben echter vooral betrekking op burgerparticipatie aan het einde van het traject. Wij vinden het belangrijk om inwoners ook aan de voorkant van het traject te betrekken, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het beleid.	*Ook deze mening delen wij. Graag zoeken we samen met u naar mogelijkheden om ook burgers aan de voorkant van het traject te betrekken.*
Geldermalsen	8-4-2016	CONCEPT reactie Algemeen: de gemeenteraad van Geldermalsen haar waardering uitspreken voor zowel het Regionaal Risicoprofiel als het Regionaal Beleidsplan. Daarnaast geven wij u graag een aantal zaken ter overweging mee.	*Dank u wel*	Allereerst wil de gemeenteraad van Geldermalsen haar waardering uitspreken voor zowel het Regionaal Beleidsplan als het Regionaal Risicoprofiel. Daarnaast geven wij u graag een aantal zaken ter overweging mee.	*Dank u wel*
				De gemeente Geldermalsen valt, na aanpassing van het afstandscriterium voor kerncentrales, binnen de maatregelzone voor het geval er in de kerncentrales van Doel dan wel Borssele een ernstig incident plaatsvindt. Wij zien graag nadere planvorming uitgewerkt over welke preventieve en repressieve maatregelen er vanuit de VRGZ getroffen worden met betrekking tot incidenten met kerncentrales.	*Zodra landelijk bekend is welke maatregelen in Nederland hiervoor genomen moeten worden, nemen wij deze over in onze planvorming.*
				Daarnaast merken wij op dat de kans op overstromingen groter is geworden. Niet alleen ten tijde van hoogwater, maar ook tijdens een laagwaterstand kunnen dijken het begeven met alle gevolgen van dien. Het is niet altijd duidelijk of het risico dat het veld dat ook andere risicoprofielen, zoals bijvoorbeeld de maatschappelijke onrust en uitval van nutsvoorzieningen. Graag vragen wij ook uw aandacht voor cumulatie van crises en het handelingsperspectief dat wij, als een dergelijke cumulatie van crisistypen zich voordoet, aan onze inwoners kunnen meegeven.	*Zoals in het beleidsplan aangegegeven hebben wij hier nadrukkelijk aandacht voor. Aan de cumulatie, het zogenaamde domino-effect is voorheen nog niet veel aandacht besteed terwijl dit een nuttige inzichten kan geven, voor burgers en hulpverleners.*
				Tot slot komen wij ons vinden in de jaarthema's en de prioritering die daaruit voortvloeit. Wij gaan verder u zorg de dingen voor het borgen van de opgedane kennis en kunde per jaarthema.	*Dank u wel. En het borgen van de nieuwe kennis heeft de aandacht. Elk jaar zal afgesloten worden met een evaluatie. We zullen hier ook bestuurlijk op terugkomen.*
Heumen	11-2-2016	De raad heeft het Regionaal risicoprofiel ter kennisgeving aangenomen.	*Dank u wel voor uw reactie.*	De raad heeft het Regionaal beleidsplan ter kennisgeving aangenomen.	*Dank u wel voor uw reactie.*

Lingewaal	17-3-2016	Het is van belang dat er bij het nieuw op te stellen dekkingsplan danwel brandweerzorgplan wordt gestuurd op basis brandweerzorg in plaats van sec te kijken naar het risicoprofiel.	*In aanvulling op het Regionaal Risicoprofiel heeft de brandweer het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel opgesteld. Deze risicoprofielen samen gebruiken we als basis om onze brandweerzorg risicogestuurd te kunnen organiseren. Het brandweerzorgplan (nog in de maak) beschrijft hoe we hier uitvoering aan geven. Een onderdeel van het brandweerzorgplan is het dekkingsplan en gaat ook in op de organisatie van basisbrandweerzorg. De basisbrandweerzorg wordt in het regionaal risicoprofiel slechts zeer beperkt beschouwd. Het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel is dus eigenlijk een verbijzondering van het regionaal risicoprofiel, waarbij aan dit specifieke onderdeel (de dagelijkse brandweerzorg) nadere aandacht wordt geschonken.*	De gemeente stemt in met de prioritaire risico's en thema's voor de periode 2016-2019.	*Dank u wel.*
				Ambtelijk dient er betrokkenheid te zijn bij het opstellen van beïnvloedingsanalyses vanuit de AAC. De burgemeester kan vanuit dit gremium geadviseerd worden. De raad wil kennis nemen van de beïnvloedingsanalyses	*De beïnvloedingsanalyse wordt ambtelijk en multidisciplinair uitgevoerd. De resultaten worden breed, zowel ambtelijk als bestuurlijk, door de VRGZ gedeeld. Het is aan de gemeente of en hoe de resultaten aan de raad worden voorgelegd.*
				Er blijft een nadrukkelijke rol voor de VRGZ en de gemeente in de preventieve sfeer t.a.v. zelfredzaamheid. Vooral spontane initiatieven tijdens rampen en crises moeten serieus genomen worden. De veerkracht en de bereidheid om elkaar te helpen zijn groot in kleine dorpen en kernen. Hier moet op alle niveaus van rampenbestrijding voldoende aandacht voor zijn. Uiteraard kan het niet zo zijn dat de hulpverlening wordt verstoord door initiatieven uit de bevolking.	*We sluiten ons hierbij aan.*
				Voor verminderd zelfredzamen dient wel de nodige aandacht te blijven. Wij denken daarbij niet alleen aan verzorgingshuizen, maar ook o.a. ouderen die alleen wonen, kinderen, rolstoel afhankelijke personen, slechtzienden en bewoners van een zorgboerderij.	*Wij gaan met het multidisciplinaire platform zelfredzaamheid en in het jaarthema 'brand en verminderd zelfredzamen' onderzoeken wat we gezamenlijk al doen en wat we binnen bestaande middelen nog kunnen doen om de zelfredzaamheid van verminderd zelfredzamen te bevorderen. Hierbij hebben de gemeenten een belangrijke rol. De rol van de VRGZ is hierin vooral het faciliteren van het netwerk om voor verbindingen te zorgen.*
				De gemeenteraad is van mening dat burgerparticipatie een belangrijk thema is; het is het uitgangspunt van het Manifest van Lingewaal. De raad is van mening dat de gemeente leidend is op dit gebied. De raad heeft in 2015 een meerjarig veiligheidsbeleid vastgesteld, waarbij burgerparticipatie een onderdeel is. Wij vragen ons af of en in hoe verre de VRGZ deze taak op moet pakken.	*We sluiten ons aan bij het belang van de rol van de gemeenten richting hun burgers. Bij het onderzoeken van mogelijke vormen van burgerparticipatie voor de voorbereiding op rampen- en crisesbestrijding is inbreng vanuit de gemeenten onontbeerlijk. De rol van de VRGZ is vooral gericht op coördineren en samenberengen van ideeën van de gemeenten in Gelderland-Zuid.*
				Tijdens de bespreking van de stukken in onze raadsvergadering is een opmerking gemaakt over terrorisme en de communicatie daarover. Het verzoek is op dit onderwerp de samenwerking te zoeken met de landelijke instanties op dit gebied of deze samenwerking te intensiveren. Coördinatie op dit gebied en de samenwerking met de veiligheidsregio's zorgt voor de juiste aandacht voor dit onderwerp. Gedacht kan worden aan samenwerking bij preventieve campganes op dit gebied, aangezien onze inwoners zich ook buiten de veiligheidsregio en buiten Nederland begeven waar ze wellicht meer kans lopen slachtoffer te worden van terrorisme.	*Deze samenwerking zoeken wij zeker op.*
Maasdriel	29-3-2016	Het Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan zijn in de commissievergadering van Maasdriel besproken en goed ontvangen. De gemeente kiest ervoor geen formele reactie te geven maar heeft tijdens de vergadering zelf afspraken gemaakt met de veiligheidsregio.	*Dank u wel.*	Het Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan zijn in de commissievergadering van Maasdriel besproken en goed ontvangen. De gemeente kiest ervoor geen formele reactie te geven maar heeft tijdens de vergadering zelf afspraken gemaakt met de veiligheidsregio.	
		Het risco laagvlieggebied opnieuw bekijken en beoordelen.	*Het risico laagvlieggebied valt op basis van de landelijk handreiking niet onder het crisistype luchtvaartincident, omdat er geen directe relatie is met de aanwezigheid van een aanvliegroute of een luchthaven. De mogelijke gevolgen van een incident dat voort kan komen uit de aanwezigheid van een laagvlieggebied worden beschreven in de overige scenario's (zoals bijvoorbeeld 'uitval elektriciteitsvoorziening, 'incident met brandbare stof', 'instorting gebouw' en 'brand in dichte binnenstad'). Het risico is benoemd in het risicoprofiel, maar om bovenstaande redenen niet verder uitgewerkt in een specifiek scenario.*	Samen met de gemeente bekijken hoe kwetsbare groepen (als bijvoorbeeld arbeidsmigranten) in beeld gebracht kunnen worden en hoe geoefend kan worden in kleine kernen.	*Wij gaan met het multidisciplinaire platform zelfredzaamheid en in het jaarthema 'brand en verminderd zelfredzamen' onderzoeken wat we gezamenlijk al doen en wat we binnen bestaande middelen nog kunnen doen om de zelfredzaamheid van verminderd zelfredzamen te bevorderen. Het nagaan of en zo ja welke bronnen er zijn om in een crisissituatie verminderd zelfredzamen in beeld te krijgen, maakt daar deel van uit. Hierbij hebben de gemeenten een belangrijke rol.* *Daarnaast oefent de veiligheidsregio jaarlijks binnen de diverse gemeenten, ook binnen Maasdriel. In afstemming met de gemeente worden de oefenlocaties bepaald. Hoe bij oefeneningen ook burgers betrokken kunnen worden, stemt de veiligheidsregio ook graag met u af.*
Neder-Betuwe	17-3-2016			De raad heeft kennis genomen van het Regionaal Beleidsplan en geeft antwoord op de vragen uit de gespreksnotitie.	
				Neder-Betuwe kan zich vinden in de geprioriteerde risico's.	*Dank u.*

				Als het om risicogericht werken gaat, vinden wij dat de gemeente zou kunnen optreden als een verbindende schakel tussen de veiligheidsregio en burgers. Wij vinden dat de gemeente geen actieve rol moet innemen met het bedenken van een rol voor de gemeente, maar moet afwachten met wat voor ideeen de veiligheidsregio komt.	*Dank u. We nemen uw suggestie, voor het optreden als verbindende schakel, mee.*
				De burgemeester is verantwoordelijk voor de veiligheid in de gemeente. Dit betekent dat in geval van een incident de inwoners niet aan hun lot overgelaten mogen worden. De inwoners moeten op de hoogte zijn van handelingsperspectieven in geval van een ramp en/of crisis. Denk hierbij bijvoorbeeld aan risico- en crisiscommunicatie. Op deze manier wordt de zelfredzaamheid van de burgers positief beinvloed. De groep verminderd zelfredzamen verdient extra aandacht. Deze groep zal namelijk alleen maar groter worden door de toenemende vergrijzing. Wij vinden dat de veiligheidsregio niet verantwoordelijk is voor de zelfredzamen. De gemeente is hier verantwoordelijk voor. De veiligheidsregio zou de gemeente handelingsperspectieven kunnen bieden om de zelfredzaamheid van de burgers positief te kunnen beinvloeden.	*De rol van de VRGZ is hierin vooral het faciliteren van middelen om zelfredzaamheid te bevorderen, bijvoorbeeld door het faciliteren van het multidisciplinaire platform zelfredzaamheid en van de risico- en crisiscommunicatie rond risico's en calamiteiten.*
				Wij vinden een verdergaande betrokkenheid van de burgers bij de opgaven van de overheid een positieve ontwikkeling. Daarnaast kunnen wij ons vinden in de voorbeelden die de veiligheidsregio aandraagt. Bijvoorbeeld door samen te gaan oefenen. Wij vragen ons af wat de ervaringen elders zijn en wat het feitelijk oplevert.	*In het land is beperkte ervaring met dit soort oefeningen. Wij nemen deze ervaringen mee en proberen ervan te leren.*
Neerijnen	18-3-2016	De raad heeft kennis genomen van het concept regionaal beleidsplan 2016-2019 en het concept regionaal risicoprofiel.	*Dank u wel.*	De raad heeft kennis genomen van het concept regionaal beleidsplan 2016-2019 en het concept regionaal risicoprofiel. De raad heeft ingestemd met de prioritaire risico's en thema's voor de periode 2016-2019, waarbij onze raad het Algemeen Bestuur van de VRGZ verzoekt om het jaarthema 'gevaarlijke stoffen' naar voren te halen en te agenderen voor het jaar 2017. Daarnaast beantwoordt de raad de vragen uit de gespreksnotitie.	*Dank u wel voor uw suggestie. Uw wens voor een andere prioritering is begrijpelijk gezien de aandacht voor de risico's rond gevaarlijke stoffen in uw gemeente. Wij delen uw urgentiegevoel om met dit onderwerp snel van start te gaan. Toch moeten wij bij de keuze voor de volgorde van de jaarthema's aansluiten bij de mening van de meerderheid.*
				De burgemeester dient betrokken te zijn bij het opstellen van een beinvloedingsanalyse via het Algemeen Bestuur van de VRGZ. Daarnaast dient de raad betrokken te worden door het houden van een presentatie en het voeren van een discussie. De gemaakte opmerkingen kunnen verwerkt worden in de definitieve voorstellen die vervolgens worden vastgesteld door het algemeen bestuur.	*De beinvloedingsanalyses worden ambtelijk en multidisciplinair uitgevoerd. De resultaten worden breed, zowel ambtelijk als bestuurlijk, binnen de VRGZ gedeeld. Het is aan de gemeente of en hoe de resultaten aan de raad worden voorgelegd. Mocht de raad naar aanleiding van de resultaten graag in gesprek gaan hierover met de veiligheidsregio, horen we dat op dat moment graag.*
				Onze raad is van mening dat zelfredzaamheid gestimuleerd dient te worden. Vooral spontane initiatieven tijdens rampen en crises moeten serieus genomen worden. De veerkracht en bereidheid om elkaar te helpen zijn groot in kleine dorpen en kernen vanwege de impact op de hele kern. Hier moet op alle niveuas van rampenbstrijding voldoende aandacht voor zijn. Uiteraard moet het ook niet zo zijn dat de hulpverlening wordt verstoord door initiatieven uit de bevolking. Voor verminderd zelfredzamen dient wel de nodige aandacht te blijven. U noemde al de landelijke ontwikkelingen als vergrijzing en bezuinigingen. Daar komen ook leerpunten van incidenten bij kijken die noodzaken tot blijvende aandacht voor deze doelgroep. Wij denken daarbij niet alleen aan verzorgingstehuizen, maar o.a.ook ouderen die alleen wonen, kinderen, rolstoelafhankelijke personen, slecht zienden en bewoners van een zorgboerderij.	*Wij gaan met het multidisciplinaire platform zelfredzaamheid en in het jaarthema 'brand en verminderd zelfredzamen' onderzoeken wat we gezamenlijk al doen en wat we binnen bestaande middelen nog kunnen doen om de zelfredzaamheid van verminderd zelfredzamen te bevorderen. Hierbij hebben de gemeenten een belangrijke rol.*
				Onze raad is groot voorstander van burgerparticipatie. Begin 2015 is de 'Nota Burgerparticipatie in Neerijnen' vastgesteld. De raad experimenteert vanaf september 2015 zelfs met een andere vergaderstructuur die meer ruimte biedt voor burgerparticipatie. Het volgt de in de rampenbestrijding wel bekende structuur van beeld-, oordeels- en besluitvorming. Wellicht kunt u deze vorm van vergaderen overwegen voor het algemeen bestuur van de VRGZ. Ten aanzien van uw idee over een burgerpanel willen we u meegeven dat dit panel een representatieve afvaardiging dient te zijn van de veiligheidsregio, dus ook kleinere plattelandsgemeenten dienen vertegenwoordigd te zijn.	*Dank u wel voor uw suggestie voor de vergaderwijze van het AB. We zijn erg benieuwd naar uw ervaringen met deze manier van vergaderen en nemen dit graag mee richting het AB.* *En we sluiten ons aan bij uw mening over een realistische afvaardiging van de bevolking van Gelderland-Zuid in een burgerpanel.*
Nijmegen				Er is een brede instemming met het ontwerp regionaal beleidsplan. De aandacht voor de integraliteit en het daarbij ook benoemen van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers sluit naadloos aan bij onze eigen stadsvisie. Ook geeft het ontwerp helder aan waar actueel de grootste risico's in Gelderland-Zuid	*Dank u wel voor uw reactie.*

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

				Wel willen wij u aan u overbrengen dat de Raad de zienswijze van ons College deelt dat het de voorkeur geniet om voor 2016 als prioritair risico te benoemen het thema: 'brand en verminderd zelfredzamen' in plaats van het thema: 'water'. De toenemende vergrijzing en individualisering zorgt ervoor dat steeds meer ouderen steeds vaker langer thuis wonen. Ofschoon velen van hen in het dagelijks leven zelfredzaam zijn, geldt dat bij een brand in mindere mate of zelfs helemaal niet. Daarbij vindt bij de regionale brandweer ook een belangrijke verschuiving plaats van repressie naar preventie en zelfredzaamheid. Om die reden vraagt brandveiligheid in combinatie met zelfredzaamheid naar de mening van ons en onze Raad prioritaire aandacht.	*Dank u wel voor uw suggestie. Uw wens voor een andere prioritering begrijpen wij gezien de brand die vorig jaar plaatsvond in uw gemeente. Wij delen uw urgentiegevoel om met dit onderwerp snel van start te gaan. Toch moeten wij bij de keuze voor volgende van de jaarthema's aansluiten bij de mening van de meerderheid en die is dat water de prioriteit is voor 2016.*
Tiel	6-4-2016	Op donderdag 10 maart jl. heb ik in aanwezigheid van Hoofd Veiligheidsbureau met de commissie Bestuur gesproken over het regionaal risicoprofiel en conceptbeleidsplan van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Beide stukken zijn zeer positief ontvangen en de commissie complimenteert de VRGZ met de kwaliteit ervan.	*Dank u wel*	Op donderdag 10 maart jl. heb ik in aanwezigheid van Hoofd Veiligheidsbureau met de commissie Bestuur gesproken over het regionaal risicoprofiel en conceptbeleidsplan van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Beide stukken zijn zeer positief ontvangen en de commissie complimenteert de VRGZ met de kwaliteit ervan.	*Dank u wel*	
				De commissie herkent zich in de voorgestelde prioritering. Een fractie merkt wel op dat het ambitieniveau van vier prioritaire risico's als hoog ervaren wordt. Twee fracties vragen zich af of het verstandig zou zijn het vergtransport gevaarlijke stoffen een jaar naar voren te halen.	*Dank u wel. De ambitie van de veiligheidsregio ligt met name in het samenwerken en samenbrengen van kennis. Dat denken we vooral te kunnen doen op deze vier thema's. Uw wens om het thema gevaarlijke stoffen naar voren te halen is begrijpelijk gezien de aandacht voor de risico's rond gevaarlijke stoffen in uw gemeente. Toch moeten wij bij de keuze voor volgende van de jaarthema's aansluiten bij de mening van de meerderheid.*
				De commissie doet de suggestie om de gemeenteraad de kaders van de beinvloedingsanalyses te laten stellen en de raad te informeren over de ontwikkelingen en resultaten. De gemeente kan daarbij een faciliterende en communicatieve rol vervullen.	*De beinvloedingsanalyses worden ambtelijk en multidisciplinair uitgevoerd. Omdat we als veiligheidsregio te maken hebben met 16 gemeenteraden, is het onderwerpelijk deze analyses te stellen en uit te voeren door de gemeenteraden. De resultaten worden breed, zowel ambtelijk als bestuurlijk, door de VRGZ gedeeld. Het is aan de gemeente of en hoe de resultaten aan de raad worden voorgelegd. Mocht de raad naar aanleiding van de resultaten graag in gesprek gaan hierover met de veiligheidsregio, horen we dat op dat moment graag.*
				De commissie vindt, vanuit de exclusieve overheidsverantwoordelijkheid bij incidenten vooral daar dient te blijven waar deze thuishoort. Een beroep op de hulpdiensten moet altijd mogelijk zijn; zij zijn immers de professionals. Over de eigen verantwoordelijkheid en een mogelijk ondersteunende rol dienen burgers goed voorgelicht te worden. In preventieve zin kan een beroep worden gedaan op zelfredzaamheid, waarbij kwetsbare en vereenzaamde zelfredzame burgers buiten beschouwing dienen te blijven.	*Wij delen uw mening.*
				Ten aanzien van burgerparticipatie: Een goede en permanente voorlichting kan bijdragen aan het veiligheidsgevoel. Ook het betrekken van het Rode Kruis (o.a. EHBO) en welzijnsinstellingen kan een bijdrage leveren aan burgerparticipatie, evenals het stimuleren van inwoners en het peilen van hun behoeften. Het instellen van een burgerpanel kan hierbij behulpzaam zijn. De commissie adviseert de VRGZ om dit onderdeel wel duidelijker te verwachtingen te formuleren die ook kunnen worden getoetst. Het in samenwerking met burgers oefenen wordt positief ontvangen. Daarbij wordt overigens opgemerkt dat de ervaring - o.a. bij ontruimings-oefeningen op scholen - leert dat vrij snel een vorm van gemakzucht ontstaat als een oefening te vaak herhaald wordt.	*Dank u wel voor uw suggesties, wij nemen deze mee.*
West Maas en Waal	31-3-2016	De gemeenteraad heeft ingestemd met het regionaal beleidsplan en risicoprofiel 2016-2019. De geschetste risico's worden herkend binnen de gemeente en de gemeenteraad heeft geen aanvullingen op het concept risicoprofiel.	*Dank u wel voor uw reactie.*	De gemeenteraad heeft ingestemd met het regionaal beleidsplan en risicoprofiel 2016-2019. De geschetste risico's worden herkend binnen de gemeente en de gemeenteraad heeft geen aanvullingen op het concept risicoprofiel.	*Dank u wel voor uw reactie.*	
Wijchen	1-4-2016	Kijkend naar het Regionaal Risicoprofiel concluderen wij, dat veel risico's die van toepassing zijn in onze regio ook kenmerkend zijn voor Wijchen. Wij herkennen ons in de voor onze gemeente beschreven risico's.	*Dank u wel voor uw reactie.*	De raad heeft kennisgenomen met het Regionaal Beleidsplan en geeft een aantal suggesties mee.		
				Wij vinden de vier prioritaire risico's goed gekozen. Wel opteren wij voor een andere volgorde daarin. Wij zouden graag zien dat u zich in 2016 richt op het thema Brand en verminderd zelfredzamen. De huidige tendens is dat ouderen en mensen met een beperking langer zelfstandig thuis blijven wonen. In het dagelijkse leven zijn zij zelfredzaam, maar in geval van brand (of andere calamiteiten) kunnen zij zich niet zelf redden. Met name in appartementencomplexen in Wijchen en Nijmegen vorig jaar, zijn daar voorbeelden van. Wij zien in dit thema daarom een hogere urgentie dan in het thema water.	*Dank u wel voor uw suggestie. Uw wens voor een andere prioritering is logisch gezien de brand die vorig jaar plaatsvond in uw gemeente. Wij delen uw urgentiegevoel om met dit onderwerp snel van start te gaan. Toch moeten wij bij de keuze voor volgende van de jaarthema's aansluiten bij de mening van de meerderheid en die is dat water de prioriteit is voor 2016.*

				Wij vinden een zelfredzame samenleving belangrijk. Het (verder) stimuleren van zelfredzaamheid kan in onze optiek het beste worden bewerkstelligd door lokaal maatwerk te leveren, en hiervoor aan te sluiten bij reeds bestaande structuren binnen bijvoorbeeld een kern of dorp. Onze veiligheidsregio is immers te uitgestrekt en de bevolkingssamenstelling te divers om een specifieke strategie of werkwijze te hanteren voor de gehele regio. Het aansluiten bij bestaande initiatieven in de verschillende gemeenten heeft daarom onze voorkeur. Voorbeelden van initiatieven die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het bevorderen van zelfredzaamheid, zijn leefbaarheidsgroepen en de sociale wijkteams.	*Wij sluiten ons aan bij uw mening. Bij het integrale thema Zelfredzaamheid & burgerparticipatie en bij het jaarthema Brand en verminderd zelfredzamen gaan we gezamenlijk onderzoeken wat we afzonderlijk doen en waarin we elkaar kunnen versterken. De rol van de VRGZ is hierin vooral het faciliteren van het netwerk om voor de verbindingen te zorgen.*
				Wij zijn voorstander van vergaande vormen van burgerparticipatie. Inwoners en bedrijven betrekken bij de opgaven waar wij als overheid voor staan, is een goede zaak. Het aan laten sluiten van inwoners bij oefeningen bevordert lokale betrokkenheid en bewustwording op allerlei vraagstukken. De voorbeelden die u aanhaalt hebben echter vooral betrekkking op burgerparticipatie aan het einde van het traject. Wij vinden het belangrijk om inwoners ook aan de voorkant van het traject te betrekken, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het beleid.	*Ook deze mening delen wij. Graag zoeken we samen met u naar mogelijkheden om ook burgers aan de voorkant van het traject te betrekken.*
Zaltbommel		CONCEPT reactie			
				De gemeente Zaltbommel stelt voor gevaarlijke stoffen het jaarthema voor 2017 te laten zijn. De reden hiervoor is de urgentie van dit onderwerp voor de gemeente. Zaltbommel ligt aan de A2, de Waal, en langs een spoor. Dit zorgt voor veelvuldig vervoer van gevaarlijke stoffen.	*Dank u wel voor uw suggestie. Uw wens voor een andere prioritering is begrijpelijk gezien de aandacht voor de risico's rond gevaarlijke stoffen in uw gemeente. Wij delen uw urgentiegevoel om met dit onderwerp snel van start te gaan. Toch moeten wij bij de keuze voor volgorde van de jaarthema's aansluiten bij de mening van de meerderheid.*
				De gemeente Zaltbommel vraagt daarnaast extra aandacht voor incidenten op en rond het spoor met gevaarlijke stoffen, mn ingegeven door de aftakking van de betuweroute.	*Spoorincidenten worden beschreven in plannen en regelmatig beoefend. De VRGZ heeft haar bijdrage aan een eventuele gebiedsstudie (door gemeenten gevraagd aan provincie) toegezegd.*
Crisispartners:					
Alliander	22-1-2016	Bij het Regionaal risicoprofiel wordt de verstoring electriciteit en verstoring gasvoorziening laag ingeschat, zoals ook tijdens de bijeenkomst is aangegeven. Verstoring van de gasvoorziening zou minimaal op 'mogelijk' zetten qua waarschijnlijkheid. Gezien de relatief grote hoeveelheid verstoringen die de afgelopen 2 jaar hebben plaatsgevonden in andere delen van het land. Gas- en waterleidingen liggen in de grond dicht bij elkaar, wat het risico gewoon groter maakt.	*Het scenario gasvoorziening is tijdens de gezamenlijke expertsessie aangepast en vervolgens door de aanwezigen opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot de huidige impact- en waarschijnlijkheidsscore.*	Algemene indruk regionaal beleidsplan is goed; mooi ook om te zien dat er met de jaarthema's wordt gewerkt.	*Dank u wel.*
		Verstoring electriciteitsvoorziening staat qua waarschijnlijkheid prima, alleen de impact zou wat hoger neergezet kunnen worden in verband met de vele keteneffecten op andere sectoren en daarmee de algemene continuïteit van de samenleving (is ook aangegeven in de bijeenkomst). Dit komt niet zo goed uit de huidige methodiek van bepalen impact/ waarschijnlijkheid naar voren.	*Vanwege de observatie dat de afhankelijkheid van telecommunicatie en ICT de afgelopen jaren alleen maar is toegenomen, is het scenario in de expertsessie juist opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot de huidige impact- en waarschijnlijkheidsscore.*	Specifiek voor het jaarthema Continuïteit (nu voor 2018 opgenomen), lopen op landelijk gebied al wel een aantal zaken. De strategische agenda van het Veiligheidsberaad noemt ook het thema Continuïteit van de Samenleving. De doelen van dit thema kunnen een mooie input zijn voor het versterken van de contacten met vitale partners (nu gepland voor 2016-2019).	*De informatie en kennis die hier uit voort komen zullen we bij de uitwerking van het jaarthema continuïteit zeker meenemen.*
		Over de capaciteitsanalyse: er is in tabel 5.1 geen rekening gehouden bij het scenario electriciteitsverstoring dat ook de onderlinge communicatie wordt bemoeilijkt (12). Dit geldt overigens niet alleen voor bevolkingszorg, maar voor alle soorten communicatie middelen die afhankelijk zijn van electriciteit en/ of ICT-voorzieningen.	*Bij de (kwalitatieve) beoordeling van de processen is breed gegekeken naar de gevolgen van een elektriciteitsverstoring, inclusief communicatie. Bij de twee processen waar dit specifiek wordt vermeld (voetnoot 12) vraagt de onderlinge communicatie echter speciale aandacht. Hetzelfde geldt voor 'problemen bij melding & alarmering' (voetnoot 9). Bij de beoogde beïnvloedingsanalyses kan dit aspect verder meegenomen worden.*		
		Ten aanzien van de scenario's: scenario voor verstoring gasvoorziening is prima. Voor verstoring electriciteit: de impact- en waarschijnlijkheidsanalyse sluit niet goed aan bij het geschetste scenario. Het scenario is realistisch beschreven, maar de impact- en waarschijnlijkheidsanalyse zijn in vergelijking te licht als je de keteneffecten bekijkt. Een voorbeeld van dergelijke keteneffecten is bij de reactie meegestuurd.	*Vanwege de observatie dat de afhankelijkheid van telecommunicatie en ICT de afgelopen jaren alleen maar is toegenomen, is het scenario in de expertsessie juist opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot de huidige impact- en waarschijnlijkheidsscore. Het is echter een terechte constatering dat in zijn algemeenheid de onderlinge afhankelijkheid van vitale sectoren en wat de invloed van verstoringen van meerdere van deze voorzieningen (domino-effect) is op de samenleving in het risicoprofiel niet bekeken is. In het beleidsplan krijgt dit aspect daarom specifieke aandacht in het jaarthema 'continuïteit' in 2019. Ook bij het jaarthema 'hoogwater' worden keteneffecten meegenomen in de analyse.*		
Omgevingsdienst Rivierenland	2-2-2016	De ODR hecht belang aan een goede samenwerking met de VRGZ. De voortdurende afstemming van de profielen is hierbij een belangrijk onderdeel. Inmiddels is hierover met uw organisatie op opiniërende wijze gesproken. Wat de ODR betreft leidt dit tot een verdere afstemming en samenwerkingsaanpak.	*Samenwerking en afstemming tussen gemeenten, veiligheidsregio en partners is een belangrijke pijler van het beleid voor de komende jaren; de gekozen beleidsthema's (hoofdthema, jaarthema's en integrale thema's) kunnen ons helpen om dit te versterken.*	De jaarthema's en de daaraan gekoppelde acties zijn duidelijk en geven de ODR geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.	*Dank u wel voor uw reactie.*
		De ODR heeft kennis genomen van het concept risicpprofiel.	*Dank u wel voor uw reactie.*		

Prorail	9-2-2016	Kijkend naar het Regionaal risicoprofiel, ziet Prorail dat transportrisico's op spoor gemiddeld ingeschaald worden en geen andere aandacht behoeven. Daar kan Prorail zich in vinden.	*Dank u wel voor uw reactie.*	Prorail juicht het beleid toe, waarbij de samenwerking tussen veiligheidsregio en ketenpartner versterkt wordt. De samenwerking is goed te noemen, daar we vorig jaar een convenant over de samenwerking in relatie tot incidentmanagement hebben afgesloten. Op deze goede voet doorgaan is zeer wenselijk.	*De waardering van de goede samenwerking is wederzijds. Dank u wel.*
Rijkswaterstaat	13-1-2016	Het rapport is een gedegen stuk. Het is helder geschreven en goed te volgen. Het onderstaande commentaar moet dan ook gezien worden als een bijdrage om het te vervolmaken.	*Dank u wel voor uw reactie.*	Het onderstaande commentaar moet gezien worden als een bijdrage om het beleidsplan te vervolmaken.	*Dank u wel voor uw reactie.*
		U geeft aan (bijlage 3, blz 33) dat het criterium 5.2 'Aantasting van de lokale en regionale positie van het bestuur' als impactcriterium niet relevant wordt geacht in het kader van de besluitvorming voor het bestuur van de veiligheidsregio. Met deze opstelling is Rijkswaterstaat het niet eens. Het weglaten van dit criterium past niet binnen de systematiek. Daarnaast ontneemt u de besturen van de gemeenten één van de weinige mogelijkheden die zij hebben om middels een relatief objectieve methodiek inzichtelijk te krijgen in welke scenario's het lokale en regionale bestuur kwetsbaar is.	*Het criterium betreft de verstoring van het wezen, het karakter en het functioneren van de democratie in Nederland. Vanuit nationaal perspectief zijn er zeker bedreigingsoorzaken die hier een impact op (kunnen) hebben. Het voorkomen van deze bedreigingsoorzaken vereist voor een belangrijk deel autonome bestuurlijke besluitvorming, die in zeer geringe mate de taken van de veiligheidsregio betreft. Bovendien betreft de bestrijding van de gevolgen ervan voor een gering deel het domein van de veiligheidsregio. Op grond hiervan is dit aspect als impactcriterium voor het bestuur van de veiligheidsregio niet relevant in het kader van de besluitvorming en de prioritering met betrekking tot de toekomstige taken en de benodigde middelen.*	Bestuurlijke samenvatting, §3, onderdeel Informatiemanagement, blz 4: laatste zin: verwijderen van het woordje "bijvoorbeeld". Dit impliceert dat er of heel veel prioriteiten zijn, of dat dit genoemde punt "eigenlijk" geen prioriteit is.	*Wij passen dit aan in 'Één van de prioriteiten daarin is het investeren in … en het RBT'.*
		Het opnemen van een kleine tabel Slachtofferbeeld bij elk scenario zou zeer verhelderend werken. Daarnaast is het aan te bevelen om een extra kolom, met daarin de waarden die in de laatste kolom worden gescoord, in het midden van elke tabel Impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling bij elk scenario op te nemen. Op deze wijze is uw impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling beter te volgen en verifieerbaar.	*Hoewel een extra tabel over slachtofferbeeld mogelijk verhelderend kan zijn, willen wij niet één bepaald impactcriterium specifiek uit gaan lichten. Het consequent toelichten van alle impactcriteria maakt het ons inzien daarentegen echter niet overzichtelijker. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 zijn de waarschijnlijkheid en impact bepaald op basis van statistische gegevens of de beoordeling van experts – voor zover het scenario geen uitsluitsel geeft. De waarden van de scores zijn terug te vinden in de bijlagen. Om deze redenen laten wij de huidige beschrijving ongemoeid.*	Bestuurlijke samenvatting, onderdeel Risicogerichtheid, blz 5, laatste alinea van §3: juist in de managementsamenvatting is het wenselijk (niet alleen voor Rijkswaterstaat maar ook voor een bestuurder) te zien hoe de VRGZ nu al deze voornemens gaat oppakken en bewaken. Daarom is een korte beschrijving daarvan aan te bevelen op deze plaats.	*We hebben de wens om de samenvatting beknopt te houden. In de samenvatting worden de activiteiten die we gaan doen daarom kort genoemd; lezers die nieuwsgierig zijn wat deze activiteiten inhouden, kunnen dit terug lezen in de betreffende paragraaf.*
		Bij enkele onderdelen heeft u kaartmateriaal toegevoegd als ondersteuning en verheldering van het verhaal. Om dezelfde reden kunt u ook op andere plaatsen kaartmateriaal toevoegen.	*Kaartmateriaal kan verhelderend werken. Daar waar geschikt kaartmateriaal (dat wil zeggen: helder, volledig én actueel) gemakkelijk beschikbaar was, is het toegevoegd. Dit was om verschillende reden niet bij alle onderwerpen het geval.*	Thema beleidsplan : integraliteit, onderdeel kansen benutten en meer efficiëntie door samenwerking, blz 9: het opnemen van een korte analyse van waar de knelpunten liggen in de organisatie, in de kennis et cetera is aan te bevelen. Daarnaast is het ook wenselijk aan te geven waar de behoeften of de zorgen liggen van de gemeenten en de partners van de VR met betrekking tot de taken van de VRGZ. Deze twee zaken vormen de basis.	*Met het onderdeel herijking missie en visie heeft de veiligheidsregio een instrument in handen om binnen de organisatie nader in te zoomen op de aanwezigheid van knelpunten om tot een optimale integrale samenwerking tussen de afzonderlijke sectoren te komen. De consultatieronde geeft gemeenten en partners de mogelijkheid behoeften en zorgen ten aanzien van de taken van de VRGZ te benoemen.*
		De meeste crisistypen zullen in iedere gemeente voorkomen, enkelen zullen locatiegebonden zijn. Om het inzicht voor de lokale besturen te vergroten, is het wenselijk een tabel op te nemen waarin per gemeente wordt aangegeven welke crisistypen waar voor kunnen komen. Dit overzicht zou ook toegevoegd kunnen worden in paragraaf 6.	*Voor de consultatie bij de gemeentebesturen is per gemeente een samenvatting van het Regionaal risicoprofiel gemaakt met daarin een tabel waarin de relevantie van de diverse scenario's voor de gemeente in kwestie wordt aangegeven. De samenvattingen vormen echter geen onderdeel van het Regionaal risicoprofiel.*	Diverse paragrafen, onderdeel Wat zijn de ontwikkelingen, diverse bladzijden. Betreft de paragrafen 3; 4.2; 4.3; 4.4; 4.5; 5.2; 5.3; 5.4 en 5.5. De titels van deze onderdelen ("Wat zijn de ontwikkelingen") suggereert dat er een doorkijk wordt gegeven naar de daadwerkelijke ontwikkelingen op de betreffende gebieden. Wordt er echter gekeken naar de inhoud van wat er staat in de onderdelen, dan zouden de titels beter aangepast kunnen worden in: "Waarheen wil VRGZ zich ontwikkelen".	*Omdat het zowel gaat om ontwikkelingen in het algemeen als specifiek voor de veiligheidsregio, wordt de betiteling niet gewijzigd.*
		In het risicoprofiel lijkt het er wel op dat de verschillende scenario's op de juiste wijze (conform de Handreiking) gescoord hebben qua waarschijnlijkheid. Maar de omschrijving zoals gegeven op bladzijden 36 en 37 is op de gegeven punten niet juist.	*Hoewel de criteria impact en waarschijnlijkheid onafhankelijk van elkaar worden gescoord, bestaat er tot op zekere hoogte wel een relatie tussen de impact en de waarschijnlijk. De waarschijnlijkheid op zich zegt inderdaad niets meer dan de kans van optreden binnen de komende vier jaar, maar de mate van de waarschijnlijkheid wordt wel mede bepaald door de beschreven gevolgen in een scenario.*	Jaarthema 2016: water, §4.2, onderdeel Wat zijn de ontwikkelingen, blz 16: Uitleg term "piping".	*Een korte toelichting op het begrip 'piping' wordt toegevoegd.*
		Paragraaf 5, Capaciteitsinventarisatie. Laatste zin: termen voor groen, rood en oranje anders omschrijven. Rood en oranje liggen qua omschrijving dicht bij elkaar: verwachting onvoldoende respectievelijk mogelijk onvoldoende.	*De omschrijving is inderdaad niet onderscheidend. In de eerste zin van de alinea is het onderscheid duidelijker. Oranje staat gelijk aan 'mogelijk onvoldoende' en rood staat gelijk aan 'onvoldoende'. De laatste zin zullen we hierop aanpassen.*	Daarnaast is het aan te bevelen niet alleen te kijken naar kwetsbare objecten (op een na laatste alinea) en de daaruit naar voren komende vragen. Ook de beschouwing van het gebied als geheel en de sociale en economische gevolgen van een (mogelijke) overstroming verdienen de aandacht.	*De veiligheidsregio richt zich bij het rampbestrijdingsplan op crisisbestrijding en -beheersing; aandacht voor kwetsbare objecten kan bijdragen aan het beheersen van een overstromingcrisis. Sociaal en economische effecten hebben vooral te maken met de situatie na de overstromingscrisis en zullen bijvoorbeeld aandacht krijgen in de beïnvloedingsanalyse en in de landelijke projecten; daar wordt breder gekeken dan naar crisisbestrijding en -beheersing*
		Bijlage 2. Bij 2.2.20: Instorting. Er wordt geen rekening gehouden met instorting van kunstwerken (bruggen etc.). Deze kunnen kwetsbaar worden bij achterstallig onderhoud of grotere belasting dan waarmee rekening is gehouden bij de ontwerpuitgangspunten.	*In de landelijke handreiking die gebruikt is, wordt bij het crisistype 'instorting in grote gebouwen en kunstwerken' alleen onderscheid gemaakt tussen enerzijds een explosie en anderzijds gebreken in constructie en fundering. Achterstallig onderhoud of overbelasting is bij de bijbehorende incidenttypen niet benoemd en komt daarom als zodanig niet terug in onderbouwing.*	Jaarthema 2018: continuïteit, §4.4, onderdeel Wat gaan wij doen, blz 21: door het onderwerp op deze wijze te benaderen kan het misschien interessant zijn het resultaat ook landelijk uit te dragen in een themadag , een artikel in een vakblad of een lezing op een congres.	*Goede suggestie.*

	Bijlage 2. Bij 5.4.10: hieronder vallen ook stations en metrostations. Om zeker te weten dat alle risico's in beeld zijn geweest, is het wenselijk dat er ook iets gezegd wordt over de stations. Zeker nu nieuwe stations groter worden en meerdere functies daarin gecombineerd worden (verkeersfunctie, kantorenfunctie, detailhandel en horeca).	*In de belichting staat: "Tram- en metrotunnels en stations zijn niet aanwezig in Gelderland-Zuid". Een terechte opmerking dat de clustering van functies op nieuwe, grotere transsation extra aandacht vragen, in relatie de gebiedsvisie van de gemeente Zwolle. Net als in Gelderland-Zuid echter geen tunnel en is de clustering van functies alsdaar voor Gelderland-Zuid als zodanig niet relevant.*	Informatiemanagement, §5.2, onderdeel Wat gaan we doen, blz 26: wordt er gekeken naar de acties die worden opgepakt, dan ontstaat niet de indruk dat de problemen op dit gebied voldoende worden getackeld of afgedekt. Zeker gezien de opmerking in de laatste alinea dat de gevraagde informatie niet altijd "direct beschikbaar" zijn. Dat er geen ambitie is om voorop te lopen spreekt voor zich. Desondanks is het wenselijk beter en concreter te beschrijven hoe het onderdeel informatiemanagement daadwerkelijk wordt aangepakt. In dat geval zal dit zowel in deze paragraaf als in de managementsamenvatting beschreven kunnen worden.	*De concrete uitwerking van het onderdeel informatiemanagement vindt plaats in plannen van aanpak, waarin ook de keuzes worden meegenomen die nosten worden gemaakt vanuit de beschikbare middelen voor informatiemanagement.*	
	Bijlage 3, criterium 5.3. Tabel, laatste kolom. 3e rij: score S moet D worden.	*Correct. Dit passen we aan.*	Communicatie, §5.4, onderdeel Wat is communicatie, blz 29: de eerste twee alinea's ogen niet zo stark, gezien het belang van communicatie alleen al in normale omstandigheden tussen normale mensen en organisaties et cetera. Wordt er daarnaast ook nog gekeken naar communicatie in crisisomstandigheden, dan komen er ineens meerdere aspecten extra om de hoek. Daarom is het wenselijk "Wat is communicatie" veel krachtiger en duidelijker te beschrijven.	*Bedankt voor de suggestie maar we delen deze mening niet. De beschrijving van communicatie sluit aan bij het communicatiebeleidsplan van de veiligheidsregio.*	
	Bijlage 4, paragraaf 1.1 (Overstromingen), blz 39, 1e alinea. De laatste zin van deze alinea 'Ze zijn daarmee niet gelijk aan de overstromingskans van een gebied' verdient nadere uitleg en waarschijnlijk kwantificering. De normen suggereren namelijk wel de kans tot overstroming.	*Akkoord. Dit passen we aan.*	Uitvoering & monitoring §6, algemeen, blz 33. Als eerste is het wenselijk een korte toespeling dan wel check op te nemen of dit beleidsplan voldoet aan wat volgens de wet een beleidsplan minimaal moet bevatten (zie §1). Ten tweede kan de coördinatie en de monitoring concreter, beter en duurzamer worden belegd dan nu beschreven in de tekst. De tekst geeft te veel openingen. Stel bijvoorbeeld de volgende zinnen eens voor: "Het is aan het jaar te beleggen" en "Ook binnen het bestuur dient per jaar te overwegen", of "Indien wenselijk, kan aanvullend..." Wenselijk is één bestuursild gedurende het gehele traject (dus niet verschillend per jaar) verantwoordelijk te maken voor dit plan en een afdelingshoofd verantwoordelijk te maken voor de monitoring. Deze draagt ook zorg voor een jaarlijkse rapportage: één A4 beschrijvende het jaarthema en één A4 voor de integrale thema's. Het is wenselijk hiervoor een vaste indeling voor de jaarthema's en integrale thema's, spreekt voor zich. Maar het is wenselijk zowel bestuurlijk als ambtelijk een vast aanspreekpunt te hebben. Daarnaast is het wenselijk dat er standaard jaarlijks gerapporteerd wordt voor een dergelijk belangrijk beleidsplan.	*Het is inderdaad belangrijk de gemeente en voorgenomen activiteiten te beleggen. Anderlijk is de sector die de trekker levert in het plan benoemd. Over het beleggen van de thema's bij bestuurders vindt een apparte bijeenkomst in het algemeen bestuur plaats. Ook de verslaglegging van de resultaten nemen we jaarlijks mee, de wijze waarop wordt niet in het beleidsplan uitgewerkt.*	
	Bijlage 4, paragraaf 1.2.1 (Bosbrand). Criterium 3.1. (kosten). De inschatting van de kosten lijkt aan de lage kant. Als gevolg van evacuatie, rookschade, doden en gewonden et cetera zou een hogere score wenselijk zijn.	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*			
	Bijlage 4, paragraaf 1.6 (Diersekten). Verheal is duidelijk. Conclusie ontbreekt waarom deze niet beschreven worden (zie de tabel in bijlage 2).	*Correct. Dit passen we aan.*			
	Bijlage 4, paragraaf 2 (Gebouwde omgeving), blz 48: tweede punt. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat bouw- en woningtoezicht adequaat werkt en voldoende kwaliteit waarborgt. Dit is ook de reden dat dit zodanig benoemen. In de toekomst kan wellicht het aantal incidenten (zoals Maastricht-balkons, Tiel-parkeerdak, Den Haag-scheuren KPN gebouw) toenemen door verminderd toezicht door een terugtredende overheid.	*Aangezien het risicobeeld over het algemeen niet gewijzigd is de risico-inventarisatie en risicoanalyse uit 2014 wel worden geactualiseerd. Het scenario is daarom alleen significante wijzigingen aangepast. De genoemde punten zijn op dit moment geen aanleiding geweest om de tekst hierop aan te passen.*			
	Bijlage 4, paragraaf 2.1.4 (Brand binnensteden), blz 50, tabel criterium 2.3, is er geen spraake van lichamelijk lijden doordat bewoners geen ontruiming meer hebben?	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aangepast behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*			
	Bijlage 4, paragraaf 3.2.2 (Incident vervoer water met giftige stoffen), blz 56. Voor de duidelijkheid zou het opnemen van een tabel met hoeveelheden per traject (zie bijvoorbeeld tabel B4.7) aan te bevelen zijn.	*Een tabel met dergelijke data kan zeker verhelderend werken. Daar waar geschikte data (dat wil zeggen: relevant, volledig en actueel) gemakkelijk beschikbaar waren , is het toegevoegd. Dit was om verschillende reden niet de alle onderwerpen het geval.*			

		Bijlage 4, paragraaf 3.2.2 (Scenario scheepsincident), tabel B4.10, blz 58. Door te kiezen voor een extra kolom in het midden (zie punt 3 hierboven) wordt de tabel overzichtelijker. Motivatie:Waarde staat dan in het midden, score staat dan in rechter kolom. Blz. 58: Scoor criterium 2.1 tussen 'Ja, beperkt' en 'Ja, ernstig'. Motivatie: ernstige schade, gezondheids schade, economische schade (wachttijden, omrijden, omvaren et cetera), bestrijdingskosten en eventuele herstelkosten.	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					
		Bijlage 4, paragraaf 3.2.5 (Scenario incident met giftige stof in open water), blz 61. Scoor criterium 4.1 tussen 'ja, ook op langere termijn' (verstoring dagelijks leven) hier niet reeds? Zeker gezien de score van criterium 5.3 en 5.2?	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					
		Bijlage 4, §3.3.2 (Scenario Ongeval kernenergiecentrale), blz 60. De beschrijving van het scenario is erg summier. Daarom kan ook niet ingeschat worden of de impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling op blz 62 wel klopt.	*Omwille van de onfomiteit is er geen nieuw scenario beschreven, maar is het scenario overgenomen uit het risicoprofiel van de Veiligheidsregio Zeeland. De beoordeling van de impact en waarschijnlijkheid heeft destijds plaatsgevonden door deskundigen mede op basis van de toelichting van de aanvrezige verantwoordelijke van de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming*					
		Bijlage 4, §4.1.3 (Uitval elektriciteitsvoorziening), blz 65. laatste zin boven scenariobeschrijving. Zin betreffende verstoring gastoevoer kan vervallen, is niet relevant. Het gaat om het uitval van de uitval wordt ook al boven aan de blaztijde beschreven.	*Correct. Dit passen we aan.*					
		Bijlage 4, §4.2 (Geen water), blz 69. Laatste zin loopt niet. Er is daardoor ook onduidelijk wat er bedoeld wordt.	*Correct. Dit passen we aan.*					
		Bijlage 4, §4.2.3 (Scenario uitval drinkwatervoorziening), blz 70. In het scenario wordt gesteld dat niet specifiek wordt ingegaan op de (directe) gezondheidseffecten omdat het behoort bij een ander crisistype. Dit is echter niet correct. Immers, in de impact- en waarschijnlijkheidsbeoordeling wordt namelijk zeer wel rekening gehouden met doden (vervroegd overlijden 4-16 personen: B) en gewonden (ernstig zieken 2-4 personen: B). In dat kader is het wenselijk de tekst te herzien en de criteria 2.1 (doden), 2.2 (gewonden), 2.3 (tijdelijk lijden) en 3.1 (kosten) opnieuw te beoordelen.	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					
		Bijlage 4, §5.2.2 (Scenario incident op het water), blz. 75. Tekst toevoegen aan laatste zin scenario: ' … olie booms op het water. desondanks komt er een deel van de stookolie op de oevers terecht'.	*Een inhoudelijke wijziging van het scenario vraagt strikt genomen ook om een nieuwe beoordeling van de waarschijnlijkheid en impact. Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat dit scenario aanpassing behoeft.*					
		Bijlage 4, §5 (Verkeersincidenten op het land), blz 76 en 77. Gesteld wordt op blz 76 (4e alinea) dat de meeste verkeersincidenten plaatsvinden op het onderliggend wegennet. Gezien de recente (landelijke) discussie over onder andere veiligheid van het netwerk, onderhoudstaat van het spoor, onderhoudstaat van de treinstellen, omtrekken van een veiligheidssysteem bij lage snelheid en negeren rode seinen zou het anders kunnen zijn (ook richting toekomst).	*Aangezien het risicobeeld over het algemeen niet is gewijzigt / is de risico-inventarisatie en risicoanalyse uit 2014 wel voldoende actueel. Het scenario wordt daarom in alleen significante wijzigingen aangepast. De genoemde punten zijn op dit moment geen aanleiding gewees t om de tekst hierop aan te passen.*					
		Bijlage 4, §6.1.5 (Overzieke overstroming op de mens), blz. 80, laatste alinea: Gezien de recente overstromingen wordt gesteld, in strijd met criterium 2.2 (ernstig gewonden en chronisch zieken) ook zeker scoort en criterium 3.1 (kosten) toch hoger scoort dan A.	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					
		Bijlage 4, §6.2.1 (Scenario grieppandemie,) blz 83. Graag uitleg term "Hagenaars' op blatzijde 83. Bijlage 4, §7.1.1 (Paniek in menigten), blz 85. Tweede alinea ('Hierbij zijn die … … wordt aangewakerd') kan vervallen, is niet relevant. Het gaat om het scenario. Koningsmiddag is nu Koningsdag. Bijlage 4, §7.2 Verstoring openbare orde, blz 87. Derde alinea: uitleg 'mechanisch teisel'.	*Akkoord. Dit passen we aan.*					
		Bijlage 4, §7.2.2 (Scenario verstoring openbare orde), blz. 88, tabel B4.29. Scoort criterium 5.1, verstoring van het dagelijks leven hier niet (A danwel B)?	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					
		Bijlage 4, §7.2.3 (Scenario ingrijpende gebeurtenis), blz 89, tabel B4.30. Scoort criterium 1.1, aantasting integriteit grondgebied hier niet? Gezien scenario en scores criteria 2.1 (doden) en 2.2 (gewonden).	*Uit de consultatieronde aan het begin van het actualisatieproces is niet gebleken dat de score van dit scenario aanpassing behoeft. Het scenario is daarom niet opnieuw gescoord tijdens de expertsessie.*					

Waterschap Rivierenland	4-2-2016	Het waterschap waardeert actief te zijn betrokken bij het opstellen van het RRP in het voortraject. De VNK2 rapporten en teksten die wij hebben aangeleverd betreffende het risico van overstromingen en de gevolgen hiervan, zijn verwerkt. De belangen van het waterschap zijn goed verwoord in de voorliggende stukken.	*Dank u wel voor uw reactie.*	Het waterschap heeft waardering voor de constructieve samenwerking met de veiligheidsregio en wil deze graag voortzetten bij de uitvoering van het nieuwe beleid.	*De waardering is wederzijds. Dank u wel.*
Defensie	11-2-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*
Politiedistrict Gelderland-Zuid	16-3-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*
GGD Gelderland-Zuid	22-3-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*
Provincie Gelderland		Geen opmerkingen ontvangen		Geen opmerkingen ontvangen	
Omgevingsdienst Regio Nijmegen		Geen opmerkingen ontvangen		Geen opmerkingen ontvangen	
Gas-unie		Geen opmerkingen ontvangen		Geen opmerkingen ontvangen	
Vitens		Geen opmerkingen ontvangen		Geen opmerkingen ontvangen	
Arrondissementsparket Arnhem, Openbaar Ministerie	5-4-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*
Kreis Kleve		Geen opmerkingen ontvangen		Geen opmerkingen ontvangen	
Veiligheidsregio's:					
Veiligheidsregio IJsselland	2-12-2015	Opstellen Regionaal Risicoprofiel wordt in beide regio's serieus opgepakt: de landelijke handreiking wordt gevolgd, partners worden betrokken. Het risicoprofiel van de beide regio's verschilt op onderdelen. Zo scoren meer risico's bij IJsselland in categorie II; IJsselland ziet wat meer grote effecten/ gevaren dan Gelderland-Zuid.	*Tussen regio's ontstaan inderdaad verschillen, ook indien de landelijke handreiking wordt gevolgd. In Gelderland-Zuid is bijvoorbeeld er voor gekozen om het risicoprofiel te baseren op reële doch ernstige scenario's. Daarnaast heeft elke regio zijn eigen, specifieke kenmerken.*	Door de keuze voor de integrale thema's en de uitwerking daarvan in jaarthema's, ontstaat een helder overzicht hoe beleidspunten de komende jaren zullen worden uitgewerkt binnen het verbindende thema 'integraal werken'. IJsselland vraagt om enige ruimte voor de samenwerking binnen Oost 5, waarvan alle vijf veiligheidsregio's kunnen profiteren. IJsselland wenst Gelderland-Zuid veel succes met deze ambitieuze visie.	*De activiteiten worden zo veel mogelijk binnen de bestaande werkzaamheden uitgevoerd. De samenwerking met externe partners wordt bij het integraal werken belangrijk gevonden, inclusief de veiligheidsregio's binnen Oost 5. We zullen Oost 5 specifiek in het beleidsplan benoemen.*
Veiligheidsregio Limburg-Noord	14-12-2015	Validiteit is niet goed te controleren, omdat de methodiek in elke regio verschilt. Dit verklaart ook waarom ogenschijnlijk dezelfde risico's bij verschillende regio's toch anders beoordeeld worden. Dit is overigens niet heel erg; belangrijkste doel RRP is dat er een gezamenlijk en gedeeld risicobeeld ontstaat. Doordat VRGZ het proces met haar partners samen heeft doorlopen, is dit doel behaald.	*We sluiten ons hierbij aan.*	Collegiale complimenten voor het beleidsplan. Het koppelen van het beleidsplan aan het risicoprofiel is heel goed gelukt.	*Dank u wel.*
		Zaken waarop het RRP van de VRGZ afwijkt t.o.v. het concept RRP van VRLN is: de keuze om in het beleidsplan inhoudelijke thema's voor de komende 4 jaar te benoemen. VRLN bekijkt dit elk jaar opnieuw. Dit vraagt wel een dynamisch risicoprofiel.	*De twee regio's verschillen inderdaad van aanpak hierin. Om prioritaire risico's breed op de agenda's te krijgen van de verschillende overleggen binnen de veiligheids-regio, maar ook in de overleggen met onze partners, zijn er jaarthema's van gemaakt. Aan deze jaarthema's wordt gedurende het betreffende jaar extra aandacht besteed. Doel van een jaarthema is enerzijds een belangrijk risico in de volle breedte bekijken en onderzoeken. En anderzijds zorgt het voor een kapstok waaraan het integrale werken opgehangen kan worden en waarover zowel intern als extern helder gecommuniceerd kan worden.*	Het heeft een andere opbouw en is daarom moeilijk te vergelijken. Er zijn overeenkomsten in begrippen die gehanteerd worden, zoals risicogericht, informatiegestuurd en vraaggericht. VRLN kiest er voor geen inhoudelijke thema's te benoemen. Dat betekent ook dat de beleidsplannen van de twee regio's in ieder geval niet gaan botsen. Interessant wellicht om per thema te bekijken of we kunnen samenwerken op inhoud.	*We sluiten ons hierbij aan.*
		Omdat de kans vele malen groter is dat een risico zich erger of minder erg masnifesteert dan beschreven in het risicoprofiel of dat er een crisis of ramp zich voordoet die we nu (nog) niet voorzien, is het belangrijk dat 1) de crisisorganisatie zich flexibel en veerkrachtig inricht en 2) we continu onze atennes uitzetten om nieuwe risico's te onderkennen (risicogericht werken).	*We sluiten ons hierbij aan.*	VRLN ziet niet zo goed welke (inhoudelijke) argumentatie er zit achter het benoemen van de jaarthema's. Zelf hebben ze dat gedaan middels een wegingsmethodiek.	*A lle risico's in het risicoprofiel krijgen van de VRGZ de aandacht of hebben de afgelopen jaren veel aandacht gekregen. Voor vier risico's is in de komende 4 jaar in het bijzonder aandacht. Dat heeft een aantal redenen. Dit zijn risico's die actueel zijn, ze kunnen integraal worden opgepakt (het hoofdthema van dit beleidsplan) en door die integrale aanpak valt grote winst te behalen (zie paragraaf 4.1).*
		VRLN heeft terrorisme en andere vormen van moedwillige verstoring van de maatschappij een meer uitdrukkelijke plek in het risicoprofiel gegeven dan dat de VRGZ dat doet.	*Terrorisme kan een oorzaak zijn van (bijna) alle ramptypen die worden behandeld in het risicoprofiel.In het risicprofiel is ervoor gekozen om terrorisme niet als een apart crisistype op te nemen. Een crisistype is immers "een categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken." Dit betekent dat een andere aanleiding (terrorisme) voor hetzelfde incident (bijvoorbeeld een explosie) niet als een apart crisistype wordt opgevat. Dit laat onverlet, dat de maatschappelijke verontwaardiging en gevolgen voor het gevoel van veiligheid na een terroristische aanslag, bijzondere aandacht zullen vergen. Dit sluit aan bij de bovenstaande opmerking over het belang van een flexibele, veerkrachtige en alerte organisatie.*		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	4-1-2016	Het is een goed onderbouwd, uitgebreid profiel. Er zijn geen bezwarende opmerkingen, wel een paar constateringen.	*Dank u wel.*	Het is een goed leesbaar en bondig plan. We herkennen jullie thema's.	*Dank u wel.*
		De resultaten in het risicodiagram komen nagenoeg overeen met het diagram van onze regio. De risico's zijn niet vergelijkbaar omdat er andere uitgangsscenario's zijn gekozen. Opvallend is wel de afwijking t.a.v. de waarschijnlijkheid m.b.t. crisistype "griepandemie ernstig". Landelijk is dit risico door de Strategie Nationale Veiligheid berekend. de waarschijnlijkheid die daaruit volgt is: 1 x per 25 jaar, score D omgerekend naar 4 jaar. De VRGZ wijkt dus met "score C" af van het landelijke beeld.	*Met deskundigen van binnen en buiten de regio zijn de scenario's en de scores daarvan op waarschijnlijkheid en impact besproken. Tijdens de bijeenkomst is geen aanleiding gezien om de waarschijnlijkheidsscore voor het scenario "griepandemie ernstig" te wijzigen ten opzichte van de score van het scenario in het risico-profiel van 2011. We nemen het mee als aandachtspunt voor de volgende herziening van het risicoprofiel.*	Opvallend was de passage over het tekort aan middelen om het huidige basisniveau te waarborgen en de noodzakelijke doorontwikkeling te realiseren. Dus enerzijds wordt geconstateerd dat er sprake is van een tekort en anderzijds worden in het betreffende hoofdstuk verschillende nieuwe ambities en beleidsrelaties neergezet.	*Er is zeker sprake van een ambitie; die ambitie zit vooral in het integraal werken aan thema's, waarbij vooral bestaande activiteiten worden gekoppeld. Daarom verwachten we dat het integraal werken op de beleidsthema's haalbaar is.*

Brief aan de raad - Regionaal beleidsplan 2016-2019 en Regionaal Risicoprofiel . . .

		Er is geen overzicht opgenomen van mogelijke incidenten van en naar de regio. Bijv. de kans op natuurbrand vanuit grote aangrenzende natuurgebieden in Duitsland, of ongevallen met gevaarlijke stoffen van bedrijven in het grensgebied	*De grensoverschrijdende risico's zijn inderdaad niet apart beschreven of benoemd, grotendeels omdat de risico's in kwestie ook al in de regio zelf aanwezig zijn. In het proces van het opstellen van het risicoprofiel is hier wel naar gekeken. Overwogen is om grensoverschrijdende risico's, meegenomen bij (of uitsluitend) beschreven scenario's (zoals overstromingen, incident kernenergiecentrale).*		
Veiligheidsregio Brabant Noord	16-3-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*		
Veiligheidsregio Zuid Holland Zuid	16-3-2016	Geen inhoudelijke opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*		
Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland	4-4-2016	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*	Geen opmerkingen	*Dank u wel voor uw reactie.*
Veiligheidsregio Utrecht	6-4-2016	Er zijn geen risico's benoemd binnen het verzorgingsgebied van de VRU met een risico op zware ongevallen waarbij het aannemelijk is dat het effectgebied tot op het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid kan komen.	*Bedankt voor deze toelichting.*	Met interesse hebben wij kennis genomen van het beleidsplan. Diverse thema's komen ook terug in ons beleidsplan, waarmee informatievoorziening, zelfredzaamheid en vitale partners. Punt van kritiek is dat in het plan de afstemming en samenwerking met de buurregio's in het plan nergens wordt genoemd.	*Dank u wel voor uw reactie. De samenwerking met onze partners vindt bij het integraal werken belangrijk gevonden, inclusief de aangrenzende veiligheidsregio's. We zullen deze samenwerking specifiek in het beleidsplan benoemen.*
		Het valt op dat het Amsterdam Rijnkanaal (ARK) niet genoemd wordt als transportroute gevaarlijke stoffen. Deze route heeft een PAG zone (plasbrand aandachtsgebied). Het ARK veroorzaakt een extern veiligheidsrisico. Ons lijkt het daarom logisch om deze transportroute als risicobron in het risicoprofiel te benoemen.	*In paragraaf 3.2.2 'incident vervoer water met giftige stoffen in de open lucht wordt het transport van gevaarlijke stoffen over het Amsterdam-Rijnkanaal benoemd, inclusief het plasbrand aandachtsgebied.*		
		Water het gaat om risico op overstroming in jullie regio, levert volgens ons géén gevolgen op voor de VRU. Wel vragen we naar aanleiding van het risicoprofiel af hoe de voorbereiding op een overstroming in jullie regio is geregeld, met name het evacuatieplan. mogelijk heeft dat gevolgen voor de VRU.	*Onderdeel van het jaarthema 'hoogwater' is de herziening van het rampenbestrijdingsplan Dijkdoorbraak en Overstroming, waar evacuatie een onderdeel van is. We zullen de buurregio's hierover informeren.*		
		Op pagina 13 wordt verwezen naar de aanslagen in Frankrijk van 2014. De aanslag op Charlie Hebdo ta Parijs vond plaats op 7 januari 2015 en de aanslagen in Parijs (op o.a. de Bataclan) vonden plaats op 13 november 2015.	*Correct. Dit passen we aan.*		
Veiligheidsregio Twente		Geen reactie ontvangen			
Veiligheidsregio Midden West Brabant		Geen reactie ontvangen			

Brief aan de raad - Reactie AB GGD Gelderland-Zuid op moties Veilig Thuis

reg.nr.: 16.0008025 B15
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afdelaan:

Van: Haan, Ankie [mailto:AHaan@ggdgelderlandzuid.nl]
Verzonden: maandag 18 juli 2016 9:31
Aan: GGDDirectiemail; 'griffie@beuningen.nl'; 'griffier@buren.nl'; 'griffie@culemborg.nl'; 'griffie@druten.nl'; 'm.vermeulen@geldermalsen.nl'; 'j.v.workum@groesbeek.nl'; 'griffie@heumen.nl'; 'h.dame@lingewaal.nl'; 'info@maasdriel.nl'; 'griffie@nederbetuwe.nl'; 'griffie@neerijnen.nl'; Griffie; 'griffie@tiel.nl'; 'griffie@westmaasenwaal.nl'; 'griffie@wijchen.nl'; 'griffie@zaltbommel.nl'; Griffier Mook en Middelaar
CC: Euser, Leo; Pieters, Moniek; Wijngaarden, Jules van
Onderwerp: Reactie AB GGD Geldelrand-Zuid op moties Veilig Thuis

Aan de raden van de gemeenten die participeren in de GR GGD Gelderland-Zuid

Bijgaand ontvangt u de reactie van het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid op de moties Veilig Thuis, die in de verschillende gemeenteraden van de gemeenten in Gelderland-Zuid zijn ingediend en aangenomen.

Met vriendelijke groet,
namens Bert Frings, voorzitter Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid,

drs. Jules van Wijngaarden
Directiesecretaris / Manager Directiebureau
T 088 – 144 72 45 / 06 – 109 35 971

GGD Gelderland-Zuid
Postbus 1120 | 6501 BC Nijmegen
T (088) 144 72 97
www.ggdgelderlandzuid.nl

Brief aan de raad - Reactie AB GGD Gelderland-Zuid op moties Veilig Thuis

Gelderland-Zuid

Reactie Algemeen Bestuur op de moties Veilig Thuis, die in verschillende gemeenteraden zijn ingediend en aangenomen

7 juli 2016

Aanleiding en doel

In de extra-vergadering van het Algemeen Bestuur van maandag 6 juni jl. is stilgestaan bij de moties die in verschillende gemeenteraden zijn ingediend en aangenomen.
Specifiek betrof het de moties:

- Van de gemeenteraad Beuningen
- Van de gemeenteraad Buren
- Van de gemeenteraad Druten
- Van de gemeenteraad Heumen
- Van de gemeenteraad Maasdriel
- Van de gemeenteraad Mook en Middelaar
- Van de gemeenteraad Tiel
- Van de gemeenteraad Wijchen.

Grote lijn moties

Uit de verschillende moties komt naar voren de – grote – zorg van de gemeenteraden over de kwaliteit van de organisatie van Veilig Thuis. Vanuit deze zorg vragen verschillende raden om een onderzoek naar de oorzaken achter de huidige stand van zaken. Daarbij wordt o.a. de kwaliteit van het bestuur, management en de systemen van Veilig Thuis genoemd.

Reactie

- Het Algemeen Bestuur deelt de zorg, zoals deze in de verschillende raden is uitgesproken.
- Het Algemeen Bestuur herkent ook de behoefte aan informatie over de oorzaken om hiervan te leren voor de toekomst.
- Het Algemeen Bestuur heeft de Adviesfunctie gevraagd om een feitenrelaas vanaf de start van Veilig Thuis tot nu toe te maken. Na overleg met de voorzitter is gebleken dat dit niet mogelijk is.
- Het Dagelijks Bestuur heeft daarop besloten de interim-manager te vragen dit feitenrelaas op te stellen. Hij kan daarbij gebruik maken van voorwerk dat in de kring van opdrachtgevers is gemaakt. Er zal een onafhankelijke externe toets plaatsvinden op de gebruikte bronnen en of deze juist zijn geïnterpreteerd.
- Het Algemeen Bestuur wil de aandacht, tijd en geld vooral richten op de toekomst. Het Algemeen Bestuur gaat er in dit kader vanuit dat de interim-manager in zijn aanpak voor een structurele verbetering en vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid voorstellen doet op basis van een goede analyse en met gebruikmaking van ervaringen van andere Veilig Thuis-organisaties.

Brief aan de raad - I Loos Motie gemeente Bergen gratis VOG vrijwilligers

reg.nr.: 16.0008029 B 16
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
23 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Van: Ingrid Loos [mailto:i.loos@bergen.nl]
Verzonden: woensdag 20 juli 2016 11:23
Aan: Ingrid Loos
CC: Sjaak van 't Hof
Onderwerp: Motie VOG's gemeente Bergen (L)

Geachte gemeente,

In de gemeente Bergen (L) is op 14 juni 2016 een motie aan genomen. De gemeenteraad spreekt hier onder meer in uit dat het wenselijk en tevens noodzakelijk is dat het kabinet VOG's voor vrijwilligers - die zijn aangesloten bij een vrijwilligersorganisatie waarbij voor de uitvoering van het vrijwilligerswerk een VOG vereist of wenselijk is - (eveneens) gratis ter beschikking gaat stellen.

Ik breng u, namens de gemeenteraad, deze motie graag onder uw aandacht. Wilt u de motie verspreiden onder uw gemeenteraad en college, met het verzoek de motie te ondersteunen en Tweede Kamer en Kabinet te informeren over de gemeentelijke beraadslagingen over deze motie?

Voor de volledigheid vermeld ik dat de motie tevens is verspreid onder de volgende personen / organisaties:
- de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
- de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- de vaste Kamercommissie van Veiligheid en Justitie ter bespreking
- de vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ter bespreking
- alle gemeenteraden en colleges met verzoek deze motie te ondersteunen, als ook Kamer en Kabinet te informeren over de respectievelijke gemeentelijke beraadslaging
- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- het Nederlands Genootschap van Burgemeesters
- Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV), de belangenorganisatie voor het vrijwilligerswerk in Nederland
- Landelijk Overleg Vrijwilligersorganisaties in Zorg en Welzijn

Namens Sjaak van 't Hof (griffier),

Met vriendelijke groet,

Ingrid Loos
Assistent Griffier gemeente Bergen

gemeente BERGEN (L)

Postbus 140, 5854 ZJ Bergen
Telefoon (0485) 34 83 83
Telefax (0485) 34 28 44
E-mail info@bergen.nl
Website www.bergen.nl

Brief aan de raad - I Loos Motie gemeente Bergen gratis VOG vrijwilligers

CDA Bergen (Lb) *Leefbaarheid maak je samen* KERN Kernen En Regionaal Natuurlijk PK progressieve kombinatie Bergen VVD Afdeling Bergen Lb

Motie oproep gratis ter beschikking stellen VOG's

De gemeenteraad van Bergen, in vergadering bijeen op 14 juni 2016,

constaterende dat:

- vrijwilligerswerk de kurk is waarop de (lokale) gemeenschap drijft;
- vrijwilligers veelal worden ingezet bij kwetsbare hulpvragers en kwetsbare situaties;
- een Verklaring Omtrent het Gedrag (hierna: VOG) een nuttig instrument is om de kwaliteit van vrijwilligerswerk beter te borgen en (maatschappelijke) risico's die verbonden kunnen zijn aan de inzet van vrijwilligers te minimaliseren;

kennis genomen hebbend van:

- de situatie dat er per 1 maart 2016 door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie een prijsverhoging op VOG's is doorgevoerd van 38%, hetgeen is opgenomen in de 'Regeling vergoeding verklaring omtrent het gedrag en gedragsverklaring aanbesteden';
- de maatschappelijke onrust op zowel nationaal als lokaal niveau die deze prijsverhoging met zich meebrengt;
- duidelijke signalen dat de kosten die het aanvragen van VOG's voor vrijwilligerswerk met zich meebrengen zwaar drukken op het (veelal beperkte) budget dat vrijwilligersorganisaties tot hun beschikking hebben;
- berichtgeving dat vrijwilligersorganisaties constateren dat hun financiële draagkracht in voorkomende gevallen ontoereikend is om deze prijsverhoging op te vangen op grond waarvan organisaties het aanvragen van VOG's achterwege laten of voornemens zijn achterwege te (gaan) laten;

spreekt uit:

- waardering te hebben voor het kabinetsvoornemen om de huidige gratis VOG's structureel te borgen voor vrijwilligers die actief zijn bij vrijwilligersorganisaties die werken met jongeren en/of mensen met een verstandelijke beperking (www.gratisvog.nl);
- dat de prijsverhoging van VOG's niet te rijmen valt met de door het kabinet beoogde grotere rol van vrijwilligerswerk in de samenleving, zoals die ook voortvloeit uit onder andere de decentralisaties;
- dat het voeren van inhoudelijk consistent beleid met zich meebrengt dat het gratis ter beschikking stellen van VOG's zich niet beperkt tot de doelgroepen jongeren en mensen met

Brief aan de raad - I Loos Motie gemeente Bergen gratis VOG vrijwilligers

een verstandelijke beperking en tevens recht doet aan het belang dat wordt gehecht aan vrijwilligerswerk;
- dat het wenselijk, maar tevens noodzakelijk is dat het kabinet VOG's voor vrijwilligers - die zijn aangesloten bij een vrijwilligersorganisatie waarbij voor de uitvoering van het vrijwilligerswerk een VOG vereist of wenselijk is - eveneens gratis ter beschikking gaat stellen;
- dat deze oproep navolging en brede steun verdient om landelijk vergroting van draagvlak te realiseren en derhalve brede verspreiding van deze motie aan de orde dient te zijn.

verzendt deze motie aan:

- de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
- de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- de vaste Kamercommissie van Veiligheid en Justitie ter bespreking
- de vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport te bespreking
- alle gemeenteraden en colleges met het verzoek deze motie te ondersteunen, als ook Kamer en Kabinet te informeren over de respectievelijke gemeentelijke beraadslaging
- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- het Nederlands Genootschap van Burgemeesters
- Raadslid.Nu, Nederlandse Vereniging voor Raadsleden
- Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV), de belangenorganisatie voor het vrijwilligerswerk in Nederland
- Landelijk Overleg Vrijwilligersorganisaties in Zorg en Welzijn

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA KERN PK VVD

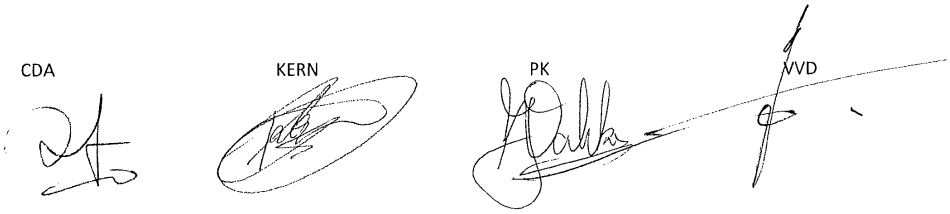

Brief aan de raad - B Hoek Verklaring GGD arts hoogfrequent geluid

reg.nr.: 16.0008052 BIJ
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
24 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751
afgedaan:

Van: B. Hoek [mailto:meldpunthogetonen@gmail.com]
Verzonden: vrijdag 29 juli 2016 16:25
Onderwerp: Verklaring GGD arts hoogfrequent geluid piepkastje

Geachte griffie,

Wilt u de bijlage doorsturen aan de raadsleden en het college van B&W?

Met vriendelijke groet,

Hoek

www.pieptonen.nl
Tel. 06 49 13 77 77

Brief aan de raad - B Hoek Verklaring GGD arts hoogfrequent geluid

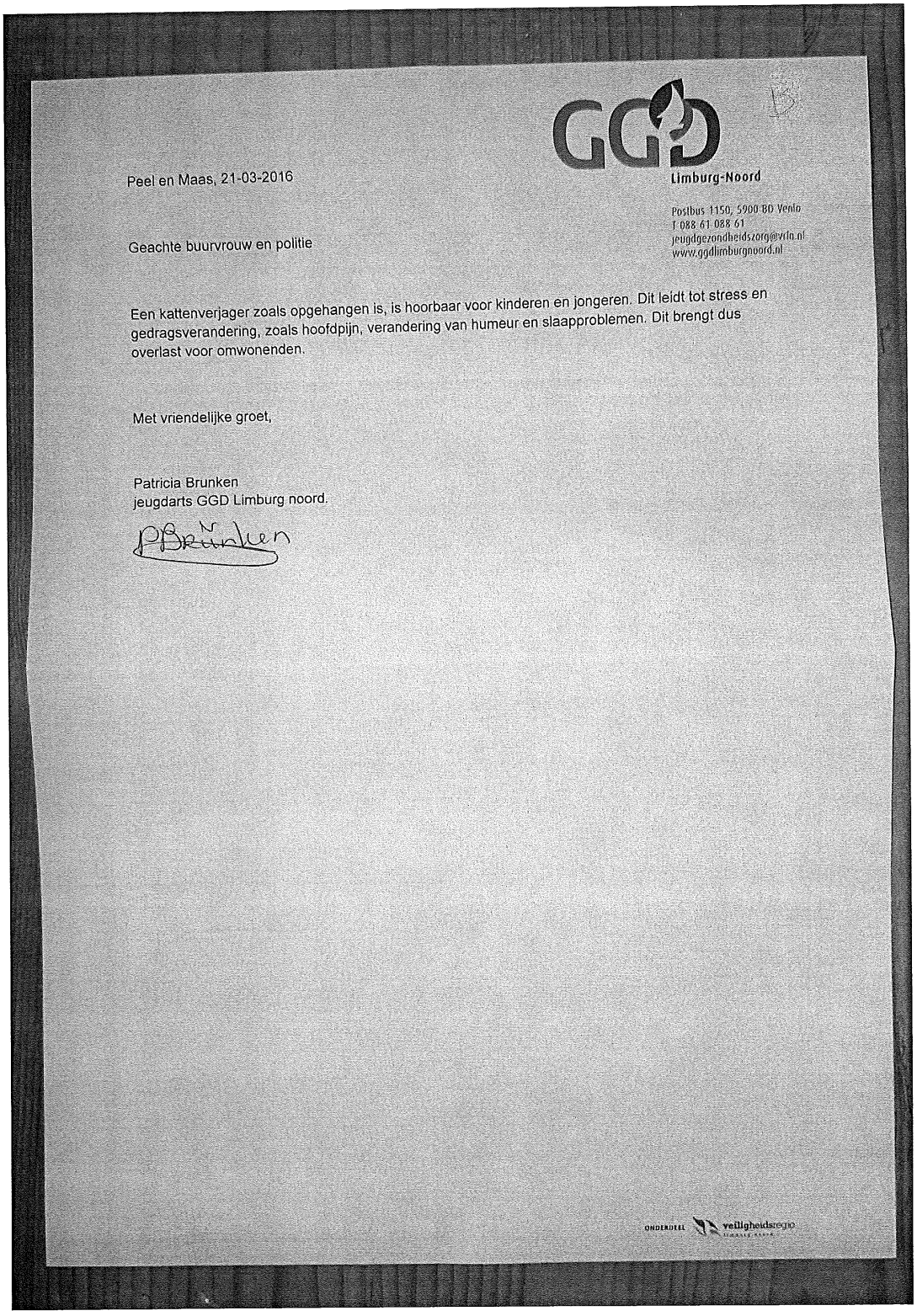

GGD Limburg-Noord

Postbus 1150, 5900 BD Venlo
T 088 61 088 61
jeugdgezondheidszorg@vrln.nl
www.ggdlimburgnoord.nl

Peel en Maas, 21-03-2016

Geachte buurvrouw en politie

Een kattenverjager zoals opgehangen is, is hoorbaar voor kinderen en jongeren. Dit leidt tot stress en gedragsverandering, zoals hoofdpijn, verandering van humeur en slaapproblemen. Dit brengt dus overlast voor omwonenden.

Met vriendelijke groet,

Patricia Brunken
jeugdarts GGD Limburg noord.

P Brunken

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

reg.nr.: 16.0008181 B18
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
30 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

Van: GGDDirectiemail [mailto:GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl]
Verzonden: woensdag 3 augustus 2016 15:12
Aan: 'griffie@beuningen.nl'; 'griffier@buren.nl'; 'griffie@culemborg.nl'; 'griffie@druten.nl'; 'm.vermeulen@geldermalsen.nl'; 'griffie@bergendal.nl'; 'griffie@heumen.nl'; 'h.dame@lingewaal.nl'; 'info@maasdriel.nl'; 'griffie@nederbetuwe.nl'; 'griffie@neerijnen.nl'; Griffie; 'griffie@tiel.nl'; 'griffie@westmaasenwaal.nl'; 'griffie@wijchen.nl'; 'griffie@zaltbommel.nl'; Griffier Mook en Middelaar
CC: archief
Onderwerp: Toezending vastgestelde verslagen vergaderingen AB GGD Gelderland-Zuid...

Gaat naar afdelaan

Geachte griffiers,

Bijgaand doe ik u toekomen, de verslagen van het Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid, die in de laatste vergadering van 30 juni 2016 zijn vastgesteld:

- Verslag AB-vergadering van 14 april 2016
- Verslag van de bestuurlijke bijeenkomst van burgemeesters en wethouders over het onderwerp 'Verwarde Personen' van 14 april 2016 (voorafgaand aan het AB)
- Verslag extra AB-vergadering over Veilig Thuis van 28 april 2016
- Verslag extra AB-vergadering over Veilig Thuis van 6 juni 2016

Met vriendelijke groet,

Mieke de Riemer
Directiesecretaresse

Werkdagen: di-, wo- do- en vrij-ochtend

Mijn telefoonnummer: (088) 144**7102**

GGD Gelderland-Zuid
GGD Gelderland-Zuid
Groenewoudseweg 275 | 6524 TV Nijmegen
Postbus 1120 | 6501 BC Nijmegen
T (088) 144 71 44
www.ggdgelderlandzuid.nl

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

Verslag - concept

bespreking	**Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid**
datum/tijd bespreking	14 april 2016 10.15 - 12.15 uur
Locatie	Restaurant De Twee Linden in Beneden-Leeuwen
Aanwezig	dhr. G. Bel (Lingewaal), dhr. S. Buwalda (Zaltbommel), dhr. J. van Dongen (Druten), dhr. H. Driessen (Tiel), dhr. R. Engels (Wijchen), dhr. B. Frings, voorzitter (Nijmegen), G. Hendriks (Beuningen), mw. S. Klein (Buren), dhr. K. Krook (Neerijnen), dhr. V. van Neerbos (Neder-Betuwe), mw. K. Peters (Mook en Middelaar), dhr. F. Sidali (Culemborg), mw. A. Sørensen (Maasdriel), dhr. B. van Swam (West Maas en Waal), mw. E. de Swart (Heumen), dhr. N. Wiendels (Geldermalsen), mw. M. Pieters, dhr. J. van Wijngaarden en op uitnodiging dhr. R. Bergevoet en dhr. J. Jansen (Financiën GGD)
afwezig	dhr. S. Thijssen, Berg en Dal (met kennisgeving)
kopie aan	OR
van	Mieke de Riemer
afdeling	Directie
doorkiesnummer	(088) 1447102
e-mail	mderiemer@ggdgelderlandzuid.nl
ons kenmerk	GGD/DIR/1370/16//mr
datum	22 april 2016

	Onderwerp / Besluit	Actie
1.	**Opening** De voorzitter opent de vergadering. Bericht van verhindering: dhr. S. Thijssen (Berg en Dal) **Vaststelling van de agenda** De volgorde van agendapunt 5. wordt aangepast en de motie van gemeente Tiel wordt bij de bespreking meegenomen.	
2.	**Perspectief Gelderland-Zuid m.b.t. 'Verwarde personen'** Dit agendapunt is gezamenlijk besproken met het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio. De verslaglegging van dit punt is separaat bijgevoegd.	
3.	**Verslag AB-vergadering 17 december 2015** Blz. 1, punt 3. Mededelingen (dhr. Driessen, Tiel): Het aantal vluchtelingen voor wie naar huisvesting gezocht wordt is 300 (i.p.v. 400). Blz. 6, punt 6. Vaststellen meerjarenstrategie 2016 – 2019 (dhr. Driessen): Ook gemeente Tiel is akkoord met de Meerjarenstrategie. Met deze aanpassingen wordt het verslag vastgesteld. **Verslag extra AB-vergadering 22 februari 2016** Mw. Klein (Buren) was niet bij deze vergadering en verbaast zich erover dat er een formeel gedeelte van de vergadering is geweest, terwijl het een informeel overleg zou zijn. Uit het verslag blijkt nl. dat er toch een aantal besluiten is genomen, waarover vooraf geen melding was gemaakt. De voorzitter bevestigt dit en biedt hiervoor zijn excuses aan. Het verslag wordt vastgesteld.	
4.	**Mededelingen** Er zijn geen aanvullende mededelingen of opmerkingen.	

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

5. **Financieel**

5.1 Jaarrekening 2015

Voorliggen de (concept) jaarstukken van 2015 en het accountsverslag 2015.

Het resultaat over 2015 is € 173.000, - negatief. Voorgesteld wordt om dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve van GGD Gelderland-Zuid. Hiermee loopt de omvang van de algemene reserve terug tot een omvang van € 732.000,-. Dit is beduidend lager dan de normwaarde die de algemene reserve zou moeten hebben in het kader van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde notitie 'risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen'. Op grond van deze vastgestelde notitie bedraagt de normwaarde van het weerstandsvermogen € 1.024.000,-. De reserve ligt daarmee € 292.000,- onder de norm.

Dhr. Krook (Neerijnen) wil erop wijzen, dat beslispunt 2. 'Het negatieve resultaat van 173.000,- in het kader van de resultaatbestemming ten laste brengen van de algemene reserve van de GGD' aan de raden is om hierover een besluit te nemen.
De voorzitter: het ligt nu voor om het al dan niet bij de gemeenten in rekening te brengen.

Dhr. Hendriks (Beuningen): Er is een ondergrens voor de norm van het weerstands-vermogen vastgesteld en z.i. zou het tekort niet bij de gemeenten in rekening worden gebracht.

Mw. Sørensen (Buren): De opbouw is niet inzichtelijk wat het voor haar lastig maakt wat de risico's zijn. De voorzitter verwijst hiervoor naar het verslag van een vorige vergadering (12-12-2014), waarin de risiconota aan de orde is geweest.

Dhr. Neerbos (Neder-Betuwe): verwacht als zienswijze van de raad dat Neder-Betuwe van mening is dat GR'n niet over teveel eigen vermogen beschikken.

Dhr. Bel (Lingewaal): sluit hierop aan en vraagt aandacht om de kosten VT in de discussie mee te nemen.

Mw. Pieters: De systematiek is vastgesteld, maar er is geen minimumnorm als zodanig vastgesteld. De normwaarde bedraagt € 1.024.000; dit is de norm om gezonde bedrijfsvoering te kunnen doen. Concreet betekent dit, dat als het weerstandsvermogen lager is, de organisatie minder spankracht heeft om onverwachte tegenslagen op te lossen. De vraag die voorligt aan het AB is om, nu het weerstandsvermogen onder de normwaarde komt die is vastgesteld, aan de gemeenten te verzoeken om bij te plussen.

<u>Besloten wordt:</u>

1. Kennis te nemen van de concept jaarrekening 2015 en het accountsverslag 2015.
2. Het negatieve resultaat van 173.000,- in het kader van de resultaatbestemming ten laste te brengen van de algemene reserve van de GGD.
3. Te constateren dat de omvang van de algemene reserve hiermee onder de normwaarde komt van het weerstandsvermogen op grond van de door het AB vastgestelde notitie 'risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen'.
4. Niet akkoord te gaan met de aanbiedingsbrief aan de raden, waarin wordt voorgesteld om het weerstandsvermogen met € 292.000,- te laten aanvullen door de deelnemende gemeenten.
5. De DPG opdracht te geven om zich in te spannen om het weerstandvermogen in 2016 door de GGD zelf aan te vullen. Mocht dit in 2016 niet lukken, dan is het Algemeen Bestuur bereid om de gemeenten te verzoeken om de reserve aan te vullen. De raden zullen hierover geïnformeerd worden.
6. De jaarstukken in aangepaste vorm ter vaststelling aan het AB in de vergadering van 30 juni 2016 aan te bieden.

5.4 Advies geschil Maasdriel – GGD

Op grond van het advies van de geschillencommissie, adviseert het DB aan het AB om
1. zich bevoegd te verklaren
2. te besluiten dat gemeente Maasdriel aan zijn vastgestelde verplichtingen voor 2013 moet voldoen.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Besloten wordt:
1. Kennis te nemen van het advies van de geschillencommissie omtrent het geschil gemeente Maasdriel en GGD
2. Zich bevoegd te verklaren en vast te stellen dat gemeente Maasdriel aan zijn vastgestelde verplichtingen voor 2013 moet voldoen.

Mw. Sørensen is blij dat er nu juridisch duidelijkheid in deze kwestie is. Gemeente Maasdriel zal aan de betalingsverplichting voldoen, met de opmerking, het vreemd te vinden dat ondanks dat van tevoren bekend was dat Maasdriel de diensten van Meldpunt Bijzondere Zorg niet zou afnemen, toch een bijdrage moet betalen.

5.2 Begrotingswijziging 1e helft 2016 Veilig Thuis
Het AB heeft 17 december 2015 ingestemd om de extra middelen t.b.v. de 1e helft 2016 voor Veilig Thuis voor zienswijze aan de gemeenten voor te leggen.
Het meest recente overzicht van de zienswijzen van de gemeenten wordt rondgedeeld.
Aangevuld wordt:
- Neerijnen heeft inmiddels de zienswijze ingediend en is akkoord.
- Culemborg bespreekt het vanavond.
- Dhr. Hendriks (Beuningen) brengt mede namens dhr. Thijssen (Berg en Dal) het volgende standpunt in: De raad heeft ingestemd met de voorgestelde begrotingswijziging VT, maar met de opmerking dat het Dagelijks Bestuur wordt verzocht elk kwartaal kwalitatief en kwantitatief aan de afzonderlijke raden te rapporteren om hen zo in staat te stellen de stand van zaken m.b.t. het door de inspectie aan VT opgelegde verbeterplan te monitoren.

Besloten wordt:
1. Kennis te nemen van de zienswijzen van de gemeenten op de begrotingswijziging VT 1e helft 2016
2. De begrotingswijziging 1e helft 2016 m.b.t. Veilig Thuis vast te stellen en te voorzien in de gevraagde middelen € 532.274,-

5.3 Begrotingswijziging 2e helft 2016 Veilig Thuis
De verdrievoudiging van het aantal meldingen vergeleken met 2014, de lagere productiviteit/fte in samenhang met de vereiste doorontwikkeling, maken dat het niet reëel is dat VT gedurende 2016 qua budget en personeel kan afschalen.

Dhr. Driessen (Tiel):
Over VT is uitgebreid in de raad discussie geweest. Binnen de raad is geen vertrouwen en dat heeft geresulteerd in een motie en de oproep om te onderzoeken of er alternatieven zijn voor uitvoering van VT. De raad heeft andere gemeenten opgeroepen hen hierin te steunen. De gemeenteraad heeft het gevoel niet betrokken te zijn bij VT. Dhr. Driessen voelt zich gebonden en vraagt dan ook om meer tijd, zodat geïnvesteerd kan worden in het betrekken en informeren van de raad. Tiel gaat niet akkoord met extra middelen voor de 2e helft 2016.

Mw. Sørensen (Maasdriel):
ondersteunt dit pleidooi. Maasdriel komt vanavond met een motie. Voor de 2e helft 2016 zullen nog geen extra gelden ter beschikking worden gesteld, totdat duidelijke verbeteringen zichtbaar zijn.

Mw. Klein (Buren):
In Buren is vorige week ook een motie aangenomen. Gezien de huidige ontwikkelingen is, ook om meer tijd gevraagd, zodat de raad in positie kan komen. Buren wil ook nog geen besluit nemen over de extra middelen 2e helft 2016.

Dhr. Bel (Lingewaal):
Sluit zich bij voorgaande aan: neem de tijd en neem de raad mee. Vanavond is de raadsvergadering. Het is hem niet bekend of de motie van Tiel overgenomen wordt. Maar er is duidelijk onrust in Rivierenland.

Dhr. Hendriks (Beuningen):
In december is al gepleit om begrotingswijziging voor meer jaren in te zetten. DB zou erop letten dat JBG-geld zou terugkomen. Vraag is om een betere onderbouwing voor de noodzaak om ook voor de 2e helft 2016 meer middelen te krijgen en pas 30/06 hierover besluiten.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Dhr. Engels (Wijchen):
Vraag die voorligt is: zijn de kosten nog noodzakelijk. T.a.v. motie Tiel is het standpunt van Wijchen: houd VT bij de GGD en houdt rust in de organisatie. Investeren in VT moet. De raad moet meer betrokken te worden. Agenderen in juni.

Dhr. Van Neerbos (Neder-Betuwe):
VT is niet in de raad aan de orde geweest. In de regio was wel rumoer. Het college heeft besloten om akkoord te gaan met begrotingswijziging 2e helft 2016. De raad heeft aangegeven dat de kosten wel naar beneden moeten. Besluit over de extra middelen tweede halfjaar pas in juni nemen als er meer informatie beschikbaar is.
Inhoudelijk over het werk van de GGD is niet gesproken en daarmee ook geen twijfel over de kwaliteit van het werk, meldingen worden adequaat uitgevoerd door de GGD.
Het gaat puur om financieel/technische discussie.

Dhr. Sidali (Culemborg):
Voor de 2e helft heeft Culemborg hetzelfde standpunt als Beuningen; beslissen op 30/06. Verzoek om meer financiële onderbouwing om de raden beter te kunnen informeren. Verder is rust in dit dossier geboden. GGD doet keihard zijn best, maar als volksvertegenwoordiging aangeeft het gevoel te hebben niet erbij betrokken te worden, dan moeten wij daar naar luisteren. Daarom het voorstel om een besluit over de begrotingswijziging 2e helft 2016 in de AB-vergadering van 30/06 te nemen.

Dhr. Buwalda (Zaltbommel):
Wil graag een extra onderbouwing van financiering, juist om de raden mee te nemen. Vindt meer tijd voor een besluit ook wenselijk. T.a.v. overgang onderneming wil hij eerst inspectierapport afwachten om als graadmeter te kunnen hanteren.

Dhr. Van Dongen (Druten):
Is wel akkoord met de begrotingswijziging 2e helft 2016. Vindt het belangrijk te weten wat het voor de organisatie VT betekent als pas 30/06 hierover wordt beslist. Hij is bang dat met uitstel meer kapot gemaakt wordt.

Mw. Peters (Mook en Middelaar):
M&M volgt in deze. Is financieel wel meegenomen. Verdieping en onderbouwing m.n. van het personele stuk is gewenst. Afgelopen donderdag is motie aangenomen. Daarin werd unaniem gezegd dat er vertrouwen is in verbeteracties en onderbrengen bij GGD. Wil pleiten voor rust en de organisatie hard zijn best laten doen.

Mw. De Swart (Heumen):
VT onderbrengen bij GGD is stip aan de horizon. Op goede weg. Onderbouwing kan verdiept worden. Ze deelt de zorg van Druten wat het betekent voor de interne organisatie. Aan de andere kant snakt de raad naar meer informatie en hebben de informatieavonden zeer gewaardeerd. Heeft behoefte aan nog zo'n info-bijeenkomst voor de zomer voor meer draagvlak. T.a.v. begrotingswijziging 2^{e} helft 2016: hebben wij wel tijd tot 30/06 en welke consequenties heeft dit voor de GGD als organisatie?

Dhr. Krook (Neerijnen):
In 2014 is samen besloten om VT bij GGD onder te brengen. In december 2015 is in de raad bevestigd dat VT, binnen GR taak, van GGD is.
De overgang van onderneming is al in 2015 gemandateerd aan de directie. Zijns inziens ligt de besluitvorming hierover daarom niet meer bij het AB. Huiselijk geweld was al onderdeel van de GGD en hij ziet geen beter alternatief en vindt het dan ook wenselijk VT bij de GGD te houden. Hij spreekt zijn vertrouwen uit en wacht het inspectierapport af. Uitgangspunt is wat al in de raad besloten is. Er moet meer rust komen. Als er meer druk komt, is het risico op fouten groter. Vraag aan GGD: een gedegen onderbouwing van de begrotingswijziging 2^{e} helft 2016 VT. De gelden die van JBG terugvloeien naar de gemeente moeten z.i. onmiddellijk naar VT worden doorgeleid.
Hij staat achter GGD omdat het gaat om de veiligheid van onze kinderen.

Dhr. Van Swam (West Maas en Waal):
Is voor doorgaan met middelen voor 2e helft 2016 maar vindt ook een sterkere onderbouwing nodig. Vanuit de raad verwacht hij weer de discussie, maar vertrouwt erop dat het positief is. Het vertrouwen van de raad moet opnieuw verkregen worden door transparanter te zijn. Onderbrengen bij GGD heeft voorkeur.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Dhr. Wiendels (Geldermalsen):
Nog niet definitief bij GGD onderbrengen, eerst een betere onderbouwing. Juridisch bekeken vanuit de nieuwe GR: WGR zegt dat AB er niet over gaat.
Is voorstander van het houden bij de GGD maar komt steeds meer alleen te staan, er is onrust: motie Tiel is niet in de raad geweest maar wel in commissievergadering. In juni komt uitslag van verbeterplan. Hopelijk dat uitslag zal zijn om het bij GGD te houden. Hij verzoekt om tijd te nemen zodat het ook juridisch uitgezocht kan worden en meer informatie kan worden gegeven aan de raad die kritisch is. Er moet een flinke inhaalslag worden gedaan om het vertrouwen en de rust bij de raad terug te krijgen.

Dhr. Frings (Nijmegen):
Wil VT bij GGD houden, elders wordt de taak ook bij JGB weggehaald. Aantal meldingen is vorig jaar 3x zo hoog uitgevallen, als gevolg van de landelijke campagne, waarmee geen rekening is gehouden. De organisatie staat onder grote druk en het is binnen gemeente Nijmegen geen discussie dat extra middelen voor 2^{e} helft 2016 noodzakelijk zijn.

Voorzitter:
Voor de organisatie betekent het dat als er geen extra geld voor de tweede helft 2016 beschikbaar komt, wij terugvallen naar niveau 2014. Dan moet er personeel uit en kunnen meldingen niet meer in behandeling worden genomen, waarmee de burger teruggestuurd wordt naar de gemeenten.

Dhr. Van Neerbos:
Andere optie is interen op eigen vermogen, wat ook geen wenselijke situatie is.
Vraagt op welk moment de GGD de opdracht aan de opdrachtgevers (gemeenten) zal teruggeven. Op 30/06 zal duidelijk zijn, op basis van de zienswijzen van de gemeenten, of het AB instemt met de begrotingswijziging 2^{e} helft 2016 VT.

Naar aanleiding van het voorstel van mw. De Swart om weer twee informatierondes te organiseren, wil men het aan de gemeenten zelf overlaten op welke wijze de raden betrokken en geïnformeerd moeten worden.
Dhr. Krook geeft als suggestie om ook de sociaal wijkteams nauw te betrekken.

Besloten wordt:
1. Vooralsnog niet in te stemmen met de voortzetting van de extra middelen voor Veilig Thuis in de tweede helft van 2016.
2. Dat er eerst een betere cijfermatige en verdiepende onderbouwing voor de begrotingswijziging 2^{e} helft 2016 VT wordt gegeven t.b.v. de zienswijzen van gemeenten.
3. Dat, op basis van de zienswijzen van gemeenten, op 30/06 besloten kan worden over de begrotingswijziging 2^{e} helft 2016 VT.
4. Dat het onderzoek van Tiel naar alternatieven betreffende de onderbrenging van VT in de vergadering van het AB van 30/06 aan de orde komt.
5. Dat t.b.v. de AB-vergadering van 30/06 inzichtelijk gemaakt wordt, wat (financieel) nodig is als VT na 2017 taak bij GGD blijft.
6. Dat ter voorbereiding op de vergadering van het AB van 30/06 de deelnemende gemeenten zelf bepalen op welke wijze de raden nader zullen worden betrokken en geïnformeerd.
7. Dat terugkoppeling van het inspectiebezoek op 07/06 in de vergadering van 30/06 plaatsvindt.
8. Dat de directie opdracht krijgt bovengenoemde punten in voorbereiding te nemen.

Op de vraag waarom Gelderland-Zuid niet goed scoort en b.v. Utrecht wel, antwoordt de voorzitter dat Utrecht een proefregio was en daarom vier jaar vooruitloopt. Daarom is deze vergelijking niet reëel.

Mw. Pieters:
Reikt ter vergadering een sheet uit met de conclusie dat er 3x zoveel meldingen zijn binnengekomen t.o.v. projectbegroting en geeft een toelichting. De GGD is VT begonnen met een relatief klein startbudget van 2 mln. Er zijn regio's die tweemaal zoveel jaarbudget hadden gecorrigeerd naar inwoneraantal. Het aantal meldingen is mede door de overheidscampagne verdrievoudigd. Gelderland-Zuid had tevens te kampen met problemen als huisvesting, privacy-discussies, discontinuïteit aansturing en onderbezetting door uitval personeel en meerdere registratiesystemen. Al langer is duidelijk dat de samenwerking met JBG moeizaam verloopt. Door alle problemen was VT

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	niet in staat om de werkwijze volgens het handelingsprotocol vorm te geven. Er wordt nu keihard gewerkt aan het verbetertraject, waarvan het proces nog in ontwikkeling is. Er is gemeentelijke druk om VT met minder geld vorm te geven, maar er is feitelijk nog steeds capaciteit te weinig. Uit de GGD organisatie is al 4 fte voor VT extra ingezet (= 4 ton). Maar het opplussen vanuit de eigen organisatie heeft zijn grenzen. Ziektevervanging JBG wordt door de GGD opgevangen. De discussie in het AB richting minder financiën, is voor VT niet houdbaar. Ze geeft aan dat momenteel werkvoorraden groot zijn en wettelijke termijnen niet worden gehaald. Er is ingezet op verbetering van processen, maar zonder extra geld/capaciteit zal VT zeker niet aan de normen van de inspectie gaan voldoen in juni. Benoemd wordt dat alleen al op het starten van onderzoek een lijst is van 80 casussen die niet binnen de termijn zullen worden afgerond. Mw. De Swart voorziet dat een code rood van de inspectie niet spoort met de verwachting die wij bij de raden hebben neergelegd. De heer Krook benoemt dat het risico dat mogelijk gelopen wordt, belangrijker is dan het rood scoren volgens de inspectie. De heer Krook houdt een pleidooi richting AB om verantwoordelijkheid te nemen. Gevraagd wordt wat de mogelijkheden zijn om de wachtlijst weg te werken. Mw Pieters: om meer gekwalificeerd personeel te krijgen, duurt de wervingsprocedure zeker twee maanden. Inzet via gespecialiseerde bureaus gaat sneller maar heeft een prijskaartje. Het wegwerken van 80 casussen door een bureau kost € 120K (excl. BTW). Het AB geeft aan dat er geen gevallen tussen wal en schip mogen raken, daarom zal er een oplossing moeten komen. De heer Engels stelt voor om het DB te mandateren om financiële besluiten te nemen ten aanzien van het wegwerken van de werkvoorraden. M. Pieters geeft aan dat op 30/06 een reële (concept)begroting 2017 voor VT ter bespreking zal voorliggen en waarschuwt dat deze structureel hoger zal zijn dan de huidige 3 mln. Dhr. Frings geeft aan dat het AB rekening moet houden met 4 mln. Dhr. Van Neerbos dankt voor het inzicht dat nu gegeven is, maar geeft aan dat het AB zich moet realiseren dat er sprake is van een systeemwijziging. Alle raden vinden het wenselijk dat in de tweede helft 2016 geen extra gelden nodig zijn, maar gezien de ontwikkelingen in praktijk is dit dus niet haalbaar. <u>Besloten wordt</u>: 1. Dat het DB in overleg met directie gemandateerd wordt, om namens AB naar bevind van zaken keuzes te maken om de werkvoorraden weg te werken, met verantwoording achteraf.	
6.	**Veilig Thuis** *6.1 Definitieve overgang Veilig Thuis en VT-medewerkers naar GGD* In 2014 is door de gemeenten het principe-besluit genomen dat Veilig Thuis per 1 januari 2017 in zijn uiteindelijke vorm dient te staan en een plek dient te hebben in de reguliere werkwijze van beleidsontwikkeling en uitvoering van GGD Gelderland-Zuid. GGD en JBG gingen zich gezamenlijk inspannen om Veilig Thuis in zijn definitieve vorm per 1 januari 2017 gestalte te geven. <u>Besloten wordt</u>: Onderstaande beslispunten door te schuiven naar 30/06 en op 30/06 in behandeling te nemen: 1. Veilig Thuis structureel onderbrengen binnen GGD Gelderland-Zuid per uiterlijk 1 januari 2017, maar zo mogelijk eerder; 2. Vaststellen dat sprake zal zijn van "overgang van onderneming"; 3. Aan de Directeur Publieke Gezondheid opdracht geven om alle nodige voorbereidingen te treffen die noodzakelijk zijn om deze overgang te realiseren en hierover te rapporteren in de AB-vergadering van 30 juni 2016; 4. In de AB-vergadering van 30 juni 2016 de formatie en het budget Veilig Thuis voor 2017 vaststellen en de datum van overgang van onderneming. Mw. Pieters merkt daarbij op, dat als positief wordt besloten, het krap wordt om 1 jan. te halen, omdat de onderhandelingen met vakbonden ook de nodige tijd vragen.	

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	6.2 Cijfers Veilig Thuis De voorzitter geeft i.v.m. de tijd, kort ruimte aan mw. Pieters. Hierdoor beperkt ze de presentatie tot 2 sheets (de volledige presentatie is 21 april nagezonden en is als bijlage toegevoegd). Naast de sheet over de verdrievoudiging van het aantal meldingen (uitgedeeld bij het vorige agendapunt) deelt M. Pieters een sheet uit met het aantal meldingen per gemeente. Hieruit blijkt dat er op basis van de projectgelden per 1/1/2015 veruit de meeste gemeenten te veel meldingen hebben dat op grond van de beschikbare financiën kan worden behandeld. Dit geldt ook voor het verhoogde budget per 1/1/2016. Met andere woorden: VT heeft onvoldoende budget en capaciteit, om alle meldingen te kunnen behandelen. Besloten wordt**:** 1. Kennis te nemen van de uitgereikte informatie	
7	**Uitvoeringsprogramma Meerjarenstrategie GGD 2016 – 2019** De meerjarenstrategie 2016 – 2019 'Over bruggen' van GGD Gelderland-Zuid is 17 december 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De vormgegeven versie van de meerjarenstrategie met daarbij de aanbiedingsbrief van de DPG liggen voor. Dit jaar wordt de meerjarenstrategie verwerkt en geconcretiseerd in een uitvoeringsprogramma met producten en diensten die de MJS ondersteunen. Er zijn zeven vernieuwende en verbindende producten, die komende tijd ontwikkeld zullen worden. Dhr. Hendriks (Beuningen) geeft aan dat de regie altijd bij de gemeenten ligt. Dhr. Engels (Wijchen) wil meegeven, dat wat in het welzijnswerk al lokaal gebeurt, vooral daar te laten. GGD kan daarbij aanvullend zijn. Besloten wordt**:** 1. Kennis te nemen van het proces t.b.v. de totstandkoming van het uitvoeringsprogramma, behorende bij de meerjarenstrategie en dan met name van de vernieuwende verbindende producten.	
8	**Stemgewicht AB 2016** Het stemgewicht 2016 is ongewijzigd t.o.v. het stemgewicht 2015. Voor elke gemeente wordt het stemgewicht jaarlijks bepaald op basis van het inwoneraantal op 1 januari van het voorafgaande jaar volgens het CBS. Besloten wordt: 1. Het stemgewicht Algemeen Bestuur in 2016 vast te stellen.	
9	**Rondvraag** Dhr. Krook (Neerijnen): • Er spelen momenteel twee zaken rondom seksueel misbruik tussen kinderen op scholen. Het is geen taak van VT maar wel aan de GGD om hiervoor protocollen op te stellen. Er worden tegenstrijdige berichten naar slachtoffer en naar dader gegeven. Volgens de voorzitter bestaan hiervoor protocollen in het onderwijs. Er wordt nadrukkelijk gevraagd om regie. Er wordt besloten dat binnen de GGD bekeken wordt wat hierover al geregeld is bij JGZ en BZ. Mw. Klein (Buren): • meldt dat dit haar laatste AB-vergadering was, zij krijgt een andere werkomgeving; Economische Zaken, Werk en Inkomen, Vastgoed. Mevrouw Annie Benschop zal haar als wethouder/AB-lid opvolgen. Dhr. Van Neerbos (Neder-Betuwe): Er staat een bedrag in de begroting 2017 dat niet klopt. Dit is bekend en inmiddels gecorrigeerd. De voorzitter geeft aan dat een indicatieve begroting 2017 gestuurd is naar de gemeenten voor zienswijze en dat een aangepaste begroting besproken wordt op 30/06. Voorzitter: Wil het onderwerp rondom beschermd wonen en de decentralisatie hiervan aan de orde stellen. Dit zal aansluitend aan de volgende AB-vergadering worden ingepland. Dhr. Buwalda laat weten dat Zaltbommel in deze aansluit bij Den Bosch.	M. Pieters
10	**Sluiting** De voorzitter sluit om 12.15 uur de vergadering onder dankzegging aan de deelnemers voor hun bijdrage aan deze vergadering.	

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Bestuurlijke bijeenkomst burgemeesters en wethouders op 14 april 2016 in hotel De Twee Linden in Beneden-Leeuwen, gemeente West Maas en Waal.

Aanwezig:
Mevr. Klein-De Jong, mevr. Peters, mevr. De Swart,en de heren Bel, Buwalda, Van Dongen, Driessen, Engels, Frings, Hendriks, Krook, Van Neerbos, Sidali, Sorensen, Van Swam, Wiendels, mevr. Pieters, mevr. De Riemer en de heer Van Wijngaarden;
De heren Bruls (voorzitter), Beenakker, Van den Bosch, Van Schelven, De Vries, Van Riswijk, en mevr. De Vries en mevr. Van Ruijven en de heren Van Eert, Veerhoek, Mengde, Steenkamp en De Boer en mevr. Van Zwol, mevr. Kunst en de heren Nieuwerth, Derksen, Honigh, Van Zanten en Verhoeven (secretaris)

Afwezig: De heren Thijssen, Van Kooten, Verheijen en Slinkman

1.Opening
De heer Bruls opent de vergadering en heet ieder welkom.

3.Verwarde personen

Mevr De Vries geeft aan dat het lijkt alsof er steeds meer verwarde personen zijn.
Het is belangrijk om op tijd de juiste hulp te bieden. Zij verwijst naar een schema, waarin dit is uitgebeeld.
Het doel is er voor zorgen dat verwarde personen niet in een politiecel komen, omdat ze er niet thuishoren.
Daarnaast kost de inzet van de politie veel capaciteit.

De heer Frings vult aan dat er een opdrachtgeversoverleg is met bewindspersonen
Er komen landelijk subsidiefondsen. Hierdoor wordt het mogelijk dat verwarde personen kunnen worden opgenomen. Tevens zal de realisatie van een crisisbeoordelingskamer tot de mogelijkheden behoren.

De heer Bruls vraagt aan de aanwezigen of zij instemmen met beslispunt 2.a.

Besluit burgemeesters en wethouders:
- De aanwezigen gaan akkoord met Bestuurlijk overleg met zorgverzekeraars VGZ en Menzis. Om tot een duurzame, integrale benadering te komen is het noodzakelijk dat de financieringsschotten worden weggenomen en gemeenten en zorgverzekeraars een gezamenlijke doelstelling formuleren en ondersteunen.
- Gezien de subregionale zorginkoop, vertegenwoordigen de heren Driessen en Frings de gemeenten in Rivierenland respectievelijk Rijk van Nijmegen

De heer Bruls vraagt of de aanwezigen instemmen met beslispunt 2.b.

De heer Van den Bosch spreekt mede namens Maasdriel als hij meldt dat Zaltbommel en Maasdriel te maken hebben met zorginstelling Reinier van Arkel. Deze gemeenten vinden het vervelend als hun burgers naar Tiel of Nijmegen moeten in plaats van Den Bosch.

De heer Frings geeft aan dat er een landelijk onderzoek is naar de vervoersbewegingen met verwarde personen. Bewindspersonen bekijken hoe dit vervoer geregeld en gefinancierd kan worden.
Het is raadzaam de gevraagde uitzonderingspositie voor deze gemeenten in dit onderzoek te laten meelopen.

Besluit burgemeesters en wethouders:
De aanwezigen gaan akkoord met het uitvoeren van casuïstiekanalyses (Rijk van Nijmegen en Rivierenland) om handvatten te identificeren op organisatorisch niveau.
De kanttekening wordt gemaakt dat bij de uitwerking van het thema verwarde personen rekening wordt gehouden met de bijzondere relaties van de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel met de instelling Reinier van Arkel in Den Bosch. Met Reinier van Arkel zal contact worden opgenomen.

De heer Bruls vraagt de opvatting van de aanwezigen over beslispunt 2.c.

De heer Van Schelven constateert dat verwarde personen eerder goede zorg nodig hebben. De politie zit met deze mensen in haar maag. Er zou eerder een zorgaanpak moeten zijn. De politie dweilt nu met de

kraan open. Er zijn veel investeringen nodig in lokale contacten. Er dient een verbinding te zijn tussen veiligheid en de zorgkant.
De heer Van Schelven mist ook de verbinding met beschermd wonen en de relatie met de woningbouwcorporaties.

Mevr. Van Ruijven sluit aan op hetgeen de heer Van Schelven heeft verwoord.
Zij kan zich voorstellen dat in iedere gemeente in eigen huis afstemming plaatsvindt tussen de wethouder en burgemeester over specifieke gevallen. Niet alleen is de casuïstiek van belang, maar ook moet verbinding worden gezocht waar je als gemeenten tegenaan loopt.

Mevr. De Vries antwoordt dat in het vervolgtraject die verbinding met het "voorveld" wordt gezocht.

De heer Van Schelven ervaart dat soms verwarde personen veel te vroeg uit instellingen worden ontslagen.

De heer Bruls reageert door op te merken dat er altijd mensen zullen zijn die niet in systemen zijn te vangen. We moeten proberen daar van te leren en van daaruit een betere aanpak uit te werken.

Mevr. De Vries is van mening dat met het voorgestelde traject we niet alles oplossen of aanpakken.

De heer Beenakker vertelt dat in het AJB ook is gesproken over verwarde personen.
Van belang is dat iemand de regie pakt bij de bespreking van een casus, waarin een verwarde persoon voorkomt. Zoals ook in het veiligheidshuis gebeurd moeten verschillende partijen om de tafel zitten om te bekijken op elke wijze het probleem aangepakt kan worden.
Voorts is belangrijk dat iemand doorzettingsmacht heeft om iets te doen, volgens de heer Beenakker.

De heer Frings vult aan door op te merken dat in onze regio de lichte groei van verwarde personen wordt veroorzaakt door mensen die geen voorgeschiedenis hebben bij de GGZ.
Vaak zijn het zzp-ers die in een slechte financiële situatie zitten en dit lang voldhouden. Plotseling kunnen deze personen doorslaan en onverwacht zorg nodig hebben
Landelijk is echter het beeld dat verwarde personen vaak uit instellingen komen. Bijde GGZ-instellingen zijn echter nog geen bezuinigingen doorgevoerd. Gezien deze ontwikkeling volgt de voorgestelde aanpak twee sporen.

Besluit burgemeester en wethouders:
De aanwezigen gaan akkoord om een plan van aanpak op te stellen met verbetermaatregelen en voorstellen voor pilots naar aanleiding van casuïstiekanalyses op vraagstukken over (1) regie in de zorgketen, (2) het wegnemen van zorgvraagstukken van politie, (3) het organiseren van voorveld, vroegsignalering, toeleiding naar zorg en tijdig handelen. Het plan van aanpak wordt vormgegeven in samenhang met afspraken met zorgverzekeraars (actie a).

De voorzitter stelt beslispunt 2.d. aan de orde.
De heer Bruls geeft aan dat in Nijmegen naar de groep verwarde personen wordt gekeken. Daarbij worden ook andere cijfers gebruikt die binnen de gemeente of elders beschikbaar zijn. Door deze verbinding te maken krijg je meer inzicht in de groep en is mogelijk sprake van een voorspellende waarde. De heer Bruls stelt voor te zijner tijd de onderzoeksresultaten hiervan met elkaar te delen.

Besluit burgemeesters en wethouders:
- Akkoord met het opstellen van een plan van aanpak voor het verkrijgen van gegevens & monitoring
- De onderzoeksresultaten van de gemeente Nijmegen in relatie tot verwarde personen worden te zijner tijd gedeeld.

De voorzitter vraagt de mening van de aanwezigen over beslispunt 2.e.
De vraag is hoe en wanneer gaan we dit vervoer doen. Ambulances en politieauto's 's zijn beide niet geschikt voor het vervoer van verwarde personen. Voorts moet ook naar de financiering worden gekeken.
De heer Bruls vindt dat we zo snel mogelijk af moeten van het vervoer door politie en ambulances.

De heer Honigh is van mening dat op korte termijn bij private partijen vervoer kan worden geregeld. Of dit een definitieve oplossing is of moet zijn is de vraag.

Mevr. De Vries wil met dit onderwerp haast maken. Zij stelt voor over een paar maanden met een voorstel terug te komen.

De heer Frings vindt van belang dat er aansluiting is op een landelijk onderzoek.
Het zogenaamde landelijk “aanjaagteam” komt met een voorstel hoe dit vervoer er uit moet zien.
De heer Frings voorziet wel een probleem met betrekking tot agressie van betrokken verwarde personen. De politie zal daarin een functie hebben.

Besluit burgemeesters en wethouders:
Er wordt een voorstel uitgewerkt van passend zittend vervoer, waarbij de veiligheid van medewerkers geborgd is.

De voorzitter stelt vervolgens beslispunt 2.f. aan de orde

Mevr. De Vries geeft aan dat zorgverzekeraars bereid zijn mee te denken met betrekking tot het realiseren van een crisisbeoordelingskamer. De psychiatrie wil op twee plaatsen zo’n kamer initiëren. Ze worden door GGZ ingericht.

De heer Frings merkt op dat het raadzaam is dat bij gebruik van verdovende middelen door verwarde personen de psychiatrie onmiddellijk kan handelen. E moet worden gezorgd dat deze mensen daar kunnen blijven gedurende 24 uur. De bedoeling is dat de kamers bij de GGZ-instellingen komen.
Waar de plek van de kamer in Tiel is, is nog niet bekend.

Waarschijnlijk in het ziekenhuis, volgens mevr De Vries.
Zo’n kamer is niet voor alle situaties geschikt. Bijvoorbeeld als dementerende ouders, die wat langer thuis wonen, ineens overlast op straat veroorzaken.

De heer Bruls vindt dat in eerste instantie de politie in aanraking komt met verwarde personen. Vandaar dat in Den Haag men er voor heeft gekozen in het politiebureau een vleugel in te richten voor verwarde personen.

Bekend is dat 70 procent van de betrokken personen niet agressief is. We moeten er voor zorgen dat de politie er niet continu bij moet zijn.Politie moet wel weten waar deze personen naar toe moeten, aldus de heer Frings.

Mevr. Kunst geeft aan dat het OM graag wil aansluiten bij de verdere uitwerking; met name bij de werkgroep.

Besluit burgemeesters en wethouders:
- Akkoord met de afstemming voor de operationalisering van crisisbeoordelingskamer met wensen van politie en acute zorgpartners
- Het OM sluit aan bij de uitwerking
- De beslispunten 2.a tot en met 2.f gebeuren onder begeleiding van de stuurgroep

De voorzitter vraagt de aanwezigen hun mening over beslispunt 3.

Wie betaalt de coördinatieproblemen, vraagt de heer Frings.
Als stuurgroep is hiervoor geen voorstel gemaakt. Op jaarbasis kost dit enkele tienduizenden euro's.

De heer Bruls vraagt of het niet door onszelf kan gebeuren door de huidige inzet op een andere manier te organiseren. We hadden immers al moeten coördineren.

Besluit burgemeester en wethouders
- De GGD geeft de geaccordeerde acties vorm en neemt het projectleiderschap op zich c.q. continueert deze
- De stuurgroep krijgt de opdracht met een voorstel te komen ten aanzien van de kosten/inzet die verbonden zijn met de coördinatiewerkzaamheden

.

De heer Frings meldt dat volgende week het landelijk aanjaagteam bij elkaar komt onder leiding van mevr. Spies. De heer Frings is gevraagd lid te worden van dit team als opvolger van wethouder Scholten.

Niets meer aan de orde sluit de voorzitter de vergadering.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

Verslag

bespreking	**Extra overleg Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid inzake Veilig Thuis**
datum/tijd bespreking	28 april 2016 11.00 - 13.00 uur
Locatie	Stadhuis Nijmegen, Trêveszaal
Aanwezig	dhr. G. Bel (Lingewaal), mw. A. Benschop (Buren), dhr. S. Buwalda (Zaltbommel), dhr. J. van Dongen (Druten), dhr. H. Driessen (Tiel), dhr. B. Frings, voorzitter (Nijmegen), G. Hendriks (Beuningen), dhr. V. van Neerbos (Neder-Betuwe), mw. K. Peters (Mook en Middelaar), dhr. J. Reus (Culemborg), dhr. B. van Swam (West Maas en Waal), mw. E. de Swart (Heumen), dhr. S. Thijssen (Berg en Dal), dhr. N. Wiendels (Geldermalsen), mw. M. Pieters (gedeeltelijk) en dhr. J. van Wijngaarden
afwezig	mw. A. Sørensen (Maasdriel), dhr. R. Engels (Wijchen), dhr. K. Krook (Neerijnen) en dhr. F. Sidali (Culemborg) met kennisgeving
kopie aan	OR
van	Mieke de Riemer
afdeling	Directie
doorkiesnummer	(088) 1447102
e-mail	mderiemer@ggdgelderlandzuid.nl
ons kenmerk	GGD/DIR/1371/16/mr
datum	29 april 2016

	Onderwerp / Besluit	**Actie**
1.	**Opening** De voorzitter opent de vergadering. Berichten van verhindering: Mw. A. Sørensen (Maasdriel), dhr. R. Engels (Wijchen), dhr. F. Sidali (Culemborg), dhr. K. Krook (Neerijnen) **Vaststelling van de agenda** De agendapunten 1 t/m 3 zullen in besloten vergadering worden behandeld. De overige punten zijn openbaar; vanaf 4. Aanvalsplan. Voor de stukken die ter vergadering uitgereikt worden, wordt een leespauze ingelast. De voorzitter start met het namens het DB aanbieden van excuses, dat zij het AB niet hebben ingelicht over de anoniemen melding, het onaangekondigde bezoek van de Inspectie en de daarop volgende persaandacht. Een afvaardiging van het DB is 22/04 bij de inspectie op bezoek geweest. Met de inspectie is afgesproken dat zaken in overleg zo spoedig mogelijk openbaar worden gemaakt. Voordat de stukken inhoudelijk worden besproken wordt op verzoek van dhr. Hendriks eerst een rondje gemaakt, waarin eenieder uiting van gevoelens kwijt kan. Dhr. Hendriks (Beuningen): Hij is boos dat het zo gelopen is en vindt het van belang om goede informatie krijgen zodat hij de raad goed kan informeren. Dhr. Thijssen (Berg en Dal): Heeft het gevoel dat wij steeds achter de feiten aan lopen. Vanaf half 2015 is extra	

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

ingezet op VT, het ging de goede kant op en nu zakt het weer in elkaar. Op de vraag van de voorzitter wie hij dit verwijt antwoordt hij dat het DB het AB beter had moeten informeren. De voorzitter is het daarmee niet eens omdat het DB het AB maximaal geïnformeerd heeft. Op de vraag of het DB voldoende geïnformeerd was geeft de voorzitter aan dat dit niet het geval was.

Mw. Peters (Mook en Middelaar):
Vindt dat de wijze van informeren in het AB van 14/04 door het uitreiken van getallen op een A-4tje anders had gekund, omdat dit niet echt vertrouwen geeft.

Mw. Benschop (Maasdriel):
Voor het proces is het jammer als we de kant opgaan van persoonlijke verwijten. Zij stelt voor om een rondje te maken waar wij nu staan, wat de verbeterpunten zijn en daaruit conclusies trekken. Zij maakt zich met name zorgen over de zinsnede in de brief van de Inspectie dat kinderen/kwetsbare volwassenen forse risico's lopen. Dit moet in de toekomst worden verbeterd, omdat dit niet acceptabel is.

Dhr. Wiendels (Geldermalsen):
We moeten elkaar geen verwijt maken maar er samen goed uitkomen. In Geldermalsen wordt nu onderzocht of het mogelijk is, om in goed overleg met GGD en binnen de kaders die er zijn, het zelf te gaan regelen om de werkvoorraad te verlichten, voor de periode van het komende halfjaar. Complimenten voor wat er nu ligt.

Dhr. Bel (Lingewaal):
Maakt zich zorgen over hoe de raad en richting het sociaal team geïnformeerd wordt. Complimenten voor het DB voor het werk dat verzet is. Dat kinderen en kwetsbare volwassenen risico lopen moet te allen tijde voorkomen worden. Wil op een zorgvuldige manier de communicatie regelen en snel.

Dhr. Reus (Culemborg):
Cruciale vraag: weten wij de oorzaak waarom het niet goed is gegaan? We dachten dat het lek duidelijk was, maar het blijkt niet zo te zijn. Hebben we nu voldoende materiaal om het lek te dichten. Het aanvalsplan moet dit uitwijzen. We moeten nu acteren door maatregelen te nemen maar op basis van de oorzaak.

Dhr. Buwalda (Zaltbommel):
Is functioneel boos en vraagt zich af of wij niet eerder hadden kunnen en moeten ingrijpen. Hebben wij als individuele opdrachtgevers wel gezorgd voor voldoende bemanning op VT en aan de voorkant voor een goede en efficiënte inrichting? Is het aanvalsplan de juiste oplossing? Het hierin genoemde safe-team is weer een extra schakel.

Dhr. Van Swam (West Maas en Waal):
Miste de reactie van het DB op het bericht in de krant. Persberichten kun je niet tegen houden, risico van onjuiste informatie. Zou het op prijs stellen dat het DB het bericht ter info stuurt naar het AB. Hierin samen werken. Complimenten hoe het nu is opgepakt.

Dhr. Driessen (Tiel):
Heeft dhr. Krook gesproken. Als DB moeten wij ons realiseren dat wij het AB mogelijkheden hebben ontnomen.
Als DB-lid zegt HD: begrijpt alle opmerkingen en is het ermee eens dat het DB eerder hadden moeten informeren maar dat het domweg vanwege de drukte vergeten is, daar waar hard gewerkt is m.n. door vz.

Mw. Peters (Mook en Middelaar):
Weten wij nu wel waar het aan ligt en laat het een leerpunt zijn. Is erg geschrokken over de zin dat kinderen en kwetsbare volwassenen forse risico's lopen. Politiek is het relatief rustig, omdat zij steeds het vertrouwen heeft uitgesproken dat de GGD op de goede weg zat. Hopelijk samen constructief verder.

Dhr. Van Neerbos (Neder-Betuwe):
Heeft niets toe te voegen aan wat al gezegd is. DB is nu druk doende geweest met de vragen die nu genoemd zijn om de juiste antwoorden te formuleren.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	Dhr. Van Dongen (Druten): Sluit aan bij opmerkingen van dhr. Driessen. Is teleurgesteld in het bezoek aan de inspectie. We werden geconfronteerd met zaken die niet kloppen. Mw. De Swart (Heumen): Bekijkt het vanuit de raden. Men begrijpt niets van de terugkoppeling na de 2e audit. Men was met een stijgende lijn op de goede weg en dan binnen drie weken deze berichtgeving, dat hakt er enorm in. De genoemde risico's voor kinderen en gezinnen; hier moeten we met een goed verhaal komen.	
2.	**Mededelingen** Geen.	
3.	**Inspectiebrief en reactie op inspectiebrief** Op haar verzoek leest mw. Pieters vooraf een verklaring voor over haar kijk op de ontstane situatie van VT. **Reacties:** dhr. Hendriks: waardeert de inzet en betrokkenheid van de DPG. De gevoeligheid zit hem in de bestuurlijke context, waarin gewerkt wordt. De bestuurders dienen de raden goed te informeren. Voorzitter: Het is een DB-besluit om het mandaat ten aanzien van VT bij de DPG weg te halen en daarvoor een interimmanager aan te stellen. Het mandaat ligt op dit moment bij de voorzitter en in diens afwezigheid bij de vicevoorzitter. Dit is juridisch getoetst. Dhr. Thijssen: Vanavond is in Berg en Dal raadsvergadering. Hij wil nadrukkelijk vermelden dat het geen zin heeft om persoonlijke verwijten te maken en dat hij geen twijfels heeft over ieders inzet, maar het is van belang dat de raad goed en volledig geïnformeerd wordt. Op zijn vraag of de Inspectie al gereageerd heeft, laat de voorzitter weten dat de Inspectie heeft gemeld dat het rapport a.s. maandag om 15.00 uur openbaar gemaakt zal worden. Dit is teleurstellend, want we vinden dat het zo snel mogelijk moet. Gebruikelijke routing concept rapport Inspectie: - De onder toezicht gestelde organisatie kan reageren op het concept rapport. - Inspectie bepaalt of de reactie wel of niet verwerkt wordt of toegevoegd wordt (nog niet bekend). Het is een vreemde situatie dat de reactie op het rapport en het aanvalsplan wel openbaar zijn en het rapport zelf nog niet. Er zal na de vergadering telefonisch contact met de Inspectie worden opgenomen. Mocht de Inspectie hierover nog geen uitspraak doen, dan kan aan de raden worden meegedeeld, dat formeel het verscherpt toezicht vanaf afgelopen vrijdag (22/04) van toepassing is en dat onderliggende stukken volgen. Het DB was behoorlijk geschrokken van de punten, waarmee ze in het gesprek met de Inspectie geconfronteerd werden, die later in de brief bevestigd werden: - Het vertekende beeld dat ontstaan was doordat alleen de wachtlijsten voor onderzoek waren gerapporteerd. - de zorg over de veiligheid van kinderen en kwetsbare volwassenen; - het geschonden vertrouwen in de werkwijze en de aanpak van directie GGD ten aanzien van VT. Mw. De Swart: Er is herhaaldelijk gevraagd of er mensen risico liepen of tussen wal en schip vielen en het antwoord was altijd dat men het goed in de greep had. Dit wijkt af van de conclusies die door de Inspectie in de brief worden gesteld. Vraag aan mw. Pieters is hoe het kan dat zij zich naar AB anders geuit heeft dan wat nu in de brief van de Inspectie vermeld staat. Antwoord mw. Pieters: Er zijn termijnen en doorlooptijden afgesproken. Risico's zijn nooit uit te sluiten; er is geen ideale werkelijkheid. Aan het begin van het jaar is geïnvesteerd in het optimaliseren van de triage, wat veel tijd heeft gevraagd. Capaciteit ten opzichte van	

werk was onvoldoende, waardoor in praktijk casussen niet snel genoeg konden worden afgehandeld. Het beeld dat er niets met acute risicogevallen werd gedaan is onjuist, deze zijn altijd direct opgepakt. Dhr. Reus vraagt om dit in de stukken te benoemen.

De voorzitter vult aan:
Het triageproces zorgt ervoor dat het ofwel direct wordt opgepakt of in onderzoek komt binnen tien weken en dan krijgt het vervolgens prioriteit hoog, midden of laag. Er wordt vinger aan de pols gehouden.

Mw. De Swart:
Vraagt of voor de gevallen die op onderzoek liggen te wachten, wel hulpverleners actief zijn.

Antwoord Mw. Pieters:
Dat verschilt per situatie. Bij triage is er altijd sprake van een risicoafweging en er wordt bekeken of er beschermende factoren aanwezig zijn, zoals zijn er hulpverleners actief in het gezin.

Mw. Peters:
mist in de stukken dat nu bij de nieuwe instroom de casuïstieken wel binnen de termijn conform norm opgepakt kunnen worden. Aan de voorkant zijn er geen wachtlijsten meer. Voor de beeldvorming vindt ze het wenselijk dat deze belangrijke informatie wordt opgenomen.

Dhr. Bel:
Vraagt waarom wij niet in onze reactiebrief aan de Inspectie gevraagd hebben om de zin dat kinderen en kwetsbare volwassenen forse risico's lopen te nuanceren.

Mw. Pieters:
Risico's zijn nooit uit te sluiten. Wachtlijsten zijn onwenselijk, want risico's worden alleen maar groter.

Voorzitter:
Wij moeten vaststellen dat de raden onjuist geïnformeerd zijn en dat moet in alle openheid aan de raden worden verteld.

Dhr. Neerbos:
vult aan, dat het verhaal van de praktijk (zoals door mw. Pieters aangegeven) niet aan de raden is verteld. De inspectie heeft geconstateerd dat de GGD niet voldeed aan de protocollen, de wettelijke vereisten en de afhandelingstermijnen. Hoe goed en hard er ook gewerkt is op de werkvloer, het klopt dat er afgeweken is van het standaard handelingsprotocol en daarmee is per definitie sprake van een veiligheidsrisico. Dat maakt dat de Inspectie verscherpt toezicht oplegt.

Dhr. Thijssen:
vindt dat bovendien aan de raden duidelijk gemaakt moet worden, welk zicht wij hebben op de veiligheidsrisico's.

Voorzitter:
Het belangrijkste veiligheidsrisico zit in de 80 zaken die niet voldoen aan de 10 weken termijn, waarvan tijdens het onderzoek de situatie kan verergeren. Eigenlijk zouden alle zaken wekelijks opnieuw bekeken moeten worden met een risicoanalyse. Dit is niet goed gebeurd en hier heeft het DB zich zorgen over gemaakt.

Dhr. Neerbos:
Het onderliggende probleem is: 'Te weinig handjes aan de lopende band'. Doordat iedereen aan de voorkant is gaan helpen, is het verderop vastgelopen.

Voorzitter:
Het DB heeft de inspectie gevraagd om een aantal parameters waarop je de organisatie kunt inrichten. Zij gaven als antwoord, dat we bij de buren moeten kijken. Wij zitten met Veilig Thuis Gelderland-Zuid op 2 miljoen Euro op 550.000 inwoners, maar er zijn buren die 4 of 6 miljoen op hetzelfde aantal inwoners beschikbaar hebben.

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	Dhr. Reus: Vindt het belangrijke informatie, om te weten wat er gebeurt als er een melding van een buurvrouw binnenkomt over mogelijke mishandeling van een kind. Antwoord voorzitter: Hierop wordt onmiddellijk geacteerd. Dat kan nu zijn en als dat niet zo is, dan volgt triage binnen 5 dagen (b.v. is dit al bij politie bekend) wat er moet gebeuren. Het gaat concreet om drie fases: - Acute gevallen t/m triage binnen vijf dagen. Dit is voor de inspectie geen punt, wat het veiligheidsrisico betreft. De GGD acteert goed. - De 80 gevallen in de onderzoeksfase; hier is sprake van veiligheidsrisico voor de inspectie - In de 235 gevallen die voor een vervolgtraject worden doorgezet, geldt voor casussen die naar het sociaal wijkteams gaan, een beperkt veiligheidsrisico. *Conceptbrief Inspectie, d.d. 25.04.2016 inzake Verscherpt Toezicht Veilig Thuis Gelderland-Zuid* De voorzitter heeft inmiddels telefonisch contact gehad met de Inspectie. Zij zijn niet bereid om hun rapport aan te passen. Onze reactie wordt als bijlage toegevoegd. De inspectie wil vanmiddag 14.00 uur publiceren (i.p.v. maandag 15.00 uur). De voorzitter vindt dit onacceptabel en heeft meer tijd gevraagd, omdat wij anders niet in de gelegenheid zijn om het personeel en de raden tijdig te informeren. Hierover volgt nog een reactie. Mw. De Swart is verzocht om vanavond bij het programma 'Pauw' aan te schuiven. Afgesproken wordt dat op dergelijke verzoeken niet wordt ingegaan. Dit komt terug bij het agendapunt Communicatie. <u>Besloten wordt:</u> als AB kennis te nemen van de Inspectiebrief. *Conceptbrief DB aan Inspectie, d.d. 27.04.2016 inzake Reactie op brief* Dhr. Thijssen vraagt om beter aan te geven waar het vertekend beeld uit bestaat. Niet om zaken mooier voor te stellen, maar om zaken in de goede context te plaatsen. Deze brief is echter al verzonden. De toelichtende tekst onder het kopje 'Aanvullingen tekst' op blz. 2 is voor dhr. Thijssen niet voldoende als informatie voor de raden. Het komt terug bij het agendapunt Communicatie aan de raden. Dhr. Wiendels: Er wordt genoemd dat het niet de intentie was om cijfers achter te houden. Voorzitter: Er is op 6/1 een achterstand benoemd van 100 zaken. Dat deze is opgelopen tot 160 zaken is tussentijds niet gerapporteerd. Dat heeft het vertekend beeld veroorzaakt, ook voor het DB. Dhr. Wiendels vraagt naar de betrokkenheid van mw. Van Lübeck. Zij is manager Bijzondere Zorg/Veilig Thuis en is verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing van het team. Bij voorkeur zal zij van haar overige taken afgehaald worden, zodat zij volledig op VT kan worden ingezet. De Inspectie heeft geconstateerd dat onder haar management vooruitgang te zien was en vertrouwen bij het personeel was. De komst van de Interimmanager heeft geen gevolgen voor haar positie. M.b.t. het mandaatbesluit gaat het om de taken van de DPG betreffende VT. <u>Besloten wordt</u>: als AB kennis te nemen van deze reactiebrief. Mw. Pieters verlaat de vergadering.	
4.	**Aanvalsplan Veilig Thuis GGD Gelderland-Zuid** Mw. Benschop vraagt welke consequenties het mandaatbesluit voor mw. Pieters heeft voor de overige taken als DPG. Voorzitter: in het najaar heeft het DB de DPG een uitstekende beoordeling gegeven	

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	tijdens een beoordelingsgesprek. Er is binnen het DB geen enkele twijfel over haar functioneren, dus het heeft geen gevolgen voor haar overige taken. Op de vraag of er al zicht is op de nieuwe interimmanager meldt dhr. Driessen, dat er drie kandidaten gezocht worden met ruimte ervaring in dit werkveld en getracht wordt de functie zo snel mogelijk in te vullen. Deze interimmanager valt rechtstreeks onder het DB, met de voorzitter respectievelijk vicevoorzitter als contactpersoon. Dhr. Buwalda: vraagt welke informatie aan de Inspectie geleverd moet worden. Antwoord voorzitter: Met de Inspectie is afgesproken dat op alle drie onderdelen van het proces tweewekelijks de cijfers gemonitord worden en de caseload per fte en de veiligheidsrisico's worden wekelijks bekeken. Dhr. Buwalda vindt het wenselijk de cijfers per gemeente te ontvangen. Dhr. Van Wijngaarden geeft aan dat deze wens eerder geuit is en dat het Regas-systeem, dat momenteel geïmplementeerd wordt, deze getallen mogelijk in de toekomst zal kunnen leveren. Op dit moment zijn er nog geen zuivere cijfers beschikbaar. Dhr. Van Neerbos: Er zijn afspraken met de Inspectie gemaakt. Het is van belang om te voldoen aan de wettelijke vereiste gegevens en de afhandelingstermijnen. Dhr. Van Swam: vindt het van belang te weten of de voorraad die afgeschaald moet worden naar de sociaal wijkteams een wachtlijst is 'omdat het wijkteam er niet klaar voor is'. Antwoord voorzitter: De kwaliteit van de wijkteams in de hele regio verschilt, wat deskundigheid betreft. Afschaling betekent doorzetten, dossieroverdracht, bespreken, enz. In Nijmegen en Wijchen b.v. wordt afgeschaald naar regieteams. Bij JBG kan altijd een beroep worden gedaan op ondersteuning, maar in praktijk gebeurt dit niet. Consultatie wordt wel ingekocht maar er wordt nauwelijks gebruik van gemaakt. Daarom zijn er safeteams als tussenschakel om het naar de wijkteams goed te laten verlopen. <u>Besloten wordt:</u> akkoord te gaan met het aanvalsplan, met de toevoeging dat de veiligheid van kinderen en kwetsbare volwassenen eerste prioriteit is. Het DB en het AB worden nauwgezet op de hoogte gehouden.	
5.	**Communicatie naar:** a. Medewerkers Veilig Thuis: 14.00 uur zullen medewerkers VT worden geïnformeerd. b. Gemeenteraden: Dhr. Hendriks zou graag de excuses van het DB aan het AB vermeld zien. Dit is niet juist, de brief aan de Raden wordt ondertekend door het AB en niet door het DB. Voor de gemaakte excuses van het DB aan het AB kan verwezen worden naar de notulen. Verder vraagt dhr. Hendriks over de rapportages aan de Inspectie in de brief te vermelden; de rapportages kunnen zelf doorgezonden worden naar de raden. Naar aanleiding van het krantenartikel in het AD. Dhr. Frings heeft de journalist niet gesproken en geeft weer hoe het contact is verlopen. Het artikel is zonder interview geplaatst, daarom overweegt hij dan ook een klacht in te dienen bij de Raad voor de Journalistiek. De conceptbrief aan de Raden wordt op een aantal punten aangepast. c. Samenwerkingsrelaties: De brief is akkoord en zal aan onze relaties worden verzonden. d. Pers: Op voorstel van het DB zal ook de conclusie van de Inspectie worden verwoord. Het persbericht zal aangepast worden en de Q&A zullen worden aangepast op basis van de besluiten die deze vergadering genomen zijn. Op de site van de GGD zal vanuit de persverklaring een dossier geplaatst worden met alle stukken die vandaag op de agenda staan en inclusief de mededeling dat er een mandaatbesluit is genomen. Het moet parallel lopen met de informatie die de raden ontvangen.	

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	e. Woordvoeringslijn: Perscontacten lopen via GGD, woordvoering door voorzitter of vicevoorzitter. Voor sparring zijn mw. De Swart en dhr. Van Dongen beschikbaar. Vraag is of wij ook de landelijke pers bedienen. Antwoord: neen. Mw. Benschop vreest, dat als er op vragen geen reactie komt, dit meer wantrouwen geeft. Ieder AB-lid heeft verantwoordelijkheid naar de eigen raad en het is niet te voorkomen dat de pers hierover hoort. Er wordt besloten niet actief naar de landelijke pers te reageren. Voor specifieke vragen zal verwezen worden naar dhr. Frings/dhr. Driessen. Zo snel mogelijk na 14.00 uur wordt alle informatie via de mail verzonden naar het AB, de raden via de griffiers, de colleges en het RAO onder embargo tot 16.00 uur. De Q&A is ter ondersteuning van de AB-leden.	
6.	**Rondvraag** Geen.	
7.	**Sluiting** De voorzitter sluit om 13.30 uur de vergadering onder dankzegging aan de deelnemers voor hun bijdrage aan deze vergadering.	

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

Gelderland-Zuid

Verslag - concept

bespreking	**Extra overleg Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid inzake Veilig Thuis**
datum/tijd bespreking	6 juni 2016 11.00 - 13.00 uur
Locatie	De Twee Linden, Beneden-Leeuwen
Aanwezig	dhr. B. Frings, voorzitter (Nijmegen), dhr. G. Bel (Lingewaal), mw. A. Benschop (Buren), dhr. J. van Dongen (Druten), G. Hendriks (Beuningen), dhr. V. van Neerbos (Neder-Betuwe), mw. K. Peters (Mook en Middelaar), dhr. B. van Swam (West Maas en Waal), mw. E. de Swart (Heumen), dhr. S. Thijssen (Berg en Dal), mw. A. Sørensen (Maasdriel), dhr. R. Engels (Wijchen), dhr. K. Krook (Neerijnen) dhr. Euser en dhr. J. van Wijngaarden
afwezig	dhr. F. Sidali (Culemborg); dhr. S. Buwalda (Zaltbommel), dhr. H. Driessen (Tiel), dhr. J. Reus (Culemborg), dhr. N. Wiendels (Geldermalsen)
kopie aan	OR
van	Jules van Wijngaarden
afdeling	Directiebureau
doorkiesnummer	(088) 1447102
e-mail	jvanwijngaarden@ggdgelderlandzuid.nl
ons kenmerk	GGD/DIR/1396/16/jvw
datum	14 juni 2016

	Onderwerp / Besluit	**Actie**
1.	**Opening** De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom; met name Leo Euser, interim-manager Veilig Thuis. Dhr. Frings geeft aan dat het onderwerp van deze bestuursvergadering is: het bijpraten over de actuele stand van zaken en de reacties in de verschillende raden rondom Veilig Thuis. Er zal een beknopt verslag worden gemaakt van de thema's die worden besproken.	
2.	**Voorstellen Leo Euser** De heer Euser is een ervaren interim-bestuurder in de jeugdzorg. Zijn opdracht staat geformuleerd in het Aanvalsplan, dat het Algemeen Bestuur geaccordeerd heeft in de vergadering van 28 april jl.	
3.	**Ervaringen in de verschillende gemeenten** Alle aanwezigen hebben in de vergadering mondeling aangegeven wat de stand van zaken is m.b.t. Veilig Thuis in de raad, college en/of gemeente. De volgende thema's/aandachtspunten zijn aan de orde geweest bij de behandeling van dit agendapunt (in willekeurige volgorde): - De inhoud van de verschillende moties - Het kwaliteitsmanagementsysteem van de GGD vs Veilig Thuis De GGD is tot 2018 HKZ gecertificeerd. Begin mei is de GGD bezocht voor een externe audit HKZ en kreeg op diverse vlakken complimenten. - Reacties op de verschillende moties - Verscherpt Toezicht - Positie en vertrouwensvraag DPG - Verwijtbaarheid van DPG, DB en AB (schuldvraag) - Zelfreflectie bij DPG, DB en AB	

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

Brief aan de raad - Vastgestelde verslagen vergadering AB GGD Gelderland-Zuid

	- Leer- en verbeterpunten - Tekort aan budget bij de start van Veilig Thuis - Cultuurverschillen bij Veilig Thuis vanuit de verschillende 'bloedgroepen' - Ketensamenwerking Veilig Thuis- sociale wijkteams (afschalen) - Behoefte aan informatie van het klantenbestand Veilig Thuis per gemeente - Communicatie tussen DB, interim-manager en DPG - Begrotingswijziging 2e helft 2016 Veilig Thuis - Behoefte aan verduidelijking van de kosten per fte in het voorstel begrotingswijziging 2e helft 2016 Veilig Thuis - Behoefte van de Raden aan de cijfers m.b.t. de werkvoorraad - Status en agendering van het onderzoek naar de positionering van Veilig Thuis Gelderland-Zuid - Inrichting van de GR.	
4.	**Ervaringen van de interim-manager** De heer Euser geeft zijn eerste ervaringen met Veilig Thuis GGD Gelderland-Zuid weer: - Veel werkdruk en onzekerheid bij medewerkers - Veel tijdelijke 'hulptroepen' zijn ingeschakeld bij Veilig Thuis - Op 7 juni a.s. is het voortgangsgesprek met de Inspectie - Hij is druk geweest met de opzet van de begroting 2017 Veilig Thuis en met de informatieavonden rond de 2e wijziging begroting 2016.	
5.	**Afspraken/ besluiten** a. Het AB formuleert een reactie op de hoofdlijnen van de verschillende aangenomen moties in de verschillende deelnemende gemeenten. b. Veilig Thuis geeft aan de gemeente (wethouder) door als er problemen zijn met betrekking tot het afschalen naar de sociale wijkteams c.q. als de sociale wijkteams niet in staat zijn om afgeschaalde zaken goed op te pakken vanwege kwalitatieve of kwantitatieve redenen. c. De adviesfunctie van gemeente Nijmegen wordt ingeschakeld t.b.v. evaluatie DB. Zij zal hiervoor een feitenrelaas opstellen en een aantal mensen kort bevragen. Opdracht zal worden gegeven door de wethouder Financiën van Beuningen. De heer B. Frings zal hiervoor contact zoeken met de wethouder Financiën van Beuningen. d. Het onderzoeksrapport naar de positionering van Veilig Thuis Gelderland-Zuid wordt vrijdag 10 juni a.s. gezonden naar het AB met het verzoek van het DB om dit onderzoek voor 30 juni a.s. met de Raad van de deelnemende gemeenten te bespreken, zodat de raad een zienswijze kan opstellen. Deze zienswijze van de Raad kan tijdens de AB-vergadering van 30 juni a.s. mondeling worden ingebracht. e. Op 30 juni a.s. wordt tijdens de AB-vergadering het onderzoek naar de positionering van Veilig Thuis Gelderland-Zuid besproken en over de toekomstige positionering besloten. f. Bij de begroting 2017, die na 30 juni a.s. voor zienswijze wordt aangeboden aan de gemeente, komt een informatiebrief; waarin o.a. de structurele aanpak, het systeem, de werkwijze en de rapportage aan de orde komt.	
6.	**Rondvraag** Dhr. Frings: • Geeft aan dat Jan Dirk Sprokkereef geen adviseur is van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, zoals onlangs in De Gelderlander stond, maar vanuit de VNG werkt aan de verbetering van de kwaliteit van alle Veilig Thuis-organisaties. Ook de interim-manager heeft deze week een gesprek met dhr. Sprokkereef.	
7.	**Sluiting** De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging aan de deelnemers voor hun bijdrage aan deze vergadering.	

Brief aan de raad - M de Wijse Klacht busvervoer Nijmegen

BIG

Gemeente raad .

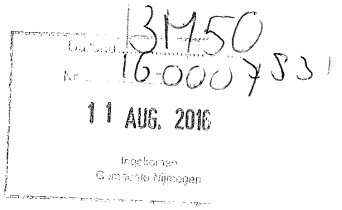

klacht : busvervoer Nijmegen.

07-08-2016

Wij willen aangeven dat het openbaar vervoer een zootje is in Nijmegen.
Bussen vallen uit,bussen komen niet of rijden met vertraging.
Ook de informatie is erg slecht en niemand weet wat wie je ook vraagt medewerkers of chauffeurs .
Klachten melden bij de vervoerder heeft ook geen zin je krijgt een ontvangs-bericht maar verder geen antwoord.
Het is dus erg slecht dit wilde wij graag even melden .

M de wijse
Bosbesstraat 26
Nijmegen.

Brief aan de raad - A Rutjes Klacht werk wijkagent

B20

Gemeente Raad Nijmegen. 8-8-2016.

Klacht Werk wijze wijkagent en handhaving.

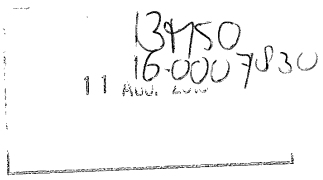

Wijkagent in onze wijk de wolfskuil neemt klachten niet serieus.
Als je iets meld en het word niet verholpen en je meld het opnieuw
dan krijg je een antwoord dat je hem niets meer mag melden.
Ook toezicht doet weinig of niets aan problemen in de wijk .
Klachten gaan over vernielingen van straat verlichting ,vuil dumping enz .
dit melden wij omdat hier kinderen spellen (speeltuin- speelplaats)
Graag zouden wij zien op medewerking .

A Rutjes
bosbesstraat 26
6542 NS Nijmegen.

Brief aan de raad - A Rutjes Klacht werk wijkagent

Van: anneke rutjes [mailto:annekerutjes62@hotmail.com]
Verzonden: donderdag 4 augustus 2016 23:38
Aan: Griffie
Onderwerp:

Geachte griffie

Ik wilde u vragen om meer toezicht in de wijk wolfskuil er wordt veel vuil en afval gedumpt ook rond de speelplaats en speeltuin dus graag meer toezicht dit ook omdat er vaak wordt ingebroken in de slooppanden en grofvuil wordt gedumpt +er wordt vernield zoals straatverlichting is ook al gemeld bij wijkagent van wolfskuil [redacted]

Gr a rutjes

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

ARN BV
afvalenergiecentrale

Datum : juli 2016
Onze referentie: 102306/04.02.03
Doorkiesnr. : 024-3717123

Onderwerp : **Financieel jaarverslag 2015**

Geachte mevrouw, heer,

In de bijlage ontvangt u ons Financieel Jaarverslag 2015, dat op 29 **juni** 2016 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van ARN B.V. werd vastgesteld.

Mocht u meer of minder exemplaren wensen te ontvangen, of mochten uw (adres-)gegevens gewijzigd zijn, dan verzoeken wij u ons dit even te laten weten, zodat wij dit in onze gegevens kunnen aanpassen. Stuurt u dan even een e-mailtje aan c.vandepavert@arnbv.nl.

Het is overigens ook mogelijk het Financieel Jaarverslag te downloaden via onze website www.arnbv.nl/actueel.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

ARN B.V.

G.H.J.P. van Gorkum,
Algemeen directeur

Bijlage: Jaarverslag 2015

Postbus 7006 6503 GM Nijmegen
Bezoekadres: Nieuwe Pieckelaan 1 6551 DX Weurt
Telefoon (024) 371 71 71 Fax (024) 377 97 69
Acceptatie (024) 373 11 88 E-mail: info@arnbv.nl
Internet: www.arnbv.nl

Bank: Rabobank 11.58.29.466
IBAN/SEPA: NL72RABO0115829466
BIC: RABONL2U
Ingeschreven bij KvK nr. 10029188
Omzetbelastingnr. NL 008085262B01

ISO 14001
BUREAU VERITAS
Certification

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

HET GEBRUIK DER ONTWIKKELDE WARMTE

[Bron, verkorte versie van:
'Het vuilverwijderingsvraagstuk', behandeld door een commissie van de Ned. ver. van reinigingsdirecteuren, maart 1944.]

Bij een goede verbranding van het vuil is de warmteontwikkeling vrij groot. Men moet dan ook verschillende maatregelen treffen om die deelen te koelen, die anders te zeer van de hitte zouden lijden en slechts een korten levensduur zouden hebben. Hiervoor komen in aanmerking de deelen, die rechtstreeks met de vuren of de ongekoelde rookgassen in aanmerking zijn als roosters, vuurdeuren, wanden der verbrandingsruimte e.d. De lucht, die voor deze koeling gebruikt wordt, dient in den regel weer voor verbrandingslucht.
Vele groote installaties koelen dan ook de rookgassen. Deze koeling kan op diverse manieren plaats vinden. De meest toegepaste manier is gebruik van warmte voor stoomproductie of waterverhitting in ketels, omdat hierdoor de warmte nuttig gebruikt wordt.
Het is zelfs zoo, dat men soms bij het maken van plannen voor een vuilverbranding het gebruik van de warmte geheel voorop stelt en niet meer denkt aan het voordeel van afkoeling der gassen. Een doeltreffende afkoeling maakt het echter mogelijk een geconcentreerde snelle verbranding toe te passen, met een hooge temperatuur van het vuur en de rookgassen, hetgeen zoowel voor het stoken als voor het terugwinnen der warmte van voordeel is. In ieder geval zouden de onkosten voor de vuurvaste bemetseling zonder ketelinstallatie veel hooger uitvallen, zowel bij den nieuwbouw als bij het regelmatige onderhoud.

Kan men de warmte gebruiken voor het leveren van warm water en voor het verwarmen van gebouwencomplexen, zooals o.a. te Zürich en Kopenhagen het geval is, dan wordt in den regel een behoorlijke prijs voor de calorieën verkregen en zijn de ontvangsten uit dien hoofde een belangrijke bron van inkomsten. Verkoopt men den stoom aan een electriciteitsbedrijf of wekt men zelf stroom op, dan zijn de ontvangsten in den regel laag.

Eén ding kan gezegd worden, als concludeerend antwoord op de vraag: Waarheen met de ontwikkelde warmte? en wel dit: Als men de warmte gebruikt, laat men het dan doen op de minst gecompliceerde wijze, en zonder zich opofferingen te getroosten voor een hoog nuttig effect. De brandstof is gratis, de prijs die men voor de calorieën betaald krijgt, is in den regel laag, men moet dus geen geld besteden om een hoog thermisch rendement te behalen, want dat brengt zijn kosten niet op.

Omslagfoto:
Werkzaamheden aanleg warmtenet voor de levering door ARN van warmte aan de Nijmeegse wijk Waalsprong. Het hele netwerk werd op 9 maart 2015 officieel in gebruik gesteld door minister H. Kamp van Economische zaken.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

INHOUD

INLEIDING 4
Over dit verslag 6
Participatie en dochterondernemingen 6
Duurzaamheids(jaar)verslag 6
Stakeholders en materialiteitsmatrix 6

Kerncijfers 8
Milieubeleidsverklaring: 'Van verwerken naar verwaarden' 9

Bericht van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering 11
Samenstelling Raad van Commissarissen en Directie 12

DIRECTIEVERSLAG
Strategie & beleid 15
Organisatie 15
Bestuur 15
Management 15
Overleg met de Raad van Commissarissen 17
Algemene Vergadering van Aandeelhouders 17

Algemene gang van zaken in 2015 19
People 31
Planet 35
Operationele bedrijfsvoering 35
Milieuzaken 37
Profit 40

JAARREKENING 2015 41
Balans per 31 december 2015 42
Winst- en verliesrekening over 2015 44
Kasstroomoverzicht 45
Toelichting op de balans en de winst -en verliesrekening 46

OVERIGE TOELICHTINGEN 50
Controleverklaring accountant 60

INTERVIEWS
ARN-directeur Gerard van Gorkum
"Weer belangrijke stap gezet op weg naar de circulaire economie" 16

Wethouder Tiemens, gemeente Nijmegen:
"Er is in de samenleving nog geen breed gedragen gevoel van urgentie" 18

Directeur Linders, Dar
"Toekomst ligt in regionale samenwerking" 20

"Periodieke revisies nodig om installatie in topvorm te houden" 22

Wethouder Meijer, gemeente Ede
"Niet alleen mensen, maar ook bedrijven moeten blijven vernieuwen" 24

Directeur Franzen, Comgoed Compost
"ARN heeft het vak van compostproducent snel en goed geleerd" 26

ARN creëert veilige bewerking en opslag van vliegas 28

Projectleider Heijnsdijk, Heros
Heros maakt schone bouwstof uit bodemas 30

Wethouder De Klein, gemeente Beuningen
"Het bedrijf heeft een goede ontwikkeling doorgemaakt" 32

ARN zet altijd fors in op veiligheid 34

Bijenpaleis op ARN - terrein floreert goed 36

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

INLEIDING

Als maatschappelijk verantwoord en betrokken onderneming streeft Afvalenergiecentrale ARN B.V. naar waardecreatie door het in de samenleving vrijkomend afval duurzaam, doelmatig, economisch verantwoord en gericht op continuïteit te verwerken. Om dit te realiseren, beschikken wij over geavanceerde installaties voor het scheiden, voorbewerken en biologisch drogen van aangeleverd restafval, voor het bewerken en verwerken van groente-, fruit- en tuinafval (gft) en voor het verbranden met hoogwaardige energieterugwinning uit niet-herbruikbare afvalstoffen. De bij het verwerken en verbranden overblijvende reststoffen worden zoveel mogelijk - eventueel na bewerking - nuttig toegepast. Zo willen wij actief bijdragen aan het zoveel mogelijk voorkomen van eventuele negatieve effecten van het verwerken van afval op de huidige samenleving en die van toekomstige generaties.

De bij het verbranden van afval vrijkomende energie (warmte) zetten wij in voor de productie van 'groene' elektriciteit voor het openbare net. 'Groen', omdat voor deze manier van energieproductie geen fossiele brandstoffen nodig zijn. Een deel van de warmte is bestemd voor de eigen energie- en warmtebehoefte en die van een nabij ons bedrijf gelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie. De door ons geproduceerde (rest)warmte zetten wij sinds medio november 2014 via een omvangrijk warmtenet ook in voor duurzame stadsverwarming van op termijn 14.000 woningen in Nijmegen. Dit grootschalige project is een initiatief van de gemeente Nijmegen, Alliander, Nuon, de provincie Gelderland en Afvalenergiecentrale ARN B.V. Het warmtenet werd op 9 maart 2015 officieel in gebruik genomen door minister H. Kamp van Economische Zaken. Omdat het warmtenet over het industrieterrein TPN-West loopt, zijn er ook mogelijkheden om bestaande en/of nieuwe bedrijven op dit net aan te sluiten als leverancier of afnemer van warmte.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Al sinds 2012 verwerken wij groente-, fruit- en tuinafval (gft) in een eigen vergistings- en composteringsinstallatie, ofwel biogasinstallatie (BGI). Het gft wordt in de BGI omgezet in gas, CO_2 en hoogwaardige compost. Het biogas wordt opgewerkt tot gas van aardgaskwaliteit ('groengas') om vervolgens te worden gebruikt als transportbrandstof voor regionaal busvervoer van busmaatschappij Hermes en voor een aantal afvalinzamelvoertuigen van het Nijmeegse afvalinzamelbedrijf Dar. Daar waar verder in dit verslag wordt gesproken over 'groengas' wordt gedoeld op de productie van gas van aardgaskwaliteit door middel van vergisting van gft.

De bij onze activiteiten overblijvende restproducten worden zoveel mogelijk in eigen beheer geschikt gemaakt voor hergebruik of nuttige toepassing. Als voorbeeld: metalen (o.a. blik) worden afgezet naar metaalrecyclingbedrijven en verbrandingsresten worden opgewerkt tot funderingsmateriaal voor grond- en wegenbouwkundige werken.

ARN is wettelijk verplicht om een milieujaarverslag uit te brengen. De grondslag daarvoor is gelegen in het 'Besluit milieujaarverslaglegging milieubeheer', waarmee op haar beurt weer de Europese E-PRTR-richtlijn is geïmplementeerd. Voor een milieudienstverlenend bedrijf is het vanzelfsprekend dat de meeste procesgerelateerde gegevens in een dergelijk milieujaarverslag worden gepresenteerd. Dat milieujaarverslag en onderhavig jaarverslag vormen dan ook een tweeluik. Het jaarverslag is op aanvraag beschikbaar, maar financieel jaarverslag en de publieksversie van ons milieujaarverslag zijn ook te downloaden (www.arnbv.nl).

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Over dit verslag

Dit verslag betreft de activiteiten van ARN B.V. op haar locatie aan de Nieuwe Pieckelaan 1, 6551 DX te Weurt. Postadres: Postbus 7006, 6503 GM Nijmegen. Het terrein is deels in eigendom van ARN B.V. en is deels gehuurd van aandeelhouder GR MARN (Regio Nijmegen e.o.). De onderneming is bereikbaar onder telefoonnummer 024-3717171 en per email info@arnbv.nl; onder meer om nadere informatie aan te vragen over de inhoud van dit verslag. Gedurende het verslagjaar hebben zich geen veranderingen of correcties voorgedaan die aanleiding geven om informatie over eerdere verslagjaren te wijzigen, te herroepen of anderszins. Meet- en berekenmethoden hebben geen wijziging ondergaan.

Participaties en dochterondernemingen

ARN Consulting B.V.
ARN B.V. heeft een volle dochter (ARN Consulting B.V.) die in 2015 een slapend bestaan heeft geleid.
Over ARN Consulting B.V. wordt in dit verslag dan ook niet gerapporteerd.

GRAN B.V.
In april 2012 heeft de oprichting plaatsgevonden van GRAN B.V. (Groen Recycling Arnhem Nijmegen). ARN bezit 25% van de aandelen in deze vennootschap. De overige aandeelhouders zijn de gerenommeerde 'groenbedrijven' Bruins & Kwast in Duiven, Van Iersel in Ravenstein en Den Ouden in Schijndel. GRAN is opgericht om een zeer hoogwaardige en zeer duurzame verwerking van groenafval uit veertien gemeenten in de Stadsregio Arnhem - Nijmegen in gezamenlijkheid mogelijk te maken. Ook over GRAN B.V. wordt in dit verslag niet afzonderlijk gerapporteerd.

Duurzaamheids(jaar)verslag

Een duurzaamheidsverslag (ook wel maatschappelijk verslag genoemd) is een verslag waarin niet alleen wordt gerapporteerd over de financiële prestaties, maar ook over de prestaties op het gebied van duurzaam en/of maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarbij worden de onderscheiden prestaties in hun onderlinge samenhang beoordeeld. Afgekort heet dit internationaal: 'People-Planet-Profit'. Dit bestuursverslag is conform dit stramien opgebouwd.

Stakeholders en materialiteitsmatrix

Wij besteden veel aandacht aan het voeren van een continu dialoog met onze stakeholders.
Zo houden wij voeling met wat er leeft bij afvalaanbieders en andere stakeholders. Dit stelt ons tevens in staat om signalen te ontvangen, waarmee wij onze dienstverlening verder kunnen verbeteren. Dit is een essentieel en continu proces, omdat (ook) wij ons bestaansrecht ontlenen aan het voorzien in de wensen van onze stakeholders. Vanuit dit perspectief en aan de hand van de structuur van ons strategisch raamwerk selecteren wij de onderwerpen voor ons jaarverslag. De contacten met onze stakeholders bepalen in hoge mate onze prioritering en hoe wij inspelen op veranderende marktomstandigheden én daaruit voortvloeiende wensen van onze stakeholders.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

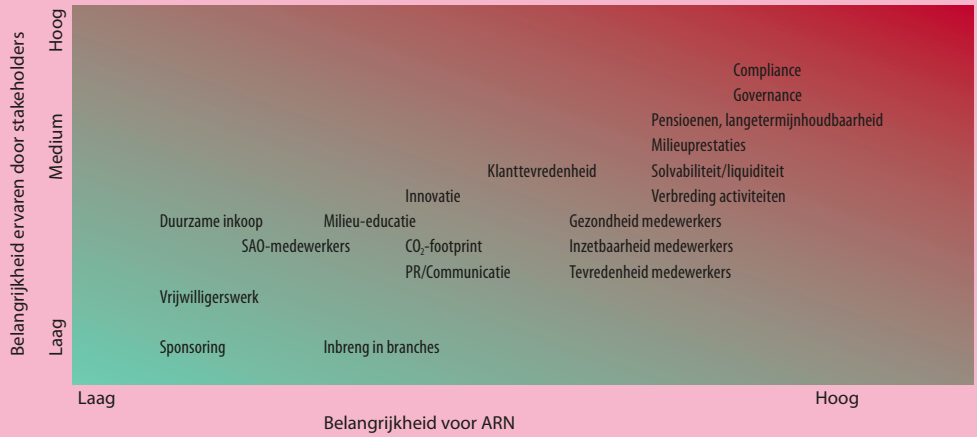

Over trends in bredere zin (bv. macro-economisch of politiek) die van invloed zijn op de organisatie en op duurzaamheidsprioriteiten, over belangrijke gebeurtenissen, successen en zaken die minder goed gaan tijdens de verslagperiode wordt met de Raad van Commissarissen (RvC) meermalen gesproken als onderdeel van de discussie over strategie en analyse. In samenspraak met de RvC is geconstateerd, dat de eerder ingezette koers naar meer hergebruik van afvalstoffen en de bijdrage die wij leveren aan de noodzakelijke energietransitie in positieve zin heeft bijgedragen aan de financiële resultaten en daarmee ook heeft geleid tot meer draagvlak voor het bedrijf en haar activiteiten.
Het financieel jaarverslag wordt verspreid onder onze stakeholders. Milieujaarverslag en dit financieel jaarverslag zijn via onze website ook digitaal beschikbaar. Over het milieujaarverslag wordt tijdens jaarlijkse informatiebijeenkomsten tekst en uitleg gegeven aan omwonenden, plaatselijke, regionale en provinciale milieugroeperingen en aan bij ARN betrokken overheden. Duurzaamheid in het algemeen en onze bijdrage daaraan komen tijdens deze bijeenkomsten aan de orde.

Tenslotte

De directie verklaart zich verantwoordelijk voor de inhoud van dit verslag en acht het verslaggevingsbeleid van de organisatie en de gehanteerde criteria toereikend. Voorts is de directie van oordeel dat alle informatie die naar haar mening van materieel belang is voor de lezers in het verslag is opgenomen.

Weurt, 25 mei 2016

Gerard van Gorkum, algemeen directeur
Gerd Terbeck, directeur

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

KERNCIJFERS ARN B.V.

	2015	2014
Hoeveelheden afval (ton)		
Gestort	42.168	26.467
Verbrand	280.132	291.937
Vergist	47.346	46.209
Op andere wijze verwerkt	197.765	207.135
Totaal geaccepteerd	**567.411**	**571.748**
Productiecijfers verbranding		
Beschikbaarheid (%)		
Lijn 1	90,1	94,3
Lijn 2	94,3	90,1
Doorzet (ton per uur)		
Lijn 1	10,6	11,7
Lijn 2	23,8	24,7
Verwerkt (ton)		
Lijn 1	83.626	96.833
Lijn 2	196.506	195.104
Energieproductie (MWh)		
Productie elektriciteit	195.981	190.339
Productie m.b.v. de nooddiesels	23	31
Productie zonnepanelen	147	178
Inkoop elektriciteit	11	27
Totale energieproductie	**196.162**	**190.575**
Eigen elektriciteitsconsumptie	-46.051	- 44.424
Levering elektriciteit aan het openbare net	**150.111**	**146.151**
Productie warmte (TJ)		
Levering aan de RWZI (TJ)	594	592
Extern warmtenet	164	28
Intern warmtenet	7	6
Groengas (m^3)		
Gas via de BGI geleverd op het aardgasnet	2.291.854	1.854.756
Personeel		
Gemiddelde personeelssterkte (fte)	101,5	103,3
Ziekteverzuim (%)	5,6	3,8
Financiële kerncijfers (alle bedragen in duizenden euro's)		
Omzet	42.388	36.996
Bedrijfsresultaat	1.774	1.810
Netto resultaat	641	325
Langlopende schulden	17.450	20.700
Balanstotaal	72.104	73.314
Eigen Vermogen	17.081	16.440

MILIEUBELEIDSVERKLARING

Van verwerken naar verwaarden

Als maatschappelijk verantwoord en betrokken onderneming streeft Afvalenergiecentrale ARN B.V. naar waardecreatie door in de samenleving vrijkomend afval duurzaam, doelmatig, economisch verantwoord en gericht op continuïteit te verwerken. Zo willen wij bijdragen aan het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve effecten van het verwerken van afval op de huidige samenleving en die van toekomstige generaties. Om dit te realiseren, beschikken wij over geavanceerde installaties voor het scheiden, voorbewerken, biologisch drogen en verbranden van niet-herbruikbare afvalstoffen. Groente-, fruit- en tuinafval (gft) bewerken en verwerken wij in een eigen vergistings -en composteringsinstallatie.

De bij de verbranding van afval vrijkomende energie (warmte) zetten wij in voor de productie van groene stroom voor het openbare net. 'Groen', omdat bij deze manier van energieproductie geen fossiele brandstoffen nodig zijn. Een deel van de warmte is bestemd voor de eigen energie- en warmtebehoefte en die van een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Een ander deel van de warmte wordt ingezet voor duurzame regionale stadsverwarming.
Gft wordt in een vergistings- en composteringsinstallatie omgezet in biogas en hoogwaardige compost. Het biogas wordt opgewerkt tot gas van aardgaskwaliteit ('groen gas') om vervolgens te worden gebruikt als brandstof voor regionaal busvervoer. Bij de opwerking van biogas naar aardgaskwaliteit ontstaat CO_2 dat voor nuttig gebruik wordt afgezet.

De bij de diverse activiteiten overblijvende restproducten worden zoveel mogelijk geschikt gemaakt voor hergebruik. Bodemassen worden bijvoorbeeld toegepast als funderingsmateriaal in grond- en wegenbouwkundige werken. (Nog) niet herbruikbare reststoffen, inclusief rookgasreinigingsresiduen, worden op een voor het milieu verantwoorde wijze opgeslagen in gecontroleerde opslagplaatsen en/of afgevoerd voor externe verwerking.

Onze 'normen en waarden' zijn meetbaar en controleerbaar door toepassing van een integraal (milieu) zorgsysteem/BIM op basis van de volgende uitgangspunten:

Open communicatie
Over ons beleid, de voorgenomen en getroffen preventieve en corrigerende maatregelen en gerealiseerde (milieu-) prestaties wordt, zowel intern als extern, op een transparante wijze gecommuniceerd met al onze stakeholders. Zo ook over technologische mogelijkheden, financiële middelen, alsmede operationele en zakelijke behoeften. Rapportage en besluitvorming over milieu(beleid)gerelateerde zaken vinden plaats via de lijnorganisatie, maar ook rechtstreeks aan c.q. door de algemeen directeur.

Kwaliteit
Wij leveren kwalitatief hoogwaardige diensten en producten en wij zijn een betrouwbare partner met als doel tevreden stakeholders.

Minimumstandaard
Als minimumstandaard geldt dat wij voldoen aan alle wettelijke verplichtingen en vergunnings- c.q. veiligheidsvoorschriften.

Milieudoorlichting
Wij brengen regelmatig de milieuaspecten van ons handelen in beeld en volgen de ontwikkelingen op het gebied van afvalbeleid en milieuwet- en regelgeving. Wij bepalen de milieu-impact van de beheersbare en beïnvloedbare bedrijfsactiviteiten, producten en diensten aan de hand van reguliere metingen en monitoring.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Verbetering
Wij streven naar voortdurende verbetering van de bescherming van het milieu, ondermeer door het toepassen van best beschikbare technieken, interne audits, rapportages en evaluaties van het zorgsysteem. Eventuele klachten worden schriftelijk vastgelegd, zorgvuldig onderzocht en beantwoord en worden waar nodig aangegrepen voor het doorvoeren van verbeteringen. Wij evalueren aan de hand van onze bevindingen in hoeverre het systeem bijdraagt aan realisatie van het beleid en aan het halen van onze doelstellingen. Waar nodig 'vertalen' wij deze in corrigerende en preventieve maatregelen.

Leren uit fouten
Wij streven naar een gezonde en veilige bedrijfssituatie en aan het voorkomen van persoonlijk letsel, schades en (zware) ongevallen. Daartoe hanteren wij de zeer laagdrempelige systematiek van follow up van geregistreerde fouten, ongevallen en bijna-ongevallen. Om de milieubelasting van onze bedrijfsactiviteiten zoveel mogelijk te beperken, passen wij deze systematiek eveneens toe op mogelijke milieu-incidenten.

Preventie van afval
Wij streven naar een minimale productie van eigen afvalstoffen. Vrijkomend restmateriaal wordt zoveel mogelijk opgewerkt tot secundaire bouw- of brandstof en wordt op verantwoorde wijze als grondstof afgezet.

Medewerkers
Het handelen conform de uitgangspunten van deze 'milieubeleidsverklaring' beschouwen wij als de verantwoordelijkheid van alle medewerkers in alle geledingen van de organisatie tot en met de directie. Wij stimuleren een actieve rol van de medewerkers door hen voortdurend te motiveren door het stellen en evalueren van concrete (op functieniveau meetbare) doelen, taken en beschikbare middelen. Wij doen dit door voorlichting en opleiding, door het geven van duidelijke werkinstructies en - waar nodig - door het toepassen van corrigerende maatregelen. Voor bij ons werkzame medewerkers van externe bedrijven en dienstverleners gelden dezelfde normen en waarden als voor onze eigen medewerkers.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN AAN DE ALGEMENE VERGADERING

Hierbij bieden wij u het verslag en ter vaststelling de jaarrekening over 2015 aan. Deze documenten zijn door ons geaccordeerd na overleg met de directie en de accountant. De jaarrekening is gecontroleerd en is voorzien van een goedkeurende verklaring van Mazars Accountants.

Uit oogpunt van good governance is het van belang om met enige regelmaat te wisselen van accountant. Daarom is besloten om voor de controle van de jaarrekening 2015 gebruik te maken van de diensten van een ander accountantskantoor. Na een zorgvuldige selectieprocedure is de keus gevallen op Mazars.

Het boekjaar 2015 is afgesloten met een positief bedrijfsresultaat (na belastingen) van € 641.026 positief tegen € 325.375 positief in 2014. Wij adviseren de Algemene Vergadering de jaarrekening 2015 vast te stellen met decharge van de statutaire directie voor het gevoerde bestuur en van de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

In de aandeelhoudersvergadering van 24 juni 2015 werd de jaarrekening 2014 door de Algemene Vergadering vastgesteld. Daarbij stemden de aandeelhouders ermee in om de winst toe te voegen aan het eigen vermogen van de vennootschap. In 2016 zal overleg met de aandeelhouders worden gestart om te komen tot nieuwe afspraken over de winstbestemming van de vennootschap over 2015 en volgende jaren.

In het boekjaar 2015 heeft de Raad van Commissarissen vijf keer vergaderd. Belangrijke vaste punten van bespreking waren: de periodieke rapportages over de financiële en operationele ontwikkelingen; de aanlevering en verwerking van afvalstoffen, de relatie met de regio Rivierenland en de begroting 2016. Voorts kwamen onderwerpen aan de orde als de onderhoudsstop van verbrandingslijn 1, grondruil met het Waterschap Rivierenland en een oriëntatie op de meest wenselijke omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen.

In een op 21 december 2015 gehouden extra Algemene Vergadering wezen de aandeelhouders in meerderheid het verzoek van aandeelhouder Regio Rivierenland af om haar aandelen in de vennootschap over te mogen dragen aan de Gemeenschappelijke Regeling AVRI. Dit besluit werd genomen op formele gronden, namelijk omdat de statuten van de vennootschap voor een overdracht van aandelen een andere procedure voorschrijven. Eerder al had de Regio Rivierenland besloten om met ingang van april 2015 geen afval meer aan te leveren bij ARN B.V.
Volgens rooster werd op 24 juni 2015 afscheid genomen van de commissarissen J.F. de Haan en J.G.Th. M. Kersten. Wij danken hen beiden voor al hun werkzaamheden ten behoeve van de vennootschap. Voorts werd de heer C.F. van Eert benoemd als commissaris en werd de heer A. Krawczik voor een periode van drie jaar herbenoemd als commissaris.

Tot slot spreken wij graag onze waardering uit voor de inzet van directie en personeel in het boekjaar 2015. In de nog steeds aan vele veranderingen onderhevige afvalmarkt slagen zij er steeds weer in om het bedrijf vanuit een gezond financieel perspectief goed 'bij de tijd' te houden.
Voorts danken wij al onze relaties voor de goede samenwerking en het vertrouwen in onze vennootschap.

Beuningen, 25 mei 2016
Th. W. A. Camps, president-commissaris ARN B.V.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

SAMENSTELLING RAAD VAN COMMISSARISSEN & DIRECTIE (per 31 december 2015)

Prof. Dr. Th.W.A. Camps (1955), President-commissaris
Nationaliteit: Nederlandse.
· Bestuursvoorzitter Berenschot Groep
Relevante nevenfuncties:
· Hoogleraar Organisatiekunde en bestuurskunde Tias School for Business and Society van Tilburg University
· Hoogleraar Vanderkruijs leerstoel 'leiderschap in maatschappelijke ondernemingen' Tias School for Business and Society van Tilburg University
· Voorzitter RvC Rabobank Rijk van Nijmegen
· Member of the Editorial Board of the Journal on Chain and Network Science
· Lid Raad van Advies Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants.
· Lid Economische raad gemeente Nijmegen

W. Hols (1962), Plv. voorzitter RvC
Nationaliteit: Duitse.
· Bestuurder REMONDIS International GmbH te Lünen (D)
Relevante nevenfuncties:
· Bestuurder REMONDIS Nederland B.V. te Ede
· Bestuurder REMONDIS Belgien SPRL te Herstal (B)
· Director REMONDIS Waste Solutions Limited (UK)

Mevr. drs. Th.A.J. Burmanje (1954)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Bestuursvoorzitter Kadaster
Relevante nevenfuncties:
· Commissaris Sligro Food Group
· Voorzitter Raad van Toezicht Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
· Commissaris Zeeman TextielSupers B.V.

H.J.C.Vreeswijk (1959)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Wethouder gemeente Scherpenzeel
Relevante nevenfuncties:
· Bestuurslid Regio De Vallei
· Lid Raad van Toezicht Metander/OZG (Speciaal Onderwijs)
· Voorzitter welstandscommissie diverse gemeenten

Ing. J.C. Everaert (1967)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Sales Manager bij REMONDIS Argentia B.V.

Drs. M.H.T. Lepoutre (1954)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Wethouder gemeente Druten
Relevante nevenfuncties:
· Vertegenwoordiger namens Druten in Algemeen Bestuur van Dar

Drs. K.C. Tammes (1948)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Voormalig burgemeester gemeente Buren
Relevante nevenfuncties:
· geen

Dr. A. Krawczik (1963)
Nationaliteit: Duitse
· Algemeen directeur van REMONDIS Nederland B.V.
Relevante nevenfuncties:
· Algemeen directeur Dusseldorp Groep B.V.

Drs. C. van Eert (1962)
Nationaliteit: Nederlandse.
· Burgemeester gemeente Beuningen
Relevante nevenfuncties:
· Bestuurslid van de Stichting Brandweeropleidingen Gelderland - Overijssel
· Voorzitter Regionale Stuurgroep Meldkamer Oost Nederland
· Lid van de Economische Raad Nijmegen
· Lid Advisory Board onderwijsprogramma Geografie Radboud Universiteit Nijmegen

SAMENSTELLING VAN DE DIRECTIE

G.H.J.P. van Gorkum, Algemeen en statutair directeur (1952)
In dienst sinds 1989. Benoeming als algemeen en statutair directeur per 2001
Nationaliteit: Nederlandse.
Relevante nevenfuncties:
· Penningmeester van RNCT (Regionaal Nijmeegs Centrum voor Technologie)
· Bestuurslid Via Natura, een regionaal landschapsontwikkelingsfonds
· Bestuurslid Industriële Kring Nijmegen (IKN)
· Voorzitter van de Deskundigen Commissie voor het EFRO subsidieprogramma OP Oost 2014-2020
· Advisory Board of AIESEC Nijmegen
· Diverse lokale bestuurlijke functies in de gemeente Berg en Dal

Dr.-Ing. G. Terbeck (1964)
Benoeming als directeur per 2007
Nationaliteit: Duitse
Relevante nevenfuncties:
· Directeur REMONDIS Nederland B.V.
· Directeur Dusseldorp Groep B.V.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

DIRECTIEVERSLAG

Strategie en Beleid

Eerder heeft met de RvC een actualisatie plaatsgevonden op de toekomstige positionering van ARN in de afvalbranche. Geconstateerd is dat, meer nog dan eerder het geval was, de ontwikkeling moet worden gestimuleerd om te komen tot een andere en bredere rol in de keten; namelijk meer up-stream. Anders gezegd: een opschuiving in de richting van de ontdoeners van afval, zodat ARN zelf meer invloed kan uitoefenen op het 'verwaarden' van afval. Om dit te kunnen realiseren, is het nodig om meer greep te krijgen op de regiepunten voorin de netwerken. Daartoe zullen wij samenwerking zoeken met partners in de deelnemende regio's/gemeenten. Wij doelen hiermee vooral op de gemeenschappelijke regelingen die aandeelhouder zijn van onze vennootschap, alsmede de daarin deelnemende gemeenten en/of uitvoerende (inzamel)diensten. Uiteraard zullen wij zeker ook kijken naar mogelijkheden om samen te werken met private partijen. Zij beschikken immers veelal over ruime kennis en ervaring op het gebied van zowel inzameling als voorbewerking en/of scheiding van afval. Publiek-private samenwerking op dit gebied geeft ons tevens mogelijkheden tot verdere groei en/of uitbouw van onze activiteiten, waaronder uiteraard ook die op de markt van bedrijfsafval.

In afnemende prioriteitsvolgorde denken wij hierbij aan:

1. Samenwerking met deelnemende regio's, gemeenten en andere (regionale) partners op het gebied van afval, duurzame energie en milieu, kostendeling/-beheersing, contracten, techniek, kennis- en productontwikkeling om zo de binding met deze partners te versterken.
2. Scheiding en voorbewerking (bv. biomassa) en opschuiven in de ketens. Niches op het gebied van monostromen: hout, glas, plastic, hoogcalorische verbranding, medisch afval, productvernietiging e.d.
3. Samenwerking met private partijen, zoals REMONDIS en andere partners, resulterend in gezamenlijke inzameling van afvalstoffen, optimale verwerking van afval, optimale energie-opbrengsten en vergroting van kennis.
4. Versterking van functie en waarde voor de deelnemende regio's en gemeenten, onder andere door bundeling van kennis en krachten.

Op het vlak van duurzaamheid ziet ARN de komende jaren voor zichzelf de volgende strategische prioriteiten weggelegd:

1. Vergroten van de capaciteit c.q. doorzet van de vergistings- en composteringsinstallatie;
2. Levering van warmte aan derden. Dit kan restwarmte zijn, maar ook primaire warmte;
3. De bouw van een installatie voor het verwerken van luiers en het realiseren van een matrasrecyclinginstallatie.

Organisatie

Bestuur

De onderneming kent een tweehoofdige directie: de heren G.H.J.P. van Gorkum (algemeen statutair directeur) en G. Terbeck (parttime) directeur. De directie is belast met het dagelijks bestuur en is o.a. verantwoordelijk voor de strategie, de vaststelling en de realisatie van doelstellingen en geprognosticeerde resultaten. Voorts is het bestuur van de vennootschap o.a. ook verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het maatschappelijk verantwoord ondernemen van de vennootschap en het beheersen van risico's. De directie legt verantwoording af aan en stemt zaken af met de Raad van Commissarissen. Wekelijks vindt directieoverleg plaats. Aan dit overleg wordt tevens deelgenomen door de directiesecretaris en de directieassistente. Voorts voert de directie periodiek gestructureerd overleg met diverse afdelingshoofden en staffunctionarissen.

Management

De onderneming kent een managementteam (MT), waarvan naast de directie, de drie bedrijfsleiders (AVI, Onderhoud en GSI), tevens de manager Finance, Planning & Control, het hoofd Personeelszaken, de directiesecretaris en de directie-assistente deel uitmaken. Het MT vergadert maandelijks. Onder de drie bedrijfsleiders opereren afdelingschefs, die leiding geven aan de medewerkers op de werkvloer. Door een goede scheiding van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden wordt gewaarborgd dat er geen tegenstrijdige belangen kunnen ontstaan. Zo zijn o.a. de acceptatie en registratie van binnenkomende en

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Gerard van Gorkum

"Weer belangrijke stap gezet op weg naar de circulaire economie"

"Terugkijkend op 2015 vormt de opening op 9 maart door minister Kamp van het warmtenet in Nijmegen een mooie mijlpaal in de geschiedenis van ons bedrijf en voor iedereen die bij ARN is betrokken. Daarmee is immers weer een volgende stap gezet op de weg naar een circulaire en dus duurzame economie."

"Dat infrastructurele project, waarin ARN als leverancier van warmte een onmisbare schakel is voor het verwarmen van uiteindelijk 14.000 woningen, kwam tot stand dankzij goede samenwerking tussen de provincie Gelderland, Nijmegen, Alliander, Nuon en ARN. De winst van dit project voor al onze aandeelhouders is dat de restwarmte van ons verbrandingsproces nu geheel wordt benut. Bovendien is ARN niet meer weg te denken uit de regionale infrastructuur."

Vertrouwen

Het 'Project warmtenet' is door de eendrachtige samenwerking tussen alle partijen in hoog tempo gerealiseerd. Daarom is het niet uitgesloten dat er een vervolg komt. Nijmegen heeft immers al eens de wens geuit om het warmtenet in de stad verder uit te rollen en om samen met Arnhem en de provincie het aantal woningen dat op een regionaal warmtenet is aangesloten op te voeren tot 90.000. Van Gorkum is daar blij mee. "Daaruit spreekt een breed gedragen vertrouwen in dit bedrijf. Dat merk ik trouwens ook bij alle andere aandeelhouders. Ik hecht daar sterk aan, omdat zij immers onze opdrachtgevers zijn en er baat bij hebben als wij erin slagen onze (energie-)efficiency verder op te voeren."

Betaalbare oplossingen bieden

Van Gorkum benadrukt dat na de geslaagde realisatie van het warmtenet geen pas op de plaats kan worden gemaakt. "De ontwikkelingen in de afvalsector gaan snel. De in ARN deelnemende gemeenten eisen bovendien terecht dat wij zoveel mogelijk goede én betaalbare oplossingen bieden voor het duurzaam verwerken en bewerken van alle mogelijke afvalstromen. Daarom ben ik blij dat het samen met Heros Sluiskil is gelukt om een techniek te ontwikkelen om verbrandingsresten (bodemas) duurzaam te bewerken. Deze resten kunnen daardoor zonder kostbare extra beschermende maatregelen worden gebruikt als volwaardige bouwstof, bijvoorbeeld als toeslagstof in betonasfaltverhardingen en funderingsmengsels voor de wegenbouw." Van Gorkum benadrukt dat ARN open blijft staan voor het ontwikkelen van nieuwe concepten. "Maar wij zullen daarbij nooit over één nacht ijs gaan. Wij moeten ons namelijk altijd realiseren dat de belangen van de in ARN deelnemende gemeenten op de eerste plaats komen." ✦

uitgaande afvalstromen zodanig georganiseerd dat in de administratie doorgevoerde wijzigingen altijd traceerbaar blijven. Voor alle niveaus geldt een periodieke structuur van functioneringsgesprekken.

Overleg met de Raad van Commissarissen
De Raad van Commissarissen (RvC) heeft tot taak toezicht te houden op het directiebeleid en op de algemene gang van zaken binnen de vennootschap. Voorts staat de RvC de directie met raad terzijde. De RvC betrekt daarbij o.a. ook de voor de vennootschap relevante maatschappelijke aspecten van het ondernemen. De RvC telt statutair tien leden, bestaande uit vier onafhankelijke commissarissen, drie commissarissen benoemd op voordracht van REMONDIS en drie commissarissen op voordracht van de drie intergemeentelijke aandeelhoudende samenwerkingsverbanden.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AV)
De onderneming kent een AV, die ten minste jaarlijks bijeenkomt om de jaarstukken te behandelen en verder zo vaak als de omstandigheden daar aanleiding toe geven.

De statuten van de onderneming bieden individuele aandeelhouders (mits ondersteund door een bepaald quorum) de gelegenheid om zelf een AV uit te doen schrijven. Naast de statutaire bevoegdheden worden alle aandeelhouders tijdens een AV in staat gesteld om hun standpunten aan de RvC en de directie kenbaar te maken. De statuten van de onderneming bepalen welke onderwerpen aan de AV dienen te worden voorgelegd. In de praktijk worden alle zaken die voor de bedrijfsvoering maatschappelijk relevant zijn met de aandeelhouders besproken.

Aandeelhouders	**Deelname in ARN B.V.** (aandelenverhouding)
REMONDIS	39,96%
Gemeenschappelijke Regeling MARN	37,50%
Regio De Vallei	11,76%
Regio Rivierenland	5,88%
(ARN B.V. heeft zelf 4,9% in portefeuille)	

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

“Er is in de samenleving nog geen breed gedragen gevoel van urgentie”

Dat het de gemeente Nijmegen ernst is met milieu en duurzaamheid blijkt duidelijk uit het feit dat de gemeente op dat gebied, zowel nationaal als internationaal, uitstekend scoort. Zo draagt Nijmegen o.a. de titel van ‘Meest duurzame gemeente van Nederland 2013-2014.’ Voorts staat de gemeente in de finale voor de competitie van ‘Groene hoofdstad van Europa’ in 2018.

GroenLinks wethouder Harriët Tiemens blijft er bescheiden onder, maar is wel erg blij met deze erelijst. Niet zo gek, want om alleen al mee te kunnen doen aan de strijd voor de titel ‘Groene hoofdstad van Europa’ moet je veel ijzers in het vuur hebben. De Europese commissie reikt deze prijs jaarlijks uit aan de stad die het best presteert op het gebied van duurzame stedelijke ontwikkeling. Steden die mee willen doen, worden streng geselecteerd op basis van hun concrete ambities én prestaties op klimaatneutraliteit, innovatie op energiegebied, luchtkwaliteit, geïntegreerd milieubeheer en energiezuinig transport.

Gevoel van urgentie

Nijmegen scoort op al die punten uitstekend. De gemeente heeft daar de afgelopen jaren hard aan getrokken. Denk alleen maar aan het Nijmeegs Energie Convenant (NEC), dat mede op initiatief van de gemeente is ontstaan. Tal van bedrijven, waaronder ARN, hebben zich aangesloten bij dit convenant. Wethouder Tiemens: “De gedachte achter het NEC is dat de wereldwijde klimaatverandering alleen kan worden opgelost als iedereen meedoet. Nijmegen is net als alle andere steden én het bedrijfsleven medeverantwoordelijk voor de uitstoot van CO_2. Daarom vinden wij dat je er daadwerkelijk actief aan moet werken om die uitstoot, maar ook die van andere schadelijke stoffen, terug te dringen. De afgelopen jaren is al fors bespaard op energie en op uitstoot van broeikasgassen. Ik ben blij met het grote draagvlak bij de bedrijven voor onze duurzame ambities. Je merkt ook dat de inwoners er steeds meer gevoel bij krijgen. Dat is belangrijk, want er moet nú fors worden doorgepakt om de problemen op het gebied van schone energie en duurzaamheid het hoofd te bieden. Anders kan het al te laat zijn. Het is geen bangmakerij en het is zeker geen ver van mijn bed show.”

De wethouder noemt het warmtenet dat in maart 2015 in de Nijmeegse wijk Waalsprong door minister Henk Kamp in gebruik werd genomen een mooi voorbeeld van duurzaamheid. “Het zorgt voor een 70% mindere uitstoot van het schadelijke CO_2. Het warmtenet kan bovendien op termijn worden uitgebreid. Ik ben blij dat ARN, waarin Nijmegen via de regionale samenwerking als aandeelhouder deelneemt, op dit gebied een belangrijke rol speelt. Het mooie van deze stad is dat de duurzame ambities over het algemeen breed worden gedragen, zowel binnen het gemeentehuis als bij burgers en bedrijven. ARN speelt op dat gebied ook een belangrijke rol. Het bedrijf is op veel fronten goed bezig. Als hightech bedrijf beschikt ARN over zeer veel technische kennis en ook over de ambitie om zich verder te ontwikkelen op het gebied van duurzame afvalverwerking in de breedste zin van het woord.” ✦

ALGEMENE GANG VAN ZAKEN IN 2015

Officiële opening warmtenet

Zonder tekort te willen doen aan de vele activiteiten die in het verslagjaar 2015 op de agenda stonden en zijn afgewerkt, kan de officiële opening op 9 maart 2015 door minister Henk Kamp (Economische Zaken) van een warmtenet in de Nijmeegse nieuwbouwwijk Waalsprong wel als meest in het oog springende mijlpaal worden genoemd. En dan niet alleen voor de geschiedschrijving van ARN, maar vooral ook voor de toekomst van het bedrijf. Via dit warmtenet levert ARN namelijk (rest) warmte voor de duurzame warmte -en tapwatervoorziening van op termijn ruim 14.000 woningen in de wijk Waalsprong. Het met Nuon gesloten contract voor de levering van restwarmte heeft een looptijd van dertig jaar (tot 2045). Binnen de bestaande basisinfrastructuur is uitbreiding van warmtelevering naar meer woonwijken in de toekomst mogelijk. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om gedurende die periode warmte te leveren aan diverse bedrijven.

Green Deal warmtenet
In het warmtenet Nijmegen is fors geïnvesteerd. Zo wordt door NUON in de aanleg van het net in de woonwijken Waalsprong en Waalfront maar liefst honderd miljoen euro geïnvesteerd. Om de restwarmte op de plaats van bestemming te krijgen, hebben de gemeente Nijmegen en Alliander voor gezamenlijke rekening circa 18 miljoen euro geïnvesteerd in een ruim zes kilometer lange ondergrondse transportleiding vanaf de ARN-locatie naar de afnemers van de warmte in de Waalsprong. De provincie Gelderland investeerde in dit project een miljoen euro. Ook de rijksoverheid bleef niet achter. Vanwege het duurzame karakter van dit project heeft het rijk via een 'Green Deal' met een bedrag van 2,5 miljoen euro financieel bijgedragen aan de realisatie van dit project. Al met al betreft het een investering van ongeveer 150 miljoen euro. Het warmtenet is zo geconstrueerd dat het in de nabije toekomst technisch gezien relatief eenvoudig is om de capaciteit van het net op te schalen, waardoor ook warmte kan worden geleverd aan nieuwe woonwijken en bedrijven. De in het warmtenet deelnemende partijen beschouwen deze infrastructuur als toekomstproof, omdat de infrastructuur op termijn relatief eenvoudig kan worden uitgebreid en kan worden gekoppeld aan andere regionale warmtenetten. Bovendien kunnen ook andere warmtebronnen op het net worden aangesloten. De aanleg van warmtenetten sluit naadloos aan op het 'Nationale energieakkoord voor duurzame groei' dat in september 2013 werd getekend.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Dar-directeur Linders
“Toekomst ligt in regionale samenwerking”

“Dar is een mooi bedrijf met veel potentie en een goede reputatie. Dar houdt zich niet alleen bezig met het inzamelen van afval, maar verricht een breed pakket aan diensten, waaronder ook het beheer van de openbare ruimte. Daarnaast hebben wij een belangrijke adviesfunctie voor gemeenten en bedrijven in de regio.” Is getekend: Pieter Balth Linders, sinds 1 september 2015 Dar- directeur.

Linders (1966) heeft een lange staat van dienst in afvalland. Hij werkte in leidinggevende functies bij diverse afval- en milieubedrijven. Over het werken in deze bedrijfstak zegt hij veel van zijn collega’s na: “Als je er in zit, blijf je er ook in. Het gaat in je bloed zitten.”
Bij zijn aanstelling kreeg Linders de opdracht om een beleidsplan op te stellen voor de periode 2016-2020. “Op dit moment kan ik alleen zeggen dat de Dar volgens mij de grenzen van haar mogelijkheden nog niet heeft bereikt. Ik ben blij dat het bedrijf in de regio een uitstekende reputatie heeft en dat de samenwerking met de gemeenten in mooie hoofdletters staat geschreven.”

Uitdaging

Deelnemers in Dar zijn de gemeenten Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Nijmegen en Wijchen. Linders wil over de toekomstvisie wel zeggen dat daarin de vraag centraal zal staan hoe het bedrijf de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten verder kan verbeteren en hoe Dar een rol kan spelen bij de (regionale) ontwikkeling van de circulaire economie. “Het is daarbij een uitdaging om de dienstverlening in tijden van dalende budgetten op een nog hoger niveau te krijgen en waar mogelijk zelfs uit te breiden.” Als kritische kanttekening voegt Linders hieraan toe dat het steeds moeten inspelen op wéér nieuw afvalstoffenbeleid van de rijksoverheid het niet makkelijk maakt om meerjarenplannen op te stellen. “Er zijn steeds nieuwe ontwikkelingen waar je rekening mee moet houden. Het is bijna ondoenlijk om een vaste langjarige lijn te ontdekken in het overheidsbeleid rond het inzamelen en verwerken van afval. Bovendien vertoont de afvalsector de laatste tijd door fusies en overnames een grote grilligheid. Overigens juich ik het toe dat private equity in afvalland op z’n retour lijkt te zijn. De toekomst ligt volgens mij in regionale samenwerking en verbondenheid, zowel op het vlak van inzameling, hergebruik als be- en verwerking. Dat bespaart ook op transportbewegingen, waarbij veel lucht wordt getransporteerd.“ Over ARN zegt Linders: “Dat bedrijf heeft een mooie schaal en een unieke positie in de regio. In vergelijking met de mega verbrandingsbedrijven kan ARN snel schakelen. Kijk maar hoe in korte tijd de dienstverlening is uitgebreid met de biogasinstallatie en het warmtenet. Een lokale duurzame ontwikkeling met de hoofdletter D!” ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

'Duurzame kachel'
De maatschappelijke relevantie van het 'Nijmeegse' warmteproject werd duidelijk onderstreept door het feit dat de officiële openingshandeling werd verricht door minister Henk Kamp van Economische Zaken en door de aanwezigheid van tal van vertegenwoordigers van o.a. de provincie Gelderland en gemeenten uit de regio. Volgens minister Kamp draagt de realisatie van het warmtenet er aan bij dat Nederland op termijn steeds duurzamer wordt. "Mede door dit soort projecten ben ik hoopvol gestemd dat het nationale 'Energieakkoord voor duurzame groei' ook daadwerkelijk zal slagen." De minister doelde met deze woorden met name ook op het feit dat warmtevoorziening via warmtenetten resulteert in een ongeveer 70 procent lagere uitstoot van CO_2 ten opzichte van warmtelevering via HR-gasketels. De vermindering van deze uitstoot is per aangesloten woning vergelijkbaar met 10.000 niet-gereden autokilometers. Stadswarmte via een warmtenet geldt bovendien als veilig, omdat in de woningen geen gasleidingen nodig zijn. De minister complimenteerde ARN daarom met de nieuwe rol van 'duurzame kachel van Nijmegen'. Burgemeester Bruls van Nijmegen voegde daaraan toe dat er met de realisatie van warmtenetten in feite geen onderscheid meer is tussen een afvalenergiebedrijf als ARN en een energiebedrijf.

Scholenactie bij opening warmtenet
Voorafgaand aan de officiële openingshandeling door minister Kamp gaf de Nijmeegse wethouder Harriët Tiemens samen met ruim tachtig schoolkinderen de aftrap voor een bewustwordingsactie onder bewoners van de wijk Waalsprong. In de hele wijk deelden de kinderen deur - aan - deur een informatiepakket uit aan de bewoners over de nieuwe manier van duurzame verwarming. De kinderen werden daarbij begeleid door een speciaal in 'warmtenet-stijl' bedrukte afvalinzamelwagen. De kernboodschap was daarbij:

"De energie uit één zak restafval is goed voor zeven douchebeurten"

Naast de milieuwinst is de realisatie van het warmtenet tevens belangrijk voor de continuïteit van ARN en daarmee dus voor de werkgelegenheid. Het warmtenet levert ook een substantiële bijdrage aan de ambitie van de gemeente Nijmegen om in 2045 een energieneutrale stad te zijn. Het directe belang voor ARN van dit warmteproject is dat daarmee een deel van de voorheen nog niet te benutten restwarmte nu een belangrijke toekomstbestendige functie heeft gekregen.

Nieuw marktmodel warmtelevering
Bij de opening van het warmtenet deelde minister Kamp mee dat het kabinet de wet- en regelgeving voor warmtelevering wil hervormen om de verdere ontwikkeling van duurzame vormen van warmtelevering te bevorderen. Daarbij zal ook worden gekeken naar een nieuw marktmodel voor warmtenetten. Dit moet er volgens het kabinet toe leiden dat de markt voor duurzame warmte meer gaat lijken op de traditionele markten voor elektriciteit en gas. Bovendien moet het nieuwe marktmodel bijdragen aan zowel de leveringszekerheid als aan een toekomstbestendige warmtevoorziening. De minister heeft daarom aangekondigd dat de overheid de komende jaren nog meer dan nu al het geval is, ondersteuning wil bieden bij het ontwikkelen van warmteprojecten.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

“Periodieke revisies nodig om installatie in topvorm te houden”

De twee verbrandingsovens van ARN verwerken jaarlijks ruim 290.000 ton niet-herbruikbaar afval. De daarbij vrijkomende energie (warmte) wordt gebruikt voor de productie van groene elektriciteit voor het openbare net. Een deel van de opgewekte warmte is bestemd voor de eigen energie- en warmtebehoefte en die van de naast het bedrijf gelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie. De (rest)warmte wordt voorts via een warmtenet o.a. ingezet voor duurzame stadsverwarming. Om een ongestoorde dienstverlening te kunnen garanderen, moeten de installaties permanent in topconditie zijn. Verantwoordelijk daarvoor is de afdeling Onderhoud van ARN.

Deze afdeling zorgt ervoor dat de verbrandingslijnen, turbines, generatoren en de rookgasreinigingsinstallatie ieder anderhalf jaar bij toerbeurt uit bedrijf worden genomen voor reiniging en groot onderhoud. Voor zo’n stop worden drie weken uitgetrokken. Voorafgaand en tijdens de stop is het dan ook spitsuur voor de afdeling Onderhoud. Samen met externe aannemers moeten zij de omvangrijke klus klaren. Op de piektijd van elke revisie zijn zo’n driehonderd personeelsleden van externe aannemers op het terrein werkzaam. De kosten van een revisie liggen per keer rond de anderhalf miljoen euro voor de ‘kleine’ verbrandingslijn 1 en rond de tweeënhalf miljoen euro voor de ‘grote’ verbrandingslijn 2. Een revisie een keertje overslaan is er niet bij, omdat een grote storing met alle daaruit voortvloeiende vervolgschade al snel méér zou kosten. Voor de investering in een nieuwe installatie moet immers gauw worden gerekend op een bedrag van rond 300 miljoen euro. Goed periodiek onderhoud is daarom van het grootste belang om een lange levensduur van de installaties zeker te stellen en de verwerkingszekerheid niet in gevaar te brengen. Bij een goed technisch beheer kan een verbrandingsinstallatie veertig tot vijftig jaar meegaan. Dit zegt genoeg over het belang van periodieke revisies.

Uitdaging

Alle werkzaamheden rond een revisie vinden plaats onder leiding van Willem Peter Feenstra, bedrijfsleider Onderhoud. Daarbij wordt hij nauw bijgestaan door Erik Rijksen, stafmedewerker Bedrijfsbureau en Esther Detmers, stafmedewerkster Onderhoud. Dit team heeft al de nodige revisierondes en zelfs vervanging van een geheel nieuwe turbine succesvol voltooid. Dat wil overigens niet zeggen dat op de automatische piloot kan worden gewerkt. Feenstra benadrukt dat elke revisie een nieuwe uitdaging is en ook vaak tot nieuwe inzichten leidt, waardoor de beschikbaarheid en levensduur van de installaties verder kunnen worden opgevoerd. “Daarom volgen wij alle technische ontwikkelingen in de markt op de voet. Zo is het gelukt om de standtijd (d.i. de periode dat een onderdeel meegaat) van de ketelpijpen te vergroten van een half jaar tot wel vijftien jaar. Je praat dan over een eenmalige flinke investering, maar je koopt er zekerheid mee. Bovendien verdient zoiets zich op termijn terug. Daarom kijken wij bij elke revisieronde altijd naar mogelijkheden om de levensduur van de installatie of onderdelen te verlengen.” Collega Rijksen voegt daaraan toe: “Nieuwe ronde, nieuwe kansen, zeggen wij altijd. Dat maakt het voor ons ook steeds weer spannend.” Esther Detmers zegt daarover: “Soms lopen de spanningen tijdens de uitvoering van een revisie best hoog op en zitten we op hete kolen. Hoewel alles tot in de puntjes is voorbereid, kan je toch altijd onverwacht tegen een probleem aanlopen. Wij zijn dan ook altijd in de hoogste staat van paraatheid.” Feenstra wijst er nog op dat de samenstelling van het aangeleverde afval een rol speelt bij het onderhoud van de installatie. “Scheiden van afval aan de bron is namelijk niet alleen goed uit oogpunt van hergebruik, maar is ook goed voor de installatie. Afval met daarin metalen, glas of stukken steen kunnen namelijk schade veroorzaken.“ ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Warmtenet realiseert spectaculaire CO_2 -reductie
Door de aansluiting van afvalenergiecentrale ARN op het warmtenetwerk en daarmee de levering van stadswarmte aan 4.188 woningen in de Nijmeegse wijk Waalsprong is in 2015 een spectaculair hoge CO_2 -reductie gerealiseerd van 71%. Hiermee werd een emissie van 5.200 ton CO_2 vermeden. Dit komt overeen met de productie van 52.000 zonnepanelen. Dit zijn 12 voetbalvelden vol zonnepanelen. Voorheen werd de warmte verzorgd door tijdelijke warmtecentrales op gas. Deze konden dankzij het warmtenet buiten gebruik worden gesteld.
(Bron: Nuon CO_2 -reductierapport 2015 Nijmegen)

Eerste opstap naar regionaal warmtenet
Door de koppeling van ARN aan de Nijmeegse woonwijken Waalsprong en Waalfront is op termijn niet alleen uitbreiding mogelijk in de bestaande stad (bijvoorbeeld richting Spoorzone en Campus Radboud Universiteit en -ziekenhuis), maar zelfs ook naar Arnhem. Op termijn kunnen andere (rest) warmtebronnen in de omgeving ook op het net worden aangesloten. Daarmee willen de gemeenten Nijmegen, Arnhem, de provincie Gelderland, Alliander en Nuon de groei van warmtenetten stimuleren. Dat moet ertoe leiden dat rond het jaar 2030 in de provincie ongeveer 90.000 woningen op deze duurzame vorm van energievoorziening zijn aangesloten. Deze doelstelling sluit aan bij de ambitie van de provincie Gelderland om in 2050 energieneutraal te zijn. Het aanleggen van een grootschalig warmtenet is - net als bij gas- en elektriciteitsnetten - zowel een publiek als een openbaar belang. Door de hoge voorinvesteringen die nodig zijn om een warmtenet te realiseren, kan dit overigens niet zonder de inzet van publieke geldmiddelen en private bedrijven die bereid zijn hierin te investeren. Uitgangspunt is daarbij dat er een strikte rolverdeling moet zijn tussen overheid en marktpartijen.

Ongeveer twintig procent van de in Nederland uit diverse bronnen opgewekte duurzame energie is afkomstig van afvalenergiecentrales. Deze centrales leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de ambities van de rijksoverheid om in 2023 in totaal minstens 16% duurzame energie op te wekken. Volgens Adviesbureau CE Delft bespaart het opwekken van energie door afvalverbranding circa 0,4 ton CO_2 per ton restafval in vergelijking met opwekking van energie met fossiele brandstoffen.

Gescheiden inzameling van blik
In de eerste maanden van het verslagjaar werd in de media aandacht besteed aan het door gemeenten gescheiden inzamelen aan de bron van blik. ARN heeft de in het bedrijf deelnemende gemeenten laten weten dat het gescheiden inzamelen van blik geen meerwaarde heeft als het om recycling van deze materialen gaat. De in het afval aanwezige metalen worden bij ARN immers na verbranding uit de bodemassen teruggewonnen en voor recycling afgezet. Daarmee wordt een honderd procent recycling gerealiseerd. Bovendien worden de metalen tijdens het verbrandingsproces geheel ontdaan van alle mogelijke verontreinigingen, waarna het voor de afnemers een aantrekkelijke en schone grondstof is.

Uitruil van grond tussen Waterschap en ARN
Nieuwe wettelijke regels op het gebied van waterbeheer bepalen dat hemelwater van verharde terreinen niet meer rechtstreeks op oppervlaktewater (sloten) mag worden geloosd, omdat dit het waterpeil te zeer negatief zou kunnen beïnvloeden. Daarom moet hemelwater eerst worden gebufferd, waarna het vanuit de buffer geleidelijk naar het oppervlaktewater kan worden afgevoerd. Ook de naast ARN gelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Waterschap heeft hiermee te maken. Door een slimme uitruil van grond hebben het Waterschap en ARN in het verslagjaar samen de ruimte gecreëerd om een waterbuffer van 2,5 hectare te realiseren ten behoeve van de gemeenten Nijmegen en Beuningen en ARN zelf. Het Waterschap zal deze waterbuffer in 2016 op een natuurvriendelijke manier aanleggen en zal vervolgens ook voor het noodzakelijke onderhoud zorgen.

Samenwerking ARN en REMONDIS
Enkele jaren geleden werd bij het bepalen van de toekomststrategie van ARN vastgesteld dat ARN voor het inzamelen en verwerken van bedrijfsafval uit de regio zelf een inzamelbedrijf zou moeten oprichten óf dit zou moeten doen in samenwerking met een andere, goed in die markt ingevoerde partij. Deze optie liep op enig moment parallel aan de overname door REMONDIS van het inzamelbedrijf Van Kesteren Milieuservice B.V. Het door dit bedrijf ingezamelde afval wordt al sinds vele

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Wethouder Meijer, gemeente Ede

“Niet alleen mensen, maar ook bedrijven moeten blijven vernieuwen”

Wethouder Meijer: “Mensen en bedrijven moeten durven vernieuwen.”

In samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging voor afval- en reinigingsmanagement (NVRD) heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) in 2015 de lat voor het scheiden van afval hoog gelegd. De hoeveelheid restafval moet in 2020 per inwoner fors zijn teruggebracht: van 250 kilo per inwoner per jaar thans, naar 100 kilo restafval in 2020.

In het gemeentehuis van Ede kan wethouder Leon Meijer (ChristenUnie, gehuwd, vier kinderen) - met in zijn portefeuille o.a. afvalverwijdering en verwerking - zich goed vinden in de ambities van de rijksoverheid. Hij zegt het zo: “Aandacht voor de schepping en daarmee dus ook aandacht voor het milieu vind ik erg belangrijk.”

Blijven vernieuwen

De in Dordrecht geboren Meijer (studie biologie Wageningen Universiteit) verhuisde in 1991 met zijn vrouw naar Israël. Daar deed hij onderzoek naar de milieu-effecten van intensieve aquacultuur. In 1999 keerden zij terug in Ede. Vervolgens werkte Meijer tot 2006 bij het Europees Parlement, waarna hij overstapte naar vakbond CNV. Zijn credo was toen al ‘dat mensen moeten blijven vernieuwen’. In 2010 werd hij lid van de gemeenteraad van Ede en sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen dient hij Ede als wethouder met o.a. milieu in zijn portefeuille. Meijer vertegenwoordigt Regio De Vallei (bestaande uit de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen) in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van afvalenergiecentrale ARN B.V.

Mooi voorbeeld

Met zijn drang naar vernieuwing voelt Meijer zich goed thuis bij ARN. “Dit bedrijf is een mooi voorbeeld van de manier waarop niet alleen mensen kunnen en moeten blijven vernieuwen, maar ook bedrijven. Ik ben ervan overtuigd dat bedrijven met een vooruitstrevend milieubeleid constructief kunnen meebouwen aan oplossingen voor de hedendaagse uitdagingen. Ik denk dan in het bijzonder aan oplossingen, die moeten voorkomen dat volgende generaties schadelijke effecten ondervinden van onze wegwerpmaatschappij. Daarom zetten wij samen met onze inwoners en bedrijven sterk in op hergebruik van afval en productie van duurzame energie. Ook het warmtenet, waarin ARN een belangrijke rol speelt, is een prachtig voorbeeld van duurzaamheid. Dat geldt eveneens voor de biogasinstallatie waarin ARN groente-, fruit- en tuinafval omzet in compost en groengas voor het openbaar vervoer. Voor mij is ARN een mooi voorbeeld van een bedrijf dat zich steeds op een goede manier blijft vernieuwen en ook z’n nek durft uit te steken.” ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

jaren verwerkt bij ARN. Deze overname geldt als de eerste acquisitie om de komende jaren te komen tot een regionaal opererend inzamelbedrijf. Zo kan de aanvoer van regionaal bedrijfsafval vanuit de thuismarkt naar ARN veilig worden gesteld. In het verslagjaar maakte REMONDIS bekend een principe-akkoord te hebben bereikt met afvalinzamelbedrijf Dusseldorp over de overname van dit bedrijf. Dit betreft het bedrijfsonderdeel Inzameling, Recycling en Rioolservice met in totaal ongeveer 375 medewerkers. REMONDIS zal haar inzamelactiviteiten in Oost-Nederland op termijn in één organisatie integreren. Deze overname maakt de relatie tussen ARN en REMONDIS nog hechter, omdat nog meer bedrijfsafval uit Oost-Nederland bij ARN ter verwerking kan worden aangeboden. Om de samenwerking efficiënt vorm te geven, is een vestiging van het nieuwe inzamelbedrijf gerealiseerd op de locatie van ARN.

ISO 14001-certificaat
Al sinds 1998 beschikt ARN over een ISO 14001-certificaat. Dit is een algemeen erkende internationale norm voor milieumanagementsystemen van bedrijven. Kern van het systeem is dat bedrijven zich voortdurend moeten richten op het beheersen én verbeteren van de bedrijfsprestaties op milieugebied. ISO-gecertificeerde bedrijven worden twee keer per jaar gecontroleerd of ze nog voldoen aan alle eisen. Het certificaat heeft een geldigheid van drie jaar. Na afloop van die periode wordt een compleet hercertificatie-onderzoek uitgevoerd. Een dergelijk onderzoek vond plaats in september van het verslagjaar. Daarbij werden tevens de werkzaamheden met betrekking tot het vergisten en composteren gecontroleerd. Na afloop van het onderzoek werd geconcludeerd dat ARN wederom aan alle eisen voldoet. Daarmee is het milieumanagementsysteem opnieuw formeel goedgekeurd. De komende drie jaar zullen in het teken staan van - waar nodig - afstemming van de bedrijfsvoering aan de inmiddels gewijzigde ISO 14001-norm. Die norm sluit nog beter aan bij de principes van MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) en die van de circulaire economie.

Veiligheid
Bij het veiligheidsbeleid van ARN geldt als hoofdmotto van de directie: 'Wij werken veilig of wij werken niet'. Onder deze titel werd in 2015 speciaal voor de naaste buurtbewoners een brochure uitgebracht. In dit document staat op hoofdlijnen beschreven op welke manier het (milieu)veilig werken is georganiseerd en geborgd, alsmede welke strikte afspraken daarover zijn gemaakt met vergunningverlenende instanties als de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland. In de brochure staat tevens vermeld hoe buurtbewoners met vragen over veiligheid en mogelijke calamiteiten op het ARN-terrein snel met ARN in contact kunnen komen. ARN beschikt over een zeer uitgebreid bedrijfsnoodplan. Daarin staan

Oefening met brandweer, politie, ambulance en Waterschap

alle mogelijk en/of denkbare calamiteiten beschreven én voorts welke acties onder welke omstandigheden moeten worden ondernomen. Het bedrijfsnoodplan is goedgekeurd door de Regionale Brandweer, de Omgevingsdienst Regio Nijmegen namens de provincie Gelderland en door het Waterschap Rivierenland.

Milieu-educatie, scholenproject en rondleidingen
Al vele jaren verzorgt ARN in het kader van milieu-educatie rondleidingen voor scholen onder het motto 'Energie uit afval, een schone zaak'. Door dit project ervaren de leerlingen hoe afval wordt ingezameld, gescheiden, waar mogelijk hergebruikt en verwerkt. Het project is bedoeld voor de twee hoogste klassen van de basisschool. Voorafgaand aan het bezoek ontvangen de scholen een lesmap om met de leerlingen het project voor te bereiden. Als onderdeel daarvan geeft een rondleider van ARN in de klas een gastles, waarbij uitleg wordt gegeven over de regels van afvalbehandeling en -verwerking in Nederland. In vervolg daarop worden de leerlingen per bus van school opgehaald voor een rondleiding over het ARN-terrein. In 2015 werden 118 van deze rondleidingen verzorgd voor 3.789 scholieren.

Overige geïnteresseerden
Naast het scholenproject worden ook rondleidingen verzorgd voor andere geïnteresseerden, zoals studenten, bedrijven, gemeenten, verenigingen, enz. Een rondleiding begint met een op maat gesneden bedrijfspresentatie in de bezoekersruimte, waarna de gasten per bus langs diverse interessante werkplekken op het ARN-terrein worden geleid. Hierbij volgen zij als het ware de route van een huisvuilzak: vanaf de weegbrug naar de ontvangsthal en van de productie van secundaire brandstof naar de verbrandingsovens. Ter afsluiting kunnen de bezoekers via een speciaal 'venster' een kijkje nemen in een van de twee ovens. In 2015 werden 55 reguliere rondleidingen verzorgd voor 1.310 gasten.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Directeur Franzen, Comgoed Compost

“ARN heeft het vak van compostproducent snel en goed geleerd”

Frank Franzen, directeur en grondlegger van Comgoed Compost B.V. in Dirksland is vol lof over de kwaliteit van de compost van de biogasinstallatie (BGI) van afvalenergiecentrale ARN B.V. Sinds de ingebruikname van deze installatie in 2013 komt Comgoed Compost er dagelijks uitgerijpt product halen. “Ik ben ook dik tevreden over de open en zakelijke relatie met ARN.”

Dat Comgoed Compost en ARN elkaar goed liggen, blijkt volgens Franzen vooral ook uit feit dat zijn bedrijf al in het voortraject van de bouw van de BGI heeft meegedacht over het concept van de installatie. Per jaar zet Comgoed Compost 300.000 ton compost af in zowel Nederland als in de buurlanden. Het in Dirksland (Zuid-Holland) gevestigde bedrijf geldt als een grote en degelijke speler in de compostmarkt.

Bodemverbeteraar

Over het belang van hoogwaardige compost zegt Franzen: “Compost vormt de basis in de bodem. Het is een duurzaam product. Per saldo zorg je daarmee voor een reductie op chemische kunstmest en voer je extra bodemvruchtbaarheid toe. Er gaat niets boven echte natuurlijke compost. De extra plus van het product dat ARN ons levert, zit ‘m in het feit dat het wordt geproduceerd uit groente-, fruit- en tuinafval uit huishoudens. Dat komt de kwaliteit zeer ten goede.” Franzen is er trots op dat zijn bedrijf bodemverbeteraars op maat kan leveren. “De herkomst van compost bepaalt de samenstelling van het eindproduct. Daarom leveren wij diverse soorten compost vanaf meer dan dertig composteringsinstallaties in Nederland.”

Op de vraag hoe ARN het doet als nieuwe speler op de markt zegt Franzen: “Ze hebben het vak van compostproducent snel geleerd.” Van huis uit is Franzen akkerbouwer. Daardoor kent hij de meerwaarde van compost als geen ander. Franzen heeft Comgoed bv in mei 2001 opgestart. Een jaar daarvoor kreeg hij een zwaar ongeval met een aardappelpootmachine. “Vanuit bed ben ik toen gaan handelen in compost, vooral ook omdat ik achter dit product sta. De verkoop liep goed, waardoor het bedrijf samen met een compagnon geleidelijk aan groeide.” Tegenwoordig leveren wij niet alleen compost, maar adviseren wij ook op het gebied van bodemverbetering, biomassa en reststromen in de breedste zin van het woord.“ ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

ARN op TV
Op 20 januari 2015 werden op ons terrein televisie-opnamen gemaakt voor het RTL 5-programma 'Bizarre Eters' dat op 9 maart van het jaar werd uitgezonden. In deze aflevering draaide het om een dame uit de Betuwe, die haar slechte eetgewoontes symbolisch kwam verbranden in de afvalovens. Door Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) werd medewerking verleend aan dit programma door voor het transport van het bord met eten een 'spic en span' inzamelwagen in te zetten. De weegbrug heeft toen vermoedelijk een record gevestigd met deze lading van 400 gram: nooit eerder werd zo weinig afval per vrachtwagen aangevoerd!
Omroep Gelderland heeft op 29 april op onze locatie televisie-opnamen gemaakt voor het programma 'Trots op Gelderland'. Presentatrice Irene ten Voorde van Omroep Gelderland liet in dit programma in gezelschap van ARN-directeur Van Gorkum zien wat er allemaal bij ARN ontdekt, uitgevonden en geproduceerd wordt. Dit programma is op woensdag 20 mei uitgezonden. Verder was er ook belangstelling uit België. De VRT heeft voor haar uitzending van 1 mei op onze locatie opnames gemaakt om in beeld te brengen waar het gas wordt geproduceerd waarop de bussen in de Stadsregio Arnhem-Nijmegen rijden. Hiervoor werden o.a. opnames gemaakt in de biogasinstallatie.

Landelijke Compostdag
Op zaterdag 21 maart 2015 stond de poort open in het kader van de Landelijke Compostdag. Tijdens deze dag konden de vele bezoekers kennis maken met alle activiteiten van ons bedrijf. Bovendien konden ze voor de eerste keer door ARN zelf geproduceerd compost gratis meenemen. In totaal werd ongeveer 100.000 kilo compost afgenomen.

Erfgoedfestival 'Gemaakt in Gelderland'
De Gelderse maakindustrie stond van 12 juni tot met 20 september 2015 in de publieke schijnwerpers als onderdeel van het 'Erfgoedfestival Gemaakt in Gelderland'. Tijdens dit festival werden allerlei activiteiten georganiseerd om belangstellenden kennis te laten maken met de grote verscheidenheid van de in Gelderland gevestigde bedrijven en om te laten zien dat de voor Nederland belangrijke maakindustrie leuk, interessant en hoogwaardig is. In dat kader hield ARN, samen met technisch dienstverlener Modderkolk en vorkheftruck-producent Nacco MHG, op zaterdag 4 juli een Open Dag op haar locatie. De bedrijven presenteerden zich elk in een eigen stand op de parkeerplaats voor het hoofdkantoor. De stand van ARN was vooral gericht op informatieverstrekking. Voorts konden de bezoekers onder begeleiding van rondleiders per bus de 'weg van het afval' over het ARN-terrein maken. Als extra attractie was een valkenier aanwezig met prachtige roofvogels. Alle bezoekers toonden zich zeer tevreden over de informatie van de bedrijven.

Gezondheidsapp Radboudziekenhuis
Onder de naam 'Beter gezond' heeft de afdeling Oncologie van het Nijmeegse Radboud-ziekenhuis in 2015 een telefoonapp ontwikkeld. Via deze app geeft het ziekenhuis gezondheidstips. Deze bijzondere app kan worden beschouwd als een soort digitale gezondheidscoach. De onderzoekers van het Radboudziekenhuis zijn van mening dat het aantal patiënten met kanker door een gezonde levensstijl met ruim 30% kan dalen. Vanwege het algemeen nuttige karakter van deze app heeft ARN bijgedragen aan de ontwikkeling ervan.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

ARN creëert veilige bewerking en opslag van vliegas

Arnoud Rozestraten:"Dit is een verantwoord alternatief voor afvoer van vliegas naar Duitsland."

Na een bouwtijd van een klein half jaar heeft ARN in 2015 een installatie in gebruik genomen voor het zelf immobiliseren van vliegas, dat vrijkomt bij het verbranden van afval. Dit restmateriaal, dat in onbehandelde vorm schadelijk voor het milieu zou kunnen zijn, kan daardoor veilig worden opgeslagen op de eigen stortplaats. Voorheen moest dit restproduct over de weg worden afgevoerd naar zoutmijnen in Duitsland. Daar werd het toegepast om verzakkingen te voorkomen.

Per jaar komt bij het verbrandingsproces ongeveer 4.500 ton vliegas als (nog) niet herbruikbare reststof vrij. In de nieuwe installatie wordt vliegas geïmmobiliseerd (gebonden) door het te mixen met een bindmiddel en water. Hierdoor kan het vliegas - na uitharding - niet naar buiten lekken. Vervolgens wordt het materiaal na nog eens extra te zijn 'verpakt' op de eigen stortplaats opgeslagen.

Risico's uitsluiten

Volgens ARN-projectleider Arnoud Rozestraten is de winst van deze installatie dat daarmee de afvoer van vliegas over de openbare weg tot het verleden behoort. "Op een veilige manier realiseren wij zo een mooie kostenbesparing en wordt dure externe opslag voorkomen. Belangrijk is natuurlijk ook dat wij niet meer het risico lopen dat bijvoorbeeld onder winterse weersomstandigheden geen vliegas over de weg mag worden afgevoerd. Onze buffercapaciteit voor vliegas is namelijk beperkt tot enkele dagen. Als externe afvoer gedurende langere tijd niet mogelijk zou zijn, zouden wij noodgedwongen onze twee verbrandingslijnen buiten bedrijf moeten stellen. Sinds 2009 heeft zo'n noodsituatie zich gelukkig nooit voorgedaan, maar het is toch het beste om externe risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. Voorts werden de kosten van die externe bestemming steeds hoger. Om al die redenen hebben wij de afgelopen jaren samen met externe specialisten onderzoek gedaan naar een alternatief voor de afvoer van vliegas. Met deze nieuwe installatie hebben wij nu ook deze schakel van ons verwerkingsproces in eigen handen. Bovendien hebben wij met deze installatie meteen een mooie bestemming voor ons slibhoudend afvalwater." Rozestraten benadrukt dat het vliegasmateriaal niet zomaar wordt gestort op de eigen locatie. "Na menging in de installatie met een bindmiddel wordt het opgeslagen in een verpakking, de zogenaamde big-bag. Het materiaal hardt vervolgens uit tot een soort betonblok. Verspreiding van materiaal in de ondergrond is daarmee uitgesloten." ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Participatie in bedrijven- en brancheverenigingen
ARN is lid van overkoepelende organisaties als VNO/NCW, NCD, AWVN en van de brancheverenigingen op het vakgebied: de Vereniging Afvalbedrijven en de Branche Vereniging Organische Reststoffen (BVOR). Voorts is ARN lid van de lokale bedrijvenvereniging TPN-West en van de regionaal opererende Stichting Milieubedrijven Gelderland (MBG). In al deze organisaties leveren medewerkers van ARN actieve inbreng en/of maken ze deel uit van het bestuur. Verder is ARN lid van de Duits-Nederlandse Businessclub Kleve, de Vereniging Leefmilieu en van ZLTO, de vereniging voor Ondernemers in de groene ruimte. ARN is ook actief in het kader van het 'Gelders Energie Akkoord'. Op persoonlijke titel is de algemeen directeur bestuurlijk onder andere betrokken bij voor ARN relevante organisaties op het gebied van scholing t.w. werktuigbouwkunde/energietechniek, het Technovium (ROC), Via Natura (natuurontwikkeling), de Industriële Kring Nijmegen, het ACE-netwerk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het Regionaal Nijmeegse Centrum voor Technologie (innovatieplatform).

Verwachtingen exploitatie 2016
De installaties van ARN worden geëxploiteerd aan de hand van een afvalstoffenstroommatrix (afvaltypen, poorttarieven, hoeveelheden, capaciteiten). Uitgangspunt is een optimale benutting van de capaciteit van alle installaties, zoals o.a. de verbrandingsinstallatie en de vergistings-/composteringsintallatie. Daarop is de gehele infrastructuur van de overige voorzieningen afgestemd. De verwerkingstarieven hebben de afgelopen jaren onder druk gestaan. Mede door import van buitenlands afval trekt de afvalverbrandingsmarkt geleidelijk weer aan, waardoor tariefsverbeteringen mogelijk zijn geworden.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Projectleider Heijnsdijk, Heros

Heros maakt schone bouwstof uit bodemas

De afgelopen jaren heeft de rijksoverheid met de afvalverbrandingssector diverse afspraken (Green Deals) gemaakt over verdere verduurzaming van verbrandingsprocessen en over het optimaliseren van de nuttige toepassing van de bij het verbranden van afval overblijvende reststoffen. In samenwerking met Heros Sluiskil B.V. is voor de toepassing van reststoffen een belangrijke doorbraak gerealiseerd. Hierdoor kunnen verbrandingsresten (de bodemas) zo worden bewerkt dat deze resten zonder beschermende maatregelen bruikbaar zijn als toeslagstof in beton, asfaltverhardingen en funderingsmengsel voor de wegenbouw. Dit product wordt verhandeld onder de merknaam granova®.

Heros Sluiskil B.V. maakt deel uit van REMEX Mineralstoff GmbH in Düsseldorf, een werkmaatschappij van REMONDIS. Al vele jaren worden verbrandingsresten (bodemas) van verbrandingsinstallaties gebruikt als ophoogmateriaal voor de wegenbouw of voor de aanleg van wind- en geluidswallen. Gebruik van dit materiaal is toegestaan als wordt voldaan aan de zogenaamde IBC-condities, zoals vastgelegd in het Besluit Bodemkwaliteit. IBC staat voor: Isoleren, Beheersen en Controleren. Concreet betekent dit dat bij gebruik van bodemassen kostbare voorzieningen nodig zijn op het gebied van voor- en nazorg. Dankzij het ontwikkelingswerk van Heros Sluiskil is dit niet meer nodig voor reststoffen met het 'granova-stempel'. Voor de verbrandingssector is dit een belangrijke ontwikkeling. In de met het rijk gesloten 'Green Deal Verduurzaming nuttige toepassing AEC-bodemas' hebben zij zich immers verbonden om vanaf 2017 minstens de helft van de bodemassen geschikt te maken voor hoogwaardigere toepassingen dan thans het geval is.

Innovatie en duurzaamheid

Edwin Heijnsdijk is als projectleider bij Heros Sluiskil verantwoordelijk voor de ontwikkeling van granova. "Dit product is zeer geschikt ter vervanging van zand en grind in betonwaren, zoals tegels, stenen, depotblokken, banden en vloerplaten. Het is tevens bruikbaar als toeslagstof in asfalt. Wij hebben het proces zelf ontwikkeld, inclusief het ontwerp en bouw van een eigen installatie. Na een periode van fine tuning leveren wij thans drie varianten van dit product. Dat is trouwens mede gelukt door de goede samenwerking met de betonindustrie en de inbreng van hun specifieke kennis. Bij de productie van granova gebruiken wij overigens graag materiaal dat van ARN afkomstig is. Dat is na de goede voorbewerking ter plaatse namelijk prima geschikt als grondstof. Dat wil per verbrandingsinstallatie nog wel eens verschillen." ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Personele samenwerking GDF SUEZ en ARN
Na bijna tachtig jaar energie te hebben geproduceerd, beëindigde de kolengestookte energiecentrale van GDF SUEZ in Nijmegen eind 2015 deze vorm van energieproductie. De sluiting is mede een gevolg van het in 2013 vastgestelde 'Energieakkoord voor duurzame groei'. In dit akkoord ligt het accent nadrukkelijk op energiebesparing, productie van duurzame energie, zoals de productie van energie uit afval, en de afbouw van oude kolengestookte energiecentrales. Op initiatief van de directie van ARN zijn in het verslagjaar drie medewerkers van GDF Suez bij ARN in dienst getreden; respectievelijk in de functie van wachtchef (twee personen) en in de functie van kraanmachinist. De nieuwe collega's konden snel worden ingewerkt, omdat de productieprocessen bij ARN en GDF SUEZ in de basis veel op elkaar lijken. Dankzij deze samenwerking kunnen drie op leeftijd zijnde medewerkers van ARN eerder met pensioen gaan.

Personeelsformatie
Ultimo het verslagjaar 2015 waren bij ons bedrijf 101,53 fte (112 personeelsleden) in dienst tegen 103,03 fte in 2014. In 2015 is er een instroom geweest van 5 fte (2014: 5 fte) en een uitstroom van 4 fte (2014: 4,9 fte). Dit heeft per saldo geleid tot een bescheiden mutatie in de leeftijdsopbouw. De gemiddelde leeftijd ultimo 2015 bedraagt evenals in 2014 46 jaar. Het gemiddeld aantal dienstjaren bedraagt 11, tegen eveneens 11 in 2014.

Leeftijdsopbouw 2015/2014

	15-24 jr	25-34 jr	35-44 jr	45-54 jr	55-65 jr
2015	3,5%	11%	24%	38,5%	23%
2014	3,0%	11%	27%	35,0%	24%

Verdeling man/vrouw 2015/2014 in %
In 2015 bestond de personeelsformatie voor 87% uit mannen (2014: 86%) en voor 13% uit vrouwen (2014: 14%). Van de mannen werkten er in 2015 94% full time (2014: 90%) en van de vrouwen werkten er in 2015 25% full time (2014: 20%).

Ziekteverzuim
Voor de uitvoering van de ARBO - taken maken wij gebruik van de diensten van ArboUnie. Bij een streefwaarde van 4% is het ziekteverzuimpercentage over het verslagjaar 2015 uitgekomen op 5,63% tegen 3,77% in 2014 (bron: ArboUnie). De stijging van het ziekteverzuimcijfer laat zich verklaren door enerzijds zwangerschaps- en bevallingsverlof en anderzijds door een toename van met name een paar langdurig ziekteverzuimgevallen. In enkele gevallen was er vanwege blijvende arbeidsongeschiktheid zelfs sprake van een ziekteverzuim van een jaar of langer. De gemiddelde verzuimduur in 2015 bedroeg daardoor 10,71 dagen tegen 6,14 dagen in 2014. De ziekmeldingsfrequentie is gestegen van 0,88 in 2014 naar 0,95 in 2015. Door de stijging van het langdurig ziekteverzuim is het protocol met betrekking tot ziekteverzuimpreventie en -beheersing geïntensiveerd en is - onder andere ten behoeve van intensievere en professionele aanvullende begeleiding - een samenwerkingsverband gesloten met een externe instelling voor medisch-specialistische multidisciplinaire zorg.

Standaard Arbeidsovereenkomst
De huidige Standaard Arbeidsovereenkomst (SAO) loopt af op 31 december 2016. In het verslagjaar 2015 is met het oog daarop begonnen met de voorbereidingen voor de realisatie van een nieuwe 'eigen' CAO voor de periode 2017-2021. Mede met het oog op de wens om maatwerk te bieden aan onze medewerkers, is in goed overleg met de Ondernemingsraad (OR) besloten dat aansluiting bij een standaardregeling (CAO) elders niet wenselijk is. Met de OR is daarom besloten de huidige systematiek te continueren. Als onderdeel van dat besluit werd met de OR afgesproken om een enquête te houden onder het personeel om zo tot

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Wethouder De Klein, gemeente Beuningen

“Het bedrijf heeft een goede ontwikkeling doorgemaakt”

Zijn wortels liggen al ruim honderd jaar in Weurt (gemeente Beuningen). “Ik woon in het huis dat mijn opa nog heeft gebouwd. Je kunt dus wel aannemen dat mijn hart in dit gebied ligt. Daarom ben ik ook begaan met natuur en milieu in deze omgeving.” Is getekend: Piet de Klein (57), oud-politieman/rechercheur in de regio Nijmegen en sinds 2010 wethouder in de gemeente Beuningen namens de lokale partij ‘Beuningen Nu en Morgen’.

In zijn portefeuille zitten taken die specifiek te maken hebben met de lokale omstandigheden, zoals openbare ruimte, structuurvisie, stedelijke vernieuwing, duurzaamheid en milieu. Over de overstap van het ‘blauw’ naar de politiek zegt hij: “Ik heb bij de politie een mooie tijd gehad, maar na de zoveelste reorganisatie had ik het gezien. Nu dien ik de gemeenschap trouwens ook.”

Goede ontwikkeling

De Klein is een groot voorstander van lokale partijen. “Met de landelijke politiek heb ik niet zoveel. Als lokale partij kunnen wij scherp inspelen op de noden en wensen van de plaatselijke bevolking.” De Klein toont zich dan ook zeer ingenomen met het feit dat hij als onderdeel van zijn verantwoordelijkheden op het gebied van duurzaamheid en milieu betrokken is bij de ontwikkelingen rond de op een ‘steenworp’ afstand van zijn woning gelegen afvalenergiecentrale ARN. “Ruim vijfentwintig jaar geleden heb ik bij de bouw van het bedrijf de protesten in Weurt uit vrees voor milieu- en geluidhinder nog meegemaakt. Ik was daar trouwens ook bang voor. Gelukkig is het allemaal anders gelopen. Ik durf nu te zeggen dat ARN een goede buur is gebleken en een goede ontwikkeling doormaakt richting de circulaire economie. Het bedrijf is gegroeid van een pure afvalbrander naar een breed milieu- en energiebedrijf waar afval zoveel mogelijk nuttig wordt hergebruikt. Het is geen stinkende fabriek geworden, maar het schoonste bedrijf van Europa. ARN is bovendien belangrijk voor de regionale werkgelegenheid en economie.” De Klein wil ook graag benadrukken dat ARN en de gemeente goed met elkaar optrekken. “De relatie is uitstekend. Ik zou ARN beslist niet kwijt willen. Ik heb veel waardering voor de nieuwe activiteiten die de laatste jaren zijn ontwikkeld.” ✦

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

een passende nieuwe regeling te komen. Deze - in overleg met de OR - ontwikkelde enquête werd gehouden in juli 2015. Met een respons van 87% en een score van 7,5 op de schaal van 1 tot en met 10 kan de conclusie worden getrokken dat de medewerkers tevreden zijn over hun arbeidsvoorwaarden, maar dat ze wel wat meer individuele keuzes zouden willen maken. Bij de verdere uitwerking van dit onderzoek en het opstellen van nieuw beleid worden de medewerkers en de OR vanzelfsprekend nauw betrokken.

Jubilarissen
In 2015 werden vijf zilveren jubilarissen gehuldigd tegen drie in 2014. Eén collega heeft in het verslagjaar in verband met (pre)pensionering de organisatie verlaten tegen twee in 2014.

Personeelsvereniging
Dankzij de inzet van de Personeelsvereniging werden in het verslagjaar weer tal van activiteiten georganiseerd. Deze activiteiten dragen in belangrijke bij aan zowel een goede onderlinge sfeer als betrokkenheid bij de organisatie. Alle waardering daarom voor het bestuur van de Personeelsvereniging.

Aanscherping rookbeleid
In het vierde kwartaal van 2015 werd het rookbeleid op de ARN-locatie in overleg met de Ondernemingsraad verder aangescherpt. Kort gezegd betekent dit, dat roken op de bedrijfslocatie thans nog alleen is toegestaan in een zeer beperkt aantal expliciet daarvoor aangewezen ruimten en terreingedeelten. Voorts konden 'verstokte rokers' deelnemen aan een door ARN bekostigde cursus 'Stoppen met roken'. Tien medewerkers hebben hiervan succesvol gebruik gemaakt.

Ondernemingsraad
Op 1 april 2015 heeft de verkiezing plaatsgevonden van een nieuwe Ondernemingsraad (OR). De OR bestaat thans uit de volgende personen: Wilbert Boerakker (voorzitter), Rob Tüss (vicevoorzitter), Monique Peters (secretaris) en de leden Floris Mars en Toine Tax.
Belangrijke punten van overleg binnen de OR en met de directie waren de onderhandelingen over een nieuwe Standaard Arbeidsovereenkomst (SAO) met ingang van 2017 en de invoering van een nieuwe pensioenregeling. Evenals voorgaande jaren kan worden vastgesteld dat het overleg tussen de OR en de directie werd gekenmerkt door de wil om samen te werken om zo tot constructieve oplossingen te komen.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

ARN zet altijd fors in op veiligheid

Veiligheid staat bij ARN hoog in het vaandel. Dat dateert niet van vandaag of morgen. Zo ontving het bedrijf reeds in 2010 als eerste Europees afvalbedrijf de 'Highly Protected Risk Award'. Dit is een internationale veiligheidsprijs voor bedrijven die voldoen aan de hoogste eisen op het gebied van brand- en machineveiligheid. Anders gezegd: 'de veiligheidshuishouding is op orde'. In de afgelopen tien jaar werd, in aanvulling op de reeds aanwezige veiligheidsvoorzieningen, hierin nog eens voor ruim drie miljoen euro geïnvesteerd.

In 2011 werd op de locatie in samenwerking met externe hulpdiensten een rampenoefening gehouden, waarvoor ARN van de diverse organisaties waardering oogstte. Eind 2012 werd meegedaan aan een landelijk project 'We werken veilig of we werken niet' om de veiligheidscultuur en het veiligheidsgedrag binnen de afvalbranche verder te versterken. Bij de landelijke nulmeting bleek dat ARN op veiligheidsgebied het beste scoorde. Onder het motto 'dat je nooit genoeg aan veiligheid kunt doen' werd eind 2013 een nieuwe opzet van periodieke veiligheidsrondes geïntroduceerd. Bij deze rondes zijn zowel leden van het managementteam als operationeel leidinggevenden betrokken. Met deze aanpak wil de directie benadrukken dat veilig werken absolute topprioriteit heeft.

Informatiedocument omwonenden

In 2014 publiceerde ARN een 'Informatiedocument voor omwonenden'. Wanneer zich bij ARN onverhoopt een incident voordoet, is het immers niet uitgesloten dat omwonenden van het bedrijf daar mee te maken krijgen. Naar aanleiding van een brand op de stortplaats (in samenwerking met de brandweer van Beuningen bleef de schade beperkt tot rook- en roetoverlast) besloot de directie in een 'Informatiedocument Veiligheid ARN' nog eens op een rijtje te zetten hoe de veiligheid is georganiseerd. In het document wordt aan omwonenden informatie gegeven over het omvangrijke bedrijfsnoodplan. In dit plan staat voor alle denkbare calamiteiten gedetailleerd beschreven welke maatregelen, onder welke omstandigheden moeten worden genomen. Om snel op een incident te kunnen reageren is het gehele terrein onderverdeeld in aanvalsgebieden, de zogeheten flitslichtgebieden. Voor elk gebied is documentatie beschikbaar over de aanwezige installaties en gebouwen, de activiteiten die er plaatsvinden, welke stoffen er aanwezig zijn en welke blusvoorzieningen beschikbaar zijn. Bij een melding van een brand kan daardoor snel aan de brandweer worden gerapporteerd binnen welk flitslichtgebied iets aan de hand is en hoe de situatie ter plekke is. Het veiligheidsplan is goedgekeurd door de regionale brandweer, de Omgevingsdienst Regio Nijmegen namens de provincie Gelderland en door het Waterschap Rivierenland. Vast onderdeel van het veiligheidsbeleid is uiteraard dat er periodiek veiligheidsoefeningen worden gehouden. Vaak gebeurt dit in samenwerking met de regionale brandweer, die het ARN-terrein ook regelmatig gebruikt voor eigen trainingen. Hierdoor kent de regionale brandweer de ARN-locatie en de bij veiligheid betrokken medewerkers zeer goed. Elke oefening wordt geëvalueerd om de procedures - waar nodig - aan te scherpen. Het volledige 'Informatie-document voor omwonenden' is via www.arnbv.nl te downloaden. ✦

PLANET

Operationele bedrijfsvoering en milieuzaken

Afval is brandstof voor de duurzame productie van energie en warmte

De bij het verbranden van niet-herbruikbaar afval vrijkomende warmte wordt o.a. gebruikt voor de productie van 'groene' stroom. Groen, omdat 'energie uit afval' een schonere manier van energieopwekking is dan productie van elektriciteit in centrales, waar als brandstof aardolie, aardgas of steenkool wordt gebruikt. Bij het gebruik van die fossiele brandstoffen komen aanzienlijke hoeveelheden broeikasgassen vrij. Bovendien zijn deze brandstoffen eindig, terwijl de energiedrager afval in principe altijd beschikbaar is. Wij doelen hiermee uiteraard op de niet-herbruikbare fracties uit het afval.

Een deel van onze energieproductie is bestemd voor eigen gebruik. Het grootste deel leveren wij aan het openbare elektriciteitsnet. Vrijkomende afvalwarmte wordt zoveel mogelijk intern gebruikt voor bijvoorbeeld vorstbescherming van de installatie, opwarming van de rookgassen, voor het op temperatuur houden van diverse onderdelen van de installatie en voor ruimteverwarming. Voorts wordt een deel van de (rest)warmte geleverd aan de naast ons bedrijf gelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie van het Waterschap Rivierenland. Een deel van de restwarmte wordt via een daartoe speciaal aangelegd ondergronds warmtenet ook gebruikt voor regionale stadsverwarming in de wijken Waalsprong en Waalfront van de gemeente Nijmegen.
Sinds medio 2013 verwerken wij groente-, fruit-, en tuinafval (gft) in een Biogasinstallatie-composteringsinstallatie. Die installatie heeft een verwerkingscapaciteit van circa 40.000 ton gft en analoog groenafval per jaar. Dit materiaal wordt omgezet in 16.000 ton hoogwaardige compost, 2,5 miljoen m^3 biogas van aardgaskwaliteit (groengas) en 2.500 ton afzetbare zuivere CO_2. Het groengas wordt ingezet als transportbrandstof voor het regionaal busvervoer. CO_2 wordt gebruikt als meststof in de glastuinbouw. Zuivere CO_2 geldt als een milieuvriendelijk en goedkoop groeimiddel. De keurcompost vindt zijn weg in de land- en tuinbouw.

Acceptatie en verwerking afvalstromen

In 2015 is 567.411 ton afval geaccepteerd tegen 571.748 ton in 2014. Daarvan werd 280.132 ton verbrand, tegen 291.937 ton in 2014. Er werd 42.168 ton gestort, tegen 26.467 ton in 2014. De hoeveelheid vergist materiaal bedroeg 47.346 ton tegen 46.209 ton in 2014. Voorts werd in 2015 197.765 ton (2014: 207.135 ton) al dan niet binnen het bedrijf op andere wijze verwerkt. Ons beleid is er - in nauwe samenwerking met de in ons bedrijf deelnemende regio's/gemeenten - op gericht om de hoeveelheid nog te storten restafval uit reguliere aangeboden afvalstromen verder te reduceren.

Bedrijfsvoering

De beschikbaarheid van verbrandingslijn 1 is uitgekomen op 90,1% tegen 94,3% in 2014. Bij lijn 2 werd een beschikbaarheid gerealiseerd van 94,3% tegen 90,1% in 2014. De gemiddelde doorzet van lijn 1 bedroeg in het verslagjaar 10,6 ton per uur, tegen 11,7 ton in 2014. Bij lijn 2 werd een gemiddelde doorzet gerealiseerd van 23,8 ton per uur tegen 24,7 ton per uur in 2014. Alle onderdelen van de installatie zijn, inclusief opslagtanks en meetapparatuur, opgenomen in een geautomatiseerd onderhoudsbeheersysteem. Op basis daarvan wordt preventief en correctief onderhoud uitgevoerd. De installaties verkeren daardoor voortdurend in een goede staat van onderhoud. De preventieve programma's worden regelmatig intern én in het kader van de ISO 14001-normering ook door een extern bedrijf getoetst op uitvoerbaarheid en functionaliteit.

Productie duurzame energie

De generatoren leverden in het verslagjaar 195.981 MWh tegen 190.339 MWh in 2014. De elektriciteitsproductie per ton verbrand afval is in 2015 uitgekomen op 700 kWh tegen 652 kWh in 2014. Door de productie van elektriciteit uit afval is de emissie elders in een omvang van ongeveer 96.000 ton CO_2 vermeden.

Planning aanbod van afval

Er is een planningsmodel ontwikkeld om snel en tijdig te kunnen schakelen bij variaties in het aanbod. Dit is belangrijk, omdat de aanvoer van afval - mede als gevolg van seizoensinvloeden en snelle marktveranderingen - sterk kan fluctueren. Met dit model is het mogelijk om de productieplanning snel aan te passen aan veranderingen in de aanvoer. Het model bevat daartoe de nodige flexibiliteit en maakt de effecten van dat schakelen direct inzichtelijk.

R1-status energieproductie

De Europese Unie dicteert steeds meer de regels op het gebied van recycling, verwerking e.d. van afvalstoffen. In

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Bijenpaleis op ARN-terrein floreert goed

Het leven van de bijenvolken in Nederland gaat niet altijd over rozen, terwijl de samenleving deze beestjes toch hard nodig heeft voor het bestuiven van voedselgewassen. Deskundigen noemen het daarom zorgelijk dat het aantal bijen de afgelopen decennia sterk is teruggelopen. Volgens de natuurorganisaties komt dit vooral door het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De organisaties benadrukken dat de landbouw en daarmee de samenleving daardoor tegen fikse (voedsel)problemen - lees tekorten - kan aanlopen.

De provincie Brabant heeft dit probleem onlangs onderkend door een 'Meerjarenprogramma Bijenimpuls 2015 - 2018' vast te stellen. In die periode maakt de provincie in totaal 750.000 euro vrij om de bijen in Brabant een stevig steuntje in de rug te geven. Bij de presentatie van dit plan noemde het provinciebestuur China als afschrikwekkend voorbeeld. In gebieden zo groot als Nederland komen daar geen insecten meer voor en worden kinderen landbouwgebieden ingestuurd om gewassen met penseeltjes te 'bestuiven'.

Bijen redden

Greenpeace Nederland voert al enige tijd onder de naam 'Plan Bee: landbouw zonder pesticiden' actie voor een duurzame, gifvrije land- en tuinbouw. Greenpeace benadrukt dat duurzaam telen niet alleen belangrijk is voor bijen en een veilige voedselvoorziening, maar óók voor vogels, de kwaliteit van het water en de biodiversiteit. Volgens deze organisatie is ecologische landbouw een effectieve oplossing om bijen te redden en daarmee de voedselvoorziening voor de lange termijn veilig te stellen. Ook in de provincie Gelderland is er aandacht voor het wel en wee van bijen en worden zowel op provinciaal als lokaal gebied maatregelen genomen om het voortbestaan van de bij zeker te stellen. Een mooi voorbeeld is de gemeente Lingewaard. Daar werd voorjaar 2015 het 'Jaar van de bij' gevierd met onder andere de aanplant van bijvriendelijke bomen om zo de bestuiving en instandhouding van bijen te bevorderen. In Nijmegen werden in 2015 twaalf bijenvolken van Imkervereniging Nijmegen en Omstreken verhuisd naar een nieuw bijenonderkomen in het Goffertpark. Bij afvalenergiecentrale ARN B.V. werd in 2014 op de stortplaats een zogeheten 'bijenpaleis' gebouwd uit natuurlijke materialen. In samenwerking met imker Hans Alink van Moestuin Neerbosch worden er vijf bijenvolken van in totaal ongeveer 170.000 exemplaren op een natuurvriendelijke manier gehuisvest en verzorgd. ✦

de Kaderrichtlijn afvalstoffen (Richtlijn 2008/98/EG) wordt een rangorde gegeven van afvalverwerkingstechnieken. Daarin staan vijftien vormen van 'verwijderen' (disposal) en dertien vormen van 'nuttige toepassing' (recovery). Recovery (hergebruik) staat beleidsmatig hoger aangeschreven dan disposal. Als er formeel sprake is van recovery mogen bedrijven afvalstoffen importeren of exporteren. Afvalverbranding geldt in beginsel als handeling van disposal (D10). De kaderrichtlijn biedt echter de mogelijkheid om een verbrandingsinstallatie de R1-status toe te kennen indien de energie-efficiëntie ten minste van een daarvoor vastgesteld hoog niveau is. Jaarlijks controleert de rijksoverheid welke installaties voldoen aan de criteria voor de R1-status. ARN heeft deze status onafgebroken al vanaf 2009. Wij behoren daarmee tot de eerste lichting hoogwaardige energieproducenten.

Brandstoffen

	2015	2014
Hoogcalorisch RDF in tonnen	280.132	291.937

Reststoffen

Bij het verbrandingsproces en bij het daarna reinigen van de rookgassen blijven reststoffen over. De reststoffen van de verbranding van hoogcalorisch afval (bodemas) worden opgewerkt tot secundaire bouwstof. De reststoffen van de rookgasreiniging betreffen enerzijds vliegas en anderzijds mengzouten. Deze laatstgenoemde stroom bestaat overigens voor meer dan 90% uit chemicaliën, die worden ingezet voor het binden van milieubelastende componenten uit de rookgassen. Vliegas wordt na het ondergaan van een immobilisatieproces (ter voorkoming van uitloging) gestort op onze eigen stortplaats. De mengzouten worden voor nuttige toepassing afgevoerd naar elders.

Bodemas (slakken)

Bodemas is na bewerking voor een groot deel inzetbaar als volwaardige bouwstof, onder andere als funderingsmateriaal in grond- en wegenbouwkundige werken. ARN-bodemas voldoet aan de Europese normen (NEN-EN 13242). ARN is tevens in het bezit van het FPC (Factory Production Control)-certificaat voor AVI-bodemas als secundaire grondstof. In samenwerking met REMONDIS-dochter Remex (via haar dochter Heros Sluiskil B.V.) is in 2015 een belangrijke doorbraak gerealiseerd voor de nuttige toepassing van bodemas. Hierdoor is het mogelijk geworden om bodemas zo na te bewerken dat dit materiaal zonder dure extra beschermende maatregelen voor een groot deel bruikbaar is als toeslagstof in beton, asfaltverhardingen en funderingsmengsel voor de wegenbouw. Daarmee geldt het als een goede en duurzame vervanger van zand en grind. Deze toeslagstof wordt verhandeld onder de merknaam Granova. De directie is van mening dat dit hergebruik voor de gemeenten/klanten zou moeten worden meegeteld als resultaat voor de opgelegde VANG-doelstelling (VANG = Van Afval Naar Grondstof).

Vliegas/Reststoffenverwerkingsinstallatie

In de loop van 2015 is de vernieuwde reststoffenverwerkingsinstallatie (RVI) in productie genomen. Als onderdeel van deze operatie werd een nieuwe meng-, weeg- en doseerinstallatie geïnstalleerd. Daarmee is een einde gekomen aan de structurele afvoer over de weg van vliegas naar zoutmijnen in Duitsland. Daar werd deze reststof op gelijksoortige wijze verwerkt als mengzout. De grote winst van de weer in gebruik genomen RVI is vooral ook dat ARN nu niet meer afhankelijk is van derden. In de RVI wordt het vliegas in de juiste verhoudingen gemengd tot een goed immobilisaat, dat daarna veilig kan worden geborgen op de eigen stortplaats. De RVI wordt de komende jaren wellicht nog opgeschaald, waardoor ARN ook reststoffen kan verwerken van andere afvalverbrandingsinstallaties.

Milieuzaken

Bij al onze activiteiten geldt het bedrijfsinterne milieuzorgsysteem al sinds jaar en dag als basis van onze activiteiten. De 'Intentieverklaring milieu en duurzaamheid' is hierbij een belangrijk richtinggevend onderdeel. Halfjaarlijks beoordelen externe auditors of wij op alle aspecten van het milieuzorgsysteem voldoen aan de maatstaven van ISO 14001. Jaarlijks worden de milieu- en veiligheidsprogramma's geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Emissies naar de lucht

De Nederlandse overheid stelt terecht strenge eisen aan de maximaal toegestane emissies. De rookgassen die bij het verbranden van afval ontstaan, worden in rookgasreinigingsinstallaties gereinigd om emissies van milieubelastende stoffen tot een minimum te beperken. De hierna opgenomen emissie-overzichten van beide verbrandingslijnen tonen duidelijk aan dat onze emissies onder de normen blijven. Dit is overigens al vele jaren het geval. Voor alle in de volgende twee overzichten genoemde getallen geldt dat ze moeten worden gelezen als 'kleiner dan'.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Verbrandingslijn 1

Hoogste (H) resp. gemiddelde (G) gemeten concentratie (feitelijk dient voor iedere vermelde concentratie "<" gelezen te worden)

	2015								2014								Toetsing "H" aan BVA-norm resp. "G" aan Activiteiten-besluit
Eenheid (mg/m³)	Wk 6 H	Wk 6 G	Wk 22 H	Wk 22 G	Wk 35 H	Wk 35 G	Wk 47 H	Wk 47 G	Wk 47 H	Wk 47 G	Wk 35 H	Wk 35 G	Wk 22 H	Wk 22 G	Wk 7 H	Wk 7 G	
Stof	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
NH_3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
HCl	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
HF	0,8	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	voldoet
CO	13	11	9	8	12	11	17	12	11	9	9	9	17	13	11	9	voldoet
C_{totaal}	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
SO_x	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	voldoet
NO_x	55	49	59	58	62	59	66	54	56	53	73	68	55	53	74	70	voldoet
Zware metalen	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	voldoet
Cd + Tl	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	voldoet
Hg	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	voldoet
PCDD/PCDF TEQ ng/m³	0,01	0,01	--	--	0,01	0,01	--	--	--	--	0,01	0,01	--	--	0,01	0,01	voldoet

Verbrandingslijn 2

Hoogste (H) resp. gemiddelde (G) gemeten concentratie (feitelijk dient voor iedere vermelde concentratie "<" gelezen te worden)

	2015								2014								Toetsing "H" aan BVA-norm resp. "G" aan Activiteiten-besluit
Eenheid (mg/m³)	Wk 6 H	Wk 6 G	Wk 22 H	Wk 22 G	Wk 35 H	Wk 35 G	Wk 47 H	Wk 47 G	Wk 47 H	Wk 47 G	Wk 35 H	Wk 35 G	Wk 22 H	Wk 22 G	Wk 7 H	Wk 7 G	
Stof	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
NH_3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
HCl	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
HF	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	01	01	0,4	0.2	0,1	0,1	0,1	0,1	voldoet
CO	6	5	5	4	8	8	8	8	10	7	12	11	8	8	13	11	voldoet
C_{totaal}	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	voldoet
SO_x	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	voldoet
NO_x	60	50	72	67	67	66	55	52	69	60	67	66	67	64	66	64	voldoet
Zware metalen	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	voldoet
Cd + Tl	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	voldoet
Hg	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	voldoet
PCDD/PCDF TEQ ng/m³	0,01	0,01	--	--	0,01	0,01	--	--	--	--	0,01	0,01	--	--	0,01	0,01	voldoet

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Emissies op vrachtniveau lijn 1 en lijn 2
Volgens het European Pollutant Release Transfer Register (E-PRTR) zijn bepaalde industriële bedrijven verplicht jaarlijks hun emissies te rapporteren bij overschrijding van de vastgestelde drempelwaarden. Verbrandingsinstallaties vallen onder die categorie bedrijven. In 2009 is de E-PRTR- verplichting in de Nederlandse regelgeving geïntegreerd met het milieujaarverslag tot één rapportageregime: het integraal (PRTR) verslag. Dit verslag is gebaseerd op de E-PRTR-verordening en is aangevuld met essentiële elementen uit het Milieujaarverslag. Zo is een reeks aan stoffen ontstaan, waarbij die reeks beperkt is tot die stoffen waarvoor ARN de drempelwaarden mag overschrijden. In de Wm-revisievergunning van 2010 is voor beide verbrandingslijnen per parameter bepaald welke maximale jaarvracht via de schoorstenen mag worden uitgestoten.

Overzicht vrachtnormen
In het overzicht 'Vrachtnormen' zijn de meest belangrijke emissies naar de lucht gekwantificeerd weergegeven. Er zijn meer relevante emissies. Deze zijn in onderlinge samenhang opgenomen in het Milieujaarverslag 2015. Dat verslag staat op onze website onder 'Duurzaamheid'.

Vrachtnormen

		Lijn 1			Lijn 2		
		Jaar	Jaar	Norm	Jaar	Jaar	Norm
	waarde	2015	2014		2015	2014	
CO	kg/jaar	2.770	2.936	22.000	1.866	4.835	53.400
CxHy	kg/jaar	0	0	3.700	0	0	8.900
HCl	kg/jaar	0	0	3.700	0	0	8.900
NH3	kg/jaar	0	0	3.700	0	0	8.900
SO2	kg/jaar	0	0	14.700	0	0	35.600
Stof	kg/jaar	0	0	1.500	0	0	3.600
Cd/Tl	kg/jaar	0	0	3	0	0	7
HF	kg/jaar	84	2	400	99	27	900
Hg	kg/jaar	0	0	1,5	0	0	3,5
PCDD/PCDF	mg/jaar	0	0	25	0	0	55
som ZM	kg/jaar	0	0	15	0	0	35

Nb. In de rekenmethodiek is opgenomen dat berekende waarden beneden een bepaald niveau op '0' mogen worden gesteld.

Geur en geluid
Met het oog op onze omgeving is het van belang om geuroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. Omdat steeds meer gemeenten ervoor kiezen om de frequentie van inzameling van restafval en gft drastisch terug te brengen, neemt de geurbelasting van het aangevoerde afval toe. Deze afvalstoffen worden daarom zoveel mogelijk gelost, op -en overgeslagen in afgesloten ruimten. Ook bij andere werkprocessen wordt scherp gelet op het zoveel mogelijk voorkomen van geuroverlast. Om overlast in een zo vroeg mogelijk stadium te ontdekken, worden frequent geurrondes langs in ieder geval twaalf vaste waarnemingspunten gelopen. Indien daar aanleiding toe is, worden ook extra terreincontroles gehouden. In 2015 zijn 221 geurrondes gehouden tegen 205 in 2014. In het verslagjaar 2015 zijn 8 geurklachten ontvangen, tegen 9 in 2014. Van de geurklachten in 2015 zijn er 4 als terecht gekwalificeerd. Daarnaast zijn 2 terechte geluidsklachten ontvangen.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

PROFIT

Zie de navolgende jaarrekening.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

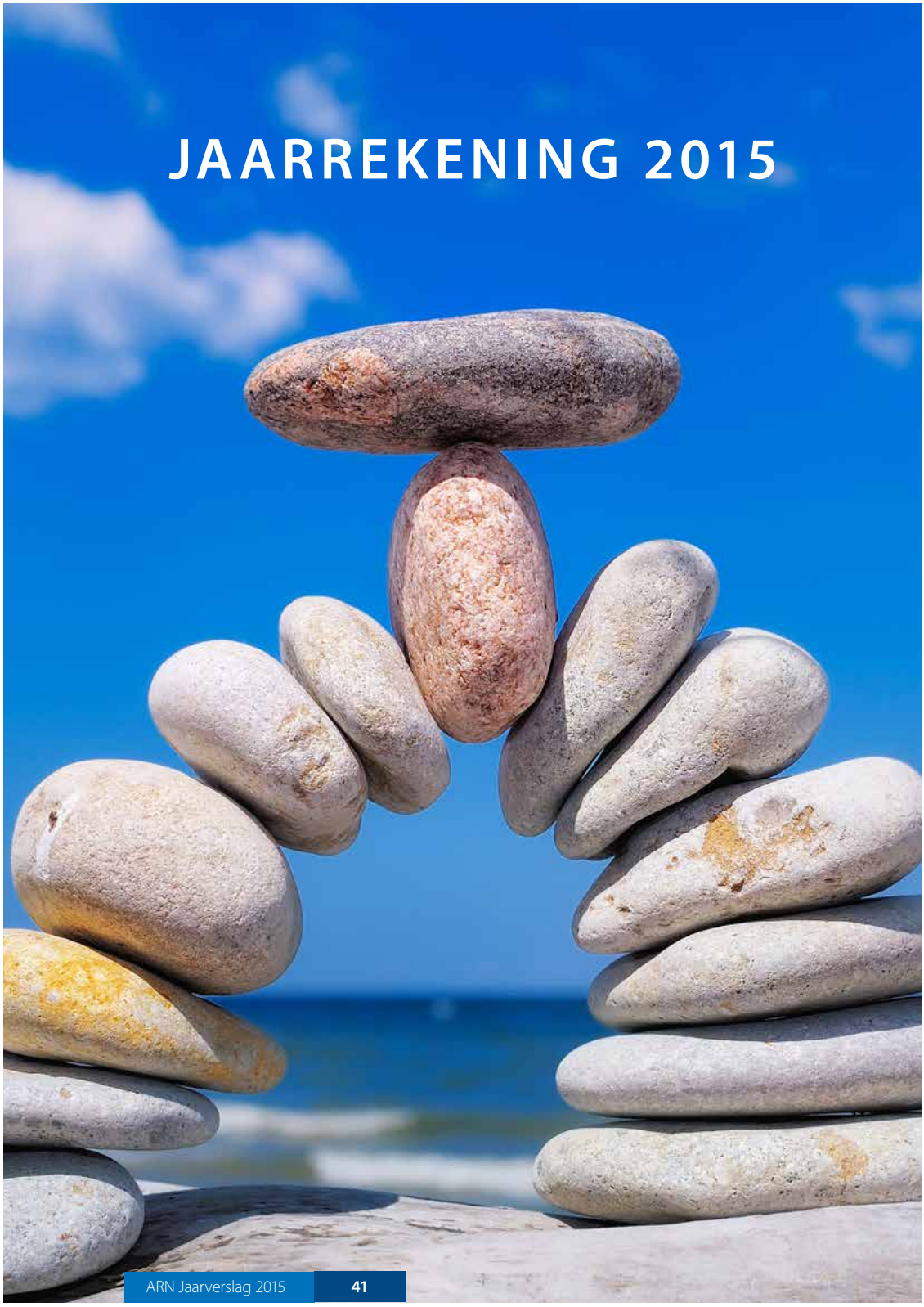

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

BALANS PER 31 DECEMBER 2015

(vóór winstbestemming, alle bedragen zijn in euro's)

ACTIVA	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa: (1)		
Terrein	213.414	213.414
Bedrijfsgebouwen / inrichting terreinen	18.447.002	19.222.968
Machines en installaties	38.381.098	40.852.416
Inrichting stortplaats	193.488	581.182
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.314.377	2.523.274
Materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen	421.289	233.111
	59.970.668	**63.626.365**
Financiële vaste activa:		
Deelnemingen (2)		
ARN Consulting BV	59.107	59.177
GRAN BV	33.725	30.263
Latente vennootschapsbelasting (3)	1.242.554	1.424.676
	1.335.386	**1.514.116**
Vlottende activa:		
Voorraden (4)	642.038	591.803
Debiteuren (5)	2.914.688	3.506.614
Vordering op verbonden partijen (5)	658.190	429.652
Kortlopende vorderingen en overlopende activa (6)	1.103.302	1.163.987
Liquide middelen (7)	5.480.043	2.481.708
	10.798.261	**8.173.764**
	72.104.315	**73.314.245**

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

PASSIVA		2015		2014
Eigen vermogen:				
Gestort kapitaal (8)	4.540.000		4.540.000	
Algemene reserve (9)	11.899.871		11.574.499	
Resultaat lopend boekjaar (10)	641.026		325.375	
		17.080.897		**16.439.874**
Voorzieningen: (11)				
Voorziening eindafwerking en nazorg	15.898.242		15.185.207	
Voorziening groot onderhoud	11.413.031		5.950.729	
Voorzieningen (overig)	307.867		214.072	
		27.619.140		**21.350.008**
Langlopende schulden: (12)		**17.450.000**		**20.700.000**
Kortlopende schulden en overlopende passiva:				
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar (13)	3.250.000		3.630.867	
Belastingen en sociale lasten (14)	828.156		624.822	
Crediteuren	2.173.107		3.591.878	
Overige schulden en overlopende passiva (15)	3.703.015		6.976.796	
		9.954.278		**14.824.363**
		72.104.315		**73.314.245**

WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2015

(alle bedragen zijn in euro's)

	2015	2014
Bruto-omzet	**43.527.734**	**39.474.979**
Inkoopkosten uitruil en inkoop afval	1.139.578	2.479.029
Netto-omzet (15)	**42.388.156**	**36.995.950**
Lonen en salarissen	5.789.985	5.636.988
Sociale lasten en pensioenlasten (16)	2.014.315	2.102.232
Afschrijvingen materiële vaste activa	6.940.959	6.877.460
Overige bedrijfskosten (17)	25.868.860	20.569.622
Som der bedrijfskosten	**40.614.119**	**35.186.302**
Bedrijfsresultaat	**1.774.036**	**1.809.648**
Aandeel in resultaat deelnemingen	3.392	3.619
Rente- en financieringskosten en -baten (18)	-954.280	-1.390.700
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	**823.148**	**422.567**
Vennootschapsbelasting (19)	-182.122	-97.192
Resultaat na belastingen	**641.026**	**325.375**

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. (alle bedragen zijn in euro's)

		2015		2014
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		**1.774.036**		**1.809.648**
Aanpassing voor:				
Afschrijvingen	6.940.959		6.877.460	
(Afname) / Dotatie voorzieningen	6.269.132		-942.999	
Verandering in het werkkapitaal:				
Toe-(Af)name voorraden	-50.235		-30.142	
Toe-(Af)name debiteuren	363.388		-353.197	
Toe-(Af)name vorderingen en overlopende activa	60.685		419.772	
Toe-(Af)name kortlopende schulden				
schulden overigen	-4.247.365		-500.744	
		9.336.564		**5.470.150**
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		**11.110.600**		**7.279.798**
Rente- en financieringsuitgaven en -inkomsten	-1.196.134		-1.565.258	
		-1.196.134		**-1.565.258**
Kasstroom uit operationele activiteiten		**9.914.466**		**5.714.540**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	-3.285.264		-2.138.126	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0		10.800	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-3.285.264**		**-2.127.326**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-3.630.867		-9.606.703	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		**-3.630.867**		**-9.606.703**
Mutatie in liquide middelen		**2.998.335**		**-6.019.491**

ALGEMEEN

ARN B.V. is gevestigd aan de Nieuwe Pieckelaan 1 te Weurt. ARN B.V. is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 10148306. ARN B.V. is actief op het gebied van afvalverwerking, energieopwekking en recycling.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW alsmede de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van ARN B.V. zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien dit voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen in de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden), als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Primaire financiële instrumenten

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten)

Financiële derivaten waarbij de onderliggende waarde niet beursgenoteerd is, worden tegen kostprijs opgenomen. Indien per balansdatum de reële waarde lager is dan de kostprijs dan wel negatief is, wordt het derivaat ten laste van de winst-en-verliesrekening afgewaardeerd naar de lagere reële waarde, tenzij kostprijshedge-accounting wordt toegepast. Bij de bepaling van de lagere reële waarde wordt het effect van lopende rente buiten beschouwing gelaten.

De winst of het verlies uit de herwaardering naar reële waarde per balansdatum wordt onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Indien financiële derivaten echter voor hedge accounting in aanmerking komen en hedge accounting wordt toegepast is de verwerking van deze winst of dit verlies afhankelijk van de aard van de afdekking.

De vennootschap past hedge accounting toe op basis van generieke documentatie.

De vennootschap documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedgestrategie en de verwachting aangaande de effectiviteit van de hedge.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijshedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Op iedere balansdatum wordt bepaald of er een indicatie is voor ineffectiviteit door de kritische kenmerken van het hedge-instrument te vergelijken met de kritische kenmerken van de afgedekte positie. In het geval dat de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn, is dit een indicatie dat de kostprijshedge een ineffectief deel bevat. In dat geval wordt een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd door het vergelijken van de cumulatieve verandering van de reële waarde van het hedge-instrument met de cumulatieve verandering van de reële waarde van de afgedekte positie sinds het aanwijzen van de hedgerelatie. Ineffectiviteit wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt indien en voor zover uit de kwantitatieve ineffectiviteitsmeting (cumulatief) een verlies blijkt.

Valutaomrekening
De jaarrekening luidt in euro's, hetgeen de functionele en presentatievaluta van de vennootschap is. Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschaffingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschaffingskosten, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Materiële vaste activa in aanbouw worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en indien van toepassing verminderd met bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit materiaalkosten, directe arbeidskosten en een toerekenbaar deel van de indirecte productiekosten.

Financiële vaste activa
Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van ARN B.V. Dit betreft het 100% belang in ARN-Consulting B.V. te Nijmegen en een 25% belang in GRAN B.V. eveneens te Nijmegen. Beide ondernemingen zijn gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde.

Latente vennootschapsbelasting
Voor alle belastbare tijdelijke verschillen wordt een latente belastingpost opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De (niet-)latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

Voorraden
Voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen
De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk kan zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Voorzieningen
Algemeen
Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders vermeld.

Voorzieningen voor personeelsbeloningen
De vennootschap heeft ten behoeve van de pensioen-voorziening van haar medewerkers een middelloonregeling en beschikt verder over twee eindloonregelingen. Deze

regelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenverzekeraar.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of, en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen leiden tot lasten voor de vennootschap en worden in de balans opgenomen in een voorziening. Bij de eindloonregelingen wordt een verplichting (voorziening) voor (coming) backservice opgenomen indien toekomstige salarisverhogingen op balansdatum reeds zijn toegezegd.

Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening.

Naast de verschuldigde premie per balansdatum heeft ARN B.V. nog de volgende verplichtingen aan de pensioenuitvoerder:
- Backserviceverplichting als gevolg van eindloonregelingen;
- Toeslagverplichting voor de actieve deelnemers als gevolg van een indexatieverplichting.

Voor bovenstaande verplichtingen zijn per balansdatum voorzieningen gevormd. De indexatiepercentages bedragen per balansdatum 0,93% voor de actieve deelnemers.

Daarnaast heeft de vennootschap een voorziening voor overige langlopende personeelsbeloningen. Deze maken deel uit van het beloningspakket, zoals beloningen wegens jubilea, tijdelijk verlof en dergelijke, met een langlopend karakter. Hierbij is sprake van opbouw van rechten. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Eindafwerking en nazorg
De Wet Milieubeheer stelt eisen aan de afdekking en eindafwerking van de stortplaats. Ter dekking van de daaraan verbonden kosten wordt een "Voorziening eindafwerking stortplaats" gevormd. De toevoeging aan deze voorziening geschiedt op basis van een bedrag per gestorte ton afval, welk bedrag is berekend aan de hand van de totaal verwachte kosten van eindafwerking en het aantal tonnen afval dat gedurende de totale gebruiksduur van de stortplaats naar verwachting gestort zal worden. Aan deze voorziening worden onttrokken de kosten voor de eindafwerkingen, die gedurende de totale gebruiksduur van de stortplaats in fasen plaatsvinden. Een voorziening is gevormd voor de noodzakelijke kosten van nazorg en controle met het doel om ook op langere termijn (na sluiting van de stortplaats) ongewenste emissie van stoffen in het milieu te voorkomen. De toevoeging aan deze "Voorziening nazorg" geschiedde op basis van een bedrag per gestorte ton afval. In 1998 is door het Rijk de verantwoordelijkheid voor de nazorg van stortplaatsen overgedragen aan de provincie. De bekostiging van die nazorg vindt plaats uit heffingen opgelegd aan de exploitanten van de stortplaatsen. De vennootschap volgt daarbij het per 1 januari 2013 vastgestelde doelvermogen dat conform het vigerende nazorgplan met toepassing van de door de Provincie Gelderland vastgestelde rekenrente is berekend.

Groot onderhoud
De bij een afvalverwerkingsproces niet uit te sluiten doch in tijd onvoorspelbaar voorkomende grote reparaties alsmede de binnen een aantal jaren terugkerende revisiebeurten kunnen tot ernstige verstoringen in het kostenpatroon leiden. Voor deze (mogelijke) extra kosten uit dien hoofde wordt een voorziening "(Egalisatie) Groot Onderhoud" gevormd. De voorziening wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Langlopende schulden
Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze schulden hebben een looptijd langer dan één jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTATENBEPALING

Netto-omzet
Netto-omzet betreft de aan derden in rekening gebrachte bedragen (onder aftrek van kortingen, afvalstoffenbelasting en exclusief omzetbelasting) uit hoofde van de in het verslagjaar aangevoerde hoeveelheid afval en geleverde producten en onder aftrek van de afgevoerde hoeveelheid afval. In de netto omzet is niet begrepen de aangevoerde hoeveelheid afval die in de tussenopslag is geplaatst. De aan derden in rekening gebrachte bedragen hierover zijn verantwoord onder de post vooruitontvangen bedragen onder de overige schulden en overlopende passiva.

Bedrijfskosten
De bedrijfskosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen

Bedrijfsgebouwen, alsmede de daarbij behorende terreinaanleg, worden in 25 jaar afgeschreven. Machines en installaties worden afgeschreven in perioden, variërend van 5 tot 25 jaar. De inrichting van de stortplaats wordt afgeschreven in perioden, variërend van 10 tot 20 jaar. Andere vaste bedrijfsmiddelen in perioden variërend van 3 tot 10 jaar.

Rentebaten en -lasten

Als rentebaten worden verantwoord, de aan het verslagjaar toe te rekenen ontvangen c.q. te vorderen rente uit hoofde van aan derden verstrekte leningen en uitstaande deposito's en banksaldi. Als rentelasten worden verantwoord de aan het verslagjaar toe te rekenen betaalde c.q. verschuldigde rente uit hoofde van leningen van derden.

Grondslag voor resultaat deelnemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van de deelneming. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij ARN B.V. geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Winstbelastingen, ontvangen interest en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de eigen aandelen wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

NADERE TOELICHTING BALANSPOSTEN

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt (bedragen in euro's):

Materiële vaste activa (1)

	totaal	terreinen	bedrijfs-gebouwen en inrichting terreinen	machines en installaties	inrichting stortplaats	andere vaste bedrijfs-middelen	Materiële vaste activa in uitvoe-ring en vooruit-betalingen
Aanschafkosten stand 31-12-2014	269.393.950	213.414	64.488.317	179.991.465	14.974.802	9.492.841	233.111
Investeringen 2015	3.285.262		663.222	1.964.687		258.421	398.932
Overboekingen 2015	0		103.971	106.783			-210.754
Desinvesteringen 2015	0						0
Aanschafkosten stand 31-12-2015	**272.679.212**	**213.414**	**65.255.510**	**182.062.935**	**14.974.802**	**9.751.262**	**421.289**
Afschrijvingen stand incl. impairment 31-12-2014	205.767.585	0	45.265.349	139.139.049	14.393.620	6.969.567	0
Afschrijvingen 2015	6.940.959	0	1.543.159	4.542.788	387.694	467.318	0
Desinvesteringen 2015	0	0					0
Afschrijvingen stand incl. impairment 31-12-2015	**212.708.544**	**0**	**46.808.508**	**143.681.837**	**14.781.314**	**7.436.885**	**0**
Boekwaarde 31-12-2015	**59.970.668**	**213.414**	**18.447.002**	**38.381.098**	**193.488**	**2.314.377**	**421.289**

ARN heeft haar materiële vaste activa gewaardeerd tegen historische kostprijs. In verband met de verwerkte impairments in het verleden, is de huidige boekwaarde nagenoeg gelijk aan de actuele waarde ultimo 2014.

Afschrijvingspercentages bedrijfsgebouwen en daarbij behorende terreinaanleg 4%;
Machines en installaties van 4% tot 20%;
Inrichting stortplaats overwegend 10%;
Andere vaste bedrijfsmiddelen variënd van 10% tot 33%.
Op het terrein wordt niet afgeschreven.

Onder de machines en installaties is een bedrag opgenomen ad € 2.420.783,= (2014: € 2.538.802,=) inzake reserve-onderdelen.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Financiële vaste activa (alle bedragen zijn in euro's)	31-12-2015	31-12-2014
Deelnemingen (2)		
ARN Consulting BV (100%)		
Boekwaarde vorig boekjaar	59.177	59.241
Resultaat boekjaar	-70	-64
Boekwaarde per 31 december	**59.107**	**59.177**
Op grond van artikel 2:407 lid 1 sub a BW is consolidatie van deze vennootschap achterwege gebleven.		
GRAN BV (25%)		
Boekwaarde vorig boekjaar	30.263	26.580
Aandeel in het resultaat boekjaar	3.462	3.683
Boekwaarde per 31 december	**33.725**	**30.263**
Latente vennootschapsbelasting (3)	**1.242.554**	**1.424.676**
De post met betrekking tot vennootschapsbelasting onder de (latente) vorderingen betreft het saldo van de beschikbare voorwaartse verliescompensatie, de tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiele vaste activa, de voorziening nazorg, de voorziening groot onderhoud en de voorziening voor pensioenverplichtingen. De latente vordering is opgenomen tegen 25%. Deze post heeft overwegend een looptijd van langer dan één jaar.		
Vlottende activa		
Voorraden (4)	**642.038**	**591.803**
Debiteuren nominale waarde	**2.914.688**	**3.506.614**
Vordering op verbonden partij	658.190	429.652
Debiteuren (5)	**3.572.878**	**3.936.266**
Op de vordering op verbonden partijen wordt geen rente geheven. Zekerheden zijn niet gesteld. Aflossingsschema is niet overeengekomen.		
Kortlopende vorderingen en overlopende activa (6)		
Vorderingen	587.567	583.509
Overlopende activa	515.735	580.478
Kortlopende vorderingen en overlopende activa	**1.103.302**	**1.163.987**
De overige posten genoemd onder de kortlopende vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		

Vlottende activa: (vervolg) (alle bedragen zijn in euro's)	31-12-2015	31-12-2014
Liquide middelen (7)		
De liquide middelen zijn als volgt te specificeren:		
Kas	2.265	2.400
Banken rekening-courant	367.907	1.390.075
Banken spaarrekening	5.109.871	1.089.233
Liquide middelen	**5.480.043**	**2.481.708**
De liquide middelen staan, met uitzondering van de afdekking van de afgegeven bankgaranties, geheel ter vrije beschikking. ARN B.V. kan tevens beschikken over een krediet in rekening-courant van € 7.000.000.		
Totaal vlottende activa	**10.798.261**	**8.173.764**

Eigen vermogen (alle bedragen zijn in euro's)			
Gestort kapitaal, stand per 31 december 2015 (8)			
	aandelen	**gestort**	
Milieusamenwerking Afvalverwijdering			
Regio Nijmegen (MARN)	3.750	100%	1.702.500
Gemeenschappelijke Regeling			
Regio De Vallei	1.176	100%	533.904
Regio Rivierenland	588	100%	266.952
Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen	490	100%	222.460
REMONDIS Nederland BV	3.996	100%	1.814.184
	10.000		**4.540.000**

Algemene reserve (9)	**2015**	**2014**
Stand vorig boekjaar	11.574.499	11.051.039
Uit te keren dividend	0	0
Resultaat boekjaar	325.372	523.460
Stand per 31 december	**11.899.871**	**11.574.499**

Resultaat lopend boekjaar (10)	**2015**	**2014**
Stand vorig boekjaar	325.375	523.460
Af: naar algemene reserve (uit resultaatbestemming)	-325.375	-523.460
Af: uit te keren dividend	0	0
Bij: toevoeging resultaat boekjaar na belasting	641.026	325.375
Resultaat lopend boekjaar na belastingen en vóór winstverdeling	**641.026**	**325.375**
Totaal eigen vermogen	**17.080.897**	**16.439.874**

Voorzieningen (11) (alle bedragen zijn in euro's)	31-12-2015	31-12-2014
Voorziening eindafwerking en nazorg	15.898.242	15.185.207
Voorziening groot onderhoud	11.413.031	5.950.729
Voorziening pensioenverplichtingen	151.000	52.000
Voorziening overige langlopende personeelsbeloningen	156.867	162.072
	27.619.140	**21.350.008**

	2015	2014
Voorziening eindafwerking en nazorg		
Stand per 1 januari	15.185.207	14.838.723
Toevoeging ten laste van resultaat	715.490	351.394
	15.900.697	**15.190.117**
Af: onttrekking ten laste van voorziening	-2.455	-4.910
Stand per 31 december	**15.898.242**	**15.185.207**
Van de voorziening eindafwerking en nazorg is:		
Kortlopend deel	967.822	954.034
Langlopend deel	14.930.420	14.231.173
Totaal	**15.898.242**	**15.185.207**

Voor de verwachte kosten van de eindafwerking van de stortplaats is een voorziening gevormd.
Dotaties vinden plaats op basis van gestorte tonnen alsmede op basis van begrote kosten per m^2.
Door de provincie is de voorlopige aanslag Nazorgheffing stortplaatsen Gelderland 1999 middels de herziene voorlopige aanslag 2013 vastgesteld op € 9.243.683. De vervaldagen zijn verdeeld over 30 jaarlijkse termijnen tot en met de geschatte sluiting van de stortplaats op 1 april 2029. Met de provincie is overeengekomen de voorlopige aanslag te verdelen in de historisch tot en met 1999 gestorte tonnen, waarover volgens een vastgelegd schema tot en met 2025 jaarlijks afdracht zal plaatsvinden. Door middel van de reservering van het bedrag van de contante waarde is hierin voorzien.
Aanvullend zal jaarlijks ten laste van het resultaat afdracht dienen te geschieden op basis van in het boekjaar gestorte tonnen. Deze voorziening is, gevormd op basis van de best mogelijke inschattingen op dit moment.

	2015	2014
Voorziening groot onderhoud		
Stand per 1 januari	5.950.729	7.056.632
Toevoeging ten laste van resultaat	7.910.306	3.246.048
Af: onttrekking ten laste van voorziening	2.448.004	4.351.951
Stand per 31 december	**11.413.031**	**5.950.729**
Van de voorziening groot onderhoud is:		
Kortlopend deel	11.413.031	5.950.729
Langlopend deel	0	0
Totaal	**11.413.031**	**5.950.729**

Bij de toevoeging ten laste van het resultaat is een eenmalige dotatie van € 4.599.337 opgenomen in verband met een voorziene revisie van rooster lijn 2 in 2018.

Voorziening pensioenverplichtingen		
Stand per 1 januari	52.000	231.000
Mutatie backservice	99.000	-179.000
Stand per 31 december	**151.000**	**52.000**

Voorzieningen (11) (vervolg) (alle bedragen zijn in euro's)	31-12-2015	31-12-2014
Van de voorziening pensioenverplichtingen is:		
Kortlopend deel	151.000	52.000
Langlopend deel	0	0
Totaal	**151.000**	**52.000**
Voorziening overige langlopende personeelsbeloningen		
Stand per 1 januari	162.072	166.652
Mutatie ten laste van het resultaat	-5.205	-4.580
Stand per 31 december	**156.867**	**162.072**
Van de voorziening overige langlopende personeelsbeloningen is:		
Kortlopend deel	50.017	50.680
Langlopend deel	106.850	111.392
Totaal	**156.867**	**162.072**

Langlopende schulden (12)

(alle bedragen zijn in euro's)

De langlopende schulden bestaan uit onderhandse leningen. Voor een bedrag van € 5.700.000,= betreft het leningen met een resterende looptijd van meer dan 5 jaar. De rentepercentages van de leningen liggen tussen 1,89% en 4,73%; de gemiddelde rentevoet bedraagt 3,65%.

	resterende looptijd in jaren	aflossing per jaar	31/12/2015
Bank Nederlandse Gemeenten (*)	3 jr	1.250.000	3.750.000
Rabobank (*)	9,75 jr	1.200.000	10.500.000
Bank Nederlandse Gemeenten (*)	5 jr	800.000	3.200.000
Totaal langlopende schulden		**3.250.000**	**17.450.000**

	BNG 1	BNG 2	BNG 3	Rabobank	BNG 4	Totaal
Saldo begin boekjaar	4.830.867	350.000	6.250.000	12.900.000	4.000.000	28.330.867
Aflossing boekjaar 2015	4.830.867	350.000	1.250.000	1.200.000	0	7.630.867
Saldo langlopend 01-01-2015	0	0	5.000.000	11.700.000	4.000.000	20.700.000
Aflossing boekjaar 2016	0	0	1.250.000	1.200.000	800.000	3.250.000
Saldo langlopend 31-12-2015	0	0	3.750.000	10.500.000	3.200.000	17.450.000
Saldo leningen ultimo 2015 (lang- en kortlopend)	0	0	5.000.000	11.700.000	4.000.000	20.700.000
Looptijd in jaren	17	10	10	13	5	
Resterende looptijd 31-12-2015	0	0	3 jaar	9,75 jaar	5 jaar	
Verplichting langer dan 5 jaar	0	0	0	5.700.000	0	

Het kortlopende deel (looptijd < 1 jaar) van de uitstaande leningen is opgenomen onder de post "Kortlopende schulden" en gespecificeerd onder punt 13 van de toelichting.
De aflossingsverplichting tussen 1 en 5 jaar beloopt een totaal van € 8.500.000.
Als zekerheden voor de langlopende leningen, gemarkeerd met (*), zijn door Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank hypotheek gevestigd op het bedrijfsonroerend goed en zijn door ARN B.V. de vorderingen op derden, de voorraden en de bedrijfsinventaris aan beide banken verpand.

Kortlopende schulden en overlopende passiva	31-12-2015	31-12-2014
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar (13)		
De post aflossingsverplichtingen is als volgt te specificeren:		
Bank Nederlandse Gemeenten	2.050.000	2.430.867
Rabobank	1.200.000	1.200.000
Totaal aflossingsverplichtingen komend boekjaar	**3.250.000**	**3.630.867**
Belasting en sociale lasten (14)		
Deze post is als volgt te specificeren:		
Af te dragen loonheffing/premie volksverzekeringen	217.092	231.590
BTW	372.212	291.568
Afvalstoffenbelasting	226.512	92.503
Regulerende Energie Belasting	12.340	9.161
Totaal belasting en sociale lasten	**828.156**	**624.822**
Crediteuren	**2.173.107**	**3.591.878**
Overige schulden en overlopende passiva (15)		
Deze post is als volgt te specificeren:		
Reservering rentelasten	168.178	410.032
Vakantietoeslag	260.369	249.134
Verplichting vakantiedagen	345.151	364.976
Nog af te wikkelen leveranties	0	4.612.955
Diversen	2.929.317	1.339.699
Totaal overige schulden en overlopende passiva	**3.703.015**	**6.976.796**
De post "reservering rentelasten" bestaat uit lopende rente en heeft overwegend een looptijd van korter dan één jaar. De post "diversen" bestaat uit transitoria en nog te verwerken voorraden en heeft overwegend een looptijd van korter van één jaar.		
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	**9.954.278**	**14.824.363**

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Financiële instrumenten
Voor de toelichting van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de specifieke postgewijze toelichting. Onderstaand is het beleid van de vennootschap opgenomen ten aanzien van financiële risico's. Tevens worden de financiële derivaten van de vennootschap en de hiermee verbonden financiële risico's toegelicht.

- Renterisico

Het renterisicobeleid heeft tot doel de renterisico's die voortkomen uit de financiering van de vennootschap te beperken en daarmee tevens de netto-rentelasten te optimaliseren. Dit beleid vertaalt zich in een gewenst profiel van vastrentende en variabel rentende posities inclusief liquide middelen, waarbij de variabel rentende positie bij voorkeur zo laag mogelijk is.

Voor de afdekking van het renterisico op een langlopende schuld met een boekwaarde van € 15.000.000 heeft de vennootschap per 31 december 2012 een renteswap (januari 2012 tot januari 2022) afgesloten met een hoofdsom van € 12.000.000 en een reële waarde per 31 december 2015 van - € 1.105.344. Met de renteswap wordt het risico van een variabele rente (gebaseerd op 3-maands Euribor plus een opslag van 1,20%) afgedekt door een overeengekomen vast rentepercentage van 2,59% voor de gehele looptijd. Voor de verwerking van de renteswap past de vennootschap kostprijshedge-accounting toe. De kostprijs van de renteswap is nihil.

Indien de reële waarde van de renteswap lager wordt dan € 1.540.000 negatief is de vennootschap verplicht een onderpand in depot te storten ter hoogte van deze negatieve reële waarde ('margin call'). Bij tussentijdse beëindiging van de renteswap wordt onderling afgerekend op basis van de reële waarde op het moment van beëindiging.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
Huurverplichting
De grond waarop de vennootschap haar bedrijf uitoefent wordt grotendeels gehuurd. De huurovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 5 jaar. De huurprijs bedraagt € 674.794,= per jaar.

Leaseverplichtingen.
De onderneming is voor een bedrag van € 10.791,= aan leaseverplichten aangegaan. De leaseverplichting langer dan vijf jaar is nihil.

Investeringen
Ten behoeve van nieuwe investeringen zijn voor een bedrag van € 231.620,= verplichtingen aangegaan.

Bankgaranties
Tot zekerheid voor de nakoming van verplichtingen zijn door de bankiers van ARN B.V. voor een bedrag van € 200.000,= bankgaranties afgegeven.

Nazorg stortplaats
Aan de milieuvergunning is de verplichting tot afwerking en nazorg van het stortterrein verbonden. ARN B.V. is als vergunninghouder verantwoordelijk voor het nakomen van deze verplichtingen. In dat kader wordt gewerkt aan de vorming van een doelvermogen voor de nazorg van € 9.243.683,=.

Aan de Provincie Gelderland is tot en met 2015 totaal ad € 3.751.719,= betaald voor de nazorgheffing stortplaatsen Gelderland 1999. Dit bedrag wordt door de Provincie Gelderland voor rekening en risico van ARN B.V. belegd. Tot en met 2012 wordt gerekend met een beleggingsrendement op de door ARN B.V. gestorte bedragen van 5,15%. Aangezien er voor ARN B.V. op dit moment nog geen definitieve overdrachtsdatum is voorzien, blijft het reeds afgestorte deel en in de komende jaren nog te storten bijdragen van het doelvermogen met 4,6% per jaar groeien, terwijl er nog geen uitgaven worden gedaan.

Zekerheden kredietinstellingen

Wederzijdse zekerhedenregeling Rabobank & BNG:
- Verpanding van alle huidige en toekomstige transportmiddelen
- Verpanding van alle huidige en toekomstige inventaris
- Verpanding van huidige en toekomstige vordering uit hoofde van beroep en bedrijf, en overige roerende activa.
- Verpanding van de spaargelden tot een maximum van 500.000,-
- Hypothecaire inschrijving ad 35.000.000,- op het pand aan de Nieuwe Pieckelaan 1 te Weurt
- Hypothecaire inschrijving ad 5.000.000,- op het pand aan de Nieuwe Pieckelaan 1 te Weurt

NADERE TOELICHTING POSTEN WINST- EN VERLIESREKENING

(alle bedragen zijn in euro's)	2015	2014
Bruto-omzet		
De bruto-omzet is als volgt samengesteld:		
Huishoudelijk afval gemeenten	14.246.326	11.057.560
Bedrijfsafval, contractafval, gft/takken/afvalhout	17.973.171	17.341.344
Aangevoerd afval	**32.219.497**	**28.398.904**
De omzet is exclusief de afgedragen afvalstoffenbelasting.		
In de omzet van het huishoudelijk afval is een bedrag van € 4.612.955 opgenomen die in de jaarrekening 2014 onder de nog af te wikkelen leveranties was verantwoord.		
Opbrengst energielevering	7.478.751	7.183.038
Opbrengst metalen	1.550.016	2.211.464
Subsidies	1.081.035	639.387
Overige opbrengsten	1.198.434	1.042.186
Geleverde produkten	**11.308.236**	**11.076.075**
Totaal aangevoerd afval en geleverde produkten	**43.527.734**	**39.474.979**
Inkoopkosten uitruil en inkoop afval	1.139.578	2.479.029
Netto-omzet (15)	**42.388.156**	**36.995.950**
Van de netto-omzet is € 40.731.423 in Nederland behaald. De overige omzet, € 1.654.350 is behaald in overige landen van de Europese Unie.		
Lonen en salarissen	**5.789.985**	**5.636.988**
Sociale lasten en pensioenlasten (16)		
Sociale lasten	883.732	966.911
Pensioenlasten	1.130.583	1.135.321
Totaal sociale lasten en pensioenlasten	**2.014.315**	**2.102.232**
Personeelsbezetting		
Het gemiddeld aantal personeelsleden op fulltime basis in 2015 was 100,0 (2014: 98,8). De verdeling naar activiteiten is als volgt opgebouwd:		
Productie	64,0	61,0
Onderhoud	21,7	23,3
Kantoor	14,3	14,5
Totaal	**100,0**	**98,8**
Afschrijvingen		
Materiële vaste activa	**6.940.959**	**6.877.460**

(alle bedragen zijn in euro's)	2015	2014
Overige bedrijfskosten (17)		
Overige personeelskosten	490.454	635.087
Ingehuurd personeel	839.526	626.376
Toevoeging aan voorziening eindafwerking en nazorg stortplaats	715.491	355.063
Toevoeging aan voorziening langcyclisch onderhoud	7.910.306	3.246.048
Materialen en chemicaliën	1.866.011	2.180.634
Energieverbruik	722.222	606.705
Kosten eigen materieel	307.219	254.906
Kosten derden	4.480.691	3.825.997
Opwerkingskosten	1.090.000	833.572
Afvoerkosten bewerkte producten	2.266.479	2.190.859
Logistieke kosten	1.219.653	1.786.151
Verzekeringen	878.287	883.112
Belastingen	273.210	315.665
Public Relations	264.145	277.472
Advieskosten	937.529	931.113
Overige kosten	1.607.637	1.620.862
Totaal overige bedrijfskosten	**25.868.860**	**20.569.622**
De post belastingen is exclusief de afgedragen afvalstoffenbelasting.		
Accountantskosten		
De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten voor de externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijnde Mazars Paardekooper Hoffmann N.V. (2014: Deloitte) zijn als volgt:		
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	33.750	36.000
Totale honoraria voor andere niet-controleopdrachten	0	8.500
	33.750	**44.500**
Rente- en financieringskosten en -baten (18)		
Rentebaten	21.493	52.299
Rentelasten	-975.773	-1.442.999
Totaal rente- en financieringskosten en -baten	**-954.280**	**-1.390.700**
Vennootschapsbelasting (19)		
25% van het belastbare bedrag	0	0
Correcties voorgaande jaren	0	0
Mutatie voorziening voor latente belastingen	182.122	97.192
Belasting volgens de verlies- & winstrekening	**182.122**	**97.192**
De effectieve belastingdruk bedraagt	22,1%	23,0%

OVERIGE TOELICHTINGEN

Bezoldiging Directie en Commissarissen
De bezoldiging van commissarissen bedroeg in het verslagjaar € 40.716,-. Met toepassing van artikel 383 lid 1 Titel 9 Boek 2 BW blijft opgave van bezoldiging bestuurders achterwege. Vanaf 1 januari 2007 zijn er twee bestuurders, waarvan één onbezoldigd.

Weurt, 29 juni 2016

Bestuur:
G.H.J.P. van Gorkum
G. Terbeck

Commissarissen ARN B.V.
Th.A.J. Burmanje
C. van Eert
W. Hols
M.H.T. Lepoutre
H.J.C. Vreeswijk
Th. W.A. Camps
J.C. Everaert
A. Krawczik
K.C. Tammes

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat
In artikel 43 staat het volgende opgenomen betreffende de resultaatbestemming:

Artikel 43
1. De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal, vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
3. Bij de berekening van de winstverdeling tellen de aandelen die de vennootschap in haar eigen kapitaal houdt niet mee, tenzij de aandelen belast zijn met een vruchtgebruik. Bij de berekening van het winstbedrag dat op elk aandeel zal worden uitgekeerd, komt slechts het bedrag van de verplichte stortingen op het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking.
4. De directie kan reeds vóór de vaststelling van de jaarrekening, mits met goedkeuring van de algemene vergadering en met inachtneming van de wettelijke bepalingen, over enig boekjaar een of meer interim-uitkeringen op de aandelen doen.
5. Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.
6. De vordering tot opeising van vastgesteld dividend verjaart vijf jaar na vaststelling.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2014
De jaarrekening 2014 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 24 juni 2015. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2015
De directie stelt met instemming van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering voor het resultaat over het boekjaar 2015 toe te voegen aan de algemene reserve. Dit voorstel is nog niet in de jaarrekening verwerkt.

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Algemene Vergadering van ARN B.V. te Beuningen

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van ARN B.V. te Beuningen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de winst-en-verliesrekening over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie
De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschatting neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ARN B.V. per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen
Ingevolge artikel 2:393 lid 5 e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld en of de door Titel 9 van Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Eindhoven 7 juni 2016

Mazars Paardekooper Hoffman accountants N.V.

Was getekend: Drs. D.J. Han RA

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

Colofon

Creatie & Redactie:
CommunicatieProducties Chevalier
Brielle

Grafische vormgeving en drukwerk:
DHD Drukkerij
Groesbeek

Brief aan de raad - Aanbiedingsbrief jaarverslag ARN

ARN B.V.
Nieuwe Pieckelaan 1, Weurt
Postbus 7006, 6503 GM Nijmegen
Telefoon (024) 371 71 71
www.arnbv.nl

MVO Award 2012

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Stichting Oude
Gelderse Kerken

JAARVERSLAG 2015

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Foto omslag: Martinuskerk, Rijswijk (GId). Foto: Carel van Gestel

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Jaarverslag 2015

Stichting Oude Gelderse Kerken

april, 2016

Plafond Walburgiskerk Zutphen. Foto: Carel van Oestel

Inleiding

'Als het zich in dit tempo doorzet, zal het laatste lid van de protestantse kerken de deur in 2050 dichtdoen. Voor de rooms-katholieken zal dat langer duren, maar nog wel deze eeuw.' Aan deze sombere voorspelling waagde godsdienstsocioloog Joep de Hart zich in 2011 in het Radio 1-programma 'Dit is de Zondag'. Ook in Gelderland komen steeds meer kerkgebouwen leeg te staan. De Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK) heeft in het afgelopen jaar de ontwikkelingen rond de vele kerksluitingen in de provincie nauwlettend gevolgd. Er was in 2015 een duidelijke toename van het aantal kerkbesturen dat contact zocht met de SOGK met de vraag of wij iets voor hen kunnen betekenen. Soms is er de mogelijkheid om het kerkgebouw over te nemen, soms is een andere vorm van ondersteuning geschikter. Welk advies het ook wordt, de zorg voor het monumentaal religieus erfgoed staat bij ons voorop.

Onze missie

De SOGK zet zich in voor het materiële en functionele behoud van het gebouwd monumentaal religieus erfgoed in de provincie Gelderland. De monumentale kerkgebouwen zijn veelal beeldbepalend voor stad en dorp en hebben een grote cultuurhistorische waarde. Kerkgebouwen zijn vanouds ook plaatsen van ontmoeting midden in de lokale samenleving. Naast de religieuze bestemming wil de SOGK ook inzetten op een bredere invulling die past bij de plaatselijke situatie.

Onze doelstellingen

De SOGK streeft de volgende doelen na:

1 het wekken van belangstelling voor het behoeden en behouden van religieuze monumenten
2 het helpen beschermen van religieuze monumenten
3 het onder bepaalde voorwaarden in eigendom verwerven van religieuze monumenten, vanzelfsprekend met de bedoeling die monumenten te behouden en beschermen
4 het verworven monument blijvend in het middelpunt van de lokale en regionale samenleving plaatsen
5 het laten beheren van de religieuze monumenten zodat het monument in zijn eigen onderhoudskosten en vaste lasten kan voorzien.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

(1) Het wekken van belangstelling voor het behoeden en behouden van religieuze monumenten

Contacten met donateurs

Het aantal donateurs van de SOGK bedroeg aan het einde van het verslagjaar ongeveer 900. Voor het komende jaar staan opnieuw acties op het programma om meer donateurs te werven o.a. in gemeenten waar kerkgebouwen worden overgedragen. Ook gaan we onze fondsenwerving verder uitbreiden.

Excursies

Er werden dit jaar twee excursies georganiseerd. De eerste op 30 mei naar vijf kerken langs de grens met Duitsland. Vanaf Doetinchem reisden we per touringcar eerst naar de H.-Martinuskerk en de Kapel in Megchelen, vervolgens naar de H.-Walburgiskerk in Netterden, de H.-Pancratiuskerk en de Protestantse kerk in 's-Heerenbergh.
De tweede excursie, op 26 september, bracht ons naar vijf kerken aan de zuidelijke rand van de Veluwe. We bezochten in Oosterbeek de Oude Kerk, de Bernulphuskerk en de Vredebergkerk; vervolgens ging de reis naar de Gereformeerde kerk in Renkum en naar de Bevrijdingskerk in Wageningen. In de kerkgebouwen werd een toelichting gegeven op bouwkundige en cultuurhistorische kenmerken van het monumentale gebouw.

De excursiecommissie wordt hartelijk bedankt voor het vele werk dat zij voor de organisatie van deze mooie excursies heeft verzet.

Venster

Ons tijdschrift Venster verscheen ook dit jaar vier maal. Zoals gebruikelijk bevatte elk nummer een hoofdartikel dat verband houdt met kerken in Gelderland. Afgelopen jaargang ging dat achtereenvolgens over Lotgevallen van beelden uit de kerk in Neede, Werenfriduskerk de parel van Zieuwent, het Tempel-en Kerkmuseum in Elst en de Kluntjespot in Haarlo. Ook kent het blad een rubriek waarin een Plaatselijke Commissie (PC) over haar kerkgebouw en werk vertelt. Dit geeft een goed beeld van wat er zoal op plaatselijk niveau gebeurt. Regelmatig worden ook businesspartners van de SOGK geïnterviewd. De redactie van Venster streeft ernaar om vorm en inhoud eigentijds en van goede kwaliteit te houden, zodat het een interessant blad is en blijft voor onze donateurs en belangstellenden. Het bestuur van de SOGK is de redactie daarvoor zeer erkentelijk en wil haar danken voor de deskundigheid en inzet. Alle edities van Venster zijn ook digitaal beschikbaar via www.archieven.nl.

Educatie

De lesprogramma's voor de basisscholen rond Leur/Wijchen en Groenlo, die de SOGK in voorgaande jaren

SOGK Excursie 2015 - H.-Walburgiskerk in Netterden.

SOGK Excursie 2015 - H.-Pancratiuskerk in 's-Heerenbergh.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

heeft laten ontwikkelen, alsmede die voor de scholen in Kranenburg/Vorden en omgeving lopen onverminderd goed door, met enthousiaste inzet van vrijwilligers van de Plaatselijke Commissies en vertegenwoordigers en leerkrachten van de lokale basisscholen.
In 2015 hebben we een educatief plan voor Buren, Kerk-Avezaath en Rijswijk opgezet en met de ontwikkeling daarvan zijn we nog bezig. In mei 2016 zal het programma worden getest, waarna het naar de vormgever kan en zo hopen we dat de scholen er in het schooljaar 2016/2017 gebruik van kunnen maken.

Werken aan zichtbaarheid

Alle SOGK-locaties zijn inmiddels aangesloten bij het landelijk erfgoedproject Meerhierover, zie www.meerhierover.nl. Meerhierover geeft ter plekke via internet actuele en historische informatie over bijzondere gebouwen. Op elke locatie van de SOGK is een rond plaatje met QR-code aangebracht, waarmee de bezoeker via zijn smartphone of tablet meer informatie kan krijgen over het gebouw en zijn omgeving. Van elke kerk en van de synagoge hebben we panorama-foto's (360-gradenfoto's) laten maken, zowel van het interieur als van het exterieur. Deze foto's zijn opgenomen op de pagina van de kerk of synagoge binnen de SOGK-website. Ook hiermee hopen wij een breder publiek te bereiken en onze bekendheid en toegankelijkheid te vergroten.

Contacten met zakelijke relaties

Het aantal leden van onze netwerkclub van business-partners is in het verslagjaar gelijk gebleven, het zijn er 29. Het was goed om velen van hen te ontmoeten op onze netwerkdag van 6 november 2015.

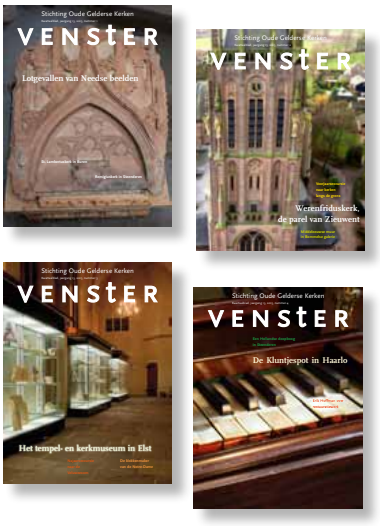

360° foto Batenburg

Meerhierover.nl
Wat is het verhaal?
Wat gebeurt hier nu?
Wat kan ik hier doen?
Wat is hier in de buurt?

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

(2) Het helpen beschermen van religieuze monumenten

Met verschillende afgevaardigden van Gelderse kerken heeft het bestuur van de SOGK gesprekken gevoerd over de instandhouding van hun religieus monument.

(3) Het in eigendom verwerven van monumenten met de bedoeling die monumenten te behouden en beschermen

In veel Gelderse kerken loopt het ledenaantal terug, waardoor ook de inkomsten via de vaste vrijwillige bijdrage dalen. De energiekosten zijn meestal hoog; onderhoud en restauratie drukken zwaar op de begroting en het wordt voor veel kerken moeilijk om de begroting sluitend te krijgen. Dan gaat men nadenken over de toekomst van het kerkgebouw.
Ook ervaren we een toenemend tekort aan deskundige lokale bestuurders die zich inzetten voor de instandhouding van het religieus erfgoed.
Verschillende kerken in Gelderland hebben daarom een gesprek met de SOGK aangevraagd. In sommige gevallen bleef het bij een oriënterend gesprek, maar er zijn ook kerkgemeenschappen waarmee al meer gesprekken zijn gevoerd om te komen tot een overname van hun monumentaal erfgoed. Dit is een uitgebreid en tijdrovend proces, waarbij veel overwegingen op tafel komen en waarbij eventuele besluiten moeten worden teruggekoppeld naar de voltallige kerkenraad en gemeenteleden.

De SOGK gaat uit van een regelmatige groei van haar bezit, met een maximum van twee overnames per jaar.
Op 10 oktober 2015 was er de overdracht van de Hervormde kerk in Haarlo (bijgenaamd De Kluntjespot) naar de SOGK, tijdens een feestelijke bijeenkomst in dit mooie kerkgebouw van de Hervormde Gemeente Haarlo en Waterhoek.

Walburgiskerk Zutphen

Een onderhandelingsdelegatie van de SOGK was in 2015 in gesprek met een vertegenwoordiging van de Protestantse Gemeente van Zutphen (PGZ) over een mogelijke overdracht van de Grote of Sint-Walburgiskerk aan de SOGK. De laatste maanden van 2015 is gewerkt aan de opstelling van een intentieverklaring waarin partijen uitspreken dat zij deze kerk willen overdragen (PGZ) respectievelijk in eigendom willen aanvaarden (SOGK). Ook zijn in de verklaring de afspraken en voorwaarden voor de overdracht volledig opgenomen. Het aanvaarden van deze intentieverklaring betekent dat partijen zich definitief binden aan het overnamebesluit.
Toen beide partijen het volledig eens waren over de tekst van de intentieverklaring, hebben de voorzitters en secretarissen van de PGZ en SOGK het stuk als officieel document ondertekend op 11 november 2015 in de Credokapel van de Walburgiskerk. De feitelijke overname van de kerk wordt voorzien in het tweede kwartaal van 2016, maar in geen geval later dan juli 2016. In de tussenliggende tijd worden alle maatregelen getroffen die nodig zijn om vanuit de SOGK de Walburgiskerk goed te kunnen beheren,

De Kluntjespot, Haarlo. Foto's: Hans Hendriksen

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

zoals bijvoorbeeld de oprichting en bemensing van een exploitatiestichting.

Beheer van eigendommen

De SOGK heeft op dit ogenblik dertien kerkgebouwen, één synagoge en drie (kerk)torens in eigendom. In totaal zijn dit twintig monumentnummers. De staat van onderhoud van deze objecten wordt regelmatig in kaart gebracht door de Stichting Monumentenwacht Gelderland.
Voor meer informatie over onze gebouwen, zie de website www.oudegeldersekerken.nl.

(4) Het verworven monument blijvend in het middelpunt van de lokale en regionale samenleving plaatsen,
en
(5) Het laten beheren van de religieuze monumenten zodat het monument in zijn eigen onderhoudskosten en vaste lasten kan voorzien.

Het beheer van de kerken is in handen van de Plaatselijke Commissies (PC's). Zij zorgen voor een zo goed mogelijke exploitatie van het gebouw. Het bestuur van de SOGK streeft ernaar de PC's zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren onder de vleugels van de SOGK. Dit zal niet overal hetzelfde zijn, maar passend bij de plaatselijke situatie. Er is een verdienmodel opgesteld waarmee per kerk beter gestuurd kan worden op het verwerven van voldoende inkomsten ter dekking van de exploitatiekosten. De PC kan zo eventueel inzetten op meer activiteiten en dus meer inkomsten.

Walburgiskerk in Zutphen,gezien vanaf de IJssel. Foto: Gerard Kiezebrink

Walburgiskerk, Zutphen. Foto: Paul Ploegman

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Andere activiteiten van de SOGK in 2015

Donateursdag en publiekslezing

Op zaterdag 20 juni 2015 was de jaarbijeenkomst voor onze donateurs in de St. Lambertuskerk in Buren. Onder het motto 'Religieus erfgoed in Gelderland, de moeite waard' was er in de ochtend een programma voor donateurs, vrienden, vrijwilligers en andere betrokkenen, met een toelichting op de activiteiten van de stichting en een inleiding door drs. K. Emmens, lid Raad van Advies, getiteld 'Een andere kijk op Oude Gelderse Kerken'.
's Middags hield gastspreker dr. M. Melchers een lezing over 'Het nieuwe religieuze bouwen; liturgie, kerken en stedenbouw'.

Voltooiing van de restauratie St.-Antonius-van-Paduakerk

Onder grote belangstelling is op 25 september 2015 de omvangrijke restauratie van de St.-Antonius-van-Paduakerk in Kranenburg (gemeente Vorden) in aanwezigheid van prof. mr. Pieter van Vollenhoven voltooid. De restauratie was een leerling-bouwplaats, dat wil zeggen een bouwproject waar, dankzij speciale provinciale subsidie, leerlingen werken en het vak kunnen leren van leermeesters. Meestal gaan ze één dag in de week naar school om de theorie te leren; via een opleidingsbedrijf voor scholing worden de leerlingen voor de overige vier dagen per week bij bouwbedrijven geplaatst.
Na de toespraak van de heer Van Vollenhoven heeft hij, om de voltooiing van de restauratie te markeren, de klok bij het altaar geluid, als start voor het luiden van de klokken in de kerktoren. Na het officiële gedeelte, waarin nog een aantal sprekers het woord voerde, werden de heer Van Vollenhoven, de commissaris van de Koning, de heer C.G.A. Cornielje en andere genodigden rondgeleid.

Jaarbijeenkomst voor Plaatselijke Commissies (PC's)

Op 16 oktober 2015 vond in onze Sint-Victorkerk in Batenburg een overleg plaats tussen het bestuur en de leden van de Plaatselijke Commissies. In de middag was er een seminar met twee sprekers. De heer dr. D.H. Ketel, oprichter werkgroep Kerk en Energie bij PKN, sprak over het verwarmen van kerkgebouwen. De inleiding van mevrouw ir. drs. A. van Mispelaar had als titel 'De betekenis van (religieus) erfgoed als uitgangspunt voor nieuwe functies, in de lokale gemeenschap'. Mevr. van Mispelaar is partner bij Bureau Buiten, waar zij werkt aan duurzame ruimtelijke en economische ontwikkeling.
Op 13 november 2015 bezochten we nog een keer de Sint-Victorkerk in Batenburg.
Het De Crane-orgel van de kerk was gerestaureerd door de firma Verschueren Orgelbouw en werd op die dag feestelijk in bedrijf gesteld.

Netwerkbijeenkomst businesspartners

Op 6 november 2015 hadden we een interessant middagprogramma met onze businesspartners in de St.-Joriskerk te Drempt. De heren ir. E.J. Nusselder (b.i. R), restauratiearchitect-bouwhistoricus, en ir. C.B. Zandijk, manager DWA, Adviesbureau voor duurzaamheid, bouwfysica en installaties informeerden de aanwezigen over 'Energiebesparing in monumentale kerken'.

Muziek, exposities en lezingen

De PC-leden van de SOGK hebben ook weer in 2015 kans gezien om veel te organiseren in onze kerken. Er waren lezingen, exposities en ook concerten.
Ook heeft de PC van de SOGK Kerk-Avezaath opnieuw een Torentocht georganiseerd, een eendaags wandelevenement, op zaterdag 26 september. Wandelaars liepen van toren naar toren en bezochten de kerkgebouwen van Buren, Kerk-Avezaath, Erichem, Kapel-Avezaath en Zoelen.
Achter in ons blad Venster kunt u altijd de agenda voor deze activiteiten vinden, met dank aan de vele vrijwilligers die deze activiteiten organiseren!

Samenwerking met Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK)

Zoals bekend is de uitvoering van een aantal beheerswerkzaamheden (financiële administratie, secretariaat, bouwkundige ondersteuning, publiciteit, e.a.) al vele jaren ondergebracht bij de werkorganisatie van het Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK). Dit dienstverleningscontract wordt regelmatig geëvalueerd. In 2015 is de dienstverleningsovereenkomst vernieuwd en aangegaan voor tien jaar. De SOGK stelt de nauwe samenwerking met GLK zeer op prijs.

Contacten met de provincie Gelderland

De SOGK is een neutrale en onafhankelijke stichting, maar heeft – omdat zij de provincie Gelderland als werkterrein heeft en binnen de provincie de enige instantie is die 'bedreigd' religieus erfgoed in eigendom heeft – vanzelfsprekend een intensieve relatie met het provinciaal bestuur. Ook dit verslagjaar leidde dat tot diverse gesprekken met medewerkers van de afdeling cultuurhistorie.
Ook hebben we bijeenkomsten, georganiseerd door de provincie, bijgewoond en konden we een actieve bijdrage leveren om zo input te geven voor het nieuwe beleidsplan.
Tot ons genoegen besloot de provincie om – ondanks de bezuinigingen die de provincie moet doorvoeren ten aanzien van de jaarlijkse subsidies voor instellingen in de sector cultuur en cultuurhistorie – de bijdrage aan de SOGK voor dit verslagjaar onveranderd te laten. Die bijdrage wordt geheel gebruikt als (gedeeltelijke) vergoeding voor de kosten van de voorlichting- en organisatorische activiteiten en de educatieve projecten van de SOGK – en dus niet voor de kosten van de gebouwen die de SOGK bezit.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Voltooiing restauratie, St.-Antonius-van-Paduakerk, Kranenburg. Foto's: Henk-Jan Panneman

Kranenburg. Foto: Henk-Jan Panneman

Jaarbijeenkomst, de publiekslezing, 2015. Foto: Carel van Gestel

Batenburg, voltooiing restauratie 'de Crane' orgel, 13 nov 2015. Foto: Ton Rothengatter

Buren, locatie jaarbijeenkomst 2015. Foto: Carel van Gestel

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Financiën

De financiële positie van de SOGK is onveranderd goed en stabiel. De SOGK is dankbaar voor de donaties die zij ontvangt. De inkomsten van de SOGK bestaan uit donateursgelden, legaten, bijdragen van bedrijven, giften, huuropbrengsten, rendement eigen vermogen, rijks- en provinciale subsidie.
De ontvangsten uit nalatenschappen geven de stichting een extra steun in de rug en dragen bij tot duurzaam beheer van de kerken in bezit van de SOGK.

Aangezien veelal met deskundige maar onbetaalde vrijwilligers wordt gewerkt, kunnen de kosten beperkt blijven.
De financiële positie van onze organisatie wordt transparant gecommuniceerd met stakeholders via onze website en anderszins.

De SOGK heeft de culturele fiscale ANBI-status, hetgeen fiscaal voordelig is voor gevers en onze organisatie.
Voor specifieke financiële cijfers en resultaten wordt verwezen naar de jaarrekening 2015 zoals deze is opgesteld, met verantwoording en voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. Op de website van de SOGK heeft onze penningmeester een uitgebreide toelichting geplaatst.
De verkorte balans, verlies- en winstrekening is opgenomen in bijlage 1 en de accountantsverklaring in bijlage 2.

Beleid en toekomstvisie

Het Beleidsplan 2014-2017 is in december 2013 formeel door het bestuur vastgesteld. Het is duidelijk dat door de ontwikkelingen in kerkelijk Nederland een steeds groter aantal eigenaren van religieuze monumenten problemen zal krijgen bij het beheer ervan, op financieel en personeel gebied. Dat zal betekenen dat de druk op de SOGK om monumenten in eigendom over te nemen waarschijnlijk nog groter zal worden.
De kernpunten van de ontwikkeling in de komende jaren zijn:

- blijven inzetten om religieuze monumenten in Gelderland te beschermen en te behouden, o.a. door het ondersteunen en adviseren van eigenaren van religieus erfgoed (op verzoek)
- verdere professionalisering van de SOGK
- inzetten op het verkrijgen van de POM-status (POM staat voor: Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud)
- verbreden van het draagvlak van de stichting (naamsbekendheid, aantal donateurs), met name ook gericht op het versterken van de lokale betrokkenheid.
- inzetten op educatieve projecten, speciale projecten gericht op brede communicatie en op specifieke doelgroepen
- kerkbesturen daar waar mogelijk een 'veilige haven' bieden, 'ont-zorgen', door overname van religieus erfgoed (dit betekent uitbreiding van het bezit van de stichting)
- handhaven van de solide financiële situatie van de SOGK, die een voorwaarde is voor groei.

De Stichting Oude Gelderse Kerken zet zich in om ook in 2016 de betrouwbare, deskundige partner in de provincie Gelderland te zijn en te blijven voor kerkbesturen en andere organisaties die betrokken zijn bij het behoud van religieus erfgoed in de provincie.

De-Crane orgel te Batenburg, een bijzonder orgel dat na restauratie (2015) weer mooie en warme klanken voortbrengt. Foto's: Ton Rothengatter

---

Bestuursstructuur en -samenstelling

De samenstelling van en functieverdeling in de Raad van Bestuur is in 2015 iets veranderd. Als lid is toegetreden de heer L. Uijl per 1 januari 2015.

Voorzitter	mevr. drs. A.E.H. van der Kolk
Vicevoorzitter	mr. W.J.J. Kruidenier
Secretaris	mevr. M. Urbach
Penningmeester	G.B. Beltman
Lid	mr. C.A.M. Kleipool
Lid	G. van Reenen
Lid	L. Uijl
Lid en bouwkundig adviseur	W.H. Wensink
Algemeen secretaris	drs. N. Peek

De Raad van Advies is als volgt samengesteld:

Voorzitter	drs. J.J.P. Gardeniers
Secretaris	F.J. van Lochem
Overige leden	drs. J.W.G. Dekkers
	drs. K. Emmens
	G. Oldenbeuving
	mevr. dr. E.B.F. Pey
	W. Welmers
	J.H. Vennevertloo

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Bijlage 1
Balans, Verlies & Winst rekening

2. Balans per 31 december 2015

	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
Activa				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Gebouwen/grond	20.017		20.016	
Verbouwing kerk	116.744		123.230	
Inventaris	8.000		12.000	
		144.761		155.246
Financiële vaste activa				
Beleggingen		800.599		1.731.333
Vlottende activa				
Vorderingen				
Te ontvangen onderhouds- en restauratiebijdragen	-		75.532	
Overige vorderingen en overlopende activa	843.855		524.081	
		843.855		599.613
Liquide middelen		1.255.213		686.695
		3.044.428		3.172.887
Passiva				
Besteedbaar vermogen		1.234.974		1.251.978
Vastgelegd vermogen		1.167.882		1.267.564
Langlopende schulden		53.817		63.876
Kortlopende schulden				
Aflossingsverplichting langlopende schulden	10.015		9.965	
Crediteuren	81.608		75.844	
Overlopende passiva	496.132		503.660	
		587.755		589.469
		3.044.428		3.172.887

3. Staat van baten lasten over 2015

	2015		2014	
	€	€	€	€
Baten		201.814		176.222
Lasten				
Exploitatiesaldi eigendommen				
Batenburg	15.307		5.155	
Leur	948		3.347	
Etten	24.905-		7.779	
Groenlo	3.687		2.920	
Avezaath	1.477-		4.005-	
Rijswijk	10.277		8.632	
Zutphen	399-		5.732-	
Kranenburg/Vorden	9.887-		9.035-	
Bronckhorst	10.889-		7.204-	
Drempt	2.546		4.492	
Hoog-Keppel	7.109-		11.017	
Hummelo	698		469	
Vorden	1.515		1.397	
Hengelo	2.030		1.621	
Steenderen	1.903		1.290	
Buren	1.121		321	
Haarlo	2.818		-	
Kosten ondersteuning bestuur/staf	166.505		151.628	
PR kosten	47.802		37.157	
Kosten jubileum	-		18.689	
		202.491		229.938
Resultaat		677-		53.716-

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Bijlage2
Accountantsverklaring

KONINGS MEEUWISSEN
ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Oude Gelderse Kerken te Arnhem.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Oude Gelderse Kerken te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' vande Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Oude Gelderse Kerken per 31 december 2015 en van het saldo over 2015 in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving.

Beuningen, 13 april 2016

Konings & Meeuwissen
drs. R.A.A.M. Cobussen RA

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Bijlage 3
Beschrijvingen van de gebouwen van de SOGK

Foto: Paulien Keijzer.

Hervormde Oude Sint-Victorkerk, Batenburg
(in eigendom sinds 1978)
De kerk is in de middeleeuwen oorspronkelijk gebouwd als zaalkerkje. Na de verwoesting in de Tachtigjarige Oorlog zijn in de vroege zeventiende eeuw alleen het laatmiddeleeuwse driebeukige schip en de wat oudere, ingebouwde torenromp in ere hersteld. In de kerk is een grafzerk uit 1429 aanwezig van Gijsbert van Bronckhorst Batenburg, een romaans doopvont uit de dertiende eeuw, diverse grafzerken uit de zeventiende eeuw alsmede preekstoel, doophek en banken uit dezelfde periode. Uit de negentiende en twintigste eeuw dateren de predikantenborden, met de namen van de predikanten sinds 1608. Het uurwerk stamt uit 1910. In 1963 is het vervangen door een elektrisch aangedreven uurwerk. Het orgel is een De-Crane orgel uit 1770. De laatste restauratie is in 1984 afgerond.

Foto: Carel van Oestel.

Kapel Bronkhorst, Bronckhorst
(in eigendom sinds 2011)
De kapel is gesticht door Gijsbert van Bronkhorst en zijn echtgenote in 1344 en kent een lange geschiedenis van verval en herstel. Met als dieptepunten een verwoestende brand in 1633 en een lange tijd van gebruik als schoollokaal tussen 1842 en 1932. In de jaren 1960-1962 is de kapel grondig gerestaureerd en in de oude staat teruggebracht.

Torens (3) gemeente Bronckhorst (in eigendom sinds 2011)
Tegelijk met de kapel in Bronkhorst heeft de burgerlijke gemeente Bronckhorst de eigendom van enkele monumentale kerktorens in deze gemeente aan de SOGK overgedragen.

Hengelo. Foto: Henk Bruring.

Toren Hengelo
De rijzige toren van de oorspronkelijk aan Remigius gewijde kerk in Hengelo staat grotendeels in het schip. Hij bestaat uit drie geledingen, aan de noordzijde geflankeerd door een traptoren die tot de tweede geleding reikt en dateert van het midden van de vijftiende eeuw. De onderste geleding van de toren is met tufsteen bekleed. De twee andere geledingen zijn opgetrokken van baksteen met speklagen van tufsteen.

Hummelo. Foto: Henk Bruring.

Toren Hummelo
Van de nieuwe aanwinsten is de toren van de hervormde kerk in Hummelo de jongste. In 1838-1839 verving deze nieuwe kerk een laatmiddeleeuwse voorganger. De bijbehorende toren is half inpandig en springt half uit de voorgevel naar voren. De toren van Hummelo bestaat uit drie geledingen.

Vorden. Foto: Henk Bruring.

Toren Vorden
De toren van de hervormde kerk in Vorden staat tegen de laatmiddeleeuwse kerk, oorspronkelijk gewijd aan Antonius. De vier geledingen hoge toren is geheel uit baksteen opgebouwd en dateert

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

vermoedelijk uit de tweede helft van de veertiende eeuw. Opmerkelijk is dat de spitsboog van de ingang bij een restauratie (1896-1899) aan de buitenzijde werd gewijzigd in een ronde boog.

Foto: Kees de Jongh.

Sint Lambertuskerk, Buren
(in eigendom sinds 2014)
De Sint Lambertuskerk is een protestantse kerk, gelegen aan de Markt in de stad Buren. De kerk werd in 1367 gesticht als een kapel en in 1395 als parochiekerk vernoemd naar de Heilige Lambertus. In de vijftiende eeuw werd de kerk uitgebreid met twee zijbeuken en een tweede koor en kreeg hij zijn huidige gedaante. Willem van Oranje trouwde hier in 1551 met Anna van Buren. De kerk heeft een toren met een bovenbouw in renaissancestijl; dit bovenstuk wordt toegeschreven aan de Italiaanse architect Pasqualini, die eveneens werkte aan het voormalige kasteel in Buren. Tussen 1975 tot 1980 is de kerk gerestaureerd. Deze restauratie bracht zo veel als mogelijk van de lichte, gotische kerk terug. De kerktoren werd in 1990 gerestaureerd. Kerk en toren zijn in 1971 aangewezen als rijksmonument.

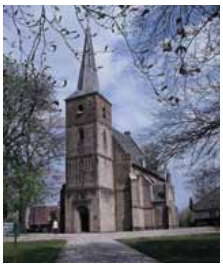

Foto: Jean Gardeniers.

Hervormde Maartenskerk, Etten
(in eigendom sinds 1996)
De oudste kerk in Etten is de Maartenskerk, een eenbeukige kerk uit 1442 met kruisribgewelf met een iets ouder driezijdig gesloten koor. De romaanse toren is van tufstenen gebouwd. In het begin van 1945 is de kerk zwaar beschadigd. In de periode 1948 tot 1956 zijn de herstelwerkzaamheden voltooid. De preekstoel dateert uit 1628, de twee klokken uit 1394 en 1403. Er staat een eenklaviers Naber-orgel uit 1844. De laatste restauratie is in 2003 afgerond. De restauratie van het orgel werd in 2010 afgesloten.

Hervormde Oude Calixtuskerk, Groenlo
(in eigendom sinds 1978)
De Oude Calixtuskerk is een laatgotische pseudobasiliek van aanzienlijke afmeting met een oudere toren, die in 1371 al in aanbouw was. Het koor is omstreeks 1440 gebouwd, samen met een traptoren en de noordkapel. In het koor zijn nog restanten van laatmiddeleeuwse muurschilderingen en een romaans doopvont aanwezig. Het pseudobasilikale schip is tegen 1500 gebouwd. In de kerk bevinden zich kruisribgewelven. In het begin van 1945 is de kerk zwaar beschadigd. In de periode 1946 tot 1951 zijn herstelwerkzaamheden voltooid. Het orgel is een Flentrop-orgel uit 1951. Van 2005 tot en met 2007 vond een omvangrijke restauratie en revitalisatie plaats.

Foto: Hans Hendriksen.

De Hervormde Kerk, bijgenaamd De Kluntjespot, Haarlo
(in eigendom sinds 2015)
De kerk staat op een terp, waar eerder een kapel stond. De kerk is in 1858 gebouwd als centraalbouw op een symmetrisch achthoekige plattegrond (in met neogotische en neoclassicistische kenmerken uitgevoerde Waterstaatsstijl). De bijnaam De Kluntjespot herinnert aan een ouderwetse achtkantige klontjesbus. Het gebouw heeft een tentdak, dat bekroond wordt door een zinken dakruiter waarop een kruis en een haan staan. Op de top bevindt zich een lantaarn met monumentale klok. Uniek is de nog aanwezige ronde opstelling van de banken, waarbij vanaf de preekstoel de vloer oploopt. In het geheel van de achtkant is ook de consistoriekamer verwerkt, twee halletjes en de trap naar een galerij. In het liturgisch centrum bevinden zich de oorspronkelijke preekstoel met klankbord, de avondmaalstafel en een monumentaal kabinetorgel.

Foto: Henk Bruring.

Hervormde Petrus-en-Pauluskerk, Hoog-Keppel
(in eigendom sinds 2012)
De twaalfde-eeuwse toren van tufsteen is het oudste onderdeel van deze oorspronkelijk aan Petrus en Paulus gewijde kerk. De verhoging uit de veertiende eeuw kenmerkt zich door de speklagen. Omstreeks 1400 is aan de toren een nieuw driebeukig schip met eenbeukig koor toegevoegd. In de achttiende eeuw zijn de zijbeuken gesloopt, maar de bouwsporen getuigen nog altijd van hun aanwezigheid. In de kerk staan een zeventiende-eeuwse kansel en een orgel uit 1740 van Matthijs van Deventer.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Hervormde Sint-Lambertuskerk, Kerk-Avezaath
(in eigendom sinds 1999)
De middeleeuwse bouwdelen van de Hervormde Sint-Lambertuskerk bestaan uit het laatgotische koor uit omstreeks 1500 en de ingebouwde toren, waarvan de tufstenen onderbouw romaans is. Omstreeks 1640 is de toren met een verdieping verhoogd. Over het koor bevinden zich fraaie netgewelven. In 1861 werd het oude schip vervangen door een neogotische zaal met een portaal tegen de noordmuur. Het schip werd overdekt door een stucgewelf dat het gewelf in het koor imiteert. Toen is de kerk ook uitwendig bepleisterd. Er zijn nog enkele laatmiddeleeuwse schilderingen. De oorspronkelijke preekstoel uit 1772 is door brand verwoest, de huidige preekstoel is afkomstig uit de Broederenkerk te Zutphen. Na overdracht aan de SOGK werd een dringend noodzakelijke onderhoudsbeurt uitgevoerd.

Sint-Antonius-van-Paduakerk, Kranenburg
(in eigendom sinds 2009)
De voorheen katholieke Sint-Antonius-van-Paduakerk, een neogotische driebeukige kruisbasiliek, is ontworpen in 1855, gebouwd in 1856 en volgende jaren, en gewijd in 1867. Het is de oudst bewaard gebleven kerk van de bekende architect P.J.H. Cuypers. In 1965 en 1970 is de oorspronkelijke polychromie verwijderd, evenals de inventaris. Momenteel is er het Heiligenbeeldenmuseum gevestigd.

Foto: Carel van Gestel.

Hervormde Oude of Dorpskerk, Leur
(in eigendom sinds 1976)
Het middeleeuwse kerkje van Leur, omringd door eikenbomen en gelegen op een verhoogd kerkhof, verraadt vele bouwfasen. De sobere toren met overhellende spits stamt uit het eind van de dertiende en het begin van de veertiende eeuw. Later die eeuw is het schip gebouwd met alleen aan de zuidzijde een zijbeuk. Aan de oostkant is in het begin van de zestiende eeuw het laatgotische koor toegevoegd, waarin een laatmiddeleeuwse beschildering bewaard is. De grafkapel tegen de zuidzijde van het koor is van de families Van Balveren en Van Verschuer. Het torenportaal deed ooit dienst als dorpsgevangenis. De zeer noodzakelijke restauratie startte in 1984 en werd medio 1987 voltooid.

Foto: Carel van Gestel.

Hervormde Martinuskerk, Rijswijk
(in eigendom sinds 1989)
De Martinuskerk is een gepleisterde gotische pseudobasiliek uit omstreeks 1530 en heeft drie beuken onder één dak. Van de sobere toren stamt de onderbouw vermoedelijk nog uit de veertiende eeuw en is omstreeks 1500 verhoogd toen ook het koor werd gebouwd. Schip en koor zijn voorzien van netgewelven, de zijbeuken van kruisgewelven. Rond 1865 is het gebouw gemoderniseerd en voorzien van neogotische toegangen en gietijzeren vensters. Ook zijn de buitengevels gepleisterd. De preekstoel dateert uit omstreeks 1860, de lezenaar is van oudere datum (1760). Een tiengebodenbord uit 1685 kreeg omstreeks 1860 nieuwe vleugelstukken. Het orgel is gebouwd door J.F. Witte in 1875. Het uurwerk dateert uit 1887. Van 1991 tot 1993 vond een ingrijpende restauratie plaats.

Foto: Carel van Gestel.

Remigiuskerk, Steenderen
(in eigendom sinds 2014)
De Remigiuskerk – gewijd aan de heilige Remigius (437-535), bisschop van Reims – is een pseudobasiliek, die midden in het dorp is gelegen. De eerste bekende vermelding van de kerk stamt uit 1217. In de loop der tijd is de kerk diverse malen verbouwd. In 1782 brandde de kerk geheel af na bliksemslag. Daarop werd geld ingezameld voor de herbouw van de kerk. Na de herbouw in 1784 was de torenspits een stuk lager en had het voorheen gewelfde schip nu een houten zoldering. In de jaren 1960-1969 is de kerk grondig gerestaureerd. Daarbij heeft hij zijn sobere en harmonische interieur verkregen. Ook werden toen diverse nieuwe graven en grafzerken onder de kerkvloer gevonden. In 1966 is de kerk aangewezen als rijksmonument.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Voor-Drempt. Foto: Henk Bruring.

Hervormde Sint-Joriskerk, Voor-Drempt
(in eigendom sinds 2012)

In Voor-Drempt staat de Sint-Joriskerk, gewijd aan Sint Joris, de heilige Georgius, van wie de traditie vertelt dat hij een draak versloeg en daarmee het leven van een koningsdochter redde. De tufstenen toren stamt uit de twaalfde eeuw en kent een rijke decoratie van lisenen en boogfriezen. In de veertiende eeuw is de toren verhoogd en in de vijftiende eeuw is een traptoren toegevoegd. Het eenbeukige koor met netgewelf stamt uit de vijftiende eeuw; het schip uit de vroege zestiende eeuw is in de negentiende eeuw wegens bouwvalligheid gesloopt. Het neogotische schip uit die tijd is tijdens de restauratie van 1961-1963 gesloopt waarna het huidige, schijnbaar laatgotische, pseudobasilikale schip tot stand kwam.

Foto: NIG stedendriehoek.

Synagoge Zutphen
(in eigendom sinds 1976)

De synagoge is in 1879 gebouwd en bestaat uit een zaal met zijbeuken. In die zijbeuken is op een later moment een verdieping aangebracht. De voorgevel met neogotische elementen is geleed door pilasters en rondboogfriezen. In de topgevel zijn twee wetstafelen aangebracht boven het middelste rondboogvenster. In het interieur scheiden rondboogarcaden de zijbeuken van de hoofdruimte. Na de Tweede Wereldoorlog werd de synagoge in gebruik genomen als machinefabriek en werd er een verdiepingsvloer in gemaakt. In 1980 kwam het gebouw leeg te staan en werd er een restauratieplan gemaakt. De restauratie en inrichting werd in 1985 afgerond. Na de inwijding in 1985 is het gebouw weer in gebruik genomen als synagoge.

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Stichting Oude Gelderse Kerken

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Stichting Oude Gelderse Kerken
Postbus 7005
6801 HA Arnhem
T (026) 355 25 55
info@oudegeldersekerken.nl

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

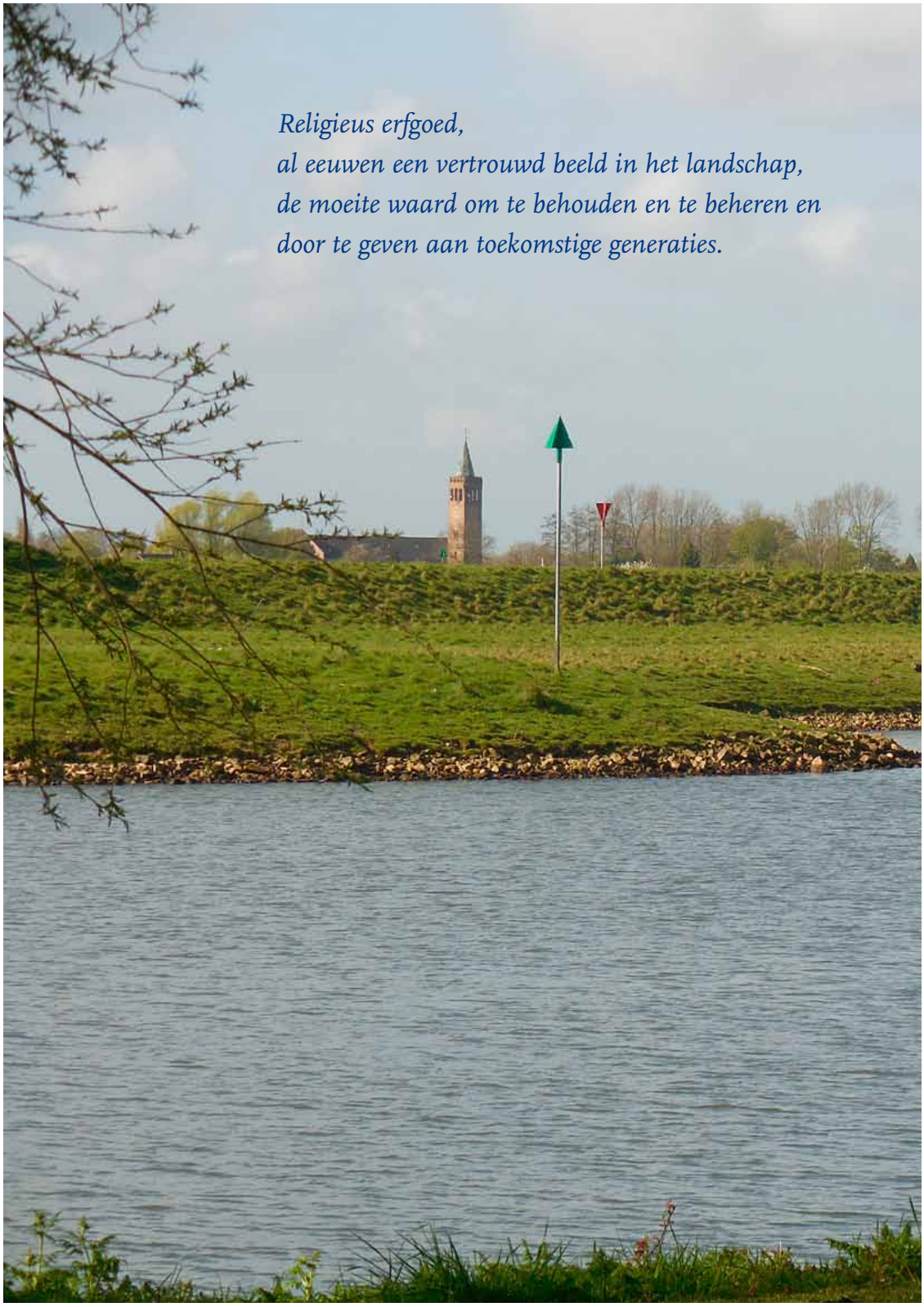

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Brief aan de raad - Stichting Oude Gelders Kerken (SOGK) Jaarverslag 2015

Brief aan de raad - PWC Controle jaarrekening eindigend op 31-12-2016

B23

Bur: BMO
Nr: 16.0008206
30 AUG 2016
Ingekomen
Gemeente Nijmegen

pwc

Aan de gemeenteraad van gemeente Nijmegen
T.a.v. mevrouw M. Heffels
Postbus 571
6500 AN NIJMEGEN

25 augustus 2016

Referentie: FvK/e0386403/JA/SvD

Betreft: controle van de jaarrekening – boekjaar eindigend op 31 december 2016

Geachte mevrouw Heffels,

In verband met onze doorlopende opdracht voor de accountantscontrole van de jaarrekening van gemeente Nijmegen willen wij in deze brief de uitgangspunten voor ons optreden als onafhankelijke accountant en de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad ('raad'), het college van burgemeester en wethouders ('college') en onszelf uiteenzetten.

De belangrijkste punten met betrekking tot onze samenwerking zijn opgenomen in uw programma van eisen en wensen zoals opgenomen in uw programma van eisen inzake de aanbesteding accountantsdiensten d.d. 30 oktober 2014 en onze offerte d.d. 19 december 2014. De hierin opgenomen condities zijn onverkort van kracht en zullen wij niet herhalen in deze opdrachtbevestiging die vooral specifieke voorwaarden met betrekking tot ons beroep bevat.

1. Accountantscontrole

1.1. Opdracht

Onze verantwoordelijkheid als accountant van gemeente Nijmegen is het onderzoeken of de jaarrekening over het boekjaar eindigend op 31 december 2016 zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw weergeeft, en of de baten en lasten evenals de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen van uw gemeente die zijn opgenomen in het normenkader. Daarnaast zullen wij vaststellen of de jaarrekening voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV') en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ('WNT'). De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

Daarnaast zullen wij de verenigbaarheid met de jaarrekening nagaan van de overige financiële en niet-financiële gegevens die in of bij de jaarstukken zijn opgenomen.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096, 3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij zullen daarbij met name nagaan of het jaarverslag overeenkomstig artikelen 25 en 26 van het BBV is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is. Wij zijn verplicht in onze controleverklaring te rapporteren over de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Tot slot zullen de door de auditcommissie gedefinieerde speerpunten onderdeel uitmaken van onze werkzaamheden. De speerpunten worden nader uitgewerkt in het controleplan 2016.

1.2. Verantwoordelijkheid van de accountant

Wij zullen de controle van de jaarrekening verrichten in overeenstemming met Nederlands recht waaronder de Nederlandse controlestandaarden, zoals onder meer opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij dienen te voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften, waaronder de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants. Voorts dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden, die van jaar tot jaar kunnen variëren, zijn afhankelijk van de door ons toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening door de gemeente en het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de naleving van de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid. Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden, maar hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de gebruikte WNT-eisen van financiële rechtmatigheid en de redelijkheid van de door het college van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij willen er de aandacht op vestigen dat een afwijking van materieel belang mogelijk onontdekt blijft. Dit is een onvermijdbaar risico dat zelfs bestaat indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Dit is het gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere beperkingen die inherent zijn aan de controle alsook de beperkingen die inherent zijn aan elk systeem van interne beheersing. Deze 'andere beperkingen' omvatten onder meer subjectieve factoren zoals te onderzoeken posten, aard, omvang en moment van de werkzaamheden en de uitleg van resultaten uit de uitgevoerde werkzaamheden.

1.3. Verantwoordelijkheid van het college

U erkent en begrijpt dat het college verantwoordelijk is voor:

- het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met het BBV en de Beleidsregels toepassing WNT;
- de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties;
- een zodanig systeem van interne beheersing dat noodzakelijk is om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

In het kader van de controle zult u ons onbeperkte toegang verschaffen tot:

- alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden en eventueel aanvullende informatie die relevant is voor onze controle;
- alle personen binnen de gemeente van wie wij vaststellen dat het noodzakelijk is controle-informatie te verkrijgen.

Het college dient erop toe te zien dat de rechten en verplichtingen van de gemeente op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht, met inbegrip van die rechten en verplichtingen die reeds bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt. Reeds bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden zullen op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking moeten worden gebracht.

1.4. Fraude en naleving van specifieke wet- en regelgeving

De jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het college. Hierbij zijn inbegrepen het bewaken van de activa van uw gemeente, het zorg dragen voor toereikende administratieve vastleggingen en beheersingsmaatregelen (inclusief procedures met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en het voorkomen en ontdekken van fraude, overige onregelmatigheden en fouten).

Wij zullen onze controle op dusdanige wijze inrichten dat wij een redelijke, maar geen absolute, mate van zekerheid verkrijgen dat fouten en/of fraude die een materieel effect hebben op de jaarrekening worden ontdekt.

Onze controle bestaat niet uit een gedetailleerde controle van transacties, die noodzakelijk is om ook fouten en fraude aan het licht te brengen die niet leiden tot een materiële onjuistheid in de jaarrekening. Het is belangrijk om te beseffen dat er inherente beperkingen zijn verbonden aan een controle.

Vanwege de kenmerken van fraude, met name die kenmerken die betrekking hebben op samenspanning en/of vervalsing van documenten, is het mogelijk dat een controle die is ingericht en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een materiële fraude niet ontdekt.

Ondanks dat een effectieve interne controle de kans vermindert dat fouten en/of fraude zullen plaatsvinden en onopgemerkt kunnen blijven, is dit niet uit te sluiten. Om deze reden kunnen wij niet uitsluiten, dat mogelijke fouten of fraude niet zullen worden ontdekt.

Van ons onderzoek kan en mag, als gevolg van de eerdergenoemde inherente beperkingen van de controle en het systeem van interne beheersing, niet worden verwacht dat het alle fouten en/of fraude die zouden kunnen bestaan, aan het licht zal brengen.

Indien onze controle aanwijzingen van mogelijke fouten en/of fraude oplevert, zullen wij primair het college en secondair de raad daarvan op de hoogte brengen.

Indien, in het geval van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording, door u geen adequate maatregelen worden getroffen, zijn wij gehouden hiervan melding te maken bij de bevoegde autoriteiten.

Tevens is het college verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke of andere voorschriften, die van toepassing zijn op de activiteiten van de gemeente. Een controleopdracht zal in het algemeen niet leiden tot ontdekking van deze overtredingen. Indien onze controle aanwijzingen van mogelijke niet-naleving van wettelijke of andere voorschriften oplevert, zullen wij u daarvan op de hoogte brengen.

1.5. Gebruikmaken van werkzaamheden van de interne controleafdeling

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden in het kader van deze opdracht wordt gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de door u intern uitgevoerde controles. Met uw interne controleafdeling worden afspraken gemaakt over de gezamenlijke afstemming van de controleplanning, de aard en de diepgang van de uit te voeren werkzaamheden, de rapportage en de dossiervorming. Wij evalueren en testen de voor ons relevante, door de interne controleafdeling uitgevoerde werkzaamheden om ons ervan te overtuigen dat de werkzaamheden toereikend zijn voor onze doelstellingen en om vast te stellen welke werkzaamheden wij zelf moeten uitvoeren. Dossiers van de interne controleafdeling waarin voor onze jaarrekeningcontrole relevante werkzaamheden zijn gedocumenteerd, dienen voor ons te allen tijde toegankelijk te zijn, ook minimaal zeven jaar na beëindiging van onze werkzaamheden. Dit ongeacht de reden en/of wijze van beëindiging.

1.6. Bevestiging van het college bij de jaarrekening

Wij zullen het college verzoeken de mededelingen die in het kader van onze werkzaamheden aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen voorafgaand aan het afgeven van onze controleverklaring bij de jaarrekening. Met name zullen wij informeren naar haar oordeel omtrent inschattingen en subjectieve posten, alsmede de toereikendheid van de interne beheersingsmaatregelen.

Voorts zullen wij het college vragen schriftelijk te bevestigen dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, zowel afzonderlijk als in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke bevestiging van het college bij de jaarrekening worden opgenomen of eraan worden gehecht.

1.7. Steunen op werkzaamheden andere openbare accountant

In uw jaarrekening (inclusief SiSa-bijlage) zijn financiële stromen, posities in en transacties met verbonden partijen, en financiële en niet-financiële indicatoren opgenomen waarbij wij voor onze controle dienen te steunen op de werkzaamheden van een andere openbare accountant. Wij zullen de aard en omvang bepalen van de controlewerkzaamheden die worden uitgevoerd door andere openbare accountants. Wij zullen schriftelijke instructies aan deze accountants verstrekken, waarin wij onder andere de te volgen controlestandaarden zullen vastleggen, en rapporteringsinstructies en een tijdschema zullen opnemen.

1.8. Rapportages

Wij zullen over de uitkomsten van onze werkzaamheden aan u rapporteren in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarin het, op basis van onze controlebevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en de inhoud van onze verklaring aan te passen.

pwc

In aanvulling op onze controleverklaring bij de jaarrekening zullen wij de raad en het college op de hoogte brengen van eventueel door ons gedurende de controlewerkzaamheden geconstateerde significante onvolkomenheden in de interne controle, inclusief procedures met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking, die relevant zijn voor de controle. Aangezien onze controle niet in de eerste plaats is gericht op het constateren van dergelijke onvolkomenheden, mag niet worden verwacht dat onze werkzaamheden alle onvolkomenheden die bij een uitgebreider en gerichter onderzoek naar voren zouden komen, aan het licht zullen brengen.

Ook zullen wij, op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, verslag uitbrengen omtrent de bevindingen voortvloeiend uit ons onderzoek die onder de aandacht dienen te worden gebracht van de Raad en het College.

2. Overige dienstverlening

2.1. Aanvullende dienstverlening

Naast de controle van de jaarrekening voeren wij, op uw verzoek, controles uit op subsidie- en andere verantwoordingen. Deze controles zullen worden uitgevoerd overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en, voor zover beschikbaar, in overeenstemming met de voor deze verantwoordingen geldende controleprotocollen of anderszins geldende specifieke voorschriften. Voor zover onze werkzaamheden voor deze verantwoordingen niet onderwerp zijn van een aparte opdrachtbevestiging, zullen zij worden verricht als onderdeel van onze controlewerkzaamheden en de voorwaarden van toepassing op onze controleopdracht (zoals in deze brief omschreven) zijn ook van toepassing op deze verantwoordingen. Wij aanvaarden uitsluitend verantwoordelijkheid jegens u en de derde ten behoeve van wie deze werkzaamheden worden uitgevoerd, maar niet jegens andere derden die deze verantwoordingen in handen zouden krijgen.

3. Overige bepalingen

3.1. Onafhankelijkheid en objectiviteit

Op grond van de op ons van toepassing zijnde regelgeving dienen wij in onze dienstverlening als accountants ten aanzien van onze assuranceklanten onafhankelijk te zijn. De regelgeving bevat onder andere beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan onze assuranceklanten kunnen verlenen.

3.2. Toegang tot dossiers

Alle werkpapieren en dossiers en andere materialen, rapporten en zaken gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd door PwC als onderdeel van ons onderzoek, zijn eigendom van PwC. Wij kunnen verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en de FIOD-ECD, op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften informatie te verschaffen of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen.

Daarnaast kunnen wij door derden verzocht worden informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Op grond van geheimhoudingsregels zijn wij verplicht uw schriftelijke toestemming voor inzage te verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, zullen wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan en om uw toestemming te vragen.

Ook de Belastingdienst kan in het kader van het bovenstaande voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen.

Een dergelijk verzoek zal altijd in eerste instantie aan u en eventueel uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar worden gemaakt door de Belastingdienst.

Indien een dergelijk verzoek van de Belastingdienst ons bereikt, zullen wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen en u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken.

Ten slotte kan de Auditdienst Rijk ('ADR') in het kader van zijn toezichthoudende rol verzoeken om een review uit te voeren op de door ons uitgevoerde werkzaamheden. Een dergelijk verzoek zal altijd eveneens aan u kenbaar worden gemaakt. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, zullen wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen en u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. De met deze review verband houdende kosten zullen wij aanvullend bij u in rekening brengen.

3.3. Publicatie van documenten met de naam van PwC

De controleverklaring is (tezamen met de jaarrekening) bestemd om te worden overlegd aan de Raad. Onze controleverklaring mag eerst openbaar gemaakt worden na onze voorafgaande schriftelijke toestemming, door middel van onze aanbiedingsbrief.

Onder openbaarmaking wordt verstaan het verspreiden van een kopie of een gedrukt exemplaar van het financieel verslag en het opnemen van het gehele financieel verslag op uw internetsite. Mocht u voornemens zijn om het financieel verslag op uw internetsite te plaatsen of om een gedrukt exemplaar van het financieel verslag te maken dan verzoeken wij u om contact met ons op te nemen.

Indien u het financieel verslag inclusief onze verklaring in een andere vorm of in samenhang met andere (financiële) overzichten wilt publiceren, geldt eveneens dat vooraf onze schriftelijke toestemming is vereist.

Ook andere documenten waarin onze naam wordt genoemd, bijvoorbeeld de rapportage interim-bevindingen, het accountantsverslag of andere verantwoordingen waarbij wij een rapportage hebben afgegeven, mogen niet zonder onze schriftelijke toestemming aan derden worden verstrekt.

3.4. De kwaliteit van onze dienstverlening

De heer F.E. van Kommer RA, partner, zal optreden als de externe accountant van uw gemeente. Wij willen u te allen tijde diensten leveren van een hoge kwaliteit teneinde aan uw behoeften te voldoen. Wij zullen u dan ook om feedback over onze dienstverlening vragen, zodat wij deze kunnen blijven verbeteren. Als u zelf op enig moment met ons wilt bespreken hoe onze dienstverlening zou kunnen worden verbeterd, of als u ontevreden mocht zijn over enig onderdeel van onze diensten, neemt u dan direct contact op met de persoon die verantwoordelijk is voor dat onderdeel van onze dienstverlening aan u. Mocht u dit, om welke reden dan ook, liever met iemand anders bespreken dan met die persoon, neemt u dan contact op met mevrouw A.L. Koops-Aukes RA, onze businessunitleider BU Noord-Centrum. Zo kunnen wij u verzekeren dat uw belangen zorgvuldig worden behartigd. Wij zullen iedere klacht zorgvuldig en direct behandelen en wij zullen de resultaten daarvan met u bespreken.

3.5. Overig

In het kader van onze rol als accountant worden wij niet geacht op de hoogte te zijn van informatie die aan andere vertegenwoordigers van PwC dan die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening is verstrekt (waaronder informatie die is verstrekt in het kader van overige dienstverlening).

Wij verwachten te kunnen rekenen op de volledige medewerking van uw personeel en vertrouwen erop dat alle vastleggingen, documentatie en andere informatie die in het kader van de controle benodigd zijn, aan ons ter beschikking zullen worden gesteld.

Voor de uitvoering van deze opdracht zullen wij gebruikmaken van beveiligde *web-based* portals, waarmee wij met u documenten kunnen uitwisselen.

4. Honoraria

Ons honorarium is gebaseerd op de mate van verantwoordelijkheid en vakbekwaamheid en de tijd benodigd om onze werkzaamheden te verrichten. Ons voorstel voor het honorarium voor de werkzaamheden, zoals uiteengezet in deze brief, tezamen met de daarmee samenhangende voorstellen met betrekking tot facturering van het honorarium, zal worden samengevat in een separate brief die zal worden verzonden aan de stadscontroller.

5. Overige

Op alle in deze opdrachtbevestiging beschreven dienstverlening zijn de met gemeente Nijmegen overeengekomen voorwaarden van toepassing, zoals opgenomen in het contract d.d. 23 april 2015.

Indien u vragen hebt ten aanzien van het bovenstaande dan verzoeken wij u vriendelijk zo spoedig mogelijk contact met ons op te nemen.

Gaarne verzoeken wij u de bijgaande kopie van deze brief te ondertekenen en te retourneren als bevestiging van het voorgaande.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
partner

Bijlagen

Wij bevestigen hierbij dat vorenstaande brief (inclusief bijlage) een juiste weergave is van de door ons aan u verstrekte opdracht en van de uitgangspunten die op de opdracht van toepassing zijn.

Getekend namens gemeente Nijmegen door:

Naam: _____

Functie: _____

Datum: _____

Brief aan de raad - PWC Controle jaarrekening eindigend op 31-12-2016

pwc

ALGEMENE VOORWAARDEN PwC[1]
1 juli 2015

1 TOEPASSELIJKHEID
1.1 Deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing op alle Opdrachten.
1.2 De Opdracht wordt door ons uitgevoerd met inachtneming van geldende beroepsregelgeving en toepasselijke (inter)nationale wet- en regelgeving.[2]

2 TOTSTANDKOMING VAN DE OPDRACHT
2.1 De Opdracht komt tot stand op het moment dat de door u en ons ondertekende schriftelijke overeenkomst waarin de Opdracht is vastgelegd door ons retour is ontvangen, behoudens het hierna in 2.3 bepaalde.
2.2 U zult ons op eerste verzoek alle informatie en documentatie verstrekken die wij nodig hebben om het cliëntenonderzoek te verrichten ingevolge de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering ('Wwft'). De beoordeling of de identificatie en de verificatie overeenkomstig de Wwft geschiedt is voorbehouden aan ons.
2.3 Als de door u ondertekende Opdracht door ons (nog) niet retour is ontvangen, wordt de Opdracht geacht te zijn tot stand gekomen onder toepasselijkheid van deze Algemene Voorwaarden, op het moment dat wij op uw verzoek met de uitvoering van de Opdracht zijn begonnen.

3 UW VERPLICHTINGEN
3.1 Als in het kader van een Opdracht uw medewerking vereist is, zult u alle gegevens en bescheiden, die wij nodig hebben voor het correct en tijdig uitvoeren van de verleende Opdracht, tijdig en in de door ons gewenste vorm en wijze aan ons ter beschikking stellen.
3.2 U zult ons onverwijld informeren over (wijzigingen in) uw juridische structuur en de zeggenschapsverhoudingen binnen de groep waartoe u behoort, alsmede over alle overige (financiële) samenwerkingsverbanden waarin u deelneemt of waarvan u onderdeel uitmaakt, een en ander in de ruimste zin van het woord en over overige feiten en omstandigheden die in verband met de uitvoering van de Opdracht van belang kunnen zijn, om ons in staat te stellen ons aan de onafhankelijkheidsvoorschriften te kunnen houden.
3.3 U bent uitsluitend zelf verantwoordelijk voor de opdrachtomschrijving en voor de beslissingen die u naar aanleiding en/of (mede) op basis van onze werkzaamheden neemt of wilt nemen
3.4 De Opdracht wordt door ons uitgevoerd op basis van (financiële) informatie die aan ons in het kader van de Opdracht ter beschikking wordt gesteld, inclusief gesprekken die wij met u of, op uw verzoek, met derden voeren. U staat er voor in dat de door u verstrekte informatie juist en volledig is. U stemt ermee in dat indien wij in het kader van de opdracht informatie van derden ontvangen wij er, zonder verdere verificatie van die informatie, van uitgaan dat deze informatie juist en volledig is, tenzij in de opdrachtbevestiging daarvan expliciet is afgeweken.
3.5 De uit de vertraging in de uitvoering van de Opdracht voortvloeiende extra kosten en schade, ontstaan door het niet, niet tijdig of niet behoorlijk ter beschikking stellen van de verzochte informatie, faciliteiten en/of medewerkers, zijn voor uw rekening en risico.
3.6 Voor Opdrachten die door ons op uw locatie worden uitgevoerd, zult u zorg dragen voor kantoorruimte en elektronische communicatiemiddelen die naar ons oordeel noodzakelijk of nuttig zijn om de Opdracht uit te voeren en die voldoen aan alle (wettelijke) vereisten.

4 UITVOERING VAN DE OPDRACHT
4.1 Alle werkzaamheden die door ons worden verricht, worden uitgevoerd naar ons beste inzicht en vermogen overeenkomstig de eisen van goed vakmanschap. Ten aanzien van onze (beoogde) werkzaamheden is sprake van een inspanningsverbintenis.
4.2 Wij bepalen de wijze waarop en door welke personen de Opdracht wordt uitgevoerd. In situaties waarin het uitdrukkelijk de bedoeling is dat de Opdracht door een bepaalde natuurlijke persoon wordt uitgevoerd, wordt de toepasselijkheid van de artikelen art. 7:404 en 7:407 lid 2 BW uitgesloten.
4.3 Wij kunnen meer werkzaamheden verrichten en aan u in rekening brengen dan waartoe de Opdracht is verstrekt, indien deze werkzaamheden voortvloeien uit enige op de Opdracht van toepassing zijnde (inter)nationale wet- of (beroeps)regelgeving.
4.4 Op uw verzoek worden door u ter beschikking gestelde gegevens na uitvoering van de Opdracht geretourneerd. Wij houden ter zake van de Opdracht een eigen (elektronisch) werkdossier aan met daarin (kopieën van) naar ons oordeel relevante stukken, dat ons eigendom blijft.
4.5 Bij de uitvoering van de Opdracht worden wij niet geacht over informatie te beschikken uit andere Opdrachten die wij voor u hebben verricht dan wel thans voor u verrichten.

5 GEHEIMHOUDING EN DATA PROTECTION
5.1 Tenzij (i) enige bepaling uit (inter)nationale wet- of (beroeps)regelgeving ons tot bekendmaking verplicht; of (ii) wij of personen verbonden aan of werkzaam bij ons optreden in een tucht-, civiel-, bestuurs- en/of strafrechtelijke procedure waarbij deze informatie van belang kan zijn, zullen wij en de door ons ingezette personen vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens niet openbaren of aan andere derden dan genoemd in lid 2 verstrekken.
5.2 U stemt ermee in dat in het kader van: (i) een Opdracht door u aan ons verstrekt, (ii) het voldoen aan op ons rustende wettelijke verplichtingen, (iii) risk management en quality review vereisten, en (iv) interne zakelijke doeleinden, wij vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens betreffende u en/of personen (voorheen) werkzaam bij, of voor, of verbonden aan u, uw cliënten of derden, verwerken, waaronder begrepen het delen van deze gegevens met:
(a) andere PwC firms; en
(b) indien noodzakelijk met partijen betrokken bij de uitvoering van de Opdracht; en
(c) onze verzekeraars of juridisch of financieel adviseurs.
5.3 Wij zullen passende maatregelen nemen om de vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens te beschermen en de door ons in te schakelen derden en medewerkers inlichten over het vertrouwelijke karakter van de informatie.
5.4 Verwerking van persoonsgegevens door ons vindt plaats conform de toepasselijke (inter)nationale wet- en (beroeps)regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens.
5.5 Tenzij sprake is van (inter)nationale wet- of (beroeps)regelgeving die u verplicht tot openbaarmaking of tenzij door ons voorafgaande schriftelijke toestemming is verleend, zult u informatie met betrekking tot de Opdracht, de inhoud van rapporten, adviezen of andere al dan niet schriftelijke uitingen van ons, niet openbaren of aan derden verstrekken.
5.6 Partijen zullen hun verplichtingen op grond van dit artikel opleggen aan door hen in te schakelen derden.
5.7 Wij zijn gerechtigd tot het vermelden van uw naam en het in hoofdlijnen vermelden van de verrichtte werkzaamheden aan onze (potentiële) opdrachtgevers ter indicatie van onze ervaring.

6 INTELLECTUELE EIGENDOM
6.1 Wij behouden ons alle rechten van intellectuele eigendom voor met betrekking tot producten van de geest die wij gebruiken of hebben gebruikt en/of ontwikkelen en/of hebben ontwikkeld in het kader van de uitvoering van de Opdracht, en ten aanzien waarvan wij de auteursrechten of andere rechten van intellectuele eigendom hebben of geldend kunnen maken.
6.2 Het is u uitdrukkelijk verboden die producten, waaronder mede begrepen computerprogramma's, systeemontwerpen, werkwijzen, adviezen, (model) contracten, merken en logo's en andere geestesproducten van ons, een en ander in de ruimste zin des woords, al dan niet met inschakeling van derden te verveelvoudigen, te openbaren of te exploiteren. Verveelvoudiging en/of openbaarmaking en/of exploitatie is slechts toegestaan na onze voorafgaande schriftelijke toestemming. U heeft het recht de schriftelijke documenten te vermenigvuldigen voor uw eigen intern gebruik, voor zover passend binnen het doel van de Opdracht. Ingeval van tussentijdse beëindiging van de Opdracht, is het voorgaande van overeenkomstige toepassing.

7 HONORARIUM/BETALING
7.1 Ons honorarium is exclusief onze onkosten, exclusief declaraties van door ons ingeschakelde derden en exclusief omzetbelasting en andere heffingen welke van overheidswege (kunnen) worden opgelegd. Voormoemde onkosten, declaraties en heffingen zullen door ons aan u worden doorbelast.
7.2 Als na de totstandkoming van de Opdracht, maar voordat de Opdracht geheel is uitgevoerd, tariefbepalende factoren, zoals lonen en/of prijzen, een wijziging ondergaan, hebben wij het recht om het eerder overeengekomen tarief dienovereenkomstig aan te passen.
7.3 Betaling dient, zonder aftrek, korting of schuldverrekening te geschieden binnen 15 dagen na factuurdatum. Betaling dient te geschieden in op de factuur aangegeven valuta, door middel van overmaking ten gunste van een door ons aan te wijzen bankrekening.
7.4 Klachten of bezwaren tegen de hoogte van de ingediende facturen schorten uw betalingsverplichting niet op.
7.5 Alle gerechtelijke en buitengerechtelijke (incasso-)kosten, die wij maken of hebben gemaakt in verband met de niet-nakoming door u van uw (betalings)verplichtingen zijn voor uw rekening. Het Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten waarin nadere regels zijn opgenomen ten aanzien van de vergoeding van buitengerechtelijke kosten wordt door partijen buiten toepassing verklaard. Opdrachtnemer behoudt zich het recht voor om de werkelijk gemaakte kosten te vorderen.
7.6 Indien uw financiële positie en/of uw betalingsgedrag naar ons oordeel daartoe aanleiding geeft, zijn wij gerechtigd van u te verlangen, dat u onverwijld (aanvullende) zekerheid stelt in een door ons te bepalen vorm en/of een voorschot voldoet. Indien u nalaat de verlangde zekerheid te stellen of het gevraagde voorschot te voldoen, zijn wij gerechtigd, onverminderd onze overige rechten, de verdere uitvoering van de Opdracht onmiddellijk op te schorten en is al hetgeen u aan ons uit welke hoofde dan ook verschuldigd bent, direct opeisbaar.
7.7 Ingeval van een gezamenlijk gegeven Opdracht zijn alle opdrachtgevers voor zover de werkzaamheden ten behoeve van deze gezamenlijke opdrachtgevers zijn uitgevoerd, hoofdelijk verbonden voor de betaling van het volledige factuurbedrag aan ons.

8 KLACHTEN
8.1 Klachten met betrekking tot de verrichtte werkzaamheden en/of het factuurbedrag dienen op straffe van verval van alle aanspraken schriftelijk binnen 60 dagen na verzenddatum van de stukken of informatie waarover u klaagt, dan wel binnen 60 dagen na de ontdekking van het gebrek, de fout of de tekortkoming, indien u aantoont dat u het gebrek, de fout of de tekortkoming redelijkerwijs niet eerder kon ontdekken, aan ons kenbaar te worden gemaakt.
8.2 Klachten als in het eerste lid bedoeld, schorten uw betalingsverplichting niet op. U bent in geen geval gerechtigd op grond van een klacht met betrekking tot een bepaalde dienst betaling uit te stellen of betaling te weigeren van andere door ons geleverde diensten waarop de klacht geen betrekking heeft.
8.3 Ingeval van een terechte en tijdig uitgebrachte klacht heeft u de keuze tussen aanpassing van het in rekening gebrachte honorarium, het kosteloos verbeteren of opnieuw verrichten van de afgekeurde werkzaamheden of het geheel of gedeeltelijk niet (meer) uitvoeren van de Opdracht tegen restitutie naar evenredigheid van het door u reeds betaalde honorarium.

9 LEVERINGSTERMIJN
9.1 Als u een vooruitbetaling verschuldigd bent of voor de uitvoering benodigde informatie en/of materialen ter beschikking dient te stellen, dan gaat de termijn waarbinnen de werkzaamheden dienen te worden afgerond niet eerder in dan dat de betaling geheel door ons is ontvangen, respectievelijk de informatie en/of materialen geheel aan ons ter beschikking is/zijn gesteld.
9.2 De termijnen waarbinnen de werkzaamheden dienen te zijn afgerond, zijn slechts te beschouwen als fatale termijnen indien dit vooraf schriftelijk is overeengekomen.
9.3 De Opdracht kan - tenzij vaststaat dat uitvoering blijvend onmogelijk is - niet door u wegens termijnoverschrijding worden ontbonden, tenzij wij de Opdracht ook niet of niet geheel uitvoeren binnen een aan ons na afloop van de overeengekomen leveringstermijn schriftelijk aangezegde redelijke termijn.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

reg.nr.: 16.0001195
procesverantw.: B24

INGEKOMEN
30 AUG. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Van: Werkgroep Houtrookoverlast [mailto:mailuitingen@gmail.com]
Verzonden: zaterdag 27 augustus 2016 11:20
Onderwerp: Grote kans op kanker door Chroom-6 in houtrook (behandeld hout)

Geachte griffier,

Wilt u dit bericht verspreiden onder de raadsleden en het college van B&W?

http://www.maassluis.nu/nieuws/houtrook-grote-kans-op-kanker-door-chroom-6/

De landelijke Werkgroep Houtrookoverlast stuurde aan veel gemeenten in Nederland het verzoek om onderstaande te delen met de raadsleden, college van B&W en de milieu ambtenaren en het Team Toezicht en Handhaving.

De landelijke Werkgroep Houtrookoverlast stuurde aan veel gemeenten in Nederland het verzoek om onderstaande te delen met de raadsleden, college van B&W en de milieu ambtenaren en het Team Toezicht en Handhaving.

Sinds het verfschandaal bij Defensie staat Chroom 6 bekend als een giftige stof die sluipend zijn dodelijke werk doet, net als asbest, Maar wist u dat waarschijnlijk ook u regelmatig chroom 6 inademt?

Chroom 6 is namelijk één van de giftigste bestanddelen van houtrook. Aan het stoken van geïmpregneerd hout en zelfs chemisch bewerkt hout, worden in Nederland geen grenzen gesteld. Burgers gooien het vol enthousiasme in hun houtkachel, open haard of vuurkorf. Op die manier loopt iedere Nederlander het risico dat zijn buren hem blootstellen aan *chroom 6*.

Kanker

Naast Chroom 6 bevat houtrook ook nog *Arseenzuur* en*Chroomtrioxide*. Deze stoffen zijn bovendien zijn ook nog eens zwaar genotoxisch, hetgeen inhoudt dat deze stof geen veilige drempel kent net als bij asbest. Het eenmaal in je leven binnenkrijgen van één molecuul arseenzuur of chroomtrioxide kan op termijn al kanker veroorzaken.

Met de huidige toename in populariteit van allerlei – in onze ogen onzinnige – houtstookapparatuur (het gaat helaas allang niet meer alleen om open haarden en houtkachels) is de kans groot dat heel Nederland straks in een gifwolk woont. Als u kijkt op Marktplaats.nl en zoekt op gratis brandhout dan komt u brandhout tegen dat totaal niet geschikt om in brand te steken.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Schoorsteengilde

Wanneer je wilt bewijzen dat iemand slecht stookt dan kan dat nagegaan worden aan de hand van verkeerde stoffen in het roet van de schoorsteen. Maar helaas mag je op dit moment een dergelijk onderzoek juridisch nog niet claimen als bewijs. Wij willen dan ook pleiten voor een deskundig schoorsteengilde dat kan bewijzen en nagaan of iemand wel of niet goed stookt. Met naar Duits voorbeeld een tweemaal jaarlijkse verplichte veegbeurt en controle. Dit heeft ook als voordeel dat de vele schoorsteenbranden van de laatste tijd, die toch hoofdzakelijk het gevolg zijn van verkeerd stoken, voorkomen kunnen worden.

Telefoon 0622861322

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

druppeltjes of op stofdeeltjes over grote afstand door de wind worden getransporteerd. Bron (pdf).

Chroom VI (chroom-6), wordt in hout (of ander organisch materiaal) tijdelijk "chroom III zout ontstaan uit chroom VI zuur". Dat is een andere chemische stof met een ander CAS-nummer dan natuurlijk chroom III en net zo gevaarlijk en giftig als chroom VI. Zodra het hout is verrot, of het tijdelijk chroom III zout uit chroom VI zuur is uit het hout en komt het in contact met water, dan is het weer chroom VI. Chroom III zouten ontstaan uit chroom VI zuur. Zij lossen in contact met water namelijk weer 100% op en zijn dan weer chroom VI. Bij verbranding wordt het ook weer Chroom-VI. Dus als het geïmpregneerde hout er niet meer is, is er later altijd sprake van goed in water oplosbaar chroom-VI, dat gemakkelijk door de huid wordt opgenomen en gemakkelijk wordt opgenomen door plant en dier (vis), hetgeen we weer opeten.Dit is dus een "Erin Brockovich"-verhaal. Bron: Europees erkend deskundige.

Hang geen eetbare plantjes aan een gewolmaniseerde schutting alleen sierplanten: het regenwater sijpelt met het gif in de aarde en de plant neemt het op!

Waarom gevaarlijk bij brand?
Waarom geen hogedrukspuit gebruiken?

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

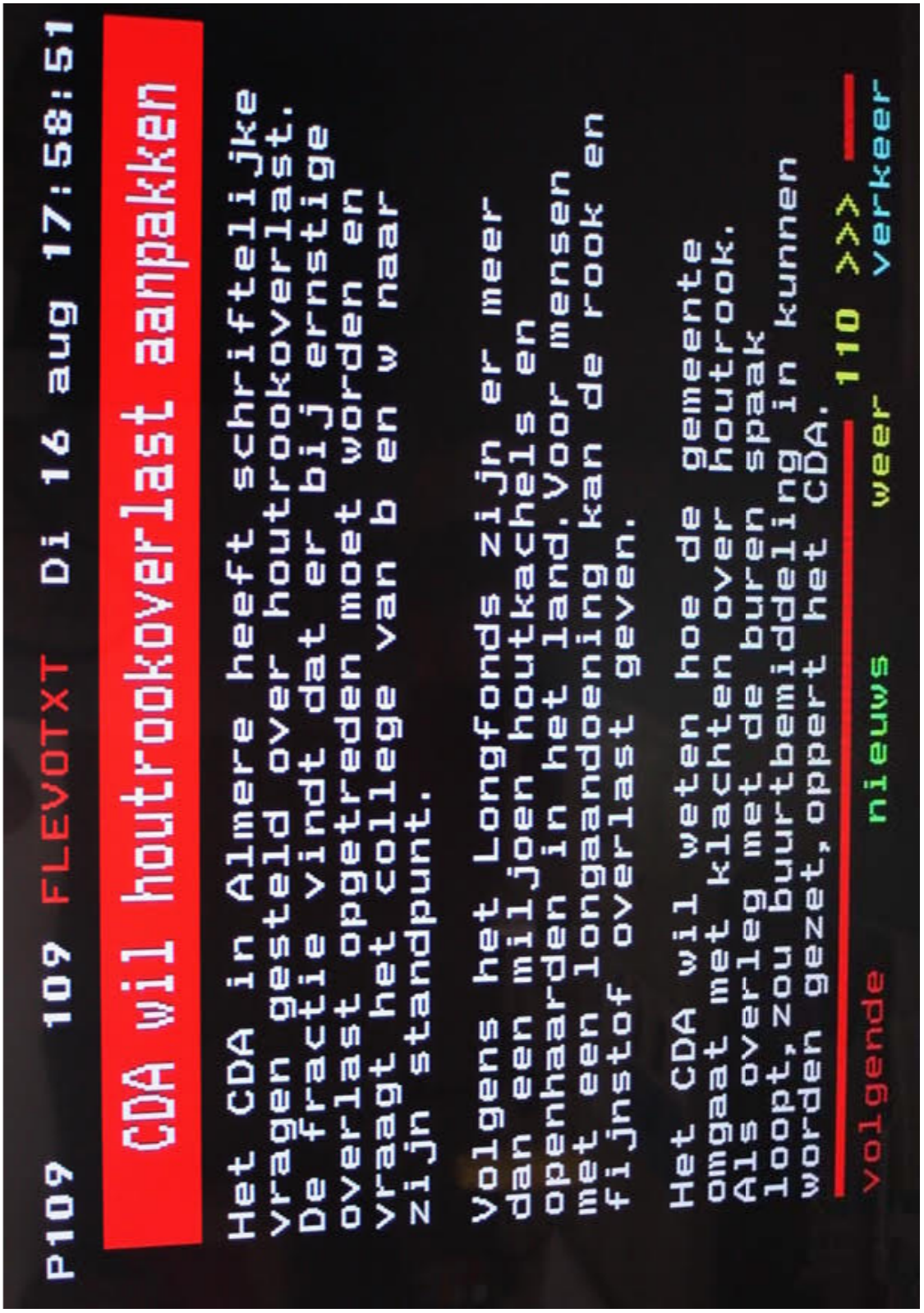

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

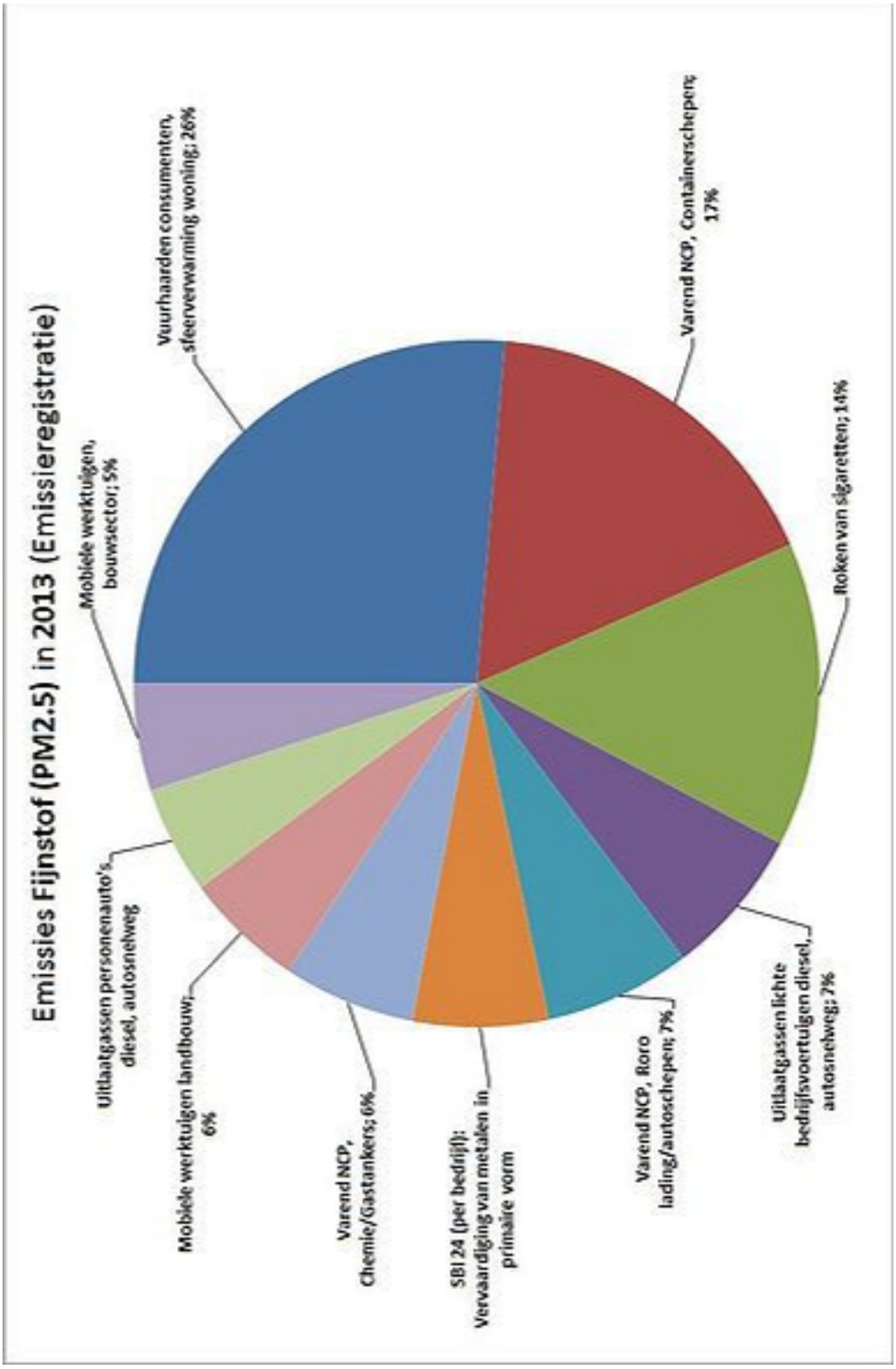

Biologie

RAPPORT 72

RuG Wetenschapswinkel

Rookoverlast houtkachels, haarden en vuurkorven: burenruzie of milieuprobleem?

Klachten en wijze van afhandeling door gemeenten en GGD-en in Nederland

Maureen E. Butter
Menno A. Keij

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Rookoverlast houtkachels, haarden en vuurkorven: burenruzie of milieuprobleem?

Klachten en wijze van afhandeling door gemeenten en GGD-en in Nederland

Maureen E. Butter
Menno A. Keij

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Colofon

Rookoverlast houtkachels, haarden en vuurkorven: burenruzie of milieuprobleem? Klachten en wijze van afhandeling door gemeenten en GGD-en in Nederland.
Maureen E. Butter en Menno A. Keij.
ISBN 90 367 1840 6
Rapport 72
Wetenschapswinkel Biologie
Kerklaan 30
Postbus 14
9750AA Haren
Tel 050 3637657/ 3632385
www.rug.nl/wewi

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar Trinette Janssen van Milieudefensie Groningen, naar Miep Verheuvel en Margriet de Vos van het Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu en naar de heer J. van den Heuvel uit Vught voor hun waardevolle adviezen en gegevens. Tevens willen wij langs deze weg alle bewoners, die hun verhaal via Trinette Janssen aan ons hebben doen toekomen van harte bedanken en sterkte wensen.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Inhoudsopgave

Dankwoord 1
Inhoudsopgave 3
1. Inleiding 5
Milieuprobleem 5
Gezondheidsrisico's 6
1.3 Opzet van dit onderzoek 7
1.4 Leeswijzer 8
2. Toelichting op de enquête 9
2.1 Vragenlijst gemeenten 9
2.2 Vragenlijst GGD'en 10
2.3 Analyse van de vragenlijsten 10
3. Resultaten vragenlijstonderzoek 11
3. Resultaten vragenlijstonderzoek 11
3.1 De gemeenten 11
3.1.1 Respons 11
3.1.2 Klachtenlijn en klachtenregistratie (vr. 1, 2) 11
3.1.3 Aantal klachten (vr. 3) 12
3.1.5 Trend in aantal klachten (vr. 4) 13
3.1.6 Overlastbronnen (vr. 5) 13
3.1.7 Aspecten van het stoken die de overlast veroorzaken (vr. 6) 14
3.1.8 Aard van klachten (vr. 7) 14
3.1.9 Trend in aard van klachten (vr. 8) 14
3.1.10 Advies / actie van gemeente als reactie op stookklachten (vr. 9) 14
3.1.11 Afwikkeling van de klachten (vr. 10) 16
3.1.12 Toereikendheid wetgeving (vr.11) 17
3.1.13 Overige opmerkingen (vr.12) 18
3.1.14 Samenvatting gemeenten 19
3.2 De GGD'en 20
3.2.1 Respons 20
3.2.2 Aantal klachten (vr. 1) 20
3.2.3 Trend in aantal klachten (vr. 2) 20
3.2.4 Overlastbronnen (vr. 3) 20
3.2.5 Aspecten van het stoken die de overlast veroorzaken (vr. 4) 20
3.2.6 Aard van klachten (vr. 5) 21
3.2.7 Trend in aard van klachten (vr. 6) 21
3.2.8 Advies / actie van GGD als reactie op stookklachten (vr. 7) 21
3.2.9 Afwikkeling van de klachten (vr. 9) 21

3.2.11 Toereikendheid wetgeving (vr.10) 22
3.2.12 Overige opmerkingen (vr.11) 22
3.2.13 Samenvatting GGD-en 22
4 Interview Trinette Janssen, Milieudefensie Groningen 23
5 Gezondheidsklachten bij het Meldpuntennetwerk 25
6. Regelgeving 27
APV bepalingen 27
Wetten 27
7 Discussie en aanbevelingen 31
7.1 Omvang van het probleem 31
7.2 Aard van het probleem 31
7.3 Optreden van het bevoegd gezag 32
7.4 Is de wetgeving toereikend? 33
7.5 Enkele aanbevelingen voor beleidsmakers 34
7.6 Aanbevelingen voor bewoners 34
Literatuur 36
Bijlage 1: Wettelijke bepalingen 38
Gemeentelijke APV 38
Wetten 39
Bijlage 2 Vragenlijst gemeenten, versie 1 41
Bijlage 3 Vragenlijst gemeenten, versie 2 42
Bijlage 4 Vragenlijst GGD'en 43
Bijlage 5: Vaststellen overlast 44

1. Inleiding

In ongeveer 1 op de 5 huishoudens in Nederland staat een open haard of houtkachel. Het stoken daarvan kan tot hinder leiden voor de omwonenden. Vooral bij een slechte rookafvoer, het verbranden van onvoldoende gedroogd hout of afval (ook afvalhout!) en het stoken bij mistig of windstil weer is de kans op overlast door rook groot. Daarnaast kunnen bewoners in de zomer hinder ondervinden van barbecues en vuurkorven.
De Stichting Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu registreert gezondheidsklachten die samenhangen met milieufactoren. Ieder jaar, tijdens het stookseizoen, komen er klachten binnen. De laatste jaren krijgt het Meldpuntennetwerk ook regelmatig klachten over vuurkorven en barbecues. De stichting verzocht de Wetenschapswinkel Biologie om onderzoek en beleidsaanbevelingen ten aanzien van dit probleem.
Naast het Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu houdt ook de Afdeling Groningen van de Vereniging Milieudefensie zich met houtkachels en open haarden bezig. Verder zijn er nauwelijks NGO's in het onderwerp geïnteresseerd.

Hoesten en kuchen op rookvrije flat

Mijn flat op 2-hoog is rookvrij en wordt door mij dagelijks twee keer goed geventileerd. Daarna blijven in principe de ventilatieroosters en een raam open. Maar, zodra het stookseizoen begonnen is, moeten tussen 18.00 en 0.00 uur en in het weekend nog langer, ventilatieroosters en raam regelmatig weer dicht. Want rookstank, afkomstig van eengezinswoningen op een afstand van 100 meter of meer, irriteert mijn slijmvliezen waardoor ik pijn krijg in voorhoofd, oren en keel. Als de rook, bijvoorbeeld bij mist of windstil weer, blijft hangen komt het voor dat ik ook nog last heb van prikkende ogen en benauwdheid.
Om te begrijpen wat mij overkwam ben ik op Internet gaan zoeken. Op de website van Milieudefensie Groningen vond ik informatie over de schadelijkheid van hout stoken. Toen werd mij duidelijk, dat ik best wel eens last zou kunnen hebben van kankerverwekkende PAK's. Die verspreiden zich bij hout stoken d.m.v. fijn stof en roet en irriteren de slijmvliezen. Als er open haarden gestookt worden komen daar ook nog dioxines bij, die eveneens kankerverwekkende eigenschappen bezitten.
Om aandacht te vragen voor de rookoverlast door hout stoken heb ik onder meer contact gezocht met Milieudefensie Groningen, de Milieufederatie Drenthe en het Astmafonds. Verder heb ik, om houtstokers bewust te maken van de overlast die zij veroorzaken, twee keer gebeld met Miniman van het Dagblad van het Noorden die mijn opmerkingen anoniem opnam in zijn rubriek. Ook zijn twee ingezonden stukken van mij over dit onderwerp in het DvhN opgenomen. Het is naar mijn mening de hoogste tijd, dat politiek en overheid zich meer gaan inspannen om ook aan déze vorm van luchtvervuiling - waar uiteindelijk iedereen gezondheidsschade van ondervindt - een eind te maken.
E. van H.

Milieuprobleem

Zoals hierboven gesteld is, heeft ongeveer 1 op de 5 huishoudens een open haard of houtkachel. Dit gegeven is gebaseerd op vrij oud onderzoek (Hulskotte et al, 1997). Berekeningen van TNO (Hollander et al, 1994), ECN (Okken et al, 1992) laten zien, dat de bijdrage van houtkachels en open haarden in het stookseizoen aanzienlijk kan zijn op wijkniveau. Dit is allemaal vrij oud, en zoals gezegd heeft VROM vanaf 1997 een beleid ingezet om de milieuvervuiling door stoken met vaste brandstoffen te verminderen. Volgens een in opdracht van VROM uitgevoerd onderzoek zijn de vooruitzichten op substantiële vermindering echter niet erg hoopgevend, vooral wegens de lange levensduur van bestaande kachels en haarden, ca 20-30 jaar (MMG Environment, 2000).
Tabel 1 geeft de bijdrage van open haarden en houtkachels aan de luchtvervuiling in Nederland.

Tabel 1. Emissies van houtkachels en open haarden in relatie tot landelijke emissiecijfers. Bron: VROM, 2000, die zich baseert op publicaties uit 1998.

Stof	Houtkachels en haarden ton/jaar	Landelijke emissies ton/jaar	Percentage emissies houtkachels en haarden t.ov. landelijk totaal in %
Kooldioxide	1.047.000	189.000.000	0,5
Koolmonoxide	55.000		6
Zwaveldioxide	177	135.000	0
Ammoniak	1189	188.000	0,6
Stikstofoxide	1189	497.000	0
Grof stof	1747	37.300	4.7
Fijn stof	4623	41.500	11
Dioxinen	5,4	56,4	9
PAK 10	67	854	8
Fluorantheen	5,2	73,2	7
Benzo(a)pyreen	1,2	3,7	33
Benzeen	576	7490	8
Methaan	3477	1.290.000	0,3
Formaldehyde	169	3470	5
Etheen	957	13.800	7
NMVOS	8471	13.800	7
VOS	11948	1.640.000	0,7
Zinkverbindingen	4,7	266	1,7
Loodverbindingen	2,42	109	2
Kwikverbindingen	0,025	1,07	2
Koperverbindingen	2,8	46,1	6
Cadmiumverbindingen	0,06	1,89	3

Volgens iets recentere schattingen van het RIVM is de bijdrage van consumenten alleen al aan fijn stof emissies in Nederland circa 12%. Een compleet verbod op het stoken van hout in huis zou tot 10% reductie van in Nederland geproduceerd fijn stof leiden. In het uit 2002 daterende rapport stelde RIVM te verwachten, dat de bijdrage van consumenten aan fijn stof door hogere eisen aan verbrandingstoestellen en stookkanalen zou afnemen tot circa 8% in 2010, ontwikkelingen in energieprijzen daargelaten. Het rapport is pessimistisch over het terugdringen van emissies fijn stof van open haarden en houtkachels: volledige vervanging van de huidige haarden en kachels door verbrandingstoestellen met keurmerk zou in 2010 nog niet verwezenlijkt zijn met het dan geldende beleid. Zouden alle kachels en haarden aan de keuringseisen voldoen, dan scheelt dat zo'n 2000 ton fijn stof, pakweg de helft van de huidige emissies (Buringh en Oppenhuizer, 2002). De wet, die een keurmerk verplicht stelt op nieuwe kachels en haarden is inmiddels niet meer van toepassing, omdat hij is strijd is met EU regelgeving.

Gezondheidsrisico's

De emissies en mate van hinder en risico zijn afhankelijk van type kachel of haard, brandstof, schoorsteen, weersomstandigheden en stookgedrag. De schadelijkste emissies ontstaan bij onvolledige verbranding en bij het gebruik van foute brandstoffen als papier, kunststof, textiel, bewerkt hout, plaatmateriaal en

dergelijke. Fijn stof, koolmonoxide, zwaveldioxide, stikstofoxide, formaldehyde en benzo(a)pyreen worden in verband met gezondheid het meest genoemd. Ongeschikte brandstoffen kunnen daarnaast ook emissies van zoutzuur, zware metalen en dioxinen tot gevolg hebben. De beste verbrandingswaarde en de minste schadelijke emissies treden op bij het stoken van houtbriketten of pellets, gevolgd door goed gedroogd (ca 2 jaar, los gestapeld en onder een overkapping) gekloofd hakhout. Onvoldoende gedroogd hout moet eerst 'droogstoken' voordat het kan branden. Het rendement gaat dan sterk achteruit, met als gevolg meer rookoverlast (VROM, 2000). Echter, goed hout of houtproducten van de brandstoffenhandel is duur en vormt maar een klein percentage van de in Nederland gestookte vaste brandstof. Verreweg het grootste deel wordt verkregen via het informele circuit of eigen snoeihout (VROM, 2000, Buringh en Oppenhuizer, 2002. Respondenten op de in 1992 gehouden enquête door Okken et al gaven toe regelmatig sloophout te stoken of brandstoffen te betrekken uit het afvalcircuit Hoewel VROM het stoken van papier, kunststof, plaatmaterialen en geverfd, geïmpregneerd of verlijmd hout ten zeerste afraadt, is het niet officieel verboden, tenzij de gemeente een daartoe strekkende bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening heeft opgenomen (VROM, 2000).
Blootstelling aan verbrandingsgassen is in verband gebracht met longproblemen, aangeboren afwijkingen, kanker, hartproblemen en algemene malaise zoals vermoeidheid, misselijkheid, hoofdpijn e.d.. Gevoelige groepen, zoals zwangere vrouwen, kinderen en longpatiënten lopen de grootste risico's (Slob et al, 1996, VROM 2000). Het gevaar voor acute kolendampvergiftiging is bij hout stoken niet zo groot, omdat de geur van houtrook waarschuwt voor te hoog oplopende concentraties (VROM, 2000).
Concentraties en derhalve risico's zijn doorgaans het hoogst in het binnenmilieu van de stoker zelf, maar kunnen ook ongezond hoog zijn in de omgeving van de stoker. Vooral in situaties, dat de rook, die de schoorsteen verlaat niet omhoog gaat en daar verwaait, maar naar beneden, kan overlast voor de buren optreden. De meeste kachels in Nederland hebben een te groot vermogen in verhouding tot de te verwarmen ruimte, waardoor ze gesmoord gestookt worden. Hierdoor wordt de temperatuur van de rookgassen verlaagd, wat ten koste gaat van de stijgsnelheid (Den Tonkelaar, 1984, Okken et al, 1992, Slob et al, 1994, VROM 2000).
Houtkachels op woonschepen vormen een categorie apart. Het probleem van overdimensionering van de kachel in de kleine woonvertrekken is nog eens zo groot, en de schoorsteen is ten opzichte van omringende bebouwing heel laag. Rook kan bovendien in een grachtengordel blijven hangen en tot merkbare verslechtering van de luchtkwaliteit leiden op dergelijke locaties (Duijm en Meijer, 1994).

1.3 Opzet van dit onderzoek

In dit onderzoek kijken we vooral naar aantal, aard en afhandeling van klachten. Bewoners die hun klachten niet met de veroorzaker kunnen oplossen, kunnen bij de gemeente verhaal trachten te halen. Om deze reden hebben wij alle gemeenten benaderd met een vragenlijst om het probleem te inventariseren. Daarnaast hebben wij ook de GGD'en benaderd met een vragenlijst, vooral met het oog op gezondheidsklachten. Het aldus verkregen materiaal is aangevuld met literatuuronderzoek en gegevens van twee NGO's, namelijk Milieudefensie Groningen en het Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu, die bewoners bijstaan in hun problematiek.
Menno Keij heeft Trinette Janssen van Milieudefensie Groningen geïnterviewd. Trinette heeft enkele van haar cliënten gevraagd hun ervaringen op schrift te stellen ten behoeve van dit rapport. Deze getuigenissen zijn geanonimiseerd opgenomen in

dit rapport, in de kaders. Met elkaar geven zij een aardig beeld van het bewonersperspectief.
Het Meldpuntennetwerk heeft daarnaast kwalitatieve en kwantitatieve gegevens ter beschikking gesteld voor dit rapport en archiefstukken ter inzage gegeven. Voorts heeft de heer Van den Heuvel uit Vught ons een aantal technische rapporten en juridische stukken toegestuurd, die de kwaliteit van dit rapport ten goede zijn gekomen.
Op basis van de gevonden resultaten doen wij aanbevelingen welke aspecten van de problematiek in de toekomst nader onderzocht moeten worden.

Ramen dicht tijdens het schilderen

Ik bewoon met vijf andere kunstenaars een voormalig schoolgebouw in de binnenstad. Ook hebben tien mensen er een atelier. Een paar ateliers liggen aan de straatkant, de rest aan een binnenplaats. Sinds de zomer van 2005 is iemand in de buurt op hout gaan stoken, vermoedelijk iemand die woont in het hofje dat grenst aan onze binnenplaats. De schoorstenen van de hofjeswoningen komen uit op de binnenplaats en de lucht blijft hangen tussen de gebouwen, waardoor er voortdurend rookoverlast is. De rook veroorzaakt geïrriteerde slijmvliezen, benauwdheid en hoest. Hoewel mijn woonatelier aan de straatkant ligt, waar de overlast minder is dan aan de binnenplaats, heb ik deze klachten ook en ze nemen toe naarmate de situatie voortduurt.
Eerst hoopten we dat het zou gaan om een open haard die niet permanent zou branden, maar nu het winter is blijkt dat er helaas full-time gestookt wordt. Met name voor schilders en beeldhouwers die in één ruimte wonen en werken is het belangrijk om regelmatig een raam open te kunnen zetten voor frisse lucht, dus dit is meer dan vervelend. Desondanks zie ik er tegen op om de veroorzaker te localiseren en aan te spreken omdat ik eigenlijk alleen maar een conflict en geen oplossing verwacht. Wel heb ik een beperkt aantal foldertjes van Milieudefensie verspreid met informatie over de uitstoot die veroorzaakt wordt door houtstook in de hoop dat er één ervan bij de stoker terecht komt. Misschien gaat de lol van het stoken op hout er na een tijdje vanzelf af en gaat de c.v. weer gewoon aan maar mocht dit niet het geval zijn dan zal er binnenkort toch een gesprek moeten plaatsvinden.
Eigenlijk zouden houtkachels, open haarden en allesbranders verboden moeten worden in de toch al zo vervuilde binnensteden. (de straat waar wij wonen is ook nog een aanvoerroute voor een parkeergarage). De overheid zou in elk geval meer informatie moeten geven over de gevolgen voor de gezondheid die "sfeerverwarming" kan hebben, zodat mensen die er overlast van ondervinden zich meer gesteund voelen in hun bezwaren. Als je nu te kennen geeft dat je er last van hebt wordt er vaak op gereageerd zoals vroeger op mensen die op hun werkplek last hadden van sigarettenrook: je bent een aansteller en je verpest het voor een ander. Als er meer over bekend zou zijn zouden de stokers wellicht eerder geneigd zijn hun gedrag aan te passen , bijvoorbeeld door de houtkachel of open haard niet als hoofdverwarming te gebruiken.
Voor ons zou dat al een hele vooruitgang zijn.
Mw. H. te G.

De enquêtes en het interview zijn uitgevoerd door Menno Keij in het kader van zijn doctoraalstudie biologie onder begeleiding van Maureen Butter, coördinator van de Wetenschapswinkel Biologie. Een belangrijk deel van de achtergrondinformatie en de aanbevelingen zijn het werk van Maureen Butter, die ook de eindredactie van dit rapport had.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de enquête kort toegelicht. In het volgende hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van het vragenlijstonderzoek onder de gemeenten en de GGD-en. In hoofdstuk 4 vind u de visie van Trinette Janssen en in hoofdstuk 5 een resumé van de meldingen, die bekend zijn bij het Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu. In hoofdstuk 6 worden de van toepassing zijnde wetten en regels besproken en hoofdstuk 7 geeft onze conclusies en aanbevelingen. In de bijlagen windt u aanvullende informatie en de gebruikte vragenlijsten. Ervaringen van bewoners vindt u verspreid in de tekst in de kaders.

2. Toelichting op de enquête

Via email zijn alle gemeenten en GGD-en bevraagd met grotendeels overeenkomstige vragenlijsten.

2.1 Vragenlijst gemeenten

De vragenlijst inventariseert de situatie over het jaar 2004. In eerste instantie heeft Menno Keij een random steekproef van 49 genomen uit het totaal van 467 gemeenten. Deze heeft hij de eerste versie van de vragenlijst gestuurd (zie bijlage 5.2). Slechts 13 gemeenten stuurden de vragenlijst retour. Vervolgens heeft hij de andere 418 gemeenten ook een vragenlijst gestuurd. Dit betreft de tweede versie (zie bijlage 5.3), waarin op advies van Trinette Janssen een aantal extra vragen zijn opgenomen over klachtenregistratie. Uiteindelijk heeft dus elke gemeente een vragenlijst per e-mail ontvangen. De gemeenten hadden de mogelijkheid de vragenlijst digitaal of per post terug te sturen. In totaal zijn 117 vragenlijsten retour ontvangen.

Overal uitgerookt

Eind maart tot eind oktober verblijven wij in onze recreatiewoning in het bos van S., gelegen aan de XXX in Z. In dit bos staan nog 24 andere recreatiewoningen. Het bos grenst aan een wijk, die uit vrijstaande woningen met laagbouw bestaat. In de gemeentelijke bouwverordening was eerst de bouw van open haarden (houtkachels) in recreatiewoningen verboden, maar sinds enkele jaren niet meer. Dus enkele buren hebben een open haard laten inbouwen.Bovendien is in bijna elke niet-recreatiewoning in deze wijk een open haard of houtkachel aanwezig.
Voor mij geldt, dat ik in het voor- en naseizoen bij fris en koud weer, als de wind de juiste richting heeft, soms mijn slaapkamerraam moet sluiten vanwege de doordringende brandlucht uit de schoorstenen.
Als ik naar buiten ga om een frisse neus te halen en de geuren van het bos op te snuiven, ruik ik op mijn terras en verderop alleen maar vieze rook. De stank is ook te zien, omdat de schoorsteen van een woning aan de XXX grijze rookwolken uitstoot. Dit in combinatie met de schoorstenen van mijn buren op het recreatieterrein en in de woonwijk. Er hangt een soort deken van onfrisheid over me heen. Wat ik inadem weet ik niet, maar het is erg onaangenaam.
Ik heb actie genomen bij de recreatievereniging, maar het probleem ligt maar voor een klein gedeelte bij hen. Er moet meer gebeuren, richting permanente bewoners. Het bos moet als bos blijven ruiken.
De rest van het jaar woon ik in de XXX in G. Nu het kouder wordt ruik ik de geur van brandende kachels in de straat, soms hinderlijk en soms niet, maar altijd niet-aangenaam.
Als er een redelijke oostenwind is, moet ik mijn slaapkamerraam sluiten vanwege de stank van rook. Soms dringt de stank door de dichte ramen en deuren heen. In de nacht kan het slaapkamerraam op de eerste etage weer open. Ik vermoed, dat de stank veroorzaakt wordt door mijn achterburen die in een oude smederij wonen.
(Mw. K. te G.)

De vragenlijst bevat vragen over de volgende aspecten van rookoverlast:

- Aanwezigheid klachtenlijn en klachtenregistratie
- Aantal ontvangen klachten in 2004
- Aard van klachten, bron van klachten
- Gemeentelijke handhaving en advisering
- Oplossing van klachten
- Toereikendheid van wettelijke regelingen

2.2 Vragenlijst GGD'en

De vragenlijst (zie bijlage 5.4) inventariseert wederom de situatie over 2004. Alle 39 GGD'en van Nederland hebben de vragenlijst per e-mail ontvangen. De GGD'en hadden de mogelijkheid de vragenlijst digitaal of per post terug te sturen.

De vragenlijst bevat vragen over de volgende aspecten van rookoverlast:

- Aantal ontvangen klachten in 2004
- Aard van klachten, bron van klachten
- Advies en hulp van GGD'en
- Oplossing van klachten
- Toereikendheid van wettelijke regelingen

De inhoud van de vragenlijst voor GGD'en komt grotendeels overeen met de vragenlijst voor gemeenten. De nadruk in deze vragenlijst ligt echter op de gezondheidsproblemen die gepaard gaan met rookoverlast.

2.3 Analyse van de vragenlijsten

De gegevens van de vragenlijsten zijn geanalyseerd met behulp van Excel©. Voor de analyse is gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, januari 2005) omtrent de omvang van bevolkingsgroottes van gemeenten. Antwoorden op open vragen zijn gegroepeerd in verschillende categorieën, om het geheel overzichtelijk te houden.

3. Resultaten vragenlijstonderzoek

3.1 De gemeenten

3.1.1 Respons

In tabel 2 staat aangegeven hoeveel gemeenten elke provincie telt en hoeveel van deze gemeenten de vragenlijst hebben teruggestuurd. Ook staat er hoeveel inwoners absoluut en procentueel door de teruggestuurde vragenlijsten gedekt worden. In totaal dekken de teruggestuurde vragenlijsten 4 623 829 bewoners, dit is 28,4% van de totale bevolking. Provinciaal gezien zijn Flevoland (52,5%) en Noord-Holland (42,2%) uitschieters naar boven. In Drenthe heeft slecht één gemeente de vragenlijst teruggestuurd. .

Tabel 2 **Aantal gemeenten per provincie en dekking van de bevolking door de vragenlijsten per provincie**

Provincie	Inwoners	Aantal gemeenten	Teruggestuurde vragenlijsten		Dekking van inwoners door vragenlijsten	
			Absoluut	%	Absoluut	%
Drenthe	483 049	12	1	8 %	25 212	5,2 %
Flevoland	365 359	6	2	33 %	192 091	52,6 %
Friesland	642 991	31	8	26 %	176 088	27,4 %
Gelderland	1 972 268	56	13	23 %	468 928	23,8 %
Groningen	575 282	25	6	24 %	105 516	18,3 %
Limburg	1 136 216	47	14	30 %	245 599	21,6 %
Noord-Brabant	2 405 431	68	22	32 %	752 516	31,3 %
Noord-Holland	2 594 168	65	16	25 %	1 095 672	42,2 %
Overijssel	1 109 059	25	6	24 %	279 282	25,2 %
Utrecht	1 171 461	33	7	21 %	262 496	22,4 %
Zeeland	379 983	13	3	23 %	74 928	19,7 %
Zuid-Holland	3 456 139	86	19	22 %	945 501	27,4 %
Totaal	16 291 406	467	117	25 %	4 623 829	28,4 %

3.1.2 Klachtenlijn en klachtenregistratie (vr. 1, 2)

Aangezien deze vraag niet is gesteld in de eerste versie van de vragenlijst, is deze vraag beantwoord op 104 van de 117 vragenlijsten. De vraag luidde of de gemeente een algemene klachtenlijn had voor overlast in het algemeen (rook, stank, geluid, ed). 64% van de gemeenten had geen speciale klachtenlijn en 36% wel. Meestal worden bewoners met klachten doorverbonden met de afdeling Bouwzaken, Milieu, Leefomgeving, e.d. Soms kunnen bewoners hun klachten niet bij de gemeente kwijt, maar wel bij een andere instantie. Zo noemen enkele gemeenten de Milieudienst en een Provinciale Milieuklachtenlijn. Twee gemeenten zeggen dat ze alleen schriftelijke of digitale klachten in behandeling nemen.
76 (65%) gemeenten zeggen de klachten te registreren, 31 zeggen van niet, en van de overige 10 gemeenten is het niet bekend. Sommige gemeenten, die niet registreren geven aan, dat het aantal klachten af te leiden valt uit de dossiers en correspondentie.
Enkele gemeenten geven aan, alleen klachten van of over bedrijven te registreren, sommige melden alleen schriftelijke klachten te registreren en sommige geven aan dat de klachten bij verschillende diensten of stadsdelen geregistreerd worden. Een groot aantal gemeenten dat zegt geen klachten te registreren, geeft toch een

antwoord op de vraag over het aantal klachten. Een aantal gemeenten dat wel registreert geeft aan, dat het opgegeven aantal een schatting is, of kan geen getal noemen. Mogelijk is het klachtenregistratiesysteem niet zo specifiek, dat er op ‘ houtkachels’, ‘stookoverlast’, ‘barbecue’ of ‘vuurkorf’ gezocht kan worden.

3.1.3 Aantal klachten (vr. 3)

In tabel 3 staat elke provincie genoemd met de resultaten van vraag 3 van de vragenlijst. Deze vraag luidt hoeveel klachten omtrent overlast door houtkachels, haarden en stoken buiten de gemeenten in 2004 hebben ontvangen. Per provincie is vermeld hoeveel klachten het betreft. In de laatste kolom staat het aantal klachten per 10 000 inwoners.
Gezien de wijze waarop de meeste gemeenten hun klachtendossiers bijhouden dan wel klachten registreren, gaan we ervan uit dat meerdere klachten van dezelfde persoon over dezelfde casus als één klacht geteld worden. Ook lijkt het ons aannemelijk, dat een klacht (casus) een *huishouden* betreft, waar meerdere personen overlast kunnen ondervinden. Van de 117 gemeenten, die de vragenlijst terugstuurden, kunnen 7 geen getal of schatting geven. De overige 106 gemeenten zeggen in 2004 in totaal 332 klachten te hebben

Brandbrief

Geachte heer XXX,
Aangezien u raadslid bent van Liberaal Bloemendaal en nauw betrokken bent bij de kwestie 'bereikbaarheid kust' lijkt me deze bijlage zeer toepasselijk. Hiermee in verband staande zou ik u willen vragen het egoïstische en asociale gebruik van open haarden en allesbranders in Bloemendaal aan de kaak te stellen? Men houdt bij het stoken nl. vaak totaal geen rekening met de plaatselijke weersomstandigheden, zoals mist, windstilte, enz. Op dit moment van schrijven komt de stank mij ook weer tegemoet door het op een kier staande raam. Ventilatie en 'frisse' lucht zijn heel belangrijk, wordt ons door menig folder voorgehouden, maar zo gezond en fris is die buitenlucht (nog steeds) niet!
Omwonenden van die smerige roetpijpen leven hierdoor in de ongezonde stank en zwaar verontreinigde ongefilterde lucht van deze letterlijk en figuurlijk $tinkend rijke, zgn. ga$ellige onga$onde gewoonte. Er zijn tegenwoordig, zoals u weet, modernere en minder vervuilende manieren van verwarmen en koken !
Wat onze vitale, levensbelangrijke (adem)lucht betreft moet er nog een hele grote mentaliteits- en bewustwordingsomslag c.q. (r)evolutie plaatsvinden, ook wat betreft die gigantische hoeveelheid $tinkyToys overal. Over rookverboden en waarschuwingen gesproken !...
Gelukkig komen er steeds meer mensen die hier aandacht en oplossingen voor vragen, d.m.v. voorlichting en acties, zoals o.a. Milieudefensie (zie: www.milieudefensie.nl/ en http://www.rtl.nl/actueel/rtlnieuws/video/ onder: 'Video's vrijdag' - 'Actie Milieudefensie' van 13 mei jl.) De landelijke politiek en de media besteden hier, vooral de laatste tijd, veel aandacht aan en met recht ! Ik ben meteen (actief) lid geworden en er staat nog wat op stapel !
Iets anders nog: ik heb, jammer genoeg, nog geen antwoord van u mogen ontvangen op mijn mailtje van 12 mei jl. Misschien komt dit door drukte of andere omstandigheden, maar ik vraag mezelf dan altijd af of u het wel ontvangen heeft, want er gaat regelmatig iets mis met computers, vooral de mijne. Ik hoop dat u ook in deze kwesties wat zult kunnen betekenen en ben heel benieuwd hoe uzelf hierover denkt. Alvast bedankt, succes en sterkte,

met vriendelijk groet,

P.T.

ontvangen.
Per provincie valt het aantal klachten hoog uit voor Friesland met 2,3 en Limburg met 2,1 klachten per 10 000 inwoners. Voor Flevoland (0,3), Noord-Holland (0,4), Overijssel (0,5) valt het aantal klachten laag uit. In totaal zeggen 33 gemeenten helemaal geen klachten te hebben ontvangen.

Tabel 3 **De verschillende provincies met absolute en procentuele dekking van bevolking door vraag 3 van de vragenlijst. In de derde kolom staat het aantal ontvangen klachten per provincie. In de laatste kolom staat het aantal klachten per 10 000 inwoners. Onderaan zijn de totaalscores weergegeven.**

Provincie	Dekking van inwoners door vraag 3 vragenlijst		Klachten	# klachten per 10 000 inwoners
	Absoluut	% van totaal aantal inwoners provincie		
Drenthe	25 212	5,2 %	3	1.19
Flevoland	192 091	52,6 %	6	0.31
Friesland	176 088	27,4 %	41	2.33
Gelderland	441 761	22,4 %	33	0.75
Groningen	105 516	18,3 %	14	1.33
Limburg	218 877	19,3 %	53	2.42
Noord-Brabant	738 139	30,7 %	58	0.79
Noord-Holland	1 014 076	39,1 %	55	0.54
Overijssel	279 282	25,2 %	14	0.50
Utrecht	258 209	22,0 %	15	0.58
Zeeland	74 928	19,7 %	6	0.80
Zuid-Holland	350 016	10,1 %	34	0.97
Totaal	3 874 195	23,8 %	332	1,04

3.1.5 Trend in aantal klachten (vr. 4)

65 gemeenten zeggen dat het aantal klachten de laatste jaren constant is. 15 gemeenten constateren een toename en 11 gemeenten een afname.

3.1.6 Overlastbronnen (vr. 5)

Aan de gemeenten is ook gevraagd hoe de overlastbronnen (open haarden / houtkachels / stoken buiten) procentueel gezien verantwoordelijk zijn voor de klachten. Van de gemeenten die klachten hebben ontvangen (84), gaven 79 gemeenten een duidelijk antwoord op deze vraag. Deze gemeenten, 68% van het totaal aantal respondenten vertegenwoordigden 54% van de bevolking en ontvingen 69% van de klachten.
In tabel 4 staan de resultaten. Houtkachels zijn de grootste oorzaak van klachten, ze zijn de reden voor bijna de helft van de klachten.

Tabel 4 **De verschillende overlastbronnen met hun procentuele aandeel in het aantal klachten**

Overlastbronnen	Aandeel in %
Open haarden	24%
Houtkachels	46%
Stoken buiten	30%

3.1.7 Aspecten van het stoken die de overlast veroorzaken (vr. 6)

Er zijn verschillende aspecten van het stoken die voor problemen kunnen zorgen. Van 270 van de 317 klachten gaven gemeenten een duidelijk antwoord over de oorzaak. In tabel 5 staan de resultaten. Het blijkt dat vooral slechte rookafvoer (31%) en stoken bij mistig / windstil weer (32%) veel klachten veroorzaken, maar ook slechte brandstof veroorzaakt veel problemen (23%). Onder de categorie 'anders' werden antwoorden als illegaal stoken, de afstand van rookafvoer t.o.v de buren, gevaar en slecht stookgedrag genoemd.

Tabel 5 **De verschillende overlast veroorzakende aspecten met hun procentuele aandeel in het aantal klachten**

Overlast veroorzakende aspecten	Aandeel in %
Meerdere stookplaatsen in nabije omgeving	2%
Slechte brandstof*	23%
Slechte rookafvoer	31%
Stoken bij mistig / windstil weer**	32%
Anders	12%

* Vervuild / te nat hout / afval
** Ook meegenomen; verkeerde windrichting / draaiingen

3.1.8 Aard van klachten (vr. 7)

Het antwoord van de gemeenten op de vraag over welk aspect het meest geklaagd wordt (280 van de 317 klachten) staat weergegeven in tabel 6.
Het overgrote deel (68%) van de klagers heeft last van de stank.

Tabel 6 **De verschillende vormen van klachten als gevolg van rookoverlast met hun procentuele aandeel in het aantal klachten.**

Klachten	Aandeel in %
Gezondheid (kinderen, astma, etc.)	15%
Stank	68%
Roet	13%
Anders	5%

3.1.9 Trend in aard van klachten (vr. 8)

Deze vraag is door de gemeenten anders geïnterpreteerd dan wij bedoeld hadden. Wij bedoelden trends in klachten die met gezondheid, stank etc. te maken hebben. De gemeenten geven daarentegen een antwoord op de vraag of er trends zijn in overlastbronnen. Overigens zeggen de meeste gemeenten geen trend waar te nemen, of vullen de vraag niet in.
Zes gemeenten antwoordden dat het aantal klachten buiten is toegenomen, waarvan twee door de barbecue en vier door de vuurkorf. Over haarden en houtkachels zijn de schaarse antwoorden verdeeld. Een aantal gemeenten zegt dat in de herfst het aantal klachten van houtkachels en haarden toeneemt.

3.1.10 Advies / actie van gemeente als reactie op stookklachten (vr. 9)

Advies
32 gemeenten gaven de veroorzaker advies over het te verstoken materiaal en / of stoken met mistig / windstil weer. Acht van deze gemeenten zegt de veroorzaker een folder van VROM te hebben gegeven, of te hebben verwezen naar de website

van VROM. Drie van deze gemeenten gaven de veroorzaker ook informatie over de regelgeving.

Actie

In tabel 7 staat welke vormen van actie de gemeenten hebben ondernomen tegen stookoverlast. De meest voorkomende actie is het controleren van de schoorsteen aan de hand van het bouwbesluit (41x). Deze controle kijkt o.a. of de schoorsteen hoog genoeg is en of de schoorsteen op de juiste plaats zit. In 11 gemeenten krijgt de klager het advies om het zelf met de buren op te lossen en in 15 gemeenten treedt de gemeente op als bemiddelaar tussen klager en stoker. Elf gemeenten gaan ter plekke kijken (wat natuurlijk voor meer vormen van actie geldt, zoals het controleren van de schoorsteen). Elf gemeenten schakelen de politie, de milieupolitie, de stadswacht of de brandweer in om het probleem op te lossen. Andere acties zijn een proces verbaal laten opmaken, vooral tegen stoken buiten (6x), de klager wijzen op het privaatrecht (5), het buiten stoken controleren op vergunning (5x) en het toepassen (op enigerlei wijze) van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Een klein aantal gemeenten onderneemt ander soort actie (zie onderste rijen tabel 6).

Wegens overlast verhuisd

Ik heb via de website van milieudefensie Groningen het nodige gelezen over open haarden overlast. Wij zijn al 2 jaar bezig om van deze overlast af te komen.We vallen niet onder de gemeente Groningen, maar ik zou toch graag een advies willen hebben, daar ik ten einde raad ben. We wonen in XXX (Drenthe) in een wat oudere buurt waar ongeveer 80 % een open haard heeft. Op zich is dat geen probleem en als ik een haard zou hebben, zou ik hem af en toe ook wel eens aan doen.
Om ons heen (in alle windrichtingen) wonen ongeveer 6 frequente haarden stokers waarvan er een aantal zelfs met 19 graden de haard nog aan doen. Dus waar de wind ook vandaan komt we zitten dus dagelijks tot 01:00 uur s'nachts in de ellendige rook overlast.
We zijn naar de mensen toe gegaan om te vragen of het wat minder kan, maar werdenn ter plekke de deur weer gewezen.
De gemeente heeft wel nota genomen van onze klacht, maar onderneemt geen enkele actie in de buurt om het probleem kenbaar te maken. Ik heb het halve internet al geraadpleegd , maar wettelijk gezien is er niets mogelijk en kun je alleen op basis van 'Goodwill' iets bereiken.
De politie doet niets en komt alleen maar als ik uit frustratie mijn radio keihard aanzet.
Doordat we onze nood geklaagd hebben in de buurt, willen nog maar weinig mensen contact met ons hebben. Een goedemorgen of hallo is al te veel geworden.
Mijn 2 oudste zoons en ik hebben lichte bronchitis en hoesten dus heel wat af. (Alleen als we overlast hebben). Buiten dit feit om vind ik het stinken. Ons kerst en paasdiner zijn er bij ingeschoten omdat we tijdens het gourmetten geen enkele deur of raam konden open doen. Ook ben ik psychopathisch bezig om om de 5 minuten te controleren of we de ramen en deuren al weer dicht moeten doen. De overlast komt altijd onverwacht en dan zit het al weer in je huis en krijg je het er niet meer uit.
We zijn bij een makelaar geweest en gaan eind april ons huis te koop zetten. Dit doet ons erg veel pijn omdat we ons perfecte plekkie gevonden dachten te hebben. Ruime tuin (800 m2) voor ons en onze 4 kinderen is ideaal. Een rustige buurt veel bomen en natuur etc.

Hebben we de juiste stap genomen, of kan ik nog iets anders doen ?

Familie S.

NASCHRIFT: Inmiddels zijn we verhuisd, omdat de overlast niet ophield en omdat een aantal mensen in de buurt spontaan een bord te koop in onze tuin hadden geplaatst.

Tabel 7 Verschillende vormen van actie die gemeenten ondernemen na het ontvangen van klachten over stoken met het aantal gemeenten die dezelfde vorm van actie uitvoeren.

Actie	Aantal
Controleren of schoorsteen aan normen bouwbesluit voldoet	41
Overleg tussen klager en veroorzaker samen met gemeente	15
Klager adviseren te overleggen met veroorzaker	11
Ter plekke kijken	11
Politie / milieupolitie / milieudienst / stadswacht / brandweer inschakelen	11
Proces verbaal opmaken (vooral voor buiten)	6
Klager wijzen op privaatrecht / nemen van privaatrechtelijke stappen	5
Buiten stoken controleren op vergunning	5
APV toepassen	5
Stookmateriaal controleren	4
Rookkolom / verdunningsfactor bekijken om evt. overlast vast te stellen	3
Stookgedrag controleren	3
Advies vragen aan milieudienst	2
Stookinstallatie controleren	1
Hinderstappenplan VROM volgen	1
Klager advies geven hoe klachten te registreren	1

In tabel 8 staan de overige reacties die gemeenten geven op deze vraag. Vier gemeenten zeggen dat ze helemaal niet kunnen optreden tegen stookoverlast en wederom vier gemeenten zeggen dat ze alleen kunnen optreden op basis van de bouwverordening (controleren van bouw van schoorsteen). Een klein aantal gemeenten geeft een andere reactie (zie onderste rijen tabel 7).

Tabel 8 Overige reacties van gemeenten op de vraag hoe ze op treden tegen rookoverlast en het aantal gemeenten die dezelfde reactie hebben gegeven.

Overige reacties	Aantal
Het is voor de gemeente niet mogelijk om op te treden	4
Alleen optreden op basis van bouwverordening mogelijk	4
Alleen gemeentelijke actie bij herhaalde klachten	2
Bij tussenkomst van gemeente of politie ontstaat vaak burenruzie	2
Oorzaak klacht vaak burenruzie	2
Er is nog geen duidelijk beleid	1

3.1.11 Afwikkeling van de klachten (vr. 10)

In tabel 9 staat weergegeven hoe vaak stookklachten worden opgelost. 65% van de gemeenten zegt dat klachten bijna altijd of altijd opgelost worden. 18% zegt daarentegen dat klachten nooit tot bijna nooit worden opgelost. 8% zegt dat ze het niet weten en 6% zegt dat het afhankelijk is van de welwillendheid van de veroorzaker en het verloop van burenoverleg.

Tabel 9 De mate van succes van oplossen van stookklachten.

Hoe vaak worden klachten opgelost	Aantal
Altijd tot bijna altijd	65%
Nooit tot bijna nooit	18%
Onbekend	8%
Afhankelijk van welwillendheid veroorzaker en verloop van burenoverleg	6%
In 50 % van de gevallen	3%

In tabel 10 staan de verschillende oplossingen tegen stookoverlast. 14 gemeenten zeggen dat de problemen voorbij waren na aanpassing van het rookkanaal. 14 gemeenten zeiden dat de buren onderling tot een oplossing kwamen, waarvan 9 keer met bemiddeling van de gemeenten. Voor stoken buiten zeggen 4 gemeenten dat ze een proces verbaal lieten opmaken. Drie gemeenten hebben de stoker een

stookverbod opgelegd. Het kan echter ook simpeler, want in drie gemeenten lossen de problemen zich vanzelf op, geholpen door de wind. Twee gemeenten zeggen dat de stoker vrijwillig het stoken staakt en één gemeente noemt de juridische aanpak van een stoker.

Tabel 10 Oplossingen voor stookproblemen en het aantal gemeenten die de verschillende oplossingen noemen.

Hoe is oplossing tot stand gekomen?	Aantal
Aanpassing van het rookkanaal	14
Overleg samen met de buren	9
Door buren onderling	5
Proces verbaal (vooral stoken buiten) opmaken	4
Stookverbod opleggen	3
Vanzelf / door de wind	3
Veroorzaker staakt stoken vrijwillig	2
Juridisch aanpakken	1

Zoals in tabel 11 is weergegeven, is een oplossing helaas niet altijd mogelijk. Vier gemeenten zeggen dat een burenruzie vaak ten grondslag ligt aan de klachten en dat de gemeente dan weinig meer kan doen. Drie gemeenten zeggen dat bij mistig of windstil weer de klachten aanhouden. Twee gemeenten zeggen dat de mogelijkheden tot optreden gering zijn, met uitzondering van controle van de schoorsteen. Andere reacties zijn dat de brandstof niet gecontroleerd kan worden, dat slecht stookgedrag moeilijk te corrigeren valt en dat een barbecue niet te verbieden valt.

Tabel 11 Redenen waarom een oplossing niet tot stand is gekomen en het aantal gemeenten die deze redenen noemen.

Waarom is oplossing niet tot stand gekomen?	Aantal
Burenruzie	4
Bij mistig / windstil weer houden klachten aan	3
Mogelijkheden gemeente naast controleren schoorsteen beperkt	2
De brandstof kan niet gecontroleerd worden	1
Slecht stookgedrag is moeilijk te corrigeren	1
Barbecue is niet verboden, dus moeilijk te verbieden	1

3.1.12 Toereikendheid wetgeving (vr.11)

De gemeenten zijn fifty-fifty verdeeld over de vraag of de wettelijke regelingen rondom stoken streng genoeg zijn om veroorzakers van overlast aan te pakken. 44 gemeenten vinden van wel, 44 vinden van niet.
In tabel 12 staan redenen van gemeenten waarom ze de wetgeving streng genoeg vinden. Beschrijvingen van en verwijzingen naar wetgeving staan in de bijlage. Twaalf gemeenten vinden dat de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) genoeg middelen biedt om stokers aan te pakken. Wat er precies in hun APV's staat, is niet duidelijk, maar het is waarschijnlijk dat ze artikel 7.3.2 van de Modelbouwverordening (MBV) omtrent Hinder in de APV hebben opgenomen (zie bijlage 5.1). Zes gemeenten zeggen specifiek op basis van dit artikel voldoende middelen in handen hebben om stookoverlast aan te pakken. Vijf gemeenten noemen de Wet Milieubeheer als middel. Tien gemeenten zeggen dat de regelgeving voor het stoken buiten voldoende is, omdat het in hun gemeente verboden is, of alleen met een ontheffing is toegestaan.

Tabel 12 Redenen waarom de wetgeving streng genoeg is om stookoverlast aan te pakken en het aantal gemeenten die deze redenen noemen.

Wetgeving streng genoeg:	Aantal
want APV biedt voldoende handvaten	12
voor buiten, want stookverbod of alleen stoken met ontheffing	10
want art 7.3.2 van Modelbouwverordening biedt voldoende handvaten voor aanpak	6
want de Wet Milieubeheer biedt voldoende handvaten	5

In tabel 13 staan redenen waarom gemeenten de wetgeving niet streng genoeg vinden. Twaalf gemeenten vinden de wetgeving vaag, complex of weten niet goed wanneer ze welke regelgeving kunnen toepassen. Negen gemeenten zeggen dat alleen opgetreden kan worden op basis van het bouwbesluit, wat over het algemeen inhoudt dat alleen gekeken wordt of de schoorsteen aan de wettelijke bouweisen voldoet. Het hinderartikel 7.3.2 uit de MBV vindt men lastig toe te passen: vijf gemeenten zeggen dat hinder een subjectief begrip is, wat uitvoer van beleid er niet makkelijker op maakt. Daarnaast is het verbranden van afval moeilijk te bewijzen (5). Twee gemeenten zeggen dat bewijs lastig te verzamelen is, omdat gemeenten niet over de technische middelen beschikken om rookoverlast objectief vast te stellen. Twee gemeenten zeggen dat slecht stookgedrag moeilijk aan te pakken is, twee andere gemeenten zeggen dat de afstand van de rookafvoer tot de buurwoning niet is meegenomen in de wet. Twee gemeenten noemen vuurkorven als lastig aan te pakken overlastbronnen. Overige reacties zijn dat het moeilijk te controleren is of hout twee jaar heeft gedroogd, dat handhaving tijdrovend is, dat het niet mogelijk is om zomaar een woning van een stoker te betreden en dat handhaving van stoken buiten moeilijk is. Er zou een verbod op stoken moeten komen bij mistig / windstil weer en een verbod op stoken van houtkachels zonder keurmerk.

Tabel 13 Redenen waarom de wetgeving niet streng genoeg is om stookoverlast aan te pakken en het aantal gemeenten die deze redenen noemen.

Wetgeving niet steng genoeg, want:	Aantal
Wetgeving vaag / complex / lastig welke regelgeving waarvoor	12
Open haarden / houtkachels alleen aan te pakken op basis van het bouwbesluit	9
Hinder is een subjectief begrip, lastig bij uitvoeren beleid	5
Moeilijk te bewijzen (afvalverbranding, ed.)	5
Geen technische middelen om rookoverlast vast te stellen	2
Slecht stookgedrag moeilijk aan te pakken	2
Afstand buren niet meegenomen in wetgeving	2
Vuurkorven lastig	2
Overig	6

Vijf gemeenten vinden dat de wetgeving niet echt van toepassing is op stookoverlast, omdat buren zelf de verantwoordelijkheid dragen om problemen onderling op te lossen. Drie gemeenten zeggen dat optreden tegen stookoverlast geen prioriteit vormt binnen hun handhavingsbeleid. Twee gemeenten menen dat niet elke vorm van hinder een overtreding is van regels. Dat is meer dan 10% van de gemeenten met klachten.

3.1.13 Overige opmerkingen (vr.12)

Drie gemeenten melden dat stoken buiten alleen is toegestaan voor vreugdevuren en één gemeente zegt alleen ontheffingen te geven voor verbranden van snoeihout. Twee gemeenten wijzen nogmaals op de eigen verantwoordelijkheid van bewoners om stookproblemen onderling op te lossen. Eén gemeente zegt dat er te weinig voorlichting over verantwoord stoken wordt verspreid, een andere zegt dat dit juist wel het geval is. Twee gemeenten noemen nogmaals dat de regelgeving te ingewikkeld is en twee anderen wijzen wederom op de subjectieve aard van het

woord ‘hinder’ in artikel 7.3.2 van de Modelbouwverordening. Verder wordt genoemd dat vooral hoofdverwarming op hout voor problemen zorgt, dat de meeste problemen ontstaan bij warmte-terugwin installaties in huizen (van de buren, die hinder ondervinden) die actief lucht de woning in zuigen en dat het verstoken materiaal buiten van tevoren gecontroleerd wordt. Tolerantie van bewoners zou vaak bepalend zijn voor het komen tot een oplossing. Vuurkorven zorgen voor veel overlast, daarvoor zou een verkoopverbod moeten komen. De Wet Milieubeheer zou aangepast moeten worden zodat hij meer van toepassing wordt op particulieren, in plaats van alleen op bedrijven. Er zou een landelijk stookverbod moeten komen voor stoken buiten met een ontheffingsregeling voor uitzonderingsgevallen. Het stoken van houtkachels en haarden moet verboden of ontmoedigd worden. Er moet wetgeving komen voor welke materialen verstookt mogen worden en bij welke weersomstandigheden, de milieupolitie moet streng handhaven. Mensen weten vaak niet waar ze moeten klagen, gemeenten leven de APV niet altijd na. Het bestrijden van stookoverlast is per gemeente erg verschillend en is afhankelijk van de regionale cultuur. Eén gemeente verwijst mensen die een open haard willen bouwen naar een professionele open haard bouwer. Tot slot vindt één gemeente dat stookoverlast het gevolg is van falend sociaal beleid en de invoering van de euro, waardoor mensen op zoek gaan naar goedkopere manieren van verwarming.

3.1.14 Samenvatting gemeenten

De respons op deze vragenlijst was 25%. Dat is redelijk bij dit soort enquêtes. Onder de respondenten bevinden zich zowel grote als kleinere gemeenten; ook is het aantal respondenten redelijk evenwichtig over de provincies verdeeld. Ongeveer eenderde van de gemeenten heeft een speciale klachtenlijn en een ruime meerderheid (70%) registreert de klachten. De meeste gemeenten zijn echter niet in staat het exacte aantal klachten op te geven. Op basis van deze enquête bedraagt het aantal klachten per jaar 104 per 100.000 inwoners. De meerderheid van de klachten (70%) betreft het stoken met houtkachels, de overige 30% betreffen stoken buiten, inclusief afval verbranden. De meeste bewoners klagen over stank, in 15% van de gevallen wordt ook gezondheid genoemd
Minder dan de helft van de gemeenten (46%) met klachten controleert de schoorsteen. Zo’n 17% van de gemeenten bemiddelt tussen klager en veroorzaker, een gelijk aantal adviseert de bewoners en/ of de veroorzakers, in 12% gaat men ter plekke kijken (wat dat ook mag inhouden), 12% verwijst door en slechts enkele gemeenten doen meer, b.v. stookinstallatie of brandstof controleren, milieudienst inschakelen e.d. Een ruime meerderheid van de gemeenten is van oordeel dat de klachten meestal worden opgelost. Voor zover details werden gegeven werd in de helft van de gevallen de problematiek opgelost door het aanpassen van de schoorsteen en voor de andere helft in onderling overleg, al dan niet met bemiddeling van de gemeente. Ongeveer 50% van de gemeenten vindt de wetgeving toereikend, maar niet duidelijk is, in hoeverre zij ook daadwerkelijk handhaven. De andere 50% vindt de wetgeving ontoereikend, te vaag, te complex. Ruim 10% van de gemeenten vinden het niet hun taak om handhavend op te treden bij stookoverlast.

3.2 De GGD'en

Het bleek dat een aantal GGD'en bij elkaar hoorden of dezelfde contactpersoon voor deze problemen hadden. Dit betreft de volgende:
GGD Noord Kennemerland en GGD West-Friesland
GGD Regio IJssel-Vecht en GGD Regio Twente
GGD Oostelijk Zuid-Limburg en GGD Westelijke Mijnstreek
Als we de combinaties als 1 rekenen, komen we uit op totaal 36 in plaats van 39 GGD'en.

3.2.1 Respons

Van de 36 GGD'en hebben 16 de vragenlijst teruggestuurd. Drie GGD'en hadden de vragenlijst weliswaar niet teruggestuurd, maar hebben wel gemaild dat ze geen klachten hebben ontvangen. Dit resultaat is meegenomen in de berekening van het aantal klachten. Alles bij elkaar is het een respons van 53%.

3.2.2 Aantal klachten (vr. 1)

18 GGD'en hebben laten weten hoeveel klachten ze in 2004 hebben ontvangen. 13 van deze GGD'en hebben helemaal geen klachten ontvangen. Het aantal klachten van de andere 5 GGD'en staat in tabel 14. Tezamen hebben de 18 GGD'en 14 klachten ontvangen. De GGD'en hebben in vergelijking met de gemeenten per 10 000 inwoners bijna 50x minder stookklachten ontvangen. Door het geringe aantal klachten zijn de antwoorden op sommige vragen meer onderhevig aan toeval dan het geval was bij de gemeenten.

Tabel 14 Aantal stookklachten van de vijf GGD'en die in 2004 klachten ontvingen

GGD	Aantal klachten
Westelijke Mijnstreek / Oostelijk Zuid-Limburg	5
Midden-Nederland	4
Noordwest-Veluwe	3
Zuidhollandse Eilanden	1
Eemland	1
Totaal	14

3.2.3 Trend in aantal klachten (vr. 2)

4 GGD'en melden dat het aantal klachten is afgenomen vergeleken met vorige jaren, 1 GGD zegt dat het aantal is toegenomen. 6 GGD'en zeggen dat het aantal klachten gelijk is gebleven.

3.2.4 Overlastbronnen (vr. 3)

Van de 14 klachten was de overlastbron in 6 gevallen een open haard en in 8 gevallen een houtkachel. Opvallend is dat er niet geklaagd is over stoken buiten.

3.2.5 Aspecten van het stoken die de overlast veroorzaken (vr. 4)

De GGD'en noemen dat stoken bij mistig / windstil weer, slechte schoorsteen, slechte brandstof en slecht stookgedrag allemaal in ongeveer gelijke mate bijdragen aan stookoverlast. Eén GGD noemt burenruzie als oorzaak en een andere GGD zegt dat een overlastveroorzaker ondanks een stookverbod buiten seizoen of NO wind (opgelegd na een civiele procedure) dit verbod aan zijn laars lapt.

3.2.6 Aard van klachten (vr. 5)

In tabel 15 staan de gezondheidsklachten (incl. stank) die de GGD'en hebben ontvangen als gevolg van rookoverlast. Het blijkt dat vooral mensen met astma of longaandoeningen de meeste klachten indienen bij de GGD'en.

Tabel 15 Gezondheidsklachten die mensen als gevolg van stoken ondervinden en het aantal keren dat GGD'en deze klachten noemen.

Klacht	Aantal
Astma / ademhaling / hoesten	8
Stank	4
Hoofdpijn	3
Vermoeidheid	2
Oogirritatie	2
Stress	1
Schimmel in huis door niet meer durven ventileren	1

3.2.7 Trend in aard van klachten (vr. 6)

De GGD'en hebben er, mede vanwege het lage aantal klachten weinig zicht op of bepaalde gezondheidsklachten toe- of afnemen.

3.2.8 Advies / actie van GGD als reactie op stookklachten (vr. 7)

De verschillende vormen van advies en actie van de GGD'en staan in tabel 16. Over het algemeen beperken GGD'en zich tot het geven van informatie of verwijzen ze de klager door. Dit is in 17 van de 23 genoemde reacties het geval. Zes GGD'en geven informatie over stoken, waarvan in 4 gevallen een folder van VROM. Indien de GGD'en wel actie ondernemen, dan is het in de vorm van overleg met de gemeente (4x), het bemiddelen tussen buren (2x) of het inschakelen van een wijkagent (1x).

Tabel 16 De gegeven adviezen en ondernomen acties van GGD'en als reactie op stookklachten en het aantal GGD'en die dit advies geeft / deze actie onderneemt.

Advies / actie	Aantal
Informatie over stoken	6
Overleggen met gemeente	4
Advies on te praten met buren	3
Verwijzen naar gemeente Bouw- en Woningtoezicht	2
Bemiddelen tussen de buren	2
Doorverwijzen Rechtshulpwinkel	1
Wijzen op mogelijkheden van APV	1
Informatie geven over gezondheid, soms ook aan veroorzaker	1
Verwijzen naar Vereniging Haard en Rookkanaal	1
Advies om naar huisarts te gaan	1
Inschakelen wijkagent	1

3.2.9 Afwikkeling van de klachten (vr. 9)

In tabel 17 staat hoe vaak GGD'en zeggen dat klachten worden opgelost. Over het algemeen zeggen GGD'en dat problemen niet of meestal niet opgelost worden (5x). Eén GGD zegt dat klachten altijd opgelost worden, één zegt dat dit in de helft van de gevallen is gebeurd. Drie GGD'en weten niet of de klachten zijn opgelost.

Tabel 17 Mate waarin de stookklachten volgens GGD'en zijn opgelost.

Klachten opgelost?	Aantal
Niet / meestal niet	5
Altijd	1

Helft van de gevallen	1
Onbekend	3

Als redenen voor het uitblijven van een oplossing noemen de GGD'en dat de buren vaak ruzie met elkaar hebben. Een oplossing is eigenlijk alleen maar mogelijk als de buren tot een overeenkomst komen. Eén keer is een klacht opgelost door verhoging van de schoorsteen.

3.2.11 Toereikendheid wetgeving (vr.10)

In totaal gaven 13 GGD'en duidelijk antwoord op de vraag of de wettelijke regelingen rondom stoken streng genoeg zijn om veroorzakers van overlast aan te pakken. Hiervan zeiden 11 dat dit niet het geval is. De twee anderen waren onbekend met de regelgeving. Geen enkele GGD zei dat de wettelijke regelingen streng genoeg zijn. De volgende alinea is een overzicht van de verschillende redenen waarom de huidige wetgeving / gemeentecultuur ontoereikend is om rookoverlast aan te pakken.
De huidige regelgeving is onduidelijk, omdat het begrip 'hinder' erg subjectief is. Meestal is geurhinder minder belangrijk dan het recht om te stoken. Over het algemeen hangt het van de APV of de gemeenten optreden, maar zelfs als de APV optreden toestaat, doen gemeenten vaak niets. Ook nemen ze liever niet teveel op in de APV, omdat de tijd voor handhaving ontbreekt. Vaak is voor gemeenten het wettelijke kader en de bevoegdheid om op te treden bovendien niet duidelijk.
Huidige wetgeving houdt geen rekening met de afstand van de afvoer van een rookkanaal tot aan de ventilatieopening van de buren en wetgeving beperkt zich tot het perceel van de schoorsteen. Ook houdt de wet geen rekening met de ernst van gezondheidsklachten als gevolg van rookoverlast. Er zou een algemeen verbod op haarden moeten komen, want ze zijn niet energie-efficiënt en slecht voor binnenmilieu. In nieuwbouwwoningen zouden geen schoorstenen meer ingebouwd moeten worden. De snelste en meest toegankelijke oplossing is als buren het onderling eens kunnen worden.

3.2.12 Overige opmerkingen (vr.11)

Eén GGD wijst erop dat huizen steeds vaker voorzien zijn van een mechanisch ventilatie die actief lucht de woning inzuigt. Indien op korte afstand van de ventilator rook wordt afgevoerd, wordt extra veel rook de woning ingezogen. Een andere GGD zegt dat het aanpakken van open haarden een hogere prioriteit heeft dan barbecue's. In de wet zou moeten opgenomen worden dat: alleen schoon hout wordt verstookt, niet gestookt mag worden bij mist, alleen houtkachels met een kleinere capaciteit toegestaan zijn en dat kachels niet automatisch ingebouwd moeten worden in nieuwbouwwoningen.

3.2.13 Samenvatting GGD-en

Resumerend kunnen wij stellen dat:

- Slechts een fractie van de klachten de GGD-en bereikt
- De gezondheidsaspecten van de klachten bij de GGD-en veel zorgvuildiger geregistreerd worden
- Deskundigheid bij de GGD-en groter lijkt dan bij de gemeenten
- Het optreden van de GGD zich doorgaans beperkt tot het verstrekken van informatie aan en doorverwijzen van de klager
- Het oordeel van de GGD-en over de daadkracht van de gemeenten niet onverdeeld positief is.
- Een grote meerderheid de regelgeving ontoereikend vindt

4 Interview Trinette Janssen, Milieudefensie Groningen

Trinette Janssen is contactpersoon voor rookklachten bij Milieudefensie Groningen. Naast haar ruime ervaring in de gemeentepolitiek heeft ze een groot aantal mensen die hinder ondervonden van rookoverlast geholpen hun juridisch gelijk te krijgen. Ook is ze medeverantwoordelijk voor het doorvoeren van een keurmerk voor houtkachels. Haar kijk op de problematiek vormt een heldere bijdrage aan dit onderzoek.

Hoeveel klachten ontvangt u per jaar omtrent rookoverlast?
Ik ontvang 12 tot 20 klachten per jaar. Dit gaat meestal om een structureel stookprobleem. Mensen klagen niet over eenmalige stookoverlast.

Wat voor klachten ontvangt u?
Bij de meeste klachten is de oorzaak een houtkachel of open haard. Bij houtkachels gaat het meestal om kachels zonder typekeurmerk. Om het typekeurmerk door te voeren, heb ik een felle strijd moeten leveren. Wellicht gaat het typekeurmerk weer verloren, omdat het in strijd is met Europese Regelgeving omtrent vrije markt. Klagers zijn vaak bang, omdat de mensen die de stookoverlast veroorzaken de klagers vaak intimideren. Veel mensen durven daarom überhaupt niet te klagen.

Wat doet de gemeente als reactie op klachten?
Veel gemeentes doen niets. Ze hebben geen klachtenlijn en geen klachtenregistratie. Zelfs de bouwverordening controleren ze niet altijd even goed. Bellen met klachten heeft daarom vaak geen zin. Ook GGD'en doen weinig. Deze worden betaald door de gemeente. Daarom voeren de GGD'en een beleid naar de pijpen van de gemeente. Ze kunnen niet vrij zeggen wat ze willen. En de gemeente doet liever niets tegen rookoverlast, omdat het probleem vaak niet serieus genomen wordt en omdat handhaving extra werk is.

En als mensen een rechtszaak willen aanspannen?
Voor een rechtszaak bij de Raad van State heb je een ambtenarenrapport nodig. Klagers kunnen meestal hun recht halen bij de Raad van State, mits ze beschikken over een goede advocaat en het spel goed spelen.

Hoe kan de situatie zo verbeterd worden dat bewoners meer kunnen doen tegen stokers die overlast veroorzaken?

1. Er moet meer goede voorlichting komen. Vooral eerlijkheid en meer aandacht voor lange termijn effecten zijn belangrijk. VROM heeft het handboek sfeerstoken uitgebracht. Hierin staat goede informatie. Alleen is deze vaak niet in te zien op gemeentehuizen. Meestal ontbreekt een exemplaar. Indien gemeentes zelf informatie aanbieden, dan is deze vaak verouderd of oude gegevens die snel in een nieuw jasje gestoken zijn. Gemeentes moeten meer de informatie van RIVM, TNO en VROM raadplegen en toepassen in het beleid en de informatievoorziening.
2. De gemeente moet vaker woningen betreden van stokers die overlast veroorzaken. Dan kunnen zij de kachel inspecteren en kijken of deze een typekeurmerk heeft. Dit mag op grond van de Woningwet. Indien de kachel geen keurmerk heeft, dient de gemeente deze te laten onderzoeken door TNO

op uitstoot. Als een kachel teveel uitstoot veroorzaakt, dient de eigenaar maatregelen te treffen.

3. Gemeente moet meer verstand van zaken hebben. Ze zijn slecht op de hoogte van de problematiek en nemen klachten vaak niet serieus.

Een overkoepelend probleem is dat de klachtenbereidheid in Nederland erg laag is. Het wantrouwen jegens de overheid is groot. Het idee heerst dat de overheid vaak toch niets doet en in het geval van stookoverlast is dit idee terecht.

Trinette Janssen heeft enkele verhalen van mensen, die bij haar aanklopten ter beschikking gesteld. Zij staan verspreid in dit rapport in kaders.

5 Gezondheidsklachten bij het Meldpuntennetwerk

Het Meldpunten Netwerk Gezondheid en Milieu (MNGM) registreert gezondheidsklachten, die een relatie hebben met het milieu. Tot voor kort registreerden zij alleen gezondheidsklachten, niet overlast als zodanig of ongerustheid. Eind 2005 zijn zij op een nieuw systeem overgestapt, waarbij ook vragen en klachten over hinder worden geregistreerd.
Ten behoeve van dit onderzoek heeft het MNGM ons inzage gegeven in 153 sinds 1994 geregistreerde gezondheidsklachten over stookoverlast. Het overgrote deel daarvan (151) betrof kachels en open haarden, ruim twee keer zoveel over kachels als over open haarden, hoewel ze soms beide genoemd worden. In sommige gevallen is er sprake van specifieke omstandigheden: de inlaat van de heteluchtverwarming, of de inlaat van de mechanische ventilatie bevindt zich vlakbij de schoorsteen, of het huis bovenaan de dijk krijgt de rook van het huis beneden aan de dijk.
Vaak is het een van de naaste buren, maar regelmatig gaat het over de hele buurt, of over een kachel waar meerdere bewoners van de straat last hebben. Naast stank wordt soms melding gemaakt van roetoverlast: de was kan niet buiten hangen of de vloerbedekking ziet zwart van het roet. Eén meldster kan een gedeelte van haar huis niet gebruiken. Soms merken de klagers op, dat de rook grijs, blauw of zwart is, soms vermoeden zij alleen maar dat er nat hout of afval gestookt wordt. In 19% van de gevallen zeggen zij te weten dat de stoker foute brandstoffen gebruikt. Daarbij gaat het om geverfd of geïmpregneerd hout, spoorbielzen, afval, strobalen, zelfs bankstellen en steigers worden genoemd.
Verreweg het grootste deel van de gezondheidsklachten (75%) betreft de luchtwegen, al dan niet met benauwdheid. Ongeveer eenderde van de melders heeft astma, COPD of hooikoorts. Hun klachten verergeren door de rookoverlast. Een aantal van hen heeft ook last van barbecues, vuurkorven en terrashaarden. Hoofdpijn, stress en slaapproblemen, en irritatie aan de ogen komen ook vrij vaak voor. Enkelen melden ernstige ziekten, zoals hart- en vaatziekten, kanker en reuma. Vaak wordt er geklaagd over instanties (meestal de gemeente), die niets doen, of de stoker die ongevoelig voor de problemen van de buren rustig door blijft stoken. Niet zelden zegt men alle ramen en deuren potdicht te moeten houden wegens stank en roetoverlast, wat ook weer problemen met zich meebrengt. In één geval gaan de vogels dood. Enkelen maakten melding van blijvende gezondheidsschade door het wonen naast mensen die geverfd en geïmpregneerd hout stookten.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Tranende ogen en een gevoel van verstikking

Mevr. S ontdekte voor het eerst bij vrienden, dat haar ogen bijzonder gevoelig waren voor rook, van zowel sigaretten als barbecues en open haarden. In haar omgeving was daar tot voor enkele jaren nog geen sprake van. De toestand in haar woning werd voor het eerst penibel, toen een stel kamerbewoners een houtkachel op straat hadden geplaatst en daarop voedsel roosterden. dat was zomer 2003. Er ontstond een gevoel van verstikking. De politie werd gebeld; ook door andere omwonenden. Deze maakte een eind aan het stoken.
Ook op de volkstuinen, Tuinwijck, waar mevr. S sinds 1993 een volkstuintje heeft, verschenen, sinds 2004, vuurkorven en, in de huisjes, houtkachels. Mevr. S kan tot 16.00 uur haar tuintje bezoeken; daarna gaan de vuren branden en moet ze zich terugtrekken. Eén houtkachelbezitter heeft zijn schoorsteen zodanig verhoogd, dat de overlast voor mevr. S uit deze bron, is verdwenen. Deze kachelbezitter belde met de milieudienst om nadere inlichtingen; hij werd echter doorverwezen naar Milieudefensie. Tot zijn ontstemming.
De woning van mevr. S ligt in een straat die parallel loopt aan een straat woningen met één verdieping. Sinds enkele jaren is het houtkachelgebruik in deze straat enorm toegenomen. De rook trekt naar de hogere woningen in de parallelstraat en blijft daar hangen. Het gevolg is dat mevr. S de noordkant van haar woning niet meer kan gebruiken. Elk moment kan er een kachel worden aangestoken, waardoor haar woning zich vult met rook.
Gevoelens van verstikking treden op. Pijnlijke ogen. De klachten houden enkele dagen aan. Als er aanhoudend wordt gestookt, wijken de klachten niet meer. Ook bij mist wordt er gestookt.
Mevr. S was bezig met het maken van afspraken over stookgedrag voor de volkstuinbezitters. Het overleg liep nog met het oog op de nieuwe reglementen, toen het bestuur dit doorkruiste met een decreet dat vuurkorven waren verboden, maar barbecues en houtkachels waren toegestaan.
De toestand bij het woonhuis werd aangepakt door mevr. S met een rondvraag langs de woningen van de twee straten: de straat van mevr. S ondervond last, voorzover het de noordkant van de straat en de woningen betreft. De houtkachelbezitters openden hun deuren niet. Er kwam, als grootste vervuiler een woning uit de bus, waar geverfd hout wordt gestookt. De hele dag tot diep in de avond. De omgeving ondervindt grote overlast. Ook het gebouw van de GGZ, waar niet meer gelucht kan worden. Niemand durfde echter zijn/haar naam op de klachtenlijst van mevr. S te plaatsen, daar de stoker een psychiatrische patient is.
Ondertussen verergeren de klachten van mevr. S. Ze heeft een beroep gedaan op de GGD-Groningen. Ze werd te woord gestaan door mevr. R. Kuilder. Deze deelde haar mee, dat de GGD op geen enkele wijze op haar klacht zou ingaan. Ook niet zou waarschuwen of anderzins gewag maken van de penibele toestand waarin mevr. S zich bevindt vanwege de rookoverlast. Ook zal de GGD de politiek niet waarschuwen voor de gevaren van de luchtvervuiling veroorzaakt door een houtkachel gestookt met geverfd hout.
Mevr. S heeft in 2004 Milieudefensie benaderd. Ze is voorzien van foldermateriaal. Hierdoor is ze op de hoogte van de gifstoffen die vrijkomen bij de verbranding van hout. Ook de daarin vermelde wetgeving heeft ze zich eigen gemaakt. Ze heeft de Milieudienst hiermee geconfronteerd. Een kopie van het antwoord van de een medewerker van de milieudienst is in het bezit van Milieudefensie.
Hierin beweert een zekere H.P. Bakker, dat:
“In uw mailbericht van 2 juli j.l. stelt u de vraag of er bij zomerhuisjes vuurkorven mogen worden gebruikt. U wijst op brandgevaar en op gevaar voor de gezondheid. Als reactie op uw vraag moeten we inderdaad stellen dat het gebruik van vuurkorven is toegestaan. Wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat het effect daarvan op de gezondheid in normale omstandigheden verwaarloosbaar klein is. Dat neemt niet weg dat het gebruik van vuurkorven, open haarden e.d hinder kan veroorzaken.”
Milieudefensie heeft van dezelfde heer Bakker een schrijven in bezit, waarin ingegaan wordt op de vraag van MD, welke wetenschappelijke studie is gebruikt voor de inzichten op dit gebied van de gemeente Groningen. Het bleek een studie te zijn van een mevr. Van der Made, gezondheidswetenschapper, uit 1994. Toen waren er nog geen vuurkorven. MD is o.a. in het bezit van een VROM studie uit 2000, waarin de emissies van houtkachels staan beschreven. Dit materiaal is toegezonden aan de Milieudienst. Trouwens, er is in de gemeente Groningen een APV die het gebruik van vuurkorven verbiedt.

Trinette Janssen

6. Regelgeving

APV bepalingen

In Bijlage 1 staan de belangrijkste wetten en regels genoemd. Zoals eerder gezegd, is de APV de belangrijkste juridische basis op grond waarvan klachten kunnen worden aangepakt. Ten aanzien van stookoverlast is het belangrijkste instrument Artikel 7.3.2 uit de Modelbouwverordening van de VNG. De meeste gemeenten hebben dit artikel in hun APV opgenomen. Dit is een algemene bepaling tegen het veroorzaken van hinder of schade. Bij het handhaven van deze bepaling moet de gemeente wel criteria hebben, op grond waarvan zij kan besluiten of er van hinder of schade sprake is. Sommige gemeenten hebben nadere bepalingen over stookoverlast in hun APV opgenomen.
De gemeente, of de rechter, kan kijken naar de technische kwalificaties van kachels (Kwaliteitskeur), de aard van de brandstof en de weersomstandigheden, ook als de gemeente hierover geen extra bepalingen in de APV heeft opgenomen.In 1997 is bij wet vastgesteld, dat nieuwe kachels moeten voldoen aan keuringseisen met betrekking tot de uitstoot van koolmonoxide. Voldoet een kachel aan die eisen, dan is daarmee ook de uitstoot van fijn stof en PAK (bijvoorbeeld Benz-a-pyreen) beperkt (Bovenkerk en Peeters,1999. Volgens informatie op de website van VROM is deze wet echter in strijd met de EU-regels. Hij gold trouwens toch niet voor open haarden en voor bestaande kachels. Niettemin is het bezit van een keurmerk een criterium, waarop de gemeente mede kan beoordelen of overlast aannemelijk is. Datzelfde geldt voor de aanbevelingen in het Handboek Sfeerverwarming van VROM.

Modelbouwverordening artikel 7.3.2; Hinder

Door de meeste gemeenten is dit artikel overgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Dit artikel luidt:

Het is verboden in, op, of aan een bouwwerk, of op een open erf of terrein, voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, of werktuigen te gebruiken, waardoor:
a overlast wordt of kan worden veroorzaakt voor de gebruikers van het bouwwerk, het open erf of terrein;
b op voor de omgeving hinderlijke of schadelijke wijze stank, rook, roet, walm, stof of vocht wordt verspreid of overlast wordt veroorzaakt door: geluid en trilling, elektrische trilling daaronder begrepen, of door schadelijk of hinderlijk gedierte, dan wel door verontreiniging van het bouwwerk, open erf of terrein;
c brand of ander gevaar wordt veroorzaakt;
d het gebruik van vluchtmogelijkheden wordt belemmerd.
Niet van toepassing is het vorenstaande indien en voor zover het betreft nadelige gevolgen voor het milieu waarop de Wet milieubeheer of enige in deze wet genoemde milieuwet van toepassing is.

Wetten

Als de gemeente artikel 7.3.2 van het Bouwbesluit niet in de APV heeft opgenomen, dan geldt wel de zorgplicht in de Wet Milieubeheer. De juridische mogelijkheden daarvan zijn beperkter dan wanneer de APV wel het bovengenoemde artikel bevat, omdat het overtreden van de zorgplicht geen strafbaar feit is.
In het Bouwbesluit staan technische richtlijnen, waaraan de woning moet voldoen. Daar kan op getoetst worden. Ook de woningwet bevat bepalingen, op grond waarvan de gemeente actie kan ondernemen.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

De Wet inzake de Luchtverontreiniging geeft de Commissaris der Koningin de bevoegdheid om in te grijpen als er sprake is van risico's voor de volksgezondheid of ontoelaatbare hinder. Tot slot bevat het Besluit Luchtkwaliteit kwaliteitsnormen voor de buitenlucht voor een aantal stoffen, die door houtkachels uitgestoten worden.

Particulier kansloos bij Raad van State

Milieudefensie kreeg voor het eerst lucht van deze kwestie doordat een griffier van de Assense rechtbank het dossier overhandigde van de terechtzitting bij de Arrondissementsrechtbank te Assen, in 1997. De zaak was gunstig voor de heer S verlopen. Hij was door de rechtbank in het gelijk gesteld. Door een kennis kreeg de heer S het telefoonnummer van MD. Hierdoor kreeg MD het hele verhaal te horen. Dit was medio 2005.

De heer S had last van het stookgedrag van een medebewoner in zijn straat in Emmen. Nadat overleg niet of onvoldoende soelaas had geboden, richtte de heer S. zich tot hun beider woningcorporatie. In een brief van 1993 deelt deze corporatie aan de heer S. mee, dat er, naar de mening van de corporatie, van aantasting van het woongenot door de rookoverlast geen sprake is. Ook kan de woningcorporatie daar niet voor verantwoordelijk worden gesteld. (De heer S. was tot die mening gekomen, daar een woningcorporatie in Meppel hun huurders had verboden een allesbrander aan te leggen. Milieudefensie is nog in het bezit van een artikel in het toenmalige Nieuwsblad van het Noorden over deze zaak). De corporatie Inter Pares uit Emmen neemt dit verbod niet over. De stoker had de heer S. aangeboden zijn stookgedrag aan te passen, maar "de heer S. had daaraan niet willen meewerken". De stoker stookt "schoon hout" en ontziet daarmee het milieu. De installatie voldoet aan alle voorschriften", aldus Inter Pares.

De heer S. richt zich tot de gemeente Emmen, met het verzoek artikel 7.3.2 van de (Model)bouwverordening toe te passen en bestuurlijke dwang te hanteren. De gemeente weigert dat. Volgt een bezwaarschrift aan de gemeente. Hierop volgt de hoorzitting bij de Commissie Rechtsbescherming. Deze is van mening dat er niet voldoende onderzoek is gepleegd door de gemeente om tot een juist oordeel te komen. De commissie raadt aan een milieu-inspecteur een onderzoek te laten doen en daarvan rapportage te maken. Aan de hand hiervan moet komen vast te staan of de klacht terecht is en er inderdaad sprake is van overlast in de zin van art. 7.3.2. Twee ambtenaren van de milieupolitie worden aangewezen als deskundigen. Ze brengen 5 maal een bezoek aan de plaats; ze constateren alleen een houtlucht. (De woningen worden niet betreden.) Er is dus niets aan de hand, volgens deze deskundigen. Het schrijven van de commissie is van 15.3.'95. Het bezwaar wordt afgewezen.

Hierna volgt beroep bij de Arrondissementsrechtbank te Assen. Eiser stelt dat hij zijn slaapkamerraam niet meer kan openen; een voorzetraam heeft moeten installeren en een luchtreiniger heeft aangebracht. Hij vreest nadelige effecten voor zijn gezondheid. De rechtbank is van oordeel dat de gemeente op grond van het summiere onderzoek niet tot een betrouwbaar oordeel is kunnen komen. De eiser wordt in het gelijk gesteld. 18 april 1997.

Hierna gaat de gemeente Emmen in beroep bij de Raad van State. De heer S voert zelf zijn eigen verdediging. Er zijn geen nadere onderzoeken gedaan naar de rookoverlast. Het enige onderzoek dat voorhanden is, is hetzelfde onderzoek van de milieupolitie van Emmen. De voorzitter van de Raad van State is van oordeel, dat dit onderzoek voldoende is om tot een voldoende inzicht van de situatie te komen. De gemeente Emmen wordt in het gelijk gesteld.

Commentaar Milieudefensie: dit is de typerende gang van zaken bij de Raad van State. Alleen met een voor klager gunstig ambtenarenonderzoek, bestaat er kans op succes bij de RvS. Aangezien de gemeente haar medewerking aan een dergelijk onderzoek moet verlenen en dat in de meeste gevallen wordt verricht op de hier beschreven wijze, is het bijna onmogelijk bij RvS in het gelijk te worden gesteld voor particulieren. Zelfs een zelfgefinancierd onderzoek door klager leidt niet tot succes, indien er ook nog een ambtenarenstuk voorligt. Een eerlijk GGD verslag zou voldoende zijn. Ondergetekende heeft nog nooit een GGD-medewerker ontmoet die dat volstrekt eerlijk wil doen. In het geval xxx (Gronings dorp) heeft MD een redelijk document van de GGD gekregen ("Ik zal niet liegen", aldus de medewerker van een GGD).

Namens Milieudfensie,
Trinette Janssen

Van bijzonder belang in dit verband is een recente uitspraak van de Raad van State inzake een geval in Nuth (Limburg), waar de schoorsteen voldeed aan het Bouwbesluit en ook de kachel in kwestie een TNO keurmerk had (Raad van State, zaaknummer 200305677/1, uitspraak 6 mei 2004). Op

basis van modelberekeningen door een ingenieursbureau deed zich hier een situatie voor, waarin de grenswaarden voor fijn stof (Pm10), NOx, koolmonoxide en PAKs nabij de woning van de klager werden overschreden.De rechter oordeelde dat de wettelijke grenswaarden wel degelijk maatgevend zijn voor de vraag of er sprake is van hinder. Bovendien is de door (in dit geval twee ingenieursbureau's) toegepaste modelbenadering een algemeen geaccepteerde manier om vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de milieunormen. Gemeenten kunnen dus niet volstaan met een inspectie van het rookkanaal. Ook betekent het hebben van een kachel met keurmerk niet, dat er niet van overlast sprake kan zijn.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

7 Discussie en aanbevelingen

7.1 Omvang van het probleem

Door de oorlog in Irak en orkanen in Noord en Midden Amerika zijn de brandstofprijzen veel sterker gestegen dan in 2002 te voorzien was, waardoor, zoals ook al uit krantenberichten blijkt, de populariteit van hout als brandstof toeneemt. Hieruit kunnen we concluderen, dat er in de nabije toekomst meer problemen te verwachten zijn.
Op basis van door de gemeenten genoemde getallen is hier het aantal bij de gemeente ingediende klachten geschat op 104 per 100.000 inwoners. Bij een gemiddelde huishoudengrootte van 2,3 personen gaat het dan om 0,021% van de bevolking. Deze cijfers zijn met de nodige onzekerheden omgeven, omdat niet geheel duidelijk is, hoe gemeenten registreren en omdat zij klachten over stookoverlast meestal niet precies kunnen terugvinden. Mede omdat er ook een aantal andere instanties waar men kan klagen (Bouw en Woningtoezicht, de provinciale milieuklachtenlijn, brandweer en politie). De klachtenfrequentie is op zijn best een indicatie voor het aantal gevallen van zeer ernstige overlast. Trinette Janssen zegt dat de bereidheid om te klagen in Nederland laag is, mensen klagen pas als ze echt veel last hebben. Volgens in het Handboek Sfeerverwarming aangehaald onderzoek van CBS uit 1999 geeft 10% van de bevolking aan bij tijd en wijle overlast te ondervinden van kachels of haarden. Onderzoek van TNO uit hetzelfde jaar, eveneens aangehaald in het Handboek Sfeerverwarming komt uit op een percentage ernstig gehinderden van 4% (VROM, 2000). Op basis van deze gegevens dient slechts 2% van de personen met overlast, resp 5% van de mensen met ernstige overlast een klacht in bij de gemeente.
Een belangrijk punt is ook, dat stookoverlast een puntbron is, die hinderlijk tot zeer hinderlijk kan zijn voor de onmiddellijke omgeving, met aanzienlijke overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voor een aantal zeer giftige contaminanten. Als één persoon klaagt, hebben waarschijnlijk alle leden van diens huishouden hinder, mogelijk de buren ook. Omdat het stoken van houtkachels of open haarden geaccepteerde maatschappelijke praktijk is, zal men niet zo gauw gaan klagen. Omgekeerd wekt het feit dat slechts één of twee huishoudens klagen bij het bevoegd gezag wellicht de indruk dat het om een verwaarloosbaar probleem gaat. De door een aantal gemeentes gebezigde term “burenruzies” geeft een aardige indruk van het belang dat deze gemeenten hechten aan stookoverlast.

7.2 Aard van het probleem

Stookoverlast heeft drie aspecten: 1)milieu, 2) gezondheid en 3) rechtspositie van de klagers. Wat betreft het milieu kunnen wij het volgende opmerken: Het stoken van vaste brandstoffen door particulieren draagt aanzienlijk bij aan de landelijke emissies naar de lucht, maar het ingezette traject om de milieulast terug te dringen is niet bijzonder effectief.
Wat betreft het gezondheidsaspect laten oude berekeningen zien, dat 10% houtkachels of haarden in een woonwijk al tot overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen kunnen leiden (Den Tonkelaar 1984). Er zijn geen doorslaggevende redenen om aan te nemen, dat deze getallen dramatisch verbeterd zijn en gezien het feit dat 20% van de huishoudens een houtkachel of open haard heeft is te verwachten dat er veel wijken zullen zijn, waar het stoken van vaste brandstoffen tot een ongezonde atmosfeer leidt. De stokers zelf lopen ook risico, vooral bij open haarden, slechte ventilatie en niet goed trekkende schoorsteen.

Blijkens dit onderzoek is de rechtspositie van de klagers erg zwak. Zowel gemeenten en GGD-en vinden dat de wetgeving tekort schiet. Afgezien daarvan is het optreden van het bevoegd gezag te wensen over.

7.3 Optreden van het bevoegd gezag

De gemeenten doen aanmerkelijk minder dan zij kunnen bij het bestrijden van rookoverlast. Dat heeft deels te maken met een laag niveau van regelgeving, maar voor een belangrijk deel ook met mentaliteit: klachten worden bagatelliserend bestempeld als 'burenruzies'.
Trinette Janssen vermoedt dat de bereidheid tot klagen ook laag is, omdat er veel wantrouwen tegenover de overheid bestaat: men gelooft niet dat de overheid iets voor hen doet. In hoeverre is dit wantrouwen terecht? Blijkens de enquête doen GGD'en niet veel meer dan informatie verstrekken en verwijzen naar de gemeente. Gemeenten blijken, althans in de helft van de gevallen, de schoorsteen van de veroorzaker wel te toetsen aan het bouwbesluit en de stoker te verplichten de schoorsteen aan te passen indien deze niet voldoet. Maar als dit de overlast niet wegneemt, doet de gemeente over het algemeen weinig meer voor de klager. Zelden kijkt men naar de kwaliteit van de stookinstallatie. Het verbranden van nat hout of anderszins ongeschikte brandstof is evenmin een punt, waarop de gemeente in actie komt. Omdat goed brandhout duur is, is de kans op dit soort schadelijk stookgedrag hoog. Toch is het moeilijk voor de gemeente om hierop actie te nemen, zelfs als de APV hier bepalingen over bevat, want men mag niet zonder toestemming van de bewoner het huis betreden om de houtvoorraad te controleren. Stoken bij mist of windstil weer biedt meer aanknopingspunten voor handhaving, omdat men aan de schoorsteen kan zien of de bewoner stookt.
Waarom kijken gemeenten alleen naar de schoorsteen en bijna nooit naar de stookinstallatie, het te verstoken materiaal of naar weersomstandigheden waardoor overlast ontstaat? Een reden kan zijn, dat de gemeenten deze taak delegeren aan Bouw en Woningtoezicht, die meer houvast hebben aan bouwkundige gegevens, dan aan gedragsaspecten, of de kwaliteit van de kachel. Voor een deel ligt het ook aan de plaatselijke cultuur. In de Nederlandse samenleving heerst het idee dat het recht om te stoken zwaarder telt dan het recht om niet gehinderd te worden, in dit geval door rook. Dat kan een reden zijn dat gemeenten geen extra regels tegen stookoverlast in hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV) opnemen. Een andere reden is dat gemeenten zichzelf dan tot handhaving verplichten. En handhaving kost tijd en is daarom onaantrekkelijk. Een deel, zoals eerder genoemd, vindt dat het meer de verantwoordelijkheid van de burger dan van de gemeente is om stookoverlast op te lossen.
Voor het stoken buiten geldt eveneens dat de gemeenten maar gedeeltelijk handhaven. Aan de ene kant is vuurtje stoken zonder ontheffing verboden, aan de andere kant zijn de huiselijke vuurkorf, terrashaard en barbecue vaak wel toegestaan, terwijl deze juist rookoverlast kunnen veroorzaken. Bovendien blijkt dat een aantal gemeenten vinden dat buren stookproblemen maar onderling moeten oplossen en dat gemeenten weinig kunnen of zelfs hoeven doen. Een groot deel van gemeenten zegt dat onderlinge afspraken tussen buren vaak leiden tot een oplossing Soms is een aanpassing aan de schoorsteen voldoende.
Gevallen van ernstige stookoverlast kunnen daarom lang blijven bestaan, vooral door houtkachels, waar burenoverleg of aanpassing van schoorsteen niet mogelijk of tevergeefs is. Het juridisch aanvechten van rookoverlast is dan nog de enige oplossing. Dit blijkt in de praktijk lastig, kostbaar en tijdrovend. Trinette Janssen heeft de ervaring dat het alleen mogelijk is om gelijk te halen bij de Raad van State

en met behulp van een terzake kundige advocaat. Zelfs dan is volgens haar de positie van de klager zwak (zie ook kader op pagina 28 van dit rapport).
Onze conclusie is, dat gemeenten de neiging hebben om problemen te bagatelliseren en buiten de controle van de schoorsteen nauwelijks optreden tegen stookoverlast.

7.4 Is de wetgeving toereikend?

Een aantal gemeenten geeft aan, dat de wetgeving vaag is, hinder ' subjectief' en dat de capaciteit ontbreekt om metingen te doen. Gemeenten zijn zelf fifty-fifty verdeeld over de vraag of de wet genoeg handvaten biedt om overlast aan te pakken. De helft van de gemeenten is dus zelf ook niet tevreden met de huidige wetgeving. Aan de andere kant nemen ze ondanks dit ongenoegen geen extra regels op in de APV. De mening van de GGD'en is nog veel uitgesprokener. Ze vinden eensgezind dat een valide wettelijk kader ontbreekt.

Als mogelijke wetgeving noemen gemeenten en GGD'en:

1. Verbieden van open haarden, houtkachels, barbecues en vuurkorven
2. Verbieden van houtkachels zonder keurmerk
3. Verbieden van schoorsteeninbouw bij nieuwbouwwoningen
4. Uitbreiden van de Wet Milieubeheer naar particulieren
5. Regels om stoken onaantrekkelijk te maken
6. Stoken verbieden bij mistig of windstil weer
7. Regels voor rookafvoer die gelden over de grenzen van het eigen perceel en rekening houden met de afstand tot de buren
8. Regels die controle op brandstof en stookinstallaties mogelijk maken
9. En in het algemeen: Regels die meer rekening houden met hinder en gezondheidsklachten en minder met het stookrecht, duidelijke regels en landelijke regels

Wat betreft de eerste aanbeveling: er was in 1993 geen draagvlak voor het verbieden van open haarden en houtkachels (VROM, 2000). Gezien de problemen, die Nederland heeft om aan de EU eisen voor luchtkwaliteit te voldoen is de tijd wellicht rijp voor verdergaande maatregelen.
Het stoken van vuurkorven of open vuur is in de meeste gemeenten verboden, maar het verbod wordt niet gehandhaafd. Misschien tijd om in actie te komen in het kader van de luchtkwaliteitsplannen?
Een verplicht keurmerk voor nieuwe kachels en haarden kan niet meer, omdat het in strijd is met EU regelgeving. Blijft over een verbod op het *gebruik* van vervuilende stookinstallaties. Een kwestie van politieke wil. Het is overigens moeilijk te begrijpen, waarom het verstoken van ongeschikte brandstoffen niet *verboden* is. Waarom beperkt VROM zich tot een advies aan de stoker en een advies aan gemeenten om een daartoe strekkende bepaling in de APV op te nemen?
De Wet Milieubeheer noemt voor particulieren alleen de zorgplicht, overschrijding daarvan is geen strafbaar feit. Aanscherping van deze bepaling kan wellicht helpen in een situatie waar de gemeente Artikel 7.3.2. van de Modelbouwverordening niet in de APV heeft opgenomen. In het in hoofdstuk 4 aangehaalde vonnis blijkt, dat de wettelijke grenswaarden wel degelijk maatgevend zijn voor de vraag of een particulier hinder of schade veroorzaakt. Wat betreft suggesties 5 t/m 8 geldt, dat gemeenten de mogelijkheid hebben om hun regelgeving aan te scherpen, maar daar zelf niet graag gebruik van maken. Een steuntje in de rug van landelijk beleid of specifiek op stookoverlast gerichte wetgeving kan dan wel helpen. Niettemin raakt

onzes inziens aanbeveling 9 de kern van de zaak: gemeenten moeten *meer* rekening houden met hinder en gezondheidsklachten en *minder* met het recht om te stoken. Bevorderen van de bereidheid om stookoverlast aan te pakken is minstens zo belangrijk als het aanscherpen van de regels. Hierin kunnen VROM of de Vereniging Nederlandse Gemeenten het voortouw nemen.

7.5 Enkele aanbevelingen voor beleidsmakers

1. Allereerst dient er meer aandacht te komen voor de ernst van de overlast en gezondheidskundige aspecten van kachels, haarden, barbecue, vuurkorven en tuinhaarden. Het zou een goede zaak zijn om de omvang van de overlast, zoals in1999 onderzocht door CBS en TNO nog eens te herhalen. Vooral onderzoek naar de overlastbeleving door astmapatiënten is belangrijk, omdat astmapatiënten extra risico lopen bij rookoverlast.
2. Een informatiecampagne, gericht op gemeenten, over korte en lange termijn gezondheidseffecten van houtkachels en slecht stookgedrag kan helpen. Informatie aan potentiële stokers zou ook de risico's voor de stoker zelf duidelijk naar voren moeten brengen.
3. Nederland zou zich in Europees verband kunnen inspannen voor emissie-eisen aan toestellen voor huisverwarming.
4. Een algemeen stookverbod voor kachels en haarden, die niet aan de eisen voldoen valt te overwegen. Zeker dient het stoken bij mist en windstil weer aan banden gelegd te worden.
5. Een landelijk verbod op het verstoken van ongeschikte brandstoffen en een uitbreiding van handhavingsbevoegdheden van de gemeenten zijn eveneens aan de orde.
6. Een VNG handreiking naar de gemeenten voor afhandelen van klachten kan zinvol zijn. Hierin moet duidelijk vermeld worden, dat de gemeente niet kan volstaan met het controleren van de schoorsteen, maar moet vaststellen of er inderdaad sprake is van overlast en zonodig een stookverbod opleggen.
7. Niet alleen gemeenten, maar ook woningcorporaties en recreatieverenigingen kunnen een rol spelen in de beperking van stookoverlast. De overheid kan deze instanties verzoeken om bepalingen ter beperking van stookoverlast in hun reglementen op te nemen.
8. In het kader van de Wet Collectieve Preventie of bij het gemeentelijke milieubeleid kan de gemeente een plan van aanpak voor stookoverlast opnemen.
9. Aanpassing van artikel 7.3.2 dient overwogen te worden. Rekening houden met de wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit, en de aard en situering van ventilatievoorzieningen van omwonenden dient erin opgenomen te worden. Tevens is het een goed idee om procedures voor het toetsen van luchtkwaliteit op te nemen.
10. Informatievoorziening aan klagers, zeker wat hun rechten en juridische mogelijkheden betreft moet verbeterd worden.

7.6 Aanbevelingen voor bewoners

1. De gemeente is het juiste adres om een klacht in te dienen. Ga van tevoren na, of de AVP artikel 7.3.2. van de Modelbouwverordening bevat en verzoek de gemeente op te treden. Uiteraard nadat u zelf geprobeerd hebt om met de stoker tot goede afspraken te komen.
2. Meld uw klacht ook bij de GGD, zeker als u ook gezondheidsklachten heeft.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

3. U kunt uw gezondheidsklachten ook laten registreren bij het Meldpunten Netwerk Gezondheid en Milieu, www.mngm.nl, tel 010-4558201. Het MNGM ijvert voor betere regels en handhaving bij stookoverlast.
4. Als de gemeente geen of onvoldoende actie onderneemt, kunt u in beroep gaan bij de bestuursrechter. In dit geval is het wel zinvol om uw klacht (overlast) met zoveel mogelijk harde bewijzen te staven. Laat u adviseren door het Bureau Milieurechtshulp.

Literatuur

Bovenkerk, M., N.M. Peters, 1999. Houtkachels, zonder typekeuring ben je er gloeiend bij. Ministerie VROM, Den Haag.

Buringh, E., A. Opperhuizen (eds), 2002. On health risks of ambient PM in the Netherlands. RIVM, Bilthoven.

Duijm, F. en G. Meijer, 1994, Houtkachels in woonschepen. Lucht 7: p62-64.

Herpen, R.A.P. van, S. Eilander, R.J.A. Savelkoul, 2001. Hinderonderzoek kern Nuth. Caubergh-Huygen Raadgevende Ingenieurs B.V., Maastricht.

Hollander, J.C.Th., L.F.Heidema, F.J.Kruiswijk, D.B.Bijlsma, J. den Boeft. Th.R. Thijsse, 1994. Invloed van allesbranders en open haarden op PAK en fijn-stofconcentraties in steden, TNO, Den Haag.

Hulskotte, J.H.J., W.F. Sulilatu, A.J.Willemsen, 1999. Monitoringssysteem openhaarden en houtkachels. TNO-MEP/ Ministerie VROM, Den Haag.

MMG Environment, 2000. Analysedocument 'emissiereductie bij het stoken van houtkachels'. Rapport in opdracht van VROM. Den Haag, MMG Environment.

Okken, P.A., H.J.A. van den Akker, J.M. Bais, J. van Doorn, A.D. Kant, 1992. Houtkachels in Nederland. Bijdrage aan energievoorziening en milieubelasting. ECN, Petten.

Raad van State, uitspraak 6 mei 2004, zaaknummer 2003057677/1.

Slob, A.F.L., I.S.Steenwinkel, H.Booij (eds), 1994, Procesbeschrijving open haarden, hout- en kolenkachels. RIVM, Bilthoven.

VROM, 2000, Handboek Sfeerverwarming. Ministerie VROM, Den Haag.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Bijlage 1: Wettelijke bepalingen

Gemeentelijke APV

Modelbouwverordening artikel 7.3.2; Hinder

Door de meeste gemeenten is dit artikel overgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Dit artikel luidt:

"Het is verboden in, op, of aan een bouwwerk, of op een open erf of terrein, voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, of werktuigen te gebruiken, waardoor:
a overlast wordt of kan worden veroorzaakt voor de gebruikers van het bouwwerk, het open erf of terrein;
b op voor de omgeving hinderlijke of schadelijke wijze stank, rook, roet, walm, stof of vocht wordt verspreid of overlast wordt veroorzaakt door: geluid en trilling, elektrische trilling daaronder begrepen, of door schadelijk of hinderlijk gedierte, dan wel door verontreiniging van het bouwwerk, open erf of terrein;
c brand of ander gevaar wordt veroorzaakt;
d het gebruik van vluchtmogelijkheden wordt belemmerd.
Niet van toepassing is het vorenstaande indien en voor zover het betreft nadelige gevolgen voor het milieu waarop de Wet milieubeheer of enige in deze wet genoemde milieuwet van toepassing is."

Aanvullende gemeentelijke regelgeving

De gemeente kan aanvullende bepalingen opnemen in de APV of bouwverordening , zoals stookverbod bij bepaalde weersomstandigheden, of verbieden van te nat hout, etc. De gemeenten willen dit in de praktijk niet, omdat ze dan ook verplicht zijn toezicht op de verboden te houden (Uit: Handboek Sfeerverwarming, VROM, 2000) Hieronder volgt een voorbeeld van een mogelijke aanvullende bepaling.

Voorbeeldbepaling inzake het stoken in houtkachels en open haarden

Begripsomschrijvingen:

In deze afdeling wordt verstaan onder:
houtkachel:
Een gesloten of afsluitbaar, vrijstaand of ingebouwd metalen toestel, waarin vaste brandstoffen worden gestookt en dat gebruikt wordt ter verwarming van de ruimte waarin het is opgesteld, met een nominale belasting van ten hoogste 18kW

open haard:
Een open of niet afsluitbaar verbrandingstoestel, vrijstaand of ingebouwd, waarin vaste brandstoffen worden gestookt, waarbij luchttoevoer niet geregeld kan worden en dat gebruikt wordt ter verwarming van de ruimte waarin het is opgesteld.

vaste brandstoffen:
Hout, alsmede speciaal voor het gebruik in open haarden en houtkachels bestemde, in de handel verkrijgbare brandstoffen, niet zijnde geverfd, verlijmd, ondergedompeld, geïmpregneerd en/ of gelakt hout, hardboard, MDF, tri- of multiplex, dakleer, kunststoffen, e.d.

nominale belasting:
Belasting, uitgedrukt in kW, op de onderste verbrandingswaarde van de te gebruiken brandstof, waarvoor het toestel volgens opgave van de fabrikant of importeur bestemd is.

Verbodsbepaling

"Het is verboden:
andere stoffen dan vaste brandstoffen te gebruiken als brandstof in open haard of houtkachel
vaste brandstoffen te verstoken met een vochtigheidspercentage van meer dan 20%. Vaste brandstoffen dienen luchtdroog te zijn

een open haard of houtkachel in werking te hebben met een groter vermogen dan dat voor de ruimte waarin deze staat opgesteld vereist is
Burgemeesters en Wethouders kunnen een tijdelijk stookverbod van houtkachels en open haarden instellen bij ongunstige weersomstandigheden of bij cumulatie van stankhinder.
Burgemeester en Wethouders kunnen aan de rechthebbende van de houtkachel of open haard de verplichting opleggen, om overeenkomstig de door hen te geven aanwijzingen, binnen een door hen te stellen termijn, voorzieningen te treffen met betrekking tot het oordeelkundig stoken in de houtkachel of open haard.
De gestelde verplichtingen gelden niet voor zover de Wet milieubeheer, de Wet inzake de luchtverontreiniging, het Wetboek van Strafrecht, de Woningwet, het Bouwbesluit of de gemeentelijke bouwverordening van toepassing is."

(Uit: Handboek Sfeerverwarming, VROM, 2000)

Kanttekeningen bij dit voorbeeld:
De omschrijving van een houtkachel als een *metalen* toestel gaat niet altijd meer op, omdat kachels ook van andere materialen vervaardigd kunnen zijn.
De omschrijving van brandstoffen doet wat merkwaardig aan. Hout is geen dakleer of kunststof. Misschien duidelijker: onbehandeld droog hout, alsmede speciaal voor het gebruik in open haarden en houtkachels bestemde, in de handel verkrijgbare brandstoffen, niet verontreinigd met behandeld, geverfd, geïmpregneerd, verlijmd hout, plaatmaterialen en/ of kunststof of andere stoffen of materialen.

Wetten

De volgende paragrafen hebben betrekking op nationaal geldende regels en wetten. Wetsteksten en besluiten zijn terug te vinden op http://wetten.overheid.nl.

Bouwbesluit artikelen 12, 30.2, 32.1, 82, 94 en 116
In deze artikelen staan voorschriften aan het ver(bouwen) van een rookkannaal , ofwel de afvoerpijp die zich in de schoorsteen bevindt. Deze eisen gaan over de grootte, materiaalkeuze, plaats en uitmonding van de schoorsteen alsmede over luchtverversing (Handboek Sfeerverwarming, VROM, 2000).

Woningwet artikelen 14 en 17
Op basis van deze artikelen kan een gemeente een gebouweigenaar aanschrijven binnen een bepaalde termijn te repareren of zodanig te verbeteren, dat deze (weer) aan de voorschriften van het Bouwbesluit voldoet. Over het algemeen zijn brandgevaarlijkheid en instortingsgevaar wel redenen voor gemeenten om aan te schrijven en overlast voor omwonenden niet (Handboek Sfeerverwarming, VROM, 2000)

Wet Milieubeheer
Artikel 1.1.a Algemene zorgplicht. In dit artikel staat dat iedereen die weet – of redelijkerwijs kan vermoeden – dat zijn handelen of nalaten nadelige milieugevolgen veroorzaakt, dit handelen achterwege dient te laten, of de gevolgen dient te voorkomen. Het overtreden van de zorgplicht geldt echter niet als strafbaar feit, waardoor de juridische basis van dit artikel om stappen te ondernemen gering is (Uit: Handboek Sfeerverwarming, VROM, 2000).

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

Wet inzake de luchtverontreiniging
Artikel 13 1 en 2 stelt dat de overheid regels kan stellen ten aanzien van verbrandingstoestellen en de brandstoffen daarvoor.
Artikel 43 stelt, dat de Commissaris der Koningin bevoegd is om het gebruik van een verontreinigend toestel of een verontreinigende handeling te verbieden.

“Onze commissaris in de provincie waar een inrichting geheel of in hoofdzaak is gelegen, een toestel zich bevindt of een verontreinigende handeling wordt verricht, kan, indien naar zijn oordeel door die inrichting, door een deel van die inrichting, door dat toestel of door die verontreinigende handeling de lucht zodanig is of dreigt te worden verontreinigd dat aanmerkelijk gevaar voor de gezondheid, onduldbare hinder of ernstige schade te duchten is, en het treffen van een andere voorziening niet kan worden afgewacht, de betrokkene bevelen de inrichting of het desbetreffende deel van de inrichting te sluiten, het toestel buiten werking te stellen, onderscheidenlijk de handeling te staken.“

Besluit Luchtkwaliteit
In het Besluit Luchtkwaliteit zijn grenswaarden voor een aantal luchtverontreinigingscomponenten gesteld. Informatie over huidige en toekomstige grenswaarden lucht zijn ook te vinden op www.rivm.nl/milieukwaliteit/lucht/stoffen. Uit de in Hoofdstuk 4 aangehaalde jurisprudentie blijkt, dat deze grenswaarden van belang zijn bij de vraag of er van ontoelaatbare hinder dan wel gevaren voor de gezondheid sprake is.

Bijlage 2 Vragenlijst gemeenten, versie 1

1. Hoe vaak hebben bewoners van uw gemeente zich in 2004 gemeld met klachten over open haarden, houtkachels en stoken buiten (barbecues, vuuurkorven, e.d.)?
2. Zijn het aantal klachten gedurende de afgelopen jaren toegenomen / afgenomen?

Bronnen van overlast

3. Percentueel gezien: Wat is het aandeel van de verschillende overlastbronnen (open haarden / houtkachels / stoken buiten)?
4. Welk aspect van het stoken veroorzaakt de overlast ?

Aard van de klachten

5. Wat is de aard van de klachten en wat is hun aandeel?
6. Zijn er qua klachten van overlast trends in de tijd waar te nemen (zijn bepaalde klachten in de loop van de jaren toegenomen / afgenomen)?

->
->

Bijlage 3 Vragenlijst gemeenten, versie 2

Algemeen

1. Beschikt uw gemeente over een klachtenlijn voor bewoners die hinder of overlast (door lawaai, stank, rook, afval, etc.) ondervinden?

->
->

klachten over open haarden, houtkachels en stoken buiten (barbecues, vuuurkorven, e.d.)?
4. Zijn het aantal klachten gedurende de afgelopen jaren toegenomen / afgenomen?

Bronnen van overlast

5. Percentueel gezien: Wat is het aandeel van de verschillende overlastbronnen (open haarden / houtkachels / stoken buiten)?
6. Welk aspect van het stoken veroorzaakt de overlast ?

Open haarden:	%
Houtkachels:	%
Stoken buiten:	%

8. Zijn er qua klachten van overlast trends in de tijd waar te nemen (zijn bepaalde klachten in de loop van de jaren toegenomen / afgenomen)?

Advies / actie

9. Wat voor advies geeft u / actie onderneemt u als gemeente als reactie op stookklachten?
10. Hoe vaak worden klachten opgelost en op welke manier?

->
->

Bijlage 4 Vragenlijst GGD'en

1. Hoe vaak hebben bewoners zich in 2004 gemeld met gezondheidsklachten als gevolg van open haarden, houtkachels en stoken buiten (barbecues, vuuurkorfen, e.d.)?
2. Zijn het aantal gezondheidsklachten gedurende de afgelopen jaren toegenomen / afgenomen?

Bronnen van overlast

3. Wat is het aandeel van de verschillende overlastbronnen (open haarden / houtkachels / stoken buiten)?

Open haarden: Houtkachels: Stoken buiten:

Aard van de klachten

5. Wat is de aard van de gezondheidsklachten als gevolg van stoken en wat is hun aandeel?

->
->
->
->

Bijlage 5: Vaststellen overlast

Als de rook omhoog gaat en snel verwaait, is er doorgaans geen sprake van overlast. Overlast ontstaat als door een of andere oorzaak, bijvoorbeeld het weer, de rook 'blijft hangen', of als de rookpluim neerslaat nabij de ventilatie-opening van het huis, waar overlast gemeld wordt. Of dit verschijnsel optreedt hangt af van een aantal factoren:

- De stijgsnelheid van de rook (deze kan zichtbaar gemaakt worden met videobeelden). Bij lage snelheid slaat de rook makkelijker neer.
- Temperatuur van de rookgassen: hoe hoger de temperatuur, hoe hoger de stijgkracht. Als de capaciteit van de kachel te hoog is voor de ruimte, wordt hij niet op vol vermogen gestookt en is de temperatuur van de rookgassen aan de lage kant. Bij een gesmoord gestookte kachel is de temperatuur ongeveer 50˚C.
- Weersomstandigheden: bij windstilte, bij mist, 's winters, 's nachts of in de vroege ochtend kan de rook blijven 'hangen'. Bij bewolkt weer en matige tot sterke wind kan bij voldoende windsnelheid de pluim neerslaan en overlast veroorzaken.
- Windrichting en aanwezigheid van obstakels, die als windvang fungeren.

Mensen, die overlast ondervinden doen er goed aan een 'rookdagboek' bij te houden en daarin gedurende een bepaalde periode te noteren op welke uren en onder welke weersomstandigheden de overlast afwezig, gering matig of sterk is. Ook is het goed om op dagen van extreme overlast video's of foto's te maken. Roetaanslag op de eigen woning (foto's) levert extra gegevens. Het vaststellen of er sprake is van overschrijding van de grenswaarden luchtkwaliteit kan het beste door een gekwalificeerd technisch bureau gebeuren. Zij moeten gegevens hebben, of redelijke aannamen kunnen doen over de aard van de kachel en de gebruikte brandstof.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

GGD Groningen

Afdeling Directie GGD Groningen
Onderwerp Reactie op Kamerbrief 'overlast door houtrook'

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw S.A.M. Dijksma
Ministerie van I en M
Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag

BEZOEKADRES
Hanzeplein 120

WEBSITE
ggd.groningen.nl

POSTADRES
Postbus 584
9700 AN Groningen

Telefoon 050 367 40 00
Fax 050 367 40 01

Telefoon (050) 367 4200 Bijlage(n) Ons kenmerk 5517700

Datum 08-02-2016 Uw brief van 28-01-2016 Uw kenmerk IENM/BSK-2016/13923

Behandeld door F. Duijm E-mailadres frans.duijm@ggd.groningen.nl

Samen werken aan gezondheid

Geachte mevrouw Dijksma,

De Noordelijke GGD'en hebben een rapport "Overlast door houtrook" geschreven bestaande uit een literatuuroverzicht van gezondheidseffecten door houtstook en een onderzoek naar bruikbaarheid van een fijnstofmeetapparaat (PM2,5) om klachten over houtrookoverlast inzichtelijk te maken.

Na raadpleging van het RIVM heeft u onlangs aan de Tweede Kamer een brief geschreven met uw reactie op dit houtrook-onderzoek. U onderschrijft dat houtstook door particulieren schadelijke effecten kan hebben op de gezondheid en u geeft aan het onderzoek te beschouwen als ondersteuning van het door u ingezette beleid.

Het RIVM heeft aangegeven dat de gebruikte low-cost sensoren vrijwel zeker niet aan de gangbare onzekerheidscriteria voldoen. U concludeert dat de meetresultaten van de GGD met de nodige voorzichtigheid bekeken moeten worden en dat een toetsing ten opzichte van de WHO-advieswaarde feitelijk niet opportuun is. In het kader van het programma Slimme en Gezonde Stad wordt bekeken of en op welke wijze verbeterde apparatuur een bijdrage kan leveren aan het meten van luchtverontreiniging.

In de brief zet u uiteen dat het beleid gericht is op verandering van stookgedrag door het aanbieden van informatie en het bevorderen van communicatie. Voor het overige vindt u dat een lokale aanpak voor de hand ligt aangezien plaatselijk grote verschillen kunnen bestaan in overlast, o.a. door verschillen in frequentie en duur van de blootstelling. U stelt dat de gemeenten gebruik kunnen maken van een aantal bevoegdheden binnen de bestaande wet- en regelgeving: "*Het Bouwbesluit stelt eisen aan rookkanalen en bevat een verbod op het verspreiden van*

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

hinderlijke of schadelijke rook, roet en stank. Via een algemene plaatselijke verordening kan de gemeente ertoe besluiten het stoken van hout te reguleren."
In 2022 zullen in de Europese Unie producteisen voor houtkachels van kracht worden, met een typekeuring voor houtkachels die in overeenstemming is met de thans in Duitsland geldende strengere normen.

Een en ander is in lijn met uw eerdere mededelingen over het beleid. Wij zijn verheugd dat de beleidslijnen die u noemt, berusten op de erkenning dat naast het algemene luchtkwaliteitsbeleid specifieke aandacht nodig is voor de zeer plaatselijk sterke tot zeer sterke luchtverontreiniging door houtstook in woningen. Ook zijn wij verheugd over uw erkenning dat houtstook door particulieren de gezondheid van buren kan aantasten.

De beoogde hulpmiddelen voor het informeren van en communiceren met houtstokers zijn nuttig, maar zullen niet voorkomen dat er altijd mensen zijn die geen rekening (willen) houden met de buren. Uit een recente peiling door Motivaction in opdracht van Milieu Centraal blijkt dat 23% van de responderende houtstokers niet bereid is om (meer) maatregelen te nemen om overlast te beperken. Omdat het aantal houtstokers zeer groot is, gaat het om zeer veel locaties waar het voorgenomen beleid geen verbetering zal opleveren. Volgens Milieu Centraal heeft 10% Nederlanders grote last van houtstook. Dit zal dus zo blijven bij tenminste 2% als het aantal houtstokers niet toeneemt en het beleid slechts gericht blijft op informeren en communiceren. Het gaat dan om 340.000 mensen. In uw brief lezen we dat de overheid - namelijk de lokale overheid - een taak heeft om op te treden in het geval van extreme overlast en/of gezondheidsrisico's door houtrook.

Producteisen aan houtkachels inclusief een verplichte typekeuring vanaf 2022 zijn nuttig maar zullen pas op zeer lange termijn effect hebben gezien de langzame spontane vervanging van kachels die al in gebruik zijn. Bovendien blijft de hoeveelheid en samenstelling van de rook ook van een goedgekeurde kachel sterk afhangen van het stookgedrag. Ons inziens zijn er dus ook andere maatregelen.

Een aantal aspecten die wij in ons GGD-rapport benoemen, blijven ons inziens buiten beeld.

1. De brief stelt dat het onderzoek van de GGD'en alleen op overlast en niet op gezondheidsklachten gericht was. Dit is onjuist. Aan de onderzochte personen is gevraagd om naast hinder ook gezondheidsklachten aan te geven. Beide maken deel uit van de score die ter wille van de eenvoud de 'overlastscore' is genoemd.
2. Het is onbekend in hoeveel gevallen de gezondheid in strikte zin wordt aangetast. Het is aan te bevelen dat landelijk onderzoek gedaan gaat worden naar de omvang van dit probleem. Het is aan de rijksoverheid om dit te organiseren dan wel te faciliteren.

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

3. U stelt dat bij aantasting van de gezondheid een lokale aanpak het meest voor de hand ligt omdat plaatselijk grote verschillen bestaan. Dit zijn weliswaar vooral verschillen binnen gemeenten en minder verschillen tussen gemeenten, maar gemeenten zijn in principe bereid tot een dergelijke lokale aanpak. Maar ze constateren dat uit de jurisprudentie blijkt dat zij niet effectief kunnen optreden op basis van de huidige regelgeving. De brief aan de Kamer gaat helaas niet in op de herhaaldelijk gegeven signalen.
4. U stelt dat de gemeenten kunnen optreden op basis van het Bouwbesluit dat een verbod bevat op het verspreiden van hinderlijke of schadelijke rook, roet en stank. Juist dit verbod blijkt in de praktijk niet te handhaven aangezien nog geen gemeente erin is geslaagd in beroepsprocedures bij de Raad van State handhavende maatregelen overeind te houden. Bovendien heeft het ministerie van I en M het voornemen dit verbod te schrappen bij het overbrengen van het Bouwbesluit naar de Omgevingswet.
5. De eisen die het Bouwbesluit stelt aan rookkanalen zijn niet gericht op bescherming van buren tegen rook zoals u in uw brief ten onrechte suggereert, maar ter bescherming van degenen die aanwezig zijn in de woning e.d. met een rookkanaal. Het GGD-rapport beschrijft dat het wettelijk is toegestaan dat een schoorsteen vlak bij de ramen, roosters of aanzuigopeningen voor ventilatielucht van de buren zit. Dit is in het rapport benoemd.
6. U stelt dat gemeenten het stoken van hout kunnen reguleren via een algemene plaatselijke verordening. De VNG heeft aangegeven dit geen begaanbare weg te vinden, onder andere omdat de APV geen regelgeving mag bevatten aangaande onderwerpen waarvoor al van rijkswege voorschriften bestaan.
7. Het GGD-rapport signaleert tevens dat de politie geen specifieke rechtsgronden heeft om op te treden tegen extreme overlast door houtrook, in tegenstelling tot overlast door geluid. Hierover staat in het Wetboek van Strafrecht dat burengerucht en rumoer verboden zijn.
8. Wij vragen de rijksoverheid om uit oogpunt van gezondheid de landelijke wet- en regelgeving in de volgende richting aan te passen.
   A. Ernstige overlast door houtrook strafbaar stellen of handhaafbare eisen te stellen aan de maximale geurconcentratie van houtrook.
   B. Eisen te stellen ter beperking van piekconcentraties fijnstof, bijvoorbeeld voor een dagdeel of etmaal.
   C. De eisen aan de positie van rookafvoeren ten opzichte van ventilatieopeningen ook voor tussen woningen onderling te doen gelden.
9. Het GGD-onderzoek was gericht op de vraag hoe gemeenten een onderscheid kunnen maken tussen acceptabele en niet-acceptabele blootstelling aan houtrook door buren. De geteste apparatuur voldoet volgens u vrijwel zeker niet aan "de gangbare onzekerheidscriteria". Voor het onderzoek hadden de

Brief aan de raad - Werkgroep Houtrookoverlast uitstoot Chroom 6

GGD Groningen

GGD'en een budget van € 15.000 van de Academische Werkplaats Medische Milieukunde. Er is geen fonds waaruit GGD'en met een redelijke kans van slagen meer middelen kunnen vragen voor dit soort praktijkgericht en beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek. We verzoeken de rijksoverheid om te faciliteren dat de GGD'en in samenwerking met het RIVM en anderen op korte termijn het onderzoek van houtrook kunnen uitbreiden en verdiepen.

Graag willen wij u verder van dienst zijn en lichten wij een en ander graag mondeling toe.

Hoogachtend, mede namens

Mw. C.M. Eeken, Directeur Publieke Gezondheid GGD Drenthe en
Mw. M.I. de Graaf, Directeur GGD Fryslân

Drs. A.A. Rietveld,
Directeur Publieke Gezondheid GGD Groningen

Brief aan de raad - Hijink Aanvaarding voordracht tot fractievolger

reg.nr.: 16.00083301
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
02 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Aan de Raad van de Gemeente Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Nijmegen, 12 augustus 2016

Onderwerp: aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de factie van D66.

Met vriendelijke groet,

J.B. Hijink

Bijlagen:

NAW-gegevens
Nevenfuncies bezoldigd
Nevenfuncies onbezoldigd

Brief aan de raad - Jetten Voordragen kandidaat als fractievolger voor D66

reg.nr.: 16.0008302
procesverantw.: BMSO

B26

INGEKOMEN
02 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 12 augustus 2016

Geachte voorzitter,

Graag draag ik de volgende kandidaat als fractievolger van D66 voor:

- de heer Jesse Bernard Hijink

Met vriendelijke groet,

R.A.A. Jetten

Brief aan de raad - Foolen Ontslag als gemeenteraadslid

B27

reg.nr.: 16.00033'79
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
06 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Michelle Foolen
Spoorstraat 118
6511 AH Nijmegen

Nijmegen, 1 september 2016

Geachte heer Bruls,

Bij dezen wil ik mijn ontslag indienen als raadslid van de Nijmeegse gemeenteraad. Wegens persoonlijke omstandigheden ben ik al een tijd uit de running geweest en het is nu tijd om plaats te maken voor iemand die op dit moment wel alle tijd en energie in het raadslidmaatschap kan steken. Ik vind het ontzettend jammer dat het zo heeft moeten lopen, want ik had me graag ingezet voor de raad en onze stad.

Ik hoop u zo voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Michelle Foolen

Brief aan de raad - Provincie Gelderland Taakstellng huisvesting . . .

B2

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Gebouw Marktstate
Eusebiusplein 1a
6811 HE Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

telefoonnummer (026) 359 91 11
telefaxnummer (026) 359 94 80
e-mailadres post@gelderland.nl
internetsite www.gelderland.nl

Gemeente Nijmegen
T.a.v. het college
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

reg.nr.: 16.00083383
procesverantw.: B450

INGEKOMEN
06 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

datum
1 september 2016

zaaknummer
2016-010011

onderwerp
Taakstelling huisvesting vergunninghouders 1e helft 2016

Geacht college,

Elk half jaar zijn gemeenten wettelijk verplicht om een aantal statushouders te huisvesten, ook wel de taakstelling huisvesting van vergunninghouders genoemd. De provincie toetst op basis van informatie van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) of uw gemeente de taakstelling gerealiseerd heeft.

Stand per 1 januari 2016	*(achterstand)*	*11*	
Taakstelling 1e helft 2016		*201*	+
		212	
Realisatie 1e helft 2016		*235*	-
Stand per 1 juli 2016	*(voorsprong)*	*23*	

Op basis van bovenstaande gegevens blijkt dat u de taakstelling voor de 1e helft van 2016 heeft gerealiseerd, de achterstand heeft weggewerkt en nu zelfs een voorsprong heeft. Wij willen u bedanken voor uw inzet op dit dossier.

Volledigheidshalve willen wij u nog wijzen op de volgende ontwikkeling. Aan de landelijke regietafel van 29 juni 2016 is gesproken over de in het bestuursakkoord verhoogde asielinstroom afgesproken financiële verrekensystematiek. Dit systeem gaat ervan uit dat gemeenten die niet aan de wettelijke huisvestingstaakstelling voldoen, en zich daarmee aan hun verplichting onttrekken, de kosten verhaald krijgen die het COA maakt doordat een vergunninghouder langer in een AZC verblijft. De afspraak uit het bestuursakkoord behelst dat op 1 juli 2016 dit systeem in werking treedt. Aan de landelijke regietafel is afgesproken dat er vanaf 1 juli 2016 gemonitord zal worden welke gemeenten achterstanden oplopen opdat na de taakstellingperiode tweede helft 2016 er daadwerkelijk kosten verhaald kunnen worden. Over de uitwerking van de regeling (alsmede de wettelijke grondslag) volgt nog overleg tussen BZK, V&J, VNG en IPO.

De verwachting is dat deze financiële verrekening zal worden gekoppeld aan het toezicht van de provincie. Wanneer wij besluiten tot vooraankondiging indeplaatstreding, zullen wij dit moeten melden aan het ministerie van BZK. Zij zullen vervolgens de kosten op de gemeente verhalen. De reden om de financiële verrekening te koppelen aan het toezicht heeft te maken met de beoordeling door de provincies van de taakverwaarlozing door de betreffende gemeenten. Men gaat ervan uit dat wanneer de verwijtbaarheid door de provincies is vastgesteld, BZK over kan gaan tot inning.

inlichtingen bij dhr. M.J. ten Brinke

telefoonnummer (026) 359 99 28

e-mailadres post@gelderland.nl

BNG Bank Den Haag, rekeningnummer 28.50.10.824
IBAN-nummer: NL74BNGH0285010824
BIC-code van de BNG: BNGHNL2G

btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
GELDERLAND

Wij hebben vertrouwen dat u zich onverminderd zult blijven inzetten.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

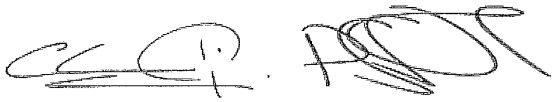

Commissaris
van de Koning

secretaris

provincie
GELDERLAND

B

Afschrift:
Gemeente Nijmegen
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

reg.nr.: 16.00083944 B29
procesverantw.: BM30
INGEKOMEN
06 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
klass.nr.:
afgedaan:

Van: "Carla van der Sloot" <cvdsloot@kpnplanet.nl>
Aan: "Tiemens, Harriet BM30" <h1.tiemens@nijmegen.nl>
Kopie: "Griffie" <griffie@Nijmegen.NL>
Onderwerp: Code zwart

Gemeente Nijmegen
Mw. H Tiemens
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 5-9-2016

Geachte mevrouw Tiemens,

Vermoedelijk zult u deze oproep niet lezen en de behandeling over laten aan een ambtenaar.

Toch moet ik u er op wijzen dat er weer levens op het spel zijn gezet omdat de gemeente Nijmegen systematisch weigert te zorgen voor de veiligheid van haar burgers.
De gigantische bomen langs de Nieuwe Mollenhutseweg zorgen immers continue voor ernstige problemen en groot gevaar.
Maandelijks breken er takken af van de bomen, en niet zulke kleintjes ook.
Al zeker 10 jaar doen de bewoners, waarvan de zijtuinen grenzen aan deze straat, een klemmend beroep op de Gemeente om afdoende maatregelen te nemen tegen de gevaren van deze reuzen.
Meestal ruimen wijzelf de afgebroken takken op, maar eind augustus 2016 moest de brandweer worden ingeschakeld; zeker niet voor de eerste keer.

Naast alle zinloze gesprekken met gemeenteambtenaren, hebben wij drie keer schriftelijk verzocht ons, en alle voorbijgangers, te vrijwaren van alle gevaren veroorzaakt door deze bomen.
Als reactie ontvingen wij een brief van een ambtenaar dat 'het welzijn van de bomen in acht genomen moet worden'.
Heerlijk in een gemeente te mogen wonen waar het bomenwelzijn gaat boven dat van haar burgers.
Voor de vorm worden er soms wat twijgjes geknipt; mogelijk in de hoop ons weer even 'tevreden te houden'.

Te leven naast deze kolossen betekent leven in constante angst.
Zelf ben ik werkelijk de dans ontsprongen toen de scherpe punt van een grote afgebroken tak, zich pal naast me in de grond boorde.
U zet levens- en levensgeluk op het spel
Angstaanjagend is het, het hele jaar door.
En niet alleen voor de omwonenden.
Dagelijks rijden honderden scholieren onder deze bomen door naar het Kandinsky college en, *eveneens dagelijks*, stoppen 87 stadsbussen pal onder deze beuken.

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

Burgers mogen rekenen op een gemeente die zijn verantwoordelijkheid neemt.
Ook voor een wijk waar verder weinig kosten aan worden gemaakt.
Zeer weinig.
Het is namelijk een familie doorsnee wijk.

Maar mogelijk gokt de gemeente er op dat er geen schadeclaims komen en indien toch; dan worden die doorgespeeld naar uw verzekeraar.
Dan delft de gedupeerde twee maal het onderspit.

Bijgaand treft u twee eerdere brieven aan gericht aan de gemeente.
Vanaf 2007 hebben wij gesprekken gevoerd met ambtenaren; tevergeefs.

Groet,

C. van der Sloot
Bohrstraat 19
6533DR Nijmegen

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

Gemeente Nijmegen,
T. Tankir,
Postbus 9105,
6500 HG Nijmegen

C. van der Sloot
Bohrstraat 19
6533DR Nijmegen

Nijmegen, 4-11-2013

Geachte heer Tankir,

Op 28 oktober j.l. ben ik aan de dood ontsnapt.

Als ik twee seconden later op de openbare weg was geweest had een enorme tak, met een scherpe punt, zo mijn hoofd kunnen spiesen.

Vele malen en al jarenlang hebben wij de wijkbeheerder en wijkmanager gevraagd de enorme beukenbomen aan de Nieuwe Mollenhutseweg drastisch te snoeien.
Zonder resultaat.

Op 28 juli j.l. was ook al een reus van een tak van een van de bomen afgebroken en heeft het kozijn van het huis, dat 10 meter bij mij vandaan ligt, vernield.

Naar aanleiding daarvan hebben de bewoners van de woningen de grenzen aan de Nieuwe Mollenhutseweg een brandbrief gestuurd aan de gemeenteraad.
De enige reactie was een ontvangstbevestiging.

Ik richt mij nu tot u als portefeuillehouder van Openbare Ruimte en Wijken en ik hoop dat u op korte termijn afdoende maatregelen laat nemen om deze gevaarlijke situaties te voorkomen.
In twee maanden tijd hadden er echt zeer ernstige ongelukken kunnen gebeuren; onnodig.
Bij elke flinke wind of storm staan wij werkelijk doodsangsten uit.
Zo vervaarlijk kraken de bomen en zwiepen de takken, die zelf al zo dik zijn als een doorsnee boom, werkelijk alle kanten uit.

U laat niet alleen óns onnodige risico's lopen.
Want per dag kunnen er 87 keer passagiers uitstappen van lijn 6, dag in- dag uit.
En lopen er natuurlijk mensen over het, onder de bomen gelegen, voetpad.

Relatief gezien worden er in onze wijk, door de gemeente, weinig investeringen gedaan waaraan de bewoners zélf iets hebben.

Ik vraag u met klem ons spoedig te bevrijden van deze uitermate gevaarlijke situatie.

Met vriendelijke groet,

C. van der Sloot

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

Gemeenteraad Nijmegen,
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 12-08-2013

Geachte dames/heren,

Op zondag 28 juli heeft de brandweer takken van een boom aan de Nieuwe Mollenhutseweg moeten verwijderen die de nacht ervoor waren afgebroken tijdens een storm.
Gelukkig is er alleen maar een raamkozijn beschadigd.
Dat er nog nooit persoonlijke ongelukken zijn gebeurd is een wonder.
Want tijdens elke sterke wind vallen spontaan takken van de bomen.

En dat terwijl er dagelijks honderden scholieren onder deze beuken moeten doorrijden op weg naar het Kandinsky college.

Pal onder zo'n reus staat zelfs een bushalte.
Waar 87 keer passagiers kunnen in- en uitstappen.
Per dag.

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

Wij, die naast en zelfs ónder de bomen wonen, staan soms doodsangsten uit.
Wanneer het hard waait kreunen de beuken zo vervaarlijk dat niet alleen wordt gevreesd voor afvallende takken, maar zelfs voor complete ontworteling.
Zeker wanneer ze vol in het blad zitten en daardoor enorm veel wind vangen.

Aan de plaats van de gevallen regendruppels is goed te zien hoever de takken over de tuinen heen hangen.

Brief aan de raad - Van der Sloot Gevaar omtrent bomen langs de Nieuwe . . .

Vanaf 2007 hebben wij vele malen de wijkbeheerder én de wijkcoördinator gevraagd de bomen drastisch uit te dunnen.
Want hoewel de beuken erg mooi zijn om naar te kijken, ontberen ze al jaren groot onderhoud.
Maar blijkbaar moet alles eerst worden vastgelegd in wijkplannen, die er altijd weer erg mooi uitzien, maar tot geen enkele actie hebben geleid.

Zeker, één keer is er, na lang aandringen, een ploeg onderhoudslieden geweest die wat twijgjes heeft weggehaald.
Maar dat was natuurlijk niet onze wens.
Dat hebben we hen in vier gangbare buitenlandse talen proberen duidelijk te maken, maar zij begrepen ons niet.
In het telefonisch onderhoud dat tijdens dit 'knipwerk' plaatsvond beloofde de wijkbeheerder dat de hoogwerker het weekend geparkeerd zou blijven op de Nieuwe Mollenhutseweg om die maandag het echte snoeiwerk te starten.
Voor dag en dauw was de hoogwerker verdwenen en hebben we nooit meer iets vernomen van de wijkbeheerder of -coördinator.

Nu onze aanhoudende zorgen onvoldoende serieus worden genomen, stelt de gemeente ons, de bezoekers, buspassagiers en voorbijgangers, doelbewust bloot aan te voorziene en te voorkomen risico's.

Brief aan de raad - Hulskorte Voordragen kandidaat als fractievolger voor VSP

reg.nr.: 16.0008921
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
07 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

VSP
VERENIGDE SENIOREN PARTIJ

Nijmegen, 5 september 2016

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Geachte voorzitter,

Graag draag ik de volgende kandidaat als fractievolger van de Verenigde Senioren Partij voor: De heer W.A. Crum (Wim)

Met vriendelijke groet,
Michel Hulskorte.

Brief aan de raad - Crum Aanvaarding voordracht tot fractievolger

reg.nr.: 16.0008422 B31
procesverantw.: BHSO

INGEKOMEN
07 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

VSP
VERENIGDE SENIOREN PARTIJ

Nijmegen, 5 september 2016

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Onderwerp: Aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter,
Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de fractie van de Verenigde Senioren Partij (VSP).

Met vriendelijke groet,
Wim Crum.

Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil

Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			7 september 2016

Onderwerp	Bijlage(n)
bagger	2

Geachte leden,

Het niet serieus nemen van burgers komt de kwaliteit van het openbaar bestuur niet ten goede. De wijze waarop mijn berichten worden afgedaan (*lees:* genegeerd) is beneden peil. Een stuitend voorbeeld is de gang van zaken bij de naamgeving van het Vierdaagseplein.

-

bagger
In het adressenregister van de BAG staan vier mutaties waarvan er drie niet juist zijn (zie bijlage). De administratieve nauwkeurigheid schiet ernstig tekort. Al mijn opmerkingen over de onjuiste registratie hebben niet het gewenste effect gehad.

De gegevens in de BAG zijn onbetrouwbaar. Bij openbare ruimte ID 0268300000001213 is een niet bestaand collegebesluit ingeschreven. Mogelijk wordt het raadsbesluit bedoeld, maar daarin komt de naam Julianaplein niet voor. De administratieve 'chaos' is een gevolg van een ondeugdelijk raadsvoorstel dat u heeft afgedaan als hamerstuk.

Het college heeft die naam Julianaplein op 15 december 2015 ingetrokken (besluit B&W d.d. nummer 3.16, beslispunt 1), maar dat is een onbevoegd genomen besluit dat niet is ingeschreven in de BAG. Uw raad heeft op 17 februari 2016 alleen de naam Vierdaagseplein vastgesteld (per 1 juni 2016).

U heeft ook verzuimd om twee verordeningen aan te passen waarin de naam Julianaplein expliciet vermeld staat. Op het Vierdaagseplein wordt sinds 1 juni 2016 parkeerbelasting geheven zonder wettelijke grondslag. Een parkeerkaartje voor het Vierdaagseplein is een vorm van 'oplichterij'. Uw nalatigheid is hiervoor geen rechtvaardiging.

Het is een misvatting te veronderstellen dat de tarieven voor het Julianaplein automatisch gelden voor het Vierdaagseplein. Dat zou wellicht het geval zijn geweest als u de naam Julianaplein had *gewijzigd* in Vierdaagseplein. In het raadsbesluit d.d. 17 februari 2016 dat gepubliceerd is in *Gemeenteblad 2016*, nr. 23292, is daarvan echter geen sprake.

niet adequaat
Op mijn verzoeken om informatie is niet of niet-adequaat gereageerd. Het brondocument (documentnummer CB 17-02-2016) heb ik niet ontvangen. Dat document bestaat kennelijk

Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil

niet, maar is wel ingeschreven in de BAG. Deze onjuistheid is tot op de dag van vandaag niet gecorrigeerd. In plaats daarvan is de inschrijving van het raadsbesluit d.d. 17 februari 2016 (documentnummer RB 17-2-2016) 'gecorrigeerd'. Dit brondocument was correct geregistreerd.

onbegrijpelijk
Ik heb nog altijd geen kopie ontvangen van de ambtshalve correctie d.d. 15 maart 2016 (documentnummer 16.0002745). De beslissing op mijn klacht (zie bijlage) is onbegrijpelijk. Blijkbaar is de boodschap niet overgekomen.

De gang van zaken getuigt niet van goede organisatie. In plaats van dit voor kennisgeving aan te nemen, zou u wellicht (meer) werk kunnen maken van uw controlerende taak. Of is dat teveel gevraagd?

Met vriendelijke groet en hoogachting,

drs. R.C. Essers

Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil

Vierdaagseplein

ID	0268300000001213
Naam	Julianaplein
Type	Weg
Status	Naamgeving uitgegeven
Geconstateerd	Nee
In onderzoek	Nee
Begindatum	31-08-1955
Einddatum	01-06-2016
Documentdatum	31-08-1955
Mutatiedatum	09-12-2010
Documentnummer	RB 31-08-1955
Gerelateerde woonplaats	3030

Vierdaagseplein
(historisch)

ID	0268300000001820
Naam	Vierdaagseplein
Type	Weg
Status	Naamgeving uitgegeven
Geconstateerd	Nee
In onderzoek	Nee
Begindatum	01-06-2016
Einddatum	01-06-2016
Documentdatum	17-02-2016
Mutatiedatum	22-02-2016
Documentnummer	RB 17-2-2016
Gerelateerde woonplaats	3030

ID	0268300000001213
Naam	Vierdaagseplein
Type	Weg
Status	Naamgeving uitgegeven
Geconstateerd	Nee
In onderzoek	Nee
Begindatum	01-06-2016
Einddatum	
Documentdatum	17-02-2016
Mutatiedatum	22-02-2016
Documentnummer	CB 17-02-2016
Gerelateerde woonplaats	3030

ID	0268300000001820
Naam	Vierdaagseplein
Type	Weg
Status	Naamgeving ingetrokken
Geconstateerd	Nee
In onderzoek	Nee
Begindatum	01-06-2016
Einddatum	
Documentdatum	15-03-2016
Mutatiedatum	15-03-2016
Documentnummer	16.0002745
Gerelateerde woonplaats	3030

Bron: https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer *(situatie op 7 september 2016)*

opmerkingen

- In het raadsbesluit d.d. 31 augustus 1955 (documentnummer RB 31-08-1955) wordt het Julianaplein niet genoemd.
- Een collegebesluit d.d. 17 februari 2016 (documentnummer CB 17-02-2016) bestaat niet.
- De correct geregistreerde naamgeving d.d. 17 februari 2016 (RB 17-2-2016) is ingetrokken.
- In het kader van de Wob-procedure is geen kopie van de ambtshalve correctie d.d. 15 maart 2016 (documentnummer 16.0002745) verstrekt.
- De Verordening Parkeerbelastingen 2016 (*Stcrt. 2015*, nr. 124560) en de Verordening Precario-belasting 2016 (*Stcrt 2015*, nr. 124524) zijn niet aangepast aan de nieuwe naamgeving van de openbare ruimte *(situatie op 7 september 2016)*.

Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil

Gemeente Nijmegen
Afdeling Juridische Zaken
Team Rechtsbescherming

GEMEENTE Nijmegen

R.C. Essers
Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
30 AUG. 2016

Ons kenmerk
JZ20/Z16.020400/
D161220412

Contactpersoon
J. van Gelderen
024 - 329 22 04

Onderwerp
Beslissing op klacht
'informatie niet ontvangen'
(Julianaplein/Vierdaagseplein)

Geachte heer Essers,

U hebt een klacht ingediend omdat u gevraagde informatie niet had ontvangen. Het gaat om informatie in verband met de naamgeving openbare ruimte Julianaplein/Vierdaagseplein.

Hoorzitting
U hebt uw klacht toegelicht op de hoorzitting van 22 juni 2016. Die zitting werd mede gehouden inzake de bezwaarschriftprocedure tegen beslissingen op ingebrekestellingen wegens niet tijdig beslissen. Het verslag van de zitting is verwerkt in deze beslissing.

Bevindingen
Op de hoorzitting is naar voren gekomen dat de documenten waar u om had verzocht niet bestaan. Bovendien is op voornoemde ingebrekestellingen afwijzend beslist, waarbij werd overwogen dat het niet ging om verzoeken om een Awb-besluit te nemen. Na heroverweging in bezwaar is die conclusie in stand gebleven (Z16.016653/D161356750). Ik zie geen reden om in deze klachtbeoordeling van dit standpunt af te wijken.

Het voorgaande betekent dat het verzoek om informatie niet valt onder de berichten bedoeld in punt 6 van de u bekende 'veelschrijversrichtlijn', die in behandeling worden genomen: "Formele berichten zoals klachten, bezwaarschriften, verzoeken om informatie op grond van de Wob en aanvragen van een beschikking (...)".

Uw verzoek om informatie wordt daarmee geschaard onder de categorie informele berichten bedoeld in punt 5 van de richtlijn: "Op informele berichten wordt in beginsel niet gereageerd. Dit kan gaan om informatieve mededelingen, vragen, op- en aanmerkingen over gemeentelijke voorstellen of administratieve procedures zoals bekendmakingen etcetera".

De richtlijn is niet in strijd met de 22 vereisten die de Nationale ombudsman (samen met de gemeentelijke ombudsmannen) als norm heeft vastgelegd in de

Brief aan de raad - R.Essers Bagger- Afdoening van berichten is beneden peil

Gemeente Nijmegen
Afdeling Juridische Zaken
Team Rechtsbescherming

Vervolgvel
1

'Behoorlijkheidswijzer'. Een beroep op de behoorlijkheidswijzer, zoals u tijdens de hoorzitting hebt gedaan, kan dus niet leiden tot een ander oordeel. Er is geen aanleiding om van de richtlijn af te wijken.

De klacht dat niet is gereageerd op het verzoek is in overeenstemming met het geldende beleid van B en W. Daarom is het klaagschrift ongegrond.

Onderzoek Nationale ombudsman
Mocht u het niet eens zijn met de behandeling van uw klacht, dan kunt u de Nationale ombudsman binnen een jaar na dagtekening van deze brief schriftelijk verzoeken een onderzoek in te stellen. U kunt schrijven aan: de Nationale ombudsman, Postbus 93122, 2509 AC Den Haag. U kunt het verzoek ook digitaal indienen via nationaleombudsman.nl.

Met vriendelijke groet,

Namens burgemeester en wethouders van Nijmegen,

Drs. P.B.H.J. Kluver
Hoofd afdeling Personeel, Informatie en Facilitair

Brief aan de raad - Agendacommissie MGR Agenda 12 september 2016 en . . .

7-9-2016

reg.nr.: 16.0008434
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
07 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

B55

Gemeente Wijchen

Agenda Agendacommissie 12 september 2016

Genodig-den:	Gemeenteraad Berg en Dal	Thieu Hoeken	Datum: 12 september om 19.30 uur
	Gemeenteraad Beuningen	Paul ten Haaf	
	Gemeenteraad Druten	Dini Uitdehaag	
	Gemeenteraad Heumen	Peter van der Molen	
	Gemeenteraad Mook en Middelaar	Sylvia De Vito – Van den Bouwhuijsen	
	Gemeenteraad Nijmegen	Marc van Nijnatten (vz)	
	Gemeenteraad Wijchen	Rob Albersnagel	
	Secretaris Agenda-commissie	Linda Berendsen	
	Vertegenwoordiging MGR	Hans Driessen Ina Hol	
Locatie: Gemeentehuis Berg en Dal, Dorpsplein 1, 6562 AH Groesbeek		Afwezig: Peter van der Molen	

Nr:	Onderwerp:	Tijd:
1.	**Opening**	19.30 uur
2.	**Mededelingen**	
3.	**Vaststellen agenda vergadering Agendacommissie**	
4.	**Voorbereiden overleg met vertegenwoordiging bestuur MGR**	
5.	**Overleg met vertegenwoordiging MGR** **1.** Mededelingen en vaststelling agenda **2.** Voortgang Jaaragenda Bijgaand nogmaals de Jaaragenda zoals die op 4 juli jl. is besproken. Tijdens de vorige vergadering is vergeten als bespreekpunt met de vertegenwoordiging van het bestuur in te brengen: ** Verantwoordingsmethodiek: de behoeften ten aanzien van de verantwoording van de huidige DVO's van de zeven gemeenten lopen nogal uiteen. De beantwoording van de specifieke vragen is voor het WerkBedrijf arbeidsintensief. Prijzen, effecten en be-*	20.15 uur

	steedde uren – soms op individueel niveau - zijn onderwerp van het gesprek. ** Uit de conceptbesluitenlijst van de vergadering van de Agendacommissie MGR van 4 juli jl.:* *In de bestuurscommissie Werk is gesproken over de huidige vorm van het meer- en maatwerk. Op basis van een evaluatie wordt gekeken hoe de verantwoording eenvoudiger kan, naar de toekomst.* De Agendacommissie wil graag met de vertegenwoordiging van het bestuur van gedachten wisselen over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de verantwoordingsmethodiek. Doel: ter bespreking **3.** Voorbereiding bijeenkomst raads- en commissieleden bij het Regionaal Werkbedrijf **(bijlage Vooraankondiging)** Uit de conceptbesluitenlijst van 4 juli jl.: *De Agendacommissie ziet graag dat tijdens die avond informatie wordt verstrekt over de wijze waarop de MGR het klanttevredenheidsonderzoek uitvoert en wat dit onderzoek tot nu toe aan resultaten heeft opgeleverd. Het liefst zou zij zien dat op die avond personen die bemiddeld zijn door het Regionaal werkbedrijf hun ervaringen vertellen. Volgens de Agendacommissie kan dit, zonder dat het "aapjes kijken" wordt.* *De Agendacommissie geeft aan dat het voor raden belangrijk is om inzicht te krijgen in wat de inspanning van het Regionaal Werkbedrijf heeft betekend voor de bemiddeling van personen naar werk. Wat betreft "Beschut werken" ziet de Agendacommissie graag dat die avond gereageerd wordt op de opmerkingen van staatssecretaris Klijnsma, die vindt dat er onvoldoende wordt gedaan aan "Beschut werken".* *De aanwezigen vinden het een goed idee dat in de uitnodiging wordt gevraagd om bij aanmelding de aanmelders door te laten geven welke vragen zij graag beantwoord willen zien op de bijeenkomst.* Doel: ter bespreking en meningsvorming	
6.	**Conceptbesluitenlijst Agendacommissie MGR d.d. 4 juli 2016 (bijlage 6.1), incl. Actiepuntenlijst n.a.v. de vergadering van de Agendacommissie van 4 juli 2016 (bijlage 6.2).** Doel: Vaststellen besluitenlijst en actiepuntenlijst. N.a.v. de conceptbesluitenlijst: Pagina 2, punt 2b: het afgeven van een indicatie van de financiële situatie aan de raden. Pagina 3, punt 6: * Vervolgproces n.a.v. ingediende zienswijzen op platformfunctienotitie. * Overzicht onderzoeken Rekenkamercommissies en Rekenkamers: op 16	

Gemeente Wijchen

	september vindt er een bijeenkomst plaats van de Rekenkamers en Rekenkamercommissies. Dan komen ook de actuele onderzoeken aan bod. Zodra het verslag van deze bijeenkomst beschikbaar is, stuurt de secretaris dit verslag door aan de leden van de Agendacommissie.	
7.	**Rondvraag met de vertegenwoordiging van het bestuur van de MGR**	21.00 uur
8.	**Agendapunten ingebracht door leden van de Agendacommissie** * De leden van de Agendacommissie willen graag met elkaar van gedachten wisselen over het dilemma "formeel niet een taak van de Agendacommissie – informeel erg nuttig op proces" als de Agendacommissie voltallig is. Doel: Ter bespreking en vaststelling	
9.	**Ingekomen stukken:** Er zijn geen ingekomen stukken.	
10.	**Rondvraag**	
11.	**Sluiting**	21.30 uur

Brief aan de raad - Agendacommissie MGR Agenda 12 september 2016 en . . .

Gemeente Wijchen

Conceptbesluitenlijst **Agendacommissie 30 mei 2016**

Aanwezigen:	Gemeenteraad Berg en Dal	Thieu Hoeken	Datum: 30 mei vanaf 19.30 uur
	Gemeenteraad Beuningen	Paul ten Haaf	
	Gemeenteraad Druten	Dini Uitdehaag	
	Gemeenteraad Heumen	Peter van der Molen	
	Gemeenteraad Mook en Middelaar	-	
	Gemeenteraad Nijmegen	Pepijn Oomen (vz)	
	Gemeenteraad Wijchen		
	Secretaris Agenda-commissie	Linda Berendsen	
	Vertegenwoordiging MGR	Hans Driessen Martine van Minnen	
	Toehoorder	Rob Albersnagel	

Locatie: Stadhuis Nijmegen, SH b 014 *De agendapunten 5 tot en met 7 worden afgehandeld in het bijzijn van de vertegenwoordiging van het bestuur van de MGR regio Rijk van Nijmegen.*	Afwezig: Marc van Nijnatten, Sylvia De Vito – Van den Bouwhuijsen, Ina Hol

Nr:	Onderwerp:	Actie:
1.	**Opening**	
2.	**Mededelingen** De raad van Wijchen heeft nog geen nieuwe vertegenwoordiger benoemd in de Agendacommissie. Rob Albersnagel zal worden voorgedragen door de raad van Wijchen. Zijn benoeming zal plaatsvinden op 30 juni. Vanavond is hij als toehoorder aanwezig. Met kennisgeving afwezig zijn Marc van Nijnatten en Sylvia De Vito – Van den Bouwhuijsen. Pepijn Oomen reageert positief op het verzoek van de aanwezige leden om de rol van voorzitter op zich te nemen, nu Marc van Nijnatten niet aanwezig is.	
3.	**Vaststellen agenda vergadering Agendacommissie MGR Regio Rijk van Nijmegen** De Agendacommissie stelt de agenda ongewijzigd vast.	

4.	**Voorbereiding overleg met vertegenwoordiging bestuur MGR regio Rijk van Nijmegen** De Agendacommissie bereidt het overleg voor. De opmerkingen zijn verwerkt bij de betreffende agendapunten in de conceptbesluitenlijst. De Agendacommissie bespreekt kort het proces rond de beoordeling van de jaarstukken van de MGR en de andere gemeenschappelijke regelingen door de Toetsfunctie gemeenschappelijke regelingen, die is ondergebracht bij de gemeente Nijmegen. De Agendacommissie heeft grote waardering voor het feit dat alle GR-en tijdig beoordeeld zijn door de Toetsfunctie, ondanks de pieksituatie in het werk.	
5.	**Overleg met vertegenwoordiging MGR** **1.** Mededelingen en vaststelling agenda Hans Driessen en Martine van Minnen sluiten aan bij de vergadering. Zij delen mee dat Ina Hol afwezig is. In verband met de aanwezigheid van Rob Albersnagel stellen Rob Albersnagel, Hans Driessen en Martine van Minnen zich kort aan elkaar voor. **2.** Voortgang Jaaragenda Vanuit het bestuur is een bijgewerkte Jaaragenda aangeleverd. De bijstellingen staan geel gearceerd in de Jaaragenda. De Agendacommissie merkt op dat de Jaaragenda laat zien dat sommige processen zijn doorgeschoven in de tijd. In het proces is afgesproken dat het afsluiten van de meer- en maatwerkcontracten uitgaat van jaartal x+1. Het komt de Agendacommissie voor dat de data die nu genoemd staan, begrotingstechnisch en realisatietechnisch wat aan de late kant zijn. De Agendacommissie vraagt zich af hoe realistisch het is dat in november de begrotingen van de diverse gemeenten kunnen worden vastgesteld èn de opdracht aan de MGR. Hans Driessen antwoordt dat 'meerwerk'vragen bijna niet voor komen. De gemeenten houden zich aan de budgetten die zij krijgen in het kader van de Participatiewet. Hij heeft geen signalen gekregen uit de organisatie dat de data die genoemd worden in de voorliggende jaaragenda niet haalbaar zouden zijn. Martine van Minnen vult aan dat voor 1 oktober 2016 de maat- en meerwerkcontracten voor 2016 worden afgesloten. De Agendacommissie verzoekt om een onderbouwing te krijgen waarom dit proces een half jaar is uitgelopen. Hans Driessen zegt toe dat de Agendacommissie deze verklaring ontvangt. De Agendacommissie ziet graag bij een volgende versie van de Jaaragenda ook 2018 graag ingevuld voor zover mogelijk. 2018 is een verkiezingsjaar en dat kan gevolgen hebben voor de data van vergaderingen van raad, Algemeen bestuur en van de Agendacommissie.	**HD** **HD/MvM**

Brief aan de raad - Agendacommissie MGR Agenda 12 september 2016 en . . .

Gemeente Wijchen

	3. Stand van zaken reactie bestuur op ingediende zienswijzen op: * Informatieprotocol * Platformfunctienotitie De Agendacommissie vraagt naar de stand van zaken m.b.t. het proces rond het indienen van de zienswijzen. Hans Driessen vertelt dat het bestuur inmiddels 4 zienswijzen heeft ontvangen aangaande de platformfunctienotitie. Hij hoopt dat het bestuur een rode draad kan vinden in de ingediende zienswijzen, zodat het een integrale reactie kan opstellen. Hans Driessen zegt toe dat de Agendacommissie de ingediende zienswijzen ter kennisname toegestuurd krijgt. Hans Driessen meldt ook dat alle zienswijzen m.b.t. het Informatieprotocol binnen zijn. Voor zover hij de inhoud op zijn netvlies heeft, zijn er geen opmerkingen gemaakt over de kwartaalrapportages. **4.** Ingekomen stuk: Eerste Kwartaalrapportage 2016 MGR Uit de actiepuntenlijst: De Agendacommissie verzoekt bij de kwartaalrapportages een samenvatting te voegen van de belangrijkste punten die om aandacht vragen t.o.v. de vorige kwartaalrapportage. Hans Driessen verwacht dat de wens van de Agendacommissie bij de tweede kwartaalrapportage ingewilligd kan worden.	**HD** **HD**
6.	**Conceptbesluitenlijst Agendacommissie MGR d.d. 21 maart 2016, incl. Actiepuntenlijst n.a.v. de vergadering van de Agendacommissie van 21 maart 2016** De aanwezigen stellen de conceptbesluitenlijst ongewijzigd vast. Martine van Minnen merkt op, naar aanleiding van de bespreking Reglement van orde (pagina 4 besluitenlijst) dat het bestuur het gewijzigde Reglement van orde nog niet ontvangen heeft. De Agendacommissie heeft geconstateerd dat er nog een discussiepunt in het reglement zit, waar ze graag eerst nog naar wil kijken of dit niet gewijzigd moet worden. De aanwezigen nemen de Actiepuntenlijst door. Zij besluiten dat een aantal punten van de lijst afgehandeld zijn, omdat deze zijn opgenomen in de jaaragenda en dat via de jaaragenda de voortgang gevolgd wordt door de Agendacommissie. De secretaris zal de lijst hierop aanpassen. N.a.v. de actiepuntenlijst: Op de actiepuntenlijst van 21 maart stond het volgende punt: De Agendacommissie overweegt om in januari 2016 een regionale bijeenkomst te organiseren ivm de herijking van het beleid MGR (in het bijzonder module Werkbedrijf). Met dit actiepunt is als volgt omgegaan: Agenderen voor 12-10-2015, vervolgens is het punt doorgeschoven tot aan de huidige vergadering.	**Ag.cie** **Secretaris**

	Er is op 21 maart afgesproken dat de vertegenwoordiging van het bestuur met een voorstel voor de invulling van deze regionale bijeenkomst zal komen. De Agendacommissie kan op dit voorstel reageren. Oorspronkelijk was er de intentie om voor het zomerreces nog een bijeenkomst te organiseren. Kijkend naar de agenda's van de diverse raden, is hiervan (in overleg) afgezien. De Agendacommissie verzoekt om een bijeenkomst over de module Regionaal Werkbedrijf voor de raads- en commissieleden te organiseren in september 2016. Zij ziet graag dat een voorstel m.b.t. de inhoud van deze bijeenkomst voor de vergadering van 4 juli kan worden geagendeerd. De Agendacommissie geeft een aantal onderwerpen mee aan de vertegenwoordiging van het MGR-bestuur waarvan zij graag ziet dat daar aandacht aan wordt besteed tijdens die bijeenkomst: • Begeleid werken • Beschut werken • Rol werkgevers • Match op de (regionale) arbeidsmarkt • Ziekteverzuimbeleid De Agendacommissie hoopt dat voorkomen kan worden dat de insteek van de avond een financiële insteek is (wat mag het kosten en wat levert het op?), maar dat de avond in het teken staat van het vinden van antwoorden op vragen als "hoe kan ik werk anders verdelen?" en "wat is de effectiviteit van het huidige reïntegratiebeleid?". Zij ziet graag dat er over dilemma's van gedachten gewisseld kan worden. De Agendacommissie verzoekt Thieu Hoeken om mee te denken namens de commissie bij de voorbereiding van de opzet en de inhoud van de regionale raadsbijeenkomst. Hij geeft hier graag gehoor aan. Martine van Minnen zorgt ervoor dat hij wordt uitgenodigd.	**HD/MvM** **TH** **MvM**
7.	**Agendapunten ingebracht door leden van de Agendacommissie** Er zijn geen agendapunten ingebracht door leden van de Agendacommissie om te bespreken met de vertegenwoordiging van het bestuur van de MGR regio Rijk van Nijmegen. De voorzitter biedt de gelegenheid voor een rondvraag. Niemand maakt gebruik van deze mogelijkheid. Hans Driessen en Martine van Minnen verlaten de vergadering.	
8.	**Ingekomen stukken:** Verslag van de bijeenkomst van de Rekenkamers en Rekenkamercommissies van 18 maart 2016 De Agendacommissie neemt het verslag ter kennisname aan. Zij verzoekt de secretaris om een overzicht van onderzoeken die in de regio Nijmegen worden uitgevoerd door de Rekenkamers en Rekenkamer-	**Secretaris**

Brief aan de raad - Agendacommissie MGR Agenda 12 september 2016 en . . .

Gemeente Wijchen

	commissies.	
9.	**Agendapunten Agendacommissie** 1. Behoefte aan Agendacommissie bij andere GR-en N.a.v. een bijeenkomst over Veilig Thuis Gelderland zuid (verantwoordelijkheid uitvoering bij GGD Gelderland zuid) is de vraag gesteld of het wenselijk zou zijn om ook bij de GGD een Agendacommissie bestaande uit raadsleden op te zetten. De Agendacommissie heeft in haar vergadering van 22 februari jl. aangegeven hierover door te willen praten. In verband met de tijd besloot de Agendacommissie op 21 maart om de behandeling van dit onderwerp door te schuiven naar een volgende vergadering. 2. Tijdens een vorige vergadering hebben de Agendacommissieleden besloten dat zij graag in een volgend overleg doorspreken hoe andere raden geïnformeerd kunnen worden over de gegevens die uit de uitdieping van een GR komen. Ook dit onderwerp is doorgeschoven van de vergadering van 21 maart naar een volgende vergadering. De Agendacommissie behandelt punt 1 en 2 gezamenlijk. Zij concludeert dat er behoefte is aan raadsleden om informatie met elkaar uit te wisselen over zaken die Gemeenschappelijke regelingen betreffen. Zij ziet dat ook als een positieve ontwikkeling, dat er meer belangstelling komt van de raden voor de Gemeenschappelijke regelingen. Zij merkt dat daar waar collegeleden elkaar ontmoeten in diverse besturen, o.a. in het Algemeen bestuur van de MGR, raadsleden een dergelijk platform niet hebben. Zij kan zich voorstellen dat er wel een behoefte is aan een dergelijk platform, waarbij zij ook ziet dat (toename van) "bestuurlijke drukte" voor raadsleden moet worden voorkomen. Zij kan zich ook voorstellen dat raadsleden naar de Agendacommissie kijken als mogelijk platform voor het samenbrengen van signalen uit raden. En, alhoewel de gemeenten die in de MGR zitten, gezamenlijk in veel meer GR-en zitten, is deze Agendacommissie formeel alleen een commissie van de MGR. De Agendacommissie praat door in hoeverre het nodig is om een formele structuur in de vorm van een juridische entiteit in het leven te roepen om te gaan samenwerken als raden. In de regio vindt overleg plaats tussen fracties van dezelfde politieke partijen; dezelfde motie wordt in verschillende raden ingebracht om aandacht te vragen voor een bepaalde politieke kwestie. In de Agendacommissie MGR is afgesproken om amendementen te delen, maar dan is de discussie over het onderwerp al afgerond. Het zou beter zijn om voorafgaand aan een discussie in alle raden al met elkaar te spreken. Over haar formele grenzen kijkend, ziet de Agendacommissie dat ook als een leerpunt in het proces m.b.t. de discussie rond de GGD-Veilig Thuis. De Agendacommissie praat graag door over het dilemma "formeel niet – informeel erg nuttig op proces" in een volgende vergadering. 3. Regionale bijeenkomst voor raadsleden in najaar.	**Ag.cie**

	In de vorige vergadering heeft de Agendacommissie gesproken over wat te doen met het advies van de Raad voor het openbaar bestuur "Wisselwerking" en met het advies van professor Denters over "Controle en verantwoording in een veranderend lokaal bestuur". Zij vindt beide onderwerpen van belang voor de raden. Echter zij worstelt nog met de vertaling naar een concrete invulling voor een regionale bijeenkomst. Inmiddels is er een volgend rapport van de Raad voor het openbaar bestuur "15,9 uur De verbindende rol van het raadslid in een vitale democratie". De secretaris vertelt dat zij n.a.v. het gesprek van gedeputeerde de heer Markink met een vertegenwoordiging van de raad van Wijchen heeft gesproken met de ambtelijke ondersteuning van de gedeputeerde. De provincie is bezig met het opzetten van een Gelderland Academie, die deskundigheidsbevordering voor raadsleden in Gelderland aanbiedt. Zij heeft de suggestie gedaan of de provincie in het kader van het onder de aandacht brengen van de Gelderland Academie bij de raden geen symposium zou kunnen organiseren over bijv. de rapporten van de Raad voor het openbaar bestuur. Deze suggestie zou worden meegenomen.	
10.	**Rondvraag** Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.	
11.	**Sluiting** De voorzitter sluit onder dankzegging aan een ieders inbreng de vergadering. De volgende vergadering is op maandagavond 4 juli om 19.30 uur in het Kasteel in Wijchen.	

Brief aan de raad - CPRN Romeins Erfgoed in Waalfront

reg.nr.: 16.00084471
procesverantw.: BrL50 B3
INGEKOMEN
08 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 761
afgedaan:

CPRN

Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen

Aan: Gemeenteraad Nijmegen, Burgemeester en Wethouders Nijmegen
CC: Directie OntwikkelingsBedrijf Waalfront
Datum: 7 september 2016

Zoals u weet zetten het CultuurHistorisch Platform Rijk van Nijmegen (CPRN) en de Wijkvereniging Ons Waterkwartier zich gezamenlijk in voor de cultuurhistorische inbedding van de nieuwe wijk, die in Nijmegen-West langs de Waal wordt gebouwd. Wij bepleiten dat daarbij het Romeinse, militaire en industriële erfgoed zoveel mogelijk als uitgangspunt en inspiratiebron wordt gebruikt voor het stedenbouwkundige en architectonische ontwerp van die wijk. Wij zien dat u op onderdelen van de plannen een eerste positieve respons geeft op ons pleidooi, met name bij Fort Krayenhoff en het Honigcomplex, waardoor wij kunnen hopen op een voortgaande dialoog, waaraan wij graag onze bijdrage zullen leveren.

Tot onze grote teleurstelling missen wij echter de aanzet tot een dialoog bij de benadering van het Romeinse verleden. Tot heden ontbreekt het aan enig plan om dat in het ontwerp van de nieuwe wijk tot zijn recht te laten komen. Dit werd ons recent nog eens duidelijk in een overleg van Wijkvereniging Ons Waterkwartier met de directie OBW. Daarin kwamen de nieuwe deelplannen van de Bataviabuurt ter sprake. Op een deel van deze locatie is in 2014 door de gemeente Nijmegen de zeer succesvolle en hoopgevende publieksopgraving gerealiseerd. In contrast daarmee staat de aanpak die de directie OBW in dat gesprek op tafel legde voor de nu geplande nieuwe woningen.

Het beleid van de directie OBW, zo werd in dit gesprek gesteld, is om het Romeinse verleden ter plekke zonder aanvullend onderzoek te negeren; het voornemen is om het juridisch kader maximaal uit te nutten om zonder verder onderzoek de funderingspalen voor de nieuwbouw de grond in te kunnen drijven. Dit klemt daarom des te meer omdat op deze locatie het Romeinse verleden bijna direct onder het maaiveld ligt en niet, zoals op de buitendijkse locaties, onder meters dikke ophogingen. Door de funderingspalen zal aan die Romeinse resten zeker schade worden toegebracht, wellicht klein in omvang, maar hoe dan ook onherstelbaar. Volgens de directie OBW zal de verstoring (of liever gezegd: vernietiging)

van het erfgoed in procenten gemeten binnen de wettelijke kaders blijven, en zou de gemeente dit dus kunnen goedkeuren. Een incident dat pijnlijk demonstreert dat aan het Romeinse verleden van de nieuwe wijk niet veel gewicht wordt toegekend in de planvorming.

Door het huidige beleid van de directie OBW, daarin tot op heden gesteund door de gemeente Nijmegen, missen we de gelegenheid om nieuwe inzichten te verkrijgen over Ulpia Noviomagus. Bovendien worden ook kansen genegeerd om de herinnering aan Ulpia Noviomagus in de nieuwe wijk merkbaar en herkenbaar te laten herleven. Wij zijn ervan overtuigd dat het verwerken van het Romeinse verleden de aantrekkelijkheid van de nieuwe wijk blijvend zal vergroten. Het inbedden van het Romeinse verleden draagt structureel bij aan de aantrekkingskracht van de nieuwe wijk en verhoogt daarmee ook de economische waarde; op vergelijkbare wijze als dat zal gelden voor het verwerken van het militaire en industriële verleden. Daarnaast biedt de aandacht voor het Romeinse verleden ook unieke kansen voor de city-marketing. Nijmegen profileert zich immers als oudste stad van Nederland, in dat licht bezien is de Romeinse stad nationaal en internationaal een *unique selling point*. De bouwplannen in het Waalfront vormen een unieke kans om Nijmegen op deze wijze te profileren. Zo'n kans krijg je maar eens in de honderd jaar.

Het is echter nog altijd niet te laat om hierop in te spelen, maar dan moet er wel snel actie worden ondernomen. De beschikbare tijd om tot een goed plan te komen wordt snel minder. Immers, we moeten aannemen dat – met de aankoop en sluiting van het slachthuis en de opleving van de nieuwbouw – het ontwikkelingsbedrijf tempo zal willen maken met de resterende locaties. Daarom is het opstellen van zo'n plan nu meer dan ooit urgent.

Concreet vragen wij U:

1. Om bij de planvorming van de Bataviabuurt niet akkoord te gaan met het voornemen om zonder voorafgaand onderzoek funderingspalen door de Romeinse laag te slaan. Wij bepleiten juist om ter plekke van de daar geplande bebouwing uit te gaan van voorafgaand archeologisch onderzoek, en het juridisch kader juist in te zetten om daarop aan te sturen.

2. Om een plan te doen opstellen voor de stedenbouwkundige en architectonische omgang met het Romeinse verleden, en het doen verrichten van aanvullend archeologisch onderzoek daarvoor. Het doel moet zijn Ulpia Noviomagus merkbaar en herkenbaar te doen herleven in de nieuwe wijk.

Graag willen wij onze bijdrage leveren aan een dialoog, die als doel heeft om in de nieuwe wijk niet alleen het militaire en industriële, maar ook het Romeinse verleden weer tot leven te

laten komen. Dit niet alleen voor de bewoners van de nieuwe wijk, maar ook voor Nijmegen als oudste stad van Nederland. Wij hopen van harte dat u besluit om die dialoog met ons aan te gaan.

Piet Timmermans, voorzitter CPRN
Ruud de Vries, voorzitter Wijkvereniging Ons Waterkwartier

Brief aan de raad - Oude Gelderse Kerken SOGK kwartaal blad 2016-03

Van: Info [SOGK] [mailto:info@oudegeldersekerken.nl]
Verzonden: donderdag 8 september 2016 17:39
Aan: Info [SOGK]
CC: Nico Peek
Onderwerp: Gelderse Kerken [SOGK] digitale versie kwartaal blad 2016-03

Ter informatie aan:

College B&W
Raad / Raadsgriffier
Afdeling
-Cultuurhistorie
-Monumentenzaken

digitale versie kwartaalblad Venster [SOGK] ISSUU
https://issuu.com/sogk/docs/venster2016_3.7

Brief aan de raad - Grutters Ontslag fractievolger

B36

Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

E: info@stadspartijDNF.nl
W. www.stadspartijDNF.nl

reg.nr.: 16.00008576
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
13 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Betreft: Ontslag fractievolger Stadspartij DNF de heer Wiet Benda

9 september 2016

Geachte voorzitter,

Graag wil ik u en de gemeenteraad laten weten dat de heer Wiet Benda is teruggetreden als fractievolger namens Stadspartij DNF.

De afgelopen jaren heeft de heer Benda zijn rol als fractievolger van Stadspartij DNF vooral vervuld als voorzitter tijdens de inspraakronde. Iets wat hij enerzijds met strakke hand én anderzijds met veel warmte en menselijkheid voor de Nijmeegse burger heeft vervuld. Echter was de heer Benda allang daarvoor, sinds 2001, actief als fractievolger van, voorheen Nijmegen Nu en De Nijmeegse Fractie, inmiddels Stadspartij DNF. Voor dit alles zijn wij hem veel dank verschuldigd.

We zijn dan ook blij om u, voor de volledigheid, te kunnen melden dat de heer Benda zijn functie als bestuurder van Stadspartij DNF gewoon zal voortzetten.

Met vriendelijke groet,

Wendy Grutters
Fractievoorzitter & Raadslid Stadspartij DNF

Brief aan de raad - Huis van de Binnenstad Overlast binnenstad door verwarde . . .

B37

NIJMEGEN
HUIS VOOR DE BINNEN-STAD

reg.nr.: 16.000858
procesverantw.: BMO

INGEKOMEN
13 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Nijmegen, 9 september 2016,

Geacht college en geachte raad,

Het Huis voor de Binnenstad is op de hoogte van de overlast die door ondernemers en gasten van onze binnenstad wordt gevoeld door de aanwezigheid van verwarde personen, colporteurs en bedelaars binnen onze sfeervolle binnenstad.

Wij beseffen dat de brede samenleving zich in een sociaal voelende stad mag tonen in een diverse aanwezigheid van mensen en uitingen.
Dat bedelen, verwarde mensen en colporteurs niet goed voor het straatbeeld zijn lijkt op het eerste gezicht voor de hand liggend, maar het besef dat in een moderne stad ook minder kansrijke mensen wonen en zich presenteren hoort nadrukkelijk tot onze samenleving, inclusief de binnenstad economie.

Desalniettemin menen wij na overleg met onze achterbannen te moeten constateren dat er in een aantal benoembare situaties daadwerkelijk overlast is die voorbijgaat aan gangbare sociale acceptatie.

Wij verzoeken college en raad om in dergelijke situaties wijkagenten en bevoegde hulpverleners de mogelijkheid te geven om waar nodig in overleg met de burgemeester een (tijdelijk) gebiedsverbod op te leggen of te zoeken naar andere middelen om daadwerkelijke overlast tegen te gaan.

Wij zijn daarbij van mening dat we als stad de verantwoordelijkheid hebben waar het kan daarbij een zorgaanbod op te stellen of te attenderen op bestaande opvang.

Graag wijzen wij er op dat in ieder geval met nadruk aandacht besteden aan personen die overlast bezorgen vaak al een preventieve werking kan hebben.

Ten slotte prefereren wij een (binnen)stad brede aanpak boven een specifieke gebiedsgerichte aanpak met het oog op het vermijden van verplaatsingseffect.

Met de bedoeling onze stad aantrekkelijker en gastvrijer te maken met respect voor een ieder sturen wij u deze notitie.

Namens Huis voor de Binnenstad waarin vertegenwoordigd KHN-RvN, VCON, CNN en VCVN

Hubert Hendriks,
bestuursvoorzitter

Maarten Mulder,
binnenstad manager

Van Schaeck Mathonsingel 12 Postbus 1004 6501 BA Nijmegen T 024 322 36 73 F 024 324 50 91 info@centrumnijmegen.nl
K.v.K.Centraal Gelderland 41057876 Bank 681544872

Brief aan de raad - Grutters Voordragen kandidaat tot fractievolger voor . . .

B38

Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

E: info@stadspartijDNF.nl
W. www.stadspartijDNF.nl

reg.nr.: 16.000357[illegible]
procesverantw.: BM50

INGEKOMEN
13 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 12 september 2016

Geachte voorzitter,

Graag draag ik de volgende kandidaat als fractievolger voor ten behoeve van Stadspartij DNF, mevrouw M.J.A. Mijling.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

Wendy Grutters
Fractievoorzitter & Raadslid Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

MAGAZINE

1E DRUK, JULI 2016

G1000 NIJMEGEN

OP WEG
NAAR EEN ANDERE
DEMOCRATIE

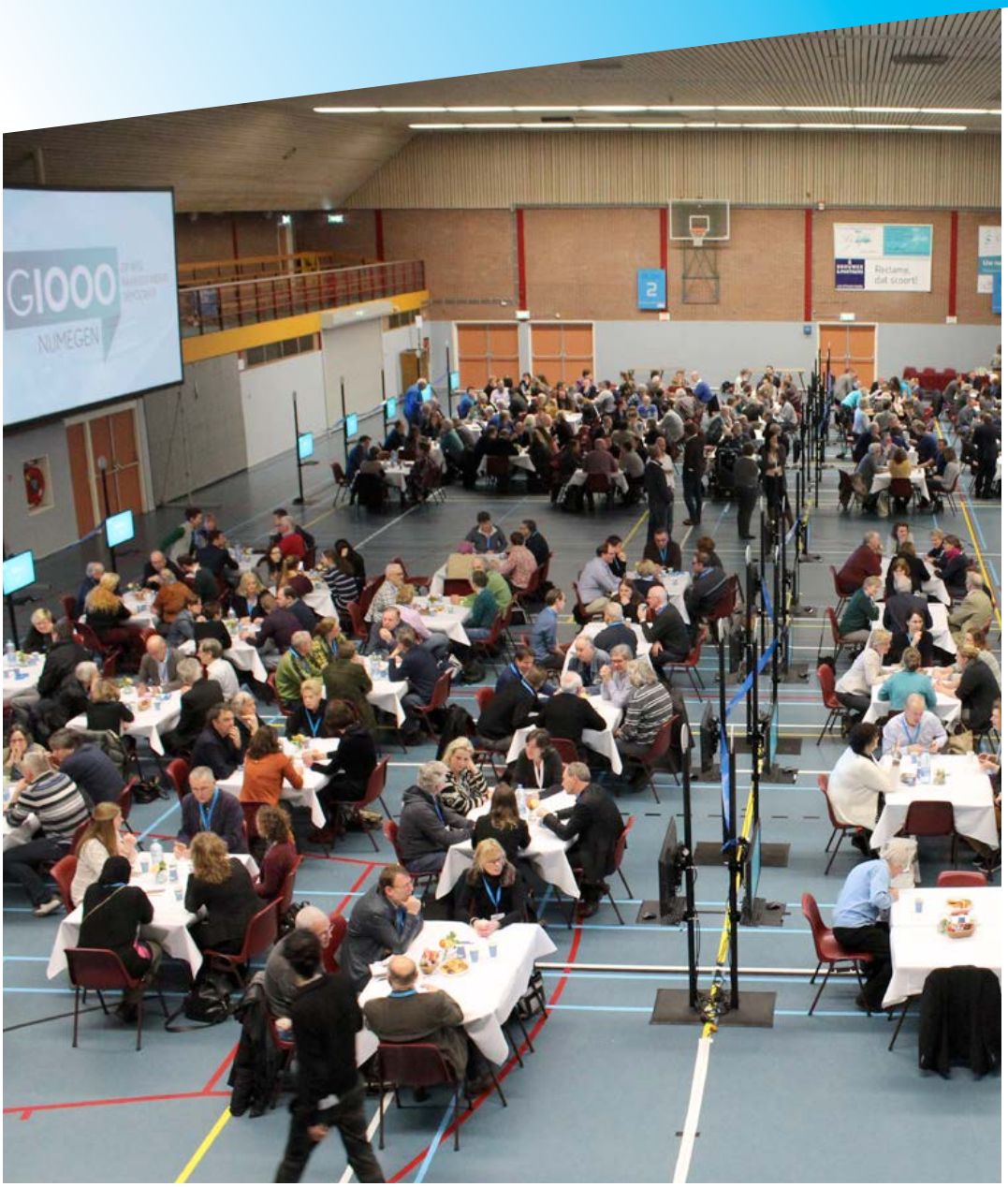

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

VERBINDING NAAR ONS ALLEMAAL!

G1000 NIJMEGEN

OP WEG
NAAR EEN ANDERE
DEMOCRATIE

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

WELKOM!

Duizend Nijmegenaren bij elkaar brengen om de stad een democratische impuls te geven. Dat is de droom waarmee het team van de Nijmeegse G1000 een jaar lang heeft gewerkt om op 5 maart 2016 een prachtige bijeenkomst te organiseren.
Deze droom is verwerkelijkt en dit magazine getuigt daarvan.

Het is een jaar geweest vol inspirerende hoogte- en dieptepunten, maar op 5 maart bleek dat Nijmegen zat te wachten op de G1000. Wat een respons hebben we gekregen. Wat een energie hing er in de Jan Massink Hal!

Misschien was u er op 5 maart bij, misschien organiseert u zelf een G1000 of misschien bent u gewoon geïnteresseerd in de gebeurtenissen van 5 maart. In dit blad vindt u alles over de G1000 Nijmegen, de voorbereiding en de nasleep van de eerste Nijmeegse burgertop.

Namens de redactie,

Veel leesplezier!

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

DE MAKERS

Hoofdredactie	Stefan Schevelier
Redactie	Piet Wiersma
	Shad Raouf
	Rob Janssen
Vormgeving	Edwin Smet
Fotografie	Jerphaas Donner
	Bert Beelen

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

INHOUDSOPGAVE

6 G1000 Nijmegen – Van ideaal naar realiteit
8 5 maart
10 De twaalf beste projecten
12 Projecten 13-59
16 De G1000 in cijfers
17 Burgers aan het woord
24 Alle vrijwilligers
25 Financiën
26 Evaluatie
27 Na vijf maart
28 Sponsoren

DE G1000 NIJMEGEN – VAN IDEAAL NAAR REALITEIT

De G1000 brengt burgers uit de hele stad samen om te praten over de toekomst van Nijmegen. Het is een open dialoog, waarbij verbinding en overeenkomst centraal staan. Een burgerinitiatief dat steunt op grote idealen en dat de democratie wil opschudden. De slogan van de G1000 luidt dan ook: “Naar een andere democratie”. Deze andere democratie is er een waarbij de burgers een actieve rol spelen in de vorming van hun stad; waar zij problemen signaleren en projecten starten om hun stad te verbeteren.

WAAROM EEN G1000?

Een aantal tekenen zijn duidelijk: opkomstpercentages bij verkiezingen zijn dalend. Het vertrouwen in de politiek wordt steeds kleiner. Politieke partijen hebben minder leden, beperktere middelen en tevens grotere moeite om goede kandidaten te vinden voor functies in het openbaar bestuur.

“Ik mag regelmatig als gespreksleider voor informatieavonden van de gemeente optreden. Meestal omdat het onderwerp controversieel is, of omdat er veel weerstand bij de betrokkenen wordt verwacht. Aanvankelijk verliepen die avonden allemaal hetzelfde. Een PowerPoint van de wethouder die ‘alles nog eens uitlegt’. Vervolgens de ruimte om vragen te stellen waar de onvrede op tafel komt. Tot slot wijst een juridisch medewerker op de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen. En vervolgens gaat iedereen ontevreden naar huis. Ik chargeer een beetje, maar in grote lijnen was dit de manier waarop het ging.”

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

Aan het woord is Rob Janssen, initiatiefnemer van de G1000 Nijmegen. We stellen hem wat vragen over de geschiedenis van de G1000.

"Blijkbaar was het voor veel mensen al voldoende dat er naar hen geluisterd werd. Dat intrigeerde me en ik ging meer over het onderwerp lezen. Toen kwam ik de naam van David van Reybrouck tegen en de G1000 die hij in België had georganiseerd. In 2014 had Harm van Dijk de eerste Nederlandse G1000 in Amersfoort op poten gezet.

Ik ben naar hem toegegaan en heb uitgebreid over de G1000 gesproken. Uiteindelijk stelde ik hem maar één vraag: Wat betekent het om een G1000 te organiseren? Zijn antwoord was duidelijk: Je zet je leven een half jaar 'on hold'.

Dat kon ik me op dat moment niet permitteren, zoveel was duidelijk. Ik nam afscheid, stapte in de auto terug naar Nijmegen en hoewel ik rationeel wist dat ik dit niet moest doen had ik inwendig de beslissing al genomen: ik ging mensen zoeken om samen dit avontuur mee aan te gaan!"

KLINKT EENVOUDIG, MENSEN BIJ ELKAAR HALEN OM SAMEN DE ORGANISATIE OP TE ZETTEN. WAS DAT OOK ZO?

"Eigenlijk wel, ja. Ik had maar één criterium: was iemand enthousiast voor het idee, dan was hij of zij geschikt. Later heb ik gemerkt dat het handig was geweest als ik ook andere aspecten vanaf het begin had meegenomen. Per saldo hadden we in korte tijd een team van een man of twaalf bij elkaar; waanzinnig goed in PR en marketing. We hadden Oktober 2015 als richtdatum. Op social media gebeurde zó veel, dat een vriend van me uit Amsterdam me in juni vroeg hoe de G1000 was geweest! Uiteindelijk heb ik moeten constateren dat een dergelijke organisatie ook andere kwaliteiten vereist. Er zijn een aantal wijzigingen in het regieteam geweest en de datum werd een maand opgeschoven. Maar daar bleef het niet bij.

Na enige tijd moest ik onderkennen dat initiatiefnemer en projectleider twee verschillende rollen zijn. Ik heb Jan Huurman gevraagd om deze klus te klaren. Dat deed hij op één voorwaarde: dat we de datum zouden verplaatsen naar maart 2016. Dat bleek achteraf een gouden greep. Daarmee werden wij het eerste grote publieksevenement in het kroonjaar 2016. Mochten we meedoen met de grote jongens, zoals de vierdaagse, gebroeders van Limburg, Special Olympics, Giro d'Italia. Super. Alles onder de vlag van 'Wij Zijn Nijmegen', waar Paul Matthieu enorm veel energie in gestoken heeft.

ER IS DUS NOGAL WAT FOUT GEGAAN. LEVERDE DAT GEEN WREVEL OP?

"Absoluut. Er zijn pijnlijke situaties geweest, erg vervelend. Uiteindelijk is dat blijkbaar het proces geweest dat nodig was. Waar ik erg blij en trots over ben is de kwaliteit van het team dat dit georganiseerd heeft. Een bonte verzameling van professionals en mensen die geen of nauwelijks organisatorische ervaring hadden. Die mix heeft volgens mij ervoor gezorgd dat de dag uitzonderlijk goed geslaagd is.

Natuurlijk ging er richting D-day van alles mis. Ikzelf kreeg ineens een opdracht in Afrika en was pas een week voor 5 maart terug. De druk – en daarmee de onderlinge irritatie – namen gestaag toe. Precies zoals dat bij projecten die de moeite waard zijn hoort te gaan. En precies op het goede moment, vraag me niet hoe dat kan, doet iedereen op het laatste moment de juiste dingen; valt alles op zijn plek. Last minute, echt letterlijk last minute, zijn de laatste mensen binnengekomen die hebben geholpen en is het uiteindelijk gewoon een enorm succes geweest.

WIE ZATEN ER IN HET REGIETEAM?

"Lastige vraag, omdat ik nu ongetwijfeld mensen ga vergeten. Vanuit het gemeentehuis waren Mirande Heffels, de raadsgriffier, en Barbara Boschman betrokken. Enorm waardevol om op die manier de lijnen met het stadhuis kort te kunnen houden. Koen Vrielink heeft de financiën aangestuurd, Berry Verwegen regelde alles op het gebied van vrijwilligers. Mind you, dat waren er over de 100! Silvia de Bruin en Ella Rozendaal van CongresLink hebben de registratie en ontvangst van alle deelnemers waanzinnig professioneel gedaan, Karst Grit van Karst Grit Media was hoofd techniek en heeft de impressievideo geproduceerd. Een cruciale rol, want we hadden voor een kapitaal aan techniek in huis. Adam Galijasevic, een jonge jongen die 'weleens iets had georganiseerd' was hoofd logistiek, een enorme klus. Ik heb getwijfeld of hij dat zou klaren, maar hij heeft mijn verwachtingen ruimschoots overtroffen. Prachtig om te zien. Hetzelfde geldt voor Ruud Linssen van Buro Bliss. Hij heeft samen met zijn team alle communicatie en PR gedaan. Zijn vaste antwoord op vragen was: 'dat komt goed'. Ik moet zeggen, dat heb ik niet altijd zo ervaren, maar zijn gevoel voor timing was perfect. Op het juiste moment ging de hele campagne los en kregen we in no-time geweldig veel media-aandacht.

En degene die ik absoluut niet mag vergeten is Sietske Agelink. Ook jong en vooral iemand die zag wat er moest gebeuren en daar als vanzelf mee aan de slag ging. Zij was voor mij de verpersoonlijking van datgene waar de G1000 voor staat: luisteren, elkaar helpen, gastvrij en uitnodigend zijn en vooral nooit te beroerd om de handen uit de mouwen te steken. En natuurlijk de samenwerking met de universiteit. Politiek filosoof Stefan Schevelier en student filosofie Shad Raouf, hebben veel praktisch werk geleverd. Ook door hun vragen hebben zij ons geholpen om de juiste koers te houden. Aanvankelijk was de G1000 voor hen alleen een onderzoeksproject. Al snel werden ze enthousiaste vrijwilligers. Nogmaals, excuses aan al die mensen die ook meegewerkt hebben die ik nu niet bij naam noem. Zonder al die inzet was dit project nooit geslaagd.

IMPRESSIE
5 MAART

ONTVANGST

Het is vroeg in de morgen wanneer de eerste vrijwilligers aankomen bij de Jan Massinkhal. Het is koud, maar de stemming zit er na een kop koffie gelijk goed in. Hoewel veel van het voorbereidend werk de voorgaande dagen al is verricht moet er 's ochtends nog een hoop gebeuren. De organisatie houdt er rekening mee dat tien tot vijftien procent niet komt opdagen, maar bij 850 vooraanmeldingen gaat het dan nog steeds om een grote groep.

Om acht uur worden de eerste deelnemers verwacht en dan moet de Jan Massinkhal klaar zijn voor ontvangst. De vrijwilligers splitsen zich in teams. Sommigen ontfermen zich over het eten en drinken, terwijl anderen de zaal in orde maken.

De tafelgriffiers – die het gesprek tussen burgers zullen stroomlijnen – zijn op 5 maart wat eerder aanwezig en ontvangen nog wat laatste aanwijzingen. Of ze er zin in hebben? 'Ja', zeggen de griffiers die er als eerste zijn, 'wij verwachten vandaag veel nieuwe ideeën'. Wat voor gekke ideeën dan? 'Nou, bijvoorbeeld dat N.E.C. en Vitesse bij elkaar worden gevoegd', zegt een van hen.

Dan druppelen ook de eerste deelnemers binnen en gaat het snel. De Jan Massinkhal stroomt vol en het geluid van 639 mensen vult de sporthal. Verdeeld over acht vakken staan er stoelen en tafels klaar om de deelnemers op te vangen. Onder het genot van een kop koffie maken Nijmegenaren kennis met stadsgenoten die ze vaak nog nooit hebben gezien.

KENNISMAKING

De dag begint met de openingswoorden van burgemeester Hubert Bruls. Hij is blij te zien dat de zaal zo vol zit en wenst de deelnemers een inspirerende middag toe. Daarna volgt een kennismakingsgesprek. Wie ben je? Wat brengt je naar de Jan Massinkhal? Dat zijn het soort vragen waar de dag mee begint.

De kennismakingsronde bestaat uit drie afzonderlijke delen. Na ieder onderdeel wisselen de deelnemers van tafel en zien ze vijf frisse gezichten. 'Hè, wat jammer nou', zeggen veel deelnemers, want al direct stromen er goede ideeën door de zaal.

Na iedere wissel zoeken ze een antwoord op een nieuwe vraag. Tijdens de eerste ronde staat de vraag centraal: 'Wat moet er in Nijmegen gebeuren?' Dan stromen de ideeën: 'Lent moet bij de stad betrokken worden', 'doe iets met de waalkade'. Ondertussen geven andere deelnemers te kennen gewoon blij zijn met de manier waarop de nieuwe waalbrug eruit ziet.

Tijdens de tweede ronde wordt het moelijker en praten de deelnemers over de vraag wat er nodig is om die problemen op te lossen. Meer verbinding, ondernemers, geld, tijd, het zijn zomaar een aantal van de dingen die mensen noemen. Burgemeester Bruls merkt enthousiast op dat het woord 'verbinding' vaak genoemd wordt. Dat is het antwoord dat hij zelf ook zou kiezen, want daar draait het uiteindelijk om: 'verbinding'.

De laatste ronde daagt Nijmegenaren uit te bedenken wat ze zelf kunnen bijdragen aan de projecten met de vraag: 'Wat kan en wil ik daar aan bijdragen?'

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

De antwoorden die Nijmegen formuleert komen steeds samen op grote schermen die verspreid door de zaal staan opgesteld. Zo wordt duidelijk welke ideeën en problemen er in de stad leven, wat de obstakels zijn waar burgers tegenaan lopen en welke positieve bijdragen de zevenhonderd mensen in de hal willen leveren om deze problemen op te lossen.

AAN HET WERK

Wanneer het middaguur nadert is het tijd voor het 'changement'. Het is tijd om ideeën om te zetten in projecten die de stad beter gaan maken. De deelnemers wisselen nog een keer van tafel terwijl de DJ ("Ik ben anarchist, dus ik doe lekker m'n eigen ding.") lekker wat opzwepende muziek draait. De groepen waar ze nu in terechtkomen zijn de groepen waar ze de rest van de dag mee samen zullen werken. Daarvoor worden alle ideeën ingedeeld in acht categorieën: tijd, kleinschaligheid, betrokkenheid, communicatie, platform, verbinding, ontmoeting en overig.

Helaas geven veel deelnemers later aan dat er in deze fase iets mis gaat. Ze hebben tijdens de kennismaking drie goede gesprekken gevoerd, maar tijdens het 'changement' ontstaan er acht categorieën waar niet iedereen zich in kan vinden.

Iedereen gaat aan de slag. Onder leiding van een tafelgriffier werkt iedereen aan een project voor de stad. De tafelgriffiers zorgen ervoor dat het gesprek soepel verloopt en ondersteunen de deelnemers bij het maken van een digitale presentatie. Iets voor vier staan er in de sporthal negenenvijftig beeldschermen, met negenenvijftig Prezi's van negenenvijftig projecten.

STEMMEN

Nu mogen alle zevenhonderd deelnemers stemmen en dat gebeurt met enthousiasme. Een paar uur hebben de deelnemers nu vooral gehoord waar ze zelf mee bezig zijn. Nu zien ze het resultaat van de honderden andere burgers die hard gewerkt hebben. Het is ook een uitgelezen moment om eens met andere deelnemers te praten over alle projecten waar zij mee bezig zijn geweest.

Stemmen gebeurt met stickers. Die plakken de deelnemers op de projecten die zij het meest interessant vinden. De stemmen worden geteld en de twaalf projecten met de meeste stemmen presenteren zichzelf voor alle deelnemers. Dappere burgers klimmen op de zeepkist om toe te lichten wat ze verzonnen hebben.

Wie denkt 'Hé, dat is een goed idee!', gooit zijn badge met naamkaartje in een bak die bij één van de twaalf projecten hoort. Wie dat doet ontvangt een uitnodiging voor de vervolgbijeenkomst van 17 maart. Bij ieder project zijn mensen druk bezig om mensen te werven en uiteindelijk levert dat 237 badges op.

De dag wordt afgesloten met een borrel, waarop Nijmegenaren nog vrolijk napraten over de drukke dag. De vrijwilligers verlaten de hal uiteindelijk pas wanneer het donker is en de hal weer opgeruimd wordt achtergelaten.

DE TWAALF BESTE PROJECTEN

VAN DE G1000 NIJMEGEN

1 POWER TO THE PEOPLE

110 stemmen Tafel 2.5 Tafelgriffier: Frits Baghus

Woordvoerder: Gert Slob

Power to the People creëert ruimte voor vernieuwende initiatieven waardoor beleving gestimuleerd wordt. Problemen met leegstand van winkels worden aangepakt door mensen met nieuwe woon- en werkideeën met verhuurders in contact te brengen.

2 TAALCAFÉ NIJMEGEN

98 stemmen Tafel 1.5 Tafelgriffier: Berry Verwegen

Woordvoerder: Thérèse Piekstra-Fischer

Taalcafé Nijmegen is een ontmoetingsplek voor anderstaligen en Nederlanders om in een ongedwongen sfeer de Nederlandse taal te oefenen. Men praat over allerlei onderwerpen als gezondheidszorg, onderwijs, cultuur. Dit gebeurt in groepjes onder leiding van Nederlandse vrijwilligers. Men spreekt altijd de Nederlandse taal, dus een basiskennis van Nederlands is vereist.

3 IEDER EEN UUR

89 stemmen Tafel 1.7 Tafelgriffier: Peter Reijers

Woordvoerder: Peter Reijers

Ieder een Uur is een systeem waarbinnen alle Nijmegenaren per jaar één uur aan vrijwilligerswerk aanbieden. Dat kan ook door gewoon koffie te drinken met een eenzame oudere. Dit vindt plaats in samenwerking met de vrijwilligercentrale en een vrijwilligersmakelaar.

4 NIJMEGEN APPELEERT

79 stemmen Tafel 3.8 Tafelgriffier: Dorien te Pas

Woordvoerder: Anoek Aben

Nijmegen Appeleert is een app waarmee burgers en gemeente laagdrempelig kunnen communiceren. Binnen de app hebben gebruikers de mogelijkheid tot opiniepeilingen te starten en eigen initiatieven aan te dragen. De app bevat een agenda van activiteiten en bijeenkomsten, en kan gepersonaliseerd worden naar eigen interesses.

5 GROEN DOOR EN VOOR DE BUURT

72 stemmen Tafel 4.6 Tafelgriffier: William Agelink

Woordvoerder: Steve Vorsch

Groen door en voor de buurt is een buurttuin die door de buurtbewoners zelf wordt onderhouden. De tuin is een ruimte om elkaar te ontmoeten, maar ook een plek voor natuureducatie, opvoeding in groenbeheer en ecologisch denken.

6 STADSMAALTIJD

70 stemmen Tafel 3.4 Tafelgriffier: Erik van Gelderen

Woordvoerder: Jetske Tinnevelt

Veel mensen kennen hun buren niet en doen veel (of zelfs alles) digitaal. Door samen te gaan eten kom je met elkaar aan de praat en bevorder je de sociale cohesie in de buurt. Daarom organiseren we een informele, huiselijke stadsmaaltijd (gezamenlijk gekookt of meegebracht).

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

7 HET BESTE IDEE BEGINT OP DE PLEE

Woordvoerder: Jon Feenstra

69 stemmen Tafel 2.1 Tafelgriffier: Coen Arentz

Een WC-jaarkalender, ontworpen door en voor bewoners (van de wijk). Hierin staan weetjes over de wijk, bewonersinitiatieven en algemene informatie over de stad (en de gemeente).

8 SOCIAAL COLLECTEREN

Woordvoerder: Bart Spijkerboer

62 stemmen Tafel 4.3 Tafelgriffier: Bart Spijkerboer

Het doel van sociaal collecteren is om sociale vraag en aanbod op te halen aan de deur en bij elkaar te brengen. Vrijwilligers houden een gesprek aan de deur over vraag en aanbod. Iedereen heeft iets te bieden. Een uur in de week biedt men gezelschap, een ladder, hulp bij boodschappen. Sociaal collecteren is vertrouwd, persoonlijk, gericht op inspiratie, herkenbaar, laagdrempelig, fysiek en digitaal.

9 BUURTGESTUURD

Woordvoerder: Kim van Iterson

62 stemmen Tafel 7.3 Tafelgriffier: -

Een coördinatieteam of platform dat initiatiefnemers uit de buurt koppelt aan de beheerders van leegstaande faciliteiten. Er zijn veel leegstaande en beschikbare panden of parkjes waar tijdelijk niks mee gebeurd. Ook zijn er bewoners en organisaties die daar leuke tijdelijke initiatieven voor hebben. Breng deze bij elkaar en breng sterkere sociale cohesie tot stand. Mocht dit succesvol zijn dan kan het eventueel permanent worden. Of juist niet: het pop-up buurthuis!

10 THE VOICE OF NIJMEGEN

Woordvoerder: Bert Lagerweij

56 stemmen Tafel 5.0 Tafelgriffier: Bert Lagerweij

Van G1000 naar G10: The voice of Nijmegen maakt het mogelijk om burgerplannen te genereren, ontwikkelen en uitvoeren op wijkniveau. Het is een platform voor goede ideeën. Als er een goede bij zit, kunnen mensen virtueel hun stoel omdraaien.

11 MARKT VAN TALENTEN

Woordvoerder: Bart Colijn

56 stemmen Tafel 6.3 Tafelgriffier: Bart Cosijn

Markt van talenten is een pop-up event voor en door nieuwkomers en oudblijvers waarin diensten en talenten worden gekoppeld via vraag en aanbod. Bijvoorbeeld in leegstaande winkels, kantoren of bedrijfsgebouwen. Een zomer- en winter-editie behoren beide tot de mogelijkheden.

12 BUURTBORD

Woordvoerder: Boris van Meurs

56 stemmen Tafel 7.2 Tafelgriffier: Rob van Dijck

Buurtbord is een bord in elke buurt waarop men ideeën kan plaatsen, buren zichzelf kunnen voorstellen, op een persoonlijker manier informatie kan worden gecommuniceerd en oproepen kunnen worden geplaatst.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

PROJECTEN 13 TOT EN MET 59

13 **INVLOED VAN BURGERS OP GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING**
53 stemmen Tafel 3.0 Tafelgriffier: Maryse Slingerland
Zelf bepalen wat je belangrijk vindt in de buurt. De wijk krijgt hiervoor een leefbaarheidsbudget, waarbij alle wijkbewoners worden uitgenodigd om deel te nemen aan een panel. In dit panel wordt informatie gegeven en input gevraagd over dingen die in de wijk spelen. Het uiteindelijke doel is om via stemmen invloed te hebben op het leefbaarheidsbudget en de beslissingen die daarover genomen worden.

14 **WIJKHERO**
49 stemmen Tafel 3.5 Tafelgriffier: Godfried Verstegen
De Wijkhero is de verbindende factor voor alle communicatie in de wijk. Hij of zij staat actief in contact met bestaande bewoners, heet nieuwe bewoners welkom, en is een vast herkenningspunt met voelsprieten in de wijk. De exacte invulling is afhankelijk van de behoefte in de wijk. De Wijkhero is ambtenaar noch vrijwilliger en laagdrempelig bereikbaar. Hij of zij onderhoudt contacten met verenigingen, ondernemers, bewoners en gemeente.

15 **DE VERBINDER**
49 stemmen Tafel 5.1 Tafelgriffier: Joke de Wit
Sociaal platform De Snelbinder is een plaats waar vraag en aanbod samen komen. Het doel is om op een laagdrempelige manier problemen en middelen met elkaar in contact brengen. Denk hierbij aan vrijwilligers, expertise, gelden en onroerend goed.

16 **HUIS VOOR ELK TALENT**
48 stemmen Tafel 5.9 Tafelgriffier: Ilse Rechterschot
Huis voor elk talent is een faciliteit voor een leven lang leren. In een tijd van veel leegstand in de stad, verschillende (arbeids)kwaliteiten per generatie is dit huis de verbindende factor. Het Huis voor elk talent biedt: inspirerend werken en leren; micro-economie en welzijn; ouderen en jongeren; brengen & halen; kennis & kansen; toegankelijke flexplekken. In het pand kunnen studenten, ondernemers, werkzoekenden en anderen aan een tafeltje gaan zitten om te werken of te studeren. Het is een plek waar burgers elkaar kunnen ontmoeten en van elkaar kunnen leren. In een tijd van een leven lang leren een cruciale faciliteit.

17 **VAN G1000 NAAR B100**
46 stemmen Tafel 4.7 Tafelgriffier: Claartje van Well
Het idee is om een toolkit maken waarmee buurtbewoners op een eenvoudige wijze een B100 kunnen organiseren. Doel is dat iedere buurt en wijk aan de slag kan met eigen ideeën en initiatieven.

18 **V&D ALS COMMUNITYCENTER**
42 stemmen Tafel 2.3 Tafelgriffier: Jan Bouwkamp
De V&D wordt een community centre; laagdrempelig, met betrokken mensen die samenwerken en ideeën en hulp delen. Kenmerken: dagelijks toegankelijk, centrale coördinatie van lokale initiatieven, bereikbaar, schaalvoordeel, respect voor elkaar, burgers nodigen instanties uit.

19 **STADSMAGNETEN. KNOOPPUNT TUSSEN WIJKEN DOOR**
42 stemmen Tafel 6.1 Tafelgriffier: Aldo Paula
Stadsmagneten zijn knooppunten tussen wijken door bestemmingsplanvrije zones, gevoed door burgerinitiatieven. Voorwaarden zijn: behoeften burger leidend, wijkoverstijgend, multifunctioneel, per 'magneet' verschillend. Mogelijke invulling: Burger-initiatiefloket, gemeentelijke voorzieningen, kinderdagverblijf, dagrecreatie, werken, studeren en opleidingen, horeca, zorg, cultuur, speelplek.

20 **BROEDPLAATS**
40 stemmen Tafel 4.1 Tafelgriffier: Han Derckx
Iedere buurt of wijk krijgt zijn eigen Broedplaats, met als doel het verbinden van mensen en mogelijkheden in de buurt. Het gaat om een kleinschalige 'huiskamer' waar mensen elkaar kunnen treffen. De gemeente faciliteert, terwijl de buurt organiseert en regisseert. Mensen maken de buurt weer eigen, bottom-up.

21 **DE BURGER ALS GELIJKWAARDIGE GESPREKSPARTNER**
37 stemmen Tafel 3.7 Tafelgriffier: Leo Deurloo
Het idee is om in iedere buurt een Nijmeegs Café te openen, waar burgers een gelijkwaardige partner kunnen zijn van de gemeente. Waar je gehoord wordt, dialoog kunt voeren, initiatieven neer kunt leggen, inspraak hebt en invloed uit kunt oefenen. Bijvoorbeeld over woonomgeving, leefomgeving en werkomgeving.

22 **DE ZORG-SAMEN-BUURT NIJMEGEN**
36 stemmen Tafel 4.5 Tafelgriffier: Ruben Hurenkamp
Samen werken, samen helpen, samen duurzaam. Bruggen bouwen in de buurt: Bewoners nemen het initiatief, buurtbewoners brengen elkaar onderling in contact, zij peilen hun eigen behoeften en die van de buurt. Groepjes bewoners gaan behoeften invullen en/of brengen initiatieven verder. Het bestaande verder en beter benutten.

23 **MOVING DINNER**
35 stemmen Tafel 7.6 Tafelgriffier: -
Ontmoet en eet op verschillende locaties. Inspiratie is voldoende om mee te doen. Toegankelijk voor iedereen. Organiseer een diner, bedenk een locatie en budget, stel een thema of onderwerp voor, laat je inschrijven op de app.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

24 **HET VERBINDINGSLAB**
34 stemmen Tafel 6.9 Tafelgriffier: -
Het verbindingslab is bedoeld als laboratorium voor stedelijke experimenten. Als een project/experiment niet werkt, kan het vervangen worden door een nieuw project. Denk hierbij aan een taalcafé, flexplekken, urban farming, integratie van vluchtelingen, low-budget meetingpoint, kookcafé, dagbesteding en ontmoetingsplek, foodmarkt, etc. Dit vindt vervolgens plaats in leegstaande panden in de binnenstad.

25 **ONSWIJKJE.NL**
33 stemmen Tafel 5.2 Tafelgriffier: Renée Waumans
Onswijkje.nl is een website die informeert, deelt, helpt, signaleert, praat, (ver)koopt en verbindt. Op de site vind je verschillende rubrieken: Vraag & Aanbod; Meldpunt; Wie, wat, waar; Ideeënbus, etc. Begin met een experiment van een paar jaar, zoek initiatiefnemers in de wijk en zorg voor een bloeiende wijk.

26 **PLATFORM ONTMOETINGSPLEK EN INITIATIEF VAN/VOOR BURGERS**
32 stemmen Tafel 5.3 Tafelgriffier: Jacqueline Groenen
Het idee is om informatie (wensen) van burgers te verzamelen/bundelen met als doel het bewerkstelligen van vernieuwing en/of verandering in de Nijmeegse samenleving. Dit door het verzamelen van partners, expertise, vrijwilligers en crowdfunding. Dit gebeurt op basis van verschillende thema's, zoals duurzaamheid, veiligheid, bereikbaarheid, cultuur, sociale cohesie.

27 **MUZIEK- EN KOOKPODIUM IN DE WIJK**
32 stemmen Tafel 7.4 Tafelgriffier: Madeleen Helmer
Het muziek- en kookpodium verbind alle culturen in Nijmegen, en is voor iedereen toegankelijk. Door samen muziek te maken en te eten in bestaande wijkpunten maken we de verbinding sterker. Zorg samen voor een gezonde en goedkope maaltijd, workshops koken en muziek. Graag sluiten we aan vervolginitiatieven rond Heumensoord.

28 **JIJ EN IK BOUWEN**
30 stemmen Tafel 5.6 Tafelgriffier: Ageeth Veenemans
Jij en ik bouwen verbindt ondernemende overheid aan participerende burgers. Dit door middel van een App die: 1) Vraag en aanbod van burger en overheid bij elkaar brengt; 2) Meningen verzamelt rondom belangrijke onderwerpen; 3) Draagvlak creëert dat ontstaat vanuit burgers. Resultaat: een verkleining van de afstand tussen burger en politiek.

29 **T100; BEGELEIDEN BURGERINITIATIEVEN RONDOM EEN THEMA**
28 stemmen Tafel 2.2 Tafelgriffier: Leo Bosland
Doel van de T100: betrokkenheid vergroten door met stadsgenoten plannen te maken rondom zelfgekozen thema's (via de G1000 methode). Dit via een expertisecentrum ondersteuning burgerinitiatieven waar ondersteund wordt op gebied van informatievoorziening, procesbegeleiding en interactie tussen burger en gemeente.

30 **PILOT BURGERINITIATIEF**
28 stemmen Tafel 2.9 Tafelgriffier: Yvette Maass
Teveel regelgeving is de vijand van betrokkenheid. De gemeente benoemt een wijk als pilot en laat deze wijk zelf speerpunten benoemen die de komende twee jaar ontwikkeld en uitgevoerd worden. Hierdoor wordt het bundelen en ontwikkelen van initiatieven met actieve wijkbewoners en verbetering van de netwerken mogelijk. Gevolg hiervan is meer vertrouwen, eenvoudigere regels, kortere lijnen en meer snelheid.

31 **DE WIJK ALS STAD**
27 stemmen Tafel 6.7 Tafelgriffier: -
De wijk als stad werkt als wijkverbinder. Het stimuleren van eigenaarschap van de wijk; bedrijvigheid aantrekken voor de wijk; pro-actief naar de mensen toe; korte lijn naar de gemeente.

32 **DE BURGER ALS SNELVERBINDER (DE SNELVERBINDER BOULEVARD)**
27 stemmen Tafel 6.8 Tafelgriffier: Hay van der Sterren
Het inrichten van de Snelbinder als een echte verbinder in de stad. De Snelbinder wordt fysiek en sociaal ingericht en biedt de volgende activiteiten: uitzichtpunt, informatiepanelen, zitplaatsen, plantenbakken, wandelen over de boog, kunst, vertier boven de rivier, zeepkisten, piano, lichtkunst, bakfietscatering.

33 **REMIX IN DE WIJK**
26 stemmen Tafel 6.2 Tafelgriffier: Sophie Bruins
Remix in de wijk is een gevarieerde groep van wijkbewoners die de mensen verbindt. Dit team weet wat er gebeurt en zij organiseert en stimuleert verbindingen. Coördinatie gebeurt door een professionele buurtregisseur. In het ideaalplaatje is iedereen in de buurt van alles op de hoogte en kan altijd meedoen, is er respect en begrip vanuit het verschil en komen er meer en nieuwe verbindingen.

34 **G100 IN DE WIJK**
23 stemmen Tafel 7.0 Tafelgriffier: Cees van Diemen
Elkaar ontmoeten in de Wijk. Hiervoor wordt denkkracht en creativiteit gebundeld om tot kruisbestuiving te komen. Doel van de G100 is: Elkaar leren kennen, vertrouwen ontwikkelen, verbinden, plannen ontwikkelen om de leefomgeving te verbeteren en behoeftepeiling. De wijk is je wereld!

35 **DE BRINK**
22 stemmen Tafel 1.4 Tafelgriffier: Bibi Cornelissen
De Brink brengt vraag en aanbod samen om je eigen leefomgeving te verbeteren. Doelen: wijkverbetering, sociale verbondenheid, culturele verrijking. Hoe werkt het? Persoonlijke benadering, inventariseren van vraag en aanbod, samenwerkingsplatform.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

36 **BUURTVERBINDEN**
22 stemmen Tafel 3.6 Tafelgriffier: Egonie Eggink
Buurtverbinden' is een kennismakingsactiviteit georganiseerd op straatniveau waardoor buurtgenoten het onderling contact kunnen optimaliseren en er in samenwerking meer bereikt kan worden. Resultaten kunnen zijn: een buurt-app, facebookpagina, straatsport, diensten ruilen, opvang nieuwe bewoners, etc. Resultaat hiervan is meer buurtparticipatie, een groenere, veiligere, gezelligere buurt en meer sociale samenhang.

37 **INTERACTIEF WIJKBELEID OP BASIS VAN BUURTSCAN**
21 stemmen Tafel 2.0 Tafelgriffier: Hans Alberse
De gemeente moet meer sturen op diversiteit in de wijken. Een goede mix is de basis voor betrokkenheid. Een kleinschalig burgerpanel per buurt. Mix ouderen en jongeren, studenten en vluchtelingen. Het burgerpanel jaagt initiatieven aan, signaleert en geeft daarover informatie aan de gemeente.

38 **LEKKER BUURTEN: G1000 OP BUURTNIVEAU**
21 stemmen Tafel 4.0 Tafelgriffier: Sjoerd de Vreng
Een buurtcomité waarin gekeken wordt wat er in de buurt speelt en omschrijft hoe de ideale buurt er uit ziet. Zet de buurt in beweging. Werf in de wijkkrant, bij de lokale supermarkt, met een ludieke activiteit.

39 **WIJK G121 (WIJKVERBINDING)**
21 stemmen Tafel 6.4 Tafelgriffier: Renée Veldkamp
Wijk G121 brengt de (onzichtbare) behoefte aan bijvoorbeeld contact en hulp in kaart, maar verbindt ook vraag en aanbod in de wijk. Hou het initiatief bij de wijkbewoners zelf. Dit door het toepassen van het G1000-format binnen wijken, aansluitend op bestaande wijkinitiatieven.

40 **G100(0) IN DE WIJK**
19 stemmen Tafel 4.2 Tafelgriffier: Carmen Keune
Iedereen in de wijk wordt uitgenodigd om aan de slag te gaan met gedeelde initiatieven die uit de G1000 zijn ontstaan. G1000-experts helpen initiatiefgroepen uit de wijk. De gemeente helpt waar nodig.

41 **G100 PER STADSDEEL OF WIJK VOOR IEDEREEN**
18 stemmen Tafel 2.7 Tafelgriffier: Rob Sibon
Per wijk wordt een startbijeenkomst georganiseerd om een G100 op wijkniveau te organiseren. Tijdens deze bijeenkomst worden ambassadeurs gezocht en een campagne verzonnen. Hierdoor wordt de betrokkenheid in de wijk vergroot en dat is ten gunste van de aantrekkelijkheid van de wijk. Hierdoor leren mensen anderen kennen.

42 **G25: IN ELKE BUURT EEN BUUR(T)APP**
18 stemmen Tafel 4.9 Tafelgriffier: Monique Leyenaar
Er zijn heel veel kleine dingen die men graag op buurtniveau zou willen doen: bankjes plaatsen, fietsenstalling regelen, BBQ-plaats, zonnepanelen in de buurt, een deelbeurs instellen. Zorg voor een kleinschalige lokale app waar men elkaar kan ontmoeten op buurt/lokaal niveau.

43 **OUD & JONG**
18 stemmen Tafel 5.4 Tafelgriffier: Jasper de Glas
Wijmegen! Een combiarrangement van muziek, cultuur en sport. Een netwerk waar vraag en aanbod bij elkaar komen.

44 **BURGERKRACHT NIJMEGEN**
18 stemmen Tafel 5.7 Tafelgriffier: Peter Fest
Burgerkracht Nijmegen is een platform om maatschappelijke betrokkenheid te vergroten (meedoen, meedenken, meebeslissen, meeweten, meebewegen). Een marktplaats waar burgerinitiatieven samen komen onder het motto: 'Ik kan wat, wat kan ik voor u betekenen?' 'Wat willen jullie voor mij betekenen?' Uitgangspunt zijn steeds de mogelijkheden van de betrokkenen, wat ze WEL kunnen en in huis hebben.

45 **COMMUNICATIE TUSSEN BURGERS, WIJKEN EN GEMEENTEN**
17 stemmen Tafel 3.3 Tafelgriffier: Koen van Sleeuwen
Van nuilen naar Noaberschap; die pet past ons allemaal. Bindweefsel in de wijk verbeteren door wijkblad, wijkactiviteiten, whatsapp-groep, burgernet. Communicatie tussen gemeenten en burgers verbeteren. De zichtbaarheid van de wijkmanager verbeteren en de bekendheid van STiP verbeteren. Nog meer uitdragen van kwaliteit van de stad.

46 **ONTMOET JE BUUR(T)**
17 stemmen Tafel 4.8 Tafelgriffier: Sèmi Abou El Ela
Informeer bij alle buurtbewoners (zowel digitaal als fysiek) wat hun behoeften zijn. Wijkbewoners informeren welke ontmoetingsmogelijkheden er zijn. Fysiek: activiteiten organiseren en delen; ontmoetingsplaatsen delen. Digitaal: goederen en diensen vragen en aanbieden, activiteitenagenda, voorstellen van wijkbewoners. Noaberschap!

47 **PROJECTENMACHINE 'BURGER AAN ZET'**
16 stemmen Tafel 4.4 Tafelgriffier: Paulus Blom
De projectenmachine faciliteert projecten van burgers bij voldoende draagvlak. In dit initiatiefplatform leert men van elkaar, ontwikkelt men elkaars netwerk en wordt kennis gekoppeld. De burger aan zet! Voor al uw burgerinitiatieven!

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

48 **DE VREDE VAN NIJMEGEN ERVAREN EN DELEN VOOR ALLE BURGERS**
16 stemmen Tafel 6.0 Tafelgriffier: Mieke van Nistelrooij
Ervaren en delen van veiligheid voor alle burgers. Op 4 en 5 mei 2018. 4 mei: Herdenking van alle doden die vielen bij oorlogen; 5 mei: viering van vrijheid voor alle levenden.

49 **G100 VOOR LEEGSTAANDE PANDEN ALS V&D**
15 stemmen Tafel 2.4 Tafelgriffier: Henk Horstink
Het idee is om gemeente en eigenaar een G100 te laten organiseren voor panden als V&D met bewoners, gemeente, eigenaar en middenstanders, inclusief digitale input. Formuleer drie plannen, commitment voor kerngroep, onderzoek de haalbaarheid en maak vervolgens transparante en beargumenteerde keuzes. De planning en uitvoering vindt altijd plaats inclusief kerngroep.

50 **VERZAMELPUNT**
15 stemmen Tafel 2.6 Tafelgriffier: Hanneke Schoenmakers
Het idee is om een verzamelpunt te creëren waar je informatie over allerlei initiatieven kunt vinden. Inventariseren welke burgerinitiatieven er al zijn, deze in ieder geval via internet beschikbaar maken, en ook via de gemeentesite. Uiteindelijk bereik je een vergroting van bekendheid van bestaande en nieuwe initiatieven in de wijk en een vergroting van de mogelijkheden om te participeren.

51 **BUURTDEMOCRATIE**
15 stemmen Tafel 5.5 Tafelgriffier: Jenny Zonneveld
Buurtdemocratie is een app voor inspraak en betrokkenheid als nieuwe democratische vorm. Voor initiatieven, voor onderlinge diensten en kleinschalig contact. In plaats van wijkraden of de wijkcoördinator bepaalt de wijk zelf wat de wijk is. Eventueel via een vrijwillige vertegenwoordiger?

52 **DE DROOMFABRIEK**
15 stemmen Tafel 6.6 Tafelgriffier: Sandra de Vries
De Droomfabriek is een fysieke plek die voor iedereen toegankelijk is. Een plek waar je mensen met dezelfde droom kunt verbinden. Hier gaat men een netwerk creëren van mensen met dezelfde droom die een bijdrage willen leveren. Dit netwerk gaat dan aan de slag!

53 **NIJMEGEN ONTMOET**
15 stemmen Tafel 7.1 Tafelgriffier: Karin Heijligers
Nijmegen ontmoet' staat voor bemiddeling en uitwisseling tussen groepen. Het faciliteren van ontmoeting tussen mensen die elkaar niet automatisch ontmoeten. Ouderen en studenten; NEC-fans en jongeren; kunstenaars en vluchtelingen. Het begint met het instellen van een groep van intermediairs, een team van verbinders, experts op het gebied van processen en vergunningen. Breng netwerken in beeld en stel mensen in staat om dingen te organiseren.

54 **STICHTING DUURZAAM HATERT (5 VOOR 12)**
14 stemmen Tafel 1.2 Tafelgriffier: Rob Marrevee
Alternatieve woonvormen. Woon- en werkplek voor creatieve ondernemers. Gezamenlijke voorzieningen creëren. Maximaal voor vijf jaar. Ondernemers die biologisch vegetarische producten maken en verkopen (bijvoorbeeld meubels of kleding) en ook kringloop. Door crowdfunding en subsidies.

55 **PLATFORM HERBESTEMMING V&D**
14 stemmen Tafel 5.8 Tafelgriffier: Fons Niehof/Touria Benabbas
Door leegstand wordt de binnenstad steeds minder aantrekkelijk. Stel een platform samen naar voorbeeld van Bottendaal en Nijmegen Oost waar al goede samenwerking en combinaties van functies te vinden zijn. Dit door de belanghebbenden te organiseren.

56 **INTERACTIE PLATFORM LEEFBAARHEID**
9 stemmen Tafel 3.9 Tafelgriffier: Rieks Dikkers
Platvorm leefbaarheid is een interactief platform waar alle actoren (burgers, belangengroepen, gemeente regio) elkaar weten te vinden. Hierop kan gesproken worden over vanalles: leefbaarheid, leegstand. Het platform is een aanspreekpunt. Hiervoor gebruiken we alle communicatiemiddelen die er zijn, zowel digitaal als analoog. Het dient voor iedereen als aanspreekpunt, maar iedereen kan er ook naar toe.

57 **WEDEROPSTAND OUDE LUXOR**
7 stemmen Tafel 6.5 Tafelgriffier: Peter de Jong
Nijmegen komt op 1 april 2016 in opstand om zelf te mogen beslissen over de toekomst pand kruising van de Bloemerstraat en Doddendaal. Volksopstand om Ton Hendriks te overtuigen van de noodzaak Nijmegenaren te laten meebeslissen over de toekomst pand Luxor op 1 april 2016. Wij maken de stad.

58 **PERSOONLIJKE COMMUNICATIE**
6 stemmen Tafel 3.2 Tafelgriffier: Vinny Oorsprong
Communicatie is een belangrijke manier om aangesproken te worden. Het wijkblad verbindt. Meld je aan voor persoonsspecifieke informatie.

59 **ACTIEF PLATFORM**
5 stemmen Tafel 3.1 Tafelgriffier: Brigitte Gillissen
Het idee is om een wijkplatform te creëren als actief netwerkpunt, met communicatie via verschillende media en rekening houdend met verschillen. Communicatie vindt zowel digitaal als analoog plaats, over bijvoorbeeld zonnepanelen, groenvoorziening, buurttuintjes, jongerenhonk, glasvezel.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

DE G1000 IN CIJFERS

Verstuurde brieven	20.000
Beeldschermen	74
Computers	74
Uren-programma	6,5 uur
Weken voorbereiding	52
Rondes	6
Deelnemers	639
Sponsoren	30
Tafels	100
Ideeën	59
Waarnemers uit andere gemeenten	7
Deelnemers die zich committeerden	237
Facebook likes	1.076
Gespreksleiders	62
Vrijwilligers	95
Tafelgriffiers	58

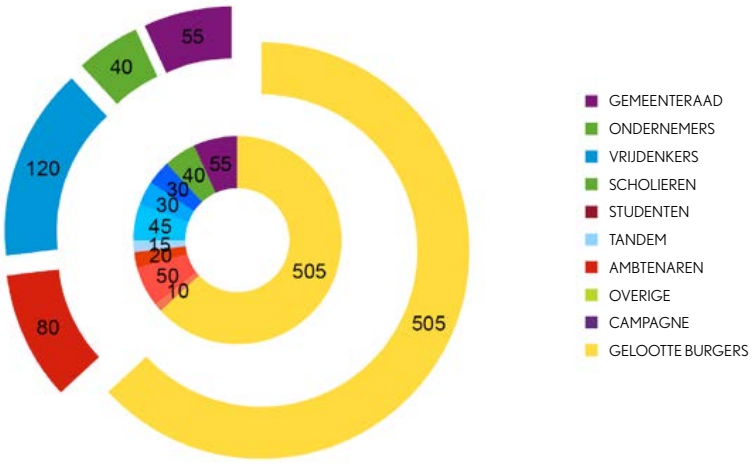

DE BURGER AAN HET WOORD

JANNEKE VAN LUIJK
Ik ben hier vandaag om met anderen van gedachte te wisselen over wat het wonen in Nijmegen prettig maakt. Bovendien ben ik betrokken bij Nijmegen en heb ik graag dat mensen hier gelukkig kunnen leven. In het bijzonder wil ik dat er meer gelegenheden in de buurt komen waar ik in mijn vrije tijd mensen kan ontmoeten: cafés, restaurants en wijkcentra bijvoorbeeld.

JAN BOUWKAMP
Ik verwacht dat Nijmegenaren elkaar ontmoeten en hun wensen aan de stad uitwisselen. Ik heb me opgegeven omdat, ten eerste, ik het positief vind dat dit georganiseerd wordt en mijn bijdrage wil leveren en, ten tweede, omdat ik een beroepsmatige interesse heb. De Grote Markt moet mooier gemaakt worden door het enige lelijke pand daar – de Rabobank – een historische uitstraling te geven.

CAROLINE DAYZEE
Ik denk dat er vandaag veel interactie en uitwisseling van ideeën en bevindingen over de wijk en stad zullen plaatsvinden. Daar ben ik wel nieuwsgierig naar. Ik hoop dat we vandaag gewoon door gaan op de creatieve, progressieve en sociale weg die Nijmegen altijd bewandeld.

IRENE VAN ZANTEN
Ik weet eigenlijk niet wat er allemaal besproken gaat worden, maar ik vind het prettig dit mee te maken. Ik heb me opgegeven omdat ik graag wil zien of er echt iets van de grond komt vandaag. Mijn wensen voor Nijmegen zijn een goede gezondheidszorg en ouderenzorg. Bovendien wil ik dat onze stad een mooi visitekaartje wordt met mooie bezienswaardigheden.

SELMAN
Ik hoop dat er in Nijmegen ook ruimte is voor hen die zichzelf niet zo goed kunnen uiten. Daarnaast verwacht ik veel nieuwe ideeën waar we snel mee aan de slag kunnen.

JAAP PETERS
Ik heb geen idee wat ik hier kan verwachten, maar ik laat me verassen. Ik heb me opgegeven uit nieuwsgierigheid en ik had wel eens van het initiatief gehoord in de krant. Ik hoop dat Nijmegen qua sfeer lekker blijft zoals het is: relaxed, plezierig, tolerant en met een goede kwaliteit van leven.

TOM
Vandaag wordt een inspirerende dag waarbij allerlei verschillende ideeën worden ingebracht om uiteindelijk echt iets te kunnen veranderen in Nijmegen. Aangezien niet iedereen is uitgenodigd voelt het toch alsof je tot een speciale club behoort. Het is dus een voorrecht om aanwezig te zijn. Ik kom voor betere fietspaden, meer betaalbare (huur)woningen voor jongeren, betere baankansen voor hoogopgeleide mensen.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

EZRA GEERTSEN

Ik hoop op open gesprekken over ideeën die haalbaar zijn, maar tot nu toe niet opgepakt zijn door de gemeente. Mijn vriendin was ingeloot/ uitgenodigd en ik helaas niet. Omdat ze zich de afgelopen week ziek voelde vroeg ze of ik haar plaats wilde overnemen. Dit heeft ze netjes geregeld via de organisatie. Ik vind burgerparticipatie goed, heel fijn dus dat er in Nijmegen nu een dergelijk 'event' wordt gehouden. Ik sta voor sociaal samenwerken, oog voor de zwakkeren en openheid naar vreemdelingen.

MAARTJE KREIKAMP

Dit wordt een inspirerende dag met veel nieuwe mooie ideeën direct van de deelnemers! Ik ben hier vandaag omdat ik onderzoek doe naar de G1000 en in het echt wil zien hoe zo'n dag in zijn werk gaat.

FONS MIEHOF

Vrienden van me benaderden me omdat er een tekort was aan griffiers, daarom heb ik me opgegeven voor de G1000. Ik verwacht een hele 'bak' met leuke projecten vandaag. Mijn wens voor Nijmegen is veel groen en aansprekende evenementen.

JEROEN HEES

Ik heb me opgegeven voor de G1000 om mijn bijdrage te leveren en om te netwerken eventueel. Mijn grootste wens voor Nijmegen is een slagvaardiger projectmanagement in de Gemeente. Ik verwacht dan ook dat vandaag een omslagpunt wordt op weg naar een beter Nijmegen.

NIELS RAAPHORST

Ik verwacht vandaag veel verschillende visies en missies te zien te krijgen van individuen die samenkomen. Het lijkt me ontzettend interessant om op één dag van een heel diverse groep Nijmegenaren te horen wat er in hun ogen goed is en wat er verbeterd kan worden in de oudste stad van Nederland. Je mag best wat trotser zijn op al het moois dat deze stad biedt vind ik.

KAI VOLTZKE

Ik vind de G1000 een goed initiatief en was eigenlijk gewoon benieuwd naar het evenement, vandaar dat ik me heb opgegeven. Ik verwacht goede discussies en respectvolle omgang tussen deelnemers. Uiteindelijk verwacht ik zeker dat we iets voor elkaar krijgen. Nijmegen moet doorgaan met duurzame projecten en meer goedkopere huisvesting voor studenten realiseren vind ik. Ook moeten de omstandigheden in Heumensoord verbeterd worden.

CARIEN DE BROELLERT

Toen ik de uitnodiging kreeg voor de G1000 dacht ik meteen: doe ik! Ik denk dat het een energieke en gezellige burgertop wordt met een bruikbare uitslag voor een nóg mooier Nijmegen. Ik zou graag zien dat Nijmegen niet alleen schoner en meer solidair wordt, maar dat er ook meer goedkope woningen komen voor statushouders.

YOURI KLING

Ik heb veel redenen om hier vandaag te zijn. Ik kom voor de vele creatieve ideeën, de samenkomst van tal van verschillende mensen en de stap richting een goede toekomst. Ik kom ook om invloed te kunnen uitoefenen, nieuwe, verschillende mensen te ontmoeten, weten wat de plannen worden voor Nijmegen en ontwikkeling op persoonlijk vlak. Ik zie graag dat Nijmegen een groene, milieugezonde stad wordt en dat het centrum uitstootvrij wordt.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

PAULUS BLOM
Dit wordt een dag met veel uitvoerbare en creatieve ideeën en veel enthousiasme. Omdat ik de betrokkenheid van de bevolking belangrijk vindt ben ik hier vandaag en ik wens dat Nijmegen een betrokken stad blijft, historisch met toekomst!

MARLEIJN
Ik hoop vandaag veel leuke en nuttige discussies te zien, dat is denk ik noodzakelijk als je met een grote groep tot iets concreets wilt komen. Ik denk dat het een leuke en leerzame dag zal worden. Zelf strijd ik al jaren voor een betere verbinding van het openbaar vervoer tussen Duitsland en Nijmegen. Veel Duitsers studeren in Nijmegen. Dit zouden we moeten aanmoedigen denk ik, maar in plaats daarvan rijdt er maar één keer in het uur een bus. Ook vind ik het een groot nadeel van de stad dat de studentenkamers zo enorm duur zijn. Los van deze dingen ben ik eigenlijk hartstikke trots op Nijmegen. Het is een lekkere linkse stad met veel activiteiten voor een brede doelgroep.

ANONIEM
Ik vond het vandaag gezellig. De naam van ons project is 'Burgerkracht.' Ik hoop dat de betreffende projecten uitgevoerd worden,

TOM GEUKEMEIJER
Ik vond het erg interessant om mede-inwoners te spreken over de stad en ideeën te opperen. Ons project heet 'De Brink.' Wij willen vraag en aanbod van vrijwilligerswerk binnen een wijk samenbrengen. Ik hoop dat de beste ideeën worden besproken door de gemeenteraad.

CHACA HENNEKAM
Democratie is een groot goed vind ik, dus als je de kans hebt om je stem te laten horen dan moet je die aangrijpen. Je kunt dat denk ik zien als een soort burgerplicht. Wat vandaag betreft ga ik er helemaal blanco in. Ik laat me verassen! Ik zou graag zien dat Nijmegen een schone, innovatieve en verdraagzame stad wordt waar iedereen zich thuis voelt. Ook zou ik graag zien dat er geen geld meer over de balk wordt gesmeten.

IMKE BARTH
Ik heb een uitnodiging gekregen van de gemeente en daarom ben ik hier. Ik verwacht vandaag meer saamhorigheid, samenwerking en betrokkenheid van burgers met als resultaat een nóg leuker stad om in te wonen met goede voorzieningen, goed openbaar vervoer een beter verbinding tussen de stad en wijken achter het kanaal.

AGNES LEWE
Ik wilde als Statenlid niet meedoen maar heb me opgegeven als toehoorder omdat ik nieuwsgierig was naar het verloop van de dag. Ik verwacht vandaag een nieuwe vorm van democratie te zien werken en dat goede ideeën met steun uit de staat gerealiseerd worden.

TINE KERSTEN
Ik was uitgeloot om mee te doen met de G1000 en heb die kans gegrepen. Ik zou graag goedkoper openbaar vervoer willen zien in de stad, en meer huurhuizen voor mensen met lagere inkomens. Ik verwacht dat het evenement zorgt voor meer inbreng van de burger in de Nijmeegse politiek.

JON MEIJER
Eigenlijk heb ik zelf geen uitnodiging ontvangen voor de G1000. Ik ben hier in plaats van mijn zoon, die wel een uitnodiging had gekregen, maar vandaag niet kon komen. Ik weet niet zo goed wat ik van het evenement moet verwachten, maar ik zou graag zien dat het in Nijmegen goed vertoeven is voor iedereen, met voldoende mogelijkheden om te wonen en te ontspannen.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

ROGIER VAN ESSEN
Ik heb me opgegeven voor de G1000 omdat ik graag meedenk over de mogelijkheden voor de stad, maar ik me niet aangetrokken voel om in de politiek mee te draaien. Dit is een manier om mee te denken buiten het politieke stelsel om. Mijn verwachtingen van vandaag zijn dat er initiatieven worden uitgewerkt waar veel mensen iets aan hebben. Ik denk dat dit juist initiatieven zullen zijn die via de reguliere [politieke] routes over het hoofd zouden worden gezien. Mijn grootste wens voor Nijmegen is dat de burgerbegroting zijn intrede doet; daar wil ik mij vandaag voor inzetten.

PEPIJN BOEKHORST
Ik vond de sfeer van vandaag heel goed. Het was wel jammer van de techniek. Er was veel diversiteit qua leeftijd, geslacht en stadsdelen. Maar er was nog te weinig etnische diversiteit. Ik verwacht dat er een paar projecten echt van start gaan. Zorg dat tussen resultaten zichtbaar worden en houdt het enthousiasme vast!

ROBERT VAN BERKEL
Ik vond het vandaag inspirerend, vernieuwend en perfect georganiseerd. Ons project is een pilot wijk participatie. We willen verantwoordelijkheid en middelen naar de wijk of buurt verschuiven. Ik heb geen verwachtingen na vandaag. Ik wacht af.

PAULUS BLOM
Het was vandaag leuk met veel energie en ideeën. Eén aandachtspunt: techiek! De thema's hadden beter gekund, dan hadden we nog meer opgehaald. Ik hoop op een vervolg over twee jaar waar we onze succes kunnen delen en nieuwe plannen kunnen maken.

RENEÉ VAN SCHAIJK
Ik vond het vandaag interessant om met mensen en bevolkingsgroepen om de tafel te zitten die je normaal niet spreekt. Ons project heet "broedplaats" en is een plek voor mensen om een ondernemende, sociale en zorgende plek te creëren. Ik verwacht dat er een aantal initiatieven in werking wordt gezet maar ook dat Nijmegenaren bewust worden dat je iets kunt doen.

ANTON DERKS (DÉ EHBO-ER)
Ik ben aanwezig omdat ik 35 jaar aan EHBO ervaring in wilde zetten voor een goed doel. Als EHBO-er verwacht ik een rustige ochtend, en als ambtenaar verwacht ik een succesvolle G1000. Hoewel ik geen inwoner ben van de gemeente, kom ik mogelijk op termijn in Nijmegen wonen voor een betere 'oude dag'. De stad heeft namelijk veel voorzieningen en meer mogelijkheden om na je pensioen nog een mooie en gezellige tijd te hebben.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

MAARTEN PIETER WINTJES

Vandaag was een interessante dag waar veel verschillende ideeën en zorgen naar voren gekomen zijn. Wat mij opviel is dat de uiteindlelijke ideeen op tien tot twintig verschillende problemen terug te voeren zijn. Ons project heet "jij en ik bouwen." Wij wilden een app maken waarmee burgers problemen en vragen konden aankaarten. Ik verwacht dat een aantal leuke projecten van de grond komen. vooral omdat verschillende mensen elkaar ontmoet hebben. En de projecten ook toegedeeld zijn.

SIMON GUSMAN

Het was interessant maar vermoeiend. 'Nijmegen ontmoet' is een platform dat ontmoetingen faciliteert tussen groepen die normaal niet met elkaar in contact staan. Ik verwacht dat kleine, goedkope initiatieven worden opgepakt en andere niet.

A. JANNINK

Ik zag vandaag veel bezieling, hoop en betrokkenheid. Maar er is nog te weinig aandacht voor de implementatie van de G1000 in ons totaal democratisch bestel. Ons project is een platform voor een ontmoetingsplek voor initiatief van en door burgers. Ik vrees dat sommige projecten doodbloeden mits er geen energie in wordt gestoken. Dat zou jammer zijn.

ANONIEM

Ik heb bewust niet teveel nagedacht over specifieke zaken, om op die manier zo veel mogelijk met een *open mind* een brainstorm met andere Nijmegenaren aan te gaan. Ik denk dat een stad een plek zou moeten zijn voor alle soorten mensen, met een realistisch beleid waar alle inkomensgroepen zich goed bij voelen. Realistisch, en dus niet links of rechts politiek geïnspireerd. Dat vernauwt het blikveld en leidt niet tot de beste keuzes.

HANIJA ELLEAMOUN

Super project! Een pluim, alleen was het een lange zit en moesten we lang wachten. We hebben 'moving dinner' bedacht. Dat betekent op verschillende locaties in Nijmegen samen eten, drinken en maatschappelijke zaken bespreken. Ik hoop dat de beste ideeën waar gemaakt kunnen worden!

HELEN NAGELHOUT

Vandaag was interessant! Het was anders dan ik verwacht had. Het was nog best abstract maar er waren wel gave ideeën! Zelf hebben we 'Broedplaats' bedacht: opnieuw innovatief invulling geven aan buurthuizen. Ik kijk uit naar de stadsmaaltijd J en naar meer betrokkenheid in ieder geval.

ANONIEM

Het was boeiend vandaag, een goede eerste opzet. In mijn groep waren de verschillen erg groot dus vind ik het moeilijk wat over mijn project te vertellen. Het vervolg? Dat is het grote geheim nietwaar?

ANONIEM

Wat ik van vandaag vond? Spannend. En goed georganiseerd. Ons project heet 'flexibel ondernemershuis'. We willen de drempel voor jonge sociale ondernemers verlagen. Ze voorzien van een locatie zodat geld hen niet tegen houdt. Ik verwacht dat er daarwerkelijk projecten samen worden gerealiseerd.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

CILIA DAEMEN

Ik vond het een leuke, maar ook vermoeiende dag. 'Persoonsgerichte communicatie' is een ideeënverkenning om als burger makkelijker informatie van de gemeente te kunnen vinden waar jij behoefte aan hebt. Ik denk dat de leukste ideeën wel een vliegwiel effect zullen krijgen en dat er een aantal goed van de grond komen.

NICOLE VAN BRENK

Leuk om met mede Nijmegenaren te praten over het verbeteren van Nijmegen. Wij stellen een G100 voor per stadsdeel om betrokkenheid te vergroten. Iedere stadsdeel heeft z'n eigen problematiek. Ik verwacht dat de gemeente aanhaakt bij dit burgerinitiatief.

ROKUS LOEF

Ik vond vooral de nieuwe perspectieven leuk: door loting krijg je een gevarieerde poule van deelnemers waardoor je dingen volledig anders gaat zien. In wezen is de G1000 een soort van collectieve creativiteit. Ons project, De Brink, is een soort marktplaats voor zowel vraag als aanbod van vrijwilligerswerk (naar model van Marktplaats, Uber en Airbnb), en dan zo laagdrempelig mogelijk. Ik verwacht niet dat de concrete voorstellen ergens toe zullen leiden. Maar dat vind ik ook niet het belangrijkste. We zullen meer gaan zien waarbij creativiteit van gewone mensen wordt gebundeld.

FEY ROEST

Een interessante dag. Leuk om te praten met medebewoners. Ik had meer concrete vernieuwende projecten verwacht. Ik vond het lang vaag blijven. Ons idee was 'Van G1000 naar B100'. Dus hetzelfde idee als vandaag maar dan voor de buurt. Maar dit is niet iets waar ik zelf heel veel behoefte aan heb. Ik verwacht dat de concrete projecten zullen worden gerealiseerd, door de mensen van G1000. Ik ben heel benieuwd.

ANONIEM

Ik vond vandaag interessant maar ik vraag me wel af of er echt iets met de ideeën gedaan wordt. Ons project heet 'Actief wijkplatform'. Het is een platform om communicatie tussen burgers onderling en tussen burgers en gemeente te verbeteren. Ik verwacht dat er niet zoveel met de plannen van de G1000 gebeurt, tenzij sommige mensen er heel actief en enthousiast tijd aan gaan besteden.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

MARLEEN RUITERS
Ik heb me opgegeven in het kader van een cursus over democratie die ik volg aan de Radboud Universiteit. Ik verwacht een leuke en inspirerende dag met veel creatieve ideeën voor en door Nijmegen die de prettige sfeer in de stad behouden en het nog fijner maken om te leven.

ANONIEM
Interessant. Wij bedachten een pilot voor een burgerinitiatief. Ik denk dat één of twee projecten worden uitgevoerd, of leiden tot soortgelijke initiatieven.

ANONIEM
Super om mee te maken! Liefst had ik gerichte onderwerpen willen hebben. Op het einde, in de chaos, verloor ik mijn interesse, dat is jammer op het einde. Mijn idee was 'G100 per stadsdeel': Praten met mensen in de wijk, betrekken van verschillende culturen, zoals betrokken en leefbaar. Ik zou graag deel willen nemen en ik houd het in de gaten. Als iets lukt, G1000, laat het zien aan de mensen, dat jullie het toch voor elkaar kunnen krijgen. Mensen willen eerst iets zien en dan geloven.

ANONIEM
Stimulerend zo'n grote opkomst. Alleen jammer dat de techniek haperde. Toch weinig allochtonen en jongeren en opvallend veel sociale projecten. Wij hebben zelf 'Wijkverbinding g100(0) in de wijk' bedacht. Ik hoop op concretisering. Politiek, neem die behoefte aan sociale verbinding serieus! Implementeer 'we helpen'.

GRACE STULTING
De dag was inspirerend en goed opgezet. Ik zat aan tafel 6.4 en wij bedachten 'Verbinding WijkG121'. Ik geloof dat de tien projecten die gekozen zijn ook echt uitgevoerd gaan worden.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

ZONDER DE VOLGENDE MENSEN WAS DE G1000 NIJMEGEN ONDENKBAAR.

BEDANKT!

Leon Aalderink
Sèmi Abou el Ela
Sietske Agelink
William Agelink
Hans Alberse
Coen Arentz
Co Arts
Frits Baghus
Bas de Beer
Rouria Benabbas
Wiet Benda
Paulus Blom
Lotte Boormans
Barbara Boschman
Leo Bosland
Jan Bouwkamp
Silvia de Bruin
Sophie Bruins
Bibi Cornelissen
Bart Cosijn
Han Derckx
Hennie Derks
Anton Derks
Leo Deurloo
Cees van Diemen
Rob van Dijck
Sjoerd Dikkerboom
Rieks Dikkers
Egonie Eggink
Peter Fest
Adam Galijsevic
Claudia van der Geest
Erik van Gelderen
Brigitte Gillissen
Jasper de Glas
Karst Grit
Jacqueline Groenen
Marjolein de Groot
Yvette Hartelo
Ger Hartelo
Mirande Heffels
Karin Heijligers
Madeleen Helmer
Sjoerd Hendriks
Henk Horstink
Ruben Hurenkamp
Jan Huurman
Rob Jansen
Patrick Jansen
Marcel Jansen
Peter de Jong
Peter de Jong
Marieke van Kan
Kelly Kersten
Carmen Keune
Nicole L'Abee
Bert Lagerweij
Monique Leijenaar
Ruud Linssen
Mark van de Louw
Yvette Maass
Rob Marrevee
Alexander Martis
Marloes Merkus
Wim Muijlenburg
Fons Niehof
Mieke van Nistelrooij
Jeroen Noordzij
Vinny Oorsprong
Doriente Pas
Aldo Paula
Gerben Pennings
Julia Portier
Shad Raouf
Ilse Rechterschot
Annette van Reenen
Peter Reijers
Ella Rozendaal
Otto Sanders
Stefan Schevelier
Hans Schiricke
Hanneke Schoenmakers
Sible Schöne
Rob Sibon
Koen van Sleeuwen
Maryse Slingerland
Carolien Smits
Bart Spijkerboer
Hay van der Sterren
Ageeth Veenemans
Renée Veldkamp
Linda Verheggen
Godfried Verstegen
Berry Verwegen
Corry Verwegen
Jos Verwegen
Sjoerd de Vreng
Koen Vrielink
Ruud de Vries
Renée Waumans
Claartje van Well
Joke de Wit
Jenny Zonneveld

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

FINANCIËN

SPONSORING

De financiën van de G1000 zijn verdeeld over verschillende bronnen:

– de gemeenteraad heeft de G1000 fors ondersteund;
– Het ministerie van Binnenlandse Zaken verstrekte de G1000 een een subsidie;
– Nijmeegse ondernemers hebben de G1000 met hun bijdragen ondersteund;
– Andere ondernemers hebben in natura geholpen;
– het landelijk platform heeft de Nijmeegse G1000 voorzien van veel techniek en menskracht om dat te laten werken.

We zijn er trots op dat we er in geslaagd zijn om het hele project keurig kostendekkend te organiseren.

OMSCHRIJVING	BRUTO KOSTEN	NATURA BIJDRAGE	NETTO KOSTEN
Locatie			
Huur hal, tafels, stoelen, bekers, vlaggen, overige inrichting, BHV, verkeersregelaars, opbouwers, materialen etc.			
Subtotaal Locatie	**€ 19.976,00**	**€ 14.866,00**	**€ 5.110,00**
Catering			
Keukeninrichting, eten & drinken, cateraars en obers			
Subtotaal Catering	**€ 14.177,00**	**€ 2.500,00**	**€ 11.677,00**
Techniek			
Laptops, schermen, beamer, camera, geluid, programmateur, floor-manger, technische coördinatie, prezi-manager etc.			
Subtotaal Techniek	**€ 28.765,00**	**€ 20.000,00**	**€ 8.765,00**
Verzekeringen			
Aansprakelijkheidsverzekering			
Subtotaal Verzekeringen	**€ 1.246,00**	**€ 250,00**	**€ 996,00**
Campagne			
Uitnodigingsbrief, on- en offline campagne, drukwerk etc.			
Subtotaal Campagne	**€ 13.500,00**	**€ 5.929,00**	**€ 7.571,00**
Registratie			
Inschrijfsysteem, badgepapier, lanyards, letterborden, kleurenlegen-da's etc.			
Subtotaal Registratie	**€ 2.150,00**	**€ 1.000,00**	**€ 1.150,00**
Kosten programma			
Training, workshop, facilitatoren, materialen			
Subtotaal Programma	**€ 8.500,00**	**€ 8.500,00**	**€ –**
Verslaglegging			
Verslag magazine, verslag video en foto, onderzoek			
Subtotaal Verslaglegging	**€ 10.500,00**	**€ 10.500,00**	**€ –**
Follow-up/uitvoering initiatieven			
Locatie, catering, begeleiding etc.			
Subtotaal Follow-up	**€ 8.500,00**	**€ 7.900,00**	**€ 600,00**
Onvoorzien			
Onvoorzien 10% van subtotaal			
Subtotaal Onvoorzien	**€ 9.381,00**		
TOTAAL KOSTEN	**€ 116.695,00**	**€ 71.445,00**	**€ 45.250,00**

Cash bijdrage

Gemeente Nijmegen	**€ 35.000,00**
Nijmeegse Ondernemers	**€ 6.250,00**
Ministerie BZK	**€ 4.000,00**
TOTAAL	**€ 45.250,00**

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

EVALUATIE

De organisatie van de G1000 Nijmegen kijkt positief terug op 5 maart. Verschillende groepen hebben gereflecteerd op het evenement; het kernteam van de G1000 Nijmegen, ambtenaren van de gemeente Nijmegen en het landelijk platform G1000.nu. Hier een overzicht van hun belangrijkste observaties:

KERNTEAM G1000 NIJMEGEN

Het kernteam kwam daags na de burgertop bij elkaar om te bespreken hoe het evenement was verlopen.
— De overgang van de eerste rondes naar de projectrondes ging mis, waardoor er vreemde thema's ontstonden.
— De energie op 5 maart was geweldig.
— De toespraak van burgemeester Bruls viel in goede aarde
— De opkomst was goed, het no-show percentage was erg goed en het vroegtijdig vertrek erg laag.

Gemeente Nijmegen

Een aantal ambtenaren van de gemeente Nijmegen was op 5 maart aanwezig in de Jan Massinkhal. Tijdens een evaluatiesessie kwamen zij tot de volgende punten:
— Het kostte veel moeite om tot thema's te komen, daardoor vloeide veel energie weg
— Burgers zijn niet op de hoogte van bestaande initiatieven van de gemeente Nijmegen
— De vervolgstappen van de G1000 zijn mooi, er ontstaan veel nieuwe netwerken
— Het concept loting werkt, mogelijk kunnen we het inzetten voor gemeenteprojecten
— Tips:
  o Vooraf thema's kiezen
  o Structuur programma aanpassen
  o Het evenement kan korter
  o Maak het mogelijk om op de dag zelf van groepje te wisselen
  o Nodig meer vrijdenkers uit

LANDELIJKE PLATFORM G1000.NU

Na iedere G1000 top doet het landelijk platform G1000.nu onderzoek naar de ervaring en effectiviteit van de burgertop. De belangrijkste bevindingen van hun onderzoek zijn hieronder integraal overgenomen. Wilt u het volledige rapport inzien dan kunt u contact opnemen met het landelijk platform.
— De deelnemers aan de G1000 zijn positief. De NPS (Net Promotor Score; ofwel mate van loyaliteit) is 4. Dit betekent dat er meer deelnemers zijn die een G1000 aan hun privé netwerk zouden aanbevelen, dan deelnemers die dit 'risico' niet zouden nemen.
— De 'loyaliteit' is overigens significant lager dan de norm voor G1000 (33) .
— De loyaliteit aan de gemeente Nijmegen is positiever; zowel voor (33) als na (18) de bijeenkomst.
— Men heeft vooral – spontaan – kritiek heeft op de diversiteit van de deelnemers, de opzet en uitvoering van het programma ('opdrachten', 'wisselen na sessies') en de communicatie door de G1000-organisatie.
— De gesprekken aan tafel scoren significant laag op het aspect 'constructief': 41% (norm 58%). 'Saai' scoort juist significant hoog: 8% (norm: 4%).
— Het algemene beeld is dat de Nijmeegse groepsgesprekken laag scoren op aspecten met een positieve lading (inspirerend, gelijkwaardig), maar hoog scoren op aspecten met een negatieve lading (moeizaam, onwennig).
— Over andere deelnemers (tafelgenoten) is men positief ('goede contacten'). Ook over de bijdrage aan de dialoog is men positief: 61% (norm 36%)
— Nog een laatste opmerking over communicatie. De resultaten laten zien dat het nade G1000 nog steeds voor slechts een minderheid (33%) duidelijk is wat er met de resultaten wordt gedaan; er is wel sprake van een toename (vóór de G1000: 23%)
— De achtergrond van de deelnemers lijkt eenzijdig; 30% van de deelnemers vindt (van de anderen) dat er absoluut geen afspiegeling was van Nijmegen.
— Het profiel van de ondervraagde deelnemers bevestigt dit. Alle leeftijdscategorieën waren aanwezig, maar deelnemers van 45 -69 jaar domineren: 57% (Nijmegen: 39%). Opleiding ligt vooral op HBO/ HBO+ niveau: 77% (Nijmegen: 43%)

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

NA VIJF MAART

Vijf maart ligt al weer even achter ons. Hoe kijken we terug op het evenement? Wat is er in de afgelopen maanden gebeurd en hoe staat het nu met de G1000?

Twee weken na de gebeurtenissen in de Jan Massinkhal was op 17 maart het eerste zogenaamde follow-up event. Van de 237 mensen die zich destijds opgaven voor een project waren bij die eerste bijeenkomst 70 mensen aanwezig. Zij kwamen erachter dat een aantal van de projecten veel met elkaar gemeen had en zijn daarom samengevoegd. Zo verdween de markt van talenten, maar splitste Power to the people zich.

De tien groepen die na een eerste fusieronde overbleven gingen voortvarend aan de slag. Ze wezen een woordvoerder aan en dachten na over wat ze nodig hadden om hun plannen tot een succes te maken. Nijmegen APPelleert had mensen met programmeertalent nodig, terwijl het Buurtbord een werkplaats zocht om borden te laten maken.

Tijdens een tweede bijeenkomst, op 13 april, waren zo'n 40 mensen aanwezig. Veel projecten worstelden om voldoende menskracht voor hun project te vinden en om hun project concreet te maken. Zo vroeg in het proces was dat echter te verwachten. Tijdens deze tweede bijeenkomst zorgden Stephan Ummelen van Wij zijn Nijmegen, Pim Coenen van SLAK en Angela Verkuilen, Nijmegen's Nachtburgemeester voor nieuwe input.

De derde en op het moment laatste bijeenkomst was voor alle betrokkenen een teleurstelling. Van de zevenhonderd deelnemers op 5 maart, waren er nu nog slechts vijftien over.

HOE STAAT HET NU?

Wie nu denkt dat die lage opkomstcijfers weerspiegelen hoe het met de projecten gaat zou het mis hebben. Want onafhankelijk van de organisatie van de G1000 werken de leden van de projectgroepen hard door.

Het regieteam heeft zich gecommitteerd om tot 5 maart 2017 beschikbaar te zijn om alle projecten te ondersteunen als dat nodig is. De G1000 maakt zich sterk om de gekozen projecten zo goed mogelijk te ondersteunen. Maar eerlijk is eerlijk, dat gaat niet altijd goed. Het regieteam is en blijft een club van vrijwilligers. Mensen die al ruim een jaar veel tijd en energie investeren. Wij kunnen wat vers bloed gebruiken. Mensen die net als wij geloven in deze vorm van participatie en daar actief een bijdrage aan willen leveren.

Daarnaast willen we ook een platform blijven voor al die actieve stadgenoten om elkaar online te kunnen ontmoeten. De website (http://g1000-nijmegen.nl/) biedt ruimte voor alle projecten. Daarnaast is er een Facebook groep waar mensen lid van kunnen worden. Daar is plek voor uitwisseling van ideeën, het delen van persoonlijke ervaringen en het ontwikkelen van nieuwe plannen. Onze inbreng is niets anders dan het faciliteren van deze mogelijkheden. Mooi om te zien dat Nijmegen zo bruist van de energie. Een stad om trots op te zijn.

Brief aan de raad - G1000 magazine Nijmegen

DANK!

G1000 NIJMEGEN

OP WEG
NAAR EEN ANDERE
DEMOCRATIE

De gemeente Nijmegen

Platform G1000.nu

GEMEENTE Nijmegen

Apart
Bert Jeene
Benda drukkers
Bouwmensen
Dornick BV
DVG Vastgoed
Dekker v.d. Vegt - Boekverkopers
DKC - Totaaltechniek
Edison
Giesbers Wijchen
Hekkelman Advocaten en Notarissen
GHW Assurantie
Huisman Elektrotechniek
Hoge van Gerven Notarissen
De Lindenberg
Mazars Accountants
Media Mail
Nederrijn Schoonmaak
PostMasters Nijmegen
Ruud de Vries - Juwelier
Standvast Wonen
Strijbosch-Thunnisen BV
Toyota Scholten
Vlaams Arsenaal B.V.

Brief aan de raad - Roukens Het museum bij het Valkhof de Stratemakerstoren . . .

reg.nr.: 16.000850[illegible] B40
procesverantw.: 13M50

t.a.v. De Gemeenteraad van de Gemeente Nijmegen
Stadhuis / Gemeentehuis
Burchtstr. / Korte Nieuwstr.
Nijmegen NL Eu.

INGEKOMEN
13 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.ptn:
afgedaan:

van Ph. CPA Roukens
Oude Wenthoeseweg
6541 PJ Nijmegen NL Eu.

Eu Holland Gelderland Nijmegen NL, 12 September 2016.

Geachte Gemeenteraad van Nijmegen

Tenij van eventuele vakantie en bezij voor de Gemeente en uw partij eventueel ... 2017 komen er weer verkiezingen aan ... ?

Het beleid, de vertegenwoordiging van de Gemeente Nijmegen heeft uw bijzondere aandacht. Weinig dient aanwezig zal niet uw vrijen passeren ...
Toch wil ik uw aandacht vestigen op 2 zaken middels deze brief. Allereerst het nieuwe museum bij het Valkhof en de Stratemakertoren. Op de geschiedenis dag in de St Stevenskerk kwam ik achter uw plannen dienaangaande. Inmiddels waren er ook oude muren gevonden waardij het ontwerp dus aangepast zou moeten worden. Zelf dacht ik aan een andere oriëntatie welke ik aan een verbinden daarin te plaatsen heb doorgegeven.
Op een zondagmiddag Valkhofloopt met het ACV, waardij een jongetje aanwezig in invalidewagentje was, vertelde deze dat hij er een ander kwam ik erachter hoe slecht bereikbaar het parkje voor hen is, ze ook een moeten met een kinderwagen. Trappen zijn er genoeg, zelfs die opeens ophouden (bij de oude muren) ... Vandaar dat ik me afvroeg of het niet mogelijk was in het museumontwerp een lift en hap op te nemen (vanaf / naar Ryde) en of het dak van het museum geen dakterras kon bevatten aansluitend bij de wandelpaden of mogelijke wandelpaden

Brief aan de raad - Roukens Het museum bij het Valkhof de Stratemakerstoren . . .

De Gemeenteraad van Nijmegen bl.2
Stadhuis // Burchtstr. / Korte Nieuwstr.
12/9/2016 / Dhr. CPA Roukens / Molenpoort Molen.

langs de stadkant kunnen dan ook inrijtjes van bewaren van de woningen daar bijv. openbaarvervoer stukken geplaatst worden, conifeen of zoiets...

Het tweede raamwerk behelst het spoorwegbeleid, dat mijn inziens nodelig aan het uitwerken is t.a.v. de NS e.d. en ProRail... Spoorwegtijden die verschuiven of verkorten worden. Stadions met 2 lijnen ipv doordat 1 of 2 doorgaande lijnen bij te plaatsen.
kan dat beleid hierin nodig herzien worden, bijgesteld?
Nijmegen was een belangrijke plaats op de Noord/Zuid route en dat was belangrijk voor de ontwikkeling van de stad. en dus voor de middelen van bestaan voor onze stad...
Mijn inziens is het dat nog steeds en moet dat in de toekomst ook zo blijven, maar als ik dan in De Gelderlander 23/24-7-2016 lees dat men de Spoorlijn naar Roermond in feite kwijt wilt en dan een snelbuslijn wilt hebben, rijzen mij de haren. Onze stad wordt dan nog weer bekrompt te kort gedaan en ontdaan van een middel van bestaan...
Juist nu belangrijk die verbinding te verbeteren en ook naar Kleef / Düsseldorf t.g.v. het internationale verkeer en de internationale handel... en zo ook dus naar het Noorden naar Scandinavië of verder naar het Zuiden (Zuiderzeelijn)?
Zo ook de gebieden rondom die spoorlijn, dat spoorlijn gebied. bijv. Heselpunt/Tunnel weer en zuidwij ine, want dan liggen mogelijkheden van de NS/ProRail e.d. en dus voor de middelen van bestaan de werkgelegenheid van onze stad.
Met de vriendelijke groeten,
Hoogachtend,

(Dhr. CPA Roukens)
Cheers

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

reg.nr.: 16.0000 8583 B/W
procesverantw.: BHSO
INGEKOMEN
13 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Van: Mahin Jankie [mailto:jankie@multidag.org]
Verzonden: dinsdag 13 september 2016 12:46
Aan: Griffie
CC: Management Multidag; Backoffice Multidag
Onderwerp: SMN aan Curia B&W BVKZ VGZ 13-09-2016
Urgentie: Hoog

SMN aan Curia B&W BVKZ VGZ 13-09-2016

Aan de gemeenteraad van Nijmegen,

Geachte gemeenteraadsleden,

Verwezen wordt naar de bijlagen.

Met vriendelijke groeten,

Mahin Jankie

MULTIDAG
Cultuursensitieve Zorg

Multidag Secretariaat Hatert
Hatertseweg 813
6535 ZS Nijmegen

t 024-7370069

Postbus 605
6500 AP Nijmegen

Multidag 't Hofje
Van Hogendorpstraat 132
6535 VC Nijmegen

t 024-7370104

Multidag Winkelhart
Hatertseweg 813
6535 ZS Nijmegen

t 024-6758715

e jankie@multidag.org
i www.multidag.org

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

MULTIDAG

Cultuursensitieve Zorg
Nijmegen - Arnhem - Utrecht
's -Gravenhage - Oss - Nissewaard

NIJMEGEN
Postbus 605
6500 AP Nijmegen
t **024-7370069**
t 024-6758715
f 024-7370216
SECRETARIAAT
Hatertseweg 813
6535 ZS Nijmegen

wlz@multidag.org
www.multidag.org

AGB: 73730815
KvK: 54074223
Rabobank: NL31RABO 0168438542

AANGETEKEND

Aan:
Stichting Curia Thuiszorg
t.a.v. mw Rüveyda Aykol
Graafseweg 274
6532 ZV Nijmegen

Onze ref.: MJ120916
Betreft: laster

Nijmegen, 12 september 2016

LASTER

Geachte mevrouw Aykol/beste Rüveyda,

Als aanvulling op ons aangetekend schrijven van 12 september 2016 met het onderwerp *"sommatie & aansprakelijkheid"*, komt het Stichting Multidag Nijmegen goed voor, indien u:

- Branche Vereniging Kleinschalige Zorg (BVKZ);
- Zorgkantoor Nijmegen (VGZ);

ook zou informeren over de betrokkenheid van u in persoon en Stichting Curia Thuiszorg (SCT) in het kader van de dreigementen c.q. mishandeling van persoonsleden c.q. bestuursleden van:

- Stichting Zahet te Beek-Ubbergen;
- Stichting Maatschappelijk Ondersteunings Centrum (MOC) te Nijmegen.

Hopende u te hebben geïnformeerd, en dat u ons advies zal opvolgen, verblijven wij,

met vriendelijke groeten,
Stg Multidag Nijmegen,

Mahin Jankie

cc:

- *BVKZ te Oosterhout*
- *VGZ Zorgkantoor Nijmegen te Eindhoven*
- *Brunet Advocaten, mr Bart Vliexs, te Nijmegen*
- *De Mul Zegger, Advocaten & Notarissen, mr Dennis van Alst, te Nijmegen*
- *Van Schie, Advocaten, mr S.T.W. Verhaagh, te Nijmegen*

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

MULTIDAG

Cultuursensitieve Zorg
Nijmegen - Arnhem - Utrecht
's -Gravenhage - Oss - Nissewaard

ISO 9001 HKZ

NIJMEGEN
Postbus 605
6500 AP Nijmegen
t **024-7370069**
t 024-6758715
f 024-7370216
SECRETARIAAT
Hatertseweg 813
6535 ZS Nijmegen

wlz@multidag.org
www.multidag.org

AGB: 73730815
KvK: 54074223
Rabobank: NL31RABO 0168438542

AANGETEKEND

Aan:
Stichting Curia Thuiszorg
t.a.v. mw Rüveyda Aykol
Graafseweg 274
6532 ZV Nijmegen

Onze ref.: MJ120916
Betreft: sommatie & aansprakelijkheidstelling

Nijmegen, 12 september 2016

SOMMATIE & AANSPRAKELIJKHEIDSTELLING

Geachte mevrouw Aykol/beste Rüveyda,

Middels deze geven wij u in persoon en Stichting Curia Thuiszorg (SCT) te kennen dat, volgens ons bereikte informatie u laster aan het verspreiden bent jegens Stichting Multidag Nijmegen.

Deze laster heeft u kennelijk onder meer, en niet uitsluitend geuit richting:

- Branche Vereniging Kleinschalige Zorg (BVKZ)
- Zorgkantoor Nijmegen (VGZ)

Wij sommeren u hiermee met onmiddellijke ingang op te houden en stellen u persoonlijk alsmede Stichting Curia Thuiszorg (SCT) aansprakelijk voor de hierdoor reeds ontstane schade en de schaden die door uw acties voornoemd, zullen gaan ontstaan.

Ook heeft Stichting Florence Zorg (SFZ) bij Stichting Multidag Nijmegen geklaagd over het feit dat u met circa 7 personen op hun locatie in Malvert te Nijmegen zou zijn binnengestormd met de bedoeling een medewerker van SFZ in elkaar te slaan.

Hopende u te hebben geïnformeerd, verblijven wij,

met vriendelijke groeten,
Stg Multidag Nijmegen,

Mahin Jankie

cc:

- *BVKZ te Oosterhout*
- *VGZ Zorgkantoor Nijmegen te Eindhoven*

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

MULTIDAG

Cultuursensitieve Zorg
Nijmegen · Arnhem · Utrecht
's-Gravenhage - Oss - Nissewaard

NIJMEGEN
Postbus 605
6500 AP Nijmegen
t **024-7370069**
t 024-6758715
f 024-7370216
SECRETARIAAT
Hatertseweg 813
6535 ZS Nijmegen

wlz@multidag.org
www.multidag.org

AGB: 73730815
KvK: 54074223
Rabobank: NL31RABO 0168438542

AANGETEKEND

Aan:
De Korpsbeheerder tevens Burgemeester
van de gemeente Nijmegen drs H.M.F. Bruls
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

Onze ref.: MJ130916
Betreft: melding van strafbare feiten met het verzoek
gepaste maatregelen te laten doen nemen

Nijmegen, 13 september 2016

Geachte Burgemeester heer Bruls,

Als bijlagen zult u een tweetal kopieën aangetekende brieven van 12-09-2016 & 13-09-2016 die naar de voorzitter van Stichting Curia Thuiszorg (SCT) mw Rüveyda Aykol door Stichting Multidag Nijmegen (SMN) zijn geschreven.

U wordt verzocht van deze zaak de wethouders Bert Frings & Turgay Tankir ook op de hoogte te stellen.

Beleefd verzoeken wij u daarheen te leiden dat in de onderhavige kwesties een onderzoek wordt ingesteld en indien nodig er gepaste maatregelen worden genomen, daar in een geciviliseerde samenleving zoals van het Koninkrijk der Nederland, dit soort zeer kwalijke uitwassen niet thuishoren.

Hopende u te hebben geïnformeerd, en dat u hierin gepaste acties zult laten doen nemen, verblijven wij,

met vriendelijke groeten,
Stg Multidag Nijmegen,

Mahin Jankie, voorzitter

Bijlagen:
- *Kopie brief 12 september 2016*
- *Kopie brief 13 september 2016*

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan: Stichting Cumia Thuiszorg
t.a.v. Mw R. Aykol

Van: Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS325868876 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 11 g
Aan : Graafseweg 274
6532ZV NIJMEGEN
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directreselen.

113640 12-09-16 10:35 2216273300217830

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan: Bestuur Branche Vereniging Kleinschalige Zorg (BVKZ)

Van: Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS201717144 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 15 g
Aan : Everdenberg 5
4902IT OOSTERHOUT NB
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL onder de geldende Algemene Voorwaarden universele Postdienst (laatste versie). Deze kunt u vinden op www.postnl.nl. U kunt uw zending volgen op www.postnl.nl/directregelen.

113640 12-09-16 10:35 2216273300217831

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan: Zorgkantoor Nijmegen VGZ
t.a.v. Geert Wingens

Van: Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS294021430 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 12 g
Aan : Postbus 676
5600AR EINDHOVEN
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directregelen.

113640 12-09-16 10:36 2216273300217832

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan:
De Burgemeester van Nijmegen
tevens Korpsbeheerder

Van:
Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SKAAG407095755 (AVP)
Product : Pakket Aangetekend NL 0-10
Gewicht : 52 g
Aan : Korte Nieuwstraat 6
6511PP NIJMEGEN
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directregelen.

113640 13-09-16 09:48 2216273300217932

Tarief: EUR 8.60
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.60

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan: Het bestuur & Raad van Advies
van BVKZ

Van: Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS692310141 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 37 g
Aan : Everdenberg 5
4902TT OOSTERHOUT NB
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directregelen.

113640 13-09-16 09:47 2216273300217930

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan:
Zorgkantoor Nijmegen VGZ
t.a.v. Geert Wingens

Van:
Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS183799785 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 37 g
Aan : Postbus 676
5600AR EINDHOVEN
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directregelen.

113640 13-09-16 09:48 2216273300217931

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Multidag Cultuursensitieve Zorg Afschrift brieven aan . . .

Aan:
Stg Curin Thuiszorg
t.a.v. mw Riveyda Aykol

Van:
Stg Multidag Nijmegen

PostNL

Barcode : 3SRPKS681965912 (AVP)
Product : Aangetekende brief
Gewicht : 17 g
Aan : Graafseweg 274
6532ZV NIJMEGEN
Bestemming : NL

Het vervoer geschiedt door PostNL
onder de geldende Algemene Voorwaarden
universele Postdienst (laatste versie).
Deze kunt u vinden op www.postnl.nl.
U kunt uw zending volgen op
www.postnl.nl/directregelen.

160224 13-09-16 11:45 4012410500241133

Tarief: EUR 8.15
Reeds gefrankeerd: EUR 0
Door u Betaald: EUR 8.15

Brief aan de raad - Wieken Aanvaarding voordracht tot raadslid

B42

reg.nr.: 16.00088630
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
14 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 75
afgedaan:

De gemeenteraad van Nijmegen
t.a.v. de voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 14 september 2016

Onderwerp: Aanvaarding voordracht tot raadslid

Geachte voorzitter van de gemeenteraad,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot raadslid namens de fractie van de Socialistische Partij

Met vriendelijke groet,

Yurre Wieken

Bijlagen:
- NAW gegevens
- Nevenfuncties

Brief aan de raad - Buck Voordragen kandidaat tot fractievolger voor het CDA

reg.nr.: 16.00008653
proceverantw.: BHSO
INGEKOMEN
15 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Aan de Raad van de Gemeente Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter

Nijmegen, 14 september 2016

Geachte voorzitter,

Middels deze brief wil ik u verzoeken de gemeenteraad per 28 september 2016 voor te stellen mevrouw Francesca Asscher te benoemen als fractievolger van de CDA – fractie.

Met vriendelijke groet,

Mark Buck

Brief aan de raad - Asscher Aanvaarding voordracht tot fractievolger

reg.nr.: 16.0008654 B44
procesverantw.: BHSO

INGEKOMEN
15 SEP. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

De gemeenteraad van Nijmegen
t.a.v. de voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 14 september 2016

Onderwerp: Aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter van de gemeenteraad,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de fractie van het CDA.

Met vriendelijke groet,

Francesca Asscher

Bijlagen:
- NAW gegevens
- Nevenfuncties

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

Ingekomen stuk D1 (28 september 2016)

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 juli 2016	OB10/D161223821	Paul Matthieu
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
De Bastei: bijgestelde ondernemingsplan		(024) 3299299

Geachte leden van de raad,

Op 16 maart 2016 heeft uw raad het raadsvoorstel De Bastei (37/2016) aanvaard. Daarmee heeft uw raad ingestemd met een extra investering in De Bastei zodat recente archeologische vondsten in het bouwkundig ontwerp van De Bastei kunnen worden ingepast en voor het publiek op een toegankelijke wijze gepresenteerd kunnen worden.

Bij de behandeling van het raadvoorstel in de kamerronde is door wethouder Velthuis toegezegd dat uw raad een geactualiseerde exploitatiebegroting c.q. ondernemingsplan ontvangt waarin de meerwaarde van de recente archeologische vondsten is verdisconteerd.

De Stichting De Bastei heeft het bijgestelde ondernemingsplan op 27 mei jl. aan de Stuurgroep De Bastei gepresenteerd. De Stuurgroep heeft haar instemming uitgesproken zodat het bijgestelde ondernemingsplan hierbij aan de raad gepresenteerd kan worden.

Het exploitatiemodel dat de grondslag vormt voor dit ondernemingsplan is een nadere uitwerking van het exploitatiemodel dat op 12 februari 2014 aan uw raad is gepresenteerd.
Na uw instemming van 16 maart jl. met de wijziging van het bouwplan kunnen de recente archeologische vondsten niet alleen bewaard worden, maar ook voor het publiek op een aantrekkelijke wijze worden gepresenteerd. De Bastei wordt daarmee nog aantrekkelijker om te bezoeken zodat een breder en groter publiek bereikt kan worden.

Uitgangspunt in het bijgestelde ondernemingsplan van De Bastei is dat de benodigde extra investering voor het op goede wijze inpassen van de nieuwe archeologische vondsten in het totale museale concept, zowel inhoudelijk als financieel een duidelijke meerwaarde oplevert. De Bastei gaat ervan uit dat het te verwachte aantal bezoekers met 10% kan stijgen oftewel een toename van 52.000 naar 57.200 bezoekers per jaar. De exploitatie van De Bastei wordt daarmee ook minder afhankelijk van a-structurele inkomsten zoals sponsoring of projectsubsidies.

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Vervolgvel
1

De nieuwe prognose van de bezoekersaantallen voor De Bastei wordt ondersteund door de resultaten van vergelijkbare musea en bezoekerscentra. Bovendien hebben recente werkbezoeken aan onder andere het DOMunder in Utrecht en het Biesbosch Museumeiland in Dordrecht geleerd dat een aantrekkelijke presentatie van archeologische vondsten extra bezoekers aantrekt. En dat in navolging van het Biesbosch Museumeiland een goede ligging kansen biedt voor vaararrangementen en andere recreatieve arrangementen. Zo kan De Bastei gericht op de beleving van het historische Valkhofkwartier van de oudste stad van Nederland en op de beleving van het water, natuur en landschap van de Gelderse Poort ook dit type producten aan bezoekers aanbieden.

In het meerjarige exploitatieoverzicht van het ondernemingsplan is rekening gehouden met een start- en aanloopfase. En kent een groei van ruim € 800.000 in 2017 (opstartfase) naar structureel ruim € 1 miljoen in 2020 (stabiele fase).

Kosten	**2017** (€)	**Vanaf 2020** (€)
Programma	604.531	671.176
Huisvesting	193.096	314.500
Overige	9.000	15.000
Opbrengsten		
Museuminkomsten	151.000	333.557
Bijdrage IVN en SBB	34.333	51.500
Subsidie/sponsoring	621.294	615.619
Totaal	**806.627**	**1.000.676**

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: Ondernemingsplan

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

de bastei
centrum voor natuur en cultuurhistorie

Ondernemingsplan De Bastei

0.	Vooraf	2
1.	Exploitatieopzet De Bastei	3
2.	Meerjarige exploitatie 2016 – 2020	4
3.	Prognose bezoekersaantallen met verwachte inkomsten uit entree	5
4.	Referenties prognose bezoekersaantallen	6
5.	Horeca: omzetverwachting en resultaatprognose	7
6.	Arrangementen: verkenning mogelijkheden	9

Nijmegen,
update mei 2016

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

Vooraf

Het Ondernemingsplan voor De Bastei is gebaseerd op het Visiedocument De Bastei. In het Visiedocument is het inhoudelijk concept voor De Bastei verder uitgewerkt en de doelgroepen zijn nader omschreven. Het Ondernemingsplan is te beschouwen als de financiële vertaling van deze visie.

Het exploitatiemodel dat de grondslag vormt voor dit ondernemingsplan is een nadere uitwerking van het exploitatiemodel dat op 12 februari 2014 door de Nijmeegse gemeenteraad is goedgekeurd. Deze nadere uitwerking is nodig omdat het bouwplan van De Bastei aangepast is om recente archeologische vondsten (door de RCE als 'behoudenswaardig' gekwalificeerd) in te kunnen passen in het ontwerp van De Bastei.

De raad heeft op 16 maart 2016 ingestemd met deze wijzigingen zodat de recente archeologische vondsten niet alleen bewaard kunnen worden maar dat ze ook voor het publiek op een aantrekkelijke wijze gepresenteerd kunnen worden. De Bastei wordt daarmee nog aantrekkelijker om te bezoeken zodat een breder en groter publiek bereikt kan worden. De raad heeft daarbij wel gevraagd om het ondernemingsplan van De Bastei aan deze recente ontwikkelingen aan te passen.

In het voorliggende ondernemingsplan zijn deze aanpassingen verwerkt en waar nodig toegelicht. Uitgangspunt is daarbij dat de investering in inpassing en voor het publiek aantrekkelijke presentatie van de recente archeologische vondsten een meerwaarde oplevert. In dit plan wordt uitgegaan van een bijstelling van het verwachte aantal bezoekers met 10% oftewel een toename van 52.000 naar 57.200 bezoekers per jaar. De exploitatie van De Bastei wordt daarmee ook minder afhankelijk van a-structurele inkomsten zoals sponsoring of projectsubsidies.

In het meerjarige exploitatieoverzicht is bovendien rekening gehouden met een start- en aanloopfase in het jaar dat De Bastei wordt geopend (naar verwachting najaar 2017) en een gefaseerde groei in de eerste twee jaren na de opening.

De prognose van de bezoekersaantallen voor De Bastei wordt ondersteund door de resultaten die vergelijkbare musea en bezoekerscentra realiseren. Bovendien hebben recente werkbezoeken aan o.a. het DOMunder en het Biesbosch Museumeiland geleerd dat een aantrekkelijke presentatie van archeologische vondsten extra bezoekers aantrekt en dat de ligging van De Bastei goede mogelijkheden biedt voor vaararrangementen en andere recreatieve arrangementen gericht op de beleving van het historische Valkhofkwartier van de oudste stad van Nederland en op de beleving van de water, natuur en landschap van de Gelderse Poort.

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

1. Exploitatieopzet De Bastei *(NB: uiteindelijke model na aanloopfase)*

Kosten *(prijspeil 1-1-2016)*		**Toelichting:**
Programmakosten:		
totale personeelskosten	493.176	totale formatie (= incl. NME-afdeling) + overhead
organisatiekosten (incl. ICT)	35.000	
communicatie	16.000	
afschrijving vaste presentaties	25.000	afschrijvingstermijn van 10 jaar
museumactiviteiten	72.000	
arrangementen	5.000	organisatiekosten & promotie
NME-diensten	25.000	
Huisvestingskosten:		
huur gemeente [1)]	100.000	
onderhoudslasten huurder	75.000	
nutskosten	80.000	
schoonmaakkosten	30.000	
huisvestingslasten depot(s)	22.500	depot 3e Walstr. 55 + depot/atelier Gorterplaats 34a
OZB gebruiker	7.000	
Overige lasten:		
o.a. beveiliging	15.000	
TOTAAL:	**1.000.676**	

[1)] de huurprijs is gekoppeld aan een jaarlijkse bijdrage aan De Bastei voor verhuurdersonderhoud van € 75.000,-

Opbrengsten		**Toelichting:**
Museuminkomsten:		
Kaartverkoop [2)]	265.057	zie p.5. Prognose bezoekersaantallen + inkomsten entree (= incl. 20.000,- inkomsten uit arrangementen)
winkel	15.000	
donaties/vrienden	5.000	
bruikleenvergoeding/diensten	15.000	
horeca & verhuur ruimtes	33.500	zie p.7. Horeca: omzetverwachting en resultaatprognose
(vaar-)arrangementen	p.m.	zie p.9. Arrangementen: verkenning mogelijkheden
Bijdrage 'deelnemers':		
huurinkomsten SBB	45.000	
huurinkomsten IVN	6.500	
Subsidies/Sponsoring:		
budgetsubsidie gemeente	369.352	gemeente Nijmegen, programma Cultuur (2016)
bijdrage onderhoud pand	75.000	
budgetsubsidie gemeente	171.267	gemeente Nijmegen, programma Duurzaamheid (2016)
sponsoring/projectsubsidies [2)]	p.m.	
overige inkomsten	p.m.	
TOTAAL:	**1.000.676**	

[2)] gebaseerd op 10% meer bezoekers dan in de exploitatieopzet van februari 2014. De hogere inkomsten uit entree maken de exploitatie minder afhankelijk van a-structurele inkomsten zoals sponsoring en projectsubsidies.

2. Exploitatie De Bastei 2016-2020

Kosten *(prijspeil 1-1-2016)*	**2016:**	**2017:**[1)]	**2018:**[2)]	**2019:**[2)]	**2020:**
Programmakosten:					
totale personeelskosten	447.410	*469.781*	*493.176*	*493.176*	*493.176*
organisatiekosten (incl. ICT)	28.536	*35.000*	*35.000*	*35.000*	*35.000*
communicatie	4.540	*24.750*	*16.000*	*16.000*	*16.000*
afschrijving presentaties [3)]	--	--	*5.000*	*16.000*	*25.000*
museumactiviteiten	17.101	*45.000*	*61.000*	*72.000*	*72.000*
org.kosten (vaar-)arrangementen	--	*5.000*	*5.000*	*5.000*	*5.000*
NME-diensten	24.821	*25.000*	*25.000*	*25.000*	*25.000*
Huisvestingskosten:					
huur gemeente [2)]	16.102	*66.000*	*100.000*	*100.000*	*100.000*
onderhoudslasten huurder	6.730	*37.500*	*50.000*	*50.000*	*75.000*
nutskosten	18.375	*45.000*	*80.000*	*80.000*	*80.000*
schoonmaakkosten	3.411	*17.000*	*30.000*	*30.000*	*30.000*
huisvestingslasten depot(s)	21.974	*22.500*	*22.500*	*22.500*	*22.500*
OZB gebruiker	3.252	*5.096*	*7.000*	*7.000*	*7.000*
Overige lasten:					
o.a. beveiliging	3.222	*9.000*	*15.000*	*15.000*	*15.000*
TOTAAL:	**595.474**	**806.627**	**944.676**	**966.676**	**1.000.676**

[3)] in de aanloopfase is de afschrijving op de inrichting lager. In 2020 is sprake van de maximale afschrijving.

Opbrengsten	**2016:**	**2017:**[1)]	**2018:**[2)]	**2019:**[2)]	**2020:**
Museuminkomsten:					
Aantal betalende bezoekers [3)]	(15.000)	*(25.000)*	*(43.000)*	*(50.000)*	*(57.200)*
Kaartverkoop	28.000	*110.000*	*200.000*	*231.057*	*265.057*
winkel	2.000	*8.500*	*12.500*	*12.500*	*15.000*
donaties	4.500	*5.000*	*5.000*	*5.000*	*5.000*
bruikleenvergoeding/diensten	12.500	*12.500*	*12.500*	*12.500*	*15.000*
horeca/verhuur ruimtes	2.000	*15.000*	*25.000*	*28.500*	*33.500*
Bijdrage 'deelnemers':					
huurinkomsten SBB	--	*30.000*	*45.000*	*45.000*	*45.000*
huurinkomsten IVN	--	*4.333*	*6.500*	*6.500*	*6.500*
Subsidies/Sponsoring:					
budgetsubsidie gemeente	369.352	*369.352*	*369.352*	*369.352*	*369.352*
bijdrage onderhoud pand	--	*37.500*	*75.000*	*75.000*	*75.000*
budgetsubsidie NME-diensten	171.267	*171.267*	*171.267*	*171.267*	*171.267*
sponsoring/projectsubsidies	3.700	*23.721*	*7.557*	*p.m.*	*p.m.*
overige inkomsten	2.155	*4.454*	--	--	--
reservering De Bastei/frictiekosten	p.m.	*15.000*	*15.000*	*10.000*	--
TOTAAL:	**595.474**	**806.627**	**944.676**	**966.676**	**1.000.676**

[1)] De Bastei wordt volgens de meest recente planning opgeleverd in april 2017. M.i.v. 1-5-2017 wordt het exploitatiemodel voor De Bastei gevolgd (model goedgekeurd door gemeenteraad op 12-2-2014, met bijstelling/update in mei 2016) .

[2)] 2018 en 2019 gelden als aanloopfase waarna in 2020 het jaarlijks streefgetal van 57.200 bezoekers wordt bereikt. (In 2017 en 2018 moet de exploitatie van De Bastei ook rekening houden met de renovatie van de Waalbrug.)

[3)] naast betalende bezoekers is er ook sprake van bezoekers die geen entree betalen maar die wel gebruik maken van het bezoekerscentrum, de winkel en de horeca.

3. Prognose bezoekersaantallen en inkomsten uit entree

De Bastei	Volwassen:	Kind/65+: (4 – 15 j.)	Scholier:	Groepen: (>14 j.)	Bezoekers/jaar:
Tarieven:	7,-	5,-	3,-	4,-	57.200

De Bastei: Inkomsten uit entree

	Tarief:	*Aantal bezoekers:*	*Subtotalen:*		*Entree:*
entree volbetalend:			**28.600**		
volwassenen (25%)	7,00	14.300			100.100,00
kinderen (22,5%)	5,00	12.870			64.350,00
65+ (2,5%)	6,00	1.430			8.580,00
entree gratis/vrienden: (10%)			**5.720**		
volwassenen		2.860			0,00
kinderen		2.860			0,00
entree groepen uit onderwijs:			**8.580**		
groepen >14 jaar (5%)	4,00	2.860			11.440,00
groepen kinderen (10%)	3,00	5.720			17.160,00
entree MJK: (±60% afdracht)			**14.300**		
volwassenen (15%)	4,20	8.580			36.036,00
junior (10%)	3,00	5.720			17.160,00
Toeslagen:					
lezingen, (verjaardags-)partijtjes, e.d.					7.150,00
(vaar-)arrangementen/cruises					20.000,00
Totaal:		**57.200**	**57.200**		**281.976,00**
AF: 6% BTW				*6%*	*16.918,56*
Netto Inkomsten uit entree:					**265.057,44**

4. Referentie prognose bezoekersaantallen

Tarieven en bezoekersaantallen andere musea/bezoekerscentra

Instelling:	Entree Volwassenen (2013)	Kind/65+: (2013)	Scholier: (2013)	Groepen: (va. 10 p.)	Bezoekers/j.:
Natuurmuseum Fryslan, Leeuwarden	7,-	4 t/m 15: 5,-	2,50	5,- p.p.	79.000 (2011) 60.000 (2012) 63.000 (2014)
Natuurmuseum Brabant, Tilburg	9,-	4 t/m 17: 6,50	3,50	Reductie: 1,-	61.000 (2012) 64.000 (2014)
Het Natuurhistorisch, Rotterdam	6,-	5 t/m 15: 3,-			38.000 (2012) 47.000 (2104)
Twentse Welle, Enschede	7,50 Vaste exp. 8,50 Wisselexp. 12,50 Combiticket	5,- 6,- 8,50			65.000 (2009) 60.000 (2014)
Naturalis, Leiden					303.000 (2014)
Museon, Den Haag					200.000 (2014)
Watermuseum, Arnhem	9,-	4 t/m 12: 5,50	5,-	Reductie: 1,-	70.000 (2012) (vlgs. TB)
Universiteitsmuseum, Utrecht	7,-	4 t/m 17: 3,50	School-abonn.	5,-	51.000 (2012) 60.000 (2014)
Afrika Museum	9,50	4 t/m 12: 6,-	5,-		69.285 (2011)
Bevrijdingsmuseum	10,50	7 t/m 17: 5,50 9,- (65+)			44.324 (2010)
Museum Het Valkhof	8,-	6 t/m 18: 4,-		5,50 p.p	84.882 (2011)
BC Veluwe Noord, Nunspeet	gratis				114.100 (2011)
BC Veluwezoom, Rheden	gratis				200.000 (2011)
BC Sonsbeek, Arnhem	gratis				100.000 (2011)

Kerncijfers Museumbezoek in Nederland in 2014

Belangrijkste algemene trends

- totaal aantal bezoeken (25,9 miljoen) is t.o.v. 2013 met 2,7 miljoen gestegen.
- percentage buitenlandse bezoeken blijft in 2014 stabiel, maar steeg in voorgaande jaren sterk
- percentage inkomsten dat musea zelf uit de markt halen stijgt van 38% in 2011 naar 45% in 2014.
- Tussen 2011 en 2014 dalen de subsidies – nog los van de 6% inflatie – in totaal met ruim 5%, terwijl de eigen inkomsten – ondanks de economische crisis – met bijna 29% stijgen.
- Met minder subsidie realiseren musea een forse stijging van het aantal bezoeken. Daardoor daalt de subsidie per bezoek tussen 2011 en 2014 maar liefst met 28%.
- Het aantal banen in de sector is licht gestegen en dit geldt ook voor het aantal vrijwilligers.
- De stijging van het aantal museumkaarthouders zet door.

Bron: www.museumvereniging.nl / Stichting Museana

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

5. Horeca: omzetverwachting en resultaatprognose

In 2014 heeft de stichting De Bastei aan De Boer Bedrijfsadviezen de opdracht verstrekt om een investerings- en omzetprognose op te stellen voor de (ondersteunende) horecavoorziening van De Bastei.

Uitgangspunten waren:

- horeca op de bovenste verdieping van De Bastei (ca. 60 zitplaatsen)
- terras met vrij uitzicht op de rivier (N-kant) en de Valkhofheuvel met de Nicolaaskapel (Z-kant)
- 50.000 betalende (museum-)bezoekers
- ook toegankelijk voor niet-betalende bezoekers (b.v. excursiedeelnemers, stadswandelingen)

Uit: *'Investerings- en omzetprognose De Bastei', De Boer Bedrijfsadviezen, december 2014*

4. Resultaat berekening

Kosten bij een omzet van € 251.000,- en een investering van € 135.000,-

Kosten	
Personeel 3,5 fte	87.500
Inkoop 27,5%	67.100
Energie	5.000
Verzekeringen	2.500
Leges e.d.	12.500
Boekhouding	7.000
Marketing	3.500
Onderhoud	2.000
Afschrijving in 10 jaar	13.500
Diversen	10.000
Totaal	**212.500**

Resultaat	
Omzet	244.000
Kosten	210.600
Resultaat	**33.500**

Let op:
In deze opzet zijn geen financieringskosten en huur meegenomen]

Brief aan de raad - De Bastei bijgestelde ondernemingsplan

5. Driestroom

Driestroom is een stichting die zich bezighoud met het vinden en aanbieden van werk aan mensen die van de arbeidsmarkt afstaan.
Driestroom heeft inmiddels ervaren dat horeca geschikt is om dit doel te verwezenlijken.
Mede daarom zoeken zij locaties waar zij hun cliënten kunnen inzetten. Het museum café is een mogelijkheid om dit te doen.
Los van het feit dat het doel en de uitstraling sympathiek is, brengt het in de operatie wel wat uitdagingen met zich mee.
Voor het café moet het minimaal budget neutraal zijn. Het is dus zaak met Driestroom te onderzoeken in hoeverre dit is te verwezenlijken, mede omdat de benodigde personeelsinzet beperkt is.|

6. Conclusie en Aanbevelingen

Dit horeca project op de bovenste verdieping van de Bastei zal zeker tot de verbeelding spreken. Mits de marketing voor de horeca op de juiste wijze wordt uitgevoerd, zal het aantrekkingskracht hebben ook op niet museum bezoekers.

Het is verstandig om voor het eerste jaar een bedrag van € 40.000,- te reserveren voor aanloopkosten en verliezen.

In het vorige hoofdstuk wordt een eventuele rol van Driestroom beschreven. Als er wordt samengewerkt is het van groot belang dat het sympathieke doel van deze stichting met de gasten wordt gecommuniceerd.

Het is een overweging om de horeca aan een horeca stel uit te besteden, die voor een pacht (optelsom van huur, afschrijving en rente kosten) de horeca voor eigen rekening en risico zullen voeren.
Op deze manier loopt het museum niet het ondernemersrisico. Nadeel is natuurlijk de beperkte invloed op de exploitatie.

Al met al een prachtig project met een goede toekomst.|

Uit: *'Investerings- en omzetprognose De Bastei', De Boer Bedrijfsadviezen, december 2014*

6. Arrangementen: verkenning mogelijkheden

De locatie, het inhoudelijk concept en de faciliteiten van De Bastei vormen een uitstekende basis voor de ontwikkeling van speciale arrangementen rondom een bezoek aan De Bastei.

- **vaararrangementen met Staatsbosbeheer:** samen met Staatsbosbeheer wil De Bastei de haalbaarheid onderzoeken van een vaararrangement waarbij een bezoek aan De Bastei wordt gecombineerd met een vaartocht over de Waal waarbij een bezoek aan de Spiegelwaal, Fort Lent(West) en mogelijk ook aan Fort Pannerden tot de mogelijkheden behoort.

- **boottochten 'Nijmegen omarmt de Waal':** mogelijke samenwerking met de succesvolle boottochten die in 2014 en 2015 o.l.v. Rob Jaspers werden georganiseerd

- **arrangement voor gasten van cruiseschepen:** uit onderzoek van de gemeente Nijmegen blijkt dat gasten van cruiseschepen gemiddeld 5 uur in de stad verblijven. 4% van de gasten bezoekt een museum.

(voorbeeld vaararrangement: Biesbosch Museum Eiland)

Fluistertochten Biesbosch Museum Eiland

Voor of na een bezoek aan het Biesbosch Museum Eiland kan een rondvaart van 1 1/4 uur u duidelijk maken waarom De Biesbosch één van de meest waardevolle Nationale Parken van Nederland is. In één dag flora, fauna, verleden, heden en toekomst van De Biesbosch.
Prijzen:
Volwassenen: € 15.00
Kinderen tot 12 jaar: € 10.00

- **kinderfeestjes:** Kinderfeestjes waren voor museum De Stratemakerstoren een belangrijke bron van inkomsten. Voor De Bastei biedt deze arrangementsvorm ook goede mogelijkheden, zeker omdat er binnen De Bastei meer thema's gekozen kunnen worden en kinderfeestjes gecombineerd kunnen worden met de faciliteiten die de ondersteunende horeca te bieden heeft. Kinderfeestjes worden in Nederland doorgaans aangeboden voor een kostprijs van € 10,- tot € 12,- per kind, exclusief extra elementen. Het is ook gebruikelijk om een minimumprijs per feestje hanteren (b.v. gebaseerd op een minimumdeelname van 8 kinderen).

Voor kinderfeestjes is vooral belangstelling op woensdagmiddag en in iets mindere mate op vrijdagmiddag en zaterdag.

(voorbeeld kinderfeestje: Cultureel Centrum De Lindeberg)

VIER HET BIJ DE LINDENBERG!

Jarig ben je maar heel af en toe, dus dat moet een feest zijn! Ga met je beste vriendjes en vriendinnetjes naar een jeugdtheatervoorstelling, of volg een leuke workshop. Jarig zijn betekent natuurlijk ook lekker eten. Misschien wil je graag een bord vol heerlijke frietjes... Zoals jij je feestje wil, zo stel jij het samen!

Feestje met workshop

Hierbij heb je de keuze uit een workshop beeldende kunst, mode, circustheater, dans of musical. De kosten bedragen 125,- per workshop (max 10 kinderen). Elk extra kind (meer dan 10) heeft een meerprijs van 10,-. Een feestelijke ontvangst met ranja is inbegrepen.
Wil je je feestje afsluiten met lekkere frietjes, een snack en ranja. Dit kost 4,50 euro extra per kind.

- **busexcursies**: het Natuurmuseum heeft al een ruime ervaring met de zgn. ganzenexcursies, busexcursies in de wintermaanden om de overwinterende ganzen in de Gelderse Poort te bekijken. Dankzij een eigen horecavoorziening kunnen deze excursies na de opening van De Bastei ook gecombineerd worden met een bezoek aan de eigen horeca.

- **stadswandeling gecombineerd met bezoek aan De Bastei**: in Nijmegen is al een groot aanbod aan stadswandelingen. Voor De Bastei liggen de kansen vooral in het combineren van deze stadswandelingen met een bezoek aan het museum en/of de horeca van De Bastei.

(voorbeelden van stadswandelingen:)

Gilde Nijmegen		
Naam wandeling	*Prijs*	*Thema/Bijzonderheden*
Rondje Spiegelwaal	€ 4,-- pp	Over nevengeul i.c.m. historie Nijmegen
Het Waterkwartier	€ 4,-- pp	Romeinen t/m industrialisatie 20e eeuw
Bombardementswandeling	€ 4,-- pp	Over het bombardement van 22 februari 1944
Bevrijding van Nijmegen september 1944	€ 4,-- pp	Langs plaatsen waar hevig gevochten is
Kunst-op-straat	€ 4,-- pp	Kunst in binnen- en benedenstad
Battlefieldtour	€ 4,-- pp	NB: Fietstocht. Thema is Market Garden
Historische Stadswandeling	€ 4,-- pp	Barbarossaruïne, Latijnse School, Waaggebouw,
Het stadscentrum	€ 4,-- pp	Wederopbouwarchitectuur, 19e-eeuwse singels
Parels van onze stad	€ 4,-- pp	o.a. historische gebouwen
Romeinse waterleidingtracé	€ 3,-- pp	
Wandelen in de natuur	€ 1,-- pp	ruim 60 verschillende wandelingen, o.a. stuwwal, Hatertse Vennen, uiterwaarden in de regio
Fietsen in de regio	€ 1,-- pp	ruim 30 verschillende fietstochten

Romeinse waterleidingtracé	€ 3,-- pp	
VVV Rijk van Nijmegen		
NIJMEGEN, OUDE STAD, NIEUWE STAD	€115,00 per gids	Rondleiding door het centrum van Nijmegen
Historische stadswandeling Nijmegen	€115,00 per gids	
Stadswandeling Nijmegen		
Nijmegen in een notendop		Geschiedenis Nijmegen
Nijmegen en WO II		6 verschillende thematische stadswandelingen
Het Valkhof: strijdtoneel van history en memory		Geschiedenis Valkhofplateau en burcht
Wonen, Werken, Wegen: Leven en sterven tussen de stadswallen van Nijmegen		Bedrijvigheid, stadsbestuur, Valkhofburcht
De vestingstatus voorbij!		Leven in de vestigstad en de stadsuitleg
De Nijmeegse Plooierijen		Lokale revolutie in 1602 (boek van Anna Simon)
Nijmegen in de Koude Oorlog		O.a. een bezoek aan een atoomschuilkelder
Piersonaffaire en grote rellen in de binnenstad (1981)		Door het Piersongebied, gaat ook in op bredere context

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Ingekomen stuk D2 (28 september 2016)

Veiligheid

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 juli 2016	VH10/16.0006363	Carin Brunenberg
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Regulering achterdeur		(024) 3292456

Geachte leden van de Raad,

Op verzoek van de fractie van Groenlinks zal tijdens de kamerronde op 13 juli 2016 het debatstuk “Start met de voorbereiding voor gereguleerde wietteelt” worden besproken. In deze brief willen wij u informeren over hetgeen wij tot nu toe hierover hebben aangegeven.

Eerdere brieven en toezeggingen
Zowel in de brief van ons college van 5 januari 2016 ter beantwoording van de schriftelijke vragen over het advies van de bestuurlijke VNG-werkgroep met betrekking tot het cannabisbeleid (bijlage 1) als in onze brief van 24 februari 2015 over de voor- en nadelen en juridische aspecten van gereguleerde wietteelt (bijlage 2) gaven wij aan dat er momenteel geen ruimte is om een lokaal experiment te starten. Het rapport van de bestuurlijke VNG-werkgroep ondersteunt die opvatting en maakt duidelijk dat experimenten eventueel pas aan de orde kunnen zijn nadat er landelijke keuzes zijn gemaakt in een volgende regeerperiode.
Verder gaven wij aan dat, mocht er ooit onder landelijke regie ruimte komen voor een beperkt aantal experimenten, Nijmegen zich hiervoor beschikbaar zal stellen.

Ook in het emailbericht dat de burgemeester op 30 mei 2016 aan uw raad stuurde en waarin hij uw raad informeerde over het Radboudonderzoek Internationaal recht en cannabis II van Van Kempen en Fedorova, werd wederom aangegeven dat Nijmegen zich zal aanmelden voor een pilot als daar de ruimte voor komt.
Daarbij werd echter ook uitdrukkelijk gemeld dat uit het rapport met betrekking tot mensenrechtenverdragen blijkt dat het de landelijke overheid is die de keuze moet maken om over te gaan tot gereguleerd toestaan en dat het dus ook aan de staat is om afgewogen en onderbouwd te bezien of pilots zinvol kunnen zijn of niet èn of de inzet ervan, alles afwegende wenselijk is.

Stelling debatstuk
GroenLinks stelt verandering te zien van de feiten en openingen in de wetgeving die de mogelijkheden van gemeentelijke hennepteelt vergroten. Ook ziet Groenlinks in de standpuntbepaling van de VNG op 8 juni jl. naar aanleiding van het rapport “Het failliet van het

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

gedogen", waarin gepleit wordt voor lokale experimenten onder landelijke regie, een aanleiding om zo snel mogelijk actie te ondernemen en voorbereidingen te treffen voor een pilot in Nijmegen. GroenLinks wil dat het college samen met andere voorstanders binnen de VNG een voortrekkersrol neemt om een serieus en concreet plan te maken voor veilige en rendabele hennepteelt binnen de gemeente.
Op deze manier zou er volgend jaar, wanneer het politieke klimaat is veranderd na de Tweede kamer-verkiezingen, meteen gestart kunnen worden met het reguleren van de wietproductie.

Wij zien echter geen verandering van de feiten noch openingen in de wetgeving, zoals Groenlinks die kennelijk wel ziet. In de brief van de Minister van Justitie van 13 juni 2016 (bijlage 3), waarin hij kamervragen over legale wietteelt als positieve mensenrechtenverplichting beantwoordt, geeft hij duidelijk weer wat de huidige visie van het kabinet is.
Wij verwijzen u naar de uiteenzetting van de minister ten aanzien van de voorwaarden, die eerst vervuld moeten worden voordat de verdragsrechtelijke ruimte om tot regulering over te gaan daadwerkelijk ontstaat.

Voorbereidingen treffen voor een pilot
Aangezien hierboven meermaals is aangegeven dat zowel de VNG als Van Kempen en Fedorova stellen dat de landelijke overheid aan zet is om keuzes te maken, zien wij geen aanleiding om nu voorbereidingen te treffen voor een pilot in Nijmegen.

Niet alleen is wijziging van het politieke klimaat onzeker, maar ook de uitkomst van politieke onderhandelingen op dit punt. Keuze voor regulering door de landelijke overheid kan immers uitgewerkt worden in een aantal verschillende varianten, waarbij ook niet per se voor pilots gekozen hoeft te worden.
Ook het tijdspad voor regulering kan per variant sterk variëren. Indien een volgend kabinet zou kiezen voor regulering conform het initiatiefwetsvoorstel van D66, dan is daarvoor een wetgevingstraject noodzakelijk. Al deze onzekerheden maken het niet zinvol gemeentelijke voorbereidingen te treffen. Het is niet mogelijk voor alle mogelijke varianten lokale scenario's uit te werken.

Wij wijzen u er ook op dat een van de te vervullen voorwaarden uit het onderzoek Internationaal recht en cannabis II is dat er geen sprake mag zijn van nadeel voor het buitenland. De staat zal moeten voorzien in een nationaal gesloten systeem c.q. keten voor teelt, handel en misschien ook gebruik. Dat betekent dat ook het ingezetenencriterium weer in beeld komt.

De vier initiatiefnemende gemeenten voor het Manifest Joint Regulation hebben onlangs het rapport Internationaal recht en cannabis II, waarvoor Nijmegen ook een financiële bijdrage heeft geleverd, aangeboden aan de Vaste Kamercommssies Volksgezondheid, Veiligheid en Justitie met het verzoek aan de Tweede Kamer om de ruimte voor experimenten, die nu nog ontbreekt, te creëren.
Het Rijk wordt opgeroepen de dialoog met de (Manifest) gemeenten aan te gaan over inhoudelijke eisen voor een effectief cannabisbeleid en de randvoorwaarden, waaraan experimenten zouden moeten voldoen.

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Tot slot concluderen wij dat, ook al is het nu niet zinvol om een experiment/pilot inhoudelijk voor te bereiden, wij graag met andere gemeenten blijven werken aan het leveren van een bijdrage voor voorbereidingen als dat wel aan de orde komt.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlagen: 1. Advies bestuurlijke VNG-werkgroep
2. Brief over gereguleerde wietteelt
3. Brief van Minister van Justitie

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Veiligheid

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) Openingstijden=
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de fractie van Groenlinks
T.a.v. de heer N. Vergunst en mevrouw M. Smit

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	VH10/15.0012550	Carin Brunenberg
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Beantwoording schriftelijke vragen over het advies van de bestuurlijke VNG-werkgroep met betrekking tot het cannabisbeleid		(024) 3292456

Geachte mevrouw Smit en heer Vergunst,

U heeft namens de fractie van Groenlinks vragen gesteld als bedoeld in artikel 39 van het Reglement van Orde. In antwoord daarop delen wij u het volgende mee:

1. Waarom heeft de gemeente Nijmegen niet deelgenomen aan deze werkgroep?
De betreffende werkgroep is een bestuurlijke werkgroep, ingesteld en samengesteld door het VNG-bestuur. De VNG heeft hier bestuurders voor aangezocht, die een divers palet aan gemeenten vertegenwoordigen qua omvang, locatie en drugsproblematiek.
Dat er geen Nijmeegse bestuurder zitting had in deze werkgroep heeft derhalve geen inhoudelijke betekenis. De VNG heeft gemeenten wel de mogelijkheid geboden input te leveren voor deze werkgroep en Nijmegen heeft hier ook gebruik van gemaakt. Ook heeft er ambtelijke consultatie plaatsgevonden.

2. *Onderschrijft het college de conclusies en aanbevelingen van de werkgroep? Zo ja, is het college van plan aansluiting te zoeken bij deze werkgroep en de conclusies en aanbeveling openlijk te ondersteunen? Zo nee, waarom niet en hoe denkt het college de maatschappelijke en bestuurlijke problemen van het huidige gedoogbeleid aan te kunnen pakken?*
Het is niet aan de orde om aansluiting te zoeken bij deze werkgroep, want de opdracht van deze werkgroep is nu afgerond. Het rapport wordt nu in de komende periode binnen de VNG besproken en uiteindelijk zal op de ALV in juni 2016 een standpunt worden bepaald.
Zoals al eerder met uw raad besproken en zoals ook voorgesteld wordt door de bestuurlijke werkgroep is de landelijke overheid nu aan zet om de gebreken van het huidige gedoogbeleid te onderkennen en aan te pakken. De bestuurlijke werkgroep doet in het rapport een oproep aan de landelijke wetgever èn roept gemeenten op om zich te voegen naar de keuzes die door de nationale overheid worden gemaakt en deze uit te voeren.

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
1

3. Is het college van plan om een lokaal experiment te starten, zoals beschreven in het advies van de werkgroep en dat ook aansluit bij de motie die de gemeenteraad heeft aangenomen op 3 december 2014?
Zo nee, waarom niet en hoe denkt het college de maatschappelijke en bestuurlijke problemen van het huidige gedoogbeleid aan te kunnen pakken?
De bestuurlijke werkgroep doet een oproep aan de wetgever om te kiezen voor het regelscenario, uiteindelijk uitmondend in een juridisch verankerd landelijk cannabisbeleid. De werkgroep ziet als onderdeel van dit scenario het door de landelijke overheid faciliteren van enkele experimenten om consequenties van bepaalde keuzes te kunnen onderzoeken.
Het gaat dan in de visie van de werkgroep uitdrukkelijk om een beperkt aantal experimenten, uitgevoerd onder landelijke regie. De werkgroep spreekt zich uitdrukkelijk uit tegen een wildgroei van uit lokale initiatieven voortgekomen experimenten.

Wij concluderen dat dit rapport de noodzaak tot een landelijke aanpassing van het gedoogbeleid onderschrijft, oproept tot samenwerking tussen alle bestuurslagen en juist waarschuwt voor een lokale polarisering van het debat.
Zoals wij al aangaven in onze brief van 24 februari 2015 is er geen ruimte om een lokaal experiment te starten. Dit rapport ondersteunt die opvatting en maakt duidelijk dat experimenten eventueel pas aan de orde kunnen zijn nadat er landelijke keuzes zijn gemaakt in een volgende regeerperiode. Mocht er ooit onder landelijke regie ruimte komen voor een beperkt aantal experimenten, dan zal Nijmegen zich hiervoor beschikbaar stellen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. B. van der Ploeg

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Veiligheid

ARCHIEFEXEMPLAAR

Extra afschriften voor:

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
24 FEB. 2015	VH10/ 15.0001579	Carin Brunenberg
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Regulering achterdeur	-	(024) 3292456

Geachte leden van de raad,

Tijdens de bespreking van de motie "Nederwiet, het is er wel, maar toch ook niet " heeft de verantwoordelijke portefeuillehouder u toegezegd een notitie of een brief met voor- en nadelen, inclusief juridische aspecten, ten aanzien van gereguleerde wietteelt aan uw raad te sturen. Een analyse van alle relevante aspecten treft u in deze brief aan.

Inleiding
De toekomst van het softdrugsbeleid in Nederland is al jaren een discussie, zowel op landelijk als op lokaal niveau. De invoering van het Besloten Club-criterium (wietpas) en het Ingezetenen-criterium en de handhaving daarvan hielden de gemoederen geruime tijd bezig.
Het stof was nog niet neergedaald of de discussie over het reguleren van de achterdeur laaide op. De minister van Veiligheid en Justitie informeerde bij de coffeeshopgemeenten of zij plannen hadden ten aanzien van lokale wietteelt, om daarna mee te delen dat er geen juridische ruimte bestaat voor het uitvoeren van dergelijke plannen. Ook Nijmegen had zich bij de minister gemeld als experimentgemeente ter uitvoering van de door de gemeenteraad in december 2012 aangenomen motie Lokale wietteelt.
Na de afwijzing van de minister volgde het door veel burgemeesters van coffeeshopgemeenten ondertekende manifest 'Joint Regulation', waarin het kabinet werd opgeroepen om een landelijk stelsel van gecertificeerde en gereguleerde wietteelt in te voeren. Ook Nijmegen heeft dit manifest gesteund. Deze oproep tot regulering kon niet rekenen op bijval van minister Opstelten. Sindsdien is er, zowel politiek als in de media, veel discussie over de houdbaarheid van het huidige gedoogbeleid. Een recente uitspraak in een strafzaak tegen enkele wiettelers gaf voeding aan deze discussie. Een meerderheid van uw raad ziet in regulering van de achterdeur van coffeeshops een oplossing voor problemen die gepaard gaan met illegale wietteelt. Onderstaand zullen veel aspecten ten aanzien van een pilot met gereguleerde wietteelt aan de orde komen, met name veiligheid, gezondheid en juridische consequenties.
In de conclusie informeren wij u over nieuwe ontwikkelingen in de gemeentelijke samenwerking om te komen tot vernieuwing in het softdrugsbeleid.

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
1

Veiligheid
De veiligheid van een eventuele pilot moet uiteraard zijn gegarandeerd. Daarvoor is bewaking noodzakelijk, door de teler te regelen, waarbij vanzelfsprekend geen sprake mag zijn van illegale beveiligingsmethoden, zoals boobytraps of illegale wapens.
Ook de wijze van teelt dient te gebeuren op wijze waarbij geen risico's ontstaan voor de omgeving (zorgvuldige aanleg van de teeltinstallatie, verantwoorde teelt). Deze veiligheidsvoorwaarden kunnen enkel aan de teler opgelegd en gecontroleerd worden door ze in de vorm van gedoogvoorwaarden op te leggen aan de uitvoerder van de pilot. Hieronder zal nog worden ingegaan op de juridische mogelijkheden van deze voorwaarden èn het toezicht daarop.
De beveiligingskosten, energiekosten, een eventueel lagere opbrengst door een verantwoorde teeltwijze zijn factoren die de prijs van 'gereguleerde wiet' naar verwachting hoger zullen maken dan die van illegaal geteelde wiet. Dat risico zal enerzijds door de teler gedragen moeten worden, maar betekent ook dat er extra aandacht moet zijn voor de juridische afdwingbaarheid van de inkoopkant.

In de motie 'Nederwiet, het is er wel, maar toch ook niet' wordt aangegeven dat het tegengaan van criminaliteit een element van de pilot moet zijn. Het staat vast dat hennepteelt een grote relatie heeft met criminaliteit.
"De georganiseerde criminaliteit heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de huidige omvang en professionaliteit van hennepteelt, maar ook de omvangrijke ondersteuning vanuit de 'bovenwereld' is zorgwekkend. Illegale hennepteelt leidt tot overlast en verloedering in buurten en tot direct brandgevaar voor omliggende woningen. De leefbaarheid van een wijk wordt aangetast. Hennepteelt levert kortom een reëel veiligheidsrisico voor de samenleving op." [1]
Een pilot met gereguleerde wietteelt zou dus gevolgen moeten hebben op de omvang van de illegale hennepteelt en de risico's daarvan voor Nijmegen moeten verminderen. De pilot kan derhalve pas als geslaagd beschouwd worden als na de vooraf te bepalen periode er een meetbare vermindering van de hennepcriminaliteit plaatsvindt.
Dat betekent dat ook de omvang van de pilot een belangrijk punt is. Een kleine pilot, die niet in de vraag van alle Nijmeegse coffeeshops kan voorzien, zal nauwelijks aantoonbare resultaten hebben op de illegale hennepteelt in Nijmegen en de doelstelling van de pilot zal daarmee niet bereikt worden. Als immers het tegengaan van criminaliteit, zowel bij de teelt als bij de inkoop door coffeeshops, en de beperking van gezondheidsrisico's de doelen zijn van de pilot, dan impliceert dit dat deze doelen enkel behaald kunnen worden door een pilot waarbij voldoende wiet geteeld wordt ter bevoorrading van alle Nijmeegse coffeeshops. Een kleine pilot heeft ook extra juridische consequenties.
Een grote pilot kent echter risico's voor de continuïteit van de coffeeshops en praktische haalbaarheid.

Het terugdringen van de criminaliteit die samenhangt met hennepteelt, dat een hoofddoel zou moeten zijn van een pilot, is een van de meest besproken punten in de reguleringsdiscussie en een van de hoofdargumenten van de minister. Hij geeft steeds aan dat het merendeel van de in Nederland geteelde wiet geëxporteerd wordt en dat regulering van de achterdeur dus de

[1] Uit de brief van minister Opstelten van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer van 18 december 2013.

hennepcriminaliteit niet zal doen verdwijnen. Recent is een rapport van het WODC verschenen, waarin een 'educated guess' wordt gedaan ter schatting van de export van in Nederland geteelde cannabis. Afhankelijk van de definiëring ligt de export tussen 78 en 95 procent van de Nederlandse productie. Voorstanders van regulering hebben in het verleden de door de minister gestelde percentages betwist, maar zelfs bij een zeer laag ingeschat exportcijfer van 50% blijft dit een reële bedreiging van een succesvolle pilot.

Gezondheid
Gereguleerde hennepteelt kan bijdragen aan een gezonder product. In het manifest wordt aangegeven dat de aanwezigheid van chemische stoffen of onaanvaardbaar hoge THC-gehaltes schadelijk kunnen zijn voor de gebruiker. Toezicht op de productie zou dit kunnen voorkomen. Hoe reëel de gezondheidsrisico's van ongewenste stoffen zijn, is moeilijk vast te stellen. Er zijn weinig feiten bekend over het gebruik van pesticiden bij de hennepteelt. [2]
Verontreiniging kan overigens ook tijdens de handelsfase ontstaan. Ter verzwaring van de henneptoppen kunnen er allerlei stoffen worden toegevoegd om een groter gewicht dus opbrengst te bewerkstelligen.[3]
Tijdens een rondetafelgesprek met de vaste Tweede Kamercommissie van VWS op 16 oktober 2014 werden de toxicologische risico's genuanceerd door deelnemende deskundigen. Het feit dat hennep in het algemeen wordt gerookt zou dermate grote gezondheidsrisico's opleveren, dat het gezondheidsrisico van het eventuele gebruik van pesticiden daardoor vele malen wordt overtroffen. Overigens wordt hennep gerookt samen met tabak en daarvan is bekend dat er veel pesticiden worden gebruikt bij de teelt. Zoals onder het kopje Veiligheid al aangegeven, zullen aan de teler eisen gesteld moeten worden, waaronder het telen volgens good agricultural practices en dus zonder verboden middelen. De controle op het gebruik van verboden middelen zou echter in de praktijk moeizaam kunnen zijn, gelet op het feit dat hiervoor uitgebreide testfaciliteiten nodig zijn.

Het andere benoemde gezondheidsrisico is een hoog THC-gehalte. Door de wiet gereguleerd te telen kan het THC gehalte genormeerd worden. Er ligt echter ook al geruime tijd een landelijk ontwerpbesluit om hasj en hennep met een THC gehalte van 15% of meer op lijst I van de Opiumwet te plaatsen. Dat betekent dat hasj en wiet met een hoog gehalte beschouwd worden als harddrug en buiten het gedoogbeleid vallen. Ze mogen dan niet meer verkocht worden in coffeeshops.
Dit besluit is echter nog steeds niet van kracht geworden. Inmiddels zijn er veel vragen bij de haalbaarheid, handhaafbaarheid èn noodzaak van een dergelijke maximering, zoals bleek tijdens het eerder genoemde rondetafelgesprek met de commissie van VWS over dit onderwerp. [4]

---

[2] Uit de criminaliteitsbeeldanalyse 2012 Georganiseerde hennepteelt blijkt niet van een grootschalig gebruik van pesticiden bij inbeslaggenomen hennep.

[3] In de Criminaliteitsbeeldanalyse georganiseerde hennepteelt 2012 wordt gemeld dat mogelijk vooral de voor export bedoelde hennep wordt verzwaard. Zo bleek hennep bestemd voor Groot-Brittanië en Italië verzwaard met Seven-up.

[4] Uit het Position paper van GGZ Nederland: "Weliswaar staat vast dat een hoog THC-gehalte schadelijker voor de gezondheid is dan een laag THC-gehalte, maar niemand weet waar de grenswaarde ligt. Ook is weliswaar bekend dat de werking van THC beïnvloed wordt door een

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
3

Juridische consequenties
De minister van Veiligheid en Justitie heeft een aantal argumenten aangedragen tegen regulering waaronder het juridische argument dat regulering van hennepteelt voor recreatieve doeleinden niet verenigbaar is met de internationaalrechtelijke verplichten van Nederland.
In zijn brief van 18 december 2013 weerlegt de minister uitvoerig de stelling van enkele rechtsgeleerden dat er ruimte zou zitten in het door Nederland gemaakte voorbehoud bij het VN-verdrag van 1988 voor het reguleren van hennepteelt voor coffeeshops.
De visie van de minister wordt ondersteund door een rapport van het Asser-instituut uit 2005[5] èn door het recente rapport van de Radboud Universiteit Nijmegen.[6] Overigens richten de verdragsrechtelijke verplichtingen zich tot de staten en kunnen gemeenten die een andere uitleg aan de verdragsbepalingen geven, hier geen rechtstreeks beroep op doen .
Verder geeft de minister aan dat het ontheffingsstelsel van de Opiumwet enkel bedoeld is voor het telen van medicinale cannabis.
Als de gemeente Nijmegen een pilot zou starten met het telen van wiet voor de coffeeshops, dan gebeurt dit derhalve buiten de toestemming van de minister en buiten de kaders van het bestaande gedoogbeleid. Dat brengt aanzienlijke juridische risico's met zich mee.

1. Gedoogbesluit teler
   De juridische basis om voorwaarden te kunnen verbinden aan de gereguleerde teelt zou een gedoogbesluit van de burgemeester zijn om onder voorwaarden niet te zullen optreden op grond van zijn bestuursdwangbevoegdheid op basis van artikel 13b Opiumwet.De waarde van een dergelijk bestuurlijk besluit is echter zeer gering en betekent alleen dat de burgemeester af zal zien van het sluiten van een teeltlocatie. Dit gedoogbesluit betekent echter niet dat de politie de plantage niet strafrechtelijk kan ontruimen of dat het Openbaar Ministerie af zal zien van vervolging.
   De minister van Veiligheid en Justitie heeft in zijn brief van 9 januari 2015 aangegeven dat hij verwacht dat het Openbaar Ministerie zal optreden tegen eventuele experimenten. Bij het afgeven van een gedoogbesluit zal er aandacht moeten zijn voor o.a. de integriteit van de teler/ondernemer, waarbij er geen wettelijke basis is voor een integriteitstoets op basis van de wet BIBOB of een antecedententoets door de politie. Ook zal ongewenste precedentwerking naar derden voorkomen moeten worden.

---

andere cannabinoïde, de cannabidiol (CBD), maar hoe deze wisselwerking precies werkt, is niet duidelijk. En dit is wel van belang omdat er aanwijzingen zijn dat CBD sommige effecten van THC, zoals acute psychotische symptomen en angst, dempt. Verder onderzoek hiernaar is volgens GGZ Nederland nodig en noodzakelijk om besluiten te kunnen nemen".

[5] 'Experimenteren met het gedogen van de Teelt van Cannabis ten behoeve van de bevoorrading van coffeeshops. Internationaalrechtelijke en Europeesrechtelijke aspecten'. T.C.M. Asser-instituut

[6] Internationaal recht en cannabis. Een beoordeling op basis van VN-drugsverdragen en EU-drugsregelgeving van gemeentelijke en buitenlandse opvattingen pro regulering van cannabisteelt voor recreatief gebruik. P.H.P.H.M.C. van Kempen, M.I. Fedorova

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

2. Afnameverplichting coffeeshops.
   Voor een succesvolle pilot is het noodzakelijk dat coffeeshops verplicht worden om de gereguleerd geteelde wiet af te nemen. Uiteraard maakt deze verplichting nu geen deel uit van de landelijk vastgestelde gedoogcriteria (de AHOJ-G-I-criteria),dus dit zal in het lokale beleid en handhavingsprotocol opgenomen moeten worden. Strafrechtelijk zal het negeren van deze verplichting echter niet tot vervolging kunnen leiden, enkel tot een bestuurlijke handhaving. Dit heeft ook ingrijpende gevolgen voor het toezicht (zie 3).
   De omvang van de pilot is hier een complicerende factor. Een kleine pilot, die niet alle coffeeshops kan voorzien, maakt de handhaving van een afnameverplichting complex.

3. Toezichtsbevoegdheid
   Het telen en handelen in drugs valt onder de Opiumwet. De politie is opsporingsbevoegd en er zijn landelijke toezichthouders specifiek voor de Opiumwet. De gemeentelijke BOA's hebben noch opsporingsbevoegdheid noch toezichthoudende bevoegdheden ten aanzien van de Opiumwet.
   Het ontbreken van gemeentelijke Opiumwettoezichthouders levert handhavings-problemen op ten aanzien van de naleving van de voorwaarden die aan de teler gesteld worden èn de naleving van de inkoopverplichting van coffeeshops.
   De gemeentelijke BOA's worden momenteel niet ingezet bij de controle van de coffeeshops. Zoals aangegeven onder punt 1 kan de politie niet ingezet worden bij de handhaving van een puur lokaal, bestuurlijk gedoogbeleid als dit botst met het landelijke beleid van het Openbaar Ministerie.
   Gemeentelijke BOA's missen hier de specifieke wettelijke toezichtbevoegdheden (betreden plaatsen, vorderen gegevens, onderzoek zaken, medewerkingsplicht) om overtreding van de voorwaarden te kunnen constateren. Ook kan de gemeente geen gebruik maken van de testfaciliteiten van het NFI.
   Er is geen mogelijkheid om de kosten van toezicht door te berekenen aan de teler. De gemeente zal deze kosten dus zelf moeten dragen.

4. Betekenis uitspraak rechtbank Noord-Nederland
   In een uitspraak van 16 oktober 2014 heeft de rechtbank enkele wietkwekers schuldig verklaard, zonder hen een straf op te leggen. De rechter oordeelde uitdrukkelijk dat het Openbaar Ministerie bevoegd was de kwekers te vervolgen en dat de gepleegde feiten strafbaar zijn.
   Gelet echter op het feit dat deze verdachten "hadden gehandeld binnen de belangrijkste doelstellingen van het door de overheid ontwikkelde softdrugsbeleid, te weten het belang van de volksgezondheid en het handhaven van de openbare orde" oordeelde de rechter het niet raadzaam een straf of maatregel op te leggen en maakte gebruik van de mogelijkheid van het gerechtelijk pardon. [7]

[7] De rechter geeft geen oordeel over het te voeren beleid of de oplossingsrichting: "In het beleid is de teelt en de aanvoer van de hennep naar de coffeeshop niet geregeld. Dit is de kern van de zogenaamde achterdeurproblematiek, van welke problematiek verdachte zich ook bewust was. Het moge zo zijn dat het gedoogbeleid in combinatie met het achterdeurbeleid als onredelijk en hypocriet wordt ervaren, feit is dat er op dit moment noch maatschappelijk noch politiek consensus bestaat over de wijze waarop de achterdeurproblematiek moet worden opgelost."

In de praktijk betekent deze uitspraak, waartegen beroep is ingesteld, niet dat andere telers ook veroordeeld worden zonder strafoplegging. De praktische waarde voor telers is relatief gering. Een veroordeling zonder strafoplegging levert nog steeds een strafblad op èn de plantage is in het kader van de opsporing al opgerold en de oogst en kweekmaterialen vernietigd, hetgeen bedrijfsmatige problemen oplevert.

5. Strafbaarheid gemeente
De vraag is opgeworpen of een gemeente wellicht minder of niet strafbaar zou zijn als teler van softdrugs ter bevoorrading van coffeeshops. Belangrijk voor de vraag naar strafrechtelijke aansprakelijkheid van overheden is de zogenaamde Pikmeer-jurisprudentie. Uit rechtspraak van vóór het eerste Pikmeer-arrest bleek al dat de Hoge Raad de strafrechtelijke immuniteit van openbare lichamen in de zin van artikel 7 van de Grondwet erkent, *indien deze een gedraging verrichten ter behartiging van een bij de wet aan dergelijke openbare lichamen opgedragen specifieke bestuurstaak.*
Deze lijn is ook herhaald in het zogenaamde Pikmeer-I arrest van 23 april 1996. In het Pikmeer II-arrest[8] overweegt de Hoge Raad dat de vraag onder ogen moet worden gezien of het eerdere standpunt 'precisering' behoeft.[9] De Hoge Raad overweegt vervolgens:'. Enerzijds dient de immuniteit van een openbaar lichaam als bedoeld in hoofdstuk 7 Gw slechts dan te worden aangenomen als de desbetreffende gedragingen naar haar aard en gelet op het wettelijk systeem rechtens niet anders dan door bestuursfunctionarissen kunnen worden verricht in het kader van de uitvoering van de aan het openbaar lichaam opgedragen bestuurstaak, zodat uitgesloten is dat derden in zoverre op gelijke voet als het openbaar lichaam aan het maatschappelijk verkeer deelnemen.'
Niet gezegd kan worden dat het telen van wiet een gedraging is die naar haar aard en gelet op het wettelijk systeem rechtens niet anders dan door bestuursfunctionarissen kunnen worden verricht in het kader van de uitvoering van de aan het openbaar lichaam opgedragen bestuurstaak. Sterker nog: het telen van wiet is verboden in de Opiumwet en daarmee is het zelfs een gedraging in strijd met het wettelijk systeem. Dit betekent in elk geval dat van strafrechtelijke immuniteit voor de gemeente geen sprake zal kunnen zijn.

Niet alleen is de gemeente niet immuun voor strafvervolging ingeval de gemeente zou besluiten te gaan telen, maar er zou ook strafbaarheid kunnen ontstaan, afhankelijk van de (opdracht)relatie die de gemeente zou hebben met de teler, in de vorm van doen plegen, uitlokking of wellicht medeplichtigheid.

6. Locatie pilot
Bij de behandeling van de motie is de suggestie gedaan om het tuinbouwgebied Bergerden te gebruiken als locatie voor een pilot. Deze locatie is echter gelegen in de

[8]Hoge Raad 6 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:AA9442

[9] Daarbij wijst de HR onder meer op ontwikkelingen in de bestuurlijke praktijk, gewijzigde opvattingen in de maatschappelijke kringen over strafbaarheid van lagere overheden en de toentertijd ingediende motie Rehwinkel waarin de regering wordt verzocht om voorbereidingen in gang te zetten tot wetswijziging waardoor de mogelijkheden tot strafrechtelijke vervolging van overheden worden verruimd.

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

gemeente Lingewaard. De burgemeester van Lingewaard is derhalve bevoegd om bestuurlijk te handhaven. Een gedoogbesluit van de burgemeester van Nijmegen (zoals genoemd onder 1) heeft geen waarde in Bergerden.

7. Verbod hasj-verkoop coffeeshops
   De doelstellingen van een pilot om de achterdeur te reguleren, impliceren dat ook de vraag gesteld moet worden of hasjverkoop nog moet worden toegestaan door de coffeeshops. Immers, een verplichting om alleen gereguleerd geteelde wiet in te kopen, gaat moeilijk samen met de verkoop van hasj, die nog steeds overwegend geïmporteerd wordt en derhalve enkel via het criminele circuit ingekocht kan worden. Nederhasj bestaat wel, maar is zeer schaars en duur en kan niet voldoen aan de vraag.

Voorbereidingen experimenten elders

Utrecht
De wens om de achterdeur te reguleren was opgenomen In de gezondheidsparagraaf van het coalitieakkoord 2010. Omdat van meet af aan duidelijk was dat op lokaal niveau regulering van de achterdeur niet zonder meer gerealiseerd kon worden is er gekozen voor het alternatief van de Social Cannabis Club. Dit richt zich uitsluitend op personen die reeds softdrugs gebruiken en heeft geen aantrekkingskracht op nieuwe gebruikers. Een Social Cannabis Club wordt gekenmerkt door het telen door en voor eigen leden en hun eigen gebruik. De bestaande coffeeshops spelen geen rol bij de ontwikkeling van de Social Cannabis Clubs.
De gemeente Utrecht heeft als uitgangspunt dat er met een pilot niet buiten de kaders van de wet wordt getreden. De Cannabis Social Clubs, die geen relatie met de gemeente hebben, maar enkel financieel worden gesteund ten behoeve van de juridische procedures, hebben daarom een ontheffing van de Opiumwet op grond van volksgezondheid aangevraagd. Deze ontheffing is geweigerd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, omdat men vindt dat de twee Social Cannabis Clubs geen wetenschappelijk of geneeskundig doel dienen, wat volgens de interpretatie van de opiumwetgeving volgens het ministerie een voorwaarde is voor een ontheffing. Naar verwachting zullen de clubs niet in beroep gaan tegen de weigering.

De gemeente Utrecht beraadt zich op dit moment op vervolgstappen.

De door Utrecht gekozen route is overigens een principieel andere dan een pilot ter regulering van de achterdeur. Cannabis Social Clubs, mochten deze ooit van start kunnen gaan, zullen niet telen voor de achterdeur van de coffeeshops, maar voor hun leden. De gemeente Utrecht heeft ook geen plannen om de coffeeshops te verminderen.

Heerlen
De huidige inzet om een pilot te bewerkstelligen, is gebaseerd op de eerdere samenwerking met de negen Limburgse coffeeshopgemeenten en op de huidige samenwerking met Utrecht en Eindhoven. Was aanvankelijk de wens om een pilot te bewerkstellingen voor heel Limburg, nu is de inzet alleen gericht op Heerlen.
Momenteel wordt gewerkt aan een business case voor de bevoorrading van één coffeeshop. Het is een theoretische exercitie om te onderzoeken of gereguleerde teelt voor de achterdeur praktisch uitvoerbaar is. Dit plan zal worden voorgelegd aan de minister.

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Indien de minister geen toestemming geeft, zal worden onderzocht of het mogelijk is via een bestuursrechtelijke of civielrechtelijke procedure alsnog toestemming te krijgen voor het starten van een pilot. Er zal geen strafrechtelijk proefproces worden uitgelokt. Het daadwerkelijk starten van een pilot zonder toestemming en dus zonder medewerking van politie en OM wordt niet reëel geacht.

Andere gemeenten
In een aantal andere gemeenten, zoals Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven en Arnhem is ook een motie met oproep tot regulering aangenomen. Er zijn geen aanwijzingen dat er een gemeente daadwerkelijk zal starten met een pilot wietteelt, voordat hiervoor landelijk toestemming is gegeven.

Conclusie
Het huidige softdrugsbeleid staat onder druk. De harde handhavingslijn van de minister staat lijnrecht tegenover de wens van het Manifest en gemeenten om de achterdeur van coffeeshops te reguleren.
Een bekende deskundige op het terrein van drugsbeleid, Cyrille Fijnaut, pleit in zijn recente boek "De derde weg" voor een open discussie in internationaal verband en geeft daar een aantal uitgangspunten voor. Een van die uitgangspunten is de afschaffing van coffeeshops, o.a. omdat zij niet passen in een cannabisbeleid waarin gezondheidsbelangen de boventoon voeren. [10]

Een van de nog niet genoemde aspecten van een pilot tot regulering van de achterdeur is het morele element. Een pilot, door een gemeente bewust gestart zonder toestemming en daarom met mogelijk vergaande gevolgen voor de teler, geeft een verkeerd signaal naar de burger. Een overheid heeft een voorbeeldfunctie en kan zich dus niet bewust bezighouden met zaken, die buitenwettelijk zijn.

Uit het bovenstaande komt daarnaast naar voren dat vooral de aspecten veiligheid en juridische consequenties momenteel behoorlijke knelpunten opleveren voor een succesvolle pilot met gereguleerde wietteelt voor de achterdeur, met name als hiervoor geen landelijk kader bestaat. De gezondheids-voordelen van een pilot blijken relatief of op andere wijze te realiseren.

Utrecht stelt het gezondheidsaspect van gereguleerde wietteelt voorop bij een pilot en Heerlen verwacht daarvan het meest aantoonbare resultaat. We moeten echter oppassen dat we het kind niet met het badwater weggooien. De bestaansreden van de huidige coffeeshops is immers gebaseerd op de scheiding van de harddrugs- en softdrugsmarkt.
Door bij de gecontroleerde teelt de wensen van de eindgebruikers (prijs, kwaliteit, variatie) uit het oog te verliezen, zou de volksgezondheid nog veel meer in gevaar kunnen komen als de eindgebruikers hun heil buiten de coffeeshops gaan zoeken. Het is daarom van groot belang om consequent belangen te blijven afwegen.

Ontwikkelingen in samenwerking
Wij vinden elkaar in de conclusie dat het tijd is voor verandering. Wellicht is de tijd rijp voor een internationale discussie over legalisering, hoewel dat geen oplossing betekent op korte termijn.

[10] Cyrille Fijnaut en Brice de Ruyver. 'De derde weg'. Boom juridische uitgevers. ISBN/EAN 9789462900233

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
8

Naar aanleiding van de moties in het land is er een structureel overleg tussen de gemeenten ontstaan, waarin afstemming mogelijk wordt en informatie uitgewisseld wordt.
In samenwerking om tot verandering van het softdrugsbeleid te komen zou de meerwaarde kunnen zitten.
Tevens kunnen wij u melden dat er recent bij de VNG een bestuurlijke werkgroep Modernisering drugsbeleid is ingericht, die als opdracht heeft oplossingsrichtingen te onderzoeken en scenario's te ontwikkelen voor een volgende regeerperiode.

Daarnaast is er door de gemeenten die het Manifest geïnitieerd hebben, het idee ontstaan om de Radbouduniversiteit een aanvullende onderzoeksopdracht te verstrekken om naast de drugsverdragen, andere verdragen en daaruit voortvloeiende verplichtingen voor overheden te onderzoeken. Wij zullen dit initiatief financieel ondersteunen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris,

drs. B. van der Ploeg

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Bestuurlijke Aanpak

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
772251

Uw kenmerk
2016Z10954

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 13 juni 2016
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over legale wietteelt als positieve mensenrechtenverplichting

In antwoord op uw brief van 2 juni 2016 deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van de Leden Kooiman (SP) en Bergkamp (D66) over legale wietteelt als positieve mensenrechtenverplichting worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

G.A. van der Steur

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Bestuurlijke Aanpak

Datum
13 juni 2016

Ons kenmerk
772238

Vragen van de leden Kooiman (SP) en Bergkamp (D66) aan de minister van Veiligheid en Justitie over legale wietteelt als positieve mensenrechtenverplichting (ingezonden 2 juni 2016, 2016Z10954)

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht dat internationaal recht ruimte biedt voor legale wietteelt? 1) Wat is daarop uw reactie?

Vraag 2
Bent u het eens met de conclusie van het onderzoek 'Internationaal recht en cannabis II', dat regulering voor recreatief gebruik onder omstandigheden als een positieve verplichting tot bescherming van de mensenrechten geldt? Zo nee, kunt u van elk van de afzonderlijke mensenrechten (recht op gezondheid, recht op privéleven en het verbod op onmenselijke behandeling) apart aangeven waarom deze volgens u geen positieve verplichting oplevert tot regulering van legale wietteelt?

Antwoorden vraag 1 en 2
Ik ben bekend met het onderzoek van onderzoekers Van Kempen en Fedorova. Aan dit onderzoek liggen door gemeenten aangedragen argumenten voor het gereguleerd toestaan van cannabisteelt en -handel ten grondslag. De onderzoekers concluderen dat er "in weerwil van de VN-drugsverdragen volgens het internationaal recht ruimte voor staten kan zijn om cannabisteelt en –handel ten behoeve van de recreatieve gebruikersmarkt gereguleerd te realiseren". Los van de vraag of ik het eens ben met deze conclusie[1] wil ik ingaan op de door de onderzoekers genoemde vijf voorwaarden waaraan naar hun oordeel moet worden voldaan, wil deze "op positieve mensenrechten gebaseerde ruimte" daadwerkelijk bestaan.

Allereerst moet volgens de onderzoekers een *mensenrechtelijk relevant belang* worden gediend. In het onderzoek worden de door de gemeenten aangedragen argumenten pro-regulering aangehaald, die de genoemde positieve mensenrechten zouden bevorderen. De onderzoekers stellen vervolgens dat niet alle door gemeenten aangedragen argumenten direct relevant zijn vanuit positieve mensenrechtenverplichtingen. Dit geldt onder meer voor de argumenten dat door regulering de georganiseerde criminaliteit zal verminderen en het corrumperen van de bovenwereld (ondermijning) zal worden tegengegaan.

Een tweede voorwaarde is het *aannemelijk maken* van *effectievere mensenrechtenbescherming*. Zo zal, aldus de onderzoekers, daadwerkelijk aannemelijk moeten worden gemaakt dat regulering een effectievere bescherming biedt van het recht op gezondheid dan niet-regulering. Dit dient volgens hen te gebeuren door middel van oprechte analyses, redeneringen en afwegingen die overtuigend zijn en die dus zo veel mogelijk worden onderbouwd met relevante beschikbare wetenschappelijke en andere gegevens. Over dergelijke analyses beschik ik niet. Onderzoekers volgen met betrekking tot het recht op leven,

[1] De Volkskrant (30 mei 2016) citeert al een hoogleraar die betwijfelt of deze mensenrechtenverplichtingen inderdaad zo verstrekkend zijn en ook de relatie met EU-recht vergt nadere bestudering.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Bestuurlijke Aanpak

Datum
13 juni 2016

Ons kenmerk
772238

fysieke en psychische integriteit en privéleven een soortgelijke redenering. Ook voor deze rechten beschik ik niet over de door hen bedoelde analyses. Bovendien geldt voor de door de gemeente aangedragen argumenten die ten grondslag liggen aan dit onderzoek, dat ze in onderhavig onderzoek evenmin aan een dergelijke analyse zijn onderworpen[2].

De derde voorwaarde van de onderzoekers is *draagvlak en nationaal democratische besluitvorming*. Hierbij geven zij aan dat het in beginsel voor lagere overheden niet mogelijk is om de nationale overheid tot regulering te dwingen indien die nationale overheid dit weigert.
De Tweede Kamer heeft zich de afgelopen jaren bij herhaling in meerderheid tegen diversie ideeën over regulering van de wietteelt uitgesproken. Recentelijk bleek opnieuw uit de aangenomen motie Oskam (Kamerstukken 29911, nr. 104) dat een meerderheid van de Tweede Kamer tegen dergelijke experimenten is.

Als vierde voorwaarde noemen de onderzoekers het *voorkomen van nadeel voor het buitenland.* Met andere woorden dat bij het gereguleerd toelaten van cannabisteelt en -handel voor de recreatieve gebruikersmarkt de bescherming van die andere landen niet minder mag zijn dan bij hantering van een prohibitief beleid dat volkomen in overeenstemming met de drugsverdragen is. De onderzoekers pleiten in dit verband voor een gesloten systeem van gereguleerde teelt, handel en misschien ook gebruik én een adequate bestrijding van de illegale teelt, handel en uitvoer van cannabis. Een dergelijk gesloten systeem zal geen makkelijk opgave zijn en een forse handhavingsinspanning vergen. Daar waar het nu complex is om de import en export van wiet te handhaven zal dat in een gereguleerd gesloten systeem niet minder ingewikkeld zijn.

Als vijfde en laatste voorwaarde noemen de onderzoekers een *adequaat beleid ter ontmoediging, beperking en risicobewustwording van recreatief cannabisgebruik*. Zij wijzen daarbij op een fors aantal verplichtingen die op een staat rust die regulering toestaat. Zoals bekend ligt aan de VN-drugsverdragen de gedachte ten grondslag dat de daarin opgenomen verdovende middelen schade toebrengen aan de gezondheid. Nederland voert in het verlengde daarvan een ontmoedigingsbeleid, met speciale aandacht voor jongeren. Van regulering van wietteelt zal een tegengesteld signaal uitgaan waardoor ontmoediging kan worden bemoeilijkt.

Het voorstaande overziend kan ik stellen dat de mogelijkheid om invulling te geven aan de door de onderzoekers gestelde voorwaarden onzeker is of dat deze ronduit niet vervuld worden. Dat wil zeggen dat van een "op positieve mensenrechten gebaseerde ruimte" dus geen sprake kan zijn noch van het eventueel prevaleren boven de drugsverdragen.

Vraag 3
Wat is uw reactie op de stelling in de brede heroverweging uit 2010 2) dat 160 miljoen euro bespaard zou kunnen worden als politie en justitie zich niet meer met softdrugs criminaliteit zou hoeven bezig te houden? Hoeveel zou er anno 2016 op politie en justitie bespaard kunnen worden als zij zich niet meer met softdrugs criminaliteit hoeven bezig te houden?

[2] Dit geven de onderzoekers op meerdere plekken expliciet in het rapport aan (o.a. p.31).

Brief aan de raad - Regulering achterdeur wietteelt

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Bestuurlijke Aanpak

Datum
13 juni 2016

Ons kenmerk
772238

Antwoord vraag 3
In de beantwoording van Kamervragen is eerder over de brede heroverweging in 2010 aangeven dat het een onjuiste veronderstelling is dat het reguleren van softdrugs zal leiden tot lagere handhavingslasten.[3] Ook bij regulering zal er stevig gehandhaafd moeten worden op de illegale teelt. Daar komt dan nog bij, dat op het gereguleerde deel van de teelt veel toezicht en handhaving nodig zal zijn. Een scenario waarin politie en justitie zich niet of nauwelijks meer met softdrugscriminaliteit hoeven bezig te houden acht ik ook in de voorzienbare toekomst niet realistisch, onder meer omdat een groot deel van de teelt voor de export is bedoeld.[4]

Vraag 4
Wat is uw reactie op de stelling uit diezelfde brede heroverweging dat 260 miljoen euro extra inkomsten gegenereerd zou kunnen worden door belastingheffing over legale wietteelt?

Vraag 5
Hoeveel zou er anno 2016 aan extra inkomsten via belastingheffing over legale wietteelt gegenereerd kunnen worden?
Hoeveel geld loopt de Staat in totaal mis door het niet reguleren van de softdrugsteelt?

Antwoorden vraag 4 en 5
De mogelijkheden voor belastingheffing op gereguleerde wietteelt zijn voor een groot deel afhankelijk van de precieze inrichting van een systeem voor dergelijke teelt en de juridische inbedding daarvan. Zoals eerder vermeld in antwoord op Kamervragen is een btw-heffing over de levering en invoer van producten die in de EU onder een volstrekt invoer- en verhandelingsverbod vallen, niet mogelijk[5]. Dit volgt uit verschillende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Cannabis valt onder deze categorie producten. Ook een accijns zou Nederland niet zelfstandig kunnen invoeren. Gezien deze beperkingen, het feit dat het financiële aspect geen leidend principe is in ons drugsbeleid en het standpunt van het huidige kabinet geen regulering voorstaat, acht ik het niet opportuun te speculeren over mogelijke opbrengsten van belastingheffing.

Vraag 6
Wat is uw reactie op het beleidsalternatief 'softdrugsteelt reguleren' uit het rapport van de taskforce beleidsalternatieven? 3) Kunt u daarbij specifiek ingaan op de verschillende onderdelen uit de onderbouwing: inconsistentie van het huidige beleid, leidt tot illegale praktijken, grote criminele markt en overlast voor lokale overheden, de capaciteit van politie en OM schiet tekort, het strafrechtelijk aanpakken treft niet de kopstukken, politie en OM kunnen zich bij regulering richten op de illegale hennepteelt en gezondheidsrisico's worden beperkt?

Antwoord vraag 6
Mijn ministerie heeft de taskforce beleidsalternatieven de opdracht gegeven om te komen tot beleidsalternatieven die bijdragen aan verbetering van de effectiviteit en efficiency van Veiligheid en Justitie in het licht van de ontwikkelingen en de

[3] Aanhangsel Handelingen 2012-2013, 3035
[4] Tweede Kamer 2014-2015, 24 077, nr.339
[5] Aanhangsel Handelingen 2012-2013, 3035

opgaven waar het ministerie voor staat. Het rapport waar u over spreekt is hiervan het resultaat. De beleidsvoorstellen en aanbevelingen, waaronder "softdrugs reguleren", zijn voorstellen van de taskforce en geen kabinetsstandpunt.

Ik ondersteun van harte dat er door een taskforce goed wordt nagedacht over de toekomst en welke mogelijke beleidswijzigingen daarbij horen. Het vigerende kabinetsstandpunt betreffende regulering van de cannabisteelt is bij u bekend.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Bestuurlijke Aanpak

Datum
13 juni 2016

Ons kenmerk
772238

Vraag 7
Klopt het dat in 2010 de Adviescommissie Drugsbeleid (2009) mogelijkheden voor regulering zag indien het internationaal recht daartoe geen belemmering vormde en er strakke maatregelen ter beperking van de toegang tot coffeeshops genomen worden en dat ook het beleidsalternatief 'softdrugsteelt reguleren' uit het rapport van de taskforce beleidsalternatieven stelt dat regulering uitvoerbaar is als het internationaal recht geen belemmering vormt en het beleid wordt aangepast? Wat is daarop uw reactie? Is het bovenstaande, mede gelet op de uitkomsten van het onderzoek "Internationaal recht en cannabis II", reden voor u een koerswijziging in uw beleid door te voeren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waar gaat dat concreet uit blijken?

Antwoord vraag 7
Nog afgezien van de vraag of ik het met de conclusie van het onderzoek "Internationaal recht en cannabis II" eens ben, wordt -zoals blijkt uit mijn antwoord op vraag 1- aan de in het onderzoek gestelde voorwaarden niet voldaan. Specifiek memoreer ik daarbij nogmaals het feit dat een meerderheid van de Tweede Kamer zich tegen regulering heeft uitgesproken. Dit is laatstelijk bevestigd bij stemming over de motie Oskam die de regering oproept geen enkele ruimte te bieden voor gereguleerde wietteelt (Kamerstukken TK 29911, nr. 104). Daarnaast blijft het kabinet van mening dat regulering de problemen met criminaliteit en overlast rond illegale hennepteelt niet zal oplossen, zoals al eerder aangeven. Derhalve zie ik geen reden voor een koerswijziging.

Vraag 8
Kunt u deze schriftelijke vragen vóór het Algemeen overleg coffeeshopbeleid voorzien op 15 juni 2016 beantwoorden?

Antwoord vraag 8
Ja

1) Marissa van Loon, 'Internationaal recht biedt ruimte voor legale wietteelt', NRC 30 mei 2016.
2) Bijlage bij Kamerstuk 32 359, nr.1
3) Bijlage bij Kamerstuk 24 077, nr. 370

Brief aan de raad - Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015

Ingekomen stuk D3 (28 september 2016)

Financiën
Concernexperts

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 juli 2016	FA20/16.0005968	Clemens Rutten
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015		(024) 3292596

Geachte leden van de raad,

In april hebben wij de Stadsrekening 2015 aan uw Raad aangeboden. Begin juni heeft u de Stadsrekening vastgesteld onder voorbehoud van een goedkeurende accountantsverklaring. Zoals bekend heeft de landelijke problematiek rondom de decentralisaties ervoor gezorgd dat de controle dit jaar is vertraagd[1]. Ons College is verheugd uw Raad mede te delen dat de accountant voornemens is een goedkeurende verklaring af te geven. Met het oog op een tijdige aanlevering bij de provincie en het Rijk heeft de accountant dit alvast in bijgaande brief aangegeven. De ondertekende accountantsverklaring en het definitieve accountantsverslag volgen spoedig. Rondom de decentralisaties lichten wij de volgende twee punten toe.

Allereerst was het vaststellen van de rechtmatige besteding van de nieuwe zorggelden landelijk een probleem. Door ons maximaal in te spannen is de accountantscontrole nu afgerond en zijn de onzekerheden beperkt gebleven. Zo hebben we bij de persoonsgebonden budgetten zelf controles uitgevoerd bij onze instellingen in plaats van te wachten op de huisaccountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Daarnaast moesten we bij het opstellen van Stadsrekening in maart schattingen opnemen voor de eindafrekeningen met zorgaanbieders en de via de SVB verstrekte persoonsgebonden budgetten. Nu drie maanden later blijken deze schattingen aan de voorzichtige kant te zijn geweest. Het heeft onze voorkeur om deze voordelen van ongeveer € 1,5 miljoen in 2016 alsnog in de bestemde reserves te storten. Conform de vorig jaar ingezette lijn blijven deze gelden hierdoor beschikbaar voor de zorg.

[1] Zie eerdere raadsbrieven 15.0012309 d.d. 15 december 2015 en 16.0003199 d.d. 12 april 2016.

Brief aan de raad - Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015

Gemeente Nijmegen
Financiën
Concernexperts

Vervolgvel
1

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: 1

Brief aan de raad - Brief accountant over verklaring Stadsrekening 2015

pwc

Persoonlijk en vertrouwelijk

Aan de gemeenteraad van gemeente Nijmegen
t.a.v. mevrouw M. Heffels
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

4 juli 2016

Referentie: FvK/e0384261/SJD/td

Betreft: afwikkeling controle jaarrekening 2015

Geachte mevrouw Heffels,

Op dit moment leggen wij de laatste hand aan de afronding van de controle van de jaarrekening 2015.

Door de verantwoordingsperikelen binnen het sociaal domein (decentralisaties) heeft de controle een lange doorlooptijd gekend en heeft de uiteindelijke administratieve afwikkeling veel tijd gekost.

In verband met de raadsvergadering komende week bevestigen wij het volgende:

* Op dit moment worden de laatste systematische vastleggingen in het balansdossier gemaakt en wordt de controle op de decentralisaties afgerond. Wij zullen op basis hiervan onze controle van deze jaarrekening 2015 voor 15 juli afronden en zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
partner

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096, 3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Brief aan de raad - Stand van zaken doelgroepenvervoer

Ingekomen stuk D4 (28 september 2016)

Ruimtelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	RO10/16.0006568	Klaas-Jan Gräfe
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Stand van zaken doelgroepenvervoer		(024) 3299210

Geachte leden van de raad,

Uw raad heeft diverse keren gesproken over het nieuwe regionale systeem van doelgroepenvervoer dat op 1 september 2016 van start gaat. Met deze brief brengen wij u op de hoogte van de laatste stand van zaken. Over de resultaten van de aanbesteding van de regiecentrale hebben wij u eerder geïnformeerd, nu brengen wij u op de hoogte van de aanbesteding van het vervoer.

Aantal vervoerders
Het vervoer is inmiddels definitief gegund aan de vervoerders met de beste aanbiedingen. Op alle basispunten is ingeschreven door in totaal 16 verschillende partijen. In totaal krijgen zes verschillende partijen in categorie 1a (vraagafhankelijk vervoer en een deel routegebonden vervoer) en vier verschillende partijen in categorie 2 (routegebonden vervoer) het vervoer gegund. Voor 1a en 2 tezamen hebben we acht verschillende vervoerders, waarmee wordt voldaan aan het uitgangspunt van tenminste vijf vervoerders. Hier zitten zowel grote als kleinere bedrijven bij, zodat ook de doelstelling om het MKB een kans te geven wordt behaald. Op het basispunt Nijmegen is Taxi Van Dijk de vervoerder geworden, maar door de opzet van het systeem kunnen hier ook andere taxibedrijven rijden.

Duurzaamheid
Zoals we u eerder hebben gemeld, is de duurzaamheid als een optie uitgevraagd. De inschrijvende vervoerders moesten een plan indienen welk type voertuigen men in welk jaar zal inzetten en welke eventuele meerprijs daarbij hoort. Voor de gehele regio bleek de inzet van duurzame voertuigen 5,7% duurder te zijn dan het basistarief waarin diesels met Euro 5 (bestaande voertuigen) en Euro 6 (nieuwe voertuigen) de minimumeis waren.

Het bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen heeft op 30 juni j.l. besloten de optie duurzaamheid op alle basispunten af te nemen.

Dat betekent dat in categorie 1a per 1 september 2016 de volgende voertuigen worden ingezet in deze regio: 19 Euro-6, 109 groengas, 16 elektrisch. Vanaf 1 september 2017 worden nog eens 10

Brief aan de raad - Stand van zaken doelgroepenvervoer

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Euro-6 voertuigen vervangen door groengas. Op het basispunt Nijmegen zijn geen elektrische voertuigen aangeboden, maar vanaf 1-09-2017 rijden wel alle voertuigen op groengas.

In deze fase brengt Nijmegen nog geen routegebonden vervoer in dat ingekocht wordt in categorie 2. Een aantal gemeenten brengt wel vanaf het begin dergelijk vervoer in. In die categorie begint men per 1 september 2016 met 21 Euro-5, 6 Euro-6 en 61 groengas voertuigen. Vanaf 1 september 2018 zijn dat 3 Euro-6 en 85 groengas voertuigen. In deze categorie zijn op dit moment geen elektrische voertuigen verkrijgbaar.

Voor het nieuwe vervoerssysteem worden straks dus 7% elektrische, 88% groengas en nog maar 5% dieselvoertuigen ingezet. In totaal gaat het om 232 voertuigen.

Financiële consequenties
Voor de totale regio is de duurzaamheid € 539.000 duurder dan het basistarief, uitgaande van de huidige inschattingen van de omvang van het vervoer op een totaal van circa € 12.500.000. Naarmate de efficiëntie van het systeem toeneemt, meer mensen worden gestimuleerd om met het openbaar vervoer te reizen of strenger wordt geïndiceerd, dan wordt dit bedrag lager omdat het tarief een beschikbaarheidstarief per uur betreft.

Voor Nijmegen betekent dit – op basis van de ingeschatte vervoersomvang – een meerprijs van ongeveer € 29.000 per jaar. Dit valt ruim binnen het huidige budget dat we voor doelgroepenvervoer beschikbaar hebben.

We zijn blij dat de regio met een ruime meerderheid (15 van de 19 stemmen) heeft gekozen voor de inzet van duurzame voertuigen.

Implementatie
De naam die de reizigers straks op de voertuigen en in de communicatie zien, is Avan: Aanvullend openbaar Vervoer regio Arnhem Nijmegen. Op dit moment wordt druk gewerkt aan de implementatie van het systeem: de regiecentrale wordt ingericht, het proces om nieuwe pasjes te verstrekken wordt in gang gezet en er wordt hard gewerkt aan de communicatie richting de cliënten.

De implementatie loopt op schema en we gaan ervan uit dat het doelgroepenvervoer per 1 september 2016 van start gaat.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Ingekomen stuk D5 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	MO10/16.0005373	Wesley Deenen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Direct telefoonnummer**
Particuliere ateliermarkt in Nijmegen		0625689929

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over het aanbod van de particuliere ateliermarkt in Nijmegen. In het 'Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024' hebben wij beloofd om de particuliere ateliermarkt in kaart te brengen. Naast onze eigen atelierpanden zijn er ook private partijen die ateliers aanbieden. Om te onderzoeken waar dit aanbod uit bestaat hebben wij via een verdiepend onderzoek het particuliere aanbod in kaart gebracht.

Om tot juiste en complete uitspraken over de particuliere ateliermarkt in Nijmegen te komen is er volgens een strikte methodologie gewerkt. Allereerst hebben we de definitie van een atelier bepaald. Er is daarbij vastgesteld op welke gebieden kunst en cultuur tot uiting kunnen komen. We hebben via interviews uitgezocht welke ateliers er allemaal in aanmerking kunnen komen met betrekking tot de particuliere ateliermarkt in Nijmegen. Daarnaast hebben we gesproken met de verschillende eigenaren/atelierhuurders van deze ateliers. Op deze manier is er een verdiepingsslag gemaakt en hebben we een indicatie van de kosten per m^2 per jaar. Op basis van ons onderzoek hebben wij een overzicht samengesteld van de verschillende ateliers, de grootte, het aantal en de kosten per m^2 per jaar.

Het is van belang om aan te geven dat er in dit onderzoek alleen de grote atelierpanden in kaart zijn gebracht en dat het geen volledig overzicht is van het particulier aanbod van ateliers in Nijmegen. Er zijn namelijk enkele ateliers die niet op de markt voor verhuur komen en alleen bedoeld zijn voor eigen gebruik. Wij hebben hier geen invloed op en achten onderzoek naar deze ateliers daarom niet noodzakelijk.

In Nijmegen kennen we enkele locaties die in het bezit zijn van particulieren. Het gaat om

- De Zeepfabriek
- Krayenhoff Kazerne
- Oude kantoor Talis
- De Splendorfabriek
- De Paraplufabrieken
- Hermon
- Vrouwe Udasingel (woningen)

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
1

In dit onderzoek is de gebruikersoppervlakte van de betreffende locaties gehanteerd. Daarnaast is het opvallend dat de Splendorfabriek een sterke mix is van creatieve industrie en bedrijvigheid. De functies lopen uiteen van kunst, ontwerp en fotografie tot aan meubelmakers, advocaten- en managementbureaus. Dit geldt overigens ook voor de Zeepfabriek (in mindere mate).

Het particulier aanbod is zeer groot en fluctueert sterk. Bovendien is dit aanbod zeer divers in omvang en prijs. De omvang van het aanbod in particuliere ateliers loopt uiteen van 5 tot 30 ateliers per locatie, terwijl de kosten per m^2 per jaar uiteenlopen van €40 (laag segment) tot €128 (hoog segment).

Tot slot nemen we de conclusies van dit onderzoek mee richting de uitvoering van het atelierbeleid om te kijken welke rol dit speelt in de doorstroming. Wij komen hier in het najaar van 2016 bij u op terug.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: Onderzoek naar de particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Particuliere ateliermarkt

Onderzoek naar het aanbod van de particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

Inhoud

1. Aan- en inleiding ..... - 2 -

2. Onderzoeksdoel- en vragen ..... - 2 -

3. Onderzoeksmethode ..... - 3 -

3.1 Onderzoeksdesign ..... - 3 -

3.2 Operationalisering & verantwoording ..... - 3 -

3.2.1 Definitie atelier ..... - 4 -

3.2.2 Gemeentelijk versus particulier aanbod ..... - 5 -

3.2.3 Vloeroppervlakte ..... - 5 -

4. Het particulier aanbod ..... - 6 -

4.1 De Zeepfabriek / Graafsedwarsstraat 14 ..... - 7 -

4.2 Krayenhoff Kazerne / Molenveldlaan 114 ..... - 7 -

4.3 Voormalig hoofdkantoor van woningbouwcorporatie Talis / Wezenlaan 71 ..... - 7 -

4.4 Splendorfabriek / Sint Annastraat 198 ..... - 8 -

4.5 Spade-ateliers / Spadestraat 4 ..... - 8 -

4.6 De Paraplufabrieken / Van Oldenbarneveltstraat 63-A ..... - 8 -

4.7 Hermon / Pijkestraat 27 ..... - 9 -

4.8 Vrouwe Udasingel ..... - 9 -

5. Conclusie ..... - 9 -

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

1. Aan- en inleiding

Voorheen was er geen duidelijk kader omtrent het atelierbeleid. Er lag namelijk alleen een kwantitatieve uitspraak uit 2008, wat bestond uit de realisatie van 125 ateliers. Naast kwantitatieve sturing willen wij, als gemeente Nijmegen, nu ook kwalitatief gaan sturen op de beschikbaarheid van toewijzing van ateliers. Het grootste knelpunt op dit moment is de minimale doorstroom bij de permanente ateliers. Het komt als het ware neer op: eenmaal huurder, altijd huurder. Hierdoor zijn er onvoldoende kansen voor een startende kunstenaar. Met name omdat er vanuit de kunst- en cultuurvisie duidelijk aan is gegeven dat er beter gefaciliteerd gaat worden voor de kunstenaar, moet het atelierbeleid de doorstroom bij ateliers bevorderen[1]. Het college van B&W heeft opdracht gegeven om inzicht te vergaren in de 'markt' van ateliers in de stad.

In dit onderzoek gaat het nadrukkelijk om het in kaart brengen van het aanbod van particuliere atelierruimten in de stad Nijmegen. Marktprijzen van de verhuur van ateliers in de stad liggen namelijk veelal hoger. Daarom faciliteren wij als gemeente Nijmegen de 'onderkant' van de markt door middel van het gemeentelijk aanbod van ateliers in de stad. Dit betekent dat het gemeentelijk aanbod reeds bekend is.

2. Onderzoeksdoel- en vragen

Het onderzoek moet inzicht geven in de particuliere ateliermarkt van Nijmegen. Daarnaast kan dit onderzoek ondersteuning bieden bij de onderbouwing van keuzes die door de gemeente Nijmegen in de toekomst gemaakt worden. Dit document heeft zodoende een ondersteunende functie. Op basis van de inzichten die tijdens het onderzoek naar voren komen wordt de particuliere ateliermarkt in kaart gebracht. De centrale vraag van dit onderzoek is: *hoe ziet het huidig aanbod van de particuliere ateliermarkt van Nijmegen eruit?* Om de centrale vraag van dit onderzoek te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Wat is er in de literatuur bekend over de definitie van een atelier?
2. Welke onderzoeksmethodiek is het meest geschikt om tot een compleet overzicht van de particuliere ateliermarkt van Nijmegen te komen?
3. Wat is het huidig aanbod van particuliere ateliers in gemeente Nijmegen?

[1] Gemeente Nijmegen (2012). *Werken in ketens*. Kunst- en cultuurvisie 2012-2016. Nijmegen: Gemeente Nijmegen

3. Onderzoeksmethode

Om tot juiste en complete uitspraken over de particuliere ateliermarkt in Nijmegen te komen is de methodologie van het onderzoek van groot belang. Binnen dit hoofdstuk wordt daarom de methodologie van het onderzoek uiteen gezet en verantwoord. Er wordt ingegaan op de onderbouwing van gemaakte keuzes. Dit geeft een duidelijk overzicht van de stappen die tijdens het onderzoek zijn doorlopen.

3.1 Onderzoeksdesign

Na het formuleren van het onderzoeksdoel is het verzamelen van kennis gestart met het uitvoeren van deskresearch. De eerste stap bestond uit het vaststellen van een definitie van een atelier. Omdat het atelierbeleid onderdeel is van het kunst en cultuurbeleid, wordt bepaalt op welke gebieden kunst tot uiting kan komen. Op die manier is de definitie van een atelier in kaart gebracht en bruikbaar gemaakt voor het onderzoek.

Op basis van interviews met SLAK en kunstenaars, de interne database van gemeente Nijmegen, het internet en het Kadaster is er uitgezocht welke ateliers er allemaal in aanmerking komen met betrekking tot de particuliere ateliermarkt. Het Kadaster registreert vastgoed- en geografische informatie. Deze wettelijke taak zorgt voor rechtszekerheid en zorgt ervoor dat het voor iedereen duidelijk is wie welke rechten heeft[2]. Met behulp van de Bag Viewer van het Kadaster is op een adequate manier de Landelijke Voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG) opgehaald. Tot slot is er gesproken met SLAK en de eigenaren/atelierhuurders van ateliers om een verdiepingsslag te maken om de kosten per m^2 per jaar op te halen.

3.2 Operationalisering & verantwoording

In deze paragraaf worden de belangrijkste begrippen en keuzes ten behoeve van het onderzoek geoperationaliseerd en verantwoord. Het gaat hierbij om de definitie van een ‘atelier’. Vervolgens wordt er aandacht besteed aan het onderscheid tussen het gemeentelijk en particulier aanbod van ateliers. Tot slot wordt er ingezoomd op het begrip ‘vloeroppervlakte’.

[2] Kadaster (2016). *Over het kadaster*. Opgevraagd op 13 april 2016 afkomstig van https://www.kadaster.nl/web/Over-het-Kadaster-1.htm

3.2.1 Definitie atelier

Voor dit onderzoek is er door middel van het hanteren van een definitie gekozen voor een afbakening. Dit is noodzakelijk bij de selectie van ateliers. Een atelier is een begrip dat hedendaags vaak wordt gebruikt. Om die reden is het dan ook een vereiste om hier een afbakening in te bewerkstelligen. De definitie van een atelier is tweeledig tot stand gekomen. Enerzijds met behulp van deskresearch en anderzijds op basis van gesprekken met betrokkenen, waaronder de wethouder Cultuur. Binnen dit onderzoek wordt de volgende definitie van een atelier gehanteerd[3]:

'Een werkruimte die door een professionele kunstenaar wordt gebruikt om in te werken'

Een atelier kenmerkt zich als een werkplaats voor een professionele kunstenaar. Kunst is een subjectief begrip en dit maakt het operationaliseren van het begrip 'professionele kunstenaar' erg lastig. Een andere optie is het in kaart brengen van de disciplines waarin kunst tot uiting kan komen. Kunst is namelijk een uitingsvorm van cultuur en omvat alle uitingen op het gebied van[4]:

- *Podiumkunsten (muziek, theater, dans)*
- *Musea*
- *Beeldende kunst*
- *Film*
- *Audiovisuele media*
- *Architectuur*
- *Literatuur*
- *Cultureel erfgoed (musea, monumenten, archeologische vondsten, archieven)*
- *Amateurkunst*
- *Kunst- en cultuureducatie*

De eisen van een kunstenaar voor een atelier zijn sterk afhankelijk van de persoonlijkheid van een kunstenaar. Daarnaast is het van belang in welke discipline de betreffende kunstenaar actief is. Een beeldende kunstenaar vraagt namelijk om een andere atelierruimte dan een kunstenaar die actief is op gebied van fotografie. Kortom, het type kunstenaar (discipline) is van invloed op de voorkeur voor een bepaald type atelier.

[3] Ensie (2016). *Atelier*. Wat is de definitie en betekenis. Opgevraagd op 13 april 2016 afkomstig van https://www.ensie.nl/redactie-ensie/atelier

[4] Bussemaker, J. (2015). *Ruimte voor cultuur*. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017-2020. Den Haag

3.2.2 Gemeentelijk versus particulier aanbod

Vervolgens is er, zoals eerder aangegeven, een selectie gemaakt ten aanzien van het aanbod van de ateliermarkt. Na het in kaart brengen van de verschillende ateliers, is er een duidelijk onderscheid gemaakt in gemeentelijk en particulier aanbod. De huidige atelierpanden (gemeentelijk aanbod) zijn onderdeel van het maatschappelijk vastgoed van de gemeente en deze worden momenteel verhuurd aan stichting SLAK. Deze stichting verzorgt het beheer van de panden, waarbij de gemeente enkel de 'verhuurder' is en geen directe relatie heeft met de kunstenaars. SLAK sluit een huurcontract of een bruikleenovereenkomst met de kunstenaars. SLAK zorgt ook voor het onderhoud en daarnaast selecteren zij op basis van de door ons gestelde criteria wie in aanmerking komt voor een atelier[5]. Daarnaast regelt SLAK voor een drietal panden van particulieren de bemiddeling. Wij, als gemeente Nijmegen, subsidiëren SLAK hiervoor en daarom beschouwen wij deze drie panden als onderdeel van het atelierbeleid.

Naast het gemeentelijk aanbod van ateliers wordt er ook door anderen in de stad ateliers aangeboden. Deze particuliere aanbieders variëren echter in locatie, staat van onderhoud, aantal bruikbare m^2 etc. en hanteren in veel gevallen marktconforme prijzen. Om een juiste selectie van andere atelieraanbieders te kunnen maken is er geen onderscheid gemaakt tussen commerciële en particuliere atelieraanbieders. Deze keus is enerzijds gebaseerd op het feit dat een duidelijk onderscheid hierin lastig is te maken, omdat het begrippen zijn die vaak door elkaar worden gebruikt. Anderzijds bestaat de doelstelling van dit onderzoek uit het in kaart brengen van welke ateliers er in Nijmegen door anderen worden aangeboden. Duidelijk is dat er in ieder geval een gemeentelijk aanbod en een particulier aanbod is. Binnen dit particulier aanbod is een deel commercieel en dit zijn allemaal andere aanbieders dan de gemeente Nijmegen.

3.2.3 Vloeroppervlakte

De relatie tussen de gebruikersoppervlakte en verschillende vloeroppervlakten van niet-woningen (bv. ateliers) is niet eenduidig en daarnaast sterk afhankelijk van het gebouwtype en gebouwvorm. Dit wil zeggen dat het vrijwel onmogelijk is om hier een algemene omrekenfactor voor te

Een onderdeel van dit onderzoek is het in kaart brengen van het aantal m^2 per locatie per atelier. Vloeroppervlakte kan worden uitgedrukt in verschillende onafhankelijke bepalingen. Het kan hierbij gaan om de gebruikersoppervlakte (GO), bruto vloeroppervlakte (BVO), netto vloeroppervlakte (NVO) en de verhuurbare vloeroppervlakte (VVO).

[5] SLAK (2016). *Stichting Atelierbeheer SLAK*. Opgevraagd op 14 april 2016 afkomstig van http://www.slak.nl/

Om consistent te handelen is er continu gebruik gemaakt van de gebruikersoppervlakte. Deze informatie is, zoals eerder aangegeven, verkregen via het Kadaster. Het gebruikersoppervlakte is dat deel van de vloeroppervlakte dat direct gericht is op de doelstellingen en het gebruik van het gebouw of van afzonderlijke delen van het gebouw. Van de gebruikersoppervlakte wordt een aantal ruimten en voorzieningen uitgezonderd, waarvan bij voorbaat vaststaat dat ze met betrekking tot de bestemming en inrichting ongeschikt zijn als verblijfsruimte voor personen. Bij de gebruikersoppervlakte van een ruimte gaat het om de oppervlakte, gemeten op vloerniveau, tussen opgaande scheidingsconstructies, die de betreffende ruimte omhullen. Bij de bepaling van de gebruikersoppervlakte wordt het volgende niet meegerekend[6]:

- De oppervlakte van delen van vloeren, waarboven de netto hoogte kleiner is dan 1,5 m, met uitzondering van vloeren onder trappen, hellingsbanen e.d.
- Een trapgat, liftschacht of vide, indien de oppervlakte daarvan groter is dan 4 m²
- Een vrijstaande bouwconstructie, niet zijnde een trap, en een leidingschacht, indien de horizontale doorsnede daarvan groter is dan 0,5, en een dragende (binnen)wand.

4. Het particulier aanbod

In deze paragraaf wordt er een overzicht van het particulier aanbod van ateliers in Nijmegen weergegeven. Daarbij worden de verschillende aanbieders van de particuliere ateliermarkt nader toegelicht. Er wordt onder andere in gegaan op relevante achtergrondinformatie, het aanbod, het aantal m^2 in vloeroppervlakte en de prijs per m^2 per jaar per atelier. De kosten per m^2 per jaar zijn gebaseerd op verschillende segmenten. Er wordt een onderscheid gemaakt in drie prijssegmenten. Het gaat hierbij om het segment laag, midden en hoog. Er wordt met deze indeling aangesloten op het onderscheid dat wordt gehanteerd door gemeente Arnhem[7].

- €25 - €55 (laag segment)
- €56 - €85 (midden segment)
- Vanaf €86 of hoger (hoger segment)

[6] VROM Advies- en Expertdienst (2007). *Oppervlakte Verdiepingsdocument voor gemeenten.* Mogelijkheden om in de implementatiefase BAG de oppervlakte van verblijfsobjecten te bepalen. Den Haag

[7] Gemeente Arnhem (2013). *Creatieve werkruimten: aanbod & afname*. Onderzoek naar markt, gemeentelijke inzet en opties voor bezuinigingen

4.1 De Zeepfabriek / Graafsedwarsstraat 14

De Zeepfabriek is gebouwd in het jaar 2008. Het pand is gelegen aan de Graafsedwarsstraat 14 en is momenteel in gebruik. Het gebouw is onderdeel van het Dobbelmancomplex en was in het jaar 2010 nog de winnaar van de Gouden Piramide voor gebiedsontwikkeling. In dit nieuwbouwcomplex zijn in totaliteit tien ateliers gerealiseerd en is gevuld met een inspirerende mix van creatieve ontwerpers en kunstenaars. Met betrekking tot de totale gebruikersoppervlakte van de Zeepfabriek gaat het hierbij om 1290 m^2. Deze 1290 m^2 is gebaseerd op de Graafsedwarsstraat 14, 14 A t/m 14 J, met uitzondering van 14 I (geen atelier)[8]. Dit komt neer op een totaal van 10 ateliers met ieder een gebruikersoppervlakte van 129 m^2. Enkele van deze ateliers zijn weer onderverdeeld in verschillende werkplekken welke vervolgens zijn onderverhuurd (max. 3-5 personen). De Zeepfabriek hanteert een bandbreedte van tarieven tussen de €85 en €95 per vierkante meter per jaar. Daarmee vallen deze ateliers binnen het hogere segment.

4.2 Krayenhoff Kazerne / Molenveldlaan 114

De Krayenhoffkazerne is begin vorige eeuw in neorenaissancestijl gebouwd en ligt op het Limosterrein. Dit pand is gelegen in Nijmegen Oost, op de kruising van de Gelderse Laan en de Groesbeekseweg. Het pand kent een rijke militaire geschiedenis, wat overigens in de uitstraling van het gebouw en het omliggend perceel terug is te zien. Inmiddels is het gebouw gerestaureerd en her-ontwikkeld[9]. Momenteel heerst er een sfeer van diversiteit en creativiteit en heeft het gebouw als doel een bijeenkomstfunctie. De Krayenhoffkazerne heeft een aanbod van 30 ateliers aan verschillende beeldend kunstenaars en er zijn in totaliteit 38 professionele kunstenaars gevestigd die vanuit verschillende disciplines werken. Hierbij kan worden gedacht aan autonome kunst, werk in opdracht, cursussen en workshops. Het gebruikersoppervlakte van de Krayenhoff Kazerne is in totaal 7012 $m^{2.}$ De Krayenhoff Kazerne hanteert een bandbreedte van tarieven tussen de €40 en €50 per vierkante meter per jaar. Dit betekent dat deze tarieven binnen het lagere segment vallen.

4.3 Voormalig hoofdkantoor van woningbouwcorporatie Talis / Wezenlaan 71

Het voormalig hoofdkantoor van woningbouwcorporatie Talis is gebouwd in 1933 en is sinds begin januari 2015 in beheer van SLAK. Het gebouw biedt onder andere onderdak aan kunstenaars uit de voormalige Kristalisschool in Meijhorst en de voormalige SSN drukkerij in Nijmegen Oost. Vanaf februari 2015 is het pand verder opgevuld met 25 ateliers. Daarnaast zal er ook een galerie of projectruimte worden geopend, waardoor het niet alleen een prachtig ateliergebouw is voor

[8] Kadaster (2015). *Bag Viewer.* Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)

[9] Kunst in de Kazerne (2016). *Home*. Opgevraagd op 27 april 2016 afkomstig van http://www.kunstindekazerne.nl/

kunstenaars, maar waardoor het ook een nieuwe culturele ontmoetingsplaats in Nijmegen wordt. Tot slot heeft de Wezenlaan 71 een totale gebruikersoppervlakte van 2614 m^2 en hanteren zij een bandbreedte van tarieven van tussen de €40 en €50 per vierkante meter per jaar. Dit betekent dat deze tarieven tevens binnen het lagere segment vallen.

4.4 Splendorfabriek / Sint Annastraat 198

Het pand ligt in het hart van Nijmegen en is in 1928 gebouwd. Het pand is in 2012 volledig gerenoveerd en er zijn destijds ook meerdere werkruimtes gecreëerd[10]. Deze werkruimtes worden onder andere gehuurd door meubelmakers, advocaten, reclame en managementbureaus. Enkele van deze werkruimtes zijn ook atelier. Op basis van de definitie van een atelier (zie paragraaf 3.2.1) valt te concluderen dat het hier gaat om 17 verschillende ateliers die door kunstenaars gehuurd kunnen worden. Dit zijn deelateliers waar creatieve ondernemers uit verschillende disciplines op het gebied van kunst en cultuur kunnen werken. Dit betekent dat de oude fabriek momenteel een werkplek is voor allerlei ondernemers, zowel binnen als buiten de kunst en cultuursector. De Splendorfabriek heeft een totale gebruikersoppervlakte van 3533 m^2. De Splendorfabriek hanteer een brandbreedte van tarieven tussen de €60 en €70 per vierkante meter per jaar. Dit betekent dat zij tot het middensegment behoren.

4.5 Spade-ateliers / Spadestraat 4

Kunstbedrijf-verzamelgebouw Spade-ateliers is in 2004 gebouwd en het pand ligt aan de Spadestraat. Het pand bestaat uit 14 ateliers en is momenteel eigendom van de Werkvereniging Spade-ateliers. De leden van de vereniging zijn tevens gebruikers van de ateliers. Er werken verschillende kunstenaars en vormgevers van verschillende disciplines. Het gaat hierbij onder andere om schilders en beeldhouwers. Ook vind je er textiel- en glaskunst, vormgevers van museale tentoonstellingen en een restaurator van beeldhouwwerk. Tot slot heeft het pand een totale gebruikersoppervlakte van 847 m^2. Met betrekking tot de tarieven per vierkante meter per jaar zijn momenteel geen gegevens bekend.

4.6 De Paraplufabrieken / Van Oldenbarneveltstraat 63-A

De Paraplufabriek is een voormalig fabriekscomplex gelegen in de woonwijk Bottendaal in Nijmegen en is gebouwd in 1896. Momenteel wordt het pand beheerd door de gelijknamige vereniging van bewoners en gebruikers. De Vereniging de Paraplufabriek stelt zich het bieden van betaalbare

[10] Splendorfabriek (2016). *De historie van Splendor*. Opgevraagd op 28 april 2016 afkomstig van http://splendorfabriek.nl/historie.html

woonruimten aan jongeren en daarnaast het onderbrengen van sociaal-culturele activiteiten ten doel. Op die manier probeert de Paraplufabriek op een democratische manier zowel een plezierige als een creatieve woon-werksituatie te realiseren[11]. Momenteel biedt de Paraplufabriek (15 ateliers) onderdak aan zeven kunstenaars en ongeveer 18 activiteiten. In totaliteit bestaat de vereniging uit 50 leden. Tot slot is de totale gebruikersoppervlakte van de Paraplufabriek 994 m^2 en met betrekking tot de tarieven is er geen informatie bekend.

4.7 Hermon / Pijkestraat 27

In de voormalige Stadsdrukkerij te Nijmegen, gebouwd in 1911, worden in totaal vijf ateliers gerealiseerd. De aanbieder van deze ateliers is Hermon Erfgoed B.V. en de totale gebruikersoppervlakte is 712 m^2. Alle ateliers vallen binnen de definitie van kunst en cultuur. De vijf ateliers hebben ieder een ander tarief per vierkante meter per jaar. Atelier 1 heeft een tarief van €124 per vierkante meter per jaar. Bij atelier 2 gaat het om een bedrag van €120, terwijl het bij atelier 3 om €128 per vierkante meter per jaar gaat. Atelier 4 en 5 hanteren een lager bedrag. Het gaat hier respectievelijk om €85 en €55 per vierkante meter per jaar.

4.8 Vrouwe Udasingel

De Vrouwe Udasingel is een straatgalerie waarbij opvallend grote ramen van de woon-/werkpanden als etalages voor kunst en andere bezienswaardigheden fungeren. Momenteel zijn er een twintigtal etalages gerealiseerd. Jaarlijks vindt er drie maal een expositie plaats voor de duur van twee maanden. De etalages worden dan voor een groot deel ingevuld door een kunstenaar uit de Udasingel. De overige etalages worden ingevuld door een gastexposant. In de overige zes maanden van het jaar kan de etalage door de bewoner naar eigen inzicht worden ingericht[12].

5. Conclusie

In dit hoofdstuk komt de conclusie van het onderzoek aan bod en wordt er een overzicht van het aanbod van particuliere atelieraanbieders in Nijmegen gegeven. Allereerst is het van belang om te vermelden dat er hier geen sprake is van een volledig overzicht van het particuliere aanbod van ateliers in Nijmegen. Er zijn namelijk enkele ateliers die door anderen dan de gemeente Nijmegen worden aangeboden, maar deze ateliers komen niet op de markt voor verhuur en zijn zodoende alleen bedoeld voor eigen gebruik.

[11] Paraplufabrieken (2016). *Wat is de plu?* Opgevraagd op 2 mei 2016 afkomstig van http://www.plu.nl/
[12] Vrouwe Udasingel (2016). *De stichting*. Opgevraagd op 14 mei 2016 afkomstig van http://www.vrouweudasingel.nl/content/de-stichting

Daarnaast kan er worden geconcludeerd dat het particuliere aanbod continu verandert en zeer divers is in omvang en prijs. De omvang van het aanbod in ateliers loopt uiteen van 5 tot 30 ateliers per locatie, terwijl de kosten per m^2 per jaar uiteenlopen van €40 (laag segment) tot €128 (hoog segment).

Eerder in het onderzoek is al aangegeven dat de marktprijzen van de verhuur van ateliers in de stad veelal hoger liggen. Dit onderzoek naar de particuliere ateliermarkt van gemeente Nijmegen bevestigt dit gegeven. Het particulier aanbod van gemeente Nijmegen valt met uitzondering van de Krayenhoff Kazerne, Oude kantoor Talis en één atelier van Hermon aan de Pijkestraat, zoals in het schema hieronder aangegeven, niet tot nauwelijks binnen het lagere segment. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat deze locaties worden bemiddelt door SLAK en zich meer aan de 'bovenkant' van het lagere segment bevinden.

Er bestaan daarnaast nog enkele opvallende conclusies naar aanleiding van dit onderzoek naar de particuliere ateliermarkt van Nijmegen. Zo is het opvallend te noemen dat de Splendorfabriek een mix is van meerdere functies dan alleen ateliers. Het loopt uiteen van kunst, ontwerp en fotografie tot aan meubelmakers, advocaten en managementbureaus. Dit geldt overigens ook voor de Zeepfabriek, maar in mindere mate.

Ook is het lastig om de grootte van de verschillende ateliers in kaart te brengen. Dit komt onder andere door het feit dat enkele locaties niet enkel en alleen bestaan uit ateliers. De Splendorfabriek is een voorbeeld van een locatie waar ook bedrijven zijn gevestigd. Via de BAG Viewer zijn er wel gegevens (gebruikersoppervlakte) opgehaald, maar de daadwerkelijke vierkante meters per atelier zijn tot op heden onbekend. Tot slot is het lastig om inzage te krijgen in de kosten per vierkante per atelier per jaar. De kosten zijn sterk afhankelijk van vraag en aanbod en kunnen hierdoor enorm fluctueren.

Op basis dit onderzoek is er getracht een duidelijk overzicht van de particuliere ateliermarkt van Nijmegen te geven. Dit overzicht wordt in het vervolg weergegeven.

Brief aan de raad - Particuliere ateliermarkt in Nijmegen

	Locatie	Permanent / tijdelijk	Soort aanbod	Omvang aanbod	Aantal bruikbare m^2 (van het gebouw)	Kosten per m^2 per jaar	Segment
De Zeepfabriek	Graafsedwars-straat 14, 14A t/m 14J m.u.v. 14 I	Permanent	Inspirerende mix van creatieve ontwerpers en kunstenaars	10 ateliers	1290 m^2	€85 - €95 per m^2 per jaar	Hoog
Krayenhoff Kazerne	Molenveldlaan 114	Permanent	Verschillende beeldende kunstenaars	30 ateliers	7012 m^2	€40 - €50 per m^2 per jaar	Laag
Oude kantoor Talis	Wezenlaan 72	Tijdelijk	Kunstenaars en culturele organisaties	25 ateliers	2614 m^2	€40 - €50 per m^2 per jaar	Laag
Splendorfabriek	Sint Annastraat 198	Permanent	Kunst en ontwerp, fotografie, video en grafisch design	17 ateliers	3533 m^2	€60 - €70 per m^2 per jaar	Midden
Spade-ateliers	Spadestraat 4	Permanent	Schilders, beeldhouwers, textiel- en glaskunst, vormgevers van museale tentoonstellingen en een restaurator van beeldhouwwerk	14 ateliers	847 m^2	Geen informatie	Geen informate
Paraplufabrieken	Van Oldenbarnevelt - straat 63A	Permanent	Kunst en cultuur, grafische vormgeving, animatie studio, video editing, graphic design, kunst en muziek en fotografie	15 ateliers	994 m^2	Geen informatie	Geen informatie
Hermon	Pijkestraat 27	Permanent	Kunstenaars	5 ateliers	712 m^2	Atelier 1: €124 Atelier 2: €120 Atelier 3: €128 Atelier 4: €85 Atelier 5: €55 Per vierkante meter per jaar	Laag, midden en hoog segment
Vrouwe Udasingel	Vrouwe Udasingel	Permanent	Beeldend kunstenaars, grafische ontwerpers, fotografen, webdesigners en dichters	20 ateliers	Geen informatie	Geen informatie	Geen informatie

Brief aan de raad - Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs

Ingekomen stuk D6 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	MO10/16.0006174	Leonie Veenhuis
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Direct telefoonnummer**
Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs		0625319103

Geachte leden van de raad,

Bij deze informeren wij u over het Convenant 'studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs' dat door het college is vastgesteld.

Zoals u weet hebben we momenteel te maken met een verhoogde instroom van vluchtelingen. In Nijmegen hebben we afgesproken om, als sociale en gastvrije stad, hier extra in te investeren. In de vastgestelde uitgangspuntennotitie 'Nijmeegse Aanpak - Verhoogde Instroom vluchtelingen 2016-2017' is als één van de punten binnen het onderdeel Integratie en Participatie genoemd dat de samenwerking met het UAF gezocht zou worden voor hoger opgeleide vluchtelingen. Hieronder beschrijven we hoe we die samenwerking concreet vormgeven..

Achtergrond
Naar schatting is ongeveer 25% van de vluchtelingen die zich de komende jaren in Nijmegen vestigen hoogopgeleid. Een groot aantal van hen heeft in eigen land niet kunnen studeren of heeft zijn studie niet kunnen afronden. Daarnaast blijkt het diploma van het land van herkomst niet altijd toereikend voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Het merendeel van deze vluchtelingen met een studiewens zal, net als ieder ander in Nederland, gebruik maken van de Wet studiefinanciering om de gewenste studie te bekostigen. Daar waar dit niet mogelijk is omdat vluchtelingen vanwege hun leeftijd (ouder dan 30 jaar) geen recht meer hebben op studiefinanciering willen we ze, onder voorwaarden, ondersteuning bieden in het volgen van een opleiding omdat dit juist voor hoogopgeleide vluchtelingen uiteindelijk de snelste weg naar werk blijkt te zijn. Dit sluit tevens aan op de eerder genoemde uitgangspuntennotitie waarin is aangegeven dat een snelle start van integratie en participatie essentieel is voor de toekomstige kansen van vluchtelingen op de arbeidsmarkt. Daarbij gaan we uit van de mogelijkheden en talenten van de vluchtelingen en gaan we uit van de kortste weg naar werk.

Samenwerking UAF
Voor de hoger opgeleide vluchtelingen heeft de gemeente Nijmegen de samenwerking gezocht met het UAF. Het UAF is een landelijke stichting voor vluchteling-studenten die sinds 1948 hoger

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

opgeleide vluchtelingen begeleidt gedurende hun studie en bij het vinden van een baan. Het UAF wordt deels gefinancierd uit particuliere donaties, bijdragen van fondsen en door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). Het UAF biedt financiële steun aan de vluchteling voor wat betreft de studiekosten, en vraagt daarnaast een bijdrage aan de gemeente voor de begeleiding van vluchtelingen-studenten.

Afspraken
De gemeente heeft met het UAF een Convenant gesloten voor drie jaar om studeren voor vluchtelingen met een uitkering mogelijk te maken. Hierin is afgesproken dat een vluchteling met een studiewens én een bijstandsuitkering, onder voorwaarden, mag studeren met behoud van uitkering en tijdelijk vrijgesteld wordt van de arbeidsplicht. De strenge toelatingseisen van het UAF kunnen hierin gezien worden als een aanknopingspunt. De gemeente beslist uiteindelijk in hoeverre een vluchteling mag studeren met behoud van uitkering en kan voor expertise op het gebied van arbeidsmarktperspectief in het algemeen en in relatie tot de betreffende persoon terecht bij het Werkbedrijf. Over de precieze uitvoering zijn werkafspraken gemaakt met het UAF en het Werkbedrijf.
We gaan ervan uit dat het jaarlijks zal gaan om ongeveer 10 à 12 vluchtelingen die gebruik zullen maken van deze afspraak. De bijdrage die we aan het UAF betalen voor de begeleiding van het gehele traject per vluchteling is € 1815, dus de totale kosten per jaar voor de begeleiding door het UAF zijn geraamd op ongeveer € 20.000.

Wij hopen u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gebracht.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs

Convenant studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs

Vluchtelingen hebben door de situatie in hun eigen land niet altijd de mogelijkheid gehad om te studeren of hun studie af te ronden. Daarnaast lopen vluchtelingen er in ons land tegenaan dat behaalde diploma's lager gewaardeerd worden dan in het land van herkomst.

Vanuit de wens om vluchtelingen een kans te bieden om een waardevolle bijdrage te leveren aan onze samenleving wil de gemeente zich inspannen om vluchtelingen die een studiewens hebben meer ruimte te bieden en deze obstakels weg te nemen, om te voorkomen dat talent verloren gaat. De gemeente wil investeren in de toekomst door vluchtelingen die willen studeren hiervoor een kans te bieden omdat dit uiteindelijk en betere kans op werk geeft.

De Stichting voor vluchteling studenten UAF ondersteunt vluchtelingstudenten in Nederland en begeleidt bij de studie en het vinden van een baan. Het UAF biedt financiële steun en begeleiding op allerlei vlakken om studenten tijdens en na hun studie te ondersteunen.

Afspraken gemeente Nijmegen en UAF:

- Vluchtelingen met een uitkering in het kader van de Participatiewet kunnen, onder voorwaarden, studeren op hun eigen niveau in hun eigen vakgebied, zo nodig met behoud van uitkering.
- Studeren met behoud van uitkering wordt gezien als de kortste weg naar werk. Daarvoor kan, indien nodig, een tijdelijke vrijstelling van de arbeidsplicht worden gegeven.
- De gemeente betaalt de begeleidingskosten van het UAF (€1815,- per traject) en het UAF betaalt de studiekosten.
- De gemeente verwijst vluchtelingen die in aanmerking komen voor begeleiding door het UAF door naar het UAF (wanneer ze in principe een hoger onderwijs studiewens hebben en voldoen aan de primaire selectiecriteria van het UAF).
- De UAF-medewerkers houden de klantmanagers van de gemeente Nijmegen op de hoogte van de studieresultaten en trajectvoortgang van de vluchtelingen. Aan deze contacten liggen werkafspraken ten grondslag.

Brief aan de raad - Studeren vluchtelingen in het hoger onderwijs

- De gemeente en het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen ondersteunen vluchtelingen na hun studie bij het zoeken naar werk.

- Periodiek zal er overleg plaatsvinden tussen UAF en de gemeente om de samenwerking te evalueren. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan voorlichting over de ervaringen en mogelijkheden van en voor vluchtelingen aan zowel medewerkers van de gemeente als vluchtelingen zelf.

Duur van het convenant:

Het convenant wordt aangegaan voor de duur van 3 jaar, vanaf de datum van inwerkingtreding. Middels de periodieke evaluaties tussen partijen zal besloten worden over een eventuele voortzetting van de samenwerking.

Nadere uitwerking afspraken:

Partijen werken de samenwerking nader uit in werkafspraken.

Wijzigen van omstandigheden:

Indien de omstandigheden waaronder het convenant is gesloten zich zodanig wijzigen dat in redelijkheid niet meer van één of beide partijen kan worden gevergd dat het convenant ongewijzigd in stand blijft, treden partijen met elkaar in overleg om nadere afspraken te maken.

Dit convenant treedt in werking de dag na ondertekening.

Ondertekend te Nijmegen op ……

door

…….....	…….
De heer T. Tankir	Mevrouw M. Seighali
wethouder gemeente Nijmegen	directeur UAF

Brief aan de raad - Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen

Ingekomen stuk D7 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	MO10/16.0006416	Otto Ritsema
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen		(024) 3292465

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief willen wij uw raad actief informeren over het besluit van ons college een aanvullende subsidie aan stichting School's Cool Nijmegen (SCN) over 2016 te verstrekken.

Achtergrond aanvraag SCN
Wij hebben eind maart 2016 een aanvullende subsidieaanvraag over kalenderjaar 2016 ontvangen van SCN. Het betreft een aanvullende subsidie van € 30.000 om de begroting 2016 sluitend te krijgen. Redenen hiervoor zijn:

- SCN heeft te maken met tegenvallende inkomsten uit fondsenwerving, en
- De gezamenlijke besturen van het voortgezet onderwijs hebben onlangs besloten met ingang van schooljaar 2016 – 2017 financieel bij te gaan dragen aan SCN. Dit gebeurt in de vorm van in te kopen trajecten. Dit betekent dat de financiering verspreid over het schooljaar 2016 – 2017 binnenkomt. Gevolg hiervan is dat SCN in de tweede helft van 2016 niet voldoende inkomsten heeft om de begroting sluitend te krijgen.

Toekennen aanvullende subsidie
Hoewel ons college tegenvallende inkomsten uit fondsenwerving niet (automatisch) wil opvangen, hebben wij besloten de aanvullende subsidie voor de periode juli t/m december 2016 wel te verlenen. Reden hiervoor is dat ondanks het besluit van schoolbesturen van het voortgezet onderwijs een financiële bijdrage te leveren, SCN op korte termijn niet meer kan voldoen aan haar financiële verplichtingen[1]. Daarmee zou het coachingsaanbod aan kwetsbare, kansrijke kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar komen te vervallen. Dit willen wij voorkomen.

[1] Met de bijdrage van het VO is de begroting van SCN voor 2016 nog niet sluitend te maken. Daarnaast sluit de vergoedingssystematiek van het VO niet aan op het betalingsritme van vaste laten in kalenderjaar 2016 van SCN.

Brief aan de raad - Ontwikkelingen stichting School's Cool Nijmegen

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
1

Met de subsidieverlening bieden wij SCN de tijd en ruimte om de organisatie zodanig in te richten dat zij per kalenderjaar 2017 verder kunnen met een sluitende begroting. Wij hebben SCN dan ook een ontwikkelopdracht meegegeven als voorwaarde voor deze aanvullende subsidie. Deze opdracht luidt:
"Richt de organisatie van SCN zodanig in dat de huidige dienstverlening aan kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar geboden kan worden binnen een sluitende begroting, waarbij de gemeentelijke bijdrage maximaal € 70.000 per jaar is. Betrek hierin het aanbod van het Samenwerkingsverband VO-VSO ten aanzien van trajectfinanciering, het beschikbaar stellen van expertise, als ook verdergaande samenwerking met het Coachproject van ROC Nijmegen. Dit plan dient voor 1 november 2016 bij de gemeente aangeboden te worden."

Tot slot
Wij verwachten hiermee uw raad voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11

Ingekomen stuk D8 (28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	OB10/D161246425	Luciën Koridon
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11	-	(024) 3292768

Geachte leden van de raad,

In december 2013 heeft u een brief ontvangen over de wijze waarop ons college u periodiek wil gaan informeren over de relevante ontwikkelingen in de Waalsprong. Voorgesteld is om u elk kwartaal een bericht te sturen met gegevens die aanvullend zijn op de risiconota of de Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP). In de Raadscommissie Grondexploitatie Waalsprong van 24 juni 2014 is aangegeven dat het kwartaalbericht in deze vorm prima tegemoet komt aan de informatiebehoefte. Net als in de vorige kwartaalberichten is de nieuwe informatie in het kwartaalbericht gemarkeerd in een afwijkende kleur.

Begin 2014 is afgesproken om na een jaar te kijken of aanpassing van de frequentie en de inhoud van het kwartaalbericht Waalsprong gewenst is. Op 24 juni 2014 is in de raadscommissie Waalsprong hierover gesproken en zijn een aantal wensen aan ons meegegeven die inmiddels ook verwerkt worden in de kwartaalberichten Waalsprong.

Bij deze brief ontvangt u het Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11. In dit bericht zijn de financiële gegevens geactualiseerd en is het onderdeel `Voortgang lopende deelgebieden` aangevuld of aangepast ten opzichte van het vorige kwartaalbericht. Daarnaast is ingegaan op vragen van de raad van 7 juni jl., over de weergave van de kwartaalcijfers.

Wij hopen dat het gepresenteerde kwartaalbericht nr. 11 bijdraagt aan het overzicht in de stand van zaken in de Waalsprong.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Kwartaalbericht Waalsprong nr. 11

Kwartaalbericht Waalsprong

nummer 11 – 1 juli 2016

Nijmegen Waalsprong
Maakt de stad compleet

Kwartaalbericht

- Aanvullend op:
  - VGP

- Basis:
  - Grondexploitatie Waalsprong 2016 (VGP en herziening in mei voor hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp).
  - Recente ontwikkelingen

- Op basis van GREX en recente ontwikkelingen, inzicht in:
  - Beschikbare voorraad
  - Realisatie verkoop kavels t.b.v. woningprogramma
  - Realisatie verkoop kavels t.b.v. overig programma
  - Verwachting verkoop lopende jaar (na 3e kwartaal ook doorkijk naar volgend jaar)
  - Diversiteit woningtypen (1x per jaar)
  - Planning deelgebieden
  - Voortgang deelgebieden
  - Marktontwikkelingen
  - Groenontwikkelingen cf verzoek van de raadscie dd 13-4-2016

Beschikbare voorraad kavels t.b.v. woningbouw

per 01-07-2016

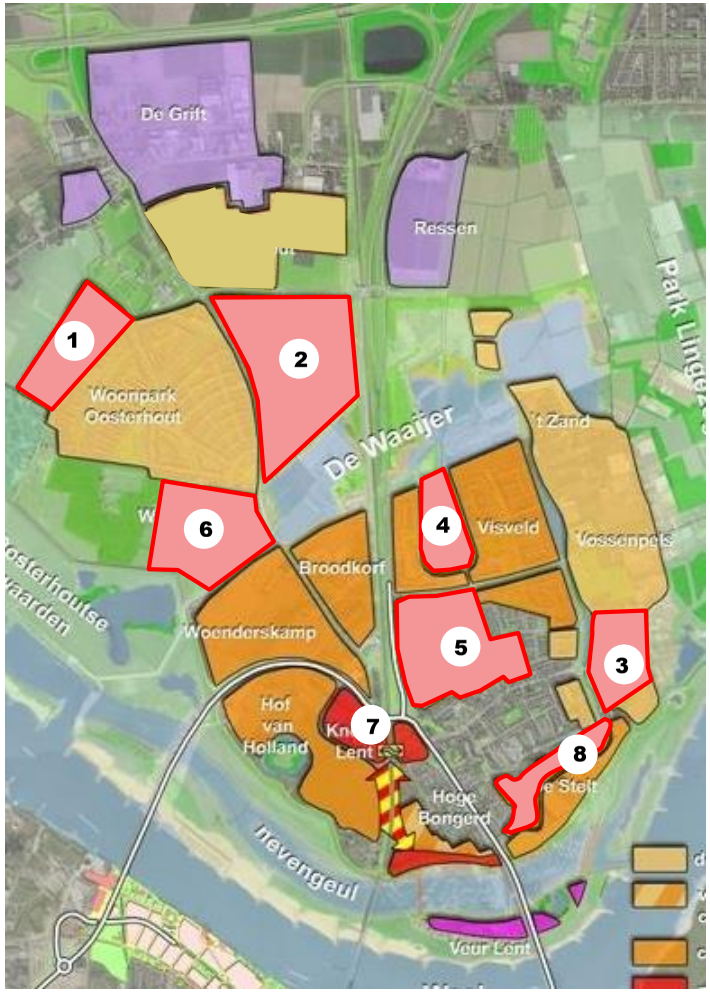

Deelgebied	Beschikbaar in plangebied*	Waarvan reeds bouwrijp
1. Het Nijland	8	8
2. Grote Boel	325	0
3. Vossenpels (zuid)	1	1
4. Laauwik (eiland)	26	26
5. Lentseveld	40	30
6. De Waaijer (Waaijenstein)	100	0
7. Knoop Lent	5	5
8. De Stelt-Noord	4	4
Totaal**	**499**	**74**

*Kavels die planologisch voor wonen bestemd zijn en die binnen 1 jaar bouwrijp kunnen worden opgeleverd.

**De genoemde aantallen zijn indicatief, omdat vraaggericht ontwikkeld wordt.

Stand van zaken planvorming

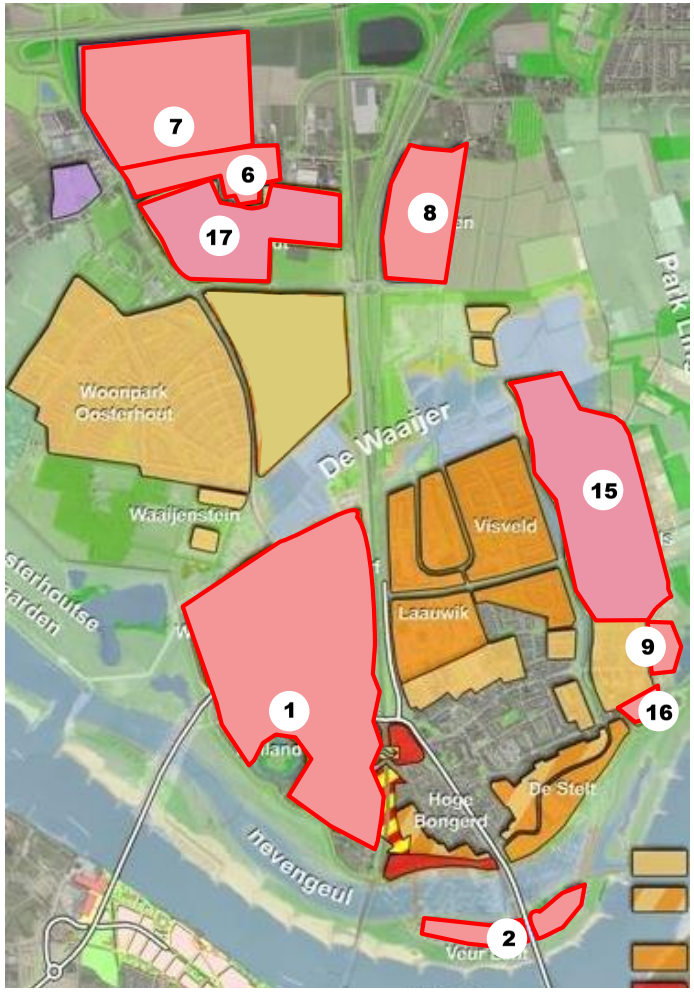

Deelgebied	Stand van zaken
1. Hof van Holland en omgeving	ambitiedoc besproken in raad, b.p Q 1 '17
2. Veur Lent	Voorbereiding TAG
6. De Grift (zuid)	procedure uitgesteld*
7. De Grift (noord)	b.p. vastgesteld door raad in Q2 '15 beroep Raad van State
8. Ressen (fase 1)	b.p. in procedure in Q4 '16**
9. Vitens e.o.	b.p. procedure Q4 '16
15. Vossenpels noord	visievorming
16. Vossenpels zuid-zuid	ambitiedocument Q4 '16
17. Zuiderveld	planactualisatie Q4 '16 / Q1-'17

* Procedure bestemmingsplan is uitgesteld in afwachting van update regionale programmering Werklocaties.

** afhankelijk van resultaten regionale programmering Werklocaties.

b.p. bestemmingsplan
BKP beeldkwaliteitsplan
RvS Raad van State

Planning deelgebieden woningbouw

conform grondexploitatie 2016

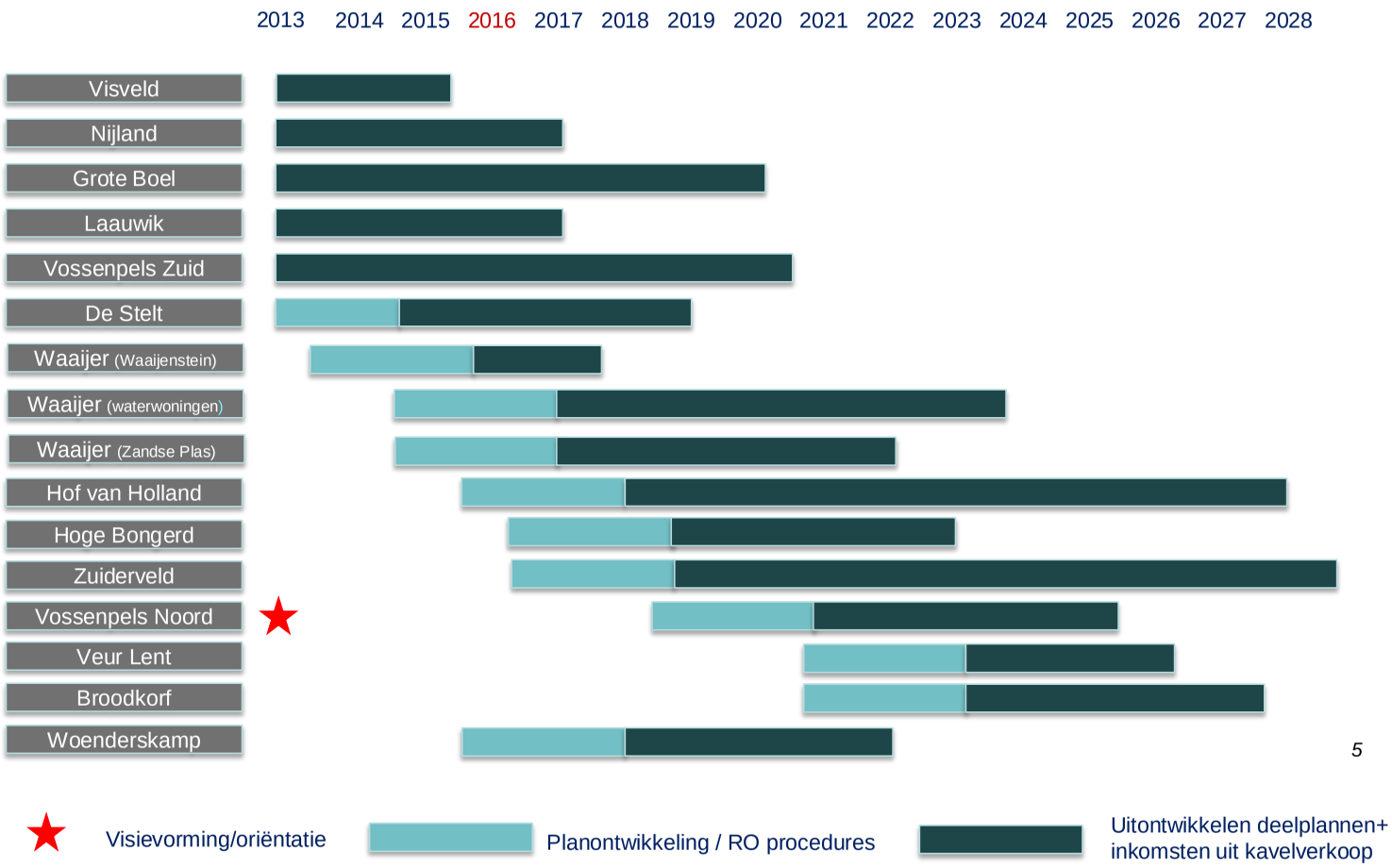

Planning niet-woningbouw

conform grondexploitatie 2016

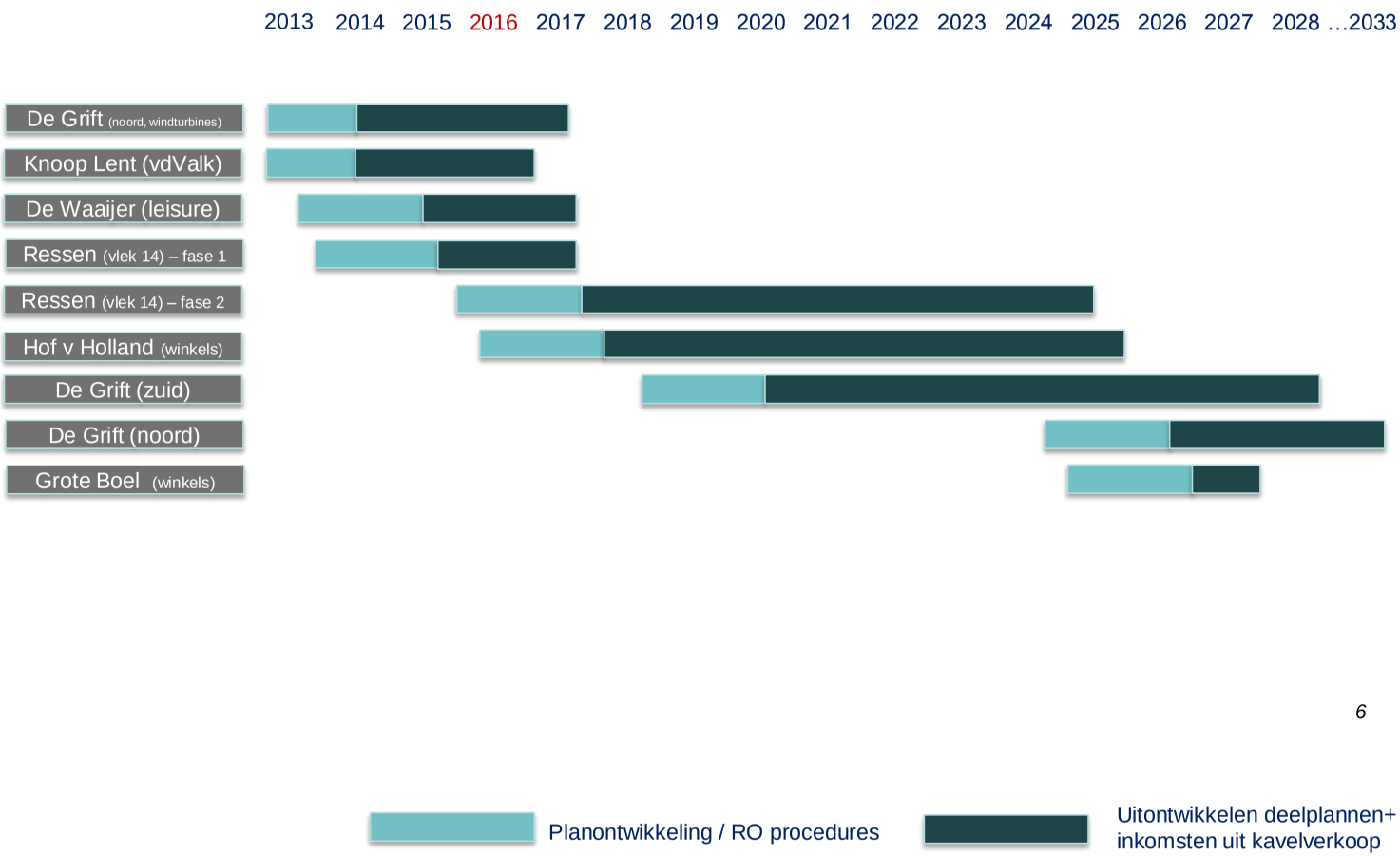

Stand van zaken verkoop woningkavels

2016

- In deze sheet wordt de afbeelding op de volgende pagina toegelicht.
- De eerste balk (lichtblauw) geeft (als referentie voor 2015) de feitelijk gerealiseerde aantallen/omzet per kwartaal weer in 2015.
- De tweede balk (donkerblauw en paars) geeft de stand van zaken aan van de verkoop in 2016 en is als volgt opgedeeld:
  - Het donkerblauwe vlak geeft de stand van de feitelijke verkopen. Dit zijn kavels die geleverd en betaald zijn;
  - In paars is weergegeven welk deel van de omzet valt in overeenkomsten met een vaste afnameprijs en afnamedatum. Hieronder valt bijvoorbeeld de omzet die wordt afgedekt door VOK-afspraken (verplichte afname van de voormalige aandeelhouders van de GEM (= nu nog corporaties) en het deel waar sprake is van koopovereenkomsten met een afnameplicht. Van deze kavels is de afname en de afnamedatum dus zeker;
  - In paars/wit zijn de optie-overeenkomsten weergegeven. Deze zijn in het kwartaal geplaatst waarin ze *naar verwachting* worden geleverd en betaald. Met optieovereenkomsten wordt bedoeld dat er sprake is van een overeenkomst, waarbij de afname nog niet is gegarandeerd. In deze categorie vallen bijvoorbeeld koopovereenkomsten met een voorbehoud van een onherroepelijke bouwvergunning en/of met een percentage voorverkoop (partij neemt de grond definitief af als een bepaald percentage van de woningen van het betreffende plan is voorverkocht). De betreffende partij betaalt een optievergoeding en investeert in de planontwikkeling, maar is dus niet verplicht af te nemen.

Stand van zaken verkoop woningkavels

2016

- **Wijziging presentatie sinds januari 2016**

  (herhaling informatie kwartaalbericht 9, naar aanleiding van vragen over kwartaalbericht nr. 10)

  Op de volgende sheet is de actuele prognose opgegeven van de kavelafzet. Hierbij is sinds januari 2016 een wijziging doorgevoerd in de presentatie. In eerdere versies was de omzet uit de grex indicatief verdeeld over de kwartalen. De presentatie van deze grove indicatie per kwartaal blijkt tot verwarring en onduidelijkheid te leiden. In het VGP wordt de grex ook niet op dit niveau vastgesteld (en is de grex ook niet opgesteld). Bij de presentatie van de woningkavels wordt nu direct aangesloten bij de grex: de aantallen en opbrengsten uit de grex worden op jaarniveau gepresenteerd. De realisatie wordt nog steeds per kwartaal gepresenteerd evenals (ter informatie) de realisatie van het voorgaande jaar per kwartaal.

Stand van zaken verkoop woningkavels

conform grondexploitatie - stand van zaken 1 juli 2016

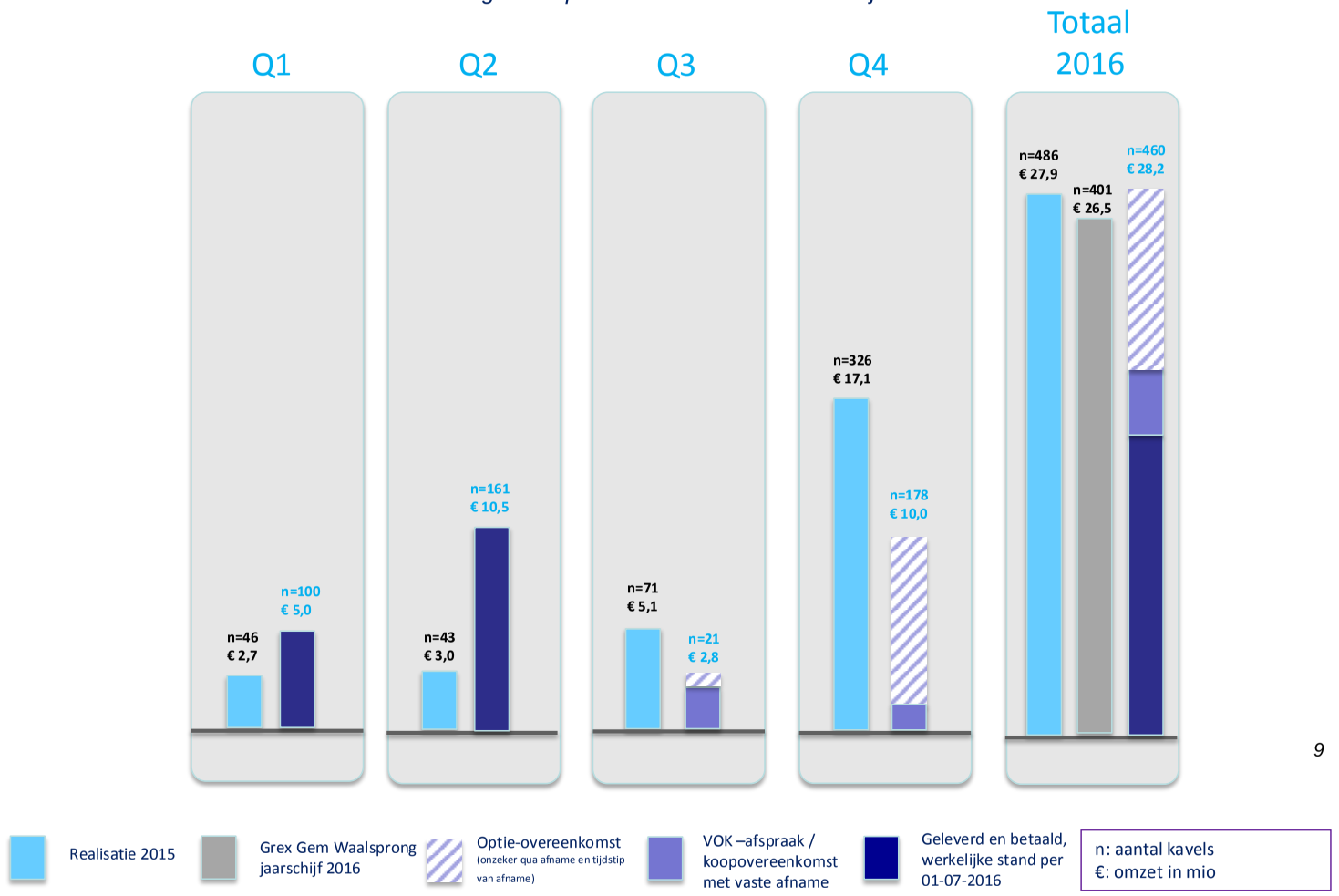

Nadere toelichting stand van zaken kavelverkoop 2016

- Volgens de weergave in de tabel op de vorige pagina is de prognose van het aantal kavels en de opbrengsten uit kavelverkoop hoger dan opgenomen in de grondexploitatie.
- Een deel van de opbrengsten is nog onzeker. Daar staat tegenover dat er verschillende projecten mogelijk nog een versnelling op zal treden. De opbrengst van deze projecten schuift hierdoor mogelijk nog van 2017 naar 2016. Per saldo is op dit moment de verwachting dat de aantallen opbrengsten uit de grondexploitatie ruimschoots zullen worden gehaald.
- De ontwikkelcompetitie voor 32 kavels in Grote Boel is succesvol verlopen. Ook voor andere locaties zal dit instrument de komende jaren meer worden toepast
- Vanaf 2017 gaat een nieuwe fase in van het contract met marktpartijen die aandeelhouder waren van de GEM Waalsprong. Er worden 200 kavels per jaar aangeboden aan deze partijen. De voorbereiding hiervoor loopt.
- Er lopen diverse gesprekken met beleggers, Portaal en Talis om het huursegment, gegeven diverse ontwikkelingen in de woningmarkt, goed te blijven bedienen
- Voor versnelde woningbouw met lage huur worden twee locaties onderzocht in Nijmegen-Noord. Voor de locatie ‘Weijers’ in de omgeving Hof van Holland wordt verkend of permanente woningbouw kan worden gerealiseerd. Het gaat hier om particulier terrein. Een tweede locatie wordt verkend in Zuiderveld, hier wordt zoveel de mogelijkheid voor tijdelijke als definitieve woningbouw verkend.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Vossenpels Zuid**
  - Woongroepen in samenwerking met Talis.
    - Project Meergeneratiewonen: de huurwoningen binnen het project zijn inmiddels opgeleverd.
    - Een nieuwe initiatief, Villa Sterappel, heeft een plek gevonden in de Vossenpels. Deze familiaire woongroep bouwt met behulp van Talis en Wooncorporatie Gelderland.
  - Er is een nieuw CPO-initiatief gestart voor 7 woningen (rij- en tweekap) door particulieren.
  - Er is nog één kavel beschikbaar in Vossenpels Zuid, de rest is in optie of verkocht.
  - In Q3-2016 wordt een besluit genomen over tijdelijk gebruik van de kas aan de Vossenpelssestraat (zie Raadsbrief juli 2016 hierover). Bij beëindiging van het gebruik kan de definitief beoogde bestemming gerealiseerd worden (uitgifte vrije kavels)
  - Visievorming voor Vossenpels-midden/noord wordt gestart en er wordt onderzocht of we de markt van zelfbouw (bijv. Plantjevlag) en specifieke woonconcepten op deze plek te kunnen blijven bedienen, mogelijk in combinatie meer met reguliere woningbouwconcepten. De overweging hierbij is om Vossenpels midden/noord naar voren te halen in de planning of het concept op andere plekken te integreren. Verkenning naar aanpassing verkeerstructuur Waalsprong is ook van invloed op deze ontwikkeling. Een aantal opties voor wijziging van de verkeerstructuur zal impact hebben op de ontwikkelbaarheid van dit deelplan.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Vossenpels Zuid – Zuid**

  Deze relatief kleine locatie ligt direct ten zuiden van het project Plantjevlag, tegen de dijk. Dit is één van de locaties waarvan het de bedoeling is die versneld in ontwikkeling te nemen. De gemeente stelt een ambitiedocument op (als basis voor een bestemmingsplanwijziging), met daarin de kaders voor de ontwikkeling. Dit zal naar verwachting in Q4 ’16 aan de raad worden voorgelegd.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Laauwik (eiland) en Lentseveld**
  - Lentseveld en eiland Laauwik zijn volledig in optie, met uitzondering van ca 10 kavels voor particuliere bouw.
  - De appartementen op het eiland van Laauwik worden gerealiseerd.
    - De bouw van 48 appartementen voor sociale huur door Talis op de noordelijke kop van het eiland van Laauwik is gestart. De appartementen zijn inmiddels toegewezen aan toekomstige huurders, oplevering is voorzien eind 2016.
    - De locatie voor 26 appartementen aan de zuidzijde wordt een koopovereenkomst gesloten.
  - Er wordt onderzocht of realisatie van een sportzaal in omgeving van de Verwondering en de Ster mogelijk is. Ook loopt een verkenning naar de (inhoudelijke en financiële) consequenties van een mogelijke omzetting van(woon)locatie op het eiland naar maatschappelijke doeleinden.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Visveld**
  - Groene Oever is in uitvoering, bouwplan omvat 78 eengezinswoningen en 39 appartementen. Een laatste bouwfase van 12 woningen is gestart in Q4-2015.
- **Het Nijland**
  - Grootste deel van de beoogde 325 woningen is gerealiseerd, in aanbouw (rijwoningen, tweekappers) of in optieovereenkomsten vastgelegd. De verkoop van het laatste projectmatige bouwproject (start Q3 2015) verliep succesvol. Eind maart 2016 is gestart met de bouw van deze 18 woningen.
  - Er zijn momenteel 3 kavels voor particuliere bouw onder optie en nog 3 kavels voor particuliere bouw vrij beschikbaar. Daarnaast is er nog één bouwveld voor 4 projectmatige vrijstaande woningen op dit moment in ontwikkeling c.q. in verkoop.
  - Beoogde afronding van de wijk zal 2016 plaatsvinden.

Voortgang lopende deelgebieden

Grote Boel

Algemeen

- In 2015 verliep de verkoop van Grote Boel wat moeizamer dan verwacht. Meerdere ontwikkelaars kozen ervoor om delen van hun projecten weg te zetten naar beleggers voor verhuur in de vrije sector, om zo start bouw van het project te kunnen garanderen.
- De aantrekkende belangstelling voor Grote Boel heeft er toe geleid dat 35 woningen van AM – aanvankelijk als beleggershuur ontwikkeld – nu alsnog als koopwoning op de markt worden neergezet.
  Er i s hiermee in de tot nu toe verkochte delen een mix ontstaan van 20% sociale huur, 28% vrije sector huur, 52% koop.
- Definitieve besluitvorming over de locatie voor basisschool (zie cirkel in kaart), kinderopvang in combinatie met een gym-/sportzaal (postzegel b.p.) vindt naar verwachting plaats in Q3/Q4-2016. De nieuwe basisschool start in augustus 2016 vanuit een tijdelijke locatie in De Klif.

Voortgang lopende deelgebieden

▪ Grote Boel (vervolg)

Woonfase A

- Er zijn inmiddels 60 woningen opgeleverd, waarvan 43 sociale huur). Verwachting is dat eind 2016 in totaal ca 150 woningen zijn opgeleverd.
- In Q1-2016 is AM gestart met de bouw van in totaal 59 woningen, verdeeld over 2 fasen (resp 31 en 28 woningen).

Woonfase B

- Dit plandeel voorziet in ca 130 inmiddels bouwrijpe kavels. Grondafname voor ca 100 kavels heeft in Q4 ’15 plaatsgevonden. De bouw is in Q2- 2016 gefaseerd gestart.
- In Q2 is van Wanrooij als winnaar uit de tender gekomen. De presale van in totaal 33 woningen start nog voor de zomer.

Woonfase C

- Momenteel vindt stedenbouwkundige uitwerking plaats in samenspraak met Overbetuwse Aannemerscombinatie (OBAC) en Talis. Het gaat om 154 kavels waarvan 31 tbv Talis (= valt onder de VOK-afspraak), 71 tbv beleggershuur en 52 tbv de koopmarkt. Start verkoop zal plaatsvinden voor de zomer. Vermoedelijke start bouw december 2016.

Voortgang lopende deelgebieden

Grote Boel (vervolg)

- (woonfase C, vervolg) Er is vanuit de markt (koop en huur) de afgelopen 3 jaar geen belangstelling getoond het appartementencomplex (12 stuks), ten westen van fase C. De locatie is herverkaveld voor tweekappers (projectmatig) en vrijstaande woningen (particuliere ontwikkeling). Vanuit de markt is hier veel vraag naar.

Woonfase D

- Bouwvelden in fase D zijn door niet-VOK-ontwikkelaars definitief uitgewerkt. Het gaat om 135 woningen. Reuvers Bouw en Ontwikkeling heeft 88 woningen in verkoop, daar binnen presenteert GB4all enkele woningen met een innovatieve bouwmethode. De woningen van Reuvers zijn gefaseerd in aanbouw.

  Van Grunsven Projectontwikkeling is in Q1-2016 gestart met de bouw van de 1e fase (ca 29 woningen). De bouw van de 2e fase (33 woningen) volgt spoedig.

Voortgang lopende deelgebieden

- **De Stelt**
  - De planontwikkeling in de Stelt-Noord omvat in totaal circa 175 woningen.
  - In Q4-2015 is de ontwikkeling en verkoop gestart door
    - Talis, sociale huur (25) - bouw gestart, oplevering nog deze zomer
    - AM (54), BPD (12), Heijmans (10) – ihkv VOK – bouw gestart
    - Trebbe, 75 woningen – start bouw in september 2016

    Naar verwachting worden de bouwactiviteiten eind 2017 voltooid.
  - In De Stelt-Noord is plek voor ca 6 vrije kavels. Er zijn inmiddels 2 kavels verkocht, de overige 4 zijn in optie uitgegeven.
  - Voor De Stelt-Zuid is in Q1 ‘16 gestart met de stedenbouwkundige concretisering en de marktstrategie. Met het waterschap is afstemming nodig over de bouwmogelijkheden nabij de dijk.

Voortgang lopende deelgebieden

Hof van Holland

In maart 2016 heeft het College het ambitiedocument Hof van Holland, Boordkorf en Woenderskamp vastgesteld en op 30 maart 2016 met de Raad besproken. Het raamwerk zoals in het ambitiedocument beschreven, zal vertaald worden in bestemmingsplannen zodat er een planologische basis ontstaat voor de nieuwe ontwikkelingen. Het ruimtelijk spoor zal gelijk oplopen met de marktbenadering en de start van de planuitwerking in verschillende deelgebieden. Ook worden de onderdelen zoals de dijkzone (Waterschap Rivierenland), het Fort (Staatsbosbeheer), Historische Tuin Warmoes (bestuur stichting) met de partners verder uitgewerkt.

De planning is om het eerste bestemmingsplan eind 2016 in procedure te brengen. In 2017 zou dan gestart kunnen worden met het bouw- en woonrijp maken van de eerste vlekken (mits er een vastgesteld bestemmingsplan voorhanden is), om daarna de eerste woningen te realiseren. In verband met de eisen op het terrein van milieueffectrapportage (m.e.r.) is inmiddels de notitie reikwijdte en detailniveau door het college van B&W vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. In deze notitie wordt inzicht gegeven in de omvang van het milieuonderzoek dat in het kader van de m.e.r. moet worden uitgevoerd.

Historische tuin

In overleg tussen wethouder en bestuur Historische Tuin is afgesproken de komende maanden de exacte begrenzing, de toekomstige beheerssituatie en gewenste functies in beeld te brengen. De uitkomsten worden tzt met de raad gedeeld.

Voortgang lopende deelgebieden

- **De Waaijer:**
  - We onderzoeken de mogelijkheden om de plassen van De Waaijer te verondiepen. De raad wordt daarover in Q3-’16 nader geïnformeerd.
  - Op basis van de huidige verkenningen lijkt de gewenste waterkwaliteit In de Lentse Plas haalbaar. In overleg met het Waterschap wordt een plan uitgewerkt om de komende twee jaar de waterkwaliteit te monitoren. We verwachten de raad hier in Q1 ‘16 nader over te kunnen informeren.
  - In de grex is een risicoreservering opgenomen om tegenvallers in contract op gebied van grond- en zand op te kunnen vangen.
  - Met Cinemec is via de koopovereenkomst overeengekomen dat zij buiten het hoofdgebouw een buitenfoyer mogen realiseren. De realisatie hiervan start in Q3-’16.
  - Op het gebied van Leisure speelt er nog een initiatief voor een sauna/wellness voorziening. Het college heeft ingestemd met haalbaarheid verkenning van dit initiatief.

Voortgang lopende deelgebieden

- **De Waaijer (vervolg):**
  - Waaijenstein: het b.p. Landschapszone maakt de realisatie mogelijk van 85 appartementen en 17 vrije kavels. De markt wordt uitgenodigd om met voorstellen te komen die aansluiten bij de gebiedskenmerken en passend binnen de kaders van het bestemmingsplan. De raad is in Q1 hierover per brief geïnformeerd.
    In juli is er een bijeenkomst voor geïnteresseerden als vervolgstap in de verkoop van de vrije kavels Zandse Plas en Waaijenstein.
  - In het verlengde van Waaijenstein verkennen we de haalbaarheid van alle overige woningbouw in De Waaijer. In dit kader onderzoeken we ook de haalbaarheid van geprognotiseerde waterwoningen (2x 45 stuks) in de Lentse en Oosterhoutse Plas. Verder bereiden we de verkoop voor van de 17 kavels ten zuiden van de Zandse Plas. Ook verkennen we de mogelijke woningbouwtoevoeging als gevolg van de motie uitbreiding van de Historische Tuin juni 2016.

Voortgang lopende deelgebieden

- **De Oosterhoutse Waarden**
  - De uitvoering van de werkzaamheden verloopt volgens planning. Vanuit Waalweelde is een bijdrage aan de Oosterhoutse Waarden toegezegd van € 1,2 mio. We onderzoeken op welke wijze het toekomstig beheer gestalte kan krijgen. Daarin stemmen we af met RWS die momenteel de beheercontracten opstelt voor het buitendijkse gebied van het Rivierpark / Spiegelwaal.
  - Boskalis maakt voor haar afzet van zand gebruik van de afvoermogelijkheid per schip. In het kader van de regeling Quick Wins is een subsidie door het Rijk verstrekt voor de realisatie van een werkhaven met als doel ‘het stimuleren van transport over water’. Deze haven wordt gebruikt voor overslag van bouwmaterialen tbv projecten in Waalsprong en Nijmegen. De exploitatie van de haven wordt door Boskalis verzorgd tot eind 2020.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Vitens en omgeving**
  - Het College heeft in de zomer van 2013 de gebiedsvisie Vitens e.o., met daarin opgenomen horeca in het pompstation, een aantal woningkavels en natuur, vastgesteld.
  - Voor het voormalig pompstation is een horecafunctie al mogelijk gemaakt. Voor de omgeving van het pompstation moet nog een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen.
  - Het voormalige pompstation van Vitens is verkocht ten behoeve van een horecafunctie; in december 2015 is de koopovereenkomst met Cook & Boon aangegaan. C&B heeft de benodigde vergunningen aangevraagd.
  - Met het bestemmingsplan Vitens e.o. worden ook 4 vrije kavels aan het woningbouwprogramma toegevoegd. Vooruitlopend op vaststelling van dit bestemmingsplan wordt de planexploitatie Vitens e.o. vastgesteld.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Bedrijven:**
  - Momenteel lopen de voorbereidingen voor het opstellen van een bestemmingsplan (eerste fase Ressen) voor een bouwmarkt, tankstation en fastfoodrestaurant. Het bestemmingsplan wordt in procedure gebracht na afstemming met regiogemeenten en provincie in het kader van het regionale programmering werklocaties over deze ontwikkeling. Op zijn vroegst in Q4 -'16 kan meer duidelijkheid worden gegeven. Definitieve besluitvorming GS wordt in voorjaar 2017 verwacht.
  - Het proces van de koopovereenkomst met Hornbach is gekoppeld aan het proces van afstemming met de provincie. Inhoudelijk zijn er met Hornbach geen bijzondere dilemma's meer te verwachten.
    Inmiddels is ook een eerste verkenning naar archeologie gedaan. We verwachten dat met terreinophoging veel archeologische waarden in de grond bewaard kunnen blijven. Met Hornbach verkennen we de funderingstechnieken om archeologie zoveel mogelijk te ontzien.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Bedrijven:**
  - De Grift-Noord: Het bestemmingsplan (incl. de toelichting voor de ladder duurzame verstedelijking) is op 8 juli in de raad vastgesteld. Op 14 augustus ‘15 heeft de provincie via een reactieve aanwijzing het bestemmingplan geblokkeerd. Het college heeft een beroep ingediend bij de RvS tegen dit besluit van de provincie; op 12 mei vond zitting plaats. Bij de opmaak van dit kwartaalbericht was de uitspraak nog niet bekend.
  - Op de locatie De Grift-Noord zullen tevens naar verwachting tenminste vier windturbines gerealiseerd worden. Initiatiefnemer is in mei 2016 met de bouw van de turbines gestart. Met de exploitant van de windmolens is recent ook een intentieovereenkomst getekend over de verkenning realisatie zonnepanelenpark in het oostelijke deel van de Grift.
  - De Grift- Zuid: Dit is een enigszins gefragmenteerd gebied met o.a. terreinen ten zuiden van de Stationsstraat. De verkenningen met Yarden over een crematorium zijn stopgezet. Na veel overleg kon Yarden uiteindelijk geen passende aanbieding doen.
  - Naar aanleiding van de situatie Grift Noord (reactieve aanwijzing provincie) hebben we de planning voor realisatie van De Grift bij de herziening van het VGP aangepast en wachten we op de resultaten van de update van de regionale programmering Werklocaties.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Groot Infra**
  - Binnen de deelexploitatie Groot Infra wordt ook het hotel Van der Valk nabij NS-station Nijmegen-Lent gerealiseerd. Van der Valk heeft het hotel op 1 juli jl. geopend.

- **Hoofdverkeerstructuur**
  - Op dit moment wordt gewerkt aan de onderzoeken tbv de laatste uitwerkingen van hoofdverkeerstructuur. Middels verschillende bijeenkomsten worden de opmerkingen en suggesties van belanghebbenden en belangstellenden opgehaald; in de afgelopen maanden is een voorstel tot stand gekomen voor de westflank (Griftdijk). Besluitvorming door de raad wordt nog voor de zomer 2016 verwacht.
    Planvorming voor de Oostflank (Vossenpels) volgt op besluitvorming van de westflank en wordt momenteel voorbereid.

Voortgang lopende deelgebieden

- **Watersportcentrum Spiegelwaal**

  Met de Radboud Universiteit is een intentieovereenkomst gesloten om de haalbaarheid van het watersportinitiatief langs de nevengeul te verkennen. De RU zoekt al langer naar een geschikte locatie voor roeivereniging Phocas. In september 2015 is aangegeven dat de locatie Bastion het meeste perspectief heeft. Ander varianten zoals De Stelt en een drijvend botenhuis zijn te duur. Omdat de investeringsruimte van partijen beperkt is gebleken, verkent Nijmegen varianten van verhuur. Met Rijkswaterstaat zijn de gesprekken weer gestart als voorbereiding op noodzakelijke procedures en vergunningen voor dit initiatief. We komen in Q3-'16 met een voorstel incl. financiering en vervolgstappen.

Tijdelijk Anders Gebruik

- **Bouwlab Nijmegen**

  Aan de Lentse Warande bij de Spiegelwaal vindt vanaf 28 maart BouwLab Nijmegen plaats: een tijdelijk proefveld waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van wonen, bouwen en ontwerpen. BouwLab Nijmegen is een initiatief van Fabrikaat en het Architectuurcentrum Nijmegen in samenwerking met de gemeente Nijmegen.
  Gedurende zes maanden, tot 24 september 2016, laat BouwLab Nijmegen een aantal bijzondere objecten en Tiny Houses zien om in te slapen, wonen en werken. BouwLab heeft als doel om een actueel beeld te geven van de ontwikkelingen op het gebied van wonen, leven en stad maken. Hoe kunnen architectuur en ontwerp bijdragen aan een mooie en duurzame stad? En welke rol kunnen inwoners innemen in onze veranderende leefomgeving?

  Op het terrein zal steeds aan verschillende objecten worden gebouwd. Vanaf eind april gaat de bouw vergezeld van een programma met lezingen, exposities en debat, waarbij professionals samen met bezoekers antwoord geven op vragen rondom dit nieuwe wonen. Bezoekers worden uitgenodigd om nieuwe inzichten op te doen en hun ideeën te delen. Het BouwLab biedt daarmee een ontmoetingsplek voor iedereen die geïnteresseerd is in deze onderwerpen.

Tijdelijk Anders Gebruik

Het BouwLab is het eerste in een reeks van tijdelijke initiatieven die zal bijdragen aan de levendigheid en leefbaarheid van gebieden in de Waalsprong, die nog wachten op een definitieve invulling.

- **Stg Fabrikaat / Gr#t**

  Doel van Fabrikaat is het uitvoeren van een experiment naar een vorm van flexibele architectuur waar mensen - uit alle lagen van de bevolking - zoveel mogelijk vrijheid wordt geboden om tijdelijk hun eigen ruimte te bouwen en in te richten. Fabrikaat verwacht met dit experiment nieuw publiek aan te zetten tot het nadenken over deze alternatieve vorm van bouwen en wonen en werken en hen te betrekken bij het inrichten van hun leefomgeving.
  Op dit moment wordt gewerkt aan een business case en worden passende locaties verkend voor dit initiatief.

Tijdelijk Anders Gebruik

- **LandArt en ideeëncompetitie**

  Voor Hof van Holland (incl. Broodkorf en Woenderskamp) en het werkgebied van Ruimte voor de Waal dat onlangs toegankelijk is geworden, wordt gezocht naar vormen van tijdelijk gebruik, die bijdragen aan het verlevendigen van het gebied en placemaking:

  - **HOlLandArt**

    Onlangs is gestart met dit project, waarin kunstenaars zijn uitgenodigd voor in totaal 10 locaties LandArt te ontwerpen. In september zal een vak- én een publieksjury zich uit mogen spreken over de ingediende ontwerpen, daarna volgt realisatie. In het voorjaar van 2017 wordt de opening van route Hof van HolLandArt beoogd.

  - **Ideeëncompetitie**

    De ideeëncompetitie wordt in september 2016 gelanceerd. Er wordt opgeroepen ideeën aan te dragen voor binnendijkse locaties, en na afstemming met RWS mogelijk ook voor buitendijkse locaties, om het beoogde gebruik te versterken. Voor de binnendijkse locaties is dat gericht op Tijdelijk Anders Gebruik. De buitendijkse zijn meer gericht op definitieve invulling. Over de mogelijkheden vindt nog nadere afstemming met RWS plaats.

Groenvoorzieningen

- **De Waaijer**

  Met de realisatie van De Waaijer wordt een groen/blauwe long gerealiseerd die een belangrijk natuur- en recreatiegebied vormen voor zowel de wijken in Oosterhout en Lent. Het gebied wordt gefaseerd opgeleverd. Het gebied sluit aan bij het het rivierpark, de Oosterhoutse Waarden en Park Lingezegen.

- **Het Nijland**

  In de wijk Het Nijland worden op verschillende plekken groen- en speelplekken ingericht. Een deel is al gereed en in gebruik; door Wijkbeheer zijn in overleg met bewoners speelplekken ingericht. Een groenzone rond een grote wadi heeft in Q2 ‘16 nadere invulling gekregen; realisatie wordt binnenkort gestart.

- **Laauwik/Lentseveld**

  Naast kleinere groenzones zijn in het stedenbouwkundig plan twee grotere parken gepland: het park nabij de Balearenstraat is inmiddels in gebruik. Het park op het eiland van Laauwik wordt aangelegd zodra de bouwactiviteiten grotendeels zijn afgerond. Een aantal lindebomen, die verplaatst moesten worden ivm de dijkteruglegging vormen daar al een goede ruggengraat. Het park zal mede gebruikt worden door basisschool De Verwondering.

Groenvoorzieningen

- **Grote Boel**

  In de ontwikkeling van Grote Boel is rekening gehouden met diverse groenplekken en hofjes. Langs de noordzijde wordt een park- en struinzone ingericht op het archeologisch monument, dat niet bebouwd wordt om bodemschatten voor toekomstig onderzoek onbeschadigd te laten.

- **Spiegelbos en natuurspeeltuin**

  Met de aankoop van het pompstation Vitens is ook het Spiegelbos aan de Vossenpels gekocht. Dit gebied met bestemming natuur is ca 10 ha groot, eigendom van de gemeente Nijmegen en ligt op grondgebied van Lingewaard. Nijmegen heeft getracht dit bos te verkopen aan Park Lingezegen. Dit is op niets uitgelopen. We zijn nu in gesprek met de Stichting Doornik Natuurakkers om de haalbaarheid te verkennen van het initiatief ‘voedselbos’. Ook kijken we naar mogelijkheden om het Spiegelbos een uitloopgebied voor de nieuwe wijk Vossenpels te laten worden. Inmiddels is met bewoners de natuurspeeltuin achter het pompstation gerealiseerd.

Groenvoorzieningen

- **Oosterhoutse Waarden**

  In 2014 is gestart met de realisatie van het natuurproject Oosterhoutse Waarden. Het gebied is ca 110 ha groot (80 ha land / 30 ha water). Het gebied grenst in het westen aan de terreinen van het project Dijkteruglegging Lent en biedt aan de bewoners van Nijmegen ruimte voor wandelen en natuurbeleving.

Brief aan de raad - Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat

Ingekomen stuk D9 (28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	OB10/D161228231	Marian van Gerwen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat		(024) 3292915

Geachte leden van de raad,

Bij deze sturen wij u ter informatie onze brief aan Prima Hora over het beëindigen van het tijdelijk gebruik aan de Vossenpelssestraat.

Wij hebben sinds 2011 gefaciliteerd op het beschikbaar stellen van de kas aan de Vossenpelssestraat voor tijdelijk gebruik in het kader van TAG (tijdelijk anders gebruiken). Onze conclusie is dat er ondanks herhaaldelijk verzoek geen financieel haalbaar plan ligt voor de periode dat de kas beschikbaar is. Ook zijn wij van mening dat de functie die met TAG beoogd werd, sinds 2011 onvoldoende is ingevuld. Tot slot heeft onze verzekeraar aangegeven de kas in de staat waar die in verkeert, niet meer te willen verzekeren.
Dit alles overwegende hebben wij besloten geen gebruiksovereenkomst meer aan te gaan voor tijdelijk gebruik van deze kas en op deze locatie de geplande definitieve bestemming te realiseren (woningbouw).

In bijgaande brief aan Prima Hora treft u een uitgebreidere toelichting op ons besluit aan.
Wij gaan er van uit u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: Brief aan Prima Hora

Brief aan de raad - Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Prima Hora De Kas Lent
Aan de heren Willems en Van Doorn
Vossenpelssestraat 10
6663 KC LENT

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	OB10/D161222008	Marian van Gerwen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Vossenpelssestraat		(024) 3292915

Beste heren Willems en Van Doorn,

Op 16 juni 2016 hebben de heren Willems en Jackson een gesprek gehad met mevrouw Zuuring, de heer Leenders en mevrouw van Gerwen (namens de gemeente Nijmegen) over het plan dat u namens Prima Hora heeft ingediend voor het tijdelijk gebruik van de kas aan de Vossenpelssestraat. Onderwerp van gesprek was of het ingediende plan voldoende concreet en financieel onderbouwd was om over te gaan tot het aangaan van een gebruiksovereenkomst voor tijdelijk gebruik.

In het gesprek heeft de gemeente aangegeven dat zij op basis van de ingediende plannen tot de conclusie komt dat er geen concreet en financieel gedragen plan ligt dat tijdelijk gebruik rechtvaardigt. Het gesprek van 16 juni heeft niet tot een andere afweging geleid.
Met deze brief gaan wij kort in op de historie en informeren wij u over onze afweging. Tot slot zijn de vervolgstappen opgenomen.

Historie
Op initiatief van de GEM/gemeente is vanaf de start (2011) gestuurd op het beschikbaar stellen van een kas om tijdelijke ruimte te bieden aan bewoners/initiatiefnemers voor de realisatie van een mix van functies. Geruime tijd is het traject gefaciliteerd in de hoop dat het een mooi en levendige tijdelijke werk- en belevingsplek zou ontstaan voor de buurt, maar ook een plek die aantrekkingskracht heeft op publiek van buiten de buurt. Vanwege de mogelijke aanjaagfunctie en betekenis voor de wijk is daarvoor indertijd gekozen. Eén van de voorwaarden was dat er een goed uitgewerkt businessplan zou worden opgezet, dat leidend was voor het verkrijgen van de benodigde financiën. Het ging nadrukkelijk om een tijdelijke functie in het kader van TAG (tijdelijk anders gebruiken).

Opzet was voor de duur van 5 jaar, waarbij na 4 jaar geëvalueerd zou worden of het concept voortgezet wordt, bijsturing behoeft of zo gegroeid is, dat een andere locatie overwogen wordt. De gemeente heeft de diverse initiatieven vanuit het projectteam Vossenpels voor een tijdelijk gebruik al die tijd gefaciliteerd, en heeft in 2015 een subsidieaanvraag van SLAK voor tijdelijk gebruik tot 1 januari 2020 richting de provincie ondersteund. Voor dat plan was ook een

Brief aan de raad - Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

vergunning aangevraagd en die is verleend. De subsidie is niet toegekend en SLAK heeft per oktober 2015 de gebruiksovereenkomst beëindigd.

Na beëindiging van de gebruiksovereenkomst met SLAK is geen nieuwe overeenkomst gesloten omdat een concreet financieel gedragen plan ontbrak. Daar is verschillende keren om gevraagd. In maart 2016 is een laatste mogelijkheid geboden aan Prima Hora om tot een sluitende business case te komen. Dat is helaas opnieuw niet gelukt. De initiatiefnemers hebben op 23 mei een plan ingediend waarin zij concluderen dat een plan voor de tijd die nog resteert niet mogelijk is.

Afweging
Er is inmiddels een andere situatie ontstaan (geen subsidie, gebruiksovereenkomst met SLAK is beëindigd en de wijk is in afrondende fase, behoefte aan woningen/kavels is groot) wat om een nieuwe afweging vraagt over het tijdelijk gebruik van de kas.
Hierbij hebben de volgende punten een rol gespeeld:
- financiële haalbaarheid
- doel van het tijdelijk gebruik
- planning
- staat waarin de kas verkeerd

1. Financiële haalbaarheid

Voorwaarde bij het gemeentelijk beleid van TAG is dat initiatiefnemer zelf verantwoordelijk zijn voor een financieel haalbaar plan.
Helaas is het de afgelopen periode niet gelukt om een financieel haalbaar plan te maken. U heeft aangegeven dat er voor de periode tot 2020 financieel ook niet mogelijk is.
Zou meer tijd beschikbaar zijn dan nog is de financiële haalbaarheid zeer onzeker. Het grootste deel zou via crowdfunding opgehaald moeten worden. Subsidiemogelijkheden zijn niet beschikbaar en ook op korte termijn niet te verwachten. Op het punt van financiële haalbaarheid is onzekerheid

2. Doel tijdelijk gebruik

De kas werd nadrukkelijk tijdelijk beschikbaar gesteld in het kader van TAG met als doel een bijdrage te leveren aan een levendige werk- en belevingsplek in de buurt en een plek die aantrekkingskracht heeft op publiek van buiten de wijk. Er is vanaf 2011 in onze optiek onvoldoende invulling ontstaan die deze functie heeft vervuld.

3. Planning

U geeft aan dat binnen de periode waarin de kas beschikbaar is ((1-1-2020) geen haalbaar plan te realiseren is. Er is vanaf het begin af aan gecommuniceerd dat de termijn waarop de kas beschikbaar is beperkt is. De wijk is inmiddels in een afrondende fase. De plek is toe aan een definitieve invulling met woningbouw. Omdat de ervaringen van de afgelopen jaren rond de invulling niet heeft geleid tot heroverweging van de functie van deze plek, is de intentie om deze nu conform oorspronkelijke planning de definitieve bestemming te geven.

4. Staat van de kas

Onze verzekeraar heeft aangegeven de kas vanaf 1 januari 2017 in de staat waarin die nu verkeert niet meer te willen verzekeren. Het gaat dan niet alleen om het vervangen van een aantal glasplaten, maar om grotere ingrepen. Belangrijke voorwaarde van TAG is dat de

Brief aan de raad - Beëindigen tijdelijk gebruik kas Vossenpelssestraat

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

veiligheid van gebruikers, bezoekers en omwonenden voorop staat. Zonder flinke investeringen is de kas vanuit veiligheid niet meer geschikt voor tijdelijk gebruik.

Bovenstaande overwegingen hebben er toe geleid nu deze locatie de definitieve invulling te geven.

Vervolgstappen
De beheerder van gemeente neemt op korte termijn contact met u op om afspraken te maken over het leegmaken van de kas en over de termijnen waarop dat kan. Daarna zal de gemeente de benodigde stappen zetten om het terrein woonrijp te maken en de grond uit te geven voor woningbouw.
Bij het Wooninformatiecentrum Waalsprong is de vraag naar vrije kavels groot. De verwachting is daarom dat de kavels op korte termijn uitgegeven kunnen worden.

In het gesprek is aangegeven dat de gemeente wil kijken of op termijn elders in het gebied (Vossenpels Noord) mogelijkheden zijn voor tijdelijk gebruik van panden. Uiteraard zal er dan ook een sluitende business case moeten zijn. Mocht u zelf ideeën hebben dan kunt u de gemeente benaderen en zullen wij met u kijken of hier een mogelijkheid voor is.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

,

Brief aan de raad - Verspreiding rapport Cameraonderzoek fietsoversteek . . .

Ingekomen stuk D10 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	RO00/16.0006621	Dolf Kutschenreuter
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Verspreiding rapport "Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg"		(024) 3299536

Geachte leden van de Raad,

Tijdens de bespreking in de raadskamers van de politieke avond van 22 juni jongstleden is op verzoek van de fractie Liberaal Nijmegen toegezegd dat ons College het verkeerskundig rapport van het bureau Keypoint “Cameraonderzoek Fietsoversteek Muntweg” ter beschikking stelt aan de Gemeenteraad. Op dat tijdstip was nog niet duidelijk of dit zou geschieden met oplegging van geheimhouding. Inmiddels hebben wij besloten het rapport zonder oplegging van geheimhouding te verstrekken, zij het dat de privacygevoelige informatie (zoals kentekens van auto’s) en beelden die de persoonlijke levenssfeer raken van betrokkenen, onherkenbaar zijn gemaakt.
Wij vertrouwen er op dat dit rapport u voldoende inzicht biedt in de situatie rond de Muntweg.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: rapport “Cameratoezicht fietsoversteek Muntweg”

De leden van de Raad

Brief aan de raad - Verspreiding rapport Cameraonderzoek fietsoversteek . . .

Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg - Muntmeesterlaan

Brief aan de raad - Verspreiding rapport Cameraonderzoek fietsoversteek . . .

Keypoint Consultancy bv

Vestiging Enschede
Institutenweg 32
7521 PK Enschede
Tel. 053 482 57 00
Fax 053 482 57 29

Vestiging Utrecht
Pausdam 2
3512 HN Utrecht
Tel. 030 677 87 13

www.keypoint.eu
info@keypoint.eu

Opdrachtgever:	Dolf Kutschenreuter, Gemeente Nijmegen
Titel rapport:	Cameraonderzoek fietsoversteek Muntweg - Muntmeesterlaan
Versie:	1.1
Status:	Definitief
Projectleider:	Ton Heijnen
Datum:	27-5-2016

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Keypoint Consultancy bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Brief aan de raad - Verspreiding rapport Cameraonderzoek fietsoversteek . . .

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
1 Inleiding 2
2 Cameraonderzoek 3
2.1 Cameraopstelling 3
2.2 Onderzoek 4
2.3 Omstandigheden tijdens onderzoek 5
3 Resultaten 6
3.1 Kwantitatieve analyse 6
3.2 Kwalitatieve analyse 9
4 Conclusies 17
4.1 Kwantitatieve analyse 17
4.2 Kwalitatieve analyse 17
4.3 Algemene conclusie 17
5 Aanbevelingen 18
5.1 Zicht 18
5.2 Voertuigen op het fietspad 18

1 Inleiding

De Gemeente Nijmegen heeft van omwonenden en gebruikers vernomen dat de fietsoversteek Muntweg-Muntmeesterlaan als verkeersonveilig wordt ervaren. De Gemeente Nijmegen wil, door middel van een cameraonderzoek, inzicht krijgen in de verkeersveiligheid en de fietsintensiteiten op de fietsoversteek Muntweg - Muntmeesterlaan.

In deze rapportage worden de resultaten uit het cameraonderzoek behandeld. Allereerst is de onderzoeksopzet beschreven van het cameraonderzoek en de bijbehorende analyse. Vervolgens wordt ingegaan op de analyse van de ingewonnen camerabeelden. Afsluitend worden de conclusies en aanbevelingen behandeld.

2 Cameraonderzoek

2.1 Cameraopstelling

Om inzicht te krijgen in de verkeersveiligheid en fietsintensiteiten op de fietsoversteek Muntweg – Muntmeesterlaan zijn op de oversteek gedurende 7 dagen opnames gemaakt. De opnames zijn gemaakt van woensdag 27 april tot dinsdag 3 mei. Tijdens deze periode is tussen 7:00 uur en 21:00 uur gefilmd. De locaties van de drie camera's zijn weergegeven in figuur 1. De zichtvelden van de camera's zijn weergegeven in figuren 2a, b en c.

Figuur 1: Cameraposities

Figuur 2a en b: Zichtvelden camera 1 (links) en camera 2 (rechts)

Figuur 2c: Zichtveld camera 3

2.2 Onderzoek

Het onderzoek omvat een analyse van de verkeerssituatie op basis van de camerabeelden. De beelden zijn kwantitatief en kwalitatief geanalyseerd.

2.2.1 Kwantitatieve analyse

De kwantitatieve analyse is opgedeeld in twee onderdelen. Een uitgebreide analyse van donderdag 28 april en een normale analyse voor de rest van de opnameperiode. In de kwantitatieve analyse zijn de volgende punten geanalyseerd:

- Uitgebreide kwantitatieve analyse op donderdag 28 april (tussen 7:00 en 21:00 uur);
  a) Aantal fietsers per richting per kwartier op de oversteek (2 richtingen);
  b) Aanwezigheid van voorrang verlenende motorvoertuigen per richting tijdens de oversteek;
  c) Naleven voorrangsverplichting door motorvoertuigen.

- Kwantitatieve analyse op overige analysedagen (tussen 7:00 en 21:00 uur);
  d) Niet-naleven voorrangsverplichting door motorvoertuigen bij overstekende fietsers.

2.2.2 Kwalitatieve analyse

De kwalitatieve analyse is uitgevoerd voor de gehele opnameperiode van zeven dagen (woensdag 27 april t/m dinsdag 3 mei) tussen 7:00 en 21:00 uur. Daarbij zijn de volgende aspecten geanalyseerd:

a) Monitoring naleving voorrangsverplichting. Hierbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de volgende aspecten:
   i) Gevaarzetting;
   ii) Mogelijke oorzaak;
   iii) Categorie: hinder/verkeersonveilige situatie/ongeval;
   iv) Overtreden van de verkeersregels.
b) Overige onveilige gedragingen en/of opvallende zaken.

2.3 Omstandigheden tijdens onderzoek

Gedurende de ochtend van de uitgebreide kwantitatieve meting op donderdag 28 april was het zonnig. In de middag viel neerslag en in de avond was het overwegend droog. Gedurende 27 april tot en met 1 mei was het weer wisselvallig. Op 2 en 3 mei was het zonnig.

Op woensdag 27 april werd koningsdag gevierd, hierdoor was het verkeer op de oversteek chaotisch. De chaos werd voornamelijk veroorzaakt door de vele voetgangers en fietsers die niet volgens de verkeersregels overstaken. Daarnaast werden veel gekeerd door motorvoertuigen en werd geparkeerd op het gras ten oosten van de kruising Muntweg – Muntmeesterlaan. Hiervoor werd door automobilisten gebruik gemaakt van het fietspad als rijbaan.
Om de representativiteit van het onderzoek te waarborgen, is ervoor gekozen de analyse voor deze dag niet mee te nemen in resultaten van het gehele onderzoek.

3 Resultaten

3.1 Kwantitatieve analyse

De kwantitatieve analyse is verdeeld in een telling van het aantal fietsers in de beide richtingen dat gebruik maakt van de oversteek. Daarnaast is bijgehouden hoeveel voertuigen op de weg voorrang moeten verlenen aan de overstekende fietsers. Als laatste is bijgehouden welk aandeel van de voertuigen deze voorrang niet op een juiste manier verlenen. In figuur 3 zijn de richtingen te zien zoals ze worden gebruikt in de verdere rapportage.

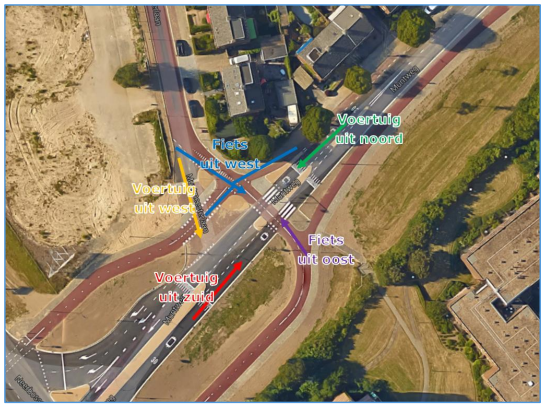

Figuur 3: Herkomstrichtingen fietsers en motorvoertuigen

3.1.1 Aantal overstekende fietsers

In tabel 1 is het aantal overstekende fietsers op 28 april naar richting weergegeven.

Herkomst fiets	Aantal	%
West	1212	64%
Oost	691	36%
Totaal	**1903**	**100%**

Tabel 1: Aantal overstekende fietsers

Uit de gegevens blijkt dat de primaire richting fietsers vanuit west zijn. De verdeling van dit totaal aantal overstekende fietsers over de tijd is weergegeven in figuur 4.

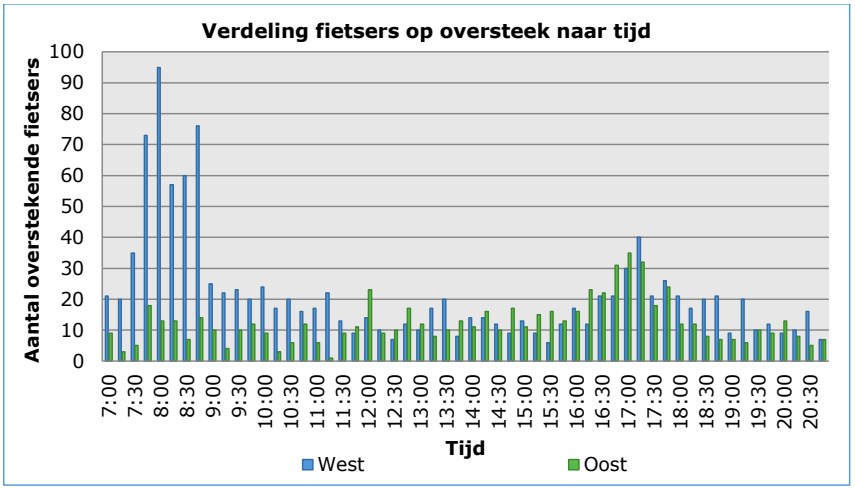

Figuur 4: Verdeling van het aantal overstekende fietsers over de tijd

Het aantal overstekende fietsers is het grootst gedurende de spitstijden. De grootste piek is te zien uit de richting west in de ochtendspits, tussen 7:30 en 9:00 uur. Uit zowel richting oost als west is een kleinere piek te zien rond de avondspits, tussen 16:30 en 17:30 uur.

3.1.2 Naleven van de voorrangsverplichting

De fietsers op de fietsoversteek hebben voorrang op de kruisende weg. Tijdens het oversteken van de fietsers zijn 1059 keer voorrangsverplichte voertuigen aanwezig geweest. Waarbij de aanwezigheid van een voorrangsverplicht voertuig is gedefinieerd als: een voertuig is voorrangsverplicht als het binnen drie autolengtes is van de oversteek op het moment dat een fiets op vijf meter van het specifieke deelkruispunt (één per rijbaan) is. Van de 1059 keer dat een voorrangsverplicht voertuig aanwezig was, kwamen 597 uit noordelijke richting en 462 uit de zuidelijke richting.

Bij de analyse is gekeken naar het aantal en aandeel van de voertuigen dat de voorrangsverplichting niet op een juiste wijze naleeft. Wanneer een motorvoertuig geen voorrang verleend aan een aankomende fietser is dit gedefinieerd als het niet-naleven van de voorrangsverplichting. In totaal is dit op 28 april tussen 7:00 en 21:00 uur 53 keer voorgekomen. Deze gegevens zijn te zien in tabel 2.

Herkomst		Voorrangsverplichting nageleefd		
Motorvoertuig	Fietser	Wel	Niet	Aandeel niet naleven
Noord	West	328	29	8,1%
Noord	Oost	230	10	4,2%
Zuid	West	280	13	4,4%
Zuid	Oost	168	1	0,6%
Totaal		**1006**	**53**	**5,0%**

Tabel 2: Totalen naleven voorrangsverplichting

In totaal is de voorrangsverplichting tijdens de analyseperiode in 95% van alle gevallen nageleefd. Het niet naleven van de voorrangsverplichting komt het meest voor wanneer voertuigen uit noordelijke richting in conflict komen met fietsers uit westelijke richting. Bij deze kruisende richtingen wordt de voorrangsverplichting in 8% van de gevallen niet nageleefd. Dit is een hoog aandeel en dit aandeel is ook aanzienlijk hoger dan bij de overige kruisende richtingen.

Een mogelijke oorzaak van het niet naleven van de voorrangsverplichting door voertuigen uit de noordelijke richting, is beperkt zicht op fietsers uit westelijke richting. In figuur 5 is de situatie weergegeven, met in het rode vak de zicht belemmerende begroeiing.

Figuur 5: Indicatie zichtlijn automobilisten uit noordelijke richting. (bron: Google Maps)

3.2 Kwalitatieve analyse

Bij de kwantitatieve analyse is gekeken naar de conflicten tussen fietsers en motorvoertuigen. Specifieke situaties zijn verder beschreven en, waar mogelijk, geanalyseerd. Ook zijn overige opvallende zaken in kaart gebracht.

3.2.1 Monitoring voorrangsverplichting

In totaal zijn, in de gehele analyseperiode van 28 april tot 3 mei, 28 situaties geconstateerd waarbij het niet naleven van de voorrangsverplichting tot een vorm van verkeersonveiligheid of hinder leidde. De verdeling over de richtingen en ernst van de conflictsituaties tussen fietsers en motorvoertuigen is weergegeven in tabel 3.

Richting voorrangs-verplicht voertuig	Richting voorrangs-gerechtigde fietser	Voorrangs-verplichting niet nageleefd	Hinder	Verkeers-onveiligheid	Ongeval
Noord	West	11	3	8	0
Noord	Oost	12	4	7	1
Zuid	West	1	0	1	0
Zuid	Oost	4	0	4	0
		28	**7**	**20**	**1**

Tabel 3 Resultaten kwalitatieve analyse monitoring voorrangsverplichting

3.2.2 Toelichting specifieke conflictsituaties

In deze paragraaf wordt verder ingegaan op specifieke conflictsituaties waarbij sprake is van hinder of verkeersonveiligheid.

Ongeval

Op donderdag 28 april heeft een ongeval plaatsgevonden op de fietsoversteek Muntweg – Muntmeesterlaan. Hierbij is een fietser afkomstig uit het oosten aangereden door een auto afkomstig uit het noorden. In figuren 6 t/m 8 wordt de situatie weergegeven.

Figuur 6 en 7: Ongeval op fietsoversteek

Figuur 8: Ongeval op fietsoversteek

De oorzaak van het ongeval is op basis van de beelden niet te identificeren.

Verkeersonveilige situaties

In twintig gevallen is er sprake van een verkeersonveilige situatie. De verkeersonveilige situaties zijn op te delen in twee soorten situaties.
De meest voorkomende oorzaak is dat een motorvoertuig op het laatste moment tot stilstand komt, dit is vijftien keer voorgevallen en weergegeven in figuur 9. In de overige vijf situaties rijdt het voertuig door en moet de fietser remmen voor het voertuig, zoals te zien in figuren 10a, b en c.

Figuur 9: Voertuig moet op een laat moment hard remmen

Figuren 10a, b en c: Fiets moet hard remmen voor doorrijdend voertuig

Hinder

In zeven gevallen is hinder geconstateerd op de fietsoversteek, dit is alleen geconstateerd bij voertuigen uit noordelijke richting. In deze gevallen wordt de fietsoversteek geblokkeerd door een voertuig, waardoor fietsers afkomstig uit het westen moeten wachten met oversteken of uitwijken om over te steken (zie figuren 11a en b). In alle zeven gevallen is de oorzaak de terugslag van wachtende voertuigen voor de verkeersregelingsinstallatie aan de zuidzijde van de kruising.

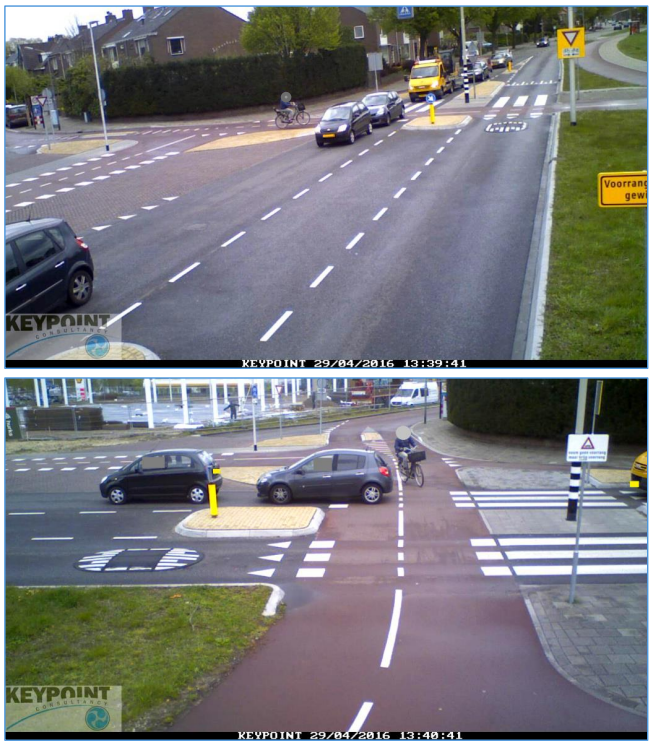

Figuren 11a en b: Motorvoertuig blokkeert fietspad

3.2.3 Overige opvallende zaken

Naast het niet-naleven van de voorrangsverplichting door motorvoertuigen, zijn ook andere opvallende zaken geconstateerd. In deze paragraaf worden alle opvallende zaken apart besproken onder een kopje. Daarbij wordt een voorbeeld gegeven van de opvallende situaties.

Voorrang tussen motorvoertuigen

Tijdens de gehele analyseperiode zijn zes conflicten tussen motorvoertuigen onderling geconstateerd, waarbij de voorrangsregels niet op de juiste wijze worden nageleefd. Twee situaties zijn weergegeven in figuren 12 en 13.

Figuren 12 en 13: Voorrangsituatie motorvoertuigen

Blokkades

Naast het niet naleven van de voorrangsverplichting zijn ook tussen motorvoertuigen een aantal gevallen van het blokkeren van de weg geconstateerd, over de gehele analyseperiode zeven keer. In alle gevallen is de oorzaak van het blokkeren van de weg, het verkeerd opstellen van voertuigen. Een voorbeeld hiervan is weergegeven in figuur 14. Het blokkeren van de weg zorgt niet direct voor een verkeersonveilige situatie, maar belemmerd wel de doorstroming van het verkeer.

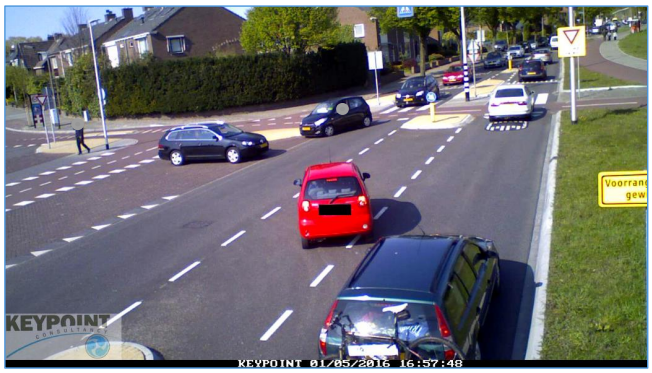

Figuur 14: Blokkade door verkeerd voorsorteren motorvoertuig

Motorvoertuig op fietspad bij afslaan

Tijdens de onderzoeksperiode is het vier keer voorgekomen dat een motorvoertuig het fietspad richting het westen (Muntmeesterlaan) gebruikte in plaats van de weg bedoeld voor de motorvoertuigen (zie figuren 15a en b).

Figuren 15a en b: Motorvoertuig slaat af richting het westen over het fietspad

4 Conclusies

4.1 Kwantitatieve analyse

Uit de telling is gebleken dat er bijna 2000 fietsers gebruik maken van de oversteek tussen 7:00 en 21:00 uur. Het grootste aandeel van deze fietsers zijn afkomstig uit westelijke richting.
Van de kruisende voertuigen wordt in 5% van de gevallen de voorrangsverplichting niet nagekomen. Het aandeel voertuigen dat niet aan de voorrangverplichting voldoet is hiermee hoog, met name bij voertuigen uit noordelijke richting. Het slechte zicht op de fietsers uit westelijke richting vanuit de noordelijke richting zorgt dat bij dit type conflict zelfs in 8% van de gevallen niet aan de voorrangverplichting wordt voldaan.

4.2 Kwalitatieve analyse

Tijdens de opnameperiode zijn twintig verkeersonveiligheid situaties geconstateerd. De oorzaak van de gevaren bij conflicten tussen een motorvoertuig en een fietser is in de meeste gevallen dat een motorvoertuig een fietser pas in een laat stadium ziet en daardoor op het laatste moment remt. In de overige situaties reed het motorvoertuig door over de kruising waarbij de fietser in een laat stadium moet remmen. Op 28 april is een ongeval gebeurd. Hierbij werd een fietser afkomstig uit het oosten aangereden door een auto afkomstig uit het noorden.
Met enige regelmaat wordt de oversteek gedeeltelijk geblokkeerd door voertuigen die opstellen voor de verderop gelegen verkeersregelinstallatie. Hierdoor moeten fietsers wachten of uitwijken. Verder is vier keer het fietspad gebruikt door een motorvoertuig om af te slaan richting het westen.

4.3 Algemene conclusie

De algemene conclusie is dat er een hoog aandeel van de voorrangsverplichte voertuigen de verplichting niet op een juiste manier nakomen. Dit zorgt voor verkeersonveilige situaties waarbij voertuigen laat moeten remmen of de voorrangsgerechtigde fietser moet remmen. Uit de analyse blijkt dat dit vooral voorkomt bij voertuigen uit noordelijke richting. De oorzaak hiervan is dat het zicht vanuit deze aansluiting beperkt is.

5 Aanbevelingen

5.1 Zicht

Uit de analyse is gebleken dat de meeste gevallen van het niet op de juiste manier omgaan met de voorrang, ontstaan bij conflicten tussen fietsers uit westelijke richting en voertuigen uit noordelijke. Door de begroeiing wordt het zicht van automobilisten uit noordelijke richting op de Muntmeesterlaan belemmerd.
Het zicht verbeteren kan helpen bij het terugbrengen van het hoge aantal conflicten met de voorrang. Dit kan gedaan worden door de zicht belemmerende begroeiing te verwijderen/snoeien.
In lijn met het verbeteren van het zicht kan ook de attentie op de oversteek worden vergroot. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door het toepassen van LED-verlichting.

5.2 Voertuigen op het fietspad

Voertuigen op het fietspad is zeer onwenselijk, zeker in combinatie met de drukte en het zicht. Het plaatsen van een bord bij de kruising met hierop aangegeven dat er sprake is van een fietspad, maakt de situatie duidelijker. Ook zorgt het bord ervoor dat de bocht niet meer gemaakt kan worden door voertuigen en hiermee wordt het rijden op het fietspad voorkomen.

Brief aan de raad - Motie Prostitutie is van alle tijden

Ingekomen stuk D11 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	MO10/16.0006562	Angela Koopmans / Sharon Hendriks
Onderwerp	Datum uw brief	Doorkiesnummer
Motie 'Prostitutie is van alle tijden…'		(024) 3292540 / 3292097

Geachte leden van de Raad,

Naar aanleiding van bespreking van het agendapunt 'Raadsvoorstel Wijziging APV' heeft uw raad op 11 mei jl. deels de bovengenoemde motie aangenomen.
Via deze brief beantwoorden wij de wijze waarop wij voornemens zijn uitvoering te geven aan de motie.

Punt 1.
'De georganiseerde branche in deze APV expliciet open te stellen voor sekswerkers zelf en zelforganisaties van de werkers (maatschappen, coöperaties en dergelijke) en voor dergelijke specifieke initiatieven nieuwe vergunningen open te stellen en hen actief te ondersteunen. Zodat sekswerkers de gelegenheid krijgen om werkruimtes te huren of te exploiteren zonder tussenkomst van exploitanten.'

Antwoord:
Deze mogelijkheid bestaat al. Sekswerkers hebben ook nu al de mogelijkheid om zonder tussenkomst van exploitanten ramen te huren of zelf te exploiteren. Deze mogelijkheid blijft in de nieuwe situatie bestaan.

Punt 2.
Een informatiepunt in te richten voor het verbeteren van de informatiepositie van prostituees ten aanzien van hun rechten en plichten bijvoorbeeld in de vorm van een juridisch spreekuur.'

Antwoord:
Inschatting vanuit het veld is dat een geïsoleerd fysiek informatiepunt niet effectief gaat werken in de Nijmeegse geografische omvang. Huidige inschatting is dat de beschikbaarheid van een website met brede relevante informatie voor prostituees beter werkt. Het gaat dan om een

Brief aan de raad - Motie Prostitutie is van alle tijden

website met diverse informatie waaronder rechten en plichten, vergunningen, belastingen, schuldhulpverlening, gezondheid maar ook over uitstappen e.d. Wij zullen onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is een website met deze brede informatievoorziening in te richten met rijkssubsidie. We betrekken daarbij dan de landelijk al beschikbare voorzieningen op dit terrein waaronder de website 'prostitutie goed geregeld' [1].
Meest geëigend is dat brede informatievoorziening onder regievoerder op de zorgketen prostitutie - dat is de GGD – wordt gerealiseerd. Mogelijk dat ook het Juridisch Loket en/of sociale raadsleden een rol spelen kunnen spelen bij de informatievoorziening.

Punt 3 en 4.
'Zorg te blijven verlenen voor sekswerkers (met daarbij bijzondere aandacht voor degenen tussen 18 en 21 jaar) die inzet op gezondheid en veiligheid en dit te formuleren in beleid voor de gehele seksbranche. Kijk bijvoorbeeld naar http://www.whoirrt/hiv/pub/sti/sex worker implementation/en/.Dit uit te laten werken vanuit de samenwerking maatschappelijk werk, GGD, politie,Veiligheidshuis etc.'

Antwoord:
Er zijn afspraken gemaakt met welzijnsorganisaties ten gunste van de gezondheid en veiligheid van werkers van de gehele seksbranche. De GGD Afdeling AGZ team Seksuele Gezondheid (GGD) en Gezond Leven heeft een belangrijke algemene rol bij preventie en aanpak van seksueel overdraagbare aandoeningen. Werkers in de diverse seksbranches kunnen er terecht en maken hier ook gebruik van. De GGD voert daarnaast, via het Meldpunt Bijzondere Zorg, de regie op de zorgketen prostitutie en zorgt in overleg en afstemming met ketenpartners maatschappelijk werk, verslavingszorg, gehandicaptenzorg en veiligheid er voor dat er passende zorg en begeleiding is voor sekswerkers. Er is speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen waaronder jongeren door hier – binnen de beschikbare mogelijkheden - een outreachende benadering op in te zetten. Vanuit tijdelijke rijkssubsidie geven we tot en met 2017 een extra impuls op het ondersteuningsaanbod voor prostituees. Deze extra impuls benutten wij ook om de aanpak gericht op gezondheid en veiligheid van de prostituee te versterken.
Onze prioriteit ligt op dit moment meer in het versterken van deze uitvoeringspraktijk en in samenhang daarmee rolversterking van betrokken partners, dan in het formuleren van achterliggend beleid.

Tijdens de raadsvergadering van 11 mei jl. heeft burgemeester Bruls namens het college aangeboden om in de 2e helft van 2016 met de raad stil te staan bij de zorgvraag en de sekswerkers in het geheel. In het najaar komen we met een notitie met daarin opgenomen de huidige activiteiten die binnen de zorgketen plaatsvinden. Tot en met 2017 is er een intensivering van de aanpak, omdat het Ministerie V&J tijdelijk rijkssubsidie beschikbaar stelt.

Punt 5.
'Te zorgen voor een passende slaapgelegenheid tussen 04.00 en 07.00 voor werkers die daar zelf niet in kunnen voorzien, bijvoorbeeld in samenwerking met een woningcorporatie.'
Dit punt is niet aangenomen door de raad.

Punt 6.

[1] https://www.soaaids.nl/nl/informatie-voor/prostitutie/goed-geregeld

Brief aan de raad - Motie Prostitutie is van alle tijden

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
2

'De raad hierover een voortgangsrapportage te sturen in Q4 van 2016.'

Antwoord:
Omdat het nieuwe prostitutiehoofdstuk in de APV pas op 1 januari 2017 in werking treedt, wordt het niet zinvol geacht om inhoudelijk hierover voor 1 januari 2017 al te rapporteren. Voorgesteld wordt om de rapportage over de voortgang nieuw prostitutiehoofdstuk APV middels een brief in het tweede kwartaal van 2017 te laten plaatsvinden.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Ondergrondse restafvalcontainer op de afvalpas

Ingekomen stuk D12 (28 september 2016)

Ruimtelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	RO10/16.0006306	Ralph Breuer
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ondergrondse restafvalcontainers op de afvalpas		(024) 3292729

Geachte leden van de raad,

Nijmegen hanteert het principe van “de vervuiler betaalt”. Via de “dure restafvalzak” is daar invulling aan gegeven. Zo dient elk huishouden zijn restafval aan te bieden in een groene of (kleinere) rode restafvalzak die in supermarkten kan worden gekocht tegen een tarief van € 0,93 respectievelijk € 0,62 per zak.

Dit systeem is erg succesvol. Nijmegen behoort hierdoor tot de top in Nederland qua afvalscheiding én is het effect bovendien dat de afvalbeheerskosten laag zijn. Er hoeft immers maar relatief weinig restafval tegen hoge kosten te worden verbrand.

Ondergrondse containers voor restafval
In het grootste deel van Nijmegen worden de restafvalzakken huis aan huis ingezameld. Daarnaast staan er in Nijmegen zo’n 80 ondergrondse containers voor restafval; veelal bij hoogbouw-complexen. De ca. 4.500 huishoudens die toegang tot deze containers hebben, worden geacht hun restafval in de voorgeschreven groene of rode restafvalzak in de container te deponeren.

De praktijk is echter dat dit niet gebeurt. Veel van het restafval in de ondergrondse containers wordt aangeboden in gewone grijze vuilniszakken, waarmee de kosten van de voorgeschreven groene/rode restafvalzak worden vermeden. De inschatting is dat zo’n 75% van het aangeboden restafval in de ondergrondse containers niet in een groene (of rode) zak zit. De gemeente loopt hierdoor jaarlijks ca. € 80.000 aan inkomsten mis. Bovendien is sprake van een scheve situatie tegenover die mensen die wel gewoon hun restafval aanbieden in de betaalde restafvalzakken.

Een andere betalingsmethodiek: betalen per inworp
Daarom gaan we de betalingsmethodiek voor het gebruik van deze restafvalcontainers wijzigen. Opzet is dat de gebruikers van ondergrondse restafvalcontainers per 1 januari 2017 gaan betalen per inworp in de container en niet meer via de aanschafkosten van de groene zak. Men kan het restafval dan in gewone (bv grijze) zakken deponeren in de ondergrondse restafval container, waarbij met de ‘afvalpas’ het aantal inworpen wordt geregistreerd. Via een ‘aanslag achteraf’ wordt jaarlijks betaald op basis van het aantal inworpen.
Deze betalingsmethodiek voor de gebruikers van ondergrondse restafvalcontainers zal in de *Verordening Reinigingsheffing* worden opgenomen. Uitgangspunt is dat “het tarief per inworp” gelijk is aan het tarief voor de groene restafvalzak.

Brief aan de raad - Ondergrondse restafvalcontainer op de afvalpas

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Gelijke monniken gelijke kappen
Hiermee wordt recht gedaan aan het uitgangspunt dat alle huishoudens dienen te betalen voor het aanbieden van hun restafval. Aan de manier van inzamelen van het restafval alsook het serviceniveau verandert er voor de gebruikers van de ondergrondse restafvalcontainers feitelijk niets.

Ervaringen elders
Deze methode wordt al veelvuldig toegepast in andere gemeenten waar ook het principe van “de vervuiler betaalt” wordt gehanteerd. Zo is de gemeente Apeldoorn een andere grote gemeente waar deze maatregel reeds lang naar tevredenheid functioneert. Vrij recent is deze werkwijze ook ingevoerd in onze eigen regio bij de gemeenten Wijchen en Beuningen.

Andere vorm van variabele afvalstoffenheffing in plaats van de groene zak
Met deze maatregel wordt enkel de variabele afvalstoffenheffing voor een bepaalde groep huishoudens, te weten de gebruikers van ondergrondse restafvalcontainers, in een andere vorm gegoten. Het doet niets af aan ons besluit om het vast tarief afvalstoffenheffing af te schaffen.

Ervaring naar de toekomst toe
In het afvalbeleidsplan *Creatief met afval: minder Afval meer Grondstoffen* (januari 2013) is als vergezicht de invoering van “omgekeerd inzamelen” geschetst. Onderdeel van dit concept is dat huishoudens hun restafval op een relatief beperkt aantal locaties kunnen aanbieden in ondergrondse containers én voor het gebruik ervan betalen zoals nu ook is voorgestaan.
Het huidige bestand aan ondergrondse containers vormt een goede basis om hier een eerste ervaring mee op te doen. Deze ervaringen kunnen we meenemen in onze toekomstige afweging hoe de afvalinzameling Nijmegen verder te verbeteren.

Uitvoering
De feitelijke uitvoering van deze betalingsmethodiek zal door Dar in samenwerking met de gemeente plaatsvinden. Dar heeft al met deze trajecten al ervaring opgedaan bij de gemeenten Wijchen en Beuningen.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Stand van zaken Veur-Lent

Ingekomen stuk D13 (28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	OB10/D161241474	Bertine Schouten
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Stand van zaken Veur-Lent	-	(024) 3292710

Geachte leden van de raad,

De themagroep Wonen en Grondexploitaties van uw Raad heeft recent het onderwerp Veur-Lent besproken. Mede naar aanleiding van deze bespreking is gevraagd om nadere informatie over de stand van zaken van de volgende onderwerpen aangaande Veur-Lent:

A. Ambities stedelijke ontwikkeling;
B. Grondexploitatie/effecten op de risico's;
C. Voortgang in gesprekken met RWS, invulling waterkant.

Met deze brief willen wij uw Raad informeren over de stand van zaken van deze onderwerpen.

Ad. A Ambities stedelijke ontwikkeling

Het project Ruimte voor de Waal – Nijmegen is eind maart jl. opgeleverd door de aannemerscombinatie i-Lent. Met dit project is Nijmegen en in het bijzonder de Waalsprong op de kaart gezet. Het Rivierpark met het eiland Veur-Lent vormt een belangrijk gebied, omdat het een beeldbepalende schakel vormt tussen de Waalsprong en het centrum/Waalfront. Sinds de opening wordt het Rivierpark al druk bezocht door wandelaars, fietsers en vinden op het water al allerlei activiteiten plaats. Voorbeelden hiervan zijn de Eilandrun, het Bouwlab, Fiets 'm erin en de Blauwe Plons. Ook wordt het eiland dit jaar weer onderdeel van de Vierdaagse feesten.

Het is onze bedoeling om dit gebied een bijzonder en aantrekkelijk onderdeel van de stad te laten worden. Wij zien Veur-Lent als een toekomstige locatie voor een stedelijke invulling met woningbouw (zie ook onderdeel b van deze brief over de grondexploitatie), in combinatie met enkele bijzondere functies zoals bijvoorbeeld een watersportcentrum in het bastion.

Brief aan de raad - Stand van zaken Veur-Lent

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
1

Gelet op de unieke plek in de stad en het karakter van dit gebied moeten we zuinig zijn op deze locatie. Enerzijds moeten we nu geen overhaaste keuzes maken, anderzijds willen we ook geen kansen laten liggen. Een eerste verkenning van de mogelijke invullingen met woningbouw en andere functies op Veur-Lent met bijeenkomsten in LUX (2014) hebben al een eerste idee gegeven.

Voor Veur-Lent zetten we op korte termijn in op tijdelijk anders gebruik (TAG) en de realisatie van de watersportcampus. Vanaf 2017 willen wij in gesprek met uw Raad treden om over het proces om tot ontwikkeling van de watersportcampus te komen. Wij zouden daarbij graag ook de ervaringen in den lande willen inzetten op welke wijze en met welk proces de kans kan worden vergroot om tot hoogwaardige stedelijke invulling te komen.

TAG/ideeëncompetitie
Het instrument van TAG willen we inzetten om de kwaliteit van het gebied nu al te gebruiken en de stad het gebied te laten ontdekken. We zien ook een nadrukkelijke behoefte om tijdelijk invulling te gegeven aan het eiland Veur-Lent. Inmiddels is op de Lentse Warande een tijdelijk Bouwlab geïnstalleerd, zijn er tijdelijke standplaatsen uitgegeven en is er een tijdelijke aanmeersteiger aangelegd ter hoogte van de Zalige brug. Roeivereniging de Waal heeft tijdelijke intrek genomen nabij de Spiegelwaal.

Veel partijen hebben zich in de afgelopen jaren gemeld bij diverse gemeentelijke diensten met verschillende vragen over tijdelijke en meer permanente invulling van dit gebied. Om nog meer initiatieven te stimuleren en een kans te geven gaan wij een ideeëncompetitie uitschrijven. De voorbereiding hiervoor is reeds gestart en is in vergevorderd stadium. De ideeëncompetitie start vanaf september a.s. Deze competitie heeft ook betrekking op gebieden in Hof van Holland, Hoge Bongerd en De Stelt. En mogelijk ook op de laaggelegen delen van het buitendijks gebied. Hierover zijn wij in gesprek met Rijkswaterstaat, omdat deze gronden worden beheerd door Rijkswaterstaat en eigendom zijn van de Staat.

Watersportcentrum
Ter aanvulling op onze brief van 10 mei jl. inzake de motie ‘Laat de Waal niet in het water vallen’ het volgende. Ons college heeft op 11 mei jl. een brief naar Rijkswaterstaat gestuurd, waarin wij hebben gevraagd of Rijkswaterstaat vanuit haar publiekrechtelijke, privaatrechtelijke en beheerdersrol medewerking wil verlenen aan het watersportcentrum. Het antwoord op deze brief verwachten wij binnenkort.

Op dit moment wordt in nauw overleg met de vertegenwoordigers van de watersporters en Rijkswaterstaat gewerkt aan het verder uitwerken van het ontwerp. Onder de voorwaarde dat wij in 2017 uw Raad kunnen melden dat ook de financiering op orde is lijkt het nog steeds dat we de planning – start uitvoering in 2018 – kunnen halen.

Brief aan de raad - Stand van zaken Veur-Lent

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Ad B. Grondexploitatie/effecten op de risico's

In de grondexploitatie Waalsprong 2016 is voor het eiland Veur-Lent uitgegaan van een stedelijk programma, dat vanaf 2023 zal worden gerealiseerd. Het programma bestaat vooral uit woningbouw maar ook uit andere (bijzondere/commerciele) functies. Op 2 februari 2016 is de raad onder geheimhouding nader geïnformeerd over het programma, kosten, opbrengsten, fasering en risico's voor (o.a.) Veur-Lent. Deze uitgangspunten zijn nog steeds leidend voor deze ontwikkeling.

De komende jaren willen wij vooral inzetten om de woningbehoefte in de Waalsprong in te vullen in De Stelt, Grote Boel, Zuiderveld, Hof van Holland, Woenderskamp en in De Waaijer. Hiermee denken wij (een flink deel van) de woningbehoefte in Nijmegen te kunnen invullen. Veur-Lent zien wij, mede gezien het relatief beperkt aantal woningen dat voor deze locaties is beoogd, meer als een "special".

Ad C. Voortgang in gesprekken met RWS, invulling waterkant

Ten aanzien van verschillende onderwerpen worden gesprekken met Rijkswaterstaat gevoerd op het terrein van onder meer vergunningverlening, watersportcampus, definitief plan beheer en gebruik, openbare inschrijving beheer en gebruik en afwikkeling afspraken dijkterugleggingsproject.

<u>Plan beheer & gebruik Rivierpark</u>
In de afgelopen maanden is door Rijkswaterstaat in afstemming met de gemeente Nijmegen gewerkt aan het opstellen van het definitieve plan beheer & gebruik Rivierpark. Hierbij merken wij op dat Rijkswaterstaat vanuit haar rol als gebiedseigenaar trekker van dit traject is.

Het plan beheer & gebruik biedt de (toekomstige) gebruiker het kader waarbinnen het gebied kan plaatsvinden. Het geeft de richting aan de gewenste ontwikkeling en biedt ruimte voor initiatieven. Uitgangspunt van dit document zijn de reeds vastgestelde besluiten zoals het bestemmingsplan Nijmegen Ruimte voor de Waal en de natuurbeschermingswetvergunning, maar ook de Waterwet, Scheepvaartwet en de APV.

Het definitieve plan zal vlak na het zomerreces in ons College worden besproken. Op bestuurlijke niveau is met Rijkswaterstaat afgesproken om het onderwerp 'veiligheid zwemmen spiegelwaal' naar voren te trekken en niet te wachten tot na het zomerreces. Tevens is afgesproken om een veiligheidschouw uit te voeren en te zorgen voor gezamenlijke communicatie bij zwemgerelateerde evenementen.

<u>Aanwijzen vergunningsvrij eiland Veur-Lent</u>
Het eiland Veur-Lent is door het Ruimte voor de Waal project buitendijks komen te liggen. In verband met de waterwetgeving is het bebouwen van het eiland niet zonder meer toegestaan, terwijl partijen in het kader van onder meer schadebeperking met elkaar contractueel hebben

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

afgesproken dat er een bebouwbaar eiland zou komen. Als oplossing hiervoor heeft Rijkswaterstaat voorgesteld om het eiland te laten aanwijzen als vergunningsvrij gebied.

Rijkswaterstaat heeft de AMvB-procedure voor het aanwijzen van het eiland Veur-Lent als vergunningsvrij gebied inmiddels gestart. De planning is dat het eiland per 1 januari 2017 zal zijn aangewezen als vergunningsvrij gebied in de zin van de Waterwet. Rijkswaterstaat heeft alléén de opgehoogde delen op 16,00 m + NAP als vergunningsvrij gebied aangewezen. Naar onze mening is met de toenmalige Staatssecretaris afgesproken dat een groter gebied zou worden aangewezen, onder andere ook een gedeelte van het talud.

Tweede tranche financiële afwikkeling 2016
Zoals wij in onze eerdere voortgangsbrief over het Rivierpark hebben vermeld zijn er tussen de Staat en de gemeente Nijmegen afspraken gemaakt over de financiële afwikkeling van het dijkterugleggingsproject. In 2005 heeft dit al tot uitbetaling van de eerste tranche geleid. De gesloten overeenkomst voorziet in de mogelijkheid van het indienen van een tweede tranche financiële afwikkeling. Er is sprake van een tweede tranche financiële afwikkeling, omdat het project zoals dat nu is uitgevoerd op onderdelen gewijzigd is. Na het zomerreces zullen de eerste ambtelijke gesprekken over deze tweede tranche plaatsvinden.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Tussenevaluatie nota Event Full

Ingekomen stuk D14 (28 september 2016)

Economie
Economische Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12-07-2016	EZ20/16.0004055	Virgie Withagen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Tussenevaluatie nota Event Full		(024) 3299321

Geachte leden van de raad,

In uw vergadering van 4 april 2012 heeft u de nota *Event Full* vastgesteld als nieuwe kadernota voor evenementenbeleid in Nijmegen. Met deze brief informeren wij u inmiddels voor de derde keer over de stand van zaken van de uitwerking van de verschillende onderwerpen uit deze kadernota.

Doelstellingen
In de nota *Event Full* is de ambitie uitgesproken om, naast het faciliteren van evenementen, in de komende jaren ook meer sturend te gaan optreden bij evenementen in de stad. Evenementen zijn een cruciaal instrument om de aantrekkelijkheid van het Nijmeegse vestigingsklimaat (om hier te wonen en/of te werken) en van Nijmegen als toeristische bestemming te bevorderen. Met onze evenementen dragen wij bij aan onze goede naam en faam als een duurzame kennisstad met een rijke historie, een jonge bevolking en een sociaal hart.

Ons evenementenbeleid kent daarmee een aantal hoofddoelstellingen, zoals:
- Zorgen voor een goed evenementenklimaat om Nijmegen als evenementenstad aantrekkelijk te maken.
- Faciliteren, stimuleren, reguleren en initiëren van evenementen.
- Evenementen en citymarketing beter met elkaar in verbinding brengen.

Aan de hand van een aantal concrete acties en projecten is in het afgelopen jaar verder aan deze doelstelling gewerkt. Hieronder beschrijven we in grote lijnen welke dat zijn, wat dat tot nu toe heeft opgeleverd en hoe we verder gaan met de uitwerking van de kadernota op deze terreinen.

Locatiegebonden evenementenbeleid
Eind 2012 is gestart met het project Locatiegebonden evenementenbeleid (LEB). Doel daarvan is om tot locatieprofielen voor evenementenlocaties te komen, die recht doen aan wensen van organisatoren van evenementen, bijvoorbeeld ten aanzien van de mogelijkheden en faciliteiten per locatie, maar ook een uitwerking zijn van een zorgvuldige afweging van belangen en consequenties voor de omgeving. In onze brief van 4 februari 2014 aan uw raad beschreven we een tussenevaluatie van het locatiegebonden evenementenbeleid nadat drie pilotlocaties De Goffert, Park Brakkenstein en Mariënburgplein waren onderzocht. Met de resultaten van de pilot is vervolgens gestart met de locatieprofielen voor evenementenlocaties in het centrum van Nijmegen. Concreet gaat het om de evenementenlocaties Ganzenheuvel, Grote Markt, Hunnerpark, Joris Ivensplein, Kelfkensbos, Klein Mariënburgplein (bij Faber), Koningstraat, Molenstraat, Plein 1944, Raadhuishof, St. Stevenskerkhof,

Brief aan de raad - Tussenevaluatie nota Event Full

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Valkhof en Waalkade Oost. Deze locatieprofielen hebben wij op 19 januari 2016 vastgesteld. Wij hebben u daarover met onze brief van 19 januari 2016 geïnformeerd.

Op 31 mei 2016 hebben wij de locatieprofielen van Vasim en Honig vastgesteld. Het gaat hier vooralsnog om tijdelijke evenementenlocaties in een bijzondere, industriële omgeving. Het is zeker mogelijk dat ook in de verdere toekomst op deze locaties evenementen worden georganiseerd, maar dat hangt af van de definitieve bestemming van deze locaties.

Momenteel leggen wij de laatste hand aan de locatieprofielen van Wedren, Vierdaagseplein, Julianapark en Kronenburgerpark. De locatieprofielen voor het Evenementeneiland Veur Lent (officiële naam: Ossenwaard), locatie Veur Lent, oostelijk van de spoorbrug (van het Festival op 't Eiland), de locatie kade nevengeul (officiële naam: Lentse Warande) en locatie Bastion worden op dit moment onderzocht.

Een evenementenlocatie is meer dan een braakliggend grasveld of asfaltplein. Professionele evenementen vragen om professionele voorzieningen, zoals stroom, water, riool en glasvezel. Daarnaast willen we in het kader van duurzaamheid bij evenementen ervoor zorgen dat vervuilende apparaten, zoals noodaggregaten, tot het verleden behoren. Nu het locatiegebonden evenementenbeleid een heel eind gevorderd is, hebben we onderzocht welke voorzieningen noodzakelijk zijn op de verschillende evenementenlocaties. In de Zomernota is hiervoor een voorstel aan uw raad ontwikkeld.

Evenementen zijn een instrument voor citymarketing
In de kadernota evenementenbeleid is beschreven dat citymarketing de sterke kanten van ons evenementenaanbod gaat volgen. In ons Uitvoeringsprogramma Citymarketing 2015 – 2018 hebben wij deze ambitie nader omschreven: we blijven ons profileren als historische en kennisstad, grijpen kansen om onze stad nationaal en internationaal onder de aandacht te brengen en benutten daarbij onze evenementen nog meer als instrument om ons te profileren.

In 2015 blijkt ook dat we bestaande kleinere evenementen/activiteiten in de stad beter kunnen benutten om ambassadeurs voor onze stad te kweken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de introductie van nieuwe studenten van de Radboud Universiteit. We zetten evenementen daarmee in ten bate van onze citymarketing waarmee Nijmegen landelijk en regionaal positioneren en daarmee bezoek aan de stad bevorderen.

Uit de nieuwste editie van de Respons TOP100 Evenementen Monitor was de Vierdaagse Nijmegen voor de vijfde keer op rij de grote winnaar bij de vrij toegankelijke evenementen. Volgens de monitor werden in dat jaar in totaal 2.240.000 bezoeken aan Nijmegen gebracht tijdens de Vierdaagsemarsen en –feesten. Zeker de Vierdaagse vergroot de aantrekkelijkheid van onze stad als vestigingslocatie, heeft een enorme economische spin off en draagt bij aan de sociale cohesie

Met het concert van *Mumford & Sons* in 2015 wordt aan de concertenreeks in Stadspark De Goffert weer een grote band toegevoegd. De concerten in het Goffertpark vormen een vaste waarde van evenementen in onze stad die maar weinig gemeenten hebben. Ook is het palet van evenementen in de afgelopen jaren flink verbreed. Naast de traditionele evenementen die al jaren in Nijmegen plaatsvinden zijn verschillende nieuwe evenementen toegevoegd, zoals de evenementen in de Honig, de foodtruckfestivals en de Stevensloop. Met het evenementenaanbod dragen we bij aan het vestigingsklimaat en kunnen we het leefklimaat in Nijmegen aantrekkelijk houden. Ook maken zo veel mogelijk mensen kennis met evenementen.

Duurzaamheid

Brief aan de raad - Tussenevaluatie nota Event Full

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
2

In de kadernota evenementenbeleid hebben wij de ambitie uitgesproken om de exploitatie van evenementen zo milieuvriendelijk mogelijk te maken. In 2014 en 2015 hebben wij over dit onderwerp gesprekken gevoerd met organisatoren van grotere en jaarlijks terugkerende evenementen. De meeste organisaties geven aan positief te staan ten opzichte van duurzaamheid en ook een aantal duurzame acties uit te voeren. Voorwaarde is wel dat duurzaamheid past bij de aard van het evenement. Extra kosten kunnen een belemmering vormen. Uit de gesprekken met de organisatoren bleek verder dat de meeste milieuwinst te behalen is op de thema's afval, energie en mobiliteit.

In de kadernota evenementenbeleid hebben aangegeven dat wij concrete afspraken op het gebied van duurzaamheid vast gaan leggen in convenanten met organisatoren. Dit hebben wij inmiddels gedaan met de stichting Vierdaagsefeesten, de stichting DE 4DAAGSE en de stichting Zevenheuvelenloop. In 2016 wordt het convenant met LOC7000/MOJO, dat in mei 2017 eindigt, onder de loep genomen.

Een aantal andere concrete acties die we hebben ondernomen zijn
- Duurzaamheid is een vast onderwerp in het EvenementenActieTeam waarin wij in gesprek zijn met organisatoren van evenementen over concrete evenementen.
- We bieden een beperkt aantal organisatoren van evenementen aan om gebruik te maken van een duurzaamheidsscan. Met deze scan wordt onderzocht welke mogelijkheden een specifiek evenementen heeft op het gebied van duurzaamheid.
- In Park Brakkenstein wordt de stroomvoorziening uitgebreid, zodat het niet meer noodzakelijk is om gebruik te maken van milieuvervuilende noodaggregaten.

We blijven in overleg met de organisatoren om de evenementen stapsgewijs verder te verduurzamen. De focus ligt hierbij op afval, energie en mobiliteit.

Alcoholpreventie
Bij de vaststelling van de kadernota heeft u expliciet aandacht gevraagd voor het thema alcoholpreventie in relatie tot evenementen. In ons lokaal gezondheidsbeleid *Samen gezond verder* is het verminderen van alcoholgebruik onder jongeren als één van de vier prioriteiten benoemd. Deze prioriteit is vervolgens geconcretiseerd in een aantal kwantitatieve doelstellingen, waarop gemonitord wordt. Het beleid heeft als concrete aanknopingspunten voor evenementen enerzijds een regionale handhavingsaanpak op met name de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en –gebruik, en anderzijds een preventieve aanpak door inzet van voorlichting. De gemeente heeft hierbij vooral een handhavende rol in de commerciële horeca. Daarnaast zijn we actief als er een vraag uit het veld komt, maar ook bij problemen van horecaondernemers naar aanleiding van de handhaving.

Concrete vervolgstappen in ons alcoholmatigingsbeleid hebben wij reeds verwoord in een aanvalsplan alcoholmatiging 2015-2016. Daarin beschrijven wij dat het belangrijkste knelpunt bij evenementen wederverstrekking betreft. Dit is een situatie waarbij een meerderjarige alcohol doorgeeft aan een minderjarige.

Onderzoek Rekenkamer
Op 8 juni 2016 is het onderzoek van de Rekenkamer naar de budgettaire houdbaarheid van evenementen besproken. Tijdens het gesprek kwam onder meer de vraag naar de meerwaarde van evenementen aan de orde. Aan het begin van deze brief, en in eerdere brieven van ons college, hebben wij een aantal keren aangestipt wat de betekenis van evenementen is voor de stad Nijmegen. Dit jaar kunnen wij dit gedeeltelijk met cijfers onderbouwen door een aantal evenementen te onderzoeken, namelijk de Giro d'Italia, de Vierdaagsefeesten en de Vierdaagsemarsen. Daarnaast wordt jaarlijks de economische impact van de Zevenheuvelenloop, Marikenloop en Stevensloop

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
3

onderzocht, vanwege de subsidie van de Provincie Gelderland. Zodra deze gegevens bekend zijn, informeren wij u daarover.

Precario en huur
In de bespreking van het onderzoek van de Rekenkamer op 8 juni 2016 heeft de wethouder evenementen de overgang van precariobelasting naar een huurovereenkomst aangestipt. In ons evenementenbeleid *Event* Full is op p. 17 de overgang van precariobelasting naar een huurovereenkomst omschreven:
Waar mogelijk vervangen we het heffen van precario door het vragen van een huurprijs, waarmee we ontbureaucratiseren en tevens meer financiële zekerheid en duidelijkheid over en weer bereiken. In 2011 zijn hier – naar volle tevredenheid van betrokken partijen – vier experimenten mee gedaan.
Momenteel ontwikkelen we een voorstel hoe we dit in de praktijk kunnen uitwerken.

Nieuw evenementenbeleid?
Inmiddels is ons evenementenbeleid *Event Full* vier jaar oud en wordt het tijd om in een breder gezelschap het beleid te evalueren en waar nodig aan te passen. Begin 2017 doen we uw raad een voorstel hoe we dit proces willen gaan inrichten.

Onze brief is bedoeld als een evaluatie van ons evenementenbeleid *Event Full*. We informeren u daarom separaat over de evaluaties van de Giro d'Italia en Wij zijn Nijmegen 2016.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris
drs. H.M.F. Bruls	drs. A. van Hout

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Ingekomen stuk D15 (28 september 2016)

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 juli 2016	PK10/ D161207956	René Duifhuizen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal		(024) 3292124

Geachte leden van de Raad,

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor de Kanaalhavens, heeft uw raad geconcludeerd dat de woonboten in strijd met het toen nog geldende bestemmingsplan uit 1980 in het Maas-Waalkanaal liggen. Verder heeft uw raad geconcludeerd dat de woonboten niet positief bestemd kunnen worden in het nieuwe bestemmingsplan voor de Kanaalhavens vanwege risico's in verband met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het Maas-Waalkanaal en de nabije ligging van zware bedrijven op het bedrijventerrein. Het zogenoemde 'persoonsgebonden overgangsrecht' dat door uw raad was opgenomen in het bestemmingsplan, waardoor de huidige bewoners toch ter plaatse zouden mogen blijven wonen, is door de Raad van State eind 2014 niet geaccepteerd. De uitspraak van de Raad van State is het startsein geweest om te zoeken naar alternatieve locaties voor de woonboten. Vanuit zowel de bewoners/eigenaren van de woonboten, als vanuit de direct omliggende bedrijven op het bedrijventerrein, is aangedrongen op het vinden van een oplossing.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Nijmegen Kanaalhavens in juli 2013 is ook door uw raad middels moties aangedrongen op het vinden van een oplossing voor de woonbootbewoners. In december 2015 bent u op de hoogte gesteld van de mogelijke 'oplossingsrichtingen' voor de problematiek van de ligplaatsen in het Maas-Waalkanaal. Aangekondigd werd om binnen een half jaar oplossingen uit te werken.

Eerder kwamen wij tot de conclusie dat alternatieve nieuwe locaties in Rijkswateren niet tot de mogelijkheden behoren. Wij zagen eind 2015 vier oplossingsrichtingen:

1. Benutten van bestaande woonbootlocaties in bijvoorbeeld de Waalhaven, de Lindenberghaven en 't Meertje
2. Nieuwe waterwoningen en woonboten in De Waaijer in de Waalsprong
3. Laten liggen van de woonboten
4. Beëindigen van de bewoning van de woonboten, al dan niet door (gedeeltelijke) uitkoop

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Actueel beeld van de oplossingsrichtingen

Ad 1.Benutten van bestaande woonbootlocaties in bijvoorbeeld de Waalhaven, de Lindenberghaven en 't Meertje
Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat het geldende Rijksbeleid op het gebied van water zich verzet tegen het verplaatsen van de woonboten naar nieuwe ligplaatsen in Rijkswateren. Rijkswaterstaat heeft echter tevens aangegeven dat het vervangen van een bestaande woonboot door een andere woonboot wel is toegestaan. In de Waalhaven ligt momenteel één woonboot te koop. De vraagprijs daarvan bedraagt 360.000,- euro. Een van de woonboten zelf in het Maas-Waalkanaal ligt ook te koop. De vraagprijs hiervan bedraagt 225.000,- euro. Verder ligt er momenteel ook een woonboot te koop in de Lindenberghaven. In principe biedt dit de mogelijkheid om één van de woonboten uit het Maas-Waalkanaal naar de Waalhaven dan wel Lindenberghaven te verplaatsen. Gelet op deze bedragen en op het feit dat op dit moment geen duidelijkheid bestaat over de financiële aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor de woonboten in het Maas-Waalkanaal hebben we hierop verder nog geen actie ondernomen.

Ad 2. Nieuwe waterwoningen en woonboten in De Waaijer in de Waalsprong
In de Waalsprong worden drie plassen gegraven. In het bestemmingsplan dat in 2009 voor het gebied De Waaijer is gemaakt, is ook rekening gehouden met de bouw van zogenoemde 'waterwoningen' op het water. Op het water ten westen en ten oosten van de Prins Mauritssingel kunnen deze waterwoningen door middel van een wijzigingsplan mogelijk worden gemaakt. Tot nu toe zijn voor deze waterwoningen nog geen concrete plannen gemaakt.
Wij doen een haalbaarheidsstudie naar het realiseren van deze waterwoningen. Op dit moment zijn de resultaten daarvan nog niet bekend. Of met het realiseren van de waterwoningen ook een oplossing gevonden kan worden voor de woonboten, is op dit moment dus nog niet te zeggen. Wel staat vast dat het verplaatsen van de woonboten naar de plassen een grote technische operatie is, omdat er geen waterverbinding is tussen het Maas-Waalkanaal en de plassen. Het plaatsen van andere / nieuwe woonboten in de plassen zou op zichzelf een oplossing kunnen zijn voor de woonboten in het kanaal. Het is daarbij belangrijk op te merken dat, in verband met de zandwinning, de eerste woonboten / waterwoningen in de Lentse Plas pas vanaf 2018 gerealiseerd kunnen worden en in de Oosterhoutse Plas pas na 2020. Voor de Oosterhoutse Plas zullen we in het haalbaarheidsonderzoek afstemmen met de actualiteit van de plannen Hof van Holland / Broodkorf.

Conclusie: het is op dit moment nog onduidelijk of de Waaijer in de Waalsprong een oplossing kan bieden. Meer inzicht daarin zal moeten blijken uit de haalbaarheidsstudie naar de waterwoningen.

Ad 3. Laten liggen van de woonboten
Vanuit de bewoners/eigenaren van de woonboten is eerder aangevoerd dat uit eigen dossieronderzoek zou blijken dat zij planologisch gezien legaal met hun woonboten in het Maas-Waalkanaal liggen. Zij stellen dat uit hun onderzoek blijkt dat de woonboten al 35 jaar of langer in het Maas-Waalkanaal liggen en al die tijd bewoond zijn (en dus onder het overgangsrecht van het bestemmingsplan vallen). Zij hebben in de afgelopen maanden aanvullende documenten opgestuurd. Dit betreffen vooral gegevens uit het woningregister. Uit deze gegevens blijkt echter

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

niet dat op de huidige plaatsen in het Maas-Waalkanaal onafgebroken woonboten hebben gelegen. In het verleden hebben op deze plaatsen vooral bunkerschepen gelegen (bedrijfsvaartuigen ten dienste van de scheepvaart) die in de afgelopen 20-25 jaar zijn vervangen door woonboten. Daarbij is de bewoning van de woonboten ook regelmatig en voor langere tijd onderbroken geweest. Wij concluderen dan ook opnieuw dat de woonboten niet onder het overgangsrecht vallen en daarmee in strijd zijn met het bestemmingsplan. Het is niet mogelijk aan de woonboten een bepaalde juridische status te geven.

Wij hebben eind mei gesproken met de woonbootbewoners / -eigenaren. Daarin is verteld dat het overgangsrecht niet van toepassing is. Eind mei hebben we eveneens gesproken met de bedrijven in de directe omgeving.

Conclusie: het permanent laten liggen van de woonboten is geen optie.

Ad 4. Beëindigen van de bewoning van de woonboten, al dan niet door (gedeeltelijke) uitkoop
Het beëindigen van de bewoning van de woonboten als oplossingsrichting, komt steeds dichterbij. Ondanks het feit dat deze 'oplossing' ingrijpend is voor de woonbootbewoners en financieel kostbaar is. Het roept tevens vragen op omtrent de financiële aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van de betrokkenen, inclusief de gemeente. Deze vragen moeten worden uitgezocht.

Op 6 juni 2016 hebben wij een overleg gehad met een delegatie van de woonbootbewoners en de vier bedrijven. In dat overleg zijn de voorlopige conclusies toegelicht. Het permanent laten liggen van de woonboten in het Maas-Waalkanaal is geen reële optie, terwijl op dit moment een andere oplossing nog niet voor handen is. Tijdens dit overleg is door de bedrijven aangegeven akkoord te kunnen gaan met het gegeven dat de woonboten maximaal nog drie jaar ter plaatse zullen liggen voor woondoeleinden. Dit betekent tevens dat het handhavingsverzoek dat vier bedrijven in april 2016 hebben ingediend, op dit moment niet meer actueel is.
Wij hebben toegezegd dat wij ons inspannen voor een definitieve oplossing. Wat dat laatste betreft kunnen wij melden dat de gemeente Cuijk in beginsel positief heeft gereageerd op het onderzoeken van de mogelijkheden voor het plaatsen van woonboten in de Kraaijenbergse Plassen.

Risico's
Aan het tijdelijk handhaven van de ligplaatsen in het Maas Waalkanaal voor maximaal 3 jaar kleven in beginsel risico's op het gebied van externe veiligheid. Zoals hiervoor vermeld, heeft uw raad reeds in 2013 geconcludeerd dat de woonboten niet positief bestemd kunnen worden in het nieuwe bestemmingsplan voor de Kanaalhavens vanwege risico's in verband met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het Maas-Waalkanaal. De veelheid aan type stoffen die vervoerd kunnen worden, leidt ertoe dat er ook verschillende ongevalsscenario's mogelijk zijn. Daarbij is een plasbrand het meest waarschijnlijke scenario, waarbij aangetekend moet worden dat ook de kans op een plasbrand erg klein is. Hoewel de regionale brandweer qua materieel afdoende is toegerust (twee blusboten (waarvan één in Nijmegen ligt) en uiteraard afdoende brandweervoertuigen), is het niet geheel uit te sluiten dat sommige scenario's zich zo snel voltrekken dat een adequate bestrijding aan de risicobron niet mogelijk is. De bewoners zijn bekend met deze risico's.

Brief aan de raad - Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Vanwege de nabije ligging van zware bedrijven op het bedrijventerrein, heerst ter plaatse van de woonboten een slecht woonmilieu. Ook dit aspect was voor uw raad een reden om de woonboten niet positief te bestemmen in het bestemmingsplan.

Uitvoering
Nader onderzoek moet uitwijzen of het realiseren van woonboten / waterwoningen in de Waaijer dan wel het verplaatsen van de woonboten naar de Kraaijenbergse Plassen planologisch en financieel haalbaar is. Tevens wordt nu onderzocht wat de waarde van de woonboten is, welke partij of partijen in redelijkheid voor de waardedaling van de woonboten aansprakelijk gesteld kunnen worden, en op welke wijze de bewoners geholpen worden bij het vinden van andere woonruimte. Aan de beëindiging van de woonfunctie zijn financiële gevolgen verbonden, die wij in beeld brengen.

Het vorenstaande betekent dat er voorlopig nog sprake is van woonboten in het Maas-Waalkanaal.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier

Ingekomen stuk D16 (28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
20 juli 2016	OB10/ D16.1212329	Marie Louise Verschure
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier		(024) 3299729

Geachte leden van de Raad,

Eerder dit jaar hebben wij u op de hoogte gesteld van het proces herontwikkeling NYMA-kwartier. Na het niet voortzetten van het VrijheidsmuseumWO2, de aankoop van CP Kelco en de tijdelijke komst van Waalhalla is er sterke behoefte aan een concept voor dit gebied, *NYMA-kwartier* (werktitel). Als College hebben wij de ruimtelijke, programmatische en financiële randvoorwaarden voor de herontwikkeling van het gebied vastgesteld. Wij informeren u hierover middels deze brief en bijlage.

Uitgangspunten en randvoorwaarden
Als College hebben wij, privaatrechtelijk eigenaar van de terreinen, op basis van bestaand beleid een aantal uitgangspunten en daaruit volgende randvoorwaarden vastgesteld:

Uitgangspunten

- Creëer een plek waar mensen samenkomen
  Activeer het gebruik van de ruimte in én om de gebouwen.
- Stimuleer mensen/ondernemers tot culturele en economische ontwikkeling, ontwikkel en activeer ontmoetingsplekken op basis van de reeds bestaande mobiliteitsassen, waaronder de dijkzone en de brug.
- Creëer publieke ruimte en publieke infrastructuur
  Maak functies en bestemmingen mogelijk voor creatief en meervoudig gebruik van de publieke ruimte.
- Respecteer en versterk de authentieke historische structuur en het industriële erfgoed van het gebied. Benut perspectieven, zichtlijnen, uitkijkpunten en de gebouwen.
- Ontwikkel duurzame en efficiënte mobiliteitsinfrastructuur en stimuleer het gebruik van milieuvriendelijk transport (voetgangers, fietsers, openbaar vervoer).
- Duurzaamheid gaat hand in hand met de ontwikkelingen.

Programmatische randvoorwaarden

- Er is ruimte voor beleven, leisure en ambachtelijke bedrijvigheid in de brede zin van het woord.
- Er is *geen* ruimte voor grootschalige detailhandel, detailhandel voor de dagelijkse boodschap, een bioscoop, kantoren en gevoelige functies als wonen, scholen en kinderdagverblijven.

Brief aan de raad - Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

- Het terrein westelijk van de Vasim moet beschikbaar blijven voor het organiseren van evenementen.
- Bij komst van een gezamenlijk archeologische en kunstdepot is deze publiek toegankelijk en blijft ruimte beschikbaar voor andere activiteiten in de Vasim.
- Een podiumfunctie moet aanvullend zijn op het bestaande aanbod.
- Er is diversiteit in cultureel aanbod (zoals evenementen, ateliers, creatieve industrie).
- Er zijn (publiek-toegankelijke) atelierruimten voor kunstenaars.

Ruimtelijke randvoorwaarden
- Behoud van de Vasim en de watertoren en gebruik maken van industrieel erfgoed.
- Het terrein CP Kelko orienteert zich op het water en de relatie Vasim met het water wordt versterkt.
- Versterken van de huidige verbinding tussen Vasim, CP Kelko en tussen het NYMA-kwartier en het Waalfront.
- Parkeren op maaiveld wordt zoveel mogelijk beperkt.
- Inzetten op milieuvriendelijk vervoer en geen negatieve effecten op doorstroming S100.
- Ontwikkelen van een groene ruimtelijke verbinding van Park West naar rivier.
- De openbare ruimte voorziet in aanleiding tot sport en spel (m.u.v. evenemententerrein).
- De inrichting en het gebruik van het gebied past binnen een goede leefbaarheid voor het terrein en de omgeving.

Financiële en procesmatige randvoorwaarden
- De investeringen voor deze ontwikkeling vanuit de gemeente blijven binnen de geldende planexploitatie.
- Bij verkoop: extra uitgaven moeten extern gefinancierd worden (subsidies, bijdrage door mogelijk nieuwe eigenaar). Gemeente heeft het eerste recht op terugkoop bij verkoop.
- Bij verhuur: huur is tenminste de markthuur
- Bij concrete planontwikkeling volgend op het vaststellen van het ambitiedocument worden relevante stakeholders actief betrokken, denk aan Cultuurspinnerij, Waalhalla, OBW, bewoners van de Biezen en Waalfront, huurders Honig etc.

Vervolg
Na de zomer gaan wij in gesprek met stakeholders, waaronder de huidige gebruikers, de buurt en mogelijke investeerders om binnen de nu vastgestelde randvoorwaarden de visie voor het gebied te beschrijven. Onderdeel van dit proces is een marktverkenning. Deze visie wordt vastgelegd in een ambitiedocument. Het ambitiedocument vormt een helder kader voor de vestigings –en ontwikkelingsmogelijkheden in dit gebied. Vaststelling van het ambitiedocument voor het NYMA-kwartier door uw Raad is voorzien begin 2017. Na het vaststellen van het ambitiedocument start de daadwerkelijke herontwikkeling van het gebied.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: 1

Randvoorwaarden herontwikkeling
NYMA-kwartier

Juli 2016

ALTIJD NIJMEGEN

colofon

Nijmegen, juli 2016

Randvoorvaarden en Ambities NYMA-kwartier

Gemeente Nijmegen
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

www.nijmegen.nl

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 5

2 INRODUCTIE NYMA_KWARTIER

2.1 Ontstaansgeschiedenis 9
2.2 Ligging van het plangebied in Nijmegen 13

3 RANDVOORWAARDEN BIJ DE HERONTWIKKELING VAN HET NYMA-KWARTIER

3.1 Randvoorwaarden 17
3.2 Toelichting op de randvoorwaarden 22

4 KANSEN BIJ DE HERONTWIKKELING

4.1 Programatische kansen 33
4.2 Ruimtelijke kansen 34
4.3 Milieukundige aspecten en kansen water 38

5 VERVOLGPROCES 45

BIJLAGEN

Bijlage 1 Water 48
Bijlage 2 Externe veiligheid 52

Plangebied

1 Inleiding

Het NYMA-kwartier is toe aan een nieuw toekomstbeeld, een nieuw leven. Na de aankoop van het pand CP Kelco en de tijdelijke komst van Waalhalla in het gebied, is het tijd om de ontwikkeling verder te brengen. Dit gebied naast de Oversteek en Waalfront is strategisch van steeds groter belang voor Nijmegen. In maart 2015 is het aangepaste bestemmingsplan voor het Mercuriuspark waar de Vasim ook onder valt door de gemeenteraad vastgesteld. Er is ingezet op het creëren van een bruisende en “lifestyle plek” (cultuur, ambacht en leisure) waar mensen graag naar toe gaan en willen verblijven. Het gebied kan hierdoor zich ontwikkelen tot een bruisende, ambachtelijke en culturele hotspot in Nijmegen. In november 2014 hebben de Provincie en de gemeente besloten de plannen voor het Vrijheidsmuseum WOII niet voort te zetten. De komst van het nieuw te ontwikkelen museum in de Vasim was hiermee van tafel. Na deze ontwikkeling en door de aankoop van CP Kelco en de tijdelijke komst van Waalhalla is er sterke behoefte aan een concept voor dit gebied, hierna te noemen NYMA-kwartier.

Om de ontwikkeling van het NYMA-kwartier in goede banen te leiden zijn er heldere ruimtelijke en financiële kaders nodig. Deze kaders maken voor ondernemers duidelijk wat ze mogen verwachten en kunnen anticiperen op deze uitgangspunten. De kaders bieden de ruimte om tot ‘vrije’ ontwikkeling te komen. In dit document worden deze randvoorwaarden geschetst. Het doel is om een gebiedsontwikkeling op gang te brengen met daarin ruimte voor ‘leisure & pleasure’ in brede zin van het woord. In dit kader is het pand Vasim in onderzoek als mogelijke locatie voor de unieke kans voor Nijmegen om te komen tot een gezamenlijk provinciaal archeologisch en kunstdepot met publieksfunctie.

Deze randvoorwaarden bieden de basis om gesprekken aan te gaan met stakeholders, waaronder de huidige gebruikers, de buurt en mogelijke investeerders over de toekomstvisie voor het gebied. Tesamen met een branding/ identiteit van het gebied. Deze visie wordt vastgelegd in een ambitiedocument, waarmee een kader wordt gegeven voor de vestigings –en ontwikkelingsmogelijkheden voor dit gebied. Het ambitiedocument is een raamwerk waar in een volgende fase diverse initiatieven aan getoetst kunnen worden. Zie ook hoodstuk 5, vervolgproces.

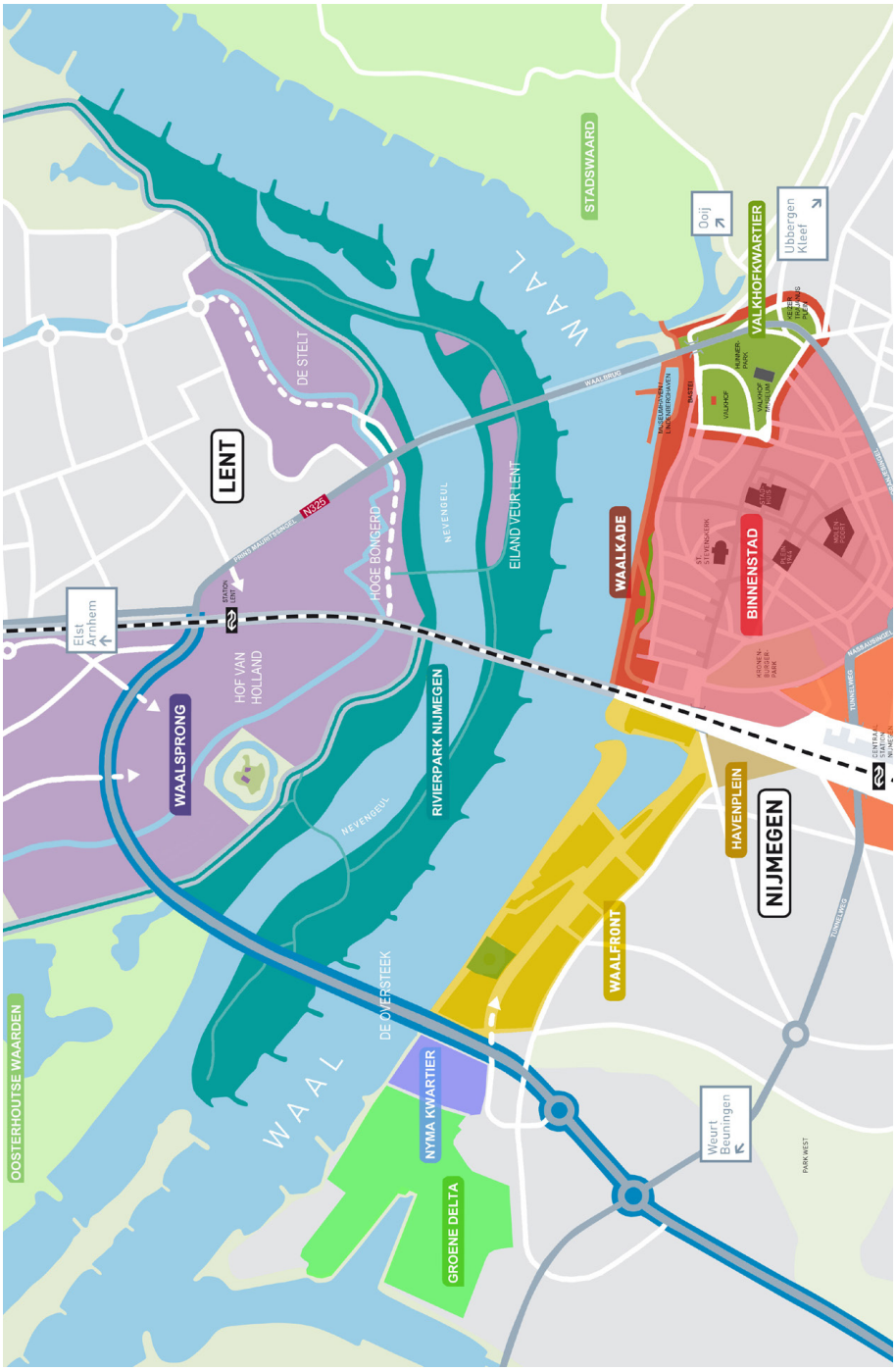
LENT
DE STELT
HOGE BONGERD
NEVENGEUL
EILAND VEUR LENT
WAAL
STADSWAARD
Ooij
Ubbergen
Kleef
VALKHOFKWARTIER
WAALKADE
BINNENSTAD
HAVENPLEIN
NIJMEGEN
WAALFRONT
RIVIERPARK NIJMEGEN
HOF VAN HOLLAND
WAALSPRONG
Elst
Arnhem
N325
OOSTERHOUTSE WAARDEN
DE OVERSTEEK
NYMA KWARTIER
GROENE DELTA
Weurt
Beuningen

Huidig beeld gebouwen NYMA spinnerij (CP Kelco-terrein)

2 Introductie NYMA-kwartier

2.1 Ontstaansgeschiedenis

De N.V. Kunstzijdespinnerij NYMA werd in 1928 opgericht door de Maastrichtse zakenman M.H.T. Bury en gefinancierd door een groep van Twentse textielfabrikanten als alternatief voor de Eerste Nederlandse Kunstzijdefabriek te Arnhem (ENKA). De naam NYMA is een combinatie van de eerste twee letters van respectievelijk de vestigingsplaats van de fabriek en de geboorteplaats van de oprichter. Men koos met het oog op de aan- en afvoer van grondstoffen en eindproducten voor een nog onbebouwde locatie aan de Waal. De rivier leverde tevens het water dat voor de vervaardiging van kunstzijde nodig was. Kunstzijde, ook wel rayon genoemd, werd gemaakt van cellulose, dat vooral uit naaldhout werd gewonnen. Het hout werd hiervoor gekookt, gebleekt, gemalen, geperst en gedroogd, zodat er cellulosevellen ontstonden. Door middel van een chemisch proces kon uiteindelijk van de cellulosevellen garen gesponnen worden. Na het spinnen moesten de chemicaliën uit de garens gespoeld worden in de spoelerij, bij NYMA de spoelenbleek genoemd.

Met de bouw van de fabriek werd in augustus 1928 begonnen. Het rechthoekige gebouw, ontworpen door ir. J. Buining, rust op een fundering van gewapend betonpalen en kreeg een 60 meter hoge schoorsteen en een watertoren. In 1929 fuseerde concurrent ENKA fuseerde tot de Algemeene Kunstzijde Unie N.V. (AKU). De directeur van de AKU, dr. J.C. Hartogs, kocht vervolgens de grond rondom de NYMAfabriek, om latere uitbreidingen tegen te kunnen houden en daarmee de concurrentiepositie van de AKU te versterken. Hierdoor kon de watertoren niet, zoals gebruikelijk, naast de fabriek staan, maar plaatste Buining de toren op de fabriek. De betonnen poten van de watertoren zijn opgenomen in

de draagstructuur van het fabrieksgebouw. Mede door de positionering op de fabriek werd de toren een beeldmerk van NYMA: “Vergeet dus nooit het merk met den dikken stompen toren. Dat kenmerkt immers het product van de Kunstzijdespinnerij NYMA te Nijmegen”.

De watertoren, een gemeentelijk monument, bestond oorspronkelijk uit een open betonnen skelet, waarin bovenin een ijzeren waterreservoir was geplaatst. Bovenop het reservoir stond een lantaarn. Het ijzeren waterreservoir is in 1960 gesloopt. De betonnen draagstructuur is toen ter plaatse van het reservoir opgevuld met metselwerk. De watertoren is goed vergelijkbaar met die bij de AaBe Wollenstoffen- en Wollendekensfabriek te Tilburg uit 1930 van de Franse architect Forest. Een ander bekend ontwerp van J. Buining is de grote watertoren van gewapend beton in Almelo.

Tijdens de tweede Wereldoorlog vond vanaf het NYMAterrein de zogenaamde ‘Waalcrossing’ plaats. Militairen van de 82nd Airborne divisie staken hier op 20 september 1944 in canvasboten de Waal over met als doel de verovering van de beide Waalbruggen. Achtenveertig Amerikanen sneuvelden hierbij.

Vasimgebouw

In de wederopbouwperiode kreeg het op export gerichte bedrijf voorrang bij de toewijzing van schaarse grondstoffen en bouwmaterialen en werd men bovendien – in het kader van de Marshallhulp – licentiehouder van het in Amerika ontwikkelde continuspinprocédé.

Met deze methode konden alle behandelingen ononderbroken op één en dezelfde machine worden uitgevoerd. Voor de nieuwe machines was een gebouw van flinke afmetingen noodzakelijk. Vanaf 1948 verrees tegenover het hoofdgebouw aan de zuidzijde van de Waalbandijk in een gedempt, binnendijks wiel (een diepe plas aan de dijk, ontstaan na een dijkdoorbraak) de nieuwe continuspinnerij in twee bouwfasen. De omtrek van het wiel is nog zichtbaar.

Het ontwerp van de continuspinnerij werd gegund aan het Amsterdamse architectenbureau Zanstra, Giesen en Sijmons, dat bekend stond om zijn functionalistische architectuur. Door het tekort aan staal was meteen duidelijk dat de fabriekshal in gewapend beton zou worden uitgevoerd. Men koos daarbij voor de toepassing van tonschaaldaken met overspanningen van ruim 20 meter. Een snelle en efficiënte bouwtechniek. Omdat de vier tonschalen identieke afmetingen hadden, kon men gebruik maken van verplaatsbare bekistingen. Het nieuwe productieproces vereiste dat de fabriekshal voortdurend met lucht van gelijke vochtigheid en temperatuur werd ververst. Daarvoor moest een ingewikkeld en omvangrijk systeem van airconditioning zorgen. Lucht werd aangezogen en afgeblazen door twee “schoorstenen” die boven op het machinehuis prijkten. Met ventilatoren werd de lucht vervolgens door de pers- en afzuigkanalen getransporteerd die tussen de tonschaaldaken lagen. De functie van de verschillende onderdelen van het gebouw was op deze wijze gemakkelijk afleesbaar aan de architectuur.

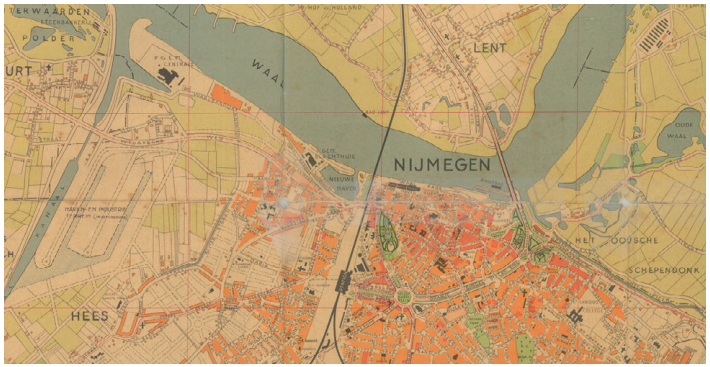

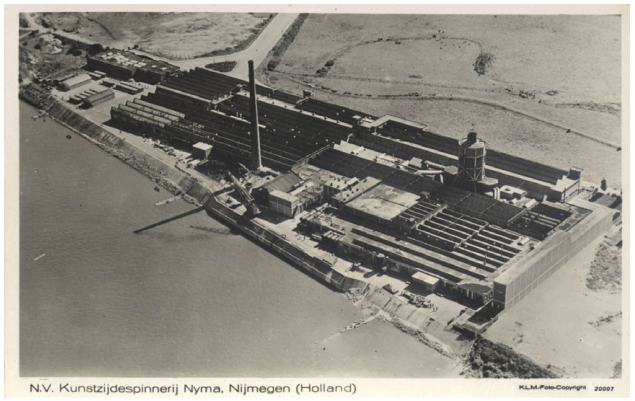

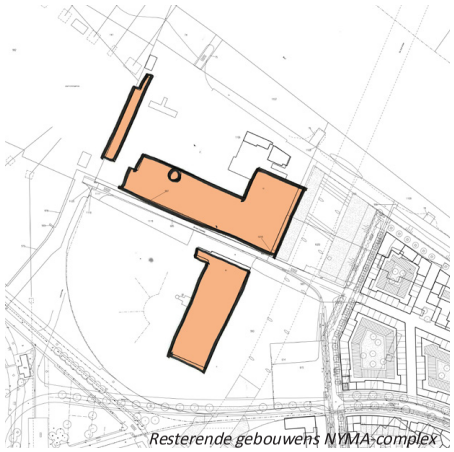

Resterende gebouwen NYMA-complex

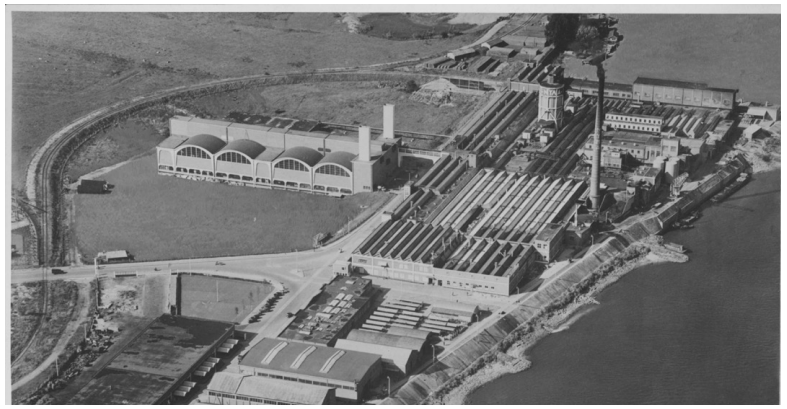

Nadat men in 1949 met de proefproductie was begonnen, werd de continuspinnerij in juni 1950 door Prins Bernhard officieel in gebruik gesteld. Op dat moment waren aan de zuidzijde van het gebouw al de fundamenten zichtbaar van de nieuwe uitbreiding. De NYMA startte namelijk met de productie van rayonbandengarens, die volgens hetzelfde continuprocédé gemaakt konden worden. Aan de spinnerij werden nog eens vier tonschaaldaken toegevoegd, waardoor het vloeroppervlak verdubbelde. Aan de zuidzijde werd de nieuwbouw afgesloten met een noodgevel om verdere uitbreiding in de toekomst mogelijk te maken. Aan de noordzijde was het gebouw door middel van een luchtbrug verbonden met de oude fabriek.
Eind 1951 dreunden dag en nacht de huizenhoge machines, die garen sponnen bestemd voor de autobandenindustrie.

De N.V. kunstzijdespinnerij NYMA was gedurende enkele decennia de grootste werkgever van Nijmegen. Door het wegvallen van de arbeidsintensieve textielindustrie in Nederland verviel eind jaren ’50 de vraag naar garens en verplaatste de productie zich naar Azië. In 1969 volgde de definitieve sluiting van NYMA. Een doorstart vond in 1970 plaats met de productie van carboxymethylcellulose (CMC), een toeslagmiddel voor onder andere zeep, verf en voedingsmiddelen, waarmee men al in 1948 was begonnen. De productie vond plaats onder de naam Noviant en later onder CP Kelco B.V. Na een grote brand in 2009 werd de fabriek buiten gebruik gesteld. In verband met de bouw van de stadsbrug ‘De Oversteek’ werd het oostelijke deel van de fabriek gesloopt. Voorafgaand aan de sloop zijn de in de fabriek aanwezige kunstwerken veilig gesteld en opgeslagen door de gemeente Nijmegen. Het gaat om het grote glas-in-loodraam van de meisjeskantine en twee sculpturen die de hoofdingang flankeerden. Op de sculpturen in de stijl van Bart van der Leck is in reliëf de cellulose fabricage door de eeuwen heen afgebeeld. De watertoren is in 2012 aangewezen als gemeentelijk monument.

De leegstaande continuspinnerij had al in 1985 een nieuwe bestemming gekregen toen de sinterfabriek Vasim er onderdak vond. Het bedrijf, een dochteronderneming van de PGEM, verwerkte hier vliegas uit kolengestookte elektriciteitscentrales tot kunstgrind en lytag, een ingrediënt voor lichte betonsoorten. De bergen afvalgruis rondom de fabriek veroorzaakten veel stofoverlast en na veel verzet tegen de milieuoverlast ging het bedrijf in 2000 dicht. Sindsdien herbergt het gebouw kunstenaarswerkplaatsen, een tentenverhuurbedrijf en opslagruimtes.
Het gebouw is door de gemeente Nijmegen aangekocht en zal een belangrijke rol spelen in de opwaardering van het gebied in het kader van de plannen voor het westelijk Waalfront.

2.2 Ligging van het plangebied in Nijmegen

Het plangebied is gelegen aan de Waal, rondom de stadsbrug De Oversteek. Het gebied ligt op de overgang van een grootschalig industrielandschap ten oosten van het plangebied (centrale en containeroverslag) naar een kleinschaliger stedelijkgebied ten westen van het gebied (Waalfront).

De afstand tot het stadscentrum is ongeveer 1,5 km. Het Nijma kwartier ligt decentraal in de stad, maar heeft wel met goede aantakking op de wegenstructuur. Voor gemotoriseerd verkeer is het terrein bereikbaar via de Waalbandijk en de Energieweg. Langzaam verkeer kan onder meer via de snelfietsroute in het Waalfront en aan sluiting op boulevard en in de toekomst via het beoogde struinpad aan de Waalzijde worden bereikt.

Het gebied kan verdeeld worden in verschillende deelgebieden, zie de kaart.

Het terrein van CP-Kelco heeft een oppervlakte van 2,6 ha (ca. 200 bij 130 meter). De Vasim heeft een oppervlakte van 3,2 ha (ca. 240 bij 170 meter). Het perceel van CP-Kelco is buitendijks gelegen. Door de hoogteligging van ca. 14,00 meter +NAP is het overstromingsrisico gering, maar bij de herontwikkeling is de ligging

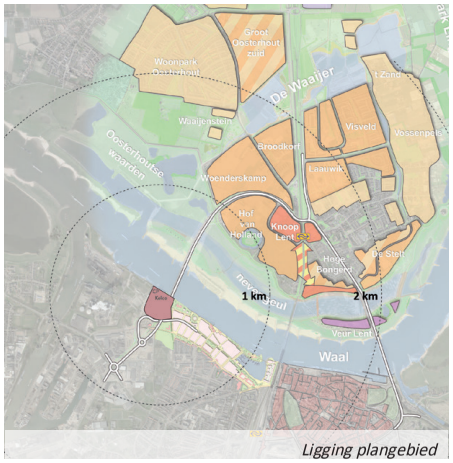

Ligging plangebied

Omgeving van het plangebied

buitendijks een belangrijk aandachtspunt. Het Vasimterrein ligt binnendijks. Het terrein ligt deel in een oude kolk (wiel), welke is opgevuld met (oorlogs)puin.

Omgeving

In de omgeving vinden diverse veranderingen plaats; de stadsbrug 'De Oversteek' is onderdeel van een belangrijke nieuwe verkeersader voor de stad, het bedrijventerrein Mercuriuspark wordt herontwikkeld en het Waalfront wordt omgevormd naar een woningbouwlocatie. De voormalige energiecentrale wordt omgevormd naar een duurzaam energielandschap (Engie), waarbij de centrale plaats zal maken voor diverse vormen van energieopwerkking, zoals bio-massa en zonne energie.

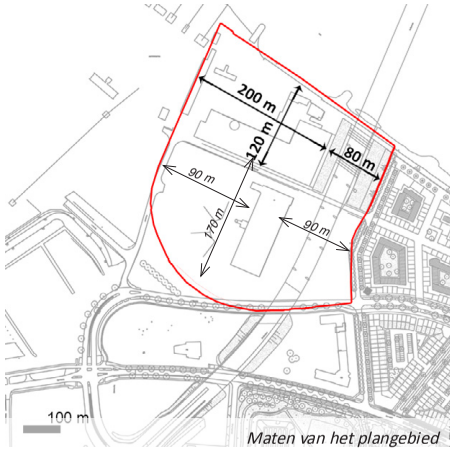

Maten van het plangebied

Hoogtes plangebied

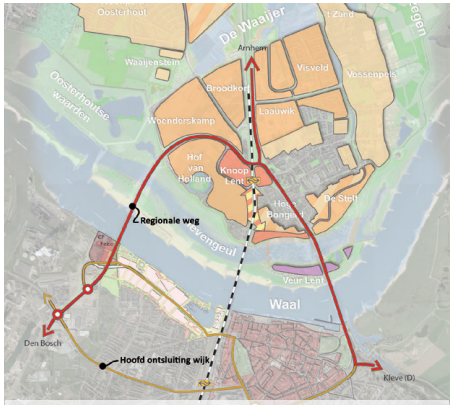

Aansluiting op de wegenstructuur van de stad

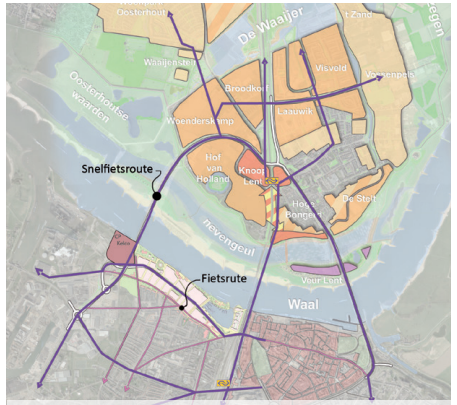

Aansluiting op het langzaamverkeer netwerk van de stad

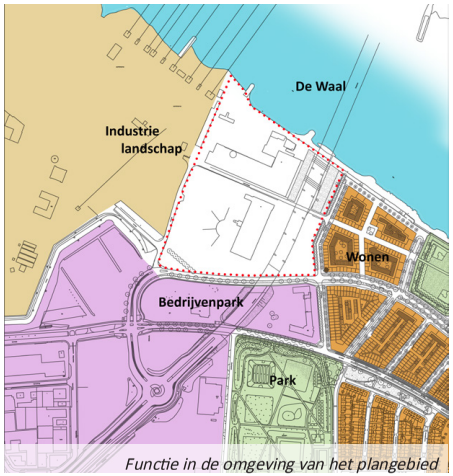

Functie in de omgeving van het plangebied

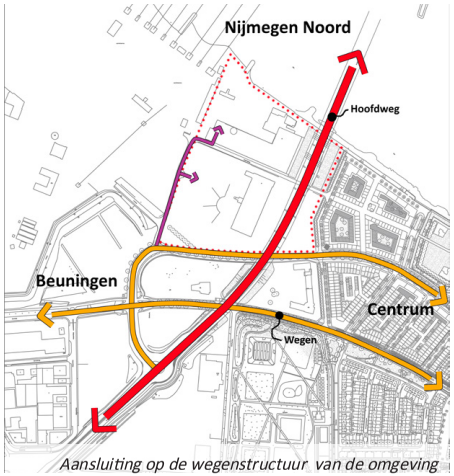

Aansluiting op de wegenstructuur van de omgeving

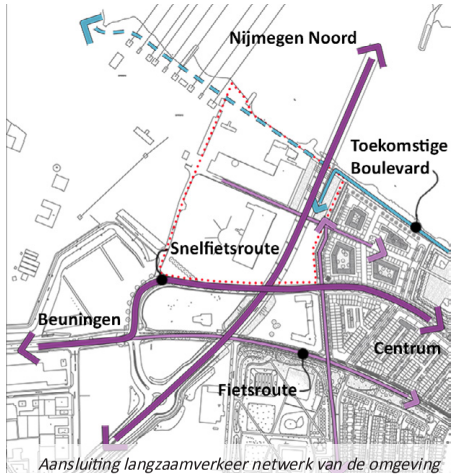

Aansluiting langzaamverkeer netwerk van de omgeving

Bron foto: Cultuurspinnerij

Randvoorwaarden bij de herontwikkeling van het NYMA-kwartier

3

3.1 De randvoorwaarden

De ‘kracht’ van het NYMA kwartier wordt vooral ontleend aan de ligging aan de rivier en de stadsbrug ‘De Oversteek’. Daarnaast geeft de industriële sfeer van de gebouwen van het Nymacomplex en de stadsbrug een speciale dimensie aan het gebied. Het NYMA kwartier is onderdeel van een grootschalige structuur van gebieden langs de Waal, zoals de Stadswaard, Lindenberghaven, Waalkade, Waalhaven en het Waalfront. Het terrein kan in deze structuur een belangrijke functie vervullen. Door ontwikkeling van het plangebied tot een ‘leisure & pleasure’ hotspot kan het gebied een schakel toevoegen aan de bijzondere plekken aan de rivier en onderdeel uit gaan maken van ‘Nijmegen omarmt de Waal’.

De ligging, de aanwezigheid van het Vasimgebouw, de ‘monumentale’ stadsbrug ‘De Oversteek’ en de ligging aan de Waal zijn daarbij belangrijke ‘assets’. Het plangebied heeft de potentie uit te groeien tot een unieke plek in de stad. Deze unieke plek wordt gevormd door het bundelen van cultureel en maatschappelijke activiteiten, leisure, evenementen en ambachtelijke bedrijvigheid.
Door de centrale ligging in de stad, de situering aan de Waal en de goede bereikbaarheid per auto zijn er kansen voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Op het terrein kunnen commerciële en niet-commerciele voorzieningen worden ontwikkeld gericht op vrijetijdsbesteding. “Beleven” staat op deze plek centraal. Sfeer, het opdoen van ervaring, aantrekkelijke omgeving zijn belangrijke factoren om de plek aantrekkelijk te maken voor bezoekers.

De plek biedt de mogelijkheden om deze activiteiten te bundelen, waardoor onderlinge uitwisseling en onderlinge inspiratie kan worden versterkt tot een bruisende broedplaats van culturele en hedendaagse ondernemers. Met name de onderlinge uitwisseling tussen de initiatieven moet leiden tot een wederzijds voordeel en een interessante plek voor Nijmegen. Vanuit de maatschappij ontstaat meer vraag naar 'producten' die niet op de reguliere wijze tot stand komen. Deze maatschappelijke verandering resulteert in zelforganisatie van kleinschalige lokale initiatieven. Het is een kans om hier op in te spelen.

Het NYMA-kwartier moet een locatie zijn waar de initiatieven een aantrekkelijk programma bieden en voor het publiek toegankelijk zijn. Er wordt ingezet om een bruisende en 'lifestyle plek' te creëren waar mensen graag naar toe gaan en langer verblijven.

Om dit te realiseren zijn er een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- **Creëer een plek waar mensen samenkomen,**
  Activeer het gebruik van de ruimte in én om de gebouwen.
- **Stimuleer mensen/ondernemers tot culturele en economische ontwikkeling, ontwikkel en activeer ontmoetingsplekken op basis van de reeds bestaande mobiliteitsassen, waaronder de dijkzone en de brug;**
- **Creëer publieke ruimte en publieke infrastructuur**
  maak functies en bestemmingen mogelijk voor creatief en meervoudig gebruik van de publieke ruimte;
- **Respecteer en versterk de authentieke historische structuur en het industriële erfgoed van het gebied. Benut perspectieven, zichtlijnen, uitkijkpunten en de gebouwen;**
- **Ontwikkel duurzame en efficiënte mobiliteitsinfrastructuur en stimuleer het gebruik van milieuvriendelijk transport (voetgangers, fietsers, openbaar vervoer)**
- **Duurzaamheid gaat hand in hand met de ontwikkelingen.**

Bijeenkomst in de Vasim

VASIM

Naast deze meer algemene uitgangspunten zijn er een aantal meer specifieke (harde) randvoorwaarden bij de ontwikkeling.
Deze zijn hieronder te lezen. Bovenstaande uitgangspunten en meer specifieke onderstaande randvoorwaarden zijn het kader waarbinnen de ontwikkeling kan plaatsvinden.

Programmatische randvoorwaarden

- Er is ruimte voor beleven, kunst en cultuur, leisure en ambachtelijke bedrijvigheid.
- Er is geen ruimte voor grootschalige detailhandel, detailhandel voor de dagelijkse boodschap, een bioscoop, kantoren en gevoelige functies als wonen, scholen en kinderdagverblijven.
- Het terrein westelijk van de Vasim moet beschikbaar blijven voor het organiseren van evenementen.
- Bij komst van een gezamenlijk archeologische en kunstdepot is deze publiek toegankelijk en blijft ruimte beschikbaar voor andere activiteiten in de Vasim.
- Een podiumfunctie moet aanvullend zijn op het bestaande aanbod.
- Er is diversiteit in cultureel aanbod (zoals evenementen, ateliers, creatieve industrie).
- De te vestigen bedrijven / atelier-ruimten zijn publiek toegankelijk.

Ruimtelijke randvoorwaarden

- Behoud van de Vasim en de watertoren en gebruik maken van industrieel erfgoed CP Kelko, waaronder de integratie van de opgeslagen cultuurhistorische relicten
- Het terrein CP Kelko orienteert zich op het water en de relatie Vasim met het water wordt versterkt
- Versterken van de huidige verbinding tussen Vasim, CP Kelko en tussen het NYMA kwartier en het Waalfront
- Parkeren op maaiveld wordt zoveel mogelijk beperkt
- Inzetten op milieuvriendelijk vervoer en geen negatieve effecten op doorstroming S100
- Ontwikkelen van een groene ruimtelijke verbinding van Park West naar de rivier
- De openbare ruimte voorziet in aanleiding tot sport en spel (op evenemententerrein wegneembaar).
- De inrichting en het gebruik van het gebied past binnen een goede leefbaarheid voor het terrein en de omgeving

Financiële en procesmatige randvoorwaarden

- De investeringen voor deze ontwikkeling vanuit de gemeente blijven binnen de geldende planexploitatie.
- Bij verkoop: extra uitgaven moeten extern gefinancierd worden (subsidies, bijdrage door mogelijk nieuwe eigenaar). Gemeente heeft het eerste recht op terugkoop bij verkoop.
- Bij verhuur: huur is tenminste de markthuur
- Bij concrete planontwikkeling volgend op het vaststellen van het ambitiedocument worden relevante stakeholders actief betrokken, denk aan Cultuurspinnerij, Waalhalla, bewoners van de Biezen en Waalfront, huurders Honig etc.

In het navolgende worden de randvoorwaarden nader toegelicht.

3.2 Toelichting op de randvoorwaarden

Programmatische randvoorwaarden

Er is ruimte voor beleven, kunst en cultuur, leisure en ambachtelijke bedrijvigheid.
Het terrein CP Celko/ Vasim kan gezien de ligging in de stad, de situering aan de Waal en de goede bereikbaarheid per auto als kansrijk worden gezien voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Op het terrein kunnen commerciële en niet-commerciele voorzieningen worden ontwikkeld gericht op vrijetijdsbesteding. “Beleven” staat op deze plek centraal. Sfeer, het opdoen van ervaring, aantrekkelijke omgeving zijn belangrijke factoren om de plek aantrekkelijk te maken voor bezoekers.

De plek leent zich uitstekend voor leisure & pleasure. Onder leisure wordt verstaan: alle voorzieningen waarbij tegen betaling vrijetijdsbesteding voor de bezoeker wordt geboden. Leisure kent vele verschijningsvormen met verschillende functies. Functies die zijn te onderscheiden zijn horeca, detailhandel, amusement, sport en gezondheid, cultuur en natuur en landschap. In het onlangs vastgestelde bestemmingsplan (Mercuriuspark) zijn mogelijkheden opgenomen voor cultuur&ontspanning voor het Vasim-terrein. Het terrein van CP-Kelco heeft nog de bedrijfsbestemming; voor het realiseren van nieuwe functies op dit perceel is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

Door de situering aan de verkeersradiaal is de plek geschikt voor horeca-concepten als een groter restaurant, bowlingcentrum, dansschool etc die het programma op de locatie Vasim/ CP Kelco ondersteunen. Het kan hierbij gaan om: groter restaurant, café, bowlingcentrum, dansschool. Ook kleinere horeca-concepten als café, lunchroom, ijssalon etc die het recreatieve karakter van de plek ondersteunen zijn mogelijk. Mogelijke andere functies die onder de noemer leisure vallen: beautycentrum, sauna, fitness, zwembad. Deze zijn allen goed mogelijk.

In Waalhalla en Vasim is ondersteunende horeca toegestaan. Dit houdt in dat maximaal 10% van het totale vloergedeelte gebruikt mag worden voor horeca-activiteiten. Andere regels waaraan dient te worden voldaan zijnde openingstijden van horeca-activiteit zijn gekoppeld aan de openingstijden van de hoofdactiviteit. De horeca-activiteit is ondergeschikt aan de hoofdactiviteit.

Ook een hotel past op deze locatie. Uit onderzoek blijkt dat er ruimte is voor 2 á 4 grotere hotels in Nijmegen. Als het gaat om hotel-ontwikkeling gericht op de toeristische bezoekers zijn vele kleinere initiatieven gerealiseerd. Er is slechts één groot vier sterren hotel gereed. Nu nog geldt een ruime beleidslijn voor het toestaan van nieuwe hotels in Nijmegen.

Commerciële dienstverlening is op kleine schaal mogelijk, mits ondersteunend aan de hoofdfunctie en kleinschalige van aard (bijvoorbeeld adviesbureau, kantooractiviteiten)

Er is geen grootschalige detailhandel, een bioscoop, dagelijkse boodschappen en gevoelige bestemmingen etc.
Bij detailhandel kunnen we drie vormen van

bezoekgedrag onderscheiden: recreatief winkelen, doelgericht winkelen of het dagelijks boodschappen doen. Voor de dagelijkse boodschap kunnen bewoners en bezoekers terecht bij het in de nabijheid gelegen buurtwinkelcentrum Nieuwe Voorstad. Voor doelgericht winkelen (d.w.z. met de auto naar een bouwmarkt, tuincentrum of een woonboulevard) zijn in de stad reeds voldoende plaatsen aangegeven. Voor recreatief winkelen kan de bezoeker vooral terecht in de binnenstad. De vestiging van functies met een toeristisch en recreatief karakter op de locatie CP Kelco/Vasim kan echter wel aanleiding zijn voor het toestaan van detailhandel op kleine schaal. Het gaat dan om detailhandel die ondergeschikt is aan de hoofdfunctie (bijvoorbeeld een winkeltje bij een museum, winkeltje in de skatehal)

Op twee locaties in de stad is een grotere bioscoopontwikkeling voorzien. De eerste locatie, Cinemec, is gerealiseerd. Voor een tweede nieuwe bioscoopontwikkeling is een locatie in het stadscentrum in beeld. Ook in de regio (Arnhem) zijn er nieuwe ontwikkeling en op de bioscoopmarkt. Gezien het aanbod in stad en regio en de beperkte marktruimte die in de sector overblijft is het niet gewenst nog een locatie aan te wijzen voor een nieuwe bioscoop-ontwikkeling.

Er is geen mogelijkheid tot vestiging van grootschalige kantoren omdat in het ruimtelijke beleid van de gemeente Nijmegen kantoren slechts zijn toegestaan op twee, door openbaar vervoer ontsloten locaties, namelijk Nijmegen CS en Nijmegen Lent. Ook is op grond van provinciaal beleid grootschalige kantoorvestiging niet mogelijk.

Het gebied ligt omringd door bedrijfsterreinen. Dit betekent het dat het terrein inderdaad omringd is door een nog functionerend bedrijventerrein en dat die activiteiten beperkingen en voorwaarden met zich meebrengen. Specifiek de contourgrenzen van het geluidsgezoneerd industrieterrein Nijmegen West Weurt. Om deze zijn er op het terrein geen gevoelige functies zoals wonen en kinderdagverblijven toegestaan. Ook onderwijsfuncties (scholen) zijn niet mogelijk, met uitzondering van praktijklokalen.

<u>Beschikbaar voor evenementen</u>

In Nijmegen is er grote behoefte aan evenementenlocaties en deze dient in het Vasim gebied gewaarborgd te blijven. Door bebouwing en inbreiding is het aantal vierkante meters dat beschikbaar is voor evenementen in de afgelopen jaren afgenomen. Het westelijk terrein bij de Vasim is met name geschikt voor het organiseren van evenementen. De afgelopen jaren hebben laten zien dat de omvang van dit terrein het mogelijk maakt om evenementen van een gemiddelde schaal te laten plaatsvinden, in combinatie met de locatie Vasim binnen. Ook het terrein van CP Kelko is geschikt voor het organiseren van evenementen: door het ontbreken van bebouwing in de directe omgeving ondervinden maar weinig mensen last. Het organiseren van evenementen op oostelijk terrein is, vanwege de woningen in de directe omgeving, lastiger door de normen die op het gebied van geluid gelden.

In het locatieprofiel van de Vasim staat de typering van evenementen omschreven:
De evenemententerreinen bij de Vasim liggen aan de rand van het Waalfront. Het gebied ontwikkelt zich voortdurend met nieuwe initiatieven. Evenementen die hun identiteit ontlenen aan deze industriële omgeving en evenementen die aansluiten bij de functie van de Cultuurspinnerij/ Waalhalla genieten de voorkeur. Naast een beperkt aantal (geluids)belastende evenementen is er ruimte voor een groot aantal uiteenlopende A-evenementen.

Het is van belang dat er ook voorzieningen zijn voor het organiseren van evenementen.

Bij komst regionaal depot voor archeologie en kunst en Limes: publieke toegang en niet gehele ruimte van het Vasimgebouw in beslag nemen.
De provincie Gelderland, de gemeenten Nijmegen en Arnhem en de musea Het Valkhof en Museum Voor Moderne Kunst Arnhem onderzoeken momenteel de mogelijkheid om een gezamenlijk depot voor hun archeologische- en kunstcollecties te realiseren. De Vasim is daarbij

een kansrijke, maar niet de enige kandidaat. Vestiging van het depot in de Vasim mag er niet toe leiden dat dit prachtige, karakteristieke gebouw voor het publiek ontoegankelijk wordt. Realisering van een depot in het gebouw dient dan ook te worden gecombineerd met een publieksfunctie, in ieder geval voor de gemeentelijke collectie. Door het publiek toegang te geven tot die collectie, zowel in de vorm van expositie als voor (wetenschappelijk) onderzoek en hulp van vrijwilligers daarbij, kan de depotfunctie juist weer een aantrekkelijke cultuurhistorische aanvulling zijn op de activiteiten in en rond de Vasim.

Daarnaast zal het gezamenlijk depot niet het gehele gebouw in beslag nemen, en dat is ook onwenselijk. Een combinatie met andere functies kan de levendigheid van het gebouw en de omgeving zeer versterken. De grote hallen van de begane grond zijn bij uitstek geschikt voor grotere publieksactiviteiten (concert, symposium, expositie ruimte)
De benedenverdieping, de 'kelder', zal voor het depot in ieder geval in beeld zijn.

Voor de vestiging van een depot in het gebouw zullen aanzienlijke werkzaamheden noodzakelijk zijn, zowel ter restauratie van het bestaande gebouw als om de kelder geschikt te maken voor de opslag van archeologische en/of cultuurhistorische voorwerpen, waarbij vooral de bestrijding van kwelwater in de kelder voorzieningen zal vergen. Nadere besluitvorming in dit traject zal naar verwachting later in 2016 zijn beslag krijgen.

<u>Een podiumfunctie moet aanvullend zijn op het bestaande aanbod</u>
In Nijmegen is er een duidelijke aanwezigheid van culturele bedrijvigheid en creativiteit. Voor kunst & cultuur kan hier een plek ontstaan om ruimte te geven aan de volledige cyclus van ontwikkeling naar productie en presentatie. Dit betekent niet dat de initiatieven in het NYMA-kwartier de concurrentie dienen aan te gaan met de reeds bestaande instellingen. Het toekomstige aanbod moet daarbij op zichzelf blijven staan en aanvullend zijn op de bestaande instellingen.

<u>Er is diversiteit in cultureel aanbod (zoals evenementen, ateliers, creatieve industrie)</u>
Nijmegen is een stad met een breed scala aan creatievelingen en het NYMA-kwartier biedt een uitstekende locatie voor hen die willen experimenteren, innoveren, en creëren. Er zijn mogelijkheden voor bijvoorbeeld cross-overs in de kunsten samen met culturele bedrijvigheid en ambacht. Om deze cross-overs te stimuleren is een divers cultureel aanbod in het NYMA-kwartier een randvoorwaarde.

<u>De te vestigen bedrijven / atelier-ruimten zijn publiek toegankelijk</u>
De gemeente Nijmegen zet de komende jaren sterk in op atelierbeleid en onderzoekt de mogelijkheden voor het ontwikkelen van culturele hotspots. Het gaat om ruimte bieden aan kunstenaars om vanuit een eigen concept invulling te geven aan de term 'culturele hotspot.' Deze invulling kan tijdelijk, experimenteel van aard zijn, maar altijd gericht op interactie met publiek en omgeving. Het bieden van een vorm van atelierruimte in het NYMA-kwartier is daarom noodzakelijk. Daarbij geldt dat atelierruimte en

ook andere bedrijven publiek toegankelijk moet zijn (actief gebruik van de ruimten).

Ruimtelijke randvoorwaarden

Behoud van het Vasimgebouw, Watertoren en gebruik maken van industrieel erfgoed, waaronder de integratie van de relicten.
Het karakter van het NYMA-kwartier wordt voor een groot deel bepaald door de gebouwen van de voormalige kunstgarenspinnerij. Om dit karakter te behouden zal er bij de nieuwe ontwikkelingen goed gebruik gemaakt moeten worden van de kwaliteiten van de gebouwen. Bouwkundig zijn de gebouwen slecht tot matig.

Vasimgebouw
Vanwege zijn geschiedenis, productieproces, constructiewijze en landelijk bekende architect heeft het gebouw een bovenlokale betekenis. Het weerspiegelt het optimisme van de industriële wederopbouwarchitectuur. De ruimtelijke opbouw, voorgeschreven door de oorspronkelijke functie, is helder en duidelijk. De grote open interieurruimte van 40 x 80 meter, onderverdeeld door de schaaldaken en de luchtkanalen biedt enorme gebruiksmogelijkheden. Aanpassingen aan een toekomstig gebruik (akoestiek, klimaat, toegankelijkheid, et cetera) zijn daarbij onvermijdelijk, maar dienen te geschieden met respect voor de grote schaal en het industriële karakter van het gebouw.

Gebouwen CP Kelco
Op het terrein van CP Kelco staan de oudste gebouwen van het voormalige NYMA-complex. De oude gebouwen zorgen voor de industriële sfeer. De conditie van de NYMA-gebouwen op het CP-Kelcoterrein zijn over het algemeen slecht, maar bepalen wel in sterke mate de sfeer van de plek. Deze sfeer dient behouden te blijven.

Het fabriekscomplex herinnert aan het rijke industriële verleden van Nijmegen. De kwaliteit van het NYMA/ CP Kelco-complex is vooral gelegen in de watertoren als beeldmerk van de fabriek en de waardevolle toegepaste kunst, namelijk twee gebeeldhouwde reliëfs en een glas-in-lood-raam. Deze kunst moet worden geintegreerd in de plannen. De watertoren met onderbouw heeft sinds 2012 de status van gemeentelijk monument. Voor behoud van de toren is restauratie noodzakelijk. De kunstwerken zijn na de sloop van het oostelijke deel van de fabriek door de gemeente tijdelijk opgeslagen. De zuidelijke en de westelijke hoger opgetrokken gevels dragen bij aan het karakter van de Winselingseweg als fabrieksstraat.

De gebouwen in hun omgeving
Bij nieuwe ontwikkelingen dient de continuspinnerij (Vasim-gebouw) als een op zich zelf staand, autonoom, sterk beeldbepalend gebouw te worden beschouwd. Tevens dienen nieuwe ontwikkelingen het industriële karakter en daarmee tevens de heldere afleesbaarheid van het oorspronkelijke functionele ontwerp te respecteren. Dat wil zeggen dat toevoegingen die dit karakter of ontwerp verdoezelen of ontkennen vermeden moeten worden.

Het is van belang dat de oorspronkelijke situering van de continuspinnerij in een gedempt wiel, waarvan de omtrek wordt aangegeven door

de dijk, zichtbaar en leesbaar blijft. Eventueel aanvullende nieuwbouw in het voormalige wiel zou de (post-)industriële sfeer van het gebied moeten versterken.

<u>Orientatie op het water van CP Kelko en Vasim</u>
Het terrein van CP Kelko heeft een prachtige ligging aan het water. Het gebruik maken van deze kwaliteit is een belangrijk onderdeel van de toekomstige herontwikkeling. Orientatie op het water kan vele verschijningsvormen aannemen. Voorkomen moet worden dat eventuele nieuwbouw het NYMA kwartier afsluit van het water.

Bij bebouwing aan de oostzijde van het terrein is het belangrijk om goed na te denken over de relatie met de brug, de Oversteek, een nieuw icoon van Nijmegen. Ruimtelijke inpassing van de gebouwen dient in samenspraak met de architecten van de brug te geschieden.

De relatie Vasim met het water is momenteel beperkt door de ligging van de gebouwen CP Kelko. In de herontwikkeling moet aandacht

worden besteed hoe deze relatie kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door een doorgang te maken in de gebouwen van CP Kelko. Het is aan de initiatiefnemers om deze doelstelling (betere verbinding met water) op een eigen manier in te vullen.

Versterken van de huidige verbinding tussen Vasim, CP Kelko en tussen het NYMA kwartier en het Waalfront

De verbinding tussen Vasim en CP Kelko moet worden versterkt. Voorkomen moet worden dat het twee losse ontwikkelingen worden die geen relatie met elkaar aangaan. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld behoud en versterking van het 'fabrieksstraatje' tussen het Vasimgebouw en de voormalige NYMA-fabriek (later CP Kelco) bijvoorbeeld door het herstellen van de luchtbrug.

Ook de verbinding met het NYMA kwartier en het Waalfront, via de bestaande route onder de brug moet worden gehandhaafd en versterkt. Deze route moet fungeren als 'life-line' van het gebied.

Parkeren op maaiveld beperken

Het parkeren wordt als een belangrijke en ingewikkelde ontwerp-opgave gezien. Er zit een spanningsveld tussen parkeren op het terrein en de ruimtelijke kwaliteit/beleving. Geparkeerde auto's op het maaiveld worden ervaren als storende elementen.
In beginstel moeten er voldoende parkeerplekken op hetterrein worden gerealiseerd voor de reguliere activiteiten, waarbij de 'Nota Parkeernormen gemeente Nijmegen' van januari 2016 het uitgangspunt is. Vanuit ruimtelijk oogpunt is het echter gewenst om het maaiveld parkeren zoveel mogelijk te beperken. Geparkeerde auto's dienen niet dominant of storend aanwezig te zijn. De eventuele parkeerruimte voor de gebouwen is zorgvuldig ingepast. Om te voldoen aan de parkeerbehoefte zijn er verschillende oplossingen denkbaar, zoals het maken van een parkeergarage, op dak parkeren, in de omgeving kijken of er parkeermogelijkheden zijn. Ook kan, in het licht van mogelijk te maken afspraken met de initiatiefnemers ten aanzien van duurzaam vervoer, bekeken worden hoe met de parkeernormen omgegaan dient te worden. Daarnaast is het een kans om de mogelijkheden van medegebruik tussen de verschillende initiatieven onderling en het naastgelegen Brugkwartier te onderzoeken. Doormiddel van positieve beloning (bv. verlaging aantal te verplicht te realiseren parkeerplaatsen) zou het gebruik van de fiets kunnen worden gestimuleerd.

Inzetten op milieuvriendelijk vervoer en geen negatieve effecten op doorstroming S100
De bereikbaarheid per fiets is goed vanuit diverse windrichtingen, via de snelfietsroute Nijmegen – Beuningen en via het fietspad van de Oversteek. Mits het plangebied een lokaal of regionaal invloedsgebied heeft, is de fiets het belangrijkste vervoermiddel en moet dat zowel door de gemeente als door de ondernemers goed gefaciliteerd en gestimuleerd worden.
Het is daarnaast belangrijk dat het kruisen van expeditieverkeer met de snelfietsroute (tevens wandelroute) tot een minimum wordt beperkt. Er dient een goede, comfortabele en veilige stalling voor fietsen gerealiseerd te worden, met voldoende klemmen om het reguliere gebruik te kunnen faciliteren. Bij grotere evenementen kunnen dat tijdelijke extra plekken zijn, bijvoorbeeld met hekken waar fietsen tegenaan gezet kunnen worden.

Het plangebied ligt aan de S100. Dat is de belangrijkste Nijmeegse doorstroomroute voor het autoverkeer. De doorstroming moet gegarandeerd blijven. Dit betekent dat er geen invulling gewenst is die tijdens de spitsuren veel piekvervoer oplevert die de op- en afgangen van de S100 kunnen blokkeren.

Ontwikkelen van een groene ruimtelijke verbinding van Park West naar de rivier
In de zuidwesthoek is een klein onbebouwd gebied met een oude laanstructuur. Deze is onderdeel van de Hoofdboomenstructuur en moet instand gehouden worden. De gemeenteraad van Nijmegen heeft in het verleden de ambitie uitgesproken Park West tot aan de Waal door te laten lopen, door de boomstructuur langs de Winselingseweg door te trekken. Dit moet dus in de plannen worden geintegreerd.

De openbare ruimte nodigt uit tot sporten, bewegen en spelen (m.u.v. evenemententerrein)
In Nijmegen (en daarbuiten) is een trend zichtbaar van 'informeel sporten.' Dit zijn vormen van sport en bewegen die niet of nauwelijks georganiseerd worden in verenigingsverband en in losse vorm ontstaan. Denk hierbij aan hardlopen, fietsen, maar bijvoorbeeld ook 'bootcampen'. Op verschillende plaatsen in de stad richt de gemeente zich op deze informele sporten door onze openbare ruimte uitdagend in te richten waardoor bewoners ook daadwerkelijk worden uitgenodigd om te komen bewegen.
Dit kan door middel van simpele ingrepen in het wegdek (400 meter parcours) of kleine aanpassingen langs reguliere recreatieroutes (zoals klimrekken en boomstammen).

Ook in het NYMA-kwartier is het belangrijk dat deze ontwikkeling wordt gefaciliteerd door een omgeving die uitnodigt om te sporten en bewegen voor jong en oud.

De inrichting en het gebruik van het gebied past binnen een goede leefbaarheid voor het terrein en de omgeving.
Het NYMA-kwartier komt door de toekomstige woningbouw van Waalfront, dicht bij een woonwijk te liggen. Een goede leefbaarheid voor deze wijk maar ook op het terrein zelf is van belang.

Financiele en procesmatige randvoorwaarden

De investeringen voor deze ontwikkeling vanuit de gemeente blijven binnen de geldende planexploitatie.
Binnen de planexploitatie van de gemeente Nijmegen zijn middelen opgenomen voor de renovatie van de panden Vasim en CP Kelco en de openbare ruimte. Daarnaast zijn in de planexploitatie inkomsten geraamd voor verkoop van de panden. De uitgaven die gedaan worden voor renovatie en inrichting openbare ruimte moeten passen binnen deze kaders, danwel gefinancierd worden uit externe middelen (bv. subsidies, bijdrage door mogelijk nieuwe eigenaar). Mochten de inkomsten voor verkoop niet gegenereerd worden om dat de gemeente besluit eigenaar te blijven van een of meerdere panden dan zijn er dus minder middelen beschikbaar voor renovatie en herinrichting openbare ruimte. Mogelijk kunnen redelijkerwijs extra benodigde middelen deels door toekomstige huurinkomsten gedekt worden.

Bij verkoop: extra uitgaven moeten extern gefinancierd worden (subsidies, bijdrage door mogelijk nieuwe eigenaar). Gemeente heeft het eerste recht op terugkoop bij verkoop.
Verkoop voor of na renovatie vindt plaats na onafhankelijke taxatie van minimaal de boekwaarde.

Bij verhuur: huur is tenminste markthuurprijs
De huuropbrengsten zijn voor de gemeente uitgaande van de markthuurprijs. Daarnaast moet de huurprijs voldoen aan wet- en regelgeving, er mag bijvoorbeeld geen staatssteun gegeven worden. Wanneer de huurder ondernemer is in de zin van de Btw, dan geldt btw-belast verhuren.

Bij concrete planontwikkeling, volgend op het vaststellen van het ambitiedocument, worden relevante stakeholders actief betrokken, denk aan Cultuurspinnerij, Waalhalla, bewoners van de Biezen en Waalfront, huurders Honig etc.
De partij(en) die zich hier in de toekomst willen vestigen zullen dat in afstemming met belanghebbenden op het terrein zelf en in de omgeving moeten doen. Zodat zij betrokken zijn bij wat er in hun directe omgeving gebeurt en er rekening kan worden gehouden met hun belangen.
Het NYMA-kwartier is immers geen leegstaand terrein, ver weg van de bewoonde wereld.
De terreinen en gebouwen worden gebruikt door verschillende partijen waaronder De Cultuurspinnerij en skatepark Waalhalla en hun publiek. Bovendien grenst het aan het woningbouwgebied het Waalfront (van ontwikkelcombinatie OBW) waar de eerste bewoners al hun intrek hebben genomen en is het onderdeel van woonwijk De Biezen.
Aan de andere zijde ligt het industriegebied met diverse bedrijven. Door de ligging aan de rivier hebben ook andere overheden, zoals de provincie, Rijkswaterstaat en het Waterschap zeggenschap over het gebied. Kortom, de ontwikkeling van het NYMA-kwartier kan niet in een isolement plaatsvinden. Zorgvuldige en tijdige communicatie met alle belanghebbenden en stakeholders in het gebied is een vereiste.

De Cultuurspinnerij
In de Vasim hebben zich vanaf 2002 cultureel

ondernemers en kunstenaars gevestigd, op tijdelijke basis, onder de naam Cultuurspinnerij. Zij gebruiken nu delen van het Vasim gebouw voor diverse activiteiten, ateliers, werkplaatsen, kantoren en opslagruimte.
De Cultuurspinnerij heeft zelf plannen voor het gebruik van de Vasim ontwikkeld, deze ideeën zullen zij inbrengen in de fase van het opstellen van het ambitiedocument.

Skatepark Waalhalla
Onlangs is in een deel van het CP Kelko gebouw skatepark Waalhalla gevestigd. Waalhalla zat oorspronkelijk iets meer naar het oosten in het Waalfront, maar moest vanwege de woningbouwontwikkeling naar een andere locatie. Met Waalhalla is afgesproken dat zij in 7 jaar op de locatie CP Kelko kunnen blijven. Ook zij zullen worden bevraagd in de fase ambitiedocument en er zal met hen gesproken worden over de plannen na deze zeven jaar.

Honig
De voormalige Honig fabriek in het Waalfront heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een culturele hotspot. In principe is het een tijdelijke ontwikkeling, tot 2021 kunnen de ondernemers blijven, daarna zal de fabriek plaats maken voor woningbouw. Uit gesprekken met de mensen rondom de Honig blijkt dat er interesse is vanuit de huidige ondernemers voor de locatie NYMA-kwartier. Zij zien dit als een potentieel interessante plek die kan dienen als nieuwe plek voor hun onderneming als de Honig verdwijnt. Afstemming met de eigenaren en gebruikers van de Honig is een vereiste in het vervolgproces.

Zicht op de rivier bij CP Kelco

4 Kansen bij de herontwikkeling

In dit hoofdstuk worden kansen beschreven die kunnen dienen als inspiratie bij de herontwikkeling. Het zijn dus geen harde randvoowaarden zoals beschreven in hoofdstuk 3.

4.1 Programmatische kansen

Limes Hub

Naast het mogelijke archeologische- en kunstdepot leent deze locatie zich ook om een groot, mogelijk nationaal, informatiecentrum te vestigen, dat zich richt op de Limes. De Limes is de Romeinse rijksgrens, waarvan het deel dat in Nederland en het aangrenzende deel van Duitsland loopt, op de nominatie staat om in 2021 tot UNESCO-Werelderfgoed verheven te worden. Een centrale toegang of 'hub' (informatiepunt) zou bezoekers uit met name Nederland en Duitsland naar Nijmegen kunnen trekken. Het geplande gecombineerde archeologische depot en de Limes-hub zijn verschillende zaken, die los van elkaar (kunnen) staan, maar die binnen dit gebied door hun nabijheid elkaar zeer zeker kunnen versterken. Ze passen beide in het voorgestelde karakter van het NYMA-kwartier. Ongeacht of er vanuit de gezamenlijke Nederlandse belangen gekozen wordt voor één centrale ingang wil de gemeente Nijmegen daarin een grote rol spelen. De centrale ligging op het scharnierpunt tussen Nederland en Duitsland, in combinatie met de sterke inhoudelijke componenten, geven Nijmegen een sterke positie. De naast het NYMA-kwartier gelegen civiele Romeinse stad, Ulpia Noviomagus, is daar een kernonderdeel van.
De planning voor de hub is nu nog onzeker, doel is om in 2021 een functionerende hub te hebben.

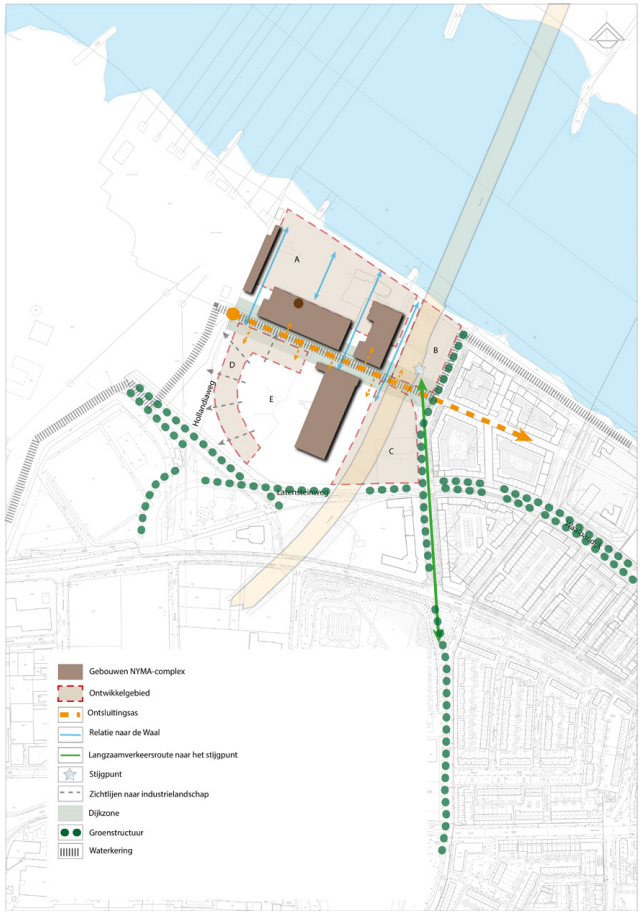

4.2 Ruimtelijke kansen

Kansen ter versterking van de ruimtelijke structuur.

De ontwikkeling kan plaatvinden in een aantal gebieden. Deze gebieden kennen elk hun ruimtelijke betekenis.

Ontwikkelgebied A
In dit gebied is vooral de ligging aan de Waal een kwaliteit. Bij de ontwikkeling van dit gebied dient hier op ingezet te worden. Dit gebied is buitendijks gelegen. Ondanks deze ligging is het overstromingsgevaar gering, omdat het gebied gelegen is op een hoogte van circa 14 meter +NAP (hoogste waterstand 13.74 +NAP in 1926 (bron: kwalinux.nl). Voor het eventueel toevoegen van bebouwing is toestemming en afstemming met Rijkswaterstaat en het Waterschap noodzakelijk. Om vanaf de dijkzone contact met de rivier te houden zijn noord-zuid verbindingen van belang.
Voor de gelaagdheid van het gebied is het wenselijk dat het Vasimgebouw contact krijgt met

de rivier. Toekomstige bebouwing dient vrij zicht op de rivier niet te belemmeren.

Ontwikkelgebied B: 20 Septemberplein
Kansen voor de ruimtelijke inrichting van dit gebied zijn mogelijk: een open, parkachtige ruimte, met contact met de rivier. De Waal kan hier optimaal beleeft worden. Er is een 'buitendijkse sfeer'. Het toekomstige struinpad langs de oever zorgt voor verbinding met de rivier en het Waalfront.

De stad en het industrielandschap ontmoeten elkaar bij het 20 Septemberplein. Op/aan het plein kan ruimte ontstaan voor paviljoenachtige gebouw(en) onder/aan de brug. Om het contact met de rivier te verbeteren kan het terrein naar de rivier toe verlaagd worden en de oeverlijn naar binnen verlegd.
De ruimte onder de brug heeft een eigen karakter. Bij de inrichting zal dit plein functioneren als afronding van de stad, een rustpunt als start naar het nieuwe grootschaligere landschap. Interactie met de Waal is een vereiste.

Ontwikkelgebied C
Het plein onder de brug kan een intiem plein worden, bijvoorbeeld als een aantrekkelijke ontvangstruimte. Deze ruimte wordt ook gebruikt voor niet overlast (geluid)gevende evenementen en manifestaties. Het doortrekken van het groen van het Westerpark dient hierbij worden meegenomen.

Ontwikkelgebied D
In deze zone kan eventuele nieuwe bebouwing de kom van de Vasim worden afgerond en dit kan ook een wand vormen van het evenementenplein. De eventuele bebouwing aan de dijkzone heeft een relatie met de dijkzone en het evenementenplein. In deze zone is de dijk, door grote ruimte tussen de bouwklokken, nog goed waarneembaar en de dijk vormt een natuurlijke tribune naar het plein.

De mogelijke bebouwing aan de Hollandiaweg richt zich op het evenementenplein, maar heeft aan de Hollandiaweg-zijde geen 'achterkant'. De mogelijke bebouwing zorgt door zijn open structuur dat er vanuit het evenementenplein voldoende zicht is op het industriële achterland. De bebouwing draagt bij aan een aangenaam milieu op het evenementenplein (zon en functies aan het plein).

Evenementenplein (E)
Open ruimte voor grootschalige evenementen en manifestaties. Op het plein kunnen (verplaatsbare) objecten staan die er voor zorgen dat wanneer het terrein niet wordt gebruikt er en een aangename ruimte wordt gevormd.

Dijkzone
Een belangrijke lijn die door het gebied loopt is een oude dijk (Winselingseweg). Aan deze dijk is destijds de NYMA-fabriek gebouwd.
De dijk sluit aan op een verbindingsroute die door het Waalfront loopt - waaronder door het 'fortpark'- en in de toekomst tot aan de Waalhaven wordt doorgetrokken. Aan deze as kan zich een aantrekkelijke zone ontwikkelen met afwisselende (open-gesloten) ruimten. De ruimten worden gevormd door de gevelwanden. De gebouwen aan deze zone richten zich op de dijk. Dit biedt de mogelijkheid voor een

eigentijdse interpretatie van de historische fabrieksstraat.

De zone kan zich levendig ontwikkeln door de bijzondere functies die zich hier vestigen. Daarnaast mixen de verschillende vervoersstromen(shared space), met name langzaamverkeer, en dragen hierdoor bij aan de levendigheid. De relatie met de Waal is in deze zone voelbaar en zichtbaar.

Kansen bij de historische gebouwen

Kansen CP Kelko

De architectonische vormgeving en de gebruikte constructies vertegenwoordigen geen bijzondere architectuurhistorische waarde, in tegenstelling tot die van het Vasimgebouw. Vanwege het industriële karakter is het wenselijk om (delen van) de betonnen constructie te behouden en eventueel te gebruiken als geraamte voor nieuwe gebouwen. Andere kansen zijn:

- Intact houden gevels aan Winselingseweg, maar doorbraken mogelijk
- Eventueel deel van staalconstructie en constructie sheddaken behouden
- Eventueel elementen bewaren die herinneren aan het voormalige productieproces zoals het looggebouw
- Benutten van spectaculaire ligging aan de rivier
- Ruimte beschikbaar houden voor gedenksteen/ gedenkplek voor de oversteek van Amerikaanse militairen van de 82nd Airborne divisie

Kansen Vasim

- Intact houden en beter zichtbaar maken hoofdstructuur: betonnen draagconstructie, betonnen portalen van de luchtkanaalzone, tussen de twee stroken met schaaldaken in, de betonnen schaaldaken, de schoorstenen. (Dit is bij de hoofdverdieping, waar je de schaaldaken ervaart het belangrijkst. De benedenverdieping is beter geschikt voor een eventuele opdeling in kleinere eenheden. Deze dient zich rekenschap te geven van het stramien van het bestaande gebouw. Op de hoofdverdieping zouden kleinere eenheden als 'losse meubelstukken' in de ruimte kunnen worden geplaatst).
- Eventueel terugbrengen van oorspronkelijke invulling gevels. Nieuwe invullingen moeten aansluiten bij de grote schaal en het industriële karakter van het gebouw.
- Zichtbaar houden van bepaalde bouwsporen en daarmee de oorspronkelijke context, zoals de aansluiting van de luchtbrug naar het hoofdgebouw en de uitbreidingsmogelijkheden aan de zuidzijde (noodgevel).
- Behoud waardevolle interieuronderdelen: o.m. trappenhuis in noordwesthoek.
- Respect voor het optimistische industriële wederopbouwkarakter en de oorspronkelijke functionele eigenschappen van het gebouw.

Gebouwen in de omgeving

- Het heeft de voorkeur om eventueel aanvullende bebouwing te plaatsen aan de Winselingseweg ten westen van het Vasimgebouw. Het voordeel hiervan is dat de sterk autonome vorm van het gebouw intact blijft en dat bebouwing op deze plek de kans biedt om het karakter van de Winselingseweg als fabrieksstraat te versterken.

Kansen voor versterking bereikbaarheid openbaar vervoer

De locatie is niet optimaal bereikbaar per

NYMA watertoren

openbaar vervoer. De loopafstand tussen de locatie en het station Nijmegen CS bedraagt 20 tot 30 minuten. Voor treinreizigers is het huren van een OV-fiets een prima optie om tussen station en het NYMA-kwartier te verplaatsen. Dit kan gepromoot worden door de ondernemers. Busreizigers kunnen uitstappen op de Kanaalstraat of bij het Industrieplein, waarna men nog ongeveer 10 – 15 minuten moet wandelen. Overleg met de provincie Gelderland en het busbedrijf is nodig om de mogelijkheden te verkennen om het gebied beter per bus bereikbaar te maken, bijvoorbeeld met een flexibel systeem dat meer vraaggestuurd werkt met kleinere voertuigen.

4.3 Milieukundige aspecten en kansen water

Het plangebied ligt in een complexe situatie, waarin zowel de afvoer van regenwater, de bescherming tegen hoogwater als de afvoer van rivierwater een rol spelen. Al deze facetten zijn aan diverse plannen gebonden. Voor de binnendijkse openbare ruimte is met name de oude kolk rond de Vasim van belang. Hier speelt het facet van regenwaterafvoer en kwel vanuit de rivier.

De Fabrieksweg is een waterkering, waaraan alleen onder strikte randvoorwaarden gebouwd mag worden. Hiervoor moet een overlegtraject met het Waterschap opgestart worden.

Het CP Kelco terrein ligt buitendijks. Hier is met name RWS een belangrijke gesprekspartner. Er heeft inmiddels een gesprek plaatsgevonden met RWS waarin duidelijk is geworden dat de mogelijkheid bestaat om het volume van het oorspronkelijke gebouw CP Kelko (voor de brand) terug te bouwen, plus 10%. Deze nieuwbouw kan ook op een andere plek worden gebouwd op het terrein mits het de doorstroming van het water niet verslechterd.

De gebouwen en het terrein bieden een aantal kansen met betrekking tot water:

• Hergebruik regenwater eventueel in combinatie met gebruik oude watertoren:
Uit de Vasimkolk wordt het regenwater naar de Waal gepompt. Dit water kan ook naar een waterkelder of de watertoren gepompt worden en met een apart leidingenstelsel voor toiletspoeling etc. gebruikt worden.

• Nautische activiteiten vanwege kade:
Aan de kade kunnen schepen afmeren. Hierdoor is het mogelijk om vanuit CP Kelco vaartochten te organiseren. Wateractiviteiten zullen met RWS overlegd (en vergund) moeten worden vanwege de directe nabijheid van de druk bevaren vaargeul.

• Afkoppelen en vergroenen deel kolk (mn randen):
Een gedeelte van het regenwater op het terrein kan geïnfiltreerd worden. Hiervoor kunnen de randen van de kolk gebruikt worden. Onder de Stadsbrug de Oversteek zij infiltratievoorzieningen aangebracht. De functionaliteit van deze voorzieningen moet behouden blijven.

• Voortzetten en eindigen waterlijnpad:
Op de waterlijn langs de Waal wordt in het Waalfront een recreatief waterlijnpad gepland. Bovenaan de kade wordt een boulevard gerealiseerd. Beide structuren kunnen tot in dit plangebied doorgetrokken vinden en hier beëindiging vinden, bijvoorbeeld op het plein onder de Oversteek of op het binnenterrein van CP Kelco.

In bijlage 1 is meer informatie te vinden over de waterhuishouding en de beleidslijn grote rivieren.

Bodem
Het terrein is in het verleden (deels) opgehoogd met puin en afval. Ook bedrijfsactiviteiten hebben voor vervuiling gezorgd.
Uit kostenoverwegingen is het waarschijnlijk

verstandig zo weinig mogelijk in de grond te werken. Het terrein is grotendeels verhard. Waar de bodem licht vervuild is, is afdekking een goede beheermaatregel, zwaardere vervuilingen zullen moeten worden opgeruimd.

Archeologie

Het grootste deel van het plangebied heeft waarde 1, alleen in het zuidwestelijke deel is een klein deel beschermd door de dubbelbestemming waarde 3. Waarde 1 wil zeggen dat er een lage, middelhoge of nog onbekende verwachting op het aantreffen van archeologische waarden aanwezig is. In dit geval is het vooral een onbekende verwachting. Binnen het gebied zijn slechts twee onderzoeken uitgevoerd, die beiden weinig kunnen zeggen omdat ze niet diep genoeg gingen en of geen waardering konden geven. Daarentegen zijn er net buiten het gebied enkele kleinere onderzoeken die een zeer wisselend beeld geven. Verstoringen wisselen vindplaatsen uit de Romeinse tijd en de (vroeg-) middel eeuwen af. De kans is groot dat zich dit binnen het plangebied voortzet. Recent onderzoek heeft aangetoond dat de Romeinse stad Ulpia Noviomagus met de westelijke begrenzing tot tegen, mogelijk zelfs nog deels in het plangebied doorloopt. Ophogingen uit de twintigste eeuw maken dat de eventueel aanwezige archeologie deels diep onder het moderne maaiveld zitten, met name in het noordelijk deel. Dat kan bij nieuwe ontwikkelingen een voordeel zijn.
In de huidige beleidskaart zijn ook twee oude wielen aangeduid, in groen, met de waarde 0. Op basis van recent onderzoek moeten hier bij een bestemmingsplanwijziging wijzigingen in aangebracht worden. Dit kan ook gelden voor de nieuwe begrenzing van Ulpia Noviomagus.

Afb. 1 Bestemmingsplanwaarden op dit moment: groen: waarde 0, grijs: waarde 1, oranje: waarde 3.

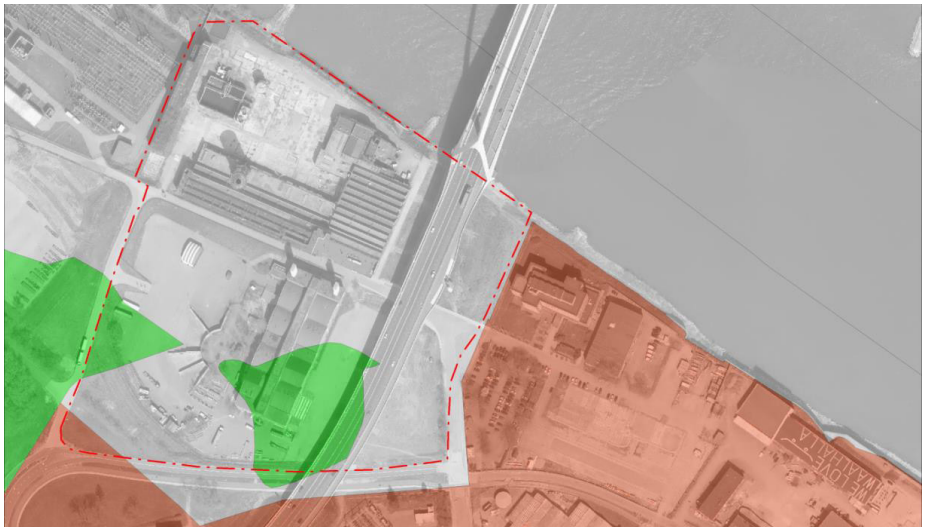

Groen, natuur en landschap
Een groot deel van het plangebied is verhard of bebouwd. Te grote verharde gebieden werken in de stad als hitte-eilanden. Juist in gebieden die het van hun aantrekkelijkheid voor bezoekers moeten hebben is het gewenst deze te vermijden. Bij de herinrichting van het terrein zijn er kansen voor groen, soms in combinatie met waterberging en infiltratie, zoals langs de randen van het Vasim terrein, en natuurlijk op de platte daken van de complexen.

Tot slot: op het CP Kelco complex is deels al spontaan een bos ontstaan. Als het mogelijk is delen hiervan te handhaven (bijvoorbeeld door veiligstellen en consolidering van de constructie, dan biedt dit kansen om een beeld te behouden dat enerzijds refereert aan het verval van de industrie en anderzijds aan moderne architectuurstromingen. In het Ruhrgebied is Industrienatuur een belangrijk thema in het hergebruik van de Industriële gebouwen en terreinen van het Emscherpark. Onlangs werd eenzelfde aanpak voor het voormalige Dirk Scheringamuseum in Noord-Holland voorgesteld. In Nijmegen en regio zijn nog geen voorbeelden van een dergelijke aanpak te vinden.

Luchtkwaliteit
Het plangebied past binnen het projectgebied “Nijmegen Koers west”, dat opgenomen is in dit NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit). Het plan voldoet aan de in het NSL opgenomen projectkenmerken; er hoeft daarom geen apart luchtonderzoek voor gedaan te worden.

Duurzaamheid en energie
Nijmegen heeft de ambitie om energieneutraal te worden door energie te besparen en duurzame energie (liefst lokaal) op te wekken. De gebouwen hebben daarom het liefst daken die (deels) geschikt zijn voor zonne-energie. Een combinatie van zonne-energie met begroende daken levert een mooier beeld op en verhoogt de efficiency van de panelen. Delen van de daken die monumentaal zijn kunnen niet met traditionele panelen belegd worden, maar mogelijk wel met op folie gebaseerde systemen belegd worden. Het tracé van het warmtenet loopt langs dit

complex. Het ligt voor de hand het complex hierop aan te sluiten. Mogelijk kan (eventueel goedkopere) retourwarmte uit het net gebruikt worden om in de basisverwarming van opslagruimten en kelders te voorzien.

Duurzaamheid dient tot slot een integrale opgave te zijn; dus niet alleen een energiezuinig gebouw, maar ook: aantakking op openbaar vervoer (pendelbus naar station), fietsverbindingen, klimaatbestendigheid (mn. voorzieningen voor piekafvoeren), gebruik van circulaire materialen en geïntegreerde opzet van ontwerp en beheer. Het terrein vormt in het stedelijk weefsel een schakel tussen de nieuwe woonwijken van West en de toekomstige “Groene delta” waar duurzame energie wordt opgewekt en een campusachtige ontwikkeling op het gebied van duurzame energie en circulaire economie wordt voorgestaan.

De nieuwe functies op het NYMA kwartier kunnen hier een brug tussen slaan en een kunstzinnig commentaar op geven, die een extra laag krijgt doordat de oude industriële

bebouwing voor het nieuwe culturele gebruik getransformeerd wordt.

Fysieke veiligheid
Het aspect fysieke (brand)veiligheid stelt voorwaarden aan de inrichting van de openbare ruimte, de situering van gebouwen ten opzichte van elkaar, de bluswatervoorziening en de bereikbaarheid. Deze aspecten worden door de veiligheidsregio getoetst.
Hoe de openbare ruimte is ingericht, is van invloed op de mate waarin hulpdiensten de incidentlocatie kunnen bereiken en betrokkenen bij een incident in staat zijn een locatie te ontvluchten.
Voor bereikbaarheid voor hulpdiensten is het belangrijk dat de gebouwen langs twee onafhankelijke routes door brandweervoertuigen zijn te bereiken; doodlopende wegen dienen zoveel mogelijk vermeden te worden. Daarbij zijn de dimensionering van de wegen en de bereikbaarheid van de hoofdtoegang van de gebouwen van belang. De afstand van de openbare weg/ontsluitingsweg op particulier terrein tot de toegang van het pand mag niet meer dan 10 meter bedragen en er dient een opstelplaats voor het voertuig te zijn.
Direct ten westen van het CP Kelco terrein bevindt zich een bundel hoogspanningsleidingen van Tennet en Liander. Bij vestiging van functies direct naast deze leidingen moet met het zakelijk recht van deze leidingen rekening gehouden worden. In de meeste gevallen wordt daarom een strook van 30 meter aan weerszijden van de leiding vrijgehouden.

Externe veiligheid
Omdat het plangebied binnen de contouren van de geluidszone van het industrieterrein ligt, kunnen er alleen maar functies op gevestigd worden die volgens de definitie van het veiligheidsbeleid beperkt kwetsbaar zijn.

Hoe wordt omgegaan met externe veiligheid zal verantwoord moeten worden in het ruimtelijk besluit (bestemmingsplan). Dit lijkt op het eerste gezicht de beoogde functies niet in de weg te staan. Een voorbeeld van een onderbouwing en extra informatie over externe veiligheid is te vinden in bijlage 2.

Risico's ten gevolge van bedrijven
Inrichtingen en activiteiten die gevaar opleveren zijn in de naaste omgeving van het plangebied niet aanwezig. Op het Mercuriuspark en op het Engie-terrein mogen zich bedrijven vestigen met een externe veiligheidscontour. Voor vestiging van die bedrijven zal met ene QRA aangetoond moeten worden dat de vestiging verantwoord is.

Risico's ten gevolge van aardgasleidingen
Een hogedrukaardgastransportleiding is binnen en in de naaste omgeving van het plangebied niet (meer) aanwezig.

Risico's ten gevolge van vervoer van gevaarlijke stoffen
Het plangebied ligt in het invloedsgebied van de volgende routes gevaarlijke stoffen:
• de rivier de Waal en het Maas-Waalkanaal.
De Waal maakt gedeeltelijk onderdeel uit van het plangebied, het Maas – Waalkanaal ligt op afstand van het plangebied. De beide vaarwegen zijn aangewezen als zogenaamde zwarte routes, met een substantieel vervoer van gevaarlijke stoffen. Zij zijn aangewezen in het toekomstig Basisnet Water en hebben daarom een vervoersplafond voor gevaarlijke stoffen.

• de gemeentelijke route gevaarlijke stoffen Neerbosscheweg - Energieweg - Verlengde Energieweg- Waalfrontweg - Waalbandijk. Deze routering kent een zeer beperkt vervoer van gevaarlijke stoffen.
• de spoorlijn Arnhem - Nijmegen. Deze spoorlijn is opgenomen in het Basisnet.
Alle bovenstaande routes gevaarlijke stoffen hebben een invloedsgebied van 1500 meter.

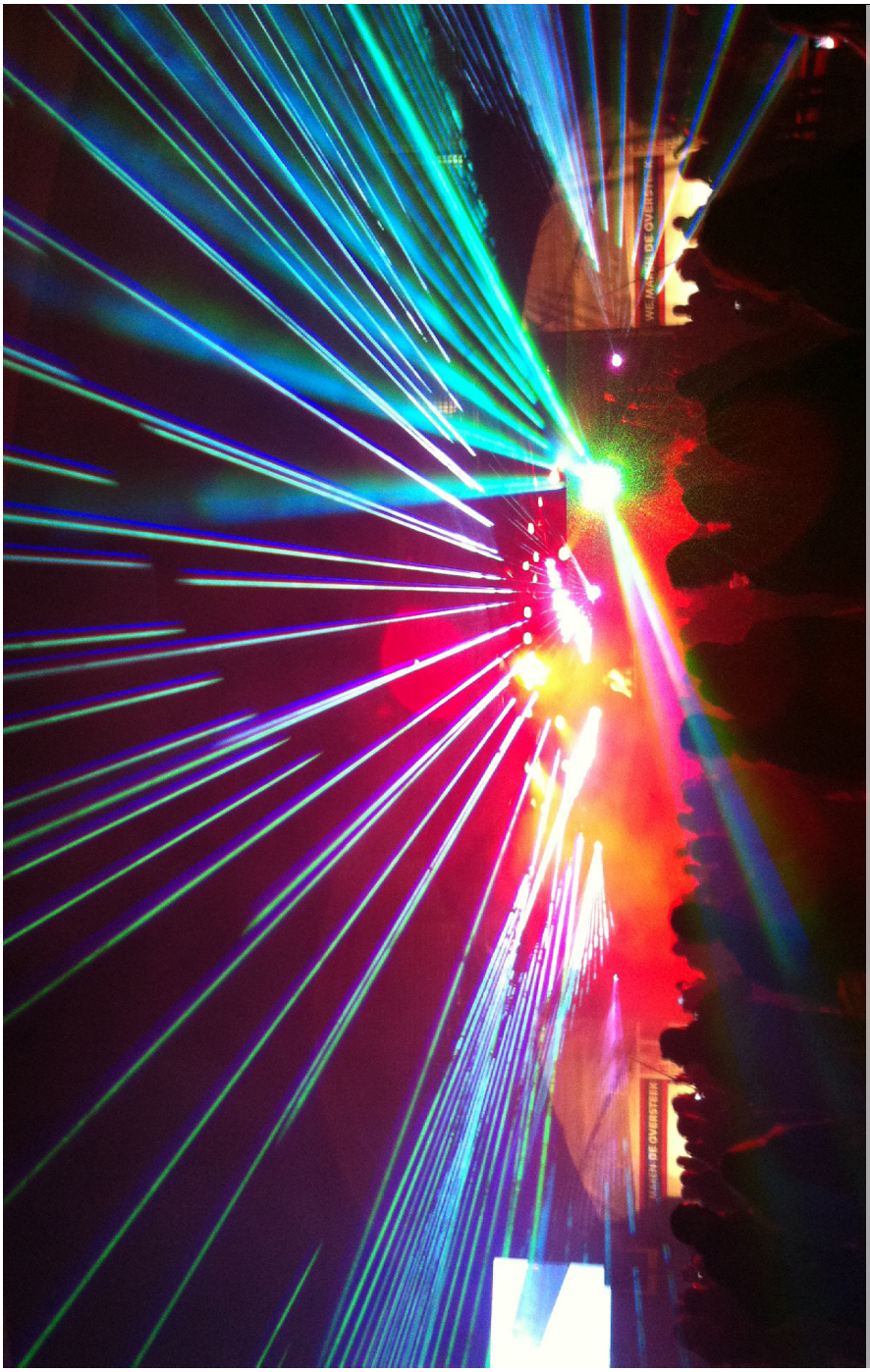

Openingsfeest 'De Oversteek' onder de bogen van de brug

5 Vervolgproces

Deze randvoorwaarden zijn een eerste stap in een herontwikkeling van het NYMA kwartier.Het proces bestaat uit 4 fasen:

1. Analyse met als resultaat de randvoorwaarden (zomer 2016, dit document)
2. Verwerken van kaders en visie tot een ambitiedocument (vaststelling begin 2017)
3. Start marktbenadering (1e helft 2017)
4. Start realisatie (eind 2017/2018)

Met dit document zijn de ruimtelijke, programmatische en financiële randvoorwaarden voor het gebied opgesteld. Daarna gaan we in in fase 2 in gesprek met stakeholders, waaronder de huidige gebruikers, de buurt en mogelijke investeerders om de visie voor het gebied te beschrijven in een ambitiedocument. Onderdeel van dit proces is een marktverkenning. Het ambitiedocument dient, in combinatie met de randvoorwaarden, voor een ieder een helder kader voor de vestigings –en ontwikkelingsmogelijkheden voor dit gebied te geven. Het is een raamwerk waar in een volgende fase diverse initiatieven aan getoetst kunnen worden. Vaststelling van het ambitiedocument voor het NYMA-kwartier is voorzien eind van dit jaar. Na het vaststellen van het ambitiedocument start de marktbenadering en vervolgens de concrete planvorming voor het gebied. De marktbenadering moet breed gezien worden, het is het gesprek met een ieder die onderdeel wil uit gaan maken van dit potentieel zeer kansrijke gebied en dat binnen de gestelde randvoorwaarden kan doen.

Bijlagen

Bijlage 1 Water

De waterhuishouding in detail

Diverse oude waterplannen zijn van toepassing verklaard en in het Waterplan en het Rioleringsplan Waalfront (oktober 2014) geïntegreerd. Deze twee rapporten zijn de leidende beleidsplannen voor planontwikkeling.

In februari 2014 is overlegd met het Waterschap Rivierenland over de randvoorwaarden rond de primaire waterkering in het gebied. Van belang is welke ruimte bestaat voor het bouwen in de zogenaamde vrije ruimte van de dijk. Het waterschap heeft de beschermzones rond de primaire kering aangepast bij keringen waarbij piping een rol kan spelen. Piping is het uitspoelen van gronddeeltjes onder een dijk bij hoogwater, een dijk kan uiteindelijk hierdoor bezwijken. De dijk in het plangebied behoort tot de keringen die in de 3e toetsronde zijn aangewezen als kwetsbare kering. De aangepaste beschermingszones zijn nog niet officieel vastgesteld, het waterschap heeft de leggerkaart eind 2014 ter inzage gelegd. Daarna is door de vele inspraakreacties opnieuw een legger gemaakt met aangepaste beschermingszones. Deze dijkenlegger is begin 2016 naar alle gemeenten verzonden en de gemeente Nijmegen heeft daarop een zienswijze ingediend. Met name over het Vasim en CP Kelko gebied zijn daarin opmerkingen gemaakt.

Regenwater

De verwerking van regenwater in het gebied valt uiteen in drie afvoerrichtingen.

A. Vasim-terrein watert via pomp af naar de Waal. Dat van CP Kelko gaat ook naar de Waal.

B. Stadsbrug watert via watergangen Waterschap Rivierenland af naar Maas-Waalkanaal

C. Mercuriuspark watert af via een Verbeterd Gescheiden Stelsel naar Oostkanaalhavens.

A. Vasim-terrein

In 2009 is uit veldonderzoek gebleken dat het terrein van ca 4 ha afwatert naar een betonnen goot en met behulp van een rioolpomp wordt afgevoerd naar de Waal. Het hemelwater van het CP Kelko terrein gaat rechtstreeks af naar de Waal.

B. Stadsbrug

De Stadsbrug zelf watert af via infiltratievoorzieningen, de berging in het Westerpark en de overstortberging de Biezen af naar de A-watergang langs de Energieweg.

C. Mercuriuspark

In de huidige situatie is het terrein deels bebouwd en watert af naar het verbeterd gescheiden stelsel dat uiteindelijk deels in de Oostkanaalhavens uitmondt en deels in de A-watergangen.

Het Vasim-terrein is naar schatting voor 95 % verhard. Het totale verharde percentage kan nog toenemen. Ook het CP Kelko terrein zal naar alle waarschijnlijkheid 100% verhard zijn. Infiltratie op eigen terrein kan dus lastig worden, maar zou technisch opgelost kunnen worden. Maar het uitgangspunt blijft dat het hemelwater indien het niet geborgen kan worden in de bodem, naar de Waal zal moeten worden afgevoerd.

Grondwater

De grondwaterstanden worden in sterke mate beïnvloed door de Waal. Sinds 2006 heeft de gemeente Nijmegen gemeten aan het grondwater. Op basis daarvan geldt globaal: direct achter de waterkering varieert de grondwaterstand tussen de 5,00 m en 12,50 m+NAP. Voor de toekomst verwachten de klimatologen grotere afvoeren voor de Waal en dus hogere waterstanden. De maximale grondwaterstand kan dan hoger liggen dan 12,50 m+NAP;

Door de aanleg van de Stadsbrug zijn de laagst gelegen gedeelten van het plangebied opgehoogd naar 11 à 12

m+NAP. Dit geldt niet voor het Vasim-terrein. Een Waalstand van 12 m +NAP komt gemiddeld 1x per 2 jaar voor. De hierbij optredende grondwaterstanden leiden dan niet tot een overschrijding van de ontwateringseis van 70 cm. Bij extreem hoge waalstanden kan incidenteel de norm voor de ontwateringsdiepte wel worden overschreden. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het bouwen.

Uitgangspunt bij nieuwe stedelijke in- en uitbreidingen is dat er grondwaterneutraal wordt gebouwd. Dat wil zeggen dat de oorspronkelijke grondwaterstanden en -stromen in de omgeving niet wijzigen. Dit kan bereikt worden door:

- een grondwatergerelateerde locatiekeuze: geen stedelijke uitbreidingen in gebieden met (kans op) hoge grondwaterstanden;
- maatregelen te treffen bij bouwrijp maken en tijdens de bouw (ophogen, goede structuur van het oppervlaktewatersysteem, voorkomen verdichting bodemstructuur);
- een waterproof bouwkundig ontwerp van gebouwen (bijvoorbeeld kruipruimteloos)

Om grondwateroverlast in bestaand stedelijk gebied te beperken zet het waterschap in eerste instantie in op bouwkundige maatregelen. Pas als dit onvoldoende soelaas biedt komen drainerende of onttrekkende oplossingen in beeld. Dit sluit niet uit dat er niet ondergronds gebouwd mag worden, mits er voldoende technische maatregelen worden getroffen zodat de bouw waterdicht is.

Afvalwater

Het geproduceerde afvalwater kan net als in de huidige situatie worden afgevoerd via een persleiding (en pomp) naar het vrijverval vuilwaterriool onder de Winselingseweg.

Primaire waterkering

Door het plangebied loopt een primaire waterkering. Deze bestaat deels uit een groene dijk en deels is de waterkering niet zichtbaar en maakt deel uit van het hooggelegen terrein. De waterkering beschermt het achterliggende gebied bij hoogwater. De hoogte van de groene dijk ligt op 15,20 m+NAP. Het overstromingsrisico is daardoor minder dan eenmaal per 1250 jaar.

De Waterwet schrijft voor dat het toetsen van de veiligheid van de waterkering elke zes jaar plaatsvindt. De conclusie van de 3e toetsronde voor de primaire waterkering in het plangebied is dat deze niet veilig is in verband met gevaar op piping.

Beleid Waterkeringen

Waterschap Rivierenland voert zijn taken onder andere uit op grond van een verordening: de Keur Waterschap Rivierenland 2009. Hierin staat wat er gedaan moet worden (geboden) en wat er niet mag (verboden) bij een water of bij een waterkering (dijken e.d.).

Watervergunning

Voor alle uit te voeren activiteiten die de Keur verbiedt en die niet onder de algemene regels vallen, moet een watervergunning worden aangevraagd. De aanvrager dient duidelijk te maken waarom de activiteit voor hem van belang is. Het waterschap moet alle betrokken belangen afwegen. De Waterwet stelt in dit verband dat een besluit op grond van de Keur het zogenaamde ‘nee-tenzij’ principe kent.

Functiescheiding

Tussen voorzieningen voor de waterkerende functie en voorzieningen voor andere functies moet een duidelijke scheiding aanwezig zijn. Bij andere functies moet men onder andere denken aan wegen, bebouwing, recreatief- of ander medegebruik. Verweving van functies is niet gewenst. De functie van de waterkering is van primair belang. Andere functies zijn ondergeschikt aan de waterkerende functie. Functiescheiding geldt in principe voor alle waterkeringen.

Afmetingen en zonering van waterkering volgens legger en Keur

Bij alle waterkeringen wordt rekening gehouden met het behoud van de waterkerende functie en het kunnen uitvoeren van doelmatig beheer en onderhoud. Bovendien wordt bij een aanvraag getoetst in hoeverre ruimte is gereserveerd voor toekomstige aanpassingen en/of versterkingen aan de waterkering. In de leggers staan deze noodzakelijke afmetingen van de waterkering.

In de Keur staat vermeld dat de kernzone en de beschermingszone samen het waterstaatswerk (waterkering) vormen. Daarnaast wordt ook een buitenbeschermingszone onderscheiden. Exacte afmetingen van de zoneringen zijn beschreven in de legger.

Beleidslijn grote Rivieren

De Waal is aangewezen als verbindingswater voor vrachtscheepvaart en heeft daarmee een belangrijke economische functie. Na de hoogwaters in 1993 en 1995 is door het rijk de beleidslijn Ruimte voor de Rivier opgesteld. Deze beleidslijn is inmiddels vervangen door de Beleidslijn Grote Rivieren. Uitgangspunt is het waarborgen van een veilige afvoer en berging van rivierwater onder normale en onder maatgevende hoogwaterstanden.

Er gelden twee concrete doelstellingen:

- de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed behouden
- ontwikkelingen tegengaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

Voor elke activiteit in het rivierbed is een vergunning nodig (Wet beheer rijkswaterstaatswerken).

Voor niet-riviergebonden activiteiten geldt een “nee, tenzij”- regime. Dat wil zeggen dat uitbreiding of vestiging van nieuwe, niet-riviergebonden activiteiten in principe niet mogelijk is, tenzij op basis van voorafgaand onderzoek wordt aangetoond dat specifieke omstandigheden van toepassing zijn. Zo kan er sprake zijn van een groot openbaar belang of zwaarwegend bedrijfseconomisch belang. Ook is het denkbaar dat een activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd. Het plaatsen van een brug betekent dat er een obstakel komt te staan in de rivier bij hoogwater. Er moet dus goed beargumenteerd worden, waarom dit een groot openbaar belang is.

Verbouwen en herbouwen van het CP Kelko terrein is onder voorwaarden wel mogelijk. Dit zal echter door Rijkswaterstaat getoetst worden. Indien nodig moeten er door de ontwikkelaar waterstaatkundige berekeningen

worden uitgevoerd of de weerstand in het stroombed van de rivier niet toeneemt door de bouwplannen.

Bijlage 2 Externe veiligheid

Plaatsgebonden risico (PR) en Groepsrisico (GR)

De risico's worden nader verdeeld naar plaatsgebonden risico's en groepsrisico's:

Onder het plaatsgebonden risico (PR) verstaat men de kans per jaar dat een persoon, die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats in de omgeving van een gevarenbron bevindt, overlijdt ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Voor het plaatsgebonden risico zijn grenswaarden en richtwaarden als toetsingswaarden aangegeven. Plaatsgebonden risico's van alle genoemde risicobronnen zijn voor dit plangebied niet van belang, omdat de het plan niet voorziet in het realiseren van kwetsbare bestemmingen binnen deze plaatsgebonden risicocontouren.

Het groepsrisico (GR) geeft aan wat de kans is op een ongeval met ten minste 10, 100 of 1000 dodelijke slachtoffers in de omgeving van de beschouwde bron, het invloedsgebied. Het groepsrisico dient in het bestemmingsplan te worden verantwoord. Voor het groepsrisico geldt geen harde wettelijke grens, maar een zogenoemde oriënterende waarde. Die geeft aan in hoeverre het groepsrisico toelaatbaar is in de omgeving van inrichtingen (bedrijven) of langs transportroutes voor gevaarlijke stoffen.

Verantwoording groepsrisico's (GR)

Voor de risicobronnen zijn in de "Beleidsvisie externe veiligheid Nijmegen" van juni 2013 zones vastgesteld waarbinnen bepaalde verantwoordingsniveaus gelden. De zones zijn globaal gebaseerd op de reikwijdte van incidenten met gevaarlijke stoffen. Omdat verschillende risicobronnen verschillende rampscenario's (kunnen) hebben, verschilt ook de zone-indeling per risicobron.

Er zijn twee rampscenario's die verantwoord moeten worden; het toxisch scenario, waarbij giftige stoffen vrij kunnen komen en het plasbrand/ blève (ontploffing van onder druk staande tank met vuurbal) scenario, waarbij op de Waal een brand/ontploffing ontstaat.

Toxisch scenario

Bij blootstelling aan een toxisch gas moeten personen kunnen schuilen. De mate waarin deze bouwwerken afsluitbaar zijn tegen de indringing van toxisch gas en de tijdsduur dat deze bouwwerken worden blootgesteld zijn hierbij parameters.

Nieuwe bouwwerken, waar grotere massa's mensen aanwezig kunnen zijn, zijn goed geïsoleerd, waardoor ze een goede bescherming bieden tegen het binnendringen van het toxisch gas. Belangrijk is wel dat luchtbehandelingsinstallaties met één druk op de knop uit te schakelen zijn.

Verder dient in geval van een calamiteit tijdig gewaarschuwd te worden. Dit gebeurt door het in werking stellen van het WAS (Waarschuwings- en alarmsysteem) als onderdeel van de algemene Rampenbestrijding. Het grondgebied van Nijmegen valt grotendeels binnen de dekking van de sirenepalen. Op termijn zal dit waarschuwingssysteem vervangen worden door NL-alert.

Plasbrand en blève voor de Waal

Vanuit de het Basisnet Water en de daarop geënte regelgeving kunnen aanvullende eisen gesteld worden aan de gevels langs de Waal. Vanwege eventuele plasbranden, mogen geen (nieuwe) gebouwen tot op 10 meter van de waterlijn gebouwd worden.

Het Blève aandachtsgebied, reikt tot 90 meter vanaf de

waterlijn. In tegenstelling tot het plasbrandinvloedsgebied mogen hier wel bestemmingen worden gerealiseerd, wat echter deugdelijk dient te worden gemotiveerd.

Mogelijke veiligheidsmaatregelen:

• Inrichting van het plangebied: Het is belangrijk dat bij een calamiteit burgers en gebruikers van het plangebied de mogelijkheid hebben om van het risico weg te vluchten (in geval van dit plangebied is dat een ontvluchting in zuidwestelijke richting). Eveneens is het van belang dat hulpverleningsdiensten (de panden in) het plangebied goed kunnen bereiken. Hiervoor moeten de ontvluchtingsmogelijkheden en de ontsluiting van het plangebied toereikend te zijn.

• Eventueel aanwezige mechanische ventilatie voorzien van een mogelijkheid tot het centraal uitschakelen van deze ventilatie. Indien toxische stoffen vrijkomen dienen aanwezige personen de mogelijkheid te hebben om binnen gebouwen te schuilen. Het is dan van belang dat eventueel aanwezige mechanische ventilatie centraal uitschakelbaar is. Het is van belang is om in geval van een calamiteit deze mogelijkheid ook daadwerkelijk te gebruiken. De gebruikers van het betreffende gebouw/de gebouwen dienen derhalve op de hoogte te worden gesteld van deze mogelijkheid, bijvoorbeeld door actieve risicocommunicatie.

Dit laatste is in het bijzonder van belang voor grotere complexen, is echter ook afhankelijk van de wijze van beheer van de installaties en of er gedurende 24-uur per dag een huismeester aanwezig is.

• Burgers en bedrijfshulpverlening voorlichten over de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen (actieve risicocommunicatie): Actieve risicocommunicatie kan een positieve bijdrage leveren aan een juiste gevaarinschatting door burgers en bedrijfshulpverleners bij calamiteiten. Een juiste gevaarinschatting draagt bij aan de zelfredzaamheid. Het gaat hier dan o.a. over interne ontvluchtingsroutes, ontruimingsplannen, alarmering, eventuele te entameren rampoefeningen en centraal afsluitbare ventilatiesystemen.

Hoe we omgaan met externe veiligheid moet verantwoord worden in het ruimtelijk besluit.

Brief aan de raad - Randvoorwaarden herontwikkeling NYMA-kwartier

Brief aan de raad - Verlenging zittingstermijn Bezwarencommissie Rechtspositie

Ingekomen stuk D17 (28 september 2016)

Juridische Zaken
Rechtsbescherming

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
30 augustus 2016	JZ20/ 16.0007813	Ans Kappert
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Verlenging zittingstermijn Bezwarencommissie Rechtspositie		(024) 3292761

Geachte leden van de raad,

Op grond van de Verordening op de commissie voor bezwaarschriften inzake rechtspositionele besluiten betekent een zittingstermijn van 2 maal vier jaar een beëindiging van de samenwerking en zou er een nieuwe commissie geworven moeten worden.
Hiermee is gewacht, in verband met de te verwachten aanname van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) en de daaruit volgende gewijzigde Ambtenarenwet (AW). In aanloop naar de WNRA leek het praktischer om de zittingstermijn van de huidige commissie met een verkorte termijn te verlengen. Rechtsbescherming zou na aanname van de wet immers nog slechts privaatrechtelijk van karakter zijn en dit maakte de commissie overbodig.

Nu blijkt dat de WNRA langer op zich laat wachten, is het zinvol alsnog een sollicitatieprocedure op te starten en een nieuwe commissie te werven. Echter, is de periode thans te kort om vóór het einde van de zittingstermijn van de huidige commissie, een sollicitatieprocedure op te starten en zorgvuldig een nieuwe commissie te installeren. Bovendien wordt er een grote toename aan bezwaren verwacht naar aanleiding het neerzetten van het nieuwe functiehuis HR21 en beschikt de huidige commissie hieromtrent over de juiste expertise. Aan het college is derhalve voorgesteld, in afwijking van de Verordening, de zittingstermijn van de huidige leden met zeven maanden te verlengen. De leden hebben aangegeven beschikbaar te zijn. Wij verwijzen u naar het collegevoorstel met nummer 16.0006459.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse . . .

Ingekomen stuk D18 (28 september 2016)

Ruimtelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
30 augustus 2016	RO10/16.0007835	Martijn Nicasie
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse Geschiedenis		(024) 3292888

Geachte leden van de raad,

Sinds enkele jaren is in de Mariënburgkapel het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis gevestigd. Het Huis is in de afgelopen periode zeer succesvol gebleken en trekt inmiddels jaarlijks meer dan 20.000 bezoekers. In het coalitieakkoord is dan ook besloten het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis ook gedurende deze coalitieperiode te blijven ondersteunen. Tegelijkertijd is daarbij de wens geuit het Huis nog dichter bij de stad te brengen en te zoeken naar een partner om daarmee gezamenlijk het Huis te kunnen voortzetten. De gedachte daarbij is en was dat het Huis, als cultuurhistorisch hart van Nijmegen, vooral van de Nijmegenaren moet zijn en blijven. Een zelfstandig huis zou bovendien, meer dan wanneer het uitsluitend door de gemeente wordt beheerd en bestuurd, succesvol op zoek kunnen gaan naar nieuwe partners en externe bronnen van financiering, waarmee een nog diverser en breder aanbod aan cultuurhistorische activiteiten kan worden geboden.

Het doet ons deugd u te kunnen melden dat wij die partner hebben gevonden. Eind 2015 is door een aantal betrokken Nijmegenaren, met hulp vanuit de gemeente, de Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis opgericht. Deze stichting heeft als doel het Huis succesvol voort te zetten en op termijn geheel zelfstandig te laten functioneren.

In de afgelopen maanden hebben wij intensief met het bestuur van de stichting overlegd, en overeenstemming bereikt over de voorwaarden waaronder wij de exploitatie van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis aan de stichting kunnen overdragen. Het spreekt vanzelf dat wij, in ieder geval gedurende deze coalitieperiode, het Huis met raad en daad zullen blijven steunen, en aan de stichting het gebruik van de Mariënburgkapel en ambtelijke ondersteuning in de persoon van de coördinator ter beschikking zullen blijven stellen. Wij zullen regelmatig overleg voeren met het stichtingsbestuur en uw raad daarvan op de hoogte houden.

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Wij zullen de samenwerkingsovereenkomst met de Stichting op korte termijn tekenen en vertrouwen erop het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis daarmee een stevige basis te verschaffen om zijn rol als cultuurhistorisch middelpunt van en voor onze stad met succes te kunnen bestendigen en uitbreiden.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

Brief aan de raad - Samenwerkingsovereenkomst Huis van de Nijmeegse . . .

Samenwerkingsovereenkomst

Gemeente Nijmegen & Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

De ondergetekenden:

De gemeente Nijmegen, gevestigd aan de Korte Nieuwstraat 6 te Nijmegen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door H.B.W. van Hees, handelend als portefeuillehouder Cultuurhistorie, ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders d.d.
hierna te noemen **gemeente**,

En

De Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, gevestigd in Nijmegen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Pieter-Matthijs Gijsbers, voorzitter, Erik Jansen, penningmeester en Rebecca Luijten, secretaris hierna te noemen **Stichting**,

Gezamenlijk te noemen 'partijen',

Overwegende dat:

- de gemeente Nijmegen belang hecht aan de materiële en immateriële (cultuur) geschiedenis van Nijmegen en de Nijmegenaren en tot behoud, bestudering en beleving daarvan uiteenlopende initiatieven onderneemt, stimuleert en ondersteunt;
- de gemeente Nijmegen in dit kader in de Mariënburgkapel te Nijmegen sinds 2009 het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis exploiteert als een cultuurhistorisch publieks- en ontmoetingscentrum met een laagdrempelig en gevarieerd aanbod voor inwoners, passanten en toeristen, zulks mede ter profilering van Nijmegen als oudste stad van het land;
- In het coalitieakkoord 2014-2018 is vastgelegd dat de gemeente het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis wil blijven ondersteunen teneinde het voortbestaan ervan veilig te stellen;
- de gemeente Nijmegen het Huis bestuurlijk en financieel wil verzelfstandigen tot Stichting;
- Pieter-Matthijs Gijsbers, Rebecca Luijten en Erik Jansen te Nijmegen op 18 december 2015 de Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis hebben opgericht, gefinancierd uit een vanwege de gemeente Nijmegen mede hiervoor ter beschikking gestelde startsubsidie;
- de Stichting als doel heeft 'mensen bewust te maken van en te betrekken bij de materiële en de immateriële geschiedenis van (het Rijk van) Nijmegen en de Nijmegenaren' en in haar beleid, werkwijze en gedragingen de van kracht zijnde Governance Code Cultuur hanteert;

- de Stichting haar doel beoogt te bereiken door onder meer het te Nijmegen exploiteren van een publieksgericht Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, als een laagdrempelige en toegankelijke plaats voor ontmoeten, informeren, ervaren, leren, samenwerken, co-creëren etc;
- de gemeente Nijmegen de Stichting de komende jaren wil ondersteunen in het bereiken van haar doelstelling en partijen het wenselijk vinden een overeenkomst aan te gaan waarin partijen de voorwaarden voor deze ondersteuning vastleggen;

Komen overeen dat:

Artikel 1: Ambitie en doelstelling overeenkomst

1. Ambitie van partijen is door middel van samenwerking de Stichting in staat te stellen de komende jaren haar statutaire doel te verwezenlijken en financieel zelfstandig te worden, zodat voortbestaan van het Huis in de toekomst is geborgd zonder structurele gemeentelijke middelen.
2. Doelstelling van deze overeenkomst is vastleggen onder welke voorwaarden de gemeente Nijmegen bereid is op uiteenlopende, hierna gespecificeerde wijzen ondersteuning te verlenen aan de doelstelling van de Stichting, gedurende de periode 1 juli 2016 tot en met 31 december 2018.

Artikel 2: Ondersteuning gemeente

1. De gemeente geeft voor de duur van de samenwerkingsovereenkomst de Mariënburgkapel om niet in gebruik aan de Stichting ten behoeve van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. Partijen sluiten hiertoe een separate bruikleenovereenkomst.
2. De gemeente detacheert voor de duur van de samenwerkingsovereenkomst een medewerker van de gemeente Nijmegen om niet bij de Stichting (32 uur/week). Deze medewerker is werkzaam als coördinator van het Huis van de Nijmeegse geschiedenis. De gemeente draagt alle kosten van deze medewerker. Partijen sluiten hiertoe een separate detacheringsovereenkomst.
3. De gemeente faciliteert (uitvoering door IRvN) ondersteuning van de ICT diensten, zoals het beschikbaar stellen van computers en een printer, inrichten van een ICT omgeving, ondersteuning bij ICT problemen. Tevens draagt de gemeente de kosten van vaste telefoon en internet van de Mariënburgkapel. Medewerkers en vrijwilligers die werkzaam zijn voor de Stichting mogen om niet gebruik maken van de kopieerfaciliteiten van het Regionaal Archief Nijmegen (RAN).
4. De gemeente is eigenaar van en daarmee verantwoordelijk voor het generiek technisch en inhoudelijk beheer en onderhoud van de website www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl. De

kosten hiervan worden gedragen door de gemeente. De stichting krijgt toegang tot het CMS van de website voor het plaatsen van berichten voor en over (de activiteiten van) het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. De stichting is verantwoordelijk voor (het beheer van) de inhoud die zij plaatst op de website en de social media.

5. De stichting kan te allen tijde besluiten de website technisch en voor eigen rekening in eigen beheer te nemen. Indien de stichting daartoe besluit, maken partijen in onderling overleg afspraken over de ontvlechting van de website van het Huis en het RAN.

6. De Stichting kan op basis van enkel deze overeenkomst geen aanspraak maken op andere (structurele) gemeentelijke middelen, maar het staat haar wel vrij om subsidieaanvragen of andere verzoeken aan de gemeente te doen.

Artikel 3: Voorwaarden

1. De Stichting, verantwoordelijk voor de exploitatie van het Huis, overlegt jaarlijks aan gemeente *ter informering* 1) vóór 1 mei het jaarverslag over het voorafgaande jaar en 2) vóór 15 november een begroting inclusief beleidsplan voor het volgende jaar.

2. De Stichting, verantwoordelijk voor de inhoudelijke en de programmatische invulling van haar statutaire doelstelling spant zich in ('*inspanningsverplichting')*

   a. het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis minimaal 5 dagen per week voor publiek toegankelijk te maken;

   b. jaarlijks 15.000 tot 20.000 bezoekers te ontvangen en 65.000 webbezoeken te registreren.

3. De Stichting houdt het Huis van de Nijmeegse geschiedenis ook als digitaal platform in stand, onder andere middels de Canon van Nijmegen.

4. De Stichting is verantwoordelijk voor de vrijwilligers die voor haar werkzaam zijn. Daartoe sluit zij nieuwe overeenkomsten met de vrijwilligers.
   De Stichting sluit voor haar vrijwilligers een verzekering af. De gemeente Nijmegen kent op het moment van aangaan van deze overeenkomst (geheel onverplicht) daarnaast een collectieve vrijwilligersverzekering als secundaire dekking.

5. De Stichting draagt zorg voor een sluitende begroting. Tekorten komen voor rekening van de Stichting. De gemeente staat niet garant voor een eventueel financieel tekort. Exploitatieoverschotten komen voor rekening van de Stichting en worden ingezet ten behoeve van haar statutaire doelstelling.

6. De Stichting spant zich in (*'inspanningsverplichting'*) aan het einde van deze overeenkomst financieel zelfstandig te zijn, in die zin dat zij voor exploitatie van het Huis na 2018 niet afhankelijk is van structurele gemeentelijke ondersteuning.

7. De Stichting informeert de gemeente uiterlijk eind 2017 met een meerjarig beleidsplan (2018-2021) over de inhoudelijke en financiële toekomst van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis.

8. Gemeente wil door de Stichting worden betrokken bij en geïnformeerd worden over planontwikkeling, planrealisatie, positionering, samenwerking en financiering. Hiertoe voeren partijen ten minste twee maal per jaar ambtelijk overleg en ten minste één maal per jaar bestuurlijk overleg.
9. Eind 2017 evalueren gemeente en Stichting op hun onderlinge samenwerking, zulks mede met het oog op 1) het aflopen van het coalitieakkoord 2014-2018 en 2) het voorbestaan van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis na die periode.

Artikel 4: Looptijd, opzegging en toepasselijk recht

1. Deze samenwerkingsovereenkomst gaat in op 1 juli 2016 en eindigt op 1 januari 2019, zonder voorafgaande opzegging.
2. Wijzigingen of aanvullingen op deze overeenkomst kunnen slechts schriftelijk tussen partijen worden overeengekomen.
3. De overeenkomst kan niet tussentijds worden beëindigd, behoudens in de situatie van verzuim of met wederzijds goedvinden.
4. Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.

Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend te NIJMEGEN op:

De gemeente Nijmegen,

De heer H.B.W. van Hees

Wethouder Binnenstad, Citymarketing, Evenementen, Cultuurhistorie, Parkeren, Personeel & Organisatie, ICT en Faciliteiten

De Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis,

Pieter-Matthijs Gijsbers

Erik Jansen

Rebecca Luijten

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Ingekomen stuk D19 (28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
30 augustus 2016	MO10/16.0005384	Jan Marten de Hoop
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden	.	06 55465889

Geachte leden van de raad,

Op 27 mei 2015 heeft u het Aanvalsplan armoede en schulden vastgesteld (56/2015). In het aanvalsplan is de ambitie uitgesproken om armoede- en schuldensituaties onder Nijmegenaren te voorkomen en te bestrijden. Het doel dat we hiermee willen bereiken is dat iedereen volwaardig deel kan nemen aan de samenleving. Tijdens de bespreking van het aanvalsplan in uw raad hebben wij toegezegd om ieder half jaar de stand van zaken met u te delen. We gaan met grote stappen vooruit en presenteren u bij deze dan ook met genoegen onze tweede voortgangsbrief. We willen in het bijzonder uw aandacht vragen voor de voortgang van het gebied van vroegsignalering, want we lopen daarmee voorop in Nederland.
De indeling van de brief is als volgt: we beschrijven de voortgang aan de hand van de drie hoofdpunten uit het aanvalsplan (regie, preventie en bewindvoering). Vervolgens sluiten we de brief af met enkele algemene opmerkingen over de voortgang op de overige ontwikkellijnen en met een beknopte kwantitatieve bijlage.

Regie op de keten schuldhulpverlening
De keten schuldhulpverlening bestaat uit onder andere het Inter-lokaal, Bureau Schuldhulpverlening, NIM, Humanitas, Schuldhulpmaatje en FIBON. Op diverse wijzen worden personen met financiële problemen ondersteund door deze ketenpartners. Dit kan variëren van een eenmalige voorlichting of voorzieningencheck tot complexe saneringstrajecten of permanente bewindvoering. Cliënten komen bij de ketenpartners terecht via bijvoorbeeld de STIPS, Sociaal Wijkteams, Regieteams of de zorginstellingen. We vinden het belangrijk dat we niet denken vanuit de beschikbare voorzieningen, verstrekte subsidies en wettelijke (on)mogelijkheden, maar vanuit de vraag waarmee de cliënt het beste geholpen is. Vanuit het probleem en de behoefte van de cliënt willen we in gezamenlijkheid het beste instrument inzetten. We werken dit momenteel op verschillende wijzen concreet uit:

- Wijkpilots: vóór vaststelling van het aanvalsplan merkten we op dat de Sociaal Wijkteams onvoldoende ingericht zijn om financiële problematiek effectief op te pakken. Dat terwijl

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

uit diverse onderzoeken blijkt dat een groot deel van de personen die zich meldt bij een wijkteam kampt met (ernstige) financiële problemen. We hebben daarom in een vijftal wijken een wekelijks casusoverleg dicht op het wijkteam georganiseerd, zodat van daaruit een goede screening (met behulp van het instrument MESIS) kan plaatsvinden. Het gaat om pilots in Lindenholt, Noord, Centrum, Midden en Hatert. De pilots hebben er tot nu toe voor gezorgd dat cliënten sneller en beter geholpen worden en dat er in de wijkteams meer bewustwording is gecreëerd over financiële problematiek en de keten schuldhulpverlening. We zetten de pilot dan ook voort. Goede aansluiting bij de Regieteams is er overigens al jaren, doordat medewerkers van Bureau Schuldhulpverlening permanent onderdeel van de teams uitmaken.

- Sociale kaart en kennis delen: aangezien er in Nijmegen tientallen organisaties actief zijn op het gebied van armoedebestrijding en schuldhulpverlening is er behoefte aan meer samenwerking, kennis delen en overzicht. Sinds het najaar van 2015 is het Platform Armoede en Schulden nieuw leven ingeblazen. Het platform vindt ieder half jaar plaats en wordt bezocht door onder andere maatschappelijke organisaties, zorginstellingen, bewindvoerders en woningcorporaties. Verder organiseren we op 17 oktober, de dag van de armoede, een creatieve ochtend voor professionals over samenwerking en effectieve bestrijding van armoede- en schuldensituaties. Ook zijn we in afstemming met deze zelfde partijen bezig met de ontwikkeling van een digitale sociale kaart voor professionals. Dit alles moet bijdragen aan meer kennis van elkaar, betere samenwerking en meer kennis over effectieve bestrijding van de armoede.

Preventie en vroegsignalering van schuldensituaties
In het aanvalsplan hebben we geconstateerd dat mensen doorgaans terughoudend zijn om financiële problemen te bespreken. Dit leidt er in veel gevallen toe dat er pas aan de bel wordt getrokken wanneer de situatie bijzonder problematisch is en er ingrijpende maatregelen genomen moeten worden. Deze situatie willen we zoveel mogelijk voorkomen en daarom zetten we intensief in op preventie en vroegsignalering van schuldensituaties. We doen dit op diverse wijzen:

- Voorlichting: het gemeentelijk Bureau Schuldhulpverlening heeft twee preventiemedewerkers in dienst die voorlichtingen verzorgen op middelbare scholen en hogescholen, die open budgetcursussen (eventueel op maat) verzorgen en die wekelijks spreekuur houden op het Regionaal Werkbedrijf en het ROC Nijmegen. Al deze voorlichtingen, en met name de budgetcursussen die regelmatig in de klantbrief Werk en Inkomen en de Brug aangekondigd worden, zijn goed bezocht. We zoeken nog naar een manier om op een effectieve wijze voorlichting te geven in het geval van life-events, zoals echtscheidingen, ontslag of overlijden van een partner.

- Vroegsignalering: wanneer mensen ergens een betalingsachterstand oplopen dan is dat in veel gevallen een belangrijk signaal dat er mogelijk sprake is van financiële problematiek. We willen niet afwachten tot de schulden torenhoog zijn, maar dergelijke signalen vroegtijdig oppakken. Het afgelopen half jaar hebben we daarom een intensief en bijzonder geslaagd traject doorlopen met de Nijmeegse woningcorporaties, de zorgverzekeraars CZ en VGZ, energieleverancier Nuon en waterbedrijf Vitens. In september gaan we een convenant afsluiten waarin we afspraken maken over het

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

uitwisselen van signalen van betalingsachterstanden gedurende de periode 1 oktober 2016 tot 1 oktober 2017. In het convenant staat concreet beschreven welke signalen wij op welk moment en op welke wijze van de deelnemende partijen ontvangen middels het ICT-systeem van het BKR (Bureau Kredietregistratie). Naast de geautomatiseerde signaleren kanaliseren we ook de signalen die ons via bijvoorbeeld de sociaal wijkteams of de regieteams bereiken. Na ontvangst van een signaal gaan we op bezoek en vragen we of we ondersteuning kunnen bieden. Dit kan bestaan uit een advies, inhouding en doorbetaling van vaste lasten vanuit de uitkering, een traject of een doorverwijzing. Ondertussen wordt het incassotraject bevroren. Gedurende de pilot van een jaar monitoren we de (maatschappelijke) effecten, zodat we kunnen bepalen of en zo ja hoe we dit project structureel gaan uitvoeren.

Bewindvoering
We constateerden sterk oplopende kosten vanuit de bijzondere bijstand voor bewindvoering. Daarnaast kregen we regelmatig signalen over slecht functionerende bewindvoerders. Deze twee signalen waren reden om in het aanvalsplan expliciet aandacht te besteden aan het onderwerp bewindvoering. We zijn op verschillende wijzen actief:

- F!X budgetbeheer en budgetcoaching: Bureau Schuldhulpverlening en het Inter-lokaal hebben de handen ineen geslagen en hebben samen het initiatief F!X opgezet. Vanuit F!X wordt budgetbeheer en budgetcoaching ingezet met het doel stabiliteit en bescherming te bieden voor cliënten met financiële problematiek en zodoende een goedkoper en meer op uitstroom gericht alternatief te zijn voor de bewindvoering. Uit de eerste evaluatie van F!X blijkt dat inderdaad in veel gevallen bewindvoering is voorkomen en zodoende is bespaard op de kosten voor bijzondere bijstand. Echter, vanwege de hogere vergoedingen die sinds vorig jaar toegekend worden aan bewindvoerders zien we vooralsnog geen daling van de kosten vanuit de bijzondere bijstand.

- Zorginstellingen: zorginstellingen zijn in veel gevallen degenen die een cliënt adviseren bewind aan te vragen bij de rechtbank. We zijn allereerst in gesprek met zorginstellingen over de reikwijdte van de financiële (woon)begeleiding waarvoor zij zelf in het kader van hun Wmo-contract verantwoordelijk zijn. Verder bekijken we met hen in hoeverre bewindvoering in alle gevallen het meest gepaste instrument is om in te zetten.

- Samenwerking: we zijn samen met de grote gemeenten van Gelderland (Arnhem, Apeldoorn, Ede en Wageningen) in gesprek met de brancheverenigingen van de bewindvoerders en met de kantonrechter in ons arrondissement. Ook hebben we meerdere malen per jaar overleg met de bewindvoerders die klanten hebben in Nijmegen. Dit alles moet leiden tot goede samenwerking, soepele overdracht van dossiers en bovenal tot de inzet van de meest geschikte instrumenten voor de cliënt.

- Bijzondere bijstand: we zijn bij de beoordeling van bijzondere bijstand voor de bewindvoeringskosten kritischer dan voorheen op de rechtmatigheid van de aanvraag en de kwaliteit van de geleverde diensten door de desbetreffende bewindvoerder.

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
3

Algemeen
Naast deze drie hoofdprioriteiten hebben we de laatste maanden nog een aantal andere acties ondernomen. Bij deze een korte update op een aantal onderdelen:

- Fonds particuliere initiatieven: jaarlijks is er € 30.000 beschikbaar gesteld voor kleinere particuliere initiatieven die in Nijmegen een bijdrage leveren aan de bestrijding van de armoede. In juni is een commissie van zes in Nijmegen maatschappelijk actieve personen opgericht en is de ondersteuningsregeling vastgesteld. Vanaf nu hopen we de eerste ideeën en voorstellen uit de stad te ontvangen;

- Mind Your Wallet: van 8 tot 10 juli vond het Mind Your Wallet Festival plaats in Nijmegen. Het betreft een jaarlijkse conferentie waar jongeren met elkaar in debat gaan over armoede, financiën en schulden. Nijmegen was dit jaar gaststad en wethouder Tankir was gastheer. We kijken terug op een geslaagd en goed bezocht evenement;

- Schuldhulpverlening voor ondernemers: omdat inkomsten en uitgaven bij ondernemers doorgaans instabiel zijn komen ondernemers vaak niet in aanmerking voor een traject bij Bureau Schuldhulpverlening. Echter, vanuit het nieuwe ondernemerspunt, waar het Bureau Zelfstandigen een onderdeel van uitmaakt, worden tegenwoordig schuldhulpverleningstrajecten specifiek voor ondernemers ingezet. Daarnaast is in samenwerking met de HAN de Gelderse Zaak opgericht, van waaruit ondernemers met financiële problemen begeleid worden (www.degeldersezaak.nl);

- &Pas: er is besloten te stoppen met de ontwikkeling van de &Pas. In de plaats daarvan zetten we in 2016 en 2017 de ‘Meedoen in Nijmegen’ regeling opnieuw in. In totaal is € 400.000 beschikbaar gesteld om het voor Nijmeegse volwassenen mogelijk te maken om te participeren middels sport, muziek of cultuur. Verder onderzoeken we momenteel de haalbaarheid van het budgettenscenario, zoals dat door uw raad is gevraagd.

- Onderzoek effectiviteit CAZ en Schuldhulpverleningstrajecten: het gemeentelijk bureau Onderzoek en Statistiek heeft de onderzoeken naar de effectiviteit van de vernieuwde CAZ en de schuldhulpverleningstrajecten van Bureau Schuldhulpverlening en het Inter-lokaal naar verwachting rond het zomerreces af. In de volgende voortgangsbrief komen we terug op de uitkomsten van de onderzoeken.

- Statushouders: het is bekend dat met de toename van het aantal vluchtelingen ook het aantal statushouders dat zich in Nijmegen vestigt toeneemt. We bieden hen indien nodig materiële ondersteuning (bijstand voor levensonderhoud, bijzondere bijstand voor de inrichting van de woning etcetera) en we bieden budgetbeheer en budgetcoaching aan als daar behoefte aan is. We zijn nog met Stichting Vluchtelingenwerk in gesprek om onze dienstverlening zo goed mogelijk aan te passen op de behoeften van de doelgroep.

- Cijfers: in deze voortgangsbrief delen we veelal kwalitatieve gegevens. In de bijlage volgt ook een niet volledig, maar wel inzicht gevend kwantitatief overzicht van wat er de afgelopen maanden op het gebied van schuldhulpverlening is ingezet.

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
4

Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de armoede in Nijmegen tussen de aanvang van de crisis en begin 2014 steeds is toegenomen en dat deze daarna is gestabiliseerd. We gaan er vanuit dat bovenstaande acties daar een bijdrage aan hebben geleverd.

We hopen u middels deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het aanvalsplan armoede en schulden. Aan het einde van 2016 ontvangt u de volgende voortgangsbrief van ons. In die brief zullen we in het bijzonder aandacht besteden aan de eerste ervaringen uit het project vroegsignalering en we hopen u dan ook een vorm van een sociale kaart te presenteren op het gebied van financiële dienstverlening.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
5

KWANTITATIEVE BIJLAGE[1]

Onderstaande resultaten hebben betrekking op de periode vanaf 1 juni 2015, het moment waarop we zijn gestart met de uitvoering van het aanvalsplan armoede en schulden, tot en met het eerste kwartaal van 2016. Dat betreft een periode van 10 maanden en een vergelijking met de outputafspraken die wij per kalenderjaar maken met Bureau Schuldhulpverlening en het Inter-lokaal is derhalve niet één op één te maken. Om toch enig houvast bij de resultaten te bieden hebben we de doelstelling per kalenderjaar toch ook in de tabel weergegeven.

Bureau Schuldhulpverlening

Bureau Schuldhulpverlening verricht diverse taken op het gebied van schuldhulpverlening. Zo biedt ze informatie- en adviesgesprekken aan, budgetbeheer, inhouding en doorbetaling van vaste lasten, saneringstrajecten, schuldbemiddelingen, budgettrainingen en andere voorlichtingen. De belangrijkste taak is het uitvoeren van de wettelijke schuldregelingen.
In sommige gevallen komen klanten niet in aanmerking voor een dergelijke regeling, bijvoorbeeld omdat hun inkomsten en uitgaven op korte termijn nog niet stabiel te krijgen zijn of omdat er sprake is van verslavingsproblematiek. In dat geval wordt er warm overgedragen naar een partner in de keten die de betreffende klant wel kan helpen. We zijn blij om te kunnen melden dat we tegenwoordig ook in staat zijn om ondernemers op een succesvolle wijze te ondersteunen.

Traject	*Realisatie 1-6-2015 tot 1-4-2016*	*Doelstelling per kalenderjaar*	*Toelichting*
Aanmeldingen	615	850	Het aantal aanmeldingen is lager dan verwacht, maar het aantal (geslaagde) trajecten is hoger dan verwacht. Klanten komen dus op de juiste plek terecht
Intakegesprekken	470	550	
Informatie- en adviesgesprekken	156	230	
Succesvol afgeronde schuldregelingen	265	225	Aantal schuldbemiddelingen waarbij een klant 3 jaren heeft afgelost en schuldenvrij is
Aanmeldingen F!X	189	200	
Bewindvoering voorkomen dmv inzet F!X traject	74	Geen doelstelling	Dit betreft alleen de gevallen waar we zeker van weten dat als F!X er niet was er voor bewindvoering was gekozen
Herkomst cliënten F!X	Niet van toepassing	Geen doelstelling	33% ketenpartners, 18% zorginstellingen, 17% Bureau Schuldhulpverlening, 20% het Inter-lokaal, 2% bewindvoerders, 10% zelfmelders
Inhoudingen en	407	250	Dit betreft het aantal inhoudingen: 288

[1] Dit is de eerste keer dat we werken met een kwantitatieve bijlage, waardoor dit gezien kan worden als een 0-meting. In de volgende voortgangsbrief presenteren we de nieuwe cijfers zodat ook de voortgang inzichtelijk is. Als u de cijfers graag op een andere wijze gepresenteerd ziet dan horen wij dit graag van u.

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

doorbetalingen vanuit de uitkering			huurinhoudingen (inclusief 96 Eritreeërs in Lent), 109 energieinhoudingen en 10 inhoudingen van de premie voor de zorgverzekering
Budgettrainingen	34	Geen doelstelling	Het betreffen voorlichtingen bij de RU, de HAN, het ROC, de SWT's en voorlichtingen voor professionals van bijvoorbeeld de Diaconie, de Fibon of St. Leergeld. In totaal zijn hiermee bijna 915 personen bereikt
Meldingen bij het spreekuur van het ROC en bij het Jongerenloket	176	Geen doelstelling	Zowel bij het Werkbedrijf als het ROC Nijmegen is een wekelijks spreekuur over financiën ingericht speciaal voor jongeren
Aantal schuldhulp-verleningstrajecten voor ondernemers	16	Geen doelstelling	Vanuit Bureau Zelfstandigen (tegenwoordig onderdeel van het Ondernemerspunt) worden schuldbemiddelingstrajecten ingezet om ondernemers met financiële problemen te ondersteunen hun bedrijf weer op de rit te krijgen

Het Inter-lokaal

Het Inter-lokaal ontvangt ieder jaar subsidie voor de uitvoering van de laagdrempelige materiële dienstverlening. Het doel van deze dienstverlening is om personen te ondersteunen zodat zij hun financiën op orde krijgen. Zodoende worden schuldensituaties voorkomen of wordt de schuldensituatie gestabiliseerd, zodat de betreffende klant in aanmerking komt voor een traject bij Bureau Schuldhulpverlening.

Traject / voorzieningen	*Realisatie 1-6-2015 tot 1-4-2016*	*Doelstelling per kalenderjaar*	*Toelichting*
Stabilisatietrajecten schuldhulpverlening	339	475	Soms zijn de inkomsten en uitgaven van een klant dermate instabiel dat hij of zij nog niet in aanmerking komt voor een traject bij bureau Schuldhulpverlening. In zo'n geval kan een stabilisatietraject worden ingezet
Formulierenbrigade en Papierwinkel	768	680	De Formulierenbrigade voert voorzieningenchecks uit en adviseert. Vanuit de Papierwinkel wordt op regelmatige basis ondersteuning geboden bij de financiële huishouding (leun- en steuncontacten)
Verstrekking postadressen	105	60	Mensen zonder postadres komen anders niet in aanmerking voor regelingen
F!X	68	120	Betreft enkel budgetcoaching, budgetbeheer doet bureau Schuldhulpverlening. Het betreft een samenwerking tussen Het Inter-lokaal en bureau Schuldhulpverlening

Brief aan de raad - Voortgang uitvoering Aanvalsplan armoede en schulden

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
7

Bureau Sociaal Raadslieden

Inwoners uit Nijmegen met een laag inkomen kunnen bij de Sociaal Raadslieden terecht met vragen over allerlei wetten en regelingen. De Sociaal Raadslieden zijn juristen en kunnen helpen met vragen over bijvoorbeeld bijstand, belastingen en toeslagen, uitkeringen, pensioenen, huurtoeslag of alimentatie.

Vragen 1 juni 2015 tot 1 april 2016	*Aantal*
Totaal aantal vragen	**5417**
Waarvan vragen over inkomen	2018
Waarvan vragen over belasting	1301
Waarvan vragen over schulden	476
Waarvan vragen over bewindvoering	57
Overige vragen	1565

Brief aan de raad - Beantwoording motie Geen actualisatie van . . .

Ingekomen stuk D20 (28 september 2016)

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Ruimtelijke Planvorming

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
30 augustus 2016	PK30/ 16.0005955	Marc Muntjewerff
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Beantwoording motie “Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners”		(024) 3292896

Geachte leden van de Raad,

Tijdens de raadsvergadering van 30 maart jl. is bij de behandeling van de agendapunten “Projectafwijkingsbesluit Woonappartementen Fenikshof” en “Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015” de motie “Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners” aangenomen. Daarbij is tevens gevraagd aan te geven wat de kosten van uitvoering van deze motie zijn. In deze brief is aangegeven hoe ons college deze motie wil uitvoeren en is een inschatting van de extra kosten gemaakt.

Inhoud motie
De motie roept het college op om vanaf de eerstvolgende actualisatie van een bestemmingsplan:
1. alle bewoners en bedrijven in het plangebied een algemene brief te sturen waarin een aankondiging staat van de actualisatie en waarin burgers en bedrijven worden uitgenodigd om (schriftelijk) hun visie kenbaar te maken.
2. alle bewoners, bedrijven en eigenaren op wiens perceel sprake is van een voorgenomen wijziging van de bestemming hierover via een brief persoonlijk te informeren. Dit vooraf aan de bezwaar- en beroepsprocedure.
3. met de komst van de Omgevingswet in 2018/2019 een uitgewerkte visie omtrent burgerparticipatie op te stellen.

Uitvoering van de motie
Ad 1. Bij het opstellen van een bestemmingsplan wordt al een vooraankondiging van ons voornemen om een bestemmingsplan op te stellen in het elektronisch gemeenteblad (www.overheid.nl) gedaan. Om de motie uit te voeren zal tevens een huis-aan-huis-brief aan alle bewoners en bedrijven in het plangebied worden verstuurd om bewoners en bedrijven te informeren over de aanstaande actualisatie van het bestemmingsplan en de mogelijkheid om vooraf hun visie kenbaar te maken. Deze visie dient schriftelijk kenbaar gemaakt te worden. Wanneer de visie om een nadere toelichting vraagt, zullen bewoners/bedrijven voor een gesprek worden uitgenodigd. Deze visies zullen vervolgens worden betrokken bij het opstellen van het

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Ruimtelijke Planvorming

bestemmingsplan. Bewoners/bedrijven die hun visie kenbaar hebben gemaakt, zullen schriftelijk worden geïnformeerd over wat met hun visie is gedaan.

Ad 2. Wanneer sprake is van specifieke aanpassingen (wijziging van bouw- en/of gebruiksmogelijkheden voor een individueel perceel) in het concept bestemmingsplan zullen bewoners, bedrijven èn eigenaren met een persoonlijke brief worden geïnformeerd. Deze brief zal tegelijk met het wettelijk vooroverleg worden verstuurd. Hierop kan vervolgens schriftelijk worden gereageerd. Wanneer deze reacties om een nadere toelichting vragen, zullen bewoners/bedrijven/eigenaren voor een gesprek worden uitgenodigd. Deze reacties worden vervolgens betrokken bij het opstellen van het ontwerp bestemmingsplan. Bewoners/bedrijven/eigenaren die hebben gereageerd, zullen, voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan, schriftelijk worden geïnformeerd over wat met hun reactie is gedaan en worden gewezen op de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Alle bewoners en bedrijven in het plangebied worden door middel van een huis-aan-huis-brief gewezen op de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan en worden uitgenodigd voor een informatieavond over het ontwerpbestemmingsplan. Dit gebeurt nu ook al.

Ad 3. In het kader van de implementatie van de Omgevingswet zal bij de invoering van de Omgevingswet ook worden ingegaan op burgerparticipatie. In de pilot Radboud/campus Heyendaal zal hier ook expliciet aandacht aan worden besteed.

Inschatting van de extra kosten
De extra kosten bedragen per actualisatieplan ongeveer 15.000 euro. Deze kosten komen voort uit het versturen van extra huis-aan-huis brieven, het voeren van gesprekken met bewoners en bedrijven en het schriftelijk beantwoorden van de reacties. In het budget voor actualisatiebestemmingsplannen is ruimte om eenmalig met deze nieuwe werkwijze te experimenteren. Wanneer deze werkwijze ook op andere actualisatiebestemmingsplannen toegepast gaat worden, moet hiervoor structurele dekking worden gezocht.

Brief aan de raad - Beantwoording motie Geen actualisatie van . . .

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Ruimtelijke Planvorming

Vervolgvel
2

Vervolgproces
Voor het bestemmingsplan Nijmegen Zuid 2016, het eerstvolgende actualisatiebestemmingsplan dat nog in procedure moet worden gebracht, zal deze nieuwe werkwijze worden toegepast. Wanneer dit bestemmingsplan wordt vastgesteld, waarschijnlijk eerste kwartaal 2017, zal deze werkwijze worden geëvalueerd. Er zal dan worden gekeken of deze werkwijze ook op andere actualisatiebestemmingsplannen toegepast kan worden. De uitkomsten van deze evaluatie zullen wij ter bespreking aan uw Raad voorleggen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Beantwoording motie Geen actualisatie van . . .

3 V: 32 T: 3

Motie: Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners

aangenomen

Raadsvergadering: 30 maart 2016
Agendapunt 10: Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015

De Raad van de Gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 30 maart 2016,

Constaterende dat,

- Alle bestemmingsplannen 1x in de 10 jaar moeten worden geactualiseerd, en er nog vele actualisaties van bestemmingsplannen volgen.
- Daarnaast tussentijds bestemmingsplannen worden herzien.
- Bewoners graag mee willen denken aan de actualisatie en dit als kans zien om hun verbeteringen aan de wijk toe te passen.
- Het blijkt dat nu bewoners verrast worden door veranderingen in het geactualiseerde bestemmingsplan, aangaande hun persoonlijke perceel, of directe woonomgeving.

Overwegende dat,

- Het doorlopen proces van het actualisatiebestemmingsplan Oud West door relatief veel bewoners als onprettig is ervaren.
- Bewoners vooraf een kans moeten krijgen om mee te denken over de actualisatie van het bestemmingsplan.
- Bewoners op de hoogte gebracht moeten worden als er bestemmingswijzigingen voorgesteld
  worden in het bestemmingsplan voor hun wijk/buurt/perceel.
- Wij een stad willen zijn waar bewoners idealiter geen advocaat nodig hebben om met de gemeente te communiceren en de huidige situatie dit klaarblijkelijk oproept.
- Bij de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 het bestemmingsplanproces (omgevingsplan) opnieuw tegen het licht wordt gehouden. Dan krijgt ook burgerparticipatie een nog belangrijker rol.

Roept het college op om, vanaf de eerstvolgende actualisatie van een bestemmingsplan:

1. alle bewoners en bedrijven in het plangebied een algemene brief te sturen aankondiging staat van de actualisatie en waarin burgers en bedrijven worden uitgenodigd om
waarin een (schriftelijk) hun visie kenbaar te maken.
2. alle bewoners en bedrijven op wiens perceel sprake is van een voorgenomen wijziging van de bestemming hierover via een brief persoonlijk te informeren. Dit vooraf aan de bezwaar en beroepsprocedure.
3. met de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 een uitgewerkte visie omtrent burgerparticipatie op te stellen.

eigenaren

Brief aan de raad - Beantwoording motie Geen actualisatie van . . .

Partij van de Arbeid Giselle Schellekens	**De Nijmeegse Fractie**	**SP**
GroenLinks	**D66**	**VVD**
CDA	**Gewoon Nijmegen**	**VSP**
Liberaal Nijmegen		

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Ingekomen stuk D21 (PA 28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
6 september 2016	OB10/ D161359376	Ewald van Petersen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Voortgangsrapportage Waalfront		(024) 3292602

Geachte leden van de Raad,

Uw Raad heeft aangegeven halfjaarlijks geïnformeerd te willen worden over de ontwikkelingen binnen de gebiedsontwikkeling Waalfront. Dit geldt zowel in de planvorming, de uitvoering buiten, als ten aanzien van de financiële stand van zaken.

Bijgaand treft u de voortgangsrapportage Waalfront aan zoals deze op 23 juni jongstleden in de aandeelhoudersvergadering is vastgesteld. Eveneens ontvangt u zoals vermeld in de voortgangsrapportage Waalfront nadere informatie van het OBW over de stand van zaken rond de uitwerkingsplannen voor Koningsdaal Noord, inclusief de plannen voor Bataviapark.

Wij veronderstellen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlagen:
- Voortgangsrapportage Waalfront
- Stand van zaken Koningsdaal Noord

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Voortgangsrapportage Waalfront

(De Lunet, aan de Handelskade, aangelicht met LED-lampjes)

Ontwikkelingsvisie Waalfront 1.2

Juni 2016,
Ontwikkelingsbedrijf Waalfront

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding, kadering en status rapportage 3
2. Voortgang lopende en nieuwe deelprojecten 5
3. Fasering, programma en planning totaal Waalfront 12
4. Marktontwikkelingen 14
5. Financieel 15

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

1. Inleiding

Begin 2016 heeft de gemeenteraad van Nijmegen de eerste halfjaarlijkse voortgangsrapportage Waalfront in vergadering besproken. Met deze rapportage wordt de Raad geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de gebiedsontwikkeling Waalfront. Dit geldt zowel in de planvorming, de uitvoering buiten, als ten aanzien van de financiële stand van zaken.
Op 30 september 2015 is tijdens een bijeenkomst met raadsleden uitvoerig ingegaan op de samenwerking voor de gebiedsontwikkeling Waalfront (Joint Venture/PPS met BPD, voorheen: Bouwfonds). Hierbij is een toelichting gegeven op de werking van deze samenwerking, de in en outs van de samenwerkingsovereenkomst, alsmede de rol en positie van de gemeenteraad bij een dergelijke samenwerking. Vervolgens is er afgesproken om halfjaarlijks een voortgangsrapportage ter informatie voor te leggen.
Op 5 november 2015 is de eerste voortgangsrapportage Waalfront opgesteld. Deze rapportage is gedateerd op 1 juni 2015.

1.1. Kaders

- **Go-besluit gemeenteraad Koers West d.d. 7 februari 2007;**
- **Samenwerkingsovereenkomst d.d. 27-11-2007;**
- **Bestemmingsplan Waalfront;**
- **Ontwikkelingsvisie Waalfront 1.2** (vervangt Masterplan Waalfront)
- **GREX 2013,** zoals op 5 februari 2015 door de Aandeelhoudersvergadering Ontwikkelingsbedrijf Waalfront is vastgesteld (na wensen en bedenkingen gemeenteraad);
- **Programma:** ca. 2060 nieuwbouwwoningen, waarvan 40% goedkoop;
- **Bestemmingsplan Brugkwartier (Batavia/Koningsdaal);**
- **Beeldkwaliteitsplan Brugkwartier.**

Deze kaders geven het formele speelveld aan waarbinnen het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront op dit moment de uitvoering van dit gebied uit mag werken.

Naast deze formele kaders wil de gemeenteraad natuurlijk betrokken blijven bij de verdere uitwerking van het Waalfront. Dit wordt ingevuld – als afgesproken tijdens de bijeenkomst met de Raad op 30 september 2015- middels een halfjaarlijkse rapportage Waalfront.
De volgende zaken worden in een aantal paragrafen besproken:
- Voortgang lopende deelprojecten Handelskade, Honig tab en Koningsdaal-Zuid;
- Nieuwe deelprojecten, tracé Laan van Oost-Indië, Dijkkwartier en Koningsdaal-Noord;
- Fasering, programma en planning totaal Waalfront;
- Marktontwikkelingen en financiën.

Dit is de tweede uitgave van deze rapportage.

1.2. Status rapportage

De rapportage heeft een informatieve functie en zal vanuit de directie OBW halfjaarlijks – via het college van burgemeester en wethouders- aan de gemeenteraad van Nijmegen, alsmede AvA Waalfront worden aangeboden ter informatie.

Kaart Waalfront met benaming deelgebieden (nb brugkwartier=Koningsdaal**)**

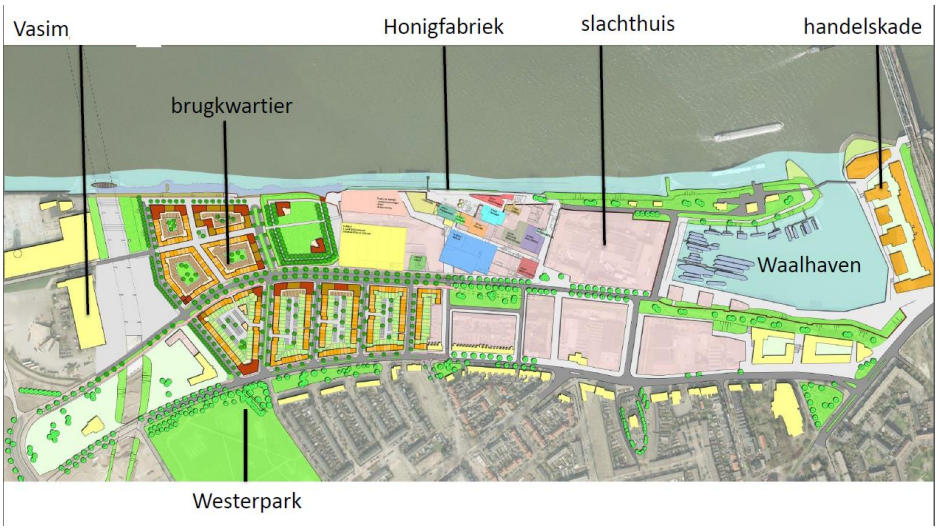

2. Voortgang lopende deelprojecten/gebieden

Handelskade

Maart 2014 is getart met de bouw van 534 woningen aan de Handelskade. BPD is ontwikkelaar voor dit deelgebied (na uittreden Standvast). Verder wordt de bouw gefaseerd uitgevoerd richting de Voorstadslaan in de periode tot 2018.

Aantal woningen en programma
In totaal gaat het om 534 woningen. Van deze 534 woningen worden 165 woningen in de sociale huursector afgenomen door Standvast Wonen. In de vrije sector huur neemt Achmea 188 woningen af, en het restant wordt verkocht aan particulieren door BPD .

De woningen worden door BPD fasegewijs, gelijk opgaand met de bouwvolgorde verkocht. In de woontoren, De Lunet zijn alle woningen verkocht. Voor de andere woonblokken loopt de verkoop gestaag. Van het totaal aan appartementen die in de verkoop komen is ruim 70% inmiddels verkocht.
Achmea is inmiddels gestart om de vrije sector huurwoningen te verhuren. Standvast Wonen zal de woningen –wanneer de woningen kunnen worden bewoond- op de reguliere wijze in verhuur brengen.

Oplevering woningen
Op 12 mei 2016 hebben wethouder Velthuis en gedeputeerde Bea Schouten op feestelijke wijze de eerste sleutel uitgereikt aan de eerste bewoners van De Lunet.

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Foto bouwplan

Inrichting woonomgeving
De aanbestedingsprocedure voor de inrichting van de woonomgeving Handelskade is begin 2016 afgerond en onderdelen van deze plannen wordt inmiddels uitgevoerd in de directe omgeving van het woongebouw De Lunet (woontoren op de kop aan de waal).
De inrichting van de woonomgeving zal gefaseerd meelopen met de bouw en oplevering van de woningen.

Aansluiting op Havenplein
In opdracht van de gemeente Nijmegen is inmiddels de reconstructie/herinrichting van de Voorstadslaan vanaf de Hezelpoort tot en met de kruising Weurtseweg uitgevoerd, aansluitend op de Handelskade. De plannen voor deze herinrichting zijn afgestemd op de bouwplannen aan de Handelskade.

Koningsdaal

Het betreft hier globaal het gebied Winselingseweg tot aan de rivier de Waal, Weurtseweg tot aan de monumentale huurwoningen van Portaal aan de Weurtseweg, inclusief het park/fort Kraijenhoff (inmiddels Bataviapark als straatnaam). De Laan van Oost-Indië loopt dwars door dit gebied als ontsluitingsroute van de aangrenzende woningbouwblokken die hier worden gerealiseerd.
Voor het totaalgebied is het bestemmingsplan Brugkwartier door de gemeenteraad vastgesteld en onherroepelijk goedgekeurd medio 2014. De raad heeft eveneens een beeldkwaliteitsplan vastgesteld.
In dit gebied zullen ongeveer 450 woningen worden gerealiseerd, overwegend in het koopsegment.
Verder zal dit gebied bloksgewijs (vooralsnog 9 blokken) en gefaseerd worden ontwikkeld. De verwachting is dat hier tot en met 2019/2020 zal worden gebouwd.

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Koningsdaal-Zuid (gebied ten zuiden van de Laan van Oost-Indië)

De eerste oplevering van de nieuwbouwwoningen in blok 7 in Waalfront heeft plaatsgevonden in december 2015. Aansluitend is blok 6 eveneens aan de Weurtseweg (totaal 50 woningen) verkocht en in aanbouw genomen. De bouw is nagenoeg afgerond. Eerste oplevering: juni 2016.

Voor blok 5 (voormalig terrein palingkwekerij Nijvis) op de hoek Winselingseweg/Weurtseweg/Laan van Oost-Indië zijn de eerste 48 woningen inmiddels ook verkocht en is er recent gestart met de verkoop van 19 appartementen in het goedkope segment. Start bouw is juni 2016.

Voor de blokken 8 en 9 aan de Weurtseweg is een zgn. tender/prijsvraag uitgezet. Hierbij is een aantal ontwikkelaars –op uitnodiging- gevraagd om in te schrijven tegen een zo hoog mogelijke grondprijs op basis van een conceptverkavelingsplan met criteria omtrent kwaliteit etc. Uiteindelijk heeft Trebbe Bouw en Ontwikkeling deze tender gewonnen. Start bouw is gepland eind 2016.

Vooralsnog gaat het hier om de 1e fase van de blokken 8 en 9 (totaal ca. 30 woningen). De tweede fase zal in de markt worden gezet zodra de verwerving van een nog functionerend garagebedrijf heeft plaatsgevonden. De intentie is er om minnelijk tot verwerving te komen van dit garagebedrijf, desondanks is zekerheidshalve de onteigeningsprocedure ingezet, waartoe de gemeenteraad ook heeft besloten zomer 2015.

Foto's bouwplannen Koningsdaal blok 6 en 7

Koningsdaal-Noord

Nu Koningsdaal-Zuid in zijn ontwikkeling voortgaat en de bouw gestaag vordert, is het tijd om het gebied Koningsdaal-Noord verder uit te gaan werken in concrete plannen.
Dit moet worden gezien als een uitwerking van het SPvE Brugkwartier en betreft het gebied ten noorden van de Laan van Oost-Indië vanaf de Winselingseweg tot en met het geplande park/fort Kraijenhoff (straatnaam Bataviapark).
Voor de samenhang en integraliteit is er voor gekozen om ook wat eerste ideeën en richting te duiden voor het gebied vanaf het park tot aan het Oscar Leeuwgebouw alsmede het gebied waar nu de loods van Honig

nog staat tot aan het kantoor van Talis (maakt geen onderdeel uit van Koningsdaal en behoort qua exploitatie vooralsnog tot Waalkwartier).

De verwachting is dat we na de zomervakantie van 2016 met de planuitwerking naar buiten kunnen en het stedenbouwkundig plan verder kunnen uitwerken richting ontwikkelingsplannen, onder te verdelen in verschillende logische blokken die in de markt gezet kunnen worden.
Alsdan zal ook de gemeenteraad worden geïnformeerd. Hierbij zal worden stilgestaan bij de keuzes die worden gemaakt in relatie tot het te realiseren groen in Koningsdaal alsmede het programma, de kwaliteit van het stedenbouwkundig plan, de financiële haalbaarheid en de planning/fasering die we hierbij voorstaan.
Met hoge snelheid zou het mogelijk kunnen zijn dat we van 2017 tot en met 2019/2020 deze woningvlekken kunnen invullen. Dan zou in 2020 Koningsdaal volledig woonrijp zijn opgeleverd.

Kaartje ligging Koningsdaal-Noord in plangebied

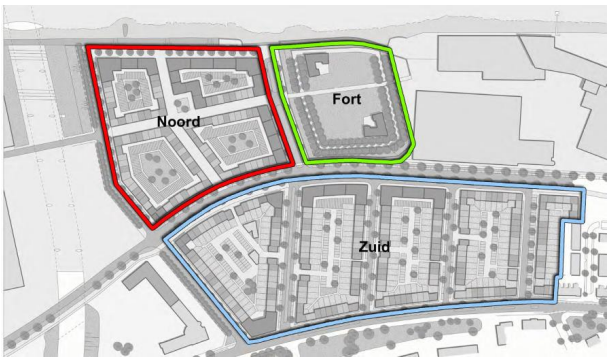

Tracé Laan van Oost-Indië 2e fase
In eerdere studies bij de Ontwikkelingsvisie 1.2 Waalfront en in het Programma van Eisen Brugkwartier is aangegeven dat de ontsluitingsroute van en naar de binnenstad nadere studie behoeft en dat hier aanvullende besluiten noodzakelijk zijn. In het stedenbouwkundig programma van eisen Brugkwartier zijn al suggesties opgenomen hoe hier mee om te gaan.
Concreet moet er nog worden besloten hoe de aansluiting op de Weurtseweg eruit gaat zien, nu een directe aansluiting op de Voorstadslaan (zoals in het oude Masterplan Waalfront) niet mogelijk is.

Op dit moment wordt er aan de hand van varianten/scenario's onderzocht en op basis van verkeerskundige, stedenbouwkundige en financiële overwegingen wat de meest wenselijke aansluitingsroute wordt richting de Weurtseweg. De gemeenteraad zal hiervoor in 2016 het vigerende bestemmingsplan moeten herzien.
Vooraf zal de gemeenteraad actief worden meegenomen in dit proces en omwonenden geïnformeerd.

Om te komen tot een voor partijen acceptabel scenario en wenselijk tracé heeft dit proces wat meer tijd nodig dan voorzien.

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Dit proces ziet er vanaf nu ongeveer als volgt uit:

- Uitwerking varianten/scenario's mei/juni 2016.
- Besluit tracékeuze Aandeelhoudersvergadering voorstel aan gemeente (september 2016)
- Keus variant(en) tracé voor communicatie/infobijeenkomst door OBW met omgeving (oktober/november 2016)
- Collegebesluit tracékeuze (oktober/november 2016)
- Raadsbehandeling tracékeuze (december 2016)
- Infoavond bestemmingsplan gemeente Nijmegen (januari/februari 2017)
- Vaststelling ontwerp bestemmingsplan door college van burgemeester en wethouders (maart 2017)
- Ter visie legging (april-mei 2017)
- behandeling zienswijzen (juni 2017)
- besluit college (juli/augustus 2017)
- vaststelling in Raad (september 2017)
- Inwerkingtreding bestemmingsplan (november/december 2017)

Dijkkwartier
Wanneer er finaal duidelijkheid is omtrent het tracé, oftewel de aansluiting van de Laan van Oost-Indië richting de Weurtseweg dan kan de 1e fase (reeds verworven) van het deelgebied Dijkkwartier (zie kaartmateriaal) in ontwikkeling worden genomen. Vooralsnog zou in 2018 de uitvoering van de woningbouw moeten kunnen starten. Dit zou dan doorlopen tot 2019-2010, afhankelijk van het afzettempo. Een programma tot 250 woningen (gemiddeld 5 lagen met eventueel een toren) kan hier worden gerealiseerd, mits het parkeren kan worden opgelost.
Het is de bedoeling om hier qua massa van bebouwing (met een eigen architectonisch beeld) aan te sluiten op de bestaande bebouwing Kop Weurtseweg alsmede de aansluiting te zoeken met het havengebied alsmede de belangrijke verkeersstructuur van Laan van Oost-Indië en Weurtseweg.
Qua programma zal –met de inzichten van nu- het grootste deel van de te bouwen woningen hier in het goedkope segment worden gebouwd.

Gelijktijdig met bestemmingsplanherziening voor Laan van Oost-Indië, zal dit deelgebied ook worden meegenomen in het bestemmingsplan als herziening.

Waalkwartier (gebied Honig/slachthuis)
1e fase (gebied Waalhalla tot aan gebouw Oscar Leeuw) vanaf ca. 2020 beschikbaar. Alsdan zou dit ook ontwikkeld kunnen worden. Voor dit deel zal het bestemmingsplan en de waterkering nog aangepast moeten worden.

Dit geldt eveneens voor de grote loods van Honig (Laygho en Bounz) wat grenst aan het kantoorgebouw van Talis. Dit komt per april 2019 beschikbaar.

Het grootste gebied in Waalkwartier betreft het terrein van het slachthuis (komt waarschijnlijk in 2018 beschikbaar) en het restant Honig (komt per 2022 beschikbaar). De gemeente heeft het slachthuis aangekocht. Het slachthuis maakt nog geen onderdeel uit van de grondexploitatie (is nog niet ingebracht). Ook hiervoor zal een nieuwe bestemmingsplan moeten worden vastgesteld.

Honigcomplex
Het Honigcomplex (tijdelijk anders bestemmen) is een doorlopende succesformule.
De strategie is om vanuit tijdelijk ondernemerschap in het Honigcomplex met een publiekgerichte uitstraling en levendigheid, activiteiten te ontwikkelen die bijdragen aan waardeontwikkeling van het Waalfront. Kern van de strategie is om met een slimme mix van functies in de leegstaande gebouwen en buitenruimte, te werken aan waardecreatie (creatieve maakindustrie, urbane sports, horeca, pop-upstore, culturele

activiteiten, educatie en events e.a.). Met de nadruk op functies die elkaar aanvullen en iets toevoegen aan de stad. Van de in totaal beschikbare ruimte van ca. 30.000 m2 bvo is ruim 85% verhuurd.

Deze tijdelijke vorm van exploiteren en gebruiken loopt tot en met 2021.Voor de hal waarin Laygho en Bounz huren is april 2019 het eindpunt. Aansluitend zal de weer beschikbaar komende ruimte worden ingezet voor woningbouw, conform ontwikkelingsvisie en grondexploitatie Waalfront.

Parkeren en bereikbaarheid
Het toestaan van deze tijdelijke activiteiten geeft levendigheid, dynamiek in dit gebied en voor zijn omgeving, maar dit brengt ook een bepaalde druk met zich mee. Bijvoorbeeld het parkeren en de bereikbaarheid zijn thema's die in een omgeving van gebiedsontwikkeling steeds zullen veranderen (andere locaties voor parkeren, andere aanrijroutes, etc.). Dit is een gegeven in een zich transformerende omgeving en daar moet Ontwikkelingsbedrijf Waalfront maar ook de ondernemers, gemeente en omwonenden hier rekening mee houden.
Vanaf januari 2016 tot circa 2019 is het dagelijks parkeren voor 3 jaren geregeld op de locatie aansluitend op het Oscar Leeuwgebouw (voormalig Waalhalla).
Voor de grote evenementen geldt, dat parkeerruimte moet worden ingezet buiten het gebied Waalfront, hetgeen de vergunningaanvrager zelf moet regelen (bijv. rond Vasim of Electabelcentrale).

Bereikbaarheid
De bereikbaarheid van het Honigcomplex is in een wat rustiger vaarwater gekomen met de oplevering van het eerste deel van de nieuwe Laan van Oost-Indië tot aan de toegang van het Honigcomplex (bij gebouw Talis). Het verkeer kan via de Laan van Oost-Indië het Honigcomplex weer regulier bereiken. Het autoverkeer wordt middels bebording geleid naar de parkeervoorzieningen.

Honigcomplex, zomerkwartier

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Honigcomplex, Oddstream

Groene eiland/landtong aan de Waal en de Haven
Gebied dat overwegend zijn groene karakter zal behouden bij de verdere uitwerking van de plannen. Herinrichting is aan de orde. Naast verbinding met de Handelskade door middel van een loopbrug en een wandelroute richting de Oversteek, ligt er de doelstelling om op het eiland te streven naar een publiek aantrekkende functie met aanvullend overwegend een groene invulling (museum en/of horecapunt). Dit kan wellicht door hergebruik van bestaande gebouwen.

3. Planning en programma Waalfront

Onderstaand een fasering van activiteiten met een planning op hoofdlijnen voor Waalfront. Waar mogelijk zijn de activiteiten die voor het gemeentebestuur van belang zijn gedetailleerd opgenomen in deze planning. Daarnaast ziet u op hoofdlijnen een prognose van het te bouwen programma in Waalfront totaal over de verschillende deelgebieden.

PLANNING

De grondexploitatie Waalfront gaat op dit moment uit van een doorlooptijd tot het jaar 2025. Dan zou Waalfront volledig zijn opgeleverd.

1.	Tracé Laan van Oost-Indië	**Informatief** uitwerking tracé juni 2016 **Vaststellen** bestemmingsplan tracé september 2017
2.	Uitwerking deelplan Koningsdaal-Noord	**Informatief** september/oktober 2016
3.	Wensen en bedenkingen GREX 2015	**Wensen en bedenkingen** juni 2016
4.	Wensen en bedenkingen GREX 2017	**Wensen en bedenkingen** november 2016
5.	Uitwerking deelplan Dijkkwartier 1e fase	**Informatief** medio 2017
6.	Uitwerking deelplan Waalkwartier 1e fase	**Informatief** medio 2019

PROGRAMMA (woningbouwprognose per juni 2016)

Handelskade
Totaal 534 woningen en ruim 2500 m2 voorzieningen (horeca/kantoor).
1/3 deel koopwoningen (BPD) (circa 70 procent verkocht)
1/3 deel vrije sector huurwoningen (Achmea)
1/3 deel sociale huurwoningen (Standvast Wonen)

Bouwperiode: 2014 tot en met 2018

Koningsdaal
Totaal programma ca. 450 woningen, inclusief Bataviapark.

Koningsdaal-Zuid.
Hier worden ca. 220 woningen gerealiseerd in de koopsector. Hiervan zijn er ca. 20 goedkoop.
Bouwperiode: 2015 tot en met 2018 (143 woningen verkocht).

Koningdaal-Noord
Invulling programma Koningsdaal Noord moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2017 tot en met 2019.

Dijkkwartier
Totaal programma ca. 500 te bouwen woningen.
1e fase van ca. 250-300 woningen.
Bouwperiode: 2018-2019

2e fase van ca. 200-250 woningen.

Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2023-2025

Waalkwartier (slachthuis/Honig)
1e fase terrein hal Honig en Waalhalla, ca. 100 woningen. Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode 2019-2020

Restant terrein Honig en slachthuis nog ca. 400 woningen. Invulling programma moet nog plaatsvinden.
Bouwperiode: 2020-2025

Totaal te realiseren woningen in Waalfront ca. 2000 woningen.

4. Marktontwikkelingen

Aantrekken van de koopwoningenmarkt in 2015 zet zich voort in 2016 (economische groei neemt eveneens toe). Hypotheekrente is extreem laag.

Consumenten:
Veel interesse voor stedelijk wonen, compact en dicht bij de binnenstad/voorzieningen.
Eveneens interesse voor duurdere woningtypes.
Interesse voor etagewoningen neemt toe.
Ook behoefte aan huurwoningen in segment vanaf 800 euro tot 1000 euro.

Marktpartijen
Interesse voor het ontwikkelen van locaties is weer merkbaar. Bouwvolumes blijven beperkt in omvang, maar past bij risicoprofiel en is van belang voor strategie van diversiteit. Met name de afzet/realisatie van grote appartementengebouwen is en blijft lastig in relatie tot financieringsmogelijkheden van de bedrijven. Er is veel vraag naar vrije sector huurwoningen door pensioenfondsen en institutionele beleggers. De corporaties hebben slechts beperkte investeringsbudgetten beschikbaar ivm de gewenste lage huren. Tender/ontwikkelcompetities zijn weer interessant, hoewel onvoorwaardelijk afnemen van grond nog te risicovol is voor de meeste partijen. De huidige toename van de woningbouwproductie lijdt door de gekrompen productiecapaciteit (krimp en faillissement van bedrijven in de periode 2009-2014) tot stijging van de bouwprijzen en dat drukt de grondprijzen. De aangescherpte energieprestatie eisen leiden tot verdere stijging van de bouwkosten en dito lagere grondprijzen.

5. Financieel

Op het moment van verslaglegging rond deze rapportage is de GREX 2013 nog steeds uitgangspunt.
De nieuwe GREX 2015 is reeds door de aandeelhouders aangenomen en wordt u in 2016 aangeboden ter vaststelling.

Qua fasering, planning en programmering lopen we op dit moment gelijk of iets voor met de grondexploitatie 2013. Financieel past het binnen deze grondexploitatie die sluit op een tekort van ruim 29 miljoen euro ncw. Meer detailinformatie zal worden uitgewisseld bij de wensen en bedenkingenprocedure bij de Raad, rond het vaststellen van de grondexploitatie Waalfront.

Binnenkort wordt gestart met het opstellen van de GREX 2017, die eind 2016 ter vaststelling wordt aangeboden.

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Stand van zaken Koningsdaal Noord

Zoals toegezegd in de Voortgangsrapportage Waalfront volgt hieronder nadere informatie over de stand van zaken rond de uitwerkingsplannen voor Koningsdaal Noord, inclusief de plannen voor het Bataviapark.

Korte terugblik
In 2013 heeft de Raad het bestemmingsplan “Brugkwartier” vastgesteld. In 2014 is het bestemmingsplan onherroepelijk goedgekeurd. Er is ook een beeldkwaliteitsplan vastgesteld. Het bestemmingsplan maakt de realisatie van het project Koningsdaal mogelijk en voor gedeelte van het zgn. Bataviapark is een groenbestemming opgenomen met een wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 15% bebouwing voor wonen.

Vanwege de succesvolle realisatie van het zuidelijk deel (Koningsdaal-Zuid), is eind 2015 gestart met de uitwerking van Koningsdaal-Noord. Belangrijke vraagpunten hierbij: hoe gaan we om met de primaire waterkering, nadere uitwerking bebouwing park, archeologie/cultuurhistorie en bodem. Hieronder vindt u de ruimtelijke vertaling van dit alles weergegeven in het zgn. stedenbouwkundig plan. Tevens heeft uw raad de motie “Groen verbindt: een groene brug tussen Waterkwartier en de Waal” aangenomen. Met dit plan en de plannen rondom Vasim/CP Kelco zijn wij van mening invulling te geven aan deze motie.

Stedenbouwkundig plan met Bataviapark en bloknummering Koningsdaal-Noord

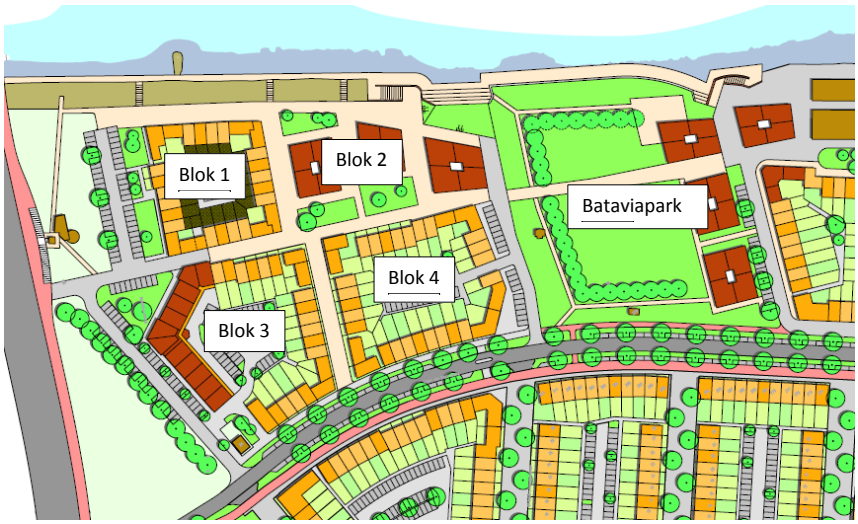

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

Architectonische en ontwikkeleenheden
In grote lijnen kunnen de volgende architectonische eenheden worden onderscheiden:

- Blok 1 en 2 die het front gaan vormen vanaf de Waal;
- Blok 3 en 4 die de overgang vormen van het klassieke Koningsdaal-Zuid naar een industriëler karakter van Koningsdaal-Noord;
- Bebouwing Bataviapark dat zich qua architectuur echt kan onderscheiden van de omliggende blokken.

Vanuit het RKT is duidelijk aangegeven dat blok 1 en 2 in samenhang ontwikkeld dienen te worden, waarbij uitwisselbaarheid van met name het gebouwd parkeren op eigen terrein veel mogelijkheden biedt om hier een bijzondere ontwikkeling tot stand te brengen. Dit betekent dat hier sprake is van 1 ontwikkeleenheid.

Blok 3 en 4 zullen qua architectuur in samenhang ontwikkeld moeten worden. Bij verdeling van deze blokken over meerdere ontwikkelaars zullen hier nadere eisen gesteld moeten worden qua proces, beeldkwaliteit, etc. De gestapelde woningen in blok 3 zijn door aansluitingen met de marktwoningen en het collectieve parkeren in het binnenterrein lastig apart te ontwikkelen van de marktwoningen. Voorstel is om het gehele blok 3 bij 1 ontwikkelaar onder te brengen. Dit resulteert in max. 2 ontwikkeleenheden.

Indicatief woningbouwprogramma per blok
Het stedenbouwkundig plan geeft het ruimtelijk kader aan; hierbij is in de verdere uitwerking ruimte om het woningbouwprogramma te optimaliseren, mits het plan voldoet aan de beeldkwaliteitseisen, het bestemmingsplan (door de gemeenteraad vastgesteld) en er sprake is van een sluitende parkeerbalans.

Op basis van het stedenbouwkundig plan wordt het volgende indicatieve woningbouwprogramma worden aangehouden:

Bloknr:	Grondgebonden Woningen	Gestapelde woningen	Totaal woningen	Waarvan categorie goedkoop
1	27		27	
2		56	56	
3	21	50	71	50
4	32		32	
Park		60	60	
Totaal	**80**	**166**	**246**	**50**

De 50 te realiseren goedkope woningen zullen in het sociale huursegment worden gerealiseerd waarbij wordt onderzocht of dit aantal wellicht nog kan worden verhoogd tot ca. 80 goedkope (sociale) huurwoningen.

De blokken 1 tot en met 4 zullen in de periode eind 2016, 2017 en 2018 verder worden uitgewerkt en gerealiseerd is de planning.

Brief aan de raad - Voortgangsrapportage Waalfront stand van zaken . . .

B**ataviapark**
Voorstel van de directie OBW is om een ontwerper te contracteren en het ontwerptraject van het park op te starten. Keuze ontwerper na overleg met Ruimtelijk Kwaliteitsteam (RKT) door directie OBW.

Ontwerp komt tot stand op basis van een door OBW op te stellen PvE; in nauw overleg met projectgroep Park (projectleider OBW, gemeente (projectcoördinator, cultuurhistorie, stedenbouw, groen, beheer), supervisor, Buro Boot); Het ontwerp wordt getoetst door Ruimtelijk KwaliteitsTeam en wordt tussentijds besproken met CPRN, Ons Waterkwartier en bewoners (hierover heeft reeds een eerste gesprek plaatsgevonden met Ons Waterkwartier en CPRN; en de ideeën welke daarbij zijn geopperd zullen ook worden ingebracht in dit ontwerpproces))

Ondertussen wordt het uitwerkingsplan voor het mogelijk maken van de bebouwing in het park opgesteld (bouwopgave met 3 torentjes op ondergrondse parkeergarage tot een maximale hoogte van 16 meter).

Wanneer het ontwerp van het park op VO niveau is, wordt het uitwerkingsplan voor de bebouwing met woningen, met dit VO voor het park, ter besluitvorming richting College en Raad gebracht.
Het uitwerkingsplan zal een uitwerking op hoofdlijnen zijn, binnen de marges van de maximale bebouwingsuitwerking tot 15%, waarbij er voldoende ruimte en flexibiliteit blijft om vervolgens de woningen verder uit te kunnen ontwikkelen.
Het ontwerp (VO) van het park wordt bij de besluitvorming rond het uitwerkingsplan ex art. 3.6 lid 2 WRO ter informatie toegevoegd.

De verwachting is, dat het uitwerkingsplan voor het Park begin 2017 ter besluitvorming aan het college van burgemeester en wethouders kan worden voorgelegd. Realisatie wordt voorzien eind 2018/begin 2019.

Brief aan de raad - Ontwikkelingen markt

Ingekomen stuk D22 (PA 28 september 2016)

Bestuursondersteuning en -advies
Bestuursagenda

GEMEENTE Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
8 september 2016	EZ10/16.0008478	M. van der Zandschulp
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ontwikkelingen markt		(14024)

Geachte leden van de raad,

Zeer recent zijn bij de gemeente signalen binnengekomen over intimidatie en bedreigingen rond de markt. Op donderdag 8 september 2016 heeft de gemeente besloten een onderzoek te doen naar aanleiding van deze signalen. Het onderzoek richt zich op voorvallen en personen betrokken bij de markt. In verband hiermee heeft de gemeente besloten drie betrokken medewerkers gedurende het onderzoek op non-actief te zetten. Dit in de eerste plaats vanwege hun eigen veiligheid. Het onderzoek moet leiden tot een duidelijk beeld wat er precies speelt.
Het lopende traject over de toekomst van de markt is vanwege deze ontwikkeling voorlopig stilgezet. Daarom gaat de bijeenkomst op 12 september over de toekomst van de markt ook niet door.

Hoogachtend,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris,

mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Versnelling tijdelijke sociale woningbouw

Ingekomen stuk D23 (PA 28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13 september 2016	MO00/16.0007189	Jan Bannink
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Versnelling sociale woningbouw		(024) 3299684

Geachte leden van de raad,

Bij brief van 19 april jl., kenmerk MO00/16.0003641 bent u geïnformeerd over de quick scan extra (tijdelijke) woningbouw, waarin een zevental locaties in Nijmegen is aangewezen voor versnelde tijdelijke sociale woningbouw. Dit om te voorzien in de behoefte aan extra sociale woningbouw op korte termijn voor starters en doelgroepen, waaronder statushouders. Vooral voor deze laatste doelgroep was er de verwachting van verhoging van de taakstelling.

Doel van de hele operatie is te zorgen voor passende huisvesting van doelgroepen, zonder extra druk op de sociale woningmarkt. Hiertoe is geformuleerd dat de bijzondere bemiddelingen niet boven 20% van het totale aantal bemiddelingen mag uitkomen. Dit om de gemiddelde wachttijd niet te laten oplopen. Met deze brief willen wij u tussentijds op de hoogte brengen van de stand van zaken.

Eerder dit jaar hebben we aangekondigd dat we onderzoeken waar versnelde, tijdelijke woningbouw mogelijk is. Op hoofdlijnen kijken we daarbij naar:

- De behoefte van de beoogde doelgroepen woningzoekenden met kleine beurs (vooral starters), statushouders en uitstroom uit zorginstellingen
- Potentiële locaties
- Randvoorwaarden zoals financiële haalbaarheid en draagvlak
- Alternatieven om de beschikbare woningvoorraad te vergroten

Dit onderzoek is nog niet afgerond, maar heeft wel al een aantal inzichten en concrete zaken opgeleverd:

Versnelde woningbouw is nog niet nodig in 2016
We willen bouwen naar behoefte. Dat betekent dat we regelmatig onze plannen moeten actualiseren vanwege veranderde omstandigheden. In tegenstelling tot de verwachtingen toen dit onderzoek werd aangekondigd, is de taakstelling voor het plaatsen van statushouders bijvoorbeeld niet verder verhoogd. Daarom heeft Nijmegen nu al 111% van de taakstelling van dit

Brief aan de raad - Versnelling tijdelijke sociale woningbouw

eerste halfjaar kunnen realiseren. Die opgave kon grotendeels worden gerealiseerd binnen de bestaande woningvoorraad. Daarbij is begin dit jaar nog een laatste tranche Eritrese jongeren geplaatst in Lent, heeft Talis een aantal appartementen beschikbaar gesteld in de Nimbustoren en komen nieuwbouwwoningen beschikbaar voor tijdelijke bewoning door 4 alleenstaande statushouders. Woonvoorziening Nieuw Doddendaal is opgeleverd door Portaal voor bewoners van RIBW en Pluryn. Daarnaast zijn we nog met een aantal eigenaren van bestaand leegstaand, of leegkomend vastgoed in gesprek, waarbij we goede hoop hebben op resultaat.

Conclusie is dus dat we tot 2017 hier nog geen tijdelijke oplossingen voor nodig hebben. Uit het onderzoek blijkt dat met regulier vrijkomende huurwoningen, het splitsen van bestaande woningen en de inzet van bestaand vastgoed voor nu voldoende bijdragen. Het lukt ons daardoor om onze opgaven op de korte termijn te halen. Dat is goed nieuws, maar in de jaren daarna zal die tijdelijke bouw mogelijk wel noodzakelijk zijn.

Versnelling blijft noodzakelijk
Om onze beleidsdoelstellingen ten aanzien van uitstroom uit beschermd wonen en de huisvestingstaakstelling van statushouders te halen denken wij volgend jaar tenminste één tijdelijk bouwproject te moeten realiseren. Mogelijk aangevuld met verbouw van bestaand vastgoed. In 2018 komt dan het voormalige belastingkantoor voor huisvesting beschikbaar en naar verwachting vanaf 2019 de eerste versneld gebouwde extra sociale nieuwbouwwoningen. Indien, zoals het er nu naar uitziet, de huisvestingstaakstelling van statushouders niet verder wordt verhoogd of mogelijk zelfs wordt verlaagd, kunnen we met deze extra maatregelen volstaan. We houden de overgebleven vijf locaties wel aan als optie, al was het maar vanwege de onzekerheid rond de ontwikkeling van de vluchtelingenstroom.

Herplaatsbare woningen
De businesscase is niet eenvoudig. Als je tijdelijk bouwt, kost dat geld dat je over die korte periode niet vanzelfsprekend terug verdient. We bekijken dus goed hoe lang tijdelijk moet zijn om er geen verlies op te lijden en of woningen bijvoorbeeld herplaatsbaar kunnen zijn. Daarover zijn we onder meer met Plegt-Voss in gesprek. We verwachten in het najaar de resultaten hiervan.

Geen tijdelijke maar permanente versnelde woningbouw
Alle locaties vergen nog verder overleg met partijen als eigenaren en omwonenden. Dat kost tijd, maar die hebben we omdat we voor 2017 de doelstellingen halen en we willen ook meer tijd nemen omdat we een zorgvuldig proces willen doorlopen en echt naar behoefte willen bouwen. Op sommige locaties wijst ons onderzoek uit dat voor twee locaties versnelling van sociale woningbouw meer geëigend is, dan tijdelijke bouw.

Ten eerste betreft dat de locatie Zuiderveld:
Oorspronkelijk was eventuele woningbouw daar niet eerder voorzien dan 2023. In de grex 2015 is dit al naar voren gehaald naar 2019. Nu streven wij er naar om zo snel mogelijk met de planontwikkeling te starten en daarin tenminste 100 eenheden voor één à tweepersoons huishoudens mee te nemen, waarmee het bouwen van *tijdelijke* wooneenheden op deze locatie niet zinvol meer is.

Brief aan de raad - Versnelling tijdelijke sociale woningbouw

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
2

Ten tweede betreft dit de locatie “Boterfabriek’ (Kraayenhofflaan):
Plegt-Voss, die namens de eigenaar in eerste instantie deze locatie aanbood voor tijdelijke bouw, komt daar nu op terug. Zij hebben diverse gesprekken met omwonenden en belangengroepen gevoerd en daaruit hebben zij het vertrouwen gekregen in hun medewerking aan permanente bouw van woningen voor verschillende doelgroepen: ouderen, jongeren en statushouders. De omwonenden hebben ook aan ons laten weten te opteren voor permanente bouw boven tijdelijk bouwen.
Daarom willen we deze locatie van de lijst voor *tijdelijke* bouw afhalen en gaan voor versnelling in de planvorming voor permanente nieuwbouw.

Conclusie
Het onderzoek naar de kansen voor versnelde tijdelijke woningbouw heeft de afgelopen periode een aantal belangrijke inzichten opgeleverd. Er is veel betrokkenheid vanuit bewonersgroepen en partners in de stad, de taakstelling voor 2016 kan zonder ingrijpende maatregelen worden gerealiseerd en op een aantal locaties zijn versneld openingen gecreëerd voor permanente bouw voor de beoogde doelgroepen. Aandachtspunt vormen wel de kosten voor tijdelijke bouw. Dat zal dus een belangrijk punt zijn in het vervolg van het onderzoek.

Uitgangspunt blijft dat we ‘slim’ bouwen zonder buitensporige kosten, met voldoende draagvlak en naar behoefte. Het onderzoek heeft uitgewezen dat we dit jaar onze doelstellingen halen zonder extra tijdelijke bouw. Maar, zoals het er nu naar uit ziet, is versnellen nog steeds belangrijk om ook op de langere termijn een goed aanbod te hebben voor starters, statushouders en mensen die wonen met zorg nodig hebben. Voor 2017 en de jaren daarna werken we daarom onverminderd door om dat mogelijk te maken. In het najaar zullen we u opnieuw informeren over de stand van zaken, temeer omdat de instroom van vluchtelingen momenteel flink is gedaald. De bestendigheid en de consequenties daarvan zullen naar verwachting dan duidelijker zijn.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Nadere regels Meedoen regeling 2016

Ingekomen stuk D24 (PA 28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan: de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	MO10/16.0008340	Golshid Al Eshaq
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Voortgang Meedoen-regeling		(024) 3293338

Geachte leden van de raad,

Op 13 juli 2016 heeft uw raad de Verordening Meedoen 2016 vastgesteld voor de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen. Na vaststelling van deze verordening worden door ons college nadere regels vastgesteld die vereist zijn om de Meedoen-regeling in de praktijk uit te voeren.

Met deze brief willen wij u op de hoogte brengen van de voortgang en uitwerking van de Meedoen-regeling die 1 oktober 2016 van start gaat.

Uitwerking en voortgang Meedoen-regeling
De Meedoen-regeling is een regeling die bedoeld is om inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid te geven een sportieve, culturele of educatieve activiteit te ondernemen.
Inwoners boven de 18 jaar (studenten uitgezonderd) met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum hebben met deze regeling recht op een eenmalige bijdrage van maximaal € 150,-.
De meeste aanbieders geven een korting van minstens 10% op hun originele prijzen. De daadwerkelijke kosten van de activiteit (tot maximaal € 150,-) worden door de aanbieder gedeclareerd bij de gemeente.

De Meedoen-regeling kan gezien worden als een vervolg op de Meedoen in Nijmegen regeling uit 2015. De Meedoen in Nijmegen regeling was een succes. We hebben positieve reacties ontvangen van zowel deelnemers als aanbieders die activiteiten aanboden.
We vinden het belangrijk dat we een dergelijke regeling ook dit jaar kunnen invoeren en hierdoor kunnen bijdragen aan de maatschappelijke participatie, welzijn en gezondheid van onze inwoners met een laag inkomen.
De Meedoen-regeling heeft dezelfde strekking als de Meedoen in Nijmegen regeling maar er zijn enkele verbeterpunten aanbracht. Zie hieronder.

Breder aanbod
Voor de Meedoen-regeling hebben tot nu meer dan zestig ondernemers en organisaties zich aangemeld als aanbieder die activiteiten aanbieden waaruit de deelnemers kunnen kiezen.
Zowel kleine als grote ondernemers in de stad (zoals NEC, de Lindenberg en de Sportfondsenbaden) zijn aangesloten bij de regeling. Op www.nijmegen.nl/meedoen is vanaf 26 september het gehele aanbod te vinden.

Brief aan de raad - Nadere regels Meedoen regeling 2016

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Het aanbod is dit jaar aanzienlijk groter dan vorig jaar. Vorig jaar waren namelijk bij de Meedoen in Nijmegen regeling zeven aanbieders via een aanbestedingsprocedure geselecteerd.
Vanuit uw raad, de cliëntenraad Participatiewet en uit de online enquête kwam die de online klantenpanel Inkomen heeft ingevuld, kwam sterk de wens naar voren deelnemers meer keuzevrijheid te geven bij de besteding van het bedrag van € 150,-. Daarnaast hebben ondernemers in de stad laten weten de aanbestedingsprocedure als een hoge drempel te ervaren om als aanbieder mee te doen aan de regeling.
We hebben daarom besloten bij de Meedoen-regeling niet meer te werken met een aanbestedingsprocedure maar met een eenvoudige aanmeldprocedure waar alle ondernemers die voldoen aan enkele basisvoorwaarden direct mee kunnen doen. Op deze manier creëren we een breder aanbod waarbij we zowel voldoen aan de wensen van de deelnemers als de aanbieders.

Langere looptijd
De Meedoen-regeling loopt van 1 oktober 2016 tot 1 oktober 2017. De Meedoen-regeling heeft een langere looptijd dan de Meedoen in Nijmegen regeling die van mei 2015 tot 1 januari 2016 liep. Op deze manier willen we inwoners langer de kans geven gebruik te maken van de regeling.

Vanwege het beschikbare budget kunnen we de Meedoen-regeling slechts eenmalig invoeren. Na 1 oktober 2017 zal er dus, mits er tijdig een besluit komt om de regeling te verlengen, de regeling niet meer van kracht zijn. Bij de zomernota 2017 komen we hierop terug.

<u>De cliëntenraad Participatiewet: eenmalig karakter van Meedoen-regeling is onwenselijk</u>
De cliëntenraad Participatiewet heeft aangegeven het belangrijk te vinden om dergelijke regelingen structureel in te zetten. Net als vorig jaar betreft de Meedoen-regeling, zoals hierboven reeds is aangegeven, een eenmalige regeling.
Dit is onwenselijk volgens de cliëntenraad. Continuïteit van een dergelijke regeling is immers van belang om daadwerkelijk wat de doen aan de maatschappelijke participatie van mensen met een laag inkomen. Bovendien is een duidelijke, structurele regeling praktischer voor zowel aanbieders in de stad als deelnemende inwoners.

We hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang van de Meedoen-regeling.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Besluit nadere regels Meedoen-regeling 2016

Brief aan de raad - Nadere regels Meedoen regeling 2016

Besluit nadere regels Meedoen-regeling 2016

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nijmegen,

Gelet op de Verordening ter ondersteuning van mensen met een laag inkomen bij het meedoen in de samenleving (Verordening Meedoen 2016),

BESLUIT

Artikel 1 Rechthebbenden

Om in aanmerking te komen voor de Meedoen-regeling moet de aanvrager woonachtig zijn in Nijmegen en 18 jaar of ouder zijn. Voor kinderen zijn aparte regelingen voor maatschappelijke participatie van toepassing. De rechthebbenden worden hierna aangeduid met 'betrokkene of betrokkenen'. Zolang deze nog geen beschikking heeft ontvangen, wordt hij aangeduid met 'aanvrager'.
In lijn met de Individuele inkomenstoeslag behoren niet tot de doelgroep belanghebbenden die een studie volgen met recht op een toelage op grond van de Wet studiefinanciering 2000 (Wsf) of de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS).

Artikel 2 Inkomensgrenzen

Voor de Meedoen-regeling geldt dat het inkomen van de aanvrager niet hoger mag zijn dan 110% van de toepasselijke inkomensgrens zoals deze zijn opgenomen in de Beleidsregels Inkomensondersteuning van de gemeente Nijmegen.

Tot het inkomen wordt gerekend: loon, alimentatie en uitkeringen die strekken tot het levensonderhoud (netto, excl. vakantiegeld). Ook inkomen dat qua aard gelijksoortig is aan bovengenoemde bronnen geldt als inkomen.

Voor beoordeling van de hoogte van het inkomen van de aanvrager moet gekeken worden naar al het inkomen van de aanvrager over de peilmaand augustus 2016. Indien er sprake is van een aanzienlijke daling van het inkomen na de peilmaand, kan in afwijking op de hoofdregel een andere peilmaand worden gehanteerd. Als aanzienlijke daling wordt beschouwd een daling van het inkomen met tenminste 15% voor de duur van tenminste 3 maanden.

Als er sprake is van een lopende WSNP, minnelijke schuldregeling of executoriaal beslag, wordt iemand geacht een inkomen te hebben dat niet uitkomt boven de van toepassing zijnde inkomensgrens.

Artikel 3 Vermogen

Er vindt geen vermogenstoets plaats.

Artikel 4 Verstrekking en looptijd

1. Voor de maatschappelijke activiteiten wordt een tegoed van maximaal € 150,- (inclusief BTW) per persoon verstrekt aan een rechthebbende.
2. Dit tegoed kan niet verdeeld worden over meerdere initiatieven, tenzij deze worden afgenomen bij dezelfde ondernemer die deze in één keer factureert.
3. Het tegoed wordt éénmalig verstrekt tijdens de looptijd van deze regeling.
4. Uitbetaling vindt rechtstreeks plaats aan de ondernemer waar de activiteit is verricht.
5. Deze regeling gaat in per 1 oktober 2016 en loopt tot 1 oktober 2017.

Artikel 5 Uitvoerende organisaties

De activiteiten waaraan men kan deelnemen worden aangeboden door een aantal organisaties die zich daarvoor bij de gemeente hebben aangemeld en die vallen binnen de voorwaarden uit de verordening en deze nadere regels.

Artikel 6 Aanvraagprocedure en controle

1. De volgende inwoners ontvangen van de gemeente ambtshalve een beschikking die hen rechtstreeks toegang geeft tot deelnemende activiteiten:
    a. inwoners die op 1 september 2016 een IOAW- of bijstandsuitkering ontvangen;
    b. inwoners die tussen 1 september 2016 en 1 juli 2017 instromen in de bijstand of de IOAW;
    c. inwoners die de Individuele inkomenstoeslag hebben ontvangen, met een beginpeildatum tussen 1 januari 2016 en 1 september 2016;
    d. inwoners die de Individuele inkomenstoeslag ontvangen, met een beginpeildatum tussen 1 september 2016 en 1 juli 2017.
2. Voor degene die niet de brief zoals bedoeld onder 1 hebben ontvangen en die wel aan de voorwaarden menen te voldoen, geldt dat zij een daarvoor bestemd aanvraagformulier moeten invullen en inleveren bij de gemeente. Op het aanvraagformulier verklaart de aanvrager aan de voorwaarden te voldoen. Indien daarom wordt verzocht verstrekt hij de gevraagde gegevens en/of documenten. Bij het ontbreken van gegevens wordt éénmaal de mogelijkheid gegeven om de gegevens alsnog aan te leveren. Inwoners die in 2015/2016 een verstrekking op grond van het regeling volwassenenparticipatie hebben ontvangen, ontvangen van de gemeente een brief dat zij mogelijk in aanmerking komen voor de Meedoen-regeling.
3. Steekproefsgewijs worden gegevens over inkomen, woonsituatie en inschrijving in de gemeentelijke basisregistratie personen geverifieerd. De betrokkene levert daartoe de gevraagde gegevens en bescheiden onverwijld aan bij het college.
4. Indien na uitbetaling van het tegoed blijkt dat de betrokkene opzettelijk onjuiste of onvolledige informatie heeft aangeleverd tijdens of na de aanvraag, en de juiste of volledige informatie zou tot een ander besluit hebben geleid, kan het bestede bedrag na intrekking van het toekenningsbesluit van de betrokkene worden teruggevorderd.
5. Aanvragen kunnen worden ingediend tot 1 juli 2017. Daarbij geldt wel dat de activiteit voor 1 oktober 2017 gestart moet zijn. Ten aanzien van de onder 1 genoemde doelgroep geldt dat ook zij met de activiteit voor 1 oktober 2017 gestart moeten zijn, om voor vergoeding in aanmerking te komen.

Artikel 7 Overige voorwaarden

Ondernemers die activiteiten in het kader van de Regeling Meedoen willen aanbieden, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen.

1. De activiteiten die de ondernemer aanbiedt moeten sportieve, educatieve, sociale of culturele activiteiten zijn ter bevordering van maatschappelijke participatie.
2. De activiteit komt pas voor vergoeding van de te maken kosten voor deelnemers in aanmerking, nadat hij toestemming heeft ontvangen om deel te nemen van de gemeente Nijmegen.
3. De ondernemer controleert aan de hand van een identiteitskaart de identiteit van de deelnemer (minimale leeftijd 18 jaar).
4. De ondernemer neemt het originele besluit van de gemeente Nijmegen dat de deelnemer in aanmerking komt voor een activiteit, in ontvangst.
5. De ondernemer kan activiteiten op twee manieren factureren bij de gemeente: in een factuur per deelnemer of een verzamelfactuur.
    a. Factuur per deelnemer: de ondernemer stuurt een maand na de startmaand van de deelnemer de factuur met het totaalbedrag op naar de gemeente Nijmegen. Op de factuur staat de naam van de deelnemer, geboortedatum, bedrag (inclusief BTW-vermelding), klantnummer en ingangsdatum en naam activiteit.
    b. Verzamelfactuur: de ondernemer stuurt een maandelijkse verzamelfactuur met de totaalbedragen van alle activiteiten die in de voorafgaande maand gestart zijn. Ter

onderbouwing dient met de factuur een verzamelstaat meegestuurd te worden. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het format dat op de website van de gemeente Nijmegen geplaatst zal worden.

c. Voor beide opties geldt dat de originele besluiten van deelnemers (dat zij in aanmerking komen voor de Meedoen-regeling) dienen te worden meegestuurd naar de gemeente. Voor beide manieren van factureren geldt dat de uiterste inleverdatum voor facturen 31 december 2017 is. Facturen die na deze datum worden ontvangen, zullen niet worden voldaan.

6. De deelnemer kan maar bij 1 organisatie aan activiteiten meedoen tot een maximumbedrag van € 150,00 (inclusief BTW).
7. Noch de gemeente Nijmegen, noch één van de organen of ambtelijke organisaties, zijn verantwoordelijk of aansprakelijk voor het ontstaan van letsel(s) aan deelnemers of schade veroorzaakt door deelnemers.
8. De ondernemer gaat er mee akkoord dat de gemeente de (bedrijfs) gegevens kan opvragen bij de organisatie dan wel kan natrekken bij bevoegde instanties.

Artikel 8 Verantwoording en betaling

1. De ondernemers verzorgen de verantwoording van de activiteiten in het kader van de Regeling Meedoen. Hiervoor dienen zij maandelijks de verantwoording in bij het college.
2. Het college betaalt de vergoedingen voor de maatschappelijke activiteiten, na ontvangst van de verantwoordingsinformatie maandelijks rechtstreeks aan de uitvoeringsorganisatie.
3. De verantwoordingsinformatie dient uiterlijk binnen een maand na een, direct daaraan voorafgaande maand te worden ingediend.

Artikel 9 Inwerkingtreding, intrekking en citeertitel

1. Deze regels treden in werking vanaf 1 oktober 2016 en vervallen op 1 oktober 2017.
2. Deze regels kunnen worden aangehaald als ‘Besluit nadere regels Meedoen-regeling 2016’.
3. De ‘Beleidsregels fonds maatschappelijke participatie volwassenen 2015’ worden ingetrokken.

Aldus besloten door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nijmegen, op 13 september 2016.

De Gemeentesecretaris,

mr. drs. A.H. van Hout

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

Brief aan de raad - Openbare uitspraak Europese Commissie inzake . . .

Ingekomen stuk D25 (PA 28 september 2016)

Vastgoed, Sport en Accommodaties

GEMEENTE Nijmegen

Mariënburg 30
6511 PS Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13 september 2016	VA05/16.0006689	Bet Ratering
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Openbare uitspraak Europese Commissie inzake staatssteun NEC		(024) 3299219

Geachte leden van de Raad,

De Europese Commissie (EC) heeft op 4 juli 2016 een uitspraak gedaan in de lopende zaak tegen de gemeente Nijmegen verband houdend met het Eendrachtcomplex bij NEC. Daarnaast heeft de EC ook in de andere Nederlandse en Spaanse voetbalzaken een uitspraak gedaan. In overleg met NEC en de Europese Commissie is de uitspraak gescreend op vertrouwelijke bedrijfsgegevens. Nu de openbare uitspraak op 5 september 2016 voor publicatie is vrij gegeven, zenden wij u deze toe en informeren wij u over het verkregen uitsluitsel.

Kortweg wordt bij de Nederlandse voetbalclubs gezegd dat zij niets hoeven terug te betalen vanwege staatssteun en de Spaanse clubs wel. In de Nijmeegse casus stelt de EC vast dat er weliswaar staatssteun is verleend maar dat deze te beschouwen is als zogenaamde reddings- en herstructureringssteun. Deze steun kan eenmaal per 10 jaar door de overheid worden verleend als een onderneming in financiële moeilijkheden verkeerd. Daarvoor moet voldaan zijn aan een behoorlijk aantal voorwaarden, opgenomen in de richtsnoeren van de EC. De commissie heeft getoetst aan deze voorwaarden en concludeert dat de steunmaatregel van de gemeente Nijmegen aan de voorwaarden uit de richtsnoeren voldoet. Dit betekent dat er pas vanaf 2020 weer herstructureringssteun mag plaatsvinden.

Weliswaar heeft de EC al in juli een persbericht naar buiten gebracht, maar nog niet het besluit zelf. Het besluit zelf is op 5 september jl. naar buiten gebracht nadat er overeenstemming was over vertrouwelijke passages die bedrijfsinformatie van voetbalclubs betreffen. Deze passages worden vanzelfsprekend niet naar buiten gebracht.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: Openbaar besluit van de Europese Commissie betreffende NEC van 4 juli 2016

Brief aan de raad - Openbare uitspraak Europese Commissie inzake . . .

.

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 4.7.2016
C(2016) 4048 final

BESLUIT VAN DE COMMISSIE

van 4.7.2016

BETREFFENDE STEUNMAATREGEL
SA.41617 - 2015/C (ex SA.33584 - 2013/C (ex 2011/NN))
ten uitvoer gelegd door Nederland
ten gunste van profvoetbalclub NEC in Nijmegen

(Voor de EER relevante tekst)

(Slechts de tekst in de Nederlandse taal is authentiek)

Brief aan de raad - Openbare uitspraak Europese Commissie inzake . . .

BESLUIT VAN DE COMMISSIE

van 4.7.2016

BETREFFENDE STEUNMAATREGEL
SA.41617 - 2015/C (ex SA.33584 - 2013/C (ex 2011/NN))
ten uitvoer gelegd door Nederland
ten gunste van profvoetbalclub NEC in Nijmegen

(Voor de EER relevante tekst)

(Slechts de tekst in de Nederlandse taal is authentiek)

In de openbare versie van dit besluit zijn, overeenkomstig de artikelen 30 en 31 van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (niet-openbaarmaking van informatie die onder de geheimhoudingsplicht valt), delen van de tekst weggelaten. Weggelaten delen zijn met vierkante haken [...] aangegeven.		OPENBARE VERSIE Dit document is een intern document van de Commissie dat louter ter informatie is bedoeld.

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig artikel 108, lid 2, van het Verdrag te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken[1], en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

(1) In 2010 is de Commissie door burgers ervan in kennis gesteld dat Nederland een steunmaatregel voor profvoetbalclub NEC in Nijmegen ten uitvoer had gelegd. De klachten zijn geregistreerd onder de zaaknummers SA.31616 en SA.31767. In 2010 en in 2011 heeft de Commissie ook klachten ontvangen betreffende maatregelen ten gunste van andere profvoetbalclubs in Nederland, namelijk MVV in Maastricht,

[1] Besluit van de Commissie betreffende steunmaatregel SA.33584 (2013/C) (ex 2011/NN) – Steun aan bepaalde Nederlandse profvoetbalclubs in 2008/2011 – Uitnodiging om, overeenkomstig artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, opmerkingen te maken (PB C 116 van 23.4.2013, blz. 19).

Willem II in Tilburg, FC Den Bosch in 's-Hertogenbosch en PSV in Eindhoven. Bij brief van 2 september 2011 heeft Nederland de Commissie nadere informatie verstrekt over de maatregel betreffende NEC.

(2) Bij brief van 6 maart 2013 heeft de Commissie Nederland in kennis gesteld van haar besluit om de procedure van artikel 108, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van de maatregelen ten gunste van Willem II, NEC, MVV, PSV en FC Den Bosch.

(3) Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure (hierna "het besluit tot inleiding van de procedure" genoemd) is bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*[2]. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken maatregelen in te dienen.

(4) Nederland heeft in het kader van de procedure ten aanzien van de maatregel ten gunste van NEC opmerkingen ingediend bij brief van 6 juni 2013, die de opmerkingen van de gemeente Nijmegen (hierna "de gemeente" genoemd) als belanghebbende bevatte. Op 27 februari 2015 heeft een bijeenkomst met Nederland plaatsgevonden, waaraan ook de gemeente deelnam. Verdere informatie werd van Nederland ontvangen op 10 april 2015, 11 mei 2015, 13 mei 2015 en 16 juli 2015. De Commissie heeft geen opmerkingen van andere belanghebbenden ontvangen.

(5) Na het besluit tot inleiding van de procedure en met instemming van Nederland zijn de onderzoeken betreffende de verschillende clubs afzonderlijk uitgevoerd. Het onderzoek betreffende NEC is geregistreerd onder zaaknummer SA.41617.

2. GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL

2.1. De maatregel en de begunstigde ervan

(6) De nationale voetbalbond, de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (hierna "de KNVB" genoemd), is de overkoepelende organisatie voor competities in het prof- en het amateurvoetbal. Het profvoetbal in Nederland is georganiseerd in een systeem met twee niveaus. In het seizoen 2014/2015 bestond het uit 38 clubs, waarvan 18 in de eredivisie en 20 in de eerste divisie speelden.

(7) Nijmegen Eendracht Combinatie (hierna "NEC" genoemd) werd opgericht in 1900 en speelt haar thuiswedstrijden in Nijmegen. De juridische structuur van NEC is als volgt: de ondernemingen Nijmegen Eendracht Combinatie BV, Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV en NEC Horeca BV zijn eigendom van de Stichting Administratiekantoor NEC. De onderneming Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV is de begunstigde van de maatregel. Volgens de door Nederland verstrekte informatie is NEC een middelgrote onderneming met 62,3 (fte) werknemers in 2015 (69,5 fte in 2010). In de periode waarop dit onderzoek ziet, speelde NEC in de eredivisie. In het seizoen 2008/2009 speelde de club voor het laatst in een Europees toernooi mee (de UEFA-cup).

(8) Sinds 2003 is NEC de belangrijkste (maar niet de enige) gebruiker van het multifunctionele "Goffert Stadion" in het volkspark De Goffert in Nijmegen. In 2003 bouwde de gemeente naast het stadion in het Goffertpark met subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (hierna "EFRO" genoemd) een multifunctioneel sportcomplex De Eendracht. Het complex De Eendracht wordt aan NEC verhuurd en wordt ook door anderen gebruikt om er te trainen.

[2] Zie voetnoot 1.

(9) De verhoudingen tussen de gemeente en NEC met betrekking tot De Eendracht zijn vastgesteld in twee contracten uit 2003: een intentieovereenkomst om het gebied waar De Eendracht is gevestigd in de context van de bredere sportbeleidsvisie van de gemeente te ontwikkelen, en een huurcontract voor De Eendracht.

(10) In 2008 en 2009 schreef NEC brieven aan de gemeente met betrekking tot een clausule in de contracten, volgens welke zij het recht had om De Eendracht van de gemeente te verwerven. Omschreven als een "koopoptie", schreef NEC voornemens te zijn geweest om voor NEC het opstalrecht[3] te verwerven voor het complex. In haar eerste brief stelde NEC voor om van deze koopoptie af te zien in ruil voor een vergoeding van 2,3 miljoen EUR, die de club berekende op basis van de geraamde boekwaarde en de reële waarde van het complex volgens een onafhankelijke taxatie. Volgens NEC stemt het verschil tussen beide waarden overeen met het voordeel dat de club zou ontvangen als deze haar koopoptie zou uitoefenen. In een tweede brief deelde NEC de gemeente mee dat de club haar koopoptie wilde uitoefenen.

(11) In 2010 ontving de gemeente van twee advocatenkantoren juridisch advies over deze kwestie: één in januari 2010, het tweede in september 2010. In het eerste advies werd gewezen op een clausule in de huurovereenkomst die bepaalde dat het contract liep voor de periode totdat De Eendracht zou zijn verworven door de huurder (NEC), waarbij werd gewezen op het voornemen van de gemeente en NEC om NEC het complex te laten verwerven zodra hiertegen geen bezwaren zouden zijn van het EFRO. De conclusie van dit advies was dat NEC over een hard recht beschikte om de verwerving te eisen. Het tweede advies (second opinion) werd op aandringen van de gemeenteraad gevraagd met betrekking tot de vraag hoe hard de aanspraak van NEC wel was. De conclusie van dit advies was dat er voor de gemeente alleen een verplichting bestond om met NEC te onderhandelen, omdat in de betrokken clausule geen prijs of prijsmechanisme werd bepaald.

(12) In september 2010 stemde de gemeente erin toe om de claim voor 2,2 miljoen EUR te kopen. Nederland heeft zijn voornemen om NEC te vergoeden voor het afzien van haar koopoptie niet aangemeld overeenkomstig artikel 108, lid 3, van het Verdrag. Het is in verband met deze transactie dat de formele onderzoeksprocedure is ingeleid en zij is als zodanig het onderwerp van dit besluit.

2.2. Redenen voor het inleiden van de procedure

(13) In haar besluit tot inleiding van de procedure stelde de Commissie zich op het standpunt dat steunmaatregelen voor profvoetbalclubs de mededinging kunnen vervalsen en het handelsverkeer tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag. Bovendien kwam de Commissie tot de voorlopige conclusie dat de gemeente aan NEC een met staatsmiddelen bekostigd selectief voordeel had verleend en bijgevolg aan de voetbalclub steun had verleend.

(14) In de eerste plaats, wat het bestaan van een koopoptie betreft, kwam de Commissie tot de conclusie dat Nederland, door zich uitsluitend te baseren op het eerste juridische advies en geen rekening te houden met het beter onderbouwde tweede advies, niet heeft aangetoond dat NEC een koopoptie had tegen een prijs die niet in de overeenkomst was vastgelegd en die evenmin via onderhandelingen was bepaald.

[3] Volgens artikel 5:101 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek is een opstalrecht een zakelijk recht voor de houder ervan (de opstaller) om in, op of boven een onroerende zaak van een ander gebouwen, werken of beplantingen in eigendom te hebben of te verkrijgen.

(15) In de tweede plaats, wat betreft de marktconformiteit van de prijs die werd betaald om af te zien van de beweerde koopoptie, herhaalde de Commissie dat het houvast dat wordt geboden in de Mededeling van de Commissie betreffende staatssteunelementen bij de verkoop van gronden en gebouwen door openbare instanties[4] (hierna "mededeling grondverkoop" genoemd), die door Nederland was aangevoerd, slechts "betrekking [heeft] op de verkoop van gronden en gebouwen die in overheidshanden berusten, niet de aankoop van gronden en gebouwen door de overheid en evenmin de verpachting/verhuur of pacht/huur daarvan door openbare instanties. In dergelijke transacties kunnen eveneens elementen van staatssteun besloten liggen." Voorts stelde de Commissie dat in een markteconomie marktpartijen ongetwijfeld ook zouden kijken naar de kans dat een huurder zijn koopoptie uitoefent, in de aanname dat deze bestaat. Zij zouden onder meer kijken naar de financiële middelen waarover deze beschikt.

(16) In de derde plaats merkte de Commissie op dat NEC, toen de steun werd toegekend, in financiële problemen verkeerde die zwaar genoeg waren om de toekomst van de club als profvoetbalclub in gevaar te brengen. De KNVB had bij de controle van het ondernemingsplan van NEC voor 2010/2011 NEC in juli 2010 om een externe garantie van 1 967 000 EUR verzocht, omdat NEC anders haar licentie dreigde te verliezen. Deze garantie (die volgens de informatie waarover de Commissie beschikt, werd verschaft door een particuliere, commerciële onderneming en dus niet uit staatsmiddelen) was nodig, bovenop het bedrag van 2,2 miljoen EUR waarop dit besluit ziet. NEC gaf in juni 2010 zelf aan dat haar financiële positie zorgelijk was, met een negatief eigen vermogen, een negatief operationeel resultaat in 2009/2010 en een slechte liquiditeitspositie. NEC had in september 2009 de betaling van de huur stopgezet.

(17) Om de steun op zijn verenigbaarheid met de richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden[5] (hierna "de richtsnoeren" genoemd) te kunnen beoordelen, verzocht de Commissie om informatie over de inachtneming van alle vereisten van de richtsnoeren.

(18) De Commissie heeft met name niet kunnen nagaan of de voorwaarden van de punten 34 tot en met 37 van de richtsnoeren betreffende de aard en uitvoering van een herstructureringsplan in acht waren genomen. Evenmin heeft de Commissie kunnen nagaan of er toereikende compenserende maatregelen in de zin van de punten 38 tot en met 42 waren genomen. Voorts diende te worden aangetoond dat de steun tot het noodzakelijke minimum beperkt was gebleven, dat de begunstigde zelf een toereikende eigen bijdrage voor zijn herstructurering had betaald, dat Nederland monitoringverslagen zou verstrekken en dat het beginsel dat steun eenmalig moet zijn, zou worden gerespecteerd.

3. OPMERKINGEN VAN NEDERLAND

(19) Nederland is het er niet mee eens dat de maatregel staatssteun vormt.

---

[4] PB C 209 van 10.7.1997, blz. 3.

[5] Mededeling van de Commissie "Communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden" (PB C 244 van 1.10.2004, blz. 2). De toepassing van deze richtsnoeren is verlengd door de mededeling van de Commissie over verlenging van de geldigheidsduur van de communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden van 1 oktober 2004 (PB C 296 van 2.10.2012, blz. 3).

(20) In dat verband wijst Nederland allereerst op de belangrijke context van de transactie. Volgens Nederland bevatte het besluit tot inleiding van de procedure in dit verband enkele feitelijke onjuistheden. In tegenstelling tot hetgeen in het besluit tot inleiding van de procedure werd gesteld, had het Goffertstadion ook vóór 2003 een multifunctioneel karakter. De gemeente beschouwt het gebruik van De Eendracht (en het Goffertstadion) voor andere dan sportdoeleinden als een belangrijke contextuele factor.

(21) Met name beklemtoont Nederland het belang dat de gemeente had bij de ontwikkeling van het Topsport- en Innovatiepark (hierna "TIP" genoemd)[6], waarin het bestaande Goffertstadion en de bestaande De Eendracht zouden worden geïntegreerd. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van het TIP waren reeds gestart voordat NEC de gemeente ervan op de hoogte bracht haar koopoptie te willen uitoefenen. Het complex De Eendracht heeft een belangrijke rol gespeeld in de plannen met betrekking tot het TIP, die geleid werden door de gemeente. Nederland beklemtoont dat de voorbereidingen voor het TIP doorgingen tot lang na de transactie die in september 2010 plaatsvond. Pas in maart 2012 besloot de gemeenteraad de voorbereidingen voor het TIP stop te zetten. Volgens Nederland dient de Commissie expliciet rekening te houden met het feit dat het voor de gemeente toentertijd van essentieel belang was om volledig eigenaar van De Eendracht te blijven (van zowel de onderliggende gronden als het gebouw erop) teneinde de ontwikkeling van het TIP mogelijk te maken.

(22) In dit verband verwijst Nederland naar het rapport over de verwachte economische effecten van het TIP dat in april 2009 door European and Regional Affairs Consultants is gepubliceerd. Volgens dit rapport zou het TIP naar verwachting een positieve impact hebben op de economie van de gemeente, met onder meer een toename van de werkgelegenheid en de uitgaven, maar ook diverse indirecte positieve economische gevolgen op het gebied van kennisontwikkeling, innovatie, onderwijs en algemeen activiteitenniveau. In het rapport "TIP Nijmegen Impact en kansen", opgesteld door de gemeente en Buck Consultants, wordt met name gewezen op de voorbeeldfunctie van De Eendracht bij de ontwikkeling van het TIP.

(23) In de tweede plaats onderstreept Nederland de hardheid van de aanspraak van NEC. Het lichtte de achtergrond toe die geleid heeft tot de vestiging van de koopoptie. De gemeente beklemtoonde dat een en ander verband hield met het feit dat NEC afzag van haar opstalrecht op het toenmalige amateurcomplex, om de gemeente in staat te stellen dit complex te vervangen door de bouw van het nieuwe De Eendracht-complex. In 2000 bezat NEC het opstalrecht van het bestaande amateurcomplex, terwijl de gemeente eigenaar was van de grond waarop het complex was gebouwd. Aangezien het complex niet langer aan de KNVB-vereisten voldeed om op die locatie voetbalactiviteiten voort te zetten, besloot de gemeente – in overleg met NEC – in 2002 een nieuwe multifunctionele accommodatie, De Eendracht, te realiseren. De Eendracht werd gerealiseerd met publieke middelen, gedeeltelijk afkomstig uit het EFRO. Om voor steun uit het EFRO in aanmerking te kunnen komen, moest het complex door de gemeente worden gerealiseerd en mocht het gebouw gedurende een periode van vijf jaar niet worden verkocht. NEC zag daarom af van haar opstalrecht voor het complex, maar verwierf een koopoptie op (het opstalrecht van) het nieuwe

[6] De gemeente wilde een groot deel van het Goffertpark ontwikkelen tot een Topsport- en Innovatiepark (TIP), met een multidisciplinaire aanpak waar sport, onderwijs, zorg en wetenschap bij elkaar komen. Dit project is inmiddels opgegeven. Het besluit tot inleiding van de procedure had geen betrekking op de toekomstige financiering van het TIP.

complex De Eendracht. Volgens Nederland was het de bedoeling dat NEC het complex De Eendracht zou kunnen overnemen zodra dit, gezien de EFRO-voorwaarden, niet langer verboden was, ook al werd toentertijd geen verwervingsprijs vastgesteld.

(24) Nederland weerlegt dus dat de gemeente slechts een van de juridische adviezen heeft gevolgd (zie overweging (14)). Het beklemtoont juist dat er nimmer sprake is geweest van een conflict tussen de gemeente en NEC over de aanspraak, die door beide partijen als hard werd beschouwd. Nederland verwijst hiervoor naar artikel 6:127 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek waarin is bepaald dat een overeenkomst tot stand komt door een aanbod en de aanvaarding daarvan.

(25) De koopoptie mag worden afgeleid uit het voornemen en de huurovereenkomsten tussen de gemeente en Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV (zie overweging (9)). Het feit dat in de clausules met betrekking tot de koopoptie geen prijs of prijsmechanisme is bepaald, doet volgens Nederland niet ter zake. In de context van koopovereenkomsten waarbij de partijen geen prijs bepaalden, is in artikel 7:4 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek bepaald dat de koper een "redelijke prijs" verschuldigd is.

(26) Kortom, de gemeente stelt dat het besluit om het tweede juridisch advies niet te volgen op solide en gemotiveerde gronden berustte, omdat zij de in het tweede juridisch advies aangevoerde argumenten als ondeugdelijk beschouwde. Dit werd versterkt doordat de reactie van de auteur van het eerste juridisch advies op het tweede advies was om zijn advies te handhaven. De gemeente wijst erop dat het tweede advies duidelijk politiek gemotiveerd was aangezien dit door de oppositiepartijen in de gemeenteraad was gevraagd. Uit het feit dat het tweede advies meer was uitgewerkt (zie overweging (14)), kunnen geen conclusies worden getrokken over de geldigheid van de erin vervatte argumenten.

(27) De gemeente merkt in dit verband bovendien op dat de overeenkomst tussen NEC en de gemeente aan het nationale privaatrecht is onderworpen en dat als zodanig de geldigheid van de aanspraak van NEC door een Nederlandse rechter moet worden beoordeeld.

(28) In de derde plaats heeft Nederland ook met betrekking tot het bepalen van de waarde van de koopoptie nadere toelichting verschaft. Nederland wijst erop dat het bestaan van een voordeel (en dus staatssteun) niet mag worden aangenomen op grond van het enkele feit dat de prijs via onderhandelingen tot stand komt. In het geval van NEC werd de prijs van de koopoptie vastgesteld op basis van een onafhankelijke taxatie en is deze volgens Nederland dus marktconform. Nederland voert namelijk aan dat de transactie niet selectief was en NEC geen voordeel opleverde.

(29) Volgens Nederland is een maatregel niet selectief indien deze op een algemene nationale maatregel is gebaseerd. Met name is de transactie gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek, dat een algemeen toepassingsgebied heeft en op alle ondernemingen van toepassing is. De waarde van de transactie was gebaseerd op de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, die voorzien in de betaling van een "redelijke prijs". Volgens Nederland was dit het geval omdat in april 2009 een onafhankelijke taxatie plaatsvond. Het concludeert dat de transactie niet-selectief was.

(30) Zelfs indien de transactie als selectief zou worden beschouwd, zou NEC toch geen voordeel hebben ontvangen, omdat de gemeente als een marktinvesteerder handelde

en een marktprijs betaalde. Nederland beklemtoont dat de Commissie in haar besluitenpraktijk de mededeling grondverkoop *per analogiam* toepast wanneer zaken betrekking hebben op de taxatie van andere activa en eigendomsrechten. Aangezien de transactie in dit geval, zoals bepaald in de mededeling grondverkoop, op een taxatie is gebaseerd, kan deze als marktconform worden beschouwd. Ook indien de mededeling grondverkoop niet van toepassing zou zijn, zou de transactie marktconform blijven aangezien ook een particuliere marktinvesteerder de waarde van de koopoptie op basis van een onafhankelijke taxatie had bepaald.

(31) De gemeente heeft beklemtoond dat er een nauw verband bestaat tussen de waarde van de transactie en de waarde van het complex De Eendracht. In het onafhankelijke taxatierapport (van 7 april 2009) staan twee waarden centraal. Enerzijds wordt daarin de verkoopprijs bepaald die een verkoper, op basis van de bestaande huurovereenkomst tussen de gemeente en NEC, zou kunnen ontvangen voor de verkoop van het opstalrecht (voor een periode van 30 jaar) […][*]. Anderzijds wordt in dat rapport de verkoopprijs bepaald die een verkoper, op basis van de onderverhuurovereenkomsten tussen NEC en haar onderhuurders, zou kunnen ontvangen voor de verkoop van het opstalrecht voor het complex, rekening houdende met de evolutie van markthuurprijzen. Voor het complex gelden immers huurovereenkomsten zowel tussen NEC en de gemeente als tussen NEC en derden (waarbij NEC optreedt als de exploitant van het complex); zie ook overweging (8). Deze tweede waarde werd op […] EUR bepaald.

(32) De beide taxaties zijn met andere woorden gebaseerd op de aanname dat het complex in verhuurde staat zou worden verkocht. Nederland betoogt dat, volgens Nederlandse wetgeving, een verkooptransactie niets aan de verhuursituatie verandert. De nieuwe eigenaar van een eigendom komt in de plaats van de vorige eigenaar als de verhurende partij. Derhalve is het gebruikelijk de verkoopwaarde van een verhuurd eigendom op basis van de huurinkomsten vast te stellen.

(33) Uit de onafhankelijke taxaties blijkt dat de gemeente het complex De Eendracht in verhuurde staat voor een prijs van maximaal […] EUR aan een derde zou kunnen verkopen. Volgens Nederland is dit de maximumprijs die van NEC voor het complex zou kunnen worden gevraagd. Zodra NEC het opstalrecht voor het complex De Eendracht zou verwerven, zou de club dat recht voor een prijs van maximaal […] EUR kunnen verkopen. Volgens Nederland betekent een en ander dat NEC een potentieel voordeel van maximaal […] 2 064 000 EUR zou mislopen. Tijdens de onderhandelingen met NEC werd de uiteindelijke waarde van de koopoptie vastgesteld op […] 2 223 000 EUR. […] De Commissie tekent aan dat bij deze waardering niet uitdrukkelijk rekening werd gehouden met de concrete situatie, d.w.z. wanneer NEC het complex zelf zou verwerven.

(34) Nederland heeft verdere achtergrondinformatie verstrekt over de huurprijzen die in het taxatierapport zijn gebruikt om het aanzienlijke verschil tussen beide taxaties te verklaren. Meer bepaald wijst Nederland op een aantal factoren waardoor de huurprijs zoals die voor NEC was bepaald, neerwaarts diende te worden bijgesteld:

(a) Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV huurde niet alleen het complex, maar trad ook op als de exploitatiemaatschappij die delen van het complex doorverhuurde aan derden. De Eendracht had een duidelijk experimenteel karakter en de gemeente gebruikte de realisatie van dit nieuwe complex om de band van het complex met maatschappelijke activiteiten, de economische

[*] Vertrouwelijke informatie.

omgeving en de omliggende wijken te versterken. Het was niet zeker of deze sociaaleconomische projecten succesvol zouden zijn, noch viel het uit te sluiten dat derden zich zouden terugtrekken. Een en ander deed het risico voor Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV toenemen;

(b) Exploitatie-Maatschappij De Goffert BV verzorgde ook het onderhoud en de vervanging van de velden, die voordien door de gemeente werden onderhouden;

(c) NEC was de enig mogelijke partner die de sociaaleconomische doelstellingen van de gemeente zou kunnen verwezenlijken;

(d) Aanvankelijk had NEC een opstalrecht voor het complex, maar de club heeft daarvan om niet afstand gedaan (zie overweging (23)).

Op grond hiervan is Nederland van mening dat de door NEC betaalde huurprijs, die de basis vormt voor de bij de taxatie bepaalde eerste waarde, marktconform is.

(35) Voorts merkte Nederland op dat de huurovereenkomst tussen NEC en de gemeente dient te worden beschouwd als een huurovereenkomst van bepaalde duur die door de gemeente niet kan worden opgezegd vóór de einddatum, die samenvalt met de overdracht van het opstalrecht aan NEC. Een en ander verklaart waarom in de taxatie de eerste waarde wordt berekend op basis van een vaste huurprijs, terwijl voor de tweede waarde rekening wordt gehouden met de evolutie van de huurprijzen.

(36) Nederland beklemtoont dat het bedrag van 2,2 miljoen EUR dat voor de koopoptie aan NEC verschuldigd was, niet werd betaald, maar gedeeltelijk werd gebruikt om uitstaande vorderingen op NEC te dekken en gedeeltelijk als voorschot op de huur (gegarandeerde huur). Tegelijkertijd werd de huurovereenkomst verlengd tot eind februari 2043 en de huur verhoogd […]. In de aanname dat de aanvankelijke huur marktconform is, betoogt Nederland dat met deze verhoging de nieuwe huurprijs boven het marktniveau wordt vastgesteld. Subsidiair, dient de nieuwe huurprijs volgens Nederland als marktconform te worden aangemerkt.

(37) In de vierde plaats voert Nederland aan dat de gemeente op het tijdstip van de transactie rekening hield met de financiële situatie van NEC. Op het tijdstip van de transactie had de gemeente informatie ontvangen die deed vermoeden dat NEC, ondanks haar financiële problemen, haar koopoptie zou kunnen uitoefenen. Met name had NEC in een van haar brieven (zie overweging (10)) de gemeente duidelijk laten weten dat een commerciële partij interesse had om De Eendracht - eventueel via NEC - te verwerven. Eventuele financiële problemen waarmee NEC kampte, zouden voor de club dus niet noodzakelijk een beletsel vormen om De Eendracht te kopen. Bovendien werd de gemeente op 3 september 2010 ingelicht dat NEC financiering van een commerciële partij had ontvangen: een onderneming […] had in de voorverkoop een deel van de (seizoens)kaarten voor de seizoenen 2011/2012, 2012/2013 en 2013/2014 gekocht. Dit is de transactie waarover de Commissie het in het besluit tot inleiding van de procedure had, maar – in tegenstelling tot hetgeen in dat besluit werd gesteld – nam de financiering niet de vorm van een garantie aan en was de betaalde prijs veel hoger dan de 1,9 miljoen EUR die in datzelfde besluit tot inleiding van de procedure wordt genoemd (nl. circa 4 miljoen EUR) (zie overweging (16)). Deze blijk van vertrouwen van een commerciële investeerder in de financiële situatie van NEC was toentertijd voor de gemeente een reden te meer om aan te nemen dat de mogelijkheid bestond dat NEC haar koopoptie op De Eendracht zou uitoefenen.

(38) Geconcludeerd moet worden, aldus Nederland, dat de gemeente als een marktinvesteerder heeft gehandeld, rekening houdende met de (waargenomen) financiële situatie van NEC op dat tijdstip.

(39) Subsidiair betoogt Nederland dat de maatregel, ook al zou deze steun vormen, met de interne markt verenigbaar zou zijn. Volgens Nederland zijn de voorwaarden van de richtsnoeren vervuld en kan de maatregel als zodanig op grond van artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag als verenigbaar worden beschouwd. Nederland verstrekte feitelijke informatie om een en ander te staven.

(40) Met betrekking tot de financiële situatie van NEC op het tijdstip van de transactie draagt Nederland verder bewijs aan dat NEC een onderneming in moeilijkheden was. De gemeente had om een rapport verzocht over de financiële positie en vooruitzichten van de club, dat kort na de transactie (op 29 oktober 2010) door het accountantskantoor BDO[7] werd ingediend. In dat rapport is sprake van negatieve bedrijfsresultaten […], een negatief eigen vermogen […] en een negatieve evolutie van het werkkapitaal […]. Uit dat rapport blijkt dat de bedrijfsresultaten van NEC over een periode van drie jaar negatief waren en terugliepen. Hoewel NEC erin slaagde haar nettoresultaten over dezelfde periode positief te houden (dankzij inkomsten uit transferrechten en de verkoop van spelers), bleken uit het verslag duidelijk dalende inkomstenniveaus, terwijl de kostenpatronen van NEC grotendeels ongewijzigd bleven. Bovendien was het eigen vermogen in de laatste drie jaar negatief en was de solvabiliteit van NEC in dezelfde periode gedaald.

(41) Met betrekking tot het herstructureringsplan stelde NEC een verbetertraject ("Plan van aanpak"[8]) op om haar financiële problemen te boven te komen. Dit plan werd in augustus 2010 aan de KNVB voorgelegd. Het bevat een beschrijving van de omstandigheden van de financiële situatie, benchmarkvergelijkingen met vergelijkbare voetbalclubs en maatregelen die gepland staan om de categorie 2-status te bereiken (waaruit zou moeten blijken dat de financiële gezondheid van de club "voldoende" is; zie ook overweging (75)).

(42) Met betrekking tot compenserende maatregelen merkt Nederland op dat, mocht er sprake zijn van steun, deze beperkt is in omvang en de negatieve effecten op de mededinging als zodanig betrekkelijk gering zijn. Niettemin waren in het KNVB-herstructureringsplan verschillende compenserende maatregelen opgenomen.

(43) Bovendien was eventuele steun tot het noodzakelijke minimum beperkt. In dat verband werd een belangrijke eigen bijdrage aan de herstructurering geleverd via de in de overwegingen (16) en (37) bedoelde maatregel, terwijl een wijziging in de terugbetalingsvoorwaarden van een lening tot een vermindering van het vaste af te lossen bedrag met 250 000 EUR per jaar leidde.

(44) Wat de monitoring betreft, heeft Nederland toegezegd de vereiste verslagen bij de Commissie in te dienen.

(45) Ten slotte bevestigt Nederland dat geen andere steunmaatregelen ten gunste van NEC ten uitvoer zijn gelegd of zullen worden gelegd.

---

7 "*Onderzoek naar financiële situatie en financieel toekomstperspectief N.E.C. Nijmegen",* rapport van 29.10.2010 door BDO, Nijmegen.

8 *Plan van aanpak NEC,* augustus 2010.

4. BEOORDELING VAN DE MAATREGEL

4.1. Aanwezigheid van staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag

(46) Overeenkomstig artikel 107, lid 1, van het Verdrag wordt onder "staatssteun" verstaan een steunmaatregel van een lidstaat of steun in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalst of dreigt te vervalsen, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. De voorwaarden van artikel 107, lid 1, van het Verdrag zijn cumulatief, hetgeen betekent dat een maatregel aan elk van deze voorwaarden moet voldoen om als staatssteun te worden aangemerkt.

(47) De verwerving door de gemeente van het beweerde recht van NEC om De Eendracht te kopen, voor 2,2 miljoen EUR, werd met staatsmiddelen bekostigd, aangezien het geld voor de betrokken transactie door de gemeente werd verschaft. Dit feit wordt door Nederland niet betwist.

(48) Met betrekking tot de mogelijke impact op de interne markt wijst de Commissie op het feit dat NEC aan Europese voetbaltoernooien heeft deelgenomen. Afgezien van hun deelname aan voetbalcompetities ontplooien profvoetbalclubs ook economische activiteiten op verschillende markten, zoals de transfermarkt voor profspelers en de markten voor reclame, sponsoring, merchandising of verslaggeving via de media. Steun aan een profvoetbalclub versterkt de positie van die club op elk van die internationale markten. Derhalve kan, wanneer staatsmiddelen worden gebruikt om een selectief voordeel aan een profvoetbalclub te verlenen, ongeacht de divisie waarin deze speelt, dit soort steun de mededinging verstoren en het handelsverkeer tussen lidstaten ongunstig beïnvloeden in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag[9].

(49) De selectiviteit van de maatregel, die meer bepaald door de gemeenteraad werd goedgekeurd, kan evenmin worden betwijfeld. Nederland heeft aangevoerd dat de maatregel op algemene nationale wetgeving was gebaseerd (zie overweging (29)) en derhalve niet selectief was. De Commissie is echter van mening dat, ook al kan de overeenkomst tussen NEC en de gemeente als een onder algemeen Nederlandse recht vallende overeenkomst worden beschouwd, de specifieke kenmerken van de overeenkomst niet alleen op algemene beginselen, maar ook op de specifieke bepalingen van het contract (de contracten) tussen NEC en de gemeente gebaseerd zijn. Het is dus duidelijk dat de maatregel op een specifieke onderneming, NEC, is gericht en derhalve selectief is.

(50) Nederland is van mening dat NEC geen voordeel is verleend, en dat de transactie juist op marktvoorwaarden plaatsvond. Met name wijst het op het feit dat NEC een harde koopoptie voor De Eendracht had en dat de prijs voor de koop van dat recht overeenkomstig een onafhankelijke taxatie is bepaald.

---

[9] Besluiten van de Commissie ten aanzien van Duitsland van 20 maart 2013, Multifunktionsarena der Stadt Erfurt (zaak SA.35135 (2012/N)), punt 12, en Multifunktionsarena der Stadt Jena (zaak SA.35440 (2012/N)), samenvattingen in PB C 140 van 18.5.2013, blz. 1, en van 2 oktober 2013, Fußballstadion Chemnitz (zaak SA.36105 (2013/N)), samenvatting in PB C 50 van 21.2.2014, blz. 1, punten 12, 13 en 14; besluiten van de Commissie ten aanzien van Spanje van 18 december 2013, staatssteun voor bepaalde Spaanse professionele sportclubs (zaak SA.29769 (2013/C)), punt 28, Real Madrid Club de Futbol (zaak SA.33754 (2013/C)), punt 20, en beweerde steun ten gunste van drie Valenciaanse voetbalclubs (zaak SA.36387 (2013/C)), punt 16, gepubliceerd in PB C 69 van 7.3.2014, blz. 99.

(51) Wat de hardheid van de claim betreft, heeft Nederland nadere toelichting verschaft over de redenen waarom het eerste juridische advies werd gevolgd en niet het tweede. Bovendien beklemtoonde Nederland dat de ontwikkeling van het TIP waarschijnlijk niet mogelijk was indien De Eendracht aan NEC werd verkocht. Het was duidelijk in het belang van de gemeente om NEC te vergoeden voor het afzien van haar koopoptie.

(52) Aangetekend moet worden dat niet duidelijk is welke prijs NEC aan de gemeente had moeten betalen indien de club de koopoptie had uitgeoefend en De Eendracht had verworven. Nederland betoogde dat, wanneer geen prijs is overeengekomen, de koper volgens het Nederlandse Burgerlijk Wetboek een redelijke prijs moet betalen. Voor zover deze redelijke prijs de marktwaarde van het opstalrecht voor De Eendracht benadert of daaraan gelijk is, lijkt de koopoptie slechts een beperkte economische waarde te hebben. In die omstandigheden lijkt de vergoeding van 2,2 miljoen EUR onredelijk hoog en zou deze een voordeel voor NEC vormen.

(53) Afgezien van de vraag of NEC daadwerkelijk een harde koopoptie had en afgezien van andere argumenten met betrekking tot de uitlegging van het Nederlandse burgerlijk recht, is volgens de Commissie de cruciale vraag die hier dient te worden beantwoord, de vraag of de transactie op marktvoorwaarden plaatsvond en de gemeente als een particuliere marktdeelnemer heeft gehandeld.

(54) In dat verband dient de Commissie na te gaan of een particuliere investeerder op dezelfde voorwaarden de hier te beoordelen transactie zou zijn aangegaan. De hypothetische particuliere investeerder gedraagt zich als een voorzichtige investeerder, die in zijn streven naar winstmaximalisatie behoedzaam handelt, rekening houdende met de omvang van het aanvaardbare risico in verhouding tot een bepaald rendement. Het criterium van de investeerder in een markteconomie zou niet in acht worden genomen indien de prijs voor de koopoptie boven de marktprijs was vastgesteld. De Commissie is van oordeel dat uit een aantal elementen in het taxatieproces blijkt dat dit proces niet slaagt voor het criterium van de investeerder in een markteconomie.

(55) In de eerste plaats is niet duidelijk waarom de waarde van de koopoptie gelijk is aan het verschil tussen, enerzijds, de verkoopwaarde van het complex op basis van de huurovereenkomst tussen de gemeente en NEC en, anderzijds, de verkoopwaarde op basis van de huurovereenkomsten tussen NEC en haar onderhuurders, mede rekening houdende met de evolutie van de markthuurprijzen. De Commissie tekent aan dat de gemeente om de onafhankelijke taxatie van deze beide verkoopwaarden heeft gevraagd - niet om de taxatie van de koopoptie als dusdanig. Verdere context of argumenten ontbreken ten aanzien van de vraag waarom het verschil tussen deze waarden gelijk is aan de waarde van de koopoptie.

(56) In de tweede plaats lijkt het feit dat de beide waarden worden gebruikt om de waarde van de koopoptie te bepalen, te berusten op de aanname van een verkoop aan een derde voor één van deze beide waarden, en niet voor de andere. De eerste waarde is inderdaad […] bepaald op basis van een verkoop door de gemeente aan een derde van de opstalrechten in verhuurde staat, d.w.z. met de huurovereenkomst met NEC als een vaststaande "beperking" voor een eventuele koper. Daartegenover staat dat, aangezien Nederland aanvoert dat de huurovereenkomst niet kan worden beëindigd vóór de overdracht van het opstalrecht aan NEC, alleen NEC in staat was geweest om het complex te blijven exploiteren ten aanzien van derden. Daarom kan de tweede waarde […] (de mogelijke verkoopwaarde in verhuurde staat op basis van de

onderhuurovereenkomsten) alleen worden behaald door NEC - en niet door een derde partij. Deze "gemengde" benadering versterkt het idee dat het voor een marktdeelnemer geen zin zou hebben om de prijs van de koopoptie op deze grondslag vast te stellen.

(57) In de derde plaats, en daarmee samenhangend, indien als uitgangspunt wordt genomen dat niet een derde partij maar NEC afstand deed van de koopoptie, lijkt de resulterende prijs die zou moeten worden betaald in ruil voor het feit dat NEC afstand doet van haar koopoptie, hiermee geen correcte taxatie op te leveren van de door het afzien van die optie door NEC "gederfde baten". Volgens Nederland derfde NEC een potentieel voordeel van 2 miljoen EUR door afstand te doen van haar koopoptie (overweging (33)). De Commissie merkt evenwel op dat, ook nadat NEC van haar koopoptie afstand had gedaan, mocht worden verwacht dat NEC exploitant van het complex zou blijven. Daarom zou de club dezelfde huuropbrengsten blijven ontvangen die de basis vormden voor de tweede waarde die bij het bepalen van de prijs van de transactie werd gehanteerd […]. De Commissie is van oordeel dat het voordeel dat NEC daadwerkelijk derfde door afstand te doen van haar koopoptie, juist zou overeenstemmen met de aan de gemeente verschuldigde huur die de club niet langer zou hoeven te betalen indien deze het complex had verworven.

(58) Hoe dan ook, in de vierde plaats betaalde de gemeente meer dan het bedrag dat zij had vastgesteld op grond van het taxatierapport ([…] zie overweging (33)). De Commissie is van mening dat ten minste het verschil tussen beide waarden steun vormt. Volgens Nederland valt het verschil terug te voeren op onderhandelingen met NEC en wordt, hoe dan ook, het volledige bedrag van 2,2 miljoen EUR terugbetaald. Nederland heeft immers verklaard dat de verlenging van de huurtermijn en de verhoging van de jaarlijkse huur ervoor zorgt dat de transactie voor de gemeente begrotingsneutraal is (overweging (36)).

(59) Wat in de vijfde plaats deze terugbetaling betreft, merkt de Commissie op dat het feit dat NEC het bedrag van 2,2 miljoen EUR gebruikt ter dekking van uitstaande vorderingen en huur die de club de gemeente verschuldigd was, niet als een terugbetaling kan worden beschouwd. Wat betreft de verhoging van de jaarlijks verschuldigde huur (overweging (36)), deze kan alleen als een terugbetaling van steun gelden indien deze verhoging volledig een huurprijs boven de markthuur vertegenwoordigt. Nederland verschafte geen bewijsmateriaal ter onderbouwing van de stelling dat de hogere huurprijs vanaf januari 2011 kan worden beschouwd als een huurprijs boven marktniveau. In dit verband merkt de Commissie op dat de huur die NEC voor het volledige complex aan de gemeente betaalde, lager ligt dan de huur die NEC momenteel ontvangt door bepaalde delen van het complex onder te verhuren, terwijl NEC volgens het taxatierapport in de toekomst zelfs hogere huur zou kunnen ontvangen.

(60) De Commissie merkt voorts op dat, zelfs indien de aanvankelijke huurprijs marktconform was rekening houdende met de toenmalige context (overweging (34)), ten minste een deel van de factoren die een neerwaarts effect hadden op de toentertijd bepaalde huurprijs, niet langer lijken te spelen op het tijdstip dat de nieuwe huurprijs werd bepaald. Met name mogen de aan de exploitatie van het complex verbonden risico's geacht worden te zijn veranderd nu dit complex meer dan vijf jaar met succes wordt gerund. Het afzien van de optie om het opstalrecht te verwerven, speelde evenmin nog langer een rol omdat door de betrokken transactie de eigendomskwestie voor de toekomst werd geregeld. Daarom mocht worden verwacht dat in januari 2011 een marktconforme huurprijs hoger zou zijn dan in 2003, toen de

huurovereenkomst tussen de gemeente en NEC werd gesloten. Indien dit het geval is, kan de verhoogde huur niet geacht worden volledig overeen te stemmen met een terugbetaling van steun.

(61) Ook dient te worden aangetekend dat de terugbetaling plaatsvindt over een periode van 33 jaar en dat toekomstige betalingen niet zijn gedisconteerd.

(62) Het belangrijkste punt is echter dat Nederland geen bewijs heeft verschaft dat de gemeente het huurprijspeil op de markt grondig heeft beoordeeld én doorgerekend voordat zij de verhoogde huurprijs bepaalde. In plaats daarvan, was het begrotingsneutrale karakter van de transactie het uitgangspunt voor het berekenen van de hoogte van de nieuwe huurprijs.

(63) In de zesde plaats zijn de door de gemeente met deze transactie behaalde baten en de evenredigheid ervan met de directe kostprijs van 2,2 miljoen EUR niet duidelijk. Het ziet er naar uit dat de gemeente veel meer heeft betaald dan de winst die zij ooit uit de verkoop van het complex (in verhuurde staat) zou kunnen halen, louter om het eigendomsrecht dat zij al had, veilig te stellen. De gemeente heeft aangevoerd dat, gezien de van het TIP verwachte effecten op de economie van de gemeente, de economische belangen van de ontwikkeling van het TIP zeer groot waren. De verwachte toegevoegde waarde als zij eigenaar bleef van het complex, kan ten dele de bereidheid van de gemeente verklaren om voor het complex een hogere prijs te betalen. De gemeente heeft echter niet expliciet een kosten-batenanalyse van de transactie uitgevoerd waarbij rekening wordt gehouden met deze waarde van het TIP-project op lange termijn. De Commissie is van mening dat een marktdeelnemer een beter onderbouwde inschatting had gemaakt van het te verwachten rendement op investering van de verwerving van de koopoptie.

(64) Ten slotte blijft de Commissie van mening dat de gemeente, op basis van de toentertijd beschikbare informatie, onvoldoende rekening heeft gehouden met de financiële moeilijkheden waarmee NEC toentertijd werd geconfronteerd, en de invloed ervan op de mogelijkheden van NEC om het opstalrecht met betrekking tot De Eendracht te kopen. Ook al hadden derden belangstelling getoond om met NEC een partnerschap aan te gaan, toch kon het algemene financiële plaatje niet worden genegeerd en kon dit naar verwachting invloed hebben op de onderhandelingspositie van NEC ten voordele van de gemeente.

(65) Om al die redenen is de Commissie van oordeel dat de gemeente niet als een marktdeelnemer in een markteconomie heeft gehandeld, maar NEC steun heeft verleend door NEC een vergoeding van 2,2 miljoen EUR toe te kennen omdat de club afstand deed van haar koopoptie. Het precieze bedrag kan niet worden bepaald op grond van de door Nederland verschafte informatie. Zolang evenwel het maximumbedrag van 2,2 miljoen EUR voor de uitvoering van het herstructureringsplan noodzakelijk kan worden geacht, is het precieze steunbedrag irrelevant voor de verenigbaarheidsbeoordeling.

4.2. Beoordeling op grond van artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag

(66) De Commissie dient te beoordelen of de steunmaatregel ten gunste van NEC als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd. Wat de uitzonderingen van artikel 107, lid 3, van het Verdrag betreft, tekent de Commissie aan dat geen van de Nederlandse regio's onder de uitzondering van artikel 107, lid 3, onder a), van het Verdrag valt. De betrokken steunmaatregel dient niet om een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen, noch om een ernstige verstoring

in de Nederlandse economie op te heffen in de zin van artikel 107, lid 3, onder b). Evenmin kan de steunmaatregel worden geacht de cultuur of de instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen in de zin van artikel 107, lid 3, onder d), van het Verdrag.

4.2.1. Toepasselijke richtsnoeren

(67) Wat betreft de uitzondering van artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag (steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad), heeft Nederland aangevoerd dat deze uitzondering zou kunnen worden toegepast indien de Commissie, anders dan Nederland meent, tot de bevinding komt dat de betrokken maatregel staatssteun vormt.

(68) Bij het beoordelen van het begrip "ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid" in de sportsector houdt de Commissie terdege rekening met artikel 165, lid 1, en artikel 165, lid 2, laatste streepje, van het Verdrag, waarin is bepaald dat de Unie bijdraagt tot de bevordering van de Europese inzet op sportgebied, rekening houdende met haar specifieke kenmerken, haar op vrijwilligerswerk berustende structuren en haar sociale en educatieve functie.

(69) Met het oog op de toetsing van steunmaatregelen aan artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag heeft de Commissie een reeks verordeningen, kaderregelingen, richtsnoeren en mededelingen bekendgemaakt betreffende vormen van steun en horizontale of sectorale doelstellingen waarvoor steun wordt verleend.

(70) De Commissie denkt dat het passend is om na te gaan of de criteria van de richtsnoeren[10] van toepassing zouden kunnen zijn. In dit verband merkt de Commissie op dat de richtsnoeren het profvoetbal niet uitsluiten. Deze economische activiteit valt derhalve onder de richtsnoeren.

(71) In juli 2014 heeft de Commissie nieuwe richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden gepubliceerd[11]. Deze zijn evenwel niet van toepassing op deze niet-aangemelde steun, die in 2010 is verleend. Volgens punt 137 van de nieuwe richtsnoeren zou dit voor zonder voorafgaande toestemming verleende reddings- of herstructureringssteun alleen het geval zijn indien deze steun geheel of gedeeltelijk na de bekendmaking van deze richtsnoeren in het *Publicatieblad van de Europese Unie* is toegekend. Volgens punt 138 van de richtsnoeren van 2014 zal de Commissie in alle overige gevallen het onderzoek uitvoeren op basis van de op het tijdstip van de toekenning van de steun geldende richtsnoeren, in het onderhavige geval dus de vóór 2014 geldende richtsnoeren.

4.2.2. NEC als onderneming in moeilijkheden

(72) Volgens punt 10, onder c), van de richtsnoeren wordt een onderneming, ongeacht de vorm ervan, als een onderneming in moeilijkheden beschouwd wanneer deze volgens het nationale recht aan de criteria voldoet om aan een collectieve insolventieprocedure te worden onderworpen. Volgens punt 11 van diezelfde richtsnoeren kan, buiten die omstandigheden, een onderneming toch als een

[10] Zie voetnoot 5.

[11] Mededeling van de Commissie "Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden" (PB C 249 van 31.7.2014, blz. 1).

onderneming in moeilijkheden worden beschouwd wanneer de typische symptomen aanwezig zijn, zoals toenemende verliezen, een stijgende schuld, dalende kasstromen enz. Een onderneming in moeilijkheden komt alleen in aanmerking wanneer zij aantoonbaar niet in staat is met haar eigen middelen of met van haar eigenaren/aandeelhouders of op de markt verkregen kapitaal, haar herstel te verwezenlijken.

(73) Nederland had aanvankelijk aangevoerd dat NEC in 2008/2009 geen onderneming in moeilijkheden was. De in overweging (16) geschetste feiten wijzen er echter juist op dat NEC met financiële moeilijkheden kampte die ernstig genoeg waren om haar toekomst als profvoetbalclub in gevaar te brengen. NEC was volgens de Commissie derhalve duidelijk een onderneming in moeilijkheden. In zijn reactie op het besluit tot inleiding van de procedure erkende Nederland dat NEC een onderneming in moeilijkheden was en dat ook op het tijdstip van de transactie was geweest. Het verschafte in dat verband verder bewijs (zie overweging (40)), waaruit met name bleek dat de bedrijfsresultaten van NEC negatief waren en mettertijd achteruitgingen. Derhalve dient de verenigbaarheid van de staatssteun aan NEC op grond van de richtsnoeren te worden beoordeeld.

4.2.3. Herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn

(74) Volgens onderdeel 3.2 van de richtsnoeren moet de toekenning van steun afhankelijk worden gesteld van de tenuitvoerlegging van een herstructureringsplan (zie de punten 34 t/m 37 van de richtsnoeren) waarmee de levensvatbaarheid op lange termijn van de onderneming binnen een redelijke termijn kan worden hersteld. De Commissie merkt op dat dergelijke voorwaarden werden vastgesteld binnen de context van het plan dat in augustus 2010 door NEC voor de KNVB werd opgesteld.

(75) In dit verband brengt de Commissie in herinnering dat elke Nederlandse profvoetbalclub van de KNVB een licentie ontvangt, op grond waarvan deze aan een reeks verplichtingen moet voldoen. Een van de verplichtingen op grond van het thans geldende systeem betreft de financiële gezondheid van de club. Driemaal per seizoen wordt een club financieel beoordeeld op basis van financiële rapporten waarin onder meer een beeld wordt gegeven van haar huidige financiële situatie en van de begroting voor het komende seizoen. Op grond van deze rapportage worden clubs ingedeeld in drie categorieën (1: onvoldoende, 2: voldoende, 3: goed). De clubs in categorie 1 kunnen de verplichting opgelegd krijgen om een plan van aanpak op te stellen om binnen een periode van drie jaar categorie 2 of 3 te bereiken. Indien de club zich niet aan dit plan houdt, kan de KNVB sancties opleggen, zoals een officiële waarschuwing, het in mindering brengen van wedstrijdpunten en - als ultieme sanctie - de intrekking van de licentie. In dit verband dient ook te worden aangestipt dat in Nederland een profvoetbalclub die failliet wordt verklaard, haar licentie verliest. Wanneer vervolgens een nieuwe club wordt opgericht, wordt deze niet onmiddellijk toegelaten tot het betaald voetbal, maar mag deze wel doorstarten op het op één na hoogste amateurniveau.

(76) NEC werd op basis van de financiële gegevens van het seizoen 2009/2010 in categorie 1 ingeschaald. Haar herstructureringsplan bevatte maatregelen om na drie seizoenen (tegen 2012/2013) de categorie 2-status te behalen.

(77) In het herstructureringsplan werd de problematische verhouding tussen omzet en kosten als de hoofdoorzaak van de financiële problemen van NEC aangewezen. Vooral de hoge personeelskosten waren de oorzaak, terwijl ook de gedaalde media-inkomsten aan de negatieve resultaten bijdroegen. De focus van het

herstructureringsplan lag op kostenverminderingen, en bezuinigingen werden vooral op het gebied van de spelerskosten gezocht. De maatregelen omvatten een personeelsinkrimping (waaronder een beperking van het aantal geregistreerde spelers), een bevriezing van de salarissen en besnoeiingen op de salarissen van nieuwe spelers, alsmede een vermindering van de bonussen. Binnen drie jaar moest de verhouding van de personeelskosten tot de omzet onder de […] % worden gebracht (vergeleken met […] % in maart 2010). Ook moest op verschillende andere lasten worden besnoeid, zoals de kosten van de jeugdopleiding (de voetbalacademie). Alle investeringen in immateriële of materiële vaste activa van meer dan […] EUR moesten door de licentiecommissie van de KNVB worden goedgekeurd, hetgeen in feite betekende dat NEC geen transfers kon doen.

(78) De Commissie oordeelt dat met het herstructureringsplan de oorzaken van de financiële moeilijkheden van NEC, vooral de kosten van personeel en spelers in de vorm van salarissen en transferbetalingen, worden aangepakt. Van een profvoetbalclub mag niet worden verwacht dat deze naar andere markten diversifieert in de zin van de richtsnoeren; wel mag worden verwacht dat zij op haar kernactiviteit bezuinigt, hetgeen NEC ook heeft gedaan. Het herstructureringsplan steunt niet op externe factoren die NEC kan nastreven maar niet volledig kan controleren, zoals het vinden van extra sponsors of een toename van het aantal toeschouwers.

(79) In de begroting voor het seizoen 2010/2011 rekende NEC op een verbetering van haar bedrijfsresultaten […] door een verlaging van haar kosten […]. De eindresultaten waren zelfs beter dan gepland: terwijl de inkomsten daalden (lagere wedstrijdopbrengsten vanwege een slecht bekerseizoen, lagere media-inkomsten, herbestemming van inkomsten uit ruiltransacties) daalden ook de kosten […] (daling van de personeelskosten, bezuinigingen bij de voetbalacademie, vermindering van commerciële kosten). In december 2011 heeft de KNVB aan NEC de categorie 2-status toegekend.

(80) De Commissie concludeert dat met het herstructureringsplan van augustus 2010 de oorzaken van de financiële moeilijkheden van NEC voldoende werden aangepakt om de club op lange termijn opnieuw levensvatbaar te maken.

4.2.4. Vermijden van buitensporige concurrentievervalsingen

(81) Volgens de punten 38 tot en met 42 van de richtsnoeren moeten door de begunstigde compenserende maatregelen worden genomen om het verstorende effect van de steun en de ongunstige effecten ervan op de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt, tot een minimum te beperken. In het besluit tot inleiding van de procedure wees de Commissie op het bijzondere karakter van het profvoetbal in dit verband, en stelde zij een aantal maatregelen voor dat in het profvoetbal als compenserende maatregelen in de zin van de richtsnoeren zou kunnen gelden, zoals de beperking van geregistreerde spelers binnen de grenzen toegestaan door de nationale voetbalbond, het accepteren van een plafond voor de salarissen dat lager ligt dan de in de sector gangbare normen, een verbod op het betalen van transferkosten voor nieuwe spelers voor een bepaalde periode, of een toename van de activiteiten ten gunste van de samenleving.

(82) Zoals uiteengezet in overweging (77), heeft NEC inderdaad het aantal werknemers en het aantal geregistreerde spelers, alsook de aan hen betaalde salarissen verminderd. De salariskosten moesten worden teruggebracht tot minder dan 60 % van de omzet. Tijdens de herstructureringsperiode konden geen transferbetalingen voor nieuwe spelers worden gedaan. De Commissie concludeert dat de op grond van

de richtsnoeren verlangde compenserende maatregelen zijn genomen, hetgeen tot een verzwakking van de concurrentiepositie van NEC in het profvoetbal leidde.

4.2.5. Beperking van de steun tot het minimum

(83) Volgens de punten 43, 44 en 45 van de richtsnoeren moet het bedrag en de intensiteit van de steun tot het strikte minimum beperkt blijven. Van begunstigden van de steun wordt verwacht dat zij uit eigen middelen een significante bijdrage aan het herstructureringsplan leveren.

(84) De Commissie merkt op dat het herstructureringsplan, naast de interne bezuinigingen, in aanzienlijke mate op financiering door externe particuliere entiteiten gebaseerd is. De […]-transactie (overweging (37)) leverde NEC circa 4 miljoen EUR aan externe financiering op. Bovendien werden de terugbetalingsvoorwaarden van een door […] verstrekte lening in 2010 gewijzigd. In plaats van een jaarlijkse terugbetalingsverplichting […] waren de terugbetalingen van toen af aan gebaseerd op transferinkomsten, hetgeen een positief effect had op de liquiditeit van NEC (zie overweging (43)). Met andere woorden, de externe en eigen bijdragen belopen meer dan 4,25 miljoen EUR, zodat de steun, die maximaal 2,2 miljoen EUR beloopt, hoe dan ook niet meer dan ongeveer 35 % van de totale herstructureringsinspanning bedraagt. Daarmee wordt voldaan aan het vereiste van punt 44 van de richtsnoeren dat voor een middelgrote onderneming zoals NEC ten minste 40 % van de kosten van de herstructurering moet worden voldaan uit de eigen bijdrage van de begunstigde, met inbegrip van externe financiering waaruit geloof in de levensvatbaarheid van de begunstigde blijkt.

4.2.6. Monitoring en jaarlijks verslag

(85) Overeenkomstig punt 49 van de richtsnoeren moet de lidstaat aan de hand van regelmatige en gedetailleerde verslagen meedelen of het herstructureringsplan naar behoren wordt uitgevoerd. In punt 51 worden minder strenge voorwaarden gesteld aan kleine en middelgrote ondernemingen, die in de regel kunnen volstaan met de jaarlijkse indiening van de balans en de winst-en-verliesrekening. Nederland heeft toegezegd deze verslagen te zullen indienen.

4.2.7. Het eenmalige karakter van de steun

(86) De punten 72 tot en met 77 van de richtsnoeren betreffen het beginsel dat steun eenmalig moet zijn, hetgeen inhoudt dat herstructureringssteun slechts eenmaal in een periode van tien jaar mag worden toegekend.

(87) Nederland heeft toegezegd te zullen voldoen aan het vereiste in de richtsnoeren dat steun eenmalig moet zijn. Het heeft bevestigd dat het gedurende een periode van tien jaar voorafgaand aan de transactie geen reddings- of herstructureringssteun aan NEC heeft toegekend. Marktconformiteit zal eveneens de basis vormen voor alle huidige of toekomstige onderhandelingen met NEC.

5. CONCLUSIE

(88) De Commissie stelt vast dat Nederland de steunmaatregel ten gunste van NEC op onrechtmatige wijze ten uitvoer heeft gelegd in strijd met artikel 108, lid 3, van het Verdrag. Die steun kan evenwel als herstructureringssteun in de zin van de richtsnoeren met de interne markt verenigbaar worden beschouwd, omdat alle in de richtsnoeren voor dit soort steun vastgestelde voorwaarden zijn vervuld,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De staatssteun die Nederland ten gunste van voetbalclub NEC in Nijmegen ten uitvoer heeft gelegd, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot het Koninkrijk der Nederlanden.

Wanneer dit besluit vertrouwelijke gegevens mocht bevatten die niet mogen worden bekendgemaakt, wordt u verzocht de Commissie daarvan binnen vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van dit schrijven in kennis te stellen. Wanneer de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek ontvangt, neemt zij aan dat u ermee instemt dat dit besluit in zijn geheel wordt gepubliceerd. Dit verzoek dat moet aangeven welke gegevens vertrouwelijk zijn, dient bij aangetekend schrijven of bij faxbericht te worden gericht aan:

Europese Commissie
Directoraat-Generaal Concurrentie
Griffie Staatssteun
B-1049 Brussel
Fax: +32 2 296 12 42
Stateaidgreffe@ec.europa.eu

Gedaan te Brussel, 4.7.2016

Voor de Commissie

Margrethe VESTAGER
Lid van de Commissie

VOOR GELIJKLUIDEND AFSCHRIFT
Voor de secretaris-generaal

Jordi AYET PUIGARNAU
Directeur van de Griffie
EUROPESE COMMISSIE

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Ingekomen stuk D26 (PA 28 september 2016)

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13 september 2016	MO10/16.0008377	Golshid Al Eshaq
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten		(024) 3293338

Geachte leden van de raad,

In navolging van landelijk gestuurde veranderingen[1] en het coalitieakkoord 2014-2018 “Samen voor Nijmegen”, heeft Nijmegen in 2015 de maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten ingevoerd. Dit is een verzameling van regelingen om mensen, die vanwege hun chronische ziekte of handicap te maken hebben met meerkosten, financieel te ondersteunen.

Dit meersporenbeleid bestaat uit de uitbreiding van onze Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) voor mensen met een laag inkomen, verhoging van het budget individuele bijzondere bijstand voor vergoeding van (niet-)medische kosten en verhoging van de inkomensgrens voor de maximale lage eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen die door het Centraal Administratie Kantoor (CAK) wordt geint.

Met deze brief willen wij u informeren over het onderzoeksrapport Maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten (zie bijlage).
We kunnen constateren dat we ondanks het beperkte rijksbudget[2], erin geslaagd zijn een passende maatwerkvoorziening te regelen voor mensen met hoge zorgkosten. Met de name de tevredenheid onder de CAZ-deelnemers en de aanzienlijke stijging van het aantal CAZ-deelnemers, zijn resultaten waar we erg tevreden mee zijn.
Daarnaast is er uiteraard nog altijd ruimte voor verbetering. Gekoppeld aan dit rapport worden daarom enkele aanbevelingen gedaan waar we in de praktijk mee aan de slag gaan.

[1] Het Rijk heeft in 2015 de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER) afgeschaft. Daarnaast hebben we onze gemeentelijke compensatieregeling Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen via de bijzondere bijstand verplicht moeten afschaffen door de komst van de Participatiewet.
[2] De rijksoverheid heeft een budget met meer dan 50% korting overgeheveld naar gemeenten om de Wtcg en de CER te vervangen.

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
1

Aanleiding
Bij het vaststellen van de maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten in het najaar van 2014 hebben we aangekondigd in de nabije toekomst hier een evaluatie over te houden. We hebben onlangs deze evaluatie uitgevoerd met behulp van onze afdeling Onderzoek en Statistiek. Het doel van deze evaluatie: kijken in hoeverre en op welke onderdelen onze maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten verbeteringen en/of veranderingen behoeven op het gebied van doelgroep, gebruik, ervaringen, informatievoorziening en de uitvoering.

Belangrijkste bevindingen
Het onderzoek toont aan dat in grote lijnen de mensen die gebruik maken van de maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten tevreden zijn over de dienstverlening, informatievoorziening, de communicatie en de inhoud van de regelingen zelf. Daarmee ligt er een goede basis. Verbeterpunten voor de maatwerkvoorzieningen zijn vooral te vinden in de uitwerking van details.
Voor het volledige onderzoek verwijzen we u naar het onderzoeksrapport zelf (zie bijlage). Hieronder worden enkele belangrijke bevindingen kort genoemd.

Sterke stijging aantal CAZ verzekerden
Doordat we in 2015 de inkomensgrens voor de CAZ hebben verhoogd van 110 naar 130% van de bijstandsnorm en een tweede, nóg uitgebreider pakket hebben geïntroduceerd waarin het eigen risico is gedekt (de CAZ-uitgebreid), is het aantal deelnemers in twee jaar tijd met 4.000 gestegen. Het totaal aantal CAZ deelnemers komt daarmee op 10.300.

Tevredenheid over de CAZ groot
Uit het onderzoek blijkt dat de tevredenheid over de CAZ groot is onder diegene die gebruik maken van de regeling. Respondenten zijn vooral tevreden over de goede dekking en de gunstige premie. Alhoewel de meeste respondenten positief zijn over de informatievoorziening rondom de CAZ, is de informatievoorziening het meest genoemde verbeterpunt door respondenten.

Stijging inwoners die maximale lage eigen bijdrage voor Wmo-voorziening betalen
Met het ophogen van de inkomensgrens is er een duidelijke stijging (van 58% in 2014 naar 75% in 2015) te zien in de groep die gebruik maakt van een Wmo-voorziening en daarbij de maximale lage eigen bijdrage betaalt.
Daarnaast is het aantal inwoners van Nijmegen dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening tussen 2014 en 2015 in zijn totaliteit toegenomen van 5.438 naar 7.178 personen. Dit is gezien de nieuwe taken die we er als gemeente bij hebben gekregen een logische ontwikkeling.

Een groot deel van de respondenten met een CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid verzekering en een Wmo-voorziening declareert de eigen bijdrage Wmo niet, hoewel ze daar wel recht op hebben. De belangrijkste reden hiervoor is omdat men aangeeft niet te weten hoe dit moet.

Minder gebruik individuele bijzondere bijstand

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Het aantal personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor medische en voor niet-medische kosten is afgenomen tussen 2013 en 2015. Het verruimen van het budget voor de individuele bijzondere bijstand (voor niet-medische kosten) heeft niet geleid tot meer personen die een beroep hebben gedaan op deze voorziening. Bijzondere bijstand is bedoeld als een vangnet voor mensen die bijzondere noodzakelijke kosten hebben die niet (volledig) via de zorgverzekeraar worden vergoed. De daling van het gebruik is te verklaren door de inhoudelijke uitbreiding van de CAZ-pakketten.

Aanbevelingen en acties
Op basis van het onderzoeksrapport worden hieronder enkele aanbevelingen gedaan om ons beleid in de praktijk te verbeteren. Bij iedere aanbeveling wordt aangegeven welke acties we daaraan binden om de verbeteringen daadwerkelijk te realiseren. Zie hieronder.

- **Zorg voor betere informatievoorziening over de maatwerkvoorziening**

De informatievoorziening rondom de CAZ is het meest genoemde verbeterpunt door respondenten. Respondenten geven aan de informatie soms niet helemaal te begrijpen of niet op de hoogte te zijn over alle mogelijke kosten die gedekt[3] zijn via de CAZ.

- Actie: we onderzoeken de mogelijkheden om aan te sluiten bij een pilot om een website op te richten die inzicht moet bieden op zowel landelijke als gemeentelijke regelingen op het gebied van zorgkosten. De website zou naast inwoners ook eenvoudig ingezet moeten worden door hulpverleners uit het maatschappelijk middenveld. Daarnaast blijven we, daar waar mogelijk, werken aan het vereenvoudigen van onze regelingen en het zo goed mogelijk communiceren van onze regelingen.

- **Zorg voor beter gebruik van de maatwerkvoorziening**

Aan de respondenten die CAZ verzekerd zijn en een Wmo-voorziening hebben is gevraagd of zij de eigen bijdrage Wmo via de CAZ declareren. Ongeveer 50% gaf aan de eigen bijdrage Wmo via de zorgverzekeraar te declareren.

- Actie: mensen die een eigen bijdrage Wmo betalen wijzen op de mogelijkheden om deze kosten te declareren via de CAZ via de beschikking die ze van de gemeente ontvangen.

- **Zorg voor beter bereik van de maatwerkvoorziening**

Uit het onderzoek blijkt dat op basis van een analyse van de beschikbare gegevens er tussen de circa 850 en 2.600 mensen zijn die de CAZ goed kunnen gebruiken, maar hier nog geen gebruik van maken. In het onderzoeksrapport wordt echter ook vermeld dat deze mensen in de praktijk niet altijd voor een CAZ zouden willen of kunnen kiezen. Dit omdat sommige mensen geen hoge zorgkosten hebben of omdat sommige mensen niet eens in aanmerking komen voor de CAZ omdat ze in de bronheffing zitten.
Mensen die in de bronheffing zitten zijn door een te hoge premiebetalingsachterstand alleen voor de basisverzekering verzekerd, moeten een bestuursrechtelijke boete betalen en mogen

[3] De website www.gezondverzekerd.nl waarop de verschillende CAZ-pakketten met elkaar vergeleken kunnen worden is recent geoptimaliseerd en gebruiksvriendelijker gemaakt.

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

niet overstappen naar een andere zorgverzekeraar. Het afsluiten van een CAZ-verzekering is dus niet mogelijk terwijl dat wellicht wel wenselijk is.

- Actie: we willen met zorgverzekeraars VGZ en CZ proberen betalingsregelingen te treffen om mensen uit de bronheffing te halen. Hiertegenover staat de voorwaarde dat ze deelnemen aan de CAZ en de gemeente de premie inhoudt op hun uitkering.

- **Zorg voor betere controle op CAZ deelnemers**

Voorheen deden we steekproefsgewijs een controle om te controleren of men voldeed aan de inkomensvoorwaarden om deel te mogen nemen aan de CAZ. Dit is echter gezien de forse stijging van het aantal CAZ deelnemers ongewenst. Sinds 2015 zijn onze gemeentelijke premiebijdragen ook flink verhoogd waardoor we per jaar voor de CAZ € 192,- per persoon bijdragen en bij de CAZ-uitgebreid op € 456,-.

- Actie: we gaan via een nieuwe tool van het Inlichtingenbureau het inkomen van de gehele groep op een relatief eenvoudige en goedkope wijze controleren. De kans is groot dat hierdoor een groter groep mensen uitvalt en niet mag deelnemen aan de CAZ. Hiermee zorgen we ervoor dat de hoge gemeentelijke premiebijdrage alleen wordt besteed aan inwoners die recht hebben op de CAZ.

We hopen u bij deze voldoende te hebben geïnformeerd over het onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: Onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Onderzoeksrapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

Datum: september 2016

Gemeente Nijmegen
Onderzoek en Statistiek
contactpersoon: Sjoerd Dikkerboom
tel.: 024-329 2291 / 024-329 98 89 (O&S)
e-mailadres: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

www.nijmegen.nl (onderdeel gemeente > onderzoek en cijfers)

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Samenvatting

'The devil is in the details'

In grote lijnen zijn de mensen die gebruik maken van de maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten tevreden over de dienstverlening, informatievoorziening, de communicatie en de inhoud van de regelingen zelf. Daarmee ligt er een goede basis. Verbeterpunten voor de maatwerkvoorzieningen zijn vooral te vinden in de uitwerking van details. Zo worden de mogelijkheden van de regelingen niet door iedereen ten volle benut. Bijvoorbeeld het declareren van de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen wordt niet altijd gedaan. Daarnaast is er onder de Nijmegenaren een groep van circa 850 tot 2600 personen die nog geen gebruik maken van de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ), maar er waarschijnlijk wel voordeel bij hebben als zij zich wel verzekeren via de CAZ.

Onderzoek meersporenbeleid

In navolging van landelijk gestuurde veranderingen heeft de gemeente Nijmegen in 2015 het meersporenbeleid voor chronisch zieken en gehandicapten ingevoerd. Het meersporenbeleid bestaat uit de uitbreiding van de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ), verhoging budget individuele bijzondere bijstand en verhoging van de inkomensgrens voor de maximale lage eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen.

Met dit onderzoek bekijken we in hoeverre en op welke onderdelen de maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten verbeteringen en/of veranderingen behoeven. Op het gebied van doelgroep, gebruik, ervaringen, informatievoorziening en de uitvoering. Een combinatie van informatiebronnen is gebruikt om deze onderzoeksvragen te beantwoorden. Onder andere bestandsanalyse van het sociaal statistisch bestand en informatie uit een enquête onder de doelgroep voor de CAZ met een goede respons van 826 personen (29%).

Sterke stijging aantal CAZ verzekerden

In 2015 heeft de gemeente de inkomensgrens voor de CAZ verhoogd van 110 naar 130% van de bijstandsnorm en is een tweede, nóg uitgebreider pakket geïntroduceerd waarin het eigen risico is gedekt: de CAZ-uitgebreid. Sinds deze aanpassingen zijn er in twee jaar tijd in totaal circa 4.000 CAZ-verzekerden bijgekomen. Het totaal aantal CAZ deelnemers komt daarmee op 10.300. Waarbij de laatste twee jaar het aantal deelnemers aan de CAZ-uitgebreid steeg en het aantal deelnemers van de CAZ-standaard terugliep. De toestroom aan deelnemers komt voor het grootste gedeelte voor rekening van de overige minima, inwoners die tot 130% van de bijstandsnorm verdienen.

Uit analyse op basis van de beschikbare gegevens blijkt dat er tussen de circa 850 en 2.600 mensen zijn die de CAZ goed kunnen gebruiken, maar hier nog geen gebruik van maken. Deze schatting is mede gebaseerd op het gebruik van andere regelingen die er zijn binnen de gemeente Nijmegen. Puur gekeken naar het recht om deel te nemen aan de CAZ op basis van de hoogte van het inkomen zijn er in totaal circa 11.000 Nijmegenaren die geen gebruik maken van de CAZ.

De deelnemers aan de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid geven aan dat hun zorgkosten gemiddeld tot hoog zijn. Daarbij gebruiken zij vaak in zijn geheel het eigen risico en verwachten dit ook in het huidig jaar te doen. Cijfers van CZ (zorgverzekeraar) onderschrijven het hoge gebruik van het eigen risico. De korting op de premie die de gemeente verzorgd en de uitgebreide dekking zijn de belangrijkste motieven voor mensen om voor de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid te kiezen.

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Tevredenheid over de CAZ groot

De tevredenheid over de CAZ is groot onder diegene die gebruik maken van de regeling. Respondenten zijn vooral tevreden over de goede dekking en de gunstige premie. Verder zijn de meeste respondenten positief over de informatievoorziening rondom de CAZ. De meesten weten een goede afweging te maken en weten waar zij terecht kunnen wanneer er vragen zijn. Er blijft wel een groep inwoners over die de CAZ een lastig onderwerp vindt. Daarbij is de informatievoorziening het meest genoemde verbeterpunt door respondenten.

Meer inwoners betalen maximale lage eigen bijdrage voor Wmo-voorziening

Het aantal inwoners van Nijmegen dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening is tussen 2014 en 2015 toegenomen van 5.438 naar 7.178 personen. Met het opschuiven van de inkomensgrens is er een duidelijke stijging te zien in de groep die gebruik maakt van een Wmo-voorziening en onder de inkomensgrens valt (+2258 personen). In 2015 valt circa 75% van de personen met een Wmo voorziening onder de inkomensgrens en betaalt de maximale lage eigen bijdrage.

Een groot deel van de respondenten met een CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid verzekering en een Wmo-voorziening declareert de eigen bijdrage Wmo niet, hoewel ze daar wel recht op hebben. De belangrijkste reden hiervoor is omdat men aangeeft niet te weten hoe dit moet. Over het algemeen zijn respondenten tevreden over de mogelijkheid om de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen te declareren via de CAZ. Het meest genoemde verbeterpunt door respondenten is dat het declareren van de eigen bijdrage rechtstreeks tussen de ziektekostenverzekeraar en het CAK geregeld wordt.

Minder gebruik individuele bijzondere bijstand

Het totaal aantal unieke personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid daalde van 1797 in 2014 naar 1031 in 2015. Het aantal personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor medische en voor niet-medische kosten is afgenomen tussen 2013 en 2015. Dit is te verklaren door de uitbreiding van de CAZ sinds 2015 die het mogelijk maakt om ook de eigen bijdragen Wmo te vergoeden via de zorgverzekering. De CAZ is daarom sinds 2015 een voorliggende voorziening op de individuele bijzondere bijstand waardoor alleen in uitzonderingsgevallen individuele bijzondere bijstand wordt verleend voor de eigen bijdrage Wmo.

Maar een klein deel van de respondenten van de enquête maakt extra kosten die men niet kan declareren bij de ziektekostenverzekering. En weer een klein deel van deze groep met extra kosten vraagt deze kosten terug via de individuele bijzondere bijstand. Het gaat hierbij vooral om medische kosten zoals vervoer van en naar het ziekenhuis, kosten voor medicijnen, pedicure en tandartskosten. Niet-medische kosten worden minder vaak genoemd.

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Inhoud

Samenvatting 2

1. Inleiding 5
1.1 Achtergrond 5

2. Onderzoek en leeswijzer 6
2.1 Doel van het onderzoek 6
2.2 Bronnen 6
2.3 Leeswijzer 7

3. De maatwerkvoorzieningen chronisch zieken en gehandicapten 8
3.1 De CAZ 8
3.2 CAZ-uitgebreid 8
3.3 De maximale lage eigen bijdrag Wmo 9
3.4 Individuele bijzondere bijstand 9

4. De Collectieve Aanvullende Zorgverzekering: de CAZ 10
4.1 CAZ: belangrijkste resultaten 10
4.2 Doelgroep CAZ? 11
4.3 Potentiele doelgroep CAZ 17
4.4 Gebruik CAZ 22
4.5 Ervaring CAZ 25
4.6 Informatievoorziening CAZ 27

5. Eigen bijdrage Wmo 29
5.1 Eigen bijdrage Wmo: belangrijkste resulaten 29
5.2 Doelgroep Wmo 30
5.3 Gebruik Wmo 31
5.4 Ervaringen Wmo 32

6. Individuele bijzondere bijstand 33
6.1 Individuele bijzondere bijstand: belangrijkste resultaten 33
6.2 Doelgroep individuele bijzondere bijstand 34
6.3 Gebruik individuele bijzondere bijstand 35

Bijlagen 37
Bijlag A: Respons enquête gebruikers en niet-gebruikers. 37

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

1. Inleiding

In 2015 zijn de "Maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten" (hierna maatwerkvoorziening) ingevoerd in Nijmegen. Deze term wordt gebruikt om ons beleid te duiden om mensen financieel te ondersteunen, die vanwege hun chronische ziekte of handicap te maken hebben met meerkosten.

Het is nu meer dan anderhalf jaar geleden dat de maatwerkvoorziening zijn ingevoerd. Dit onderzoek is gestart om meer inzicht te krijgen in het bereik en de tevredenheid van de maatwerkvoorziening.

1.1 Achtergrond

Aanleiding om de maatwerkvoorziening in te voeren is de afschaffing van twee Rijksregelingen in 2015: de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG) en de Compensatie Eigen Risico (CER). Daarnaast is sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 het, met uitzondering van de CAZ, niet meer mogelijk om categoriale bijzondere bijstand te verstrekken. Hierdoor is onze lokale regeling Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen voor mensen met een laag inkomen komen te vervallen. De Rijksoverheid heeft gemeenten opgeroepen meer maatwerk te leveren aan deze doelgroep. Tegelijkertijd legden ze een korting op van meer dan 50 procent voor het opvangen van de WTCG en CER.

Gemeenten stonden hierdoor voor de uitdaging deze groep met minder geld, gerichter te ondersteunen. In Nijmegen heeft deze maatwerkvoorziening geresulteerd in de invoering van een meersporenbeleid, zie tabel 1. Gezien het beperkte budget is de keuze gemaakt de focus te leggen op mensen tot een bepaald inkomen. De aanpassing van onze Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) is de grootste verandering die is doorgevoerd. Sinds de uitbreiding van de CAZ in januari 2015 is het aantal deelnemers gegroeid van 6.300 naar 10.300 deelnemers. In hoofdstuk 3 wordt de maatwerkvoorziening verder toegelicht.

Figuur 1: Meersporenbeleid: maatwerkvoorzieningen chronisch zieken en gehandicapten

Uitbreiding CAZ	Verhoging budget voor individuele bijzondere bijstand	Verhoging inkomensgrens voor maximale lage eigen bijdrage Wmo
Aan de CAZ is een optie toegevoegd, namelijk de CAZ-uitgebreid. - De CAZ-uitgebreid is een nog uitgebreider pakket doordat vooral het eigen risico binnen dit pakket wordt vergoedt. - Voor de CAZ-standaard geldt een gemeentelijke premiebijdrage van € 16 p.m. en voor de CAZ-uitgebreid € 38 p.m. - Daarnaast zijn de inkomensgrenzen voor de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid verhoogd van 110% naar 130% van het sociaal minimum waardoor een groter groep mensen in aanmerking komt voor deelname.	Niet alle meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten zijn medisch van aard. Ze hebben vaak ook extra stookkosten, kledingslijtage, vervoerskosten etc. Daarom is het individuele bijzondere bijstandsbudget verhoogd.	Voorheen betaalden personen met een inkomen tot € 23.300 maximaal € 19,- per 4 weken. Nu is de inkomensgrens opgehoogd en betalen personen met een inkomen tot € 28.482 (zorgtoeslaggrens) de lage eigen bijdrage van maximaal € 19. Boven de zorgtoeslag loopt het bedrag inkomensafhankelijk op

2. Onderzoek en leeswijzer

2.1 Doel van het onderzoek

Na ruim een jaar worden de maatwerkvoorziening geëvalueerd, om te kunnen focussen op de kwantiteit (*aantal mensen dat gebruik maakt van een voorziening)* en op de kwaliteit van de maatwerkvoorziening. Het gemeentelijk beleid moet immers ook beoordeeld worden om inhoud (*worden de juiste mensen hiermee op de juiste manier geholpen?*) en efficiëntie (*zetten we ons budget op een slimme manier in*?).

De volgende vraag stond centraal in dit onderzoek:
In hoeverre en op welke onderdelen heeft de maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten behoefte aan verbeteringen en/of veranderingen?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn op basis van 5 thema's een aantal deelvragen geformuleerd:

1. **Doelgroep:** wie gebruikt de CAZ? Is dit de juiste doelgroep? Hoe is de doelgroep veranderd de afgelopen jaren?
2. **Gebruik:** Voor welke behandelingen wordt de CAZ gebruikt? Worden de mogelijkheden van de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid ten volle benut? Bestaat er overlap met andere voorzieningen? Wie zijn de niet-gebruikers?
3. **Ervaringen:** Hoe bevalt CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid? Maken gebruikers nog extra meerkosten of maken zij nog gebruik van andere voorzieningen?
4. **Informatievoorziening:** Kunnen (niet-)gebruikers een weloverwogen keuze maken? Is de beschikbare informatie begrijpelijk? Hoe worden burgers over de CAZ geïnformeerd en geadviseerd door de gemeente en professionals in het werkveld?
5. **Uitvoering:** Is er aanleiding en behoefte voor verbeteringen/veranderingen om zaken soepeler en beter te laten verlopen in de uitvoering van de CAZ?

2.2 Bronnen

In dit onderzoek zijn verschillende informatiebronnen gebruikt om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Zo zijn onder andere data van het CBS en het Sociaal Statistisch Bestand van de gemeente Nijmegen gebruikt. Daarnaast hebben het CAK en ziektekostenverzekeraar CZ informatie beschikbaar gesteld voor dit onderzoek. Tot slot is er onder deelnemers en niet-deelnemers aan de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) van de gemeente Nijmegen een enquête verspreid.

Sociaal Statistisch Bestand

Voor de analyse is gebruik gemaakt van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van O&S gemeente Nijmegen. In het SSB is voor alle inwoners en huishoudens het gebruik van regelingen op gebied van inkomen, werk, zorg en jeugd gecombineerd. Het laatste (complete) Sociaal Statistisch Bestand (SSB) is van 2014. Waar mogelijk zijn deze gegevens voor dit onderzoek geactualiseerd. Onder andere het gebruik van de CAZ, het aantal participewet uitkeringen en gebruik van Wmo-voorzieningen is voor 2016 beschikbaar. Voor de overige regelingen is gebruik gemaakt van de gegevens van SSB 2014.

Enquête onder deelnemers en niet-deelnemers (CAZ)

Onder deelnemers en niet-deelnemers aan de CAZ is een enquête verspreid. Aan de hand van een eerder verzonden informatiebrief zijn mensen geselecteerd om mee te doen aan het onderzoek. In totaal zijn 1000 niet CAZ-gebruikers en 1847 CAZ-gebruikers zijn aangeschreven. Na twee weken is er een herinnering verzonden. Voor beide groepen zijn verschillende vragenlijsten gemaakt. Men kon de vragenlijst online invullen, maar er was een mogelijkheid om de vragenlijst op papier aan te vragen. Bij de aangeschrevenen die niet in staat waren zelfstandig de vragenlijst in te vullen is aan de begeleider of (mantel)zorger de keuze gelaten om met het onderzoek mee te doen of niet. De enquête bevat vragen over het gebruik, de ervaringen

en de informatievoorziening rondom de CAZ. Daarnaast is er ook aandacht ook voor de individuele bijzondere bijstand en de eigen bijdrage Wmo. Deze enquête heeft geleid tot 828 bruikbare ingevulde enquêtes, dit is een goede responspercentage van 29% (zie bijlage A voor verdere informatie over de respons).

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 wordt eerst een toelichting gegeven op wat het meersporenbeleid van onze maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten precies inhoudt. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt telkens per onderdeel van het meersporenbeleid ingegaan op de onderzoeksresultaten. Deze onderzoeksresultaten worden aan de hand van de 5 thema's en de daar bijbehorende deelvragen besproken. De thema's en deelvragen zijn niet op ieder onderdeel van het meersporenbeleid van toepassing. Per hoofdstuk wordt eerst een korte inleiding gegeven met de belangrijkste bevindingen.

3. De maatwerkvoorzieningen chronisch zieken en gehandicapten

3.1 De CAZ

De Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (afgekort de CAZ) is een basisverzekering en aanvullende verzekering voor mensen met een laag inkomen. De CAZ wordt aangeboden in samenwerking met de zorgverzekeraars CZ en VGZ. Bij iedere zorgverzekeraar is er de keuze tussen de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid. De voordelen van de CAZ(-uitgebreid) omvatten:

- korting van de zorgverzekeraars
- De gemeente Nijmegen betaalt mee: € 16,00 (bij CAZ) en € 38,00 (bij CAZ-uitgebreid)
- ruime vergoedingen voor bijvoorbeeld tandartskosten, brillen en lenzen of fysiotherapie
- ook voor eigen bijdrage huishoudelijke hulp en andere eigen bijdragen Wmo
- acceptatieplicht, ongeacht de gezondheid

In 2015 zijn de inkomensgrenzen verhoogd, zodat nog meer mensen gebruik kunnen maken van de CAZ. In 2015 is verder ook het CAZ-uitgebreid toegevoegd aan de keuzemogelijkheden en zijn de gemeentelijke premiebijdragen verhoogd

3.2 CAZ-uitgebreid

Het pakket van de CAZ-uitgebreid is nog iets uitgebreider dan de CAZ-standaard en is afgestemd op mensen met hoge medische kosten. Het belangrijkste verschil met de CAZ-standaard is dat het eigen risico bij de CAZ-uitgebreid is 'meeverzekerd' (€ 385,- in 2016). Dit gebeurt op twee verschillende manieren. Bij CZ betalen verzekerden het eigen risico gespreid over 10 maanden naast de premie voor de verzekering. Het bedrag dat op deze manier wordt betaald voor het eigen risico gaat in een 'spaarpot'. Wat niet wordt opgemaakt, wordt teruggestort op de bankrekening van de verzekerde. Bij VGZ is het eigen risico meeverzekerd en onderdeel van de premie die de verzekerde iedere maand betaalt (er is geen restitutie van ongebruikt eigen risico).

Figuur 2: Overzichtstabel producten en bedragen CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid in 2016.

Verzekeraar	**CZ**	**CZ**		**VGZ**	**VGZ**
Product	**CAZ-standaard**	**CAZ-uitgebreid**		**CAZ- standaard**	**CAZ-uitgebreid**
gemeentelijke bijdrage	€ 16,-	€ 38,-		€ 16,-	€ 38,-
maandpremie verzekerde	€ 117,73	€ 135,67*		€ 124,83	€ 132,24

*dit is een gemiddelde

Er geldt een aantal voorwaarden om mee te doen aan de **standaard** of de CAZ-uitgebreid. Zo mag het (gezamenlijke) inkomen niet hoger zijn dan 130% van de bijstandsnorm (zie de bedragen in figuur 3) en mogen er geen betalingsachterstanden zijn bij een andere verzekeraar.

Figuur 3: Inkomenstabel maximale netto maandinkomen voor de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid (alle bedragen zijn 130% van het minimuminkomen zoals vastgesteld door de gemeente Nijmegen).

Leefsituatie	**maximaal netto maandinkomen (exclusief vakantietoelage)**	**maximaal netto maandinkomen vanaf pensioengerechtigde leeftijd (exclusief vakantietoelage)**
alleenstaande	€ 1235,-	€ 1355,-
alleenstaande ouder	€ 1590,-	€ 1705,-
gehuwden	€ 1765,-	€ 1865,-

3.3 De maximale lage eigen bijdrag Wmo

De Sociale Wijkteams, Stip en de gemeente Nijmegen zijn verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Wmo-voorzieningen kunnen bijvoorbeeld zijn: hulp bij het huishouden, rolstoel, scootmobiel, woningaanpassingen of dagbesteding. Wanneer iemand gebruik maakt van een voorziening moeten zij hiervoor een eigen bijdrage betalen. De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de gezinssituatie en het inkomen. Tot een bepaald inkomen geldt er een grens wat de eigen bijdrage maximaal kan zijn, de maximale lage eigen bijdrage. Voorheen betaalden personen met een inkomen tot € 23.300 maximaal € 19,- per 4 weken.

Vanaf 2015 betalen personen met een inkomen tot € 28.482 (zorgtoeslaggrens) de lage eigen bijdrage van maximaal € 19. Boven dit inkomen loopt het bedrag geleidelijk op. De verhoging van deze inkomensgrens betekent dat een grotere groep mensen onder deze grens valt en hoogstens het bedrag van de maximale lage eigen bijdrage hoeft te betalen voor de Wmo-voorzieningen die zij gebruiken. Deze eigen bijdragen worden geïnd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK).

3.4 Individuele bijzondere bijstand

Onze lokale categoriale regeling Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen is sinds 2015 komen te vervallen. Dit als gevolg van de invoering van de Participatiewet die gemeenten, met de CAZ als uitzondering, verbiedt categoriale bijstand te verlenen. Deze regeling was een tegemoetkoming in extra kosten die verband hielden met ziekte, handicap of leeftijd. Denk hierbij aan hogere verwarmingskosten, hogere telefoonkosten, extra kosten voor aangepaste voeding of hogere kosten voor kleding door meer slijtage. De hoogte van de vergoeding was in 2014 € 300,-. In 2014 ontvingen ruim 4000 Nijmegenaren met een inkomen onder de 110% van de bijstandsnorm deze regeling.

Gemeenten hebben echter nog de mogelijkheid om individuele bijzondere bijstand te verstrekken voor noodzakelijke kosten. Wat onder noodzakelijke kosten verstaan wordt kan tot op een bepaalde hoogte door gemeenten zelf ingevuld worden. In Nijmegen verstrekken we ook individuele bijzondere bijstand voor een aantal medische kosten en niet medische kosten die wel gerelateerd zijn aan een chronische ziekte of handicap.

De hoogte van de individuele bijzondere bijstand hangt af van de te maken kosten, de gezinssituatie, het inkomen en het vermogen. De aanvrager krijgt afhankelijk van deze factoren het geheel van de gemaakte kosten of een percentage terug van de gemeente. De inkomensgrens voor een volledige vergoeding van de gemaakte kosten ligt bij chronische zieken en gehandicapten op 120% van de bijstandsnorm.

Door het wegvallen van onze categoriale regeling voor Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen hebben we de optie tot het verstrekken voor individuele bijzondere bijstand voor medisch gerelateerde kosten behouden en het budget deels verhoogd. Op deze manier kunnen mensen die kosten hebben die niet via de zorgverzekeraar vergoed kunnen worden, het alsnog vergoed krijgen.

4. De Collectieve Aanvullende Zorgverzekering: de CAZ

Zoals eerder genoemd is de CAZ een goede aanvullende ziektekostenverzekering voor mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. In Nijmegen wordt de CAZ aangeboden in samenwerking met de zorgverzekeraars CZ en VGZ. Bij iedere zorgverzekeraar is er de keuze tussen de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid. De CAZ vormt de belangrijkste component van het meersporenbeleid.

In dit onderzoek zijn er vragen gesteld over de maatwerkvoorzieningen binnen vijf thema's. Verschillende bronnen en analysetechnieken zijn gebruikt om deze vragen te beantwoorden. Er is een enquête gehouden onder de doelgroep voor de CAZ met een goede respons van 826 personen (29%). Onder de respondenten zitten gebruikers en niet gebruikers. Daarnaast is onder andere het Sociaal Statistisch Bestand gebruikt om een inzicht te geven in de omvang en veranderingen van de doelgroep. Hieronder de belangrijkste resultaten.

4.1 CAZ: belangrijkste resultaten

Stijging CAZ-uitgebreid verzekerden

In de laatste twee jaar zijn er in totaal circa 4.000 CAZ-verzekerden bijgekomen. De in 2015 toegevoegde CAZ-uitgebreid is zeer populair. De CAZ-uitgebreid heeft in 2016 circa 4.950 deelnemers, terwijl het aantal deelnemers van de CAZ tussen 2014 en 2016 terugliep van 6.250 naar circa 5.350. De grote instroom komt vooral door toestroom van de overige minima, inwoners die meer dan de bijstandsnorm, maar minder dan 130% van de bijstandsnorm verdienen. Verder zijn over het algemeen de CAZ-verzekerden iets ouder, lager opgeleid, vaker alleenstaand of alleenstaande ouder en vaker van niet-westerse allochtone afkomst in vergelijking met het totaal van Nijmeegse inwoners.

Doelgroep mogelijk nog groter

Op basis van een analyse van de beschikbare gegevens zijn er circa tussen de 850 en 2600 mensen die de CAZ waarschijnlijk goed kunnen gebruiken. Deze schattingen zijn gebaseerd op het (eerder) gebruik van andere regelingen die er zijn binnen de gemeente Nijmegen. Als iedereen die minder dan de inkomensgrens van 130% verdient gebruik zou maken van de CAZ, dan komen er tenminste 11.000 verzekerden bij bovenop de ruim 10.000 die er nu zijn.

Intensief gebruik van de mogelijkheden

De zorgkosten van deelnemers aan de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid zijn gemiddeld tot hoog. Ook gebruiken zij vaak het eigen risico in zijn geheel en verwachten dit ook dit jaar weer te doen. Cijfers van CZ (zorgverzekeraar) onderschrijven het hoge gebruik van het eigen risico.

De korting op de premie die de gemeente verzorgd en de uitgebreide dekking zijn de belangrijkste motieven voor mensen om voor de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid te kiezen. Ook voor de niet via de CAZ verzekerde inwoners zijn dit meest aantrekkelijke punten van de CAZ. Zij geven wel echter vaak aan goed te zitten (wat betreft dekking of kosten) bij de huidige verzekering.

Meerderheid tevredenheid over de CAZ en de informatievoorziening

De tevredenheid over de CAZ is hoog onder de respondenten die gebruik maken van de regeling. Er is vooral tevredenheid over de goede dekking en de gunstige premie. Verder zijn de meeste respondenten positief over de informatievoorziening rondom de CAZ. De meesten weten met de informatie een goede afweging te maken en weten waar zij terecht kunnen wanneer er vragen zijn. Er blijft wel een duidelijke groep over die de CAZ een lastig onderwerp vindt. De informatievoorziening is daarbij het meest genoemde verbeterpunt door respondenten.

4.2 Doelgroep CAZ?

Sinds 2015 is het aantal gebruikers van de CAZ aan het stijgen. Er zijn in twee jaar circa 4.000 extra mensen verzekerd via de CAZ. In totaal zijn er 10.284 mensen die in 2016 gebruik maken van de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid.

Figuur 4: Totaal aantal gebruikers van de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid per jaar.

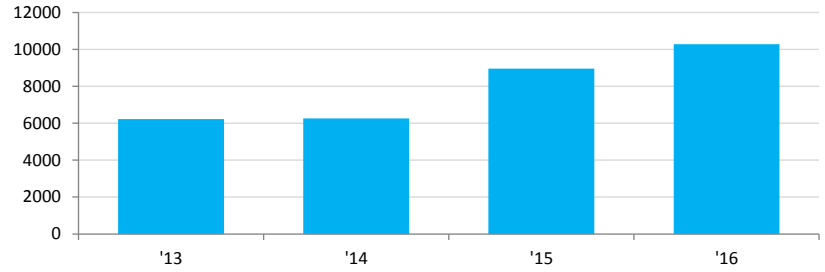

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen.

Als we de verzekerde met de CAZ-standaard en de CAZ-uitgebreid van elkaar onderscheiden wordt duidelijk dat de CAZ-uitgebreid zeer populair is. In de twee jaar dat de CAZ-uitgebreid bestaat is er een duidelijke stijgende lijn in het aantal deelnemers. Het aantal deelnemers aan de CAZ-standaard daalt iets. De verhouding tussen het aantal deelnemers van de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid is bijna 50%/50% (5.350 CAZ, 4.950 CAZ-uitgebreid).

Figuur 5: Totaal aantal gebruikers per jaar uitgesplitst naar CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid.

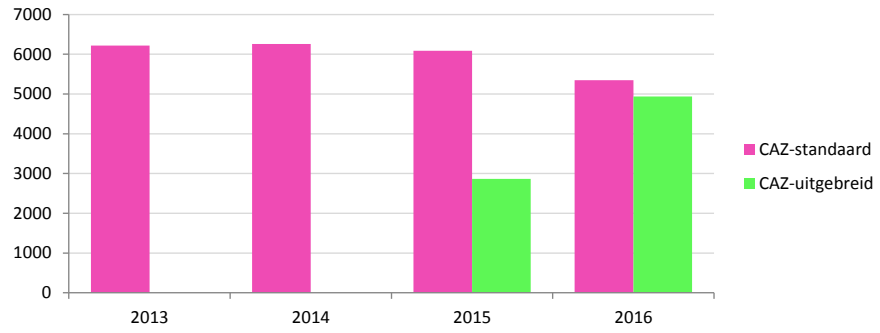

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

Figuur 6: Totaal instroom en uitstroom van de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid.

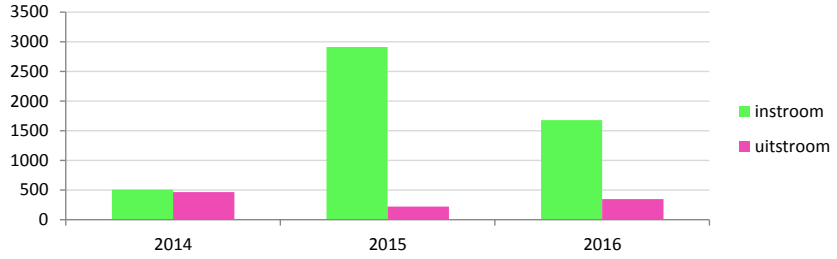

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

De hoeveelheid mensen die in en uitstromen in de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid was in 2014 bijna in evenwicht. In 2015 is er een duidelijke toename van het aantal mensen dat besloten heeft deel te nemen aan de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid. In 2016 nam het aantal instromers iets af in vergelijking met 2015. Het aantal mensen dat besloot geen gebruik meer te maken van de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid daalde iets in 2015 om daarna weer iets te stijgen.

Figuur 7: Instroom CAZ naar type verzekerde

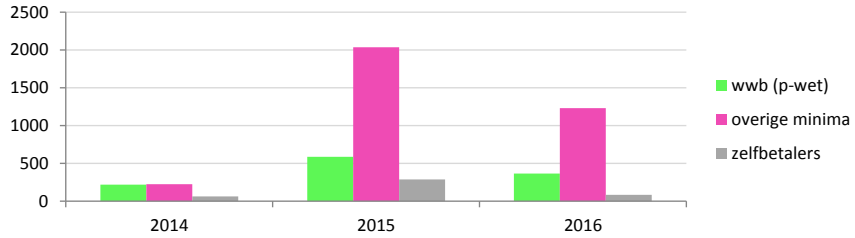

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

De grote toename van de instroom komt vooral van rekening voor de groep overige minima. Dit is verklaren door de verhoogde inkomensgrens (van 110% naar 130% van de bijstandsnorm). Meer overige minima komen hierdoor in aanmerking voor de CAZ. Ook voor de andere twee groepen is er in 2015 en 2016 sprake van een hogere instroom in vergelijking met 2014. Voor de zelfbetalers weten we overigens niet in welke groep ze vallen, uitkeringsgerechtigd of overige minima.

Figuur 8: Uitstroom CAZ naar type verzekerde

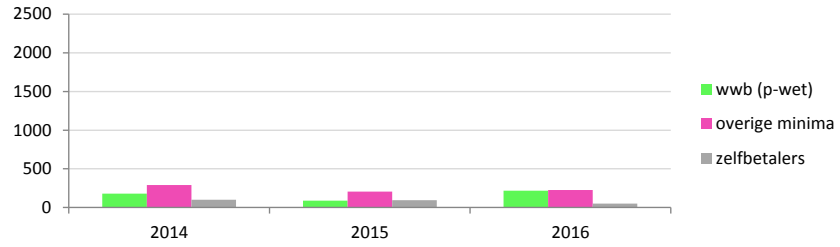

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

De uitstroom van CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid gebruikers veranderde niet zo heftig als de instroom. In 2015 is er een iets lagere uitstroom in vergelijking met 2014, vooral van mensen die een WWB (p-wet) uitkering krijgen.

Figuur 9: Verdeling van het aantal verzekerde (in 2016) naar soort verzekerde en uitgesplitst naar CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid.

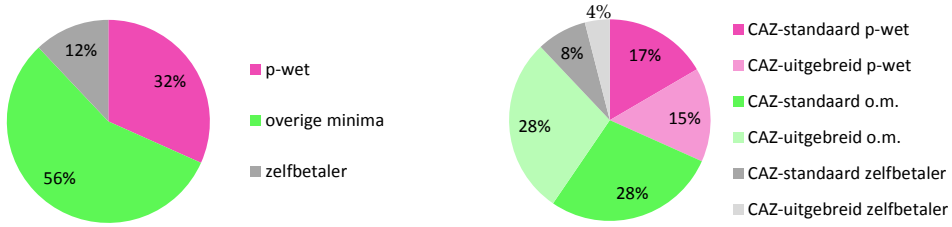

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

Met 56% van het totaal vormen de overige minima de grootste groep die via de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid verzekerd zijn. De verzekerden met een p-wet uitkering vormen ongeveer 1/3e van het geheel. De verdeling tussen de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid in het soort verzekerden is bijna gelijk. Er zijn iets meer verzekerden met een p-wet uitkering en zelfbetalers die gebruik maken van de CAZ-standaard dan van de CAZ-uitgebreid, maar dit verschil is niet groot.

Onder gebruikers relatief veel ouderen, alleenstaanden en niet westerse allochtonen

Figuur 10: Verdeling van de groep CAZ verzekerden en inwoners van Nijmegen naar enkele persoonskenmerken.

		CAZ verzekerden	Nijmegen
leeftijd	29 jaar en jonger	8%	41%
	30-49	30%	25%
	50-59	23%	13%
	60-69	21%	11%
	70-79	13%	6%
	80 jaar en ouder	5%	4%
afkomst	Nederlands	52%	75%
	westers	14%	12%
	niet-westers	34%	13%
geslacht	man	42%	48%
	vrouw	58%	52%
huishoudsamenstelling	alleenwonend	46%	20%
	echtpaar/samenwonend	22%	28%
	1-ouder-gezin	16%	9%
	2-ouder-gezin	16%	42%

De groep CAZ verzekerden is duidelijk ouder in vergelijking met de leeftijdsverdeling gemiddeld in Nijmegen. Vooral het aandeel van verzekerden in de leeftijd van 50 tot en met 80 is relatief groot. Het aantal verzekerden van 29 jaar en jonger is relatief klein.

Vrouwen zijn iets oververtegenwoordigd bij de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid verzekerden. Daarnaast is het aantal verzekerden allochtonen van niet-westerse afkomst relatief hoog. Ook zijn er relatief veel alleenwonenden onder de CAZ verzekerden. Ook de groep 1-ouder gezinnen is duidelijk groter in vergelijking met het aandeel van dezelfde groep in de Nijmeegse bevolking. 2-ouder gezinnen zijn relatief minder vaak verzekerd via de CAZ.

Opleidingsniveau laag

Figuur 11: Opleidingsniveau (links) van CAZ-verzekerden, ter vergelijking opleidingsniveau van alle Nijmegenaren (rechts).

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Bron: CBS statline.

Er zijn relatief meer mensen met een laag opleidingsniveau en relatief minder mensen met een hoog opleidingsniveau onder de deelnemers aan de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid. Belangrijk om rekening mee te houden als het gaat om de communicatie over de zorgverzekering. Daarnaast is het (gemiddelde) opleidingsniveau een indicatie van het vermogen om zelfstandig informatie te verzamelen en de gevolgen overzien als het gaat om de inhoud en dekking van de zorgverzekering en zaken als het overstappen naar een andere verzekeraar of pakket.

Figuur 12: Aandeel CAZ verzekerden gerelateerd aan het aantal inwoners per wijk.

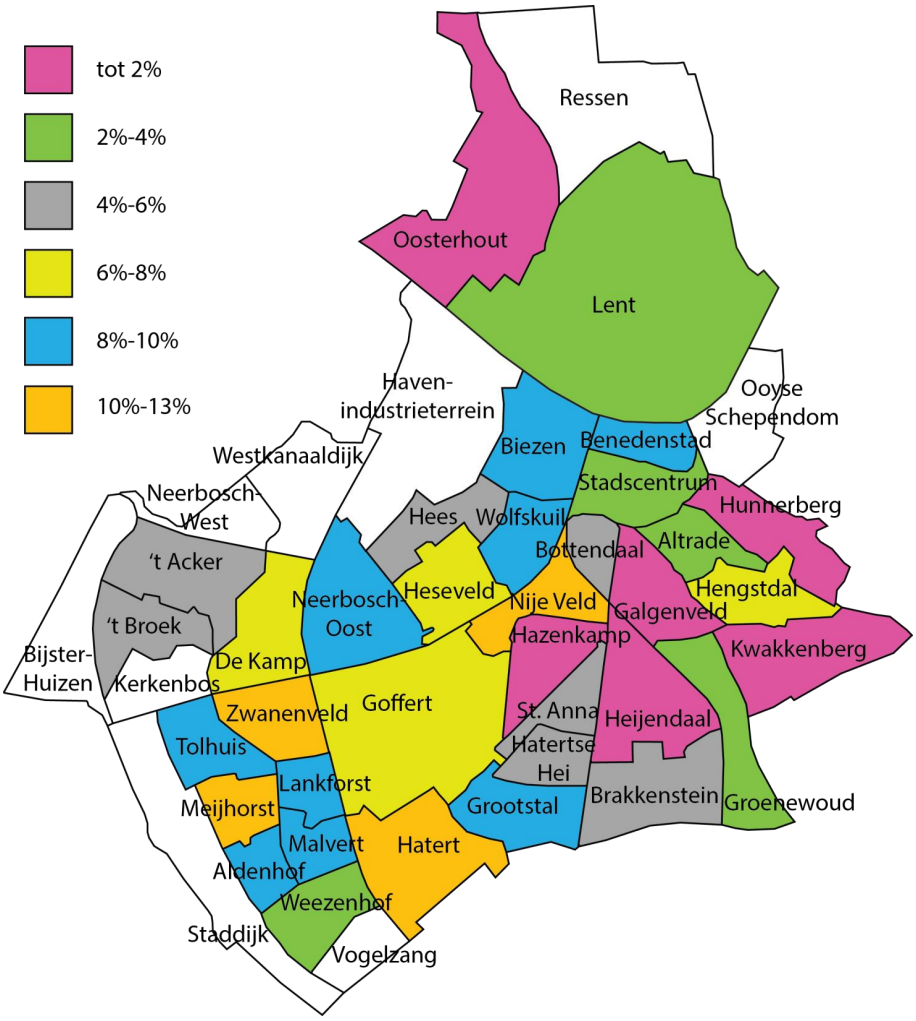

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

Het relatief aantal CAZ verzekerden is het grootst in Hatert, Meijhorst, Nije Veld, Zwanenveld. De wijken Galgenveld, Hazenkamp, Heijendaal, Hunnerberg, Kwakkenberg en Oosterhout hebben een relatief laag aantal CAZ verzekerden.

4.3 Potentiele doelgroep CAZ

In principe komt iedere inwoner van Nijmegen die 130% van de bijstandsnorm of minder verdient en geen betalingsachterstanden voor de ziektekostenverzekering heeft in aanmerking voor de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid. Niet iedereen binnen deze groep zal in aanmerking komen voor de CAZ of heeft de CAZ nodig. In deze paragraaf maken we een schatting hoe groot de potentiele doelgroep van de CAZ is. In de eerste plaats gaan we hierbij uit van de inkomensgrens van 130% van de bijstandsnorm.

Potentie voor de CAZ groot op basis van inkomen

Figuur 13: Aantal volwassen inwoners van Nijmegen met een inkomen tot 125% van de bijstandsnorm.

	2010	2011	2012	2013
101%	8,3	8,9	9,9	10,5
105%	10,6	11,4	12,2	13
110%	13,2	14	14,8	15,6
115%	15,5	16,2	17	17,7
120%	17,6	18,1	19	19,8
125%	19,5	20,1	20,8	21,8

Bron: CBS Statline, 2016; bewerking O&S Nijmegen.

Vanuit het CBS zijn er gegevens beschikbaar over het inkomen van de inwoners van de gemeente Nijmegen tot 125% van de bijstandsnorm tot en met het jaar 2013. Afgaande op deze informatie is de doelgroep voor de CAZ *tenminste* 21.800 volwassen personen groot. Op basis van deze informatie maken meer dan 11.000 mensen geen gebruik van de CAZ waar ze daar wel recht op hebben.

Dit betreft wel een zeer grove schatting. Het aantal inwoners dat een inkomen heeft tot 130% van de bijstandsnorm zal groter zijn dan de cijfers waarover we beschikken. Daartegenover zal niet iedereen binnen deze inkomensgroep in aanmerking komen voor de CAZ doordat men bijvoorbeeld in de bronheffing zit. Ook heeft niet iedereen binnen deze doelgroep de CAZ *nodig*. Men hoeft geen hoge zorgkosten te hebben. En ook al heeft men wel hoge zorgkosten, dan zijn er soms nog alternatieve mogelijkheden. Zie bijvoorbeeld de gegeven antwoorden bij figuur 24. Op basis van inkomen kunnen we de doelgroep opsplitsen in de minima (100% van de bijstandsnorm) en de overige minima (tot 130%).

Figuur 14: Aantal inwoners met een WWB/ p-wet uitkering naar het wel of niet gebruik maken van de CAZ.

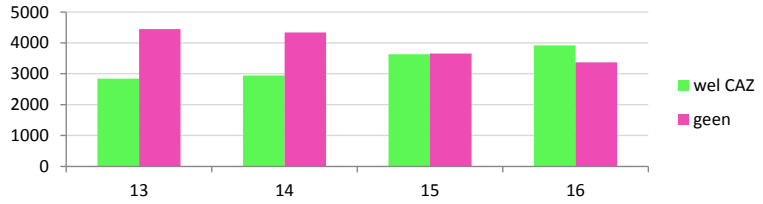

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

Van de inwoners met een WWB/ p-wet uitkering weten we (bijna) zeker dat zij een inkomen hebben op 100% van de bijstandsnorm. Onder de groep inwoners met een WWB/ p-wet uitkering maken steeds meer mensen gebruik van de CAZ. Binnen deze groep overtreft het aantal CAZ-verzekerden in 2016 het aantal inwoners zonder CAZ verzekering. Er zijn circa 3.400 mensen met een uitkering die geen gebruik maken van de CAZ.

Met behulp van deze informatie kunnen we ook de grootte van de groep die gebruik maakt van de CAZ onder de overige minima schatten in vergelijking met de totale groep.

Figuur 15: Geschatte grootte van de groep wel en geen CAZ verzekerderden onder het aantal inwoners (van 2013) met een inkomen tot 125% van de bijstandsnorm.

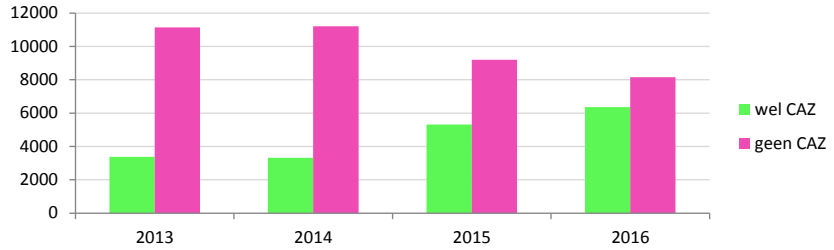

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen; CBS Statline.

Uit deze schatting blijkt dat de groep van CAZ gebruikers onder de overige minima sterk stijgende is en in 3 jaar bijna verdubbeld is. De doelgroep overige minima lijkt nog tenminste 8.000 mensen groter.

Zoals eerder aangegeven heeft niet iedereen binnen de potentiele doelgroep op basis van inkomen de CAZ nodig. In het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) is voor alle inwoners en huishoudens het gebruik van regelingen op gebied van inkomen, werk, zorg en jeugd gecombineerd. Met deze informatie kan de potentiële doelgroep iets preciezer gedefinieerd worden naar mensen die minder dan de inkomensgrens verdienen en die op basis van het gebruik van andere regelingen de CAZ zeer waarschijnlijk nodig hebben. Hiervoor gebruiken we de association rule analyse en de beslisboomanalyse.

Association rule analyse Sociaal Statistisch Bestand

De association rule analyse is een analysemethode om interessante relaties tussen variabelen te ontdekken in grote databestanden. Een voorbeeld van een *regel (of 'rule')* uit de verkoopcijfers van een supermarkt kan zijn: 'uien, aardappelen => hamburger'. Deze regel duidt aan dat wanneer klanten uien en aardappelen kopen, zij ook vaak hamburgers kopen. Deze rules geven inzicht in de patronen die zichtbaar zijn in het gedrag van klanten. Ook voor de inwoners van Nijmegen zijn dergelijke rules te berekenen op basis van de beschikbare data, in dit geval het Sociaal Statistisch Bestand van 2014. In onderstaande tabel staan de 10 beste rules wat betreft voorspellingskracht voor het gebruik van de CAZ en de grootte van de groep waarover de rule gaat.

Figuur 16: Uitkomsten van de association rule analyse[1].

regel (rule)		regeling
WWB, bijzondere bijstand, kwijtschelding	=>	CAZ
WWB, Wmo	=>	CAZ
WWB, bijzondere bijstand, Wmo	=>	CAZ
WWB, bijzondere bijstand, AWBZ	=>	CAZ
WWB, kwijtschelding, Wmo	=>	CAZ
WWB, bijzondere bijstand, kwijtschelding, Wmo	=>	CAZ
WWB, kwijtschelding, AWBZ	=>	CAZ
WWB, bijzondere bijstand, kwijtschelding, AWBZ	=>	CAZ
NWW, kwijtschelding, Wmo	=>	CAZ
NWW, bijzondere bijstand, kwijtschelding, Wmo	=>	CAZ

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

In totaal gaan deze regels over 3.100 unieke personen. En voor iedere regel geldt dat tenminste 70% van de groep gebruik maakt van de CAZ. Volgens dit analysemodel zijn er circa 850 personen die geen gebruik maken van de CAZ, maar waarvan het gebruik van andere regelingen zegt dat zij zeer waarschijnlijk wel tot de directe doelgroep behoren. Zoals eerder ook al is aangegeven, dit blijft een schatting. Niet iedereen binnen deze groep zal in aanmerking komen voor de CAZ door bijvoorbeeld doordat zij in de bronheffing zitten. En niet iedereen binnen deze groep heeft de CAZ daadwerkelijk *nodig*, ook al wijst het gebruik van andere regelingen daar wel sterk op.

[1] Afkortingen: 1. WWB; Wet Werk en Bijstand 2. Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning 3. AWBZ: Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten 4. NWW: Niet werkende werkzoekenden.

Beslisboom analyse Sociaal Statistisch Bestand

De relatie tussen verschillende variabelen en het gebruik van de CAZ kunnen ook door middel van beslisbomen worden blootgelegd. Beslisbomen zijn eenvoudig te interpreteren en deze analysetechniek kan goed omgaan met categoriale variabelen. Een beslisboom doorloop je in stappen. Bij iedere stap (Feature in het voorbeeld) staat een bepaalde variabele op basis waarvan een beslissing wordt gemaakt. Bijvoorbeeld: 'is het een man? Ja of nee', of: 'is de persoon ouder dan 45? Ja of nee'. De variabele worden bij een beslisboom ook op een hiërarchische manier geordend met de belangrijkste vraag (of variabele) bovenin de beslisboom. De beslisbomen worden gemaakt en 'getraind' op een deel van het databestand. Daarna wordt het model uitgeprobeerd op het hele databestand om te kijken in welke mate het voorspellingsmodel het bij het rechte eind heeft. De uitkomsten van een beslisboom bevatten net als de associated rules ook de grootte van de groep personen die aan een bepaald beslissingspatroon voldoet en de mate waarin deze groep gebruik daadwerkelijk gebruik maakt van de CAZ.

Figuur 17: Voorbeeld van een beslisboom op basis van het spel 'Wie is het?'.

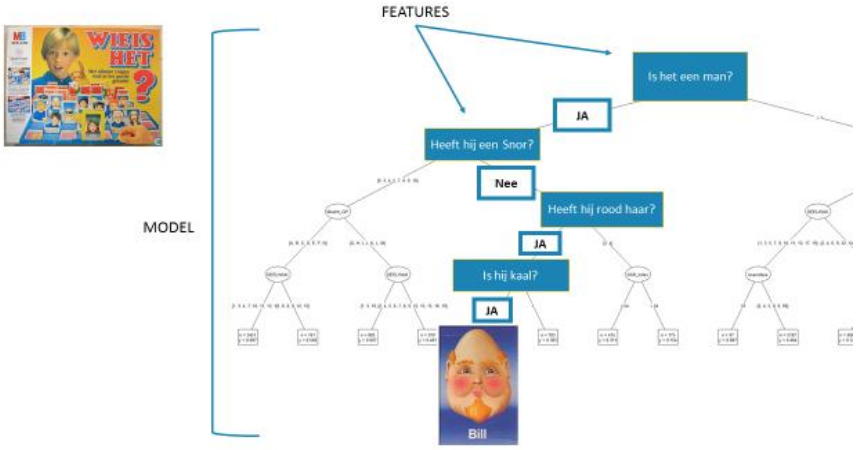

In deze beslisboomanalyse voor het gebruik van de CAZ hebben we wel de bijgewerkte versie van het SSB kunnen gebruiken. In dit bestand is onder andere het gebruik van de CAZ, het aantal bijstands- en participewet uitkeringen en gebruik van Wmo-voorzieningen voor 2016 toegevoegd aan het SSB 2014. Daarnaast zijn ook de kenmerken van de huizen en panden waar men woont aan het SSB toegevoegd uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Figuur 18: Uitkomst beslisboomanalyse (eenvoudige weergave) voor wel of geen CAZ gebruik.

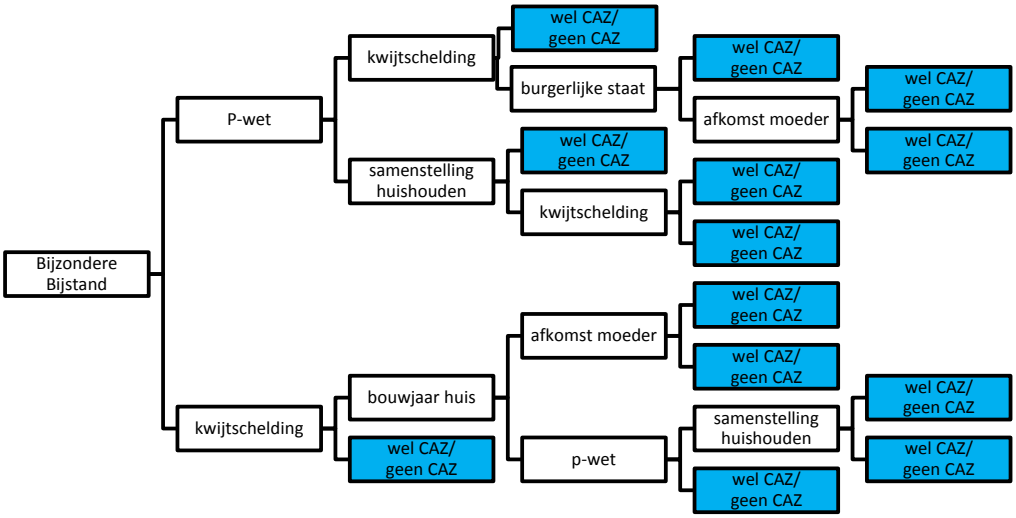

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

Dit model geeft goed inzicht in de mate waarin de verschillende variabelen van belang zijn voor het voorspellen van het gebruik van de CAZ. Het gebruik van de CAZ wordt vooral bepaald door het gebruik van de individuele bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen en het wel of niet hebben van een participatiewet uitkering. Deze variabelen komen vooral aan het begin van de boom voor. Pas daarna komen variabelen die niet gerelateerd zijn aan het regelingen gebruik: burgerlijke status, samenstelling huishouden, bouwjaar adres en de afkomst van de moeder. Het gebruik van inkomens of zorgregelingen zijn hiermee belangrijkere factoren dan persoonskenmerken of kenmerken van de woning in het voorspellen of men gebruik maakt van de CAZ.

Er zijn circa 2600 personen waarvan we op basis van dit model wel verwachten dat zij gebruik maken van de CAZ, maar die dit in werkelijkheid niet doen. Dit model voorspelt niet perfect op basis van de beschikbare variabelen of men wel of niet gebruik zou kunnen of moeten maken van de CAZ. Maar de groep personen waarvan voorspeld wordt dat zij wel gebruik maken van de CAZ, maar dit nog niet doen zal waarschijnlijk wel tot de doelgroep behoren van de CAZ behoren.

4.4 Gebruik CAZ

De dekking van de CAZ pakketten zijn uitgebreid en daarmee zijn ook de kosten voor deze verzekeringen (ondanks de bijdrage van de gemeente) hoger dan een basis ziektekostenverzekering. Het is daarom goed om te weten of de mogelijkheden van de CAZ ten volle worden benut door de verzekerden.

zorgkosten vaak bovengemiddeld ingeschat

Figuur 19: De eigen inschatting van zorgkosten naar of men *niet* via CAZ, CAZ-standaard of CAZ-uitgbreid verzekerd is.

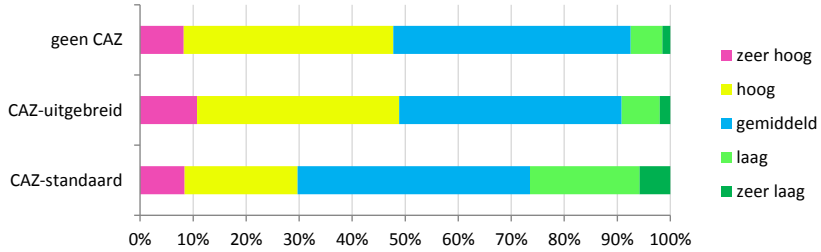

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

De meeste respondenten schatten desgevraagd de zorgkosten gemiddeld tot hoog in. Deze groep betreft 85% van de respondenten die niet via de CAZ verzekerd is, 80% die via de CAZ-uitgebreid verzekerd is. De zorgkosten worden door de CAZ-standaard verzekerden vaker lager geschat.

Een belangrijk onderscheid tussen de CAZ-standaard en CAZ-uitgebreid is het meeverzekeren van het verplicht eigen risico. Wanneer het verplichte eigen risico niet is meeverzekerd kan dit bedrag een significant deel vormen van de jaarlijkse zorgkosten.

Figuur 20: Heeft u *vorig* jaar eigen risico geheel gebruikt?

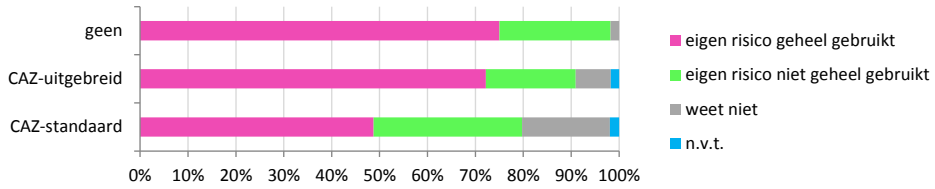

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Veel inwoners met een CAZ-uitgebreid verzekering geven aan vorig jaar het eigen risico in zijn geheel gebruikt te hebben. Voor mensen met een CAZ-uitgebreid (72%) of zonder CAZ verzekering (75%) is dit percentage hoger dan van CAZ-standaard verzekerden (49%).

Figuur 21: Heeft u of verwacht u *dit* jaar uw eigen risico geheel te gebruiken?

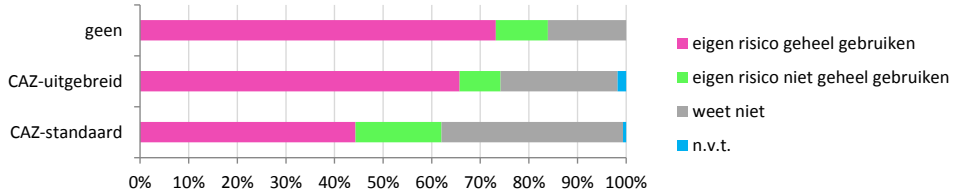

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Ook dit jaar verwachten veel respondenten het eigen risico geheel te verbruiken. Het beeld voor mensen die vorig jaar het eigen risico niet geheel hebben verbruikt is voor dit jaar nog onzeker. In vergelijking met figuur 20 is de groep die nog niet zeker weet het eigen risico te verbruiken groter geworden ten kostte van de groep die het eigen risico niet geheel hebben verbruikt. Inwoners met een CAZ-uitgebreid verzekering of zonder CAZ verzekering geven vaker aan dan CAZ-standaard verzekerden het eigen risico in zijn geheel gebruikt te hebben vorig jaar.

De zorgverzekeraar CZ is één van de zorgverzekeraars waar de gemeente Nijmegen mee samenwerkt bij het aanbieden van de CAZ. CZ heeft haar eigen cijfers beschikbaar gesteld over het verbruik van het eigen risico van CAZ-verzekerden.

Figuur 22: Voorlopige cijfers[2] verbruik eigen risico van CAZ-verzekerden via CZ.

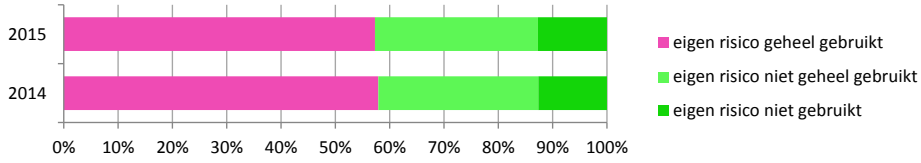

Bron: CZ.

Het valt op dat de percentages die CZ geeft redelijk overeen lijken te komen met wat de respondenten gemiddeld aangegeven hebben. Bijna 60% van de CAZ-verzekerden bij CZ heeft het eigen risico geheel gebruikt. Meer dan 10% heeft het eigen risico helemaal niet gebruikt. Dit ligt in lijn met landelijke cijfers volgens CZ. Landelijk verbruikt circa 85% tot 90% tenminste een deel van het eigen risico. De CAZ-uitgebreid verzekerden gaven vaker in de enquête aan het eigen risico in zijn geheel te gebruiken, maar met deze cijfers we hebben geen uitsplitsing kunnen maken naar CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid.

[2] Let op, dit betreffen voorlopige cijfers. Aan de ene kant kunnen zorgverleners tot 3 jaar na dato nog nota's indienen van verleende zorg. Aan de andere kant zitten er hierdoor ook kosten in verwerkt die niet in aanmerking komen voor vergoeding, maar door de zorgverzekeraar wel zijn voorgeschoten. Percentages kunnen hierdoor nog wijzigen.

Uitgebreide dekking en korting op de premie sterke punten CAZ

Figuur 23: Redenen waarom CAZ verzekerden hebben gekozen voor de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid.

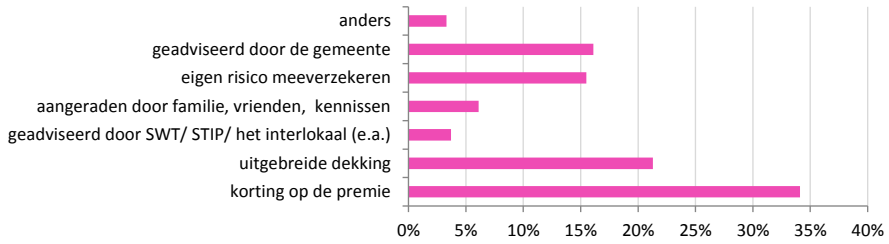

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Korting op de premie en de uitgebreide dekking zijn door respondenten het meest genoemd als redenen waarom zij voor de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid hebben gekozen. Ook het verzekeren van het eigen risico voor de CAZ-uitgebreid en het advies van de gemeente Nijmegen om je te verzekeren bij de CAZ zijn daarnaast veel genoemd. Uit de antwoorden uit de categorie "anders" blijkt dat de respondenten vooral door een scala aan specifieke maatschappelijke instanties bij de CAZ terecht zijn gekomen. Onder andere de schuldsanering, bewindvoerders, vluchtelingenwerk, het interlokaal en verschillende onderdelen van het interlokaal als de formulierenbrigade worden hier genoemd.

Figuur 24: Eventueel redenen om gebruik te gaan maken voor de CAZ.

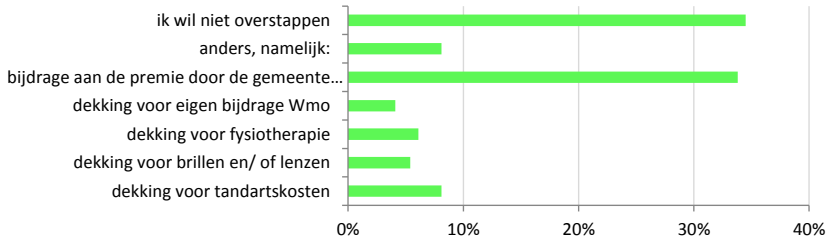

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Respondenten die geen gebruik maken van de CAZ is wel gevraagd wat hen eventueel aantrekkelijk zou lijken aan de CAZ. Het meebetalen van de gemeente Nijmegen aan de verzekeringspremie vinden veel respondenten aanlokkelijk. Van de afzonderlijke soorten gedekte kosten schiet er niet één er duidelijk bovenuit, maar gezamenlijk betreft het circa 20% van de antwoorden.

Figuur 25: Redenen van respondenten die niet via de CAZ verzekerd zijn, om niet voor de CAZ te kiezen.

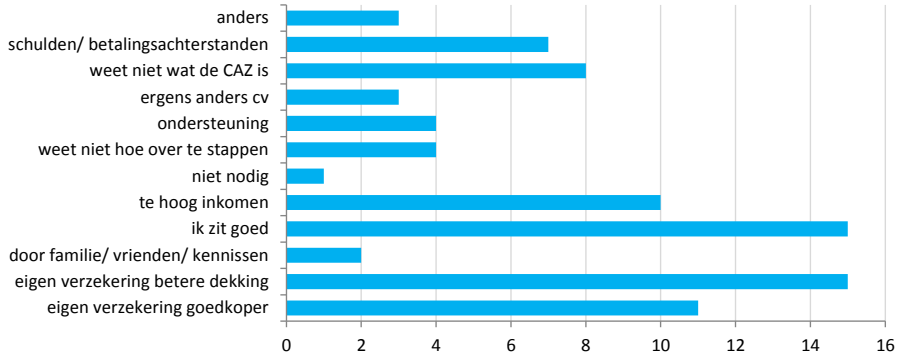

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Respondenten die geen gebruik maken van de CAZ, maar wel bekend zijn met de CAZ is gevraagd waarom zij besloten hebben geen gebruik te maken van de mogelijkheid. De meest genoemde redenen hebben te maken met de huidige verzekering waar men van vindt dat men 'goed zit' of dat het een goedkopere verzekering betreft of één met een betere dekking. Het niet kunnen overstappen naar de CAZ door een te hoog inkomen wordt vaker genoemd dan het niet kunnen overstappen door schulden en/ of betalingsachterstanden. Het niet precies weten wat de CAZ inhoudt wordt ook nog relatief vaak aangegeven. Hoe over te stappen of het nodig hebben van meer ondersteuning bij het overstappen worden minder vaak aangegeven.

4.5 Ervaring CAZ

In de enquête is aan inwoners die via de CAZ verzekerd zijn gevraagd naar hun tevredenheid over de CAZ. Zij konden daarbij zelf aangeven welke onderdelen zij goed vinden gaan en wat zij graag verbeterd zien worden.

Tevreden over CAZ

Figuur 26: Tevredenheid over de CAZ.

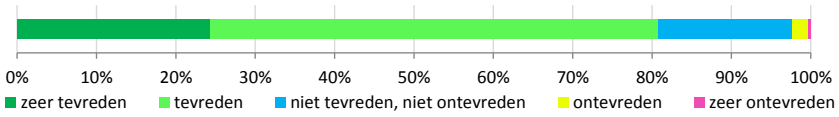

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Meer dan 80% geeft aan zeer tevreden of tevreden te zijn over de CAZ. Respondenten konden daarbij in een open tekstveld aangeven waarover zij (vooral) tevreden waren en wat beter zou kunnen als het gaat om de CAZ.

Figuur 27: Meestgenoemde onderwerpen waarover respondenten (vooral) tevreden zijn in percentages.

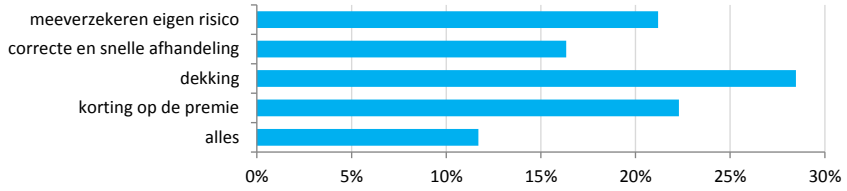

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Het meest genoemd positieve punt is de uitgebreide dekking van de CAZ-standaard of CAZ-uitgebreid. Daarnaast worden de korting op de premie en het meeverzekeren van het eigen risico veel genoemd en prijzen de klanten ook de dienstverlening, correcte en snelle afhandeling van de gemeente en zorgverzekeraars.

Figuur 28: Onderwerpen waarvan respondenten vinden dat deze beter kunnen.

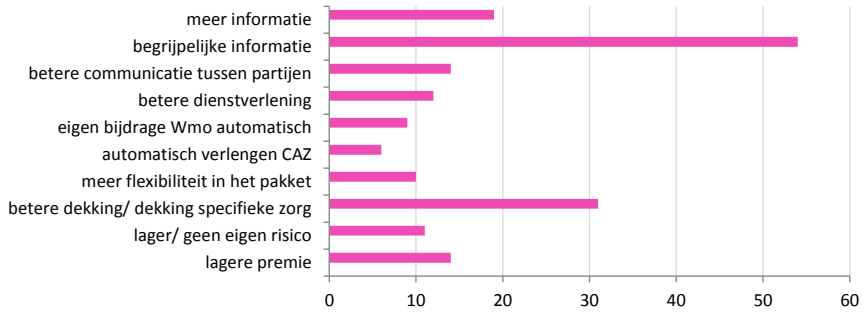

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Het meest genoemde verbeterpunt gaat over de informatievoorziening van de CAZ. Respondenten geven aan de informatie soms niet helemaal te begrijpen of niet op de hoogte te zijn over alle mogelijke kosten die gedekt zijn via de CAZ. Daarmee samenhangend wordt er door sommigen ook simpelweg om meer informatie gevraagd over de inhoud van de verzekering, maar ook het proces om declareren heen etc. Daarnaast is er een groep respondenten die aangeeft dat de dekking van de CAZ beter kan. Vaak gaat het hier om grensbedragen die gesteld worden die niet toereikend zijn voor de kosten die gemaakt moeten worden voor bijvoorbeeld mondzorg. Daarbij zien respondenten graag dat specifieke behandeling (terug) in het pakket komen, als voetzorg voor diabetispatienten.

4.6 Informatievoorziening CAZ

In de enquête is uitgebreid aan inwoners met de CAZ gevraagd naar op welke manier zij bij de CAZ terecht zijn gekomen en ernaar hebben geïnformeerd. Daarnaast zijn een aantal stellingen voorgelegd over de informatievoorziening over hoe goed zij zichzelf geïnformeerd voelen.

Veel verschillende kanalen worden benut

Figuur 29: belangrijkste informatiekanalen over de CAZ, naar wel of niet CAZ verzekerd.

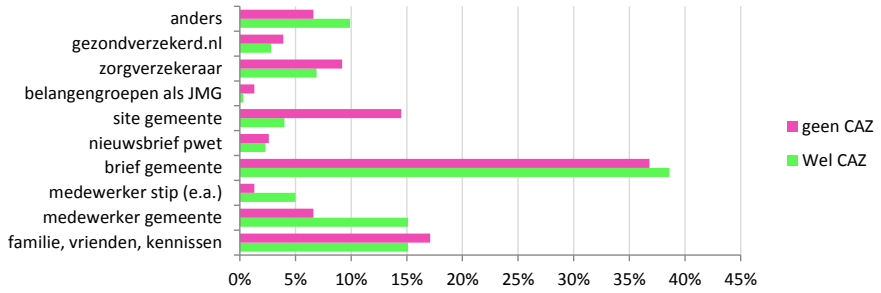

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

De belangrijkste informatiebron hier zijn de brieven die zijn gestuurd aan de inwoners die (mogelijk) in aanmerking komen voor de CAZ. Geen verrassende uitslag omdat in dit onderzoek inwoners van Nijmegen zijn aangeschreven die eerder al zijn benaderd voor de CAZ via een brief van de gemeente Nijmegen. De overige kanalen die worden benut voor informatie over de CAZ zijn daarmee zeker niet onbelangrijk. Voor inwoners die via de CAZ verzekerd zijn, zijn de persoonlijke contacten met een medewerker van de gemeente Nijmegen of met familie, vrienden of kennissen de belangrijkere informatiebronnen over de CAZ. Voor de mensen die niet via de CAZ verzekerd zijn, zijn ook de familie, vrienden of kennissen belangrijk, maar daarnaast juist de gemeentelijke website en veel minder de gemeentelijke medewerker of andere kanalen. De 'anders' categorie bevat naast huis aan huis blad de brug vooral specifieke maatschappelijke instanties waar men informatie over de CAZ heeft gezocht. Onder andere de sociale raadslieden, bewindvoerder, RIBW, vluchtelingenwerk, het interlokaal en verschillende onderdelen van het interlokaal als de formulierenbrigade worden hier genoemd.

Informatievoorziening *grotendeels* duidelijk

Figuur 30: Antwoorden van respondenten op stellingen over de kennis en informatie over de CAZ.

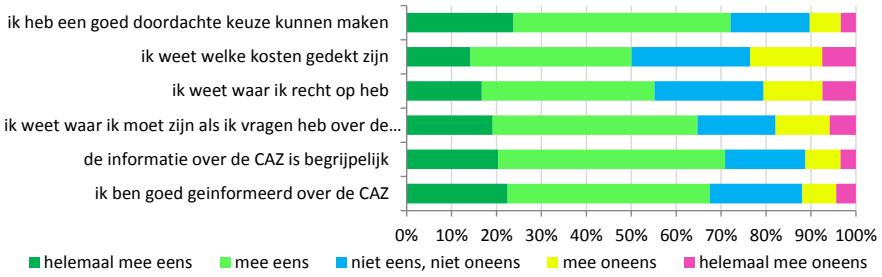

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Minstens net zo belangrijk als waar men de informatie over de CAZ vandaan haalt is of de informatie over de verzekering duidelijk is, of men weet waar men terecht kan met vragen en of de inwoners daarmee een goed doordachte keuze hebben kunnen maken. De stelling die voorgelegd is over of men een goed doordachte keuze heeft kunnen maken is ook de stelling waar de meeste mensen het mee eens waren. Van de respondenten was 72% het helemaal eens of mee eens met de stelling en 10% het mee oneens of helemaal mee oneens. Daarnaast is de informatie over de CAZ begrijpelijk en vindt men zich redelijk goed geïnformeerd over de CAZ. Respondenten stemden iets minder vaak in met de twee stellingen die gaan over de inhoudelijke kennis van de ziektekostenverzekering, maar nog steeds 50% tot 55% zegt het helemaal eens of eens te zijn met deze stellingen.

Er blijft wel een duidelijke groep over die het een lastig onderwerp vindt. Bij iedere stelling geeft ongeveer 10% tot 23% het helemaal oneens of oneens te zijn met de stellingen. In combinatie met de antwoorden op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de CAZ (figuur 28) is duidelijk dat de informatievoorziening voor sommige respondenten nog verbeterd en verduidelijkt kan worden.

5. Eigen bijdrage Wmo

Wanneer iemand gebruik maakt van een Wmo-voorziening moet diegene hiervoor een inkomensafhankelijke eigen bijdrage betalen. Tot een bepaald inkomen geldt er een grens wat de eigen bijdrage maximaal kan zijn, de maximale lage eigen bijdrage. In de gemeente Nijmegen is deze inkomensgrens in 2015 opgehoogd waardoor meer inwoners de maximale lage eigen bijdrage betalen voor Wmo-voorzieningen. Wmo-voorzieningen kunnen bijvoorbeeld zijn: hulp bij het huishouden, rolstoel, scootmobiel, woningaanpassingen of dagbesteding.

Voor het beantwoorden van de deelvragen is onder andere gegevens van het CAK en het Sociaal Statistisch Bestand gebruikt om een inzicht te geven in de omvang en veranderingen van de doelgroep voor de Wmo-voorzieningen. Daarnaast zijn er in de enquête vragen gesteld over het gebruik maken van Wmo-voorzieningen en de mogelijkheid om de eigen bijdrage hiervoor terug te vragen via de CAZ. Hieronder de belangrijkste resultaten.

5.1 Eigen bijdrage Wmo: belangrijkste resulaten

Groep met een Wmo-voorziening steeds groter

Het aantal inwoners van Nijmegen dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening is tussen 2014 en 2015 toegenomen van 5.438 naar 7.178 personen. Met het opschuiven van de inkomensgrens is er een duidelijke stijging te zien in de groep die gebruik maakt van een Wmo-voorziening en onder de inkomensgrens valt (+2258 personen). In 2015 valt circa 75% van de personen met een Wmo voorziening onder de inkomensgrens en betaalt de maximale lage eigen bijdrage. De groep die meer dan de inkomensgrens verdient is in aantal afgenomen.De groep die gebruik maakt van Wmo-voorzieningen is duidelijk ouder dan gemiddeld in Nijmegen. Verder maken vrouwen en alleenwonenden relatief meer gebruik van Wmo-voorzieningen.

Mogelijkheden Wmo in combinatie met de CAZ niet ten volle benut

Van de mensen die een Wmo-voorziening hebben is iets meer dan een kwart verzekerd via de CAZ-standaard of via de CAZ-uitgebreid. Van de groep die nog niet verzekerd is via de CAZ komt een deel daarvoor niet in aanmerking. Voor het andere deel kan het voordeel opleveren wanneer zij zich verzekeren via de CAZ doordat zij de eigen bijdrage kunnen declareren bij de ziektekostenverzekeraar. Verzekerden moeten echter zelf de declaraties indienen voor de eigen bijdrage Wmo. Een groot deel van de respondenten met een CAZ verzekering en een Wmo voorzieing declareert de eigen bijdrage Wmo niet. De belangrijkste reden hiervoor is omdat men aangeeft niet te weten hoe dit moet.

In grote lijnen tevredenheid

Over het algemeen zijn mensen die gebruik maken van de mogelijkheid om de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen te declareren tevreden over deze mogelijkheid. Het meest genoemde verbeterpunt door respondenten is dat zij het declareren van de eigen bijdrage nog zelf moeten regelen en dit niet rechtstreeks tussen de ziektekostenverzekeraar en het CAK geregeld wordt.

5.2 Doelgroep Wmo

Het aantal inwoners van Nijmegen dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening is tussen 2014 en 2015 toegenomen met 1740 personen. Met het opschuiven van de inkomensgrens is er een duidelijke stijging te zien in de groep die gebruik maakt van een Wmo-voorziening en onder de inkomensgrens valt (+2258 personen). In 2015 valt circa 75% van de personen met een Wmo voorziening onder de inkomensgrens en betaalt de maximale lage eigen bijdrage. De groep die meer dan de inkomensgrens verdient is in aantal afgenomen.

Figuur 31: Aantal personen met een eigen bijdrage voor Wmo-voorziening.

	2014		2015	
minima (tot inkomensgrens)	3134	58%	5392	75%
overige	2304	32%	1786	25%
totaal	5438	100%	7178	100%

Bron: CAK, 2016; bewerking O&S Nijmegen.

Figuur 32: Verdeling van de doelgroep Wmo en inwoners van Nijmegen naar persoonskenmerken.

		doelgroep Wmo	Nijmegen
leeftijd	29 jaar en jonger	12%	41%
	30-49	17%	25%
	50-59	13%	13%
	60-69	15%	11%
	70-79	18%	6%
	80 jaar en ouder	25%	4%
afkomst	Nederlands	75%	75%
	westers	13%	12%
	niet-westers	12%	13%
geslacht	man	41%	48%
	vrouw	59%	52%
huishoudsamenstelling	alleenwonend	56%	20%
	echtpaar/samenwon.	25%	28%
	1-ouder-gezin	8%	9%
	2-ouder-gezin	11%	42%

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

De groep die gebruik maakt van Wmo-voorzieningen is in vergelijking duidelijk ouder dan gemiddeld in Nijmegen. Vooral het aandeel van verzekerden in de leeftijd van 70 jaar en ouder is relatief groot. Het aantal inwoners van 29 jaar en jonger die gebruik maken van een Wmo-voorziening is naar verhouding klein. Vrouwen maken relatief meer gebruik van Wmo-voorzieningen dan mannen. Ook zijn er relatief veel alleenwonenden onder de inwoners met een Wmo-voorziening. Vooral 2-ouder gezinnen maken naar verhouding weinig gebruik van Wmo-voorzieningen. Naar afkomst zijn er geen verschillen tussen de verhoudingen in de mensen met een Wmo-voorziening en de inwoners van Nijmegen.

5.3 Gebruik Wmo

Een belangrijk voordeel van de CAZ is dat men de eigen bijdrage voor een Wmo-voorziening kan declareren bij de ziektekostenverzekering. Daarnaast kunnen meer mensen gebruik maken van het declareren van de eigen bijdrage Wmo via de CAZ dan via de individuele bijzondere bijstand door een hogere inkomensgrens (130% voor de CAZ, 110% voor de individuele bijzondere bijstand). Wmo-voorzieningen kunnen bijvoorbeeld zijn: hulp bij het huishouden, rolstoel, scootmobiel, woningaanpassingen of dagbesteding. Wanneer iemand gebruik maakt van een voorziening moeten zij hiervoor een inkomensafhankelijke eigen bijdrage betalen aan het CAK.

Kwart met Wmo-voorziening ook via CAZ verzekerd

Figuur 33: Inwoners van Nijmegen met een Wmo-voorziening naar wel of niet verzekerd via CAZ.

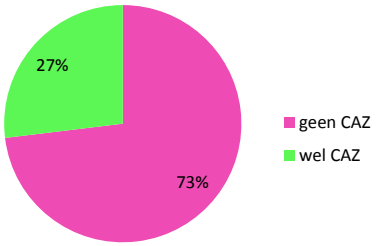

Van de mensen die een Wmo-voorziening hebben is iets meer dan een kwart verzekerd via de CAZ-standaard of via de CAZ-uitgebreid. Van de groep die nog niet verzekerd is via de CAZ komt een deel daarvoor niet in aanmerking door een te hoog inkomen. Voor het andere deel kan het voordeel opleveren wanneer zij zich verzekeren via de CAZ doordat zij de eigen bijdrage kunnen declareren bij de ziektekostenverzekeraar.

Helft van CAZ-verzekerde en een Wmo-voorziening declareert de eigen bijdrage niet.

Verzekerden moeten echter zelf de declaraties indienen voor de eigen bijdrage Wmo. Het is de vraag of diegene met een Wmo-voorziening en de CAZ weten dat declareren mogelijk is en hier daadwerkelijk gebruik van maken.

Figuur 34: Aantal mensen met wel of geen Wmo-voorziening naar verzekeringstype.

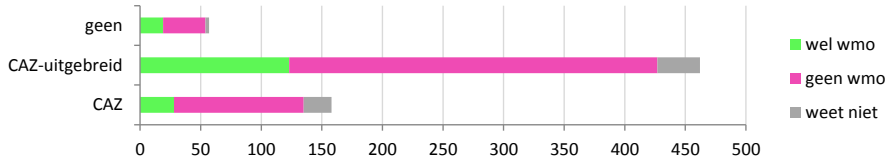

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Er zijn circa 170 mensen die in de enquête hebben aangegeven een Wmo-voorziening te hebben. De respondenten verzekerd via de CAZ-uitgebreid vormen de grootste groep.

Figuur 35: Aantal respondenten dat de eigen bijdrage Wmo declareert via de CAZ naar verzekeringstype.

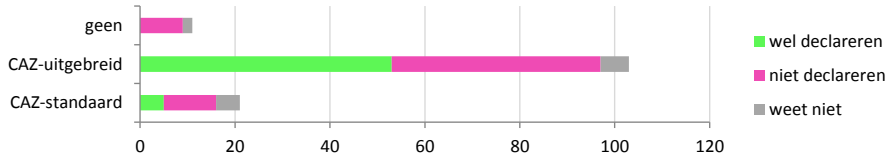

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Aan diegene die een Wmo-voorzieningen hebben is gevraagd of zij deze via de CAZ of eigen ziektekostenverzekering declareren. Ongeveer 50% van de CAZ verzekerden geeft inderdaad aan de eigen bijdrage Wmo via de ziektekostenverzekering te declareren.

Niet declareren door onbekendheid

Figuur 36: Redenen om de eigen bijdrage Wmo niet te declareren naar wel of niet CAZ verzekerd.

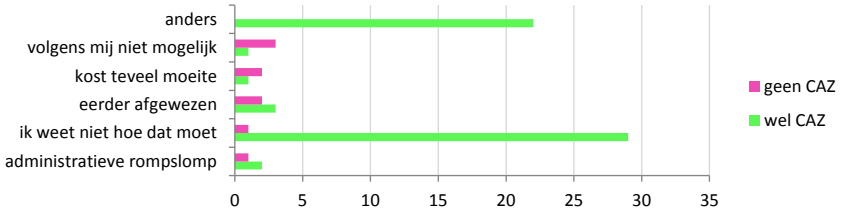

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

De belangrijkste reden waarom men geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de eigen bijdrage Wmo te declareren via de CAZ is omdat men niet weet hoe dit moet. Diegene die een andere reden hadden om de eigen bijdrage niet via de CAZ te declareren gaven aan dat zij überhaupt niet wisten dat dit mogelijk was.

5.4 Ervaringen Wmo

Figuur 37: Tevredenheid over het declareren van de eigen bijdrage Wmo via de CAZ.

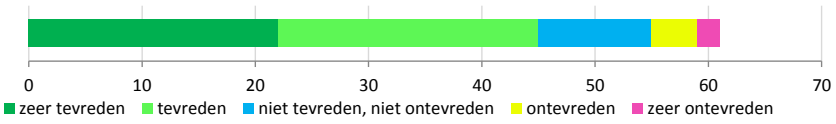

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Over het algemeen zijn mensen tevreden over het kunnen declareren van de eigen bijdrage WMO via de CAZ. Wanneer men wordt gevraagd dit toe te lichten noemen respondenten vooral de snelle en keurige dienstverlening en het bestaan van de mogelijkheid om de eigen bijdrage te declareren.

Het meest genoemde verbeterpunt door respondenten is dat zij graag zouden zien dat het declareren van de eigen bijdrage niet meer via henzelf zou moeten, maar rechtstreeks tussen de ziektekostenverzekeraar en het CAK geregeld zou worden.

6. Individuele bijzondere bijstand

Onderdeel van ons meersporenbeleid is het behouden van de mogelijkheid om individuele bijstand aan te vragen voor de (niet-)medische kosten die de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten maken. In dit onderzoek hebben we voor dit onderdeel van de maatwerkvoorziening gekeken naar welke mensen individuele bijzondere bijstand ontvangen en welke grote verschillen te zien zijn door de jaren heen. Hierbij blijft de individuele bijzondere bijstand voor andere kosten als huisinrichting buiten beschouwing.

Voor het beantwoorden van de deelvragen is onder andere gegevens van het Sociaal Statistisch Bestand gebruikt om een inzicht te geven in de omvang en veranderingen van de doelgroep voor de Individuele bijzondere bijstand voor aan de gezondheid gerelateerde kosten. Daarnaast zijn er in de enquête vragen gesteld over het gebruik van de individuele bijzondere bijstand. Hieronder de belangrijkste resultaten.

6.1 Individuele bijzondere bijstand: belangrijkste resultaten

Aantal gebruikers individuele bijzondere bijstand voor gezondheidskosten dalende.

Het totaal aantal mensen wat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid is gedaald tussen 2013 en 2015. Het totaal aantal unieke personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid daalde van 1797 in 2013 naar 1031 mensen in 2015. Ook is het aantal personen afgenomen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor medische en voor niet-medische kosten. Het verruimen van het budget voor de individuele bijzondere bijstand (voor niet-medische kosten) heeft niet geleid tot meer personen die een beroep hebben gedaan op deze voorziening.

Daarnaast wordt er vooral minder gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de eigen bijdrage WMO en eigen bijdrage AWBZ via de individuele bijzondere bijstand terug te vragen. Dit is een logisch gevolg op de uitbreiding van de CAZ pakketten waarin sinds 2015 de eigen bijdragen WMO worden vergoed. De CAZ is sinds 2015 een voorliggende voorziening op de individuele bijzondere bijstand waardoor alleen in uitzonderingsgevallen individuele bijzondere bijstand wordt verleend voor de eigen bijdrage WMO. Onder de gebruikers van de regeling zijn relatief veel alleenwonenden, 1-ouder gezinnen en niet-westerse allochtonen.

Gebruik individuele bijzondere bijstand voor (niet-)medische kosten beperkt

Maar een klein deel van de respondenten maakt extra kosten die men niet kan declareren bij de ziektekostenverzekering. En weer een klein deel van deze groep met extra kosten vraagt deze kosten terug via de individuele bijzondere bijstand. Voor een deel is dit logisch te verklaren door een lagere inkomensgrens bij de individuele bijzondere bijstand. Het gaat hierbij vooral om medische kosten zoals vervoer van en naar het ziekenhuis, kosten voor medicijnen, pedicure en tandartskosten. Een kleiner deel van de antwoorden gaat over de niet-medische kosten als kleding en voedingssupplementen.

Het totaal aantal unieke personen dat in 2015 gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid daalde met circa 650 mensen in vergelijking met 2014. Het aantal personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor medische en voor niet-medische kosten is afgenomen tussen 2013 en 2015. Dit is te verklaren door de uitbreiding van de CAZ die het mogelijk maakt om ook de eigen bijdragen Wmo te vergoeden via de zorgverzekering.

6.2 Doelgroep individuele bijzondere bijstand

Via de individuele bijzondere bijstand kunnen inwoners van Nijmegen met een laag inkomen een vergoeding vragen voor allerhande gemaakte kosten, bijvoorbeeld in verband met de eigen gezondheid. Binnen deze kosten wordt een opsplitsing gemaakt tussen de medische en niet-medische kosten. Medische kosten zijn onder andere pedicure dieetkosten, bril, hoortoestel en geneesmiddelen. Onder niet-medische kosten vallen onder andere kosten die gemaakt worden voor maaltijden, alarmering en stookkosten. Daarnaast kunnen de eigen bijdrage voor de Wmo en eerder de AWBZ teruggevraagd worden.

Aantallen individuele bijzondere bijstand voor gezondheidskosten steeds lager

Figuur 38: Aantal personen naar categorie individuele bijzondere bijstand voor kosten gemaakt gerelateerd aan de gezondheid.

	2013	2014	2015
eigen bijdrage WMO	870	731	146
eigen bijdrage AWBZ	419	475	157
niet-medische kosten	443	385	356
medische kosten	803	643	574
totaal aantal *unieke* personen	1797	1686	1031

Bron: registratie gemeente Nijmegen

Het totaal aantal mensen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid is gedaald tussen 2013 en 2015. Het totaal aantal unieke personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor kosten gerelateerd aan de gezondheid daalde van 1797 in 2013 naar 1031 mensen in 2015. Er wordt vooral minder gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de eigen bijdrage WMO en eigen bijdrage AWBZ te declareren. Ook het aantal personen dat gebruik maakt van de individuele bijzondere bijstand voor medische en voor niet-medische kosten is afgenomen tussen 2013 en 2015. Dit is te verklaren door de uitbreiding van de CAZ die het mogelijk maakt om ook de eigen bijdragen Wmo te vergoeden via de zorgverzekering.

Relatief veel alleenstaanden met individuele bijzondere bijstand voor gezondheidskosten

De groep inwoners die gebruik maken van de individuele bijzondere bijstand is naar verhouding ouder dan gemiddeld in Nijmegen. Vooral het aandeel van verzekerden in de leeftijd van 30 tot en met 60 is relatief groot. De inwoners van 29 jaar en jonger maakt relatief weinig gebruik van de individuele bijzondere bijstand.

Ook zijn er relatief veel alleenwonenden onder de Nijmegenaren die gebruik maken van de individuele bijzondere bijstand voor gemaakte kosten gerelateerd aan de gezondheid. De verhouding tussen mannen en vrouwen gebruik makend van de individuele bijzondere bijstand is bijna gelijk aan de verhouding tussen mannen en vrouwen in Nijmegen. De alleenwonenden en 1-ouder gezinnen zijn duidelijk oververtegenwoordigd in de individuele bijzondere bijstand. Echtparen (of samenwonend) en 2-ouder gezinnen doen relatief weinig beroep op de individuele bijzondere bijstand.

Figuur 39: Verdeling van de groep ontvangers individuele bijzondere bijstand en inwoners van Nijmegen naar persoonskenmerken.

		Ontvangers individuele bijzondere bijstand	Nijmegen
leeftijd	29 jaar en jonger	11%	41%
	30-49	38%	25%
	50-59	20%	13%
	60-69	16%	11%
	70-79	10%	6%
	80 jaar en ouder	5%	4%
afkomst	Nederlands	55%	75%
	westers	14%	12%
	niet-westers	31%	13%
geslacht	man	46%	48%
	vrouw	54%	52%
huishoudsamenstelling	alleenwonend	54%	20%
	echtpaar/samenwonend	13%	28%
	1-ouder-gezin	21%	9%
	2-ouder-gezin	12%	42%

Bron: Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

6.3 Gebruik individuele bijzondere bijstand

In het onderzoek onder gebruikers en niet gebruikers van de CAZ kon men aangeven of men nog extra kosten maakt vanwege de gezondheid die niet gedeclareerd konden worden via de ziektekostenverzekering. En wanneer respondenten inderdaad extra kosten maken of zij deze kosten via de individuele bijzondere bijstand terugvragen.

Klein aantal personen maakt extra kosten in verband met gezondheid

De meeste respondenten geven aan niet te weten of zij nog extra kosten gaan maken. Er zijn circa 160 mensen die in de peiling aangegeven hebben wel extra kosten te hebben. De respondenten verzekerd via de CAZ-uitgebreid vormen de grootste groep.

Figuur 40: Aantal respondenten dat nog extra kosten maakt in verband met de gezondheid naar verzekeringstype.

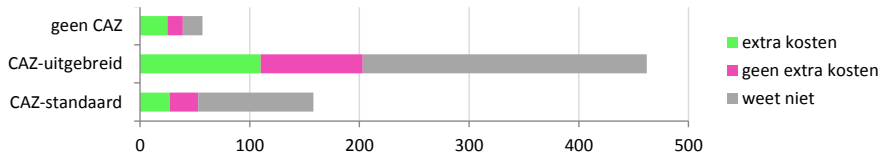

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Door respondenten worden de medische kosten als bril, gehoorapparaten, medicijnen, mondzorg en tandartskosten het meest genoemd als extra kostenpost. Hoewel veel van deze kosten wel binnen het pakket van de CAZ zijn opgenomen geven respondenten aan (soms) meer kosten te maken dan gedekt is binnen de verzekering. Daarnaast worden ook de niet medische kosten (zoals maaltijden/ voedingssupplementen en extra kosten kleding) en kosten voor alternatieve hulp en geneesmiddelen door sommige respondenten genoemd.

Kleine groep gebruikt individuele bijzondere bijstand voor extra kosten in verband met gezondheid

Figuur 41: Aantal respondenten dat de extra kosten declareert via de individuele bijzondere bijstand naar verzekeringstype.

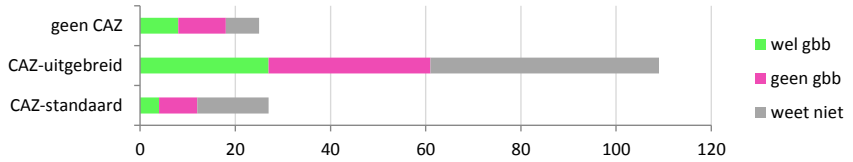

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen

Aan diegene die (zeker weten dat ze) extra medische kosten te maken is gevraagd of zij deze via de individuele bijzondere bijstand terugvragen. Voor maar een klein deel is dit inderdaad het geval. Voor een deel kan dit logisch verklaard worden door de verschillen in inkomensgrenzen voor de CAZ en de individuele bijzondere bijstand. De inkomensgrens voor de individuele bijzondere bijstand ligt op 100% van de bijstandsnorm terwijl de inkomensgrens voor de CAZ op 130% ligt. Niet iedereen die in aanmerking komt voor de CAZ kan ook gebruik maken van de individuele bijzondere bijstand.

Meest genoemd zijn ook hier de medische kosten, maar het accent ligt meer op het vervoer van en naar het ziekenhuis, kosten voor medicijnen, pedicure en tandartskosten. Daarnaast worden ook de niet medische kosten (zoals maaltijden/ voedingssupplementen en extra kosten kleding) en de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen door sommige respondenten genoemd.

Bijlagen

Bijlag A: Respons enquête gebruikers en niet-gebruikers.

Figuur 42: Respons naar soort verzekerde

CAZ	175
CAZ-uitgebreid	490
geen CAZ	163
totaal	828

Figuur 43: Kenmerken respons en doelgroep CAZ-verzekerden.

		Respondenten	CAZ-verzekerden
leeftijd	29 jaar en jonger	6%	8%
	30-49	21%	30%
	50-59	23%	23%
	60-69	23%	21%
	70-79	19%	13%
	80 jaar en ouder	9%	5%
afkomst	Nederlands	71%	52%
	westers	14%	14%
	niet-westers	15%	34%
geslacht	man	42%	42%
	vrouw	58%	58%
huishoudsamenstelling	alleenwonend	47%	46%
	echtpaar/samenwon.	9%	22%
	1-ouder-gezin	31%	16%
	2-ouder-gezin	13%	16%

Bron: Peiling Maatwerkvoorzieningen, O&S gemeente Nijmegen; Sociaal Statistisch Bestand, O&S gemeente Nijmegen

De groep 30 tot 49 jarigen is iets ondervertegenwoordigd in de respons. De verdeling naar leeftijd komt grotendeels overeen met de leeftijdsverdeling van alle CAZ verzekerden.

De groep samenwonende of gehuwden is oververtegenwoordigd terwijl de groep alleenwonend met thuiswonende kind(eren) is ondervertegenwoordigd in de respons. De verdeling naar huishoudsamenstelling komt verder overeen met de verdeling van huishoudsamenstelling van alle CAZ verzekerden.

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Met dank aan:

JMG
BS&F
CZ
VGZ

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Communicatie en Representatie

GEMEENTE Nijmegen

P E R S B E R I C H T

Datum	Nummer persbericht
13-09-2016	160913 L

Maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten succes

De maatwerkvoorziening die chronisch zieken en gehandicapten die te maken hebben met hoge zorgkosten financieel ondersteunt is een succes. Meer mensen maken gebruik van de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) en betalen de lage eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen. Door deze regelingen hoeven minder mensen gebruik te maken van bijzondere bijstand. Dat blijkt uit onderzoek van de gemeente onder gebruikers en niet-gebruikers van de maatwerkvoorziening.

In 2015 zijn de landelijke regelingen Wet tegemoetkoming chronisch zieken (Wtcg) en Compensatie Eigen Risico (CER) afgeschaft. Bovendien heeft de gemeente door de Participatiewet de gemeentelijke compensatieregeling Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen moeten afschaffen.

In antwoord hierop heeft de gemeente eind 2014 de maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten ingesteld: een verzameling regelingen om mensen die door een chronische ziekte of handicap te maken hebben met meerkosten financieel te ondersteunen.
- Bij de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) voor mensen met een laag inkomen kunnen deelnemers ook kiezen voor een uitgebreide dekking, waarbij het eigen risico is meeverzekerd. De inkomensgrens voor de CAZ is bovendien verhoogd, zodat meer mensen er aan kunnen deelnemen.
- De maximale inkomensgrens voor de lage eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is verhoogd waardoor meer mensen voor een lage eigen bijdrage in aanmerking komen.
- Het budget voor de individuele bijzondere bijstand voor vergoeding van (niet-)medische kosten is verhoogd.

Klanten tevreden; flinke stijging CAZ
De maatwerkvoorziening is nu geëvalueerd. Uit het onderzoek van Onderzoek en Statistiek blijkt dat mensen die gebruikmaken van de maatwerkvoorziening in grote lijnen tevreden zijn over de dienstverlening, informatievoorziening, communicatie en de inhoud van de regelingen zelf.
Veel meer mensen hebben een Collectieve Aanvullende Verzekering afgesloten. Het aantal deelnemers is in twee jaar tijd met 4000 gestegen naar 10.300. Mensen die gebruikmaken van de CAZ zijn met name tevreden over de goede dekking en de gunstige premie.

Meer mensen betalen lage eigen bijdrage Wmo
Met het ophogen van de inkomensgrens betalen meer mensen de lage eigen bijdrage voor een Wmo-voorziening (van 58% in 2014 naar 75% in 2015). Het aantal mensen dat gebruikmaakt van

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

een Wmo-voorziening is gestegen van 5.438 naar 7.178 personen. Niet vreemd gezien de nieuwe taken die de gemeente heeft gekregen.

Minder mensen doen beroep op bijzondere bijstand
Door de inhoudelijke uitbreiding van CAZ-pakketten hebben minder mensen een beroep hoeven doen op bijzondere bijstand voor (niet-)medische kosten. De bijzondere bijstand is bedoeld als vangnet voor mensen die bijzondere noodzakelijke kosten hebben die niet (volledig) door de zorgverzekeraar worden vergoed.

Aanbevelingen en verbeterpunten
Op basis van het onderzoek worden enkele aanbevelingen gedaan waar de gemeente mee aan de slag gaat om de maatwerkregelingen te verbeteren.
Zo geven respondenten aan dat, al zijn zij tevreden over de informatievoorziening, deze toch beter kan. Zij kunnen de informatie niet helemaal begrijpen of zijn niet op de hoogte van alle mogelijke kosten die gedekt zijn door de CAZ Daarnaast geeft ongeveer de helft van de respondenten met een CAZ aan de eigen bijdrage Wmo bij de zorgverzekeraar te declareren. De gemeente zal daarom voortaan deelnemers meer actief op deze mogelijkheid wijzen en de informatievoorziening blijven verbeteren.

Verder blijkt uit het onderzoek dat er tussen 850 – 2.600 mensen zijn die de CAZ waarschijnlijk goed kunnen gebruiken, maar er nog geen gebruik van maken. De gemeente gaat aan de slag om niet-gebruik tegen te gaan. Ook zal de gemeente de controle op rechtmatgheid van de CAZ verbeteren. De gemeente betaalt flink mee aan de aanvullende verzekering en zorgt zo dat het geld bij de juiste mensen terecht komt.

Wethouder Turgay Tankir (Werk en Inkomen): “Het is mooi dat CAZ voor veel mensen met een laag inkomen en hoge zorgkosten een goede oplossing biedt. De CAZ voorkomt zo financiële problemen voor een kwetsbare groep.”

Wethouder Bert Frings (Zorg en Welzijn): “De bezuiniging van het Rijk op de CER en Wtcg raakte mensen met hoge zorgkosten in de portemonnee. Met de maatwerkvoorziening hebben wij dit goed kunnen compenseren.”

Noot voor de pers (niet voor publicatie):
Voor meer informatie kunt u terecht bij de woordvoerder van wethouder Tankir, Mariska Schok: tel. 06-55227499 of e-mail: m9.schok@nijmegen.nl.

Brief aan de raad - Evaluatierapport maatwerkvoorziening chronisch zieken en . . .

Gemeente Nijmegen
Communicatie en Representatie

Noot voor de pers (niet voor publicatie):
Voor meer informatie kunt u terecht bij de woordvoerder van wethouder Tankir, Mariska Schok:
tel. 06-55227499 of e-mail: m9.schok@nijmegen.nl.

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Ingekomen stuk D27 (PA 28 september 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Planeconomie en Grondzaken

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
16 september 2016	OB20/16.0008200	Erik Top
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Informatiebrief stand van zaken GR Bergerden		(024) 3292950

Geachte leden van de raad,

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bergerden bereidt in opdracht van het Algemeen Bestuur de opheffing voor van de GR.
Wij hebben u begin maart over de toekomst van de GR uitgebreid geïnformeerd en twee exit scenario's geschetst.
Inmiddels is er in het DB overeenstemming bereikt over de voorwaarden waaronder Nijmegen en Lingewaard als GR-partners 'uit elkaar gaan'.
In een uitgebreide informatiebrief geeft het DB een toelichting op de stand van zaken, de voorwaarden waaronder de liquidatie kan plaatsvinden en een planning van het proces van opheffing van de GR en hoe de lopende begrotingsprocedure dit jaar wordt afgerond. De brief is vergezeld van een persbericht dat vanuit de GR verstrekt zal worden.

De informatiebrief en persbericht gaan als bijlagen bij onze brief.

Uitgangspunt is, dat Lingewaard in staat wordt gesteld de tuinbouwontwikkeling van Bergerden feitelijk per 1 januari 2017 zelfstandig voort te zetten, mogelijk met een nieuwe dimensie volgens het ontwikkelde Next Garden concept samen met de Provincie Gelderland.
Wij betalen 50% van het liquidatiesaldo van de grondexploitatie aan Lingewaard, dat nu berekend is op afgerond 13,5 miljoen euro. Dit bedrag is hoger dan het bedrag waarmee begin dit jaar is gerekend. Er is met dit bedrag rekening gehouden in de opgehoogde voorziening bij de Stadsrekening 2015 (€ 12,2 miljoen) en een aanvulling op de voorziening via de Stadsbegroting 2017 (€ 1,3 miljoen).

Wij denken dat met dit binnen het DB ontstane akkoord een goede gemeenschappelijke basis is gelegd om de opheffing van de GR Bergerden efficiënt en in goede harmonie te laten verlopen.

Na besluitvorming in het Algemeen Bestuur van Bergerden zullen het opheffingsbesluit en het ontwerp liquidatieplan aan uw Raad ter besluitvorming c.q. consultatie worden voorgelegd.

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Planeconomie en Grondzaken

Vervolgvel
1

Wij beperken ons in dit stadium tot deze informatie. In november ontvangt u bij gelegenheid van het opheffingsvoorstel uitgebreide informatie over het proces en het liquidatieplan met alle onderliggende gegevens.

Wij vertrouwen erop u met deze toelichting op de informatiebrief van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage: brief GR Bergerden; persbericht GR Bergerden

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Glastuinbouwproject Bergerden

Algemeen Bestuur GR Bergerden
T.a.v. (plaatsvervangend) leden
Postbus 15
6680 AA Bemmel

Betreft: ontbinding GR Bergerden
Bijlagen: 1

Ref.: 008BvZWG
Datum: 6 september 2016

Geachte bestuursleden,

Op 18 maart jl. heeft u het voornemen uitgesproken om de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bergerden op te heffen en heeft u tevens het dagelijks bestuur opdracht gegeven om verdere besluitvorming voor te bereiden. Het dagelijks bestuur heeft hiervoor onderzoek uitgevoerd naar de contractuele rechten en verplichtingen, de grondexploitatie en de financiële kansen en risico's.

Op basis hiervan hebben de leden van het dagelijks bestuur een akkoord bereikt voor een efficiënte liquidatie en vereffening van het vermogen. Daarmee is de weg vrij gemaakt voor de opheffing van de GR. Het dagelijks bestuur is voornemens dit akkoord uit te werken in een raadsvoorstel en concept liquidatieplan en met de onderliggende onderzoeken dit najaar ter besluitvorming voor te leggen. Graag informeren wij u middels deze brief over de hoofdelementen van het akkoord en het proces van verdere besluitvorming.

Context
Nijmegen en Lingewaard hebben de afgelopen 16 jaar in een gemeenschappelijke regeling eendrachtig samen geïnvesteerd in de ontwikkeling van het tuinbouwgebied Bergerden. Beide gemeenten onderkenden en onderkennen nog steeds het belang om in Bergerden te komen tot een modern, economisch krachtig en geconcentreerd tuinbouwgebied, dat zich kan meten met andere tuinbouwregio's in Nederland en Europa.

In de afgelopen jaren is veel bereikt. De infrastructuur is geschikt gemaakt voor grootschalige tuinbouw. Veel tuinders hebben zich in het gebied gevestigd. Tegelijkertijd zijn de omstandigheden waarbinnen de intergemeentelijke samenwerking vorm heeft gekregen sterk veranderd. De economische crisis heeft zijn sporen nagelaten en geleid tot een verliesgevende exploitatie van Bergerden. De ernst en de duur ervan hebben forse financiële consequenties voor beide gemeenten. Daarnaast is met de ontwikkeling van de Waalsprong de behoefte van gemeente Nijmegen aan Bergerden als opvanglocatie voor te verplaatsen glastuinbouwbedrijven weggevallen.

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Glastuinbouwproject Bergerden

Het bestemmen van een deel van het areaal voor agrobusiness is onmogelijk gebleken tegen de achtergrond van de ontstane overtolligheid aan bedrijventerreinen in de regio en het beleid van de provincie Gelderland. Tegelijkertijd zijn er ook kansen voor de toekomstige ontwikkeling van het tuinbouwgebied. Gemeente Lingewaard werkt samen met de provincie, betrokken organisaties en tuinders aan een nieuw programmaplan NEXTgarden en één programmabureau voor Bergerden, de herstructurering Huissen-Angeren en Agropark. Het voorzichtige economische herstel in Nederland en de regio stemt eveneens - voorzichtig - optimistisch.

Proces besluitvorming

1. Bestuursleden zijn voornemens om in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur (september 2016) en colleges van B&W (oktober 2016) te besluiten over een raadsvoorstel tot opheffing van de GR. Zij achten dit in het belang van de economische ontwikkeling van Bergerden, nu de directe belangen van de twee betrokken gemeenten niet langer parallel lopen. Door beëindiging van de GR en overdracht van de verantwoordelijkheid voor het gebied naar de gemeente Lingewaard verwachten beide gemeenten dat de slagkracht om te sturen op de kansen voor Bergerden wordt vergroot.
2. Bij het raadsvoorstel zal een concept-liquidatieplan met onderliggende onderzoeken worden gevoegd. Het voornemen hierbij is om het raadsvoorstel in november in de gemeenteraden te behandelen. Gelijktijdig met het opheffingsbesluit worden de raden een zienswijze gevraagd op het concept liquidatieplan. Het voornemen is dat het algemeen bestuur nog dit jaar het liquidatieplan kan vaststellen. Het proces zoals eerder geschetst in bijgevoegde bijlage wordt hierbij gevolgd. De begrotingsprocedure (met besluitvorming over jaarstukken 2015, gewijzigde begroting 2016 en begroting 2017) is hierin parallel geschakeld aan de besluitvorming over opheffing en het liquidatieplan.
3. Het dagelijks bestuur verwacht, dat het bereikte akkoord ongewijzigd zal worden voorgelegd aan en kan rekenen op instemming van de afzonderlijke besluitvormende organen.

Inhoud liquidatieplan

1. Het dagelijks bestuur wenst tot ontbinding van de GR en opheffing van de daarvoor opgerichte Openbaar Lichaam (OLB) Bergerden te komen per 1 januari 2018 of zoveel eerder als mogelijk, of later als nodig mocht blijken. Bij de uitvoering van het liquidatieplan wordt gestreefd naar een zo spoedig mogelijke vereffening van het vermogen van het OLB. Bestuurders beogen het OLB niet langer voort te laten bestaan dan strikt noodzakelijk. Het voorgaande laat onverlet dat het OLB in beginsel lang genoeg in stand zal worden gehouden om rechten en plichten voortvloeiend uit bestaande overeenkomsten voor de gemeente Lingewaard als de facto 'rechtsopvolger', te borgen.
2. Het dagelijks bestuur beoogt bij de vereffening van het vermogen van het OLB, een volledige toedeling van de vermogensbestanddelen – dat wil zeggen: alle bezittingen, schulden, baten en lasten en risico's – aan de gemeente Lingewaard. Het door het algemeen bestuur van de GR vast te stellen liquidatieplan zal zoveel mogelijk gericht zijn op het realiseren van deze toedeling.

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Glastuinbouwproject Bergerden

3. Voor een efficiënte afwikkeling wenst het dagelijks bestuur de opheffing door één partij, de gemeente Lingewaard ter hand te laten nemen. Het liquidatieplan gaat daartoe vergezeld van een volmacht van het Nijmeegse DB-lid aan de DB-leden van de gemeente Lingewaard, om namens het OLB alle rechtshandelingen te verrichten die voor vereffening van het vermogen en de overdracht van de vermogensbestanddelen vereist zijn, binnen de grenzen van het akkoord. Deze volmacht wordt na vaststelling van het liquidatieplan door het algemeen bestuur, in de eerstvolgende vergadering van het dagelijks bestuur verleend.

Betaling en vrijwaring

1. De gemeente Nijmegen betaalt de gemeente Lingewaard in het kader van de vereffening een bedrag van € 13.528.350,-. Dit bedrag is de helft van het berekende resultaat (verlies), Netto Contante Waarde op prijspeil 1-1-2018 inclusief de risicovoorziening. Betaling van dit bedrag geschiedt uiterlijk op 31-12-2017.
2. Het bedrag is gebaseerd op onafhankelijke onderzoeken naar de contractuele rechten en verplichtingen, de grondexploitatie en financiële kansen en risico's. Uitgangpunt hierbij is het niet kunnen doorvoeren van een verbreding van de bestemming en het meer 'risicovrij' maken van de grondexploitatie door de onzekere inkomsten eruit te laten.
3. De kosten gemoeid met de administratieve afhandeling van de liquidatie van de GR worden in aanvulling op de onder 1 omschreven vereffening apart verantwoord en door beide partijen gedeeld voor zover ze de in de NCW reeds verwerkte begrote liquidatiekosten overschrijden.
4. In dit bedrag zijn alle historische en toekomstige baten en lasten van het OLB verdisconteerd. Uitsluitend grondtransacties die nog vóór 31-12-2016 worden afgewikkeld zullen nog in de vereffening worden meegenomen, al dan niet via nacalculatie. Volgende begrotingen en jaarrekeningen van het OLB kunnen niet leiden tot een herrekening van het bedrag respectievelijk een nadere verdeling van baten en lasten.
5. Het OLB, noch eventuele schuldeisers van het OLB kunnen na ontvangst van het onder 1 genoemde bedrag nog financiële aanspraken ter zake de werkzaamheden van de GR jegens de gemeente Nijmegen geldend maken. De gemeente Lingewaard vrijwaart de gemeente Nijmegen voor dergelijke aanspraken.
6. De gemeente Nijmegen kan na ontvangst van het genoemde bedrag onder 1 door gemeente Lingewaard geen financiële aanspraken jegens het OLB/GR of de gemeente Lingewaard meer geldend maken.
7. Het risico van een eventuele terugvordering van (een gedeelte van) de Stidug-subsidie blijft buiten de vrijwaring (zie ad 5) . In 2003 (en na bezwaar gecorrigeerd in 2008) is een subsidie verleend door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van circa € 12,2 mln. Aan de subsidie zijn voorwaarden verbonden. Een van de voorwaarden is de instandhouding van de aangelegde voorzieningen over een periode van 15 jaar. Het risico dat deze voorzieningen niet voor de vereiste periode in stand worden gehouden is gering maar niet geheel ondenkbaar. Indien terugvordering van (een gedeelte van) de Stidug-subsidie om deze reden aan de orde is worden de financiële gevolgen daarvan gelijkelijk door gemeente Lingewaard en gemeente Nijmegen gedeeld.

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Glastuinbouwproject Bergerden

Met dit akkoord is het dagelijks bestuur er van overtuigd dat er een goede gemeenschappelijke basis ligt om de opheffing van de gemeenschappelijke regeling efficiënt en in goede harmonie te laten verlopen en dat hiermee tegelijkertijd een gezonde nieuwe uitgangspositie wordt gecreëerd voor de verdere ontwikkeling van een modern en krachtig tuinbouwgebied.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling

M.H.F. Schuurmans-Wijdeven	W. Groote
Voorzitter	Secretaris

CC: College van B&W gemeente Lingewaard en Nijmegen
Gemeenteraad gemeente Lingewaard en Nijmegen

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

Bijlage 1: processchema

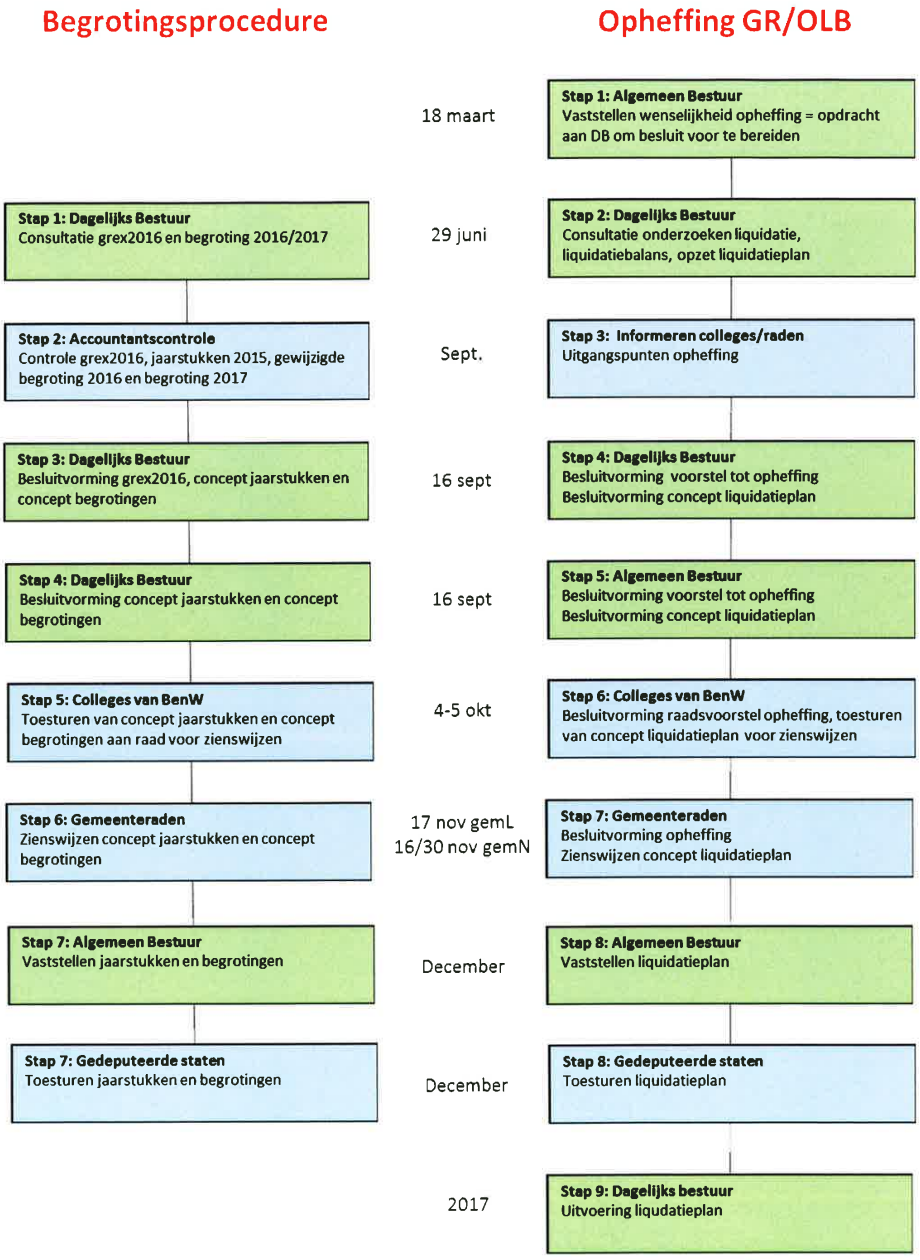

Brief aan de raad - Stand van zaken Gemeenschappelijke Regeling GR Bergerden

PERSBERICHT

Akkoord afwikkeling Gemeenschappelijke Regeling Bergerden
Binnen het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bergerden is overeenstemming bereikt over de afwikkeling van de opheffing van diezelfde GR. Gemeente Lingewaard organiseert de afwikkeling, gemeente Nijmegen betaalt de helft van het berekende resultaat. Uiterlijk 1 januari 2018 moet de afwikkeling zijn voltooid.

De gemeenten Nijmegen en Lingewaard hebben de afgelopen 16 jaar in een gemeenschappelijke regeling eendrachtig samen geïnvesteerd in de ontwikkeling van het tuinbouwgebied Bergerden. In de afgelopen jaren is veel bereikt. De infrastructuur is geschikt gemaakt voor grootschalige tuinbouw. Veel tuinders hebben zich in het gebied gevestigd. Tegelijkertijd zijn de omstandigheden waarbinnen de intergemeentelijke samenwerking vorm heeft gekregen als gevolg van de economische crisis sterk veranderd. Daarnaast is met de ontwikkeling van de Waalsprong het inhoudelijke belang voor gemeente Nijmegen van Bergerden als opvanglocatie voor te verplaatsen glastuinbouwbedrijven weggevallen.

NEXTgarden
Tegelijkertijd zijn er ook kansen voor de toekomstige ontwikkeling van het tuinbouwgebied. De gemeente Lingewaard, Greenport Gelderland en de provincie willen Bergerden, het agro-bedrijventerrein Agropark en het herstructureringsgebied Huissen Angeren stap voor stap onder de noemer NEXTgarden in één tuinbouwgebied onderbrengen. De ambitie is om tot het eerste klimaatneutrale tuinbouwgebied van Nederland te komen. Er wordt ingezet op één agrocluster van 700 ha, dat zich richt op drie speerpunten: een duurzame energiemix, innovatie en start-ups en de Euregio Rhein-Waal. Het voorzichtige economische herstel in Nederland en de regio stemt -voorzichtig- optimistisch.

Akkoord
In het dagelijks bestuur is vlot en in goed overleg overeenstemming bereikt over de voorwaarden voor opheffing van de gemeenschappelijke regeling. Uitgangspunt is dat gemeente Lingewaard de tuinbouwontwikkeling van Bergerden onder de paraplu van NEXTgarden voorzet. Nijmegen betaalt 50% van het liquidatiesaldo, afgerond € 13,5 miljoen, van de grondexploitatie en de risico's. Deze overeenstemming dient als basis voor besluitvorming in beide gemeenteraden over de opheffing van de gemeenschappelijke regeling.

Voorzitter van het DB burgemeester Schuurmans van Lingewaard:
"Met dit akkoord is het dagelijks bestuur er van overtuigd dat er een goede gemeenschappelijke basis ligt om de opheffing van de gemeenschappelijke regeling efficiënt en in goede harmonie te laten verlopen en dat hiermee tegelijkertijd een gezonde nieuwe uitgangspositie wordt gecreëerd voor de verdere ontwikkeling van een modern en krachtig tuinbouwgebied NEXTgarden."

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:
de heer Wouter Groote, projectleider Glastuinbouwgebied Bergerden te bereiken via het volgende telefoonnummer: 0621 – 58 35 88. Zie ook: www.nextgarden.nl.

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen

Gemeenteraad
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13 september 2016	BM50/16.0008642	Renée Waumans
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Toezending verslag Euregioraad d.d. 19 mei 2016		3292020

Geachte leden van de raad,

Middels deze brief willen wij u, als Nijmeegse Euregiodelegatie, informeren door u het verslag van de afgelopen halfjaarlijkse vergadering van de Euregioraad op 19 mei jl. te doen toekomen. U treft het verslag als bijlage bij deze brief aan.

Over een aantal onderwerpen willen we u een nadere toelichting geven.

Jaarrekening 2015 (agendapunt 4)
De Euregioraad heeft de jaarrekening 2015 vastgesteld. De Nijmeegse Euregiodelegatie heeft tijdens de vergadering verzocht om bij toekomstige financiële stukken een beknopte Nederlandse onderlegger te mogen ontvangen. De Euregio valt onder Duitse systematiek die nogal verschilt met de Nederlandse. Het Dagelijks bestuur heeft aangegeven deze suggestie mee te nemen en nader te bekijken of het mogelijk is een dergelijk stuk op te stellen.

Platform (Euregio)raadsleden (agendapunt 5)
Tijdens de Euregioraad van 26 november 2015 is gevraagd naar een platform voor raadsleden waar informatie met elkaar uitgewisseld kan worden. Op 17 maart jl. is een eerste bijeenkomst geweest waarop is nagedacht over grensoverschrijdende thema's, hoe groot de organiserende groep moet zijn, in welke vorm een dergelijk platform plaats kan vinden etc. Op 7 juni a.s. komt de gevormde groep van ongeveer 13 personen bijeen om concrete activiteiten en uitwerking aan dit platform te geven.
De Nijmeegse Euregiodelegatie complimenteert het dagelijks bestuur met de manier waarop dit idee wordt opgepakt. Het wordt breed aangevlogen met een creatieve aanpak.

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Gemeente Nijmegen
Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

Vervolgvel
1

Duitslandstrategie Provincie Gelderland (agendapunt 6)
Momenteel wordt door de provincie Gelderland een 'Duitslandstrategie' ontwikkelt. Hierin staat het belang van het buurland en opbouw en intensivering van grensoverschrijdende betrekkingen, gezamenlijk met de provincie Overijssel centraal. De Euregio geeft aan dat deze strategie de aandacht voor de noodzakelijkheid en de kansen van grensoverschrijdende samenwerking in de provincies, zowel bestuurlijk als ambtelijk, vergroot.
De nadruk wordt gelegd op het vervoer, met name de snelle busverbinding en de verbinding Nijmegen – Kranenburg. Eind mei vindt er een gesprek plaats tussen de Euregio met de betrokken Nederlandse busmaatschappij hierover.

Interreg V A 'nieuwe voorstellen' (agendapunt 9b)
De Nijmeegse Euregiodelegatie heeft bij dit punt ingebracht dat het zorg heeft ten aanzien van de mogelijkheid om negatief te adviseren bij de voorgelegde projecten omdat het proces al in zo'n vergevorderd stadium is. Als voorbeeld wordt gegeven het MKB-Digitrans project, in twee commissie is dit project aan de orde geweest en in beide commissies zijn zeer kritische kanttekeningen geplaatst en toch wordt er een positief advies meegegeven.

Het Dagelijks Bestuur geeft aan dat de kritische opmerkingen die in de commissies worden meegegeven aangeven dat er nog stappen gezet moeten worden alvorens voor goedkeuring in aanmerking te komen. De opmerkingen van de commissies worden wel degelijk serieus genomen.

Afscheid Delegatieleider Nijmegen (agendapunt 10)
Natuurlijk houd ik ook van verre vrienden maar een goede buur kan zeer waardevol zijn. Europa begint voor Nijmegen niet in Brussel, maar heel dicht bij in onze Duitse achtertuin. Deze buur heeft ons veel te bieden, de economie van Nordrhein Westfalen is groter dan de Nederlandse in het geheel, Duitsland heeft een enorme expertise op het gebied van duurzaamheid, en werkt graag samen om de infrastructuur tussen beide landen te verbeteren. De Duitsers zijn nieuwsgierig naar hoe wij zoveel Nijmegenaren op de fiets krijgen en willen graag meer contact met onze kennisinstellingen.

En wat doen wij? Wij kijken uitsluitend naar de Randstad. Wij doen ons best om onze kinderen zo vroeg mogelijk Engels te leren. En op middelbare scholen moeten leerlingen moeite doen om eindexamen in het Duits te mogen afleggen.

Wij moeten onze blik rigoureus naar Duitsland wenden. Daar liggen onze kansen, daar liggen onze uitdagingen en daar ook ligt economisch profijt. Nijmegen moet daarin het voortouw nemen – met natuurlijk de andere steden in het Oosten van het land.

Dat doen we ook al. Nijmegen is zeer actief in de Euregio Rijn-Waal. Maar doen we dat op de juiste wijze? Het is niet moeilijk om alle vooroordelen die je in Europa, in Europese regelgeving en in Brussel vindt ook in de Euregio te ontdekken. De besluitvorming is traag, er zijn elementen die te zeer subsidie gedreven zijn en de diversiteit van de leden van de Euregioraad mag wellicht

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Gemeente Nijmegen
Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

bedroevend worden genoemd in 2016. Zo zie je maar: het blijft altijd eenvoudig te benoemen wat er niet goed is.

Om met elkaar samen te werken moet je elkaar veel beter leren kennen. Dat proberen we in de Euregio. Zes jaar was ik voorzitter van de Nijmeegse Euregioraadsdelegatie. Dat heeft mij geleerd dat er genoeg werk valt te verrichten om de Euregio nog sterker en beter te maken. Maar ook, dat de basis een enorme waarde heeft. De Nijmeegse Euregioraadsdelegatie heeft altijd ingezet op positieve verandering. Zo is de Euregio nu wel actief op de sociale netwerken. Er is podium binnen de Euregio gekomen, waar volksvertegenwoordigers de zaken die grote politieke relevantie hebben een zichtbare plek kunnen geven; het Raadsledenforum.

Positief is ook, dat je nu een politieke stem in de Euregio mag hebben, sterker nog: moet hebben. En als je je stem verheft, wordt die gehoord! Ik heb vijf jaar lang gepleit voor een plek waar de maatschappelijk thema's centraal stonden, niet de projectsubsidies. En zie daar: het Raadsledenforum is een feit. Nu is het de uitdaging voor de huidige leden van de delegatie om dat forum inspirerend, vruchtbaar en productief te laten zijn.

Het beste leer je elkaar als buren natuurlijk kennen in concrete projecten van samenwerking. Een voorbeeld daarvan is het project dat ik vanuit de Nijmeegse gemeenteraad heb kunnen opzetten met de gemeenteraad uit Duisburg. Daarin werken Nederlandse en Duitse studenten van de Radboud Universiteit en de Universität Duisburg-Essen met gemeenteraadsleden aan actuele thema's. Aan dit project blijf ik van harte meewerken en de kans is groot dat er meerdere samenwerkingsverbanden gaan komen.

Graag bedank ik alle mensen met wie ik heb mogen werken in Euregioverband. Mijn enthousiasme was groot. Ik zie heel veel kansen. Zo moet een belangrijk thema als de vluchtelingenstroom nadrukkelijk op de agenda van de Euregio komen te staan.

Ik hoop van harte dat de nieuwe leider van de Nijmeegse delegatie, Albaer Hillen, mijn enthousiasme deelt. Ik wens hem veel succes en een mooi euregionaal avontuur toe.

Met vriendelijke groet,
Namens de Euregiodelegatie,

C.B.M. Lamers
Voorzitter Nijmeegse Euregiodelegatie

Bijlagen:
Verslag Euregioraadsvergadering 19 mei 2016
Kaart van de Euregio Rijn-Waal (voor elke fractie een exemplaar)

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Verslag van de vergadering van de Euregioraad op 19 mei 2016, 14:00 uur in het Afrika Museum te Berg en Dal

Punt 1 Opening en verwelkoming

- De voorzitter, de heer Francken, heet de leden van de raad van harte welkom, in het bijzonder de vertegenwoordiger van de gemeente Berg en Dal, wethouder Sylvia Fleuren, en spreekt zijn hartelijke dank uit dat de Raad in deze bijzondere ambiance mag vergaderen.
- Vaststelling van de agenda
  De voorzitter deelt mede dat de heer Maarten Jeukens van het Afrika Museum helaas is verhinderd en het agendapunt dus komt te vervallen. De agenda wordt derhalve vastgesteld met weglating van agendapunt 11.

Punt 2 Goedkeuring van het verslag van de vergadering van de Euregioraad d.d. 26 november 2015 (toegezonden op 20 januari 2016)

Besluit:
Het verslag wordt unaniem zonder wijzigingen goedgekeurd.

Punt 3 Presentatie gemeente Berg en Dal

Wethouder Sylvia Fleuren van de gemeente Berg en Dal stelt de gemeente Berg en Dal aan de hand van een presentatie en een korte film voor.

De voorzitter dankt mevrouw Fleuren voor de interessante presentatie van deze veelzijdige gemeente.

Punt 4 Financiën – jaarafsluiting 2015

Het accountantskantoor Concunia GmbH uit Münster heeft de jaarrekening over het jaar 2015 gecontroleerd en hiervan een controlerapport opgemaakt.

Op 29 april 2016 heeft de financiële controlecommissie dit rapport besproken.

De voorzitter geeft het woord aan de **heer Driessen**, voorzitter van de financiële controlecommissie.

De heer Driessen doet verslag van het resultaat van de vergadering van de financiële controlecommissie en stelt aan de Raad voor over het begrotingsjaar 2015 aan het Bestuur en aan de secretaris decharge te verlenen en het overschot ten bedrage van € 1326,91 aan de vereffeningsreserve toe te voeren.

De gemeente Nijmegen vraagt of het mogelijk is de belangrijkste feiten van de jaarafsluiting voortaan in een beknopte Nederlandse versie samen te vatten.

De voorzitter dankt de heer Driessen voor zijn rapportage.

Besluit:

- De Euregioraad neemt unaniem kennis van de rapporten van de financiële controlecommissie. Kanttekeningen bij het controlerapport zijn niet noodzakelijk.
- De Euregioraad stelt de jaarrekening 2015 unaniem vast en besluit het overschot over 2015 ter hoogte van € 1326,91 aan de vereffeningsreserve toe te voeren.
- De Euregioraad besluit unaniem over het begrotingsjaar 2015 aan het dagelijks bestuur en aan de secretaris decharge te verlenen.

Punt 5 Platform (Euregio)raadsleden

Op 17 maart is tijdens de informele Euregioraadbijeenkomst gesproken over een platform voor raadsleden. Aanleiding was de vraag van de Euregioraad in de vergadering van 26 november 2015 naar een dergelijk platform ter verbetering van de informatie-uitwisseling.

De heer Kamps licht toe dat dit platform inmiddels is samengesteld uit 13 raadsleden, die op 7 juni zullen deelnemen aan een eerste brainstormsessie. Op basis hiervan worden concrete maatregelen en activiteiten uitgewerkt, waarbij de verbetering van de informatiestroom een van de punten zal zijn. De Euregioraad wordt over de voortgang van het platform op de hoogte gehouden.

De gemeente Nijmegen dankt voor de concrete en vlotte realisatie van de wens van de leden van de Euregioraad.

Besluit:
Kennisneming

Punt 6 Duitslandstrategie Provincie Gelderland

De provincie Gelderland ontwikkelt op dit moment een Duitslandstrategie. In deze strategie staat het belang van het buurland en opbouw en intensivering van de grensoverschrijdende betrekkingen, gezamenlijk met de provincie Overijssel centraal.

Voor de grensoverschrijdende samenwerking in onze regio is de Duitslandstrategie als bijzonder positief te zien. De strategie sluit heel goed aan bij de Strategische Agenda van de Euregio Rijn-Waal.

De heer Ery Tijink van de provincie Gelderland licht de inhoud van de Duitslandstrategie aan de hand van een PowerPoint-presentatie toe.

De gemeente Rijnwaarden informeert of er in het kader van de Duitslandstrategie van de provincie Gelderland in het Duits/Nederlandse grensgebied ook een afstemming plaatsvindt over het ambulancevervoer.

De gemeente Arnhem plaatst kritische kanttekeningen bij de inhoud van de Duitslandstrategie van de provincie Gelderland. De inhoud is niet uitgebreid genoeg, er zijn slechts losse doelen vastgelegd, terwijl een duurzame relatie op de lange termijn niet wordt beoogd. Bovendien ontbreekt de coördinatie vanuit NRW/NL, want de strategie is uitsluitend gericht op provinciale belangen. Gezamenlijke en duurzame relaties beginnen altijd met gezamenlijke doelen. Het is een gemiste kans wanneer er

geen gezamenlijke doelen worden nagestreefd en bereikt, aldus de gemeente Arnhem.

De voorzitter dankt de heer Ery Tijink van de provincie Gelderland voor zijn presentatie en geeft aan dat alle initiatieven belangrijk zijn voor een Europese beleving.

Besluit:
Kennisneming

Punt 7 Terugblik „70 jaar vrijheid“

De Euregio heeft op verzoek van haar leden in 2014 en 2015 met voorrang grensoverschrijdende activiteiten gefinancierd die in het kader van “70 jaar vrijheid” zijn georganiseerd, omdat gezamenlijke herdenkingsevenementen en bevrijdingsactiviteiten een belangrijke bijdrage leveren aan de verstandhouding tussen de inwoners aan beide kanten van de grens.

Het met voorrang ondersteunen van activiteiten in het kader van “70 jaar vrijheid” is zeer positief ontvangen. Uiteindelijk hebben in 2014 en 2015 meer dan 60 verenigingen, organisaties en gemeenten in de Euregio Rijn-Waal bewust ervoor gekozen gezamenlijk de oorlog te herdenken en de vrijheid te vieren. De activiteiten hebben bovendien geleid tot vele blijvende contacten.

Een van de laatste activiteiten die in dit kader hebben plaatsgevonden is het filmproject “Stille Helden”.

De heer Robert Tonks van Stadt Duisburg en **Martien van Hemmen** van het Exodus Comité Huissen documenteren de inhoud van het project „Stille Helden“ en vertonen aansluitend de bijbehorende film over stille helden.

De voorzitter dankt Robert Tonks en Martien van Hemmen voor deze indrukwekkende presentatie en de eveneens emotionele film en wijst nogmaals op het belang van een vreedzame samenleving.

Besluit:
Kennisneming

Punt 8 Onderzoek schaliegas studenten Radboud Universiteit Nijmegen

De Radboud Universiteit Nijmegen biedt jaarlijks bijzonder gemotiveerde en getalenteerde studenten de gelegenheid in het kader van de Honours Academy aanvullend op hun normale studierichting onderzoek te doen naar diverse thema´s. Deze thema´s worden door verschillende instellingen en het bedrijfsleven aangedragen. Sinds enkele jaren fungeert ook de Euregio Rijn-Waal als opdrachtgever van de Honours Academy.

Dit jaar heeft een groep van zeven studenten: **Bronke Boudewijns, Emma Brinkhuis, Jeroen Brinkman, Lisanne Elshof, Niclas Fischer, Freek Holland en Joris Martens** onderzoek gedaan naar “Besluitvorming omtrent schaliegaswinning in de Euregio Rijn-Waal”.

Het onderzoek wordt gepresenteerd door Jeroen Brinkman.

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Tijdens de op de presentatie volgende gelegenheid tot discussie voert Stadt Rheinberg aan dat het onderzoek zich uitsluitend bezighoudt met fracking op het gebied van schaliegas, terwijl het aan de Niederrhein overwegend om de winningstechniek bij kolen gaat, waarbij steenkoolgas moeten worden gebonden en gewonnen. Daarom is het onderzoek niet één op één overdraagbaar, aldus Stadt Rheinberg. In Ascheberg hebben al proefboringen plaatsgevonden. De meeste betrokken gemeenten nemen uit milieuoverwegingen een negatieve houding aan tegenover de frackingmethode.
De voorzitter beëindigt de discussie met de vraag hoe wij gezamenlijk met deze onderwerpen kunnen omgaan. Hoe moet het proces worden vormgegeven? Deze thema's zullen in de Euregio beslist nog lange tijd onderwerp van gesprek zijn.
De voorzitter bedankt de studenten nogmaals hartelijk voor de uitwerking van het onderzoek en voor de informatieve presentatie.

Besluit:
Kennisneming

Punt 9 INTERREG VA

Punt 9a Overzicht People to People-projecten

Bij de stukken is ter informatie een overzicht meegestuurd van de reeds goedgekeurde People to People-projecten.

Er zijn geen vragen naar aanleiding van dit punt.

Besluit:
Kennisneming

Punt 9b Nieuwe projectvoorstellen

De volgende INTERREG VA-projectvoorstellen zijn ingediend en kunnen worden opgenomen in de besluitvormingsprocedure:

1. MKB-Digitrans
2. Clean-Energy-Crossing
3. E-bus 2020: In Motion Charging
4. Rheijn. Land. Experience
5. Grüne Berufe – *Qualifikation in Waldarbeit und Landschaftspflege*

Resultaten van het beraad in de Commissies en het Dagelijks Bestuur
De projectvoorstellen nr. 4 en 5 zijn op 18 april 2016 in de Commissie voor Grensoverschrijdende Verstandhouding gepresenteerd en positief beoordeeld.

De projectvoorstellen nr. 1, 2 en 3 zijn op 20 april 2016 in de Commissie voor Economische Aangelegenheden gepresenteerd en positief beoordeeld.

De projectvoorstellen nr. 1, 2, 3, 4 en 5 zijn op 21 april 2016 in de Commissie voor Financiën en Projecten gepresenteerd en positief beoordeeld.

De projectvoorstellen nr. 1-5 zijn op 29 april 2016 in het Dagelijks Bestuur positief beoordeeld.

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

De adviezen van de Commissies en het Dagelijks Bestuur zijn in de betreffende bijgevoegde projectsheet opgenomen. De adviezen worden met de projectdragers besproken en zullen in het projectvoorstel worden verwerkt.

De gemeente Nijmegen voert aan dat er bij het project MKB Digitrans door de Commissie voor Economische Aangelegenheden en de Commissie Rinanciën en Projecten kritische kanttekeningen zijn geplaatst. Met welke motivatie wordt dit project dan met een positief advies aan de stuurgroep voorgelegd? Welke taken hebben de commissies?

De heer Kamps legt uit dat juist de kritische kanttekeningen bij dit project met de aanvragers zijn gecommuniceerd en in het project worden verwerkt. De uitvoering van dit project heeft dan ook de speciale aandacht van het regionale programmamanagement.

De voorzitter bedankt voor deze toelichting en benadrukt nog eens dat van alle partners binnen de Interreg-programma's juist in de programmawisselfase veel geduld is gevraagd en het daarom belangrijk is de projecten niet met nog meer vertragingen te confronteren.

Besluit:
De projecten met een positieve aanbeveling aan de stuurgroep INTERREG VA voorleggen.

Punt 9c Projectoverzicht

Bij de stukken is ter informatie een overzicht meegestuurd van de reeds goedgekeurde INTERREG-projecten.

Er zijn geen vragen naar aanleiding van dit punt.

Besluit:
Kennisneming

Punt 10 Mededelingen/rondvraag

Mededelingen

- Grensoverschrijdend ambulancevervoer
  De **voorzitter** geeft een korte toelichting.

- Brief Lorentz Lyceum
  Deze situatie laat zien hoe belangrijk het is altijd aandacht te besteden aan het thema onderwijs in de taal van het buurland.

- Stand van zaken Windturbines Reichswald
  Karel van Soest doet verslag van de huidige stand van zaken.

- Grensoverschrijdende ruimtelijke ordening / MORO / NOVI / brochure procedures
  De heer Kamps doet verslag van de huidige stand van zaken.

- Opening GrensInfoPunt Rijn-Waal
  De heer Kamps doet verslag van de huidige stand van zaken.

- Terugblik
  Er zijn geen vragen of kanttekeningen naar aanleiding van de terugblik.

Afscheid Kristie Lamers – Gemeente Nijmegen
Mevrouw Lamers (Nijmegen) legt haar lidmaatschap van de Euregioraad neer. Vandaag was dan ook haar laatste Euregioraadvergadering.
De voorzitter dankt mevrouw Lamers nog eens hartelijk voor haar altijd constructieve bijdragen in de raadsvergaderingen en overhandigt haar een bos bloemen en het boek „De Grens“ van Enno de Witt.

Rondvraag
De gemeente Arnhem vraagt of het thema „Pact van Amsterdam“/Urban Agenda voor de raadsvergadering van november 2016 op de agenda kan worden gezet. Met name zou het er om moeten gaan welke betekenis het Pact van Amsterdam zou kunnen hebben voor de Euregio Rijn-Waal. De heer Kaiser zou eventueel de vicevoorzitter van de Europese Commissie Frans Timmermans als spreker bereid kunnen vinden voor de vergadering in november.

De voorzitter zegt toe dit thema voor de volgende vergadering op de agenda te zetten.

Besluit:
Kennisneming

Punt 11 Korte presentatie Afrika Museum

Vervallen

Punt 12 Sluiting van de vergadering

De voorzitter dankt de aanwezigen voor de constructieve en prettige vergadering.

Hij nodigt de aanwezigen namens de gemeente Berg en Dal uit voor een afsluitende borrel en geeft de gelegenheid het museum en het park te bezichtigen.

Sluiting van de vergadering om 16:10 uur.

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Agenda voor de bijeenkomst in de Traianuskamer

Datum: woensdag 28 september 2016
Aanvang: 18:00

Burgerronde

Geen programma

Vragenhalfuurtje

Kamerronde

Bespreking art. 39 vragen inzake Futsal Chabbab
Op verzoek van VVD, GL, SP, PvdA, DNF, D66, CDA

Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Raadsvoorstel Opheffing Gemeenschappelijke Regeling Breed

Geen programma

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Geen programma

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Vragenhalfuurtje
Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016 (pdf)
Bijlage - Toezegging Bruls - Vragenhalfuurtje inzake Overlast van motoren (pdf)

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Bespreking art. 39 vragen inzake Futsal Chabbab

Op verzoek van VVD, GL, SP, PvdA, DNF, D66, CDA

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal Chabbab (pdf)

Bijlage - Toezegging Frings- Beantw art 39 vragen over Futsal Chabbab (pdf)

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017
Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 (pdf)

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Raadsvoorstel Opheffing Gemeenschappelijke Regeling Breed
Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed (pdf)

Brief aan de raad - Toezending verslag Euregioraad 19 mei 2016 aan de . . .

Geen programma

Bijlage - Overzicht burgerronde 28 september 2016

Overzicht

van insprekers

aangemeld voor de Politieke Avond
van de Raad van de gemeente Nijmegen
op woensdag **28 september** in het Stadhuis

THEMA-INSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Gebroeders Van Limburgkamer

Thema-inspraak Beleidsnotitie Kamerverhuur

INTERVIEWINSPRAAK 18.00 – 19.00 uur Barbarossakamer

Brief Nachtwinkels
- De heer Bram Verweij
- De heer Wim Erkeland
- De heer Dennis Elbers
- De heer Louis ten Bosch
- Mevrouw Nicole Leenders

A12-d.d. 12 september 2016 van mevrouw Van Dun inzake Woningprobleem alleenstaande moeders
- Mevrouw Suzanne Harmes
- Mevrouw Claudia van Dun
- Mevrouw Naomi Salcedo van Dun

Brief inzake Ligplaatsen woonboten Maas-Waalkanaal (Op verzoek van GroenLinks)
- De heer R. Pestman

Beantwoording van de art. 39 vragen van inzake Toekomst Futsal Chabbab
- De heer Richard Sleegers
- De heer Said Achouitar

VRAGENHALFUURTJE BURGERRONDE 18.30 – 19.00 uur Traianuskamer

Vragen GroenLinks – Handhaving verkeerssnelheid en geluidsoverlast van motoren, auto's etc.

1. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie in Nijmegen gehandhaafd op verkeerssnelheid?
2. Hoe vaak en waar wordt momenteel door de politie (of andere instanties zoals RDW) in Nijmegen gehandhaafd op geluidsoverschrijding van motoren, auto's, quads en brommers?
3. Is het college het met ons eens dat meer handhaving (van snelheid en geluidseisen) kan leiden tot een verkeersveiliger Nijmegen?
4. Kan het college in de lente- en zomermaanden extra handhavingscapaciteit op verkeerssnelheid en geluidsoverlast bij instanties mogelijk te maken?
5. Is het college bereid zich te verdiepen in aanvullende gemeentelijke mogelijkheden om geluidsoverlast van motoren, auto's, quads en brommers tegen te gaan?

Bijlage - Toezegging Bruls - Vragenhalfuurtje inzake Overlast van motoren

PORTEFEUILLEHOUDER BRULS

Toezeggingen
Vragenhalfuurtje inzake overlast van motoren 1. Wanneer de eventuele aanvullende gemeentelijke mogelijkheden bekeken zijn die inzetbaar zijn om geluidsoverlast tegen te gaan wordt de raad daarover geïnformeerd (in 2016).

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Toelichting over de behandeling van:

Brief Beantwoording art. 39 vragen inzake Futsal Chabbab

Van:	College van B&W d.d. 12 juli 2016		
Doel:	Opinievorming		
Toelichting:	**1. Brief inzake beantwoording art. 39 vragen** Op 8 juni 2016 stelden de fracties van VVD, SP, PvdA, GroenLinks, Stadspartij DNF, D66 en CDA een vijftal schriftelijke vragen aan het college over Futsal Chabbab. Met de brief van 12 juli 2016 beantwoordt het college deze vragen. **2. Reden van agendering** Op verzoek van de fracties van VVD, SP, PvdA, GroenLinks, Stadspartij DNF, D66 en CDA is de brief geagendeerd in de kamerronde. Daarbij is de volgende motivatie meegegeven: *"In het antwoord op de vragen geeft het college aan een zelfstandig voortbestaan van Futsal Chabbab niet als doelstelling te zien, doch dit slechts op inhoud van de methodiek te concentreren. De aanvragers zijn echter van mening dat de zelfstandigheid van Futsal Chabbab in grote mate bijdraagt aan het succes van de methodiek.* *Wij vragen derhalve om agendering om met andere fracties en het college van gedachten wisselen over de borging van zowel de methodiek als van de zelfstandigheid van Futsal Chabbab.* Futsal Chabbab heeft de griffie nog aanvullende informatie gestuurd met het verzoek de raad hiervan op de hoogte te stellen. Deze extra informatie treft u aan in de bijlage.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Evelien te Rietstap e1.te.rietstap@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 38 78
Bijlagen:	1. Raadsbrief beantwoording art. 39 vragen VVD, SP, PvdA, GroenLinks Stadspartij DNF, D66 en CDA inzake Futsal Chabbab d.d. 12 juli 2016 2. Art. 39 vragen VVD, SP, PvdA, GroenLinks Stadspartij DNF, D66 en CDA inzake Futsal Chabbab d.d. 8 juni 2016 **Aanvullende informatie van Futsal Chabbab** 1. Brief Futsal Chabbab inzake 'agenderingsverzoek VVD over Futsal Chabbab' d.d. 20 augustus 2016 2. Reactie Futsal Chabbab op schriftelijke vragen 3. Ondernemingsplan Futsal Chabbab 2013 4. Begroting Futsal Chabbab 2016 5. Eindrapport Futsal Chabbab 'Samen voor een hoger doel!' 6. Brief Futsal Chabbab inzake 'Raadskamerdebat over Futsal Chabbab' d.d. 13 september 2016 7. Brief Tandem Welzijn aan Futsal Chabbab d.d. 25 augustus 2016 8. Brief Futsal Chabbab 'Stand van zaken Futsal Chabbab na 1-1-2017' d.d. 9 september 2017 9. Overeenkomst Tandem-Futsal Chabbab d.d. 12 maart 2015 10. 'Onze stip op de horizon' van Futsal Chabbab augustus 2016		

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de fracties van VVD, SP, PvdA,
Groenlinks, Stadspartij DNF, D66 en CDA
t.a.v. mw. I. van Dijk, dhr. C. van Norel, dhr. A. Selman, mw. L. Westerveld, mw W. Grutters, dhr. R. El Hafi en mw J. Rotink.

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	MO10/ 16.0005820	Evelien te Rietstap
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Beantwoording vragen Futsal Chabbab		(024) 3293878

Geachte mevrouw van Dijk, heer van Norel, heer Selman, mevrouw Westerveld, mevrouw Grutters, meneer El Hafi en mevrouw Rotink,

Op 8 juni 2016 heeft u schriftelijke vragen gesteld over Futsal Chabbab. Bij deze beantwoorden wij uw vragen.

1. *Bent u net als onderstaande partijen van mening dat Futsal Chabbab een waardevolle bijdrage levert aan het welzijnswerk in Nijmegen en dat we trots mogen zijn op een dergelijk burgerinitiatief dat al 15 jaar lang succesvol meedraait in verschillende Nijmeegse wijken?*

   Ja. Wij hebben net als u de indruk dat de methodiek die Futsal Chabbab gebruikt een waardevolle bijdrage levert aan het welzijnswerk. Daarom hebben we Futsal Chabbab de afgelopen jaren ook financieel mogelijk gemaakt.

2. *Bent u net als onderstaande partijen van mening dat het zelfstandig voortbestaan van Futsal Chabbab, al dan niet als onderaannemer bij een van de grote welzijnsinstellingen in de stad, gegarandeerd moet blijven voor de toekomst?*

   Nee. Wij zijn van mening dat de inhoud centraal moet staan bij het wel of niet subsidiëren van activiteiten: in hoeverre levert een bepaalde activiteit een bijdrage aan het behalen van belangrijke maatschappelijke doelstellingen? Wij hebben de indruk dat de door Futsal Chabbab gehanteerde methodiek een waardevolle methode is om bepaalde groepen kwetsbare jongeren perspectief te bieden. Wij vinden daarom dat de *methodiek* duurzaam geborgd moet worden. Wij vinden het geen primaire gemeentelijke taak om het voortbestaan van ondernemers met structurele gemeentelijke subsidie te garanderen. Als opdrachtgever voor het welzijns- en jongerenwerk maken we eerst en vooral een beleidsinhoudelijke afweging, waarbij de vraagontwikkeling centraal moet staan.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

3. *Bent u bereid om meerjarig een bedrag opzij te zetten zodat Futsal Chabbab haar activiteiten voort kan zetten?*

   Nee. Wel zien wij geen bezwaren om Tandem te vragen om voor het schooljaar 2016/2017 via onderaannemerschap de activiteiten van Futsal Chabbab te laten continueren. Zoals u weet werken wij samen met de W4 aan een doorontwikkeling van de welzijnsorganisaties. De methode die Futsal Chabbab gebruikt kan in deze nieuwe welzijnsorganisatie een plek krijgen. Wij verwachten dat dit concreet vorm krijgt in de tweede helft van 2017; de uitvoering begint per 1 januari 2018. Het komende jaar gaan we benutten om in de volle breedte onze opdracht ten aanzien van het ambulant jongerenwerk tegen het licht te houden. We gaan daarbij ook kijken naar nieuwe wijkinitiatieven (zoals Select Hatert), maar nut en noodzaak van bestaande producten (bijvoorbeeld de straatcoaches). Helder is echter ook dat we niet altijd ieder nieuw initiatief kunnen honoreren als we niet tezelfdertijd bereid zijn om te snijden in bestaand aanbod. Wij rekenen op uw steun als er keuzes gemaakt moeten worden.

4. *Is het mogelijk om bij de subsidie naar Tandem Welzijn een bedrag te oormerken voor Futsal Chabbab? Zo ja, bent u daartoe ook bereid?*

   Ja, voor de methodiek. Overigens merken wij op dat wij ten aanzien van het jongerenwerk opdrachtgever zijn, geen uitvoerder. Tandem hebben we de rol gegeven van uitvoeringsregisseur. Wij zullen in de prestatieafspraken met Tandem afspraken maken over de producten die uitgevoerd worden, waaronder de methodiek die Futsal Chabbab gebruikt en het – tot het einde van het schooljaar 2016-2017 continueren van Futsal Chabbab in vier wijken.

5. *Zo nee, is het college bereid om naar een andere duurzame oplossing te zoeken zodat Futsal Chabbab zelfstandig kan voortbestaan*?

   Wij gaan de komende tijd de opdracht voor het jongerenwerk herformuleren. Daarbij staat de ontwikkeling van de vraagkant centraal bij de doelgroep en in de wijken. Hierbij gaan we ook kijken naar de borging van de methodiek die Futsal Chabbab gebruikt, binnen een vraaggerichte inrichting van het jongerenwerk. Dat betekent dat de inzet van de methodiek flexibel moet kunnen meebewegen met de ontwikkeling van jongeren in de wijken in onze stad.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls mr. drs. A.H. van Hout

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Nijmegen, 8 juni 2016

Aan : het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nijmegen
Van : Fractie VVD Nijmegen, SP Nijmegen, PvdA Nijmegen, GroenLinks Nijmegen, Stadspartij DNF, D66 Nijmegen, CDA Nijmegen

reg.nr.: 16.000576
procesverantw.: BAZO

Betreft : Schriftelijke vragen conform artikel 39 van het Reglement van Orde
Onderwerp : Fustal Chabbab

INGEKOMEN
09 JUNI 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Geacht College,

Futsal Chabbab is sinds 2001 een belangrijk en authentiek onderdeel in het welzijnswerk in Nijmegen. Door zaalvoetbal te combineren met huiswerkbegeleiding en maatschappelijke activiteiten draagt Futsal Chabbab bij aan de sociale samenhang in een heel aantal wijken. Daarnaast levert Futsal Chabbab een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren.

In 2014 is Futsal Chabbab ondergebracht bij Tandem Welzijn. Futsal Chabbab heeft echter wel haar zelfstandigheid behouden en is zelf verantwoordelijk voor de invulling van haar taken. De subsidie voor Futsal Chabbab is in de lumpsum van de subsidie van Tandem Welzijn opgenomen.

In 2014 hebben Futsal Chabbab en Tandem Welzijn van de Gemeente Nijmegen de opdracht gekregen om samen een duurzaam toekomstscenario te ontwikkelen voor Futsal Chabbab. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat Futsal Chabbab een meerwaarde heeft voor de stad en op eigen kracht verder zou moeten werken aan haar activiteiten op het gebied van zorg en welzijn, onderwijs, leefbaarheid en sport.

De constructie zoals deze in 2014 tot stand kwam, waarbij Futsal Chabbab een onderaannemerschap bij Tandem Welzijn vervult, loopt ten einde in december 2016. Voor de periode vanaf januari 2017 is het nog onduidelijk of Futsal Chabbab over dezelfde subsidiegelden als de afgelopen jaren kan beschikken en of de constructie met Tandem Welzijn overeind blijft. Deze onzekerheid heeft enkele fracties ertoe bewogen onderstaande vragen aan het college te stellen.

1. Bent u net als onderstaande partijen van mening dat Futsal Chabbab een waardevolle bijdrage levert aan het welzijnswerk in Nijmegen en dat we trots mogen zijn op een dergelijk burgerinitiatief dat al 15 jaar lang succesvol meedraait in verschillende Nijmeegse wijken?
2. Bent u net als onderstaande partijen van mening dat het zelfstandig voortbestaan van Futsal Chabbab, al dan niet als onderaannemer bij een van de grote welzijnsinstellingen in de stad, gegarandeerd moet blijven voor de toekomst?
3. Bent u bereid om meerjarig een bedrag opzij te zetten zodat Futsal Chabbab haar activiteiten voort kan zetten?
4. Is het mogelijk om bij de subsidie naar Tandem Welzijn een bedrag te oormerken voor Futsal Chabbab? Zo ja, bent u daartoe ook bereid?
5. Zo nee, is het college bereid om naar een andere duurzame oplossing te zoeken zodat Futsal Chabbab zelfstandig kan voortbestaan?

In uw brief van het college met als titel "Subsidieverstrekking W4 en MEE Gelderse Poort 2016" van datum 17 februari 2016 (kenmerk: M030/LT 2016.0339) staat het volgende omschreven aangaande Futsal Chabbab: "Voor het project Futsal Chabbab is in 2016 nog eenmaal 90.000 Euro extra beschikbaar. Daarbij hoort de ontwikkelopdracht Futsal in te bedden in het bestaande jongerenvoorzieningenaanbod binnen uw budget."

6. Mogen we hieruit opmaken dat Tandem Welzijn de opdracht heeft het voortbestaan van Futsal Chabbab te garanderen binnen het budget dat de gemeente aan Tandem beschikbaar stelt voor 2017 en verder? Zo nee, wat bedoelt u dan met bovenstaande zinsnede?

Met vriendelijke groet,

Inge van Dijk (VVD)
Cor van Norel (SP)
Ammar Selman (PvdA)
Lisa Westerveld (GroenLinks)
Wendy Grutters (Stadspartij DNF)
Rachid El Hafi (D66)
Judith Rotink (CDA)

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab
Pieter Postplein 34
6543 LW NIJMEGEN

Gemeente Nijmegen
t.a.v. de Gemeenteraad
d.t.v. de griffier, mw. M. Heffels
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nador, 20 augustus 2016

Betreft: **Agenderingsverzoek VVD over Futsal Chabbab**

Geachte mevrouw Heffels,

Inleiding
De VVD heeft samen met GroenLinks, de Stadspartij DNF, D66, de SP, de PvdA en het CDA een agenderingsverzoek ingediend over de schriftelijke vragen over Futsal Chabbab.

Informatie
Wij hebben in een eerder stadium alle fracties uitgenodigd voor een werkbezoek. Bij dit bezoek hebben de fracties die aanwezig waren een informatiepakket ontvangen. Deze fracties hebben ook later informatie gekregen.

Debat
Nu de fracties in de raadskamer met elkaar en met wethouders Frings en Helmer in gesprek gaan is het goed dat iedereen allemaal dezelfde informatie heeft. Om die reden stuur ik u bijgaande informatie toe.

Verzoek
Ik verzoek u om deze informatie te betrekken bij het agenderingsverzoek. Graag verneem ik van u wanneer de gemeenteraad het agenderingsverzoek bespreekt.

Met vriendelijke groeten,

Saïd Achouitar

Aantal bijlagen: 4.

NISB Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen
MOVISIE

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab
Pieter Postplein 34
6543 LW NIJMEGEN

Aan: VVD, SP, PvdA, GroenLinks, Stadspartij DNF, D66 en CDA
Van: Saïd Achouitar

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen

Hierbij stuur ik namens Futsal Chabbab onze reactie op de antwoorden van het College op de schriftelijke vragen :

Antwoord 1:
Het College geeft aan Futsal Chabbab een waardevolle bijdrage levert aan het welzijnswerk in Nijmegen. Daar ben ik met het College trots op. Futsal Chabbab heeft inderdaad financiële middelen gekregen van het College. Dat was ook in 2006 al mogelijk na een interventie van de Raad (motie-Van der Meer).

De reden waarom de bijdrage van Futsal Chabbab zo waardevol is ligt in onze ogen in de kleinschaligheid, de korte lijntjes en de flexibiliteit, de culturele identiteit en eigenaarschap. Allemaal zaken die een grote welzijnsinstelling niet kan leveren, maar een burgerinitiatief wel. Trial and error heeft ook uitgewezen: zie MovinEde. Daar hebben Welstede en Sportservice Ede de methode willen kopen en zelf willen uitvoeren. Het resultaat is dat zij daarin gefaald hebben. De onkosten zijn voor de gemeente Ede echter vele malen hoger geweest dan in Nijmegen.

Antwoord 2:
Het College is het niet met de meerderheid van de Raad eens dat Futsal Chabbab een zelfstandige entiteit moet blijven. Voor het College is de inhoud leidend. Hierboven heb ik al geschetst dat Futsal Chabbab als zelfstandige organisatie op de inhoud de taak die wij uitvoeren beter kan verrichten. Aangezien het College de indruk heeft dat de gehanteerd methodiek waardevol is kan het College naar onze mening ons onze taak beter laten uitvoeren. Het College stelt terecht dat het geen gemeentelijke taak is om ondernemingen structureel levensvatbaar te houden. Echter, Futsal Chabbab v.o.f. wordt het onmogelijk gemaakt om te ondernemen, aangezien wij al sinds 2013 bezig zijn met deze discussie rondom de kanteling en de transitie in het sociaal domein met de gemeente Nijmegen. Dankzij de interventie van Inge van Dijk (VVD) is onze werkzame periode met 2 jaar verlengd (1-1-2015 - 31-12-2016) waarbij Tandem Welzijn en Futsal Chabbab v.o.f. een gezamenlijke ontwikkelopdracht hebben opgestart. Voor ons had dit de consequentie dat wij opnieuw 2 jaar in onzekerheid zouden zitten. Uit de ontwikkelopdracht is gebleken wat wij hierboven al geschetst hebben. Futsal Chabbab functioneert het beste in de Nijmeegse samenleving als zelfstandige organisatie. De beleidsinhoudelijke afweging kan daarmee de door het College centraal gestelde vraagontwikkeling simpel zijn.

Antwoord 3:
Het College is (opnieuw) niet van zins meerjarige zekerheid te bieden. Weer wordt er gesproken over een verlenging van een schooljaar. Hierbij merken wij op dat de periode tot 1-1-2017 al geborgd is met gemeentelijke middelen. De facto biedt het College slechts een half jaar extra zekerheid. Het College stelt ook nog eens dat e.e.a. afhangt van de ontwikkelingen binnen de W4. Het is onredelijk om een kleine sociale onderneming zo lang te laten wachten, terwijl wij ook met andere projecten aan de slag willen in andere steden. Deze discussie zorgt er voor dat wij het door het

Futsal Chabbab valt onder de BTW- vrijstellingsregeling ex art. 11.1 Wet OB'68.

College gevraagde ondernemerschap niet goed kunnen uitvoeren. Futsal Chabbab wil dit typisch Nijmeegse product graag in andere steden ook succesvol laten zijn. Daarnaast is Futsal Chabbab echt iets van de stad en past het bij de slogan “Wij zijn Nijmegen”.

Antwoord 4:
Het College wil alleen geld oormerken zodat Tandem Welzijn de methodiek van Futsal Chabbab kan uitvoeren in de Nijmeegse wijken. Het College perkt overigens het aantal wijken drastisch in. Werkte Futsal Chabbab tot 2014 nog in 7 wijken… nu stelt het College samen met Tandem dat de Futsal Chabbab-activiteiten nog maar in 4 wijken (Heseveld, Neerbosch-Oost, Meijhorst en Willemskwartier) zouden moeten worden uitgevoerd. De vraag groeit echter alleen maar.

Het College stelt in haar beantwoording dat zij met Tandem Welzijn afspraken wil maken over de producten die uitgevoerd dienen te worden. Hier zou de methode die wij gebruiken onderdeel in zijn. Echter, Tandem Welzijn kan hier geen gebruik van maken, aangezien de Methode-Saïd geestelijk en praktisch eigendom is van Futsal Chabbab v.o.f..

Antwoord 5:
Voor het College staat de vraagkant bij de doelgroep en in de wijken voorop. Wij hebben via de ontwikkelopdracht die wij samen met Tandem Welzijn hebben uitgevoerd aangetoond dat er weldegelijk vraag is in de Nijmeegse wijken. In het verleden is op uitdrukkelijk verzoek van de burgemeester en wethouder Tankir extra inzet – buiten het reguliere aanbod om – gepleegd in de wijk Willemskwartier. Nu is er al enige tijd interesse vanuit Wijkmanagement om in Oud-West actief te worden. Andere spelers in het werkveld (straatcoaches, jongerenwerkers, onderwijsveld, politie…) geven zonder uitzondering aan graag te zien dat de werkzaamheden van Futsal Chabbab in zelfstandige vorm verder voortgezet worden.

Het College kiest kennelijk om het sociaal welzijnswerk te beleggen bij een grote organisatie die daarmee het monopolie krijgt over een belangrijke algemene voorziening. Futsal Chabbab hoopt dat de gemeente Nijmegen de veelkleurigheid die onze stad kent ook zichtbaar te laten zijn in de organisaties waar de gemeente mee samen werkt. De uitspraak om vele bloemen te laten bloeien spreekt Futsal Chabbab aan, zolang dit een gemengd boeket is. Dat toont ook de diversiteit van onze stad aan. Zo kan iedereen ook echt zeggen een stukje van Nijmegen te zijn!

13 juli 2016

Saïd Achouitar

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab

Futsal Chabbab onderneemt het!

Augustus 2013

Ondernemingsplan 2015-2019

Futsal Chabbab

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Inhoudsopgave

Waarom een ondernemingsplan voor Futsal Chabbab? ... 3

Doelstelling Futsal Chabbab ... 3

Het concept ... 4

De markt ... 5

Marktontwikkeling ... 5

Werkwijze ... 5

Doelgroepen ... 6

Partners in het sociale domein ... 6

Maatschappelijk rendement ... 9

Wat levert Futsal Chabbab op? ... 9

Transitie naar 2015... ... 10

De doe-democratie ... 13

De marketing mix ... 14

Product ... 14

Prijs ... 14

Plaats & Distributie ... 14

Promotie ... 14

Personeel en vrijwilligers ... 14

SWOT-analyse ... 15

Uitvoeringsagenda ... 16

Bronnen ... 17

Waarom een ondernemingsplan voor Futsal Chabbab?

Futsal Chabbab staat op een nieuwe tweesprong in haar bestaan. Na de aanvraag van de meerjarige subsidieperiode staat Futsal Chabbab weer voor een nieuwe keuze. Een keuze over haar toekomst in een maatschappelijke omgeving in transitie. Samenwerken in zelfredzaamheid – ook wel: samenredzaamheid – is nu het nieuwe motto binnen de overheid. Vanuit Futsal Chabbab, sinds 2004 een zelfstandige onderneming met een sociaal karakter, dragen wij hier ons steentje aan bij (Cornelisse & Sabiran, 2011). Ook na 2015 wil Futsal Chabbab dat blijven doen. Daarom dit ondernemingsplan, die in samenhang met de notitie "Een nieuwe visie" (Achouitar, Roerink & van Hout, 2013) gelezen moet worden.

Futsal Chabbab is van 2005 tot 2013 gesubsidieerd vanuit het programma Sport. Vanaf 2013 wordt Futsal Chabbab gesubsidieerd vanuit het gemeentelijke programma Zorg en Welzijn (Frings, 2013). Hiermee wordt onze middel/doel-methodiek[1] erkent.

Doelstelling Futsal Chabbab

Futsal Chabbab hanteert als doelstelling deze 6 pijlers:

- Beleven: 'passie en plezier'. Het aanbieden van een leuke en zinvolle sportieve activiteit voor jongeren uit achterstandswijken.
- Bewegen: 'gezond en wel'. Het verminderen van overgewicht en het bevorderen van een actieve leefstijl.
- Binden en overbruggen: 'samen sterk'. Het bijbrengen van normen en waarden, het verminderen van overlast, het bevorderen van interetnische contacten tussen jongeren, het betrekken van ouders en van tweede generatie familieleden.
- Leren en ontwikkelen: 'het beste uit jezelf'. Het verminderen van schooluitval, het bevorderen van onderwijs- en arbeidsmarktkansen, het persoonlijk begeleiden en ondersteunen van kwetsbare jongeren.
- Presteren: 'kanjers en kampioenen'. Het ontwikkelen van sportieve vaardigheden en van sportieve talenten, het toeleiden naar een sportvereniging.
- Actief in de maatschappij: 'vinden en verbinden': sociaal-zwakke jongeren of jongeren met minder kansen worden gevonden en daarmee ook hun gezinnen. Door deze gezinnen te steunen verbetert de leefbaarheid in de wijk en de sociale cohesie in de stad.

Futsal Chabbab sluit in haar doelstelling en werkwijze aan op het WMO-beleidsplan (Frings, 2012a), omdat we in en met de wijk willen werken aan de sociale cohesie en de leefbaarheid van de stad, waarbij we de groei van de jeugd centraal stellen.

[1] Middel/doel-methodiek: Sport is een middel om het concrete doel (een betere leefbaarheid in de wijk en betere schoolprestaties) te bereiken.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

De onderneming

Onderneming	
Handelsnaam	Futsal Chabbab
KvK-inschrijfnummer	09141736
Rechtsvorm	eenmanszaak
Datum inschrijving KvK	25 maart 2004
Administrateur	Administratiekantoor Kersten
Tarief omzetbelasting	21%
Frequentie van betalen omzetbelasting	Per kwartaal
BTW-nummer	163897992B01
Algemene voorwaarden	Gedeponeerd bij de KvK Arnhem
Vergunningen	N.v.t.
Subsidies	Gemeente: toegekend tot 1 januari 2015 Woningcorporaties: toegekend tot 1 januari 2015
Verzekeringen	ABN Amro N.V.

Het concept

Het concept van Futsal Chabbab is gebaseerd op de Methode-Saïd: het geven van zaalvoetbaltraining in combinatie met huiswerkbegeleiding en persoonlijke aandacht met ondersteuning voor privé-situaties. Zaalvoetbal is het 'zoet' wat Futsal Chabbab in huis heeft. Futsal Chabbab heeft als doelstelling dat de jongeren geen overlast bezorgen in de wijk en hun best doen op school. Dat is in de ogen van de jongeren het 'zuur'. Het trainen en voetballen is hun beloning: het 'zoet'. Ideaal zijn er 45 deelnemers per groep. Heel intensief wordt er door de KNVB gekwalificeerde en gecertificeerde zaalvoetbaltrainers les gegeven in het zaalvoetbal. De jongeren kunnen hier hun energie kwijt en leren als team met anderen om te gaan. Juist ook met anderen van diverse achtergronden en culturen. Hierin is ook aandacht voor opvoeding en maatschappelijke begeleiding, naast het sportieve deel. Het gaat er om de jongeren te veranderen en de verandering kan gericht zijn op vorming, op preventie of toeleiding naar hulpverlening. Om de verandering mogelijk te maken hanteert de professional interactieve communicatie, relatieopbouw en gesprekstechnieken (die ofwel vertrouwen opbouwen ofwel aanzetten tot activering). Jongeren worden door hun trainers begeleid. Hier vallen ook evaluatieve gesprekken met de jongeren en ouders onder. In sommige gevallen worden thuisbezoeken afgelegd en problemen daar besproken. Huiswerkbegeleiding op middelbare scholen wordt actief ingezet. Jongeren met een duidelijke achterstand op hun opleiding (volgens de rapportcijfers die wij van alle deelnemers inzien) krijgen wekelijks huiswerkbegeleiding op school door studenten, m.n. door HBO-studenten, of indien mogelijk door docenten van het voortgezet onderwijs. Dit doen wij net zolang als uit hun schoolprestaties nodig lijkt te zijn. Een goed rapport (allemaal voldoendes, waarbij inzet en gedrag een belangrijke rol spelen) geeft vrijstelling voor huiswerkbegeleiding in de volgende periode. Bij het opzetten van een project wordt als voorbereiding de doelgroep en de leefomgeving geanalyseerd. Hierbij wordt contact gelegd met partners en sleutelfiguren in de wijk (politie, welzijnszorg, sportservice, scholen, …) om wensen en de al aanwezige projecten en activiteiten af te stemmen. Als "last, but not least" worden er ook toernooien in de recreatieve sfeer georganiseerd, om het 'zoet' te accentueren.

De markt

Marktontwikkeling

We zien dat er in de lokale overheidssector veel aandacht is voor sport in relatie met leefbaarheid. In Arnhem is er de Arnhem Voetbalschool (AVS) (Kas, 2012) en in Oss wordt via het SEC gewerkt met Citytrainers[2]. Door bezuinigingen moeten diverse doelstellingen van gemeentelijk beleid met elkaar verbonden worden. Er wordt hier door ontschot gewerkt met meerder disciplines. Futsal Chabbab werkt al 12 jaar met deze filosofie en daarom durf ik te stellen dat Futsal Chabbab binnen de huidige markt trendsetter is geweest en nog steeds een stevige marktpartij is.

Daarnaast wordt er in het welzijnswerk sinds kort gewerkt met het WNS (welzijn nieuwe stijl). In het boek “Burgerkracht” (Boer & Lans, 2011) wordt dit nader toegelicht:

8 bakens van Welzijnswerk Nieuwe Stijl

1. Gericht op de **vraag achter de vraag**
2. Gebaseerd op **eigen kracht** van de burger
3. Direct **erop af**
4. **Formele** en **informele** zorg is in optimale verhouding
5. Meer **collectief** dan individueel
6. **Samenwerken** met organisaties
7. Niet vrijblijvend maar **resultaatgericht**
8. Gebaseerd op **ruimte voor professionals**

Futsal Chabbab werkt met deze 8 bakens. In de door Spectrum en MoVISIE geaccrediteerde methodebeschrijving heeft drs. Richard Sleegers deze 8 WNS-bakens nader uitgewerkt (Sleegers, 2012, p. 9).

Werkwijze

Futsal Chabbab wil na 1 januari 2015 binnen en samen met het wijknetwerk en de sociale wijkteams verder werken aan haar doelstellingen. Omdat we hiermee nog beter in een netwerk zijn ingebed is er een verduurzaming van onze activiteiten gerealiseerd in de wijk. In het raadsvoorstel Uitvoering wijkpilots zorg & welzijn (Frings, 2012b) staat de nieuwe werkwijze van de gemeente helder verwoord:

Wijknetwerken
Het primaat ligt bij de wijk. We betrekken wijkbewoners, cliënten en ondernemers bij de wijkpilots via de opzet van wijknetwerken. We gaan bezien in hoeverre het wijknetwerk een positie kan krijgen als opdrachtgever. Minimaal heeft het wijknetwerk een adviserende rol ten opzichte van het sociale wijkteam. Daarnaast voert het wijknetwerk ook zelf activiteiten uit, al dan niet in coproductie met het sociale wijkteam. In het wijknetwerk zitten actieve bewoners uit allerlei geledingen: van ondernemers, wijkraad, cliënten(organisaties) en sportvereniging tot kerk of moskee. In de meeste wijken bestaat al een goed wijknetwerk dat waar nodig wordt aangepast of uitgebouwd.

Vanuit het wijknetwerk wordt een werkgroep geformeerd, die de ontwikkelingen rond de wijkpilots op de voet gaan volgen. Naast wijkbewoners willen we hiervoor cliënten(organisaties) uitnodigen. Deze werkgroep concentreert zich op aanpassing van het collectieve (activiteiten)aanbod in de wijk.

[2] www.sportinoss.nl

Het sociale wijkteam wordt verbonden met het (bestaande) wijknetwerk (zie hoofdstuk 5 en 8). We gaan bezien in hoeverre het wijknetwerk een positie kan krijgen als opdrachtgever. Minimaal heeft het wijknetwerk een adviserende rol ten opzichte van het sociale wijkteam. Het wijknetwerk zet ook zelf activiteiten op, al dan niet in coproductie met het sociale wijkteam. In het wijknetwerk zitten actieve bewoners uit allerlei geledingen: van ondernemers, wijkraad, cliënten(organisaties) en sportvereniging tot kerk of moskee en andere wijkprofessionals zoals de wijkagent, de woonconsulent, de directeur van de openwijkschool etc. In de meeste wijken bestaat al een goed wijknetwerk dat waar nodig wordt aangepast of uitgebouwd.

Vanuit het wijknetwerk wordt een *wijkgericht klantenpanel* gevormd om in het bijzonder te fungeren als klankbord voor het sociale wijkteam.

6

Futsal Chabbab wil de periode tot aan 2015 al gebruiken om de samenwerking in de wijk te intensiveren en daarmee het wijknetwerk te verstevigen om een basiswelzijnsstructuur te realiseren. Deelname aan en binnen de sociale wijkteams is hierbij een absolute must. Ook in de gemeente Lingewaard wordt met deze wijkteams gewerkt. In de Sociale Visie (Eeten, 2012) wordt dit uitgewerkt.

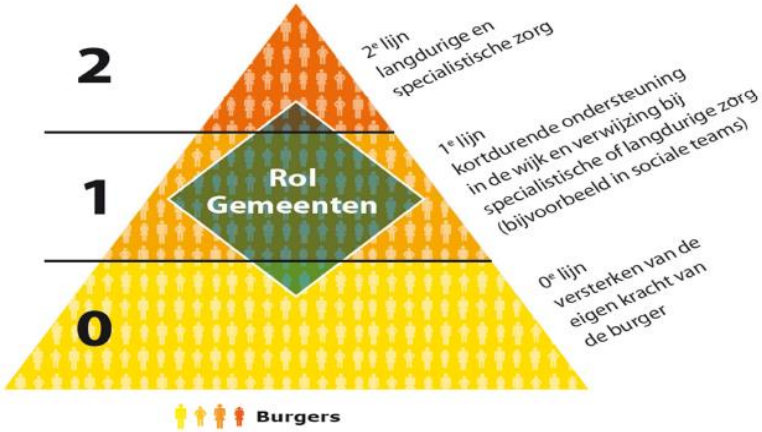

De activiteiten in de sporthal en tijdens de huiswerkbegeleiding zijn zaken die in de 0e lijn passen. Zodra wij zien dat een jongere meer ondersteuning nodig heeft die in de 1e lijn past zorgen wij er voor dat we deze steun zelf bieden en/of bij collega-instellingen halen. Ook zijn er goede contacten met werkgevers in de regio via het locale uitzendbureau WerkDirekt voor toeleiding naar arbeid.

Doelgroepen

Futsal Chabbab heeft als doelgroep de lokale overheid (primair de G32) en andere semi-overheidsinstellingen en -organisaties. Door de Kanteling in het welzijnsveld worden ook wijkorganisaties en betrokken buurtbewoners een belangrijke doelgroep.

Partners in het sociale domein

Futsal Chabbab ziet in de sociale kaart van Nijmegen verscheidene organisaties die – sommigen groot, anderen klein – een (mede-)speler op het sociale welzijnsveld zijn (Achouitar, 2013):

- Het Inter-Lokaal;
- School's Cool;
- SoccerClinics;
- Sportservice Nijmegen;
- Tandem Welzijn;
- Wij staan voor de Wijk/N.E.C. Doelbewust.

Het Inter-Lokaal

Het Inter-Lokaal is een welzijnsorganisatie gericht op allochtonen en migranten. Ondanks dat wij niet specifiek gericht zijn op deze groepen, maar op alle jongeren, is Het Inter-Lokaal een partner. In het Ondernemingsplan 2008-2010 van Het Inter-Lokaal (Tankir, 2007) staan de volgende passages: "*Wij creëren kansen voor mensen om volledig te kunnen meedoen in de samenleving. Onze krachten zijn het kunnen vinden van kwetsbare groepen, ons verbinden met mensen en maatschappelijke vraagstukken en het sluitend aanpakken van uiteenlopende hulpvragen. […] Een belangrijke trend in onze projecten is de wijkgerichte aanpak. Wij zoeken mensen outreachend op in hun eigen wijk. Dit doen we samen met andere instanties die reeds ingang hebben bij mensen met een hulp- of zorgvraag."* Futsal Chabbab werkt met 'vinden en verbinden' en wil dan ook 'aanpakken' in de wijk. De jongeren komen bij Futsal Chabbab omdat daar iets te halen is. Wij werken met een wijkgerichte aanpak en investeren net als Het Inter-Lokaal in een stevige samenwerking met andere instanties. Wij hebben de directe ingang naar de jongeren in de wijk met een (eventuele) hulp- en/of zorgvraag.

School's Cool

"School's Cool is een project dat in Amsterdam al jaren succesvol is. Ook in Nijmegen blijkt het een ijzersterk concept te zijn. De één-op-één-relatie tussen mentor en kind en de wekelijkse begeleiding is effectief." Zo omschrijft het team van School's Cool hun succesvolle project. Futsal Chabbab wil samenwerken met deze organisatie, omdat zij zich ook met huiswerkbegeleiding en onderwijsondersteuning bezig houden. Ook Futsal Chabbab kan één-op-één-begeleiding bieden.

SoccerClinics

De afgelopen jaren heeft Futsal Chabbab de werkzaamheden in het Nijmeegse stadsdeel Lindenholt uitbesteed aan SoccerClinics. Deze startende onderneming is opgericht door twee middenkadertrainers die graag op eigen benen wilden gaan staan en in nauwe samenwerking met onze onderneming met het Futsal Chabbab-concept aan de slag wilden. Omdat Futsal Chabbab eigen ondernemingszin wil stimuleren en jongeren op hun eigen benen wil laten staan hebben we hier ruimte voor geboden.

Sportservice Nijmegen

In het Jaarplan 2013 van Sportservice Nijmegen (Frings, 2012c) staat deze tekst: "Voor de jongeren (12-18 jarigen) kiezen we voor een wijkgerichte aanpak in wijken waar de ondersteuning nodig is. Het aanbod richt zich meer op de jongeren die via de sport werken aan doelstellingen op gebied van sociale cohesie, eigen leefstijl en leefbaarheid in de wijk." Futsal Chabbab werkt met dezelfde methode en voert de genoemde ambitie al jarenlang uit. Diverse deelnemers van onze projecten zijn nu werkzaam als middenkadertrainer binnen Futsal Chabbab. Ook zijn er deelnemers en middenkadertrainers actief in andere sportgremia (zoals bij Tandem en Sportfondsenbaden Nijmegen). Futsal Chabbab werkt al jaren met deze methodiek.

Tandem Welzijn

Tandem Welzijn is de welzijnsorganisatie van Nijmegen. Zij werken op verschillende vlakken aan een sterkere en socialere stad. Vroeg signaleren is een van de basisprincipes zoals in hun Strategisch venster (Plass, 2010) wordt beschreven. Zij werken – net als Futsal Chabbab – met jongeren en heel direct in de wijken. In 2010 is op een werkconferentie van Tandem onze werkwijze omarmt door het jongerenwerk. Uit het Strategisch Venster enkele citaatjes: "*Verbinden: Wij vinden het belangrijk om mensen bij elkaar te brengen. Samen dragen zij zorg voor een plezierig en veilig leefklimaat.*" En ook: "*Ingrijpen: Wij grijpen in samenwerking met onze partners krachtig in bij hardnekkige problematiek. Daarna kijken we goed hoe we overlast in de toekomst kunnen beperken.*" Futsal Chabbab is een van de genoemde partners bij "ingrijpen". Daarnaast herkennen wij ons in de kwaliteit "verbinden".

Wij Staan voor de Wijk/N.E.C. Doelbewust

N.EC. Doelbewust heeft de volgende missie (Baghus, Teunissen, Hofstede & Schattenberg, 2012): "*Door krachtenbundeling van partners en bewoners, de leefbaarheid in wijken vergroten met behulp van sport, gezondheid en veiligheid.".* Futsal Chabbab heeft dezelfde missie. We zijn ook projectpartner binnen het project "N.E.C. BuurtBattle" en werken dus nauw samen met deze maatschappelijke stichting van N.E.C.. Wij verbinden N.E.C. als partner met de jongeren in de wijk.

Maatschappelijk rendement

De samenleving investeert in Futsal Chabbab. Nu middels een subsidie, maar straks via de Kanteling in de WMO en het transitietraject rond de jeugdzorg. Het is dan ook goed om het maatschappelijk rendement van Futsal Chabbab nog eens te benoemen.

Voor de maatschappelijke partners in de wijken die met jongerenwerk bezig zijn is het van belang dat zij de jongeren in hun eigen natuurlijke omgeving kunnen vinden. Op deze manier is Futsal Chabbab met onze activiteiten een vindplaats voor de andere welzijnspartners in een Sociaal Wijkteam. Futsal Chabbab toont haar kracht door op straat zichtbaar actief te zijn.

Omdat Futsal Chabbab hamert op het handhaven van de discipline tijdens en rondom hun activiteiten zijn er voordelen voor politie en toezicht. Zij kunnen eenvoudig in de leefwereld van de jongeren komen via Futsal Chabbab. Zo heeft Futsal Chabbab ook onbevoegd gezag gekregen in de wijken.

Zoals de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie (Van Middelkoop, 2010) in antwoord op Kamervragen van de fractievoorzitter van de Groep-Verdonk over de activiteiten van de Stichting Ara Cora ook omschrijft zijn de sportactiviteiten van belang voor de jongeren, omdat ze op deze manier kunnen "*aanhaken bij de samenleving*." De Minister schrijft ook dat "*ze ervaren dat samen sporten en sporten op een hoog niveau motivatie, inzet, discipline, teamspirit en doorzettingsvermogen vergt. [..] Ouders en verzorgers worden bovendien betrokken bij de leefwereld van hun kinderen om zo de kwaliteiten, talenten en mogelijkheden van de jongeren te ondersteunen. Het creëren van rolmodellen motiveert de deelnemers om zelf ook een bijdrage te leveren aan de wijk en om hun persoonlijke omstandigheden in positieve zin aan te pakken.*" Ook Futsal Chabbab zet sport in als middel en wil het aspect van samen sporten voorop stellen. Niet het niveau van de sportieve activiteit is maatgevend, maar de omgang met elkaar en de samenleving is het ijkpunt waar Futsal Chabbab haar prestaties op scoort. Zoals eerder al aangegeven vindt ook Futsal Chabbab het van wezenlijk belang om met ouders en verzorgers contact te hebben over hun kinderen. De systematiek van de rolmodellen is ook bij Futsal Chabbab een gangbare werkmethode. De Minister stelt ook dat "*het ontwikkelen en erkennen van hun sportieve talenten een positieve uitwerking heeft op hun dagelijkse leven*". Ook bij Futsal Chabbab wordt gewerkt aan het versterken van het wijkgevoel. Jongeren kunnen met recht trots op hun wijk zijn als zij goed presteren bij bijvoorbeeld een N.E.C. BuurtBattle. Daar strijden ze voor hun wijk.

Wat levert Futsal Chabbab op?

Het maatschappelijk rendement is hetgeen we als resultaat neerzetten. Niet alles is tastbaar en te meten, zoals de verbetering van de leefbaarheid in de wijk. Het resultaat is er wel: minder overlast, minder vandalisme en minder problemen met jongeren. De onderzoekscijfers van de gemeente geven aan dat Nijmegenaren minder fysieke verloedering ervaren in hun wijk. Ook de cijfers rond leefbaarheid verbeteren (Jeene, 2012). Wat niet tastbaar is dat we niet weten hoe de stad zou scoren op aspecten als leefbaarheid en jongerenoverlast als Futsal Chabbab er niet zou zijn. We horen echter veel positieve geluiden van sleutelfiguren in de wijken en in het maatschappelijke veld. Tastbaar zijn de verbeterde schoolresultaten door de huiswerkbegeleiding en schoolactivering, en daardoor minder werkloosheid en een verbeterde arbeidsparticipatie omdat ze door hun behaalde startkwalificaties betere kansen op de arbeidsmarkt hebben (Achouitar, 2010a; Achouitar, 2011; Achouitar, 2012). De resultaten uit het verleden willen we doortrekken naar de toekomst.

Transitie naar 2015…

In 2015 komen diverse transities samen. De jeugdzorg komt van de provincie naar de lokale overheid. Ook zullen de omvormingen in de WMO dan zijn beslag krijgen. Het welzijnsveld kantelt dan naar de wijk. De Sociale Wijkteams zullen een belangrijke coördinerende positie krijgen in deze processen.

Nu al zijn er pilots in de wijken Hatert, Dukenburg en Waalsprong gaande met het werken met de Sociale Wijkteams (de generalistenteams van professionals). Futsal Chabbab draait sinds kort mee met het Sociale Wijkteam in Hatert. Zo zijn er de tweewekelijkse bloklunches waar casussen worden ingebracht (via de STIP's, maar ook door ons als formeel netwerk vanuit een burgerinitiatief), waarbij wij waar nodig kunnen inspringen en de zorgen uit het Sociale Wijkteam mee kunnen nemen op straat in ons werk. Dit zouden we graag verder willen uitbouwen in de wijken waar we nu al actief zijn, maar zeker ook in de andere wijken en daarmee de andere Sociale Wijkteams.

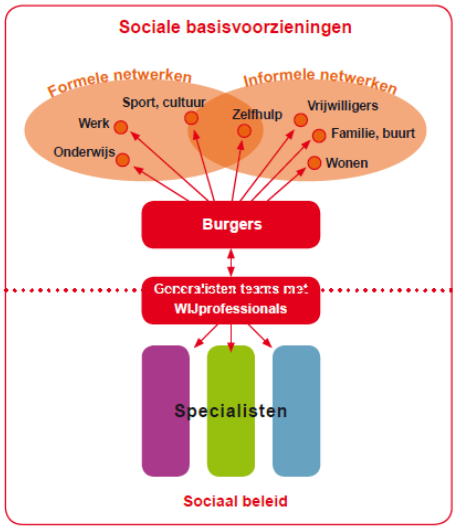

De Sociale Wijkteams zullen met de welzijnsinstellingen zoals NIM, Tandem en Het Inter-Lokaal gaan investeren op de sociale basisvoorzieningen. Denk aan het onderwijs, de arbeidsmarkt, maar ook aan sport- en cultuurvoorzieningen in de stad waar iedere Nijmegenaar gebruik van maakt en kan maken, zodat er minder noodzaak is om categoraal beleid te voeren ten aanzien van specifieke groepen bewoners. Futsal Chabbab wil zo één voorziening zijn voor iedere Nijmegenaar en daarmee investeren op de ontwikkeling van eigen kracht en "samenkracht" in de samenleving. Futsal Chabbab wil de talenten die jongeren hebben die wij zien bij iedere jongere graag benutten. Jongeren die erkenning willen voor hun werk en hun "zijn" in de samenleving. Futsal Chabbab wil community-based te werken in het sociale domein. Wij richten ons al op netwerken die daadkrachtige professionals inzetten die – net als wij – dichtbij jongeren en hun eigen sociale netwerk opereren. Wij werken wat betreft met bevoegd maar soms ook met onbevoegd gezag.

Futsal Chabbab heeft gezien dat ook in andere gemeenten gewerkt wordt aan deze methodieken. In Einhoven werkt de gemeente via WIJeindhoven aan de implementatie van deze transitie. Wethouder Lenie Scholten benoemt dit alsvolgt; "de werkers moeten uit het kantoor en er-op-af". Futsal Chabbab werkt al vanaf 2001, toen wij begonnen in Heseveld, met deze werkhouding en attitude. Niet vanuit een kantoor en pak met stropdas, maar in de sportzaal en met trainingspak en bal. De ontkokering van het veld zal onze werkzaamheden hier ook stimuleren en sterker maken.

Futsal Chabbab werkt aan zowel de zelfredzaamheid als aan de leefbaarheid in de stad en in de wijk! We zien dat de regio Arnhem deze koppeling ook maakt, maar minder helder. "It takes a village to raise a child", is daar het adagium. Het is de taak van de overheid om opvoeders, jongeren en hun sociale omgeving waar nodig te ondersteunen om deze verantwoordelijkheid waar te maken. Het is immers de verantwoordelijkheid van de overheid om dit mogelijk te maken in stad en wijk (Kok &

Weeda, 2012). De regio Arnhem stelt terecht dat de primaire verantwoordelijkheid bij de ouders ligt, maar stelt ook terecht dat de sociale omgeving waarin allerlei sociale netwerken (familie/vrienden/buren) en voorzieningen (kinderopvang/school/verenigingen) een rol hebben bij het opvoeden en opgroeien. Het oplossen van normale opgroeiproblemen hoort een plek te krijgen in de sociale omgeving (in de civil society en de pedagogische basisinfrastructuur). Op dit moment komen problemen te snel bij de professionele zorg terecht. In de toekomst willen wij – net als de regio Arnhem - opvoeders en (professionele) medeopvoeders waar nodig beter ondersteunen en zo de inzet van professionele hulpverlening verminderen. Inzet op preventie levert uiteindelijk een mooiere samenleving en een besparing op! Dit onderkent de regio Arnhem ook door uit een advies van de RMO te citeren: "De gemeenten richten hun beleid op een verschuiving van risicosignalering en inzet van zwaardere, specialistische jeugdzorg naar preventie, inzet van de algemene pedagogische voorzieningen en lichte vormen van jeugdzorg. Ze ontwikkelen positief jeugdbeleid gericht op het activeren van de eigen kracht en het benutten van de sociale omgeving en algemene jeugdvoorzieningen om het gezond en veilig opgroeien te ondersteunen" (RMO, 2011).

A	B	C	D
Opvoeding in het gezin; basisvoorzieningen; opvoeden versterken	Ondersteuning en lichte hulpverlening	Zwaardere ondersteuning en hulpverlening*	Zeer gespecialiseerde hulpverlening*

* Zowel vrijwillige hulpverlening als hulpverlening op basis van een kinderbeschermings- of justitiële maatregel.

Futsal Chabbab wil dus door het versterken van de opvoeding (categorie A) en het toeleiden naar ondersteunende lichte hulpverlening (categorie B) voorkomen dat jongeren een categorie C/D-indicatie krijgen. De provincie Gelderland en de 7 regio's verenigd in het Bestuurlijk Platform Jeugdzorg verwoorden dit krachtig (Traag, 2012):

Doel van de decentralisatie van de jeugdzorg is de situatie voor kinderen, jongeren, ouders en opvoeders te verbeteren. De ondersteuning, hulp en zorg voor jeugd moet nog beter aansluiten bij de vraag. De weg die ouders en kinderen naar hulp afleggen kan korter en doeltreffender. Eerder helpen voorkomt later veel zorgen en hoge kosten. Makkelijker schakelen tussen de verschillende vormen van hulp ook. Zo komen kinderen en opvoeders centraal te staan in de hulpverlening. Om dat te bereiken willen gemeenten en provincie bij de overgang niet alleen over de cliënten praten met vooral ook met de kinderen en opvoeders zelf. Kinderen en opvoeders centraal stellen door te wijzen op eigen verantwoordelijkheden.

Kort samengevat; de transitie is voor ons samen te vatten als:

- *Meer preventieve zorg, minder 'curatief'*
- *Van formele naar meer informele zorg*
- *Van doelgroep naar individuele burger*
- *Van specialist naar meer generalist*
- *Van verticaal naar horizontaal*
- *Van sectoraal naar integraal*
- *Van 'negen tot vijf' naar flexibele inzet*
- *Van aanbod naar vraag*
- *Van verkoopmodel naar inkoopmodel*

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Wij werken nu al 12 jaar met deze denklijnen, en met succes! Wie had toen kunnen denken dat nu het complete welzijnsveld nu ook via deze denklijnen gaat werken. In 2001 vochten wij nog om subsidiemiddelen, voor ons bestaansrecht en om erkenning. Na de interventie in 2005 door de verkozenen door de burgers kwam dit burgerinitiatief pas echt goed van de grond (Meer, 2005).

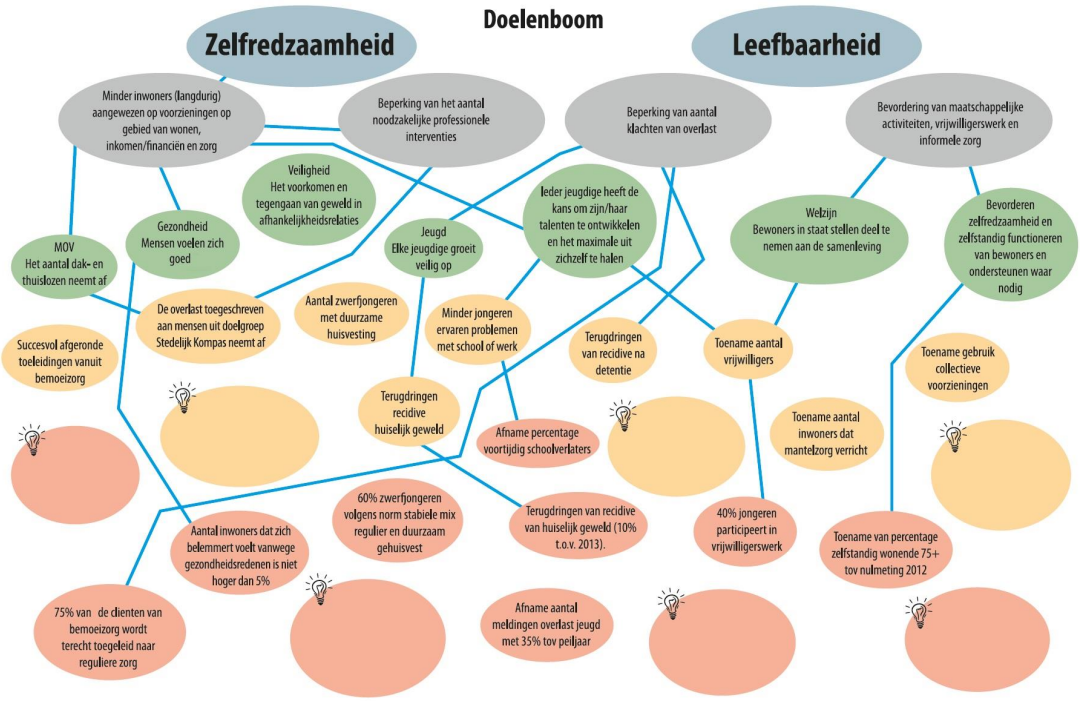

Deze doelenboom geeft een heldere indicatie over de verwevenheid van het maatschappelijk sociaal-cultureel welzijnsveld. Futsal Chabbab ziet zichzelf als een van de spelers in dit werkveld. Het elftal is pas echt compleet met een nummer 10 voor in het veld. Deze kan diep in het veld echt aan de slag met de zaken die in deze doelenboom staan vermeld.

We zien deze denklijnen bij diverse vergelijkbare gemeenten terugkeren. Ook in Enschede gaat het kort gezegd om het ontwikkelen van een simpel, betaalbaar en effectief jeugdhulpstelsel (Wallinga, 2013):

- *Wij stellen het kind centraal.*
- *Wij vinden dat ouders zelf verantwoordelijk zijn.*
- *Waar nodig versterken we de opvoeding.*
- *Waar nodig versterken we de ondersteuning.*
- *Waar nodig nemen we de opvoeding over.*
- *We organiseren de ondersteuning wijkgericht.*
- *We zetten in op het versterken van eigen kracht.*
- *We moeten efficiency realiseren.*

- *We leggen nadruk op preventie en vroegsignalering.*
- *We bieden de ondersteuning integraal (één gezin, één plan, één coördinator, één*
- *budget, één informatiesysteem).*
- *We bieden de ondersteuning zo intensief als nodig en zo lang als nodig.*
- *We bieden de ondersteuning vraaggericht, niet aanbod gericht.*
- *We geven organisaties en professionals vertrouwen.*

De doe-democratie

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, prof.dr. R.H.A. Plasterk, heeft als reactie op diverse wetenschappelijke rapporten (WRR, 2012; ROB, 2012; RMO, 2013; SCP, 2013) en mede op verzoek van de Tweede Kamer (Voortman, 2012) samen met Movisie en Platform31 in het platform "Kracht in Nederland" de doe-democratie gelanceerd. Kracht in Nederland hanteert hier de volgende criteria voor (Plasterk, 2013, p. 14):

Kracht in Nederland formuleert de volgende 'bakens' voor zijn werk: 1. Passie: Het begint met gepassioneerde mensen die de wil, het lef en het talent hebben om het anders te doen, van aanpakken weten en vanuit eigen kracht hun omgeving veranderen. Mensen die initiatief tonen, zelf creëren en produceren, ook in het publiek domein. 2. Samen: We doen het met elkaar. De kracht daarvan zien we in allerlei nieuwe vormen van collectiviteit, samenredzaamheid, coöperaties, coproductie, cocreatie, slimmere combinaties, ontkokering. Samenwerken dwars door de grenzen van publiek, privaat en particulier heen. Waardoor ook sociale en economische verhoudingen gaan veranderen. 3. Systeeminnovatie: We zien sociaal ondernemers en ondernemende gemeenschappen delen van het publieke domein 'heroveren'; nieuwe vormen van maatschappelijke productie. Dat vraagt om een transitie van de overheid én van het bedrijfsleven; van systeemwereld naar leefwereld. Dat betekent een andere rolverdeling met nieuwe geldstromen en organisatievormen als netwerken, sociaal ondernemerschap, coöperaties en wijkondernemingen. 4. Waarden: De nieuwe initiatieven worden niet alleen gedreven door economische waarden maar zoeken ook naar nieuwe publieke waarden. Het gaat om een combinatie van maatschappelijke, economische, sociale, intellectuele en spirituele waarden. Samen een verrijking voor onze samenleving.

Wij herkennen hier het ontstaan, de transitie en de toekomst van Futsal Chabbab glashelder in. Ook zijn door passie voor de jongeren in de wijk begonnen met ons werk. Samen is een belangrijke kreet in ons motto "Scoren doe je samen" en staat dus ook centraal. Wij hebben onze methode "on the spot" verfijnt en daar diverse innovaties op los gelaten. De nieuwe publieke waarden zijn leidend binnen Futsal Chabbab. Wij vinden Futsal Chabbab een verrijking voor onze samenleving.

Het welzijnsveld is goed begroeid in onze stad. Wij willen de kale plekken in de overwegend groene grasmat goed inzaaien en bemesten door onze voortdurende aandacht en coaching. Zo zal het welzijnsgrasveld goed bespeelbaar kunnen zijn. Daarmee vullen wij onze rol in de "doe-democratie" helder in.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

De marketing mix

Hier zal ik een samenvatting weergeven van het Activiteitenplan (Achouitar, 2010b) dat Futsal Chabbab heeft opgesteld. In dit document ga ik uitgebreid in op de diverse producten die geleverd kunnen worden.

Product

Futsal Chabbab biedt zaalvoetbaltrainingen, huiswerkbegeleiding en coaching in de wijk aan. Door de zaalvoetbalactiviteiten te koppelen aan de huiswerkbegeleiding en de coaching in de wijk is er een unieke mix ontstaan die in Nederland uniek is (Kas, 2012). Uniek omdat Futsal Chabbab vanuit de eigen kracht van een burgerinitiatief is uitgegroeid tot wat het nu is: een sociale onderneming met een mix van persoonlijke ontwikkeling, leefbaarheidsbevordering, onderwijsondersteuning en sportbegeleiding.

Prijs

De prijsstelling kan in vergelijking met de meeste genoemde concurrenten laag worden gehouden omdat wij met gemotiveerde vrijwilligers en met stagiaires van HBO en MBO werken.

Plaats & Distributie

Futsal Chabbab voert haar activiteiten uit op locatie. Deze locaties zien we, samen met onze vergaderlocatie en werklocatie in De Horizon, als frontoffice. De backoffice is aan huis gesitueerd.

Promotie

Futsal Chabbab voert promotie door op de scholen in de wijk promotie te maken. Daarnaast worden jongeren door het welzijnsnetwerk en door de mond-op-mond-reclame op de activiteiten gewezen. Het Nijmeegse netwerk, andere overheden en het landelijke netwerk worden door de nieuwsbrief geïnformeerd. Daarnaast gebruikt Futsal Chabbab social media als Facebook en twitter.

Personeel en vrijwilligers

Futsal Chabbab heeft 1 betaalde kracht en diverse vrijwilligers in dienst. Hierbij voldoen we aan de eisen van de zogenoemde "*social return*". De vrijwilligers krijgen kansen op het gebied van scholing en een steviger fundament richting een betaalde functie. Zo zijn er doorgroeimogelijkheden bij andere organisaties en instellingen. De stagiaires werken onder auspiciën van de ECABO en Calibris. De ondersteunende stichting SSRRN of een ander gremium kan na 2015 een rol van Raad van Advies vervullen. De onderneming Futsal Chabbab wil namelijk blijvend een bron van reflectie aan haar activiteiten binden.

SWOT-analyse

Sterktes	Zwaktes
• Futsal Chabbab verbindt school, straat, sport, situatie thuis en gezonde leefstijl via de zgn. nuldelijnszorg. • De methode volgt de persoonlijkheid van de uitvoerder. De uitvoerder heeft de methode werkende weg ontwikkeld. • De methode geeft de jongeren (en ook de trainers) de kans om op het veld een gevoel van zelfvertrouwen en respect op te bouwen. • Futsal Chabbab is een pionier op het gebied van vrijwilligers inzetten bij hun activiteiten. Zo bevorderden wij al voor dat dit staand lokaal beleid werd de maatschappelijke burgerzin. De kracht van de bewoner staat bij ons centraal. • De methode werkt niet alleen bij jongeren afkomstig uit de Marokkaanse cultuur, maar ook bij andere jongeren werkt deze methode prima. • Futsal Chabbab is een open organisatie waardoor ook andere werkers makkelijk contact kunnen leggen met onze doelgroepen.	• De activiteiten zijn met name in gebruik door allochtone jongens. Integratie wordt wel aangemoedigd, maar de verhouding allochtoon/autochtoon en jongens/meisjes is nog niet optimaal. • Het project draait op vrijwilligers. Deze vrijwilligers (m.n. trainers) zijn het uithangbord van Futsal Chabbab en moeten het goede voorbeeld geven aan de jongeren. Zij leren hun opvoedende taak 'on the job'. • Innovatie-ontwikkeling en wetenschappelijke onderbouwing is nu goed op gang, maar is nu nog niet begroot.
Kansen	**Bedreigingen**
• De methode is 'on the job' ontwikkeld en verfijnd. Daarom slaat deze aan bij de doelgroep. • De methode werkt met het rolmodellenaspect van voetbal onder de jeugd. • De methode werkt aan integratie van jongeren in de Nederlandse cultuur. • Futsal Chabbab is een organisatie die werkt volgens de "doe-democratie".	• Het statussymbool onder Marokkaanse jongeren "snel geld maken" staat tegengesteld aan de doelstelling "diploma halen". Door het geven van het goede voorbeeld is deze bedreiging deels te omzeilen. • Futsal Chabbab draait op de kracht van de oprichter Saïd Achouitar. De organisatie ondergaat thans een professionaliseringsslag.

Uitvoeringsagenda

Moment	Actiepunt
Zomer 2013	Ondernemingsplan en Visiedocument opstellen
	Interne overleggen en afstemming toekomstvisie met SSRRN
	Oriëntatie ontwikkelingen Jeugdwet
Herfst 2013	Verkennende gesprekken mogelijke partners na 2015 in wijk, stad en regio
	Presentatie bij Bestuurlijk Overleg Jeugdzorg Gelderland en Provinciale Statencommissie Monitoring Transitie Jeugdzorg, i.o.m. Zorgbelang Gelderland
Januari 2014	Addendum ondernemingsplan opstellen waarbij resultaten gesprekken en oriëntatie vertaalt worden in concrete stappen naar 2015*
April 2014	Offerte opstellen en indienen bij de relevante instanties
Mei/Juni 2014	Politiek traject Perspectiefnota's stad en regio volgen en evt. beïnvloeden
Juli 2014	Tweede addendum n.a.v. stand van zaken offerte en beleidsvorming*
September 2014	Go/No-go-Moment Futsal Chabbab na 1 januari 2015, waarbij invoering transitie gemeente Nijmegen ook bepalend is**
Januari 2015	Einde subsidierelatie gemeente Nijmegen
	Ingangsdatum nieuwe Jeugdwet en Transities WMO/Awbz/Jeugdzorg

* herijkingsmomenten waarbij uitvoeringstraject herzien, vertraagd of versneld kan worden

** gemeente Nijmegen streeft nu naar invoering van de drie transities per 1-1-2015. Indien dit niet gerealiseerd wordt kan op de oude methode met financiering verder gewerkt worden tot aan het moment van de invoering.

Bronnen

Achouitar, S. (2010a). *Eindevaluatie seizoen 2009-2010.* Nijmegen: Futsal Chabbab.

Achouitar, S. (2010b). *Activiteitenplan.* Nijmegen: Futsal Chabbab.

Achouitar, S. (2011). *Seizoensevaluatie 2010-2011.* Nijmegen: Futsal Chabbab.

Achouitar, S. (2012). *Seizoensevaluatie 2011-2012.* Nijmegen: Futsal Chabbab.

Achouitar, S., Roerink, J.H. & van Hout, A.A.P.M. (2013). *Een nieuwe visie.* Nijmegen: SSRRN.

Achouitar, S. (2013). *Futsal Chabbab op de sociale kaart.* Nijmegen: Futsal Chabbab.

Baghus, F., Teunissen, S., Hofstede, M. & Schattenberg, B. (2012). *Wij staan voor de wijk vergroot leefbaarheid door ontmoeting.* Nijmegen: Stichting Wij Staan voor de Wijk.

Boer, N. de, & Lans, J. v.d. (2011). *Burgerkracht. De toekomst van het sociaal werk in Nederland.* 's-Gravenhage: RMO.

Cornelisse, M., & Sabiran, M. (2011). *Futsal Chabbab, bottum-up doelgroepbeleid avant la lettre.* Rotterdam: Faculteit Sociale Wetenschappen, Erasmus Universiteit.

Eeten, B. van (2012). *Sociale visie Lingewaard 2012, iedereen doet mee en doet er toe.* Bemmel: Gemeente Lingewaard.

Frings, L.C.M. (2012a), *Solidair, sociaal en solide.* Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Frings, L.C.M. (2012b). *Uitvoering wijkpilots zorg & welzijn 2012.* Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Frings, L.C.M. (2012c). *Jaarplan 2013 Sportservice Nijmegen.* Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Frings, L.C.M. (2013). *Subsidie aan SSRRN, ten behoeve van Futsal Chabbab-activiteiten in 2013-2014.* Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Janssen, M. (2012), *Werkplan Jongerenwerk Dukenburg.* Nijmegen: Jongerencentrum Staddijk.

Jeene, B.G. (2012), *Stads- en Wijkmonitor Nijmegen.* Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Kas, D. (2012). *Quickscan Leefbare sportwijken.* Wageningen: HAN.

Kok, H.S. & Weeda, H.J. (2012). *Zorg voor de jeugd – visie van de regio Arnhem*. Arnhem: Regio Arnhem

Kusters, J. (2011). *Eindhoven de sociaalste, ontwikkeling van samenkracht.* Eindhoven: Commissie WIJeindhoven.

Meer, J.W.M. van der (2005). *Stuur Chabbab Hees niet het BOS in zonder geld.* Nijmegen: Raadsfractie GroenLinks Nijmegen

Middelkoop, E. van (2010), *Beantwoording van Kamervragen (Verdonk) over de activiteiten van stichting Ara Cora in stadsdeel Amsterdam-Slotervaart (DGWWI/I&I 201005117).* 's-Gravenhage: Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Plass, S. (2010). *Strategisch venster 2011-2014.* Nijmegen: Tandem Welzijn.

Plasterk, R.H.A. (2013). *De doe-democratie.* 's-Gravenhage, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Traag, A. (2012). *Intentieverklaring Op weg naar de transformatie van de jeugdzorg in de Gelderse regio's. Vastgesteld door het Bestuurlijk Platform Decentralisatie Jeugdzorg.* Arnhem: Provincie Gelderland.

RMO (2011). *Bevrijdend kader voor de jeugdzorg. Briefadvies van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling* 's-Gravenhage: RMO.

RMO (2013). *Terugtreden is vooruitzien*. 's-Gravenhage: RMO.

ROB (2012). *Loslaten in vertrouwen*. 's-Gravenhage: Rob-Rfv.

SCP (2012). *Een beroep op de burger, Sociaal en Cultureel Rapport 2012.* 's-Gravenhage: SCP.

Sleegers, R.H.J.J. (2012). *Futsal Chabbab - verbinden jongeren-wijkaanpak Methode Saïd.* Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Sleegers, R.H.J.J. (2013). *Resultaten Quickscan 'Scoren doe je samen!'*. Nijmegen: Hogeschool Arnhem Nijmegen

Tankir, T. (2007). *Vinden. Verbinden. Aanpakken.* Nijmegen: Het Inter-Lokaal.

Voortman, L. (2012). *Motie 33400 VII 28.* 's-Gravenhage: Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wallinga, W.E. (2013). *Visie & Uitgangspunten Transitie Jeugdzorg*. Enschede: Gemeente Enschede.

WRR (2012). *Vertrouwen in de burger*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bij dit Ondernemingsplan horen:

- **Een nieuwe visie, S. Achouitar (Futsal Chabbab, 2013)**
- **Veranderende jongeren-wijkaanpak: Methode-Saïd, drs. R.H.J.J. Sleegers (Hogeschool Arnhem Nijmegen, 2012)**
- **Resultaten Quickscan 'Scoren doe je samen', drs. R.H.J.J. Sleegers (Hogeschool Arnhem Nijmegen, 2013)**

info@futsalchabbab.nl

https://www.facebook.com/futsal.chabbab

https://twitter.com/futsalchabbab

Pieter Postplein 34, 6543 LW Nijmegen

MEER DAN VOETBAL
VSBfonds
Oranje Fonds
voor sociale initiatieven
spectrum
CMO Gelderland
MOVISIE
Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling
Erkend
Leerbedrijf
Calibris
erkend
leerbedrijf
ECABO
KEI
Nicis Institute
nirov
SEV
PLATFORM31
kennis van stad en regio
KANDINSKY
COLLEGE
ROC NIJMEGEN
Werk Direkt
Uitzendbureau
zorg belang
Gelderland
Hogeschool
van Arnhem en Nijmegen
Tandem
Welzijnsorganisatie Nijmegen
HET Inter lokaal
JC STADDIJK
VOOR EN DOOR JONGEREN
PORTAAL
TALIS
LEVEN
BEGINT MET WONEN
Standvastwonen
GEMEENTE
Nijmegen
provincie
GELDERLAND
ALTIJD
NIJMEGEN

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab

Financiële appendix

April 2016

Ondernemingsplan 2015-2019

Futsal Chabbab

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Doelstelling Futsal Chabbab 3

Financieel plan 4

- Inleiding 4
- Prognose begroting per reguliere wijkactiviteit 5
- Prognose begroting per zomeractiviteit 5
- Toelichting op de posten 6
- Prognose totale begroting vanaf 2017 7
- Toelichting op de posten 7

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Inleiding

Futsal Chabbab stond in 2013 op een tweesprong in haar bestaan. Futsal Chabbab is van 2005 tot 2013 gesubsidieerd vanuit het programma Sport. Vanaf 2013 werd Futsal Chabbab gesubsidieerd vanuit het gemeentelijke programma Zorg en Welzijn. Hiermee werd onze middel/doel-methodiek[1] erkent. Vanaf 2015 wordt er gewerkt via een onderaannemersconstructie waarbij de gelden via Tandem Welzijn aan ons werden verstrekt. De middelen kwamen uit de programma's Zorg en Welzijn, Sport en Wijken. Deze constructie loopt tot en met 31 december 2016.

Doelstelling Futsal Chabbab

Futsal Chabbab hanteert als doelstelling deze 6 pijlers:

- Beleven: 'passie en plezier'. Het aanbieden van een leuke en zinvolle sportieve activiteit voor jongeren uit achterstandswijken.
- Bewegen: 'gezond en wel'. Het verminderen van overgewicht en het bevorderen van een actieve leefstijl.
- Binden en overbruggen: 'samen sterk'. Het bijbrengen van normen en waarden, het verminderen van overlast, het bevorderen van interetnische contacten tussen jongeren, het betrekken van ouders en van tweede generatie familieleden.
- Leren en ontwikkelen: 'het beste uit jezelf'. Het verminderen van schooluitval, het bevorderen van onderwijs- en arbeidsmarktkansen, het persoonlijk begeleiden en ondersteunen van kwetsbare jongeren.
- Presteren: 'kanjers en kampioenen'. Het ontwikkelen van sportieve vaardigheden en van sportieve talenten, het toeleiden naar een sportvereniging.
- Actief in de maatschappij: 'vinden en verbinden': sociaal-zwakke jongeren of jongeren met minder kansen worden gevonden en daarmee ook hun gezinnen. Door deze gezinnen te steunen verbetert de leefbaarheid in de wijk en de sociale cohesie in de stad.

Futsal Chabbab sluit in haar doelstelling en werkwijze aan op het WMO-beleidsplan, omdat we in en met de wijk willen werken aan de sociale cohesie en de leefbaarheid van de stad, waarbij we de groei van de jeugd centraal stellen.

[1] Middel/doel-methodiek: Sport is een middel om het concrete doel (een betere leefbaarheid in de wijk en betere schoolprestaties) te bereiken.

Financieel plan

Inleiding

Het financieel plan is een prognose van de kosten die Futsal Chabbab in rekening zal brengen per activiteit. Een sportactiviteit in de wijk, in combinatie met de huiswerkbegeleiding en de leefbaarheidsbevordering, is een activiteit. Doordat er in meer wijken gewerkt wordt kunnen sommige posten bewust lager zijn. Hier treedt dus het systeem van de 'grootschalige efficiency' op. Het was en blijft onze ambitie om na 2015 in onze huidige vijf wijken te werken, maar ook een uitbreiding in ons werkgebied te bewerkstelligen. Zo zijn we blij met de toevoeging van de wijk Willemskwartier, maar betreuren we het stopzetten in Lindenholt.

In tegenstelling tot eerdere begrotingen heeft ook Futsal Chabbab begrip voor de economische crisis en de daarmee samenhangende bezuinigingen in de gemeentelijke financiële huishouding. Daartoe hebben wij op diverse posten bekeken of er een bezuinigingsslag mogelijk was. Dit is het geval, maar met gevolgen voor de kwaliteit van de uitvoering. Denk hierbij aan de tenues die langer mee zullen moeten. Wij denken dat de onderstaande prognose een aanvaardbaar beeld geven van onze kosten.

Prognose begroting per reguliere wijkactiviteit

Kengetallen				
Aantal deelnemers	45			
Aantal weken schooljaar (1 september-31 mei)	40			
Duur training in uren	1,5			
Aantal trainingen per week	2			
Aantal uren voorbereiding en evaluatie e.d.	1,5			
Omschrijving lasten	**Aantal**	**Eenheidsprijs**	**Totaal**	
Huur sporthal	120	€ 42,00	€ 5.040,00	
Vrijwilligers (middenkadertrainers)	3	€250,00	€ 750,00	
Stagiaires sportactiviteit	2	€ 0,00	€ 0,00	
Trainingssets	45	€ 35,00	€ 1.575,00	
Materiaalsets	1	€ 450,00	€ 450,00	
Trainingsuren (1 professional)	120	€ 39,00	€ 4.680,00	
Voorbereidingsuren	60	€ 39,00	€ 2.340,00	
Toernooien	1	€ 250,00	€ 250,00	
Interne competitie	1	€ 250,00	€ 250,00	
Uren huiswerkbegeleiding	130	€ 39,00	€ 5.070,50	
Stagiaires huiswerkbegeleiding	2	€ 0,00	€ 0,00	
Deskundigheidbevordering vrijwilligers/middenkader	1	€ 1.500,00	€ 1.500,00	
Kosten per reguliere activiteit per wijk				**€ 21.905,50**

Prognose begroting per zomeractiviteit

Kengetallen				
Aantal deelnemers	45			
Aantal weken draaiboek mooi weer (1 juni-31 augustus)	12			
Duur training in uren	1,5			
Aantal trainingen per week	2			
Aantal uren voorbereiding en evaluatie e.d.	1			
Omschrijving lasten	**Aantal**	**Eenheidsprijs**	**Totaal**	
Vrijwilligers sportactiviteit	2	€ 0,00	€ 0,00	
Materiaalsets	1	€ 0,00	€ 0,00	
Trainingsuren (2 professionals)	72	€ 39,00	€ 2.808,00	
Voorbereidingsuren	12	€ 39,00	€ 468,00	
Kosten per zomeractiviteit per wijk				**€ 3.276,00**

Toelichting op de posten

Aantal deelnemers: Futsal Chabbab rekent met groepen die op jaarbasis uit 45 deelnemers (jongens en meisjes) bestaan.

Huur sporthal: De activiteiten spelen zich op sportief vlak hoofdzakelijk af in sportaccommodaties van de gemeente Nijmegen. De zaalhuur wordt ieder jaar opnieuw bezien door de gemeente. Met de bezuinigingen die de gemeente momenteel moet verwerken in het achterhoofd is het verstandig om met een indexatie van 2,5 % op jaarbasis rekening te houden. In de zomerperiode worden de activiteiten op openbare voetbalveldjes en Cruijff Courts worden uitgevoerd.

Aantal vrijwilligers (middenkadertrainers): De kracht van Futsal Chabbab zit in haar vrijwilligers. De trainers/coaches werken op vrijwillige basis aan de activiteiten mee. Hiervoor krijgen zij een onkostenvergoeding en als blijk van hun inzet een bonusvergoeding. Als deze ureninzet door een professional zouden moeten worden uitgevoerd is de samenleving vele malen duurder uit én is er een ander rendement door de andere connectie die er tussen trainer en jongere is.

Aantal stagiaires: Futsal Chabbab werkt om dezelfde reden met stagiaires. Ook hier is maatschappelijk rendement aanwezig, omdat diverse studenten in de praktijk in aanraking kunnen komen met het werkveld.

Aantal trainingsuren: Het aantal van 120 uren bij de reguliere activiteit is als volgt tot stand gekomen. Het betreft 2 trainingen per week van 1,5 uur. Een seizoen bestaat uit 40 weken. Bij de zomeractiviteit spreken we over hetzelfde aantal uren, maar over minder weken. Vanwege de verminderde inzet van stagiaires wordt er een tweede professional ingezet.

Aantal voorbereidingsuren: Er zijn 60 uren begroot in de reguliere periode, waarbij rekening moet worden gehouden dat hier ook de overige noodzakelijke overleggen en andere contacturen met partners en sociale gremia zoals de Sociale Wijkteams en onderwijsinstellingen. In de zomerperiode zijn er minder structurele overleggen, maar er is nog weldegelijk voorbereiding nodig.

Trainingssets: Iedere deelnemer krijgt een trainingsset, bestaande uit een shirtje, een broekje en voetbalkousen. Deze kleding versterkt de teambuilding en het zelfvertrouwen van de jongeren. Hierbij moet worden bedacht dat het vaak kansarmere jongeren betreft. De trainingsset maakt ook onderdeel uit van onze “eerst zuur, dan zoet”-aanpak. Het bedrag begroot zal niet dekkend zijn voor de te maken kosten. Echter, vanuit de aanpak die ook in de ‘doe-democratie’ wordt geschetst wil Futsal Chabbab aanhaken bij het gezamenlijk problemen aanpakken door de civil society en de markt.

Materiaalsets: Naast de trainingssets zijn er ook andere materialen nodig, zoals voetballen, hesjes, bidons, fluitjes, pionnen, enzovoorts. Ook dit bedrag zal deels door sponsoring vergaard dienen te worden. In de zomerperiode worden de materiaalsets gebruikt uit de reguliere periode. Futsal Chabbab wil op de kleine uitgaven letten als ondernemer.

Toernooien: Jaarlijks organiseert Futsal Chabbab aan het einde van het seizoen een toernooi voor de Futsal Chabbab-wijken. Hierbij wordt de samenwerking met de buurt gezocht en kunnen de jongeren zich positief presenteren aan de samenleving in de buurt. Het werken in de wijk is belangrijk.

Interne competities: Jaarlijks organiseert Futsal Chabbab losstaand van de activiteiten van N.E.C. Doelbewust een toernooi voor de Futsal Chabbab-wijken. Dit is een interne competitie waardoor er ook als er geen N.E.C. BuurtBattle is een prikkel aanwezig is om goed en actief te trainen.

Team huiswerkbegeleiding: Het 'zuur' in de methode is o.a. de huiswerkbegeleiding. Deze uren worden in samenwerking met de partners gegeven. Inhoudelijk worden de uren ingekleurd door de onderwijsinstellingen waar onze deelnemers onderwijs volgen. Facilitair werken we met de partners in de wijk samen. De kosten zitten in de uren van de professional die met de stagiaires en trainers de schoolprestaties beschouwen en evalueren. Per huiswerkbegeleidingteam zijn er 2 contacturen in de week.

Aantal stagiaires huiswerkbegeleiding: De huiswerkbegeleiding wordt inhoudelijk ondersteund door een tweetal stagiaires van de HAN. Voordeel is dat hier geen kosten aan verbonden zijn, maar dat er wel know-how in huis is op het gebied van opvoedingsondersteuning.

Aantal uren begeleiding stagiaires: De begeleidingsuren brengen wij niet in rekening, omdat Futsal Chabbab juist door hen in te zetten kan functioneren zoals we nu functioneren. Door studenten de kans te geven zichzelf te ontplooien dragen wij zelf ook weer bij aan de civil society.

Deskundigheidsbevordering vrijwilligers/middenkader: Het middenkader en de vrijwilligers verrijken zich inhoudelijk hoofdzakelijk 'on the spot', maar het is ook goed om met elkaar en met een deskundige – de methodebeschrijver, drs. Richard Sleegers (HAN), te sparren over hetgeen we als team binnen Futsal Chabbab doen. De vrijwilligers worden hierdoor opgebouwd en toegerust voor hun verantwoordelijke taak.

Prognose totale begroting vanaf 2017

Omschrijving lasten	Aantal	Eenheidsprijs	Totaal	
Kosten per activiteit	7	€ 21.905,50	€ 153.338,50	
Kosten leerwerkbedrijf	1	€ 0,00	€ 0,00	
Onvoorzien	1	€ 1.000,00	€ 1.000,00	
Totaal				**€ 154.338,50**

Toelichting op de posten

Kosten per activiteit: Futsal Chabbab speelt zich momenteel af in 5 wijken. Futsal Chabbab heeft ambitie om ook de vragen van andere wijken te beantwoorden. Wij denken dat onze onderneming haar kracht ook in andere aandachtswijken tot nut kan laten zijn. Futsal Chabbab heeft daarom in deze prognose een berekening gemaakt voor 2 extra wijken.

Kosten leerwerkbedrijf: Om de stagiaires die voor Futsal Chabbab van wezenlijk belang zijn in de uitvoering goed te laten werken worden er kosten gemaakt. Deze kosten worden in natura gedragen door Tandem omdat Futsal Chabbab gebruik maakt van de faciliteiten op Castella.

Onvoorzien : Voor onvoorziene kosten wordt een bedrag geprognosticeerd.

MEER DAN VOETBAL

MOVISIE Kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling

wij zijn Nijmegen

info@futsalchabbab.nl

https://www.facebook.com/futsal.chabbab

https://twitter.com/futsalchabbab

Pieter Postplein 34, 6543 LW Nijmegen

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Kerngegevens

Naam van de opdracht	Futsal Chabbab en Tandem. 'Samen voor een hoger doel'
Aard van het rapport	Eindrapport
Datum	23 November 2015
Opdrachtgevers	Futsal Chabbab Richard Slegers De Ruyterstraat 244, Nijmegen Tandem Maurice Nooijen De Ruyterstraat 244, Nijmegen
Onderwijsinstelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen Kapittelweg 33, Nijmegen Instituut sociale studies (ISS) Culturele en maatschappelijke Vorming (CMV)
Contactpersonen	Jozan Drost Bo.milou@gmail.com Eva Morrenhof evadepeva_93@hotmail.cm Gillyano Njauw Gillyano_Titaley@hotmail.com
Projectbegeleider	Diana Eijpe Diana.eijpe@han.nl

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport 'Samen voor een hoger doel'. Het eindrapport bestaat uit een onderzoek gehouden is in verschillende wijken in Nijmegen waaronder Neerbosch-Oost, Meijhorst en Willemskwartier. Het onderzoek is gedaan in het kader van ons afstuderen aan de opleiding Culturele Maatschappelijke Vorming aan Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het onderzoek is gestart op 24 augustus en is afgerond op 19 januari.

Het onderzoek is ingediend door de organisaties Futsal Chabbab en Tandem waarbij er in samenspraak met Said Achouitar (oprichter Futsal Chabbab), Maurice Nooijen (Tandem) en Richard Sleegers een onderzoeksvraag is geformuleerd. Gedurende het onderzoek zijn we met veel verschillende partijen in gesprek gegaan en heeft het onderzoek veel tijd en energie heeft gevergd. Na uitvoerig onderzoek is het ons gelukt een mooi advies te schrijven voor de opdrachtgevers waarbij we een zo onafhankelijk mogelijke positie hebben ingenomen.

Gedurende het onderzoek hebben wij goede begeleiding gehad vanuit school door onze projectbegeleider Diana Eijpe, docent innovatie Mirjam Jager en onderzoeksdocent Alja van der Lek. We hebben met school veelvuldig gespard over vraagstukken en dilemma's waarbij de docenten ons altijd wisten te verhelderen in ons standpunt of ons voorzagen van goede adviezen. Ook onze opdrachtgevers hebben ons goed gefaciliteerd in de informatie die we nodig hadden en we konden dan ook altijd terecht met onze vragen.

Verder willen wij alle professionals en jongeren uit de wijk bedanken die de tijd hebben genomen om met ons in gesprek te gaan, zonder hen was het ons nooit gelukt om tot een goed advies te komen. Tot slot willen we onze familie en vrienden bedanken. Zij stonden voor ons klaar wanneer wij het even niet zagen zitten.

Het proces van het onderzoek is doorlopen aan de hand van het boek *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* van Cyrilla van der Donk en Bas van Lanen. Binnen het onderzoek zijn de volgende fasen doorlopen; oriënteren, richten, plannen, verzamelen, analyseren en concluderen. In het verslag is er eerst een hoofdstuk gewijd aan de oriëntatie van het probleem en de context, waarna er richtlijnen voor het onderzoek zijn opgesteld aan de hand van hoofd- en deelvragen. Hierna is alle data verzameld en geanalyseerd waarna er een conclusie getrokken is. Uit de resultaten van het onderzoek worden een aantal verbeterpunten gebruikt om tot een innovatie te komen. Voor het ontwerp van de innovatie zijn de stappen uit het boek van Petra Verhagen gevolgd, *Ondernemen en innoveren in zorg en welzijn*.

Ieder hoofdstuk bevat een korte inleiding en conclusie om het hoofdstuk in te leiden en om de belangrijkste punten op een rijtje te zetten. De conclusies worden weergegeven in een kader. Er wordt apart onderzoek gedaan in drie wijken waarbij er voor iedere wijk een conclusie geschreven is, hierdoor zal het aantal pagina's groter zijn dan het limiet dat door de opleiding is opgesteld.

Wij wensen u veel leesplezier toe,

Jozan Drost
Eva Morrenhof
Gillyano Njauw

Samenvatting

Dit eindrapport is een rapport voor Futsal Chabbab en Tandem welzijnsorganisatie gedaan door drie vierdejaarsstudenten Culturele Maatschappelijke Vorming van de HAN in Nijmegen. Het eindrapport bestaat uit twee onderdelen, een onderzoeksverslag en een innovatief product.

In het eerste onderdeel heeft het onderzoeksteam onderzoek gedaan. Het onderzoek is tot stand gekomen doordat de gemeente Nijmegen, Futsal Chabbab en Tandem welzijnsorganisatie de opdracht hebben gegeven om mogelijke scenario's in kaart te brengen voor het voortbestaan van de methode Saïd. In samenspraak met Futsal Chabbab en Tandem welzijnsorganisatie is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Hoe kan methode Saïd (zaalvoetbal in combinatie met huiswerkbegeleiding en coaching) van Futsal Chabbab in de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst in samenwerking met of na opname in Tandem Welzijnsorganisatie behouden blijven, waarbij de unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid worden gewaarborgd, na de maatschappelijke veranderingen van 2017 binnen Zorg en Welzijn in gemeente Nijmegen?

Om hier een antwoord op te kunnen geven heeft het onderzoeksteam onderzocht wat het activiteitenaanbod is, de behoeftes van zowel de professionals als de doelgroep en welke samenwerkings-, uitruil- of inbeddingsmogelijkheden er zijn binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst. Voor dit onderzoek zijn 19 professionals en 77 jongeren geïnterviewd. Uit onderzoek blijkt dat professionals tevreden zijn over de huidige situatie. Het onderzoek maakt ook duidelijk dat in elke wijk vrijwel dezelfde organisaties actief zijn en zich richten op dezelfde doelgroep. Doordat de organisaties zich op dezelfde doelgroep richten is het van groot belang om een goede afstemming te vinden voor de activiteiten. Een goede onderlinge communicatie speelt daarbij een grote rol.

Er zijn drie scenario's uit het onderzoek gekomen, waarbij er is gekozen om met één scenario verder te gaan voor de innovatie. Uit het onderzoek blijkt dat de scenario waarbij Futsal Chabbab in onderaannemerschap gaat bij Tandem en dat de identiteit behouden blijft het meest efficiënt is.
Het onderzoeksteam heeft naar aanleiding van de conclusies een innovatief product ontworpen waarmee de afstemming van activiteiten en onderlinge communicatie verbeter wordt. Het innovatief product bestaat uit twee onderdelen:

- Een handleiding voor Google Docs waarmee het activiteitenoverzicht gemaakt en bijgewerkt kan worden, waardoor het aanbod gemakkelijk afgestemd kan worden en dit eenvoudig gedeeld kan worden met partners en doelgroep.
- Regels voor het gebruik van de tabel en het bewaken van een goede onderlinge communicatie binnen de wijken.

In de handleiding worden de stappen beschreven voor het gebruik en bijwerken van de activiteitenoverzicht. Middels het overzicht kan de afstemming van de activiteiten worden vereenvoudigd. Doordat het aanbod in een helder overzicht wordt weergegeven kan overlap makkelijk worden gesignaleerd. Daarnaast wordt op deze manier de communicatie naar de doelgroep toe verbeterd, omdat zij in het activiteitenoverzicht kunnen zien wanneer activiteiten georganiseerd worden en welke organisatie dat doet.

De opgestelde regels zijn ter ondersteuning van het toepassen van het overzicht. Deze regels worden fysiek verspreid aan de professionals en besproken tijdens de overleggen binnen de wijken. De regels zijn opgesteld in samenspraak met de professionals die hebben mee gewerkt aan het onderzoek. De regels vormen de basis voor de regels die de professionals zelf per wijk gaan vormen. De omstandigheden binnen de wijken zijn iedere keer verschillend dus het is belangrijk dat de regels goed aansluiten bij de omstandigheden die er binnen de wijken zijn. Daarnaast wordt in het implementatieplan beschreven welk tijdspad en stappen er gevolgd dient te worden om de innovatie te implementeren in de verschillende wijken.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Inhoudsopgave

_Toc440021886**Hoofdstuk 1: Oriëntatie** 8

1.1 Aanleiding 8

1.2 Opdrachtgevers 9

1.3 Afbakening 12

Hoofdstuk 2: Onderzoeksvragen 14

2.1 Probleemstelling 14

2.2 Onderzoeksdoel 14

2.3 Vraagstelling 14

Hoofdstuk 3: CMV relevantie 15

Hoofdstuk 4: Omgevingsfactoren 17

Hoofdstuk 5: Onderzoeksmethode 27

5.1 Documentenstudie 27

5.2 Literatuurstudie 27

5.3 Praktijkonderzoek 28

Hoofdstuk 6: Resultaten deelvragen 32

6.1 Deelvraag 1 32

6.2 Deelvraag 2 35

6.3 Deelvraag 3 41

Hoofdstuk 7: Conclusies en aanbevelingen 44

7.1 SWOT-analyse 45

7.2 Willemskwartier 51

7.3 Neerbosch-Oost 54

7.4 Meijhorst 56

7.5 Algemene conclusie 58

Hoofdstuk 8: Totstandkoming 60

8.1 Innovatief product 61

8.2 Ontwerpen en ontwikkelen 65

8.3 Beheersaspecten 67

8.4 Conclusie 68

Hoofdstuk 9: Implementatie 69

9.1 Creëren van draagvlak 69

9.2 Stappenplan implementatie 71

9.3 Aanbevelingen 72

Hoofdstuk 10: Evaluatie 74

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Evaluatie van het hele verslag 75
Literatuurlijst 76
Bijlagen 79
Bijlage A: Onderzoeksplanning 79
Bijlage B: Transcript Eva Morrenhof, jongerenwerker 82
Bijlage C: Transcript Gillyano Njauw, jongerenwerker 89
Bijlage D: Transcript Jozan Drost, jongerenwerker 99
Bijlage E: Interviewguide 113
Bijlage F: Literatuurstudie 117
Bijlage G: Handleiding Google Docs activiteitenoverzicht 125

Onderzoek

Hoofdstuk 1: Oriëntatie

In dit hoofdstuk is de beschrijving van de opdracht en de randvoorwaarden te vinden. Stap voor stap wordt de opdracht duidelijk. Als eerste wordt de opdracht beschreven zoals de opdrachtgevers die hadden geformuleerd. In het hoofdstuk praktijkprobleem wordt de opdracht verder uitgewerkt tot het probleem waar het onderzoek op gebaseerd is. Na de opdracht, worden de opdrachtgevers beschreven. In dit onderzoek gaat het niet om één opdrachtgever, maar om twee opdrachtgevers; Futsal Chabbab en Tandem. Beide organisaties zijn gevestigd in de Castellatoren in Nijmegen, vanuit hier wordt de opdracht ook uitgevoerd.

Als laatste wordt er in dit hoofdstuk beschreven welke keuzes er in het onderzoek zijn genomen en waarom. Om het onderzoek zo goed mogelijk uit te voeren heeft het onderzoeksteam besloten om voor een duidelijke afbakening te kiezen zodat het tijdspad en het onderzoek zo goed mogelijk werden gevolgd.

Om te verdiepen in het praktijkprobleem is er literatuurstudie gedaan naar belangrijke deelaspecten van het onderzoek. In dit stuk vindt u de aanleiding en de probleemstelling van het onderzoek.

1.1 Aanleiding

De gemeente heeft Futsal Chabbab en Tandem welzijnsorganisatie een ontwikkelopdracht gegeven waarbij de mogelijke scenario's in kaart gebracht moeten worden voor het voortbestaan van de methode Saïd. Om de onafhankelijkheid van het onderzoek te waarborgen hebben zij vierdejaarsstudenten van de HAN opleiding CMV benaderd om vanuit een onafhankelijke positie onderzoek te doen naar het voortbestaan van deze methode. Het onderzoek trok de aandacht, omdat het inspeelt op actuele ontwikkelingen binnen het CMV werkveld; hier vindt u meer over in het hoofdstuk '3. CMV relevantie'. Dit onderzoek zal een onderdeel zijn van een advies aan de gemeente over het voortbestaan, samenwerking of inbedding de methode Saïd onder het nieuwe beleid.

Het onderzoek wordt begeleid vanuit een samenwerking tussen Tandem en Futsal Chabbab. Hiervoor zijn Richard Sleegers (Futsal Chabbab) en Maurice Nooijen (Tandem) aangesteld om ons te begeleiden gedurende het onderzoek.

Het onderzoek borduurt voort op bestaande onderzoeken die zijn uitgevoerd door studenten van de opleiding Pedagogiek. Zij hebben een sociale wijkkaart gemaakt waarin Futsal Chabbab zijn activiteiten aanbied.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De komende jaren zullen alle Nederlandse gemeenten te maken krijgen met grote veranderingen in het domein welzijn, ondersteuning en zorg. Naast de verschuiving van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)-taak 'begeleiding' naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten, legt het rijk ook forse bezuinigingsopgaven in het hele sociale domein. Om deze ontwikkelingen goed te organiseren, moeten gemeenten de ondersteuning en zorg hervormen. Hierdoor is het wenselijk en noodzakelijk om intensief samen te werken in de regio (Gemeente Nijmegen, 2014).

Ter voorbereiding op de transities in de zorg en welzijn is in het afgelopen jaar een raamovereenkomst gesloten met de organisaties Tandem Welzijn, MIM Maatschappelijk Werk, Het Interlokaal en Swon het seniorennetwerk gesloten over een nieuwe werkwijze binnen Welzijn voor de periode 2014-2017. Het uitgangspunt hiervan is het realiseren van een efficiënte en doelmatige Basisstructuur Welzijn, waarin ook de toegang tot ondersteuning en hulp is georganiseerd (Gemeente Nijmegen, 2014).

Deze veranderingen hebben gezorgd voor een cultuuromslag; het invoeren van de Participatiewet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Deze cultuuromslag krijgt verder vorm in de transities die door middel van decentralisatie van overheidstaken per 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van gemeenten vallen. Hierdoor is de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel het gehele sociale domein. Het decentralisatiebeginsel sluit naadloos aan bij de wens van de regering om zorg dicht bij de burger te kunnen leveren. Volgens het kabinet kunnen gemeenten meer maatwerk leveren en zorgen voor een einde aan de bureaucratie en de versnipperde hulpverlening. Bovendien moet, door op het juiste moment de juiste zorg te bieden, voorkomen worden dat dure gespecialiseerde hulp nodig is (Middelesch, 2015, p. 6).

Gevolgen
Voor de periode 2015-2017 heeft de gemeente Nijmegen besloten de activiteiten en de werkwijze van Futsal Chabbab voort te zetten.

De wethouders van Welzijn en Sport & Cultuur hebben bepaald dat Futsal Chabbab subsidie ontvangt via Tandem welzijnsorganisatie tot 2017. De gemeente heeft Tandem toegekend als hoofdaannemer van domein A. Onder domein A valt jongerenwerk en samenlevingsopbouw (Gemeente Nijmegen, 2014). De subsidies voor jongerenwerk wordt dus beheerd door Tandem. Tandem en Futsal Chabbab hebben voor de periode 2015-2017 de opdracht gekregen van de gemeente om met een nieuw plan te komen voor de voortzetting van methode Saïd. De aanleiding voor de vraag van deze plannen komen voort uit de bezuinigingen binnen de zorg en welzijn.

Momenteel zijn Futsal Chabbab en Tandem gezamenlijk op zoek naar het beste scenario, zodat het activiteitenaanbod op de meest efficiënte manier kan worden aangeboden aan de doelgroep. Belangrijk is dat er hierbij rekening gehouden wordt met de wensen en behoeftes van de onderstaande partijen. Om tot het beste scenario te komen dient er inzicht te worden verkregen in het huidige activiteitenaanbod voor jongeren in de wijken waar Futsal Chabbab actief is. Hiermee kan er gekeken worden waar er eventuele overlap is tussen het activiteitenaanbod van Futsal Chabbab en het activiteitenaanbod van andere organisaties. Aan de hand van deze gegevens zal er gekeken kunnen worden naar de samenwerkings-, uitruil-, of inbeddingsmogelijkheden van de methode Saïd.

1.2 Opdrachtgevers

1.2.1 Futsal Chabbab
Futsal Chabbab is in 2001 gestart onder leiding van Saïd Achouitar. Futsal Chabbab is de internationale benaming voor zaalvoetbal. De interventie is opgenomen in de databank voor effectieve sociale interventies van Movisie onder de naam: Futsal Chabbab, een verbindende wijkaanpak.

Futsal Chabbab bestaat uit een combinatie van coaching, (zaal)voetbaltraining en huiswerkbegeleiding. De interventie loopt gedurende één schooljaar en is onderverdeeld in vier fasen: werving, kennismaking, uitvoering en afsluiting. De deelname van de jongeren is op vrijwillige basis. Gedurende het hele jaar vindt er coaching plaats door middel van individuele gesprekken, groepsgesprekken en de coaching binnen de sportzaal. De trainingen worden in een cyclus van zes weken gegeven en hebben allen eenzelfde opzet. Naast het voetbaltechnische aspect is er veel aandacht voor de pedagogische ondersteuning van de jongeren. De huiswerkbegeleiding vindt één keer in de week plaats op school of in het jongerencentrum, de huiswerkbegeleiding duurt één uur. Dit is een verplicht onderdeel voor de jongeren met onvoldoendes op hun schoolrapport. Kernwaarden die centraal staan binnen de interventie zijn: sportplezier, discipline en zelfvertrouwen (Sleegers, 2014).

De interventie is gericht op jongeren die doorgaans in de 'straatcultuur' betrokken zijn of zich daar(op latere leeftijd) toe aangetrokken voelen. De doelgroep van de interventie bestaat uit jongens en meisjes tussen de 9 en 16 jaar oud die wonen in aandachtswijken waar de schooluitval hoog is en er (veel) overlast op straat wordt ervaren (Sleegers, 2014).

De doelen die bij Futsal Chabbab centraal staan zijn;
Het terugdringen van schooluitval waardoor de kansen van de jongeren worden vergroot.
Het terugdringen en/of voorkomen van overlast in de wijken veroorzaakt door de jongeren.

1.2.2 Methode Saïd
De aanpak binnen Futsal Chabbab heeft een integraal karakter, dit wil zeggen dat de interventie een verbindende factor is tussen verschillende leefgebieden van de jongeren (gezin, school én wijk). Dit noemt men ook wel een community based aanpak waarbij er een sterk sociaal netwerk is rondom een jongere. Futsal Chabbab bereikt jongeren op straat door middel van spel(zaalvoetbal) en coaching. Binnen de interventie staat het contact met de trainer voorop en vormt één van de belangrijkste elementen van de methode. De band die de trainer/coach opbouwt met de jongeren is essentieel voor de coaching op hun gedrag, waarbij er wordt toegewerkt naar een sterke vertrouwensrelatie. De trainer/coach is een rolmodel afkomstig uit de doelgroep zelf en wordt ook wel gekenmerkt als cultuur-sensitief. De trainers genieten respect en aanzien en door deze positie accepteren de jongeren

instructies of correcties. De trainer/coach is tevens de schakel tussen de jongeren, ouders, leraren, huiswerkbegeleiders en sociale omgeving en hulpverleners. Er worden regelmatig individuele gesprekken gehouden met de jongeren door de trainers waarbij er individuele aandacht is, er inzicht wordt geboden in de kansen van de jongere en er wordt gewerkt aan morele vorming. De trainer/coach vangt signalen van de jongeren en betrokkenen op en gaat hiermee aan de slag. De trainer/coach is ook regelmatig aanwezig bij de huiswerkbegeleiding en in de wijk. Slecht gedrag wordt aangepakt en goed gedacht wordt versterkt of beloont. Wanneer het nodig is wordt een jongere op een discrete manier doorverwezen naar een jongerenwerker of gepaste hulpverlening (Sleegers, 2014).

De werkzame elementen van de gebruikte benadering binnen Futsal Chabbab zijn; 'positief coachen', 'de arm om je heen' en 'consequente aanpak'. Bij positief coachen draait het om elkaar aanmoedigen, wat door de trainers consequent wordt gedaan. De arm om je heen staat voor broederschap. De trainer wordt dan ook vaak als een broer gezien. De arm staat symbool voor een vleugel, en onder deze vleugel kan men een verstandige man of vrouw worden. Een consequente aanpak wordt gebruikt wanneer een jongere zich niet aan de afspraken houdt. Hier zijn meteen consequenties aan verbonden, van opdrukken tot het niet mogen deelnemen aan een training (Sleegers, 2014).

Ook is er een contract voor de uitleen van de kleding van Futsal Chabbab. Alle deelnemers willen een tenue van hun club 'verdienen' en moeten hiervoor aan een aantal regels voldoen.

Het contract is een stok achter de deur en fungeert als een soort beloningssysteem. Al deze elementen bij elkaar zorgen ervoor dat de jongeren iets over hebben voor de sport die ze doen. Ook kan Futsal Chabbab perspectieven bieden omdat men intern kan worden opgeleid tot trainer.

1.2.3 Tandem Welzijnsorganisatie

Tandem is een maatschappelijke organisatie in de Nijmeegse samenleving die zich richt op het ondersteunen van sociaal kwetsbare mensen, groepen uit de samenleving die tussen wal en schip dreigen te raken, zodat zij op eigen kracht verder kunnen. Hierbij gaan zij uit van de talenten en kwaliteiten van mensen, en niet van de beperkingen. Ze richten zich op zowel het individu als op groepen. Tandem heeft een brede doelgroep die zij bedienen, zo bedienen ze kinderen, jongeren, volwassenen en senioren. Het doel is om er voor te zorgen dat zij mee kunnen doen in de samenleving. Het werk van Tandem valt in te delen in drie categorieën; ondersteuning bij de opvoeding en ontwikkeling van kinderen, jongerenwerk en participatie & leefbaarheid. Toegankelijk en laagdrempelig werken is het uitgangspunt van de organisatie (Tandemwelzijn, z.d.).

Daarnaast is samenwerking een begrip dat centraal staat. Dit doen zij zowel met wijkbewoners als met zelforganisaties en partnerorganisaties, zoals Futsal Chabbab. Deze samenwerkingen leidt tot een integrale aanpak, met een gezamenlijk doel; het vergroten van de zelfredzaamheid en volwaardige deelname aan de samenleving (Tandemwelzijn, z.d.)

Organogram

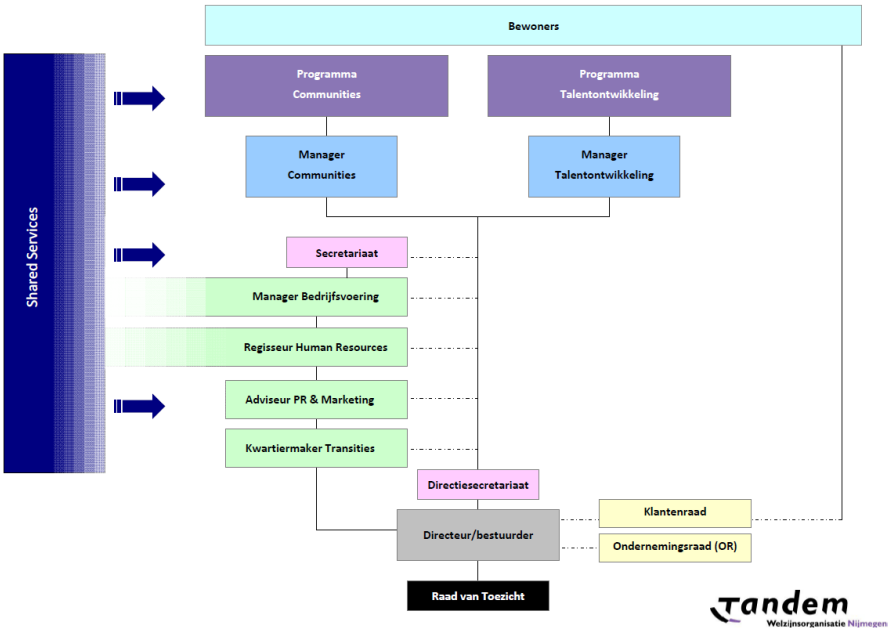

Figuur 1.1

1.3 Afbakening

In dit hoofdstuk is terug te vinden welke keuzes er zijn gemaakt voor het onderzoek zodat het onderzoek het beste resultaat oplevert in de beschikbare tijd. Het onderzoek is op twee gebieden afgebakend. Er is de keuze gemaakt om drie van de vijf wijken waar Futsal Chabbab actief is te onderzoeken en er zijn keuzes gemaakt over met wie het onderzoeksteam in gesprek gaat tijdens het onderzoek.

Gekozen wijken

Futsal Chabbab is actief in vijf wijken in Nijmegen; Heseveld, Willemskwartier, Neerbosch-Oost, Hatert en Meijhorst. Voor dit onderzoek is er de keuzes gemaakt om de wijken; Willemskwartier, Neerbosch-Oost en Meijhorst. Deze wijken zijn gekozen omdat ze een divers beeld laten zien van de 'aandachtswijken[1]' in Nijmegen. De wijken die zijn uitgekozen staan ook voor de wijken die niet onderzocht worden. De wijk Hatert lijkt op qua samenstelling en problematiek op de wijk Neerbosch-Oost. En de wijk Heseveld lijkt op de wijken Meijhorst en Willemskwartier. Om de kwaliteit en de tijdsplanning van het onderzoek te bewaren heeft het onderzoeksteam er voor gekozen om de wijken Hatert en Heseveld buiten het onderzoek te houden. Vanwege deze gelijkenissen kunnen de conclusies die er worden getrokken voor de onderzochte wijken ook worden toegepast voor de twee overige wijken. Hierbij een korte beschrijving van de wijken; Willemskwartier, Neerbosch-Oost en Meijhorst. De beschrijving is gedaan vanuit de Stad- Wijkmonitor van de gemeente Nijmegen (2014);

Willemskwartier is van oudsher een echte volkswijk met kleine huurwoningen. Vanaf 2005 zijn hier op verschillende plekken nieuwbouw huizen bijgekomen. In het voorzieningenhart 't Hert zitten verschillende organisaties en de basisschool Het Kleurrijk gevestigd. De wijk scoort laag op leefbaarheid en veiligheid, om dit te verhogen is de gemeente bezig met het herstructureer van de wijk, bijvoorbeeld door niet nieuwe bouw van huizen. Door deze verandering is er al veel verbeterd in de wijk met de komst van nieuwe bewoners, maar er blijft een kleine groep die niet toelaatbaar gedrag vertoont. De wijk kent relatief veel oudere, eenzame bewoners en mensen met een verstandelijke beperking.

Neerbosch-Oost ligt in stadsdeel Nijmegen-West en is vanuit vroeger het dorp Neerbosch, hierdoor kent de wijk historische elementen. De wijk heeft veel huurwoningen en heeft midden in de wijk verschillende voorzieningen zoals; winkels, een sporthal en een voorzieningenhart. Langs de wijk ligt een groene strook met daarin; waterportclubs, een sportveld en een school. De wijk scoort laag op leefbaarheid en de bewoner hebben een lage economische positie, hierdoor behoort de wijk tot het laagste woningsegment binnen de gemeenten. De wijk heeft veel allochtone en autochtone bewoners. Het onderlinge contact tussen allochtone en autochtone bewoners in de wijk wordt gezien als laag. Wel is er al veel verbeterd op het gebied van jongerenoverlast en het onderlinge contact tussen bewoners op straat.

Meijhorst maakt deel uit van stadsdeel Dukenburg. Dit stadsdeel is een van nieuwere gebieden van Nijmegen, de wijk is ruim opgezet met veel groen. De wijk kent relatief veel hoogbouw en de straten zijn allemaal heel rechtlijnig vorm gegeven met nummers als straatnamen. De voorzieningen die de wijk heeft zijn; een winkelcentrum, een sporthal en de school Meijboom is aanwezig. Door de lage economische positie en de vele huurwoningen behoort ook Meijhorst tot het laagste woningsegment. Er is veel overlast geweest van jongeren en er hebben zware incidenten plaatsgevonden, op dit moment is de sfeer in de wijk heel goed; de buurt is betrokken bij activiteiten en er is ook een buurtpreventie-team, wel is er nog angst in de wijk voor terugkerende problemen. Dit komt onder anderen doordat er activiteiten voor jongeren zijn in de wijk op straat, hierdoor ontstaan er concentraties van jongeren. Er is veel verbeterd op het gebied van cohesie in de wijk, maar toch is het grootste deel van de bewoners minder maatschappelijk betrokken. Ook zijn er veel mensen die maatschappelijke en gemeentelijke ondersteuning krijgen. De wijk kent veel; één-oudergezinnen met jonge kinderen (0-14 jaar) en veel niet-westerse allochtonen.

[1] Aandachtswijken zijn wijken waar de gemeente Nijmegen een extra beleid voor voert. Dit zijn wijken in het laagste segment, doordat de leefbaarheid in deze wijken laag is. Dit komt doordat bewoners vaak problemen en extra ondersteuning nodig hebben vanuit de gemeenten en vanuit instanties.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

De forse bezuinigingsopgaven in het sociale domein zorgen er voor dat gemeenten de ondersteuning en zorg moeten hervormen. Er vindt een decentralisatie plaats van overheid naar gemeente. Het is daarom wenselijk en noodzakelijk dat er intensief samen wordt gewerkt in de regio. Tot 2017 ontvangt Futsal Chabbab subsidie via Tandem Welzijnsorganisatie die de hoofdaannemer van domein jeugdwerk en samenlevingsopbouw is. De subsidies voor dit domein worden beheerd door Tandem. Binnen dit onderzoek wordt er gekeken naar de mogelijkheden hoe methode Saïd vanaf 2017 voort kan blijven bestaan.

Hoofdstuk 2: Onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk worden de probleemstelling, het onderzoeksdoel en de onderzoeksvragen beschreven. In de probleemstelling wordt kort beschreven waarom dit onderzoek wordt uitgevoerd. In het onderzoeksdoel wordt er beschreven welk doel er met dit onderzoek wordt nagestreefd.

2.1 Probleemstelling

Door de gemeentelijke verandering (verschuiving van de subsidieverstrekking jongerenwerk en samenlevingsopbouw) die in 2017 plaats zal vinden binnen de zorg en welzijn in de gemeente Nijmegen dient er een nieuw plan te komen voor het voortbestaan van de methode Saïd.

2.2 Onderzoeksdoel

Futsal Chabbab en Tandem willen inzicht krijgen in het huidige activiteitenaanbod en overlap aan activiteiten voor jongeren in de wijken Meijhorst, Willemskwartier en Neerbosch-Oost (inclusief aanbod van vrijwilligers). Met deze gegevens wordt een advies geschreven met het best mogelijke scenario voor Futsal Chabbab en Tandem (Tandem & Futsal Chabbab, 2015, p. 14).

2.3 Vraagstelling

In samenspraak met de opdrachtgevers heeft het onderzoeksteam de volgende onderzoeksvragen geformuleerd. De hoofdvraag vormt de basis van het onderzoek. Om een antwoord te geven op deze hoofdvraag zijn er drie deelvragen opgesteld.

2.3.1 Hoofdvraag

Hoe kan methode Saïd (zaalvoetbal in combinatie met huiswerkbegeleiding en coaching) van Futsal Chabbab in de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst in samenwerking met of na opname in Tandem Welzijnsorganisatie behouden blijven, waarbij de unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid worden gewaarborgd, na de maatschappelijke veranderingen van 2017 binnen Zorg en Welzijn in gemeente Nijmegen?

2.3.2 Deelvragen

1. Wat is het huidige activiteitenaanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?

2. Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching?

3. Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er voor de uitvoer van de methode Saïd samenwerkings-, uitruil, of inbeddingsmogelijkheden?

Hoofdstuk 3: CMV relevantie

In dit hoofdstuk gaat het om de aansluiting van het onderzoek bij de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV). Dit onderzoek wordt gedaan vanuit deze opleiding, het is goed om na te gaan wat er meegenomen kan worden in de ontwikkeling van het CMV werkveld. Het onderzoek richt zich heel erg op de veranderingen van organisaties en de effecten van deze veranderingen, dit is in eerste instantie geen CMV-onderzoek. Er wordt echter in dit onderzoek gekeken naar de behoefte van verschillende partijen en vanuit daar wordt er een advies gegeven. Dit is een belangrijk taak van de CMV'er: het onderzoeken van behoeftes van doelgroep. Het in gesprek gaan met mensen, peilen waar hun behoeftes en wensen liggen en hier op in spelen. Hierbij biedt de CMV'er iets aan, maar vraagt tevens iets terug. Mensen vragen in eerste instantie altijd naar het aanbod dat ze kennen. Een echte CMV'er gaat opzoek naar de vraag achter de vraag en biedt een nieuw kader of standaard aan (Rohof, 2013, p. 19). In eerste instantie is dit onderzoek dus minder een onderzoek voor CMV'ers maar doordat de benadering van het probleem vanuit de doelgroep komt en hier veel contact mee is, is de benadering passend binnen het werkveld.

Een ander punt waarop dit onderzoek bijdraagt aan het CMV-werkveld is dat methode Saïd zoals beschreven in het hoofdstuk Oriëntatie op een goede manier een sportieve spelvorm inzet om een achterliggend doel te bereiken. Futsal Chabbab zet zaalvoetbal in als middel om jongeren aan zich te binden, de trainingen worden gebruikt om de jongeren te belonen. Binnen de methode wordt dit het 'zoet' genoemd (Futsal Chabbab, 2013, p. 4). Het zoeten wordt in het CMV-werkveld gebruik om een vrijplaats te creëren. In een vrijplaats worden deelnemers uit de kaders van het praktische leven gehaald**.** Er kan vrij gehandeld worden waarbij de deelnemers volledig op kunnen gaan in die vrijheid. Deze vrijplaats kan het doen zijn, maar kan ook gebruikt worden om een groter doel te bereiken (van Rosmalen, 2012, p. 61). Door de inzet van het zaalvoetbal (een spelvorm) wordt er een ontspannen sfeer gecreëerd in de groep en kunnen de trainers van Futsal Chabbab op een ontspannen manier met de jongeren in gesprek gaan over hun gedrag en de consequenties daarvan. De jongeren accepteren dit omdat zij graag willen voetballen. Daarnaast zorgt Futsal Chabbab ervoor dat de kwaliteit van de trainingen hoog is waardoor jongeren veel moeite doen voor het meedoen aan de trainingen. Hierdoor kan er veel van de jongeren gevraagd worden. De inzet van het 'zoeten' is iets wat de basis vormt van CMV. CMV'ers hebben de kracht om in netwerken individuele en collectieve krachten naar boven te halen, die onze samenleving vanaf onderuit kunnen kantelen. Hierdoor kunnen er hogere doelen bereikt worden. De CMV'er dient hier als sleutelfiguur (Rohof, 2013, p. 10-11).

Naast het aanbieden van het zaalvoetbal wordt er ook gewerkt aan achterliggende doelen met de doelgroep. Het doel is dat de jongeren geen overlast veroorzaken in de wijk en hun schooldiploma's halen (Futsal Chabbab, 2013, p. 4). Met name het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk is een belangrijk punt voor CMV'ers. Een CMV'er is een schakel tussen de bewoners en de wijk instanties. Een CMV'er is het eerste aanspreekpunt voor bewoners. het vergroten van de leefbaarheid en dat in samenwerking met de bewoners is een manier om in contact te komen met de bewoners en hun behoeftes te peilen. Hierbij heeft de CMV'er vaak een coördinerende rol omdat dit steeds meer vanuit de bewoners zelf moet komen. Jongeren aantrekken en met hen werken aan een betere wijk draagt hier aan bij. De bewoners van de wijken zijn betrokken en zorgen zelf voor het vergroten van de leefbaarheid. Dit gebeurt ook bij Futsal Chabbab; de jongeren worden ingezet om taken voor de buurt uit te voeren om mee te mogen doen aan de buurtbattle (een wedstrijd tussen de verschillende wijken in Nijmegen). Zo worden jongeren ingezet om bijvoorbeeld boodschappen te doen voor ouderen en om vuilnis te prikken in de wijk.

Daarnaast zijn de veranderingen in het werkveld de basis voor dit onderzoek. Er vinden grote bezuinigingen plaats in het welzijnswerk. Meer hierover staat beschreven in de 'literatuurstudie'. De CMV-professionals hebben ook met deze veranderingen te maken. Vooral de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) heeft grote invloed op het werkveld. Met de invoering van deze wet wordt de hulpvraag van burgers per persoon afgestemd. Hierdoor wordt de begeleiding en de zorg meer afgestemd en worden mensen beter in hun kracht gezet. Door het doen van dit onderzoek komen deze veranderingen aan bod. Dit geeft een goed inzicht in wat deze verandering voor consequenties heeft voor het werkveld. Omdat Futsal Chabbab een typische CMV-organisatie is, zijn deze veranderingen bepalend voor de toekomstige professionals.

De organisatie Futsal Chabbab speelt in op de benoemde veranderingen. In dit onderzoek wordt er onderzocht op welke manier de organisatie Futsal Chabbab kan voort bestaan en hoe zij kunnen inspelen op de bezuinigingen. Het hebben van een meerwaarde als organisatie en het hebben van een unique selling point is hierbij heel belangrijk. Als de organisatie zich kan onderscheiden van andere organisaties en een bijzonder product levert zal deze organisatie minder snel wegbezuinigd worden. Het is dus belangrijk om een bijzonder product op te zetten en hier draagvlak voor te creëren. Het creëren van een unique selling point is ook voor een CMV'er heel belangrijk, omdat er veel bezuinigingen plaats vinden. Door een unieke invalshoek te kiezen, bijvoorbeeld het inzetten van een sportief middel om een maatschappelijk doel te bereiken, is de CMV'er in staat om zich te onderscheiden van andere professionals.

Een ander raakvlak tussen het CMV werkveld en Futsal Chabbab is dat zij maar met één fte'er werken en dat de rest van de organisatie uit vrijwilligers en stagiaires bestaat. Hierdoor wordt er ook ingespeeld op de bezuinigen. Ook wordt er met de mensen uit de buurt gewerkt en niet alleen maar met professionals. Daarnaast worden de vrijwilligers intern opgeleid tot begeleiders, dit proces van scholing is een zeer innovatieve manier om vrijwilligers aan je organisatie te binden. Hiermee wordt er door de organisatie ingespeeld op de trend dat het doen van vrijwilligerswerk steeds meer een individuele motivatie gaat worden en dat vrijwilligers minder vanzelfsprekend zich binden aan een organisatie (Dekker, Hart & Faulk, p. 67, 2007). De doelgroep wordt opgeleid door de vrijwilligers, zij weten veel over de doelgroep omdat ze hier zelf deel vanuit hebben gemaakt.

De visie van de onderzoeker is bepalend voor de invalshoek waarop het onderzoek wordt uitgevoerd. Om deze visie duidelijk te krijgen is er in dit hoofdstuk gekeken naar de aansluiting van het onderzoek bij de opleiding CMV en daar bijbehorende werkveld. Dit onderzoek sluit aan bij de opleiding CMV en het bijbehorende werkveld, doordat er vanuit behoeftes wordt onderzocht. Er is veel contact geweest met stakeholders wat is meegenomen in de conclusies van het onderzoek. Ook sluit methode Saïd aan bij de manier waarop CMV zich profileert; de inzet van een kunstzinnig of sportief middel waarmee een maatschappelijk doel wordt behaald. In het onderzoek wordt er ingespeeld op veranderingen in het maatschappelijk werkveld waar een CMV'er ook mee te maken heeft.

Hoofdstuk 4: Omgevingsfactoren

In dit hoofdstuk vindt u de beschrijving van de omgevingsfactoren van dit onderzoek. Er is gekozen om dit aan de hand van de DESTEP-model te beschrijven. De DESTEP zijn factoren die de omgeving van de organisatie bepaald. De letters staan voor demografisch, economisch, sociaal/cultureel, technologisch, ecologisch en politiek/juridisch. Door middel van de DESTEP wordt er een beeld verkregen van de externe (macro) omgeving waarin de organisatie actief is (Verhagen, 2015). Om deze omgeving in kaart te brengen hebben wij deskresearch gedaan naar verschillende thema's zoals;

- Bevolkingssamenstelling
- Economische groei
- Straatcultuur
- Jeugdproblematiek
- Aandachtswijken
- Multiculturele samenleving
- Social Media
- Bezuinigingen in Zorg en Welzijn.

Eerst zal er overstijgende informatie worden aangehaald waarna er wordt ingezoomd naar gegevens die meer van toepassing zijn op het onderzoek. Bovenstaande thema's zullen ervoor zorgen dat je als lezer wordt meegenomen in de omgeving waarin Futsal Chabbab en Tandem actief zijn.

Demografisch

Bevolkingssamenstelling

In tabel 4.1 is aangegeven hoeveel de totale bevolking van Nederland bedraagt. In 2014 is het bevolkingsaantal vastgesteld op 16,8 miljoen inwoners. In de bevolking naar leeftijd komt naar voren dat inwoners met een leeftijd tussen de 40 en 65 jaar het grootste is met een percentage van 35,3%. Inwoners met een leeftijd tot 20 jaar bedragen 22,9% en is daarmee relatief klein. Ook zie je dat in deze leeftijdscategorie een daling heeft plaatsgevonden van 0.8% ten opzichte van 2010. De doelgroep van Futsal Chabbab bevindt zich ook in deze groep. Van de 16,8 miljoen inwoners zijn er 3,6 miljoen inwoners van allochtone afkomst. Dit is bijna ⅕ van de Nederlandse bevolking.

Onderwerpen				Perioden	2000	2010	2011	2012	2013	2014
Bevolking naar leeftijd (op 1 januari)	Bevolking naar leeftijd, aantallen	Totale bevolking		*aantal*	15 863 950	16 574 989	16 655 799	16 730 348	16 779 575	16 829 289
		Jonger dan 20 jaar			3 873 008	3 928 334	3 913 819	3 894 754	3 870 773	3 846 040
		20 tot 40 jaar			4 761 504	4 192 772	4 162 599	4 141 893	4 120 358	4 117 652
		40 tot 65 jaar			5 076 996	5 915 555	5 984 435	5 977 333	5 964 099	5 946 573
		65 tot 80 jaar			1 652 103	1 890 334	1 927 399	2 030 353	2 121 525	2 201 935
		80 jaar of ouder			500 339	647 994	667 547	686 015	702 820	717 089
	Bevolking naar leeftijd, relatief	Jonger dan 20 jaar		*%*	24,4	23,7	23,5	23,3	23,1	22,9
		20 tot 40 jaar			30,0	25,3	25,0	24,8	24,6	24,5
		40 tot 65 jaar			32,0	35,7	35,9	35,7	35,5	35,3
		65 tot 80 jaar			10,4	11,4	11,6	12,1	12,6	13,1
		80 jaar of ouder			3,2	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3
	Demografische druk	Totale druk			61,2	64,0	64,1	65,3	66,4	67,2
		Groene druk			39,4	38,9	38,6	38,5	38,4	38,2
		Grijze druk			21,9	25,1	25,6	26,8	28,0	29,0
	Gemiddelde leeftijd	Totale bevolking		*Jaar*	38,2	40,1	40,3	40,6	40,8	41,0
		Mannen			37,0	39,1	39,4	39,6	39,9	40,1
		Vrouwen			39,4	41,1	41,3	41,5	41,7	41,9
Bevolking naar herkomstgroepering	Totale bevolking			*aantal*	15 863 950	16 574 989	16 655 799	16 730 348	16 779 575	16 829 289
	Autochtoon				13 088 648	13 215 386	13 228 780	13 236 155	13 236 494	13 234 545
	Allochtoon: eerste- en tweede generatie	Totaal allochtoon	Allochtoon		2 775 302	3 359 603	3 427 019	3 494 193	3 543 081	3 594 744

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 30-10-2015

Figuur 4.1 (CBS, 2015)

Om in te zoomen op de bevolking van Nijmegen is hieronder in cirkeldiagram 4.2 de samenstelling van de Nijmeegse bevolking weergegeven naar etniciteit. In de onderstaande tabel is te zien dat bijna een kwart van Nijmeegse inwoners een niet-Nederlandse afkomst hebben. De grootste groep allochtone inwoners zijn afkomstig uit westerse landen met een percentage van 11,9 %. Naast niet-westerse landen zijn Turken en Marokkanen de grootste etnische groepen met percentages van 3,2% en 2,1%. Dit is ook terug te zien binnen de wijken waarin Futsal Chabbab actief is.

Het onderzoek vindt plaats in de wijken Meijhorst, Neerbosch-Oost en Willemskwartier. In de

onderstaande tabel is de samenstelling naar etniciteit per wijk aangegeven. Gegevens van de wijk Willemskwartier ontbreken, hierover worden dus geen uitspraken gedaan.

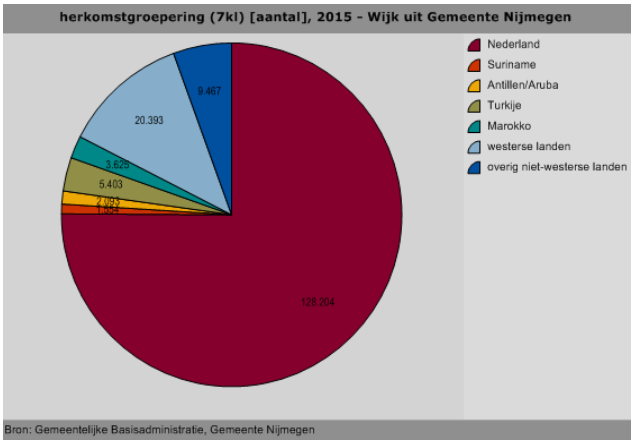

Figuur 4.2 Herkomst van de bewoners Gemeente Nijmegen (Gemeente Nijmegen, 2015)

In de wijk Neerbosch-Oost is één derde van de bewoners van allochtone afkomst. Hierin zijn Turken en Marrokkanen specifieke etniciteit die bijna de helft van de allochtone inwoners bevatten. In de wijk Meijhorst is bijna de helft van de inwoners van allochtone afkomst. Ook hier zijn Turken en Marokkanen specifieke etniciteit die een groot aandeel van de allochtone inwoners bevat.

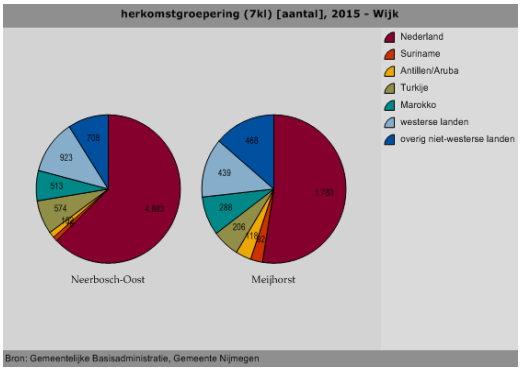

Figuur 4.3 Bevolking van Nijmegen per herkomst van de wijken Meijhorst en Neerbosch-Oost (Gemeente Nijmegen, 2015)

Vluchtelingenstroom

Bijna 400.000 asielzoekers vragen in de eerste helft van 2015 bescherming in een EU-land. Dat waren er 562.265 in heel 2014. Van deze vluchtelingen komen er 18% uit Syrië.
In tabel 4.4 is te zien dat binnen Nederland 70% van alle asielverzoeken positief is beoordeeld. Dit betekent dat twee-derde van alle asielzoekers in Nederland tijdelijk of permanent mag verblijven. De toenemende vluchtelingenstroom biedt op langere termijn kansen voor organisaties als Futsal Chabbab omdat ze al gewend zijn met het werken met allochtone jongeren.

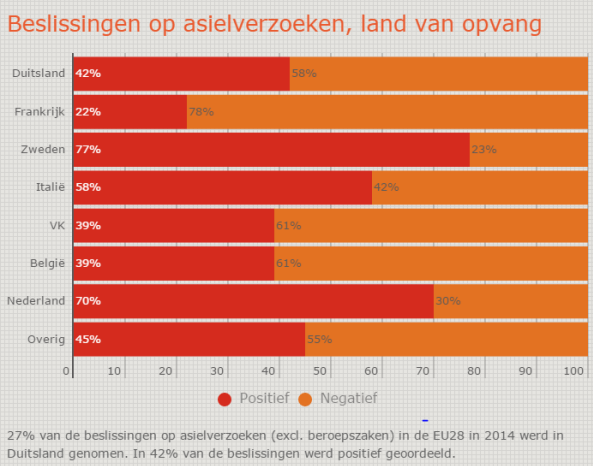

Figuur 4.4 Asielverzoeken (Vluchtelingenwerk, 2015)

Economisch

Van verzorgingsstaat naar participatiestaat

De Nederlandse maatschappij is aan het veranderen. Waar we vroeger vanuit de staat garantie kregen voor een leven waarin er voor ons gezorgd werd, wordt er nu vanuit de staat ook meer verwacht vanuit de burgers zelf. Burgers worden meer gestimuleerd om zelf actiever deel te nemen aan het maken van beleid en het creëren van burgerinitiatieven.

Burgerinitiatieven zijn projecten die door de burger zelf worden opgezet. Vaak worden deze burgers gedreven doordat ze zelf tegen problemen aanlopen. Echter zijn deze burgers vaak niet het doorsneden van de maatschappij. Het zijn vaak ondernemende burgers die de zorg dragen voor meerdere mensen.

Ook is het de vraag of de burgers het oude aanbod van de overheid zullen kunnen gaan vervangen, want deze burgers gaan vaak niet af op de vraag, maar houden zich meer bezig met problemen waar ze zelf tegen aanlopen (Tonkens, Trappenburg, Hurenkamp, Schmidt, 2015, p. 103-104).

Door oplopende kosten voor de zorg en de vergrijzing van ons land wordt zorg steeds duurder. Mensen worden ouder en hebben hierdoor langer zorg nodig, daarnaast worden de gezinnen kleiner dus komen er minder jongeren bij om de kosten van de zorg op te vangen (Vliet, Duyvendak, Boonstra, Plemper, 2004, p. 11). In tabel 4.5 bevolkingspiramide is te zien hoe Nederland is opgebouwd per man en vrouw en per leeftijd. Hierin is te zien dat de grootste pieken zitten tussen 40 en 70 zitten. Als deze groep allemaal stopt met werken zullen de jongeren onder aan de piramide die kosten gaan opvangen.

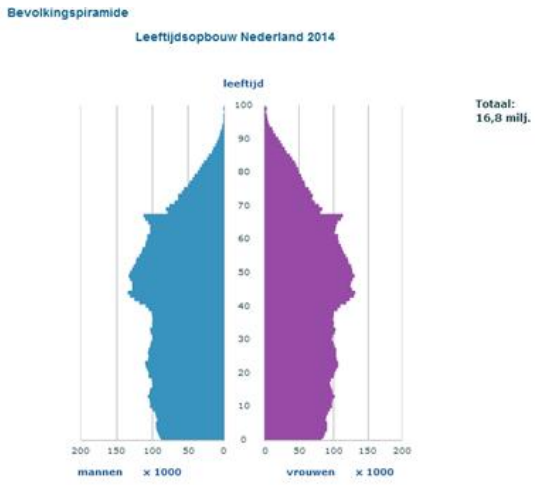

Figuur 4.5 Bevolkingspiramide (Centraal Bureau voor de Statistieken, 2014)

Om zorg toch voor iedereen toegankelijk te houden heeft de overheid een aantal veranderingen doorgevoerd.

- Het geld voor individuele begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en beschermd wonen is van de overheid naar de gemeentes gegaan. Zij staan dichter bij de mensen en kunnen beter in kaart brengen wat ze nodig hebben.
- De gemeente wordt gevraagd om efficiënter te werken. De lijnen tussen professionals moeten korter worden en er moet kritisch naar het aanbod worden gekeken, zodat dit zo dicht mogelijk bij de zorgbehoevende gehaald kan worden (gemeente Maassluis, z.d.).

Bezuinigingen zorg en welzijn

Zoals in het stuk Van verzorgingsstaat naar participatiestaat beschreven, wordt er bezuinigd op zorg en doordat er vergrijzing en ontgroening plaatsvind, wordt de zorg duurder. Hieronder in tabel 4.6 worden cijfers gepresenteerd over de kosten van de portefeuille: volksgezondheid welzijn en sport. In de tabel is een overzicht te zien van de begroting die gepresenteerd is tijdens Prinsjesdag 2015 voor 2014 tot en met 2020.

FACTSHEET BEGROTINGSUITGAVEN EN -ONTVANGSTEN 2016
(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Artikel:1 Volksgezondheid	**494.841**	**593.297**	**614.456**	**621.203**	**637.677**	**645.775**	**640.713**
1. Gezondheidsbescherming	103.671	105.449	103.030	100.146	115.084	114.151	114.151
2. Ziektepreventie	321.563	417.990	442.812	452.286	454.018	462.824	457.762
3. Gezondheidsbevordering	51.796	51.866	50.445	51.110	50.991	51.216	51.216
4. Ethiek	17.810	17.992	18.169	17.661	17.584	17.584	17.584
Ontvangsten	37.511	11.003	10.903	10.903	10.903	10.903	10.903
Artikel:2 Curatieve zorg	**2.722.717**	**4.553.791**	**4.187.157**	**3.930.874**	**3.627.165**	**3.332.555**	**3.433.801**
1. Kwaliteit en veiligheid	114.608	122.892	129.213	108.658	107.007	103.255	106.743
2. Toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg	2.549.096	4.326.805	3.918.893	3.662.750	3.385.353	3.094.309	3.191.774
3. Bevorderen werking van het stelsel	59.013	104.094	139.051	159.466	134.805	134.991	135.284
Ontvangsten	81.998	60.853	60.955	60.955	60.955	60.955	60.955
Artikel:3 Langdurige zorg en ondersteuning	**4.560.102**	**3.634.712**	**3.644.801**	**3.807.261**	**4.004.867**	**4.221.449**	**4.450.188**
1. Participatie en zelfredzaamheid van mensen met beperkingen	188.367	125.605	88.899	87.558	86.472	86.472	86.472
2. Zorgdragen voor langdurige zorg tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten	4.371.735	3.509.107	3.555.902	3.719.703	3.918.395	4.134.977	4.363.716
Ontvangsten	9.404	3.441	3.441	3.441	3.441	3.441	3.441
Artikel:4 Zorgbreed beleid	**697.803**	**895.016**	**871.197**	**878.441**	**862.756**	**872.275**	**870.484**
1. Positie cliënt	26.045	25.485	23.383	24.482	24.458	24.458	24.458
2. Opleidingen, beroepenstructuur en arbeidsmarkt	253.067	396.723	430.131	433.771	428.484	431.182	431.246
3. Kwaliteit, transparantie en kennisontwikkeling	109.189	132.734	124.782	129.099	118.537	123.122	118.236
4. Inrichten uitvoeringsactiviteiten	220.856	230.405	180.401	176.349	174.030	173.155	173.156
5. Zorg, welzijn en jeugdzorg op Caribisch Nederland	87.895	107.052	109.018	112.008	115.047	118.158	121.188
6. Voorkomen oneigenlijk gebruik en aanpak fraude	748	2.617	3.482	2.732	2.200	2.200	2.200
Ontvangsten	32.300	4.858	4.858	4.858	4.858	4.858	4.858
Artikel:5 Jeugd	**1.545.047**	**208.532**	**126.154**	**129.803**	**75.848**	**83.493**	**83.493**
1. Laagdrempelige ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien	47.516	0	0	0	0	0	0
2. Noodzakelijke en passende zorg	1.497.531	0	0	0	0	0	0
3. Effectief en efficiënt werkend jeugdstelsel	0	208.532	126.154	129.803	75.848	83.493	83.493
Ontvangsten	24.660	4.508	82.508	4.508	4.508	4.508	4.508
Artikel:6 Sport en bewegen	**69.986**	**73.149**	**128.813**	**128.244**	**126.551**	**127.578**	**127.578**
1. Passend sport- en beweegaanbod	26.825	22.566	79.648	80.872	81.291	82.192	82.192
2. Uitblinken in sport	37.002	43.505	39.513	37.656	35.346	35.347	35.347
3. Borgen van innovatie, kennisontwikkeling en kennisdeling	6.159	7.078	9.652	9.716	9.914	10.039	10.039
Ontvangsten	738	740	740	740	740	740	740
Artikel:7 Oorlogsgetroffenen en herinnering Tweede Wereldoorlog	**321.328**	**309.034**	**290.109**	**272.400**	**256.865**	**241.235**	**226.883**
1. De zorg- en dienstverlening aan verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen WOII en de herinnering aan WOII	16.165	19.135	20.260	20.260	20.260	20.260	20.260
2. Pensioenen en uitkeringen voor verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen WOII	305.163	289.899	269.849	252.140	236.605	220.975	206.623
Ontvangsten	9.125	901	901	901	901	901	901

Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Artikel:8 Tegemoetkoming specifieke kosten	**5.296.989**	**4.157.911**	**4.432.332**	**4.905.439**	**5.214.827**	**5.488.492**	**5.662.138**
1. Zorgtoeslag	4.842.250	4.045.830	4.383.295	4.863.298	5.174.586	5.450.193	5.623.839
2. Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)	408.792	59.782	7.738	3.842	1.942	0	0
3. Tegemoetkoming specifieke zorgkosten	45.947	52.299	41.299	38.299	38.299	38.299	38.299
Ontvangsten	786.389	0	0	0	0	0	0
Artikel:9 Algemeen	**39.260**	**32.572**	**27.336**	**28.835**	**32.434**	**35.604**	**40.604**
1. Internationale samenwerking	4.638	5.296	5.127	5.127	5.127	5.127	5.127
2. Verzameluitkering VWS	8.559	0	0	0	0	0	0
3. Strategisch onderzoek RIVM	26.062	27.276	22.209	18.708	17.307	15.477	15.477
4. Begrotingsreserve achterborg WFZ-garanties	0	0	0	5.000	10.000	15.000	20.000
Ontvangsten	1.000	0	0	0	0	0	0
Artikel:10 Apparaatuitgaven	**318.157**	**292.896**	**249.168**	**239.306**	**238.557**	**235.340**	**235.439**
Kerndepartement	231.533	206.652	160.066	150.792	150.579	147.358	147.457
Inspecties	67.765	69.683	76.203	75.974	75.560	75.563	75.563
SCP en raden	18.858	16.561	12.899	12.540	12.418	12.419	12.419
Ontvangsten	54.958	21.255	5.357	5.357	10.357	5.357	5.357
Artikel:11 Nominaal en onvoorzien	**0**	**– 45.611**	**– 15.009**	**2.074**	**2.646**	**2.706**	**2.706**
Ontvangsten	0	5.400	5.000	0	0	0	0
Totaal uitgaven	**16.066.229**	**14.705.299**	**14.556.514**	**14.943.880**	**15.080.193**	**15.286.502**	**15.774.027**
Totaal ontvangsten	**1.038.083**	**112.959**	**174.663**	**91.663**	**96.663**	**91.663**	**91.663**

Figuur 4.6 Begrotingsuitgaven en ontvangsten overheid Nederland (De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2015, p. 3-4)

Hieruit is op te maken dat er flink bezuinigd gaat worden op jeugd. Deze post gaat van 1545.047 miljoen in 2014 naar 83.493 miljoen in 2020. De posten 'laagdrempelige ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien' en 'noodzakelijke en passende zorg' zijn in deze begroting voor de aankomende jaren terug gebracht naar nul, deze posten zijn vanaf 2015 overgedragen aan de gemeentes. Dit omdat de gemeentes dichter bij de vraag zitten en met kortere lijnen kunnen werken dan de overheid. Ook de totale uitgaven van de overheid zullen de aankomende jaren dalen. Hiernaast is er een daling van de inkomsten duidelijk in beeld gebracht.

De gemeente heeft met het verplaatsen van onderdelen van jeugdzorg, langdurige zorg, ondersteuning en participatie van overheid naar gemeente extra taken gekregen. De nadruk ligt hierbij op goede samenwerkingen, innoveren en het omlaag brengen van de kosten. Het is van belang dat er preventief wordt gewerkt met kwetsbare groepen zodat hoge kosten worden voorkomen, hierbij ligt de nadruk op het werken met jongeren. Een combinatie van onderwijs en zorg is hier heel belangrijk bij (De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2015, p. 10).

Voor de gemeente Nijmegen is er € 42,4 miljoen beschikbaar om de zorg op te vangen. Hierbij wordt er door de gemeente de nadruk gelegd op preventieve laagdrempelige ondersteuning. Hierbij zijn belangrijke aandachtspunten; gemakkelijke toegang, goed vooronderzoek en verdere zorglijnen goed afstemmen met verbanden tussen verschillende sectoren binnen de zorg en hulpverlening (Gemeente Nijmegen, 2015).

Sociaal-Cultureel

Aandachtwijken

Er zijn verschillende benamingen en definities voor aandachtswijken, wel staat vast dat er wijken zijn die te maken hebben met meerdere problemen (Brink, Hulst, Graaf & Pennen, 2012, p. 12). Futsal Chabbab wordt ingezet in dit soort wijken om de jeugdoverlast op straat te verkleinen en de sociale cohesie te vergroten. Vooral het 'thuis' voelen in deze wijken is belangrijk, maar dit is niet makkelijk te realiseren want gevoel van verbondenheid speelt hier een belangrijke rol in, dus is het elkaar laten ontmoeten heel erg belangrijk (Trienekens, Dorreseijn & Postma, 2011, p. 107). Futsal Chabbab is in de verschillende wijken waar ze actief zijn om dit gevoel te bevorderen door jongeren niet alleen te laten voetballen, maar door jongeren ook opdrachten te laten uitvoeren voor de buurt 'Buurtbijdrage'. De jongeren uit de wijk gaan samen met de trainer van Futsal Chabbab en de buurtbeheerders taken uitvoeren in de wijk om de leefbaarheid in de wijk te vergroten (Sleegers, z.d., p. 5). Dit kunnen taken zij als vuurwerk opruimen of helpen en het verzorgingstehuis. Op deze manier komen verschillende groepen in de wijk met elkaar in contact, waardoor verbondenheid wordt gestimuleerd.

Methode Saïd, dat de basis vormt voor Futsal Chabbab, is een interventie[2] die binnen de wijken wordt uitgevoerd. De effecten van interventies zijn dat het bewoners activeert en laat participeren

[2] Interventies zijn methodieken om problemen snel en actief aan te pakken (Movisie, z.d.).

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

(Trienekens, Dorreseijn & Postma, 2011, p. 130). Dit is ook het geval bij Futsal Chabbab; jongeren worden gestimuleerd om mee te doen en om elkaar en anderen te ontmoeten in de wijk. Door de trainingen, de buurtbattles en de hierboven uitgelegde buurtbijdragen wil men dat bereiken. Jongeren komen met elkaar en voorbeeldfiguren in contact, daarnaast worden ze gestimuleerd om goed te doen voor de wijk en de bewoners.

Het onderzoek is gericht op drie wijken waar Futsal Chabbab actief is. Dit zijn wijken waar de gemeente Nijmegen extra aandacht op heeft gevestigd; de zogeheten aandachtswijken. In het stuk hieronder wordt er ingegaan op deze wijken. In Nederland worden de grootste steden geschaald als de middenmoot als
het gaat om leefbaarheid, maar toch zijn er grote verschillen tussen de verschillende wijken in de steden. Zo zijn er wijken waar een sterk gevoel van onveiligheid wordt gemeten. Vaak hebben deze wijken te maken met grote achterstanden zoals te zien in het figuur hier onder (in dit figuur is te zien hoe wijken meer last krijgen als ze van categorie I tot V verplaatsen, I zijn wijken met weinig achterstand en V wijken met veel achterstand) (Brink & Hulst & Graaf & Pennen, 2012)29-30).

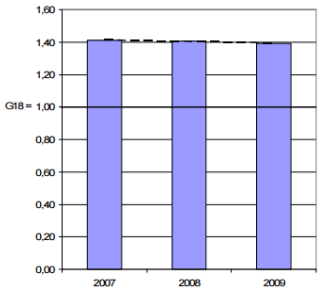

		2007	2008	2009
Aandachtswijken	%	61	59	58
G18	%	43	42	41
Aandachtswijken / G18		1,41	1,41	1,39

Door de problematiek in de betrokken wijken willen veel bewoners weg uit de wijk. Dit hoeft niet alleen voor overlast te komen, maar kan ook door de kwaliteit van de voorzieningen in de wijk of de woningen komen. In grafiek 4.7 is te zien dat een grote groep verhuisneigingen heeft (I zijn wijken met weinig achterstanden en V zijn wijken met veel achterstanden) (Brink & Hulst & Graaf & Pennen, 2012, p. 29-30):

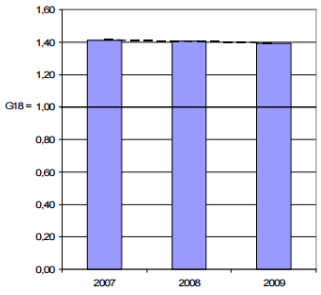

		2007	2008	2009
Aandachtswijken	%	61	59	58
G18	%	43	42	41
Aandachtswijken / G18		1,41	1,41	1,39

Grafiek 4.7 (Centraal Bureau van de Statistiek, 2010, p. 13).

Nederland kent 40 aandachtswijken waar in totaal 773 duizend mensen wonen, dit is 5% van de Nederlandse bevolking. De verschillende aandachtswijken zijn verdeeld onder 18 steden. De wijken waar de gemeente Nijmegen hun aandacht op richten zijn de wijken; de Biezen, Hatert, Neerbosch-Oost, Heseveld, 't Acker, Dukenburg en Willemskwartier (Gemeente Nijmegen, 2014, p. 12).

Hier is de zwarte lijn in de staafgrafiek het gemiddelde van de 18 grootste steden (G18) in Nederland en de stippellijn het gemiddelde in de aandachtswijken in de tabel daaronder staan de aantallen in cijfers uitgerukt (Centraal Bureau van de Statistiek, 2010, p. 11).
In deze wijken hebben mensen vaak minderkans op de arbeidsmarkt. Dit komt met name doordat veel hun opleiding niet af maken of niet door studeren. Er zijn weinig kinderen die op

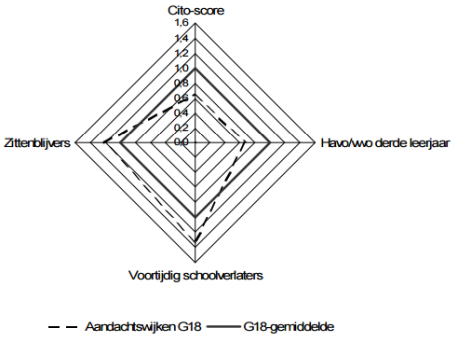

het havo of vwo zitten en het aantal voortijdige schoolverlaters is hoog in de wijken. Dit is terug te zien in de grafiek hieronder. Zo is te zien dat het aantal zittenblijvers en het aantal voortijdige schoolverlaters een stuk groter is dan in de grootste steden van Nederland.

In de tabel 4.8 wordt het aantal schoolverlaters nog specifiek vergeleken met het gemiddelde van de G18. Hierbij is ook weer goed te zien dat gemiddeld genomen mensen die opgroeien in een aandachtswijk meer kans hebben om voortijdig met school te
stoppen. Er is wel een algemene daling te zien van het aantal schoolverlaters. Het terug dringen van schoolverlaters is een van de doelstellingen van Futsal Chabbab.

Figuur 4.8 (Centraal Bureau van de Statistiek, 2010, p. 15)

Multiculturele samenleving
Enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog had Nederland een groot te kort aan arbeiders. In de jaren 60 zijn in eerste instantie arbeiders uit Spanje en Italië gehaald en later ook uit Marokko en Turkije. Naast dat er een tekort was aan arbeiders in Nederland waren deze mensen ook veel goedkoper dan mensen uit eigen land. Deze arbeiders kregen de naam 'gastarbeiders'. Wat de naam al een beetje zegt was het eigenlijk de bedoeling dat zij te gast zouden zijn, dus terug zouden keren naar hun eigen land. Daarin tegen kregen zij vaak een verblijfvergunning waardoor ze ook hun familie over mochten laten komen. Daarnaast mochten bewoners van voormalige koloniën van Nederland hier asiel aanvragen, omdat zij gevaar zouden kunnen lopen na de onafhankelijkheid, dit waren voornamelijk Surinamers en Indonesiërs. Door de komst van deze nieuwe immigranten ontstonden er nieuwe culturen in Nederland zoals; een eigen keuken, religie, taal en gewoontes (Rijksmuseum, z.d.).

Door de komst van deze verschillende culturen moest er iets gedaan worden om deze groepen goed met elkaar te laten leven en om er voor te zorgen dat alle groepen gelijke kansen kregen. En om de verschillende culture en de bijbehorende gewoontes gelijkwaardig te benaderen. Hierdoor is de 'multiculturele samenleving'[3] ontstaan.

Futsal Chabbab heeft veel te maken met jongeren van niet-westerse komaf. Met name jongeren met een Turkse en Marokkaanse achtergrond zijn goed vertegenwoordigd bij Futsal Chabbab. Deze jongeren hangen tussen twee culturen in. Zij zijn voelen zich niet volledig Nederlander en ook het land waar hun ouders vandaan komen voelen zij zich niet thuis. Futsal Chabbab vangt deze jongeren op en helpt ze bij het eigen maken van de Nederlandse normen en waarden.

Jeugdproblematiek
Bij dit onderzoek is het belangrijk om inzicht te hebben hoe groot de problematiek is rondom jongeren in Nederland. Om dit goed in kaart te kunnen brengen is er literatuurstudie gedaan naar het aantal en aard van problematische jeugdgroepen. Uit cijfers van het Nederlands Jeugd Instituut blijkt dat het aantal minderjarige verdachten in de periode 2005 – 2013 af nam met ruim een helft. Van iedere 1.000 jongeren van 12 tot 18 jaar waren in 2005 42 geregistreerd als verdachte van een misdrijf, terwijl in 2013 dit er nog maar 20 waren. Er is een sterkere daling van verdachte jongens dan het aantal meisjes. Deze gegevens zijn gebaseerd op registraties door de politie en zijn er gegevens verkregen uit een onderzoek waar jongeren bevraagd zijn over hun eigen gedrag (NJI, z.d.). Toch zijn er nog een hele boel problematische jeugdgroepen. Dit blijkt uit het onderzoek dat is gedaan door Henk Ferwada en Tom van Ham.

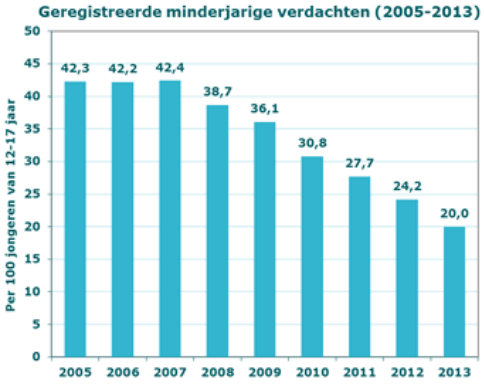

In opdracht van de politie hebben Henk Ferwada en Tom van Ham een rapport geschreven over de

[3] 'Mul·ti·cul·tu·reel (bijvoeglijk naamwoord) 1 met elementen uit verschillende culturen: de multiculturele samenleving' (Dale, 2015).

problematische jeugdgroepen in Nederland. In het rapport blijkt dat in 2010 in totaal 1.760 problematische jeugdgroepen in beeld zijn gebracht. Deze jeugdgroepen zijn verder in te delen in 1.341 hinderlijke-, 327 overlastgevende-, en 92 criminele jeugdgroepen. De belangrijkste constatering die zij hebben gemaakt is dat de lichtste categorie van problematische jeugdgroepen het meest (76%) voorkomt in Nederland. De overlastgevende (19%) en criminele jeugdgroepen (5%) komen veel minder voor (Henk, F & Ham, T. van, 2010).

Organisaties als Futsal Chabbab en Tandem hebben te maken jongeren die tot deze jeugdgroepen horen of jongeren die mogelijk in contact kunnen komen met deze groepen. Het is daarom belangrijk om inzicht te hebben van deze cijfers.

Figuur 4.9

Straatcultuur

Volgens schrijver Frank van Strijen moeten professionals die werken met jongeren zich meer inleven in de straatcultuur. In zijn boek *Van de straat* schrijft hij over de straatcultuur waarin sommige jongeren leven en hoe men als professional om kan gaan met de straatcultuur.

Wanneer je spreekt over de straatcultuur gaat het niet om de gabbers die met hun scooters op de hoek van de straat staan of de rappers die in het winkelcentrum hangen. Van Strijen schrijft in zijn boek dat de straatcultuur van nu etniciteit ontstijgt. Het zijn jongens en meisjes die zich afzetten tegen regels en deze komen niet alleen uit achterbuurten. Vaak hebben ze een eigen taal dat bestaat uit een mix van Marokkaans, Papiaments, Surinaams en Nederlands. Belangrijk is ook het enorme 'wij-gevoel' die ze hebben (Strijen, 2009).

Door zijn ervaring die hij heeft opgedaan in de jeugdhulpverlening en als jongerenwerker is hij van mening dat een andere benadering van deze jongeren hard nodig is. Volgens van Strijen ontstaan er gemakkelijk conflicten tussen de straatcultuur en de burgercultuur, omdat de jongeren vrijwel altijd benaderd worden vanuit de burgercultuur. Een voorbeeld dat je in de praktijk voor ziet komen is het moment dat een politieagent een van de jongeren in de groep aanspreekt. Dit probeert hij in eerste instantie één op één te bespreken. Vanwege het enorme 'wij-gevoel' dat bij de straatcultuur hoort voelt de hele groep zich aangesproken. Hierdoor kan het voorkomen dat de jongeren fel reageren en er meer agenten bij worden geroepen, waardoor het snel uit de hand kan lopen (Strijen, 2009)

Het apart nemen van de jongere of het kiezen voor een ander moment om te praten zou volgens hem beter werken. Het is hierbij wel belangrijk dat de professional kennis heeft van hoe de straatcultuur werkt, zodat hij zich kan inleven in de jongere (Strijen, 2009). In zijn boek schrijft hij dat tijdens een van zijn trainingen professionals aangaven dat zij merken dat de oude methoden om jongeren te corrigeren niet meer zo effectief zijn als toen.

In het boek maakt van Strijen een onderscheid tussen twee groepen, de cosmetische straatcultuur en de intrinsieke straatcultuur. Er wordt gesproken van cosmetische straatcultuur als de jongere de uiterlijke kenmerken van de straatcultuur heeft overgenomen, maar dit niet daadwerkelijk van binnenuit in zich meedraagt. De jongeren uit deze groep gedraagt zich vooral op deze manier om ergens bij te horen. Deze groep kan eenvoudig overstappen op een ander gedraag wanneer hij merkt dat zijn gedrag zijn ontwikkeling in de weg staat. Bij de intrinsieke straatcultuur gaat het om jongeren die het echt van binnenuit beleven. Zij hechten zoveel waarde aan de straatcultuur dat zij heilig geloven waar voor ze staan. Vaak zijn deze jongeren niet geneigd om hun gedrag aan te passen, ongeacht de gevolgen (Strijen, 2009). Het is daarom belangrijk dat professionals zich blijven inleven in deze cultuur en zich blijven ontwikkelen op het gebied van de benadering van deze jongeren.

Technologisch

Social Media

"Sociale Media zijn hulpbronnen en interventie-instrumenten die vaak een creatief karakter dragen. Voor digitale media zowel als voor creatieve media geldt dat initiatieven en beïnvloeding door en tussen gebruikers mogelijk zijn en in sociale beroepssituaties wordt daar vaak gebruik van gemaakt. De 'macht' ligt uiteindelijke altijd bij de gebruiker; als mensen de tools niet gebruiken, gebeurt er niets. De inzet van creatieve en digitale middelen is alleen effectief wanneer de cliënt/deelnemer of groep daar een actieve betrokkenheid toe voelt en eraan bijdraagt" (Haaster, K. 2008. P. 144-145)

Zoals hierboven beschreven zijn Social Media hulpbronnen en interventie instrumenten met een creatief karakter. Wel is het inzetten van deze creatieve en digitale middelen alleen effectief wanneer de doelgroep daar actief gebruik van maakt. Voor organisaties die zich op de doelgroep jongeren richten is het bijna niet meer weg te denken om geen Social Media in te zetten. Tegenwoordig maken bijna alle jongeren gebruik van Social Media. Dat blijkt uit een onderzoek dat is gedaan door Onderzoeksbureau Newcom en 3FM over het gebruik van jongeren op Sociale Media in 2015. Bij het onderzoek hebben zij 761 jongeren een vragenlijst laten invullen waaruit het volgende resultaat is gekomen (Vuurrood, 2015). Aangezien Futsal Chabbab en Tandem zich richten op jongeren binnen deze leeftijdscategorie kan het inzetten van sociale medium zeer effectief en gunstig zijn. Op deze manier zouden ze ervoor kunnen zorgen dat zij jongeren nog beter weten te bereiken.

Zoals te zien is maakt 98% van de jongeren in 2015 tussen de 15 en 24 jaar gebruik van Social Media, waarvan zij gebruik maken van gemiddeld 4 platformen (Vuurrood, 2015).

Figuur 4.10

Hieronder is de top 5 meest gebruikte online platformen onder jongeren te zien.

Figuur 4.11 (Vuurrood, 2015)

"Het is een wezenlijk onderdeel van het muzisch werken. Bij muzische activiteiten kun je denken aan het gebruik maken van creatieve, speelse ideeën en activiteiten waarmee je iets kunt bereiken bij doelgroepen en cliënten" (Behrend, 2012, p. 33).

Politiek- Juridisch

Wijkaanpak door inzet van woningcoöperaties

De wijkaanpak is een belangrijke manier om de leefbaarheid in de wijken te vergroten. Dit kunnen korte of langdurige projecten zijn die vaak worden gebruikt als sociale interventies. Met name de opbouwwerkers werken op dit terrein. Futsal Chabbab is een van de organisaties in Nijmegen die zich hierop richt. Deze aanpak richt zich vooral op plaatselijke en kleinschalige problemen. Grotere problemen vragen om een aanpak op gemeentelijk of landelijk niveau. Als er op wijkniveau wordt gewerkt is het eenvoudiger om mensen te mobiliseren, omdat zij zelf direct met het probleem te maken hebben. In deze aanpak komt heel duidelijk naar voren dat er meer vanuit de vraag gewerkt moet worden en zoals bij het kopje 'Van verzorgingsstaat naar participatiestaat' dat de lijnen korter moeten worden (Vliet, Duyvendak, Boonstra, Plemper, 2004, p. 24).

Doordat er dichterbij de bewoners wordt gewerkt spelen de woningcorporaties ook een steeds grotere rol in het vergroten van de leefbaarheid. Ze zetten zich meer in voor de wijk en zorgen voor bijvoorbeeld leefregels. Zo werd er in Helderse een proef gedraaid met waarbij de woningcorporatie een gedragswijzer oplegde aan bewoners die overlast veroorzaken. Als zij zich niet aan deze regels houden kunnen zij uit hun huis geplaatst worden (Aedes, 2014). Daarnaast zijn woningcorporaties bezig met het verbeteren van de wijken door bijvoorbeeld het bouwen van nieuwe huizen, door het renoveren van bestaande woningen, het verbeteren van voorzieningen en tegenwoordig worden er vaak ook koophuizen of huizen in het duurdere huursegment gebouwd zodat er een grotere diversiteit aan bewoners in de wijken komt te wonen. Daarnaast worden nieuwe bewoners tegenwoordig gescreend door woningcorporaties op; financiële situatie en werkverleden. Zo wordt er voorkomen dat er in een wijk veel mensen met een uitkering komen te wonen.

In dit onderzoek is er gekeken naar de omgevingsfactoren die invloed uitoefenen op het onderzoek. De belangrijkste punten die hieruit zijn gekomen komen terug in hoofdstuk 7 bij de SWOT-analyse. De informatie die uit deze omgevingsfactoren zijn gekomen is te vinden bij de kansen en bedreigingen van de analyse.

Hoofdstuk 5: Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk wordt er beschreven tot welk onderzoeksvorm dit onderzoek behoort. Daarnaast worden de onderzoeksmethoden beschreven die door de projectgroep gekozen zijn. Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van het boek *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* van Cyrilla van der Donk en Bas van Lanen (2011). Hieronder vindt u de manieren van dataverzameling die zijn toegepast en een korte uitleg over de keuze voor deze methodes.

Het gaat bij dit onderzoek om een *beschrijvend onderzoek.* Deze onderzoeksvorm past bij het onderzoek dat is gedaan door het onderzoeksteam. Er zijn verschillende gesprekken geweest waarbij er is gekeken naar wat de professionals van iets vinden, hoe de huidige processen op de werkvloer verlopen en wat de behoeftes en meningen zijn van deze professionals omtrent de huidige situatie van Futsal Chabbab. Uit dit onderzoek zijn conclusies getrokken waarna een verbetering van de huidige situatie is ontwikkeld.

> *''Het doel van deze onderzoeksvorm is zorgen voor een beschrijving: het in kaart brengen van een thema of praktijksituatie. Men gaat op zoek naar hoe iets in elkaar steekt. De uitkomsten kunnen leidend zijn voor het maken van keuzes of een standpunt zijn voor een vervolgonderzoek.''* (Donk & Lanen, 2011, p. 56).

Voor de dataverzameling is er gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden;

- ***Documentstudie****:* Om een goed beeld te kunnen krijgen van wat de probleemsituatie is en de betrokken organisaties zijn er verschillende documenten verzameld van betrokken organisaties. Daarnaast is er kennis vergaard betreft vergelijkbare projecten en hun behaalde successen.
- ***Literatuurstudie****:* Door middel van literatuurstudie is er antwoord gegeven op de algemene kennisvragen betreffende de onderzoeksthema's. Hierbij is er gebruik gemaakt van boeken, eerdere onderzoeken, vaktijdschriften etc.
- ***Praktijkscan****:* Om een beter beeld te kunnen krijgen van de praktijksituatie hebben er oriënterende gesprekken plaats gevonden in de verschillende wijken waar Futsal Chabbab actief is.
- ***Praktijkonderzoek***: Om het probleem beter in beeld te kunnen brengen en de behoefte van betrokken partijen te kunnen peilen is er gekozen om interviews af te nemen. (Kooijmans, 2009, p.17)

"Bij het doen van onderzoek gaat het erom dat je data vanuit verschillende invalshoeken bekijkt en op systematische wijze verzamelt. Je gaat gericht waarnemen. Je doet dit dusdanig dat je de data die je verzamelt ook kunt vergelijken. Dit is nodig om je data te kunnen analyseren en uiteindelijk je onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden" (Donk & Lanen, 2011).

5.1 Documentenstudie

De documentenstudie is gedaan om informatie te verzamelen over Futsal Chabbab (en de methode Saïd) en Tandem. Er is gebruik gemaakt van de beschrijving van de methode Saïd die te vinden is op Movisie. Verder is de website van zowel Futsal Chabbab en Tandem bezocht om informatie te vergaren over de organisatie. Zo is het mogelijk geweest om een goed beeld te vormen over de missie, visie, doelstellingen en wie de betrokkenen zijn bij de organisaties.

De documentenstudie is te lezen in hoofdstuk 1.2.

5.2 Literatuurstudie

Ter ondersteuning van het onderzoek vindt u in dit stuk de literatuurstudie die is uitgevoerd. Het doel van het uitvoeren van literatuurstudie is om in te lezen op het probleem en de context ervan. Door de literatuurstudie hebben we meer inzicht verkregen over de achtergrond van het praktijkprobleem. Deze gegevens zijn uiteindelijk ook gebruik ter onderbouwing van de gekozen scenario's. Bij de literatuurstudie is er dieper in gegaan op de volgende onderwerpen;

- Sport binnen de maatschappelijke context
- Preventief werken met jongeren
- Straatcultuur

- Best practice
- Methodieken om met jongeren te werken
- Benaderingsmethodieken risicojongeren
- Vroegtijdige schoolverlaters

De literatuurstudies te lezen in bijlage F.

5.3 Praktijkonderzoek

In dit onderzoek is het van belang geweest om de wensen en behoeftes van zowel de doelgroep als de professionals in de wijken Meijhorst, Neerbosch-Oost en Willemskwartier in kaart te brengen. Er is gekozen voor de onderzoeksmethode 'bevragen'. Bij deze onderzoeksmethode vraag je de mensen hoe ze een bepaalde praktijksituatie waarnemen of ervaren. Op deze manier kijk je als het ware naar de beroepspraktijk vanuit het gezichtspunt van de persoon of groep die je bevraagt (Donk & Lanen, 2011, p. 162). Interview is een geschikt middel om ervaringen, meningen en kennis naar boven te brengen. Om een goed beeld te krijgen van de wensen en behoeftes van professionals in de wijk en wat er in de wijk speelt zijn verschillende partijen bevraagd. De verkregen informatie in eerdere interviews zijn voorgelegd aan de volgende geïnterviewde. Op deze manier kon er gecheckt worden hoe de geïnterviewde tegen deze informatie aankijkt, zodat de mogelijke meningen en ervaringen vergeleken kunnen worden. Daarnaast is er een kunstzinnige sportieve activiteit ingezet om informatie te verkrijgen bij de doelgroep.

Voor dit onderzoek hebben er per wijk interviews plaats gevonden met de jongerenwerker, de trainer Futsal Chabbab, de wijkagent en de doelgroep. Daarnaast zijn er interviews geweest met de coördinator van de straatcoaches, de coördinator huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab en de projectleider wijkaanpak van de gemeente Nijmegen. Hieronder wordt beschreven waarom het onderzoeksteam heeft gekozen voor de onderstaande professionals. Verder vindt u een overzicht van de geïnterviewde professionals.

5.3.1 Respondenten

Binnen de verschillende wijken zijn verschillende organisaties en professionals actief op het gebied van de begeleiding van jongeren. Om een goed beeld te krijgen van de drie wijken, het aanbod in de wijk en om beeld te krijgen van de behoeftes binnen de wijken is het onderzoekteam in gesprek gegaan met verschillende professionals en jongeren. Binnen het onderzoek is hiervoor een afbakening gemaakt van de respondenten, om het tijdspad van het onderzoek zo goed mogelijk te volgen. Er is gekozen om in gesprek te gaan met de partijen die een goed inzicht hebben in de verschillende organisaties, het aanbod van deze organisaties en de behoeftes in de wijk van jongeren tussen de negen en zestien jaar. De partijen die door het onderzoeksteam benaderd zijn;

- De jongerenwerkers van Tandem (Indra Knoop, Thijs Olde Olthof en Gokhan Cift), zij konden een goed beeld geven van de activiteiten van Tandem binnen de verschillende wijken.
- De doelgroep van Futsal Chabbab, door met hen in gesprek te gaan kon er in kaart gebracht worden waar de behoefte van de jongeren lag en kon er gepeild worden wat voor consequenties mogelijke veranderingen binnen Futsal Chabbab zouden hebben op de jongeren en hoe zij op deze veranderingen reageren.
- De projectleider wijkaanpak (Inge van den Hoogen), zij kon een beeld geven dan het beleid van de gemeente voor de drie wijken. Hiermee kon er gekeken worden hoe zij de behoeftes van de jongeren en professionals zag en in welke vorm methode Saïd het beste bij dit beleid uitgevoerd kon worden.
- De coördinator van de huiswerkwerkbegeleiding van Futsal Chabbab (Mariska van den Pasch). Hierdoor kon het onderzoeksteam een goed beeld schetsen van de begeleiding die de jongeren bij de huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab ontvangen. Ook kan het verschil met mogelijke andere organisaties die huiswerkbegeleiding aanbieden voor jongeren in kaart worden gebracht.
- Coördinator van de straatcoaches (Harold van den Hurk), zij staan tussen de politie en de jongeren in. Zij zijn echter niet meer actief in de wijk Willemskwartier, nog wel in de wijken: Neerbosch-Oost en Meijhorst. Zij corrigeren de jongeren op een niet strafrechtelijke manier en komen ter plaatse als jongeren overlast veroorzaken of als zij problemen op straat veroorzaken.

- De trainers/ oud deelnemers van Futsal Chabbab (Bilal, Hicham en nog een respondent die anoniem wilt blijven), zij kennen de organisatie Futsal Chabbab van binnenuit en weten wat voor effect Futsal Chabbab op de jongeren kunnen hebben. Door hen gesproken te hebben heeft het onderzoeksteam meer inzicht gekregen in de behoeftes van de jongeren, want zij werken nauw met deze groep, de uitvoering van methode Saïd en hoe zij de samenwerking zien met andere organisaties in de wijk.
- De trainers van sportservice Nijmegen (Sylvia Ligtvoet, Boubakar en nog een respondent die anoniem wilt blijven), zij geven sporttrainingen vanuit de gemeenten, zij kunnen dit doen vanuit de basisscholen in de wijken of vanuit de vraag van andere organisaties. Zij organiseren activiteiten voor jong en oud. In de gesprekken met de trainers is er alleen gesproken over het aanbod voor jongeren, om inzicht te krijgen of er overlap is in de activiteiten van Futsal Chabbab en Sportservice Nijmegen en of er de mogelijkheid is tot samenwerken tussen de verschillende partijen.
- De oprichter van Futsal Chabbab (Saïd Achouitar), hij is veertien jaar geleden Futsal Chabbab gestart in de wijk Heseveld, hij zag dat vriend van zijn jongere broertjes geen vrijetijdsbesteding hadden en hierdoor overlast gingen veroorzaken en hierdoor in de problemen kwamen. Hij is met deze jongeren gaan voetballen en vanuit hier is Futsal Chabbab ontstaan (Sleegers, 2013, p. 6). Hij heeft een goed inzicht van de organisatie en een eigen visie over het voortbestaan van de methode Saïd en de organisaties Futsal Chabbab.
- Als laatste is er gesproken met de wijkagenten uit de drie wijken (Frans van Driel, Chris Hofman en Olaf Kakerissa). Zij hebben een goed inzicht in wat er in de wijken speelt en wat de effecten waren van de komst van Futsal Chabbab in de wijken. Ook hebben zij een goed beeld van de behoeftes van de jongeren en de professionals.

Deze respondenten en informanten zijn geselecteerd, omdat zij de standpunten van de verschillende betrokken partijen vertegenwoordigen (Tandem, Futsal Chabbab, Sportservice Nijmegen en de gemeente Nijmegen) doordat zij actief zijn in de verschillende wijken. Daarnaast is deze groep bekend met methode Saïd en de uitwerking op de doelgroep. Hierdoor kunnen zij goed meedenken over de invloed van de scenario's voor het voortbestaan van methode Saïd.

Binnen het onderzoek is er per wijk met wijkagent, jongeren, jongerenwerker en trainers van Sportservice Nijmegen gesproken. Partijen waar algemeen over de drie wijken gesproken is zijn: projectleider wijkaanpak, coördinator straatcoaches en coördinator van huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab. Deze respondenten hadden en beeld van de verschillende wijken, vandaar dat zij over de drie wijken zijn benaderd.

Dit onderzoek is gericht op de behoeftes van de doelgroep en de professionals, mogelijke samenwerkingen en wat voor effecten veranderingen binnen Futsal Chabbab voor consequenties hebben op de doelgroep. In dit onderzoek hoeft de meerwaarde van Methode Saïd niet bewezen te worden; de gemeente Nijmegen en Tandem zijn er al over eens dat methode Saïd een meerwaarde is voor de gemeente. Het gaat er om hoe de methode op een zo effectieve manier voort kan bestaan. Vandaar dat er niet is gekozen is om met partijen als wijkbewoners en ouders te gaan praten.

Doelgroep

Voor dit onderzoek zijn er zoals hierboven aangegeven gesprekken geweest met de doelgroep van Futsal Chabbab. Onder deze doelgroep vallen jongens tussen de 9 en de 16 jaar. Naast de jongensgroepen zijn er ook twee meisjes teams bij Futsal Chabbab in de wijken Willemskwartier en Hatert. De groep meiden van Willemskwartier is ook geïnterviewd over hun interesses en behoeftes. Omdat deze groep relatief klein is en niet de hoofddoelgroep is van Futsal Chabbab, ligt de nadruk niet op deze groep binnen het onderzoek. Wel wordt er kort in kaart gebracht wat hun behoeftes zijn.

Datum	Naam	Functie	Wijk
07 okt' 2015	Harold van den Hurk	Coördinator straatcoach	-
08 okt' 2015	Thijs Olde Olthof	Jongerenwerker	Dukenburg
08 okt' 2015	Gokhan Cift	Jongerenwerker	Neerbosch-Oost
13 okt'2015	Indra Knoops	Jongerenwerker	Willemskwartier
14 okt' 2015	Inge van den Hoogen	Projectleider wijkaanpak Gemeente Nijmegen	Meijhorst & Willemskwartier
20 okt' 2015	Boubakar	Trainer Sportservice	Meijhorst
23 okt' 2015	(Anoniem)	Trainer Futsal Chabbab	Dukenburg
23 okt' 2015	Hicham	Trainer Futsal Chabbab	Willemskwartier
23 okt' 2015	(Anoniem)	Trainer Sportservice	Willemskwartier
27 okt' 2015	Frans van Driel	Wijkagent	(Voormalig) Meijhorst
02 nov'2015	Bilal	Trainer Futsal Chabbab	Neerbosch-Oost
02 nov'2015	Chris Hofman	Wijkagent	(Voormalig) Neerbosch-Oost
02 nov' 2015	Mariska van den Pasch	Coördinator huiswerkbegeleiding	-
5 nov' 2015	Sylvia Ligtvoet	Trainer Sportservice	Willemskwartier
5 nov' 2015	Olaf Kakerissa	Wijkagent	Willemskwartier
06 nov'2015	Doelgroep Futsal Chabbab (9-12 jr & 13-16 jr)	-	Meijhorst
08 nov' 2015	Doelgroep Futsal Chabbab (9-12 jr & 13-16 jr)	-	Willemskwartier
08 nov' 2015	Doelgroep Futsal Chabbab (13-16 jr)	-	Neerbosch-Oost
09 nov' 2015	Doelgroep Futsal Chabbab (meiden 9-12 jr)	-	Willemskwartier
11 nov' 2015	Saïd Achouitar	Oprichter Futsal Chabbab	-
13 nov' 2015	Doelgroep Futsal Chabbab (9-12 jr)	-	Neerbosch-Oost

5.3.2 Inzet van kunstzinnige en sportieve activiteit

Binnen het onderzoek was het van groot belang om de meningen en behoeftes van de doelgroep vast te leggen. De uitkomst van het onderzoek is ten slotte alles bepalend voor de jongeren van Futsal Chabbab. Om de meningen en behoeftes te peilen is er gebruik gemaakt van een kunstzinnige activiteit die een beroep doet op de interesses van de doelgroep, waarmee ze worden getriggerd om hun behoeftes en wensen te delen. Hiervoor is er gebruik gemaakt van de hoofdvakken beeldende vorming en muziek.

Vorm

Er is rekening gehouden met het feit dat de interviews moesten worden afgenomen tijdens de trainingen van de jongeren. Per jongere zou er ongeveer drie tot vijf minuten de tijd zijn om deze jongeren te bevragen. Er is toen een brainstorm gedaan over het snel interactief interviewen van de doelgroep waarbij er is gekozen voor een open vraagstelling. Er is gekozen voor een open vraagstelling om dat deze manier van vragen stellen de ruimte geeft om door te vragen. Het afnemen van een enquête zou teveel tijd in beslag nemen.

Er is besloten de jongeren te interviewen aan de hand van de 'derde factor'. Deze derde factor bestaat uit een reeks foto's met achterop een vraag. Er zijn vragen gesteld aan de hand van 13 verschillende kaartjes met foto's. Iedere jongere werd gevraagd de drie leukste foto's uit te kiezen. Met de foto's hebben we de aandacht van de jongeren geprikkeld waarbij er bepaalde emotie en gedachten werden

opgeroepen(Broek, 2010). Door in te spelen op die eerste reactie waar een emotie of gedachte aan verbonden is, is er een opening voor een dialoog gecreëerd, waarna de vraag achterop de kaart kon worden gesteld. Voor het creëren van een gemoedelijke sfeer is muziek aangezet die aansloot bij de doelgroep. De muziek heeft indirect bijgedragen aan het creëren van een ongedwongen relaxte sfeer voor het inwinnen van de informatie.

Inhoud
Door het gebruik van beeld wordt er de mogelijkheid geschapen tot uitwisseling van beeldinformatie tussen degene die vragen stelt en de jongere(Rosmalen, 1999). Met de foto's hebben we ingespeeld op een thematisch appèl van de jongeren namelijk een voetbal idool. We hebben gekozen voor foto's van één idool die het merendeel van de jongeren zal aanspreken namelijk; Messi van FC Barcelona. Wanneer er was gekozen voor meerdere idolen is er de mogelijkheid dat er een bepaalde voorkeur plaatsvindt waardoor sommige vragen wellicht minder aan bod zullen komen. Met de keuzes van de foto's is er dus ingespeeld op de voorkeuren van de jongeren(Behrend, 2012).

De vragen achterop de kaartjes zijn zorgvuldig geformuleerd en meerdere malen bijgesteld na overleg met Saïd Achouitar en Richard Sleegers om ervoor te zorgen dat ze aansloten bij het niveau van de jongeren. Er is gekozen voor simpelere vragen bij de leeftijdscategorie 9-12 en de vragen voor de jongeren van 13-16 waren iets ingewikkelder waarbij meer ruimte was voor verdieping. De vragen zijn opgesteld aan de hand van de volgende categorieën: vrijetijdsbesteding, huiswerkbegeleiding, behoeftes, Futsal Chabbab en activiteitenaanbod.

Proces
De activiteit heeft een muzisch-agogisch karakter omdat het een beroep doet op de bewustwording, beleving, gedachtes en gevoelens van de jongeren die voetballen bij Futsal Chabbab(Behrend & Jellema, 2015). Het heeft de jongeren aangezet om na te denken wat Futsal Chabbab en wat voetbal in de brede zin voor ze betekend, en hoe het nou komt dat ze daar voetballen en zoveel affiniteit hebben met de trainers. De plaatjes en de vorm van vragen stellen heeft verschillende denkprocessen in gang gezet waarbij de jongeren een pas op de plaats hebben gemaakt en hebben nagedacht over de betekenis die zij geven aan voetballen. De foto's brengen een proces van associatie op gang waarbij verschillende gedachtes naar kunnen leiden tot een reactie(Watzlawick, 1978). Hierbij was het aan ons om in te spelen op die reactie of het versterken van de reactie door het stellen van bepaalde vragen waarna een conversatie op gang kwam.

Verloop
Door het gebruik van de foto's werd het interviewen van de jongeren op een simpele en snelle manier mogelijk gemaakt. Het stelde ons in staat om in te spelen op het door de jongeren geliefde onderwerp, voetbal. Ook werd het interviewen van de jongeren op deze manier minder statisch. De foto's dienden als ijsbreker waarbij er een heus gesprek kon worden gevoerd in plaats van een vraag antwoord interview. Door het stellen van de juiste vragen werd duidelijk waarom Futsal Chabbab, trainers en bepaalde activiteiten belangrijk zijn voor de jongeren en hoe zij zullen reageren bij eventuele veranderingen.

Dit onderzoek is een beschrijvend onderzoek. Er zijn drie methoden gebruikt voor dataverzameling: documenten-, literatuurstudie en interviews uitgevoerd om inhoudelijke kennis op te doen omtrent het onderzoek. De informatie die uit de literatuurstudie is gekomen is te vinden in de bijlage F. Om informatie te vergaren zijn er interviews afgenomen met de verschillende professionals binnen de wijken over de behoeftes. Daarnaast is er gesproken met de doelgroep van Futsal Chabbab over de invloed van veranderingen op de deelname van de jongeren aan activiteiten. Hiervoor is er een kunstzinnige sportieve activiteit ingezet. Dit heeft bijgedragen aan het contact leggen met de jongeren, waardoor gesprekken makkelijker op gang kon worden gezet en heeft gezorgd voor een fijne ongedwongen sfeer.

Hoofdstuk 6: Resultaten deelvragen

In dit hoofdstuk worden antwoorden gegeven op de deelvragen. Er wordt per wijk beschreven wat de bevindingen zijn geweest gedurende dit onderzoek. De antwoorden op de deelvragen zullen uiteindelijk helpen een antwoord te geven op de hoofdvraag. Voor de wijk Willemskwartier is er per deelvraag een apart kopje 'Meiden'. In het Willemskwartier en Hatert biedt Futsal Chabbab ook zaalvoetbal aan voor meiden aan. In het beantwoorden van de deelvragen wordt deze groep kort benoemd maar omdat het om een relatief kleine groep gaat die weinig overlast veroorzaakt binnen de wijken wordt er niet te veel uitgeweid op dit gebied.

6.1 Deelvraag 1

Wat is het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?

6.1.1 Willemskwartier

Het huidige aanbod van activiteiten binnen het Willemskwartier voor jongeren tussen 9-16 jaar worden vooral georganiseerd in het voorzieningenhart 't Hert. De organisaties die hieronder worden beschreven kwamen naar voren tijden interviews met jongeren en met professionals uit de wijk Willemskwartier. Er worden activiteiten aangeboden op het gebied van coaching, zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding door; het jongerencentrum 'De Boog' (Tandem), Basisschool 'Het Kleurrijk', Sportservice Nijmegen en 'Futsal Chabbab'. Daarnaast gaven verschillende jongeren aan dat ze ook lid waren van voetbalclubs buiten de wijk. Dit is geen zaalvoetbal maar hiermee is het aanbod van Futsal Chabbab vergeleken. De clubs die in de interviews naar voren kwamen waren Quick en SV Hatert. De boven genoemde organisaties hebben het volgende aanbod;

Futsal Chabbab geeft drie keer in de week zaalvoetbal trainingen en één keer in de week huiswerkbegeleiding. De dagen dat de trainingen plaatsvinden zijn; jongeren 9-12: zondag van 14:00 tot 15:00 en jongeren 13 tot 16: zondag van 15:00-16:00. De huiswerkbegeleiding wordt aangeboden voor alle jongeren in de wijk, de jongeren die het meest gebruik maken van de huiswerkbegeleiding zijn jongeren die voetballen bij Futsal Chabbab. De huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab is verplicht voor jongeren tussen de 12-16 jaar wanneer zij onvoldoendes hebben op hun rapport, de jongeren zitten op de middelbare school. Voor de jongere groep is de huiswerkbegeleiding niet verplicht. De jongeren kunnen samen met hun trainer bepalen op welke dag ze huiswerkbegeleiding willen volgen. Dit wordt op verschillende dagen in verschillende wijken aangeboden door Futsal Chabbab. In het Willemskwartier wordt de huiswerkbegeleiding aangeboden op woensdag van 17.00 tot 19.00.

De Boog is het jongerencentrum van de wijk en biedt activiteiten aan voor jongeren. Het doel van het jongerencentrum is om jongeren te ondersteunen en te coachen om zelf activiteiten te organiseren zodat zij vaardigheden op doen op dit gebied. Daarnaast zijn er vaste inloopavonden op dinsdag, woensdag en donderdag, tijdens deze inloopuren is er geen vast programma. Ook organiseren zij een aantal keer per jaar grote activiteiten buiten de wijk zoals schaatsen of karten. In het verleden heeft Tandem ook huiswerkbegeleiding aangeboden, maar door een niet vaste en afnemende opkomst zijn ze hier meer gestopt. Wel willen ze dit weer gaan oppakken in samenwerking met de basisschool. Het jongerencentrum heeft aparte inloopuren voor de jongere groep en de oudere groep.

De basisschool 'Het Kleurrijk' biedt in samenwerking met Sportservice Nijmegen activiteiten aan op het gebied van sport, dus ook zaalvoetbal. Deze activiteiten worden aangebonden voor jongeren van de basisschool die niet mee kunnen komen tijdens de regulieren gymlessen, door achterstand op motorisch of sociaal gebied. De jongeren die mee doen aan deze activiteiten hebben een doorverwijzing van de school nodig. De activiteiten zijn niet vrij toegankelijk.

Ook biedt Sportservice Nijmegen sportactiviteiten aan buiten de basisschool om. Het achterliggende doel van Sportservice Nijmegen is om iedereen in contact te laten komen met sport. Zij laten jongeren kennis maken met verschillende sporten om ze plezier in sport te laten krijgen en te laten doorstromen naar regulieren sportverenigingen. De trainers van Sportservice Nijmegen geven aan dat de vraag groot is naar voetbal, vandaar dat zij hier activiteiten in organiseren (persoonlijk mededeling, 5 november 2015). Zo organiseren ze partijtjes en toernooitjes op het Cruyff court of in de sportzaal. Het

Cruyff court is een trapveldje van 42 bij 28 meter. Het is omheind door een blauw hek en heeft oranje goals en een grote gele middenstip. Op ieder Cruyff Court hangt een bord met de 14 regels van Johan Cruyff. Thema's als samen spelen, respect, integratie, teamspeler, verantwoordelijkheid, sociale betrokkenheid, leren, techniek, initiatief, persoonlijkheid, ontwikkeling, tactiek en creativiteit zijn belangrijk op het veld en vormen de basis voor de 14 regels. Nijmegen heeft drie Cruyff Courts: in Hatert, Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Lindenholt (Cruyff-foundation, z.d.).

De voetbalclubs Quick en SV Hatert zijn niet gevestigd in de wijk Willemskwartier. Quick is gevestigd in de wijk Heseveld (in de zaal van deze club vinden ook de trainingen van Futsal Chabbab plaats voor de wijk Heseveld). SV Hatert is gevestigd in de wijk Hatert. Uit interviews met de jongeren kwam er naar voren dat veel jongeren uit de wijk voetballen bij deze clubs. Dit zijn reguliere sportclubs.

Meiden Willemskwartier
Voor de wijk Willemskwartier biedt Futsal Chabbab één keer in de week zaalvoetbal aan meiden van 9 tot 12 jaar, dit wordt gegeven op maandag van 16:30 tot 17:30. De vraag vanuit deze groep was in het Willemskwartier heel erg groot vandaar dat zij dit nu aanbieden. Futsal Chabbab biedt voor deze meiden geen huiswerkbegeleiding aan. Wel ondersteunt de stagiaire van Futsal Chabbab en Tandem (hier wordt meer uitleg over geven bij deelvraag 3) de meiden. Daarnaast zijn er voor de meiden aparte inloopuren in het jongerencentrum, het activiteitenaanbod is dan gericht op de vraag van de meiden bijvoorbeeld; knutselen en make-uppen.

6.1.2 Neerbosch-Oost
Uit onderzoek blijkt dat Tandem en Futsal Chabbab de enige organisaties in de wijk zijn die zich richten op jongeren tussen 9-16 jaar. De zaalvoetbaltrainingen die door Futsal Chabbab georganiseerd worden vinden plaats op vrijdag 18.00 – 19.00 (9-12 jaar) en op zondag 19.00 – 20.00 (13-16 jaar).

Vanuit het jongerencentrum 'Jukebox' (Tandem) worden er preventieve voorlichtingen gegeven. Dat kan gaan over onderwerpen als bijvoorbeeld vuurwerk, cyberpesten of seksualiteit. Daarnaast richten zij zich ook op talentontwikkeling. De jongerenwerker, Gokhan Cift, vertelt dat zij sinds kort een nieuw speerpunt hebben binnen de organisatie.

> *"Jongeren mogen met ideeën komen om activiteiten te organiseren. Kijk, vroeger was het aanbodgericht werken wat we deden, toen hadden we activiteiten en daar mochten jongeren op aansluiten. Tegenwoordig werken we dus vraaggericht en moeten jongeren met activiteiten komen die ze willen gaan doen en wij ondersteunen en faciliteren alleen nog maar. Dus, jongeren kijken en we gaan stap voor stap kijken wat ze daarvoor nodig hebben. En we begeleiden ze daar gewoon in. En we proberen daarin te kijken van wat zijn jouw kwaliteiten en wat zijn jouw euhmm ehmm, knelpunten en valkuilen en we proberen ze dan samen te ontwikkelen"* aldus de jongerenwerker Neerbosch-Oost (Gokhan Cift, persoonlijke mededeling, 08 oktober 2015).

Verder zijn er open inloopdagen en inloopavonden in het jongerencentrum, waarbij de jongeren vrijblijvend kunnen komen om bijvoorbeeld Playstation te spelen, poolen, darten etc. Op de maandag-, dinsdag- en woensdagmiddagen vindt de open inloop plaats voor jongeren tussen de 9-12 jaar. De open inloop voor de oudere groep, dus jongeren tussen de 13-18 jaar, vindt plaats op de maandag-, dinsdag en woensdagavonden. Daarnaast is er nog een open inloop moment voor de meiden in de wijk.

Uit het interview met de huidige trainer van Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost), Bilal, kwam naar voren dat Sportservice in het verleden ook actief was in de wijk, maar al ongeveer anderhalf jaar geen activiteiten meer organiseert in de wijk.

Gedurende dit onderzoek zijn er een aantal sportverenigingen ter sprake gekomen die zich niet specifiek richten op zaalvoetbaltrainingen en die niet in de wijk Neerbosch-Oost gevestigd zijn. Om een goed beeld te hebben van het activiteitenaanbod rondom de jongeren worden hieronder de sportverenigingen kort benoemd die uit het interviews met de jongeren zijn gekomen. Uit het interviews met de jongeren kwam naar voren het grootste gedeelte van de jongeren naast Futsal Chabbab ook nog op een andere voetbalvereniging zitten. De volgende voetbalclubs werden door de

jongeren genoemd; Quick (Heseveld), Keizerstad VV (Goffert), NEC (Goffert) en SC Hatert (Hatert). Daarnaast waren er enkele jongens die naast voetbal ook nog aan (kick)boksen deden. Hierbij kwamen twee namen naar voren; boks vereniging NABA (Willemskwartier) en Mattiz Gym (Lindenholt).

Wat betreft de huiswerkbegeleiding is Futsal Chabbab de enige aanbieder in de wijk Neerbosch-Oost. De huiswerkbegeleiding vindt een keer in de week plaats op de vrijdagmiddag van 16.00u – 17.30u.

6.1.3 Meijhorst

De organisaties die actief zijn in de wijk Meijhorst zijn Jongerenwerk Dukenburg, dit is een samenwerkingsverband van Tandem Welzijn, Het interlokaal en JC Staddijk. Hiernaast zijn Futsal Chabbab en Sportservice Nijmegen actief op het gebied van sport. Het huidige aanbod van activiteiten binnen de Meijhorst voor jongeren tussen 9-16 jaar op het gebied van sport vindt voornamelijk plaats in sporthal de Meijhorst. Sporthal de Meijhorst is een reguliere sporthal waar verschillende organisaties uit de wijk gebruik van maken. Sportservice Nijmegen en Futsal Chabbab hebben hier een activiteitenaanbod, welke hieronder verder zullen worden uitgelicht.
Daarnaast voetballen een groot aantal van de jongeren uit de Meijhorst ook bij reguliere voetbalclubs buiten de wijk zoals Quick(Heseveld), Oranje Blauw(Staddijk), Achilles'29(Groesbeek) en SV Nijmegen(Waterkwartier). Dit kwam naar voren uit de interviews en valt daarmee niet onder zaalvoetbal, maar om de trainingen met Futsal Chabbab te vergelijken met andere aanbieders worden deze voetbalclubs hierbij wel vernoemd. Ook zijn er een aantal jongeren die kickboksen bij Mattyz gym(Lindenholt)en NABA(Willemskwartier). Op het gebied van huiswerkbegeleiding is er een aanbod vanuit Tandem en Futsal Chabbab. Enkele bovengenoemde partijen staan hieronder verder uitgewerkt;

Sportservice Nijmegen biedt iedere dinsdag van 17:00 tot 18:00 sportieve activiteiten aan in sporthal de Meijhorst in samenwerking met Tandem. De doelstelling van de activiteiten is het onder toezicht hebben van de jongeren door professionals, waarna de jongeren kunnen worden doorverwezen naar een reguliere sportvereniging. Zij gebruiken voetbal als middel om de jongeren aan te trekken en proberen van hieruit de jongeren kennis te laten maken met verschillende sporten. Het aanbod is gericht op jongeren tussen de 9 en 13 jaar.
Ook zijn er sportdocenten vanuit Sportservice Nijmegen die naschoolse activiteiten aanbieden op brede school de Meijboom.

Schoolondersteuning Tandem; de schoolondersteuning vanuit tandem vindt plaats In brede school Aldenhof. Iedere maandag en woensdag kunnen jongeren uit de wijk hier terecht tussen 18:30 en 20:30, waarbij ze worden begeleidt door de jongerenwerker. Het aanbod vanuit Tandem is beschikbaar voor jongeren tussen de 10 en 18 jaar. Dit aanbod is vrijblijvend, dit betekent dat de jongeren zelf beslissen of ze mogen komen, alle jongeren komen dus op eigen initiatief. Wanneer ze komen moeten we wel de 1,5 uur vol maken.

De trainingen van Futsal Chabbab vinden plaats op woensdag tussen 17:00 en 18:00 en op de vrijdag is er training van 17:00 tot 18:00 voor de leeftijdscategorie 9-12 en van 18:00 tot 19:00 voor de leeftijdscategorie 13-16. De huiswerkbegeleiding vanuit Futsal Chabbab wordt één keer in de week aangeboden op de woensdag om 18:15. De jongeren worden hierbij begeleidt door twee stagiaires van MWD(Maatschappelijk Werk en Dienstverlening). In overleg met de coördinator(huiswerkbegeleiding) en de trainer wordt er bepaald waar een jongere zijn huiswerkbegeleiding gaat volgen. De jongeren kunnen zelf aangeven in welke wijk ze huiswerkbegeleiding willen volgen. De grootste groep jongeren volgt huiswerkbegeleiding op het Kandinsky college, op de Hatertse weg. Hiernaast wordt huiswerkbegeleiding ook gegeven op brede school Lindenberg(Aldenhof).

6.2 Deelvraag 2

Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching?

In dit hoofdstuk worden de behoeftes van de doelgroep Futsal Chabbab en professionals uit de drie wijken in kaart gebracht. Voor een goed overzicht wordt er een scheiding gemaakt in de behoeftes van de doelgroep en de behoeftes van de professionals.

6.2.1 Behoefte doelgroep

Eerst worden de behoeftes van de doelgroep beschreven per wijk en daarna worden de behoeftes van de professionals beschreven. De resultaten zijn voortgekomen uit gesprekken met beide partijen.

6.2.1.1 Willemskwartier

Uit de interviews met de jongeren kwam naar voren dat alle jongeren voetbal het leukst vinden om in hun vrije tijd te doen. Een van de jongens zei zelfs: '*Het liefste zou ik met die bal willen slapen, onder de douche met die bal' (Persoonlijke mededeling, 8 november 2015).* Dat dit de belangrijkste behoefte van de jongeren dit wordt ook door de professionals bevestigd. De jongerenwerker zegt hierover:

'We hebben sowieso na aanleiding van die jongerenoverlast toen der tijd uuhh hebben vanuit Tandem ook aangegeven vanuit de gemeente Nijmegen dat ook wij graag Futsal Chabbab in de wijk willen hebben, ook omdat het middel waarmee Futsal Chabbab werkt, dus voetbal uuhhhh aansluit op de behoefte die de jongeren hebben hier' (I. Knoop, persoonlijke melding, 13 oktober 2015).

Daarnaast heeft het Nederlands Instituut Sport en Bewegen vast gesteld dat sport- en beweegaanbieders een belangrijke rol spelen in het creëren van een netwerk binnen de wijk. Sport is een ontmoetingsplek binnen de wijk, hierdoor worden mensen met elkaar in contact gebracht van verschillende bevolkingsgroepen; verschillende generaties, en mensen met verschillende achtergronden en met uiteenlopende persoonlijke situaties (NISB, 2015).

Er waren nog enkele jongeren die ook van andere sporten zoals; vechtsporten en zwemen hielden. Er waren bijvoorbeeld een aantal jongeren aangesloten bij 'NABA'de boks vereniging die ook gevestigd is in 't Hert. Ook waren er een aantal jongeren die het leuk vonden om te gamen, dit doen ze dan vooral thuis of in het jongerencentrum. Ook bezoeken veel jongeren het jongerencentrum 'de Boog'. Zij geven aan dat er vanuit het jongerencentrum activiteiten worden georganiseerd door de jongeren zelf. *'bij de boog is het gewoon daar gaan de jongeren zelf kiezen wat ze willen'* (jongeren, persoonlijke mededeling, 8 november 2015)**.** De jongeren vinden dat er leuke activiteiten worden georganiseerd bij het jongerencentrum. Ook benadrukken zij dat er af en toe vanuit het jongerencentrum uitjes buiten de wijk worden georganiseerd. *'Er wordt van alles georganiseerd, wat de jongeren leuk vinden. Vaak ook met voetbal, voetbaltoernooitjes op het Cruyff court maar ook andere activiteiten zoals FIFA-toernooien, paintballen en we gaan deze week karten'* (jongeren, persoonlijke mededeling, 8 november 2015).

Ook kwam er naar voren dat sommige jongeren naar de activiteiten van Sportservice Nijmegen gaan, er waren ook jongeren die nog nooit van de organisatie hadden gehoord. De jongeren die Sportservice Nijmegen kenden vertelde dat ze wel eens naar de voetbaltoernooitjes bij het Cruyff court gaan. '*Ik ben wel eens naar activiteiten van Sportservice gegaan bij het Cruyff, soms als je wint krijg je iets van die trainer. Bij sportservice dan train je niet dan ga je gewoon partijtjes spelen'* (jongeren, persoonlijke mededeling, 8 november 2015)

Ook gaven de jongeren aan de wijk Willemskwartier als een leuke wijk te ervaren. Er zijn veel jongeren in de wijk waar ze mee kunnen afspreken. Ze vinden dat er veel plekken zijn voor jongeren zoals; het Cruyff court en de speeltuin. Wel geven de professionals aan dat er veel ontmoetingsplekken de laatste jaren zijn verwijderd in de wijk zoals langs het spoor op de Genestetlaan. Hier waren voorheen een JongerenOntmoetingsPlek (JOP) en een voetbalveldje. Ook wordt dit door hen aangeven. De jongeren hebben behoefte aan meer hangplekken in de wijk. De wijkagent zei hier over: '*de jongeren hebben behoefte aan meer een eigen plekecht een hangplek. Buiten, echt een plek waar ze samen kunnen komen een soort van JOP. De JOP die hier stond is weggehaald. Die stond op het terrein waar nu gebouwd gaat worden en het is niet terug geplaatst. En*

*je ziet met name de ouderen zoekenden zijn van waar gaan we nou staan?' (*O. Kakerissa, wijkagent, persoonlijke mededeling, 5 november 2015*)* Ook zouden de jongeren graag meer toernooitjes zien op het Cruyff court. Dit wordt af en toe georganiseerd.

De huiswerkbegeleiding wordt in de wijk aangeboden voor de oudere jongeren van Futsal Chabbab. De jongeren zien de huiswerkbegeleiding als iets nuttigs. *'De huiswerkbegeleiding is wel goed, want vaak maak ik mijn huiswerk niet en daar kan ik dan een uurtje mijn huiswerk maken'* (jongeren, persoonlijke mededeling, 8 november 2015)**.** Hierdoor geven de jongeren aan dat ze geen achterstanden meer oplopen op school. Het geeft de jongeren structuur en dit vinden ze fijn.

De jongeren gaven aan dat ze op het gebied van begeleiding en coaching het belangrijk vonden dat ze vaste gezichten zien. Bij de vraag 'Wat als de trainer wordt vervangen' beantwoorden alle jongeren met de ze de trainers al lang kennen en dat ze hen ook in de wijk zien. De jongeren gaven aan dat ze dit prettig vinden. Ook zien de jongeren de trainers als een grote broers. Volgens de trainer van Futsal Chabbab is dit belangrijk voor de jongeren, dat ze iemand hebben die het goede voorbeeld geeft:

'wat wij doen is we betrekken de jongeren in ieder gesprek, die wij met hen voeren. We geven hen het gevoel dat wijk voor hen staan. In woorden is het moeilijk uit te leggen. Het is een bepaald gevoel, waarbij de jongeren denkt he deze jongen doet het niet alleen voor zijn brood (…). En toch denk hij die jongeren staat hier met mij, komt iedere keer met mij naar de huiswerk begeleiding en staat hier iedere keer voor de groep en praat met me en confronteert me met problemen, loopt er niet mee weg. Praat er niet met anderen over. Komt persoonlijk naar mij en ik denk dat de persoonlijke aanpak echt de kracht is van Futsal Chabbab (…). Een soort grote broer' (Hicham, trainer Futsal Chabbab, 23 oktober 2015).

Daarnaast zijn er jongeren die aangeven dat dagbesteding belangrijk is voor jongeren omdat ze anders op straat gaan hangen en 'kattenkwaad' gaan uithalen. '*Ik weet sowieso als Futsal Chabbab weggaat ga, gaan ze hangen op straat, want ze hebben niks te doen. en het gaat steeds slechter worden want niemand let er op*' (jongeren, persoonlijke mededeling, 8 november 2015).

De jongeren zien vinden het belangrijk dat ze ook worden gecorrigeerd op hun gedrag in de wijk doordat ze de consequenties van hun gedrag leren en ze iets kunnen verliezen zoals de trainingen van Futsal Chabbab, denken ze beter na over hun gedrag. Vinden de kwaliteit van de trainingen van Futsal Chabbab heel erg hoog.
De Jongeren vinden het belangrijk dat hun gedrag wordt gecorrigeerd in de wijk. Wanneer zij zich niet gedragen in de wijk worden ze geweigerd bij de training. Dankzij deze consequenties denken ze beter na over hun gedrag. Vandaar dat de jongeren tot veel bereid zijn, want ze willen de mogelijkheid om naar de trainingen te komen - en beter te worden in zaalvoetbal - niet verliezen.

'De activiteiten van sportservice waren leuk maar hier is het veel beter. Hier wordt je wat geleerd. Daar werd je alleen maar voetballen, voetballen, voetballen. Was partijtjes alleen maar. Hier wordt getraind en wordt nog een keer beloond met een partij. Snap je. Je leert hier veel (jongeren persoonlijke mededeling, 8 november 2015).

Ook vinden met name de oudere jongeren de individuele begeleiding belangrijk en dat er aandacht voor hen is. Hierop aansluitend vinden jongeren het prettig als ze iemand hebben waar ze met hun problemen terecht kunnen. Zowel de trainer van Futsal Chabbab als de trainer van Sportservice Nijmegen geven aan dat jongeren openheid belangrijk vinden.

De geïnterviewde professionals geven ook aan dat er veel vraag is voor ondersteuning vanuit de oudere doelgroep. De meeste organisaties richten zich op jongeren tot zestien jaar, om preventief met de doelgroep bezig te gaan. Hierdoor is er weinig tot geen begeleiding voor de oudere groep. Ook de wijkagent geeft dit duidelijk aan: '*de oudere groep is losgelaten. Sowieso door Tandem maar dat is landelijk beleid. Jongeren gaat tot achttien en daarna worden ze gewezen op zelfstandigheid. Als ze iets willen moeten ze zelf in actie komen en in deze wijk ja is het minder dat ze zelf in actie komen'* (O. Kakerissa, wijkagent, persoonlijke mededeling, 5 november 2015).

Meiden
De behoefte van de meiden ligt dicht bij de behoeftes van de jongens. Wel hebben de meiden, ook

andere hobby's naast voetbal zoals zwemmen en knutselen. Daarnaast maken de meiden meer gebruik van de speeltuinen in de wijk, daarnaast spelen zij ook op het Cruyff court. De band met de jongerenwerker is bij de meiden beter dan bij de jongens. Zij zouden het dan ook een minder groot probleem vinden als de senior jongerenwerker de trainingen van Futsal Chabbab over zou nemen '*Ik zou het leuk vinden als Indra de training zou geven omdat ze aardig is'* (jongeren, persoonlijke mededeling, 9 november 2015). Wel gaven de meiden aan dat ze het van belang vonden dat de persoon die de trainingen geeft veel verstand van voetbal heeft en ze hadden twijfels of de jongerenwerker dit heeft.

6.2.1.2 Neerbosch-Oost

Tijdens de zaalvoetbaltrainingen van Futsal Chabbab zijn er korte interviews geweest met de jongeren om te peilen waar de behoeftes liggen van de jongeren. Uit het interviews kwam duidelijk naar voren dat hun voornaamste behoefte op het gebied van vrijetijdsbesteding bij voetbal ligt. Naast het feit dat ze bij Futsal Chabbab voetballen, zitten de meeste jongeren ook nog eens bij een andere voetbalvereniging aangesloten. Daarnaast kwam uit enkele interviews met de jongeren ook naar voren dat zij het belangrijk vinden dat er genoeg te doen is in de wijk. Zo gaven een aantal jongeren aan dat er vrij weinig activiteiten georganiseerd worden bij het jongerencentrum en dat het te vrijblijvend is. Een aantal jongeren gaf zelfs aan dat het jongerencentrum weleens dicht is op tijden dat het open hoort te zijn. Zij weten nu niet meer zo goed op welke dagen en tijdstippen het jongerencentrum open is.

Om een beter beeld te hebben van waar de behoeftes liggen van de jongeren is deze vraag ook gesteld in de interviews met de trainer en jongerenwerker, omdat zij nauw betrokken zijn. Volgens de trainer van Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) wordt er voornamelijk voetbal activiteiten georganiseerd in de wijk. Hij ziet weinig andere sportieve activiteiten terug komen.

''Vroeger was dat anders toen wij jonger waren, toen had je bijvoorbeeld andere activiteiten als basketbal, skeeleren 1 keer in de week of fietsen of wat dan ook. Maar dat zie je niet meer'' aldus de trainer Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) (Bilal, trainer Futsal Chabbab, persoonlijke mededeling, 2 november 2015).

Volgens de trainer Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) zijn er mogelijk ook jongeren in de wijk die niet zo zeer van voetbal houden, maar die toch een behoefte hebben aan andere (sportieve) activiteiten. In de jaren dat hij zelf jongere was in de wijk werden meer verschillende activiteiten georganiseerd.

In dit onderzoek heeft er ook een interview plaats gevonden met de coördinator huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab, Mariska. Zij gaf aan dat de jongeren moeite hebben met nieuwe gezichten. In een dergelijk situatie proberen de jongeren te kijken hoe ver ze kunnen gaan. Volgens haar is het belangrijk om grenzen te stellen. Om een band op te bouwen is het volgens haar belangrijk om je te verdiepen in wat er rondom de jongeren speel en interesse te tonen. Ze heeft opgemerkt dat de jongeren behoefte hebben aan duidelijkheid, aandacht en structuur.

Uit de interviews met zowel de trainer als de jongerenwerker kwam ook naar voren dat de jongeren behoefte hebben aan aandacht, duidelijkheid en structuur. Volgens de trainer van Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) is het belangrijk om regelmatig op de groep af te stappen en een babbeltje te maken, zodat je op deze manier hun vertrouwen kan winnen. Dit wordt volgens hem te weinig gedaan door andere organisaties.

"Ja, wat die willen is een uhhh, een vertrouwenspersoon, iemand waar ze op kunnen terug vallen, snap je? Iemand die kan uh ondersteunen en begeleiden daar waar het nodig is. Daar hebben ze behoefte aan. Meestal krijgen ze vanuit huis ook niet de uh de begeleiding, de aandacht die ze nodig hebben" aldus de jongerenwerker (Neerbosch-Oost) (Gokhan Cift, persoonlijke mededeling, 08 oktober 2015).

Tot slot is er een interview geweest met de wijkagent, Chris Hofman, die zes jaar lang actief is geweest in de wijk, zodat de behoefte van de jongeren vanuit verschillende kanten belicht wordt. Volgens Chris voldoet Futsal Chabbab al aan de behoefte van de jongeren, namelijk dat ze ergens bij kunnen horen en daarin worden meegenomen. Ze worden meegenomen in de positiviteit en worden

daar ook voor beloond wanneer zij goed gedrag laten zien. Daarnaast is het volgens hem ook belangrijk dat zij een goede dagbesteding hebben.

"Eigenlijk wat Futsal Chabbab al laat zien he, die voldoet wel aan de behoefte. De behoefte zeg ik al is eigenlijk heel kernachtig samengevat is de behoefte om ergens, ergens bij te horen, dat voetbal he" aldus de wijkagent (Chris Hofman, persoonlijke mededeling, 2 november 2015).

6.2.1.3 Meijhorst

De jongeren die we hebben bevraagd zijn de jongeren die bij Futsal Chabbab trainen in de leeftijdscategorie van 9-12 en 13-16. Gedurende de interviews hebben we de jongeren bevraagd over wat ze vinden van de wijk waar ze in wonen. De jongeren geven aan het leuk te vinden in de Meijhorst omdat er veel kinderen zijn waarmee ze kunnen spelen en/of chillen. Er wordt veel gevoetbald bij het Cruyff court waarbij de kinderen sportief met elkaar omgaan.

Uit de interviews kwam duidelijk naar voren dat hun voornaamste behoefte op het gebied van vrijetijdsbesteding voetballen is. De jongeren voetballen veel op het Cruyff court, bij een reguliere voetbalclub of bij Futsal Chabbab in sporthal Meijhorst. Ze vinden het hierbij belangrijk dat ze dit kunnen doen met vrienden uit de wijk. Andere behoeftes die zij hebben zijn televisie kijken, gamen en spelletjes spelen op de Playstation(FIFA en schietspelletjes).

Sommige jongeren geven aan dat de huiswerkbegeleiding ze aanspreekt. Deze jongeren vinden het fijn om huiswerkbegeleiding te volgen in combinatie met voetbal, zodat ze het beste hebben van twee kanten. De volgende uitspraak komt van een jongen die zelf traint bij de oudere groep, maar hij is sinds kort ook trainer voor de jongeren van 9-12.

'Ik ben zelf ook trainer en vind het wel leuk om met de jongens te werken en te spelen, voor hun ontwikkeling. Ik zie ook steeds meer jongens die voetbal goed met hun school kunnen combineren en ja dat doen ze heel goed. En het is ook fijn dat Futsal er ook aan meewerkt om huiswerkbegeleiding te geven dus dat is wel fijn, dan heb je twee dingen tegelijk. ' (persoonlijke mededeling, 6 oktober 2015).

Ook geven sommige jongeren aan dat hun cijfers zijn verbeterd sinds ze huiswerkbegeleiding volgen bij Futsal Chabbab. Ook is er een enkeling die niet van de huiswerkbegeleiding af weet.

Uit interviews met professionals kwam naar voren dat zij merken dat de jongeren structuur nodig hebben. Ook vergt de ene jongere een andere aanpak als de ander. Een trainer van Sportservice Nijmegen zegt hier het volgende over; *'Sommige jongens zijn wel pittig, die hebben wel een bepaalde benadering nodig, soms moet je wel streng zijn. Je moet ze ook kunnen begrijpen en in hun schoenen kunnen staan, gesprekken met ze kunnen voeren. De jongens hebben een verschillende benadering nodig, soms moet je streng zijn maar soms moet je ook met ze kunnen lachen en ze duidelijk maken waarom ze hier zijn(persoonlijke mededeling, 20 oktober 2015).'* De observatie van de professionals laten hier dus zien wat de behoeftes zijn van de jongeren. De jongeren hebben het gevoel dat de trainers hun begrijpen, waarop een enkeling ook zegt terecht te kunnen bij de trainer wanneer hem iets dwars zit.

6.2.2 Behoefte professionals

Binnen het onderzoek hebben er ook een aantal gesprekken plaatsgevonden met professionals die betrekking hebben alle drie de wijken. Professionals die hier onder vallen zijn; Harold van den Hurk(straatcoach), Saïd Achouitar(Oprichter Futsal Chabbab), Inge van den Hoogen(projectleider wijkaanpak gemeente Nijmegen) en Marisca van den Pasch(Coördinator huiswerkbegeleiding Futsal Chabbab).

Binnen de huiswerkbegeleiding wordt er aangegeven dat er een betere terugkoppeling plaats zou kunnen vinden tussen de jongerenwerker en de straatcoach zodat zij op de hoogte zijn van elkaars werk. Ook meldt de coördinator dat het extra huiswerk wat de jongeren krijgen wanneer ze hun eigen huiswerk af hebben, van internet komt. Zij zou graag een verbetering willen zien in de kwaliteit van het extra huiswerk zodat de jongeren zo efficiënt mogelijk gebruik maken van hun huiswerkbegeleiding uren. Waarbij er wordt voorkomen dat er huiswerk wordt gegeven waar de jongeren niets aan hebben.

De oprichter van Futsal Chabbab heeft behoefte aan duidelijkheid over wie welke doelgroep bedient.

Er moet vanuit de gemeente duidelijk worden vastgesteld welke organisatie zich gaat richten op welke doelgroep, waarbij er wordt gekeken naar de kwaliteiten van de organisatie. Hij geeft aan dat er op deze manier duidelijk wordt gecreëerd en overlap kan worden voorkomen.

6.2.2.1 Willemskwartier

Vanuit de organisaties die actief zijn in de wijk Willemskwartier is er met verschillende professionals gesproken. De personen waar mee gesproken is;

- Jongerenwerker Tandem (Indra Knoop),
- Docent Sportservice Nijmegen (Sylvia Ligtvoet)
- Docent Sportservice Nijmegen (trainer Sportservice Nijmegen, anoniem),
- Trainer Futsal Chabbab (Hicham),
- Wijkagent (Olaf Kakerissa)

Uit de interviews met de professionals kwam naar voren dat zij veel behoefte hebben aan een goede samenwerking in de wijk en dat er met korte lijntjes wordt gewerkt. De professionals zijn op dit moment zeer tevreden over de samenwerking binnen de wijk. In de wijk is er een belangrijke rol weg gelegd voor het voorzieningenhart 't Hert. Dit is een centraalpunt waar vanuit de meeste bovengenoemde professionals werken. Deze centrale plek is een belangrijke toevoeging voor de samenwerking tussen de verschillende partijen in de wijk. Hierdoor kunnen de professionals elkaar makkelijk vinden en kan er gemakkelijk worden samengewerkt.

Een terugkerend punt in de interviews was de begeleiding van de oudere doelgroep in de wijk. De alle welzijnsorganisaties in de wijk richten zich op de jongere doelgroep. Er is wel begeleiding voor deze groep via bijvoorbeeld het UWV die zich richten op het begeleiden van jongeren naar een baan, maar deze organisaties zijn niet gevestigd in de wijk en hierdoor is de stap voor de jongeren groot om hier om hulp te vragen. Vooral het leggen van het eerste contact met deze oudere groep jongeren schiet nu te kort. De wijkagent noemt als voorbeeld het project 'Op je zelf'. '*Dit is een project voor jongeren vanaf 19, die leren zelfstandig worden*' (O. Kakerissa, wijkagent, persoonlijke mededeling, 5 november 2015).

Ook is volgens de beide trainers van Sportservice Nijmegen een verbeterpunt dat er meer contact met ouders zouden kunnen zijn. De ouders zijn niet actief betrokken bij activiteiten voor jongeren. Wel gave ze hierbij aan dat de jongeren ook de ruimte moeten hebben om zich te kunnen ontwikkelen.

De wijkagent geeft daarnaast aan dat het belangrijk is dat de jongere en de oudere groep jongeren in de wijk aparte ontmoetingsplekken hebben, zodat er minder contact is tussen beide groepen. Als deze groepen veel samen komen gaan zij elkaar beïnvloeden en bestaat er de kans dat de jongeren negatief worden beïnvloed door de oudere groep. Dit was twee jaar geleden een groot probleem in de wijk. Daarnaast zou hij graag zien dat er meer jongerenwerkers/ coaches op straat actief zijn iemand die de straatcultuur kent en goed contact met de doelgroep kunnen maken. Deze persoon kan de jongeren vanuit de straat opvoeden (O. Kakerissa, wijkagent, persoonlijke mededeling, 5 november 2015).

6.2.2.2 Neerbosch-Oost

Om een overzicht te krijgen waar de behoeftes liggen van de professionals in het werken met jongeren in de wijk Neerbosch-Oost, zijn er verschillende interviews afgenomen met diverse partners in de wijk. De volgende professionals zijn bevraagd;

- Jongerenwerker Tandem (Gokhan Cift)
- Trainer Futsal Chabbab (Bilal)
- Wijkagent (Chris Hofman)

Door middel van interviews met de jongerenwerker, Trainer Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) en wijkagent is het mogelijk geweest om de behoeftes van de professionals in kaart te brengen. Uit het interview met de trainer Futsal Chabbab (Neerbosch-Oost) kwam naar voren dat er behoefte is aan betere onderlinge communicatie tussen de verschillende professionals binnen de wijk. Momenteel wordt er voornamelijk onderling gecommuniceerd wanneer er een activiteit georganiseerd wordt binnen de wijk. Het zou volgens hem ook meer kunnen gaan over het gedrag van de jongeren in de wijk.

Uit het interview met de wijkagent kwam naar voren dat er tot basis onderwijs (tot 12 jaar) goed gefaciliteerd is en dat er voor de oudere groep weinig aangeboden wordt. Het contact met de jongeren van de basisschool wordt goed onderhouden, omdat er een overleg plaats vindt met de school. Echter verliezen ze het zicht op de jongeren nadat zij van de basisschool af gaan en moeten zij het doen met wat ze in de wijk terug zien. De behoeftes van de professionals liggen volgens hem vooral bij het goed informeren naar elkaar. Hij vertelt dat er een keer in de maand een gezamenlijk overleg plaats vindt tussen de verschillende partijen binnen de wijk. Met de verschillende partijen bedoelde hij Futsal Chabbab, straatcoaches, Tandem, Toezicht, de basisschool, de politie, maar ook de winkeliers. In tegenstelling tot de trainer Futsal Chabbab is de wijkagent zeer tevreden over de onderlinge communicatie.

Ook de jongerenwerker bevestigt dat het onderlinge communicatie zeer belangrijk is. Op deze manier blijft het overzichtelijk wat er rondom de jongeren afspeelt.

"Door je netwerk om de jongeren om heen te bouwen, Sportservice zit daar niet helemaal bij betrokken, maar op die manier soort van drieluik te hebben van professionals om het jongeren in het gareel te houden. Dat jongeren weten van uhhh er zitten overal ogen op me en ik moet gewoon normaal doen" aldus de jongerenwerker (Gokhan Cift, persoonlijke mededeling, 08 oktober 2015).

6.2.2.3 Meijhorst

Om een overzicht te krijgen waar de behoeftes liggen van de professionals in het werken met jongeren in de wijk Meijhorst, zijn er verschillende interviews afgenomen met diverse partners in de wijk. De volgende professionals zijn bevraagd op hun behoeftes;

– Jongerenwerker Tandem (Thijs Olde Olthof)
– Trainer Futsal Chabbab (Dukenburg)
– Trainer Sportservice Nijmegen (Boubakar)
– Wijkagent (Frans van Driel)

Een behoefte die bij meerde professionals overeen kwamen is het in contact staan met elkaar waarbij er een terugkoppeling plaatsvindt over de jongeren in de wijk. Er wordt aangegeven dat een jongerenwerker het heel prettig vindt dat hij een jongere in de inloop kan aanspreken op zijn gedrag met de kennis dat dit bij Futsal Chabbab op eenzelfde manier kan gebeuren wanneer hierover wordt afgestemd. Hierdoor weten de jongeren ook dat de lijntjes tussen jongerenwerker en Futsal Chabbab heel kort zijn. Door een goede communicatie kan gedrag gestuurd worden vanuit beide partijen en hou je op deze manier de jongeren in beeld.
'Er hoort een goeie communicatie te zijn tussen de jongerenwerkers van Tandem en begeleiders trainers van Futsal Chabbab zodat we het gedrag van de jongeren zowel bij de activiteiten als in de wijk ehh controleren en de jongens ook het goede pad op blijven sturen. De communicatie moet gewoon sterk blijven en als dat gewoon goed is tussen de jongerenwerkers en de trainers begeleiders van Futsal kijk dan kun je de jongens in beeld houden en het gedrag van de jongens sturen want ehh stel dat eentje zich niet gedraagt bij Futsal ehh ja kan het communiceert worden met de jongerenwerkers en dan kan de jongerenwerker hem daarop aanspreken tijdens een activiteit bij Tandem..... Zodat je de jongens goed in beeld houdt en dat je de jongens op één lijn behandelt.'
(Persoonlijke mededeling, 23 oktober, 2015)
Een behoefte die professionals hebben ten opzichte van elkaar is dus het op één lijn zitten betreft de omgang met de jongeren, waarbij een terugkoppeling naar elkaar essentieel is. Hierbij wordt aangegeven dat de contacten tussen professionals er wel zijn maar dat dit nog intensiever zou kunnen. Een voorbeeld hiervan is dat wanneer een jongere geschorst is bij een activiteit van Tandem of Sportservice, zou diegene ook geschorst moeten worden bij Futsal Chabbab en andersom.

Hetzelfde geldt voor de samenwerking tussen wijkagent en Futsal Chabbab. De wijkagent laat af en toe zijn gezicht zien bij de trainingen waarbij hij ook in gesprek gaat met Saïd waar de jongeren bij zijn. Hierdoor weten de jongeren dat wanneer er iets speelt in de wijk, dit ook bij Saïd terecht zal komen. De jongeren hebben hierdoor in de gaten dat er overal ogen zijn in de wijk die hen kunnen aanspreken op hun gedrag. Over het aantal ogen in de wijk heeft de wijkagent aangegeven dat dit er wat hem betreft minder mogen zijn.
Jongerenwerk en Straatcoaches worden beiden gesubsidieerd door de gemeente maar doen in feite hetzelfde werk volgens hem. Er zou in dit geval gekeken moeten worden naar wie er het beste kan voldoen aan de vraag. Als dit de straatcoaches zouden zijn zou het kunnen zijn dat Tandem minder zou gaan doen in de wijk. Kan Tandem beter voldoen aan de vraag dan zouden de straatcoaches een

stapje terug kunnen doen waarbij er meer geld uit gaat naar Tandem, dat zij bijvoorbeeld zouden kunnen gebruiken om meer activiteiten op te zetten. Ook vraagt hij zich af of de jongerenwerkers wel in staat zijn hun werk goed uit te voeren voor het aantal uur die zij krijgen per wijk. Volgens Frans kunnen de straatcoaches weg uit de Meijhorst omdat het er nu rustig is. Tot slot geeft hij aan dat hij graag zou willen dat het concept van Futsal Chabbab breder moet worden getrokken over heel Nijmegen. Volgens hem zijn er in iedere wijk jongeren die vervelend zijn en overlast veroorzaken. Futsal Chabbab is volgens hem meer dan alleen een opvoedles voor de jongeren.

Ook Sportservice geeft aan het fijn te vinden goed in contact te staan met de jongerenwerker. Zij hebben de afspraak wanneer er iets speelt met een jongere dat zij dan contact met elkaar opnemen om te kijken wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Een terugkoppeling over het gedrag van de jongeren tussen Sportservice Nijmegen en Futsal Chabbab is er momenteel weinig tot niet.

Een van de jongerenwerkers vanuit Tandem gaf aan dat er in Dukenburg momenteel geen vast jeugdhonk is. Voor hem is dit wel belangrijk om de jongeren een eigen plek te geven en dat hierdoor het contact met de jongeren ook makkelijker gaat. Ook wijst hij op het gevaar dat men op een gegeven moment de jongeren van 18 plus uit het oog kan verliezen. De jongerenwerker geeft ook aan dat er weinig aandacht ligt bij de meiden in de Meijhorst. Een oplossing hiervoor zou een 'meidenwerker' zijn, omdat deze beter in staat zou zijn om zich te verplaatsen in de belevingswereld van een meisje.

6.3 Deelvraag 3

Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er voor de uitvoer van de methode Saïd samenwerkings-, uitruil, of inbeddingsmogelijkheden?

Om in te kunnen gaan op samenwerkingen-, uitruil, of inbeddingsmogelijkheden is het belangrijk om te kijken naar hoe de samenwerkingen nu verlopen en wat de professionals hier van vinden.

6.3.1 Willemskwartier

De professionals gaven in de interviews aan dat de samenwerking de afgelopen jaren veel is verbeterd en nu heel goed is. Zij gaven aan dat er twee jaar geleden veel problemen waren in de wijk. De projectleider wijkaanpak zei hierover dat er in de zomer van 2013 veel onrust in de wijk was vooral op de Genestetlaan. Jonge kinderen scholden buurtbewoners uit en gooide met dingen (I. den Hoogen, projectleider wijkaanpak, persoonlijke mededeling, 14 oktober 2015). Vanaf toen zijn de verschillende organisaties beter gaan samenwerken om de jongerenoverlast te bestrijden. Nu komt een team van professionals iedere maand bij elkaar om de problemen in de wijk te bespreken, deze gesprekken vinden plaats onder de integrale aanpak. Hierbij zijn aanwezig; projectleider gemeente, Futsal Chabbab, de jongerenwerker, beheerder van het jongerencentrum, wijkagent en Sportservice Nijmegen.

Door de invoering van de integrale aanpak vinden de professionals de communicatie onderling en naar de jongeren toe veel verbeterd. Verschillende professionals hebben ook aangegeven dat ze de korte lijntjes tussen de professionals en een goede samenwerking belangrijk vinden. Hier wordt in de wijk al goed aan voldaan. Zo is er een WhatsApp-groep met de verschillende professionals waar er informatie over het gedrag van de jongeren uitgewisseld kan worden. Waardoor iedereen snel voorzien is van de juiste informatie.

> *'die goede samenwerking, dus dat we mekaar weten te vinden, uuuhhh kuch uuhhh dat we mekaar ook, ook dat we mekaar snel weten te vinden, omdat zeg maar de snelheid waarmee we mekaar vinden ook heel erg belangrijk is in het corrigeren van het gedrag van de jongeren. Daarom hebben we bijvoorbeeld ook een groepsapp aangemaakt, dus op het moment dat er iets gebeurd dan app ik en dan is iedereen op de hoogte op de zelfde dag, maar ook van de zelfde informatie. Dat betekent dat we heel snel contact met mekaar hebben en ook heel snel gaan bepalen zo van deze acties gaan we d'r op uit zetten. en dat zorgt er dus voor dat die jongeren dus niet meer tussen weet je wel, dus kunnen nou niet meer weg sneaken, van vroeger kon dat wel, dan konden ze hier d'r uit gezet worden en dan gingen ze bijvoorbeeld bij*

> *NABA boksen en nu is het zo' (…)* (I. Knoop, jongerenwerker Tandem, persoonlijke mededeling, 13 oktober 2015).

De samenwerking tussen Futsal Chabbab en Tandem is zelfs zo goed dat zij een gezamenlijke stagiaire hebben. Zo ondersteund de stagiaire van Tandem ook de jongeren van Futsal Chabbab.

Sylvia de trainer van Sportservice Nijmegen gaf aan dat ze nog niet zo veel contact met de andere professionals in de wijk heeft en dat ze dit graag wilt vergroten. Ze heeft hierbij wel benadrukt dat ze nog niet zo lang actief is in de wijk en hier aan werkt (Sylvia, trainer Sportservice Nijmegen, 5 november 2015). Hier liggen nog wel mogelijkheden. Sylvia werkt nauw samen met basisschool Het Kleurrijk. Op dit moment wordt er vanuit Futsal Chabbab en Tandem nog niet echt samengewerkt met de school. Hier zouden nog kansen liggen om de jongeren nog beter te begeleiden en om problemen bij jongeren eerder te signaleren.

Er zou ook nauwer samengewerkt kunnen worden met de andere sportclubs die gevestigd zijn binnen 't Hert. Het coaching programma van Futsal Chabbab zou in deze club ook toegepast kunnen worden. Zo zijn er ook jongeren die sporten bij de boksvereniging NABA. Omdat deze clubs op dezelfde locatie gevestigd zijn is het makkelijk om de jongeren van NABA te koppelen aan de extra begeleiding van Futsal Chabbab. NABA is in tegenstelling tot Futsal Chabbab een reguliere sportclub, dus is hun bestaan afhankelijk van contributie van leden en de vraag of de doelgroep van Futsal Chabbab door deze kosten toegang heeft tot de boksvereniging.

Het activiteitenaanbod in de wijk wordt goed op elkaar afgestemd. De samenwerking tussen Tandem en Futsal Chabbab zou wel uitgebreid kunnen worden op het gebied van de huiswerkbegeleiding. Op dit moment is Futsal Chabbab de enige aanbieder in het Willemskwartier, maar Tandem is bezig om weer huiswerkbegeleiding aan te gaan bieden. De huiswerkbegeleiding zou samen georganiseerd kunnen worden. Op dit moment is de stagiaire van Tandem en Futsal Chabbab bezig om uit te zoeken of jongeren behoefte hebben aan huiswerkbegeleiding, zij geeft daarnaast als de huiswerkbegeleiding voor de jongeren van Futsal Chabbab, dus dit zou goed samengevoegd kunnen worden. Het is dan wel van belang dat de regels voor de gebruikers van de huiswerkbegeleiding het zelfde zijn. Marisca Van De Pasch, de coördinator van de huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab gaf aan dat de jongeren van Futsal Chabbab een uur vol moeten maken bij de huiswerkbegeleiding. Als jongeren eerder klaar zijn met hun huiswerk krijgen de jongeren van Futsal Chabbab extra opdrachten. Dus als de huiswerkbegeleiding ook voor jongeren wordt aangeboden die niet bij Futsal Chabbab voetballen, dan is het van belang dat de zelfde regels worden gehanteerd voor de andere jongeren, dit zal anders voor onrust zorgen.

Daarnaast organiseren Sportservice Nijmegen en Tandem af en toe voetbaltoernooitjes op het Cruyff court of in de sportzaal. De speeltijden zijn niet op het zelfde moment en bij Futsal Chabbab gaat het meer om trainingen en bij Sportservice Nijmegen en Tandem om partijtjes spelen. Wel richten zij zich ook op voetbal. Het is dus belangrijk om te kijken of een van de aanbieders het aanbod niet kan veranderen en zich kan richten op een andere sport of de een andere doelgroep.

Ook is er zoals beschreven bij deelvraag 2 een overlap op het gebied van de doelgroep, de meeste organisaties richten zich op jongeren tot 16 jaar. Bij veel organisaties ligt na de invoering van de WMO de nadruk op preventief werken, dit wordt verder uitgelegd in bijlage F literatuurstudie 'preventief werken met jongeren'. Hierdoor is in de wijk Willemskwartier de oudere doelgroep meer buiten schot gelaten, terwijl de oudere doelgroep wel behoefte heeft aan begeleiding bij vrije tijdsbesteding, ook kunnen de oudere jongeren ingezet worden bij de begeleiding van de jongere groep. De trainer van Sportservice Nijmegen gaf aan dat hij deze vraag vaak van de ouderen jongeren kreeg, maar dat hij zelf geen tijd vanuit Sportservice Nijmegen heeft om deze jongeren te begeleiden. (Trainer Sportservice Nijmegen, persoonlijke mededeling, 23 oktober 2015).

6.3.2 Neerbosch-Oost

In de wijk Neerbosch-Oost zijn er een aantal partijen dat nauw met elkaar samenwerkt. Dat is de samenwerking tussen de jongerenwerker, Futsal Chabbab, straatcoach(es) en de wijkagent. Uit het interview met de trainer Futsal Chabbab komt naar voren dat zij regelmatig contact met elkaar opnemen via WhatsApp of een telefonisch gesprek. Zo houden ze elkaar op de hoogte van de activiteiten die er georganiseerd worden en stemmen deze ook op elkaar af. De jongerenwerker

informeert de trainer bijvoorbeeld wanneer er vanuit het jongerencentrum een activiteit georganiseerd wordt, zodat de trainer dit tijdens de trainingen terug kan koppelen aan de jongeren en vice versa. Daarnaast wordt ook de straatcoach op de hoogte gehouden van wat er rondom de jongeren en de wijk speelt.

Uit onderzoek is gebleken dat Sportservice in het verleden ook een betrokken partij was binnen de wijk. Echter vonden de activiteiten van zowel Sportservice als Futsal Chabbab op dezelfde dagen plaats, aldus de trainer Futsal Chabbab. Sportservice is ongeveer anderhalf jaar geleden niet meer actief geweest in de wijk. Het is niet duidelijk om welke reden zij niet meer actief zijn in de wijk.

De huidige samenwerking wordt door de professionals in de wijk goed ervaren. Wel gaf de trainer Futsal Chabbab aan dat het wellicht beter zou kunnen door meer contact met elkaar te hebben. Zo zouden de professionals volgens hem bijvoorbeeld langs kunnen komen tijdens de trainingen of mee te helpen bij de buurt bijdrage van NEC doelbewust. De buurt bijdrage is een initiatief waarbij jongeren een bijdrage leveren in de wijk. Dit moeten ze ongeveer 6 keer per jaar doen en daarbij kun je denken aan koffie schenken in het bejaardenhuis, vuilprikken, wegverven van graffiti, ondersteunen van bingo avonden voor ouderen etc. Momenteel wordt er samengewerkt door gebruik te maken van elkaars netwerken. Zo heeft de jongerenwerker de trainer Futsal Chabbab geholpen met het in contact komen met de bejaarden tehuizen.
Volgens de wijkagent is er niet nog een partij in de wijk waar mee samengewerkt kan worden. Alles is goed op elkaar afgestemd en door het maandelijks overleg worden alle partijen op de hoogte gehouden van de laatste nieuwtjes.

Uit de interviews dat is afgenomen in de wijk is duidelijk naar voren gekomen dat Futsal Chabbab de enige aanbieder is op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding. Dat wil zeggen dat er geen overlap is aan activiteiten. De jongerenwerker organiseert activiteiten op aanvraag van de jongeren, dus sluit aan op de vraag van de doelgroep. De professionals in de wijk stemmen de activiteiten goed op elkaar af.

6.3.3 Meijhorst

Om in te kunnen gaan op samenwerkingen-, uitruil, of inbeddingsmogelijkheden is het belangrijk om te kijken naar hoe de samenwerkingen nu verlopen en wat de professionals hier van vinden.

Eén keer in de drie maanden vindt er een jongerenoverleg plaats waarbij en wordt communiceert over hoe het gaat met de jongeren in de wijk. Aanwezigen bij dit gesprek zijn de jongerenwerkers, de straatcoach, de wijkagent en Futsal Chabbab. Uit de interviews kwam naar voren dat alle partners tevreden zijn over de huidige samenwerkingen. Echter blijkt dat deze samenwerking toch niet zo goed is als zij beweren omdat er éénzelfde aanbod wordt georganiseerd door twee partijen(Futsal Chabbab en Tandem in combinatie met Sportservice). Er hebben een aantal gesprekken plaatsgevonden over het afstemmen van de activiteiten waarbij Futsal Chabbab, Sportservice en JWD(jongerenwerk Dukenburg) aanwezig waren. Gegeven is dat de doelstelling achter de activiteiten verschilt maar het middel waarmee de doelgroep getrokken wordt is bij beide partijen zaalvoetbal. Meerdere professionals geven hierbij aan dat de jongeren shop-gedrag vertonen. Dit houdt in dat de jongeren zowel zaalvoetballen bij de ene partij als de andere partij. Ook in de interviews met de jongeren komt naar voren dat sommige jongeren bij beide partijen deelnemen aan de zaalvoetbalactiviteiten. Hierin wordt wel een voorkeur aangegeven voor één van de partijen.

De samenwerking tussen de wijkagent en Futsal Chabbab is al jaren heel goed. Frans van Driel geeft aan dat de huidige samenwerking goed gaat doordat er een goede communicatie is waarbij er regelmatig terugkoppeling plaats vindt. Ook is er een sterk wederzijds vertrouwen tussen deze partners en is er sprake van transparantie richting elkaar en in het contact met de jongeren. Hij geeft aan dat het hierdoor een stuk makkelijker wordt om samen te werken. Volgens Frans van Driel ligt de kracht in het afspraken maken daar waar de jongeren bij zijn. *'Het is voor iedereen duidelijk, Said had zijn eigen rol, ik heb mijn rol en dat hebben we de jongeren duidelijk gemaakt'* (Frans van Driel, Persoonlijke mededeling, 27 oktober 2015). Wel geeft hij aan dat samenwerkingen met andere partijen in de wijk onderling nog beter kunnen, waarbij communicatie een noodzakelijk gegeven is.

Ook binnen de huiswerkbegeleiding wordt aangegeven dat er een overlap is in het aanbod, aldus de coördinator van sport en huiswerkbegeleiding Dukenburg. Binnen de huiswerkbegeleiding zijn er wel verschillen. Bij Futsal Chabbab kunnen de jongeren ook gebruik maken van verschillende faciliteiten

zoals een computer of een printer waar dit bij Tandem alleen een lokaal is. De jongeren die schoolondersteuning volgen vanuit Tandem doen dit vrijwillig en komen uit eigen initiatief. De jongeren van Futsal Chabbab zijn verplicht om het hele uur te blijven en krijgen extra huiswerk wanneer hun eigen huiswerk af is. Wel mogen de jongeren van Futsal Chabbab ook huiswerk volgen bij Tandem in overleg met de trainer of huiswerkbegeleider. De jongeren die huiswerkbegeleiding volgen bij Tandem mogen ook aansluiten bij de huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab, maar er wordt aangegeven dat dit niet vaak voorkomt omdat de drempel te hoog zou zijn.
Bij nader onderzoek is gebleken dat er vorig jaar een pilot heeft plaats gevonden waarbij het aanbod van deze partijen werd samengevoegd. De samenvoeging bleek niet goed te werken omdat de motivatie en reden voor deelname van de jongeren verschilden waardoor er frictie ontstond tussen de deelnemers. Een samenwerking tussen Futsal Chabbab en Tandem op het gebied van huiswerkbegeleiding zal om deze reden niet werken of plaats kunnen vinden.

Hoofdstuk 7: Conclusies en aanbevelingen

In het volgende hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag van het onderzoek. De hoofdvraag is als volgt geformuleerd;

> ***Hoe kan methode Saïd (zaalvoetbal in combinatie met huiswerkbegeleiding en coaching) van Futsal Chabbab in de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst in samenwerking met of na opname in Tandem Welzijnsorganisatie behouden blijven, waarbij de unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid worden gewaarborgd na de maatschappelijke veranderingen van 2017 binnen Zorg en Welzijn in gemeente Nijmegen?***

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn eerst in het vorige hoofdstuk de deelvragen beantwoord. Aan de hand van deze antwoorden en verdere bevindingen uit het onderzoek is er per wijk gekeken naar het best mogelijke scenario. Uit het onderzoek zijn drie mogelijke scenario's naar voren gekomen.

- Er vindt een inbedding plaats van de activiteiten van Futsal Chabbab bij Tandem. Waardoor de organisatie zoals die nu is stopt te bestaan.
- Er vindt een uitruil plaats van onderdelen van de methode Saïd bij een andere organisatie of andersom.
- Futsal Chabbab gaat in onderaannemerschap bij Tandem, waarbij de identiteit van Futsal Chabbab lijft zoals die nu is.

Voor elke scenario wordt doormiddel van een SWOT-analyse aangegeven wat de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen zijn voor een scenario. Bij de kansen en bedreigingen zijn de bevindingen uit het hoofdstuk Omgevingsfactoren meegenomen. Hierin wordt schematisch weergegeven wat de haalbaarheid is van een scenario. Ook zal er literatuur worden aangehaald vanuit de literatuurstudie in hoofdstuk 5. 2 om onze conclusies en aanbevelingen te onderbouwen. Tot slot zal er worden gekeken welk scenario over het algemeen het beste toepaspaar is over de verschillende wijken.

7.1 SWOT-analyse

Scenario 1:
Er vindt een inbedding plaats van de activiteiten van Futsal Chabbab bij Tandem. Waardoor de organisatie zoals die nu is stopt te bestaan.

CONFRONTATIE MATRIX Scenario 1	Sterkten: 1. Er wordt vanuit een lijn gewerkt, de jongerenwerkers werken in het jongerencentrum en bij de trainingen van Futsal Chabbab. 2. Er kan gebruik gemaakt worden van het professionele netwerk van Tandem.	Zwakten: 1. Als Futsal Chabbab opgaat in Tandem zal de reputatie en eigenaarschap van de organisatie verloren gaan. 2. De trainers van Futsal Chabbab komen uit de doelgroep en de wijk, waardoor zij betere aansluiting kunnen vinden met de jongeren. Zij kennen de straatcultuur en weten hierop te anticiperen. Als Futsal Chabbab op gaat in Tandem zal er niet meer gewerkt worden met professionals of vrijwilligers uit de wijk vanwege het beleid van Tandem en privacy.
Kansen: 1. De communicatie tussen Futsal Chabbab en Tandem wordt nog beter omdat het vanuit dezelfde organisatie wordt aangestuurd. 2. Er wordt minder budget vrij gemaakt voor de portefeuille jeugd. Er is zekerheid qua financiering als Futsal Chabbab in Tandem op gaat. Tandem beheert de portefeuille jeugd. 3.De jongerenwerkers hebben de bevoegdheid om processen in gang te zetten rond de begeleiding van de jongeren. 4. Omdat er een overlap is in het aanbod van de huiswerkbegeleiding op sommige plaatsen zou hier een samenvoeging kunnen plaatsvinden, waardoor er minder begeleiders ingezet hoeft te worden.	Scenario: Groeien *'Hoe kan een sterkte worden benut om in te spelen op een kans?'* (1-1) Door op één lijn te werken wordt de communicatie tussen Futsal Chabbab en Tandem nog beter. (2-3) Doordat er gebruik wordt gemaakt van het professionele netwerk van Tandem kunnen processen rond begeleiding van jongeren sneller in gang gezet worden. (1-4) Doordat er vanuit één lijn gewerkt wordt kan overlap in het activiteitenaanbod samengevoegd worden. (1-5) Doordat er vanuit één lijn wordt gewerkt kan het aantal voortijdig schoolverlaters snel worden gesignaleerd.	Scenario: Versterken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt voordat kan worden ingespeeld op een kans?'* (1-2) Futsal Chabbab krijgt meer zekerheid qua financiering wanneer het opgaat in Tandem, maar dient er rekening gehouden te worden met de reputatie en eigenaarschap van de organisatie. (2-3) De trainers komen dichter bij de jongerenwerkers te staan waardoor processen rondom jongeren sneller in gang kunnen worden gezet. (1-6) Doordat de vluchtelingen nog niet bekend zijn met de situatie van Futsal Chabbab zal de reputatie vrij weinig uit maken voor deelname aan de activiteiten.

5. In aandachtswijken is het aantal voortijdig schoolverlaters hoog. 6. Toename vluchtelingenstroom biedt mogelijkheden om hierop in te spelen. 7. 98% van de jongeren tussen de 15-24 maakt gebruik van social media.		
Bedreigingen: 1. Er is een continuïteit vanuit de trainers, terwijl de jongerenwerkers afhankelijk zijn van het beleid van de gemeente waarin zij een bepaald aantal uren krijgen. 2. De vrijwillige trainers van Futsal Chabbab voetballen al vanaf jongs af aan, hierdoor hebben zij veel inhoudelijke kennis van voetbal. Deze kennis is moeilijk over te brengen op jongerenwerkers hierdoor kan de kwaliteit van de trainingen af nemen. Uit onderzoek kwam naar voren dat de doelgroep hier veel waarde aan hecht. . 3. Tandem is een grote organisatie, hierdoor moeten er aan meer regels worden voldaan over bijvoorbeeld beleid. 4. Vanaf 2010 heeft er volgens het CBS een daling van 0.8% plaats gevonden in de leeftijdscategorie tot 20 jaar.	Scenario: Verdedigen *'Hoe kan sterkte worden benut om een bedreiging tegen te houden?'* (1-1)De jongerenwerker wordt betrokken bij de trainingen van Futsal Chabbab hierdoor zien de jongeren hetzelfde gezicht in het jongerencentrum en bij de trainingen van Futsal Chabbab. (1-3) Professionals vanuit Tandem zijn al bekend met het beleid van Tandem.	Scenario: Terugtrekken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt om een bedreiging af te weren?'* (2-2) De jongerenwerkers kunnen worden bijgeschoold over de straatcultuur en technisch voetbal (1-3) Als Futsal Chabbab opgaat in Tandem zal het tot een grotere organisatie behoren waardoor er op een professionelere wijze gewerkt kan worden.

Scenario 2:
Er vindt een uitruil plaats van een onderdeel van de methode Saïd bij een andere organisatie of andersom.

CONFRONTATIE MATRIX Scenario 2	<u>Sterkten:</u> 1. Wanneer een onderdeel van methode Saïd bij een andere organisatie wordt uitgevoerd kan er vanuit verschillende perspectieven naar de methode gekeken waardoor er nieuwe inzichten kunnen ontstaan. 2. De methode wordt over een bredere doelgroep uitgevoerd, waardoor er een groter bereik is van de werking van de methode. 3. Omdat er een overlap is in het aanbod van de huiswerkbegeleiding op sommige plaatsen zou hier een samenvoeging kunnen plaatsvinden, waardoor er minder begeleiders ingezet hoeft te worden.	<u>Zwakten</u>: 1. Jongeren krijgen te maken met meerdere partijen. Het kost tijd voor jongeren om een band met iemand op te bouwen, hoe meer betrokkenen hoe meer kans op wissel van begeleiders. . 2. De sportieve activiteiten kunnen niet bij andere reguliere sportclubs geïmplementeerd worden, omdat zij afhankelijk zijn van de contributie van leden en niet net zoals Futsal Chabbab een symbolisch bedrag voor deelname kunnen vragen. Hierdoor wordt de drempel tot deelname groter.
<u>Kansen:</u> 1. Jongeren met andere hobby's kunnen ook begeleid worden vanuit methode Saïd. 2. Er wordt gebruik gemaakt van elkaars kwaliteiten, faciliteiten en netwerk. 3. In aandachtswijken is het aantal voortijdig schoolverlaters hoog. 4. Toename vluchtelingenstroom biedt mogelijkheden voor Futsal Chabbab om hierop in te spelen.	Scenario: Groeien *'Hoe kan een sterkte worden benut om in te spelen op een kans?'* (1-2) Wanneer een onderdeel van methode Saïd bij een andere organisatie wordt uitgevoerd kunnen de kwaliteiten, faciliteiten en netwerken gebundeld worden. (2-1) Wanneer de methode door een andere organisatie uitgevoerd wordt of bij een andere sport is er een groter bereik van de doelgroep. (2-4) Door de toename van de vluchtelingen zal er nog een groter bereik zijn van de werking van de methode. (3-3) Doordat de huiswerkbegeleiding wordt samengevoegd kan het professioneler worden aangeboden, waardoor het aantal voortijdig schoolverlaters nog beter kan worden terug gedrongen.	Scenario: Versterken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt voordat kan worden ingespeeld op een kans?'* (1-2) Jongeren hebben te maken met meerdere partijen waardoor zij gebruik kunnen maken van de verschillende kwaliteiten, faciliteiten en netwerken van organisaties. (2-1) Als er afspraken over de contributie worden gemaakt met reguliere sportclubs, kunnen jongeren met andere hobby's ook begeleidt worden vanuit methode Saïd. (2-4) Wanneer een onderdeel van de methode wel kan worden uitgevoerd bij een reguliere sportclub is de kans groter dat er wordt voldaan aan de behoefte van de vluchtelingen. Het is namelijk niet zeker dat hun behoefte bij voetbal ligt.

Bedreigingen: 1. Er worden meerdere partijen betrokken bij de begeleiding van de jongeren hierdoor is het lastiger om een lijn te trekken voor jongeren. 2. Er moet tijd worden gestoken om voor een goede communicatie te zorgen tussen de verschillende partijen. 3. Vanaf 2010 heeft er volgens het CBS een daling van 0.8% plaats gevonden in de leeftijdscategorie tot 20 jaar.	Scenario: Verdedigen *'Hoe kan sterkte worden benut om een bedreiging tegen te houden?'* (1-1) Wanneer een onderdeel van de methode Saïd bij een andere organisatie wordt uitgevoerd, kunnen de regels vanuit de organisatie beter afgestemd worden, omdat het niet voor alle jongeren nodig is om op dezelfde manier te werken. (3-2) Doordat de huiswerkbegeleiding samengevoegd wordt, is er begeleiding vanuit één organisatie waardoor de communicatie directer is tussen de verschillende partijen.	Scenario: Terugtrekken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt om een bedreiging af te weren?'* (1-1) Doordat jongeren met meerdere partijen te maken hebben kunnen zij een band opbouwen met meer dan één professional.

Scenario 3:
Futsal Chabbab gaat in onderaannemerschap bij Tandem, waarbij de identiteit van Futsal Chabbab blijft zoals die nu is.

CONFRONTATIE MATRIX **Scenario 3**	Sterkten: 1. De organisatie is een bottom-up burgerinitiatief. Dit wil zeggen dat het is opgebouwd vanuit de samenleving. Dit maakt het een sterke organisatie, die met weinig geld zijn product kan aanbieden. 2. Jongeren voelen zich verbonden met Futsal Chabbab, deze verbondenheid is moeilijk te creëren met de doelgroep. Vandaar van groot belang. 3. De trainers komen zelf uit de straatcultuur en weten hierdoor goed om te gaan met jongeren die hierin zijn opgegroeid. Zij hebben hierdoor een betere aansluiting met de doelgroep als een andere professional. 4. De professionals en de doelgroep zijn tevreden over de huidige situatie. Waarbij sommige professionals het aanbod graag zouden willen zien groeien of uitbreiden.	Zwakten: 1. Het beleid is minder democratisch van Futsal Chabbab omdat het rust op één FTE-er. 2. Futsal Chabbab blijft een aparte organisaties, waardoor ze kwetsbaar blijven voor bezuinigingen. 3. De huiswerkbegeleiding wordt momenteel gedaan door stagiaires waardoor het niveau niet optimaal is. 4. Er wordt veel met stagiaires gewerkt binnen de huiswerkbegeleiding waardoor er ieder jaar een nieuw gezicht is. De band die er wordt opgebouwd is hierdoor oppervlakkig.

	5. Sinds de komst van Futsal Chabbab zijn er in verschillende wijken grote vooruitgangen geboekt op het gebied van overlast en schooluitval. 6. De doelgroep hecht veel waarde aan de hoge kwaliteit van de trainingen. 7. Movisie heeft methode Said als goed omschreven methode erkend. 8. Futsal Chabbab heeft ervaring met jongeren die tussen twee culturen in hangen.	
Kansen: 1. Professionals aantrekken voor de huiswerkbegeleiding, om vakinhoudelijke begeleiding te kunnen bieden en daardoor de kwaliteit te verbeteren. Hierbij kan er gedacht worden aan gepensioneerde docenten of pabostudenten. 2. Mogelijkheden bieden om interne opleidingen te volgen om de doorgroei van doelgroep naar professional te bevorderen. Hiermee bied je de doelgroep perspectief. 3. De vraag vanuit de doelgroep is groter dan Futsal Chabbab nu kan aanbieden. 4. In aandachtswijken is het aantal voortijdig schoolverlaters hoog. 5. Toename vluchtelingenstroom biedt mogelijkheden voor Futsal Chabbab om hierop in te spelen. 6. Invoering van een nieuw beleid: wijkaanpak, dit houdt in dat de ondersteuning dichterbij de doelgroep wordt aangeboden op wijkniveau.	Scenario: Groeien *'Hoe kan een sterkte worden benut om in te spelen op een kans?'* (1-6) Futsal Chabbab is bottom-up burgerinitiatief en sluit aan bij het nieuw beleid wijkaanpak. Beide betreft het een aanpak waarbij de organisaties dichtbij de doelgroep staan. (2-2) Doordat jongeren zich verbonden voelen met Futsal Chabbab zijn ze meer gemotiveerd om intern door te groeien tot professional binnen de organisatie. (3-1) Door een professional te zoeken die de kennis over de straatcultuur bezit en betere vakinhoudelijke begeleiding kan geven wordt er beter aangesloten bij de vraag van de doelgroep op het gebied van huiswerkbegeleiding. (4-1) Doordat er nieuwe professionals aangetrokken worden voor de huiswerkbegeleiding kan het aanbod uitgebreid worden. (4-3) Doordat de vraag vanuit de doelgroep groter is dan dat Futsal Chabbab kan aanbieden kan het aanbod uitgebreid worden. (4-5) De toename van de vluchtelingenstroom kan er voor zorgen dat het activiteitenaanbod uitgebreid kan worden. (5-4) Futsal Chabbab speelt in op voortijdig schooluitval in aandachtswijken. (8-5) Doordat Futsal Chabbab ervaring heeft met	Scenario: Versterken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt voordat kan worden ingespeeld op een kans?'* (2-3) Wanneer er een uitbreiding van de organisatie plaats vindt heeft de organisatie een groter marktaandeel waardoor ze minder kwetsbaar worden voor bezuinigen. (3-1) Door een professional in te zetten bij de huiswerkbegeleiding kan er betere vakinhoudelijke begeleiding worden gegeven zodat het niveau zal verbeteren. (4-1) Wanneer een professional de huiswerkbegeleiding geeft is er een vast gezicht waardoor de jongeren beter is staat zijn om een band op te bouwen met deze professional.

	jongeren die tussen twee culturen hangen kunnen zij de de jongeren met een verblijfstatus beter ondersteunen.	
Bedreigingen: 1. Doordat Futsal Chabbab niet is ingebed binnen Tandem, zijn ze minder zeker van het verkrijgen van subsidies. 2. Door de bezuinigingen binnen de gemeente moet bij het behoud van subsidies voor Futsal Chabbab een ander activiteitenaanbod in de wijken komen te vervallen. 3. Vanaf 2010 heeft er volgens het CBS een daling van 0.8% plaats gevonden in de leeftijdscategorie tot 20 jaar. 4. Er is een daling van de jeugdproblematiek.	Scenario: Verdedigen *'Hoe kan sterkte worden benut om een bedreiging tegen te houden?'* (1-1) De organisatie is een bottom-up initiatief dit maakt het een sterke organisatie die met weinig geld zijn product kan aanbieden hierdoor is er verhouding weinig subsidie nodig. (2-2) Jongeren voelen zich verbonden met Futsal Chabbab dit is moeilijk te creëren met de doelgroep hierdoor is het belang van Futsal Chabbab groot en is het minder erg als andere activiteiten in de wijk komen te vervallen. (5-2) Futsal Chabbab heeft er voor gezorgd dat er binnen meerdere wijken de overlast en schooluitval is teruggedrongen waardoor het minder erg is als er andere organisaties weg zullen vallen.	Scenario: Terugtrekken *'Hoe kan een zwakte worden versterkt om een bedreiging af te weren?'* (1-1) Door een duidelijke organisatie structuur waarbij de macht democratisch is verdeeld onder zowel de vrijwilligers en de betaalde professional heeft de organisatie lage personeelskosten waardoor dit weinig subsidie vraagt. (3-2) Wanneer de kwaliteit van het aanbod van Futsal Chabbab hoog is zullen hun activiteiten niet snel komen te vervallen.

Na het maken van een confrontatiematrix voor de drie scenario's is naar voren gekomen dat scenario 3 de meeste sterke eigenschappen en kansen heeft ten opzichte van de andere twee scenario's. hierdoor zijn er voor dit scenario ook de meeste mogelijkheden om te groeien. Zo kan de toename van de vluchtelingenstroom er voor zorgen dat het actviteitenaanbod van Futsal Chabbab uitgebreid kan worden. In de confrontatiematrix is te lezen dat de vraag vanuit de doelgroep groter is dan Futsal Chabbab kan aanbieden. Hierdoor is er de mogelijkheid om als organisatie verder te groeien. De resultaten van zowel de desk- als fieldresearch zijn in dit overzicht in kaart gebracht om zo te kijken hoe de kansen benut kunnen worden en de bedreigingen af te weren.

7.2 Willemskwartier

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de wijk Willemskwartier een wijk is waar de professionals en de jongeren heel tevreden zijn over de manier waarop er nu gewerkt wordt. Zo werkt de stagiaire van Futsal Chabbab ook voor Tandem en andersom. Er zijn wel andere partijen die ook voetbal aanbieden binnen de wijk, hierbij gaat het meer om het spelen van voetballen en niet om de kwaliteit en het beter worden dit is voor veel jongeren de reden waarom ze bij Futsal Chabbab boven andere voetbal aanbieder binnen de wijk verkiezen. Daarnaast waren er veel jongeren die de trainingen van Futsal Chabbab beter vonden dan reguliere voetbalclubs. Doordat de jongeren iets kunnen halen bij Futsal Chabbab, het beter worden in zaalvoetbal, zijn de jongeren gemotiveerd om er veel voor terug te doen.

In de overlap kan er meer worden samengewerkt. Zo heeft Tandem in het verleden huiswerkbegeleiding gegeven, jongeren die niet bij Futsal Chabbab trainen zouden vanuit Tandem gemotiveerd kunnen worden om ook naar die huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab te gaan want de huiswerkbegeleiding wordt op dit moment in het Willemskwartier al gegeven door een gezamenlijke stagiaire van Tandem en Futsal Chabbab. Voortijdig schoolverlaters blijven een groot probleem voor de Nederlandse overheid. Met name de niet-westerse allochtone vallen relatief vaak voortijdig uit in het onderwijs. Het is dus van groot belang dat er wat aan deze groep gedaan wordt(KOŞAR, 2015). Futsal Chabbab speelt in op deze groep en begeleid deze jongeren bij het behalen van hun diploma. Om huiswerkbegeleiding te combineren met zaalvoetbal, wat de grootste behoefte van niet-westerse allochtone is, zijn deze jongeren bereid hiervoor te werken.

Voor het samenvoegen van de huiswerkbegeleiding vanuit Tandem en Futsal Chabbab is belangrijk dat er gelijke regels worden gesteld voor de jongeren van Futsal Chabbab en de jongeren die uit eigen beweging komen. De jongeren van Futsal Chabbab zijn verplicht om één uur te blijven ook al hebben zij hun huiswerk voor die tijd al af. Marisca Van De Pasch, coördinator huiswerkbegeleiding (persoonlijke mededeling, 2 november 2015) gaf in een interview aan dat de jongeren aanvullend huiswerk krijgen zodat jongeren niet eerder weggaan voordat hun huiswerk gemaakt is. Als jongeren uit eigen beweging komen is dit lastig op te leggen en kan het zijn dat jongeren niet meer komen. In de wijk Meijhorst is er een pilot gedraaid om huiswerkbegeleiding voor beiden groepen samen aan te bieden, deze zijn echter weer uit elkaar gehaald. Hier leest u meer over in de conclusie van de wijk Meijhorst hieronder.

Ook zou de huiswerkbegeleiding meer geprofessionaliseerd kunnen worden door het aantrekken van vakinhoudelijke vrijwilligers bijvoorbeeld een oud-docent of studenten van lerarenopleidingen. Hierdoor kunnen de jongeren beter begeleid worden en ook vakinhoudelijk ondersteunt worden. Op dit moment wordt de huiswerkbegeleiding van Futsal Chabbab begeleid door een stagiaire, zij zorgen er voor dat de jongeren hun huiswerk maken, zij kunnen weinig ondersteuning bieden bij vakinhoudelijke vragen.

Uit interviews naar voren gekomen dat er nauwelijks een samenwerking met de basisschool ‘Het Kleurrijk’ is terwijl deze gevestigd is in het zelfde gebouw als Futsal Chabbab. Een trainer van Sportservice Nijmegen (Sylvia Ligtvoet, 5 november 2015) werkt direct samen met de basisschool. Zij werk pas vrij recent in de wijk en zij gaf aan dat er de laatste jaren een grote doorstroom van Sportservice Nijmegen trainers is geweest die nauw samen werkten met de school. Zij gaf daarnaast aan dat zij zelf nog geen tijd heeft gehad om contact te leggen met andere sport organisaties in de wijk. En dat er weinig samenwerking is tussen de basisschool en andere organisaties. Als er beter wordt samengewerkt met de basisschool, de trainer van Sportservice Nijmegen en Futsal Chabbab wordt de kans vergroot om jongeren te signaleren die dreigen te ontsporen, zoals te zien is in de interventiepiramide in bijlage F ‘benaderingsmethodieken risicojongeren’. Hierdoor kan voorkomen worden dat deze jongeren in aanraking komen met instanties als de politie en Bureau Jeugdzorg.

Meerdere jongeren en professionals hebben ook aangegeven dat de naam Futsal Chabbab belangrijk is voor de jongeren. Het is voor hen een herkenning. De trainer van Futsal Chabbab Hicham: noemt Futsal Chabbab een bruggenbouwer tussen de jongeren en de professionals. Volgens hem weten zij wat de jongeren willen en waarom ze bepaalde gedrag vertonen (persoonlijke mededeling, 23 oktober 2015). De trainers van Futsal Chabbab komen zelf ook uit de straatcultuur en kennen de bij behorende regels en codes. Hierdoor kunnen de jongeren zich goed identificeren met de trainers en kunnen de trainers zich goed verplaatsen in de doelgroep. Daarnaast komen de trainers van Futsal

Chabbab uit de wijk waar ze training geven. Hierdoor kennen zij de ins en outs van wat er in de wijk speelt, kunnen zij de jongeren ook buiten de trainingen begeleiden en zijn zij snel op de hoogte van het gedrag van jongeren. Professionals van Tandem mogen niet uit de wijk komen waar zij werken vanwege privacy afspraken. Futsal Chabbab werkt met vrijwilligers en zij hanteren deze regels voor vertrouwelijke informatie die alleen met de betaalde kracht Saïd Achouitar wordt besproken.

Ook richten alle organisaties in de wijk Willemskwartier zich op de groep jongeren tot zestien jaar. Er is geen doorstroom voor jongeren die deze leeftijd zijn gepasseerd. Zo kan het daarvoor getrainde gedrag van de jongeren komen te vervallen en kunnen zij als nog in aanraking komen met verkeerd gedrag. Het is belangrijk dat de verschillende organisaties zich gaan richten op verschillende doelgroepen. De wijkagent noemde een project als 'Op jezelf'. Hierbij krijgen jongeren begeleiding om hun eigen leven in te richten.

Daarnaast is er in het onderzoek nog gekeken of methode Saïd geïmplementeerd zou kunnen worden binnen andere reguliere sportclubs die gevestigd zijn in 't Hert. Een voorbeeld hiervan is de boksvereniging NABA. Er waren jongeren die tijdens de interviews aangaven dat ze ook aan vechtsporten deden. Het is echter lastig te realiseren om de methode te implementeren in regulieren sportclubs. Zij zijn afhankelijk van de contributie die leden betalen. Bij Futsal Chabbab wordt een symbolische eigen bijdrage van €0,50 gevraagd. Reguliere sportclubs kunnen dit bedrag niet vragen omdat hun bestaan afhankelijk is van de inkomsten van de contributies. Als jongeren hoge bedragen moeten gaan betalen voor deelname wordt het aanbod minder aantrekkelijk voor de jongeren, terwijl het belangrijk is dat de toegankelijkheid voor de jongeren hoog is om deel te nemen aan de activiteiten, omdat de sport hen moet lokken om in contact te komen met de huiswerkbegeleiding en de coaching. Wel zouden de jongeren gebruikt kunnen maken van de faciliteiten van Futsal Chabbab zoals de huiswerkbegeleiding, hiermee wordt de methode niet toegepast. Hiermee worden er alleen extra faciliteiten voor jongeren geboden.

Bij het bepalen van het meest passende scenario voor de wijk Willemskwartier is er meegenomen dat de kwaliteit van de trainingen van Futsal Chabbab van groot belang is voor de jongeren. Het is belangrijk dat de kwaliteit van de trainingen gewaarborgd blijft. Als de kwaliteit zal afnemen zullen er veel jongeren minder gemotiveerd zijn om te werken voor de activiteit of zelfs afvallen. Ook hebben meerdere jongeren aangeven dat hun band met de jongerenwerker minder goed is dan met de trainers van Futsal Chabbab. Het blijven inzetten van de huidige trainers is van groot belang. *Een jongere geeft aan dat de trainers van FC hem begrijpen en dat de jongerenwerkers dit gewoon niet snappen. Hij voelt zich meer begrepen door de trainers van FC, als dit niet het geval was zou het niet goed gaan volgens hem (jongeren,* persoonlijke mededeling, 8 november 2015*).*

Ook is een vrij grote doorwissel bij de jongerenwerkers van Tandem en van de trainers van Sportservice, zij worden aangestuurd door het beleid van de gemeente Nijmegen. Als de gemeente besluit dat er minder uren voor het Willemskwartier zijn omdat de overlast minder is, worden zij ingezet in een andere wijk. Doordat de trainers van Futsal Chabbab een vaste positie in de wijk hebben en zij nauwelijks wisseling is de band met de trainers van Futsal Chabbab beter dan die met de jongerenwerkers of met de trainers van Sportservice. Een goede band is erg belangrijk voor deze kwetsbare groep jongeren, zij vertrouwen hen. Jongeren hebben aangegeven dat ze met hun problemen eerder naar de trainers van Futsal Chabbab zouden gaan dan naar de jongerenwerker.

De wijkagent van het Willemskwartier zou zelfs graag zien dat de werkzaamheden van Futsal Chabbab worden uitgebreid:

'Hier loopt het allemaal wel goed. De situatie zoals die nu is, is goed zo. Ze zouden mogen uitbieden van mij. Maar goed dat bepaald ik niet. Ja, of Futsal dat nou doet of sportservice of Tandem, dat is mij om het even als er maar genoeg aanbod is voor de jeugd. Uitbreiding in de richting van uren. Want nu zijn ze heel erg gericht op de doelgroep overlast gevende jongeren, maar daarnaast zijn er nog zo veel jongeren die thuis dan zitten en niet gebruiken van het aanbod van Futsal' (Persoonlijke mededeling, 5 november 2015).

Meiden

Bij de meiden is het contact met de jongerenwerker beter dan bij de jongens. De senior jongerenwerker is in het Willemskwartier een vrouw. De meiden gaven aan dat het contact met haar

heel goed is. Hierdoor zouden de meiden het minder erg vinden als de jongerenwerker de trainingen van Futsal Chabbab zou geven. Echter gaven zij ook aan dat ze de kwaliteit van de trainingen belangrijk vonden. Ze dachten zelf dat de jongerenwerker niet zo veel kennis heeft van voetbal.

Daarnaast liggen de behoeftes van de meiden niet alleen bij voetbal. Veel meiden doen nog andere sporten zoals dansen of zwemmen. Er zou gekeken kunnen worden of de coaching van methode Saïd ook toegepast kan worden bij bijvoorbeeld danslessen. Mogelijk wordt de groep meiden dan uitgebreid. Echt moet er dan wel gekeken worden wie deze trainingen zal geven, de trainers van Futsal Chabbab hebben als specialisatie zaalvoetbal en geen dansen.

Ook zouden de meiden een groter onderdeel uit kunnen maken van de huiswerkbegeleiding. Op dit moment wordt dit voor meiden aangeboden door Tandem. Door de koppeling met de trainingen van Futsal Chabbab aan te scherpen zullen de meiden eerder gemotiveerd worden om naar de huiswerkbegeleiding te gaan.

Aan de hand van de gegevens die zijn verzameld tijdens het onderzoek blijkt dat scenario 2 het beste voor de wijk Willemskwartier. Om de unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid van methode Saïd gewaarborgd blijven moet er rekening gehouden worden met;

- *De kwaliteit van de trainingen moet hoog zijn*
- *De jongeren bij iemand terecht kunnen met hun problemen en voor aandacht en begeleiding*
- *De trainers kennen de straatcultuur*
- *Er openheid is naar de jongeren*
- *De trainers zijn vaste gezichten, er vindt weinig wisseling plaats*

Uit onderzoek blijkt dat scenario 2 het beste is voor de wijk Willemskwartier, omdat er nog gekeken kan worden of methode Saïd voor de meiden kan worden toegepast op een andere sport, de huiswerkbegeleiding uitgebreid kan worden in samenwerking met Tandem en de faciliteiten van Futsal Chabbab zoals huiswerkbegeleiding ook aangeboden kunnen worden aan jongeren die deelnemen aan andere sportclubs in de wijk.

Scenario 2:
Er vindt een uitruil plaats van een onderdeel van de methode Saïd bij een andere organisatie of andersom.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de professionals uit de wijk zeer tevreden zijn over de samenwerking in de wijk maar dat er nog mogelijkheden zijn tot betere samenwerking. Om scenario 2 scenario zo goed mogelijk uit te voeren zijn er uit het onderzoek een aantal aanbevelingen naar voren gekomen. Sommige van deze aanbevelingen hebben betrekking op de begeleiding van jongeren en niet direct op Futsal Chabbab.

7.2.1 Aanbevelingen

De huiswerkbegeleiding wordt uitgebreid en geprofessionaliseerd door een nauwere samenwerking met Tandem. Hierdoor kunnen er nieuwe ‘professionele’ vrijwilligers worden aangetrokken die vakinhoudelijke kennis hebben.

Daarnaast zou er beter samengewerkt kunnen worden met de basisschool. Op dit moment wordt er nog niet met hen samengewerkt. Dit zal een grote bijdragen leveren aan het voortijdig signaleren van jongeren die een grote kans hebben te ontsporen. De school heeft veel contact met de jongeren waardoor zij een goed beeld hebben van de problematiek van jongeren. Hierdoor kan er nog eerder met deze jongeren gewerkt worden door Futsal Chabbab.

Als jongeren de leeftijd zestien gepasseerd zijn is er geen doorstroom voor hen. Het intensieve contact dat er met de jongeren is geweest tot die leeftijd houdt dan op te bestaan. Alle organisaties in de wijk richten zich op de zelfde leeftijdscategorie. Deze oudere groep weet niet hoe ze hun vrije tijd moeten besteden.

Als laatste kwam er naar voren dat er in de wijk behoefte is aan meer hangplekken voor jongeren. Het is hierbij belangrijk dat er een aparte plek komt voor de oudere groep en de jongere groep. Door deze

twee groepen te splitsen is de kans kleiner dat de jongere groep wordt beïnvloed door de ouderen en het verkeerde pad op gaan. Ook zijn deze plekken goed te gebruiken door professionals om de jongeren te bereiken.

7.3 Neerbosch-Oost

Aan de hand van de gegevens die uit het onderzoek is gekomen kan er een conclusie getrokken worden over welke scenario het beste is voor de wijk Neerbosch-Oost. De meningen van de verschillende professionals spelen een belangrijke rol bij het trekken van de conclusie. Zij zijn namelijk de partijen geweest die in de afgelopen jaren hebben mogen meemaken hoe de werking van de methode is geweest en wat voor invloed het heeft gehad op de wijk. Zij hebben in de interviews niet alleen aangegeven wat goed werkt in de wijk, maar ook waar eventuele verbeterpunten liggen. De meningen en behoeftes van de jongeren zijn voor dit onderzoek ook zeer van belang en is zeker niet buiten beschouwing gelaten bij het trekken van de conclusie. Het gaat immers om hen. Daarnaast worden stukken uit de literatuurstudie aangehaald ter onderbouwing van onze keuze.

In de wijk Neerbosch-Oost vindt er geen overlap aan activiteiten plaats. Zoals in deelvraag 1 beschreven staat zijn Futsal Chabbab en Tandem de enige aanbieders op het gebied van zaalvoetbaltraining, huiswerkbegeleiding en coaching. De activiteiten worden goed op elkaar afgestemd tussen beide partijen. Dit doen zij door regelmatig contact met elkaar op te nemen en elkaar te informeren wanneer er een activiteit georganiseerd wordt. Ondanks het feit dat de jongerenwerker en trainer Futsal Chabbab goed contact houden vindt de trainer Futsal Chabbab dat er wat verbeterpunten zijn in de onderlinge communicatie met de andere professionals in de wijk.

De doelgroep die Futsal Chabbab bedient is niet een bepaald makkelijk doelgroep. Het zijn vaak jongens die uit het straatcultuur komen. Een belangrijke kenmerk is het enorme ‘wij-gevoel’ die ze hebben. Van Strijen, schrijver van het boek *Van de straat*, is door zijn ervaring die hij heeft opgedaan in het jeugdhulpverlening en als jongerenwerker van mening dat een andere benadering hard nodig is bij deze jongeren. Volgens van Strijen ontstaan er gemakkelijk conflicten tussen de straatcultuur en de burgercultuur, omdat de jongeren vrijwel altijd benaderd worden vanuit de burgercultuur. Ze hebben vaak een wantrouwende starthouding tegenover alles buiten de groep, maar vooral tegenover de burgercultuur (Strijen, 2009). Hier zit de kracht van Futsal Chabbab. De trainers komen uit dezelfde wijk en kennen de straatcultuur, waardoor ze een connectie hebben met de jongeren. Zij hebben hierdoor een betere aansluiting met de doelgroep dan een professional.

De uitwerking van het onderwerp straatcultuur is te lezen in hoofdstuk 4.

De jongeren hebben een enorme ‘wij-gevoel’ bij Futsal Chabbab. Zij kunnen zich erin identificeren, omdat het iets is wat uit hun wijk komt. Dit hebben zij minder snel bij een organisatie als Tandem.

Uit de interviews met de professionals komt naar voren dat de huidige samenwerking goed wordt ervaren. Dit wordt bevestigd door de jongerenwerker, de trainer van Futsal Chabbab, de wijkagent en de coördinator van de huiswerkbegeleiding. Het is belangrijk om het contact zo dicht mogelijk te houden met de doelgroep. Wanneer Futsal Chabbab opgenomen wordt door Tandem zal dit voor een afstand kunnen zorgen met de jongeren. Volgens de professionals zou dit een negatief effect kunnen hebben, omdat er dan minder zicht en controle is op de jongeren waardoor het de slechte kant op kan gaan.

“Als Futsal Chabbab er niet meer zou zijn, dan loop je het risico dat op het moment dat het wegvalt, dat jongens zich niet meer associëren met het project en dat ze daardoor afhaken” aldus de wijkagent (Chris Hofman, persoonlijke mededeling, 02 november 2015).

Volgens de jongerenwerker is continuïteit belangrijk voor de jongeren. Het heeft tijd nodig om een band op te bouwen met de jongeren en de vertrouwen te winnen.

“Waar liggen de kansen, ja gewoon door gaan op de manier, gewoon echt nu afgelopen jaar anderhalf jaar mee bezig zijn, continuïteit is heel belangrijk, dat mensen dezelfde zijn, ook dezelfde blijven” aldus de jongerenwerker (Gokhan Cift, persoonlijke mededeling, 08 oktober 2015).

Een andere reden waarom er voor dit scenario is gekozen is de manier van begeleiding die Futsal Chabbab hanteert, in dit geval de trainers die als Mentor fungeren en de doelgroep als mentee. Het heeft een aantal positieve effecten. Dit blijkt ook uit het artikel *'Student mentoring onder allochtone jongeren, een methodiek in ontwikkeling'* van Maurice Crul. Bij zowel de student-mentoring project als de begeleiding bij Futsal Chabbab wordt de mentor/trainer als rolmodel te zien. Dit hebben de jongeren in de wijk nodig. Ze zouden een jongerenwerker minder snel als rolmodel zien, omdat die vaak niet uit de zelfde situatie komt.

"*Vaak hebben kinderen die uit een kansarm milieu komen weinig voorbeelden van succesvolle jongeren in hun omgeving. Zo lijkt het alsof het hoger onderwijs onbereikbaar is, waardoor ze zich daar ook niet zo snel op zullen richten. Een studentmentor die uit dezelfde situatie komt is het levende bewijs dat het toch nog mogelijk is" (Crul, 2003).*

Het gehele stuk over dit artikel is te lezen in hoofdstuk 5.2.4.

Aan de hand van de bovenstaande gegevens kan er geconcludeerd worden dat de samenwerking en afstemming van activiteiten in de wijk Neerbosch-Oost goed is. Om er voor te zorgen dat de unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid van de methode gewaarborgd blijft zijn de volgende punten van groot belang;

- *Jongeren moeten zich kunnen identificeren met de organisatie*
- *De trainers moeten een goede aansluiting hebben met de doelgroep*
- *De kwaliteit van de trainingen moeten hoog zijn*
- *De trainers worden als rolmodel gezien door de jongeren*
- *Continuïteit*

Uit onderzoek blijkt dat scenario 3 het beste is voor de wijk Neerbosch-Oost.

Scenario 3:
Futsal Chabbab gaat in onderaannemerschap bij Tandem, waarbij de identiteit van Futsal Chabbab blijft zoals die nu is.

Uit het onderzoek zijn er een aantal bevindingen gedaan die voor kwaliteitsverbetering zouden kunnen zorgen. Ondanks het feit dat de professionals tevreden waren over de huidige samenwerking zijn er toch een aantal verbeterpunten. Dit kwam naar voren tijdens de interviews met zowel de professionals als de doelgroep.

7.3.1 Aanbevelingen

Bij de huiswerkbegeleiding wordt er na afloop aan de trainers doorgegeven welke jongeren aanwezig waren en welke zich goed of slecht gedragen heeft. Afwezigheid of slecht gedrag heeft als gevolg dat ze niet mogen mee trainen. Uit het interview met de coördinator blijkt toch dat vorig jaren jongeren soms toch mochten mee trainen terwijl ze niet bij de huiswerkbegeleiding geweest zijn of dat ze zich slecht hebben gedragen. De trainers zouden op dit gebied consequenter in moeten zijn.

Ondanks dat er een maandelijkse overleg plaats vindt tussen de verschillende partijen (Futsal Chabbab, straatcoaches, Tandem, Toezicht, de basisschool, de politie en de winkeliers) kan er toch wel een verbetering plaats vinden in het onderlinge contact, aldus de trainer van Futsal Chabbab. Zo zouden de professionals weleens langs de trainingen kunnen komen of bijvoorbeeld helpen bij de buurtbijdrage en vice versa. Dit gebeurt volgens hem nog te weinig.

Een andere bevinding die we hebben gedaan in de wijk is de communicatie van het jongerencentrum naar de jongeren toe. Uit de interviews kwam naar voren dat een aantal jongeren niet meer zeker wisten op welke dagen en tijdstippen het jongerencentrum open was. Het is een aantal van de jongeren overkomen dat zij op openingstijd het jongerencentrum bezochten en waaruit bleek dat het dicht was. Daarnaast vonden zij dat er vrij weinig activiteiten georganiseerd worden vanuit het jongerencentrum terwijl de behoefte er wel is.

Tot slot zijn we erachter gekomen dat er weinig aanbod is voor de oudere doelgroep. Het aanbod is vooral gericht op de jongeren tot en met 16 jaar. Om er voor te zorgen dat ook voor de oudere doelgroep activiteiten aangeboden wordt zou er een bijeenkomst plaats kunnen vinden met de verschillende partijen om te kijken naar de mogelijkheden.

7.4 Meijhorst

Na afronding van de onderzoeksperiode kan er nu aan de hand van de verzamelde data en gegevens een conclusie worden getrokken over welk scenario het beste is voor de wijk Meijhorst. Om deze conclusie te onderbouwen is het belangrijk om de meningen van de verschillende professionals in de wijk mee te nemen. Ook de meningen en behoeftes van de doelgroep zijn voor dit onderzoek zeer van belang en zullen worden belicht bij het trekken van de conclusie. Het is belangrijk om de meningen en behoeftes van al deze verschillende partijen mee te nemen omdat zij immers al die jaren hebben gewerkt met de methode waarbij zij van dichtbij hebben meegemaakt wat voor invloed de methode heeft gehad in de wijk Meijhorst.
Tot slot worden er een aantal aanbevelingen gedaan die los kunnen staan van de uitkomsten van de scenario's.

Binnen de Meijhorst is men over het algemeen tevreden over de samenwerking maar er wordt aangegeven dat er verbetering kan plaatsvinden in de communicatie en afstemming van de activiteiten. Inge van Hoogen projectleider wijkaanpak zegt hierover dat het voor de professionals heel belangrijk is dat er een afstemming plaatsvindt tussen verschillende partijen. *'Ik denk wel dat de professionals ook wel echt behoefte hebben aan die afstemming, dus dat zij ook niet in dezelfde vijver vissen en dat het ook echt duidelijk is wie doet er nou wat en wie pakt welke doelgroep en waar werken we samen en waar doen we andere dingen dus nu vereist dat gewoon heel veel afstemming.'* (Inge van Hoogen, persoonlijke mededeling, 14 oktober 2015). Uit onderzoek is gebleken dat hier nog wel wat aandacht naar uit mag. In Meijhorst is gebleken dat er een overlap is in het aanbod van de zaalvoetbal. Futsal en JWD in combinatie met Sportservice bieden dit beiden aan tegen andere voorwaarden. Bij Futsal wordt een symbolische bijdrage gevraagd van €0,50 en is het voor sommigen verplicht om naar de HWB te gaan. Het zaalvoetbal van Futsal is gericht op kwaliteit en ontwikkeling waar ook ruimte is voor het agogische proces van de jongeren. Bij Sportservice wordt de activiteit gratis aangeboden en is er minder aandacht voor het agogisch proces waarbij de kwaliteit van de trainingen zich beperkt tot het spelen van partijtjes. Er is gebleken dat er 'shop-gedrag' plaatsvind, hierdoor wordt er afbreuk gedaan aan methode Saïd. Een betere afstemming tussen Futsal Chabbab en Sportservice is hier genoodzaakt.

Ook is er momenteel overlap in de huiswerkbegeleiding, dit wordt door zowel Futsal Chabbab als Tandem gegeven. Bij nader onderzoek is gebleken dat er vorig jaar een pilot heeft plaatsgevonden waarbij het aanbod van deze partijen werd samengevoegd. De pilot heeft geen succes gehad omdat men er achter kwam dat de verschillen tussen de jongeren te groot waren. Bij Tandem had men meer te maken met goed gemotiveerde jongeren die uit eigen initiatief naar de schoolondersteuning gingen. De jongeren van Futsal Chabbab zijn minder gemotiveerd en zijn verplicht om naar de huiswerkbegeleiding te gaan. Deze verschillen veroorzaakte onrust en frictie tussen de deelnemers. Te concluderen valt dat door verschil in rede voor deelname en de mate van motivatie er toch besloten is om de huiswerkbegeleiding en schoolondersteuning apart te blijven aanbieden, waarbij de jongeren wel bij beide partijen welkom zijn. Men heeft een onderdeel van de methode uitgeruild waarbij is gebleken dat dit niet werkte. Scenario 2 kan daarom ook worden uitgesloten voor deze wijk. Bij scenario 2 zou er een uitruil plaats vinden van een onderdeel van methode Saïd bij een andere organisatie.

De professionals geven aan dat Futsal Chabbab zijn eigen identiteit moet blijven behouden omdat anders de kracht van de Methode verloren gaat. De wijkagent zegt hier het volgende over;
'*.maar dan moet iedereen zijn eigen identiteit behouden. Als Futsal niet zijn eigen kracht kan blijven behouden, dan gaan we over een poosje zeggen Futsal is Tandem en Tandem is Futsal. En dat is beiden niet slecht maar ieder heeft zijn kwaliteiten – Futsal Chabbab moet wel Futsal Chabbab blijven, anders verlies je de groep'* (Frans van Driel, persoonlijke mededeling, 27 oktober 2015). Hier valt uit op te maken dat de wijkagent vindt dat Futsal Chabbab zijn kwaliteiten moet blijven inzetten zoals zij dat nu doen, en het zelfde geldt voor Tandem. Doordat de jongeren zich kunnen identificeren met de organisatie en kunnen doorgroeien, hebben zij een groot gevoel van affiniteit met de organisatie. Wanneer Futsal Chabbab op zal gaan in Tandem is de kans heel groot dat dit zal verdwijnen zoals de

wijkagent hierboven ook vermeld. Keuze voor scenario 1 – Futsal Chabbab gaat op in Tandem welzijnsorganisatie – is daarom ook geen goede optie voor de wijk. Meer onderbouwing en voorwaarden waarom Futsal Chabbab moet blijven zoals de organisatie nu is, is te lezen bij de conclusie van de wijk Neerbosch-Oost.
Tot slot kan men concluderen dat *scenario 3* het best zal zijn voor de wijk Meijhorst. Scenario 3 is als volgt geformuleerd; *Futsal Chabbab gaat in onderaannemerschap bij Tandem, waarbij de identiteit van Futsal Chabbab blijft zoals die nu is.* Op deze manier zal de organisatie is staat zijn haar unieke werkwijze, kwaliteiten en eigenheid te waarborgen om zo goed mogelijk de jongeren uit de wijk te ondersteunen waardoor schooluitval en overlast kan worden teruggedrongen.

Uit de interviews met de professionals en de doelgroep kwam naar voren dat zij over het algemeen tevreden zijn over de huidige samenwerking en uitvoer van de methode Saïd. Desalniettemin zijn er een aantal punten ter verbetering aangegeven welke hieronder zullen worden toegelicht. Dit wordt gedaan aan de hand van een aantal aanbevelingen welke ten goede zullen komen voor de kwaliteit van de uitvoer van methode Saïd en om beter aan de behoefte van de doelgroep en de professionals te voldoen.

7.4.1 Aanbevelingen

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er een overlap is in het aanbod van de zaalvoetbal. Het advies is dat beide partijen opnieuw met elkaar in gesprek gaan waarbij er gekeken word wie er welke doelgroep gaat bedienen. Sportservice zou ervoor kunnen kiezen om verschillende sporten aan te bieden die in clusters van een aantal weken worden aangeboden. Een andere optie is dat één van de partijen zich gaat richten op een andere doelgroep, bijvoorbeeld 16+ of 18+.
Zoals aangegeven bij de conclusie van de wijk Meijhorst zou er een kwaliteitsverbetering kunnen plaatsvinden in de huiswerkbegeleiding. Uit een interview met een voormalig huiswerkcoördinator kwam naar voren dat het wel eens voorkomt dat de huiswerkbegeleiders niet altijd genoeg kennis hebben over het huiswerk dat wordt meegegeven door de docenten. Volgens de coördinator van de huiswerkbegeleiding liggen hier nog kansen om een huiswerkbegeleider te vinden of te scholen in een bredere algemene kennis van het huiswerk dat wordt meegegeven.

Ook wordt er aangegeven dat wanneer een jongere zijn huiswerk af heeft, de jongere huiswerk moet maken die vanuit Futsal Chabbab meegegeven wordt. Dit huiswerk komt van internet en sluit hiermee dus niet altijd aan op de lesstof die vanuit school wordt gehanteerd. Hierdoor krijgen de jongeren stof waar zij wellicht niks aan hebben wat zonde is van de tijd die zij hier aan besteden. Een aanbeveling hiervoor is dat er een terugkoppeling moet plaatsvinden tussen de docenten en de huiswerkbegeleiders waarin er wordt gecommuniceerd over de te behandelen stof voor de aanstaande periode. Ook zou er extra huiswerk kunnen worden opgevraagd vanuit de school zelf waardoor er een goede aansluiting plaatsvindt in de te behandelen stof voor de jongeren.

Er wordt aangegeven dat het contact tussen de professionals in de wijk over het algemeen goed verloopt waarbij er eens in de drie maanden een jongerenoverleg plaats vindt waarbij de wijkagent, jongerenwerker, straatcoach, Sportservice, Futsal Chabbab(Saïd) en de gemeente aanwezig is. Ondanks dit overleg zijn er signalen vanuit Futsal Chabbab dat de communicatie tussen Sportservice en Futsal Chabbab nog beter kan.
Een trainer van Futsal Chabbab geeft hiervoor een suggestie dat wanneer een jongere geschorst is bij een activiteit van Tandem of Sportservice, zou diegene ook geschorst moeten worden bij Futsal Chabbab en andersom. Dit is een goed alternatief waardoor er door alle professionals op één lijn wordt gehandeld in de regels en omgang met de jongeren. *'Er hoort een goeie communicatie te zijn tussen de jongerenwerkers van Tandem en begeleiders trainers van Futsal Chabbab zodat we het gedrag van de jongeren zowel bij de activiteiten als in de wijk ehh controleren en de jongens ook het goede pad op blijven sturen. De communicatie moet gewoon sterk blijven en als dat gewoon goed is tussen de jongerenwerkers en de trainers begeleiders van Futsal kijk dan kun je de jongens in beeld houden en het gedrag van de jongens sturen want ehh stel dat eentje zich niet gedraagt bij Futsal ehh ja kan het communiceert worden met de jongerenwerkers en dan kan de jongerenwerker hem daarop aanspreken tijdens een activiteit bij Tandem..... Zodat je de jongens goed in beeld houdt en dat je de jongens op één lijn behandelt.'* (Persoonlijke mededeling, 23 oktober, 2015)

Uit een interview met de voormalig wijkagent van de Meijhorst kwam naar voren dat bezuinigd kan worden door de straatcoaches weg te halen uit de wijk. Het jongerenwerk en de straatcoaches doen momenteel hetzelfde werk, aldus de wijkagent. Omdat het momenteel rustig is in de wijk is deze partij

overbodig en kan de subsidie van deze partij beter worden besteed. Dit geld zou kunnen worden uitbesteed aan activiteiten van Tandem of Futsal Chabbab.

Tot slot is er gebleken dat het aanbod vooral gericht is op de jeugd tot en met 16 jaar. Het aanbod voor oudere jongeren is erg klein en er is ook geen hangplek of jeugdhonk voor deze jongeren om bij elkaar te komen. Om ervoor te zorgen dat er voor deze doelgroep vrijetijdsbesteding of activiteiten worden aangeboden zou er een bijeenkomst kunnen plaatsvinden waarbij de verschillende partijen met elkaar in gesprek gaan. Hieruit zou naar voren kunnen komen dat één van de partijen zich moet gaan richten op de oudere doelgroep om op deze manier alle doelgroepen in het vizier te hebben.

7.5 Algemene conclusie

Na conclusies te hebben getrokken voor iedere wijk wordt in dit stuk de algemene conclusie beschreven. De conclusie die uit het onderzoek naar voren kwam is dat er in de drie wijken drie grote organisaties actief zijn die zich richt op de doelgroep 9-16 jaar. Dit zijn Tandem Welzijnsorganisatie, Sportservice en Futsal Chabbab.

Uit het onderzoek zijn er drie scenario's naar voren gekomen, waarbij geconcludeerd werd dat in de wijken Neerbosch-Oost en Meijhorst scenario 3 het meest efficiënt is. In de wijk Willemskwartier is er geconcludeerd dat scenario 2 het meest efficiënt is, omdat er samenwerkings- en uitruilmogelijkheden waren. De verantwoording van de keuze voor deze scenario's is te lezen in de hoofdstukken 7.2, 7.3 en 7.4.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat met name de identiteit van Futsal Chabbab en de hoge kwaliteit van de trainingen van groot belang zijn voor de jongeren. Wanneer Futsal Chabbab opgaat in Tandem is de kans groot dat de identiteit van Futsal Chabbab verloren zal gaan of veranderen. Hierdoor loop je het risico dat jongeren zich niet meer associëren met het project en daardoor zullen afhaken. Om deze reden wordt geconcludeerd dat scenario 1 niet goed zal passen binnen de wijken. Daarnaast gaven de professionals aan tevreden te zijn over de huidige situatie.

Er is gekozen om voor de innovatie verder te gaan met scenario 3. Om dit scenario te versterken worden de aanbevelingen meegenomen die zullen worden uitgewerkt tot een innovatief ontwerp. Uit het onderzoek kwam naar voren dat in elke wijk verbeterpunten lagen in de onderlinge communicatie en de afstemming van activiteiten van de verschillende organisaties.

Om er voor te zorgen dat er een verbetering plaats vindt in de onderlinge communicatie en het beter afstemmen van de activiteiten is er naar aanleiding van de resultaten een brainstorm geweest met de opdrachtgevers en betrokkenen waarbij het concept van het innovatief ontwerp tot stand is gekomen. In het volgend hoofdstuk wordt het innovatief ontwerp verder uitgelegd.

Innovatie

Hoofdstuk 8: Totstandkoming

Uit het onderzoek kwam naar voren dat scenario 3 '*Futsal Chabbab gaat in onderaannemerschap bij Tandem, waarbij de identiteit van Futsal Chabbab blijft zoals die nu is'* in twee van de drie wijken het beste aansluit bij de behoeftes van de doelgroep en de professionals. Scenario 3 is het scenario waarbij de huidige situatie wordt aangehouden, waarbij Futsal Chabbab een onafhankelijke organisatie blijft en hun aanbod wordt ingekocht door Tandem of de gemeente Nijmegen.

Scenario 3 is het meest passende scenario omdat het van groot belang is dat de jongeren zich kunnen identificeren met de organisatie. Daarnaast biedt Futsal Chabbab een methode aan die in de vorm zoals die nu is heel goed aansluit bij de doelgroep. Futsal Chabbab bereikt een doelgroep die moeilijk te bereiken is voor andere organisaties zoals Tandem.

Om scenario 3 zo goed mogelijk te implementeren binnen de wijken zijn er een aantal aanbevelingen uit het onderzoek naar voren gekomen:

- Het activiteitenaanbod binnen de wijken moet beter worden afgestemd. De organisaties die actief zijn in de wijken richten zich vooral op jongeren tot 16 jaar. Waarbij met name de oudere doelgroep wordt vergeten.
- De betrokkenheid bij elkaars activiteiten verbeteren, waardoor er beter op één lijn gewerkt kan worden in de communicatie met jongeren.
- Daarnaast is het voor de jongeren niet altijd duidelijk welke activiteiten op welk moment zijn, dit kan beter gecommuniceerd worden naar de doelgroep.

Zoals hierboven weer gegeven was in één van de drie wijken scenario 2 van toepassing. Het onderzoeksteam heeft er voor gekozen om deze scenario niet verder uit te werken, omdat in het verleden al is geprobeerd om de huiswerkbegeleiding van Tandem samen te voegen zonder succes. Daarnaast is er door het onderzoek een algemene conclusie naar voren gekomen dat scenario 3 het beste is voor alle wijken en dat door de organisaties die er per wijk actief zijn gekeken moet worden of de afstemming van activiteiten nog verbeterd kan worden. En daar kan de innovatie die scenario 3 ondersteund heel goed bij helpen.

Scenario 3 is de huidige situatie, daarom is het niet mogelijk om dergelijke aanpassingen in de huidige situatie te gaan testen. Vandaar dat het onderzoeksteam naar mogelijkheden heeft gekeken waarbij er aan bovenstaande aanbevelingen gewerkt kan worden. Het team is gekomen tot twee onderdelen. Het eerste onderdeel bestaat uit een handleiding voor het ontwerpen van een overzicht, waar de activiteiten in weergegeven kunnen worden, waar de verschillende organisaties tegelijkertijd in kunnen werken en dat makkelijk gedeeld kan worden via social media of met partners. Deel twee bestaat uit regels die ervoor zorgen dat het overzicht en de bijbehorende samenwerking binnen de wijken goed op elkaar wordt afgestemd. Deze regels zijn tot stand gekomen in samenwerking met de professionals die mee hebben gewerkt aan het onderzoek en ondersteunt worden door literatuur.

Bovenstaande veranderingen spelen in op het feit dat veel zorgtaken van de rijksoverheid naar gemeentes zijn gegaan. Hierdoor is er meer druk komen te liggen op de gemeente en hebben er grote reorganisaties plaatsgevonden (voor meer informatie hier over zie hoofdstuk 1.1 'Aanleiding'). Hierdoor is het van groot belang dat de verschillende aanbieders binnen de wijken hun aanbod goed afstemmen op de vraag die er is vanuit de doelgroep en dat organisaties hun aanbod op elkaar afstemmen. Deze bevindingen zijn meegenomen bij de ontwikkeling van het innovatief ontwerp om het aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hierdoor is er gekeken naar mogelijkheden om activiteiten op een overzichtelijke manier te kunnen afstemmen en dat er mogelijkheden zijn om onderling met verschillende aanbieders en hun doelgroepen te communiceren.

Daarnaast is er met de innovatie in gespeeld op het creëren van een netwerk binnen de wijk. Het is belangrijk om een vaste groep mensen te hebben binnen de wijk die dezelfde regels hanteren en dit naar de doelgroep communiceren. Dit kunnen professionele organisaties zijn maar kan ook aangevuld worden door burgerinitiatieven. Het creëren van zo'n netwerk zou typisch een rol van de CMV'er kunnen zijn. Het verbinden van verschillende partijen en hiermee in te spelen op de vraag die er ligt bij de doelgroep en/of professionals. Een CMV'er is een verleider die contact legt met groepen om hen te activeren om mee te doen. Als verleider bied je iets aan maar vraagt ook iets terug (Rohof, 2013, p.

19). Dit doet een CMV'er bij zowel professionals als bij burgers. Daarnaast dient een CMV'er hierbij als verbinder. Dit houdt in dat er de CMV'er een netwerk om zich heen creëert waar vanuit er nieuwe initiatieven kunnen worden onderhouden en kunnen ontstaan (Rohof, 2013, p. 21).

Daarnaast wordt er met deze innovatie ingespeeld op de trend dat professionals niet alleen op hun eigen specialisme inzetbaar zijn maar ook kennis hebben van andere disciplines en hier ook in mee kunnen denken. Dit wordt de T-shaped professionals genoemd, omdat de professional de vorm van een hoofdletter T aan moet kunnen nemen. Waarbij een brede basis wordt verwacht met een diep specialisme (Wilken, 2015, p. 4). Dit wordt door deze innovatie gestimuleerd omdat er voor het laten slagen van de innovatie veel overleg plaats moet vinden tussen professionals van verschillende disciplines in de wijk. Hierdoor worden de professionals gestimuleerd om ook vanuit andere disciplines mee te denken over situaties die zich voor doen binnen de wijk. Daarnaast wordt hierdoor de onderlinge communicatie tussen professionals gestimuleerd en verbeterd.

8.1 Innovatief product

Ter ondersteuning van scenario 3 heeft het onderzoeksteam in samenspraak met de betrokken professionals een product ontwikkeld waarmee de samenwerking en het afstemmen van de verschillende activiteiten kan worden verbeterd in de verschillende wijken in Nijmegen.

Het product bestaat uit twee onderdelen:

Een handleiding voor Google Docs waarmee het activiteitenoverzicht gemaakt en bijgewerkt kan worden, waardoor het aanbod gemakkelijk afgestemd kan worden en dit eenvoudig gedeeld kan worden met partners en doelgroep.
Regels voor het gebruik van de tabel en het bewaken van een goede onderlinge communicatie binnen de wijken.

De innovatie wordt gedragen door Tandem. Tandem heeft in alle wijken van Nijmegen jongerenwerkers die midden in de wijk staan en weten wat er in de wijk speelt en welke organisaties er actief zijn in de wijk. De jongerenwerker maakt een tabel die online wordt geplaatst en die als basis dient voor het activiteitenoverzicht. Vervolgens kunnen de andere professionals worden toegevoegd om ook hun aanbod weer te geven. Door het toepassen van dit activiteitenoverzicht wordt het inzichtelijk welke activiteiten wanneer worden aangeboden. Met dit overzicht kan de afstemming van de activiteiten worden vereenvoudigd. Doordat het aanbod in een overzichtelijk overzicht wordt weergegeven kan overlap makkelijk worden gesignaleerd. Het gaat binnen dit overzicht om activiteiten voor jongeren tussen de 9 en 18 jaar. Het zou op langere termijn kunnen zijn dat ook activiteiten voor andere groepen worden weergeven in een dergelijk overzicht, maar op dit moment gaat het alleen om deze afgebakende groep waardoor het overzicht duidelijk en gestructureerd blijft.

De opgestelde regels zijn ter ondersteuning van het toepassen van het overzicht. Deze regels worden fysiek verspreid aan de professionals en besproken tijdens de overleggen binnen de wijken. De regels zijn opgesteld in samenspraak met de professionals die hebben mee gewerkt aan het onderzoek. De regels vormen de basis voor de regels die de professionals zelf per wijk gaan vormen. De omstandigheden binnen de wijken zijn iedere keer verschillend dus het is belangrijk dat de regels goed aansluiten bij de omstandigheden die er binnen de wijken zijn.

De bovengenoemde onderdelen worden in dit hoofdstuk verder beschreven:

Een handleiding voor Google Docs waarmee het activiteitenoverzicht gemaakt en bijgewerkt kan worden, waardoor het aanbod gemakkelijk afgestemd kan worden en dit eenvoudig gedeeld kan worden met partners en doelgroep.

Het activiteitenoverzicht zal zoals hierboven beschreven wordt beheert door de jongerenwerkers. Zij staan midden in de wijken en hebben een goed beeld van wat er allemaal gebeurt in de wijk. De jongerenwerker heeft ook als taak om te bemiddelen tussen de beleidsmakers zoals de gemeente en de doelgroep (youchooz, z.d.). Vandaar dat de jongerenwerker de beste persoon is om deze innovatie te dragen. De andere organisaties moeten betrokken worden bij het overzicht, dus er moet eest contact gelegd worden met de andere organisaties en deze moeten geënthousiasmeerd worden om mee te werken met het overzicht. In het begin zal het voor organisaties wennen zijn omdat de

communicatie via een nieuw programma zal gaan. Zodra iedereen bekend is met het programma zal het veel tijd besparen.

Voor het maken van de tabel worden er gratis opslag en synchronisatie programma's gebruikt die makkelijk te hanteren zijn. Deze programma's zijn; Google Docs en Google Drive. Daarnaast wordt de basis voor het overzicht vormgegeven in Excel maar dit doet alleen de jongerenwerker éénmalig.

Om met deze programma's te werken is er een handleiding geschreven die te vinden is in **bijlage H**. In deze handleiding worden de stappen beschreven voor het maken en bijwerken van het activiteitenoverzicht in Google Docs. Daarnaast worden de stappen ondersteund door foto's wat de handleiding nog gebruiksvriendelijker maakt. De handleiding bestaat uit twee losse onderdelen; hoe het activiteitenoverzicht gemaakt moeten worden om het te gebruiken van het overzicht. Het onderdeel waarin wordt beschreven hoe het activiteitenoverzicht gemaakt moet worden is voor de jongerenwerker. Die maakt een overzicht in Excel en slaat deze online op. Vervolgens kunnen er professionals worden uitgenodigd die het overzicht kunnen bewerken.

Om het overzicht duidelijk voor iedereen te maken is er een selectie gemaakt van informatie dat vermeld wordt per activiteit. Zo is het belangrijk dat jongeren weten wanneer de activiteit is maar ook waar en hoe laat. De punten die vermeld dienen te worden per activiteit zijn; activiteit, de doelgroep, tijdstip, locatie, naam van de begeleider en indien van toepassing de bijdrage die er wordt gevraagd voor de activiteit.

Er wordt in stadsdeel Dukenburg al gewerkt met een soortgelijk overzicht door Jongerenwerk Dukenburg. Het is een eenvoudig middel dat voor veel structuur in de wijk zorgt. Echter waren er nog veel verbeteringen mogelijk bij het vormgeven van het overzicht. In hoofdstuk 1.3 'Ontwerp en ontwikkelen' is meer informatie te vinden over hoe Jongerenwerk Dukenburg werkt met hun overzicht. De reden dat we niet voor dit overzicht zijn gegaan is dat dit overzicht gevoelig is voor fouten en dat de beheerder van het overzicht veel handelingen moet verrichten om het overzicht in goede banen te laten lopen. Het overzicht wordt daar beheerd door de senior jongerenwerker (Marzouk Mechbal). Daarnaast kan het overzicht niet direct worden gedeeld via social media. Tijdens het ontwerpen van onze innovatie is er meerdere keren gesproken met Marzouk om te kijken waar zij tegenaan zijn gelopen bij het ontwerpen van hun overzicht. Het ontwerp van Jongerenwerk Dukenburg is dus als basis van de innovatie gebruikt en verbeterd.

De innovatie zal worden toegepast doordat de jongerenwerker een tabel maakt met de dagen van de week en met gemankeerde hokjes. Deze wordt online opgeslagen in Google Drive. Dit is een online opslag systeem waar documenten kunnen worden opgeslagen en kunnen worden gedeeld. Aan Google Drive zit Google Docs gekoppeld. Dit is ook een online programma, hier kan er in de documenten die op Google Drive zijn opgeslagen online worden gewerkt. De aanpassingen die gemaakt worden in Google Drive worden direct online opgeslagen en aangepast. Via Google Drive kan er tegelijkertijd in documenten worden gewerkt en kunnen documenten eenvoudig worden gedeeld. In gesprek met Marzouk kwam er naar voren dat dit belangrijke elementen waren die toegepast moesten kunnen worden bij dit overzicht. Uit deze gesprekken kwam vooral naar voren dat de manier van werken niet optimaal was binnen het systeem. Hiervoor is er een makkelijkere manier bedacht met een systeem waar iedereen gratis gebruik van kan maken. Het is dan ook zo dat bij Google Docs iedereen zich kan inloggen dus de professionals kunnen gewoon met hun werkmailadres in het document werken. Daarnaast kan via dit programma het bestand direct worden gedeeld via de mail of via social media. Hiermee wordt er in gespeeld op de trend dat jongeren veel gebruik maken van social media. Zo is te lezen in 'Hoofdstuk 4: Omgevingsfactoren' dat maar liefst 98% van de jongeren tussen de 15 en 24 jaar in 2015 gebruik maakte van Social Media (Vuurrood, 2015).

Bij het activiteitenoverzicht gaat het om de structurele activiteiten die er zijn binnen de wijken. Er vinden vaak ook activiteiten plaats binnen de wijken die niet op regelmatige basis worden uitgevoerd. Deze activiteiten worden wel in het overzicht vermeld, maar dan met de data waarop de activiteit is er bij vermeld. Daarnaast zijn er vaak aangepaste activiteiten tijdens vakanties. Voor dit soort periodes worden er aparte overzichten gemaakt zodat jongeren weten wat er in die periode allemaal te doen is.

Regels voor het bewaken van een goede onderlinge communicatie binnen de wijken.

Het tweede onderdeel zijn de communicatieregels. Deze regels zijn opgesteld in samenspraak met de professionals die hebben mee gewerkt aan het onderzoek en zijn gebaseerd op de literatuur 'De basisprincipes van communicatie'. In dit boek wordt communicatie omschreven als uitwisseling van informatie, verbale communicatie. Het gaat hierbij niet alleen om het uitwisselen van taal maar ook om alles daar om heen zoals houding en gezichtsindrukken, non-verbale communicatie (Wiertzema en Jansen, 2011, p. 21). Daarnaast zijn de bevindingen in het onderzoek meegenomen. Hier kwam bijvoorbeeld naar voren dat de communicatie uit de wijk Willemskwartier heel erg goed verloopt door het gebruik van WhatsApp (zie voor meer informatie hoofdstuk '6.3 Deelvraag 3).

Ook deze regels zullen door de jongerenwerker van Tandem gedragen worden en uiteindelijk door alle professionals in binnen de wijken. De regels dienen als basis om afspraken te maken over hoe er met bepaalde casus wordt omgegaan en wie welke taak binnen de wijk heeft. In de meeste wijken vindt er ongeveer één keer per week een overleg plaats omtrent jongerenbegeleiding. Tijdens deze overleggen wordt er besproken wat er allemaal gebeurd is in de wijk en wat er aankomende tijd moet gaan gebeuren. Tijdens één van deze bijeenkomsten kunnen de regels worden besproken en aangepast in de dien nodig. Hiermee kan ook getoetst worden of alle professionals op één lijn zitten als het gaat om het contact met de jongeren. Door deze regels op papier te zetten kunnen de professionals elkaar er ook op wijzen als ze zich niet aan de afspraken houden.

Het is van groot belang dat de regels worden opgesteld in samenspraak met de professionals, hierdoor wordt eigenaarschap gecreëerd en zijn de professionals meer betrokken bij de regels en zullen de regels beter worden nageleefd omdat zij zich eigenaar van de regels voelen. Het betrekken van de gebruikers van de innovatie bij de totstandkoming is heel erg belangrijk, hierdoor sluit het eindproduct optimaal aan bij de gebruikers en voelen de gebruikers zich het meest betrokken (Movisie, 2014). Het is bijvoorbeeld is het in het onderzoek naar voren gekomen dat er professionals zijn die er andere visies op nahouden in het werken met jongeren. Dit is geen probleem. Maar het is hierbij wel belangrijk dat dit duidelijk is en dat hier over gecommuniceerd kan worden. Door het opstellen van communicatieregels worden professionals gedwongen om dit soort verschillen bespreekbaar te maken en om er samen iets mee te doen. Dit vereist in eerste instantie veel energie maar zorgt er op de langere termijn voor dat de professionals op een beter manier kunnen samenwerken en dat deze gelijkheid ook naar de jongeren gecommuniceerd kan worden.

Met de regels wordt er geprobeerd om de ruis in de communicatie te voorkomen. Ruis is is een verstoring van de boodschap die van zender naar de ontvanger gaat (Wietzame 2011, p. 23). Ruis kan voorkomen worden doordat de verschillende groepen zich kunnen verplaatsen in de rollen van elkaar en doordat en afgesproken wordt via welke kanalen er gecommuniceerd wordt. Het is belangrijk dat het hierbij gaat om kanalen die zo direct mogelijk informatie overspelen van de ene op de andere persoon.

In de regels hieronder wordt er gesproken over professionals. Hiermee worden de betaalde professionals bedoeld die actief zijn in de wijken. Hierbij kan gedacht worden aan organisaties als: de gemeente Nijmegen, Futsal Chabbab, Sportservice, Tandem, straatcoaches en wijkagenten. Daarnaast kan het zijn dat er in de verschillende wijken andere organisaties betrokken zijn bij het welzijnswerk. Het is van groot belang dat ook deze organisaties betrokken worden bij de regels en het overzicht. Hierdoor werken de verschillende partijen op een lijn, dit is van groot belang voor het slagen van de interventies binnen de verschillende wijken. In tabel 8.1 is te zien hoe de verschillende partijen zijn vorm gegeven in een hiërarchie. Boven aan de structuur staat de gemeente Nijmegen, zij bepalen het beleid voor de organisaties onder hen. Daarna komen de wijkagent gevolgd door de straatcoaches. Zij zorgen voor de handhaving binnen de wijken. Zij doen dit echter wel op een maatschappelijk niveau, dus zullen eerst proberen te bemiddelen voordat ze op arrestatie of bekeuren over gaan. Daarna komen de maatschappelijke organisaties zoals Tandem, Futsal Chabbab en Sportservice. Hun doelen zijn het verbeteren van de leefbaarheid binnen de wijken. Als laatste komt de doelgroep. Zij maken gebruikt van de faciliteiten van de bovenstaande organisaties.

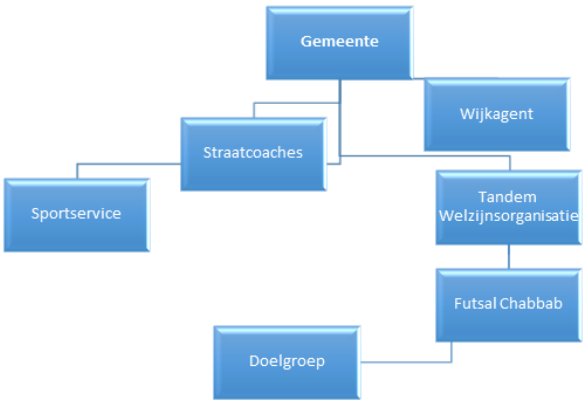

Figuur 8.1
Stakeholdersoverzicht

Om de onderstaande regels goed uit te voeren is het van groot belang dat alle organisaties die actief zijn binnen de wijk dezelfde doelen nastreven, elkaar aanvoelen en aanvullen in het werk. Als er binnen de wijk niet aan deze voorwaarde wordt voldaan zal ruis de communicatieregels ontkrachten. De regels die voor zijn gekomen uit alle verzamelde informatie zijn:

1. Iedere wijk heeft een communicatiemiddel (bijvoorbeeld WhatsApp, bellen of mail) waarin informatie direct kan worden gedeeld zodat de professionals in de wijk allemaal dezelfde informatie krijgen op het zelfde moment (vanwege privacy moet er rekening gehouden worden met het vermelden van namen). Als er inhoudelijk op zaken ingegaan moet worden dienen professionals één-op-één contact op te nemen.
2. Alle organisaties die actief zijn in de wijk hebben de contactgegevens van de professionals. Hierdoor kan er directe communicatie plaatsvinden en kunnen de lijnen kort blijven.
3. Alle organisaties hanteren dezelfde regels. Als een jongeren zich heeft misdragen bij een activiteiten, dan dient dit doorgegeven te worden aan de andere organisaties zodat de jongeren ook bij andere activiteiten in de wijk tijdelijk niet deel mag nemen.
4. Om aan jongeren te laten zien dat de professionals binnen de wijken nauw met elkaar samenwerken is het belangrijk dat professionals regelmatig bezoeken brengen aan elkaars activiteiten.
5. Indien mogelijk wordt informatie doorgespeeld naar professionals die tot een vervolg actie kunnen komen. Hierbij moet rekening gehouden worden met de integriteit van sommige professionals.
6. Het activiteitenaanbod binnen de wijk wordt op elkaar afgestemd. Er vindt geen overlap plaats binnen de wijken. Hiervoor kan het activiteitenoverzicht gebruikt worden.
7. Bij wijzigingen van activiteiten, wisseling van professionals of contactgegevens dient het activiteitenoverzicht up-to-date gehouden te worden. Deze wijzigingen worden door één afgesproken persoon per wijk veranderd en gecommuniceerd naar belanghebbenden en de doelgroep (bijvoorbeeld via facebook). Dergelijke veranderingen mogen pas worden doorgevoerd als er voorafgaande afstemming heeft plaatsgevonden met de andere organisaties.
8. Ongeveer één keer per maand komen de verschillende organisaties die actief zijn in de wijk samen voor een wijkoverleg. Hierbij worden lopende zaken onderling besproken. En hierbij zijn alle organisaties die actief zijn in de wijk aanwezig. Daarnaast wordt er besproken of er een terugkoppeling plaats moet vinden naar vrijwilligers of stagiaires.

Als een professional zich niet aan de regels houdt kan deze tijdens de maandelijkse overleggen hierop worden aangesproken. De jongerenwerker zal hierin het voortouw nemen. De reden dat er voor gekozen is om de jongerenwerker als centraal punt op te stellen is dat net zoals bij het andere onderdeel de jongerenwerker een centrale plek heeft binnen de wijk. Zij creëren een netwerk binnen de wijken en daar geven zulke regels houvast bij. Het is echt niet zo dat alleen de jongerenwerker iemand kan aanspreken op het niet nakomen van de regels. Ook kunnen de andere professionals binnen de wijk elkaar of de jongerenwerker aanspreken. Een hiërarchische verschil kan er voor zorgen dat de communicatie niet gelijk is. Zo kan het zijn dat de status van personen invloed hebben op de

communicatie. Zo kan het zijn dat iemand met meer invloed niet luistert naar kritiek van een zender die daaronder staat omdat dit de status onderdoet (Wiertzema en Jansen, 2011, p. 86). Het is dus belangrijk dat er bewaakt wordt dat het gaat om een gelijkwaardige samenwerking waarbij iedereen gelijk is aan elkaar en dat er geen hiërarchische verschillen zijn.

Wat gebeurt er als de regels niet worden nageleefd?

Als de regels zijn geformuleerd en zijn goed gekeurd worden ze verspreid onder de verschillende professionals. Iedereen krijgt een exemplaar via de mail toegestuurd. Het is hierbij ook belangrijk dat als er nieuwe professionals in de wijk komen dat zij ook een exemplaar krijgen. Dit is ook de taak van de jongerenwerker. Daarnaast worden de regels geüpload als document waar ook het activiteitenoverzicht staat. Hierdoor kunnen de professionals te allen tijden de regels in kijken en kunnen ze worden gedeeld via een link en indien nodig worden aangepast.
In deze regels staan niet alleen regels over de communicatie maar ook regels over het gebruik van het overzicht. Deze regels staan ook vermeld in de handleiding waardoor iedereen die met het activiteitenoverzicht werkt ze heeft gelezen. Deze regels zijn op de zelfde manier geformuleerd als de communicatie regels; in samenspraak met professionals gecombineerd met literatuur.
De hierboven geformuleerde communicatieregels zijn vaak regels die al worden gehanteerd binnen de verschillende wijken maar die niet zijn opgeschreven (ongeschreven regels) doordat deze regels niet op papier staan is de kans groot dat er miscommunicatie ontstaat omdat niet alle ongeschreven regels voor iedere organisaties of professional het zelfde zijn. Door de regels op papier te zetten worden de regels inzichtelijk en zijn ze voor iedereen duidelijk.
Een vervolg op de communicatieregels zou kunnen zijn dat er een plan wordt gemaakt bij wie welke verantwoordelijkheid ligt bij bepaalde problemen in de wijken. Soms liggen dit soort afspraken er al, het is goed als dit wordt opgeschreven en wordt gekoppeld aan andere afspraken zoals de communicatieregels. Hierdoor komt er één lijn waarmee professionals met elkaar en de doelgroep omgaan.

8.2 Ontwerpen en ontwikkelen

In dit hoofdstuk wordt het ontwerp en ontwikkeling van het innovatief product beschreven.

Ontwerpen

Nadat het onderzoeksfase is afgesloten heeft het onderzoeksteam gekeken naar welke innovatie hier uit konden vloeien. Zoals in het stuk hierboven al is beschreven wordt er verder ingegaan op scenario 3. Uit het onderzoek zijn er een aantal verbeterpunten gekomen. Ondanks het feit dat de professionals hebben aangegeven tevreden te zijn met de huidige situatie zijn er toch een aantal verbeterpunten. In hoofdstuk 7 worden de conclusies en de aanbevelingen beschreven. Er is gekozen om verder te gaan met twee belangrijke bevindingen; verbetering van de onderlinge communicatie en de afstemming van activiteiten. De onderzoeksresultaten wijzen er naar uit dat in alle drie wijken nog wat verbeterpunten zijn als het gaat om de onderlinge communicatie en de afstemming van activiteiten. Dit zou de kwaliteit van de samenwerkingen binnen de wijken verbeteren.

Een ander belangrijk gegeven uit het onderzoek is de communicatie naar de doelgroep toe. Het beter afstemmen van activiteiten begint bij een goede onderlinge communicatie tussen de professionals. Om er voor te zorgen dat er geen overlap aan activiteiten plaats vindt en dus dat organisaties niet in dezelfde vijver vissen is het belangrijk dat er iets ontworpen wordt wat duidelijk weergeeft wie wat organiseert of aanbied in de wijk. Daarnaast is het belangrijk dat ook de doelgroep weet wanneer er activiteiten georganiseerd worden en welke organisatie dat doet. Het onderzoeksteam heeft er voor gekozen om met deze gegevens verder te gaan, omdat deze punten voor een betere samenwerking zorgt binnen de wijken.

Brainstormsessie

Aan de hand van de bovenstaande gegevens hebben er brainstormsessies plaats gevonden om tot het idee te komen van het innovatief ontwerp. Zoals hierboven al eerder staat beschreven is het onderzoeksteam tijdens het onderzoek er achter gekomen dat er in stadsdeel Dukenburg gebruik wordt gemaakt van een activiteitenoverzicht. Deze activiteitenoverzicht is opgezet door Jongerenwerk Dukenburg (JWD). In het activiteitenoverzicht worden alle (wekelijkse) activiteiten van de verschillende organisaties in Dukenburg in een schema weergegeven. Echter wordt er alleen in stadsdeel Dukenburg gebruik gemaakt van zo'n overzicht.

Een soortgelijke activiteitenoverzicht zou goed inspelen op de verbetering van de onderlinge communicatie en een betere afstemming van activiteiten. Dit is meegenomen in de brainstormsessies. Er is gekozen om een brainstorm te houden met een jongerenwerker, Thijs Olde Olthof, die actief en betrokken is binnen de wijk, omdat de jongerenwerker op de hoogte is van wat in de wijk wel zou werken en wat juist niet. Daarnaast heeft een jongerenwerker kennis van wat er al eerder is geprobeerd. In de brainstormsessie met de jongerenwerker heeft het onderzoeksteam voorgelegd om een activiteitenoverzicht te maken van alle activiteiten die in een wijk georganiseerd worden met daarbij de organisaties. Hij gaf aan dat het wellicht ook handig zou zijn als de contactpersonen vermeld staan, zodat het een soort van communicatieboom zou worden. Dit zou gunstig kunnen zijn voor zowel de professionals in de wijk als de doelgroep.

Vervolgens heeft er een brainstorm plaats gevonden met de kwartiermaker van Tandem, Bea de Ruijter, waarbij de bovenstaande ideeën zijn voorgelegd. In deze brainstorm gaf ze aan dat ze het een goed idee vond en dat we hier verder op konden borduren. Ze vertelde dat er in het werkveld een aantal punten zijn die van groot belang zijn voor een goede samenwerking. In het innovatief ontwerp zullen deze punten een plek krijgen in de vorm van communicatieregels die gehanteerd dienen te worden door de professionals binnen de wijk. Deze regels zullen een basis vormen voor een goede samenwerking binnen een wijk. Zie hoofdstuk 8.1 voor de communicatieregels.

Het gesprek met Marzouk was om er achter te komen welke processen er in Dukenburg zijn doorlopen voor het ontwikkelen van het activiteitenoverzicht. Hij is overigens de professional geweest die het activiteitenoverzicht heeft ontworpen. In dit gesprek is er besproken op welke manier er momenteel gewerkt wordt en waar er rekening mee gehouden moet worden. Ook heeft hij een aantal verbeterpunten aangegeven de het onderzoeksteam heeft meegenomen in het ontwerp voor de innovatie.

Wat maakt het innovatief?

"Een innovatie is in essentie een 'verbetering' die waarde toevoegt. Uitgangspunt is dat de innovatie een meerwaarde oplevert voor de klant" (Verhagen, 2012, p.14).
Uit het gesprek met de senior jongerenwerker van Dukenburg werd duidelijk hoe het huidige activiteitenoverzicht werkt. In Dukenburg wordt het activiteitenoverzicht in een Word-bestand gemaakt, waarna het op Dropbox wordt geüpload. Wanneer er een aanpassing gemaakt dient te worden moet de oude versie telkens bewaard worden om er voor te zorgen dat er altijd een back up is. Dropbox fungeert als een gezamenlijke opslagplaats waar de recente en aangepaste versies opgeslagen worden. Het is niet mogelijk om op deze manier tegelijkertijd te werken in 1 bestand. Daarnaast is het ook niet mogelijk om het activiteitenoverzicht meteen te publiceren vanuit Dropbox.
Met dit als gegeven heeft het onderzoeksteam er voor gekozen om een manier te vinden waarbij dit op een efficiëntere manier uitgevoerd kan worden. Er is gekeken naar mogelijke programma's waarin je schema's kan maken, opslaan, gezamenlijk in kan werken en die je vervolgens kunt publiceren. Zo is het onderzoeksteam gestuit op Google Docs. In Google Docs is het mogelijk om het activiteitenoverzicht te ontwerpen, aan te passen en op te slaan. Daarnaast hoeven de gebruikers (in dit geval de professionals in de wijk) geen apart account aan te maken om hier in te kunnen werken, maar is een emailadres voldoende. Verder kunnen gebruikers tegelijkertijd werken in één bestand. En tot slot kan het activiteitenoverzicht direct gepubliceerd worden naar Facebook of ander Social Media. Het gebruik van Google Docs maakt het makkelijker voor de professionals om een activiteitenoverzicht te maken, bij te werken en ook te communiceren naar de doelgroep.

Wie draagt de innovatie?

Zoals in de vorige hoofdstukken beschreven staat is dit innovatief ontwerp tot stand gekomen aan de hand van de resultaten die uit het onderzoek zijn gekomen. Dit innovatief ontwerp zal er mede voor zorgen dat de onderlinge communicatie tussen professionals en de afstemming van activiteiten verbeterd wordt. Daarnaast zal er hiermee ook een verbetering plaats vinden in de communicatie naar de doelgroep toe. Dit innovatief ontwerp is dus bedoeld voor alle professionals binnen een wijk en voor de doelgroep. De innovatie zal gedragen worden door één organisatie, Tandem. Tandem is overigens één van de opdrachtgevers voor dit onderzoek. Daarnaast is er gekozen om de jongerenwerker het beheer te geven over het activiteitenoverzicht per wijk, omdat zij een centrale rol hebben binnen de wijken en in contact staan met de verschillende organisaties binnen de wijk.

8.3 Beheersaspecten

Om de innovatie tot een succes te laten uitgroeien is het belangrijk om aan een aantal randvoorwaarden te voldoen. Deze randvoorwaarden worden ook wel beheersaspecten genoemd en wordt beschreven aan de hand van het KOFTIG-model(Kwaliteit, Organisatie, Faciliteiten, Tijd, Informatie, Geld). Binnen deze beheersaspecten is het belangrijk om per onderdeel te kijken naar hoe je deze aspecten gaat bewaken en hanteren(Verhaar, 2009). Hieronder worden deze aspecten voor de innovatie kort uitgewerkt.

- **Kwaliteit** | Dit aspect heeft betrekking op het bewaken van de kwaliteit van de innovatie. Bij de innovatie is het belangrijk dat het activiteitenoverzicht up-to-date blijft. Om dit te bewaken is het van belang dat bij ieder wijkoverleg het activiteitenoverzicht wordt doorgenomen en verbeterd. Om de kwaliteit te bewaken wordt er per organisatie één persoon aangewezen die binnen zijn/haar organisatie de activiteiten in de gaten houdt. De jongerenwerker is hiervoor de juiste persoon omdat hij/zij actief is door de hele wijk en weet welke organisaties er actief zijn. Tot slot wordt er per wijk één eindverantwoordelijke aangesteld die de verantwoordelijkheid krijgt om alles up-to-date te houden. Daarbij zorgen de communicatieregels ervoor dat de professionals goed met elkaar in contact staan. Hierin staan de voorwaarden beschreven voor een goede communicatie binnen de wijk, zie hoofdstuk 1.1 innovatief product voor de communicatie regels.
- **Organisatie** | Dit aspect heeft betrekking op de manier waarop de innovatie wordt georganiseerd en door welke personen. Zoals hierboven vernoemd is het van uiterst belang dat bekend is bij alle professionals wie de verantwoordelijke is binnen de organisatie en wie er eindverantwoordelijke is per wijk. Een duidelijke overlegstructuur is bij deze innovatie een pré. Alles moet duidelijk en overzichtelijk zijn waar men aanpassingen kan doen en met wie dit overlegd wordt. De jongerenwerker heeft de bevoegdheid om mensen toe te voegen aan het online activiteitenoverzicht in Google Docs. Ook kan hij aangeven of deze persoon aanpassingen mag doen of enkel het overzicht mag inzien. Ook moet duidelijk zijn wie men moet aanspreken wanneer de regels niet worden nageleefd. Dit is te lezen in hoofdstuk 1.1 innovatief product.
- **Faciliteiten** | Dit aspect heeft betrekking op de middelen en faciliteiten die nodig zijn om de innovatie tot stand te laten komen. Voor de innovatie zijn weinig middelen nodig. Iedere wijk heeft een vaste locatie waar het algemene wijkoverleg plaats vindt, dit kan een jongerencentrum of een buurthuis zijn, dit zal dus per wijk verschillen. Het bijhouden of bewerken van het activiteitenoverzicht vraagt enkel om een computer met internet. Wanneer het overzicht uitgeprint moet worden om bijvoorbeeld in een jongerencentrum te hangen is er een printer nodig. Verder zijn er geen middelen benodigd om de innovatie te hanteren.
- **Tijd** | Dit aspect heeft betrekking op het bewaken van de tijd. Het inrichten en hanteren van het activiteiten overzicht neemt weinig tijd in beslag, er moet eenmalig gezamenlijk het activiteitenoverzicht worden ingevuld tijdens het maandelijkse overleg met alle professionals, hierna is het een kwestie van bijhouden op het moment dat er een wijziging plaats vindt. Het maken en invullen van het activiteitenoverzicht is eenvoudig en snel uit te voeren door de handleiding die is gemaakt voor het activiteitenoverzicht, hierin staan de stappen eenvoudig uitgelegd met ondersteuning van afbeeldingen. In paragraaf 2.2 *stappenplan implementatie* wordt er aan de hand van een stappenplan omschreven in wat voor tijdsbestek de innovatie uitgevoerd zou kunnen worden. Eens in de maand of eens in de drie maanden, dit kan per wijk verschillen, zal er een centraal wijkoverleg plaats vinden waar het activiteitenoverzicht één van de te bespreken onderwerpen is.
- **Informatie** | Dit aspect heeft betrekking op het overdragen van benodigde informatie op de betrokken partijen. De hele innovatie is gericht op het helder en overzichtelijk overbrengen van informatie, het activiteitenoverzicht. Voordat dit tot stand kan komen is het belangrijk dat de professionals weten hoe zij het activiteitenoverzicht moeten maken en hanteren. Voor het overdragen van deze informatie is er een handleiding gemaakt waarin alle stappen eenvoudig worden uitgelegd met ondersteuning van afbeeldingen. Tijdens het maandelijkse wijkoverleg worden deze handleidingen kort besproken en doorgenomen zodat iedereen de juiste informatie bezit en weten hoe ze met de informatie uit de voeten kunnen.
- **Geld** | Aan de innovatie zitten geen kosten verbonden. Google Docs is een gratis online tekstverwerker waar in gewerkt kan worden met het eigen email-account. Ook het hanteren van de regels is kosteloos(Verhaar, 2009).

Het maken en inrichten van het activiteitenoverzicht wordt door middel van de handleiding eenvoudig uit te voeren. Het is een goed middel om overlap aan activiteiten snel zichtbaar en bespreekbaar te maken doordat de activiteiten moeten worden afgestemd in samenspraak met alle partijen. Ook is het activiteitenoverzicht makkelijk te communiceren via social-media en email zodat de jongeren en andere professionals goed op de hoogte kunnen worden gehouden van het aanbod in de wijk. Deelname aan activiteiten door jongeren zou hierdoor kunnen toenemen.
De communicatieregels geven de professionals iets om op terug te vallen wanneer er dingen mis gaan. Ook zijn de professionals genoodzaakt om met elkaar te blijven communiceren wat ook zal bijdragen aan een betere samenwerking en afstemming van de activiteiten.

8.4 Conclusie

Ter ondersteuning van het verbeteren van de huidige situatie (scenario 3) is er een innovatie ontwikkeld bestaande uit twee onderdelen;

- Een handleiding voor een format tabel die gebruikt kan worden als activiteitenoverzicht, waardoor het aanbod gemakkelijk afgestemd kan worden en dat eenvoudig gedeeld kan worden met partners en doelgroep.
- Regels voor het gebruik van de tabel en het bewaken van een goede onderlinge communicatie binnen de wijken.

Deze twee onderdelen zijn ontwikkeld om de communicatie binnen de wijken te verbeteren tussen professionals en naar de doelgroep. De innovatie is gebaseerd op een middel dat door Jongerenwerk Dukenburg al wordt gebruikt. Echter zaten er aan deze manier van werken nog haken en ogen en kostte het de senior jongerenwerker veel tijd om alles goed te regelen om het activiteitenoverzicht compleet te maken. Deze innovatie draagt met een gratis en relatief gemakkelijk programma bij aan het afstemmen van het aanbod binnen de wijken.

De basis voor deze innovatie zijn de aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren kwamen. Hieruit kwam naar voren dat er in de onderzochte wijken nog veel verbeterd kon worden op het gebied van communicatie. Daar wordt met deze innovatie op ingespeeld. Door de onderlinge communicatie vast te leggen op papier en door een centraal medium te creëren waar het aanbod van de verschillende aanbieders in wordt weergegeven.

Er zal voor de implementatie van de twee onderdelen veel overleg moeten plaatsvinden tussen de verschillende organisaties die actief zijn binnen de wijken. Omdat de verschillende organisaties werken vanuit verschillende visies is het belangrijk dat de visies in kaart worden gebracht. Om dit in goede banen te leiden is de jongerenwerker aangewezen die de innovatie zal gaan dragen. De jongerenwerker staat centraal in de wijk en kent de verschillende organisaties, daarnaast zijn zij gewend om als netwerker te fungeren. Zij kunnen makkelijk contact maken met organisaties en hebben daarnaast ook contact met semiprofessionele organisaties zoals burgerinitiatieven.

Om de innovatie goed te laten verlopen is het belangrijk dat er regelmatig bijeenkomsten zijn met professionals. Hierdoor wordt er ook een goede onderlinge communicatie gecreëerd. De professionals worden geactiveerd om niet alleen binnen hun eigen organisatie te blijven hangen maar daarnaast ook verder te kijken naar wat andere professionals doen en hierin naar een goede afstemming van het aanbod te zoeken. Ook worden de professionals gestimuleerd om met elkaar in gesprek te gaan om het aanbod op elkaar af te stemmen. Dit zorgt er voor dat professionals van verschillende disciplines worden verbonden waardoor de het vangnet binnen de wijken wordt verstevigd.

Naast het verbeteren van de onderlinge communicatie tussen professionals wordt ook de communicatie met de doelgroep verbeterd. Er wordt een lijn getrokken voor hun vanuit de verschillende organisaties en er komt een activiteitenoverzicht waardoor de jongeren weten wat er te doen is in de wijk. Doordat er een duidelijke communicatie is en jongeren weten wat er te doen is in de wijk kunnen er meer jongeren bereikt worden voor activiteiten. De jongeren hoeven niet meer naar de sites van de verschillende aanbieders maar kunnen in het overzicht zien wat er allemaal te doen is. Ook kan het overzicht gemakkelijk worden gedeeld via Facebook waardoor jongeren op een makkelijke manier kunnen worden benaderd. Uit onderzoek blijkt dat Facebook de nummer 1 online platform waar jongeren gebruik van maken, zie hoofdstuk 4 kopje *technologisch*.

Hoofdstuk 9: Implementatie

In dit hoofdstuk wordt de implementatie van de innovatie beschreven. Volgens Verhaar bestaat er geen eenduidige definitie van implementeren. Er worden onder andere termen gebruikt als 'in gebruik nemen', 'invoeren', 'uitvoeren' of 'introduceren. Wel is het afhankelijk van het product en de context van de organisatie welke term er gebruikt wordt (Verhaar, 2012, p. 179). In dit hoofdstuk wordt er beschreven hoe er draagvlak gecreëerd wordt, wat de stappenplan van de implementatie is en de aanbevelingen.

9.1 Creëren van draagvlak

Nu er een innovatie ligt wilt nog niet zeggen dat de professionals in de wijken dit zullen gebruiken op lange termijn (Verhagen, 2012). Voor het implementeren van de innovatie is het van belang dat er eerst draagvlak gecreëerd wordt binnen de organisatie.

Om het daadwerkelijke product (activiteitenoverzicht/communicatieregels) te kunnen doorvoeren is het van belang dat er aandacht wordt besteedt aan de mentale implementatie. Hierbij draait het er om dat er intern en extern steun wordt gevonden voor het product. Voor de doorvoering van het product is het belangrijk dat alle neuzen dezelfde kant op staan(Verhagen, 2012, p. 200). De mentale implementatie bestaat uit drie stappen:
Informeren: de betrokkenen laten weten wat de innovatie inhoud en waarom er vernieuwd moet worden. Hierbij wordt ook aangegeven welke invloed de innovatie zal hebben op het team functioneren en het functioneren van de wijk. In het alinea hieronder wordt er verder toegelicht hoe de professionals zijn geïnformeerd.
Accepteren: de betrokken partijen begrijpen wat de innovatie op individueel niveau van ze verlangt waarbij ze positief gestemd zijn ten opzicht van de ontwikkelingen die de vernieuwing teweeg zal brengen.
Internaliseren: Er is sprake van internaliseren wanneer de innovatie is opgenomen in de normale manier van werken. Dit wil zeggen dat de communicatieregels goed worden nageleefd en iedereen is er van op de hoogte. Het activiteitenoverzicht wordt standaard aangepast in Google Docs bij veranderingen en wordt actief gecommuniceerd met de doelgroep en andere organisaties. Iedereen ervaart de innovatie als prettig.

Met een nieuwsbrief, een melding op een mededelingenbord of via een filmpje kun je geen mening creëren of veranderen, omdat het eenrichtingsverkeer is. Uitwisseling van argumenten en verwerking van nieuwe inzichten is hiervoor nodig. Dat kan alleen gerealiseerd worden in samenspraak met de ander, dus via tweerichtingsverkeer. 'Formeren' is hiervoor de juiste communicatiestrategie. Kernpunten van deze strategie zijn; externe partijen ontwikkelen van 'toehoorders' tot participanten, aangaan van samenwerkingsverbanden en coalities, zoeken naar gezamenlijke belangen en gericht raadplegen en adviseren (Verhaar, 2012, p. 187). Om dit te realiseren is er gekozen om een bijeenkomst te organiseren voor de professionals die bevraagd zijn gedurende dit onderzoek. De professionals die bevraagd zijn voor dit onderzoek zullen uiteindelijk ook de gebruikers zijn van het innovatief ontwerp. Het is daarom van groot belang dat zij goed worden geïnformeerd over de totstandkoming en de werking van het innovatief ontwerp.

Bijeenkomst

Op 5 januari 2016 is er een bijeenkomst georganiseerd waarbij de onderzoeksresultaten gepresenteerd zijn aan de professionals die eerder zijn geïnterviewd voor dit onderzoek. De bijeenkomst is een terugkoppeling geweest naar deze professionals. Zij zijn doormiddel van deze bijeenkomst op de hoogte gebracht van de bevindingen en het vervolg van dit onderzoek. Het presenteren van de onderzoeksresultaten en het innovatief ontwerp stonden in deze bijeenkomst centraal. Nadat de professionals op de hoogte waren gebracht van de onderzoeksresultaten heeft het onderzoeksteam het innovatief ontwerp gepresenteerd. In dit gedeelte van de presentatie is het innovatief ontwerp gepresenteerd, dus het activiteitenoverzicht in Google Docs en de communicatieregels. Via een beamer is het ontwerp gepresenteerd, zodat de aanwezigen mee konden kijken hoe er gewerkt kan worden met het programma. Verder is er een hand-out uitgedeeld van de handleiding die het onderzoeksteam gemaakt heeft over hoe een activiteitenoverzicht in Google Docs kan worden vormgegeven. Op deze manier hebben de aanwezigen mee kunnen kijken en aan kunnen geven welke stappen onduidelijkheden waren. Het doel van deze bijeenkomst was om draagvlak te creëren voor de innovatie. Daarnaast is het de bedoeling geweest om hier feedback op te

krijgen. De professionals zullende de gebruikers zijn hiervoor dus is het belangrijk dat zij hier achter staan, bereid zijn om dit te gebruiken en sterker nog; dit weten te gebruiken.

De reacties op het activiteitenoverzicht waren zeer positief. De professionals gaven het volgende aan;
- Het activiteitenoverzicht zal een meerwaarde zijn voor de afstemming en het op de hoogte houden van elkaars activiteiten.
- Overlap aan activiteiten worden snel zichtbaar gemaakt.
- Het is fijn dat het mogelijk is om met een eigen werk-email in te kunnen loggen. Hiervoor dienen de professionals zich wel eenmalig te registreren bij Google Docs.

De volgende opmerkingen zijn gegeven wat betreft de communicatieregels;
- Regels worden door professionals als vanzelfsprekend beschouwd en zijn niet zo zeer nieuw.
- Het is per wijk verschillend op welke manier de professionals communiceren met elkaar.
- De situaties per wijk kunnen sterk verschillen, waardoor er andere regels gehanteerd dient te worden.
- Het is belangrijk bij de uitvoering van dit soort regels dat de verschillende professionals de zelfde doelen nastreven en dat de organisaties elkaar hierbij ondersteunen.

De opmerkingen uit de bijeenkomst zijn meegenomen voor de verdere uitwerking van het innovatief ontwerp. Zoals hierboven beschreven staat was het doel van deze bijeenkomst het presenteren van het innovatief ontwerp en eventuele aanpassingen te maken aan de hand van de verkregen feedback. Het onderzoeksteam heeft twee aanpassingen gemaakt voor het innovatief ontwerp;
- Indien professionals willen werken met een werk-email (bijv. ….@Tandemwelzijn.nl) dienen zij zich eenmalig met deze email te registreren bij Google Docs. In de handleiding dient er een stap te worden toegevoegd waarin wordt uitgelegd hoe dit werkt.
- Het is belangrijk dat er geen concreet communicatiemiddel beschreven wordt in de communicatieregels, omdat de voorkeur qua communicatiemiddel per wijk kan verschillen. Hiervoor zijn de communicatieregels algemener getrokken.

KSA

Om te peilen hoe de aanwezigen over het innovatief ontwerp denken heeft het onderzoeksteam KSA activiteiten ingezet. Voordat de communicatieregels gepresenteerd werden heeft het onderzoeksteam een muziekfragment laten horen. Een fragment uit het lied ***Let's work together*** van Canned Heat. Nadat de professionals een fragment van dit liedje geluisterd hebben is de vraag aan ze gesteld wat zij belangrijk vinden voor een goede samenwerking. Dit fragment heeft de professionals aangezet om na te denken over wat zij belangrijk vinden voor een goede samenwerking en wat zij eventueel nog missen in de huidige samenwerking. Het inzetten van muziek heeft in dit geval een muzisch-agogisch karakter, omdat het een beroep doet op de bewustwording, gedachtes en gevoelens van de professionals (Behrend & Jellema, 2015).

Het laten luisteren van dit fragment heeft de professionals aan het denken gezet en is een middel geweest om discussies uit te lokken. Op deze manier is het mogelijk geweest om de verschillende meningen en gedachtes over een goede samenwerking in kaart te brengen.
Voor het in kaart brengen van de verschillende meningen en gedachtes over de communicatieregels is er een activiteit ingezet, *brainwriting* ofwel hersenschrijven. In plaats dat de professionals hun meningen uitroepen schreven ze het op een post-it. De post-its zijn vervolgens verzameld en op een whiteboard geplakt. Belangrijk hierbij is dat de professionals de opdracht hebben gekregen om te kruipen in de rol van een ander (bijv. de wijkagent die in de rol van een jongerenwerker kruipt). Deze manier van brainstormen wordt ook wel *Rollen-stormen* genoemd. De professional probeert zich in te leven in het reilen en zeilen van een ander persoon en vanuit zijn of haar perspectief te brainstormen. Op deze manier kan er inzicht verkregen worden in wat de andere mensen drijft (Eenmanszaakoprichten, 2016).

"Door middel van doelgerichte ervarings- of belevingsgerichte activiteiten op muzisch terrein, waarbij gebruikgemaakt wordt van het vermogen tot verbeelding, vindingrijkheid en verwondering, worden processen in gang gezet" (Behrend & Jellema, 2015).

Met deze informatie is er gezamenlijk gekeken voor het opstellen van de communicatieregels. Er is bewust gekozen om het ontwerp van onderaf te ontwerpen en hen erbij te betrekken. De kans dat de communicatieregels worden nageleefd is groter wanneer dit in samenspraak wordt opgesteld met de

professionals. Zo wordt de innovatie gedragen vanuit de professionals zelf en wordt het niet opgedragen van bovenaf.

9.2 Stappenplan implementatie

In dit hoofdstuk is te vinden welk tijdspad er gevolgd dient te worden om de innovatie te implementeren in de verschillende wijken. Het tijdspad is algemeen gesteld en niet per wijk beschreven, het kan dus zijn dat de planning per wijk anders wordt ingevuld. In het Willemskwartier is er maandelijks een overleg met de professionals terwijl in Dukenburg dit maar één keer in de drie maanden plaatsvindt. Het zal in Dukenburg dan ook langer duren voordat de twee onderdelen zijn geïmplementeerd. Er zal dan ook een planning gemaakt worden gebaseerd op de bijeenkomsten die er in de wijken zijn. Het tijdspad van de implementatie zal dan ook verschillen in de verschillende wijken in Nijmegen. Het gaat in het stappenplan om de daadwerkelijke doorvoering van de innovatie dit wordt de fysieke implementatie genoemd. Hierbij wordt het ontwerp omgezet in een fysiek product (Verhagen, 2012, p. 190). Hoe wordt het product in gezet en hoe veel tijd is daarvoor nodig?

Stap 1 (begin maart 2016): het informeren van de jongerenwerker over het gebruik van het activiteitenoverzicht en de communicatie regels. En het verspreiden van de handleiding voor het maken en het gebruik van het overzicht.

Stap 2 (midden maart 2016): De jongerenwerker gaat aan de slag met het maken van het overzicht, dit staat stapsgewijs beschreven in de handleiding. Het overzicht wordt als leeg bestand door de jongerenwerker geüpload naar Google Drive zodat er in Google Docs aan gewerkt kan worden. Er worden twee lege versie geüpload zodat er altijd een leeg overzicht blijft staan.

Stap 3 (april 2016): de jongerenwerker legt de regels en het activiteitenoverzicht voor in het overleg met de professionals. Er moet samen gekeken worden welke communicatieregels binnen de wijk van toepassing zijn en wie er betrokken moeten zijn bij de regels. Er worden tien regels opgesteld voor iedere wijk met als basis die regels die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen. De opgestelde regels worden door de jongerenwerker ook als documenten geüpload zodat iedereen te aller tijden bij het document kan. Daarnaast krijgt iedereen er een via de mail opgestuurd.

Stap 3a (april 2016): Na aanleiding van de regels wordt er een verdeling gemaakt over wie de leiding heeft bij bepaalde casussen en wie er wanneer wordt ingelicht over bepaalde problemen.

Stap 4 (april tot mei 2016): er wordt geïnventariseerd welke organisaties actief zijn in de wijk en activiteiten organiseren voor jongeren tussen de 9 en de 18 jaar. De jongerenwerker neemt met al deze organisaties contact op en vraagt of zij willen meewerken aan het in kaart brengen van de activiteiten binnen de wijk.

Stap 5 (mei 2016): tijdens het volgende overleg wordt het activiteitenoverzicht ingevuld door de verschillende organisaties. Hierdoor komt en een goed overzicht van welke organisatie wat doet en of er overlap is op bepaalde tijden of dat er activiteiten worden georganiseerd die op elkaar lijken. Dan is het belangrijk dat er een overleg gaat komen waarbij deze overlap wordt besproken en wordt aangepast. Een voorbeeld zou kunnen zijn dat alle organisaties zich op dezelfde doelgroep richten waardoor andere doelgroepen niet worden bedient.

Stap 5a (eind mei/ begin juni 2016): indien nodig wordt er een bijeenkomst georganiseerd over de verdeling van activiteiten in de wijk. Dit is alleen nodig als er overlap is in de activiteiten.

Stap 6 (begin juni 2016): Er wordt per organisatie één persoon aangewezen die werkt in het activiteitenoverzicht. In het overzicht kunnen personen worden toegevoegd die aanpassingen kunnen maken en personen die alleen het overzicht kunnen zien. Er kunnen binnen organisatie meerdere mensen worden aangewezen die het overzicht kunnen inzien, maar er kan maar één persoon aanpassingen maken in het overzicht. Hierdoor wordt er gewaarborgd dat er maar een kleine groep werkt in het overzicht, dit is belangrijk om de structuur van het overzicht duidelijk te houden.

Stap 7 (midden juni 2016): alle professionals die gaan werken in het activiteitenoverzicht worden uitgenodigd om aan het overzicht te werken en krijgen de handleiding.

stap 8 (midden juli 2016): Als het overzicht helemaal af is wordt het volledige overzicht onder partners verspreid en wordt het gedeeld op sociale media zodat de doelgroep het ook kan inkijken.

Stap 9 (vanaf juli 2016): tijdens de overleggen binnen de wijk wordt er indien nodig besproken of er veranderingen zijn in het activiteiten aanbod. Dit is belangrijk want hierdoor wordt het activiteitenoverzicht up-to-date gehouden. Daarnaast moet er bewaakt worden dat de geüpdatet versies van het overzicht worden gedeeld op social media (Facebook, Twitter) en wordt gedeeld met partners. Zodat iedereen op de hoogte is van het aanbod.

Stap 10 (begin november 2016): Er wordt er vindt een evaluatie plaats over hoe het gaat met het overzicht, of er nog punten verbeterd kunnen worden en of de manier van werken werkt. De manier waarop de evaluatie plaats zal vinden is terug te vinden in het hoofdstuk '**3. Evaluatie'**. Hier staat beschreven met welke methode de evaluatie kan plaatsvinden.

De implementatie van de communicatieregels en het activiteitenoverzicht neemt ongeveer een half jaar in beslag. De meeste tijd gaat zitten in het creëren van draagvlak bij de professionals in de verschillende wijken en het eigen maken van het overzicht. Zoals hierboven te zien valt de zomervakantie midden in de implementatieperiode. Hierdoor is de evaluatie wat naar het einde van het jaar opgeschoven. Dit kost wat meer tijd maar het is goed om ook te kijken hoe er wordt gereageerd op een periode als de zomervakantie. Dit zijn periodes waarbij er veel activiteiten veranderen en soms komen te vervallen. Het is goed om te kijken of in een periode als de zomervakantie het activiteitenoverzicht zorgt voor structuur en duidelijkheid in de communicatie naar de doelgroep en onder de professionals.

9.3 Aanbevelingen

Om de innovatie goed te laten verlopen worden hieronder een aantal aanbevelingen gedaan die ten goede zullen komen voor de uitvoer en de evaluatie van het activiteitenoverzicht en de communicatieregels;

Aanbeveling 1: Eén professional verantwoordelijk voor beheer van het activiteitenoverzicht
Om een gestructureerde werkwijze te bewerkstelligen is het belangrijk dat er één professional wordt aangesteld die het format maakt voor het activiteitenoverzicht, waarna deze kan worden ingevuld samen met andere professionals. De jongerenwerker heeft een centrale rol in de wijk en weet wat het aanbod is in de wijk, dit maakt de jongerenwerker een geschikt persoon om het beheer van het activiteitenoverzicht te laten doen.

Aanbeveling 2: Eén eindverantwoordelijke per wijk
Om ervoor te zorgen dat het activiteitenoverzicht up-to-date wordt gehouden is het belangrijk om een eindverantwoordelijke te hebben die bijhoudt of alles nog klopt. De jongerenwerker nodigt de professionals en organisaties uit die mogen werken in het online activiteitenoverzicht. Zo wordt er voorkomen dat ieder persoon zomaar aanpassingen kan maken in het bestand. De jongerenwerker kan hierbij ook aangeven of iemand de bevoegdheid krijgt om aanpassingen te doen in het bestand of dat degene enkel het activiteitenoverzicht mag inzien. Door één persoon verantwoordelijk te stellen voor het activiteitenoverzicht is het makkelijk om iemand aan te spreken en heeft een organisatie een vast aanspreekpunt.

Aanbeveling 3: Maandelijks activiteitenoverzicht bespreken tijdens wijkoverleg
Bij het activiteitenoverzicht is het erg belangrijk dat deze up-to-date wordt gehouden. Daarom is het van belang hier regelmatig met alle professionals kort aandacht aan te bespreken tijdens het maandelijks wijkoverleg. Op deze manier hoeven er niet extra bijeenkomsten worden gepland en is het een kwestie van bijhouden en omdat het op maandelijkse basis wordt gedaan hoeft dit maar weinig tijd in beslag te nemen. Wel is het belangrijk dat bij verandering van een activiteit zo spoedig mogelijk het overzicht wordt aangepast en dat dit wordt vermeld bij de professionals tijdens het wijkoverleg zodat men op de hoogte is van elkaars activiteiten.

Aanbeveling 4: Evaluatie activiteitenoverzicht en communicatieregels
Om te kijken of het overzicht goed functioneert, werkbaar is en goed wordt gecommuniceerd met derden is het belangrijk hierover te evalueren. Een half jaar na de start van de innovatie is een geschikt moment om terug te blikken en in gesprek te gaan met de doelgroep en de professionals. In het volgende hoofdstuk(3) worden er richtlijnen gegeven over hoe zo'n evaluatie eruit kan zien.

Wanneer bovenstaande aanbevelingen zullen worden opgevolgd is de kans van slagen voor de innovatie des te groter en zal dit tevens bijdragen aan de werkbaarheid van het concept.

Hoofdstuk 10: Evaluatie

De opstart van de innovatie zal plaats vinden in de maand maart, zoals beschreven is in paragraaf 2.2. De evaluatie van de innovatie zal volgens het stappenplan plaats vinden in de maand november, dan is er genoeg tijd overheen gegaan om te kunnen beoordelen of alles werkt volgens plan en of er aanpassingen gedaan moeten worden. Om ervoor te zorgen dat de innovatie goed werkt wordt er aangeraden om ieder half jaar een evaluatie plaats te laten vinden over de voortgang van het activiteitenoverzicht.

Een evaluatiemethodiek omschreven door Movisie is passend om de innovatie te evalueren. Voor de evaluatie over het verloop en de uitvoer van het activiteitenoverzicht en de communicatieregels zou er gebruik kunnen worden gemaakt van een procesevaluatie(Movisie, z.d.). In een procesevaluatie dient er feedback te worden geven op het daadwerkelijke product of werkwijze en wordt er gewerkt aan verbetering van het concept. Er is gekozen voor een procesevaluatie omdat het een lopend proces is. De innovatie zal in het eerste half jaar worden uitgetest in een pilot waarna er verbeteringen worden doorgevoerd. Vragen die binnen deze vorm van evalueren centraal staan zijn;

- Wat is het bereik van de aanpak? (waar, met en voor wie)?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de betrokken partijen?
- Hoe waarderen en beoordelen de gebruikers en betrokkenen de innovatie?
- welke onvoorziene neveneffecten doen zich voor?
- welke successen en verbeterpunten zijn er?
- Hoe gaan we deze verbeterpunten aanpakken?

Om een handvat te bieden voor deze procesevaluatie staan hieronder een aantal vragen die zouden kunnen worden gesteld tijdens de procesevaluatie;

- Wordt het programma Google Docs als prettig en goed werkbaar ervaren door de jongerenwerker en de andere professionals?
- Wordt er goed gecommuniceerd wanneer er een wijziging plaats vindt in het activiteitenoverzicht?
- Wordt het meest recente activiteitenoverzicht goed gecommuniceerd naar de jongeren en andere professionals?
- Is de jongerenwerker tevreden over hoeveel tijd het bijhouden van het activiteitenoverzicht in beslag neemt?
- Houdt de eindverantwoordelijke per wijk het activiteitenoverzicht goed bij?
- Wordt er in het maandelijkse wijkoverleg genoeg aandacht besteedt aan het activiteitenoverzicht?
- Worden de communicatieregels goed nageleefd?
- Zijn er aanpassingen nodig in de communicatieregels?

De uitkomsten van de evaluatie worden zorgvuldig met de professionals besproken om te bepalen of het activiteitenoverzicht en de communicatieregels moeten worden aangepast of dat er een andere werkwijze moet worden gehanteerd. Tijdens het maandelijkse wijkoverleg dienen er duidelijke afspraken te worden gemaakt wanneer er veranderingen zullen plaatsvinden.

Tot slot is het belangrijk om te peilen bij de doelgroep en andere professionals hoe ze het activiteitenoverzicht ervaren. Dit zou men kunnen doen door bij een activiteit of een inloop te vragen hoe zij het activiteitenoverzicht ervaren;

- is het activiteitenoverzicht duidelijk en helder te volgen?
- is het activiteitenoverzicht up-to-date?
- is het activiteitenoverzicht duidelijk vindbaar op social media en in het jongerencentrum?
- zijn de professionals door het activiteitenoverzicht beter op de hoogte van wat het aanbod is in de wijk?

Er wordt een verdeling gemaakt van welke persoon welke jongere of professional bevraagd om vervolgens de uitkomsten in het maandelijkse wijkoverleg te bespreken. Successen of verbeterpunten worden met elkaar besproken en aangepast waar nodig.

Evaluatie van het hele verslag

Voor de onderwijseenheid (OWE) 'Onderzoek en innovatie' zijn er twee onderdelen uit gevoerd. Het onderzoek en de innovatie, deze twee onderdelen hebben een half jaar in beslag genomen. Omdat het onderzoek een grote omvang had is er voor gekozen om de onderzoeksperiode te verlengen en om de innovatieperiode wat in de korten. Er is onderzoek gedaan in drie verschillende wijken in Nijmegen. Dit betekend dat alle teamleden zo goed als individuele onderzoeken hebben gedaan. Dit was een grote opgave en heeft voor veel inspanning gezorgd. Het onderzoeksteam heeft met 19 professionals en 77 jongeren gesproken. Hierbij heeft het onderzoeksteam zeer uitgebreid onderzoek gedaan in het veld. Het onderzoeksteam heeft hierbij soms onderschat hoe groot het onderzoek is geworden. Dit is ook mede gekomen doordat het onderzoek een basis vormt voor een advies aan de gemeente Nijmegen. Hierdoor was het onderzoek beladen met veel verschillende belangen. Er waren veel mensen die betrokken bij het onderzoek. Zo waren er bijvoorbeeld twee opdrachtgevers in plaats van één. Dit zorgde in het begin voor wat onduidelijkheid omdat de twee opdrachtgevers andere belangen hadden bij het onderzoek. Zo was er onduidelijkheid over het doel van het onderzoek en de afbakening. Na veel overleg is er tot een overeenstemming gekomen waarna het onderzoeksteam aan de slag kon.

Ondanks de onduidelijkheden heeft het onderzoeksteam altijd als een goed team gefungeerd waarbij er ruimte was voor ideeën en onderling sparren. Een sterk punt van het team was dat ze bij onduidelijkheden niet gingen afwachten maar alvast gingen oriënteren op de volgende stappen. Hierdoor is er weinig tijd onbenut gebleven. Het team heeft veel samen gewerkt. Zo zaten zij in het begin 4 dagen in de week bij elkaar en hierna 5 dagen in de week bij elkaar. Het team bestond uit twee vrouwen en een jongen met verschillende karakters, dit zorgde ervoor dat problemen van verschillende kanten werden bekeken. Daarnaast hebben alle leden van het team uitgesproken dat ze zeer tevreden over de samenwerking waren. Er is hard en veel gewerkt.

Voor de innovatie is de informatie meegenomen die uit het onderzoek naar voren kwam. Het was in eerste instantie de bedoeling dat er een pilot uit het onderzoek naar voren kwam die in de innovatie uitgewerkt kon worden, omdat er uit het onderzoek naar voren kwam dat de huidige situatie de beste optie was kon er geen pilot worden gedraaid. Hierdoor is het team verder gegaan en is er een aanvulling ontstaan op de huidige situatie. Want in het onderzoek kwam naar voren dat er nog verbeteringen konden plaatsvinden op de communicatie. Voor het opzetten van de innovatie zijn er gesprekken geweest met de professionals die mee hadden gewerkt aan het onderzoek. Zij hebben met het team de innovatie vorm gegeven en aangepast aan de wensen van de professionals.

Als vervolg is het belangrijk dat er geëvalueerd wordt of de innovatie past binnen de wijken en of het verbeteringen heeft ten opzichten van de bestaande situatie. Er kan gekeken worden of scenario 3 nog verder uitgebreid kan worden en of de taken worden uitgevoerd zoals ze uitgevoerd zouden moeten worden.

Literatuurlijst

Aedes. (2014). *Helderse woningcorporatie legt met succes gedragsaanwijzing op*. Geraadpleegd op 28 april 2015, van: http://www.aedes.nl/content/artikelen/klant-en-wonen/wijkaanpak-en-leefbaarheid/veiligheid-en-overlast/helderse-woningcorporatie-legt-met-succes-gedragsa.xml

Behrend, D. (2010). *Muzisch-agogische methodiek. Een handleiding*. (5e druk). Bussum: Coutinho.

Behrend, D. & Jellema, M. (2015) *Muzisch-agogische methodiek. Muzisch interveniëren in het sociaal werk.* Bussum:Coutinho. (zesde, herziene druk)

Boonstra, N. (2007) *De kracht van sport in de wijk. Adviesrapport van Sociaal platform Rotterdam over het smeden van sportieve coalities voor stadswijken.* Rotterdam: Verwey-Jonker Instituut

Brink, G., van, den, Hulst, M. van, Graaf, L. de & Pennen, T. van der (2012). *Best persons en hun betekenis voor de Nederlandse achterstandswijk.* Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Broek, J. van. Den.,Koetsenruijter, W., Jong, J. de. & Smit, L. (2010) *Beeldtaal. Perspectieven voor makers en gebruikers.* Den Haag:Boom Lemma

Centraal Bureau van de Statistieken. (2014). *Bevolkingspiramide*. Geraadpleegd op 27 oktober 2015, van: http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/vergrijzing/cijfers/extra/piramide-fx.htm

Centraal Bureau voor de Statistieken, (2011). *Drie kwart voortijdig schoolverlaters vindt op termijn een baan*. Geraadpleegd op: 11 november 2015, van: http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/cijfers/incidenteel/maatwerk/2011-3384-tab.htm

Centraal Bureau van de Statistiek. (2010). *Outcomemonitor Wijkenaanpak Eerste. Voortgangsrapportage Totaalbeeld 40 aandachtswijken in Nederland*. Onbekend: CBS

Crul, M. (2003). *Student mentoring onder allochtone jongeren. Een methodiek in ontwikkeling*. Geraadpleegd op 2 Oktober 2015, van http://www.pedagogiek-online.nl/index.php/pedagogiek/article/viewFile/168/167

Cruyff-foundation (z.d.) *de 14 regels van Johan Cruyff*. Geraadpleegd op 23 november 2015, van, http://www.cruyff-foundation.org/14-regels-van-johan-cruijff/

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2015). *Rijksbegroting 2016 xvi Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Rapport)*. Den Haag: De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
Gemeente Nijmegen. (2014). Stads- en Wijkmonitor. Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Dekker, P., Hart, J. de & Faulk L. (2007). Toekomstverkenning vrijwillige inzet 2015. Sociaal en Cultureel Planbureau: Den Haag

Donk, C. van der & Lanen, B. van. (2011). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussem: Coutinho.

Eenmanszaakoprichten. (2016). *Tien brainstorming technieken*. Geraadpleegd op 4 januari 2016 van, **http://www.eenmanszaakoprichten.nl/artikelen/tien-brainstorming-technieken/**

Futsal Chabbab. (z.d.). *Wat doet Futsal Chabbab.* Geraadpleegd op 12 oktober 2015, van http://www.futsalchabbab.com/fustal-chabbab/missie

Gemeente Maassluis. (z.d.). *De zorg verandert, er wordt bezuinigd. Waarom eigenlijk?* Geraadpleegd op 27 oktober 2015, van: http://www.maassluis.nl/digitaal-loket/vraag-antwoord_44691/item/de-zorg-verandert-er-wordt-bezuinigd-waarom-eigenlijk_10133.html

Gemeente Nijmegen. (2014). *Inkoop en subsidiemodel Transitie Jeugd en AWBZ regio Nijmegen*. Collegevoorstel. Nijmegen: Gemeente Nijmegen

Gemeente Nijmegen. (2014). *Stads- en Wijkmonitor. 2014. Deel wijk*. Nijmegen: Gemeente Nijmegen.

Gemeente Nijmegen (2014). *Subsidieverstrekking W4 2015*. Collegevoorstel. Nijmegen: Gemeente Nijmegen

Gemeente Nijmegen. (2015) *Nijmeegse bevolking naar etniciteit.* Geraadpleegd op 20 november 2015, van, http://nijmegen.buurtmonitor.nl/

Gemeente Nijmegen. (2015). Jeugd. Geraadpleegd op 7 januari 2016, van: http://begroting.nijmegen.nl/p6177/jeugd

Gemeente Nunspeet. (2015) *Nota preventief jeugdbeleid 2015-2018.* Geraadpleegd op 22 oktober, 2015, va n, http://www.kvnog.nl/images/redactie/bestanden/nunspeet/Nota%20preventief%20jeugdbeleid%20gemeente%20Nunspeet%202015-2018.pdf

Haaster, K.J.M.van. (2008). *Denken en doen* (2e druk). Bussum: Coutinho.

Henk, F. & Ham, T. van. (2010). *Problematische Jeugdgroepen in Nederland.* Omvang, aard en politieproces beschreven. Bureau Beke: Auteur

Hoorik, I. van. (2011). *(Hoe) werkt talentontwikkeling bij "risicojongeren"? Bouwstenen voor nader onderzoek.* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut

Ince, D. & Yperen, van, T. & Valkestijn, M. (2013) *Top tien positieve ontwikkeling jeugd Beschermende factoren in opvoeden en opgroeien*. Nederlands Jeugd Instituut

Kennisbank. (2006). *Brotherhood.* Geraadpleegd op 2 November 2015, van http://kennisbank.hva.nl/document/359607

Kooijmans, M. (2009). *Battle zonden knokken. Talentcoaching van risicojongeren*. Amsterdam: B. V. Uitgeverij SWP

Koşar, D. (2015). *Voortijdig schoolverlaters* (bachelor scriptie). European Public Administration, Faculteit management en bestuur, Universiteit Twente, Enschede, Nederland.

Luitengaarden, G, van de. (2015) *Transities. Tussen hoop en vrees*. Geraadpleegd op 21 oktober 2015, van, http://www.dewijkin.nl/wp-content/uploads/2015/02/transitiestussenhoopenvrees.pdf

Movisie. (z.d.) *Oriënteer op de verschillende typen van evaluatie.* Geraadpleegd op 29 december, 2015, van, https://www.movisie.nl/startmotor-sociale-wijkteams/pdf/evaluatie-typen-van-evaluatie.pdf

Movisie, (2014). *Betrek uw doelgroep bij de Jeugdwet.* Geraadpleegd 4 januari 2016, van: https://www.movisie.nl/artikel/betrek-uw-doelgroep-jeugdwet

Middelesch, J., W. (2015). *Welzijn in Nieuwe Stijl in de decentralisatie van de jeugdzorg. Een onderzoek naar de impact op het dagelijks werk van de professional (bachelor scriptie).* Bestuurskunde, Faculteit Behavioural, Management and Social sciences, Universiteit Twente, Enschede, Nederland.

NISB. (2015) *Maatschappelijke rol van sport- en beweegaanbieders*. Geraadpleegd op 20 oktober 2015, van, http://www.nisb.nl/weten/kennisgebieden/sport-en-bewegen-in-het-sociaal-domein/argumenten-voor-sport-en-bewegen-in-sociaal-domein/maatschappelijke-rol-van-sport-en-beweegaanbieders.html

NJI. (z.d.). *Delinquentie.* Geraadpleegd op 5 Oktober 2015, van http://www.nji.nl/nl/Databanken/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Delinquentie

Rijksmuseum. (2014). *Multiculturele samenleving*. Geraadpleegd op 27 oktober 2015, van: https://www.rijksmuseum.nl/nl/ontdek-de-collectie/tijdlijn-nederlandse-geschiedenis/multiculturele-samenleving

Rohof, J. (2013). *Creative Citizens. Creative burgers in het CMV-onderwijs*. Nijmegen: Uitgeverij wAarde

Rosmalen, J. (1999). *Het woord aan de verbeelding. Spel en kunstzinnige middelen in het sociaal agogisch werk.* Houten: Bohn Stafleu Van Loghum

Rosmalen, J., van. (2012). *Het woord aan de verbeelding. Spel en kunstzinnige middelen in het sociaalagogisch werk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Sleegers, R. (2014). *Futsal Chabbab, verbindende jongerenwijkaanpak. Werkblad beschrijving interventie.* Utrecht: Movisie

Sleegers, R. (2013). *Futsal Chabbab, verbindende jongeren-wijkaanpak*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Strijen, F. van. (2009). *Van de straat. De straatcultuur van jongeren ontrafeld.* Amsterdam: BV Uitgeverij SWP Amsterdam.

Tandem & Futsal Chabbab. (2015). *OWE ONDERZOEK EN INNOVATIE. Integrale opdracht.* Nijmegen: CMV.

Tandem Welzijn. (2011). *Individuele begeleiding van jongeren. Uitgangspunten en handvatten voor de praktijk.* Geraadpleegd 15 Oktober 2015, van http://www.tandemwelzijn.nl/uploads/media/Boekje_IB2011_v1.0.pdf

Tandem Welzijn. (z.d.). *Missie en visie*. Geraadpleegd op 1 oktober 2015, van http://www.tandemwelzijn.nl/over-tandem/missie-en-visie.html

Van Dale. (2015). *Betekenis ' multicultureel '*. Geraadpleegd op 27 oktober 2015, van: http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/betekenis/nederlands/multicultureel#.Vi9KNPkvfIU

Verhaar, J. (2009) Projectmanagement. Een projectmatige aanpak van evenementen. Boom Lemma

Verhagen, P. (2012). Ondernemen en innoveren in zorg en welzijn. Van signaal naar succesverhaal. Bussum: Uitgeverij Coutinho

Vliet, K. van, Duyvendak, J.W., Boonstra N. & Plemper, E., (2004). *Toekomstverkenning ten behoeve van een beroepenstructuur in zorg en welzijn*. Onderzoeksrapport.
ess B.V.

Vuurrood. (2015). *Social media gebruik onder jongeren 2015*. Geraadpleegd op 21 oktober 2015, van http://www.vuurrood.nl/2015/sociale-media-gebruik-onder-jongeren-2015/

Wiertzema, K. en Jansen, P., (2011). *Basisprincipes van communicatie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.

Wilken, J., (2015). *Re-professionalisering.* Onbekend: Maatwerk vakblad voor maatschappelijk werk.

Youchooz.nl. (z.d.). *Wat ga je doen?* Geraadpleegd op 28 december 2015, van: http://www.youchooz.nl/beroepen/jongerenwerker/59/wat_ga_je_doen/1

Bijlagen

Bijlage A: Onderzoeksplanning

	Deelvragen	Onderzoeksactiviteit	14 – 18 sept.	21 – 25 sept.	28 sept-2 okt.	5 – 9 okt.	12 – 16 okt.	19 – 23 okt.	26 – 30 okt.	2 – 6 nov.	9 – 13 nov.
1	**Wat is het activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?**	- **Deskresearch**	X	X	X	X	X	X	X		
		- In gesprek gaan met betrokken partijen:									
		<u>Jongerencentrum Staddijk</u> Pleun & Carolien			X						
		<u>Jongerenwerkers</u> Neerbosch-Oost, Gokhan Cift Meijhorst, Thijs Olde-Oldhof Willemskwartier, Indra Knoops				X					
		<u>Straatcoach</u> Harold van den Hurk				X	X				

		Projectleider Inge van den Hoogen								
2	**Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding?**		X							
		Sportservice Zakaria Sylvia Boubakar								
				X X X						
		Coördinatoren Futsal Chabbab Ciat Jamilla								
					X X					
		Trainers Futsal Chabbab Bilal Hicham Niels								
3	**Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er mogelijkheden voor samenwerkingen om methode Saïd voort te laten bestaan?**					X X X				
		Doelgroep 9-16 jr						X		
		- Analyseren en verwerken								

van de informatie

Bijlage B: Transcript Eva Morrenhof, jongerenwerker

Geïnterviewde: Thijs Olde Olthof. jongerenwerker Tandem, aangeduid als T

Interviewer: Eva Morrenhof
verder aanwezigen: Gillyano Njauw, Jozan Drost

- Wat is het activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?

- Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding?

- Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er samenwerkingsmogelijkheden voor de uitvoer of de inbedding van de methode Saïd?

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van

huiswerkbegeleiding

behoeftes van de doelgroep op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

behoeftes van de professionals zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

organisaties waar mee samengewerkt kan worden

Eva: Nou wij zijn dus een onderzoek aan het doen naar het activiteitenaanbod voor jonger tussen 9 en 16 jaar in de wijken Willemskwartier, Meijhorst en Neerbosch oost. Topics die ik wil bespreken in dit interview zijn; wat er in de wijken speelt, wat is het activiteiten aanbod? wat zijn de behoeftes van de professionals en de betrokkenen? de jongeren in de wijk en Futsal Chabbab. Uhmm wil ik eerst beginnen met een introductie, kun je mij vertellen wat jou rol is in de wijken?
T: Uhh ik ben jongerenwerker in Dukenburg, in Zwanenveld, Tolhuis en de Meijhorst voornamelijk ambulant jongerenwerk. Dit betekent dat ik voornamelijk op straat te vinden ben en contact maak met de jongeren, ik bevind me in hun leefomgeving, leefwereld laat maar zeggen. En vanuit daar ga ik opzoek naar plannen of iedeen die ze zelf hebben dus eh nieuwe activiteiten opzetten, ik kijk welke jongeren wat meer aandacht nodig hebben en welke individuele begeleiding nodig hebben. Maar ook andere dingen ehh ik krijg ook overlast meldingen ehh en ja dat een beetje.
Eva: Ok
T: kort en bondig.
Eva: en kun je wat vertellen over de verschillende wijken? ehh voornamelijk Meijhorst..
T: of ik wat over de Meijhorst kan vertellen?
Eva Ja?
T: Ja ehh de Meijhorst staat wel een beetje bekend als uhh hoe zeg je dat de achterstandswijk in Nijmegen denk ik..
Eva: hmhmm
T: Komt denk ik door een aantal jaar geleden, toen is er het een en ander voorgevallen. uhh dat de jongeren in opstand kwamen tegen de politie en ehh ik weet verder ook niet helemaal precies hoe dat is gegaan maar ehh toen ik dus net werd aangenomen en ze zeiden Meijhorst word een van jouw wijken, toen dacht ik wel ff van oehh okee. Ik weet sws dat als je daar doorheen rijdt, je ziet eigenlijk alleen maar buitenlandse mensen. Vrijwel alleen maar en toen dacht ik wel van oehh maar ik kwam er eigenlijk al heel snel achter dat het eigenlijk een hele toegankelijke wijk is en dat de jongeren heel erg gewend zijn aan jongerenwerkers, wijkagenten en ze zijn heel benieuwd naar wat je komt doen, uhh ze zijn geïnteresseerd in je.
Eva: uhuhm
T: Dusja eigenlijk ging dat eigenlijk wel heel makkelijk, als ik het dan bijvoorbeeld vergelijk met Zwanenveld waar ik dan ook zit daar zijn jongeren veel meer wantrouwig van wie ben je, en dat kennen ze eigenlijk niet. En ik heb het idee dat in de Meijhorst zoveel aandacht is besteed toen met

die problemen..
Eva: ja, ken je dan Harold van den Hurk ook?
T: Ja ja
Eva: ja daar hebben wij gister ook een interview mee gehad
T: Ohja van de straatcoahes
Eva: Ja van de straatcoaches dat was wel leuk.
Eva: dus er is eigenlijk niet heel veel overlast momenteel in Meijhorst?
T: Uhmm nee, ik krijg wel eens af en toe een mailtje binnen, van de week nog dat een paar jongens ruzie hadden, en dat er rotzooi wordt gemaakt op een heel klein plekje , maar dat zijn zulke kleine dingen dat je dat niet echt overlast kan noemen.
Eva: oke, en kun je wat vertellen over de samenstelling van de wijk? qua etniciteiten enzo?
T: Ja divers, ehh heel veel nieuwkomers ook in Meijhorst, Somalische jongeren. Uhhh ja echt van alles eigenlijk, Marokkaanse jongeren, Turkse jongens, Antilliaanse jongens ja echt alles heb je wel ook Nederlandse jongens.
Eva: en meisjes
T: ja ook
Eva: maar wel wat minder?
T: ja toch echt voornamelijk met jongens, die kom je ook meer tegen op straat, dat is nou eenmaal zo en uuuhmm ja eigenlijk gaat iedereen wel met elkaar om. Ja dus ik zie niet echt uhmm jaa.
Eva: Zijn er ook ehh vroegtijdig schoolverlaters? zitten die daar veel tussen? heb je daar zicht op?
T: Nja durf ik zo niet te zeggen, ja die zitten er altijd wel bij maar of dat meer is als in de andere wijken dat kan ik niet echt zeggen.
Eva: en hoe onderscheidt de Meijhorst zich dan van andere wijken?
T: wat Meijhorst onderscheidt?
Eva: Ja zijn er typische kenmerken van de Meijhorst, waarin onderscheidt Meihorst zich of zijn er dingen waarvan je zegt: ja dat is nou echt Meijhorst..
T: Ja ik doen dan vooral ambulant jongerenwerk en ik ga dan naar vindplaatsen van jongeren en kijk in de Meijhorst heb je gewoon een standaard plek en dat is de d ehhh voetbalkooi.
Eva: Kruijfcourt?
T: ja nee tis geen kruijfcourt, maar het is wel een soort kruijfcourt.
Eva: hmmhmm
T: en daar staan alle flats omheen en ik heb echt het idee dat de vaste plek is voor de jongeren ook in de leeftijdscategorie die jullie zoeken, uhh 9 tot 16, uhh en ja mensen kennen elkaar allemaal heel goed en mensen ja ehh en de moskee zit er ook langs en die willen ook graag helpen. We hadden bijvoorbeeld van de zomer een activteit en dan hadden we stroom nodig, drinken, water en dat konden we allemaal daar krijgen. Iedereen wil helpen en alles is heel gemoedelijk eigenlijk.
Eva: Ja
T: ja en mensen willen ook zelf toezicht hebben op de kooi, dat iedereen mag voetballen en zulke dingen ja en dat is nie in elke wijk en denk dat de Meijhorst zich daarin wel onderscheid.
Eva: Dus eigenlijk heel vriendelijk en samen en ehh de social cohesie is daar goed zegmaar
T: Jah, denk ik wel ja
Eva: okee en zijn er ook burgerintitiatieven?
T: burgerintitiatieven..
Eva: Ja zegmaar intitiatieven die door mensen uit de wijk zelf zijn opgezet..
T: ehh niet zo dat ik weet eigenlijk nee
Eva: nee oke
T: die zullen er vast wel zijn trouwens.
Eva: En de sleutelfiguren in de wijk? je had het net al over Marzouk.. en andere sleutelfiguren?
T: ja ehh net al die moeders die ik zei, die moeders die toezicht willen houden op de kooien zijn ook wel sleutelfiguren, en je hebt een aantal jongeren van 18+ die vaak wel willen meehelpen met activiteiten voor de kleinere doelgroep. Uhh sleutelfiguren waar ik dan ook wel mee samenwerk is uhh, straatcoaches ja eh Marzouk, Sportservice ja..
Eva: oke en dan komen we aan bij het activiteitenaanbod, welke organisaties richt zich op de jongeren tussen 9 en 16 jaar?
T: In de Meijhorst?
Eva: Jah
T: phoeehhh ehhmm Tandem, straatcaoches weet ik niet echt of ze activiteiten doen. Ik weet wel dat ze ook af en toe van die weerbaarheidstrainingen doen.
Eva: jah dat klopt
T: en dan meer eenmalige activiteiten, en dan ehh Tandem, Futsall, Sportservice, ja en vanuit de

basisschool worden ook dingen gedaan
Eva: is dat een brede school of nog niet?
T: ja de Meiboom, ik weet eigenlijk niet volgensmij wel
Jozan: ja dat is een brede school, wat jij bedoeld is in Neerbosch oost. Weet jij toevallig het contactpersoon van sportservice? wie daar trainingen enzo geeft.
T: ja dat is in de wijken verschillend, maar ik heb wel van wijk Meijhorst. moet je die nou hebben?
Eva: is dat Zacharia?
T: nee Zacharia is niet Meijhorst, Boerboekar
Jozan: ja als je die hebt?
Eva: Ja we gaan dan ook nog met sportservice in gesprek.
T: ja kijk als wij ehh dan een voetbalactiviteit doen dan is dat eigenlijk wel vaak met sportservice.
Eva: ja
T: en sportservice heeft dan eigenlijk het doel om jongeren naar een sportvereniging, voetbalclub of iets dergelijks te leiden en jongeren kennis te laten maken met verschillende sporten. En mijn werk als ambulant jongerenwerken is dat om de jongeren naar de zaal toe te trekken.
Eva: jah dus een stapje daarvoor eigenlijk
T: Ja eigenlijk wel ja
Eva: toeleiding naar
T: ja en dan kom ik ook wel eens binnen, kijk ik hoe het gaat beetje praatjes maken met jongens beetje op die manier.
(T geeft nummer)
T: die jongen heeft echt nooit tijd trouwens, moet je gewoon een keer op een dinsdag langskomen, dan zijn we altijd in de zaal met sportservice.
Gillyano: en in welke zaal is dat?
T: Sporthal de Meijhorst.
Eva: oke
T: Dinsdag van vijf tot zeven
Eva: oke, en weet je of er ook iets is op het gebied van huiswerkbegeleiding buiten Futsal Chabbab?
t: uhm ja dat is er hehe
Eva: en bij welke organisaties?
T: ik heb begrepen dat ze dat nou gaan doen in de lindenberg
Eva: oke
T: en dat ehh ik weet er verder ook nie heel veel van af..
Eva: en welke partij is dat dan?
T: Ja volgensmij doet Futsall Chabbab dat gewoon zelf. En dan doen de oudere jongeren als voolbeeldfiguur voor de jongeren zelf die huiswerkbegeleiding. Zover ik weet
Eva: hmhmm, en bij de meiboom dat weet je niet wat daar gebeurd?
T: daar is geen huiswerkbegeleiding.
Eva: oke
Gillyano: Dus als ik het goed begrijp is Futsall Chabbab de enigste die huiswerkbegeleiding geeft in de Meijhorst.
T: Nou ehh vanuit Tandem geven we op drie basisscholen huiswerkbegeleiding, in Dukenburg. Zwanenveld, Aldenhof en ehmm nog een andere maar volgensmij zit die nog in de opstart, kan er nou ff niet opkomen. Maar daar zijn wel alle jongeren uit Dukenburg welkom en dat zijn de voornamelijk groep 7,8 en 1e en 2e klas.
Eva: ohja
T: en daarvoor wordt promotie gemaakt op alle basisscholen en volgensmij komen daar ook wel jongeren uit de Meijhorst op af.
Eva: ja dat zal vast wel.
T: maar dat is niet echt huiswerkbegeleiding maar ze noemen het meer schoolondersteuning.
Eva: ohja
T: jah
Eva: En is er in het activiteitenaanbod overlap in de wijk?
T: Overlap, in wat voor manier bedoel je dat in tijd of ehh?? of in wat te doen?
Eva: ja bijvoorbeeld of in het aanbod algemeen en ook of er qua tijd ehh…
T: qua tijd niet volgensmij want Futsal Chabbab zit op andere moment als ik met sportservice Nijmegen op het moment. In wat we doen zeker wel ehh de grootste behoefte van de jongeren in de Meijhorst is toch wel voetballen, dat komt overal eigenlijk toch wel tot uiting. Veel goede voetballers en echt constant aan het voetballen of het nou regent of 40 graden is buiten, sneeuwt, ze zijn altijd aan het voetballen. Dus dat is gewoon ook wat de jongeren willen en daarin hebben we wel overlapping in

activiteiten met Fusal Chabbab. Die biedt alleen maar voetbal aan, wat ik met sportservice doe gaan we ook andere sportactiviteiten opzetten maar het moet wel uit de jongeren zelf komen en tot nu toe komt daar eigenlijk alleen maar voetbal uit.
Eva: jah, en jullie trekken ook geen meisjes aan?
T: uhh das wel de bedoeling ja daar gaan we ons ook nog op richten ja
Eva: ja
T: om daar ook aparte activiteiten mee te doen.
Jozan: en jullie hebben ook zaalvoetbal? of gewoon voetbal?
T: zaalvoetbal en gewoon voetbal ook
Eva: ook buiten?
T: ja
Eva: en welke veldjes gebruiken jullie dan?
T: ja dat veldje bij die Kooi wat ik net ook zei
Eva: ohja die kooi ja
T: weet je wel waar die zit toch?
Eva: het middelpunt van de meijhorst haha
T: ja het is eigenlijk niet echt het middelpunt maar daar leeft het een beetje allemaal
Eva: de broedplaats
T: jaa
Gillyano: zijn er ook nog andere sportactiviteiten die worden aangeboden daar?
T: uhhh volgensmij niet
Eva: andere voetbalclubs?
Jozan: ja bij staddijk zitten wel veel andere organisaties maar dat is voor een andere doelgroep denk ik ofnie? volgensmij boogschieten enzo
T: ja dat zou best kunnen maar dat is dan niet echt in de meijhorst. Ja je hebt trouwens ook wel een paar jongens die doen kickboxen maar waar ze dat precies doen dat weet ik niet. En laatst ja en jongen die deed iets van hockey dacht ik, zou echt niet weten waar maarja dat hoor je dan wel eens, ja dat
Eva: Oke nou uhh we hadden het er net al een beetje over maar wat denk jij wat de behoefte is van de jongeren wanneer het aankomt op benadering en begeleiding? waar licht de vraag van de jongere?
T: de vraag van de jongere, ja de jongeren willen gewoon met respect behandeld worden uhm en als je dat dan omzet naar activiteiten dan moeten de activiteiten laagdrempelig zijn, dat is ook wel wat wij nastreven vanuit Tandem om de activiteiten laagdrempelig te maken en dat het voor iedereen toegankelijk is. Kijk je ziet vaak dat nieuwkomers een beetje worden buitengesloten uhh omdat ze de taal slecht beheersen, ik noem maar iets, en wij proberen die ehh wel gewoon te trekken en iedereen is welkom, iedereen kan doen wat ie wil, je kan alles doen wat je wil in principe. ehhm ja dat.
Eva: is er ook een bepaalde methodiek die jullie gebruiken?
T: in het werken?
Eva: in de benadering van de jongeren
T: we hebben niet echt een bepaalde methodiek die we gebruiken, iedere jongerenwerker werkt op zijn eigen manier denk ik ehh zoals ik werk wordt ook wel outreachende werken genoemd hehe ik ga gewoon echt letterlijk de wijken in en ik praat gewoon met jongeren
Eva: ja
T: en hoe het kan dat weet ik niet maar tot nu toe werkt het altijd nog, ik denk dat het komt omdat ik me gewoon open opstel en geen vooroordelen heb. Als er iets gebeurd dan bekijk ik het verhaal altijd van twee kanten. ja dat eigenelijk en ja.
Eva: ja, respect is inderdaad wel eehh dat kwam ook in andere interviews naar voor dat dat belangrijk is. en waardigheid en zelfvertrouwen. aanzien is ook belangrijk
T: ja je moet altijd wel rekening houden met jongens die de baas zijn in de groep om in te schatten hoe die reageert op situaties.
Eva: ja
Jozan: is dat lastig om daar op in te spelen?
T: ja op een gegeven moment heb je dat wel een beetje onder de knie en weet je wel welke jongere je kunt ‘gebruiken’ om het maar even zo te zeggen zodat je zelf geen vies werk hoeft te doen, ja, eigenlijk gaat dat vanzelf.
Eva: dat voel je aan
T: ja op een gegeven moment voel je dat aan ja
E: en waar denk je dat de behoefte van de professionals liggen? op het gebied van jongeren begeleiden
T: ehh waar de behoeftes liggen van de professionals…

Gillyano: kun je bedenken wat ze misschien nog nodig hebben?
Eva: zijn er dingen die missen of anders kunnen?
T: ehhh
Eva: zijn er doelgroepen die uit het oog zijn zegmaar?
T: ja die zijn er altijd wel kijk ehh meiden worden heel moeilijk bereikt weet ik in de Meijhorst. Ehh ja je mist ook een meiden werker denk ik. Ja die mis je niet echt maar in de ideale wereld zou dat wel perfect zijn om die ook te hebben.
Eva: een jongeren meidenwerker?
T: ja een meidenwerker dat gaat toch wel makkelijker. En wat ik persoonlijk mis is toch wel een jeugdhonk ehh ja dat willen ze allemaal een beetje weg hebben. In Dukenburg is momenteel geen een vast jeugdhonk. Ik vind dat persoonlijk ook gewoon wel jammer want ja
Eva: ja
T: Ik ben van mening dat je daar het makkelijkst contact maakt met de jongeren en omdat je daar dan een beetje de overhand hebt en ik denk jongeren die op een gegeven moment uit het oog verliest, dan praat je over 18 plus, niet dat je die allemaal uit het oog verliest, ja die kun je dat toch ook nog makkelijk bereiken.
Eva: ja precies
T: niet echt dat dat een behoeft is maar dat is meer voor mij persoonlijk.
Jozan: dat maakt jou werk makkelijker hahaha
T: nouja niet makkelijk maar ja eh ja het heeft wel zijn voordelen.
Jozan: maar staddijk heeft toch wel een sishabar enzo
T: Ja maar daar word geen gebruik van gemaakt
Jozan: nee?
T: nee, ja kijk staddijk heeft wel een vaste avond op vrijdagavond een vaste ehh ja inloop wil ik het eigenlijk niet noemen, waar jongeren komen maar daar willen ze wel vanaf, ze willen zich gaan richten op 16+ jongeren die moeite hebben met een baan te vinden of een uitkering hebben of geen diploma's hebben daar willen ze zich op gaan richten. Ze hebben nou nog een groep van denk 10 tot 14 jaar zoiets maar tis geen jongeren centrum eigenlijk. Jongeren die moeten ook zelf met een idee komen van oh wat gaan we doen? Bijvoorbeeld met halloween binnenkort hebben ze van die maskers enzo gemaakt maar het is geen vaste vast jeugdhonk zegmaar
Eva: ja, wat zou je willen zien veranderen als jongerenwerker binnen de wijken?
T: pfff eh bedoel je in samenwerking met ehh
Eva: ja gewoon een ambitie die je hebt of gewoon wat je net al zei een doelgroep die je mist of niet bereikt.
T: er is niet echt iets wat ik wil veranderen in de Meijhorst, het gaat eigenlijk wel goed ehh ja ja eigenlijk niks kijk het is meer wat ik net als zij met die jongerencentrum maar dat is meer voor mijzelf verder gaat het eigenlijk wel goed. Samenwerkingen gaan ook wel goed ja dus ehh ja ik zou het niet weten.
Eva: okee wat weet je van het activiteitenaanbod van Futsal Chabbab?
T: ik weet dat Futsal Chabbab ehh ik dacht twee avonden in de week training geeft aan de jongeren. Dat ze zich richten op een doelgroep van 10-13 en 13-16 ehh ik weet dat ze ook een meidenaanbod hebben zaalvoetbal. Ik weet hoe ze te werk gaan. Ik heb zelf een jaar lang stage gelopen in het Willemskwartier waarin is samenwerkte met Futsal Chabbab, dus ik heb het ook allemaal met eigen ogen gezien. Ehm ik heb ook gezien dat het helpt hahaha
Eva: hahaha wat is die methodiek dan?
T: ja dat wordt ook wel methode Said genoemd hahaha
Eva: hahah ja
T: ja ehhh hoe kan ik het beschrijven jongeren gewoon hard stevig aanpakken en zorgen dat ze ook nog goeie cijfers halen op school en inspelen op normen en waarden en respect. Ja ik weet dus dat ze huiswerkbegeleiding geven. En meer kan ik er eigenlijk ook niet over vertellen, ja met de NEC buurtbattle doen ze ook heel veel ja.
Eva: ehhh zou Futsal Chabbab kunnen samenwerken of hun krachten kunnen bundelen met een andere organisatie op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding?
T: ja hahaha ja zeker wel, ik denk in het zaalvoetbal doen ze dan al wel ehh we spreken wel regelmatig wil ik niet zeggen, maar spreken wel over welke jongeren komen bij jou en welke jongeren komen bij ons. Hoe werken jullie, hoe werken wij? Niet dat jongeren shopgedrag gaan vertonen dat ze dan daar en daar. Kijk bijvoorbeeld Said die vraagt bijvoorbeeld 50 cent geloof ik per training en ja voor ons is dat niks maar voor jongeren is dat wel een drempeltje van ja dan ga ik maar naar die gratis voetbal, ik ga geen 50 cent betalen.
Eva: uhu

T: ja zulke dingen moeten we wel voorkomen en daar zou wel een samenwerking kunnen zitten, dat we zoiets samen gaan doen, maar daar zit wel het verschil ook dat wij een non-profitorganisatie zijn en Futsall Chabbab in principe niet.
Eva: ja
T: hoop ik dat ik dat goed zeg maar dat is wel toch?
Jozan: Ja ze hoeven geen geld te verdien aan de 50 cent ze krijgen ook gewoon subsidie maar..
T: jajaja
Jozan: maar zij zijn zelfstandige en jullie worden door de overheid gefinancierd
T:ja precies
Eva: ja er moeten allemaal materialen aangeschaft worden van een bepaald budget
T: ja en als ik naar de huiswerkbegeleiding kijk ehmm ik weet niet hoe dat gaat eigenlijk. Ik heb het zelf meegemaakt in Willemskwartier maar dat is inmiddels alweer twee jaar geleden. Ja je moet daar wel de juiste mensen voor hebben vind ik ehh ik weet niet of dat nou nog steeds zo gaan maar toen werden er dus oudere jongeren in de wijk ingezet om de kleinere te helpen
Eva: uhu
T: ja naar mijn mening ging dat niet helemaal vlekkeloos om het zo maar te zeggen maar ja je zag wel dat jongeren beter punten gingen halen en of dat dan aan die huiswerkbegeleiding lag ja dat weet ik dan niet of dat ze gewoon hard worden aangepakt.
Eva: maar niet vlekkeloos, hoe bedoel je dat dan? de samenwerking tussen de jongeren zelf of?
T: Ja je hebt wel jongeren die het serieus nemen, oudere jongeren die zeggen van oke ik ga helpen, maar ik kan niet geloven dat alle jongeren dat serieus nemen. En ja daar zou wel wat meer begeleiding bij mogen zijn denk ik. En daar zie ik zeker een samenwerking in met bijvoorbeeld Tandem. Niet dat wij hoog opgeleid zijn en jongeren alles kunnen leren
Eva: hooggeleid haha
T: hahaha hooggeleid ja maar dan weet je in ieder geval dat het serieus wordt gedaan en serieus wordt genomen en het is ook weer een ingang voor ons om de jongeren beter te leren kennen.
Gillyano: maar denk jullie dat jullie dezelfde doelstelling hebben voor de zaalvoetbaltrainingen. Want jullie organiseren zaalvoetbaltraining en Futsal ook
T: Futsal Chabbab wil jongeren voor denk ik veranderen, ja ik weet niet of veranderen een goed woord is maar ja eigenlijk wel
Eva: in de goede zin
T: maar die worden dan meestal ingevlogen, ingezet door de gemeente, in de wijken waar het dan wat minder goed gaat, tenminste dat idee heb ik, om jongeren gewoon ff goed aan te pakken en ja ik denk als ik dan kijk naar sportservice die willen jongeren vooral laten kennismaken met sport. Toeleiden naar een vereniging en mijn rol daarin is om de jongeren wel wat normen waarden bij te brengen van hoe ga je normaal met elkaar om. Maar dat gaat niet zover als bij Futsal Chabbab, bij ons is dat wel meer laagdrempeliger denk ik.
Eva: het gaat meer om de sport ook
T: kijk niet alle jongeren hebben dat nodig he een harde aanpak of willen ehh bij Futsal gaat het ook altijd om competitie, wedstrijd ehhh. De beste voetballers worden bijvoorbeeld uitgenodigd voor een bepaald voetbalteam en zulke dingen dus jongens die gaan er dan ook echt voor. Tis echt een serieuze training, serieuze potjes voetbal, het gaat er gewoon fel op en bij ons is het gewoon wat meer open, ook voor de jongeren die misschien wat minder kunnen voetballen. Ik zeg niet dat dat bij Futsal niet kan maar bij ons kan dat denk ik wel wat makkelijker voor zulke jongens.
Eva: Oke, uhm waar moet er rekening mee worden gehouden als Futsal Chabbab een andere vorm aan neemt binnen de wijk?
T: Als ze een andere vorm aannemen hoe bedoel je dat?
Eva: bijvoorbeeld als ze onder Tandem vallen of als zelfstandige verder gaan..
T: pfff eehhh jaa ik weet het echt niet, ik denk dat er gewoon meer samengewerkt moet worden maar dat is sowiezo wel logisch denk ik.
Eva: jaa
T: Kijk ik zei al dat er al wel veel wordt samengewerkt en besproken en gepraat word over hoe we handelen en weet ik het allemaal. Maar gewoon ook echt samen samenwerken. Ook samen die dingen oppakken ja dat zou wel kunnen.
Jozan: Dus daar zou Futsal Chabbab ook nog dingen in kunnen ontwikkelen en ehh
T: ja denk ik wel
Jozan: en verder in kunnen gaan
T: ja maar wij zelf ook ik denk dat vanuit Tandem ook geleerd kan worden van Futsal Chabbab. Kijk ze hebben hun eigen stijl, begeleidingsstijl ehh ja daar zouden wij ook van kunnen leren.
Jozan: maar dat is het lastige denk ik als je hetzelfde aanbod hebt om geen concurrenten te worden

maar juist krachten te bundelen en ehhh om te zorgen dat je er allebei beter uit komt.
T: ja precies, dat proberen we ook zo goed mogelijk, naar mijn mening gaat dat vrij goed ja.
Eva: waar liggen er kansen en bedreigingen in de wijk? wat is een kans in de Meijhorst?
T: als we het hebben over activiteiten?
Eva: ja
T: oke een kans is ja er is een grote groep meiden in de Meijhorst die vrijwel niet tot nauwelijks bereikt wordt en dat is echt wel een kans. Er is bijvoorbeeld ook een grote groep Somalische meiden en je kan mij niet wijsmaken dat die allemaal geen behoefte hebben om te sporten ehh ja en een oudere doelgroep zou denk ik ook wel ehh zou ook meer in kunnen zitten, maarja het moet ook zelf uit die jongeren komen, sommige jongeren vinden het wel prima zo
Eva: uhu
T: en ja dan vinden wij het ook prima en als het ook goed gaat op school en lekker gaat thuis, ja dan zie je jongeren ook minder vaak. Maar ja dat kan dan ook wel weer negatief zijn, dat je ze dan helemaal niet meer ziet. Een andere kans is denk ik ook wel de activiteiten groter te maken in samenwerking ehhh
Eva: met NEC?
T: ja eh bijvoorbeeld
Eva: en de bedreigingen?
T: ja ehh bedreigingen, ehh als ik kijk hoe het er nu voor staat bij sportservice en Tandem, Ik moet eigenlijk zeggen JWD jongerenwerk Dukenburgh, en Futsal ja ze bieden allebei zaalvoetbal aan en een bedreiging is dan dat de jongeren gaan shoppen. Dat ze gaan zeggen we vinden het daar leuker, of daar leuker en daar hoeven we niet te betalen en hier wel en ja dat is wel een bedreiging. Maar we doen wel ons best om dat te voorkomen.
Eva: en heb je ook al gesignaleerd dat dit gebeurd?
T: ik signaleer dat zelf niet, want ik kom niet bij activiteiten van Futsal ofzo maar er zijn wel signalen die ik krijg van hogerop laat maar zeggen.
Eva: ja
Jozan: en lijkt het je niet goed voor jezelf om een keer te gaan kijken daar?
T: ja dat denk ik wel ja, ik moet wel zeggen dat ik echt pas twee weken geleden ofzo van ehh Yunis is ofzo geeft volgensmij training in de Meijhorst en die is pas aangenomen bij Tandem ook als jongerenwerker ehh van dat die daar op die en die dag zitten van zolaat tot zolaat en dat ie tegen me zei van kom een keer langs dan zien de jongeren dat jij daar ook werkt want volgensmij komen er dan ook heel veel jongeren die jij dan niet ziet. Dus dat was ook nog mijn plan en dat moet ik ook zeker doen, zeker slim.
Gillyano: en Yunis is ook een jongerenwerker van de Meijhorst?
T: ja hij is jongerenwerker en volgensmij zit ie nou in ehh maar daar hebben jullie voor de rest niks mee te maken, maar ik weet dat hij al vrijwilligerswerk deed bij Futsal en trainingen geeft
Eva: ja volgensmij was dat toen we ook bij die training waren had ie hem ook aangewezen van dit is jongen die hier heeft gevoetbald, is vrijwilliger geworden en hij is nu doorgegroeid tot jongerenwerker
T: ja ja hij is echt pas aangenomen, denk ik een maandje geleden ofzo
Eva: okee heb je nog een advies wat je ons wilt meegeven voor dit onderzoek?
T: ja hahah je moet Marzouk spreken
Eva: oke marzouk spreken
T: ja kijk weetje ik ben net nieuw dus ik weet ook nog niet alles precies, ik ben nog een beetje jah niet zoekende maar tis voor nog even kijken waar de lijntjes liggen en waar die eventueel korter kunnen. Ja Marzouk werkt al ik weet niet hoeveel jaar in Dukenburg en in het jongerenwerk dus die heeft daar sowiezo beter zicht op. Verder nog adviezen ja ehh kom een keertje langs bij de training op dinsdag avond, hebben jullie ook bij Futsal gedaan dus ja dan kun je een beetje vergelijken misschien hoe wij te werk gaan en hoe hun te werk gaan ehh want ik durf daar ook niet veel over te zeggen van we doen het helemaal anders of helemaal gelijk dus ja dat weet ik zelf ook niet. Hebben jullie nog niemand van Sportservice gesproken?
Eva: nee
T: oke
Eva: heb je nog iets toe te voegen aan het gesprek?
T: nee

Bijlage C: Transcript Gillyano Njauw, jongerenwerker

Geïnterviewde: jongerenwerker Tandem, Gokhan Cift aangeduid als GC & Stagiaire Sharita (S)

Interviewer: Gillyano Njauw (GN)
verder aanwezigen: Eva Morrenhof (EM)

- Wat is het activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?

- Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding?

- Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er samenwerkingsmogelijkheden voor de uitvoer of de inbedding van de methode Saïd?

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van

huiswerkbegeleiding

behoeftes van de doelgroep op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

behoeftes van de professionals zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

organisaties waar mee samengewerkt kan worden

GN: Allereerst bedankt dat je wilt deelnemen aan dit interview en dat je hier de tijd voor wilt nemen.
S: Mag ik ook een vraag stellen? Waarom hebben jullie voor deze uh, voor Tandem en Futsal gekozen, om jullie afstudeeropdracht te doen of waar gaat jullie opdracht precies over?
GN: Uhm ja, ons opdracht is om een ja, om de activiteitenaanbod in de wijken waar Futsal Chabbab actief is in kaart te brengen, en overlap aan activiteiten in de wijken en om eventuele mogelijkheden voor samenwerkingen binnen verschillende organisaties, ja ook in kaart te brengen.
EM: Het is eigenlijk een opdracht vanuit de gemeente. En uit het onderzoek dat wij doen komen een aantal scenario's uit wat dan, uhhh, het beste zou zijn voor alle partijen en uhhh
GN: de meest efficiente..
EM: ja en dat wordt gepresenteerd aan de gemeente en als zij daar iets in zien dan, dan gaan zij dat uitvoeren.
GC: Hmmm, duidelijk
S: Hmm oke. En waarom zit hier dan Tandem in plaats van Futsal?
EM: Het is een samenwerking
GN: We vragen zowel Tandem als Futsal, maar ook andere organisaties die in de wijk zijn waarvan wij denken dat van toepassing zal zijn voor dit onderzoek.
GC: Wie dan bijvoorbeeld hebben jullie gevraagd?
GN: We hebben straatcoach Harold bijvoorbeeld uhh gister geïnterviewd.
EM: Mensen van sportservice.
GC: Ja
GN: Uhh, we willen de jongeren zelf interviewen. Sportservice willen we interviewen, een jongen Zakaria volgens mij, die zit in Neerbosch-Oost.
GC: Ja
GN: Die hebben we gister toevallig mee kennis gemaakt. Uhh Jaaa, met hun willen we eigenlijk…
EM: Futsal Chabbab die krijgt subsidie vanuit Tandem en Tandem die krijgt dan subsidie voor het jongerenwerk en een klein gedeelte daarvan uh, gaat zeg maar naar Futsal Chabbab. En na 2017

uhhhh ja stopt die subsidie en uhhh moet er opnieuw gekeken worden naar wat zijn dan weer de mogelijkheden, want ze willen de methode Saïd wel behouden, want ze zien dat het werkt. Maar dan is het…
GN: Ze willen kijken hoe het zo efficiënt mogelijk uitgevoerd kan worden, want als er overlap aan activiteiten zijn dan kan je het misschien wel bundelen om….
GC: Hmmmm okeee, duidelijk.
S: Jaa, maar dat wilt de gemeente eigenlijk toch allang, Futsal brengen onderbrengen bij Tandem, toch?
GN: Ja maar nu is het zo van dat er vanaf 2017, of hmm in 2017 moet er een nieuw plan komen van hoe kunnen we dat het beste doen. En met dit onderzoek hopen we dat in kaart te kunnen brengen.

Hmm. Ik heb hier een aantal vragen, als we als eerst kunnen beginnen met wat jouw rol is en wat er speelt binnen de wijk?

GC: Oke, staat dat ding al aan?
GN: ja het staat al aan.
GC: Ja, Mijn naam is Gokhan en ik werk nu al ruim 4 jaar bij Tandem en al anderhalf jaar bij Neerbosch-Oost. Uhhmm, wat doe ik? Wat doe ik? Hmmm ja goed we hebben sinds kort een nieuw speerpunt binnen de organisatie, dus wij richten ons met name op het preventieve. Dat houdt in de basischool, groep 7 en 8 en de 1e en 2e van het voortgezet onderwijs.
GN: Welke leeftijdscategorie is dat dan?
GC: Van 10 tot 14 ongeveer. Daar geven we dus preventieve voorlichtingen, dat kan zijn over bijvoorbeeld gaan over vuurwerk, cyberpesten, seksualiteit als daar behoefte voor is, dat soort thematisch bijeenkomsten hebben we dan. Daarnaast doen we ook aan talentontwikkeling. Ook van 10 iets verder tot 18 ongeveer. Jongeren mogen met ideeën komen om activiteiten te organiseren. Kijk vroeger was het aanbodgericht werken wat we deden, toen hadden we activiteiten en daar mochten jongeren op aansluiten. Tegenwoordig werken we dus vraaggericht en moeten jongeren met activiteiten komen die ze willen gaan doen en wij ondersteunen en faciliteren alleen nog maar. Dus jongeren kijken en we gaan stap voor stap kijken wat ze daarvoor nodig hebben. En we begeleiden ze daar gewoon in. En we proberen daarin te kijken van wat zijn jouw kwaliteiten en wat zijn jouw euhmm ehmm, knelpunten en valkuilen en we proberen ze dan samen te ontwikkelen.
EM: en dat is voornamelijk dan in Neerbosch-Oost dan?
GC: Ik zit in heel west.
GN: En daar valt Neerbosch-Oost onder? En?
GC: ahaha ja jij komt niet uit Nijmegen he? Daar valt Neerbosch-Oost, dat is mijn uitvalsbasis eigenlijk. En Heseveld, Waterkwartier en Wolfskuil, ja.
GN: Hmm je had het net over talentonwikkeling, over welke activiteiten hebben de jongeren in het verleden behoefte aan?
GC: Dat is ook heel wijk specifiek.
GN: En als we nou kijken naar Neerbosch-Oost.
GC: Hmmmm jaa, als het gaat om Neerbosch-Oost, dan is het echt kickboksen, is een hot item daar in de wijk.
GN: Okee,
GC: Voetbal sowieso een hot item, uhhh jaa uitstapjes en dergelijke willen ze ook nog wel eens gaan doen. uuuuuhhhhmm jaa voor de meiden dansen en ja basketbal en dat soort dingetjes.
En ja ik heb het weleens geprobeerd om ze gitaarles enz te geven, maar ja dan wordt er een gitaar gejat en dan jaa moet je daar weer achter aan gaan.
EM: hahahah
GN: hahahah
GC: Ja dat soort dingen.
GN: hmm ja en die kickbokslessen, jullie zorgen ze dan dat ze ergens terecht kunnen?
GC: Juist
GN: en bij welke organisaties sluiten ze dan aan

GC: kijk weet je wat het is wij jongerenwerkers zijn puur een soort van doorgeefluik
GN: Ja de bemiddelaar
GC: Juist
Jongeren weten niet waar ze terch moeten, wij steken er laagdrempelig op in, maken er contact, zorgen dat we die vertrouwen winnen, en kijken waar we ze dan grofweg kunnen dumpen, loodsen of plaatsen.
GN: Zodat zij dat weer verder kunnen af handelen.
GC: Precies precies. Die daar gewoon verder kunnen in hun ontwikkeling, anders blijven ze gewoon thuis, zitten playstationnen of iets dergelijks. Daar schieten ze ook verder niets mee op. Wie we daarvoor nodig hebben, ja dat zijn de bekendere partijen in de wijk. Uhhh, Maty's gym en uhh weet ik veel, uhh.
GN: En wat is **Maty's Gym**? In ?
GC: Die zit volgens mij in uhh Lindenholt, en uhh dan heb je **Fight for Glory** die heb je in uh Heseveld. Dat soort dingen.
GN: En die zijn dan buiten de wijk? In Neerbosch-Oost heb je geen sportverenigingen?
GC: Nee, Nee.
GN: En uhmm voetbal? Hebben jullie dat wel in uhhhh Neerbosch-Oost?
GC: Ja een voetbalclub, **Quick**. De meest dichtstbijzijnde. Maar de meeste jongens, van wat zal het zijn, 14, 15 tot en met 18. Die hebben nou een overstap gemaakt naar **Keizersstad**.
GN: En dat is?
GC: Een nieuwe club.
GN: En is dat in Neerbosch-Oost?
GC: Nee dat is ook niet in Neerbosch-Oost**,** nee dat is ongeveer wat zal het zijn 10 minuten fietsen ofzo van Neerbosch-Oost, maar dat is een club voornamelijk bestaand uit allochtonen en dat zijn die jongens van Neerbosch-Oost die overal zeg maar weg worden gekicked bij andere clubs en die komen daar dan en die trainers die daar zitten die hebben wel de capaciteiten die dit soort jongens te begeleiden zeg maar. Een beetje discipline zeg maar.
GN: Hmmm jaa.
GC: En wat we daarnaast doen, het is niet zo dat we alleen maar een doorgeefluik zijn, we kijken daarna ook naar oke, wat zijn de mogelijkheden. Heb jij uhh uhhh financiën nodig voor uhhh om je in te schrijven voor zo'n training of iets dergelijks. We zorgen dan dat **stichting leergeld** en dat soort dingen worden aangevraagd. Dus wij als jongerenwerker zijn ook intermediair bij stichting leergeld.
GN: Ok.
GC: Ja.
GN: En dan gaat het om veldvoetbal he?
GC: Alles, maakt niet uit. Je hebt op jaarbasis ongeveer 225 euro ofzo wat je kan aanvragen voor kinderen tot en met 18 jaar. Ja er zijn heel veel potjes.
En uhhh jaa. Wat heel belangrijk is voor ons is dat uhhhh die samenwerking met Futsal. En waarom. De meeste jongeren die houden van voetbal in Neerbosch-Oost, meisjes tegenwoordig trouwens ook. En uhhh uhmm wat we daarin doen is dat we een soort van cirkeltje vormen om de jongeren heen. Dan zit Futsal zit daar, de basisschool of het voortgezet onderwijs, zitten wij als jongerenwerk bij, dus als de jongetje zich ergens misdraagt wordt hij aangepakt uh bij Futsal. Dus gedrag is echt belangrijk. Dus hoe je je gedraagt in de wijk, dat zorgt er voor dat je mee voetbalt of niet. En dan maakt het niet uit of je nou Messi bent of niet.
GN: Jaa, dat is die methode.
GC: Precies dat is die methode en dat zorgt er dan wel voor dat die jongens, vooral in Neerbosch-Oost, omdat het een krachtwijk is. Het is uhhh een van de moeilijkste wijken van Nijmegen. Dat zorgt er wel voor dat die jongens een beetje integreren blijven zeg maar. Dus uhhh ja Futsal …
EM: Zij hebben een heel netwerk om heen.
GC: Juist juist.
EM: Dus als het bij de ene partij niet goed gaat, dan wordt het bij de ander partij uhhh doorgegeven.
GC: Inderdaad consequenties voor de ander. Dus uhh.. niet gedragen bij Futsal is dus ehh niet.. euhh uitsluiting bij het jongerencentrum bijvoorbeeld. Dus uhh dat wordt allemaal goed gecommuniceerd

met elkaar.
GN: En Futsal is de enige organisatie die uhhh zaalvoetbal aanbied in de wijk?
GC: Jaa volgens mij doet Sportservice dat ook.. Maar uhhh dat is niet iets dat structureel is ofzo.. Dat moet je aanvragen vanuit de gemeente en daar moet een bepaalde behoefte voor zijn bla blaa bla blaa.. Ja de methodiek van Futsal is totaal wat anders, uniek denk ik.
GN: Kun je misschien wat meer vertellen over de samenstelling van de wijk? Uhh wat voor soort jongeren er wonen en of er uhhh veel, ja je had het net al gezegd, Neerbosch-Oost is een moeilijke wijk.
GC: uhhh veel criminaliteit, veel laag opgeleide mensen/ouders, veel allochtonen, veel alleenstaande ouders, uuuhmmm jaa geen werk, geen scholing.
EM: bepaalde etniciteit groepen?
GC: Veel Marokkanen, bijna alleen maar eigenlijk, ja clubje somaliers, beetje turken, maar over het algemeen is dat wel de grootste gros zeg maar.
GN: Word er de laatste tijd uhhh veel overlast veroorzaakt in de wijk?
GC: Is dat een vraag?
GN: Want Futsal zit er pas? Of zitten ze er al lang?
GC: Nee Futsal zit er al lang, al heel lang joh.
S: Al 15 jaar ofzo
GC: In Dukenburg zitten zo nog niet zo lang ja. In Neerbosch-Oost zitten ze al heel lang. Maar overlast? Van de doelgroep die Futsal bediend? Nee daar is er geen overlast van.
GN: En vanuit andere doelgroepen?
GC: Ja vanuit andere doelgroepen, ja 18+ lui die niks te doen hebben, geen werk, geen school, niks, een uitkering, hele dag blowen op straat en dan kan het weleens zijn dat er overlast wordt veroorzaakt.
GN: En hoe wordt daar eigenlijk op gehandeld?
GC: uhh daar hebben we de straatcoaches voor, die uhhh die zijn uhh de overlast busters zeg maar. Die komen invliegen dan.
GN: Wat onderscheid Neerbosch-Oost met andere wijken eigenlijk in uhhh Nijmegen?
GC: Ja zoals ik zei al die dingen die ik net noemde, laag sociale economie plus wij hebben daar zeg maar twee keer zoveel jongeren als andere wijken. Relatief gezien als je kijkt naar hoeveel inwoners een wijk heeft, dan zit er Neerbosch-Oost heel veel jongeren. En die gaan ook de wijk niet uit zeg maar. Meestal uhh andere jongeren, vooral Dukenburg bijvoorbeeld, die gasten gaan naar de stad en die gaan naar links en die gaan naar rechts. Neerbosch-Oost gaat nergens heen, klaar.
GN: En dat heeft denk ik ook te maken dat ze ook uhhh geen geld hebben en dus niet de stap kunnen maken om in de stad te chillen.
GC: Ja precies ook dat.
GN: uhhh ja voor ons onderzoek, wie zouden belangrijke sleutelfiguren kunnen zijn die we in uhh ja in Neerbosch-Oost kunnen bevragen.
GC: Straatcoach heb je gehad.
GN: Ja
GC: uhh ik weet niet of je Harold moet hebben of Mimoun of uhh Abdela.
GN: Ja Harold is de coördinator van de straatcoaches en daaronder heb je dan straatcoaches die zelf nog heel actief zijn in de wijk.
GC: Precies, misschien is dat ook handig dat je die ook uhh zou kunnen bevragen.
GN: en uhhh is er eentje die regelmatig is Neerbosch-Oost te vinden is.
GC: Uuhhh volgens mij is dat Abdela of Mimoun. Moet je maar ff opschrijven. Een van die twee.
GN: Mimoun die hebben we gisteren nog gezien, dat is die met die uhhh lange haren.
GC: juist. Die zou je moeten hebben. En uhhm wie moet je nog meer hebben, ja Saïd sowieso van Futsal, die moet je sowieso hebben.
EM: Ja die zien we sowieso regelmatig.
GC: uhhhh mij heb je dan gesproken.
GN: En sportservice, wie is dan uhh…
GC: Ja die zou je kunnen vragen. Wouter Hebbink moet je dan even vragen. Of ja dat is dan weer de

leidinggevende van Zakaria.
GN: Ja oke.
EM: Oh ja.
GC: Dus als je hem belt dan uhh kan je vragen van wie is handig om te interviewen zeg maar. Oehhh hmm wat nog meer.
EM: Brede scholen misschien?
GC: Ja uhh die hebben eigenlijk niks met het activiteiten aanbod. Ja die hebben uhh, ja niets met Futsal, in die zin ja uh groep 1 tot en met 6 ja die hebben daar niks aan. Wel komen die van groep 6 volgens mij net ook, 7 en 8 bij Futsal ook. En natuurlijk ook bij de activiteiten van Tandem. Maar voor de rest uhh nee.
GN: Want welke activiteiten organiseert Tandem eigenlijk in Neerbosch-Oost?
GC: Van alles.
GN: Is dat ook structureel of uhhh hangt het af van de vraag?
GC: Ja ja ja, wij hebben sowieso wekelijks een stuk of 5 open inloop in het jongerencentrum, dus maandag, dinsdag, woensdagmiddag,
EM: Welke jongerencentrum is dat?
GC: Dat is de Jukebox, ja.
GN: Maandag, dinsdag, woensdag middag…
GC: voor de kleintjes
GN: ja
GC: En maandag- en woensdagavond voor de grote jongens. En dan hebben we dan donderdag, dat is dan speciaal alleen voor de meiden. En dat is dan de hele dag bijna. Dat is dan straks voor bijvoorbeeld kinderen van groep 7 en 8. Dat is dan een uur, anderhalf uur of hoelang is dat?
S: uhhhh ja zeg maar van half 5 tot half 6, 6 uur want het loopt ook echt wel uit en voor de grote meiden dan vanaf 6 tot 8.
GC: En dan activiteiten, ja, bedenk maar iets.
GN: Gewoon waar er vraag naar is en daar spelen jullie dan op in.
GC: Precies, dat kan koken zijn, dat kan knutselen, dat kan weet ik veel playstationen, over jongens roddelen, weet ik veel, van alles.
S: Gewoon waar er behoefte aan is.
GN: Zijn er nog andere organisaties die zich voornamelijk uhh ja richten op de doelgroep van 9 tot 16 jaar op het gebied van uhh jaa huiswerkbegeleiding of uh sportieve activiteiten? Want als ik het goed heb zit Futsal daar, Tandem, Sportservice. Zijn er nog andere organisaties?
GC: Vanuit vrijetijdsbesteding, nee. Wij uhh zijn de enige.
GN: En huiswerkbegeleiding?
GC: Huiswerkbegeleiding wordt door Futsal gegeven, Tandem heeft dat ook, maar in Neerbosch-Oost nog niet. Dat moeten we nog opzetten.
GN: Oh maar niet in uh Neerbosch-Oost?
GC: Nee nog niet nee.
EM: dat staat wel op de planning geloof ik.
GC: Yes
EM: We hebben net ook met Thijs een interview gehad. Oud klasgenoot.
GC: Nice. Is ook weer ff anders.
GN: Ja aan de andere kant van de tafel.
GC: Uhuh
GN: ja wat mist er nog volgens jullie op het gebied van huiswerkbegeleiding of uhh.
GC: In Neerbosch-Oost eigenlijk niks, om eerlijk te zijn.
S: Daar ben ik het niet met je eens.
GC: Serieus? Wat dan?
S: Omdat kijk, ik heb vorig jaar bij huiswerkbegeleiding gestaan.
GN: en dat is huiswerkbegeleiding van Tandem?
S: Nee huiswerkbegeleiding van Futsal heb ik gestaan.
GN: ok ok.

S: Maar als je ziet de jongeren in de buurt die hebben eigenlijk heel weinig toekomst perspectief en ze zijn helemaal niet met hun toekomst bezig en ze hebben helemaal geen idee wat hun mogelijkheden zijn. En om teleurstelling te voorkomen denken ze eigenlijk helemaal niet over na en schatten ze hun zelf heel erg laag in en ik denk op zich of het nou vanuit Tandem of Futsal is, maar dat daar wel wat meer begeleiding in besteed zou kunnen worden. Ook omdat juist ook hun ouders laag geschoold zijn, geen diploma's, hebben ze eigenlijk ook helemaal geen idee. En ik heb ook weleens gesprekken met ze over gehad over verder studeren en nu bijvoorbeeld door het leenstelsel dan zijn hun kansen nog kleiner geworden, want hun denken nu van ja hallo ik ga geen schuld opbouwen.
EM: Ja precies.
S: Ik ga wel liever uhh de verkeerde kant op weet je, want dan verdien ik me geld ook maar dan maak ik geen schulden, dus ik mis wel daarin begeleiding, want als je maar 1 persoon in je familie hebt of 1 ouder waar je jezelf omhoog kan trekken dan of een broer of zus dan weet je heb je wel mogelijkheden, maar hun hebben gewoon echt geen idee. Hun denken waarschijnlijk nog niet eens na over de ROC.
GN: ja en dan heb je het over uhhh de jongeren over het algemeen of jongeren die niet bij Futsal zitten, want ik heb begrepen dat Futsal ook een soort van coaching doet op dat gebied. Het begeleiden van jongeren naast school in hun privé situaties.
S: Ja hun bieden natuurlijk wel een mogelijkheid, ze kunnen ook trainer worden en ze hebben doorgroeimogelijkheden en als ze zelf initiatief nemen is er zelfs een mogelijkheid dat iemand met jou mee gaat kijken maar die jongens zijn vaak zo bang voor teleurstelling dat ze daar niet eens durven mee te komen, toch of niet?
GC: Uhuh
S: Of zie ik dat verkeerd.
GC: Nee daar zit wel wat in.
S: Dus ik vind dat daar wel wat aandacht besteed aan kan worden.
GC: Maar dat begint helemaal vooraf.
S: Ja nog op de basisschool denk ik.
GC: Precies. Dat houdt in dat je eigenlijk ouders moet gaan uh trainen.
EM: Ja ik wou net zeggen. Ja want bij de ouders, daar begint het eigenlijk.
GC: Ja daar zijn we nou eigenlijk ook mee bezig, maar dat is niet echt de taak van de jongerenwerker zeg maar.
GN: Op welke manier zijn jullie daar mee bezig dan?
GC: Nou daar zit uhh uhh vanuit Tandem ook weer uhh uhh naschoolse gebeuren, ik weet eigenlijk niet eens precies hoe en wat dat inhoudt. Maar daar gaan ze homestart trainingen en hoe noem je dat, ondersteuning ofzo? Huiswerk, nee, huiswerkondersteuning, nee of opvoedingsondersteuning. Ja daar gaan ze dus uh, opvoedkunde dat klinkt stoerder, maar volgens mij is het gewoon opvoedingsondersteuning daar wat ze gaan doen. En als je daar gaat inzetten dan zorg je er voor dus dat de ouders in ieder geval iets meer competent worden.
EM: En ja die kunnen de kinderen dan weer instrueren.
GC: Precies. Maar Sharita heeft gelijk, die gasten van uh pak hem breed 14-15 jaar tot 19 zelfs ouder die weten eigenlijk niet uhhh..
S: Die hebben eigenlijk geen idee van wat hun mogelijkheden zijn, waar ze goed in zijn, wat ze nog kunnen aanpakken en ja waarschijnlijk weten hun ouders dat ook niet, weet je en dat is gewoon heel jammer.
GC: En dat is jammer want de straatcultuur in Neerbosch-Oost, wat ik net zei iedereen is in de wijk, dus ook de jongens die zeg maar uh gangster zijn in de wijk, die zitten ook in de wijk en die kleinere jongens die kijken daar tegen op. Die denken oohh oke genoeg geld.
GN: En zo is het een hele vicieuze cirkel.
GC: Precies precies. Dus van het een naar het ander.
GN: Uhmm we hadden het net over brede scholen, uhhmm zijn er brede scholen in Neerbosch-Oost?
GC: Ja ja 't Oktaaf. Die zorgen dan voor uhm ondersteuning zoals ik net noemde.
GN: En is dat de enige brede school?
GC: Ja.

GN: En welke samenwerkingen zijn er dan met die brede scholen en bijvoorbeeld Tandem of Futsal, zijn er al samenwerkingen?
GC: Ja ja ja. Zoals ik net al zei, ook van uit het jongerenwerk, ik zei net al in het begin dat wij preventief moeten insteken ook toch?
GN: Ja
GC: Dus dat we contact moeten maken met die gasten die in groep 7 zitten, groep 8. Dus dat houdt voor ons in dat we dan 1 keer in de maand aansluiten op activiteiten die er dan op school zijn. Gewoon om heel laagdrempelig in te steken. Ik was bijvoorbeeld dinsdag of zo was dat, had ik ze de opdracht gegeven om het jongerencentrum op te pimpen en dan te beginnen met de wc's en dan zouden ze dan uh tegelwerkstukken maken en dergelijke. Dan zit je dan daar met ze in de klas beetje gezellig doen enzo. Dus eigenlijk heel laagdrempelig dat je dan contact met ze maakt.
GN: En zo begint het uiteindelijk.
GC: Precies. En als ze dan een keer 16 zijn dat je dan contact heb van heey als er problemen zijn dan weet je bij je moet zijn. Dus dat soort dingen eigenlijk.
GN: Maar huiswerkbegeleiding wordt eigenlijk niet vanuit die scholen gedaan?
GC: euhmm weet ik niet. Goede vraag. Volgens mij wel.
GN: Want ik had begrepen dat de huiswerkbegeleiding voornamelijk geleid wordt door euhh de trainers zelf of de jongerenwerkers zelf of de stagiaires. Want we hadden een gesprek met iemand en die vertelde ja misschien is het handig om samenwerkingen te realiseren waarbij docenten ofzo daar in ook iets kunnen betekenen, omdat zij meer weten over de stof enzo.
GC: Gepensioneerden, dat zou mooi zijn ja.
EM: Maar die zouden in Neerbosch-Oost niet veel zitten, gezien dat een laagopgeleide wijk is.
GC: Ja Ja.
S: Ik denk dat het ook best veel jongeren zijn met moeilijk gedrag. En daar moet je dan ook gewoon gespecialiseerde docenten voor hebben die dan misschien op een smokschool, die dergelijke ervaringen hebben en die daar de uitdaging van zien en niet de hoofdpijn.
EM: Smokschool? Wat is dat?
S: Jaa, tenminste vroeger heette dat de smok onderwijs, ik weet niet hoe het nu heet maar (hahaha gelach)
GN: Het heet nog steeds smokschool volgens mij.
S: Jaaa dat is kinderen met moeilijk gedrag.
GC: Het speciaal onderwijs zeg maar, jaa.
EM: Oh ja.
GN: Euuhhh jaa even over de behoefte van de jongeren. Waar denk je dat de behoefte van jongeren ligt op het gebied van jongeren begeleiding en benadering?
GC: hmm jeetje, wat een vraag. Behoefte van de jongeren, benadering. Ja uhhh is verschillend man, de jongens van 18 jaar willen heel wat anders dan kinderen van 12 jaar zeg maar.
GN: En als we het hebben over de doelgroep 9 tot 16 jaar. We zijn voornamelijk de doelgroep van 9 tot 16 jaar aan het onderzoeken.
GC: Ja wat die willen is een uhhh, een vertrouwenspersoon, iemand waar ze op kunnen terug vallen, snap je? Iemand die kan uh ondersteunen en begeleiden daar waar het nodig is. Daar hebben ze behoefte aan. Meestal krijgen ze vanuit huis ook niet de uh de begeleiding, de aandacht die ze nodig hebben en net wat Sharita zegt ook niet in positieve zin, dus alles is negatief daar en als je zou kunnen coachen, ondersteunen, uhhh stimuleren, motiveren in het positieve dan denk ik dat dat uh alleen maar beter zou zijn. Jaa.
GN: Denk je dat er al genoeg uhhh van dat soort begeleiders zijn in de wijk?
GC: Ja ik ben er.
GN: Maar ben jij dan de enige in de wijk?
GC: Ik ben de enige jongerenwerker, ik heb wel een beheerder, en die komt ook zelf uit de wijk. Dat is ook echt een voorbeeld figuur voor die jongens daar, want die kwam echt uit de doelgroep van straathangen en dergelijke, die vervolgens MBO niveau 4 is gaan doen en nou hier op de HAN zit ook en die ook een professional is geworden. Hij is nou beheerder daar in het jongerencentrum, dus daar kijken ze ook tegen op. Dus samen trekken we eigenlijk op in de wijk.

EM: En wat was zijn naam?
GC: Karim, dus die moeten jullie misschien ook hebben.
EM: Karim?
GC: El Youssoufi
EM: Kunnen we die ook vinden op de website van Tandem?
GC: Nee maar ik heb hier wel een nummer voor je als je wilt.
EM: Ja dat zou wel fijn zijn. Ben jij dat bij de jukebox?
GC: Yes. Zijn nummer is 06-84918173. Ja.
GN: Ik denk dat hij ook een belangrijke persoon is om te bevragen.
GC: Zeker weten, want die komt zelf ook uit de wijk ja, dus die weet eigenlijk het meest.
GN: Wie kunnen we voor het sociaal wijkteam bereiken?
GC: dan kun je het best Saskia Willems hebben. Dat is jeugdspecialist.
GN: Saskia willemsen.
GC: Ik weet ook niet of ik haar nummer zo mag doorgeven. Ik zie nu ook dat ik haar nummer niet heb.
S: Je kan ook naar de gemeente bellen ofzo, 14024.
GC: Juist. Of gewoon even googlen naar sociaal wijkteam nieuw west.
GN: Ja. En zij zit dan in west?
GC: Yes.
GN: Ja we hadden het net over de behoefte van de jongeren op het gebied van begeleiding, en waar denk je dat de behoefte ligt van de professionals op het gebied van begeleiding?
GC: Weet ik niet, jij? Heb jij iets uhh? (Naar Sharita toe) vind je daar iets van?
GN: Wat is er volgens jullie nodig hier voor de jongeren in de wijk?
S: Uhhh hoe ik er naar kijk denk ik dat je in de wijk Neerbosch-Oost heel veel vrijheid heb als professional nodig heb en heel veel outreachend werkt en denk je niet Gokhan? Vrijheid is heel erg belangrijk. Dat je je eigen ding kan doen en weet je dat ook gewoon uhhh, dat je uh. Tenmintse wat ik ook bij Futsal zag is dat er gewoon contact met de ouders is en dat je als trainer daar bij wijze van spreken gewoon kan aanbellen bij de ouders en kan zeggen van gohh je was er niet, wat is er aan de hand?
GC: Ja dat is wel belangrijk ja.
S: En daarvoor is wel veel vrijheid nodig en dan moet je niet in een hokje werken of denken.
GN: ja.
S: En ik denk, ja dat je heel divers moet zijn in je aanbod om ze gewoon geïnteresseerd te houden en dat het niet saai wordt.
GC: Ook dat.
GN: Als we kijken naar Futsal Chabbab en de organisaties dus Tandem, Sportservice, hoe zouden zij volgens jullie hun krachten kunnen bundelen?
GC: Volgens mij doen ze dat al.
GN: Op welke manier?
GC: Door het contact, dat wat ik helemaal aan het begin zei, door je netwerk om de jongeren om heen te bouwen, Sportservice zit daar niet helemaal bij betrokken, maar op die manier soort van drieluik te hebben van professionals om het jongeren in het gareel te houden. Dat jongeren weten van uhhh er zitten overal ogen op me en ik moet gewoon normaal doen.
S: En wat ik ook mooi vond is dat jullie, uhmm Tandem doet dan de werving en die zorgt er dan voor dat bepaalde jongeren bij Futsal worden aangesloten en die hebben ook meer zicht op welke jongeren in de isolement zitten extra aandacht nodig hebben en ja dat weet Tandem beter dan Futsal en Futsal speelt daar vervolgens op in.
GC: Yes.
GN: Ervaren jullie ook een soort van overlap aan activiteiten daar in de wijk?
S: Nee vind ik niet. Wij hebben, ik was er vorige week en uh dan hadden we bijvoorbeeld een meidenclub en uh daar kwamen 34 meiden op af en dan denk ik dat er geen overlap is.
GN: En als het gaat om uhhh, Sportservice zit daar ook en die geeft ook zaalvoetbaltraining.
GC: Nee dat is niet waar.
GN: Nee? Ik dacht dat Zakaria dat deed, maar dus niet. Dus Futsal is de enige die dat doet?

GC: Futsal is de enige die dat doet wat voetbal betreft in de zaal. Kijk daarnaast hebben we natuurlijk ook van die kleine toernooitjes die we organiseren op het cruyfcourt enzo, maar dat staat er helemaal los van. Dat is niet vanuit zo een doelstelling als die wat Futsal Chabbab heeft.
GN: Ok ja. Waar moet er rekening mee gehouden worden als Futsal een andere vorm aanneemt, krijgt?
S: Ik denk dat ook gewoon uh de trainers heel belangrijk zijn, omdat die zelf uit de wijk komen en dan kan je bijvoorbeeld niet verkeerd bedoelt maar dan kan je niet zomaar een simpele hollandse jongen van de HAN neerzetten ofzo. Weet je. En dat vind ik gewoon heel sterk van Futsal.
GN: Ja dat is de kracht ook van Futsal.
GC: Uhuhm.
S: Ja en dat is meteen ook een toekomstperspectief van hey ik kan doorgroeien, ik kan trainer worden, weet je en dat is gewoon heel erg belangrijk.
GC: Ja belangrijkste is ook dat uhh niet dat Futsal Chabbab opgeslokt wordt door Tandem. In de zin van dat het zijn eigen identiteit kwijt raakt. Want hij moet wel gewoon zijn ding op zijn manier blijven doen en niet dat hij dan alles moet verantwoorden aan Tandem vind ik, en op zijn Tandems moet gaan werken zeg maar.
GN: Ja want dan verliest hij dan ook zijn kwaliteit,
GC: zijn kracht ja.
S: En die jongens vinden dat volgens mij ook best wel stoer om in het team van Futsal te zitten en allemaal bij elkaar.
GC: Precies.
EM: Ja want er wordt ook fanatiek gevoetbald.
S: Ja. Weet je dat moeten ze ook niet kwijt raken, want als je ziet hoe fanatiek ze zijn om te winnen en wijk tegen wijk en als het dan onderdeel van Tandem wordt, niet verkeerd voor Tandem bedoelt, maar dan ben je geen Futsal meer, weet je wel.
EM: ja dan heeft het denk ik ook meer naam van een welzijnsorganisatie, en Futsal is volgens mij ook van voor ons is het toegankelijk en anders komt het weer in het lijntje van professionals.
GN: Hoe kan volgens jullie het best mogelijke samenwerking kunnen ontstaan tussen Tandem en Futsal eigenlijk want er gaan veranderingen plaats vinden.
GC: Sowieso
GN: Maar hoe zou dat het best mogelijk gemaakt kunnen worden zonder dat wat je zegt, ze de kracht verliezen, doelgroep verliezen, ja daar gaat het eigenlijk om, maar hoe.
S: Wat vinden jullie zelf?
GN: Dat zijn we dus nu aan het onderzoeken.
S: En hoe ver ben je met het onderzoek?
GN: Ja we hebben dus de straatcoaches geïnterviewd, maar we willen ff bij iedereen peilen.
GC: Ja weet je wat het is. Ik kan me ook niet voorstellen dat de mensen die jij hebt geïnterviewd daar uberhaupt een serieus inbreng op kunnen brengen want uhhh wat je nou vraagt is volgens mij op beleidsniveau want op uitvoeringsgebeuren doen we dat eigenlijk precies hoe het zou moeten.
EM: Je hebt hier eigenlijk geen invulling op.
GC: Totaal niet. Ik denk dat het een geld kwestie is allemaal
GN. Jaaa uhmmm.
GC: Dus ik weet niet hoe het efficiënter moet met minder geld en blaa blaa blaa.
S: Misschien moet er meer geld komen ahahaha.
EM: ahaha jaa dat zou wel mooi zijn.
GN: Ja dan heb ik nog twee vragen, waar liggen volgens jullie kansen en bedreigingen in de wijk?
GC: Bedreigingen zijn volgens mij als je uhh uhh identiteit van Futsal kwijtraakt en alles gewoon in 1 gaat proppen en voor veel minder geld veel meer gaat vragen aan de professionals dan denk ik niet dat je daar uhhh ik denk niet dat je daar heel ver mee komt. Ja, ik denk dat mensen dan half werk gaan leveren. Mensen worden dan overvraagd.
GN: Kwantiteit boven kwaliteit.
GC: Precies
GN: en kansen?

GC: Waar liggen de kansen, ja gewoon door gaan op de manier, gewoon echt nu afgelopen jaar anderhalf jaar mee bezig zijn, continuïteit is heel belangrijk, dat mensen dezelfde zijn, ook dezelfde blijven.
S: Dat is heel belangrijk denk ik.
GN: Want die band heb je dan ook al opgebouwd met de doelgroep.
GC: Uhuhh
S: Want ze zijn ook heel gesloten en als je dan elke keer iemand anders er voor gaat zetten dan creëer je afstand en raak je ze kwijt.
GC: Precies want dan denken ze weer daar komt weer een handlanger van de politie, want zo zien ze ons in eerste instantie en voordat je die uhhh.. als jij met de wijk agent gezien wordt 1 keer dan is het al klaar.
GN: Want dan denkt hij, praat hij over mij tegen die wijkagent.
GC: Precies precies. Dus dat eigenlijk.
GN: Ja en uhmm een advies die jullie ons zouden willen meegeven voor dit onderzoek?
S: Ik heb wel een advies, ik zou dan gewoon ook echt gaan kijken, naar een training, naar een huiswerkbegeleiding gaan kijken, ik zou bij een activiteit gaan kijken van Tandem.
EM: Ja dat waren we ook al van plan.
GN: Jaa.
GC: Als je niks te doen hebt kom vanavond langs om te kijken bij de meidenclub.
GN: Ok. Uhmm hebben jullie nog iets toe te voegen in dit gesprek?
GC: Ja veel succes
GN: Ja dan wil ik jullie bedanken voor dit gesprek.

Bijlage D: Transcript Jozan Drost, jongerenwerker

Geïnterviewde: jongerenwerker Tandem, Indra Knoops aangeduid als I

Interviewer: Jozan Drost (J)

- Wat is het activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst?

- Welke behoeftes van de doelgroep en professionals zijn er binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst op het gebied van zaalvoetbal en huiswerkbegeleiding?

- Bij welke organisaties binnen de wijken Neerbosch-Oost, Willemskwartier en Meijhorst zijn er samenwerkingsmogelijkheden voor de uitvoer of de inbedding van de methode Saïd?

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van zaalvoetbal

het huidige activiteiten aanbod voor jongeren tussen de 9-16 op het gebied van

huiswerkbegeleiding

behoeftes van de doelgroep op het gebied van zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

behoeftes van de professionals zaalvoetbal, huiswerkbegeleiding en coaching

J: moeten we gaan onderzoeken
I: ga jij onderzoeken?
J: Ja, wij, dus ik ben met nog twee anderen van CMV
I: Ja
J: UUHHMM gaan kijken wat senario's, mogelijke senario's zijn in die wijken
I: ja
J: en uuhh of daar een samenwerking met andere organisaties of misschien dat Tandem het helemaal op zich neemt, dat moeten wij dus gaan bekijken
I: oke, wat leuk! Leuke opdracht
J: ja, wel pittig hoor hahaha
I: ja
J: gemeente en veel partijen en uuhh allemaal ideeën natuurlijk van mensen, maar wel heel interessant en er wordt iets mee gedaan
I: ja, dus dat is helemaal leuk
J: ja
J: UUHHMMM ik zal eerst eventjes een beetje uitleggen uuhhmm wat het inhoud uuhhh onderwerpen die we gaan bespreken is; 'wat speelt er in de wijk', 'het activiteitenaanbod', 'behoefte van professionals en betrokkenen, jongeren in de wijk en Futsal Chabbab zelf' uuhhmm wat ik al zei de opdracht komt vanuit uuhhmm Tandem en Futsal Chabbab
I: mmhhmm
J: die een opdracht vanuit de gemeente hebben gehad, om te kijken hoe ze verder gaan na de veranderingen uuhh in de structuur natuurlijk. Tandem heeft jongerenwerk gekregen, daar valt Futsal Chabbab ook onder. Uuhhhmmm even kijken en verder gaan we, kijken we naar samenwerkingsmogelijkheden uuhhmm en 'wat de vraag is van de jongeren en van de professionals'.
I: ja
J: uuhhmm, ja wat ik al zei ik neem het op uuhhmm als je niet wilt dat ja naam word vermeld moet je dat aan even aangeven en verder wordt het alleen maar gebruikt voor ons onderzoek.
I: is prima hoor
J: uuhhmm, ik ga dit interview letterlijk uitschrijven en coderen, dus eigenlijk dat wordt er mee gedaan en dan verwerken we dat verder in ons onderzoek.
I: Ja!
J: uuhhmm nou vraag aan jou: uuhhmm wat is je rol in de wijk? Hahah
I: Ik ben uuhhh jongerenwerker, en heb daarnaast een senior taak en uuhhh. Ja het jongerenwerk houdt natuurlijk in het contact leggen met jongeren, tussen de negen en de achttien uuhhh ik werk

samen met Hicham, collega van mij we hebben zeg maar de doelgroep gesplitst, dus ik ben meer voor deuuhhh met de jongeren bezig tussen de negen en de dertien en mijn collega vanaf veertien en iets daarboven zeg maar. *Ademhaling…* en dat houdt onder anderen in dat wij contactleggen met jongeren op verschillende plekken en dit is een plek van het jongerencentrum, andere plek is op straat verschillende vindplaatsen; het Cruyfcourt, maar ook wat andere hangplekken in de wijk. Uuhhh we hebben contact met school, hier zit ook een basisschool in dit gebouw helemaal bovenin.
J: ja, ik wist niet dat die hier in dit gebouw ook uuhhh
I: ja!
J: grappig
I: ja, die hebben zeg maar hun speeltuin ook op het dak,
J: ja!
I: uuhhmmm en daarnaast zeg maar de rol van senior is meer uuhhh op uuhh het leggen van verbindingen in de wijk met andere samenwerkingspartners, maar ook uuhh de overleggen waar de gemeente Nijmegen uuhh bij zit, wijkagent, mensen van het regieteam en dat soort organisaties. Dus meer ook op strategisch niveau, ja
J: van het beleid van de gemeente ja, echt praktisch uit, uitgevoerd gaat worden?
I: ja, zeg maar de opdracht die de gemeente heeft gegeven aan Tandem, en dat is echt preventief jongeren werk.
J: oke?
I: Ja!
J: dus daar is ook een draai in gekomen? Uuhhh
I: ja, daar ligt nou meer de nadruk op en natuurlijk ook dat inclusief verhaal, dus uuhh jongeren uuhh die voorheen niet mee deden of mee konden doen om te kijken of die nu wel mee doen.
J: participatiesamenleving?
I: Ja
J: hahahah
I: ja, ja, ja
J: ongeveer
I: ja, ja, ja, ja
J: uuhhmm dit is een beetje een openvraag: uuhhmm als je kijkt naar jouw werkdag, hoe ziet jouw, een dag van jouw eruit? Hoe uuhh?
I: ja dat kan beginnen met een overleg in de ochtend, over bijvoorbeeld uuhh uuuhh, volgende week dinsdag hebben programgroep, zitten we van wat is het half toen tot half twaalf ofzo bij mekaar met alle jongerenwerkers en dan uuhh worden een aantal zaken besproken, bijvoorbeeld; ja zijn een aantal onderwerpen die continu aanbod komen, er zijn ook onderwerpen vanuit de organisatie die aanbod komen en dat kan zijn van uren verdeling van jongerenwerkers in de wijk tot en met een bepaald beleid iets of uuhh opdracht van de gemeente Nijmegen of een bepaald project wat binnen is gekomen bij ons ook uuuhh daarnaast uuhh heb ik uuhh ff kijken hoor, dan die dinsdag als ik die even als voorbeeld neem heb ik daarna een afspraak bijvoorbeeld met twee andere collega's over een bepaalde training die ze hebben gehad, die geimplementeerd moet worden binnen het jongerenwerk. En daarna ga ik bijvoorbeeld uuhh de wijk in of hebben we andere trainingen of overleggen en dan ga ik uuhhh bijvoorbeeld, hier zitten het sociaalwijkteam ga ik met de teamleider de wijk in omdat we bezig zijn met een pilot uuuhh voor de wat uuhh echt de hele jongere kinderen. Die zeg maar van af vier, vijf jaar oud alleen op straat rondlopen, om te kijken of we daar iets in kunnen doen, dat die kinderen niet zo lang …. Alleen op straat rondlopen ook niet tot zo laat bijvoorbeeld. Dat er wat meer uuhh controle op is
J: weer dat stukje preventie, waar je
I: ja! Ja, maar dat is echt *kuch*.. uuhhmm meer kinderwerk dan jongerenwerk uuhhhmmm en daarna heb ik bijvoorbeeld de inloop. Dan is het van 's ochtend tot 's avonds wel van alles wat zeg maar.
J: best wel lange dag denk ik?
I: ja voor mij zijn voornamelijk de dinsdag en de woensdag hele lange dagen omdat we dan vroeg beginnen. Ik heb zeg maar tot acht uur de inloop.
J: ja
I: uuhhmm maar dat doe ik al jaren zo, dus dat betekend dat ik bijvoorbeeld de maandag weer wat rustigere dag heb. Dinsdag en woensdag weet ik dat ik langere dagen heb en dan donderdag vaak ook en dan vrijdag ook weer niet. Ik heb eigenlijk gewoon drie flinke werkdagen.
J: dan wissel je dat een beetje in voor de andere uuhh?
I: ja! Ja, ja
J: oke, uuhhmm ja het is dus best wel divers wat je doet.
I: ja!

J: ik hoorde je, dat was.., ik ga het *kraakt van papier.* Ik hoorde je, waar jongeren gevonden kunnen worden, dat dat het Cruyffcourt is?
I: ja
Schrijven op papier
J: ik heb dyslexie, dus als ik dingen verkeerd schrijf zeg..
I: o ja, als jij het kan lezen
J: jaaa
I: en je snapt je eigen
J: hahahah, dat lukt me meestal wel
I: oke, ik ga je ook niet verbeteren
J: hahah
Schrijven op papier
J: dus dit en .. dus het Cruyffcourt en je noemde een, nog een andere plek uuuhhm
I: ja dat zijn sowieso een, zeg maar de de hangplekken. Hier is bijvoorbeeld uuhh mmm Willemsweg is bijvoorbeeld een plek waar jongeren veel komen
Schrijven op papier
I: komt omdat daar voornamelijk, er zit bijvoorbeeld een horecagelegenheid, dr zit een cafetaria, en dr zit een: één, twee, drie kappers
J: ja want daar hangen, of daar hangen… daar zijn ook best wel veel mensen.
I: ja
J: toch
I: ja
I: er zit van alles, daar hoor dus niet alleen jongeren
J: ja
I: en uuhh ja voor ons is de vindplek hier de basisschool 'het kleurrijk'.
Verschuiven van papier
J: ik heb zelf bij NABA geboxt maar ik heb nooit geweten dat er uuhh een basisschool ook in zat.
I: nee,
J: verwacht je niet zo snel bij een
I: je ziet het, je kan het eigenlijk ook niet, of je ziet het ook niet hé, want jij gaat dan naar beneden toe. Ja dan moet je toevallig op een bordje hebben gelezen dan
J: ja
I: ja
J: uuhhmm
Schrijven
J: dus dan hebben we die en het Cruyffcourt en daarnaast zeg je dat, wel uuhh preventief uuhhmm
I: ja, en het jongerencentrum kun je er ook bij zetten. is wel preventief ja!
Schrijven
J: oke, dus een beetje over uuhh hoe jouw dag en uuhh enzo er uitziet en wat je doet en plekken waar je komt om jongeren te vinden.
I: ja
J:uuhhmm kun je wat vertellen over.. nu ga ik over naar de wijk meer
I: mmmm
J: vragen over de wijk uuhhm
J: kun je me wat vertellen over de wijk uuhh Willemskwartier?
I: ja het is voornamelijk een uuhh volksbuurt, van uuhh van vroeger af uit zeg maar. Aan de ene kant van de Willemsweg heb je de wat uuhhmm meer de arbeiderswoningen en nu aan deze kant van de Willemsweg heb je meer de koopwoningen, die hier achter zitten.
J: ja
I: dat hebben ze ook gedaan om uuhh wat ander type mensen zeg maar de wijk in de krijgen. Uuh we hebben in het Willemskwartier veel uuhh allochtone en autochtone gezinnen ook naast elkaar wonen, maar ook wel hele straten waar alleen maar allochtone gezinnen wonen en straten waar alleen maar allochtone gezinnen wonen. Veel éénouder gezinnen, veel mensen met een schuldenproblematiek. En uuhhhmm over het algemeen redelijk wat mensen met een psychiatrische achtergrond en ook wel aardig wat LVG-jongeren uuhh die hier op school zitten die, dus wel echt een heel laag IQ hebben. UUHHMM ja en daarnaast kenmerkt het Willemskwartier zich onder anderen ook door de grote weg hier: het Willemskwartier…. Uuhh Willemskwartier? De Willemsweg uuhhmm dus die kappers en die uuhh ja, wat zit daar Turkse bakker en uuhhh zit even kijken drie friettenten geloof ik
J: verbazingwekkend

I: ja, is echt een concentratie van heel veel kappers en heel veel cafetaria's waar dus ook heel veel mensen op afkomen en niet alleen mensen uit het Willemskwartier, maar ook zeg maar net over de brug; Wolfskuil, Waterkwartier die, ook voornamelijk jongeren die dan hier naartoe komen. En uuhh *kuch.* Het Willemskwartier heeft bijvoorbeeld ook twee speeltuinen die ook twee een beheerder hebben, vanuit de gemeente Nijmegen, dat is in andere wijken ook niet altijd het geval uuhhhmm. En we hebben de Genestetlaan. Dat is een zijstraat van de Willemsweg en daar hadden we voorheen, daar was een concentratie zeg maar van allerlei faciliteiten voor kinderen van jong tot oud. Dus daar had je aan het begin van de Genestetlaan had je bijvoorbeeld het JOP zitten. Een jongerenontmoetingsplek voor de oudere jongeren. Daar had je een betonne uuhh voetbalbak zeg maar, ze konden voetballen daarnaast had je op een gegeven moment het Cruyffcourt waar ze konden voetballen en dan had je de speeltuin, daar was ook een concentratie van jongeren sowieso.
J: ja
I: en uuhh dat was altijd wel een hele drukken straat waar mensen ook wel veel overlast hebben ervaren van sowieso de aanwezigheid van jongeren, maar voornamelijk ook hun gedrag.
J: ligt dat aan het spoor, zeg maar? Dat stukje? Of?
I: Ja, ligt langs het spoor, JA!
J: net voorbij de Aldi uuhh daar?
I: ja!
J: daarzo in he denk ik he?
I: ja! Ja en daar zijn ze nu uuhhh weer woningen aan het bouwen, dus daar is de helft weer van weg, dus JOP is weg en die betonne voetbalbak is weg.
J: alleen het Cruyffcourt is uuhh
I: ja dat blijft uuhh daar ook staan, ja ja. Ja en voor de rest uuhh kenmerk in iedergeval de vrije tijdsbesteding voor jongeren, hier dat vind ik wel heel erg opvallend, dat dat echt op voetbal gericht is. Zowel de jongens als de meisjes. Ja
J: als in dat dat het enige is dat aangeboden wordt of dat dat de vraag…
I: dat is de vraag. Ja
J: dus ja die uuhh doelgroep, die
I: vraagt om voetbal
J: ja
I: ja
J: oke uuhh ja hoe onderscheidt deze wijk, je hebt het al een beetje genoemd denk ik, hoe onderscheid deze wijk van de rest van Nijmegen?
I: innn??? Kenmerken van huizen of of mensen of of activiteiten of uuhhh?
J: ja mensen of de samenstelling
I: activiteiten? Uuhhh nou ik denk omdat het echt volksbuurt is wonen hier heel veel mensen die hier waarvan de ouder hier ook hebben gewoond, dus ras echte Nijmegenaren wonen hier nog, dat brengt wel een bepaalde sfeer met zich mee. Ik denk dat die in een andere wijk misschien! Ja, bijvoorbeeld Wolfskuil heb je dat ook wel hoor. Een vergelijkbare uuhh wijk. Ja het is redelijk ja klein en overzichtelijk vind ik het Willemskwartier.
J: bijna een dorpje op zich dan?
I: ja op zich wel, ja het kenmerkt zich voornamelijk door heel weinig groen.
J: oke
I: ja, het is de minst groene wijk van Nijmegen zijn ze achter en relatief veel allochtone uuhhh mensen die er wonen. Ja
J: oke!
I: maar ja, dat is in Hatert volgens mij ook.
J: ja veel uuhh, Dukenburg, maar dan heb je een heel stadsdeel natuurlijk die die diversiteit ook wel
I: ja, ja. Dukenburg is een beetje aan het vergrijzen had ik begrepen.
J: ja
I: dus daar wonen heel veel of meer ouderen mensen meer dan jongeren. Ja
J: ja, ik wist ook niet dat Hatert zo daarop bena.. Hatert ken je eigenlijk niet zo. Ik komt zelf uit Nijmegen meer ook uit west en kende ik eigenlijk niet zo als wijk, kom je ook niet zo snel. Want Dukenburg dacht ik dat veel meer speelde terwijl ik ook hoorde dat daar meer vergrijzing, vooral Meijhorst enzo uuuhh
I: ja!
J: veel ouderen zitten, dat had ik ook niet verwacht
I: ja
J: er zitten wel een aantal verzorgingstehuizen, misschien dat dat nog iets bijdraagt?
I: ja, die hebben we hier bijvoorbeeld niet we hebben geen verzorgingstehuis.

J: nee, misschien dat dat mensen die voorzieningen, z'n voorzieningenhart ook uuhh aantrekt
I: ja, als we die hier wel hadden gehad, kan me voorstellen dat de balans hier ook anders had gelegen omdat er natuurlijk veel meer ouderen in deze wijk waren gaan wonen. Ja, en voor de rest uuhhhmm…, ja wat is het he, bekende Willemskwartier nauwelijks anders dan andere wijken
J: ja door, of misschien kom je zo nog op iets? hahah
I: ja, vast nog wel
J: iets specifieks? Hahah uuhhmm ja uuhhm of d'r overlast van jongeren is in de wijk?
I: uuhh mensen ervaren overlast. Ja. Ja en dan is het er voor hun ook
J: mhmhmh
I: dus ja
J: oke
I: ja, is een gesloten vraag he kan ik…
J: ja
I: kan ik alleen maar ja opzeggen, of nee
J: en hoe uit zich die overlast dan? Uuhhhmmm mensen klachten. Over jongeren die uuhhh bijvoorbeeld hier buiten bij het Hert staan tot laat in de nacht, die dan aan het praten zijn, aan het lagen, dat weerkaatst en dat komt hard binnen bij de mensen hier aan de overkant wonen. Dat is een overlast iets. Genestetlaan, waar ik het net over had
J: mhmhmh
I: vervaren mensen ook overlast van kinderen die met hun bal spelen, die dan tegen auto's aankomen of tegen de woningen. Uuhhh *kuch*. Op het moment dat kinderen aangesproken worden op hun gedrag dan gaan hun respectloos om met uuhh de mensen en dan, is dat zeg maar, wordt dat de overlast. En uuhhhh wat er daarna is, is dat uuhhh af en toe hebben we wel eens gehad dat kinderen, dan nog stenen gooien of dat soort dingen en uuhh dan escaleert dat zeg maar wat, ja.
J: want uuhhh ik hoorde ook dat er in de wijk meer dingen gespeeld hebben en dat het nu relatief rustig wel is toch? Of uuhh?
I: in deze wijk heeft denk ik misschien wel tien twintig jaar dingen gespeelt, en uuhh twee jaar geleden hebben een aantal buurtbewoners uuhhh bedacht dat het nou wel genoeg was. Uuhhh voornamelijk ook het uitschelden op straat en continu mensen treiteren, en uuhhh ja daar was op een gegeven moment hadden ze daar helemaal genoeg van en toen is er een brief naar de gemeente, burgermeester geschreven en toen zijn er een aantal bewonersavonden geweest en de burgermeester is langsgekomen en is de uuhhh *kuch* zeg maar de problematiek echt duidelijk op tafel komen te liggen. Ja
J: dus aandacht, lag er al langer maar de aandacht kwam toen echt er op te liggen door
I: ja, omdat mensen echt er genoeg van hadden
J: ja oke
I: ja
J: uuhhhmm, uuhhhm wat zijn belangrijke sleutelfiguren in de wijk of wie zijn belangrijke in de wijk?
I: uuhhhh ja zijn bij een aantal jongeren zijn dat uuhhhuu *kuch* zeg maar de wat oudere broers en neven van die kleinste die hier rondlopen en bij de wat oudere buurtbewoners zijn er een aantal mensen die onderdeel uit maken van een programmagroep of programmaraad is dat eigenlijk hier. En uuhh die bijvoorbeeld ook wel de kartrekkers zijn voor bepaalde activiteiten.
J: want ik zag boven bijvoorbeeld bingo, zoiets is dan wat zijn dan organiseren?
I: ja
J: oke
I: ja
J: want op zich ik zag, als je binnenkomt, zag ik in de grote zaal neem ik aan bingo en in de kleine zaal zaten ook ouderen koffie te drinken
I: ja
J: dus voor hun speelt er ook wel veel?
I: *zucht* ja er zijn heel vaak activiteiten, er zijn ook een aantal activiteiten die in samenwerking worden georganiseerd met bijvoorbeeld het RIBW
J: oke?
I: en uuhhh dinsdagavond gaan ze volgens mij altijd koken met elkaar en dan kunnen mensen aansluiten voor vijf euro per maaltijd, dus dan komen er heel veel mensen uit de wijk die daar gebruik van maken. Maar je hebt hier ook bijvoorbeeld, net zoals NABA dat is een aparte sportvereniging die van hier gebruik maakt, zo heb je ook een of andere damclub bijvoorbeeld die gaat dammen of schaken, maar die hebben dan minder met de wijk te maken die huren dan zeg maar uuuhh
J: deze plek
I: ja, locatie

J: ja, en voor jongeren dan ook veel activiteiten en dingen te doen in het Hert of daar buiten? Uuhh
I: uuhh ja, nou ze kunnen hier in ieder geval naar het jongerencentrum , ze hebben verschillende sportmogelijkheden zoals; NABA uuuhhhhmmm voor de rest kunnen ze gebruikmaken van de keuken, maar dat vanuit het jongerencentrum vaak als ze iets willen koken, maar dan wordt het hier bedacht en dan gaan we met z'n alle naar boven om te kijken of de keuke beschikbaar is. Maar er worden niet meer net zoals vroeger disco's en dat soort dingen aangeboden en dat we dan maar wachten tot dat ze komen. Dus nu moeten ze zelf uuuhh met meer ideeën komen, dus het hangt nou meer af van de jongeren zelf dan voorheen zeg maar
J: ja, oke en dat weer een beetje vanuit het plaatje van de gemeente neem ik aan dat die
I: ja, plus dat jongeren niet *kuch* ze moeten er in ieder geval iets voor gaan doen, maar daardoor kunnen ze weer leren bijvoorbeeld, dus de ene maakt een flyer. Of net zoals die jongen die hier net stond bijvoorbeeld
J: uuhhhmmm die gaat nou een activiteit verzinnen en uuhh straks dan leer hij ook hoe die een flyer moet maken of dan leert hij ook hoe het is om een activiteit op te zetten en uuhh de gedachten die daar achter zit is dat, dat ze daar sowieso iets van leren maar dat het ook leuk kan zijn om zo iets te doen uuhhh plus ze kunnen daar hun eigen draai aangeven ook nog eens, en nader hand zijn ze ook nog eens trots op zichzelf dat ze het voor elkaar hebben gekregen.
J: ja?
I: en uiteindelijk vind ik dat eigenlijk het belangrijkste dat ze ook echt kunnen zien dat ze echt iets kunnen zeg maar.
J: Ja
I: Ja
J: kijken naar talent en dat soort dingen
I: ja! Ja, kijken naar wat ze wel kunnen en…
J: ja
I: en niet naar wat ze niet kunnen
J: ligt daar dan? Je zei dat de behoeft van de jongeren voetbal heel erg was, dat daar heel erg de nadruk op lag
I: ja
J: uuhhm is dit ook iets dat meer aansluit bij de behoeft van de jongeren, deze verandering zeg maar, niet het aanbieden van activiteiten maar ook juist de vraag van wat willen jullie en samen met jongeren uuuhhhhh uuuhhh het organiseren?
I: ik denk het wel ja? Ja
J: dus het zijn best wel actieve jongeren, dan ook wel in de wijk?
I: ja maar je moet ze wel aanzwengelen, want ze worden niet actief uit zichzelf uuuhhhmmm dus ze hebben af en toe wel ff een katalysator nodig zeg maar
J: Ja
I: ja, en ja weet je dat heeft, en dat leer jij ook op school uuuhhhm we hadden net bijvoorbeeld een gesprek uuuhhmm met een aantal meiden die mee gaan doen aan uuhhh Futsal Chabbab, die trainen hier op maandagavond maar uuhhh, de manier waarop ze met de trainer om gaan dat bevalt ons niet; respectloos en ze luisteren slecht en zijn meer geïnteresseerd in elkaars haren dan voetvaltechniek, nou is dat op zich geen probleem want we hebben de vorige keer alles verloren, maar het was zo ontiegelijk gezellig dat ze daarom alleen al gewoon meedoen.
J: mmmm
I: uuhhhmmm *kuch* dan is het zo, één van die meiden heeft best wel een belangrijke rol in die groep en zij kan de sfeer heel erg bepalen en die is over het algemeen redelijk negatief. En wat we net hebben gedaan is dat we tegen haar hebben gezegd van nou, bewijzen van uitzondering mag jij een keer mee doen met een activiteit die Tandem organiseert een voetbalactiviteit, maar dan ben jij wel de gene die die rol heeft en de meiden moet stimuleren om te komen en dat je ze dan ook aanwezigen geeft in het veld *zucht* en alleen al door haar die rol te geven vindt ze dat al geweldig omdat ze een aparte rol krijgt
J: mmhmhmh
I: en dan is ze bereid om dat te doen en dan zie dus zeg maar doormiddel daarvan dat je meiden ook weer weet je wel stimuleert
J: stimuleert
I: stimuleert en dat ze het wel weer leuk vinden en uuuhhmm dan belonen we ze ook en dan gaan we met z'n alle naar de McDonald's toe. Ja, als in ieder geval op tijd zijn en als ze de trainer met respect hebben behandelt en als ze gewoon normaal hebben geluisterd en weet je wel, ook die wedstrijd ook als verliezen ze met 20-0 dat maakt niet uit dat ze maar normaal en zonder te schelden, mopperen en dat soort dingen gewoon meegemaakt. Dan is dat zeg maar ook de beloning.

J: oke?
I: ja
J: dus, voort wat hoort wat eigenlijk?
I: ja, net een beetje zoals de straatcultuur, dat is het zelfde, ja. Wel bepaald iets voorhouden, en dan wil ik niet zeggen dat ze alles zo maar doen voor McDonald's , maar dat heeft te maken zeg maar wel met goed je ze stimuleert en dat je zegt, ja luister dan weet je dat gaan we met z'n alle lekker eten en dan hebben ze zoiets van ja, dat vinden ze dan heel tof dat je dan ook ziet dat ze wel ook allemaal goed doen.
J: ja!
I: ja
J: en uuhh dan is het, dit is eenmalig denk ik voor training?
I: ja!
J: en dan vervolgens, hoe gaan jullie daar verder in dan?
I: nou uuhh we hebben een wijkcoörinater he, vanuit Futsal. Die loopt ook stage bij mij
J: oke?
I: en die meiden trainen op de maandagavond, zelfde meiden die hier naartoe komen, dus de zelfde meidengroep, het zijn er ongeveer stuk of alles bij elkaar, stuk of vijftien ofzo.
J: oke, dat is best veel
I: en het gedrag dat ze vertonen bij Futsal Chabbab, dat is het gedrag dat we ook bespreekbaar maken tijdens het meidenclubje hier. Dus op het moment dat ze het hier verzieken tijdens meidenclub of ze doen het juist heel goed dan krijgen ze dat bij Futsal ook te horen en andersom ook. En uuhh wat we bijvoorbeeld wel eens hebben gedaan is bijvoorbeeld we hadden toen huiswerkbegeleiding en een van die meiden kwam continu heel trouw en toen heb ik de docent opgebeld, en gezegt van kun je daar eens positieve aandacht aan besteden dat zij gewoon een keer een pluim moet krijgen dat zij daar continu komt en daar had hij gedaan en zij vond het helemaal geweldig dat zij op die manier gewoon een compliment kreeg waar iedereen bij zat en uuhhh ja de rest had zo iets van shit, dat compliment krijgen wij niet, want wij zijn niet meer geweest dus, ja zo werkt het zeg maar ook. Het zit 'm vaak in de hele kleine dingen
J: ja! Ja, en ik denk ook, maar dan vul ik misschien in? En uuhh dat ze zien dat verschillende mensen met communiceren
I: ja!
J: en daardoor creëer je ook wel een vangnet ofzo?
I: Ja! Ze weten dat uuuhh, ze weten dat wel ja!
J: ja
I: ja
J: ja, want school heb je het dan al
I: ja
J: en ja, bij Futsal Chabbab, dus de sport waar ze op zitten en hier waar ze uuhh bij elkaar komen en waar vrienden zien
I: en thuis ook, want daar gaan we ook naar toen
J: oke, want daar besteden jullie ook aandacht aan?
I: ja, ja
J: oke? Uuhhhm ik zit even, ik wil hier nog wel even op verder gaan. Uuhhhmm want hoe is jullie samenwerking met Futsal Chabbab?
I: ja, heel goed
J: en op wat voor manier werken jullie of werk je samen met Futsal Chabbab
I: *zucht* uuuhhhh we hebben sowieso na aanleiding van die jongerenoverlast toen der tijd uuhh hebben vanuit Tandem ook aangegeven vanuit de gemeente Nijmegen dat ook we graag Futsal Chabbab in de wijk willen hebben, ook omdat het middel waarmee Futsal Chabbab werkt, dus voetbal uuhhhh aansluit op de behoefte die de jongeren hebben hier. En uuhhh toen hebben we gelukkig voor elkaar gekregen da Futsal in de wijk kwam.
J: ja
I: en wat we toen hebben afgesproken is, dat wij dus al de jongeren die bij Futsal komen uuuhh dat wij op de hoogte zijn van wie dat zijn en ook van wat er speelt en andersom ook, dus we hebben regelmatig contact met Said, sowieso zien we elkaar veel op de Castella, natuurlijk op het kantoor zelf
J: hhhmmm
I: daar hebben we ook uuhh team overleggen waar hij aan deelneemt. En ook de wijkcoördinator van Futsal neemt daar en uuhhhmmm en dan bespreken we ook hoe het gaat in de wijk en dan uuuhhh uuuhhh we bespreken de jongeren en als er iets is met jongeren dan zit Saïd daar ook bij en dan zit ik daarbij en dan zit de wijkagent daarbij met bijvoorbeeld ook uuh

Er komt iemand binnen om een jas te pakken
I: dus zo ziet de samenwerking er zeg maar uit.
J:dus zij zitten ook in het team eigenlijk binnen de wijk en uuhhh
I: ja we zijn eigenlijk één team, dus ik maak ook een onderscheid tussen een, Futsal Chabbab is net zo goed mijn collega als Tandem collega's zeg maar, ja
J: dus de gelijkwaardigheid
I: ja, ja we werken ook allemaal uuhh, werken vanuit het jongerencentrum wel meer ook uuhh richting vrije tijdsbesteding, participatie, jongeren activeren en Futsal werkt natuurlijk meer vanuit sport, maar heeft natuurlijk ook die verplichting van naar huiswerkbegeleiding komen en je moet je gedragen op straat en ook bij het jongerencentrum en dat haakt gewoon op mekaar in zeg maar. Dus dat sluit naadloos op elkaar aan.
Meisje heeft de verkeerde sjaal gepakt, en komt deze terugbrengen. Hier wordt even over gesproken.
J: uuhhhmm even kijken ja, wat ik al zei dat Futsal Chabbab gaat veranderen uuhhhmm hoe zou je dat zien in deze wijk? Is er mogelijkheid tot verandering? Zouden we ergens samenwerkingen plaast kunnen vinden?
I: ja we werken al heel nauw samen
J: mhmhmhm, ja of met andere organisatie?
I: uuhhh ja tuurlijk, met iedere organisatie is samen te werken ligt er aan wat er gaat veranderen bij Futsal? Dat weet ik eigenlijk niet?
J: uuhhhmm het er om dat er uuhhhmmm hun subsidie ophoudt
I: oke?
J: en uuhhhmm en nu moet er gekeken worden of in principe gaat Futsal volledig onder Tandem vallen.
I: mmm
J: maar het is dus de vraag of uuuhh dat wij senario's uuuhhhmmm naar voren brengen wat mogelijk is en een senario zou kunnen zijn dat Saïd uuhhh ook gewoon onder Tandem gaat werken en dat alles wordt opgevangen door Tandem of het kan zijn dat er samen wordt gewerkt bijvoorbeeld door er is al een voetbalclub in de wijk of er is behoefte aan een andere sport en daar sluiten ze bij aan. Of de huiswerkbegeleiding wordt ook op een Brede school gegeven. uuuhhhmm want deze school is geen brede school denk ik he?
I: ja
J: o, is ook een brede school?
I: ja,ja,ja
J: O dus stel Futsal Chabbab geeft huiswerk en de brede school geeft huiswerk. Uuuhhhm dat soort mogelijkheden zouden er allemaal kunnen zijn.
I: ja
J: zie je daar iets uuuhh in dat zou kunnen veranderen hier of?
I: ja, ik heb zo iets van *kuch* even los van de subsidiestroom, want dat is een practische iets he?
J: ja
I: waar dat vandaan komt heeft Futsal een bepaalde doelstelling als daarin niks veranderd zou ik gewoon, zou ik gewoon uuhhh dan wordt zeg maar het vallen onder Tandem wordt meer een technische verhaal en zal Futsal een project kunnen zijn dat binnen Tandem valt maar dat als geheel wel door Saïd gedraaid wordt.
J: mhmhmhm
I: en wat wel de zelfde, ik zou het gewoon het zelfde laten uuuhhh. Zoals het hier in het Willemskwartier werkt vind ik het echt gewoon heel goed werken. ik zou er helemaal niks aan veranderen.
J: oke?
I: ja
J: oke, nou maar dat is ook al een goed punt om te zien natuurlijk
I: ja!
J: ahhaha
I: want kijk mij maakt het namelijk helemaal niet uit als werker, waar de subsidiestroom vandaan komt en of het een project is en noem het maar wat want het is allemaal op papier
J: ja
I: en als het in de praktijk maar zo is, dat wij uuhhh als werkers wel het zelfde doel na streven en wij doen het op manier A en Saïd doet het op B en een andere organisatie op C, maar als je als organisaties alle de neus de zelfde kant op hebt staan
J: mhmhmh
I: dan, dan, kun je elkaar daarin denk ik alleen maar versterken

J: ja?
I: en uuhh ja,
J: ja want dat is, ja want ik hoor dat is in de wijk, voor mijn gevoel is het best wel een intieme wijk
I: mmmhmhm
J: dus alles zit hier in het Hert waardoor er hele nauwen samenwerking is en plaatsvind
I: ja, ja,
J: uuhhhmmm en dat is natuurlijk een punt als dat nog niet echt gebeurden er veel te winnen valt, en daarnaast is het ook uuhhhmm, dat uuhhhm als Tandem het gaat overnemen, de activiteit van Saïd dan zal de methode die hij, gaat natuurlijk ook veranderen. Hij zit daar natuurlijk bovenop en hij werkt met jongeren zelf, dus de trainers enzo zijn ook uit de doelgroep.
I: ja
J: en zou het ook kunnen dat Tandem het volledig overneemt, dus dat jongerenwerk ofzo het gaan doen? Denk je dat, dat ook nog zou passen?
I: ik zou het laten zoals het nou is, want dat werkt het beste, gewoon jongeren uit de doelgroep zelf.
J: oke, dus dat is de kracht die je wel heel erg vindt passen bij uuuhhh
I: ja, want jij zegt net toch dan gaat de methodiek óók veranderen, als of dat van zelfsprekend is, maar
J: uuuhhhmm
I: is dat ook zo? Of niet
J: ja dat is natuurlijk de vraag zo dra het onder Tandem valt dan
I: ja
J: uuhhhmm dan is Saïd de coach en zal hij mensen gaan coachen om het project uit te voeren en dan zal Saïd zelf er minder uuhhhmm invloed op kunnen hebben omdat het gewoon inderdaad gewoon een project van Tandem wordt.
I: maar dan kun je maar, JAAA! Mijn scenario is een anderen. dus dan valt het project Futsal
J: mmhmhmh
I: onder Tandem, maar dan blijft het
J: mhmhmhm
I: exact het zelfde als dat het nu is
J: oke dus je zegt, eigenlijk dat het z'n eigenheid moet veranderen?
I: in principe veranderd er dus niks, ja
J: ja
I: alleen dan de, de geldstroom is anders
J: ja
I: maar de praktijk zou daar niks aan veranderen.
J: nee
I: dus niet, ook niet de verplichting met huiswerkbegeleiding of ook niet dat als je drie keer niet komt of twee keer dat je je pak in moet leveren. Zou ik niet veranderen uuuhhh de regels uuuhhhmm om trend die buurt battle, zou ik niet veranderen ook niet de jongeren die uit de doelgroep zelf gehaald worden, dat zijn de voorbeeld figuren en de sleutelfiguren in de wijk het belangrijkste daarvan is, is dat op het moment dat bijvoorbeeld ik zeg maar wat, in de zomerperiode uuhhh dan maken wij ook van die sleutelfiguren gebruikt, in die zin in de wijk dat wij zeggen van luister eens, je bent als trainer uuhhh en dan mag je nou wel geen training geven, maar van jou wordt nog steeds verwacht dat jij het voorbeeld geeft en het goede voorbeeld en dat je jongeren nog steeds gecorrigeerdnog steeds als je ze op straat tegenkomt en ze halen rottigheid uit. dus eigenlijk werkt het gewoon hartstikke goed, want het
J: ja
I: het beperkt zich namelijk niet alleen tot de zaal, want het is een methodiek die ook op straat verder gaat. En het is eigenlijk alleen maar een middel dat gebruikt wordt dat voetbal omdat jongeren daar gewoon mee getrokken worden, want het had net zo goed boksen kunnen zijn
J: ja
of pingpongen, of weet ik veel wat. Of als ze hier van zwaardvechten hadden gehouden, dan was het een zwaardvechtwedstrijd geworden ofzo? Uuuhhh dus dat is zeg maar het middel om jongeren de katalysator, waar ik het net over had is hier dan voetbal.
J: ja
I: en het effect dat je daar dan mee bereikt ja, dat, dat, dat is uuhhhhuu niet alleen maar in de zaal maar ook in de wijk uuuhhh een bepaalde gedragsverandering te wegen kan brengen en een bepaalde houding die veranderd ten opzichten van bijvoorbeeld, net zoals buurtbewoners en daar moet je wel heel hard aan trekken, want uuuhh het is niet iets van zelfsprekend zag maar iets wat jaren lang zeg maar zo d'r in geslopen is heb je er niet binnen een paar voetbalwedstrijden uit. Maar wel als je er continu met z'n alle achteraan blijft gaan en dat is waar wij nou mee bezig zijn en daarom werkt het ook zo

J: oke?
I: ja
J: uummhh en nu hebben we het over voetbal en de methodiek, in huiswerkbegeleiding? Zouden daar nog mogelijkheden zijn? Je zei dat hier een brede school is, bieden zij ook huiswerkbegeleiding aan?
I: hebben wij hier vanuit het jongerencentrum gedaan.
J: oke?
I: een hele tijd
J: en?
I: ja, dat is geen verplichting uuuhhh dat is iets wat ze vrijwillig uuhh mogen doen, waar ze gebruik van mogen maken en op een gegeven moment verwaterde dat. Tot op een gegeven moment nog maar een kwam en uiteindelijk zeiden ze ook nou we hebben geen huiswerk of we hebben ons huiswerk al af of uuuhhhmm weet ik veel wat. Ze hadden een verjaardag of ze moesten zwemmen of de kermis of nou er was in ieder geval, alles was belangrijker dan huiswerkbegeleiding. Toen hebben we ook gezegd van we doen het niet meer, maar wel als ze er wel weer behoefte aan hebben . dus uuuhh we hebben laatst weer bijvoorbeeld weer contact opgenomen met school en gezegd van luister als groep zes, zeven of acht huiswerkbegeleiding wilt geven? of je hoort kinderen het er over hebben dan kunnen we dat wel weer aanbieden, maar wel als ze er behoefte aan hebben. En uuhhh dus ja wat dat betreft dan is de insteek een anderen dan vanuit Futsal natuurlijk want daar zit
J: mhmhmhm
I: meer ene verplichting achter van je neemt deel aan de Futsalactiviteiten dus je neemt deel aan de huiswerkbegeleiding. Meer een stok achter de deur uuuhhhm maar ja dat bijt mekaar niet. Dat, dat kun je gewoon combineren met mekaar kijk dat zijn ook de zelfde kinderen onderhand die uuhhh er aan deel nemen
J: ja
I: dus uuhh
J: en zou daar nog mogelijk iets bij jullie samen kunnen vallen of uuhhh
I: uuuhhhmm ja dat kan altijd uuuhh ze kunnen gebruikmaken van de ruimtes hier bijvoorbeeld of ze uuhhhmm uuhhm het zelfde geld als op het moment uuhh dat jongeren een achterstand oplopen of wat dan ook dan ik daarvan op de hoogte ben of dat dat teruggekoppeld wordt naar school of wat dan ook, dus ja?
J: dus dat wordt al gedaan?
I: Ja, we hebben eigenlijk die afspraak al, de dingen die opvallen dat we die even terugkoppelen met elkaar. Ja! Ja
J: uuummmhh even kijken, het aanbod wat er is heb je eigenlijk al een beetje genoemd uuuhhhh boksen dan en vooral voetbal, maar daar ligt de vraag ook heel erg
I: ja!
J: voor jongeren dan heb ik het over
I: ja, ja, ja
J: uuuhhhmm uuuhhhmm heb je het gevoel dat er nog iets mist op het gebied van huiswerkbegeleiding of voetbal? Wordt de hele vraag bekleed? Huiswerkbegeleiding heb je eigenlijk al aangegeven?
Meisje komt binnen of ze moet wacht op het interview en of ze samen moeten afsluiten?
J: heb je het gevoel dat daar nog
Ze vraagt aan een collega of die nog blijft, en die geeft aan dat hij moet afsluiten.
J: uuuhh even kijken, ja of er dus nog iets uuhhh miste op het gebied van huiswerkbegeleiding of sportieve activiteiten?
I: ja dat zou je eigenlijk aan de jongeren zelf moeten vragen, maar ik hoor niet, ik hoor niet bijvoorbeeld dat zij behoefte hebben aan een bepaalde sport die niet aangeboden wordt of uuuhhh nee dat zou ik zo niet, nee
J: uuuhhhm je had dan aangeven dat er een brede school is.
I: ja
J: uuuhhhmm hoe denk je dat ik contact kan leggen met die brede school, want ik denk dat zij ook activiteiten aanbieden buiten school, want dat is een brede school in principe
I: ja vanuit Tandem wordt dat ook gedaan.
J: Oke, dus daar gaan jullie ook over?
I: uuhhh ja we hebben Bianca Bolwerk dat is in principe onze nieuwe kinderwerker hier
J: ja
I: en die heeft op de, in iedere geval maandag en nog op een andere dag. Ik heb zo slecht in het onthouden wanneer die mensen hier werken, ik kan het echt niet onthouden en volgens mij werkt
J: ja er werken er ook zo veel

I: ja die heeft smaaklessen met groep zeven en acht in ieder geval. En uuuhhh ff kijken uuhhh wat nog meer? Ja we hebben dan uuuhhhmm het ouder-kind centrum hier, het OKC, het activiteitenplein, zit er ook en je hebt hier van die koffieochtenden voor de uuuhhh ouders. Maar ze hebben ook spel aan huis, en dan gaan ze echt met mensen dan, met de kinderen dan. Zijn vaak voor kleindjes, gaan ze thuis zeg maar uuhhh leren hoe, ouders leren hoe ze met hun kind kunnen spelen. En welk spel hoort bij de leeftijd en dat soort dingen.
J: je noemde het ouder-kind centrum en kof
I: ja
J: koffieochtenden?
I: ja
J: en daar tussenin noemde je nog iets anders?
I: ja, ouder-kind centrum of activiteitenplein, dat is ook al drie keer veranderd, dat kan ik ook allemaal niet onthouden
J: hahaha
I: dat was vroeg de huiskamer, wat ze de huiskamer noemden, het activiteitenplein
J: oke dat is hierboven in uuhhh?
I: ja dat is ook allemaal hier boven. Kinderen kunnen dan na school daarvoor inschrijven en dan hebben ze op bepaalde tijdstippen voor groep vijf een activiteitenaanbod en dan groep zes en groep zeven.
J: oke? En dat zijn meer spelachtige activiteiten
I: ja, maar nog steeds meer gericht op het aanbod. Dus echt weet je wel; kom knikkeren en knutselen en schminken en dat soort dingen.
J: ja, maar dus minder gericht op de vraag uuuhhhh?
I: *zucht* uuuuhhhhhuuu ja dat zijn vaak de kleintjes, die zijn wat jonger ook. Je kunt vragen wat wil je vandaag doen, maar dat is eerder zo van…. Als je daar naartoe gaat dan zie je ook dat het echt zo ingericht is als een soort van speelhoek en een ze hebben ook allemaal spelletjes, en allemaal van dat soort dingen.
J: want dit is dan? Van welke leeftijdsgroep hebben we het dan over?
I: volgens mij ooohhh dat is een goede vraag. Vanaf groep? Ik weet het niet. Ik weet niet of ze groep één ook bijvoorbeeld, of ze groep één ook doen?
J: in ieder geval basis school?
I: ja, ja is allemaal basisschool ja
J: en voor de groep die wat ouders is? Dan komen ze hier naartoe?
I: ja dan hebben ze het jongerencentrum en de smaaklessen zijn wel voor groep zeven en acht. En zes geloof ik ook. Weet ik niet meer.
J: even kijken en de smaaklessen, die had ik
Ik ben dingen aan het opschrijven
I: ze hebben hier ook een moestuin bijvoorbeeld, waar ze zelf groente verbouwen
J: oohh echt waar?
I: dan gaan ze die groente gaan ze dan uit de moestuin halen en daar gaan ze dan allemaal gerechten mee maken.
J: is dat dan op de groene straat?
I: ja!
J: ooohh ja, bij De Haard?
I: bij De Haard ja! Ja! Ja! Ja!
J: leuk! Uuuhhhmm even kijken. Oohh ja waar denk je dat de behoefte van de professionals nog ligt of überhaupt ligt in de wijk?
I: Met betrekking tot?
J: tot de jongeren en het begeleiden van jongeren
I: dat is een hele brede vraag.
J: mhmhmh
I: uuuhhh
J:of is er nog behoefte aan iets nieuws of?
I: in relatie met Futsal Chabbab
J: uuhh nee. Nee.
I: helemaal los daarvan?
J: ja
I: oke? Wat zei je daarna? Wat
J: uuuhh ik zal m even helemaal ; waar denk je dat de behoefte van de professionals in de wijk op het gebied van jongerenbegeleiding ligt.

I: uuuhhh nou dat zijn er twee; dat zijn Hicham en ik vanuit Tandem uuhhhmmm daar kan ik eigenlijk niks, één, twee, drie niet uuhhh. Dat weet ik niet.
J: een nauwe samenwerking heb ik je wel horen zeggen. Dat dat heel erg belangrijk is. Uuhhh
I: ja, maar dat is niet zeg maar iets waar we nu behoefte aan hebben, omdat we het al hebben ofzo, want ik zit dan naar iets te zoeken naar iets wat we nog niet hebben waar we behoeften aan hebben, maar dat zou ik zo één, twee, drie niet weten.
J: En van de dingen die er wel zijn? Waar uuhhhmm. Wat is daar belangrijk in dan?
I: uuhhh die goede samenwerking, dus dat we mekaar weten te vinden, uuuhhh *kuch* uuhhh dat we mekaar ook, ook dat we mekaar snel weten te vinden, omdat zeg maar de snelheid waarmee we mekaar vinden ook heel erg belangrijk is in het corrigeren van het gedrag van de jongeren. Daarom hebben we bijvoorbeeld ook een groepsapp aangemaakt, dus op het moment dat er iets gebeurd dan app ik en dan is iedereen op de hoogte op de zelfde dag, maar ook van de zelfde informatie. Dat betekend dat we heel snel contact met mekaar hebben en ook heel snel gaan bepalen zo van deze acties gaan we d'r op uit zetten. en dat zorgt er dus voor dat die jongeren dus niet meer tussen weet je wel, dus kunnen nou niet meer weg sneaken, van vroeger kon dat wel, dan konden ze hier d'r uit gezet worden en dan gingen ze bijvoorbeeld bij NABA boksen en nu is het zo, want dat heb ik zelfs afgesproken met toen d'r tijd de trainers van NABA. Op het moment dat ze het hier niet goed doen dat ik ook bij NABA even kom aankloppen en zeg van luister, dit en dat is er gebeurt.
J: ja
I: om te kijken of ze bij NABA ook weet je ff iemand aan kunnen pakken. En ik denk dat op, op die manier als iedere professional dat ook zeg maar doet op zijn of haar eigen manier dat het dan wel beklijft. Uuuhhh waar we het net over hadden, dus dat is wel heel erg belangrijk *zuch* ja dat we mekaar ook blijven informeren tijdens team overleggen, ja of ze het nog steeds goed doen, of ze nog steeds op de juisten weg zitten. Kijken of iedereen z'n rol pakt want de rol van de wijkagent is een hele andere dan die van de jongerenwerker en dan die van de Futsal trainer, dus je moet ook echt weten wie wat doe in de wijk en wie je wanneer kan inzetten en met welk doen? soms is het juist belangrijk dat Saïd iets doet met jongeren, soms is het belangrijk dat Hicham dat bijvoorbeeld doet en dat kun je pas betalen als je weet welke jongeren je tegenover je hebt staan of met wie je wilt gaan werken bijvoorbeeld. Nou dat spreken we dan onderling af dat is ook wel iets, zeg maar een voorwaarden de behoefte die we hebben en uuhhh ja, waar sowieso aan voldaan wordt. Uuuhhhmm ja sowieso dat we blijven afstemmen. En dat je mekaar continu weet te vinden. dus je bent continu ook wel mekaar aan het informeren.
J: ja
I: ja dus het is bijna wel, onderhand dagelijks wel dat we contact met mekaar hebben
J: ja,
I: ja
J: ja , dat die nauwen banden is natuurlijk belangrijk voor zo'n groep
I: ja
J: die alle kanten op beweegt en uuhhh
I: ja!
J: en ook de grenzen opzoekt denk ik wel
I: ja continu
J: oke hahah
I: ja, ja
J: uuuhhhmm even kijken
I: en ik moet ook zeggen dat zeg maar de instelling van de werkers dat dat wel een hele goede is
J: hhmmm
I: dus uuummh ik heb ook niet het idee dat bijvoorbeeld dat wij heel erg uitdragen dat we voor Futsal werken of voor Tandem of voor wat dan ook. Dat het ons eigenlijk helemaal niet uitmaakt hoe de organisatie heet waar we onder vallen, dat we gewoon het zelfde aan het doen zijn. dat is ook wel zeg maar iets wat, wat het team zeg maar ook het team maakt
J: dat het ook om de jongeren draait?
J: ja en dat we ook mekaar daarin hard nodig hebben en dat het helemaal niet uitmaakt van welke organisatie je dan bent. Ja!
J: dat is best wel goed als je dat kan bereiken als team
I: ja! Maar ik vind ook echt dat we een heel goed team hebben hier. Ja! Daar ben ik ook echt heel trots op
J: stiekem denk ik ook, hoe je het nou zegt, doordat je in één gebouw zit en doordat het centraal is, best wel
I: ja

J: he is die lijn ook veel korter
I: ja
J: als een activiteit daar was geweest en iets in De Haard en jullie hadden hier gezeten en iemand anders en Futsal Chabbab had bij het Cruyffcourt gezeten dan had, dan zie elkaar ook minder snel en zijn ook veel kort, minder kort
I: ja, maar dat, ja maar dat kan soms ook zijn he. Want bijvoorbeeld jongeren die uit het Willemskwartier uuhhh hier treffen, die lopen ook rond in Dukenburg
J: oke?
I: maar mijn collega's in Dukenburg die weten ook dat we met een aanpak bezig zijn, dus die appen mij bijvoorbeeld ook, of die appen mij bijvoorbeeld ook dat zij die jongeren tegenkomen daar. En zo hebben we bijvoorbeeld bij kentucky fried chicken op Plein 44, weten we dat daar ook een groep komt en nou is het zo dat jongerenwerkers ook daarnaartoe gaan.
J: oke dus die lijnen ook
I: zelfs die lijnen ook. Het wordt nou zelfs breder getrokken en eigenlijk doet social media, eigenlijk is dat nou heel handig door Whatsapp uuhhh. Ja daarin spreken wij gewoon dingen af. soms om elf uur van hoor ik nog uuhhh weet je wel dat mijn app af gaat en dan zegt iemand; ik ben die en die tegenkomen bij Kentucky *zucht* of bijvoorbeeld via dumpert.nl dat er een vechtpartij is die op Whatsapp wordt gezet, waar we allemaal naar kijken en dat we dan gaan kijken welke jongeren zijn het en uit welke wijken komen ze en wat betekend dit voor ons? En wie moet waarin actie ondernemen,
J: oke zo!
I: dus het is niet alleen maar wijkgericht maar
J: ja
I: stedelijk zeg maar ja
J: ja dat is best wel … dat dat soort dingen op internet gezet worden en dat je daar dan je doelgroep uit terug kunt vinden
I: ja!
J: dat is wat minder
I: ja
J: uuuhhhmm even kijken heb je nog iets op het gebied van jongeren dat je zou willenveranderen?
I: uuuhhhh iets op het gebied van jongeren? Wat bedoel je daar dan mee?
J: ja, begeleiding of activiteiten of mist er iets of kan er iets bij?
I: ja, weet je als je wilt kun je tien jongerenwerkers hier rond hebben lopen bij wijzen van uuuhhhmm *kuch* uuhhhmm nee, ja nee ik, ja dan moet ik iets verzinnen waarvan ik zelf denk van ja of het nou echt noodzakelijk is weet ik niet. Ik weet wel dat we vroeger wat meer financiële middelen hadden bijvoorbeeld om dingen te doen. je nu ben ik zo gewend om met het budget om te gaan wat we nu hebben, dat ik denk ja hier redden we het ook mee, misschien nog wel beter dan toen we het weet je wel hadden met heel veel geld. Geld is overal te halen eigenlijk dus als je een goed project hebt, dan kun je overal een fonds zeg maar aanschrijven. Uuuhhhmm, ik zou zo niks één, twee, drie kunnen noemen. Nee
J: je klinkt ook wel positief hahah
I: ja, nee, nee, nee
J: uuhhhmm heb je nog een advies die je zou willen meenemen uuhh geven bij ons onderzoek?
I: voor dat scenario?
J: voor de scenario's en voor de veranderingen en misschien waar we rekening mee moeten houden specifiek in de wijk of uuhh
I: ja, ik zou uuhhh als uuuhh als onderzoeker mee willen geven om wel om te proberen dat het scenario dat zeg maar het, dat het scenario uitgekozen wordt dat het beste past bij uuhhh bij waar Futsal zeg maar voor staat dat, dat de kracht van Futsal zeg maar niet weggehaald wordt zeg maar omdat die subsidiestroom anders gaat lopen, want dat is alleen maar geld en dat moet alles bepalend zijn voor de vorm waarvoor ooit gekozen is want het blijkt een effectieve methode te zijn en uuhhh dat het niets met geld te maken, maar met de mensen die het doen zeg maar. Ja! Ja
J: oke?
I: ja!
J: uuhhmm verder nog vragen? Of wil je nog iets toevoegen?
I: nee, ik dacht dat ik wel die kleurtjes mocht gebruiken, maar uuhhh
J: ja, maar ik was ook uuhh maar ik dacht, toen was je zo in gesprek
I: hahah nou ik dacht dat wordt een hele tekekening
J: nou, ik weet niet of je het fijn vind om nog even, maar ik denk dan gaan we, dat is herhaling van wat we je eigenlijk gezegd uuhhh

I: nee en je hebt alles opgenomen
J: ja, nee, ja de volgende keer, ik probeer het wel iedere keer uuhhhh hahah
I: met kleurtjes? Hahahah
J: hahaha maar dan ga ik zelf aan het krabbelen en eigenlijk moet ik jou aan
I: want dit is niet zo CMV he, want dat hoort natuurlijk met uuhhh je
J: ja
I: of met van die gekleurde papiertjes
J: ja we gaan dat ook meer met de jongeren doen
I: ooohh oke?
J: ja, dan is het wat makkelijker, we willen waarschijnlijk uuhhhmm een soort van perswand doen, en de jongeren daar motiveren en als een soort voetbalspeler benaderen en dan vragenstellen
I: oke?
J: en dan uuhhh ja kijken wat hun mening inderdaad is
I: ja
J: en die pijlen
I: hou in je achterhoofd dat inderdaad, dat iedereen natuurlijk andere belangen, want dat is natuurlijk wat heel erg meespeelt op welk scentario je uitgekozen wordt.
J: mmmhmhmhm
I: Kijk mijn belang was eerder inderdaad bij die van de jongeren, zelf natuurlijk op de manier waarop ik het benader als jongerenwerker. Terwijl ik met voor kan stellen dat de gemeente Nijmegen hele andere belangen heeft, Futsal Chabbab heeft hele een heel ander belang natuurlijk, Tandem misschien zelfs ook wel en de jongeren ook, dus ja
J: ja
I: dat is een mooi uuuhh iets voor jullie om uuuhhhh achter te komen
J: ja, dus ja de verschillende behoeftes en de belangen die
I: ja, ja
J: oke, nou dan ga ik dit ding maar afzetten
I: ja!
J: heb je nog mensen die ik, misschien handig zijn om in de wijk te spreken?
I: Over Futsal?
J: ja of?

Bijlage E: Interviewguide

Interviewguide Jongerenwerker	
Intro	Bedankt dat u wilt deelnemen aan dit interview en dat u hier de tijd voor wilt nemen.
Topics aangeven	In dit interview wil ik het graag hebben over de volgende onderwerpen: - **Wat er in de wijk speelt?** - **Activiteiten aanbod** - **Behoefte professionals/betrokkenen** - **Jongeren in de wijk** - **Futsal Chabbab**
Uitleg over het doel van het onderzoek	Dit onderzoek doen we in opdracht van Futsal Chabbab en Tandem Welzijnsorganisatie. Futsal Chabbab is een jongeren organisatie die zich richt op jongeren tussen de 9 – 16 jaar. Door middel van de combinatie van zaalvoetbaltraining en huiswerkbegeleiding willen zij de overlast in de wijken en schooluitval terugdringen. Het doel van dit interview is om een beeld te krijgen wat de meerwaarde van FC is. Daarnaast doelt dit interview om de behoefte van zowel de jongeren als de professionals in de wijken in kaart te brengen. Verder wordt er gekeken naar soortgelijke organisaties en mogelijkheden voor een samenwerking.
Aangeven dat de gegevens anoniem en vertrouwelijk worden uitgewerkt	Bij het uitwerken van de gegevens wordt uw naam niet genoemd. Zo kan niemand achterhalen wat u gezegd hebt. De dingen die u ons vertelt zullen alleen voor de doelstellingen van dit project worden gebruikt.
Als de respondent wil stoppen	Mocht u tijdens dit interview besluiten niet meer verder te willen gaan, dan kunt u dat aangeven. Wij stoppen dan met het interview.
Vertellen dat het gesprek op de band wordt opgenomen	We hebben voor dit interview een voicerecorder bij ons zodat dit gesprek kan worden opgenomen. Dit zorgt er voor dat wij nu niet veel hoeven op te schrijven. Het zal later namelijk worden uitgeschreven. Vanuit de wet is voorgeschreven dat wij uw toestemming moeten vragen als we gebruik maken van de voicerecorder. Daarom vraag ik u of u een handtekening wilt zetten op de toestemmingsbrief. Vind u het goed dat dit gesprek wordt opgenomen?
Introducerende vragen	

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

	Kun je wat vertellen over jouw rol in de verschillende wijken?
SQUIN	Kun je een gemiddelde dag in gedachten nemen en beschrijven wat je dan zoal doet of mee maakt in de wijk *(Neerbosch-Oost, Meijhorst,Willemskwartier)?*
Controlerende vraag	Heb ik het goed begrepen dat ….?
TOPIC vragen	
De wijk	- Kun je wat vertellen over de wijken Meijhorst, Willemskwartier en Neerbosch-Oost op het gebied van jongeren? (samenstelling; wat voor jongeren wonen er, wat doen zij hier in de wijk, zijn er veel vroegtijdig schoolverlaters?) - Wordt er overlast veroorzaakt door jongeren in de wijken? - Wat onderscheidt (naam wijk) zich van andere wijken in Nijmegen? - Wie zijn de sleutelfiguren binnen de wijk voor dit onderwerp? - Zijn er verder ook nog burgerinitiatieven waar samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan?
Activiteiten aanbod	- Welke organisaties binnen de wijk richt zich op jongeren tussen de 9 – 16 jaar? (wat zijn hun activiteiten) - Is er een specifiek aanbod op het gebied van huiswerkbegeleiding en zaalvoetbal? - Welke activiteiten (op het gebied van huiswerkbegeleiding en sport) sluiten heel goed aan bij de vraag van de jongeren? - Wat mist er volgens jou nog binnen de wijk op het gebied van huiswerkbegeleiding en sportieve activiteiten? - Is er overlap in het activiteiten aanbod voor jongeren? - Zijn er brede scholen in de wijk? - Zijn er al samenwerkingsverbanden met brede scholen?
Jongeren in de wijk	- Waar denk je dat de behoefte van de jongeren liggen op het gebied van benadering en begeleiding? - Wat is er volgens jou nodig voor deze jongeren in de wijk?
Behoefte professionals/betrokkenen	- Waar denk je dat de behoefte van de professionals in de wijk op het gebied van jongeren begeleiding? - Wat zouden jullie willen zien veranderen als jongerenwerker binnen de wijken?
Futsal Chabbab	- Wat weet je van het activiteiten aanbod van FC? - Wat is volgens jou de meerwaarde van FC? (terugdringen overlast en schooluitval?) - Zou FC kunnen samenwerken of hun krachten bundelen met andere organisaties op het gebied van huiswerkbegeleiding en zaalvoetbal? - Waar moet er rekening mee gehouden worden als FC een andere vorm aanneemt binnen de wijk? - Liggen er kansen voor Futsal Chabbab om meer samen te werken met brede scholen?

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Algemeen	- Waar liggen er nog kansen en bedreigingen in de wijk? - Wat is een advies dat je ons zou willen meegeven binnen dit onderzoek?
Afsluiting interview	Wilt u nog iets toevoegen aan dit gesprek? Zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen in het gesprek maar die u wel belangrijk vindt in/voor de wijk? Wat vond u zelf van het interview?
Uitleg wat het vervolg zal zijn	Dit interview zal letterlijk uitgewerkt worden. Daarna zal het uitgetypte interview gebruikt worden om uw wensen, behoeften en kernpunten te verwerken. Deze kernpunten zal worden vergeleken met kernpunten die wij halen uit andere interviews.
Bedankt voor het interview	Ik wil u graag bedanken voor uw tijd en deelname aan dit interview. Ik hoop dat u het gevoel hebt dat u uw verhaal hebt kunnen vertellen en dat er naar uw verhaal is geluisterd.
Een telefoonnummer achterlaten voor als er nog vragen zijn	Als u nog vragen hebt dan kunt u terecht bij. Gillyano, Jozan of Eva (afhankelijk van wie de interview heeft afgenomen) 06-34976950 (Gillyano) 06-49739074 (Eva) 06-28865191 (Jozan)

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Bijlage F: Literatuurstudie

5.2.1 Sport binnen de maatschappelijke context

Het Nederlands Instituut Sport en Bewegen stelt dat sport- en beweegaanbieders een belangrijke rol vervullen in het lokale maatschappelijke middenveld en daarmee in het lokale wijknetwerk. Sport is een ontmoetingsplek binnen de wijk, een bindende factor tussen mensen uit verschillende generaties met een diversiteit aan achtergronden en persoonlijke situaties(NISB, 2015). Futsal Chabbab is ook een dergelijk sportaanbieder. Zij hebben een belangrijke verbindende rol in het integraal samenwerken en het verbinden van verschillende partijen in verschillende domeinen zoals educatie en handhaving.
Door verschillende achtergronden, generaties en domeinen bij elkaar te brengen, inclusief de (kwetsbare)jongeren, vraagt dit van de maatschappelijke partners in de wijk elkaar nog beter te (leren) kennen. Het multifunctioneel gebruik maken van accommodaties van sport- en beweegaanbieders en zorg- en welzijnspartners draagt hier aan bij(NISB, 2015).
Futsal Chabbab werkt met eenzelfde formule, zij staan nauw in contact met verschillende partners in de wijk zoals de jongerenwerkers, straatcoaches, wijkagenten, docenten, ouders, broers en zussen van de jongeren. De sportaccommodatie(zaal) is hierin een bindende factor waar partijen een makkelijke ingang hebben om bij elkaar te komen en het nodige te bespreken of af te stemmen. Boonstra haalt in een adviesrapport voor het smeden van sportieve coalities voor stadswijken aan, dat kwaliteit van scheidsrechters en andere gezagsdragers zoals trainers en coaches een zeer belangrijke rol hebben (Boonstra, 2007). Binnen Futsal Chabbab zijn de trainers lokale rolmodellen en genieten respect onder de doelgroep. Hierbij hebben zij de capaciteiten om zowel een vriendschappelijke als en hiërarchische relatie met de jongeren op te bouwen aldus de interventieomschrijving van methode Said (Sleegers, 2013).

Binnen de organisatie van Futsal Chabbab is ook wel sprake van een interdisciplinair team. Een interdisciplinair team maakt vanuit een gedeelde visie een integraal plan, waardoor het team gezamenlijk verantwoording draagt (Luitengaarde, 2015). Wanneer zich iets afspeelt binnen de huiswerkbegeleiding wordt dit gecommuniceerd met de trainers van het zaalvoetbal en visa versa, waarna zij gezamenlijk tot een besluit komen. Op grond van dat plan worden er keuzes gemaakt voor de uitvoering. Dit wordt gedaan tijdens het wekelijks teamoverleg. Hierin wordt een terugkoppeling gedaan en trekt het team lering en zet acties op touw en stelt waar nodig het plan bij.

Het gebruik van voetbal is in het maatschappelijke netwerk rondom de jongere een middel om een (pedagogische) ingang bij deze jongeren te verkrijgen. Daarbij heeft sport als creatief-agogisch medium de kwaliteit in zich dat er een disciplinerende werking van uitgaat. Uit onderzoek is gebleken dat sport veel structuur biedt en jongeren prikkelt om zich zowel fysiek als mentaal in te spannen. Een teamsport heeft daarnaast nog een prikkelende werking bij het omgaan met regels en afspraken, bijvoorbeeld samenwerking en samenspel. Het competitie-element dat in de sport besloten ligt, doet ook een appel op jongeren om ergens hard voor te willen werken (Kooijmans, 2011, p. 67). Binnen de trainingen van Futsal Chabbab is er ook sprake van sterke mate van discipline waar de trainers een beroep op doen bij de jongeren. Een strengere aanpak is hierbij soms verlangd voor de doelgroep. De interventieomschrijving van Methode Said beaamt dit. Hierin staat omschreven dat het voetbalteam een veilige plek is om te leren. De jongeren leren hier dat discipline hen verder kan helpen.
‘Doordat Futsal Chabbab zich niet beperkt tot alleen de sportzaal, maar de leefgebieden (gezin, school en wijk) van jongeren met elkaar verbind, leren de jongeren dat discipline die ze inzetten in het voetbal, hen ook verder kan helpen op school en in het leven (Sleegers, 2013).’ Dit noemt men ook wel een Community based aanpak, waarin de sportsector dus samenwerkt met verschillende domeinen zoals handhaving(politie), educatie en jeugdzorg.

5.2.2. Preventief werken met jongeren

Preventief werken is een belangrijk kernpunt in het sociale domein. Een preventief beleid staat voor het voorkomen van problemen en voorkomen dat problemen verergeren. Preventief jeugdbeleid omvat algemene voorzieningen waarvan jeugdigen gebruik maken bij het opgroeien zoals onderwijs, jeugd- en jongerenwerk (Gemeente Nunspeet, 2015, p. 12). Dit noemt men ook wel de pedagogische civil society die wordt gekenmerkt door de gemeenschappelijke activiteiten van burgers rondom het grootbrengen van kinderen en jongeren (Luitengaarden, 2015)

Het sociaal ontwikkelingsmodel van Hawkins (1985) biedt inzicht in factoren die een rol spelen bij het ontstaan en de ontwikkeling van probleemgedrag van kinderen en jongeren. Het is een theoretisch model die de onderliggende (risico- en beschermende) factoren van probleemgedrag bij jongeren in kaart brengen. In het model komt naar voren hoe de beschermende factoren in interactie met elkaar kinderen en jongeren kunnen beschermen tegen risico's, ofwel preventie (Ince, 2013).

De individuele karakteristieken zijn factoren als geslacht, intelligentie, positief sociale instelling of een flexibel veerkrachtig karakter. Dit zijn factoren waar men moeilijk tot geen invloed in heeft maar wel rekening mee moet worden gehouden in de omgang met de jongeren (Ince, 2013). De binding en de hechting van de jongere in zijn omgeving is een belangrijke factor voor de bescherming van de jongere. Hierin is het belangrijk dat deze omgeving ook gezonde opvattingen en duidelijke normen en waarden uitstralen naar de jongeren toe. Hierin doet Futsal Chabbab haar bijdrage binnen de trainingen, de coaching en begeleiding. Zij bieden structuur en spreken de jongeren aan op hun gedrag in de wijk waarmee zij een duidelijke begrenzing uitstralen bij de jongeren. Het preventief karakter ligt hem in het vroegtijdig signaleren van probleemgedrag binnen de wijken en de terugkoppeling naar de trainers van Futsal Chabbab die op hun beurt de jongeren aanspreken op hun gedrag.

Preventief jeugdbeleid gaat ook over de preventieve ondersteuning: vroegtijdig signaleren en ondersteunen van kinderen en hun ouders bij het opvoeden en opgroeien. In preventief werken wordt extra aandacht besteed aan overgangsfasen, zoals overgang van voorschoolse voorziening naar basisschool, van basisschool naar voorgezet onderwijs en de overgang van leren naar werken. Een preventief jeugdbeleid beperkt zicht niet tot één domein, maar beslaat alle levensgebieden. De ontwikkeling van de jeugdige tot zelfstandig en actieve volwassene vraagt verzorging en opvoeding, spelen en naar school gaan, sociale activiteiten en sporten, wonen en werken (Gemeente Nunspeet, 2015).
Het hoofddoel van Futsal Chabbab is het, door midden van sport en coaching, verminderen van de kans op schooluitval en de overlast terugdringen en/of voorkomen van risicogedrag bij jongeren tussen de 9-16 jaar. Hierdoor zijn de jongeren beter in staat hun middelbare schooldiploma te halen en kunnen zij zich leren gedragen in wijk. Futsal Chabbab is daarmee een preventieve interventie voor schooluitval en jeugddelinquentie (Sleegers, 2013). Uit een QuickScan met diverse stakeholders uit de wijken kwam naar voren dat Futsal Chabbab ervoor heeft gezorgd dat de stakeholders kunnen samenwerken met de trainer in het aanspreken van de jongeren op hun gedrag en houding. Stakeholders gaven hierbij aan een 'ingang' te hebben bij de jongeren en vinden de preventieve werking van Futsal Chabbab groot (Sleegers, 2013, p.20). Preventieve interventies zijn bepalend voor de gehele levensloop van jongeren en zijn daarom zeer essentieel en niet weg te denken binnen het sociale domein.

5.2.3 Straatcultuur

Gezien de wijken waar Futsal Chabbab actief is voor merendeels bestaat uit jongeren die uit het straatcultuur komen is het zeer relevant voor dit onderzoek om te verdiepen in de straatcultuur.

"Futsal Chabbab richt zich op jongens en meisjes tussen de 9 en 16 jaar oud in aandachtswijken waar schooluitval hoog is en er veel overlast op straat wordt ervaren".
(Sleegers, 2014)

Omdat zij dus voornamelijk richten op jongeren die wellicht probleemgedrag vertonen is het belangrijk om in te lezen over dit onderwerp. Om informatie te verkrijgen over dit onderwerp is er gebruik gemaakt van het boek *Van de straat* van Frank van Strijen (2009). In het boek beschrijft Frank van Strijen het een en ander over de straatcultuur waarin sommige jongeren zich bevinden. Voordat er dieper wordt in gegaan op dit onderwerp is het belangrijk om de definitie en het onderscheid tussen de begrippen burgercultuur en straatcultuur te weten.

Frank van Strijen beschrijft de begrippen als volgt;

"Cultuur is de totale levensstijl van een samenleving of groep zoals die tot uiting komt in normen en waarden, gewoonten, tradities, taal, wetenschap en kunst".

"Straatcultuur is een gezamenlijke gedragen gevoel onder groepen jongeren. Dit gevoel vertaalt zich in allerlei (afwijkende) opvattingen, gedragingen, normen en waarden en zelfs een eigen taalgebruik en vormt op deze wijze een op zichzelf staande cultuur. Kenmerkend voor de straatcultuur is het weigeren zij zich te conformeren aan de algemene lijn van de maatschappij. Afzetten tegen en wantrouwen ten opzichte van de burgercultuur, de meest dominante cultuur binnen de maatschappij, staat centraal. Dit geld in het bijzonder voor personen en instanties die vanuit de burgercultuur 'het gezag' vertegenwoordigen" (Strijen, 2009, p. 17-18).

Nu duidelijk is wat de definitie is van de bovenstaande begrippen kan er verder worden gegaan op het verschil tussen straatculturen en subculturen van jongeren. Het eerste grote verschil is de reikwijdte. Bij de straatcultuur gaat het om jongeren uit verschillende gelaagdheden van de maatschappij en van verschillende etnische afkomst. Het tweede verschil is dat bij verschillende subculturen van jongeren de kenmerken van de straatcultuur voorkomen. Het derde verschil is dat straatcultuur te in alle lagen van de bevolking te vinden is, maar opmerkelijke is dat de grootste groep uit de achterstandswijken van de grotere en middelgrote steden te vinden is (Strijen, 2009, p. 24-25).

In het bovenstaande stuk wordt duidelijk gemaakt wat de verschillen zijn tussen de straatcultuur en de subculturen van jongeren. Belangrijk voor dit onderzoek is ook om de kenmerken, verschijnselen en stimulerende factoren van de straatcultuur in kaart te brengen. In het onderstaand stuk wordt dit duidelijk gemaakt.

Kenmerken van de straatcultuur

Als je het hebt over straatcultuur is het over het algemeen een masculiene cultuur, dat houdt in dat de 'mannelijke' waarden vooropstaan. Kenmerken hiervan zijn de (individuele) prestatiedrang, geldingsdrang, assertiviteit, zelfpromotie en onderlinge competitie. In het gedrag van jongeren uit de straatcultuur komen veel van deze kenmerken terug. Ze hebben een wantrouwende starthouding tegenover alles buiten de groep, maar vooral tegenover de burgercultuur. Een ander belangrijke kenmerk is de loyaliteit binnen de groep. Dit wordt gevoed door het verlangen ergens bij te horen en door de wetenschap dat de groep voor je zorgt zolang je loyaal blijft. Maar tegelijkertijd wordt het ook gevoed door angst, zo riskeert iemand soms letterlijk zijn leven wanneer hij zich afkeert van de groep. Verder zijn er nog een aantal belangrijke kenmerken zoals het afzetten tegen de burgercultuur, respect, hiërarchie, underdoggevoel etc. (Strijen, 2009, p.35-40)

Omdat wij gedurende dit onderzoek te maken hebben met jongeren die uit de straatcultuur komen is het belangrijk om op de hoogte te zijn van deze jongeren straatcultuur.

5.2.4 Methodieken om met jongeren te werken

Omdat de twee organisaties waar wij dit onderzoek voor doen met jongeren werken is er studie gedaan naar de methodieken die er in de praktijk gebruikt worden om met jongeren te werken. In dit stuk zal er een aantal methodieken beschreven worden die men in de praktijk toepast.

Student mentoring

In het artikel 'Student mentoring onder allochtone jongeren, een methodiek in ontwikkeling' schrijft Maurice Crul over deze nieuwe methodiek om met jongeren te werken. In het afgelopen jaar is er allochtonen studenten-mentor project ontstaan, waarin Turkse, Marokkaanse of Surinaamse studenten uit het hoger onderwijs middelbare school leerlingen begeleiden (Crul, 2003).

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Bij student mentoring gaat het om mentoring waarbij de studenten vaak nog geen volwassenen zijn en zijn ook geen peers van leerlingen. Meestal zit er een leeftijdsverschil met de mentee van vijf tot tien jaar. Dit maakt dat zij dichter bij de mentee staan dan een leraar of een ouder. De begeleiding die de allochtonen studenten geven aan allochtone leerlingen is een mix van mentoring en tutoring. Bij mentoring ligt de focus op de sociaal-emotionele aspecten dat over het algemeen kan leiden tot verandering in het denken en het gedrag van de mentee. Bij tutoring ligt de focus meer op de cognitieve aspecten (Crul, 2003). Maurice Crul beschrijft in zijn artikel een aantal positieve effecten van student mentoring. Hieronder volgt een aantal positieve effecten;

- **Interactie.** *Het leerproces en de leermotivatie wordt gestimuleerd door de interactie tussen mentor en mentee.*
- **Individuele begeleiding en veiligheid.** *De individuele begeleiding zorgt voor een soort van veiligheid voor kinderen om fouten te maken en het gevoel dat zij keer op keer om hulp kunnen vragen.*
- **Het geringe leeftijdsverschil tussen mentor en mentee.** *Doordat de studentmentor geen belang vertegenwoordigt, niet van de school en ook niet dat van de familie, bestaat er geen machtsrelatie. Wat leeftijd betreft staat de mentor tussen de leerkracht en leerling in.*
- **De mentor is een ervaringsdeskundige.** *Het leeftijdsverschil van vijf tot tien jaar ongeveer maakt dat de studentmentor dicht bij de mentee staat en zich daarom kan inleven in de situatie waarin de mentee zich bevindt. Tegelijkertijd heeft de studentmentor ook genoeg ervaring om te zien welke gedrag productief is en welk niet.*
- **De mentor is een rolmodel.** *Vaak hebben kinderen die uit een kansarm milieu komen weinig voorbeelden van succesvolle jongeren in hun omgeving. Zo lijkt het alsof het hoger onderwijs onbereikbaar is, waardoor ze zich daar ook niet zo snel op zullen richten. Een studentmentor die uit dezelfde situatie komt is het levende bewijs dat het toch nog mogelijk is.*
- **Empowerment.** *De rol van de studentmentor is slechts het stimuleren en geven van richting aan de kwaliteiten van de leerling, maar toch zal de leerling alles zelf moeten doen. Op deze manier wijst de studentmentor juist op de eigen verantwoordelijkheid* (Crul, 2003).

De bovenstaande methodiek is als het ware terug zien in de benadering die gebruikt wordt door Futsal Chabbab, wat ook wel bekend staat als de ‘methode Saïd’. In hoofdstuk 1.2.2 is de beschrijving van deze methode te vinden over het ‘positief coachen’, ‘de arm om je heen’ en ‘de consequente aanpak’.

Individuele begeleiding

In dit stuk vindt u de beschrijving van de methodiek die door de jongerenwerkers van Tandem wordt toegepast in Nijmegen. Tandem levert een belangrijke bijdrage aan de positieve ontwikkeling van jongeren in Nijmegen. Dit doen ze aan de hand van de methode Individuele Begeleiding. Het is een doelgerichte methode om moeilijk bereikbare jongeren tussen de 14 en 25 jaar te bereiken en te ondersteunen bij hun participatie in de maatschappij. Bij deze methode worden jongeren vanuit een (bestaande) betekenisrelatie gestimuleerd tot positieve gedragsveranderingen. Daarnaast worden ze ook nog gestimuleerd tot het versterken en benutten van hun (verborgen) talenten en kwaliteiten (Tandemwelzijn, 2011).

De professional werkt volgens een aantal stappen die elkaar opvolgen in het begeleidingsproces. Hieronder worden de stappen kort toegelicht;

1. <u>Contactleggen</u>
   De professional begint natuurlijk eerst met het contact leggen met de jongere. Bij deze stap is het belangrijk om te weten of de jongeren vrijwillig of verplicht aan het traject deelneemt. Vervolgens wordt de begeleiding aan de orde gesteld, waarbij de professional de aanleiding en motivatie in kaart brengt.
2. <u>Probleemsituatie (Wat is er aan de hand?)</u>
   De tweede stap bestaat uit het in kaart brengen van de situatie. Het is belangrijk om de achtergrond en situatie van de jongere te weten, zodat de strategie van begeleiding beter bepaald kan worden. Hiervoor dient men belangrijke feiten te verzamelen zodat ook vermoedens, ideeën of gegevens gecheckt kunnen worden. Aan de hand van deze gegevens wordt er een duidelijk beeld gecreëerd van wat er aan de hand is en kan er beter gestuurd worden op het te bereiken resultaat. Gedurende het traject worden deze gegevens aangevuld en gecheckt.
3. <u>Doelen bepalen: Waar wordt naar toe gewerkt?</u>
   De kern van deze methode is om samen met de jongeren te werken aan een bepaald doel. Vaak zullen jongeren een duidelijk doel benoemen waar zij aan willen werken, bijvoorbeeld

het werken aan de financiële huishouding. Naarmate kunnen daar ook gedragsmatige doelen bij komen vanuit de jongere zelf of vanuit de jongerenwerker. In deze stap worden deze doelen opgesteld.

4. Plan van aanpak
   Na de doelen opgesteld te hebben wordt er gekeken naar hoe de jongere met behulp van de professional gewerkt kan worden om deze doelen te behalen. In deze stap worden de stappen besproken en worden er afspraken gemaakt tussen de jongere en de professional. Hierbij wordt er gekeken naar de verwachtingen van elkaar en anderen.
5. Resultaten en evalueren Resultaten en evalueren
   Doordat er concrete doelen geformuleerd zijn kan er gekeken worden naar de resultaten van de ontwikkelingen van de jongere. Tijdens de evaluatie wordt er teruggekeken naar de vooraf gestelde doelen. De bereikte resultaten en de geleverde inspanningen wordt beschreven zodat de aanpak van de professional op waarde geschat kan worden. Wat heeft het opgeleverd en staat het in relatie tot de doelen wordt dan gevraagd. Wanneer de vastgestelde doelen behaald zijn en dit gecheckt is bij de jongere en andere betrokkenen, dan kan het traject afgerond worden. Wel is het belangrijk om de afronding te bespreken met de jongeren en te vragen of de jongere behoefte heeft aan een vervolgtraject. Het is belangrijk om de afronding van het traject te registreren. Ook belangrijk is om doorverwijzingen te registreren op organisatieniveau. Zo wordt duidelijk dat de Individuele Begeleiding een opstap is geweest naar andere manieren van specifieke hulpverlening en begeleiding (Tandemwelzijn, 2011).

5.2.5 Best practice

In dit stuk vindt u een succesvol vergelijkbaar project, genaamd Brotherhood. Brotherhood is een project dat zich richt op alle jongeren in de leeftijd van 8-25 jaar. Zij richten zich op jongeren de een invulling zoeken in hun vrije tijd, jongeren die moeite hebben met het participeren in de maatschappij, jongeren die op zoek zijn naar een uitdaging. Voor deze jongeren wilt de organisatie een positief rolmodel zijn (Kennisbank, 2006).

Doelstelling van Brotherhood is het bevorderen van het participatie- en integratieproces van vooral allochtone jongeren binnen de Nederlandse maatschappij door de eigenwaarde van de jongeren te versterken. Dit doen ze door muziek als middel in te zetten. Zij organiseren drumactiviteiten als middel om jongeren te bereiken en bij elkaar te brengen. Tijdens deze activiteiten worden alledaagse problemen besproken, oplossingen aangedragen en werken de jongeren aan hun eigen ontwikkeling (Kennisbank, 2006).

De directe omgeving van de jongere wordt voorop gesteld in de omgang met de jongeren, de ouders en school. Daarnaast is er in de vrije tijd plaats voor Brotherhood. Het is een van de belangrijkste fundamenten van de werkwijze die ze toepassen. Net zoals bij Futsal Chabbab koppelen zij beloningsvormen aan de gedragingen en ontwikkelingen thuis of op school (Kennisbank, 2006).

Verder biedt Brotherhood jongeren een carrière binnen de drumband. Zij kunnen namelijk telkens een stap hoger in de organisatie komen door het volbrengen van taken en tonen van gewenst gedrag. De jongeren hebben de mogelijkheid om door te groeien. Zo namen ze eerst deel aan workshops en eindigen uiteindelijk bij het geven van grote show-optredens in binnen- en het buitenland. Daarnaast houden zij nog een zakcentje over aan de optredens. Een ander belangrijk onderdeel van dit project is de wekelijkse individuele gesprekken die plaatsvinden. De begeleiders, ook wel rolmodellen in dit geval, helpt hen in hun persoonlijke ontwikkeling (Kooijmans, 2009).

Dat dit een succesvol project is blijkt uit het feit dat er tegenwoordig geen drumband te denken is die geen Brotherhood achtergrond of invloed heeft. Een belangrijke bevinding is dat Futsal Chabbab dezelfde soort aanpak hanteert maar wordt sport als middel ingezet in plaats van muziek.

5.2.6 Benaderingsmethodieken risicojongeren

Risicojongeren zijn jongeren die door verschillende samenhangende problemen een afstand dreigen te krijgen tot de maatschappij of zelfs in de criminaliteit dreigen te komen. De oorzaak van de problemen in intrinsieke (bv. psychische of verstandelijke beperking) en extrinsieke (bv. instabiele thuissituatie of last van cultuur verschillen) oorzaken hebben(Bakker & Distelbrink & Pels & Vita Los MSc, 2013, p. 6). Futsal Chabbab richt zich op alle jongeren in de wijken waar zij gevestigd zijn maar er is ook een belangrijke plek voor risicojongeren (Futsal Chabbab, 2013, p. 3). Binnen Futsal

Chabbab zijn veel jongeren actief die zelf bij de doelgroep gehoord hebben. Hierdoor kunnen de jongeren zich goed met hun identificeren en dienen zij als voorbeeld figuren. Veel van deze jongeren zijn van allochtone afkomst, hierdoor wordt er gemakkelijk contact met deze groep gemaakt. Deze groep is voor veel organisaties moeilijk te bereiken, terwijl dit inmiddels een kwart van alle jongeren in Nederland is. Hierbij is de grootste groep jongeren van Marokkaanse en Turkse afkomst (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Centraal Bureau voor de Statistieken, 2014, p. 14).

In de piramide hiernaast is te zien welke instanties betrokken zijn op verschillende niveaus bij het voorkomen van problemen bij jongeren. Het onderste niveau zijn betrokken partijen waar iedere jongere mee te maken heeft zoals; school en gezien en op het bovenste niveau zijn betrokkenen waar de jongeren mee te maken krijgen die al een afstand tot de maatschappij hebben zoals; inrichtingen en justitie. Als Futsal Chabbab in deze piramide toegevoegd zou worden zouden zij op het 'preventie niveau' komen. Futsal Chabbab richt zich op een relatief jonge groep 9-16, waardoor probleem gedrag voorkomen kan worden. Jongeren worden vaardigheden aangeleerd, waardoor ze op later leeftijd meer handvatten hebben om deel te nemen aan de samenleving door bijvoorbeeld het behalen van hun diploma.

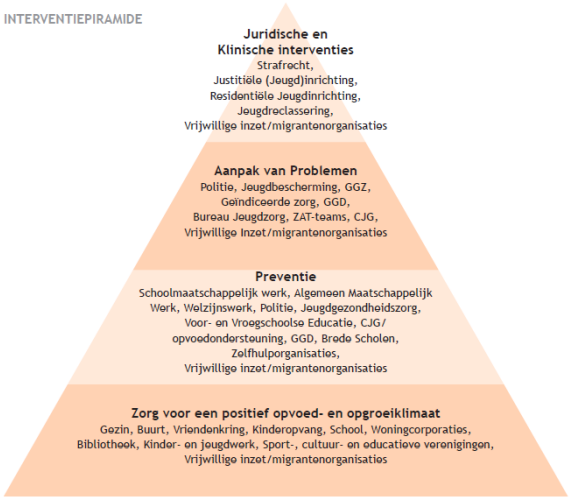

Het preventief werken met deze doelgroep werkt ook kostenbesparend, want het is bewezen dan als jongeren eenmaal in de fout zijn gegaan, dat er heel weinig helpt om hun hier weer uit te krijgen. Belangrijke preventieve interventies zijn; cognitieve gedragstherapie[4], training van opvoed vaardigheden bij ouders en ouders helpen om deze elementen te combineren. Futsal Chabbab draagt hier voor een deel aan bij. Zij leggen de nadruk niet op het gezin, maar helpen ouders wel bij de opvoeding van het kind en probeert gedragsverandering bij de jongeren te wegen te brengen. Dit doen zij door samen met andere organisaties in de wijken een vangnet voor jongeren te creëren, zodat de jongeren op het goede pad worden gehouden. Als het nodig is kan de organisatie zelfs in spelen op de thuis situatie van de jongeren (Futsal Chabbab, 2013, p.3).

Voor het werken met deze jongeren kan er gekozen worden uit twee manieren van ingrijpen. Hierbij gaat het om steunen of straffen, het is belangrijk om het contact met de jongeren te behouden en om duidelijke grenzen aan te geven. Deze jongeren hebben vaak structuur en vertrouwen nodig, vertrouwen in zichzelf en hun omgeving. Het is belangrijk dat welke manier er wordt gekozen het voor pedagogische ondersteuning zorgt van de jongeren (Bakker, Distelbrink, Pels & Vita Los MSc, 2013, p. 22-23). Futsal Chabbab werk met de "eest zuur, dan zoet"-aanpak. Deze aanpak sluit goed aan bij wordt er goed ingespeeld op het steunen of straffen. Het zoeten is het zaalvoetbal, dit vinden de jongeren leuk om te doen. De jongeren worden op hoog niveau getraind en krijgen veel rond het zaalvoetbal zoals; voetbaltenues en toernooien. Het zure is de huiswerkbegeleiding en de coaching. Als de jongeren zich misdragen worden ze ook aangepakt in het zoeten, dus bijvoorbeeld dat ze niet naar de training mogen komen (Futsal Chabbab, 2013).

5.2.7 Vroegtijdig schoolverlaters

Voortijdig schoolverlaten is al jaren een van de grootste problemen binnen het Nederlandse wonderwijs (KOŞAR, 2015, p.4). Het probleem is de afgelopen jaren al flink is terug gedrongen, maar toch blijven er veel jongeren die voortijdig hun school verlaten. De groep die onder voortijdig

[4] Negatieve niet helpende gedachtes worden omgebogen naar helpende/ goede gedachtes. Dit is een onderdeel van psychotherapie (Fonds Psychische Gezondheid, 2015).

schoolverlaters (vsv'ers) vallen zijn jongeren in de leeftijdscategorie tussen de 12 en 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie (een diploma op mbo 2niveau of hoger) (KOŞAR, 2015, p.11). Dit is tevens de definitie die wordt gehanteerd door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Doordat jongeren zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan is het moeilijker voor hen om aan een baan te komen. In de tabel hieronder is te zien dat het om een vrij grote groep gaat die afgelopen jaren is afgenomen. Ook komt in de tabel naar voren dat de groep niet westerse allochtone die voortijdig school hebben verlaten en geen baan hebben groot is.

Tabel 1. Aantal schoolverlaters uit schooljaar 2004/'05 zonder en met een baan, in het eerste (2005), tweede (2006), derde (2007) en vierde jaar (2008) na schoolverlaten, 15 tot 23 jaar

	2005		2006		2007		2008	
	Geen baan	Baan	Geen baan	Baan	Geen baan	Baan	Geen baan	Baan
Voortijdig schoolverlaters	**23 004**	**30 062**	**13 026**	**26 683**	**10 158**	**25 060**	**9 143**	**23 692**
Laatst gevolgde opleiding								
Vmbo	6 080	4 571	3 029	4 206	2 141	4 135	1 801	3 997
Havo/vwo	3 302	1 400	1 751	871	1 162	849	984	770
Mbo	13 622	24 091	8 246	21 606	6 855	20 076	6 358	18 925
Geslacht								
Man	13 111	18 438	6 924	16 827	5 358	15 749	4 805	14 871
Vrouw	9 893	11 624	6 102	9 856	4 800	9 311	4 338	8 821
Herkomst								
Autochtonen	12 588	22 869	6 698	20 246	5 030	18 954	4 487	17 910
Westerse allochtonen	2 154	2 095	1 294	1 846	1 018	1 741	896	1 660
Niet-westerse allochtonen	8 262	5 098	5 034	4 591	4 110	4 365	3 760	4 122
Schoolverlaters met startkwalificatie	**8 611**	**37 700**	**3 716**	**33 346**	**2 855**	**31 576**	**2 781**	**30 196**
Laatst gevolgde opleiding								
Havo/vwo	3 393	4 909	1 023	2 088	681	1 706	523	1 560
Mbo	5 218	32 791	2 693	31 258	2 174	29 870	2 258	28 636
Geslacht								
Man	3 755	18 467	1 584	16 418	1 117	15 614	1 066	14 987
Vrouw	4 856	19 233	2 132	16 928	1 738	15 962	1 715	15 209
Herkomst								
Autochtonen	6 572	33 384	2 715	29 660	2 058	28 104	1 999	26 932
Westerse allochtonen	803	1 891	342	1 582	253	1 495	244	1 410
Niet-westerse allochtonen	1 236	2 425	659	2 104	544	1 977	538	1 854

(Centraal Bureau voor de Statistieken, 2011)

Met name bij niet-westerse allochtone is het voortijdig schoolverlaten groot. Volgens onderzoek van KOŞAR (2015) heeft dit niet te maken met de herkomst, maar met verschillen in sociale milieus. Om hiervan een voorbeeld te noemen zijn de ouders van allochtone jongeren vaak laag opgeleid hierdoor ondersteunen zij de jongeren weinig met hun schoolwerk en de keuzes die gemaakt moeten worden binnen het onderwijs zoals studiekeuzes. Futsal Chabbab verbindt zaalvoetbal aan de huiswerkbegeleiding om jongeren te motiveren om het belang van school in te en om de jongeren te ondersteunen bij school werk. Hierdoor neemt Futsal Chabbab de rol van de opvoeders over, als ouders hier te kort schieten of de jongeren niet kunnen ondersteunen. De huiswerkbegeleiding is verplicht voor jongeren waarbij de schoolcijfers ondermaats zijn (Sleegers, 2013, p. 4). Hierdoor wordt er rond de jongeren een sociaalmilieu gecreëerd die als ondersteuning dient bij het schoolwerk voor de jongeren.

Ook speelt het moeite hebben met het motiveren voor school een grote rol. Doordat jongeren achterstanden hebben en hierdoor lage cijfers halen is hun motivatie om te presteren op school heel laag. Ook een gesloten sociaalnetwerk zorgt er vaak voor dat jongeren in contact komen met 'verkeerde' vrienden, waardoor jongeren eerder spijbelen of andere verkeerde keuzes maken in het onderwijs. Hierdoor raken de jongeren steeds minder gemotiveerd (KOŞAR, 2015, p.43). Door het linken van huiswerkbegeleiding aan zaalvoetbal wordt de motivatie voor de jongeren gecreëerd. De jongeren willen graag voetballen, maar moeten inruil daarvoor goede cijfers halen op school of ondersteuning accepteren om deze cijfers te verbeteren. Uit het onderzoek van KOŞAR (2015) kwam ook naar voren dat sociale contacten belangrijk zijn voor allochtone, deze contacten kunnen de

jongeren helpen om zich verder te ontwikkelen. Veel jongeren van allochtone afkomst hechten een groot belang aan contacten met mensen uit de eigen groep. Hierdoor is het ook belangrijk dat jongeren in contact komen met mensen uit andere groepen. Dit zorgt er voor dat jongeren beschikking krijgen over meer plekken waar ze hulp aan kunnen vragen. De conclusie van het onderzoek is dat als niet westerse allochtone meer in verbinding staan met hun omgeving ze minder geneigd zijn om voortijdig van school af te gaan. Futsal Chabbab zorgt er voor dat jongeren die dreigen ‘weg te vallen’ worden opgevangen en dat er een vangnet komt zodat de jongeren hier op terug kunnen vallen.

Bijlage G: Handleiding Google Docs activiteitenoverzicht

Handleiding activiteitenoverzicht

Door:
Jozan Drost
Gillyano Njauw
Eva Morrenhof

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Inleiding

In deze handleiding zijn de stappen beschreven om op een eenvoudige manier een activiteitenoverzicht te maken, waarin de activiteiten die georganiseerd worden op een gestructureerde manier kunnen worden weergegeven. De voordelen van dit overzicht zijn; het geeft een goed overzicht van het activiteiten aanbod, verschillende partijen in de wijk kunnen tegelijker tijd aanpassingen maken, het is gemakkelijk online te delen met partners en het kan eenvoudig gedeeld worden via mail of social media.

In dit handboek zijn stappen en voorwaarden te vinden om een activiteitenoverzicht te maken. Het programma dat wordt gebruikt is Google Docs (dit is een gratis online tekstverwerker dat de mogelijkheid biedt om online documenten te maken, te bewerken en hieraan op het zelfde moment samen te werken met andere gebruikers). Er kan in het programma worden gewerkt via verschillende mailadressen. Het maakt niet uit welke e-mail provider wordt gebuikt zo zouden Gmail, Hotmail of live gebruikt kunnen worden. De handleiding bestaat uit twee onderdelen: het maken van het activiteitenoverzicht en het hanteren van het activiteiten overzicht. In onderdeel 1 wordt stap voor stap uitgelegd hoe je het activiteitenoverzicht maakt. Daarbij wordt er aangegeven hoe je het document kan uploaden in Google Docs. Tot slot wordt uitgelegd hoe je andere gebruikers kunt uitnodigen om in hetzelfde bestand te werken. In onderdeel 2 wordt er stap voor stap uitgelegd hoe het activiteitenoverzicht ingevuld moet worden. Daarnaast wordt er beschreven hoe het documenten gepubliceerd kan worden op internet.

Voorwaarden

- Zorg voor een beheerder die de eindverantwoordelijke is voor het overzicht. De persoon heeft de bevoegdheid om mensen toe te voegen en te verwijderen uit de gedeelde map (bij voorkeur de jongerenwerker).
- Iedereen die werkt in de map dient een exemplaar van deze handleiding te bezitten.
- Tijdens het maandelijkse werkoverleg wordt het activiteiten overzicht besproken en gekeken of er aanpassingen moeten worden gedaan.
- Iedere organisatie in de wijk die activiteiten organiseert heeft maximaal één professional die bevoegd is om te werken in de gedeelde map.
- Voordat men begint met het invullen van het activiteitenoverzicht dient er een kopie te worden gemaakt van het lege formaat (zie stap 4 van onderdeel 2). Zo kan iedere wijk gebruik maken van een lege format.

Aanmelden bij Google-Docs

In dit onderdeel wordt er uitgelegd hoe er een Google-account gemaakt kan worden met een werk-mail adres. Om dit mogelijk te maken wordt er gevraagd om een account aan te maken met een eigen gekozen wachtwoord, maar het mailadres wordt behouden.

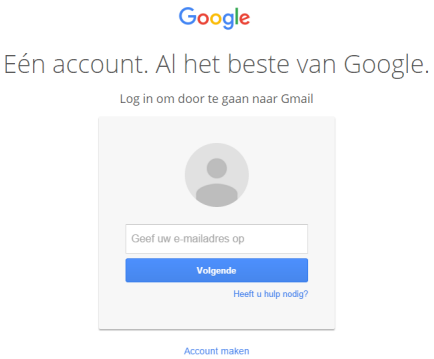

Stap 1: Ga naar www.gmail.com. Er verschijnt een pagina waarbij wordt gevraagd om een mailadres.

Stap 2: Vul hier het gewenste mailadres in. Er verschijnt een foutmelding dat het mailadres niet bekend is bij Google. *Google herkent dat e-mailadres niet. Een account maken met dat adres?* Klik op → '*Een account maken*'.

Stap 3: Er verschijnt een pagina, waarbij gevraagd wordt om een account aan te maken. De werkmail die daarvoor ingevulde is, wordt weergegeven.

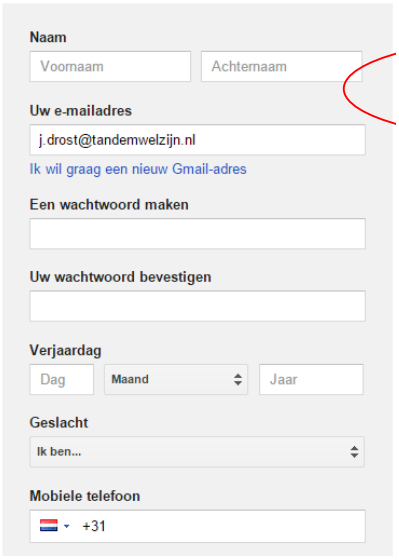

Stap 4: Vul de overige gegevens in. Kies hierbij een wachtwoord naar keuzen. Niet alle gegevens hoeven ingevuld te worden. Klik vervolgens op *'Volgende stap".*

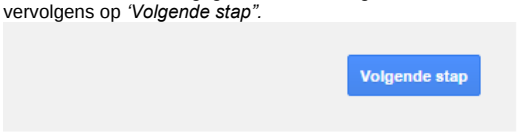

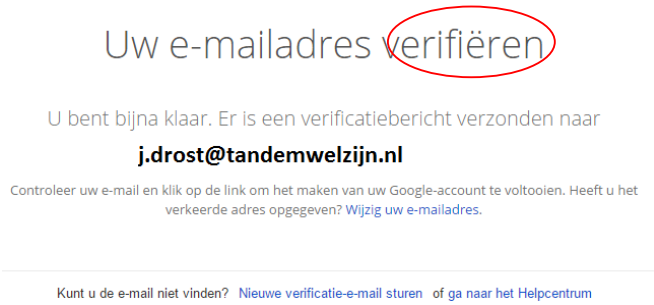

Stap 5: Scrol de tekst naar beneden en accepteer de voorwaarden.

Stap 6: Er verschijnt in beeld dat er een mail is gestuurd naar uw werkmail met een bevestiging.

Stap 7: Ga naar werkmail. Klikt op de zojuist ontvangen mail van Google. En bevestig het account.

Stap 8: Automatische wordt u doorgestuurd naar internet, om het account in gebruikt te nemen.

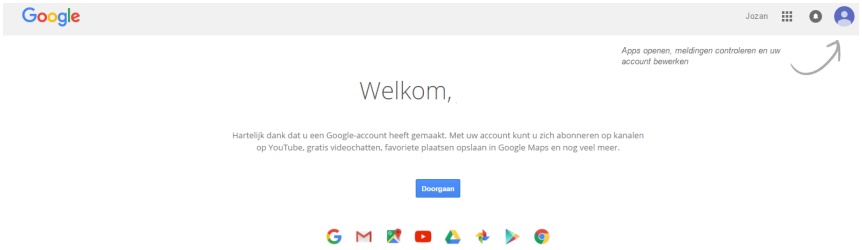

Stap 9: het account is gemaakt! Selecteer recht in de hoek de programma's die nodig zijn. '*Google Docs*' staat niet aangegeven bij deze apps. Ga voor de website naar **onderdeel 2** van de handleiding.

Onderdeel 1

Het maken van het activiteitenoverzicht

Stap 1: Open Excel. Selecteer de kolommen A t/m G en 1 t/m 15

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Stap 2: Ga naar opmaken als tabel (staat in de menubalk) → kies een opmaak uit de tweede rij met gekleurde hoofdbalk (zorg er voor dat de blokken waar de activiteiten in komen kleurloos zijn).

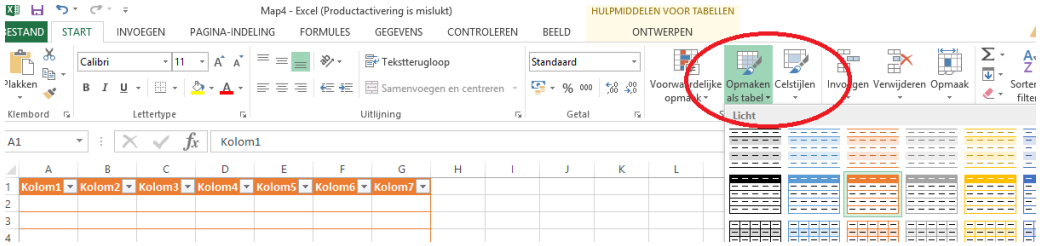

Stap 3: ga naar kolom 1 en vervang deze met maandag. Doe dit ook bij de andere kolommen, dus van maandag t/m zondag.

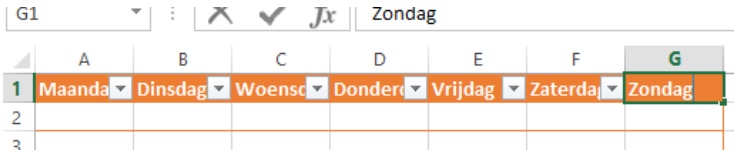

Stap 4: selecteer de letters A t/m G. gaat met het pijltje naar de een van de letters en klik met de rechter muisknop om de kolombreedte aan te passen. Klik op Kolombreedte en pas deze aan naar 15.

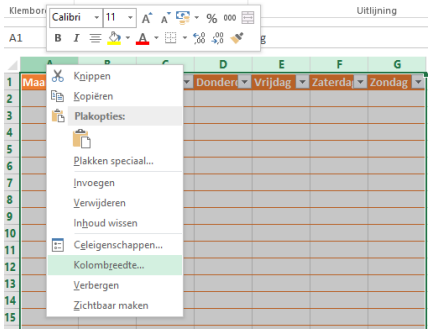

Stap 5: ga naar de cijfer 1 en selecteer de cijfers 1 t/m15. Klik vervolgens met de rechtermuisknop om de rijhoogte aan te passen. Klik op Rijhoogte en pas deze aan naar 30.

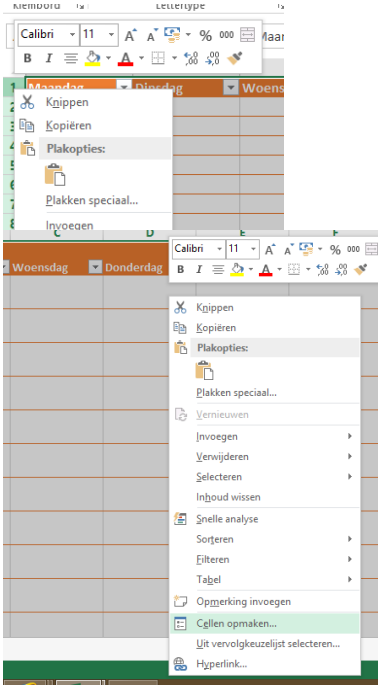

Stap 6: Selecteer de vakken A1 t/m G15. Klik vervolgens op de

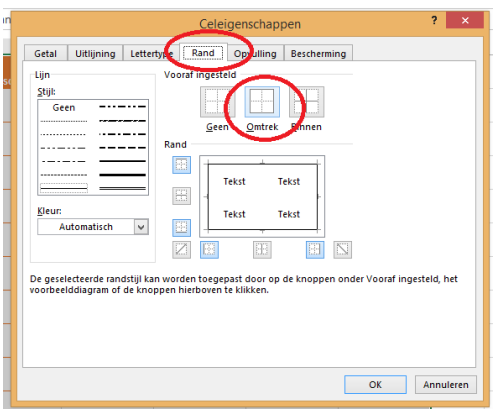

rechter muisknop en ga naar cellen opmaken. Ga naar het tabje Rand en klik vervolgens Omtrek aan. Druk vervolgens op Ok.

Stap 7: Het Format voor het activiteitenoverzicht is gereed en sla het vervolgens op.

Het uploaden van het activiteitenoverzicht in Google Docs.

Stap 8: Ga naar https://docs.google.com/?pli=1. Meld je aan met op je e-mail (het maakt niet uit welke mail provider je hebt).

Stap 9: Ga links boven in het scherm naar menu → gaat naar '*Spreadsheets*'.

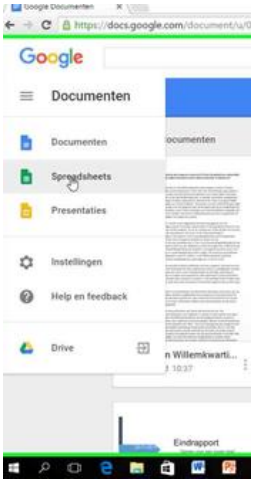

Stap 10: Ga rechts boven in het scherm en klik het *mapje* om de bestandskiezer te openen.

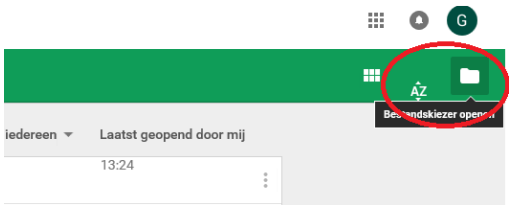

Stap 11: Klik vervolgens op het kopje *Uploaden.* Vervolgens klik je op '*Een bestand vanaf je computer selecteren'.* Ga naar de map waar je het format van het activiteitenoverzicht heb opgeslagen en upload deze in Google Docs. Het format staat er nu op.

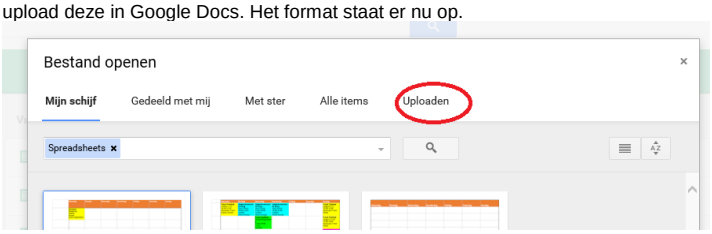

Het delen van het activiteitenoverzicht met andere gebruikers.

Stap 12: Open het activiteitenoverzicht dat gedeeld moet worden. Ga rechts boven naar het scherm en klik op de blauwe vak 'Delen'.

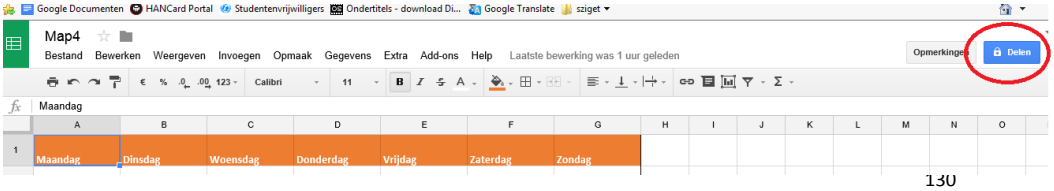

Stap 13: Voer de emailadres in van de persoon waarmee dit bestand gedeeld wilt worden. Vervolgens kies je in de opties ernaast of deze persoon het mag bewerken, reageren of weergeven. Tot slot klik je op verzenden en heeft deze persoon toegang tot het bestand.

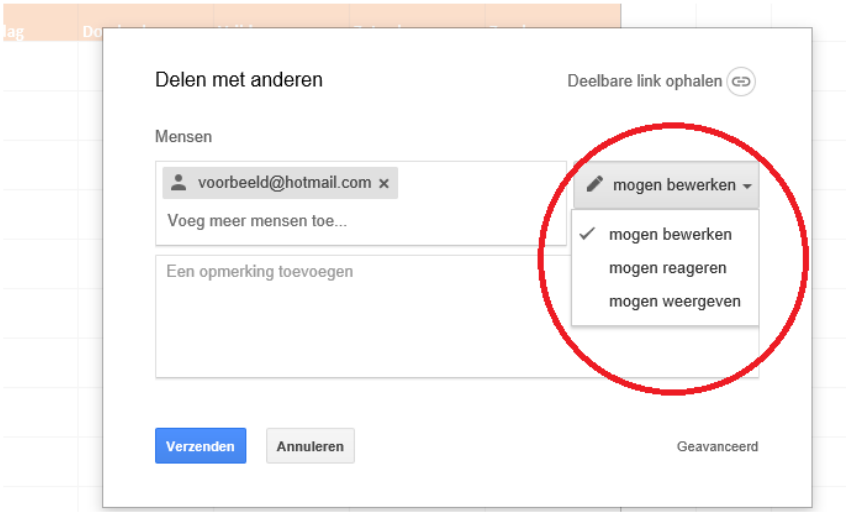

Onderdeel 2

Het hanteren van het activiteiten overzicht

Stap 1: ga naar https://docs.google.com/?pli=1. Meld je aan met op je e-mail (het maakt niet uit welke mail provider je hebt).

Stap 2: ga links boven in het scherm naar menu → ga naar '*Spreadsheets*'

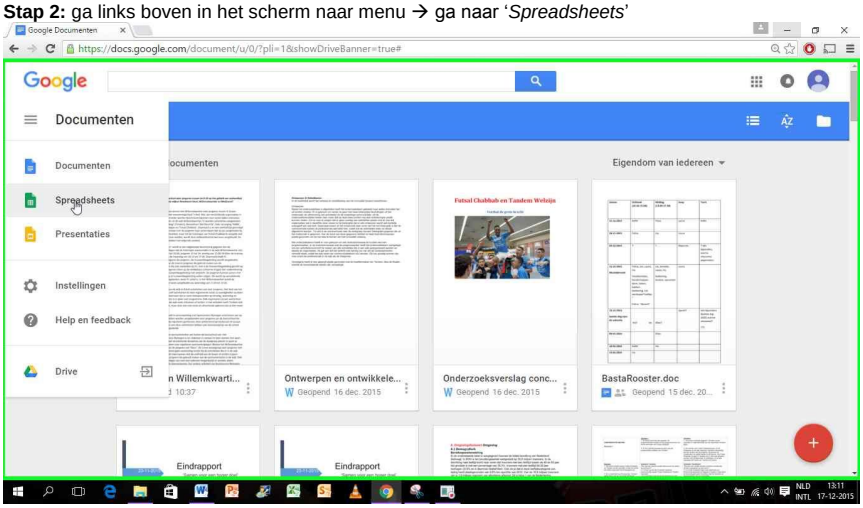

Stap 3: selecteer het juiste document

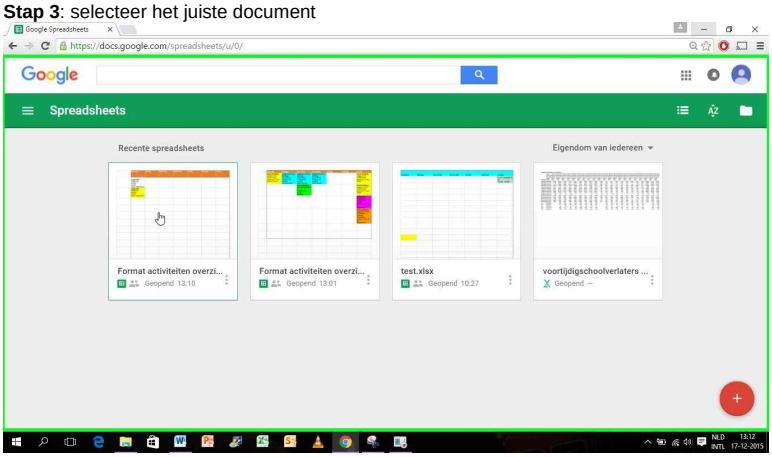

Stap 4: Voordat je begint met het invullen van het activiteitenoverzicht dient er een kopie te worden gemaakt van het lege format. Dit doe je door te klikken op bestand → klik op *'Een kopie maken…'*

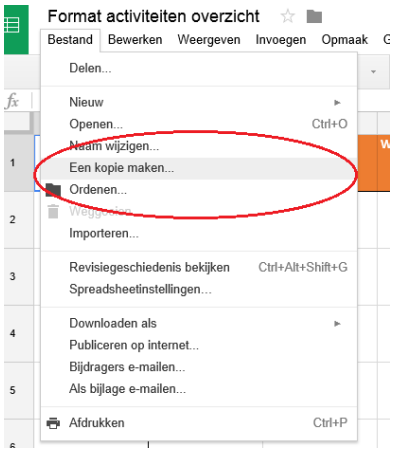

Stap 5: Geef het document een naam, waarin de naam van de wijk en maand beschreven wordt. Zie voorbeeld hieronder. Indien je dit document met dezelfde mensen wilt delen is het van belang dat je het vak je onderaan aan vinkt.

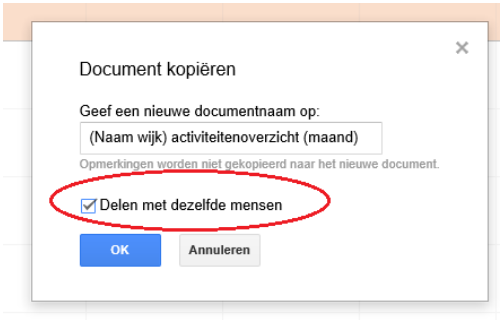

Stap 6: controleer de cel groters. De kolommen A t/m G moeten grote 120 hebben en de rijen 1 t/m 15 moeten de grote 60 hebben. Dit kan gecontroleerd worden door ze te selecteren, op de rechtermuisknop te klikken en naar het kopje 'Formaat kolom A – H aanpassen.

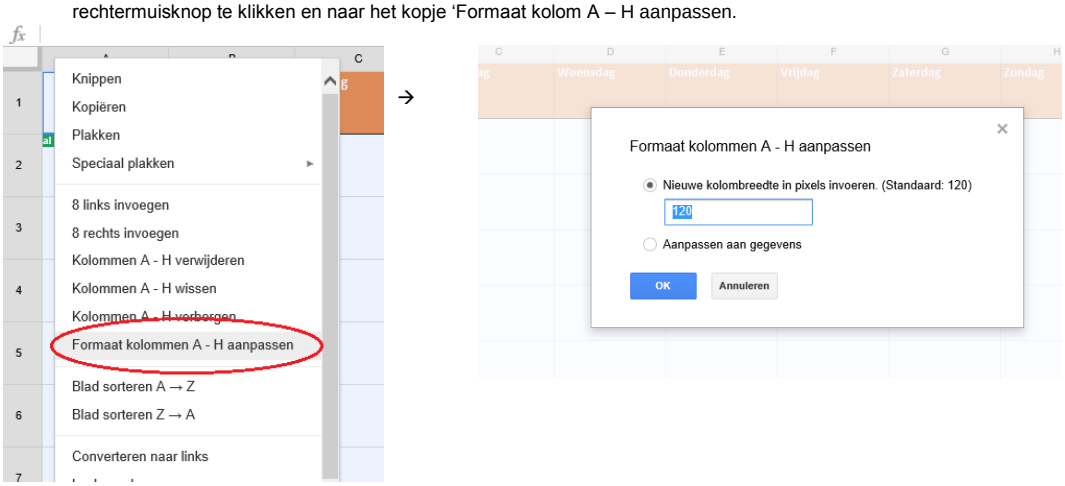

Stap 7: Vul de gegevens van de activiteit in. Geef hierbij de: activiteit, de doelgroep, tijdstip, locatie en naam begeleider. Wanneer van toepassing zou er ook nog de bijdrage voor de activiteiten kunnen worden toegevoegd. Let hierbij op dat wanneer je na een volgende regel wilt, kun je de volgende toets combinatie gebruikt; ***alt + enter.*** Geef iedere activiteiten een andere kleur. Hierbij kan een legenda gemaakt worden, waarin de kleur en daarmee de activiteit aangeeft bij welke organisatie deze behoort. Binnen de wijken worden er afspraken gemaakt over welke organisaties met welke kleuren worden aangeduid.

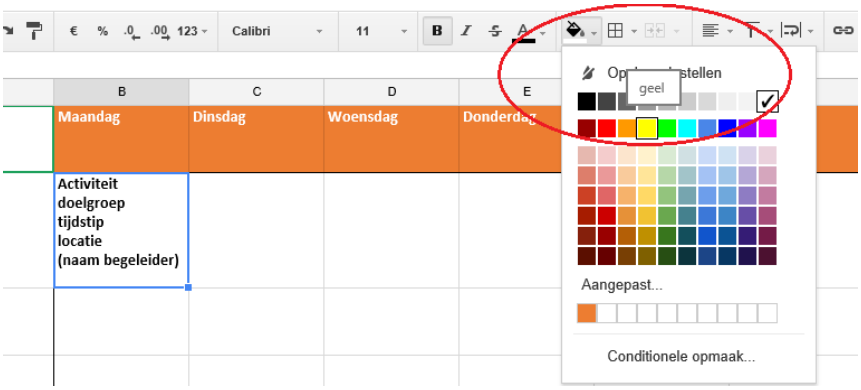

Stap 8: Als het schema volledig is ingevuld kan het gemakkelijk worden gedeeld via social media en de mail. Ga naar bestand → klik op 'Publiceren op internet…'

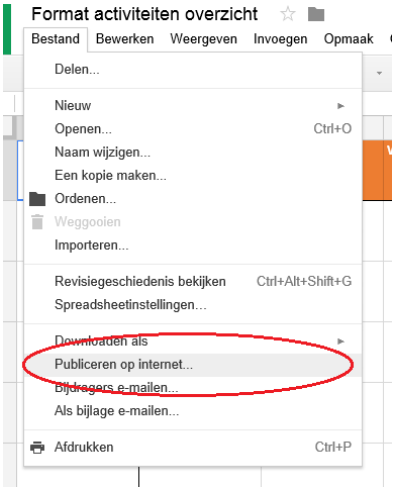

Stap 9: Zorg bij het publiceren dat de instellingen staan op 'Heel document' en op 'Webpagina'. Selecteer het icoon waarmee het activiteiten overzicht gepubliceerd moet worden. Dan wordt je doorverwezen naar het gekozen programma waarna je het bericht kunt posten of verzenden.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab
Pieter Postplein 34
6543 LW NIJMEGEN

Gemeente Nijmegen
t.a.v. de Gemeenteraad
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 13 september 2016

Betreft: **Raadskamerdebat over Futsal Chabbab**

Geachte voorzitter, geachte raadsleden,

Ten behoeve van het behandelen van het agenderingsverzoek-Van Dijk c.s. heeft u al bij brief van 21 augustus 2016 een informatiepakket ontvangen. Met deze brief stuur ik u aanvullende en actuele informatie toe.

Overleg met Tandem Welzijn
Al geruime tijd ben ik in overleg met Tandem over de toekomst van Futsal Chabbab. Verslagen van deze overleggen zijn beschikbaar. Op 25 augustus ontving ik een brief van mw.drs. S. Plass, directrice van Tandem, waar de stand van zaken kort en krachtig in beschreven staat. Het standpunt van Futsal Chabbab treft u, evenals de brief van Tandem, in de bijlagen aan. In de stukken wordt verwezen naar onze overeenkomst die loopt tot 1 januari 2017. Voor de volledigheid is deze aan ons standpunt toegevoegd. De genoemde seizoensevaluatie is uiteraard ook voor u beschikbaar indien u dat wenst.

Stip op de horizon
Voor elke organisatie is het zinvol om na te denken over haar eigen toekomst. Het agenderingsverzoek heeft onze organisatie er toe gebracht om onze dromen op papier te zetten. Deze stip op de horizon stuur ik u ter kennisname graag toe. Ik heb er alle vertrouwen in dat u als volksvertegenwoordiging kan helpen deze stip verder in te kleuren en te realiseren.

Verzoek
Ik verzoek u om deze aanvullende informatie te betrekken bij het agenderingsverzoek.

Met vriendelijke groeten,

Saïd Achouitar

Aantal bijlagen: 3.

NISB Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen
MOVISIE
wij zijn Nijmegen

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Tandem Welzijn hoofdkantoor
Bezoekadres
Castella
De Ruyterstraat 244
Correspondentieadres
Postbus 1547
6501 BM Nijmegen
T (024) 365 01 11
F (024) 360 01 20
info@tandemwelzijn.nl
www.tandemwelzijn.nl

Tandem
Welzijnsorganisatie Nijmegen

Futsal Chabbab
T.a.v. Said Achouitar
Pieter Postplein 34
6543 LW NIJMEGEN

Datum : 25 augustus 2016
Onderwerp : Offerte schooljaar 2016-2017
Kenmerk : 057mg.sp

Beste Said,

Inmiddels heb ik je in vervolg op onze besprekingen d.d. 24 mei en 14 juni jl twee keer gevraagd om een offerte uit te brengen voor vier Futsal Chabbab projecten in vier wijken voor het schooljaar 2016/2017. Dit gebaseerd op de kaders van de vraag van Tandem als uitvoeringsregisseur, zoals in onze bijeenkomsten besproken.

Tot op heden heb ik geen offerte ontvangen. Daarentegen heb ik wel een factuur ten bedrage van 45.000 Euro van jou gekregen en verwijs jij in jouw reacties telkens naar onze overeenkomst. Deze overeenkomst eindigt echter op 1 januari 2017. De nieuwe offerteaanvraag van Tandem richt zich op het schooljaar 2016-2017.

Laat ik voorop stellen dat Tandem het zeer wenselijk vindt dat de vier projecten uitgevoerd worden. Ook onze opdrachtgever, de gemeente Nijmegen, heeft voor het schooljaar 2016/2017 gekozen voor de uitvoering van vier projecten. Dat hebben wij al eerder aan jou laten weten, maar het is onlangs nog eens schriftelijk bevestigd bij de beantwoording van raadsvragen door de gemeente.

Tandem is dan ook voornemens om deze projecten te financieren. Wij hebben je bovendien gevraagd om, naast Futsal Chabbab activiteiten voor vier wijken, een aanbod te doen voor de ontwikkeling van een innovatief project. Om dit kracht bij te zetten, zijn wij bereid om het tweede voorschot ad € 41.000,- te betalen zodat je de activiteiten, binnen de kaders van ons voorstel, voor het schooljaar 2016-2017 uit kunt voeren.

Daarvoor is echter een aanvraag/ offerte van jou vereist. Ik ga ervan uit dat je als zelfstandige ondernemer vertrouwd bent met het uitbrengen van offertes. Zo niet, heb ik je aangeboden dat

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Tandem Welzijnsorganisatie Nijmegen

Tandem je daarbij kan assisteren.

Bij gebrek aan een offerte van jouw kant, tref je hieronder een aantal kaders aan voor de projecten in de wijken. Ik stel voor om deze kaders in een nog te plannen gesprek aan te scherpen n.a.v. de bespreking van jouw evaluatie 2015/2016.

Aantal wijken:	4
Wijken:	Heseveld, Dukenburg, Willemskwartier, Neerbosch-Oost.
Aantal deelnemers p.w.:	+/- 25
Duur training in uren:	1.5
Aantal trainingen p.w.:	2
Aantal uren voorbereiding/evaluatie:	1.5
Uren huiswerkbegeleiding:	2
Taakstellend budget per project:	€ 18.700,-

Het financiële kader voor deze nieuwe offerte voor vier wijken bedraagt derhalve € 74.800,-
Voor de goede orde wil ik je nog laten weten dat voortzetting van de projecten in 2017 conform het voorstel afhangt van de inbreng van de middelen van de Stichting Sportactiviteiten Risicojongeren Rijk van Nijmegen. Zoals je weet heeft Tandem hiervoor in haar reguliere begroting geen ruimte.

Ik verzoek je vriendelijk om binnen twee weken schriftelijk te laten weten of Tandem erop kan rekenen dat Futsal Chabbab vier wijken in het schooljaar 2016-2017 conform bovenstaande condities zal uitvoeren, en of wij nog een voorstel voor een innovatief project tegemoet kunnen zien.

Verder zal ik aan Marijke van der Gulden vragen om een vervolgafspraak te plannen.

Met vriendelijke groet,

Susanne Blass,
Directeur/bestuurder

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab
Pieter Postplein 34
6543 LW NIJMEGEN

Stand van zaken "Futsal Chabbab na 1-1-2017"

In deze notitie reageer ik op de brief van Tandem Welzijn d.d. 25 augustus 2016 met het onderwerp 'Offerte schooljaar 2016-2017'.

Overeenkomst

Er wordt door Tandem gevraagd om een offerte voor de periode 1 augustus 2016-31 juli 2017. Dit is merkwaardig omdat er nog een overeenkomst ligt voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2016. Volgens Tandem is het niet opportuun om 5 projecten op te starten omdat deze in schooljaren worden uitgevoerd. Concreet gezegd wil Tandem Futsal Chabbab in de wijk Hatert nu niet opstarten, ondanks dat er dus een overeenkomst ligt voor deze wijk tot en met december 2016. Ter vergelijking: toen wij in 2014 geen gelden meer kregen voor de wijk Lindenholt was dit echter geen probleem: deze gelden stopten per 1 januari 2015. Wij hebben toen als sociale partner onze verantwoordelijkheid genomen en het project wel gewoon afgerond tot juli 2015. De huidige overeenkomst is op verzoek van wethouders Frings en Helmer-Englebert tot stand gekomen en ondertekend door Tandem en ondergetekende. Deze overeenkomst is bij u bekend en ten overvloede aangehecht.

Factuur

De genoemde factuur is een factuur conform de genoemde overeenkomst en staat los van de toekomst na 1 januari 2017. Ondanks het door Tandem gestelde is de factuur toch voldaan. Tandem leek hier even de gesloten overeenkomst niet na te willen komen bij het uitblijven van een (nieuwe) offerte, dit terwijl de huidige overeenkomst nog loopt. Ondanks dat er nu tot betaling is overgegaan hebben wij hier een vreemde smaak van in onze mond gekregen.

Behandeling raadsvragen

Het moge duidelijk zijn dat Futsal Chabbab het volste vertrouwen heeft in de gemeenteraad. Wij rekenen op een heldere uitspraak van de Raad als hoogste orgaan van de gemeente,

zodat de kaders helders zijn en wij met Tandem tot goede afspraken kunnen komen als uitvoeringsregisseur. Tandem is al sinds 2010 een trouwe partner.

Kaders

Ondanks de gevestigde vertrouwensband met Tandem, verwerpen wij de in deze brief gestelde kaders van Tandem. De onderhandelingen – die sinds dit jaar rechtstreeks met mw. Plass verlopen – zijn in onze ervaring stroef verlopen. Als trouwe netwerkpartner hoopten wij op een gelijkwaardige onderhandelingspositie, waarbij wij enerzijds de regiefunctie van Tandem aanvaarden, maar ook in afstemming tot de juiste besluiten te kunnen komen voor deze kwetsbare doelgroep jongeren in Nijmegen. De bezuiniging van de wijk Hatert is niet met ons als netwerkpartner besproken – zelfs niet eens voorgelegd –, maar als een gegeven medegedeeld. Futsal Chabbab wil juist in meer wijken in Nijmegen aan de slag. Daarover hebben wij Tandem Welzijn in juni een offerte (financiële appendix 2016) gestuurd. Deze is zonder enige bespreking van tafel geveegd. Bovendien: juist de Stads- en Wijkmonitor laat zien dat in de wijk Hatert nog veel werk ligt. In het nu te schrijven Wijkactieplan van Hatert zullen wij dit punt dan ook benoemen. Wat ons betreft zijn de onderhandelingen dus nog in volle gang en hopen nog steeds op een gelijkwaardige bespreking van de strategie en kaders op inhoud! Wij betreuren het dan ook dat we hierbij hulp en bemiddeling van de Raad moeten vragen ten behoeve van onze doelgroep.

Stichting Sportactiviteiten voor Risicojongeren Rijk van Nijmegen

Merkwaardig is dat Tandem de BTW-reserves die zijn opgebouwd – met instemming van wethouder Tiemens – nu zonder inhoudelijk overleg met ons aan wil spreken. Onze stichting SSRRN verkeert in afbouw en wordt op verzoek van de gemeente en Tandem geliquideerd. Deze Stichting is juist een van de drijvende krachten geweest van de financiering van de projecten. Dat Tandem nu aangeeft zelf geen budget te hebben voor Futsal Chabbab na 2017 is dan ook zeer merkwaardig en opvallend. Waarom is Futsal Chabbab dan al die tijd in gesprek met Tandem?

Conclusie

In september 2014 aan tafel met wethouders Frings en Helmer-Englebert was er een status quo bereikt over de verdere rolverdeling tussen Gemeente, Tandem en Futsal Chabbab: een ‘onderaannemersconstructie’. Wij ervaren de onderhandelingen tot nu toe en de dwingendheid van deze brief van Tandem Welzijn als: ‘we zijn terug bij af’ en wijzen de inhoud van de brief dan ook af. In mei 2014 sprak Richard Sleegers namens Futsal Chabbab in bij de gemeenteraad ter gelegenheid van het nieuwe collegeakkoord over de toekomst en het sociaal ondernemerschap van Futsal Chabbab. Hij vergeleek Tandem met Goliath en onze organisatie met David. De strijd tussen de grote reus en de kleine herdersjongen is kennelijk nog steeds niet beslecht.

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab

Met deze notitie hoopt Futsal Chabbab een helder antwoord te hebben gegeven op de brief van Tandem Welzijn.

Said Achouitar,
9 september 2016

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Overeenkomst Tandem/Futsal Chabbab

De **ondergetekenden**:

- Tandem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. drs. S. Plass, geboren op 30-05-1961 te Düsseldorf, Duitsland, gevestigd te Nijmegen De Ruijterstraat 244, 6512 GG, hierna te noemen opdrachtgever,

enerzijds,

- Futsal Chabbab, rechtsgeldig vertegenwoordigd door S. Achouitar, geboren op 29-03-1981 te Beni-Said, Marokko, in rechte handelend namens Futsal Chabbab, gevestigd te Nijmegen Pieter Postplein 34, 6543 LW, hierna te noemen opdrachtnemer,

anderzijds,

Overwegende dat de Gemeente Nijmegen voor twee jaar jaarlijks 90.000 euro beschikbaar stelt aan Tandem Welzijn teneinde Said Achouitar de gelegenheid te bieden in vier stadsdelen 5 activiteiten Futsal Chabbab voort te zetten en als ontwikkelopgave binnen deze twee jaar Tandem Welzijn en Futsal Chabbab zorgdragen voor structurele inbedding van de methode Said in Nijmegen en hiervoor tezamen een ontwikkelopgave formuleren, in onderzoek brengen en tot de gewenste voormelde uitkomst laten komen, met als doelstelling dat de genoemde activiteiten ook na 2016 op enigerlei wijze kunnen blijven functioneren in de gemeente Nijmegen,

Verklaren hierbij een overeenkomst aan te gaan, op grond waarvan opdrachtnemer ten behoeve van opdrachtgever, buiten dienstbetrekking, tegen beloning werkzaamheden zal verrichten, onder de navolgende voorwaarden en bedingen,

Daartoe komen ondergetekenden het volgende overeen:

Artikel 1
Opdrachtgever verleent opdracht aan opdrachtnemer – gelijk opdrachtnemer als opdracht aanvaard van opdrachtgever – tot het verrichten van de volgende werkzaamheden: vijf activiteiten Futsal Chabbab in de wijken Heseveld, Neerbosch-Oost, Hatert, Willemskwartier en Meijhorst/Aldenhof/Malvert/Tolhuis.

Artikel 2
Deze overeenkomst heeft een looptijd van twee jaar. De looptijd is van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2016.

Artikel 3
1. Opdrachtnemer voert de werkzaamheden methodisch uit conform methode 'Said', waarvan de beschrijving is opgenomen in de database Bewezen effectieve methoden van Movisie. Basiselementen zijn hoogwaardige Futsal trainingen, huiswerkbegeleiding en toeleiding tot agogisch werk (toeleiding indien van toepassing), teneinde jongeren naar reguliere sportverenigingen toe te leiden en jongeren te begeleiden met als doel dat zij volwaardig burger in de samenleving worden en kansen en talenten optimaal leren benutten, hetgeen op korte termijn al zichtbaar wordt door

geen criminele antecedenten en betere schoolresultaten.

2. De volgende kengetallen worden geleverd:

Aantal wijken	5
Aantal deelnemers per activiteit	± 25
Aantal weken schooljaar	40
Duur training in uren	1,5
Aantal trainingen per week / per activiteit	2
Aantal uren voorbereiding/evaluatie per training	1,5
Uren huiswerkbegeleiding per week/ per activiteit	2

   Opdrachtnemer is bevoegd om hiervan af te wijken, nadat de opdrachtgever hier van adequaat in kennis gesteld is. Deze kennisgeving moet voldoende beargumenteerd zijn door de opdrachtnemer.
3. Opdrachtnemer biedt continuïteit voor de duur van de overeenkomst, behoudens overmachtsituaties. Opdrachtnemer is een substantieel deel van de contracturen in persoon aanwezig. Opdrachtgever en financiers hechten er aan dat de methode en de persoonlijke deskundigheid van Said Achouitar ten goede komt aan de Nijmeegse activiteiten en dat Said Achouitar een substantieel deel van zijn tijd fysiek aanwezig is bij de Nijmeegse activiteiten.
4. Er zijn contracten met middenkader en vrijwilligers afgesloten door opdrachtnemer.
5. Medewerkers en vrijwilligers van opdrachtnemer alsmede opdrachtnemer zelf kunnen een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) overleggen op seksuele misdrijven. Medewerkers en vrijwilligers ontplooien geen activiteiten die strijdig zijn of op gespannen voet staan met de doelstellingen van de activiteiten van Futsal Chabbab of van Tandem Welzijn.
6. Rapportageaspecten in dit kader is een managementrapportage op de kengetallen en output. Er wordt op halfjaarlijkse basis op enkele van bovenstaande onderdelen gerapporteerd over deelname en afwijkingen en risico's, waarbij de seizoensrapportage opgeleverd wordt op uiterlijk 31 juli van het betreffende seizoen. Medio oktober 2015 vindt een evaluatief gesprek plaats met een vooruitblik naar 2016.
7. Opdrachtgever en opdrachtnemer aanvaarden de ontwikkelopgave om binnen deze twee jaar zorg te dragen voor structurele inbedding van de methode Said in Nijmegen en formuleren hiervoor tezamen een ontwikkelopgave, brengen deze in onderzoek en brengen deze tot de gewenste voormelde uitkomst. In het eerste jaar worden alle scenario's in beeld gebracht en onderzocht, en wordt tot een besluit gekomen, wat medio oktober tijdens het evaluatiegesprek in gezamenlijkheid wordt geformuleerd. In het tweede jaar volgt de implementatie van voornoemde besluitvorming teneinde de activiteiten in 2017 op enigerlei wijze voortgang te kunnen laten vinden.

Artikel 4

1. Opdrachtnemer ontvangt van opdrachtgever terzake van de verrichte werkzaamheden een vergoeding van € 90.000,- per jaar. Opdrachtgever is niet BTW plichtig.
2. Facturen worden in januari (40%), augustus (50%) en december (10%) ingediend en binnen 30 dagen voldaan.
3. Opdrachtnemer moet jaarlijks een geldige Verklaring arbeidsrelatie (VAR) overleggen.

Artikel 5

Het intellectueel eigendom van het tot stand gekomen werk blijft bij de opdrachtnemer.

Artikel 6

1. Opdrachtnemer werkt mee aan promotie en communicatie rond de activiteiten.
2. Communicatie-uitingen vinden alleen dan plaats na overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.
3. Opdrachtnemer en opdrachtgever laten zich niet negatief uit over elkaar, noch communiceren zij zo dat er schade aan de activiteiten kan ontstaan.

Artikel 7

1. Opdrachtnemer is in goed overleg en in redelijkheid beschikbaar voor communicatie-uitingen en acquisitie in overleg met opdrachtgever.
2. Opdrachtgever stelt uit eigen geledingen minimaal evenveel tijd beschikbaar voor communicatie-uitingen en acquisitie, of de begeleiding daarvan.

Artikel 8

1. Opdrachtnemer vrijwaart opdrachtgever van schending van rechten van derden bij de uitvoering en totstandkoming van het werk.
2. Wanneer opdrachtnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet (na redelijke termijn en schriftelijke sommaties om geschilpunten te herstellen) kan opdrachtgever deze overeenkomst beargumenteerd zonder tussenkomst van de rechtelijke macht ontbinden.

Ondertekening

In tweevoud ondertekend, te Nijmegen op 12 maart 2015,

Tandem Welzijn	**Futsal Chabbab**
	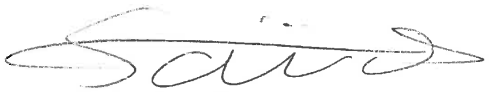
Mw. Drs. S. Plass	**Dhr. S. Achouitar**

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Onze stip op de horizon

Augustus 2016

Futsal Chabbab

Brief aan de raad - Vragen fracties VVD SP PvdA GL DNF D66 CDA Futsal . . .

Futsal Chabbab

Aanleiding

De fracties van de VVD, SP, D66, GroenLinks, Stadspartij DNF en CDA hebben op 8 juni 2016 artikel 39-vragen gesteld aan het College van Burgemeester en Wethouders. Deze vragen zijn op 12 juli 2016 beantwoord (besluit 3.10). De vragenstellers hebben een verzoek gedaan om de vragen en antwoorden te bespreken in de raadskamer. Dit moment hebben wij gebruikt om onze stip op de horizon opnieuw te plaatsen en wat dieper in te kleuren.

Huidige situatie

Op dit moment loopt onze subsidie af per 31-12-2016. Deze subsidie is een overgangssubsidie bestemd voor activiteiten in een vijftal wijken (Heseveld, Neerbosch-Oost, Hatert, Dukenburg en Willemskwartier). In de wijken Hatert en Willemskwartier bieden we ook meisjesvoetbal aan.

Er is in het verleden een project geweest in Lindenholt. Al enige tijd is er belangstelling vanuit het Wijkmanagement Oud-West om aan de slag te gaan met ons product.

Los van deze subsidie werkt Futsal Chabbab VOF mee aan de NEC BuurtBattle en voeren wij het reïntegratieproject Move2Work uit. In deze notitie laten wij dit buiten beschouwing.

Durf te dromen

Wanneer onze organisatie gaat nadenken over haar eigen toekomst hebben wij enkele dromen. Wij zouden graag in een aantal extra gebieden aan de slag gaan zoals dus Oud-West en Lindenholt, maar ook in andere wijken waar veel jongeren opgroeien zoals in de Waalsprong. Eigenlijk zouden we stadsbreed aan de slag willen op dezelfde manier als organisaties als Tandem en Sportservice. Wij zouden onze uitdagingen willen zoeken in de wijken van de stad.

Daarnaast werkt de methode niet alleen met zaalvoetbal. Als er afspraken te maken zijn met andere sportaanbieders en/of Sportservice kunnen wij middels huiswerkbegeleiding en coaching ook resultaten bereiken.

Futsal Chabbab werkt voordeliger dan de grote welzijnsorganisaties omdat er een sociale ondernemersgeest in de organisatie aanwezig is. Met vrijwilligers uit de doelgroep en met stagiaires die uiteindelijk worden opgeleid tot sportactiviteitenbegeleider of welzijnswerker behalen wij onze resultaten zonder overhead. Door in te wonen op Castella en op flexplekbasis overige werkzaamheden te verrichten blijven wij de ‘grassroot’-organisatie die in het veld staat.

Verzoek

Futsal Chabbab verzoekt de gemeenteraad om een stabiele toekomst. Sinds 2013 zijn wij aan het vechten voor behoud van de status quo. We kunnen niet meer ondernemen, stappen zetten naar

Futsal Chabbab

sterkere groei en we zijn gestopt met dromen. In deze korte notitie hebben we onze dromen op papier gezet.

Concreet verzoeken wij de gemeenteraad om via een motie uit te spreken:

1. Futsal Chabbab als zelfstandige organisatie te willen behouden voor de stad;
2. Het College op te dragen om voor 1 december 2016 aan de Raad te rapporteren hoe zij dit behoud voor zich zien;
3. Bij dit behoud het ondernemingsplan (2013), de financiële appendix (2016) en deze notitie als uitgangspunt te nemen.

Saïd Achouitar

Bijlage - Toezegging Frings- Beantw art 39 vragen over Futsal Chabbab

PORTEFEUILLEHOUDER FRINGS

Toezeggingen
Kamerronde inzake beantwoording art. 39 vragen over Futsal Chabbab 1. De aanvullende informatie, zoals gegeven door de wethouder, wordt op korte termijn schriftelijk aan de raad verstrekt. Hierbij zullen de gegevens waarop de verwachte vraag naar de werkzaamheden van Futsal Chabbab is gebaseerd als bijlage worden toegevoegd.

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2016 / 101/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Programma
Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder
B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
13 september 2016

Samenvatting
Het Algemeen Bestuur (AB) van de GGD GZ heeft op 30 juni 2016 akkoord gegeven om de begrotingswijziging VT 2017 ter zienswijze aan de raden van Gelderland-Zuid voor te leggen. Door middel van dit raadsvoorstel stellen wij u voor om uw zienswijze op de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 te geven en het AB van de GGD GZ hierover per brief te informeren. De extra kosten voor Veilig Thuis 2017 voor Nijmegen van €591.816 sluiten aan bij de besluitvorming over de begroting Veilig Thuis tweede helft 2016 en het advies van Bureau VanMonfoort over de toekomstige organisatie Veilig Thuis.

Voorstel om te besluiten

1. De zienswijze over de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid vast te stellen conform bijgevoegde conceptbrief.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Tom Groeliker, 2704, t2.groeliker@nijmegen.nl

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 is Veilig Thuis Gelderland-Zuid één van de 26 Veilig Thuis regio's in Nederland. Het realiseren van Veilig Thuis is een wettelijke taak van gemeenten.
De GGD GZ voert de wettelijke taken voor Veilig Thuis uit voor de gemeenten in de regio Nijmegen, de gemeenten in regio Rivierenland én de gemeenten Mook, Middelaar, Zaltbommel en Maasdriel. Op 30 juni 2016 is op basis van het rapport "de toekomst voor Veilig Thuis Gelderland-Zuid"[1] in het AB GGD GZ besloten om Veilig Thuis Gelderland-Zuid per 01-01-2017 definitief onder te brengen bij de GGD GZ.

Wij stellen voor om de zienswijze twee punten te laten omvatten:

a. Wij kunnen ons vinden in de hoogte en onderbouwing en toelichting van de Begrotingswijziging Veilig Thuis 2017
b. Wij willen de verdeling van de bijdragen over gemeenten wijzigen: per 1 januari 2017 stellen we voor de totale begroting te verdelen naar inwonertal, exclusief de bijdrage vanuit de centrumgemeentefunctie Nijmegen en verzoeken het AB de verdeelsleutel hierop aan te passen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

- Conform de gemeenschappelijke Regeling Gezondheidszorg Gelderland Zuid zijn de betrokken raden het bevoegd orgaan voor het uitbrengen van een zienswijze op een voorgelegde begrotingswijziging door de GGD aan de raden in regio Gelderland Zuid.
- De inrichting van Veilig Thuis vanuit wettelijk, beleidsinhoudelijk, juridisch/organisatorisch en financieel perspectief, is vastgelegd in een Programma van Eisen en een Handelingsprotocol met een regionaal addendum.

1.2 Relatie met programma

De bijdrage aan Veilig Thuis Gelderland Zuid vormt een onderdeel van het programma Zorg & Welzijn.

2 Doelstelling

Het doel van dit voorstel is een zienswijze uit brengen door de raad op de begrotingswijziging van de GGD GZ Veilig Thuis 2017.

3 Argumenten.

Uitbreiding Begroting Veilig Thuis 2017 sluit aan bij besluitvorming over begrotingswijzigingen Veilig Thuis 2016.

Veilig Thuis heeft een moeilijke start gekend als gevolg van een verdrievoudiging van het aantal meldingen en problemen op organisatorisch gebied en randvoorwaardelijke zaken. Dit alles heeft ertoe geleid dat Veilig Thuis onder verscherpt toezicht is gesteld van de Inspecties voor de Jeugdzorg en Volksgezondheidzorg. Dit verscherpt toezicht loopt tot november 2016. Op meerdere momenten in 2016 hebben wij als Raad maatregelen genomen om het tij te

[1] De_toekomst_voor_Veilig_Thuis_Gelderland-Zuid.pdf

doen keren bij Veilig Thuis. Zo zijn er op twee momenten in 2016 extra middelen beschikbaar gesteld om het verbeterplan en, aansluitend op het verscherpt toezicht, het aanvalsplan uit te voeren.

Extra middelen dragen bij aan benodigde kwaliteitsverbetering en doorontwikkeling Veilig Thuis
Er is bij Veilig Thuis sprake van een zeer kwetsbare doelgroep die te maken krijgt met huiselijk geweld en kindermishandeling. Het is noodzakelijk dat een efficiënte en daadkrachtige organisatie handelend optreedt voor het welzijn van deze kwetsbare inwoners. Met een verhoging van de gevraagde middelen krijgt de GGD GZ de mogelijkheid het verbeterplan/ aanvalsplan uit te voeren, heeft het de capaciteit om het aantal binnenkomende meldingen te verwerken en krijgt het de kans uit crisis te geraken en te werken aan doorontwikkeling.

Bij de besluitvorming over de Zienswijze begrotingswijzing Veilig Thuis 2016 GGD Gelderland Zuid zijn de volgende vragen gesteld:

> *De GGD baseert de financiële onderbouwing op productieaantallen uit het eerste kwartaal 2016 en productienormen die voornamelijk ontleend zijn aan ervaringscijfers. Deze normen wijken af van het programma van eisen 1.0. Ook heeft de GGD de productindeling inmiddels gebaseerd op de werkprocessen en het nieuwe registratiesysteem waardoor die niet meer aansluit op het programma van eisen 1.0. Daarom vragen wij voor de aanvullende bijdrage een analyse naar de productienormen en de productieaantallen waarbij we ook een analyse willen op de ontwikkeling van de productieaantallen tussen 2014 en nu. Naar aanleiding van de evaluatie op het programma van eisen 1.0 komen wij hier bij de zienswijze begrotingswijziging VTGZ 2017 op terug.*

Op 7 juli 2016 heeft de GGD Gelderland Zuid de Begrotingswijziging 2017 Veilig Thuis verzonden aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten in Rijk van Nijmegen en Rivierenland. Wij stellen voor dat er een vertaling komt van deze begroting naar aantal producten (aantal meldingen, onderzoeken etc.). Ook vragen we over de eerste helft en na afloop van 2017 om een financiële verantwoording op productniveau.

4 Risico's

Veilig Thuis geeft het volgende aan over de risico's:

- Het belangrijkste risico in de begroting Veilig Thuis 2017 is het risico dat de vraag verder stijgt en hoger uitkomt dan in de prognose is verondersteld.
- Een ander risico is dat de besluitvorming over de overgang van onderneming die noodzakelijk is om de dienstverleningsovereenkomst met Jeugdbescherming Gelderland te kunnen beëindigen niet tijdig plaatsvindt. Het in stand houden van de dienstverleningsovereenkomst leidt tot hogere BTW en overhead kosten.
- Een derde risico is de ongewisheid over de periode van verscherpt toezicht. Deze is gepland tot 1 november 2016. De hertoets van de Inspecties Jeugdzorg en Volksgezondheidszorg Zal hier uitsluitsel over moeten geven. Een eventuele verlenging zou kosten- en overige consequenties kunnen hebben.

De door ons berekende GGD bijdrage aandeel Nijmegen van € 1,6 miljoen is ongeveer € 2 ton lager dan de verdeling die de GGD voorstelt. Belangrijkste oorzaak van het verschil is het feit dat de GGD de AMK bijdrage van de gemeenten in de regio Nijmegen volledig aan

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Nijmegen heeft toegerekend. In ons voorstel wordt deze bijdrage naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten verdeeld. Als het AB van de GGD niet instemt met de gewijzigde verdeelsleutel, dient Nijmegen deze bijdragen bij de andere deelnemende gemeenten in de regio op te halen. Over deze bijdragen bestaat ambtelijke overeenstemming. De mandatering is echter formeel nog niet geregeld

5 Financiën

Vergelijking begroting Veilig Thuis 2017 met 2016

De GGD vraagt de gemeenten om een totale aanvulling op de vastgestelde begroting 2017 van € 2,4 miljoen (aandeel Nijmegen € 591.816). In de GGD begroting 2017 is reeds € 1,8 miljoen voor Veilig Thuis opgenomen. De totale bijdrage Veilig Thuis 2017 komt met de aanvulling op € 4,2 miljoen (2016: €4,7 miljoen).
De afname ten opzichte van 2016 komt voornamelijk door de afloop van de kosten van het aanvalsplan van € 4 ton in 2016. In 2017 heeft de GGD een voordeel op BTW en overhead van in totaal € 3 ton doordat personeel Veilig Thuis per 1 januari 2017 overgaat van Jeugd Bescherming Gelderland naar de GGD. Binnen de begroting Veilig Thuis 2017 is voor € 3 ton ruimte gemaakt voor de vormgeving van ketenregie en ontwikkelkosten. De ontwikkelkosten kunnen mede dienen t.b.v. de uitwerking van het voorstel dat de interim-manager Veilig Thuis momenteel ontwikkelt, in opdracht van het Algemeen Bestuur, voor de structurele vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'De toekomst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid'

Op hoofdlijnen is de 2017 begroting Veilig Thuis een continuering van de begroting 2016 en gebaseerd op de geprognosticeerde productie 2016.
In onderstaande tabel worden de bijdragen Veilig Thuis 2015 tot en met 2017 weergegeven

Veilig thuis Gelderland-Zuid	**Totaal Nijmegen en Rivierenland**		
In €	**2015**	**2016**	**2017**
Initiële begroting GGD	1.985.088	1.985.088	1.771.982**
Formatie in natura zorgmeldingen Rivierenland	171.647	114.000	
Toegevoegde inzet			
Extra inzet 2015 (AB 25-6-2015)	748.006*		
Extra inzet 1e helft 2016 (AB 14-4-2016)[1]		532.274	
Extra inzet 2e helft 2016[1] (voorstel AB 30-6-2016)		1.654.375	
Aanvalsplan 2016 (incl. kosten onderzoek positionering Veilig Thuis € 20.000)		365.000	
Extra inzet 2017 (voorstel AB 06-10-2016			2.432.384
Totaal	**2.904.741**	**4.650.737**	**4.204.367**

* Deze aanvraag is gedekt door een herbestemming van financiële middelen (AB 26 juni 2015) .

**Excl.. bijdrage Mook Middelaar € 47.514

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Toelichting op kosten 2017
De basis voor de begroting Veilig Thuis 2017 wordt gevormd door de personeels- en materiële kosten Veilig Thuis 2016. M.a.w.: de herziene begroting Veilig Thuis 2016 na twee begrotingswijzigingen. Voor de prognose van het volume 2017 hanteert Veilig Thuis het volume van de prognose voor 2016, zoals deze in de herziene begroting 2016 is gehanteerd. De begroting van Veilig Thuis 2017 blijft onderdeel van de totale (Programma)begroting van de GGD en zichtbaar als een afzonderlijk integraal budget.

De analyse van de aangeboden begrotingswijziging heeft geleid tot vragen over de verrekening per gemeente.
In de verdeling van de bijdragen aan Veilig Thuis door de individuele gemeenten wordt geen aansluiting gevonden bij een verdeling naar inwoneraantal, zoals deze wordt toegepast bij de reguliere begroting van GGD Gelderland Zuid. En ook de centrumbijdrage van Nijmegen wordt door de GGD te laag voorgesteld. De Nijmeegse bijdrage vrouwenmishandeling van €103.459 is niet als centrumbijdrage aangemerkt. Samen met de centrumbijdrage huiselijk geweld van € 373.523 komt de totale centrumbijdrage op € 476.982.
Wij stellen voor om met deze zienswijze te verzoeken om een verdeling per gemeente naar inwonersaantal toe te passen die gebruikelijk is binnen de gemeenschappelijke regeling voor GGD Gelderland Zuid. Alleen de bijdragen die Nijmegen doet in het kader van de centrumfunctie huiselijk geweld en vrouwenmishandeling dienen buiten deze verdeling te blijven.

Verdeling volgens deze uitgangspunten leidt voor Nijmegen tot een totale Veilig Thuis bijdrage van € 1.641.503 (€ 1.049.687 oorspronkelijke GGD begroting 2017[2] en aanvulling €591.816). Voor de voorgestelde verdeling over alle GGD-gemeenten zie bijlage.

De aanvullende bijdrage van € 591.816 dekken we uit het programma Zorg en Welzijn (producten Jeugd en Wmo). Indien blijkt dat er binnen het programma onvoldoende dekking is, doen we een beroep op de middelen in de bestemde reserve jeugd Wmo.

6 Participatie en Communicatie
Het Algemeen Bestuur van de GGD wordt door middel van bijgevoegde brief geïnformeerd over de zienswijze van de gemeente Nijmegen ten aanzien van de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017.

[2] Met deze begroting heeft het college in de eerste helft 2016 ingestemd: 'Zienswijze jaarrekening 2015, begroting 2017 en Zuid en 2e helft 2016 Veilig Thuis GGD Gelderland Zuid', registratienummer 16.0003863

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
5

7 Uitvoering en evaluatie
De begrotingswijziging Veilig Thuis 2017 wordt ter vaststelling aangeboden aan het AB GGD op de vergadering van 06 oktober 2016. De GGD Gelderland Zuid is vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en activiteiten, zoals die in de begroting zijn opgenomen.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage:
- Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis Gelderland-Zuid 2017, Verdeling per Gemeente
- Brief aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

AB GGD Gelderland Zuid
Groenenwoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

Verzenddatum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	MO10/ 16.0008134	Tom Groeliker
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Brief zienswijze Raad begrotingswijziging Veilig Thuis 2017	-	(024) 3292704

Geacht bestuur,

In uw brief van 07 juli 2016 (GGD/DIR/L407 /2OL6/DB/jvw) maakt u aan ons kenbaar dat u in verband met de ontwikkelingen rond Veilig Thuis een extra bedrag heeft begroot voor 2017 van €1.654.375. U vraagt de gemeenten om een totale aanvulling op de vastgestelde begroting 2017 van € 2,4 miljoen (aandeel Nijmegen € 591.816). In de GGD begroting 2017 is reeds € 1,8 miljoen voor Veilig Thuis opgenomen. De totale bijdrage Veilig Thuis 2017 komt hiermee met de aanvulling op € 4,2 miljoen. De afname ten opzichte van 2016 komt voornamelijk door de afloop van de kosten van het aanvalsplan en het onderzoek naar de positionering van de GGD van € 4 ton in 2016. Binnen uw begroting Veilig Thuis 2017 is voor € 3 ton ruimte gemaakt voor de vormgeving van ketenregie en ontwikkelkosten. De ontwikkelkosten kunnen ook ingezet worden voor de uitwerking van het voorstel dat de interim-manager Veilig Thuis momenteel ontwikkelt, in opdracht van het Algemeen Bestuur, voor de structurele vormgeving van Veilig Thuis Gelderland-Zuid, mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport ‘De toekomst van Veilig Thuis Gelderland-Zuid’. Op hoofdlijnen is de 2017 begroting Veilig Thuis een continuering van de begroting 2016 en gebaseerd op de geprognosticeerde productie 2016.

Veilig Thuis staat sinds 22 april 2016 onder verscherpt toezicht van de Inspecties Jeugdzorg en Volksgezondheid voor de periode van een half jaar. Hierop is geanticipeerd door het aanstellen van een interimmanager en het opstellen van een aanvalsplan. Hiermee moeten ontstane wachtlijsten worden weggewerkt en het vertrouwen in de organisatie en doorontwikkeling van Veilig Thuis hersteld worden.

Gezien bovenstaande steunen wij de extra middelen die u vraagt middels uw begrotingswijziging. Wij willen hier echter de volgende afspraken aan verbinden. De analyse van de aangeboden begrotingswijziging heeft geleid tot vragen over de verrekening per gemeente. In de verdeling van de bijdragen aan Veilig Thuis over de deelnemende gemeenten wordt geen aansluiting gevonden bij een verdeling naar inwoneraantal, zoals deze wordt toegepast bij de reguliere begroting van GGD Gelderland Zuid. Ook de centrumbijdrage van Nijmegen wordt door de GGD te laag voorgesteld. De Nijmeegse bijdrage vrouwenmishandeling van €103.459 is niet als

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
1

centrumbijdrage aangemerkt. Samen met de centrumbijdrage huiselijk geweld van €373.523 ligt de totale centrumbijdrage op € 476.982.
Wij verwachten dat u een verdeling per gemeente naar inwonersaantal toepast die gebruikelijk is binnen de gemeenschappelijke regeling voor GGD Gelderland Zuid. Alleen de bijdragen die Nijmegen doet in het kader van de centrumfunctie huiselijk geweld en vrouwenmishandeling blijven buiten deze verdeling.

Wij gaan er vanuit dat door deze extra middelen de wachtlijsten spoedig zullen verdwijnen en uw organisatie zich in een genormaliseerde situatie kan begeven.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlagen: Zienswijze over de begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

	Inwoner aantal 1/1/2016	Relatief aandeel	Bijdragen excl centrumfunctie	Relatief aandeel	Bijdrage centrum functie
			I		II
Beuningen	25.282	4,7%	171.889	4,7%	
Druten	18.294	3,4%	124.379	3,4%	
Berg en Dal	34.450	6,3%	234.221	6,3%	
Heumen	16.434	3,0%	111.733	3,0%	
Nijmegen	171.281	31,5%	1.164.521	31,5%	476.982
West Maas en Waal	18.425	3,4%	125.270	3,4%	
Wijchen	40.786	7,5%	277.300	7,5%	
Buren	26.150	4,8%	177.791	4,8%	
Culemborg	26.617	4,9%	180.966	4,9%	
Geldermalsen	26.307	4,8%	178.859	4,8%	
Lingewaal	11.100	2,0%	75.467	2,0%	
Maasdriel	24.180	4,5%	164.397	4,5%	16200
Neder-Betuwe	22.559	4,2%	153.377	4,2%	
Neerijnen	12.100	2,2%	82.267	2,2%	
Tiel	41.600	7,7%	282.834	7,7%	
Zaltbommel	27.570	5,1%	187.445	5,1%	18.472
	543.135	**100,0%**	**3.692.715**	**100,0%**	**511.654**

Voorstel - Zienswijze begrotingswijziging Veilig Thuis 2017

Totaal I+II
171.889
124.379
234.221
111.733
1.641.503
125.270
277.300
177.791
180.966
178.859
75.467
180.597
153.377
82.267
282.834
205.917
4.204.369

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
28 november 2016 / 102/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Opheffing Breed

Programma
Economie & Werk

Portefeuillehouder
T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
13 september 2016

Samenvatting

Het doel van dit voorstel is het opheffen van Breed. Formeel gaat het om de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Nijmegen en Omgeving, algemeen bekend als Breed. De taken van Breed zijn overgedragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling, module Werkbedrijf. Daarom kan Breed worden opgeheven. Alle voorbereidende stappen en de overdracht van taken van Breed naar MGR/Werkbedrijf zijn inmiddels gerealiseerd, er moet echter nog wel een besluit door de deelnemende gemeenten genomen worden om Breed op te heffen. Hierover moeten het college van b&w, de burgemeester en de gemeenteraad ieder als bestuursorgaan een besluit nemen.

Voorstel om te besluiten

De Gemeenschappelijke Regeling “Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving” (Breed) voor 1 januari 2017 op te heffen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Jona Overmars, 9023, j.overmars@nijmegen.nl

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Om voor een aantal taken een regionaal platform voor samenwerking op te zetten, is per 1 juli 2014 de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) opgericht. Inmiddels functioneert deze organisatie bestuurlijk en is deze operationeel.

Onze verantwoordelijkheden op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening werden uitgevoerd door Breed, formeel de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Nijmegen en Omgeving (GR WNO; voor de leesbaarheid van dit voorstel spreken we verder echter over 'Breed'). De activiteiten van Breed zijn op 1 januari 2016 overgedragen aan de MGR, deze overdracht is geformaliseerd door het aangaan van de zogenaamde activa/passiva-overeenkomst van 23 mei 2016 (als bijlage bij het concept-liquidatieplan bij dit voorstel toegevoegd). De SW-medewerkers zijn per 1 januari 2016 in dienst getreden bij de MGR. De aan de activiteiten van Breed verbonden ambtelijke medewerkers hebben per 1 april 2016 een aanstelling gekregen bij de MGR.

Hierdoor kan Breed formeel worden vereffend en geliquideerd, op de wijze die beschreven is in de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving. De formele liquidatieprocedure vangt aan met besluiten van de colleges en raden van de deelnemende gemeenten tot opheffing. Het bestuur van Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in 2016 af te ronden op basis van het bijgevoegde concept-liquidatieplan. Het plan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en het proces van de vereffening en de liquidatie.

De na de overdracht van de activiteiten nog in Breed resterende vermogensbestanddelen worden in het kader van de vereffening afgewikkeld. Met uitzondering van de gemeente West Maas en Waal, nemen alle deelnemers aan Breed deel aan de MGR. De gemeente Mook en Middelaar was al deelnemer aan de MGR maar niet van Breed. Gemeente West Maas en Waal is daarom partij bij de liquidatie van de resterende baten en lasten. Dat geldt niet voor gemeente Mook en Middelaar.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De volgende wetten en regelingen zijn van toepassing:

- De Wet gemeenschappelijke regelingen;
- De Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving (Breed), in het bijzonder artikel 37 van de regeling;
- De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR).

Omdat de GR Breed als zogenaamde gemengde regeling zowel door de raden als door de colleges en burgemeesters is aangegaan, dienen zowel uw raad als ons college en de burgemeester te besluiten tot opheffing van de GR Breed. Daarbij geldt dan dat ieder bestuursorgaan dit doet vanuit hun eigen bevoegdheid.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

1.2 Relatie met programma
Gelet op het feit dat door Breed de Wsw werd uitgevoerd, welke uitvoering inmiddels is overgegaan naar de MGR, module Werkbedrijf, maakt het onderdeel uit van het programma Economie en Werk.

2 Doelstelling
Het doel van dit voorstel is om het besluit te nemen tot opheffing van GR Breed op basis van een concept liquidatieplan waarin de processtappen en de verdeling van de resterende lusten en lasten worden beschreven. De voorgestelde verdeelsleutel voor de resterende lusten en lasten is vastgesteld op basis van het aantal SW'ers dat per deelnemende gemeente op 31 december 2015 werkzaam was bij GR Breed.

3 Argumenten
Met opheffing, vereffening en liquidatie van GR Breed wordt de finale stap gezet naar integratie van Breed in het Werkbedrijf. De formele liquidatieprocedure vangt aan met besluiten van de colleges, burgemeesters en raden van de deelnemende gemeenten tot opheffing. Het besluit tot opheffing dient door 2/3 van de deelnemende gemeenten te worden genomen. Gedeputeerde Staten dient het besluit tot opheffing goed te keuren.

Het bestuur van GR Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in 2016 af te ronden op basis van het bijgevoegde concept-liquidatieplan. Het liquidatieplan betreft het liquidatieplan zoals is genoemd in artikel 37 lid 5 van de regeling GR Breed. De definitieve vaststelling van het liquidatie behoeft wederom de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
Het plan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en de processuele aanpak voor de vereffening en de liquidatie. Het plan is leidend voor de te volgen stappen bij de vereffening en liquidatie van GR Breed. Het dagelijks bestuur van Breed heeft in de aanbiedingsbrief (zie bijlage) bij het concept-liquidatie deze uitgangspunten en kaders herhaald. Kortweg bevat het plan met name:
a) de vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen;
b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'.

Ad a) Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 01-01-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa	€ 893.000
Financiële vaste activa	€ 645.000
RC verhouding MGR	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve	€ 2.080.000
Voorzieningen	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

Ad b) Het bedrag dat resteert door de in het liquidatieplan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo GR Breed.

Verwacht batig liquidatie saldo:

- Algemene reserve eind 2015 na resultaatbestemming: € 2.080.000
- Exploitatieresultaat 2016 (zie begroting Breed 2016): € 120.000 -/-
- Uitkering fictieve boekwinst panden West Maas en Waal: € 183.000 -/-
- Liquidatie saldo: € 1.777.000

De aanspraken van de aan GR Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw-medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	Aantal SW-medewerkers	%
Beuningen	149	7,21
Berg en Dal	218	10,55
Druten	121	5,85
Heumen	72	3,48
Nijmegen	1.185	57,33
West Maas en Waal	71	3,43
Wijchen	251	12,14
Totaal	2.067	100,00

Het dagelijks bestuur stelt voor om het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de deelnemende gemeenten; Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen. Het verwachte liquidatiesaldo heeft een omvang van ongeveer € 1.800.000.

In het voorliggende besluitvormingsproces over de opheffing van Breed heeft uw raad ook de mogelijkheid om uw reactie te geven op het concept-liquidatieplan.

4 Klimaat

Dit voorstel heeft geen gevolgen voor het klimaat

5 Risico's

Aan dit voorstel zijn in beginsel geen risico's verbonden, er is sprake van een positief liquidatiesaldo. Er is over het jaar 2016 echter sprake van een exploitatietekort bij het SW-bedrijf (binnen de MGR), waarvoor het liquidatiesaldo ingezet zou kunnen worden (waardoor er geen middelen vrijvallen voor de gemeente Nijmegen). In beginsel verloopt deze verrekening echter via de gemeenten.

6 Financiën

Deze liquidatie heeft als zodanig geen financieel effect op het exploitatieresultaat van GR Breed. Wel is er sprake van uitvoeringskosten, met name advieskosten in het kader van deze

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorstel aan de Raad

liquidatie. Deze kosten komen ten laste van de GR Breed en worden gedekt uit de algemene reserve van Breed en zijn opgenomen in de begroting 2016 van de GR Breed.

7 Participatie en Communicatie
De opheffing van de GR Breed is besproken met ambtelijke en bestuurlijke stakeholders in de deelnemende gemeenten en is geagendeerd geweest in het bestuur van de MGR.

8 Uitvoering en evaluatie
De activiteiten van GR Breed zijn op 1 januari 2016 overgedragen aan MGR. De SW-medewerkers en de ambtelijk medewerkers zijn eveneens overgegaan naar MGR. De transitie van de activiteiten van GR Breed naar de MGR-organisatie is bestuurlijk en operationeel een feit. Thans resteert nog de vereffening en liquidatie van GR Breed op basis van het voorliggende concept-liquidatieplan.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris,
drs. H.M.F. Bruls	mr. drs. A.H. van Hout

Bijlage(n): Brief van dagelijks bestuur van Breed
Concept liquidatie-plan Breed, met als bijlagen: activa/passiva-overeenkomst en overdrachtsbalans

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Aan de colleges en de gemeenteraden van
Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen,
Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
7 juli 2016		
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Opheffing/liquidatieplan Breed		

Geachte leden van het college en de raad,

In februari 2013 is door alle zeven gemeenten uit het Rijk van Nijmegen het voornemen uitgesproken om een regionaal Werkbedrijf te bouwen, met als doelstelling om de verantwoordelijkheid voor de gehele participatieketen in één hand te beleggen. Dit betekende ook dat de sociale werkvoorziening Breed geïntegreerd zou moeten worden in dit Werkbedrijf. Daarvoor zijn de afgelopen jaren verschillende stappen gezet, zowel waar het besluitvorming betreft als in de praktijk. Inmiddels is de integratie in de praktijk bijna helemaal gerealiseerd. Daarom zetten we nu de laatste formele stap: de opheffing van Breed.

Proces integratie Breed – WerkBedrijf
In de loop van het proces van integratie tussen de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) en de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving (Breed) is een aantal stukken aan u aangeboden, ter besluitvorming en ter informatie.. Medio juni 2014 zijn de uitgangspunten voor de integratie vastgesteld. Op 27 januari 2015 bent u geïnformeerd over het integratie proces, waar ook de opheffing en liquidatie van Breed is aangekondigd. Vervolgens zijn medio 2015 de beide gemeenschappelijke regelingen door u aangepast, waardoor de taken van Breed zijn toegevoegd aan die van de MGR.

Inmiddels zijn de activiteiten – en het daaraan gerelateerde personeel - van Breed (op 1 januari 2016) overgedragen aan MGR module WerkBedrijf en is de overdracht geformaliseerd door het aangaan van de zogenaamde activa/passiva overeenkomst (zie bijlage). De SW-medewerkers zijn per 1 januari 2016 in dienst getreden bij MGR. De aan de activiteiten van Breed verbonden ambtelijk medewerkers hebben per 1 april 2016 een aanstelling gekregen bij de MGR. Hierdoor kan Breed formeel worden vereffend en geliquideerd.

De volgende stap in de formele liquidatieprocedure is uw besluitvorming over de opheffing. Het bestuur van Breed heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van Breed nog in

BREED
Boekweitweg 4
6534 AC Nijmegen
Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen

Tel (024) 64 99 100
Fax (024) 64 99 109
info@denkbreed.nl / www.denkbreed.nl

KvK 09217470
Btw NL 0014.79.192.B.01
Rabobank 16.03.99.335

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

2016 af te ronden op basis van het concept-liquidatieplan. Ten aanzien van het voorliggende concept-liquidatieplan (zie bijlage) kan uw raad wensen en bedenkingen naar voren brengen.

Over de deelnemende gemeenten aan de beide gemeenschappelijke regelingen moet nog worden opgemerkt dat de gemeente West Maas en Waal wel deelnemer was aan Breed maar geen deelnemer is aan de MGR. De gemeente Mook en Middelaar nam niet deel aan Breed maar wel aan de MGR, module WerkBedrijf, exclusief het onderdeel SW.

Liquidatie Breed
Het concept liquidatieplan bevat een beschrijving van de uitgangspunten, kaders en proces van de vereffening en de liquidatie en beschrijft onder andere:
a) vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen;
b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'.

Ad a) Vereffening achtergebleven vermogensbestanddelen
Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 01-01-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa (1)	€ 893.000
Financiële vaste activa (2)	€ 645.000
RC verhouding MGR (3)	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve (4)	€ 2.080.000
Voorzieningen (5)	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

(1) Panden in eigendom, Boekweitweg 4 en Sint Teunismolenweg 46.
In het liquidatieplan is opgenomen om deze panden tegen boekwaarde te verkopen aan de MGR, module WerkBedrijf. Deze keuze is gebaseerd op de behoefte van het WerkBedrijf aan deze panden in het kader van de Participatiewet en meer in het bijzonder voor de Wsw-medewerkers, welke zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. De juridische levering van de panden zal plaatsvinden ultimo 2016.
Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst is ervoor gekozen om aan de 'voorkant' af te rekenen over de fictieve boekwinst van beide panden, gebaseerd op de huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer). Aan de voorkant betekent direct volgend op de overdracht van de panden naar de MGR, module WerkBedrijf. De huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer) is € 6.241.000. De fictieve boekwinst is derhalve € 5.348.000 (waarde economisch verkeer van € 6.241.00 minus boekwaarde panden van € 893.000). Dit betekent dat het aandeel van de gemeente West Maas en Waal wordt vastgesteld op een bedrag gelijk aan 3,43% (aantal Wsw-medewerkers gemeente West Maas en Waal ten opzichte van het totaal aantal Wsw-medewerkers van de GR Breed met peildatum 31-12-2015) van € 5.348.000 (boekwinst) en komt overeen met € 183.000. Het aan gemeente West Maas en Waal toekomende aandeel in de boekwinst zal na juridische levering van de panden aan MGR aan de gemeente worden uitgekeerd. Deze uitkering

komt ten laste van de algemene reserve van Breed voorafgaand aan vaststelling definitieve liquidatiesaldo Breed.

(2) Langlopende vordering op gemeenten in het kader van de reorganisatie 2012, na resultaatbestemming 2015.
Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 Breed.

(3) Koopsom activa passiva overeenkomst Breed en MGR.

(4) Algemene reserve, na resultaatbestemming 2015.

(5) Reorganisatie voorziening 2012 ad € 1.571.000 en Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers) ad € 315.000.
Deze uitgaven en lasten worden uiterlijk eind 2016, mede op basis van de jaarrekening 2015, gecalculeerd en definitief begroot c.q. vastgesteld. Een eventuele mutatie van beide voorzieningen komt ten laste van het exploitatieresultaat 2016 van Breed.
Vervolgens worden deze toekomstige verplichtingen overgedragen aan de MGR inclusief de geactualiseerde voorzieningen en de hierbij behorende liquiditeiten.

Ad b) een uitwerking van de verdeelsleutels voor alle 'lusten' en 'lasten'

Het bedrag dat resteert door de in het liquidatieplan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo Breed.

Verwacht batig liquidatie saldo:

-	Algemene reserve eind 2015 na resultaatbestemming:	€ 2.080.000
-	Exploitatieresultaat 2016 (zie begroting Breed 2016):	€ 120.000 -/-
-	Uitkering fictieve boekwinst panden West Maas en Waal:	€ 183.000 -/-
-	Liquidatie saldo:	€ 1.777.000

De aanspraken van de aan Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw- medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	Aantal	SW-medewerkers[1]
Beuningen	149	7,21%
Berg en Dal	218	10,55%
Druten	121	5,85%
Heumen	72	3,48%
Nijmegen	1.185	57,33%
West Maas en Waal	71	3,43%
Wijchen	251	12,14%
Totaal	2067	100,0%

[1] Gebaseerd op stand ultimo verslagjaar 2015, SISA indicator A, conform artikel 10 lid 4 - financiële verordening WNO-bedrijven 14 maart 2003.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Voorgesteld wordt om het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de huidige deelnemende gemeenten van Breed; Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen.
Een bijzondere positie heeft de gemeente Mook en Middelaar, omdat deze gemeente wel deelneemt aan de MGR, module WerkBedrijf maar binnen deze module niet aan het onderdeel SW. Ook was Mook & Middelaar geen deelnemer aan Breed. Om deze reden valt er geen deel van het batig saldo van de liquidatie van Breed, noch een aandeel in de toekomstige boekwinst op de panden bij mogelijke vervreemding door MGR in een later stadium, toe aan de gemeente Mook en Middelaar.

Liquidatie Stichting Support
Parallel aan de opheffing en liquidatie van Breed loopt de ontbinding en vereffening van Support. Het is bestuursrechtelijk niet nodig om de ontbinding en vereffening van Support voor te leggen aan uw raad, aangezien hier sprake is van een Stichtingsvorm en geen publiekrechtelijke rechtspersoon, zoals een gemeenschappelijke regeling wel is. De besluitvorming vindt daarom plaats in het bestuur van Support. Wij achten het wel van belang om uw raad over deze ontbinding te informeren.

Met de overgang van het Support personeel vanaf 1 april 2016 naar de MGR zijn alle bedrijfsactiviteiten van Support beëindigd. Het voornemen is om de Stichting Support en de gelieerde BV's in de loop van 2016 te liquideren. Het voorstel is om de MGR als vereffenaar aan te wijzen aangezien Breed ook de fase van liquidatie/vereffening ingaat en dus niet in deze hoedanigheid kan optreden.

Bestemming van het batige saldo bij Support vindt op grond van de wet of de statuten zoveel mogelijk plaats overeenkomstig het doel van de stichting. Het doel van de stichting is het (mede) uitvoeren van begeleid werken in de zin van de Wsw door aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt –onder begeleiding- gelegenheid te bieden om zich te ontwikkelen ter voorbereiding van re-integratie. Het ligt daarmee in lijn om het saldo ten goede te laten komen aan het WerkBedrijf. Het huidige vermogen van Support is ca. € 890.000.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Nadat besluitvorming in uw gemeenten heeft plaatsgevonden en uw raad in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten over het concept-liquidatieplan wordt het liquidatieplan door het Algemeen Bestuur van Breed vastgesteld en volgen besluiten tot ontbinding en vereffening door datzelfde Algemeen Bestuur. Vervolgens wordt aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland verzocht om goedkeuring te verlenen aan de opheffing en het liquidatieplan. Tenslotte wordt de opheffing gepubliceerd in de Staatscourant.

Hoogachtend,

Namens het dagelijks bestuur,

Turgay Tankir
voorzitter

Bijlage: Concept liquidatieplan Breed, met als bijlagen:
activa-passiva overeenkomst en
overdrachtsbalans

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

Concept Liquidatieplan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving

De burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders en de raden van de gemeenten Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen hebben op < datum > besloten om de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving op te heffen. Deze opheffing is het gevolg van de overdracht van de activiteiten van deze gemeenschappelijke regeling naar de gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen.

Dit liquidatieplan betreft het liquidatieplan zoals is genoemd in artikel 37 lid 5 van de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving. Het plan bevat enerzijds een korte beschrijving van de achtergrond van de liquidatie en anderzijds een beschrijving van de uitgangspunten, de kaders en de processuele aanpak voor de vereffening en de liquidatie. Het plan is leidend voor de te volgen stappen bij de vereffening en liquidatie van de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving.

I. Inleiding

Het openbaar lichaam, de Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (hierna 'GR Breed') behartigt de belangen op het gebied van de sociale werkvoorziening van zeven gemeenten in de regio Nijmegen. Deze gemeenten zijn Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen.

Medio 2014 hebben de aan GR Breed deelnemende gemeenten besloten tot de transitie van GR Breed naar een regionaal WerkBedrijf Rijk van Nijmegen waarbij, naast de huidige organisatie van GR Breed, de afdelingen Werk van de deelnemende gemeenten wordt geïntegreerd en opgenomen in de zogenoemde modulaire regeling, de gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen (hierna MGR). Met uitzondering van de gemeente West Maas en Waal, nemen alle deelnemers aan de GR Breed deel aan de MGR. Voorts is de gemeente Mook en Middelaar als nieuwe deelnemer toegetreden. De MGR behartigt vooralsnog de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van werk en ICT op basis van individuele keuzemogelijkheid per module van de betreffende gemeenten. In het kader van deze transitie zijn per 1 januari 2016 de, tot die datum, binnen de GR Breed uitgevoerde activiteiten en de daaraan verbonden vermogensbestanddelen grotendeels overgedragen aan MGR.

Het aan de activiteiten verbonden ambtelijk personeel binnen GR Breed en de Wsw-medewerkers zijn mee over gegaan naar MGR.

Het algemeen bestuur heeft het voornemen de vereffening en daarmee de liquidatie van GR Breed nog in 2016 af te ronden op basis van dit liquidatieplan.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

II. Juridisch kader bij opheffing (liquidatie) GR Breed; artikel 37 van de regeling GR Breed

Artikel 37 regeling GR Breed

1. De regeling wordt opgeheven, wanneer de raden van tenminste 2/3 van het aantal deelnemende gemeenten daartoe besluiten.
2. De in het eerste lid bedoelde besluiten behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
3. De opheffing gaat niet eerder in dan op de dag volgende op die waarop is voldaan aan de vereisten genoemd in artikel 26 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
4. In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tegelijk tot liquidatie en stelt daarvoor direct de nodige regelen. Hierbij kan van de bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
5. Het algemeen bestuur stelt, gehoord de raden van de deelnemende gemeenten, het liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichtingen van de deelnemende gemeenten in de financiële gevolgen van de opheffing. Het liquidatieplan behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.
6. Het dagelijks bestuur is belast met de liquidatie.
7. Zo nodig blijven de overige organen van WNO-bedrijven ook na het tijdstip van opheffing in functie totdat de liquidatie is voltooid.

De opheffing en de liquidatie van GR Breed vindt plaats op basis van de uitgangspunten en de kaders zoals deze zijn vastgelegd in dit liquidatieplan op basis van artikel 37 van de regeling GR Breed en in het bijzonder artikel 37 lid 5 van de regeling GR Breed. Dit betekent dat, conform artikel 37 lid 6 van de regeling, het dagelijks bestuur van GR Breed in formele zin met de vereffening is belast. De organen van GR Breed, het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur blijven na het besluit tot opheffing in functie tot de vereffening, en daardoor de liquidatie, is voltooid.

Dit liquidatieplan is ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland (hierna: GS) en goedgekeurd bij besluit van < datum >.

III. Gevolgen personeel

Het personeel verbonden aan GR Breed, bestaande uit de ambtelijke (staf) medewerkers en de Wsw-medewerkers, is al overgegaan naar MGR.

De Wsw-medewerkers zijn per 1 januari 2016, in dienst getreden treden bij MGR met inachtneming van de vigerende Cao voor de Sociale werkvoorziening en het Sociaal Plan SW MGR. Van de overgang zijn uitgezonderd de Wsw-medewerkers die zijn ‘toegerekend’ aan gemeente West Maas en Waal. De MGR heeft met de gemeente West Maas en Waal een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. In de dienstverleningsovereenkomst is opgenomen dat de MGR namens West Maas en Waal het werkgeverschap voor de Wsw-medewerkers uitvoert. Hiervoor betalen zij een vergoeding die gelijk is aan hetgeen de aan de MGR deelnemende gemeenten betalen voor de uitvoering van de taken op het gebied van de Wsw, te weten de werkelijke kostprijs per Wsw-medewerker.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

De ambtelijk medewerkers van GR Breed per 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling gekregen bij MGR op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van MGR en voorts met in achtneming van wat is overeengekomen in het Sociaal Plan MGR.

Ook de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van deze stichting zijn overgegaan naar MGR en hebben per 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling bij MGR gekregen op basis van de vigerende CAR-UWO en voorts met in achtneming van wat is overeengekomen in het Sociaal Plan MGR.

IV. Stappen van de liquidatie van GR Breed

De volgende stappen vinden plaats in het kader van de liquidatie.

1. *De overdracht van de activiteiten en daaraan verbonden vermogensbestanddelen (activa en passiva) van GR Breed naar MGR*

Zoals hiervoor al is genoemd, is de liquidatie van de GR Breed een gevolg van de besluiten die hebben geleid tot de integratie van de activiteiten van GR Breed in MGR en de daar mee samenhangende overdracht van de aan de activiteiten van GR Breed naar MGR.

GR Breed heeft bij overeenkomst van 23 mei 2016, door middel van een activa-passiva transactie de activiteiten met de daaraan verbonden vermogensbestanddelen overgedragen aan de MGR. De activa en passiva, de rechten en verplichtingen samenhangende met- en/of voortvloeiende uit de huidige activiteiten van de GR Breed, zijn door middel van deze overeenkomst per 1 januari 2016 overgedragen aan MGR op basis van de overdrachtsbalans op die datum. Per 1 januari 2016 zijn alle activiteiten en de overgedragen activa en passiva (rechten en verplichtingen) voor rekening en risico van MGR, uitgezonderd de verplichtingen die zijn verbonden aan de panden in Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46. Dit is vastgelegd in de overeenkomst van activa en passiva tussen Breed en MGR.

Door de overgang van het personeel en de overdracht van de activiteiten met de daaraan verbonden vermogensbestanddelen door genoemde activa-passiva transactie is GR Breed al voor een groot deel feitelijk “leeg gemaakt”. In feite is hierdoor al een grote stap gezet in het totaal van de processen die moeten leiden tot de opheffing van GR Breed.

In de overeenkomst van activa en passiva tussen GR Breed en MGR is echter een aantal in deze overeenkomst benoemde vermogensbestanddelen (activa en passiva) van de overdracht uitgezonderd.

Van de overdracht van de activa per 1 januari 2016 zijn uitgezonderd:

a. De panden in Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46. Deze panden worden (tijdelijk) door GR Breed aan MGR verhuurd;

b. De zogenoemde “Reorganisatievoorziening Breed 2012” (en de daaraan verbonden liquide middelen) die is gevormd in 2012, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, en de gevormde voorziening ten behoeve van de ‘herschikkers’ en de daaraan verbonden liquide middelen, ook overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015;

c. De aan de voornoemde in 2012 gevormde “Reorganisatievoorziening Breed” verbonden vorderingen van GR Breed op de aan de regeling deelnemende gemeenten, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015.

De afwikkeling van deze nog binnen GR Breed resterende vermogensbestanddelen vindt als volgt plaats.

2. *Afwikkeling van de nog binnen GR Breed na overdracht activiteiten resterende vermogensbestanddelen.*

De afwikkeling van de (vooralsnog) in GR Breed achtergebleven vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende afrekening of verrekening met de aan GR Breed deelnemende gemeenten vindt verder plaats in het kader van de liquidatie en vereffening. Hierbij wordt rekening gehouden met het gegeven dat de gemeente West Maas en Waal niet deelneemt aan MGR.

Na verwerking van de activa passiva overeenkomst zijn onderstaande vermogensbestanddelen voorlopig achtergebleven bij de GR Breed (peildatum 1-1-2016):

Activa:	
Materiele vaste activa [1]	€ 893.000
Financiële vaste activa [2]	€ 645.000
RC verhouding MGR [3]	€ 2.428.000
	€ 3.966.000
Passiva:	
Algemene reserve [4]	€ 2.080.000
Voorzieningen [5]	€ 1.886.000
	€ 3.966.000

(1) Panden in eigendom, Boekweitweg 4 en Sint Teunismolenweg 46.

(2) Langlopende vordering op gemeenten in het kader van de reorganisatie 2012, na resultaatbestemming 2015. Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 GR Breed.

(3) Koopsom activa passiva overeenkomst GR Breed en MGR.

(4) Algemene reserve, na resultaatbestemming 2015.

(5) Reorganisatie voorziening 2012 ad € 1.571.000 en Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers) ad € 315.000.

Concept-Liquidatieplan WNO Breed concept 1 juni 2016

Het uitgangspunt is dat de vereffening in 2016 zal zijn voltooid en daardoor GR Breed ultimo 2016 zal zijn opgeheven.

Gelet op dit uitgangspunt hebben GR Breed en MGR in de hiervoor onder 1 genoemde overeenkomst van activa en passiva afgesproken dat indien de afwikkeling van bepaalde in GR Breed achtergebleven vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende afrekening/verrekening met (de verdeling van lusten en lasten tussen) de huidige aan GR Breed deelnemende gemeenten in 2016 niet gerealiseerd kan worden, de dan nog in GR Breed resterende vermogensbestanddelen worden overgedragen aan MGR. In dat geval zal binnen MGR voor deze overgedragen vermogensbestanddelen een soort van “beklemd vermogen” worden gevormd waarvan de afwikkeling door en vanuit MGR kan plaatsvinden. Dit maakt het mogelijk om de vereffening van het vermogen GR Breed nog in 2016 af te ronden en daardoor de opheffing van GR Breed uiterlijk eind 2016 te doen plaatsvinden.

V. Panden aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46

Een belangrijke overweging voor het vormen van “beklemd vermogen” was dat er bij het tot stand komen van de activa-passiva overeenkomst nog geen definitieve besluitvorming rond “beschut werken” had plaatsgevonden. De bestemming van de panden aan de Boekweitweg 4 en aan de Sint Teunismolenweg 46 te Nijmegen voor de komende jaren, stond op dat moment nog niet vast.

De MGR, module WerkBedrijf, zal de komende jaren gebruik maken van beide panden in het kader van de Participatiewet en meer in het bijzonder voor de Wsw-medewerkers welke zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving. Op basis van voorgaande de panden aan MGR te verkopen en over te dragen. De juridische levering van de panden zal plaatsvinden ultimo 2016.

Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst is ervoor gekozen om aan de ‘voorkant’ af te rekenen over de fictieve boekwinst van beide panden, gebaseerd op de huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer). Aan de voorkant betekent direct volgend op de overdracht van de panden naar de MGR, module WerkBedrijf. De huidige WOZ-waarde (waarde economisch verkeer) is € 6.241.000. De fictieve boekwinst is derhalve € 5.348.000 (waarde economisch verkeer van € 6.241.00 minus boekwaarde panden van € 893.000). Dit betekent dat het aandeel van de gemeente West Maas en Waal wordt vastgesteld op een bedrag gelijk aan 3,43% (aantal Wsw-medewerkers gemeente West Maas en Waal ten opzichte van het totaal aantal Wsw-medewerkers van de GR Breed met peildatum 31-12-2015) van € 5.348.000 (boekwinst) en komt overeen met € 183.000. Het aan gemeente West Maas en Waal toekomende aandeel in de boekwinst zal na juridische levering van de panden aan MGR aan de gemeente worden uitgekeerd. Deze uitkering komt ten laste van de algemene reserve van GR Breed voorafgaand aan vaststelling definitieve liquidatiesaldo GR Breed.

VI. Afwikkeling verplichtingen en voorzieningen personeel

Na verkoop van de panden door GR Breed aan MGR resteren binnen Breed nog (latente) verplichtingen voor het personeel en de daaraan verbonden voorzieningen. Dit betreft de “Reorganisatievoorziening Breed 2012” en de “Integratie WerkBedrijf voorziening (herschikkers)”. Voorts resteert nog de aan de “Reorganisatievoorziening Breed 2012” gekoppelde vorderingen op de deelnemende gemeenten.

Deze aan het personeel verbonden (latente) verplichtingen en voorzieningen en vorderingen worden eveneens nog in 2016 binnen GR Breed afgewikkeld op de wijze zoals hieronder wordt toegelicht.

In de overeenkomst van activa en passiva is afgesproken dat de frictie-, c.q. harmonisatiekosten of andere verplichtingen die voortvloeien uit de overgang van de ambtelijk medewerkers naar MGR voor rekening van GR Breed (latende organisatie) zijn, voor zover deze kosten en lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn of kunnen ontstaan vóór 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen de verplichtingen die voortvloeien uit het Sociaal Plan MGR en alle overige kosten of lasten wegens eventuele boventalligheid van de ambtelijk medewerkers. Ook met betrekking tot de medewerkers van Support die per 1 april 2016 een ambtelijke aanstelling hebben gekregen bij MGR is overeengekomen dat de kosten en lasten die voortvloeien uit de overgang naar MGR, voor zover die zijn of kunnen ontstaan vóór 1 april 2019, voor rekening van GR Breed zijn.

Deze kosten en lasten worden uiterlijk eind 2016, mede op basis van de jaarrekening 2015 GR Breed, gecalculeerd en definitief begroot c.q. vastgesteld. Een eventuele mutatie van beide voorzieningen komt ten laste van het exploitatieresultaat 2016 van de GR Breed. Vervolgens worden deze toekomstige verplichtingen overgedragen aan de MGR inclusief de geactualiseerde voorzieningen en de hierbij behorende liquiditeiten.

De eventueel na 1 april 2016 nog opkomende kosten wegens eventueel aan medewerkers van Support verschuldigde transitievergoedingen zijn voor rekening van MGR. Dit vloeit voort uit op 17 maart 2016 gesloten detacheringsovereenkomst tussen GR Breed en MGR (artikel 2.7).

VII Weergave in schema van de stappen genoemd in de hoofdstukken III t/m VI.

1 januari 2016	1 april 2016	< 2017
Overdracht vermogensbestanddelen, uitgezonderd: 1. De panden; 2. De reorganisatie-voorziening 2012 met liquiditeiten; 3. De voorziening herschikkers 2015 met liquiditeiten; 4. Langlopende vordering op gemeenten wegens de reorganisatie voorziening 2012. Formele overgang naar MGR van de Wsw medewerkers (uitgezonderd Maas en Waal).	Formele overgang naar MGR van de ambtelijke medewerkers GR Breed. Formele overgang, met ambtelijke aanstelling, naar MGR. van medewerkers Support gedetacheerd bij GR Breed.	Verkoop en overdracht van de panden aan MGR tegen boekwaarde. Voor de bepaling van de aan de gemeente West Maas en Waal toekomende aanspraak op haar aandeel in de boekwinst op de panden is de economische waarde gelijk gesteld met de WOZ waarde. Definitieve begroting c.q. vaststelling van de reorganisatievoorziening 2012 en voorziening herschikkers 2015 en eventuele mutatie ten laste of ten gunste van GR Breed. Ontvangst restant langlopende vordering op gemeenten conform begroting 2016 GR Breed. Vaststelling definitieve liquidatie saldo.

VIII. Overeenkomsten van GR Breed met derden.

De aan de activiteiten verbonden overeenkomsten (met de daaruit voorvloeiende rechten en verplichtingen) van GR breed zijn, of worden, met instemming van de betreffende contract partijen overgedragen aan MGR. Voor zover bepaalde overeenkomsten niet aan MGR zijn overgedragen, of kunnen worden overgedragen, worden deze in overleg met de betreffende contract partijen beëindigd.

Financieringsovereenkomsten met de BNG worden in overleg overgedragen aan MGR.

IX. Afwikkeling procedures/claims

Nog lopende procedures of claims worden afgewikkeld dan wel worden, voor zover mogelijk, overgedragen aan MGR.

X. Afwikkeling subsidies

Aanspraken op subsidies en/of Rijksbijdragen voor de door GR Breed aan MGR overgedragen activiteiten zijn, voor zover mogelijk, overgedragen aan MGR. Hiertoe zijn de nodige processen en formaliteiten verricht. De verantwoording door GR Breed in verband met de door haar ontvangen subsidies en/of Rijksbedragen over de periode voor 1 januari 2016 zal plaatsvinden door GR Breed.

XI. Belastingen

De mogelijke fiscale gevolgen van de opheffing van GR Breed worden in overleg met de belastingdienst afgewikkeld, zodanig dat eventuele betalingen of andere verplichtingen nog in 2016 hebben plaatsgevonden.

XII. Verdeelsleutel liquidatie saldo en bestemming

Het bedrag dat resteert door de in dit plan beschreven afwikkeling van de vermogensbestanddelen en de daarmee samenhangende financiële afrekeningen en/of verrekeningen wordt aangemerkt als het liquidatiesaldo GR Breed.

De aanspraken van de aan GR Breed deelnemende gemeenten op het liquidatiesaldo is bepaald volgens een verdeelsleutel naar rato van het aantal Wsw-medewerkers uit elke deelnemende gemeente:

Gemeente	**Aantal Wsw-medewerkers***	
Beuningen	149	7,21%
Berg en Dal	218	10,55%
Druten	121	5,85%
Heumen	72	3,48%
Nijmegen	1.185	57,33%
West Maas en Waal	71	3,43%
Wijchen	251	12,14%
Totaal	**2.067**	**100,0%**

(*) Gebaseerd op stand ultimo verslagjaar 2015, SISA indicator A, conform artikel 10 lid 4 - financiële verordening WNO-bedrijven 14 maart 2003.

Het liquidatiesaldo van de GR Breed uit te keren aan de deelnemende gemeenten van de GR Breed zijnde Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen. Het verwachte liquidatiesaldo heeft een omvang van ongeveer € 1.700.000.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

XIII. Besluitvorming opheffing en liquidatie GR Breed

In verband met de opheffing en liquidatie van GR Breed zijn of worden, de volgende bestuurlijke stappen gezet:

- Horen van de Colleges en de Raden van de deelnemende gemeenten op basis van concept-collegevoorstellen voor liquidatie op basis van het (concept) liquidatieplan;
- Besluit tot opheffing van de GR door de Colleges en de Raden op basis van een besluit van tenminste 2/3 van de deelnemende gemeenten (artikel 37 lid 1 GR);
- Goedkeuring van het (concept) liquidatieplan door GS (artikel 37 lid 5 GR);
- Vaststellen door het algemeen bestuur van GR Breed van het liquidatieplan
- Goedkeuring door GS van het besluit tot opheffing van GR Breed (artikel 37 lid 2 GR);

XIV. Einde vereffening, de opheffing van GR Breed

De vereffening eindigt als er bij de vereffenaar geen bekende baten of lasten (verplichtingen) meer aanwezig zijn.

De opheffing van GR Breed gaat in op de dag volgende op de dag waarop is voldaan aan de vereisten genoemd in artikel 26 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (zie artikel 37 lid 3 regeling GR Breed). Te weten:

- Kennisgeving van de opheffing door het gemeentebestuur van de gemeente Nijmegen (plaats van vestiging GR Breed) in de Staatscourant (en bekendmaking door afzonderlijke gemeenten);

- Inschrijving van de opheffing verzenden aan GS en opneming in de gemeentelijke registers

XV. Bewaring archiefbescheiden

In verband met de verplichtingen inzake de bewaring van de archiefbescheiden worden, mede op basis van de Archiefwet 1995 en artikel 34 van de regeling GR Breed, de archiefbescheiden overgebracht naar een daartoe aangewezen archiefbewaarplaats van de gemeente Nijmegen.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

BREED

	Balans voor bestemming		Bestemming		Balans na bestemming		Overdrachtsbalans		Toelichting
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Activa									
Materiële vaste activa		**893**				**893**		**0**	art. 2.4.a | ap-ovk
Investeringen met economisch nut	893				893		0		
Financiële vaste activa		**1.483**				**645**		**0**	art. 2.4.c | ap-ovk
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd langer dan één jaar	1.483		-838		645		0		
Vlottende activa									
Voorraden		**7**				**7**		**7**	art. 2.3. | ap-ovk
Overige grond- en hulpstoffen	2				2		2		
Gereed product en handelsgoederen	5				5		5		
Uitzettingen		**6.862**				**6.862**		**6.862**	art. 2.3. | ap-ovk
Vorderingen op openbare lichamen	494				494		494		
Uitzettingen in 's Rijk schatkist < 1 jr	4.500				4.500		4.500		
Overige vorderingen	1.868				1.868		1.868		
Liquide middelen		**8**				**8**		**8**	art. 2.3. | ap-ovk
Overlopende activa		**597**				**597**		**597**	art. 2.3. | ap-ovk
Vooruitbetaalde bedragen	25				25		25		
Nog te ontvangen bedragen	572				572		572		
Totaal activa		**9.850**				**9.012**		**7.474**	
(bedragen x € 1.000)		31-12-2015				31-12-2015		31-12-2015	
Passiva									
Vaste passiva									
Eigen vermogen		**2.918**				**2.080**		**0**	
Algemene reserve	2.661		-581		2.080		0		
Bestemmingsreserve	716		-716		0		0		
Resultaat voor bestemming	-459		459		0		0		
Voorzieningen		**1.886**				**1.886**		**0**	art. 2.4.b | ap-ovk
Vaste schulden		**1.500**				**1.500**		**1.500**	art. 2.9. | ap-ovk
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.500				1.500				
Vlottende passiva									
Netto vlottende schulden		**3.546**				**3.546**		**3.546**	art. 2.9. | ap-ovk
Overige schulden	3.546				3.546		3.546		
Overlopende passiva		**0**				**0**		**0**	art. 2.9. | ap-ovk
Totaal passiva		**9.850**				**9.012**		**5.046**	
Koopprijs								**2.428**	

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

OVEREENKOMST

KOOP EN VERKOOP VAN ACTIVA EN PASSIVA

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

Koper

en

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving ('BREED')

Verkoper

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

< BREED >

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

OVEREENKOMST TOT KOOP EN VERKOOP VAN ACTIVA EN PASSIVA

DE ONDERGETEKENDEN:

I. **Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen**, gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan het adres Nieuwe Dukenburgseweg 21, Postbus 38165, 6503 AD Nijmegen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 61535702, hierbij rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling, de heer drs. H.M.F. Bruls, (hierna ook: de '**Koper**'), handelend ter uitvoering van het besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 15 februari 2016 en het Algemeen Bestuur d.d. 9 maart 2016

en

II. **Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving,** gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan het adres Boekweitweg 4, Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 09217470, hierbij rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, de heer T. Tankir, (hierna ook: de '**Verkoper**'), handelend ter uitvoering van het besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2016 en het Algemeen Bestuur d.d. 17 februari 2016

(tezamen ook '**Partijen**' en ieder afzonderlijk ook '**Partij**');

IN AANMERKING NEMENDE DAT:

- De Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving de belangen behartigt op het gebied van de sociale werkvoorziening van zeven gemeenten in de regio Nijmegen. Deze gemeenten zijn Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal, en Wijchen;

- Medio 2014 door een zevental gemeenten is besloten tot de oprichting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, waarbinnen onder meer een regionaal Werkbedrijf is gevormd. Hierin worden naast de afdelingen werk van de deelnemende gemeenten ook de huidige taken en organisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving geïntegreerd en opgenomen. De nu binnen de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving uitgevoerde activiteiten zijn per 1 januari 2016 overgedragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen. Na de overdracht van de activiteiten van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving naar de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, wordt de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, op een nader te bepalen tijdstip in 2016, in formele zin, opgeheven;

- De gemeente West Maas en Waal wel deelnemer is aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, maar niet aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en de gemeente Mook en Middelaar geen deelnemers is aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving, maar wel aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen.

- In verband met de transitie, de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving de onderneming met de daarin gebruikte activa en passiva wenst te verkopen en te leveren aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen, gelijk de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen de Onderneming met de daarin gebruikte Activa en Passiva van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving wenst te kopen en te aanvaarden, dit onder de bepalingen, voorwaarden en garanties opgenomen in deze overeenkomst.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

ARTIKEL 1 DEFINITIES

1.1 In deze Koopovereenkomst wordt, tenzij uit de context of de relevante zinsnede anders blijkt, aan de hieronder in de linker kolom opgenomen woorden en uitdrukkingen de betekenis toegekend die daarachter staat vermeld:

Activa	alle zaken en vermogensrechten die door Verkoper in het kader van het drijven van de Onderneming worden gebruikt, zoals nader beschreven in Artikel 2.3;
Administratie	de administratie inzake de activiteiten van de Onderneming inclusief de daartoe behorende boeken, bescheiden en overige gegevensdragers;
Ambtelijk medewerkers	alle personen met een ambtelijke aanstelling die bij Verkoper ten behoeve van de Onderneming per de Leveringsdatum werkzaam zijn.
Artikel	ieder artikel van deze Koopovereenkomst;
Bankrekeningnummer(s)	de bankrekeningen van de Onderneming;
Belastingen	alle vormen van belasting, opgelegd door een overheidsinstantie in verband met het drijven van de Onderneming;
BW	Burgerlijk Wetboek;
Effectieve Datum	1 januari 2016;
Garanties	de garanties opgenomen in Artikel 14;
Handelsna(a)m(en)	de door Verkoper in verband met het drijven van de Onderneming gehanteerde handelsna(a)m(en);

Huurovereenkomst(en)	de te sluiten huurovereenkomst(en) tussen Verkoper en Koper met betrekking tot de bedrijfspanden van Verkoper als bedoeld in artikel 2.4;
ICT systemen	de hardware en software die gebruikt worden in het kader van de Onderneming alsmede al de bijbehorende documentatie, contracten met leveranciers en overige rechten die voor het goed functioneren van die systemen nodig zijn;
Inbreuk	een omstandigheid die meebrengt dat een Garantie op de datum Ondertekening en/of de datum Levering geheel of gedeeltelijk onjuist, onvolledig of misleidend blijkt te zijn;
Intellectuele Eigendomsrechten	alle intellectuele en/of industriële eigendomsrechten die in de Onderneming gebruikt worden;
Inventaris	de inventaris en apparatuur die door Verkoper ten behoeve van de Onderneming worden gebruikt;
Cliëntenbestand en relaties	het cliënten-, en relatie bestand, inhoudende alle NAW gegevens, e-mailadressen en telefoonnummers;
Know How	alle informatie en technieken die op de Onderneming betrekking hebben en die geen onderdeel uitmaken van het publieke domein,
Koopovereenkomst	deze overeenkomst, inclusief considerans en eventuele toekomstige schriftelijk overeengekomen wijzigingen daarvan;
Koopprijs	de koopprijs voor de Activa en Passiva te betalen door Koper aan Verkoper, zoals nader gespecificeerd in Artikel 3;
Lasten	zekerheidsrechten en/of andere beperkte rechten en/of beslagen, rechten tot verkrijging, rechten tot verkrijging van een last of beperking, met uitzondering van lasten die rechtstreeks voortvloeien uit de Nederlandse wet;
Levering	de juridische levering van Onderneming door middel van de juridische levering van de Activa en Passiva door Verkoper aan Koper overeenkomstig het bepaalde in Artikel 7;
Leveringsdatum	1 januari 2016, of een andere datum door Partijen schriftelijk overeengekomen;
Liquide Middelen	de liquide middelen behorende tot de Onderneming;

Onderhanden werk	het onderhanden werk c.q. de opdrachten van de Onderneming;
Onderneming	de door Verkoper gedreven onderneming op het terrein van de Wet Sociale Werkvoorziening en andere activiteiten die het mogelijk maken om, onder meer, personen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke beperking, of anderszins personen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben aan de slag te helpen en/of te begeleiden;
Ondertekeningsdatum	de datum van ondertekening van deze Koopovereenkomst;
Overdrachtsbalans	de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen overdrachtsbalans per 01-01-2016 (niet zijnde de balans behorende bij de jaarrekening 2015);
Overeenkomsten	de overeenkomsten behorende tot de Activa en Passiva welke aan Koper worden overgedragen
Partij	Koper en Verkoper, afzonderlijk;
Partijen	Koper en Verkoper, gezamenlijk;
Passiva	de in Artikel 2 weergegeven verplichtingen van de Verkoper voor zover die samenhangen met de Onderneming, waaronder begrepen alle schulden, Belastingen en alle andere verplichtingen die verband houden met de Onderneming en die bestaan op de Leveringsdatum of die voortvloeien uit, opgebouwd zijn in of opgelegd zijn met betrekking tot enige periode of als gevolg van enige transactie die heeft plaatsgevonden voor de Leveringsdatum;
Pensioenverzekering	de door Verkoper met de Verzekeraars afgesloten pensioenverzekeringen;
Schade	de schade die de Koper in verband met of als gevolg van een Inbreuk lijdt;
Sociale Verzekeringspremies	alle door een overheidsinstantie of daartoe aangewezen niet-overheidsinstantie aan Koper opgelegde en aan dienstbetrekking gerelateerde sociale verzekeringspremies en contributies die ingehouden moeten worden van de vergoeding betaald aan Werknemers;
Sociaal Plan	het door Verkoper, Koper, de aan de Koper deelnemende

	gemeenten, medezeggenschapsraden en vakorganisaties overeengekomen sociaal plan d.d. 22-10-2015;
Support Medewerkers	de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support;
Tekortkoming	iedere tekortkoming door Verkoper in de nakoming van enige verplichting uit hoofde van deze Koopovereenkomst;
Vergunningen	de voor het drijven van de Onderneming benodigde vergunningen, vrijstellingen en ontheffingen;
Verplichtingen	de in verband met het drijven van de Onderneming bestaande verplichtingen van Verkoper jegens derden;
Vertrouwelijke Informatie	alle informatie, gegevens en/of documenten die binnen de Onderneming gebruikt worden binnen de normale bedrijfsuitoefening, of anderszins in verband staan met de bedrijfsactiviteiten van de Onderneming, cliënten en relaties, de Werknemers of financiële of andere aangelegenheden van de Onderneming, inclusief maar niet beperkt tot de Know How;
Vervoermiddelen	de aan Verkoper ter beschikking staande vervoermiddelen die ten behoeve van de Onderneming worden gebruikt;
Verzekeringen	de door Verkoper ten behoeve van de Onderneming afgesloten verzekeringen;
Voorraden	de eigen voorraden die door Verkoper binnen de Onderneming worden aangehouden;
Vorderingen	de vorderingen van Verkoper ter zake van de Onderneming, waaronder begrepen het Onderhanden Werk;
Wsw-medewerkers	alle personen met een Wsw-indicatie die bij Verkoper in dienst zijn en ten behoeve van de Onderneming per de Leveringsdatum werkzaam zijn.

1.2 Verwijzingen naar artikelen zijn verwijzingen naar artikelen (inclusief alle leden) van deze Koopovereenkomst.

1.3 In deze Koopovereenkomst zijn verwijzingen naar wettelijke bepalingen verwijzingen naar wettelijke bepalingen zoals deze luiden bij het aangaan van de Koopovereenkomst.

1.4 In deze Koopovereenkomst omvat, indien de context dit vereist, het enkelvoud ook het meervoud en anders om.

ARTIKEL 2. KOOP EN VERKOOP

2.1 Verkoper verkoopt hierbij de Onderneming, met de daarin gebruikte Activa, aan Koper en verplicht zich de Onderneming en de daarin gebruikte Activa aan Koper te leveren, gelijk Koper hierbij de Onderneming en de daarin gebruikte Activa van Verkoper koopt en op de Leveringsdatum aanvaardt, zulks in overeenstemming met de bepalingen van deze Koopovereenkomst. Ter uitvoering hiervan draagt Verkoper op de Leveringsdatum de Onderneming "going concern" over aan Koper. Koper verplicht zich per de Leveringsdatum tevens de Passiva van Verkoper te aanvaarden.

2.2 De Onderneming en de in verband met de verkoop en levering van de Onderneming aan Koper te verkopen en te leveren Activa en door deze te aanvaarden, alsmede de door Koper te aanvaarden Passiva, worden geacht per de Effectieve Datum voor rekening en risico van Koper te komen, tenzij in deze Koopovereenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald: alle inkomsten en lasten met betrekking tot en/of voortvloeiende uit de periode tot de Effectieve Datum zijn voor rekening van Verkoper en alle inkomsten en lasten vanaf de Effectieve Datum zijn voor rekening van Koper.

2.3 Tot de Activa behoren de navolgende goederen:

a. de Inventaris;
b. de Voorraden;
c. de Vervoermiddelen;
d. de Vorderingen;
e. de liquide middelen voor zover betrekking hebbend op het hierna in dit artikel bepaalde onder 2.4 sub b;
f. de Intellectuele Eigendomsrechten, waaronder begrepen de Handelsna(a)m(en) en de in de Onderneming gebruikte internet domein na(a)m(en);
g. de Vergunningen, voor zover rechtens overdraagbaar;
h. de rechten van Verkoper uit hoofde van Contracten en Overeenkomsten, voor zover niet anders is bepaald in deze Koopovereenkomst;
i. de ICT systemen;
j. het cliënten en relatiebestand; en
k. de overige activa van Verkoper die tot de Onderneming behoren, met uitzondering van de hieronder in artikel 2.4 genoemde activa.

Een en ander zoals deze zal blijken uit de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen Overdrachtsbalans per datum 01-01-2016 met bijlagen, welke Overdrachtsbalans als bijlage aan deze overeenkomst wordt gehecht en onlosmakelijk aan deze overeenkomst verbonden is.

2.4 Van de overdracht van de activa is echter uitdrukkelijk, uitgezonderd:

a. Het pand staande te Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en het pand staande te Nijmegen aan de Sint Teunismolenweg 46. Deze partijen genoegzaam bekende panden zullen voor een nader door Verkoper en Koper in goed overleg te bepalen

periode en onder nader overeen te komen voorwaarden, door Verkoper aan Koper worden verhuurd. Een en ander zal door partijen worden vastgelegd in schriftelijke huurovereenkomsten, die als bijlagen aan deze overeenkomst zullen worden gehecht;

b. De zogenoemde "Reorganisatievoorziening Breed" (en de daaraan verbonden liquide middelen) die is gevormd in 2012, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper, alsmede de in 2015 door Verkoper eventueel nog te vormen voorziening ten behoeve van de 'herschikkers' (en de daaraan verbonden liquide middelen) overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper.

c. De aan de voornoemde in 2012 gevormde "Reorganisatievoorziening Breed" verbonden vorderingen van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) op de aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) deelnemende gemeenten, overeenkomstig de stand per datum 31-12-2015, zoals deze zal blijken uit de jaarrekening 2015 van Verkoper.

2.5 De nadere besluitvorming door de bevoegde organen bedoeld in artikel 37 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) met betrekking tot de bestemming van de hiervoor in artikel 2.4 genoemde activa, respectievelijk deze genoemde vermogensbestanddelen, de afwikkeling en de daarmee samenhangende afrekening/verrekening daarvan met de huidige deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper) en/of de (eventuele) alsdan eventueel nog resterende inbreng van vermogensbestanddelen en/of liquide middelen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper,) zal plaatsvinden in het kader van de ontbinding en vereffening van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper). Deze ontbinding en vereffening vindt naar verwachting plaats in 2016.

2.6 Bij de besluitvorming, de afwikkeling en afrekening/verrekening, zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, wordt rekening gehouden met het gegeven dat de gemeente West Maas en Waal niet deelneemt aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), terwijl de gemeente Mook en Middelaar wel deelneemt aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), maar niet aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper).

2.7 Indien en voor zover er sprake is van een inbreng van vermogensbestanddelen en/of liquide middelen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper), zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, in het kader van de ontbinding en vereffening van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper), hebben Partijen afgesproken dat dit zal leiden tot de vorming van een (positief dan wel negatief) "beklemd vermogen" waarop de gemeente West Maas en Waal, voor het haar eventueel toekomend deel, alsdan, nog een latente aanspraak zal hebben. De gemeente Mook en Middelaar zal op dit zo genoemde (positief dan wel negatief) "beklemd vermogen" geen aanspraak kunnen doen gelden, ook niet bij een eventuele toekomstige liquidatie van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper). Indien dit door Partijen wenselijk wordt geacht zal het hier in dit artikel bepaalde aan de regeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper) worden toegevoegd.

2.8 Partijen zijn overeengekomen dat het uitgangspunt bij de besluitvorming, de afwikkeling en de afrekening/verrekening, zoals hiervoor genoemd in artikel 2.5 van deze overeenkomst, alsmede het terzake bepaalde in de artikelen 2.6 en 2.7 van deze overeenkomst, dient te zijn dat, - noch de gemeente West Maas en Waal, noch de gemeente Mook en Middelaar -, in een voordeliger of een nadeliger positie zullen geraken als gevolg van de overdracht van activiteiten van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper), naar de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (Koper) en de daaropvolgende liquidatie van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving (Verkoper).

2.9 Tot de over te dragen Passiva worden gerekend:

a. Overeenkomsten, voor zover niet anders is bepaald in deze Koopovereenkomst; en,
b. de overige passiva die tot de Onderneming behoren.

Een en ander zoals deze blijken uit de door Verkoper op te stellen en door Partijen ter goedkeuring te ondertekenen Overdrachtsbalans per datum 01-01-2016, met eventuele bijlagen, welke Overdrachtsbalans als bijlage aan deze overeenkomst wordt gehecht en onlosmakelijk aan deze overeenkomst is verbonden, en voorts met in acht neming van het hierna bepaalde in de artikelen 2.10 en 2.11.

2.10 Tot de over te dragen Passiva worden voorts gerekend de navolgende in de Overdrachtsbalans op te nemen verplichtingen die niet uit de balans blijken die is opgenomen in de jaarrekening 2015:

a. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede bedrijfsauto 's;
b. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede productiemiddelen en de daaraan verbonden onderhoudsverplichtingen ;
c. de verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met betrekking tot de door Verkoper geleasede ICT systemen en apparatuur en de daaraan verbonden beheer-en onderhoudsverplichtingen, ;
d. het geheel aan verplichtingen van Verkoper jegens Wsw-medewerkers uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen, per datum 31-12-2015.

2.11 Van de overdracht zijn de volgende passiva echter uitdrukkelijk uitgezonderd:

> De aan het pand staande te Nijmegen aan de Boekweitweg 4 en aan het pand staande te Nijmegen aan de Sint Teunismolenweg 46, verbonden verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten en andere verbintenissen, zoals (onder meer) de verplichtingen terzake van onderhoud, beheer, verzekeringen, beveiliging, water en energie en de aan deze panden verbonden heffingen en belastingen.

De hiervoor genoemde passiva worden derhalve niet benoemd in de Overdrachtsbalans.

2.12 Partijen zullen ervoor zorg dragen dat de Levering van de Activa en Passiva die gezamenlijk de Onderneming vormen in overeenstemming met het bepaalde in artikel 7 zal geschieden.

ARTIKEL 3 KOOPPRIJS

3.1 De Koopprijs is vastgesteld op een bedrag van € 2.428.000,00 (zegge: twee miljoen vierhonderd achtentwintigduizend Euro).

3.2 De Koopprijs zal door Koper worden voldaan overeenkomstig het bepaalde in Artikel 4.

ARTIKEL 4 BETALING KOOPPRIJS

4.1 De Koopprijs zal door Koper, op een nader door Partijen te bepalen datum, zonder enige verrekening, korting, inhouding of opschorting worden voldaan door bijschrijving van dit bedrag op bankrekening nummer NL71RABO0160399335, ten name van Verkoper.

ARTIKEL 5 OMZETBELASTING

5.1 Partijen gaan ervan uit dat artikel 37d Wet op de omzetbelasting 1968 op de levering van de Onderneming van toepassing is zodat er geen sprake is van leveringen of diensten en de Koopprijs derhalve niet wordt vermeerderd met omzetbelasting.

5.2 Indien blijkt dat artikel 37d van de Wet op de omzetbelasting 1968 niet van toepassing is, zal de Koopprijs worden vermeerderd met de verschuldigde omzetbelasting en zal Koper binnen twee (2) weken na ontvangst van de omzetbelastingfactuur van Verkoper een bedrag aan Verkoper betalen gelijk aan de verschuldigde omzetbelasting, welk bedrag Verkoper als omzetbelasting zal voldoen. Koper zal een vordering tot teruggave van omzetbelasting door Verkoper zo nodig ondersteunen.

ARTIKEL 6 VERPLICHTINGEN VOORAFGAANDE AAN DE LEVERING

6.1 Verkoper zal tot aan de Leveringsdatum de Onderneming drijven op de gebruikelijke wijze en consistent met de wijze waarop de Onderneming in het verleden is gedreven.

ARTIKEL 7 LEVERING

7.1 Levering zal plaatsvinden op de Leveringsdatum op door Partijen nader overeen te komen plaats(en).

7.2 Op de Leveringsdatum zullen Partijen alle documenten (laten) ondertekenen, erkennen en overleggen, die redelijkerwijs door de Verkoper of de Koper gevraagd worden en noodzakelijk zijn om de Levering van de Activa en Passiva in overeenstemming met de bepalingen van deze Koopovereenkomst te bewerkstelligen en anderszins uitvoering te geven aan de bepalingen van deze Koopovereenkomst.

7.3 Teneinde de (juridische) Levering van de Activa en Passiva op de Leveringsdatum te bewerkstelligen zal de Verkoper deze aan de Koper overdragen op de hiernavolgende wijze:

a. de Inventaris, de Voorraden en Vervoermiddelen of andere roerende zaken zullen aan Koper overgedragen worden door Koper in staat te stellen de feitelijke macht over de vermelde Activa uit te oefenen en/of door bezitsoverdracht als bedoeld in artikel 3:115 BW en/of overdracht van het eigendomsbewijs van de betreffende roerende zaken aan Koper. Indien roerende zaken als bedoeld in dit artikel worden gehouden door een derde zullen deze op de Leveringsdatum aan Koper worden geleverd door een mededeling van Verkoper, mede namens Koper, aan de derde dat deze voortaan de roerende zaken voor Koper zal houden;
b. de Vorderingen worden door ondertekening van deze Koopovereenkomst aan Koper overgedragen en door mededeling door Koper aan de desbetreffende debiteuren;
c. de Intellectuele Eigendomsrechten, voor zover aanwezig, worden hierbij door Verkoper aan Koper overgedragen. Koper zal ervoor zorgen dat deze overdracht in de daartoe bestemde registers wordt ingeschreven;
d. Koper neemt door ondertekening van deze Koopovereenkomst de Overeenkomsten van Verkoper over nadat (i) de wederpartijen van Verkoper door Verkoper in kennis zijn gesteld van de overneming en (ii) de respectievelijke wederpartijen van Verkoper uitdrukkelijk of stilzwijgend hun medewerking verlenen aan de contractsoverneming;
e. Koper neemt, voor zover nodig, hierbij van Verkoper over de rechten en verplichtingen uit de polissen onder de door Verkoper met de verzekeraar(s) afgesloten verzekeringen, zoals deze nader zijn gespecificeerd in de aan deze overeenkomst gehechte bijlage. Verkoper zal de verzekeraar(s) van deze overneming in kennis stellen en zal zich inspannen en dat de verzekeraar (s) uitdrukkelijk zijn medewerking daaraan verleent;
f. Koper neemt de Verplichtingen over van Verkoper door ondertekening door Partijen van deze overeenkomst en nadat (i) de wederpartijen van Verkoper in kennis zijn gesteld van de overneming en (ii) de respectievelijke wederpartijen uitdrukkelijk of stilzwijgend hun toestemming aan de schuldoverneming hebben gegeven.

7.4 Met betrekking tot het bepaalde in Artikel 7.3 d, bevestigen Partijen dat zij, voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden, zo spoedig mogelijk de wederpartijen van de Overeenkomsten zullen inlichten over de overdracht van de Overeenkomsten aan, en overneming daarvan door, Koper. In het geval dat een wederpartij bij een Overeenkomst zijn goedkeuring of medewerking niet verleent aan de overdracht, zullen Partijen bewerkstelligen dat de Koper wel de rechten en plichten en de economische voor- en nadelen onder de desbetreffende Overeenkomst verschaft, waarbij de Koper namens de Verkoper de rechten zal mogen uitoefenen en de verplichtingen zal voldoen, die uit de desbetreffende Overeenkomst voortvloeien.

7.5 Partijen erkennen en bevestigen dat de Activa, anders dan die – ongeacht de reden daarvoor – niet voor of op de Leveringsdatum aan de Koper kunnen worden overgedragen, door de Verkoper vanaf de Leveringsdatum voor rekening en risico van de Koper gehouden zullen worden en aan de Koper zullen worden overgedragen op eerste verzoek van de Koper op het moment dat een dergelijke overdracht uitvoerbaar en/of mogelijk is.

7.6 Indien en voor zover enige Activa die op grond van deze Koopovereenkomst verkocht en geleverd worden onder eigendomsvoorbehoud aan Verkoper zijn geleverd, draagt de Verkoper hierbij al haar vorderingen, waaronder begrepen doch niet beperkt tot toekomstige rechten met ingang van de Leveringsdatum over aan Koper, zodanig dat de Koper, in overeenstemming met de voorwaarden van het eigendomsvoorbehoud, volledige eigendom verkrijgt over de desbetreffende Activa zodra de resterende koopprijs voor die Activa is betaald, wanneer voldaan is aan enige verplichtingen van Verkoper jegens de desbetreffende leverancier(s) waarvoor zekerheid is gesteld, of wanneer aan enige andere door de desbetreffende leverancier(s) gestelde voorwaarde is voldaan

7.7 Voor zover voor de door Partijen beoogde overgang van rechten en verplichtingen in het kader van deze Koopovereenkomst medewerking van derden is vereist of deze overgang anderszins is onderworpen aan vereisten van welke aard dan ook waaraan niet is, dan wel waaraan niet kan worden voldaan, en dit tot gevolg heeft dat geen rechtsgeldige overdracht heeft plaatsgevonden of plaats zal vinden of deze ongedaan kan worden gemaakt, wordt de overdracht geacht vanaf de Leveringsdatum economisch te hebben plaatsgevonden. Onder economische overdracht wordt verstaan dat alle aan de desbetreffende rechten en verplichtingen verbonden of daaruit voortvloeiende baten en lasten voor rekening en risico van Koper komen.

ARTIKEL 8 VERPLICHTINGEN NA OVERDRACHT

8.1 De Koper en de Verkoper zullen al het redelijke doen en nalaten en zij zullen zich ervoor inspannen dat derden alles zullen doen en nalaten wat noodzakelijk of wenselijk is om deze Koopovereenkomst uit te voeren opdat de Onderneming, de Activa en alle goederen en rechten die krachtens deze Koopovereenkomst aan de Koper dienen te worden overgedragen, aan de Koper worden overgedragen en de Koper zal alle bij deze Koopovereenkomst op zich genomen Verplichtingen nakomen.

Voorstel - Opheffing Gemeenschappelijke Regeling GR Breed

ARTIKEL 9 OVERGANG MEDEWERKERS

9.1 In het kader van de overdracht van Onderneming zullen de Ambtelijk medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper vanaf de Leveringsdatum, vooralsnog tijdelijk worden gedetacheerd naar Koper. Partijen zijn overeengekomen dat deze Ambtelijk medewerkers, uiterlijk 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling krijgen bij Koper op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en voorts met in achtneming van hetgeen met betrekking tot deze ambtelijk medewerkers is overeengekomen in het Sociaal Plan.

9.2 De medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support en welke zijn gedetacheerd bij Verkoper, zullen vooralsnog tijdelijk vanuit Verkoper worden (door-) gedetacheerd naar Koper. Partijen zijn overeengekomen dat deze medewerkers, uiterlijk 1 april 2016, een ambtelijke aanstelling zullen krijgen bij Koper op basis van de vigerende CAR-UWO aangevuld met de arbeidsvoorwaardenregeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen en voorts met in achtneming van hetgeen met betrekking tot deze medewerkers is overeengekomen in het Sociaal Plan.

9.3 Alle harmonisatie- en frictiekosten/financiële lasten, of andere kosten/financiële lasten die op enigerlei wijze voortvloeien uit de overgang en omzetting van de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking met Stichting Support of met een van de dochtervennootschappen van Stichting Support naar een ambtelijke aanstelling bij Koper worden – op basis van de bestaande detacheringsovereenkomst tussen Support en Verkoper – doorgeschoven naar en zijn daarmee voor rekening en risico van Verkoper, voor zover deze kosten of lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn ontstaan voor 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen alle verplichtingen uit hoofde van het Sociaal Plan en alle overige kosten of financiële lasten wegens eventuele boventalligheid van de hiervoor genoemde medewerkers.

9.4 Alle harmonisatie- en frictiekosten/financiële lasten, of andere kosten/financiële lasten die op enigerlei wijze voortvloeien uit de overgang naar Koper van de ambtelijk medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper zijn voor rekening van Verkoper, voor zover deze kosten of lasten voortvloeien uit verplichtingen die zijn ontstaan voor 1 april 2019. Onder deze verplichtingen zijn begrepen alle verplichtingen uit hoofde van het Sociaal Plan en alle overige kosten of financiële lasten wegens eventuele boventalligheid van de hiervoor genoemde ambtelijk medewerkers.

9.5 De hiervoor in Artikel 9.1 en Artikel 9.2 genoemde detacheringen zullen plaatsvinden tegen een nader tussen Verkoper en Koper overeen te komen vergoeding. Met dien verstande dat deze vergoeding, tenminste, alle personele (werkgevers-) lasten en daarbij komen (administratieve) kosten van Verkoper zullen dekken.

9.6 In het kader van de overdracht van Onderneming zullen de Wsw medewerkers met een dienstbetrekking bij Verkoper, per 1 januari 2016, in dienst treden bij Koper, met uitzondering van de Wsw-medewerkers welke worden toegerekend aan gemeente West Maas en Waal.

9.7 Ter uitvoering van de hiervoor in Artikel 9.6 genoemde overgang van de Wsw medewerkers, zal Koper de huidige arbeidsvoorwaarden van de Wsw medewerkers, met in achtneming van de Cao voor de Sociale werkvoorziening, continueren.

ARTIKEL 10 VAKANTIEGELDEN/VERLOFDAGEN

Ambtelijke / Support medewerkers

10.1 Bij de overgang naar Koper van de Ambtelijke medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper en de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers opgebouwde rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen, tot datum van formele overgang van deze medewerkers naar Koper, voor rekening en risico van de partij waarbij zij een dienstbetrekking of een ambtelijke aanstelling hadden, te weten Verkoper, of Stichting Support, of een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, met dien verstande dat Partijen zijn overeengekomen dat bij overgang van deze medewerkers de verlofaanspraken na overgang bij Koper zijn beperkt tot 144 uren (of het saldo naar rato van de omvang van het dienstverband) per individuele medewerker. Deze verlofaanspraken worden per individuele medewerker in geld gewaardeerd. Na datum formele overgang naar Koper van de in dit artikel genoemde medewerkers zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers op te bouwen rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen voor rekening en risico van Koper.

10.2 Met de hiervoor in artikel 10.1 genoemde datum van formele overgang van deze medewerkers wordt bedoeld de datum waarop deze medewerkers in dienst treden bij Koper, dan wel een ambtelijk aanstelling krijgen bij Koper. Voor de medewerkers met een ambtelijke aanstelling bij Verkoper en de medewerkers met een privaatrechtelijke dienstbetrekking bij Stichting Support, of bij een van de dochtervennootschappen van Stichting Support, is de datum van in dienst treden bij Koper, c.q. de datum van ambtelijke aanstelling bij Koper, vooralsnog bepaald op 1 april 2016.

Wsw-medewerkers

10.3 Bij de overgang naar Koper van de Wsw -medewerkers met een dienstbetrekking bij zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers opgebouwde rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen, tot datum van formele overgang van deze medewerkers naar Koper, voor rekening en risico van de partij waarbij zij een dienstbetrekking heeft, te weten Verkoper. Na datum formele overgang naar Koper van de in dit artikel genoemde medewerkers zijn alle kosten/financiële lasten uit hoofde van door deze medewerkers op te bouwen rechten terzake van vakantiegelden en verlofdagen voor rekening en risico van Koper. Zoals vermeld in artikel 9.6 van deze overeenkomst is voor de Wsw medewerkers de datum indiensttreding bij Verkoper bepaald op 1 januari 2016.

10.4 De verantwoordelijkheid voor de Wsw-medewerkers blijft (op basis van thans geldende wetgeving) bij de deelnemende gemeenten liggen. De deelnemende gemeenten staan op grond daarvan garant voor de betalingen/verplichtingen uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen voor de Wsw-medewerkers. Vanuit dit gegeven en het feit dat Verkoper dezelfde uitgangspunten voor verslaggeving/verantwoording toepast als de deelnemende gemeenten (BBV) is ervoor gekozen om (conform voorgaande jaren) de verplichtingen uit hoofde van vakantiegelden en verlofdagen niet te waarderen in de balans per 31 december 2015.

ARTIKEL 11 ADMINISTRATIE

11.1 De Administratie en de Know How, de algemene voorwaarden en alle andere stukken en documenten die betrekking hebben op de Onderneming en/of de Activa zullen op de Leveringsdatum aan Koper worden overgedragen door middel van het door beide Partijen ondertekenen van deze Koopovereenkomst en het daaropvolgend door de Verkoper aan Koper toegang verlenen tot alle dossiers, bestanden en/of databases, zowel op papier als digitaal, die Know How bevatten en/of onderdeel uitmaken van de Administratie.

11.2 Koper zal Verkoper desgevraagd in staat stellen aan zijn verplichtingen uit hoofde van de fiscale en civiele boekhoud- en bewaarplicht te voldoen en hij zal op verzoek van Verkoper (delen van) de Administratie ter beschikking stellen aan Verkoper, Verkoper in staat stellen daarvan fotokopieën te maken en/of inzage te geven in (delen van) de Administratie aan controlerende organisaties, zoals Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen en de Belastingdienst.

ARTIKEL 12 VERGUNNINGEN

12.1 De Vergunningen betreffende de door Verkoper in gebruik zijnde panden worden, voor zover deze rechtens overdraagbaar zijn, (vooralsnog) niet door Verkoper aan Koper overgedragen.

12.2 Onverminderd het bepaalde in artikel 12. 1 geldt het volgende. Indien en voor zover noodzakelijk zal Verkoper Koper alle redelijke medewerking verlenen die Koper behoeft om de eventueel verschijnende Vergunningen op naam van Koper te doen stellen. Voor zover Vergunningen mede op naam staan, of op namen gevoerd worden, van bij Verkoper werkzame personen, zullen deze personen door Koper uiterlijk op de Leveringsdatum worden vervangen door bij Koper werkzame personen, die voldoen aan wettelijke eisen om de vergunning te behouden of een nieuwe vergunning te verkrijgen.

ARTIKEL 13 OVERIGE AFSPRAKEN EN OVEREENKOMSTEN IN VERBAND MET DE OVERDRACHT

Externe financiering

13.1 Verkoper heeft nog één overeenkomst van geldlening met de BNG met nummer 40102871 die in 2017 afloopt. Deze overeenkomst van lening zal – in overleg met deze geldverstrekker – overgezet worden naar de Koper. De bankrekeningnummers van Verkoper worden vooralsnog in stand gehouden. Koper heeft al (een) bankrekeningnummer(s) geopend en zal op verzoek van Verkoper nog een G-rekening aanvragen.

Procedures en claims

13.2 Momenteel is Verkoper betrokken in twee gerechtelijke procedures. Een procedure betreft een vordering op de Zwaluwplant. Terzake is door Verkoper een voorziening getroffen. Deze procedure zal naar verwachting nog enige tijd voortduren en zal worden overgenomen c.q. worden voortzet door Koper. De tweede procedure, welke onlangs is afgewikkeld tenzij er hoger beroep wordt aangevraagd, betreft een vordering op Snoodijk ter grootte van € 10.890 te vermeerderen met gerechtelijke kosten.

Subsidierelaties

13.3 De diverse subsidiegevers en andere betrokken instanties (zoals Panteia, Ministerie SZW en andere belanghebbende werkvoorzieningen) worden door Verkoper geïnformeerd over het feit dat de uitvoering van de Wsw vanaf 1 januari 2016 door Koper plaatsvindt en dat vanaf 1 januari 2016 de facturatie vanuit Koper zal plaatsvinden in plaats van vanuit Verkoper. Correspondentie vanuit deze subsidiegevers en/of andere instanties zal dus met ingang van 1 januari geadresseerd moeten zijn aan Koper. Partijen verplichten zich over en weer alles te doen of te laten dat noodzakelijk is om de bestaande subsidierelaties te (doen) continueren. De verantwoording over 2015 en de daaruit voorvloeiende administratieve of andere verplichtingen jegens de subsidiegevers en/of andere instanties liggen bij Verkoper. Verkoper is en blijft tevens verantwoordelijk voor het correct en tijdig indienen van de noodzakelijke (eind) declaraties over 2015 bij de betreffende subsidiegevers. Verkoper zal zich inspannen al datgene te doen dat hiertoe noodzakelijk is.

13.4 De middelen ontvangen in het kader van het Sectorfonds SW komen vanaf 1 januari 2016 voor rekening en risico van Koper. Terzake zijn door Verkoper reeds aanvragen c.q. plannen ingediend via Cedris voor een bedrag van € 636.277. Het deel van deze middelen dat kan worden toegerekend aan bestedingen vanaf 2016 komt voor rekening en risico van Koper. Koper zal derhalve verantwoording afleggen voor de bestedingen over de jaren 2015 en 2016.

13.5 De vergoedingen betrekking hebbend op de realisatie van plekken van begeleid werken 2013/2014 (uitkering aan gemeenten in 2015 respectievelijk 2016), ter grootte van € 3.000 per gerealiseerde plek zal worden overgedragen aan Koper voorzover deze op 31-12-2015 nog niet ontvangen zijn.

ARTIKEL 14 GARANTIES

14.1 De Verkoper garandeert jegens de Koper dat de hierna te noemen Garanties juist en niet misleidend zijn.

a. Verkoper is de uitsluitend rechthebbende ten aanzien van de Onderneming en de daartoe behorende Activa, en is bevoegd tot de onbezwaarde overdracht van de Onderneming aan Koper.
b. De Administratie vormt de volledige administratie met betrekking tot de Onderneming.
c. Er is geen sprake van enige vordering, claim, of ander geschil met betrekking tot de Onderneming, en naar het beste weten van Verkoper zijn er ook geen omstandigheden waaruit volgt dat een dergelijke claim te verwachten is, anders dan vermeld in artikel 13.2 van deze overeenkomst.
d. De Verkoper heeft altijd volledig voldaan aan alle verplichtingen met betrekking tot Belastingen, en heeft alle verplichte opgaven en aangiftes met betrekking tot Belastingen steeds tijdig voldaan. Er is geen sprake van enig onderzoek of aangekondigd onderzoek van de Belastingdienst of een andere autoriteit met betrekking tot Belastingen.
e. Verkoper heeft steeds volledig aan al haar verplichtingen jegens haar ambtelijk-, en Wsw werknemers voldaan.

14.2 Koper verklaart dat de Garanties de enige garanties en verklaringen zijn die Verkoper verstrekt aan Koper en waar de Koper op mag vertrouwen bij het aangaan van deze Koopovereenkomst.

ARTIKEL 15 INBREUK EN/OF TEKORTKOMING

Ingeval zich een Inbreuk voordoet is Verkoper jegens Koper aansprakelijk voor de Schade.

ARTIKEL 16 KENNISGEVINGEN

Kennisgevingen voortvloeiende uit of verband houdende met deze Koopovereenkomst zullen geschieden per aangetekende brief, per telefax en/of e-mail, aan de volgende adressen:

Koper: Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Nieuwe Dukenburgseweg 21, Postbus 38165, 6503 AD Nijmegen

Verkoper: Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving

t.a.v. Dagelijks Bestuur
Boekweitweg 4, Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen

ARTIKEL 17 SLOTBEPALINGEN

17.1 Partijen zien af van hun recht om deze Koopovereenkomst na de Levering geheel of gedeeltelijk te beëindigen of te ontbinden, of beëindiging of ontbinding van deze Koopovereenkomst in rechte te vorderen, en doen, voor zover rechtens mogelijk afstand van een beroep op dwaling.

17.2 Indien enige bepaling in deze Koopovereenkomst nietig of vernietigbaar mocht blijken te zijn, blijven de overige bepalingen onverminderd van kracht. Partijen verplichten zich alsdan om de betreffende bepaling te vervangen door een nieuwe bepaling die niet nietig of vernietigbaar is en welke bepaling inhoudelijk zoveel mogelijk overeenstemt met de nietige of vernietigbare bepaling, waarbij de oorspronkelijke bedoeling van Partijen ten tijde van het sluiten van de Koopovereenkomst zo veel mogelijk in acht wordt genomen.

ARTIKEL 18 TOEPASSELIJK RECHT EN BEVOEGDE RECHTER

18.1 Op deze Koopovereenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

18.2 Alle geschillen die mochten ontstaan naar aanleiding van deze Koopovereenkomst of naar aanleiding van overeenkomsten die hiervan het gevolg mochten zijn, zullen bij uitsluiting worden voorgelegd aan de rechtbank Gelderland.

ALDUS OVEREENGEKOMEN EN ONDERTEKEND OP 23-5-2016 **(datum)**

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen **(Koper)**

Voor deze:
de heer H.M.F. Bruls

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Nijmegen en Omgeving **(Verkoper)**

Voor deze:
de heer T. Tankir